BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
D
12
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XV
D.
12.

Digitized by Google

EMANVELIS RODERICI LVSITANI,

EMERITI IN THEOLOGIA MAGISTRI, & Prouinciæ Sancti Iacobi, apud Minores digniſsimi Patris,

Quæſtiones Regulares Enucleatæ.

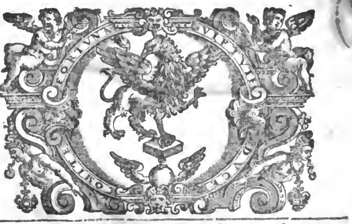
Ad COMPENDII formam ita redactæ, vt verum nucleum contineant.

Acceſſerunt pleriſque Reſolutionibus Notæ, Retractationes, & Additiones, quibus ſeorſim, partim quædam Auctori omiſſa ſuppleantur, partim alterum idem cum illo, vel diuerſum ſententium rationes pari breuitate excerptæ expenduntur, vnàque Bullarij indulta intertexta recenſentur.

Auctore F. HIERONIMO RODERICO Luſitano, eiuſdem Seraphici Inſtituti, & Prouinciæ alumno, nunc in Regio Salmanticenſi Cœnobio D. Franciſci Moralis Theologiæ Profeſſore.

Perilluſtri ac Reuerendiſs. P. D. SILVIO STELLAE Brixienſi Abbati Præſtantiſſimo.

DICATÆ.

BRIXIAE. M.DCXXXIV.
Apud Io: Baptiſtam Bozzolam.

Digitized by Google

PerIlluſtri ac Reuer.^{MO} P. P.

D. SILVIO STELLÆ

BRIXIENSI PATRITIO,
& in Inſigni Monaſterio

S. IVSTINAE DE PADVA ABBATI
Prǽſtantiſsimo.

Io. Baptiſta Bozzòla S. D.

Cogitanti mihi, cui nam hoc nouum Compendium in lucem nunc primum editum, & ad noſtras Italicas oras trãſmiſſum, Religioſis præſertim viris per vtile, ac neceſſarium, eſſet dicandũ. Tibi potius præ cæteris tanquam ſcientiarum omnium Compendio; Tibi præ tuæ Familiæ Alumnis, quibus, & auctoritate, & ſapientia praes Regularis Obſeruantiæ ſanctiſsimo

Digitized by Google

Zelo maximè inſtructo; Tibi à tuis maioribus, qui Patriam feliciſſimè condecorarunt non degeneri; quippè qui in ampliſſima Caſſinenſium Familia, ampliſſimorum quoque Cœnobiorum ſumma cum laude, & decore, tam Romæ, quam Venetijs, & Rauennæ Regimen exercuiſti. Prætereo Viſitationes Siciliæ, & Lombardiæ diuerſis, & duris temporibus, non ſine maximo fructu, & labore à te confectas. Prætereo maximos Honores, et Gradus, quibus ſemper à Religione Caſſinēſi, præſertim in nouiſſimo Generali Capitulo celebrato (quæ tua fuerunt merita) fuiſti inſignitus. Meritò ergo Clariſſimo huius STELLAE lumine, quo nobiliſſima Caſſinenſium Familia, quo Ciuitas noſtra Brixienſis decoratur, paruula quoque mea Impreſſoria Domus, ac Typus clarior reddatur. Suſcipe igitur nobiliſſime, ac Religioſiſſime Præſul hilari vultu Theologicæ doctrinæ Compendiū, meo quidem Prælo, ſed tuo clariſſimo nomine emiſſum, paruum quidem opus, ſed magnitudine tua non indignum. Vale.

Digitized by Google

TITVLORVM,

Ac rubricarum Syllabus.

Iuxta ſeriem Alphabeti.

A

ABbas. pag. 1
Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa. 8
Abortus. 36
Abſolutio quoad fratres. 16
Fratrum quoad reſeruata. 21
Fratrum plenaria. 28
Quoad ſæculares. 30
Accuſatio. 197
Adulterium. 39
Ædificia, ſeu Eccleſiæ. 268
Affinitas. 39
Alienatio. 40
Alimenta debita Religioſis. 46
Altaria. 50
Annus probationis. 471
Appellatio. 53
Apoſtata. 62

B

Baptiſmus. 70
Benedictio. 73
Benefactor. 74
Beneficia Eccleſiaſtica. 75
Bigamia. 97
Bona Apoſtatarum. 69
Regularium. 100
Bonorum diſpenſatio à Nouitijs facienda. 478

C

Canonici Regulares. 116
Cantus Eccleſiaſticus. 111
Capitula Regularium 114
Carcer. 214
Cardinales, v. Declarationes. 118
Caſus reſeruati. 117
Celebratio Miſſæ. 128
Officij diuini. 119
Ceſſatio à diuinis. 395
Chordigeri, v. Confratria.
Citatio, & interrogatio reorum. 214
Clauſura Monialium. 135
Monachorum in ſuis monaſterijs. 151
Commendatarij militares. 154
Commiſſarij in Ordine Minorũ. 157
Conceptio B. Mariæ Virginis. 160
Confeſſarij regulares quoad præſentationem. 165
quoad abſoluendum ſæculares. 167
quoad abſolutionem Fratrum. 168
quoad diſpenſandum. 171
quoad audiendas confeſſiones ſuorum famulorum, ſeu familiarium ſæcularium. 173
Confratria Chordigerorum, & Corrigiatorum. 164
Conſecratio Virginum. 173
Conſeruatores iudices. 174
Conſiliarij. 241
Conſuetudo. 180
Contractus. 182
Correctio Fraterna Euangelica. 184
Fratrum religioſorum. 188

Cor-

Corrigiati, v. Confratria.
Cuſtodes apud fratres Minores. 237
apud Capitulum generale. 238

D

Data & recepta vltra victum & veſtitum pro Nouitia. 496
Decimæ, & primitiæ. 238
Declarationes Cardinalium. 180
Denunciatio. 194
Dies feſti. 316
Diffinitores, aliàs conſiliarij. 241
Diſpenſatio. 244
quoad irregularitates. 249
quoad vota. 253
Diſpenſatio quoad illegitimos. 255
proueniens ex homicidio iuſto. 587
ſuper tranſitu ad aliā religionē. 588
Donatio. 261
Dos monalium. 266

E

Eccleſiæ Regularium. 268
Egreſſus monialis ex cauſa epidemiæ. 457
Eiecti ſeu expulſi à religione. 273
Electio Prælatorum Regulariū. 281
Eleemoſyna. 294
Epidemia. 521
Epychia. 244
Epiſcopus. 295
Epiſcopi procedentes contra Regulares. 298
Eremitæ. 299
Excommunicatio. ibidem.
Exemptio quoad ſeculares. 307
quoad Epiſcopos. 310
quod Superiores Regularium Ordinis. 313
quoad tributa, & exactiones. ibidem
quoad charitatiuum ſubſidium. 315
Expulſi, v. Eiecti.

F

Famuli, & familiares Fratrum. 316
Feſti dies. ibid.
Feudum. 321
Fidei profeſſio. 322

G

Generales Ordinum. 323
Graduatio. 327
Guardianus eligens Confeſſariū. 326
Guardiani in Ordine Minorū. 324

H

Habitus regularis, ſeu hereditates delatæ ad Regulares. 330
Hæreſis, & hæreticæ prauitatis Inquiſitores. 344
Homicidium. 347
Horæ Canonicæ. ibid.
Hoſpitalia Regularium. ibidem

I

Ieiunium. 348
Ieiunium quoad abſtinentiam à carnibus. 350
Illegitimus. 352
Immunitas Eccleſiarum regularium. 270
Impreſſio Librorum. 383
Indorum priuilegia. 381
Indulgentiæ. 356
Indulgentiæ ſtationum Romæ. 362
Locorum & Eccleſiarum Ieruſalem, & Terræ Sanctæ. 365
S. Iacobi in Compoſtella. 366
Reuocatæ à Paulo V. ibid.
De nouo conceſſæ à Paulo V. in dicta Bulla reuocatoria. 371
Indulgentiæ quoad ſeculares. 373
Indulgentiæ per modum ſuffragij pro defunctis. 375
pro nouo orbe indiarum. 378
Indulgentiarum publicatio. 379
Inquiſitio. 192
Inquiſitores prauitatis hæreticæ. 344
Interdictum. 384
Interrogatio reorum, v. Citatio.
Irregularitas. 398
itinerantes. 407
iudex. 401
iudices conſeruatores. 174
iuramentum. 405
iuspatronatus. 407

L

Laici Fratres. 409
Lector. 436
Legata in teſtamento relicta. 410
Legatus à latere. 409
Le-

Legitima debita filijs regularib. 419
Lex & ſtatutum. 419
Legum extenſio, & reſtrictio. 422
Legum ſtatutorumque declaratio. 432
Librorum prohibitio. 437
impreſſio. 383

M

Maria virgo, v. Conceptio.
Matrimonium. 438
Mendicantes. 96.440
Mendicitas. 440
Minores. 442
Miſſa, v. Celebratio.
Monachus 450
Monaſterium. 447
Monialis. 453
Monialis egreſſus ex causa epidemiæ. 457
Vide Clauſura.
Mulier. 458

N

Notarius. 459
Nouitius. 460
Nouitius exoratus. 469
geſtans habitũ indiſtinctum à profeſſis. 497
Nouitiorũ libertas, & educatio. 470

O

Obedientia. 497
Oblatio, & Oblati. 500
Officium diuinum, v. Celebratio.
Officia ordinis. 500
Officiorum priuatio. 228
Oracula. 552
Ordo. 505
Ordo Religionum Monachaliũ. 563
Mendicantium, eiuſdemq; origo. 567
Ordines militares, eorumq; origo. 571

P

Pacta regularium. 511
Parentres fratrum. 512
Parochi, & parochiani. 513
Paupertas, & peculium religioſorum. 515
Peculium religioſorum. ibidem
Permutatio. 526
Peſtis, ſeu Epidemia. 521
Pœna. 225
Pœna inceſtus cum filiabus ſpiritualibus commiſſi. 228
Imponenda celebrantibus ſine ordine ſacerdotali, & ſine iuriſdictione actuali confeſſiones audiendi. 229
Imponenda ſacrilegium committentibus cum Monialibus. 229
Imponenda ſodomitis, & adulteris. 230
Imponenda falſarijs. ibid.
Imponenda committentibus crimen læſæ maieſtatis. 231
Imponenda fratribus homicidis. ibid.
Imponenda Dilapidatoribus bonorum monaſterij. ibid.
Imponenda reuelantibus ſecretum ſacramentale, aut naturale. 233
Imponenda fratribus ebrioſis. 234
Imponenda fratribus ludentibus. 235
Imponenda fratribus furibus. ibid.
Subornatoris apud regulares. 236
Portio canonica, ſeu quarta funeralium. 105
Prædicatores. 522
Prelati. 526
Præſcripto. 519
Primitiæ. 238
Priorisſa. 8
Priuatio Officiorum. 228
Priuilegium. 531
Priuilegiorum Indorum. 381
Priuilegiorum confirmatio, innouatio, & vſus. 532
ceſſatio, & reuocatio. 540
Communicatio. 544
amiſſio. 550
Extenſio. 551
Proceſſio. 553
Procurator Fratrum. 555
Procurator, ſeu Syndicus Fratrum Minorum. ibid.
Profeſſi poſt conſtitutionem Sixti V. 444
Profeſſio fidei. 322
Poſt completum annum probationis. 480
Protector Ordinis Minorum. 559
Prouincia, & Prouincialis. 559

Pur-

Purgatio Canonica. 222
Purgatorium. 561

Q

Quarta funeralis, v. Portio Canonica.

R

Reformatio religionum. 574
Regulares, v. Confeſſarij, & Capitula
Relegatio fratrum ad triremes, & expulſio ab ordine. 227
Religio, & ſtatus religioſus. 561
Religio quoad obſeruantiam regulæ. 575
Religionum reformatio, v. Reformatio.
Religioſi viuentes extra clauſtrum. 587
Reliquiæ Sanctorum. 589
Reſcriptum. 592
Reſtitutio. 590
Reus, v. Carcer.

S

Sacramenta. 593
Scrupulus. 617
Sententia diffinitiua. 223
Sepultura. 589
Simonia. 605
Solicitantes fœminas intra pœnitentiæ Sacramentum. 609
Spectacula. 622
Status religioſus, v. Religio.
Statutum. 419
Statuta Regularium. 429
Stigmata B. Franciſci. 616
Suſpenſio. 607
Syndicus, v. procurator.

T

Taurorum agitatio. 612
Tertiarij. 960
Teſtamentum. 623
Teſtis. 202
Tortura, ſeu tormenta. 218
Tranſitus vnius religionis ad aliã. 575
Tributum. 634

V.

Vaſſallus. 638
Vicarius. 635
Virgines, v. Conſecratio.
Viſitatio in communi. 189
Vnctio extrema. 645
Votum. 639

Digitized by Google

RESOLVTIONES

QVÆSTIONVM

Regularium R. P. F. Emanuelis Roderici,

Ad Compendij formam redacta.

RESOLVTIO I.

De Abbatibus.

ABbas idem ſignificat apud Hebręos, quod apud Latinos, Pater. Vnde ab hoc nomine cęperunt apud primos Anachoritas prælati venerationis gratia Abbates nuncupari, eo quòd monachos, tãquam filios habebant, ac erudiebãt: ex quo poſtea hoc eodem nomine vocari conſueuerunt prælati aliquarum Religionum, præcipuè Monachalium, *tom. 1. q. 12. art. 1. de quo Pelagus de planctu Eccleſię libr. 2. cap. 20. Petrus Gregorius lib. 15. ſyntagmat. iuris 2. p. cap. 13. nu. 1 Sozomen. lib. 5. cap. 10.*

2. Abbates alij ſunt benedicti, alij non benedicti, quorũ benedictio non eſt iterabilis, ſicut nec multa ſacramẽtalia non imprimentia characterem, vt benedictio nuptialis, & ſimiles, At benedictio Abbatiſſæ eſt iterabilis, quia eſt longè minor, & ſimpliciter benedictione Abbatis, ibid. art. 2. de quo Bonifacius in Clem. attendentes §. ſtatuimus, nu. 20 de ſtatu Monach. Felinus in cap. meminimus num. 5. de accuſ. Nauar. lib. 1. conſ. 2. tit. de ſacr. non iterãdis, Azor. 1. p. inſtit. moral. lib. 3. ca. 10 q. 4 Doctiſſimus P. F. Ludouic. Miranda de monial. q. 7. art. 3 relati à Barboſa in collect. ad cap. 1. num. 2. de ſupplen. neglig. præl.

3. Abbates non benedicti gaudent omnibus, & ſingulis honorib. pręeminentijs, priuilegijs, ac inſignijs benedictis competẽtibus, ac ſi benedictionis munus eiſdem fuiſſet impenſum: ex conceſſione Eugenij IV. & Iulij II. pro Ciſtercienſibus, & Leonis X. pro Chamaldulenſibus. ibid. ar. 4. idem docent Mirand. *tom. 1. Manual. qu. 38. art. 9. concl. 3.* Collector priuil. Ciſter. *tit. Abbas, §. 4. & 5.* In Bull. bulla 6. Eug. 4.

4. Abbates poſſunt ſolemniter benedicere populũ in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, Pontificaliaq; exercere, dummodo non adſit Epiſcopus, Patriarcha, aut Cardinalis, ex Eugenio IV. & Iulio II. extra ſuas tamẽ Eccleſias nequaquam poſſunt, niſi ad id ſpeciale habeant priuilegium, cap. Abbates, de priuileg. lib. 6. cap. quoniam 69. diſt. Item poſſunt conferre ordines minores ſuis ſubditis, ex Gregorio IX. etiam non obſtante non vſu longi temporis, ex Innoc. VIII. pro Ciſtercienſibus, & ex Bullis Põtificum proximè citatis, quæ non ſunt reuocatæ per Concilium Tridentinũ, pro ſuis ſubditis tantum, ſecus pro In Bull. bulla 17. nu. 6. & Bull. 18. num. 18. Eug. 4. & Bull. 25. numer. 8. Iulij 2. In Bull.

bulla 13. Grego. 9. & bulla 5. Inno. 8. Trid. ſeſ. 23. ca. 10. de refor. Trid. d. c. 10.

alijs, etiam pro ſuis nouitijs, ex quadam conſtitutione Pij V. *tom. 3. q. 23. art. 1. & tom. 1. q. 18. art. 1. & 2. de quo Nauar. cap. 27. num.* 158. idem docet Miranda dicto art. 9.

5. At non poſſunt dicti Abbates vti priuilegio eiuſdem Innoc. VIII. conferendi ordines ſacros Subdiaconatus, & Diaconatus: quia per dictũ Concilium Tridentinum eſt ſublatũ, ibidem dict. q. 23. art. 1. & dict. q. 18. art. 3. & 4. de quo Nauar. lib. 5. conſil. titulo de priuileg. conſil. 15.

6. Poſſunt tamen dare litteras dimiſſorias ſuis ſubditis ad omnes ſacros ordines ſuſcipiendos apud quẽlibet Epiſcopum Catholicũ, ex Leone X. & Paulo III. idq; non eſſe correctum per Tridentinum declarauit ſacra Cardinalium Congregatio, & confirmauit Clemens VIII. pro monaſterio de Alcobaza Ordinis Ciſtercij in Regno Portugalliæ dict. q. 18. art. 5.

In Bull. di. bulla 5. Innoc. 8. nu. 4. Trid. ſeſ. 6. de ref. cap. 5.

7. Item ex eodẽ Innocentio VIII. poſſũt benedicere corporalia, & alia ornamẽta Eccleſiaſtica, altaria, aras, & calices conſecrare, chriſmate ſacro prius ab aliquo catholico Epiſcopo recepto, etiam pro vſu exterorũ. Hoc tamen priuilegio non licèt vti extra monaſteria ordinis, vel Eccleſias illis annexas, niſi de licentia Diœceſani, iuxta decretum Tridentinum *tom. 1. q. 28. art. 2. & q. 19. art. 2.* idẽ docent P. Miranda *tom. 2. Manual. q. 40. art. 1. & 4. &* 4. Portel infra proximè citandus, & verbo benedicere, nu. 1. 2. Sed nota cum Auctore in addit. ſummæ tom. 3. cap. 27. num. 1. Quod hac conceſſione non vtuntur communicantes in priuilegijs quantum ad cõſecrationem eorum, vbi chriſma interuenit. Idem notant Portel. in ſuis dubijs regularibus, *verbo altare num.* 2. & P. Miranda ſuprà artic. 4. Quoad benedictioné exterorum infra videbimus de benedictionibus, reſolutione 13. num. 2.

In Bull. bulla 19. & 20. Eug. 4.

8. Item ex Eugenio IV. Generalis reformator Ciſtercij, vel alius ex ipſius commiſſione poteſt plenariè abſoluere, monachos, nouitios, donatos, & conuerſos ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo, ab omnibus, etiam qualitercunque enormib. peccatis ante, vel poſt ingreſſum Religionis commiſſis, & a quibuſcunque cenſuris, pœnis, irregularitatibus, & inhabilitatibus, necnõ ab omni infamiæ labe, ſeu nota (homicidio voluntario, mutilatione membri, & bigamia duntaxat exceptis) dummodo per annum continuum ſingulis ſextis ferijs ieiunent, aliàs non impeditis præcepto aliquo ieiunãdi, quod in ſequenti, vel alio anno, ſi legitimũ impedimentum adſit, poteſt suppleri, *tom. 1. q. 20. a. 1. 18. 19. &* 20. de quo infra redibit ſermo *de abſolutione Fratrum quoad reſeruata num. 22. 23. & ſeq.*

9. Abbates licèt ſecundùm ius habeant liberam, & generalem adminiſtrationem rerum monaſterij, eam tamen limitatam habent circa alienationes, & contractus, nullo enim pacto illis licitum eſt alienare ſine conſenſu maioris partis monaſterij capitulariter congregati, & niſi iuſta, & euidẽs cauſa id ſuadeat, & in vtilitatem redundet ipſius monaſterij, de quo fieri debet inſtrumentum, & tractatus in publica forma. Secus facientes incurrunt in pœnas excõmunicationis, & ſuſpenſionis, de quibus in Clemẽtina, Monaſteriorum, de rebus Eccleſiæ nõ alienandis, & in Extrauaganti, ambitioſæ, eodem titulo, & iuxta diuerſa Regularium priuilegia debet expreſſa ſuperiorum licentia interuenire. Vnde Eugenius IV. conceſſit Ciſtercienſibus, vt eiuſmodi alienationes, etiam cum dicta ſolemnitate factas poſſit Generalis Ordinis, habita prius cauſæ cognitione, confirmare, vel inualidare. Iuxta cuius priuilegij tenorem ſunt intelligenda plura alia conceſſa diuerſis ordinibus, *tom. 1. queſt. 27. articul. 2. Ad quod Sanchez lib. 7. Decalog. ca. 19. num. 39. & ſequentibus. Nauar. de rebus Eccleſiæ non alienan. num. 24. & 25. Cenedo ad decretal. collect. 71. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap. 14. §. 6.*

In Bull. bulla 20. num. 25.

Farin.

Farin.in praxi crim. part.6. quaſtio. 171.num.10. & alij relati a Barboſa in Collectan.ad cap. ſi quis 6.num.2. de rebus Eccleſ.Portel. verbo alienare, num.1.& ſequentibus,& in addit. ad dubia,eodem verbo alienare,num.2.

Poteſt tamen Abbas ſine conſenſu Conuentus conſtituere vnum ex ſuis monachis procuratorem ad exigendum, vel erogandum, ſicut & litem mouere,eamque excipere, ac defendere,niſi ſit ardua res, pluraque alia agere inconſulto monaſterio valet, ibid.§. aduertendum inſuper,in fine.

10. Item Abbati licet ſine conſenſu ſui capituli opacas arbores conuentus cædere,vtpotè quæ impediunt augmentum fructuum, & vtilitatem aliarum arborum fructiferum,& ſufficientium prædio, eaſque vendere,ac conuertere pretium in commodum monaſterij,ſunt enim res,quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt,ibid.art.4. de quo Nauar.*lib.3.conſ. de rebus Eccleſia non alienandis conſil. 6. & 7. Ad quod Surd de alimentis tit.8. priuil. 45.num. vlt. Redoan.de ſpolijs Eccleſ. q. 3.nu.1. Bellet. Diſquiſiti, cleric. part. 1. tit.de clerico debitore, §.7.nu.11.relati à Barboſa in collectan. ad cap. nulli num.15. de rebus Eccleſ.* vbi per eoſdem reſoluit,Eccleſiæ bona, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt,licitè vendi ſine ſolemnitatibus iuris.

11. Depoſitio Abbatum, & Abbatiſſarum Ciſtercienſium ſoli capitulo generali,& nulli alio cõpetit, ex decreto Eugenij IV. & ex quadam conſtitutione Clementis IV. non poſſunt dicti Abbates priuari extra capitulũ, niſi propter certa delicta, quę inibi enumerantur, *tom.1.q.41.art.3.& to. 2.q.25.art.3.*

In Bulla. bulla 20. Eug. 4. n. 6 &Cõp. Ciſt. verbo. Capitulũ generale.

12. Dignitas Abbatum eſt dignitas Eccleſiaſtica, quorũ officiũ olim erat perpetuum,habentq;iuriſdictionem quaſi Epiſcopalẽ erga ſuos ſubditos,imò & magis qualificatam,quã Prouinciales Mendicantium, vtuntur enim inſignijs Pontificalibus, mitra, &c. & ordines minores conferunt, d.q.27.art. 3.§.2. notandum.

13. Abbates, & Prælatos non cõuenit eſſe perpetuos, oriuntur enim inde ambitio, ſubornatio perpetua, colluſio,factiones, deſidiæ, tyrannica, & abſoluta dominatio, & gubernatio,aliaque quamplura mala. Vnde magis conuenit, quòd ſint ad ſummũ triennales,vt apud nos Minores, & alios ordines fieri ſolet, *tom. 1.q.16. art.1.de quo Nauar.in cap.nullam 18.q. 2.num.3.& lib.3.conſ.tit. de ſtatu Monachorum conſ.7.in fine in ſecunda editione,D.Tho.2.2.q.108.art.3. & 4.& q. 157. vſque ad 160.*

14. Poteſt eligi in Abbatẽ qui obtinet duo beneficia non curata,eiuſque electio eſt valida, nec beneficia vacant vſque ad adeptam Abbatiæ pacificam poſſeſſionem:imò & ea retinere licitè poteſt vſque ad benedictionem, vt de conſuetudine ſeruari teſtantur DD.mox citandi, tom.2.q. 53.artic.7. de quo Oldrad. conſil.14. col.2. & Rebuff. reſponſ.10. tit. religioſos diſpenſatus.

15. Abbas cõmendatarius põt creari à Papa clericus, aut profeſſus alterius ordinis,vel alius,ẽt ſecularis, q. erit verus prælatus monaſterij, nõ tñ decet talem eligi, ex mente Concilij Trid. qũo. n.poterit ad regulæ perfectionem dirigere, & inſtruere alios, qui non eſt expertus, nec in ea inſtructus?Hmõi tñ Cõmendatarius perpetuus de facto electus à Papa põt in actib. capitularibus exercere oĩa illa, quæ põt proprietarius,in cuius locum ſubrogatur,qñqnidẽ eſt verè prę latus tom.3 q.52.art.7. & 8. de quo Oxeda de beneficijs incompatibilib. 1.p.ca. 24. à num.97 vſque ad 105.

Trid.ſeſſ. 25.de regul. c. 21.

16. At priuilegia Abbati, aut Religioni conceſſa nõ extendũtur ad huiuſmodi Cõmendatarium,ẽtſi ſit perpetuus, cum non veniat appellatione Religionis, aut Monachorũ, licèt aliàs verus prælatus,& Abbas veniat appellatione Monaſterij, & Monachorum, *to.3.q.41.a.8.& 9. de quo Iud. Gomez in reg.cancell. ſuper reg.triennal. q.5.à num.22.§.ex quibus facile.*

Quod in pęnalibus nomine Monachorũ veniat ẽt Abbas notatur à DD.

In c.ſi.de ſimon.& tradit Sanchez li. 6.Decalogi cap.8.num. 84.

Nota ad reſolutionem de Abbatibus.

17. De Abbate ſæculari, & quanta ſit eius dignitas, oſtendit Azor. Inſtit.moral.2.p.lib.3.cap.19.Galganat.de iure publico lib. 3.tit.38.quos refert Barboſa. in collectanea ad decretal.cap.vt Abbates 1. de ætate, & qualit.ordin.num. 3.

18. Nota quod Abbas dicitur quis ante benedictionem, Felin. *in cap.memin:mus num.1.& 20.de accuſat. Uldr. conſil.14.col. 2. Bertachin. verbo Abbas 5. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo Abbas, num.2. veluti à Barboſa in dicta collectan.cap.1.de ſuppl.negligen. prælatorum num. 6.*

19. Nota, quòd ſi Epiſcopus tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poteſt ipſe Abbas nõ expectata benedictione officium adminiſtrare, & alia quæ ad id pertinẽt, exercere, vt ordines conferre, & ea omnia, quæ ſunt ſui muneris tunc implere, cap.ſtatuimus 1. de ſupple.neglig.præl. & tradunt Eraſmus à Cochier de iuriſd. ordinarij in exemptos p.4.q.78.num.2. Azor 1.p.inſtit. moral.cap.20.q.6.relati à Barboſa in dicta Collect. dicto cap.1.de ſuppl. neglig.prælat.idem docet P. Miranda *tom.1. Man.q.38.art.9.concl.3.*

20. Circa reſoluta numer.4.Idem docent Bellarm. in cap. cum contingat 11. de ætate, & qualit.ordin.q.2. Cardin. *ibidem notab.1. Abbas num.2. Butrius num.13.Rebuff.in praxi benefic. clericis, & à quibus, & quomodo num. 14.Praxis Epiſc.p.1.verbo Abbas, Nauar.conſil.13. alias 14. in nouis num.3. de priuilegijs, Azor. inſtit.moral.2.p.li. lib.3.cap.48.q. 15. Florez de Mena lib. 3.variar.q.45. Cenedo ad decretal.collect.115. quos refert Barboſa in collect. ad dictum cap.cum contingat, numer.2. idem docet P.Miranda dicto art. 9. concluſ.2.*

21. Ad quod etiam nota, quòd ſubditi Regulares ab eiſdem Abbatibus examinandi ſunt, à quibus minoribus initiantur, quia Concilium Tridentinum de ſolis ordinibus ſacris intelligendum venit. Ita Nauar. dicto conſ. 14.num.5. quem refert ad idem Barboſa de officio, & poteſt. Epiſcopi par.2.allegat.3.num.7.& in Collect. dicto num.2. Et conſequenter ipſis Abbatibus fas eſt cum præfatis ſibi ſubditis diſpenſare in interſtitijs minorum ordinũ. Ita Hieronymus Sorbus in compend. Mend. verbo Ordines ſacri, verſ.quando vero Abbates. P. Miranda *tom.1.q.38.art.7.concl.3.* Vbi quærit, quid iuris ſit, quando Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſorijs remittunt, vt ab Epiſcopis ordinentur, cui competat interſtitiorum quoad dictos ordines minores diſpenſatio? Et quæſtionem indeciſam, ac nõ reſolutam nobis reſoluendam relinquit. Ad quod omiſſis multis.

Trid.ſeſſ. 25. ca. 12. de refor.

22. Reſpondendum exiſtimo, ad dictos Abbates pertinere eam diſpẽſationem ſicut ad Epiſcopum, qui dimiſſorias ſuo ſubdito concedit, vt ab alio ordinetur, pertinere, ex Salzedo in practica cap.25. tradit doctiſſimus Magiſter R.P. F. Henricus de Villalobos *tom.1.ſummæ tract.11.difficul.12. num.* 4. Et tenet, vel ſaltem innuere videtur noſter Auctor *tom. 3. quæſtio. 24.art.3..ex dictis infertur*, vbi reſoluit, ad Epiſcopos, & ad præfatos Abbates pertinere in interſtitijs diſpenſare, non verò ad alios prælatos Regulares, cum ſuis ſubditis Regularibus. Quod ideo dixit, quia hi prælati Regulares, extra Abbates, non vtuntur baculo, mitra, & alijs inſignijs Pontificalibus, nec ordines minores conferunt, ſicut ipſis Abbatibus conceditur, ac proinde non illis datur poteſtas diſpenſandi in interſtitijs, quam certè haberent ſi poteſtate cõferendi dictos pollerent, ſicut præfati Abbates pollent. Rationem aſſignant citati Auctores: quia ſicut Epiſcopꝰ ſubditi ordinãdi ab alio Epiſco

pò cum dimiſſorijs melius cognoſcit neceſſitatem, & vtilitatem ſuæ Eccleſię, & quibus miniſtris indigeat, quã præſumitur cognoſcere qui alteri eccleſiæ præeſt: ita pariter dicti Abbates, qui ſuos ſubditos ad alios Epiſcopos remittunt, vt ordinentur, melius cognoſcere præſumuntur, quibus miniſtris ſuæ Eccleſiæ egeant. Accedit, quòd ſi eos poſſunt ordinibus minoribus initiare, conſequenter etiam poterunt cum illis in interſtitijs diſpenſare ad inſtar Epiſcoporum, ad quos ſemper ſpectat interſtitiorum cum ſuis clericis diſpenſatio, etiam quando ab alio Epiſcopo cum ſuis dimiſſorijs ordinantur. Alienũ enim prorſus videtur à iure, & à ratione, quòd Abbas, qui ſibi ſubditos ordinat, ab alio interſtitiorum diſpenſationem mendicare cogatur, vt bene obſeruat P. Miranda d. art 7. concl. 3.

23. Sed aduerte cum eodem Barboſa vbi num. 3. & 4. quòd dicti Abbates regulares non poſſunt diſpenſare in interſtitijs ordinum minorum cum ſæcularibus ſibi ſubditis, & in quos etiam ordinariam habent iuriſdictionẽ. Vnde optimo iure decidit Rota apud Seraphinum *deciſ. 985. p. p. 5.* non licere Abbatibus promouere perſonas ſæculares habentes litteras dimiſſorias ſuorũ Epiſcopatuum. Et ideò conſtat, longè à veritate alienum eſſe quod aſſerunt Quaranta *in ſumma Bullarij verb. Ordo, verſ. verſ. Abbatibus, pag. 501. & Azor. inſt moral. 1 p. lib. 12 ca. 20. quæſt. 7.* Sacram Congregationem cenſuiſſe. *quòd huiuſmodi Abbates poſſunt tonſuram, & minores ordines ſæcularibus epiſcopo ſubiectis eo ferre, ſi modo ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, vel litteras dimiſſorias ad recipiendos ordines ab Abbatibus conceſſerit.* Nam huic aſſertæ deciſioni repugnãt verba Tridentini expreſſa dicto cap. 10. ibi, non liceat, & ibi, cuiquam, qui regularis ſubditus non ſit. Ergo ad alios, etiam ſibi ſubditos, & in quos ordinariam iuriſdictionem habent, extendi non debet; & multo minus ad ſubditos alterius habentes litteras dimiſſorias ad recipiendos ordines, etiam ab ipſis Abbatibus. Nec ex eadem ratione extendi poteſt ad Regulares non ſibi ſubditos, etiam qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, quia nec in hoc caſu aſſerta deciſio relata per Quaranta, & Azor. locis proximè citatis ſtare poteſt. Hęc Barboſa.

24. Circa reſoluta num. 5. Nota cũ Azor. inſt. moral. 2. p. lib. 3. c. 48. q. 16. Summum Pontificem non poſſe facere poteſtatẽ ſimplici presbytero cõferendi ordines ſacros, qđ tenet D. Th. *in 4. diſt. 25. quæſt. 1. ad tertium. Idem ſentiunt Abbas, Collectanius, & alij in cap. quarto, de conſuetudine, Couar. lib. 1. variar. cap. 10. num. 9. Soto in 4. diſtinct. 7. quæſtio. vnica art. 2. & & nouiſſimè Pa. Villalobos 1. p. ſummæ tractat. 11. difficult. 8. concluſ. 3.* & eſt vſu recepta, teſte Syluestro verbo, Ordo 3 quæſt. 3. & refert Auctor, dicto art. 3. Ac proinde dictam conceſſionem Innocentij VIII. nullius valoris fuiſſe, nec illa vnquam licite vti, ac frui potuiſſe, etiam ante Concilium Tridentinum aliqui opinantur. Sed de facto huiuſmodi conceſſionis, ac per conſequens de poteſtate Papæ id concedentis, quis ſanæ mẽtis dubitabit? Nam Patres Ciſtercienſes, vt ab ipſis Auctor accepiſſe teſtatur, ea aliquando vſi ſunt, tãquam legitimè, & verè à Sede Apoſtolica expedita, conceſſit autem Papa ſecutus aliam ſententiam oppoſitam, nec cõcederet, ſi ſecundum ius id illi nõ liceret, ac ideò pluſquam probabilis per huiuſmodi factum Sedis Apoſtolicæ redditur. Hodie tamẽ tali indulto non eſt fas vti poſt dictum Tridẽtinum decretum, quo derogatum eſſe ex Auctoris ſententia dicto art. 4 reſoluimus ſupra.

Tuetur ſententia Auctoris.

25. Circa reſoluta numer. 6. Idem docent Nauar. lib. 2 conſil. 22. & de temp. ordin. Enriquez li. 7. de indulgentijs cap 26. initio, quos refert, & ſequitur doctiſſimus, ac R. P. F. Ludo-

quia omnia adminiſtrat prælatus, & in his indiſtinctè conſenſu capituli non requiſito agere poterit prælatus, præterquam in arduis negotijs, in quibus vtriuſque conſenſus exigitur. Ita tenent omnes Canoniſtæ in d.c. edoceri, & præcipue Innoc. num 4 Io. Andr. à num. 17. Anchar. col. vltim. Bald. num. 4 & 10. Panorm. numer. 6. num. 1. Felin. nu. 2. Lapp. allegat. 48. Speculat. Hoſt. Bellamer. Dec. Franc. & alij quos citat Rendina in *prompt. recept. ſentent. tom. 1. tit. 38. nu. 21.* apud Barboſ. *in collectan. dicto capit. edoceri, num. 2.*

28. Circa reſoluta numer. 11. Nota quod ſi talis diſpoſitio, ſeu priuatio fiat extra capitulum in caſu non permiſſo, irrita, & nullo ipſo iure videtur, vt habetur *in c. nouit, de his, quæ fiunt à prælat.* & tradit Suarez *lib. 5. de legib. cap. 38. num. 10. & 11* Vbi reſoluit, quod quando lex formam conſtituit, & addit, actum aliter fieri non poſſe, inducit formam ſubſtatialem, ſine qua actus non valet, quia tunc nõ ſolum fertur ſimplex prohibitio, ſed etiam limitatur ipſa poteſtas, ſeu potius aufertur reſpectu actus facti ſine tali forma, vt de verbo, nõ poſſit, ſeu aliter non poſſit, poſito in lege, tradit Bart. *in l. cum lex, ff. de fideiuſſor. & in l. vlt. nu. 6 de ferijs, & ſequitur Felin. in cap. cum dilecta, de reſcript. numer. 6. verſ. ſeptimum ſignum*, & latiſſimè locupletat Tiraquel. *in l. vlt. Connub. gl. 4. per totam*, relati à Suarez vbi ſuprà num. 22. vbi nu. 13. & 14. hoc amplius declarat, iuxta materiam, & alias circunſtantias rei, de qua agitur limitandum eſſe, ex Couar. in capit quamuis pactum, 2. p. §. 4 num. 10. Quando verò ſimul cum forma requiſita in ipſomet actu ponitur clauſula irritans, an ea irritatio ipſo iure inducatur ante omnem ſententiam, ſaltem declaratoriam talis defectus, vt in exemplo ſumpto ex *dict. capit. nouit, de his, quæ fiunt à prælat. ſine conſenſu capituli* ? *oſtendit ipſe Suarez ſuprà cap. 32 nu. 4. & ſeqq.*

29. Circa reſoluta num. 12. nempe Abbates habere dignitatem Eccleſiaſticam, firmat Glo. vlt. *in cap. expoſuiſti, de corpore vitiat. Lap. alleg. 84. incipit, Dominus Papa. col. penult. nu. 11. Panorm. in cap. decernimus, num. 2. de iudic. vbi Dec. in relect. colum. 2. num. 4. Felin. in princip. & Ripa nu. 3.* quos refert, & ſequitur Rendina *in promptuar. receptarum ſentent. to. 1. tit. 1. nu. 2. apud Barboſa in collect. ad cap. tuam in Domino* 10. *de ætat. & qualitat. ordin.*

Quanta antemiſit Abbatis regularis auctoritas, & poteſtas in monachos, & in alios ſibi ſubditos, vide Azor. *1. p. inſt. moral. lib. 12 cap. 26. q. 7* Sanchez *lib. 6. decal. cap. 2. numer. 63.* Vbi quærit, an Abbas poſſit religioſũ in pignus, ſeu in obſidem pro debitis monaſterij dare, & cum communiori ſententia id affirmat, & videtur ſupponi *in cap. ex reſcripto, verſ. obſides dari, de iur. iuran.* & tenent Ioan. Andr. ibid. num 9. Hoſt. num. 1. Felin. num. 3. Alexand. de Nello nu. 33. *lib. 3. conſ. 65 num. 3. de Regularibus in 1. edit. & in 2. conſ. 74. nu. 3.* Surdus *de aliment. tit. 8. priuil. 38 num. 26. & 27.* Sed id limitat, vt non dẽtur religioſi in obſides, qui propriè obſides dicuntur, pro pace, aut ſimili cauſa Reipublicæ, ſed vt in certo loco ſtent ad tempus pro neceſſitate, & vtilitate monaſterij, primum enim Soli Summo Pontifici reſeruatur, vt optimè docent Abbas *dict. cap. ex reſcripto nu. 8.* Bartol. & Socin *de regul. iuris, reg. 267. n. 1. & 2.*

30. Circa num. 15. Idem docet Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 4. num. 24. & 25.* vbi refert Staphilæum *de literis gratiæ*, vbi de formis expectatiuarum forma num 8. in fine. Ludou. Gomez *regula de infirmis reſignationibus quæſt. 13. num. 7 & tract. de expectatiuis num. 71. in fine, Couar. cap. 2. nu. 2. in fine, de teſtamen.*

RESOLVTIO II.

De Abbatiſsis, ſeu Prioriſsis.

ABbatiſſa, ſeu Prioriſſa, & aliæ præfectæ Monialium non ſunt propriè prælatæ, cum fœminæ ſint incapaces iuriſdictionis ſpiritualis, & Eccleſiaſticæ poteſtatis, quæ dignitati Prælaturæ annexa eſt, & à poteſtate clauium ortum habet. Vnde ratione officij non poſſunt imponere præcepta ſpiritualia ſuis Monachis, ſed tantum ciuilia, ſicut matres familias, quę in re graui obligant ad mortale, to. 1. quæſt. 12. art. 2. vbi aſſerit Auctor, ita tenere cum D. Thoma, & communi Theologorum, Soto *in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art 4. & diſt. 25 quæſtion. 1. artic 2.* Sed de hoc ſe retractat, vt videbimus infra retractat. 1.

2. Abbatiſſa eſt incapax poteſtatis clauium, & ſpiritualis iuriſdictionis propriè ſumptę, cũ hoc pertineat ad poteſtatem ordinis, cuius illa eſt incapax. Vnde non poteſt excommunicare, ſuſpendere, aut interdicere: eſt tamẽ capax iuriſdictionis ſimilis ſpirituali, qualis eſt gubernatio, & correctio ſuarum Monialium, inſtitutio clericorũ in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, ſuſpenſio ab officio, & beneficio, ſubtrahendo præbendas, & lato modo interdicendo: ſed hoc interdictum, ſeu ſuſpenſio non inducit irregularitatem illam infringẽtibus, cum non ſint propriè cenſuræ, obligat tamen eius pręceptum clericos ad peccatum mortale in materia ſufficiẽti. Quando autem eius officiales excommunicant, vel aliam cenſuram imponunt, faciunt auctoritate Papæ, & non Abbatiſſę, *tom. 1. quæſt. 17. art. 12. & tom. 3. q. 65. art. 5. De quo DD. in cap. dilecta, de maiorit. & obedien. Silueſt. verbo Abbatiſſa, num. 6. Armilla num. 4. Mayol. de irregularitate lib. 3. cap. 29. nu. 21. Antonin. 3. par. tit. 27. cap. 4.*

Idem docent cum Auctoribus citatis ſuprà Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 1. num. 17. & ſeqq. Suar. to. 5. de cenſur. diſp. 1. ſect. 3. numer. 5. & 6. vbi exponit dictum cap. dilecta, de maiorit. & obedient. P. Miranda tract. de Monialibus q. 6. art 5.*

3. Abbatiſſæ triennales non ſolent benedici, ſed tantum perpetuæ. Vnde de illis perpetuis intelligitur ius diſponens, quod perdunt Abbatiſſatũ, ſi intra annum à confirmatione non benedicantur, *tom. 1. q 12. art. 3. in fine, de quo Nauar. lib. 3 conſ. tit. de ſtat. mon. conſ. 2. & de Regularib. conſ. 4 num. 4. & 5.*

4. Omnes tamen, etiam perpetuę, ſeu benedictæ non egent diſpenſatione circa illegitimitatem, vt ſunt Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ, attento iure communi, vt magis communis ſentẽtia Doctorum tenet, tom. 1. q. 13. art. 21. licet olim oppoſitum ſenſerit Auctor in Summa tom. 2. cap. 29. nu. 12.

Stando autem in opinione contraria, quæ eſt doctiſſimorum virorum ſcilicet, quod egent diſpẽſatione, ſuperiores Mendicantium abſque dubio poſſunt diſpenſare cum ſuis Monialibus virtute ſuorum priuilegiorum, & idem ius eſt de alijs Regularibus cõmunicantibus in priuilegijs, nec eſt neceſſarium, vt fiat in capitulo, aut congregatione, ibidem, art. 22. Idem docent P. Miranda *de Monialibus q. 6. art. 3. concl. 2. Sanchez lib. 5. decalog. cap. num. 2. Tortel. verbo Abbatiſſa, numero 6.*

5. Ex decreto Concilij Tridentini eligenda in Abbatiſſam, vel Prio- Trid. ſeſſ. 25. cap 7. de regul.
riſſam, aut aliam quamcunque præfectam Monialium quocunque nomine appellatam debet habere quadraginta annos ætatis, & octo profeſſionis expreſſæ in laudabili vita, quòd ſi talis non reperiatur in eodem conuentu, ſitque inconueniens alteram de alio adducere, debet excedere ſaltẽ triginta annos ætatis, & quinque profeſſio-

Digitized by Google

feſſionis, ad quod non admittit Concilium ratitam profeſſionem, ſed neceſſariò debet eſſe expreſſa Congregatio Cardinalium declarauit, *Quod licèt Abbatiſſa per quinquennium non permanſerit in religione, dum tamen excedat triginta annos, & id fiat ad requiſitionem Monialium, de licentia ſecundæ dignitatis Eccleſiæ Cathedralis, & earum ſuperioris Regularis, dummodo anno ſuperiori benè ſe geſſerit in officio, poterit confirmari per biennium in officio, & in abſentia ſuperioris, abſque eius conſenſu poteſt fieri confirmatio tom. 1. q. 15. art. 3. de quo Azor. inſtit. moral. 1. part. lib. 13. cap. 10. à principio, Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 3. num. 166. in princ. Garcia de benefic. part. 7. cap. 4 num. 42. & 71. relati à Barboſa in remiſſ. ad Trident. d. cap. 7. num. 1. P. Miranda tract. de Monialibus q. 6. art. 4.*

6. Abbatiſſæ Ciſtercienſes, & Clariſſæ, ſeu aliæ ordini Minorum ſubiectæ, durant per triennium, ex decreto Sixti V. & Gregorij XIII. quo finito tenentur renunciare ſub pœna excõmunicationis, vt habetur in Comp. Minorum. Sed hoc pro ſola Italia præceptum eſt, quoad omnes Abbatiſſas Religionum per Gregorium XIII. & quoad Clariſſas per Sixtum V. Vnde extra Italiam omnes Abbatiſſæ præter Clariſſas, poſſunt finito triennio reelegi, & continuare, tom. 2. quæſt. 16. art. 2. & 3. in addit. Summę tom. 3. cap. 3. num. 6. De quo P. Miranda tract. de Monialibus, q. 7. artic. 9. At in Portugallia Abbatiſſę S. Claræ non poſſunt reelegi intra ſexennium, ex ſpeciali decreto Domini Pauli V. teſte Portel verbo Abbatiſſa, num. 4.

In Bulla. bulla 7. Sixti 5. Compen. Minor. verbo Abbatiſ. §. 7. & 9.

Sed poſſunt finito triennio eligi in præſidentes vſque ad nouam electionem, ob pacem, & bonum regimen conuentus, vbi vſus obtinuit, non obſtante dicta Bulla Sixti V. ibid. dict. art. 3. & citato loco, addit. Sum. nu. 7. Idem tenet P. Mirand. tract. de Monial. q. 7. art. 9. concl. 2.

7. Conſtitutiones præfatæ Sixti V. & Gregorij XIII. prohibentes Abbatiſſas perpetuas non habent locum in illis, quæ fiunt per præſentationem, & inſtitutionem; nam facile reditur ad ius antiquum, in quo talis inſtitutio, & confirmatio erat perpetua, quæ reditio in iure eſt fauorabilis, vt habetur in capit. ab exordio 35. & diſtin. cap. cum omnes de conſt. vbi DD. Et idem dicendum eſt de præſidente, ſeu præfecta oblatarum, quæ non ſunt religioſæ, licèt collegialiter viuant: quia dictæ conſtitutiones non loquuntur, niſi de Abbatiſſis, & alijs prępoſitis Monialium, quæ ſunt verè, & propriè religioſæ. *tom. 1. quæſt. 16. art. 4. & 5. & tom. 2. q 54. art. 5. & 6. & in addit. Summæ tom. 3. cap. 3. num. 5. Idem repetit Portel. ſuprà num. 10. ad finem, vide Nauar. lib. 3. conſil. 82. titul. de cauſa poſſeſ. & propriet. in editio. anni 1391. & tit. de Regularib. conſil. 82. lib. 3. & in cap. nullam, 18. q. 1. num. 3.*

Addo cum Portel. vbi ſupra num. 16. poſſe continuari in officio Abbatiſſæ per viginti annos primam fundatricem alicuius Conuentus S. Claræ, per ſtatuta huius ordinis, teſte P. Miranda in expoſitione Regulæ S. Claræ fol. 290. An autem poſt expletos viginti annos Abbatiſſatus poſſit prę-fata fundatrix iterum eligi in Abbatiſſam; maius dubium eſt, pro quo nunc in terminis conſulti ſunt Salmaticenſes. Ego ſub cenſura doctorum, exiſtimo poſſe continuari ex ſupra tradita doctrina Auctoris: Nam Sixtus V. & Gregorius XIII. in ſuis Bullis decernentes præfatas Abbatiſſas poſt triennium expletum ſui officij non poſſe reelegi, clarè loquuntur de illis, quę fiunt per electionem, & non per nominationem, qualis eſt dicta fundatrix, quæ nominatur, & mittitur à ſuperiore ad fundationem, & regimen conuentus: vnde ſi poſt expletum tempus ſui Abbatiſſatus in fundatione eligatur, eius electio dici non poteſt reelectio, quia nunquam fuit electa, ſed tantum nominata, vt di-

Ampliatur doctrina Auctoris.

dictum eſt, ac proinde non comprehenditur ſub dicta prohibitione Sixti, & Gregorij de nõ reeligendo poſt triennium.

8. Monialis deſcendens ex genere maculato, etiam pæna combuſtionis olim punito, poteſt eligi in Abbatiſſam, *tom. 1. qu. 14. art. 13.* De quo P. Miranda *de Monialibus quæſt. 6. art. 2. & 3.* Portel vbi ſupra *num. 6.*

9. Electio Abbatiſſarum, & aliarum Præpoſitarum Monialium pertinet ad ipſas Moniales, debetque fieri per vota ſecreta, ita vt eligẽtium nomina nunquam publicẽtur, ex decreto Tridentini. Canonicè autem electa per ſcrutinium, ſi habeat duas ex tribus partibus conuentus, ſtatim cõfirmanda eſt, non obſtante contradictione alterius partis, non ſuffragantis. Secus ſi nõ habeat duas partes, licèt ſit à maiori electa, tũc enim ſuperior debet priùs audire partem reclamantem ſine ſtrepitu, & figura iudicij, & poſtea confirmare, vel irritare electionem, interim tamen non irritauerit, electa vti poteſt ſuo iure, exercendo ſuum officium, dummodo res monaſterij nõ alienet, nec aliquã inter Moniales recipiat, vt expreſsè definitur *c. indemnitatibus, §. ſani de elect. lib. 6.* Et idem ferè dicendum eſt in electione per compromiſſum, niſi maior pars conuentus factæ iam electioni ſe oppoſuerit: nam tunc etiam differri debet confirmatio, aut irritatio vſque ad cognitionem cauſe, interim tamen electæ officium exercere permittitur, niſi opponentium numerus duplo maior ſit, *d. c. indemnitatib. §. cæterum, tom. q. 54. art. 1. & 7.* de quo Anto. Cucus lib. 4. Maior *inſtit. tit. 1. de elect. num. 191. vſque ad num. 298.*

Trid. ſeſſ. 25. de regul. ca. 6. & 7.

Idem docent Zerola *in praxi Epiſc. p. 1. verbo Abbatiſſa, §. 1. pag. 26. Azor. inſt. moral 1. p. lib. 13. cap. 10. q. 2. Barboſa in collectanea ad decret. cap. quia propter, num 6.* vbi reſoluit formam huius ca. habere locum, etiam in electione Regularium Prælatorum, ex ſententia Abbat. *ibidem, num. 7. verſic. circa, & num. 8 verſic. & placet. Franc. Mar. deciſ. 992. P. Miranda tom. 2. quaſ. 23. art. 3. concl. 1.* innuit extendi id ad Abbatiſſarum electionem, ex Sylu. *verbo electio. 2. q. 1.* idem P. Miranda *tract. de Monialibus q. 7. ar. 10. vbi concl. 4.* tradit, quid agendum in electione per compromiſſum.

10. Clauſula poſita in electione Abbatiſſæ, *de conſenſu medietatis conuentus*, debet intelligi de conſenſu exquiſito ab omnibus Monialibus capitulariter congregatis, à quibus ſic in vnum congregatis, electio facienda eſt: at non requiritur cõſenſus maioris partis, ſed ſufficit medietaté cõſentire, cũ ex dicta clauſula amplius non requiratur, in claris enim nõ eſt opus coniecturis. ibid. art. 2. de quo Mandoſius *de ſignatur gratis titul. reſignatio, ſeu renunciatio fol. 54. columna 1.*

An Monialis vidua poſſit eſſe Abbatiſſa? vide *in retract. 2.* vbi partem affirmatiuam, ex Auctore *in addit. ſumma tom. 3 ca. p. 3. num. 9.* amplectemur, licèt oppoſitum ſenſerit, *tom. 1. q. 64. art. 4. & tom. 2. q. 54. art. 3.*

11. Superior nolens confirmate electam in Abbatiſſam à maiori parte conuentus, aliamque eligẽs, cogẽdo per metum Moniales, vt ſuffragia mutent, peccauit grauiter, & poſterior electio eſt omninò nulla, cũ metu facta fuerit, ibid. art 4. de quo Nauarr. *libr. 1. conſil. titul. de electione conſil. 5.*

12. Abbatiſſæ non poſſunt diſpenſare in votis Monialium, nec ea cõmutare, quia carent ſpirituali iuriſdictione, bene tamen poſſunt ea irritare per poteſtatem dominatiuam, quã habent ſuper ſubditas, quæ quidẽ maior eſt ea, quam habẽt pater, & maritus ſuper filios, & vxorem. Nec peccant dicta vota ſine cauſa irritantes, nec irritationem petentes, ſi ſine earundem conſenſu emiſſa ſunt, tom 1. q 24 art. 7.

Idem docent Suarez *tom. 1. de religione, tract. de voto, lib. 6. cap. 7. nu. vlt. Ledeſma tom. 2. ſumma tract. 10. cap. 7. ad finem, Durand. in 4. diſt. 38. diſp. vnica propoſit. 19. Alcozer in ſumma cap. 16. Leſſius lib. 2. de iuſtitia, cap. 40. dub. 14. num.*

Digitized by Google

num. 167. verſ. Abbatiſſæ, quos & alios plures refert, & ſequitur Sanchez loquens de irritatione *lib. 4. decalog. ca. 33. num. 19.* & quoad diſpenſationem *cap. 39. num. 7.* & quoad commutationem *cap. 49. num. 24. Portel verbo Abbatiſſa, num. 2.*

In Bullar. viuæ vocis oraculo 8. Paul. 3.

13. Paulus III. conceſſit Abbatiſſis S. Claræ, vt poſſint diſpenſare cũ ſuis Monialibus circa ieiunia regulæ, & circa eſum carnium, & lacticiniorũ, ſiuè ouorum, quando cognouerint dictas Moniales propter debilitatẽ, vel aliam legitimam cauſam non poſſe ita commodè huiuſmodi ieiunia, & abſtinentias ſeruare, extat in Bullario. Pro quo aduerte, quòd iſta nõ eſt propriè diſpenſatio dimanãs à iuriſdictione ſpirituali (cuius eſt incapax fœmina) ſed Abbatiſſa declarat, vel diſpenſat auctoritate Papæ. Ita Portel *in addit. ad dubia verbo Abbatiſſa, nu. 3.* vbi in fine notat, Papam non exprimere cauſam morbi, vel ægritudinis manifeſtæ, in qua non eſt opus diſpenſatione, ſed abſolutè id cõcedit, ob debilitatem Monialium, vel aliã legitimam cauſam, quidquid dicat Sanchez *lib 6. decalogi cap. 1. num. 24.*

14. Abbatiſſæ, & aliæ quæcunque Præpoſitæ Monialium admittentes viros, aut fœminas intra clauſuram monaſterij, etiam prætextu quarumcunque licentiarum obtẽtarum incidunt in pœnas excommunicationis, & priuationis officiorum, ac inhabilitatis ad alia obtinẽda, ex Gregorio XIII. qui reuocat quaſcunque licentias ſuper hoc obtentas, *tom. 1. q. 47. a. 5.* de quo infra latè agemus *de clauſula Monialium, num. 19.*

Trid. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regul.

15. Iure antiquo Abbatiſſæ, & Prioriſſæ ſolebant viſitare monaſteria ſibi ſubdita, illiſque legitimè impeditis ad egrediendum licebat per alium, etiam virum omni exceptione maiorem viſitare. At nunc iam id nõ licet, ex Concil. Trident. vbi receptũ eſt, tom. 2. q. 5. nu. 10.

Nota ad Reſolutionem de Abbatiſsis.

16. Circa numer. 1. reſoluta. Idem cum Auctore ibi tenent Victoria *de poteſt. Eccleſ. q. 2. num. 4. & in Summa Sacrament. vbi de clauibus nu. 325.* Martinus de Ledeſma 2. *p. 4. q. 20. art. 4. fol. 310. colum. 1. & ſeq.* Barthol. à Ledeſma *Summa Sacrament. vbi de clauibus diffic. 4. dub. vltim. p. 948. Angles in floribus 2. p. q. vnica de clauibus difficul. 5. concl. 3. Henriquez lib 6. de pœnis. c. 2. num. 3. & 4. in fine*, quos & noſtrum Auctorem hic refert, & ſequitur Sanchez ad præcepta lib. 6. cap. 1. à num. 17 & ſeqq.

Defenditur ſententia Auctoris.

17. Sed non placet, quod ibidem tenet idem Sanchez num. 23. contra noſtrum Auctorem, & Henriquez dicto num. 4. nempe non poſſe Prouincialem Abbatiſſæ committere, vt hęc præcepta ſpiritualia imponat, quia, inquit, prędatus inferior Summo Põtifice nihil contra ius Canonicum, & communem Eccleſiæ vſum efficere poteſt. Nam hæc ratio ſolum ſuadet non poſſe ei committere poteſtatem ſpiritualem clauium, ligandi nempe, & ſoluendi, id enim in iure omninò fœminæ eſt interdictum *cap. noua. de pœnit. & remiſſ.* vbi tria ſpecialiter Abbatiſſis prohibentur, nempe Moniales proprias benedicere, confeſſiones audire, & publicè prædicare, quia inquit Pontifex Innocentius II. *Licet beatiſſima Virgo dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus claues regni Cœlorum commiſit.* ecce quomodo de clauium poteſtate tantum ſermonem facit Pontifex. Vnde alia ab iſtis, & alijs pendentibus à poteſtate clauiũ, vt eſt cenſuras imponere, & ſimilia, non prohibentur dictis Abbatiſſis in dicto Canone, & ita tenẽt Soto relatus ſuprà, Henriquez ibidem, & Ludouic. Lopez 2. p. inſtruct. vbi de clauibus cap. 2. fol. 740. & ſeqq. Et ita de facto in noſtris ſtatutis generalibus

Io-

Digitized by Google

Toletanis hæc poteſtas committitur Abbatiſſis ordini ſubiectis, vt docet P. Miranda infrà citandus Quare bene idem Sanchez ibid. nu. 27. tradit, Abbatiſſam habere iuriſdictionẽ aliquam conceſſam à Pontifice confirmante regulam, ac regularium præceptorum punire, vt docet Vaſquez 1.2. *q. 96. art 4 diſp. 166. cap. 4. numer* 28. Vnde conſequenter docet *nu. 28. proxime ſequenti*, Abbatiſſam inquirentẽ de aliquo monialis crimine poſſe imponere præceptum obligans ad mortale, vtpotè quæ legitimam illius puniendi, & conſequenter de illo inquirendi iuritdictionem habet, & ita tenere ait Bartholom. Ledeſm. loco citato concl. 1.

18. Sed minus bene, nec conſequẽter addit ipſe Sancius ibid. numer. 30. conſtituens differẽtiam inter pręcepta prælati Regularis reſpectu Monachorũ, & Abbatiſſę reſpectu Monialium, quod prælatus tãquam ſpiritualem iuriſdictionem habens ſpectat in ſuis pręceptis, vt illorum finem, ſpiritualem religioſorum profectum, ac in virtutibus progreſſum, & perfectionem, & ad hoc tendit, cogere ad perfectam regulæ obſeruationem. At præcepta Abbatiſſæ, & vis, quam habet cogendi ad ſeruandas regulas, nõ ſpectãt hunc finem: illum enim directè ſpectare eſt poteſtatis ſpiritualis: ſed ſolum ſpectant bonum politicum communitatis, vt pacificè, & abſque ſcandalis, & perturbationibus obſeruẽtur, & vt recta ſit gubernatio. Hoc, inquam, non mihi placet, nam ſicut prælatus ſibi ſubditos, ita & Abbatiſſa ſuis præceptis intendit, tanquam primum finem, dirigere moniales ſibi ſubditas ad obſeruantiam regulæ, & alia, per quæ tendere poſſint ad profectum ſpiritualem vitæ Regularis, & ad finem æternæ beatitudinis, ad quẽ per profeſſionem tendere Deo ſe deuouerunt, aliàs eſſent tanquam præfectæ, ſeu matres quædam merè ciuiles mulierum collegialiter viuẽtium ſine regula, nec inſtituto viuendi, niſi tantum politico, quod nos negamus.

19. Circa nu. 3. reſoluta. Idem docent citatis Nauarro, & noſtro Auctore Sanchez *lib. 5. decalog. cap. 5. nu. 22. P. Miranda tract. de Monial. q. 7. artic. 7.* idque probat ex textu, & Gloſſa *in Clement. attendentes, §. ſtatuimus, de ſtatu Monachorum, in illis verbis: in monaſterijs, in quib. Abbatiſſæ ſolitæ ſunt benedici.* quam gloſſæ ſententiam ſequuntur ibidem, Cardinal. Immola, & Bonifacius. Super quo vide Nauar. in cap. nullam 18. quæſt. 2. vbi multis probat, melius fuiſſe Abbatiſſas eſſe perpetuas ſecundùm antiquum morem, quo ſolitæ erant benedici, ſed ex eo non ſequitur, quòd triennales benedicãtur. Vide etiam Azor. *inſt. moral. tom. 1. lib. 13. cap. 10. quæſt.* 5. vbi agit de benedictione, ſeu cõſecratione Abbatiſſarum.

20. Sed contra reſoluta num. 4. ex noſtro Auctore inſurgit Sanchez plures alios referens pro ſua ſententia, à qua non audet recedere tanquam à frequentiſſima, vt vocat, ſeu communiſſima omnium, lib. 5. decalog. cap. 5. num. 18. & 19. Vbi docet, vitium ex natalium defectu cõſurgens non purgari in monialibus per profeſſionem, ac proinde, vt illegitima poſſit eſſe Abbatiſſa, vel Prioriſſa indigere diſpenſatione. Ducitur, quia illegitimi profeſſi excluduntur ab omni prælatura, & dignitate cap. 1. & final. de filijs presbyter. officium autem Abbatiſſæ dignitas eſt, vt habetur cap. indemnitatibus, §. ſanè, de elect. lib. 6. ibi, vt à dignitate deijciatur adepta; Abbatiſſa verò pręlationis officio fũgitur in omnibus illis, quorum fœmina capax eſſe poteſt. Atque ideò Tridentinum Concilium tanti Abbatiſ- Trid. ſeſſ. ſæ officium facit, vt non niſi quadra- 25. c. 7. de genariam, & poſt octauum profeſſio- regul. nis annum eligendam eſſe decernat. Propu- Hæc Sancius contra nos. gnatur ſẽ

21. His tamen non obſtantibus no- tentia Au ſtra ſententia verior, ac probabilior ctoris. mihi ſemper viſa fuit, quam ſequuntur, ac tuentur P. Miranda *trac. de monialibus quæſt. 6. ar. 5. Portel verbo Abbatiſſa, num. 6.* Et probatur efficaciter ex eodem cap. 1. de filijs presbyt. vbi, nec in toto eo titulo vllum verbum

ſit

Digitized by Google

ſed tantum de viris; fœminæ autem in odioſis non veniunt nomine maſculorum, niſi expreſsè nominentur, ex regula cap. generali, de electio. in 6. Vnde Sixtus V. in ſuo motu proprio contra illegitimos nullam mentionẽ fecit de monialibus: immò expreſsè declarauit, eas non comprehendi in ſua Conſtitutione. Ita multis adductis tradit P. Miranda loco citato.

Ad dictum verò cap. indemnitatibus, §. ſanè, reſpondetur, quòd ibi officium Abbatiſſæ nõ propriè, ſed aliquo modo, ſeu latè dignitas dicitur, idcòque antecedẽter ad dicta verba, à dignitate deijciatur adepta; dicitur: ac poſſeſſionem ſuæ adminiſtrationis fuerit aſſecuta; quo denotari videtur, officium Abbatiſſę potius dicendum eſſe quãdam adminiſtrationem, quàm veram dignitatem. Nam impropriè vocatur Eccleſiaſtica dignitas, quę caret iuriſdictione ſpirituali, & poteſtate clauium, vt eſt officium, ſeu adminiſtratio Abbatiſſæ, idcòque aliqui probabiliter ſentiunt ſolum habere poteſtatem præcipiendi, & corripiendi, quantũ conueniẽs fuerit ad maternum, & quaſi domeſticum regimen monialium, & communem conuentus pacem, ad inſtar matris familias, vt multis probat idẽ Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 1. numer. 17. vſque ad 19.* & fortaſſis in dicto decreto Tridentino contra nos adducto ideo Abbatiſſa nomine Præfectę, ſeu Præpoſitæ ſignatur, ad denotandũ nil poteſtatis habere, quàm præeſſe, ſeu præponi tanquam matrem familias ſuis monialibus in his tantũ, quę pertinent ad exterius, & domeſticum regimen monaſterij, quod illi committitur ob periculum cohabitationis virorum cum ipſis, quamuis id nobis omninò non placet, vt ſuo loco dicemus.

22. Ad reſoluta num. 9. Nota quòd electio Abbatiſſarũ S. Claræ per ſcedulas, & vota ſecreta celebranda eſt, ſecus facta omninò irrita eſt, ex præcepto Sixti V. in monialibus verò aliorum ordinum ſufficit, quòd fiat per vota, ſeu ſuffragia voce tenus expreſſa, dummodo ſecreto audiantur, *addit. ſumma, tom. 3. capit. 3. nu. 12. in fine.*

23. Quid ſi monialis ſit bigama, poteritne abſque diſpenſatione eſſe Abbatiſſa? negant Mayol. *lib. 1. de irregular. cap. 29. num. 14. Vinald. in Candela. Sacram. p. 3. cap. 3. nu. 8. in 2. edit.* Quam ſententiam veram eſſe credit Sanchez vbi ſuprà n. 23. quia, inquit, ſicut viri bigami: ſunt prælationum incapaces, ita, & mulieres bigamæ. Sed hæc ſententia, & ratio à Sancio tradita ad eam probandam, mihi omninò non placet, tum quia lex pęnalis loquens de viris non extenditur ad fœminas, vt in ſuperioribus diximus: tum præcipuè, quia bigamiæ irregularitas indicta eſt à iure ad arcẽdum bigamos à ſuſceptione ordinum ſacrorum primò, & directè: vnde ex vi huius prohibitionis illi indirectè tantùm, incapaces videntur prælationum, & dignitatũ, quatenus ſcilicet iſtis annexa eſt iuriſdictio, & poteſtas Clauium. Cùm ergo fęminæ ſint incapaces ſacrorum ordinũ recipiẽdorum, conſequenter ſunt incapaces bigamiæ, ſeu huiuſmodi inhabilitatis, ac proinde illis non videtur repugnare habere officium Abbatiſſatus, quatenus eſt quędam adminiſtratio ſine iuriſdictione ſpirituali, & ſine poteſtate clauium, quę adminiſtratio earum ſexui non repugnat, idque abſque vlla diſpenſatione fieri poſſe conſequenter dicendum eſt.

24. Circa reſolута nu. 11. Idem docet P. Miranda dicta quæſt. 7. art. 4. ad quod citat cap. quia propter, cap. dudum, cũ alijs pluribus, de electione, & ca. cum in cunctis, de his, quę fiunt à maiori parte capituli. In quibus iuribus maior pars ſuffragiorũ ad electionem pręlatorum tantùm deſideratur, neque contrarium, quantum ad electionem Abbatiſſarum deciditur in dicto c. indemnitatibus, de elect. in 6. quia ibi agitur de electione per formam ſcrutinij diſcordia celebrata: & quod electio per metum celebrata ſit nulla ipſo iure, videtur definiri in cap. vbi periculum, §. cęteriſ,

de

de elect. lib. 6. Et tenent communiter Doctores, & in noſtri caſus terminis tradit doctiſſimus Nauarr. loco ſuprà citato, ſuper quo etiam conſule quæ latè congerit idem P. Miranda *tom. 2. manual. q. 23. art. 21. concl. 1. & 2.*

RETRACTATIO I.

De Abbatiſſa imponente præceptum ſpirituale.

25. Abbatiſſas poſſe imponere præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus, tenet conſtanter Auctor tom. 3 addit. ſummæ cap. 3. num. 10. mutans ſententiam, quam probauerat, tom. 1. qu. 12. art. 2. & quæſt. 25. art. 1. redditque rationem, quia Moniales, inquit, promittunt obedientiam Abbatiſſæ non tanquam matri, ſed tanquam prælatę, cuius munus eſt approbatum à Sede Apoſtolica, iuxta Regulã, quam profitentur, ad regimen ſpirituale, & tẽporale gregis ſibi commiſſi in omnibus illis, quæ non repugnant ſexui fęmineo, cui non contradicit poteſtas imponendi præcepta ſpiritualia, quãdo neceſſitas adeſt, maximè ſi id habeant ex commiſſione ſuperiorum, vt fatetur etiam Soto oppoſitæ ſentẽtiæ aſſertor in 4. diſt. 20. q 1. art. 4. ſicuti habent noſtrarum Monialiũ Abbatiſſæ, & Præſidẽtes per ſtatuta Ordinis Toletana cãp. 5. & refert P. Miranda *in Manual. tract. de Monialibus q. 6. art. 4. concl. 3. ad finem*, vbi latè dubium tractat: quæ quidem facultas cẽſetur ipſi Abbatiſſæ indulta eo ipſo, quo confirmatur in officio Abbatiſſatus, alias ſine tali poteſtate oues ſibi commiſſas gubernare, ac dirigere non poſſet ad illam obſeruantiã Regularem, quam ſeruare debent Religioſæ profeſſæ: quæ ratio non militat in alijs mulieribus collegialiter viuentibus ſub cura, ac cuſtodia alicuius Matronæ locò præpoſitæ, quæ verè non ſunt Religioſæ, neque profitẽtur illi obedire ſecundùm aliquam regulam approbatam. Quibus adde, quòd licèt votum obedientiæ ſimpliciter non ſufficiat ad dandam iuriſdictionem ſpiritualem (vt aſſeruut oppoſitæ ſententię aſſertores) ſi quis enim promittit obedientiam laico, non propterea laicus poterit illi pręceptum ſpirituale imponere, vt prælatus: votum tamen ſolemne emiſſũ in manibus prælati ſufficit ad ſubijciendum profitentem ipſi prælato, taliter, quòd prælatus acquirit ſuper eũ poteſtatem ſpiritualem iuriſdictionis, poteſtque ei imponere præcepta ſpiritualia, licèt alias ſit Religioſus laicus (ſolebant enim olim laici apud nos Minores eligi in prælatos, & Guardianos; & nunc etiam fit apud aliquas Ordinis Prouincias) vel etiã merè ſęcularis, quem poſſe in Abbatẽ Commendatarium eligi, & in prælatum Monaſterij, diximus ſuprà nu. 15. Vnde cùm votum in manibus Abbatiſſæ emiſſum non ſit factum laico, ſed ipſæ Abbatiſſæ, tanquam prælatæ Religionis à Sede Apoſtolica approbatæ, conſequenter dicendum videtur, votum ſolemne ſufficiẽs eſſe ad ſubdendum profitentem ipſę, tanquam prælatæ, ac proinde poterit imponere præceptum ſpirituale profeſſæ ſibi ſubditæ in omnibus iſtis, quæ nõ pertinent ad poteſtatem clauium, vt ſunt excõmunicare, ac alias cenſuras imponere (quorum ſunt omninò incapaces fœminæ, cap. noua 10 de pęnit. & remiſſ.) nam ſi Abbatiſſa eſt capax collationis beneficiorum, competitque illi ius conferendi, & inſtituendi clericos in Eccleſijs ad ſuum Monaſterium pertinentibus, cap. de dilecta, de maiorit. & obed. vbi glo. verb. iuriſdictioni (iſta enim ſunt iuriſdictionis ſpiritualis, & non Ordinis, vt ex Panormitano probat Auctor tom. 1. quæſt. 17. art. 12. & tradit etiam Salas de legibus diſput 8. ſect. 19. num. 94.) conſequenter erit capax imponendi dicta præcepta ſpiritua-

ſia, quæ pertinent ad iuriſdictionem ſpiritualem, cuius non eſt incapax Abbatiſſa modo ſuperiùs explicato.

Et confirmatur, quia Abbatiſſa nõ minorem in Moniales, quam Abbas in Monachos habet adminiſtrationẽ, & quæcunque competunt Abbati, ea fere omnia locum habent in Abbatiſſa (exceptis, quæ fœminæ repugnãt) Baldo, & alijs relatis à M. Antonio Cuco lib. 3. maior. inſtitut. tit. 13. de Abbatiſſis: imò tenet Nauarrus, lib. 3. conſil. 37. de ſent. excom. cum alijs, poſſe Papam de potẽtia abſoluta cõmittere fœminæ iuriſdictionem clauium ad imponendas cenſuras, cùm id poſſit committi merè laico, vt refert Auctor tom. 2. quæſt. 107. artic. 1. Quia illud non eſt iure diuino prohibitum, vt optime notat P. Villalob. 1. *par. ſummæ tract. 16. differ. 5. num. 11.* Ideòque à fortiori poterit dicta Abbatiſſa imponere præcepta ſpiritualia. Hæc opinio ſic explicata eſt valde probabilis, & in praxi ſequenda, vt ſentit idem Villalobos tract. 25. diff 3. num. 10. licèt eam non amplectatur, eo quòd, inquit, oppoſita ſit doctiſſimorum virorum.

Idem videtur ſentire Azor *tom. 1. inſtit. moral. cap. 10. quæſt. 7.* dum docet, Abbatiſſam poſſe præcipere monialibus in virtute Spiritus ſancti, ac ſanctæ obedientiæ ratione voti emiſſi in profeſſione, quia officio prælatæ ſungitur, eique moniales ex vi profeſſionis emiſſæ parere coguntur tanquam habenti poteſtatem, & iuriſdictionem à ſuperioribus commiſſam: fauet victoria, etſi dubitans, in ſumma ſacram. num. 315. & tenet Angles in floribus 2. par. queſt. vnica, de clauibus differ. 5. concl. 3. nec omnino diſſentit Sãchez, quamuis oppoſitum defendat lib. 5. decalogi cap. 1. nu. 22. dum ait, poſſe Abbatiſſam præcipere ſub pęna voti obedientiæ pręſtiti, vel in virtute obedientiæ ſibi debitæ. Ad quod faciunt tradita à Suarez tom. 4. de Religione lib. 3. cap. 10. num. 12. vbi reſoluit, Abbatiſſas habere veluti quendam vſum ſpiritualis iuriſdictionis per claues commiſſum, licèt concludat, nunquam habere propriã iuriſdictionem ſpiritualẽ in moniales per ſe ipſas, vbi etiam num. 13. & 14. explicat quomodo in clericos ſibi ſubiectos habeant iuriſdictionẽ quodammodo ſpiritualem.

RETRACTATIO II.

De vidua Abbatiſſa.

26. Monialem viduam, ſeu nõ virginẽ poſſe eligi in Abbatiſſam, praxis licet ſeruat, iure Pontificio inſpecto aliud obſeruetur, cap. ſi quis omnem §. nouimus peccatricem 1. qu. 3. cap. iuuenculas 20. q. 1. quæ iura tantum procedere in Abbatiſſis benedictis, & conſecrandis velo virginitas, tenet expreſsè Auctor *tom. 3. addit. ſum. cap. 3. num.* 9. vbi ad cor rediens oppoſitum probat, quod olim ſenſerat, *tom. 1. quæſt. 64. art. 4. & tom. 2. q. 54. art. 3.* Addens, quòd ſi eſt corrupta, non debet conſecrari, in quo ſolus Papa diſpenſat: quod tanquam tutius tenet cum Mãdoſio de ſignatura gratiæ, titulo, diſpenſatio pro corrupta ad Abbatiſſatum fol. 81. Portel. verb. Abbatiſſa num. 10. qui latè rem diſputat, conſtanterque tenet, poſſe nõ virginem, ſeu viduam eſſe Abbatiſſam, & velari velo prælationis, cui ſententię ſubſcripſiſſe doctiſſimũ P. Suarez è Societate Ieſu, dum adhuc ſuperſtes viueret, teſtatur: quia, inquit, neque eſt de iure diuino, nec naturali, nec Eccleſiaſtico, quòd Abbatiſſa ſit virgo: tandemque concludit, quòd dato, & non conceſſo, quòd eſſet aliqua lex Canonica prohibens viduam fieri Abbatiſſam, talis lex iam per contrarium vſum eſt abrogata multis ab hinc ſæculis, & refert triginta exẽpla pro diuerſis ętatibus,

tibus, addens ſe vidiſſe apud Auctores, quos citat, de viginti tribus Abbatiſſis viduis fieri mentionem, aliaſque ſeptem enumerat electas fuiſſe quinquaginta ab hinc annis in Portugalliç, ac Caſtellç regnis, pro quibus omnibus non conſtat fuiſſe obtentam diſpenſationem, neque credibile eſt, tot fuiſſe procuratas, vel obtentas. Hęc Portel. Quibus adde alterã Abbatiſſam viduam hiſce noſtris temporibus electam in monaſterio Sanctç Clarç de Ponferrada apud Prouinciam Sancti Iacobi cũ noſtro Auctore tenet Sanchez *lib. 5. decal. cap. 5. nu. 22.* vbi reſoluit, communes Abbatiſſarum benedictiones non exigere virginitatem, nec Abbatiſſas triẽnales communes ſolere aliqua benedictione conſecrari, ſicut olim cõſecrabãtur virgines ſpeciali virginum velo ab Epiſcopo cum quadam benedictione, ſeu conſecratione propria dato, vt tradunt cum D. Thom. *in 4. diſt. 38. quęſt. 1. art. 5 Palud. ibid. art. 3. num. 16. D. Antonin. 3. par. titul. 2. cap. 2. §. 2. Nauar. lib. 3. conſil. 4. num. 4 & 5. de Regularibus 1. edit. idem Paludan. ibidem diſt. 21. q. 3. art. 3. num. 60. Antonin. tit. 17. cap. 22. §. 1. ad finem. Auct. tom. 1. q. 12. art. 3. fine*, dictum verò cap. iuuenculas, interdicens non virginem velari, intelligitur de velo ſolito dari virginibus tantùm; non verò de quocunque prelationis velo, vt explicant Archidiacon. ibi numero 2. Bellarm. num. vnico. Turrecrem. in fine. Quare preter citatos Auctores noſtram ſentẽtiam expreſsè tenent Paludan. dict. num. 60. Antonin. dic. §. 1. & probabilem dicit Suarez *tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 6. num. 16.* maximè ſi cõſuetudo id approbet, cui ſtandum eſſe ait.

RESOLVTIO III.

De Abſolutione quoad Fratres.

1 Religioſi, etiã hoſpites, poſſunt abſolui per prelatos Generales, vel Prouinciales, & eorum vicarios per ſe, vel per alios à ſe deputatos ab omnibus peccatis commiſſis ante, vel poſt ingreſſum religionis, & à quibuſcunque cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, niſi adeò graues, & enormes fuerint exceſſus, quòd ſint ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandi. Ita conceſſit Clemens IV. Generalibus, Prouincialibus, & Cuſtodibus Fratrũ Minorum. Qui autem ſint meritò ad Sedem Apoſtolicam deſtinandi, declarauit Sixtus IV. pro Minoribus, & Prędicatoribus eſſe dumtaxat hęreticos relapſos, ſchiſmaticos, falſarios litterarum Apoſtolicarum, & deferentes prohibita ad infideles. Vnde cùm exceptio firmet regulam in contrarium, vt eſt noti iuris, in cęteris omnibus caſibus, etiam Papę reſeruatis, extra illos quatuor, habent dicti prelati facultatem abſoluendi ſuos ſubditos. Idem poſſunt Priores Conuentuales Prędicatorum, & eorum vices gerentes pro ſuis ſubditis, ex conceſſione Sixti Quarti, & per communicationem etiam cęteri prelati locales, vt Guardiani, & ſimiles. Hoc tamen debet fieri, iniuncta priùs ſalutari penitentia, & ſatis facta parte, ex Eugenio IV. ſed in priuilegio Clementis IV. nõ præcipitur, vt parti ſatisfactio fiat. Satisfactio enim poenę cautiores, & vigilantiores in futurum penitentes efficit, vt ait Trident. Vnde abſolutio data virtute illius ſine preuia ſatiſfactione erit valida, peccabunt tamẽ abſoluentes, *tom. 1. quæſt. 20. articul. 1.*

In Bulla. bullar. 14. nu. 40. & Bull. 33. num. 4. Sixti 4.

In Bull. bulla. 21. & 22. Sixti 4.

In Bull. bulla. 19. Eug. 4.

Trid. ſeſ. 24. c. 8.

vſ-

Digitized by Google

vſque ad 5. *& art.* 9. Vide P. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæſt.* 9. *art.* 10. *Portel. verbo Prælatus ad abſoluendum, nu.* 23. P. Villalobos 1. *p. ſum. tract.* 1. *difficult.* 64. *num.* 2. *in fine*, loquẽs de hoſpitibus, qui idem docent.

2. Poſſunt dicti prælati abſoluere ſuos Fratres virtute dictorum priuilegiorum, etiamſi ſint nominatim excõmunicati, dummodo parti ſatisfaciãt, tam in foro interiori, quàm exteriori, ex declaratione Pij V. etiam extra forum ſacramentale, iuxta iuris diſpoſitionem. Itemque poſſunt abſoluere ab omnibus ſupradictis reſeruatis à Papa poſt dictas cõceſſiones, niſi aliàs in ipſa reſeruatione prohibeatur ſpecialiter prælatis dicta abſolutio, derogando priuilegia in contrarium, ibid. art. 6. 7. & 8. De quo Enriquez *lib.* 3. *de indulg. cap.* 3. *littera* R. P. Miranda *to.* 2. *Manual. q.* 35. *ar.* 21. *&* 22. *Portel. vbi ſuprà, num* 25. 27. *&* 28. qui idem docẽt. Item poſſunt abſoluere ab excommunicatione ob iniectionẽ manuum violentarum in clericum, etiamſi a Fratre ſit percuſſus extra clauſtrum, ibidem art. 22. Vide Nauar. *in Manual. c.* 26. *n.* 18. *&* 19. *P. Miranda vbi ſuprà art.* 24.

3. Præterea poſſunt abſoluere ſuos à caſibus Cœnæ Domini, non obſtante noua reſeruatione ipſorum, quæ quotannis fit in publicatione bullæ in Cœna Domini, quæ debet intelligi iuxta clauſulam poſitam à Sixto V. & Clemente VIII. in tenore bullæ Cænæ à ſe pro ſuo tempore publicatæ, ibi: niſi in eis, etiam caſus præſentibus litteris expreſſi comprehendantur, quæ verba denotant mentem præfatorum Pontificum eſſe, priuilegia dictos caſus concedentia minimè velle derogare, quæ clauſula licèt non exprimatur ab alijs Pontificibus, debet haberi pro expreſſa, quia taciti, & expreſſi idem eſt iudicium, vt eſt noti iuris, ibidem art. 9. de quo P. Miranda *tom.* 2. *Manual. q.* 7. *art.* 3.

Addit Auctor in addit. ſum. tom. 3. cap. 6. num. 3. hoc idem conceſſum eſſe Generali, & Commiſſario Generali Minorum pro ſuis ſubditis in foro cõ-

Bullar. Oraculo 1. Greg.

Comp. Roderici.

ſcientiæ à Gregorio XIII. vt habetur apud Bullarium inter viuæ vocis oracula huius Pontificis, & multis retroactis annis pro Prædicatoribus conceſſerat Iulius II. non obſtante dicta reſeruatione, quæ quotannis fit in publicatione Bullæ in Cœna Domini: excipit tamen præter hæreſim, ſchiſma, falſificationem litterarum Apoſtolicarum, & portationem armorum ad infideles excepta à Sixto Quarto, conſpirationem factam contra Papã. Imò & in foro interiori idem conceſſit Prouincialibus Indiarum occidentalium pro ſuis ſubditis deputatis conuerſioni Indorum Adrianus VI. & Gregorius XIII. Cuſtodibus Fratrum Minorum in India Orientali, in foro conſcientiæ, excepto etiam caſu manuum violentarum in prælatum, vltra excepta à Iulio II. & habetur in Bullario.

13. Bull. bulla 16. nu. 1. Iulij 2.

Bullar. Bulla 1. Adr. 6. & bulla 3. Greg. 13.

Item à Gregorio XIII. indultum eſt Societati Ieſu, vt conceſſiones illi factæ non cenſeantur reuocatæ per Bullam Cœnæ, quod conceſſit viuæ vocis oraculo anno Domini 1584. die 18. Martij, vt habetur in Compendio Societatis. Aliam item conceſſionem Alexandri VI. poſitam in Compendio Minorum refert nouiſſimè P. Villalobos 1. p. Summæ Theolog. tract. 9. difficult. 61. nu. 6. in fine, in qua conceditur Generalibus, Prouincialibus, & Cuſtodibus plenaria facultas, & auctoritas abſoluendi quoſcunque ſubditos ſuos vtriuſque ſexus, etiam à crimine hæreſis, ſeu apoſtaſiæ, & cum eis diſpenſare. Quod priuilegium, & alia ſimilia conceſſa Regularibus non reuocari per Bullam Cœnæ tanquam probabilius, & in praxi ſequendum, tenet idem P. Villalobos citato loco nu. 5. licèt quoad crimen hæreſis contrarium ſentiat. Quæ opinio tanquam magis pia, & animarum ſaluti prouidens ex auctoritate tantorum, ac doctiſſimorum virorum, poteſt abſque ſcrupulo ſequi, quidquid in contrarium ſentiat F. Ioannes à Cruce in ſuo epitome libro 1. cap. 6. dub. 14. concluſ. 2.

Comp. Societ. §. 2. verb. bulla Cœnæ Roboratur ſententia Auctoris.

Neque obſtat reuocatio generalis omnium priuilegiorum, quę quotannis fit in die Iouis Sancti, quando publicatur Bulla Cœnæ, quantum ad abſolutionem caſuum in ea contentorum: quia priuilegium Principis debet eſſe firmum, & conſtans, capit. decet, capit. quod ſemel, de regul. iuris in ſexto, & in dubio non cenſetur reuocari, vt eſt notum in iure. Item ſicut priuilegium Bullæ Cruciatæ non cenſetur reuocatum per Bullam Cœnæ, vt tenent omnes, ita à ſimili idem dicendum videtur circa priuilegia Regularium, vt benè ponderat præcitatus P. Villalobos. Neque credendum eſt de Domino Papa Paulo V. verbi gratia qui confirmauit noſtra priuilegia Minorum die prima Decembris anno 1609. tam citò mutaſſe ſententiam in re tam grauis, & arduæ entitatis, voluiſſeque illa reuocare poſt tam exiguum temporis, quod currit à principio Decembris vſque ad finem Martij, vel ad medium Aprilis, in quo vt plurimū incidit ſolemnitas feriæ 5. in Cœna Domini, quo die fit dicta reuocatio omnium priuilegiorum in publicatione Bullæ Cœnæ. Abſit, inquam, tale credere de mente ſuæ Sanctitatis ſpiritualem animarum ſalutem maximè zelantis, & tam piò fauore illam proſequentis. De quo Suarez *de cenſuris diſput. 21. ſect. 3. num. 4. Sayro de cenſur. lib. 3. cap. 26. num. 5.* licèt oppoſitum teneat, & alij relati à Portel. *verbo Abbas, nu. 11. & verbo Bulla Cœna, à num. 1.* idem docentes.

4. Ab hæreſi tamen, etiam occulta, non habent dicti prælati circa ſuos ſubditos abſoluendi poteſtatem, ſeu facultatem, ſecluſo omni priuilegio, licèt hæc poteſtas propter munus inquiſitionis penes Epiſcopos reſideat: quia

Bullar. bulla 13. Pij V.

licèt per Pium V. conceſſa ſit eiſdem prælatis Regularibus eadem auctoritas in foro conſcientiæ erga ſuos ſubditos, quam habent Epiſcopi circa

Trid. ſeſ. 24. c. 6.

ſuos, per Concilium Tridentinum ſeſ. 24. cap. 6. hoc tamen iam ſublatum eſt quoad dictos Prælatos Regulares per Bullam Cœnæ, imò & quoad Epiſcopos per quandam declarationem Cardinalium, ibid. artic. 10. & citato loco Addit. num. 4. & cap. 5. num. 7. vbi refertur dicta declaratio Cardinalium. De quo P. Villalobos *vbi ſuprà nu. 2. & 3. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 8. ca. 19. q. 3. & cap. 10. q. 10. Suarez tom. 4. diſpu. 30. ſect. 2. nu. 11. Sanchez ad præcepta lib. 2. cap. 11. num. 7. & 27.*

Ampliatur doctrina Auctoris.

5. Portel. verbo hæreſis, in principio, refert quandam cōceſſionem Gregorij XIII. factam Patribus Societatis Ieſu, vt poſſint abſolui ab hæreſi occulta, & à relapſu illius, vt habetur in Compendio Societatis, vbi item refertur aliud priuilegium conceſſum Minoritis, vt poſſint abſolui à Generali, aut à Prouincialibus ab hæreſi, vel ab apoſtaſia, & vt poſſint dicti prælati eorū pœnas à iure commutare, augendo, vel minuendo, dummodo crimina nō ſint publica, & apud ſæculares notoria; Sic refert præcitatus Pater, nec reſoluit, an poſſint Regulares vti dictis conceſſionibus. Ego plurimum dubito ob dicta à nobis in ſuperioribus, maximè in Hiſpania, & in alijs prouincijs, vbi præſidet Sanctum Tribunal Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem. Addit tamen idem Portel. verbo Epiſcopus, nu. 12. ſibi videri ſatis probabile, poſſe Epiſcopum abſoluere ab hæreſi occulta in foro conſcientiæ, & citat pro hac opinione Nauarrum *lib. 5. conſ. tit. de priuilegijs, conſ. 11. in ſecūda impr.* & Henriq. qui alios plures recentiores refert, *lib. 6. de pœnitent. cap. 14. num. 3.* Idem ſentiunt P. Suarez *to. 3. de cenſur. diſp. 21. ſect. 3. nu. 5. Vega tom. 2. Summæ cap. 125. caſu 11. Ledeſma in Summa 2. p. tract. 1. cap. 6. difficult. 7. poſt 20. concluſiones, nouiſſimè Farinacius tract. de hæreticis quæſt. 192. num. 61. Quos præter Farinacium, refert Barboſa in remiſſ. ad Tridentinum ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* Et alij plures, quos plena manu refert Sanchez vbi ſuprà dict. nu. 27. ad finem, licèt ipſe eorum ſententiam non ſequatur, vide P. Miranda *tom. 2. Manual. q. 7. art. 2. concluſ. 3.* vbi fundamenta vtriuſque ſententiæ ponit,

Comp. Societat. verbo abſolu. §. 3. & 7. & 8.

Digitized by Google

ponit, ſed ſuam non exprimit.

Quæ ſententia etiam mihi videtur ſatis probabilis ob auctoritatem tantorum, & grauium Doctorum, ſed oppoſita probabilior, ac tutior, & reſoluit nouiſſimè Portel. in addit. ad dubia verbo Abbas, num. 11. vbi refert quendam motum proprium Gregorij XIII. id ſpecialiter prohibentem, cuius meminit noſter Auctor *in addit. ad Cruciatam, §. 9. nu. 66.* & refert etiam Sanch. *lib. 2. ad decalog. cap. 12. num. 10.*

6. Vnde ſtando in prima opinione, tanquam probabili, poteſt Monialis abſolui ab hæreſi occulta per commiſſarium ad hoc deputatum per Epiſcopũ, cui ipſe poteſt delegare facultatem in hoc caſu particulari, quam habet à Concilio Tridentino, vel etiam poteſt idem Epiſcopus eam abſentem abſoluere ab excommunicatione annexa tali crimini extra Sacramentum Pœnitentiæ, ſicut poteſt ab alijs excommunicationibus, teſte Nauarro infra citando, ſublata verò cenſura, in qua eſt reſeruatio, poteſt abſolui à peccato iam non reſeruato per quemcunque cõfeſſorem ad hoc ſpecialiter deputatũ ab Epiſcopo. Et idem poteſt fieri pro abſolutione alicuius religioſi de dicto crimine hæreſis occulto: nam poteſt quoad hoc ſubijcere ſe iuriſdictioni Epiſcopi, renunciando in hoc caſu priuilegium exemptionis, iuxta doctrinam Doctorum mox citandorum, *ibidem, dict. art. 10. in fine, & tom. 2. qu. 63. art. 1. de quo Nauar lib. 1. conſil. tit. de officio ordin. conſil. 8. in prima impreſ. & lib. 5. tit. de priuilegijs, Henriquez tom. 1. lib. 7. de indulg. cap. 25. num. 2. E. Ioan. de la Cruz dict. concluſ. 2. in fine, Portel. dic. num. 12. in principio, idem docentes, quidquid dicat P. Miranda vbi ſupra concluſ. 2. ad finem. Vide Corduba in addit. ad Cõpẽd. Mend. verb. abſolutio ordinaria quoad fratres, §. 1.* Id tamen debere intelligi, de ſuperioris licentia etiam tacita, ſeu præſumpta, docet Sanchez ad præcepta *dict. cap. 11. num. 10. & lib. 4. c. 39. à num. 27 Villalobos 1. p. Sum. tract. 9. diffic. 60. num. 7.*

7. Attenta rigoroſa conſtitutione Sixti V. contra malè promotos, quam quoad hoc in ſuo robore reliquit Clemens VIII. in ſua Bulla moderatoria, quæ extat in Bullario, non poſſunt prælati abſoluere ſuos religioſos ab excommunicatione, & ſuſpenſione contracta ex ſimoniaca promotione ad ordines, poſſunt tamen abſoluere à ſimonia commiſſa in collatione officij, ſeu beneficij per priuilegia in ſuperioribus relata, quę quantum ad hoc non ſunt per Sixtum V. ſublata, ibid. articul. 13. de quo P. Miranda tom. 2. Manual. quæſtion. 9. art. 10. concl. 2.

Bull. bulla 21. Clem. 8.

Hoc tamen non obſtante oppoſitum videtur dicendum ex mente auctoris in ſimili caſu, nam tom. 2. quæſt. 33. artic. 4. reſoluit circa caſum procurantium abortum reſeruatum Papæ per eundem Sixtum V. poſſe prælatos Regulares virtute ſuorum priuilegiorum abſoluere Fratres, & Moniales de hoc crimine conuictos, etiam in foro exteriori: licèt enim, ait, priuilegia Regularium, quantum ad hoc, fuerint per Sixtum V. reuocata, & per Gregorium XIV. in ſua moderatoria conſtitutione non fuerint reualidata, fuerunt tamen poſtea in priſtinum ſtatum reſtituta per Clementem VIII. qui confirmauit noſtra priuilegia ex certa ſcientia, vt patet ex eius Bulla in Bullario: confirmatio autem ex certa ſcientia reualidat inualidum, & reuocatum, habetque vim innouationis, c. 1. de tranſact. cap. quoties, de pactis, vbi communis DD. Quod à ſimili poteſt æquè benè adaptari, & ponderari ad noſtrum caſum, licèt enim Clemens VIII. reliquerit intactas, & in ſuo robore pęnas Sixti V. contra ſimoniacos in ordine, idem tamen Clemens anno ſubſequenti poſt promulgationem illius Bullæ moderatoriæ, quæ fuit edita anno 1595. vt videre eſt in eodẽ Bullario, confirmauit noſtra priuilegia ex certa ſcientia, vt dictum eſt, anno Domini 1597 ac proinde priuilegia reuocata à Sixto V. quorum virtute ante eius conſtitutionem poterant prælati Regulares abſoluere ſuos ſubditos ſimoniacos in ordine, iterũ viuificãtur

Doctrina Auctoris illuſtratur ex eius mẽte. Bull. bul. 1. Clem. 8.

Bull. bul. 1. Clem. 8.

& reualidantur, ac per conſequens optimo iure licebit dicta facultate abſoluendi vti, per eadem priuilegia. Quam ratione ſi animaduerteret Auctor, procuidubio à ſe minimè diſſentiret, nec affirmare auſus eſſet, prædictam facultatem abſoluendi à ſimonia in ordine eſſe ſublatam à prælatis per dictam Bullam Sixti V. imò retractaret ſuam ſententiam, vt de facto circa alia ſe retractauit, vti in retractationibus ab ipſo factis, & libro noſtro hinc inde inſertis, videndum. De quo vide Portel. verbo Prælatus ad abſoluendũ, num. 29. qui idem ſentit ex doctrina, & mente Auctoris, ſed non adducit exemplum ipſius Auctoris in præfato ſimili caſu à nobis ſuprà perpenſo, quod ſatis ad rem conducit, & manifeſtat mentem Auctoris, quem conſule loco præcitato. Vide Suarez *tom. 1. de Religio. lib. 4. cap. 51. à num. 4. vſque ad 6. & de cenſur. diſp. 31. ſect. 5. à nu.* 40. P. Villalobos *2. p. tract. 37. diffic. 34. nu. 4. & 5.*

8. Prælati Regulares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à ſuſpenſione à Diuinis, etiam perpetua nõ reſeruata Papæ, & in foro exteriori, tanquam prælati Ordinarij, vt colligitur ex c. ex literis, de conſt. & capit. nuper, de ſent. excommunic. Virtute tamen dicti priuilegij Clementis IV. in foro tantùm conſcientiæ habent talem poteſtatem, ſi procedat à delicto occulto non deducto in forum contentioſum, ſeu iudicium, iuxta decretum Cõcilij Tridentini, & eius indultum conceſſũ Epiſcopis, & communicatum prælatis Regularibus per Pium V. in Bulla ſu-
Trid. ſeſ. 24. c. 6. pra relata *num. 4. ibid. art.* 14. De quo P. Villalobos *2. p. trac. 1. p. tract. diff. 19. num. 2. Suarez de cenſur. diſp. 29. ſect. 1. à num. 16.*

9. Item poſſunt abſoluere à prædictis cenſuris, etiam in contemptũ clauium commiſſis à ſuis ſubditis nolentibus ſubijci clauibus Eccleſiæ, credẽtibus tamen penes Eccleſiam reſidere poteſtatem ligandi, & ſoluendi à Chriſto Domino datam, & hoc, virtute dicti priuilegij Clementis IV. & in foro conſcientiæ tantum, ibid. artic. 15. Idem docet Portel. dicto verbo Prælatus ad abſoluendum, num. 31. vbi ex D. Thom. 2. 2. q. 186. art 9 ad 3. reſoluit tunc peccari in contemptum clauium, quãdo quis renuit ſe ſubmittere poteſtati Eccleſiæ, putans illam eſſe intolerabilem, iniuſtam, durã, & indiſcretam in ſuis præceptis.

10. Item poſſunt abſoluere à peccatis commiſſis ex confidentia priuilegiorum, dummodo priuilegium non ſit cauſa poſitiua, aut cauſaliter incentiuum peccandi, ſed tantùm tollat ſolicitudinem, qua præcauentur peccata reſeruata, tunc enim poteſt abſolui ſubditus virtute facultatis, etiam expreſſè excipientis peccantem ex eius confidentia. Verum eſt tamen, quòd quando imminet periculũ, ſeu diſpendium animæ in aliquo ſpeciali caſu ex denegatione huiuſmodi abſolutionis, poteſt iſta conferri, etiam quando priuilegium fuit cauſa motiua, & principalis peccandi. Vnde ſic debent limitari, & intelligi priuilegia Clemẽtis IV. & aliorum Põtificum non excipientium, quòd non poſſint abſolui à peccatis, & cenſuris commiſſis ex cõfidentia huiuſmodi priuilegiorum; nempe quòd poſſunt abſolui fratres peccantes cum tali confidentia, ſtãdo in rigore horum priuilegiorum: ſecus ſi de mente cõcedentis aliud conſtet, ſeu probabiliter præſumatur, tũc enim non poſſunt abſolui, quia non præſumitur quis id conceſſurus, vnde eſſet occaſio peccandi, niſi immineat periculum, ac diſpendium animæ, vt dictum eſt, ibid. art. 16. de quo vide Corduba lib. 5. de indulg. q. 37. iuxta finẽ. Idem docet Portel. dicto num. 31.

11. Quando in priuilegijs dicitur, quòd prælati poſſunt abſoluere ſubditos à pœnis à iure, vel ab homine latis, debet intelligi de cenſuris, & pœnis, quæ abſolutionem à peccatis, vel ſacramentorum ſuſceptionem impediunt: vel ſecundùm alios, de pœnis, quæ à Cõfeſſore, vel à Canonibus pœnitentialibus imponuntur: vel etiam, quæ ab ipſo pœnitente ſponte ſuſcipiuntur, ibid. art. 17. de quo Nauar. cap. 27. num. 191.

12. Item

12. Itẽ virtute dicti priuilegij Clementis IV. eandem poteſtatem abſoluendi habent prælati tam circa nouitios, quam circa profeſſos, retrocedẽtes tamen à religione reincidunt in cẽſuras. At ſi abſoluantur ex virtute priuilegij Clementis VII. pro Prædica-
Bullar. toribus, vel Pauli III. pro Societate
Bul. 8. Ieſu, non reincidunt, licet retrocedãt,
Pauli 3. vel de facto ordinem non intrent, vo-
Bullar. lentes priùs intrare; Idem habent ex
Bul. 6. Nicol. IV. circa moniales ſibi cõmiſ-
Pij V. nu. ſas, earum nouitias, & ſeruitrices pro-
3. feſſas, ſeu cõuerſas, etiam non profeſ-
Bullar. ſas, vel extra clauſuram degentes in
Bul. 4. domibus contiguis monaſterijs, quas
Innoc. 4. extrà degere pro colligendis elemoſynis permiſit, & cõceſſit Pius V. apud Bullarium. ibid. art. 21. vſque ad ar. 24. De quo F. Ioan. Cruc. in epitom. lib. 1. cap. 6. dub. 16. concl. 4. Villalob. tom. 1. tract. 16. diff. 19. num. 4.

Item Innocentius IV. conceſſit prælatis Minorum facultatem abſoluendi venientes ad ordinem ab excommunicatione contracta per iniectionem manuum violentarum in clericum, quæ extat in Bullario.

13. Valet abſolutio data virtute priuilegij ignorati per regulam iuris; *Si non valet quod ago, vt ago, valeat, vt valere poteſt*; quę interpretãda eſt, quòd quis voluit valere actum omni modo, quo poteſt, imò & in dubio hoc præſumendum eſt de intentione concedentis, ibidem art. 25. De quo Panormit. *in cap. licet, de officio ordinarij, num. 6. & in cap. cum ſuper, de offic. deleg. num. 12. Portel. vbi ſuprà numer. 34. qui idem docet.*

14. Forma abſolutionis ſolita dari à prælatis in capitulo, vel viſitatione extra Sacramentum pœnitentiæ, dicẽdo: Abſoluo vos ab omnibus peccatis, cenſuris, & pœnis, & concedo vobis plenariam remiſſionem omnium peccatorum veſtrorum, &c. (ſicut etiam ſolet dari à Patribus Sanctiſſimæ Trinitatis certis diebus pro omnibus fidelibus, & approbauit Clemẽs VIII. die 20. Aprilis anno 1592.) debet intelligi de pœnis debitis pro peccatis. Et idem iudicium eſt de remiſſione peccatorum conceſſa in Bullis, & Iubileis facientibus talem, vel talem rem, quod non eſt alienũ à ſacris litteris, vbi peccatum ſæpe pro pœna illi debita ſumitur, iuxta illud Machab. 2. *Sancta, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur*; id eſt à pœnis debitis pro peccatis. ibidem ar. 26. De quo ſupplementum Gabriel. in 4. diſt. 55. q. 3. art. 3. notab. 1. Corduba li. 5. de indulg. quæſt. 8.

15. Deficiente prælato proprio poteſt Regularis in caſu neceſſitatis per epicheiam, ſeu de æquitate abſolui ab Epiſcopo ab omnibus, à quibus poteſt ipſe Epiſcopus abſoluere ſuos ſubditos, non tamen ab illis, ad quos prelatus Regularis habet poteſtatem quoad ſuos Fratres, licèt oppoſitum in pacto, & rigore iuris ſolidiorib. nitatur fundamentis, ibidem. art. 29. De quo Sylu. verbo abſolutio 5. notab. 3. Suar. tom. 2. relig. tract. de voto lib. 6. c. 11. num. 7. Loquens de diſpenſatione, & alij relati à Sanchez ad præcepta li. 4. cap. 39. à num. 27. & lib. 2. c. 11. nu. 10.

Aduertãt tamẽ Religioſi, quòd vix, aut numquam poteſt dari caſus, in quo exiſtentes intra clauſtra cogantur recurrere ad Epiſcopum pro abſolutione: quia Guardiani, & alij prelati locales communicantes in priuilegijs cũ Prædicatoribus habent eandem auctoritatem circa ſibi ſubditos, quam habent Generales, & Prouinciales erga Fratres totius ordinis, vel Prouinciæ, & in eorum abſentia Vicarij, ſeu Præſidentes, vel eorum vices gerentes idẽ habent, vt ſuprà iam à nobis dictum num. 1.

De Abſolutione Fratrum quoad reſeruata.

16. Auctoritate iniuſtè denegata à prælato ad reſeruata, non poteſt ſubditus abſolui a quocunq; confeſſario ordinis

dinis ex licētia præſumpta ſuperioris, aliàs diſſolueretur neruoſum, vinculū reſeruationis: poterit tamen neceſſitate vrgente, ſi adeſt aliquod graue periculum, abſolui à non reſeruatis, manebitque tunc indirectè abſolutus à reſeruatis, cum obligatione tamen cōfitendi poſtea habēti ſpecialem facultatem ad reſeruata, *tom. 1. quæſt. 20. art. 30. & quæſt. 21. artic. 5. Quidquid dicat Henriquez lib 3. de pœnis. cap. 13. num. 6. & cap. 15. num. 5.*

Vide P. Miranda *tom. 2. Manual. qu. 24. art. 11. & Valer. Reginald. 1. p. ſcri pœnit. lib. 8. cap. 6 ſect. 2. nu.* 80. Vbi ait inferiorem ſacerdotē nec indirectè poſſe abſoluere à reſeruatis, etiam impoſito onere præſentādi ſe ſuperiori, niſi rationabilis cauſa adſit dimidiādi cōfeſſionē (putat enim in hoc caſu truncatam, ſeu non integram eſſe confeſſionem) quod quantum ad hoc mihi non placet, ſed infrà num. 85. expreſſius tenet cum noſtro Auctore, & ſubſcribit Villalobos 1. p. ſummæ tract. 9. diffic. 4. num. 6.

17. Generales habent poteſtatē abſoluendi à reſeruatis Fratres totius ordinis, Prouinciales verò Fratres ſuæ Prouinciæ reſpectiuè, & hoſpites ad illam declinantes. Vnde habens auctoritatem actiuam à Generali poteſt abſoluere quoſcunque Fratres ordinis, à Prouinciali autem Fratres ſuæ Prouinciæ, & hoſpites quoſcunque ordinis ad eam venientes. Habens item auctoritatem paſſiuam, etiam à Prouinciali poteſt abſolui à reſeruatis per quemcunque confeſſarium ordinis approbatum ad audiendas confeſſiones Fratrū quicunque enim ſacerdos ad id approbatus à ſuo Prouinciali eſt idoneus cōfeſſor pro omnibus Fratribus ordinis, ex conceſſione Apoſtolica, & ſtatutis ordinis, niſi ex ſtatuto ſpeciali alicuius Prouinciæ aliud caueatur, tom. 1. q. 21. art. 3. De quo Corduba in addit. ad comp. verbo accedere ad monaſt. Monial. in fine.

Religioſus abſoluēs à reſeruatis abſque auctoritate ſuperioris, vltrà quòd nulliter abſoluit, incidit in excommunionem ipſo facto, Clementina, Religioſis, de priuileg. ibidem.

In Bull. bulla 12. Pij V.

18. Pius V. apud Bullarium præcipit prælatis ordinis Prædicatorum, vt exhibeant ſe faciles, & benignos ſuis ſubditis petentibus licentiam abſoluēdi ſe à reſeruatis: vnde negantes ſine cauſà, mortalis peccati rei videntur, Pœnitens autem, denegata iniuſtè auctoritate à prælato, poteſt cum debita contritione licitè celebrare ad euitandum ſcandalum, dūmodo nullus alius confeſſor adſit, nam ſi aliquis adſit, tenetur illi confiteri alia peccata mortalia, antequam ad celebrādum accedat, poſtea manifeſtaturus reſeruata habēti auctoritatem, niſi peccatum reſeruatū habeat annexam excommunicationē, tunc enim non licet celebrare, aut cōmunicare, niſi maxima neceſſitas id peragendi, ad euitandum magnū ſcandalum, periculum graue, & infamiam vrgeat, vel etiam timor reuelandi cōplicem delicti, aut ſe ipſum, vel alium infamandi, aut impediendi magna bona ſpiritualia, & temporalia, aliter nullo modo licebit accedere ad altare, et contritione, ex ſententia grauiſſimorū virorum mox citandorum. ibid. art. 4. De quo Soto *in 4. diſt. 18. q. 2. art 5 §. hoc autem dub. um, & diſt. 12. quæſt. 1. ar. 4. ad finem. Couar. in cap. Alma mater, 1. p. § 2. num. 11. verbo Euchariſtia, 2. q. 7. §. quantum, Medin. in ſumma lib 1. ca. 11. §. 5. Suarez tomo de pœnitentia, diſp. 31. ſect 3. num. 5. & 6. Reginal. vbi ſuprà n. 86. & 87.*

Vide Villalobos 1 *p. ſummæ tract. 9. diffic. 65. num. 2.* vbi docet verba Pij V. in præfata Bulla inducere præceptum, quæ etiam repetit Clemēs VIII. in alia Bulla expedita pro Fratribus Carmelitis, ac ideò innuit, prælatos iniuſtè negantes ſuam auctoritatem peccare mortaliter.

19. In omni caſu, in quo religioſus poteſt confiteri non habenti poteſtatem ad abſoluendum à reſeruatis, tenetur ad confitendum ſimul cū peccatis non reſeruatis, quæ habuerit reſeruata, quod ſi reſeruata tantum propalet confeſſori, abſolutio ſuper illis impenſa erit inualida, ex defectu iuriſdictionis. Nec ſacerdos ſimplex in

dele-

defectu confeſſoris inferioris poterit in hoc caſu directè abſoluere à venialibus, & indirectè à reſeruatis, ibid. 5. De quo Ledeſma 2.4.q. 8.art.1.dub.4. Soto in 4 diſt.18 q.2.art.5 Nauarro c. 16.num.14.Miranda dict.art 21.

Vide in ſimili Reginal. vbi ſuprà n. 82. vbi reſoluit ex Suarez probabile eſſe, ſimplicem ſacerdotẽ validè poſſe abſoluere pœnitentem bona fide confitentem venialia, ſi obliuiſcatur mortalium, aut exiſtimet, venialia tãtum eſſe, quæ ſunt mortalia: quia, inquit, licet ſimplex ſacerdos non habeat ſufficiẽtem iuriſdictionem circa mortalia, habet tamen eam ſufficientem ad perficiendum pœnitentiæ ſacramentum, quo ſicut ſanctificatur homo, ita etiàm expellitur peccatum mortale, ſi fortè in illo inueniatur.

20. Superior non poteſt audire ſola peccata reſeruata, ab eiſque ſubditũ abſoluere, remittendo illum ad alium confeſſorem, qui ipſum abſoluat ſacramentaliter à peccatis non reſeruatis, ſed neceſſariò debet audire omnia peccata, vt poſſit ab eis ſacramentaliter abſoluere: quia integritas confeſſionis eſt de iure diuino, in quo nemini licet diſpenſare. At rectè poterit talem non ſacramentaliter auditum omnino remittere ad inferiorem cum facultate, vt poſſit ab omnibus abſolui, ibidem ar.6. De quo Sylu. *verbo confeſſio, 1. quæ. v. 19. Victoria de confeſſione nu. 161. Ledeſma 2 p 4. quæſt. 8. art. 2 dub. 3. concluſ. 5. Reginald. in praxi fori pœnit. 1. p. lib. 8. cap. 6. ſect. 2. num. 76. vbi n. 78.* addit, grauiſſimam, & rariſſimam eſſe neceſſitatem, ob quam liceat ſuperiori, auditis ſolis reſeruatis, ſacramentaliter abſoluere habentem alia mortalia. De quo videri poteſt Suarez ab eodem Reginaldo relatus, *tom. 4. diſp. 31. ſect. 1. & 2.*

Sacerd..s ſimplex habet poteſtatem abſoluendi tantùm à venialibus, aut à mortalibus ſemel iam legitimè confeſſis, ex communi conſuetudine Eccleſiæ, ibidem in fine.

11. Abſolutio data virtute alicuius Bullæ, aut Iubilæi, aut ab habente facultatem à ſuperiore ad reſeruata, ſi fuit nulla ob defectum contritionis, aut attritionis, vel ob aliã cauſam culpabilem, non tollit reſeruationem peccatorum, & ita neceſſariũ omninò eſt, vt poſtea repetat eadem, tanquam nulliter confeſſa pœnitens habenti ad id auctoritatem. Excipe, niſi peccata ſint reſeruata ratione alicuius cẽſuræ, quia ea reſeruatio tunc tollitur per abſolutionem à cenſuris, quæ ſi non valet vt abſolutio ſacramentalis, valere poteſt vt abſolutio extra ſacramẽtalis, ad cuius validitatem non requiritur tanta diſpoſitio in pœnitente, quanta requiritur ad abſolutionem à peccatis. Excipe etiam niſi inculpabiliter pœnitẽs oblitus ſit alicuius peccati, vt innuit Auctor, qui ita limitat opinionem Caietani, Syluestri, & aliorum abſolutè affirmantium tolli reſeruationem peccatorum, etiam non habentium annexam excommunicationem per abſolutionem nullam, ibidem art. 7.

Ex quo fit, falsò imputari noſtro Auctori oppoſitam ſententiam à Portel. verbo caſus reſeruati, num. 8. nam in dicto art. 7. licet in principio referat Doctores illam affirmantes, tandem ad finem reſoluit, & tenet quod ſuprà à nobis dictum eſt, vt attentè legenti ipſum articulum patebit. De quo Sanchez *de mat. lib. 8. diſput. 15. numer. 21. Suar. de pœnit. diſp. 31. ſect. 4. nu. 27. Vega in ſumma 1. p cap. 49. caſu 5, Miranda tom. 2. Manual. q. 34. art. 13.* idem Sanchez lib. 4. decalog. cap. 54. num. 45. & 46. qui idem docent.

Falsò imputatur Auctori oppoſita ſententia

22. Prælati locales, vt Guardiani, & ſimiles habentes poteſtatem ad abſoluendum ſuos ſubditos à reſeruatis, poſſunt ab eiſdem abſolui per confeſſorem ab ipſis electum. ibid. art. 8. De quo Miranda dict. q. 34. art. 14. concl. 1.

13. Guardiani poſſunt committere auctoritatem, quam habent à Prouinciali, in aliquo caſu ſpeciali, quãdo ab ipſis ſpecialiter fuerit petita, non tamen illam generaliter delegare alicui poſſunt, vt quotieſcũque occaſio ſe obtulerit ea vtatur, ibidem, art. 9. De quo Corduba *ſuper regula cap. 7. q. 29. p. 228. Nauar. in Man. cap. 27. num. 45. Miranda tom. 2. q. 34. art. 14. concl. 2.*

Digitized by Google

Nouiſſimè Villalobos *tom.1. ſummæ tract.9.diffic.64.num.2.* tenet, quod nũc poſſunt dicti Guardiani concedere auctoritatem pro abſolutione reſeruatorum (exceptis caſibus Bullæ in Cœna Domini) ſine aliqua reſtrictione per quoddam priuilegium Pij IV. cõceſſum Prędicatoribus, quo poſſumus frui per communicationem, quia, inquit, iuriſdictio competens ex priuilegio Principis perpetuò eſt ordinaria.

Bullar. Bulla 16. Iulij 2. Bulla 15. Pij V. Bull. 24. Leon. 10. Bulla 9. Clem. 8. Sixt. 4. in Cõp. D. Hiero. verb. reſeruare, §. 1. & Gregor. 13. in Cõpend. Societ. titu. abſolutio §. 11. & iterum in Cõp. D. Hieron. verb. Bull. Cruciatę Roboratur, & pugnatur ſententia Auctoris.

34. Religioſis virtute Bullæ Cruciatæ non licet eligere confeſſorẽ pro abſolutione à caſibus reſeruatis ſine ſpeciali licentia Prælatorum: vt cõſtat ex declaratione multorum Pontificũ, quorum Bullæ referuntur in Bullario, nec ſuſpenduntur per generalem reuocationem priuilegiorum, quæ quotannis fit à Cõmiſſario Generali Cruciatæ in illius publicatione, in qua ſẽper a pio IV. vſq; huc excipiuntur conceſſa ſuperioribus Ordinum Mendicantium quoad ſuos Fratres. Verum eſt tamen, quòd contraria opinio, cùm ſit doctiſſimorum virorum, omnino non eſt cõdemnanda, nec auderem (inquit Auctor) illos condemnare, qui ſine licentia ſuperiorum præfata facultate vtuntur in illis Religionibus, vel Prouincijs, in quib. dicti ſuperiores id nõ prohibent, imò vident, & tacent, nec dictas prohibitiones Apoſtolicas ſubditis notificant, quas, vt vim habeant, publicari, & promulgari neceſſarium omninò eſt: ſecus ſi eas notificant, & publicari faciunt, tunc enim nullo iure poſſunt tali facultate vti, vt omnes, ẽt oppoſitæ ſententię defenſores, fatẽtur. Item ex ſententia Doctorum Salmaticenſium non prohibentur dicti Religioſi eligere confeſſorem virtute Cruciatæ, vt abſoluantur à peccatis nõ reſeruatis, attẽta Bulla prohibitoria Clementis VIII. in prooemio, ſecundum quod debet limitari, & mitigari eius prohibitio, *ibidem. art. 10. & in addit. Summam tom. 3. cap. 7. num. 2.*

25. Sed quia hæc quæſtio hiſce noſtris temporibus multum controuerſa eſt, & affirmatiuam partem ſectantes nimis opinati ſunt, nimium indulgentes libertati, & relaxationi, operę pretium duxi (liceat excedere cancellos, & metas compendij) ſententiam noſtri Auctoris rationibus, & auctoritatibus corroborare, ac illuſtrare, aperiẽdo veritatem, vt timorati trepidẽt timore, vbi eſt timor, & relaxati habenas cohibeant ſuæ libertatis, & audaciæ.

Ad rem igitur deuenientes priùs proponam fundamenta oppoſitæ ſententiæ, poſtea noſtram rationibus, & iuribus ſtabiliam, & tandem obiectionibus ſatisfaciam. Primò igitur probãt ſuam opinionem affirmantes: quia ita concedit Dominus Papa omnibus, & ſingulis fidelibus in dicta Bulla Cruciatę, Religioſi autem inter fideles numerantur, nec ob id peioris conditionis eſſe debent, quàm ſęculares fruentes ſimili gratia.

Secundò, quia ſuperiores in ſuis Capitulis, & viſitationibus conuentuum id notum non faciunt religioſis, quod omninò neceſſariũ eſt, vt obliget, maximè quando magna eſt varietas opinionum pro vtraque parte. quia lex reuocatoria priuilegiorum, & gratiarũ nullam vim habet, antequam promulgetur, nõ ſolùm in Prouincia, ſed etiã in tota Dięceſi, vt probat Soto *de iuſtitia lib. 1. q. 2. art. 4. fol. 11. Medina q. 19. art. 4. fol. 830.* quòd ſi extat aliqua conceſſio, ſeu prohibitio Apoſtolica reuocatoria huiuſmodi facultatis in Bulla conceſſæ, quantum ad Regulares, nunquam publicatur modo, & forma pręfata.

Tertiò, quia pręlati vident religioſos huiuſmodi priuilegio Cruciatę vti, & tacent, vnde tacitè videntur conſẽtire, iuxta illud vulgatum iuris: qui tacet, conſentire videtur. Conſuetudo autem tolerata dat iuriſdictionem illi, qui ex iure illam non habet, ca. duo ſimul, iuncta gloſſa, de officio ordinarij, & tradit Nauarro in ſumma cap. 2. num. 255. ac ideò in noſtro caſu conſuetudo introducta, & tolerata à prę latis ſuperioribus ſufficiens videtur, vt religioſis liceat vti præfato priuilegio Bullæ, ad eligendum confeſſorem ad reſeruata, qui eos ab illis abſoluat.

VI-

Vltimò, quia dato, ſint aliquę conceſſiones Apoſtolicę declarantes, non poſſe religioſos vti priuilegio Cruciatę quoad hunc articulum, prędeceſſores Pontifices non poſſunt manus ligare ſucceſſorum, iuxta illud vulgatum iuris par in parem non habet imperiũ; quapropter ſingulis annis in publicatione Bullæ ſuſpenduntur generaliter omnia priuilegia, & gratię impedientia bonam expeditionem ipſius Bullæ.

His tamen non obſtantibus oppoſita ſententia, quam defendimus cum Auctore, quòd ſcilicet, nõ liceat Religioſis vti priuilegio Cruciatæ quantum ad abſolutionem reſeruatorum, probabilior, communior, & verior iudicatur ab omnibus ferè viris doctis, & timoratis, probaturq; euidenter ſequentibus rationibus.

Bullar. Iulij ſ citatis.

Primò, & principaliter, quia ita declarauerunt plurimi Summi Põtifices, Iulius II. & Pius V. pro fratribus Prędicatoribus, Leo X. pro Minorib. pręcipiendo ſub pœna excommunicationis latę ſententię, quod nullus Frater, aut Monialis fruatur huiuſmodi facultate bullę ſine ſpeciali licentia ſuperiorum. Idem prohibuit Sixtus IV. monachis S. Hieronymi, & Gregor. XIII. Patribus Societatis Ieſu, & tandem omiſſis Innocẽtio VIII. Iulio III. Gregorio XI. Alexandro VI. & alijs, de quibus *in Compendio D. Hieronymi, verbo, Bulla Cruciatæ*, idẽ declarauit Clemens VIII. pro omnibus Ordinibus, ac omnibus orbis Chriſtiani partibus apud Bullarium, vbi determinat, Conceſſionem Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad articulum eligendi cõfeſſorem, & abſoluẽdi à reſeruatis in religioſis vtriuſque ſexus quorumcunque Ordinum, & Congregationum locum minimè habere, ſed ſuę intentionis eſſe, quod in prędictis, diſpoſitioni ſuorum prelatorum ſint ſubiecti. Et tandem idem fuiſſe declaratum à Domino Paulo V. per ſuam Bullam confirmatoriam illius Clementis VIII. refert F. Euſeb. Herrera *in ſuis deciſionibus moral. deciſ. 8. in fine* §. 1. & §. *initio*. Quæ priuilegia non ſuſpendi per generalem ſuſpenſionem, quę ſingulis annis fit in publicatione Bullæ Cruciatę, ſtatim probabimus, quidquid dicat pręcitatus Herrera. ibidem §. 11.

In Comp. Hieron. verbo reſeruare §. 1. Cõp. Societ. ti. abſolutio §. 11. Bullar. Bulla 9. Clem. 8.

Secundò probatur noſtra ſententia, quia à Pio V. vſque hũc ſemper ſolet apponi in Bulla Plumbea illa clauſula exceptiua: exceptis, quę conceſſa ſunt ordinem Mendicantium ſuperlobus quoad ſuos fratres: ad quę verba ſe remittendo reſponſum olim dedit Clemens VIII. Reuerendiſſimo Patri Fr. Franceſco à Soſa tunc Miniſtro Generali ordinis petenti ſpecialem Bullam qua decretum faceret, ne Religioſi, & Moniales ſibi ſubditi fruerentur huiuſmodi facultate Cruciatę, quaſi ſentiens Pontifex vt iuriſperitus, & Curialis per prę fatam clauſulam exceptiuam non ſuſpendi priuilegia conceſſa ſuperioribus Mendicãtium quoad ſuos Fratres, ac proinde quantum ad articulum, de quo agimus, non eſſe neceſſariã aliam declarationẽ, ſiquidẽ in ipſa Bulla expreſsè id excipitur: vnum autem ex pręcipuis priuilegijs, quo gaudent dicti ſuperiores, eſt poteſtas reſeruandi caſus, limitandique iuriſdictionem inferiorum, ne abſoluant ſine ipſorum ſpeciali licentia, ac per conſequens huiuſmodi priuilegiũ manet in ſuo vigore, ac ſi dicta Bulla Cruciatę omnino nõ publicaretur, aut non eſſet in rerum natura.

Et confirmatur, nam nemini fas erit inficiari, quod virtute dictę clauſulę exceptiuę habent prelati auctoritatem abſoluendi ſibi ſubditos per ſua priuigia, non obſtante ipſa Bulla, quod cõtinet magnum fauorem reſpectu ſubditorum, ac proinde nec etiam poteſt negari, quod habeant ipſi prelati priuilegium, de quo agimus, in odium ipſorum ſubditorum, non obſtante dicta ſuſpenſione generali, cùm in iure pro regula habeatur: *qui ſentit commodum, debet ſentire, & onus. Hęc Auctor. in Addit. ſummæ tom. 3. cap. 7. num. 2.* per quę confirmat noſtram ſententiam, & quę habet in explic. Cruciatę §. 9. num 23. & tom. 1. q. 21. art. 10. vbi expreſsè id tenet.

Nec

Nec obſtat adducta ab aſſertoribus oppoſitæ ſententiæ, & refert ipſe Auctor dict. artic. 10. ſcilicet, quòd dicta clauſula, exceptis quæ conceſſa ſunt ſuperioribus, &c. tantum reſpicit indulgentias, & non priuilegia, quaſi dicere velint, quòd intentio Papæ, eſt tantùm excipere in dicta ſuſpenſione generali indulgentias conceſſas ordinibus Mendicantium quoad Fratres, ipſaſque non manere ſuſpenſas per Bullam. Nam id proculdubio eſt diuinatorium, & abſque fundamento, tum quia ſi vellet ſe referre ad indulgentias, & non ad priuilegia, non exciperet per verba tam generalia: exceptis quæ conceſſa ſunt ſuperioribus, &c. quibus videtur omnia comprehendere, gratias, indulgentias, & priuilegia; id enim denotat verbum, quæ conceſſa ſunt, quòd refertur ad præcedentia, in quibus generaliter loquitur de omnibus conceſſionibus, & indultis contrarijs expeditioni Bullæ; tum etiam, quia ſi ſermonem faceret tantùm de indulgentijs, non vtique dixiſſet: exceptis, quę conceſſa ſunt ſuperioribus, ſed diceret, quæ conceſſa ſunt Fratribus, nam indulgentiæ non conceduntur ſuperioribus, ad eas largiendas Fratribus, & communicandas ſuis ſubditis, ſed Dominus Papa immediatè illas concedit, & communicat Fratribus ſine dependentia, & interuentione ſuperiorum, vt omnes concedunt in materia de indulgentijs.

Secundò reſpondetur cũ noſtro Auctore *diſt. quæſt.* 21. *art.* 10. §. *dico* 4. quòd præfata clauſula, exceptis, quæ conceſſa ſunt, &c. apponitur in fine ſuſpẽſionis, clauſula autem poſita in fine legis, vel priuilegij refertur ad omnia antecedentia, iuxta vulgaria iuris *l. talis ſcriptura ff. de legat.* 1. *l. ſi peperit*, §. *filię*, vbi Bart. *col.* 1. *&* 2. *ff. de lib. & poſth.* & tradit etiam Iaſon, & alij, quos refert mandoſius *in Regulis Cancellariæ reg.* 4. *reſeruat. q.* 2. *num.* 2. ac proinde ex vi dictæ clauſulæ non ſolùm ſuſpenduntur indulgentiæ, ſed etiam omnia alia indulta, gratiæ, & priuilegia generaliter quale eſt illud, de quo agimus, de eligendo confeſſorem pro abſolutione reſeruatorum, qui enim totum dicit nihil excludit.

Confirmatur, quia in generali ſuſpẽſione non veniunt ea, quæ ſpeciali ſuſpenſione, aut derogatione digna ſunt, qualia ſunt priuilegia Mendicantium, quæ ſicut ſpecialiter excipiũtur in generali ſuſpenſione, ita de illis debet expreſſa, & ſpecifica fieri mentio ad eorum ſuſpenſionem, vel derogationem, ad inſtar generalis conceſſionis, in qua nõ veniunt ea, quæ ſi ſpecialiter peterentur, & rogaretur de ipſis cõcedens, veriſimiliter non concederet, vt cautum eſt in iure cap. final. de procur. ita ſimiliter à contrario ſenſu, quæ ſpeciali ſuſpenſione, vel derogatione digna ſunt, non comprehenduntur ſub generali reuocatione, vel ſuſpenſione, ſed ſpecialiter, ſpecificè, & expreſsè per expreſſa, & ſpecifica verba debet ſuſpendi, vel reuocari. Accedit quòd in noſtro caſu facta eſt ſpecialis exceptio in præfata ſuſpenſione generali, omnium conceſſorum ſuperiorib. Mẽdicantium quoad ſuos Fratres, ergo neceſſarium omninò erat ad impediẽdum ſuum effectum, vt ſuſpenſio ſpecifica, indiuidua, & ſpecialis fieret, & nõ ſufficit generalis.

Tertiò quia omnes Põtifices à Leone X. vſque ad Dominum Paulum V. ſemper declarauerunt, nõ eſſe ſuæ intentionis, quod religioſi, & religioſæ fruantur priuilegio Bullæ quantum ad hunc articulum, ridiculum autem videtur, quòd ſequenti anno poſt declarationem factam à Domino Papa, ſuſpendatur ab ipſo conceſſum, & indultum per Bullam Cruciatæ, hoc enim non decet ſupremum Principem, & legiſlatorem Eccleſiæ, cuius voluntas debet eſſe firma, cõſtans, & perpetua, & talis præſumitur in iure, *cap. dicet*, *cap. quod ſemel, de regul. iur. in* 6. *& facit Clementina vnica in princ. de renunc. l. vbi repugnantia, ff. de regul. iuris*, donec apertè conſtet de voluntate ipſius in oppoſitum. Item, quia exceptio appoſita in generali conceſſione firmat regulam in contrarium. l. Tribunus, §. vltimo ff. de milit. teſtam. cui effectus proculdubio tolleretur à dicta clauſu-

la

la exceptiua priuilegiorum conceſſorum ſuperioribus mendicantium quoad ſuos Fratres, niſi operaretur, quòd ex vi illius manerent in ſuo vigore dicta priuilegia, & omnia alia generaliter ſuſpenſa, quoad dictos Fratres tantùm.

Quartò efficaciter probo (& hæc eſt præcipuum, & efficacius fundamētum noſtræ ſententiæ,) quia Leo X. in ſua Bulla prohibitoria præcipit ſub pœna excommunicationis latæ ſententię, quòd nullus fratrum, aut Monialium vtatur priuilegio Bullæ, aut aliorum ſimilium indultorum quoad hunc articulum ſine ſpeciali licentia ſuperiorum, ergo prælatis expreſsè prohibentibus, ne Fratres abſoluantur à reſeruatis virtute Bullæ, iam conſtat de eorum voluntate, ac proinde quidquid contra illam actum fuerit, procul dubio irritum, & nullum cenſebitur, quia verba illa Leonis X. ſine ſpeciali licētia Prælatorum, eſt forma rei, & conditio ſine qua non, qua nō impleta, res ipſa corruit, & nullius valoris, & effectus planè efficitur, vt tradunt DD. communiter.

Quòd autē ſuperiores in noſtra ſacra Religione multoties declarauerunt, & notum fecerunt ſuis ſubditis, quòd iuxta declarationes, & decreta Apoſtolica nō poſſint abſolui à reſeruatis virtute cruciatę, conſtat ex promulgatione, quam fecit in hac noſtra Prouincia S. Iacobi Dominus F. Franciſcus à Soſa Epiſcopus Oximenſis, & electus Segouienſis, cum eſſet Generalis Ordinis, vt innuit noſter Auctor citato loco addit. ſummæ. Idemque poſtea fecit Dominus Epiſcopus Carthaginenſis D. F. Antonius de Trejo, dum ageret officium Vicarij Generalis in quibuſdam Decretis, ſeu mandatis, quæ fecit publicari in omnibus Prouincijs Hiſpaniæ anno Domini 1615. quod & antea fuerit itidē promulgatum Romæ anno 1612. toti Ordini in conſtitutionibus editis in quodam Capitulo generali, vt refertur in notis marginalib. Cordubę ſuper Regulam cap. 7. punc. 2. idem publicatum fuit in quadam Congregatione Generali Burdegalenſi, auctoritate Apoſtolica, vt refert Miranda tom. 2. q. 33. ar. 10. & alij Prælati inferiores fortè idē notum fecerunt in ſuis prouincijs, vt credere eſt, quod ad noſtras aures non peruenit. Hanc ſententiam ſic expoſitam tenent vltra noſtrum Auctorem *locis ſuprà citatis doctiſſimi viri, Corduba in expoſitione Regulæ dict. cap. 7. punct. 2. Collector priuilegiorum verbo, cruciata §. 5. Paraſſel. in ſuo compendio titulo notanda priuilegia §. 10. fol. 175. Miranda in Manual. prælat. tom. 2. quæſt. 34. artic. concluſ. 2. & nouiſſimè Villalobos tract. 27. pro Bulla cruciatę, clauſ. 9.* Qui licèt aſſerat oppoſitam ſententiam eſſe doctiſſimorum virorum Scholæ Salmaticenſis ſuper hoc ab eo cōſultorum addit tamen, quòd vbi Prælati id prohibent ſuis ſubditis, nullo modo licere vti tali priuilegio Bullæ, iuxta Bullā prohibitoriam Leonis X. iam ſuprà relatam, & tandem idem firmat, Portel. *in dub. regul. verbo Bulla cruciatæ nu. 1.* eſtque communior, & tutior ſentētia, ideoque ſequenda, iuxta regulam geralem, *in dubio tutior pars eligenda eſt, vt habetur gloſſa fin. in c. vnico, de Scrutinio, cap. ſignificaſti, il ſegundo, verbo, in dubio, de homicidio, & cap. iuuenis, verbo, dubio, de ſponſalibus.* Maximè in rebus, in quibus imminet periculum animę, vt latè, & perdoctè probat ex plurimis iuribus, & DD. Sanchez in ſum. ad pręcepta decalog. lib. 1. cap. 10. nu. 10. §. 8. quia dubitans, vbi aſſerit, quòd ſi in dubio facti eſt neceſſariò ſequenda tutior pars gratia periculi animę vitandi, idem dicendum erit in dubio iuris, quippè idemmet periculum in vtroque dubio verſatur.

Ex dictis ſatis colligitur quid reſpōdendum ſit argumentis in contrarium. Ad primum dic, quod religioſi pluſquam fideles ſunt, quia ſunt religati (religioſus namque dicitur à religando) duplici vinculo, ſcilicet, legis Diuinę, cui fideles omnes ſubſunt, & religionis, propter quod licèt non debeant eſſe deterioris conditionis, quàm cęteri fideles, at in multis ob votum obedientię, & Religionis cedere videntur iuri ſuo; ideoque illis non ſic

inu-

Iniuria. Vnde ad id reſpiciens Pontifex illis non concedit hoc, & alia priuilegia Bullæ, niſi ad libitum prælatorum; ob idque excipit conceſſa ſuperioribus quoad ſuos Fratres in ſuſpenſione generali, volens conſeruare obſeruantiam Regularem, tanquam zelator, & protector illius, nec in aliquo minui, nec diſſipari, cumque obedientia ad prælatos in re tanti momenti, qualis eſt regimen ſpirituale ſubditorum, ſit quæ Religionẽ ſtabilem facit, & firmat: ideo eneruare non permittit vires reſeruationis aliquibus in caſib. quorum obligatio pertinet ad ſuperiores, vt inde coerceantur ſubditi, & religio permaneat in puritate morum, & in diſciplina regulari confirmata. Qđ confirmatur adhuc, quia Eccleſia concedit omnibus fidelibus, vt licitè comedant carnes in feria ſexta, quando incidit Natiuitas Domini Noſtri Ieſu Chriſti in talem diem, cap. final. de obſeruat. ieiuniorum, & tamen qui ſunt adſtricti voto ieiunij, vel abſtinentiæ à carnibus, ſicut nos Fratres Minores, nullo modo licitus eſt illis eſus carnium in tali die, vt omnes communiter tenent, quia per votum conſentit cedere iuri ſuo, de edendo carnes ipſa die, ſicut cæteri fideles. Item (adducamus exemplum ipſius Bullæ) in ipſa datur facultas omnibus fidelibus, vt liceat comedere oua, & lacticinia in Quadrageſima, à quo etiam excipiuntur ſacerdotes, & religioſi, vt patet ex tenore ipſius Bullæ, quibus id inibi prohibetur.

Ad ſecundum patet reſpõſio ex his, quæ diximus in quarta probatione, qa tantum abeſt, quòd illud nõ notum ſit à prælatis, quin potius id maxime procurant declarare, & notificare ſuis Fratribus, præcipuè Patres Generales, quod videntur in eo, quod ſuam auctoritatem ad abſoluendum à reſeruatis cautè, & parcè concedunt petentibus, nec concedunt niſi viris doctis, & timoratis.

Ad tertium ex eadem reſolutione ſatisfit, quia nec prælati vident quod ſub ſigillo confeſſionis cadit, nec id ſit vociferando in clauſtris, & ſacriſtijs Conuentuum: ideoque non rectè dicēdi ſunt tacere, & diſſimulare, quia id ignorant, & dato, quod ad eorum aures perueniat, vtique obuiare rei, quātum poſſunt, curant, declarando, & percipiendo Fratribus, ne tali priuilegio vtantur.

Ad vltimum patet reſponſio ex dictis in ſecunda probatione, ex qua cōſtat dictas prohibitiones Apoſtolicas non reuocari per generalem ſuſpēſionem, & reuocationem, quę ſingulis annis fit in publicatione dictæ Bullæ.

De Abſolutione plenaria Fratrum.

26. Monachi, Nouitij, Donati, ſeruitores, commenſales, nuncij, & Procuratores intereſſentes capitulo generali per viginti dies immediatè ſequētes poſt Capitulum, per cōfeſſores ordinis ad hoc ſpecialiter deputatos poſſunt abſolui ſemel duntaxat ab omnibus peccatis, & cenſuris, etiam reſeruatis Papæ, & diſpenſari ſuper quacūque irregularitate qualitercunque cōtracta (excipe procedentem ex homicidio volũtario, mutilatione membri, & bigamia, quæ ſemper excepta intelliguntur) eiſdemque plenariam indulgentiam, & omniũ peccatorum remiſſionem concedere poſſunt præfati cōfeſſores, ex conceſſione Sixti IV. & Eugenij IV. pro Ordine Ciſtercij, vt habetur in Bullario, idemque conceſſum eſt ab eodem Sixto IV. abſentibus à Capitulo, qui verè pœnitentes, & confeſſi pro eius felici ſucceſſu deuotè ad Deum preces fuderint. Quo priuilegio gaudent aliæ religiones per communicationem, *tom. 1. q. 41. art. 4.* De quo vide Miranda, & Portel. infra citandos. Bullat. Bul. 46. Sixti 4. Comp. Ciſter. tit. Cap. generale §. 10.

27. Religioſi, & nouitij habentes propoſitum profitendi, Moniales, & eorum famuli, & ſeruitores poſſunt ſemel in vita, & in articulo mortis abſolui ab omnibus prorſus peccatis, &

Digitized by Google

cenſuris, & confeſſor eiſdem indulgentiam plenariam concedere poteſt, ac ſi in illo actu eſſet ſummus Pontifex, ex conceſſione Sixti IV. vt habetur in Bullario inter viuę vocis oracula huius Pontificis, poteſtque impendi talis abſolutio a quocunque confeſſore ſæculari, ex Innocentio VIII. vt habetur in compend. D. Hieronym. tit. Indulgẽtia plenaria per communicationem, §. 7. Quæ indulgentia licèt ſemper ſortiatur effectum in reputato mortis articulo, ac ſi de infirmitate decederet infirmus, ſemper tamen reſeruata manet pro vero articulo mortis, niſi aliud exprimatur in gratia, vt ſi dicat, quod toties, quoties ſit in præſumpto mortis articulo, poteſt abſolui, id enim tunc ſeruandum eſt. Neque obeſt linguę defectus, ſeu expreſſio loquelę, dementia, vel lethargia ex Eugenio IV. cum declaratione, & ampliatione Nicolai V. Vnde infirmus ſic vſum loquelæ amittens, vt non valeat peccata ſua confiteri, ſufficit, vt poſſit plenariè abſolui, quod declaraſſet, cùm ſanæ mentis, vel ex ſignis exterioribus ipſius conſtaret, ſe velle abſolui, vel habere contritionem cum propoſito confitendi, ex Nauar. *tom. 1 q. 62. art 6. & tom. 2 q. 87. art 9 & 11. de quo Nauarr. cap. 26. num. 30. & in cap in Leuit. notab. 17 & 30. Miranda tom. 2. q. 33. artic. 7. Portel. verbo confeſſor erga fratres, n. 15.* qui idem tradunt.

Bullar. orat. 34. & Bull. 37. in fine & Bull. 20. nu. 2. Bull. 9. Iulij 2. in princip. Bull. Eug. 11. Eug. 4. num. 3. & Bull. 19. num. 5. & orac. 2

28. Per articulum mortis in dictis cõceſſionibus, & alijs ſimilibus intelligitur ille, in quo probabiliter imminet, aut ſperatur mors à medicis, ſeu ab alijs viris cordatis, etiam ſi mors non ſequatur, iuxta Abbatem, & Nauarrũ mox citandos. Abſolutus autem in dicto articulo mortis virtute dictorum priuilegiorum nõ tenetur peccata reſeruata iterum ſuperiori confiteri, caſu quo euadat, cum abſolutio ſit præſtita ab habente plenã facultatem à Papa *d. q. 52. art. 7. & 8. de quo Nau. in ſum. de pœn. d. 5. n. 29. & in man. c. 2. n. 8. & cap. 26. num. 26. & 27. Miranda vbi ſup. art. 8. Soto in 4. diſt. 18. queſt. 4. art. 4. Sanch. lib. 2. ad præcepta cap. 13. num. 31. & 32. vbi num. 1. vſque ad 5.* explica ſumi pro eodem articulum, & periculũ mortis.

29. Dicta plenaria abſolutio, & indulgentia expreſsè concedenda eſt à confeſſore, vt lucretur, eo tamen temporis momento debet concedi, quo moraliter credatur infirmũ in extremis iam conſtitutum ad minus mortaliter non peccaturum, ne poſtea pro peccatis commiſſis poſt dictam abſolutionem alia ſatisfactione indigeat. At confeſſor in hoc debet nimis circũſpectum ſe gerere, ne repentina morte pęnitentis præuentus impediatur indulgentiam cõcedere. Pro tutiori autem cautela pęnitens petat, vt abſoluatur iuxta ſuæ Sanctitatis intentionem virtute dictorum priuilegiorum. Quo præmiſſo, dicat confeſſor in hanc formam: Auctoritate Apoſtolica mihi commiſſa abſoluo te ab omnibus peccatis tuis, in quantum poſſum, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, & concedo tibi indulgentiam plenariam, quam tibi conceſſam à Domino Papa, ſi fortè non morieris, eadem auctoritate reſeruo pro vltimo articulo mortis, in nomine Patris, &c. ibidem artic. 9. de quo Cordub. *de indulg. q. 38. Nauarr. in ſum. cap. 26. num. 31. Mirand. d. art. 8. §. ſed modo inſurgit.*

30. Monialеs S. Claræ ſub cura Fratrum Minorum degentes gaudent præfatis conceſſionibus quoad abſolutiones plenarias, & indulgentias. Itẽ poſſunt plenariè abſolui quater in anno ab omnibus peccatis qualitercunque commiſſis, & diſpẽſari in votis ex fęminea leuitate emiſſis ea plenitudine, qua ſua Sanctitas abſolueret, & diſpenſaret, ſi earundem peccata in confeſſione auſcultaret. Idemque conceſſit Leo X. in omnibus feſtiuitatibus Domini Sabbaoth, Virginis Mariæ, SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, S. P. N. Franciſci, S. Claræ, ac omnium Sanctorum, & per totam hebdomadam maiorem, de conſenſu tamen Prælatorũ, & idem conceſſum eſt Fratribus Minoribus Obſeruantiæ ab eodem Leone X. in feſto S. Catherinæ Virginis, & Martyris, ibid art. 10. idem docet Mir. ſup. art. 9. ex collect. priuil. *verbo abſolutio extraordinaria quoad Fratres. §. 7.*

In Bull. orac. 64. & 74. Leone X.

31. Sum-

31. Summariè igitur per prædicta priuilegia poſſunt abſolui plenariè Fratres Minores, & Moniales S. Claræ, ac Tertiariæ, aliæque religioſæ ſub cura eorundem Fratrum viuentes, necnon alij religioſi communicantes in priuilegijs, ſemel in vita, & in articulo mortis, item quater in anno, diebus, quibus maluerint, in feſtis Domini Sabbaoth, & Dominæ noſtræ, omniũque Sanctorum, ac Apoſtolorum Petri, & Pauli, S.P.N. Franciſci, S. Claræ, S. Catherinæ martyris, & per totam maiorem hebdomadam. Sed aduertãt communicantes in dictis priuilegis Minorum, quod non ſunt plenariè abſoluendi in diebus feſtis S. Franciſci, & S. Claræ, ſed loco eorum poſſunt abſolui in feſtis ſuorum Patronum, vt verbigratia, Prędicatores in feſtis Sancti Domini, & S. Catherinæ Senenſis, & Auguſtinienſes, in feſtis S. Auguſtini, & S. Monicæ. Aduertant etiam omnes religioſi volentes abſolui virtute dictorum priuilegiorum, quod nõ poſſunt abſolui à reſeruatis in religione abſq; licentia ſuperiorũ, benè tñ poterunt quoad alia vti dictis cõceſſionb. ſaltẽ in foro cõſciẽtię. Sicq; declaratũ fuiſſe à R. P. Generali F. Franciſco ab Angelis in quodam Capitulo Prouinciali Prouinciæ Caſtellæ, ipſo præſente refert Corduba ſtatim citãdus, ibidem art. 11. de quo Cordub. in addit. ad comp. tit. abſolutio extraordinaria quoad Fratres §. 12. ad finem in ſecunda impreſ. Mir. d. qu. 33. art. 9. & 10.

32. Tandem aduerte, quòd virtute dictorũ priuilegiorũ nõ pñt Fratres diſpenſari in irregularitatibus, attentis tamen alijs, de quibus infra de diſpenſationibus, optimè poſſunt, ibidem art. 12. & 13. Idem docet Miranda dict. q. 33. art.

Item aduerto cũ Auctore in addit. Sum. tom. 3. cap. 10. numer. 1. in fine. Quantum ad indulgentias plenarias concedendas à confeſſore virtute dictorum priuilegiorum, quod iam non licet illas concedere poſt dictam plenariam abſolutionem à peccatis: quia id ſublatum eſt à Domino Paulo V. in ſua reuocatione generali indulgentiarum pro Regularibus, excepta indulgentia plenaria pro articulo mortis, quam non tollit, imò ipſam de nouo cõcedit ſua Sanctitas, vt videre eſt citato loco addit. cap. 8. Vbi etiam addit Auctor, quòd virtute dictorũ priuilegiorum non poſſunt abſolui religioſi à caſibus Bullæ in Cœna Domini. Vide infrà de indulg. vbi num. 45. diſputabimus, an præfatæ indulgentiæ reuocatæ à Domino Paulo V. ſint reualidatæ per confirmationem noſtrorum priuilegiorum ab ipſo poſthac, factam.

De Abſolutione quoad ſæculares.

33. Papam poſſe concedere facultatem Regularibus, vt abſoluant à caſibus Epiſcopis reſeruatis extra omne dubium eſt, propter pleniſſimam poteſtatem, & iuriſdictionem, quàm omnes habẽt immediatè à Deo, quamque nemo tollere poteſt ab eo, vel minuere. *tom. 1. q. 61. art. 1. de quo Suar. tom. 4. de pœnit. diſp. 29. ſect. 1. con. 2.* De caſibus Epiſcopis reſeruatis, vide D. Thom. *in 4. diſp. 19. q. 1. art. 9. ad 2. Nau. in Man. c. 27. à num. 276. Gutierr. Canon. q. 5. nu. 10. Miranda tom. 1. Manual. q. 46. art. 2.*

34. Religioſi præſentati iuxta formam Clementinæ, Dudum, de ſepulturis, ſecluſo quocũque alio priuilegio, habent circa peccatorum abſolutiones eandem poteſtatem, quę Curatis à iure communi conceſſa eſt. Vnde omnes ad ſe venientes abſoluere poſſunt ab omnibus caſibus Epiſcopis à iure reſeruatis, imò & ab alijs ſpecialiter, & non à iure ſibi ipſis reſeruatis, ſecũdùm probabiliorem ſententiam, quam tanquã omninò tutam eſſe amplectendam, & in praxi ſeruandam tenet communis, ibidẽm art. 2. Quidquid in oppoſitum dicat Regin. *in praxi fori pœnit. 1. lib. 2. cap. 5. num. 73. Suar. tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. num. 16.*

35. Item poſſunt abſoluere à cen- Bull. bul.
ſuris Epiſcopis reſeruatis, & diſpenſa- 11. Eug.

re in votis, in quib. ipſi Epiſcopi poſſunt per plurima priuilegia Apoſtolica, quę habentur in Bullario, qua facultate poſſunt vti, etiam extra ſuos Conuentus, *ibidem art. 3. & 4. de quo Syluest. confeſſor. 2. q. 5. nu. 5. & verbo caſus q. 5. num. 5. Armilla verbo abſolutio num. 25. & verbo caſus num. 13.* Sanchez infra citandus cap. 43. à num. 4.

4. nu. 11. & Bull. 11. Sixti 4. & bulla 37. nu. vbi refertur bulla Vrbani 4. & declarat n. 62. & bul. 42 num. 2. & orac. 32. & bulla 22. Iul. 2. & bulla Pauli 3. num. 3.

Aduerte cum Auctore *in Addit. ſumma tom. 4 cap. 118. num. 18.* quòd licet per quandam declarationem Cardinalium factam auctoritate Clementis VIII ſublata ſit etiam Regularibus poteſtas abſoluendi à caſibus Papæ, vel Epiſcopo reſeruatis, id tamen fuit decretum pro ſola Italia, & non pro alijs Prouincijs, vt patet ex tenore ipſius declarationis quam referr Quaranta in ſumma Bullarij titulo, caſus reſeruati, pag. 162. concordant cum Auctore Fr. Ioan. de la; Cruz *in ſua epi. ome lib. 2. cap. 6. fol. 163. col. 2. §. ſi arguas 2. Portel. verbo confeſſor erga ſæculares nu. 22. § at ſicut, & verbo caſus reſeruati nu. 6. Suarez de pœnit. diſp. 30 ſect. 3. nu. 16. in fine, Sanchez lib. 4. Decalog. c. 43. nu. & ſeq & cap. 54. num. 3.* loquens de votorum diſpenſatione, & commutatione, & lib 2. cap. 13. num. 36. ad finem. Vbi agens in terminis de dicta declaratione Cardinalium ait, pro ſola Italia extra Romam procedere, & d. cap. 43. nu. 14. & 15. facultatem diſpenſandi conceſſam Religioſis extendit ad quoſcumque ſubditos alterius diœceſis vndecumque venientes, idem firmat Villalobos tract. 9. difficul. 62. qui omnes ſcripſerunt poſt dictam declarationem, qua non obſtante ſubſcripſerunt noſtræ ſententiæ. Non eſt autem credendum (notat Portel. & benè) tot, ac tales viros in hoc deceptos fuiſſe & rem tam neceſſariam ignoraſſe, ſi extra Italiā illæ prohibitio ligaret.

36. Adhuc etiam per dictam Bullā Pauli III. Pro Societate Ieſu poſſunt alij Mendicantes, & Regulares per cōmunicationem abſoluere ab omnibus caſibus, etiam Papæ reſeruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, nec non à quibuſcumque cenſuris, tam à iure, quàm ab homine, etiā ſpecialiter, & nominatim latis, dummodò parti ſatisfactio fiat, vel detur ſufficiēs cautio de ſatisfaciendo, etiam in foro fori extra ſacramentum pœnitentiæ, vt conſtat ex quadam declaratione Pij V. data in quodam Iubileo anno Domini 1568. ſi attentè eius verba perpēdantur, verba enim poſita in priuilegijs, auditis eorum confeſſionibus, debent explicari, & intelligi ſecundum iuris diſpoſitionem, nimirum, vt abſolutio à peccatis in confeſſione ſacramentali fiat, à cenſuris verò extra illā poſſit fieri, Ibid. dict. q. 61. art. 5. 6. & 7. & citato loco Addit. ſummæ, Vbi reſoluit Auctor non eſſe ſublata hæc priuilegia per dictam declarationem Cardinalium à nobis numero præcedenti relatam de quo Nau. *lib. 5. conſ. tit. de ſent. excom. conſ. 26. pag. 605. in 2. impreſ. Soto in 4. diſt. 18. art. 5. col. 9. Armilla verbo, excommunicatio §. 20. Ledeſma 2. 4. q. 29. art. 9.*

Idem docet Sanchez quoad cautionem de ſatisfaciendo præſtandam lib. 2. decalogi cap. 13. num. 23. vbi nomine cautionis intelligit pignoratitiam, aut fideiuſſoriam, vel ſaltem iuratoriā, & num. 34. ait, id non eſſe præſtandum in mortis articulo, quando iam loquela, aut vſu rationis quis deſtitutus eſt, idem tradit Suarez de cenſuris diſp. 7. ſect. 5. num. 39. & ſeq. vbi reſoluit nu. 44. quòd quādo ponitur in priuilegio, vel Bulla clauſula, ſatisfacta parte, vel ſimilis, abſolutio eſt irrita, ſi aliter fiat. Secus verò, quando poteſtas conceditur abſque tali clauſula limitante, ad quod citat Caiet. ſum. verbo, abſolutio. Armilla num. 48. Soto in 4. diſt. 22. q. 2. art. 3. idem ſentit Reginal. infrà citandus.

37. Verum eſt tamen, quòd vt tali abſolutioni fides adhibeatur in foro exteriori, debet pęnitēs abſolutus pręſentare ſchedulam ſignatam à confeſſario coram notario, & teſtibus, qui teſtificētur parti iam feciſſe ſatis, ab excommunicationeque ſolutum eſſe, itemque ipſe notarius debet ſubſcribere ſchedulam, vt rectè notat Nauar. *vbi ſupra, & in ſumma cap. 27. num. 42. ibid. citato art. 6. ad finem.*

38. Poſt

38. Poſſunt etiam dicti confeſſores abſoluere manifeſtum Clerici percuſſorem in caſibus ad Epiſcopum pertinentibus, ſatisfactione partis manifeſta præmiſſa, vel à reo parato congruè ſatisfacere oblata, quòd ſi pars offenſa id renuat, fortè vt ipſum reum vexet, non eſt præſtanda alias ſatisfactio, quã do enim iſta non eſt poſſibilis, quacunque ex cauſa ſit, ſufficit idonea cautio, vel iuratoria, ex doctrina cõmuni Doctorum ibidem art. 8. de quo Philippus Francus *in cap. ſolet, de ſent. excomm. li. 6. num. 8. Couar. in cap. alma mater 1. p. §. 11. num. 11. col. 4. Reginal. 1. part. fori pœnit. lib. 9. cap. 4. ſect. 2. num. 65. & 66.*

39. Prælati Regulares iuriſdictione quaſi Epiſcopali pollentes licèt habeant eandem facultatem abſoluendi ſuos ſubditos, quam habent Epiſcopi erga ſuos in caſibus iure ſpeciali illis
Trid. ſeſ. 24. c. 6. de reform.
commiſſis à Concilio Tridentino, per Bullam Pij V. hæc tamen non extenditur ad ſæculares, ibidem art. 9.

Bull. bul. 13. Pij V.
40. Pro quo eſt quædam declaratio Cardinalium apud Marzillam *lib. 3. de pœnit. tit. 9. cap. 30.* quæ ſic habet. *In hoc decreto* (S. Concilij Tridentini *loco citato*) *non comprahenduntur inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, ſed tantùm Epiſcopi priuatiuè quoad alios.* Sed hoc debet intelligi circa caſus Bullæ Cęnæ, quia pro alijs extra hos, etiam Papæ reſeruatis habent poteſtatem Regulares abſoluendi ſæculares per dictam Bullam Pauli III. pro Societate Ieſu, vt proximè num. 35. dictum eſt à nobis.

41. Licèt præcitata priuilegia Regularium quoad abſolutiones ſæcularium ſint reuocata per Concilium Tridentinum, ſic declarante ſacra Congregatione Cardinalium auctoritate Domini Papæ anno Domini 1577. poſt eam tamen declarationem Gregorius XIII. declarauit non eſſe ſuæ intentionis, quod per talem reuocationem ſit derogatum facultati factæ dictæ Societati Ieſu, eamque, quatenus opus ſit, de nouo confirmauit, & cõceſſit, quod actum eſt anno Domini 1583. quo priuilegio per cõmunicationem poſſunt tutò Mendicantes, & cum Mendicantibus communicantes vti, ibidem art. 13. & q. 55. art. 17. eodem tom. 1. & infra redibit ſermo de communicatione priuilegiorum, Vide Sanchez, & Auctores citandos num. ſequenti.
Trid. ſeſ. 24. c. 7.

42. Nec etiam ſuſpenduntur dicta priuilegia per Bullam Cruciatæ, ſunt enim realia concernentia Religionem, & non ſingulares perſonas, in Cruciata autem non ſuſpenduntur, niſi priuilegia perſonalia ſingularibus perſonis immediate conceſſa, & non realia, ideòque liberè vti poſſunt Religioſi eorum conceſſionibus erga ſæculares non habentes Bullam Cruciatæ in locis, vbi publicatur, iuxta ſententiam doctiſſimorum virorum ſtatim citandorum, quæ ſecurè in praxi ſequi poteſt, etiamſi concedatur, oppoſitã ſpeculatiuè eſſe veriorem, & noſtram ſpeculatiuè falſam, quod vltimum negamus, ibidem art. 14. de quo Soto *in 4. diſt. 32. quæſt. 1. art. 3. colum. 2. Corduba lib. 1. quæſtionar. quæſt. 1. num. 98. Henriq. lib. 7. de indulg. cap. 28 nu. 7. & in Commentar. littera Z. idem docent Villalobos tract. 27. de Bulla Cruciata, clauſula 12. num. 7. idem Henriquez lib. 6 de pœnis c. 16. num. 7. qui dicto lib. 7. de indulg. cap. 28. num. 7. & cap. 21. num. 3. in comment. littera R. tenet in anno Iubilei Centeſimi etiam non ſuſpendi, Leſſius de iuſtit. libr. 2. cap. 42. dub. 12. num. 60. verſ. reſpond. ri poteſt, quos refert, & ſequitur Sanchez li. 4. Decalog. cap. 54. num. 61. & 62.*

43. Verum eſt tamen, quod fruentes dicto priuilegio aliquando iuſta de cauſa poterunt illo non vti, & pœnitẽtem remittere ad ſuum prælatum, tum quia ſic videtur eſſe mens Papæ concedentis, vt prouideatur ſaluti animarum, tum etiam, quia poſſunt renunciare ſuo priuilegio non tangente ius ſuperioris, aut tertij. At peccãt grauiter, ſi poſt auditam confeſſionem peccatorum reſeruatorum ſine iuſta cauſa remittant in præiudicium pęnitentis eadem peccata repetere, cogentes, ne iugum confeſſionis reddatur oneroſum, ſed Epiſcopus ad id ſemper ex officio tenetur, *ibidem, art. 15. de quo Henriquez vbi ſupra cap. 18. num. 2. Nauar. in Manual. prę ludio 9. nu. 12.* & non diſſentit

Mi-

Miranda to.1.quæſt.46.art.12. Sanchez dicto cap.54.num.12. vbi agens de commutatione votorum, docet nullam eſſe culpam ea nolle commutare per priuilegia Regularium, ſecus per Bullã, aut Iubileum.

34. Abſolutio à cenſuris in forò conſcientiæ importat exercitium poteſtatis conceſſæ in ſalutem animarũ, taliter quòd anima ligata vinculo excommunicationis fiat libera, & abſoluta coram Deo, & non coram Eccleſia, nec per illam tollitur ius tertij, poteſtque fieri extra ſacramentum à non Sacerdote. At abſolutio in foro pœnitentiæ à Solis Sacerdotibus approbatis ſit intra ſacramentum confeſſionis, & extra illud non poteſt fieri. Vnde abſolutus ab excommunicatione in foro conſcientiæ tantùm, ita ſe debet habere, ac ſi iniuſtè in foro exteriori eſſet excommunicatus, ibidem art. 10. de quo Couarr. *in cap. alma mater, §.11.nu. 6.1.par. & §.9. num.7. concluſ.4. Soto in 4.diſt.22, q.1.art.3. Nauar.cap.27.num. 3. & 38. Syluest. verbo abſolutio 1. §.1. par.* 3. Idem tradit Miranda poſt citatos Auctores *tom.1.q 64. art.7. & 8.* & ad quod adhuc vide eundem Nauarr. *dicto cap.27.num.43.* & Simancas *de Catholic. inſtit.cap.47.num 79.*

45. Religioſus ad audiendas confeſſiones non approbatus ab ordinario non poteſt abſoluere ab excommunicatione minori, cùm careat iuriſdictione ad abſoluendum ſæculares à mortalibus, iuxta veriorem ſentẽtiam Caietani contra Nauarrum, & per cõſequens videtur incidere in excommunicationem Clementinæ, dudum, ſi de facto abſoluat. Oppoſita tamen ſententia verior eſt; non enim credẽdum eſt, tam grauem pęnam excommunicationis maioris ipſo facto imponi religioſo abſoluenti ab excommunicatione minori, cùm pœna debeat commenſurari culpæ. At à tali abſolutione danda caueant omninò Religioſi ſimplices Sacerdotes, ibidem art. 11. de quo etiam *Auctor in ſumma tom 1 cap.86.nu. 2 Caiet verbo excommunicatio minor pag. 354. Soto in 4. d. 22.q.2 art.3. Nauarr. in Manual.cap 27.num. 25. Syluest. verbo excommunicatio 7.num.37. & verbo abſolutio 1. num.* 3. Idem ſentire videtur Villalobos *1.p.ſumma tract.17.diffic.32 num. 9.* quidquid Mirand. *tom.1.Man. q.46.art.10.* dicat.

Comp. Roderici.

46. Religioſi abſoluentes plenariè à pœna, & à culpa ſine ſpeciali priuilegio ſibi ipſis, aut pęnitentibus conceſſo, quod idem eſt, ac concedere indulgentiam plenariam, incidunt in excõmunicationem *clementina 2. §. ad hæc, de pœnis. & remiſſ. ibidem art. 12. de quo Syluester tit. excom.7. num.41.*

Sed aduerte, quòd in dicta Clementina citata ad marginem dicti articuli 2. (& fortè per incuriam Typographi) ſolum fit mentio de quæſtionibus eleemoſynariim, quibus ibidẽ prohibetur, ſed non ſub cenſura Eccleſiaſtica, plenariam peccatorum remiſſionem indulgere, & abſoluere à pœna, & à culpa, vt videre eſt in litera. At id expreſse prohibetur ſub excommunicatione Papæ reſeruata in Clem. 1. de priuilegijs, & exceſſibus, &c. & idem docet Mir. ſuprà art. 9.

47. Parentes Fratrum plenariè abſolui poſſunt à culpa, & à pęna in articulo mortis per confeſſorem ab ipſis electum ex conceſſione Caliſti I I I. apud Bullarium, quæ indulgentia non eſt ſublata per Dominum Paulum V. quia ſolum reuocauit indulgentias cõceſſas ipſis Fratribus directè, non verò eas, quę conceduntur intuitu Fratrum, *tom.3. quæſt.27. art.2. & in addit. ſummę tom.3. cap.11. in fine. de quo infrà de indulgentijs num 46. & 54.* redibit ſermo.

Bul. orac. 2. Caliſti 3. & bull. 8. Clem. 8.

48. Prouinciales Indiarum, & Fratres de eorum commiſſione poſſunt abſoluere omnes Indos conuerſos ad fidem, & Criſticolas comitantes religioſos ad opus conuerſionis, nec non, & ipſos religioſos, etiam alterius ordinis ab omni cenſura, etiam de reſeruatis in Cęna Domini, in vtroque foro, in quo habent omnimodam Papę auctoritatem, quantam iudicauerint expedire, pro conuerſione Indorum, eorumque manutenentia, & profectu in Fide Catholica, obedientia Eccleſiæ Romanæ, ex Adriano IV. pro Minoribus apud Bullarium.

Bullar. Bull. 1. Ar. 6. n. 8.

Item Epiſcopi Meridionales, Occidentales Indiarum, & illi, quibus ſpecialiter id commiſerint, poſſunt abſoluere nouiter conuerſos, etiam alienæ diœceſis à caſibus Cœnæ Domini, ex Paulo III. & hoc etiam in foro iudiciali, nec tollitur hæc facultas per publicationem Bullæ in Cœna Domini, quæ quotannis Romæ fit in die Iouis Sancti, vt diximus *ſuprà numer. 3. tom. 2. quæſt. 99. art. 1.* vide infrà *de Indorum priuilegijs à num. 1.*

Bullar. orat. 6. Paul. 3. 49. Fratres Minores in Auſtria, & Bohemia poſſunt ad pœnitentiam, & fidei communionem recipere quoſcunque Lutheranos, eoſque iniuncta pœnitentia plenariè abſoluere, & ad Eccleſiæ vnitatem reſtituere, ex conceſſione Pauli III. quo poſſunt frui alij religioſi viuentes in alijs terris infidelium, nec cenſentur reuocata pro illis regionibus per Bullam Cœnæ, vt in ſimili tenet P. Soſa in explicatione Bullæ Cœnæ diſp. 100. numer. 2. de religioſis miſſis à Papa ad prædicandum hæreticis cum poteſtate illos abſoluendi, quam non reuocari per dictam Bullam Cœnæ aſſerit, aliàs ſequeretur magna confuſio. de quo Portel. *in Addit. ad dubia Regularia, verbo communicatio cum hæreticis, num. 25.*

Bullar. brac. 5. Pij V. 50. Item Pius V. conceſſit Prouincialibus apud Indos, vt eligant in quolibet Conuentu duos Fratres doctos, qui habeant auctoritatem abſoluendi à caſibus Bullę Cęnæ, vt habetur apud Bullarium.

51. Facultas abſoluendi plenariè extenditur ad peccata commiſſa poſt conceſſionem ipſius facultatis, nec per hoc datur materia delinquendi, licèt detur aliqualis occaſio in genere. *tom. 2. q. 42. a. 2.*

Idem docent Enriquez loquens de abſolutione à reſeruatis virtute Iubilei, *lib. 6. de pœnitent. cap. 16. numer. 3.* Sanchez agens de commutatione votorum per Bullam, vel Iubileum, *lib. 4. Decalogi capit. 54. numer. 26. & de caſibus reſeruatis. numer. 27. & 28. Portel verbo caſus reſeruati, numer. 13. refertque ad idem Vega 1. part. ſummę capit. 49. caſu 5. & tandem Villalobos 1. p. ſummę tract. 9. diſſer. 64. numer. 3.* idem innuit.

NOTAE.

52. Circa num. 12. reſoluta. Idem docet Portel vbi ſupra num. 32. & 33. vbi reſoluit, nouitium ſemel abſolutum ab excommunicatione in cauſa ob iniectionem manuum violentarum commiſſam in nouitiatu, non reincidere in illam, ſi fuit abſolutus à Magiſtro nouitiorum, vel ab alio confeſſore ſæcularium per Bullam præfatam Pauli III. quia per illam etiam abſolui poſſunt ſæculares ab illa cenſura, abſque eo quòd reincidant, quidquid dicat Sayro lib. 3. de cenſuris capit. 28. motus ex cap. eos qui, de ſentent. excommun. lib. 6. Quia iſte textus loquitur de abſoluto ob mortis periculum, vel aliud impedimentum ab eo, qui aliàs non poterat. Item notat idem Portel dicto numer. 33. idem poſſe circa moniales, & earum nouitias, & ſeruitrices, Vicarios, ſeu Confeſſores earundem Monialium, & id ipſum repetit *verbo, Moniales, num. 12. & habetur in Compendio Minorum, verbo Moniales, §. 12.*

53. Circa numer. 20. ad finem, vide Sanchez, libr. 1. ad præcepta cap 9. 9. num. 35. vbi docet, quòd quando aliqua venialia ſimul cum mortalibus cõfitentur ſacerdoti ſimplici, indirectè, & per accidens virtute abſolutionis datæ manent abſoluta mortalia, & excuſabitur pœnitens ab eis iterum confitendis, ratione inſtæ ignorantiæ, eo quòd (inquit) iuxta probabilem ſententiam, vera illius ſacerdotis iuriſdictio credatur, & lib. 2. cap. 13. num. 15. reſoluit deficiente ſacerdote approbato, ſi ſimplex confeſſionem conſtituti in articulo, aut periculo mortis audire cœpit, vel inferior approbatus defectu ſuperioris, cui caſus reſeruatur, & ante abſolutionem adſit legitimus confeſſarius, vel ſuperior, poſſe priorem ſimplicem ſacerdotem, vel inferiorem approbatum confeſſionem

Digitized by Google

cœptam perficere. Et hanc partem dicit tenere Enriquez *libr. 6. de pænitent. cap. 11. num. 8.* & eſſe ſatis probabilem docet Zambrano *de caſibus articuli mortis cap. 4. dub. 5. num. 4.* & plures alios, quos ibi refert.

54. Circa num. 35. reſoluta. Idem docet Sanchez, quoad diſpẽſationem, & commutationem votorum faciendã extra Sacramentum confeſſionis, dicto cap. 43. num. 16. & 17. & dict. cap. 54. numer. 15. & 16. Vbi idem reſoluit, quando diſpenſatio, aut commutatio fit virtute Bullæ, aut Iubilei, quam poſſe fieri extra confeſſionem tenere debent, qui cenſent, abſolutionem à cenſuris poſſe extra eam impendi, virtute priuilegiorum religionis, Idque ait, videtur tenere Soto lib. 4. de iuſt. quæſt. 4. art. 3. col. 9. verſ. poſt hac, de priuilegijs, & in proprijs terminis docet Enriquez libr. 7. de indulgentijs cap. 30. num. 6. Quem, & alios ibi pro noſtra ſententia citat, quidquid dicat Suarez *de cenſuris diſput. 7. ſection. 5. num. 36. & ſequentibus.*

55. Circa eundem numer. 35. §. verum eſt tamen. Idem cum Nauarro placet Suario tom. 5. de cenſuris diſp. 7. ſect. 5. num. 26. 27. & 28. Vbi ait, ex doctrina eiuſdem Nauarri conſtare, teſtimonium confeſſoris eſſe ſufficiẽs, & alia teſtimonia ſolùm requiri, vt iuridicè conſtet, illud eſſe teſtimonium talis confeſſoris: Quapropter ſi ipſemet confeſſor perſonaliter adſit, & coram iudice id teſtificetur, multo magis ſufficiet. Et concludit, quòd ſi alia via ſufficienter conſtet, illam eſſe confeſſoris ſubſcriptionem, eandem habere vim, & auctoritatem, quidquid in oppoſitum teneat Peña *in Directorio Inquiſitorum 2. p. in ſcholis ad Concil. Tarraconenſe comment. 25.* Quem ſequitur Salzedo *in pract. crimin. canon. cap. 100.*

56. Circa num. 37. reſoluta. Idem docent poſt noſtrum Auctorem F. Ioãnes Crucius *libr. 1. de ſtatu relig. cap. 6. dub. 16. Ludouic. Peia in reſponſ. caſuum conſcientiæ part. 4. caſu 37. initio, Sanchez libr. 8. de matrimon. diſput. 2. num. 13. & libr. 2. decalog. capit. 11. numer. 7. nouiſſimè Iacobus Graſſis tom. 2. conſil. ſub tit. de homicidio, conſil. 2. numer. 23. & ſequentibus, quos refert Barboſa in remiſſionibus ad Trident. dict. cap. 6. numer. 7.* Licèt Sanchez id non admittat quantum ad abſolutionem ab hæreſi, neque talem, ait, facultatem competere dictis prælatis Regularibus quoad ſuos ſubditos abſoluendos virtute dicti decreti Tridentini, ſed ex priuilegio præfato Pij V. ſpecialiter id ad illos extendentis, quia (inquit) nomine Epiſcoporum in eo decreto (etiam ſi ſint ordinum Generales) non comprehenduntur.

Tuetur ſententia Auctoris.

Sed nullo nititur ſufficienti fundamento, quo nos deterreat à ſententia Auctoris (quæ vera eſt) amplectenda. Nam dicti ſuperiores Regulares iuriſdictione quaſi Epiſcopali fungentes verè, & propriè ſunt ordinarij, & quaſi Epiſcopi ſuorum ſubditorum; & poſſunt erga eos, quidquid Epiſcopus erga ſuos, imò, & quidquid Summus Põtifex erga omnes fideles, ſi non eſſet eorum iuriſdictio, & poteſtas reſtricta, & limitata, vt loquendo de Epiſcopis reſpectu ouium ſuarum Diœceſium, ex ſententia pręſtantiſſimorum Doctorum tradit in hoc articulo Auctor, & loquendo de prælatis Regularibus præfatis reſoluit etiam *tom. 1. quæſt. 23. artic. 1.* & nos dicemus infrà *reſolut. 68. de generalibus ordinum num. 2.* Atque ita comprehendi ſub nomine Epiſcoporum reſpectu religioſorum ſibi ſubditorum in dicto decreto conſequenter, ac meritò aſſerendum eſt. Quantum verò ad abſolutionem ab hæreſi occulta, cuius abſoluendæ poteſtas in foro conſcientiæ tantum datur Epiſcopis, idem videtur dicendum, ex vi dicti decreti poſſe, inquam, dictos prælatos Regulares, quales ſunt Generales, & Prouinciales, abſoluere ſuos ſubditos à crimine huiuſmodi hæreſis occultæ. Sed de hoc diximus, ſuprà *reſolut. 3 de abſolutione quoad Fratres, numer. 4. & 5.* iam eſſe ſublatam talem poteſtatem dictis prælatis per Bullam Cœnæ, imo & Epiſcopis per quandam declarationem Cardinalium.

RESOLVTIO IV.

De Abortu.

1 SIxtus V. edidit quandam validã, & rigoroſam conſtitutionẽ contra procurantes, conſulentes, aut auxiliantes abortũ fœtus animati, vel inanimati, quam Gregorius XIII. reduxit ad terminos iuris communis, moderando eius pęnas, in duobus præcipuè Primò quantum ad reſeruationem excommunicationis Sedi Apoſtolicæ, decernens quòd quilibet confeſſor ab Ordinario approbatus, & adhoc ſpecialiter deputatus poteſt ab ea abſoluere in foro conſcientiæ tantùm. Secundò quantum ad procurantes abortum fœtus inanimati, aut exhibentes mulieribus, aut ſumentes venena ſterilitatis, conſulentes, aut auxiliantes, reducendo pœnas Sixti V. ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini, ſed quoad alia relinquit Bullam ipſius Sixti in ſuo robore, ac vigore. Vnde ex dicta moderatione Gregorij colligitur.

2. Primò quòd hodie procurans abortum fœtus animati, ſecuto effectu incurrit excommunicationem, ſed non reſeruatam Papæ, ac per conſequens poteſt ab ea abſoluere Epiſcopus, vel confeſſor ad id ſpecialiter ab eo deputatus, vt expreſſè habetur in dicta cõſtitutione Gregorij, & hoc in foro cõſcientiæ tantùm, per quod innuit Pontifex in foro exteriori abſolutionem reſeruatam Sedi Apoſtolicæ. Verum eſt tamen, quòd prælati Regulares poſſunt ſuos ſubditos per ſua priuilegia abſoluere ab hoc crimine, etiam in foro exteriori, non obſtante, quòd dicta priuilegia quoad hoc fuerunt à Sixto V. reuocata, & per Gregorium XIII. non reualidata, quia poſtea per Clementem VIII. fuerunt viuificata, & reualidata in confirmatione priuilegiorum, quam fecit, ex certa ſcientia, pro Ordine Minorum, & cònfirmauit poſthac Dominus Paulus V. per ſuam Bullam anno Domini 1609. quam vidi ſub ſigillo authentico, confirmatio autem, ex certa ſcientia, reualidat inualidum, & abrogatum, *vt infrà reſolutione de priuilegijs videbimus tom. 2. q. 33. art. 4.*

3. Secundò colligitur, quòd modò procurans, conſulens, vel deformans embrionem inanimatum, aut propinãs mulieri, aut viro potum, quo eis generandi potentia impediatur, vel qui prægnantem abortiri facit, antequam fœtus anima rationali ſit informatus, non incurrit excommunicationem, nec irregularitatem, quia ius commune, *cap. quod vero, cap. Moyſes 32. quæſt. 2. cap. ſicut ex litterarum, cap. ſi aliquis, de homicid.* tales pœnas huic crimini non imponit. Secus ſi fętus ſit animatus, *ibid. §. aduertendum inſuper.*

4. Tertiò colligitur, quòd procurans huiuſmodi abortum fętus animati, ſi ſit Clericus, vel regularis, ſecuto effectu manet priuatus officio, beneficio, vel alia dignitate Eccleſiaſtica, & inhabilis ad alia in poſterum. Item à Iudice Eccleſiaſtico, poſt probatum delictum, eſt degradandus, & Curiæ ſæculari tradendus, quia quantum ad hoc nihil eſt innouatum à Gregorio XIV. nec ab alio Pontifice circa Bullã Sixti V. ibidem §. vltimo eſt notandum.

5. Vltimò deducitur, quòd nec Epiſcopus, neque Prouinciales Mendicantium poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex hoc crimine prouenìente, quia licèt ex Tridentino Epiſcopi, & ex priuilegio Martini V. prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate procedente ex homicidio voluntario occulto, hoc tamen non extenditur ad diſpenſandum in homicidio qualificato, cuiuſmodi eſt occidere cum veneno creaturam anima rationali informatam, tollendo ipſi vitam temporalem, & æternam, *ibid. q. 3. §. 2. eſt notandum, & in Addit. ſum. tom. 3 cap. 13. num. 4.* de quo vide Azor. *tom. 2. l. 2. cap. 26. §. iure Canonico, Sayro de cenſuris, lib. 2. cap. 35. num. 27.* Trid. ſeſ. 14. cap. 7. de refor.

Qua-

Quaranta in ſumma Bullarij, verbo abortus num. 3.

6. Scio Portel. verbo, abortus num. 10. quẽ refert, & ſequitur Villalob. 2. *part. ſummæ tract. 12. difficul. 14. numer. 6.* tenere, dictos Prælatos Regulares poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper hac irregularitate, non obſtante ratione à nobis proximè adducta, quia inquit, priuilegium Martini V. concedit in communi, vt poſſint abſoluere, & diſpenſare in homicidio voluntario abſolutè, & generaliter, non diſtinguendo de abortu fœtus animati, vel de homicidio adulti, ſeu alio homicidio qualificato, ergo cùm lex non diſtinguat, nec nos diſtinguere debemus, vt noti iuris eſt. Quod & confirmat efficaciùs, quia licet Sixtus V. reuocauerit priuilegia Regularium quantum ad hoc, & Gregorius XIII. non inualidauerit, vt aſſerit Auctor citato artic. 4. Clemens tamen VIII. poſtea confirmauit, ex certa ſcientia, priuilegia Minorum, quæ confirmatio, ex certa ſcientia, reualidat inualidum, vt iam ſuprà diximus, ac per cõſequens poſſunt præfati prælati per ſua priuilegia iam reualidata diſpenſare ſuper tali homicidio fœtus animati. Quæ opinio mihi videtur probabilis, & aliàs conformis doctrinæ Auctoris in dict. art. 4. vbi §. circa quam conſtitutionem. Præfatam rationem ponderat ad affirmandũ prælatos poſſe abſoluere ab excommunicatione lata contra procurantes abortum fœtus animati, licèt ipſe expreſsè oppoſitum teneat ibidem §. 2. notandum quantum ad diſpenſationem irregularitatis (& fortè non teneret, ſi rem altiùs penſaret) ac ideò tutò in praxi poteſt amplecti, non enim minus militare videtur ratio adducta ab Auctore in diſpenſatione irregularitatis, ac in abſolutione excommunicationis, vide ſup. de abſolut. quoad fratres num. 7.

Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. de refor.

7. Obſeruat item idem Portel. & benè, quòd Sixtus V. in hoc caſu tantùm reſeruauit irregularitatem, & non inhabilitatem contractam ex tali delicto, quapropter non prohibentur præfati ſuper illa diſpenſare, ſicut in ſimili aſſerit Auct. *tom. 1. q. 24. art. vltimo* poſſe dictos prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis in inhabilitate contracta à Religioſis admittentibus fœminas intra clauſuram Conuentus, niſi ad maiorem abundantiam, & ſecuritatẽ velint in dicta inhabilitate diſpenſare virtute cuiuſdam priuilegij Gregorij XIV. pro Miniſtris infirmorum in Italia, relati à Capuccino, verbo, abſolutio ordinaria quoad Fratres, fol. 27. & tradit Auctor *tom. 1. q. 20. art. 18. & 20.* idem firmat Villalobos vbi ſupra n. 7.

Illuſtratur doctrina Auctoris.

8. Tandem aduerte cum eodem Portel. loco citato num. 5. quòd confeſſores Regulares poſſunt abſoluere ſæculares ab hac excommunicatione per priuilegia, per quæ habent facultatem abſoluendi à cenſuris reſeruatis Papæ vel Epiſcopo extra caſus in Cęna Domini, de quo ſuprà, de abſolutione quoad ſæculares num. 35. quamuis tutius eſſe, addit ipſe Portel. quòd ſint confeſſores ſpecialiter ad id deputati à ſuis ſuperioribus propter ſpecialem deſtinationem requiſitam à Gregorio XIV. ſicut ſpecialiter deputãtur à Prouincialibus ad diſpenſandum cum cõiugatis ad petendum debitum impeditis voto, aut coitu inceſtuoſo intra ſecundum gradum. Primum probabilius videtur, ſecundum tutius, elige quòd magis placuerit.

NOTAE.

9. Aduerte, quòd clericus, vel Regularis cauſam abortui præbẽs dubius tamen de animatione fœtus, manet irregularis; in dubio enim facti homicidij irregularem reputare ſe debet: Ita ex noſtro Auctore *tom. 1. ſum. cap. 174. num. 4. §. y el que dudare*: docet Sanchez *lib. 1. Decalogi, cap. 10. num. 43.* ſequitur Portel. *in Addit. ad dubia, verbo, abortus num. 1.* hoc tamen procedere quoad priuationem ſuſcipiendi ordines, ac in illis miniſtrandi, non verò quoad priuationẽ officij, vel beneficij, & inhabilitatem ad illa, limitat ipſe Sanchez num. 45. quia pœna ordinaria ſtatuta delicto certo, non eſt imponenda de-

delicto dubio, ſed arbitraria pro dubij qualitate, ex traditis à Syluestro verbo homicidium 3. q. 1. Maiolo de irregul. lib. 1. cap. 1. num. 3. reg. 7. & lib. 5. cap. 51. num. 10. verſ. ſecundum limitatur.

10. An autem conſulens abortum, qui facta ſufficienti diligentia ad inueſtigandam veritatem, adhuc manet dubius, an ſecluſo conſilio eſſet alter eodem prorſus animo perpetraturus abortum, ac proinde an conſilium operatum ſit aliquid, cenſendus ſit irregularis? maior eſt difficultas, Sanchez vbi ſuprà num. 44. agens de conſulente homicidium, reſoluit, quòd quando homicidium conſtat, & ſolùm dubitatur de operatione, ſeu effectu conſilij, cēſendus eſt irregularis in foro conſciētiæ, imò & in foro externo, quia ſtat præſumptio, & poſſeſſio contra conſulentem, dum ipſe oppoſitum non probat, ac ideo cenſetur factum certum, vt id conſilium fuerit operatum, cui adhæret Portel. vbi ſuprà num. 2.

11. Qui etiam num. 3. reſoluit, eū qui abortum ſuo nomine factum ratū habuit, poſtquam iam peractum eſt, qui tamen non iuſſit, nec conſuluit, non incurrere irregularitatem, nec cæteras pœnas impoſitas à Sixto V. quia is ad eum homicidium non eſt cooperatus. Neque ad hunc caſum extenditur diſpoſitio cap. cùm quis, de ſent. excommunic. lib. 6. & cap fęlicis, de pęnis, in ſexto, & Clementina 1. eodem titulo. Vbi pœnæ latæ contra percuſſores clerici, Cardinalis, vel Epiſcopi extenduntur ad ratum habentes quod ſuo nomine factum eſt, vt loquens de homicidio ordinario tradit Suarez de cenſur. diſp. 44. ſect. 3. nu. 25. quia pęna committentis delictum non extenditur ad ratum habentem, niſi in caſibus expreſſis. Vnde ſi in præcitatis iuribus non exprimeretur ratihabitio, vtique non comprehenderetur, vt benè notat idem Suarez dict. num. 25. & ſeqq. & ſequitur Portel. loquens de abortum ratum habente ſuo nomine factum, d. num. 3. vbi in fine addit, quòd ſi approbauit, ſeu ratum habuit abortum, antequam fieret, dicens parami illum, benè facies, incurrere pœnas Sixti, ſecuto abortu, ac per conſequens fieri irregularem, quia iam ad occiſionem fętus animati cooperatus eſt.

12. Addo cum eodem Portel. ſupr. num. 4. incurrere irregularitatem, & cæteras pœnas eum, qui conſuluit fœminæ abortum tempore, quo nondum erat fœtus animatus, intendens, vt ante fętus anima rationali informationē abortiret, illa uerò non adhibuit medicamenta ad id efficiendum, niſi poſt fętum animatum, & tandem abortus ſecutus eſt: quia tenebatur ſuum conſilium explicare, vel mandatum reuocare efficaciter, ne fieret talis abortus poſt fętum animatum, idque colligitur ex cap. vltimo, de homicidio, lib. 6.

13. Item obſerua cum Auctore *tomo 1. ſummę cap. 5. numero. 2. ad finem*, quòd pater creaturæ, ſeu fœtus animati, cui mater aperuit, ſe velle potionibus procurare abortum, & tacuit, ſecuto effectu manet irregularis, quia ex debito iuſtitiæ tenebatur vt pater tueri vitam filij contradicendo, & impediendo talem effectum. Additque, poſt quadraginta dies à conceptu ſi dubium ſit, an fętus ſit maſculus, aut fœmina præſumendum eſſe, quòd ſit maſculus, ad effectum incurrendi irregularitatē, quia maſculis infunditur anima rationalis in quadrageſimo die à cōceptione, vt ait Nauar. cap. 27. num. 222. Idem firmat Portel. dicto verbo abortus, numer. 14.

14. An autem prælati potentes diſpenſare in hac irregularitate, poſſint id committere, ſeu delegare ſuam poteſtatem, vt alter diſpenſet? quæri non immeritò poteſt. Portel. vbi ſupra nu. 12. tenet partem affirmantem, cui libēter aſſentio, quia poteſtas competens ex priuilegio perpetuo (qualis eſt priuilegium Martini V. de quo ſupra) dat iuriſdictionem ordinariam, vt cōmuniter docent Iuriſtæ, & probat Sāchez *lib. 2. de matrim. diſp. 40. num. 14. ac proinde eſt delegabilis, cap. cùm Epiſcopus, de officio ordinarij*, & multis adductis tradit idem Sanchez libr. 3. de matrim. diſp. 31. num. 1.

15. Sed aduerte cum eodem Portel. ibidem num. 13. quòd dicti prælati non poſ-

poſſunt diſpenſare in hac irregularitate, quãdo prouenit ex delicto talis abortus notorio, quia Martinus V. in præfata Bulla tantum concedit pro homicidio occulto diſpenſandi facultatem. Ibidẽ tamen addit, eſſe probabile, poſſe diſpenſare in homicidio manifeſto, ſeu notorio apud Fratres, occulto verò apud ſæculares, pro quo citat Corduba *in ſum. q. 34. & Vega in ſum. p. 2. 2. cap. 15. caſu 6.* ſed Corduba ait, ſecurius eſſe in hoc caſu recurrere ad Papam, & Miranda abſolutè tenet partẽ negantem. *tom. 2. q. 8. art. 10. concluſ. 2.* quando ſcilicet delictum eſt notoriũ, ita vt in iudicio probari queat. At Vega intrepidè ſequitur affirmantẽ partem, quæ mihi etiam *ſatis* probabilis videtur, non obſtante quòd oppoſita ſit tutior.

RESOLVTIO V.

De Adulterio.

1. IN caſibus, in quibus licet Epiſcopis diſpenſare cum ſuis clericis in pœnis Eccleſiaſticis debitis adulterio, peracta pœnitentiaria, iuxta cap. & ſi clerici, §. de adulterijs, de iudicijs poſſunt ſimiliter diſpẽſare ſuperiores Regularium habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum ſuis ſubditis, reſtituendo priuatos ab officijs, & inhabiles ad ea propter dictum crimen; imò, & ante peractam pœnitentiam idem poſſunt tam Epiſcopi, quàm ſuperiores Regularium, dummodo adſit vrgens, & legitima cauſa, *tom. 1. q. 24. art. 17. de quo Sylu. verb. caſus, q. 1. caſu 13. 14. & 15.*

NOTAE.

2. Idem docet Miranda *tom. 2. q. 9. art. 3. concluſ. 3.* vbi reſoluit, quòd in pœnis, ſeu irregularitatibus adulterio minoribus poſſunt dicti Prælati Regulares diſpenſare, iuxta dictum §. de adulterijs. Vnde à contrario ſenſu in his, quæ adulterio ſunt maiora, nõ poſſunt, attento iure communi, quale eſt crimen ſodomiæ, in quo, & alijs grauiſſimis, quæ numerant Couar. *in 4. p. cap. 6. § 8. num. 2. & 3.* & Salzedo in pract. cap. 86. non poſſunt Epiſcopi de iure communi diſpenſare. Quæ autem crimina ſint adulterio maiora Pontifici reſeruata, tradit Sylu. vbi ſupra. In quibus etiam prælati Regulares diſpẽſant per ſua priuilegia, exceptis homicidio voluntario, mutilatione membrorum, ac bigamia.

Quomodo ſit puniendus monachus ob crimen adulterij, vide infrà reſolutione 48. num. 23.

RESOLVTIO VI.

De Affinitate.

1. AFfinitas non contrahitur ex copula carnali inter conſanguineos extra ſecundum gradum, ac per conſequens nullum ſuperuenit impedimentum, tam ad matrimonium contrahendum, quam ad vtendum iam cõtracto quoad petitionem debiti, quæ eſt ſententia probabilior, quam oppoſita, eamque tanquam manifeſtam ex decreto Tridentini firmauerunt Doctores Salmantini, & Complutenſes [Trid. ſeſſ. 24. c. 4. de reform.] ſuper eo conſulti. Sed aduerte, quod non ſufficit habere copulam carnalem cum conſanguinea intra ſecundum gradum vxoris propriæ, adhoc vt prohibeatur quis petere debitum, ſed neceſſarium omninò eſt, quòd in ea copula recipiatur ſemen intra vas naturale, alias non contrahitur affinitas, *to. 1. qu. art. 1.* de quo Bibald. in Candelabro aureo tit. de affinit. num. 209. Nauarr. lib. 4. conſil. tit. de conſanguinitate, & affinitate, conſil. 5. num. 3. & 4. Gutier. lib. 1. Canonicarum, quæſt. 23. circa fin. & q. 15. num. 11.

2. Auctor *tom. 3. addit. ſum. cap. 210.* addit, quòd contrahitur hoc impedimentum ab habentibus dictam copulã fornicariam intra ſecundum gradum,

etiamſi penitus ignorent conſanguineos eſſe, quia hoc non fuit decretum in pœnam inceſtus, ſed prouenit ex affinitate orta ex præfata copula, quæ contrahitur, etiamſi adſit dicta ignorantia, licèt ea durante cum bona fide non peccent petentes debitum. Pro quo eſt quædam declaratio Cardinalium apud Marzilla *lib. 3. de conſanguinitate & affinita. tit. 17. pag. 481.* decernens dictam fornicationem inter conſanguineos extra ſecundum gradum non impedire matrimonium contrahendum, iuxta quandam Bullam Pij V. anno Domini 1568. nec contracto arti ad petendum debitum, quia tale impedimetum ſublatum cenſetur per dictum decretum Concilij, dixit Gregorius XIII. ex ſententia ſacræ Congregationis, de quo Sanchez *libr. 7. de matrim. diſp. 67. Gutier, tract. de matrim. cap. 99. num.* 13. quos cum alijs pluribus refert Barboſa *in remiſſionibus ad Concilium Tridentinum dict. ſeſſio. 24. cap. 4. de reformat. matrimon. fol. 93.*

3. Affines qui bona fide contrahunt matrimonium abſque diſpenſatione, ſcientes ſe eſſe affines, ſed ignorantes affinitatem eſſe impedimentum dirimens iuris, non faciunt prolem legitimam: quia non quæcunque ignorantia efficit, vt proles ſit legitima, ſed tantū facti ignorantia, & non iuris. *tom. 1. q. 13. art. 1. de quo Manuel à Coſta in cap. ſi pater 1. p. verbo. vxor, numer. 2. fol. 31. Couarr. in epitome 4. p. 2. cap. 8. §. 1. Sarmiento lib. 1. ſelect. cap. 6. cætera vide infrà de diſpenſatione, & matrimonio.*

N O T AE.

4. Circa reſoluta *num.* 1. Idem docent Vivald. *de matrim. nu.* 101. Ouando *in 4. diſt. 41. numer. 6. propoſit. 6.* quos refert, & ſequitur Miranda *to. 1. quæſt. 47. art. 1.* Vbi refert priuilegium nobis Minoribus conceſſum à Pio V. vt ex commiſſione Prouincialis diſpenſare poſſimus in foro conſcientiæ ad petendum debitum cum his, qui conſanguineum, vel conſanguineam ſui coniugis poſt matrimonium contractum carnaliter cognouerſit, de quo Collector in compend. ſocietatis, tit. diſpenſare §. 8. & Palacios in 4. diſtint. 21. diſp. 2. Quod priuilegium nō eſt reuocatum, quidquid de eo dubitet idem Miranda ſuprà concl. 1. vt viſus, & communis Religionum praxis tenet. At ſi copula carnalis præceſſit matrimonium, ſi ſit intra gradus prohibitos, ſuper tali impedimento dirimente nullus inferior à Papâ diſpenſat, niſi quando impedimentum eſt occultum, & matrimoniū publicum, & ſeparatio magno ſcandalo foret, & ad Papam, vel nuntium confugi non poſſit propter magnam paupertatem, aut alia legitima impedimenta, tunc enim diſpenſare poteſt Epiſcopus, vt ex Angelo, & Syluestro docet doctiſſimus Nauarro in manual. cap. 22. num. 85. quem refert, & ſequitur Miranda tom. 2. quæſt. 9. art. 1. concl. 1. & tenent alij multi grauiſſimi Doctores. Sed hoc non conceditur prælatis Regularibus Epiſcopali dignitate fungentibus, vt infra *de matrimonio nu. 7.* dicemus. Vide Villalobos *1. p. Summa tract. 14. difficul. 17. à numer. 6. vbi num. 9. ait.* quòd danda eſt fides in foro conſcientiæ affirmantibus, interueniſſe copulam inter eos, ſed non conſummatam, hoc eſt, quod non fuit ſeminis effuſio intra vas naturale. At hoc in foro exteriori non præſumitur, vt ex Alexandro de Neuo *in cap. ſi fraternitati num. 8. de eo, qui cognouit, &c. & alijs docet idem Villalobos ibid. dict. num. 9. ad finem.*

RESOLVTIO VII.

De Alienationibus.

1. Alienatio propriè & ſtrictè eſt omnis actus, per quem dominium transfertur, latè autem in materia fauorabili continet etiam conductionem ad longum tempus, ſeu perpetuam, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteuſim perpetuam, necnon & contractum ſub conditione factum, ex *cap. nulli liceat,* & no-

& notant Hoſtienſis, & Archidiaconus *de rebus Eccleſiæ alienan. tom. 1. quæſt. 27. artic. 1. De quo Sylueſt. verb. alienatio, & verb. emphyteuſis quæſt. 6. Leſſius libr. 2. de iuſt. cap. 24. dub. 11. Portel in dubijs reg. & in addit. verb. alienare, Villalobos 2. p. Summa tract. 25. diff. 17. Couar. 2. variar. capit. 16. 17. & 18. Molina 2. de iuſt. diſp. 466. cum ſequent. & DD. in tit. de rebus Eccleſiæ alienan.*

2. Prælati Conuentuales non poſſunt alienare bona Eccleſiæ, vel ſuorum conuentuum ſine expreſſo conſenſu Fratrum capitulariter congregatorum, neque adhoc ſufficit conſenſus conuentus ſine conſenſu prælati, ſicut nec e contra conſenſus prælati ſine conſenſu maioris partis Conuentus, quod & debet fieri in euidentem vtilitatem monaſterij, aut Eccleſiæ cum inſtrumento, & tractatu in publica forma; ſecus factum non tenet, & facientes incurrunt in pœnas excommunicationis, & ſuſpenſionis, ex Clementia, Monaſteriorum, de rebus Eccleſiæ non alienand. Extrauagant, ambitioſæ, eodem titulo, & ſecundùm diuerſa Regularium priuilegia, debet expreſſa ſuperiorum licentia interuenire. Sed regulariter loquendo quando prælatus cum capitulo alienat, eo ipſo probata eſt præſumptiuè Eccleſiæ vtilitas. *ibid. art. 2. De quo Baldus in capit. 1. §. 1. de his qui feudum dare poſſunt. Suarez de cenſuris, diſput. 22. sect. 6. nu. 6. Leſſius ſuprà nu. 62. & ſequentib.*

Qui numer. 63. agit de forma ſeruanda in alienatione rei Eccleſiaſticæ, quæ conſiſtit in quatuor. Primò, vt fiat ſuper ea tractatus. Secundò vt Capitulum expreſſè conſentiat. Tertiò, vt ſubſcribat in venditione, donatione, & permutatione. Quartò, vt adſit auctoritas ſuperioris. De quo Syluest. *verb. alienatio, numer. 10. Molina diſp. 468. dict. lib. 2. de iuſtit. Panormitan. cap. 1. nu. 5. de his, quæ fiunt à prælat. & in c. fin. de rebus.* Eccleſiæ *nō alien.*

3. Idem dicendum eſt de alienationibus faciendis à Monialibus, in quibus vltra prædicta, debet interuenire conſenſus, & licentia prælati ſuperioris: ſecus ſine tali licentia factum, tā à Fratribus, quam à Monialibus pro nullo habetur, ſed generalis poteſt illud reualidare, ſeu ratificare, ſi ſit in euidentem vtilitatem Conuentus, vel ēt inualidare, habita priùs cauſæ cognitione, ex cōceſſione Eugenij IV. apud Bullarium, iuxta quod priuilegiū debent intelligi plura alia conceſſa diuerſis Ordinibus. Imò & Conuentus cum ſuo Præſidente poſſunt ratificare alienationem factam ſine expreſſo cōſenſu Fratrum ſimul capitulariter congregatorum, dummodo hęc ratificatio à Conuentu capitulariter congregato fiat, aliàs non tenebit. Neque per præfata priuilegia aliquid contra vllum trium votorum ſubſtantialium, nec contra pertinentia ad communem vitam Regularem inducitur, vt præcipitur in Concilio Tridentino. ibidem §. nec contrarium exiſtimo, & §. neque contra ſupradicta, vbi exponitur dictus locus Concilij Tridentini.

Bullar. Bulla 20. Eugen. 4. num. 25.

Trident. Seſſ. 25. de Reg. c. 1, & 2.

4. Ex priuilegio facto Ordini Sancti Hieronymi apud ſuum Compendium verb. Alienatio §. 4. conuentus cum Priore poſſunt vendere hæreditates, poſſeſſiones, & iura in teſtamentis legata, & alia ſimilia inutilia Monaſterio, dummodo pretium eorum in alia bona vtiliora, & immobilia commutentur. Quo priuilegio gaudent aliæ Religiones communicantes, niſi in eis ſit aliqua conſuetudo, vel ſtatutum in contrarium, & extenditur conceſſio ad alios contractus, & alienationes vltra venditiones, imó etiam ad Hypothecam: & quando ſpes certa adeſt, quod res pignori data redimatur, tenent viri docti, poſſe præfatos prælatos per ſe ſolos res ſuas hypothecare, aliàs ſine conſenſu ſuorum Fratrum facere non licet. ibidem §. ex his infertur. De quo Leſſius loquens de pignoriſdatione, & Doctores infrà citandi.

5. Item ex conceſſione Gregorij XIII. Fratres, Moniales Eremitarum Sancti Auguſtini poſſunt vendere, alienare, & permutare, ac etiam

in

in emphyteuſim cõcedere, dummo emphyteuſis non fiat vltra duas generationes, vel nominationes abſque licentia Apoſtolica, vel loco illius, de conſenſu, & approbatione Generalis Ordinis. Item dictæ locationes poſſunt fieri in perpetuum, dummodo duę partes Conuentus conſentiant, & fiant in ipſius Conuentus vtilitatem, & cõmoditatem: ſecus tam ipſæ locationes, quàm alij ſupradicti contractus irriti ſunt, & inanes. Quæ conceſſio, & aliæ ſimiles obſeruentur à Religionibus, quibus factæ ſunt, aliæ obſeruent ſibi ipſis indulta, iuxta ſuas laudabiles cõſtitutiones, ibidem in fine.

De quo Leſſius ſuprà loquẽs de feudo, vel emphyteuſi num. 66. vbi nu. 64. agit de forma iuramenti fieri ſolita ab Epiſcopis, & Abbatibus, ne alienent res Eccleſiæ inconſulto Romano Pontifice, iuxta dictam Extrauagant. Ambitioſæ; & addit, Legatum à latere nõ poſſe dare licentiam alienandi contra prædictum iuramentum, vt ex Panor. & Speculatore docet Sylu. *verb. alienatio num. 16. in fine. Villalob. ſupra dicta diffic. 17. num. 6.*

Bull. Bul. 26. Leo. 10.

Aliud ſimile priuilegium Leonis X. apud Bullarium inuenies, quo datur facultas Monialibus S. Claræ, & Tertiarijs ſubiectis Ordini Minorum, ad alienandum de conſenſu duarum partium Conuentus.

6. In Ordine Minorum nullus cõtractus poteſt fieri abſque expreſſa licentia Generalis, vel Prouincialis, aliter irritus iudicatur, ex Alexandro, & Honorio IV. quod confirmatum, & reualidatum eſt per Sixtum IV. Clemẽtem VII. & alios Pontifices. Prælati tamen nullam habent facultatem ad alienandum, ſed tota hæc auctoritas reſidet penes Syndicum, qui nomine Papæ, & Sedis Apoſtolicæ (ad quos pertinet dominium omnium rerũ vſui Fratrum deputatum) *de* conſenſu Prouincialis, ac Conuẽtus habet eandem poteſtatem alienandi, quam habent Prælati aliarum Religionum poſſidentium in communi nomine ſuorum Cõuẽtuum. Vnde dictus Syndicus cum licentia Generalis, vel Prouincialis poteſt facere facultatem religioſo Minoritæ ad donandũ aliquid extra Ordinẽ intuitu remunerationis, vel eleemoſynæ, vel rõne vtilitatis, quæ prouenire poteſt ipſi Ordini ex huiuſmodi donatione, ibidem art. 3. & 6. De quo Nau. in cap. non dicatis, nu. 25. & 26. de quo infrà iterum erit nobis ſermo reſolutione de Syndico Fratrum Minorum, de cuius auctoritate vide apud Bullarium Bullam 1. Martini V.

Bull. bul. 26. Ale. 4. & Bull. 1. Honor. 4. & bull. 27. Iul. 2.

7. Apud ordinem Societatis Ieſu extat quoddam priuilegium ampliſſimum Iulij III. & Gregorij XIII. apud Bullariũ, quo Præpoſito Generali, vel Capitulo, ſeu Congregationi generali ipſius Societatis conceditur, vt poſſint diſponere de rebus Collegiorum abſque conſenſu communitatis, ſeu Conuentus, ad quem pertinet, etiam locando in emphyteuſim, ſeu libellũ ad tres generationes, vel in aliud longum tẽpus præhabita ſummariæ cauſæ cognitione, item vt poſſint renunciare cuicumque iuri, & liti habitæ ſuper rebus ad aliquem Conuentum pertinẽtibus, legato, ſeu alio quocunque nondũ tradito, illi tamen acquirendo, ſi hoc expedire videbitur, dummodo ſit in vtilitatem euidentem Collegiorum, & Conuentuum; aliter prælati facilè cedentes dictis iuribus tenebuntur ſatiſfacere læſis Conuentibus, ſeu Collegijs. Hoc tamen non conceditur Prouincialibus etiam pro neceſſitatib. emergentibus, & euidentibus vtilitatib. domorum, aut Collegiorum, niſi illis id duxerit committendum ipſe Generalis Præpoſitus, vel niſi Ducentorum valorem non excedat, quæ, ſi ſint mobilia, poſſunt alienare auditis conſultoribus: alij vero prælati inferiores, quæ centum non excedant, ex Collectore Societatis tit. Alienatio §. 1. Quo priuilegio poſſunt vti aliç Religiones communicantes, quãquam in eis conſenſus Prouincialium ſufficiat, vt iam reſoluimus. Vnaquæque tamen obſeruet quod apud ſe per propria ſtatuta, & laudabiles conſuetudines vſu receptum eſt, ibidem dict. artic. 3. vide Leſſium ſu-

Bull. Bul. Martini V. Bull. 20. Greg. 13.

prà

pra num. 66. agentem de emphyteuſi.

8. Alienationes dicentur fieri in vtilitate monaſterij, ſi pretium conuertatur in rem duraturam, puta in emptionem rei ſtabilis, ſeu ædificium, vel aliud ſimile, etiam ſi vtilitas prouenient ex tali alienatione non ſit perpetua, ſed temporalis, vtpotè pro colēdis agris, colligendis fructibus, & ſimilibus, & ſufficit, quòd tempore contractus dicatur vtilis, licèt poſtea efficiatur deterior. Quando autem fit cā neceſſitatis, ſufficit, quòd ex alienatione Eccleſia non patiatur damnum, ſed non ſufficit, quòd in inſtrumento dicatur fieri dictam alienationem cauſa neceſſitatis, aut vtilitatis, niſi talis neceſſitas, & vtilitas probetur. Tandem iudicare de huiuſmodi vtilitate relinquitur arbitrio boni, & prudentis viri, penſatis circunſtantijs qualitatis, & quantitatis rei, perſonę, loci, temporis, finis, & id genus alia, ibidem art. 8. De quo Rebuff. de alienat. rerum Eccleſiæ num. 27. Nauar. in dict. cap. non dicatis num. 26. Leſſius ſupra num. 63.

Vbi ait, quadruplicem eſſe iuſtam cauſam ad alienandum res Eccleſiæ. Prima, neceſſitas, cui aliter occurri nequit ſecunda, vtilitas manifeſta; tertia, pietas, verbi gratia, ad redimendos captiuos, ad ſuccurrendum grani proximorum neceſſitati: quarta incommoditas, vt ſi res ſit Eccleſiæ ſumptuoſa, & parum vtilis.

9. Alienatio facta in vtilitatē monaſterij valet, etiam non interueniente ſolemnitate iuris, ſicut valet facta à pupillo ſine auctoritate tutoris in vtilitatem ipſius pupilli, gloſſa in l. 2. ff. de acceptilat. Quod in fauorem Eccleſiæ, & pupilli concedunt Doctores. At alienatio facta à Monacho, vel moniali ſine licentia ſui prælati (quæ eſt ſolemnitas omnino neceſſaria ad validitatem actus) non tenet, etiam in foro conſcientiæ. ſecus, ſi deficiant aliæ ſolemnitates, vtpotè, quòd fiat tale inſtrumentum, & in eo fiat mentio de tali, & tali re, tunc enim dicta alienatio iuſta de cauſa facta minimè clandicare dicenda eſt in foro animæ, in quo ſtandum de veritati, ibidem art. 9. De quo Nauar. de ſpolijs clericorum §. 2. numero 6.

10. Addit Auctor *in Addit ſummæ tom. 3. cap. 158. num. 13.* quòd vt alienatio facta ſine ſolemnitate iuris in vtilitatem monaſterij valeat, neceſſe eſt, vt ipſum monaſteriū, vel Eccleſia nullo pacto maneat obligatum, ſed accipiens tantùm obligetur ipſi. Vnde ſi Eccleſia obliget ſe abſque eo, quòd obliget alterum ſibi, vel ſi contractus eſt reciprocus ex parte Eccleſiæ, & alterius contrahentis, totum pro nullo habetur, etiam ſi ſit in vtilitatem ipſius Eccleſiæ, ſeu monaſterij. De quo Sarmiento *de Redditibus Eccleſ. cap. 2. nu. 1. Gutierrez, lib. 2. Practicar. q. 22. num. 7.*

11. Alienatio rerum monaſterij facta ſine ſolemnitate iuris, vt ſit nulla, ſeu annullanda, debet eſſe cum notabili læſione, non autem minima, tunc. n. emptor, ſeu poſſeſſor tenebitur ad reſtitutionem, etiam fructuum. Vnde contra tales res etiā bona fide emptas nō currit præſcriptio, niſi poſt 40. annos attento iure communi, nā attentis priuilegijs Regularium requiritur decurſus centum annorum ad præſcribendū contra eorum bona, & iura, ex quodā magno priuilegio Eugenij de quo in Bull. bul. Bullario, & infrà latiùs redibit nobis Bulla 17. ſermo, reſolutione de præſcript. *ibidem* Eug. 5. n. *art. 10. & tom. 3. q. 35. art. 2. & q. 56. art.* 15. *2. in fine.*

12. Si alienans rem Eccleſię ſolus peccat alienando, ſolus tenetur reſtituere, ſi vero accipiens ſolus peccat, ſolus ad ſatisfaciendum tenebitur: ſi autem vterque, alienans, & accipiens, peccat, vnus alteri debet reſtituere, ſed Eccleſiæ neutiquam ad id obligatur. Vnde ſi vterque à peccato excuſatur, à reſtitutione vterque itidem excuſabitur, etiam in foro exteriori, ibid. art. 11. De quo Nauar. de alienand. rebus Eccleſiæ, num. 24. & 25.

13. Commendatarij perpetui Ordinum Militarium non poſſunt locare res Eccleſiæ ad longum tempus ſine ſolemnitate à iure requiſita. Dicetur autem locatio ad longum tempus facta, ſi fuerit ad vitam alicuius, ex gloſſa in Clem. 1. verbo eius, de rebus Eccleſiæ, num

Digitized by Google

non alien. Niſi vitâ veroſimiliter decennium non poſſe excedere præſumatur. Item cenſebitur locatio ad longū tempus, ſi fiat in nouennium cum pacto de retro locando per aliud nouennium. ibidem art. 12. de quo Couarr. *lib. 2. variar. cap. 16. num. 3. Barboſa in l. ſi filiofamilias 26. §. fin. num. 27. ff. ſoluto matrimonio.*

Nec dictis Cõmendatarijs licet donare redditus ſuarum commendarum ſuis concubinis, & ita de facto iudicatum fuiſſe fertur adeò, vt etiam ſi dicta donatio iuramento firmetur, ſit irrita, & nullius valoris, ibidem in fine, de quo Palat. Rub. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem. §. 39. nu. 1. & ſeqq. Anton. Gomez in l. 2. Tauri num. 65. Cou. in cap. quamuis pactum 2. p. §. 1. nu. 4. ad finem, Gutier. de iuramento confirm. 1. p. cap. 1. à num 13.*

Pro quo adhuc obſerua, quòd in alienatione redituum Eccleſiaſticorum, quales ſunt redditus Commendarum, ſi ſint perpetui, vel ad longum tempus, debet ſeruari ſolemnitas requiſita in alienatione rerum Eccleſiæ, ex l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſijs, tom. 2. quæſt. 126. art. art. 3. de quo Leſſius vbi ſuprà num. 70. vbi docet, quòd fructus beneficiorum, & bonorum Eccleſiaſticorum poſſunt elocari, aut vendi in plures annos; (modò ipſi fundi non elocentur) quia hi non ſunt res Eccleſiæ, ſed priuatorum. Vide Panormitan. *in cap. continebatur, n. 7. de his, quæ fiunt à prælat. Villalobos 2. part. ſum. trac. 25. diff. 3. num. 6.*

14. Alienatio rerum Eccleſiæ facta ſine dicta ſolemnitate iuris omnino irrita, & nulla eſt, & alienans ipſo iure ſuſpenditur ab officio, in Clementina, monaſteriorum de rebus Eccleſiæ non alienan. & tam ipſi, quam accipiẽs excommunicatur à Paulo II. in Extrauagãti, ambitioſę, de rebus Eccleſiæ, &c. Item ſacrilegij rei ſunt, ex cap. omnes Eccleſiæ 16. quæſt. 4. & alienans deponendus eſt, cap. ſiquis, de reb. Eccleſię, &c. ipſique interdicitur ingreſſus Eccleſiæ, in d. extrauaganti, ambitioſæ; item ſi poſt ſex menſes ſub interdicto contumaciter perſeuerauerit, à regimine Eccleſiæ, ſeu monaſterij, vbi præſidet, ipſo iure ſuſpenditur: item priuatur quocũque officio, vel beneficio, & tandem nõ obſtante alienatione res alienata reuertitur ad Eccleſiam, vel monaſterium, nullo dato pretio. Hæ ſunt præcipuæ pœnæ, omiſſis alijs contra alienantes res Eccleſiæ, quas nõ incurrunt alienãtes res mobiles minimi momenti, ſeu vtilitatis, ſecus de pretioſis, quæ æquiparantur immobilibus, ibidem art. 13. de quo Rebuf. de rebus eccl. non alienan. num. 60.

Idem docet Leſſius ſuprà num. 64. §. aduerte tamen, vbi addit, idem dicẽdum, ſi conſtet alienationem eſſe neceſſariam, vel ſi res non patiatur morã ex Panorm. *in cap. vt ſuper, de reb. Eccl. non al. en. num. 15. & in capit. fin. de Eccl. ædific. num. 8. Sylu. verbo, alienatio. n. 16.* Fum. num. 18. & adiungit dict. nu. 64. ad finem, priuationem officij, & beneficij ipſo facto incurrẽdam contra indebitè alienantes res Eccleſiæ non videri eo rigore receptam.

15. Addo cum Auctore in addit. ſummæ citato cap. 158. num. 11. & 12. quòd ſupradicta non procedunt, quando vrget neceſſitas ſubueniendi pauperibus fame laborantibus, vel redimendi captiuos, quia tunc Eccleſiæ res in pignus concedi, vel alienari poſſunt abſque dictis ſolemnitatibus, ex l. ſancimus nemini, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. Apoſtolicis, cap. ſicut omninò, vbi gloſſa, cap. aurum, capit. gloria in Epiſcopi 12. quæſt. 2. de quo Couar. libr. 2. variar. cap. 16. num. 8. & 9. Sylueſt. verbo alienatio, nu. 7. Leſſius vbi proximè ad fin. agens de ſumma pecuniaria, etiam magna, ad menſam prælati pertinente, & eroganda ad pium vſum.

N O T Æ.

16. Circa num. 1. vide Sanchez lib. 7. decal. cap. 6. num. 8. vbi reſoluit, in alienatione rei Eccleſiaſticæ non eſſe neceſſarios tres tractatus, ſed vnicum ſufficere, ex gloſſa, & textu in capit. 1. verbo, tractatus, de rebus Eccleſ. non alienan. libr. 6. & tenet multis citatis. Auendaño *de exequendis mandatis Reg.*

par.

Digitized by Google

par.1.cap.4.num. 34. niſi aliud conſuetudine inductum ſit, quia licèt conſuetudine nequeant ſolemnitates petitæ in alienatione rei Eccleſiæ minui, vt pulchrè cum duodecim fallentijs tradit Felin. cap. cùm cauſam, num. 11. de re iudic. At poſſunt eæ ſolemnitates augeri, vt tradit Auendanno *eo cap. 4. num 35. verſ. & hanc opinionem, Syluest. verbo, alienatio, nu 10. Panormitan. cap. tuam, de his, quæ fiunt à præl. & ita docet Villalobos part. 2. ſum. tract. 25. diff. 17. nu. 5.* vbi poſt quam dicit ſufficere vnũ tractatum ſolemnem, & diligentem, addit vtile eſſe repetere tres. Cui addo id expreſſe haberi *in d. gloſſ. §. 1. de rebus Eccleſ. &c.* & obſeruat Couar. *lib. 2. variar. cap. 17. num. 1.*

17. Circa reſoluta num. 13. Nota quòd in cap. nulli liceat, de rebus Eccleſ. alien. prohibetur alienare rem immobilem Eccleſiæ, ſiue agrum, ſiue ruſticum mancipium, neque ſpecialis hypothecæ titulo obligare. Alienationis autem verbum continet conditionem, aliàs conductionem ad longũ tempus, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteuticum perpetuum contractum, vt habetur in eodem iure.

18. Longum autem tempus hic vocatur decem annorum, & quidquid eſt vltra: modicum, ſeu breue, quod intra decennium, vt notant Couar. lib. 2. variar. cap. 16. num. 1. Nauar. comment. de alienat. rerum Eccleſ. numer. 17. & ſeqq. Vnde ante Pauli II. Extrauagantem fas erat res Eccleſiæ locari ad nouennium, non ſeruata iuris ſolemnitate. At poſt illam niſi ad triennium, quòd ſi ad plures annos fiat, irrita declaratur in dicta Extrauagante, Ambitioſæ, talis locatio, præterquam facta in caſibus iure expreſſis, & contrafacientes incidunt in pœnas excommunicationis, & ſuſpenſionis latas in præfatis iuribus. Licèt quantum ad has pœnas teneant aliqui non eſſe receptã dictam Extrauagantem, teſte Nauarro cap. 17. num. 150. & cap. 17. num. 545. Couarr. 2. variar. cap. 16. num. 2. & 6. & conſequenter nec eius diſpoſitionem, vt notat idem Couar. d. num. 6. & Syluest. verb. Alienatio, q. 13. Vnde in locis, vbi non eſt recepta ea Extrauagãs, poterit fieri elocatio ad nouem annos abſque præfata forma iuris, vt tradit Leſſius d. lib. 2 de iuſt. cap. 42. dub. 11. num. 69. At vbi eſt recepta, ſi fiat vltra triennium, non valet, etiam quoad annos tres illos, niſi contrahentes tacitè conſentirent in triennium, tunc enim implicitè eſſet multiplex contractus, ſcilicet in nouennium, quod ſi hic non ſubſiſteret, in triennium, vt notat idẽ Leſſius ibid. num. 68. & Villalobos 2. p. ſummæ tract. 25. diff. 3. num. 5. vbi reſoluit, quòd ſi locatio fiat ad nouennium cum clauſula, vt ſint tres diſtincti contractus locationis, non valet niſi quantum ad priorum trium annorũ locationem in locis vbi recepta eſt dicta Extrauagans, ex Couar. *vbi ſuprà num. 4. verſ. primo.*

19. Item aduerte, quòd non ſolùm res immobiles Eccleſiæ non poſſunt alienari abſque præſcripta forma, ſed nec etiam mobiles prætioſæ, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, vt ſunt vaſa aurea, argentea, gemmæ, ornamenta prætioſa, tapetes, & ſimiles. Item quæcunque triennio non corrumpuntur, & ſimul fructificant, vt armenta boum ouium grex, teſte Syluest. verb. alienatio num 7 ſed non quæ vſu conſumuntur, vt vinum, oleum, frumentum, pecunia, niſi hæc rei immobili comparandæ voto, iuramento, vel præcepto ſuperioris deſtinata ſit, vt conſtructioni ædificij: quia tunc quaſi res immobilis reputatur, vtpotè quæ eſt in via ad eſſe rei immobilis, vt tradit Leſſius *vbi ſuprà num. 62. & Villalobos ditto tractat. 25. diffic. 16. num. 2.* Vide quæ diximus *ſuprà reſolut. 1 num 9. &* 10.

20. Pro quo aduertendum eſt, quòd res Eccleſiæ ſolitę dari in feudum, vel emphyteuſim, ſi fortè ad Eccleſiam redire contigerit, poſſunt iterum ſic dari, idque præſcripta ſolemnitate iuris, modo tamen id fiat in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, & antequam illius rei fructus Eccleſiæ incorporentur, id eſt, eius vſibus à prælato applicentur, vt ex communi ſententia DD. tradit Iulius Clarus *libr. 4. ſentent. de emphy-*

tenſi

ſenſi quæſt.6.numer.2. & de ſeudo quæſt. 13.num.10. & Couar.2.variar.capit.17. numer.4. quos refert, & ſequitur Leſſius vbi ſuprà num.1. & Villalobos dicta d. ſſ. 16.num.3.

21. Circa renunciationem iuris, de quo Auctor ſupr. nu.7. non abs re poteſt quæri, an prælatus validè repudiet legatum, vel hæreditatem delatam Eccleſiæ ſine præfata humilitate? Leſſius ſuprà num.65. ait, eſſe valde probabilem partem affirmantem, quia hæc repudiatio, ſeu renunciatio non eſt alienatio rei Eccleſiæ, ſed ſolùm acquiſitio, illa enim res non pertinet ad Eccleſiam ante acceptationem prælati. Vnde etiam ſi prælato integrum non ſit res Eccleſiæ alienare abſque forma iuris, hinc tamen non fit, quin poſſit nõ acceptare quod Eccleſiæ offertur, non enim paria ſunt lucra non capere, & quæſita perdere, l. ſi ſponſus 5. §. ſi maritus, ff. de donat. inter virum & vxorem. Oppoſita tamen ſententia addit ibidem Leſſius, etiam eſt valde probabilis, nempe talem repudiationem non valere, licèt enim Eccleſia nondum acquiſierit rei dominium, nec habeat ius in re (vt vocant) acquiſiuit tamen ius ad rem, cui iuri non poteſt cedere prælatus per ſuam renunciationẽ in Eccleſię damnum, eam priuando tali iure. Panormitan. *in c. ſuam, de his, quæ ſiunt à prælat.* rem prædicat ſatis dubiam, ac ancipitem, Villalobos *ſup. nu.7.* priori tanquam probabiliori adhæret ſententiæ, poſteriorem tamen dicit eſſe ſatis probabilem. Cui libenter aſſentio.

22. Sed addo cum Leſſio d. num. 65. quòd dato caſu, quòd valeat dicta renunciatio, iuxta priorem ſententiam, adhuc Eccleſia poteſt implorare beneficium reſtitutionis in integrum, quod illi conceditur, quando negligentia, vel facilitate prælati læſa eſt, non ſolùm damno accepto, ſed etiam lucro amiſſo, vt docet gloſſ. in cap. auditis, verb. reſtituimus, de in integrũ reſtitut. Vel etiam poteſt agere contra prælatum, quia ex officio tenebatur rem Eccleſiæ agere, eiuſque vtilitati conſulere, *cap. quicunque 12. quæſt. 4. ſuper quo vide Geminianum cap.2.num.19. de reb. Eccleſ. lib.6. Syluest. d. verb. alienatio nu.18. Sanchez lib.7. decalog. cap. 12. num.37. & 42.*

23. An autem res Eccleſiæ poſſint pignori dari ſine præfata iuris forma, quod nos ſuprà num.4. ex Auctore tetigimus, dubitant aliqui, Leſſius ſuprà num.62. id expreſſè affirmat, & definiri videtur cap. ea enim, §. hoc ius, 10. quæſt.2. Quod ius licèt ſit deſumptum ex legibus imperialibus, canonizatum tamen iam extat ab Eccleſia, ac ideò iam ſuſtinet vim legis Eccleſiaſticæ, quidquid dicat Portel in addit. ad dubia, verb. alienare, numer.2. vbi addit, quòd in Regno Portugalliæ lib.2. ordinat. tit.24. lege cauetur, vt nullus ſub pignore accipiat vaſa aurea, vel argentea, aut ornamenta alicuius Eccleſiæ, etiã Regularis: ſecus facientes abſque expreſſa licentia regia (cum qua in magna aliqua neceſſitate id permittitur) valore dictarum rerum priuantur cum exceſſu nouem partium, res autem ſic pignori datæ, vel emptæ Eccleſiæ abſque vllo pretio ſoluto reſtituantur. Quæ lex valde pia, & in fauorem Eccleſiæ ſeruatur (vt credo) apud dictum Regnum Luſitaniæ.

RESOLVTIO VIII.

De Alimentis debitis Religioſis.

1 ALimenta debentur monaſterio, etiam ſi pereat fundus datus, venditus, ſeu permutatus, ſub pacto quòd alatur religioſus ad vitam ipſius, quia proprietas fundi trãnſiuit in ipſum monaſterium, & ſic damnum cedit ipſi, & non alteri. *s.m.3. quæſt.33. art.2. de quo Syluest. verb. permutatio in fine. vide Azor tom.2. inſtitut. moral. lib. 2. cap.5. quæſt.12.* vbi oppoſitum docet, quando fundus à patre datus filio loco alimentorum in iudicio euictus fuerit.

2. Reli-

2. Religioſo relegato in aliud monaſterium ob aliquod delictum tenetur alimenta, ſubminiſtrare monaſterium, cui acquiſita eſt illius hæreditas, vel attulit bona. At ſi nihil horum ad illud peruenit, prælatus, cui ſubditus erat cùm deliquit, ad id tenebitur. Apud nos Minores vſu receptum eſt, vt monaſterium, ad quod mittitur, ei neceſſaria ſuppeditet. *tom. 2. q. 23. art. 2. ac quo Abb. in cap. vltimo, de Regular. & ibi Hoſtienſ num. vltim.* Ioan. Andr. Anton. *num. 14. Cardin. nu. 2. quæſt. 20. Anchar. num. 9.* D. Antonin. 3. *p. tit. 16. cap. 5. §. 3. Sylueſt. verb. apoſtaſia, quæſt. vlt. Azor libr. 12. inſt. moral. cap. 17. quæſt. 3. Tapia in Auth. ingreſſi, verb. ſua, c. 5. nu. 38. vſque 39. C. de ſacroſ. Eccleſ. quos refert Sanchez libr. 6. dicalog. cap. 9. num.* 14. qui idem docet cum noſtro Auctore. Vbi addit, quod ſi prius monaſterium nō habeat vnde monachum alat, poſterius ei miniſtrabit. Quod ſi vtrūque monaſterium habuit bona huius, quodlibet modicum contribuere tenetur.

NOTAE.

3. Addit idem Sanchez ibid. num. 15. quòd ſi monaſterium ad priſtinam regulæ obſeruantiam reuocetur, eo quòd eius diſciplina collapſa fuerit, data optione monachis ad aliud commigrandi, ipſis ad aliud recedentibus deberi alimenta à priori monaſterio, quia non eſt, cur poſterius grauetur ad ea ſubminiſtranda. Atque ita tenere ait D. Antonin. Syrueſt. Azor ſuprà allegatos, & Tabien. verb. religio, quæſt. 27. num. 28. in fine. Quod temperandum addit, quando hi religioſi ſunt poſteriori monaſterio inutiles: ſi enim vtiles ſint, ipſa ratio ſuadet vt ab eo alantur. Ego amplius temperandum exiſtimo, vt procedat, quando prius monaſterium fruitur hæreditate, vel bonis, quæ monachus ſecum detulerat, ſi enim nihil commodi ad illud peruenit, iniuſtum videtur ab eo extorquere alimenta, iuxta illam iuris regulam à contrario ſenſu, *qui non ſentit commodum, nec onus ſentire debet.*

4. Reſoluit etiam idem Sanchez ibid. numer. 8. & 20. profeſſum iniuſtè expulſum à religione poſſe compellere monaſterium, vt ipſum admittat, & alimenta miniſtret, quia iniuſtè eo iure ſpoliatus eſt, vt bene docent Surdus de aliment. titul. 6. quæſt. 35. nu. 6. Molin tom. 1. de iuſtit. diſputat. 140. col. antepenult. §. quando religioſus. Id tamen intelligit quoad alimenta futura, non tamen præterita, niſi mutuò illa accepiſſet, vel quibus illa pareret, ex Nauarro comment. 2. de regularibus nu. 65. verſic. addo ſeptimò. Vnde ſi is monachus quaſi iniuſtè expulſus cōueniat monaſterium, debet ab illo alimenta accipere, cùm ſit in poſſeſſione monachatus, & percipiendi alimenta à monaſterio, vt in collega expulſo à collegio tradit Bologne. *in repetitione Authent. habita nu. 346. C. ne filius pro patre, & citatis Bartolo, Alberico, & Rebuffo, tradit Surdus de alimentis. titul. 1. quæſt. 12. num. 4.* & in propriis terminis monachi litigantis de iniuſta expulſione tradunt, allegato Matthæo, Imola *in Clementina 1. num. 37. de ſtatu Monachorum, & ibi Cardinal. §. quia verò, nu. 7. quæſt. 4. Lara l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens n. 59 ff. de liber. adnoſcend. Boerius, Alciatus, Afflictis, quos refert, et ſequitur Menoch. præſumpt. lib. 1. quæſt. 35. nu. 21. Valaſc. conſul. 7. nu. 3. tom. 1. Surd. de aliment. tit. 1. quæſt. 128. num. 10. vbi num. 11. aſſerit cum Bartolo tract. de aliment. num.* 43. teneri etiam monaſterium ad alimenta, interim dum diſcutitur, an ſit monachus, caſu quo ille eſſet in propria poſſeſſione monachatus, vt limitat benè Lancelot de attentat. p. 2. cap. 4. limitat. 11. numer. 30. Licèt aliqui dicant ſufficere ad id aliquam monachatus præſumptionem, vt citato Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 35. num. 21. & alijs, tradit Surd. de aliment. titul. 1. quæſt. 121. numer. 2. Similiter tenetur monaſterium expenſas ad litem neceſſarias ei contribuere, vt benè docet Valaſc. loco citato, & tradit Sanch. *ſup. d. num.* 8.

5. Maior difficultas eſt de fugitiuis, & apoſtatis, an monaſterium teneatur

ſolue-

ſoluere ea; quæ extra religionem in proprijs alimentis conſumpſerunt, vt ſi mutuo acceperunt nummos ad ſe alendum, & bona ſide quidam dederunt, exiſtimantes eos eſſe fugitiuos? Sanchez vbi ſuprà num.21. exiſtimat, ad nihil teneri monaſterium, quia non tenetur eos alere, quandiu ſunt in fuga, eo quòd illi non ſeruiunt religioni ex culpa ſua, dum extra illam tãquam apoſtatæ vagantur. Cùm ergo monaſterium non teneretur eos alere, conſequenter eius negotium non eſt geſtum eos alendo, nec exinde factum eſt locupletius. Accedit quod monaſterium non tenetur ex contractu, vel delicto monachi, niſi quatenus inde factum eſt ditius, in eiuſque vtilitatẽ contractus ille redundauit. Nec bona fides contrahentis cum illo monacho ſufficiens eſt ad illius obligationem in monaſterium transferendam. Et ad id confirmandum adducit exemplum patris, qui non tenetur alere filium ſua culpa à ſui conſortio recedentem, ex Pinelo in l.1.part.1.num.54.C. de bonis maternis, & exemplum vxoris, quę culpa ſua à viro diuertens expẽſas interim factas repetere non poteſt, vt ex gloſ. *in c.ſignificaſti, verb. matrimoniũ, de diuortio, docet Ioan. Lupus Rub. de donat.inter virum, & vxorem* §.64. *num.* 6.& 10.*Surdo de aliment.tit.7. quæſt.7. num.2.*

6. Verum eſt tamen, quòd ſi monachus ab aliquo caperetur in monaſterium reuocandus, ex tunc tenebitur monaſterium ad alimenta, & expenſas, quia ex tunc vtiliter eius negotiũ geritur, fitque id, quod monaſterium efficere tenebatur, vt contingit in ſeruo fugitiuo, cuius alimenta repetit qui captum reuocat ad Dominum. Tandẽ tenetur monaſterium ad alimenta, & expenſas monachi licitè ex iuſta cauſa fugientis, vt ſe præſentet ſuperiori, quia vt diximus, tenetur tribuere monacho expenſas neceſſarias ad litem, & ipſi accuſanti Abbatem debentur alimenta, *cap.ex parte, de accuſationib.* Ità Sanchez *loco ſuprà citato num.* 22. vide infrà *de apoſtatis.num.9.*

7. Monaſterium in monachi bona ſuccedens tenetur alimenta præſtare ijs, quibus tenebatur monachus, cùm id ſit commune vnicuique bonorum ſucceſſori, vt aſtringatur ære alieno eius, cui ſuccedit. Ita docet Couar. 4. decretal. 2.part.cap.28.§.6. numer.14. Molina lib.2. de primogenijs cap.15. numer.43.& loquens de parte, & filijs profeſſis tenet Surdus de aliment.tit. 1.à num.1.vſque ad 10. Vnde cùm monaſterium teneatur ad omnia ingreſſi, cui ſuccedit, onera, conſequenter tenetur alere eos quibus tenebatur ingreſſus alimenta miniſtrare. Sic Sanchez *dicto lib. 7.cap.31.num.2.*

8. Non tamen, addit ipſe Sãchez, tenetur monaſterium ſuccedens in bona coniugis alere alterum coniugem inopem in ſæculo relictum; ſi ingreſſus eſt Religionem, de conſenſu iſtius. Nã per profeſſionem Religionis trãſferuntur bona profitentis in monaſterium, ac proinde coniux conſentiens ingreſſui alterius, ſubinde huic alienationi conſentire videtur: ex bonis autem alienatis altero coniuge conſentiente non ſunt à poſſeſſore illorũ alimenta præſtanda: quippè conſentiens alienationi præiudicat ſibi, *l. ſi fundum per fidei commiſſum, & l. nihil* 6. *1.ff. de legat.1. & l. fideicommiſſo* §.*1.ff. de pignoribus l. mater.C. de rei vindicat. Quod latiſſimè probat Surdus de alimento.tit.1.quæſt.37. à num.3. vſque in finẽ,* quem refert, & ſequitur Sanchez, ſuprà *num.6.& 7.vbi num* 8. addit, teneri coniugem tempore nouitiatus ex eis bonis alterum coniugem inopem alere, quia tunc non ſunt alienata, nec matrimonium ratum eſt diſſolutum, ac proinde non eſt cur idoneus ceſſet.

9. Sed hæc ſententia Sancij mihi non placet, quia monaſterium ſuccedens in bona monachi tenetur ad omnia ingreſſi onera, illiſque oneribus affecta ea capit, vt ex eodem Sancio reſoluimus ſuprà. At onus alendi coniugem inopem competit alteri habẽti bona, ergo ad hoc onus tenetur mõnaſterium ex ſucceſſione, poſſidens ea bona, ſicut etiam tenetur ad præſtanda alimenta filio, & patri pauperibus religionem ingredientibus, ſi in bona fi-

lij

ſij ſuccedat. Atque ideo hanc partem tenent Ioannes Andreas *in additionibus ad Speculatorem, tit. qui ſilij ſint legitimi §.1.num.14.Lara in l. ſi quis liberum §. ſi quis ex his numer.16.ff.de liberis agnoſcendis.*

10. Neq; obſtat, quòd per profeſſionem transferuntur bona profitentis in monaſterium, quia transferuntur cũ oneribus quibus ea erant affecta, ſicq; eadem capit, coniux autem conſentiẽs ingreſſui alterius ad religionem, licèt conſentire videatur alienationi bonorum, non præiudicat ſibi quantum ad alimenta, quorum præſtandorum onus annexum eſt ipſis bonis, & eorum poſſeſſoribus, ſicq; debere intelligi dictã *l. ſi fundum per fideicommiſſum*, & alia iura ſuprà allegata, tenent Doctores.

11. An autem monacho exiſtente in ſcholis ſtudiorum gratia, vel in alio negotio extra clauſtrum, teneatur monaſterium ad expenſas pro alimentis, & alijs neceſſarijs ibi factas, videatur Sanchéz ſuprà num.15.& ſequentibus, vbi reſoluit, & tenet partem affirmantem, quando ex legitima ſuperioris licentia abeſt, niſi expenſæ illæ ſint excedentes quantitatem religioſo illi quotannis deſtinatam, tunc enim non tenebitur monaſterium, modò exceſſus ille in expenſis non ſit contractus morbi curandi cauſa, vel ex aliqua vrgẽti cauſa rectè, & iuxta debitam adminiſtrationem factus. Quod benè etiam limitat cum Franco ca.2. initio, ne clerici vel monachi, niſi patris, vel alterius expenſis eſſet religioſus ille in ſtudio, tunc enim pater, vel ille alter tenebitur. Atque ita docere, ait, gloſ.*in ca.2. in principio, verbo, licentia, ne clerici, vel, monachi libro 6. & ibi. Ioann. Andras num.4. Archidiac.nu.6. Domin. num.9. Franc.nu.6. idem Archid.c. non dicatis 12.qu.1.n.vult. & ibi Bellamera n.35.Syluest. verbo, excommunicatio 9.caſu 25.nu.55.in fine. Graſis 2. deciſ.libr.3.c.19.num.41.Molina tom.1. de iuſt.diſp.140.col.10.verſ.item ex contra-ru, Tapia Auth.ingreſſi, verbo, ſua, c.18. n.8.C.de ſacroſ.Eccleſiis*, quos, & alios plures refert Sanchez ſuprà *num.10.*

12. Alimenta legata monacho ad certum tempus, v.g. ad decennium extinguuntur morte legatarij alendi antea contingenti, quia alimenta habent ex ſui natura determinationem ex illius perſona, cui debetur, Atque, ideo relictum etiam temporale habet tacitam conditionem, dummodo legatarius toto eo tempore viuat. Accedit, quòd omnis diſpoſitio intelligitur iuxta ſubiectam materiam, ita vt conueniat naturæ actus, qui celebratur, vt tradunt iuris DD. Cum ergo alimenta ſuaptè naturà morte alendi expirent, præfinitio temporis eſt intelligenda, niſi prius obeat, & ideo ſic docent, & tenent Bart. & Iaſon, quos refert, & ſequitur Surdus *de aliment. tit.13. q.1.n. 3. & 4. per textum in l. ſi cum præfinitione, in princip.ff. quando dies legati cedat, & tradit Sanch. lib.7. Decal.c.13.nu.10. verſ. & in alio ſimili ad medium.*

15. De filio renunciante hæreditati parentum, an poſtea factus monachus poſſit petere alimenta? Vide Sanchez dicto l.7.c.7 num. 5. vbi reſoluit, quòd filius renuncians poteſt petere alimenta, ſi poſtea ita pauper efficiatur, vt aliunde ea habere nequeat, quamuis iureiurando iuri alimentorũ renunciauerit, quia tale pactũ aduerſaretur iuri naturali, quo pater filiũ egẽtẽ alere tenetur. Sic multis allegatis latè probat Ant. Gomez l. 22. Taur. n.12. in fine, Gutier. in c. quamuis pactum §. omninò ſeruari debebit n. 5: & Pract. c. 2. l. 3. q. 62. n. 29. Molina l. 2. de primogenijs c. 15. n. penul. Cou. in d. c. quia pactum, de pactis, l. 6. 2. p. § 6. n. 8. concl. 17. fine, qui addit in hoc caſu neceſſariã eſſe relaxationem iuramẽti, & idem docet noſter Auctor *tom.1. ſummæ c.10.num.4.in fine.* Quos, & alios plures refert, & ſequitur Sanch. *d.n.5.*

14. Ex quibus idem videtur dicendum, quando præfatus filius renuntiãs paternæ hæreditati profeſſus eſt in Religione capaci bonorum: nam ſi iſte ante ingreſſum religionis poterat petere alimenta iure naturæ debita filio egenti, pari ratione poterit Monaſterium ea petere poſt eius profeſſionem, tum quia in omnia iura profeſſi ſuccedit; tum etiam quia ſi ſentit onus eum

ſcendi tanquam filium Religioni ſ, ſentire etiam debet commodum exigendi alimenta naturæ debita, cui ipſe monachus per profeſſionem non cenſetur renunciare. Ita videtur tenere idem Sanchez ibi ſuprà num. 55. dum ait, in omnibus caſibus, in quibus dicta renunciatio corruit, renunciantem ſuccedere in bona, quibus renunciauerat, & perconſequens Monaſterium, ſuccedendi capax, in quo renuncians ille profeſſus eſt, in illa eodem modo ſuccedere, quia, inquit, in omnia iura profeſſi ſuccedit Monaſterium, ius autem habebat ille ante profeſſionem petendi ea alimenta, vt ſuprà iam probauimus.

15. Quid ſi nouitius decedat ab inteſtato nulla renunciatione facta, ſuccedet ne Monaſterium in expenſas alimentorum ipſius nouitij? Sanchez dicto lib. 7. Decalogi cap. 3. num. 95. reſoluit cum Nicolao de Vbaldis, & Redoano, non ſuccedere, quia nouitius non tenetur has expenſas alimentorū ſoluere, ſi mutato animo exeat à Religione, vt ex noſtro Auctore tom 3. quæſt. 15. artic. vltim. §. circa eandem concl. Et pluribus alijs probat idem Sanchez lib 6. Decalogi cap. 10. num. 4. vbi num. 5. id temperat, niſi pactum eſſet largiendi monaſterio expenſas, ſeu alimenta nouitij, vt in monaſterijs monialium contingit, tunc enim: ſiue nouitia perſeueret, ſiue reſiliat, expenſæ debentur, nulla prorſus habita ratione miniſterij, ſeu ſeruitij Religioni exhibiti, ex vi contractus de ſoluendo expenſas initi.

16. An autem publicatis bonis ob patris crimen hæreſis, vel læſæ maieſtatis, publicentur etiam alimenta debita filijs in illis bonis; Affirmant Peregrinus, & Boſius *in ſua practica titul. de bonorum publicatione nu. 8.* Iulius Clarus *lib. 5. receptarum quæſt. 78. num. 26.* & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib. 2. Decalogi cap. 16. num. 25. & 26.* vbi reſoluit, non teneri fiſcū alere filios hæretici, ſed omnia prorſus illius bona publicanda eſſe, nullis alimentis reſeruatis, ſed aliquando ex quadam pietate præſtari debere paruulis hæreticorum filijs, & addit ibidem num 27. quod ſi pauperes ſint, poſſunt occultè rapere ſibi neceſſaria, nec tenemur ſic rapta reſtituere, id tamen limitat in caſu neceſſitatis extremæ, pro quo refert Imola *in Clement. Paſtoralis, num. 25. de ſenten. & re iudic.* Ioan. Lupum *cap. per veſtras notab. 3. §. 23. num. 16. de donat. inter virum, & vxorem*, & alios *ibi* citatos.

17. Quid verò iuris ſit, quando publicanda ſunt bona vxoris ob viri delictum, & è contra, & an debeantur alimenta vxori ex bonis viri publicatis? Conſule eundem Sanchez dicto lib. 2. Decalogi cap. 17. numer. 8. dum tradit, teneri fiſcum alimenta præſtare vxori, dum ipſi non ſoluit dotem publicatam in caſu non permiſſo; ſicut teneretur extraneus hæres, eò quòd ea obligatiò ſit doti annexa. Ita Boſius, *in ſua practica titul. de aliment. præſtandis num. 2.* Peregrinus *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 28.*

18. Vtrùm autem teneatur vir vxorem alere, ablata ſibi ob eius crimen dote, vidè eundem Sanchez lib. 9. dè matrim. diſput. 5. numer. 10. vbi tenet partem affirmantem, & vltra doctores ibi relatos idem docet Caſtillò in l. *78. Tauri in fine.*

RESOLVTIO IX.

De Altaribus.

1 Altare debet eſſe fixum, lapideum, & conſecratum, ſufficit tamen, quòd ſuperior menſa ipſius, ſeu ara, ſuper quam fit conſecratio, & reponitur corpus, & ſanguis Domini, ſit lapidea, & habeat eam longitudinem, & latitudinem, quæ capere poſſit hoſtiam, & maiorem partem calicis, & patenæ ſine periculo cadendi. tom. 1. quæſt. 18. artic. 1. De quo Syluest. verbo altare, & alij plures, & eſt communis, ex Azor *tom. 1 inſt. moral. libr. 10. cap. 27. quæſt. 7.*

2. Se-

Digitized by Google

2. Soli Epiſcopo reſeruatur altarium conſecratio, cap. nullus presbyter. 2. de conſecrat. diſtin. 1. qui bis, aut ter requiſitus à Mendicantibus intra diœceſim conſiſtentibus pro ſuorum conſecratione, & renuerit, poſſunt adire quemcunque Catholicum Epiſcopum ad id peragendum, ex conceſſione Sixti V. non reuocata per Concilium Tridentinum Item ſede vacante idem poteſt Epiſcopus vicinior requiſitus a Fratribus, ex Sixto IV. & Eugenio IV. apud Bullarium. Quę etiam priuilegia non ſunt derogata per dictum decretum Tridentinum, quando diœceſanus bis, aut ter requiſitus renuit conſecrare præfata altaria, vt dictum eſt *ibid. & in Addit. Summæ tom. 3. cap. 19. num. 1. Azor ſuprà quæſt. 3. 4. & 6.*

Trident. ſeſſ. 6. c. 5. de ref. Bullar. bulla 37. Sixti 4. n. 76. & 77. & bulla 18. Eug. 4. nu. 10. & bulla 34. Sixti 4. n. 21. Bull. bulla 3. Leo X. n. 4. & bulla 6. Adri. 6. num. 4.

3. Abbates Ciſtercij poſſunt in ſuis Eccleſijs tantùm altaria conſecrare chriſmate accepto ab aliquo Epiſcopo, vt ſuprà iam diximus de Abbatibus numer. 7. At in partibus Indiarum presbyteri religioſi Societatis Ieſu, vbi Epiſcoporum copia non habetur, habent idem priuilegium à Paulo III. eodemque gaudent Prouinciales Minorum, & illi, quibus ipſi duxerint committendum, etiam pro vſu alieno, in caſu neceſſitatis, Epiſcopis in Prouincia non exiſtentibus, ex Leone X. & Adriano VI. apud Bullarium, *ibid. art. 2. Portel verb. altare num. 2. Villalobos 1. p. ſumm. tract. 8. diff. 25. num. 2. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 5.*

4. Licitum eſt Epiſcopis in itinere, & vbicunque celebrare, aut celebrari facere in altari portatili, cap. quoniam Epiſcopi, de priuileg. libr. 6. Idē poſſunt Fratres Prædicatores, & Minores itinerantes, ſine præiudicio tamen Eccleſiæ parochialis, cap. in his, de priuileg. & per priuilegium Innocentij IV. & Sixti IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium, quod non eſt reuocatum per Concilium Tridentinum, ex cuius mente colligitur, quòd Epiſcopi pro libito non concedant licentiam ad celebrandum in oratorijs priuatis, & in altari portatili, non tamen negat eſſe concedendam iuſta ad id interueniente cauſa. Vnde tacentibus ipſis, & non contradicentibus (ſicut videmus eos tacere) benè poſſunt Regulares vti dictis priuilegijs: ſecus ſi de facto prohibeant, tunc enim minimè poſſunt, *ibid. art. 3. de hoc Syluest. verb. altare num. 5. Cuius lib. 5. maiorum inſtit. tit. 6. de Miſſa, nu. 39. Portel, verb. altare, numer. 1. Azor tom. 1. inſt. moral. cap. 26. quæſt. 4.* Villalobos, *dicto tra. 8. diff. 23. num. 7. §. tambien tienen.*

Bullar. bulla 24. Inn. 4. & bull. 14. Sixti 3. n. 7. & bull. 33. n. 9. & erac. 3.

Alex. 6. & Bull. vnic. Vrb. 5. Tridēt. ſeſſ. 22. decret. de obſer. & euit. in celeb. Miſſæ.

5. Dato autem quòd ſint reuocata dicta priuilegia (quod firmiter negamus) Gregorius XIII. poſt dictum Concilium conceſſit religioſis Societatis Ieſu, quòd non obſtante dicto decreto Concilij poſſint in ſuis miſſionibus celebrare in altari portatili vbiq; gentium, etiam in caſtris militum, ſeruata forma Pauli III. videlicet cum debita reuerentia, & honore: idemque in ſuis domibus in priuato oratorio à Prouinciali approbato, vt refertur in Compendio Societatis, titulo Altare. Quo priuilegio gaudent cęteri Religioſi, maximè Mendicantes per communicationem. Caueant tamen ab vſu priuilegij Alexandri VI. de celebrando in Cameris, vbi dormiunt ſæculares, ob magnā indecentiā, & quia quãtum ad hoc eſt reuocatum dictum priuilegium iuxta mentem ipſius Concilij *tom. 1. q. 43. art. 4. & 5. et citato loco Addit. ſumm. numer. 3. de quo Ledeſma in ſumma 1. p. tract. de Euchariſtia concl. 24. dub. 1. & 2. Azor inſtit. moral. 1. p. lib. 10. cap. 28. quæſt. 4. & 5. Enriquez in ſumma 2. p. libr. 8. cap. 56. pag. 778. & alij relati à Barboſa in remiſ. ad Trident. dict. decreto de obſeruand. & euitan. in Miſſa, F. Ioann. à Cruce in ſuo epitome libr. 2. cap. 5. concl. 4. §. ſi obijcias, quem refert Portel. verb. altare num. 1.* à quo non diſſentire videtur. Miranda *tom. 1. quæſt. 40. art. 9. concl. 4. ad finem, idem docet Villalobos 1. part. ſummæ tract. 8. diff. 13. nu. 7.*

Hodie poſt Concilium Tridentinum poſſe in caſu neceſſitatis Miſſam celebrari in altari portatili, ſecluſo omni priuilegio, tenet Nauarr. in Manuali capit. 25. numer. 82. & reſoluit Auct. tom. 3. quæſt. 32. numer. 12. in fine, vide infrà de Prædicatoribus n. 15.

Villalobos ſuprà num. 2. ad finem, ait id eſſe ſublatum ex parte per Paulum V. cuius Bullam, addit, ſe non vidiſſe, ſed num. 3. iterum ſentit cum Nauar. & noſtro Auctore, ad quod etiam citat Sot. *in 4. diſt. 13. qu. 12. ar. 3. Syluest. verb. Miſſa, 1. q. 5. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 4.*

6. Aduertè, quòd quando dicitur, religioſos poſſe celebrare vbique in Altari portatili ſine præiudicio Eccleſiæ parochialis, hoc in duobus conſiſtere, nempè in exactione decimarũ, & primitiarum, iuxta declarationem Sixti IV. apud Bullarium *tom. 2. q. 57. art. 1.* Idem docet Villalobos ſuprà *d. num. 7.*

Bullar. bull. 37. Sixti 4. n. 36. & 87.

7. Concilium Tridentinum Epiſcopis mandans, vt non permittant Miſſas celebrari omninò extra Eccleſiam in domibus priuatis, non reijcit capellas, oratoria, & altaria portatilia erecta in infirmarijs, aut grangijs monaſteriorum ad diuina celebrãda, iuxta priuilegia Regularium, de quibus in Bullario, cum nomine Eccleſiæ veniãt monaſteria, & eorum grangiæ, & loca, quæ habent eandem immunitatem, quam habent Eccleſiæ eorundem Regularium, ex priuilegio Eugenij IV. in Compendio Ciſter. titulo grangiæ §. 2. *ibid. art. 1. & 2.* Idem docet Villalobos *dict. num. 10. §. non obſtat.*

Bullar. bull. 29. Alex. 4. & bulla 14. Sixti 4. n. 7.

NOTÆ.

8. In Compendio D. Hieronymi in Hiſpania, verb. Altare, §. 1. conceditur, vt Fratres intra ſuos conuẽtus poſſint erigere altaria ad celebrationem Miſſarum, cum debita tamen decentia, maximè apud loca, vbi decubant infirmi, etiam in Camera prælati. Idem conceſſit Gregorius XIII. Societati Ieſu apud eius Compend. verb. Oratoria, §. vnico. Licèt verò ibi dicat Collector, id non permitti fieri à Prouincialibus, niſi in locis ſemotis ab oppidis, priuilegium tamen D. Hieronymi id abſolutè concedit, eoque frui poſſunt aliæ religiones per communicationẽ, vt tradit Portel *dict. verb. Altare, n. 3.* Villalobos *dict. tract. 23. nu. vlt.*

9. An ad ſubſtantiam conſecrationis altaris requiratur, vt ea fiat cum reliquijs Sanctorum? Vide Azor ſuprà d. cap. 27. q. 8. vbi refert duas opiniones: tandemque partem affirmantem tanquam probabiliorem, iurique conformiorem amplectitur, cum Syluestro, Tabiena, & alijs, qui eam communem ſententiam prædicant. Idque probat ex Concilio Africano, & refertur cap. placuit, de conſecrat. diſt. 1. vbi præcipitur, vt euertantur altaria, quæ ſine Sanctorum Reliquijs eriguntur, item ex cap. de fabrica, eadem diſt. Ex quo colligi videtur, conſecrationem Eccleſię ſine Reliquijs Sanctorum nõ fieri, quamuis Eccleſia diruta inſtaurari ſine ipſis queat, eo quòd ipſarum loco, ſint Miſſæ antè ibidem celebratæ. Et concludit, quòd vbi ſacræ Reliquię haberi non poſſent, altaria non ſunt conſecranda abſque Romani Pontificis conſenſu. Sed oppoſitam ſententiam videtur confirmare vſus communis Eccleſiæ, quo multa altaria ſinè his Reliquijs dicata habentur, idque innuitur in cap. non oportet 29. diſt. Vbi habetur, quòd non diſtribuantur myſteria, aut ſacramenta, niſi in Eccleſia, aut in Baſilica, vbi Martyrum reliquiæ ſunt depoſitæ, quo datur intelligi, ſufficere reliquias aliquas Sanctorum eſſe in Eccleſia, vt poſſit in ea celebrari, licèt in altari, in quo celebratur Miſſa, nõ ſint collocatæ, Sic tenent Hugo, Aſtenſis, & Angelus relati ab eodem Azor, idque amplius probant ex eo, quod in Codicibus Eccleſiaſticis antiquis Miſſarum ordinem, & formulam continentibus annotatur; quòd ſi reliquiæ non fuerint in altari, omittatur illa particula orationis, quæ dicitur poſt confeſſionem, nempè: *Oramus te Domine per merita Sanctorum, quorum reliquia hic ſunt.*

10. Altare ſtabile conſecrationis formam amittit, ſi eius menſa à ſtipite, vel columnis, quibus innititur amoueatur, vel ita frangatur, vt ad vſus ſacros reddatur ineptum, vel inutile, aut nimium deforme, ad arbitrium Epiſcopi: ſi eius tamen ſi modi-

ce

tè tantum frangatur, dummodo non ſit in duas partes fractum, vbi facta eſt altaris conſecratio. Item conſecrationis forma deperditur, ſi ſepulcri ſignum, & repoſitorium Reliquiarum, in quo conduntur reliquiæ, frangatur, vel minuatur. Altarè verò portatile, quæ vulgo dicitur, Ara, amittit conſecrationem, ſi lapis ipſe notabiliter frangatur, ita vt ſepulcri ſignum ab eo auellatur, vel non poſſit aliqua ex partibus commodè capere calicem & hoſtiam. Non tamen quando lapis aræ incluſus eſt in ligno, & ſepulcrum extat in lapide, & amouetur lapis à ligno, vt rectè docent Syluest. verb. Altare, quæſt. 9. Tab. §. 3. Azor vbi ſuprà quæſt. 12. Suarez tom. 3. diſp. 81. ſect. 5. & reſoluit Villalob. ſuprà diff. 25. numer. 3. & 4. & Portel ſuprà num. 4.

11. Qui ibid. numer. 5. aduertit, quòd etiamſi altare ſit conſecratum, & deſtructa Eccleſia conſecrata poſtea reparetur, non licet in ea ſine Epiſcopi licentia celebrare, ſecus ſi Eccleſia tantum extat benedicta, tunc enim fas eſt Miſſam facere in illa apud altare portatile, vt conſtat ex *c. concedimus, de conſecrat. diſt.* 1. & ex cõmuni Eccleſiæ vſu.

12. Violata Eccleſia, vel pòlluta, altare ſtabile, non verò portatile in ea contentum, aut poſitum in loco, qui cum Eccleſia coniungitur, polluitur, & violatur, & è conuerſo. Nam ſi polluitur Eccleſia, violatur ex toto, non ex parte: ſi autem pòlluitur altare, quod eſt in Eccleſia, neceſſe eſt, vt Eccleſia ex toto violetur. Ita Syluest. verb. Altare quæſt. 11. ex Abbate in cap. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſiæ. Secus quando Eccleſia amittit conſecrationem, id enim fit eius parietibus dirutis, vel exuſtis, altari integro permanente, & è contrario altare fractum ampliùs conſecratum non eſt, nec tamen idcirco Eccleſia deſinit conſecrata exiſtere, vt ex Syluest. & Abba. citatis reſoluit Azor vbi ſuprà quæſt. 14.

RESOLVTIO X.

De Appellationibus.

1. APpellatio eſt à minori ad maiorem, ſeu ſuperiorem prouocatio, cap. omnis oppreſſus, cap. ſi quis veſtrum, cap. ad Romanam, cum alijs 2. quæſtion. 6. & eſt duplex, iudicialis, quæ iniquæ ſententiæ querelam continet; & extraiudicialis, qua à præſenti, aut veroſimili futuro grauamine ad ſuperiorem prouocatur (aliquando enim extra iudicium appellatur, vt in electione, cap. conſtitutis, de appellat. (Duplicem effectum operatur appellatio, deuolutiuum ſcilicet, & ſuſpenſiuum, iſte ſuſpendit pronuntiatum, & iuriſdictionem iudicis quoad cauſam, de qua agitur, & illam ad ſuperiorem omnino transfert: ille, hoc eſt, deuolutiuus tantùm deuoluit cauſam ad iudicem ſuperiorem, non ſuſpendendo pronuntiatum, nec iuriſdictionem iudicis à quo. *tom. 1. q. 29. art. 1. de quo vide Syluest. verb. Excommun. 2. §. 1. & DD. in tit. de appellationib. Portel, verbo, appellare, in addit. ad dubia n. 1. Miranda Ordin. Iud. q. 30. art. 2.* Sanchez infrà citand. *à numer.* 101. *& ſequentib.*

2. Decretum Iulij II. prohibens Mendicantibus ſub pœna excommunicationis appellare à ſuperiorum mãdatis, & correctionibus debet intelligi, niſi correctiones in modo excedant, tunc enim per viam appellationis, aut ſimplicis querelę poſſunt optimo iure ad ſuperiores recurrere, iuxta cap. de priore, de appellat. & mente, cap. ad noſtram, eod. tit. nam defenſio eſt de iure naturali, nec Mendicantes in hoc debent eſſe deterioris conditionis, quàm alij, aut id derogat ſtatui, & perfectioni eorum. Similj modo debent intelligi priuilegia Bonifacij VIII. & Eugenij IV. apud Bullarium. Bullar. bulla 4. & 10.
At Fratres Minores ex quadam conſtitutione Gregorij XIII. prohiben-

Bonif. 8. & Bull. 9. Eug. 4. bulla 2. Greg. 13. Bull. bulla 31. Alex. 4. Trident. ſeſſ. 25. c. 4. do Regul.

tur ad ſæcularia tribunalia appellare ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ, ſed tantùm permittitur eis appellare gradatim à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, ſeu ad Papam, ſic declarante Congregatione Cardinalium. Idem prohibuit Alexander IV. Ciſtercienſibus ſub obedientia, ne extra ordinem appellent, item & Clemens VIII. nec hoc prohibetur in Concilio Tridentino, ſed tantùm, quòd Religioſi ad ſuperiores non recurrant, niſi cum ipſorum licentia, vel niſi ab eis vocentur. *ibid. art. 2. & tom. 2. q. 41. art. vnico, de quo Nau. in cap. non dicatis 12. quæſt. 1. num. 61. Couar. Pract. c. 4. num. 9. idem citatis multis docet Sanchez libr. 6. Decalog. cap. 8. num. 109. & 110. Portel verbo, appellare, num. 1. & ſequent.*

3. Licèt autem concedatur religioſis, ad Protectorem Ordinis, vel ad ſacram congregationem Cardinalium, ſeu ad Papam appellare, & ad eius legatos, hoc tamen non decet fieri ob decus Religionis, niſi in cauſis grauibus, & cum magna conſideratione, *ibid. art. 3.* de quo Aragon *2. 2. qu. 69. art. 3.*

Non eſt indicandus apoſtata religioſus accedens ad ſuperiorem ob iniuſtū grauamen, de quo euidenter conſtat, quia habet vim appellationis, *tom. 1. quæſt. 30. art. 3. & tom. 2. quæſt. 53. art. 10. §. ad 3. de quo Nauar. Commentario 2. de Regularibus, numer. 61. & Comment. 3. num. 50. & in cap. non dicatis 12. quæſt. 1. num. 61. Sayro in Claui Regia lib. 2. cap. 17. num. 37. cum ſequent. Azor inſt. moral. 1. pars. lib. 12. capit. 11. quæſt. 7. & 8.* quos refert Barboſa *in remiſſion. ad Tridentinum dicta ſeſſione 25. cap. 4.*

4. Iudex non admittens appellationem, ad hoc vt peccet, non requiritur, quòd ſententia ſit iniuſta ſecundū acta, ſed ſed ſufficit, quòd credatur re ipſa iniuſta, & peragenda de nouo poſſit demonſtrari talis, *ibidem dict. q. 29. art. 4.* De quo Nauar. *in Manual. cap. 25. num. 15.*

5. Sicut interdictum ingreſſus poſſeſſionis agri, vel beneficij, vel eius poſſeſſionis, vel aliorum actuum, quæ non tangunt animam, ſuſpenditur per appellationem, vt omnes concedunt in capit. is cui, de ſenten. excom. in 6. capit. ad hæc quoniam, de appellat. ita ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpenditur per appellationem ſubſequentem. Vnde ſi poſt appellationem ſuſpenſus eligat, vel eligatur, electio proculdubio erit valida. Quod maximè debent aduertere Regulares in ſimilibus appellationibus à priuatione vocis actiuæ, & paſſiuæ, quæ apud illos aliquando ſolet à religioſis fieri in Capitulis, & Congregationibus, poterūt enim à tali appellare priuatione facta ab inferiori, & procedere ad electionem, niſi dicatur, quòd in Religione appellatio tantùm habet effectum deuolutiuum, & non ſuſpenſiuum, *ibidem art. 5.* ad quod Portel *in addit. ad dubia, dicto verb. Appellare num. 1.*

6. Appellari non licèt à lege generali emanata à legitimo conditore in bonum publicum, ſeu commune, licet poſſit ab illa ſupplicari, vt reuocetur, aut moderetur, interim tamen non poteſt ſuſpendi eius executio ab inferiori, interpoſita appellatione, nam reuera hoc appellatio eſt, & ſuſpenſio executionis in hoc caſu eſt effectus ipſius appellationis, quæ non permittitur, niſi ob grauamen, grauamē autem legis vniuerſalis non eſt grauamen. Secus dicendum in reſcripto, cuius executio ſuſpenditur interpoſita ſupplicatione, quia tangit ius priuatum. *tom. 1. quæſt. 6. art. 7. §. dico ſecundò, vſque ad finem.* De quo D. Thom. *1. 2. q. 90. art. 2. vbi Medina q. 16. a. 3.* Rebuff. cum communi *in l. Scæuola. §. ſi qua pœna, ff. de verbo. ſignif.*

7. Clauſula illa ſolita apponi in priuilegijs Regularium, omni appellatione poſtpoſita remouet omnem appellationem legitimam, ſcilicet, & friuolam, ſeu ſinè iuſta, & legitima cauſa impoſitam, vt quando quis appellat nō grauatus iniuſtè, & iudex non obſtante tali appellatione poteſt ſententiam executioni mandare, quia in hoc caſu ſolum habet effectum deuolutiuum, & non ſuſpenſiuum, niſi facta fuerit inhibitio,

Digitized by Google

bitio; vel niſi ex certa ſcientia Papa commiſerit appellationem, *tom.1.q.8. art.14.* Vide infrà in notis *num.17.*

8. Iudex non tenetur deferre appellationi friuolæ, imò eam omninò remouere debet, poteſtque agere actione iniuriarum contra taliter appellantem, ſic autem appellans mortaliter peccabit. *ibidem.* De quo D.*Thom.2.2. quaſt.69. art.3. Portel, verbo, appellare num.1.*

9. Licet appellatione pendente nihil poſſit innouari, vt eſt noti iuris, at quando proceditur ſecundùm æquitatem de bono & æquo, non ſeruatis rigore, & apicibus iuris (vt fit inter Regulares) id in aliquo caſu particulari poteſt non procedere. Vnde Religioſus canonicè electus in prælatum, quẽ Præſes noluit confirmare, & à quo appellauit idem electus, poteſt nihilominus non obſtante appellatione ab ipſo Præſide mutata ſententia confirmari, valetque ipſa confirmatiò cùm dictus Pręſes adhuc ſuam commiſſionem habere ſupponatur, & partes ab appellatione, & deuolutione cauſę ad ſuperiorem iam deſiſtere dicantur, *ibidem quæſt.11. art 6.§. ex quo infero*, idẽ docet Portel vbi proximè *num.8.* vbi addit poſſe iudicem à quo appellatum eſt ob cenſuram, ab illa abſoluere appellantem poſt appellationem, ex Suarez *de cenſuris diſp.7. ſect.2. num.32. & 33.*

10. Addo cum Auctore in Addition. ſummæ tom.3. capit.20. numer.1. quòd licèt in Concilio Tridentino habeatur, *quod in cauſis viſitationis, & correctionis, ſiue habilitatis & inhabilitatis, nec non in criminalibus ab Epiſcopo, ſeu illius in ſpiritualibus Vicario Generali ante definitiuam ſententiam, ab interlocutoria, vel alio quocumque grauamine non appelletur.* Hoc tamen cùm in cauſis criminalibus ſit exorbitans à iure communi, non extenditur ad cauſas criminales, quæ tractantur apud iudices inferiores, aut delegatos Papæ vel Epiſcopi, ſed tantum in actis apud Epiſcopum, vel eius Vicarium Generalem. Nam ratio, ob quam Concilium hoc concedit Epiſcopo, ſcilicet, vt ex eo inuitetur, & alliciatur ad reſidendum in ſua Eccleſia, in alijs non militat. Vnde fit, quòd dictum decretum Concilij non procedit in cauſis criminalibus Regularium, ne appellent à ſententia interlocutoria, aut à grauamine Pręlati, quia in his non militat dicta ratio Concilij contra defenſionem à iure naturali, & humano conceſſam ipſi grauato. Pro quo citat Nauar. *in Manul. cap.25. num.15. verſ. Secundò nota*, ad quòd etiam conſule Suarez de Paz *in Praxi tom.2.p.5.c. vni co numer.13. & 14.* Quaranta *in ſumma Bullarij, verbo, Archiepiſcopi auctoritas verſ.1. quæro p.65. vbi* reſoluit non poſſe appellari ab interlocutoria in ſcriptis, & expreſſa cauſa iuſta, ex dicto decreto Concilii, licèt olim attento iure liceret ante Concilium. Ita refert Barboſa *in Remiſſionibus ad Tridentinum citato co num.3. in fine.*

11. Vbi etiam *à num.8.* refert decretum ſacræ Congregationis Cardinalium cauſis Epiſcoporum Præpoſitę die 16. Octobris anno Domini 1600. quo de mandato, & conſultatione Domini Clementis VIII. viuæ vocis oraculo deſuper habito declaratum, fuit inter alia quòd de cauſis, quæ coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam ſententiam, vel vim definitiuæ habentem de grauamine illato ſuperiores cognoſcere non valeant, licèt citra pręiudicium curſus cauſarũ ſe id facere conteſtentur. Nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mandare, vt ipſis copia proceſſus tranſmittatur, etiam expenſis appellantis.

12. Item eadem Congregatio declarauit, quòd in cauſis viſitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantùm admittantur appellationes, niſi de grauamine per diffinitiuam irreparabili agatur, vel cùm viſitator citata parte, & adhibita cauſæ cognitione iudicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit, etiam quoad effectum ſuſpenſiuum. Item cum à grauamine irreparabili per diffinitiuam, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut ex-

communicationis, etiam comminatæ appellatur, non niſi viſis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouiſio aliqua concedatur. Ita Barboſa refert *citato loco, num. 15. & 16.*

N O T AE.

13. Circa reſoluta. num. 3. in fine. Idem docet Sanchez vbi ſuprà dicto, num. 109. qui addit ad finem num. 110. quòd attento iure communi non ſolum conceditur appellatio quãdo grauamen eſt certum, ſed etiam quando eſt dubium, & ſolum d enegatur, quando apertè conſtat nullum eſſe grauamen, vt conſtat ex c. cum ſpeciali §. porrò, de appellat. & ibi tradunt DD. ex Syluestro, verbo, appellatio, qu. 12. num. 13. At Religioſis appellare non permittitur, niſi quando exceſſus prælatorum manifeſtus fuerit: hoc enim pax, ſimplicitas, & obedientia religioſorum poſtulat, quę bona eorum priuilegia, & conſtitutiones Apoſtolica auctoritate firmatæ circa id ſpectant, vide Miranda *tom. 1. Manual. quæſt. 51. art. 1. concluſ. 1. verſ. in quo etiam ſenſu.*

14. De excommunicatione lata à Grego. XIII. contra Minoritas recurrentes ad tribunalia ſæcularia, vide Portel in addit ad dubia numer. 3. vbi reſoluit, non incurrere dictam cenſuram religioſum adeuntem, ſeu recurrentem ad Regem, proregem, vel Gubernatorem ad impetrandum ſeu implorandum remedium cõtra iniuſtum grauamen ſibi illatum, etiam ſi per modum querelæ id fiat dummodo imperioſè, & auctoritatiuè rex vel pro rex in cauſa non inſtet, ſed tantùm intercedendo, ſeu etiam monendo, vt deſiſtatur ab iniuſto grauamine.

An autem pro vi iniuſta tollenda, caſu quo non ſit recurſus ad ſuperiorem, poſſit religioſus ad Poteſtatem, ſeu Magiſtratum ſæcularem accedere, vt vim tantùm tollat, & faciat iudices alios ſuperiores aſſignare pro ſola vi tollenda, abſque incurſu Bullæ in Cæna Domini? partem affirmantem tenet Fuſcus *de viſitat, lib. 2. cap. 23. num. 5. Valaſc. conſult. 100. n. Zenallos lib. 4. Communium quæſt. 1. num. 102.* & alij relati à Portel ſuprà *num. 3. ad finem.*

15. Vbi num. 4. citat Miranda Ordine iudic. quæſt. 30. art. 5. concluſ. 4. aſſerentem, eadem excommunicatione ligari omnes alios religioſos, cuiuſcunque Ordinis ſint, ad ſæcularia tribunalia, ſeu ad regem ipſum, etiam ad vim iniuſtè illatam repellendam, appellantes, additque cum Aragone ibi citato, eam cenſuram eſſe vnam ex latis in Bulla Cœnæ Domini, caſu 15. Quod limitandum cenſeo, quando id fit per viam, ſeu modum appellationis ad tribunalia ſæcularia; ſecus quando fit per modum ſimplicis querelæ, ad reppellendam vim iniuſtè illatam, quando aliter repelli non poteſt, idque in aliquo caſu ſpecialiſſimo concernente bonum totius Religionis, vel honorem alicuius prælati iniuſtè grauati, quia defenſio eſt de iure naturali, vt ſuprà ex Auctore, & alijs probauimus, & faciunt tradita ex ſententia Fuſci, & DD. proximè à nobis citatorum.

16. Vtrùm verò poſſint recuſari prælati Regulares, ſicut ab ipſis poteſt appellari? Affirmant contra gloſſam final. in cap. ad noſtram, de appellat. Hoſtienſis, cap. cum ſpeciali in fine, eodem. tit. verbo, extendi, num. vlt. vbi Ioan. Andre. num. 18. Anton. in ſin. Bellamer. num. 14. Abbas num. 3. §. Porrò, Alexand. de Nouo eodem §. numer. 8. Pręposit. in ſine. Franc. num. 4. quos refert, & ſequitur Sanchez vbi ſuprà nu. vlt. dum docet recuſationem, & appellationem in hoc ęquiparari, vt neutra abſque cauſa liceat, & dictum cap. cum ſpeciali, non extendi ad Regulares, quatenus extenſio impediret eorum correctionem iuxta regularia inſtituta. Quarequando prælatus valde ſuſpectus crederetur, ac exceſſurus ob paſſionem, poſſe tunc recuſari, ſicut, & ab eo in hoc caſu poſſe appellari certũ eſt. Dicta tamen recuſatio concedẽda non eſt, niſi qñ manifeſta eſt cauſa ſuſpicionis pręlati, vt diximus de appellatione, cũ recuſatio, & appellatio ęquiparentur *cap. ſuper eo, cl. 2. eodem titulo.*

17. Sca-

17. Sententia Auctoris de quo ſuprà nu. 7. exiſtimantis per clauſulam, appellatione remota, omnes appellationes remotas cenſeri, etiam rationabiles, & iuſtas, apertè confirmatur ex cap. paſtoralis 53. in princ. de appellat. qui textus, præſertim ad hanc ſententiam adſtruendam, ea ratione vtitur, quòd cùm fruſtratoria appellatio iuris auctoritate ſatis remota ſit, non ſolùm hæc, ſed quæcunque iuſta, ac probabilis appellatio per hanc clauſulam prohibita intelligitur; alioquin ea clauſula ſuperuacanea redderetur, quod dici non debet, cap. ſi Papa, de priuileg. in ſexto, iunctis traditis à Menochio lib. 4. præſumpt. 173. num. 15. Goncalez ad regul. 8. gloſ. 6. numer. 28. Suarez allegat. 28. numer. 2. Qui ad propoſitum, quòd clauſula, etiam odioſa, ita interpretanda eſt, vt aliquid operetur, valde extollit textum in dicto cap. Paſtoralis, quem in hunc ſenſum accipiunt vltra Auctorem dicto artic. 14. Abbas ibi à num. 2. & 14. Feruſin. n. 3. Decius num. 6. Vvameſius num. 4. vt ſic iam vi deas turpiter lapſos Doctores communiter exiſtimantes, per hanc clauſulam duntaxat appellationes friuolas, ſeu fruſtatorias remoueri, non item iuſtas, ac probabiles: quam ſententiam probant Speculator *lib. 2. tit. de appellat. §. in quibus numer. 15. Bart. l. 1. §. & parui num. 3. ff. quod vi, aut clam, & l. 1. §. interdum. num. 3. ff. à quibus appellare non licet, Lancelot. de attentatis 2. p. cap. 12. limit. 8, num. 4. Menoch. de arbitra. lib. 2. caſu 197. num. 2. Marcheſan. de commiſſionibus 1. p. cap. 19. à numer. 18. Scaccia de appellat. q. 16. limit. 1. à num. 93.* & plures alij, quos refert nouiſſimè Auguſtinus Barboſa *in Collectanea ad Decretales in dict. cap. Paſtoralis num. 2.*

18. Sed dum ex iure, & ex priuilegijs colligitur frequentiſſimè ſolere Pontifices in reſcriptis iudices dare appellatione remota, non immeritò quæritur, cur id eis permittatur? Et quidem prima fronte videbatur non poſſe, eo quòd appellatio defenſionē contineat, capit. Omnis oppreſſus 2. quæſt. 6. & ad præſidium innocentiæ noſcatur, cap. cum ſpeciali, §. porrò, de appellat. præſertim cum defenſio à iure naturali originem ſumat. l. 1. §. cum arietes, ff. ſi quadrupes, l. 3. ff. de iuſt. & iur. Qua ratione citatio à principe remitti nequit, cap. 1. de cauſa poſſeſſ. Clement. Paſtorali. §. cœterum, de re iudic. nec item exceptio peremptoria auferri poteſt, l. cauſas 16. C. de tranſact. l. 2. C. de precibus Imperatori offeren. Cui adde Cuiac. libr. 2. obſerua. cap. 10. & plures citatos ab Stiligero ad Donel. libr. 22. comment. cap. 9. litera D. & ſequentibus literis. Cuius nodi ſoluendi gratia variè ſolet reſpònderi, conſulat qui velit Couar. *in rubr. 1. p. cap. 2. à num. 21. C. de reſident.* Scaccia, *d. quæſt. 16. limita. 1. à numer. 22.*

19. Explicita clauſula, appellatione remota, non erit incongruum de alia diſpicere, cùm ſcilicet Pontifex cauſam committit cum clauſula, reiectis exceptionibus. Et quidem hac in re extat nobile reſcriptum in cap. ex parte 13. de officio delegat. vbi disertè ſcribitur, quòd & ſi Pontifex non ſoleat hac clauſula vti, ſupponit tamen quòd ſi eam exprimat, huius clauſulæ virtute nullæ exceptiones admitti debent, etiam ratio nabiles, tradunt Felin. ibi numero. 6. Socin. regul. 130. Garcia regul. 438. latè Aſinius in praxi §. 31. capit. 20. & ſequentib. In qua re labuntur etiam turpiter Doctores communiter, dum ſcribunt, per huiuſmodi clauſulam non niſi repellandas exceptiones friuolas, & minus legitimas. Ita docent plures, quos refert latè Barboſa *Collectanea ad Decretal. in d. cap. ex parte num. 2.*

20. Quando grauamen illatum per interlocutoriam non poteſt tolli per appellationem à diffinitiua, poſſe appellari, docet Nauar. conſi. 2. de appellationibus. Et quòd poſſit appellari ex rationabili cauſa ante ſententiam, & cauſā debere exprimi corā ipſo iudice à quo, habetur *in c. vt debitus honor 59. de appell. et c. cū appellationibus friuolis, eodē tit. lib. 6.* Vide tamē Suarez de Paz vbi ſuprà numero 3. & Quaranta *loco citato.*

21. Sacra Cardinalium Congregatio

ita cenſuit: Archiepiſcopus non debet ſe ingerere in prima inſtantia cauſarum, quæ agitantur coram eius ſuffraganeo. Et iterum: non eſt inhibendum Epiſcopis in aliqua cauſa, quæ ſit coram eis in prima inſtantia, nec deferendum appellationibus, niſi in caſibus de quibus ſuprà. Ita refert Zerol. *in praxi Epiſc. verb. appellatio. verſ. ad decimũ*, & adeſt Bulla Gregorij XIII. quæ eſt 24. *fol.* 120. *in Bullario*, teſte Barboſa ſupra, *num.* 4.

Bullar. bul. 24. Greg. 13. 22. Item eadem Congregatio definiuit: Metropolitanum non poſſe cognoſcere, etiam citra præiudicium cur ſus cauſæ coram Epiſcopo, neque ad eum effectum etiam abſque vlla inhibitione poſſe ſimpliciter mandare, vt ſibi tranſmittatur copia proceſſus expenſis appellantis, extra caſus à prædicto Concilio expreſsè conceſſos appellandi. Refert ex Quaranta *vbi ſuprà*, Barboſa ſuper *dict. cap.* 1. *de reformat. num.* 5.

23. Item quòd Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates, aut Patriarchæ in ſuffraganeos, eorumue ſubditos non iudicent, niſi in caſibus à iure expreſſis.

Item, nec alij ſuperiores, etiam Nuntij, vel Legati à latere ſpecificam facultatem maiorem non habẽtes cauſas in Curijs Ordinariorum, vel aliorum iudicum pendentes ad ſe non aduocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iuriſdictionibus quoad alias cauſas eximere non poſſint.

24. Item, appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documẽta, quæ realiter exhibeantur, priùs conſtiterit appellationem à ſententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine, quod per definitiuam ſententiam reparari non poſſit, in caſibus à iure non prohibitis per legitimã perſonam, & intra debita tẽpora fuiſſe interpoſitam, ac proſecutã. Sic Barboſ. ſuprà *à num.* 8. *vſque* 10.

25. Item, inhibitiones poſt appellationem, ſicut præmittitur, receptam, non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitiui, aut vim diffinitiui habentis, vel damnum per diffinitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcunque ſint ipſo iure nulla, eiſque impunè non parere liceat.

26. Item, ſi appellans aſſerat ſententiæ, aut appellationis exemplum culpa iudicis à quo, vel actuarij haberi non poſſe, non ideò recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, ſed eis tantùm, ad quos pertinet, iniungi poterit, vt ſoluta condigna mercede actorum exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur. Caueat tamen iudex à quo, niſi verè appellatum in cauſa appellabili fuerit, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet; & ſi per actum publicum, aut per teſtium depoſitiones conſtiterit acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta poſſit iudex appellationis adijcere, ne interim aliquid noui contra appellantem intentetur.

27. Item, ab executione decreti ſancti Concilij Tridentini, aut viſitationis Apoſtolicæ appellationes à Metropolitanis non recipiantur: nec; ſi virtute eiuſdem ſacri Concilij procedunt, vt Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum iuriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalua tamen in hoc caſu Legatorum, & Nuntiorũ Apoſtolicorum auctoritate. Sic Barboſ. *ſuprà à num.* 12. *vſque* 14.

28. Item, cauſa appellationis dum pendet, appellans in eodem quo reperitur carcere, permanebit, quoad iudex, ad quem appellatũ eſt, viſis actis, ea cauſa cognita, aliter decreuerit, & tunc ſi à iudicijs ad quem decreto vim diffinitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mãdare, aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

29. Item, acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad iudicem appellationis notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cau

ſa, &

Digitized by Google

ſa, & ſuſpicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata cauſa remittēda ſunt ad ordinarium, vt in ſuo archiuo conſeruentur.

30. Tandem à ſententia diffinitiua contra verum contumacem prolata appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quæuis prouiſio, quandiu appellans in huiuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur. Sic refert Barboſa vbi ſuprà *num. 17. & ſeqq.*

31. Iuriſdictio competens Ordinarijs quoad originem iudiciorum in beneficialibus cauſis, quæ coram eis in prima inſtantia cognoſcuntur, vt habetur in Concilio Tridentino, de inferioribus etiam habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & de proprijs iudicibus ordinarijs, vt ſunt Ordinarij Militiarum D. Iacobi Alcantaræ, & Calatrauæ, intelligi debere reſoluit Auctor *tom. 1. quæſt. 36. artic. 4. verſ. & quod Ordines Militares, ex Sarmiento lib. 3. de ſelleċtar. c. final. idem tenet Nauar. conſil 2. nu. 4 ſub titulo de foro competent. Farinac. 4 p. deciſ. 100. Flamin de reſignat. lib. 3. q. 11. num. 19. vbi num. 22. docet ſub verb. Ordinarijs*, etiam comprehendi vicarium Epiſcopi. de quo etiam vide Sanchez *de matrim. libr. 3. diſp. 29. numer. 5. & 17. Gutier. de matr. cap. 66. num. 14.* quos refert Barboſa *in remiſſionibus ad citatum cap. 20. num. 1.*

32. Circa illud verò, quod addit Concilium *ibidem*, nempè quòd ſi poſt biennium à die motæ litis non ſint terminatæ cauſæ, liberum ſit partibus, vel alteri illarum iudices ſuperiores competentes adire, qui cauſam in eo ſtatu quo fuerit aſſumant, & quam primum terminari curent, nec antea alijs committantur, nec auocentur, neque appellationes ab eiſdem interpoſitæ per ſuperiores quoſcunque recipiantur, eorumue commiſſio, aut inhibitio fiat, niſi à definitiua, vel à definitiuæ vim habente, & cuius grauamen per appellationē à definitiua reparari nequeat. Circa quod, inquam, conſule Zerol. *in praxi Epiſcop. 1 verb. appellatio, §. 1. pag.* 19. Suarez de Paz *in praxi tom. 1. p. 6. in pream. num.* 25. vbi *num. 26.* docet hoc decretum procedere in interlocutorijs latis tam à iudice ordinario, quàm à delegato, tam in prima inſtantia, quā ſecunda: quia non eſt correctorium iuris communis; ſed potiùs declaratorium, ita refert Barboſa ſuprà *num. 5.*

33. Quòd ſententia, per quam denegatur appellatio, ſit interlocutoria habens vim definitiuæ, tradit Valaſc. *conſul.* 47. idem de præcepto deſoluendo teſtatur Rota Lucenſ. *deciſ.* 80 & de ſententia, qua iudex pronunciauit aliquem non eſſe minorem, vel non habere reſtitutionem, & quòd ab ea poſſit appellari, affirmant Gama *deciſ. 159. num. 2.* Viui. *deciſ.* 302. & quòd poſſit appellari à ſententia reiectionis probationum, admittunt Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 77. num. 11. cum ſeqq.* Surd. *deciſ.* 36. Et à ſententia delationis iuramenti alteri parti per iudicem factæ, non diſſitentur Mynſing. centur. 1. obſeruat. 39. Lancelot. de attentat. p. 2. c. 12. limit. 50. num. 190. Goncalez ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 9. §. 1. in annotat. num. 195. Et quòd poſſit appellari à ſententia miſſionis in poſſeſſionem, tenet Stephan. Gratian. deciſ. 60. & ab omiſſa condemnatione expenſarum, firmant Gama deciſ. 65. Guido Papa deciſ. 42. Et quòd poſſit etiam appellari à ſententia ſequeſtrationis mulieris, reſoluit Ann. alleg. 82. & à ſententia pronuntiantis executionem eſſe reuocandam, probat Amatis deciſ. 19. & à ſententia abſolutionis inſtantiæ, dicunt Creſcent. deciſ. 6. Cabed. 2. p. deciſ. 32. in fine, & à ſententia legitimationis perſonarum Capella Toloſ. deciſ. 38. & à ſententia admiſſionis articulorum, amplectuntur Goncales d. §. 1. in annotat. num 191. Stephan. Gratian. d. c. 74. numer. 15. & ab incidentibus in cauſa ſuſpicionis officialium, probat Vinc. de Franc. dec. 408. quos omnes refert Barb. vbi ſupr. num. 6.

34. An autem appellari liceat ab interlocutoria, in qua iudex declarat ſe competentem? Negant Gama deciſ. 159 & 362. Marc. Anton. de Amatis deciſ. 86. Cabedo 1. p. deciſ. 156. procedit ordinat. Regia Luſitan. lib 3. tit. 20. § 9. ibi, poremno caſo, quæ loqui-

quitur de exceptionibus incompetentiæ de iudicio ſæculari ad ſæculare: affirmant Guido Papa *deciſ.* 10. *Mynſing. centur.3.obſer.*35. *Aloyſ. Ricci. in collectaneis deciſionum p.*4. *collect.* 1306. *in prin. Thomas Valaſc.to.*1. *alleg. iuris allegat.* 53. *num.*5. vbi reſoluit, quòd in cauſa remiſſionis prouocantis ad Ordines non expedietur prouocatio à iudice, qui ſuper ea iudicauit per grauamen, ſed per appellationem, procedit *ordin. Regia Luſitan.lib.*2.*tit.*1.§.28. *ibi, poſto que no caſo, ſerque ſaom remiſidos*. Sic refert Barboſa ſuprà num. 7.

35. Caſus damni irreparabilis vide apud Ioſeph. Ludouic. Peruſin. deciſ. 83. per totam Ann. allegat. 82. Surd. deciſ. 36. Zerol. in praxi Epiſcop. 1. p. verbo, appellatio §. 6. Quaranta in ſumma Bullar. verbo, Archiepiſcopi auctoritas num. 20. Ignat. de Villar. in Silua reſponſ. lib. 15. nu. 6. latiſſimè Goncal. ad regul. 8. Cancellar. glo. 9. §. 1. in annotat. num. 189. cum multis ſequentib. Stephan. Gratian. diſcept. forens. capit. 77. quos refert Barboſa ſuprà num. 8.

36. Quod idem reſoluendum ſit, & procedat dictum decretum Tridentinum, quamuis tale grauamen poſſit reparari, ſed magna cum difficultate, aut præiudicio partis, aſſerunt Goncal. *ad regul.* 8. *Cancell. glo.* 9. §. 1. *num.* 177. *Bernardus Greuen. ad pract. Cameræ Imperial. lib.* 1. *concl.* 129. *num.* 6. *Aloyſ. Ricc. curia Archiep. Neapol. deciſion.* 93.

37. Quod captura afferat damnum irreparabile, & à ſententia interlocutoria, vt quis in carcerem conijciatur, poſſit appellari, affirmant Suar. & Donat. à Fin. tom. 2. commun. opinion. lib. 9. titul. 3. numer. 2 Maynard. deciſ. 25. lib. 2. Aloyſ. Ricc. in collectan. deciſion. p. 3. collect. 642. verſ. primo, Caldas Pereyra in l. ſi curatorem, verbo per quod, num. 31. Barboſa in l. 2. ff. ſoluto matrim. in princ. p. 2. num. 33. Proſper de Auguſtino in addition. ad Quarant. in ſumma Bullarij, verbo, Archiepiſcopi auctoritas, num. 20. litera h. pag. 64. & 71. Vbi refert declarationem ſacræ Congr. Cardin. in hæc verba. *Sanctiſſimus D. N. audita relatione Congregationis Concilij declarauit, ita eſſe intelligendum, & ideò ab huiuſmodi grauamine appellari poſſe, & Ordinarium teneri proceſſum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus, donec iudex appellationis cauſa cognita aliud iuſſerit*. Sic refert Barboſa *in remiſſionibus vbi ſuprà nu.* 9. *&* 10.

38. Quòd tortura afferat damnum irreparabile, tenent Ordin. Regia Luſitan. lib. 3. tit. 69. §. 1. Hippolyt. in l. 1. num. 34. ff. de queſtion. Clar. libr. 5. §. final. quæſt. 64. numer. 27. Azeued. l. 3. num. 6. tit. 18. lib. 4. nouæ recõpil. Carau. rit. 249. Aloyſ. Ricci. d. coll. 642. verſ. ſecundo, & Curiæ Archiepiſ. Neap. deciſ. 13. Zerol. de verb. appellat. §. 9. vbi reſoluit, quòd quando omnia ritè, & rectè proceſſerunt, vt quia data fuerunt, & repulſa conceſſa, cùm eſſent petita, & publicatus proceſſus, & auditus reus in omnibus ſuis iuribus cum eius procuratore, & aduocato, & iudicia non ſunt euacuata per defenſiones, & alia requiſita acta ſunt, & videtur potiùs appellari ad dilatandum, & ad differendum ſceleris punitiones, tunc non debet admitti appellatio à comminata tortura.

39. Quòd à ſententia excommunicationis per decretum interlocutórium prolata detur appellatio, quia cõtinet damnum irreparabile, reſoluunt Dueñas *regula* 52. *fallent.* 2. *Rebuff. ad leges Galliæ tit. de friuolis appellat. in rub. ſub gloſſa* 1. *in fine, verſ. fallit quando grauamen*, Goncal. *dict.* §. 1. *in annotat. num.* 197.

40. Quòd ſententia de compromiſſo faciendo, vel non contineat grauamen irreparabile, docet Montald. deciſ. 39. p. 2. & de decreto condemnationis ad triremes, idem reſoluit Vincent. de Franch. deciſ. 139. quos omnes cum ſuprà traditis refert, & docet Barboſa vbi ſuprà *num.* 11. *vſque ad* 13.

ADDITIO.

41. Quamuis multa congeſſerim in notis ad hanc reſolutionem, illud tamen adnotare omiſi, quòd appellatio duplex eſt, altera expreſſa, altera taci-

tacita. Expreſſa illa dicitur, quæ verbis expreſſis fit, l. 2. ff. de appellat. Tacita verò, cùm quis facto, non verbis appellat. Huius autem tacitæ appellationis duo exempla exhibeo. Primùm eſt, cùm quis appellationis cauſa iter ingreſſus eſt, vt Sedem Romanam prouocaret, cap. ſuggeſtum, 15. cap. dilecti 52. de appellat. cap. 1. de cleric. peregrin. vel etiam ſi nuntium deſtinaret appellationis proſequendæ cauſa, cap. adhæc 30. de appellat. explicat latè Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. ampliat. 16 Secundum exemplum eſt, cũ quis ſe & ſua Sedis Apoſtolicæ protectioni ſubiecit, cuius tacitæ appellationis ille erit notabilis effectus, vt per hanc ſubiectus ita ab Ordinarij poteſtate eximatur; vt poſtea ab Ordinario non poſſit vlla ſententia condemnari, imò de facto lata tanquam attentata, & irrita denunciatur, text. elegans *in cap. ad audientiam 34. de appellat.*

42. Cum quo ne repugnent, *cap. recepimus 8. c. ex parte 18. de priuilegÿs*, vbi dicitur per receptionem ſub protectione Sedis Apoſtolicæ exemptionem ab ordinario non induci, notant poſt antiquiores ibi, Maſcard. de probat. concl. 713. num. 2. Gail. libr. 6. obſer. cap 54. num. 4. reſpondent gloſſ. verb. noſtræ in dict. cap. ad audientiam, Clezellio tract. de appellat. cap. 5. nu. 36. duos caſus eſſe ſeparandos. Primus eſt, cùm quis generaliter ſubijcitur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, & tunc non eximitur ab Ordinario, & in hoc caſu explicandi ſunt, text. in d. cap. recepimus 8. d. cap. ex parte 18. & ratio eſt, quia tunc non id agit, vt videatur tacitè appellare, ſed ad alium finem dirigit actum ſubiectionis, vt notat Vvameſius in dict. capit. ad audientiam, nu. 3. Vnde illud genus diplomatis, quo quis ſe, & ſua in Principis protectionem etiam ſpecialem inſinuat, de iuriſdictione ordinaria nihil detrahit, vt rectè ait Ant. Faber in ſuo Codice lib 3. titul. 12. diffinition. 5. & de his reſcriptis agitur titul. 9. li. 8. nou. Recopilat. & apud Luſitanos ordinat. li. 5. tit. 1 v9. Secundus caſus eſt, cùm quis pendente cauſa in iudicio propter grauamen ſibi illatum, vel comminatum implorat patrocinium Sedis Apoſtolicæ, & in hoc caſu cùm talis ſubiectio ſpecialis ſit, vim appellationis ſubit, ac proinde non mirum ſi appellationis effectus, ſuſpenſionis ſcilicet non denegetur, atque ideo ab Ordinarij poteſtate liberetur, & in hoc caſu accipi omninò debet, text. in d. cap. ad audientiam 34. cuius textus ratio non ſubnititur ſubiectione orta ex protectione Sedis Apoſtolicæ, ſed magis vi, & virtute appellationis tacitæ inductæ ex tali protectione, vt rectè exponunt *ibi* Præpoſit. *à numer. 3. num. 3.*

43. Vndè apparet non ſatis exactè Auctorem noſtrum tom. 2. q. 63. art. 3. in fine, ſcripſiſſe per receptionem in ſuam protectionem; quam ſæpè Pontifices faciunt in priuilegijs Religionibus conceſſis facilè induci exemptionem à poteſtate Ordinatiorum, argumento dict. capit. ad audientiam 34. d. c. dilecti. Hæc enim noſtri Auctoris ſententia his iuribus non probatur, cùm ex nuper traditis conſtet, iura hæc non tractare de ſubiectione ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, ſed de tacita appellatione, inter quam & illam notabile diſcrimen eſſe oſtendimus.

44. Sic etiam non eſt approbandus Valaſc. conſultat 105. à numer. 62. dum ſcribit Hoſpitalia, quæ ſub immediata Regum protectione ſunt, eſſe eximenda à poteſtate Ordinarij, iuxta Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap. 8. Ordinat. Luſitaniæ lib. 2. titul. 62. §. 42. ex ea ratione, quia cùm res manu Principis afficitur, ab eius poteſtate non excunda eſt ſine cauſa. Quæ Valaſci ratio cum ſupra traditis pugnat. Quare veroſimilius eſt legitimam huiuſce rei rationem petendam ex præeminentia Regiæ dignitatis, *ex capit. vltim. verſicul. nec aliquis 5 de officio delegat. in 6.* quam rationem ad varias quæſtiones exornant Couar. *pract. capit. 26. numer. 2.* & plures alij, quos refert Cenedo ad Decretales *collect. 79. à numer. 2.*

RESOLVTIO XI.

De Apoſtatis.

1 APoſtaſia ab Ordine, ſeu Religione, de qua hic nobis eſt ſermo, eſt egreſſio à monaſterio cum habitus dimiſſione ſine propoſito illum reaſſumendi, vel aliam religionem intrandi: apoſtata verò à religione eſt ille, qui deſerit religionem, quam profeſſus eſt, ſine tranſitu ad aliam cum animo non reuertendi ad ſuam. Vnde non eſt dicendus apoſtata exiens à cõuentu ſine licentia ſuperioris, retento habitu vagans, vel ſe celans, ne inueniatur, eſt tamen fugitiuus. Nec item ille, qui habitum temerariè dimittit, cum animo tamen citò illum reaſſumendi; licèt enim mortaliter peccet, & incurrat excommunicationem; non tamen propriè dicitur apoſtata apoſtaſia, de qua hic loquimur, nec pœnis apoſtatę puniendus eſt, ſed tantùm pœna fugitiui. Et idem iudicium eſt de eo, qui egreditur à monaſterio ſine licentia prælati, vel petita, ſed nõ obtenta, cum animo tamen intrandi aliam religionem, etiam laxiorem, & de facto intrat, iuxta *cap. licet. de Regularibus. Auct. tom. 1. q. 30 art. 1.* de quo D.Thom. *2. 2. q. 12. art. 1. vbi Caiet. art. 2. Nau. in manual. c. 21 num. 4.*

2. Religioſus deferens habitũ ſubtus abſconditum, vel coopertum, non eſt propriè apoſtata, niſi adſint aliæ coniecturæ animi deſerendi religionem, incurrit tamen excommunicationem, vt determinatum fuit in Rota. Et aduerte, quòd in Concilio Tridentino decreto cauetur, ne detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitũ ſuæ religionis, vt olim fieri paſſim ſolebat, *ibid. art. 2. & tom. 2. qu. 76. art. 6. § 2. notandum. de quo Mand. de ſignatura gratiæ tit. licentiæ. fol. 101. pag. 2. col. 2 Suar. tom. 5. d. 23. ſect. 4. num. 34. Regin. in praxi fori pœnit. l. 18. num. 406. relati à Barb. in remiſſ. ad Concilium dict. capit. 19. de regularibus.*

Trident. ſeſſ. 25. c. 19. de regul.

3. Item, non eſt iudicandus apoſtata, qui ſupra modum grauatus ad ſuperiorem ſine licentia pergit, maximè ſi cõſtat de iniuſtitia grauaminis, quia adire ſuperiorem ob iniuſtum grauamen habet vim appellationis, etiam apud religioſos, c. dilecti filij, el ſegundo, de appellat. & hoc conſonum eſt iuri naturali, ad obuiandum malitijs hominum, nec hoc vetatur in Concilio Tridentino, vt iam ſuprà diximus de appellationib. num. 2. Imò nec pœna fugitiui eſſe puniendum tenent aliqui, ibid. art. 3. de quo Nauar. in c. non dicatis, nu. 61. Bald. in cap. ad noſtrã, de appellat. Quidquid in oppoſitum dicat Bañez 2. 2. qu. 12. art. 1. cuius opinio poterit ſequi caſu, quo non conſtet de iniuſtitia grauaminis.

Trident. ſeſſ. 25. c. 4. de reform.

4. Pœnæ poſitæ à Paulo IV. confirmatæ, & modificatæ per Pium IV. contra religioſos extra clauſtra vagantes, & apoſtatas cum habitu, vel ſine habitu non comprehendũt omnes exeuntes à monaſterio, etiam per exitum illicitum, & mortiferum, ſaltẽ quoad Deum, & forum conſcientiæ; ſed tantùm verè apoſtatas à religione, & cum litteris, & diſpenſationibus ſubreptitijs in ſæculo vagantes: contra quos poteſt procedere Epiſcopus diœceſis, vbi vagantur, ex decreto Concilij Tridentini, eos coercendo, & ad clauſtra reducendo. Hoc tamen non eſt intelligendum de religioſis tranſeuntibus per ſuum territorium, & licètiam in ſcriptis non ferentibus, dicentibus ſe nimium grauatos ad ſuperiorem per viã appellationis iter arripuiſſe, quos dictus Ordinarius minimè poterit detinere virtute dicti decreti Concilij; & ita debet intelligi quædam conſtitutio Clementis IV. apud Bullarium, ibid. art. 4. de quo Nau. *in cap. nullam, 18. qu. 1. in fine.*

Trident. ſeſſ. 25. c. 4. de reform.

Bullar. bull 8. Clem. 4.

5. Prælati tenentur requirere monachos fugitiuos, eóſque vbicunque inuentos capere, ac vinctos in monaſterium reducere, c. final. de regularibus, niſi ſint damnoſi, & alijs Fratribus ſcãdaloſi, & ſine ſpe emendæ. Item poſſũt eoſdem incarcerare, & excommunica-

nitare in quocunque habitu, & vbicũque, etiam in Romana Curia inuentos, non tantùm ſibi ſubditos, ſed etiam quoſlibet alios Ordinis apoſtatas, in-
Bullar. bull. 7. Innoc. 4. & bull. 23. Alex. 4. & bull. 8. Eug. 4. & bul. 14. Sixti 4. n. 21. vſque ad 23. bull. 37. nu. 28. 93. Bull. bullà 7. & 10. Innoc. 4. & bull. 15. Clement. 4. Bullar. bull. 37. Sixti 4. n. 74. & bull. 33. nu. 20. & bull. 38.

uocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſecularis, per priuilegia Innocentij IV. & Alexandri IV. & aliorũ, de quibus in Bullario, etiamſi ſint in ſeruitijs, & obſequio alicuius Cardinalis, ex Sixto IV. ibid art. 5. & 6. de quo Syluest. *verb. apoſtaſia, n. 10. & 11.*

6. Prælatis prohibetur à Sixto V. ſub grauibus pœnis priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, & officiorum, nec non inhabilitatis perpetuæ, ne Fratres alterius Prouinciæ exteros, & omninò ignotos intra ſuos conuentus hoſpitio recipiant ſine licentia, ſeu litteris commendatitijs ſuorum ſuperiorum, etiam ad modicum tempus diuertentes. Quæ pœnæ non comprehendunt recipientes religioſos notos eiuſdem Prouinciæ, vel Ordinis ſine dicta licentia ad eorum monaſteria diuertentes, *ibid. art. 7.*

7. Apoſtatæ, & fugitiui, ipsòſque recipientes, ſeu retinentes, eiſdemque auxilium, conſilium, aut fauorem præſtantes, ſunt ipſo iure excommunicati per Innocentium IV. Clementem IV. & alios apud Bullarium. Imò, & ipſi Prælati Ordinis poſſunt promulgare ſententiam excõmunicationis in eos, qui detinent ipſos apoſtatas, etiam ſi ſint clerici, ex quadam magna conceſſione, cui ſimilis non inuenitur, facta Carmelitis a Sixto IV. apud Bullariũ, & alia pro Prædicatoribus. In quam tamen excommunicationem non incidunt recipientes dictos apoſtatas amicitiæ, conſanguinitatis, aut pietatis ergò, ſicut in detinentibus hæreticos eadem ex cauſa communiter concedunt DD. ibid. art. 9. de quo Nauar. *c. 27. nu. 55 & lib. 3. conſ. 69. numer. 1. de regular. Miranda tom. 1. qu. 51. art. 2. Portel verb. Apoſtata num. 4. q. 1.* idem docentes.

8. Dicti apoſtatæ non ſolùm benignè, & charitatiuè ſunt recipiendi, ſi redeant, ſed etiam omnibus modis ad id ſunt inducendi, ne reprobo ſenſu ſe tradentes omninò pereant, indulgendo eis tranſitum ad aliud monaſteriũ, vel ad aliam eiuſdem Ordinis prouinciam, vel etiam ad aliam religionem, etiam laxiorem, quod ſuperiorum iudicio relinquitur, qui tanquam boni paſtores debent ſuper humeros oues errantes leuare; ne à lupis deuorẽtur, exemplo Chriſti Domini vnam ſolam ouem errantem tam anxiè, & diligenter perquirentis, & ſuper humeros trahentis, ibid. art. 10. de quo Nauar. in c. ſtatuimus num. 13. & dicto conſ. 69. Miranda ſuprà art. 5. & 6. qui ex ſententia D. Bonauent. ſuper regul. qu. 14. reſoluit poſſe apud nos Minores Prælatos licentiare hos apoſtatas, vt ad alias religiones transferantur quando dixerint, ſe non poſſe rigores Ordinis ſuſtinere, ex Alexand. IV.

9. Bona apoſtatarum apud Minores pertinent ad Ordinem, de illiſque poteſt diſponere ſuperior, & Syndicus, ſicut de legatis ſibi in teſtamento relictis, idemque Syndicus poteſt exigere talia bona à quibuſcumque perſonis ea detinentibus, eaque petere in iudicio, nomine Sedis Apoſtolicæ, ex quadam conceſſione Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Bullar. oraculo 41. Leon. X.
At non tenetur ad debita ab ipſis apoſtatis in apoſtaſia contracta, niſi id, propter quod debitum contractum fuit, in vtilitatem Ordinis, ſeu monaſterij cõuerſum ſit. Et idem dicendum eſt de bonis apoſtatarum apud alias religiones poſſidentes in communi, quibus licèt petere dicta bona in iudicio, omni etiam ſecluſo priuilegio, nec tenentur ad dicta debita in apoſtaſia contracta, niſi quantum ad ea, quæ ſunt conuerſa in vtilitatem Ordinis: *ibid. artic. 11. de quo Syluest. verb. alienatio. num. 14. Nauar. lib. 3. conſ. tit. de regularibus conſil. 73. & 95. & in cap. non dicatis 12. qu. 5. numer. 32.* idem docent Miranda *ſuprà art. 7. Portel ſuprà num. 7.*

10. Prædicti apoſtatæ tenentur ſcribere quoddam memoriale debitorũ, & creditorum, illudque tradere prælato, petendo ab eo humiliter, vt debitis ſatisfaciat. Quod ſi fuerint à religione ob crimen apoſtaſiæ eiecti per ſententiam iuridicam, & poſtea per litteras propalent prælato alia debita à

ſe

ſe contracta, præter manifeſtata ab ipſis ſub præcepto obedientiæ, dum eſſent in vinculis, indicantes vt ipſis ſatisfaciat, per idque ſuam cõſcientiam exonerare affirment, nõ eſt illis adhibenda fides: ac proinde prælatus ad illa ſoluenda non tenetur, cùm priori dicto ſub obedientia, & cenſura extorto ſit ſtandum magis, quàm ſecundo, nam ſecundùm ius Rei confeſſioni primæ magis credendum eſt, quam ſecundæ, præſertim quando prima eſt iuridica, vt communis docet. ibid. artic. 12. de quo Couarr. *lib. 2. variar. cap. 13. Nauar. dict. conſil. 73. num. 3. & in compend. 2. de reg. ſup. cap. non dicatis. n. 32.*

Idem docet Miranda dict. quæſt. 51. art. 8. vbi concl. 2. reſoluit, monaſteriũ teneri ad debita, ſeu obligationes paſſiuas monachi, quatenus factum fuerit locupletius, & ab eo quæſita conuerſa fuerint in vtilitatem ipſius, ex Cardin. *Clement. 1. §. quia verò, de ſtatu monachor.* Et ſequitur Portel dict. num. 7. vnde ſi apoſtata non defert ſecum bona, non tenetur monaſterium illa debita ſoluere. Idem videtur ſentire Sanch, *d. cap. 9. nu.* 21. loquendo de expenſis factis pro alimentis apoſtatæ, ad quas non tenetur monaſterium, niſi quatenus factum eſt locupletius.

11. Conſtitutio Pauli IV. determinans omnia acquiſita per negotiationem illicitam clericorum, aut religioſorum, quæ tempore mortis eorum fuerint inuenta, eſſe Cameræ Apoſtolicæ, eſt intelligenda de bonis acquiſitis ab apoſtatis extra clauſtrum degentibus, & decedentibus, inuentis tempore mortis eorundem, quæ veniunt nomine ſpoliorum, non verò de acquiſitis ab illis, qui ad ſua monaſteria reuertuntur, Iuxta quem ſenſum debet intelligi alia ſimilis conſtitutio Gregorij XIII. ſed hæ, & aliæ ſimiles conſtitutiones determinantes dicta bona apoſtatarum applicanda eſſe Cameræ Apoſtolicæ ſemper debent intelligi, deducto ære alieno, & ſolutis debitis, *ibid. dict. art. 12. in finem, de quo Nauarr. lib. 3. conſil. tit. de ſtatu monachor. conſil. 27. & de ſpolijs clericorum §. 7. numer. 4. Gutierr. lib. 2. Practicarum q. 94. in fine.*

Idem docet Miranda ſuprà *dict. art. 9.*

12. Nomine ſpoliorum dictæ Cameræ Apoſtolicæ applicandorum non veniunt acquiſita à dictis apoſtatis extra clauſtrum decedentibus per negociationem illicitam, quæ obnoxia erant reſtitutioni, vtpote contra virtutem ſpecialem iuſtitiæ acquiſita, quia hæc reſtituenda ſunt proprijs Dominis, à quibus ablata fuerunt; ſed tantùm veniunt acquiſita contra ſacros Canones, eis negotiari, vel aliquid aliud agere prohibentes, vt ſunt, quæ lucrantur per artes medicinæ, vel chirurgiæ, per officia publica, & obſequia in Curijs Principum exhibita, ac alia prohibita Eccleſiaſticis in iure, vt conſtat ex dicta Conſtitutione Pij IV. Ita Auctor *tom. 3. Addit. ſumm. cap. 21. num.* 10. Vbi ait, quòd ſic debet intelligi, & limitari quod olim dixerat *citata quæſt. 30. art. 13. de quo Nauar. cap. 25. numer. 100. & lib. 3. conſil. tit. de ſucceſſionibus ab inteſtato conſil. 3. pag. 212. prima impreſſione.*

13. Monachus committens tres apoſtaſias, propter quas fuit iuridicè punitus, & nunquam emendatus, aliam poſtea reiterans poteſt expelli à religione, cùm in ordinationibus Generalibus Minorum habeatur pro incorrigibili qui ter fuit conuictus, & punitus de eodem, vel de diſtinctis criminibus grauibus, & nunquam fuit emendatus: apoſtaſia autem ex ſe inter grauia delicta numeratur; vnde in illud pluries reincidens, & in ea perſeuerans, vt ſuſpectus de fide ab Inquiſitoribus reputatur, tanquam contemptor Eccleſiaſticæ cenſuræ excommunicationis, quæ per apoſtaſiam incurritur, vt conſtat ex decreto Concilij Tridentini, vbi habetur. *Quòd ſi quis obdurato animo cenſura annexus in illa per annum inſorduerit, contra eum, tanquam de hæreſi ſuſpectum poſſit procedi. ibid. ar. 14. de quo vide tom. 2. q. 103. art. 3. ad finem, & Sanchez libr. 6. Decalog. capit. 9. num. 4. & 5. Miranda tom. 1. quæſt. 52. art. 2. concl. 1. Portel ſuprà num. 5.*

Trident. ſeſſ. 25. c. 3. de ref. form.

14. Religioſus quatuor committens apoſtaſias, in quibus per multum temporis perſeuerans excommunica-

tus

Digitized by Google

tus ſacra celebrauit, & Sacramentum Pœnitentiæ ſæpe ſæpiùs miniſtrauit, & contra præceptum ſuæ regulę denarios, & pecuniam contrectauit, alearumque ludum prohibitum cum ſæcularibus multoties exercuit cum magno religionis detrimento ac contemptu, Fratrumque & ſæcularium ſcandalo, quos ad ludendum prouocabat, & docebat ludere, & inter ipſos Fratres diſcordias diſſeminabat, mendacijs, & dolis eos diffamando, ſine ſpe correctionis, & emendæ, poteſt optimo iure apud nos Minores expelli à religione. Nam licèt iſte non ſit incorrigibilis de iure ſecundum ſtatuta Ordinis, cùm non proponatur ter conuictus de delictis grauibus, & iudicialiter punitus, nihilominus tamen præſumitur, & eſt incorrigibilis de facto ob tot circunſtantias delictorum, & conditionem delinquentis. Quod poteſt etiam fieri virtute cuiuſdam priuilegij Pij V. pro Ordine Diui Hieronymi, de quo in eius Compend. verb. condemnare §. 1. quo conceditur, vt in delictis grauioribus, aut grauiſſimis (qualia ſunt quæ huic religioſo opponuntur) poſſint prælati punire vſque ad priuationem habitus. *ibid. art. 15. de quo Sylueſt. verb. Abbas num. 6. & verb. incorrigibilis.*

Idem docent in terminis Miranda *dict. art. 2. concl. 2. Portel dict. num. 5.* & faciunt tradita à Iulio Clar. *in practic. crimin. q. 36. numer. 34. Salzed. ad pract. Bernard. Diaz capit. 140. §. incorrigibiles,* vbi docent ex determinatione Parlamenti Pariſienſis, in criminibus grauibus clericum reputari incorrigibilem, vt degradatus poſſit tradi brachio, ſeu Curiæ ſæculari, ſi bis venia illi data fuerit.

15. Generales, & Prouinciales de ſpeciali ipſorum Generalium commiſſione poſſunt expellere apoſtatas, & delinquentes à religione virtute dictę conceſſionis Pij V. cum conſilio tamē Patrum, & Seniorum Ordinis, vel Prouinciæ, nec tenentur illud ſequi, quia conſilium voluntatis eſſe dicitur: ſecus ſi diceretur in conceſſione, de conſenſu patrum, & ſeniorum, vt dicitur Comp. Roderici. in quadam bulla Alexandri VI. in qua hanc facultatem facit Generalibus per ſemetipſos, & Prouincialibus cū conſenſu maioris partis Capituli Prouincialis, tunc enim illi ſtandum eſt, nec ab eo recedere licet, cùm ad actus validitatem requiratur. *ibid. art. 16. & 17. de quo D. Thom. 1. 2. quæſt. 92. art. 2. ad ſecundum. Cardinalis Paleotus de ſacri Conſiſtor. conſult. 1. part. quæſt. 3. art. 1. pag. 19. & 20. idem docens Cordùba in regul. c. 2. q. 21. punct. 1. & 2. Miranda dict. qu. 52. art. 1. Sanchez lib. 7. decalog. capit. 6. n. 2. & 3.* qui alios plures refert, & reſoluit, monachos ſcandaloſos, contumaces, & incorrigibiles meritò à religione poſſe expelli.

16. Addo cum Auctore *tom. 3. addit. ſumm. c. 21. n. 11. & ſeqq.* quòd apoſtata, ſi intra tempus apoſtaſiæ ſacris initietur, ipſo iure manet ſuſpenſus, & nō poteſt in ſuſcepto ordine miniſtrare ſine diſpenſatione Papæ, cap. vltimo, de Apoſtatis, non ſolum propter excommunicationem, quā incurrit, ſed quia ob vitium apoſtaſiæ efficitur irregularis, & inhabilis ad ſuſcipiendos Ordines. Vnde incurrit duas ſuſpenſiones, vnam, ob ſuſceptionem Ordinum ligatus excommunicatione, iuxta ſtatuta Religionis: aliam verò ob apoſtaſiam, per quam ſecundùm ius redditur inhabilis ad ordines ſuſcipiendos. Quod etiam habet locū in apoſtata recipiente ordines minores intra tempus apoſtaſiæ, eius tamen ſuſpenſio non eſt reſeruata Papæ, ſicut illa, quæ contrahitur ex ſuſceptione ordinis ſacri, ex Panormit. *in dict. c. vltimo, de apoſtatis, cū communi, & ſequitur Sylueſt. verb. Ordo, 5. q. 9. in fine. de quo etiā Azor lib. 12. in ſt. moral. c. 17. q. 5. Mayol. lib. 5. de irregularit. c. 34. n. 1. Enriquez lib. 13. de excommunicat. c. 39. n. 1. in fine, & c. 40. n. 1. in fine.* Quidquid dicat cum Suarez *t. 5. de cenſuris diſp. 31. ſect. 6. n. 2. Sanchez lib. 6. decalog. c. 8. n. 26. qui ibi n. 24.* addit eo c. final. ſolius ordinis ſacri in apoſtaſia ſuſcepti vſum vetari, non verò ante apoſtaſiam, & n. 23. ait, diſpenſationem Papæ cum apoſtata, vt in ordine ſacro in apoſtaſia ſuſcepto miniſtret, extēdi quoq; vt poſſit ad ſuperiores aſcēdere.

22. Sed Azòr tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 17. q. 6. reſoluit, talem apoſtatam, etiam non exuto habitu incurrere excommunicationem ipſo facto latam in dicto cap. vt periculoſa, quia finis huius legis, & pœnæ in ea contra temerè habitum ſuæ religionis dimittentes latæ tendit ad id; vt eiſdem periculoſa occaſio euagandi ſubtrahatur; liberè ergo euagantes extra clauſtrum, ſiue habitu induti, ſiue eo exuti, faciunt contra finem dicti iuris, ac proinde videtur in eam cenſuram incurrere. Accedit, quòd in cap. vlt. de apoſtatis, apoſtata religionis deſertor, ſi ſacris tempore apoſtaſiæ initietur, efficitur irregularis, quod denotat excommunicatione ligatum extitiſſe, quando ordines ſuſcepit, & ideò hanc partem in proprijs terminis ſequitur Miranda tom. 1. Manual. quæſt. 51. art. 1. conclus. 2. loquendo de apoſtaſia in foro exteriori, idemque tenet Portel infra ſtatim citandus nu. 7. & alij plures relati à Sancio dicto c. 8. n. 19. quorum ſententia, etſi probabilis, probabilior tamen eſt, quam defendimus noſtri Auctoris cum Sancio loco ſuprà allegato, qui alios plures refert.

23. At quoad nos Minores extra dubium eſt, huiuſmodi cum habitu vagātem monachum incidere in excommunicationem latam in ſtatutis Ordinis Toletanis, titul. de apoſtatis, vbi poſtquàm excommunicantur apoſtatę, declaratur, exeuntes ſine ſuperiorum licentia ſine habitu, vel cum habitu, ſolos, vel aſſociatos eſſe apoſtatas. Sic Portel in addit. ad dubia, verbo, apoſtata, num. 2. vbi docet religioſum noctu furtiuè è conuentu egredientem, etiam cum animo redeundi incidere in eam cenſuram latam in dicto Ordinis ſtatuto.

24. Tranſeuntes ad laxiorem religionem ſine licentia legitima non eſſe verè, & propriè apoſtatas, nec pœnis apoſtatarum ſubijci, licèt mortaliter peccent, docet cum noſtro Auctore *dicta qu. 30. art. 1. tom. 1.* & turba magna DD. Sanchez ſuprà *num. 7. & 8. vbi nu. 9.* addit nō eſſe fugitiuum monachum, qui tranſit ad eandem religionem ſine tali licentia, & ſi nōn eiuſdem rigoris ſit monaſterium, ad quod tranſitum facit, vtrunque tamen ſubſit eidem prælato; ſecus ſi ad diuerſi Ordinis monaſterium tranſeat, vt benè diſtinguit Syluester, *verbo, apoſtaſia q. 4. nu. 9.*

25. Circa reſoluta *num. 2.* idem repetit Auctor *in Addit. ſummæ, tom 3. cap. 12. num. 2. & tenent etiam Azor dict. libr. 12. cap. 13. qu. 5. caſu 16. & cap. 17. quæſt. 10. Monald. conſ. 126. n. 28. volum. 2. Anton. Cucus lib. 3. Maiorum inſtit. tit. 1. num. 157.* & alij multi, quos plena manu refert, & ſequitur Sanchez *dict. cap. 8. numer. 5. & 65.* Quod tamen ibi temperat, ſi ita occultat habitum, vt nil prorſus de eo appareat, nec poſſit dignoſci, cuius religionis profeſſor ſit: ſecus quando à proximè accedentibus videri, & cognoſci poteſt. Vbi etiam addit, nume. 64. eadem excommunicatione ligari eum, qui ita cooperit habitum profeſſis peculiarem, ac diſtinctum à nouitijs, habitu ſuperinduto nouitiorum, vt nullo modo profeſſus appareat. De quo tamen multum dubito, tum quia is habitu nouitiorum ſuperindutus tanquam religioſus à ſæcularibus cognoſci poteſt, nec facilè deprehendi, aut dignoſci poteſt, an ſit profeſſus, nec ne: tum etiam, quòd iſte nō cenſetur verè, & propriè deponere habitum religionis, qui vt plurimum non ita diſtinguitur ab habitu nouitiorum; vt habitus non Regularis iudicetur. Imò habitus nouitiorum lato modo dici poteſt habitus religionis, quo quis indutus non poteſt liberè vagari, quod dictum *cap. vt periculoſa,* vitare intendit.

26. Tertiarias, quas vulgò vocamus, Beatas tertij Ordinis, ab eo ſtatu in perpetuum recedentes, ac matrimonio ſe copulantes non eſſe dicendas apoſtatas, affirmat cum Bañez, & Aragon, Sanchez vbi ſuprà numer 6. non obſtante, quòd vota caſtitatis, obedientiæ, & paupertatis profeſſæ ſint. At profeſſi Societatis Ieſu poſt biennij vota ſimplicia emiſſa, ſi à religione recedant, apoſtatæ meritò appellantur, & eorum pęnis ſubijciuntur, vt docet in terminis idem Sancius dicto nu. 6.

27. Circa reſoluta *numer.* 3. Idem docent Nauarr. *comment. 2. de Regularibus numer. 61. & comment. 3. numer. 51. Anton. Cucus lib. 3. Maior. inſtitut. titul. 1. numer. 130. Saa in ſumma, verbo, religio num. 71. Azor tom. 1. inſtit. moral. libr. 12. cap. 11. quæſt. 7. & 8.* quos refert, & ſequitur Sanchez ſuprà *numer. 17. & 18.* qui id limitat, quando certò, & euidenter conſtat, religioſum à Prælato iniquè vexari, nec illi aliud remedium ſupereſſe, niſi ad ſuperiorem confugere. Item niſi ex ea fuga ſcandalum, ac perturbatio in Religione ſequeretur, quæ tanti momenti eſſent, & ita præponderarent defenſioni illius religioſi, vt meritò illi anteponenda eſſent, vt ex Auctore *tom. 1. ſummæ cap. 43. nu. 1. verſ. verdad es, notat Sancius dicto numer. 17. ad finem*, vbi in his duobus caſibus veram eſſe ſentit ſentētiā Bañez *dicto num. 3 ſuprà citati dub. 1. poſt concluſ. 6. Ad quod conſule tradita à Patre Miranda dicta quæſt. 51. artic. 1. concluſ. 1. prope finem, & Portel verbo, apoſtata numer. 3. & in addit. ad dubia num. 6.* vbi aſſerit, ſe cum officium Prouincialis Miniſtri apud ſuam prouinciam gereret, accepiſſe litteras à Generali Ordinis, quibus teſtabatur, Sacram Congregationem declaraſſe, religioſum fugientem ab inferiori ad ſuperiorem prælatum eſſe apoſtatam. Id tamen limitat caſu, quo iam grauamen paſſus eſt, nec in futurum vlterà iam grauari timet, ſecus ſi nōdum grauatus eſt, ſed certò moraliter timet notabiliter grauandum, tunc enim impunè poſſe adire ſuperiorem aſſerit, & in eo ſenſu veram eſſe ſententiam Nauarri, & noſtri Auctoris *dicto nu. 3.* relatam.

An autem perpetuo carceri, aut triremibus damnato integrum ſit fugere, accenſendus ſit apoſtata, vel fugitiuus? Vide Sanchez ſuprà *nu. 12. & 47.* & nos dicemus infra *reſolutione 48. numer. 6.*

28. Circa reſoluta *numer. 4.* Idem docet citatis Nauarro *lib. 5. conſil. vnico à numer. 9. vſque ad 13. tit. de apoſtatis*, & noſtro Auctore *eo art. 4. Sanchez dicto cap. 8. num. 10.* & hoc non obſtante Bulla Pij V. relata in Bullario. Qui ibidem numer. 11. addit, eodem modo intelligendas eſſe conſtitutiones Pij V. & Gregorij XIII. apud *Compend. Societ. §. 1. & 2.* vbi excommunicatio lata contra recedentes à Societate, ſolos vēros apoſtatas, qui ab ea recedunt animo nunquam redeundi, comprehendit. De quo vide Miranda *dict. articul. 1. concluſ. 2. in fine, & artic. 3.*

29. Sex pœnas apoſtatarum numerat Sancius dicto capit. 8. à numer. 19. & ſeqq. Prima excommunicatio ipſo facto incurrenda, ex dict. capit. vt periculoſa, contra habitum temerè dimittentes, de quo ſuprà numer 21. & 22. diximus. Secunda ſuſpenſio ab Ordine ſuſcepto tempore apoſtaſiæ, capit. final. de apoſtatis. Imò & irregularitas, vt ibidem dicto numer. 22. notauimus. Tertia vt poſtea ad religionem reducti nequeant in prælatos eligi, ex Archidiac. in dict. cap. vt periculoſa, & alijs ab ipſo relatis. Sed meritò hanc pœnam negat ipſe Sancius, vtpote, quòd nullibi in iure reperiatur inflicta, niſi aliunde dicti apoſtatæ irregularitatē incurriſſent. Quarta, vt poſſint vbique extra territorium apprehendi, capit. final. de regularibus, de quo ſuprà numer. 5. diximus. Quinta vt non gaudeant religionis priuilegijs, ex Mandoſ. de priuilegijs ad inſtar, gloſſa 3. numer. 10. Sed decretum Tridentinum, quo nititur, non loquitur de quibuſcunque apoſtatis, ſed duntaxat de recedentibus à religione habitu dimiſſo prætextu profeſſionis nullæ: quod non eſſe extendendum ad alios apoſtatas, tanquam pœnale, rectè probat Sanchez ibidem numer. 34. Vltima pœna contra apoſtatas habetur capit. à nobis, de apoſtat. vbi dicitur, quòd hi ſub graui cuſtodia carcerentur, ſi abiectum habitum reaſſumere nolint, ibique durè afflicti ſolum modo vita ſibi miſera ſuſtentetur, donec à ſuæ præſumptionis nequitia reſipiſcant. De quo vide Hoſtien. in ſumma titulo de apoſtatis §. qualiter puniantur, Bernard. Diaz in pract. crim. canon. capit. 104.

Trid. ſeſſ. 24. ca. 16. de regul.

30. Cir-

30. Circa reſoluta num. 5. Idē repetit Auctor in addit. ſummæ cap. 21. num. 4. & 5. vbi ait, cap. vltimum de regularibus, quo præcipitur prælatis, vt apoſtatas, & fugitiuos fratres requirant, debere intelligi, ſi cōmode id fieri poteſt, ſecluſis ſcandalo, & dāno religioſorum, hi enim vt plurimum ſanos, & bonos ſua lepra inficiunt, & de eorum emenda parum ſpei datur: & vtinam abſcindantur, qui nos conturbant? exclamat cum Paulo S. Bonauentura quæſt. 14. in regul. Fratrū Minor. hoc eſt, qui conturbant puritatem veſtram, pacem, & famam; explicat Seraphicus Doctor. Sed hoc debet intelligi, quando fratris omninò deſperatur reductio, & emenda, vt rectè notat Mirand. *tom. 1. q. 51. art.* 4. Idem docent Corduba *in regulam cap. 2. quæſt. 21. puncto 1. & Sanchez lib. 6. decalog. cap. 9. num. 19.*

Ad Gal. 6.

31. Circa reſoluta nu. 9. nota quòd bona fratrum degentium extra clauſtrum habitu retento, attēto iure communi ſpectant ad monaſteria, quorum filij ſunt, & declarauit Paulus IV. in quadam ſua conſtitutione relata ab Azor, tom. 2. inſtit. moral. lib. 8. cap. 3. quæſt. 5. At ex decreto Gregorij XIII. pertinent ad Cameram Apoſtolicam tanquam ſpolia. De quo varias eſſe ſententias, & diuerſimodè practicari, dicit Portel. in addit. ad dubia, verbo, bona num. 1. ſed rem indeciſam relinquit. Mihi profectò videtur, ſtandum eſſe praxi, & conſuetudini, quæ eſt optima legum interpres. Hoc tamen non habere locum in profeſſis Societatis Ieſu cum votis tantùm ſimplicibus biennij, ſi eijciantur ante ſolemnem profeſſionem, addit idem Portel. dict. num. 1.

32. Circa dicta num. 14. nota cum Sancio dict. 9. num. 4. tripliciter dici poſſe monachum incorrigibilem. Primò quando in criminibus perpetratis cōtumaciter perſeuerat, ſi ſint ſimilia, æquè grauia, aut grauiora, iuxta veriorem ſententiam. Secundò quando ter monitus non deſiſtit. Tertiò ſi aſſignatum pœnitentię locum fugiendo deſerat. Quamuis autem ſolos incorrigi-

biles expelli poſſe, ſtandò in iure cōmuni, tradant D. Bonauent. *dict. quæſt. 14. ſup. regul. D. Tho. quodlib. 12. art. vlt.* At iure ſpeciali, & inſtituto Religionum à Sede Apoſtolica approbato, ob multa alia licita eſt ea expulſio, vt benè notat cum Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 16. quæſt. 3.* Sanchez ſuprà num. 5.

Propter quæ crimina, & cauſus poſſunt expelli ab Ordine religioſi, conſule Miranda *tom. 1. quæſt. 51. art. 2. Corduba ſuper regul. cap. 2. quæſt. 21. pun. 1. & 2. Leſſium lib. 2. de iuſtit. cap. 41. dubit. 14. num.* 106.

Quare verò omnes diſcoli, & incorregibiles non eijciuntur ab Ordine, oſtendit piè, & peregregiè D. Bonau. quæſt. 17. ſuper regul. & refert Corduba dict. quæſt. 21. puncto 4. ad finem. Miranda dict. art. 2. in fine, ad quos breuitatis gratia me remitto.

RETRACTIO.

De bonis Apoſtatarum.

33. Bona Apoſtatarum lucrata per iniuſtitiam obnoxia reſtitutioni, tanquam contra virtutem ſpecialem iuſtitiæ acquiſita ſunt reſtituenda proprijs dominis, à quibus fuerunt ablata, niſi ipſi domini incerti ſint, tunc enim ad prælatos pertinet de illis diſponere, iuxta priuilegium Leonis X. Priuilegia autem Apoſtolica dicta bona applicantia Religioni non ſunt intelligēda, niſi tantum de acquiſitis contra virtutem Religionis, ſeu contra Canones, qualia ſunt quæſita per negotiationē, per artes Medicinę, Chirurgię, vel per officia publica, ac obſequia in curijs Principum exhibita, & alia in iure Eccleſiaſticis prohibita, in c. ſententiam, ne clerici, vel Monach. quæ omnia nō ſunt obnoxia reſtitutioni. Ita Auctor in addit. ſum. to. 3. c. 21. n. 10. iuxta q̄d dēt intelligi, & limitari q̄d olim dixerat, t. 1. q. 30. a 13. Vbi innuit, bona apo-

ſtatarum contra acquiſita virtutem ſpecialem iuſtitiæ pertinere ad Camerã Apoſtolicam, attenta quadam conſtitutione Pij IV. De cuius, & alterius conſtitutionis Gregorij XIII. intellectu latè Suarez *tom. 4. de Religione trac. 6. lib. 3. cap. 2. dub. 4. à num. 20. poſt Nauar. lib. 3. conſil. 10. de teſtamen. in 1. edit. & comment. de ſpolijs §. 7. nu. 3. 4. & 5.* Auctori noſtro in propria ſpecie adhæret. Portel. verbo Apoſtata num. 7. in fine, vide ſuprà nu. 12.

RESOLVTIO VII.

De Baptiſmo.

1 LIcitum eſt Regularibus, etiã Fratribus Minoribus baptizare in extrema neceſſitate, deficiẽte alio Sacerdote, etiam ſi adſint ſæculares ſciẽtes formam baptiſmi pronũtiare. Nec hoc interdicitur dictis Minoribus in ſua Regula, nec alijs Regularibus, etiã Canonicis Regularibus in cap. Monachi, de conſecratione diſt. 4. ſed tantũ leuare pueros baptizatos de ſacro fonte tom. 1. q. 31. art. 1. & 2.

De quo vide D. Tho. 3. p. quæſt. 67. art. 7. Nauar. lib. 3. conſil. 3. nu. 1. de ſtatu Monach. Sylueſt. verb. Baptiſmus, 5. quæſt. 5. & verb. Catechiſmus quæſt. 1. & 3. Idem docet Mirand. tom. 1. quęſt. 43. art. 1. Corduba in regul. cap. 11. q. 4. vbi refert id declaratum fuiſſe in Capitulo Generali Meclinen. anno Domini 1499. & refert etiam Auctor in addit. ſummæ cap. 26. num. 10. Portel. verb. Baptizare, num. 1. & 2. vbi addit, poſſe in caſu neceſſitatis Minoritam etiam excommunicatum non denunciatum baptizare. Vide Sairo lib. 2. de cenſuris cap. 2. num. 16.

2 Licèt extra caſum neceſſitatis, vel ſine licentia parochi mortalis culpæ reatum committant religioſi baptizantes, iuxta cap. placuit, el ſegundo, 16. quæſt. 1. non tamen ob id incurrũt aliquam excommunicationem, vel irregularitatem, cùm nullibi hoc in iure expreſſum inueniatur, ſicut expreſsè ipſis prohibetur ſub cenſura in Clementina Religioſis, de priuilegijs, adminiſtratio Euchariſtiæ, matrimonij, & extremæ vnctionis, ibid. art. 3. & in addit. ſummæ loco citato num. 7. Pro quo Soto in 4. diſt. 4. quæſt. vnica art. 3. concl. 2. idem docet Miranda dict. art. 1. initio.

3. Mendicantes in partibus Indiarum poſſunt baptizare nouiter conuerſos, & eorum filios, & deſcendentes paruulos, etiam quos vulgo Meſtizos, vocant; nõ ſolùm in ſuis Eccleſijs, ſed etiam extra, in locis ad id deputatis, non tamẽ in parochijs alienis per priuilegia Leonis X. Adriani VI. Pauli III. Pij IV. & Pij V. apud Bullarium. Idemque priuilegium habent Minoritæ in terris Saracenorum, & Paganorum à Gregorio IX. Innocentio IV. & Nicolao IV. apud idem Bullarium, & refertur in Compendio. Item poſſunt vti in baptiſmo oleo, & chriſma, & te antiquo vſque ad quatuor annos incluſiuè, ex Gregorio XIII. vbi nouum haberi nequit, idque ſine conſuetis cęremonijs, & extra Eccleſias ob paucitatem miniſtrorum, cùm id ad maius Dei obſequiũ expedire iudicauerint, ex concesſione Pij V. relata in Compẽdio Indico Societatis, quam poſtea confirmauit Gregorius XIII. & ampliauit per aliud decennium, ibidem art. 3. vſque ad 6. & dict. loco addit. ſum. num. 8. vide in Compend. Minor. verb. Baptizare §. 1. idem docent Mirand. ſuprà art. 3. & 4. Portel. num. 3.

Bull. buſ. 3. Leo X. Bulla 2. Adr. 6. Bull. 4. Pij 5. bul. 7. Greg. 9 Bull. 19. Innoc. 4. Bulla 2. Nicol. 4. & in Cõpend. Minor. verb. baptizare §. 1.

N O T AE.

4. Suppoſito quòd religioſis apud terras infidelium integrum eſt baptizare, non erit extra rem quærere, an paruulos filios ipſorum infidelium, inuitis eorum parentibus ſacri baptiſmatis vnda abluere, ac regenerare in Chriſto poſſint? Communis Theologorum ſententia, quam cum D. Th 2. 2. q. 10. art. 12. & 3. p. q. 68. art. 10. reſoluit Azor. tom. 1. inſtit moral. lib. 8. ca. 25. q. 2. tenet; id nullo iure licere, tum

quia

Digitized by Google

quia parentes illa, quam à natura habent patria poteſtate in filios priuari nequeunt, tum etiam, quia ſicut nemo adultus ad fidem compelli debet, ita nec paruuli ad baptiſmum rapi iure poſſunt, reluctantibus eorum parentibus, in quorum voluntate filiorũ aſſenſus veluti ex naturæ compromiſſo tacitè radicatus eſt. Tandem quia nec Chriſtus Dominus baptiſmi inſtitutor, & auctor voluit, vt hoc ſacramentum conferretur ſine proprio cuiuſq; aſſenſu, vel ſaltem parentum expreſſo vel tacito nutu, nec ipſa Eccleſia ſui Diuini ſponſi veſtigijs inhærens aliter ſolet illum conferre, aut hactenus hoc iure, & poteſtate vſa eſt, cùm tot Pij Pontifices, & Chriſtiani Principes, ac Imperatores præceſſerint.

5. Licitè tamen dicti religioſi poſſunt baptizare filios natos ex vno parente fideli, & altero infideli, etiã iſto renuente, vt expreſsè habetur *capit. ex literis, de conuerſ. infidel. & cap. Iudæi, & cap. ſequenti 28. quæſt. 1.* Idem ius eſt, etiamſi pater renuens infidelis ſit, ex dict. cap. Iudęi, dummodo mater fidelis diligenter curet de inſtructione filij baptizati, & caueat ne à patre infideli ſeducatur. Imò ſi vterque parens tam fidelis, quam infidelis filium prohibeat baptizare, poterit Eccleſia illi baptiſma conferre, fortaſſis enim parens fidelis ideò renuit, vt alteri coniugi infideli morem gerat, ac placeat: Eccleſia autem ius habet cogendi fidelem, vt filium offerat ad baptiſmũ, quo renuente eo ipſo ad curam, & prouidẽtiam ipſius Eccleſiæ filius pertinet. Pari ratione ſi vtroque parente infidele exiſtente natus eſt infans, & alter eorum ad fidem conuerſus ſit, optimo iure poterit ille baptizari, non obſtante contradictione alterius parentis infidelis. Ita Azor. dict. cap. 25. quæſt. 3.

9. Item ſi parentes infideles longiſſimè abſint à filijs ſuis paruulis, licebit Chriſtianis, in quorum poteſtate ſunt, eos baptizare, tunc enim perinde habentur, ac ſi omni cura parentum deſtituti fuiſſent, & eorum curã Deus demandauit illis, ad quos tranſierunt, vt ſaluti ipſorum conſulant, & inſtruãtur in rebus fidei, & religionis Chriſtianæ. Eadem pariter ratione infidelium infantes apud nos expoſitos licet baptizare: nam eo ipſo quòd à parentibus derelinquuntur, cẽſentur eorum curam, & patriam poteſtatem ad nos transferre. Aduertant tamen hi, ad quos peruenerint, ne grandes effecti ad ſuos parentes infideles redeant, aut parentes eos recuperent. Ita Azor. ſuprà quæſt. 4.

7. Turcæ nobiles, & Saraceni (vt fertur) interdum ſuos infantes ſolent Chriſtianis offerre, vt per baptiſmi ſalutaris aquam mundati, à fętore corporis ſculorum, aut à dæmonum vexatione liberentur, & bona, ac integra fruantur valetudine. Erit ne licitum Chriſtianis hos baptizare? Non deſunt, qui id affirmant, ęx eo quòd à parentibus ſponte offeruntur ad baptiſmum. Syluest. verb. Baptiſmus 4. quæſt. (quem ad id citant) quæſitum indeciſum reliquit. At negatiua pars omninò tenenda eſt; quia iſti infantes ſtatim poſt baptiſmum parentibus infidelibus redduntur, & ab illis facti adulti impiè inſtruuntur, quo facilè à fide recedũt. Vnde quoties occaſio ſe obtulerit eos liberandi à iure patriæ poteſtatis, licebit vtique eoſdem baptizare, cauendo ne poſtea ad parentes confugiant. Sic docet Azor. ſuprà quæſt. 6.

8. Maior difficultas eſt, an infantes infidelium, qui ſunt mãcipia Chriſtianorum, poſſint inuitis eorum parentibus baptizari. Duplex opinio traditur ab eodem Azor. dict. cap. 25. quæſt. 7. Prima noſtri ſubtiliſſimi Scoti *in 4. d. 4. q. 9. & ibi Durand. q. 6. Gabriel q. 2. art. 5. & dub. 5. & aliorum, qui partem tenent affirmantem. Altera negans, quæ eſt D. Thom. & eius diſcipulorum 3. p. quæſt. 68. art. 10. & 2. 2. quæſt. 10. art. 12. Palud. in 4. diſt. 5. quæſt. 4. art. 3 Soto in 4. diſt. 5. quæſt. 1. art. 1.* cui adhæret Azor. ibid. Quæ ſententia prima fronte licèt videatur aliquam ſpeciem veri, & probabilitatis præ ſe ferre: primam tamen tanquam magis piam amplector, modò filij baptizati à parentibus ſeparentur, ne ab illis ſeducti ad paternam infidelitatem reducãtur, vt reſoluit Villalo-

Digitized by Google

bos 1.*p.ſum.tract.5.diſſ.15.num.3.* additque nu.4.ſeq. filios infidelium, qui non ſunt ſubditi Principum Chriſtianorum, nec bellum illis gerunt, non poſſe licitè baptizari inuitis eorum parentibus. Quam ſententiam adſcribit Diuo Thomæ, & eius ſequacibus loco ſuprà allegato, nec eſſe cõtra Scotum ſuperiùs citatum aſſerit, quia loquitur de ſubditis fidelium, quibus reluctantibus licere eorum filijs baptiſma conferre iuſſu Principis Chriſtiani, eoſque educandos tradi Chriſtianis docent, ibidem ſubtilis Doctor, & eius diſcipuli contra Thomiſtas, teſte Villalobos *d. ti. diſſ.15.num.7.per totum.*

Nec obſtat, quòd pater non poteſt priuari patria poteſtate iure naturæ illi competente. Nam ordo charitatis petit, vt quia paruulis infidelium alia via ſalutis non patet, poſſint eripi à poteſtate parentum, animo eos regenerādi in Chriſto per ſacrum baptiſma, per quod parentibus iniuria non irrogatur: ſed potiùs eorum filijs, & eorũ ſpirituali ſaluti maximopere conſulitur, quam vitam ſpiritualem, & æternam proximi ex charitate tenemur præferre bonis temporalibus, inter quæ numeratur patria poteſtas. Nec poteſt dici, quòd adeſt periculum deſerendi fidem ſuſceptam, & adhærendi falſę parentum ſectæ poſt adultam filiorum ætatem. Nam id periculũ cautè poteſt remoueri, educando illos in Chriſtianis moribus, & inſtitutis omninò abſtractos, & ſequeſtratos à parentibus, vt dictum eſt.

9. Dato autem quòd paruulis infidelium baptiſma conferatur, coactis eorum parentibus, illud ratum eſſe, & firmum tenet communis Theologorũ ſententia, ex D. Thomæ mente *d.q.68. art.10.* vbi Caiet. & reſoluit Azor. *dic. cap.25.q.8.* & probatur efficaciter ex *ca. maiores, §. item quæritur, de baptiſmo,* vbi Innocentius III. definit, quòd ille, qui coactus baptiſmi ſuſcipit ſacramẽtum, ſicut & is, qui ad illud fictè accedit characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum, & vterque ad fidem ſuſceptam tenendam cogatur, ne nomen Domini blaſphemetur: ergo pari, imò maiori ratione dictis paruulis characterem imprimi, inuitis eorum parentibus, dicendum eſt: qui poſtquam ad adultam deuenerint ætatem, in fide baptiſmi ſuſcepta ſtare cogendi ſunt. Nec refert, quod voluntas, ſaltem parentum pro eorum infantibus ad baptiſmum requiritur: quia ſufficit vel tacitus Eccleſiæ conſenſus in miniſtro ſacramenti, vel patrinorum, vt notat Azor. dict. q.8. ad finem. Vel etiã quia in paruulis nullum requiri conſenſum probabiliter quidam credunt.

10. Hinc deducitur, idque maiori ratione (vt videtur) filios infidelium rationis iam compotes, & petentes baptiſmum poſſe iure optimo baptizari, etiamſi impuberes ſint, & renuentibus eorum parentibus; quia facti iam ſunt ſui iuris in his, quæ ad ſpiritualem ſpectant ſalutem, vt docent D.Thom. 3. *quæſt.68. ar.10.* Tabien. *verb. Baptiſmus 7.quæſt.10.* & tradit Azor. *dic. cap.25. quæſt.11.*

11. Idemque dicendum exiſtimo, etiam ſi dubitetur de eorum ad vſum rationis deuentione, cùm petunt baptiſmum: quia præſumitur eum rationis vſum accelerari, ſine quo, & diuini numinis iuuamine nemo poteſt ad Deum venire, nec petere tanto fidei ſacramẽto imbui, quidquid dicat Azor. dict. quæſt.11. in fine. Idque efficaciter probatur argumento c. iuuenis, de ſpõſalibus, vbi Gloſſa verb. dubia, explicans illa verba: Quia tentauit forſitàn quod complere non potuit; dicit: præſumitur quòd erat doli capax, ſiue quia malitia ſupplebat ætatem quoad ſponſalia, ſicut ſupplet malitia quoad matrimonium, cap. de illis, 9. de deſpõſat. impuber. Et in hoc, an conſenſerit puella ante ſeptimum ætatis annũ verſari dubium aſſerit, vbi Hoſtienſis idẽ notat dicens, quòd erat propinqua ætati ſeptenni, & doli capax, argumento cap. fi. de deſponſatione impuberum, ac ideò ex eo contractu, & præſumpto puellæ conſenſu in dubio ortum eſſe impedimentum publicæ honeſtatis ad poſtmodum contrahendum cum conſobrina ipſius puellæ. Cuius textus argumentum, & ratio ſic explicata

maxi-

maximè facit ad rem, de qua agimus, vt diſcurrenti patebit.

12. An verò liceat Principi Chriſtiano Paganos, Iudæos, vel Sarracenos ex ſuis oppidis, ac ex omni ſua ditione expellere, ea lege, vt ſi manere velint, ſacro baptiſmate in Chriſto regenerentur, ſin minus intra certum tẽpus ad deliberandum datum, ex finibus ſuæ ditionis omnino egrediatur? Affirmant Simancas *de Catholicis inſtitutionibus tit. 35. num. 6. & ſeqq.* & alij quos refert Azor. *tom. 1. inſtit. moral. c. 24. quæſt. 4.* Idque ſub noſtram fermè ætatem à rege Catholico Fernando V. & Eliſabella Regina factum fuiſſe compertum eſt. Pro quo eſt quoddam decretum in Concilio Toletano VI. cap. 3. teſte Marineo Siculo lib. 19. & Albertino *in rubr. de Hæreticis in 6. q. 3.* & Simancas vbi ſuprà num. 9.

RESOLVTIO XIII.

De Benedictionibus.

Bullar. oraculo 15. Sixto 4.

1 COmmunis Doctorum tenet, ſimplices Sacerdotes non poſſe benedicere ornamenta Eccleſiæ, idque approbat conſuetudo, quæ vim habet legis, & ſtylus Curiæ, licèt autem Sixtus IV. apud Bullarium conceſſerit Minoribus, vt Sacerdotes Ordinis poſſint benedicere omnia ornamenta Sacerdotalia, & altarium, demptis corporalibus, hoc tamẽ quoad dictos Fratres reſtrictum eſt per quoddam Capitulum Generale ad ſolos Guardianos. Vnde cùm non ſit reſtrictum quoad alios religioſos communicantes cum Minoribus in priuilegijs, rectè poterunt vti tali priuilegio. Nec item quædam ampla conceſſio Gregorij IX. id ipſum indulgentis presbyteris Minoribus exiſtentibus in terris infidelium, vbi copia Epiſcoporum non habetur, etiam quoad corporalia benedicenda, eſt in vſu in illis partibus, *tom. 1. quæſt. 19. art. 1.* De quo Sylu. *verbo, benedictio, num. 4.* Idem docent Miranda, *tom. 2. Manual. quæſt. 40. art. 3. concluſ. 24.* Portel. in *Addit. ad dubia, verbo, benedicere nu. 2.* vbi aſſerit, apud Fratres Prædicatores eſſe in vſu præfatam conceſſionem Sixti IV. nempe vt Sacerdotes ſimplices, ſeu non prælati benedicant ornamenta, &c. exceptis corporalibus.

2. Prælati Regulares, etiam Conuentuales, vt Guardiani, Priores, & ſimiles licitè benedicunt Eccleſias, cœmeteria, oratoria, corporalia, & alia ornamenta Eccleſiaſtica, vbi chriſma non interuenit, ex Gregorio IX. Leone X. & alijs pluribus Pontificib. apud Bullarium. Quod ad Vicarios in abſentia Guardianorum, & Priorum, ſeu Præſidentes habentes principale regimen conuentus extendit Innocentius VIII. qui non ſolùm pro ſuis vſibus, ſed etiam pro alienis hoc ampliauit. Id tamen quoad nos Minores reſtrictũ eſt in Capitulo Generali Mechlinenſi pro noſtro tantùm vſu, vt Collector Minorum, verbo, benedicere §. 14. innuit, ibidem art. 2. vide Mirand. ſuprà art. 2.

Bullar. bulla 13. Greg. 9. & bulla 9. Leo. 10.

Exponitur doctrina Auctoris.

Super quo vacillare videtur noſter Auctor ibi, modò aſſerendo poſſe prælatos prædicta benedicere pro omnibus vbicunque ſint, modò addendo, id eſſe reſtrictum per dictum Capitulum Generale. Ego conſuetudini, quæ eſt optima legum interpres, & praxi Ordinis ſtandum eſſe omnino cẽſeo, quæ tenet, minimè poſſe dictos prælatos benedicere corporalia extra vſum ſuorũ conuentuum, & confirmat Collector Societatis Ieſu, verbo benedicere nu. 3. vbi de prædicta conceſſione ſic aduertit: Quoad benedictionem tamen externorum non niſi neceſſitas vrgeat, & prælati, ſeu Epiſcopi diſtent, & ſine illorum offenſione. Ita refert Portel. verbo, benedicere num. 3. Sed Miranda vbi ſuprà art. 3. indeciſè loquitur ſuper hac re.

3. Prouinciales Indiarum vltra prædicta, etiam pro vſu alieno poſſunt benedicere calices, Epiſcopis in Prouincia non exiſtentibus, ex præfatis Bullis Leonis X. & Adriani VI. quam

au

auctoritatem, ſeu facultatem poſſunt committere, & communicare ſuis Fratribus. Item ex alio priuilegio Innocentij VIII. communicato iam omnib. Abbatibus per Gregoriū XIV. apud Bullarium, Abbates Ciſtercienſes poſſunt calices conſecrare accepto prius ſacro chriſmate ab aliquo Catholico Epiſcopo, etiam pro alieno vſu. Sed hoc non communicatur Prouincialibus Mendicantium, quia non habent exercitium Pontificalium, ſicut dicti Abbates, *ibid. art. 3. & tom. 3. Addit. ſumma cap. 27. num. 1.* Idem docent Miranda vbi ſuprà *art. 4. Portel. verbo, Abbas num. 2.*

Bull. bul. 5. Inno. 8. num. 4. & Bulla 3. Greg. 14.

4. Vbi Epiſcopus ter requiſitus à Regularibus cum debita reuerentia, & inſtantia recuſauerit eorum Eccleſias, altaria, calices, & alia ſimilia benedicere, & conſecrare ſine legitima cauſa, poſſunt iuxta priuilegium Sixti IV. mox citandum, petere horum benedictionem, & conſecrationem ab alieno Epiſcopo, quod non eſt reuocatum per Cōcilium Tridentinum, vbi habetur, quòd nulli Epiſcopo liceat cuiuſcunq; priuilegij prætextu Pōtificalia in aliena diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licētia, quia id in hoc caſu non habet locum. Idem eſt dicendum, quādo talem benedictionem nolit proprius Epiſcopus gratis exhibere, ex eodem Sixto IV. apud Bullariū ibid. art. 4. & 5. idem docent Mirand. vbi ſuprà art. 5. & 6. Portel. verbo, benedicere num. 4.

Trid. ſeſ. 6. ca. 5. de reform. Bull. bul. 37. nu. 76. & 77. Sixti 4. & bulla 34. à num. 17. vſque ad 40. bul. 6. Leon. 10.

5. Epiſcopo diſtante pluſquam duas dietas, ſeu 14. leucas poteſt Prælatus Conuentus benedicere, ſeu reconciliare Eccleſiam pollutam cum aqua ab ipſo benedicta, ex Leone X. apud Bullarium. Aqua verò benedicta ab Epiſcopo ſolùm requiritur pro reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ, non verò benedictæ, ibidem art. 6. De quo Capuccinus ad *Compendium dict. verbo, benedicere* §. 14. *Henriquez tom. 2. lib. 13. cap. 51. §. pollutio*, relati à Portel. num. 2.

NOTA.

6. Nota quòd ex priuilegio Pauli III. pro Societate Ieſu apud Bullariū, poſſunt dicti prælati Eccleſias ſuas, & cœmeteria benedici, aut conſecrari facere à quocunque Epiſcopo, ſi Diœceſanus vltra quatuor menſes id facere diſtulerit. Imò ſi ter requiſitus venire renuerit, etiam non expectatis dictis quatuor menſibus poſſunt dictæ Eccleſiæ, & altaria conſecrari, & benedici à quocumque Catholico Epiſcopo, iuxta dictum priuilegium Sixti IV. teſte F. Ioanne de la Cruz *in ſua Epitome li. 2. cap. 5. dubio 9. concluſ. 3. in fine.*

Bull. bul. 8. Paul. 3. num. 29.

7. Item in eadem Bulla Pauli III. habetur, quòd religioſi in terris remotiſſimis infidelium poſſint Eccleſias, & alia pia loca erigere, & erecta reformare ſine alicuius preiudicio, & veſtes ſacerdotales, Pallas, corporalia, calices, cœmeteria (ſi Epiſcopus non adſit) benedicere, ac prophanatas Eccleſias reconciliare, ſtatutaque neceſſaria facere, factaque mutare, alterare, ac illis addere, vel detrahere, & bis in die celebrare. Ita in præfata Bulla à nu. 36. vſque ad 40. incluſiuè, de quo Portel. in addit. ad dubia num. 3. vbi per errorem forte Typographi. refert pro Paulo III. Gregorium XIII. nullibi enim inter Bullas huius Pontificis reperitur talis Bulla, ſed apud Paulum III. dicta Bulla 8. num. 36. & 37.

RESOLVTIO XIV.

De Benefactoribus.

1 Benefactores monaſteriorum, ſeu religioſorum, qua tales ſunt, nō poſſunt à quoquam moleſtari, aut excommunicari ex Innocentio IV. Leone X. & Paulo III. apud Bullarium. Alijs tamen de cauſis, & nō in odium religioſorum, bene poſſunt excommunicari,

Bull. bul. 26. Inn. 4.

Digitized by Google

nicari, niſi actu ſeruiant ipſis intra ſepta monaſterij ſub obedientia prælatorum viuentes iuxta decretum Tridentinum, tunc enim ab Epiſcoporum iuriſdictione exempti ſunt, tom. 1. quæſt. 33. art. 1. Ad quod vide infrà de excõmunicat. num. 7.

2. Prælati Regularium ex conceſſione Vrbani V. & Iulij II. apud Bullatium, imò & iuxta ius cõmune, poſſunt per ſuas literas benefactorib. communicare ſuffragia, indulgentias, orationes, & alia bona ſpiritualia ſuorũ ſubditorum, & congregationum tanquam habentes auctoritatem diſpenſatiuam communium bonorum communitatis, tam quoad vim ſatisfactoriam, quàm meritoriam. Bona tamen ſatisfactoria neceſſariò, & ſpeciali intentione debent applicari ab eo, qui ea communicat, alias non proderunt his, quibus communicantur quoad vim ſatiſfactoriam, ſecùs quoad vim meritii nã participatio meritorum per viam meriti non ſemper requirit ſpecialem intentionem, vel applicationem, vt quãdo applicantur exiſtentibus in gratia ob communionem ſanctorum. Nec ex hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus, in quantum meritoria, benè tamen in quantum ſatiſfactoria. Vnde ex hac applicatione nõ fit deterior religioſorum conditio, imò aliunde aliquid illis augetur ratione meriti prouenientis ex charitate, qua alijs ſua bona ſatisfactoria applicant, *ibid. art. 2. de quo vide D. Tho. in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. & in addit. ad 3. part. quæſt. 26. art. 1. in corpore, Nauarr. tract. Miſcellaneorum, Miſcellan. 11. nu. 4. & in comment. de Iubileo, & indulg. notab. 31. num. 18. Thomas Vvalden. libr. de ſacramentalibus cap. 24. Soto in 2. diſt. 21. quæſt. 1. art. 4. concluſ. 2. Miranda to. 2. man. q. 50. art. 1, & ſeqq.*

3. Talis communicatio meritorũ non valet ad hoc, vt ipſi participantes ex hoc immediatè abſque vllo bono opere, & diſpoſitione habeant gratiam gratum facietem, & præmium gloriæ, valet tamen ad conſequendum à Deo gratiam conuerſionis, illuminationẽ, & virtutum profectum, & ad collationem bonorum ſpiritualium, & præſeruationem à peccatis, & ab alijs malis animæ, & corporis, quo quis poteſt alteri mereri de congruo, ſeu impetrare à Dei miſericordia liberali, ibid. ar. 3. de quo communis cum D. Tho. *in addit. ad 3. part. q. 27. art. 1. quem etiam vide in 4. diſt. 45. quæſt. 2. art. 1. & 1. 2. quæ. 114. art. 6. & 8. Nauar. diſt. miſcella 11. num. 2. q. 3. 4. & 5. & in enchiridio de oratione cap. 10. nu. 46.* quos referendo multa congerit ad idem Miranda dic. q. 50. art. 2.

4. Prælatus etiam Papa regulariter non poteſt applicare quoad vim ſatiſfactoriam bona facta à ſubdito, pro ſatisfactione ſuorum peccatorum, ipſo inuito, ſed ea dumtaxat, quæ aliàs cedũnt in theſaurum communitatis non ſpecialiter applicata, vel ſuperfluunt facientibus, aut iniunguntur à prælato, aut quæ fiunt in communi, & pro intentione communi, talia namque bona bene prælatus cõmunicat alijs quoad vim ſatisfactoriam, etiã inuito ſubdito, & habente neceſſe eorum. Quoad vim autem meritoriam omnia bona ſubditorum tam priuatim, quàm in communi facta, tam ſupererogatoria, quàm obligatoria poteſt prælatus applicare, cùm exinde nulli fiat præiudicium, imò ex eo fit melior conditio operantis ex multitudine participantium, ibidem art. 4. de quo Corduba *lib. 3. de indulg. quæſt. 42. artic. 5. diſt. 4. Soto in 4. diſt. 21. q. 1. art. 4. concluſ. 2. Nauar. d. miſcell. 1. num. 9. q. 9.*

Idem tradit Miranda ſupra artic. 3. concluſ. 1. vbi concluſ. 2. addit, in aliquo caſu ſpeciali, ex cauſa vrgenti poſſe prælatos ſuorum ſubditorum bona, etiam ipſis inuitis, alicui inſigni benefactori, cui voluerint, communicare ex Soto, & Doctoribus ſuprà allegatis.

5. Bona præterita iam facta, ſi dũ fiunt, non applicantur, ſaltem virtualiter, nequeunt ampliùs applicari à faciente, vel à prælato quoad vim ſatiſfactoriam, quia iam ſunt recluſa in cõmuni theſauro Eccleſiæ, nec poſſunt ab aliquo in priuato theſauro reſeruari pro tẽpore futuro, vt tunc applicentur.

Digitized by Google

tur. At quoad meritum poſſunt optimo iure applicari etiam præterita bona, nam de meritis quoad vim meritoriam non cögregatur communis Eccleſiæ theſaurus, ibid. art. 5. de quo D. Bonau. *in 4. diſt. 20. quæſt. 3. Corduba lib. 3. de indulg. q. 42. puncto* 3. Nauar. ſuprà num. 7. Miranda ſupra art. 4.

6. Communicatio bonorum communitatis facta à prælatis per ſuas literas benefactoribus, intuitu benefactorum non participatur, niſi pro rata ſecundùm quod plus, minuſue benefactores ſunt: ſecus ſi fiat communicatio intuitu ſolius charitatis ad beneplacitum prælati, nam tunc valebit conceſſio ſecundùm intentionem ipſius communicãtis quoad vim ſatisfactoriam, & meritoriam, ibid. art. 6. de quo Corduba vbi ſupra puncto 9. Miranda ſup. art. 5.

7. Hæc communicatio multũ differt ab indulgẽtiarum communicatione. Primò, quia ad eam non vtuntur prçlati iuriſdictionis claue, nec per eã remittuntur, aut relaxantur pœnę peccatorum, ſicut in indulgentijs. Secundò, quia hic non applicantur merita paſſionis Chriſti, quæ ſunt infinita recõdita in theſauro Eccleſiæ, ſed bona communitatis, quæ ſunt finita, & limitata. Tertiò non fit auctoritate poteſtatiua, ſed tantũ poteſtate naturali, quã quis habet ad diſtribuendum bona ſua aut ſibi commiſſa. Vnde per hanc communicationem non liberatur participans in foro Dei, & Eccleſiæ à pœnitentijs iniunctis à ſacerdote, ſicut in indulgentijs, cùm merita applicata nõ ſint infinita. Tandem quia indulgentię valent ad ſatisfactionem pœnarũ Deo debitarum pro peccatis, hęc autẽ cõmunicatio valet pręcipuè ad impetrationem bonorum, aut remotionem malorum per viam meriti de congruo: ad ſatisfactionem tamen pœnarũ valebit, ſi id intendat applicans. Vnde nõ ſuſpenditur per Bullam cruciatæ, aut aliam bullam ſuſpendentem indulgentias. *ibidem art.* 7. De quo D. Tho. *in 4. diſt. 20. art. 3. & 4. & in addit. ad 3. par. quæſt. 26. art. 1. Nauarr. de indulg. notab. 31. num. 21. & 22. & diſt. miſcell. 11. nu. 4. quæſt. 6. Corduba dicta quæſt. 42. pun. 4. Soto in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art.* 4. Miranda ſupra art. 6.

8. Hoſpitantes Fratres Minores de Obſeruantia, qui vulgo, Germani, vocantur, habent in Hiſpania inter alia priuilegia regalia, quòd non teneãtur contribuere pro commodandis militibus quod in oppidis inter oppidanos ſeu ciues diſtribuitur, de quo infrà redibit nobis ſermo, tom. 2. q. 40. art. 2.

RESOLVTIO XV.

De Beneficijs Eccleſiaſticis.

1 BEneficium aliud eſt ſęculare, quod per clericos ſæculares adminiſtratur, & aliud regulare, quod religioſis, & monaſterijs addictum eſt. Sæculare aliud eſt cum adminiſtratione, ſeu cura, & dicitur curatum, & aliud ſine cura, ſeu adminiſtratione, & dicitur ſimplex. Regulare item eſt in duplici differẽtia, aliud vocatur duplex, vt Abbatia Regularis, & Prioratus clauſtralis, quia illud obtinens duplici honore fungitur, ſcilicet circa perſonas, & circa res monaſterij. Aliud dicitur ſimplex, vt Prioratus ſimplex, & monachatus regularis, quia illud obtinentes ſimplici honore tantùm funguntur. *tom. 1. q. 34. art. 1.*

2. Beneficium autem ſæculare, ſeu Eccleſia ſæcularis vnita beneficio, & Eccleſiæ regulari ſortitur naturam, & priuilegia regularis, cui vnitur, & ſubijcitur. Sed aduerte, quòd modò ex decreto Concilij Tridentini Epiſcopus non obſtante quocunque priuilegio poteſt examinare huiuſmodi vniones perpetuas à quadraginta annis citra factas, ibidem in fine, & to. 3. ſum. cap. 32. nu. 20. de quo Peruſio de vnione Eccleſiæ cap. 2. & latiſſimè Sanch. traditis multis *lib. 7. decalog. cap. 29. à nu. 145. & ſequentibus per totum.* Quod examen poſſe fieri, etiamſi per decennium

Trid. ſeſſ. 7. c. 6. de refor. & ſeſſ. 24. c. 13. verbo in vnionibus.

nium non conſtet de talibus vnionibus, addit Auctor *dicto numero vigeſimo, addit. ſumm.* vide infrà in notis *numer. 29. vſque ad* 40.

Pro vnionibus beneficiorũ & quod tempus requiratur ad probãdam vnionem, vide Rebuffum in praxi benefic. lib. 1. tit. de vnionibus benefic. à num. 34. Maſcard. de probat. concl. 179. & 586. & 1413. Menoch. de præſumpt. libr. 6. quæſt. 80. Nicol. Garcia de benefic. p. 1 2. cap. 2. numer. 225. & 226. quos refert Barboſa dict. ſeſſ. 7. cap. 6. de reform. & tradit Auctor dict. num. 20. vbi docet, per ſolam poſſeſſionem non probari, nec præſumi vnionem in forma ſolemni, niſi concurrat tempus immemoriale, & ad id refert quandam declarationem Cardin. Vide Sanch. ſuprà numer. 179. & in notis infrà num. 32.

3. Aliqua ſunt beneficia regularia, quæ Manualia dicuntur, quæ nomen, & naturam beneficiorum imitantur, propriè tamen beneficia nõ ſunt, quia illis præfecti amouentur ad nutum Abbatis, vel Prioris, ſi iuſta amotionis adſit cauſa, aliàs ſine cauſa amotus poterit implorare ſuperioris auxilium. Quæ beneficia, ſeu Prioratus regulares adminiſtrationis cauſa tantum eſſe dicuntur: nam quæ naturam induunt beneficij perpetui, eorum Præfecti etiam perpetui erunt, nec per Abbatẽ amoueri poſſunt, & idẽ iuris eſt, quando beneficium à Pontifice cõceditur, vel confirmatur ex certa ſcientia, & expreſſa qualitate, ex gloſſ. *in cap. porrectia, verb. confirmentur, de confirmat. vtili, vbi Abbas num. 4. ibid. art. 2. de quo vide Nauar. libr. 1. conſ. 3. tit. de Presbyter. verſ. 4. quod nec ratio in 1. edit. num. 5. Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. numer. 16. & lib. 7. cap. 29. à num. 106. & præcipuè num. 122. & num. 130. vide infrà in notis num. 42.*

4. Regularia beneficia regularibus dumtaxat, & ſæcularia ſæcularibus cõferenda ſunt, cap. nullus, de electione, & patet ex priuilegijs ſancti Ioannis Hieroſolymitani. Rurſum regularia beneficia, vt Prioratus Eccleſiarum, vel adminiſtrationes, non debent conferri monachis alterius ordinis, niſi eius, per quos ſolet poſſideri, ſine auctoritate Papæ, c. cùm ſingula, §. prohibemus in 6. Item debent eſſe expreſſè profeſſi in tali religione, vel habitum omninò ſuſcipere, & profeſſionem in illa emittere tenentur ex Concilio Tridẽtino, ibid. art. 3. de quo Selua *de benefic. p. 3. quæſt. 11. num. 130. Nauar. conſ. 9. de præben. Zerola in praxi Epiſcop. p. 2. ver. beneficium, nu. 5. p. 35. Azor inſt. moral. p. 2. lib. 3. cap. 26. q. 4. 5. & 6. Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 29. & ſequentib. Et in defectu regularium poſſe beneficia regularia clericis ſæcularibus conferri tenent Gonzales ad regul. 8. cancellariæ gloſſa 8. nu. 43. Garcia de beneficijs p. 7. c. 10. nu. 16. Azor dict. quæſt. 6. additque Gonzalez num. 77. & 78.* Sacram Congregationem Cardinalium cenſuiſſe, ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales regularibus prouideri conſuetas poſſe conferre, etiam clericis ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem omninò emittere teneantur, non tamen Abbatias, & beneficia adminiſtrationem habentia. Ita refert Barboſa in remiſſ. ad Tridẽtinum dict. ſeſſione 14. capit. 10. de reformat. idem reſoluit in nouitio habere locum Sanchez li. 7. decalogi c. 4. n. 24. etiam inconſulto Papa, ex declaratione Cardin. relata à Gonçalez, vbi ſuprà num. 78.

5. Mendicantes, cùm iam habere poſſint bona in communi, conſequenter etiam beneficia Eccleſiaſtica obtinere optimo iure poſſunt, vt colligitur ex quadam conceſſione Sixti IV. facta Carmelitis apud Bullarium, qua per communicationem fruuntur cæteræ Religiones. Auctor *in addit. ſummæ* 104. *tom. 3. cap. 36. num. 1. idem docet Sanchez dict. lib. 7. cap. 29. num 37. & nos latius dicemus infrà num. 51.* Bullar. bul. 37. Sixti 4. n.

6. Monachus non poteſt promoueri in Eccleſia collegiata ad canonicatũ, vel ad aliud beneficium ſimplex, benetamen ad dignitatẽ, vel præpoſituram ipſius, vel alterius curatæ Eccleſiæ ſæcularis, etiam Cathedralis, ob rationẽ curæ, & prædicationis. At in monaſterio habente populum, monachus illius

lius curam habere nõn poteſt,ſed clericus ſæcularis præficiendus eſt,cap.1. de capellis monachorum. Quod mirabile reputat Abbas in cap.quod Dei timorem, de ſtatu monachorum, laborans circa rationem diuerſitatis circa hos duos caſus,ibidem art.4. Sanchez ſuprà num.34.vide à nobis dicenda infrà num.52.

7. Nulli religioſo licet acceptare beneficium in Eccleſia ſæculari ſine licentia ſui prælati cap.ſi religioſus, de elect.in 6.ſecus facta electio ipſo facto viribus omninò euacuatur, vt ibidem dicitur,aut ſine diſpenſatione Apoſtolica,etiamſi promoueatur in Papam,ex quadam gloſſa ſingulari in ca. quam ſit, §. nullus monachus 18.qu.2. Prælato autem renuente cõſentire ad id,ille compellendus eſt, neceſſitate, aut vtilitate exigẽte,ob bonum publicum. Immò apud quaſdam religiones non licet electioni de ſe factæ conſentire, ſeu acceptare, & à fortiori nec procurare,vel per alium impetrare abſque Capituli,vel Generalis licentia, aliàs caret impetratis,& inhabilis perpetuò redditur ad alia: quòd ſi monitus intra tres dies nõ acquieuerit, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrit,à qua,niſi ſatisfactione ſubiectionis facta prohibentur monachi illum abſoluere in virtute ſanctæ obedientiæ,& maledictionis æternæ, ex Eugenio IV. apud Compendium Ciſter. *titulo beneficia Eccleſiaſtica* §.2.*ibidem art.5. de quo Abbas in ca. quoad Dei timorem, Sanchez dict.cap.29.nu.57.& ſequentibus*, qui idem docet cum Auctore & nos dicemus infra num.54.

8. Item nullus religioſus ad aliquod beneficium ſæculare,vel regulare admiſſus admitti poteſt in capitulis Generalibus,prouincialibus,ſeu cõgregationibus, aut alijs negotijs ordinis, niſi cum conſenſu generalis, ſub pœna excommunicationis, quam admiſſus,& admittens ipſo facto incurrunt,ex conceſſione Calixti III. & Sixti IV. ibidem in fine. idem docent Mandõſius de priuilegijs ad inſtar,gl. 3.num.11. Sanchez *lib.6. decalog.cap.6.nu.33.* Qui licèt agat ibi de Epiſcopo monacho, idem extendi ad parochum innuit num.36.

9. Monachus factus rector alicuius Eccleſiæ ſæcularis pertinentis ad Epiſcopum ab obedientia ſui prælati abſoluitur, & imperio Epiſcopi ſubijcitur, nec ad obſeruantias regulares ſeruandas tenetur, quæ commodè non compatiuntur cum executione ſui beneficij. In omni tamen caſu habitum deferre tenetur, nec illi proprium habere licet, ſed tantum adminiſtrationẽ fructuum beneficij ſibi crediti. At ex quadam conceſſione Gregorij XI. apud Bullarium præfatus monachus curatus ſuis ſuperioribus,eorumq; correctionibus omninò ſubijcitur, ac ſi talem munus non haberet, vt in ſimili de cappellanis Papæ decernitur in præfata Bulla Gregorij XI. & eſt conforme concilio Tridentino ſtatuenti:Ne quis regularis ſine ſui ſuperioris licentia,cuiuſuis operis prætextu ſubijciat ſe obſequio alterius, ibidem art. 6.de quo Sanchez lib.6.decalog.cap.6.numer.36.

Bull. bul. 1.Greg.11 Trid. ſeſ. 25.c.4.de reg. Bull. bul.32. Leo X.

Ad quod etiam eſt quædam Bulla Leonis X. pro prædicatoribus apud Bullarium, vbi decernitur,quòd religioſi quantumuis exempti,& licentiati à Papa ad ſeruiendum alicui beneficio,ſint ſubiecti ſuis prælatis regularibus, niſi aliàs à Sede Apoſtolica habeant Eccleſias parochiales, aut earũ perpetuas Vicarias illis actualiter ſeruientes. Ad quod vide Azor.*tom.1.inſtit.moral.cap.19.quæſt.15.* Sylue.verb. religio.7.q.11. F.Io. de la Cruz de ſtatu Relig.lib.1.cap 6.concluſ.2.Sanch. lib.6.cap.6.num.36.agentes de abſolutione a obſeruantijs, de quibus ſuprà, & nos latiùs dicemus infra num. 58.

10. Religioſus beneficiarius quærit Eccleſiæ, vbi habet beneficium nõ ſubiectum ſuo monaſterio, vel Ordini. Et idem dicendum eſt de habente beneficium monaſterio ſubiectum nõ pleno iure, vel etiam iure pleno,dum modo non ſit ad nutum Abbatis amouibile. Imò idem iuris eſt, ſi habet illud conceſſum à Papa ex certa ſententia ad vitam ſuam,ſiue beneficium pleno iure ſubſit monaſterio, ſiue nõ,ſiue

ad

Digitized by Google

ad nutum prælati ſit amouibile, ſiue
non, quia in omnibus iſtis caſibus talis
religioſus deſinit eſſe ſub obedientia
ſui prælati, ſaltem quãtum ad hoc, nec
nec ab eo poteſt amoueri ad clauſtrũ
reduci, ibidem art. 7. De quo Nauar. in
c. non dicatis 12. q. 1. nu. 6. Faciunt tra-
dita à Sanchez libr. 6 Decalog. cap. 6.
num. 14. vbi agit de Epiſcopo, & bene
ficiario monacho diſponente de ſuis
redditibus inter viuos, non tanquam
dominus, ſed tanquã adminiſtrator vi-
de infra nu. 60.

11. Monachus non poteſt cogi à ſuo
prælato ad acceptandum beneficium
ſæculare, vel Regulare alterius Ordi-
nis, vel monaſterij, niſi beneficiũ con-
ſuetum ſit regi per monachos ſui mo-
naſterij, tunc enim obedire tenetur il-
lius præcepto, cùm ſit ſecundùm re-
gulam, pertineatque ad monaſterium
adminiſtratio talis beneficij; ibidem
art. 8. De quo Nauar. *in dict. cap. non di-*
catis dict. num. 6. & comment. 4. de Regu-
laribus nu. 23. Sanchez citans noſtrum
Auctorem, *lib. 6. Decalogi cap. 2 nu. 51.*

12. Licitè poteſt cogi à prælato mo
nachus ad relinquendum beneficium
manuale, etiam abſque aliqua cauſa,
dummodo non faciat malo animo. At
non poteſt ipſum cogere, aut habilem
reddere ad duo beneficia, etiam ſui
Ordinis, vel monaſterij, cap. cùm ſin-
gula, de præbend. lib. 6. niſi fiat de au-
ctoritate, & diſpenſatione Papæ, ſine
qua monachus non poteſt duas Eccle-
ſias parochiales in titulum poſſidere,
cap. monach. ca. quod Dei timorem de
ſtatu monachorum. Auctor. ibid. art.
9. De quo Nauar. vbi ſupra num. 23. &
65. Rebuff. in Praxi benefic. tit. de di-
ſpenſat cum Regularibus num. 8 & 9.
Sanchez lib. 7. Decal. cap. 29 num. 78.
& loquens de amotione beneficij ad
nutum Abbatis nu. 110. & ſeq. De quo
vide infrà ĩ notis *n. 42. & 61. vſq; ad 63.*

13. Collatio, & inſtitutio benefi-
ciorum Regularium, etiam auctoriza-
bilis pertinet ad monachos, & ad mo-
Bull. Bul. naſteria, quibus ſunt vnita, nec Epiſco
11. & 12. pi in eorum vacatione poſſunt edicta
Sixti 5. & proponere, nec ad concurſum vocare
permulta priuilegia Apoſtolica con-
firmata à Sixto V. pro Ordine S. Bene Bull. vni-
dicti, & pro Congregatione S. Ioannis ca Vrbani
Euangeliſtæ (Loyos vocant apud Por- 2. num. 7.
tugalliam) de quibus in Bullario, dũ-
modo deputati ad ſeruiendum Eccle-
ſijs, ſeu beneficijs, etiã ad nutum amo-
uibiles, ab Epiſcopo præuio examine
approbētur: Exceptis monaſterio Clu-
niacenſi, & alijs monaſterijs, & locis
in quibus Abbates, Generales, aut Ca-
pita Ordinum ſedem ordinariam, &
principalem habent, aut alij Regulariũ
ſuperiores iuriſdictionem Epiſcopa-
lem, & temporalem, in parochos, & pa
rochianos exercent. ex Decreto Trid. Trid. ſeſ.
ibid. tom. 1. q. 36. art. 1. & tom. 3. Summæ 25. ca. 11.
cap. 23. num. 21. De quo Azor. idem do- de Regul.
cens, *tom. 1. inſti. moral. lib. 12. cap. 22. q.*
9. Sanchez dict. cap. 29. num. 108.

14. Conſtitutio ſalarij pro ſeruiē-
tibus Eccleſiis Regularibus non præ-
latorum Regularium arbitrio, ſed Or-
dinariorũ iudicio relinquitur, ne par-
uitate ſalarij Rectores cogantur aliun
de neceſſaria quærere, & cura anima-
rum negligenter exerceatur, ex Sixto
V. apud Bullarium, & eſt conforme Bull. bul.
Concilio Tridentino, vbi imponitur 14. Sixti
ordinarijs dicta beneficia viſitãtibus: 5. Triden.
Vt per idoneos Vicarios perpetuos, ſi ſeſ. 7. c. 7.
opus fuerit, prouideantur ab eis, cum de refor.
tertia parte fructuum, aut maiori, vel & ſeſ. 25.
minori, arbitrio ipſorũ, portione etiã cap. 16. de
ſuper certa re aſſignanda, ibidem de- reform.
putandos, non obſtantibus quibuſcum-
que priuilegijs, Vnde monaſteria, qui-
bus ſunt perpetuò vnita dicta benefi-
cia, non poſſunt ad libitum alterare
ad antiquum ſtatum Eccleſiæ, ſed te-
nentur conſeruare Rectores, ſeu Vica-
rios in eodem antiquo ſtatu, ibid. ar. 2.
Ad quod emanauit quædam conſtitu-
tio Pij V. anno Domini 1567. die 15.
Nouembris, incipit, ad exequendum,
quæ eſt hodie ſeruanda, teſte Gonça-
lez *ad regulam 8. Cancellariæ gloſſa 5. §.*
3. num. 79. & refert Barboſa *in remiſſ.*
ad Trident. dict. cap. 7. num. 2. Idem do-
cet Sanchez *lib. 7. Decalog. cap. 4. nu. 14.*

15. Epiſcopis non competit ius vi-
ſitandi Eccleſias Ordinum Militariũ,
& aliorum Regularium, quia ſunt nul-
lius diœceſis, ex conceſſione Lucij III.
&

Digitized by Google

& Gregorij Papæ, nòn obſtante Concilio Tridentino, vbi decernere videtur, quòd Epiſcopus proximior viſitet Eccleſias, quæ nullius Diœceſis ſunt, nam id de Eccleſiijs ſæcularibus, & nõ de Regularibus debet intelligi, vt colligitur ex verbis eiuſdem Cõcilij. Et eodem modo debet intelligi aliud decretum eiuſdem Concilij, vbi habetur, quòd ordinarius cuiuslibet loci teneatur quolibet anno viſitare omnes Eccleſias, quamuis exemptas. Loquitur enim de Eccleſiis ſæcularibus exemptis, Eccleſiæ namque Regulares à ſuis ordinarijs ſolẽt viſitari, & habent priuilegium Apoſtolicum, quòd non viſitentur ab Epiſcopis, & Conciliũ præcipit debere circa hoc ſeruari Regularium priuilegia. Ordo Militaris de Alcantara habet plures Bullas, quæ declarant dictum Ordinem eſſe nullius diœceſis. Item Ordo Militaris de Auis in Portugallia habet aliam Bullã Leonis X. confirmatam per Gregorium XIII. vt Fratres, Priores, & Curæ reſidentes in Eccleſijs dicti Ordinis nõ puniantur, nec caſtigentur per Epiſcopos, aut Archiepiſcopos diœceſum, vbi reſident, nec ratione delicti, nec ratione beneficiorum, nec ratione exercitij ipſorum, etiam ſi ab ipſis conferãtur, quia non decet eoſdẽ puniri in duobus tribunalibus Ordinis, ſcilicet, & Ordinarij, quæ Bullæ extant in Conuentu de Auis, & contra ius non viſitandi dictas Eccleſias non currit minor præſcriptio, quàm centum annorũ, ex quodam priuilegio Eugenij IV. cõceſſo monaſterio S. Pauli extra muros Romæ confirmato per Pium IV. quo gaudent aliæ Religiones, extatque in Bullario, ibidem art. 3. Ac quod vide tradita ab Azor. *tom. 2. inſtit. moral. ca. 30. q. 10. & 13. ad finem*. Ad quod eſt quædam declaratio Cardinaliũ apud Marzilla *lib. 4. tit. 7. pag.* 539. in hunc modum. Beneficia ſæcularia tantùm, non autem Regularia in vim huius decreti ab Ordinarijs viſitari poſſunt. De quo vide Zeròla *in Praxi Epiſcop. verbo, viſitatio, pag. 341. par. 1. & verbo, exempius par. 2. Inſt. Moral. lib. 3. c. 40. q.* 10. relati à Barboſa *in remiſſ. ad Tridentinum dict. ſeſſ. 7. c. 8. de reformat.*

Trid. ſeſ. 24 c. 9. de ref. Trid. ſeſſ. 7. c. 8 de refor.

Trid. ſeſ. 25. c. 8. & 20. de ref.

Bull. Bul. 24. Greg. 13.

Bull. Bul. 17. Eug. 4. ſu. 25.

Alia Bulla extat apud Bullariũ Gregorij XIII. in qua declarat Militiam S. Ioannis eſſe exemptam à viſitatione, correctione, vel reformatione Ordinariotum, præterquã in his, quæ animarum curam, & adminiſtrationem ſacramentorum concernunt. Sed Bulla huius Pontificis pro Militia Auis eſt amplior quoad hoc, quàm illa, quæ ſupra à nobis eſt relata.

Bull. Bul. 8. Greg. 13.

16. Ex his deducitur, quod Priores, ſeu Curati dictorum Ordinũ ſeruientes beneficijs, & Eccleſiis pleno iure dictis Militijs ſubiectis non poſſunt ab Epiſcopis caſtigari, aut excõmunicari, etiam delinquentes in ſuo officio parochiali, ſeu ſacramentorum adminiſtratione, & alijs ad ſuam curã pertinentibus, non obſtante decreto Tridentino: quia licèt ibi detur facultas Epiſcopis viſitandi, & corrigendi omnes Curatos, etiam Regulares in his, quæ pertinent ad curam animarũ, & ſacramentorum adminiſtrationem, excipiuntur tamen ibidem Regulares ſubiecti ſuperioribus iuriſdictionem ordinariam Epiſcopalem, & temporalem in parochos, & parochianos exercentibus, qualem habent Magiſtri dictatum Militiarum. Dictum enim decretum tantùm procedit in Regularibus, qui ſunt deſtinati ſeruitio Prioratuum ſuorum monaſteriorum, quantũ ad regimen eorũdem Epiſcopis ſubiectorum, iuxta *cap. 1. § in eor, de priuileg. in 6.* innouatum in Concilio Tridentino, quæ ita debent intelligi, ibid. art. 4. De quo Couar. *in Pract. quæſtionib. cap. 11. nu. 5. & Syluest. verb. exemptio in fine.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 11. de Reg.

Trid. ſeſ. 7. c. 14. de refor.

17. Nec ſententia Conſilij Regalis declarans Epiſcopum non facere vim viſitando, aut prętendendo viſitare Eccleſias dictorum ordinum, & puniendo religioſum Curatum delinquẽtem in adminiſtratione ipſius Curatus, nocet iuri ipſorum Ordinum, etiamſi dictus monachus Curatus huiuſmodi ſententiæ obedierit, ſeque ſubiecerit correctioni Epiſcopi: Nam talis ſentẽtia tanquam à iudice non competente lata omninò irrita, & nulla fuit, habet

enim

enim Fratres præfatarum Militiarum ſuos proprios iudices aſſignatos à Rege Catholico Hiſpaniæ virtute cuiuſdam Breuis Apoſtolici ad decidendas lites inter dictos Ordines Militares, & Epiſcopos. Nec conſenſus dicti monachi curati in ſententia Conſilij Regalis obſtat, nullus enim Eccleſiaſticus poteſt in iudicem non ſuum conſentire abſque expreſſa licentia ſui iudicis, cap. 1. cap. ſi quis contra, cap. ſi diligenti, de foro competenti. Quod à fortiori procedit in Regularibus, qui non habent velle, nec nolle, & ſunt notorie exempti, nullus autem exemptus Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectus poteſt iuri, ſeu priuilegio ſuo renunciare; abſque licentia Papæ. Super quo fuit data quædam ſententia definitiua à Catholico Rege Philippo auctoritate cuiuſdam Breuis Gregorij XIII. in fauorem Ordinis Alcantaræ contra Epiſcopum Salmantinum. *ibid. art. 5.* Ad quod vide gloſſam *in cap. ſi. ſignificaſti, verbo, Clericus, vbi DD. de foro competen. Abb. in dict. cap. 1. num. 2. & 2. conſil. 25. quæſt. 2.*

18 Oblationes, & anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur ipſis Commendatarijs, nec enim debentur dictæ oblationes, & anniuerſaria niſi intereſſentibus, ad inſtar diſtributionum quotidianarum apud Eccleſias Cathedrales ibidem art. 7. De quo Panormit. *in cap. paſtoralis, § ad hæc, quæ fruct. à prælatis.* Vilaſe. *lib. 1. conſultat. 14.* Didacus de la Mota *de confirmat. Ordinis S. Iacobi lib. 2. cap. 1. §. 10. probat. 8. fol. 193.*

19. Beneficium nouitij non vacat ante eius profeſſionem, nec eſt cuiuis conferendum, niſi de eiuſdem aſſenſu. *cap. beneficium, de Regular. in 6.* Cuius renunciatio intra annum nouitiatus facta non tenet, nec poteſt fieri, niſi paulo antè profeſſionem, quando ſcilicet nouitius eſt iam receptus à Fratribus, & accinctus ad illam emittendam, omniaque ad id parata, ita vt, moraliter loquendo, indubitanter effectum ſortietur profeſſio iuxta mentem Concilij Tridentini, & ſacrorum Canonum volentium nouitios in ſua libertate cõſeruare vſque ad profeſſionem, Trid. ſeſſ. 25. de Regul. ca. 16. cui hoc modo rectè prouidetur, tom. 1. quæſt. 37. art. 1. & 2. De quo Azor Inſtit. Moral. 2. part. lib. 7. cap. 15. quæſt. 4. Flamin. *de Reſignat. libr. 3. quæſt. 13. n. 3. Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 4. à n. 2.*

20. Beneficiarius, ſeu Curatus committens homicidium non priuatur ipſo facto beneficio, ſed per ſententiam iudicis eſt priuandus, non obſtante Cõcilio Trident. in quo tantum definitur, quòd homicidæ nullum beneficiũ Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. Eccleſiaſticum de nouo conferatur, de refor. *tom. 1. quæſt. 25. art. 16.* De quo Nauar. *cap. 27. num. 259. & in c. ſi quando, exceptione 9. de Reſcriptis, Couar. cap. ſi furioſus 2. part. §. 3. num. 6. Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 139.* agens in genere de delicto priuatione digno.

De intellectu dicti decreti Trident. vide Reginald. *in praxi fori pœnit. libr. 30. tract. 2. num. 112. Conedo libr. 1. pract. quæſt. 24. nu. 13. & ſequentibus,* Ægidium *de ſacrament. tom. 2. diſp. 18. à numer. 7 ſo ledoſm. in Summa 2. p. tract. 8. de inſt. commutatiua cap. 28. concluſ. 14. diff. 1.* & nos latiùs dicemus infrà in notis, *num. 72. & 73.*

21. Beneficium ſæculare collatum Regulari, & ab eo per ſpatium 40. annorum poſſeſſum efficitur regulare, licet vnicus interuenerit collationis actus, nam actus vnus habens cauſam ſucceſſiuam, & continuationem temporis habilis ad conſuetudinem inducendam ſufficit, vt conſuetudo inducatur. *cap. cum de beneficio, de præbendis in 6. Auct. tomo 1. q. 69. artic. 2. §. ſecundum requiſitum.* De quo late Sanchez *libr. 7. decalogi cap. 29 nu. 16. & 17. & n. 20. vſque ad 18.* vide infrà *in notis n. 27. vt 28.*

22. Non eſt priuãdus beneficio Eccleſiaſtico clericus niſi ob graue crimen, *c. inuentum 16. q. 7.* Nec pœna priuationis à beneficio poteſt imponi à iudice, niſi expreſſa ſit in iure, iuxta Gloſſam *in cap. final. de iure patronatus. Auct. tomo 2. quæſt. 23. art. 2.* De quo Tiraq. *in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, C.*

Digitized by Google

de renocandis donationibus. Vide Sanchez vbi proximè *dicto num.136. & dicenda infrà in notis diſt.nu.72. & ſeqq.*

23. Beneficia Eccleſiaſtica conferenda ſunt naturalibus regni iuxta ſacros Canones,& leges Ciuiles, ex regula Cancellariæ, quæ loquitur de beneficijs curatis,*tom.2.quæſt.52. artic.8.* De quo Azeuedo *in leg.14.& 25. titulo 3.lib.1.nouæ Compend.Rebuff.in praxi benef. in regula, quod quis intelligat idioma,gloſſa 1.p.578.*

24. Beneficium, ſeu præbenda requirens ordinem ſacerdotalem nõ eſt conferendum illi,qui ordinatus eſt ſacerdos ante legitimam ætatem, quia non debet ex delicto ſuo aſſequi,quod ſine illo non fuiſſet aſſecutus, *c. Sedes Apoſtolica, de reſcriptis, Auct.tom.3.q. 23. art.12. De quo Nauar. lib.1.conſ.tit. de ætate,& qualitate,conſ.7.*

NOTAE.

25. Circa reſoluta nu.1. Nota omnia beneficia præſumi ex ſua inſtitutione ſæcularia,vt cum Franco in cap. cùm de beneficio, verſ. ſi verò Papa, num. 9. de præbend. lib.6. & ibi Dominico num.10. Hoieda de incompatib. benefic. in præfatione n.6. & alijs docet Sanchez lib.7.decalogi cap.29. nu. 11. & 12. Ac ideò,addit, dicenti beneficium eſſe regulare incumbere onus id probandi, cum iuris præſumptio ei aduerſetur, ex Rebuffo in praxi benefic. in procemio, tit. quotuplex ſit beneficium num.4.

26. Nec vt beneficium regulare dicatur ſatis eſt;vt eius collatio, aut præſentatio ad Regulares ſpectet, aliquando enim beneficium ſæculare vtrumque ius præſcriptione, aut alio titulo poteſt acquirere,ſicut etiam contingere poteſt, vt neutrum ius in regularia habeat,ex Felino cap.in noſtra,coroll. 40.num.44.notab.7.de reſcriptis, Selua de benefic.3.p.qu.11.num.129.Nec item,ſufficit vt ſit regulare, quod vnitum ſit religioni,niſi per litteras vnionis, vel conſuetudinem præſcriptam factum ſit regulare, vt ex Nauarr. *libr. 3.conſ.11.num.4.de ſtatu monachor. in 2. edit.& Zerol.in praxi Epiſcop.2.p.ver. beneficium,dub.12.* reſoluit Sancius *ſuprà num.13.*

27. Beneficium igitur bifariam cõtingit eſſe regulare. Priori modo, quando in eius fundatione id inſtitutum eſt per Regulares adminiſtrandum, auctoritate Epiſcopi,vel Abbatis iuriſdictione quaſi Epiſcopali præditi, vt ex Dominico in dict.cap. cùm de beneficio, & ibi Franco vterque num.9.benè tradit Sancius ſuprà numer.13.Poſteriori modo beneficium dicitur regulare, quod ex legitima temporis ſufficientis præſcriptione ab vno, vel pluribus Regularibus pacificè,& continuò gubernatum eſt, inſtitutis in eo Rectoribus, etiamſi antea,vel poſt ſæculares in eodem quandoque miniſtrauerint. Sicut ſæculare dicitur id,quod eodem modo per ſæculares gubernatum eſt, vt expreſsè vtrumque deciditur in cap.cùm de beneficio, de præbend. libr.6. Sed adminiſtratio anterior, vel poſterior religioſorum,vel ſæcularium in eo beneficio,quam meminimus, debet intelligi ante inceptam præſcriptionem:ſecus ſi poſt inceptam id contigerit,tunc enim interrumpetur præſcriptio, vt ex textu,ibi,cõtinuo,& pacificè, tempus continuum petente, conſtat, & notat Gloſſa ibid. verb.ante. Dum autem textus dicit,vel poſt,intelligitur,dùmtamen adminiſtratio illa poſt completã præſcriptionem non durarit alio quadragenario tempore,quippe præcedentis temporis adminiſtratio præſcriptione illa quadragenaria ſequenti extinguitur: adminiſtratio autem præfatam præſcriptionem ſubſequens non aufert ius ex ea præſcriptione acquiſitum,niſi tanti temporis ſit, quantum ſufficiat ad aliam nouam inducendam præſcriptionem. Ita ex Gloſſa ibi. dicto verb. poſt, vbi Franc.num.6. Felin. c. in noſtra,cor.40.nu.41. paulò poſt initium, de reſcriptis,Selua *de benefic. 3.p.quaeſt. 11.num.123.*reſoluit Sanchez *dict.capit. 29.num.15.*

28. Qui *ibidem num.19. et ſequentibus*, ponit ſex conditiones, vt beneficium fiat ex ſæculari regulare, vel ex regulari ſæculare. Prima eſt, vt tem-

pore

Digitized by Google

pore ad legitimam præſcriptionem à iure petito adminiſtratum ſit per ſæculares, vt fiat ſæculare, vel per Regulares, vt fiat regulare. Quod tempus dicunt omnes eſſe quadragenarium, quia præſcriptio legitima aduerſus Eccleſiam regulariter eſt quadragenaria, ca. ad aures, & cap. de quarta, de præſcription. Secunda, vt poſſidentes beneficium ſint in eo inſtituti, ex dict. capit. cùm de beneficio, ibi, quod tanto tempore ab vno, vel pluribus inſtitutis in eo rectoribus, accepta largè inſtitutione pro collatione, aut alia prouiſione, ex Rebuffo *in concordant. titulo de collationibus, §. volumus, verb. Regularia, requiſito 1. Hojeda de incompatib. beneſic. 2. p. cap. vlt. num. 92.* Tertia, vt ſint inſtituti in beneficio tanquam Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel conductitij clerici adminiſtrantes, vt ex eodem c. cum de beneficio, & gloſ. ibi, verb. inſtitutis in eo Rectoribus, conſtat. Quarta, quòd adminiſtretur beneficium à Regularibus tanquam regulare: ſecus ſi gubernetur tanquam ſæculare ad inſtar clericorum ſæcularium, vt ſi præficiatur Regularis Eccleſiæ curatæ, prout de iure cum præfici poſſe reſoluit ex ſententia plurimorum Sanc. ſup. num. 35. quo caſu non tranſibit in Regularem per quadragenariam admi niſtrationem. Vel etiamſi beneficium regulare ſæculari, aut ſæculare Regulari ex diſpenſatione conferatur, & ſi poſſideatur per tempus quadragenarium, ex Selua *de benefic. 3. p. q. 11. num. 125. Rebuffo in praxi benefic. in proœmio, titulo, quotuplex ſit beneficium num. 5. & in Concordant. titulo de collationibus §. volumus, verb. Regularia in 4. requiſito. Azor tom. 2. moral. inſtit. lib. 3. cap. 26. q. 3. §. & animaduertendum.* Quinta, vt conferantur beneficia animo mutandi ſtatum eorum, ex Rebuffo, & Selua proximè citatis. Vltima conditio, quòd bona fide poſſideatur beneficium regulare à ſæculari, & è conuerſo, nam poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit, regula, poſſeſſor, de regulis iuris in 6. c. vigilanti, de præſcript. Tandem aduerte, quòd capellæ fundatæ in monaſterijs præſumuntur beneficia regularia, niſi per ſæculares ſolitæ ſint poſſideri, ex Rebuffo ſuprà *in praxi beneſic. dict. tit. quotuplex ſit beneficium numer. 6.*

29. Circa vniones beneficiorum, de quibus Auctor noſter pauca dixit tom. 1. quæſt. 34. art. 1. & nos compendioſè reſoluimus ſuprà numer. 1. & 2. operæ pretium duxi hic addere, quę iure nouo Tridentino decreta ſunt, & in quibus correxerit antiquiora iura. Varia igitur ſunt decreta in Tridentina Synodo circa hoc ſtatuta. Nam vltra ea, quæ dicto num. 2. retulimus ex ſeſſione 7. cap. 6. de reformat. & ſeſſione 24. cap. 13. verſ. in vnionibus; extant alia ſimilia in alijs ſeſſionibus. Eadem ſeſſione 7. cap. 7. de reformat. ſic habetur: Beneficia Eccleſiaſtica curata, quę Cathedralibus, Collegiatis, ſeu alijs Eccleſijs, vel monaſterijs; beneficijs, ſeu Collegijs, aut pijs locis quibuſcunque perpetuò vnita; & annexa reperiuntur; ab ordinarijs locorum annis ſingulis viſitentur, qui ſolicitè prouidere procurent, vt per idoneos vicarios, etiam perpetuos (niſi ab ipſis Ordinarijs pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur) ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipſorum Ordinariorum, portione etiam ſuper certa re aſſignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur, de quo Auctor infrà citandus.

30. Ex cuius decreti verbis; ibi, idoneos per vicarios, etiā perpetuos, deducitur, quòd in huiuſmodi Eccleſijs vnitis Epiſcopus poteſt Vicarios perpetuos, aut temporales conſtituere, ipſoſque examinare, & approbare, vt cum Azor *tom. 2. inſt. moral. lib. 6. ca. 28. quæſt. vlt.* reſoluit Sanchez *dicto cap. 29. num. 178.* Quod procedit, etiam ſi beneficium curatum vnitum monaſterio Monialium, vel Collegio, aut alio pio loco, in ſpiritualibus, & temporalibus ſit vnitum, cum priuilegio nominandi vicarium ad nutum amobilem, adhuc enim poteſt Epiſcopus vicariū temporalem, vel perpetuum in eo conſtituere, vt conſtat ex dicto decreto Tridentino, quod indiſtinctè, & gene-

F 2 rali-

raliter loquitur, non obſtante quocunque priuilegio Auctor *tom. 3. addit. ſum ma cap. 3x. num. 21.* Et probat late Florez de Mena *in ſuis varijs quaeſtionibus quaeſtion. 10. num. 36. & duobus ſequentibus*, quem refert, & ſequitur Sanchez ſupra *num. 191.*

31. Hoc tamen limitant primò, niſi beneficium vnitum ſit monaſterio Monachorum, aut Mendicantium, tūc enim non poteſt Epiſcopus pro eius ſeruitio vicarium perpetuum, ſed ad nutum amouibilem deputare, ex quodam Motu proprio Pij V. ſic reſtringēte dictum decretum Tridentinum. Monachi ergo debent nominare vicariū, Epiſcopus verò examinare, & approbare, ſicque declaratum à Congregatione Cardinalium teſtatur Florez de Mena *dict. quaeſt. 10. nu. 40.* Auctor vbi ſuprà *num. 7. & 8.*

Secundò limitant, quando vnio facta eſt per viam pacis, & concordiae cum clauſula, deſeruiendo beneficio per vicarium ad nutum amouibilem, & cum approbatione Romani Pontificis, tunc enim nequit Epiſcopus vicarium perpetuum deputare, quia in clauſula derogatoria contenta in eo decreto Tridentino non fit mentio pacti, & concordiae à Papa approbatorum, qua mentione expreſſa opus erat, vt his derogetur, quod maiori ratione procedit quando concordia iureiurando fuerit firmata, vt benè notat Auctor ſupra *numer. 12.*

Tertiò limitant, quando vnio à tempore immemoriali facta eſt, & ex tunc conſtat vicarios ad nutum amouibiles fuiſſe, ſcientibus, & conſentientibus Ordinarijs, & nunquam vicarius perpetuus conſtitutus eſt, tunc namque nō poterit ab Epiſcopo perpetuus deputari, quia nulli conſuetudini, nedum immemoriali derogat Tridentinum, quae ad ſui derogationem ſpeciali indiget mentione, vt generaliter in quacunque conſuetudine tradit cum multis Florez de Mena *dicta quaeſt. 10. numer 44.* & docet Auctor ſuprà *num. 13.*

Quartò limitant, niſi ex priuilegio remunerationis gratia conceſſo beneficium eſſet vnitum, cum clauſula cōſtituendi vicarium ad nutum amouibilem, quia in generali priuilegiorum derogatione appoſita dicto Tridentino decreto non clauduntur priuilegia remunerationis gratia conceſſa, vt ex multis probat idem Florez de Mena *ea quaeſt. 10. num. 56.* & tradit Auctor ſuprà *num. 14* vbi addit, idem dicendum in priuilegijs conceſſis ex cauſa oneroſa, quia ſuſtinent naturam pacti, & concordiae.

Quintò limitant, ſi pro bono pacis, & ceſſatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nil innouari, ſed inſtitui vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim Epiſcopus nequit perpetuum inſtituere: quia verba Concilij Tridentini, *Niſi ipſis Ordinarijs pro bono Eccleſiarum regimine aliter expedire videbitur*; denotant arbitrium boni viri, nec id liberae Epiſcopi voluntati relinquitur, vt docet Auctor ſuprà *num. 15.*

Sextò limitant, quando particulariter, & per ſe fuit vnita Vicaria perpetua, quo caſu non poteſt etiam Vicarium perpetuum Epiſcopus deputare, quia Tridentinum non concedit ei facultatem tollendi vnionem, ſed aſſignandi Vicarium beneficio parochiali vnito, vt docet Auctor ſuprà *nu. 16.*

Vltimò limitatur, niſi ex priuilegio Apoſtolico poſt Tridentinum Concilium conceſſo vnitum eſſet beneficiū parochiale cum clauſula inſtituendi Vicarium ad nutum amouibilem; quia Tridentinum dum derogauit priuilegijs, intelligitur de conceſſis ante id decretum. Sed talis vnio debet fieri ex certa ſcientia, vel motu proprio, vel cum derogatione expreſſa dicti decreti, aliàs non cenſetur reuocatum, vt docet Auctor vbi ſuprà nu. 17. In praedictis tamen caſibus, in quibus ad Epiſcopum non pertinet Vicarium perpetuum conſtituere, curare tenetur, vt benè beneficio deſeruiatur, aliàs prouidere, ſeu deputare perpetuum Vicarium illi integrum erit, vt optimè animaduertit Auctor ſuprà n. 18. & tradit Sanche *dicto nu. 191. in fine*, qui praefatas limitationes ex Mena tradit *ibidem*.

32. Obſeruat etiam Sanchez ſuprà

num.

Trident. ſeſſ. 7. c. 6. de reformat. num. 179. quòd hodie attento decreto Tridentino dicta ſeſſione 7. capit. 6. de reformat. poſſeſſor beneficij vniti non poteſt ſe tueri præſcriptione illa ferè quadragenaria, quo minus liceat Epiſcopo vnionem perpetuam a quadraginta annis citra factam examinare, imò, & impedire, ſi nondum integrum effectum ſortita ſit, niſi conſtet ex legitimis cauſis factam eſſe; quo caſu poſſeſſor ad ſolum Pontificem appellare poterit, quia Epiſcopus in ea cauſa tanquam delegatus à Sede Apoſtolica procedit, ex dicto Tridentino decreto, & in proprijs terminis docet Henriquez *lib. 10. de Sacrament. Ordinis cap. 28. in fine, Auctor ſuprà num. 20.*

Trident. ſeſſ. 14. c. 9. de reform. 33. Aliud decretum habetur in dicto Tridentino Concilio ſeſſione 14. ca. 9. de reform. quo omnino prohibetur, beneficia vnius diœceſis quacumque de cauſa alterius diœceſis beneficio, aut Monaſterio, ſeu Collegio, aut loco etiam pio perpetuò vniri, quo correctum eſt ius antiquum id permittens, vt bene tradit cum Mariano Socino ſeniore *in cap. ſicut vnire, à 4. qu. 13. numer. 80. & à 6. concluſ. 11. 12. & 13. nu. 104. de exceſſibus prælat. Sancius dicto c. 29. num. 180.*

Trident. ſeſſ. 21. c. 5. de reform. 34. Decernitur item in eodem Concilio ſeſſione 21. capit. 5. de reformat. vt poſſint Epiſcopi, etiam tanquã Sedis Apoſtolicæ delegati iuxta formam iuris, ſine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quorumcunque beneficiorum, etiam ſi illa reſeruata ſint. Per quod confirmatur, ac etiam augetur poteſtas ordinaria Epiſcoporum, poſſunt enim non ſolùm auctoritate ordinaria, ſed etiã delegata, attento dicto Tridentino decreto id exequi: ac ideo licebit ipſis Epiſcopis vtraque poteſtate, vel etiam alterutra, quam elegerint, procedere, vt conſtat ex c. niſi, de præbendis, c. ſignificauit, de corpore vitiatis, & c. dilectus el. 2. de præbend. aut etiam partim poteſtate ordinaria, & partim poteſtate delegata vti. Quod ſi ſemel elegerint vna via procedere, non poſſunt eligere alteram. Si verò non conſtet, qua poteſtate procedant, delegata vti præſumitur, iuxta veriorem ſententiã; quia in dubio præſumitur actus fieri iuxta facultatem, quæ maiorem firmitatem præbet actui, vt cum Abbate, & Baldo tradit Gregorius Lopez in l. 6. verbo, quæ non lapudieſſe, qu. 2. tit. 11. par. 6. & alij plures, quos refert, & ſequitur Molina lib. 2. de primog. cap. 2. numer. 15. & alter B. Molina tom. 3. de iuſt. diſp. 582. nu. 2. Sanchez eo capit. 29. num. 181. ex quo colligunt cenſeri actum ordinaria poteſtate factũ, quando hoc eſſet vtilius, & firmius valori actus.

35. Quamuis autem Epiſcopus vtatur delegata poteſtate in dicto Tridentino decreto, ad vniẽda beneficia, adhuc deſideratur conſenſus ſui Capituli, qui erat neceſſarius vtens ſua ordinaria poteſtate, Clement. 2. de rebus Eccleſ. nõ alienan. & tradunt omnes. Nam in eo Trid. decreto non abſolutè delegatur poteſtas vniendi, ſed iuxta formam iuris, vt conſtat ex illis verbis, poſſint Epiſcopi, & tanquam Sedis Apoſtolicę delegati iuxta formam iuris, &c. At forma iuris eſt, vt exigatur Capituli conſenſus, dicta Clem. 2. de rebus Eccleſ. non alienand. & habetur in deciſionibus Rotæ nouiſſimis tom. 2. tit. de vnione, in fine, vbi deciditur in vnione facienda per Epiſcopum, etiam ex conceſſione Pontificis non faciente mentionem Capituli exigi Capituli conſenſum, ſic tradit Sanchez ſuprà num. 183.

36. Item in eodẽ Concilio ſeſſ. 24. c. 13. de reform. ſic decernitur: *Eccleſiæ parochiales monaſterijs quibuſcũque, aut Abbatijs, ſeu dignitatibus, ſiue præbendis Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, ſiue alijs beneficijs ſimplicibus, aut Hoſpitalibus, Militijſue non vniantur: & quę vnitę ſunt reuideantur ab Ordinarijs: quod etiam in vnitis ab eo tempore citra ęquè obſeruetur.* Ex quo deducitur correctũ Trid. ſeſſ. 24. cap. 13. de reformat. eſſe ius commune per hoc decretum, quippe iure cõmuni non erat reſtricta facultas Epiſcopi ad vniẽda beneficia Curata monaſterijs, aut alijs beneficijs: at nunc interdicitur eo loco Trident. vnio cuiuſcunque beneficij Curati monaſterio, aut cuiuſcunque ope-

ri pio, aut beneficijs ſimplicibus. Ita Sanchez ſuprà num. 184.

Trid. ſeſſ. 24. cap. 15. de reform.

37. Tandem eadem ſeſſ. 24. ca. 15. conceditur ſupprimi aliquas præbendas Eccleſiæ Cathedralis, ipſiſque alíqua beneficia vniri per Epiſcopum cũ patronorum conſenſu, ſi de iure patronatus laicorum ſint. Quare à contrario ſenſu videtur concedere, vt poſſit id efficere abſque patroni Eccleſiaſtici conſenſu, nam attento iure communi in vnione facienda per Epiſcopum Eccleſiæ iuris patronatus, exigebatur conſenſus patroni, ſiue ſecularis, ſiue Eccleſiaſtici, vt per *c. ſuggeſtum, de iure patron.* benè docent Lambertin. *de iure patron. lib. 3. q. 6. toto art. 2. Couarr. pract. quaſtion. c. 36. num. 11. & alij quam plures relati à Sanchez dict. cap. 29. nu. 168.* qui ita rem reſoluit *ibidem num. 185.*

38. An autem ſtantibus præfatis decretis Tridentini integrum ſit Epiſcopo vnire monaſterio, aut Religioni beneficium aliquod, ſicut iure communi id licebat per cap. 2. de rebus Eccl. non alienandis? Affirmat Sanchez ſuprà num. 187. cum duplici tamen limitatione. Prior, vt beneficium ſit intra diœceſim, vbi eſt monaſterium. Poſterior eſt, ne beneficium vniendum ſit Curatum, quia vtrunque interdicit Tridentinum, & vnire beneficia alterius diœceſis, & vnire Curata loco religioſo, nullibi verò reperitur in eo Concilio interdici huiuſmodi vnionem. Cũ ergo excipiat hos duos caſus tantùm, & exceptio firmet regulam in contrarium, l. neque liquidò, §. final. ff. de penu legat. manebit vtique quoad reliqua ſalua Epiſcoporum poteſtas in hac facienda vnione. Et ita in facti contingentia, matura conſultatione cum viris doctiſſimis præmiſſa, in Archiepiſcopatu Hiſpalenſi vnionem cuiuſdam beneficij ſimplicis Collegio Societatis Ieſu factam fuiſſe anno Domini 1572. refert idem Sancius d. n. 187. in fine. Idem videtur ſentire Goncal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 7. num. 46. apud Barboſ. *in Remiſſ. ad Trid. dict. cap. 13. verbo, monaſterijs, num. 3.* vbi excipit vniones, quæ fiunt pro dotatione, augmento, vel conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum, locorum ad fidei Catholicæ defenſionem, & propagationem, bonarumque artiũ cultum.

Trid. dict. ſeſſ. 24. cap. 9. & ſeſſ. 24. cap. 13.

39. Ex quo conſequitur, id beneficium ſæculare ab Epiſcopo Religioni vnitum poſſe regi per religioſos, ipſo Epiſcopo ſic ſtatuente, idque ſtatuium operari diſpenſatiuè cum monacho præficiendo illi beneficio, quamuis aliter Epiſcopus ſuper hac translatione diſpenſare nequeat, ex Felino capit. in noſtra, corol. 40. numer. 42. notab. 3. de reſcript. Selua de benefic. 3. part. quæſt. 11. num. 126. referente ad id quandam Rotæ deciſionem. Poteſt item Epiſcopus ex ijs beneficijs, & capellanijs vnitis reddere aliquod manuale, & ad nutum amouibile, quod erat perpetuũ de conſenſu patroni, ſi ius patronatus ſit, ex iuſta cauſa, quia poteſt vnire, & diuidere, & de nouo creare, & extinguere beneficia inferiora ſui Epiſcopatus, vt conſtat ex *c. ſicut vnire, de exceſſibus prælat. cap. 1. de rebus Eccleſ. non alien. in 6. & Clement. 2. eodem titulo*, quo caſu patrono libertas erit præſentandi capellanum, & amouendi quoties voluerit, quia iam non erit beneficium, ac per conſequens ceſſabit in Epiſcopo ius inſtituendi in ea capellania. Ita Nau. *l. 1. conſ. 6. à nu. 1. vſque ad 3. de offic. ordin. in 1. edit.* & *in poſterior. conſ. 9. eodem numer. 1. & ſequen. quem refert, & ſequitur Sanchez d. c. 29. nu. 188. & 189.*

40. Qui ibidem num. ſequenti reſoluit, beneficium curatum poſſe vniri in temporalibus, & ſpiritualibus per Pontificem monaſterio Monialium, ita vt Abbatiſſa exerceat curam animarum per vicarium; quia etſi fœmina ſit incapax iuriſdictionis ſpiritualis quoad actum illam exercendi per ſe ipſam, quoad habitum tamen, & poteſtatem nominandi vicarios, per quos exerceatur, capax profectò eſt, vt latè probat Florez, de Mena in ſuis varijs qq. quæſt. 10. à num. 4. vſque ad 7. ſoluitque contraria, & tradit noſter Auctor *in addit. ſummæ tom. 3. c. 32. num. 1.* vbi id præſupponi in Tridentino Concilio *ſeſſ. 25. de Regul. c. 11. ait.*

41. Circa beneficia manualia, de

qui-

Digitized by Google

Trid. ſeſſ. 25. ca. 11. de refor. quibus ſuprà num. 3. nota cum Nauar. ibi citato l. 1. conſ. 3. tit. de presbyteris nu. 5. in 1. edit. quòd omnia beneficia Regularia, quę non ſunt capita Conuẽtus, ſunt manualia, iuxta cap. 2. §. prioratus quoque, iuncto c. cùm ad monaſt. verſ. tales autem, de ſtat. monac. & elariùs id explicat gloſſ. per illos textus in dict. c. 2. verb. non mutetur, & dict. c. cùm ad monaſt. verb. perpetuò, nempe quando ea beneficia Regularia non conferuntur per electionem Canonicam, ſed ſolùm per Abbatem, ſunt manualia ad eius nutum reuocabilia: non verò quando dantur per canonicam Capituli electionem, & confirmationem ſuperioris, tunc enim non ſunt ad nutum Abbatis reuocabilia. Ita ex eodem Nauar. tradit Sanchez l. 5. Decal. c. 5. n. 16. ad finem, vbi etiam reſoluit, poſſe conferri ea beneficia Regularia manualia religioſis illegitimis, de quo nos dicemus infrà in notis ad reſolutionem de diſpenſatione quoad illegitimos, num. 46.

De beneficijs Regularibus, quorum quędam ſunt collatiua, quędam electiua: Collatiua, inquam, quę inſtar ſæcularium conferuntur auctoritate ſuperioris; electiua verò, quæ per electionem Canonicam ſuffragijs eligẽtium conferuntur, accedente pręlati confirmatione, vide Azor *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 22. quæſt. 8. & Sanchez libr. 7. Decalog. cap. 29. num. 108.*

42. Circa eundem num. 3. dum ibi ex Auctore *art. 2. dicta qu. 34.* reſoluimus beneficium manuale ex iuſta cauſa poſſe ad nutum Abbatis reuocari, alias ſine cauſa amotus poterit ſuperioris auxilium implorare, idem videtur ſentire Azor *tom. 1. inſt. mor. l. 12. c. 22. quæſt. 10.* vbi docet, ad reuocandos huiuſmodi beneficiarios ſufficere cauſæ genus honeſtum, hoc eſt aliqualẽ cauſam honeſtam; vnde benè ait Leſſius *l. 2. de iuſt. c. 41. dub. 12. nu. 98.* poſſe ſubditum amotum excipere, ſi probaret malo animo id factum fuiſſe, ex Nau. l. 3. cõſ. 20. n. 15. de Regularibus. Quod expreſſiùs tenet Millis in Repertorio, verb. Religioſus, num. 4 verſ. religioſi, ſi ſunt manuales, vbi docet, poſſe id officium, ſeu auxilium implorare, quando ſpolium eſt ſine cauſa, aut ex euidẽti malitia. Præſumitur autem ex malitia fieri, ſi ſine aliqua cauſa à beneficio Regularis ſpolietur, vel quando prælatus accuſatus à ſubdito, aut dum contra eum inquiritur ad inſtantiam ipſius ſubditi, beneficio eum ſpoliaret, vt optimè notat Nauarr. *Comment. 2. n. 65. verſ. addo obſtare, de Regularibus.*

Defenditur ſententia Auctoris. Ex quo fit, quòd minus benè carpit noſtrum Auctorem Sanchez dicto ca. 29. num. 115. nam ſi concedit poſſe implorare officium ſuperioris, quando quis ſpoliatur ex malo animo, & odio, idem fateri debet quando abſque cauſa ſpoliatur, vt docet Auctor, pręſumitur enim ex malo animi affectu facere qui ſine cauſa facit, vt diximus ex Nauarro, qui concludit, ferè ſemper Galliæ Parlamenta reſtituere Regulares ſpoliatos, quia raró accidit, vt ſpolientur, niſi ob indignationem, & malum animum, quidquid dicat Decius *capit. ad noſtram, num. 23. de confirmat. vtili, in noua editione, & tradit idem Sanchez dict. num. 115. ad finem.*

43. Licèt tamen hæc vera ſint, aliqui dantur caſus, in quibus fallit, poſſe Regularem ad nutum Abbatis beneficio priuari, quo tradit idem Sanchez dict. cap. 29. nu. 118. vſque ad 122. Primò, vt intelligatur de beneficijs Regularibus collatiuis, nam in electiuis, quæ ſunt perpetua, cap. 2. ad finem, de ſtatu Monachorum, non poteſt procedi ad amotionem, ſeu priuationem eorum abſque legitima cauſa, vt docent Cardinal. *Clement. vnica, §. præmiſſa, n. 4. oppoſitio. vnic. de ſupplen. neglig. prælat. vbi Imola numer. 44. Anaſtaſius Germon. de indultis Cardinal. §. Regularia beneficia num. 51. & 52. Azor dict. capit. 22. quæſt. 10. & dict. lib. 3. cap. 26. quæſt. 14. to. 1. & alij relati à Sancio dict. n. 118.*

Secundò fallit, quando beneficium non eſt ſubiectum ordini pleno iure, ſed ſolo ordinario, ſaltem quoad inſtitutionem, & deſtitutionem, tunc enim nequit religioſus beneficiarius ab Abbate remoueri, nec ad clauſtrum reuocari, eo quòd non ſit illi ſubiectus, nec poſſit illi aliquid præcipere de perti-

ſtitibus ad illam Eccleſiam, ex Nauar. *comment. 2. numer. 6. corol. 7. de Regularibus, Leſſius dict. num. 98.*

Tertiò fallit, niſi beneficium id regulare ſit parochiale, quia eo ipſo quòd habet curam animarum, conſtituitur beneficiarius conſenſu, & auctoritate Epiſcopi, cuius eſt animarum curam committere, & Eccleſijs curatis idoneos miniſtros præficere. Sed id debet intelligi, quando illud beneficium curatum non ſubeſt pleno iure monaſterio: quia in hoc caſu eſt neceſſaria auctoritas Epiſcopi ad eam collationem, vt reſoluit idem Sanchez dict. cap. 29. nu. 66. Secus ſi ſubſit pleno iure ipſi monaſterio, tunc enim ad nutum Abbatis poteſt religioſus beneficiarius amoueri, niſi beneficium ſit ſæculare, vt omnes concedunt. Sic diſtinguendum cenſet Sanchez dicto c. 29. numer. 120. pro concordia duarum oppoſitarum ſententiarum, quarum affirmatiuam tenet Azor *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. capit. 22. quæſt.* 10. *ſibimet contrarius tom. 2. lib. 3. cap. 26. quæſt. 14. negatiuam verò firmat Cardinal. Clement. vnica, §. præm ſſa, num. 4. oppoſit. vnica, de ſupplen. neglig. prælat. vbi Aretin. num. 2. quem ſequi. ur Felin. cap. per tuas, num. 4. de maiorit. & obedient. Caſtadorus deciſ. 4. num. 3. 4. & 5. de præbendis.*

Quartò fallit, quando religioſus præficitur beneficio tanquam clericus ſæcularis, & non tanquam monachus, vt ſi præficiatur Eccleſiæ ſæculari curatæ, vel beneficio ſimplici ſæculari ex legitima diſpenſatione, quia tunc per Abbatem reuocari nequit. Ita Nauar. *comment. 2. nu. 65. verſ. addo tertio, de Regularibus*, & alij relati a Sanchez vbi ſuprà *num.* 121.

Vltimò fallit, niſi beneficium Regulare ſuaptè natura ſit perpetuum, tunc enim non poteſt religioſus illi præfectus ad nutum prælati remoueri, quia ea collatio cenſetur facta iuxta illius beneficij qualitatem, vt dicitur Clement. vnica, de ſupplen. neglig. prǽl. & tradit noſter Auctor. dict. art. 2. ad finem. Vnde in Gallia omnia ferè beneficia Regularia eſſe huiuſmodi, & ea vix poſſe ad nutum Abbatis auferri, teſtatur Rebuffus relatus à Sanchez ſuprà num. 122.

44. Hinc conſequitur, in omnibus his caſibus, & alijs ſimilibus, in quibus integrum non eſt Abbati à beneficio remouere ſubditum Regularem, poſſe contra ipſum Abbatem agere de ſpolio: nam eo ipſo, quòd Abbas non habet ius ſpoliandi, ſeu amouendi monachum à beneficio, competit aduerſus eum petendæ reſtitutionis actio. Ita ex Felino, Nauarro, & alijs reſoluit Sanchez ſuprà numer. 123. quem etiam ad idem vide *ibidem, num.* 115.

45. An autem conceſſo beneficio manuali ad vitam religioſi, cum promiſſione id non reuocandi, integrum ſit Abbati concedenti illud reuocare? Affirmat cum communi Sanchez dict. cap. 29. num. 125. & ſequentib. etiamſi promiſſio iureiurando firmata ſit: imò, etiamſi fiat ſtatutum iuratum per Abbatem cum Conuentu de eo non reuocando: reuocans tamen erit periurus. At noſter Auctor tom. 3. quæſt. 29. art. 9. id limitans aſſerit, iuſta interueniente cauſa id licitè poſſe fieri, validamque fore reuocationem, ſed prælatum ſine ea cauſa reuocantem peccare: quia ſaltem naturaliter manet ex promiſſione obligatus ſuo ſubdito, ſicut dominum obligari ſeruo ex pacto, vel contractu naturali multi tenent, per textum in l. naturaliter, l. ſi id quod, ff. de cond. indebiti.

Nec obſtat, quòd huiuſmodi promiſſio tanquam iuri contraria ſit irrita, ac per conſequens ex ea nequit oriri aliqua obligatio, vt Sanchez contra noſtrum Auctorem, dict. num. 125. in fine, nititur probare: quia dato, quòd ſit irrita ciuiliter, & attento iure poſitiuo, non eſt dicenda irrita naturaliter, iure naturali inſpecto, ac proinde ex ea poteſt oriri obligatio naturalis, ſicut inter dominum, & ſeruum oriri proximè iam diximus. Quam ſententiam ante dictum noſtrum Auctorem tenuit Nauarr *libr. conſil. 20. num. 12. 13. & 14 de Regularibus in 1. edit. & de ſtatu mon ach. conſil. 14. num. 12. 13. & 14 in 2. editione.* Tuetur ſententia Auctoris.

46. Circa eundem num. 3. dum ex Au-

Auctore reſoluimus beneficium confirmatum, vel collatum à Papa ex certa ſcientia non poſſe ad nutum Abbatis reuocari, idem docet eodem Auctore, & pluribus alijs citatis Sanch. *dict. cap. 29. num. 139. & ſequentibus, vbi num. 132.* reſoluit quando iure deuoluto confertur beneficium manuale religioſo à Papa, integrum eſſe Abbati illud reuocare, ac ſi ipſemet contuliſſet, *ex Clement. vnica, §. præmiſſa, de ſuppl. neglig. prælat.* vbi expreſsè habetur, poſſe ſuperiorem ad nutum reuocare, quando per deuolutionem confertur ab Epiſcopo auctoritate Apoſtolica, ibi, liberè poſſint ad clauſtrum, cum oportuerit, reuocari. Quando autē iure proprio, & non deuoluto confert beneficiū Pontifex, reſoluit, quòd poteſt Abbas reuocare, quoties ſimpliciter confert, non verò quando confert ex certa ſcientia. Nam ſimpliciter conferendo non videtur voluiſſe beneficij naturam alterare: ac in dubio ratio ipſa ita præſumere cogit in fauorem Abbatis, propter votum obedientiæ ſubditi, niſi Pontifex expreſsè contrarium præciperet, vel expreſsè contulerit Regulari, vt dum vixerit, retineat. At conferendo ex certa ſcientia cenſetur manum apponere Pōtifex, quaſi volens id negotium ſibi reſeruari. Atque ita tenent Feder. conſil. 88. paulo ante finem, Fel. cap. conſtitutus, nu. 10. de reſcript. & cap. per tuas, num. 4. de maior. & obedient. Nauarr. comment. 2. nu. 6. corol. 7. de Regularibus, Azor. tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. ca. 22. q. 10. & alij plures, quos refert Sanchez ſup. num. 134. vſque ad 136.

47. Hodie tamen per Extrauagātem, rurſus, Benedicti XII. monachi Sancti Benedicti habentes beneficia ex collatione, prouiſione, vel ordinatione Sedis Apoſtolicæ, vel legatorū, ſeu executorum, vel prouiſorum eiuſdem Sedis, ſubſunt in omnibus, & per omnia ſuis prælatis, & poſſunt ab eis reuocari, prout ſi ea haberēt à ſuis Abbatibus, vt allegatis Franco, Rebuſſo, & alijs tradit Sanchez ſuprà numero 137.

48. Vbi numeris ſequentibus ponit aliquas limitationes, ſeu fallentias ad ſupradicta, quarum vna præcipua eſt, niſi ſic inſtitutus, aut confirmatus in beneficio à Papa delictum priuatione dignum committat, tunc enim quā tumcunque in perpetuum ſit collatum beneficium, poterit illo priuari, & ſimiliter ex alia iuſta reuocandi cauſa ſuperueniente, vt ex Decio in cap. 1. nu. 57. & 58. de confirm. vtili, tradit idem Sanchez ſuprà num. 139.

49. Circa reſoluta nume. 4. nota, quòd beneficium regulare aliquando ſolet concedi à Pontifice in commendam clerico ſæculari ad certum tempus, intra quod religionem profiteatur, & ſecuta profeſſione illud habeat in titulum, teſte Staphilæo de litteris gratiæ, vbi de formis expectatiuarum, *forma 8. in fine, Couar. cap. 2. numer. 2. in fine, de teſtam. & refert Sanchez libr. 7. decal. cap. 4. num. 25.*

50. Ad eundem num. 4. dum reſoluimus religioſum vnius religionis eſſe incapacē beneficij alterius religionis, nota, quòd idem iuris eſt quantum ad beneficia alterius monaſterij eiuſdem ordinis, per cap. cum ſingula, §. prohibemus, de præbend. lib. 6. vbi id grauiter interdicitur, eaque acceptantes fiunt ipſo iure inhabiles, & ineligibiles per eūdem textum, vt eis aliàs conferantur, vt cum noſtro Auctore dict. quæſt. 34. artic. 8 Rebuffo in praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum regularibus num. 2. 3. & 4. Nauarr. comment. 4 num. 23. initio de regularibus, reſoluit Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. nu. 29. & 30. vbi addit, non ſolere Pontificem concedere regularibus gratiam aſſequendi beneficij alterius ordinis, niſi transferēdo illos ad aliquod eiuſdem ordinis monaſterium, ad cuius collationem beneficium aſſequuntur, teſte Staphilæo de litteris gratiæ, vbi de formis expectatiuarum, in forma 8. num, 6.

Exponi- ſententia Auctor. Trid. ſeſ. 25. c. 3. de reformat.

51. Circa num. 5. nota, quòd licèt Auctor tom. 1. quæſt. 34. art. 3. olim ſenſerit Mendicantes nō eſſe capaces beneficij curati habendi, ex ſententia antiquorum interpretū in reg. 13. canell. Innoc. VIII. quia tamen attento iure

ro-

Pull. bul. 37. Sixti 5. nu. 104. Falſo imputatur Auctoris pars negatiua.

uomori Concil. Triden. hodie permittitur Mendicantibus poſſidere bona in communi, exceptis Minoribus de Obſeruantia, & Capuccinis, ideò in add. ſum. tom. 3. cap. 30. nu. 3. ſeipſum exponens, reſoluit huiuſmodi religioſos Mendicantes poſſe habere beneficia Eccleſiaſtica, idque ad tollendum omne dubium declaraſſe, & conceſſiſſe Sixtum IV. pro Carmelitis apud Bullariſi. Vnde immeritò allegatur à Sanchez pro ſententia negante, dict. cap. 29. num. 37. non inſpecto prius dicto loco additionum ſummæ, vbi expreſsè affirmantem partem tenet, non obſtante eo, quòd dixerat *dict. artic. 3. in quæſtion. regularibus*, vbi ex ſententia antiquorum, & dicta regula Cancellariæ locutus fuit. Cui eidem ſententiæ affirmanti adhæret idem Sanchez dic. num. 37. vbi docet, in Clem. 1. de regularibus, tantùm prohiberi Mendicantes translatos ad beneficia curata aſſumi, quaſi innuens, ſeu potiùs ſupponẽs eos non tranſeuntes, ſed in propria Mẽdicantium religione manentes eſſe horum capaces. Idem tenent Rochus *de iure patron. verb. honorificum q. 4. nu. 13.* Lambertin. *eod. tract. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 19. nu. 21.* & innuit Leſſius *lib. 2. de iuſt. c. 41. dub. 12. n. 99.* Quod ſupponere videtur eſſe verum in foro externo Eccleſiæ, Cordub. *in regul. S. Franc. cap. 2. quæſt. 10. pun. 2.* vbi oppoſitum de Fratribus Minoribus propter altitudinem ſui ſtatus bene reſoluit, quidquid eidẽ Sancio non placeat differentia, quam ibidem ipſe Corduba ponit, inter forum conſcientiæ, & Eccleſiæ, ea enim legitima mihi habetur, loquendo de Fratribus Minoribus, quos ad beneficia curata, & dignitates inferiores Epiſcopatu, niſi ex rationabili diſpenſatione Papæ, non poſſe aſſumi in foro conſcientiæ, ſecus in foro fortè Eccleſiæ cum ipſo Corduba libenter fateor.

52. Circa num. 6. Idem docet cum Auctore Sanchez dict. cap. 29. nu. 35. vbi reſoluit, nullam exigi diſpenſationem, vt regularis beneficium ſæculare curatum poſſit obtinere, ex cap. quod Dei timorem, de ſtatu monach. ibi: Et per antiquos Canones etiam monachi poſſunt ad Eccleſiarum parochialium regimẽ in Presbyteros ordinarios, ex quo debent prædicationis officium (quod priuilegiatum eſt) exercere: quia non dicitur poſſe fieri; quòd extraordinaria ope diſpenſationis indiget, vt bene tradit Innoc. in cap. paſtoralis, verb. renunciatum, nu. 1. de cauſ. poſſ. & propr. vbi eius additionar. Idẽ colligitur ex cap. in parochia, 16. q. 1. vbi Papa Gelaſius iubet monachum ad beneficium parochiale præſentatũ admitti ab Epiſcopo, & nullatenus, verb. diſpenſationis, vtitur quaſi voluerit dẽſpenſare: ac ideò ius commune videtur explicare, quod fauore curæ animarum inductum eſt. Idem tenent Cucus lib. 3. inſt. maior. tit. 1. nu. 154. & duobus ſeqq. Villalobos in ſuis communibus opinionibus littera m. verb. Monachus nu. 165. Zerola in praxi Epiſcop. 1. part. initio, verb. beneficium, & par. 2. verbo, regulares, verſ. 4. Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 19. & tom. 2. lib. 3. ca. 2. quæſt. 8. Leona. Leſſius lib. 2. de iuſtit. cap. 41. dub. 12. nu. 97. quos, & alios plures plena manu refert Sanchez *dicto n. 35. vbi nu. 72. ex regula 42.* Cancellariæ generaliter prohibente, nedum titulum talium beneficiorum Regularibus cõcedi, tradit Goncalez *in regul. 8. Cancellar. gloſſ. 7. numer. 38.* & id ipſum expreſſius docet idem Sãchez ibidem num. 71. reſoluens hodie nullum regularem eſſe capacem beneficij curati abſque Pontificis diſpenſatione, ſicque declaraſſe ſacram Congregationem ex decreto Gregorij XIII.

53. Supradicta temperat idem Sãchez à num. 36. vſque ad 57. quòd non procedant. Primò, quando ſpeciali ſtatuto religioſis interdicitur promoueri ad ea beneficia. Secundò, dummodo neceſſitas; aut vtilitas Eccleſiæ curatæ ſæcularis concurrant, ex cap. pro vtilitate 16. quæſt. 1. vel ſaltẽ exigitur animarum vtilitas, quarũ boni fauore ius conceſſit, vt regulares illarum regimini, relicto monaſterio, præficiãtur. Tertiò, dummodo Eccleſia illa, cui regularis præficitur, ſit actu curata, & non ſolo habitu. Quartò niſi ex præſcriptio

ne

tē quadragenaria ea Eccleſia regi ſolita ſit per clericos ſæculares cum regularium exclusione expreſſa. Quintò, vt religioſus Mendicans nō poſſit eligi, aut præſentari ad beneficium parochiale in diſcordia, aut non Mendicās à minori eligentium numero, *ex cap. quorundam, & de elect. in 6.* ſuper cuius textus intellectu multa tradit ipſe Sāchez ſuprà *nu. 44. vſque ad* 56. & de eodem etiam agit, noſter Auctor *tom. 2. quæſt. 55. art. 1.* Vltimò, niſi monaſteriū habeat populum ſibi ſubiectum, cuius curæ non eſt præficiendus monachus, ſed clericus ſæcularis, vt expreſsè decidit cap. 1. de capillis monachi, & cum Auctore, eo iure relato, diximus ſuprà d. nu. 6. ſuper cuius textus ratione reddenda multum laborat, Abbas eodem cap. 1. quia ſcilicet, cùm monaſterium non habet populum, poſſit religioſus eius Eccleſiæ curam tenere, non autem cum populum habet? Et tandem ibidem nu. 5. cum gloſſa, verbo, monachi, cōcludit eum textum loqui attento iure antiquo, & inſpecto mero regularium ſtatu: nam regulariter non debent curæ ſæcularis Eccleſiæ præfici, niſi aliud vtilitas, aut neceſſitas eiuſdem Eccleſiæ poſtulet, & ſic textus intelligi debet, quando ea neceſſitas non concurrit: vel explicari poteſt, ne monachus inſtituatur ab Abbate; quippe cùm cura animarum non ſit monaſterio illi collata, ſed Epiſcopo incumbat, Epiſcopi eſt parochum illi præficere, conceſſa tamen licentia per Abbatem monacho præficiendo. Vterque intellectus Sācio placet, nec mihi diſplicet, de quo Sylu. verb. religio 7. q. 9. Greg. Lopez *lib. 25. verb. Igleſias, tit. 7. p. 2.*

Ex dictis venit reſoluendum, monachū nullius beneficij ſæcularis ſimplicis eſſe capacem, idque ex Cōcilio Hiſpalenſi 2. cap. 9. relato in c. In nona actione 16. qu. 7. probatur ibi, In vno, eodemque officio nō debet eſſe diſpar profeſſio; & reſoluit cum noſtro Auctore, & alijs multis Sanchez *eo. c. 29. num. 65. & ſeqq.* vbi etiam nu. 73. tenet cum eodem Auct. regularem capacem eſſe præpoſituræ Eccleſiæ collegiatæ, cum eligatur ad curam eorum, qui ad collegium pertinent, ad inſtar Epiſcopi, qui ſicut cum ſuo capitulo conſtituit vnum corpus, ita hic cum ſuo.

54. Circa num. 7. dum ex Auctore reſoluimus exigi licentiam prælati, vt religioſus conſentiat electioni, ſeu promotioni de ſe, etiam ad ſummum Pontificatum factæ. Idem docent glo. in ca. quam ſit, verbo, ad ordinandum 18. quæſt. 2. Abbas cap. fin. de voto n. 3. & cap. quod Dei timorem num. 2. de ſtatu Monach. Sylu. verb. religio. 7. q. 9. Graſſis in ſuis deciſion. 2. par. libr. 3. cap. 20. num. 1. Gregor. Lopez lib. 22. verbo, Igleſias, titul. 7. par. tit. 1. & alij plures relati à Sanchez ſuprà num. 58. Sed ipſe recedit à ſententia noſtri Auctoris, ductus ea præcipua ratione, quia electio in Pontificem eſt ipſius cōfirmatio, & ſic ſtatim abſoluit eum à iugo monaſticæ profeſſionis, & obedientiæ. Atque ita tenere Cardin. cap. licet num. 12. q. 28. de elect. Imolam, Felin. Sylu. Roſell. & alios plures à ſe ibi relatos aſſerit, idem Sanchez, idque mihi ſatis probabile videtur, ſed ſententia Auctoris magis pia, & rigori iuris magis conſona videtur.

55. Hæc autem licentia prælati, vt conſentiat religioſus ſuæ promotioni ad beneficiū extra ordinem debet eſſe ſpecialis, & non ſufficit generalis pro futura electione, aliàs nullius firmitatis eam exiſtere, definitur in Clem. ſi. de elect. & tradit Auctor *tom. 2. q. 55. art. 2. in fine*, & religioſus conſentiens ſuæ prouiſioni virtute talis licentiæ generalis incidit in pœnas ſtatutas in cap. ſi religioſus, de elect. in 6. Nec ea electio, ſeu prouiſio vires aſſumet per licentiam poſt talem conſenſum obtētam, quia cum nulla fuerit à principio, tractu temporis nequit conualeſcere, ex regula non firmatur, de reg. iur. in 6. vt bene notat Sanchez *eo. cap. 29. nu. 62. & 63.* vbi num. ſeqq. addit, religioſum ſemel ex legitima ſuperioris licentia ad beneficiū parochiale tranſlatum, & poſtea ad aliud promotum, nō indigere noua licentia ad illud acceptandum, eo quod exemptus ſit ab obedientia ſuperioris, & Epiſcopo ſubiectus,

biectus,

biectus, non poteſt tamen ad aliam parochiam tranſire abſque Epiſcopi conſenſu, ſicut nec clericus ſæcularis.

56. Quis verò ſit ſuperior, à quo obtinenda ſit licentia, vt religioſus cõſentiat ſuæ prouiſioni? Auctor d. art. 2. reſoluit quoad nos Minores eſſe Generalem Ordinis, vel Prouincialem, ex decreto Alexand. III. At Sanchez eo. 29. num. 65. aſſerit, ſufficere licentiam prçlati immediati Cõuentus, niſi aliud religionis ſtatuto caueatur; vnaquçque religio conſulat ſuas conſtitutiones, & laudabiles ſuper hoc conſuetudines, quibus ſtandum eſſe iuris, & regularis diſciplinæ ratio dictat. Ad hæc, deſideratur etiam Epiſcopi licentia, quando beneficium non eſt pleno iure ſubiectũ monaſterio: ſecus ſi eſt pleno iure illi ſubiectum, tunc enim ſufficit licentia prælati regularis, vel illius cum conuentu. Sic tradit Auctor *tom. 3. quæſt. 53. art. 2.* quem & alios plures refert, & ſequitur Sanchez vbi ſuprà num. 66.

57. Circa eundem num. 7. quatenus diximus prælatum iniuſtè denegãtem licentiam religioſo, vt ſuæ promotioni conſentiat, ad id cogendum eſſe per alium ſuperiorem. Idem docet Cucus *l. 3. maio. inſt. tit. 1. num. 154.* Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 41. num. 97.* & alij plures, quos citato noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez vbi ſupra num. 68. & ſeq. vbi nu. 70. addit poſſe religioſum renunciare promotioni de ſe factæ ad beneficia ſæcularia, aut Epiſcopatus, nec ad id cogi poſſe à ſuperiore, quia non tenetur obedire in his quæ excedunt obedientiæ regularis metas: ac per conſequens non eſſe integrum Abbati acceptare ſine conſenſu ſubditi electi, id enim pendet à perſonali ipſius voluntate, & reſpicit perſonã monachi. Vnde ex eadem ratione nec ſolus Abbas poteſt renunciare illi promotioni abſque conſenſu monachi, ex Imola, & Socino ab eodem Sancio in fine d. num. 70. relatis.

58. Circa id, quod reſoluimus nu. 9. nempe monachum factum rectorẽ alicuius Eccleſię parochialis ſęcularis ad Epiſcopum pertinentis ab obedientia ſui prælati abſolui, nec teneri ad obſeruantias regulares, quæ cum ſui executione beneficij incompatibiles ſunt. Idem docet Sanchez lib. 6. dec. cap. 6. num. 36. Sed quantum ad obedientiam ſuperiorum religionis diſtinguit. Nam ſi Eccleſia illa nullatenus ſubijciatur prælatis monaſterij, ille religioſus ab ea obedientia exemptus manet cap. in paroch. 16. quæſt. 1. & ſubijcitur imperio Epiſc. qui de cætero erit loco ſui Abb. Si verò ſubijciatur Eccleſia, ſeu parochia prælatis religionis quoad ſola temporalia, eximitur quoad ſpiritualia ab eorum obedientia, cap. viſis, & cap. ſanè 16. q. 2. Si verò ſubiecta ſit eis quoad ſpiritualia, quoad temporalia tantùm eximitur. Quòd ſi quoad omnia ſubijciatur, plenè illis ſubiectus exiſtit. Ita ex Sylueſt. verb. relig. 7. q. 11. & Ant. Cuco lib. 3. inſt. maior. num. 158. & noſtro Auct. loco eo. nu. 9. & allegato (licèt non ita plenè) reſoluit ipſe Sanchez d. nu. 36. qui quantum ad Obſeruantias regulares addit, eum abſolui à vigilijs, ſilentio, & abſtinentijs, quæ in ſua Eccleſia commodè ſeruari nequeunt, non verò ab abſtinentia carnium, nec ab alijs obſeruantijs regularibus non impedientib. parochiale munus: imò ad eas teneri, quæ potiùs adiuuant, vel ſaltem illud non impediunt. Idque etiam generaliter docent Hoſt. *cap. quod Dei timorem num. 9. de ſtat. monach.* vbi Ioan. Andr. num. 15. Cardinal. *num. 5. q. 2.* Azor. *lib. 12. inſt. moral. cap. 19. quæſt. 15.* hic tamen Azor. ait liberari à ieiunijs, & abſtinentia à carnibus. Quòd temperãdum cenſeo, quando ieiunia, & abſtinentia à carnibus non cadunt ſub præcepto regulæ obligante ad culpã mortalem. Tandemque concludit Sanchez ad finem d. num. 36. eum parochum religioſum depoſito officio teneri ad ſuum monaſterium redire, quia illa exemptio non eſt ratione alicuius dignitatis, vt in Epiſcopo, & Cardinalibus, ſed ratione ſolius officij parochi, quo ceſſante, ceſſat ipſa exemptio. Noſter autem Auct. tomo. 1. q. 30. art. 21. (quem pro oppoſito falſo refert idem Sanchez) non eſt locutus ex propria,

Falſo imputatur Auctori

ſed

oppoſita ſententia.

ſed ex Nauarri ſententia, vt patebit attente illum legenti.

59. An autem hic religioſus parochus teneatur habere ſecū ſocium ſui Ordinis. Affirmat Sanchez dict. c. 6. nu. 39. vbi reſoluit id eſſe tenendum, etiamſi Eccleſia, cui præfectus eſt monachus, nō ſubſit pleno iure monaſterio. At Canonici Regulares nō ſemper tenentur habere ſocium ſui Ordinis, ſed quando commodè id fieri poteſt, vt habetur cap. quod Dei timorem, de ſtatu monac. vbi clarè conſtituitur differentia inter vtroſque, & deciditur, ne monachus ſine ſocio Eccleſiæ præficiatur, iuxta Concilij Lateranenſis decretum relatum in cap. 2. eod. tit. de ſtat. monach. Sed hoc vſu, & conſuetudine contraria abrogatum eſſe apud monachos Hiſpaniæ video, & idem apud alias prouincias practicari ſuſpicor.

60. Circa nu. 10. nota cum Sancio *lib. 6. decalogi cap. 6. nu.* 13. Religioſum Epiſcopum (idem pariter dico de monacho beneficiario) teneri reſtituere Eccleſiæ, cui acquirit, ea quæ prodigè, & ſupervacaneè conſumpſit, niſi fortè Eccleſia ea ad tollendos ſcrupulos remittat. Similiter, & accipiens ipſi Epiſcopo tanquam legitimo adminiſtratori tenebitur reſtituere, quia ſolā liberam habet adminiſtrationē ad honeſtos vſus. Ita docet cum Valent. 2. 2. q. 9. *diſp. 1. pun. 8. col. 3.* & Leſſio (qui expreſsè) *lib. 2. de iuſt. cap. 4. dub. 5. nu.* 29. vbi ait, non poſſe expendere in res vanas, aut ditare amicos, quod ſi fecerit, teneri ipſum, & accipientes reſtituere: & idem docet Molina loquens de beneficiario monacho *lib. 2. de iuſt. diſp. 276. colum. 3. verſ. religioſus in tenuem*.

61. Circa inhabilitatem monachi ad duo ſui Ordinis beneficia, de ſuprà num. 12. pauca diximus, idem docent Nauarr. comment. 4. num. 23. initio, de regularibus, Rebuffus in praxi benef. titulo de diſpenſatione cum regularibus facta num. 8. 9. & 10. Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 22. quæſtio 13. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez lib. 7. decalogi ca. 29. num. 78. vbi addit cum eodem Auctore, quòd non poteſt ſimul habere cum vno beneficio capellam, vel penſionē, aut portionem monachalem. Poteſt tamen habere duo beneficia dependētia ab vno, ac eodem monaſterio, vel etiam quando ſunt connexa, aut vnita, in quibus caſibus nulla deſideratur diſpenſatio, vt conſtat ex dicto ca. cum ſingula, de præbe. in 6. & reſoluit cum Rebuffo idem noſter Auctor dicto ar. 9. relato ſupra dict. num. 12. Vnde aſſerit, quòd ſi Regularis habeat parochialem Eccleſiam, petatque alteram ſibi commendari, & Pontifex in ſignatura dicat, fiat, vel conceditur, vt petitur, in titulum; tenebitur dimittere priorem, & habebit poſteriorem in titulū; quia abſque expreſſa diſpenſatione nō poteſt alias Eccleſias in titulum poſſidere. Nec Papa (ait Sanchez ſuprà citatus) ſolet diſpenſare, vt duo ſui Ordinis beneficia retineat in titulum, ſed vnum in titulum, alterum in commendam. Verum ſi diſpenſetur cū Regulari, vt ſimul cum Prioratu, vel alio beneficio Regulari poſſit habere aliud ſæculare ſimplex, vel curatum, ſi ſibi legitimè conferatur, & ad vitam retinere concedatur, non licebit Ordinario commendare beneficium ſæculare illi religioſo: quia non datur beneficium ſæculare illi religioſo: quia non datur beneficium ſæculare in cōmendam Regulari, etiam à Pontifice, niſi expreſsè id concedatur in ſignatura. Nec quidem in titulum dari poteſt ab Ordinario, eo quòd duo non dantur Regulari in titulum, niſi in diſpenſatione exprimatur. Sic Auctor cum Rebuffo, & ſequitur Sanchez ſupra nu. 79. & 80.

62. Qui num. 81. ſequenti addit, quòd nec etiamſi diſpenſet Pontifex cum Regulari ad beneficium ſæculare curatum, licebit virtute huius diſpenſationis obtinere ſimplex; quia multò difficiliùs, & maius eſt beneficium ſimplex ſeculare, quàm curatum obtinere: quippe huius abſque diſpenſatione eſt capax, vt tenent plures relati ab ipſo Sancio ſuprà numer. 77. ſimplicis autem eſt incapax, niſi ex Pontificis di-

Digitized by Google

diſpenſatione. Secus verò eſſet, ſi diſpenſetur cum monacho ad alterius monaſterij beneficia Regularia: nam poſſunt ei conferri tam regularia curata, quàm non curata, quòd ex perſona ſua ſit illorum capax. Hæc Sanchez ex Rebuffo *in praxi benefic. tit. de commend. num. 47. Mandoſ. in ſignat. gratiæ, tit. de diſpenſatione monach. pro beneficijs obtinendis, verſ. notandum eſt.*

63. Ex quibus deducitur, diſpenſationem, ſeu prouiſionem factam monacho etiam Epiſcopo de Abbatia alterius Ordinis, non expreſſa qualitate Monachatus, ſubreptitiam, ac nullam eſſe: quia ſpecialiter eſt interdicta Regularibus hæc pluralitas in dict. cum ſingula, etiam ſi Pontifex conferat ex certa ſcientia, quæ ſcientia non præſumitur adeſſe in Papa, quia monachatũ non expreſſit in prouiſione, qui, inquã, Pontifex ſi ſciret illum eſſe monachũ non conferret illi Abbatiam ſimul cũ Epiſcopatu. Ita cum Rebuffo reſoluit Auctor *tom. 2. quæſt. 58. art. 5.* quem refert, & ſequitur Sanchez ſuprà nu. 82.

65. Atque eadem ratione impetratio beneficij ſæcularis à Regulari facta, non expreſſa qualitate beneficij, & impetrantis, erit etiam ſubreptitia: ſicut è cõuerſo impetratio beneficij Regularis facta à ſæculari ſine expreſſione qualitatis beneficij, & perſonæ impetrantis, eſt inualida omninò: quia adeſt ſpecialis incapacitas in Regulari ad beneficium ſæculare, & in ſæculari ad beneficium Regulare. Quod adhuc procedit, etiam ſi in tali conceſſione adſit clauſula; Motu proprio, quam qui dem non ſupplere perſonæ inhabilitatem, nec operari, quãdo tacetur intrinſeca qualitas beneficij, probat Sanchez *lib. 8. de matrimo. diſp. 21. n. 49. & duobus ſequentibus.* Atque ita docent Felin. *cap. in noſtra. corol. 40. num. 41. initio, de reſcript.* Selua *de benefic. 1. p. quæſt. 11. n. 425.* Ojeda *de incompat. benefic. 1. par. q. 21. num. 93.* Flamin. *de reſignat. benef. li. 4. q. 5. numer. 4.* quos refert, & ſequitur idem Sanchez *d. l. 29. nu. 85.*

66. Vbi nu. ſequenti reſoluit, poſſe Regularem coadiutorem Epiſcopi, aut parochi conſtitui ex ſola ſuperioris ſui licentia: quia cùm vtriuſque officij abſque diſpenſatione ſit capax, erit ſubinde coadiutoris vtriuſque, ſeu in vtroque, tunc enim vtriuſque munere fungetur. Sed non poterit abſque diſpenſatione creari coadiutor in eo beneficio, cuius abſque diſpenſatione, vt illi principaliter præficiatur, incapax eſt. Ita Abbas *cap. fin. num. 4. de clerico ægrotan. vbi Cardin. q. 10. nu. 9. & qu. 11. num. 9. & in Clem. 2. q. 17. num. 18. de reſcriptis, Azor. tom. 2. inſtit. moral. libr. 3. cap. 2. q. 8.*

67. Circa nu. 14. dum reſoluimus conſtitutionem ſalarij pro ſeruientibus Eccleſijs Regularibus ad Epiſcopum pertinere. Idem docet cum noſtro Auctore Sanchez lib. 7. decalogi capit. 4. num. 14. ſicque decerni in cap. beneficium, de Regularib. in 6. & facis ſignificat Gloſſa ibi verb. ſed interim, & Syl ueſt. verb. Religio, 2. q. 8. Angel. verb. Nouitius, num. 22. & ibi. Tabien. quæſt. vltima. Sed in dict. cap. beneficium, non id expreſsè decernitur, ſed tantũ, quod beneficio nouitij, interim dum non profitetur, deſeruiatur per alium, aſſignata ſibi congrua de ipſius prouentibus portione, benè tamen id deciditur in Tridentino decreto à nobis dic. 14. relato, de cuius intellectu agit idẽ Sanchez dict. lib. 7. decalogi capit. 29. num. 191. Trid. ſeſ. 7. c. 7. de refor.

68. Circa num. 19. nempe non vacare beneficium nouitij ante profeſſionẽ idem docet Sanchez *lib. 5. decalogi c. 4. num. 2. & ſeqq. vbi num. 3. & 4.* addit id habere verum in omnibus beneficijs, ſiue ſint maiora, ſiue minora, ac etiam ſi in beneficij fundatione cautum ſit, vt vacet beneficium abſente beneficiario certo tempore; quia in dubio cẽſenda eſt voluntas inſtitutoris iuri cõmuni conformis, vt tradunt Doctores communiter in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. Item id etiam extendi ad beneficium nondum acceptatum à nouitio, docet Gloſſa in dict. cap Beneficium, de regul. in 6. verb conferendum, vbi Ioannes Andreas, Monachus Dominicus, & Franc. Tapia in Authẽ. ingreſſi, verb. ſita, cap. 2. num. 8. C. de ſacroſanctis Eccleſiis, Sayro in Claui

Re-

Digitized by Google

Regia libro 6. cap. 5. num. 25. verſ. poſſunt etiã, quos refert, & ſequitur Sanchez. ſupra num. 5. Cuius quidem ea ratio eſt, quia ideò in anno nouitiatus non vacat ius in re, quòd adhuc nouitius non ligat profiteri, & ſic nec eligat ſtatum incompatibilem, per quem cenſeatur iuri illi in re renunciare, & pari ratione nec vacat ius ad rem.

69. Item ex eadem ratione nõ vacabit beneficium, ſi annus nouitiatus ex aliqua iuſta cauſa prorogetur, quã prorogationem ex ea cauſa permitti, dicemus infrà, de nouitijs num. 62. tũ quia ea prorogatio facta videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, l. lecta, ff. ſi certum petat. tum quia, ſi nouitius anno illo probationis renũciaſſet, iuxta cap. ad Apoſtolicam, de regularibus (quod ante Concilium Tridentinum licebat) vel ſi ex Pontificis diſpenſatione hodie ante eum cõpletum profiteretur, abſque dubio vacabit eius beneficium à die profeſſionis emiſſę, vt habetur in dicto cap. beneficium; ergo idem pari ratione dicendum eſt, ſi prorogetur profeſſio. Tandem quia ratio Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. c. 16. de regularibus*, iubentis nõ ſpoliari nouitium intra probationis tẽpus, nẽpe ne libera egreſſus auferatur occaſio, etiam procedit in beneficijs, vt tradit Mayol. *de irregular. lib. 3. cap. 4. num. 2.* & Mandoſius *in caſibus apud aliter, num. 8. ſeu caſu 102.* qui ad finẽ docet, non vacare beneficium, etiam ſi pluribus annis duret nouitiatus. Ita Sanchez eo. cap. 4. num. 6. vbi in fine addit, poſſe Epiſcopum, nulla exiſtente iuſta cauſa differendæ profeſſionis, aſſignare terminum nouitio, vt beneficio renunciet, caſu quo id poſſet; quãdo abſque legitima cauſa abeſſet, quo termino tranſacto, alteri illud tanquã vacans conferre licebit, quando ad ipſum collatio pertinet, ab eo. enim tempore non reputatur abſens ex cauſa legitima. Vnde in Societate Ieſu, non vacare beneficium nouitij toto biennio probationis, ſi eius reſignatio non fuerit, iuxta ſtatutum Ordinis, conſequẽter dicendum eſt, vt optimè probat idem Sanchez ſuprà num. 7.

70. Vbi nu. ſequenti deducit, collationem illius beneficij non tranſacto probationis tempore irritam fore, nec ſubſecuta profeſſione reualidari, quia quod à principio ratum non fuit, tractu temporis non conualeſcit, vt regula vulgaris iuris habet, & ſic nouã collatione opus eſt. Ita Tiraqu. *de retract. lignag. gloſſ. 8. §. 1. num. 40.*

71. An autem penſio beneficij vacet ante profeſſionem? Affirmat Auct. *tom. 1. dict. q. 37. art. 1. in fine.* Negat tamen Sanchez ſupra num. 13. tum quia inquit, textum *in dict. cap. beneficium,* intelligunt Doctores de quibuſcunq; beneficijs, vt diximus num. 68. at penſiones largè dicuntur beneficia, vt probat Gigas de penſionibus quęſt. 28. n. 1. Tum quia per matrimonium vacant penſiones, ſicut & beneficia, vt probat idem Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 45. num. 5.* Sed ea ratio mihi magis probat, quæ habetur in præfato Tridentino decreto, nempe vt conſulatur libertati nouitij, ea enim pari ratione militat in penſione, ac in beneficio, vt manifeſtè patet.

De renunciatione beneficij Eccleſiaſtici à nouitio facienda, & an debeat fieri cum ſolemnitate dicti decreti Concilij Tridentini, nempè cum licẽtia Ordinarij, & intra bimeſtre profeſſioni proximum, affirmant Sanchez *lib. 7. decalogi cap. 5. num. 38.* vbi ad id plura congerit.

72. Circa num. 20. nota cum Zerola *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. diſpenſatio, verſ. 3.* quem refert Barb. *in remiſſ. ad Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. nu. 4.* poſſe Epiſcopum diſpenſare cum presbytero homicida voluntario beneficium curatum antea poſſidente, vt illud poſſit retinere in futurum, & ſimiliter cum Canonico homicida, vt poſſit intereſſe choro, & gaudere fructibus ſuæ præbendæ. Ad quod vide Sayro, *de cenſuris libr. 6. cap. 7. num. 20. & 21.*

73. Item nota cum Reginaldo 3. *par. fori pænit. lib. 30. tract. 2. ſect. vlt. n. 312,* dictum decretum Tridentinũ non videri extendendum ad caſum commiſſi homicidij ad neceſſariam vitæ defenſionem, cum moderamine incul Trid. ſeſſ. 14. c. 7. de reformat.

paræ

Digitized by Google

patæ tutelæ, cùm talis homicida tunc nō incurrat irregularitatem, vt omnes concedunt. Vnde ſi factum ſit occultū, & per eam neceſſitatem homicida excuſetur à mortali, ſi nec diſpēſatione, nec ſententia declaratoria de commiſſo homicidio ad vitæ propriæ defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ indigebit ad habendum, vel retinendum beneficium, niſi fortè ad vitandum ſcandalum, & ad occurrendū ſcrupulis, qui ſuboriri poſſunt, vt cum Henriquez *lib. 14. cap. 10. §. 2. ſub finem*, reſoluit idem Reginal. citato loco.

74. De reſignatione, & permutatione beneficiorum vide Auctorem *in addit. ſumma cap.* 33. & de præſentatione cap. 34. tractat *lib. 7. decalogi ca. 29. à num.* 145. De priuatione, ſeu inhabilitate excommunicati ad Eccleſiaſtica beneficia, & eorum fructus percipiendos, vide latè Suarez de cenſuris to. 5. diſp. 23. Vbi de impetratione, & reſignatione beneficij in fauorem excommunicati facti, ſect. 1. num. 11. & 12. & de beneficiorum priuatione, & inhabilitate ad ea ratione hæreſis, vide Sāchez *lib. 2. decalogi cap. 26.* vbi num. 9. agit de reſignatione beneficij hæretici ante condemnationem, & num. 12. tradit poſſe ea beneficia tanquam vacantia impetrari, & ad ea patronū præſentare, poſſeſſore non citato, & num. 14. & ſequentibus beneficia ſuſpectorum, aut diffamatorum de hæreſi, vel etiam receptatorum, fautorum, & defenſorum hæreticorum non vacare ipſo iure. Item *eodem lib. 2. cap.* 28. agit de filijs, & nepotibus hæreticorum, aut receptatorum, defenſorum, aut fautorum eorundem, an priuentur beneficijs obtentis, & ſint ad ea obtinenda inhabiles? Vide etiam *lib. 4. cap. 17. nu.* 31. eundem Sanchez, vbi agit de eo, qui iurauit non reſignare beneficium, an poſſit illud reſignare, non obſtante iureiurando.

RETRACTATIO.

De Mendicantibus, an ſint capaces beneficij Curati.

57. Partem affirmatiuam ex Auctore nouiſſimè tom. 3. ſum. cap. 30. n. 3. reſoluimus ſuprà num. 51.

ADDITIO.

76. Multa de hac materia congeſſimus in notis. Illud nunc addo, quòd breuiter memini tetigiſſe ibid. nu. 18. in fine, an ſcilicet capellania fundata in Eccleſia Regulari cenſeatur in dubio Regularis, an verò ſecularis? Dixi, in dubio regularem cenſendam, quam ſententiam apertè probat Auctor *to. 2. quaeſt. 54. art. 3.* vbi exiſtimat, propter ſolam fundationem cappellaniæ in Eccleſia Regulari manere Regularē, pro cuius ſententia poteſt non ineleganter expendi textus *in l. Minisius 61. in fine, ff. de rei vindicat. l. 3 ff. de diuerſis, & temporal.* Auctoris ſententiæ vltra Rebuffum, fauet Maſcarditis *de prob. concluſ.* 172. *num.* 17. Sanchez *lib. 7. Decalog. cap.* 29. *num.* 27. vbi docet, Capellanias præſumi eſſe regulares ex eo ſolum, quòd ſint fundatæ in Eccleſijs Ordinū. Hanc tamen noſtri Auctoris ſentētiam licèt ſtricta iuris ratione inſpecta, veriſſimam agnoſcam, limitandam tamen cēſeo, niſi huiuſmodi capellaniæ à ſecularibus fundatæ ſint in Eccleſijs regularibus, non vt à regularibus obtineātur, ſed à ſecularibus, quæ ratio præcipuè facere debet, vt hæ capellaniæ præſumantur ſeculares, cùm pro ſecularibus fundentur, licèt in Eccleſijs regularibus, & ita de hac re conſultus docet Garcia *in additionibus ad tract. de benefic. 7. p. c. 10. n. 39. verſ. ſed hoc non obſtante.* Sanch. d. nu. 27. vbi ſic & limitat, niſi per ſeculares teneri ſolitæ ſint.

RE-

RESOLVTIO XVI.

De bigamia.

1 BIgamia alia eſt vera, quæ contrahitur per copulam ſucceſſiuam duarũ vxorum, c. de bigamis, eo. tit. Alia eſt interpretatiua, quæ contrahitur, cùm quis viduam, vel ab alio corruptam duxit in vxorem, cap. vltimo, de bigam. cap. curandum, capit. ſi quis viduam, & ſequent. 34. diſtint. Altera verò ſimilitudinaria, quæ contrahitur cùm clericus in ſacris conſtitutus, vel religioſus profeſſus contrahit matrimonium, cognoſcendo vxorem, capit. quotquot, cap. monacho 27. quæſt. cap. nuper, cap. final. de bigam. Prælati igitur Regularium non poſſunt diſpenſare cum religioſo in bigamia vera, & interpretatiua, vt ſacris ordinetur, quia id Papæ reſeruatur, & nulla inuenitur conceſſio facta Religionibus circa hoc: poſſunt tamen diſpenſare, vt minoribus ordinibus initietur, ad inſtar Epiſcoporum, quibus id licet circa ſuos ſubditos. Nam prælati Regulares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes eandem habent auctoritatẽ, & poteſtatem erga ſibi ſubditos, quam habent Epiſcopi erga ſuos. Item cum bigamo ſimilitudinario optimo iure poſſunt piſpenſare dicti prælati, vt ad maiores Ordines aſcendat, vt tenent communiter Doctores, vnde priuilegia Apoſtólica concedentia prælatis Regularibus facultatem ad diſpenſandum in irregularitatibus, excepta bigamia, ſunt intelligenda tantùm de bigamia vera, & interpretatiua quoad Ordines maiores, nã reſpectu minorũ optimè pſſt diſpenſare. Vt autem ſit vera bigamia indiſpenſabilis per dictos prælatos requiritur quòd copula interueniat, intrando clauſtra pudoris, licèt nòn fiat ſeminis effuſio intra vas, *capitul. debitum de bigamis*, hoc tamen debet intelligi in foro exteriori Eccleſiæ, quæ præſumit copulam fuiſſe conſummatam; ſecus in foro conſcientiæ, ſiquidem ius requirit copulæ conſummationem *in dict. capitul. debitum, Azor tom. 1. quæſtio. 24. articul. 1. & 2. & in addit. ſummę tom. 3. capitul. 215. numer. 4.* De quo Soto cum D. Thom. *in 4. diſtinct. 27. quæſtion. 3. artic. 1.* Nauarr. *in ſumma capitul. 27. numer. 179.* Henriquez *libro 11. de matrimonio cap. 15. numer. 4. Sanchez de matrimonio. diſput. 83. numer. 6. Suarez de cenſuris diſput. 49. ſect. 1. numer. 1. & ſequentibus*, & quoad diſpenſationem in bigamis, *ſect. 6. à numer. 7.* quidquid ibi numer. 17. teneat contra noſtrum Auctorem non poſſe prælatos regulares cũ ſuis ſubditis bigamis ad Ordines Minores diſpenſare.

2. Idem dicendum eſt, ſi clauſtra non intrauit pudoris vir, ſed matrix attraxit ſemen, & grauida facta fuit virgò, & poſtea ferreo inſtrumento genitale membrum apertum fuit, quo aperto egreſſa eſt creatura, licèt enim copula realis intra vas non interuenerit, ſecutus tamen eſt effectus copulæ ex attractione ſeminis in vias, id eſt, partus, & per conſequens contrahitur vera bigamia, ibidem art. 2. in fine, de quo Bibald. *in Candelabro aureo tit. 2. irregular. num. 24.*

4. In conceſſione Generali diſpẽſandi in irregularitatibus ſemper habetur pro excepta bigamia, iuxta ſtylum Curiæ, niſi ſpecialiter exprimatur, quia Papa non ſolet ſuper ea, niſi rariſſimè diſpenſare, & cum maxima difficultate, & dilatione. Vnde ita debet intelligi quoddam priuilegium Sixti IV. conceſſum Ordini S. Hieronymi in Hiſpania, quo indulgetur, vt quilibet Fratrum poſſit ſemel in vita diſpenſari in foro conſcientiæ à confeſſore deputato per ſuperiorem ſuper quacunque irregularitate quacunque occaſione contracta, *tom. 2. q. 105. art. 1. & 2.* de quo vide Portel. in addit. ad dubia, verbo, diſpenſare nu. 5. & infra in notis num. 14.

4. Addo cum Auctore citato loco addit. num. 5. quòd inſtantia, ſeu vrgẽte neceſſitate, & penuria miniſtrorum, & quando ob magnam diſtantiam non poteſt recurri ad Papam, vt contingit in partibus diſtantioribus Indiarum, bene poterunt Epiſcopi diſpenſare cũ bigamis ad omnes Ordines ſacros, & refert pro hac ſententia Sanchez *de matrimonio diſp. 40. num. 3. Henriq. libr. 12. de matrimonio cap. 6. num. 11.*

5. Tandem addo, quòd ex conceſſione Benedicti X I. facta Ordini S. Hieronymi, ſi aliquis bigamus de lõginquis partibus ſit in monaſterijs Beatæ Mariæ de Guadalupe, & de la Sila poſſit diſpenſari, ad ſacroſque Ordines promoueri. Et in compendio Societatis Ieſu verbo, diſpenſare §. 5. & 6. habetur, quòd Generalis Ordinis poteſt diſpenſare cum ſubditis in bigamia, ex conceſſione Sixti I V. pro Carthuſienbus, teſte Portel verbo, diſpenſare num. 4. Quo priuilegio poſſunt vti per communicationem aliæ religiones, dato quòd valeat, vt ſonat. vide ſuprà numer. 3 & infrà in notis, numero 14.

N O T Æ.

6. Circa nu. 1. nota, quòd proprijſſimè bigamus dicitur, qui ſecundas nuptias contraxit poſt mortem prioris coniugis, & vtraſque conſummauit, vt tradunt Canoniſtæ in rubrica de bigamis, & D. Thom. *in 4 diſt. 27. & ibidem Soto q. 3. art. 16. Richard. art. 4. quæſt. 1. Nauar. cap. 27. num. 195.* & patet ex ipſa voce, bigamus, quæ idem ſignificat, quod, bis coniugatus. Vnde communiter hanc tantùm vocari ſolere veram bigamiam, docet Suarez *tom. 5. de cenſur. diſt. diſp. 49. num. 1.* Per hanc igitur bigamiam contrahitur irregularitas, vt habetur cap. 1. & 2. de bigamis, & cap. 1. diſt. 26. & colligitur ex Canone 16. Apoſtolorum, & ſequentibus. Contrahitur autem ex defectu ſacramenti orto ex iterata ſuſceptione matrimonij, cap. debitum, de bigamia, non quia talis ſacramenti ſecunda ſuſceptio illicita ſit, ſed quia tale matrimonium non eſt ita accommodatum ad perfectam illius ſacramenti ſignificationẽ, quæ conſiſtit in coniunctione Chriſti cum Eccleſia, ex Paulo *ad Ephes. 5.* matrimonium autem ſpirituale inter Chriſtum, & Eccleſiam eſt vnicum, & vnius viri cum vna vxore, ſeu ſponſa. ad Eph. 5

7. Nota etiam circa idem, non contrahi veram bigamiam ex duplici matrimonio exteriùs contracto, & conſummato, quando contingit alterum eorum inualidum eſſe, vt fit ſemper, quoties vtrumque matrimonium fit viuente vtroque coniuge, quia ad eam bigamiam requiritur duplex matrimonium conſummatum verum, & validum, vt colligitur ex capitulo nuper, de bigamis: ibi, licet in veritate bigami nõ exiſtant, quidam (ſcilicet) plures vxores ſimul habentes; quod à fortiori dici poſſet de habentibus plures ſucceſſiuè, alteram tamen non verè: tunc enim re vera non iteratur ſacramentum, & per conſequens nec eſt defectus in ſignificatione, nec vera bigamia. Ita Suarez *dicta diſp. 49 ſect. 1. num. 5.* & ex ſententia Canoniſtarum, & Theologorum cum D. Thom. in 4 diſt. 27. reſoluit Villalobos 1. *par. ſummæ tractat. 21. diffi. ult. 31. num. 3.* vbi addit, ſufficere ad hoc alteram vxorem ante baptiſmum habuiſſe, & aliam poſt baptiſmum, vt conſtat ex capit. acucius, 26. diſt. & ex cap. ſi quis viduam, el primero, 34. diſtin. vbi expreſſius id habetur, & tradit Maiolus *de irregular. t. lib. 1. cap. 33. num. 3. Suarez ſup. ſect. 6. num. 12. & ſequentibus.*

8. Benè tamen is qui duplex matrimonium cõtraxit, quorum alterum eſt inualidum, contrahit bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem, ſi vtrunque conſummauit, vt deducitur ex capitulo nuper, de bigamis, & tradit gloſſa in capitulo ſecundo verbo, bigamis, eodem titul. Ita Suarez dicta diſput. 49. ſect. 2. numero 2. vſque ad 7. Villalobos ſuprà numero quarto, vbi addit, non contrahi hanc biga-

miam

Digitized by Google

ſniam, quando prior maritus non cognouit eam, cum qua ſecundæ nuptiæ celebratæ ſunt, dicto capitulo debitum, iuncta gloſſa ibi, verbo, viduæ, vel etiam ſi illa deceſſit ante conſummatum matrimonium cum poſteriore coniuge, vt omnes fatentur. Quo loco num. 5. etiam aduertit idem Villalobos, quod ſi matrimonium contractum cum vidua fuit nullum ratione alicuius impedimenti dirimentis, fit irregularis ille, qui cum illa taliter contraxit, propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto, vt conſtat ex dicto capitulo nuper, in fine, & capitulo vltimo, de bigamis, & dicit communem Theologorum, & Canoniſtarum Couarr. in Clementin. ſi furioſus, 1. part. §. 2. num. 2. quem etiam refert, & ſequitur Suarez *ea diſput. 49. ſecti. 3. numer. 3. 4. & 5.* ad quod etiam eſt quædam deciſio Rotæ. Quidquid in oppoſitum contendat Nauar. *capit. 27. num. 195. & lib. 2. conſil. 1. de bigam. num. 43.*

9. Pro quo adhuc aduerte, contrahi dictam irregularitatem ex duplici matrimonio, quando alterum eſt inualidum, etiamſi per ignorantiam contractum ſit, non propter culpam, à qua excuſatur ignorans, vel bona fide imbutus, ſed propter publicam ſignificationem incontinentiæ, ſeu quandam effigiem (vt ita dicam) vel ſimilitudinem defectus ſacramenti, à qua non excuſat ignorantia, vel bona fides. Nam irregularitas, quæ ſine peccato contrahitur, in vniuerſum ex bona fide non impeditur. Ita contra Archidiaconum in dicto capit. nuper, & in capitul. vnico, de bigamis in 6. reſoluit Suarez vbi ſuprà num. 8. vbi num. ſequenti ſubiungit, idem eſſe dicendum, quando alterum ex duobus matrimonijs irritum fuit ex alio capite, præter iterationem viuente coniuge. Et idem, ſiue vtrumque matrimonium fiat viuente priore cõiuge, ſiue eo defuncto, ſiue validum, ſiue inualidum antecesserit, hoc enim per accidens eſt ad indecentiam, quæ in vtroque caſu eſt eadem. Tandemque nu. 10 & 11. idem impedimentum contrahi aſſerit, etiam ſi nullitas matrimonij proueniat ex defectu conſenſus, vel in vtroque matrimonio ea nullitas reperiatur, dummodo in vtroque ſit idem affectus cum opere ſubſecuto. Hoc autem vltimum, ait, expreſsè tenere Nauar. *lib. 1. conſil. 1. tit. de bigamis, & in ſumma cap. 27. num. 195.*

10. Item contrahitur hoc impedimentum bigamiæ interpretatiuæ, quando quis contraxit cum virgine, quæ poſtea adulterium commiſit, quo nõ obſtante vir eam carnaliter cognouit, vt expreſsè habetur capit. ſi cuius vxorem, & cap. ſi laici 34. diſt. Quod habet verum, etiam ſi per vim abſque culpa mulier ab alio violetur, quia hæc irregularitas magis reſpicit operis cõſummationem, quàm affectum voluntatis. Et idem, quando à marito adulterium ignorante cognita fuit, ſicut etiam contrahens cũ corrupta, id ignorans bigamus fit, ex capit. curandum, ead. diſt. 34. quod abſolutè loquitur. Item idem procedit, quando id matrimoniũ contractum fuit ex iudicis mandato, vel adulteræ thoro eo iubente reſtitutus, fuit coniux, etiamſi illa per pœnitentiam iam factam ſordes ſui criminis abluta ſit, vt cum Couar. Maiolo, Syluestro, & alijs reſoluit Villalobos vbi ſuprà num. 6. Suarez *ſup. ſect. 14. & ſequentibus*. de quo vide D. Th. *in 4. diſt. 27. quæſt. 3. art. 1. ad 4. Angel. verb. bigamia nu. 2. & 4. & ibidem Syl.*

11. Circa bigamiam ſimilitudinariam nota, quòd vt incuratur: requiritur vt clericus in ſacris conſtitutus, vel monachus conſummet contractum matrimonium, cap. monacho. 27. quæſt. 7. vnde ſi minoribus tantùm ordinatus ſit, non eſt dicendus bigamus, quia cùm ſit pœna, non eſt amplianda, & ad non expreſſa extendenda, vt benè docet Villalobos ſup. nu. 9. & quòd hæc irregularitas extendatur ad clericos in ſacris, latè probat cum gloſſ. in cap. ſuper eo de bigamis, Suar. ea. diſp. 49. ſect. 4 nu. 3. & ſeqq. qui ſect. 5. n. 3. id extẽdit ad Clericos minorib. initiatos, quantum ad priuationem vſus ſuſcepti ordinis.

12. Circa diſpenſationem in biga-

mia nota, quòd hæc irregularitas, non tollitur ipſo facto per profeſſionem in religione, vt tradit Suarez ſupra *ſect. 6. num. 16.* At prælati regulares poſſunt diſpenſare cum ſuis religioſis bigamis quoad Ordines Minores, prælati, inquam, iuriſdictionē quaſi Epiſcopalem habentes, quia id Epiſcopi habent circa ſuos ſubditos, quibus illi aſſimilantur, quidquid dicat Suarez ſupra relatus ſect. 6. numer. 17. Quod tamen limitat Villalobos ſupr. num. 13. caſu, quo aliqua magna, & vrgens cauſa diſpenſandi adſit: vel quoad ordines receptos, & non recipiendos, vt tradit Nauar. *cap. 27. num. 197. & Vgol. n. de irregularit. cap. 56. num. 2.* ſed Syluest. *verb. bigamus, quæſt. 9.* abſolutè affirmat, & tenet idem quod noſter Auctor ſupra num. 1.

Firmatur ſententia Auctor.

13. Suarez *ea. ſect. 6. num. 7. & vltimo* concedit, Epiſcopos, & Prælatos regulares quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem exercentes poſſe diſpenſare in bigamia ſimilitudinaria cum ſuis ſubditis, dummodo hoc impedimentum cum alijs non miſceatur, quale erit, ſi cum vidua contraxerit clericus vel religioſus: tunc enim nullo iure poſſunt, vt aduertit cum eodem Suario ſuprà num. 17. Villalobos *dict. difficult. 31. num. 14.* vbi numero ſeq. addit, non requiri, vt quando petitur diſpenſatio bigamiæ, fiat mentio de trigamo, vel quatergamo, & vltrà: quia in his nulla ponitur differentia à Doctoribus, nec eſt in vſu, vt docent Nauar. *lib. 8. conſ. 2. de bigamis,* Vgolin. vbi ſupra num. 3.

Bull. bul. 9. & 10. Paul. 3.

14. Tandem nota cum Portel. *in addit. ad dub. verb. diſpenſare, numer. 5.* quòd Prælati regulares per quandam conceſſionem Pauli III. de qua in Bullario, poſſunt ſemel ſingulis annis prima die lunæ quadrageſimæ diſpenſare cum ſuis ſubditis in omni irregularitate quauis occaſione, vel cauſa contracta. Vbi nil excipit, neque bigamiā, neque homicidium voluntarium, quæ ſolent excipi in priuilegijs: vnde cùm lex, vel Princeps non diſtinguat, nec non diſtinguere debemus. Quæ ſententia tanquam pia, & probabilis poteſt in praxi ſequi, licèt oppoſita ſit tutior & conformior menti Pontificum, qui ſemper bigamiam excipiunt, vel pro excepta habent, vt communis Doctorum tenet iuxta ſtylum curiæ, & nos ſuprà nu. 3. cum Auctore reſoluimus. An bigama, vel poſt caſtitatis votum preuaricatá poſſit eſſe Abbatiſſa? Vide Sanchez *lib. 5. decalog. cap. 5. numer. 23.* & nos diximus ſupra *de Abbatiſſis numer. 23.*

RESOLVTIO XVII.

De bonis Regularium.

1 Fratres Minores licitè recipere permittuntur quæcunque malè quæſita, & incerta eis oblata, de illiſq; liberè diſponere. Item malè ablata, & illicitè acquiſita, quæ teſtatores, aut dătores ignorant, quibus ſunt reſtituenda, legata etiam ad pios vſus relicta indeterminatis perſonis diſtribuenda arbitrio executorum, ſeu teſtamentariorum, ſi ipſi Fratribus indigentibus applicare velint, licitè poſſunt acceptare Fratres non obſtante contradictione Prælatorum Eccleſiaſticorum, Ita conceſſit Alexander IV. & Sixtus IV. Item Paulus IV. & Pius etiam IV. & alij Pontifices indulſerunt Patrib. de Societate, vt poſſint acceptare quęcunque loca ſæcularia, vel regularia, Eccleſias, eremitoria, & monaſteria cuiuſuis Ordinis, etiam ſtrictorijs obſeruantiæ, cum omnibus ſuis bonis, mobilibus, & immobilibus, ſi pia fideliū largitione illa ſibi donari contigerit, & illi, quorum intereſt, conſentiant, quæ donata, relicta, & legata eo ipſo auctoritate Apoſtolica perpetuò applicata, & appropriata eiſdem Patribus eſſe cenſentur. Ita in Compendio Societatis §. 1. 2. vbi collector refert ſuper hoc conceſſionē Martini V. & aliorum Pontificum factam Mendicantib. to. 1. q. 38. art. 2. de quo Portel. verb. bona,

Bull. bul. 15. & 16. Alex. 4. & Bul. 14. Sixti 4. n. 10. & bul. 33. n. 28.

na, num. 3. Compend. Minor. verb. bona, §. 2. Sanchez lib. 7. decalog. cap. 27. à num. 1. & cap. 5. num. 11. vbi agit de bonis, quæ nouitij renuntiant in ſocietatem.

2. Bona feudalia, & emphyteutica, etiam Eccleſiaſtica donata, ſeu relicta poſſunt acceptare religioſi, modò ad onera teneantur, ad quæ donator, ſeu teſtator occaſione illorum tenebatur, aut ipſe donator impoſuerit, etiamſi ad certum numerum generationum, aut nominationum conceſſa fuerint, ex Leone X. pro ſocietate Charitatis, & habetur in Compendio Societatis Ieſu, §. 5. titulo, bona. Emphyteutamq; cadere in commiſſum, ſi infrà annum à fine biennij moram non purgare curauerit per ſolutionem penſionis ſolitæ, ſeu debitæ ſolui monaſterio, ac poſſe expelli auctoritate prælati ipſius monaſterij, conceſſit Pius V. ordini Sanctiſſimæ Trinitatis in Portugallia, ibid. art. 2. de quo vide Nauar. *comm. 2. de regularibus, nu. 55. ad finem, Gama decis 6. num. 1. Molina lib. 1. de primogen. cap. 13. num. 76. Menoch. conſil. 519. nu. 6. 6. & 13. Leſſium lib. 2. de iuſtit. cap. 41. dubio 10. num. 84. Azor. tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 8. quæſt.* 5. quos refert cum noſtro Auctore, & ſequitur cum alijs multis Sanchez *lib. ſeptimo decalog. ca. 17. nu. 36. vſque ad* 50. vbi latè tractat de bonis feudalibus, & de emphyteuticis agit *num. 51. vſque ad 65.*

3. Idem conceſſit Celeſtinus V. monachis ſuæ congregationis apud Compendium Ciſter. titulo bona, §. 4. & Compend. Societ. §. 7. addens, quòd per viginti annos pro qualibet generatione dicta bona retinere poſſint, nec propterea cadere in commiſſum, ſi inueſtitura de illis, vt ſolet, non fiat. Aduerte tamen, quòd ſeruitium præſtandum à monachis feudalia recipientibus debet eſſe compatibile cum ſtatu monachali, ibidem art. 3. de quo Sanchez ſupra, dict. nu. 36.

4. Ius petendi bona, & res deperditas, quorum dominus diligenter inquiſitus inueniri non poteſt, olimque prætori competens tranſtulerunt Reges Hiſpaniæ in ordines ſanctiſſimæ Trinitatis, & beatæ Mariæ à Mercede pro redemptione captiuorum. At dicti Fratres redemptores captiuorum tantùm habent ius petendi dictas res in foro exteriori, ſicut prætor habet, ita vt ſi non petantur, nõ debeantur, nam Reges tantùm in illos tranſtulerunt ius competens prætori, ac per conſequens, ſi non petant, res manent in ſua natura incertorum, & de ipſis fieri poteſt compoſitio, ſicut de alijs incertis, vel poſſunt expendi in pia opera, præſertim de conſilio Epiſcopi, aut parochi, vt mos eſt, manetque inuentor tutus in conſcientia. Et hoc modo debent intelligi excõmunicationes Paulinæ, quæ quotidie publicantur contra detentores talium rerum, nam ſi iam applicatæ ſunt pijs operibus, non ligant, cùm nulla iam ſit actio exigendi: ſecus ſi adhuc ſuperſunt in propria ſpecie, & non ſunt applicata: quia tunc reſtituendæ ſunt ſub pœna dictæ excommunicationis, ſi petantur. Itẽ prædicta tantùm habent locum, quando res inuentæ ſunt animatæ, vt pecora, & animalia: ſecus ſi ſunt inanimatæ, vt pallium, galerus, & ſimiles, *ibidem ar. 4. & addit. ſumm. tom. 3. cap. 53. num. 3. de quo Nauar. cap. 17. num. 93. & cap. 27. num. 259. Aragon. 2. 2. quæſt. 66. artic. 5. pag. 430. Henriquez lib. 7. de indulg. cap. 36. littera g.*

5. Adiudicantur etiam dictis Fratribus pro redemptione captiuorum vltra Moſtrencum, ſeptimæ quædam in Hiſpania, quæ dicuntur conſuetæ obligationes, & ordinariæ ſunt triginta quinque dipondia, quorum decem dantur Mercedi, quindecim Trinitati, quinque Eccleſiæ maiori, & alia quinque beato Antonio, aut Lazaro, ſi modò vnus alium præueniat. Item adiudicatur quinta pars bonorum morientium ab inteſtato abſque hærede intra quartum gradum, deductis expenſis pro anima. Immò & totum adiudicari Trinitati, deducto quinto pro anima, alij affirmant. Priuilegia autem regalia huiuſmodi bona, & alia dictis ordinibus applicantia ſunt intelligenda reſpectu eorum, quæ pertinent ad Cameram, ſeu Fiſcum Re-

gium, quæ cenſentur donare poſſe reges, & non alia, vt conſtat ex l. 1. tit. 8. lib. 1. ordinam. Tandem applicantur dictæ redemptioni captiuorum bona naufragorum reperta in mari, aut in flumine, incerto domino. Quæ omnia ad effectum redemptionis deferuntur dictis ordinibus, iuxta priuilegia regalia, & Apoſtolica confirmata per Philippum II. Regem Hiſpaniæ, & Gregorium XIII. ſummum Pontificem, ibidem articulo 5. de quo Henriquez *lib. 7. de indulgen. cap. 36. li er. b. in fine.*

Refert in Bull. Bul. 14. Sixti 4. nu. 30. Compen. Minor. verbo bona § 4. Bull Iul. 16. Alex. & bull. 26. Iulij 2. Bull. Bul. 14. Sixti 4. nu. 35. & bull. 34 num. 34.

6. Clemens IV. conceſſit ordini Minorum, vt Miniſtri, & Cuſtodes, eorumque Vicarij poſſint conuertere in pios vſus, prout ſecundùm Deum viderint expedire, bona ingredientium Religionem, ad quorum reſtitutionem faciendam diuerſis perſonis, quæ ſciri, & inueniri nequeunt, tenebantur, & hoc ipſum facere poſſunt Guardiani. Quæ conceſſio, licèt pro alijs religionibus parum, aut nihil proſit, cùm iure communi id liceat, plurimum tamen deſeruit nobis Minoritis, ob prohibitionem in regula, ne ſoliciti ſimus de rebus temporalibus intrantium religionem, ſed permittantur eos liberè de illis facere, quidquid Dominus inſpirauerit eis, *ibidem art. 4. in fine*, de quo vide apud Bullarium Bullas Alexandr. IV. & Iulij II. & Compend. *verbo, bona, §. 4.* Portel. *verbo, bona, num. 3.*

7. Bona Monaſteriorum deſertorum, ſeu deſtructorum cum omnib. ędificiorum materialibus, & alijs ad illa pertinentibus, poſſunt Fratres Minores ſecum deferre ad loca, ad quæ ſe transferunt (dedicatis Eccleſijs duntaxat exceptis) vel etiam vendere, pretiumque eorum in vtilitatem, vel ædificationem Monaſteriorum cõuertere. Ita conceſſit Sixtus IV. apud Bullarium. Bona autem monaſteriorũ ſanctæ Claræ deſtructorum, de quorum reformatione ſpes nulla ſupereſt, cum ipſorum ſtructuris, & ædificijs pertinent ad Fratres Minores propinquiores, ſub quorum cura erant, poſſuntque de illis diſponere, dummodo Eccleſiæ, & oratoria ad prophanos vſus non redigãtur, ex dicta Bulla 14. Sixti IV. *num. 46. ibidem art. 6. & tom. 3. q. 5. ar. 4.* de quo vide Portel. *verb. monaſterium, nu. 5. 7. & 8. & in addit. ad dubia, verb. monaſterium, nu. 2. & 3.*

8. Occupantes bona Regularium incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam, niſi infra tres dies à notitia indulti Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti ſe correxerint, aut debitam cautionem de ſatisfaciendo præſtiterint. Et idem conceſſit Leo X. & Iulius II. Eremitis ſancti Auguſtini, & habetur in Compen. Socie. tit. 60. §. 5. & in Compendio Ciſter. titul. bona, §. 9. pro quo etiam eſt quædam Bulla Vrbani II. apud Bullarium ibid. art. 7. Idem docet Portel. verb. bona, num. 1. & in addit. ad dubia, num. 3.

Bull. Bul. vnic. Vrb. 2. nu. 11. in fine.

De bonis apoſtatarum vide ſuprà reſolut. de apoſtatis à nu. 9. vſque ad 12. & in notis num. 31.

N O T AE.

8. Circa bona Fratrum Minorum vſui deputata, de quibus ſuprà num. 1. nota, quod eorum bonorum dominiũ, & proprietas pertinet ad Sedem Apoſtolicam, ad cuius poteſtatem recepta ſunt per Nicolaum IV. Alexandrum VI. & alios Pontifices. Vnde Papa eſt dominus etiam temporalis omniũ bonorum mobilium, & immobilium, quibus vtuntur dicti Fratres, qualia ſunt ædificia, ſeu domus, Eccleſiæ cum hortis, ornamenta, calices, & alia vaſa cultui, & ſeruitio altaris dicata. Nec obſtat extrauagans, quia quorundam, in quo Ioannes XXII. abdicauit à ſe, & à Sede Apoſtolica dicta bona, quia id fertur reuocaſſe in hora mortis, vt collector priuilegiorum Mendicantium teſtatur, factamque fuiſſe mentionem iſtius reuocationis in Capitulo Generali Ordinis Mechlinenſi, refert Portel mox citandus.

Collect. Mendic. verb. bona §. 8.

Quoad tria verò potiſſimum poteſt hæc receptio bonorum in dominium Sedis Apoſtolicæ deſeruire. Primò vt Fratres tuta conſcientia, & ſine præiudicio ſui inſtituti, & regulæ vtantur ſuis rebus, alieni à dominio temporaliũ, & puriores in voto altiſſimę paupertapa-

perta-

Digitized by Google

pertatis, quàm profitetur. Secundò, vt caueant prælati ab alienatione talium bonorum indebitè facienda, ſcientes grauiùs in hoc delinquere, cùm nō ſint ſua, ſed Sedis Apoſtolicæ. Tertiò, vt aduertant ſæculares ea indebitè vſurpantes (maximè ſi ſint immobilia) res Eccleſiæ vſurpare, ideoq; fortaſſis incurrere poſſe excommunicationē Bullæ in Cœna Domini latam contra ſubripientes bona Eccleſiæ. Ita benè obſeruat Portel. *in addit. ad dubia num.* 2. de quo vide Sanchez *lib. 7. decalog. capit.* 18. *a num.* 9. *vſque ad* 22. vbi latè agit de dominio rerum, & pecuniarū Minoritis in eleemoſynam largitarum, ac multa congerit notatu digna.

9. Circa bona feudalia, de quibus ſuprà num. 2. nota quòd per ingreſſum Religionis non amittitur feudum, qualecunque illud ſit: vnde ſi nouitius Religionem deſerat, illud retinebit Nam quamcūque aliam dignitatem eum retinere, & in quancumque ſuccedere, vt in maioratum, probat citatis multis Sanchez *lib. 7. Decalogi cap. 14. num.* 2. Atque idem eſt de quibuſcunque alijs bonis, etiam de feudo, aliàs impediretur ingreſſus Religionis. Ita ex Gregorio Lopez *in l. 6. verbo, religioſo, tit. 26. partis. 4. Tapia in authen. ingreſſi, verbo, cap. 14. numer. 16. c. de Sacroſancti. Eccleſ.* docet Sanchez *dicto lib. 7. cap. 15 num.* 34. vbi aduertit cum Tapia ibid. nu. 15 idem dicendum eſſe de ijs, qui ſolùm ingrediendi Religionem votum emiſere, cùm ijs nullius ſucceſſionis incapaces reddantur. Supradicta procedūt in Religione capaci ſucceſſionis bonorum, & poſſidendi in communi. Nam ſi eſt incapax, non ſuccedit in feudum monachi profeſſi, ſicut nec in Maioratum, aut in alia illius bona, ſed per profeſſionem omnino, ac morte naturali ceſſat, vt ex Odof. *in auth. ingreſſi, nu. 10. in fine, C. de Sacr. Eccleſ.* benè tradit Sanchez ſuprà nu. 39. & de ſucceſſione maioratus, num. 8. præcedenti, vbi addit, ceſſare etiam per profeſſionem, aut vota Coadiutorum formatorum in Societate Ieſu tam maioratum, quā feudum, Vide infrà de feudo, n. 2. & 8.

10. Bona data monacho in ſæculo ea lege, ne poſſint alienari, tranſeunt in monaſteriū eo profitente, non obſtāte tali pacto non alienādi, quia ea prohibitio debet intelligi de alienatione voluntaria, & ex facto hominis procedente, non autem de alienatione neceſſaria inducta à lege in tranſlatione perſonæ conſequētiam, qualis eſt hæc. Ita ex Molina *lib. 1. de primogenijs, nu. 13. & numer. 77. Tapia in auth. ingreſſi, verbo ſua, cap. 12. num.* 38. reſoluit Sanchez *eo. cap. 15. num.* 67. vbi addit nu. 69. & 70. ea bona ſic alienari prohibita tranſire perpetuò, & irreuocabiliter in monaſterium, ex traditis à Beroio in cap. in præſentia, num. 554. de prob. Sed id limitat, niſi prohibitio fideicommiſſum tacitum, vel expreſſum contineat, tunc enim nullatenus ea bona perpetuò in monaſterio remanſura credit, niſi ad ſolam monachi vitam. Et concordat alia limitatio Syluestri, *verbo hæreditas 1. quæſt. 7. num. 10. dict.* 4. vt tranſeant ad monaſterium, quando eo tranſitu non fruſtraretur finis prohibentis alienationem: ſecus ſi fruſtraretur, vt ibid. refert idem Sanch. n. 68.

11. An bona religioſi ab Ordine expulſi ob demerita, & culpas, vel etiam degentis extra clauſtrum de licentia ſuperiorum pertineant ad Religionē, vel ad Cameram Apoſtolicā tanquam ſpolia? Affirmat Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 10. cap. 16. quæſt. 9. & 10. & tom. 2. lib. 8. cap. 3. quæſt.* 15. ad Pontificem Romanum, & ad Cameram Apoſtolicam pertinere, idque declaratum fuiſſe à Gregorio XIII. in quadā ſua conſtitutione, quā ſe vidiſſe teſtatur Portel. in addit. ad dubia, verbo, bona, n. 1. qui etiam idem tenet cum Azor. ibidem, & verbo 3 eijcere ab Ordine, nu. 3. De quo vide à nobis dicta in notis ad reſolut. de apoſtatis numer. 31. vbi ſtandum eſſe praxi, & conſuetudini reſoluimus.

12. De renunciatione bonorum facta ab ingredientibus Societatis Religionem, & an habeat imbibitam cōditionem, ſi profiteatur nouitius, ſicut in alijs religionibus, iuxta termi-

Digitized by Google

Trid. ſeſ. 25. ca. 16. de Reg.

nos Tridentini decreti? vide Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 1. numer. 31. vſque ad 39. vbi reſoluit, quòd ſi ea renunciatio iuxta præſcriptum conſtitutionum Societatis poſt vota fiat (vt communiter iam fit) nullam habet inhibitam conditionem, ſed eſt omnino abſoluta, & irreuocabilis. Vnde ſi ea facta ſit in fauorem eiuſdem Societatis, nihil ex ea reſtituendum eſt renũcianti egreſſo, vel dimiſſo a religione. Et addit num. 35. idem dicendum eſſe, quando renunciatio facta fuit poſt primum nouitiatus annum ante vota biennij, ac proinde nouitium à Societate reſilientem non habere ius recuperandi ea bona, ſiue Religioni, ſiue cuicunque alij donata ſint, Quod quidem valde dubium, (nè dicam falſum) mihi videtur, quia ante vota biennij de ea renuntiatione iudicandum cenſeo, ac de ea quæ fit contemplatione ingreſſus, vel etiam ante profeſſionem apud alias religiones, quæ quidem pendet à futura profeſſione, vt ipſe Sanchez tradit ibidem numer. 37. & conſtat ex mente dicti Tridentini decreti. Qui num. 39. addit quòd, quamuis ea renunciatio (vt ipſe ſentit) ſit abſoluta, & irreuocabilis, tenetur tamen Societas præſtare alimenta ipſi renuncianti egreſſo, aut dimiſſo à Religione, ſi egenus ſit, alioquin integrum erit donatori reuocare donationem ex cauſa ingratitudinis, donatarius enim tenetur alere donantem egentem, ſecus reuocari poterit donatio, ex traditis à Lara *in l. ſi quis à liberis* §. *idem iudex, num.* 58. *&* 59. *ff. de liber. agnoſcend.* Iulio Claro *lib. 4. receptarum*, §. *donatio quæſt.* 21. *nu.* 3. *Surdo de alimentis, tit.* 1. *quæſt.* 48. *à num.* 1. *vſque ad* 7.

13. An autem donatio à nouitio, vel volente ingredi religionem cenſeatur facta contemplatione Religionis, ſeu profeſſionis, & eius firmitas pendeat à futura profeſſione? videatur Sanchez, qui latè ac peregregiè rem tractat lib. 7. Decalog. 1. à num. 1. vbi num. 6. & ſequentibus reſoluit, & tenet partem affirmantem, quando donatio eſt omnium bonorum, vel maioris, aut notabilis partis eorum, idque cum quadruplici limitatione temperat ibi nu. 9. vſq; ad 16. De quo et vide Auct. *tom.* 2. *quæſt.* 80. *art. Syluest. verb. Religio* 4. *quæſt.* 10. *& eodem verbo, Religio* 5. *quæſt.* 12. *Surdum conſ.* 333. *nu.* 61. *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *de præſumpt.* 132. *nu.* 84. *& lib.* 5. *præſumpt.* 21. *& num.* 22. *& lib.* 6. *præſumpt.* 64. *num.* 45. *Azor tom.* 1. *inſti. moral. lib.* 12. *cap.* 3. *quæ* 3. *in fine, & nos dicemus infrà, de donationibus num.* 8. 9. *&* 10. *reſolutione* 101. *numero* 48. *& vſque ad* 51.

14. Inter limitationes verò quas ponit Sanchez ſuprà, ea præcipua eſt, quam conſtituit num. 9. nempè, quòd bonorum donatiò fuit à nouitio tacitè, vel acceſſoriè facta, nullatenus ſubſiſtit, quando profeſſio inualida ſubſecuta eſt, etiam profitente conſcio nullitatis profeſſionis, nedum quando nulla prorſus profeſſio fuit ſecuta. Quando autem dicenda ſit hæc donatio facta æquè principaliter, & quando acceſſoriè, tradit ipſe Sanchez ſuprà num. 22. vſque ad 24.

15. Quota bonorum pars parentis profeſſi ſit aſſignanda filijs legitimis ad alimenta, conſulatur Surdus de alimentis, tit. 4. q. 23. numer. 6. Lara in l. ſi quis á liberis, § item reſcriptum, nu. 13. ff. de liberis agnoſcendis, Menchaca de ſucceſſ. progreſſ. lib. 1. §. 1. num. 48. quos refert Sanchez lib. 7. decalogi cap. 10. num. 9. vbi reſoluit, non eſſe fructus totius legitimæ menſuram huius obligationis; & ideò ſi hi fructus ampliores ſint, quam alimentorũ præſtandorum neceſſitas petit, reſiduum erit monaſterij, ſi verò non ſufficiant, tenebitur monaſterium miniſtrare ex alijs bonis parentis, quæ vltra legitimam habet, quod deficit ad alimenta ex legitima; ſicut pater in ſæculo exiſtens ad id tenetur.

16. Bona aduentitia filij familias ante Clericatum, vel ante profeſſionem in Religione acquiſita non efficei

quaſi

quaſi caſtrenſia clericatu aſſumpto, vel profeſſione ſecuta, retinereque patrem vſumfructum eorum, dum viuit, & eo mortuo cōſolidari cum clerici, vel monaſterij proprietate, reſoluit citatis noſtro Auctore tom. 3. quæſt. 16. ar. 4. Et turba magna DD. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 13. num. 26. & 39. Secus dicendum de bonis acquiſitis poſt clericatum, vel poſt profeſſionem, quæ quidem ſunt quaſi caſtrenſia, & pleno iure acquiruntur filio clerico, vel monaſterio filij monachi, vt conſtat ex *Auth. presbyteros, la primera, C. de Epiſc. & cleric. & l. ſacroſancta 33. de Epiſcop. & cleric. & innuit ca. quia nos, de teſtam.* & reſoluit idem Sanchez vbi proximè *num. 31. & 44.*

RESOLVTIO XVIII.

De Canonica portione, ſeu quarta funeralium.

1 CAnonica portio dicitur ex eo, quod à Canonibus ſit approbata, & debita iure decretorum capit. de his 10. quæſt. 1. Clement. dudum, de ſepulturis. Eſt autem duplex, alia debita Epiſcopo ab omnibus Eccleſijs ſuæ diœceſis, de omnibus, quę legantur, ſeu relinquuntur eiſdem Eccleſijs. Alia debita Eccleſiæ parochiali de relictis à parochiano, vel obuenientibus ratione funeris loco, in quo eligit ſepulturam. Quæ eſt varia, ſcilicet, medietas, tertia, vel quarta, iuxta varias conſuetudines prouinciarum, quibus ſtandum eſt cap. certificari, extrà de ſepulturis, hancque tenentur Religioſi ſoluere ex decreto Tridētino modo mox explicando, tom. 1. q. 39. art. 1. De quo latè Miranda *tom. 2. quæſt. 48. art. 1. & ſequentibus. Azor. tom. 2. inſtit. moral. li. 9. c. 12. q. 2. & ca. 13. quæſt. 1. & ſequentib.*

Trid. ſeſ. 25. ca. 13. de. refor.

2. Monaſteria Regularium ante annos quadraginta à dicto Concilio cōſtructa, quæ quartam funeralem ſoluere conſueuerant, modò eam ſoluere tantùm tenentur. Vnde ſi dicta monaſteria fundata fuiſſent, etiam ab annis quadraginta, ſi dictam quartam non perſoluebat, nec etiam modò ad eam ſoluendam tenentur. Idem à fortiori dicendum eſt de monaſterijs, quæ poſt Concilium in dies ædificantur, vel in futurum ædificabūtur, quæ quoad hanc ſolutionem quartæ funeralis non comprehendi in dicto decreto Concilij, Cōgregatio ſacra Cardinalium declarauit, & idem Motu proprio, & ex certa ſcientia declarauit Pius V. anno Domini 1568. apud Bullarium, & Clemens VIII. poſt contradictorium iudicium, & ventilata cauſa idem definiuit pro Fratribus Carmelitis Diſcalceatis, ne ad ſolutionem dictæ quartę tenerentur, ibid. art. 2. de quo Azor. d. c. 12. q. 3. Miranda ſupr. art. 7. Villalob. *2. part. ſum. tract. 31. difficult. 7. numer. 9. Portel. verb. Canonica portio. nu. 1. vſque ad 4.*

Bull. bul. 2. & Pij & bull. 7. nu. 23. & bull. 26. Clem. 8.

3. Appellatione autem quartæ funeralis ſoluendæ à Religioſis (caſu quo ſoluere teneantur) non veniunt, niſi ea tantùm, quæ in die funeris cum corpore defuncti deferuntur, nō verò de his, quæ Fratribus in teſtamento relinquuntur, vel quæ poſtea offeruntur, vel etiam quæ dantur in manibus Religioſorum, vt cādelæ, ex declaratione Sixti IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium, & tenet vſus *ibidem in fine, & tom. 3. q. 46. art. 1. De quo Card. in Clem. dudum, §. verum, Conar. in ca. vlt. de teſt. num. 6. & 7. Mol. 2. 2. tract. 2. diſput. 215. col. 1309. Miranda ſup. art. 4. Villalob. ſupra numer. 6. & 8. Portel. ſupra numer. 5. Azor. dicto cap. 13. q. 13. §. funeral: a, & q. 2.*

Bull. bul. 14. nu. 34. & 42. Sixti 4. & bulla, 33. num. 32. & bul. 37. num. 59. & bul. 12. Eug. 4. & bull. vnica Vrb. 2. num 8. & bull. 2. Pij 5.

4. Quarta tantùm debetur, quando mortui ſepeliuntur in caſu à iure, vel à priuilegio permiſſo: ſecus quando in prohibito, vt tempore interdicti, nam tunc non deberi, etiamſi Fratres Mendicantes defunctum ſponte tali tempore ſepulturæ tradant, conſtan-

ter tenet Federicus conſil. 119. Nec itẽ debetur quarta Eccleſię parochiali interdictæ ex culpa ſua, & non defuncti parochiani, quocunque eligat ſepulturam, vel aliàs ex non electione in ſua ſepeliatur, ibid. artic. 3. De quo Geminian *in capit. 1. de ſepulturis libr. 6. Azor dict. cap. 13. quæſt. 4. caſu 5. & 6. Mirand. ſuprà artic. 10. Portel in addit. ad dubia, verb. canonica portio. num. 3.*

5. Nouitius decedens extra Monaſterium intra annum nouitiatus, & cũ habitu Regulari, in domo, verbi gratia, parentum, vbi ad ſe curãdum cum licentia prælati exiſtebat, ſepeliendus eſt in ſuo Conuentu ſine aliqua obligatione ad ſoluendum quartam funeralem Eccleſiæ parochiali, *ibidem art.* 4. De quo Ancharran. & Philipp Frãc. *in cap. nullus, de tempor. ordin. libr. 6. Azor dict. cap. 13. quæſt. 4. §. quid ſi in monaſterium, caſu 3. Mirand. ſuprà, art. 9. concl. 3. Villalob. ſuprà num* 10.

6. Electa ſepultura apud Eccleſiã, vbi defuncti maiores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei nõ debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire Diuina, & recipere ſacramenta, vt c. cùm quis, de ſepult. li. 6. innuitur. ibid. art. 5. De quo Villalobos ſuprà num. 3. Azor eo cap. 13. quæſt. 8.

7. Electio ſepulturæ extra Eccleſiam parochialem valet, etiamſi defunctus illi non relinquat quartam funeralem, quia ſemper debetur, & pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur, per text. *in c. de his, de ſepult. Auct. ibid. art. 6.* De quo Abbas *in dict. cap. de his, notab. 2.* Gregor. Lopez *in l. 5. tit. 1. p. 1. verb. ſi non dexaſe,* Miranda vbi ſuprà *art. 11.*

Illuſtratur doctrina Auctoris. 8. Si autem legatum æquiualens quartæ funerali relinquatur Eccleſiæ parochiali ab eo, qui alibi eligit ſepulturam, computari debet in quartam, nec quidquam aliud poteſt peti ab ipſa Eccleſia, iuxta magis communem ſententiam traditam à Gregorio Lopez vbi ſuprà, *verbo demas.* Auct. *ibidem art. 7.* Idem docet Portel ſuprà *num. 7.* Miranda *dict. art. 11. concl. 2.*

Bene tamen notat idem Portel in addit. ad addit. dubiorum Regularium, verb. canonica portio, num. 2. hoc eſſe limitandum per capit. officij, de teſtament. vbi Innocentius III. reſpondit, quòd ſi portio propria fuit legata Epiſcopo cum conditione, vt eſſet illa ſola contentus, & Epiſcopus acceptauit, de cæteris non poterit exigere portionem, quia per hoc alijs renunciaſſe videtur: ſecus ſi abſolutè fuit relicta, tũc enim poterit de cæteris ſuam vendicare portionem. Ex quo fit, quòd ſi legatum relictum eſt æquiualens quartę funerali, & relinquitur cum clauſula, vt illo contentus ſit pro quarta, & parochus acceptat, non licet amplius petere. Quæ limitatio mihi conſona videtur iuri d. c. officij, ideoque per eam debet explicari dictum Auctoris, & tradidit multo ante Portel, Azor *d. c. 13. q. 5. caſ. 9.*

9. Renunciatio Canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel parochialis facta nullius eſt valoris, niſi fiat cum proteſtatione, quod per hoc non fiat præiudicium iuri Eccleſiæ. Compoſitiones tamen, & pacta ſuper iuribus parochialibus facta inter prælatos conuentuales, & parochos ſunt valida, etiamſi celebrata ſint abſque licentia ſuperiorum, prouincialium, ſcilicet, vel Generalium, dummodo ſint licita, & honeſta, & fiant cum conſenſu conuentus, nec irritentur per ſequens Capitulum Generale, vel prouinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranenſi. Imò etiamſi dictę compoſitiones, ſeu conuentiones ſint repugnantes, Clementinæ dudum, §. ceterum, quia ibi tantùm reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo, tom. 1. q. 69. artic. 3. & tom. 3. quæſt. 46. art. 4. de quo vide infrà num. 18. Azor dict. cap. 12. quæſt. 4. Sylueſt. verb. canonica portio, quęſt. 2. Mirand. ſupr. artic. 12. licèt ibi contendat, in dicta clementina, etiam reuocari conuentiones futuras, & nõ tantùm præteritas: ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit ius commune reuocare, vt bene notat Portel verb. canonica portio, num. 9. & 10.

Digitized by Google

10. In locis vbi Fratres non ſolſoluunt quartam funeralem ab hinc quadraginta annis, iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini, ordinarij cogentes religioſos, aut teſtamentarios, vel hæredes ad illam ſoluendam ipſo facto interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ, cæteri excommunicantur per Sixtum IV. apud Bullarium d.q. 39. art. 9. vide Miranda vbi ſuprà art. 14. Portel ſuprà num. 11.

Bullar. bul. 23. & 24. Sixt. 4. nu. 53. & 54.

11. Neque per vnum, aut binos actus contrarios cenſendi ſunt religioſi renunciare iuri quæſito de non ſoluendo quartam, niſi talis ſolutio facta ſit per ſpatium quadraginta annorum, iuxta diſpoſitionem iuris in cap. accedentibus, capit. ſi de terra, de priuilegijs, quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, capit. cùm acceſſiſſent, ibi gloſſ. de conſuetudine. Imò etiàſi ſuper dictum ſpatium quadraginta annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet, quia contra bona, & iuria regularium non niſi centenaria currit præſcriptio ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, ex quodā ſingulari priuilegio Eugenij IV. de quo infrà de præſcriptionibus. *ibidem dict. q. 46. art. 2. tom. 3.* Vide infrà in reſolutione caſus, §. *nec facis*, & P. Miranda ſuprà *art. 13.* Portel vbi ſuprà *nu. 8.*

Bullar. bul. 17. Eug. 4. nu. 15.

12. Si quis tempore belli, aut peſtis à ciuitate diſcedens animo redeūdi extra illam moritur, quartam de funeralibus habebit Eccleſia loci, vbi habet domicilium, & non Eccleſia, vbi ad tempus habitauit animo redeundi, & defunctus eſt. *ibid. art. 3. & dict. qu. 39. art. 5. tom. 1. de quo Abb. in cap. de his, de ſepulturis, lib. 6. Mirand. ſuprà art. 9. concluſ. 2. Villalob. ſuprà num. 3.*

13. Monaſterium exemptū quoad legem diœceſanam, & iuriſdictionis habens parochianos, ſeu populum non exemptum, tenetur ad Canonicam portionē Epiſcopalem, & ad omnia alia, ad quæ ratione populi aliæ Eccleſiæ tenentur, in quantum lex diœceſana populum tangit, vel membra non exempta: quoad alia verò, quæ populum nō tangunt, vt in donatis intuitu pietatis, vel Religionis, ad nihilum tenetur. Secus ſi Eccleſia parochialis pleno iure ſit ſubiecta monaſterio, cuius Abbati cura animarum imminet, tunc enim nullo pacto deberi dictam quartam Epiſcopo indubitatum eſt, cùm præfata Eccleſia ſit omnino exempta. *ibid. dict. quæſt. 46. art. 5.* de quo Innocent. *in cap. 1. gloſſa magna, verb. item, de ſtatu monach. & in cap. fin.* iuncta gloſſa, *verb. monaſterium, verſ. niſi in monaſterijs, de officio Arch.*

14. Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonicā, teneturq; reſtituere cū corpore quidquid accepit. *tom. 3. quæſt. 61. art. 3.* de quo Portel *verb. Canonica portio num. 6.*

NOTÆ.

15. Circa num. 6. dum ex Auctore reſoluimus non deberi quartam funeralem quando nouitius decedit cum habitu regulari extra conuentum vbi de licentia prælati curandæ valetudinis gratia exiſtebat. Idem docet Azor tom. 2. inſt. moral. lib. 9. capit. 13. quæſt. 4. caſu 3. §. quid ſi in monaſterium, quando nouitius decedit in monaſterio. Imò & id extendit ad eum, qui ingreditur monaſterium intuitu profeſſionis emittendæ cum morbo teneretur, & ibi deceſſit: tunc enim non deberi quartam parochialem ex eius bonis docet cum Panormitano: ex eo, inquit, quia ſi domicilium mutaret, quarta illa portio non deberetur parochiæ, & in hoc caſu præſumitur habere, ſeu potiùs haberet domicilium in monaſterio. Idem ſentit Portel in addit. ad dubia verb. Canonica portio, numer. 2. ſed Miranda tom. 2. manual. quæſt. 48 art. 9. id limitat quando quis ſanus in monaſterium ſe transfert, ibique intra annum nouitiatus decedit, idque expreſsè definiri cap. de ijs, de ſepulturis, aſſerit. Vnde ſi quis in ægritudine, de qua decedit, ſe ſuaque monaſterio offerat, ex eis ſoluenda erit portio Canonica Eccleſiæ parochiali. Quod intelligendum puto, ſi habitu non aſſumpto decedat, vt in-

nuit

nuit ipſe Miranda *ibidem concluſ. 3.*

16. Non deberi quartam parochialem quando fit depoſitio funeris ad tempus in aliquo loco, vt inde poſtea aliò transferatur, & detur in ſepulturam perpetuam, docet idem Azor *dicto cap. 13. quæſt. 4. caſu* 23. quia tunc nõ poteſt dici ſepultura, ſed depoſitum.

17. An autem debeatur iſta parochialis portio, quando quis eligit ſepulturam apud monaſteria, ſeu Eccleſias Monialium ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur; Negat Azor ſuprà quæſt. 15. §. inſuper. quia, inquit, clementina dudum, de ſepulturis, loquens de dictis Fratribus, cùm ſit lex pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringenda. Sed hoc nullo iure poteſt ſuſtineri poſt Tridentinum Cõcilium, vbi receptum eſt, quia in illo generaliter, in quibuſcunque locis pijs, ac monaſterijs, vbi ſolita eſſet perſolui, id obſeruari præcipitur. Vnde quantum ad hoc conſuetudini loci ſtãdum eſſe omninò cenſeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini, ſolita eſſet perſolui. Ideoque id abſolutè tenet Portel verb. Canonica portio num. 8. referens quandam Bullam Pij V. vbi expreſsè fit mentio de Monialibus & de earum monaſterijs, & declarat Pontifex non deberi quartam ſeu portionem Canonicam de miſſis, & alijs relictis Fratribus, & Monialibus, ac eorum monaſterijs.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 13. de refor.

Reſolutio cuiuſdam caſus ſuper quarta funerali non ſoluenda a monaſterijs extructis poſt Concilium Tridentinum.

18. Pro maiori complemento, & intelligentia ſuprà dictorum, maximè quoad conuentiones, & pacta inter fratres Mendicantes, & Eccleſias parochiales ſuper quarta funeralium inita, & celebranda de quibus ſuprà num. 9. operæ pretium duxi inſerere hic ſequentem reſolutionem, quæ fuit quædam conſultatio ſuper lite exorta inter Conuentum de Cambados ordinis Minorum in Prouincia ſancti Iacobi, & Rectorem parochialem illius õppidi ſuper ſolutione quartæ funeralis, à qua ſe eximere prætendebat præfatus Conuentus, eo quòd fuerat extructus poſt Concilium Tridentinum. Super quo conſulti primarij, & veſperarij vtriuſque iuris profeſſores Salmaticenſes ſubſcripſerunt pro Fratribus, & tandem obtenta fuit ſententia definitiua executoralis apud curiam nuntij apoſtolici in his Hiſpaniarum partibus pro præfato conuentu, die 28. Septembris, anno Domini 1622.

Reſoluitur Caſus.

19. Canonica portio ſemper fuit varia, & ideò poſt varia iura præcipitur in cap. certificati, de ſepulturis, ſtari conſuetudinibus cuiuſcunque prouinciæ, prout multis adductis confirmat noſter Auctor tom. 1. quęſt. 39. art. 1. Molina de iuſtitia tract. 2. diſp. 215. à principio. Quod autem de iure debeatur hæc quarta funeralis Eccleſiæ parochiali vltra alia iura extat textus formalis loquens in Minoribus, & Prædicatoribus in Clementina dudum, §. verum, de ſepult. vbi prædicti tenentur ſoluere quartam Eccleſiæ parochiali. Nihilominus tamen hoc reuocatũ eſt poſtea per varia priuilegia Apoſtolica, vt patet ex allegatis per præfatos religioſos contra ſupradictum parochum, ſeu Rectorem, quæ omnia expreſſam faciunt mentionem dictæ Clement. dudum, quia lex generalis clauſa in corpore iuris, & præſertim in Cõcilio edita, ad hoc vt reuocetur, requiritur quòd fiat ſpecifica mentio de ea *capit. nonnulli* 28. *de reſcriptis, c. eam te, de ætat. & qualitate, c. ex parte, de capellis monach.* & poſt innumeros plenè tradit Sanchez *de matrimonio libr. 3. diſp. 26. nu. 7. Auctor tom. 3. quæſt. 39. art. 4. §. circa quam,* quidquid Cenedo *ad decretales, collectanea* 123. *nu.* 3. *Eſpino de teſtament. gloſſ. 30. nu.* 18. vnde cum ordo B. P. N. Franciſci, de cuius familia eſt præfatus Conuentus de Cambados, ſit vnus de numero quatuor Mendicantium, nulli dubium eſſe debet, priuilegia conceſſa alijs Mendicantibus, eidẽ

etiam

etiam ſuffragari per communicationẽ ad non ſoluendam quartam, quam prę tendit præfatus rector exquirere à Religioſis. Imò hoc executioni ex parte mandatum fuiſſe pro Conuentu Fratrum de Guatimala apud nouam Hiſpaniam contra Epiſcopum illius ciuitatis, teſtatur Mirada in ſuo Manuali prę latorum tom. 2. qu. 48. art. 7. & quod talis ſententia executorialis proſit alijs conuentibus, licèt res inter alios acta alijs non præiudicet, probat text. in L. ingenium 29. ff. de ſtatu hominum, cui addo quæ notabiliter reſoluit Pinel. in l. 1. 3. part. num. 50. verſ. in quo notabili, & n. 51. C. de bonis maternis. Pro quo extat quædam Bulla ſpecialis Clementis VIII. apud Bullarium continens proceſſum, & ſententiam latam in iudicio contradictorio, pro Conuẽtu Carmelitarũ diſcalceatorum apud Barchinonem in Hiſpania.

Bull. Bul. 26. Clem. 8.

Supradicta à maiori procedunt in noſtro caſu, duplici ex capite. Primò, quia quando res iſta incepta eſt litigari, nondum completi erant quadraginta anni poſt fundatum Conuentũ prædictum, ſicque nõ potuit aliqualis pręſcriptio allegari à Rectore, ſiquidem eſt vulgatum ex cap. de quarta, & toto titulo, de præſcriptionibus, & cap. accedentibus, de priuilegijs, quòd requiruntur quadraginta anni: Neque obſtat text. in cap. ſi de terra, eod. tit. vbi tãtùm requiritur tempus triginta annorum, vt præſcribatur priuilegiũ, quod Religioſi habent de decimis non perſoluẽdis. Quia omiſſis multis, quæ Doctores ad hoc cõgerunt, rñdetur quod dictum cap ſi de terra, tantùm probat, quod ſufficiunt triginta anni ad hoc, vt priuilegium præfatum non amittatur, non verò vt præſcribatur, & ideò meritò non requirit tempus quadraginta annorum neceſſariũ ad præſcriptionem. Ita interpretantur Innoc. in d. ca. accedentibus, in ſecundo intellectu, Gotfredus, & alij antiquiores, de quib. Ioan. Andr. & Cardin. in d. capit. ſi de terra.

20. Nec facit pro præfato Rectore, quòd Religioſi multoties dederunt medietatem oblationum funeralium, ſicque ſuccedere, quòd per huiuſmodi multiplicatos actus contrauentionis ſuorum priuilegiorum, eadem amiſerunt: quin imò vnicum actum ſufficere probat tex. in cap. cùm acceſſiſſent, in fine de conſtit. & notat Bartol. in l. 1. per text. ibi C. qui ſponte munera, lib. 10. explicat Rebuſ. de decimis q. 13. num. 113. Cardinalis Tuſc. *tomo 2. litera p. concluſ. 567. num.* 10. vel ſaltẽ tempus decẽm annórum ſufficere, notauit idem Bart. per text. *in l. 1. ff. de nundinis* Balbo *de præſcriptionibus 4. p. quintæ q.* 4. & teſtatur communem Maſtrillo *deciſ. 96. num. 1. p. 1.* & plures alij, quos refert Suar. *de legib. lib.* 8. *cap.* 34. *nu.* 19. Nam his reſpondetur dupliciter.

Primò quòd licèt verum ſit, quòd vnicus actus contrauentionis ſufficit ſi perſona illum gerens talis ſit, quæ poſſit priuilegio renunciare, non tamen ſufficit in perſonis, quæ eam poteſtatẽ nõ habent, quales ſunt Religioſi reſpectu ſuorum priuilegiorum Religioni conuenientium, iuxta vulgatum iuris, delictum perſonæ, &c. lib. 6. & quæ notantur in cap. vltimo de confeſſis, atq; ita tradunt Abb. in d. ca. cùm acceſſiſſent, num. 6. & 8. Felin. numer. 28. & in terminis tuetur noſter Auctor *tom.* 3. *q. 46. art.* 2.

Secundò reſpondetur, quòd licèt dicti Religioſi per plures vices dictas oblationes funerales ſoluerint, ad id tamen per vim, & violentiam compulſi fuerunt, facientes ſemper de eo iuridicam proteſtationem, ob idque neque quaſi poſſeſſio huius ſolutionis acquiri potuit, ex his quæ in materia penſionis per vim extortæ cum proteſtatione non ſolutæ, reſoluit, adductis pluribus Rotæ deciſionibus Garcia *de beneſic.* 1. *p cap. 5. à num.* 451. *Gratian.* 1. *to. diſcept. foren. c.* 113. *num.* 10. *&* 2. *to. c.* 310. *num.* 38. *& ſeqq.* Hercules Maſcarot. *libr.* 2. *variar. c.* 22. *à num.* 22.

21. Ex alio deinde capite nullum ius habet præfatus Rector ad extorquẽdam quartam à dictis Religioſis. Mouetur ex decreto Tridentino, iuncta declaratione Cardinalium relata à noſtro Auctore to. 1. q. 39. art. 2. quam ex F. Ioanne de la Cruz adducit etiã Trid. ſeſſ. 25. c. 13.

Bar-

Barboſa in remiſſ. ad dict. cap. 13. Tridentini, quæ eſt huiuſmodi. Congregatio Concilij cenſuit, nõ comprehendi monaſteria ædificata 40. annis citrà, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præſuppoſito quòd huiuſmodi monaſteria ſint eius religionis, cui à Sede Apoſtolica indultũ ſit, vt quartam funeralem non debeãt ſoluere Epiſcopo.

22. Nec obſtat dictum quorundam aſſerentium huiuſmodi declarationes Cardinalium non habere maiorem auctoritatem, quam habet particularis quidam Doctor. Nam oppoſitum verius eſt, nempe quòd dictæ declarationes, ſi authenticæ proponantur in iudicio, ſunt obligatoriæ, & iuxta eas ſæpè fuit iudicatum, teſte noſtro Auctore, qui multa de earum vi adducit *tom. 1. quæſt. 11. art. 2.* Delrio *diſquiſit. Mag. ca. lib. 6. cap. 1. ſect. 13. in fine*, & poſt Zeroſa ſubſcribit Garcia *in prolog. tract. de beneficijs*, Barboſa, *in prologo etiam in ſuarum remiſſionum ad Tridentinum*, & vltra dictam declarationem Cardinalium, idem antea definitum fuit à Pio V. vt ex Gutierez *de iuram en. 2. p. cap. 4 num. 3.* teſtatur Auctor *dict. q. 39. art. 1. verſ. 2. aduertendum.*

23. Neque etiam obſtabit dictum teſtium pro parte dicti Rectoris deponẽtium dictum monaſterium fundatum, & erectum eſſe ab hinc 50. annis, quia contrarium cõſtat ex allegatis, & probatis à dictis Fratribus, teſteſque præfati de falſo conuicti ſunt, vt patet ex licentia D. Archiepiſcopi Compoſtellani data dictis Religioſis ad ædificandum dictum Monaſterium. Cui addo, quòd, & ſi verum ſit, quòd ſecundum iura antiqua ſufficiebat licentia Epiſcopi diœceſani, aliter tamẽ diſpoſuit Bonifac. VIII. relatus in cap vnico, de exceſſibus prælat. lib. 6. loquens in ſpecie de Fratribus Minoribus, & Prędicatoribus, vt abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia non poſſint ædificare, quod etiam confirmauit Gregor. X. in cap. vnico, §. confirmatos, de Relig. domib. lib. 6. & quamuis ſit controuerſum, an attenta noua diſpoſitione Tridentini, reuocata ſit diſpoſitio d. c. vnici, de exceſſ. prælat. dum tantũ exigit licentiam Epiſcopi, dicendum tamen eſt ex Congregatione vtranque debere concurrere, atque ita allegata prædicta declaratione tradit Auct. *to. 1. q. 23. art. 7. & 2. t. q. 49. art. 3.* & poſt alios Barboſa *in Remiſſ. ad Trid. d. cap.* Trid. ſeſſ.
3. num. 5. verum eſt tamen, quòd ſecundùm 25. de reg.
priuilegia Pontificia Regularib. capit. 3. in
conceſſa, & ſpecialiter Minoribus, & fine.
relata ab Auctore *d. art. 7. & d. art. 3.* poſſunt ædificare Monaſteria cum licentia Epiſcopi tantùm, quia in ipſis priuilegijs expreſſa reuocatio fit *d. ca. vnici de exceſſ. prælat. lib. 6.*

24. Tandem non obſtat adductum, & allegatũ à præfato Rectore pro ſuo iure defendendo, nempe quòd interuenit pactum, & concordia inter ipſum, & Conuentum, vt diuiderentur inter eos dictæ oblationes funerales per æquales partes, & in virtute huiuſmodi conuentionis pro ſua Eccleſia in prima Inſtantia iudicatum fuiſſe à D. Archiepiſcopo Compoſtellano, fundando totum ſuum ius ad eam ſententiam ferendam in præfata concordia. Nam reſpondetur.

Primò, quòd nullo vnquam tempore talis concordia celebrata fuit ſicquè nunquam fuit in iudicio exhibita, ac proinde ſuccedit vulgata regula l. 2. ff. de probat. & ſententia in illa fundata eſt omninò nulla, ſiquidèm intolerabilem cõtinet errorem, & probat cap. per tuas, de ſententia excommunic. & ibi gloſſa magna, verbo, intolerabile, & de errore calculi probat l. 1. §. 1. ff. quæ ſent. ſine appell. reſcindantur, & quòd talis error faciat nullam exhæredationem, probat l. poſthumus 14. §. vltimo, & l. ſequenti, ff. de l. & poſth. & ſententia notoriam continens iniuſtitiam, ſeu errorem nulla dicitur capit. Inter cæteras, 9. ibi, nec ei debet ſtare, de ſent. & re iudic. & notant ſcribentes ibi, Felin. nu. 28. Pariſ. 107. Beroyo cap. quoniam contra nu. 241. de prob. Afflictis deciſ. 28. num. 7. Vancio tit. ex defectu proceſſus à nu. 129. & alij relati à Gabriel. l. 2. Communium tit. de ſent. concluſ. 10. à principio, & in noſtris terminis, quòd huiuſmodi ſen-

tentia

tẽtia ſit nulla, eo quòd fundatur in cõcordia, quæ non adeſt, nouè poſt alios tradit Gratian. *1.to. diſcep. cap. 263. nu. 8.* & confirmatur ex his, quæ ipſe tradit de ſententia nulla per errorem facti expreſſum in ipſa ſententia, vt in ipſa ſententia, vt in noſtris terminis, *1. tom. diſcept. cap. 103. num. 18. & 10.* Ex quo inferri poteſt, quòd attẽta hac ſententiæ nullitate poterat optimè idem D. Archiepiſcopus proferre ſecundam ſententiam contrariam primæ, ſiquidẽ iſta fuit nulla, vt poſt Surdo *conſ. 160. num. 50. lib. 2.* nouiſſimè tradit prædictus Gratian. *3. tom. diſcept. cap. 531. nu. 70. & 71.*

25. Secundò reſpondetur, quòd etiã data tali concordia) quod negamus) non potuit valere ex quadam Bulla Sixti IV. apud Bullarium, vbi expreſsè reuocat quaſcunque concordias inter Religioſos, & parochos, ſeu Rectores Eccleſiarum initas, quidquid contrarium defendat noſter Auct. *d. quæſt. 69. art. 3. §. ſecundò dico, tom. 1. & q. 46. art. 4. tom. 3.* Eius tamen ſententiam rectè procedere exiſtimo in terminis Clem. dudum, in quibus tantùm loquilegenti apertè cõſtabit, nam in his terminis agnoſco valere quæcunque pacta inter ipſos inita, cùm præfata Clementina præteritas tantùm, & non futuras conuentiones tollat, vt ibidem notant ſcribentes relati ab ipſo Auctore dict. art. 3. ad finem. Vnde cum dicta Bulla Sixti IV. ſit expedita poſt dictam Clementinam, & in ea annullentur prædicta pacta, patet quòd ſecundum eam debeat iudicari.

Bull. bul. 23. Sixti 4 nu. 55.

Exponitur ſentẽtia Auct.

26. Poſtremò dico, quòd viſis his debet proferri ſententia in fauorẽ præfati conuentus contra dictum Rectorem, quæ ſtatim executioni mandetur, cùm in cauſis Regularium iudices teneantur procedere appellatione remota, ex Bullis Pauli IV. Pij IV. Pij V. & Gregorij XIII. de quibus Auctor *to. 1. quæſt. 8. art. 1.* Quæ clauſula ita intelligenda eſt, vt ſolùm habeat effectum deuolutiuum, non vero ſuſpenſiuum, vt loquens in noſtris terminis, multis confirmat idem noſter Auctor d. q. 8. art. 13. iunctis multis reſolutis per ſcribentes in cap. 1. de Reſcriptis, in c. paſtoralis, 53. in principio, de appellat. & poſt Couarr. *Pract. cap. 33. nu. 6. in fine,* Menoc. *de Arbitrarijs, caſu 197.* Dueñas *regula 403. limitat. 4.* pleniſſimè Lancelot. *de attentatis 2. p. ca. 12. limitat. 8. per totam*, vbi firmat cõcluſionẽ, quòd prædicta clauſula tollat effectum ſuſpenſiuum, Gonçalez ad regulã 8. poſt gloſſam 9. numer. 245. Cardinal. Tuſc. tom. 1. litera A, concluſ. 400. & 401. Marta de clauſulis, clauſul. 12. Zeze de inhibitionibus, cap. 8. §. 2. à num. 10.

RESOLVTIO XIX.

De Cantu Eccleſiaſtico.

1 Cantus Eccleſiaſticus, quo Diuina myſteria in Eccleſia celebrantur, licitus, & laudabilis eſt, vt ex multis Sacræ Scripturæ teſtimonijs conijci poteſt, cœpitq; tempore S. Ignatij, quem audiuiſſe Angelos cantantes fertur. Vnde inter alias qualitates, quas clerici debent habere, vna eſt quòd ſciant benè cantare, ex Concilio Tridentino. Cantus autem organicus modo, quo eũ depingit Ioannes XXII. in Extrauaganti vnica, de vita, & honeſtate cleric. ab honeſtate, & grauitate Eccleſiaſticorum, maximè Religioſorum eſt alienus, ac ideo vitãdus, aut ſaltem moderandus eſt, præcipuè apud Regulares *tom. 1. quæſt. 6. 40. articul. 3.* De quo vide D. Thom. 2. 2 q. 91. art. 1. & 2. Nauarr. in Manual. cap. 12. nu. 87. Suarez tom. 2. de Religione libr. 4. de horis canonicis cap. 7. num. 9. & ſeqq. & cap. 8. de Cantu organico, num. 1. & cap. 13. num. 16. & 17. Sanchez libr. 2. decalog cap. 37. num. 7. & 8.

Trid. ſeſſ. 22. de obſer. in miſſa.

2. Dicta tamen Extrauagans nõn reuocatur in dicto decreto Tridentino, ſed tantùm præcipitur remoueri cantus

ius laſciuos ab Eccleſia, aut quibus impurum aliquid miſcetur, ibid. De quo vide Suarez ſuprà *dict. cap. 8. num. 1. vſque ad 5. & Sanchez dict. num. 7. Miranda tom. 1. q. 37. art. 6. concluſ. 3. ad finem.*

N O T Æ.

3. Antiqua Eccleſiæ conſuetudine receptum eſt, vt pſalmi alternatim per ſingulos verſus à pſallentibus dicãtur: quæ alternatio à Græcis Antiphona vocatur, hoc eſt, vox contra ſonans, quod fieri videtur in viciſſitudine illa canẽdi verſus alternatim, quamuis nunc aliam ſignificationem habeat, hęc vox, Antiphona. Qui quidem alterni cãtus mos à Diuo Ignatio (quem ſic alternatim decantantes Angelos in laudem Trinitatis audiuiſſe fertur) originem trahit, & ab Eccleſia Antiochena, cui illum tradidit, per orientem propagatum eſſe fertur. Eiuſdem cõſuetudinis meminit Baſilius Flauiano antiquior Epiſtola 63. non vt à ſe inuentæ, ſed vt ab alijs iam vſitatę; inde verò creditur à Diuo Ambroſio Mediolani fuiſſe introductum, vt colligitur ex Auguſtino, atque eodem ferè tempore à Damaſo approbatam, & Romanę Eccleſię traditam, & pręceptam. De quo videri poteſt Rodulphus prop. 12. Amalaric. *lib. 4. cap. ſeptimo*, Vualſridus *de rebus Eccleſ. cap.* 28. Nicephorus *lib. 13. cap.* 8. quos refert Suarez *tomo 2. de religio. li. 4. de horis Canonicis capit.* 12 *numero* 1. Imò hunc morem originem duxiſſe à Seraphinis, quos clamantes, Sanctus, Sanctus, Sãctus, audiuiſſe teſtatur Iſaias, auctor eſt Iſidorus *lib. 1. de Eccleſ. offic. cap.* 7. qui tamen apertè tradit, hãc inſtitutionem Gręcorum fuiſſe, adumbratam verò in illa viſione, ſeu ad inſtar illorum Seraphinorum introductã fuiſſe, quæ quidem ſufficiens fuit ad excitandos pios animos ad hunc ritum laudandi Deum introducendum. De quo vide eundem Suarez *dicto libr. 4. c. 7. nu. 9. & ſequentibus.* Vbi tradit, conſuetudinem dicendi horas Canonicas cum cantu, & pſalmodia in Eccleſia habere fundamẽtum in Sacra Scriptura, vt conſtat *Exod. 15. & Deutero. 32.*

Iſaiæ 6.

quo tempore Moyſis mos fuit canendi diuina cantica, & tempore Dauid cępit vſus canendi Pſalmos, & laudes Dei in cithara, vt ſumitur ex 2. *Reg. 7. & 1. Paralip. 5. & 6.* & in nouo teſtamẽto etiã legimus *Matth. 26. & Marc. 14.* Chriſtum poſt cœnam in nocte paſſionis dixiſſe hymnum cum diſcipulis ſuis. Eſt autem hymnus laus Dei cum cantico, teſte Aug. in enarrat. ad Pſal. 70. & in illo hymno Chriſti cantũ non defuiſſe, apertè ſentit Chryſoſt. hom. 83. in Mat. Paulus etiã Epheſ. 5. & Coloſſenſ. 3. fideles cohortatur ad cantãdum Pſalmos & Hymnos Deo.

Exod. 15. Deu. 32. 2. Reg. 7. 1. Paral. 5 & 6. Matth. 26 Marc. 14. Epheſ. 5. Ad Col. 3.

4. De cantu, quem organicum, ſeu figuratum appellant, dubitant aliqui, an licitus ſit eius vſus in officij Diuini celebratione? Id enim videtur prohiberi à Ioanne XXII. in dicta Extrauaganti vnica, de vita, & honeſtate clericor. vt ſentit Nauar. in Enchirid. de oratione capit. 16. num. 33. propter varias circunſtantias, quas ibi expendit, & ob dictam prohibitionem. Nam magis, inquit, cauere videntur huic cantũ exercentes ad demulcendas aures, quàm ad excitandam deuotionẽ, quod eſt finis huius inſtituti, ex traditis à D. Thom. 2. 2. quæſt. 91. art. 2 vbi notat Caiet. articul. 1. videri per ſe malum, intendere cantui in rebus Diuinis, pręcipuè ob ſenſibilem ex cantu delectationem, & non potiùs ob ſpiritualem ex re cantata deuotionem.

5. Nihilominus tamen aſſerendum eſt, cantus organici vſum in Miſſa, & officijs Diuinis, nec eſſe per ſe malum, nec iure Eccleſiaſtico ſimpliciter prohibitum, imò laudabilem, & deuotionis excitamentum, ſi fiat cum debita moderatione, & grauitate, quæ quidẽ maieſtatem Diuinorum officiorum maximè condecorat, ſolemnitatem commendat, & extollit, audientium animos ad maiorem reuerentiam quandam, ac æſtimationem multum excitat, deuotionem ſpiritualem auget, eleuareque mentem mirabiliter in Deum facit, vt ipſa experientia nos docet. Quapropter hic laudabilis vſus in vniuerſa ferè Eccleſia, & in ipſamet Eccleſiarũ Primate Romana Eccleſia ſeruatur, &

reti-

retinetur, vbi in Pontificio Sacello hoc ſolemnitatis modo decantata Diuina celebrantur: quod non permitteretur, ſi in hoc cantu eſſet aliqua intrinſeca deformitas contra decentiam clericorum, vel cõtra ſanctitatem talium officiorum.

Nec obſtat, quòd aliquando propter multitudinem vociferantium in eiuſmodi cantu, & varias cantorum conditiones aliquis exceſſus, vel perturbatio in eo inueniatur, id enim accidentarium omninò eſt, & regulariter leue quid eſt, vbi Eccleſiaſtica diſciplina viget. Vnde Concilium Aquiſgranenſe *capit. 132. & ſequenti* monet, vt huiuſmodi cantus per clericos benè inſtitutos, vel per Religioſas perſonas fiat. Nec etiam obſtat, per hunc cantum interdum magis incitari, & trahi populum ad ſenſus delectationem, quàm ad ſpiritus deuotionem. Nam id accidit præter intentionem, & non ex natura actionis, tota enim illa ſenſus delectatio ex ſe apta eſt ad excitandam mentis deuotionem. Intendere autem hoc modo voluptatem ipſius cantus non eſt malum: quia ipſa de ſe indifferens eſt, & ordinatur ad bonum finem. Sic etiam olim prophetæ per inſtrumenta muſica excitabantur ad ſpiritum prophetiæ recipiendum, media eleuatione mentis in Deum, vt benè ponderat Suarez vbi ſuprà numero ſecundo. Idem docet Miranda *tom. 1. q. 37. art. 6. concluſ. 3.*

6. In illa autem Extrauaganti non fuit hoc ſimpliciter prohibitum, ſed ſolùm modus indecens talis cantus. Nullibi verò in alijs decretis Canonicis talis prohibitio inuenitur. Cantus igitur indecẽtes, & modulationes indecoræ ſunt quæ vetantur in dicta cõſtitutione, & ex vitandæ omninò ſunt in officio Diuino. Dicentur autem indecentes non ſolùm quæ turpes ſunt, ſed etiam illæ, quæ ſiunt cum geſtibus, aut motibus indecentibus, vel quæ ratione vſus prophani, aut propter peculiarem modum flectendi vocem, aut melodiam quærendi, profanas cogitationes, aut indecentes motus ſolent excitare. Quales ſunt ferè, quæ in illa Extrauaganti numerantur, ac prohibentur etiam in decreto Tridentini citato. De quo videri poteſt Trid. ſeſ. Caiet. *in ſumma verb. organorum vſus*, 22. decr. & quæ congerit Suarez ſuprà *num. 3.* de obſer. *& cap. 13. num. 16.* vbi approbat vſum in miſſa, cantandi moteta lingua vulgari in magnis Feſtiuitatibus Natiuitatis Domini, & Corporis Chriſti, contra Palud. *in 4. diſt. 15. quæſt. 5. art. 2.* qui id abſolutè improbat, dum modo ea quæ cantantur ob deuotionem, & ſolemnitatem feſti, pia ſint, & cantus ſit grauis, & prouocãs ad deuotionem, quod probat conſuetudo multarum Eccleſiarum per pios, prudentes, ac doctos prælatos tolerata, & admiſſa. Nec eſt alienum ab vſu primitiuæ Eccleſiæ, quo tempore à ſingulis fidelibus hymni à ſe compoſiti in Eccleſia cantari ſolebant, teſte eodem Suario *eo. num. 16. ad finem.*

Vbi etiam nu. 17. agit de vſu intermiſcendi in diuinis officijs ſonum organorum ſine vllo cantu, ſolùm cum ſuauitate muſicæ inſtrumentorum, vt interdum ſolet fieri in Miſſa ſolemni, vel inter Pſalmos, & *dicto cap. 8.* iam ſuprà citato nu. 5. & 6. dicit vſum organorum in Eccleſia eſſe antiquiſſimum, & longo interuallo anteceſſiſſe Sanctum Gregorium, teſte Stephano Durant. *lib. 1. de ritibus Eccleſ. cap. 13.* & iam fuiſſe tempore Vitaliani Papę. Et quantum ad vſum aliorum inſtrumentorum muſicorum dicit, nec per ſe eſſe indecentem pro Eccleſiaſtico officio, nec ab Eccleſia prohibitum, dummodo ſit grauis, & moderatus.

7. Quale autem peccatum ſit inter diuina officia voce, aut organo turpia cantare, turpeſve ſonos proferre, aut quando ea ſunt vana, & profana? Oſtendit Sanchez *lib. 2. decalogi capit. 37. num. 7. vbi num. 8.* aſſerit eſſe peccatum mortale, in nocte Natalis Domini turpes rhythmos, vel ſcommata, & execrationes (vulgo *pullas, ò maldiciones*) ſibi inuicem dicere, & intermiſcere loco benedictionis petitæ à dicturis lectiones, niſi ſimplicitas, & ignorantia eos excuſet: quia ea valde dedecent officium diuinum. Id tamen

temperat, ſi hæc interfererent vt patrem officij diuini; vel eſſent turpia prouocantia ad malum, vel cum ſcandalo, de quo Nauar. *in ſumma capit. 12. num. 87. & in cap. quando, cap. 16. nu. 92. Armill. verb. cantus nu. 4.*

RESOLVTIO XX.

De Capitulis Regularium.

1. CApitulum eſt congregatio multorum, præcipuè Eccleſiaſticorum, eiuſque poteſtas, & auctoritas cõſiſtit in maiori, & ſeniori parte capituli, cap. 1. de his, quæ fiunt à maior par. capit. niſi maior pars Capituli delinquat, tunc enim apud minorem partẽ, quæ non deliquit, reſidet, vt notat Panormit. in dict. cap. 1. Capitula autem Prouincialia apud nos Minoritas celebrantur de triennio in triennium ad
Bull. Bul. 27. Leo. 10. electionem Prouincialis faciendam ex Lone X. apud Bullarium, & idem de Capitulis Generalibus, quæ fiunt etiam de triennio in triennium ad effectum electionis Commiſſarij Generalis, quę vocantur Congregationes Generales intermediæ, *to. 1. quæſt. 41. art. 1.* Vide apud Bullarium Bullam 9.
Bulla 9. Sixti 4. Sixti IV. de quo Miranda tom. 2. qu. 6. vbi de Capitulo generali, & quæſt. 11. art. 8. vbi de capitulo intermedio, & quæſt. 16. art. 2. vbi de capitulo Prouinciali, de quo etiam art. 3.

2. Apud Capitulum generale reſidet plenaria, & omnimoda poteſtas definiendi, & ſtatuendi in ſpiritualibus, & temporalibus, nec non corrigẽdi, & pœnas, cenſuraſque imponendi, ſaluis tamen regulæ ſubſtantialib. quæ eo ipſo à Sede Apoſtolica confirmata eſſe cenſentur, illiſque omnes Fratres omnino parere debent, ex cõceſſione multorum Pontificum apud Compẽdium Ciſter. *ibidem art. 2.* Ad quod vide Sanchez *lib. 6. decalog. ca. 2. num. 17. vſque ad 20. & nu. 31. & ſequentibus.*
Compen. Ciſt. §. 2. 3. & 4.
Compen. Ciſter. §. 8.

3. Capitulo generali tantùm, & nulli alio apud Ciſtercienſes competit depoſitio Abbatum, & Abbatiſſarum, ex Eugenio IV. vt habetur in eodem Compẽdio. Apud alias Religiones conſulat vnaquæque ſuas conſtitutiones, ibidem art. 3. de quo diximus ſupra reſolut. 1. num. 11. & 28.

4. Capitulum Prouinciale, ſeu eius definitorium apud Indias poteſt confirmare, vel caſſare electum in Prouincialem, & ad acceptandum cenſuris eum compellere. Definitorio autem in æquales partes diuiſo Frater de eadem prouincia ab eodem deſignetur, & pars, cui ipſe adhæſerit, electũ Prouincialem confirmabit, aut caſſabit ex conceſſione Clementis VII. ibidem art. 5. vide Syluest. *verbo electio 1. & 2. quæſt. 10.* Miranda *tom. 2. q. 23. art. 30.* vbi de electione nulla ipſo iure, & de electione annullanda, & art. 32. vbi de confirmatione electi.

5. Capitulum apud nos Minores differt à Cõgregatione intermediã in eo, quòd ad illud conueniunt omnes vocales Prouinciæ, aut Ordinis, & in eo fit noua electio Prouincialis, aut Generalis, & diffinitorum. Ad Congregationem autem intermediam vocantur ſolùm diffinitores, ſeu Diſcreti Prouinciæ, aut vocales familiæ, ſi eſt Congregatio generalis, vt determinant ſtatuta Barchinonenſia, *tom. 1. q. 13. art. 9.* de quo vide Miranda *tom. 2. quæſt. 16. art. 7. vbi concluſ. 4.* ait, in dicto capitulo intermedio non poſſe condi conſtitutiones, quæ legis vim habeant.

6. Illa dicitur maior, & ſanior pars Capituli, quæ nititur maiori ratione, & pietate. Vnde iure communi receptum eſt, vt pro cauſarum varietate in quibuſdam ad numerum tantùm, in alijs præter numerum, etiam ad virtutum merita reſpiciatur, vt tenent plures cum Abbate in c. Eccleſia, col. 2. n. 9. & 13. de elect. ibid. de quo videatur Sylu. *verb. elect. 2. q. 9. Abbas in ca. quapropter, n. 10. verſ. nam maioritas, de elect.*

&

*& conſil.25.nu.4.lib.2. Surd.conſil.*188.*nu.3.Perez l.3.gl.3.tit.3.li.*2. Ordinament. relati à Barboſa *in collect. ad decret.d.c.quia propter, nu.27.Mir.to.2.q.23.art.27.* vbi reſoluit, in omni electione Canonica ſufficere maiorem partẽ capituli nulla meriti, aut zeli collatione habita, ſed tantùm numeri ſeu maioris partis reſpectu totius capituli, ſeu ſuffragiorum.

7. Auctoritas Guardianorum, Priorum, & aliorum prælatorum localium poteſt reſtringi per Capitulum generale, aut Prouinciale, vt vſus obtinet, & eam excedentes peccati mortalis, vel venialis rei dicentur pro grauitate, vel leuitate materiæ, niſi ex verbis reſtrictionis expreſſè conſtet, nolle transgreſſores ad culpam, ſed ad pœnam tantùm obligare, *tom.1.q.17.ar.5.* vide infrà *reſol.69.num.* 4. *&* 5.

8. Capitulum repræſentatiuum capituli Generalis nõ poteſt tollere acta in capitulo generali auctoritate Papæ, quia acta illa ſunt acta Papæ, quæ inferior non poteſt tollere, *tom.1.q.10.ar.4.* idem docet Miranda *to.2.q.29.ar.8.*

9. Capitula generalia religionum congreganda ſunt temporibus præfixis per ſua ſtatuta, vt de obſeruãtia regulari, ac reformatione religionis, alijſque ad eam pertinentibus à patrib. pertractetur, ad inſtar Synodorũ Prouincialium Epiſcoporum, quæ ſingulis triennijs pro morum correctione, & alijs ſimilibus præcipiuntur celebrari in Concilio Tridentino. Generales autem, aut Prouinciales negligenter ſe exhibentes circa id à mortali non excuſantur, ſicut & Metropolitani. Nam rationes, quæ vrgent ad celebranda Cõcilia prouincialia ad minus de triennio in triennium, eædem ferè vrgent ad celebrãda Capitula generalia apud regulares de triennio in triennium. Et in eodem Concil. Trid. præcipitur fieri capitula, & in eis ſtatui neceſſaria, & conuenientia ad ſtabilitatem, & reformationem regularis diſciplinæ: deputarique viſitatores ad viſitandas Prouincias, & monaſteria in capite, & in membris, *to.3.q.47.ar.2.& 3. & tom.1.q.16.art.2.* De quo Miranda *tomo ſecundo quæſtion.6.articulo primo & 2.*

Trid.ſeſſ. 24.c.2.de reform.

Trid.ſeſſ. 25.c.8.de regul.

NOTÆ.

10. Circa nu.2. dum diximus, apud capitulum generale reſidere omnimodam poteſtatem definiendi, & ſtatuendi in ſpiritualibus, & tẽporalibus, notandum eſt, quòd hoc debet intelligi de his, quæ ſunt ſecundum regulam. Secus ſi ſint ſuper regulam, vt cũ D.Th. *2.2.104.art.5.ad 3.& in 2.diſt.44.q.3.* & ibi D.Bonauent. *art.3.q.2.* & alijs pluribus copioſè relatis, reſoluit Sanchez *lib.6.decalogi cap.2.num.15.* vnde conſequenter tradit nu.17. & ſequentibus. Non poſſe Generalem cum Capitulo Generali condere nouas leges, & ſtatuta obligantia Religioſos ad altiorem, & aſperiorem vitæ normã ea, quæ in regula continetur, quia in his ſolis, quæ ad regulam, & eius obſeruãtiam pertinent, debitum obedientiæ ex voto conſurgit. Imò nec ipſum Sũmum Pontificem id poſſe, addit num. 22. ipſe Sanchez, ea ratione, quia in Religioſis ſpeciale obedientiæ debitũ Romano Pontifici vltra alios Eccleſiaſticos, & fideles ex ſolo obedientiæ voto orit, ac proinde ea ſpecialis obedientia non ſe extendit vltra obligationem ad contenta directè, vel indirectè in regula Monachali, & conſequenter nec ad auſteriorem vitam poterit Papa Religioſos cogere: alioquin poſſet etiam præcipere, vt quis Religionis votum emitteret, quod nullo modo eſt dicendum. Idem docet Syluest. *verbo, Religio 6.q.6.in fine, Corduba in expoſit.regulæ c.10.q.2.pun.6. Leſſ.li.2.de iuſt.c.41.dub.9.nu.74.* & alij relati à Sanchez eod.nu.22. limitant tamẽ Corduba, & Leſſius benè, niſi id fiat ex cauſa, quæ ſit ſecundùm regulã, vel ad maiorem obſeruantiam regulæ, & ita de facto præcepta fuit Monialibus arctiſſima clauſula, quam ante non vouerunt, per Bonifacium VIII. c.vnico de ſtatu Regul. cuius decretum innouauit Tridentinum: vt etiam ipſe Sanch. notat ſuprà num. 42.

11. Qui ideò num.35. & ſequentib.

11. Qui ideò *num.* 55. *& ſequentib.* reſoluit, poſſe ſuperiorem cum maiori parte Capituli Generalis regulā iam ferè collapſam, & relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere, & ad eam ſic reformatam obſeruandam Religioſos conſtringere, quia hoc non eſt ſupra regulam, ſed ſecundum regulam, & ad maiorem obſeruantiam regulæ, quæ erat relaxata, & ferè collapſa, quę vt inſtauretur, & ad ſuum priſtinum ſtatum reſtituatur, tenetur ſubditus pati, ac per conſequens regulam ſic inſtauratam obſeruare. Ita tenent Corduba, & Leſſius ſuprà citati, Syluester, *dicta quęſt.* 6. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 11. *quæſt.* 17. Tapia *in auth. ingreſſi, verbo, ipſo ingreſſu, cap.* 1. *num.* 61 *de ſacroſ. Eccleſ.* & alij plures, quos refert ipſe Sanchez *eo. num.* 55. qui *num.* 38. *vſque ad* 41. id in duobus limitat. Primò, niſi profeſſus ſit ita delicatus, vt non poſſit nouam regulæ reformationem ſuſtinere, tunc enim cum illo diſpenſandum eſt, vt ad aliam religionem ſimilem illi collapſæ, quam profeſſus eſt, tranſeat. Secundò, niſi tempore profeſſionis limitata fuiſſet intentio non ſe amplius obligandi, quàm ad illam regulam ſic relaxatam, quo caſu tenetur hic ad aliam religionem æqualis obſeruātiæ, ac erat prior, tranſire, vel denuo ad illam regulam reformatam ſe obligare. Hoc tamen non videtur omninò certum, quia etiā moniales ante dictum decretum Bonifacij VIII. limitatam habuerunt intentionem non ſe obligandi ad clauſuram, & tamen ad illam perpetuò ſeruandam eas adſtrinxerunt, quamuis multæ eam non vouerunt.

RESOLVTIO XXI.

De Canonicis Regularibus.

De origine Canonicorum Regularium vide infrà de origine religionum num. 6. De quo latè Didacus à Mota *lib.* 1. *de fundat. ordinis S. Iacobi cap.* 1. §. 1. *vſque ad* 5.

1. Appellatione Monachi venit Canonicus regularis etiam in exorbitantibus, & pœnalibus, quando eſt eadem ratio de Canonico, & de Monacho, cùm in hoc reperiantur ſecundū ius antiquum exęquati, ſunt enim verè Religioſi regulam determinatam, & à Sede Apoſtolica approbatam profitentes. Nec differunt Canonici regulares Cathedralium Eccleſiarum à Canonicis regularibus aliarum Eccleſiarum non Cathedralium, ſed ſunt omnes eiuſdem Ordinis, & conditionis eundem religionis habitum eſſentialē portantes, & eandem ſolemnem profeſſionem, emitentes, *tom.* 1. *q.* 11. *art.* 3. *& tom.* 3. *q.* 42. *art.* 3. Idem docet Mirāda *tom.* 1. *Manual. q.* 10. *art.* 6. quidquid dicat Azor. *tom.* 1. *inſtit. Moral. lib.* 12. *cap.* 22. *q.* 6.

2. Canonici Regulares non poſſunt eſſe patrini eleuando baptizatum de fonte, ſicut nec Monachi, quia id prohibens Monachis lex, cùm fundetur in Religione, ad Canonicos etiam regulares extenditur, *to.* 1. *quæſt.* 1. *a.* 2. de quo Nauar. *li.* 3. *conſ. tit. de ſtatu Monachorum conſ.* 10.

3. Eadem ratione non licet dictis Canonicis regularibus admittere intra clauſuram Monaſteriorum mulieres, etiam omni ſuſpicione maiores obſequiorum honeſtorum præſtandorum cauſa, & eas temerè admittentes incidunt in pœnas conſtitutionis Pij V. *tom.* 1. *quæſt.* 48. *art.* 4. *& tom.* 3. *quæſt.* 68. *art.* 3. *ad finem*. Idem docent Nau. *comment.* 4. *de Regularibus, numero* 65. quem citato noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 6. *Decalog. cap.* 17. *num.* 31.

4. Item ex ea eadem ratione ipſis non licet intereſſe agitationi taurorū, ex conſtitutione Clementis VIII. id Monachis, & Regularibus ſtrictè prohibenti, de quo infrà *de taurorum agitatione, num* 4 agemus, *ibidem dict. a.* 3. Trid. ſeſ. vide Nauar. *capitul. non dicatis, numero* 12. 14. can. 11.

RE-

RESOLVTIO XXII.

De Caſibus reſeruatis.

1. REſeruatio caſuum pertinet ad Epiſcopos, & ad habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quales ſunt Generales, & Prouinciales Religionum, idq; negare hæreſim eſſe definit Concilium Tridentinum quantũ ad Epiſcopos. Imò quantum ad dictos prælatos habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, etiam hæreticare exiſtimo eos, qui talem poteſtatem reſeruandi caſus adimunt ab ipſis. Verum eſt tamẽ quòd dicti Epiſcopi, & prælati, nec Eccleſia nullam poteſtatem directè habent reſeruandi actus merè interiores abſolutè, & per ſe ſumptos, ſed indirectè benè id poſſunt, vnde poſſunt reſeruare dictos actus interiores, vt ſunt cauſæ contingentes, aut qualitates exteriorum actuum, vel omiſſionũ, vel vt ordinatur ad exteriora, eaque calcificat, puta, ſiquis aliquod peccatũ mortale aliquo ſigno malo, verbo, aut ſcripto expreſſerit exterius, etiam occultiſſimè, nullo vidente, aut audiẽte: ſecus ſi per actum, vel ſignum bonum manifeſtauerit, puta ad conſilium capiendum intra, vel extra ſacramentum confeſſionis, *tom. 1. quaeſt. 21. art. 1. & 2.* Pro quo D. Tho. *1. 2. quaeſt. 91. artic. 4. & 2. 2. quaeſt. 11. art. 3. & quaeſt. 100. artic. 16. ad 6. Soto de Iuſtitia, & iure lib. 10. qu. 5. art. 5. Nauar. de ſimonia num. 20. & 21. fol. 118. Couar. de Hæreticis, cap. 42. & in regula, peccatum 2. p. in principio, Suarez de cenſur. diſp. 4. ſect. 2. à num. 1. Miranda tom. 2. Man. q. 34. art. 1. 2. & 3. Villalob. 1. p. ſummæ tract. 16. diff. 5. num. 5. & diff. 9. num. 2. Portel. verbo, caſus reſeruati, num. 6. in addit.*

2. Clemens VIII. cunctis Regularibus per ſuum Breue certos caſus reſeruatos taxauit, & præſcripſit, vltra Comp. Federici, quos præcipit, vt alij non reſeruentur à prælatis ſuperioribus, niſi in Capitulo Generali, aut Prouinciali de cõſenſu Patrum vocalium, & matura diſcuſſione. Sed hæc conſtitutio quantum ad iſtam reſtrictionem, & limitationem non eſt recepta apud nos Minores, nã ſæpe, ſæpiùs contingere ſolent caſus particulares, qui neceſſariò reſeruationi dandi ſunt ante Capitulum, ob bonum regimen, & commodum Religionis, & ita vſus obtinuit, ibidem art. 2. Cætera vide ſuprà de abſolutione quoad reſeruata, & ſpecialiter de prædictis caſibus Clementis VIII. tractant F. Ludou. Beja 3. part. reſponſ. moral. caſu 16. fol. 326. Sorbus in addit. ad Compend. verbo, abſolutio ordinaria quoad Fratres 1. par. fol. 31. Franciſc. Longus Capuccin. in ſuo tract. de caſibus Clement. VIII. caſu 2. & 9. relati à Portel. in tract. de eiſdem caſibus, & in addit. ad dubia, verbo caſus reſeru. in princ. & per totum.

NOTÆ.

3. Circa id quod reſoluimus cum Auctore ſuprà, reſolut. 3. nu. 21. nempè non tolli reſeruationem peccati ſemel nulliter confeſſi, nota oppoſitum tenere Reginaldum tom. 1. praxis pœnit. lib. 8. ſect. 2. num. 61. & ſequentib. cum Suarez tom. 4. de pœnit. diſp. 31. ſect. 4. num. 9. & ſequentibus, quos refert, & ſequitur Portel. in addit. ad dubia dict. verbo, caſus reſeruatis numero 1. Ducitur Reginaldus ea ratione, quia ex quo ſubditus comparuit coram ſuperiore, vel habente eius auctoritatẽ, eique integrè peccatum ſuum propalauit (vt ſupponit hæc ſententia) cum propoſito emẽdæ, ſuperior verò ei debitam ſatisfactionem, ſeu pœnitentiã iniunxit, iam videtur fini reſeruationis ſatisfactum, ac proindè nullam cõparendi coram ſuperiore pro abſolutione talis peccati reſeruati obligationem remanere. Quod (addit Reginaldus num. 62.) habet verum, etiamſi pœnitens non habuerit propoſitũ firmum emendæ, vel integrè non propalauerit ſua peccata, dummodo hoc ſit

contingat circa ipſum peccatum reſeruatum, quod non integrè declarauit, vel ſufficienter de eo non doluit, aut non habuit firmum propoſitum in illud non reincidendi; tunc enim non cenſetur ſatisfacere intentioni ſuperioris, & fini reſeruationis, ac proinde ab eius onere non liberatur. Adcit etiam cum Suarez hoc non habere locum, quando datur abſolutio à reſeruatis virtute alicuius iubilei, nam tunc, inquit, de intentione concedentis requiritur confeſſio valida, nec ſufficit inualida. Hæc ſententia quamuis minus probabilis, ac minus tuta poteſt in praxi amplecti, vt ait Portel ſuprà dict. num. 1. ob auctoritatem tot, ac talium Doctorum.

Defenditur ſententia Auctoris.

4. At mihi ſatis dubia, nec ſolido innixa fundamento videtur, vt à doctrina Auctoris recedamus: quia nihil facit ad rem integrè declarare peccatum reſeruatum cum debita contritione, & propoſito emēdæ, ſi defectus iſtius contritionis, & integritatis confeſſionis circa alia peccata contingit, ſiquidem in vtroque caſu confeſſio ſemper eſt inualida, ac per conſequens non videtur ſatisfieri intentioni ſuperioris, & fini reſeruationis. Nec datur maior ratio in iubileo, vt in eo requiratur valida confeſſio de intentione concedentis, quàm in ſuperiore concedente auctoritatem ad abſolutionem a reſeruatis: ſi enim ipſe ſuperior ſciret ſubditum inualidè cōfiteri, non vtique (vt credi poteſt) eam concederet auctoritatem ad abſolutionem; & conſequenter illius intentioni non fit ſatis. Vnde neceſſariò fateri debemus, vel in vtroque caſu tolli reſeruationem, vel in neutro, cū in vtroque militet eadem ratio, vt bene ponderat Portel. *dicto numer. 1. ad finem.*

5. Nec tandem valet dicere cum Reginaldo ſuprà nu. 63. quòd ille defectus contritionis circa alia peccata eſt accidentarius reſeruationi peccati ſufficienter confeſſi, quæ ſolet eſſe peccati ſecundum ſe, non autem peccati in Ordine ad alia peccata. Nam ſaltem non eſt accidentarius reſpectu confeſſionis integræ peccatorum, quā reddit omninò nullam, etiam ſi peccatum reſeruatum (vt ſupponit iſta ſententia) ſit ſufficienter, & cum debita contritione confeſſum. Imò eſt contradictio in terminis aſſerere ſolam contritionem peccati reſeruati eſſe ſufficientem ſine contritione cæterorum, cùm de ratione contritionis ſit omniū peccatorum deteſtatio, ſiue dilectio Dei ſuper omnia. Vnde illa contritio peccati reſeruati (vt vocat iſte Auctor) non eſt dicenda vera, ſed potiùs ficta, imò & nulla contritio. Igitur ſi ſufficiens non eſt ad tollendam nullitatem confeſſionis, nec erit pariter ſatis ad remouendam reſeruationem: iſta enim pendet ab abſolutione peccatorum valida, qua non ſtante, & manente reatu peccati non remiſſi, conſequenter remanebit reſeruatio illi annexa, quomodo enim poteſt tolli acceſſorium, ſi principale, quo nititur, non tollitur?

RESOLVTIO XXII.

De Cardinalium declarationibus.

1. CArdinalium declarationes authenticè propoſitæ, ſigillo ipſius Congregationis, aut alterius perſonæ in dignitate conſtitutæ ſignatæ obligant in vtroque foro, ſicut lex Papæ cuius nomine, & auctoritate ſunt latæ, nec opus eſt, quòd promulgentur, vt obligent, ſufficit enim quòd ipſæ leges quarū ſunt declarationes, ſint ſemel promulgatæ, & receptæ, nam eodem modo, quo ipſæ leges obligāt, & ſicut tenemur recipere declarationē Pōtificis circa ſuas leges, eodem iure declarationes eorum, qui ex cōmiſſione Papæ id faciunt tanquā veras, & verè mentē legiſlatoris declarantes admittere adſtringimur: ſecus ſi authenticè non proponantur, *to. 1. q. 11. art. 2.* De quo Delrio *Diſquiſit. Magic. libr. 6. capitul. 1. ſect. 3. in fine,* Zerola *in pra-*

Digitized by Google

al Epiſc 1.part.verbo,auctoritas,in fine,& part.2.verbo,abſolutio, in fine, vide quæ diximus reſolut. 18.num.22. de quarta funerali.

Trid. ſeſ. 25. de ref. cap. 2.

2. Licèt verus ſenſus, ſeu declaratio Concilij Tridentini ſit commiſſa à Papa, Congregationi Cardinalium ad id deputatorum, adhuc tamen eiuſdē Concilij decreta poſſunt interpretari iudices in tribunalibus,& Doctores in ſcholis ad communem vtilitatem, iuxta formam præſcriptam in ipſo Concilio, vt à ſimili de regula P. N. B. Franciſci, cuius interpretatio ſpecialiter eſt reſeruata Sedi Apoſtolicæ; reſoluit Corduba *ſuper Regulam, quæſt. 5. & 6. introductoria, ibidem art. 3. Pro quo vide Siluar. in regula poſſeſſor. 2. par. quæſt. 9. num. 2. Soto lib. 1. de iuſtit. quæſt. 7. art. 3. & lib. 3. quæſt. 5. art. 5. Henriquez, lib. 7. de indulgent. cap. 29. §. 5. Valer. Reginal. in Praxi fori pœnit. lib. 20. nu. 53. in fine*, relatus à Barboſa in Remiſ. ad Triden. d. cap 2. de reform. vbi reſoluit in Bulla edita à Piò IV. in confirmatione ipſius Concilij non eſſe ſermonem de interpretationibus, quæ docendi gratia fiunt in Scholis. Idem docet Miranda *tom. 2. Man. quæſt. 26. art. 12. concluſ. 1.*

Trid. ſeſ. 24. de ref. cap. 12.

3. Congregatio Cardinalium declarauit, quod Concilium Tridētinum requirens 22. ætatis annum ad obtinēdum dignitates, aut Canonicatus, quib. animarum cura nòn ſubeſt, loquitur de dignitatibus,& Canonicatibus Cathedralium Eccleſiarum,& non Collegiatarum, ibidem dict. art. 2. prope mediū. De quo Garcia *de Benefic. par. 7. cap. 4. num. 76.* vbi refert quandam Cardinaliū declarationem, quæ habet, hos 22. annos debere completos, & ſequitur. Mandoſ. de ætate minorum, cap. 5. nu. 10. Molin. de iuſtit. tractat. 2. diſp 573. circa principium, licèt contrà teneat Henriq. lib. 14. capit. 8 §. 10. in fine, & alij relati à Barboſa in remiſſ. ad dict. capitul. 12. Trident. numero quarto. De delaratione legum vide infrà de legibus à num. 45.

RESOLVTIO XXIV.

De celebratione diuini Officij.

1 Ritus, quos Eccleſia Romana ſeruat in celebrando officio diuino ab ipſis primordijs Eccleſiæ per Chriſtum Dominum, & Apoſtolos, alioſque eorum ſucceſſores, originem trahunt, introductique ſunt, ac ab omnibus vniuerſali conſenſu recepti. Huiuſmodi ritibus Romanæ Eccleſiæ tanquam matri debent omnes aliæ Eccleſiæ orbis conformari, ex præcepto Pij V. & Gregorij XIII. exceptis quibuſdam Religioſis, de quibus in conſtitutionibus dictorum Pontificum, quæ habentur in Breuiarijs,& Miſſalibus nouiter reformatis, tom. 1. quæſt. 42. art. 1. De quo Rodulphus li. de Canonum obſeruat. propoſi. 14. Durand. in rationali lib. 5. cap. 2. Vvaldenſ. lib. 1. de offic. ca. 21. Vvalfrid. lib. de rebus Eccleſiæ, ca. 25. Smaragdo in cap. 16. regul. S. Benedicti, & alij quos refert Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canonicis ca. 6. num. 14. Iſidorus libr. 1. de officijs, c. 25. quem refert Mirand. tom. 1. qu. 37. art. 1. & 10.

2. Leo X. conceſſit ad ſedādos ſcrupulos Fratrum Minorum, vt ſatisfaciāt præcepto Eccleſiaſtico in cap. dolentes de celebr. Miſſar. ac etiam ſuæ Regulæ, dicendo horas Canonicas, & alia officia diuina, etiamſi dicant ſedendo, deambulando, aut non integrè verba proferendo per imperitiam, negligentiam, aut malam pronſiciationem, defectum linguæ, ſeu aliàs qualitercumque imperfectè cum animi diſtractione, ac ſenſuum vagatione, dummodo ex malitia non faciant. Et ſimiliter, quòd non teneantur repetere recitātes cum alijs imperfectè dicta ab eis, aut non integrè audita ob diſtantiam, vel ſtrepitum aut aliam cauſam, ſed ſatisfaciant qua-

In Bullar. oraculo 11. Leo 10.

ſitercunque audiēdo, præſertim in choro. Sed quantum ad id, quod dicitur, vel non integrè verba proferendo, debet intelligi de omittentibus partem non notabilem alicuius horæ, vel pſalmorum: nam partem notabilem omittentes minimè ſatiſfaciunt. Item quando dicitur, dummodo ex malitia hoc non faciant, debet intelligi de malitia voluntaria, per quam perditur attētio, adminus virtualis ſatiſfaciendi præcepto, non verò de malitia non tollente præfatam attentionem, tunc enim licèt recitans non mereatur, præcepto tamē ſatiſfacit ibidem artic. 2. De quo vide Nauar. de orat. & horis Canonicis cap. 4. num. 12. & ſequentibus Miranda ſup. dict. art. 10. in concluſ. Suarez dicto libro 4. cap. 27. num. 2. & loquens de attentione neceſſaria ad recitandum, ſeu orandum, cap. 26. num. 13. & ſequentibus, & num. 22. 23. & 24. Vbi ait ſufficere minimam attentionem.

3. Ad ſupplendum autem omnem defectum humana fragilitate contractum in recitatione diuini Officij ſatis eſt dicere poſt Completas horas vnum Pſalmum, vel vnum Pater noſter, & Aue Maria, aut orationem, quæ incipit ſacroſanctæ, &c. ex conceſſione eiuſdem Leonis X. Sixti IV. et aliorū Pontificum, ibidem art. 3. De quo Nauarr. de orat. cap. 13. numer. 17. et 49. et 83. Miranda ſupra art. 20.

Bull. oracul. 48. Leo. 10. pag. 730.

Bul. orac. 72. Leo 10. p. 731.

4. Per conceſſionem eiuſdem Leonis X. poſſunt Fratres mentaliter dicere illa, quæ ſub ſilentio, & ſecreto præcipiuntur recitari, & hoc etiam abſque vlla voce ſecreta, vel publica. Super quo aduerte non eſſe neceſſarium priuilegium ad dicendum horas Canonicas abſque expreſſiōne vllius verbi, qđ audiri poteſt ab alio, ſed ſufficit formare verba inter dentes, & labia, ibidem art. 4. De quo Nauarr. *de oratione capit. 19. nu. 88. & cap. 20. nu. 14.* vide D. Tho. *2. 2. quæſt. 83. art. 12. Suarez dict. libro 4. cap. 6. nu. 2. & ſequentibus. Miranda ſup. art. 17. Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 10. c. 11. quæſt. Villalobos 1. p. Sum. tractat. 24. diffic. 10. num. 8. & 11.*

Bul. orac. 44. pag. 733.

5. Idem Leo X. conceſſit Fratrib. Minoribus occupatis in prædicando, & confeſſiones audiendo, vt poſſint mutare officia feriarum, quæ ſunt prolixiora, in officia Sanctorum, quæ ſunt breuiora, & ea reſeruare in eos dies, quib. credunt ſe occupandos fore, modò id non faciant in fraudem diuini Officij, ſed vt liberis valeant vacare ſtudio, & conſolationi ſpirituali fidelium incumbere. Circa quod aduerte, quòd tanta, & tam ſubita poteſt occurrere neceſſitas, ſeu occupatio, vt non poſſit ei prouideri, aut omitti ſine ſcādalo, vel peccato, & tunc iuſta de cauſa excuſatur à præcepto recitandi, etiam ſecluſo priuilegio, puta ſi occurreret neceſſitas pacificandi populum rixari volentem, aut habendi concionem, quæ niſi cum magno ſcandalo omitti non poteſt, vel confeſſiones audiendi in Hebdomada ſancta, vel tempore Iubilei, intra cuius terminum omnium confeſſiones audire neceſſe omninò eſt, vel habenda ſit aliqua prælectio publicè, aut defendendæ aliquæ cōcluſiones, in his enim caſibus excuſatur quis à recitatione Officij diuini, vel ad minus poteſt illud anticipare veſpere præcedenti, ibidem art. 5. de quo Nauar. vbi ſuprà in fine, Suarez dict. lib. 4. capit. 27. num. 33. vſque ad nu. 36. vbi num. 35. docet non eſſe neceſſe, quòd obligatio charitatis ſit grauiſſima, vt omittatur Officium diuinum. De quo etiam Miranda ſuprà art. 19 vbi tradit dictū priuilegium Leonis operari extra ius cōmune, quando non eſt tam ſtricta, & arcta neceſſitas.

6. Item dicti Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ confeſſionem, vel etiam ſacræ Theologiæ, & ſacrorum Canonum lectioni, ac ſtudio inſiſtentes poſſunt vti alio priuilegio Clementis VII. cōceſſo Clericis S. Sylueſtri de vrbe, aliàs vocantur Theatini, dicēdo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos aſſignandos à prælato cum ſeptem Pater noſter, & bis ſymbolum Apoſtolorum loco horarum Canonicarū. Quo priuilegio etiam gaudere poſſunt infirmi, & infirmis fratribus intenti. Sed grauiter ægrotantes ſufficit recitare ſeptem

preces in die ſalutationem Angelicam, & ſemel orationem dominicam pro ſeptem Horis canonicis, vt habetur in Compendio D. Hieronymi Hiſpaniæ titulo horæ Canonicæ, §. 7. ibid. art. 6. vide Miranda ſupra d. art. 19.

7. Item pro infirmis Fratribus extat aliud priuilegium Leo. X. vt ſatisfaciant Officio diuino, recitando aliqd iudicio prælati, ſeu præſidentis Conuẽtus aſſignandum, quando ſcilicet, ſunt indeterminati, an licitè poſſint abſtinere à dicta recitatione, & hoc, ſi medicus, qui commodè haberi potuerit, dixerit eſſe nociuum infirmo. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Leonis X. Sed Eugenius IV. hoc ampliauit concedendo, quod tempore infirmitatis, vel poſt conualeſcentiam ſatisfaciant, dicẽdo aliquid ad arbitriũ Prælatorum, nec requirit dictum medici. Imò ſufficere, quod dicat fratri infirmo medicus, ne recitet Officium diuinum, nullamque aliam licentiam Prælati requiri, tenet Nauar. mox citandus *ibidem, art. 7. & in addit. ſum. tom. 3. ca. 197. num. 1.* de quo Nauar. *de orat. cap. 11 nu. 4. & cap. 21. nu. 16. Suar. d. c. 27. n. 19. & 20.* Vbi docet, quòd ſi medicus abſolutè iudicet morbum excuſare à recitando, parcendum ſimpliciter eſſe, ſi verò ſit dubius, cõſulendum eſſe Prælatum: ſed Mirand. ait ſupra art. 16. in fine, medicis in hoc non ſemper eſſe credendum, quia ſunt faciles in abſoluendis ægrotis ab hac obligatione: ſed hoc abſolutè non poteſt dici, ſi enim medicus eſt prudens, doctus, & timoratus, eius dicto ſtãdum eſſe omnino exiſtimo, & ita tenet indiſtinctè Villalob. *1. p. ſum. tract. 24. dif. 16. num. 2.*

Bul. orac. 13. Leo. 10. pag. 721.

8. Fratres itinerantes, vel alterius rei gratia extra Conuentum exiſtentes poſſunt recitare Officium diuinum ſimul cum alijs quibuſcunque, ſcũ quibus ſe inuenerint, vel ſeparatim, alio quàm Romano vſu, & ordine placuerit, ſicque recitantes ſatisfaciunt præcepto ſuæ regulæ, nec iterum propriũ officium dicere tenentur, ex conceſſione Innocentij IV. apud Bullarium. Nec hoc eſt derogatum per Pium V. in bulla quæ extat in principio Breuiarij: Imò non obſtante dicta non erit peccatum mortale dicere bis, aut ter horas mutato ordine Breuiarij, recitando de feria, aut de feſto diebus, in quibus de ipſis non fit officium, ſecus ſi id frequenter adhibitum fieri ſoleat, ibidem art. 8 de quo videri poteſt Suarez ſup. cap. 24. à num. 11. & ſeqq. Idem quantum ad recitandum cum alijs per Breuiarium diuerſi ritus, docet Miran. to. 1. q. 37. art. 13.

Bull. bul. 11. Inn. 4.

9. Socius alicuius religioſi poteſt recitare Horas per Breuiariũ breuius, aut ante tempus, iuxta priuilegium cõceſſum tali religioſo, ſatisfacitque ſuæ obligationi. Hoc tamen intellige, caſu quo priuilegium redderetur fruſtratorium, ſi ſocio non communicaretur, puta ſi alicui ratione ſenectutis, vel alterius neceſſitatis concederetur recitare Horas per Breuiarium trium lectionũ, alias minimè ſine ſocio, niſi cum magna difficultate recitare, etiam breues Horas valenti. Extra quem caſum dictum priuilegium ad ſocium non eſt extendendum, ibidem art. 9. Idem tenent Henriquez lib. 7. de indulg. c. 30. nu. 4. quem refert, & ſequitur Portel. *verb. Horæ Canonicæ, numer. 8. Villalobos 1. par. ſummæ tractat. 24. difficul. 14. numero 2.*

10. Diſpenſatus ad Horas Canonicas non recitãdas ob infirmitatem, vel aliam ſimilem cauſam, ab earum recitatione omninò liberatur etiamſi aliquam Officij diuini partem recitare commodè poſſit, à qua dicenda penitus liber, & immunis remanet, ibidem art. 10. de quo Nauar. *de oratione ca. 10. num. 9. vſque ad num. 18. Suarez eo. cap. 27. num. 22. vſque ad 27.* vide infrà in notis.

11. Poſt conſtitutionem Pij V. poſitam in principio Breuiarij Romani, nulli licet aliquid mutare, addẽdo; vel minuendo aliquid de diuino Officio, ibidem art. 11. de quo Suarez *tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 12. numer. 6. & ſequentibus.*

Quies. nu. 6. docet cum D. Antonin. *4. p. tit. 13. capi. 4. §. 2.* Tabien. *nu. 6.*

Ar-

Armilla num.13. Nauar. cap.27.nu. 217. poſſe prælatum ordinarium ex cauſa rationabili diſpenſare in mutatione officij. Quod debet intelligi in vna, vel altera occaſione, dummodo officium dicatur, & mutatio non ſit grauis totius Breuiarij, nec diſpenſatio fiat permanenter per modum legis, vt tali vel tali die dicatur Officium aliter, quàm in Romano Breuiario præſcriptum eſt, id enim non poteſt fieri abſque Papæ facultate, & auctoritate. Sed adhuc nullo pacto id licere, etiam pro vna, vel altera vice exiſtimo, quia non poteſt nouum Officium, vel diuerſum à ſuo introducere, vt bene notat Portel, ver. Horæ Canonicæ num.7.

12. Qui ex priuilegio poteſt recitare ſecundum diuerſa Breuiaria, recitans horas vnius diei iuxta formam vnius ex illis, non tenetur ad recitandum aliquam ex Horis ſecundum formam alterius, etiam ſi Officium præcedentis diei per iſtud recitauerit, ibid. art.12. de quo Nauar. de oratione cap. 7. num.7. & cap.20. num.69.

13. Religioſus non addictus Breuiario Romano extra Chorum poteſt recitare iuxta Romanum abſque licentia prælati, Pius enim V. tantùm loquitur de Horis dicendis in Choro, quas addictis alio Breuiario non licet inibi dicere abſque conſenſu prælati, & maioris partis Capituli, *ibid. art.13. & in addit. ſum. tom.3. cap.195. nu 2.* de quo Nauarr. *lib. 3. conſil. tit. de celebratione Miſſæ conſil.* 15.

14. Addicti Breuiario Romano tam clerici ſæculares, quàm Regulares non tenentur dicere in Choro, vel extra Chorum officium Defunctorum, Pſalmos pœnitentiales, & Canticum Graduum, etiam vbi vigebat conſuetudo ea recitandi: quia Pius V. ab hac exemit obligatione recitantes iuxta ſuum Breuiarium Romanum. Quod etiã ad Moniales addictas ipſi Breuiario Romano, præcipuè ad Clariſtas ſub cura Fratrum Minorum degentes, extenditur. Officium tamen paruum B. Mariæ Virginis recitare tenentur omnes Eccleſiæ, vbi in Choro dici conſueuerat, iuxta mentem, & declarationem eiuſdem Pij V. *ibid. art.* 14. *& 15. & dicto loco addit. ſum. num.4.* de quo Suarez *dict. lib.4. cap.25. num.7. & ſeqq.* Villalobos *1. p. ſum. tract.24. difficul.6. num.3.*

15. Fratres Minores, & Moniales ſub eorum cura degentes poſſunt recitare Officium corporis Christi ſub ritu ſemiduplici omnibus ferijs quantis extra tẽpus Quadrageſimæ, & Aduentus, dummodò non ſint impeditæ aliquo feſto nouem lectionum, ex indulto Pij V. anno Domini 1508. & extat apud Bullarium, ibid. art.16.

16. Item ex alio Indulto Pauli V. annò Domini 1609. ijdem Fratres, & Moniales poſſunt facere Officium de immaculata Conceptione beatæ Virginis Mariæ ſub ritu ſemiduplici, quod incipit, Sicut lilium, &c. omnibus Sabbathis feſto nouem lectionum non impeditis, addit. ſumm. loco citato nu. 9. Vbi licèt Auctor reſoluerit, poſſe recitari dictum Officium Conceptionis, etiam in Aduentu, & Quadrageſima: quia id ſine limitatione in dicto priuilegio indultum eſt, poſtea tamen contrarium fuit declaratum per ſuam Sãctitatem, & ita vſus obtinet, vt in Aduentu, & Quadrageſima non fiat dictũ Officium Conceptionis. Imò & nunc ex declaratione Congregationis ſactorum Rituum in Sabbathis quatuor tẽporum anni idem prohibetur, ne ſcilicet fiat Officium de Conceptione.

Item idem Dominus Paulus V. conceſſit anno Domini 1619. eiſdem Fratribus Minoribus, vt ſemel in quolibet menſe prima die non impedita feſto nouem lectionum poſſint dicere Officium de ſacris Stigmatibus B.P.N. Frãciſci ſub ritu ſemiduplici, extra Aduẽtum tamen, & Quadrageſimam. Qui Pontifex etiam conceſſit toti Eccleſiæ, vt poſſint celebrare feſtum præfatum de ſacris Stigmatibus ſub ritu duplici die 17. Septembris, vt habetur in fine Breuiarij Romani, vbi officium pro omnibus Eccleſiaſticis approbatum extat.

Sixtus IV. conceſſit, quòd Fratres Minores poſſint dicere commemoratio-

nes

Bul. orac. 21. Sixti 4.

nes omnium Sanctorum Ordinis ſub vna Antiphona, extat in Bullario inter viuæ vocis oracula dicti Sixti; & ita, ſolet dici in aliquibus Prouincijs illa Antiphona: Vos Sācti Dei inclyti, &c. pro commemoratione dictorum Sanctorum, vt fit apud ſancti Iacobi ſanctam prouinciam.

17. Religioſus Eccleſiæ ſæculari perpetuò præfectus tenetur ſeruare ritum ipſius Eccleſiæ in recitando, ſi verò ad tempus præeſt, ritum ſui Ordinis, & Breuiarij ſeruet, excepto quod Miſſam maiorem celebrare debet ſecundū ordinem, & ritum talis Eccleſiæ. Hoc tamen fallit in Fratribus ordinis Prædicatorum, qui etiam ad tempus tranſlati ad Eccleſiam parochialem poſſunt ſe cōformare Officio & Breuiario ipſius Eccleſiæ, vt habetur in eorum Conſtitutionibus, ibidem art. 17. & citato loc. addit. num. 7. Idem docet citatis Goffredo, Hoſtienſi, & noſtro Auctore cū alijs, Sanchez lib. 6. denalog. cap. 6. nu. 28. Miranda tom. 1. q. 37. art. 18. vide in ſimili Suarez dict. lib. 4. cap. 28. nu. 5.

Bul. orac. 26. p. 724. Bul. orac. 2. & 17. Pij 5. & orac. 27. Leo X.

18. Leo X. conceſſit Fratribus Minoribus occupatis, vt poſſint anteponere, vel poſtponere Officium diuinū, dicendum Matutinum veſpere ante mediam noctem, & alias horas de mane vſque ad veſperas incluſiuè, etiam ſi occupatio non ſit multum neceſſaria, credentes ſe deuotiùs, & quietiùs tunc dicturos. Ad hæc Pius V. conceſſit, quòd Fratres ſine ſcrupulo poſſint dicere Matutinum ante Solis occaſum. Item quòd ratione itineris vel alterius occupationis poſſint dicere totum Officium de mane vſque ad Completorium incluſiuè, credentes maiori cum deuotione tunc dicturos. Quæ omnia extant apud Bullarium, inter viuæ vocis oracula Leonis X. ibidem artic. 18. de quo vide Portel. verb. Horæ Canonicæ num. 9. vbi docet, quocunque anni tempore poſſe dici Matutinum ab hora quarta Veſpertina, omni ſecluſo priuilegio, & idem videtur innuere Suarez dict. lib. 4. cap. 24. num. 3. dummodo officium diei præcedentis iam fuerit recitatum, clariùs Villalob. dict. tract. 24. difficul. 12. nu 5. cum D. Tho. quodlibet 5. art. vlt. ad 1. & Azor 1. p. lib. 10. cap. 9. quæſt. 5.

19. Fratres Minores recitantes horas Canonicas per librum conſequuntur remiſſionem dimidiæ partis peccatorum illa die commiſſorum qua dictū Officium ſoluerent. Ita conceſſit idem Leo X apud Bullarium, ibid. art. 6. Bul. orac. 73. Leo 10.

20. Anteponere, vel poſtponere priuatim Officium diuinum ſine cauſa eſt peccatum: at ob honeſtas occupationes matutinas horas veſpere præcedenti, & mane vſque ad nonam incluſiuè, & poſt meridiem reliquum recitare non eſt peccatum, ſed potiùs meritum, etiam ſecluſo quocunque priuilegio, melius enim eſt anticipare laudes Dei, quàm poſtea per alios actus impedire. Vnde conſuetudo antiqua aliquarum Eccleſiarum Cathedralium & inſigniorum monaſteriorum dicēdi Matutinum, publicè, & ſolemniter in choro illico poſt Completorium, ad Solis occaſum non eſt reprobāda, nec reprobari poteſt. Aduerte tamē, quòd non conceditur facultas occupatis, vt de mane recitent Completorium, licet ob honeſtas occupationes recitare liceat vſque ad Veſperas: quia illa Completorij inſtituta fuit ad finem diei, Indecens verò videtur eam dicere ad ortum Solis, *ibidem dict. art. 18. & dicto loco addit. ſum. nu. 8. & 9.* de quo D. Th. *quodlib. 5. art. 28. Nauar. cap. 3. de Horis Canon. Azor. lib. 10. inſtit. moral. cap. 9. quæſt. 3. 4. 5. & 8. tom. 1.* Villalobos 10. 1. *tract. 24. diff. 12. num. 3.*

21. Fratres Laici apud nos Minores non poſſunt ad clericatum promoti abſque conſenſu generalis Miniſtri, aut Capituli generalis tantùm, & non ſufficit licentia Commiſſarij generalis familiæ, vt ſtatutum eſt in Capitulo generali Lugdunenſi, virtute cuiuſdam Indulti Leonis X. Promoti autem, etiā vſque ad Sacerdotium abſque tali licentia, omni honore clericali priuandi ſunt; nec permittendi Canonicum Officium clericorum perſoluere, ſed ad merum ſtatum laicalem omninò reducendi ſunt, Officium Laicorum recitan-

citantes, vt in d. conſtitutione Leonis X. habetur, de qua in compendio Minorum *ver. laici Fratres* §. 5. *Auct. ibid. art. 19. & citato loco addit. ſum. cap. 194. num. 13. de quo Suarez dict. lib. 4. cap. 17. num. 7. Azor. tom. 1. inſtit. moral. libr. 10. cap. 6. quæſt. 7.* & cum eo Villalob. *dict. tract. 24. difficul. 9. numero 11.* Qui docent talem Fratrem ſolutũ eſſe ab obligatione recitandi diuinum Officium, ſed non declarant an teneatur dicere aliud officium, ſcilicet Laicorum, ad id clarè docet cum Auctore Portel. verb. Canonicæ, num. 4.

22. Religioſi profeſſi, etiam ſacris non initiati, & Moniales ad chorũ deſtinatæ tenentur ad recitationem horarum Canonicarum, etiam priuatim, ratione ſtatus regularis: quia conſtituti ſunt in ſtatu Eccleſiaſtico irreuocabili, & omninò ad matrimonium impedito, & choro addicti. Fratres verò Minores ad id inſuper tenentur ex vi ſuæ regulæ præcipientis, vt clerici faciant diuinum Officium ſecundùm ordinem Romanæ Eccleſiæ, ad quod ſemper adſtringuntur, etiam ſi pro culpis eijciantur à religione, ſicut ad idem tenetur clericus degradatus, quia taliter eiecto vel degradato non debet patrocinari ſua culpa, *ibidem art. 2. & dict. c. 194. addit. nu. 12.* pro degradatis videatur Sanchez *lib. 8. de matrim. diſp. 8. nu. 11.*

Vide etiam Caietan. *verb. Horæ Canonicæ*, & ibi Sylueſt. *quæſt. 2. Nauar. de oratione cap. 7. §. 4. Durand. lib. 3. de ritibus cap. 22. num. 5.* Panorm. & Canoniſta, *cap. licet de voto, & c. 1. de celebr. Miſſ.* quos & alios plures refert Suarez *dicto c. 17. num. & ſeqq. Azor. to. 1. lib. 10. cap. 6. quæſt. 1. & 2.* qui omnes docent obligationem hanc recitãdi in religioſis fundari in conſuetudine præſcripta. Idem tenet Villalobos *dict. difficult. 9. num. 4.* & quoad Moniales deſtinatas ad chorum docent Azor. dict. quæſt. 1. Suarez ſuprà num. 2. & moderni communiter cum Turrecremata *in ca. Eleuterius, dist. 91. initio, art. 10.* Villalob. ſupra num. 5. Aſſerit, ea recitandi obligatione ligari Moniales in choro, ſeu in communitate ex conſuetudine, qua non exiſtente (addit num. 7.) nec illas, nec Fratres iuuenes ſacris non initiatos apud alias religiones (excepta noſtra) ad id priuatim non teneri: quia id nullibi in iure inuenitur præceptũ. Et quantum ad eiectos à religione, & ad triremes condemnatos, idem cum Auctore tenet Suarez vbi ſupra nu. 9. in fine.

23. Moniales gaudent omnib. priuilegijs, & facultatibus conceſſis Fratribus circa recitationem diuini Officij. Moniales autem Sanctæ Claræ neſcientes dicere Officium diuinum ſatisfaciunt dicendo officium Laicarum de iudicio Prælatorum, vel Abbatiſſæ, vt habetur in Compendio Minorum ver. Moniales §. 3. Idem conceſſit Pius V. pro Fratribus clericis nõdum ſacro Bul. oſt. ordine initiatis, qui ſi ob imperitiam 1. & 19. neſciunt recitare Officium diuinũ per- Pij V. fectè, & integrè, dum hoc iudicatũ fuerit à ſuis ſuperioribus, ſatisfaciunt ſuæ obligationi, dicendo Officium Laicorum. Extat apud. Bullarium inter viuæ vòcis oracula Pij V, *ibid. art. 10. & tom. 3. quæſt. 6. art. 8.* de quo Villalobos *d. difficul. 9. num. 6. Portel. verb. Horæ Canonicæ, num. 5.*

24. Fratres, & Moniales poſſunt recitare de Sanctis, & alijs feſtiuitatibus ſuorum Ordinum à Sede Apoſtolica approbatis, vel approbandis, & in religione receptis, iuxta formã à Breuiario reformato præſcriptam, omiſſis alijs ſanctis, ſeu feſtis occurrentibus. Huic tamen priuilegio poſſunt priuatim renunciare, recitando de ſanctis ſuorum Ordinum, ſecus in communi: quia nemini licet renunciare priuilegio tangenti ius publicum, ſeu ius tertij, ſcilicet Ordinis, cui conceſſum eſt, ibidem art. 21. ad quod in ſimili vide Suarez dict. lib. 4. cap. 28. num. 9 & dicenda infrà num. 32.

N O T Æ.

25. De attentione requiſita ad recitationem diuini Officij, de qua ſupr. nu. 2. luculenter ſatis agit Miran. ſupra dicta quæſt. 37. art. 11. vbi poſt multa

ibi

ibi congeſta, tandē concludit concl. 9. Præceptum recitandi horas Canonicas ſufficienter adimpleri ab eo, qui in in tio orationis attendit ad id, quod agit, nec poſtea voluntariè, ſeù cōſultò ſe diuertit, aut attentionem interrumpit. Quæ ſententia, inquit, eſt Diui Thom. 2. 2. *quæſt. 83. art. 13. in corpore, & in ſolut. ad tertium, Soti li. 10. de iuſt. quæſt. 5. art. 5. concluſ. 7. Nauarr. libr. de orat. cap. 13. & ſeqq.* de conceſſione verò Leonis X. ſuprà eodem num. 2. relata, circa defectus occurrentes in Officio diuino, tradit ipſe Miranda ſuprà art. 12. nihil in ea vltra ius commune concedi, multum tamen conferre ad remouendos ſcrupulos, & pacandas conſcientias Fratrum, vel etiam ad ſupplendam, ſeu tollendam obligationem ſupplendi ſub pœna, ſaltem venialis peccati, defectus cōmiſſos, qui non excedunt culpam venialem. De quo etiam vide Nauar. *de oratione cap. 10. num. 84 & ſeqq. & cap. 9. à num. 18. Azor. tom. 1. inſtit. moralium lib. 10. cap. 12. quæſt. 1. 2. & 3. Villalob. 1. p. ſumma tracti. 24. diffic. 15. num. 1. & ſeqq.*

26. Ad quod etiam nota cum Sanchez lib. 1. decalogi capit 13. num. 16. eum qui horam Canonicam inceptam intermiſit animo iterum incipiendi, ſatisfacere poſtea continuando. Idq́; extendit ad eum, qui ab initio habuit animum non ſatisfaciendi, ſed totam horam repetendi, contra Azor. tom. 1. inſtit. moral. libro 10. cap. 8. quæſt. 7. quia, inquit, intentio non ſatisfaciendi non impedit, quin verè præceptū impleatur, & ſufficit quòd mutet propoſitum, & adiungat cætera. Atque ita tenet indiſtinctè Leonard. lib. 2. de iuſt. cap. 37. dub. 10. num. 59. Sancio adhæret Portel in addit. ad dubia verb. Horæ Canonicæ, num. 5. & tenet etiam Villalobos 1. part. ſummæ tractat. 24. diff. 15. num. 10.

27. Circa nu. 10. Dum ex Auctore reſoluimus diſpenſatum, ſeu abſolutum à recitatione Officij diuini ob infirmitatem, vel ſimilem cauſam nō teneri ad aliquam partem horarum dicendam, etiam ſi commodè poſſit, nota quòd oppoſitum tenet Nau. de oratione cap. 116. num. 6. Sanchez tom. 3. de matrimon. lib. 9. diſp. 35. numer. 4. Soto lib. 7. de iuſtit. quæſt. 1. art. 3. quos refert, & ſequitur Villalobos 1. par. ſummæ tract. 24. differ. 16. num. 5. Diſtinguit tamen cum Nauarro, Azor. d. lib. 10. cap. 13. quæſt. 4. & Leonard. dicto cap. 37. dub. 9. num. 54. Nam ſi infirmus poteſt maiorem officij partem ſoluere, ad eam recitandam tenetur: ſi verò minorem partem tantùm, ad nihil obligatur, quia regulariter maior pars trahit ad ſe minorem, capit. 1. de his, quæ fiunt à maiore parte, l, quod maior pars, ff. ad municip. Vnde qui non valet dicere maiorem partem horarum, ab omnibus abſoluitur, nec eſt adſtringendus ad quamcunque dicendam, etiam ſi minima pars ſit.

28. Sed hæc diſtinctio non placet Suario tom. 2. de relig. lib. 4. capit. 17. num. 24 eamque multis exemplis, & rationibus improbat, tādemque reſoluit numero 27. non ſibi videri, veram eſſe generalem regulam negatiuā pro omnibus caſibus, & impedimentis, nēpè vt qui non poteſt maiorem partem, ſeu penſum totius officij ſoluere, ad nullam teneatur. Ac ideo ad modum infirmitatis impedientis recitare attēdendum eſſe iudicat. Nam ſi peculiariter impedit recitationem alicuius horæ Canonicæ ob difficultatem in ea dicenda, vt verbigratia in matutino propter debilitatem viſus, & capitis, & illa difficultas in alijs horis non ſentitur, ſed commodè dici poſſunt, non cenſetur legitima excuſatio quoad eas horas, ſiuè illæ ſint plures, ſiue pauciores. At verò ſi infirmitas penſum; diuini Officij indefinitè impediat, vt eſt febris grauis, vel quid ſimile, tunc non eſt nimis religiosè, ſeu ſcrupulosè ea licentia reſtringenda, nec inquirendum, an infirmus valeat vnam, vel alteram horam dicere: excuſatio enim illa ex ſe indefinita æquipollet vniuerſali, & ita conſuetudo optima legum interpres hanc legem interpretatur; & fortaſſis quia eſt valdè difficile in huiuſmodi caſibus attingere punctum in iudicando, quid poſſit homo facere, vel non facere ſine graui in-

uĳ incommodò. Atque ideò ſatis eſſe cenſetur, officium ſine notabili ſalutis incommodo dici non poſſe. Hæc Suarez. Per quod ſententia noſtri Auctoris magis illuſtratur, ac tẽperatur, ſicque temperandam fore exiſtimo.

Temperatur ſentẽtia Auct.

29. Ex quibus deducit Suarez ſup. num. 28. quòd clericus, vel religioſus quartana diuturna, vel leni tertiana laborans tenetur recitare horas in tẽpore habili, quæ commodè dicere potuerit, ex Nauarr. dict. cap. 11. nu. 3. idque anteponendo, vel poſtponendo inſtante neceſſitate, dummodo antepoſitio non noceat notabiliter accelerando febris acceſſionem, quæ ſperatur: vel poſtpoſitio, & concurſus omnium horarum in vnum tempus ſit nimis grauis. Quod prudentis, & timorati iudicio prælati, ſi dubium adſit, relinquitur.

30. An autem cæcus habeat ſufficientem excuſationem non recitandi diuinum Officium? Oſtendit ipſe Suarez dictò cap. 27. à num. 14. vbi varias ſententias pro vtraque parte refert. Et pro negatiua, nempe quod non excuſetur adducit Nauar. *dicto cap. 11. num. 13.* Graffis *lib. 2. deciſ. cap. 53. num. 4. Azor. tom. 1. inſtit. moral. libr. 10. cap. 13. qu. 4.* & pro parte affirmante, quòd excuſetur à recitando Armilla, verbo, Horæ num. 16. Tolet. *lib. 2. inſtruct. capitul. 14.* & tandem reſoluit, quòd ſi memoriter, vel cum ſocio commodè poteſt recitare, ad id tenetur, ſi poteſt ſine magna difficultate, vel ſine magno ſũptu iuxta perſonæ qualitatem ſocium habere: & in his duobus concordat cũ Nauarro. Cum quo etiam addit, ſacerdotem, qui pinguem præbendam poſſidet, & cum famulo, vel Capellano recitare ſolebat, cùm eſſet ſanus, non excuſari à recitando, eo quòd cæcus fiat, ſi ita facile id facere poteſt, ac antea faciebat. Quòd quidem mihi multum placet.

31. De præbendato verò, vel beneficiato cæco reſoluit ibidem Suar. nũ. 15. ſi aliud impedimentũ non habeat, non excuſari à reſidentia, ſeu aſſiſtentia in choro; ſatisfaciet tamen dicẽdo quod commodè potuerit; & tandem num. 16. concludit, clericum nón teneri propter defectum memoriæ dicere cum ſocio ſuo, & audire alienos verſus: ſecus de beneficiario, qui culpabiliter abeſt à choro in tempore obligationis, & ſine legitimo impedimento, qui quidem non excuſatur à culpa graui, ſi neque in choro, neque extra chorum dicat officium, ſaltem illo modo, ſi aliter dicere non poteſt.

32. Si autem cęcus ſit ſimul, & ſurdus ſolùm memoriter tenetur recitare quantum memoria iuuare poteſt, quia is non poteſt auxilio ſocĳ vti, vt patet manifeſtè. Secus ſi ſurdus tantũ ſit, & non cæcus, quia cùm per ſe ſolus poſſit legere, ac officium dicere, ſurditas ſola nullam ſecum fert excuſationis cauſam, ſiue ſeipſum dicentem audiat (quod fortaſſe ita ſemper contingit) ſiue non audiat: nam ſatis eſt, vt mente attendat, & aduertat quid, & quomodo dicat, præceptum enim non obligat per ſe ad audiendum, ſed ad dicendum. Dixi, Surditas ſola, quia ſi aliunde adſit legitimum impedimẽtum, nec ſolus dicere poteſt, non eſt obligandus ad recitãdum cum ſocio, quem non poteſt audire. Quod procedit, etiam ſi clericus non ſit omninò ſurdus, ſed ita ſurdaſter, vt non poſſit, niſi cum magna difficultate, & vociferatione ſocĳ audire. Ita Suarez ſuprà num. 17. Vbi adiungit num. ſequenti, ſurdum præbendatum non excuſari ab aſſiſtentia chori, quamuis cæcus ſit, quia tale beneficium obligat ad eam aſſiſtentiam principaliter, per accidẽs verò eſt, quòd non poſſit percipere ſenſibus quæ aguntur, vel dicuntur.

33. Circa num. 13. dum reſoluimus cum Auctore, non addictum Breuiario Romano extra chorum poſſe recitare iuxta Ritum Romanũ abſque prælati licentia, idem docet Caiet. verbo, Horæ. Sed Suarez dicto lib. 4. cap. 23. numer. 9. oppoſitum tradit, nempe non licere vnicuique priuata auctoritate vti Breuiario Romano, relicto ſuo proprio, propter verba Pĳ Quinti poſita in ſua Bulla, ibi, ſi fortè hoc noſtrum magis placeat, dũmodo Epiſcopus, & vniuerſum Capitulum in eo

con-

conſentiant, vt id in choro dicere, & pſallere poſſint, permittimus. Idéque videtur innuere Azor. *tom.1.inſt. moral.lib.10. cap.11.q.1.in fine*. Neque id probare particulam illam, in choro aſſerit Suarez, qua inſinuari videtur ad vſum chori tantùm requiri conſenſum Epiſcopi, & capituli, non verò ad priuatam recitationẽ: quia, inquit, eſtò ex illis verbis immediatè non colligatur, eſſe neceſſarium talem cõſenſum ad vſum priuatum, colligitur nihilominus mediatè: Nam Pius V. nil innouat in Eccleſijs exceptis in ſua Bulla, niſi voluntariè ea innouatio, ſeu mutatio ab ipſis fiat, ac per conſequẽs ibi relinquitur integrum, ac in ſua vi ius commune: ius autem decernit vt in recitando ſinguli ſuam Matricem, vel Ordinem ſequantur capit. de ijs, cap. placuit, diſt. 12. ergo, &c.

34. Sed hæc inſtantia nil vrget cõtra nos, nec nos mouere debet à ſententia Auctoris deferenda. Nam in eo ca. de ijs, apertè fit ſermo de recitatione Diuini Officij publica, quæ præcipitur ibi vniformiter ſeruari ab omnibus prouincijs, conformando ſe cùm ſua Metropolitana ſede, vt apertè deducitur ex illis verbis textus, ibi, cætera officia publica, &c. Vnde non eſt cur id ad priuatum vſum extendamus; fauores enim ampliari, odia conuenit reſtringi, ex regula iuris vulgata. Et ita tenet Portel. verbo. Horæ Canonicæ numero ſexto poſt Caietanum loco ſupra citato, & innuit Miranda *tomo 1. quæſtio. 37. articulo* 13. vbi in ſimili reſoluit, poſſe nos Minores extra conuentum recitare cum Monachis aliarum religionum per ſua breuiaria virtute conceſſionis Innocentij Quarti, id, indulgentis, quam non reuocari per Bullam Pij Quinti, ibi aſſerit, ergo meliùs poterit addictus alio Breuiario, Romano ritui priuatim ſe conformare. Quaproptèr Suarez dicto numero 9. in fine, quaſi temperans ſuam ſententiam, addit, quod non auderet peccati mortalis arguere eum, qui priuatim ita recitaret relicto ſui breuiarij ritu proprio.

35. De obligatione recitandi horas Canonicas, quam habent beneficiati ratione beneficij Eccleſiaſtici, etiam ſi nullus alius titulus intercedat, vide c. ſi quis presbyter, 92. diſt. & Cõcilium Lateranenſe ſub Leone X. ſeſſione 9. in Bulla reformationis, ſub titulo, reformatione Curiæ, §. ſtatuimus vbi priuantur fructibus beneficiorum illi, qui Officium diuinum non dicunt, quam conſtitutionem confirmauit, & auxit Pius Quintus ſua ſpeciali conſtitutione 138. in Bulla. Rom. de quo agit Auctor *tom. 1. ſummæ cap.* 140. *nu.* 3. 4. *& ſequentibus, & in addit. tom. 3. cap.* 194. & latè tradit Suarez *tomo. 2. de religione lib. 4. de Horis Canonicis ca. 18. per totum, vbi nu.* 7. reſoluit, ad multiplicationem beneficiorum non multiplicari obligationes recitandi Diuinum Officium. Idem docet Villalob. ſtatim citandus *numer. 18. & capit. 19. numer. 4. & ſequentibus*. idem Suarez tradit cum Caiet. *in ſumma, verbo, Hora, Soto lib. 7. de iuſtit. quæſt. 5. articul. 3.* Armilla, *verbo, Hora, num.* 1. titulum, & beneficium non ſufficere ad obligationem recitandi pro eo tempore, quo nec recipiuntur fructus, nec expectantur. Idem docet Auctor *d. tom. 3. capit.* 194. *num. 6.* Villalobos *1. p. ſummæ tract. diff. 8. num. 2. & nu.* 5. id limitans Suarez adiungit, teneri ad recitandum eum, qui volens, ac ſciens beneficium accipit, cuius fructus recipiat alter: ſecus verò ſi per illum non ſtat, & cum hac limitatione idem tenent Ledeſma *in 4. p. 2. q. 16. art. 4. dub. 5. Arragon. 2. 2. q. 83. art. 17. Corduba in ſumma qu.* 186. quos refert, & ſequitur Auctor. dicto cap. 194. num. 5. Villalobos ſupr. num. 11. vbi addit, teneri ad recitandum eum, qui recipit diſtributiones quotidianas; & poteſt ſumi ex Syluestro, verbo, Hora, quæſt. 2. dicto 2. tradit etiàm idem Suarez num. 7. beneficium ante acquiſitam poſſeſſionem nõ obligare ad recitandum Officium diuinum ratione ſolius tituli, niſi per beneficiarium ſtet habere illam. Idem apertè ſupponunt Maior. in 4. diſtinct. 12. quæſtion. ſexta ad 9. & ex profeſſio docet Flaminius *lib. de reſignat. benefic. quæſt. 9. num.* 15. & indicat

pro-

probabile Azor. *lib. 10. inſtit. moral. c. 4. quæſt. 7. tom. 1. & docet Auct. diſt. nu. 6. in fine.*

36. An verò poſt titulum, & pacificam poſſeſſioné beneficij ſtatim quis teneatur recitare, licèt ſtatim fructus non percipiat, dummodo ſperet percipere, oſtendit Auctor vbi proximè num. 7. Villalob. ſupra num. 13. idem docet cum communi ferè omniū DD. conſenſu Suarez ſuprà cap. 20. citans Nauar. Turrecrematam, Paludan. Cordubam, Syluestrum, Medinam, & Toletum *lib. 2. ſua inſtruct. cap. 14. in fine.*

37. Beneficiarius non recitans poſt ſex primos menſes ex culpa ſua, tenetur ad reſtitutionem fructuum, vt cum Nauar. *in ſumma cap. 25. num. 122. & de oratione cap. 7. num. 32.* tradit Auctor *diſt. cap. 94. num. 8.* Secus ſi intrà dictos ſex menſes non recitet. Vbi in fine addit, non excuſari à mortali qui ſcit recitare, & non recitat, & idem docet Villalobos ſuprà dicto tract. 24. diff. 17. numer. 4. de quo latè agunt Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 10. cap. 14. & q. 3. & 4.* Leſſius *lib. 2. de iuſtit. cap. 34. dub. 32. num. 175. & ſeqq.* Suarez vbi ſuprà *cap. 29. num. 2. & ſequentibus.*

38. Nouiſſimè ſanctiſſimus Dominus, ac P. N. Vrbanus VIII. die 19. Iulij anno Domini 1627. conceſſit noſtræ ſacræ Religioni Seraphicæ, & Religioſiſſimæ Societati Ieſu, vt vnaquęque de ſuis poſſint facere officium, & Miſſam de 26. Fratribus apud Iapones illuſtri martyrio coronatis, cruci ſcilicet affixis, & lanceis transfoſſis pro fidei Catholicæ confeſſione, ac prædicatione, die ſexta Februarij, anno 1597. quorum 23. pertinent ad nos Minores, & alij tres ad Societatem Ieſu. Eorum verò nomina ſunt. Primus B. F. Petrus Baptiſta Hiſpanus, Commiſſarius, ac Prædicator, natus apud Oppidum de San Eſteuan in Epiſcopatu de Auila, & filius Cōuentus S. Andreæ de Arenas in Prouincia S. Ioſephi. Secūdus, B. F. Martinus de Aguirre Prædicator Hiſpanus, natus in Oppido de Vergara, filius eiuſdem Prouinciæ, & Conuentus S. Sebaſtiani de Auſon. Tertius, B. F. Franciſcus Blanco, Prædicator Hiſpanus, ortus apud Galleciam in Epiſcopatu Aurienſi, & filius Prouinciæ S. Iacobi, & Conuentus S. Franciſci de Villalpando. Quartus, B. F. Philippus de Ieſus Clericus, ſeu iuuenis (ſic vocantur qui apud nos adhuc presbyteri non ſunt) natus Mexici in noua Hiſpania ex parentibus Hiſpanis, & de prouincia S. Gregorij Quintus, B. F. Gondiſalus Garcia Laicus, natus apud Indiam Orientalē ex patre Hiſpano Luſitano, & de eadem Prouincia, Sextus, B. F. Franciſcus de S. Michaele Laicus Hiſpanus, natus in Oppido de la Parrilla, in Epiſcopatu Valliſoletano, filius Prouinciæ Conceptionis, & conuentus S. Franciſci Valliſoletani. Hi ſex illuſtriſſimi Martyres ſunt religioſi minores. Alij ſeptemdecim ſunt Fratres tertiarij Iaponenſes, duo nomine Pauli notantur, duo nomine Thomæ, Coſmas, Petrus, Michael, Mathias, Leo, Ioachim, Ioannes, Gabriel, Bonauentura, Ludouicus & Antonius, ambo pueri, vnus 12. alter 13. annorum ætatis, & tandem duo nomine Franciſci inſigniti. Ex Societate Ieſu omnes tres ſunt Fratres, & Iaponenſes, Ioannes, Paulus, & Didacus.

39. Conceſſiones ad faciendū officium de Beatis Paſchali, Petro de Alcantara, Ioanne Capiſtrano, Iacobo à Marchia, Felice de Cantalitio ordinis Minorum, & de B. Eliſabetha Regina Portugalliæ, Conrado, & Margarita de Cortona Ordinis Tertij de pœnitentia B. P. N. Franciſci, vide infra reſolut. 95. num. 8. per totum.

RESOLVTIO XXV.

De celebratione Miſſæ.

1 Miſſa dicitur à verbo Hebræo, & Chaldæo, Miſſach, quod oblatio-

latione ſpontaneâ ſignificat, in qua panis,& vinum in corpus,& ſanguinê Chriſti conſecrantur, eaque ſub eadê ſpecie Deo Patri offeruntur. Poteſt inchoari, ſeu dici (omni ſecluſo priuilegio) duabus horis ante Solis ortum. Vnde priuilegia Pij I I. Sixti IV. & Pij V. de quibus in Bullario inter viuæ vocis oracula, concedentia nobis Minoribus facultatem celebrandi vna hora ante auroram, vel ante, & poſt horam ſtatutam ab Eccleſia, debent intelligi, & operari aliquid vltra ius commune, ſicque licitum eſt Religioſis tribus horis ante ortum Solis Miſſam dicere, & totidem poſt meridiem rationabili occurrente cauſa illam finire, *tom. 1. quæſt 43. art. 1. & 2.* de etymolog. verbi, Miſſa, vide D.Tho. *3. par. quæſt. 83. art. 4. ad 9. Innocent. lib. 3. de myſt. Miſſæ ca. 12.* D. Bonauent. *opuſc. de myſter. Miſſę, Iſidor. lib. 2 etymol. cap. 19.* Concil. Carthag. IV. cap. 84. Concil. Illarden. ca 4. quos refert Villalobos *1. p. ſumma tractat. 8. difficult. 3. num. 1.* & de hora, qua poteſt celebrari, vide Suarez *tomo 3. diſp. 80. ſect. 4.* Ledeſm. in ſumma 1. part. titulo de Euchar. cap. 19. poſt 9. concluſ. Miranda tomo 1. quæſt. 40. art. 10. & 11. Portel. verb. Miſſa num. 3. & 4. Villalobos dicto tractat. 8. diff. 22. num. 5. & ſeq.

Bul. orac. 4. Pij 2. p. 300. & orac. 14. Sixti 4. p. 513. & pr. 18. Pij V.

Pro quo nota, quòd Alexander VI. apud Bullarium conceſſit Monachis Sancti Benedicti in monaſterio Beatæ de Monte Serrato, vt poſſit celebrare Miſſas in ſuo monaſterio duabus horis immediate poſt mediam noctem, quod eſt magnum priuilegium.

Bull. bul. 13. Alc. 6.

2. Imò aliqui probabiliter tenent, quòd poteſt Miſſa inchoari infra horam poſt meridiem, dummodo vnius horæ tempus non excedatur, in aliquo caſu neceſſitatis, quando ſcilicet, cauſa eſt legitima, & non regulariter, ſed rarò fiat, & hoc de iure communi omni ſecluſo priuilegio. Quod alij vltrà extendunt ad horam tertiam poſt meridiem, in qua Miſſam inchoari poſſe dicta cauſa interueniente intrepidè affirmant, ibidem art 2. de quo Nauarr. *25. num. 85. & de orat. cap. 21. numer. 22. Durand. in 4. diſt. 13. quæſt. 2. Miranda dicta art. 11. Villalobos dict. diffic. 22. nu. 8. Portel. num. 4. & in addit. ad dubia, verbo Miſſa, nu. 6.*

Pro quo vide apud Bullarium viuæ vocis oraculum Leonis X. in quo concedit, poſſe Fratres celebrare illico poſt matutinum, & poſt meridiem, præſertim diebus, quando eſt de audienda Miſſa præceptum, & de via veniunt, & non poſſunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè Miſſam audiant, aut honeſtè celebrent. Item Eugenius IV. apud idem Bullarium conceſſit, quòd Fratres poſſint celebrare Miſſam vſque ad nonam incluſiuè ſine ſcrupulo conſcientiæ. Pro quo extat etiam die Bulla Gregorij XIII. concedentis Patribus de Societate Ieſu infra horam poſt meridiê celebrare itineris, vel alterius impedimenti cauſa de licentia Generalis. Vide Portel. dict. num. 3. Villalobos ſuprà nu. 6. & 10. Soto libr. 5. de iuſt. q. 5. art. 4.

Bul. orac. 54. Leon. 10. p. 731. Bull. bul. 11. Eug. 4. num. 6. & orac. 26. pag. 252. Bull. 22. Greg. 13. num. 2.

3. Prouinciales, ſicut & Epiſcopi poſſunt diſpenſare iure communi attento, vt cauſa legitima interueniente poſſint ſibi ſubditi ſacrum facere ante auroram, vel poſt meridiem, idêque poſſunt prælati inferiores in abſentia ſuperiorum. At ex indulto citato Leonis X. bene poſſunt Fratres, præſertim inſtante neceſſitate, celebrare poſt mediam noctem ante finitum matutinum in choro, vel etiam ipſo matutino ab eis priuatim non recitato. Ita debet intelligi, & interpretari dictum priuilegium: nam ſecundum Soti opinionem probabilem, & receptam non obligat recitatio matutinalis ante Miſſæ celebrationem, præſertim inſtante neceſſitate, ibidem art. 3. de quo Soto in 4. diſt. 13. quæſt. 2. art. 2. & lib. 10. de Iuſtitia quæſt. 5. articul. 4. Nauarr. de oratione cap. 3. numer. 70. Suarez 3. par. diſp. 82. ſect. 1. quæſtio. 5. colum. 1. pagin. 12. Idem docet P. Miranda dict. art. 10. concl. 1. Portel. dic. num. 4. Villalobos dict. dificult. 22. numero 9.

An autem Miſſa poſſit dici extra Eccleſiam in altari portatili, vide ſu-

prà de altaribus nu. 4. & 5. vbi reſoluuntur art. 4. & 5. dictæ quæſt. 43.

Trid. ſeſſ. 22. decr. de obſer. & euit. in miſſa.

4. Licèt Epiſcopi non obſtante Cõcilio Tridentino habeant poteſtatem concedendi licentiam in caſu neceſſitatis, vt in loco honeſto extra Eccleſiam fiat ſacrum per modum diſpenſationis, hæc tamen facultas, ſeu poteſtas non communicatur Prælatis regularibus habentibus iuriſdictioné quaſi Epiſcopalem, nullo priuilegio Apoſtolico eos patrocinante, quia hæc diſpenſatio eſt quid muneris Pontificalis, ſicut & deputatio oratorij priuati ad Miſſam celebrandam ad quod non extenditur iuriſdictio dictorum Prælatorum, ibid. art. 6. de quo Suar. vbi ſuprà *diſp. 81. ſect. 2. & 4 p. 1216. col. 2. Miranda d. q. 40. art. 9. Nauar. cap. 25. num. 82. Soto diſt. 13. q. 2. art. 2. Sylu. verb. Miſſa 1. q. 5.* quos refert, & ſequitur Villalob *ſupr. diſſ. 23. num. 2. & 3.*

Bull. bul. 22. Leo. 10 & bull. 7. Pij V. nu. 20.
Ante Bullas Clem. 7. in eodẽ 4. in ordine.
Trident. decreto de obſer. & euit. in miſſa.

5. Audientes Miſſam in Feſtis, & Dominicis diebus apud Eccleſias regularium, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiaſtico, ex conceſſione Leonis X. & declaratione Pij V. in quadam Bulla edita in fauorem religionum, de qua in Bullario, & tenet vſus, & generalis conſuetudo totius Eccleſiæ, quod & confirmauit Clemens VIII. & refertur in eodem Bullario. Nec cogendi ſunt ſæculares ab Epiſcopis per cenſuras Eccleſiaſticas, vt Miſſam audiãt in ſuis parochijs, Concilium enim Tridentinum non dicit, vt præcipiant, ſed ſolùm, vt moneant, quod neceſſitatem non importat, nec Epiſcopi poſſunt hanc generalem conſuetudinem tollere, nec Concilium eam tollit, tanquam iam toleratam, approbatam, & tam vtilẽ omnibus Chriſti fidelibus. Poſſunt tamen compelli regulares, vt in dieb. Dominicis, in Miſſa maiori annuncient populo feſta, & ieiunia obſeruãda in Hebdomada ſub præcepto, ex mente dicti decreti Tridentini, & ita obſeruari ſe vidiſſe teſtatur Auctor in Regno Portugalliæ, ibidem art. 7. De quo Suarez to. 3. diſp. 88. ſec. 2. in dub. circa ſecundam Miſſæ diuiſionẽ. Azor. inſtit. moral. 1. p. lib. 7. cap. 6. q. 4. 5 & 6. Nauar. in ſum. cap. 21. nu 5. Barboſa in remiſſ. ad dictum decr. Trid. nu. 8. refert ex Zerola, ſacram Cardinalium Congregationem cenſuiſſe, non poſſe Epiſcopum cogere populum multis & pœnis, etiam caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ ire ad audiendam Miſſam in parochia ſua. Idem docent Azor. dict. q. 6. vbi addit non poſſe Epiſcopos ſtatuto id præcipere, Portel. *in addit. ad dubia verb. Miſſa, numer. 1. & 2.*

6. Miſſa votiua priuata poteſt dici in feſtis non duplicibus, idque nõ debet fieri paſſim ſine cauſa rationabili, putà quia data pitantia quis commendauit Miſſam de B. Maria, vel requiẽ. In duplicibus autem ſatisfacit Sacerdos dicendo de ſancto, ſeu feſto occurrente, vt ita ſe conformet miſſali, & communi vſui, quia ex opere operato non minus ſatisfactionis applicatur, ſuppleturque directa vis applicationis, ex deuotione ſancti, vel feſti, ibidem art. 8. Idem à fortiori in feſtis duplicibus fieri poſſe, docet Portel. in addit. ſupra nu. 7. poſt Suar. *to. 1. de Euchar. diſp. 83. ſect. 3. concl. 1. §. in quo eſt,* vbi concludit regulariter loquendo optimum conſilium eſſe non prætermittere, etiam in hoc, miſſalis ordinẽ abſq; rationabili cauſa, ex Sylu. verb. *Miſſa, q. 1. a. 7. 8. & 10. Soto diſt. 13. q. 2. a. 1. in fine, Villalob. d. tract. 8. diff. 31. n. 5.* addit hoc eſſe verum, & debere intelligi in diebus ordinarijs, & non ſolemnibus.

7. Fratres minores poſt Bullã Pij V. poſitam in principio miſſalis non poſſunt vti priuilegio Clementis VII. concedentis, vt pro miſſa paſſionis commendata, liceat eis miſſam dicere de Cruce, vel de quinque plagis, dicẽdo loco Euangelij, aut in fine miſſæ paſſionem ſecundùm Ioannem, quia id eſt contra ritum, & ordinem miſſalis reformari, quem fratres abſque rationabili cauſa non poſſunt prætermittere. Aliæ tamen religiones non addictæ miſſali Romano, rectè eo priuilegio vti poſſunt, ibid. a. 9. idem docet Portel. *in dubijs d. verb. Miſſa, n. 11.*

8. Sacerdos, cui commendatæ ſunt miſſæ de s. Gregorio pro aliquo defuncte,

functo, ſatisfacit dicēdo triginta miſſas de feſtis, & Dominicis occurrentibus, eas applicando pro tali intentione: quia id non minus prodeſt defuncto, & recompenſatur fructus, & vtilitas directæ applicationis per ſuffragium ſancti imploratum in miſſa, vel per deuotionem maiorem celebrantis, ſeu offerentis. Nec continuatio miſſarum dicendarum per triginta dies continuos abſque interruptione adeò obligat, quin prætermitti queat, nam debet interpretari, vt quanto frequentiùs fieri poſſit, dicātur, ſalua ſemper decentia, deuotione, ac debita reuerentia tanti ſacramenti. Tandem quia dicere miſſam de requiem, vel facere collectas pro defunctis in die reſurrectionis Domini, vel in alijs ſolemnitatibus indecens videtur, & contra conſuetudinem Eccleſiæ, & ritum miſſalis reformati Pij V. qui omninò abſtulit vſum cæterorum miſſalium, ibidem art. 10 de quo Alcozer in ſumma cap. 14. fol. 45. Ciruelo de ſuperſt. 3 p. c. 11. quos refert Sanchez lib. 2. decal. c. 40. nu. 40. & 41. vbi damnat dictam continuationem miſſarum per 30 dies, ſi ſuperſtitioſè fiat, & addit, ortum habuiſſe a D. Gregorio qui faciebat triginta diebus orare pro defunctis.

9. In feſto duplici Sabbatho occurrente poteſt dici miſſa de Domina noſtra iuxta morem antiquum ex deuotione introductum, qui iuri derogat, ſicut etiam licet celebrare de defunctis in feria ſecunda ob inſtitutionem ſeu fundationem alicuius capellę. Nec obſtat regula ſeu rubrica miſſalis reformati, quia ibi tantùm præcipitur, quòd miſſa principalis in duplici, vel ſemiduplici non fiat, niſi de feſto diei, vnde non vetat, quin miſſa priuata fiat de defunctis, vel votiua de B. Maria, ibid. art. 11. Ad quod vide Portel ſupra d. num 7.

10. In Quadrageſima, Aduentu, & vigilijs Eccleſiæ collegiatæ tenentur dicere duas miſſas, vnam de feria, & alteram de Sancto, ſeu feſto occurrente, vt præcipitur in miſſali reformato, hoc tamen ad Eccleſias Regulariū non extenditur: quia in onerofis nomine Eccleſiæ collegiatæ non venit monaſterium, vt declaratum eſt in cæremoniali Ordinis minorum edito auctoritate Congregationis generalis Toletanæ. Circa quod eſt quoddam priuilegium Martini V. pro Ordine S. Hieronymi apud Compendiū mendicantiū, titulo, miſſa quemadmodum §. 17. per quod poſſunt Fratres in dictis diebus, vbi non eſt tantus numerus Fratrum, dicere miſſam de feria cum commemoratione feſti occurrentis, qui non ſit duplex quo poſſunt vti mendicantes, ibidem art. 12. Idem docet Villalob. ſupra diff. 19. num. 4.

11. Epiſcopis, Abbatibus, & Generalibus Ordinum datur facultas in Cōcilio Tridentino reducendi magnum numerum miſſarum ad minorem numerum, quando illis non poteſt ſatiſfieri pro ſingulis diebus iuxta præſcriptum teſtatorum, vel quando adeò tenuis pitantia pro illis celebrandis aſſignata, vel relicta eſt, vt non facilè inueniatur, qui huic oneri, ſeu muneri velit ſe ſubijcere, Super quo Conciliū onerat dictorum prælatorum conſciētiam, vt re diligenter inſpecta ſtatuat circa hoc quidquid magis ad honorē, & cultum Dei, Eccleſiarumque vtilitatem viderint expedire, ita tamen, vt eorum ſemper commemoratio defunctorum fiat, qui pro ſuarum animarū ſalute legata reliquerunt. Circa quod aduerte, quod declaratum fuit à Congregatione Cardinalium, hoc tantum intelligi de onere miſſarum ante Concilium impoſito, non verò de futuro, teſte Paraſſel. in tract. priuil. fol. 232. Item Epiſcopus, etiam abſque Synodo exercere hanc poteſtatem valet, vt recentiores conſulti ſubſcripſerunt. Aduertant tamen dicti prælati, quòd loco miſſarum detractarum debent præcipere fieri in ſacrificijs ſpeciales applicationes, commemorationes, ſeu collectas pro defunctis benefactoribus, ne omninò defraudati maneāt, vt fieri in ſimili præcepit Leo X. in quadam Bulla Fratribus minoribus, in qua eos, & moniales Sanctæ Claræ degentes in conuentib. reformatis ob-

Trid. dict. ſeſſ. 25. c. 4. de ref.

Bull. Bul. 9. Leo X.

ſeruantiæ exemit ab onere Miſſarum per Fratres Cõuentuales receptarum, dummodo tam in cõmunibus officijs, quàm in priuatis orationibus, & in extraordinarijs Miſſis, & ſuffragijs ſolitis fieri in ordine pro benefactoribus, fiat ſpecialis memoria illorum, qui talia anniuerſaria reliquerunt. Ita habetur in Bullario, ibidem artic. 13. De quo Henriquez 2. *tom. libro 9. de Miſſa cap. 22. num. 6. littera p. Nauar. cap. 25. num. 138. qui addit lib. 5. conſ. tit. de priuilegijs conſil. 3.* poſſe fieri dictam reductionem Miſſarum non ſolùm pro præteritis ante Concilium, ſed etiam pro futuris Miſſis. Ita refert Portel. verb. Miſſa num. 1. & 2. vide Villalob. *1. p. ſum. tract. 8. diff. 15. num. 3.*

12. Fratres, & Moniales ex eleemoſynas viuentes tenentur dicere, vel celebrare facere Miſſam conuentualẽ maiorem quotidie pro benefactoribus viuis, & defunctis, ſi commodè fieri poteſt, vel non adeſt impedimentum, aut cauſa rationabilis eam non dicendi pro tali intentione, putà ſi vna tantùm Miſſa eſſet in die feſto, & occurreret defunctus, pro quo neceſſariò celebrandum eſſet de Requiem. Secus ſi non viuunt ex eleemoſynis, ſed ex ſuis redditibus, quia tunc ad id non adſtringuntur, *ibidem art. 14. & to. 3 q. 7. art. 7. & 8. & in addit. ſum. tom. 4. cap. 51. num. 21.* Idem docet Portel. ſuprà in dubijs num. 7.

13. Religioſi non poſſunt dicere hymnum Angelicũ, ſeu Gloria in excelſis, niſi in Miſſis votiuis B. Mariæ, & Angelorum, vel pro re graui, vel pro publica Eccleſiæ cauſa iuxta formam, & ritum miſſalis reformati, nec quantum ad hoc priuilegijs Apoſtolicis vti licet ibidem, articul. 15. de quo Suarez *tom. de Eucher. diſp. 83. ſect. 1. concluſ. 2. §. 4. additur in fine*, vbi ex Damaſo refert, huius hymni conſuetudinem cœpiſſe à Teleſphoro Papa: alij verò ab Apoſtolis fuiſſe cõpoſitum, teſte Clemente lib. 7. conſtit. cap. 47. & 48.

14. Symbolum Apoſtolorum, ſeu Credo, dici poteſt à Regularibus in Miſſis feſtorum principalium ſuorum Ordinum, & per eorum octauas, apud Eccleſias tamen ipſorum Ordinũ tantùm, vt conſtat ex Rubrica Miſſalis reformati Romani. In Miſſis autem votiuis B. Mariæ, quę in omnibus Sabbatis non impeditis ſolent ex antiqua deuotione ſolemniter celebrari primo mane apud aliquas Religiones, probabile eſt poſſe dici Credo, licèt contrarium ſit probabilius, loquendo ſecundùm rigorem, ibidem art. 16. de quo Suarez *d. ſect. 2. concluſ. 2. §. 10. poſt Euangelium.*

15. Leo X. apud Compendiũ verb. Miſſa §. 14. conceſſit Fratribus Minoribus, vt vnam tantum Miſſam dicentes poſſint ſatisfacere pluribus commendatis, ſi eleemoſyna æquiualens vni Iulio, ſeu Regali, pro qualibet Miſſa non elargitur. Nec hæc conceſſio eſt inualida, cùm Papa diſpenſet ex cauſa rationabili, ſcilicet quando ſtipendium eſt valde tenue, & minutum. Imò omni excluſo priuilegio, ſi ſtipẽdium Miſſæ lege, aut conſuetudine taxatum eſt ad certam quantitatem, & commendans Miſſas non ſoluit tale pretium taxatum, ſed diminutum, licebit pauciores Miſſas dicere accipiẽdo plures pitantias vſque ad quantitatem ſtipendij taxati, niſi expreſsẽ acceptentur Miſſæ cum illis ſtipendijs diminutis, quæ aliàs non commendarentur, tunc enim acceptans tenetur tot dicere Miſſas, quot commendatæ ſunt ratione pacti, per quod iuri ſuo cedere, & conſentire videtur. Si autẽ tale ſtipendium Miſſæ non eſt lege, vel conſuetudine taxatum, non licebit pro vna Miſſa plura ſtipendia accipere vſque ad quantitatem ſufficientem pro ſuſtentatione Religioſi, aut Sacerdotis ad vnum diem, loquendo iuxta metas iuris communis, ibid. art. 17. de quo vide Soto lib. 9. de iuſt. q. 6. art. 1. ad 2. Nauar. c. 25. nu. 106. Cord. l. 1. quæſtionarij q. 4. dub. 2. Suar. tom. 3. diſp. 86. ſect. 2. Villalob 1. p. ſum. trac. 8. diff. 15. à nu. 1. Portel. tamẽ d. verbo, Miſſa, nu. 6. aſſerit cauendum omninò eſſe à dicta conceſſionis Leo. X. quia non eſt, nec vnquam fuit in vſu, vt aduertit collector Minorum in compen. verb. miſſ. §. 4.

16. Ni-

Bull. Bul. 28. Iulij 2.

16. Iulius II. conceſſit Generali Minimorum, quòd reperiens in Conuentibus copioſum numerum Miſſarum, quæ per Fratres non poſſint celebrari iuxta obligationem per eos factam, poſsit diſpenſare, vt dicendo in vnaquaque Miſſa nouem collectas ſatisfaciant pro nouem Miſſis, & ſeptẽ collectas pro ſeptem Miſſis, & ſic de cæteris deſcendendo. Pro quo aduerte, quòd licèt Pontifex aſſignet cauſã ad hoc concedẽdum, quia, ſcilicet, per alia opera ſatisfactoria ordinis, vt per ieiunia, vigilias, diſciplinas, ſuffragia, orationes, & ſacrificia ſatisfit benefactoribus Miſſas commendantibus, à tali tamen cõceſſione abſtinendum eſſe omninò iudico, maximè apud nos Minores, vbi non eſt in vſu; imò nunquam apud alios vſu receptam fuiſſe, ſaltẽ in noſtra Hiſpania, affirmat Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verbo, Miſſa, num.* 8.

Trid. ſeſſ. 23. ca. 16. de reſor.

17. Peregrini, aut ignoti Sacerdotes non debent facilè admitti ad celebrandum ſine litteris dimiſſorijs ſui prælati, ex decreto Concilij Tridentini. Religioſi autem peregrini ſufficit, quòd oſtendant ſuorum prælatorum licentias ad iter peragendum, niſi ita ſint cogniti, vt de eis nullus omnino ſuſpicioni, aut dubitationi locus relinquatur, vt in ſimili præcipit fieri Sixtus V. in quadam ſua conſtitutione contra prælatos Regulares admittentes Fratres hoſpites ſine licentia ſuorũ prælatorum, *ibidem art. 18. & tom. 2. qu.* 121 *art.* 1. de quo Nau. *cap. 27. n. 153. & lib. 3. conſil. tit. de celeb. Miſſæ, conſil.* 5.

18. Presbyteri ſæculares poſſunt celebrare Miſſas, & exequias in Eccleſijs Regularium, & debent libenter ad id admitti à Religioſis, vt contra Clementem V. decreuit Leo X. in Concilio Lateranenſi, de quo apud Bullariũ. Sed Eugenius IV. ſtatuit, quòd nõ debent ad id cogi inuiti. Prælati autem Eccleſiarum ſæcularium, aut alij quicunque non poſſunt impedire Religioſos in ſuis Miſſis, vel alia diuina Officia celebrare volentes, ac oblationes & alia ad eorum altaria peruenientia liberè, & integraliter recipere, ſub

Bull. bul. 45. Leo 10. nu. 3.
Bull. Bul. 7. Eug. 4.

excommunicatione ipſo facto incurrẽda, ex conceſſione Bonifacij IX. pro Prædicatoribus. Quod & videtur confirmare Leo X. pro Minoribus apud Bullarium; & Bonifacius VIII. pro Ciſtercienſibus, vbi declarat, quòd prælati Eccleſiarum celebrantes in eorũ monaſterijs oblationes nullatenus ſibi vſurpare præſumant, ſed eas eiſdem monaſterijs demittant, tom. 3. q. 4. art. 1. vide Portel. in addit. ad num. 5.

Bull. bul. 25. Leo 10. & Iul. 9. Bonif. 8. & Bull. 8. Eugen. 4. num. 16.

19. Leo X. conceſſit Minorib. apud Compendium, verbo, Miſſa 3. §. 13. quòd quando illis commendantur Miſſæ dictæ vulgo, de reuelatione, de S. Amatore, & de conſolatione, cum certis candelis, vel aliæ ſimiles, vel quòd non diſcontinuentur, poſſint illas Miſſas dicere, ad quas magis diſpoſiti fuerint, maximè ſi ſint de Officio diei, quibus ſatisfaciunt, nec ad tali modo commendatas tenetur, cùm id videatur ſonare ſuperſtitionem. Vnde ceſſante ſuperſtitione debent Miſſæ celebrari, pro vt ſunt recommendatæ, & acceptatæ, tam reſpectu Officij, quàm loci temporis, & candelarum. Conceſſio namque præfata Papæ ſolùm loquitur de Miſſis, in quibus deprehenditur aliqua ſuperſtitio, quod eſt conforme decreto Tridentini, quo præcipitur, vt talis certus numerus candelarum in Miſſa, qui magis à ſuperſtitioſo cultu, quã à vera religione eſt inuentus, omninò ab Eccleſia remoueatur, Auctor ibidem art. 2. de quo vide Sanchez, & alios relatos ſuprà numer. 8. & Portel. *verb. Miſſa, num. 9. Villalobos 1. par. ſum. tract. 8. diff. 31. num.* 6.

Trid. ſeſſ. 22. decreto de euitan. & obſer. in Miſſa.

Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula conceſſit Minoritis, vt Miſſas, & eleemoſynas vni loco cõmẽdatas, vel aliquib. Fratrib. liceat prælatis commendare alijs Fratrib. et aliorũ Ordinum, vel clericis ſæcularib. niſi expreſsè oppoſitum dixerint dantes, ſeu commendantes. De quo Portel. in addit. ad dubia num. 5.

20. Sacerdos relinquens Miſſam inceptam non incurrit excommunicationem, debet tamen ad tempus ſuſpendi à celebrando, iuxtá menſuram delicti, & ad arbitrium prælati, capit.

Bullar. orac. 26. Leo. 10.

nullus Epiſcopus, de conſecrat. diſt. 1. vbi verbum, ſit ſuſpenſus, denotare videtur ſuſpenſionem non iure imponendam, ibidem art. 3. de quo Nauarr. de *oratione naſcit. 83. & cap. 25. num. 75.* D. Thom. 3. *par. quæſt. 83. articul. 6. ad 2.* Salzedo *in pract. crim. cap. 45. pag. 125.* Villalob. vbi proximè num. 8. qui num. 9. addit Nauarro, & Ledeſ. poſſe iterum repeti Miſſam inceptam, accedentibus de nouo multis, quibus non ſupereſt alia Miſſa audienda in feſto, ſiquidem in iſto caſu poſſunt duæ Miſſæ celebrari, teſte eodem Villalobos ſuprà diff. 21. num. 8.

Bullár. orac. 63. Leo X. Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula conceſſit, quòd quando Moniales S. Claræ grauiter infirmantur, & non poſſunt venire ad oratorium ad audiendas Miſſas, poſſit illo tempore confeſſor earum, vel præſtatus introire clauſuram ad celebrandum, dummodo ad nulla alia loca, quàm ad altare diuertat, nec moretur, niſi tanto tempore, quanto indiget ad celebrandum, nec loquatur, niſi quantum opus eſt in Miſſa.

21. Quidam teſtator elegit ſepulturam apud quandam Eccleſiam Regularem, v. g. Fratrum Prædicatorum, & præcipit pro anima ſua celebrari certum numerum Miſſarum, non declarando vbi eſſent dicendæ, in dubio ſunt celebrandæ in Eccleſia in qua elegit ſepeliri, & eſt ſepultus, cùm ibi domicilium eligere videatur, nam etiam legatum pium relictum incertæ Eccleſiæ debetur Eccleſiæ loci, vbi defunctus habebat domicilium, vt habetur *in Authent. ita de Eccleſiis. §. ſi quis autem, in nomine Domini, Aulic. in Addit. ſummæ, to. 4. cap. 51. num. 3.* Idem docet Portel. *dicto verbo, Miſſa, num. 15.*

22. In Sabbato Sancto poteſt dici Miſſa priuata poſtquam in Miſſa Maiori dictum fuerit, Gloria in excelſis Deo, ſiquidem in Miſſali reformato ponitur Miſſa pro illo die, & non præcipitur, quòd vna tantùm ſolemnis dicatur, ibidem nu. 10. idem docet Portel. *dicto verbo, Miſſa num. 12.* Sed Villalobos ſuprà *diff. 20. num. 3. & 4.* oppoſitum docet, idque expreſſè habetur cap. Sabbato de conſecra. diſt. vbi expreſſè dicitur, ex traditione Eccleſiæ illo biduo ſepulturæ Chriſti Domini ſacramenta penitus non celebrari, exemplo Apoſtolorum. Ad quod dic, quòd eo ipſo, quòd iſta antiqua prohibitio abrogata eſt quoad ſolemne officium Reſurrectionis Dominicæ illo die celebrari iam ſolitum ab Eccleſia, ceſſaſſe etiam pro eodem tempore quoad omnia ſacrificia, & ideò per ſe licere, ſecluſo ſcandalo. Cui ſententiæ ante Auctorem adhæret Soto dict. 1. quæſt. 2. art. 2. & ſatis probabilem, & in praxi ſecuram dicit Suarez *ſup. diſput. 80. ſect. 2. in fin.*

23. Promittens vnam Miſſam pro aliquo liberaliter dicturum non peccat mortaliter id non faciens, quia damnum proueniens ex Miſſa non dicta, licèt ſit ſpirituale, non eſt notabile reſpectu perſonæ, cui promiſſio facta eſt liberalis. Secus quãdo quis vouet Deo ſe dicturũ vnam Miſſam, quia tunc facit cõtra votum, & promiſſum factum Deo, ibidem cap. 107. num. 4. De quo Sanchez *lib. 1. de Sponſal. diſp. 5. dub. 3. num. 24. & 25.* quem refert cum Auctore, & ſequitur Portel. ſuprà num. 10.

24. In Canone Miſſæ religioſi non debẽt nominare ſuum generalem, ſed Epiſcopum Diœceſis, in qua ſunt, & contra facientes peccant mortaliter, vt fuit declaratum Romæ per ſacram Congregationem Cardinalium ad inſtantiam Nuntij Apoſtolici Hiſpaniæ *ibidem diſp. 4. cap. 51. num. 13.* Vbi aduertit Auctor, quòd ignoranter facientes excuſatur à peccato mortali. Hoc tamen non obſtante exiſtimo, talem declarationem Cardinalium non obligare, quia nec proponitur authẽtica, nec fuit ſufficienter promulgata, vel Religioſis à ſuperioribus intimata, quod neceſſariũ omninò eſſe nemo eſt, qui dubitet. De quo Portel. verb. Miſſa, num. vltimo.

De cenſuris, & ceſſatione à diuinis vide infrà de excommunicatione, interdicto, & Suſpenſione.

De citatione vide infrà de Correctione Fratrum, quoad citationem.

ADDITIO.

25. De Miſſæ ſacrificio illa ſolùm, quæ ad noſtrum inſtitutū pertinebant, tractauimus; reliqua de hac materia petenda ab Henriquez *lib. 9. ſummæ, per totum, Azor. moral. 1. tom. lib. 10. cap. 18. & ſeqq. Couar. lib. 4. variarum capit. 22. Vaſquez ad 3. par. D. Tho. to. 3. diſp. 220. Reginal. in praxi lib. 29. à num. 143. vtiliter Barboſa tract. de offi. & poteſtat. Epiſcopi 2. p. allegat. 24. per totum*, quem conſule circa quæſtiones plures hac de re, & nouiſſimè in collectaneis ad decretales in rubric. de celebratione Miſſarum à num. 3. adducens ſacram Congregationem Concilij S. D. N. Vrbani VIII. auctoritate ſub die 26. Iunij, anno 1625. Vbi in hæc verba ſanctè, & piè inter declarationes de celebratione Miſſarum cenſuit.

26. *Deinde vbi pro pluribus miſſis etiam eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia quantumcunque incongrua, & exigua, ſiue ab vna, ſiue à pluribus perſonis collata fuerint, aut conferentur in futurum ſacerdotibus, Eccleſiis, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus Monaſterijs, Conuentibus, domibus, ac locis pijs quibuſcunque tam ſæcularibus, quàm Regularibus, ſacra Congregatio ſub obteſtatione Diuini iudicij mandat, ac præcipit vt abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; ita vt alioquin ij, ad quos pertinent, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimmò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur. Id verò, vt deinceps obſeruetur exactius ſacra Congregatio eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſiis, ac locis pijs tam ſæcularibus, quàm Regularibus cuiuſcunque Ordinis, Congregationis, & inſtituti, quamcunque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarū miſſarum, vel anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus, pluriùm miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat. Ac ſimiliter omne damnabile lucrum ab Eccleſia remouere volens prohibet ſacerdoti, qui miſſam ſuſcepit celebrandam cū certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte eiuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.*

27. *Quo decreto attento ceſſant hodie pleraque, quæ Doctores Neoterici probabant de his tribus quæſtionibus tractantes, & quæ nos diximus hac reſolut. num. 15. & 16. nondum viſo hoc decreto.*

RESOLVTIO XXVI.

De clauſula Monialium.

1. Clauſura Monialium iure humano indicta fuit diuerſis temporibus. In Concilio Carthaginēſi I. ſub Syluestro, & Marco anno Domini 330. primum hæc clauſula fuit commendata, poſtea autem anno 397. in Concilio Carthaginenſi III. circa tēpora Siricij Papæ idem fuit ordinatū, deinde à Bonifacio VIII. in cap. periculoſo, de ſtatu Regul. lib. 6. circa annum 1299. idipſum ſtrictiùs præceptū fuit, cuius conſtitutio licèt recepta pro tunc non fuerit, tandem nunc per Concilium Tridentinum fuit innouata, & à Pio V. & Gregorio XIII. ſtrictiùs confirmata, & ampliata. Quòd autem Eccleſia habeat poteſtatē præcipiendi huiuſmodi clauſuram etiam his, quibus regulam illam non indicit, nemini dubium eſſe poteſt, hoc enim conducit ad regulæ, & caſtitatis, Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 4. & 5.

 ſal-

ſaltem indirectam, commodioremque obſeruantiam, tom. 1. quæſt. 44. artic. 1. De quo vide Sanchez *libr. 6. decalog. cap. 15. numer. 2. & ſequentibus & cap. 2. numero 42.*

2. Hoc præceptum clauſuræ imponitur omnibus prorſus Monialibus cuiuſcunque regulæ, Ordinis, ac nominis fuerint, etiam ſub gubernio quarumcſique Militiarum viuentibus, vel etiam ſi clauſuram non vouerint, vel habeant priuilegia in fundatione obtenta ad eam non ſeruandam, aut habeant immemorialem conſuetudinem in oppoſitum, vt habetur in eodē Concilio Tridentino, idemque obſeruari præcipitur à Pio V. & Gregorio XIII. per ſuas cōſtitutiones declarantibus, & extendentibus hoc ad quaſcunque Moniales, etiam Tertiarias in Congregatione viuentes, & votum ſolemne Religionis emittentes, ibidem art. 2. & 3. Idem docent Nauarr. *comment. 4. numer. 45. verſ. octauo nota, de Regularibus, Azor tom. 1. inſtit. moralium lib. 13. cap. 8. q. 1. §. ex his planè, & §. item quærebatur*, quos cum noſtro Auctore refert & ſequitur Sanchez dict. cap. 15. num. 10. vſque ad 13. vbi numer. 14. reſoluit cum eodem noſtro Auctore, mulieres in congregatione viuentes cum votis ſimplicibus ad clauſuram non teneri, ſed hortandæ ſunt vt ſolemniter profiteantur, & ex tunc ad eam ſeruandam tenebuntur: ſecus non licet eis aliquam in ſuam congregationem admittere, ex conſtitutione Pij V. & idem dicit de oblatis (vulgò Donadas) & de nouitijs Monialium num. 15. & 16. & tradit Auctor dict. art. 3. & art. vltimo in fine. Idem tradit quoad Tertiarias, & Militares Miranda de Monialibus quæſt. 1. art. 3. vbi art. 4. concl. 6. docet, nō teneri ad clauſuram Moniales profeſſas ſub conditione non ſeruandi clauſuram, quem refert & ſequitur Portel *verb. clauſura Monialiū. n. 1.*

Trid. ſeſſ. 25. de reg. ca. 5. Firmatur doctrina Auctoris.

Bullar. Bulla 6. Pij 5. & Bull. 40. & 41. Gregor. 13.

3. In Ordine Sanctæ Claræ ſunt duplicis generis converſæ ſeruitrices. Aliæ quæ tria vota eſſentialia, & clauſuram, ſicut aliæ Moniales vouent, & hæ ad illam tenentur. Aliæ ſunt ſeruitrices, quæ duo tantùm vota obedientiæ, & caſtitatis emittunt, quæ vocantur Donatæ, & in domibus contiguis monaſteriorum viuunt pro colligendis eleemoſynis, & hæ ad clauſuram non tenentur, imò nec in illam intromitti poſſunt, aut ad profeſſionem admitti, ex præcepto Pij V. declarato per Gregorium XIII. quorum conſtitutiones ita debent intelligi, & habentur in Bullario, ibidem. art. 4. De quo Nau. in c. ſtatuimus num. 44. & 56. l. 3. conſil. 81. & 82. n. 1. de regul. in 1. edit. Graffis 1. deciſ. l. 4. c. 23. nu. 17. quos cū noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez dict. nu. 15. vſque ad 58. vbi agit de ijs ſeruitricibus, Miranda dict. q. 1. art. 5. Portel ſuprà n. 2. idem Sanchez *dicto cap. 15. num. 54.*

4. Iure communi in dict. cap. periculoſo, prohibetur omnibus frequēs acceſſus ſine rationabili, & manifeſta cauſa ad monaſteria Monialium. Huiuſmodi tamén acceſſus non prohibetur Fratribus Minoribus ex vi ſuæ regulæ, ſed ex præcepto Apoſtolico non innouato in Concilio Tridentino. Vnde tantùm obligat ad culpam veniale, ſi fiat ſine cauſa, & abſque licentia prælati, niſi adſit huius legis inuincibilis ignorantia, qualem ferè omnes habēt, videntibus, & diſſimulantibus prælatis, tunc enim omninò à peccato excuſat, ibidem quæſt. 45. art. 2. & 4. De quo latè, & egregiè Sanchez *libr. 6. citato cap. 16. à num. 105.*

Pro quo nota Gregorium IX. declaraſſe apud Bullarium nomine monaſterij Monialium, ad quod ingreſſus Fratribus eſt in regula prohibitus, intelligi clauſtrum, domos, & officinas interiores Conuentus, non verò alia loca exteriora, ad quæ ſæculares accedunt, nam ad ea etiam Fratribus accedere licet eleemoſynæ petendæ, vel prædicationis cauſa. Ad quod vide Sāchez vbi ſuprà num. 112.

Bullar. Bull. 4. Greg. 9. nu. 9.

5. Prouinciales, & alij Prælati inferiores, vt Guardiani poſſunt licentiare Fratres ad accedendum ad monaſteria Monialium, ſtando in opinione eorum, qui dicunt, præceptum Apoſtolicum Nicolai III. & Benedicti XII. quo Fratribus Minoribus huiuſmodi ac-

Bullar. Bull. 17. Leo. X.

ceſſus

Digitized by Google

greſſus inhibetur, non eſſe reuocatum per Sixtum IV. cùm ipſe Sixtus, & Alexander VI. id concedant prælatis, ſcilicet, vt de licẽtia ipſorum Fratres accedãt ad monaſteria Monialium ad loca, ad quæ ſæculares accedunt, non ſolum pro petenda eleemoſyna, & cauſa prædicandi, vel celebrandi, ſed etiam pro alijs licitis, & honeſtis, in quo non eſt nimis ſcrupulizandum ſecluſa fraude, circa quod ſeruanda ſunt ſtatuta Ordinis, vt decernit Leo X. apud Bullatium. Prælati autem ſicut ſuos ſubditos poſſunt ad hoc licentiare, ita & ſe ipſos, ibidem artic. 5. 6. & 7. De quo Nauarr. *comment. 4. nu. 61. de Regularib.* Sanchez ſuprà *num.* 112. *&* 114.

6. Non eſt prohibitum iure communi mittere epiſtolas ad Moniales. At Romæ promulgatum eſt edictum, ne quis ſcribat, alicui monachæ incluſæ vel eam alloquatur ſine licentia vicarij Papæ, aut Protectoris Ordinis, ſub pœna quingentorum ducatorum, aut alia arbitraria, exceptis deferentibus eleemoſynam, vel operantibus, ſeu laborantibus in ipſis monaſterijs, qui ſolam Abbatiſſam, & Vicariam poterunt alloqui. Hoc tamen ad alias non extẽditur Prouincias, ibid. art. 3. De quo Nauarr. *in cap. ſtatuimus, & lib. 5. conſil. 60. de ſentent. excommunic. in 1. edit. & conſil. 19. in 2.* Sanchez ſuprà *num.* 116. *&* 117.

Poſito autem præcepto Papali, vel ſtatuto Ordinis ſub excommunicatione latæ ſententiæ, ne Fratres ſcribant ad Moniales, contra facientes non ligantur, niſi litteræ ad manus illius, ad quem miſſæ ſunt perueniant, quidquid ſit de peccato contra obedientiam, ibidem. Idem docent citato Nauarro vbi proximè Sanchez *diſt. num.* 117.

* Trident. d. cap. 5. de regul.

7. Prohibitus eſt omnibus ingreſſus in clauſuram Monialium in Conc. Trident. ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, omnibus, inquam, habentibus vſum rationis, ſeu ætatem ad peccandum. Vnde pueri adhuc diſcretione carentes non prohibẽtur intromitti, non tamen puberes famuli, quia licèt peccare non poſſint, ad peccatum tamen incitare valent. Nomine autem clauſuræ monaſteriorum, ad quam prohibetur huiuſmodi ingreſſus, veniunt clauſtra, domus, & officinæ interiores tantùm, vt conſtat ex declaratione, & definitione ſex Romanorũ Pontificum ſuper præcepto Regulæ Fratrum Minorum, ne ingrediantur monaſteria Monachorum. Item habitaculum, ſeu cubiculum, quod extat inter oſtium clauſuræ, ſeu portam Regularem, & clauſtrum, vt declarauit ſacra Congregatio tẽpore Clementis VIII. ad inſtantiam Epiſcopi Salmantini, & habetur in Bullario tom. 1. quæſt. 46. art. 1. De quo Sanchez latè, ac egregiè *lib. 6. decalogi cap. 16. num. 1. vſque ad 8. Henriquez lib. 4. de pœnit. cap. 5. num. 2. in comment. littera M. & lib. 13. de excommunicat. cap. 43. nu. 3. in comment. littera S. Azor tom. 1. inſt. moral. l. 13. ca. 8. quæſt. 5. Llamas in methodo curat. in append. poſito in fine* §. 8. & quid nomine clauſuræ intelligatur, oſtendit idem Sanchez *eodem lib. 6. cap. 15. vſque ad 9. & eo cap. 16. num.* 11. Bullar. p. 1299.

8. Duo copulatiuè requiruntur ad licitè ingrediendum clauſuram Monialium ex dicto Concil. Trident. Primũ cauſa moraliter neceſſaria regulanda arbitrio prælati, non verò Logica, vel Metaphyſica. Secundum ſuperioris licentia in ſcriptis obtenta. Quod idem à Pio V. & Gregorio XIII. in ſuis Conſtitutionibus ſuprà citatis definitum extat. Superior autem potens facere hanc licentiam eſt quidem Epiſcopus pro monaſterijs ſibi, vel immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiectis, auctoritate eiuſdem Sedis, aut Prælatus Regularis pro ſibi ſubditis, ſ quib: nec requiritur, nec ſufficit Epiſcopi licentia, ſed tantùm proprij ſuperioris Regularis, cui Monaſterium eſt ſubiectum. Licentia verò in ſcriptis non requiritur ſemper in caſibus ordinarijs, puta quoad medicos, chirurgos, carpentarios, cæmentarios, & alios ſimiles operarios, quorum opera paſſim egent Moniales, ſed pro his licet Abbatiſſis dare licentiam ex præſumpta interpretatiua voluntate ſuperioris: vel ad maiorem cautelam ſuperior hanc generalem facultatem poteſt

teſt in ſcriptis committere Abbatiſſis, vel Monialium Confeſſarijs, ſeu Vicarijs, pro præfatis, & ſimilibus caſibus, ibidem art. 2. 4. & 12. De quo Nauarr. *in capit. ſtatuimus 19. q. 3. num. 60. Azor. inſtit. moral. 1. par. lib. 13. c. 8. qu. 6. & 8. & alij relati à Barboſa in remiſſ. ad Trident. dict. ſeſſ. 25. cap. 5. de regul. num. 9. Villalobos. 2. p. Summæ tract. 35. difficul. 46. num. 2. & ſequentibus, Sanchez dict. cap. 16. num. 23. & num. 28. vſque ad 38.* & quę cauſa exigatur, tradit à nu. 39. & ſequentibus.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 12. de regul. 9. Soli Papæ reſeruatur conceſſio facultatis ad ingrediendum monaſteria S. Claræ propter ſtrictiorem clauſuram, quam profitentur huius Ordinis Moniales, quas à tali inſtituto, & obſeruantia Concil. Trident. amouere non eſſe ſuæ intentionis proteſtatur. Idemque de monaſterijs Conceptionis omninò dicendum eſt. Superiores autem hanc ingrediendi licentiam minimè indulgere valent, niſi ijs tantùm, quibus ex conceſſione Regulæ, aut Sedis Apoſtolicæ ingredi fas eſt. Vnde cum Fratribus Minorib. ingreſſus in monaſteria Monialiũ ſpecialiter in ſua regula inhibeatur, ſpecialem etiam ad id requirunt licentiã à Sede Apoſtolica, nec licet intrare cũ Cardinali, aut Epiſcopo habẽti facultatem generalem eligendi quoſcunq; ſocios ad intrandum, niſi de illis in licentia expreſſa, & ſpecialis fiat mentio. Sed ad hoc eſt quædam conceſſio

Bull. Bul. 6. Boniſa. VIII. Bonifacij VIII. apud Bullarium, vt dicti Fratres Minores, inuitati ab Epiſcopis poſſint monaſteria Monacharũ intrare, quæ licentia cùm ſit ſpecialis à Sede Apoſtolica facta dictis Fratribus, optimè illa vti licet, ibidem ar. 3. de quo Corduba ad Compend. Mend. titul. ingreſſus monaſter. notabili 4. 5. quoad quartum, Sanchez dicto capitu. 16. num. 2.

10. Minor cauſa requiritur ad ingrediendum clauſuram Monialiũ pro fœminis, quàm pro viris, & minor pro matre, aut ſorore, quàm pro alijs fœminis. Cauſa autem moraliter neceſſaria ad hunc ingreſſum relinquitur iudicio peritorum determinanda, quæ moralis neceſſitas ſemper excepta intelligitur etiam lege neminem excipiente, vt communiter Doctores tenẽt: quia omnis reſtrictio, ſeu exceptio, quæ eſt de iure naturæ, ſemper cenſetur appoſita. Quapropter Confeſſores, Viſitatores, & Medici, & artifices ſemper cenſentur excepti. Iuxta quod debet intelligi quoddam decretum Tridentinum præcipiẽs, vt Præſes in electione Abbatiſſæ, vel Prioſſæ clauſtra Trid. ſeſſ.
monaſterij non ingrediatur, ſed ante 25. c. 7. de
cancellorum feneſtralem vota Monia regul.
lium accipiat, hoc enim debet intelligi, niſi prælati iudicauerint, non poſſe fieri commodè Canonicam electionem, ipſis clauſuram non intrantibus, ob inquietudinem Monialium, & ſuſpitionem ſubornationis votorum inter ipſas ſubortam, vel ob alias iuſtas cauſas à ſuperioribus rectè, & prudenter arbitrandas, ibidem art. 4 & 5. De quo Nauar. *in cap. ſtatuimus 19. q. 3. num. 59 & comment. 4. de regul. numero 59.* Villalobos 2 *p. ſum. tract. 35. diff. 46. nu. 2. 11. & 12.* late Sanchez *dict. capit. 16. & num. 39. vſque ad 60.* & in caſu electionis faciendæ ſentit idem cum noſtro Auctore num. 50. vbi nu. 61. id extendit ad eum, cuius ingreſſus ob aliquas circunſtantias eſſet ad id neceſſarius, nec ſufficeret extra clauſuram, eſſe ex Auctore dicto art. 5.

11. Cauſa ſufficiens videtur, quam habet fœmina nobiliſſima, & generoſa non habens commoditatem manendi in ſæculo ſine diſpendio magno ſui honoris, & famæ, vt poſſit cùm licentia ſuperioris comitata cum tribus, aut quatuor honeſtis puellis intrare, & manere intra clauſulam Monialium; ſicut etiam cauſa ſufficiens eſt ad diſpenſandum cum puellis minoribus 12. annis, vt poſſint in habitu honeſto educari in monaſterijs ſtrictè clauſuram obſeruantibus, ex declaratione Cardinalium, vt infrà videbimus. Sed hoc quantum ad monaſteria S. Claræ non eſt in vſu, ſed ad Nuntium Apoſtolicũ pro tali ingreſſu recurritur, ibid. ar. 6. de quo Nauar. in dict. cap. ſtatuimus, num. 66. & faciunt tradita à Sanchez ſuprà num. 64. idque non negat Miran

da

Digitized by Google

da de Monialibus quæſt, 2. art. 7. loquẽdo de ſororibus non Clariſſis, vel Cõceptionis, quicquid illi imputet Portel. verb. clauſura, num. 4. idque in expreſſis terminis tenet idem Miranda ibidem art. 9.

12. Licitũ eſt in monaſterijs S. Claræ habere ancillas ſæculares quę infirmis, in coquina, & alijs miniſterijs, inſeruiant, ex conceſſione Pauli III. qua habetur, vt Prouinciales Caſtellæ, & Abbatiſſæ poſſint pro quolibet monaſterio aſſignare certum numerum ſeruitricum, & Pius V. indulſit, quod in quolibet Conuentu poſſint habere Moniales tres, vel quatuor ancillas pro communi ſeruitio, dummodo ſint honeſtæ vitæ; & à clauſura non egrediantur, ſi autẽ ſemel egrediantur, amplius non recipiatur, vt habetur in Bullario inter vocis oracula eiuſdem Pij V. & Gregorius XIII. conceſſit Generali

Bull. Bul. 6. Greg. 13.

Minorum, vt in quolibet monaſterio pro decem Monialibus poſſit deputare vnam ancillam, dummodo clauſuram ſeruent deputatæ, & egreſſæ ſemel ampliùs non admittantur, ibidem art. 7. Idem docent Miranda de Monialibus q. 2. art. 5. Sanchez dict. cap. 16. nu. 65. & innuit Portel. verb. clauſur. Monialium, num. 5.

13. Non tamen poſſunt dicti ſuperiores facultatem facere cuidam Moniali Clariſſæ ad habendum priuatam famulam ſuo deputatam ſeruitio, etiã ſi talis famulatus habeat magnam neceſſitatem ob ſenectutem, & infirmitatem, quia licèt hæc cauſa ſit ſufficiẽs iuxta Tridentinum ad faciendam talem licentiam Moniali alterius Ordinis, vbi non eſt tam ſtrictæ clauſuræ obſeruantia, at Moniali Clariſſæ ſtrictiſſimam clauſuram ex voto profitenti talis ancilla non ſolet concedi, etiã habenti magnam neceſſitatem, vel cui Moniales renuunt deſeruire. Nec hæc reputatur ſufficiens cauſa ad id concedendum, ſicut nec etiam ſolent admitti in dictis monaſterijs Clariſſarum puellæ honeſtę educationis gratia, vel nobiles viduæ honeſtatis ergò obſtrictiſſimam clauſuram, quam Conciliũ nullo modo vult relaxare, à qua Moniales amouere minimè intendit, vt ſuprà iam notauimus. Ita Auct. in addit. ſummæ tom. 3. cap. 95. num. 8. vbi aſſerit ita debere intelligi quod dict. quæſt. 46. art. 8. nobis ſcriptum reliquit, additque diſtinguendo, quod ſi defectus famulatus, quo monialis eget, prouenit non ex malitia; ſed ex impotentia Monialium, quæ cõmodè ei ſeruire non valent, tunc hæc cenſetur neceſſitas moralis ad concedendum ei talem famulam. Idemque reſoluit poſſe concedi Moniali præ cæteris illuſtriori in monaſterijs tertij Ordinis, vel Militiarum, ſeu Commendatarum, non verò moniali S. Claræ ibidem articul. 9. Idem docent indiſtinctè Sanchez *dict. cap. 16. num. 65. Miranda dict. art. 5. ad finem Villalobos 2. part. ſum. tract. 35. diff. 46. num. 16.* Sed addit cum Portel. verb. clauſura, num. 5. id debere fieri cum magna cautela, nec concedendæ ſunt tales ancillæ, niſi præciſè neceſſariæ ob prohibitiones tam ſtrictas Pontificum.

14. Puellæ educationis gratia poſſunt retineri in monaſterij, Monialiũ ex declaratione Cardinalium cum ſequentibus conditionibus. Prima, quòd ratio aliqua, vel inſtitutum Religionis id non prohibeat. Secunda, quòd maneant ſine ancillis, & ſi ſemel egrediãtur, iterum non admittantur. Tertia, quòd teneantur ad clauſuram, & ad cætera, ſicut Moniales. Quarta, quòd recipiantur de conſenſu Abbatiſſæ, & Monialium, & cum licentia in ſcriptis ſuperioris. Quinta, quòd debent reſtitui parentibus, quandocunque eas petierint. Sexta, quòd ſi ad balnea curandæ valetudinis gratia exierint, in monaſterium admitti iterum poſſint, dummodo licentiam in ſcriptis ſuperioris, & conſenſum monialium ad id habeant, & rectà vià à balneis ad monaſterium redeant. Septima, quòd vtãtur eo habitu, & veſtitu, qui virginali modeſtiæ, & pudori conueniat. Octaua, quòd non poſſint recipi minores ſeptennio, & maiores 25. anno. Nona, quòd qualibet ſemeſtri ei anticipata

portio

portio ſoluitur pro alimentis. Vltima, quòd ſint ſeparatæ à loco, vbi degunt Moniales profeſſæ, & nouitiæ pro dormitione, & laboritio. Hæ ſunt præcipuæ ex conditionibus relatis ab Auctore, & Barboſa in remiſſis ad Trid. d. cap. 5. de regul. num. 13. quæ declarationes licet fuerint impetratæ pro Ordine S. Claræ, non eſt tamen in vſu apud Clariſſas huiuſmodi puellas educationis gratiâ admittere, vt in ſuperioribus diximus, Vnde pro monaſterijs aliarum Monialium non tam ſtrictæ clauſuræ tantùm deſeruire poterunt, ibidem artic. 10. Idem docent Anton. Cucus *libr. 3. inſtit. maior. tit. 2. num. 11. Azor. tom. 1. inſtit. moral. li. 13. cap. 8. quæſt. 4. Nauarr. comment. 4. num. 67. de Regularibus, Miranda diſt. quæſt. 2. art. 6. & tacitè Sanchez d. c. 16. num. 61. & duobus ſeqq.*

15. Mulieres autem, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eius ſæuitiam timent, ſi ſint extra culpam, quandiu iuſtam timendi cauſam habuerint, debent, ſi ſunt in monaſterijs, tolerari. Illæ verò, quæ probabili ſuſpicione adulterij laborantes in monaſterijs receptæ fuerint, ad breue tempus tantùm tolerari debent, in poſterum verò huiuſmodi mulieres recipi in eis nō debent, ex declaratione Cardinalium, ibid. d. art. 10. §. decima quarta declaratio, & refert etiam ex Zerola in praxi Epiſcop. par. 1. verb. Moniales §. 12. Barboſa vbi ſupra num. 11. & 13. idem docent Sanchez d. cap. 16. num. 64. citato Nauar. lib. 4. conſil. 5. num. 2. tit. de diuortio in 2. edit.

At in Bullario Auctoris *fol. mihi 496. & in 2. edit. fol.* 1100. ſi habetur cōtrarium reſpondiſſe Cardinalium ſacram Congregationem Epiſcopo Salmantino, & refert etiā Portel. in addit. ad dubia, verbo, clauſurā Monialium num. 2. Declaratio Cardinalium facta ad ſupplicationem Epiſcopi Salmantini, & Congregatio Concilij ſic reſpondit; Non licet Epiſcopis vel permittere, vel licentiam concedere mulieribus, vt ex cauſalitium matrimonialium, adulteriorum, ac diſſenſionum inter viros, & vxores apud monaſteria Monialium ſequeſtrentur ſecuritatis gratia, imò ingredientes incidere in excommunicationem Concilio impoſitam.

16. Puellæ deſtinatæ ad Religionē poſſunt recipi in habitu ſæculari ſeptimo, vel octauo ætatis ſuæ anno, & manere in monaſterio vſque ad duodecimum, vel decimum quartum annū; ſed expleto hoc tempore liberè mittantur in domum parentum, & ſi Religionem poſtea elegerint, habitu regulari induantur, ſi autem renuerint, ampliùs monaſterium non ingrediantur, ex declaratione Cardinalium, ibidem §. 17. ad finem articuli, & extat in Bullario inter viuæ vocis oracula Pij V. de quo vide Sanchez dict. capit. 16. num. 6. & num. 63. Miranda dict. art. 6. concluſ. 2. Bul. orac. 13. Pij V.

17. Non licet Epiſcopo, aut ſuperiori dare licentiam matri, ſororibus, & conſanguineis monaſterium ingrediendi ad viſitandas filias, vel ſorores graui aliqua infirmitate detentas, etiam morti iam propinquas, & multò minus quando profeſſionem emittunt, vel habitum Religionis ſuſcipiunt, vt declarant ſacra Congregatio, quia hæc nō eſt ſufficiens cauſa ad diſpenſandum, nec medium neceſſarium ad medendum illi ægritudini, aut ad tollendam talem neceſſitatem, & ita in praxi ſeruatur, ibidem art. 11. Idem citato Cuco *lib. 3. inſtit. maior. titul. 2. numero 12.* & Auctore docet Sanchez ſuprà num. 67. Miranda ſupra art. 8.

18. Pœnæ contra indebitè ingredientes monaſteria Monialium, ſunt, excōmmunicatio ipſo facto incurrenda Papæ reſeruata, ex Concilio Tridentino, priuatio officiorum, & inhabilitas ad alia in poſterum obtinēda, ex Gregorio XIII. in ſua Extrauaganti. Ad has tamen pœnas incurrendas requiritur præſumptio, & dolus. Quarè ſiquis ingreditur, credens ſe habere legitimam, & ſufficientem cauſam, & licentiam, licèt à parte rei ita ſe non habeat, non incurrit huiuſmodi pœnas, nec etiam Moniales eum admittentes, Trid. d. ſeſſ. 25. c. 5. de reg.

quia

quia in dicta Extrauaganti tãtùm excõmunicantur admittentes cũ præſũptione, ſeu dolo, prætextu licentiæ ſuperioris, citra vrgentem neceſſitatem, vnde Moniales admittentes eos, qui prorſus abſque licentia intrant, nullam ex vi dictæ Extrauagãtis cenſuram incurrunt, illa enim tantum loquitur de admittentibus ex præſumptione, prætextu indebitæ licentiæ, & cùm ſit lex pœnalis, non eſt ad alios ſimiles caſus extendenda, etiam ſi in eis militet vrgentior ratio, quidquid ſit de peccato, quod ſine dubio grauius eſt, tom. 1. quæſt. 47. artic. 1. & 2. de quo Suarez de cenſur. diſp 22. ſect. 6. nu 14. Sanchez dicto cap. 16. à num. 71. & num. 82. vbi ait, non incurrere dictas pœnas ingredi̇ẽtes virtute dictarum facultatum ex ignorantia talis decreti, ſeu Extrauagantis imponẽtis eas pœnas, vide Portel verb. clauſura num. 7. & 8. Villalobos 2. *p. tract. 35. diff. 46. num. 6.*

Propugnatur doctrina Auctoris.

19. Sic doctiſſimum Portel in ſuis nouis addit ad dubia regularia, verb. clauſura Monachorum num. 1. arguere ad hominem contra noſtrum Auctorẽ, quod ſui oblitus videatur, vel non conſequenter locutus dicto 21. vbi reſoluit, Moniales admittentes eos, qui prorſus abſque licentia intrant clauſuram, non incurrere pœnas poſitas à Pio V. & Gregorio XIII. ex vi ſuarum conſtitutionum, vt proximè dictum eſt à nobis, quod videtur, inquit, repugnare traditis ab ipſo Auctore in explicat. cruciatæ ſuper motu proprio Pij V. n. 6. & 7. vbi oppoſitum tenet quantum ad Fratres admittentes fœminas intra clauſuram ſuorum monaſteriorum ad libitum, & ſine aliqua licentia, ſcilicet, quòd incurrunt præfatas pœnas. Nam facilè argumento ſatisfit diſtinguẽdo, quòd Auctor in explicatione dicti motus proprij Pij V. locutus eſt, prout apud nos Minores obſeruantes per declarationem authenticam eiuſdem Pij V. praxis recepit, & tenet, in qua expreſſis verbis declarauit, ſuiſſe, & eſſe ſuæ intentionis comprehendere in dicta ſua conſtitutione non ſolùm mulieres habentes, & habere prætendentes facultatem, & indultum ingrediendi huiuſmodi monaſteria, ſed etiam omnes, & quaſcunque alias mulieres tam in genere, quam in ſpecie. Ita reſpondet idem noſter Auctor dictæ obiectioni, tom. 1. quæſt. 48. art. 2. in fine. At in dict. art. 1. quæſt. 47. obiecto, & adducto à Portel contra ipſum Auctorem, loquitur iuxta vim, & litteram Extrauagantis Gregorij XIII. in qua ſolùm interdicitur fœminarum ingreſſus in clauſuram Monachorum prætextu licentiarum reuocatarum, vt patebit intuenti eius tenorem: ſicut etiam in dicto art. 2. quæſt. 48. idem reſoluit, conſiderata littera dictarum conſtitutionũ Pij V. & Gregorij XIII. Quæ ſi attente perpenderet, vel potiùs oculis perluſtraret apud noſtrum eundem Auctorem locis citatis, non vtique eum argueret de reatu obliuionis, & non conſequentis locutionis doctiſſimus aliàs præcitatus Pater.

Exponuntur duo loca antonoma Auctor.

Pro quo tamen aduertere oportet, quòd licèt ex traditis ſuprà, iuxta mentem, & ſententiam Auctoris certæ veritatis ſit, non incurrere præfatas pœnas excommunicationis, & priuationis, ingredientes in clauſuram Monachorum, vel Monialium, & eos admittentes ex vi dictarum conſtitutionum: quia tamen iam conſtat de præfata declaratione Pij V. relata ab Auctore in principio dict. art. 3. quæſt. 48. quòd ſit authentica, & poſita inter viuæ vocis oracula eiuſdem Pij V. apud Bullariũ, nemini fas erit dubitare, dictas pœnas incurrere, non ſolùm ingredientes prętextu dictarum licentiarum, ſed etiam omnes quoſcunque indebitè, ſeu illicitè ingredientes dicta monaſteria, & eos admittentes. Quod videtur congruum, & conforme menti Auctoris: nam in dict. artic. 2. quæſt. 48. Ideo diſſenſit à Nauarro aſſerente, ſic declaraſſe Pium V. & Gregorium XIII. ſuper hoc conſultos poſt præfatas Bullas emanatas, quia, inquit, huius declarationis non habemus litteras authenticas, virtute quarum fiat cõtra iuris metas dicta extenſio ad omnes qualitercunque indebitè ingredientes dicta monaſteria: ergo cùm iam habeamus præfatam declarationem Pij V. authẽticam

Bullar. orac. 2. Pij 5. n.

ticam

etiam ſuper hòc in loco citato Bullarij, conſequenter videtur omninò dicendum ex mente Auctoris, omnes indebitè ingredientes incurrere dictas pœnas poſitas in præfatis Bullis. De quo Villalobos *2. p. Summa tract. 35. diff. 35. nu. 2. & 3. Suarez de cenſur. diſp. 22. ſecti. 6. à num. 11. Sanchez dict. cap. 16. num. 78. & 79.* vbi Docet cum noſtro Auctore non incurrere pœnas poſitas in Motu proprio Gregorij XIII. ingredientes monaſteria Monialium, aut fęminas in cœnobia virorum, & eos admittentes, abſque vlla prorſus licentia, & non virtute dictarum facultatū. At incurrere fęminas ingredientes monaſteria virorum, & eas admittentes pœnas poſitas à Pio V. in ſua conſtitutione, etiam ſi ingrediantur, aut admittantur non virtute illarum facultatum. Et aſſignat rationem diuerſitatis Sanchez, quia Pius V. hanc eſſe ſuam mentem declarauit in ſuo Motu proprio, quem edidit anno 1570. die 16. Iulij, & refertur ab Auctore vbi ſuprà, quod nō fecit Gregorius XIII. cuius Motus proprius non eodem modo eſt interpretandus, nec intelligendus vniuerſaliter de omnibus fęminis, ſicut Bulla Pij V. nā Gregorius cōprehendit tam ingredientes in monaſteria virorum, quàm fęminarum. Quare cùm pro ingredientibus illicitè in clauſuram Monialium iam eſſet ſtatuta excommunicationis

Trid. ſeſſ. 25. cap. 5. de regul.

pœna in Concilio Tridentino, non impunè ingreditur qui non virtute prędictarum facultatum ingredi præſumit, ac ideo ſolas perſonas ingredientes virtute earundem facultatum voluit punire. At quia ablato Motu proprio Pij V. nullis pœnis obnoxiæ erant fęminæ intrantes cœnobia virorum, ne impunitæ abirent, declarauit mentem ſuam fuiſſe, omnes, etſi nullius facultatis vigore ingredientes comprehendere. Ita colligit Sanchez ex Auctore *in ordine Iudiciar. capite 12. numero vltimo*, vbi concludit, hanc fuiſſe ſententiam multorum Doctorum ſcholę Salmanticenſis, & lite agitata obtentum in quadam Religione, vt ſolùm ingredientes, & admittentes virtute præfatarum facultatum incurrerent eas pœnas.

20. Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit, vbi gratia, & indulta, reuocauit omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium quibuſcunque etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, & Duciſſis conceſſas, & pœnam excommunicationis contra ingredientes prętextu dictarum licentiarum reuocatarum, & priuationem officiorum contra prælatos, & prælatas monaſteriorum, quocumque nomine appellentur, admittere præſumentes imponit. Pro quo aduertere oportet, quòd pœna excommunicationis omnes intrare, aut admittere præſumentes reſpicit, pœna autem priuationis officiorum ſolùm Abbatiſſas, & ſuperiores monaſteriorum, non verò ſingulares eorum perſonas, ſeu ſubditos comprehendit, ibidem articul. 3. Vide infrà de clauſura Monachorum, num. 2.

Idem tradit Sanchez ſuprà num. 84. & ſequentibus, vbi num. 85. & 86. docet nomine conuentus venire omnes illos in vnum capitulum congregatos, qui culpæ participes fuere ſuffragando pro ingreſſu, aut non contradicendo, cùm poſſent, & hos omnes, aſſerit, his pœnis ligari, quia illud eſt conuentum delinquere. Vnde ſi priuatim Prælatus cum Conſultoribus, vel cum alijs Religioſis priuatis id tractet, ille ſolus his pœnis ligabitur, non verò conſultores, vel alij religioſi: quia de his non ſit mentio in Bulla Gregoriana, ſed de Conuentibus: at tunc nullum eſt conuentus delictum, nec prædicti nomine Conuentus ſuffragium præſtitere. Hæc Sanchez.

Defenditur ſent. Auctoris.

Sed adhuc hoc non obſtante exiſtimo cum Auctore, hos Conſultores, ſeu diſcretos Conuentus, vel etiam alios religioſos priuatim à prælato conſultos ligari: tum quia nomine Conuentus veniunt ſoli maiores, vt ipſe Auctor docet eo artic. 3. & probat ex cap. Romana, ad finem, verb. in vniuerſitatem de ſentent. excommunic. libr. 6. vbi non omnes de collegio, vel vniuerſitate excommunicari permittitur, ſed illi dumtaxat, quos culpabiles eſſe conſtiterit: vbi gloſſa verb. culpabiles, intelligi prælatos, vel conſules, & hu-

huiuſmodi maiores, qui in tali culpa admiſſionis fuerunt, idque ſatis conſtare videtur ex cap. dilectus, el ſecundo, de ſimonia, vbi cùm totus Conuentus in ſimoniaca monachi receptione deliquerit, ſoli prælati, & officiales puniri iubentur, & ſimile etiam habetur in cap. veniens, eodem titulo de ſimon. Tum etiam, quia illa verba Bullæ Gregorij, *& perſonis quocunque nomine vocentur*, omnes quoſcunque religioſos talis admiſſionis reos, vel conſultores comprehendere videtur.

21. Confeſſores, ſeu Vicarij Monialium poſſunt ingredi clauſuram monaſteriorũ pro miniſtrandis ſacramentis, non tantùm per modum viatici, ſed etiam quotieſcunque ex præcepto Regulæ Moniales tenentur communicare, & adeſt aliqua Monialis, quæ ad cratem abſque diſpendio ſalutis venire non valet. Imò quoties infirma dixerit, ſe indigere ſalutari pœnitentiæ Sacramento, etiam nullo expectato mortis articulo, & neceſſitate extrema. Item ad dandam Euchariſtiam tali infirmæ poteſt Vicarius, ſeu Confeſſor Monialium, vel etiam ſuperior prælatus intrare, & celebrare, vt ſuprà diximus de celebrat. Miſſæ numer. 20. conceſſiſſe Leonem X. Idemque conceſſit pro tempore peſtis Innocentius VIII. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, ibid. artic. 4. Idem docet Miranda *de Monialibus quæſt. 2. art. 17. & 18. Sanchez dict. cap. 16. num. 45. & 46.*

Bullar. orac. 18. Innocen. 8. pag. 534.

22. Non tamen licet intrare ad renouandum Euchariſtiæ Sacramentum in monaſterijs, vbi ex indulto Clementis VII. non derogato per Concilium Tridentinum, ſolet in Eccleſia interiori, ſeu choro aſſeruari: quia hæc renouatio commodè, & decenter fit per feneſtram cum debita clauſura, & reuerentia, vt hodie eſt in vſu. Item poteſt intrare pro iuuanda moniali in extremis poſita, & commendanda anima decedentis. Pro faciendo autem officio funeris poſſunt intrare ſex Fratres ex declaratione Pauli III. apud Bullarium, & etiam ad obſequias ex Vrbano IV. in Regula Sanctæ Claræ. Imò, & pro ſepeliendo ſæculari intra clauſuram, vt ſæpe contingere ſolet, poſſunt ingredi Religioſi ſufficientes cum Vicario Monialium, vt vſu compertum eſt, idemque pro aperienda ſepultura, & poſtmodum coaptanda, ibidem art. 4. De quo Portel verb. clauſura, num. 9. & 11. Villalob. vbi ſuprà diff. 47. à num. 2. vſque ad 9. Qui refert ex Marzilla, & Farinaceo quandam declarationem Cardinalium in hunc modum: Cadauera eorum, qui cupiunt in monaſterijs Monialium ſepulturæ tradi, reſpondit S.D.N. Gregorius, fieri debere in exteriori Eccleſia, non autem intra clauſuram, ita Marzilla *lib. 1. tit. 12. cap.* 10. & refert Villalob. ſuprà *diff. 46. num. 7. ſed dict. diff. 47. num.* 8. contrariũ innuit.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 10. de Reg.

Bullar. bul. 2. Paul. 3.

23. Item Gregorius IX. apud Bullarium conceſſit, vt Fratres Minores deputati obſequijs Monialium Sanctæ Claræ liberè poſſint ingredi pro exercendo opere, quod commodè extra monaſterium fieri non poteſt. Idque habet locum in quocunque opere ædificij, reſarcimenti, plantationis arborum, aut cuiuſcunque alterius operis, quod extra clauſuram non poteſt commodè fieri, & Fratres æquè benè, ac artifices ſæculares facere poſſunt, dummodo abſit dolus. Nomine autem Fratrum diſputatorum obſequijs Monialium, venit Vicarius, ſeu earum Confeſſor, & ſocius, ſeu Capellanus, non verò alij Fratres, qui loco capellanorum ſæcularium inſeruiunt monaſterio, ibid. §. quartus caſus, & in Addit. Summæ tom. 2. cap. 95. num. 4. De quo Villalob. vbi ſuprà numer. 10. Miranda *dict. quæſt. 2. artic. 17. prope finem. Portel verb. clauſura, num.* 13. qui idem docet. Bullar. bul. 12. Greg. 9.

Pro quo aduerte ex Corduba apud Capuccinum 1. part. Compẽd. fol. 124. quòd ſuperior, vel prælatus inferior de eius licentia, etiam virtuali poteſt deputare vnum Fratrum aptum alicui operi faciendo intra clauſuram, & talis Frater cenſetur pro tunc deputatus obſequio Monialium, eo quòd à prælato ad id eſt deſignatus. De quo Portel vbi ſuprà nu. 13. & Villalob. vbi ſuprà.

24. Item occaſione incendij, vel alterius periculi, aut diſpendij poſſunt

in-

intrare omnes, etiam Fratres Minores, quot fuerint neceſſarij ad ſubueniendum tali neceſſitati, quando ſcilicet, ad id non ſufficiunt Moniales. Idem pro inundatione grandi, & repentina, vel pro tollenda violentia. Quale autem debeat eſſe diſpendium, aut periculum, relinquitur iudicio Abbatiſſæ, & diſcretarum Conuentus, *ibid. §. ſeptimus caſus & art.* 5. Idem docent P. Miranda *dict. artic.* 17. *caſu* 6. Portel ſuprà *num.* 14.

Trident. ſeſſ. 25. c. 5. de Reg. 25. Cardinalibus, etiam Protectori Ordinis eſt nunc interdictus ingreſſus in monaſteria Sanctæ Claræ per Cõcilium Tridentinum: quia licet aliquãdo fuerit prælatus Monialium, modò tamen ad prælatos Religionis hæc iuriſdictio, & poteſtas ſuper eaſdẽ tranſlata eſt à Sede Apoſtolica, *ibid. art.* 6. De quo vide Miranda ſuprà *artic.* 14. *concluſion.* 2. *& articul.* 13.

26. Licitum eſt Generali Fratrum Minorum ingredi clauſuram Monialium ſanctæ Claræ cum quatuor, aut quinque Fratribus, quandocumque intus celebrare, vel proponere Verbum Dei voluerit. Alijs autem prælatis, aut viſitatoribus Monialium cum duobus, vel tribus religioſis honeſtis ad celebrandum Capitulum, vel aliquid ſimile tangens ſuum officium peragẽdum, quod deforis non poteſt fieri, v.g. ad videndum, num clauſura ſit in aliquo violata, ſocij verò dum intra clauſurã fuerint, adinuicem nullatenus ſeparentur. Ita conceſſit, & declarauit Vrbanus IV. in regul. S. Claræ, ibid. artic. 7. Idem generaliter, omni ſecluſo priuilegio, docet Sanchez dict. cap 16. num. 54. Miranda loquens in noſtris terminis *dict. quæſt.* 2. *art.* 15. *Portel in addit. ad dubia, verbo, clauſura monialium numer.* 6.

27. Fratres Minores inuitati à prędatis aliarum Monialium ad viſitandũ earum monaſteria, vel exercendum aliquod aliud iuriſdictionis munus, poſſunt cum ipſis intrare, dum modo ſi ſint ſubditi, id faciant de licentia ſuorum prælatorum. Ita conceſſit Leo X apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, ibidem artic. 8. Idem docet Sanchez *eo* Bullar. orac. 38. p. 727. *cap.* 16. *num.* 19. Miranda ſuprà *art.* 16. *Portel num.* 16.

28. Licet idem Leo X. conceſſerit, vt pro prædicanda kalenda poſſint Fratres intrare clauſuram S. Claræ modò tamen poſt Concilium Tridentinum tali priuilegio vti non licet, quia extra clauſuram poteſt prædicari in Eccleſia exteriori, *ibidem art.* 9. Idem docet Villalobos 2. *part. ſumma tract.* 35. *diff.* 47. *num.* 24.

29. Epiſcopis non licet intrare monaſteria Monialium ſubiecta Regularibus pro conſecratione, ſeu benedictione Sororum, aut pro earundem confirmatione, quia id æquè benè per feneſtram deputatam ad imponendum eis velum fieri poteſt. Nec item eiſdem Epiſcopis licet intrare ad videndum, quomodo clauſura ſe habeat, quia id attinet ad prælatos regulares, quibus Moniales ſubduntur. Nec in Concilio Tridentino hoc dictis Dominis Epiſcopis permittitur, ſed tantùm quòd vbi publicè violata fuerit clauſura, & non reſtauratur, moneant prælatos dictorum monaſteriorum de eo: ſi autem admoniti intra ſex menſes illud emendare neglexerint, poſſunt tunc vt delegati Sedis Apoſtolicę auctoritate eiuſdem eorum defectum ſupplere, vt in eodem Tridentino definitur, ibid. art. 10. Pro quo extat apud Bullarium quędam Bulla Pij V. vbi habetur, *quòd Epiſcopi non poſſint ingredi, vel ingrediendi licentiam dare in monaſteria Monialium ſibi pleno iure non ſubiecta, ſicut nec prohibere, quod alij cum licentia ſuperiorum ipſarum poſſint ingredi dicta monaſteria. De quo Sanchez eo cap.* 16. *num.* 52. *&* 53. *& num.* 13. *& cap.* 15. *numer.* 21. *Miranda d. quæſt.* 2. *art.* 14. *concluſio.* 3. *&* 4. Trident. ſeſſ. 25. c. 8. de reg. Trid. ſeſſ. 21. cap. 8. de refor. Bullar. bul. 7. Pij 5. num. 7.

30. Ingredientes cum debita licentia monaſteria Monialium non tenentur finito negotio, aut opere, pro quo intrant, ſtatim ſine mora exire, ſed poſſunt ibi aliquantulam facere moram vrbanam, & moralem, quadam curioſitate videndi officinas, & interiora domus, dummodo abſit dolus, ſeu corrupta aliqua intentio, ibid. art. 11. Idẽ docent Sanchez *eo c.* 16. *n.* 68. Mirãda *art. vltim.* Portel *in dubijs regul. num.* 14.

31. Fœ-

31. Fęmina nobilis habens licentiã à Papa ad ſemel ingrediendum monaſterium quoddam Monialium, ſi ante impletum ingreſſum cum alia matrona nobiliſſima habente licentiam ingrediendi cum duabus, aut trib. honeſtis fęminis, vt ſocia ingrediatur, poteſt iterum, virtute præhabitæ licentię intrare, quia licentia alterius, virtute cuius intrauit vt ſocia, non tollit licẽtiam illi ſpecialiter conceſſam ad ingrediendum. Neque obſtat declaratio Pauli III. apud Bullarum inter viuæ vocis oracula, quòd breuia pro ingrediendo monaſterio monialium ſemel tantùm in anno ſuffragentur, quia id procedit in licentijs iam expletis, hic autem vna ex dictis licentijs adhuc expleta non eſt, quæ non eſt tam ſtrictè interpretanda, quòd nunquam habeat effectum. Ita Auctor in addit. ſumma tom. 3. cap. 95. num. 12. vbi affirmat ita debere intelligi à ſe dicta to. 3. q. 6. art. 1.

Bullar. orac. 2. Pauli. 3. pag. 869.

32. Licentia facta Abbati ad accedendum ad monaſteria Monialiũ extenditur ad ſocium, ibid. art. 2. idem in ſimili docet Sanchez li. 6. decalog. cap. 16. num. 47. & probat argumento capit. licet, de priuilegij in 6. vbi conceſſo alicui ingreſſu ad audienda diuina tempore interdicti, cenſetur quoque conceſſus ingreſſus comitum decentium, quia aliàs priuilegium redderetur inutile, vt notat gloſſa ibi, verbo non debent.

33. Intrantes, & admittentes in monaſteria Monialium profitentium obedientiam, paupertatem, & caſtitatem coniugalem ſecũdùm regulam approbatam à Sede Apoſtolica, licèt iuxta ſtatuta ſui ordinis promittant caſtitatem abſolutam, non incurrunt pœnas Concilij, & conſtitutionem Pij Quinti, & Gregorij XIII. quia votum caſtitatis, quod emittunt non eſt ſolemne, ſed ſimplex, cùm non promittant ex vi regulæ, ſed ſtatuti ſui ordinis, ac ideo non ſunt propriè, & verè religioſæ, & conſequenter eorum monaſteria non comprehenduntur ſub decreto Concilij de obſeruanda clauſura, to. 1. quæſt. 44. art. vltimo ad finem, & citato loc. addit. ſum. n. 15. de quo Sanch. lib. 6. decalog. c. 15. num. 10. & ſeqq.

Ampliatur doctrina ex mẽte Auctoris.

34. An autem Fratres Minores intrantes dicta monaſteria Monialium profitentium votum ſimplex caſtitatis coniugalis, vt ſunt aliquæ Tertiariæ, & Commendatariæ Ordinum Militariũ, ſint tranſgreſſores ſuæ regulæ de non intrãdo Monaſteria Monacharũ, vide Port. in addit. *ad addit. dubiorũ regularium verbo, clauſura Monialiũ n. 2. & 3. & Cordub. ſuper reg. c. 1. q. 2. pun. 1. §. ſed his non obſtantibus, in fine*, vbi reſoluit, quod non eſt prohibitum dictis fratribus ex vi ſuæ regulæ intrare ad loca interiora domorum, vbi viuunt mulieres honeſtæ collegialiter, quæ non ſũt propriè religioſæ, neque ſunt monaſteria religioſarum, ſeu monialium propriè dictarũ ſub regula canonicè profitentiũ, aut viuentiũ, quamuis ſint, aut dicantur Beatæ, ſeu Biſochæ, & reddit rationem, quia non ſunt propriè monaſteria monacharum, de quibus agitur in dicta regula. Quod optimè quadrat dictis Tertiarijs, & Commendatarijs, quæ propriè non ſunt religioſæ, & conſequenter earum monaſteria nõ poſſunt propriè dici monaſteria monacharum, ac per conſequẽs non eſt prohibitus ingreſſus ad illa dictis fratribus minoribus in ſua regula. Quod ex doctrina, & mente Auctoris vbi ſuprà deducitur, idq; verius, & probabilius iudico, quidquid in oppoſitum dicat Port. vbi ſuprà, & in praxi ſeruatur in monaſterio Commendat. S. Iacobi, quod vocant, ſancti Spiritus, apud Salmanticam, in quo ego aliquãdo cum meo ſocio intraui ad viſitandam quandam ex illis Dominis infirmam, vbi etiam moris fuit fieri quandam proceſſionem in mane feſti Corporis Chriſti per clauſtrum conuentus, ad quam intrabant ſæculares, & religioſi, omneſque alij indifferenter intrare volentes. Vide Sanchez *dict. cap. 15. num. 14. & 15* vbi docet mulieres in congregatione viuentes, ſi non ſunt ſolemni voto profeſſionis adſtrictæ, non teneri ad clauſuram, quo innuit non eſſe verè religioſas, nec earum monaſteria eſſe Monacharum, ac proinde in illa

omnibus ingredi licere tanquam clauſuram non habentia, ergo ſi omnibus id licet, etiam fratribus minoribus idẽ vtique fas erit, vide Villalob. loco infrà proximè citando num. 8. & 9. vbi ait, neceſſariam eſſe ad hanc clauſurã non ſeruandam, conſuetudinem legitime præſcriptam.

35. Porta, qua clauditur clauſura monialium, duplici ſera obfirmanda eſt, ex decreto Eugenij IV. altera ab intus, cuius clauis ſit apud Abbatiſſam altera deforis, cuius clauem conſeruet. Confeſſor, ſeu Vicarius. Nec licet habere oſtium, per quod ex monaſterio egrediantur Moniales ad Eccleſiam exteriorem ſæcularibus communem, ſed omninò muro obſtructum ſit. Imò nec poſſunt egredi à ianua clauſuræ monaſterij ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua patere ſolet aditus ſæcularibus, ex Gregorio XIII. in ſua conſtitutione. Qui modus ſeruandi clauſuram iam iam ante Cõcil. Tridentinum, & dictas conſtitutiones Apoſtolicas obſeruari ſolebat apud Clariſſas ex Vrbano IV. in earum regula, ad quam clauſuram tenentur ex voto, & ab illo nullo pacto egredi poſſunt, niſi in caſibus ab ipſo Vrbano poſitis in regula, & ſtatim dicendis, *tomo 1. quæſt. 49. art. 1.* Idem docent attento motu proprio Gregor. XIII. Sanchez *lib. 6. deca og. cap. 15. num. 6. Villalobos 2. par. ſummæ tract. 35. diff. 44. num. 6.*

36. Caſus poſiti ab Vrbano IV. in regula S. Claræ, in quibus Moniales poſſunt egredi à clauſula ſunt ſex. Primus eſt ineuitabilis, & periculoſa neceſſitas, vt incendij, incurſus hoſtilis, ſeu alicuius conſimilis. Secundus eſt, quando Moniales mittuntur à ſuperiore cauſa plantandi, vel ædificandi, aut reformandi aliquod monaſterium ordinis. Tertius cauſa regiminis, quando ſcilicet aliqua Monialis mittitur, vt munus Abbatiſſæ gerat apud alterum monaſteriũ. Quartus, cauſa correctionis, quando ſcilicet aliqua monialis non poteſt tutò corrigi in ſuo monaſterio ob timorẽ cognatorum, vel ob aliam cauſam moraliter vrgentem. Quintus, cauſa alicuius valde euidentis, & grauis diſpendij euitandi, vt ſi monacha aliqua ſit infirmitate contagioſa infecta, & timetur magnum periculum, vel ſcandalum Communitatis. Sextus, quando de mandato ſuperioris totus conuentus ad monaſteriũ aliud ſe transfert. in quib. caſibus expectanda eſt ſuperioris licentia, niſi ſit periculum in mora, tunc enim exiſtente conuentu in communi periculo, poſſunt Moniales ex præſumpta prælati licentia exire, dummodo ſe transferant ad locum aliquem honeſtum, & competentem, in quo quantum commodè fieri poterit, clauſæ morentur, quouſque eiſdem de monaſterio prouideatur, ibid. artic. 1. & 2. de quo latè Sanchez *dict. cap. 15. à numer. 38 vſque ad 54.*

37. Dicti caſus non ſunt reuocati à Pio V. in ſua conſtitutione, cuius diſpoſitio extenditur ad alios ſimiles caſus habentes eandem rationem, quales ſunt numerati a prælato Vrbano IV. qui legitimas ſatis cauſas ab ipſo approbatas præ ſe ferunt, iuxta decretum Concilij Tridentini permittentis exitum à monaſterio ex legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, & ſpecialiter quantum ad caſum ſextum ordinat vt ſuperiores Monialium curent, monaſteria extra mænia vrbis, vel oppidi conſtituta intra vrbes, & oppida reducere, ſi ita expedire videbitur, ibidem art. 5. Idem docent Nauar. comment. 4. num. 48 de regularibus, Azor. to. 1. inſtit. moral. lib 13. cap. 8. quæſtio. 1. ad finem, Sorbus in annotat. ad Compẽd. Mendic. verbo, ingreſſus monaſteriorum Monialium num. 6. §. & ſic etiam, quos, & alios refert Sanchez dict. ca. 15. num. 37. idem docet Villalobos 2. part ſummæ tract 35. diff. 45. num. 3.

Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de regul.

38. Quantum ad ſecundùm caſum, quando ſcilicet mittuntur moniales cauſa ædificandi, ſeu fundandi aliud monaſterium, Iulius II. apud Bullariũ inter viuæ vocis oracula conceſſit, quod moniales primæ regulæ S. Claræ poſſunt transferri ad ſecundam, pro conſtructione alicuius monaſterij. Et quantum ad tertium caſum obſerua, quòd non ſolùm poteſt egredi à clauſura

Bullar. orac. 7. Iulij 2.

ſura

ſura quædam Monialis, vt ſit Abbatiſſa alterius monaſterij, ſed etiã, vt habeat aliquod aliud officium pertinens ad bonum regimen conuentus, puta vt ſit Magiſtra nouitiarum, vel vt habeat cuſtodiam portæ, aut Rotæ, & pro hoc exitu neceſſaria eſt licentia Papæ, vel legati ipſius, & non ſufficit licentia ſuperioris, ex declaratione Cardinaliũ, quam refert Auctor in addit. ſummæ tom. 3. cap. 3. num. 2. & Marzilla ſuper Concilio Trid. lib. 1. cap. 25. tit. 2. §. ex alio, pag. 41. Quo loci Auctor oppoſitum videtur tenere eo, quod reſoluerat dict. art. 5. addit enim, quòd ſuperiores petentes hanc licẽtiam à Papa, vel ab eius legato debent ſupplicare, vt exprimatur in illa, quòd peracto officio dicta Abbatiſſa cum ſocijs poſſit ad ſuum monaſterium reuertere. Sed iterum *dict. tom. 3. cap 96. n. 4.* affirmat, quòd non eſt neceſſaria licentia Papę, ſed ſuperioris tantùm, quod puto (ni fallor) ſeruari in praxi, non obſtante dicta declaratione Cardinalium. De quo Portel. *in addit. ad dubia regular. verbo, Moniales, nu. 3. Villalobos 2. part. ſummæ tract. 35. diff. 45. nu. 9.* vbi aduertit quòd non eſt neceſſaria noua licentia Papæ, vel Nuncij, vt peracto officio Abbatiſſa cum ſocijs ad ſuum monaſterium reuertatur, quia id conſequens eſt ad priorem licentiam, vide etiam Sanchez lib. 6. capit. 15. num 45. 46. & 47. & de caſu in curſus hoſtilis agit ibidem num. 44. & de caſu correctionis num. 48. & cap. 9. numer. 6. de quo etiam Miranda de Monialib. quæſtione 3. art. 2. & 3.

Elucidatur ſententia Auctoris.

39. Pius V. in ſua Conſtitutione ſignat tres caſus, in quibus licet omnib. Monialibus, cuiuſcunque ordinis ſint, exire à clauſura, ſcilicet incendium, lepra, & epidemia, ſeu peſtis. Idem iudicium eſt in caſibus ſimilibus, in quibus militat ratio cauſarum ſignatarum à Pio V. videlicet, quando communitas Moniali ũ in maximo, & probabili periculo conſtitueretur, ipſis non exeuntibus, vt tenet communior opinio, ac ideò non poteſt licentiari Monialis ob infirmitaté grauem, quæ in monaſterio curari non poteſt, quando non eſt nociua communitati. In prę fatis autem caſibus requiritur etiam licentia ſuperioris, niſi ſit periculum in mora, vt diximus ſuprà de caſibus poſitis ab Vrbano IV. At ſemper erit neceſſaria licentia ſpecialis, vt Monialis priuata cauſa lepræ vel epidemiæ exeat à clauſura, ibidem art. 3. Quid veniat nomine epidemiæ, vide infrà monialibus, nu. 19. de quo latè Sanch. lib. 6. cap. 15. num. 31. vſque ad 35. & de extenſione ad caſus ſimiles ibi nu. 36. & 37. Miranda queſt. 3. de monialibus artic. 4. & 5. Portel. verb. clauſura num. 18. vſque ad 22.

40. Infirmitas contagioſa, vt Monialibus licentia ad egrediendum concedatur, & debet eſſe contagioſa de perſona ad perſonam, & non de membro ad membrum. Super quo debent prælati caute ſub iuramento interrogare medicos, ne nimium Monialibus indulgere volentes, cauilloſa verborũ ſimulatione faciant ipſas licentiari in caſu non permiſſo, *tom. 3. queſt. 6 art. 3. ad finem.* De quo Sanchez latè ſuprà *num. 34. & ſequent. & numero. 38. vſque ad 43.*

41. Non eſt neceſſaria licentia Epiſcopi, vt egrediatur Monialis ſubiecta regularibus, ſed tantùm ſufficit facultas ſui ſuperioris regularis, non obſtante Conſtitutione Pij V. quæ quantum ad hoc in his Hiſpaniarum partib. per non vſum abolita eſt. Superior tamen debet habere iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſicuti habet Generalis, vel Prouincialis, & ita debet intelligi dicta Bulla Pij V. ibidem d. q. 49. art. 6.

Idem citatis multis docet Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 15. num.* 28. vbi ad finem reprobat noſtrum Auctorem aſſerentem, ad huiuſmodi egreſſum Monialis neceſſariam eſſe licentiam ſuperioris habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quales ſunt Generales, & Prouinciales: dicit enim ſufficere licentiam prelati immediati conuentus, quia hi, inquit, tali iuriſdictione gaudent. Sed falſo nititur fundamento, tum quia dicti prælati locales regulariter non habent eam iuriſdictioné quaſi Epiſcopalem (præcipuè apud

Tuetur ſẽtentia Auctoris.

mendicantes) vnde ſi ea inſigniti ſunt, vt Ciſtercienſes, & Benedictini, extra dubium eſt, poſſe illos ea auctoritate vti: tùm etiam, quia prælatis inferioribus tantùm conceditur poteſtas ad minora negotia, maiora verò reſeruantur prælatis maioribus, quale eſt iſtud, de quo agimus. Et quantum attinet ad noſtram religionem (quando aliud non obſtaret) vſus, & praxis obſeruat hoc, & ſimilia pro Monialibus ad generales, & Prouinciales ſpectare, nec ſcio aliud practicari in religionibus extra dictos Ciſtercienſes, & Benedictinos.

42. Dantes licentiam in caſibus nõ permiſſis, & Moniales indebitè egredientes, & eas comitantes, & recipiẽtes incidunt in excommunicationem ipſo facto reſeruatam Papæ prælati verò, & Moniales contrafacientes priuãtur officijs, & dignitatibus, & inhabiles fiunt ad ea in poſterum obtinenda, ex Pio V. in dicta Bulla: Aduerte tamen, quòd ſeculares illas comitantes, vel recipientes affectu conſanguinitatis, aut amicitiæ, maximè vt tueantur à periculo, exhortando ipſas, vt ad monaſterium regrediantur, non incurrunt dictam pœnam excommunicationis, ſicut nec receptores, & fautores hæreticorum ſimili affectu non manẽt ligati excommunicatione lata in Bulla Cœnæ Domini contra tales, ſecundùm communem opinionem, ibidem art. 7. De quo Nauar. *in manuali ca. 27. num. 561. & comment. 4. de regularib. nu.* 51. Miranda ſuprà art. 7. Portel. ſuprà num. 26. Sanchez *d. cap. 15. num. 71. vſq. 75. Villalob. ea. diff. 45. num. 16.*

43. Prouinciales poſſunt abſoluere religioſos, & Moniales à pœnis ſupradictis, & cum eis diſpenſare, tomo. 1. quæſt. 24. art. 17. Vbi id innuit Auctor, & nos dicemus infrà de diſpenſationibus numero 24. De quo Portel. ſuprà num. 27. Sanchez dict. capit. 15. nu. 76. vſque ad 78. Villalobos num. 17.

N O T Æ.

44. Circa acceſſum ad monaſteria Monialium, de quo ſuprà num. 4. nota, quòd in cap. Monaſteria de vita, & honeſtat. cler. clerici frequentantes monaſteria Sanctimonialium, ſi ab Epiſcopo moniti nõ deſtiterint, ab officio Eccleſiaſtico iubetur Epiſcopus eos ſuſpendere, ſi verò laici ſint, eoſdem excommunicare: quæ cenſuræ non latæ, ſed ferendæ ſunt, vt patet ex textu, ibi, excommunicationi ſubdantur, vt benè aduertit Sanchez *lib. 6. decalogi c. 16. num.* 107. Quid autem intelligatur per frequentiam accedendi ad dicta Monialium monaſteria interdictam in ea Decretali? Variæ ſunt ſententiæ Doctorum, quas refert idem Sanchez, ibidem num. 109 & 110. Auctor dicto art. 4. quæſt. 45. tom. 1. & Nauar. comm. 4. num. 61. verſ. quibus addo, de Regul. arbitrantur, eſſe frequentiam, ter trib. diebus continuis Monialem alloqui. Llamas in methodo curat. in append. poſito ad finem §. 4. dicit eſſe frequentiam, loqui duabus vicib. vna die, vel duabus diebus continuis. Quæ poſterior ſententia placet Sancio num. 111. vbi addit, credere dici frequentiam, quando ſemel ſingulis menſibus, aut ter tribus diebus continuis id fit. Mihi quidem videtur cum Nauarro, & noſtro Auctore hoc relinqui debere prudentis arbitrio, penſatis circunſtantijs perſonarum, rei, ſeu negotij gerendi, ſcãdali, periculi, loci, finis & aliarum ſimilium circunſtantiarum. Sicque ſentiunt Hoſt. in dict. cap. Monaſteria, Io. Andreas, & Cardin. relati ab eodem Sancio dict. num. 110. — Auct. ſententia firmatur.

45. Vbi etiam num. 106. notat, nomine clericorum non comprehendi religioſos, nec clericos in aliqua digni tate conſtitutos, nec Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, quia lex hæc eſt pœnalis, ac ideò reſtringenda. Quod quidem mihi non placet, dicta enim decretalis indefinitè, & illimitatè loquitur de clericis, & licèt ſit materia odioſa, fauore tamen Religionis, &

vitandæ libertatis, & relaxationis in frequentantibus has confabulationes cum fœminis Deo ſpeciali voto caſtitatis dicatis (reſpectu cuius fauorabilis dici poteſt) amplianda eſt, vt in ſimili materia extendũt DD. leges pœnales cõtra generalem iuris regulam. Et conſtat ex traditis à Suarez de legibus, loquens de lege odioſa ſimul, & fauorabili reſpectu diuerſorum, lib. 5. cap. 2. num. 12. & agens de extenſione legis pœnalis ob rationis identitatem, lib. 6. cap. 4. num. 2. De quo etiam Sanchez lib. 3. de matrim. diſp. 42. nu. 4. & lib. 7. diſp. 9. num. 8. vbi oſtendit, leges pœnales, & odioſas ampliandas eſſe in animæ fauorem, & ad euitanda peccata. Legat qui velit ea deſinimus 18. q. 2. & Concil. um Cabilenenſe II. can. 55. 56. & 61. & Concilium Hiſpalenſe II. cap. 11. & refertur cap. in decima actione 18. q. 2. Vbi hæ confabulationes cum monialibus ſtrictè prohibentur, & ad minus limitantur.

46. An autem ſit culpa mortalis accedere ad monaſteria Monialium abſque legitima cauſa, aut illa frequentare? Tradit idem Sanchez ſuprà numer. 119. & 120. vbi reſoluit, ſecluſis alijs circunſtantijs ſcandali, aut mali finis non eſſe culpæ lethalis reum iudicandum eum qui abſque iuſta cauſa, & licentia accedit, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat, iuxta dictum ca. Monaſteria. Et concludit, rariſſimè attentis circunſtantijs extrinſecis frequentantes excuſari à mortali: quia rariſſimè non inde ſcandalum conſurget, & rariſſime deficiet finis aliquis non ita honeſtus. Hæc Sanch.

47. Circa nu. 10. notã, non eſſe iuſtam ingreſſus cauſam, quia aliqui, præcipuè fœminæ ſub ſpecie alicuius muneris neceſſarij in conuentu exercendi ingrediuntur, poſt ingreſſum verò parum, aut nihil faciunt, cum non ſit miniſterium eorum ſtatui conſonum, & hac occaſione per non modicum ſpatium temporis in clauſura demorantur. Nam hoc in fraudem præcepti huius eſſe quis non videt? Verum eſt tamen, quod ſi reuera ingrederentur ad opus neceſſarium monaſterio, quod commode per Moniales exerceri nequit, & in illo occuparentur ad inſtar famularum, & mulierum vilium, quæ ad id alias eſſent ingreſſuræ, benè excuſarentur, quamuis quandam videndi cœnobij curioſitate, vel alia honeſta cauſa, viſitandi ſcilicet aliquam Monialem conſanguineam in ſua cella potiùs ducerentur: quia ex cauſa re vera neceſſaria ingrediuntur, & opus exequuntur. Sed tunc non poſſunt ingredi cum famulis ducentibus, quibus nõ indigent ad miniſterium exercendum, quod per ſe debent facere tanquam famulæ. Ita Sanchez eo. c. 16. nu. 49. Sed Villalob. 1. p. Sum. tract. 35. num. 17. id abſolutè negat, & mihi magis placet.

48. Licitus tamen eſt ingreſſus virorum ad expellẽdum malefactorem, qui monaſterium ingreſſus eſt, nec egredi vult, nec Moniales erunt potẽtes ad eum expellendum, vt tenet expreſſè Auctor to. 1. q. 47. art. 4. in fine, & ſequitur, citato etiam Lamas in meth. curatio. in append. §. 6. Sanchez ſupra num. 57. Vbi addit benè à fortiori licere iudici ingredi ad illum eijciẽdum. Sed nõ licet ibi illius malefactoris confeſſionem excipere, aut illũ captum in carcerem ducere, caſu quo nõ omninò exploratum ſit, ipſum malefactorem non gaudere immunitate Eccleſiæ, ſed tantùm poteſt illum è monaſterio expellere ad aliquod exterius ſpatium Eccleſiæ immunitate munitum, à quo non poteſt eum extrahere. Secus ſi manifeſta res ſit, eum non gaudere Eccleſiæ immunitate, tunc enim de licentia ſuperioris poteſt ingredi ad illum capiendum; vel etiam ſine illa, ſi eſſet periculũ in mora, vel ſi iniuſtè denegetur talis Facultas. Sic tradit Sanchez ſupra nu. 58 qui nũ ſeq. adiungit, licere ipſi malefactori ingredi, vt in ſequentem iudicem euadat, à quo meritò timerab Eccleſia extrahi, nec peccare ingrediendo, ſi fores clauſuræ apertas reperiret: quia ius tuendi vitam, vel vitandi graues pœnas mortis, flagellorum, aut triremium ipſum excuſat. At Monialibus non licet eum admittere, dedecet enim eorum ſtatũ,

honeſtatem, & inſtitutum maleſacto-rem intra clauſuram teneri.

49. Item licita, & iuſta ingreſſus cauſa reputatur admittere in hoſpitiū Monialem in aliud monaſterium tranſeuntem, aut ex iuſta cauſa extra clauſuram exiſtentem, dummodo ſit eiuſdem Ordinis, & inſtituti, & ita id in facti contingentia noſtrum Auctorem conſilium de eo reſpondiſſe, teſtatur Villalobos 2. p. ſummæ tract. 35. diff. 47. num. 27. vbi addit, id non licere, quando ingredi vult, ſolùm videndi interiora monaſterij gratia, vel etiam cauſa animi recreandi, aut Monialis cognatæ inuiſendæ in monaſterio diuerſi ordinis, vt tradit Sanchez dicto cap. 16. num. 10. & num. 67. in fine, vbi eo num. 10. docet, quod quando Monialis eſſet in aliqua priuata domo recuperandæ ſanitatis cauſa, velletque animi recreandi gratia, aut Moniales inuiſendi ingredi monaſterium eiuſdem Ordinis, vel habitus, id vtique liceret, quia talis Monialis non cenſetur extranea, cùm ſit eiuſdem inſtituti. Idemque affirmat, quando iter agendo non eſſet monaſterium eiuſdem Ordinis in eo loco, aut ſi eſſet, Moniales nollent eam admittere, nec reperiretur domus, in qua commodè, & honeſtè, ſeu religioſè pernoctaret, tunc .n. ex ſuperioris illius monaſterij licentia poſſet vtique intra illud in hoſpitium admitti, & eſſet hæc legitima, & ſufficiens cauſa ad id cōcedendum.

50. Circa num. 39. dum reſoluimus non poſſe iuſtè licentiari Monialem ad egreſſum à clauſura, cauſa medendi morbo ita graui, & periculoſo, vt deſperetur ſalus, ea non egreſſa. Idem docent Gutierez lib. 1. Canonic. ca. 14. num. 7. & ſequentibus, qui num. 9. refert Reuerendiſſimum, ac Illuſtriſſimum F. Franciſcum Gonzagæ Archiepiſcopum Mantuanum, cùm eſſet Generalis Ordinis, viſa contraria Nauarri ſententia, & re communicata denegaſſe egreſſus licentiam cuidam illuſtriſſimæ Moniali ob præfatam cauſā idem tradit Thomas Zerola in praxi Epiſcop. par. 2. verbo, Moniales, in fine, in 2. edition. dicens, ſic eſſe deciſum à Sacra Congregatione, quos cum noſtro Auctore dicto art. 3. ſuprà relato, refert, & ſequitur Sanchez *lib. 6. decalog. c. 15. nu. 39. Mir. de Monial. lib. q. 3. art. 4. concluſ. 2. Tortel. verbo, clauſura Monialium, nu. 22.* & eos referens Villalobos ſuprà *diff. 45. nu. 4. & 5.* & addit Sanchez num. 40. nec eſſe licitum ex præfata cauſa egreſſum ad aliud eiuſdem Ordinis monaſterium, cuius aer, ſitus temperies, & alia huiuſmodi ſalubriora, commodioraque iudicatur à peritis medicis ad vitandum illud periculum, quia in hoc caſu commune Conuentus bonum talem egreſſum nō petit, quale requirit Pius V. extra caſus in ſua Bulla exceptos. Ita ex Collectore Mendicant. verbo, clauſura Monialium, caſu 5. Corduba in eius addit. ad finem, §. notandum, quòd determinatio, & ex ſententia Doctorum periſſimorum Scholæ Salmaticenſis reſoluit ipſe Sanchez.

51. Supradictam ſententiam limitat Auctor ea quæſt. 49. art. 2. §. ſecundo colligo, caſu quo monaſterium ſit in loco deſerto, ad quod medici non poſſint ita frequenter, ac morbus petit, accedere: nec tenentur Moniales ex voto ad clauſuram, nec illam ſeruauerant ante Concilij Tridētini decretum: Monialis verò eſt anus, & non vulgaris auctoritatis (fuit enim quōdam Abbatiſſa) & morbus non poteſt benè curari, niſi quotidie à medicis infirma viſitetur. His enim concurrentibus ſufficiens videtur cauſa, vt ex ſuperioris licentia à clauſura egrediatur, non obſtante conſtitutione Pij V. quæ ſic limitanda eſt. Neque obſtat, quòd in hoc egreſſu verſatur ſolā illius Monialis priuata vtilitas, vt contra noſtrum Auctorem tradit Sanchez ſuprà num. 41. ac ideo non videtur caſus ſimilis exceptis à Pio V. Quia ex alio capite verſantur vnà cum lege naturali vitandi periculum ineuitabile mortis, tot ac tales circunſtantiæ concurrentes in hoc caſu, quæ quidē præponderare cenſentur illi iuris rigori. Atque ita huic parti cum Auctore adhæret Villalobos ſuprà nu. 7. vbi nu. 6. antecedenti docet ſententiam Nauar- Tuetur ſententia Auctoris.

ri

Digitized by Google

ri poſſe ſequi in monaſterijs, vbi clauſura ex ſolo præcepto, & non ex voto ſeruatur. Et idem videtur innuere Portel. ſuprà nu. 18. dum ait, licitã egreſſus cauſam eſſe vrgens aliquod vitæ periculum, in quo ratio naturalis dictat, præualere ius naturale vitæ cõſeruandæ præcepto poſitiuo clauſuræ.

52. Vnde aduertit Auctor *dic. q. 49. art. 3. §. ſed aduertendum*, poſſe Generales, & viſitatores Religionum abſtinere à punitione ſuperioris, qui conceſſit egreſſum Moniali ratione morbi periculoſi, ſecutus ſententiam Nauarri, quam tuetur *comment. 4. num. 49. & 50. de Regularibus*, quia iuſtam excuſationis cauſam habet, qui tanti viri auctoritate nixus probabili opinioni adhæſit. Idem docet Sanchez ſuprà num. 42. Villalobos *ea, diff. 45. num. 7.*

RESOLVTIO XXVII.

De Clauſura Monachorum in ſuis Monaſterijs.

1 OMnibus fœminis, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, aut Duciſſis prohibitus eſt ingreſſus in monaſteria virorum ſub excõmmunicationis latæ ſententię pęna Papę reſeruata, ex Bulla Pij V. & Greg. XIII. apud Bullarium. Prælati verò, & religioſi eas introducere, vel admittere præſumentes, vltra excommunicationem latam ipſo facto à Gregorio, manent priuati ab officijs, & inhabiles ad alia in poſterum obtinenda, ſuſpẽſique à Diuinis. Hoc tamen non comprehendit Reginas, Principiſſas, & Regum filias *tom. 1. qu. 48. art. 1. & 2. vide ſup. de clauſura Monialium nu. 20.* De quo Sanch. *lib. 6. Decalogi cap. 17. nu. 2. vſque ad 6. & num. 37. & duobus ſequentibus*, Cruz, & Villalobos ſtatim citandi.

Bull. Bul. 18. Pij V. & Bul. 40. & 41. Gregor. 13.

2. At prælatus Gregorius XIII. in dicta Bulla 40. excipit à prohibitione ingreſſus in clauſuram Monialiũ fundatrices monaſteriorum, dotatrices, ſeu altrices, necnon coniuges, & filias Comitum, Marchionum, Ducum, & ſuperioris gradus Principum. Vnde cũ exceptio firmet regulam in contrariũ, omnes aliæ mulieres, quantumuis nobiliſſimæ prohibentur ingredi dicta monaſteria Monialium. Vide dict. art. 1 §. circa quam, vbi Auctor agit de ingreſſu fundatricum in clauſurã virorum, & reſoluit pro Ordine Minimorum, Gregorium XIII. conſultum reſpondiſſe, non cenſeri derogatum per Bullã Pij V. ſuæ Regulæ conceſſioni, quoad fœminas ſtirpes regiæ, & fundatrices.

Idem docet Sanchez ſuprà num. 7. vbi in fine addit, idem quoque dicendum eſſe de quacunque Religione habente ſimilem regulæ conceſſionem, ſecus non poſſunt admitti dictæ fundatrices. Idque ſatis indicat Auctor in expoſitione motus proprij Pij V. de quo in explicat. Cruciatę ad finem nu. 3. dicendo, ideò ipſum Pium V. declaraſſe Duciſſas, Marchioniſſas, & Comitiſſas, quia hæ ſolent eſſe fundatrices, ne putaret quiſpiam licitum eſſe fundatricibus ingredi dicta Monaſteria. Poſſunt verò ingredi dictæ fundatrices, & reginæ, ac regum filiæ decẽter comitatæ ſolitis ancillis, vt etiam tradunt F. Ioannes à Cruce *in Epitom. lib. 1. cap. 5. dub. 1. concl. 1. in fine*, Villalob. *3. part. ſum. tract. 5. diff. 35. nu. 4.*

3. Omnibus mulieribus licet ingredi clauſtra Monaſteriorum pro audiẽda Miſſa, concione, aut alijs Diuinis Officijs, vel quando fit aliqua proceſſio, aut funus, ac etiam ſuffragia pro defunctis, dummodo officinas interiores non penetrẽt. Quando autem Verbum Dei in Eccleſia proponitur, ſi cõmodus non ſit ingreſſus, & egreſſus per portam principalem, poſſunt ingredi, & egredi per oſtium clauſtri recto tramite ad portam qua de Monaſterio exitur, vt declarauit Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, ibi. ar. 3. De quo Sanch. ſup. n. 22.

Digitized by Google

Bul. 6lac. 2. Pij V. in princ.

4\. Caueant tamen prælati, ne aliqua fiat proceſſio extraordinaria, vt illius occaſione mulieres dicta loca Monaſteriorum ingrediantur, id enim videtur in fraudem legis: nam Pontifex in ſua declaratione tantùm prætendit ſcrupulos remouere, & non præbere relaxationis motiuum. Caſu autem, quo ob malum finem admittantur prætextu dictæ proceſſionis, nec ingredientes, nec admittentes incurrunt pœnas dictæ Conſtitutionis, quia Eccleſia nõ iudicat de occultis, quidquid ſit de eorundem peccato. Nec debent ſtatim finitis Diuinis Officijs à Clauſtro eijci, ſed tempore moraliter cõgruo poſſunt ibi moram facere, ibidem d. art. 3. §. circa quam, vſque ad finem. Idem docent Sanch. ſup. n. 23. & 24. & n. 28. & 29. Villalob. ſuprà, nu 12. & 14.

5\. Portel. in Additionibus ad dubia Regularia, verb. clauſura Monachorum numer. 6. §. Scio, impugnare contendit rationem proximè adductã à noſtro Auctore, qua nititur ad probandum non licere prælato localì Cõuentus facere aliquam proceſſionem extraordinariam, vt illius occaſione mulieres clauſtrum ingrediãtur, quia, inquit, Pontifex tantũ prætendit ſcrupulos remouere, & non præbere relaxationis incentiuum. Hanc igitur rationem volens impugnare Portel. ait, nam in proceſſione extraordinaria non datur talis occaſio peccati, libertatis, & relaxationis, cùm intrent multæ fœminæ, ac viri, imò maior occaſio libertatis, relaxationis, & abuſum dari poteſt, quando fœmina intrat ad audiendam Miſſam priuatam, quam poſtulat ſibi dici in clauſtro, quod licitum eſſe, conceſſit ſuprà Rodriquez, ergo licita erit ſimiliter proceſſio extraordinaria, in qua minor occaſio eſt relaxationis, libertatis, ſcãdali, & abuſus, vt patet. Præterea, addit idem Portel. argumentor ad hominem, nam ſi idem Rodriquez ait, poſſe prælatum facere ſecundam vnã proceſſionem veſperè, vt mulieres intrent ad videndum clauſtrum, etiamſi manè facta fuerit iam alia proceſſio, & illa proceſſio facta veſperè eſt inſolita, & voluntaria ad libitum, ſolumque vt videatur clauſtri ornatus, cur non poterit idem prælatus facere extra feſtum, aliam proceſſionem inſolitam, vt videatur fabrica templi? Hæc Portel. contra fundamentum noſtri Auctoris.

Sed facillimò negotio poteſt huiuſmodi impugnationis iaculum recudi, ac retorqueri, nam maior libertatis occaſio poteſt ſumi, quando in proceſſione extraordinaria intrent mulieres, & viri, quàm quando intrat nobilis, quædam fęmina audiendam ſacrũ in clauſtro, quia ſi ſemel licitè cõceditur fieri quandam proceſſionem extraordinariam, & inſolitam, inde aditus, ſeu porta aperitur ad faciendam aliam, & aliam, & plures proceſſiones toties, quoties ad libitum voluerint prælati, quod magnæ libertatis, relaxationis, & abuſuum non poſſe motiuũ gignere, quis non videt? Præterea quando Papa aliquid indulget abſolutè dicendo, toties, quoties, adhuc vſum prudẽtem, & rationabilem tantùm cõcedere cenſetur, idque ratio, & æquitas dictat. Vnde quando concedit, & permittit mulierũ ingreſſum ad clauſtra Monachorum cauſa proceſſionis, id debet intelligi, iuxta mentem præſumptam concedentis, qui ſi ſuper hoc rogaretur, procul dubio reſponderet, nõ eſſe ſuæ intentionis dare tam amplam facultatem ingrediendi, niſi in diebus, quibus ex more Eccleſiæ, vel Religioſis ſolet fieri proceſſio. At diuerſa ratio militat in fęmina ingrediente clauſtrum ad audiendam Miſſam, quam facit ibi pro ſe celebrari, maximè ſi eſt nobilis, nam hæc intrat aſſociata honeſtis, & ſolitis ancillis, & clientibus, & ad rem ſacram ſolitam quotidiè fieri, & cùm aliquoties eueniat eſſe in clauſtro aliquod ſacellum, vel altare dicatum alicui ſancto, vel in quo iacẽt ſepulti maiores dictæ fęminæ, ſufficiẽs moraliter videtur hæc cauſa deuotionis ad illum Sanctum, vel celebrandi Miſſas, & officia pro ſuis defunctis, vt huius intuitu poſſit ingreſſus talis permitti. Sic debet intelligi, & explicari doctrina Auctoris d. art. 3. vt ipſe apertè explicat in explicat. cruciatæ ſuper dicta Bulla Pij V. num. 4. 15. & 16.

Ne-

Neque obſtat argumentum ad hominem adductum pro confirmatione ſuæ ſententiæ à Portel, nam ex dictis facilè patet ſolutio, ibi enim nu. 20. expreſſè loquitur de proceſſione ſolita fieri apud quoſdam Conuentus in Hiſpania in feſto corporis Chriſti, in quibus non ſolùm manè, ſed etiam veſperè ſolet fieri proceſſio, vt omnes commodè videãt ornatum clauſtri, & laudem reddant Domino. Vnde reſoluit Auctor, quòd ad hunc finem poteſt fieri altera proceſſio ad veſperum, vt mos eſt fieri apud inſigniores Conuentus Salmanticæ, vnde perperam intelligit Portel dictum noſtri Auctoris de proceſſione inſolita, & ad libitum facta veſperè. Cũ noſtro Auctore tenet Villalob. 2. *part. ſum. tract. 35. diff. 35. num. 12. citans Sorbo Capuccin. in addit. ad Compend. pagin. 364. num. 7. Ioan. Cruz in epitom. libr. 1. c. 5. concluſ. 3. ad finem*, idèm docet Sanchez *dict. cap. 17. num. 23. & 24.*

6. Prælati ſuperiores poſſunt abſoluere à prædictis pœnis, & diſpenſare cum Fratribus admittentibus mulieres intra clauſuram, ex animi ſimplicitate, bona fide, & ſine dolo, vt conceſſit Gregorius XIII. *ibid. dict. art. 1. & quæſt. 24. art. 17. tom. 1.*

Idem docent Cruz in epitome lib. 1. cap. 6 dub. 15. concluſ. 6. Portel verb. clauſura Monialium nu. 27. Villalobos d. diffic. 35. num. 19. Sanchez eo cap. 17. num. 41. & 42. vbi num. 43. Addit, poſſe excommunicatum, vel ſuſpenſum abſolui in foro cõſcientiæ, virtute Bullæ cruciatæ, vel priuilegiorum Religionum, quamuis cenſuræ illæ iam deductæ ſint ad forum contentioſum. Quia, inquit, in dicta Bulla, & priuilegijs ea facultas conceditur illimitatè, & ſine vlla reſtrictione, & huius ſententiæ fuiſſe, ait, noſtrum Auctorem in addit. ad cruciat. §. 9. numer. 94. licèt olim aliud ſenſerit in expoſit. dicti motus proprij numer. 34. Sed reuera in dicto loco addit. tantum agit Auctor de abſolutione excommunicati nominatim, cui eam poſſe impendi, etiam in foro exteriori, dummodo parti ſatisfiat, aut detur cautio de ſatisfaciendo, ibi reſoluit. Et nullum verbum facit de ſuſpenſione, in qua abſoluenda cùm ſit diuerſa ratio, loquendo in terminis dicti motus proprij, aliud dicendum eſt cum Auctore dict. numer. 33. vbi tandem docet, poſſe abſolui ab iſta ſuſpenſione Regulares per ſuos prouinciales in vtroque foro, ſiue ea ſit publica, ſiue ſecreta, eo quòd habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ad inſtar Epiſcoporum, qui id poſſunt, quando ſuſpenſio non eſt reſeruata Pontifici. Additque Auctor ibid. numer. 35. non poſſe Confeſſores abſoluere ab inhabilitate ad officia contracta ex tali admiſſione fœminarum intra clauſuram conuentus, virtute cruciatæ: bene tamen virtute cuiuſdam magni priuilegij Eugenij IV. conceſſi Minoribus, vt religioſi poſſint ſemel in vita abſolui ab ea, & ſimilibus inhabilitatibus ad officia ordinis per confeſſores à prælatis deputatos. De quo vide Ledeſma 2. p. quarti q. 28. art. 1. fol. 353. Henriq. lib. 8. de Euchariſt. cap. 40. numer. 4. & lib. 7. de indulgent. cap. 13. num. 2. Couar. cap. alma mater, 1. p. §. 11. num. 16. Sotum in 4. diſt. 22. art. 3. §. primus eius caſus, quos refert, & ſequitur Sanchez *dict. nu. 43.* qui ad idem *dict. lib. 6. ca. 15. num. 76. Portel in addit. ad dub. verb. clauſura Monachorum, nu. 7. in fine, & verb. Abbas, num. 2. & ſeqq.* Vbi cum Auctore tenet, & limitat, niſi delictum ſit deductum ad forum contentioſum.

Exponitur vera ſentẽtia, & mens Auctor.

7. Attento iure communi licitè poteſt Monachus à ſuo monaſterio exire cum licentia prælati Conuentualis, iuſta ad id exiſtente cauſa ab ipſo prælato iudicanda; iure autem ſpeciali maior cauſa requiritur, v. g. pro charthuſiano. Vnde erit peccatum mortale frangere clauſuram, quæ de iure communi obligat Regulares, quando fit cum contemptu regulę, & profeſſionis, & tranſgreſſione præcepti ſpecialis ſuperioris, vel cum notabili ſcandalo, aut damnó monaſterij, tom. 1. quæſt. 50. articul. 1. de quo Nauarr. *in cap. ſtatuimus, numer. 35.* Villalob. *dict. tract. 35. diff. 36. num. 1.* Portel *in addit. ad dubia num. 1.*

8. Monacho non licet ſine licentia ad ſuperiorem accedere, ex Con-

cilio

Trident. ſeſſ. 25. cap. 4. de reg. cilio Tridentino, niſi accedat quaſi appellando à grauamine illato à prælato inferiori, quo caſu à culpa mortali excuſatur, cùm propria defenſio ſit de iure naturali, & ita declaratum fuiſſe à ſacra Congregatione teſtatur Auctor. ſe accepiſſe à quodam religioſo grauiſſimo diffinitore Generali Ordinis *ibid. art. 2. & quæſt. 29. art. 2. & quæſt. 30. art. 3. tom. 1.* de quo Nauar. *in cap. non dicatis 12. quæſt. 1. num. 61.* & nos diximus ſuprà *reſolut. 10. num. 3. & 13.*

De Monacho exeunte à clauſtro animo audiendi leges, vel Phyſicam, vide infrà *de Monachis num. 15.*

RESOLVTIO XXVIII.

De Commendatarijs Militiarum.

1. COmmendatarij Militares tanquam perſonæ Eccleſiaſticæ gaudent priuilegio canonis, & fori ex Pio IV. pro ordine ſancti Ioannis Baptiſtæ, & Gregorio XIII. pro ordine ſancti Iacobi. Vnde non licet iudicibus ſæcularibus cognoſcere de eorum cauſis, eo quòd ſint exempti à iuriſdictione ſæculari. Praxis obſeruat, quòd cauſæ criminales horum Commendatorum ſuis iudicibus conſeruatoribus remittantur per Regios Conſiliarios, declarando nullam vim inferre excommunicando iudices ſæculares, nec ipſos iudices ſæculares vllam vim inferre, nõ admittendi appellationem, etiã in grauibus delictis, vſquequò inhibeãtur. Verum eſt tamen ſecundũ aliquos, quod in cauſis ciuilibus, & in his, in quibus deliquerint, reſpectu officiorũ Rectorum, Correctorum, Magiſtratuũ, aut aliorum, quæ ab ipſis adminiſtrantur, tanquam merè ſæcularibus, & in delictis grauibus, ratione quorum priuilegium fori amittunt, apud iudicem ſæcularem poſſunt conueniri. *tom. 2. q. 2. art. 2. & qu. 62. art. 13. & tom. 1. q. 13. artic. 2. §. ex qua Bulla.* de quo Bobadilla *lib. 2. politicæ cap. 19. num. 12. Auendanno in cap. 2. num. 11. ad finem 2. p. Perez in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordinamenti column. 1319.*

Azor *inſt. moral. tom. 1. libr. 13. c. 3. §. tertio quæritur*, reſoluit dictos Cõmendatarios coniugalem caſtitatem tantũmodo promittentes clericorum immunitate gaudere in his, quæ Romani tribuere Pontifices, in cęteris non item. Idem abſolutè tradit Mota *libr. 2. confirm. Ordin. S. Iacobi cap. 1. §. 8. probat. 6. num. 6. & 7. & §. 9. probat. 7. numer. 1. & ſeqq.* atque idem tenet Nauar. *de redditibus num. 55. & 56. & in apologia numer. 15. & 16. Graffis lib. 2. deciſ. aurearũ num. 33.*

2. Iudices ſæculares vt poſſint inhiberi à cognitione cauſarum horum Commendatorum Militarium, neceſſe eſt, quod conſtet ipſos eſſe legitimè, & expreſsè profeſſos reſidentes in Conuentibus Ordinis, nec ſufficit deferre habitum Religionis, vt reputentur profeſſi, & gaudeant priuilegio fori, etiã ſi geſtent per annum, & diem, nam hęc tacita profeſſio iuxta mentem Concilij in Monachis intra clauſtrum commorantibus, & in actibus profeſſorum exercitatis tantum admittitur, *ibid. art. 4. d. qu. 62.* de quo Bobadilla vbi ſuprà *num. 17.* Trident. ſeſſ. 24. cap. 11. de refor.

3. Dicti commendatarij occidentes clericum perdunt priuilegium fori, & tanquam merè ſæculares poſſunt puniri à iudice ſęculari, etiam ſi poſt patratum occiſionis crimen profeſſionem fecerint. *ibid. artic. 15. de quo Bobadilla vbi ſuprà num. 24. fol. 1144.*

4. Frangentes autem pragmaticas Regias non ſunt conueniendi pro pœnæ ſolutione, aut condemnandi, niſi coram ſuo iudice conſeruatore, iuxta veriorem ſententiam, qui pœnam à pragmatica taxatam contra ipſos Cõmendatores ad vnguem exequi debet *ibid. art. 16.* De quo Salzedo *in practic. cap. 55. pag. 202. verſ. ex quibus*, Iul. Clar. *in pract. §. fin. q. 36. num. 26.* Bobadilla vbi ſuprà *num. 26. fol. 2144.*

5. Commendatorum exterorum regnorum priuilegia, & indulta ex imi-

nanda

Digitized by Google

manda ſunt, quòd ſi ſint localia pro ſolis Prouincijs, & Regnis, in quibus eorum Religiones Militares ſunt inſtitutæ, extra illas non fruuntur dictis priuilegijs, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ſicque coram iudicibus ſecularibus locorum, vbi contraxerint, aut deliquerint, optimo iure poſſunt conueniri, & ſententia condemnatoria contra illos poteſt executioni mandari, nõ obſtante declinatoria iuriſdictionis intra annum fatalem, & miſſione litterarum, & cenſurarum à ſuo iudice conſeruatore, maximè ſi extra taxatas dietas eas expedierit. *ibid. artic. 17.* De quo Conat *lib. 1. pract. cap. 11. numer. 5. & 6.* Greg. López *in lib. 2. tit. 7. part. 3. verb. otros Religioſos.*

6. Confratres ordinis D. Ioannis portantes mediam Crucem albam dictam, Than, reputantur vt merè ſeculares ſine regula, & cum ſuis conſ.s, & vxoribus viuentes, ac perconſequens non gaudent priuilegio fori, nec à tributis ſunt exempti. ibid. art. 18. de quo Azeuedo in lib. [illegible] num. final. lib. 6. recopil. Bobadilla libr. 2. polit. cap. 18. num. 232. vide Sanch. *lib. 7. decal. cap. 8. nu. 40.* vbi agit de Fratribus Ioannis de Deo, an poſſint teſtari.

7. Reges Hiſpaniarum ſunt perpetui magiſtri, ſeu adminiſtratores Militiarum S. Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ cum omnibus ſuis iuriſdictionibus, redditibus, iuribus, obuentionibus, & vniuerſis pertinentijs ſuis, ex vnione perpetua, & incorporatione facta per Adrianum VI. Carolo Imperatori, & eius ſucceſſoribus Regibus Caſtellæ, & Legionis tom. 3. quæſt. 34. art. 11. De quo Mota *lib. 1. de confirm. Ordin. S. Iacobi c. 4. §. 36.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 21. de regul.

8. Propriè tamen non ſunt Magiſtri dicti Reges, non enim faciunt profeſſionem alicuius ordinis ex dictis Militaribus, iuxta decretum Tridentini, neque afferunt habitum illius, ſed ſunt tantùm adminiſtratores. *tom. 2. q. 122. art.* vide infrà *de elect. Prælatorum numer. 22.*

9. Dicti Commendatarij Militares tenentur de redditibus commẽdarum pauperibus erogare, ſicut de bonis Eccleſiaſticis, iuxta diſpoſitionem ſuæ regulæ. nec licet illos expendere abſque peccato, niſi in ea, in qua regula, quam profeſſi ſunt, iubet impendi. *tom. 2. qu. 57. ar. 5.* de quo *Nauar. in Apolog. de Redditib. Eccleſ. q. 1. monito 38. 55. & 61. nu. 18.* & *de redditibus q. 1. num. 95. & 96. & q. 3. nu. 30. & 31.* *Mota in lib. inſtruction. Commendatar. tendent. ad perfectionem cap. 4. §. 4. num. 50.* Quidquid in oppoſitum contendant Azor vbi ſuprà *cap. 4. §. 6. quæritur, & Sánchez libr. 7. decalog. cap. 8. num. 29.*

10. Commendatores S. Ioannis vulgo, Maltenſes, nuncupati, ſunt verè religioſi tria vota eſſentialia profitentes, gaudentque priuilegio Canonis, & fori, & per eorum profeſſionem dirimi matrimonium ratum non conſũmatũ, tenent plures, tanquam indubitatum, quia hi promittunt ſolemniter obedientiam, paupertatem, & caſtitatem abſolutam, & non coniugalem. Aliorũ verò ordinum Militarium equites, ſeu commendatores ſunt religioſi, non abſolutè, & ſimpliciter, ſed religioſi Militares tria vota ſubſtantialia, obedientiam, paupertatem, & caſtitatem coniugalem, ſecundùm ſui ordinis regulam promittentes. Vnde per eorum profeſſionem non ſoluitur matrimonium ratum. *tom. 1. q. 1. art. 7. & tom. 3. quæſt. 1. art. 6.* de quo Corduba *in ſumma qu. 143 in fine, & quæſt. 178. Nauarr. de regularibus lib. 3. conſil. 12. p. 242. & tit. de conuerſ. coniugatorum conſil. 3. pag. 296.*

Idem docent Miranda tom. 1. Manual. quæſt. 27. artic. 6. Azor vbi ſuprà cap. 6 §. 4. quæritur, Sanchez ſuprà nu. 35. vbi docet hos equites D. Ioannis poſſe teſtari, & poſſe ſuccedere in maioratũ, ſicut & alios commendatarios, qui vxorẽ ducere poſſunt, tradit dict. lib. 7. cap. 15. num. 5. & 50. & Mota ſuprà lib. 2. cap. 2. §. 18. numer. 3. vbi agit de poteſtate teſtandi commendatorũ coniugatorum. Vide apud Bullarium bullam exemptionis, & confirmationis Militiæ Sancti Iacobi de la eſpata. Bullar. bulla 3. Alex. III.

11. Commendatarij coniugati in Caſtella, & Portugallia dominium habent diſpenſatiuè fructuum iam perceptorum de ſuis commendis, & eorum,

quæ

quæ ſua induſtria acquirunt, ex vſu, & conſuetudine antiqua Apoſtolicis priuilegijs roborata, ac proinde poſſunt ea licite inter liberos diſtribuere, inſtituere de illis maioratum, ac teſtari; ſed pro maiori conſcientiæ ſecuritate facultatem teſtandi illis conceſſit Gregorius XIII. apud Bullarium tomo 3. quæſtion. 29. artic. 7. de quo Molin. 2. 2. tract. 2. diſput. 14. col. 772. alter Molina *de primogenijs Hiſpan. lib. 2. cap. 9. nu. 69. vide infra de teſtament. num. 7.*

Bullar. bull. 35. Gregor. XIII.

Ad quod Azor vbi ſupra cap. 5. in principio, & capit. 4. in fine, Sanchez lib. 7. decalog. capit. 8. num. 2. vſque ad 38. vbi latè agit de voto paupertatis equitum militarium, & num. 32. docet ludentes cum his commendatarijs non teneri parta in ludo reſtituere, ex Alcozer *de ludo cap. 39. Mota lib. 2. de confirm. ordin. S. Iacobi cap. 2. §. 18. num. 11.* ait, hos milites habere tantùm vſum: & ad miniſtrationem bonorum. Et idem repetit eodem lib. 2. capit. 2. §. 26. num. 8. ſed ſibi ipſi contradicit, nam eodem §. 18. num. 3. ſupra num. 11. proximè citato dixerat, quòd nec ſummus Pontifex à Commendatarijs coniugatis fortè auferre poſſit poteſtatem teſtandi de bonis patrimonialibus, & ſua induſtria acquiſitis, quia per ſuam profeſſionem, inquit, à ſe non abdicant dominium eorum bonorum.

12. Anniuerſaria, & oblationes Eccleſiarum pertinentium ad ordines Militares, non pertinent ad commendatores, ſeu Præceptores Militiarum, ſed ad Vicarios, & Rectores illarum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quarum perceptiones tantùm ex Apoſtolica diſpenſatione ipſis commẽdatarijs conceduntur, *tom. 1. quæſt. 36. art. 7.* de quò vidē Nauarr. *in Apolog. de reddit. num. 15. vſque ad* 18. Mora, *dict. l. 2. capit. 1. §. 10. numer. 9.* Sed non placet quod ibi docet oblationes pertinere ad Commendatores, ea enim deberi ſeruientibus altari, ius, & ratio dictat. De quo etiam Aluarus Valaſcus *lib. 1. Conſult. conſul. 14.*

De clericis Militaribus extra clauſtrum viuentibus ex legitima licentia, & beneficio inſeruientibus, eoſque poſſe teſtari, dummodo quotannis inuentarium bonorum tempore præfixo ſuperiori, ſicut alij commendatarij, præſentent, & quintam bonorum partem Monaſterio relinquant, tradit Sanchez ſupra, *num. 37.*

ADDITIO.

13. Quæ diximus in hac reſolutione, numer. 10. circa matrimonium ratum, quod ſoluitur per profeſſionem in religione D. Ioannis Baptiſtæ, probant etiam Barboſa in Rubricæ 2. part. num. 82. ff. ſolut. matrimon. cum pluribus, Sanchez libr. 2. de matrim. diſput. 18. numer. 8. ex regula capit. 2. cap. ex publico, de conuerſ. coniugat. Vnde deducitur, ſub nomine religioſorum hos Milites comprehendi in omnibus iuribus, ſeu diſpoſitionibus, quæ religioſorum mentionem faciunt, ſiue ſint fauorabiles, ſiue odioſæ, vt docuit, gloſſa 2. in Clement. 1. de decim. Nauarr. conſ. 12. de regular. numer. 4. noſter Auctor 2. tom. quæſt. 2. artic. 7. Azorius 2. part. mor. lib. 13. capit. 4. quæſt. 4. Gratianus diſcept. 2. tom. capit. 363. à numer. 21. Non idem dices in cęteris Militibus, hi enim cùm non ſint religioſi propriè, vt docent innumeri citati à Barboſa tract. de poteſtat. Epiſcopi 2. part. alleg. 12. numer. 16. nulla iuris diſpoſitio de religioſis locuta ad hos Milites pertinebit.

14. Illud tamen videamus, quòd in hac reſolut. adnotare omiſi, quonam iure nitatur conſuetudo Hiſpaniæ, qua receptum eſt, Regem ſolere promittere commendas vacaturas, & quod magis eſt, promittere præſentare aliquos in Eccleſijs ſui patronatus in genere ob bene merita, & ſeruitia, de hacque promiſſione regiam prouiſionem fieri in Luſitania, teſtatur Cabedo de patronat. Regiæ Coronæ cap. 14. & 15. Et ſanè quod attinet ad promiſſionem Eccleſiarum, iure non poteſt illa conſuetudo ſubſiſtere, cùm refragetur *text. in cap. vltim. de conceſ. præbend.* iunctis latè traditis à Garcia *de benef. 10. part. cap. 2. à num. 4.* Ex ſolo ergo tacito Ponti-

ficis

ficis priuilegio vires accipiet, quod ad has promiſſiones, ex iuſta tamen cauſa faciendas, conceſſum videri debet, argumento cap. ſuper quibuſdam §. præterea, de verbor. ſignificat. Quod verò ad præceptorias, ſeu commendas pertinet, etſi prima fronte videatur huiuſmodi expectatiuas non valere, cũ conferantur per Regem tanquam per Magiſtrum militiarum, qui cùm ad inſtar prælati inferioris æſtimetur, Cabedo dict. cap. 15. num. 4. noſter Auctor tom. 1. quæſt. 36. art. 4. non poteſt has expectatiuas concedere, vetante regula ca. 2. de conceſ. præbend. Cęterùm verius exiſtimo id iuſtè facere poſſe. Ducor, quia huiuſmodi commendæ non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, ex veriori ſententia, de qua Cabedo *d. ct. cap. 15. d. nu.* 7. noſter Auctor 1. *tom. quæſtion. 1. art. 6. Gonçalez ad regular. 8. gloſ. 8. d. numer.* 55. Petr. Gregor. *1. alt. de beneficijs, cap. 34. numer. 2.* & ſi aliter ſentiat Valaſc. *conſult. 108. numer. 28.* ergo ceſſat prohibitio *dict. capit. 2.* Deinde ſuadetur, quia hæ Commendæ non obtinentur cum titulo ſpirituali, qui eſt de natura beneficij Eccleſiaſtici, ſed ſola temporalitas percipitur, Cabedo *dict. capit. 15. d. numer.* 18. Auctor noſter *dict. artic. 6.* ergo, &c. Atque ita docet Barboſa *in collectaneis ad decretales in dict. cap. vltim. num. 4.*

RESOLVTIO XXIX.

De Commiſſarijs in ordine Minorum.

1. IN ſingulis Capitulis generalibus ob amplitudinem ordinis eligitur vnus Commiſſarius generalis de familia, de qua non eſt electus Miniſter generalis totius ordinis, vt ſi generalis aſſumptus eſt ex familia Ciſmontana, Commiſſarius generalis tunc erit aſſumendus ex familia Vltramontana, & vice verſa. Cui electioni ſuffragantur patres illius familiæ, de qua eligendus eſt præfatus Commiſſarius generalis, ex Bulla vnionis Leonis X. quæ extat apud Bullarium. Eius autem officium durat tantùm per triennium, quo elapſo alius eligendus eſt in Congregatione generali intermedia, niſi bello, aut ſimili alio impedimento impediantur conueniri vocales, tunc enim ad Miniſtrum generalem de conſilio aliquorum patrum attinet eundem Commiſſarium generalem continuare, vel aliũ de nouo inſtituere, vt in ſtatutis generalibus Toletanis cautum eſt, *tom. 1. quæſt. 51. art. 1.* de quo Miranda *tom. 1. quæſt. 11. art. 1. & 6.* Bulla Leon. X.

2. Iuriſdictio, ſeu poteſtas huiuſmodi Commiſſarij generalis eſt pleniſſima ſuper fratres, & Moniales ſuæ familiæ, ſicut eſt generalis Miniſtri ſuper totum ordinem, ex dicta Bulla vnionis, habètque iuriſdictionem ordinariam, & non delegatam, tum quia eligitur ab Vniuerſitate vnius familiæ, quæ licèt ſit pars, reſpectu totius ordinis, eſt tamen totum, ſeu vniuerſitas, & communitas reſpectu electionis illius familiæ, tum etiam quia habet auctoritatem beneficio legis, quod ſufficit ad conſtituendam iuriſdictionem ordinariam. Vndè poteſt delegare, etiã quando eſt electus, ſeu inſtitutus à ſolo Miniſtro generali extra Capitulum ob bellum, vel aliud ſimile impedimentũ, cùm id delegato ad vniuerſitatem cauſarum concedatur, vt eſt noti iuris, quidquid in oppoſitum nitatur dicere collector. Item eſt verus prælatus habens dignitatem Eccleſiaſticam, eàmque ampliſſimam, & ordinariam, ſi eſt electus in Capitulo, *ibidem artic. 2. & 3.* de quo Miranda ſuprà *art. 2. & 3.*

3. Præfatus Commiſſarius generalis non poteſt amoueri à Miniſtro generali, aut Capitulo ſine cauſa, quandoquidem auctoritate Papæ inſtituitur, & per conſequens à nullo eius infe-

inferiori pôteſt deponi. Miniſter verò generalis totas ſuas vices illi committit pro ſua familia, ex dicta Bulla vnionis, nec illi licet eiuſdem auctoritatem pro libito limitare, quamuis ſit illius verus ſuperior, nam hæc ſuperioritas quoad correctionem tantùm debet intelligi. Bene tamen ille exiſtens in familia ſibi reſeruare aliqua ſpecialia negotia, vel viſitationem alicuius prouinciæ poteſt, quia hoc de iure, & conſuetudine illi competit: vel etiam poteſt limitare, & reſtringere eius auctoritatem ex cauſa rationabili, & de conſenſu, & arbitrio Capituli generalis, etiam intermedij vnius tantùm familiæ. At non licet ab eo auctoritatem ordinariam auferre in prouincias ſuæ familiæ, ſuper quas inſtituit aliquẽ commiſſarium nationalem, quia de eo eſt facta ſpecialis prohibitio, ibidem artic. 4. Idem docet Miranda ſupra art. 4. qui art. 5. tradit prouincias Indiarũ, ſeu noui Orbis eſſe exemptas à Commiſſario generali Vltramontano, & idem ait de conuentu Pariſienſi.

4. Miniſter generalis diſcedens à familia, de qua aſſumptus fuit, poteſt relinquere loco ſui aliquem commiſſarium pro eo tempore, quo abſens fuerit, de conſenſu tamen definitorum Capituli generalis, ex Leone X. *ibid. art.* 5. idem docet Miranda ſuprà *art.* 9.

5. Item apud nos Minores eſt alius Commiſſarius generalis Indiarum reſidens in curis Regis Hiſpaniæ, qui in omnibus, & per omnia eſt immediatus Miniſtro generali, habetque vocẽ actiuam, & paſſiuam in Capitulo generali ordinis, cui etiam ſi ſubdantur omnes fratres Indiarum, non ideò priuatur iuriſdictione in eoſdem Commiſſarius generalis familiæ, à quibus etiam eligitur. Quamuis autem dictus Commiſſarius generalis Indiarum immediatè ſubdatur Miniſtro generali, quoad correctionem tamen grauium delictorum ſubditur Commiſſario generali familiæ, vel Prouinciali, in cuius prouincia reſidet, vt in ſimili circa regularem exemptum notoriè extra clauſtrum delinquentem cum ſcandalo, qui ab Epiſcopò puniri poteſt, ſi intra tempus à ſe præfixum, ſuperior non puniat, definit Concilium Tridentinum *tom.* 1. *qu.* 52. *artic.* 1. & 2. & *tom.* 2. *quæſt.* 2. *artic.* 6. & *quæſt.* 63. *art.* 4. de quo Sanchez *lib.* 7. *de matrimonio diſput.* 33. *num.* 23. qui affirmat non poſſe puniri per cenſuras, vide infrà *de Epiſcopis, num.* 15. Trident. ſeſſ. 25. de reg. c. 14.

6. De officio, & auctoritate dicti Commiſſarij Generalis Indiarum latè agit Miranda ſuprà *quæſt.* 14. *art.* 1. vbi tradit, primum præfectum huic officio, & dignitati fuiſſe P. F. Franciſcum de Guzman filium illuſtriſſimi Conuentus S. Franciſci Salmanticenſis, qui fuit creatus anno Domini 1572. tempore Philippi II. Regis Hiſpaniæ.

7. Commiſſarius curiæ Romanæ neceſſariò debet eſſe de familia, de qua aſſumptus eſt Commiſſarius generalis, habetque eandem auctoritatem in illa, quam habet Procurator generalis in ſua familia cum omnibus ſuis præeminentijs, & obligationibus, vna ſola dempta, orandi ſcilicet, coram Domino Papa, & intereſſendi in eius Capella, quę ſoli Procuratori Romano repræſentanti perſonam generalis Miniſtri apud ſuam Sanctitatem competit, *tom.* 1. *quæſt.* 53. *art.* 3. de quo Miranda *tomo* 2. *quæſt.* 13. *art* 2.

8. Procurator verò Romanus, cùm ſit Vicarius Miniſtri generalis, ab eodem inſtitui poteſt, non ſequendo conſilium definitorij, & Diſcretorij ordinis, licèt ex conſuetudine, & ſtatutis teneatur conſulere definitores, & diſcretos in Capitulo generali congregatos, tantàmque auctoritatem, àc poteſtatem habet, quantam ei Generalis ordinis impartire, ſeu concedere pro libitò ſibi placuerit. Item voce actiua, & paſſiua gaudet in electione Miniſtri generalis, in definitorio, & in reliquis omnibus actibus, ex auctoritate Apoſtolica: qua etiam cautum eſt, vt non poſſit continuari in ſuo officio vltra triennium, neque poſt illud expletum iterum eligi in Miniſtrum, aut commiſſarium Generalem, niſi poſt lapſum duodecim annorum. Quoad cętera ad hoc attinentia conſule ſtatuta ordinis, *ibid. artic.* 1. & 2. de quo latè Miranda *d. q. quæſt.* 13. *art.* 1.

9. Com-

9. Commiſſarij Prouinciales cum plenitudine poteſtatis à Miniſtro generali inſtituti nullam auctoritatem habent circa eos caſus, in quibus capitulum Prouinciale vel Miniſter prouincialis habet poteſtatem, vt circa inſtitutionem prædicatorum, & confeſſorum, ac receptionem nouitiorum, vel expulſionem ab ordine, & ſimilia, ex declaratione capituli Burdegalēſis anno Domini 1520. Item nil poſſunt ordinare, & innouare, vel ordinata mutare, nec contra ſtatuta Prouinciæ facere ſine conſenſu patrum Prouinciæ, vel maioris partis vocalium, ex ſtatutis Salmantinis, nec ſunt exempti à poteſtate commiſſarij generalis de familia, tom. 1. quæſt. 54 art. 1. Vide infrà numer. 13. de quo latè Mirand. tom. 2. q. 15. art. 3. vbi concl. 2. addit hos commiſſarios, ſeu Viſitatores non poſſe fratres extra prouinciam ſibi commiſſam mittere, nec in ea eligi in Prouinciales, nec habere votum in electionibus, aut diffinitorio, ſed tantùm auctoritatem habere ad eas confirmandas, ſi præſideant capitulo in abſentia Generalis, & Portel in addit. ad dubia, verb. Commiſſarius prouinciæ num 3. addit, nec Generalē poſſe eis concedere, vt ſimul cum ipſo habeant votum in capitulo, bene tamē, vt in eius abſentia tanquam ſui procuratores, ſeu Cōmiſſarij id nomine ſuo faciant, vt docet idem Portel *ibidem num. 2.*

10. Huiuſmodi tamen Commiſſio data Miniſtro Prouinciali pro ſua Prouincia, cum detur officio, & non perſonę, non expirat cum Prouincialatu, ſed tranſit ad ſucceſſorem in officio, quoadvſque fuerit reuocata, vt declarauit Capitulum Generale Florentinum anno Domini, 1493. expirat tamen morte cōcedentis, *ibid. in fine.* Vide Portel *verb. Commiſſarius Prouincię, num. 2.*

Trid. ſeſſ. 23. c. 1. de reform.

11. Commiſſarij in abſentia Prouincialium eligendi ſunt, iuxta ſtatuta vniuſcuiuſque Prouinciæ, illis autem deficientibus, ad generalia ordinis recurrendum eſt; ſemel verò electi eandem poteſtatem habent, quam ipſi Prouinciales Miniſtri, à quibus non poteſt eorundem auctoritas limitari ex eo quòd non poſſint recedere, niſi fuerit ſufficienter prouiſum de omnium gubernatione, iuxta Tridētinum Decretum. Verum eſt tamen, quòd generalia ſtatuta illorum poteſtatem in aliquibus limitant, ſcilicet, quòd non poſſint celebrare Capitulum, vel Congregationē, dum vocales ad Capitulum Generale miſſi non fuerint reuerſi, nec aliquod negotium graue peragere, niſi mora Prouincialis ſit culpabilis, vel eius regreſſus ſit plenus impoſſibilitate, tunc enim Præſes Prouinciæ cum conſilio Diſcretorum poterit de re, & ſuper negotio prouidere, vt ſtatuta Salmantina diſponunt. Aduertant tamen dicti Cōmiſſarij, quod litteræ, & patentes Miniſtri abſentis ſunt ad vnguem ſeruandæ, non enim deſinit eſſe prælatus, nec amittit iuriſdictionem propter abſentiam, *ibid. art. 2.* Idem docet Miranda *d. q. 15. art. 1.* vbi latè.

Trid. ſeſſ. 25. de Reg. c. 6.

12. Commiſſarij vice Prouincialiū legitimè impeditorū miſſi ad Capitulum Generale eliguntur per Miniſtrū, & definitores Prouinciæ, habentque vocem actiuam, & paſſiuam in ipſo Capitulo, ex ſtatutis Toletanis, non obſtante decreto Concilij Tridentini, quia hi tantùm inſtituuntur Commiſſarij, ſeu procuratores Prouincialium ad eligendum ſuo nomine, nec per eos ſupplentur vota abſentium, nec hæc eſt vera ſuppletio, ſed commiſſio, ex declaratione Cardinalium, *ibid. art. 3.* Idem docet Miranda *ſupr. art. 2.*

13. Commiſſarij miſſi ad viſitandas prouincias habent plenariam poteſtatem, ideòque vſu obtentum eſt, vt in litteris patentibus mittantur, cùm plenitudine poteſtatis, per conſtitutiones tamen generales reſtricta eſt, quę ſuper hoc conſulendæ ſunt. Pro quo aduerte, quòd non admittentes dictos Commiſſarios, ſeu viſitatores, vel contradicentes, ipſo iure excommunicantur, abſolutioque reſeruatur Papæ, & priuantur officijs habitis, inhabilèque ſūt ad futura, ex decreto Gregorij XIII. quod debet intelligi, niſi dicti viſitatores aliquid attentent contra Ordinis ſtatuta, tunc enim contradictores, & rebelles non incidunt in dictas pęnas. *ibid.*

Ibid. art. 4. De quib Mirandā *ſupra dict. art. 3. Portel verb. Commiſſarius Prouinciæ, num. 1. & in addit. eodem verbo num. 1.* Vide ſuprà *num. 9.*

RESOLVTIO XXX.

De Conceptione B. Mariæ Virginis.

1. SIxtus IV. decreuit non peccare mortaliter, nec venialiter, nec eſſe hæreticum ſentire B. Virginem Mariam in ſuo conceptu fuiſſe immunem à peccato originis, vel ſentire eius rei oppoſitum, inſuper damnauit affirmare præſumentes ſanctam Romanam Eccleſiam de ſpirituali tantùm Conceptione, & Sanctificatione feſtum celebrare, vt habetur in Extrauaganti, *Graue nimis, de Reliq. & vener. Sanctorum*, & refertur in Bullario. Quod & confirmauit Concilium Tridentinum, ferens excommunicationem ipſo facto Sedi Apoſtolicæ reſeruatam contra contrarium dicentes, aut docentes. Hoc tamē debet intelligi, niſi adſit ſcandalum, aut pertinacia, tunc enim ex circunſtātia maioris vel minoris ſcandali, vel pertinaciæ erit culpa mortalis, vel venialis oppoſitum aſſerere. Quapropter prædicatores publicè populo prædicantes B. Virginem non fuiſſe immunem à labe originali vix à peccato excuſantur, vnde tanquam ſcandaloſi repellendi, & condemnandi ſunt, non ratione falſitatis dicti, ſed ex ſcandalo, & indiſcretione in prædicando, maximè hiſce temporibus, quibus erga B. Dominæ immaculatum conceptum tanta pietas, & deuotio viget, tantaque ſolemnitate eius feſtum celebratur, vt de eo non eſſe opinionis, ſed fidei communiter fideles exiſtiment. Ideòque Pius V. ex ſacra Prædicatorum familia ad Pontificatum ſummum aſſumptus, volens ſua pietate, & paterno affectu huiuſmodi malis obuiare, in quadam conſtitutione confirmatoria illius, quam ediderat Sixtus IV. addidit graues pœnas ſuſpenſionis à Diuinis, & priuationis officiorum, ac inhabilitatis ad illa, contra refellentes, aut oppugnantes contrariam opinionem, vel de ea vulgari ſermone ſcribentes. Quæ conſtitutio licèt quoad dictas pœnas non ſit in vſu, non parum tamen conducit ad piam opinionem confirmandam, *tom. 1. quæſt. 57. art. 1. & 2.* de quo Suarez *de cenſur. diſp. 22. ſect. 5. à num. 30. & tom. 2. in 3. p. D. Thom. quæſt. 27. ſupra art. 1. & 2. ſect. 6. Vaſquez in 3. pag. D. Thom. quæſt. 2. art. 1. & 2. Corduba in quæſtionar. quæſt. 44. concl. 3.* vbi refert, in Vniuerſitate Pariſienſi tanquam ſcandaloſos caſtigari ſolere qui contra opinionem piam audent publicè prædicare, & de facto ob id punitum fuiſſe quendam Doctorem Ioannem veri, anno 1497. addit, teſte Miranda *lib. de Immaculata Conceptio. Virginis cap. 99. fol. 736.* qui etiam ad idem citat Salazar *libro pro defenſione Immaculata Virgin. Concept. cap. 42. ſæculo 15.*

Bullar. Bull. 17. Sixti 4. Trid. ſeſſ. 5. can. vlt.

2. Poſt hæc Dominus Paulus V. volens ſubmouere diſſenſiones, iurgia, & ſcandala, quæ cum magna Dei offenſa in populo Chriſtiano oriuntur ex occaſione aſſertionis affirmatiuæ, quod B. Virgo fuerit cū peccato originali concepta, in generali congregatione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & vniuerſalis Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem habita, poſt longam, & maturam diſcuſſionem conſtituit, vt in poſterum nullus audeat in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & alijs actibus publicis id aſſerere, donec res à Sede Apoſtolica definiatur, ſequenti decreto in forma breuis in hunc modū.

Feria quinta die 31. Auguſti, annò à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1617. in generali congrègatione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico in monte Quirinali coram ſanctiſſimo D. N. D. Paulo diuina prouidentia Papa V.

Sanctiſſimus Dominus noſter poſt lōgam, & maturam diſcuſſionem, auditis

votis

Votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium inquiſitorum, re accuratè, ac diligenter perpenſa, proinde conſiderans, quòd quanuis in conſtitutione felicis recordationis Sixti IV. ſuper conceptione Beatiſſimæ Virginis Mariæ, pro ſubmouendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à ſancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia conſtitutione ſanctiſſimi Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innouauit cum quibuſdam prouiſionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſeruatione, relinquatur vnicuique libera, facultas tenendi, & etiam aſſerendi vtramque partem, quòd ſcilicet, fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur. Nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmatiuæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis, quòd eadem Beatiſſima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano, cum magna Dei offenſa ſcandala, iurgia, & diſſenſiones. Propterea volens huiuſmodi ſcandala ex debito ſui muneris prouidere, decreuit, & præcepit, ac præſentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & ſingulis cuiuſuis ordinis, & inſtituti regularibus, & alijs quibuſcunque tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cuiuſuis conditionis, ſtatus, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis, etiam ſi ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſariò mentio facienda, vt in poſterum, donec articulus huiuſmodi à Sancta ſede Apoſtolica fuerit definitus, vel per ſanctitatem ſuam, & ſedem Apoſtolicam fuerit, aliter ordinatum, non audeat in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & alijs quibuſcunque actibus publicis aſſerere, quòd eadem Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contra facientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere deberi, & ſubijci cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus ſuorum prædeceſſorum, & ſua ipſo facto incurrendis. Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præter quam quoad ſupra diſpoſita.

Trident. ſeſſ. 5. canon. vlt.

Vlteriùs ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quòd negatiuam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ conſtitutiones firmæ, & illæſæ remaneant, & exactè obſeruentur perindè, ac ſi præſens decretum non emanaſſet. Et ita decreuit, & mandauit vbicunque inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis conſtitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſſores, etiam regulares cuiuſuis ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcunque Eccleſiaſticas, & ſæculares perſonas cuiuſcunque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis, tam Epiſcopi, quàm Prælati ſuperiores, alijque ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuentes, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnas coercendi, ac puniendi. Voluit demum, ne præmiſſorū ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quod præſens decretum, ſeu illius exemplar ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de

Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent. Quodque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſę. Andreas de Pittinis S. Rom. & vniuerſalis Inquiſitionis notarius. De quo Portel *verb. Prædicatores, num. 6. & in addit. ad dubia verb. Concep. Deiparæ, numer. 8. Villalobos 1. p. tractat. 17. diff. 25. num. 11.*

3. Tandem S. D. N. Gregorius XV. anno Domini 1622. die 2. Iunij ſub excommunicationis pœna, & alijs pęnis præcepit, ne opinio Diui Thomæ, etiã in priuatis colloquijs, vel ſcriptis practicetur, vel defendatur. Inſuper quòd omnes, quicunque illi ſint, clerici, vel Regulares recitantes officium Conceptionis Deiparæ in feſto ipſius exprimànt in illo nomen Conceptionis, & non ſanctificationis. De quo Portel *in add. ad dubia Regul. verb. Conceptio Deipara, num. 8. & 9.* Comitoſ. *li. 6. Reſponſ. Moral. quæſt.* 40. qui ponit caſum cuiuſdam concionatoris, qui fuit accuſatus, eo quòd prædicando ſubdocuit, qualiter poſſent infirmari argumenta partis oppoſitæ.

4. Ad hæc operæ pretium duxi referre ad maiorem laudem Virginis quòd in Vniuerſitate Pariſienſi poſt ſolemnem conferentiam, ſeu diſputationem anno Domini 130. accidit, in ea nãque noſter Subtiliſſimus Scotus auxilio ſpeciali Dei, & Virginis Immaculatæ adiutus, ſimul cum ingenij illo acumine, quo præditus erat, taliter ſe geſſit, vt ex tunc decreto ſtatuerit illa celebris Academia, ne cuiuis gradus Magiſterij, aut Doctoratus concederetur, niſi prius iureiurando ſe adſtringeret defendendi opinionem piam Immaculatæ Virginis in ſuo conceptu, teſte Bernardino de Buſtis *in 2. p. ſerm. 8. de Concept. B. Virginis*, factumque fuiſſe illud decretum anno 1383. addit, licèt veritati hiſtoriæ ſit conformius editum fuiſſe anno 1303. vt ex teſtimonio Ioannis Bachon tradit Miranda *in libro de Conceptione Virginis, cap. 93. fol.* 675. Idem decretum, ſeu ſtatutum edidit Colonienſis Academia ad exemplum Parienſis anno 1304. viuente adhuc eodem Scoto, intuitu cuiuſdam alterius diſputationis ab eodem feliciter, & ingenioſè de eadem re celebratæ, teſte Rodulpho lib. 3. hiſt. Seraphicæ, in vita Scoti. Deinde anno Domini 1501. idem ſtatutum eſſe in Vniuerſitate Maguntiæ, Valentiæ, & Oſſunæ refert ex Laurentio Surio, & ex F. Ioãne Baptiſta Lezana idem Miranda ibidem, qui etiam idem ſtatuiſſe Scholam Complutenſem, & Salmanticinam, illã anno 1617. iſtam verò anno 1618. adiungit, cuius nos teſtes ſumus, & formulam iuramenti vtriuſque refert ibi fol. 678. & 680. ad quorum imitationem eodem iuramento ſolemniter ſe adſtrinxit ipſa ciuitas, ſeu Senatus Salmanticenſis, quam imitati ſunt alij plures Eccleſiarum cathedralium; & ciuitatum capitulares, & Magiſtratus, vt Cæſaraugustæ in Aragonia, & Eboræ in Portugallia, teſte Portel in addit. ad dub. verb. Conceptio Deiparę num. 4 vbi à nu. 1. multis rationibus, iuribus, & Doctorum, ac miraculorum teſtimonijs probat contra quendam Doctorem Cęſarauguſtanum, præfatum iuramentum, ſeu votum publicè celebratum ab Academijs, & communitatibus eſſe licitum, ſanctum, laudabile, ac pium, ac ideò tanquam actum pium, & religioſum eſſe ſufficientem materiam voti, vel iuramenti, vt videre eſt apud Theologos, maximè apud Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de iuramento cap. 7. num. 4. & lib. 2. de voto capit 6. num. 3. & 13. Sayro lib. 8. clauis Regiæ capit. 7. & lib. 6. cap.* 3. quòd verò ſit actus Religioſus defendere Deiparam ab originis labis incurſu, permittente, & fauente Eccleſia, expreſsè docet Bellarmin. *lib. 3. de cultu Sanctorum cap. 16 §. neque rationis*. Et quòd ſit laudabilis patet ex quadam Bulla Sixti V. vbi annuens petitioni Fratrum Minorum de celebrando feſto Immaculatæ Conceptionis Deiparæ cum octaua ait: nos tam pium, & laudabile propoſitum fouere volen-

tes, &c. ecce quomodo vocat actum pium, & laudabilem propoſitum celebrandi conceptionem iſtam Virginis Matris vt puriſſimam, & immaculatam,ac proinde votum,ſeu iuramentum ſuper ea re celebratum eſſe licitum, ſanctum, pium & laudabile quis dubitabit?

Bullar. Bull.14. Leon.X. 5. Leo X. apud Bullarium conceſſit, quòd Fratres Minores Obſeruantię,& Moniales S. Claræ celebrantes, vel audientes Miſſam de Conceptione B. Mariæ,ac intendentes orare pro ſua ſanctitate, & vniuerſali Dei Eccleſia, conſequantur Indulgentiam plenariam. Item Sixtus IV. conceſſit, vt omnes, & ſinguli Chriſti fideles dicentes, vel intereſſentes Officio Conceptionis incipienti,ſicut lilium, in feſto eiuſdem Conceptionis, eandem prorſus indulgentiam, & remiſſionem peccatorum conſequantur,quę conceſſa eſt ab Vrb. IV. & alijs Pontificibus dicentibus,vel audientibus Miſſam, & Horas Canonicas in feſto Corporis Chriſti, & per eius octauam, videlicet pro Matutinis, Miſſa, & vtriſque veſperis dici feſti quadringenti dies, & pro qualibet reliquarum horarum centum ſexaginta, & per octauam pro ſingulis Matutinalium,Miſſarum, ac veſperorũ ducenti dies, & pro reliquis horis octoginta, *ibidem art.3.*

Bullar. Bull.15. Sixt.4.

Bullar. Bul.2. Sixti V. 6. Item Sixtus V. concedit Indulgentiam plenariam, & omnium peccatorum remiſſionem Monialibus Conceptionis B.Virginis ac omnibus, qui verè confeſſi,& ſacra communione refecti Eccleſias earundem Monialium in feſto Conceptionis eiuſdem B. Mariæ viſitauerint; & ibi pro pace inter Chriſtianos Principes,ac ſanctæ Eccleſiæ exaltatione, hæreſumque extirpatione pias ad Deum preces effuderint *ibid. art.3.*

Nouiſſimè S.D.N. Vrbanus VIII. per ſuam Bullam ad perpetuam rei memoriam die 21. Maij, anno Domini 1627. conceſſit vltra plures alias Indulgentias,eandem indulgentiam, & remiſſionem peccatorum plenariam omnibus Confratribus immaculatæ Conceptionis viſitantibus in eodẽ feſto Conceptionis Deiparæ Eccleſiam S. Franciſci Salmaticenſis, cuius bulla originalis extàt in archiuo eiuſdem Conuentus.

7. Item vltra centum annos indulgentię conceſſos à Iulio II. verè pœnitentibus, & confeſſis in regno Caſtellæ,qui imaginem B. Mariæ, & eius filij à Monialibus Conceptionis deferri ſolitam,detulerint, & nouies Aue Maria recitauerint, Leo X. conceſſit viris deferentibus prædictam imaginem Conceptionis, & fęminis ſcapularium eiuſdem Ordinis cum eadem imagine eaſdem gratias,quas conſequuntur deferentes chordam B.P.N.Franciſci, & corrigiam S. Auguſtini, quæ ſunt eædem,quæ conceſſa ſunt Fratribus Minoribus, & Auguſtinis. De quo apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Leonis X. *ibid. art.4.* Bullar. orac.33. Leo X.

8. Item ex eodem Leone X. ſuſpenditur interdictum in feſto Conceptionis,& per totam octauam,ſicut in feſto Corporis Chriſti. Quod etiam ad ceſſationem à diuinis extendit idem Pontifex in quodam priuilegio conceſſo Benedictinis. Quò indulto optimo iure poſſunt frui etiam Eccleſiæ, vbi non ſit Officium Conceptionis ordinatum per Leonardum Nogarolum, nec dicitur Miſſa,quæ incipit, egredimini, &c. quidquid aliqui dicant, cum præfata conceſſio abſolutè ſine limitatione ad prædictum officium loquatur, *ibid. art.5.* De quo Nauar. *cap. 71.num.181.* Bullar. Bul.14. Leo X.

9. Tandem Dominus Paulus V. pro ſingulari erga B. Virginem deuotione conceſſit nobis Minoribus anno Domini 1609. vt in omnibus Sabbathis non impeditis Officio nouem lectionum poſſimus facere Officium de immaculata Conceptione ſub ritu ſemiduplici,vt ſuprà iam diximus de celebratione diuini Officij nu.16. Item conceſſit anno 1615. vt omnes recitantes Antiphonam, *hæc eſt virga, in qua nec nodus originalis, &c.* cum verſu, *in Conceptione tua.&c. & Reſp.ora pro nobis Patrē, &c.* & Oratione, *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* conſequantur centum annos Indulgentiæ.

Digitized by Google

RESOLVTIO XXXI.

De Confratrijs Chordigerorum & Corrigiatorum.

Bullar. Bul. 8. Sixti 5. 1. ARchiconfratriam Chordigerorũ B.P.N. Franciſci inſtituit, & erexit Sixtus V. Aſſiſij in conuentu Fratrum Minorum conuentualium, data facultate Miniſtro, & commiſſario generali obſeruantiæ alias ſimiles confraternitates erigendi, & inſtituendi in omnibus Conuentibus ſui regiminis, vbi non ſunt aliæ in monaſterijs dictorum Fratrum conuentualium jam erectæ, vel vbi ipſi Fratres habent Conuentus. Huiuſmodi confratriam ingredientes die ſui ingreſſus lucrantur indulgentiam plenariam præmiſſa confeſſione, & communione, eandemque conſequuntur in articulo mortis, inuocato nomine Ieſu ore, aut ſaltem corde. Idem cùm interſunt proceſſioni per ſingulos menſes fieri ſolitæ: alij verò non confratres illi intereſſentes centum annos de iniunctis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs lucrantur. Item eadem Indulgentia centum annorum conceditur eiſdem confratribus chordigeris, quoties alijs confraternitatis proceſſionibus interfuerint, vel Sanctiſſimum Chriſti corpus aſſociauerint, dum ad infirmos defertur, vel quoties alicui miſerabili perſonæ ſubuenerint; vel pacem inter inimicos compoſuerint, aut quod ſimile opus miſericordiæ peregerint: vel Officium Domini noſtri, aut B. Virginis, aut aliud quoduis recitauerint, vel recitantibus confratribus interfuerint, Tandemque conceduntur huiuſmodi confratribus omnes indulgentiæ Fratribus Minoribus conceſſæ, & non reuocatæ, & quod eas, & omnes alias poſſint applicare defunctis per modum ſuffragij, *tom. 1. quaſt. 58. art. 1.*

2. Sed ad omnia iſta conſequenda neceſſe eſt, vt chordam cinctam deferant benedictam ab aliquo prælato ordinis etiam Guardiano, aut Præſidente in abſentia Guardiani, & in libro confratriæ ſimul eorum nomina ſcribantur, non tamen requiritur, vt confratriæ habeant œconomum, & maiores, quibus confratres ſubdantur, *ibidem in fine.*

3. Confratres corrigiati S. Auguſtini eaſdem fermè indulgentias, & gratias conſequuntur, quibus frui diximus chordigeros S. Franciſci, communicátque in omnibus bonis quæ geruntur in eodem ordine S. Auguſtini. Præcipua verò, & maxima indulgentia, quã gaudent, eſt illa plenaria pro die ingreſſus præmiſſa ſacramentali confeſſione, & ſacra Communione, quæ etiam pro mortis articulo conceſſa eſt à Gregor. XIV. Ad hæc tamen conſequenda non tenentur deferre corrigiam datam, ſeu benedictam ab aliquo prælato Ordinis, cùm id non exprimatur in Bullis Apoſtolicis, ſed tantùm tenentur quotidie dicere ter *Pater noſter cum Aue Maria*, & vnum *Salue Regina*, cuius loco qui neſciunt, dicere debent quinque *Aue Maria*, ex eodem Gregorio XIV. *ibid. art. 2.*

4. Vnde, quidquid aliquibus dura nimis res videatur, poſſunt dicti Corrigiati lucrari magnam illam indulgentiam portiunculæ die 2. Auguſti in Eccleſijs ordinis S. Auguſtini coram altari à ſuperioribus deputato, dicendo ter *Pater noſter*, cum totidem *Aue Maria*, cùm hæc iam ſit communicata omnibus monaſterijs Fratrũ Minorum, per Sixtum IV. & per conſequens Mendicantibus, quales ſunt Auguſtinienſes, quorum priuilegijs, & gratijs gaudent prædicti corrigiati. *ibid. art. 1.*

Sed oppoſitum loquens in terminis de dicta indulgentia portiunculæ non communicanda alijs Religionibus, tenet Portel, *verb. priuileg. communic. numer.* 20. idque addit, non eſſe in vſu apud cœteras religiones. Sententia tamen Auctoris iuxta ampliſſima

priui-

priuilegia Religionum, vera quidem eſt: at de vſu earundem religionum circa hoc non poſſum non certi aliquid referre. De quo vide infrà *de indulgentijs num. 50.*

RESOLVTIO XXXII.

De Confeſſarijs Regularibus quoad præſentationem.

NVllus Regularis poteſt confeſſiones audire ſæcularium, etiã ſacerdotum, niſi præſentatus ſecundũ formam iuris ab Epiſcopo per examen (ſi ipſi videbitur neceſſarium) approbatus exiſtat, aut aliàs idoneus ab ipſo
Trid. ſeſſ. iudicetur ex decreto Concilij Triden-
23. cap. 15. tini. Forma autem præſentationis ex
de refor. Clementina dudum. §. ſtatuimus, de ſepult. fermè hæc eſt. Prælati ſuperiores, quales ſunt Prouinciales per ſe, vel per alios debent accedere ad Epiſcopum diœceſis, vbi habitant Fratres, rogantes vt ab ipſis electi, & nominati poſſint audire confeſſiones ſuorum diœceſanorum, quod dignetur acceptare, ac ſi per omnia ſeruata eſſet forma iuris. Quod ſi acceptet, pro admiſſis reputantur, aliàs minimè, ſed perſonaliter debent præſentari, *tom. 1. quæſt. 59. art. 1. & 3.* De quo Nauar. *in man. capit. 27. numero 260. & 261. Miranda tomo 1. quæſtion. 45. art. 5.*

2. Fratres legitimè præſentati, & ab Epiſcopo idonei reperti, ſi ſine cauſa ab ipſo non admittantur, poſſunt ſecundùm ius confeſſiones audire, nam Epiſcopus nudum tantùm miniſterium approbandi religioſos habet, ac proinde non concedit illis iuriſdictionem, ſed habent eam à iure, ſeu à Papa immediatè. Idem dicendum eſt, quando abſolutè Epiſcopus non vult admittere legitimè præſentatos, vel non expectata præſentatione, ſe non admiſſurũ præſentatos affirmat, tunc enim poſt trinam monitionem, ſeu requiſitionem pro approbatis habentur, ibid. De quo Cardin. *in d. Clement. dudum §. deinde num. 5.* Idem affirmant Henriq. *de pænit. lib. 3. cap. 6. num. 8.* Mirand. *tom. 1. quæſt. 45. art. 10.* Portel *verb. Confeſſor Regularis nu. 2. & 3.* Villalobos *1. part. ſum. tract. 9. diff. 53. num. 1. & diff. 55. n. 3.*

3. Dicta Clementina quantum ad formam præſentandi Prædicatores, & Minores non eſt ſublata per præfatum decretum Concilij, nam cùm ſit lex incerta in corpore iuris, & non priuilegium, neceſſariò de illa deberet fieri mentio, vt derogaretur, iuxta cómunẽ Doctorum, *ibid. art. 2.* De quo Nauar. *in manual. cap. 27. num. 264. in fine* Miranda *ſuprà art. 6.*

4. Præſentatio, & approbatio Minorum, & Prædicatorum ſemel facta eſt perpetua iuxta dictam Clementinam, nec debet iterum in eadem Diœceſi renouari, quia tantum ad hoc eius diſpoſitio non eſt reuocata per decretum prædictum Tridentini, imò iuriſdictio, quam habent dicti Fratres, eſt ordinaria ad inſtar Curatorum, vt innuitur in eadem Clementina, ac per cõſequens eorum approbatio omninò perpetua dicenda eſt, ſic declarante Pio
V. apud Bullarium in quadam Bulla Bullar.
edita in fauorem Mendicantium non Bull. 7.
reuocata per Gregor. XIII. imò confir- Pij V. quæ
mata per quoddam reſcriptum cuiuſdã 4.
Nuntij Apoſtolici in his Hiſpaniarum partibus, & per ſacram Congregationẽ Cardinalium, *ibid. art. 4.* Pro quo Corduba *in addit. ad Compend. tit. præſentatio Confeſſorum,* Soto *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. artic. 3.*

Idem expreſsè tenẽt Ledeſma in sũma 1. par. c. 13. pag. 572. in prima edit. Cruz in epitome lib. 2. c. 9. dub. 4. concluſ. 4. quos refert, & ſequitur Villalobos dict. diff. 53. n. 6. Zerola in Praxi Epiſc. p. 1. verbo, Confeſſores, §. 2. quidquid in oppoſitum cõtendãt quidam, quorum fundamentis ſatis, ſuperque præuius tempore ſatisfecit noſter Auctor hic, adducens in confirmationem quoddam reſcriptum Nuntij Apoſto-

Compend. Roderici.

Digitized by Google

Firmatur Auctoris ſententia.

lici Hiſpaniæ, tempore Clementis VIII. qui non obſtante declaratione Pij V. & Cardinalium in noſtrum fauorem declarauit.

4. In fine dicti articuli quarti refertur conſtitutio Pij IV. per quam ſanctum Inquiſitionis Tribunal poteſt procedere contra ſolicitatores mulierū in actu confeſſionis. De quo infrà *reſol.* 130.

5. Hæc tamen præſentatio Regularium pro vna diœceſi non ſufficit pro omnibus, ſed debent in vnaquaque admitti, vt deducitur ex verbis dicti Cōcilij Tridentini, & ex dicta Clementina *Dudum*. At per priuilegium Gregorij XIII. pro Societate Ieſu ſemel approbati ad prædicandum, & confeſſiones audiendum, iter facientes per mare, & per terras, poſſunt prædicare Verbum Dei, & confeſſiones fidelium auſcultare, non repugnantibus curatis, dummodo in locis, in quibus exiſtunt, non ſit proprius Epiſcopus, *ibid. art.* 5. De quo Suarez 4. *tom. diſput.* 28. *ſect.* 7. Miranda ſuprà *art.* 8. Villalob. ſuprà *diff.* 54. *nu.* 1. & 2. Vbi refert priuilegia Nicolai V. & Leonis X. pro Minoribus, & Pauli III. pro Societate, vt poſſint audire confeſſiones omnium ad ſe venientium.

Comp. Societate tit. Confeſſarius §. 2. Bullar. bull. 2. Nicolai. 5. & orac. 1. & 2. Leon. X. Bullar. bull. 37. Sixti 4. n. 11. & 61.

6. Præſentatio perpetua competens Prædicatoribus, & Minoribus ex iure communi, competit etiam alijs Regularibus ex priuilegio, ſic concedente Clemente V. pro Auguſtinis, & Ioanne XXII. pro Carmelitis, & confirmante Sixto IV. apud Bullarium, qui determinationem dictę Clementinę *dudum*, ad eorum Ordines extendunt. Ex quo fit, quòd cùm illis dicta præſentatio perpetua competat ex priuilegio tantùm, & non ex iure communi, ſicut competit Minoribus, & Prædicatoribus, nec poterunt pro approbatis ſe habere, renitentibus Epiſcopis ſine cauſa eos approbare, nec reſiſtere ſuſpenſioni factæ ab Epiſcopo ſucceſſore, quam ipſe poteſt facere per quãdam Bullam Pij V. quæ omnes Regulares tangit, præter Prædicatores, & Minores iuxta dictam Clementinam admiſſos. Verum eſt tamen, quòd cùm Mendicantes modò poſſint vti in foro conſcientiæ omnibus priuilegijs, etiam ſi ſint contra Concilium Tridentinum, per aliam Bullam eiuſdem Pij V. per conſequens poterunt vti dicta præſentatione, & approbatione perpetua, quoad vſque de facto ſuſpendatur, ſeu reuocetur ab Epiſcopo ſucceſſore in foro exteriori, quia Pontifex non ſtatim ſuſpendit approbationem mortuo, vel amoto Epiſcopo, ſed tantùm concedit, vt à ſucceſſore fieri queat dicta ſuſpenſio *ibid. artic.* 6. & 7. Pro quo Soto *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 3. *Sanchez de matrimonio lib.* 8 *diſput.* 28. *num.* 80. Idem docent Miranda *ſupra artic.* 7. *ante finem*, *Portel verb. Confeſſores præſentatio nu.* 1. *& citat Henriquez lib.* 3. *de pœnitent. cap.* 6. §. 6. *littera S. Villalobos dicta diff.* 53. *num.* 7.

Bulla bulla Pij 5

Pro quo nota, quòd ſacra Congregatio Cardinalium declarauit: quòd Fratres Mendicantes ſemel examinati non debent iterum ab eodem Ordinario, nec etiã à ſucceſſore examinari; quod intelligunt aliqui, quando examinatus eſt in totum, & vndequaque ſufficiens, & idoneus repertus, ac abſolutè approbatus *ibid. art.* 4. De quo Zerola *vbi ſup. d. verb. confeſſores* §. 2. *Henriq. ſup.* §. 4. eumque citans Portel *ſup. num.* 3. Villalob. ſuprà *num.* 7. vbi docet religioſum ſemel approbatum ad confeſſiones audiendas non poſſe impediri, ſeu tolli ab eo licentiam per Epiſcopum, qui eũ approbauit, aut per ſedem vacantem, benè tamen per Epiſcopum ſucceſſorē ex quadam Bulla Pij V. & declaratione Cardinalium, ſed hoc debet intelligi, ſi iuſta ad id exiſtat cauſa inſufficientiæ iuxta mentem Auctoris, & ſuprà tradita.

7. Approbatio dictorum Regularium poteſt iuſta ex cauſa limitari, & reſtringi ab Epiſcopo ad certum locum, tempus, & perſonas, cùm per dictam Clementinam *dudum*, ex rationabili cauſa poſſit omninò reprobare aliquem ex ſibi præſentatis, quod maius, & fortius eſt: ſecus ſi ſine cauſa fiat. Tunc autem ſine cauſa facere cenſebitur Epiſcopus, quando cum omnibus Religioſis generaliter, & ſine differentia, & non cum clericis ſecula-

ribus

ribus ita ſe habuerit, approbationes annuales eis tantùm indulgens, & ad confeſſiones virorum, & non mulierũ eos tantùm admittens; quo caſu in fauorem Regularium eſt quædam declaratio Illuſtriſſimorum Cardinalium, *ibid. art.* 8. De quo Henriquez *libr. 3. de pœnit. cap. 6. num. 8. Angel. tit. confeſſor. 4. nu. 25. Miranda tom. 1. q. 45. art. 10. Villalob. 1. p. Sum. tract. 9. difficult. 53. nu. 1. & 2. Portel dicto num. 3.*

8. Nemini Prælatorum, etiam Prouinciali licet renunciare huic iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non poteſt renunciare priuilegio exemptionis ſine licentia Papæ, quando tale ius, priuilegium, ſeu fauor tãgit totum ordinem, & non priuatam perſonam, c. cum tempore, de arbitris, capit. cùm olim el ſegundo, de priuil. Auct. ibid. artic. 9. De quo Angel. *verb. remiter. §. 4.* Armilla, & Syluest. *verb. exemptio. §. 8.* & faciunt tradita à Sanchez *lib. 4. decalogi cap. 59. numer. 29. & ſequentibus*, vbi reſoluit poſſe religioſum ex licentia ſuperioris cedere priuilegio exemptionis tangente eius priuatam perſonam, vt ab Epiſcopo, v. g. poſſit abſolui, & diſpenſari.

9. Lectores, & graduati in ſacra Theologia debent ſe præſentare corã Ordinarijs, & poſſunt examini ſubijci, vt etiam de eorum prudentia conſtet, vltra ſcientiam, per Bullam Pij V. ſuprà relatam in Bullario. Quod ex tenore verborum dicti Concilij deducitur, vbi poſtquam dicit, aut aliàs idoneus iudicetur, ſtatim ſubdit, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, quod vltra idoneitatem, manifeſtam approbationem etiam requirere deſignat. Sed hæc examinis approbatio non decet fieri pro huiuſmodi viris doctis; de quorum ſcientiã eſt euidens approbatio, & opinio in ſuis Religionibus. Vnde ad Fratres Minores, & Prædicatores id non extenditur, cùm ipſi ratione iuris communis in dicta Clemẽtina dudum, ſine cauſa ab Epiſcopis reiecti, pro præſentatis, & approbatis habeantur, nulla verò poteſt adeſſe iuſta cauſa, ex qua iuſtè dicti lectores, & graduati reijciantur, cùm in tã breui tempore non poſſit eorum defectus prudentiæ deprehendi, & experiri, *ibidem art.* 10. De quo Henriquez *in Sum. 1. p. lib. 3. cap. 6. à principio*, Miranda *ſupra art. 9.* Villalobos *ſuprà diff. 55. n. 2.* Portel *ſupra n. 2.* qui idem docent.

De Confeſſarijs quoad abſoluendum ſæculares.

10. Religioſi per ſuos ſuperiores legitimè præſentati, & ab Epiſcopis approbati licèt ſint apti, nullo tamen modo exercere poſſunt hanc iuriſdictionem contra ſuperiorum prohibitionẽ, etiam ſi eligantur virtute Iubilei aut Cruciatæ, & contra facientes poſſunt ab eis puniri: quia nunquam Papa intendit eximere religioſos ab obedientia ſuorum ſuperiorum, niſi id exprimatur. Ita declarauit Iulius III. pro Prędicatoribus, *tom. 1. quæſt. 60. art. 1. De quo Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 3. Villalob. 1. p. Sum. tract. 9. diff. 50. num. 3. & 4.*

Apud nos Minores qui contradicente prælato audit confeſſiones incurrit excommunicationem, & alias pœnas, de quibus *in Compend. verb. Confeſſor §. 5.* teſte Villalob *ſuprà num. 3.*

11. Confeſſiones tamen factę contra huiuſmodi prohibitionem prælatorum validæ quidem ſunt, quidquid ſit de peccato confeſſariorum, ſi extraiudicialiter facta ſit prohibitio in aliquo, vel aliquibus caſibus. ſecus ſi iuridice fiat, tunc enim nulla eſt abſolutio poſt prohibitionem, vel ſuſpenſionem iudicialem facta, *ibidem artic. 2.* De quo Syluest. *verb. Confeſſor 2. §. 15. Medin. lib. 1 §. 8. de effectibus excõmunicat.* Henriquez *lib. 5. de pœnitent. cap. 6. nu. 6 litera* T. Villalob. *dict. tract. 9. difficult. 49. num. 8.*

12 Religioſus ab Epiſcopo admiſſus ſine præuia ſui præſentatione per ſuum prælatum, validè quidem abſoluit, quando ſuperior non annullat confeſſiones illi factas (quas poſſe proculdubio ab illo irritari, conceſſit Iulius

II. Fratribus Prędicatoribus) peccat tame mortaliter, nec gaudet gratijs Clementinæ Dudum, imò nec priuilegijs ſuæ Religionis ad abſoluendum à reſeruatis Papæ, vel Epiſcopi, ſed tantùm nudam habebit auctoritatem, ſicut Curatis conceditur. Vnde ſi abſoluat à reſeruatis, abſolutio erit penitus nulla, iuxta Doctores communiter, *ibid. art.* 3. De quo Nauarr. *cap. 9. num. 6.* Henriquez *lib. 3. de Pænitentia cap. 6. numer. 6.* *Portel in dubijs Regularibus verb. Confeſſor Regularis. eiuſque præſentatio num. 9. in fin. Villalobos ſupra n. 3. & 4. & difficul. 49. n. 8. Miranda tom. 1. q. 44. art. 12. & 13. Crux in epitome l. 2. c. 6. dub. 2.*

13. Religioſi approbati iuxta formā Clemētinę *dudum*, poſſunt audire diœceſanos diœceſis, vbi habent approbationem, etiam contradicente loci parocho, imò etiam ſi in licentia data ab Epiſcopo dicatur, quòd ea non vtantur contradicēte parocho: quia eorum iuriſdictio dimanat immediatè à Papa, nec pendet ab Epiſcopo, vltra quod indulta Apoſtolica id expreſsè concedunt, quę ab Epiſcopis nullo pacto tolli poſſunt. Secus in ſacerdotibus ſæcularibus, quorum iuriſdictio dimanat ab Epiſcopo approbante, ideòque poteſt ab illo reſtringi, *ibid. art. 4.* De quo Henriquez *lib. 3. de pęnitentia c. 6.* Portel ſuprà *num.* 8. Villalobos *dict. d. ſ. 49. nu. 7.*

Bullar. orac. 45. Sixti 4.

14. Dicti religioſi taliter approbati poſſunt audire extra diœceſim vbi sūt approbati, oues ipſius diœceſis, cùm id poſſint curati de iure, quod & declarauit & conceſſit Sixtus IV. Minoribus, quo fruuntur cęteri Mendicantes, & alij Communicantes in eorum priuilegijs, *ibidem art. 5.* De quo Miranda vbi ſuprà *art. 14. concl. 3.*

Bullar. bul. 2. Nicolai 5. & bul. 11. Sixti 4. & bul. 33. eiuſdem, vbi referuntur bulla Vrbani 4. nu. 14. &

15. Item poſſunt audire omnes ad ſe veniētes cuiuſcunque diœceſis, tam Laicos, quàm Eccleſiaſticos, etiam Regulares exemptos, niſi per ſua ſtatuta, aut obedientiam ſint prohibiti abſolui, per multa priuilegia Apoſtolica, quę habentur in Bullario. Item poſſunt illos abſoluere ab omnibus peccatis etiam reſeruatis Papæ per conceſſionē Pauli III. factam Societati Ieſu apud idem Bullarium. Non tamen poſſunt cum extraneis in votis diſpenſare, licèt ea commutare valeant per indulta Eugenij IV. & Innocentij VIII. quia id Epiſcopo loci non conceditur quantū ad exteros ad ſuam diœceſim accedentes, cui in hòc non debent eſſe ſuperiores religioſi, ibidem artic. 6. & tom. 1. quæſt. 20. artic. 8. Vide ſuprà de abſolutione quoad ſęculares, num. 35. de quo Miranda vbi ſuprà concl. 1. Villalob. ſuprà *diff. 54. num. 1. & 2.*

orac. 1. 2. & 3. Leo x. Bullar. bul. 7. Pauli 3. n. 3. Bulla. 11. Eugen. 4. nu. 12. & orac. 10. Innoc. 8. p. 533. Bulla bul. 13. Alex. 4. Bullar. bul. 1. Ioann. 22. & bul. 33. nu. 52. & bul. 37. n. 12. & 69. vbi referuntur alij Pontifices. Bul. 23. Alex. 4. & bul. 9. Clem. 4.

16. Qua auctoritate poſſunt vti dicti Regulares extra monaſteria exiſtētes, cùm huiuſmodi priuilegium ſit perſonale ſequens perſonam, & non locale conceſſum perſonæ ratione loci, ſicuti eſt priuilegium de miniſtranda ſacra communionē, ſuper quo extat quædam Bulla Alexandri IV. apud Bullarium, *ibidem art. 7.* De quo Miranda ſupra *dict. concl. 3.* Villalob. *dict. num. 2.*

17. Erroneum eſſe definiunt Ioannes XXII. in Extrauag. Vas electionis, de hereticis, & alij Pontifices ſęculares peccata ſemel Regularibus confeſſa, & ab eis abſoluta teneri iterum repetere parocho in Paſchate, nam illi habent à Papę priuilegio iuriſdictionē directam abſoluendi eoſdem ſęculares, ſic declarantibus Alexandro IV. & alijs Pontificibus apud Bullarium. Præceptum autem de annua confeſſione facienda proprio ſacerdoti, de quo in c. omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ. debet intelligi de peccatis, quæ aliàs non ſunt confeſſa, & abſoluta, vt exponit Benedictus XI. *in Extrauaganti, inter cunctas §. in Eccleſiis, de priuileg.* & declarauerunt Illuſtriſſimi Cardinales, *ibid. art. 8.* De quo Soto *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 3.* Miranda *ſup. quæſt. 45. artic. 3.*

De poteſtate Regulariū ad abſoluendū ſęculares à reſeruatis vide quæ ſuprà ex *quæſt. 61. tom. 1.* diximus de abſolutione quoad ſęculares à *num.* 33.

De Cōfeſſarijs quoad abſolutionē Fratrū.

18. In Concilio Tridentino adhortantur Regulares tam viri, quàm mulieres

lieres ad confeſſionem, & Cõmunionem ſingulis menſibus peragendam. Ad confeſſionem autem venialium tenentur tantùm ex quædam honeſtate, & decentia ſui ſtatus, niſi aliquod ſit ſtatutum ad id obligans Fratres, quod in nulla Religione (quod ſciam) datur, *tom.1.q.62.art.1.* De quo Henriqu. *quodlibet.1.qu.32. Soto in 4. diſt.18. q.1. art.3.* D. Bonauentura *num.4.diſt.16.2. part. articul.2.quæſt.1. Miranda 2.tom. qu.33.art.3.*

19. Statutum obligans religioſos ad propalandum prælato omnia peccata alias confeſſa, & abſoluta ſingulis annis, non obligat ſub mortali, quia iamdiù per diſſuetudinem, ſeu non vſum ceſſauit, vt fatentur religioſi Ordinũ, in quibus ſic ordinatum fuit, ibidem art.2. De quo Henriquez ſup.quæſt.17. num.5 & lib.1.de pęnit.cap.4.numer.10.& lib.2.cap.16. & 17. à num.1. Nauar in capit. placuit, de pęnit.diſt.6. à num.112. Miranda ſupra art.4.

20. Similiter ſtatutum apud aliquas Religiones præcipiens, vt ſaltem ſemel in vita fiat confeſſio generalis de peccatis, laudabile quidem eſt, & à multis Pontificibus commendatum, & confirmatum extat, ibidem artic.3. De quo Nauar. in cap. placuit num.118.

Trid.ſeſſ. 23.ca.15. Bull. bul. 4.Greg 9. & Bul.18. Inno.4.& Bulla 14. Sixt 4. n. 33.& bul. 33.nu.30. & bul.29. Alex.4.

21. Nullus poteſt audire confeſſiones Fratrum, niſi ſit à ſuperiore eorundem Fratrum approbatus cum iuriſdictionis conceſſione. Decretum verò Tridentinum definiens, neminem poſſe confeſsiones ſæcularium, etiam ſacerdotum audire, niſi ab Epiſcopo approbationem obtineat; non habet locum in confeſſarijs Regularium, quib. poſſunt confiteri religioſi, etiam ſi nõ ſint ab Epiſcopo approbati, ſufficit enim quòd à ſuo ſuperiore habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, qui eſt ſuus ordinarius, approbentur. Sicque olim ante Concilium fieri ſolebat à quo iure non eſt recedendum, niſi aliud in nouo exprimatur, in Concilio autem non ſit mentio, niſi tantùm de Sacerdotibus ſæcularibus. Quæ cõſuetudo ſemper viguit in Religionibus bene ordinatis, & eſt approbata per plures Pontifices, ideoque ab ea non eſt recedendum. Aduertas tamen, quòd Fratres instituti confeſſarij pro religioſis tantùm, non cenſentur etiam inſtituti pro Monialibus Ordinis, ſed ſpecialem ad id debent habere facultatem, & approbationem, ibidem articulo quarto. De quo Suarez *tom.4. diſput.28.ſectio.4.numero.5.in principio Sanchez de matrim. lib.3.diſp.29.nu.14. Reginald. in praxi fori pœnit. libr.1.c.16. num.182.*

Bull. Bul. 30. Sixt.4.

22. Fratres itinerantes licitè confitentur cuicunque ſacerdoti idoneo, etiam ſæculari de licentia ſuorum ſuperiorum, ex conceſſione Sixti IV. apud Bullarium. Virtute tamen huius licentiæ Generalis non poſſunt abſolui à reſeruatis, cùm in generali conceſſione non veniãt ea, quæ ſi ſpecialiter peterentur, non eſſent concedenda nullus autem prælatus eſt (vt credo) qui concedat extra Ordinem auctoritatem ad reſeruata confitenda, præſertim cõfeſſario ſæculari. Aduerte, quod præfata licentia prælati ad ſe confitendum cuicunque ſacerdoti, debet eſſe ſaltem rationabiliter præſumpta, vt quando quis oblìuione naturali deſijt illam petere, ibid art.5. De quo Angl. *in floribus 4.q.de confeſſ.a.8.diff. 2.dub. 4.pag.9. Sylu. verb. confeſſor 1. numer.6. verſ. 8. ſi ſacerdos, Miranda vbi ſupra art.6.*

Ampliatur doctrina Auct.

Extat in Compen. Ciſt. titu. Confeſſores §.5.

23. Hinc venit reſoluenda alia fortior difficultas, an ſcilicet religioſus extra Conuentum exiſtens cum omnimoda neceſſitate celebrandi, & non habeat copiam confeſſoris Ordinis, poſſit abſolui à quodam peccato reſeruato per clericum ſæcularem approbatum, virtute auctoritatis paſſiuæ, ſibi ipſi factæ à Prouinciali, vt abſoluatur à reſeruatis. Auctor. dicto articulo quinto, § neque his obſtat, innuit parti negatiuæ, reſoluit enim ex quodam priuilegio Innocentij VIII. conceſſo Prædicatoribus, quòd neceſſaria eſt expreſſa licentia prælati, vt religioſus poſſit extra Ordinem abſolui à reſeruatis, præſertim Presbytero ſæculari, quia, inquit, in licentia generali ad ſe abſoluendum, non cenſetur Fratribus data facultas, vt

poſſint

Digitized by Google

poſſint abſolui à reſeruatis. Quæ ratio adaptari poteſt noſtro caſui, quia in licentia Generali abſoluendi à reſeruatis non videtur includi facultas ad id faciendum, niſi per ſacerdotem Ordinis, & nō per clericum ſæcularem, nec præſumitur, quòd eum petenti daretur, niſi ſatis difficulter, ex eo quod eſt contra conſuetudinem bonam, & receptam Religionis, & contra honeſtatem, & decorem ipſius; non enim (addit Auctor) peccata grauia conuenit extra Ordinem alijs propalare, præſertim clerico ſæculari, ac ideò P. N. B. Franciſcus in ſua Regula agendo de peccatis, quæ reſeruantur Miniſtris, ait: quòd ipſi Miniſtri, ſi Presbyteri nō ſunt iniungi faciant pœnitentiam Fratribus peccantibus per Sacerdotes Ordinis. Vnde Corduba *ſuper regulam c. 7. q. 3. punc. 1.* reſoluit, non poſſe abſolui Fratres extra ordinem de peccatis reſeruatis, etiam de licentia miniſtrorum, quia id ex vi regulæ prohibetur in dictis verbis, quod fortiùs noſtram confirmat ſententiam. Neque obſtat neceſſitas celebrandi, ad quod requiritur expurgatio mētis peccato infectę, quia licitè poteſt accedere quis cum ſola contritione in defectu confeſſoris, & melius, ſi adeſt, confitendo peccata non reſeruata, & virtute abſolutionis eorum manebit indirectè abſolutum peccatum reſeruatum, cum obligatione ſe præſentandi, ſeu reconfitendi ſe auctoritatem habenti, vt directè ab eo abſoluatur, ſicut in dicto caſu reſoluit Auctor, ex cuius mente hæc deſumpta ſunt. Scio quòd Portel in terminis tenet oppoſitum, verb. confeſſor erga Fratres num. 12. §. nota ſecundo, cuius opinio mihi omnino non diſplicet, eo quòd pia, & in fauorem animarum ſit, & faciat iugum confeſſionis ſuaue, & leue, idque videtur abſolutè concedere Innocentium VIII. in priuilegio ſuprà relato etiam ſine licentia prælatorū, idem tenet Villalob. 1. *p. ſummę tract. 9. d ff. 64 num. 7. ad finē*, licèt cum limitatione, nempe quando alias habet à prælato, vt poſſit ſe confiteri extra Religionem.

B. Franc. c. 7. Reg.

Pro qua ſentētia facit quoddam indultum Leonis X. quo conceſſit nobis Minoribus, quando ſumus extra monaſterium, neque copiam habemus confeſſoris ex Ordine, vt poſſimus confiteri peccata noſtra ſacerdoti alterius Ordinis, vel presbytero ſæculari cum obligatione reconfitendi reſeruata ſuo prælato, vt habet collector compēdij titulo abſolutio, ordinaria §. 19. & refertur apud Cordubam vbi ſuprà in margine, fol. 243.

24. Sed adhuc pro hoc nota, quòd Martinus V. conceſſit Monachis S. Hieronymi in Hiſpania, vt extra Conuentum exiſtentes poſſint abſolute eligere quemcunque confeſſorem ſæcularem, vel Regularem qui eos poſſit abſoluere ab omnibus caſibus, à quib. abſolui poſſent, ſi in monaſterio eſſent, vt habetur in compendio dicti Ordinis, in quo videtur dari abſoluta facultas fratribus ſe abſoluendi à quocunq; ſine præuia licentia prælati, non tamē à reſeruatis, verba enim illa, à quibus abſolui poſſent, ſi in monaſterio eſſent, id innuunt, ſiquidem in conuentu exiſtentes, ex eo præciſè, quo ibidem adſunt, non poſſunt abſolui à reſeruatis, niſi ad id habeant ſpecialem facultatē ſeu commiſſionem à ſuperiore. Quo indulto poſſunt frui per communicationem aliæ Religionęs. Item Leo X. idem ferè conceſſit Prędicatoribus, & Clemens VII. Minorib. dicendo, quòd Fratres itinerantes in defectu confeſſoris ſui Ordinis poſſunt ſe confiteri cum alio alterius Ordinis, vel cū presbytero ſæculari; & ita declaratū eſt in ordinationibus Toletanis noſtræ Religionis. ita Auctor *in explicat. cruciatę § 9. num. 14.*

Comp. D. Hier. ver. abſentes à monaſterio §. 10. & verb. abſoluere §. 12.

25. Epiſcopus, vel prælatus Regularis concedens ſubdito facultatem eligendi confeſſorem, non cenſetur illi concedere ſuam auctoritatem, vt à reſeruatis, & cenſuris ſibi à iure communi, vel particulari, aut à priuilegio, vel conſuetudine commiſſis poſſit abſolui, ſed neceſſario requiritur, vt expreſſè id exprimatur, vel generalibus verbis dicatur, concedo tibi facultatem, vt eligas cōfeſſorem, cui omnem meā auctoritatem, & poteſtatem committo

ad

ad tuas confeſſiones audiendas, tunc enim ad reſeruata extenditur *tom. 1. q. 20. ar. 27.* de quo Nauar. cap. 27. n. 261. vide pro confeſſoribus electis à prælatis quandam bullam Sixti IV. apud Bullarium, & Miranda *1. tom. quæſt. 33. art. 6. concl. 2.*

Bull. Bul. 33. Sixti 4. nu. 141.

26. Gregorius XIII. declarauit, tẽpore Iubilæi poſſe omnes Regulares confiteri peccata ſua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas confeſſiones, in Bulla enim non fit mẽtio, niſi de ordinario eorum, qui audiunt confeſſiones, non autem de ordinario pœnitentium. Habetur in Bullario inter declarationes Cardinalium de mandato Gregorij XIII. §. Sanctiſſimus pag. mihi 458. De quo vide Villalobos vbi ſupra diff. 56. num. 23. & 24. vbi reſoluit ex ſententia præſtantiſſimorum Theologorum, & Iuriſperitorum Salmanticenſium, & declaratione Domini Papæ, & Cardinalium, oppoſitum tanquam probabilius, & tenet Auct. *in explicat. cruciata §. 9. n. 5.* agens de eligentibus confeſſorem virtute Bullæ cruciatæ, qui debent illum eligere approbatum ab Ordinario pœnitentis, & non confeſſoris.

Bullar. p. 458.

De Confeſſarijs quoad diſpenſandum.

27. Eugenius IV. apud Bullarium conceſſit, vt ſemel in vita poſſint confeſſarij per prælatos deputati diſpenſare cum Fratribus in omni irregularitate (bigamiæ, homicidij voluntarij, ac mutilationis membri, caſibus duntaxat exceptis) & quoties opus fuerit, vt poſſint etiam diſpenſare in irregularitatibus originem trahentib. à cenſuris ignoranter, vel inaduertenter contractis. Sed per priuilegium S. Hieronymi in Hiſpania, de quo in cõpendio Societatis, quilibet Mendicãtium ſemel in vita poteſt diſpenſari à confeſſario per ſuperiorem deputato ſuper omni irregularitate quacunque occaſione contracta in foro conſcientiæ. Quod eſt magnum priuilegium, nec derogatum per Concilium Tridẽtinum quoad facultatem diſpenſandi in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario, quia priuilegia noſtræ Religionis, etiam cõtraria Tridentinò ſunt reualidata in foro conſcientiæ tantùm per Pium V. vel dic, quòd Concilium loquitur tantùm de Epiſcopis, & non de prælatis Regularibus, qui erga ſuos ſubditos maiorem habent auctoritatem, quam Epiſcopi, tom. 1. q. 12. art. vlt. de intellectu huius textus Tridentini vide Reginald. *in praxi for. pœnit. lib. 30. tract. 2. nu. 112.* latè Ceneḋ. *pract. lib. 1. q. 24. à num. 13.* Aegid. *de ſacram. to. 2. diſp. 18. à nu. 37.* & alios relatos à Barboſa *in remiſſ. ad dict. cap. 7. num. 1.*

Bull. Bul. 1. Eug. 4. num. 2.

Compen. Soc. titul. diſp. §. 6. & comp. D. Hiero. verb. abſoluere

fratres §. 9. Trid. ſeſſ. 14. c. 7. de ref.

28. Deinde hoc ipſum ampliatũ eſt per Sixtum IV. pro Minorib. apud compendium Mendicantium: vt non ſolùm ipſi, & Moniales S. Claræ, & Tertiarij vtriuſque ſexus, ſed etiã nouitij habentes propoſitum profitendi, nec nõ famuli, & ſeruitores Fratrum, & ſororum poſſint ſemel eligere confeſſorem Ordinis, qui audita eorum confeſſione diſpenſet cum eis in omnibus irregularitatibus (exceptis homicidio voluntario, & mutilatione membri) bigamia verò licèt non exprimatur, ſemper tamen pro excepta debet haberi; ibidem in fine. De quo Villalobos *1. p. ſummæ tract. 31. nu. 22. vbi num. 16* refert indultum Martini V. ad abſoluendum in homicidio voluntario occulto.

Compen. Mendicã. tit. abſol. extraordinaria quo ad fratres § 5.

29. Confeſſarij Ordinis Minorum ex priuilegio Pij V. poſſunt diſpenſare de licentia ſuorum Prouincialium cum coniugatis ad petendum debitũ impeditis ob copulam carnalem vnius coniugis cum conſanguineo, vel conſanguinea alterius intra ſecundũ gradum iuxta decretum Tridentinum, dũmodo fuerit copula naturalis cũ emiſſione, & receptione ſeminis intra vas naturale *tom. 1. q. 63. art. 1.* Idem docet Villalob. *1. p. ſummæ tract. 13. num. 10.*

Bul. orac. 9. Pij V. p. 980. & Bulla 22. Iulij 2. n. 3. & 4. Trid. ſeſſ. 24. de ref. c. 4. Bull. orac. 2. Pij V. p. 980.

30. Idem Pius V. conceſſit eiſdem Fratribus Minoribus à ſuis Prouincia-

libus

libus ad hoc ſpecialiter deputatis, vt poſſint ex cauſa legitima, puta ſi coniuges non poſſunt continere, diſpenſare cum voto caſtitatis adſtrictis ad petendum debitum, ſi ante matrimoniū contractum votum fuit emiſſum, nam in eo, quod poſt contractum fit de conſenſu vtriuſque ſolus Epiſcopus diſpēſat. At dicta diſpenſatio à Fratribus facta durat tantùm matrimonio ipſorū coniugum ſtante: ita vt ſuperſtes poſt mortem alterius maneat cum obligatione non contrahendi ſecundum matrimonium, & poſt contractum non petendi debitum ſine noua diſpenſatione. Quo priuilegio, & ſuperiori Pij V. poſſunt frui aliæ Religiones per viā communicationis, ibidem art. 2. Pro quo D. Tho. 2. 2. quæſt. 88. art. 11. Soto in 4. diſt. 3. q. 2. art. 1. Ledeſm. in 4. difficult. 32.

Bull. bul. 25. Eug. 4. & Bull. 7. Pauli 3. Compen. Societ. ti. de pœn. § 10. Cōpen Mendic. tit. diſpenſat § 29.

Idem docet Sanchez lib. 8. de matrimonio diſput. 16. num. 3. & lib. 4. decalog. cap. 43. num. 10. & ſeqq. vbi num. 12. ait id eſſe intelligendum, etiā quādo nondum conſummatum eſt matrimonium, ad quod citat noſtrum Auctorem *tom. 1. ſummæ c. 243. nu. 2. Sayro in claui Regia lib. 6. cap. 11. numero. 104. Vega tom. 2. ſum. cap. 129. caſu 118 puncto 2.*

31. Fratres Mendicantes poſſunt diſpenſare in votis ſæcularium iure cōmuni Epiſcopis commiſſis, & ea commutare in alia pietatis opera toties, quoties opus fuerit, ex Eugenio I V. pro Benedictinis, & Paulo III. pro Societate, exceptis votis Vltramarinis, Petri, & Pauli de vrbe, ſancti Iacobi in Compoſtella, caſtitatis, & Religionis, Idem extendit Gregorius XIII. ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij, & idem de iuramentis, etiam votiuis, ibidem art. 3. 4. & 5. Pro quo Naua. in Manual. cap. 27. num. 172. D. Soto 8. de iuſtitia q 11 art. 9. p 688.

Idem docet Sanchez lib. 4. decalogi cap. 43. num. 4. & ſequentibus, & c. 53 num. 8. & 9. vbi id ad iuramenta extendit, & cap. 54. num. 3. & 22. vbi ait, id non procedere in iuramentis abſolutis caſtitatis, & Religionis, & citat Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 14. num. 11. & 12. id tamen limitat Leſſius lib 2. de iuſtit. cap 24. num. 60. quando iuramentum includit votum factum Deo.

32. Aduerte tamen, quòd dicti confeſſores non poſſunt diſpenſare, ſeu commutare vota commiſſa Epiſcopis iure ſpeciali, vt ſunt reſeruata Sedi Apoſtolicæ, in quibus aliquando Epiſcopus diſpenſat vrgente neceſſitate, nec facilè patente recurſu ad Pontificem, ibid. art. 6. Pro quo Soto de iuſt. q. vlt. art. vlt. Nauar. cap. 12. num. 76.

Idem docent Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 14. num. 7. & in commento littera p. Suarez lib. 6. cap. 26. num. 18. & 19. quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 4. decalog. cap. 43. nu 8.

33. At poſſunt commutare, & diſpenſare in votis pœnalibus, quamuis pœnæ appoſitæ ſint reſeruatæ Papæ, vt ſi quis voueat ieiunium ſub pœna ſeruādi perpetuò caſtitatem: quia votum caſtitatis tunc non voluntariè, & ex deuotione fit, ſed in pœnam, & ob indeuotionem, quæ ad eſſe continentem ſ voliente fit. Vt ſit autem reſeruatum Papæ, neceſſe eſt vt ſit voluntariè, & ex deuotione emiſſum, vt tenent viri doctiſſimi, ibid. art. 7. De quo Henriq. lib. 7. de indulg. cap. 30. num. 6.

Idem docent Miranda tom. 1. Manual quæſt. 47. art 6. Sayro in claui Regia lib 6. cap. 11. num. 72. Ledeſma 2. tomo ſummæ tract. 10. c. 8. poſt dictum 4 Suarez tomo 2. de Religione, de voto lib 6. cap. 13 num. 1. 6 & ſequentib. quos refert, & ſequitur Sanchez lib 4. decalogi cap. 40. numer. 91. Villalobos 1. p. ſummæ tractat. 27. clauſul. 9. Bullæ Cruciatæ num. 42. & 2 p. diff. 27. nu. 5. & 6.

34. Regulares à ſuis Generalibus deſignati, etiam nullo gradu inſigniti, poſſunt aperire litteras ſacræ pœnitentiariæ deſtinatas, ſeu commiſſas aperiri, & exequi Magiſtris in ſacra Theologia, vel in iure Canonico Doctoribus, & ſecundùm earum tenorem impoſita ſalutari pœnitentia abſoluere, & diſpenſare cum pœnitentibus, ex Gregorio XIII. pro Societate Ieſu, ibi. ar. 8.

De quo Sanchez 8. de matrim. diſput. 34. & 35. Portel. in addit. ad dubia ver. Confeſſor aperiens litteras Papæ numero 4.

Bull. Bul. 23. Greg. 13. Circa diſpenſationem, & commutationem votorum, & iuramẽtorum vide Sanchez dict. lib. 8. de matrimonio diſp. 30. & ſequentibus, & lib. 4. decalogi capitu. 37. 38. vſque ad 47. vbi de commutatione votorum cap. 49. vſque ad 56. Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 10. vſque ad cap. 27. Azor. to. 1. lib. 11. cap. 19. & 20. & nos iterum dicemus infra de diſpenſationibus, & de voto.

RETRACTATIO.

De Confeſſarijs famulorum Monaſterij ab Epiſcopo approbandis.

35. Regulares ad audiendas confeſſiones ſuorum famulorum, ſeu familiarium ſæcularium ab Epiſcopo diœceſis neceſſariò præuiam debent approbationem obtinere, iuxta Trid. Concil. Decretum. Ita expreſsè Auctor. tomo 2. quæſtio. 67. artic. 1. Vbi ſe corrigens mutauit ſententiam de oppoſito, quod ſenſerat tomo 1. quæſtio. 56. articulo 14. De quo Barboſa in remiſſion. ad Trident. dict. capitulo 15. numer. 7. vbi reſoluit ex Reginal. libro 1. fori pœnitent. numero 174. quod approbatio ad audiendas confeſſiones ſæcularium requiritur, etiam in Religioſis habentibus priuilegium eas audiendi. Idem expreſsè docet Suarez to 4 de Relig. libr. 2. cà 19. num. 7. verſic. Vnde quatenus.

RESOLVTIO XXXII.

De conſecratione Virginum.

1 VElum nigrum pro Monialibus eſt quintuplex. Primum profeſſionis, quod datur fœminis poſt cõpletum annum 16. & hoc portant in Religione omnes profeſſæ ſiue virgines, ſiue viduæ. Secundum conſecrationis, quod datur anno 25. ætatis: Tertium ordinationis, quod ſecundum Canones dabatur anno 40. & Monialis taliter ordinata, ſeu conſecrata dies dicebatur Diaconiſſa, ideò quia dabatur ei certa benedictio, ex qua accipiebat officium inchoandi horas in choro, & legendi homiliam, quod alijs non licet. Sed modò ex conſuetudine hoc fit, quando conſecratur, ſeu velatur, etiam ante 25. annum. Quartum eſt velum prælationis, qui Abbatiſſis dabatur 40. ætatis anno, ſed hodie ex Concil. Tridentino in minori ætate conſtitutis datur. Quintum eſt continentiæ, & obſeruationis, quod eſt viduarum, poteſtque dari virginibus, virginale tamen non poteſt dari viduis, etiam ex diſpenſatione Ordinarij. Imò nec omnes virgines velo conſecrationis velantur, ſed tantùm profeſſæ tria vota eſſentialia in Religione approbata emittentes: imò nec omnes tales, nam neque Moniales Mendicantiũm, neq; quædam aliæ conſecrantur ab Epiſcopo, *tom. 1. q. 64. art. 1.* Trid. ſeſſ. 25. c. 7. de regul.

De quo D. Thom. *in 4. diſtinct. 38. q. 1. art. 5. & ibi Paludan. quæſtion. quinto articul. 3. numero 16. D. Antonin. 3. par. titulo 2. §. 2. Nauar. libro 3. conſil. 4. numero 4. & 5. de Regularibus in 1. edit. & titulo de ſtatu Monachorum conſil. 2. num. 4. & 5. in 2. edit. Sanchez eos referens lib. 5. decalogi cap. 5. num. 22.*

2. Velum continentiæ poteſt à quocunque ſacerdote dari viduis. Velare autem virgines cum ſolemnitate coronationis, & dationis anuli ad ſolum Epiſcopum ſpectat, iuxta ſacros Canones, cap. iuuenculas 20. quæſt. 1. & c. 2. §. nouimus peccatricem 1. quæſt. 7. quia id eſt conſecrationis, & ordinationis Epiſcopalis. Vnde prælati Mendicantium non poſſunt cum hac ſolemnitate ſuas velare Moniales, niſi ex conceſſione Papæ, ibid. art. 2. de quo Sylu. verb. conſecratio Virginum quæſt. 1. Sotus in 4. diſt. 25. quæſt. 1. a. 2.

3. Non virgo, etiam ſi virginitatem animæ non amiſerit nec aureolam, adhuc non eſt conſecranda, ſeu velanda velo virginum. Imò etiam quando occultiſſimè integritatem amiſit per quandam fortè pollutionem voluntariam peccat grauiſſimè velum virginum petens, non tamen tenetur ſe diffamare, detegendo ſe extra cõfeſſionem. Vnde Epiſcopus id, ſciens in ſigillo confeſſionis debet in conſecratione accipere in mẽte verbum virginitatis pro pro verbo caſtitatis, vel caſtitatem ſignificante ad ſcandalum, & mendacium euitandum, ibid. artic. 3. De quo Nauar. lib. 3. conſil. titulo de ſtatu Monachor. conſil. 5.

An corrupta, ſeu vidua poſſit eſſe Abbatiſſa vide ſupra de Abbatiſſa, numer. 26.

RESOLVTIO XXXIII.

De Conſeruatoribus iudicibus.

1 CONſeruatores ſunt quidam iudices delegati à Principe, ad quos ſpectat tueri, ſeu conſeruare in ſua poſſeſſione patientes aliquam iniuriam, vt ſunt pupilli, viduæ, aduenæ, & aliæ miſerabiles perſonæ, qui morte concedentis expirant, vt in iure ca. ſinal. §. vt autem, verſ. officium, de officio delegati lib. 6. habetur tom. 1. q. 65. art. 1. De quo Ancharanus, & ſcribentes in cap. 1. de officio delegati in 6. Salzedo in Practica Criminali Canon. cap. 3. pag. 10. Iaſon conſil. 145. volum. 4. D. Antonin. de excomm. capit. 39. Vide etiam po hac materia, Gutierez lib. 3. Pract. quæſt. 9. Marcerat. Papiæ deciſ 15. & 16. p. 1. Aloyſ. Riccl. in collect. deciſ. p. 4. collect. 899. qui nõnulla practicabilia de eo adducunt.

2. Nullus à Papa poteſt conſeruatores dare. Ad quod munus tantùm deputantur Epiſcopi, Abbates, & in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, etiam in Eccleſijs Collegiatis, item Canonici ſimplices Cathedralium nullam aliã dignitatem habentes, iuxta Regularũ priuilegia: imò & Vicarij Generales Epiſcoporum, eorumq; officiales etiã generales, poſſunt inſtitui Conſeruatores, ex Sixto IV. & Gregorio XIII. apud Bullarium, necnon prælati Regulares, etiam Conuentuales, ſeu Locales tanquam in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, à quo etiam non excluduntur Minores, quia Clemens V. in cap. exiui, id illis non prohibuit, Verum eſt tamen, quòd per ſtatuta Ordinis prohibentur Conſeruatorias acceptare, ibidem art. 2. & 3. Idem docent Miranda *tom. 2. Manual. q. 47. art. 1. & 2. Portel. verb. Conſeruatores num.* 1.

3. Electi, & requiſiti à Fratrib. tenentur acceptare miniſterium Conſeruatorum, nec ſine legitima cauſa licet id repudiare, ſub obedientiæ præcepto, & excommunicationis pęna, ex Innocentio VIII. Iulio II. & Leone X. qđ in re tam graui obligat ad mortale, niſi aliquo legitimo impedimento excuſentur, ibi. ar. art. 4. Idem docent Mir. ſupr. 4. in fine:

4. Licèt iure communi attento, nominato in vna cauſa Conſeruatore nõ poſſit alius pro eadem cauſa nominari ex priuilegio tamen Pij V. publicato per Gregorium XIII. pro Societate, quilibet Conſeruatorum iudicum pręfatorum poteſt proſequi articulũ, ſeu cauſam per alium inchoatam, etiam ſi qui inchoauit nullo Canonico impedimento

Bul
Sixt
53.
55.
&
nu.
bul.
108
bul
Gre
Bul
9.
num
bul.
22.
10.
Bul
Gre
& C
Soc
cor
§.

mento præpeditus ſit contra 7. capit. cum plures, de officio delegat. in 6. Auctor ibid. art. 5. De quo Miranda ſupra art. 5.

5. Conſeruatores nõ expirant morte Papæ concedentis, non obſtante quod ſunt iudices delegati, iuxta terminos d. c. fi. §. offic de offi. deleg. in 6. quia priuilegia Conſeruatoria Regularibus conceſſa, virtute quorum eliguntur, ſunt realia, & perpetua, ſicut Religionum perſonę ſunt perpetuæ, & nunquam cenſentur perire per fictionem iuris, vt de ciuibus cuiuſuis ciuitatis dicitur in iure l. proponebatur, ff. de iudicijs, l. 2. ff. de rebus dubijs, l. firma, §. quanquam ff. de cenſibus, Auct. ibidem art. 6. De quo Sylueſt. verbo, gratia num. 3. Idem docet Miranda ſupra art. 6. vbi addit, id videri expreſsè determinatum in Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. de reform. quo expreſsè excipiũtur Regularium conſeruatoriæ à limitatione ad quinquennium, idemq; repetit ipſe Mirãda art. 7. concl. 6. §. ſed iterum. Vide infrà num. 8.

Trid ſeſſ. 14. cap. 5. reform.

6. Hodie poſſunt Conſeruatores Religionum procedere contra rebelles vltra duas dietas, dummodo vltra tres ad iudicium non trahantur, ex Clemẽte VII. Sixto IV. Gregor. XIII. & alijs Pontificibus apud Bullarium. Dieta autem continet viginti milliaria, ſeu ſeptem circiter leucas, & computandæ ſunt à finibus diœceſis, in qua degit citandus, non verò à continentibus ædificijs, ex Bonifacio VIII. in cap. fin. de officio delegati in 6. cuius veſtigijs inhæret lex quædam Regia Hiſpaniæ apud nouam Compilationem, ibidem art. 7. De quo Portel. ſupra nu. 5. Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 35. q. 8. fin. Miranda vbi ſupra art. 8. concluſ. 3.*

Bullæ 7. Clem. 7. & Bull. 14. Sixt 4. num. 3. & Bull. 1. Greg. 13. & Bulla 3. Grego. 14. & Bul. 1. Clem. 8

7. Monaſterium habẽs diuerſos Cõſeruatores in diuerſis diœceſibus non poteſt trahere iniuriantẽ ad remotiorem iudicem, præſente alio Cõſeruatore, ne vexatio fiat partibus. Nam cùm priuilegium de duabus, vel tribus dietis ſit ordicſum, & à terminis iuris communis exorbitans, præiudicetque ordinariæ poteſtati, reſtringendum eſt, ne tum diſpendio à longè protrahatur reus, & graue illi damnum ſine cauſa inferatur, idque videtur magis conforme menti Principis, ib. art. 8. Ad quod faciunt tradit ab Azor. dict. quæſt. 8 in fine.

Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. de refor. Bullar. d. Bulla 14. Sixti nu. 53. & d. Bulla 18 Greg. 13.

Licet Conſeruatoriæ Religionum ſint perpetuæ, aliæ tamen ab eis nõ durant poſt quinquennium, ex Concilio Tridentino, exceptis quæ inibi excipiuntur. Nec item durat poſt quinquennium iuriſdictio Conſeruatoris quoad negotia iam inchoata, in odioſis enim ſtricta interpretatio adhibenda eſt, ibidem art. 9. Idem tradit Miranda d. art. 6. in princ. Ad quod etiam vide Azor. loco infrà citando qu. 14.

9. Conſeruatores Regularium poſſunt ſubdelegare, & alijs vices ſuas committere, eſto ſint iudices delegati, ex Sixto IV. pro Minoribus, & Pio V. & Gregorio XIII. pro Societate, & ita tenet Capuccinus in addit. ad Compẽdium Mendic. tit. conſeruator fol. 230. Debent tamen delegare in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis. Et aduertant quod in citationibus, & ſententiarum denunciationibus per alios faciendis, ſi tutus non videatur acceſſus ad loca, vbi partes citandæ degunt, poſſunt id agere per edicta publica in locis publicis affigenda, in quibus veroſimiliter credatur ad ipſorum notitiam perueturum, ex dicta Bulla Pij V. pro Societate edita à Gregorio XIII. ibi. ar. 10. De quo Ioann. Audr. in addit. ad Spec. 1. par. tit. de offic. deleg. fol. 13. pagin. 1. col. 1. Azor. tom. 2. inſtit. moral. lib. 5. cap. 35. quæſt. 9. Portel. vbi ſuprà n. 6 Mir. ſup. art. 3. & 8. concluſ. 4.

10. Non eſt prohibitum Conſeruatoribus præfatis de alijs cauſis vltra iniurias, & violentias manifeſtas cognoſcere, ſi id ipſis concedatur in Literis Apoſtolicis, ſicut de facto conceſſum eſt, quia Papa cauſas Eccleſiaſticorum, & Regularium ad laicum iudicem ſpectantes auocare poteſt, & alteri terminandas committere iuxta Sacros Canones, & Trident. Concil. ac per conſequens dictorum conſeruatorum poteſtas à facultate, ſeu reſcripto Pontificis dependet, quod inſpiciendum eſt. Pro manifeſtis autẽ iniurijs,

Trid. ſeſſ. 24. c. 20. L. 58. tit. 6. p. 1. li. 4. tit. 18. p. 1.

& violentijs poſſunt procedere contra omnes tam laicos, quàm Eccleſiaſticos, capitulo primo, & final. de offic. deleg. in 6. quamuis iniuriam patientes rel ſint, cùm tales cauſæ ſint mixti fori iuxta ſacros Canones, cap. cùm ſit generale, de foro cōpetent. & leges Regias Hiſpaniæ. Tūc verò manifeſta iniuria, & violentiæ inferri dicitur, vt pateat aditus iudicib. Conſeruatoribus procedendi contra laicos, quando Monaſterium, & Religioſi ſua poſſeſſione perturbantur, aut eorum priuilegia, immunitates, & exemptiones violantur, ex text. in cap. cum ſit generale, de foro comp. quod in qualibet iniuria, oppreſſione, vel dāno illato locum habet, ibidem art. 11. De quo Salzedo in Pract. Crim. cap. 3. fol. 10. colum. 1. & 2. Idem ferè tradit Azor. dict. cap. 35. quæſtio. 7. vbi docet poſſe Conſeruatorem defendere non ſolùm ab iniuria iam illata, ſed ab ea quæ probabiliter creditur inferenda, & ſequitur Miranda ſupra art. 7. concluſ. 4. quem etiam vide art. 8.

11. Imò & poſſunt cognoſcere de notorietate delicti ſummatim ad ipſā indagandam, cùm in re dubia competat iudici indagare, an iuriſdictio ſibi competat, necne, vt conſtat ex iure, l. ſi quis ex alie. ff. de in ius vocanda, l. 3. ff. de iudicijs, c. ſuper litteris, iunct. gloſſ. verb. nullatènus de reſcriptis, & tenent omnes ibidem, §. ſed quid, De quo Innoc. & Doct. in cap. 1. de refor. comp. num. 5. & 6. Idem docent Azor. dict. quæſtio. 7. Miranda ſup. dict. ar. 7. concluſ. 1. in fine, & art. 8.

Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 20. Bul. bull. 33. Sixti 4. n. 55. & bul. 34. nu. 54. & bull. 37. n. 108. & bul. 14. nu. 53. & nu. 54. & bull. 2. Clem. 6.

12. Item poſſunt dicti Conſeruatores Regularium procedere contra debitores ex cauſa ciuill, tum virtute iuris communis concedentis cognoſcere de manifeſtis iniurijs, quales ſunt, quæ inſiguntur Monaſterijs, & Religioſis à debitoribus nolentibus ſoluere, tū virtute priuilegiorum in Concilio Tridētino confirmatorum, vt conſtat ex generalitate verborum, quibus in ſuis Cōſeruatorijs vtuntur Summi Pontifices Sixtus IV. Pius V. & alij, de quibus in Bullario, pro Religioſi ſtatus protectione dantes omnimodam facultatem non ſolùm ad omnes cauſas, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, aut mixtis (per ciuilem autem cauſam nemini eſt dubium, quod debitum intelligatur,) ſed etiam pro omni damno dato reſarciendo, cuiuſmodi eſt debitū, quod debitores nolunt ſoluere Monaſterijs, in quo non modicum damnū, & detrimentum patiuntur, ibi. art. 12. De quo Perez in lib. 1. tit. 7. libr. 1. ordinam, num. 59. §. conſeruatores autē, Guido Papa decidon. 18. in fine, Idem docent P. Miranda dicto artic. 7. concluſ. 6. vbi plura alia priuilegia refert, Portel ſupra num. 7.

13. Imò & datur hodie dictis Cōſeruatoribus, vt poſſint cognoſcere de his, quæ requirunt altiorem indaginē iudicialem, vt patet ex quadam Bulla Benedicti XI. & alia Eugenij IV. pro Monaſterio Beatæ Mariæ de Guadalupe, de qua in Compendio D. Hieronymi, titul. conſeruatoris, §. final. quam Nicolaus V. poſtea extendit ad vniuerſum Ordinem, qua gaudent Mendicantes, & alij Regulares communicantes, ibidem §. videamus igitur. De quo Nauarro capit. 27. num. 125. Miranda dic. art. 7. concluſ. 6.

In Bull. bul. 3. Nicol. 5. & Bul. 1. Clem. 6.

14. Religioſi tamen conueniri non poſſunt pro debitis ciuilibus corā ſuo Conſeruatore, ſed coram ſuis prælatis, qui ſunt eorum iudices ordinarij. Quod innumeris priuilegijs, & conſtitutionibus Apoſtolicis eſt iam declaratum, & praxis obſeruat. Vnde nullo modo poſſunt dicti Religioſi compelli per ſuos Conſeruatores, aut conueniri ratione contractus, aut debiti pecuniarij, vt expreſsè declarauit Nicolaus V. pro Minoribus, niſi extra clauſtra domicilium teneant, tunc enim ſi non habeant iudicem Apoſtolicū ſpecialiter à Papa deputatum, fuit conueniendi coram Ordinario tanquam Sedis Apoſtolicæ in hoc delegato ex decreto Tridentino, ibidem artic, 13 De quo Nauar. comment. 2. de Regularibus, num. 63. & in cap. non dicatis, nu. 63. Cruz de ſtatu Relig. li. 5. c. 10. dub. 6. concluſ. 2. Portel ſupra num 8 Mir. ſup. art. 10. Villalobos 2. p. ſum. tract. 35. diff. 6. num. 8.

Trid. ſeſſ. 7. c. 14. de reform.

15 Re-

15. Religioſis non licet eligere Cōſeruatorem contra iudicem ſecularem ob detentionem ſolùm ſuorum animalium damnum in paſcuis facientium, ex eo quòd pecora ſunt iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, cùm re vera non ſint, benè tamen talem Cōſeruatorem poſſunt creare, quando ratione huius conueniuntur coram iudice laico, vel Eccleſiaſtico, imò & pro ipſa detentione animalium, ſi ſit iniuſtè lata, putà quia nullum damnum intulerunt, vel ſi intulerunt, parati ſunt ſatisfacere dantes ſufficientem cautionem, quia ipſis tunc infertur grauis, & notoria iniuria, tam in ſua exemptione, quàm in bonis iniuſtè detētis, quorum defenſio, & protectio ſpectat ad ſuum iudicem Conſeruatorem, & idem dicendum eſt, quando denunciatum eſt coram iudice laico de religioſis, eo quòd animalia ſua deſcribi non fecerunt ſub pœna priuationis eorumdem, iuxta quandam legem Regiam Hiſpaniæ, cùm etiam in hoc caſu iſte non ſit iudex cōpetens contra Fratres, ſed ſuus prælatus, pro quo poſſunt Conſeruatorem nominare, qui eos in ſua exemptione cōſeruet, & coram ipſo de cauſa agatur, *ibid. art.* 14. De quo Gutier. *lib.* 1. *Tract. quaſt.* 4. Miranda *ſupra art.* 11.

Lib. 13. tit. 18. libr. 6. noua cōpil.

16. Poſſunt religioſi creare Conſeruatorem contra alios Regulares, aut Doctores, vel Scholares, ſeu Cancellarios vniuerſitatum, & alias communitates habentes ex priuilegio Apoſtolico etiam ſuos iudices Conſeruatores, ex quadam Bulla Clementis VII. pro Minimis relata *in Compend. Societat. titulo conſeruator* §. 9. & ex alia à nobis ſępiùs citata Pij V. pro Societate. Quamuis enim priuilegiatus non poſſit vti ſuo priuilegio contra pariter priuilegiatū, ex regula iuris, cui tamen actu læſus eſt, & indiget auxilio reſtitutionis ad reparationem damni habet priuilegium in actu, & in exercitio, quia actu lęditur, alter verò cùm læſus in ea cauſa non ſit, non habet priuilegium in actu, ac proinde contra illum tanquam non actu priuilegiatum poteſt alter tanquam actu priuilegiatus vti ſuo priuilegio, *ibid. art.* 15. De quo Abb. *in cap.* ad aures, *de praſcript.* Couar. *in regula, poſſeſſor*, 2. *part.* §. 2. *numer.* 4. Idem docent Miranda *ſuprà art.* 12. & faciunt tradita ab ipſo *tom.* 2. *quaſt.* 24. *artic.* 7. Villalobos *ſuprà num.* 10.

Compend. Roderici.

17. Dicti autem Conſeruatores Fratrum poſſunt agere, etiam per cenſuras vſque ad inuocationem brachij ſæcularis contra inobedientes, & contumaces ex dicta Bulla Pij V. pro Societate, & alia Martini V. pro Ciſtercienſibus *in ſuo Compendio, titulo Bullæ conſeruatoria* §. 1. in quibus vltra cenſuras illis datur facultas procedendi vſque ad priuationem exercitij officij, & iuriſdictionis ipſo facto incurrendam. Verum eſt tamen quòd contra Ordinarium non poſſunt agere per excommunicationem, ſi non faciunt fidem de literis ſuæ commiſſionis, niſi conſtet de malitia Ordinarij aſſerentis malitiosè falſitatem eſſe in reſcripto, tunc enim poteſt iudex delegatus per ſe exequi, & punire illum vſque ad mulctam triginta librarum, iuxta ſacros Canones. *ibid. art.* 16. De quo Panorm. *in c. præterea de dilat.* Idem docent Miranda *ſupra art.* 8. *concluſ.* 5. *&* 7. Portel *ſup. numer.* 11.

18. Item poſſunt dicti Conſeruatores cognoſcere de iniuſtis manifeſtis ſeruitoribus Fratrum factis, qui actu inſeruiunt monaſterijs, vel alio pio loco exempto, ac intra ſepta monaſterij reſident, & ſub illorum obedientia profeſſi viuunt, de quo Ordinario conſtare debet, iuxta decretum Tridētinum, *ibidem art.* 17. De quo Couar. *in cap. alma* 2. *part.* §. 2. *num.* 8. Cardinal. Tuſcus *litera O. concluſ.* 16. *num.* 15. Portel *ſup. num.* 10. Villalobos *ſup. num.* 9. qui duo idem docent.

Trid. ſeſ. 24. ca. 11. de refor.

19. Aduertant tamen dicti Conſeruatores, quòd debent procedere ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſolà veritate inſpectà, ſicut in cauſis Regularium ſolet fieri à prælatis. Simpliciter, inquā, & de plano, id eſt, quòd nō remoueatur ordo iuris, ſed tātū pniciosa ſolemnitas, & fiat ſine replica, & malitia, verba cū, *ſola veritate inſpecta*, importaut q; omittātur ſolemnitates, & ſubtilitates negotij, ſeu rei

M veri-

veritatem non tangentes, quę vocantur apices iuris, & quòd res principalis per iura decidatur. *Ibid. art. 18. & Tom. 2. quæſt. 3. artic. 1. De quo Bart. in l. ſi fide iuſſor, ff. mandati*, & Gloſſa *in Clementina ſæpe, verb. ſimpliciter, de verborum ſignificatione*. Idem tradit Miranda *dicto art. 8. concl. 6.*

20. Tandem præfati Conſeruatores ſuam excedentes poteſtatem ſcienter, & præſumptuosè eo ipſo ab officio ſuſpenduntur per annum, *dict. cap. fin. de offi. deleg. in 6.* ac naturalitate priuantur per leges Regias Hiſpaniæ, *l. 1. & 2. tit. 8. lib. 1. recopil.* Pars autem id in iudicio ſuadens iudici excommunicationis pœnam incurrit, a qua non eſt abſoluendus, niſi priùs integraliter ſatisfaciat de expenſis indebitè caſtigato, vt expreſsè *d. cl. cap. fin.* habetur *ibidem art. 19. & 20.* De quo Nauarr. capit. 27. *num. 125.* Syluest. *verb. Conſeruator num. 5.* Miranda ſuprà art. 9.

ADDITIO.

21. Plura de hac materia diximus, nunc addo *l. Regiam 1. titul. 8 lib. 5. Recopilat. Petrum Gregor. libr. 47. Syntagmat. c. 21. num. 25. Valaſc. conſult. 152. à num. 1. Zeuallos communium 4 tom. quæſt. 897. à num. 697. Tuſcul. pract. Litera C. concluſ. 760. Molina de iuſtit. tract. 5. diſput. 29.* omnium latiùs Moneta per totum tractatum *de Conſeruatoribus*, qui omnes multa de hac materia proſequuntur.

22. Illud præcipuè adnotare licet, ſententiam Auctoris, de qua dicta reſol. 33. num 12. dum probat, Regulariũ Conſeruatores poſſe procedere contra debitores ex cauſa ciuili, improbaſſe Gutierr. *lib. 3. Pract. quæſt. 9. à num. 8.* Tuſc. *de viſitatione lib. 2. cap. 23. num. 5.* Cabedo *diuerſor. lib. 3. cap. 18. nu. 4* Zeuallos *d. quæſt 897. à nu. 711.* Quia tamen noſter Auctor in multis, quæ in propoſito dixerat Gutierrez d. quæſt. 9. adeò illum carpit, & reprehendit, vt coegerit à noſtri Auctoris impugnationibus ſe liberare *lib. 4. pract. quæſt. 63.* quam totam in præfata defenſione conſumpſit. Idcircò non abire erit, rem iterum tractare, & ſanè quantum breuiter potero quid de ea ſentiam aperiã ſequentibus concluſionibus.

23. Prima ſit. Conſeruatores dati locis Religioſis, aut Regularibus, etiam in forma iuris communis poſſunt contra debitores ciuiles procedere, quando de debitis manifeſtè conſtat per publicum inſtrumentum, vel per confeſſionem partis, vel per ſententiam tranſactam in rem iudicatam, & debitores nolunt ſoluere, quia tunc manifeſta iniuria fit Monaſterijs iuxta terminos *cap. 1 cap. viſum de offic. deleg. in 6.* Ita Auctor expreſsè *tom. 1. quæſt. 65. art. 12. §. ſecundo probatur, & § ex quibus*, vbi id multis alijs rationibus, & auctoritatibus corroborat contra Gutierrez, quas hic non licet repetere. Enucleatur & defenditur Auctoris ſententia.

24. Secunda concluſio. Multo maiori ratione idem dicendum eſt, ſi Conſeruatores Religionum ex forma ſuarum literarum pleniſſimam poteſtatẽ habeant ad cognoſcendum de quibuſcunque cauſis, vtputà de ciuilibus, criminalibus, mixtis, & iudicialem indaginem requirentibus, quo modo Benedictus XI. & Sixtus IV. Minoribus, Eugenius IV. & Nicolaus V. Ordini D. Hieronymi, Pius V. & Gregorius XIII. Societati conceſſere, quorum Bullas apud Bullarium relatas inuenies ſuprà *reſolut. 33. num. 12.* Ita Auctor latè *per totum d. art. 12.* nec diſſentiunt Gutierrez *d. ti. quæſt. 63. à num. 3.* Cabedo *dict. cap. 18 num. 5.* Probatur, quia licèt in dubio ſemper huiuſmodi Conſeruatoriæ ad iniurias, & violentias manifeſtas referri ſoleant, iuxta *d. cap. 1. & vlt. de offic. de leg. in 6.* id tamen locum non habet in Conſeruatorijs ampliſſimis, ex quibus apertè conſtat, voluiſſe Pontifices naturam Cõſeruatorum immutare, vndè non mirum ſi poſſint virtute talium priuilegiorum de debitis ciuilibus cognoſcere.

25. Quę ſententia confirmari poteſt ex Tridentino, vbi poſtquam prohibuit Cõſeruatores de debitis ciuilibus cognoſcere, in verſic. Vniuerſitates, Cõſeruatores Religionum, & ſimiles excipit, quas conſeruatorias ex nulla parte diminutas eſſe declararunt Cardinales Trid. ſeſſ. 14 c. 5. de refor.

in

in d.cap.5. Vndè videtur ſuccedere *regula lib. cum Prætor. 12 ff de iudic.* Neque vim huius decreti effugiet, qui dixerit exceptionem Tridentini, & declarationem Cardinalium tantùm concludere, hos Conſeruatores non comprehendi ſub eiuſdem prohibitione, & reſtrictione, non tamen per hoc diſponere, ſub qua forma: & in quibus cauſis procedere debeat, quaſi id omiſſum relinquens diſpoſitioni iuris communis. Nã reſpondendum eſt, id verum eſſe poſſe, quando priuilegia dubia eſſent, non item quando ampliſſimam poteſtatem tribuunt, cuiuſmodi ſunt Conſeruatoriæ Religionum, & vniuerſitatum, quas Tridentinum à priuatis Cõſeruatorijs excipit.

26. Tertia cõc. At verò ſi Religioſi ſint rei, non coram conſeruatoribus, ſed coram ſuis prælatis pro debito ciuili conueniri poſſunt, *dict. c. 1. de offic. deleg. in 6.* iuncta regula *l. non debet, ff. de regul. iur.* Ita cum Auctore *dict. quæſt. 65. art. 13.* diximus ſuprà *reſol. 33. num. 14.* A qua ſententia immeritò receſſit Gutierrez infrà citandus. Pro quo nõ faciunt verba litterarum, quibus huiuſmodi conſeruatoriæ frequenter conceduntur, dum habent, *ſiue actores, ſiue rei ſint*, nam intelligenda ſunt reſpectu cauſarum, de quibus ipſi Conſeruatores aliàs poſſunt cognoſcere, non verò reſpectu debiti ciuilis.

Trid. ſeſ. 7. c. 14. de refor.

27. Multò minus obſtat Tridentinum *ſeſ. 7. de reformat. cap. 14. verſi. addendo*, vbi diſponitur, Regulares quoquo modo exemptos in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum conueniendos eſſe coram locorum Ordinarijs, etiam ſi iudicem habeant aliàs à Sede Apoſtolica deputatum: in alijs verò cauſis tunc demum coram eiſdem Ordinarijs pro debitis conueniendos eſſe, quando ipſi Regulares iudicem nõ habuerint. A contrario ergo probare videtur Tridentinum iudicem habẽtes (prout habeant, ſi habeant Conſeruatorem) coram illo eſſe conueniendos. Ita per hoc decretum ſic expenſum docet Gutierrez *dict. lib. 3. quæſt. 10. nu. 2.* Flamin. *de reſignat. quæſt. 11. num. 9.* Zenallos *d. q. 897. à num. 813.* teſtantes eſſe vſu receptum, & videtur probare declaratio Cardinalium *d. ſeſ. 14. cap. 5.*

28. Sed reſpondendum eſt, Tridentini Decretum non obſtare, tum quia tantùm loquitur de Regularibus extra Monaſterium degentibus, vt rectè explicat Auctor, quidquid eius explicationem poſtea idem Gutier. li. 4. pract. quæſt. 64. contendat improbare, ac ſe inſuper ab eiuſdem impugnationibus liberare tres caſus diſtingens. Tum etiam quia dictum Tridentinum ibidem tractat de Regularibus, qui aliàs habent conſeruatores, vt patet ibi: *Conſeruatorum deputationibus.* quæ clauſula etſi poſita in fine, ad omnes caſus præcedentes referenda eſt, *cap. ſecundò requirit 42. de appellat.* & tamen in illis terminis ait Tridentin. quòd ſi Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur: ergò illa exceptio, *ſi ipſi iudicem non habuerint*, non eſt intelligenda de iudice conſeruatore, ſed de alio à Sede Apoſtolica deputato, ita vt non ſufficiat Regulares habere conſeruatorem ad effectum, nè coram Ordinario pro cauſis ciuilibus conueniantur, & ſic ceſſat omninò fundamentum Gutierrez, itemque practicæ illæ, & modi procedendi, quos ipſe ibidem ponit.

29. Maneat igitur hodie Regulares, & eorum Conuentus pro debitis ciuilibus; vtpote exemptos eſſe conueniendos, vel apud ſuos ſuperiores, qui ſunt eorum iudices Ordinarij, vel apud Romanum Pontificem, ſeu eius Legatum in Prouincia exiſtentem de iure, iuxta *cap. 1. de verbor. ſignific. in 6. cap. ſi Abbatem, 36. de elect. in 6.* gloſſam vltim. ab omnibus receptam *in capit. 1. de offic. legat.* Apud Luſitanos verò coram Prætore ciuilium cauſarum poſſe conueniri fertur, ex *ordinat. lib. 2. tit. 1. in princip.* ſicque practicari dicitur in eo Regno, etiam ſi exiſtat in illo Nuntius Apoſtolicus, virtute conſuetudinis immemorialis. De huius tamen legis iuſtitia multùm dubito tanquam exemptioni Eccleſiaſticæ, & Religionum contraria, niſi à Romano Pontifice ſit permiſſa.

RESOLVTIO XXXIV.

De Conſuetudine.

1. COnſuetudo eſt ius quoddam non ſcriptum moribus, ſeu aſſiduis actibus conſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cùm deficit lex, cap. conſuetudo 1. diſt. Quæ vt cenſeatur iuſta, plura requiruntur. Primò, quòd ſit rationabilis, ſeu iuſta aliqua de cauſa, & ratione introducta contra legem humanam, nã ſi contra ius diuinum, & naturale ſit, iam eſt irrationabilis, iniuſta, & inualida, cap. final. de conſuetudine. Quando autem non conſtat de iniuſtitia con ſuetudinis euidenter, præſumitur, quòd ſit rationabilis ad effectum tollendi legem, *l. de quibus, ff. de legibus. cap. cùm dilectus, de conſuetud.* Secundò requiritur, vt cõſuetudo ſit rationabilis, & legem tollat, quòd ſit legitimè introducta, & præſcripta. Ad quod etiam requiritur, vt actus, per quos introducta fuit, fiant eo animo, ac ſi lege præcipiente fierẽt, & vt actibus continuatis frequentata ſit. Duo verò actus ſufficere ad conſuetudinem inducendam affirmant aliqui, alij autem vnicum tantùm, ſi actus habet cauſam ſucceſſiuam, & continuationem temporis habilis ad huiuſmodi conſuetudinem inducendam, v. g. ſi beneficium ſæculare confertur Regulari, & ab eo poſſidetur ſpatio 40. annorũ, efficitur Regulare, licèt vnicus interuenerit collationis actus, qui quidem eſt vnus ratione rei factæ, ſed ratione diuturnitatis temporis eſt multiplex virtualiter, quod arbitrio boni viri committendum eſt. Item requiritur, quòd conſuetudo ſit legitimè introducta, & præſcripta, *dict. cap. final. de conſuetudine*, ſcilicet quòd ea vtatur certo temporis ſpatio, per decem, inquam, annos (quos ſufficere aliqui tenent) vel per 40. quos alij poſtulant. Tandèmque requiritur, quod perſonæ conſuetudinem introducentes habeat auctoritatem ad eam introducendam. Vnde pueri, mulieres, furioſi, & ſimiles non computantur, quia legem concedere nõ poſſunt, *tomo 1. quæſt. 69. art. 1. & quæſt. 11. art. 8.* De quo D. Thom. *in 4. diſt. 23. & prima ſecundæ quæſt. 97. artic. 3. ad ſecundum*, Syluest. *verb. conſuetudo quæſt. 4. numer. 12.* Nauar. *in Manual. capit. 21. num. 13.* Couar. *lib. 1. variarum cap. 17. num. 8 & 9. quando.*

Vide Miranda *tom. 2. Manual. quæſt. 28. art. 3.* vbi docet, quòd ſi conſuetudo eſt præter ius, ſufficit tempus decem annorum de iure Canonico; ſi verò fuerit contra ius, requiritur 40. annorum: quia debet eſſe conſuetudo præſcripta. Ad idem Suarez *de legibus lib. 7. cap. 1. & 2.* vbi *cap. 6. num. 5.* agit de conſuetudine rationabili, & irrationabili, & quod per ſolos actus voluntarios induci valeat *cap. 12.* & de frequentia actuũ ad inducendam conſuetudinem *ibidem cap. 10. & 11.* & quòd Principis conſenſus ad vim conſuetudinis ſit neceſſarius, tradit *cap. 13. à num. 6.* & quanti tẽporis conſuetudo ad inducendam legem ſufficiat *cap. 15. num. 5.* vbi ſine vlla diſtinctione ſufficere decennium, vt conſuetudo cenſeatur inducti ua legis, & præſcripta, reſoluit: & tandem quis illam introducere valeat *cap. 9. num. 3. & ſequentibus.*

2. Nulla conſuetudo poteſt eximere Religioſos à præceptis eſſentialibus Regulæ, paupertatis, ſcilicet, caſtitatis, & obedientiæ: quia non poteſt eſſe rationabilis, & iuſta, vtpote contra votum ſolemne Ius diuinum concernens. Benè tamen poteſt, ſi non omninò tollere obligationem præceptorum regulæ, ad minus interpretari regulam circa eius præcepta, etiam ad mortale obligantia. Vnde conſuetudine tolerata dicta præcepta non ſolùm poſſunt mitigari, ſed etiam quantum ad aliqua tolli cum conſenſu ſaltem tacito, & interpretatiuo Papę, aut Protectoris Ordinis, non autem ſuperiorum Regularium. Sed videant religioſi, ne conſuetudo ſit corruptela, ſi enim aliquid

eo

eorum per ſtatuta Ordinis ſæpè ſępiùs expreſsè prohibetur, conſuetudinem interrumpit, & c proinde præſcriptionem, *ibid. art.* 2. De quo Couar. *in* 4. 2 *p. cap.* 6. *q.* 5. *nu.* 2. *Nauar. in Manual. capit.* 12. *num.* 50. *& cap. nullam* 18. *q.* 2. *n.* 36. Idem docet Sanchez *lib.* 6 *decalog. cap.* 2. *nu.* 29. *&* 30. & faciunt tradita à Suarez *dict. lib.* 7. *cap.* 9. *num.* 5. vbi ait, contra obedientiam non præſcribi, *cap. cum non liceat, de præſcript.* vbi gloſſa, & ſcribentes notant, ad quod etiam vide Miranda *dict. quæſt* 28. *art* 6.

3. Conſuetudine poteſt introduci, vt Regulares ad aliquid plus, quàm ad quartam funeralem teneantur ſecundùm terminos Clementinæ *dudum, de ſepulturis*, quia in illa tantùm tolluntur conſuetudines præteritæ, non futuræ. Quomodo autem hoc intelligendum ſit, vide ſuprà *de Canon. portio. n.* 19. *ibid. ar.* 3.

4. Non valet conſuetudo emanans, quando lex expreſsè derogat præteritæ, ac etiam futuræ conſuetudini. Idem eſt, quando indefinitè derogat, dicendo: non obſtante aliqua conſuetudine in contrarium, tunc enim derogat etiã futuræ, niſi conſuetudo de nouo introducta ſit ex noua cauſa à principio non cogitata ob varietatem temporum, vel ex præterita vero ſimiliter incognita ipſi legiſlatori. Quando verò lex derogat præteritæ tantùm conſuetudini, ſi in illa exprimatur irrationabilitas ipſius, videtur etiam abrogata futura conſuetudo in contrarium. Secus ſi dicta ratio non ſubeſſet, vel ob varietatẽ temporum vel alia de cauſa: quia tunc præualebit conſuetudo poſtea contraria. Conſuetudo tamen immemorialis, quæ priuilegio æquiparatur nunquã à lege cenſetur abrogata per clauſulam generalem derogatoriam omnis conſuetudinis, niſi ſpecialiter ipſa excludatur, & illi derogetur, *tom.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 5. *& tom.* 2. *q.* 44. *art.* 3. *in fine*. De quo Couar. *lib.* 3. *variarum cap.* 13. *num.* 5. Gutierrez *lib.* 3. *Practic. quæſt.* 32. Mieres *de Maiorat.* 4. *part. quæſt.* 20. *numer.* 50. Tiraquel. *de vtroque retract. tract.* 2. §. 1.

Vide Suarez latè de lege tollente omnem conſuetudinem contrariam, dicto lib. 7. cap. 19. à num. 18. vbi num. 24. id limitat, niſi tanta ſit in rebus facta mutatio, vt certò conſtet, ipſam etiã conſuetudinem illam conditionẽ mutaſſe, & cap. 20. num. 17. de conſuetudine immemoriali agens reſoluit, non reuocari talem conſuetudinem, niſi ſpecialiter illi derogetur, idque innui videtur capit. 1. de conſtitut. in 6. in illis verbis, niſi expreſsè caueatur; vbi dictum quòd ideò non tollitur conſuetudo per legem, niſi expreſsè de ipſa caueatur, quia eſt quid facti, eſſe autem conſuetudinem immemorialem eſt quid facti ſpecialiter, ac ideò ſpeciali indiget derogatione. Ita tenent multi Iuriſtæ relati, & ſecuti à Couar. & Tiraquel. ſupra loco citato.

5. Conſuetudo interpretatur non ſolùm legem humanam, ſed etiam diuinam. Vnde ante Concilium Tridentinum poterant ſacerdotes ex antiqua conſuetudine eligere in confeſſorem quemlibet ſacerdotem ſimplicem ab Ordinario non approbatum, quæ conſuetudo ſic interpretabatur præceptum diuinum confeſſionis: ſimiliter quę interpretatur in multis præceptum ieiunij aliquando obligare, aliquando verò non. Vnde in Regno Caſtellæ conſuetudine introductum eſt contra ius in Sabbatis inteſtina, & extremitates animalium manducari. tom. 1. quæſt. 18. art. 7. & tom. 2. quæſt. 100. art. 8. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 147. artic. 4. Nauarr. cap. 15. num. 186. & cap. 21. numer. 81. Idem docent Miranda ſuprà art. 5. concl. 3. Suarez dict. lib. 7. cap. 4. numer. 13. & 14.

6. Conſuetudo multùm præiudicialis immunitati Eccleſiaſticæ, & Eccleſiaſticis perſonis, etiam immemorialis omnino eſt repellenda, iuxta capit. 1. de conſuetudin. capit. nouerit, capit. grauem, de ſentent. excommun. Dicetur autem multum præiudicialis, quando Eccleſiaſtici efficiuntur timidiores ob talem conſuetudinem, & laici audaciores, & quando impediuntur facere, quæ à iure communi ſibi conceſſa ſunt. Secus ſi eſt parum præiudicialis Eccleſijs, & Eccleſiaſticis, vt ſi aliquod particulare

eorum priuilegium frangatur, tom. 2. quæſt. 50. artic. 3. De quo Syluest. verb. immunitas numer. 2. & 4. Idem docere videtur Suarez *ſuprà cap. 7. num. 10. & cap. 16. num. 11.* & expreſſius tradit Miranda *dict. art. 5. concl. 4.* vbi idem dicit de conſuetudine contra bonum publicum.

7. Conſuetudo inducta in Religione, vt prudentiores & ætate prouectiores tantùm habeant vocem in capitulo, & admittantur in electionibus, ſi eſt contra ius, oportet, quòd ſit præſcripta ſpatio 40. annorum, vt valeat. Quòd ſi ſit præter ius, ſufficit præſcriptio decē annorum, ex Panormitano communiter recepto in cap. final. de conſuetudine, Auctor ibidem quæſt. 51. art. 12. De quo Nauar. lib. 1. conſ. titulo de conſuetudine conſ. 2. Idem docet Miranda 2. *tom. man. quæſt. 23. articul. 23.*

De Conſtitutionibus vide infrà *de legibus, & de priuilegijs.*

RESOLVTIO XXXV.

De Contractibus.

1. SVcceſſor tenetur ex contractu prædeceſſoris, ad quod etiam tenetur Papa, ſaltem ex æquitate, clementia, & vrbanitate, *cap. literis, de reſcriptis, Auctor tom. 2. quæſt. 49. art. 7. in principio, & tomo 3. quæſt. 26. art. 1.* De quo *Bald. in l. digna, vox C. de legibus, vbi ſcribentes, & in dicto c. literis, iuncta gloſſ. vlt. notab. vltimo, de reſcriptis.* Idem tradit citato Auctore Sanchez *lib. 7. de matrim. cap. 31. num. 41. in fine.*

2. Monacho poteſt ſolui, quod ratione contractus illi debetur, ſi in tali contractu non interuenit factum, ſeu conſenſus prælati; ſecus ſi interuenit, *ibid. art. 3.*

3. An autem contractus à Religioſo initi abſque ſuperioris licentia ſint prorſus irriti, ac nullius valoris? Tradit Sanchez dict. cap. 31. num. 9. vbi re- [margin: Ampliatur ac illuſtratur do-]

ſoluit, certiſſimum eſſe apud omnes, monaſterium non teneri ex his contractibus, niſi quatenus inde locupletius factum eſt, ad inſtar contractus filij familias, aut ſerui abſque licentia patris, aut domini initi ex quo illi non tenentur, niſi quatenus inde locupletiores facti ſunt, vt expreſsè habetur *l. 1. §. ſi cum impubere, ff. de peculio.* At obligatur monaſterium ex contractu inito a ſuo prælato, quatenus non excedit ſuæ adminiſtrationis limites, vt tradunt Angel. *verbo monaſterium, initio,* Sylueſter *verb. Religio 8. quæſt. 3.* quos refert & ſequitur Sanchez *ſuprà num. 10.* qui *num. 13.* conſequenter ex dictis deducit, nõ teneri monaſterium, ſi prælatus mutuò accepit pecunias in vſus proprios, vanos, ac turpes, aut in alios, in quos bona monaſterij expendenda non erant: quia tunc excedit ſuæ adminiſtrationis limites. Secus autem, inquit, eſſet ſi id mutuum ad expendendum neceſſaria in monaſterio accepiſſet, licèt poſtea mutata voluntate malè expendiſſet, tunc enim ex ea mutui acceptione, quæ legitimè facta eſt, obligatio in Monaſterium tranſlata eſt, & malæ diſpenſationis euentus id impedire nequit. [margin: Auctoris doctrina]

4. Sed hoc mihi pluſquam dubium videtur, quia iſte prælatus quamuis à principio rectè ſe gereret in acceptione mutui, poſtea exceſſit limites ſui officij, & adminiſtrationis malè expendendo, ac proinde caſu, quo teneatur Monaſterium ex eo cõtractu legitimè inito, ſaltem tenebitur ipſe prælatus ſatisfacere Monaſterio, quod iniquè in ſui vtilitatem non diſpendit. Et ita ſentire videtur Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 41. dub. 11. num. 90.* Vbi tradit, monaſteriũ non teneri ex delicto, & contractu monachi, quamuis ſit prælatus, niſi quatenus inde aliquid conuerſum eſt in Monaſterij commodum.

5. Ex quo deducitur, teneri Monaſterium ex contractu monachi, ratione alicuius adminiſtrationis etiam tacitè illi commiſſæ, quatenus illius limites non excedit, vt cum Azor. *tom. 1. inſt. mor. lib. 12. cap. 11. quæſt. 11.* & Leſſio, *dict. num. 90.* docet Sanchez *ſup. nu. 14.*

6. Vnde reſoluit nu. 18. eos contractus

ctus à monacho ſine licentia ſuperioris initos non eſſe omninò irritos, ſed integrum eſſe prælato, aut Monaſterio illos irritare, vel ratos habere, prout illis magis commodum, ac vtile fuerit, ad inſtar contractus celebrati cum pupillo, aut minore abſque tutoris, vel curatoris licentia, *l. Iulo annus, §. ſiquis à pupillo, ff. de action. empt.* Quod quidem in Eccleſiæ & Religionis fauorem concedunt plures non infimæ notæ Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *dict. num. 28.* qui *nu. 37.* adiungit, ex tali cõtractu obligationem naturalem oriri in religioſo, dum ſuperior non irritat, ac proinde teneri dare operam, quantum in ſe eſt, vt prælatus approbet, prout notat Leſſius *ſuprà dict. num. 90.* Item & ad reſtitutionem damni, ſi reſtituendo fuerit, obligari, tradit ipſe Sanchez *n. 38.* vbi *n. ſeq.* cõſequẽter addit, ex contractu inito cum ſuperioris legitima licentia obligari religioſum naturaliter, & ciuiliter, nec poſſe ab eodem prælato, aut à ſucceſſore, vel ab alio maiori illum contractum validè irritari, quia, vt ſuprà ex Auctore diximus, prælatus ſucceſſor tenetur ex contractu prædeceſſoris.

ADDITIO.

7. Quæ de contractibus à Religioſis initis diximus, ſunt etiam exemplificanda in contractu fideiuſſoris, Religioſi enim abſque prælati, & maioris partis Capituli licentia fideiubere prohibentur, capit. quod quibuſdam 4. de fideiuſſ. l. 2. titul. 12. part. 5. idem in clericis habetur, in capite 1. & 2. de fideiuſſorib. ſeruatur tamen ea differentia, quòd fideiuſſio clerici de facto valida eſt cap. 3. de fideiuſſor. Cenedo ad Decretal. collect. 164. numer. 1. Gregor. in d. l. 2. Menoch. lib. 2. præſump. 46. numer. 15. fideiuſſio verò Religioſi nulla eſt ipſo iure, exornant Molin. de iuſt. tract. 2. diſp. 349. num. 19. Azor moral. 1. p. lib. 12. cap. 11. quæſt. 2. Rebello de obligat. 2. par. lib. 16. quæſt. vnica num. 26. Ant. Heringio de fideiuſſorib. ca. 7. à num. 245. Sanchez lib. 6. ad præcepta, cap. 14. à num. 38. vbi tamen nu 42. ſubijcit quòd licèt Religioſus in ſtudio exiſtens de licentia prælati ſui poſſit contractus inire, non poterit tamen vtiliter fideiubere, idem probat Surdus *de aliment. tit. 8. priuileg. 97. numero 1.*

8. Rurſus etiam ex mutuo ſuſcepto à particulari Religioſo non obligatur Monaſterium, niſi in eius vtilitatem verſum probetur dict. capit. quod quibuſdam. Idem colligitur ex capit. 1. verſic. cùm enim, de depoſit. capit. 11 in fine de ſolut. Idem obſeruatur in mutuo facto adminiſtratori ciuitatis, vel tutori, l. ciuitas 27. ff. de reb. credit. l. 3. C. quando ex facto tutor. Exornant Molina de iuſtit. diſp. 300. à num. 2. Rebello 2. part. libr. 8. quæſt. 2. ſect. 3. latè Menoch. de arbitr. caſu 432. à num. 2. plures citati à Cenedo ad decretal. collect. 24. num. 1. Marc. Ant. Genuenſis in pract. quæſt. 139. Quid autem dicendũ, ſi mutuum accipiatur ab ipſo Prælato, & Capitulo ſimul? adhuc deſiderant Menoch. Molina & Rebell. probationem verſionis in vtilitatem: negant tamen Couar. lib. 2. variar. capit. 17 num. 3. Pinel l. 1. 2 part. cap. 4. num. 68. C. de reſcind. Maſchard. de probat. concluſ. 1163. à num. 17. Bellét. diſquiſit. clerical. 1 part. titul. de clerico debitore §. 3. num. 40. Hæc autem probatio verſionis fieri poteſt per viſum euidentem, atque etiã per coniecturas, & præſumptiones iure probatas, *gloſ. vltim. verb. probauit, in auth. hoc iu*, *C. ſacroſanct.* Menoch, *lib. 4. præſumpt. 55. nu. 4.* Maſcard. *concluſion. 1166.* Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 3.* Cętera, quæ in hac materia mutui accepti à Religioſo, ſeu etiam à prælato, hic præſtringere inſtituti noſtri ratio non ſinit, petenda ex DD. ſuper laudatis, qui fuſiſſimè proſequuntur.

RESOLVTIO XXXVI.

De correctione fraterna Euangelica.

1. FInis correctionis fraternæ, cùm ſit ſalus ſpiritualis proximi, iure naturali, diuino, & poſitiuo omnes tenentur corrigere fratres mortaliter peccantes. Idem erit, quando peccatum veniale diſponit ad mortale, tunc enim ratione periculi correctio cadit ſub præcepto, tom. 2. quæſt. 8. art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 2. vbi Theologi, & cùm Magiſtro in 4. diſt. 19. Soto de tegendo ſecreto memb. 2. quæſtione 1. concluſ. 2. & quæſtione 13. concluſione 4 Nauarr. in capit. inter cætera part. 3. num. 56. & Canoniſtæ *in cap. nouit, de iudicijs, & in capit. ſi peccauerit, 2. quæſt. 1.* vide quæ ad propoſitum latè Miranda *tom. 1. ordin. iudiciar. quæſt. 9. art. 1.*

2. Cùm hoc præceptum ſit de affirmatiuis non obligat ſemper, & pro ſemper, ſed tantùm quando, & vbi correctio proficere ſaluti ſpirituali proximi ſperatur. Vt verò dubitè fiat, ſex circumſtantiæ requiruntur: tres ex parte corrigentis, & aliæ tres ex parte corrigendi: Prima ex parte corrigentis eſt, vt habeat ſcientiam, ſeu cognitionem peccati, etiam incerti probabilis, ſi ex omiſſione talis correctionis graue damnum ipſi corrigendo poteſt accidere. Secunda quòd fiat cum ſpiritu lenitatis. Tertia quòd loco, & tempore opportuno. Aliæ tres ex parte corrigendi ſunt. Prima, quod peccatum ſit mortale, vel veniale diſponens ad mortale. Secunda quòd ſit ſpes emendæ, licèt dubitetur de ſpirituali profectu; niſi correctio bono communi præiudicet. Tertia, quòd non expectetur aliud tempus opportunius, *ibidem articul. 2.* De quo D. Thom. *loco ſuprà citat.* Gerſon *tract. 14. de correctione capit. 5.* vide Suarez *de legibus libr. 6. capit. 9. numer. 15.* Soto *ſuprà memb. 2. part. 1. & 2. per totam,* & præcipuè *concluſ. 5.* Miranda *dict. artic. 1 concluſ. 4. & quæſt. 10. art. 1. vſque ad 5.*

3. Exiſtens in peccato mortali intelligens ſua correctione proximum eſſe ſaluturum ſpiritualiter tenetur illum corrigere. Secus ſi ratione ſui peccati ſcit non eſſe profuturam correctionem. Nec etiam tenetur conuerti ad Deum, vt ſic eum ſpiritualiter poſſit corrigere, niſi ſit prælatus, vel etiam corrigendus habeat ignorantiam inuincibilem alicuius præcepti decalogi, putà ſiquis ignoraret ſimplicem fornicationem eſſe peccatum, tunc enim quilibet, etiam priuatus ad eum corrigendum adſtringitur, etiam ſi nulla ſit de proficiendo ſpes, *ibidem artic. 3.* de quo D. Thom. *diſt. quæſt. 33. artic. 5.* Ludouic. Lopez *in inſtruct. conſcientiæ 1. part. capit. 46 numer. 135.* Soto *Relect. de ſecret. memb. 2. quæſt. 3. concluſ. 6.* Idem docet multis congeſtis Miranda *ſuprà art. 5.* præcipuè *concl. 3. & art. 7. concluſ. 3. & 4.*

4. Si frater ſecretò correctus non emendatur, coram vno, vel duobus teſtibus debet iterum fraternaliter corrigi, iuxta præceptum Chriſti Domini, ſi de profectu ſit ſpes, etiam ſi teſtes ſint ignari peccati. Sed anteqùam ad id peragendum accedat corrector tenetur vna, & iteratis vicibus (quot expedire videbitur) dictam monitionem adhibere, niſi certò ſciat dictas iteratas monitiones non eſſe profuturas, tunc enim ſtatim adhibendi ſunt teſtes. Si verò adhuc ſciatur, quòd admonitus coram teſtibus non emendabitur, ſed potiùs deterior, & obſtinatior fiet coram prælato eum denunciando, conſultius erit pro tunc ſilere, niſi peccatum Reipublicæ, aut communitati ſit præiudiciale. Quòd ſi deficiant teſtes idonei, coram quibus poſſit (vt conuenit) fieri correctio, ſtatim prælato debet fieri denunciatio, ſeu admonitio charitatiua, ſi profuturum ſperatur, & ipſe prælatus ſit ſpectatæ virtutis, & prudentiæ vir; qui viſceribus

bus charitatis fratrem delinquentem ſuſcipiet, in re ſe prudenter gerens, *ibidem artic.4. De quo Cordubæ in annot. ad Sotum memb. 2. quæſt. 4. concluſ.6. Bañez 2.2.quæſt.33. artic.8. ad primum Nauarra de reſtitutione lib.3.capit.4.numer.261. vide Sanchez libr.6.decalogi capit.16. à numer.42. vſque ad 52.* ad quod multa congerit Miranda *ſuprà quæſt. 11.art.3. vſque ad 7.*

Ampliatur doctrina Auctor.

5. An verò liceat quodcunque delictum occultum immediatè deferre ſuperiori, tanquam patri nulla correctione charitatiua præmiſſâ, & an licitum ſit ſtatutum Religionis id diſponens? Latè tradit Sanchez loco ſuprà citato, & tandem numer.46. parti adhæret affirmatiuæ, quando ſcilicet prælatus eſt vir prudens, qui prudenter in occulto medebitur non manifeſtando delinquentem, nec ad publicam pœnitentiam procedendo, ex quo ſperatur fore, vt meliùs corrigat, ac meliùs ad illius emendam, & cauendum à recidiuo proficiat. Idem tenent Valentia 2. 2. diſp.3.quæſt.10 puncto 5.§.quintus caſus, Sayro lib.11.clau.reg. capit.4. numer.20. Turrianus ſuper dict. quæſt. 33. D.Thom.articul.6. diſp.89. dub.4. vbi ſuam ſententiam probare contendit ex D.Bonauentura, Angelo, Richardo, Salmerone, & Areualo tract. de correption. fratern. concluſ.3. & poſt concluſ.5. & 6. addit ex Angelo hanc ſententiam eſſe omnium Magiſtrorum noſtri Ordinis.

Oppoſitam ſententiam defendit perdoctè M. F. Petrus de Lorca in 2. 2. D. Thom.quæſt.33.artic.8. ſect.2. diſp.47. numer.8. & ſequent. vbi reſoluit, partem affirmantem nullo modo eſſe probabilem, neque in Religionibus, neque extra fas eſſe denunciare prælato, etiã vt patri delictum occultum, omiſſa admonitione charitatiua ſi ea ſperatur vtilis. Nec præceptum prælati, aut conſtitutionem Religionis excuſare poſſe à culpa, nedum obligare, quia iniuſta, & contra diuinam, & naturalem legem eſſe cenſentur. Eamque ſententiam aſſerit eſſe angelici Doctoris 22.quæſt.33.artic.7. ad 5. vbi expreſsè tenet, quem ſequuntur eius diſcipuli, & expoſitores, Soto de tegendo ſecreto, memb.2. quæſt.4. concluſ. 3.dub.3. Adrian. poſt quæſt. de correctione, in dubio, quod incipit, oſtenſo, in fine. Abulenſ.quæſt.84. Palud. quæſt. 4. Gabriel lect.74. in Canon. Syluestr. quæſt.4. Nauar.cap.27. & alij plures relati ab ipſo Lorca ſuprà numer. 9. idem ſentit Philiarcus de officio Sacerdotis, tom.1.part.2. libr.4. cap.14. & videtur eidem innuere noſter Auctor dicto artic.4. in fine, vbi poſtquam tradit conditiones, quibus poteſt fieri denunciatio prelato ſine præuia correctione charitatiua, & non adhibitis teſtibus, concludit: his tamen non concurrentibus, omnibus (inquit) diſſuadeo, ne ad prelatos, etiam vt patres accedant, quia aliquando hi, qui erant ſubditi, & conuerſando videbantur benigni, & manſueti, poſtea facti prelati volunt magis videri iudices rigoroſi, quam patres viſceribus charitatis zeloſi.

Notanda valde verba Auctoris.

Vnuſquiſque harum opinionum aſſertor, & fautor ſuis nixus fundamentis in ſuo abundet ſenſu: quidquid tamen ſit de probabilitate, vel improbabilitate prioris (quæ omnibus ferè viri doctis nimis dura ſemper viſa eſt) poſteriori tanquam probabiliori adhæreo. Circa ſtatutum verò Religionis de quo ſuprà, nolo iudicem gerere; videant hi, ad quos ſpectat.

Solent verò referri pro prima opinione quoddam ſtatutum Minorum, & quædam conſtitutiones S. Bonauenturæ editæ in quodam Capitulo generali de quibus in libro, monumenta ordinis Minorum, titulo conſtitutiones generales antiquæ capit.5. fol.149. Vbi præcipitur Fratribus exeuntibus, vt ſecretò exceſſus notabiles prelato inuicem intiment. Sed hoc præceptum delationis ad ſuperiorem, vel debet intelligi ſeruato ordine euangelico, vt patet ex illis verbis ſtatuti Bonauenturæ: Frater qui fratrem correxerit de aliquo exceſſu ſecundum formam Euangelij, &c. Vt bene reſpondet Lorca vbi ſuprà numer.14. vel dic, quod tale ſtatutum apud nos Minores (ſi aliquando viguit, de quo plurimum dubito) nunc per contrarium vſum

eſt

Digitized by Google

charitatis, alia ex virtute iuſtitiæ, addit quòd prælati, etiam ex vi præcepti charitatis de correptione fraterna ad plura tenentur intenſiuè, & extenſiuè quàm aliæ priuatæ perſonæ.

9. Accuſator potens probare intentum non tenetur præmittere correctionem fraternam, ſiue bonum commune, ſiue priuatum intendat, dummodo aliter bono communi, aut particulari non poſſit prouideri: Imò ſatis probabile videtur, non eſſe proponendam accuſationem ante præmiſſam correctionẽ fraternam, etiam ſi bonum commune, aut priuatum adſit, vt eo modo ſaluti ſpirituali fratris meliùs, & ſuauiùs cõſulatur. Quando verò in accuſatione ſola correctio delinquentis intenditur, præmittenda eſt omninò ab accuſatore fraterna monitio, niſi peccatum accuſati ſit commiſſum contra accuſatorem. Durum enim videtur iniuria cõmotum, & grauatum ſuper grauari ad correctionem charitatiuam faciẽdam, qui nullum commodum ex accuſatione reportare intendit, *ibidem art. 7.* De quo Syluester *v. accuſatio quæſt.* Caiet. *2. 2. qu. 33. art. 7. in reſponſ. ad 3.* Cor ſuba ad Sotum *de tegend. ſecret. membror. 2. quæſt. 4. concl. 5.* Nauarra *lib. 2. de reſtitut. cap. 4. numer. 255.* vide ad idem tradita à Miranda *ſuprà quæſt. 21. artic. 2. concl. 2. & 3.* & ab Auctore *cap. 4. ordin. iudiciar. num. 7. & 8.*

Trid. ſeſſ. 13. cap. 1. de refor. 10. Prælati in arguendis ſubditorũ exceſſibus ſpiritum lenitatis vt plurimum oſtendant, ita vt ſe paſtores, non percuſſores eſſe meminerint, ſicuti illos admonet Tridentina Synodus, cũ ſæpe erga corrigendos plus agat beneuolentia, quàm auſteritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm poteſtas. Si autem delicti grauitas aliud poſtulet, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt, vt ſic correcti emendentur, vel ſaltem à vitijs ceteri deterreantur; *Roma 2. quæſt. 40. art. 1.* De quo D. Auguſt. & latius *in cap. corripiantur 2. q. quæſt. 5.*

11. Videndum, an nunquam debent ſuperiores in correctionibus adhibere obiurgationes, & contumelias in delinquentes, niſi Spiritu ſancto ſuggerente, ſolùmque obijciendum eſt vitium, cuius correctio prætenditur, non verò alia delicta iam caſtigata, emendata, & oblita, nam vt in plurimum reprehendantur ſubditis, quòd non ex charitate, ſed ex paſſione oritur correctio, ac ideò fiunt deteriores, leniùs enim verbera, quàm verba contumelioſa ferre ſolent, *ibid. art. 2.* De quo D. Thom. *1. 2. quæſt. 72. art. 2. ad ſecundum,* Nauar. *in Manual. cap. 18. num. 10.*

12. Dicti tamen prælati excedentes in reprehenſionibus, & obiurgationibus ſubditorum nõ ſunt ob id aliqua pœna afficiendi, ſed tantùm in ſecreto admonendi, ne inde anſa præbeatur ſubditis eos parui faciendi, *ibid. art. 3.*

ADDITIO.

13. In hac reſolutione, num. 5. meminimus eius quæſtionis, an in Religione poſſit eſſe licitum ſtatutum, vt ad maiorem ſui humilitatem quiſque velit, vt omnes defectus ipſius deferantur ad prælatum, vt patrem, non præmiſſa ſecreta correctione. In qua quæſtione duplicem retulimus opinionẽ, alteram affirmantem, negantem alterã, vtriuſque auctores, quos tunc videre licuit, ibi congeſſimus. Nunc pro affirmatiua addimus præter relatos num. 5. Coninck 2. 2. *diſput. 28.* Valentia 2. 2. *diſput. 3. quæſt. 10. puncto 5.* ſubtiliſſime P. Suarez *4. tom. de Religione tract. 10. lib. 10. c. 7. vſque ad 12.* & datâ iuſta ceſſione non improbat Bañez *2. 2. quæſt. 33. articul. 8. dub. 2.* Negatiuam verò opinionem probabiliorem cenſuit nuper Academia Salmanticenſis ſcientiarum Princeps die 24. Aprilis, anno 1617. prius eius decreti, & ſententiæ defenſione neruosè ſcripſit R. P. M. Fr. Angelus Manrique Ciſtercienſis Religioſiſſimæ familiæ digniſſimus Generalis, & Moralis Philoſophiæ acutiſſimus antecessor, quem omninò conſule in peculiari allegatione, quam edidit de hac re, cùm ad ſacrum Inquiſitionis Tribunal quæſtio delata eſſet.

RESOLVTIO XXXVII.

De Correctione Fratrum.

1. PRO Correctione Religioſorum oportet iudices eſſe in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & alijs prauis paſſionibus ita alienos, vt cæteros poſſint à ſuis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec ſe inexorabiles debent oſtendere, nec nimium exorabiles, maximè ad preces, & obſecrationes amicorum, & potentum, nam vitium intolerabile eſt in iudicibus negare omnia ab eo poſtulata; nec minus annuere omnibus petitis. Caueantq; omninò ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod eſt maximè alienum à grauitate, & modeſtia, qua in loquendo decet vti iudices, & prælati, præcipuè ſacerdotali ordine inſigniti, *tomo* 1. *quæſt.* 1. per quatuor integros articulos.

Vide Miranda *tomo* 1. *Ordin. iudic. quæſt.* 9. vbi per totam agit de qualitatibus requiſitis ad iudices, & prælatos, & præcipuè art. 6. tradit ad idem, non debere eſſe (quantum fieri poterit) originarios ſeu naturales illius loci, vbi præfecturam, ſeu iudicaturã exercent, iuxta *cap. penult. vt lite non conteſt.* & tradit Bart. in *l. fin. ff. de offic. aſſeſ. & in l. el cui ff. ex quibus cauſ.* & apud Hiſpanos, *lib.* 11. *tit.* 16. *part.* 1. vt ſcilicet, ab omni affectione ſanguinis, & amicitiæ ab omni paſſione; & perſonarum acceptione ſint prorſus alieni.

Trid. ſeſſ. 3. c. 14. de refor. Bulla 5. & 13. Innoc. 4. & bull. 3.

2. Prælati Regulares ſunt iudices ſuorum religioſorum Ordinarij, cùm attentis ſuis priuilegijs notorijs ſint exempti à iuriſdictione Epiſcoporum, vt conſtat ex innumeris Bullis Apoſtolicis non abrogatis per Concilium Tridentinum, de quibus apud Bullarium. Quæ poteſtas in ſibi ſubditos adeò eſt manifeſta, vt id præſupponens Bonifacius VIII. Bulla 16. apud idem Bullarium dixerit, quòd prælati Ordinis Minorum in correctionibus, & punitionibus Fratrum delinquentium imponendis, ſeu affligendis poſſint procedere apicibus iuris poſtpoſitis, *ibid. q.* 2. *art.* 8. De quo Nauar. *in c. ſtatuimus. nu.* 63. *& in cap. non dicatis, num.* 96.

Nicol. 5. & bul. 2. Bonif. 8. & bulla 14. Sixti 4. vbi refertur mare magnum Clem. 4. à nu. 15. vſque 18. & bull. 28. & 37. & 44. eiuſdem Sixti. Bullar. bul. 3. Innoc. 8. Bull. 3. Pij 2.

3. Dicti prælati ex Innocentio VIII. pro Prædicatoribus, & non alij poſſunt dictos Fratres corrigere, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs conceſſis Scholaſtico, ac vniuerſitati Salmanticæ, vel alijs vniuerſitatibus. Idemque conceſſit Pius II. Minoribus apud Bullarium, & alijs Mendicantibus cum grauibus cenſuris contra rebelles, *ibidem artic.* 9. De quo Corduba *ſuper Compend. Mendic. titul. correctione Fratrum*, §. 14. Idem tradit Villalobos 2. *part. Summa tract.* 35. *num.* 8. *in fine.*

4. Prælato Regulari competit cognitio cauſæ nouitij, qui occidit religioſum profeſſum, nam ille, vt talis eſt, gaudet priuilegio fori, & quoad iuriſdictionem ſubiacet prælatis Ordinis, ſaltem reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum torquere, ſi opus fuerit per aliquem clericum, vel religioſum, *ibid. art.* 10. De quo Nauar. *libr.* 2. *Con. titul. de foro competenti con.* 6. *pag.* 117.

5. Duplici via poſſunt prælati procedere in cauſis Fratrum, vel vt patres procurantes, quoad fieri poſſit, vt nihil de ſupplicio cogitet, eorum vitia euellendo; pièque eorum vulneribus medendo; vel vt iudices, quo caſu iuxta allegata, & probata ſeruato iuris ordine debent procedere; ſine tamen ſtrepitu, & figura iudicij, quod eſt idem, ac procedere ſummariè, & de plano, ſola facti veritate inſpecta, ita tamen, vt ſemper eſſentialia iuris ſeruentur, & nil incommodi patiantur ius naturale, & gentium, omiſſis apicibus iuris, & accidentarijs ſolemnitatibus iudicij. Ius autem gentium apud Regulares ſũt ſtatuta generalia Ordinis. Neceſſaria verò & eſſentia ſunt omnia ab defenſio-

ſionem naturalem pertinentia, vt ſunt capitulorum, ſeu culparum reo manifeſtatio, conceſſio moræ, ſeu temporis ad reſpondendum, teſtiumque propalatio quoad nomina, & dicta. Sed hoc vltimum tantùm fieri debet in cauſis criminalibus grauibus, ex quodam ſtatuto noſtris Ordinis, ne reus indefenſus ſuccumbat. *ibid. qu. 3. artic.* 1. De quo Panormit. *in cap. qualiter, & quando.* Manſo Victorian. *de cauſis Regular. cap. 17. p. 27. in fine.* Vide Miranda *vbi ſuprà quæſt. 6. 7. &* 8. vbi agitur de modo procedendi per viam generalis, & particularis inquiſitionis, & *quæſt. 14. art. 1. 2. & 3.* agit de iuris ordine, ſeu de ſubſtantialibus iudicij, & de ſolemnitate, ſeu apicibus iuris, & *tomo. 2. ordin. iudic. in pract. canon. quæſt. 3. art.* 1 ponit differentiam in modum procedendi prælatorum vt patres, vel vt iudices.

6. Antequam iudex procedat contra delinquentem, debet conſtare de delicto commiſſo. Nec poteſt procedere per viam accuſationis, niſi conſtet de perſona delinquentis, & de perſona offenſa. Per viam verò denunciationis, in qua quis denunciat de aliquo delicto commiſſo, poteſt procedere ex officio, non tamen contra denunciatum, delicto non declarato a denunciante, donec conſtet, ſaltem ex præſumptione fuiſſe ab ipſo denunciato commiſſum. Per viam autem inquiſitionis ad puniendum non licet procedere contra aliquem in ſpeciali, niſi conſtet plena probatione delictum fuiſſe commiſſum ab eo, vel diffamato detur copia indiciorum, & audiatur. At ſi ad inquirendum tantùm procedit, & non ad puniendum, non licet procedere, niſi ob graue crimen, & quando inquiſitio eſt particularis, idque ad capturam tantùm, & incarcerationem. Quod ſi delinquens ſit Regularis, debet præcedere plena probatio, vt incarceretur, ſufficit tamen ſemiplena, vt reponatur in cuſtodia, ſeu domo diſciplinæ *ibidem art. 2 & 3.* De quo Fortunius Garcia *in l. Gallus, in principio n. 55 ff de liberis, & poſthumis.* Vide Miranda *ſuprà quæſt. 13. art. 2. & qu. 14. art. 2. & 3.*

Sed quia in correctione Fratrum multa includuntur, operæ pretium erit de ſingulis ſigillatim agere.

RESOLVTIO XXXVIII.

De viſitatione in communi.

1. VISITATIO, ſeu ſyndicatio prælatorum, & iudicium originem habet à iure diuino. Vnde ſuperiores Religionum tenentur per ſe, vel per alios prouincias ſibi ſubditas viſitare. Apud nos Minores id tantùm Miniſtris Prouincialibus præcipitur in Regula, quod ex præcepto iuris diuini tenentur exequi, viſitando quotannis monaſteria ſibi ſubdita, ex Tridentino decreto, & apud Ciſtercienſes ſub pœna excommunicationis ipſo facto contra prælatos negligentes, & rebelles per Innocentium VIII. *tom. 2. quæſt. 4. art. 1. & 4. & tom. 3. quæſt. 77. art. vltimo.* De quo Adrian. *in 4. ſenten. de correct. fraterna*, Gabriel *ſuper Canon. lect. 74.* Syluest. *in ſumma, verbo, viſitatio, & verb. correctio, et verb. inquiſitio*, ad quod multa congerit Miranda *2. tom. ordin. iudic. in pract. crim. Canon. et Reg. q. 1. a. 1.*

Trid. ſeſſ. 21. c. 8. & ſeſſ. 25. ca. 20. de regul.

2. Viſitatores deputati ad viſitandas prouincias, vel aliqua monaſteria ſint habiles, idonei, & in cauſis Regularibus experti, vel ſcientia pollentes, & nullo modo ſuſpecti. Vnde in noſtra Religione Seraphica ſtatuto cauetur, ne inſtituantur viſitatores, niſi qui aliquando fuerunt Prouinciales, aut Diffinitores in praxi cauſarum Regularium verſati. Qui ſi inſtituantur pro viſitãda tota vna Prouincia cũ plenitudine poteſtatis optimo iure poſſunt ſubdelegare, ſecus ſi pro vno tantùm conuentu. *ibid. ar. 2. & 3.* De quo Nauar. *in cap. nullam n. 20. & 34.* Oldrad. *conſ 42.*

Quales eſſe debeant viſitatores ſeu Commiſſarij Prouinciarum oſtendit Miranda vbi ſuprà articulus 2. & quod

poſ-

poſſint ſubdelegarē tradit *d. quæſt. 1. art. 5.* & faciunt quæ dixerat *tom. 1. ordin. iudiciar. quæſt. 2 art. 11. & 12.*

3. Viſitator primum debet proponere Fratribus Verbum Dei antequam accedat ad viſitationem, deinde de vita, & conuerſatione eorum, deque locis, & rebus Diuino cultui dicatis inquirere, iuxta diſpoſitionem iuris, item quomodo obſeruentur Canones Eccleſiaſtici, præcipuè decreta Tridentina, tandèmque perquirat de obſeruantia Regulæ, vt præcipitur in eodem Tridentino Concilio, & de alijs ſolitis inquiri in viſitationibus iuxta conſuetudines, & ſtatuta vniuſcuiuſque religionis.

Trid. ſeſſ. 25. de reg. ca. 22.

Quando verò pro hoc ritè peragendo iuſiurandum exigit, taliter debet fieri, vt quilibet manifeſtet quidquid ſcit, vel credit, vel fama eſt. ibid. art 5. De quo vide Miranda latè in dicta practica Canon. quæſt. 2. artic. 1. & pro Commiſſarijs, & Viſitatoribus in Ordine Minorū art. 3. 4. & 5. & circa iuramentū ſumendum, vel obedientiam imponendam viſitantibus dict. art. 5. concluſ. 1. & latè tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 6. art. 5. vbi id multis iuribus, & DD. auctoritatibus probat. Idem tradūt Paz in pract. tom. 1. cap. 1. § vnico Nauar. in Manual. cap. 25. num. 46. & de modo, & forma peragenda in viſitatione apud Monachales, & aliàs Religiones agit *dict. quæſt. 2. art. 6. & 7.*

4. Haud licitè agunt prælati in viſitatione poſt generalem. Inquiſitionem factam, qui præcipitanter tranſmittunt Fratres de aliquo indiciatos, ſed non infamatos ad alios conuentus, & ſub obedientiæ præcepto, & excommunicatione vetant ingreſſum ad certas domos ſecularium, quia ex eo ſuſpitio populi maleuoli confirmatur contra ipſos Fratres, & nobiles, ac deuotæ fœminæ aliquali macula notantur in dedecus Fratrum tranſmiſſorum, & aliquando totius Communitatis, ac etiam Religionis. Sed ſecretò debent monere prælatum Conuentus, nullum verbum facientes de aliquo priuato Religioſo, vt vigilanter ſe gerat circa clauſuram domus, & Fratrū egreſſiones, *ibid. q. 5. 4. 9.* Ad quod vide Mirāda *vbi ſup. quæſt. 7. art. 1. concluſ. 1.* vbi reſoluit, non poſſe prælatum publica pœna punire ſubditum, niſi infamia, aut clamoroſa inſinuatio præcedat, iuxta cap. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis, & §. quæſiuiſti. de accuſat. in illis verbis finalibus, qui propter dicta paucorum eum infamatum reputare non debet, cuius apud bonos, & graues læſa opinio non exiſtit. notanda certè verba ad propoſitum.

5. Viſitatores Monialium ſolicitè curent, ne veſtibus indecentibus, & inhoneſtis, aut cultu, & ornatu crinium prophano vtantur, nec choreis, & feſtis ſæcularibus, & alijs ſimilibus indulgeant. Item debent inducere Abbatiſſas electas ad ſuſcipiendam benedictionem infra annum à die confirmationis computandum, tenēturque obſeruare clauſuram, & quòd vltra facultates, ſeu redditus bonorum nulla nouicia admitatur, & alia de quibus *in capit. 1. de ſtatu Monach. in 6. Auctor ibidem articulo* 10.

6. Viſitatores apud Ciſtercienſes per Clementem IIII. habent facultatē deponendi officiales monaſterij cum conſilio prudentum, & expertorum in cauſis Ordinis, & cauſa id exigente, vt in ſimili diſponit Tridentinum Concilium. Hæc tamen conſtitutio prohibens Abbates non poſſe deponi, niſi in Capitulo, non extenditur ad Conſiliarios, ſeu Diſcretos Conuentus, ita nuncupatos in iſto Ordine, quia illa fuit principaliter expedita ad præcludendā viam calumnijs ſubditorum in prælatos, ideòque tanquam odioſa ad caſum, de quo loquitur, debet reſtringi, *tom. 2. qu. 25. artic. 3.* De quo Zerola *in praxi Epiſcop. 1. p. verbo, capitulum §. ad octauum pag. 84.*

Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de refor.

7. Viſitatores non debent facilè audire leues, ac friuolas accuſationes calumniatorias inferiorum contra prælatos, nec permittere, vt de rebus minimis, & impertinentibus ſyndicentur, maximè ſi in attinentibus ad obſeruantiam Regularem, & bonum regimen Conuentus ſolicitos ſe geſſiſſe inueniātur. Sunt tamen de illis fraternaliter admonendi, informandique ſuperiores

de

Digitized by Google

deipſorum in gubernando ſtylo, ne ita facile, ſi expedire videbitur, eos ad prælaturas in poſterum admittant. *tom. 3. quæſt. 77. art. 1. & 2.* De quo Puteus *de Syndic. in princi. capit. 2. num. 23. fol. 96.* Azeuedo *lib. 10. tit. 7. num. 11. lib. 3. Recopilationis*. Vide Miranda *tom. 1. Ordin. iudic. quæſt. 7. art. 2. concluſ. 3.*

8. Cùm de bonitate iudicum, & prælatorum ſemper bene præſumatur, requiritur quòd teſtes contra eos deponentes ſint omni exceptione maiores, vt conſtat ex *cap. accuſatio el 1. 2. quæſt. 7.* & probationes clariores, & euidentiores luce meridiana appareant, nam ſæpè iuſtitia multos aduerſarios, odiùmque parit, quapropter Sancti Patres prouidè ſtatuerunt, vt accuſatio prælatorum non facilè admittatur, niſi quando certò, & manifeſtò conſtat de ipſorum culpa, vel ſunt homines malæ famæ. *cap. qualiter. & quando el. 2. de accuſat.* Vnde porrigendus eſt illis priùs libellus articulorum, in quo culpæ determinatæ, & particulares contineantur, vt ab illis valeant ſe, purgare, vt habetur in iure, idque etiam ſi procedatur per viam Inquiſitionis ſola veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt fit apud Regulares, ibidem articulo 3. & 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 70. art. 2. ad 3. Petrus Gregor. Syntagmat. iuris 3. part. lib. 3 cap. 55. nu 5. Puteus de Syndicat. verbo, teſtis, capit 2 nu. 3. Gregor. Lopez lib. 14. tit. 1. part. 7. verbo, accuſatio, Azeued. lib. 4. nu. 90. tit. 2. lib. 4. Recopil. Salicet. in l. quærela C. de falſis, vide etiam ad idē, Farinac. de teſtibus quæſt. 63. à nu. 1. vſque ad 106. vbi adid plura notatu digna adducit, & Miranda *tom. 1. Ordin iudic. quæſt. 17. art. 1. in reſponſ. ad 1. argument.*

9. Teſtes falſi deponentes in viſitatione contra prælatos, acriter, & ſeuerè puniendi ſunt, cùm leges ciuiles hoc crimen in cauſa criminali, & capitali pœna talionis caſtigari decernant, licèt enim huiuſmodi pœna ſit hodie antiquata, & conſuetudine abrogata, in caſibus tamen grauibus, vbi viri ſpectatiſſimi falsò infamantur, admitti debere affirmant aliqui, etiam in Religioſis, qui tamen poſſunt excuſari à pœna calumniatorum, quando ad id incitati inueniuntur ab aliquo bonæ famæ, & opinionis zelum boni publici monſtrante, cui credere debebant, ſed pœna ſeditioſorum plectendi ſunt. Vnde dictos falſos teſtes, quantum ad laicos pœna capitali eſſe puniendos, tenent doctiſſimi viri *ibidem artic. 5. & 7.* De quo Anton. Gomez *in lib. 83. Tauri*, Redin *de Maieſta. Principum, verſ. ſed etiam fol. 61. nu. 157.* Iulius Clar. *in Practi. Crimin. quæſt. 62. ſp. 81. num. 3.* vide Farinac. *de teſtibus quæſt. 67. à numer. 1. vſque ad 57. & num. 77.* vbi multa tradit de pœna teſtis falſi, quem refert Miranda *vbi ſuprà dicta quæſt. 17. art. 8. concluſ. 12.*

10. Viſitatores, ſeu iudices Syndicantes motu potentium, & populi clamoribus ſine aliqua alia probatione, omnino abſtineant à iudicio ferendo contra prælatos ſyndicatos, nam legibus, & iuris rationi magis, quàm clamoribus debet iudex adhærere, ne iniquiſſimam illam ſententiam Pilati contra Chriſtum Dominum ob inualeſcentes populi voces iudicio ſuo imitetur. At pro ſedanda huiuſmodi ſeditione, & vulgi tumultu debet iudex accelerare, quantum fieri poterit, iudicium, & inconſulto Principe, ſeu ſuperiore aliqua ratione boni regiminis peragere, dummodò fiat abſque grauamine innocentium, & commodo delinquentium, qui condemnari aliàs merebantur, *ibid. art. 6.* De quo Redin. *citato loco fol. 178. nu. 44.* Iulius Clar. *in Practi. Crim. §. fin. qu. num. 3.*

11. Quanuis liceat Prælatis Syndicatis proponere querelam contra calumniantes, non expedit tamen, pro ſuc, ne pœnam culpis debitam ſubterfugere videantur, ſed tantùm opponant calumniæ exceptionem in reſponſione capitulorum contra ſe obiectorum, relatorumque proteſtentur, probando ſtatim calumniam, & eius qualitatē. Poſt manifeſtam verò accuſati innocētiam, & accuſatoris calumniam per ſententiam poterunt ad talem querelam accedere, *ibid. art. 8.* De quo Puteus *de Syndicatione, verbo, iniuria ca. 1. nu. 4. fol. 197.*

12. Re-

12. Religioſos vnius Ordinis ab alterius Ordinis profeſſoribus viſitari nõ decet, ſicut non conuenit eligi in prælatos, niſi eiuſdem inſtituti profeſſores, circa quod habent Ciſtercienſes quoddam priuilegium Innocentij VIII. diſtricte prohibentis ſub grauibus cenſuris, ne aliquis, quicunque ille ſit, prætextu quarumcunque facultatum, litterarum, & commiſſionum præſumat viſitare dicti Ordinis perſonas, vel monaſteria, *ibid. artic. 9. & 2. tom. quæſt. 52. art 8.*

Hæc de viſitatione in communi, ſed quia viſitatio tribus modis contingit, per viam ſcilicet inquiſitionis, denunciationis, & accuſationis, de his omnibus agere oportet.

RESOLVTIO XXXIX.

De Inquiſitione.

1. TRiplex eſt Inquiſitio, Generaliſſima, qua inquiritur ſuper ſtatu totius diocœſis, aut Prouinciæ: Generalis, qua inquiritur ſuper ſtatu alicuius ciuitatis, monaſterij, aut loci: & ſpecialis, qua inquiritur contra certam perſonam. Vel aliter eſt triplex, alia generalis ſimpliciter, id eſt, quantum ad perſonas, & delicta: alia ſpecialis ſimpliciter, quia inquiritur de certo, & ſpeciali crimine contra certam, & ſpecialem perſonam: & alia ſpecialis ſecundùm quid, ac ſimul generalis, ſiue ſit generalis quoad perſonas, & quoad delictum ſpecialis, ſiue è cõtra ſit generalis quoad delictum, & quoad perſonas ſpecialis, vt inquiritur à prælatis in ſyndicatu tom. 2. quæſt. 5. artic. 1. De hac materia agunt Speculator tit. de inquiſit. libr. 3. §. ad Inquiſitionem, Hoſtienſ. in ſumma eodem tit. lib. 5. §. 1. Bart. in l. 2. §. ſi publico. ff. ad legem Iuliam, de adulter. Panormit. in cap. qualiter, & quando, el ſegundo, de accuſat. Antonin. in ſumma 3. part. titulo 9. cap 7. Syluest. verbo, inquiſitio 1. num. 1. Soto de ſecreto, membro 2. Nauar. in Rubric. de iudicijs à nu. 97. Boſſius in pract. crimin. tit. de Inquiſit. Marant. de Ordine iudicior. part. 6. Paz in praxi tom. 1. in 5. p. cap. 1. Iulius Clar. in pract. crimin. libr. 5. §. fin. Farin. 1. tomo. per 11. quæſtiones, Villagut. *in ſua praxi lib. 3. titulo de Inquiſitio. ca. 27. Folerius in pract. ſub eodem titul.* poſt quos, Miranda *tom. 1. Ordin. Iudic. quæſt. 6. art. 1. & ſequentib.*

In l. priuileg. Ciſte. tom. 2. priuil. 117. n. 2. & priuil. 110. fol. 133. & 149.

2. Quilibet prælatus poteſt, imò, & tenetur inquirere de ſuis ſubditis, ſed non debet committere, niſi peritis, & bene inſtructis inquiſitionem de delicto religioſi, quæ fieri debet per teſtes ſæculares (caſu quo poſſint teſtes eſſe.) Nam cauſæ clericorum, & religioſorũ cautè, & ſub ſigillo ſecreti debet peragi, niſi crimen ſit publicum, tunc enim palàm eſſe corripiendos Apoſtolus monet, quod iudicio prælati relinquitur exequendum, ſi expedire videbitur, iuxta Tridentinum Concilium *ibidem art. 2. & quæſt. 10. art. 5. eodem tom. 2.* Vide Miranda *dict. quæſt. 6. art. 3.*

Trid. ſeſſ. 24. cap. 8. de reſor.

3. Ad inquiſitionem generalem faciendam non requiritur quòd præcedat infamia, nec quòd adſit denunciator, vel accuſator; ſed prælati iuſſu ſigillatim Fratres vocentur ad viſitandum, ipſe verò non admittat denunciationem niſi firmatam, & ſubſcriptam à denunciante, imò & qui nihil viſitat, ſeu denunciat, debet dictum ſuo nomine firmare. Aduertant autem prælati, quòd nullo modo admittant paſſim chartulas, quas monachi clanculò contra ſuos ſuperiores offerunt, quod reprobatur magnoperè *in cap. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis, de accuſat.* niſi adſit aliqua legitima cauſa, vt ad inquiſitionem criminis ſeruato iuris ordine deueniant. ibidem artic. 3. De quo Sòto de tegend. ſecreto quæſt. 6. membr. 7. Hoſtienſ. de inquiſitione §. 2. verb. viſitantem. Vide Miranda ſuprà art. 4. concluſ. 3. & 4. vbi tradit, quòd in generali inquiſitione nõ eſt de occultis inquirendum, & artic. 5. agit de iuramento ſumendo à teſtibus, & art. 6. tradit teſtes in generali inquiſitio-

ſitione non eſt de occultis inquirendū, & art.5. agit de iuramento ſumendo à teſtibus, & art.6. tradit teſtes in generali inquiſitione, ſi in ſpeciali reproducantur, & cum iuramento probant contra eum in particulari inquiſitione, & de ſchedulis clanculum miſſis agit *qu. 7. art. 8.*

4. Non licet de aliquo particulari inquirere in generali inquiſitione, niſi ille infamatus exiſtat de aliquo crimine commiſſo, dict. cap. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis, c. qualiter, & quando el 2. de accuſat. delinquens verò nō tenetur ſuum manifeſtare delictum, etiam publicè commiſſum, niſi legitimè, ſeu iuridicè ſit interrogatus. Idem dicendum eſt in inquiſitione particulari, cap. cùm oporteat, eodem titu. niſi enim infamia impoſiti delicti quis notatus ſit, non eſt licitum de eo inquirere, vt quando indicia grauia, & notoria contra ipſum probantur, ità quòd ſi iudex deſinat procedere contra infamatum, ſcandalum oriatur. Secus ſi indicia non ſunt grauia, illa enim non ſufficiunt ad procedendum per viam inquiſitionis, benè tamen per viam accuſationis. Vnde ſi tres, aut etiam quatuor ſecretò denuntient de quodam religioſo, quòd crimen quoddam occultum commiſiſſet, prælato non licet eū publicè punire, vel alios teſtes vocare, vt de eius vita inquirat, ibidem art 4. & 5. De quo Nauar. in Manual cap. 8. n. 38. & cap 18 nu. 38. & 137. & in rubric. de iudicijs à num. 77. & in c. inter verba 11. q. 3 concl 6 à n. 15. Soto lib 5. de iuſtitia quæſt. 6. artic. 2. & de tegen. ſecre. memb. 2. quæſt. 6. concl. 8. dub. 1.

Vide Aragon, & Bannez in 2. 2. D. Thom. quæſt. 67. art 3. & P. Miranda ſuprà quæſt. 7. art. 1. vbi art. 2 tractat, quæ infamia requiratur ad particularem inquiſitionem, & quæ differentia ſit inter famam, & clamoroſam inſinuationem, de qua in dict. cap. qualiter & quando, & an infamia iuridicè ſit probanda, tradit *art. 3.* & an ſufficiant indicia ad id faciendum, agit *art. 4.*

5. Quando tamen crimen eſt contra Rempublicam, poteſt index procedere per viam inquiſitionis, etiam contra de eo, non infamatum, & probato delicto eum publicè punire, vt in criminibus atrocibus omnes vno ore fatentur. Crimina verò contra Rempublicam ſunt crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ, cap. excommunicamus, § adijcimus, de hæret. c. eod. tit. 1. in 6. l. nullus, C. ad l. Iuliam maieſtat. furtum publicū ærarij, homicidium qualificatum alicuius viri eminentis, à quo ſalus plurimorum pendet, latrocinia patrata in vijs publicis, & ſimilia, ibidem artic. 6. De quo Soto *de tegendo ſecreto memb. 2. quæſt. 4. concluſ. 3. & quæſt. 6. concluſ. 3. caſu 6.*

Vide Nauar. in rubric. de iudicijs nu. 85. & 88. Anton. Gomez libr. 3. variarū cap. 1. num. 49. Miranda eos referens, & plura ad id tradens dict. quæſt. 7. art. 4. & quæſt. 11. art. 3. concl. 2. vbi ad finem addit, fornicationem apud Regulares cenſeri vergere in damnum publicum totius Religionis, ob infamiam, & ſcandalum inde prouenientia: & idem dicit de eo, qui noctu exit foras, vel fœminas in monaſterium introducit. Idēque videtur dicendum de Minorita, qui pecunias contrectando cum notabili ſcandalo, & dedecore Religionis ludit cum ſecularibus, id enim vergit in damnum aliorum Religioſorum, de quibus ſimile ſuſpicabitur. Sed vtrunque caſum limitandum exiſtimo, quando peccatum eſt publicum, & notoriū ſecularibus, & ſcādalum eſt magnum, nec ſperatur emenda fratris per correctionem fraternam.

6. Infamatus de vno delicto non eſt inquirendus de alijs, de quibus non eſt infamatus, niſi ſint adeò connexa; vt de vno ſine altero non poſſit cognoſci. Vnde contra complices non eſt inquirendum, niſi adſint indicia, vel infamia, vel crimen ſit contra Rempublicam, *ibidem articul. 7.* De quo Soto *vbi ſuprà quæſt. 9. dub. 5. concluſ. 5.*

7. Licitè poteſt inquiri de genere alicuius, an ſcilicet habeat aliquod impedimentum canonicum, quo minus promoueatur ad aliquam dignitatem, etiam ſi nulla ſit ſuper eo infamia notatus, ne forſan indignus ad aliquam digni-

Digitized by Google

dignitatem, ſeu officiũ aſſumatur, iuxta cap. poſtquam, & capit. nihil, de elect. Item poſſunt iudices, vel prælati punire delinquentem, qui confeſſus eſt delictum coram multis, etiam nulla de eo præcedente infamia, *cap. 2. de accuſat. lib. 6.* Secus ſi coram vno, vel altero ſecreto, aut coram prælato tantùm nulla vi coactus confeſſus eſt, aut in Epiſtola ab eo ſubſcripta, qua illud perpetraſſe affirmaret, inuentus eſt. Similiter poſſunt procedere contra eum, qui coram multis deliquit, vel in præiudiciũ tertij, dummodo contra eum denunciatio intimetur, quę tũc habebit vim accuſationis ad effectum veritatis indagandæ, iniuriamque punitione iuridica propellendi, *ibid. art. 8.*

De quo Soto vbi ſuprà concluſ. 3. & quæſt. 6. concluſ. 1. dub. 2. Speculator titulo de inquiſitione §. 1. Nauar. in rubric. de iudicijs num. 85. nouiſſimè Salon tom. 1. de iuſtitia & iure, in 2. 2. D. Thom. quæſt. 69. artic. 2. quibus citatis idem docet Miranda dict. quæſt. 7. art. 9. & quoad eum qui confeſſus eſt delictum *art. 7. concluſ. 2.* de quo etiam videatur Nauar. *ſuprà nu. 86.* & quòd propter incidentem cognitionem abſque præcedenti infamia poſſit fieri inquiſitio, tradit idem Mirand. *ibid. concl. 3.* & quando crimen vergit in præiudicium tertij, vel eſt publicum, *concluſ. 4.* & de his omnibus agit ſpecialiùs *in praxi canon. quæſt. 3. art. 2.*

8. Prælatis procedere non licet contra religioſos per viam punitionis de crimine, quod commiſiſſe dubitatur. Imò neque per viam inquiſitionis, vſque dum de delicto conſtet, & de eo infamati ſint: iuxta capit. inquiſitionis, & cap. qualiter, & quando el ſegundo, de accuſat. Vnde maximè aduertant dicti prælati, ne de tali religioſo non infamato vllum verbum faciant, aut poſt viſitationem Fratres indiciatos de aliquo ad alios conuentus transmittãt, vt ſuprà de viſitatione num. 4. obſeruauimus, quod pro oppidis paruæ notæ magnopere aduertere oportet, *ibidem art 9.* Idem tradit Miranda *dict. quæſt 7. artic. 1. concluſ. 1. citatis* Anton. Gomez *tom. 3. variar. de delictis cap. 1. numer. 49.* Paz *in praxi crimon. tom. 1. p. 5. cap. 1. per totum*, & alijs pluribus.

9. Cùm delicta attento iure Canonico non præſcribantur, ſi quis religioſus de crimine fuerit conuictus ab hinc quindecim annis, de quo non fuit punitus, adhuc poteſt ob ipſum puniri. Ex quo non eſt validum ſtatutum, quod elapſo certo tempore, vel termino Fratres non poſſint denunciare, vel accuſare, quando prælatus procedit ad correctionem, argumento, cuiuſdam decreti Tridentini, vbi quoad correctio- Trident.
nem morũ Epiſcopo conceditur omni ſeſſ. 24 c.
moda executio ſine appellatione, id 10. de re-
enim videtur in præiudicium Reipu- for.
blicæ, cui intereſt, ne delicta maneant impunita, *ibid. art. 11.* De quo Nauarr *in cap. conſidere num. 127. de pœnitentia diſt. 2.* Cantera *in quæſt. crimin. præludio 2.*

RESOLVTIO XL.

De Denunciatione.

1. DEnunciatio eſt manifeſtatio facta iudici alicuius criminis, vt anima delinquentis medeatur, & damnum euitetur. Quæ cùm ex charitatis fonte emanet, debet illam præcedere correctio fraterna, quam prætendit, in quo maximè differt ab accuſatione, in qua non tenetur accuſans priùs corrigere fratrem, cùm in vindictam tendat. Duplex autem eſt denunciatio, altera Euangelica, qua quis poſt charitatiuam correctionem Fratris ſine aliqua ſpe emendæ accedit ad prælatum, vt ab eo ſecretò paternaliter corrigatur. Altera verò iudicialis, qua quis ordine prius Euangelij ſeruato, videns non proficere, ad iudicem pergit, vel ſeruato priùs ordine iuris iudicialiter puniatur, tom. 2. quęſt. 6. art. 1. De quo Panormitan. in capit. nouit de iudic. Soto de ſecreto memb 2. quæſt. 2. & 5 & lib. 5. de iuſt. quæſt. 5. artic. 1. Canoniſtæ in cap. ſi peccauerit 2. quæſt. 1. & in dict.

cap.

cap. nouit, & latè tradit Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 8. art. 1. 2. & 3 & qu. 11. art. 7. & quæſt. 12. artic. 2.* vbi ponit differentiam iudicialis denunciationis ab accuſatione.

2. In denunciatione iudiciali quoad peccatum commiſſum, & iam emẽdatum ille tantùm tenetur denunciare, cui ex officio competit, qualis eſt Fiſcalis, ad quem tãquam ad patrem Reipublicæ id ſpectat, cap. nouit. de iudic. At quantum ad peccata commiſſa, & non correcta omnes, etiam Eccleſiaſtici tenentur denunciare, niſi ex eo aliquid damni illis obuenturum probabiliter timeatur, ibid. artic. 2. De quo Nauar. in manual. cap. 25. numer. 26. & In cap. inter verba 11. quæſt. 3. Soto de ſecreto egen. memb. 2. quæſt. 5. concl. 3. Couar. in Clementina ſi furioſus, 2. p. §. 5. De officialibus, ſeu fiſcalibus publicis ad publica crimina denuncianda, vide Paz in practic. tom. 1. p. 4. cap. 2. num. 4. & ſequentibus, & tom. 2. prælud. 4. num. 5. Anton Gomez tom. 3. variar cap. 1. numer. 4. & alij plures, quos ad idem refert Miranda *d. quæſt. 12. art. 1 & art. 5.*

3. Nominatim excommunicati nec denunciare, nec accuſare poſſunt, cap. cùm dilectus, de accuſation. bene tamẽ per viam ſimplicis monitionis iudicem de commiſſo delicto aduertere licet, & idem ad infames eſſe extendẽdum, tenent omnes. Eccleſiaſtici autem, & religioſi in cauſa ſanguinis prohibentur denunciare, niſi ſub debita proteſtatione. At apud Aragoniã per quandam Bullam Sixti V. poſſunt manifeſtare bannitos abſque timore irregularitatis, *ibid. art 3.* De quo Caietan. 2. 2. *quæſt. 68 art. 2. ad primum,* Soto, & Couar. *vbi ſup.* Salzedo *in pract. capit. 98. à pag.* 340.

Idem etiam quoad criminoſos in criminib. perſeuerãtes, & quoad infames ſi in crimine perſeuerãt, tradit ex dict. cap. cum dilectus, Miranda dict. quæſt. 12. artic. 4. concluſ 2 & 3. De quo vide Speculat. tit. de denunciatione, §. quis denunciare poſſit, & Panorm. in dict. cap. cùm dilectus, vbi etiam conſpiratores à iudiciali denunciatione arcentur, & docet idem Miranda *ibi concluſ.* 6. qui *concluſ.* 5 præcedente extendit id ad eos, qui non monuerunt fratres ſuos ſeruato priùs Ordine Euangelico.

4. Peccatum ſi eſt publicum, eſt denuntiandum, vel accuſandum, nulla præcedente fraterna correctione, niſi pro certo habeatur, quòd delinquens ex correctione ad agendam pœnitentiam publicè vitam in melius mutabit. Notorium autem delictum dicitur illud, quod nulla tergiuerſatione celari poteſt, ad quòd licèt certa non poſſit regula præſcribi, ſufficere tamen videtur, quòd ſciatur à decem perſonis, non enim credendum eſt, poſſe inter tantos tale delictum celari, ibid. art. 4. De quo Corduba in addit. ad Soto de tegẽdo ſecreto quæſt. 4. concluſ. 5. & idem in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. Ad quod vide Antonium Gomez tom. 3. variar. c. 2. numer. 41. Iulium Clarum lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 9. à num. 1. & latiſſimè Farinac. quæſt. 21. à num 1. quibus relatis, & alijs multis idem docet Miranda *dict. qu. 7. art. 10. & qu. 11. art. 3. concl. 1.*

5. Item quando crimen eſt in damnum tertij debet ſtatim fieri denunciatio nulla præuia correctione, niſi emẽda ſperetur, qua poſita ſemper damnũ reſarciri debet, & reus, quantum fieri poſſit, non eſt lædendus. At ſi damnum illati parui momenti ſit, & delinquens vir ſpectatæ famæ, & honoris, magis debet ponderari fama illius, quàm damnum tertij. Secus ſi delictum in damnum tertij non ſit, tunc enim non erit licita talis denunciatio, quin correctio fraterna præcedat, vel ſi probabiliter emenda ſperatur, priùs reueletur peccatum prælato, vt patri, vt delinquens ſecretò, & benignè ab eo admoneatur. Quod aduertant maximè religioſi viſitantes, ſeu denunciantes, ibid. art 5. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt 33. artic. 7. Syl-ueſt verb. correctio. Idem citatis Soto de ſecretò, memb. 2. quæſt 4. concluſ. 2. & Aragon dict. quæſt. 33. D. Thom. articul. 7. docet Miranda *dict. articul. 3. concluſ.* 3. vbi aduertit, quòd crimen in damnem tertij potius denunciandum eſt parti, vt ſe cuſtodiat, quàm iudici, ſaltem vt iudici.

6. Correctione fraterna adhibita ſi non ſperatur emendatio, ſed deterioratio delinquentis, ad iudicialem denunciationem ſtatim accedendum eſt, maximè in Religioſis. Vnde ſi ad meliorem frugem reſurgat, non eſt facienda talis denunciatio iudicialis, licèt non omninò emendatus exiſtat, ſed iterum, atque iterum fraternaliter, & charitatiuè debet corrigi, omniaque media apponenda ſunt ad eius ſalutem lucrandam, ibidem articul. 6. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 33. articul. 8. ad 4.* Soto *vbi ſuprà quæſt. 4. concluſ. 5.* vbi Corduba, Nauar. *cap. 24 numer. 12.* Aragon *ad dict. art. 8. quæſt. 33.*

Idem docet Miranda dict. quæſt. 11. articul. 7. vbi addit, quòd ea denunciatio etiam facienda eſt prælato, quando creditur, fratrem per ſecretam admonitionem, & teſtium inductionem non emendandum fore, aut ſi ſemel correptus, & admonitus, timeatur quòd iterum delinquet, vel quòd ex non reuelando aliquod poterit ſcandalum ſuboriri. Hęc tamen denunciatio priùs facienda eſt prælato tanquam patri, quod ſi non ſufficiat, tanquam iudici, quia ſic ordo charitatis expoſcit.

7. Nemo tenetur denunciare quod à perſonis paruæ æſtimationis audiuit, etiam ſi à ſuperiore ſub obedientia, & excommunicatione præcipiatur denũciare de auditu, vt fit in edictis generalibus ad inquiſitionem faciendam, quæ edicta non obligant, niſi quando à viris bonæ famæ, & veracibus audita percipiuntur, ibid. articul. 7. & in ordin. iudic. capit. 4. numer. 12. De quo Nauarr. capit. 25. numer. 46. Corduba libr. 1. quæſt. 43. caſu 6. Gutier. Canonic. capit. 11. in prima impreſſione. Idem docet Miranda *vbi ſuprà, quæſt. 12. art. 3. concluſ. 2.*

8. Non facilè moueatur iudex ad inquiſitionem faciendam, niſi denuncians ſpectatæ ſit probitatis. Vnde prælati circa hoc nec facilè fidem adhibeant, nec omninò incredulos ſe gerant, ſed cautè procedant, ita vt penſatis conditione, & qualitate denunciantis, & denunciati, teſtium veritate, ſeu teſtimonio, delicti tempore, & qualitate, & alijs circunſtantijs, ex his diſcernant, quid agendum ſit, quod corũ diſcretioni, & prudentiæ relinquitur. Et aduertant, quod denunciatores, ſeu delatores ſolent plerumque ex odio, aut intereſſe moueri magis ad calumniandum, quàm virtutis amore, aut religionis zelo, maximè ſi ſunt ſubditi contra prælatum, quibus omninò non eſt fides adhibenda, ibid. art. 8. De quo Speculator de denunciatione §. 1. in principio, & de depoſitione § 6. Ad quod faciunt tradita à Miranda *dict. quæſt. 11. art. 8 concluſ. 1. & quæſt. 13. art. 2. concl. 1. § ſed an hęc.*

9. Delator iudicialiter de aliquo denuncians, & non valens probare delictum, quod defert, peccat mortaliter, pœnaque talionis puniri debet iuxta iuris metas, cap. 2. de calumniatoribus, cap. calumniator, cap. qui non probauerit, 2. quæſt. 3. ſi teſtes proferat, iudicemque moleſtiùs excitet, ac vehementer vrgeat. Secus ſi denunciat ad officium iudicis excitandum renuens probandi onus. *in cap. inter verba, concl. 6. num. 23.*

Vide Miranda qui latè vbi ſuprà, qu. 12. art 7. vbi tradit, non debere puniri deficientes in probatione pœna talionis, ſed alia extraordinaria tãquam calumniatores, & non ſtatim puniendos eſſe ante datum terminum ad ſuam innocentiam probãdam, cap. final. de calumniatoribus, vbi etiam concluſ. 3. ponit octo caſus, in quibus non præſumitur quis calumniator, etiam ſi obiecta non probet. Primus caſus eſt quando quis denunciat, ſiue accuſat ex neceſſitate ſui officij, vt contingit in fiſcali, ſiue tutore, per l. 2. C. qui accuſare non poſſunt, Secundus, quando fit ex neceſſitate, nempe quia hæres eſt, & tenetur ad petendam vindictam necis defuncti, per l cum fratrem, C. de his, qui vt indigni. Tertius, ratione immenſi doloris, putà ſi maritus accuſat vxorem de adulterio, quod probare nõ potuit, per l. quãuis, C. de adulterijs. Quartus, quando quis denunciat, vel accuſat propter immanitatem, & grauitatem delicti; vt de falſa moneta, vel alio ſimili, quo caſu in probatione deficiens accu-

accuſator non præſumitur in continẽti calumniator, per lib. 1. C. de falſa moneta. Quintus ratione infamiæ, vt ſi accuſatus vel denunciatus erat infamatus de delicto, per l. miles § mulier, ff. de adul. Sextus, quando quis accuſauit, vel denunciauit ſceleratum, & criminoſum, eo quod audiuit à fide dignis. Secus à vilibus, ad quod facit c. Inquiſitioni, de ſentent. excommunicat. Septimus, quando teſtes deceperunt denunciatorem, ſeu accuſatorem, promittentes teſtificari, & poſtmodum retroceſſerunt, per gloſſam *in cap. Paulum, 2. quæſt. 3.* Vltimus caſus eſt, quãdo quis ſemiplenè probauit crimen obiectum, quamuis de hoc adhuc ſit controuerſia inter DD. In quibus caſibus, & ſimilibus, vt docet Panorm. *in dict. c. 2. de calumniatoribus*, non præſumitur ſtatim quis calumniator in probatione deficiens, ſed iudex ex officio debet inquirere, an fuerit calumniatus, vel non, quòd ſi calumniam euidẽter repererit, etiam in iſtis caſibus ad punitionem denunciatoris debet procedere. De quare conſule Iulium Clarum *in lib. 5. ſent. §. fin. quæſt. 7. num. 12. & quæſt. 62. & 81.* Hoſtienſ. *in ſumma, titulo de calumniatoribus §. quali pœna calumniator puniatur*, Bartol. *in l. 1. ff. ad Turpil. & in lib. athletas, §. prævaricator, ff. de his qui notant. infamia.*

18. Litteræ infamatoriæ, ſeu delatoriæ incerto auctore ſcriptæ nullius ſunt valoris, nec quoad accuſationem, cùm per eas non conſtet de perſona accuſatoris, nec quoad inquiſitionẽ, quia infamiam nullo modo inducunt, nec expreſſorum ſignorũ vim habent, quod requiritur, vt poſſit inquiri, nec quoad denunciationem, quæ ſi Euangelica ſit, præuiam monitionem exigit, de qua hic non conſtat, ſi autem iudicialis, certum debet habere auctorem, cui iudex poſſit fidem adhibere, & ad inquiſitionem progredi ex eius teſtimonio, *ibidem art. 10.* De quo Panormit. *in cap. Inquiſitionem §. tertiæ col. 4. extra de accuſat.*

Notanda verba Adriani. Ad quod multum facit quoddam decretum Adriani Papæ relatum *capit. 1. 5. quæſt. 1.* cuius verba ſunt valdè notanda pro libellis infamatorijs: *qui in alterius*, inquit, *famam publicè ſcripturam, aut verba contumelioſa confixerit, & repertus ſcripta non probauerit, flagelletur, & qui ea prius inuenerit rumpat, ſi non vult auctoris facti cauſam incurrere.* Vide Miranda *ſuprà dict. q. 7. art. 8. concluſ. 1. & 2.* vbi idem latè probat multis rationibus, & auctoritatibus, de quo etiam *tom. 2. ordin. iud. in practic. quæſt. 3. artic. 2. concluſ. 4.*

RESOLVTIO XLI.

De Accuſatione.

1. Accuſatio eſt propoſitio delicti coram iudice competente, vt de eo vindicta ſumatur. Et eſt iuſta, & neceſſaria, ſi fiat loco, & tempore opportuno, Zeloque iuſtitiæ, ac boni communis, non verò prætextu propriæ vindictæ, debetque neceſſariò proponi in ſcriptis, *cap. accuſatorum, c. quiſquis, 2. quæſt. 8. l. ſicut. ff. de accuſation.* in delictis grauibus, non verò in leuibus, ex *l. lenia ff. de accuſationibus*, Auct. *tom. 2. quæſt. 7. artic. 1.* De quo Caiet. *2. 2. quæſt. 67. art. 3.* Soto *de ſecret. tegen. memb. 2. q. 5. concl. 1. & 4. & lib. 5. de iuſtitia quæſt. 1. art. 1. & quæſt. 5. art. 2.* Idem docet Mirãda *tom. 1. Ordin. iudic. q. 13. a. 6. concl. 1.*

2. Iudices in cauſis criminalibus nõ poſſunt procedere ad effectũ puniendi delinquentes ſine præuia accuſatione, vt ius rationi naturali innixũ decernit *in l. illicitas ff. de officio Præſid. cap. ſi legitimus, de accuſat.* Vnde prælati Regulares licèt iuxta ſuas conſtitutiones, ſeu ſtatuta poſſint ſibi ſubditos punire in leuibus delictis ſine accuſatore, cùm procedant ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt in ſimili iubet procedere Tridentina Synodus, At in grauibus, quæ ſine infamia delinquentis non poſſunt caſtigari, abſque accuſatore, & ſubſtantiali ordine iuris, & iudicij, cui non tenunciant religioſi, minimè poſſunt, ibid.

Trid: ſeſſ. 25. c. 6. & 14. de ref. & ſeſſ. 22. c. 1. & ſeſſ. 24. c. 10.

RESOLVTIO XXXVII.

De Correctione Fratrum.

1. PRO Correctione Religioſorum oportet iudices eſſe in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & alijs prauis paſſionibus ita alienos, vt cæteros poſſint à ſuis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec ſe inexorabiles debent oſtendere, nec nimium exorabiles, maximè ad preces, & obſecrationes amicorum, & potentium, nam vitium intolerabile eſt id iudicibus negare omnia ab eo poſtulata; nec minus annuere omnibus petitis. Caueantq; omninò ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod eſt maximè alienum à grauitate, & modeſtia, qua in loquendo decet vti iudices, & prælati, præcipuè ſacerdotali ordine inſigniti, *tomo 1. quæſt. 1.* per quatuor integros articulos.

Vide Miranda *tomo 1. Ordin. iudic. quæſt. 3.* vbi per totam agit de qualitatibus requiſitis ad iudices, & prælatos, & præcipuè *art. 6.* tradit ad idem, non debere eſſe (quantum fieri poterit) originarios ſeu naturales illius loci, vbi præfecturam, ſeu iudicaturā exercent, iuxta *cap. penult. vt lite non conteſt.* & tradit Bart. in *l. fin. ff. de offic. aſſeſ. & in l. 1. ff. ex quibus cauſ.* & apud Hiſpanos, *lib. 11. tit. 16. part. 1.* vt ſcilicet, ab omni affectione ſanguinis, & amicitiæ ab omni paſſione; & perſonarum acceptione ſint prorſus alieni.

Trid. ſeſſ. 2. Prælati Regulares ſunt iudices
3. c. 14. de ſuorum religioſorum Ordinarij, cùm
refor. Bul attentis ſuis priuilegijs notorijs ſint e-
la 5. & 13. xempti à iuriſdictione Epiſcoporum,
Innoc. 4. vt conſtat ex innumeris Bullis Apoſto-
& bull. 3. licis non abrogatis per Concilium Tri-

dentinum, de quibus apud Bullarium. Nicol. 5.
Quæ poteſtas in ſibi ſubditos adeò eſt & bul. 27
manifeſta, vt id præſupponens Bonifa- Bonif. 8.
cius VIII. Bulla 16. apud idem Bulla- & bulla
rium dixerit, quòd prælati Ordinis Mi 14. Sixti 4.
norum in correctionibus, & punitioni- vbi refer-
bus Fratrum delinquentium imponen- tur mare
dis, ſeu affligendis poſſint procedere magnum
apicibus iuris poſtpoſitis, *ibid. q. 2. art.* Clem. 4. à
8. De quo Nauar. *in c. ſtatuimus. nu. 63.* nu. 15. vſ-
& in cap. non dicatis, num. 96. que 18. &

3. Dicti prælati ex Innocentio VIII. bull. 28. &
pro Prædicatoribus, & non alij poſſunt 37. & 44.
dictos Fratres corrigere, non obſtanti- eiuſdem
bus quibuſcumque priuilegijs conceſſis Sixti. Bul
Scholaſtico, ac vniuerſitati Salmanti- lar. bul. 3.
næ, vel alijs vniuerſitatibus. Idemque Innoc. 8.
conceſſit Pius II. Minoribus apud Bul- Bull. 3.
larium, & alijs Mendicantibus cum gra- Pij 2.
uibus cenſuris contra rebelles, *ibidem artic. 9.* De quo Corduba *ſuper Compend. Mendic. titul. correctione Fratrum, §. 14.* Idem tradit Villalobos *2. part. Summa tract. 35. num. 8. in fine.*

4. Prælato Regulari competit cognitio cauſæ nouitij, qui occidit religioſum profeſſum, nam ille, vt talis eſt, gaudet priuilegio fori, & quoad iuriſdictionem ſubiacet prælatus Ordinis, ſaltem reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum torquere, ſi opus fuerit per aliquem clericum, vel religioſum, *ibid. art. 10.* De quo Nauar. *libr. 2. con. titul. de foro competenti con. 6. pag. 117.*

5. Duplici via poſſunt prælati procedere in cauſis Fratrum, vel vt patres procurantes, quoad fieri poſſit, vt nihil de ſupplicio cogitet, eorum vitia euellendo, pièque eorum vulneribus medendo; vel vt iudices, quo caſu iuxta allegata, & probata ſeruato iuris ordine debent procedere, ſine tamen ſtrepitu, & figura iudicij, quod eſt idem, ac procedere ſummariè, & de plano, ſola facti veritate inſpecta, ita tamen, vt ſemper eſſentialia iuris ſeruentur, & nil incommodi patiantur ius naturale, & gentium, omiſſis apicibus iuris, & accidentarijs ſolemnitatibus iudicij. Ius autem generum apud Regulares ſunt ſtatuta generalia Ordinis. Neceſſaria verò & eſſentia ſunt omnia ad defenſio-

ſionem naturalem pertinentia, vt ſunt capitulorum, ſeu culparum reo manifeſtatio, confeſſio moræ, ſeu temporis ad reſpondendum, teſtiumque propalatio quoad nomina, & dicta. Sed hoc vltimum tantùm fieri debet in cauſis criminalibus grauibus, ex quodam ſtatuto noſtris Ordinis, ne reus indefenſus ſuccumbat. *ibid. qu. 3. artic.* 1. De quo Panormit. *in cap. qualiter, & quando.* Manſo Victorian. *de cauſis Regular. cap.* 17. *p.* 27. *in fine*. Vide Miranda *vbi ſuprà queſt.* 6. 7. & 8. vbi agitur de modo procedendi per viam generalis, & particularis inquiſitionis, & *quaſt.* 14. *art.* 1. 2. & 3. agit de iuris ordine, ſeu de ſubſtantialibus iudicij, & de ſolemnitate, ſeu apicibus iuris, & *tomo.* 2. *ordin. iudic. in practi. canon. quaſt.* 3. *art.* 1 ponit differentiam in modum procedendi prælatorum vt patres, vel vt iudices.

6. Antequam iudex procedat contra delinquentem, debet conſtare de delicto commiſſo. Nec poteſt procedere per viam accuſationis, niſi conſtet de perſona delinquentis, & de perſona offenſi. Per viam verò denunciationis, in qua quis denunciat de aliquo delicto commiſſo, poteſt procedere ex officio, non tamen contra denunciatum, de licto non declarato a denunciante, donec conſtet, ſaltem ex præſumptione fuiſſe ab ipſo denunciato commiſſum. Per viam autem inquiſitionis ad puniendum non licet procedere contra aliquem in ſpeciali, niſi conſtet plena probatione delictum fuiſſe commiſſum ab eo, vel diffamato detur copia indiciorum, & audiatur. At ſi ad inquirendum tantùm procedit, & non ad puniendum, non licet procedere, niſi ob graue crimen, & quando inquiſitio eſt particularis, idque ad capturam tantùm, & incarcerationem. Quod ſi delinquens ſit Regularis, debet præcedere plena probatio, vt incarceretur, ſufficit tamen ſemiplena, vt reponatur in cuſtodia, ſeu domo diſciplinæ *ibidem art.* 2 & 3. De quo Fortunius Garcia *in l. Gallus, in principio n.* 55 *ff de l. beris, & poſthumis*. Vide Miranda *ſuprà quaſt.* 13. *art.* 2. & *qu.* 14. *art.* 2. & 3.

Sed quia in correctione Fratrum multa includuntur, operæ pretium erit de ſingulis ſigillatim agere.

RESOLVTIO XXXVIII.

De viſitatione in communi.

1. VISITATIO, ſeu ſyndicatio prælatorum, & iudicium originem habet à iure diuino. Vnde ſuperiores Religionum tenentur per ſe, vel per alios prouincias ſibi ſubditas viſitare. Apud nos Minores id tantùm Miniſtris Prouincialibus præcipitur in Regula, quòd ex præcepto iuris diuini tenentur exequi, viſitando quotannis monaſteria ſibi ſubdita, ex Tridentino decreto, & apud Ciſtercienſes ſub pœna excommunicationis ipſo facto contra prælatos negligentes, & rebelles per Innocentium VIII. *tom.* 2. *queſt.* 4. *art.* 1. & 4. & *tom.* 3. *queſt.* 77. *art. vltimo*. De quo Adrian. *in* 4. *ſenten. de correct. fraterna*, Gabriel *ſuper Canon. lect.* 74. Syluest. *in ſumma, verbo, viſitatio, & verb. correctio, et verb. inquiſitio*, ad quod multa congerit Miranda 2. *tom. ordin. iudic. in pract. crim. Canon. et Reg. q.* 1. *a.* 1. Trid. ſeſſ. 21. c. 8. & ſeſ. 25. ca. 20. de regul.

2. Viſitatores deputati ad viſitandas prouincias, vel aliqua monaſteria ſint habiles, idonei, & in cauſis Regularibus experti, vel ſcientia pollentes, & nullo modo ſuſpecti. Vnde in noſtra Religione Seraphica ſtatuto cauetur, ne inſtituantur viſitatores, niſi qui aliquando fuerunt Prouinciales, aut Difinitores in praxi cauſarum Regularium verſati. Qui ſi inſtituantur pro viſitãda tota vna Prouincia cū plenitudine poteſtatis optimo iure poſſunt ſubdelegare, ſecus ſi pro vno tantùm conuentu. *ibid. ar.* 2. & 3. De quo Nauar. *in cap. nullam n.* 20. & 34. Oldrad. *conſ* 42.

Quales eſſe debeant viſitatores ſeu Commiſſarij Prouinciarum oſtendit Miranda vbi ſuprà articulus 2. & quod poſ-

de ipſorum in gubernando ſtylo, nè ita facile, ſi expedire videbitur, eos ad prælaturas in poſterum admittant. *tom.3. quæſt.77.art.1. & 2.* De quo Puteus *de Syndic. in princi.capit.2.num.23. fol.96.* Azeuedo *lib.10.tit.7.num.11. libr.3.Recopilationis*. Vide Miranda *tom.1. Ordin. iudic. quæſt.7.art.2.concluſ.3.*

8. Cùm de bonitate iudicum, & prælatorum ſemper bene præſumatur, requiritur quòd teſtes contra eos deponentes ſint omni exceptione maiores, vt conſtat ex *cap. accuſatio el 1.2. quæſt.7.* & probationes clariores, & euidentiores luce meridiana appareant, nam ſæpè iuſtitia multos aduerſarios, odiùmque parit, quapropter Sancti Patres prouidè ſtatuerunt, vt accuſatio prælatorum non facilè admittatur, niſi quando certò, & manifeſtò conſtat de ipſorum culpa, vel ſunt homines malæ famæ. *cap. qualiter & quando el.2. de accuſat.* Vnde porrigendus eſt illis priùs libellus articulorum, in quo culpæ determinatæ, & particulares contineantur, vt ab illis valeant ſe, purgare, vt habetur in iure; idque etiam ſi procedatur per viam Inquiſitionis ſola veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt fit apud Regulares, ibidem articulo 3. & 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 70. art.2. ad 3. Petrus Gregor. Syntagmat. iuris 3. part. lib.3 cap.55.nu 5. Puteus de Syndicat. verbo, teſtis, capit 2 nu.3. Gregor. Lopez lib.14.tit.1.part.7. verbo, accuſatio, Azeued. lib.4.nu.90.tit.2. lib.4. Recopil. Salicet. in l. quærela C. de falſis, vide etiam ad idē, Farinac. de teſtibus quæſt.63. à nu.1. vſque ad 206. vbi ad id plura notatu digna adducit, & Miranda *tom.1. Ordin. iudic. quæſt.17. art. 8. in reſponſ. ad 1. argument.*

9. Teſtes falſi deponentes in viſitatione contra prælatos, acriter, & ſeuerè puniendi ſunt, cùm leges ciuiles hoc crimen in cauſa criminali, & capitali pœna talionis caſtigari decernant, licèt enim huiuſmodi pœna ſit hodie antiquata, & conſuetudine abrogata, in caſibus tamen grauibus, vbi viri ſpectatiſſimi falsò infamantur, admitti debere affirmant aliqui, etiam in Religioſis, qui tamen poſſunt excuſari à pœna calumniatorum, quando ad id incitati inueniuntur ab aliquo bonæ famæ, & opinionis zelum boni publici monſtrante, cui credere debebant, ſed pęna ſeditioſorum plectendi ſunt. Vnde dictos falſos teſtes, quantum ad laicos pœna capitali eſſe puniendos, tenent doctiſſimi viri *ibidèm artic.5. & 7.* De quo Anton. Gomez *in lib.83. Tauri*, Redin *de Maieſta. Principum, verſ. ſed etiam fol.61.nu. 157.* Iulius Clar. *in Practi. Crimin. quæſt. 62.ſp.81.num.3.* vide Farinac. *de teſtibus quæſt.67. à numer.1. vſque ad 57. & num. 77.* vbi multa tradit de pœna teſtis falſi, quem refert Miranda *vbi ſuprà dicta quæſt.17.art.8.concluſ.12.*

10. Viſitatores, ſeu iudices Syndicantes motu potentium, & populi clamoribus ſine aliqua alia probatione, omnino abſtineant à iudicio ferendo contra prælatos ſyndicatos, nam legibus, & iuris rationi magis, quàm clamoribus debet iudex adhærere, ne iniquiſſimam illam ſententiam Pilati contra Chriſtum Dominum ob inualeſcentes populi voces iudicio ſuo imitetur. At pro ſedanda huiuſmodi ſeditione, & vulgi tumultu debet iudex accelerare, quantum fieri poterit, iudicium, & inconſulto Principe, ſeu ſuperiore aliqua ratione boni regiminis peragere, dummodò fiat abſque grauamine innocentium, & commodo delinquentium, qui condemnari aliàs merebantur, *ibid. art. 6.* De quo Redin. *citato loco fol. 178. nu. 44.* Iulius Clar. *in Practi. Crim. §. fin. qu. num.3.*

11. Quanuis liceat Prælatis Syndicatis proponere querelam contra calumniantes, non expedit tamen, pro tūc, ne pœnam culpis debitam ſubterfugere videantur, ſed tantùm opponant calumniæ exceptionem in reſponſione capitulorum contra ſe obiectorum, relatorumque proteſtentur, probando ſtatim calumniam, & eius qualitaté. Poſt manifeſtam verò accuſati innocētiam, & accuſatoris calumniam per ſententiam poterunt ad talem querelam accedere, *ibid. art. 8.* De quo Puteus *de Syndicatione, verbo, iniuria ca.1. nu.4. fol.197.*

12. Re-

12. Religioſos vnius Ordinis ab alterius Ordinis profeſſoribus viſitari nõ decet, ſicut non conuenit eligi in prælatos, niſi eiuſdem inſtituti profeſſores, circa quod habent Ciſtercienſes quoddam priuilegium Innocentij VIII. diſtricte prohibentis ſub grauibus cenſuris, ne aliquis, quicunque ille ſit, prætextu quarumcunque facultatum, litterarum, & commiſſionum præſumat viſitare dicti Ordinis perſonas, vel monaſteria, *ibid. artic. 9. & 2. tom. quæſt. 52. art 8.*

Hæc de viſitatione in communi, ſed quia viſitatio tribus modis contingit, per viam ſcilicet inquiſitionis, denunciationis, & accuſationis, de his omnibus agere oportet.

RESOLVTIO XXXIX.

De Inquiſitione.

1. TRiplex eſt Inquiſitio, Generaliſſima, qua inquiritur ſuper ſtatu totius diocœſis, aut Prouinciæ: Generalis, qua inquiritur ſuper ſtatu alicuius ciuitatis, monaſterij, aut loci: & ſpecialis, qua inquiritur contra certam perſonam. Vel Aliter eſt triplex, alia generalis ſimpliciter, id eſt, quantum ad perſonas, & delicta: alia ſpecialis ſimpliciter, quia inquiritur de certo, & ſpeciali crimine contra certam, & ſpecialem perſonam: & alia ſpecialis ſecundùm quid, ac ſimul generalis, ſiue ſit generalis quoad perſonas, & quoad delictum ſpecialis, ſiue è cõtra ſit generalis quoad delictum, & quoad perſonas ſpecialis, vt inquiritur à prælatis in ſyndicatu tom. 2. quæſt. 5. artic. 1. De hac materia agunt Speculator tit. de inquiſit. libr. 3. §. ad Inquiſitionem, Hoſtienſ. in ſumma eodem tit. lib. 5. §. 1. Bart. in l. 2. §. ſi publico. ff. ad legem Iuliam, de adulter. Panormit. in cap. qualiter, & quando, el ſegundo, de accuſat. Antonin. in ſumma 3. part. titulo 9. cap 7. Syluestr. verbo, inquiſitio 1. num. 1. Soto de ſecreto, membro 2. Nauar. in Rubric. de iudicijs à nu. 97. Boſſius in pract. crimin. tit. de Inquiſit. Marant. de Ordine iudicior. part. 6. Paz in praxi tom. 1. in 5. p. cap. 1. Iulius Clar. in pract. crimin. libr. 5. §. fin. Farin. 1. tomo. per 11. quæſtiones, Villagut. *in ſua praxi lib. 3. titulo de Inquiſitio. ca. 27. Folerius in pract. ſub eodem titul.* poſt quos, Miranda *tom. 1. Ordin. Iudic. quæſt. 6. art. 1. & ſequentib.*

In l. priuileg. Ciſte. tom. 2. priuil. 117. n. 2. & priuil. 110. fol. 153. & 149.

2. Quilibet prælatus poteſt, imò, & tenetur inquirere de ſuis ſubditis, ſed non debet committere, niſi peritis, & bene inſtructis inquiſitionem de delicto religioſi, quæ fieri debet per teſtes ſæculares (caſu quo poſſint teſtes eſſe.) Nam cauſæ clericorum, & religioſorũ cautè, & ſub ſigillo ſecreti debet peragi, niſi crimen ſit publicum, tunc enim palàm eſſe corripiendos Apoſtolus monet, quod iudicio prælati relinquitur exequendum, ſi expedire videbitur, iuxta Tridentinum Concilium *ibidem art. 2. & quæſt. 10. art. 5. eodem tom. 2.* Vide Miranda *dict. quæſt. 6. art. 3.* Trid. ſeſſ. 24. cap. 8. de reſor.

3. Ad inquiſitionem generalem faciendàm non requiritur quòd præcedat infamia, nec quòd adſit denunciator, vel accuſator, ſed prælati iuſſu ſigillatim Fratres vocentur ad viſitandum, ipſe verò non admittat denunciationem niſi firmatam, & ſubſcriptam à denunciante, imò & qui nihil viſitat, ſeu denunciat, debet dictum ſuo nomine firmare. Aduertant autem prælati, quòd nullo modo admittant paſſim chartulas, quas monachi clanculò contra ſuos ſuperiores offerunt, quod reprobatur magnopere *in cap. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis, de accuſat.* niſi adſit aliqua legitima cauſa, vt ad inquiſitionem criminis ſeruato iuris ordine deueniant. ibidem artic. 3. De quo Sòto de tegend. ſecreto quæſt. 6. membr. 7. Hoſtienſ. de inquiſitione §. 2. verb. viſitantem. Vide Miranda ſuprà art. 4. concluſ. 3. & 4. vbi tradit, quòd in generali inquiſitione nõ eſt de occultis inquirendum, & artic. 5. agit de iuramento ſumendo à teſtibus, & art. 6. tradit teſtes in generali inquiſitio-

ſitione non eſt de occultis inquirendis, & art. 5. agit de iuramento ſumendo à teſtibus, & art 6. tradit teſtes in generali inquiſitione, ſi in ſpeciali reproducantur, & cum iuramento probant contra eum in particulari inquiſitione, & de ſchedulis clanculum miſſis agit *qu. 7. art. 8.*

4. Non licet de aliquo particulari inquirere in generali inquiſitione, niſi ille infamatus exiſtat de aliquo crimine commiſſo, dict. cap. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis, c. qualiter, & quando el 2. de accuſat. delinquens verò nō tenetur ſuum manifeſtare delictum, etiam publicè commiſſum, niſi legitimè, ſeu iuridicè ſit interrogatus. Idem dicendum eſt in inquiſitione particulari, cap cùm oporteat, eodem titu. niſi enim infamia impoſiti delicti quis notatus ſit, non eſt licitum de eo inquirere, vt quando indicia grauia, & notoria contra ipſum probantur, ità quòd ſi iudex definat procedere contra infamatum, ſcandalum oriatur. Secus ſi indicia non ſunt grauia, illa enim non ſufficiunt ad procedendum per viam inquiſitionis, benè tamen per viam accuſationis. Vnde ſi tres, aut etiam quatuor ſecretò denuntient de quodam religioſo, quòd crimen quoddam occultum commiſiſſet, prælato non licet eū publicè punire, vel alios teſtes vocare, vt de eius vita inquirat, ibidem art 4. & 5. De quo Nauar. in Manual cap. 8. n. 38. & cap. 18 nu. 38. & 137. & in rubric. de iudicijs à num. 77. & in c. inter verba 11. q. 3 concl 6 à n. 15. Soto lib 5. de iuſtitia quæſt. 6. artic. 2. & de tegen. ſecre. memb. 2. quæſt. 6. concl. 8. dub. 1.

Vide Aragon, & Bannez in 2. 2. D. Thom. quæſt. 67. art 3. & P. Miranda ſuprà quæſt. 7. art. 1. vbi art. 2 tractat, quæ infamia requiratur ad particularem inquiſitionem, & quæ differentia ſit inter famam, & clamoroſam inſinuationem, de qua in dict. cap. qualiter & quando, & an infamia iuridicè ſit probanda, tradit *art. 3.* & an ſufficiant indicia ad id faciendum, agit *art. 4.*

5. Quando tamen crimen eſt contra Rempublicam, poteſt iudex procedere per viam inquiſitionis, etiam contra de eo non infamatum, & probato delicto eum publicè punire, vt in criminibus atrocibus omnes vno ore fatentur. Crimina verò contra Rempublicam ſunt crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ, cap. excommunicamus, § adijcimus, de hæret c. eod tit. 1. in 6. l. nullus, C. ad l. Iuliam maieſtat. furtum publici ærarij, homicidium qualificatum alicuius viri eminentis, à quo ſalus plurimorum pendet, latrocinia patrata in vijs publicis, & ſimilia, ibidem artic. 6. De quo Soto *de tegendo ſecreto memb. 2. quæſt 4. concluſ. 3. & quæſt. 6. concluſ. 5. caſu 6.*

Vide Nauar in rubric. de iudicijs nu. 85. & 88. Anton. Gomez libr. 3. variarū cap. 1. num. 49. Miranda eos referens, & plura ad id tradens dict. quæſt. 7. art. 4. & quæſt. 11. art. 3. concl. 2. vbi ad finem addit, fornicationem apud Regulares cenſeri vergere in damnum publicum totius Religionis, ob infamiam, & ſcandalum inde prouenientia: & idem dicit de eo, qui noctu exit foras, vel fœminas in monaſterium introducit. Idémque videtur dicendum de Minorita, qui pecunias contrectando cum notabili ſcandalo, & dedecore Religionis ludit cum ſæcularibus, id enim vergit in damnum aliorum Religioſorum, de quibus ſimile ſuſpicabitur. Sed vtrunque caſum limitandum exiſtimo, quando peccatum eſt publicum, & notoriū ſæcularibus, & ſcādalum eſt magnum, nec ſperatur emenda fratris per correctionem fraternam.

6. Infamatus de vno delicto non eſt inquirendus de alijs, de quibus non eſt infamatus, niſi ſint adeò connexa; vt de vno ſine altero non poſſit cognoſci. Vnde contra complices non eſt inquirendum, niſi adſint indicia, vel infamia, vel crimen ſit contra Rempublicam, *ibidem articul. 7.* De quo Soto *vbi ſuprà quæſt. 9. dub. 5. concluſ. 5.*

7. Licitè poteſt inquiri de genere alicuius, an ſcilicet habeat aliquod impedimentum canonicum, quo minus promoueatur ad aliquam dignitatem, etiam ſi nulla ſit ſuper eo infamia notatus, ne forſan indignus ad aliquam

dignitatem,ſeu officiũ aſſumatur,iuxta cap.poſtquam, & capit.nihil, de elect. Item poſſunt iudices,vel prælati punire delinquentem, qui confeſſus eſt delictum coram multis,etiam nulla de eo præcedente infamia, *cap.2. de accuſat. lib.6.* Secus ſi coram vno,vel altero ſecreto,aut coram prælato tantùm nulla vi coactus confeſſus eſt, aut in Epiſtola ab eo ſubſcripta,qua illud perpetraſſe affirmaret , inuentus eſt. Similiter poſſunt procedere contra eum , qui coram multis deliquit , vel in præiudiciũ tertij,dummodo contra eum denunciatio intimetur,quę tũc habebit vim accuſationis ad effectum veritatis indagandæ,iniuriamque punitione iuridica propellendi,*ibid art.8.*

De quo Soto vbi ſuprà concluſ.3. & quæſt. 6. concluſ 1. dub.2. Speculator titulo de inquiſitione §.1.Nauar.in rubric.de iudicijs num.85. nouiſſimè Salon tom.1.de iuſtitia & iure,in 2.2. D. Thom. quæſt.69.artic.2.quibus citatis idem docet Miranda dict. quæſt.7. art. 9.& quoad eum qui confeſſus eſt delictum *art.7. concluſ 2.* de quo etiam videatur Nauar.*ſuprà nu.86.* & quòd propter incidentem cognitionem abſque præcedenti infamia poſſit fieri inquiſitio,tradit idem Mirand.*ibid.concl.3.*& quando crimen vergit in præiudicium tertij,vel eſt publicum,*concluſ.4.*& de his omnibus agit ſpecialiùs *in praxi canon.quæſt.3.art.2.*

8. Prælatis procedere non licet contra religioſos per viam punitionis de crimine , quod commiſiſſe dubitatur. Imò neque per viam inquiſitionis , vſque dum de delicto conſtet , & de eo infamati ſint: iuxta capit.inquiſitionis, & cap.qualiter,& quando el ſecundo, de accuſat. Vnde maximè aduertant dicti prælati , ne de tali religioſo non infamato vllum verbum faciant , aut poſt viſitationem Fratres indiciatos de aliquo ad alios conuentus tranſmittãt, vt ſuprà de viſitatione num.4.obſeruauimus , quod pro oppidis paruæ notæ magnopere aduertere oportet , *ibidem art 9.*Idem tradit Miranda *dict.quæſt 7. artic.1.concluſ.1.* citatis Anton. Gomez *tom.3.variar.de delictis cap.1.numer.49.* Paz *in praxi crimin. tom.1.p.5.cap.1. per totum*, & alijs pluribus.

9. Cùm delicta attento iure Canonico non præſcribantur,ſi quis religioſus de crimine fuerit conuictus ab hinc quindecim annis,de quo non fuit punitus,adhuc poteſt ob ipſum puniri. Ex quo non eſt validum ſtatutum , quod elapſo certo tempore, vel termino Fratres non poſſint denunciare, vel accuſare,quando prælatus procedit ad correctionem , argumento, cuiuſdam decreti Tridentini , vbi quoad correctionem morũ Epiſcopo conceditur omnimoda executio ſine appellatione , id enim videtur in præiudicium Reipublicæ,cui intereſt, ne delicta maneant impunita,*ibid.art.11.*De quo Nauarr *in cap.conſidere num.127.de pænitentia diſt. 2.*Cæterra *in quæſt.crimin.præludio 2.* Trident. ſeſſ.24 c. 10. de refor.

RESOLVTIO XL.

De Denunciatione.

1. DEnunciatio eſt manifeſtatio facta iudici alicuius criminis , vt anima delinquentis medeatur,& damnum euitetur. Quæ cùm ex charitatis fonte emanet , debet illam præcedere correctio fraterna,quam prætendit, in quo maximè differt ab accuſatione , in qua non tenetur accuſans priùs corrigere fratrem , cùm in vindictam tendat. Duplex autem eſt denunciatio , altera Euangelica , qua quis poſt charitatiuam correctionem Fratris ſine aliqua ſpe emendæ accedit ad prælatum,vt ab eo ſecretò paternaliter corrigatur. Altera verò iudicialis , qua quis ordine prius Euangelij ſeruato , videns non proficere, ad iudicem pergit, vel ſeruato priùs ordine iuris iudicialiter puniatur,tom.2.quæſt.6.art.1. De quo Panormitan. in capit.nouit de iudic. Soto de ſecreto memb 2.quæſt.2.& 5 & lib. 5.de iuſt.quæſt.5.artic.1. Canoniſtæ in cap.ſi peccauerit 2. quæſt.1. & in dict. cap.

Digitized by Google

cap. nouit, & latè tradit Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 8. art. 1. 2. & 3. & quæſt. 11. art. 7. & quæſt. 12. artic. 2.* vbi ponit differentiam iudicialis denunciationis ab accuſatione.

2. In denunciatione iudiciali quoad peccatum commiſſum, & iam emẽdatum ille tantùm tenetur denunciare, cui ex officio competit, qualis eſt Fiſcalis, ad quem tãquam ad patrem Reipublicæ id ſpectat, cap. nouit. de iudic. At quantum ad peccata commiſſa, & non correcta omnes, etiam Eccleſiaſtici tenentur denunciare, niſi ex eo aliquid damni illis obuenturum probabiliter timeatur, ibid. artic. 2. De quo Nauar. in manual. cap. 25. numer. 26. & in cap. inter verba 11. quæſt. 3. Soto de ſecreto egen. memb. 2. quæſt. 5. concl. 3. Couar. in Clementina ſi furioſus, 2. p. § 5. De officialibus, ſeu fiſcalibus publicis ad publica crimina denuncianda, vide Paz in practic. tom. 1. p. 4. cap. 2. num. 4. & ſequentibus, & tom. 2. prælud. 4. num. 5. Anton Gomez tom. 3. variar cap. 1. numer. 4. & alij plures, quos ad idem refert Miranda *d. quæſt. 12. art. 1. & art. 5.*

3. Nominatim excommunicati nec denunciare, nec accuſare poſſunt, cap. cùm dilectus, de accuſation. bene tamẽ per viam ſimplicis monitionis iudicem de commiſſo delicto aduertere licet, & idem ad Infames eſſe extendẽdum, tenent omnes. Eccleſiaſtici autem, & religioſi in cauſa ſanguinis prohibentur denunciare, niſi ſub debita proteſtatione. At apud Aragoniã per quandam Bullam Sixti V. poſſunt manifeſtare bannitos abſque timore irregularitatis, *ibid. art 3.* De quo Caietan. 2. 2. *quæſt. 68. art. 2. ad primum*, Soto, & Couar. *vbi ſup.* Salzedo *in pract. capit. 98. à pag. 340.*

Idem etiam quoad criminoſos in criminib. perſeuerãtes, & quoad infames ſi in crimine perſeuerãt, tradit ex dict. cap. cum dilectus, Miranda dict. quæſt. 12. artic. 4. concluſ. 2 & 3. De quo vide Speculat tit de denunciatione, §. quis denuntiare poſſit, & Panorm. in dict. cap. cùm dilectus, vbi etiam conſpiratores à iudiciali denunciatione arcentur, & docet idem Miranda *ibi concluſ. 6.* qui *concluſ. 5* præcedente extendit id ad eos, qui non monuerunt fratres ſuos ſeruato prius Ordine Euangelico.

4. Peccatum ſi eſt publicum, eſt denuntiandum, vel accuſandum, nulla præcedente fraterna correctione, niſi pro certo habeatur, quòd delinquens ex correctione ad agendam pœnitentiam publicè vitam in melius mutabit. Notorium autem delictum dicitur illud, quod nulla tergiuerſatione celari poteſt, ad quòd licèt certa non poſſit regula præſcribi, ſufficere tamen videtur, quòd ſciatur à decem perſonis, non enim credendum eſt, poſſe inter tantos tale delictum celari, ibid. art. 4. De quo Corduba in addit. ad Soto de tegẽdo ſecreto quæſt. 4. concluſ. 5. & idem in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. Ad quod vide Antonium Gomez tom. 3. variar. c. 2. numer. 41. Iulium Clarum lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 9. à num. 1. & latiſſimè Farinac. quæſt. 21. à num 1. quibus relatis, & alijs multis idem docet Miranda *dict. qu. 7. art. 10. & quæſt. 1. art. 3. concl. 1.*

5. Item quando crimen eſt in damnum tertij debet ſtatim fieri denunciatio nulla præuiã correctione, niſi emẽda ſperetur, qua poſita ſemper damnũ reſarciri debet, & reus, quantum fieri poſſit, non eſt lædendus. At ſi damnum illatũ parui momenti ſit, & delinquens vir ſpectatæ famæ, & honoris, magis debet ponderari fama illius, quàm damnum tertij. Secus ſi delictum in damnum tertij non ſit, tunc enim non erit licita talis denunciatio, quin correctio fraterna præcedat, vel ſi probabiliter emenda ſperatur, priùs reuelettur peccatum prælato, vt patri, vt delinquens ſecretò, & benignè ab eo admoneatur. Quod aduertant maximè religioſi viſitantes, ſeu denunciantes, ibid. art 5. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt 33. artic. 7. Syl. uest verb. correctio. Idem citatis Soto de ſecretò, memb. 2. quæſt 4. concluſ. 2. & Aragon dict. quæſt. 33. D. Thom. articul. 7. docet Miranda *dict. articul. 3. concluſ. 3.* vbi aduertit, quòd crimen in damnum tertij potius denunciandum eſt parti, vt ſe cuſtodiat, quàm iudici, ſaltem vt iudici.

6. Correctione fraterna adhibita ſi non ſperatur emendatio, ſed deterioratio delinquentis, ad iudicialem denunciationem ſtatim accedendum eſt, maximè in Religioſis. Vnde ſi ad meliorem frugem reſurgat, non eſt facienda talis denunciatio iudicialis, licèt non omninò emendatus exiſtat, ſed iterum, atque iterum fraternaliter, & charitatiuè debet corrigi, omniaque media apponenda ſunt ad eius ſalutem lucrandam, ibidem articul. 6. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 33. *articul.* 8. *ad* 4. Soto *vbi ſuprà quæſt.* 4. *concluſ.* 5. vbi Corduba, Nauar. *cap.* 24 *numer.* 12. Aragon *ad dict. art.* 8. *quæſt.* 33.

Idem docet Miranda dict. quæſt. 11. articul. 7. vbi addit, quòd ea denunciatio etiam facienda eſt prælato, quando creditur, fratrem per ſecretam admonitionem, & teſtium inductionem non emendandum fore, aut ſi ſemel correptus, & admonitus, timeatur quòd iterum delinquet, vel quòd ex non reuelando aliquod poterit ſcandalum ſuboriri. Hęc tamen denunciatio priùs facienda eſt prælato tanquam patri, quod ſi non ſufficiat, tanquam iudici, quia ſic ordo charitatis expoſcit.

7. Nemo tenetur denunciare quod à perſonis paruæ æſtimationis audiuit, etiam ſi à ſuperiore ſub obedientia, & excommunicatione præcipiatur denũciare de auditu, vt fit in edictis generalibus ad inquiſitionem faciendam, quæ edicta non obligant, niſi quando à viris bonæ famæ, & veracibus audita percipiuntur, ibid. articul. 7. & in ordin. indic. capit. 4. numer. 12. De quo Nauarr. capit. 25. numer. 46. Corduba libr. 1. quæſt. 43. caſu 6. Gutier. Canonic. capit. 11. in prima impreſſione. Idem docet Miranda *vbi ſuprà, quæſt.* 12. *art.* 3. *concluſ.* 2.

8. Non facilè moueatur iudex ad inquiſitionem faciendam, niſi denuncians ſpectatæ ſit probitatis. Vnde prælati circa hoc nec facilè fidem adhibeant, nec omninò incredulos ſe gerant, ſed cautè procedant, ita vt penſatis conditione, & qualitate denunciantis, & denunciati, teſtium veritate, ſeu teſtimonio, delicti tempore, & qualitate, & alijs circunſtantijs, ex his diſcernant, quid agendum ſit, quod eorũ diſcretioni, & prudentiæ relinquitur. Et aduertant, quod denunciatores, ſeu delatores ſolent plerumque ex odio, aut intereſſe moueri magis ad calumniandum, quàm virtutis amore, aut religionis zelo, maximè ſi ſunt ſubditi contra prælatum, quibus omninò non eſt fides adhibenda, ibid. art. 8. De quo Speculator de denunciatione §. 1. in principio, & de depoſitione § 6. Ad quod faciunt tradita à Miranda *dict. quæſt.* 11. *art.* 8 *concluſ.* 1. *& quæſt.* 13. *art.* 2. *concl.* 1. § *ſed an hęc.*

9. Delator iudicialiter de aliquo denuncians, & non valens probare delictum, quod defert, peccat mortaliter, pœnaque talionis puniri debet iuxta iuris metas, cap. 2. de calumniatoribus, cap. calumniator, cap. qui non probauerit, 2. quæſt. 3. ſi teſtes proferat, iudicemque moleſtiùs excitet, ac vehementer vrgeat. Secus ſi denunciat ad officium iudicis excitandum renuens probandi onus. *in cap. inter verba, concl.* 6. *num.* 23.

Vide Miranda qui latè vbi ſuprà, qu. 12. art 7. vbi tradit, non debere puniri deficientes in probatione pœna talionis, ſed alia extraordinaria tãquam calumniatores, & non ſtatim puniendos eſſe ante datum terminum ad ſuam innocentiam probãdam, cap. final. de calumniatoribus, vbi etiam concluſ. 3. ponit octo caſus, in quibus non præſumitur quis calumniator, etiam ſi obiecta non probet. Primus caſus eſt quando quis denunciat, ſiue accuſat ex neceſſitate ſui officij, vt contingit in fiſcali, ſiue tutore, per l. 2. C. qui accuſare non poſſunt, Secundus, quando fit ex neceſſitate, nempe quia hæres eſt, & tenetur ad petendam vindictam necis defuncti, per l cum fratrem, C. de his, qui vt indigni. Tertius, ratione immenſi doloris, putà ſi maritus accuſat vxorem de adulterio, quod probare nõ potuit, per l. quãuis, C. de adulterijs. Quartus, quando quis denunciat, vel accuſat propter immanitatem, & grauitatem delicti; vt de falſa moneta, vel alio ſimili, quo caſu in probatione deficiens

accu-

accuſator non præſumitur in continēti calumniator, per lib. 1. C. de falſa moneta. Quintus ratione infamiæ, vt ſi accuſatus vel denunciatus erat infamatus de delicto, per l. miles § mulier, ff. de adul. Sextus, quando quis accuſauit, vel denunciauit ſceleratum, & criminoſum, eo quòd audiuit à fide dignis. Secus à vilibus, ad quod facit c. Inquiſitioni, de ſentent. excommunicat. Septimus, quando teſtes deceperunt denunciatorem, ſeu accuſatorem, promittentes teſtificari, & poſtmodum retroceſſerunt, per gloſſam *in cap. Paulum, 2 quæſt. 3.* Vltimus caſus eſt, quādo quis ſemiplenè probauit crimen obiectum, quamuis de hoc adhuc ſit controuerſia inter DD. In quibus caſibus, & ſimilibus, vt docet Panorm. *in dict. c. 2. de calumniatoribus*, non præſumitur ſtatim quis calumniator in probatione deficiens, ſed iudex ex officio debet inquirere, an fuerit calumniatus, vel non, quòd ſi calumniam euidēter repererit, etiam in iſtis caſibus ad punitionem denunciatoris debet procedere. De qua re conſule Iulium Clarum *in libr. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 7. num. 12. & quæſt. 62. & 81.* Hoſtienſ. *in ſumma, titulo de calumniatoribus §. quali pœna calumniator puniatur,* Bartol. *in l. 1. ff. ad Turpil. & in lib. athletas, §. prænaricator, ff. de his qui notant. infamia.*

10. Litteræ infamatoriæ, ſeu delatoriæ incerto auctore ſcriptæ nullius ſunt valoris, nec quoad accuſationem, cùm per eas non conſtet de perſona accuſatoris, nec quoad inquiſitionē, quia infamiam nullo modo inducunt, nec expreſſorum ſignorū vim habent, quod requiritur, vt poſſit inquiri, nec quoad denunciationem, quæ ſi Euangelica ſit, præuiam monitionem exigit, de qua hic non conſtat, ſi autem iudicialis, certum debet habere auctorem, cui iudex poſſit fidem adhibere, & ad inquiſitionem progredi ex eius teſtimonio, *ibidem art. 10.* De quo Panormit. *in cap. Inquiſitionem §. tertiæ col. 4. extrà de accuſat.*

Notanda verba Adriani. Ad quod multum facit quoddam decretum Adriani Papæ relatum *capit. 1. 5. quæſt. 1.* cuius verba ſunt valdè notanda pro libellis infamatorijs: *qui in alterius*, inquit, *famam publicè ſcripturam, aut verba contumelioſa confixerit, & repertus ſcripta non probauerit, flagelletur, & qui ea priùs inuenerit rumpat, ſi non vult auctoris facti cauſam incurrere.* Vide Miranda *ſuprà dict. q. 7. art. 8. concluſ. 1. & 2.* vbi idem latè probat multis rationibus, & auctoritatibus, de quo etiam *tom. 2. ordin. iud. in practic. quæſt. 3. artic. 2. concluſ. 4.*

RESOLVTIO XLI.

De Accuſatione.

1. ACcuſatio eſt propoſitio delicti coram iudice competente, vt de eo vindicta ſumatur. Et eſt iuſta, & neceſſaria, ſi fiat loco, & tempore opportuno, Zelòque iuſtitiæ, ac boni communis, non verò prætextu propriæ vindictæ, debètque neceſſariò proponi in ſcriptis, *cap. accuſatorum, c. quiſquis, 2. quæſt. 8. l. ſicut. ff. de accuſation.* in delictis grauibus, non verò in leuibus, ex *l. leuia ff. de accuſationibus*, Auct. *tom. 2. quæſt. 7. artic. 1.* De quo Caiet. *2. 2. quæſt. 67. art. 3.* Soto *de ſecret. tegen. memb. 2. q. 5. concl. 1. & 4. & lib. 5. de iuſtitia quæſt. 1. art. 1. & quæſt. 5. art. 2.* Idem docet Mirāda *tom. 1. Ordin. iudic. q. 13. a. 6. concl. 1.*

2. Iudices in cauſis criminalibus nō poſſunt procedere ad effectū puniendi delinquentes ſine præuia accuſatione, vt ius rationi naturali innixū decernit *in l. illicitas ff. de officio Præſid. cap. ſi legitimus, de accuſat.* Vnde prælati Regulares licèt iuxta ſuas conſtitutiones, ſeu ſtatuta poſſint ſibi ſubditos punire in leuibus delictis ſine accuſatore, cùm procedant ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt in ſimili iubet procedere Tridentina Synodus, At in grauibus, quæ ſine infamia delinquentis non poſſunt caſtigari, abſque accuſatore, & ſubſtantiali ordine iuris, & iudicij, cui non renunciant religioſi, minimè poſſunt, ibid.

Trid. ſeſſ. 25. c. 6. & 14. de ref. & ſeſſ. 22. c. 10. 1. & ſeſſ. 24. c. 10.

ibid. artic. 2. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *artic.* 3. Soto 5. *de iuſtitia quæſt.* 4. *art.* 3. Idem docet citatis multis iurium, Patrum, & Doctorum teſtimonijs Miranda *tom.* 1. *Ordin. iudic. quæſt.* 13. *art.* 1.

3. Aliqui tamen ſunt caſus in quibus poteſt procedi contra reum ſine accuſatore, ſcilicet, quando coram iudice commiſſum eſt crimen in præſentia aliquorum, vel contra reum adſunt infamia, & indicia, tunc enim poteſt iudex procedere per viam inquiſitionis: item quando præcedit denunciatio iuridica, ſeu declaratio delicti coram prælato, vt de eo ſumat vindictam: vel tandem quando prælatus non procedit vt iudex, ſed vt pater ad correctionẽ. Pro quo aduerte quòd in Religionibus, cùm non ſit vſus fiſcalis, ſicut apud ſęculares, qui in defectum accuſatoris nomine Reipublicæ accuſet, neceſſarium omninò eſt, vt in cauſis criminalibus accuſator inſtet alias grauis culpæ reus exiſtet prę latus ſine illo proſequens cauſam, *ibid. art.* 3. De quo Caiet. 2. 2. q. 63. *artic.* 3. Ad quod vide Sotum *lib.* 5. *de iuſt. quæſt.* 4. *artic.* 3. *in ſolut. ad tertium*, Bañez, Salon, & Aragon ad D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 3. *in ſolut. argument.* & eos referens Miranda *dict. q.* 13. *art.* 2. *concl.* 1. Vbi addit, quòd rebellio ſubditi fraternaliter denunciati vicem gerit accuſatoris, & ius tribuit prę lato, vt cõtra ipſum iuridicè agere poſſit modo tradito ab eodem Miranda *quæſt.* 11. *art.* 8. dummodo tamen crimẽ denunciatum teſtibus poſſit probari, nam ſi ſit improbabile, & frater neget peccatum, non licet vlteriùs procedere.

4. Vnuſquiſque tenetur vel accuſare, ſi adſunt teſtes ad probandum, vel denunciare delinquentem contra Rempublicam. Imò adeò nociuum Reipublicæ poteſt eſſe crimen, quòd abſolutè accuſare teneatur. At nemo accuſare tenetur ob iniuriam ſibi ipſi illatam, quamuis id cuinis liceat, *ibidem artic* 4. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 68. *artic.* 1. & Theologi *in* 4 *diſtinct.* 39. Canoniſtæ *in cap. nouit, de iudicijs*, vide Soto *de ſecret. membr.* 2. *quæſt.* 5. *& de iuſt. qu.* 4. *art.* 1. & Miranda *vbi ſuprà art.* 3.

5. Tria vitia in accuſatione contingere poſſunt. Primum calumnia, quæ quis aliquem falsò accuſat ſcienter, & ex propoſito. Secundum præuaricatio, qua celatur crimen verum ſceleratis hominibus. Tertium tergiuerſatio, qua à propoſita accuſatione iniuſtè deſiſtitur. Calumniatores falso, & doloſè accuſantes peccant mortaliter, & tenentur ad damnum, vt deducitur ex *cap.* 2. *de calumniatoribus, cap. ſi quem pœnituerit* 2. *quæſt.* 3 & expreſsè definitur *cap. accuſatio el* 2. *in fine* 2. *q.* 7. item & qui accuſat aliquem de crimine ſecreto, quod probari non poteſt, quia tunc falsò impoſitum cenſetur. Præuaricatores verò, qui vel exteriùs accuſant, & ſecretò fauent, vel qui ſubticentes grauia crimina, leuia inculcant, non eſt dubium, quòd in laqueum incidant diaboli, & grauiter peccent. Tergiuerſatores tandem facientes pactum de non proſequendo accuſationem in damnum graue Reipublicæ, aut tertij, vel cum graui ſcandalo grauis etiam culpæ reos eſſe manifeſtiſſimum eſt. Quod ſemper verum eſt, ſi fiat cum graui pręiudicio, vel mendacio pernicioſo, vel iniuſta receptione alicuius doni, *ibidem art.* 5. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 68. *artic.* 3. Nauarr. *in manual. capit* 25. *num.* 32. Vide Sotum *de ſecreto membr.* 2. *quæſt.* 5. *concl.* 5. *& libr.* 5. *de iuſt. quæſt.* 5. *art.* 3. Aragon Bañez, & Salon *dict. qu.* 68. *artic.* 4. & poſt eos Miranda *dict. qu.* 13. *art.* 7.

6. Quicunque iudex, etiam inferior poteſt, imò & ex officio tenetur reſcindere accuſationes non iuridicè propoſitas, non tamen accuſationem iuſtam ad recompenſandam iniuriam tertio illatam. Iudex verò ſuperior aliquando licitè reſcindit accuſationes in bonum publicum tantum tendentes, cùm iuſtis de cauſis poſſit in ſuis legibus diſpenſare. Imò & in caſu particulari id etiam facere licebit in damnum non magnum tertij, non tamen iudici inferiori, niſi vtendo epijcheia, quando, ſcilicet, præuidit ex tali accuſatione graue damnum bono communi euenturum. Quod ſummè aduertant prælati Regulares circa accuſationes Religio-

ligioſorum grauium,& digniorum, ex quo magna inquietudo, vel ſcandalum oriri poteſt ob eminentiam, & dignitatem talium virorum accuſatorum, *ibidem artic.6*. De quo Caiet. 2.2. *quæſt.68. art.3.* vbi Aragon. Idem citatis multis iuribus tradit Miranda *dict. q. 13. art. 8. per totum.*

7. Laici clericos, vel Monachos accuſare prohibentur, *cap. Laicos cap. ſicut 2. quæſt. 7.* cùm eiuſdem fori debeant eſſe accuſator, & accuſatus, niſi accuſando ſuam, ſuorùmque iniuriam proſequantur, *cap. de cætero, de teſtibus*. Item excluduntur ab accuſando calumniatores, & qui aliàs falsò dixiſſe in iudicio conuicti ſunt, detractores, & infideles, *cap. detractores, & cap. conſpiratores, 3. quæſt. 4.* De maledico enim condemnatus efficitur infamis, ex Panorm. *in cap. cum te, de ſentent. & re iudicata*, Auct. *Ibidem art. 7.* Ad quod vide Soto *de ſecreto memb. 2. quæſt. 5. concl. 3* & Miranda *dict. quæſt. 13. art. 4. concl. 6.* vbi addit, prædicta iura debere intelligi quoad forum exterius, & accuſationem propriè dictam, nam quoad forum interius non repelluntur ab obligatione denunciandi, maximè in cauſa publica.

8. Pœna talionis plectitur in iure accuſator deficiens in probatione, *cap. calumniator, cap. qui non probauerit 2. q. 3. lib. mulier, l. quæſitum. ff. ad S.C. Turpilian.* Sed hæc pœna hodie non eſt in vſu, niſi pro teſtibus falſis in cauſa criminali, circa quod obſeruandæ ſunt conſuetudo, & leges regnorum, & prouinciarum. In caſibus autem, in quibus imponenda eſt, debet commenſurari iuxta qualitatem accuſatoris, & accuſati. Vnde apud Regulares calumniator arbitrio iudicis puniendus eſt conſiderata qualitate calumniæ, calumniatoris, & calumniati, & penſato nocumento prouęniente paci, & tranquillitati Religionis, ibid. art. 8. & q. 30. art. 1. eodem tom. 2. De quo Couar. libr. 2. variar. cap 9 num. 1. Iulius Clar. libr. 5. Recept ſentent. §. fin. q 12. nu 15. verſ. ſed quæro, & in pract. q. 62. num 8. Ad idem vide Anton. Gomez *tom. 3. varia. capit. 11. num. 3.* Paz *in pract. tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 6. num. 52.* Farinac. *1. p. q. 16. à n.* 1. *& quæſt. 81. num. 3.* Aualos *in direct. Eccleſ. iudic. 2. p. s. 3. number. 14.* & eos referens tradit latè Miranda *dict. quæſt. 13. art. 9.*

9. Accuſator præuidens probabiliter in probatione defecturum peccat mortaliter, ſicut qui accuſat in cauſa, vbi vero ſimiliter credit exactam, & iuridicam probationem non poſſe dari, non tamen incidit in pœnam talionis *ibid. art. 4.* De quo Arag. 2.2. *quæſt. 68. art. 4. in fine.* Ad quod vide Soto *lib. 5. de iuſt. q. 5. art. vlt.* Miranda *dict. art. 9.*

10. Accuſatio contra occultè delinquentem non eſt admittenda, niſi adſit delator, aut ſufficiens probatio ex indicijs. Vnde prælati nulla præcedente accuſatione, vel infamia nō poſſunt licitè ſuos ſubditos punire de crimine occulto propter tres, aut quatuor teſtes de re teſtificantes, tom. 2. quæſt. 6. art. 6. De quo Nauar. *in manual. ca. 8. num. 38. & cap. 28. num. 35. & 137.* Soto *de iuſt. lib. 5. q. 6. art. 2.* Salzedo *in Pract. Crimin. c. 6. nu. 4.* Idem docet Miranda *dict. q. 13. art. 1. & 2. concl. 2.* & dicit eſſe expreſſam D. Thom. 2.2. *quæſt. 67. art. 3. in corpore, & ad 3.* & communē Theologorum, & Iuriſtarum.

11. Eo ipſo quòd quis propoſitam accuſationem non probat, præſumitur calumniator, & pœna calumniatoris puniendus eſt *ca. 2. de calumniatoribus, cap. 1. §. qui verò, de elect. in 6.* Vnde Religioſus mittens ſecretò litteras ſuo ſigillo clauſas ad prælatum de crimine alicuius Fratris eum certiorem faciēs, calumniatoris pœna non eſt plectendus, etiam ſi ſit falſum, vel id ipſum nō probet, quia non fecit accuſando, ſed tantùm extraiudicialiter denunciādo, ac proinde reuèra, iuridicè loquendo neminem fuit calumniatus. Imò nec pœna infamatoris debet puniri: quia reuera nullius famam maculauit, informando ſecretò ſuum prælatum. Secus ſi litteras ſcripſit non ſecretò animo iniuriandi ſine cauſa, ſiue verum, ſiue falſum dixerit, tunc enim actione iniuriarum tenetur ſecundùm aliquos, *dict. qu. 30. a. 2.* De quo Bernard. Diaz *in Pract. c. 66. nu. 6.* Couar. *lib. 1. variar. c. 11. nu. 6.* Vide ad idem Miranda *tom. 1. ord. iud.*

q.12.art.7.concl.4. vbi docet dictos accuſatores nihil probantes non ſtatim debere puniri tanquam calumniatores, ſed illis aſſignandum eſſe aliquod temporis ſpatium ad ſuam purgandam innocentiam.

12. Licèt laicus maledicus iuſtante iniuriato debeat conſtringi in præſentia iudicis, & bonorum hominum ad retractãdum ſe, at clericus in ſacris conſtitutus, vel religioſus non ſunt regulariter conſtringendi palinodiã decantare, capit. clericus maledicus 46. diſt. ſicut etiam nobiles ex l. 2. titul. 10. libr. 8. ordinamenti, niſi conuicti fuerint eſſe notabiliter maledicos, & his aſſuefactos, vel contra prælatos locutos fuiſſe, quod arbitrio boni iudicis relinquitur, penſatis qualitate perſonæ, & eorum, quæ dicta ſunt, loco, & tempore, *ibidem artic.* 3. De quo Salzedo *in Pract. Crim. c.6. numer. 4. §. aggrediuntur,* Iulius Clar. *lib. 5. recep. ſentent. verb. iniuria §. item condemnatus.*

Ampliatur doctrina Auctoris.

13. Quid ſi iniuriatus ſit etiam clericus, tenebiturne palinodiam decantare clericus, qui iniuriam intulit in præſentia ipſius offenſi, & teſtium? Pro parte affirmatiua facere videtur dict. capit. clericus maledicus, ibi, clericus maledicus, maximè in ſacerdotibus cogatur ad poſtulandam veniam, & ſi noluerit, degradetur. Ex quo deducitur, quòd ſicut ad poſtulandam veniam cõpellitur, ita etiam ad retractionem, ex paritate rationis. Accedit, quòd in materia reſtitutionis famæ omnes communiter nullam proportionabilem ſatisfactionem dari credunt, quam quòd infamator publicè dicat ſe mẽtitum fuiſſe, atque ita palinodiam coram teſtibus decantare, vt poſt Nauarro *in manual. cap.18 num.45.* optimè Molina *de iuſtitia tract 4. quæſt.41 num 3.* Igitur dicendum videtur, quòd clericus maximè contra clericum teneatur ſe retractare, & in terminis tuetur Bernard. Diaz *in pract. crimin. cap.66 num.7.*

Verùm omnes poſt Bernardum ſcribentes ab ipſo receſſerunt, moti præcipuè ex *dict. l.2. tit.10. lib.8. Compil.* quo loci Hiſpanus legiſlator eximit à palinodiæ recantatione nobiles, addita tamen pœna quinquaginta aureorum. Tunc ſic, ſimiles ſecularis; hoc eſt nobilis non tenetur, igitur à fortiori nec clericus, cùm in iure valeat de militia ſeculari ad cœleſtem, vt poſt gloſſam *in l. miles, ff. de re iudicata*, receptam à Gutier. *de iurament. 1. part. cap. 17. num. 7.* & multis allegatis tradit Salzedo *in addit. ad Bern. Diaz dict. capit. 66 littera c.* & ſequitur noſter Auctor *dict. quæſt. 30. art. 3. tom. 2.*

Secundò, quia palinodiæ recantatio ignominia afficit, ergo ſicut nobilis eã non debet ſubire, vt tradit poſt alios Couar. *2. variar. cap. 9. n 4* mirum, quod ex eadem paritate rationis in clerico idem ſit dicendum. Præterea retorquetur dictum. *cap. clericus maledicus*, quo loci arbitrantur DD. iure Canonico tantum impoſitam eſſe pœnam clerico maledico, vt veniam poſtulet, non verò vt in ſui Ordinis dedecus ſe retractet propter infamiæ labem.

Vltimò addit Parladorius *lib. 1. quotidianarum, c.17. à num. 26.* loquens in nobili hanc ſententiam veram eſſe, & ſi proponatur vterque nobilis, ſeu vt noſtro caſu vterque clericus ſacerdos, idque ex eo, quòd priuilegiatus contra pariter priuilegiatum vtitur ſuo priuilegio, quando agit de damno vitando, vt in propoſito per text. *in l. verum m. §. vlt ff. de minoribus*, tradunt Couar *in regula poſſeſſor, 2. part. §. 2. nu. 4.* Caldas *in l. ſi curatorem, à num. 16.* & alij, quos omitto. Atque ita ex his fundamentis tuetur hanc ſententiam latè Salzedo *dict. c. 66 littera e.* adducens pro ea ſacrorum Canonum Primarium Salmanticenſem, & ſequitur Azeuedo *dict l. 2. tit. 10. lib 8. recop. à num. 252.* Parlador. *dict. cap. 17. numer. 31. & 32.* pluresque alij relati plena manu à Salzedo loco citato. A qua ſententia in iudicando, & conſulendo non eſt recedendum, tũ quia communis, tum etiam, quia in rigore verior apparet.

Ex qua reſolutione conſequitur in rigore videri hanc ſententiam ſic traditam obtinere in vtroque foro, ita vt ſecurus reddatur huiuſmodi infamator adimplens tantùm pœnam Canonicam, quæ eſt veniæ poſtulatio, cùm

lex

lex Canonica vt iuſta, & ſancta regulariter in materia peccati, vt eſt reſtitutio, in vtroque foro procedat, vt eſt vulgatum. Si verò magis (quod non probo) arriſerit, quòd in foro pœnitentiali compellatur, vt ſecretò ſe retractet coram iniuriato tantùm, arbitror ex hoc actu tutiorem ſe reddere quoad animæ iudicium, ad tradita *in cap. iuuenis, de ſponſal. cap. ad audientiam, de homicid. cap. ſiquis autem, de pænit. diſt. 7.* vbi late Nauar. *à num. 35.* Gutier. *2 Canonic. cap 6. à num. 171.* Sanchez *lib. 2. de matrim. diſp. 4. num. 9. & lib. 1. ad præcepta decalogi, cap. 10. num. 10. & num. 15. verſ. ad tertium.* Huic ſententiæ in terminis ſubſcripſit quidam iuris interpres Salmantinus ſuper eo conſultus.

14. Clericus, vel religioſus ſeditioſus, & diſcordias ſeminans iudicis albitrio eſt puniendus, *cap ſiquis monachus 90. diſtinctione*, & hoc penſata qualitate perſonæ, & excitatæ ſeditionis, loci, & temporis, *dict. quæſt. 30. art. 4.* De quo Menoch. *de arbitr. centur. 4. & 5. caſu 166 & 437 lib. 2.*

15. Calumniatores contra prælatos, & ſuperiores grauiter puniendi ſunt, etiam pœna Talionis, quæ in caſibus grauibus, vbi perſonę ſpectatiſſimę falsò infamantur, admitti debet, vt ſuprà diximus, niſi excuſentur, quòd fuerint inciati ab aliquo bonæ famæ viro zelum boni communis oſtendente, cui credere tenebantur, non tamen ab aliqua pœna arbitraria excuſantur, *tom 3. quæſt. 77 art. 7.* De quo Iulius Clar. *in practic. crim. quæſt. 62 & 81. num. 3.* Mexia *ſuper l. Toleti 2. fundamento 23. num. 38. fol. 154.*

Illuſtratur, & amplia Doctrina Auctor. 16. Pro complemento materiæ addendum ſupradictis operæ pretium duxi cum Ghiſſerio *in tract. de iudice Regularium cap. 16.* de inceptione proceſſus per viam accuſat. *à num. 47.* quòd iudex Regularium accuſatoris, & accuſandi perſonas debet attentè perpendere, & conſiderare iuxta c. *ſiqui ſunt vituperatores, 2. quæſt. 7.* quo loci habentur huiuſmodi verba maximè notanda à iudicibus Eccleſiaſticis, & Regularibus: Siqui ſunt vituperatores, aut accuſatores Epiſcoporum, aut aliorum Sacerdotum, non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri, antequam eorum diſcutiatur æſtimationis ſuſpicio, vel opinio, qua intentione, qua fide, qua temeritate, qua vita, qua conſcientia, quoue merito ſi pro Deo, aut vana gloria, aut inimicitia, vel odio, aut cupiditate iſta præſumunt, nec ne, & in cap. quærendum, eadem quæſt. habetur: quęrendum eſt in iudicio, cuius ſint conuerſationis, & fidei is qui accuſat, & is qui accuſat, quia hi qui non ſunt rectæ conuerſationis, ac fidei, & quorũ vita eſt accuſabilis, nō permittũtur maiores natu accuſare, nec viles perſonæ in eorum recipiuntur accuſatione, quæ maximè debent aduertere prælati Regulares circa admittendos, & audiendos accuſatores.

17. Secundò idque magnopere obſeruandum eſſe puto, quòd quando ſubditus proprium prælatum accuſat, non ſolùm falſæ, verùm etiam malignæ criminationi ianua debet præcludi, c. qualiter, & quando el 2. de accuſat. D. Thom. 2. 2. qu. 68. artic. 1. ad ſecundum, Soto 5. de iuſtitia quæſt. 1. art. 1. & alij communiter. Item accuſationem quoque conſiderare iudex ipſe debet l. miles §. 2. & §. licet, de adult. Felin. in cap. fin. de iudic. DD. in cap. quoniam contra, de probat. an ſit iuſta, vel iniuſta, an admittenda, nec ne Oldrad. & Bald. in l. cum clericis C. de Epiſcop. & cleric. Iaſon in rubric. de edendo, Blanco in practic. criminal. §. datis defenſionibus, num. 3. facilè namque eſt, quemquam infamare, ac famam reſtituere non item.

18. Iudex itaque ſi legitimum eſſe accuſatorem, nullaque paſſione motum cognouerit, maximè in prælatorum, ac bonæ famę ſubditorum accuſatione, ab eo porrectam accuſationem admittere poterit, ac debebit. Secus ſi illum malæ famæ, ac illegitimum eſſe perſpexerit, tunc enim illum repellere vtique debet, ſi de primo crimine pertractetur. *capit. 1.* vbi gloſſa, & DD. *de accuſat. capit. accuſatio, el primero 2. quæſt. 7.*

19. Tandē iudex antequam in actis nota-

notarius accuſationem deſcribat, vel poſtea, talionis pœnam proteſtare accuſatori debet, niſi delictum probauerit ab eo incurrendam, quo annuente proceſſum incipere, & proſequi poterit, delato itidem illi iuramento priùs, quòd non animo calumniandi accuſationem porrigat, *Clementina, ſæpe, de verb. ſignific. §. 1. in fin.* Hæc Ghiſlerius *loco citat. numer.* 56. vbi multa circa hoc congerit, cętera habes apud Auctor. *in tract. de ordine iudiciali capit. 5. & 6.* ibi videas libebit.

RESOLVTIO XLII.

De Teſtibus.

1. TEſtes dici poſſunt ſingulares in decem prædicamentis. Primò, in prædicamento ſubſtantiæ, vt cùm vnus deponit de Petro, alius de Paulo. Secundò in prædicamento quantitatis, vt cùm vnus deponit de decem, alius de quinque. Tertiò, in prædicamento qualitatis, vt cùm vnus deponit de vino albo, alter de vino rubeo, vel vnus dicit furem de nocte fuiſſe comprehenſum, alter verò de die, iuxta l. furem ff. ad l. Cornel. de ſicarijs, Vel alter purè, alter ſub conditione teſtificatur. Quartò, in prędicamento vbi, vel loci, vt ſi vnus deponat vidiſſe ſub ſchino,
Can. 13. alter ſub prino, vt in caſu Suſannæ. Quintò in prædicamentò temporis, vt ſi vnus deponat actum eſſe Kalendis Maij, alter Kalendis Iunij. Sextò, in prędicamentò relationis, vt ſi vnus deponat patrem occidiſſe Ioannem, alius filium. Septimò, in prædicamento ſitus, vt ſi vnus dicat rem eſſe ſuam in iuriſdictione Salmantina, alter in Hiſpalenſi. Octauò, in prædicamento agere, & pati, vt ſi vnus dicat, quòd pars voluit agere, alius quòd de facto egit: vel vnus dicit, Petrum occidiſſe, alter tuliſſe opem, alter mandaſſe, alter conſuluiſſe. Nonò, in prædicamento habere, vt ſi vnus dicat, quòd poſſidebat pro domino, alter pro creditore. Decimò, dicuntur teſtes ſingulares in ſenſu, vt ſiquis dicat audiſſe Petrum habuiſſe decem aureos mutuo, alter ſe audiſſe mutuare. Vndecimò dicuntur ſingulares in verbis, vt ſi vnus dicat, teſtatorem inſtituiſſe Paulum hæredem, alter eundem dixiſſe, ſit hæres Paulus, tom. 2. quæſt. 9. art. 1. De teſtibus ſingularibus agunt DD. capit. licet cauſam, verbo, ſingulare, de probat, vbi Baldus nu. 11. qui etiam in l. iuris iurandi C. de teſtibus, & in l. teſtium, num. 14. eodem titul. & in l. de quibus num. 37. ff. de legibus, & l. data opera num. 33. & 34. C. qui accuſare non poſſunt, & tradit Farinac. de teſtibus quæſt. 64. à num. 1. vſque ad 25. & num. 26. cum ſequentibus, Mirandã *tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 17. art. 8. §. ſecundo pro maiori, verſ. ſed quamuis.*

2. Si duo, vel tres, vnus poſt alterũ ſucceſſiuè viderint per foramen, per quod ſimul videre non poterant, aliquem delinquentem, non ſunt teſtes ſingulares, ſed conteſtes, & plenè probantes, nã prȩſumitur vnus numero actus cõtinuatus, & vna temporis breuiſſimi coniunctio. Idem erit, ſi actus eſt continuabilis, etiam ſi diuerſis horis videant, vt ſi in eadem nocte viſus eſt quidam in concubinæ lecto ab vno teſte ad primam noctem, ab altero ad mediam noctem, vel ad auroram. In caſibus autem, in quibus res non poteſt probari, niſi per teſtes ſingulares, vt in peccatis religioſorum, & receditur à regula communi, plures quàm duo adhibendi ſunt, & tam ipſorum teſtium, quàm delinquentis qualitas multum conſideranda eſt, *ibid. artic.* 2. De quo Caietan. 2. 2. *quæſt. 70. art. 1.* Quando *in 4. diſt. 18. & 19. pag. 778. & 779.* Idem docet Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 17. artic. 8. concl. 4.* poſt gloſſ. *in cap. nihilominus 3. quæſt. 9. verb. ſimul*, vbi Præpoſitus *num.* 7. dicit hanc eſſe communem ſententiam, & idem dicit Felin. *in cap. licet ex quadam, de teſtibus, ad finem* §. addo etiam Ant. Gomez *tom. 3. variar. de probation. delict. cap. 12. num.* 12. Maſcard. *de probat. lib. 2. concl. 59. num. 17. & 18.*

3. Quando in facto principali teſtes

ſtes

ſtes conueniunt; non ſunt ſingulares, ſed conteſtes, & conformes, licet in alis non pertinentibus ad ſubſtantiam facti diſcordent, nihil enim obſtat narrandi diuerſitas, vbi eadem dicuntur, vt in regula iuris habetur, cap. nihil obſtat, de verbor. ſignific. Imò aliqualis diſcordia in circunſtantijs non pertinentibus ad ſubſtantiam facti reddit teſtimonium credibilius iuxta l. 3. ff. de teſtibus, à contrario ſenſu, & facit dict. capit. nihil obſtat, Auctor ibidem artic. 3. De quo D. Thom. 2. 2 quæſt. 70. art. 2. ad 2. Soto de iuſticia lib 5. quæſt. 7. art. 2. ad primum. Idem docet citatis plurimis Miranda *dict. artic. 8. concluſ. 3.* ad tradita à Farinac. *dict. quæſt. 64 à nu. 67. vſque ad 71.* Maſcard. *de probat. lib. 2. concluſ. 850. nu. 19. & lib. 3. concluſ. 1361. num. 9. & concluſ. 1368. num. 7.*

4. Per teſtes ſingulares nemo eſt condemnandus pœna ordinaria, etiam ſi teſti ſingulari infamia adiungatur, nō ſolùm quando teſtes ſunt ſingulares ſingularitate obſtatiua, id eſt quando ſunt contrarij in dictis, ſed etiam ſingularitate cumulatiua, id eſt, quando teſtes ſunt ſe coadiuuantes in dictis. Si autem de crimine adſit infamia ſimul cum teſte ſingulari, licèt legitimè ſit probata, non eſt ob id condemnandus reus pęna ordinaria, ſed alia arbitraria, aut purgatio inducenda eſt, ibid. art. 4. Ad quod vide Miranda dicto art. 8. concluſ. 1. & ſequentibus, poſt Simancas *de Catholicis inſtit. tit. 64. à numer. 61. vſque ad 64.* Decium *conſil. 650.* Baldum *in cap. licet cauſam, de probat.* Felin. *cap. licet ex quadam, de teſtibus.*

5. Verius, & tutius eſt per teſtes ſingulares neminè probari eſſe delinquentem in genere, etiam in cauſa hæreſis, quando teſtificãtur de diuerſis delictis, & de diuerſis locis & temporibus, vix enim intelligi poteſt aliquem eſſe delinquentem in genere, cum genus quid confuſum, incertum, & indeterminatũ ſit, & vbi quid in genere probatur, nullum certum indiuiduum demonſtratur, ibid. De quo Bart. in l. de quibus ff. de legibus num. 24. Iaſon in l. admonendi num. 156. ff. de iureiurand. Bald. in cap. licet cauſam, de probat. n. 1. vbi Decius num. 64. Simancas de Catholicis inſtit. titulo 64. à num. 6. Ant. Gomez tom. 3. variar. de probatione delictorum cap. 12. num. 12. Iulius Clarus lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 53. numer. 18. & nouiſſimè Farinac. de teſtibus quæſt. 64. à nu. 112. vſque ad 323. poſt quos Miranda dict. quæſt. 17. artic. 8. concluſ. 5. vbi reſoluit eſſe probabile per teſtes ſingulares, probari delictum in genere, licèt non in ſpecie, & in indiuiduo, & ponit exemplũ in his qui teſtificant de eadem hæreſis ſpecie, quanuis de diuerſo loco, & tempore, ij enim licèt ſint ſingulares reſpectu loci, & temporis, ſunt tamen conteſtes, & concordantes in probatione hæreſis, locus autem, & tempus extraria ſunt, nec obſtant quo minus probent plenè delictum, & probat ex Saliceto *in l. teſtium. C. de teſtibus*, & auctoritate aliorum DD.

6. Teſtes loco, & tempore diſcordes, etiam ſi ſint legitimi, & omni exceptione maiores, de eodem delicto, vel de delictis deponentes, ſunt ſingulares, nec plenè probantes. Vnde religioſi tametſi ex dicto plurium teſtium ſingularium poſſint condemnari in animę ſalutem, & fauorem Religionis, hoc tamen non habet locum in delictis atrocioribus Caſu verò, quòd per teſtes ſingulares condemnandi ſunt, pœna ordinaria non eſt illis imponenda, ſed arbitraria, ibid. art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 70. art. 2. Soto vbi ſuprà Salicetus in l. teſtis num. 16. C. de teſtibus. Simancas de inſtitut. Catholicis. tit. 64. n. 69. Roxas de hæreſi 2. part. aſſert. 6. nu. 146. Idem docet poſt gloſſam in lib. ob carmen §. final. ff. de teſtibes; & c. nihilominus 3. quæſt. 9. Farinac. *vbi ſuprà n. 72. vſque ad 84. Maſcar. lib. 3. de probat. concl. 827. nu. 10.* & poſt alia multa Miranda *dict. art. 8. concl. 4.*

7. Aliqui tamen ſunt caſus, in quibus teſtes ſingulares faciunt fidem. Primo, quando teſtificantur de pluribus actibus habentibus vnam cauſam, vel originem. Secundò, quando ex dictis teſtium non reſultat, niſi vnum factum, quod deducitur, vt ſi vnus deponit me

exercuiſſe iuriſdictionem in cauſa Titij, alter in cauſa Martini, ſinguli enim de iuriſdictione deponunt. Tertiò, quãdo factum eſt vnum, & connexum, vt ſiquis vult probare me eſſe irregularẽ, eo quòd excommunicatus celebraue. rim, ſufficit quòd vnus dicat, ſe audiſſe in Miſſa, *Gloria in excelſis Deo*, & alter, *Agnus Dei qui tollis peccata mundi*, *Tps. ibid. art. 5.* Ad quod vide tradita à Miranda *dict. art. 8. §. tandem, & §. ſecundo pro maiori.*

8. Iudex Regularis per teſtimoniũ teſtium ſingularium omni exceptione maiorum ita poteſt induci ad credulitatem, vt monachum delinquentẽ poſſit, & debeat carceri mancipare, & torquere, cùm ex eorum dictis magna & vrgentia oriantur indicia aduersùs illũ, qui vnum, & idem, vel plura, & eadem delicta diuerſis locis, & temporibus dicitur perpetraſſe, *ibidem artic. 6.* De quo Bart. & Caſtrenſis *in l. admonendi col. 7. ff. de iure iurand. & in l. Lucius ff. de his qui notantur infamia*. Vide tradita à Miranda *dict. art. 8. concl. 2. prope finem, & concl. 5.*

9. Non eſt fides adhibenda teſti varianti ab his, quæ priùs in iudicio dixerat, maximè quando ſibi contrarius eſt in eadem depoſitione, tunc enim eius dictum tanquam falſum in totum reijcitur, vt ſatis conſtat ex *c. licet cauſam, de probation. l. qui falsò aut variè, ff. de teſtibus*. Idem dicendum eſt ſecundùm aliquos, quando contrarius eſt ſibi in alia depoſitione eiuſdem cauſę, licèt alij ſentiant ſtandum eſſe dicto primo, ſed ad talis teſtis dictum non poteſt deferri iuramentum in ſupplementum probationis: quia is non dicitur maior omni exceptione teſtis, tom. 2. quæſt. 10. art. 1. De quo Bart. in l. eos, ff. de falſis, Cardin. in cap. veniens, col. 2. in fine, de teſtibus, Abb. in cap. cum in tua, vbi DD. de teſtibus. Ad quod etiam vide Couar. lib. 2. variar. cap. 13. num. 8. Iulium Clarum libr. 5. receptar. §. final. quæſt. 53. numer. 15. Maſcard. lib. 3. de probat. concl. 1361. num. 2. & 3. Farinac. de teſtibus quæſt. 66. à numer. 1. vſque ad 38. & poſt eos Miranda dict. art. 8. concl. 9. vbi addit, quod varietas, & contrarietas teſtium in rebus nõ ſubſtantialibus, licèt non in totum tollant eorum fidẽ, non parum tamen diminuunt de ipſorũ fide, vbi etiam dicit tales eſſe puniendos de falsò, per textum *in l. qui falsò*, vbi gloſſa *verb. puniuntur, ff. de teſtibus*, id tamen limitat in teſte variante, ſibique contrariò in ſubſtantialibus, non vero in accidentalibus, & *concluſ.* 10. docet, primo eius dicto ſtandum eſſe.

10. Non dicetur teſtis varius, ſi continuo antequam exeat à conſpectu iudicis, & partem alloquatur, ſe corrigat allegando cauſam erroris, & correctionis, & multo magis dum examinatur. Iudex autem debet attendere modum, & cauſam correctionis, an ſit veroſimilis. Vnde dicetur variare, ſi demiſſus à iudicẽ vult mutare, & de facto mutat ſententiam, ibidem art. 2. De quo Bartol. in l. eos, col. 11. verb. item oppono, ff. de falſis, Aretin. in l. quæ quid, col. 13. ff. de verbor. obligat. Idem docent Iulius Clarus lib. 5. receptar. §. fin. quæſt. 53. numer. 15. §. quartus eſt caſus, Farinac. quæſt. 66. de teſtibus à numer. 232. vſque 244. & poſt eos Miranda dict. art. 8 concl. 9. vbi ad finem addit, quòd publicatis atteſtationibus teſtis nõ poteſt ſe corrigere: nam tunc quam maximè dicitur facta correctio ex interuallo, & præſumitur, quod cum parte fuerit locutus, & probat per textum *in capit. per tuas, de teſtibus.*

11. Teſtis varians in ſuis depoſitionibus torqueri poteſt, imò non facit fidem, niſi firmet dictum in tortura, etiã ſi ſit clericus, vel monachus. Et idem eſt in teſte deponente in iudicio contrarium eius, quod extra illud dixerat, quo caſu ſtandum eſt depoſitioni factæ in iudicio, *ibidem art. 3.* De quo Couar. *2 variar. cap. 13. num. 7.* Iulius Clarus *in Practica crimin. §. fin. quæſt. 52. num.* 11. Idem poteſt plures docet Miranda *dict. concl. 9. ad finem.*

12. Monachi ſunt admittendi in cauſis ciuilibus, & criminalibus monaſteriorum, quæ per extraneos probari non poſſunt, etiam ſi ex ipſarum expeditione commodum, vel damnum ipſis

de

Digitized by Google

de monaſterio eſſet applicandum, ne ob inopiam probationis ius eorum pereat, quod eſt conſonum iuri commu-
Bulla. 9. ni cap. cùm nuncius, de teſtibus, e. tuis,
Eug. 4. n. eodem titulo, & patet ex multis priui-
14. legijs Pontificum apud Bullarium. Secus in cauſis, quæ per extraneos probari poſſunt, etiam ſi propter inopiã probationis ius monaſterij pereat. Et idem in monachis, qui ſunt actores, vel reſponſales pro monaſterijs, iuxta terminos iuris, cap. inſuper, de teſtibus, cap. monachi el. 2. 16. q. 1. quibus non derogant dicta priuilegia, tom 2. quæſt. 10. art. 1. De quo Felin. in cap. veniens, columna penultima de teſtibus, Rebuff. de proband. & ſaluand. teſtibus nu 60. in fine. Ad quod conſule Iulium Clarum lib. 5. §. fin. quæſt. 24. num. 8. & 9. Farinac. q. 61. de teſtibus oppoſit. 12. à num. 57. & latè tradit Miranda tom 1. ordin. iudic. quæſt. 17. art 3. concl. 6. §. ſ d deueniendo, Portel *in addit. ad dubia verb. teſtis num. 2.*

13. Monachi non ſunt compellendi ad ferendum teſtimonium, niſi quando aliter veritas haberi non poteſt, in cauſis tamen ſanguinis nullo modo compellendi ſunt, ſicut nec clerici, neque illi generaliter, qui volunt promoueri, vt aiunt Doctores ex capit cùm nuper, & cap. de cætorum, de teſtibus cogendis, etiam ſi aliter veritas haberi non
Bullar. d. poſſit, niſi in cauſis ipſorum ſi attum, in
bull. 9. quorum criminibus nunquam imponi-
Eug. 4. nu. tur pœna ſanguinis. Iuxta quod de-
13. bent intelligi conceſſiones Pontificum indulgentes, vt monachi non poſſint compelli ad teſtificandum in cauſis ciuilibus, aut criminalibus, vt Pius II. in quadam Bulla limitauit, ſemper enim, priuilegio quocunque non obſtante, ad id compelli debent, quando aliter veritas haberi non poteſt, ibid. art. 2. De quo Collector Ciſter. titulo, teſtis §. 2. Panormit. in capit. 1. num. 2. de teſtibus cogendis. Idem tradit Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæſt. 17. artic. 3. concl. 6. §. ſed limitanda.*

14. Cùm mulieres laicæ, etiam de Iure Canonico admittantur, in teſtes; quando aliter veritas haberi non poteſt, multo magis admittendæ ſunt moniales contra alias moniales, cùm earum delicta non niſi per ipſas probari valeant. Et licet ex dicto duarum fœminarum non poſſit quis condemnari, vt aliqui ſentiunt, hoc tamen non videtur admittendum in monialibus, quæ ſunt religioſæ timentes Deum, & ita duæ ſufficienter probant, ſi alias omni exceptione maiores ſint. Sed in hoc ſint circumſpecti, & prudenter interrogent iudices, ibidem artic. 3. & tom. 4. Addit. Summæ cap. 150. num. 3. De quo Decius in l. fæminæ num 35. de regulis iur. Maranta de ordin. iudiciali p. 4. n. 45. Ad quod videantur Abbas in capit. quoniam, de teſtibus. Iulius Clarus lib. 5. § final. quæſt. 24. num. 2. 3. & 4. Farinac. de teſt. bus, quæſt 59 à numer 1. & poſt eos relatos Miranda dicta quæſtione 7. articulo 3 concluſ. 3. §. ſed quantum, vbi reſoluit, fœminarum teſtimonium in criminalibus cauſis criminaliter intentatis non eſſe admittendum, ſed tantùm in caſu, quo veritas aliter haberi non poteſt, & in criminibus hæreſis, læſæ maieſtatis, & ſimoniæ, iuxta cap. tanta, capit. per tuas, de ſimonia, & gloſſam in cap. cum P. Manconella, de accuſat. & in c. mulierem, verb. nec teſtis, 33. quæſt. 5. & in illis caſibus, in quibus etiam admittuntur infames, & tunc tantùm admittuntur ad faciendam aliqualem præſumptionem, vel indicium ad torturam, & tandem ad defenſionem reorum, & alicuius innocentiam probandam, ex Farinaceo *vbi ſuprà numer. 4.*

15. Neceſſaria eſt licentia prælati, vt teſtificentur monachi, & moniales, ſi tamen de facto ſine illa deponant, teſtimonium non vitiatur. Sed in cauſis criminalibus non poſſunt talem licentiam facere, niſi ſuperiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſicut pro clericis non poſſunt, niſi Epiſcopi, aut eorum Vicarij Generales, idque ad defenſionem rei, & cum magna prudentia, & conſilio facere debent, ibidem articul. 4. & tom. 3. quæſt. 71. articul. 1. De quo Salzedo in Pract. Crimin. capite 98. numer. 25. Idem docet poſt Iulium Clarum vbi

(abſit) quòd admittantur ob reuerentiã clericatus, & habitus Regularis, ibidẽ artic.4. Idem poſt DD. communiter, & præcipuè Anton. Gomez tom 3. variar. cap 13. num. 29. re ſoluit Miranda dic. q. 17. art. 12.

10. In cauſis criminalibus teſtes debent eſſe idonei, & probationes luce meridiana clariores. Licèt verò duo, vel tres conteſtes, & omni exceptione maiores ſufficiant ex iure ad damnationem tamen aliquorum maior numerus requiritur, quales ſunt Cardinales, nam pro Epiſcopis Cardinalibus condemnandis ſeptuaginta duo teſtes debent deponere, pro presbyteris quadraginta quatuor, pro diaconis 27. pro ſubdiaconis vero, & alijs inferiorib. Cardinalibus viginti quatuor, contra quoſcunq; verò alios inferioris gradus clericos, etiam Epiſcopos, vel prælatos Regulares ſufficit teſtimonium ſeptem vt expreſsè definitur, *cap. præſul 2. qu.* 4. quod alios verò duorum, vel trium. Vnde non debent condemnari ad pœnam ordinariam huiuſmodi prælati ex dicto duorum tantùm, niſi cauſa, & circunſtantia facti, & perſonæ aliud poſtularent, tom 2. quæſt 12. artic 1. De quo Abbas capit. cùm eſſes, de teſtibus Bart. in l. omnes populi, de iuriſd. omn. iud. Fortunius Garcia de vltimo fine num. 247. Ad idem vide tradita à D. Thom. 2.2. quæſt. 70. vbi expoſitores art. 2. Sot. l. 5. de iuſt. quæſt 7. art. 2. Anto. Gomez tom. 3. variar. de delictis cap. 12 nu. 9. Iulio Claro lib. 5 §. fin. quæſt 66. nu. 3. Paz 1. part tom. 1. ſuæ praxis in 8. tẽp. num 5 Farinac de teſtibus quæſt. 63. à num. 232. & poſt eos Miranda diſt. q. 17. art. 2. concluſ 1.

21. Licèt in his, quæ ſolent clam fieri, & ſuapte natura difficulter probari poſſunt, ſufficiant leuiores probationes & quæ alias non cenſentur ſufficientes: at in cauſis criminalibus ſemper requiruntur duo teſtes omni exceptione maiores, & non inhabiles, excepta cauſa hæreſis etiam clandeſtinæ, in qua admittuntur inhabiles, vt ſunt participes, & excommunicati. Vnde in delictis occultè commiſſis non admittũtur domeſtici, niſi ad faciendum indicium exceptis criminibus Regularium, quæ ab extraneis commodè probari non poſſunt. In delictis tamen occultis, quę ſunt difficilis probationis indicia probabilia, & vrgentes pręſumptiones habentur pro ſufficienti probatione ſecũdum aliquos, non tamen ad pęnam ordinariam imponendam, ibidem artic. 2. De quo Barboſa in l. 2. in princ. num. 80. ff. ſolut. matrimon. Maſcard. de probat. 3. part. conſil. 124. num. 8. & conſil. 122. num. 16 Ad idem faciunt tradita à DD. num. præcedenti relatis, & Miranda dict. art. 2. concluſ. 1. & quod in cauſis criminalibus teſtes debeat eſſe omni exceptione maiores, tradit dict. qu. 17. art. 7. concluſ. 7. De quo Bal. in l. fi. numer. 5. C. de probat. quæ ſint delicta difficilis probationis, oſtendit ex Farinac. tom. 3. quæſt. 37. à num. 150. Miranda tom. 2 ordin. iudi. quæſt. 26. artic. 4. concl. 5. & dicit intelligi debere, proditiones, & tractatus omnes, qui ſecretò fiunt, delicta in nocte, ſeu alias clam commiſſa, furta, adulteria, ſimonia, ſodomia, venenum, falſa moneta, partus ſuppoſitio, & his ſimilia, de quib. agit idem Farinac. in tit. de reo confeſſo, & conuicto quęſt 86. num 35. vbi tradit, an, & quando in huiuſmodi delictis occultis, & difficilis probationis admittatur pręſumptiua probatio, & poſſit procedi ad torturam, etiam cum indiciis minoribus, ac leuioribus.

22. Semel malus, etiam nunc pręſumitur malus in eodem genere mali, vel illi ſimili, ex regula, ſemel malus, lib. 6. & hoc reſpectu futurorum, nam reſpectu pręſentis pręſumptio facit tãtùm ſuſpicionem. Verum eſt tamen, quòd malus in vno habet contra ſe non modicam pręſumptionem, quòd ſit malus in alijs pp connexionem, quam habent vitia inter ſe, niſi quando quis ſe abſtinet ab illo, vel alio delicto per aliquod tempus, in crimine non perſeuerans, vt conſtat ex capit. teſtimonium, de teſtibus, ſaltem per trienium magnam agendo pęnitentiam, putà quia ingreditur religionem, vel niſi delictũ ſit, quod per naturam, vel etatem alteratur, vt ſi iuuenis fuit libidinoſus, non præſumitur idem in ſene. ibidem art. 3.

De

De quo Alciat. de præſumpt. regula 2. præſumpt. 7. nu. 2. & 3. Idem ferè poſt Abbatem in dicto cap. teſtimonium, numer. 8. & 12. Felin. num. 24. & 31. Speculatorem tit. de teſte, § 1. num. 24. Farinac. de teſtibus quæſt. 61. num. 38. & 140. Iulium Clarum lib. 5. §. fin. quæſt. 63. num. 2. & 10. tradit Miranda dicta quæſt. 17. art. 7. concluſ. 7. §. non etiam, vbi reſoluit, quòd etiam in cauſa ciuili emendatio non præſumitur, niſi probetur, quando crimen fuit manifeſtum, imò, & quando fuit occultum, cùm non ita ſit occultum, quin probari non poſſit in iudicio. Vnde qui probauit crimē, iam fundatam habet intentionem ſuam ad repellendum teſtem, cap. ſuper eo, el primero, de teſtibus, & ſic qui ſe excuſando dixerit, ſe eſſe emendatum, debet illud probare iuxta l. 2. ff. de probat. Quapropter emendatus de crimine non remanet omninò integer, nec reſtituitur priſtinæ præſumptioni naturæ, qua quilibet præſumitur bonus, iuxta regulam *cap. fin. de præſumpt.* quin verò in cauſis arduis ſemper remanet præſumptio contra ipſum, ex dicto capit. teſtimonium, vbi emendatus de crimine licèt præſumatur idoneus in cauſa ciuili, non tamen præſumitur idoneus in cauſa ciuili, nō tamen præſumitur talis in criminali. Additque ex Panorm. vbi ſupra, per hoc limitandum eſſe cap. ferrum, diſt. 50. vbi dicitur, quòd poſt peractam pœnitentiam non deſpici debet in aliquo quod fuit, quia iam incipit eſſe quod non fuit, ac proinde talis adhùc non præſumitur bonus, quoadusq; admittatur ad actus legitimos, & publicos. Qualiter autem emendatio ſit probanda, concludit per triennalem laudabilem vitam id probari debere, ex mente plurimorum DD. apud Farinac. vbi ſuprà num. 140. quod maximè concordat cum reſolutis ſuprà ex noſtro Auctore.

23. Teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, id eſt qui nulla legitima exceptione reijci poſſint, capit. 1. de teſtibus, cap. forus, de verborum ſignificat. cap. 1. de conſanguin. & affin. l. 3. ff. de teſtibus. Semper autem maior fides adhibenda eſt teſti fauenti reo, niſi pro actore faciens aliquā magna dignitate, auctoritate, vel probitate eluceat. Examinandi autem ſunt accuratè, interrogando eos per has circumſtantias: Quis, cui, cur, quomodo, quando, vbi, quibus auxilijs, & ſocijs: quòd ſi nimis promptè reſpondeant, ſignum eſt conuentionis inter ſe ad teſtimonium ferendum: ſi verò ſint nimis perplexi, conſcientia deterreri non paruum indicium eſt, ibidem art. 4. De quo Panormitan. in cap. 1. de teſtibus, & in cap. 1. de conſanguin. & affinit. Soto lib. 5 de iuſtitia quæſt. 7. art. 3. Ad idem vide Panorm. in dicto cap. 1. de teſtibus, & dicto capit. 1 de conſanguin. & affinitat. Farinac. de teſtibus quæſt. 62. à num. 1. vſque ad 27. & poſt eos Miranda dict. art. 2. concl. 2. vbi ad finem addit, quòd teſtimonij teſtis legitimi, & omni exceptione maioris auctoritatem præbet teſtimonio minus idonei teſtis, dummodo inter ſe concordent, idque probat ex mente Baldi, & Iaſonis cum Paz *in Praxi 1. part. tom. 2. in 9. tempore num. 4. &* 5 & Fariuac. ſuprà a numer. 318. De teſtibus etiam habilibus agit idem Miranda *dict. q. 17. art 7.* & quomodo ſint examinandi teſtes, tradit quæſt. 18. artic. 1.

24. Priuata ſcriptura epiſtolæ, qua quis fatetur ſuum delictum, ſufficit ad plenam probationem, dummodo in iudicio à reo ſcriptore recognoſcatur. Quæ pro recognita habenda eſt ſecundùm aliquos, quando ipſe reus contumaciter renuit reſpondere, vel recuſat comparere poſt citationem. Negans verò epiſtolam à ſe ſcriptam, deficientibus teſtibus ad id probandum, compellendus eſt à iudice ad ſcribendum manu propria, vel ad prodendam aliam ſcripturam, manu ſua ſcriptam, vt ex comparatione litterarum facienda per peritos in arte ſcribendi, & ſub iuramento adſtrictos poſſit fieri recognitio quæ tamen comparatio tantum inducit ſemiplenam probationem, in cuius ſupplementum iuramentum reo deferri debet ad inſtantiam actoris, ibid. art. 5. De quo Couarr. 2 variarum capitul. 11. num. 4. & Practic. quæſtion. capit. 26. num. 6. Paz in practic. crimin 4. part. tom.

tom.1.cap.1.à num.15.vſque ad 31.

25. *Accuſator non valet pro teſte in iudicio contra accuſatum, vt ſatis colligitur ex capit. forus, §. in omni negotio, de verbor. ſignific. & ex cap. ſuſpectos, 3. quæſt. 5. & alijs iuribus: at denunciator bene valet in denunciatione, reo prius fraternaliter correcto, ibidem art. 6. De quo Soto de tegend. ſecret. memb. 2. quæſt. 4. pag. 41. col. 2. & de iuſtitia lib. 5. quæſt. 6. art. 2. concluſ. 4. Simancas de Cathol. Inſtit. num. 5. Nauar. in rubrica de iudicijs numer. 91. in fine. Idem poſt Speculatorem titul. de teſt. §. 5. num. 89. & Farinac. de teſtibus quæſt. 60. à num. 64. tradit Miranda dict. qu. 16. art. 3. concl. 11. ad finem.*

26. In cauſis arduis teſtes neceſſario ſunt inquirendi à iudice, & examinandi pręſentialiter, vt expreſſe habetur l. 3. §. Diuus ff de teſtibus, nec debet id ſcribis, ſeu notarijs committi, vel ſecretarijs, niſi ſit impedimentum ex parte iudicis non potentis inquirere, quia magnis, & arduis negotijs eſt occupatus, & ex parte teſtium non valentium accedere ad præſentiam iudicis, iuxta cap. ſiquis teſtium de teſtibus. Quando verò id notario commiſſum fuerit, neceſſe eſt, quòd fiat in ſcriptis commiſſio, aliàs quidquid virtute illius actum fuerit, nullum reputabitur, nec illi eſt adhibēda fides, etiam apud Regulares, quorum conſuetudo committendi hoc ſuis ſecretarijs in cauſis magni momenti nec valet, nec eſt ſeruanda, tom. 2. quæſt. 13. artic. 1 & 5. De quo Alexan. conſ. 104. col. 4. volum. 5. Gregor. Lopez 26. & 27. tit. 16. partita. 3. Bernard. Diaz regula 717. vbi Salzedo. Item docent poſt Bald. in dicto c. ſi qui teſtium, de teſtibus, vbi Innoc. & Pan & Felin. in c. cum cauſam, eodem tit. Cou. lib. 2. variar. c. 13. num. 10. Iul. Cla. lib. 5 §. final. quæſt. 26. num. 3. Paz in praxi tom. 1. part 1. in 8 temp. à nu. 98. Farinac. de teſtibus quæſt. 77. à numer. 71. vbi ex profeſſo tractat, an teſtes in criminalibus examinandi ſint neceſſario à iudicibus, & in quibus caſibus id ipſum ſit concedendum, vel de negandum notarijs; ad quod ſpecialiter tradit multa notatu digna ibidem à num. 116. & à num. 175. cum ſequentibus videnda etiam ſunt tradita non minus doctè, quam erudite, ac piè à Segura de Aualos in directorio iudicium Eccleſ. part. 2. cap. 2. num. 17. vbi multum deplorat, & lamentatur deprauatam, ac deteſtabilem conſuetudinem introductam in Eccleſiaſticis iudicijs, vt in clericorum criminibus teſtium examen committatur in magnum Sacerdotum dedecus, ac iuſtitiæ detrimentum quibuſdam ſæcularibus, qui vulgò dicuntur receptores (ſeu potius criminum, & pecuniarum receptores) vt vocat iſte Doctor qui addit, apud Luſitanos obſeruari, vt quando teſtes non poſſunt examinari ab ipſis iudicibus clericorum Eccleſiaſticis ob aliquod impedimentum, id committatur, vel iudici illius loci, in quo teſtes ſunt examinandi, vel alicui parochiali presbytero, ſeu alio honeſto, & litterato viro in dignitate aliqua cōſtituto, quod optare ſe dicit Couar lib. 2. variar. cap. 13. num. 10. vt etiam fieret in iudicio ſęculari. Ad quod conſulendus etiam eſt Simācas de Catholic. inſtitut. tit. 64. numer. 11. vbi tradit, id omninò communiter obſeruari in praxi in ſuo Inquiſitorum ſancto tribunali vt examen teſtium coram ipſis Inquiſitoribus fiat vel neceſſitate aliud expoſcente, coram duobus religioſis, & diſcretis viris, quæ omnia refert tur à Miranda *dicta q. 18. art. 6*

27 Tam in iudicio ordinario, quàm extraordinario, ſeu ſummario requiritur aſſiſtentia notarij publici, ſeu tabellionis, qui acta ſcribat, vel eo deficiente duo teſtes idonei qui fideliter omnia conſcribant, c. quoniam contra, de probat. ſententia verò ſine hac ſolemnitate lata, aut nō ſeruato ordine proceſſus, nulla reputatur, vt cōmuniter tenet. Quod etiā habet locū quando proceditur per viā inquiſitionis, vt etiam inter Regulares, ibi. a 2. De quo Gloſſa in dict. c. quoniā cōtra, de probat Ripa in rubrica extrā de iudicijs, nu. 54 vbi Decius lect. 1. n. 7. Ad quod vide Mirandatomo 1, ordin. indic. qu. 1, art. 2. concl. 3.

vbi docet, notarium, ſeu tabellionẽ non eſſe de ſubſtantialibus iudicij, ſed tantùm de ſolemnitate iuris, & tomo 2. in pract. Canonica, & Regul. q. 2. art. 8.

28. Conſuetudo autem Religionum, qua prælati in viſitationibus interrogant teſtes, & eorum dicta propria manu ſcribunt, non adhibito notario, ſeu ſecretario, ex duobus poteſt ſaluari. Primò, quòd Fratres ſuo iuri renunciare videntur per votum obedientiæ, reſpectu cuius in multis tali iuri renunciare cenſentur. Secundò, quòd inter Regulares, vt in plurimum de cauſis minimis, & ad correctionem agitur, in quib. cap. quoniam contra de probat. locum non habet, in his enim ſimplici iudicis aſſertioni ſine ſcriptura ſtãdum eſt, vt tenet communis, ibidem art. 3. De quo Abb. in dict. cap. quoniam contra nu. 3. Imol. num. 15. Felin. num. 1.

Ad quod vide Miranda dict. quæſt. 2. art. 8. vbi agens de illa conſuetudine Regularium non vtendi notario, ſeu ſecretario in inquiſitionibus generalibus, ſeu viſitationibus Conuentuum, docet in illis non habere locum dictum capit. quoniam contra, quia nec eſt iudicium ordinarium, nec extraordinarium, ſed præparatoriam ad iudicium communiter nuncupari, vt illam vocant Bartol. & Doctores communiter in l. vltima ff. de quæſtionibus, & Bald. in l. ea quidem, C. de accuſationibus Alexan. libro ſecundo conſil. 183. Decius in rubrica de iudicijs num. 35. Speculator lib. 3. tractatu de inquiſitione §. ad inquiſitionem, idque expreſsè tenere Paz in praxi 1. p. in princip. annotat. 1. nu. & 12. ac proinde non poſſe non multum mirari, addit idem doctiſſimus Pater, quod noſter Auctor non aduerterit ex communi Iuriſperitorum ſententia haud quaquam talem inquiſitionem generalem eſſe, nec nominari poſſe iudiciũ ordinarium, nec extraordinarium.

Exponitur, & tuetur doctrina Auctoris ex eius mente.

Sed his facillimo negotio ſatisfit, quia Auctor in dicto articulo 2. numero præcedenti citato, videtur agere de inquiſitione particulari, in qua etiam inter Regulares dicit procedere dictum capitulo quoniam contra, vt tenet gloſſa ibi communiter recepta, quia eſt iudicium extraordinarium, quod eſt illud in quo proceditur non ſeruatis iuris apicibus, ſed ſummariè, & de plano, ſicut fit inter Regulares, vt poſt Ripam in rubric. de iudicijs, numero 54. & Decium, ibi lect. 1. numero 7. multis id comprobantem, concludit ipſe Auctor in fine dicto articulo ſecundo. At in hoc articulo tertio, vt conijci poteſt, agit de inquiſitione generali, in qua proceditur ad correctionem magis, quàm ad vindictam, & de cauſis exiguis, & minimis, in quibus ſine ſcriptura ſtandum eſſe ſimplici iudicis aſſertioni, & non procedere dictam decretalem, docent Abbas ibidẽ num. 3. Imola nu. 15. Felin. nu. 1. Beroi. num. 21. & dicit communem Paril. nu. 14. Ferret. num. 6 & in hoc ſenſu non diffiteor talem Inquiſitionem Generalem nequaquam eſſe, nec nominari poſſe iudicium ordinarium, vel extraordinarium, vt ipſe præcitatus P. Miranda benè probat, nec in eo procedere dictum cap. quoniam contra, quia in ea nõ procedit prælatus vt iudex, ſed tantummodo vt pater, vt inſtruatur, & informetur de ſtatu Religionis, & modo viuendi Religioſorum, & Regularis diſciplinæ obſeruantia. Vnde quando inquirunt de aliqua perſona particulari infamata, ſeu indiciata de aliquo crimine, vtuntur dicto notario, ſeu ſecretario, ſi proceditur per viam accuſationis ad vindictam, quod Auctor non negat, imò id expreſsè firmat dicto artic. 2.

29. In cauſis criminalibus nunquam teſtis põt deponere in ſcriptis, etiã ſi legat ſcriptum, ſed neceſſariò debet teſtificari viua voce, iuxta formam capit. tuo teſtes, 3. quæſtio. 9. etiam apud Regulares, & in viſitatione Generali Conuentuum. Idem dicendum eſt in cauſis ciuilibus magnæ quantitatis, aut qualitatis. Vnde ſi ſint parui momenti bene vallet dictũ in ſcriptis, maximè vbi talis viget conſuetudo, ibidem artic. 4. De quo Cou. 2. variar. c. 13. nu. 6. & 11. Idem poſt Belmun. in l. iuris iurandi, numero 3. & Salicet. ibi, numero 8. & Farinac. de teſtibus, quæſtio. 80. à num.

27. do-

27. docet Miranda dict. quæſtio. 19. art. vbi dicit, quòd modica, ſeu prorſus nulla fides adhiberi debet chartulis, quæ iudicibus, & prælatis mitti ſolent à nonnullis à iudicio abſentibus pro veritate facienda ſuper re, ſeu cauſa aliqua, vbi etiam ponit aliquas limitationes huius regulæ generalis, vt de muto ex accidenti, & ſimilibus.

30. Quando in inquiſitione deducta eſt qualitas temporis, & loci, debet reſpondere teſtis contenta in inquiſitione eſſe vera, vel vidiſſe fieri delictum loco, & tempore, de quibus in illa, & aliter non ſufficit, ibidem artic. 6. De quo Bartol. in l. 1. ff. de aleator. & in l. ab eo. ff. de ſupellect. legat. Aret. in l. ſerui electi. § 1. ff. de legat. Idem poſt Farinaceũ de teſtibus, quæſtio. 64. à num. 92. vſque 111. docet Miranda dict. quæſt 17. art. 8. concl. 4. §. hic ſolet, vbi reſoluit, quòd quando locus, & tempus non ſunt de ſubſtantia rei, de qua agitur, teſtes non deponentes de loco, & tempore benè probant, ſecus quando ea ſunt de ſubſtantia actus probandi, tunc enim ſine loco, & tempore deponentes nil probant. De quo etiam Maſcard. de probat. concluſ. 994. num. 2. Vide ſupra hac reſolut. num. 6.

31. Teſtis legitimè interrogatus à iudice competente tenetur dicere veritatem, niſi delictum ſit occultum, nulla præcedente infamia. Hoc tamen eſt limitandum caſu, quo ex non manifeſtatione veritatis graue Reipublicæ, aut tertio alicui præiudicium oriretur excedens multum damnum infamiæ, quod reo ſequitur, ibidem articulo 7. De quo Nauarr. in Manuali, capitulo 25. num. 43.

Idem poſt D. Thom. 2. 2. quæſtio. 70. artic. 1. vbi Arrag. Bañes, & Salon, Soto lib. 5. de iuſtit quæſt. 7 art. 1. & de ſecreto memb. 2. quæſt. 7. dub. 3. & cum communi Theologorum docet Miranda tomo. 1. ord. iudic. quæſt. 16. art. 1.

32. Iudex debet ſumere iuramentum à teſtibus, alias non valebit eorum dictum, l. teſtium, C. de teſtibus, l. iuriſiurandi, eodem titul. capitulo. ſi teſtes, verſic. iuriſiurandi, 4. quæſtion. 3. & ibi gloſſ. capitulo de teſtibus, capitulo nũper, de teſtibus. Præcipere autem ſubditis ſub obedientia, vel in virtute Spiritus ſancti, vt fit apud nos Minores, & alios Regulares, non eſt in virtute iuramentum ſumere, nec conſuetudo ſuper hoc videtur bona, vtpotè iuri contraria, & in præiudicium boni communis ibidem art. 8. De quo Syluest. verb. teſtis numero 6. in fine. Sed de hoc ſe retractat Auctor, vt videre eſt retractat. 10. Ad quod vide Miranda tomo primo ordin iudic. quæſtio. 18. articulo 4. Panormitan. in dicto capitulo nuper de teſtibus Farinac. quæſtio. 24. de teſtibus à numero primo vſque 29. Paz in praxi primo tomo part. prima in 8. tempore, numero 106. & Miranda ſupra art. 2. & 3.

33. In dubio non præſumitur teſtem ignoranter depoſuiſſe falſum propter iuramentum ei delatum, nec admittitur excuſatio ignorantiæ, vt in ruſtico præſumitur, niſi ſit magnæ probitatis, & bonæ æſtimationis vir, quod arbitrio iudicis relinquitur, tomo 2. quæſt. 14. art. 1. De quo Alexand. in rubric. de iureiurand. col penult. Angelus in l. plaga, C. ad l. Falcidiam.

Ad quod vide Farinacium 5. quæſt. 67. de teſtibus à num. 57. vſque 77. & Miranda ſupra quæſtio. 17. artic. 8. concluſ. 12.

34. In cauſis criminalibus teſtes falſi ſunt puniendi pęna talionis & in cauſa hæreſis tradendi ſunt brachio ſæculari, ex quodam indulto Leonis X. directo Cardinali Adriano Generali Inquiſitori Hiſpaniæ, & hoc, etiam ſi eorum dictum non valeat ob defectum aliquem, puta, quia non eſt eis delatum iuramentum. Sed ſemper ſuper hoc agendo penſanda eſt perſonarum, & delicti qualitas ad augendam, vel minuendam pœnam, acriuſque debent puniri ta les falſi teſtes, quàm ſolet puniri delictum, ſuper quo falsò fuit depoſitum, ibidem articulo ſecundo. De quo Cou. in capitul. quamuis pactum, prima par. § 7. numero 6. Anton Gomez in lib. 43. Taur. Simanchas de inſtitut. Catholic. tit. 64. nu. 24.

De pœna falſi teſtis vide Farinac. de teſtibus, quaſt. 67. à num. 1. vſque 57. & num. 77. vſque ad 235. & quaſt. 16. à num. 1. & quaſt. 81. num. 3. Segura de Aualos in ſuo direct. Eccleſ. iudic. 2. p. c. 2. à num. 14. Couar. lib. 2. variarum ca. 9. num. 1. Iulius Clarus lib. 5. ſent. quaſ. 12. num. 15. quos refert agendo de pœna talionis, Miranda ordin. iudic. tomo 1. quaſt. 13. art. 9. concluſ. 5.

35. In quibuſcunque criminibus excepta hæreſi, regulariter nomina teſtiũ, & eorum dicta ſunt reo propalanda, vt ex refutatione eorum ſe poſſit defendere, id enim iuri naturali congruum eſt. Quod etiam apud Regulares habet locum, & in cauſis grauibus fieri ſtatutũ eſt in noſtra Religione Minorum, tomo 2. quæſt. 15. art. 1. De quo Simancas vbi ſupra num. 29. Salzedo in pract. crim. c. 128. littera D. pag. 439. & in cauſis nobilitatis, & exemptionis, tradunt Couar. libro ſecundo variar. capitul. 13. nu. 10. Azeuedo libro 3. nouæ compilat. tit. 6. lib. 28. num. 2.

An teſtium publicatio ſit de iure naturali, & de eſſentia, & ſubſtantia iudicij, affirmat Panormitan. in capit. olim, & capit. qualiter, & quando el 2. de accuſat. contra Hoſtienſem, & tradit Miranda ſupra quæſt. 14. artic. 2. concluſ. 6. Idem tenet Segura de Aualos in direc. par. 2. cap. 14. à num. 2. oppoſitum tenẽt multi, quos refert Paz in praxi tom. 1. part. 1. in 8. tempor. à num. 134. Quòd teſtium publicatio in criminalibus, loquendo de iudicio ordinario ſæculari, vel Eccleſiaſtico, ſit de ſubſtantia iudicij, eiuſque omiſſionem reddere proceſſum nullum, maximè ſi à partibus petatur, eſt communis omnium ferè DD. & eam tenet expreſsè Iulius Clar. lib. 5. ſentent. §. fin. quæſt. 49. nume. 1. & ſequentibus, & quæſt. 61. num. 1. De quo etiam videndi ſunt Paz vbi ſupra à numero 135. Farinac. tomo. 2. de teſtibus quæſt. 75. numer. 5. quos refert ad idem Miranda tomo 2. ordin. iudic. quæſt. 23. art. 1. concl. 1. vbi concl. 2. tradit, in iudicio extraordinario, & ſummario, etiam in cauſis criminalibus teſtium publicationem non eſſe de ſubſtantia iudicij, vt in cauſis Inquiſitionis, & Religioſorum ad quod citat *cap. vltimum, de hæret. li. 6.* & Simancas *de Cathol. inſtit. tit. 64. num. 26. & 27.*

36 Licitum eſt opponere aliquid, quod ſit verum contra teſtes. Cauſę autem ſolitæ apponi, & quæ præcipue reputantur ſunt, conſpirationes & inimicitiæ capitales, l. 3. ff. de teſtibus, l. 1. §. præterea, ff. de quæſtionibus cap. repellantur, cap. meminimus, cap. cùm oporteat, de accuſat. quæ etiam opponi poſſunt in cauſa fidei. Capitalis verò inimicitia ex pluribus cauſis oritur. Primò ex eo, quòd quis occidit cõſanguineũ alterius, vel ad id dedit operã. Secundò ex eo, quòd minatus eſt occidere, potẽs id facere, aut ſolitus minas exequi, ex glo. in l. licet, §. capitalis, ff. de receptis arbitris DD. in l. 1. C. vnde vi. Tertiò ex eo, quod quis aliquẽ accuſauit de crimine, ex quo graue damnũ reo poterat obuenire, ex Glo. in l. 3. §. capitales, ff. de receptis arbitr. Quartò, quando depoſuit in criminali cauſa contra reum, ca. cum P. Manconella, vbi Anan. & DD. de accuſ. Quintò, ſi eum aliquãdo in vinculis detinuit. Sextò, ex iniuriarum prolatione, vel ex verbis improperij, iuxta cap. veniens, vbi Bald. & DD. de iureiur. in quo conſiderare debet iudex perſonas, inter quas prolata ſunt conuitia. Septimò, qũ quis mouet alteri quæſtionem ſtatus, videlicet eſſe plebeium, aut ex genere maculato §. item is, vbi gloſſa, Inſtitut. de accuſat. & §. inimicitiæ, §. ſi capitales, Inſtit. de excuſ. tut. Octauò ſi mouet quæſtionem de prælatione obtenta, & iam confirmata, ſicut etiam de omnib. vel de aliqua magna parte bonorum, ex l. 22. tit. 16. partit. 3. Nonò ex eo, quòd quis corporalem iniuriam modo inhoneſto intulit, vt ſi pugno, alapa, fuſtibus vel arundine percutit, vel in facie turpiter vulnerauit, vt arg. §. 2. Inſtit. de iniurijs, probant DD. Decimò ex eo, quòd dudum fuerunt inimici, ſi recenter ſunt reconciliati c. accuſatores, el primer. 3. quæſt. 5. l. in ipſius, C. familiæ herciſcundæ, vbi Bal. Vndecimò ſi ab inimico capitali illius deſcendit, l. athletæ. §. dat remiſſio-

miſſionem, ff. de ſuſpectis tutoribus, quod extenditur ad collaterales vſque ad quartum gradum, argument. l. lex Cornelia, §. 1. ff. de iniur. & capitul. 1. 3. quæſtio. 5. & idem ſi contraxit inimicitiam cum aliquo de tali familia, præſumitur omnes de illa eſſe inimicos illius vſque ad quartum gradum. Duodecimò, ſi cum inimicis rei commorantur, vel cum aliquo eorum magna ſunt amicitia coniuncti, vel eſt contracta parentela (vt noſtri loquuntur) ſeu confœderatio cum inimico capitali ipſius, vel contraxerunt inimicitiam cum amicis ipſius, vt colligitur ex capit. accuſatoribus 3. quæſtio. 5. vbi Geminianus. Vltimò, ſi ſunt de aliqua familia, ſeu factione contraria, argument dicti cap. accuſatorib. Sed in hoc multo iudicio opus eſt, nam in religioſis talis ſuſpicio ſiniſtra ceſſat, ex eo, quod quotidie celebrant, & inter ſe communicant. Quomodo autem circa hoc ſe debeat gerere iudex, & quando ceſſet inimicitia, vnde apud Doctores mox citandos; *tom. 2. queſt. 15. art. 1. & 2. De quo Socin. in dict. capit repellantur num. 14. vbi Felin. num. 3. Bald. in cap. veniens, ad finem, de iureiurand. Bartol. in l. filius familias, num. 6. ff. de probat. & in l. in queſt. ff. ad l. Iuliam, & in l. 1. ff. quibus vt indignis, & in l. 2. §. cum quis ff. de queſtion. Gomez lib. 3. variar. cap. 12. num. 14. §. quod etiam extende, & §. & in tantum hoc eſt verum, Peña 3. par. Director. Inquiſit. comment. 117. pagin. 610. col. 1. in fine. Ad quod etiam vide tradita à Iulio Claro lib. 5. §. fin. queſt. 24. à num. 5. Farinac. de teſtibus q 53. num. 3. & ſequentibus, & à num. 36. vſque in finem, & queſt. 54. à num. 1. & à num. 84. & à numer. 145. & à numero 210. & queſt. 60. à num. 1. vbi tandem agit, an quis poſſit eſſe teſtis in ſua propria cauſa, & poſt eos Miranda dic. q. 17. artic. 2. concl. 5. § his de amicitia, in tom. 1. ordin. iudiciar.*

37. Qui opponit teſti veritatē non peccat, poteſtque licitè illi opponere crimen ſecretum, ratione cuius eius teſtimonium inualidatur, dummodo reus iuſtè ſe defendat, & reuelatio criminis ſit neceſſaria ad ſui purgationem, & nō ad euadendam leuem infamiam, & pœnam, ſed ad magnam, & proportionatam infamiæ ſecutæ ex tali manifeſtatione. Rationabilius autem poterit ſecretum crimen teſtis propalari, ſi is ſpōte ad iurandum accedit, quàm ſi à iudice ad id adſtringeretur, opponens verò teſti falſum, grauiter peccat, etiam ſi reus iuſtè ſe defendat, ibidem articul. 3. De quo D. Tho. 2. 2. q. 70. art. 3. vbi Aragon. Soto lib. 5 de iuſtitia quæſt. 7. art. 3. & lib. 1. quæſt. 5 art. 8 Cordub. libro 1. q 28. dub. 1. Nauarr. lib. 2. de teſtibus c. 3. num. 349. Idem docent Portel. verbo teſtis, num. 30. & in addit. ad dubia nu. 3. vbi addit cum Sayro libr. 12. Clauis Regiæ cap. 19. num. 27. idem eſſe dicendum, etiam ſi teſtis iam tuliſſet teſtimonium, & Miranda tom. 2. ordin. iudic. q. 24. art. 1.

38. An autem teneatur quis ſeruare ſecretum quod promiſit ante litem ſeruaturum ſub iuramēto? Affirmāt Auctor in ordine iud. cap. 7. num. 10. quia, inquit, iuramentum eſt in detrimentum partis læſæ. Vnde Portel. in addit. ad dubia dicto, verbo, teſtis num. 4. reſoluit cum communi, quòd ſi ea promiſſio iurata facta eſt reo, & crimen ſit ſecretū, non dependens à futuro, nec contra bonum cōmune, ſeu publicum, nec in præiudicium tertij tenetur promittens ſeruare ſecretum, & iuramentum, ſecus ſi crimen ſit pendens à futuro, vel contra publicum bonum, vel contra proximum. Quia in hoc caſu cōcurrunt duo præcepta naturalia, vnum fortius, quale eſt obuiare malo, & damno Reipublicæ, vel proximi innocentis: & alterum minus forte, quod eſt promiſſio facta alteri cum iuramento: quibus ſimul concurrentibus fortius ſeruari debet.

RESOLVTIO XLIII.

De Carcere Reorum.

1 CArcer non fuit inuentus ad pœnam, ſed ad cuſtodiam, l. 1. C. de cuſtod reorum de iure verò Canonico ad correctionem magis, quàm ad vindictam datur. Carceris inuentor, vt referunt, fuit Tarquinus ſuperbus, contra clericos vero primus adinuenit carcerem Eugenius II. Papa, imo, & antiquiore tempore vſum carceris inualuiſſe, conſtat ex ſacra pagina qua narratur Geneſis 39. Ioſeph venditum in Aegyptum carceri mancipatum eſſe, tomo 2 quæſt. 16. art. 1. & 2. De quo vide Paz in praxi tom. 1. part. 5. capit. 3. §. 2. Anton. Gomez tom. 3. var. cap. 9. nu. 8. Seguras de Aualos in Director. 2. part. cap. 13. Iulius Clarus lib. 5. ſent. §. fin. q. 46. num. 6. & 7. Farinac. 1. part. tom. 1. li. 2. quæſt. 17. num. 98.

Gen. 39.

2. Carcer talis eſſe debet, vt in eo cuſtodiantur incarcerati, & non pereãt tetro, & obſcuro loco incluſi. Apud Regulares tamen, cùm carcer ad afflictionem corporis etiam ordinetur, maiori, & obſcuriori clauſura poſſunt detineri delinquentes ſi præcipuè quando crimẽ eſt graue, & ſola carceris pœna puniri intenditur, ibidem art. 3 De quo Gom. cap. 9. de delict. nu 6. in fine, Iul. Clar. in pract crim. §. final. quæſt. 46. in principio.

3. Religioſi, ſicut nec clerici ſæculares, non ſunt incarcerandi ſine præuia informatione delicti, & niſi duo, aut tres teſtes conteſtes deponant contra eos, præcedente diligenti examine ipſorum, & maximo conſilio in captura, iuxta terminos l. 2. C. de exhibendis reis, (ſicut fieri ſolet apud Inquiſitores hæreticæ prauitatis, quando reus delatus inſignis eſt auctoritatis, ad cuius capturã non proceditur, niſi conſulto prius ſupremo Inquiſitionis ſenatu, vt habetur in inſtructione Inquiſitoribus præſcripta) ibidem art. 4. De quo Ioan. Andr. in cap. ſi clericus, de ſenten. excommu. lib. 6. & intrà reſolut. de pœnis.

Ad quod vide tradita ab Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 9. Bernard. Diaz & eius Comment. Salzedo in pract. crimin. cap. 120. à numer. 1. Paz in praxi tom. 1. par. 5 cap. 3. § 2. num 2. & ſeqq. Segura de Aualos in Director 2. par. c. 13 num. 8. Farinac. vbi ſupra num. 111. & poſt eos Miranda tom. 1. ordin. iudic. quæſtion. 15. art. 3. concluſ. 3.

RESOLVTIO XLIV.

De Citatione, & interrogationibus reorum.

1 PRælatus ſupremus, qualis eſt generalis, poteſt priuare monachum ab officio prælationis, viſitationis, aut procurationis abſque vlla citatione, dũmodo delictum commiſſum ſit graue, & notorium, aut ex litteris miſſiuis ab eo ſubſcriptis conſtet, nullamque habere poſſit defenſionem, ac inexcuſabilis appareat, iuxta veriorem ſentẽtiam. Secus ſi omnia hæc non concurrerent, tũc enim, etiam in notorio crimine citationem requiri, verior, & probabilior opinio rationi, & iuri naturali adhærens affirmat, tom. 2. quæſt. 17. art. 1. De quo Felin. in cap. cum olim col. 7. & 9. & de re iudic. Aretin conſil. 163 colum 8 glo in cap. cum dilectis filijs, verbo dicenda, de purg. Canon. Secuta ab Innoc. in ca. tua, eo. tit. & Spec. tit. de notorio crimine §. 1. verſ. ſcias. Quòd citatio ſit de iure naturali, habetur expreſsè in Clem. paſtoralis §. cæterum de re iud. & in ca.

Deus

Deus omnipotens 2. q.1. & tradit poſt Specul.3.par.tit.de inquiſ.§.fin.verbo, diſtinguo,& Vict.Manſo in pract.Crimin.cap.7.num.5. Miranda ſup.q.14. art.2.concluſ. 4.

2. Citatio apud Regulares debet fieri iuxta antiquum ſtilum, & conſuetudinem Religionis per litteras ſecretarij, Abbatis,Generalis,aut Prouincialis ab ipſis ſubſcriptas reo dirigi ſolitas, & in eius manibus poſitas cum omnibus alijs circunſtantijs,quibus vocari, ſeu citari ſolet ipſe reus,& in his,quæ ſpectant ad iudicij formam, & ordinem-conſuetudo ſeruetur.Vnde non eſt neceſſariũ ad hoc, vt ſeruetur ſtilus Romanæ Curiæ, ibidem art. 2. De quo Bart. in l.teſtium §.teſtis,ff.de teſtibus Bald. in l.2.in principio,C.quemadmodũ teſtamenta aperiantur. Ad quod faciunt tradita à Mir. d conclul 4.ad finem.

3. At quando proceditur per viam inquiſitionis,valet proceſſus factus, etiam nulla interueniente partis citatione,ſed ſententia erit nulla,ſi proferatur antequam citetur ad reſpondẽdum. Qđ in Religionibus,in quibus per viam inquiſitionis vt in plurimum proceditur, obſeruatur ibidem art.3. De quo Bald. in l.edita num. 3. C.de edendo, & in l. ea quidem 42.C.de legibus Iul. Clar.li. 5.§ fi.quæſt.5.verſ.poterit itaque iudex & quæſt.50.verſ. item quia proceſſum fuiſſet.

4. Rei interrogandi benè,& humane tractentur,nec interrogentur de inutilibus, ſed de facientibus duntaxat ad rem, neque interrumpi debent in principio confeſſionis, Sunt autem generaliter interrogandi, deinde paulatim ad ſpeciem procedendum,nullam ſingularem delicti circunſtantiam exprimendo,iuxta ordinem præſcriptum in l. 1. §. vt cauſa ff.de quæſt.cætera verò iudicis arbitrio committuntur, qui debet eſſe ſubtilis inueſtigator,mõnente iuris cõſulto *in l.de minore* §. 1.*ff.de quæſt.*ad minima, & ſingularia aliquando deſcendens,& de circunſtantijs etiam remotis interrogans, fingendo ſe velle facere,quod non vult,vt fecit Salomon fin-
3 Reg. 3. gens uelle puerum diuidere 3. Reg.3.& refertur in cap.afferte,de præſumpt. ac denique debet attendere ad cõiecturas veroſimiles, quæ capiuntur ex qualitate facti,& conditione perſonarum *tom.2. q.18.art.1.De quo Bart.in dict.l.de minore §.1 ff.de quæſt.& in l.ſcripturæ C.de fide inſtrum.vbi Salicet.Bald. in l. Imperator 1.de ſtatu hominum.*

5. Reus iuridicè interrogatus à iudice competente ſtatim tenetur reſpondere, & ad veritatem aperiendam adſtringendus eſt, nec danda eſt illi tẽporis dilatio ad deliberãdum. Ita tenet conſuetudo,& praxis,qua ante datas deſenſiones, & indiciorum copiam reus interrogari,& examinari ſolet. Iudices tamen timorati debent notario præcipere,vt teſtium depoſitiones abſq; eorum nominibus coram reo legat,vt inde videat quid contra eum probatum ſit, & veritatem fateatur. Quod in cauſis Regularium,vbi ſecundùm æquitatem, ſeu de bono,& æquo proceditur,obſeruare oportet,ibidem art.2.De quo Bal. in l.falſum num.2. ff. de acquir. hæred. Iul. Clar.lib.2.recep.ſent.§.fin.quæſtio. 45.verſ.ſed quid,Salzedo in pract.crim. cap.126.verb. copia indiciorum. Idem poſt D.Thom.2.2.q 69 artic.1.& 2.vbi Arragon,Bañez,& Salon, Soto de ſecreto memb 2. & 7.q.2. & latiùs quæſt. 7.concluſ.1.& lib.5. de iuſtitia qu.6.art. 2.concluſ.2.docet Miranda tom.2.ord. iud.q.19.art.7.concluſ.1. & art.12 per totum.

6. Tunc verò dicetur iudex rectè procedere ad confeſſionẽ exigendam à reo quando contra eum in accuſatione extat vnus teſtis ocularis omni exceptione maior,aut vnum indicium, vel plura illi teſti æquipolentia vel etiam infamia At in crimine occulto piaculum eſt, & à pietate Chriſtiana alienum reum interrogare,ibidem art 3.De quo Bartol. in l.final.num.7.ff. de quæſt. Salzedo in pract.crim.cap.126.§. quod autem dicatur. Miranda ad idem dict.art.7.concluſ.2.& art.8.concluſ. 1. ubi dicit eſſe peccatum grauiſſimum iudicem extorquere à reo, quod ipſe non tenetur dicere.

7. Licèt reus legitimè interrogatus

O 4 tenca-

teneatur ueritatem pateſacere in cauſis ciuilibus, & criminalibus, in quibus pœna ſanguinis nō imminet, ſeu timetur & in omnib. ſpiritualib. controuerſijs in cauſis tamen capitalibus, & ubi de graui dedecore, & infamia agitur, naturalis æquitas dictat poſſe reum ſalua conſciētia, ueritatem abſque mendacio uerborum artificio contegere, ibidem artic. 4. De quo Nauar. lib. 2 de teſtib. cap. 4 nu. 142. Salzedo in pract. crim. c. 126.

Idem tenet citans ad noſtrum Scotū Ioan. Malderus, tract. 6. de iuſtit. cap. 2. fol. 527. qui id extendit ad cauſam triremium, & amiſſionem omnium bonorum, & inclinat Saa in aphoriſm. uerb. actus iudiciales, titulo de reo. num. 47. quibus citatis noſtræ ſententiæ Auctorique adhæret. Portel. uerb. reus, nu. 43. ſeu uerb correctio fratrum, quem etiā conſule in addit. uerb. reus, num. 5.

8 Reus legitimè interrogatus ſi pertinaciter nolit reſpondere, poteſt compelli à iudice ad manifeſtandam ueritatem, aliàs habetur pro confeſſo, illi tamen licebit petere priùs copiam proceſſus, vt videat quo pacto, & qua obligatione ad reſpondendum teneatur. Si verò ſit dubium, an legitimè interrogetur, confeſſarius debet iudicare in fauorem rei, quòd ſcilicet non legitimè interrogatur, ibidem art 5. De quo Rodericus Suarez in l. 4 tit. de las iuras, mēbr. 2. princ. Iulius Clar. lib. 5. recept. ſentēt. §. fin. quæſt. 45. verb. ſed pone, Soto de tegen. ſecr. memb. 2. quæſt. 7. concl. 3. p. 62. & de iuſt. lib. 5. q. 6. art. 2. Vide Nau. in ſum. cap. 25. num. 33. Bernard. Diaz in pract. crim. cap. 126. vbi Salzedo Caiet. & Arrag. 2. 2. quæſt. 60. art. 2. Segura de Aualos in ſuo Directorio, 2. par. cap. 14. nu. 30. poſt quos Mirand. ar. 13. infra citando, & faciunt tradita ab ipſo d. q. 19. art. 12. concluſ. vltim. vbi plura tradit pro confeſſoribus in fauorem reorū, & art. 13. vbi reſoluit, debere priùs reo conſtare de meritis & iuſtitia proceſſus & interrogatorum à iudice (extra crimina vergētia in perniciem publicam) vt reſpondere teneatur.

9. Si autem reo defertur iuramentū, tenetur reſpondere ſecundum mentem iudicis iuridicè interrogantis, alias mortalis culpæ reus erit, nec licet vti verbis æquiuocis, & amphibologicis, ſeu diſſimulatorijs in iuramento, ſed ſimpliciter veritatem confiteri debet, niſi in caſu, de quo ſuprà num. 7. aut quando iuridicè non interrogatur à iudice, ibidem articulo 6. De quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 89 art. 7. ad 4 Soto 5. de iuſtitia quæſtio. 1. art. 7. & quæſt. 6. art. 2. concluſ. 7. p. 443. Arragon 2. 2. quæſt. 33. art. 8.*

Ad quod faciunt tradita à Miranda d. quæſt. 19. art. 8. concluſ. 1. & 2. & de iuramento ſumendo à reis, agit eadem q. 19. art. 6. & art. 9. reſoluit, non peccare mortaliter reum, qui veritatē negat interrogatus, etiam cum iuramento, nō de aliquo in particulari, ſed in communi, ibidem d. art. 9. concluſ. 5.

10. Reus interrogatus de reb. parui momenti non peccat celando veritatem, etiam ſi in virtute obedientiæ id præcipiatur. In dubio verò, an ſint res minimæ entitatis ſubditus tenetur parere, niſi ex eo graue damnum proximo ſequatur, vel niſi iuramento confirmetur. Quod limita in caſu, quo ex confeſſione ſubditi innocentis occaſionem ſumet prælatus ad eum iniuſtè puniendū, tunc enim poteſt celare veritatem, etiā ſi cum iuramento interrogetur, ibidem art 7. De quo Arrag. 2. 2. *q. 69. ar. 2. par. 504. Soto de tegend. ſecret. membr. 2. qu. 7. concluſ. 3. & 7. pag. 62.* Idem docet citatis multis Miranda ſupra art. 8. concl. 1.

11. Reus conuictus de vno crimine non poteſt de alijs interrogari, ſeu inquiri, niſi contra ipſum reſpectu taliū criminū adſint indicia magna, & æquiualentia ſemiplenæ probationi, ibidem art. 8. De quo Nauarr. c. 25. nu. 36. Soto 5. de iuſtit. q 6 art. 2. & de tegen. ſecr. membr. 2. q. 6. dub. 5. Idem poſt Caiet. 2. 2. q. 69. art. 2. vbi Arrag. docet Miranda ibid. art. 10. pro quo citat capit. cum oporteat, cap. inquiſitionis, ca. qualiter & quando, de accuſat.

12. Si negatione rei legitimè interrogati non obſtante ſententia grauis contra ipſum lata fuerit, quamuis negando veritatem mortaliter peccet, non tenetur poſt condemnationem

ſe

ſe patefacere, confitendo delictum, dummodo ex eo graue damnum alicui non reſultet. *ibid. art. 9.* De quo Nauar. *cap. 25. num. 38* Segura de Aualos *in direct. 2. p. num. 36. cap. 17.* Idem docet Miranda *d. q. 19. art. 12.* vbi de hoc aduertit confeſſores reorum, ne eos compellant publicè confiteri ſua crimina.

13. Reus aliquando tenetur complices declarare, ſi iuridicè ſuper hoc fuerit interrogatus, dummodo tamen credat illos paratos eſſe ad ſimilia crimina patranda cum maximo Reipublicæ, aut priuatorum diſpendio, & non ſit ſpes emendæ, etiam ſi fraternaliter corrigantur, vt in plurimum contingit in latronibus falſificatoribus monetæ, hæreticis, & lamijs, qui ſunt ſtatim manifeſtandi, etiam ſi de illis inquiſitio non fiat. Iudex verò non poterit de complicibus inquirere, niſi in caſibus iure permiſſis nec debet interrogare de aliquo in ſpeciali, ſed tantùm in communi, teneturq; reo declarare, quomodo, & quibus in caſibus debeat complices manifeſtare, aut dare illi licentiam ad deliberandũ conſulendo viros doctos. Licitum eſt tamen iudicio inquirere de complicibus, etiam non infamatis, nec indiciatis, ſi procedit vt pater ad correctionem, & non ad vindictam. Sed in hoc ſint ſubditi circunſpecti, cum illis non conſtet, nec facilè conſtare poſſit prælatos vt patres proceſſuros, ibid art. 10. De quo Soto de teg. ſecr. memb. 2. q. 6 concl. 4. Cord. de caſibus q. 65. Arag. 2. 2. q. 69. art. 2. num. 3. quidquid Nauar. in c. inter verba, concluſ 6. corol. 51. num. 118. contendat, conſuetudine introduci poſſe, vt in quocunque crimine inquiſitio fiat de complicibus nulla infamia laborantibus, qui ab omnibus meritò reprobatur, vt teſtatur Miranda. d. q. 19 art. 11. concluſ. 6. in fine, vbi per totum probat doctrinam ſuprà traditam noſtri Auctoris, & concluſ. 3 tradit, quod in criminibus natura ſua complicem requirentibus, vt ſodomia, &c. poteſt interrogari de ſocijs, ſi ſunt publica, & *d. concluſ 6* concludit, quod quandocunque de non inquirendo aliquod graue damnum timetur, maximè verò contra Rempublicam licitum eſt reos de occultis complicibus interrogare abſque præcedente infamia.

14. Ad veritatem extorquendam bene poteſt iudex dare iuramentum reo interrogato, loquendo de iuramento neceſſario, quando ſcilicet à iudice offertur reo, vel actori. At non debet, nec licitè illud dare poteſt ad petitionem partium ex iuribus traditis à gloſſ. in l. bonæ fidei, C. de rebus creditis, nec dandum eſt paſſim omnibus, ſed his tantum, quorum crimen habet inchoatam, ſemiplenamque probationem, vel expreſſa indicia, aut infamia, nec ſufficiunt ſola indicia, vel ſola infamia ob periculum periurij, aut occulti criminis detectionem. Vnde ſi timetur periurium, non licet iuramentum dare, niſi tertij, aut boni publici ratio aliud ſuadeat: quod in teſtibus etiam procedit. Et aduertant iudices, quòd nunquam interrogationes adhibeant reo, niſi ſoluto à vinculis, & è carcere educto, idque etiam Regulares obſeruent, cum hæc libertas ad ſubſtantialia iudici, & non ad apices iuris ſpectet, ibidem artic. 11. De quo D. Thom. 2. 2. quæſtion. 69. articul. 1. Bern Diaz in pract. crim. capitul 118. Idem docet communis DD. Pan. in cap. cum clerici, de cohabitat. clericor. & in cap. fin. de iureiur. & in cap. cum ſuper, de confeſſis. Cardin. in Clement. vnica, de iureiuran. Hoſt. in ſumm. titul. de iureiuran. Anton. Gomez *tom. 3. capit. 12. numer. 5. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæſtion. 45. numer. 9. Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 4. numer. 9. Far. tom. 3. quæſtion. 81. capit. 8. numer 142. Bern. Diaz in praxi capit. 126.* Qui omnes loquuntur de iuramento deſumpto à reo ex iudicis officio, eoſque refert, & ſequitur Mirand. *d. quæſtion. 19. articul. 6.* & quod à iuramento ſit abſtinendum, quotieſcunque periurium timetur, tradit Gomez *ſuprà numer. 5.*

RE-

RESOLVTIO XLV.

De tortura, ſeu tormentis.

1. TOrmentorum genera arbitraria ſunt, poteſtque Iudex id tormẽti genus imponere, quod ad veritatem exprimendam ſibi commodius videbitur iuxta qualitatem perſonæ, & indiciorum, dum modo inſolita tormentorum genera non adhibeantur, ſed quæ vſu recepta ſunt, Funis, vt vulgo dicitur, ſeu chordæ tormentum hodie vbique frequens eſt, à quo non eſt recedendum. tom. 2. q. 19. art. 1. De quo Gomez lib. 3. var. c. 13. nu. 5.

Tormentorum vſus in caſibus iure præſcriptis licitus eſt, & approbatus à ſacris Canonibus, cap illi. 5. quæſt. 5. & cap. circuncelliones, 25. quæſt. 5. quod eſt D. Auguſtin. & tradunt DD. Iulius Clar. lib. 5. ſent. §. fin. quæſtion. 64. à n. 14. Paz in praxi tom. 1 part. 5. cap. 3 §. 12 Farinac. tom. 1. tract. de indicijs & torturâ, quæſt. 36. cum ſeqq. & poſt eos tradit Miranda tom. 2. Ord. ind. quæſt. 26. art. 1. & 2. vbi docet, non ſemper in omni cauſa, & in quolibet delicto præſtari debere tormentum, *per l. edictum. ff. de quæſt.*

2. Antequam ad torturam deueniatur priùs de delictò conſtare debet. Tunc verò de delicto conſtare dicetur, quando adeſt ſemiplena probatio, vel ſufficiens indicium ad torquendum. Indicia autem per quæ ad torturam deueniendum eſt, debent eſſe non leuia, l. 1. in principio, ff de quæſtion. l. milites, §. oportet, l. cùm cognitionaliter, C. eodem titul. probata, inquam, ad minus per duos teſtes, legitima, & à iure approbata, vel ſaltem communi voto Doctorum recepta, nec deuenitur ad torturam, niſi in defectum probationis, ibid. artic. 2. De quo Bruno de indic. & tort. part. 2. quæſt. 5. & 8. nu. 2. Iul. Clar. in Pract. Crim. §. fin. quæſt. 64. §. debet autem iudex. Vide tradita ab Speculat. titul. de præſump §. ſpecies, nu. 10. ad finem Menoch. conſ. 283. à numer. 5. Maſchard. de probat. lib. 1. concl. 223. à num. 3. & lib. 5. & lib. 3. concl. 138. Iulio Claro, Gomez, & Paz, vbi ſuprà, Farinac. loco citato, quæſt. 37. à num. 5. & à num. 43. vſque 53. & poſt eos, & multa ad id congeſta reſoluit Mirada dict. quæſtio. 26. art. 3. & 4. præcipuè concl. 2. 3. & 4. qui ea concluſ. 4. cõcludit, indicia debere eſſe plura ad torquendum, nec ſufficere vnum, ſi ſint remota, & nõ immediata delicto, & eorum quodlibet probatum per duos teſtes conteſtes. Vbi etiam concl. 5. addit, in delictis occultis, & difficilis probationis ſufficere minora indicia, & non ita plenè probata. Quod etiam extendit ad reum, qui interrogatus iuridicè à iudice, renuit reſpondere, vel reſpondet non ita præcisè, vt tenetur, quo caſu poteſt abſque alijs indicijs torqueri, non ad habendam eiuſdem confeſſionem, ſed ad extorquendam reſponſionem affirmatiuam, vel negatiuam præcisè ſuper delicto, ad quod citat Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 12. nu 5. Iulium Clar. lib. 5. ſent. § fin. qu. 45. nu. 6. §. ſed poue, & Maſcar. lib. 3. de probat. concl. 1385. nu. 15. idque in praxi obſeruatum, vidiſſe ait ipſe Maſcar. etiam quando reus reſpondet per verba dubia dicendo, non ſcio, vel non recordor. Et tandem concl. 6. concludit, quòd relinquitur indicis arbitrio, quę ſint ſufficientia & legitima indicia ad torturam, id tàmen arbitrium non debet eſſe omninò liberum, & abſolutum, ſed regulatum iuxta terminos iuris, & æquitatis.

3. Vt cognoſcatur, quibus ex cauſis, & indicijs ad torturam ſit deuenientum, accipe ſequentes regulas. Prima per variationem delinquentis ſumitur indicium ad torturam, ſi varietas, vacillatio aut mendacium deprehendatur circa ſubſtantiam facti, de quo quæritur: ſecus circa alias circunſtantias extrinſecas, & remotas. Vnde ſola variatio, turbatio, trepidatio, ſeu titubatio, vel pallor non ſufficiunt, niſi præceſſerit

rit infamia. Secunda regula. Siquis de aliquo delicto per vnicum teſtem fuerit coniunctus, ſimulque de eo diffamatus, poteſt poni ad quæſtionem de tortura. Tertia regula: Fama de delicto commiſſo ſimul cum alijs grauibus indicijs ſufficit ad torturam. Quarta regula. Ex vehementibus, aut violentis indicijs torqueri quis poteſt, etiã abſque infamia, vel teſtibus: nam ſi vnicum tantùm indicium vehemens, ſeu violentum, & cum crimine coniunctũ eſt ſufficiens ad torturam, multo magis ſi ſunt plura. Quinta, ſola fama, vel infamia vehemens eſt ſufficiens ad torturam. Sexta, fuga delinquentis ſimul cum fama ſufficit ad eum torquendum. Septima ex fama orta contra aliquem, quam primùm delictum fuit commiſſũ concurrentibus alijs adminiculis, alijſque coniecturis veroſimilibus præcedẽtibus poteſt ad torturã deueniri, quod relinquitur iudicis prudentis arbitrio. Tandem duo ſocij in crimine deponentes contra aliquem ſufficiunt ad eũ torquendum, ſi neget: ſecus ſi vnus tantũ ſocius in crimine deponat, licèt quale quale inde indicium oriatur, ibidem art 3. De quo Iul. Clar. in pract. criminal. § fin. quæſt. 21. Penna in Direct. Inquiſit. 3. part. comment. 90. pag. 595. col. 1. num. 1. Gomez 3. *variar. cap. 12. num. 2. ad finem, & cap. 13. num. 10.*

De fama, ſeu infamia ſufficiente ad torturam tractant Antonius Gomez tom. 3. variar. cap. 13. nu. 10. poſt gloſſa, & Bartol. in l. de minore, §. tormenta ff. de quæſtion. per textum ibi. & in l. 3. §. eiuſdem ff. de teſtibus, & Canoniſtæ in cap. illud, de præſumpt. Iulius Clar. lib. 5. ſent. § fin. quæſt. 21. num. 1. §. fama ſola, Farinac. vbi ſupra à nu. 17. vſque ad 34. Simancas de Catholis. inſt. tit. 65. num. 37. & poſt eos Miranda dicta quæſt. 26 art. 5 concluſ. 1. vbi reſoluit, quòd ſi fama, ſeu infamia fuerit vehemens, & nòn à maleuolis, ſed à beneuolis, & fide dignis exorta, & præſertim ſi ea ſit de aliqua perſona aliàs vili, & infami, ac ſuſpecta bene ſufficit ad torturam, & concluſ. 2. ad hoc requirit, & ponit multas conditiones, & qualitates. Deinde art. 6 concluſ. 1. reſoluit, ſemiplenam probationem, quę habetur per teſtimonium vnius teſtis fide digni, & omni exceptione maioris ſufficere etiam ad torquendum reum, idq; expreſſè haberi l. 3. C. ad l. Iuliam maieſtat. verbo, conuictus, & in l. 1. ff. de quæſt. & in l. fin. verbo, indicij, C. famil. erciſc. & art. 7. tradit, quòd confeſſio extraiudicialis, quamuis non plene probet, probat tamen ſemiplenè, & facit indicium ad torturam, & ibidem concluſ. 2. idem dicit de confeſſione facta coram iudice incompetente, & probat ex cap. & ſi clerici, de iudicijs, vbi DD. communiter. Et art. 8. docet, quòd fuga prætenſi delinquentis indicium facit ad torturam, ſi cum alijs adminiculis ſit coniuncta, & per duos teſtes conteſtes probata, eo quòd ſemiplenè tantùm probat, per textum in l. lege Cornelia, ff. ad Silanian. & ibi Bartol num. 1 & in l. 1 §. fin. autem poſt commiſſum, C. de rapt. virg. & colligitur ex l. in eos ff. de cuſtodia reorum, & in l. 3. §. ſi ad diem ff. de re militar. per quæ iura id tenet Bart. & plures DD. in l. quis ſit fugitiuus, §. ſicuti, ff. de ædilit. edicto, & tandem art. 12. agit de alijs pluribus indicijs ad torturam, vt de emendacio in iudicio prolato, iuncto alio adminiculo: de vacillatione, titubatione, trepidatione, tremore, timore, pallore, & ſimilibus, concurrentibus infamia, vel alijs adminiculis, ſeu præſumptione; de quibus Auctor in prima regula, & eſt expreſſa doctrina Bart. in l. de minore. §. plurium, nu. 2. ff. de quæſtion. ibi Quæ quis conſtantia, qua trepidatione quis diceret, & c. & in l. final. nu. 2 ff. eod. tit. De quo Iulius Clar. lib. 5. ſent. §. fin. quæſt. 21. nu. 39. §. cęterum, Simancas de Catholic. inſtit. quæſt. 35. num. 33. De alijs indicijs quæ ibidem refert Miranda dict. art. 12. & art. 9. 10. & 11 nolo in præſentiarum agere, quia magis ad iudices ſęculares, quàm ad nos ſpectat.

4. Nullo modo eſt procedendum ad torturam, vel ad aliquam ſententiã, antequam detur reo copia indiciorum cum certo termino ad ſe purgandum, per textum in l. vnius, §. cognitum, ff. de qu. capit. cùm inter, de exception. Clem.

Clem. Paſtoralis, de ſentẽt. & re iudicata, & alijs, cui etiam propalanda ſũt nomina teſtium, iuxta cap. qualiter & quando el ſegundo. §. debet igitur, de accuſat. etiam quando iudex procedit ex mero officio, vel etiam ſi inquiſitus ſit malæ famæ, & vitæ: nã ſublatis iſtis tollitur defenſio de iure naturali, niſi conſtaret, etiam data dicta copia indiciorum nullam adhuc habere defenſionem. ibid. art. 4. De quo Gomez de delictis, cap. 13. nu. 21. Carrerà in Pract. §. circa ſecundum, num. 12. Idem reſoluit cum communi DD. P. Mirãda dict. quæſt. 26. artic. 14. poſt Antonium Gomez tom. 3. variar. capit. 13. numer. 21. Farinac. tractat. de indicijs, & tortura, quæſt. 38. numer. 3. & latiùs quæſt. 39. à numer. 1. vſque ad 54 Menoch. de arbitrar. lib. 1. quæſt. 77. numer. 4. Marſil. in dict. l. vnius. §. cogniturum, numer. 77. cum quibus tradit, propriam defenſionem adeò eſſe de iure naturali, vt neque excommunicato, nec ipſi diabolo (ſi in iudicio nunc poſſet adeſſe) eſſet deneganda. Vbi etiam concluſa. numerat quatuor caſus, in quibus non eſt danda dicta indiciorum copia reis ante torturam. Primò quando quis ſuis renunciat defenſionibus; ſed id limitat, & meritò; caſu quo reus pœniteat eam renunciationem feciſſe, tunc enim poterit adhuc ſe defendere, & ſuas allegare exceptiones. Secundò, quando delictum fuerit notorium, vel reus repertus fuerit in flagranti delicto. Vbi etiam obiter idem aſſerit, quando reus calumnioſas exceptiones, & defenſiones proponit ad protrahendam, & in longum dilatandam cõdemnationem, quas iudex merito reijcere debet. Tertiò. in latronibus famoſis, & Aſſaſinis, pro quibus conſtat nullam adeſſe causã defenſionis. Quartò, In pœnis pecuniarijs, & temporalibus, in quibus reus ſuis voluit renunciare defenſionibus. Sed de hoc multum dubito, quia nemo poteſt renunciare defenſioni propriæ à iure naturali introductæ, vt tradit Farinac. ſuprà, num. 67. quanuis ibi dicat poſſe renunciari defenſioni introductæ à iure mere ciuili, ſeu ab apicibus iuris. Et quantum ad nomina teſtium propalanda, idem docet ipſe Miranda eo artic. 14. concl. 3. vbi etiam id probat per quandam Bullam Pauli III. pro ſtatu Eccleſiaſtico, quæ extat inter conſtitutiones Pontificales, apud 1. p. Bullarij, Bulla 58. id tamen limitat in caſibus, in quibus graue aliquod imminet periculum, putà ſi reus ſit potens, & timeatur, ne offendat, vel offendere faciat teſtes contra eum teſtificatos, vt habetur in cap. fin. de hæret. lib. 6. qui quidem textus loquens tantùm de crimine hæreſis, ad alios caſus extendendus eſt, ex communi DD. ſententia. An verò Religioſis teſtium nomina reuelãda ſint? negat ipſe Miranda tom. 1. Ord. iud. qu. 14. artic. 3. concluſ. 2. niſi in aliquo caſu grauiſſimo, & ſpecialiſſimo, puta in cauſis grauium criminum.

5. Reo idiotæ, mulieri, pupillo, vel alio ignoranti veroſimiliter, ſe defendere tenetur iudex dare copiam indiciorum, etiam ipſo non petente, niſi habeat doctum pro ſe aduocatum rectè ſuum exequentem munus ſine dolo, vel lata culpa, aut ignorantia. Secus ſi reus ſit litteratus, & ſciens talem copiam eſſe poſtulandam, tunc enim iudex eam dare non tenetur, eo non petente, & ſecundum hoc concordantur duo ſuper hoc oppoſitæ opinionis, *ibid. art* 5. De quo Carrer. *vbi ſup.* §. *circa ſecundum n.* 7. Hippolytus *in Praxi.* §. *nunc videndũ, in principio.* Vide Farin *vbi ſup. d. q.* 39. *à num.* 1. vbi multa tradit circa dandã indiciorum copiam à iudice ex officio, etiam non petenti.

6. Non valet confeſſio facta in tortura non data copia indiciorum, quando iudex tenetur illam dare abſque eo quod petatur, etiam ſi poſtea ratificetur extra tormenta, & ex tali confeſſione non ſit puniendus reus. In caſibus verò; in quibus iudex non tenetur dictam copiam dare reo non petenti, benè valet talis confeſſio. Quod in cauſis Regularium omninò obſeruandum eſt, nam manifeſtatio indiciorum non eſt de apicibus iuris, ſed potiùs quid ſpectans ad ſubſtantiam, & eſſentialia iudicij, *ibid. art.* 6. De quo Gomez 3. *var. nu.* 8. *verſ.* 2. Hippolit. *in Pract.* §. *expedit, n.* 87. Vide ad hoc tradita à Farinac. *vbi ſup.*

ſup, & à P. Mirand, *d, art. 14. concluſ. 1. circa finem.*

7. Clerici, & monachi quando ex cauſa ſunt torquendi, id fieri debet cum debito moderamine, non ſicut in foro ſæculari, vbi ſeueriora tormenta exercentur, ſed tantùm virgis ſubijciē di ſunt, dummodo incolumes ſeruentur, ibid. art. 7. De quo Abb. *in cap. 1. extrà de depoſito.* Vide ad hoc Iulium Clar. *lib. 5 ſentent. §. final. quæſt. 64. nu. 24.* Bernard. Diaz, & Salzedo, *in pract. crim. cap. 25. à nu. 1. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. numer. 49. Simanc. de Cathol. inſtit. titul. 65. à num. 47. Farinac. de indic. & tortura, quæſtion. 41. à numer. 2.* quibus relatis idem reſoluit P. Mirāda *dict. quæſt. 26. artic. 13. concluſ. 2.* vbi ad finem aduertit, clericos, vel monachos (caſu quo debeant torqueri) non eſſe torquendos per laicos propter indecentiam, idque raró, imò & rariſſimè in aliquo ſpecialiſſimo, & grauiſſimo caſu, per magna, & grauiora, ſeu vrgentiora, quam in alijs, indicia, ſicut fit cum nobilibus, vt concludit *ibidem concluſ. 4.*

8. Priuilegium, quo prælatis Regularibus conceditur verberare ſubditos per alium cauſa correctionis, etiam extra neceſſitatem vrgentem, non extenditur ad id agendum per laicum familiarem monaſterij deferentem habitū Tertij Ordinis, etiam vrgente neceſſitate. Nec eiſdem prælatis licet ſubditos cædere, ſeu flagellare, niſi modo conſueto in Religione, vt ſunt conſuetæ diſciplinæ funium, aliæ verò caſtigationes, & torturæ in manibus, in pedibus, aut in ſcapulis cum guttis feruentibus ſuper dorſum religioſorum deſtillatis omninò illicitæ, & prohibitæ ſunt, vtpote excedentes modum conſuetum Religionum, ibidem art. 8. De quo Nauarr. lib. 5 conſ. tit. de ſententia excommunic. conſ. 28. Soto de iuſtitia lib. 5. q. 2. artic. 2. vide etiam in Addit. ſum. tom. 4. c. 155. num. 15. Vbi reſoluit Auctor nullo modo eſſe torquendum religioſum per laicum, etiam in cauſa grauiſſima, deficiente Fratre, qui id æquè bene poſſit facere, ad quod adducit, & congerit perdoctè multa.

9. Repetitio quæſtionum, & cruciatuum relinquitur iudicis arbitrio. Communior ſententia tenet, quòd ſi noua indicia non ſuperuenerint, ſemel tortus, vt conuenit, non eſt amplius torquendus. Secus ſi noua indicia primis fortiora ſuperueuerint, tunc enim licita erit talis repetitio tormentorum, *l.* vnius, § 1. ff. de quæſt. Sed apud Regulares id omninò non decet, niſi in grauiſſimo delicto, & vehementibus, multoque fortioribus primis id ſuadentibus indicijs, *ibid. art. 9.* De quo Marſil. *in l. repeti, numer. 7. & 8 ff. de quæſt. & in Pract. § quoniam num. 9.* Menoch. *de arbitrarijs centu. 3. caſu 272.*

De repetitione, ſeu iteratione torturæ agunt DD. *in l. repetit. ff. de quæſt. Paz in praxi 1 tom. part. 5. cap. 1. § 12. à nu. 13. Anton. Gomez tom. 3 variar. cap. num. 26. Iulius Clar. lib. 5. ſent. §. fin. qu. 64. num. 46. Farinac. de indicijs, & tortura quæſt. 38. à nu. 72. vſque ad 96. poſt quos Miranda dict. quæſt 26. art. 18.* vbi ad finem reſoluit *concluſ* 2. non poſſe quem torqueri pro eodem delicto vltra tertiam vicem, quod in criminibus proditionis, falſæ monetæ, furti & rapinæ admittit tantùm *l. 4 tit. 30 part. 7.* apud Hiſpanos, in alijs bis tantùm torquere licet.

10. An autem liceat ob metum tormentorum crimen falſum de ſe fateri, magna eſt controuerſia inter Doctores. De quo duo ſunt oppoſitæ opiniones. Prima affirmat talem confitentem mortaliter peccare, & grauiſſimè, ſicut qui alteri falſum teſtimonium impingit. Alij negant, quorum opinio ſequi poterit caſu, quo ex tali confeſſione ipſi ſoli confiteri damnum imminet, non verò quando redundat in præiudicium alterius, vt fit in crimine hæreſis, & in alijs abſurdiſſimis, nefandiſque flagitijs, præcipuè ſi ſit vir grauis, vel religioſus optima fama præditus, vel ſanctitate, aut litteris conſpicuus, ibidem articul. 10. De quo Soto de ratione tegendi memb. 1. quæſt. 3. & 4. & de iuſtit. quæſt. 2. artic. vlt. Nauar. *in cap. inter verba, 11. quæſt. 3. concluſ 3 corol. 41.* Couar. *lib. 1. variar. cap. 2. num. 8.*

Quòd

Quòd confeſſiò in tortura emanata erroris prætextu poſſit reuocari, probato priùs errore tenet Blad. in l. fin. num. 2. C. de probat & in l. 1. num 4. C de cuſtod. reorum, & tradit Farinac. *quæſt. 81. de reo confeſſo, & conuicto num. 815. & 337. cum ſequentibus*, & probat per text. *in l. 1. § ſi quis vltro, verb. perſeuerante*, vbi gloſſa, *ff. de quæſtionibus*, & refert P. Miranda *tom. 2. ord. ind. qu. 19. art. 15.*

RESOLVTIO XLVI.

De Purgatione Canonica.

1. CAnonica purgatio indicenda eſt illis, contra quos adeſt fama de crimine, aut graue ſcandalum, aut vehemens ſuſpicio, cap. conſtitutus, cap. inter, cap. cum in iuuentute, & toto titulo de purgatione canonica. Pro quo aduerte, quòd infamia ſimplex, & abſque ſcandalo, & originem trahens à maleuolis procurantibus non ſufficit ad purgationem indicendam, vt expreſsè habetur cap. inquiſitionis §. quæ ſiniſtri, de accuſat. dict. cap. cùm in iuuentute, & cap penult. de purgat. canonica. Quod maximè perpendere debent iudices Regulares, nam ſæpe fallax eſt infamia, ſæpeque fallitur humana ſuſpicio, præcipuè quando excitatur à quibuſdam temerarijs hominibus, qui ex leuibus coniecturis, & ſignis grauia quidem, & enormia ſcelera ſuſpicari, ac aſſerere audent in magnum alieni honoris, & famæ diſpendium, quique virtuti inuidentes, ac inſidiantes eam in claris viris falſorum criminum puluere obnubilare prætendunt. tom. 2 q. 26. art. 1. De quo Bern. Diaz in Pract. cap. 143. num. 9. Abb. *in cap. qualiter, & quando el 2. de accuſat. colum. penult.* Vide ad hoc Sylueſt. *verb. purgatio canonica, numer. 2. qu. 2.* & eundem Bernard. Diaz *in Pract. cap. 48. num. 8. et ſequentibus*, quibus, & alijs multis citatis, idem ferè reſoluit Miranda *tom. 2. ordin. iudic. quæſt 18. art. 2.* vbi latiſſimè.

2. Purgatio ritè perfecta operatur declarationem innocentiæ rei, quam facere debet iudex, eumque abſolutum in priſtinum ſtatum reſtituere, cap. ex tuarum, de purgat. canonica. Vnde accuſatus deficiens in purgatione punitur pœna ordinaria tãquam conuictus. Secus ſi inquiſitus, vel denũciatus fuit, aut infamatus, tunc enim pœna arbitraria puniri debet. Sed hoc non habet locum in religioſis accuſatis deficientibus in purgatione, quibus non eſt imponenda pœna ordinaria, ibidem art. 2. De quo Sylueſt. verb purgatio canonica, vbi ſupra num. 7. Idem docet poſt Syluestrum loco citato, & Simancas de Catholicis inſtit. tit. 56. à num. 17. vſque 24. P. Miranda ſuprà art 3. concl. 1. & concl. 2. probat, accuſatum deficientem in purgatione canonica puniri tanquam conuictum, per text. in capit. de hoc, et cap. inſinuatur, de ſimon. & cap. cum P. de purgat. canonic. & quoad inquiſitum, & denunciatum puniendum pœna arbitraria, probat ex Goffredo, Hoſtienſi, & Panorm. *in capit accedens, de accuſat.* de quò vide Simanc. *vbi ſuprà num. 13. 14. & 15.*

3. Abſolutus per abiurationem de leui, quæ eſt quædam purgatio Canonica, eſt habendus pro innocente, ac ſi nõ commiſiſſet crimen, de quo accuſatus fuit, nec in aliquo illi nocere debet crimen impoſitum, etiam ſi ſit hæreſis, *tom. 2. quæſt. 132. art. 2.* De quo Nauar. *lib. 5 conſil. tit. de hæreticis conſil* 5. & faciunt maximè tradita à Miranda *dict. art.* 4. & à DD. ſuprà relatis.

RE-

RESOLVTIO XLVII.

De Sententia diſſini-tiua.

1. IVdices in ſententia ferenda tenentur rectiſſimè cuſtodire potiſſimũ veritatem tanquam iuſtitiæ matrem, & Sapien, 1. æquitatem, Diligite iuſtitiam, ait Sapiens, qui iudicatis terram, iuſtitiam ſemper oleo miſericordiæ mitigantes, & miſericordiam cum ſeueritate temperantes, vt deducitur ex ſententia Diui Gregorij relata in c. ſummopere. 11. qu 3. in illis verbis vt in dictandis ſententijs nullatenus leuitate, aut furore ducti ſini præcipites, & ex cap. vera iuſtitia, diſt. 45. In cauſis lenibus ad gratiam, & clementiam proniores ſe oſtẽdant, in grauibus verò rigorem legum adhuc moderentur, & quando virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt, vt ha- Trid. ſeſſ. 13. c. 11. de reform. betur in Concilio Tridentino. Vnde ad punitionem, & vindictam principaliter non debent intendere, ſed ad emendam, & correctionem, officium enim iudicis eſt peccatorum, & delinquentium ſaluti prouidere magis, quã pœnam exigere, maximè apud Regulares, & Eccleſiaſticos: nam Epiſcoporum, & Prælatorum proprium munus eſt ſubditorum vitia redarguere, cauendo ne clerici, vel monachi criminoſi ſint, ne ve inhoneſtam vitam ducant, Trid. ſeſſ. 14. in proœmium de reform. vt habetur in Concilio Tridentino. *tom. 2. quæſt 21. artic. 1.* De quo Bald. *in capit. quoniam contra, de probat. & in rubrica de conſtitut. pecun. conſil. 146.* Molinæus *in Conſuetudin. Pariſienſ. §. 41. numero 86. titul. 11.* Ad quod faciunt tradita a Nauarr. *in rubrica de iudicijs numer. 71.* Aragon, Bañez, & Salon *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 60. art. 5.* & poſt eos Mirand. *tom. 2. ordin. iudic. quæſt. 27. art. 1. concluſ. 1. & 4.* & præcipuè *artic. 6.*

2. Prælati, & iudices Regulares in iudicando tenentur ſeruare ſacros Canones, quibus, etiam ſi ſint inferiores, moderare licet pœnas ordinarias Canonicas, dum modo id fiat ex legitima cauſa, & in ipſa ſententia. Expreſſio autem cauſæ iuxta probabilem, & communem ſententiam non eſt precisè neceſſaria ad validitatem ipſius ſententiæ, ſed ſufficit dicere, ex iuſtis, & rationabilibus cauſis id fieri, *ibid. art. 2.* De quo Menoch. *contr. illuſtrium cap. 14. nu. 5.* Iulius Clarus *lib. 5. recept. ſentent. §. fin. qu. 8. §. vlterius quæro.* Tiraquell. *tractat. de pœnis in præfat. num. 16.*

Quomodo iudices debeant ſecundũ leges ſcriptas iudicare, oſtendit P. Miranda dict. art. 1. per totum, vbi concl. 4. dicit, aliquando omiſſis verbis legis, iuxta mentem, & intentionem legis latoris iudicandum eſſe. De pœnarum remiſſione, ſeu moderatione à iudicibus ex cauſa facienda, vide Abb. in c. 3. de pœnis, & cap. niſi, de offic. delegat. Couar. lib. 2. variarum cap. 9. num. 8. Iul. Clar. libr. 5. ſeutent. § fin. quæſt. 85. num. 10. & quæſt. 86. num. 10. Farinac. 1 part. quæſt. 5. de inquiſit. num. 8. & quæſt. 17. à num 10. & præſertim nu. 67. & multis citatis tradit Miranda. dict. quæſt. 27. artic. 5. vbi ad id refert l. aut facta § perſona, & l. capitulum, §. ſecundum, ff. de pœnis, & cap. & ſi clerici, §. de adulterijs, de iudicijs, vide etiam quæ tradit ibidem artic. 6. concl. 8. ad finem, de cauſa exprimenda in ſententia ſuper moderatione pœnæ, & tradita à Suarez *de legibus libr. 6. capit. 11. num. 8. & 9.*

3. Deficiente verò iure Pontificio, & ſtatutis Ordinis, & propriæ prouinciæ, aliarùm vt prouinciarum, & Religionum recurrendum eſt ad ius commune, & ad leges regni, earum rationem, & mentem legi naturali conformem ſuis applicando cauſis, & ſecundùm eam iudicando. Debent etiam dicti prælati Regulares iudicare iuxta conſuetudines legitimas, non autem prauas, & introductas à negligentibus, & zelo iuſtitiæ carentibus iudicibus, quæ quidem in pœnalibus, vbi non

eſt

Digitized by Google

eſt pœna decreta, ſed iudicis arbitrio relicta, etiam, conſiderandæ, & applicandæ ſunt, ibidem artic. 3. De quo Decius in capit. de cauſis, de officio delegat. vbi Abb. & Imola, Tiraquel. tracta tu de pœnis in præfat. numer. 14. Villadiego *in cap. conſtitutus, de reſtit. in integrum*. Vide tradita à Miranda *dict. art. 1. concl. 4.*

4. Arbitrium in pœnis non debet eſſe imaginarium, & ex proprio capite, ſed ſecundùm ius, rationem naturalem, & æquitatem tantopere commendatam in Concilio Tridentino, penſatis circunſtantijs delicti, & qualitate delinquentis, perſonæ offenſę conditione, iniuriæ modo, damni emergentis magnitudine, loci, & temporis ratione, & alijs ſimilibus diſcretioni iudicis relinquendis, & perpendendis *ibidem art. 4.* De quo Gomez *lib. 3. variar. cap. 6. num. 9.* Bernard. Diaz in Pract. *cap. 147. num. 2.* Innocent. *in cap. qualiter & 1. 2. colum. fin. §. item nota, de accuſationibus*, & faciunt tradita à Mirãda *dict. art. 6. concl. 8. in fine.* Trid. ſeſſ. 13. c. 1. de reform.

5. Indiciati de aliquo crimine vt poſſint puniri, indicia debent duobus teſtibus iuratis neceſſariò communiri, illa tamen non ſufficiunt ad pęnam ordinariam inferendam, etiam ſi ſint vrgentia. Quæ autem ſint indicia plena, ſeu violenta (vt vocant Doctores) quæ verò ſimiplena, quæ probabilia, ſeu vehementia (quæ ſic etiam appellant) relinquitur iudicis arbitrio. ibid artic. 5. De quo Caiet. 2. 2. qu 69 Bart. in l. fin. ff. de quæſt. Panorm. in cap. cum in contemplat. de regulis iuris. Ad quod faciunt tradita à Bernard. Diaz *in Pract. crimin. cap. 49. num. 1.* & à Miranda *ſuprà quæſt 28. art. 4. concl. 2.* vbi reſoluit inquiſitum, & denunciatum deficientē in purgatione canonica eſſe puniendū pœna arbitraria, & ad finem ex doctrina eiuſdem Bernard. tradit, quod violentia præſumptio non ſufficit ad imponendam pœnam ordinariam delicti.

6. Vrgente infamia, & inquiſitione inſtituta, ſi nil certi reperitur, reus non eſt ſtatim abſoluendus, niſi Canonica purgatione indicta, cap. inter ſollicitudines, de purgat. canonica, quę quidem conſtitui poteſt non tãtum ex infamia, ſed etiam ex graui offendiculo, vehementique ſuſpicione ſuo vitio orta. Et aduerte, quòd infamis infamia iuris nul la fides adhibenda eſt ad teſtimonium ferendum, nec ad accuſandum, c. nulli 3. q. 4. cap. teſtes 2. quæſt 7. cap. teſtimonium §. in criminali de teſtibus, l. 1. C. de infamia, & l. 3. §. lege Iulia, ff. de teſtibus, maculatus verò infamia facti, quæ ex capitali crimine contrahitur à teſtimonio ferendo etiam repellendus eſt, ſi non emendetur, *ibid. artic. 6.* De quo Bart. *in l. de minore §. tormenta ff. de quæſt.* & DD. cum Gloſſa *in cap. inquiſitionis, & cap. cum oporteat, de accuſationibus.*

Ad quod vide quę late tradit Miranda dict. quæſt. 28. art. 2. & nos reſoluimus ſuprà de purgat. canonica num. 1. & quoad infames repellendos à teſtimonio, vide apud eundem *qu. 17. art. 3. conclus. 2.* & nos etiam diximus *ſuprà, de teſtibus, num. 18.*

7. Licèt in Concilio Tridentino cōcedatur Epiſcopis ampliſſima poteſtas corrigendi, & puniendi ſuos clericos, in grauibus tamen, quando de ſeuera pœna imponenda tractatur, nihil facere poſſunt ſine iudicio, & conſenſu Capituli. Vnde à ſimili, in caſibus grauibus, in quibus prę latis ſuperioribus Regularium præcipitur petere conſilium ſeniorum, ſeu Patrum Prouinciæ ad puniendos monachos, ipſorum vtique tenentur conſenſum ſequi, in leuibus verò minimè. Iuxta quam diſtinctionem debet intelligi quædam conceſſio Bonifacij IX. facta Generali Prædicatorum, vt in correctionem Fratrum poſſit procedere ſecundū conſuetudines approbatas, & inſtituta Ordinis, & alia Pij V. vt poſſit fieri damnatio ad triremes de conſilio ſeniorum, ibidem art. 7. & tomo 1. quæſt. 30. artic 17. Vide apud Compend. D. Hieronym. tit. condemnare, & in Bullario *Bulla 3.* Alexandri VI. De quo Salzedo *in Practica cap. 13. p qu 9 col. 2.* Trid. ſeſſ. 6. c. 4. de reform.

8. Sententia lata à Commiſſario, ſeu delegato à Generali cum plenitudine poteſtatis contra leges, & ſtatuta Religionis continet euidentem nullitatē, Bull. bull. 3. Alexan. 6.

cùm

cùm ſit notoriè iniuſta, iuxta cap. inter cæteras, de ſentent. & re iudicat. ac ideo Prouincialis, imò & Guardianus poteſt reſiſtere tali delegato volenti procedere ad eius executionem: nam cenſentur procedere de facto, & non de iure, & ſententia nulla non meretur de iure executionem. At ſi ſententia eſt lata cõtra ius litigatoris, ex qua iniuſtitia nulla oritur nullitas, ſi tranſit in rem iudicatam, vel non fuit ab ea appellatum, debet executioni mandari, nulloque modo poteſt illi reſiſti. Si verò dubitatur de iuſtitia, vel iniuſtitia ſententiæ, iudici eſt obediendum, habet enim pro ſe pręſumptionem, niſi à tali ſententia fuerit appellatum, vt dictum eſt ibidem art. 8. De quo Marant. de ordin. iudicio. diſp. 11. Abb. in cap. inter cæteras, de ſent. & re iudic. & cap. paſtoralis, §. quia verò, & in cap. ſignificaſti, in fin. de offic. delegat. & in cap. ſi quando eodem tit. vbi Innoc. & Felin.

Ad quod vide tradita à P. Miranda ſupra quæſt. 27. art. 1. concluſ. 3. qui refert D. Thom. 1. 2 quæſt. 96. articul. 5. & D. Auguſt. relatum cap. in iſtis, diſt. 4.

RESOLVTIO XLVIII.

De pænis pro diuerſis delictis imponendis.

1 CVm in arbitrarijs iudex debeat eligere mitiorem partem, pœnam arbitrariam non eſſe extendendam vſque ad pœnam mortis tenet probabilior opinio, quæ tanquam benignior eſt amplectenda, præcipue in foro eccleſiaſtico, & Regulari, niſi delictum ſit ita graue attentis circunſtantijs, quod mereatur grauiſſimam pęnam degradationis, depoſitionis, vel eiectionis a religione, quæ correſpondet pœnæ mortis. Aduerte tamen, quòd quando lex, aut conſuetudo non imponit priuationem habitus pro aliquo delicto, ſed minorē pœnam, tunc iudex tenetur ſequi pœnam conſuetam, & lege taxatam, non verò arbitrariam, quam ſi excedat, tanquam à grauante poteſt appellari, tomo 2. quæſt. 22. art. 1. De quo Maranta *de ordin. iud. 2. p. 4. par princip. à num. 59. Bal. in l. quicunque col. 4. verſ. ſcias tamen de ſer. fugit. & in l. de quibus, col. 7. verſ. item quæritur, ff. de legibus.*

De arbitrio in pœnis, vide tradita à Miranda tom. 2. ordin. iudic. quæſt. 27. art. 5. concl. 4. vbi reſoluit, pœnam taxatam à lege pro homicidio non poſſe ad arbitrium iudicis in pœnam pecuniariam commutari, per textum in cap. licet, de pœnis, & l. 3. C. de Epiſcop. audient. & l. Regia Hiſpana 3. tit. 13. lib. 8. ordin & lib. 5. tit. 8. par. 7. De quo Nauar. in Manual. cap. 25. à num. 12. Couar. lib. 2. variar. cap. 19. num. 8 9 & 10. Qui agunt de pœnis quoad Eccleſiaſticos, pro ſæcularibus verò Farinac. 1. part. agens de delictorum inquiſitione, quæſt. 5. à num. 8. Idem docet Portel. ver. correctio fratrum num. 54. citans Vmbert. in pract. inquiſit. verb. iudex, & addit. num. 55. poſſe iudicem augere pœnam ordinariam, quando crimen eſt extraordinarium, vel habet particulares circunſtantias aggrauantes, per textum in l. hodie, ff. de pęnis, & tradit etiam noſter Auctor. tom. 3. quæſt. 42. art. 5. per textum in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his qui notant. infamia, idque ex cauſa iuſta priùs diligenter ventilata, non verò ex capite, vel corde noſtro, ſeu ad libitum, vt expreſsè ex D. Gregorio deciditur, in cap. ſummopere, 11. quæſt. 3. & tradit etiam Suarez lib. 5. de legibus, cap. 11. num. 9.

2. Prælati Regulares non debent facilè procedere ad capturam ſeu incarcerationem alicuius monachi, niſi plena delicti præcedat probatio, aut proceſſus ſaltem informatiuus, vt in ſimili definitur in Concilio Tridentino niſi fuga delinquentis timeatur, tunc enim in domo diſciplinæ detineri ſufficit aliter verò

Trid. ſeſſ. 2. ca. 6. de refo. circa med.

procedentes vltra reatum mortiferum tenentur ad damnum, & incidunt in pœnam Canonis, *Siquis ſuadente Diabolo, Auct. ibidem art. 2. De quo Bern Diaz vbi ſupra cap. 114. & 116. Roder. Suarez de fideiuſſ. danda in cauſ. crim. §. practica iuridi. a effi, Gomez 4. variar. cap. 9. de capt. reorum, & nos diximus ſup. de carcere reorum, num. 3.*

3. Iudices ſæculares tenentur præſtare ſuum auxilium ſi poſtuletur, & inuocentur ſi prælatis Regularibus pro captura monachorum fugientium, vt priuilegia Apoſtolica ſæpiſſimè memorant, quanuis ipſi iudices id ægrè ferãt, ibidem articulo 3. & tom. 1. quæſtio. 8. articulo 14. & nos diximus ſuprà reſolutio 11. de apoſtatis, numero quinto, & num. 30.

4. Religioſi committentes delictũ, cui in ſæculo reſpondet pœna mortis, aut damnationis ad metallum, poſſunt carceri perpetuò mancipari: clericis autem non eſt imponenda hæc pœna, niſi in caſibus iure Canonico expreſſis, qualis eſt, qui habetur, cap. clerici, de exceſſibus prælat & c. excommunicamus, §. ſiqui autem, de hæreticis Auct. ibidem articul. 4. De quo Decius in capitu. cum non ab homine, colum. 6. de iudic. Aret. in d. cap. clerici Aualos in direct. iudic. cap. 13. 2. part. nu. 7. Bern. Diaz in pract. cap. 129. num. 4.

5. Licèt taxatio quatuor vnciarum panis, & totidem aquæ pro victu quotidiano non ſit ſufficiens ad ſuſtentandũ diu damnatum ad carcerem perpetuũ, ſufficit tamen ad eum abſolutè ſuſtentandum, ac ideo hæc pœna non eſt reputanda pro vltimo ſupplicio, argumento l. qui vltimo ſupplicio, ff. de pœnis, & innuitur in capitulo nouimus, §. pro illo, in illis verbis. pane doloris, & aqua anguſtiæ ſuſtentendum, de verborum ſignificat. & capitulo licèt, de pœnitentia, & remiſſione, niſi prohibeatur ſtrictè, nihil plus in die edere, vel bibere, nam tunc in effectu eſt damnare vltimo ſupplicio, Iuxta l. necare, ff. de liber. agnoſcend. & capitulo paſce fame 86. diſtinct. ac per conſequens ſecuta morte prælatus condemnans irregularis exiſtet, qui tamen excuſabitur, ſi faciat talem taxationem victus indicio medicorum affirmantium eſſe ſufficientem ad ſuſtentationem diuturnam incarcerati, ibidem articulo quinto. De quo Alciat. Decius, & Felin. in dicto capitulo nouimus, de verborum ſignificatione Aualos in direct. iudic. Eccleſiaſt. 2 part. capitul. 13. numer. 7. ad quod faciunt tradita à Suarez lib. 5. de legibus cap. 7. num. 13.

6. Licèt laici, & clerici ſæculares licitè à carcere fugere poſſint, nulla vi, aut violentia cuſtodibus facta: at religioſis iuſtè ac legitimè ad carcerem perpetuum damnatis id nõ licèt, etiam ante condemnationem, ac per conſequens fugientes tenentur iterum redire ad illum, niſi ſuperior aliquo iuſto remedio illi ſubuenerit, ibidem articulo ſexto. De quo Salzedo in practica crimin. capitul. 137. §. pœna perpetui carceris pagin. 455. Panormitan. in capitulo non ab homine, numero 31. de iudic. Idem docent Caieta. ſecunda ſecundæ quæſt. 69. art. 4. dub. 2. in fi. Nauar. comment. de regular. numero 4. coroll. 6. & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez libro ſexto decalog. capitul. 8. numer. 12. & ſequentibus. Vbi id temperat, niſi pœna capitis imponenda eſſet illi Religioſo, tunc enim naturale conſeruandæ vitæ deſiderium ius præbet licitè fugiendi, etiam ſi præcepto ſuperioris, aut iuſta ſententia ad manendum in carcere adſtringatur, & idem reſoluit de eo, cui mutilationis membri pœna imponenda eſt. Sed hæ pœnæ non ſolent apud religiones delinquentibus imponi, poſſunt tamen procedere quando poſt degradationem religioſi relaxantur Curiæ ſæculari. Ad quod etiam vide Nauar in c. ſtatuimus, 14. q. 5. num. 63. Couar. lib. 1. variar. cap. 2. à num. 14. Arragon. dic. q. 69. art. 4. & poſt eos relatos P. Miranda tom. 1. ordin. iud. q. 15. art. 6. concluſ. 1. vbi pro ſæcularibus oppoſitum reſoluit.

7. Retruſio in monaſterium magna inter pœnas reputatur, & licèt quoad clericos, & ſæculares locum habeat in delictis grauibus, iuxta capit. clerici, de exceſſibus prælat. & cap. ſicut dignum, § cle-

§. clericos, de homicidio. quoad Regulares tamen non ita procedit, nam poteſt illis hæc pœna infligi, etiam pro delictis non grauibus, recludendo eos in ſuis monaſterijs ſtrictiore clauſura, quã ſolent habere, ibidem articul. 7. De quo Bart. in l. leuia ff de accuſat. Salicet. in l. 1. C. de requirendis reis, Guido Papa in deciſ. Delh. q. 429. Pet. Greg. Syntagm. iuris p. 3. capite 32.

8. Sicut clericis poteſt imponi pęna exilij, vt Sacri Canones determinãt, *cap. 1. de calumniatoribus*, ita etiam regularibus, mittęndo delinquentes ex iuſta cauſa in alia monaſteria ſolitaria, & ſtrictiora, vbi vitæ præteritæ peccata deploient & delictorum ſuorum partem pæna luant. Iudex vero Religioſorum in exilium mittens poterit ex iuſta cauſa ipſum ab exilio reuocare, ſicut Epiſcopus, & eius Vicarius poteſt clericum, niſi ſtatuta Ordinis aliud diſponãt *tom. 1. q. 23. art. 1.* De quo Bernard. Diaz *in pract. crimin. cap. 135. in fine, vbi Salzedo verb. reuocari.*

9. Si monachus relegatus eſt profeſſus in religione capaci bonorum in communi, monaſterium, ad quod hæreditas illius peruenit, tenetur ipſum alere: ſin autem nulla hæreditas ad nullum monaſterium ex ipſo monacho fuit delata, Abbas monaſterij, vbi delictum commiſit, ad id tenebitur. Sed hoc non habet locum in religione noſtra Seraphica, vbi vſum receptum eſt, vt monaſterium ad quod mittitur, ei neceſſaria ſubminiſtret, ibidem articulo ſecundo. De quo Abbas in capitulo vltimo, de regularibus, & nos diximus ſupra reſol. 8. de alimentis num. 2. & 3.

10. Prælato, cuius culpa ſubditus diſceſſit ſine Sacramento pœnitentiæ, nulla eſt taxata pœna in iure, ac proinde pęnæ arbitrariæ ſubijciendus eſt, iuxta menſuram culpæ, & negligentiæ tomo ſecundo qu. 39. articulo quarto.

De Relegatione Fratrum ad triremes, & expulſione ab ordine.

11. Generales religionum poſſunt Fratres delinquentes in delictis grauibus condemnare ad triremes, & habitu priuare, de conſilio tamen deputatorũ, ſeu diſcretorum Prouinciæ, ex conceſſione Pij V. pro Ordine D. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio, *verb. condemnare* §. 1. Auctor. *tom. 2. q. 24. artic. 1. & tom. 1. q. 20.* & nos ſuprà reſoluimus *de apoſtatis num. 14. & 15.*

12. Pęna relegationis ad triremes nõ eſt imponenda Religioſis, niſi in grauiſſimis, magnique offendiculi, ſeu ſcandali criminibus, hoc namque alienum eſt à charitate fraternitatis, & paternitatis habendę ſimul inter religioſos, & à dignitate altiſſima Sacerdotali, necnon à conſuetudine fundatorum religionum, qui ſola eiectione ab Ordine, & ſpoliatione habitus regularis videntur fuiſſe contenti, ſatius enim eſſet eos aliquali animi pietate vltimo ſupplicio ferire, quàm hac infami, & indecenti Sacerdotibus Dei pœna mulctare. Nec decet vt Fratres ad tempus relegati ad triremes, poſtea veſte regulari induti appareant, ibidem art. 2. De quo Bern. Diaz in pract crim. Canonica, vbi huiuſmodi ſupplicium in monachos efficaciſſimis, & pijſſimis rationibus reprobat, & Nauar. in c. nullam 18. qu. 2. in fine capitis.

An autem monacho ad triremes dãnato licitum ſit fugere? Negat Sanchez libro 6. decalogi capit. 8 numer. 16. ſed ſed Bañez 2. 2. quæſt 69 artic. 4 poſt 5. concl. affirmat id licere, non vt vagetur ſed vt ſuperiorem, aut Põtificem adeat veniam petiturus. Cui ſententiæ tanquã piæ, & probabili adhæreo, eo quòd pęna iſta grauiſſima ſit, & morti comparetur. Vide infrà de expulſis à Religione num. 2.

De priuatione Officiorum.

13. Prælati Regulares poſſunt ſubditos ab officijs ſuſpendere, vel deponere, etiam ab ipſis non citatis, leuiores enim cauſas, ad id ſufficere conſtat ex cap. qualiter, & quando el ſegundo, de accuſat, in fine, & cap. per tuas, el primero, de ſimonia, in fine. Id tamen debet intelligi, quando hæc pœna priuationis, ſeu ſuſpenſionis eſt impoſita ipſo facto pro aliquo crimine patrato, tunc enim illo probato non eſt neceſſaria partis citatio, ſecus ſi procedit à contumacia, vel inobedientia, aut à crimine, cui correſpondet pœna arbitraria, quo caſu requiritur citatio, ſeu monitio ad minus vnica, quæ cùm non ſit de apicibus, ſed de ſubſtantia iuris, nullo pacto eſt omittenda, tom. 2. quæſt. 25. artic. 1. De quo Sylu. verb. citatio, Panor. & DD. in cap. cum ſpeciali & in cap. quia nos, de appellationibus, & in cap. fin. de vita, & honeſtat. cleric. faciunt dicta à Suarez lib. 5. de legib. cap. 11. num. 11. & cap. 7. & 8.

14. Religioſi poſſunt priuari à ſuis prælationibus ob delictum, cui licèt nō ſit expreſsè taxata talis pœna in iure, tamen graue, & enorme cenſetur, vt arbitrio bonorum, & grauium religioſorum huiuſmodi pœna dignū reputetur. Nec vrgens cauſa interueniat neceſſarium eſt ad huiuſmodi priuationem ab officijs faciendam, ex dict. cap. qualiter, & quando quanta requiritur, vt clerici ſæculares à beneficijs amoueantur, capit. inuentum 16. quæſt. 7. cap. aures. de pœnis, quæ debet eſſe expreſſa in iure, ibidem art. 2. De quo Abb. in cap. fin. de iure patron. Tiraq. in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num. 206. C. de reuocan. don. Vide Portel. verb. officia ordinis, numero quarto, & quinto, & capitul. tuæ, de pœnis.

De priuatione Conſiliariorum apud Ciſtercienſes vide ſuprà de viſitatione, num. 6.

De pœna inceſtus cum filiabus ſpiritualibus commiſſi.

15. Sacerdotes etiam Regulares, qui in actu, vel prope actum confeſſionis alliciunt filias ſpirituales ad actus venereos, ſunt denunciandi Sancto Tribunali inquiſitionis ab ipſis filiabus ſpiritualibus, nulloque modo ſunt abſoluendæ, donec id manifeſtent, ſeu patefaciant, ex Bulla Pauli I V. relata ab Auctoris tom. 1. quæſt. 59 art. 4. Ille verò, qui extra actum confeſſionis allicit ad peccādum, vel peccat cum illa, cuius confeſſionem audiuit deponendus, & grauiter puniendus eſt, iuxta ſacros Canones capit. ſi quis ſacerdos, 30. quæſt. 1. nam dicta conſtitutio non extenditur ad illos, qui poſt actum confeſſionis tranſactum dictas fœminas apud ſuas domos viſitando cum illis fornicantur, tomo. 2 quæſt. 26. articulo 1. & 2. De quo Bernar. Diaz in pract. crimin. cap. 82 num. 1. Nauarr. lib. 5. conſil. tit. de hæreticis, conſil. 1. Vide Portel. in addit. ad dubia, verb. ſollicitare fœminas intrà confeſſionem à num. 1. vbi latiſsimè.

16 Dicta tamē conſtitutio extenditur, ad eos, qui in actu, vel iuxta actū confeſſionis prouocant iuuenes, ſeu pueros ad peccatum nefandum, nam ratio, & mens legis etiam ſe extendit ad hunc caſum, cum ſacramento pœnitentiæ maior iniuria irrogetur, quàm ſit à ſollicitantibus fœminas ob maiorem grauitatem peccati, ibidem articul. 3. Idem tenent Lopez 1. part. inſtruct. capitul. 35. Salzedo in practica crim. capit. 82 quos referendo idipſum dicit probabile Portel. vbi ſupra, num. 5. De quo vide infrà reſolutione de ſollicitantibus fœminas intra confeſſionem, vbi refertur alia ſimilis Bulla Domini Pauli V. contra tales ſollicitatores.

De

De pœna imponenda celebrantibus ſine ordine ſacerdotali, & ſine iuriſdictione actuali confeſsiones audienti.

17. Audientes confeſſiones ſecularium cum approbatione Ordinarij, ſine tamen licentia ſuorum prælatorum Regularium pęna arbitraria puniendi ſunt ab ipſis prælatis, confeſſiones autem validę ſunt ſecũdùm aliquos. Quod à fortiori dicendum eſt, ſi contra ipſorum prælatorum expreſſam voluntatem id fecerint, præſertim ſi dicti pręlati confeſſiones irritas eſſe declarauerint, ſicuti poſſunt declarare ex quadam conceſſione Iulij III. facta Ordini Prædicatorum. Religioſi verò hoc munus exercentes ſine approbatione Ordinarij, & ſine licentia ſuorum ſuperiorum ſuſpẽdẽdi ſunt per aliquod tempus à miſſa, & perpetuò à gradu, poteſtate, & iuriſdictione habituali, ita vt amplius ad confeſſiones audiendas non admittantur, niſi tanta appareant in eis ſigna pęnitentiæ, vt reſtitutioni digni eſſe videantur, quę pœna ſacerdotibus ſecularibus ſimplicibus tale crimen perpetrantibus impoſita eſt in ſacris Canonibus, cap. placuit de pœnitentia, diſt. 6. Auctor. ibidem tom. 2. quæſtion. 27. artic. 1. De quo Soto in 4. diſtinct. 18. quæſt. 4. articul. 3. Idem docet Portel. verb. pœna, num. 12. vbi num. 13. addit, quòd non ſacerdos audiens confeſſiones manet ſuſpenſus, & irregularis ex Nauar. cap. 25. num. 242.

18. Qui autem celebrat abſque permiſſione ordinis ſacerdotalis inſignia, Dominis Inquiſitoribus contra Hæreticam prauitatem tanquam hæreſim ſapiens tradendus, & ab ipſis puniendus eſt, ex conſtitutione Gregorij XIII. Pauli IV. Sixti V. & Clementis VIII. In qua etiam eadem pœna infigitur nõ

Comp. Roderici.

inſignitis ſacro presbyteratus ordinẽ & qui confeſſiones auſcultant, & ſimul abſolutionem impartiuntur. Vnde non cõprehendit eos, qui cõfeſſiones quidem audiunt, ſed non impartiuntur abſolutionem, ibidem art. 2. De quo Bernard. Diaz *in Pract. crim. cap.* 12. & Portel. *verb. ordines ſacri, num.* 9. *& verb. pœna, num.* 8. vbi addit ex Maiolo *de irregularit. lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 4. incurrere irregularitatem celebrantem abſque ordine ſacerdotali.

De pœna imponenda ſacrilegium committibus cum Monialibus.

19. Laicus hoc tam enorme facinus perpetrans excommunicatur in foro Canonico, vt in iure habetur, *cap. ſi quis Epiſcopus* 27. *quæſt.* 1. in foro verò ſeculari pęna vltimi ſupplicij, ſeu mortis plectitur, bonaque ſua monaſterio adiudicantur, ex *cap. ſi quis rapuerit*, 27. q. 1. clericus autem deponendus eſt ab officio, ex eod. capit. ſi quis Epiſcopus, & beneficio. Ex quo facilè poteſt deduci, qua pęna plectendi ſunt Religioſi hoc delictum perpetrantes, & Moniales conſentientes, & conſtat ex cap. impudicas, 27. q. 1. Auctor. *tom* 2. *q.* 29. *art.* 1. De quo Couar. *in Clem. ſi furioſus* 2. *par. num.* 8. *de homicidio, Perez in l.* 2. *titul.* 15. *lib.* 8. *ordinam. Menoch. de arbitrarijs, lib.* 2. *cent.* 4 *caſu* 60. *num.* 57.

20. Filij monachorum, aut Monialium poſt votum caſtitatis in profeſſione emiſſum ſunt ſacrilegi, ſicut & filij presbyterorum, vt ſatis conſtat ex cap. de ijs 28. diſt. propter idem votum caſtitatis ſacro ordini annexum, & in odium ſuorum progenitorum pęna filiorum ſacrilegorum plectuntur à Sixto V. in quadã ſua conſtitutione, ibidem art. 2. De quo Nauar. in Man. cap. 16. nu. 2. Medina de ſacrorum hominum continentia, lib. 3. cap. 1. & 3.

De pœna imponenda Sodomitis, & adulteris.

21. Vitium ſodomiæ eſt abominabile, de quo ius per obſcurè loquitur reputans nefandum, & inhoneſtum de illo loqui, l. vlt. C. de adulter. in eo enim reperitur deordinatio ordinationis Dei & naturæ, & eſt abominabile, & deteſtabile, etiam apud ipſas gentes, à quo tandem Angeli fugiunt, & ipſi Dęmones oculos claudunt; & pro quo maxima flagella à Deo inflicta eſſe Sacræ
Gen. 18. & 37. Scripturæ teſtantur, tom. 2. q. 28. art. 1. De quo D. Tho. in 4 diſt. 16. artic. 4. poſt medium.

22. Sodomita publicus, & notorius remanet irregularis, non tamen occultus, & ex conſtitutione Pij V. clerici ſęculares, vel Regulares tam dirum nefas exercentes; ſeu continuantes omni priuilegio clericali, officio, beneficio, & dignitate Eccleſiaſtica priuantur, & à iudice Eccleſiaſtico degradati poteſtati ſæculari tradendi ſunt. Quæ conſtitutio non comprehendit quemcunq; fragilitate humana hoc crimen perpetrantem, ſed tantùm continuatione vitioſa illud exercentes, & habentes copulam Sodomiticam conſummatam intra vas nefandum, ſeu contra naturale, & eius pœnæ rigoroſæ non obligant in foro conſcientię, ſed tantùm in foro exteriori, ibidem articul. 2. De quo Nauarr. *cap. 25. num. 73 & 77. & cap. 27. nu. 248. 249.* oppoſitum tenent Bernard. Diaz in *pract. cap. 8 Alderete lib. 2. de diſc. pl. religio. cap. 19 § 5. à num. 26. vſque 34.* quos refert, & ſequitur Portel. *verb. pœnę numer. 7.* vide Miranda *tom. 1. Manual q. 5. art. 2. concluſ 3. & 4.* vbi reſoluit, nō eſſe ſpectandam actuum continuationem
Trid. ſeſſ. 24. c. 8. de reform. nefandorum, ſed ſufficere vnicum actū vt poſſit clericus, vel monachus ſubijci pœnis ſupradictis. Sed mihi nō placet, quia lex pęnalis eſt, ac ideò reſtringenda. Quod verò filij Sodomitæ non ſint infames, & ſuccedere in maioratū, tradit Mol. *lib. 4 de primog. cap. vlt. num. 51.* quem refert, & ſequitur Sanch. *libr. 2. Decalogi, cap. 30. num. 1.*

23. Iudices Eccleſiaſtici, & Regulares poſſunt, & tenentur contra clericos, & monachos adulterium committentes procedere indagando veritatem tali ſecreto, & cautela, vt ex proceſſu maritus non veniat in cognitionē vxoris, ne ad eam accuſandam, vel occidēdam irritetur, & delinquens pro modo culpæ puniatur, vt habetur in Concilio Tridentino, ibid. art. 3. De quo Azeuedo lib. 8. nouæ compilat. tit. 19 de los amancebados, in l. 2. num. 2. & 3. Bern. Diaz in Pract. crim Canon. cap 79. vbi Salzedo verb. concubina clerici. Vide ſupra reſolut. 5. de adulterio nu. 1. & 2. quantum ad diſpenſationem in pœnis debitis adulterio.

De pœna imponenda falſarijs.

24. Presbyteri, & Diaconi falſum teſtimonium dicentes ab officij honore depoſiti in monaſterium detrudātur, cap. ſi Epiſcopus, 50. diſt. ſi directè de hoc crimine accuſati, & conuicti, vel confeſſi ſint in iudicio ordinario, & in criminibus grauibus puniendi ſūt conſiderata qualitate damni, vel iniuriæ, & perſonæ, contra quem depoſuit, præcipuè vbi viget lex pœnæ talionis cōtra deponentes falſum. Non eſt tamen imponenda pœna ordinaria, quando falſitas per errorem ſine dolo fuit commiſſa, vel non interpoſito iuramento, to. 2. quæſt. 31. art. 1 De quo Bernar. Diaz in pract. cap. 93. Couar. in cap. quamuis pactum § 7. num 5. Menoch lib 2. de arbitrarijs cent 4. quæſtio. 306. Maranta in Speculo Aduocatorum 1. p. cap. 1. num. 21. Idem docet Port. ver. pęnæ, nu 17.

In grauibus delictis ſollicitantes ad falſum teſtimonium ferendum eadem pœna puniuntur, ac punirentur, ſi falſū deponerent propter eorum ſolicitationem, ibidem art. 1. Idem docet Portel. vbi ſupra dict. num. 17. additque hos, & periuros manere infames, & i teſtimo-

nio

Digitized by Google

nio læſẽdo perpetuò eſſe arcendos. De pœna falſi teſtis, vide etiam Auctores citatos ſuprà de teſtibus, num. 34.

Clerici falſificantes literas Papæ degradãtur, & traduntur Curiæ ſęculari, cap. ad falſariorum, de crimine falſi, & qui falſificant ſigillum Principis deponuntur, & in exilium mittuntur, cap. ad audientiam, eod. tit. & tradit Port. ver. pęne, nu 9. vbi addit ex Iulio Claro in pract. quæſt. 36. §. videamus, hodie mitiori pęna puniri taliter delinquentes. Falſificantes verò prçlatorum literas perpetuò deponuntur, & in monaſteriũ detruduntur, cap. ſi quis Epiſcopus 50. diſtin & tradit idem Portel ibid. num. 10. Apud Regulares inter caſus reſeruados numeratur à Clemente VIII. & apud nos Minores de facto extat reſeruatus, etiam quoad detinentes literas ſuperiorum.

De pœna calumniatorum, & maledicorum vide quæ diximus ſupra de accuſat. à num. 11. ex q. 30. 2. tom.

De pœna imponenda committentibus crimen læſæ Maieſtatis.

Qua pęna puniantur Religioſi hæreticantes, vide infrà de hereticis. De quo late Sanchez lib. 2. Decalog. cap. 24. 25. & 26.

25. Quantum verò ad crimen læſæ Maieſtatis humanæ certum eſt in laicis vltimo ſupplicio puniri, habitaculis eorum aratro exaratis, & ſale aſpeſſis, vt conſtaret ex l. fi. tit. 19. & in l. 6 tit. 27. p. 2. & deducitur ex c. fęlicis. de pę. l. 6. Vnde Religioſi taliter delinquẽtes poſt degradationem ſunt tradendi brachio ſæculari ad exequendum in illis vltimum ſupplicium, quod ſit qualificatũ, alijs pęnis loco dictarum ipſis accommodatis infligendis, to. 2. q. 32. art. 2. De quo Parlador. lib 1. quotid. qq. c. 21. Vide Sanchez vbi ſupra, cap. 27. vſque ad 30. Vbi agit, an filij reorum criminis læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ incurrant pœnas ipſis iure ſtatutas.

26. Iudicibus laicis nullo modo licet procedere contra clericos, & monachos extrahentes delinquẽtes de manib. Iuſtitiæ, ſed à ſuis prælatis ſunt puniendi pęna non rigida ob eorũ nimiã, & non bene fundatã charitatem, à qua hic exceſſus, vt plurimum, imò & ſemper prouenit, & non à contemptu ſæcularis poteſtatis, aut Regiæ Maieſtatis, ibidem artic. 3. De quo Fulgoſ. in l. addictos, num. 3. C. de Epiſc. & cler. Nau. c. 17, num. 201. & cap. 23. num. 120. Gaſpar Stephan de defenſ. imm. pag. 108.

27. Religioſus maledicus contra Regiam Maieſtatem improbo, & petulanti, ſeu ſuperbo, & inflato animo verba proferens pęna arbitraria puniẽdus eſt à ſuo prælato iuxta qualitatem pœnę in legibus taxatæ, penſatis circunſtantijs caſus, animique, ſeu intẽtionis talia verba proferentis. Pœnæ autem locò talis Religioſus mulctandus eſt priuatione vocis actiuæ, paſſiuæ, & in aliquod monaſterium relegandus, vel à ſuo officio remouendus, ſi fuerit prælatus, ibid. a. 4. De quo DD, in l. fin. tit. 2. p. 3. & l. 3. tit. 4. libr. 8. nouę compil. & gloſſ. in l. 1. verb. petulanti, C. ſi quis imperato. maledixerit.

De pœna imponenda Fratribus homicidijs.

28. Sicut clerici homicidium enorme perpetrantes, vt eſt parricidium, vel occaſio Epiſcopi ſunt deponendi, cap. presbyter, 81. diſt. & Curiæ ſæculari tradendi, ſpectata tamen incorrigibilitate, & pertinacia, iuxta veriorem, & magis piam opinionem, ita ſimiliter Religioſi ſuum occidentes prælatum. Verũ eſt tamen, quòd iudices Regulares attẽto iure communi minimè gentium poſſunt eos tradere brachio ſæculari, non ſpectata incorrigibilitate. etiam ſi crimẽ ſit ex atrocioribus, quòd eſt verius, & probabilius. Vnde Fratres committẽ

tes delictum, cui in ſæculo pęna mortis reſpondet, ad triremes relegari poſſunt ex Bulla Pij V. ſuprà citata, nu. 2. quæſtio. 33. art. 1. De quo Nauar. in Manual. cap. 27 num. 249. & in cap. ſi quando except. 9. de reſcriptis, & in conſil. titul. de priuilegijs, conſil. 17. Couar. in Clement. ſi furioſus, 2. part. 3. numer. 6. Vide Miranda tom. 1. Manual. quæſ. 52. artic. 4. concluſ. 3. vbi reſoluit, propter crimen homicidij non ſemper Religioſum expellendum eſſe à religione, & habitu ſpoliandum.

29. Religioſus grauiter, ſeu enormiter percutiens ſuum prælatum expellendus eſt à Religione, & ad triremes etiam relegandus, ſi delicti qualitas id poſcat, per dictam Bullam Pij Quinti cùm huic crimini in foro ſæculari pœna capitis reſpondeat, grauiter enim percutiens correctorem, ſeu prætorem, & Magiſtratum in ſęcularibus, aut alapam illi porrigens, capite puniẽdus eſt, vt leges ciuiles decernunt. At non ſunt caſtigandi hac eadem pœna qui percuſſerint vicarios, ſeu vices gerentes huiuſmodi prælatorum, quia nõ debetur tantus honor vicario, ſicut principali præpoſito. Qui verò definitorem Prouinciæ ſic percuſſerit puniendus eſt grauiore pœna, quàm puniuntur injicientes manus violẽtes in alios Fratres ob reuerentiam illi debita ratione præeminentiæ, & officij dignitatis, quã habet, quod arbitrio iudicis relinquitur, ibidem art. 2. De quo vide à ſimili tradita ab Auilez *cap. 1. prętorum, Placa de delictis, lib. 1. cap. 6. num. 3. pag. 99. & 48.* Greg. Lopez *lib. 1. verb. adelantados, tit. cap. part. 7.*

Pro percutientibus, vel etiam occidentibus ſuum prælatum capitulo ad aures, de pœnis, & capitulo felicis, eodem titul. in 6. & Clement. ſi quis ſuadente, eodem titul. vbi ponuntur pœnę contra occidentes Epiſcopum, vel percutientes Cardinalẽ, ex quo facilè poteſt arbitrari, qua pęna digni ſunt ſuos pręlatos grauiter percutientes, vel etiã (quod abſit) occidentes.

Bulla 2. Ioan. 22. 30. Ioannes XXII apud Bullarium declarat, quæ ſit percuſſio grauis, vel leuis in hunc modum. Illam modicã percuſſionem, aut impulſionem pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, ſiue baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationem que membri, fractionem dentis, depilationem capillorum nõ modicam, vel effuſionem ſanguinis non excedit, nec ſi tam leuiſſimi ictus, vt pugni percuſſione ſanguis exiret, tranſire in atrocem iniuriam profitemur. Ex quo à contrario innuit Pontifex illam dicendam fore graue percuſſionem, ex qua procedit mutilatio membri, fractio dentium, depilatio, ſeu auulſio notabilis capillorũ, præcipuè barbæ. Et addit Papa, quòd etiam ipſa facti qualitas, percutiendi, aut iniuriandi modus circa hoc diligẽtiùs debet attendi, & ipſius facti circunſtantia, loci ſcilicet, & perſonæ, vt cognoſcatur, quæ ſit grauis, aut enormis, leuis, vel modica iniuria, loci quidem, vt ſi fiat in theatro, vel in foro coram rege, prælato, vel iudice, in Eccleſia coram multis, aut in alio loco publico; perſonæ verò, velut ſi ſit Magiſter, vel iudex, vel etiam magiſtratus, aut prælatus, pater, aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel perſonatu conſtitutus, & ab inferiori, vel humili patiatur, & tandem iudicium talis enormis iniuriæ arbitrio prudentis iudicis committit Pontifex. De quo vide Portel. *in addit. ad dubia, verb. manus violentæ, num. 2.*

31. Statutum Religionis, quo certa pœna taxatur pro eo, qui vulnerat Fratrem; non eſt intelligendum de modica, vel parua ſciſſura, ſeu vulnere, ſicut neque ſtatutum pœnale loquens de ſanguinis effuſione habet locum in modica, vel minima effuſione, neque frangentes conſtitutiones apoſtolicas in minimis earum pœnis ligantur, ibidem art. 3. De quo Bald. in l. ſi præſidi. C. de ædilit. edicto, quæſt. 1. Panorm. in cap. propoſuiſti, de conſecrat. Eccleſia cap. pro illorum de ſententia excõmmunicationis. Vide Portel. vbi ſuprà numero 3.

32. Clericus veneno aliquem occidens grauiori, & longiori detruſione poſt depoſitionem, quàm alij homicidæ puniendus eſt: Procurantes verò aborſum fœtus animati venenoſo

po-

potionibus, ſecuto effectu, ſunt degradandi, & Curiæ ſæculari tradendi, quoad hoc namque conſtitutio Sixti V. nõ eſt moderata, aut reuocata; licèt quoad pœnas alias ſit moderata, & redacta ad terminos iuris communis per Gregorium XIV. ſcilicet quoad cenſuras poſitas procurantibus abortum fœtus inanimati, aut exhibentibus mulieribus, vel ſumentibus venena ſterilitatis, aut quocunque alio modo conſilium, aut auxilium ad id præſtantibus. ibid. art. 4 & nos diximus ſuprà *de aborſu, num.* 4. De quo Nauar. *lib.* 5. *conſ. tit. de homicidio, conſ.* 4. Vide Portel *verb. pœna num.* 3. vbi cum Iulio Claro *in pract. verb. homicidium, num.* 14. reſoluit, non eſſe exequendam totam pœnam legis in eo qui parauit venenum, vel etiam propinauit, ſeu porrexit, nõ ſecuto effectu. Vbi etiam *num.* 15. agit de pœna clerici venefici, & incitatoris, & reſoluit, quòd ſi cum veneficijs exerceat alia plura crimina contra Rempublicam, vel cõtra eandem, tradendus eſt Curiæ ſæculari, vel prius ſancto Officio, ſi eſt ſuſpectus de fide. De quo vide Bern. Diaz *in pract. cap.* 108.

De pœna imponenda dilapidatoribus bonorum Monaſterij.

33. Monachi decoctores, ſeu dilapidatores bonorum monaſterij omni dignitate ſunt ſpoliandi, omnique administratione in perpetuum priuandi, atque ad infamiæ labem, ſeu notam carceri ſunt mancipandi. Poteſt autem quis remoueri à præfata adminiſtratione ex ſola ſuſpicione, etiam leui, quod iudicis arbitrio relinquitur, *tom.* 2 *quæſt.* 34. *art.* 1. De quo Bernard. Diaz à Lugo *in pract. capit.* 71. *Abbas in capit. venerabili*, per textum, ibi, *de dilapidatione ſuſpicionis*, vbi Panorm. *num.* 8. *in fine, de officio deleg. & in cap. prælatorum, de accuſat.*

34. Cauſa communi legitima exiſtente de præſenti, poſſunt monachi ſimul ſe iuuare, vel defendere contra prælatum, vel perſonam aliam bona monaſterij diſſipantem, & malè tractantem ſe ipſos abſque eo, quòd dicantur conſpiratores, ſeu coniuratores in iure reprobati. Secus ſi non adeſt dicta cauſa, iuxta *cap. ex par. de accuſat.* Auctor *ibid. artic.* 2. Ad quod faciunt tradita à Miranda *tom.* 1. *ord. ind. quæſt.* 12. *artic.* 4. *concl.* 4. §. *ſed quia* Vide etiam Sanchez *lib.* 6. *decal. capit.* 12. *num.* 18. *& ſeqq.* vbi latè tradit, quomodo monachus poſſit accuſare Abbatẽ ob monaſterij vtilitatem.

De pœna imponenda reuelantibus ſecretum ſacramentale, aut naturale.

35. Pœna ordinaria conſtituta in ſacerdotem peccata ſibi confeſſa reuelantem verbis, vel ſignis, inuito, aut nõ permittente confeſſo, ſeu pœnitente, eſt, vt omni munere, ac dignitate ſpoliatus in arctum cœnobium ad agendã perpetuam pœnitentiam detrudatur, iuxta ſacros Canones, cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſionibus. Quæ pœna comprehendit etiã detegentem ſigillum confeſſionis, cuius eſt interpres, necnon caſu audientem, & latenter abditum peccata auſcultantem, itemque eum, qui dimidia confeſſione audita abſolutionem pœnitenti non impertiuit, vel dixit: Audiui eius peccata, & non abſolui. Vt autem quis tanquam ſacramentalis ſigilli enodator puniatur, neceſſe eſt, vt ſingula peccata manifeſtet, ſecus ſi in generali id aperiat. tom. 2. queſt. 35. articul. 1. De quo Nauarr. *in c. ſacerdos, numer.* 120. *de pœnit. diſtinct.* 6. *Couar in* 4. *part.* 2. *capitul.* 8. §. 12. *numer.* 10. *Gabriel lib.* 1. *communium opin.* §. *de teſtibus, column.* 1. *Syluеſt. verbo, confeſſio.* D. Antonin. 3. *part. tit.* 17. *cap.* 22. §. 1. *&* 11. Soto, *de ſecreto, memb.* 3. Bernard. Diaz *in pract. cap.* 106, *num.* 4.

Idem

Digitized by Google

Idem tradit Portel verb. pœnæ, nu. 11. vbi cum Suarez tom. 4. diſp. 33. ſect. 8. num. 2. addit, non incurrere irregularitatem tale ſacramentale ſigillum reuelantem, vbi etiam idem Suarez n. 4. quærit, quid ſit dicendum, quando confeſſor affirmat, ſe habuiſſe facultatem à pœnitente ad reuelandum, vel alia via ſciuiſſe, & pœnitens id negat? Et tandem concludit, non poſſe ſuper hoc dari certam regulam, ſed ex qualitate peccati, & circunſtantijs perſonarum, & publicatione delicti præſumptionem eſſe ſumendam, quod & Panorm. fusè tractat *in d. cap omnis vtriuſque ſexus.*

36. Religioſus aperiens litteras obſignatas, & aduerſario mittentis oſtendens incidit in pœnam falſi, de qua in cap. ad falſariorum, de crimine falſi, & probatur ex l. 1. §. ij qui depoſita ff. ad l. Cornel. de falſis, ſecus ſi alijs non oſtendit, ſed tantùm aperuit ad legendum, tunc enim non debet puniri pœna ordinaria, argument cap cùm olim magiſter, de officio delegati. Item qui non reſtituit litteras illi, cui reddere mandatū ſuſcepit, ſed alteri illas pandit, non tamen aduerſario mittendas, pœna falſi etiam tenetur, necnon qui eas lacerat, vel comburit, aut de eiſdē remouet ſigillum. Qui autem aperit, & diuulgat ad alterius iniuriam tenetur actione iniuriarum, *ibid. artic. 2.* De quo Bart. *in l. qui teſtamentum, ad l. Corneliam de falſis, & in l. Titio, verſic. venio ad ſecundū, ff. ad municip Villadieg. tract. de legib. 3. part. quæſt. 4 num. 4. Bernard. Diaz in pract. cap. 105. numer. 2.* Vide ad idem Portel *ſup. num. 10.*

37. Nemini licet obſignatas litteras aperire, eaſque aduerſarijs oſtendere ad propriam, ſeu alterius tuendam vitam, iuxta veriorem ſententiam: licebit tamen eas non tradere perſonis, quibus mittuntur, & alijs modis licitis contendere, ne aliquid mali ex illis contingat. Quod ſi hoc crimen quis ita commiſerit, non ordinaria, ſed benigniori pœna ad arbitrium iudicis plectendus eſt, *ibid. art. 4* De quo Salzedo *vbi ſup.* Maiolus *tract. de irregularit. lib. 5 c. 35.* Vide Suarez *lib. 2. de legibus, c. 13. num. 8.* vbi dicit, interdum iuri naturali non repugnare ſecretum naturale non ſeruare, nempe quando eſt cum iniuria, & damno tertij.

38. Sicut Canonici ſecreta ſui Capituli reuelantes contra iuramentum ab eis præſtitum pœnis contra periuros plectuntur, ita Religioſi, qui ſecreta Ordinis, aut alia, quæ intra clauſtra ſecretò inter monachos fiunt, ſæcularibus patefaciunt, maximis pœnis ſunt ſubijciendi. Quod à fortiori dicendū eſt in definitoribus, qui ſecreta definitorij contra obedientiam ſuperioris in illo præſidentis pandunt, *ibid. art. 3.* De quo Salzedo *in pract. cap. 103. ad finem,* Villadiego *de legibus 3. p. q. 1. num. 36.* Mandoſ. *de inquiſit. cap. 62. conſ. 13.*

De pœna imponenda Fratribus ebrioſis.

39. Religioſi nimio vino indulgentes, & aſſuefacti ad inſtar clericorum ebrietati deditorum à ſacris Canonibus plectuntur pœna non ſolùm ſeparationis à Communione, ſed etiā verberibus, & carceri cum pane, & aqua ſunt mancipandi, *cap fin. 35. diſt.* cùm pœnam Canonicam ſuſpenſionis ab officio, vel beneficio, de qua *in cap. à crapula, de vita, & honeſtat. cleric.* vt plurimum paruipendant. Si autem alia pœna in Religionibus taxata ſit, poteſt aggrauari, vel minui eius executio, penſatis vitij circunſtantijs, & ſcandalo ſecularium, *tom. 1. quæſt. 36. art. 1.* De quo D. Thom *2. 2. quæſt. 150. art 3* Tiraquel. *de nobilit. cap. 31. num. 163.*

40. Probari autem poteſt ebrietas indicijs, & præſumptionibus, vt ex aſpectu, ex multiloquio inordinato, & ex ambulatione in circuitu. Vnde Religioſo teſtificanti de alio ſe vidiſſe ebrium non creditur, niſi probabiles rationes ſui dictio oſtendat, *ibid. art. 2.* De quo Lucas Peña *in l. 1. num. 7. C. de erogat. milit.* Maſcard. *de probat. volum. 2. conſ 574.*

De

De pœna imponenda Fratribus ludentibus.

41. Ius in capit. clerici, de vita, & honeſtat. cleric. & Concilium Tridentinum prohibet generaliter omnibus Eccleſiaſticis ludere. Vnde clerici ſacerdotes, præſertim Religioſi, & prælati vix citra mortalè vti licet ludis vetitis, vt ſunt aleæ, & taxilli, cùm ſit contra eorum paupertatem, niſi ludus ſit cum chartis luſorijs ad honeſtam cauſam recreandi ſe, & ſocium eaæ indigentem, dummodo tamen non frangat aliquam legem, aut præceptum obligans ad mortale. *tom. 2. quæſt. 37. art. 1.* De quo Soto *lib. 4. de iuſtit. quæſt. 5. art. 2.* Bernard. Diaz *in pract. capit. 70. num. 2.* Nauarr. *in capit. ſi quando, num. 52. de reſcriptis, & in cap. ſtatuimus, 19. quæſt. 3. num. 25. & conſ. 4. de Regular. nu. 27.*

Trid. ſeſſ. 22. c. 1. de reform. & ſeſſ. 24. c. 12. de reform.

42. Fratres luſores, ludique participes pœna arbitraria ſunt ſeuerè puniendi. Pœna autem clerici publici aleatoris eſt, vt repellatur à beneficio obtinendo, etiam ſi nunquam fuerit monitus, vt deſiſtat à ludo, argumento c. inter dilectos de exceſſibus prælat. iuncta gloſſ. in c. clerici, verbo, ad aleas, de vitæ, & honeſt. cleric. à beneficio tamen iam obtento non priuatur, ſed pęna arbitraria mulctandus eſt, conſideratis circunſtantijs ludi, conſuetudinis ludentis, quantitatis pretij, qualitatis perſonæ, & alijs, dum priùs monitus ſe non correxerit, iuxta mitiorem ſententiam, *ibid. art. 2.* De quo Abb. *in cap. inter dilectos, de exceſſ. prælat.* Bernard. Diaz *in pract. cap. 70. aleatorib.* vbi Salzedo *in addit. ad d. c. 70. in fine.*

43. Quidquid à Religioſis in ludo lucratur reſtituendum eſt monaſterio, cùm ipſi ex voto paupertatis nihil valeant acquirere, niſi ipſi monaſterio. Quod procedit etiam caſu, quo habeāt licentiam à prælato ad certam quantitatem donandam, non enim ſub facultate talis donationis faciendæ venit alienatio in ludo actitanda, nec præſumitur prælatos velle licentiam facere ſubdito ad ea, quæ ſtatui, & Regulari obſeruantiæ aduerſantur. Idque maiori ratione procedit in Fratribus Minoribus, quorum prælati non habent facultatem ad aliquid extra Religionē alienandum, imò nec ipſi Syndici apoſtolici pro ipſis deputati, niſi ſit in vtilitatē Fratrum. *ibid. art. 3.* De quo Ludouic. Lopez *in ſumma 2. part. c. 33. pag. 248. prima imp.* Alcozer *de ludo, c. 12. & 14.*

Idem docent Sayro *in claui reg. lib. 11. c. 12 num. 16.* & dicit probabile Angles *in floribus 2. p. quæſt. de ludi reſtit. art. vnico, dub. 3. propoſ. 4.* Ludouic. Lopez *1. p. inſtruct. cap. 183. ad finem*, & eis citatis cum noſtro Auctore tradit Sanchez *lib. 7. decalog. c. 19. num. 81.* vbi à *d. num. 76 vſque ad 88.* multa tradit notatu digna pro Religioſis ludentibus.

De Pœna imponenda furibus Fratribus.

43. Non omne furtum in religione puniēdum eſt pœna expulſionis ab ordine, vt aliqui nimis rigidi volunt, ſed tantummodo quandò religioſus eſſet famoſus latro, graſſator, aut ita continuus in furando, vt eius incorrigibilitas omnibus ſit nota, vel ex alijs furtis factis, vel ex cōditione perſonę, quod prudentis iudicis arbitrio relinquitur. Vnde in alijs furtis pęna arbitraria eſt imponenda. *tom. 2. quæſt. 38. artic. 3.* De quo Trullo *lib. 2. de Canon. regul. c. 23. num. 91.* & DD. *in l. capitalium, §. graſſatores & §. famoſos, ff de pœnis.*

45. Qui calices, patenas, & alia ſacra furatur, non incurrit excommunicationem, niſi ſimul frangat portas Eccleſiæ, feneſtras, aut armaria, & alia ſimilia iuxta cap. conqueſti, de ſententiā excommunicat. Quòd ſi effringat crucem, aut ſacrarium, & non furatur, non incurrit, *ibid. articul. 2.* De quo Syluest. *verb. furtum, num. 7. & verb. excommunicatio. 7. caſu 8.* Nauar. *in Manual. cap. 27. num. 94.*

46. Pro complemento aduertere opor-

oportet, quòd tranſgreſſor legis pœnalis poſt ſententiam iuſtam contra ipſum latam, & ab eo acceptatam tenetur illam ſubire ſub pœna mortalis culpæ. *tom.2. quæſt.43. artic.1. De quo Victoria de homicidio, num.30. Arag.2.2. q.69. artic.4. quidquid dicat Nauarra de reſtit.lib.3.cap.3.nu. 821. Ad quod vide Soto de iuſtit.lib.1.queſt.6.art.6. concl.5. Caſtro lib.2.de lege pœnali. cap.3. Nauar.in ſumma, cap.23.numer.66. Ledeſm.in 4.2.part.quæſt. 18.artic.2. Antonium Gomez 3. variar. capit.14. numer.3. Corduba in quæſtionar. quæſtion.36 referentem Felin. Baldum, & Anchar. in capit.1.de conſtitut. numer. 46. Tiraq; in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, numer.191. & poſt eos Suarez lib. 5. de legibus, capit.10. numer.5. & ſequentibus, vbi reſoluit, num.12.* teneri reum condemnatum ad mortem pati tantùm in ſe exequi per miniſtros iuſtitiæ eam pœnam.

47. Item condemnato iuſtè ad auſteram pœnitentiam cibi, & potus, vt ſic paulatim moriatur, non poſſunt miniſtri iuſtitiæ, ſeu cuſtodes ad id appoſiti aliquid plus permiſſo, & taxato in ſententia miniſtrare; ſecus qui non funguntur officio cuſtodum; hi enim non prohibentur ex charitate aliquid plus ad victum miniſtrare, niſi ipſe condemnatus ſub præcepto obedietiæ ſit prohibitus, ne plus cibi, & potus ſumat ad nutrimentum. Quod valde aduertere debent cuſtodes Fratrum incarceratorum, & condemnatorum ad abſtinentiam panis, & aquæ apud Religiones, quibus non licet ſubminiſtrare plus cibi, & potus quàm in ſententia præcipitur, cùm ſint miniſtri iuſtitiæ, & fidelitatem ſeruare circa id omninò teneantur, *ibid. artic.2.* Ad quod vide tradita à Suarez *vbi ſuprà, numer. 14. ad finem, & num.16. paulo poſt principium, & capit.7. num.13.* vbi aſſerit, ſeu credit, non obligari hominem in conſcientia pati talẽ pœnam famis vſque ad mortem, ſi comedere poſſit.

Pro alijs, quæ hic deſiderantur vide ſuprà de appellationibus, & infrà *de iudicibus, & de prælatis, & in ſum. k. de Ordine iudiciali.*

RETRACTATIO.

De Pœnis ſubornatoris apud Regulares.

48. POenas Excommunicationis, & priuationis perpetuæ voce actiua, & paſſiua, ac inhabilitatis ad officia poſitas à Pio V. & Gregorio XIII. ac innouatas à Paulo V. contra ſubornantes in electionibus Regularium incurrere ſubornatores, etiam non ſecuto effectu electionis, pro quo ſubornatur, conſtanter tenet Auctor tom.4 ſummæ cap.141. de oppoſito ſe corrigens, quòd reſoluerat, tom.2. quæſt.56. art.2. quia, inquit, ſufficit actio ſubornantis non cõſummata ad inducendam conſummatã tranſgreſſionem præcepti, & peccatum mortale. Vnde impetrans litteras fauoris, nec peruenientes ad manus electoris, adhuc incurrere videtur dictas pœnas, ex eadem ratione. Ignorans tamen dictas conſtitutiones, ſaltem in foro animæ, non eſt iudicandus earum incurriſſe pœnas, item nec Moniales impetrantes ſimiles fauores. De quo Suarez de cenſuris diſp. 4. ſect.3. numer. 5. Vbi idem ferè probat in eo, qui actum facit conſiſtentem in quadam ſucceſſione continua, ex traditis ab Vgolino de cenſuris tab.1. cap.20.§. vltim. numer. 7. additque non eſſe neceſſariam hanc limitationem, quia, inquit, hic, & in ſimilibus exemplis ipſa actio, vt eſt in fieri, eſt conſummata tranſgreſſio talis præcepti, dummodò talis ſit, vt ad peccatum mortale ſufficiat.

RE-

RESOLVTIO XLIX.

De Cuſtodibus apud Fratres Minores.

1. CVſtos apud nos Minores proprie, & ſpecialiter ſupponit pro quodam prælato ordinario, qui præeſt certis Guardianis, & ſubditur Prouinciali Prouinciæ. Duo officia, ſeu munera habent Cuſtodes ex regula: primũ pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis, nam ſunt verè prælati habentes curam animarum, & ſubditos. Alterum pertinet ad poteſtatem actiuam eligendi, & deponendi miniſtrum Generalem, vt couſtat ex *capit. 8. Regula Minorum, tom. 1. q. vlt. artic. 1.* Ad quod vide Corduba *ſuper regul. cap. 8. quæſt. 2.*

2. Olim in qualibet Prouincia erãt plures Cuſtodiæ & Cuſtodes habentes cum ſuo Prouinciali vocem in Capitulo Generali, ex quibus poſtea auctoritate Nicolai IV. conſtitui ſolebat vnus vices aliorum tenens, qui vnam tantum modo vocem pro ſe, & alijs gerebat, dicebaturque Cuſtos Cuſtodum, & apud Fratres Obſeruantes Diſcretus Diſcretorum ante bullam Vnionis, ſed nunc poſt tranſlationem ſigilli Ordinis in ipſa factam ad Obſeruantiam iam verè Cuſtodes ſunt, & vocantur, habentes vocem in Capitulis Generalibus iuxta formam Regulæ Seraficæ, *ibidem §. aduertendum.* De quo vide Corduba *vbi ſupra qu. 1. puncto 2. & c. 16. qu. 3. in fine.* An autẽ huiuſmodi Cuſtodes electi ad Capitulum Generale ſint verè Prælati, & habeant iuriſdictionem actualem in ſubditos, vide infrà in retract. num 7.

3. Auctoritas, ſeu poteſtas huiuſmodi Cuſtodum vltra prædictam, quã habent à Regula, tanta erit, quanta eis Miniſtri Generales, vel Prouinciales, vel Conſtitutiones, vel Sedes Apoſtolica conferre voluerint, quorum diſpoſitionibus, vel laudabili ſuper hoc conſuetudini ſtãdum eſt, *ibid. art. 2. in fine.*

4. Cuſtodes habentes ſub ſua cuſtodia domus, ſeu Conuentus, cùm ſint verè Prælati habentes iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem, tenentur Conuentus ſibi ſubditos viſitare, poſſuntque celebrare Capitulum cuſtodiale, non ad eligendum Cuſtodem, ſed ad agendum de rebus ad commune bonum cuſtodiæ ſpectantibus, vt colligitur ex Regulæ cap. 10. In dicto tamen Capitulo non inſtituitur Prædicatores, Confeſſores, aut Guardiani, niſi ad id habeatur ſpecialis licentia Sedis Apoſtolicæ, hæc enim omnia pertinent ad Capitulum Prouinciale Prouinciæ, cui ſubeſt cuſtodia, *ibid. artic. 3. & 4.* De quo Corduba *ſuper Regulam cap. 8. q. 2. punct. 1. & cap. 10. q. 2. dicto 1.* vbi Bartholomæus à Piſa, Hugo & P. Miranda *loco infrà citando articul. 1.*

5. Cuſtodes mittendi ad Capitulũ Generale eligendi ſunt ſecundùm formam præſcriptam in Conſtitutionibus Ordinis Toletanis. Quòd ſi per mortem, vel longam abſentiam vacauerit eorum officium, poſſunt Prouinciales cum Diſcretis Prouinciæ extra Capitulum alium eligere in Cuſtodem, vt habetur in dictis ſtatutis Toletanis, ſimiliter ſi legitimo impedimento impediti fuerint, vel alicui negotio magni ponderis, & publicæ vtilitatis addicti, vel ægritudine, aut illius imminenti periculo ex longo itinere iudicio medicorum incurrendo, & idem iudicium erit de ſimilibus. Verùm ſi nullo impedimento interueniente libere voluerint renunciare, eo caſu Prouincialem, & Diſcretos præfatos auctoritatem eligẽdi alium non habere, dicendum eſt, *ibid. art. 5* De quo Miranda *tom. 2. Manual. q. 18. art. 2.*

Ordin. Tolet. ca. 7. de electio. titul. ad capitulum Generale.

6. Officium Cuſtodiatus durat vſque ad electionem alterius Cuſtodis, ſicut de officio Prouincialis ius commone diſponit, cuius officium non exſpirat vſquequo ſucceſſor eligatur, expedit enim, vt ſemper adſit Cuſtos in Prouincia paratus ad omnem euentum. Ita in facti contingentia fuit de-

ter-

terminatum in quodam Capitulo Generali Toleti, celebrato, *ibid. art.6.* De quo Miranda *d. art.2 concl.4.*

RETRACTATIO.

De Cuſtodibus ad Capitulum Generale.

7. CVſtodes ad Capitulum Generale electi apud Minores non ſunt dicendi prælati, nec actu, nec potentia, cùm nulla eis iuriſdictio concedatur, vt conſtat ex tenore bullæ Nicolai IV. apud Bullarium, cuius auctoritate inſtituuntur huiuſmodi Cuſtodes habentes vocem in Capitulo Generali ad
Bulla 1. electionem Miniſtri Generalis, iuxta
Nicol.4. formam datam à B. Franciſco in ſua Regula. Ita conſtanter tenet Auctor tomo.4. Summæ cap.104. numer.1 vbi ſe corrigit de oppoſito, quod ſenſerat *tom.1. quæſt. vltima art.2.* Idem cum Auctore tenet Portel *verb. Prælatus num. 1.* & non diſſentit P. Miranda *tom.2. Manual. quæſt.18. art.1. concl.2.* dum ait præfatos Cuſtodes non eſſe propriè prælatos in actu exercito.

RESOLVTIO L.

De Decimis, & Primitijs.

1. DEcima eſt omnium bonorum mo
Exod. 22. bilium licitè quæſitorum pars
& 23. L[illegible] decima Deo, ſeu Miniſtris Dei dicata
nu.27.nu. diuina conſtitutione debita. Alia di-
17 T[illegible].1. citur Prædialis, eorum ſcilicet, quæ ex
c.1. de de- prædijs, & fructibus terræ proueniunt:
cimis. alia perſonalis, eorum ſcilicet, quæ ex
Trident. opere perſonali proueniunt: & alia
ſeſſ.25. de mixta, quę partim ex prędijs, par-
tim ex opere perſonali proueniunt. refor. cap.
Primitia autem eſt prima pars fru- 12.
gum, ſiue fructuum Domino offeren- Bull.10.
da. Debentur decimę de iure diuino in Bonifacij
recognitionem vniuerſalis dominij di 8. & Bul-
nini, & ſacerdotibus Deo ſeruientibus la 3. Ioan
ſoluuntur, iuxta ſacros Canones *cap. pa* nis 22. &
rochianos, cap. tua, cap. cùm non ſit in ho- Bulla 1.
mine, de decimis, & ex Concilio Triden Benedicti
tino *tom.2. quæſt.44. art.1. & 2.* De quo 12.
Rebuff. *de Decimis, quæſt.1. & 2. Couar.* Bull. 14.
libr.3. variarum capit.37. D. Thom. 2.2. Sixti 4. n.
quæſt.87. art.1. & quod lib 2. artic.8. Syl- 29. Bulla
ueſter. *verb. decima, num.9. quæſt.3.* Soto 8. Pauli 3.
libr.9. de iuſt. quæſt.4. Nauar. *in Manual.* & Bull.
cap.21. à numer.18. 21. Greg.

2. Pontifex Summus poteſt aliquo 13. comp.
modo cum laico diſpenſare, vt ad tem Societ. v.
pus decimas ſuas retineat, vt colligitur exempt. §
ex capit. à nobis, de decim. aut alienas 4. & 5. &
percipiat ab alijs nomine ipſius Papæ comp. D.
in eleemoſ, nam illas largientis ipſi lai Hier. tit.
co, vt de facto conceſſit Regibus Hiſpa decimarū
niarum, & alijs Principibus, & nobi- exemp. §.
liſſimis viris. Nam alienum non eſt à 12. 15. &
laicis ius ſpirituale habere, iuxta pro- 16.
babilem quorundam ſententiam, *ibid.* Bull. 10.
art 3. De quo Couar. *libr.1. variarum,* Clem. 7.
cap.17. num.4. & 10. Balbus de præſumpt. & Bull. 8.
1. part. in 5. part. princip. quæſt.7. à num. Clem. 4.
10 Nauar. cap.27. num.6. & de reddit. Eccleſ. quæſt.1. monit.57.58. & 59. Ioan. Lupus de libertat. Eccleſiaſt. 1. p. quæſt.3. n.6.

3. Religioſi attento iure communi in c. ex parte el primero, de decimis, priuilegio gaudent non ſoluendi decimas de nonalibus proprijs, quæ in fertilitatem inducunt proprio labore, nec de eorum hortis, ſuper quo habent Ciſtercienſes, & Carthuſienſes priuilegiū in iure communi, cap.2. §. ſtatuimus, de decimis, libr.6. Attentis verò priuilegijs extra corpus iuris omnia bona Regularium, præſertim Mendicātium per priuilegium reale eximūtur à decimis Prædialibus, & perſonalibus, neque quartam, medietatē, aut aliam fructuū partem tenentur ſoluere, vt habetur in Bullario. Cùmque hoc priuilegium ſit reale, prædia tranſeunt ad colonos cum eodem fauore, vt patet ex Bullis Clementis, & Sixti IV. pro Minoribus Cōuentualibus, Martini V. Pauli III. &

Sixti V. pro Ordine S. Hieronymi, Pauli III. & Gregorij XIII. pro Societate Ieſu, & Lucij III. Bonifacij VIII. & Clementis VII. pro ordinibus Militaribus S. Ioannis Ieroſolymitani, & S. Iacobi de la Eſpatha, quæ extant apud Bullarium, *ibid. art.* 4. De quo Mandoſ. *de priui. eius ad inſtar. gloſ.* 15. *num.* 40. *Henriquez lib.* 7. *de indulgentijs, c.* 27. *nu.* 7. *art.* 5. Vide Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 49. *art.* 12.

4. Moniales S. Claræ non tenentur ad præſtationem decimarum de quibuſcunque poſſeſſionibus, & alijs bonis ad ſe pertinentibus per priuilegia Bonifacij VIII. Alexandri VI. & Leonis X. apud Bullarium, qui ad Tertiarias id extendit, & ad Moniales Conceptionis, & Annunciationis idem fecit Clemens VII. Sed nota pro dictorum priuilegiorum intelligentia, quòd Bonifacius VIII. in Extrauaganti Declarationes, de decimis, declarauit, monaſteria Monialium, & aliorum Regularũ, quorum redditus, & prouentus ſunt adeò tenues, & exiles, quòd illis ſuſtentari non poſſunt, & mendicare coguntur, non teneri ad ſolutionem decimæ Papalis, & Gregorius XIII. declarauit dotem pro ſuſtentatione vniuſcuiuſque monialis tantam eſſe deberè, vt habeat annuatim 25. ducatos de Camera, cuius quidem conſtitutio non eſt hactenus reuocata, *ibid. art.* 5. *& tom.* 3. *quæſt.* 74. *art.* 16 & nos dicemus infrà *de tributis, num.* 16. De quo Paul. *in Clementina ſi beneſic. de decimis, Gaſpar de ſentent. ex com. conſ.* 9. Bartolomæus Valencinus *de charitatiuo ſubſidio, qu.* 77. *num.* 1. *Collector Mend. tit. Decimas,* §. 15. *Vide Portel verb. Decimæ, num* 3. vbi addit in Portugallia praxim eſſe in contrarium pro decimis ſoluendis à monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis.

Bulla 3. Bonifacij 8. & Bull. 11. Clem. 4. & Bull. 23. Leo X. Bulla 10. Clem. 8. In Bull. Bulla 5. Greg. 13.

5. Cùm exemptio à ſolutione decimarum ſit priuilegium Regioni conceſſum, ſi ex negligentia, ignorantia, vel omiſſione Regulares illo non vtantur, etiam per aliquos actus contrarios, non præiudicant iuri ſuo ex tali priuilegio obtento, vt habetur in Compendio Societatis, verbo priuilegium, §. 2. & 9. niſi legitimũ tempus præſcriptionis labatur, quod eſt centum annorum, ad inſtar Eccleſiæ Romæ, iuxta quoddam ſingulare priuilegium Eugenij IIII. de quo infrà de præſcriptionibus, num. 2. Vnde quando Religioſi gratis præbent aliquas portiones ad ſubleuanda onera Eccleſiarum parochialium, nullo iure poſſunt compelli ad eorum contributionem, attenta enim ſuorum priuilegiorum cõceſſione etiam Decimam Papalem ſoluere non tenetur, ibid. art. 6. De quo Rebuf. de Decimis, quæſt. 13. num 113. Conar. lib. 1. variarum, capit. 17. num. 14. Henriquez vbi ſup. num. 9. Quo citato idẽ docet Portel d. nu. 3. §. hoc ſolum addo, vbi etiam, nu. 4. refert duas declarationes Cardinalium apud Marzilla ſuper decret. Triden. l. 2. tit. 12 cap. 1. fol. 305. Prima quòd Moniales de bonis emptis tenentur primitias, & decimas ſoluere. Secunda, quòd ſi decimæ ſint impoſitæ rei, quia ab initio fuerunt conceſſæ, vel traditæ cum ea conditione & onere, vt ex eis decimæ ſoluantur, tunc ad quoſcũq; peruenerint, etiam Mendicantes teneri eas ſoluere, ſi verò debeantur pro adminiſtranda cura animarum, tunc quia parochi Sacramenta his Mendicantibus non adminiſtrant, Mendicantes ad eas non teneri, ſi tamen à ſolutione decimarum Sedis Apoſtolicæ priuilegijs eximantur.

6. Priuilegium conceſſum monaſterio, vt poſſit recipere decimas alicuius parochię, non extenditur ad noualia, tũ quia non cenſentur conceſſa, quæ non erant tẽpore priuilegij, tum etiam, quia priuilegium præiudicium tertij concernẽs reſtrigendum eſt, nec ad futura extẽditur priuilegia, cap. veniens, de præſcriptionibus, niſi in illo fiat ad futura prorogatio. *ibid. art* 7. De quo Fortun. Garcia *in l. Gallus* §. *& quid ſi tantùm col.* 6. *& 7. de liber. & poſthum.* Rebuff. *de Decimis quæſt.* 14. *à num.* 29.

Sed his traditis à noſtro Auctore obſtare videtur c. ex parte tua el. 2 de decimis, vbi priuilegium ſuper decimis non ſoluẽdis Eccleſiaſticæ perſonæ cõceſſum ad noualia extẽdi deciditur, & ibi notat gloſſa, priuilegium ad res futuras, & conſecuturas trahi, & in eo caſu largè debere interpretari, iuxta

cap.

c.olim de verb. ſignific. & c. cùm dilecti, de donat. Cui ex diametro repugnare videtur cap. cùm contingat, eodem titul. de decimis, vbi qui ab antiquo decimas in aliena parochia percipit, decimæ noualium ibi inſurgentiũ ad eum non pertinent. Pro concordia horum iurium reſpõdet gloſſa in dict. cap. cùm cõtingat, verb. noualia, quod dictum cap. ex parte tua, intelligi debet de eo, qui obtinet decimas per priuilegium, quo caſu ad eum pertinent noualia ibi poſtea inſurgentia argumẽto, cap. quia circa, de priuileg. vbi verbum generale ſimpliciter poſitum ſignificat decimas præſentis temporis, & futuri, & tradit Suarez tom. 1. de Religion. lib. 1. cap. 19. num. 7. Dictum verò cap. cùm contingat, loquitur de habente decimas ex præſcriptione, qui per hoc non præſcribit noualia, niſi allegato, & probato titulo, Atque ita debere intelligi *capit. cùm in tua, de decimis*, addit gloſſa, & ſequitur Hoſtienſ. *verb. niſi ab his.*

Tuetur ſententia Auctoris

7. His tamen non obſtantibus pro ſententia noſtri Auctoris facit gloſſa in capit. ex parte tua, el. 1. de decimis, vbi notat gloſſa, quòd priuilegium non debet ad aliud extẽdi, quàm ad ea, quæ in ipſo continentur, ex dicto capit. veniens, de præſcript. & meliùs ex capit. dudum, de priuileg. vbi priuilegium de decimis noualium non ſoluendis non comprehendit decimas tempore priuilegij impetrati poſſeſſas ab alijs, niſi de poſſeſſione alterius in priuilegio fiat mentio: ergo pari ratione priuilegium de decimis non ſoluendis, ſeu de recipiendis decimis alicuius parochiæ ad noualia non debet extendi, niſi in ipſo priuilegio fiat de eo expreſſa mentio, & prorogatio ad futura, vt Auctor reſoluit, & tenet expreſsè in noſtris terminis Gutierrez libr. 2. Canonic. cap. 21. num. 110. iunctis traditis ab Oldrado conſ. 268. vbi loquens de hac materia ait, quòd licet priuilegium Principis ſit latiſſimè interpretãdum, quando ſolum eſt præter ius commune, non tamen cùm iuri communi derogat (quale eſt priuilegium de non ſoluendis decimis parochiæ debitis;) interpretari enim debemus priuilegiũ, vt quam minimum fieri poſſit iuri alterius noceat l. Prætor ait, §. meritò, & §. ſiquis 1. & 2. ff. ne quid in loco publico, & capit. ex tuarum, de auctoritat. & vſu pallij, capit. cùm capella, de priuileg. Sic Oldradus. Quid quid in oppoſitum contendat Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 7. cap. 26. quæſt. 5. §. his poſitis. Ad quod etiam Leſſius libr. 2. de iuſt. c. 39 dubit. 5. numer. 24. Suarez vbi ſuprà num. 4. & 5. vbi tandem num. 6. reſoluit, dictum priuilegium, etiam ſi non limitetur ad proprios labores, extendi ad noualia.

7. Sed petes, quid veniat nomine noualium? Reſpondeo, quòd attento iure Canonico veniunt agri de nouo ad cultum redacti, de quibus non extat memoria, quòd aliquando ſub cultura hominum fuiſſent, vt apertè dicitur c. quid per nouale, de verb. ſignific. At inſpecto iure Ciuili nouale dicitur, vel terra præciſa, quæ anno ceſſat l. ſilua cædua, §. noualis ff. de verb. ſignific. vel etiam ſilua, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur, *l. vltima §. vltimo ff. de termino moto*, & tradit gloſſa *in dict. cap. quid per nouale*. De quo etiam agit Suarez *vbi ſuprà num. 4. & ſeqq.*

8. Religioſi, qui in concionibus, ſeu ſermonibus ſuis, vel alibi audientes à ſolutione decimarum debitarum Eccleſijs auertere intendunt, ſeu præſumunt, vel omittunt de induſtria ſcrupulum incutere pænitẽtibus de hac re, excommunicantur *in Clementina, Cupientes, de pænit.* Quod intellige, ſi fuerint requiſiti à parochis, aliàs non incidunt, ex declaratione Eugenij IV. Requiſitio autem debet fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadrageſimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Natiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis, iuxta diſpoſitionem dictæ Clementinæ, idque quando prædicant dicti Religioſi. Item Leo X. & idem Eugenius IV. præcipiunt Confeſſoribus Regularibus, vt non abſoluant renuentes ſoluere decimas. Intellige tamen, ſi ter admoniti fuerint excommunicati, & noluerint ſoluere, iuxta de-

determinationem Concilij Tridentini, ibidem art. 8. De quo Nauar. cap. 25. num. 145. & 146. Syluest. verb. excommunicatio 9. num. 8. Ad quod vide Suarez de cenſuris, diſp. 23. ſect. 5. numero 36. & 37. vbi in fine reſoluit, hanc excommunicationem incurri, etiam ſi nõ ſequatur effectus, id eſt, quamuis alij nõ perſuadeantur, ſeu retrahantur, quia ea fertur pro ipſa ſuaſione tantùm.

Trident. ſeſſ. 25. c. 22. de reform.

De Charitatiuo ſubſidio vide tomo 2. quæſt. 66. & tomo 3 quæſt. 74. & nos infra dicemus de exemptione à tributis, & gabellis.

RETRACTATIO.

De ſubſidio non ſoluendo de tertijs Decimarum Regalium.

9. Laici, qui poſſident tertias decimarum à Rege, non tenentur de his ſoluere ſubſidium. Sic nouiſſimè ceſet Auctor tom. 4. ſum. cap. 142. nu. 5. vbi mutat ſententiam, quam probauerat, to. 3. q. 74. art. 6. Ratio, qua mouetur, ea eſt, quia huiuſmodi tertiæ ſemel locatę, & conductæ à laicis induunt naturam redituum merè temporalium, & ſeparatæ exiſtunt auctoritate Apoſtolica ab adminiſtratione Eccleſię. Illud tamen Auctor in fine dict artic. 6. verum eſſe profitetur, quod ſi huiuſmodi tertiæ à laicis diſtrahantur, gabella ex tali venditione deducenda eſt, cũm hęc non ratione rei, nec perſonæ, ſed ratione contractus imponitur. Idem docet Gutierrez tract. de gabellis, quęſtion. 42. nu. 1. Laſſarte de decima vendit. capitul. 19. à num. 28.

Plura de his tertijs, & præcipuè, an iudices ſeculares poſſint cognoſcere de cauſa tertiarũ? Affirmatiuè reſoluũt Comp. Roderici. *Rebuffus de decimis quæſtio 10. num. 39. Cenar. practic capit. 35. numer. 2. Garcia de expenſis capit. 9. numer. 93 Perez lib. 1. titul. 5. lib. 1. ordinam. verſicul. poteſt tamen, pag. 130. Gutierez lib. 1. practic. quæſt. 14. Cabedo 2. part. deciſ. 63. omnium optimè Petrus Barboſa l. Titia 34. à num. 40. ff. ſolut. matrim.*

RESOLVTIO LI.

De Diffinitorib. aliàs Conſiliarijs.

1 Diffinitores apud Regulares ſunt quidam probati Patres aſſiſtentes ſuperiorib. ad decidendum res graues, ſicut inter Romanos erant Senatores, & in Eccleſia Romana ſunt hodie Cardinales. Eliguntur verò cum Generali, aut Prouinciali, qui etiam cõſiliarij vocantur in aliquibus Religionibus, in alijs verò habent votum electiuũ in modum compromiſſi, item & deciſiuũ ad decidendum, & cõſulendum, ideoq; ſuperiores tenentur eorum ſententiam, & conſilium petere, & ſequi, ipſi verò hęc omnia fideliter pręſtare, *to. 2. q. 45. art. 1. Ad quod vide Sy n. verb. conſilium, q. 1. nu. 4. & verbo, Relig. 3. q 3. Panorm. in c. ad apoſtolicam, de Regularibus,* & latè Mir. tom. 2. q. 17. art. 1. & 2.

2. Vbi diffinitores habent votũ deciſiuum, ſuperiores non poſſunt aliquam ferre ſententiam grauem cõtra monachum ſine illorum conſenſu, ad minus maioris partis, aliàs lata ſententia erit nullius valoris. Secus ſi tantùm habeãt votum conſultiuum pro forma non requiſitum, tunc n non ſequentes eorũ petitum conſiliũ, ſententia quidẽ erit iniuſta, non tñ nulla. At ſi conſilij petitio requiratur pro forma, & conditiones, omninòq; à diffinitorib non petatur, ſententia nulla erit in quocunq; iure, cum huiuſmodi petitio conſilij inter graues

Q ſo-

ſolemnitates habeatur. Vnde commune axioma iuriſtarũ docet, quòd ex forma non ſeruata reſultat nullitas actus, *l. Iulianus, § ſi quis, ff. ad exhibendum, & cap. cum dilecta, verb. irritam, de reſcriptis, vbi gloſſa, & cap. quia propter, de electio. cap. nouit, iuncta gloſſa, de his quæ fiunt à prælat. ſine conſenſu capituli. Auctor. ibidem art. 2. De quo Burſatus conſil. 90.*

Faciunt tradita à Suarez. de legibus lib. 5 capit. 31. num. 1. & ſequentibus, vbi latè agit de lege dante formã actui, vide etiam Miranda vbi ſupra dict. art. 2. vbi reſoluit cum communi Iuriſconſultorum, quòd quando præcipitur aliquid fieri cum cõſilio, & aſſenſu aliquorum, tale conſilium ſequendum eſt, aliàs factum eſt irritum, & inane, & in proprijs terminis agendo de ſententia ferenda à ſuperioribus tradit ibid. concl. 5

3. Conſuetudo tenet, vt in diffinitorio, vel Diſcretorio Patrum in Religionibus, quãdo aliquid cõſulitur dignior, ſeu antiquior ſuffragetur, & ſic procedens vſque ad vltimum, quod vnuſquiſque ſentiat, ſcrutetur. At quando ſuffragia non ſecretò, ſed publicè dantur, à nouioribus, & minus antiquis incipiendũ eſt, ne fortè contra ſententiam digniorum ſuam proferre formident, ſuumq; ſuffragium minus liberè, quam oportet, dare vereantur, ibidem art. 3. De quo Afflictis deciſ. 1. Neapolit. Gama deciſ. Luſit. 1. num. 11. ſuper quo vide in ord. ordinis Toletan. cap. 7. § de Diffinitoribus Prouinc. & tradita à Miranda vbi ſupra, art. 3.

4. Diffinitores in rebus ad ſuũ munus ſpectantibus clarè, & apertè ſuam proferre ſententiam tenentur, nec renuant dicere verum, iuxta ſententiam D. Auguſt. & D. Chryſoſtomi relatam in cap. quiſquis, & in cap. nolite timere 11. q. 3. quidquid exiſtiment, vel ſciant eſſe oppoſitum menti ſuperioris, ſi pro ſua conſcientia bono publico id expedire ſentiunt, nam cum ſint Conſiliarij cõmunitatis, non tenetur ſicut ſubditi ſe conformare ſuperiorum voluntati, ne ex eorum taciturnitate in publica cauſa alijs ſcandalum præbeatur. Quòd ſi aliquãdo aliquibus diffinitoribus certo tẽpore, aut in certo negotio ſilentium indicatur à dictis prælatis (quod vix vnquam, niſi iuſta, & maxima ex cauſa cõtingere poteſt) illorum iuſſio pro tunc iuſtam tacendi excuſationem, acquieſcendique omnimodam neceſſitatem cum debitæ obedientiæ merito præ ſe ferre aſſerendum videtur, ibidem art. 4. De quo Innoc. & Abb. in c. 1. nu. 9. & 13. de his, quæ fiunt à maiori parte. Iaſon in l. quia, num. 89. ff. ſolut. matrim. Idem diſertè docet Miranda vbi ſupra ar. 4.

5. Si verò ſuperior affirmet ſe habere iuſtam, & validam cauſam alijs ignotam ad aliquid peragendum, quam aperire pro tunc non conuenit, Diffinitores & Conſiliarij debent tunc prudenter conſiderandas rationes, ſeu quæ ad rem conſiderari, & perpendi poſſunt prælatis proponere, ſaltem eas, quæ in generali ad rem pertinere videntur, niſi aliud meliùs pro negotij conditione occurrat. Ab alijs verò, quæ ſibi non liquent, tanquam à re dubia abſtinere quidẽ pro tunc debent, ſuumque conſilium ad tẽpus commodius ſe ſuſpendere ſignificent, quo prudenter, & moderatè prælatorum auctoritati (quibus ſemper honorificis, verbis eſt ſeruiendum) & muneri ſuo ſatisfacere, tutòque officium ſibi commiſſum explere videtur, ibidem art. 5. Vide Miranda d. ar. 4. concl. 2. & 3.

6. Imò, etiam dato, firmam omninò præfatorum ſuperiorum mentem eſſe, ſuamque ſententiam minimè mutaturos in aliqua electione, vel negotio peragẽdo, adhuc Diffinitores, & diſcreti ad ſententiam proferendam rogati, eam liquidò, & liberè proferre tenentur, cùm ad eorum munus pertineat conſulere, ſeu conſilium, & ſuffragium ſuum dare circa rem propoſitam, nec vlteriùs ratiocinari, an ſua ſententia ſit executioni mãdanda, necne, miniſtri namque laborare eſt, Dei autem perficere. Id tamen debent agere cum debita prudentia, humilitate, & verborum lenitate, penſatis circunſtantijs rei, loci, temporis, ac perſonarum, & alijs ſimilibus. Nec à ſua proferenda ſententia abſtinere debent,

etiam

Digitized by Google

etiam ſi veroſimiliter credatur eã exquiri à prælatis cæremoniæ potius (vt dici ſolet) quàm conſilij cauſa, vel etiam ſi id profuturum non ſperetur, quinimò prælatos ob id magis pertinaces, aut irritatos ſe præbituros, niſi ex coniecturis ſatis perſpicuis, & indubitatis ſuſpicio adſit, bonum publicum in maiorem ruinam, & perniciem lapſurum, vel futurum iri, & ob talem ſuperiorum pertinaciam pacem Religionis magis perturbandam eſſe, ibidem articulo ſexto, & ſeptimo. De quo Cardinalis Paleottus de Sacri Conſiſtorij conſultat. part. 5. quæſtio. 1. vide Petrus Miranda dicto articulo quarto concluſ. 2.

7. In ambiguis, & perplexitate plenis diffiniendis multa conſideratione, & prudentia opus eſt, vt quando agitur de re graui maximis circumſtantijs pro vtraque parte vallata, iuxta rationes pro vtraque parte adductas, quæ ſi æqua lance militent, conferendę ſunt cum alijs prudẽtibus, doctis, & in cauſis Regularium verſatis viris, vt penſatis ſingulis rei circumſtantijs, accurateque recenſitis ea pars eligatur, in qua maior honeſtas, vtilitas, aut rerum cum fine conueniẽtia iudicio ipſorum appareat, quo caſu Diffinitores ad proferendam ſuam ſentẽtiam cum magna animi compoſitione, ac tranquillitate, & ſine mentis perturbatione accedere oportet, ibidem art. 8.

8. Diffinitor à prælato ſuperiore ad diffinitorium vocatus, & renuens accedere ſine legitima cauſa, peccat contra obedientiam, & contra bonum commune, ad quod tuendum, & ſuo prælato in rebus publicis, & ad Religionem attinentibus aſſiſtendum ex officio tenetur, ratione cuius arbitrariè poterit puniri, ibidem art. 9.

9. Diffinitor diſſentiens à maiori parte diffinitorum debet ſubſcribere ſententiæ, vel rei cõſultæ quæ ab alijs poſt longam diſcutionem approbata eſt: idque eſt multum conforme iuri communi, cap. 1. de his quæ fiunt à maiori parte, & cap. ex parte, de conceſſ. præben. Ita fuiſſe ſtatutum apud Prędicatores in Capitulo, in quo Sanctus Tho. Aquinas fuit electus Diffinitor, refertur apud Hiſtoriam generalem illius Ordinis, & in noſtra Seraphica Religione ita obſeruari videmus, ibid. art. 10. De quo Abb. *in dict. cap. ex parte, de conceſſ. præb. num. 3. & in cap. poſtulaſti, ſum. 14. eodem tit. & DD. in cap. 1. de his, quæ à maiori, &c. vide Simancas de cathol. inſt. tit. 60. de ſententijs num. 10.*

10. Conuerſi, ſeu Fratres laici non poſſunt eligi in Diffinitores, & Diſcretos Capitulares, quia carent ordine Sacro, ſicque non poſſunt habere vocem actiuam, aut paſſiuam in Capitulis ad electiones, iuxta terminos Tridentini Concilij, niſi in prælatos eligantur ſecundum noſtram Regulam, quia omnes prælati apud nos Minores ſunt Diſcreti Capitularis, tomo 1. quæſtio. 15. articulo ſecundo. Idem docet loquendo de Diſcretis ad capitulum Prouinciale, qui non poſſunt eligi laici, Petrus Miranda tomo ſecundo quæſtio. 22. articulo quarto, ad quod citat capitulo ex eo quod, §. in Eccleſijs, de elect. in ſexto, vbi habetur, quod Conuerſi laici cum clericis electionibus intereſſe nõ poſſunt, & id ipſum expreſſe tradit quæſtio. 3. articulo ſecundo eodem to. 2. vbi refert quoddam ſtatutum Ordinis antiquum, quo laici Fratres inhabilitati ſunt ad officia Ordinis, quod refert Collector in Compen. ver. Fratres laici §. 4. & Corduba ſuper Regulam capitul. 7. quæſtio. 5. puncto 3. cum quo etiam addit idem Petrus Miranda, ibidem, non poſſe eligi in Commiſſarios, Diffinitores, aut Diſcretos, ſeu vocales ad Capitulum Generale, vel Prouinciale. De quo etiam vide Soto in 4. diſ. 20. quæſtio. prima articulo quarto concluſ. 2.

Trid. ſeſ. 22. ca. de reform.

De Conſiliarijs vide tomo ſecundo quæſtio. 25 articulo 3. & nos diximus ſupra de viſitatione, numer. 6.

De legatis, vide infra reſolutione, de iudicibus.

RESOLVTIO LII.

De Diſpenſationibus.

1 DIſpenſatio eſt iuris communis relaxatio cum cognitione cauſæ ab eo qui habet poteſtatem ad diſpenſandum. Alia eſt tacita, quando ſcilicet Papa indigno, vel inhabili ſcienter prouidet, ſeu illum promouet. vel admittit ad officium, vel beneficium : alia verò expreſſa, quando ſcilicet prælatus verbis expreſſis diſpenſat. Item tria ſunt genera Diſpenſationum, prima legis, ſecunda hominis, tertia mixta, quando ſcilicet lex cōcedit, vt homo diſpēſet, *tom. 1. quæſtio. 22. articul. 1. & 2. & tomo 2. quæſt. 46. artic. 1. De quo D. Th. 1. 2. queſtio. 88. articulo 10. & 2. 2. quæſtio. 79. articul. 4. Soto libro 1. de iuſtitia quæſt. 7. artic. 7. Nauar. in prælud. Manualis, præludio 9. numer. 15. Decius, & DD. in capit. at ſi clerici, §. de adulterijs, de iudicijs, & in capitul. de multa, in fine, de prebend. & in capit. litteras, de filijs presbyteror. Ad quod vide Syluest. verb. diſpenſatio, numer. 1. & 2. & quæſt. 15. numer. 21. Sanchez libro 8. de matrimon. diſput. 1. numer. 2. & libro 4. Decalogi, capitul. 38. & ſequentibus, & libro 5. capitul. 2. Suarez lib. 6. de legibus, capitul. 10. num. 7. & capitul. 13. & ſequentibus, & tomo 2. de Religione libr. 6. capitul. 9. & ſequentibus, & ex noſtris Miranda tomo 2. Manual. quæſtio. 30. articulo primo, & ſecundo, Portel. verb. diſpenſare, & verb. prælatus, quoad diſpenſandum, & verb. votum, à numero 40. & verb. illegitimus, numero 9. & 10. & in addit. verb. diſpenſare, & verbo, voti diſpenſatio, Villalobos 1. part. ſummæ tractat. 2. difficult. 40. num. 1. & ſeqq.*

2. Diſpenſatio differt à priuilegio in eo, quòd non conceditur, niſi ex cauſa, & ad partis petitionem, priuilegium autem etiam ſine cauſa concedi cōſueuit. Differt item à declaratione, nam diſpenſare eſt aliquem priuatim eximere a legis obligatione ob aliquam iuſtā cauſam: declarare autem eſt explicare, ſeu interpretari legem, apertè oſtendens ſub illa includi rem, de qua agitur, necne. Differt tandem ab Epijcheia, quia diſpenſatio excipit ſubditum à lege, conceſſa illi licentia, & facultate, ſicque tantummodo prælatis competit. Epijcheia verò (qua pretermiſſo legis litterali rigore præfertur quod recta ratio, & æquitas poſcit, & quod legislator in tali caſu prçeligere præſumitur) etiam illa ſubditis vti licet, *ibidem articulo 3. & dict. quæſt. 46. art. 2. De quo Soto libro 1. de iuſtit. quæſt. 6. articulo 3. Vide Suarez dicto libro 6. de legibus, capitul. 10. num. 13. & libr. 8. capitul 1. numero primo, & ſequentibus Miranda ſupra artic. 3. Villalob. dict. diffic. 40. num. 2.*

DE EPIICHEIA.

3. Epijcheia igitur eſt çquitas, hoc eſt, iuſtitia dulcore miſericordiæ temperata, cuius officiū, ſeu proprius actus eſt in cauſis ſpecialibus diſcedere à verbis legis, ſeruata tamen legis intentione, penſatis omnibus rei circunſtantijs. Itaque Epijcheia eſt, qua prætermiſſo verborum legis rigore præfertur, quod recta ratio poſcit, & quod legislator, in tali caſu præeligere debuiſſet, ac proinde non ſolùm prælatis, ſed etiam ſubditis competit, diſpenſatio verò tantū prælatis, dict. q. 46 art. 2 De quo Panor. in cap. vlt. de tranſact. num. 6. Bartol. in l. 1. C. de legibus, in fine, Suarez libr. 6. de legibus, cap. 6. num. 5. & ſequentib. Miranda d. art. 3. concl. 3.

4. Hæc Epijcheia eſt maximè neceſſaria ad regimen ſpirituale Regularū, & ad tranquillitatem Religioſorum, qui aliquando litteræ nimium adhærentes magnis ſcrupulis ſpiritū occidūt

Prò

Pro quo accipe ſequentes regulas.

Prima eſt, quod interdum, & benignam declarationem Diuini præcepti, & humani, in dubijs benignior pars, cæteris paribus, ſemper eſt amplectēda.

Secunda quod neque Deus, neque Eccleſia intendit nos obligare ſuis præceptis ad vix poſſibile, aut nimis difficile, illud enim moraliter, & ciuiliter reputatur pro impoſſibili, quod vix, niſi cum magno diſpendio, aut difficultate fieri poteſt, quod nemo regulariter tenetur, alias iugum Chriſti ſuaue redderetur durum, & incomportabile, neque Deus eſſet homini benignior, ſed durior, quod abſit. In hoc tamen cautè vnuſquiſque ſe gerere debet, nam cauſa propria facilè quis decipi poteſt, iudicando maximam adeſſe difficultatem, vbi non eſt, ob idque ſtet iudicio ſapientum.

Tertia, quòd neque Deus, neque Eccleſia ſuis præceptis intendit obligare quemquam ad ea implenda, ex quibus appareat, ſeu videatur fatuus, aut bona tollatur vrbanitas, aut conuictus honeſtus cum alijs hominibus, nec conſulit, vt ſic ſe habeat homo, vt alijs riſui ſit, ſaltem apud viros bonos, prudentes, & diſcretos, nec cum graui ſcandalo, aut damno inde probabiliter imminente, ſaltem ſpirituali, in quo etiam ſtandum eſt iudicio bonorum, & prudentum, maximèque conſilio, & iuſſu ſuperum prælatorum.

Quarta, quòd in dubijs vita, ſenſuſque communis bonorum virorum ſumi debet in exemplum, & regulam viuendi, iuxta illud D. Hieronymi ad Ruſtic. monachum Epiſtola quarta, & refertur in capit. ſic viue 16. quæſt. 1 ibi, inter bonos ſemper ſectare meliores, quia hi rectum iudicium habere præſumuntur, ſicut rectum affectum habent.

Quinta, quòd in his, quæ ſunt mala, quia prohibita iure tantùm humano, excuſat conſuetudo præſcripta legitimè, quæ eſt optima legum interpres, imò & ipſam legem tollit.

Vltima, quòd in quolibet caſu prætermittens facere præceptum à lege excuſari poteſt à peccato mortali (quamuis nō ſemper à veniali) ſi faciat bono animo virtute Epijcheiæ, ſine contemptu, ratione alicuius periculi, neceſſitatis, ſeu circunſtantiæ conſideratæ, putans ſe non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, ſi mortale eſſe exiſtimaret. Quod maximè eſt notādum pro timoratis, id enim rationabile, pium, & fructuoſum eſt illis, ibidem artic. 3. De quo Soto *de ſecret. membr. 2. q. 2. concl. 6. Florent. 1. p. ſum. tit. 3. c. 10. & 11. Gerſ. de vita Spirituali 3. part. lect. 4. & 6. Sylu. tit. de electione, 1. q. 4. Vide Suar. d. lib. 6. c. 7. num. 3. & ſeqq.* vbi tradit multa notatu digna, & reſoluit, vt obligatio legis ceſſet, oportere, quòd deficiat ratio legis non ſolùm negatiuè, ſed neceſſarium eſſe, vt deficiat aliquo modo contrario & nu. 11. in fine ponit triplicem modū vtendi Epijcheia, nempè propter cauēdum aliquid iniquum, vel propter vitādam acerbam, & iniuſtam obligationē, vel tandem propter coniectatam legislatoris voluntatem, & cap. 8. agit, quomodo vti poſſit Epijcheia ſine recurſu ad Principem.

Supradictæ regulæ maximè conducere poſſunt ad faciendas diſpenſationes, vtendo æquitate, & benignitate.

5. Diſpenſatio rarò, & in caſibus particularibus, ac iuſta ex cauſa fiat à prælatis, ita vt regulariter, & vt in plurimum lex obſeruetur. Imò aliquando expedit nunquam diſpenſare in quibuſdam legibus, etiam rationabili cauſa exiſtente ob bonum maius Eccleſiæ, vel Regularis diſciplinę, ne, inquam, aperiatur ianua ad relaxationem ex huiuſmodi diſpenſationum frequentiori vſu, per quod corruit Eccleſiaſticæ, & Regularis obſeruantiæ firmamentū, niſi forſan aliquis ſingularis caſus occurrat, in quo magnum oriretur ſcandalum non diſpenſando, tunc enim ſemel in mille annis diſpenſari poſſe videtur. Aduertant tamē prælati Regulares, quòd licèt irrationabile videatur nō diſpenſare in aliquo caſu particulari, adhuc oportet circa id ſe inexorabiles omninò exhibere ob commune bonum Religionis, quòd ſemper bono priuato præferendū eſt,

eſt, ibidem dict. quæſt. 46. art. 4. De quo D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 5. & quæſt. 97. art. 5. Panor. in cap. non debet, de conſang. & affinit. Syluest. verb. Papa, caſu 10. Victoria de poteſt. Eccleſiæ, propoſitione 7. & 8. Vide Caiet. 1. 2. quæſt. 96. art. 4. & ibi expoſitores, Soto de iuſtitia lib. 1. quæſt. 7. art. 3. Hoſtienſis in ſumma tit. de filijs presbyter. verbo, non omitto, in fine, Panormit. in capit. quæ in Eccleſiarum, de conſtitut. num. 17. & capit. extirpandæ, §. qui verò, de præbendis, in repetitione, num. 44. Nauarro in capit. ſi quando, de reſcript. except. 8. num 13. & alios plures, quos refert Suarez dict. libr. 6. capitul. 18. numero 4. & ſequentibus, vbi reſoluit, requiri cauſam iuſtam, vt licitè diſpẽſet etiam Princeps ſupremus, vel Summus Pontifex.

6. Concedens diſpenſationem ſine cauſa, eandemque impetrans, illaque vtens, peccant, regulariter tamen grauius peccat cõcedens, quod penſata qualitate ſcandali, & aliorum malorum inde prouenientium iudicandum eſt. Verum eſt tamen, quòd quando diſpenſatio fit circa conſtitutiones ſeu obſeruãtias Regulares non obligantes ad mortale, venialiter tantùm peccabit diſpenſatus ſine cauſa, dummodo non adſit ſcandalum. Diſpenſationes autem circa Regulæ præcepta obligantia ratione voti (vt aliqui putant obligari Fratres Minores ad præcepta ſuæ Regulæ) debent fieri ex iuſtà cauſa, ad inſtar votorum, alias nullius erunt valoris, ibidem art. 5. & to. 1. quæſt. 26. art. 7. De quo Caiet. *in ſumma verb. diſpenſare, Nauar. cap. 12. num. 76. Couar. in 4. 2. p. capit. 6. §. 9. num. 7. Soto lib. 1. de iuſtit. quæſt. 1. articul. vltimo, & tenet gloſſa in capit. non eſt, de voto. Idem poſt Nauar. in ſumma capit. 25. num. 5. Valentia 2. part. diſp. 7. quæſt. 5. puncto 9. & alios docet Suar. dicto cap. 18. numer. 9. & ſequentibus. Idem & Miranda dic. quæſt. 30. ar. 7.*

7. Diſpenſatio ſine iuſta cauſa facta à Papa circa legem purè humanam, & à iure Diuino non dependentem valet, quidquid ſit de peccato petentis, & diſpenſantis; ſecus ſi ſit circa legem dependentem à iure Diuino, vt in voto, iuramento, & ſimilibus, tunc enim non ſolùm peccant diſpenſans ſine cauſa, & diſpenſatus quoties vtitur tali diſpenſatione, ſed ipſamet diſpenſatio eſt omninò nulla, vt tenent communiter Theologi, & Canoniſtæ. Et idem iudicium eſt de diſpenſatione inferioris circa legem ſuperioris ſine iuſta cauſa facta, inferior enim nõ habet poteſtatẽ diſpẽſandi ſine cauſa in lege ſuperioris, adeo quòd diſpẽſatio facta omninò irrita, & nullius valoris cẽſenda eſt, quapropter videant, prælati Regulares quomodo ſe gerunt diſpenſantes virtute ſuorum priuilegiorum, nam ſi id faciunt ſine cauſa, vltra peccati reatum nulliter diſpenſant, *tomo 1. quæſt. 22. art. 4. De quo D. Tho. 1. 2. quæſt. 96. artic. 5. ad 3. & quæſtio. 97. artic. 4. Victoria de poteſt. Papæ, & Canon. num. 7. Soto 1. de iuſtit. quæſtio. 7. artic. 3. & lib. 4. de iuſtit. quæſt. 7. artic. 7. Nauar. in capit. ſtatuimus. nu. 10. 36. Idem poſt plures à ſe citatos Theologos, & Iuriſperitos, Couarr. in 4. 2. part. cap. 6. §. 9. num. 8. & ſequentibus Decium in capitul. quæ in Eccleſiarum, de conſtitut. num. 17. & ibi Felin. nume. 15. & in capit. de multa, de præbend. & in capitul. non eſt, de voto tradit Suar. dic. lib. 6. c. 19. num. 6. & ſeqq. ibi num. 14.* addit, ſubditum non peccare, per ſe loquendo, vtendo diſpenſatione ſine iuſta cauſa obtenta, ſecluſo, ſcandalo, & nu. 17. docet, diſpenſationem legiſlatoris ſibimet conceſſam ſine iuſta cauſa eſſe nullam, quia per diſpenſationem datam ſine cauſa non auſertur obligatio legis naturalis, obligatio verò Principis ad obſeruantiam ſuæ legis eſt de iure naturali, & non à voluntate humana.

8 Plures ſunt cauſæ ad diſpenſandũ, ſed omnes reduci poſſunt ad quatuor poſitas in Concilio Tridentino, & in capitu. neceſſaria, & c quod pro remedio 1. q. 7. videlicet charitas Chriſtiana vrgens neceſſitas, debita obedientia, & Reipublicæ vtilitas. Alij addunt alias cauſas, quæ omnes reduci poſſunt ad bonum commune, ſicut enim lex non cen-

Digitized by Google

cenſetur iuſta, niſi ad bonum publicum referatur ita diſpenſatio ipſius legis nõ debet iuſta cenſeri, niſi bono publico fiat. Itaque cùm paſſim varij occurrant caſus, arbitrio boni, & prudentis viri relinquitur determinandum, & iudicandum de iuſtitia cauſæ ad diſpenſandũ, non enim præſcribi poteſt regula generalis comprehendens omnes, & ſingulos caſus occurrentes, ibidem artic. 5. De quo Syluest. verb. religio 4. §. 1. & 2. Corduba ſuper regul. capit. 10. qu. 4. in principio. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 13. capitul. 19 num. 194. Sanchez de matrimon. lib. 3 diſput. 8. num. 3 & lib 8. diſput. 17. numero 10. Idem docent Suarez dicto capitul. 18 numero 25 & ſequentibus Miranda ſupra articulo 5. Idem Sanchez lib. 4 decalog. c. 45. num. 13 & ſeqq.

9. Papa cùm ſit ſupremus prælatus omnium regularium poteſt cum illis omnibus diſpẽſare. Epiſcopi verò, cùm non ſit eorum prælati, ab ipſiſque ſint exempti, tam quoad obſeruantias regulares quàm quoad omnes cauſas ciuiles, vel criminales, ex Tridentino Concilio, non poſſunt illis diſpenſare, niſi indulgentias tantùm, quas de licentia tacita, & præſumpta ſuorum prælatorum poſſunt ipſi religioſi lucrari, vel etiam diſpenſare cum illis in interſtitijs, vt aſcendant de vno ad alium ordinem, ex eodem Concilio, quod facere poſſunt prælati regulares, etiam habentes iuriſdictionem Epiſcopalem per quandam declarationem Cardinalium, niſi ſint de habentibus facultatem ordinandi ſuos ſubditos ordinibus minoribus, cum quibus poſſunt diſpenſare in interſtitijs, vt de vno gradu ad alium ſuperiorem aſcendant, de quo ſupra reſolut. 1. numer. 22. diximus, & infrà ſuo loco à nobis latiùs dicendum veniet, ibidem articulo 6. & 7. De quo Corduba libro quarto quæſt. 1. propoſ. 8. & libro quinto quæſt. 13. dub. 2. Nauarr. in capitul. non dicatis numer. 73. & de Iubileo num. 12. Vide Sanchez lib 4 decal capitul. 39. num. 24. & ſequentibus vbi numer. 29. quærit an religioſis poſſit diſpenſari ab Epiſcopo cedendo priuilegio exemptionis, & tandem numero 32. parti adhæret affirmanti, dummodo id fiat ex licentia ſuperioris, & non ſit ad id facultas intra Religionem.

Trid. ſeſſ. ſeſſ. 25. c. 8. de reg.

Trid. ſeſſ. 23. ca. 11. 13. de ref.

10. Prælati inferiores non habent poteſtatem diſpenſandi in legibus ſuperiorum, tollendo obligationem legis ab aliquo particulari, capitulo inferior diſt. 21. Sed bene in pœna iam contracta per legis tranſgreſſionem, dummodo non ſit reſeruata, quia inferior bene poteſt omnia in quibus ſpecialiter non eſt prohibitus, vt tenet cõmunis Theologorum. Hoc tamẽ intelligendum eſt de pœna inflicta ab ipſa lege, non vero de impoſita à iudice, vel prælato ordinario, hanc enim non poteſt tollere ſuperior contra voluntatem ipſius prælati ordinarij, ne contemnatur à ſubditis, niſi iam functus fuerit officio ſuo præfatus prælatus ordinarius: quia tunc poteſt ſine facultate prælati de nouo electi, iuſta ad occurrente cauſa, abſq; violatione decreti Tridentini, quo talis pęnæ diſpenſatio à ſuperiore facienda prohibetur, ibid. art. 8. De quo Syluest. *verb. diſpenſatio quæſt. 4. & 9 Nauar. in ſumma cap. 22. num. 8. & in Manual. prælud. 9. numero 15. Medina quæſt. 97. articul. 4. ſuper primam ſecundæ D. Th. num. 12. Idem docet Petr. Miranda ſuprà artic. 11. ad quod etiam vide Suarez. dic. lib. 6. capitul. 19. num.* .. *& to. 2. de religione lib 6. capitul. 17. numer. 3. P. Villalobos vbi ſuprà difficul. 41. num. 2. vbi reſoluunt, inferiorem non poſſe validè diſpenſare in lege ſuperioris ſine iuſta cauſa.*

Trid. ſeſſ. 14. c. 1. de reform.

An negata diſpenſatione à ſuperiore, poſſit inferior id ſciens adhuc diſpenſare? Affirmat Suarez lib. 6. de legibus cap. 22 numero 4. & ſequentibus, quia negatio diſpenſationis non fit per ſententiam iuridicam, nec præceptum aliquod, vel obligationem ſuperior per illam imponit, ſed ſolũ relinquit præexiſtens vinculũ, denegando vſum pro præ poteſtatis, ac ideò non cenſetur ligata, & diminuta inferioris poteſtas.

11. Bene tamen poſſunt inferiores prælati aliquando diſpẽſare in lege ſuperioris, tollendo omninò obligationẽ legis in particulari. Primò ratione cõſue-

ſuetudinis, quæ eſt optima legum interpres, & iuriſdictionem dat, vt habetur in iure cap. cùm contingat, de foro cõpetent. cap. duo ſunt, de officio ordinar. Secundò in caſibus leuibus, in quibus ad Papam, vel ad alium ſuperiorẽ recurri non poteſt facilè. Tertiò in caſibus frequenter accidentibus, vt in ieiunijs, & obſeruatione feſtorum, & ſimilibus, in quibus inferiores prælati habent facultatem interpretatiuè à iure, & à ſuperioribus conceſsã diſpenſandi cum ſuis ſubditis *ibid. art. 9. & d. qu. 4. art. 9. tom. 2. De quo D. Thom in 4. diſt. 15. qu. 3. art. 2. ad vltimum, & 2. 2. qu. 147. art. 4. Nauar. in manual cap. 12. num. 21. & 22. Medina dict. art. 4. concl. 3. Idem docet P. Miranda dict. artic. 11. concluſ. in fine, & concluſ. 2. ad quod etiam Suarez dict. cap. 19. de legibus n.* 20. vbi docet, quomodo ſuperior poſſit diſpenſare in lege inferioris, ad idem Portel in addit. ad dubia num. 15.

12. Prælati regulares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, cùm eam habeant ad inſtar Epiſcoporum, poſſunt diſpenſare ex iure cũ ſuis ſubditis in omnibus, in quibus poſſunt Epiſcopi cum ſuis, nec ſpecialiter ſunt prohibiti, vt tenet communis DD. Vnde priuilegiũ Eugenij IV. conceſſum monachis S. Benedicti circa hoc, & habetur in Compend. Mend. tit. diſpenſare §. 25. reſpectu Generaliũ, aut Prouincialium non eſt indulgentia, ſed ius cõmune, reſpectu tamen Prælatorum Cõuentualium non habentium Epiſcopalem iuriſdictionem re vera eſt magnũ indultum. ibid. art. 10. De quo Sylueſt. *verbo diſpenſare*, §. 14. *Panorm. in cap. at ſi clerici §. de adulterijs, num. 13. de iudicijs. Ad quod vide Sanchez lib. 8. de matrimonio diſp. 3. num. 9. & libr. 4. decalog. c. 59. num. 3. & 4. P. Miranda sup. art. 10. & 11. & q. 7. art. 1. & q. 8. per totam, & quæſt. 9. art. 3. & ſeqq.*

13. Ex quo conſequitur, quòd dicti prælati Regulares poſſunt alijs delegare hanc diſpenſandi auctoritatem, tum quia illam habent à iure dante iuriſdictionem ordinariam ex natura ſua delegabilem, cap. paſtoralis cap. final. de offic. ordin. tum etiã ex priuilegio perpetuo, quòd iuriſdictionem ordinariã itidem dare certi iuris eſt, vt *in cap. ſuper c. paſtoralis, & c. final. de offic. delegati, notant D. D. ibid. art. 11. De quo gloſſa in d. c. final. de offic. ordinarij, Sylueſt. tit. delegatus* §. 10. & 11.

14. Dicti prælati regulares non poſſunt diſpenſare, vt quis habeat duos Guardianos, aut Prioratus, vel vt vnus ſit ſimul diffinitor, & Guardianus, attẽto iure communi, cap. de multa, de præbendis, ex priuilegio tamen circa hoc vltimũ Miniſter, & Commiſſarius generalis Minorum habent diſpenſandi facultatem per quoddam ſtatutũ ordinis Toletanum cap. 7. de elect. Nec itẽ poſſunt diſpenſare cum religioſo vt ante vigeſimum quintum annum ætatis poſſit eligi in prælatum, vt de curatis diſponit ius in cap. cum in cunctis, § inferiora, de election & in cap. licet canon. de elect. lib. 6. (quibus ſimiles ſunt prælati locales habẽtes quoque curam animarum) nec item, vt ante trigeſimũ ætatis annum poſſit eſſe Generalis, aut Prouincialis, vt de Epiſcopis (quibus ſimiles ſunt præfati ſuperiores) definitur in eodem cap cùm in cunctis, & c. cùm nobis olim, de electione. Nec tandem, vt in Generalem, aut Prouincialẽ eligatur, niſi ſufficienter ſit litteratus, per ſimilitudinem rationis, quam Tridentina Synodo definitur, neminem poſſe ad Epiſcopatum promoueri, niſi ſit Magiſter, ſiue Doctor, aut licentiatus in ſacra Theologia, vel iure Canonico, aut aliãs idoneus ad alios docendos teſtimonio alicuius Academiæ appareat. *tom. 1. qu. 23. art. 9. &* 10. De quo Enriquez *in ſumma 2. p. lib.* 10. *capit. 16. §. 2. littera R. & lib. 14. capit. 19. in principio. Azor inſt. moral. 2. p. lib. 3. cap. 27. qu. 9. & lib. 6. cap. 6. quæſt. 1. Leſſius de iuſt lib. 2. cap. 34. dub* 24. & alij relati à Barboſa *in remiſſ. ad Trident. d. ſeſſione 22 c. 2. de reformatione* Idem docet P. Miranda *tom. 2. quæſt. 3. artic. 3. & quæſt. 7. artic. 12. & eadem quæſt. 3. art. 1. & quæſt. 8. art. 1. concluſ. 3.* Trident. ſeſſ. 22. c. 2. de reform.

De

De Diſpenſatione quoad irregularitates.

15. DIcti prçlati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habēt facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis in irregularitatibus, excepta bigamia quoad ordines ſacros ſuſcipiendos, ſed non quoad minores, ad quos poſſunt diſpenſare, ſicut & poſſunt cū bigamo ſimilitudinario, etiam ad ordines maiores, ideſt, cum religioſo profeſſo, qui contraxit matrimonium, vxoremque cognouit. Iuxta quod debent intelligi priuilegia conceſſa prælatis Regularibus ad diſpenſandum in irregularitatibus, excepta bigamia, vera, ſcilicet, & interpretatiua, reſpectu ordinum maiorum tantum. Vt autem bigamia ſit indiſpenſabilis per dictos prę latos, requiritur interuentio copulæ, ſed non requiritur ſeminis effuſio intra vas, dummodo ſecuta ſit corruptio fæminæ intrando clauſtrum pudoris. Vnde ſi matrix attraxit ſemen incorrupta manēte virgine, factaque fuit grauida, & aperto membro genitali cum aliquo inſtrumento peperit, qui ſic eam cognouit dicendus eſt bigamus, *tom* 1. *queſt.* 24. *artic.* 1. *De quo D. Thom. in* 4. *diſt.* 27. *Sylueſter verbo bigamia queſt.* 6. *nu.* 49. *Nauar. in ſumma cap.* 27. *nu.* 197. *Bibald, in candelab. aureo* 2. *titul. de irregular. num.* 24. *Idem docet P. Miranda tom.* 2. *queſt.* 8. *art.* 2. *& nos diximus ſuprà de bigamia num.* 12. *& ſeqq.*

In Bull. Bulla 14. Sixti 4. n. 49.

16 Item poſſunt præfati prælati diſpenſare cum corpore vitiatis, dummodo non ſit notabilis indecentia, ſeu defectus corporis non ſit eſſentialis, aut notabile ſcandalum oriatur, vt cum carente digito non pollice, iuxta cap. 2. c. vlt. de corpore vitiatis, & cap. 2. de clerico ægrotante, vel oculo non ſiniſtro, qui dicitur oculus Canonis, vel etiam cum eo, qui poteſt ambulare cū pede ligneo, & ſimilibus. Tandem in vniuerſum diſpenſare poſſunt in omnibus, quæ non ſunt ſpecialiter Papæ reſeruata, & non generant ſcandalum celebrando. Quod & confirmatur ex quodam Indulto Iulij II. quo generali oraculo Minorum datur facultas diſpenſandi cum Religioſis ſuper quacunque irregularitate, excepta proueniente ex homicidio voluntario, aut præſtatione auxilij, ſeu fauoris ad idipſum, aut ex bigamia. *ibid. artic.* 3. *De quo Nauar. cap.* 27. *num.* 200. *& cap.* 18. *num.* 103. *Soto in* 4. *diſtinct.* 25. *queſt.* 1. *artic.* 3. *Idem docent P. Miranda dict. queſt.* 8. *art.* 3. *Portel verb. diſpenſare num.* 5. *P. Villalobos* 1. *part. ſummæ tract.* 21. *num.* 21. *Ad quod vide Mayolum. de irregularit. libr.* 2. *capit.* 1. *&* 19. *Burgaſ.* 5. *de irregularit. tit. de corpore vitiatis num.* 4. *Sylueſt. verb. corpore vitiatus num.* 5. *poſt quos Suarez de cenſuris diſput.* 51. *ſect.* 3. *num.* 15. 16. *&* 17. Vbi reſoluit, quòd ſiquis carens viſiua virtute in oculo ſiniſtro, tanta polleat virtute in dextro, vt ſine deformi faciei conuerſione poſſit legere Canonem, non eſt irregularis, quia ceſſat fundamētum irregularitatis, id tamen limitat, quando talis defectus ſubuenit poſt ordinationem; nam ſi anteceſſit, maturiori iudicio, & prudentia animaduertere oportet, vt virtus alterius oculi, & firma ſit, & ſufficiens ad illam deformitatem tollendam in lectione Canonis.

In Bullar. 9. Iulij 2.

17. Licèt dicti prælati habeant iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem erga ſibi ſubditos, non tamen poteſtatē habent ad iudicandum, an ordinādi ſint irregulares ob corporis vitiū, ſi ſuper hoc dubium adſit, cùm careant poteſtate conferēdi ordines, ſed ad Epiſcopum ordinātem id pertinet, ibid. art 4. De quo Sylu. verbo, corpore vitiatus, n. 2. Nau. vbi ſuprà n. 200. Idē argumēto dict. c. 2. de corpore vitiat. tradit Suarez infrà ſtatim citandus, numer. 16.

18. Poſſunt tamen diſpenſare cum Religioſo infirmitate capitis laboranti ad celebrandum velato capite, præſertim vſque ad conſecrationem, cùm etiam ſano id liceat, vt maiori

deuo-

deuotione, & attentione Miſſam celebret, ibid. artic. 5. De quo Nauar. lib. 3. conſ. titul. de celebration. miſſę conſ. 4. pag. 345. prima editione, aliàs conſ. 6. Idem docet Mirāda ſup. art. 4. concl. 5.

19. Cùm irregularibus ex infamia iuris, vt cum conuicto de crimine neſando ſolus Papa diſpenſat, iuxta cap. infames, vbi glo. de regulis iuris in 6. ſed cū irregularibus ex infamia facti, quæ naſcitur ex crimine graui notorio, benè diſpenſare poſſunt Epiſcopus, & prælati Regulares iuriſdictione quaſi Epiſcopali pollentes cum ſuis ſubditis, iuxta cap. Domino, diſt. 5. & c. Euphemium, 2. quæſt. 3. vbi notant gloſſa. Nā quantum ad infamia iuris maculatos nullum illis priuilegium valet ad diſpenſandum ob ſcandalum, quod generat hæc notoria enormitas, cuius diſpēſationem ob id ſemper credi debet vel ſe Papam ſibi reſeruari, *ibid. artic. 6.* De quo Nauar. *in Man. cap. 25. numer. 75. & 76. & cap. 27. num. 204. & numer. 248. & in capit. at ſi clerici. §. 1. de iudicijs*, Idem docent Miranda *vbi ſuprà, art. 5. Portel. ſup. num. 6.* Ad quod vide Suarez *de cenſuris diſp. 48. ſect. 2 num. 5. & ſequentib.*

20. Cum furioſis, Lunaticis, Dęmoniacis, & morbo caduco laborantibus nec Papa poteſt diſpenſare, vt ad ordines promoueantur, nec vt in promotis miniſtrent: cap. final. 15. quæſt. 1. capit. nuper 7. quæſt. 2. & c. communiter, cum duobus ſequentibus 33. diſt. cap. in tuis litteris. 7. quæſt. 2. Sed ceſſante morbo prælati poterunt diſpenſare, vt iam promoti celebrent ſpectato priùs commodo tempore ad arbitrium eorum, quo experimento deprehendatur, an ſint ex toto liberati ab infirmitate ſua. Vnde ſi non omninò liberati ſunt à furore, ſed rarò eis huiuſmodi paſſio euenit, permitti poſſunt celebrare aſſociati alio ſacerdote parato ad celebrandum, ſi fortè aliquid contingat, iuxta cap. illud, et capit nihil 7. quæſt. 1. niſi ita eos apprehendat furoris vis, vt ſpument, ac dentibus fremant, tunc enim nullo modo permittendi ſunt celebrare, *ibid. art. 7.* De quo Nauar. *cap. 29. nu. 103.* Couar. *in Clement ſi furioſus, 1. part. §. 2. num. 7.* Siluest. *verb. corpore vitiatus, quæſt. 8.*

Idem docet poſt Nauarrum, & alios à ſe citatos Miranda vbi ſuprà, artic 4. concluſ. 2. Maiolus de irregularitate, lib. 2. cap. 13. numer. 5. & poſt multa ab eo tradita Suarez *de cenſur. dict. diſp. 51. ſect. 1. à num. 3. vſque ad 71.*

21. Cùm Neophitis, ſeu nouiter ad fidem conuerſis poſſunt dicti prælati diſpenſare, vt poſt tempus per ipſos aſſignandum ordinentur, ſicut Epiſcopus poteſt erga ſibi ſubditos; idque innui videtur in capit quoniam 47. diſt. & in cap. 1. diſt. 57. Aliqui tenent poſt decē, aut viginti annos poſſe huiuſmodi nouiter ad fidem conuerſos promoueri ad ordines, cum quibus etiam poſſunt diſpēſare Epiſcopi ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda, habentes de ſuis moribus, profectu in fide, ac virtute non vulgare experimentum. Et à ſimili idipſum poſſunt prælati cum ſuis Fratribus quoad officia, & prelationes Ordinum. Secus de filijs hæreticorum pertinacium dicendum eſt, qui vſque ad ſecundam generationem per viam maſculinam incluſiuè, & vſque ad primā per fœmineam cenſentur irregulares, & excluduntur à ſuſceptione ordinū, & ab officijs, & beneficijs, ex capit 2. § hæretici, & capit ſtatutum fęlicis, de hæreticis, in 6. & capit. conuenientibus, & cap. ſaluberrimum. 1. quæſtion. 7. Vnde alij extra iſtos ab hæreticis deſcendentes ab ordinibus ſacris non ſunt repellendi, ſecundùm quod debet explicari Concilium Tridentinum, in quo genus inquirēdum ab Epiſcopo eſt idē, ac probare, an ordinādus ſit legitimus, vel liber, nec ne. ibid. ar. 7. De quo Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 2. cap 28. num. 12. Cenedo ad Decretal. collect. 77. numer. 2.* Ad idem vide Auctores citatos à Couar. *in Clement. ſi furioſus, 1. parte §. 2. num. 8. concl. 3. Auila de cenſur. part. 7. diſput. 4. dub. 4* & poſt multa egregiè tradita Suarez *de cenſuris diſp. 43. ſect. 3. num. 5. & ſeqq.* & quoad hæreticos, *ſect. 1. num. 5. & ſeqq.* Trid. ſeſſ. 23. c. 7. de reform.

22. Item cum Religioſis non multum litteratis poſſunt Epiſcopi diſpenſare, vt ad ordines ſacros promoueantur, quia in illis non requiritur tanta ſcientia, quanta in clericis ſęcularibus,

eò quòd ad curam animarum non ordinentur, & ex continuo conuictu, & cõmunicatione cum doctis in Religione ſemper manet ſpes diſcendi, idque colligitur ex capit. nullus, de tempor. ordin. lib. 6. vbi illiteratus tonſurari prohibetur, niſi Religionem intret. Vndè ſufficit, quòd conſtet prædictis Dominis Epiſcopis per litteras teſtimoniales ſuorum prælatorum Religioſos ordinandos eſſe examinatos, & ſufficienter litteris inſtructos ad ſuſcipiendos ordines, nec hoc eſt contra Concilium Tridentinum in decreto, de examine ordinandorum, nec contra aliud decretum, de ſufficientia ordinandorum in presbyteros ad docendum populum, quam dictum Concilium in Religioſis tam exactam non requirere videtur, quam aliqui poſtulant, ſcilicet, vt poſſint ſæcularium confeſſiones audire, nã oppoſitum innuit in proximè immediato decreto. Cur enim magis credere debet Epiſcopus ſęculari examinatori, quam prælato Regulari teſtificanti de ſcientia, & ſufficientia ordinandi? ibid. d. art. 7. De quo Henriquez de ſacram. ordin. lib. 10 cap. 16. in fine, Maiol. lib. 1. de irregul c. 31. nu. 5. & 20. Soto in 4. diſt. 25. qu. 1. art. 4. pag. 60 col. 1. Vide Suarez *ſuprà diſp. 11. ſect. 1. num* 8. *& ſequentib. & Miranda d. 8. qu. 8. art. 7.*

Trid. ſeſſ. 23. c. 7. 12. & 14. de reform. & c. 15.

23. Item poſſunt diſpenſare dicti prælati in omni irregularitate, exceptis tribus, ſcilicet, quæ prouenit ex homicidio voluntario, ex bigamia, & ex mutilatione membri manifeſta, & ad indicium deducta, & præſtatione auxilij, & fauoris ad id, per multa priuilegia Apoſtolica, de quibus in Bullario. Vnde benè poſſunt diſpenſare in homicidio caſuali, & in perpetratò cauſa defenſionis propriæ, etiam ſi ſit publicum, & manifeſtum, & in omni alia irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, imò & in homicidio voluntario occulto, ex conceſſione Martini V. facta Priori S. Benedicti Valliſoleti, & alia Iulij II. facta Prædicatoribus, de quibus in Compendio Societatis, verb. diſpenſatio, §. 1. & in Compen. D. Hieron. §. 14. & in Comp. Mend. verb. diſpenſatio, §. 24. Imò excluſo omni priuilegio talem diſpenſationem impendere poſſe tenent multi, eò quod dicti prælati habent tantam auctoritatem circa ſuos ſubditos, quantam habent Epiſcopi erga ſuos, Epiſcopi autem ex ſententia aliquorum poſſunt ſuper hac irregularitate diſpenſare, non obſtante Tridentino Concilio concedente illis facultatem diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, quia id debet intelligi de homicidio occulto, quod poteſt probari in iudicio, licèt actu non ſit ad illud deductum, non verò de homicidio omninò occulto, quod probari nullo modo poteſt, idque euidenter innuit dictum Concilium. ibid. artic. 8. De quo Nauar. *in Manual. capit. 27 num. 204. & 207. & lib. 5. conſ. titul. de homicidio conſ. 34. Couar. de homicidio 2. p. §. 4. num* 4. Idem ferè docent Suarez *de cenſuris diſp. 47. ſect. 6. num. 13.* P. Miranda *dict. quæſt. 8, art. 10. Portel, verb. diſpenſare, numer. 8. & 9. & in add. t. etiam, nu.* 9. P. Villalobos 1. *part. Summa tract. 21. diffi. 9. nu. 16. & ſeq.* quidquid Sanchez *lib. 1. Decalog. cap. 10. num. 49.*

Bull. Bul. 1. Eugen. 4. & Eulla 2. Innocentij 4.

Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de reform. & ſeſſ. 14. ca. 7. de reform.

24. Quando igitur in priuilegijs Regularium conceditur prælatis facultas ad diſpenſandum in omni irregularitate, exceptis homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membri, debet intelligi de homicidio voluntario illicito, quod eſt peccatum contra quintũ præceptum Decalogi. Et eodem modo intelligendum venit ſupra dictum decretum Concilij Tridentini, vt Epiſcopi poſſint diſpenſare in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario. Sed nota, quòd cum huiuſmodi homicida voluntario nec Epiſcopi, nec prælati poſſunt diſpenſare tam ad ordines ſacros, quam ad beneficia Eccleſiaſtica, etiam non curata, aut ad prælaturas Regulares obtinendãs, ex Concilio Trid. ibid. art. 9. & 16. Vidè ſuprà de abſolut. quo ad Fratres, num. 1. & 8. & de aborſu. nu. 5. & 6. Idẽ poſt Bannez 2. 2. q. 40. art. 2. dubio 4. & Viualdum in Candelab. aut. 2. p. tit. de irreg. §. de diſp. quoad Fratres, nu. 326.

In Bull. Bul. 14. & 33. Sixti 4.

Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de reform.

&

& 327. Maiol. lib. 2. de irregul. c. 48. §. 3. tradit P. Miranda art. 9. & citato Suarez vbi ſup. reſoluit Villalobos *ſup. diſ. 28. num.* 10.

25. Pro quo tamen nota magnam certè conceſſionem & notatu dignam à Paulo III. factam Congregationi S. Benedicti Valliſoleti, in qua habetur, quòd ſingulis annis prima de Lunæ Quadrageſimę poſſint prælati abſoluere monachos, Oblatos, & alias perſonas Ordinis à quibuſcunque quomodolibet reſeruatis caſibus, cenſuris, & pęnis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, & diſpenſare ſuper quibuſcunque irregularitatibus quauis occaſione, vel cauſa contractis, quæ magna conceſſio extat apud Bullarium, cùmque in ea abſolutè, & ſine limitatione concedatur diſpenſatio ſuper omni irregularitate quauis occaſione, vel cauſa cõtraria, omnes comprehendere videtur, ſiuè ex homicidio voluntario, ſiuè ex bigamia, ſiuè ex delicto occulto, vel publico procedat. Quo magno priuilegio gaudent aliæ Religiones communicantes in priuilegijs. Vidè *infrà de Mēdican. Fratribus, num.* 10. & Portel *in addit. ad dubia, verb diſpenſare à num.* 1. *&* nos diximus *ſuprà, de bigamia in notis, num.* 14.

Bullar. Bulla 9. & 10. Paul. 3.

26. Poſſunt tamen ſupradicti Epiſcopi, & prælati diſpenſare in foro conſcientiæ in irregularitate procedente ex mutilatione membri occulta, & non deducta ad iudicium, licèt delictum ſit commiſſum per inſidias, induſtriam, & ex propoſito, quia nomine homicidij voluntarij excepti in Concilio Tridentino, ne in illo diſpenſet Epiſcopus, nõ venit mutilatio membri volũtaria, nec in vniuerſum quidquid attribuitur homicidio voluntario, attribuitur etiam mutilationi voluntariæ, ibid. art. 10. De quo Nauar. c. 27. n. 194. in fine notabilis. Idem docent Portel verb. diſpenſare, num. 7. Villalob. vbi ſup. num. 16. in diſ. 9. Suarez vbi ſuprà dict. num. 13. Miranda dict. quæſt. 8. artic. 11. An autem quis cenſendus ſit irregularis in dubio facti homicidij, vel mutilationis, tradit Sanchez *lib. 1. Decalogi, cap. 10. à num. 33. vſque ad* 50. quidquid ibi *num.* 49. dicat cõtra nos de mutilatione membri occulta, in qua non poſſe diſpenſare Epiſcopum conſtanter tenet.

Trid. d. c. 7. de reform.

27. Item poſſunt dicti prælati diſpenſare cum Fratribus ſibi ſubditis, & cum hoſpitibus ad eos declinantibus, & cum nouitijs irregularibus ex eo quòd cenſura Eccleſiaſtica innodati celebrarunt, ex conceſſione Clementis IV. qui hoc extendit ad prælatos Conuentuales, & eorum Vicarios, idèmque conceſſit Sixtus IV. apud Bullarium. Sed auertè, quòd nouitij ante profeſſionem exeuntes à Religione reincidunt in cenſuras, & irregularitates, à quibus fuerunt ſoluti, & diſpenſati. *ibidem art.* 14. *&* 15. De quo Syluester *verbo, abſolutio. §. 5. num. 9.* Villalobos *ſup. nu.* 18. Miranda *ſupr. art. 14. concl.* 5. quidquid Sanch. *lib 5. Decalog. cap. 5. num.* 14.

Bullar. d. Bulla 14. & 33. Sixti 4.

28. Tandem poſſunt dicti prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem diſpenſare in pœnis, & inhabilitatibus incurſis ob aliqua grauia delicta, & contentis in Bullis Apoſtolicis, vt propter introductionem mulierum intra monaſteria, vel ingreſſũ ad clauſuram Monialium, vel etiam ob adulterium, fornicationem, ſtuprum, periuriũ ſimplex, & ſimilia, dummodò non ſint ex criminibus maioribus, ſeu grauiſſimis, qualia ſunt periurium qualificatũ, ſimonia, inceſtus, ſodomia, aſſaſinatus: quod, inquam, facere poſſunt habilitando priuatos ab officijs, & inhabiles ad illa per Cõſtitutiones Apoſtolicas, ad eadem officia obtinenda, & alias ſimiles pœnas tollendo, idque poſt iniunctam, & peractam dignam pęnitentiã, iuxta *cap. at ſi clerici, §. de adulterijs, de iudicijs*, etiam ſi dictæ pœnæ ipſo facto incurrantur, & ſint perpetuæ, dummodò non ſint ſpecialiter Papæ reſeruatæ, ſicut non reſeruantur proximè dictæ, pro introductione mulierum intra monaſteria, & ingreſſu indebito intra clauſuram Monialium. Imò & ante actam pœnitẽtiam adhuc poſſe dictos prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis perpetuò priuatis ab officijs tenẽt multi, ſi eorum prudentia, & regimen vtile iudicetur Religioni, aut Monaſterio, quod præſumitur ſi à populo, vel à mo-

naſte.

naſterio petantur, ſicut & Epiſcopus poteſt ob ſimilem Eccleſiæ vtilitatem diſpenſare cum clerico perpetuò ab officio priuato: quin & ad id compelli poſſe, tenent communiter ſcribentes. *ibid. art. 17. De quo Couarr. in 4. 2. p. cap. 6. §. 8. à nu. 12. Mandoſ. in praxi ſignat. §. diſpenſatio cum inceſtu., Salzedo in Pract. crimin. cap. 86. D. Thom. quodlib. 18. Gambar. de officio delegat. lib. 2. nu. 69. & 276. Capuccinus in addit. ad Cõpend. verb. abſolutio ordinaria quoad Fratres, fol. 27. Item docent P. Miranda tom. 2. quæſt. 9. artic. 3. concluſ. 3. & quæſt. 31. art. 11. Portel verb. diſpenſare, num. 10. & nos diximus ex parte ſuprà reſol. 5. num. 1. & 2.*

De diſpenſatione quo ad vota.

29. Papa non poteſt diſpenſare cũ religioſo ſuper votis eſſentialibus Religionis, ita vt maneat verè Religioſus, & Monachus: quia illa ſunt intrinſeca, & eſſentialia Religioni, & Monachatui, & de iure diuino, vt conſtat ex cap. cùm ad monaſterium, de ſtatu monachorum, benè tamen diſpenſando efficere poteſt, vt de Religioſo fiat non Religioſus, & ſecularis in toto, vel in parte, vt de facto inuenitur iam fuiſſe diſpenſatum ad matrimonium contrahendum pro concordia multorum regnorum, nuſquam enim hoc Pontifici prohibitum inuenitur. Vnde iuſta vrgente cauſa poteſt diſpenſare in iure diuino, quando ortum habet à voluntate humana, vt in traditione, quæ Deo fit per ſolemnem profeſſionem Religionis, nõ tamen poteſt in iure Diuino abſolutè contento in præceptis fidei, & ſacramentorum. Tomo 1. quæſt. 25. art. 1. & 2. & tom. 3. q. 29. art. 7. De quo Scotus in 4. diſt. 38. Cordub. lib. 1. quæſt. 24. Soto lib. 7. de iuſtitia q. 4. art. 2. & qu. 5. art. 3. Couar. de reſtitutione c. 2. nu. 10. Idem tradit Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. c. 7. qu. 1. vbi latè, & luculenter quæſtionem reſoluit pro parte affirmatiua, eamque amplectitur Sanchez *li. 8. de matrimon. diſp. 8. nu. 7. & ſeq.* & idem clariùs repetit *lib. 4 decalog. c. 36. nu. 14. & lib. 5. c. 2. n. 4. vſque ad nu. 11.* ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *tom. 2. de religione lib. 6. cap. 9. n. 13. vſque ad 18.*

30. Cum Religioſis autem Militaribus de facto diſpenſatum fuit, vt poſſint ducere vxores, ad caſtitatem tamẽ coniugalem tenentur ferè omnes, excepus Commendatarijs Ieſu Chriſti in Portugallia, qui eam non vouent, vnde ad alias extra proprias vxores accedentes ſacrilegium committunt, & filij ex tali concubitu nati pro ſacrilegis reputantur. *ibid. art. 3. & quæſt. 1. art. 6. & qu. 13. artic. 2. & tom. 3. quæſt. 29. artic. 7.* De quo Molina *2. 2. tract. 2. diſp. 14. col. 772. Azor tomo 1. inſt. moral. lib. 12. capit. 5. qu. 2. ad finem.* Idem docet Sanchez *libr. 7. decalog. cap. 8. num. 28. P. Villalobos 2. p. ſum. tract. 34. diff. 15. num. 3.*

31. Prælati Regulares poſſunt diſpẽſare vota ſimplicia ſubditorum emiſſa poſt profeſſionem, etiam ſi ſit votum de tranſeundo ad arctiorem Religionem, dummodo faciãt ad petitionem ſubditi dictum tranſitum vouentis, non tamen poſſunt illud irritate, cùm excedat limites obedientiæ, nec ſit in poteſtate Prælatorum illud impedire. ibid. art. 4. De quo D. Thom. vbi Caiet. 2. 2. *q. 88. art. 12. ad 3 Soto de iuſt. lib. 7. q. 3. a. 1. dub. 3 Nauar. in Manual. c. 12. n. 64. & in c. non dicatis, n. 74. Aragon 2. 2. qu. 88. art. 8. concl. 1. & 2. Idem ferè docent Suarez dict. lib. 6. c. 10. n. 15 16. & 17. P. Miranda tom. 2 q. 32. art. 1. concl. 3. P. Villalobos dict. tract. 34. diff. 25. n. 5. & diff. 18 n. 4. Sanchez libr 4 decalog. cap. 39 num. 3 & ſeqq & cap. 52 num & ſeqq.*

32. Item poſſunt diſpenſare in votis volentiũ Ordinem intrare, etiam ſi habeant votũ emiſſum de intrando aliam ſtrictiorẽ Religionem, v. g. Carthuſiã, dũmodo in ea Religione, de qua vouiſſent, profeſſionem nõ emiſerint: diſpẽſatio tamen, non ſecuta, ſeu non facta profeſſione, irrita, nulliuſque valoris conſebitur, ad quam faciendam ſemper requiritur iuſta, & rationabilis cauſa, qualis reputatur, quando quis putat

ſe

ſe gratius Deò famulatum gerere in laxiori, quàm in arctiori Ordine, & ita debet intelligi Bulla Eugenij IV. facta Benedictinis, qua tale priuilegium conceditur. ibid. art. 6. De quo D. Thom. 2. 2. q *fin. art. penult. ad tertium*, *Nauar. c. 12. num.* 58. Idem docet P. Miranda *tomo 2. quaſt. 33. art. 5. Sanchez lib. 4 decalogi cap. 39. num. 16. & c. 43. nu. 16.* quidquid *ibid. nu.* 20. non approbet cauſam ſupra traditam à noſtro Auctore ad ſic diſpenſandum.

Bull. bul. 11. Enge. n. 8. & 9. & in Cõp. Mēdic. tit. diſpenſat. §. 8.

33. Idem omnino poſſunt in Moniales ſibi ſubditas, ſed earum Abbatiſſæ hanc poteſtatem diſpenſandi non habent, vt potè carentes iuriſdictione ſpirituali, benè tamen valent ipſarum vota irritare virtute poteſtatis dominatiuæ, qua pollét erga ſibi ſubditas. *ibidem art.* 7. De quo Angles relatus in ſumma Auctoris *tom. 2. cap. 89. de voto num. 9.* Idem docent Sanchez *dict. cap. 39. num.* 7. & Portel *verb. diſpenſare, num.* 13.

34. Item poſſunt dicti prelati, imò & Magiſtri Nouitiorum commutare, & diſpenſare vota eorum, quæ in Religione adimpleri poſſunt in opera, & exercitia Ordinis, in quibus ſe ſolent occupare nouitij, & nouitiæ, ſed non poſſunt ea irritare ex defectu poteſtatis dominatiuæ ſuper eos. *ibid. art.* 8. De quo Nauar. *cap. 23 num. 63. & 65.* Alcozer *in ſumma cap 16. fol. 57. p* 1. Idem docent Sanchez *dict. cap. 39. num. 16.* poſt Enriquez 7. *de indulgent. cap. 22. num 7.* & poſt noſtrum Auctorem, & alios ibi à ſe citatos, & P. Miranda *dict. quaſt. 33. art. 6.*

35. Poſſunt etiam dicti prælati diſpenſare in omnibus obſeruantijs Regularibus, & in præceptis obligantibus ad mortale, exceptis eſſentialibus, & intrinſecis, ſeu votis eſſentialibus, iuſta ad id exiſtente cauſa, dummodo aliquid eorum illis expreſsè prohibitum non ſit, ex mente Concilij Tridentini, in quo habetur, quòd ſuperiores, non poſſunt, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, relaxare: quo innuit, omnia quę non ſunt de ſubſtantia Religionis, poſſe ex cauſa diſpenſari à prælatis. Circa quod eſt quædam conceſſio Pij II. qua vti poſſunt Fratres Minores, quibus facta eſt, vtpotè recepta, & poſita in Monumentis Ordinis, qua facultas datur prælatis, vt poſſint in ſingulis Regulæ præceptis diſpenſare, etiam extra arctam neceſſitatem, cum aliquali tamen rationabili cauſa, licèt non omninò ſufficiente, exceptis ſubſtantialibus votis, vt de ſotularibus in itinere, de equitando, licet non ſit arcta neceſſitas, vel infirmitas, de receptione frumenti pro induendis Fratribus, vbi nõ eſt alius modus habendi, de procurandis in die Sabbati eleemoſynis pro carnibus, vbi eſt conſuetum, & ſimilibus. Hos caſus exprimit Pius II. vbi ſupra. Sed caueant Fratres ab alia conceſſione Pij V. quæ ab aliquibus circumfertur, qua non licet vti, vtpote cõtra ſubſtãtialia Regulæ, in cuius aliquibus pręceptis omninò diſpenſat, ac ideò à Religione omninò reiecta eſt, nec inuenitur in libris Ordinis *tom. 1. quaſt. 26. art. 1. & 2. & tomo 3. quæſt. 1. art. 5.* Ad quod faciunt tradit à Soto 1. *de iuſtitia quæſt. 7. art. 3. & lib. 8. quaſt. 3. art. 1. dub. 1. Cordub. in addit. ad Compend. titulo, diſpenſatio §. 8. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 18 num. 396. verſ. octauum.* Idem docet poſt noſtrum Auctorem P. Miranda *tomo 2. quaſt. 31. artic. 1. 2. 3. 4. & 5.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de regul.

Bullar. Orac. 1. Pij 2.

36. Conceſſio Leonis X. facta Minoribus, vt poſſint recipere triticum, ac alia ſuperabundantia, quibus Fratres nõ indigent in propria ſpecie, aut non in tanta quantitate, vt per Syndicum commutentur, aut vendantur pro rebus neceſſarijs ad victum, & ſuſtentationem Fratrum, quæ aliàs ſine pecunia commodè haberi non poſſunt, vt pro vino, carnibus, & alijs ſimilibus, non eſt diſpenſatio, ſeu relaxatio Regulæ de non recipiendo pecuniam *ibidem art.* 3. De quo Corduba *in Addit. ad Compendium tit. commutare §. 3. & in annotat. verbo diſpenſatio* §. 8. Ad quod etiã faciunt tradita ab ipſo Corduba *ſuper Regul. cap. 4. quaſtion 16. puncto 3. §. item quoad ſecundum*, & poſt eum citatum expreſſè docet P. Miranda *dict. quaſt. 31. art. 3.*

37. Exceptis tribus votis eſſentialibus cætera omnia contenta in Regula Fratrum Minorũ eſſe tantùm præcepta, & non vota, ad inſtar præcepti

Eccle-

Eccleſiaſtici ieiunij, & aliorum fidelibus impoſitorum, definitum eſt in Concilio Vienenſi Clementin. exiui §. nos igitur, verſ. nec tamen, & in cap. exijt, §. dicimus, de verb. ſignific. lib. 6. & tenet verior, & receptior Doctorum opinio, aliàs ſi eſſent vota ſolemnia, nec Papa in illis diſpenſare poſſet; ſicut in paupertate, vel in caſtitate non poteſt, vtpotè annexa, & eſſentialia Monachatui, ex regula Innocentij Papæ in c. cū ad monaſterium, de ſtatu Monachorū, ſublata enim rei eſſentia rem ipſam perire neceſſe eſt, ac ideo Frater Minor diſpenſatus in ieiunio, v. g. Regulæ nō maneret Frater Minor, quod abſurdū omninò apparet, & contra praxim, & indultum Pij II. *ibid. art. 4.* Pro quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 186. artic. 9. in corpore, Caietan. in ſumma verb. præcepti tranſgreſſio.* Idem docet P. Miranda *dict. qu. 31. art. 2.*

38. Facultas diſpenſandi in præceptis Regulæ reſidet penes Generales, vel Prouinciales, qui ad inſtar Epiſcoporum habent ſuam iuriſdictionem, & ſic iuxta conceſſionem præfatam Pij II. poſſunt diſpenſare cum Fratribus ad equitandum, aut portandum calceamenta, & cętera, etiam pro toto eorum tempore. Sed prælati inferiores, vt Guardiani, & Præſidentes in eorum abſentia (ad quos dicta auctoritas extenditur,) tātùm poſſunt in caſibus particularibus pro vna, vel duabus vicibus, licèt non ſit ſtricta neceſſitas. Aduertant tamen, quòd petentibus ſubditis diſpenſatione ſuper aliquo cum aliquali cauſa, non debent id committere eorum conſcientiæ, quin potiùs vt boni Pontifices compatiantur ſubditorū infirmitatibus benignè diſpenſando iuxta præfatam conceſſionem Apoſtolicam, vt liberentur à ſuis ſcrupulis, dummodo id non vergat in obſeruantiæ Regularis relaxationem: ſubditus verò abſens à prælato, vbi manifeſta eſt neceſſitas, benè poteſt vti epijcheia, exiſtimās in tali caſu rigorem legis cum ipſo eſſe mitigandum. *ibid. art. 5.* De quo Soto *de iuſtitia quæſt. 7. art. 3.* Nauarr. *cap. 21. nu. 21.* Idem docent Corduba *in addit. ad compend. tit. diſpenſat. §. 8. & ſuper regul. cap. 3. quæſt. 3. puncto 1. in fine, & cap. 10. quæſt. 4. concl. 3. §. ſed pro maiori.* P. Miranda *dict. qu. 31. art. 1. & 4.*

39. Diſpenſatio cùm ſit actus iuriſdictionis, nemo poteſt eam in ſemetipſum exercere. Vnde quidquid quidam aſſumunt, in ſupradictis poſſe prælatos ſecum diſpenſare, adhuc debent ſuper hoc ſibi prouidere auctoritate maioris, ſeu ſuperioris prælati, vt ab eorū confeſſarijs ſuper his poſſint diſpenſari. Vel virtute ſuę iuriſdictionis ordinariæ delegabilis commiſſæ confeſſario ab ipſis electo poſſunt ab ipſis diſpenſari, *ibidem art. 6.* De quo Corduba *ad Compend. tit. accedere ad monaſterium, iuxta finem, & Abbas in capit. magnæ, de voto.* Idem docent Sanchez *lib. 4. Decalogi, c. 39. nu. 12. & libr. 8. de matrim. diſp. 3. numer. 3. & 9* P. Miranda *d. quæſt. 31. artic. 5.* vbi ad id citat, *capit. final. de pœnitent. & remiſſion.* qui textus licèt loquatur de confeſſione, etiam videtur extendendum ad diſpenſationē ex paritate rationis.

De Diſpenſatione quoad illegitimos.

40. PEr ingreſſum Religionis iure cōmuni tollitur illegitimatio quòad ordines ſacros recipiendos, cap. 1. de filijs presbyter, & c. 1. diſt. 56. Vnde illegitimi poſt profeſſionem in Religione approbata ad id non indigent diſpenſatione, ſicque iam ſuperfluunt priuilegia Apoſtolica ſuper huiuſmodi diſpēſatione facienda cum Religioſis. *tomo. 1 quæſt. 13. artic. 3. De quo agunt Cened. ad Decretal. collect. 52. numer. 2. Salzed ad Bernard. Diaz in practic. c. 14. Littera B. verſic. ſi tamen illegitimus. Azor inſt. moral. part. 2. libr. 6. c. 3. quæſt. 1. Aloyſ. Ricci. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part. 1. deciſ. 82. Pet. Mirand. in Manual, tom. 1. quæſt. 25. art. 10. concluſ. 1. Bellet. Diſquiſit.*

Cle-

Clerical. part. 1. titul. de Diſciplina clerica, §. 3. n. 46. Campanil. in diuerſ. iur. Cano. Rub. 11. cap. 13. numer. 115. Sanchez ad pracept. libr. 5. capit. 5. à numero 11. quos refert Barboſ. in Collectan. ad libr. 1. Decretal. titul. 17. cap. 1. de filijs presbyt. num. 2. Vide ad idem Suarez de cenſuris diſputat. 50. ſect. 5. à num. 12. Imò & quidam tenent in fauorem, & honorem Religionum per profeſſionem ſolemnē in Religione tolli omnem illegitimationis notam, non ſolùm iure humano, ſed & iure Diuino, etiam quoad dignitates, & prælaturas Eccleſiaſticas, & Epiſcopatus. Oppoſitum tamen omnino aſſerendum, & tenendum eſt per Conſtitutionem Gregorij XIV. moderantem decretum Sixti V. contra illegitimos, in qua præcipit Pontifex, vt legitimatio, ſeu diſpenſatio Religioſorum quoad dignitates, & prę̨latias fiat à Generali, vel Prouinciali cum Capitulo Generali, vel Prouinciali, ſeu intermedio, & extra Capitulum non poſſit fieri, non obſtantibus antiquis priuilegijs, quæ habentur in Bullario, quibus dictis concedebatur prę̨latis abſoluta facultas ad diſpenſandum cum huiuſmodi illegitimis ad prælationes obtinēdas, vel omninò tollebatur illegitimatio per profeſſionem in Religione, vt olim conceſſerat Eugenius IV. Congregationi S. Iuſtinæ, quæ omnia ſunt reuocata per dictam Bullam Gregorij XIV. nec Cōcilium Tridentinum aliquam facultatē ſuper hoc impartitur Epiſcopis, & per conſequens nec prælatis Regularibus habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem, hæc enim irregularitas illegitimationis non prouenit ex delicto occulto ipſius illegitimi, ſed ex delicto ſuorū parentum, *ibid. artic. 4. vſque ad 9. De quo Nauar. in cap. non dicatis, numer. 92. & 93. & rurſum, numer. 60. Couar. de ſponſalibus 2 part. capit 8. numer. 4. Corduba lib. 1. quaſt. 35. pag. 279. col. 2. verſ. ex dictis, Caſtro de lege pœnali, lib. 2. cap. vltimo concluſ. 3. Idem tenent Fuſc. de viſitat. lib. 2. c 35. num. 36. Paleot. de nothi. & ſpuri. c. 5. nu. 4. Maiol. de irregul. lib. 2. cap. 10. num. 3. Iacob. de Graphis in aureis deciſ. p. 1. libr. 3. c. 5. num. 8. Salzed. vbi ſup. Azor ſup. q. 2. Nau. conſ. 3. nu. 2. in antiq. & conſ. 6. in nouis ſub hoc titul. Sayr. de cenſur. c. 11. num. 3. & alij relati à Barboſa vbi ſup. num. 3. & tandem Sanchez vbi ſup. 16. vbi num. 15. antecedente credit noſtrum Auctorem in hanc inclinare ſententiam, cùm mihi certū ſit, id expreſſè, & aſſeueranter tenere, de quo infrà reſol. 76. n. 8.*

Bull. Bul. 14. Sixti 4. nu. 49. & Bulla 33. nu. 41. & Bulla 36. n. 63. Bullar. Bulla 9. Eugenij 4. nu. 17. Trid. ſeſſ. 14. cap. 7. & ſeſſ. 24. c. 6. de reform.

41. Circa ſuperiùs dicta aduerte, quòd priuilegium Eugenij IIII. conceſſum Congregationi S. Ioannis Euangeliſtæ (vulgus appellat Loyos, ſeu de ſancto Heloy in Portugallia) relatum vt ſingulare, & nouiter inuētum à Portel in ſuis dubijs Regularibus, verb. illegitimus, num. 9. & verb. diſpenſare, num. 2. iam multo antea retulerat noſter Auctor ſupr. art. 6. eſtq; reuocatum per dictam Bullam Sixti V. & moderatoriam Gregorij XIV. contra illegitimos, vt à nobis expreſſum eſt ſuprà, & ita videtur non poſſe vti tali conceſſione Patres dictæ Congregationis S. Ioānis Euangeliſtæ., vt refert idem Portel apud illos practicari, niſi dicamus, dictum priuilegiū Eugenij fuiſſe poſtea reualidatum per Clementem VIII. & Paulum V. vel per alium vlteriorem Pontificem confirmantem noſtra priuilegia, etiam per modum communicationis, ex certa ſcientia, quæ confirmatio habet vim innouationis, & reualidat inualidum, aut reuocatum, vt in ſimili reſoluit Auctor. *tom. 2. quæſt. 33. art. 4.* & nos diximus *ſuprà de abſolutione quoad Fratres, num. 7.* & hoc etiam ſi dictum priuilegium per ignorantiam non ſit in vſu, quia Clemēs VIII. & Paulus V. in dictis confirmationibus non appoſuerunt clauſulam, *Quatenus ſunt in vſu*, cui ſententiæ aſſentire videtur P. Villalobos *in ſua Summa 1. pag. tract. 13. diffi. 60. num. 10.*

Illuſtratur doctrina Auctoris.

In Bull. Bulla 1. Clem. 8.

42. Dicti prælati cū Capitulo optimo iure poſſunt diſpenſare cum filio monachi ad obtinendam prælationem in Religione, in qua pater eius functus eſt officio prælati, ſed non in eodem monaſterio vbi præfuit, non obſtante Concilio Tridentino, in eo enim tantū prohibetur, vt filij illegitimi clericorū ha-

Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. de reform.

habeant beneficium Eccleſiaſticum in Eccleſia, vbi patres eorum illud obtinuerunt. Nec item obſtat Bulla Gregorij XIV. expreſsè prohibentis talem illegitimum admitti ad Religionẽ, quia ſemel admiſſus, & validè profeſſus manet, iuxta probabiliorem ſententiam, & in eodem ſtatu, quo cæteri illegitimi, & conſequenter ſicut vnus ex iſtis diſpenſari poteſt, ibidem art. 7. De quo Leſſius agens de filijs presbyterorum, lib. 2. de iuſtitia, capit. 34. num. 90. & in noſtris terminis Pet. Villalobos 2. part. tract. 35. diffic. 10. num. 9. Idque in rigore iuris tenendum eſſe tanquam verius, & probabilius iudicio, quidquid in oppoſitum reſoluat Poriel. verb. diſpenſare, numer. 3. nam præfatum Concilij decretum, dato quod extendatur ad Regularis filium, debet fieri extenſio ad caſum ſimilem tantùm, & non ad diſſimilem, etiam ſi in eo militet maior ratio, ergo tantùm debet extendi ad non obtinẽdã prælationem in monaſterio, in quo pater dicti Religioſi fuit prælatus, qui eſt caſus ſimilis eo, qui in dicto decreto Tridentino diffinitur, ſcilicet, ne filius illegitimus clerici habeat beneficium in Eccleſia, vbi eius pater illud obtinuit, vel obtinet, non verò ad id obtinendum in alio monaſterio ordinis, vel Prouinciæ, qui eſt caſus ex hac parte diſſimilis, & minimi diffinitus in præfato decreto, in quo non prohibetur filijs clericorum habere beneficium in Diœceſi, ſeu Epiſcopatu (cui aſſimilatur Prouincia inter Regulares) vbi patres eorum fuerunt beneficiati, ſed tantùm in eadem Eccleſia. Nam quando intentio legis limitatur per diffiniti loci expreſſionem, nullo modo poteſt fieri extenſio comprehenſiua ad alium diſſimilem locum, de quo legislator nullum verbum fecit, argumento capitulo primo de tempor. ordinand. libro ſexto, & reſoluit Suarez de legibus, libro ſexto de extenſione legis humanę, capitulo tertio numer. 21. & capitulo quarto numero 12. Hęc ſententia noſtri Auctoris in rigore iuris, & ſpeculatiuè loquendo vera quidem, ac probabilis apparet, ſed in praxi nec decet, nec debet ſequi ob rationes, quas bene ponderat Petrus Miranda *tomo ſecundo quæſtion. ſecunda articulo 10. De quo vide Sayro decalog. 4. ſub tit. de filijs presbyt. Et plures declarationes Cardinalium ſuper hoc apud Barboſa in ſuis remiſſi. ad Triden. dicto cap. 15. à num. 10. Vbi etiam nu. 6.* quærit, an habeat locum dictum decretum Concilij in nepotibus legitimis filiorum ex filio illegitimo reſpectu beneficij aui? Et refert duas oppoſitas ſententias, altera affirmans, quam tenet Reb. Rojas, & Mierez, quos refert Gar. *de beneſic. p. 7. cap. 3. num. 21. Salzed. in pract. cap. 48. lit. A. Leſſius de iuſtit. libro ſecundo cap. 34. num. 91. Altera verò negans, quam tenet Nauarr. conſil. 9. nu. 9. ſub tit. de fil. presb. Spino in ſpecul. teſtam. gloſ. 3. à num. 23. Sair. de cenſ. lib. 6 capit. 10. num. 46. & dec. 9. de fil. presb. & alij ibid. relati ab ipſo Barb.*

Propugnatur doctrina Auctoris.

43. Religioſus genitus ex concubina diſpenſatione indiget ad obtinendã prælationem, ſi pater eius adhuc eam non duxit in vxorem, non enim eo tẽpore legitimus inuenitur. Vnde ſi tempore electionis eiuſdem Religioſi in prælatum iam eam duxit, non eſt neceſſaria talis diſpenſatio, quia per ſubſequens matrimonium iam contractum tẽpore datæ prælationis iam legitimus factus eſt, ex vulgari, cap. tanta, qui filij ſint legitimi, Auctor ibid. art. 8. De quo Abb. in dict. ca. tanta, col. 2. Mandoſ. de ſignat. gratiæ tit. ſuper defectu natal. fol. 81. p. 1. colum. 1. Videantur ad idem Bart. in l. ſi conſtante, §. quoties, nu. 7. ff. ſoluto matrim. Aym. Cra, conſil. 16. nu. 8. Gigas de penſionibus, q. 22. nu. 19. & ſeqq. quibus citatis tradit idem P. Mirãda dict. q. 2. art. 7.

44. Diſpenſatus in ſæculo ad beneficium Curatum, vel etiam ad ſimplex, factus Religioſus indiget noua diſpenſatione, vt ſit prælatus, quia hæc eſt tantùm diſpenſatio, quæ cùm ſit ſtricti iuris, ſtrictè eſt interpretanda. Secus ſi diſpenſatur ad quæcunque, & qualiacunque beneficia, tunc enim noua non eget diſpenſatione ad prælationem in Religione obtinendã,

cùm hæc ſit propriè, & vere legitimatio, quæ amplè eſt interpretãda, ac ideò reddit perſonam habilem ad omnia, ad quæ iure Canonico erat inhabilis, ibidem art. 10. De quo Rebuff. in praxi benefic. titul. de diſpenſat. ſuper defectu natal. numer. 74. & 75. Nauar. lib. 4. conſil. 2. titul. qui filij ſint legitimi, in prima imp. Couarr. in 4. 2. par. cap. 8. §. 8. numer. 4. in poſtrema editione. Idem docet concordandò duas oppoſitas Nauarri, & Rebuffi opiniones P. Miranda dict. quæſt. 2. artic. 5. Vide ad idem Sanchez lib. 5. decalogi, capit. 5. numer. 16. vbi cum Nauarr. docet illegitimos profeſſos poſſe abſque diſpenſatione habere beneficia Regularia manualia, ſi cura animarum careant, nec ſint prælaturę conuentus, & ibi etiam citat. Suar. de cenſur. diſp. 50. ſect. 5. num. 15.

45. Pręlati Regulares virtute ſuorum priuilegiorum tantùm habent facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis illegitimis, ſed non eos legitimandi, quia illis ſolùm conceditur auctoritas habilitandi ad officia, & dignitates Ordinis limitatè, & cui committitur poteſtas ad diſpenſandum cum illegitimis, non ex eo habere pręſumitur poteſtatem ad legitimandum, quia eſt ſtricti iuris iuxta DD. communiter in cap. ordinarij, de officio ordinarij in 6. Vnde diſpenſati in Religione ad pręlationes, & officia, eiecti ab ea, vel tranſlati ad aliã non poſſunt inibi, aut in ſæculo ſine noua diſpenſatione ad beneficia Eccleſiaſtica, vel ad officia, vel dignitates Ordinis, ad quem tranſlati ſunt, promoueri, ibidem §. ex ſupradictis, vſque ad finem. De quo Couar. vbi ſupr num. 6. & 10. Molin. 2. 2. tract. 2 diſp. 173. col. 982. Idem tenet pręter citatos Campanil. in diuerſ. iur. Canon. rub. 11. cap. 13 nu. 119. in fine, relatus à Barboſa in collectan. ad lib. 1. decretal. tit. 17. capi. 1. de filijs presbyt. numer 6. & poſt multa tradita reſoluit Pet. Miranda dict. qu. 2. art. 4.

46. Imò nec in eadem Religione exiſtentes poſſunt habere beneficium Curatum de licentia prælati in Eccleſia ſęculari ſine noua, & ſpeciali ad id diſpenſatione ſuper defectu natalium habita à ſummo Pontifice, vel ab habẽte eius auctoritatem. Ad obtinendum tamen beneficium regulare intra ordinem bene poſſunt diſpenſari a generali pręlato, ex cõceſſione Pauli III. & Eugenij IV. facta ordini S. Hieronymi apud eius Comp. tit. diſpenſatio in defectu natalium, f 147. dummodo beneficium, ſeu dignitas perpetua non exiſtat, ibidem artic. 11. De quo Sylu. ver. diſpenſatio, num. 3. & verb Religio 6. à num. 4. vſque ad 8. Vide Sanchez lib. 5. decalog capi. 5. num. 16. qui idem fere docet, vt etiam cum ipſo ſupra nu. 44. notauimus, & diximus reſol. 15. nu. 41. In Bullar. orac. 9. Eug 4.

47. Illegitimus factus Canonicus regularis Eccleſię Cathedralis nõ poteſt in illa eſſe Archidiaconus ſine diſpenſatione Papæ, quia diſpenſatus ad ordines per ingreſſum Religionis, non cenſetur diſpenſatus ad beneficium perpetuum, ſeu dignitatem, vel perſonatum, qualis eſt Archidiaconatus longè diſtãs à natura officiorum Canonicorum regularium, ibidem art. 12. De quo Nauarr. *lib. 1. conſil. tit. de filijs presbyter conſil. 1. in 2. editione.* Ad quod faciunt tradita à Suarez, & Sanchez in locis ſupra citatis, & à P. Miranda d. q. 1. art. 1.

48. Item factus Monachus non poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi, ſeu prouiſor ſine tali diſpẽſatione, etiam ſi ſit diſpẽſatus, ſeu legitimatus ad officia, & prælationes ſuæ Religionis, ex eadem ratione, & ex ſuperius dictis ibidem, articulo. 13. De quo gloſſa, & Abbas *in cap. 1. in fine, de filijs presbyt. Paleot. de nothis, & ſpurijs, capit. 57. numero 4. Idem tenent Campanil. vbi ſupra num.* 118. *Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 10. nu. 3. Sayro de cenſur. lib. 6. capit. 1. num. 3. Sanchez de precepta tom. 2. lib. 5. capit. 5. num. 16. Barboſa de officio, & poteſt. Epiſcop. part. 3. allegat. 54. nu. 14. quos, & ſe ipſum refert idemmet Barboſa in collectan. ad lib. 1. decretal. loco ſupra citato, num. 8.*

49. Prælati, ad quos poteſtas diſpenſandi pertinet ex priuilegiò, nullo modo diſpenſare licitè poſſunt cum illegitimis ſine iuſta cauſa, alioquin diſpenſatio

ſatio erit nullius valoris, vt conſtat ex verbis Gregorij XIV. in Bulla ſupra relata, ibi. Et non aliàs ſuffragantib. meritis dignos iudicauerit &c. Quæ conditionem, & formam præciſam inducunt. Cauſæ autem iuſtitia, ſeu ſufficientia relinquitur arbitrio boni viri iudicanda, vt conijcitur ex eadem Bulla. Prȩlati verò inuenientes illegitimos eorum ſuffragātibus meritis dignos ad prȩlationes, peccant non diſpenſando cum illis, intellige venialiter tantùm, ibidem art. 14. & 15. De quo Nauarr. in Manual. cap. 25. num. 74. Rebuff. in praxi benef 2. p. titulo diſpenſatio ad plura num. 52. & 53. Syluest. verb. diſpenſatio, num. 3. in fine, & num. 4. & 5. Idem docet P. Miranda d. q. 2. art. 11. vbi concluſ. 2. addit, maiorem cauſam requiri ad diſpenſandum cum illis illegitimis, qui maiorêm originis ſuæ habent turpitudinem, ad quod refert Soto in 4. diſt. 25. quæſt. 1. art. 3. concluſ. 1. & de ſufficientia, ſeu iuſtitia cauſæ arbitrio boni viri iudicanda, matura priùs deliberatione habita, idem etiam tradit articulo 12. additque talem cauſam non debere eſſe merè voluntariam per leg. fideicommiſſa, §. quamquam ff. de legat. 3. l. vtrum, § cum quidam, ff. de rebus dubijs.

50. Illegitimus electus in prȩlatum à Patribus ſcientibus eius inhabilitatem, cenſetur diſpenſatus in foro conſcientiæ, ſi talis fuit eorum intentio, & fauet textus ſingularis in capit. veniens de filijs presbyterorum. Sed in foro exteriori electio eſt nulla, niſi expreſſa cauſa cum illo diſpenſetur, nullus enim inferior à Papa validè diſpenſat ſine expreſſione cauſæ ſuper poſitiuo. Non tamen neceſſarium eſt omnem qualitatem illegitimitatis, ſeu in ſpecie declarare, vt valeat diſpenſatio, cùm veroſimiliter credatur prælatos diſpenſare velle cum Religioſo illegitimo quacunque qualitate interueniente, prȩſertim quia cum illis facilius diſpenſandum eſt, quàm cum clericis ſæcularibus, ſiquidem à iure per profeſſionem ad ſacros ordines habilitantur de eorum continentia plurimum confidente ibidem articulo 16. & 17. De quo Nauarr. dict. capitulo 25. numerò 74 & in addit. ad libr. 4. conſil. tit. qui filij ſint legitimi, conſ. 2. num. 4. Syluest. verb. diſpenſatio, in fine, Molina 2. 2. tract. 2. diſp. 178. col. 986. Vide Suarez lib. 6. de legibus, capit. 13. num. 11. 12. & 13. cum ſequentibus. Idem quoad illegitimum electum à ſcientibus eius inhabilitatȩ, docet P. Miranda dict. quæſt. 2. arit. 14. id tamèn limitat, vt fiat à prælatis, impedimentum tale ſcientibus, & cum intentione diſpenſandi cum illo, habeant que ad hoc rationabilem cauſam, & idipſum faciant in capitulo, vel congregatione. At quantum ad qualitatem illegimitatis in ſpecie non declarandam non aſſentit noſtræ ſententiæ, ibidem articulo. 13. Sed pro ea faciunt tradita à Suarez lib. 6. de legibus, capitul. 18. num. 11. vbi reſoluit, poteſtatem generalem diſpenſandi ſine expreſſione perſona, tum eſſe fauorabilem, & latè interpretandum.

51. Religioſus illegitimus non poteſt eligi diffinitor abſque prȩuia diſpenſatione, cùm ſit officium importās dignitatem perſonatus, ad quam aliter promoueri non poſſunt illegitimi, iuxta capitul. final. ibi, ad dignitates, & perſonatus, &c. de filijs presbyterorum. Nec item poteſt mitti diſcretus ad Capitulum Prouinciale, vel ad Generale, vt cuſtos ratione vocis paſſiuæ; quam habere interdicitur ob illegitimitatem cuſtodes enim apud nos Minores inter Patres Prouinciæ numerantur, & aliqualem habent dignitatem, & iuriſdictionem: nec item Commiſſarius ad viſitandam aliquam Prouinciam, vel Conuentum. Poteſt tamen fieri Confeſſor Monialium, vel magiſter nouitiorum, aut Vicarius Conuentus delegatam tantùm exercens auctoritatem ſine tali diſpenſatione, quia hi nullam habent iuriſdictionem ordinariam, ibidem, articulo 18. & 19. & 20. De quo Syluest. *verbo prælatus, quæſtion 2. & 3.* Idem docent Pet. Miranda ſupra articulo 8 & Portel. verbo, illegitimus num. 8. licèt ambo recedentes à noſtro Auctore aſſerant, illegitimum non poſſe eſſe vicarium conuentus. Quod de de vicario in capite, ſeu preſidente ha- Exponitur Auct. 2

bente regimen principale conuentus libenter concedo, non verò de alijs vicarijs poſitis, ſeu de legatis à Guardianis, vel Prioribus, de quibus loquitur noſter Auctor.

52. Tandem dicti prælati poſſunt diſpenſare cum familiaribus, & actualiter ſeruientibus monaſterio, vt non obſtante defectu natalium obtineant quæcunque beneficia Regularia, etiam curata, ex priuilegio Pauli III. & Eugenij IV. ſuprà relato, dummodo non aſſumantur ad ſeruiendum in fraudem priuilegij huiuſmodi, nec beneficium ſit perpetuum, aut ipſi familiares, & ſeruitores ſint procreati, & geniti a preſbyteris clericis, vel Religioſis, qui eadem in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, ſeu aliàs perpetuò vnita aliquando obtinuerunt, ex prohibitione Clementis VII. relata à Nauarro loco ſtatim citando, diſpenſatio autem hæc fieri poteſt extra Capitulū, vel Congregationem inter mediam, ibidem articulo 23. & 24. De quo Nauar. in cap. ſi quando, cap. 21. num. 1. de reſcriptis. Idem docet Portel. ſuprà, num. 13.

An autem Moniales diſpenſatione egeant, ſi illegitimæ ſint, vt in Abbatiſſas eligantur, vide ibidem artic. 21. & 22. & nos diximus ſuprà de Abbatiſſis, num. 4. & in notis, num. 20. & 21.

De alijs Diſpenſationum generibus.

53. Diſpenſatio fraude, & dolo extorta ſubreptitia, & inutilis, penitus iudicanda eſt, cùm non debeat fraudulosus gratiā ex ſuo dolo reportare. Vnde contrahentes matrimonium in gradu prohibito, ſi illud conſument, vt facilius diſpenſentur cum illis, proculdubio diſpenſatio impetrata in foro conſcientiæ nullius erit valoris. Qua ratione decretum fuit in Tridentina Synodo, ne cum taliter contrahentibus, & cōſummantibus matrimoniū diſpenſetur, to 2. q 46. art 6. De quo Nau. c. 22. n. 86. Bellamera dec. 698. Fel. in c. poſtulaſti, de reſcript. Idem tenent Gutier. libr. 1. Canon. c. 15. nu. 20. Lopez 1. p. inſtruct. c. 296. Sanch. lib. 8. de matrim. diſp. 24. num. 38. quibus, & noſtro Auctore citatis idipſum reſoluit P. Villalob. 1. par. ſum. tract. 14. diffic. 27. num. 10. An autē diſpēſatio in vno vinculo, tacitis alijs ſubreptitia, & nulla ſit. Oſtendunt Suarez lib. 6. de legibus, cap. 24. per totum & Villalobos ſupra numer. 1. & ſeqq & tract. 2. de legibus diffic 43.

Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de refor. matr.

54. Diſpenſationis gratia commiſſa Ordinario, vt verificata narratiua diſpēſet, non expirat morte Pontificis, aut Nuncij Apoſtolici concedentis, etiam ſi delegatus, cui res commiſſa eſt, nōdū acceptauerit, aut diſpenſauerit, per textum expreſſum *in cap. ſi ſuper gratia, de offic. deleg. c. ſi cui nulla, de præb. in 6. quia iam plenè facta eſt diſpenſatio in gratiam, & fauorem petentis, & in illa potius mandatur executio gratiæ iam factæ, quam delegata commiſſio, ibid. ar. 7. De quo Cou. in Pract. qq. c. 11. nu. 2. col. 3. Sylu. verb gratia, §. 2. Mandoſ. tit. de diſpenſ. nu. 4. Idem docent Sanch. libr. 8. de matrim. diſp. 28. nu. 8. Gutier. lib. 2. Can. c. 27. à prin. Mol. lib. 2. de primog. c. 7. nu. 62. quibus, & alijs multis ad id citatis reſoluit Suar. lib. 8. de legib. c. 31. num. 3.*

55. Diſpenſatio facta à Papa Monacho ad teſtandum non expirat morte concedentis re integra, ſicut non expirat ſimilis licentia teſtandi facta Epiſcopo. Secus ſi facultas conceſſa contineat quid faciendum, tunc enim litteris non expeditis expirat morte concedentis ſecundum aliquos, non tamen ipſis cōfectis ibi. ar. 8. De quo Nau. de redditibus Eccleſiaſt. 4 part. capit. 3. num. 2. fol. 210. idem docet contra alios Sanchez libro 8. de matrimon. diſput. 28. num 8. & lib. 7. Decalogi, cap. 8. num. 56 in fine.

56. Qn prælatus mandat aliquid fieri contra aliqd præceptū Regulæ diſpēſare cenſetur, ſi ad id habet poteſtatē, & adeſt aliqua iuſta cauſa mouens illum ad diſpenſandum, quam videns ſubditus adeſſe, licitè obedit, etiam ſi prælatus

latus

latus expreſſe non diſpenſet, tacitè nāque diſpenſare præſumitur, ibid. art. 10. *De quo Caiet. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. ad 3. Angel. verb. diſpenſatio. Idem cum Palud. in 3. diſtin. 38. quæſt. 4. articul. 4. concluſ. 2. Antonin. 2. partit. 11. capit. 2. § 9. Ludouic. Lopez 1. part. inſtruct. cap. 4. & alijs tradit Suarez de cenſur. diſput. 41. ſect. 3. in fine, & lib. 6. de legibus, c. 13. nu. 13. vſque ad 16. & iterum, num. 23. & ſeqq.*

57. Diſpenſatio contra ius commune ſtrictiſſimè eſt interpretanda, dummodo à proprietate ſermonis non recedatur. Latè autem interpretanda eſt, quando ipſa diſpenſatio, vel ratio poſtulans habent expreſſam extenſionem, vel eſt gratioſa, vel eſt in corpore iuris incluſa, ibidem articulo 11. *De quo Iaſon in l. ſi ita ſcriptum, num. 8. de lib. & poſthum. & in l. re coniunctis, numer. 178. de legat. 3. Decius in cap at ſi clerici, §. de adulterijs, numer 88. de iudic. & numer. 91. 95. & 97. Parif. conſ. 7. num. 23. lib. 2. Idem poſt Couar. in 4. 2 part. capit. 8. §. 8. num. 11. Sylu. verb. diſpenſatio, quæſt. 5. num. 9. & Sanchez lib. 8. de matrimon. diſp. 1. cum alijs tradit Suarez dict. libro 6. capitulo 12. num. 10. & 11.*

58. Magiſtri Ordinum Militariū ſicut poſſunt diſpenſare cum Commendatarijs in obſeruantijs Regularibus, ita etiam in ordinatione, ſeu factione teſtamenti, habent enim diſpenſatiuē proprium, & ſunt Domini ſuorum redituū, tomo 3. quæſt. 29. articulo 7. *De quo Molina lib. 2. de primogen. cap. 9. num. 69. & alter Molin. tomo 3. de iuſtit. diſput. 604. in fine Mota de confirm. ordin. Mili. lib. 2. cap. 2. §. 18. nu. 8. & poſt eos Sanchez dict. capitul. 8. numer. 30. Vide ſupra de Commendatarijs. numer. 10. Cætera vide infra de prælatis, de matrimonio, de iuramento, de voto, & ſimilibus.*

De Diuino officio, vide ſupra de celebratione Diuini officij.

Comp. Roderici.

RETRACTATIO.

De Diſpenſatione in irregularitate ex homicidio iuſto proueniente.

59 EPiſcopi, & prælati Regulares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt diſpenſare ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario iuſto patrato in bello iuſto, vel per iuſtam iudicis ſententiā, talis enim occiſio iuſta non eſt, homicidium volūtarium exceptum in Concilio Tridentino, ſed tantum homicidium iniuſtè patratum contra quintum præceptum Decalogi. Ita expreſsè tenet Auctor tomo 3. ſummæ cap. 223. nu. 1. & 2. Quod & prius probauerat, tomo 1. q. 24. artic. 1. vbi ſe corrigit de oppoſito, quod olim ſenſerat, tom. 2. q. 105. art. 2 Vide ſupra nu. 23. & 24. & Bullam Pauli III. apud Bullarium. In Bull. bull. 10. Pauli 3.

RESOLVTIO LIII.

De Donationibus.

1 DOnatio eſt datio liberalis, ſiue irredibilis, id eſt, recompenſationem non intendens: vel eſt rei licitæ nullo iure cogente mera liberalitate facta collatio. Eſt autē duplex, alia inter viuos, quæ eſt irreuocabilis, & altera cauſa mortis, quæ eſt reuocabilis, l. 1. ff. de donat. Auct. tom. 2. quæſt. 47. articulo 1.

De quo Magiſt. in 2. diſt. 18. artic. 2. vbi D. Thomas, & DD. in l. donari, ff. de donat. & tradunt late Molina tomo 2. à diſput. 262. Rebello de iuſtit. part. 2. lib. 10. Azor. tom. 3. inſtit. moral. lib. 11. capit. 1. & ſequentibus, Leſſius lib. 2. de iuſtit. cap. 18. Sanchez de matrimon. lib 1. à diſput. 3. & lib. 6. & in ſumma ad precepta decalogi, lib. 7. à capitul. 1. agens de donationibus nouitiorum Gomez tom. 2. variarum cap. 4. Iul. Clar. libr. 4. ſent. §. donatio, Summiſtæ verbo donatio.

2. Quamuis donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum abſolutè facta non valeat; *ſtipulatio hoc modo, ff de verbor. obligat. l 69. Tauri*, facta tamen Eccleſiæ, vel pio loco tenet fauore ipſius Eccleſiæ, & pij loci, dummodò directè, & principaliter tendat in piam cauſam, ſeu in vtilitatem piæ cauſæ, Eccleſia tamē, ſeu pius locus tenebitur alere donantem, & ad eius debita ſoluenda, ibidem art. ſecundo, De quo Mol. *de primogen. Hiſpan. libro 2. capit. 10. per totum, Conar. in Rubrica de teſtam. num. 6. 2. par. ſol. 2. Decius conſil. 468. num. 3. & 4. Gomez in dict. lib. 69. Tauri num. 6. Idem docent Sanchez dict. lib. 7. decalog. cap. 1. num. 19. &* P. *Villalobos 2. par. ſumma tract. 20. diffi. 5. nu. 1. & ſeqq.*

3. Prohibitio Clementis VIII. de largitione munerum pro Regularibus vtriuſque ſexus tantum comprehendit donationes gratioſas, non verò remuneratorias, quas ſubditi faciunt de licentia prælatorum quibuſdam deuotis perſonis extra Ordinem, dummodò non fiant prætextu obtinendi officia in Religione, ſintque parua munuſcula oblata non principaliter ad hunc finem, ſed in ſignum grati animi. Vnde in foro exteriori non eſt reputandus ſimoniacus religioſus parua hæc munuſcula prælatis offerens, vt ſe gratum exhibeat, & beneficij memorem pro aſſecutione alicuius officij in Ordine, dūmodo non ſit principaliter propter ipſius aſſecutionem, vel alia in poſterum hac via procuranda officia, ibid. articul. 3. De quo Nauarro *in Extrauaganti de Datis, & promiſſis, & latè, ac perdoctè tractat Dominus Epiſcopus F. Franciſcus à Soſa tract. 1. de donationibus prohibitis Religioſis à fol. 1 vſque ad 77. Ad quod etiā faciunt tradita à Sanchez lib. 7. decalogi c. 8. nu. 5. poſt medium, & cap. 19. num. 36. & 37. & reſoluit in terminis P. Villalobos 2. p. ſum. tract. 35. diff. 32. numer. 1. & ſeqq. Idem Sanchez dicto cap. 9. nu. 41. & nu.* 100. vbi tradit dictam conſtitutionem Clementis VIII. non eſſe, in Hiſpania receptam, per ſupplicationem Pontifici factam, ſtandumq; eſſe in hoc iuri communi.

4. Fratres Minores tuta conſcientia donare poſſunt concurrentibus quatuor conditionibus ex Nicolao III. in capit. exiit, de verb. ſig. & Leone X. Primò res donanda debet eſſe vilis, & parui momenti determinata à ſuperiorib. Secundo, quòd fiat de licentia Prouincialium, & non inferiorum Prælatorum, niſi cōſuetudo id permittat, quæ iam videtur eſſe in vſu, & pro minimis ſufficit generalis, ſeu etiam præſumpta licentia. Tertiò, quòd res ſit mobilis, de immobilib. enim, vt de domo, horto, & ſimilib. donatio facta eſt nulla. Quartò, quòd non ſit pecunia, cuius vſus Fratribus interdictus eſt. Ad recipiendum verò ſufficere videtur præſumpta licentia, ſeu volūtas, quādo ſcilicet res, quæ donatur, ipſi Fratri eſt neceſſaria, & ſuo ſtatui, & Regulę conſentanea, ibidem articulo quarto. De quo Gerſon, Hugo, & Serena *conſcien quæſtio. 81. Idem docent P. Corduba ſuper Regul. cap. 6 quæſt. 6. concl. 1. §. ex quibus, Sorbus in Compend. tit. donatio, P. Villalob. diff. 32. nu. 3. & 4. & agens de religioſis in communi multa ad id tradit P. Mir. to. 1. q. 28. art. 13. 14. & 15. & in noſtris terminis tradit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 19. nu. 107. vbi à num. 94. agit de donationibus, & elemoſynis quas licitè poſſunt facere religioſi.*

5. Donatio, ſeu oblatio pecuniæ facta Deo, & B. Mariæ in remiſſionē peccatorum

ſum à fœmina ante ingreſſum monaſterij nō poteſt reuocari ab ipſa iam facta moniali, ſeu profeſſa, & translata legitimè ad aliud monaſterium, neque repeti poteſt prædicta pecunia à primo monaſterio, in quo profeſſionem emiſit: quia talis donatio fuit pura, & ſimplex nullam habens in ſe cōditionem, aut modum, nec comprehenditur ſub decreto Tridentino, in quo tantùm annullantur renunciationes, & donationes factæ à nouitijs poſt ingreſſum in monaſterium, & non ante ingreſſum, vt aliqui opinantur, & nos dicemus infrà num. 8. Vel meliùs dic, quòd ibi reuocantur donationes factæ intuitu Religionis ingreſſus præfata autem donatio licèt fuerit facta ante ingreſſum monaſterij, non fuit facta intuitu ingreſſus, ſed in remiſſionem peccatorum, ibid. art. 5. De quo Quaranta in ſumma Bull. verbo monaſteria pag. 330. verſ. dubium illud. Stephan. Gratian. deciſ. 37. nu. 2. Valaſcus de partitionibus cap. 16. nu. 22. & 23. & alij relati à Barboſa in remiſſ. ad Trid. dict. c. 16. n. 4. Vide etiam de hoc tom. 3. q. 47. art. 8. & Sanchez lib. 7. decalogi c. 1. n. 16. qui idem docet, & repetit c. 5. nu. 28. cùm noſtro Auctore non reuocari talem oblationē factam Deo, & B. Mariæ per Tridentinum decretum ſuperiùs relatum.

Trid. ſeſſ. 25. de reg. cap. 16.

6. Valet donatio quorundam vaſorum argēteorum facta à Canonico cuidam monaſterio, in quo elegit ſepulturam, duobus annis ante ſuum obitum, nec poſsūt repeti vt ſpolia: quia Extrauagans Pij V. tantùm diſponit de deſtinatis ad cultum diuinum tempore obitus inuentis, & relictis in teſtamento, vel abinteſtato, nec eſt extendenda ad ea, quæ in illa nō expreſſantur, cùm ſit exorbitans à iure communi. *ibid. art. 6.* De quo Nauar. *in Commen. de ſpolijs ſuper cap. non licet 12. qu. 2. §. 3. num. 3. & lib. 9. tit. de donationibus conſ. 4.*

7. Licèt Religioſus habens beneficium poſſit donare intuitu pietatis, paupertatis, vel remunerationis inter viuos, non tamen cauſa mortis, aut per vltimam voluntatem, qualis præſumitur eſſe facta in extremis. Conſanguinitas autem, vel ſocietas in exercenda negotiatione nōn eſt ſufficiens cauſa, vt Religioſus, etiam Beneficiarius poſſit donare de redditibus beneficij, vel de aliàs quæſitis. ibidem art. 7. De quo Nauarr. libr. 3. tit. de donation. conſ. 6. & de redditibus Eccleſ. q. 1. n. 81. In 1. edit. in nouiſ. verò q. 1. monit. 8. nu. 2. & monit. 33. n. 1. Vide Cardin. Clement. 2. verſ. ſed & tales, notab. 1. de vita, & honeſt. cleric. Viualdum in Candelabro ſacram. p. 3. c. 14. n. 86. Anaſtaſ. Germon. de indult. Cardin. §. Regularia beneficia n. 47. Molina tom. 2. de iuſt. diſput. 276. col. 3. § Religioſus in conuentu, & tract. 2. diſput. 145. quibus, & alijs citatis idem ferè reſoluit Sanchez *lib. 6. c. decalogi cap. 6. nu. 14. & lib. 7. cap. 19. n. 94. & ſeq.* De quo etiā tract. c. 8. qualiter profeſſis interdictum ſit teſtari.

8. Dictum decretum Tridentinum annullans renunciationem, aut obligationem factam à nouitio ante duos mēſes proximos profeſſionis extenditur etiam ad donationes factas ante ingreſſum Religionis intuitu ipſius ingreſſus etiam ſi iuramento firmentur, aut in fauorem cuiuſcunque cauſæ piæ fiant. Nā ratio, & mens Concilij, ne ſcilicet, profiteatur coactus paupertate orta ex donatione, militat magis in hoc caſu, quā quando fit donatio poſt ſuſceptum Religionis habitum, & lex rigoroſa, correctoria, & exorbitans extenditur ad caſum, in quo fortius eius ratio verſatur, maximè ſi non data tali extenſione fruſtratoria redderetur. ibid. ar. 8. & 9. De quo Nauar. dict. tit. de don. cōſ. 7. & 8. Con. in c. quanuis pactū, 1. p. § 3. nu. 7. Menoch. de arbitrar. cētur. 5. caſu 436. Leſſius li. 2. de iuſtitia c. 41. n. 40. verſi. 2. Vide etiā Sanch. qui latè, & egregiè lib. 7. decalog. c. 1 & 2. per totum, & c. 5. n. 3. & 4. vbi ſententiam noſtri Auctoris valde probabilem iudicat, quamuis oppoſitæ tanquam probabiliori (vt inquit) adhæreat. At noſtrā ſuſtinent Flamin. de reſig. benef. l. 3. q. 13 n. 9. Rolas epit. ſucceſſ. c. 7. n. 30. & 31. Spino *ſpec. teſt. gloſſ. 12. princ. n. 5. Azor t. 1. inſt. mor. l. 13. c. 9. q.* 2. & alij plures relati à Sāch. *dict. n. 3.* nec Auctor noſter ſibi cōtradicit *1. 3. q. 16. a. 1.* quē pro ſe citat ipſe Sāch. quia ibi loquitur ex ore Gutierrez,

Firmatur ſententia Auctor.

9. Circa donationes faciendas a no-
Bull.Bull. uitijs eſt quædam Bulla Gregorij X a-
2.Greg.2. pud Bullarium, in qua excommunican
tur prælati regulares, petentes, aut exigentes aliquid, etiam ad Eccleſiaſticũ, ſeu quemuis pium vſum ante, vel poſt receptionem ad habitum, quam cenſuram extendit etiam ad dantes. De quo infra dicemus reſolu. de dotibus Monialium ex q.48.art.1.& 5.tom.2.

10. *Donationes* factæ in teſtamento, vel cauſa mortis à nouitijs non comprehenduntur in dicto decreto Concilij, cũ ſint reuocabiles, in eo enim tantùm agitur de his, quæ ſunt irreuocabiles, ac ideò tollentes libertatem ad vouendum ibidem art.10. De quo Gutier. in capit. quamuis pactum, fol.151. de pactis lib. 6. Nauar. comm.2. de Regul. numer.50. Leſſius lib.2. de iuſtit. capi. 41. num.40. Vide etiam Sanchez lib. 7. decal. cap.3. per totum, vbi agit de facultate teſtandi quam habent nouitii, & cap.5. num. 14. & ſeqq. vbi num.17. id extendit ad donationes, vel renunciationes factas à nouitio ea conditione, vt ſint irritæ, ſi profeſſus non fuerit ac ideò ſeruandam eſſe in illis formam traditam in Tridentino, vt valeant, quia, inquit, taciti, & expreſſi idem eſt iudicium l. cum quid, ff. ſi certum petatur, & fruſtrà exprimitur quod tacitè ſubintelligitur, l. Cornelia, ff de hæred. inſtituend. l. hæc verba ff. de legat.1. l. fideicommiſſa §. ſi filij ff. de leg. 3.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de regul. 11. Nulliter profeſſus ſi intra quinquennium reclamauerit, ſicut irritatur profeſſio ex Concilio Tridentino; ita etiam donatio, ſeu renunciatio bonorum ſuorum ipſo iure irritatur, ſi facta fuit iuxta formam præfati decreti Tridentini. Secus ſi non reclamauerit, tunc enim ſicut profeſſio, ita & donatio ſumit vires irreuocabilitatis, ibidem art. 11. De quo Spin. in ſpecul. teſtament. gloſſa 12. de legatis monaſteriorum, numero 60. Idem docet poſt Vega 1. tom. ſum. cap.91. caſu 4. & noſtrum Auctorē Sanch. d.c.5. nu. 56. licèt ab eo recedat, dum docet d. art. 11. & tom. 2. ſum. c.7. num.6. firmam reddi talem renunciationem, ſi profeſſus nulliter ex defectu ætatis, poſt eam completam ratificauerit priorem profeſſionem irritam: quia, inquit, illa renunciatio cùm à principio fuerit nulla ex defectu formæ præſcriptæ in Tridentino, vt fiat bimeſtri proximo proximo profeſſioni, poſtea ſecuta legitima profeſſione conualeſcere nequit.

Sed (ſalua pace tanti viri) falſo nititur fundamento, & ſuppoſitione. Tum quia ea renunciatio nō fuit à principio irrita (vt ipſe ſupponit) cùm factam fuiſſe iuxta formam præfatam Tridentini apertè dicat Auctor dicto articulo 11. Nam in eius decreto duntaxat annullatur profeſſio, non verò renunciatio ante legitimam ætatem ſexdecim annorum facta, dummodo iſta fiat bimeſtri ante profeſſionem. Tum etiam, quia ſicut profeſſio completum annum probationis ex iuſta cauſa prorogata (ſicut poſſe prorogari concedit ipſe Sancius libro quinto decalog. capitul. 4. numero 21. & nos dicemus infra reſol. 101. numero 62.) non impedit, quin poſt illam emiſſam renunciatio, vel donatio facta à nouitio ſortiatur ſuum effectum, & valorem (vt ipſe Sanchez ſupponere videtur ibidem, & expreſſè tenet dict. capitul. 5. num. 72. ac conſequenter fateri neceſſario debet) ita pari ratione in noſtro caſu dicendum eſſe videtur, renunciationem de qua loquimur, poſt ratificatam profeſſionem, vel poſt non reclamationem poſt quinquennium, quæ eſt quædam profeſſio tacita, purificari, & confirmari; quocũque enim tempore profeſſio emittatur, vel non irrita declaretur, renunciatio itidem ab illa pendens confirmabitur. Quod à ſimili confirmari poteſt ex quadam doctrina ipſius Sancij lib. 7. decal. cap. 4. nu. 6. vbi in ſimili caſu reſoluit, vacationem beneficij nouitij prorogari ad prorogationem profeſſionis ab eo emittendæ (ſi ex iuſta cauſa prorogari contingat) quia prorogatio facta videtur cũ oĩbus qualitatibus rei, quæ prorogatur, l. ſi eum, in §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cautionibus, l. lecta, ff. ſi certum petatur additque etiam ſi pluribus annis duret nouitiatus, non vacare

Defenditur ſententia Auctoris.

inte-

interim beneficium: Ergo pariformiter etia ſi prorogetur ad plures annos profeſſionis ratificatio, vel per non reclamationem intra quinquennium profeſſio tacita inducatur, nihil obſtabit, quo minus renunciatio ab eius ſtabilitate, & valore pendens validitatis, & irreuocabilitatis vires affirmat.

Neque hic eo fundamento affirmari poteſt donationem, ſiue renunciationē inualidam fuiſſe à principio, vt ſic ratificari per profeſſionē non poſſit, quia regula, quæ dictat, inualidum a principio ex poſtfacto nō confirmari, locum non habet in donatione, promiſſione, ſtipulatione, legatoue, quæ habent in ſe conditionem, quia in his fallit regula prædicta, vt expreſſè conſultus affirmat in l. cętera 41. §. tractari, de legat. 1. ibi, conditionale non, quia ad conditionalia Catoniana non pertinet. l. Catoniana, l. placet, de regula Catoniana, & ſępe alibi. Ergo cùm donatio, ſiue renunciatio hac etiam à iure recipiat conditionem, ſi profeſſio ſecuta ſit, non eſt cur inquiramus, an valuerit à principio, nec ne? Quia in conditionalibus de his diſputare non eſt neceſſe, quocunque enim tempore ſequatur conditio, purificantur, & vires plenè accipiunt. Atque per hæc ſatis eneruatum redditur fundamentum Sancij contra nos, & ſententia noſtri Auctoris firma, & ſtabilita manet.

12. Donatio, vel renunciatio nouitij caret effectu, non ſolùm profeſſione nō ſecuta ob dimiſſionem habitus, vel expulſionem à Religione, vt diſponitur in præfato decreto Concilij, ſed etiam quando morte præuentus profeſſionem emittere non valuit, ſed pertinet ad ſuccedentes ex teſtamento, vel ab inteſtato, ex quadam declaratione Cardinaliùm relata à Paraſſello, *ibid. art.* 12. De quo Mandoſ. *in tract. caſ. annal. num.* 16. *caſu* 35. *& num.* 65. *caſu* 96. Idem docent Nauar. *lib.* 3. *conſil. tit. de ſtatu Regular. toto conſil.* 1. *in prima editione, & in* 2. *de ſucceſſion. ab inteſtatu, to. conſil. vlt.* Hondedeus *conſil.* 44 *num* 8. *volum.* 1. *& conſil.* 73. *n.* 16. *volum.* 2. Gutier. *lib.* 2. *Canonic. c.* 1. 106. *&* 108. Molina *tom.* 1. *de inſt. diſp.* 140. *col.* 1. §. de alijs ergo, quibus, & alijs pluribus citatis id ipſum reſoluit Sanch. *lib.* 7. *decalog. cap.* 5. *num.* 49.

13. Item præfatum decretum Concilij habet locum in donatione facta à nouitio ſine ſolemnitate in illó requiſita, ſiue fiat ante decimum ſextum ſuæ ætatis annum, ſiue poſt ipſum complétum, cùm eius ratio, & mens æquè militet in vno, quàm in altero caſu, *ibid. art.* 13. Idem docent Gutier. *lib.* 2. *Canonic. cap.* 1. *num.* 34. Valaſco *de partit. cap.* 16. *num.* 27. Morquecho *de diuiſ. bonorum lib.* 4. *cap.* 5. *à nu.* 34. poſt quos Sanch. *d. cap.* 5. *num.* 7. citato etiam noſtro Auctore.

14. Tandem dicta donatio, ſeu renunciatio nouitij non valet, niſi accedat licentia Epiſcopi, quæ neceſſariò requiritur ex dicto decretó Concilij Tridentini, nec ſufficit licentia ſuperioris Regularis. Argumētum autem ſumptum ex eodem Concilio ſuper ingreſſu in monaſteria Monialium, non eſt ad rem, cùm inibi expreſſè dicatur, requiri licentiam Epiſcopi, aut ſuperioris, ad denotandum prælatos Regulares reſpectu monaſteriorum ſibi ſubditorum poſſe talem facere facultatem, ibid. art. 14 De quo Nauar conſ. 7. & 8. de donationibus. Idem citato noſtro Auctore reſoluit Sanchez ibid. numer. 65. vſque ad 74. vbi numer. 75. ſequenti addit cum eodem Auctore tom. 2. ſummæ cap. 7. nu. 1. in fine, & Vega 2. tom. ſummæ cap. 50. caſu 3. in aliquibus religionibus abijſſe in deſuetudinem petere hanc licentiam ab Epiſcopo, idque approbat, ſi ea conſuetudo ita legitimè præſcripta ſit, vt contra decretum præfatum Tridentini vires obtinuerit. Quapropter tutiſſimum eſſe cenſet ad obuiandum litigijs exigere licentiam ab Epiſcopo, vel eius Vicario.

Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de regul.

15. Dictum decretū Concilij quantum ad donationes nouitiorum non cōprehendit nouitios Societatis Ieſu, vt expreſſè ibi diffinitur, & declarauit cōgregatio Cardinalium, cui ſubſcripſerunt doctiſſimi Theologi, & Iuriſperiti ſuper eo conſulti, nam Fratres huius religionis ad tria vota ſimplicia admiſſi, ſunt verè Religioſi ex Sedis Apoſto-

licæ

Digitized by Google

licæ determinationē, ac ideò ceſſat in eis ratio Concilij, ne ſcilicet, occaſione talis donatione factæ diſcedere cogantur, non enim illis fas eſt ſponte habitum dimittere ſub pœna apoſtaſiæ, per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. ibidem art. 16. Idem docent Molina tom. 1. de iuſt. diſp. 139. col. 7. §. antequam, in fine, Sua. in ſum. verb. religio, num. 5. Leſſius libr. 2. de iuſt. capit. 41. dub. 4. num. 41. quibus & noſtro Auctore citatis id ipſum reſoluit Sanch. d. c. 5. nu. 9. vbi num. 10. & 11. id habere locum in renunciatione ad opera etiam profana contra conſtitutionum Societatis normam, ipſamque capere poſſe bona in fauorem eiuſdem renunciata, vel bonorum nouitij depoſitum accipere, donec renunciatio ab eo illorum fiat reſoluit.

16. Syndicus Fratrum Minorum habet facultatem à Sede Apoſtolica ad donandum extra Ordinem, quando donatio cedit in vtilitatem Religionis. *tom. 2. q. 49. artic. 7. §. quantum autem, & tom. 1. qu. 27. art. 6.* De quo Cordub. *ſuper regul. Fratrum Min. c. 6. qu. 6. & c. 4. quaſt. 16. punLio 2.* Idem docent Portel *verb. Syndicus num. 6 &* P. Villalobos 2. *p. ſumma tract. 35. diffi. 32. num. 3.*

17. Donationes Commendatariorum Militarium factæ ſuis concubinis, etiam iuramento firmatæ ſunt irritæ, & nullius valoris. *tom. 1. quaſt. 27. artic. 12.* De quo Couar. *in c. quamuis pactum, 2. p. § 1. numer. 4. ad finem Gutier. de iuramen. confirm. 1. p. cap. 1. à num. 13. vſque ad finem*, & nos diximus ſuprà *reſolut. 7. num. 13. § nec dictis, & reſolut. 18 num. 9.* quidquid contradicat Sanchez *lib. 7. decalog cap. 8 num. 29.*

RESOLVTIO LIV.

De duobus Monialiū.

1. EXpleto numero Monialium, quæ ali commodè poſſunt ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis monaſterij, iuxta cap. vnico §. ſanè, de ſtatu regul. in 6. adhuc admitti poſſunt ſupra illum numerum aliquæ ſufficienter dotatæ, non obſtante Concilio Tridentino, cuius decretum debet intelligi, ne recipiantur aliæ ſine dote expenſis monaſterij alendæ. Nec committitur ſimonia in conuentionibus, & pactionibus ſuper dotibus recipiendarum factis, dummodo ſit pro congruenti, ſeu ſufficienti ſuſtentatione earum, non obſtantibus, *cap. quoniam, de ſimonia, & Extrauag. 1. eodem titul. ex declaratione Clementis VII. apud Cōpend. Mend. tit. Monial. §. vltimo tomo 2. quaſt. 48. art. 1. De quo D. Thom. vbi Caietan. 2. 2. quaſt. 100. art 3. ad 4. Nauar. tract. de redditibus Eccleſ. qu. 1 monit. 60. nu. 2. Idem Nauar. in manual. cap. 27. nu. 106. Caietan. in ſumma verbo excommunicatio capit. 73. Soto libr. 6 de iuſtitia quaſt. 6. artic. 2. & pluribus alijs citatis idem reſoluit Suarez. tomo 1 de religione lib. 4. cap. 17. num 16. & ſequentibus. De quo etiam P. Miranda in tract. de Monialibus quaſt. 8. artic. 6. & 7. Portel in addit. ad dubia verb. Moniales n. 19.* Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de regul.

2. Innocentius VIII. declarauit in duobus tantùm caſibus committi ſimoniam in receptione dotium. Primò ſi paciſcantur expreſſè de aliquo dando, vel ſoluendo pro ingreſſu. Secundò, quando recipiunt inhabiles ad monaſterium propter ſpem habendi aliquid: quia tunc illa eſt principalis intentio, exceptis his poſſunt Moniales petere quæ ſibi fuerunt promiſſa ante ingreſſum. Habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula Innocētij VIII. Sed ex præfata conceſſione Clementis VII. nulla committitur ſimonia ex talibus pactionibus, & conuentionibus factis in receptione Monialium. vt etiam reſoluit P. Miranda dict. art. 7. concl. 1 §. & quia, dummodo ſint pro congruenti, & ſufficienti earum ſuſtentatione.

3. Neque opulentia monaſterij facit, vt quod in paupere nō eſt ſimonia, in diuite cōuentu ſimonia cenſeatur, niſi pecunia extra victum pro alijs cauſis

reci-

recipiatur, putà, quia puella recipienda eſt vilis conditionis, & fortè ex genere maculato, aut infamia alia, vel deformitate notata, vel ad magnitudinem, & magnificentiam clariorem monaſterij auctius, & ſuperabundans pretium dotis pro ingreſſu exigitur. *ibid. artic. 2.* De quo Syluest. *verb. ſimonia §. 15. Soto lib. 9. de iuſt. quæſt. 6. artic. final. iuxta finem, & art. 2. ad 4.* Idem docet poſt hos DD. citatos P. Mirãda *dict. ar. 7. concl. 2.*

4. Prælatis Monialium competit taxatio dotium pro recipiendis, ſeu ſpiritualiter deſponſandis virginibus, ſicut poteſtati ſęculari competit ob vtilitatẽ publicam pro fęminis carnaliter maritandis id ipſum conſtituere. Super quo non poteſt fieri lex generalis, ſed in vnaquaque Prouincia ſecũdùm earum conſuetudinem, & valorem rerum, & tempora, ac perſonas ſpecialiter poteſt aſſignari quod pro cõgrua Monialis ſuſtentatione ſufficiens ad arbitrium boni viri videbitur, ne ignorantia in petẽdis exceſſiuis dotibus faciat Moniales inuolui aliqua ſimoniæ labe excedẽtes in petendo, vel exigendo vltra ſufficiẽtem ſuſtentationem. Quam quotam, ſeu taxam dotis poſſunt dicti prælati in aliquo caſu ſpeciali limitare, ſeu minuere iuſtis ad id concurrentibus cauſis, etiã inſcijs, vel contradicentibus Monialibus, ſeu Conuentu, dummodo ſemper remaneat ſufficiens quantitas pro ſuſtẽtenda, ſeu alenda Moniali, nihil enim amplius requirunt conſtitutiones Apoſtolicæ. *Ibid. art. 3. & 4.* De quo Couar. *de ſponſalib. 2 p. c. 3 fol. 193. col. 2* Nauar. *d. monit. 62. & in cap. ſtatuimus, num. 44.* Idem docet P. Miranda *vbi ſup. art. 8.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de regul. An decretum Concilij Tridentini prohibens ſub anathematis pœna dari, aut recipi aliquid vltra victum, & veſtitum nouitiæ comprehendat etiam mutuum, aut commodatum, vide *infrà de profeſſione Nouitiorum, num. 94.*

5. Monaſterium exceſſiuam dotem pro ingreſſu nouitiæ recipiens, exceſsũ vltra ſufficientem ſuſtentationem tenetur reſtituere, cùm ſecundum ſacros Canones, & conſtitutiones Apoſtolicas nil aliud permittatur recipere, niſi ipſe exceſſus liberaliter abſque aliquo expreſſo, tacito, aut præſumpto pacto illi concedatur. *ibid. art. 6.* De quo Cordub. *de caſibus conſcientiæ quæſt. 1.* Nauar. *d. monit. 62. num. 3.* & faciunt tradita à P. Miranda *vbi ſup. art. 7. concl. 2. in fine.*

An ratione damni emergentis poſſit paciſci de certa quantitate quottannis pecuniæ danda, donec monaſterio dos ſoluatur, vide *infrà de Monialibus n. 20.*

6. Pactum de habenda hæreditate poſt mortem matris nouitiæ loco dotis, quam ante ingreſſum Religionis ipſa nouitia cum fraude renunciauit, non dirimit profeſſionem factam argumẽto cap. 1. §. ſicut ergo 29. quæſt. 1. alimẽta tamen profeſſæ denegari poſſe probabile eſt, donec dos ſoluatur, aut promiſſum ad victum Monialis impleatur, quæ alimẽta iuridicè peti poſſunt, vt intra clauſuram alatur, non vero in domo matris, aut parentum, ibid. art. 8. De quo Nauar. lib. 3. titul. de Regularibus conſil. 50. Ad quod vide tradita à Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 6. num. 1. & ſequentibus, & num. 10. & 11. & cap. 2. num. 2. & ſequentibus, vbi circa l. final. C. de pactis, & libr. 13. tit. 5 part. 1. Agit de pacto futuræ hæreditatis, an valeat, ob votum captandæ mortis, & nu. 39. id concedit fauore cauſæ piæ, & priuilegium militibus ſuper hoc conceſſum, *l. licet C. de pactis*, vt hæreditas propria pacto data valeat, ad piam cauſam extendit, *num. 50. & ſequentibus & cap. 3. num. 9.* idem ferè repetit.

7. Quomodo autem valeat renunciatio legitimæ hæreditatis paternæ facta à nouitia vide in Addit. Summæ, tom. 3. cap. 144. à num 9. vbi num. 12. reſoluit Monialem auctoritate Papæ ad ſuam inſtantiam ad aliud monaſterium translatam non delaturam ſecum dotem, nec bona poſt profeſſionem quęſita. De quo etiam vide tom. 2. quæſt. 79. art. fin. ad finem, Nauar comment. 4. de Regularibus, num. 24. Couar. cap. 1. de teſtament. iuxta finem, & multis traditis ad hoc plenè reſoluit Sanchez *ſuprà cap. 5. per totum, & cap. 6. per totum, & cap. 7. per totum.*

RESOLVTIO LV.

De Ædificijs, ſeu Eccleſiis Regularium.

1. PRælatis Conuentualibus incumbit reparare ędificia ſuorum cõuentuum, vel de nouo ędificare, ſi opus fuerit, dummodò fiat abſque detrimento victus, & alimentorum Religioſis miniſtrandorum. Priùs autem debent refici ædificia antiqua reparatione indigentia, aut cœpta perfici, quàm de nouo alia erigantur. Nullum verò ædificium de nouo conſtrui debet à prælatis localibus ſine conſenſu Prouincialis, aut ſaltem Diſcretorum Conuẽtus. Et eandem licentiam ad euellendum, ſeu deſtruendum aliquod magnum ædificium neceſſariam eſſe certi iuris eſt, *tom 2. qu 49. artic.* 1. De quo Anton. Gomez *in l. 46. Tauri, num.* 15. Platea *in l. quoniam, C. de ſenatoribus*, & notatur *in l. inter vrbem, l. nemo, C. de operibus public.*

2. Cęteris paribus, & abſolutè loquendo melius, & Deo gratius eſt fundare Eccleſiam Collegiatam Regularium, præſertim Mendicantium, quàm ſecularem clericorum ſecularium, niſi circunſtantiæ temporum, & locorum aliud inſinuent, *ibid. §. reſpondeo, & in Addit. Summæ, tom. 3. cap. 46. num.* 4. De quo Nauar. *lib. 3. tit. de Regularibus conſ.* 52. Idem docet P. Miranda *tom. 1. Manual. qu 33. art. 6.*

3. Hodie iuxta Tridentinum Decretum non poſſunt noua loca Mendicantes conſtituere, vel conſtructa recipere, ſeu domos erigere abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, quæ ſufficit abſque alia Papæ de nouo requiſita facultate, iuxta priuilegia Apoſtolica dictis Fratribus Mendicantibus conceſſa apud Bullarium, quæ Concilium reſpectu talis licentiæ non reuocat, *ibid. d. art. 2. & tom. 1. quæſt. 23. art. 7.* de quo F. Ioan. Crucius *de ſtat. Relig. lib. 2. cap. 8.* Zerola *in Praxi Epiſcop. p. 1. verb. Monachi, §. 1. & 2.* quos refert Barboſa *in Remiſ. ad Tridene. d. ſeſſ. 25. c. 3. de Reg. num.* 5. Idem docet P. Miranda *ſupr. artic. 1. vbi concl. 3.* addit, quòd non habentibus priuilegium non ſufficit licentia Diœceſani, ſed neceſſariam eſſe eam habere à Sede Apoſtolica, iuxta *c. cùm ex eo, de exceſſibus prælat. in 6.*

Bull. bull. 14. Iulij 2. & Bull. 14 Sixti 4. n. 35. & Bulla 27.

4. De iure communi licentia Papę requiritur vt Fratres transferant, ſeu mutent monaſterium de loco in locũ, d. c. cùm ex eo, ſed per priuilegiũ Sixti V. factum Congregationi S. Benedicti in Portugallia, Generalis cum conſilio, & aſſenſu Capituli Generalis poteſt transferre monaſterium cum omnibus ad illud pertinentibus Ordinarij, vel cuiuſuis alterius licentia minimè requiſita, & id ipſum conceſſit Sixtus IV. Minoribus apud Bullarium. Nec hoc eſt per dictum Decretum Tridentinum reuocatum, ibi enim de noua erectione, & ædificatione domorum tantum fit mentio, ibid. art. 3. Idem docent P. Miranda ſuprà artic. 2. Portel in addit. ad dubia verb Monaſterium, nu. 3. & in dubijs, numer. 7 Sed aduertant prælati Regulares, quòd non poſſunt dimittere, ſeu deſerere dicta loca, & monaſteria, niſi in manibus Ordinarij, ſeu Diœceſani, ſuper quo onerat Pontifex cõſcientiam Generalis. Ita Bonifacius *in cap. cùm ex eo, de exceſſibus prælatorum in 6* & habetur in dicta Bulla Sixti IV. *ibid. d. 23. art. 6 tom. 1.* De quo Syluest. *verb. caſus, caſu 8. & verb. excommunicatio, §. 20.* Portel *in dubijs regul. verbo Monaſterium, num 4.*

Bullar. d. Bulla 14. & 27. Sixti 4.

5. Per priuilegium Clementis IV. confirmatum per Iulium II. & alios Põtifices prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo propè domos iam conſtructas Minorum, niſi infra ſpatium trecentarum Cannarum per aerẽ menſurandarum, vbi aliàs rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit. Quælibet autem iſtarum Cannarũ continet octo palmorum longitudinem. Quo priuilegio gaudent alij Mendicantes communicantes in priuilegijs. Item ex cõceſſio-

In Bull. Bulla 7. Clem 4. & Bull. 10 Iulij 2. & Bulla 7. Bonifacij 8.

ceſſione Vrbani IV. apud Comp. Ciſter. verb. ædificare, §. final. Nulla ædificia conſtrui poſſunt intra vnum milliare ab Abbatijs, & locis Ordinis Ciſtercij ſub excommunicationis pœna. Et ex priuilegio Innocentij IV. apud Compend. Mendican. tit. ædificare in fine, infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſium, nec ædificare, nec poſſeſſiones acquirere licet, *ibid. art.* 4 Idem docent P. Miranda *ſuprà art.* 4. Portel *ſuprà, num.* 1.

6. Ad hæc aduertere oportet, quòd per conſtitutionem Clementis VIII. Ordinarijs non licet dare licentiam erigendi, ſeu ædificandi de nouo monaſteria Regularis, niſi vocatis priùs, & auditis prælatis conuentualibus locorum, vbi ædificandum eſt, & alijs intereſſe habentibus, *Addit. Summæ tom.* 3. *cap.* 146. *num.* 4. *ad finem.* De quo Portel *ſuprà, num.* 2.

7. Monaſteria, & Eccleſiæ ſemel Deo dicata ad prophanos vſus ampliùs reduci non poſſunt, iuxta iuris diſpoſitionem, cap. ad hæc, de Relig. domibus c. quæ ſemel 19. quæſt. 3. Ex ſpeciali ta-
In Bull. men priuilegio Leonis X. in caſu neceſ-
oraculo ſitatis Eccleſiæ Fratrum Minorum, &
55. Leo. Monialium S. Claræ poſſunt transfer-
X. & orac. ri, & mutari, & locus prioris Eccleſiæ
34. ad humanos vſus conuerti, dummodò materia ædificiorum ponatur in alia Eccleſia. Quando autem Eccleſia ſecularis auctoritate Papæ, aut Epiſcopi efficitur Regularis, fieri debet abſque præiudicio clericorum, ſeu Beneficiatorum ipſius Eccleſiæ, priuilegiũ enim Papæ non datur cum præiudicio tertij, *c. penult. de Eccleſ. ædificand. cap. Apoſtolicæ, de donat.* Ita intelligenda eſt quædam Bulla Sixti IV. pro Carmelitis, *ibid. art.* 5. De quo P. Mirand. *tom.* 1. *Manual. q.* 34. *art.* 42 Portel *in addit. ad dubia verb. monaſterium, num.* 3. Suarez *tom.* 1. *de Religione, lib.* 3. *cap* 8. *num.* 5.

8. Dormitoria, & ædificia monaſterij deſerti à Fratribus Minoribus cũ fundo, ſeu horto pertinent ad fundatorem, Eccleſia autem cum Capellis (ſi ipſe fundator expreſsè ſibi non reſeruauit dominium) pertinet ad Eccleſiam Romanam, vt expreſsè determinat Nicolaus III. in cap. exijt, qui ſeminat, de verborum ſignificat. & ita Syndicus Apoſtolicus, vel Prouincialis de conſenſu ipſius, & Conuentus, ac Diffinitorij poteſt dare ius patronatus ſucceſſoribus ipſius fundatoris, hoc enim cedit in vtilitatem Fratrum, qui oſtendentes ſe gratos benefactoribus alios alliciunt, & deuotos reddunt ad ædificandum pro ipſis, argumẽto cuiuſdam
Decreti Tridentini circa ius patrona- Trid. ſeſſ.
tus laicorum permittentis, vt dignus 24. ca. 18.
tãrùm præſentetur à patrono, vt ſic alij de refor.
ex hoc priuilegio ad alia maiora munera Eccleſiaſtica conferenda prouocentur. Priuilegium autem Leonis X. & aliorum Pontificum non intelligitur de Eccleſijs monaſteriorum fundatis ab aliquo reſeruante ſibi dominium earũdem, vt Patrono, non enim Pontifici licet, nec præſumitur concedere mutationem dictarum Eccleſiarum in præiudicium tertij, *ibid art* 6. De quo Cordub. *ſuper Regulam Fratrum Minorum cap.* 4. *quæſt.* 16. *punctio* 2. *& capit.* 6. *quæſt.* 5. Garcia *de beneficijs* 5 *part. cap.* 8. *num.* 87. Idem docent P. Miranda *ſupr. artic.* 2. Portel *in dubijs dict. verb. Monaſteriũ, num* 8.

9. Priuilegium de ædificando ad libitum voluntatis, & abſque licentia Ordinarij, hoc eſt, ſi libuerit, & quando libuerit, non amittitur per non vſũ decennij, maximè ſi per id temporis nullá ſit oblata occaſio ædificandi monaſterium, *ibid. art.* 7. de quo Mandoſ. *de priuilegijs ad inſtar, gloſſa* 15. *nu.* 14. Panorm. *in cap. vt priuilegia*, vbi Abbas, *num.* 4 *de priuileg.* Idem docet Miranda *tom.* 1. *quæſt.* 33. *art.* 3.

10. Mendicantes poſſunt ædificare de nouo abſque motu excommunicationis poſitæ in Clem. cupientes, de pœnis, quando domus, ſeu Conuentus eorum corruunt remanẽte dominio ſoli apud ipſos: ſecus ſi deſierit eſſe de eorum dominio, & habitatione, & poſtea nouo iure acquirant illud. Item poſſunt antiquo ædificio aliquid de nouo addere, vel mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum propter ſanitatem. *ibid. art.* 8. de quo Baptiſta de Salis *in Summa titul. excommunicat.* 1.

ex-

Digitized by Google

excomm. 54. *Platea de excommunic.* §. 11. *de Relig. Mendicantibus*. Idem docét P. Miranda *ſup. ar.* 5. *Suarez de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 33. 34. *&* 35.

21. Præceptum de impendendo dimidium fructuum, ſeu redditnum monaſterij in ædificationem, cùm peruenerit ad pinguiorem fortunam, debet intelligi, quando ad eum ſtatum deuenerit, in quo poſt honeſtam, & commodam ſuſtentationem monachorum aliqua pars ſupereſt, quæ impendatur, argumento *l. Diuus, & l. in condemnatione, ff. de regulis iuris.* Auctor *ibid. art.* 9. Cętera vidè *infrà de Monaſterijs.* Ad quod gloſſa *in dict. capit. in condemnatione,* & Decium *in d. l. Diuus, num.* 7.

ADDITIO.

22. In hac reſolutione, num. 3. tractauimus, quænam licentia neceſſaria ſit Regularibus ad Monaſteria ædificanda. Quia tamen res hæc ibi paulò obſcuriùs expoſita eſt, nunc vt dilucidiorem reddam, addo iure Canonico antiquo cautum eſſe, de quo in cap. nemo, cap. placuit, de conſecrat. diſt. 1. cap. ad hæc 4. de Relig. domib. cap. cum, olim. 14. verſic. inſuper, de priuileg. Epiſcopo irrequiſito non poſſe Eccleſias ædificari, tradunt plures, quos refert rem hanc latè exornans Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat. 26 à num. 1. idque procedere etiam in Religioſis exemptis, dummodò in loco non exempto ædificent, probat capit auctoritate, de priuileg. in 6. Poſtea iure nouiori in cap. vnico, de exceſſib. prælat. in 6. cautum eſt, vt vltra Epiſcopum Pontificis venia requiratur, & quamuis Tridentinum, ſeſſion. 25. de regular. cap. 3. in fine, ſolius Epiſcopi conſenſum deſiderett, Pontificis tamen, de quo *in d. cap. vnico*, non excludit, vt rectè declararũt Cardinales *Monachi ædificare nõ poſſunt monaſteria in parochia, in qua ea non habent ſine cognitione, & licentia Papæ.* Ex qua declaratione colligitur hodie vnã, & alteram licentiam interuenire oportere, vt docent noſter Auctor *tom.* 1. *qu.* 23. *art.* 7. Barboſa *d. allegat.* 26. *num.* 4. vt ſic appareat non ſatis ſibi conſtare Auctorem, *tom.* 2. *quæſt.* 49 *art.* 3. dum contendit, Tridentinum ſolius Epiſcopi mentionem faciens reſpexiſſe ad priuilegia Regularia Iulij II. Vrbani IV. Sixti IV. quibus venia Pontificis, de qua *in d. capit. vnico*, abolita erat. Quæ Auctoris ſententia verendum eſt, ne à Congregatione allata refellatur. Cęterùm, eidem adhuc ſubſiſtens, exiſtimo, quòd ſi Regulares adhuc ſuis priuilegijs vti ſatagent, non malè facient.

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de regul.

RESOLVTIO LVI.

De Eccleſiarum Regularium immunitate.

1. IMmunitatem Eccleſiarum à iure Diuino originem duxiſſe nemo eſt, qui neget, quæ olim in Teſtamento veteri, & apud Ethnicos magnis fuit fulcita fauoribus & exemptionum priuilegijs. Quapropter ab Imperatoribus maximè fuit recognita, ac in honore habita, & commendata, à ſacris verò Canonibus confirmata, toto titul. C. de his qui ad Eccleſiam confugiunt, c. definiuit, cap. miror, & ſequent. 17. qu. 4. cap. inter alia, de immunitate Eccleſiæ, & ſub grauiſſimis pœnis obſeruari inuiolabiliter præceptum eſt, vt ex pluribus Pontificum Decretis, & Cõcilio Tridentino conſtat, *tom.* 2. *q.* 50. *art.* 1. De quo Couar. 2. *variar. cap.* 20. *Nauar. in cap. nouit. notab.* 3. *num.* 52. *de iudic.* Farinacius *in Praxi Crim. quæſt.* 8. *numer.* 2. Garcia *de nobilitat. gloſſa* 5. Ad quod multa tradit Suarez *tom.* 1. *de Religion. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. *& ſeqq.*

Exod. 21. num 13. 3. Reg. 1. nu. 50. & c. 2. n 28. Num. 35.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 20. de refor.

2. Per Bullam Clementis IV. apud Bullarium præſumptuosè effringentes Eccleſias, aut monaſteria Fratrum Minorum, aut in illis damnabilem violentiam, etiam occultè exercentes, incurrunt ipſo facto excommunicationem

In Bull. Bulla 3. & 8. Clem. 4.

Pa-

Papæ reſeruatam, iuxta cap. conqueſti, de ſenten. excommunicat. capit. ſicut antiquitus, cap. miror 17. q. 4. a qua poſſunt abſolui tantùm à Conſeruatoribus Ordinis, vel etiam à prælatis quoad forum conſcientiæ tantùm ex Leone X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. In quam excommunicationem incidunt etiam, qui effregerint, vel effoderint parietem, aut fores, diruerint ſeras, vel ingreſſum ſibi parauerint in dictas Eccleſias, & Monaſteria, impellendo, aut alio quouis violento modo, ſed non comprehendit eos, qui ius habent ad quærendum reum, non verò capiendum, nam conſequenter habent etiam ius ad remouendum omnia, quę impediunt talem inquiſitionem, *ibid. artic. 2. de quo Syluest. excommuni. 9. 7 caſu 8.* Nauarr. *cap. 28 num. 9 Soto in 4. diſt. 2. q. 21 art. 2. § his conſtitutis.* Abbas, & Ancharran. *in capit. 1. de immunit. Eccleſia, col. 1.* Ad quod etiam vide Suarez *de cenſuris diſp. 22. ſect. 2 à num. 4. vſque ad 14. & d. cap. 8 de Religione, numer. 3.*

3. Iudicibus ſęcularibus nullo modo licet extrahere ab Eccleſia delinquentes, niſi de licentia ſpeciali Epiſcopi, aut eius Officialis, & cum interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ, & caſu quòd extrahantur reponendi, ſeu cuſtodiendi ſunt apud carcerem Curiæ Eccleſiaſticę, nec vllo modo ſęculari tradendi, donec cognita cauſa compertum ſit, delictum eſſe de priuantibus immunitate Eccleſiaſtica, ſecus incurrunt in cenſuras, & pęnas ipſo facto impoſitas violatoribus Eccleſiaſticæ libertatis per declarationē Gregorij XIV. in ſua Conſtitutione moderatoria cuiuſdam Bullæ Sixti V. contra Bannitos. Crimina verò priuantia immunitate Eccleſię ſunt latrocinium publicum, viarū graſſatio nocturna agrorum depopulatio, c. inter alia, de immun. Eccl. homicidium, aut mutilatio membri in Eccleſia, vel eius cœmeterio, cap. vlt. de immunitat. Eccleſ. occiſio proditoria, c. 1. de homicidio, Aſſaſſinatus, Hæreſis, & crimen læſæ Maieſtatis, in quibus iudices ſęculares licitè poſſunt extrahere reos ab Eccleſia modo ſuprà poſito, id eſt cum licentia Epiſcopi, aut eius officialis, ex eodem Gregor. XIV. alias iniuſtè extractus iuſtè poteſt ſe defendere, imo & miniſtri Eccleſiæ poſſunt eū eripere de manibus poteſtatis ſęcularis ſecundùm aliquos, dummodò manifeſtè conſtet iniuſtè extrahi de Eccleſia, vel damnum eſt irreparabile, ſeu periculum in mora: ſecus ſi res eſt in dubio, tunc enim non licet reſiſtere vi, & armis, ſed tantùm gladio Eccleſiæ, nēpe excommunicationibus, & cenſuris, quæ ad hoc cōceduntur Eccleſiaſticis, non verò enſibus, & gladijs materialibus, vt habetur in Tridentina Synodo, *ibid. art. 3.* De quo Gomez *lib. 3. variar. cap. 3. num. 21 in fine,* Mexia *in apparatu legis Toleti 11 fundam. part. 2. numer. 24.* Azcued. *in l. 3. num. 27 lib. 1 Compil.* Ad quod vide tradita à Suarez *tom. 1. de Religione lib. 4 capit. 11 num. 4 & ſequentibus & cap. 13. num. 5. & ſequentibus, & à Portel verbo immunitas Eccleſiæ, num. 10. & ſequentibus.* Vbi ad hoc adducit quandam legem Regiam Portugalliæ ſatis piam in ordinat. lib. 2. tit. 5. in qua præcipitur, vt antequam extrahatur delinquens ab Eccleſia, caſu quo non gaudeat eius immunitate, fiat proceſſus ſūmarius, ad videndum, an gaudeat tali priuilegio immunitatis, vocato ad id Rectore, vel Vicario Epiſcopi, vt examinet delictum, & proceſſum, & ſecūdūm ipſius, & iudicis ſęcularis iudiciū decretum concorditer fiat. Quod vellem (inquit præcitatus Portel) meliùs obſeruari à miniſtris iuſtitiæ, qui monaſteria ingrediuntur, inconſulto aliquando prælato, imo ſepta ſaltantes, quod neque Papa, neque rex permittit.

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de reform.

4. Conſuetudo etiam immemorialis contra immunitatem Eccleſiæ, vel ei oneroſa non valet, vt deducitur ex cap. 1. & capit. nouerit, & cap. grauem, de ſentent. excommun. niſi ſit parum præiudicialis, aut contra aliquod ſpeciale priuilegium conceſſum Monaſterijs. Vnde conſuetudine quadraginta annorum poteſt admitti, vt v. g. quarta funeralium Eccleſię Parochiali ſoluatur à Religioſis contra eorum priuilegia, ex mente Tridentini Concilij, *ibidem in principio.* De quo Syluest. *verb. immunitas, nu. 2. & 4.* Humada *in Scho-*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 13. de refor.

lijs

Digitized by Google

ſijt ad gloſ. part. l. 3. titul. 2. part. 1. gloſ. 6. num. 3. Gomez d. lib. 3. varia. cap. 1. nu. 52. Abb. in dicto cap. 1. de conſuetudine.

5. Clerici & Monachi, non gaudēt immunitate Eccleſiæ, etiam poſt degradationem, & verbalem in ſententia traditionem Curiæ ſæculari, Vnde ſi ab Eccleſia extrahantur, ad illam non sūt reſtituendi, criminoſi enim clerici degradatione, & relaxatione poteſtati ſeculari digni, vt v.g. Sodomitæ non debent gaudere immunitate Eccleſiæ ob criminis enormitatem, imò & laicis huius nefandi criminis reis talis immunitas non patrocinatur, ſecundùm aliquos, in quo conſuetudini ſtandum eſt ibid. artic 4. De quo Abb. in cap. inter alia, de immunit. Eccleſ. Couar. 2. variar. cap. 20. num. 16. & cap. 26. nu. 8. & 9. Salzedo in Pract. Crimin. cap. 115. Iulius Clarus in Pract. Crim. §. fin. quæſt. 30. numer. 12. & 16. Idem poſt Nauarr. *in Manu. cap. 25. num. 21. & 22.* & alios plures docet Suarez *vbi ſup. cap. 10. nu. 5. & ſequentibus, vbi num. 7.* id limitat, vt procedat in clerico reſpectu Eccleſiaſtici iudicis, non laici, caſu quo poſſit manus iniicere in clericum, verbi gratia, minorem non beneficiatum, neque tonſuram, & habitum geſtantem, iuxta Tridentin. *ſeſſion. 23. cap. 6.* Vnde obiter colligit, *num 8 in fine,* etiam laicos in his, in quibus poſſunt ab Eccleſiaſticis iudicibus corripi, non gaudere immunitate Eccleſiæ, quæ non conceditur aduerſus ipſam Eccleſiam, ſeu poteſtatem eius.

Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de regul.

6. Iudex ſecuritatis fidem promiſſam tenetur adimplere, & reducere delinquentem ad Eccleſiam, ſi eius delictum non priuabat tali immunitate: Religioſi autem tradentes non ſunt immunes ab irregularitate, morte rei ſecuta, ſaltem in foro exteriori, operi enim illicitæ operam dediſſe creduntur priuādo reum Eccleſiaſtica libertate, qua iuſtè fruebatur, & in qua protegi tenebatur. Et à fortiori idem dicendum eſt, caſu, quo delinquentem indignum Eccleſiæ immunitate, ad ipſam reducere Iudex non obligatur, quia ſcire debebant Religioſi ipſis tunc minimè fore, nec debere fidem ſeruandam, niſi tanta eſſet iudicijs fama bonitatis, & veritatis, ac Religioſorum ſinceritas, vt à culpa, ac proinde ab irregularitate immunes cenſeantur, *ibidem artic. 5.* De quo Gomez *lib. 3. variar. cap. 12. num. 7.* Couar. *1. variar. cap. 2. num. 16.* Vidè Suarez *d. capit. 13. num. 2. & ſeqq.*

7. Monaſteria, & omnia contenta intra ambitum ſeu ipſorum clauſuram gaudent immunitate Eccleſiæ, imò & grangiæ monaſteriorum, ſicut & atria Eccleſiarum, capit. vltima, de immunitate Eccleſiæ, capit. id conſtituimus 17. quæſtion. 4. ex priuilegio Eugenij IV. pro Ciſterciēſibus, & habetur in Compendio Ciſte. titul. Grangiæ § 2. & in Compend. Societ. verbo immunitas §. 2. Ita vt inde extrahentes aliquem, vel violentiam dictis locis facientes, incidant in excommunicationem Papalem Leonis X de qua ſuprà num. r 2 tom 2. qu 75. art. 2 De quo Portel verbo Eccleſiæ immunitas, numer 9. & ſequentibus, Suarez vbi ſupr. capit. 9. & num. 1. & ſequentibus, vbi numer. 2. reſoluit, etiam Eccleſiam non conſecratam, nec benedictam, ſi obſequijs Diuinis dedicata ſit, & in ea diuina myſteria celebrentur, eodem priuilegio immunitatis, frui, ex *capit. Eccleſiæ, de immunitat. Eccleſiarum.*

An autem Commendatarij Militares gaudeant immunitate Eccleſiæ, & in quibus caſibus, vide *tom. 2. quæſt. 62. art. 13. vſque ad 18.* & nos diximus ſuprà *de Commendatarijs nu. 1. 2. & 3.*

8. Raptores virginum ſecundùm aliquos non gaudent hac immunitate Eccleſiæ, in quo ſtandum eſt conſuetudini receptæ, quę derogat iuri, quod illis ſuper hoc fauet, nam hoc crimen poteſt dici latrocinium famoſum, famoſis autem latronibus non conceditur talis immunitas Eccleſiæ, vt habetur expreſſe in capit. inter alia, de immunitate Eccleſiæ, & in lege Regia Portugalliæ *lib. 2. ordinar. titul. 5. §. 4. Addit. Summa tomo 3. cap. 203. num.* 10. De quo Couarruuias *in rubrica de teſtament. c. 20. num. 8. Suarez 1. tom. de Religione lib. 3. c. 11. n. 17. D Thom. 2. 2. quæſt. 66. art. ad tertium. Vide ad hoc capit. de raptoribus 36. quæſt. 1. & Authentic. de mandatis Principiſ. §. neque*

neque autem, & § *ſed neque*, quam authenticam per dictum *cap. de raptoribus*, eſſe derogatam dicit Angel. *num.* 17. & Syluest. *verb. immunitas, 3. quæſt. 2.* licèt oppoſitum teneat Anchar. *in dict. capit. inter alia*, & Hippolyt. *in l. vnic. C. de raptoribus*, & ſequitur Couarruuias *loco ibi citato*.

RESOLVTIO LVII.

De Eiectis, ſeu Expulſis à Religione.

1. MInister Generalis apud Minores poteſt per ſe ipſum duntaxar, & Prouincialis conſenſu Capituli, ſeu Diffinitorij eijcere ab Ordine, & habitu ſpoliare incorrigibiles, ex concesſione Alexandri VI. ad quod S. Bonauentura ſuper Regulam quæſt. 14. tria requirit, ſaltem in foro conſcientiæ. Primũ, quod eorum delicta ſint notaria, etiam ſæcularibus. Secundum, quod ſuo prauo exemplo noceant alijs Fratribus. Tertium, quòd probetur eorum incorrigibilitas. Ille verò dicitur incorrigibilis apud nos Minores per ſtatuta Ordinis, qui ter iuridicè fuit conuictus de eodem, vel diuerſis criminibus, vt de trina apoſtaſia, & punitus non eſt emendatus: vnde poſt trinam iuridicam correctionem iterum apoſtatans poteſt expelli à Religione: imò per Tridentinum decretum, ſi per annum obſtinato animo ſpernens Eccleſiaſticam cenſuram excommunicationis perſeueret in Apoſtaſia, tanquam de fide ſuſpectus puniri poteſt, tomo. 1. quæſt. 30. art. 14 De quo videantur D. Thom. quod lib. 12. artic. vlt. D. Bonauen. dicta quæſtion. 14. D. Antonius 3. *part. tit. 16. cap. 4 in fine*, Syluest. *verb. Religio. 6. quæſt. vlt. & verb. Abbas, quaſt 7. num. 6.* Nauar. *comment. num. 33. de Regular. & lib. 3 conſil. 50 numer. 1. in 1. edit. & in 2. conſil. 77. num. 1. de Regular.* & alij plures quos plena manu refert Sanchez *lib. 6. Decalog. cap. 9. num. 3.* vbi reſoluit per ius commune *in c. cum ad monaſterium, c. final. de ſtatu monach. & cap. reſecanda, 24 qu. 3.* habere poteſtatem Religiones expellendi Religioſos incorrigibiles.

D. Bonau. ſup. Reg. qu. 14.

Trid. ſeſſ. 15. ca. 3. in fine de reform.

2. Licèt incorrigibilis de iure iuxta præfata ſtatuta Ordinis ſit ille, qui ter de criminibus grauibus fuit punitus, & non emendatus, poteſt tamen quis incorrigibilis de facto iudicari ad effectum expellẽdi illum à Religione, quando in vna eademque apoſtaſia, & intra Religionem commiſit alia crimina grauia grauiſſimis circunſtantijs circundata ſine aliqua ſpe correctionis: ſicut enim clericus incorrigibilis iudicatur ad effectum tradendi eum brachio ſæculari poſt degradationem, eo tantũ, quia eius grauia crimina bis fuerunt punita, nec fuit emendatus; ex quadam declaratione Parlamẽti Pariſienſis, & innuitur in c. cum non ab homine, de iudicijs, ita à fortiori iudicari debet incorrigibilis Religioſus, vt à Religione expellatur (quæ non cenſetur tam grauis pœna ſicut degradatio & traditio clerici poteſtati ſæculari) ibid. art. 15. De quo Iul. Clar. in pract. Crim. q. 36. n. 34. Salzed. in Pract. c. 140. §. incorrigibilis, Syluest. verb. Abba, nu. 6. Quis ſit dicendus incorrigibilis ſtando in iure communi, tradunt Abbas in d. c. cum non ab homine, nu. 30. Mayol. lib. 5. de irregul. c. 26. n 4. Sayr. de cenſur. l. 5. c. 21. n. 37. Graſſis 1 p. deciſ. l. 2. c. 24. n. 19. & illis citatis Sanch. vbi ſup. n. 4 vbi reſoluit tripliciter dici aliquem incorrigibilem. Primò quando in criminibus perpetratis perſeuerat, etiã, ſi committat alia crimina diſſimilia, ideſt, nõ æquè grauia, licèt verius eſſe, addat, vt ſint ſimilia, ſeu æquè grauia, aut grauiora, per c. vt famæ, de ſent. exco. ibi, ad ſimilia, vel peiora facile laberẽtur. Secũdò, ſi ter monitus nõ deſiſtit, tertio, ſi aſſignatũ locũ pænitẽtiæ deſerat fugiẽdo.

3. Prælati volentes eijcere incorrigibiles, & delinquentes à Religione virtute bullæ Alexandri VI. tenentur ſequi conſenſum ſeniorum, & Patrum, vt in illa continetur, virtute tamen

conceſſionis Pij V. factæ Ordini Diui Hieronymi non tenemur illud ſequi, cùm de eorum conſilio tantùm, & non de eorum conſenſu præcipiantur facere, niſi prælati eijcientes ſint Generales, quibus per ſe ipſos duntaxat datur libera facultas eijciendi ab Alexandro VI. vt in ſuperioribus iam dictum eſt. ibidem articul. 16. & 17. De quo D. Thom. 1. 2. quæſt. 92. artic. 2. ad ſecundum. Cardin. Paleotus de ſacri Conſiſtorij conſultat. 1. part. quæſt. 3. articul. 2. pag. 19 & 20. Pro quo nota, quòd Moniales ſuperbæ, & rebelles, poſſunt per prælatos à Religione expelli per quandam ſingularem conceſſionem Innocentij IV. factam Ciſtercienſibus apud
Bullar. Bull. 27. Innoc. 4. Bullarium. De quo vide Sanch. *libr. 6. decalog. cap. 9. numer. 6.* vbi conſulit ne id fiat inconſulto Pontifice Romano, vel eius Nuncio, eo quòd ſit res noua, & inuſitata; & non modicum ſcandalum afferret, ac anſam præberet Monialibus multis fingendi ſe incorrigibiles, vt à monaſterio expellantur.

Nouum decretum ſacræ Cõgrega. Sed nunc nouiſſimè ex ſpeciali D. N. S. Vrbani VIII. facultate ſacra Congregatio Cardinalium decreuit, vt in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus eijci poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis: verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolũ cõcurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte ſtatutis, & conſtitutionibus cuiuſcunque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis, verùm etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus. Elapſo autem anno ſi nihilominus non reſipuerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem poſſit, ſed ab ipſomet Generali tantùm; de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis, eligendis in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus: tuncque non niſi inſtructo ſecundùm eorum ſtylum, & conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad ſacrorum Canonum præſcriptum. Sic verò eiecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci iuriſdictioni, & obedientiæ ſubſint, proindèque Generalis illicò expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cęterùm ſacra Congregatio religionum ſuperiores ſerio admonet, ac per Ieſu Chriſti viſcera obteſtatur, vt memores paternæ charitatis, & manſuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum ſuorum ferè in profundum malorum delapſas, antequàm grauiſſimum, atque extremum expulſionis remedium experiantur. Hæc ſacra Congregatio. Quæ quidem ex originali, ſeu transſumpto authentico impreſſo Romæ apud typographiam Apoſtolicam, anno Domini 1624. fideliter propria manu tranſcripſi.

Ex quibus deducitur attento hoc decreto non poſſe hodie ad triremes relegari aliquem Religioſum, niſi per Generalem Ordinis de aſſenſu dictorum ſex Patrum, ſemper enim hanc pęnam grauiſſimam antecedere ſolet priuatio habitus, & expulſio ab Ordine.

4 Religioſus homicida pœna expulſionis à Religione puniri poteſt, cũ hoc crimen ſit de numero eorum, cui in ſęculo pœna capitis infligitur, iuxta dictam Conſtitutionem Pij V. Sed id non debet executioni mandari, ſaltem in foro animæ, niſi homicidium ſit notorium; & delinquens incorrigibilis appareat. Nec etiam tali pœna expulſionis plecti debet religioſus pro omni delicto, cui apud ſęculares pęna capitalis correſpondet: nam extrahere condemnatum ad mortem de manibus miniſtrorum iuſtitiæ ſimilis pœna capitis à lege ciuili impoſita eſt, nec tamen decet tam graui pœna expulſionis Religioſum ob id puniri, cùm vt plurimum id ex nimia pietate fieri contingat, & idem iudicium eſt de ſimilibus, *ibidem articul. 18.* & nos diximus *ſuprà reſolut. 48. numer. 18.* De quo Plaza *libr. 1. de delictis capit. 18. numer. 7.* Iulius Clarus *in pract. crimin. quæſt. 68. numero, 10.*

5 Item à Religione expelli poteſt

ſodomita poſt cæremonialem combuſtionem in eo expletam, vt apud Regulares ſolet fieri, vel ad triremes relegari, dummodò huic vitio ſit aſſuefactus, nec appareant ſigna pœnitentiæ, vt conijcitur ex quadam conſtitutione Pij V. contra hoc vitium nefandum exercentes, de qua ſuprà *reſolut. 48. num. 22.* Vnde ſi non aſſueſcat, & pœnitens appareat, ex æquitate, & pietate non eſt tali pœna mulctandus. Sed hoc crimen attentans non debet expelli, licèt pœna combuſtionis cæremonialis videatur dignus, *ibid. art. 19.* de quo Nauar. *cap 27. num. 249.*

c. Iuſtè, & iuridicè à Religione ſemel expulſi non tenentur ad ea, quæ extra ordinem ſeruari non poſſunt; puta ad votum paupertatis, & obedientiæ, ſi quidem Conuentus eos non alit, nec alteri extra ordinem obedire voluerunt. Vnde ad caſtitatem, & ad horas Canonicas recitandas etiam ſacris non inſigniti, & ad ieiunia ſub præcepto Regulę contenta, & ad alia ſimilia præcepta, quæ extra clauſtrum ſeruari poſſunt, omninò obligantur: quia ſua culpa eis non debet patrocinari. Non tamen tenentur rogare, vt iterum admittantur ad Religionem, vt in ſeculo tuta conſcientia maneant, nec procurare, vt in alia recipiantur, quia iam ſemel iuridicè ſunt eiecti, *ibidem art. 20 & 21.* De quo Soto *libr. 7. de iuſtitia quæſt. 1. art. 1. & qu. 7.* Molina *2. 2. tract. 2. diſp. 104. pag. 798.* Nauar. *libr. 5. titul. de Regul. conſil. 79. & in cap. non dicatis, num. 36. & de oratione capit 7 numer. 20.* Idem poſt eundem Nauar. *comment. 2. num. 46 de regul. & libr. 3. conſil 18. num. 2. in fine, & conſil. 64. num. 1. de regular.* Sayro in *theſaur. caſuum, titulo 2. libr. 6. cap. 9. numer. 26.* & poſt noſtrum etiam Auctorem tradit Sanchez *lib. 6. decalogi capitul. 9. numer. 24. & ſequentibus.* Qui tamen immeritò non approbat *numer 53.* limitationem ipſius Auctoris, dum ait, hos eiectos teneri ad præcepta, & ieiunia ſub præcepto in regula contenta, ad quod confutandum nullam adducit rationem, ſed tantùm auctoritatem DD. indiſtinctè loquentium: ſed noſtræ ſententiæ adhæret Portel *verb. eycere ab ordine numer. 5.* Quam adhuc probo ex doctrina ipſius Sancij, nam ille fatetur *ibidem numer. 54.* huiuſmodi expulſos non cenſeri expulſos in perpetuum, ſed donec corrigantur, ac ideò teneri ſe corrigere, & correctos petere, vt iterum admittantur, ergo cùm teneantur mores ſuos corrigere ad hunc effectum, conſequenter debent ſe regulæ, & Regularibus præceptis, quatenus eorum ſtatus patitur, conformare. Nec poteſt dici, eos manere à iugo regulæ liberos, ſi poſt correctionem non admittantur, ſemper enim tenentur inſtare ſuis bonis, & ad meliorem frugem redactis moribus, taliter viuendo, vt digni iudicentur, qui iterum admittantur, caſu vero quo nõ admittantur, culpa ſuperiorum eos non admittentium nequaquam eximit ipſos à votis, & præceptis, quibus per profeſſionem ſe adſtrinxerunt, & ad quæ tenerentur ſi extra Religionem ea vouiſſent, maximè quando non ſunt de pertinentibus merè ad Regularem vitam, & inſtitutum, qualia ſunt ieiunia, & ſimilia, quæ vt ſęculares ſeruare poſſunt. Quare exiſtimo ſententiam Sancij habere locum in obſeruantijs Regularibus, quæ commodè extra clauſtrum ſeruari nequeunt, qualia ſunt ſilentium, vigiliæ, & ſimilia, non verò in ieiunijs, & alijs, ad quæ tenentur ex præcepto regulæ obligante ad reatum mortale, & commode extra clauſtrum ſeruari poſſunt. Quod magis confirmo ex *capitul. vltimo, de Regularibus*, vbi ſtatuitur, hos eiectos cenſuris Eccleſiaſticis cogendos eſſe redire ad Religionem, ergo ſignum eſt eos vinculo ſuæ profeſſionis adhuc teneri, aliàs ad reditum adſtringi nequirent, cùm capeſſere Religionis inſtitutum à quo quiſpiam liber eſt, debeat eſſe voluntarium, vt ipſe Sanchez *ibidem* benè notat *numer* 30. vbi reſoluit huiuſmodi expulſos, etiam iuſtè per ſententiam diffinitiuam à Religione abſolutos, & habitu priuatos teneri ad Ordinem redire, quandocunque eos admittere ſuperiores voluerint. Tandem, quia hi eiecti veri Religioſi poſt ſententiam expulſionis manent,

Defenditur ſententia Auctoris.

prælati enim per illam non poſſunt facere de monacho non monachum; imò & de Pontifice id multi negant, per c. cùm ad monaſter. de ſtatu monach. in fine, niſi ex aliqua vrgentiſſima cauſa, vt probat idem Sanchez ibidem, numer.27. ergo ſunt in malo ſtatu, quamdiu non procurant ſeruare ſuam regulam, prout ſtatus eorum patitur, & quamdiu per ipſos ſteterit, eò quod mores non corrigunt, quominus admittantur, teneanturque id procurare, nedum à ſuperioribus coacti redire, ex ſententia ipſius Sanci dicto numer. 30. quod non poſſet verificari, niſi tales expulſi extra Religionem adhuc manerent ligati vinculo profeſſionis, ſaltem ad ea quæ commodè poſſunt ſeruare, & patitur eorum ſtatus. Atque ita huic noſtræ ſententiæ adhærent Corduba *ſuper regul. capit. 2. quæſt. 21. puncto* 3. poſt D. Bonauent. *in regul. quæſt.* 14. Azor *tomo* 1. *inſtitut. moral. libr.* 12. *capitulo.* 16. *quæſtio.* 4. *& quæſtio.* 7. *in fine, & quæſt.* 11. *& capit.* 17. *quæſt.* 2. Leonardus *lib.* 2. *de iuſt. capit.* 41. *dub.* 15. *numer.* 111. P. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæſt* 52. *artic.* 5. *concluſ.* 1. P. Portel *vbi ſuprà dicto numer.* 5. P. Villalobos 2. *p. Summa tracti.* 35 *d.ff.* 39. *numer.* 5. *& ſequentibus*, qui omnes vnanimiter tenent, hos eiectos tanquam veros religioſos votis monaſticæ profeſſionis ligatos manere, ad quam pertinent præceptorum in regula contentorum obſeruantia.

7. Fratres Minores expulſi ab Ordine pro ſuis culpis, vel proprio motu egreſſi non poſſunt prædicare, nec confeſſiones audire, vel docere, niſi de licentia Sedis Apoſtolicæ, vt Generalis, ſeu Prouincialium: quòd ſi aliquid contra huiuſmodi inhibitionem temerè fuerit attentatum, poſſunt dicti prælati in ipſos ſententiam excommunicationis promulgare, ex decreto Innocentij IV. apud Bullarium. Vnde
Bullar. bull. 8. Innoc. 4. & in Comp. Minor. verb. Apoſtata. cùm taliter expulſi ſint infames, non poſſunt compelli prælati eos iterum admittere, cùm ex iure, & conſtitutione Sixti V. tales, infames ob eorum delicta Religionem ingredi prohibeantur, ibidem dict. articul. 21. de quo Lappus ad Federicum conſil. 38. Idem docet poſt Azor tom. 1. inſtitut. moral. libr. 12. capit. 17. quæſt. 2. & noſtrum Auctorem Sanchez vbi ſuprà numer. 32. & concordat P. Miranda dict. quæſt. 52. articul. 7. vbi tandem concludit, quòd caſu, quo hos eiectos iterum ad Ordinem recipere conueniat, id debet fieri præcedente Pontificis diſpenſatione, & quantum ad prohibitionem audiendi confeſſiones, idē tradit ipſe P. Miranda *ibidem articulo* 5. *concluſione* 3.

8. Circa quod aduerte, quòd in Capitulo Generali Romæ habito ſub Reuerendiſſimo P. F. Ioanne Ferro anno 1611. ſtatutum eſt, vt eiecti ab Ordine, & ad triremes damnati non poſſint iterum recipi ad Ordinem, etiam ſi rogent. Vbi etiam declaratum eſt, quòd cenſetur expulſus ab ordine qui damnatur ad triremes, etiam ſi in ſententia non declaretur expulſio. Sic refert Portel *verb. eiicere ab ordine num.* 6. de quo etiam Auctor *tom.* 1. *quæſt.* 23. *articul.* 5.

9. Item aduerte, quòd Dominus Paulus V. anno Domini 1613. die 5. Aprilis cōceſſit Canonicis Regularibus S. Crucis in Conimbria, vt monachos incorrigibiles, vel carceri perpetuò damnatos, vel ad triremes relegarent, & aliter nō poſſent eijcere. Quod præcepiſſe fertur certior factus, plures ex induſtria fieri inobedientes, & incorrigibiles, vt eam ob cauſam expulſi, à iugo obedientiæ liberarentur manentes apud ſeculum, quo ſuo priuilegio poſſunt cōmunicare aliæ Religiones. Ita refert idem Portel *vbi ſup. n.* 4 vbi addit, ita Romæ practicari, vt putat, audiuiſſe.

10. Huiuſmodi legitimè eiecti à Religione poſſunt tranſire ad aliam, etiā laxiorem ſine licentia ſuperioris eijcientis, nam obligatio extincta per ſententiam iuridicam non poteſt reuiuiſcere, nec impedimentum præſtare, aut afferre. Pro quo extat quædam conceſſio Innocentij IV. apud Bullarium, vt poſſint eiecti, vel egreſſi de Ordine Minorū tranſire ad alios Ordines, præterquam ad Hoſpitalarios, & Militares, cum litteris tamen teſtimonialibus ſuperiorum dicti Ordinis. Quæ inqui-

quiſitio de litteris teſtimonialibus cùm ponatur vt forma, & conditio actus faciendi, ſi non ſeruetur, profeſſio dictorum eiectorum apud Ordinem, ad quam admittuntur, erit irrita. Non poteſt tamen ſuperior eijciens compellere per ſententiam huiuſmodi eiectos, vt intra certum tempus ingrediantur aliam ſtrictiorem Religionẽ, id enim metas naturæ voti videtur tranſgredi, cùm vota emittenda in dicta Religione voluntaria, & libera omninò eſſe debeant, *ibidem artic.22.& 23.* de quo Nauar. *libr.8. de regularibus conſil.78. & libr.3.conſil 77.num.2.* Idem tenent D. Antonin.*3.p.titulo 16.cap.4. in fin.* Nauar. *libr.3. conſil.51. de regularibus num. 2. in 1. edition.* Paraſſel. *in priuileg. Minimor. cap. 39. num. fin.* Sà *in Summa verbo, Religio, num.40.* quibus cum noſtro Auctore citatis id ipſum reſoluit Sanchez *vbi ſuprà num.36.& 37. vbi numer. 39.* non approbat ſententiam ipſius Auctoris, dum ait profeſſionem Fratris Minoris eiecti, in alia Religione ſine teſtimonio ſuę expulſionis non eſſe validam, & ad hoc adducit, ſeu citat locum in ſumma eiuſdem met tomo 2. cap.6. vbi oppoſitum videtur ſentire. Sed reuera ibi (ſi attentè legatur) loquitur attento iure communi & de profeſſione eiecti Fratris, qui non ſit Minorita: nam de iſto nihil dicit, ſed reſoluẽdum remittit ad præſens, dicto art. 22. Vbi attenta dicta Bulla Innocentij IV. requirentis pro forma actus faciendi dictum teſtimonium expulſionis, reſoluit non valere talem profeſſionem ſecus emiſſam, & clarè colligitur ex verbis Pontificis, ibi; Diſtrictiùs inhibentes, ne tales aliter ad alium Ordinem tranſire, vel aliqui eos recipere, ſeu retinere præſumant abſque licentia Sedis Apoſtolicæ ſpeciali faciente de pręſentibus mentionem. Et in ſimili de eo, cui data eſt poteſtas faciendi aliquid, adiecta certa forma, & illam non ſeruat, reſoluit per Gloſſam ſingularem in Clementina 1. verb. inhibentes, & per textum ad idem ferè expreſſum in cap. prouida, ibi, inquiſitione præfata omiſſa, de elect. in 6. Felin. *in cap. ex parte col 4. de conſtitut.* Quantum verò ad id, quòd vltimò diximus, nempe, non poſſe prælatos compellere hos eiectos, vt ad aliam Religionem tranſeant, idem tenet ipſe Sanchez *ibidem num.42.* ſubdens *num.43.* poſſe ſub ea conditione eijcere, qua completa eos ſic eiectos teneri ad priorem Religionem redire, & ſic ſeruari in praxi apud Societatem Ieſu aſſerit.

Bullar. bull.9. Innoc.4. & bull.14. Sixti 4. n. 25. & in Compen. Min tit. eijcere ab ordine §.8.

Tuetur ſententia Auctoris.

11. Cum iſtis expulſis à Religione debent diſpenſare prælati ante expulſionem per priuilegia Ordinis, vt ad maiores ordines aſcendant, vel in promotis miniſtrare poſſint. Epiſcopi verò, quibus ſubduntur, poſſunt etiam cum eiſdem diſpenſare in caſibus ab ipſis diſpenſabilibus, ipſoſque ordinare ad titulum beneficij, vel patrimonij certiores facti de alijs ordinibus in Religione ritè ſuſceptis. An autem Epiſcopo originis, an domicilij ſubijci debeant tales expulſi à Religione? Tenendum eſt poſſe cuicunque eorum ſe ſubdere, quidquid dicant aliqui, interim tamen non ſubduntur alicui, Papa eſt eorum Ordinatius. Vnde ſi à vita tunc diſcedant, bona per ipſos quæſita pertinent ad Cameram Apoſtolicam nomine ſpoliorum: imò cùm non poſſint teſtari de ſuis bonis ſicut alij clerici ſęculares, omnia relicta applicanda eſſe Sedi Apoſtolicæ nomine ſpoliorum videtur, ex Gregorio XIII. *in ſua Conſtitutione ſuperiùs relata, ibidem articul.24.25.& 26.* de quo Nauar. *libr.3. titulo de Regularibus conſil.84. & in capitul. non dicatis numer. 42.* Molina *2.2. tract.2.d. ſtint.140. pagin 768.* Idem ferè docet quantum ad diſpenſationem per Epiſcopum faciendam Sanchez *vbi ſuprà numer. 59.* & citat etiam Nauarr. *libr.1. conſil.9. titul. de ætate & qualitate, in 1. edition* & quantum ad bona eorum expulſorum relicta, quæ tanquam ſpolia pertinent ad Cameram Apoſtolicam, idem tenet Portel *in addit. ad dubia verb. bona numer.1. & verb. eijcere ab ordine numer 3.& 4* & nos diximus ſuprà *reſolution. 11. numer.31.* & quòd non poſſint teſtari, docet Sãchez *ſuprà numer.46.*

12. Huiuſmodi expulſi debent vti habitu clericali ſuo ordini conuenien-

Digitized by Google

nienti ſine vlla diſpenſatione Papæ. Qui etiam tradi poſſunt brachio ſeculari, poſt depoſitionem, ſeu degradationem, vt vltimo ſupplicio puniatur, ſed id non debet fieri niſi à iudicibus Eccleſiaſticis, vel ſecularibus auctoritatē apoſtolicam ad id habentibus, nam regularibus tantùm conceditur, vt poſſint ad exilium, vel ad triremes condemnare, *ibid. art.* 28 De quo Nauar. *in c. nullā num.* 18. *qu.* 2. *& num.* 52. Duaren. *libr.* 2. *de ſacr. Eccl. miſi. cap.* 3. Iul. Clar. *in praxi crim.* § *fin. quæſt.* 70. Idem docent loquendo de vſu habitus clericalis, idem Nauar. *comment.* 2. *num.* 36 *de Regular. & lib* 3. *conſil.* 51 *num.* 2. *de Regular. in* 1. *edit. & conſil.* 78. *numer.* 2. *in* 2. *edit.* Azor *tom.* 1. *inſtit. moral. libr.* 82. *cap.* 16. *quæſt.* 13. Leonard. *lib.* 2. *de iuſtitia cap.* 41. *nu.* 112. & illis citatis Sanchez *vbi ſuprà num.* 55.

13. Quòd ſi tales expulſi ad Religionem iterum recipiantur, non tenentur de nouo profiteri, cū ratio, & mens
(Trid. ſeſſ. 25 ca. 15. de regul.) Tridentini Concilij in ipſis ceſſet, ſed non debent ad eundem locum, & gradum, quo antea fruebantur reſtitui, non enim decet decedentes à religione veteranos præcedere Religioſos, qui ſemper in amore fraternitatis, & iugo obedientiæ præſtātes Domino famulatum præſtarunt, *ibid. art.* 29. Idem docet Sanchez *vbi ſuprà nu.* 33. quidquid de hoc indeciſum ſe præbeat Nauar. *lib* 3. *conſil.* 64. *in fin. de Regul. in* 1. *edit. & in* 2. *conſil.* 80. *fin.*

14. Licèt attento iure communi reſtitutio degradatorum, & ſolemniter expulſorum à Religione ſit reſeruata Sedi Apoſtolicæ, nec ſine diſpenſatione Papæ poſſint iterum ad Ordinem admitti, vt de clericis ſolemniter degradatis dicitur cap. ideò el 1. vbi gloſſa, & in capit. ideò el 2. cauſa 2 quæſt 6. conſuetudine tamen, quæ dat iuriſdictionem, receptum eſt apud Minores, & Prædicatores, vt Prælati generales ipſos poſſint admittere, ſi ad cor reuerſi humiliter id petant abſque eo, quòd ad Papam recurratur. Quod intellige caſu, quo eiectus non ſit damnatus ad triremes: nam ſi eſt ad eas damnatus, minimè poteſt ad Ordinem recipi, etiam ſi roget, ex ſtatutò generali Romæ edito, de quo ſuprà num. 8. tom. 1. quæſt 23. articul. 5. & in addit. ſum. tom. 3 cap 99. numer. 6. Idem docet P. Miranda tom. 2. manual. quæſt. 7. artic. 7. vbi tradit c. final. de Regular. & cap. cùm ad monaſterium, de ſtatu Monachorum, eſſe intelligenda de eiectis verbaliter, & non ſolemniter (vt fieri eo tempore ſolebat) quos ibi præcipitur, à prælatis annuatim requiri, & ad Religionem reduci, non verò de eiectis ſolemniter per ſententiam diffinitiuam, vt nunc fieri ſolet, & ad finem articuli refert quoddam Ordinis noſtri ſtatutum Tolet. capit. 6. §. de incorrigibilibus; vbi ſemel ab Ordine eiectus iterum ad eundem aſſumi prohibetur, & quandam conſtitutionem Sixti V. qua deputauit tres S. R. E. Cardinales ſuper cauſis eiectorum Fratrum, ſublata omnibus alijs auctoritate aliter iudicanda, quòd certè denotat, reſeruatum manere hunc caſum Sedi Apoſtolicæ.

Reſolutio cuiuſdam caſus conſulti. apud Salmanticenſes.

15. Quidam Religioſus profeſſus Mendicantium fuit expulſus à Religione, & habitu ſpoliatus ob grauia crimina tali pœna digna, & ad triremes perpetuò relegatus, fugiēnſque è carcere acceſſit ad Nuncium Apoſtolicum, reclamando ſe non eſſe religioſum, à quo per ſententiam diffinitiuam declarata eſt eius profeſſio nulla, eo quòd ligatus extiteret, quodam ex impedimentis poſitis in conſtitutione Sixti V. ſicque declaratus non Religioſus obtinuit Canonicatum in quadam Eccleſia Cathedrali. Quæritur igitur, an talis præbendæ collatio ei facta valeat, faciatque fructus ſuos abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, & tandem an ſententia Nuncij valida ſit?

Pro quo enodando ſupponendum eſt, quòd monachus profeſſus eſt incapax

Digitized by Google

par cuiuſcunque beneficij ſimplicis ſæcularis, etiam Canonicatus in Eccleſia Cathedrali, cap. in nona 16. quæſt. 7. c. Monachus 16, quæſt. 1. cap. ſuper eo, de regul. text. à contrario ſenſu in capit. quod Dei timorem, de ſtat. monach. c. cùm de beneficio 5. de præbend. in 6. Clem. vnica, de ſupplend. negligent. prælator. Trident. ſeſſione 14. c. 10. de reform. tradunt poſt antiquiores in dictis iuribus, Selua de benefic. 3. par. qu. 70. à num. 3. Corraſ. de ſacerdotio 3. p. cap. 5. à num. 13. Rebuff. in praxi tit. de diſpenſat. cum regulari, num. 7. Nauar. comment. 4 de regul. num. 23. Couar. c. 2. num. 3. de teſtam Gregor. Lopez l. 25. ver. glieſias. tit. 7. part 1. Azor tom. 1. moral. lib. 12 c. 19. quæſt. 13. & tom. 3. lib. 6. c. 4. quæſt. 22. Auctor tom. 1. regul. quæſt. 34. art. 4. & tom. 3. quæſt. 55. artic. 1. & plures alij, quos refert, & ſequitur Sanch. ad præcepta decalog. lib. 7. cap. 29. num. 75. Garcia de benefic. 7. part. c 10. à num. 20. & quamuis collatio motu proprio fiat, non tenet, vt poſt Cardin Alexand. & alios reſoluit Stephan. Gratian. 1 tom. diſceptat. c. 123. num. 10. Sanch. lib. 7. ad præcepta c. 29. num. 83. Neque adhoc ſufficiet diſpenſatio Epiſcopi, ſed erit neceſſaria Pontificis, citati à Garcia d. c. 10. num. 22. Sanch. d. c. 29. num. 76. iunctis his, quæ de clauſula, motu proprio, tradit lib. 8. de mat. diſp. 21. à nume. 49. adeò vt nec facilè à Pōtifice impetratur hodie poſt Greg. XIII. teſte Goncalez ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 7. à num. 53. Garcia d. c. 10. num 33. Quæ reſolutio etiam procedit in Religioſo expulſo à Religione propter crimina, adhuc enim ad votum paupertatis adſtringitur, vt docent noſter Auctor *tom. 1. quæſt 30. artic 24. Soto lib. 7. de iuſt. quæſt. 1 artic. 1.* Nauar. *comment. 2. de Regular. à num. 33.* Molina *tract. 2. diſp. 140. num. 34.* P. Miranda *tom. 1 manual. qu. 52. art. 5.* latè Sanch. *ad præcept decalog. lib. 6. cap. 9. à nu. 24.*

Trid. ſeſſ. 24. c. 10. de reform.

Sed hæc non ſunt ad rem propoſitā, licèt enim iſte monachus ſupponatur profeſſus in quadam Religione ex Mēdicantibus, & ab ea expulſis ob crimina tali expulſione digna, ex traditis è noſtro Auctore *d. tom. 1. quæſt. 30. art. 16. & ſeq.* P. Miranda, *tom. 1. quæſt. 52. art. 1. 2. & 8.* Virtute tamen ſententiæ latæ à Nuncio ipſe deſijt eſſe monachus, eo quòd incurriſſe in cōſtitutiones Sixti V. declaratum fuit, in quibus nullæ pronunciatæ ſunt omnes profeſſiones, ad quæ præceſſerunt quædam crimina, ſeu defectus, vt conſtat ex originalibus relatis à noſtro Auctore *tom. 3. quæſt. 54. poſt artic. 6.* Sicque dicendum puto, quòd ſi ſententia Nuncij non patitur aliquem defectum nullitatis, ex quo retractari poſſit, ex vi illius omninò exēptus, & liber à monachatu manet talis Religioſus, & tanquam clerico ſæculari optimo iure potuit conferri dicta præbenda Canonicatus, ac per conſequens fecit fructus ſuos. Verum eſt tamen quòd propter crimina patrata in Religione, ſi interuenit mutilatio membri, ſit irregularis: imò etiam hoc non dato, ſeu non commiſſo, per ſolam ſententiam ſui prælati priuatim perpetuò eum damnante ad triremes remanſit infamis, ex qua infamia, cùm ſit iuris c. 2. §. porrò 3. q. 7. l. infamem 7. ff. de publ. iudic. l. quod ergo 13. §. ex compromiſſo, ff. de his qui notan infam. Itemque manſit irregularis, *c. infamis 6. q. 1. c. qui in aliquo diſt 51. c. teſtes 2. q. 7. regula infamibus, in 6.* poſt alios docent Suar. *to. 5 de cenſur. diſp. 48 ſect. 2 à princ.* plures citati à Garcia *de benefic. 7. p. c. 8. nu. 44.* Itaque ſi ante, vel poſt obtentum Canonicatum non fuit diſpenſatus à Papa in dictis irregularitatibus, & habilis ad beneficia, facilè ex hac via poterit à præbenda priuari, licèt enim cōtrouerſum ſit inter DD. an collatio facta infami, ſeu criminoſo ſit nulla ipſo iure, vt conſtat ex diſputatis latè à Suarez *tom. 5. diſp. 40. ſect. 2. à num. 29.* Garcia *de beneficijs 7. part. cap. 8 à num. 39* nemo tamen negat, per ſententiam iudicis irritandam eſſe huiuſmodi collationē priuando eum à perceptione fructuum ipſius, docet Suarez *d. diſpu. 40. ſect. 2. numer. 35.*

Dico ſecundo, quòd hic monachus videtur non poſſe frui ſententia Nuncij, nec illam debere illi patrocinari, Moueor ex Tridentino *ſeſſ. 25. c. 19. de Regular.* vbi certæ conditiones ponuntur,

Trid. ſeſſ. 25. ca. 19. de Reg.

tur, vt Religioſus profeſſus poſſit de nullitate profeſſionis reclamare. Prima, vt id fiat intra quinquennium. Secunda, quòd cauſas, quas prætenderit allegare, deducat coram ſuperiore ſuo, & Ordinario. Tertia, quòd ſi antea habitum demittat ſponte, nullatenus ad quamcunque cauſam allegandam admittatur, notant Nauar. *com. 4. de Regular. num. 73. Auct. 3. tom. quæſt. 17 art. 17. Suar. tom 3. de Relig. libr. 7. c. 3. numer. 11. Sanch. de matr. lib. 7. diſp. 37. nu. 1.* Vnde cùm hic Religioſus è carcere fugam feciſſe dicatur, cauſaſque nullitatis profeſſionis ſuæ propoſuit coram ſolo Nũcio, videtur non ei profuturam illius ſententiam: eo quòd non adfuit perſona ſui ſuperioris, coram quo tenebatur quoque cauſas allegare nullitatis ſuæ profeſſionis iuxta præfatum decretum Tridentinum.

His tamen non obſtantibus exiſtimo ex hoc non eſſe dicendam inualidam ſententiam Nuncij, nam vt fieret ſatis intentioni Concilij, ſufficiens fuit Religionis citatio, vt coram eius prælato iſte cauſas, quas habebat, proponeret, ipſaque Religio per contradictorium iudicium abſentem citatam, & renuentem comparere, valet, ac ſi præſens eſſet, *l in peremptorio 71. l. & poſt edictum 73 l ſi Prætor 25 ff. de iud. c. l de vnoquoque 47. in fin ff. de re iudic. l. properandũ, § ſin autem reus, ff. de iudic. c. pront 4. de dolo, & contum* faciunt *l. cùm quærebatur 13 ff iudicatum ſolui, l. liber. 31. §. litem, ff. de negot. geſtis*, tradunt Petrus Greg. *lib. 48. Syntag. c.* plenè Sforcia *de reſtit. in integrum 2. p. quæſt. 67. art. 1.*

Secundò reſpondetur, deciſionẽ Tridentini *d. cap. 19. de Regularibus*, non cõprehendere perpetuò inhabiles ad profitendum, ſicut proponitur iſte monachus per Bullas Sixti V. teſte Sanchez *de matrim. d. lib. 7. diſp. 47 n. 30.* Sicque conditiones requiſitæ: Concilio verificari debẽt in duobus inhabilitatibus, ſeu impedimẽtis temporalibus, de quibus agit, quales ſunt metus, & defectus legitimæ ætatis, vel alia ſimilis his duobus, vt poſt Nauarrum rectè docet Sanch. *d diſp. 37 n 32.* ſic intelligens verba concilij, ibi, *ex quacunque cauſa, &c.*

Dico tertiò, quòd diſpenſatio Pontificis tantùm fuit neceſſaria ad irregularitates contractas ratione criminum, & infamiæ iuris ſoluendas, quæ præceſſerunt ſententiam Nuncij, non tamen exiſtimo requiri aliam diſpẽſationem ad faciendum diſtributiones ſuas, nam cùm per ſententiam Nuncij declaratus ſit iſte non monachus, exinde tanquam clerico ſeculari validè potuit conferri præbenda, ac per conſequẽs ipſæ diſtributiones tanquam quid acceſſorium.

Dico quartò, quòd iſte monachus poſt ſententiam relegationis perpetuæ ad triremes latam à prælato ſtatim expulſus à Religione manſit, ex eoque tẽpore accedere potuit ad forum Epiſcopi originarij, cui ſubijcitur, ex veriore ſententia, quam probat Nauar. comment. 2. de Regul. à num. 34. Auct. tom. 1. de Regul. qu. 30. artic. 25. Miranda 1. tom. qu. 52. art. 4. Sanch. d lib. 6. ad præcepta, c. 9 nu. 28. non ex vi voti emiſſi in Religione, ſed tanquam clericus ſecularis, vt contra Nauarrum vbi ſup. bene docent Molina tom. 1. de iuſt. diſp. 140. num. 35. Azor tom. 1. moral. lib. 12. c. 16. qu. 11. Leſſius lib. 2. de iuſt. c. 41. n. 114. Sanch. dict. lib 6. c. 9. nu. 29. verum eſt tamen quod non licuit illi conferrẽ beneficium 500. ducatorum ſine diſpenſatione Papæ ob votum paupertatis, à quo per ſententiam non fuit exẽptus, vt ſuprà in principio reſoluimus. Sed quia poſt ſententiam ſui prælati emanauit alia ſententia Nuncij declarans nullitatem ſuæ profeſſionis ex vi huius poſterioris redactus fuit ad clericatum ſecularem, & per conſequens non fuit neceſſaria diſpenſatio Pontificis ad obtinendum beneficium.

Ex quibus omnibus relinquitur, quòd Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, in qua iſte monachus in profeſſione canonicatus, difficile ius habet ad obtinendum per viam, qua prætendit contra huiuſmodi præbendatum, niſi ipſe negligens extitiſſet in obtinenda diſpenſatione ſuper duabus irregularitatibus, quas contraxit. Et omnia ſuprà reſoluta nituntur in validitate ſententiæ Nuncij, quæ in dubio valida, & recta reputanda eſt, ex l. res iudicata,

ff. de

ff. de reg. iuris, cum vulgatibus, niſi contineat aliquam nullitatem, de qua non facta mentio à conſulente.

Poterit item dictum capitulum alia via agere contra dictum monachum canonicum, procurando ſcilicet, & rogando prælatum Religionis, vt petat reſtitutionem omiſſionis, quam habuit de non agendo ad cauſam, quo caſu, cum ei cõpetat reſtitutio, argumento l. ait Prætor 7 §. vlt. l. minor, 8 ff. de minoribus 8. iunctis traditis latè à Caldas l. ſi curatorem v. ſua facilitate, à numer. 26. Sfortia de reſtit. 2. p. q. 67. à num. 2. & virtute talis reſtitutionis poterit retractari ſentẽtia Nuncij, cap. cùm ex litteris 5. c. ſuſcitata de reſtit. in integ. c. 1. eod. tit. in 6. quo facto poteſt de nouo incipi cauſa litis ſuper validitate profeſſionis, & in contradictorio iudicio non tam facilè obtinebit, nam fortè Nuncius Apoſtolicus ex falſis probationibus ſententiam protulit, quo caſu ſententia eſt ipſo iure nulla, vt in ſententia contra minores lata probat, l. 1. & 2. C. ſi tutor, vel curator falſum allegat. §. vlt. inſtit. de excuſat. tutorum, & eſt expreſſa apud Luſitanos ordinario, lib. 3. tit. 75. in principio, Gama decis. 100. nu. 42. & in ſententia contra Eccleſiam lata idem docent ex regula c. 1. de in integrum reſtitutione, Alex. in l. Diuus, nu. 2. Iaſ. num. 6. ff. de re iud. Sfortia de reſtit. 2. p. cap. 77. numer. 36. aut ad minus vtraque ſententia poterit retractari per viam reſtitutionis dicta *l. Diuus, ff. de re iudic. l. 2. C. ſi ex falſis inſtrumentis, l. penultima, C. de tranſactionibus, c. cum venerabilis, de exceptionibus, lex 13. tit. 22. partita 3. docent magis communiter Doctores cum Bartol. in dicta lege, Diuus, numero vlti. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. caſu 15. à principio Caldas in d. l. ſi curatorem, verb. leſis, n. 165. Sfortia, d. q. 78. ar. 5. & q. 78. a. 1.* Retractata autem, vel nulla declarata dicta ſententia, licèt pendente litẽ tuẽdus ſit præfatus monachus Canonicus in poſſeſſione præbendæ, ex traditis à Felino ad capitulum, in noſtra, 32. num. 44. de Reſcriptis, Selua de benefic. 3. p. q. 15. 11. num. 128, Sanch. lib. 7. ad præcepta Decalogi cap. 29. num. 85. adhuc etiam ſi profeſſio pro valida declaretur ipſo iure poterit priuari dictus Religioſus Canonicus ſua præbenda, tanquam monachus, qui ex iure incapax qualiſcunque beneficij ſecularis habetur.

Huic conſultationi, & reſponſo cum omnibus reſolutis ſuprà annuerunt, & ſubſcripſerunt plures ex profeſſoribus iuris vtriuſque apud Salmanticenſes, licèt res adhuc ſub dubia lite ſit inter præfatos Capitulum Cathedralis Eccleſiæ, & Monachum in illa Canonicum.

RESOLVTIO LVIII.

De Electione prælatorum Regularium.

1 ELectio eſt idoneæ perſonæ ad dignitatem; vel fraternam Societatem ſeruata forma Canonica facta vocatio; Eſtque triplex. Prima, per modũ ſcrutinij. Secunda, per modum cõpromiſſi. Tertia, per modum communis inſpirationis. De qua triplici forma electionis mentio fit in c. quia p p de elect. Auctor *to. 2. q. 52. art. 2. De quo D. Th. 1. 2. quæſt. 13. art. 5. Innoc. in d. ca. quia propter, de elect. P. Greg. Syntagmatum iuris 2. p. c. 12. à num. 29. Hoſt. & Ioã. Andreas in tit. de electione in 6. Syluester verb. elect. 1. num. 1.*

2. Ad ſubſtantiam electionis per ſcrutinium faciendæ trium ſcrutatorum numerus exigitur, ex d. c. quia propter niſi Collegij exiguitas excuſet, tunc enim quomodocunque fiat electio, tenebit: nec compelli debent electores in hoc caſu procedere per viam compromiſſi. Si verò vnus tantùm de collegio inueniatur, ſatis eſt, quòd ſuum exprimat conſenſum, etiam ſine

geſti-

teſtibus protinus eligendo, ibidem ar. 2. De quo Hoſt. in ſumma tit. de electione §. qualiter, Abb. d. cap. quia propter, vbi Panormitan. & Ioan. Andreas. Vide Azor. tom. 2. inſtit. moral. lib. 1. capit. 4. quæſt. 11. Nauarr. lib. 1. conſil. 6. de electione num. 4. Syluest. verb. electio. 2. q. 4. & poſt eos P. Miranda to. 2. Manual. quæſt. 23. art. 16. & præcipuè articu. 29. vbi luculenter agit de his quæ ſunt de eſſentia electionis per ſcrutinium.

3. Duplex iuſiurandum præbendum eſt ſcrutatoribus antequam ad ſcrutinum accedant: alterum, quo bonam ſynceramque fidem, ac ſecretum; alterum, quo probabilitatem, & integritatem in eligendo polliceantur. Apud Regulares loco iuramenti imponitur obedientiæ præceptum. Vota deinde ſecretò per ordinem exquiruntur, & apud nos Minores fit per ſchedulas ſecretas, iuxta formam Concilij Trident. ſeſſ 25. cap. 6. de Regul. [Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de regul.] In negotijs verò grauiſſimis teſtes adhiberi permittitur ad remouendam omnem ſuſpicionem, & in electione facienda per ſchedulas ſecretas obſignatas non eſt neceſſe, vt ſcrutatores ſe inuicem ſcrutétur, antequam ad rem accedant, poteſtque ſcrutinium vno, vel pluribus diebus continuatis abſolui, ſi opus ſit, & deficiente aliquo ex ſcrutatoribus poteſt alter loco illius ſubrogari, ibidem art. 3. De quo Biaxius de elector. capit. 24. 25. & 26. part. 3. Cucus lib. 4. maiorum inſtitut. tit. de elect. nu. 204. vſque 213. Vide Panorm. in d. capitul. quia propter, & Pet. Miranda dic. art. 29.

4. In electione ſuffragia danda ſunt pura, & certa, nō incerta, aut ambigua, vel ſub conditione, nec ſub diſiunctiua, cap. 2. de elect. in 6. licèt autem in Cathedralibus, Collegiatiſque Eccleſijs, vel Regularibus Canonicorum Regularium ius ſuffragandi tantùm competat illis, qui intra Subdiaconatus Ordinem ſunt admiſſi, ex Clem. vt ij qui, de ætate, & qualitate. Et ex Decreto Concilij Tridentini, [Trid. ſeſſ. 22. c. 4. de reform.] hoc tamen non extenditur ad Fratres Mendicantes, & alios Regulares extra Canonicos Regulares, nec requirit ætatem viginti duorum annorũ. Vnde ordinati ante dictum tempus non ob id priuantur voce, niſi ſint ſuſpenſi ob ſuſceptionem ſubdiaconatus ante legitimam ætatem ſine diſpēſatione. Cui conſonat ſtatutum Minorum, vt in electione Guardianorum non habeant votum, niſi ſacerdotes, vel ſacris inſigniti, ſuper quo prælati poſſunt diſpenſare iuſta exiſtente cauſa, cùm hæc conſtitutio non ſit extracta ex dicto Decreto Tridētino, ſed tantùm ſit illi conformis, dummodò diſpenſandus non ſit ex laicis Cōuerſis, iuxta cap. ex eo, de elect. in 6. licèt in alijs, vt in receptione nouitiorum illi ſicut, & ſacris non initiati vocem habeant, *ibid. art 4. & 5. De quo Azor. inſti. Moral. 1. part. lib 6. cap. 14. quæſt. 6 § Licè nullus, & quæſt. 8.* Idem docent P. Mir. *dict. quæſt. 3 & 23. art. 17. & artic. 8 poſt Syl. verb. electio 2. q. 3. & iterum, electio 1. q. 4. Panorm. capit. de poſtulat. prælator. Idem & Portel. verbo elect. nu. 1. & 16.*

Adhuc tamen apud quaſdam Prouincias Italiæ conſuetudo præſcripta contra ius commune obtinuit, vt Fratres Conuerſi ſeu laici noſtri Ordinis habeant vocem etiam paſſiuam in electionibus, ſiquidem Guardiani, & Diſcreti ad capitula creantur, Regulæ noſtræ ſpeciali priuilegio muniri ibidem in fine. De quo Bonifacius de Vitalin. in Clemenc. vt hi qui de ætate, & qualitate. Idem docet Portel. dict. numero 16. dicens ſic declaratum fuiſſe à Cardinalibus, ſuper Tridentino Anno Domini 1573.

5. Abſenti legitimè impedito licet per procuratorum ſuffragium ſuum dare, iuxta d. cap. quia propter, §. illud autem, cauſam iuſti impedimenti, ſaltē cum iureiurando declarando. Nec hoc eſt contra Tridentinum Decretum, ita [Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de regul.] declarante ſacra Congregatione Cardinalium, quo tantum tollitur abuſus antiquus, quo ſolebant Præſidentes in Capitulo vota abſentium propria auctoritate ſupplere, ſubſtituendo Petrum, verbigratia loco talis Prouincialis abſentis ad effectum electionis faciendæ in magnum Religionis detrimentum, ibidem art. 6. Ad quod vide Sylueſtrum, verbo elect.

elect. 1. quæſt. 3. & Panorm. cum gloſ. in d. §. illud autem, verb. venire, & tradit P. Miranda dict. qu. 23. art. 7. & faciunt tradita ab Azor. tom. 2. inſtit. moral. lib. 6. capitul. 14. quæſt. 7. § quæres. Portel. ſuprà num. 3.

6. Dum adhuc res integra eſt, poteſt quis ſuffragium ſemel datum pro vno reuocare, aliumque eligere ex text. à cõtrario ſenſu in capit. publicato, de elect. dummodò ſcrutatores nondum electoribus ſeſe permiſcuerint: ſecus poſtquã ſuffragia iam ſunt permixta. Et generaliter quandocunque ex aliquo vitio electio nulla redditur, etiam iam peracta ſcriptura, eam de nouo repetere licet, aliumque eligere, ibidem art. 7. De quo Abb. *in cap. vnico, verbo, occultis, vt Eccleſiaſtica beneficia, Cucus lib. 4. maior. inſtit. tit. de electione num 246. Vide Syluest. verbo electio* 2. q. 7. & Pet. Miranda ſup. art. 24. qui idem docent.

Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de regul. In Bull. bull. 7. Sixti V. & orac. 4. Pij V.

7. Modus dandi ſuffragia per vota ſecreta certior, & tutior quidem eſt. Vnde Concilium Tridentinum in omni electione prælatorum vtriuſque ſexus ita obſeruari præcipit, taliter quòd ſingulorum eligẽtium nomina nunquam publicentur. Apud nos Minores ex conſtitutione Sixti V. electiones ſuperiorum, aut officialium, vt ſunt Diſcreti ad Capitulum, ſemper debent fieri per ſchedulas clauſas, ſeu obſignatas, & peracto ſcrutinio ſchedulæ, & omnia huiuſmodi ſcripta coram vocalibus comburuntur ad maiorem eligẽtium libertatem, alias irritatur totum. Quod in electionibus Monialium non habet locũ quoad ſchedulas obſignatas, ſed tantùm manent in diſpoſitione Tridentini Decreti diſponentis, vt ſuperior quicunque ſit nõ ingrediatur clauſtra monaſterij, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingulorum audiat, vel recipiat, dummodò per vota ſecreta fiat, ita vt ſingulorum eligẽtium nomina nunquam publicentur, ibidem articulo 8. Idem docent P. Miranda ſupra art. 16. & 29. § quinto, Portel. ſupra num. 14.

Trid. ſeſſ. 25. c. 7. de regul.

Sed huic reſolutioni opponi videtur tradita ab Auctore in addit. ſum. tom. 3. cap. 3. nu. 12. in fine, vbi reſoluit, electionem Abbatiſſarum S. Claræ irritam eſſe, ſi non fiat per ſchedulas ſecretas, vt præcipit Sixtus V. quòd ex diametro repugnare videtur reſolutis ab ipſo dicto articulo 8. vbi expreſſe affirmat, dictam Conſtitutionem Sixti V. non habere locum in electionibus Monialium quoad dictas ſchedulas obſignatas, ſed illas remanere in diſpoſitione Concilij Tridentini in dict. capitulo 7. de Regularibus. Mihi videtur (liceat meam proferre ſententiam) ſtandum eſſe ſentẽtiæ Auctoris dict. articulo. 8. nam dicta Bulla Sixti V. non loquitur, niſi de electionibus Fratrum Minorum, & non Monialium, vt benè etiam notat Portel. in Addit. ad ſua dubia, verb. Abbatiſſa, num. 4. §. ego tamen. Vel dato, quòd dicta Bulla habeat etiam locum in electionibus Monialium, ibi tantùm præcipitur, vt Abbatiſſæ ſint trienniales, & quòd electiones fiant per vota ſecreta, ſeu ſchedulas obſignatas quantum ad electiones ſuperiorum, & officialium per ipſos faciendas, quod euidenter videtur per verba ibi poſita ſe referre ad electiones Fratrum, non verò Monialiũ quarum Abbatiſſas decernat ad ſummũ trienniales eligi, nullum verbum faciẽs, quantum attinet ad ipſarum electionẽ de votis ſecretis, ſeu ſchedulis obſignatis, id enim pro Fratribus tantùm innuit (vt videtur) obſeruari, vt attentè legẽti dictam Bullam parebit. Ad quod vide P. Miranda de monialibus, quæſt. 7. art. 3.

Exponitur, & illuſtratur doctr. Auctoris.

8. Valet electio per ſcrutinium facta, etiam ſi ſcriba ſchedulam ſuffragantis clam manifeſtauerit ſine fraude, & malitia, non obſtante præfato Decreto Tridentino de non publicando nomina eligentium, niſi manifeſtatio ſuffragij præſumatur fuiſſe cauſa talis electionis factæ, aliàs minime, ibidem artic 9. De quo Nauar. lib. 1. titul. de elect. conſil. 9. Idem docet Petrus Miranda vbi ſupra artic. 19.

9. Electio libera omninò debet eſſe, adeò quòd facta per metum ipſo iure irrita eſt, per textum reputatum ſingularem in capitulo vbi periculum, §. cæterum, de elect. in 6. & per Bullã Pij V.

Præ-

Præſidens electioni Miniſtri Prouincialis apud nos Minores, ſi libertatem eligentium quouis modo impediſſe conuictus fuerit, ab officio priuatur, quæ pœna priuationis nō extenditur ad electiones aliorum prælatorum à Prouinciali, electio tamen nulla erit, ibidem art. 10. De quo Nauar. cap. 27. num. 29. & c. 22. num. 51. & lib. 1. conſil. 5. tit. de elect. Idem docet P. Miranda vbi ſupra artic. 21. vbi dictam Bullam Pij V. extēdit ad electionem aliorum prælatorum à Prouinciali.

10. Electio non poteſt coarctari ad certum numerum perſonarū, verbigratia, ad tres, vel quatuor vocales ſine auctoritate Apoſtolica, ſecus tanquam nō Canonica reputanda eſt nulla, & irrita, ex ſtatuto Ordinis Tolet. cap. 7. § de electionibus, in fine, & Præſidens incurrit pœnam priuationis poſitam à Pio V. cùm id expreſsè fit contra libertatē eligentium, & ſacros Canones, capit. cum terra, de electio. Vnde ſi electores aliū dignum eligant extra nominatos à Præſidente, electio vtique tenebit. Benè tamen poteſt reſtringi, & coarctari electio ad certum genus perſonarum, vt ad ſolos Guardianos, vel ad certam nationem, vt ad Ciſmontanos, dummodò ſemper dignus eligatur, ibidem art. 11. De quo Sylueſt. verb. electio 1. num. 26. Couar. de Sponſalibus 2. part. cap. 3. §. 6. num 8. & 9. Idem docent P. Miranda vbi ſupra, art. 2 2. Potrel. ſupra num. 4. ad quod videantur Panorm. in d. capit. cum terra, num. 4. & in cap. licet, eod. tit. de elect. num. 12. & DD. in cap. quod ſicut, eod. tit.

Ord. Tol. c. 7. §. de elect.

11. Præſidens, etiam auctoritate Apoſtolica munitus, neminem poteſt priuare voce actiua, aut paſſiua, niſi ſeruato ſubſtantiali ordine iuris, ſcilicet, quòd prius citetur reus, & detur illi copia proceſſus contra ipſum fulminati ad ſe defendendum, quia defenſio eſt de iure naturali, quam nulla clauſula, etiam cōmiſſionis Apoſtolicæ tollit, iuxta gloſſā celebrem in Clem. ſæpè de verbor. ſign. Nec valent cenſuræ ſuper hoc latæ, tanquam iniuſtæ, illiſque in vtroque foro obedire non tenentur Religioſi ceſſante ſcandalo, & conſtandò de ipſarum manifeſta iniuſtitia. Vnde electio facta exclusis iniuſtè quibuſdam dictorum vocalium irritanda eſt à ſuperiore, interim tamen eius virtute illius debet vt verus prælatus obediri, ex traditis à militas non declaratur, electus DD. in dic. cap. quod ſicut, & cap. bonæ memoriæ 36. de elect. Eo tamē non obſtante, poteſt maior pars Capituli ad nouām electionē procedere, iuxta dict. capit. quod ſicut, Auctor, ibi. art. 12. De quo vide Menoc. *de arbitrar. lib. 1. quæſt 17. num. 8. Berot. in quæſt. famil. 23. nu. 6. Rebuff. ad legeſ Gallicas tit. de ſent. extremm. articul. 9 gloſ. 2. num. 31.*

12. Conſuetudo à ſeptem, vel octo annis inducta, vt ætate maiores, & prudentiores habeant tantùm vocem in electionibus prælatorum, non eſt bona, vtputà quæ ſit contrà ſacros Canones, cap. ex eo, §. in Eccleſijs, de elect. in 6. & contra conſuetudinem antiquarum Religionem, in quibus omnes Religioſi ſimul ac profeſſi ſunt, videntur admitti ad habendum votum in Capitulo, idq; conuenientius, & ſecurius iudicatur à quibuſdam, niſi aliàs conſuetudo ſit rationabilis, & præſcripta ſpatio quadraginta annorum, iuxta c fi. de conſuetud. Auctor ibidem artic. 13. De quo Nauar. libr. 1. conſil. 2. titul. de conſuetudine, Idem docet Petrus Miranda ſupra articulo 23.

13. Qui miſit in vrnam ſchedulam albam non eſt computandus, nec numerandus inter vota electorum, quia ſuæ voci videtur renunciaſſe, ſicut etiam qui exeunt ex loco electionis non computantur in numero ſuffragantium, iuxta cap. cùm nobis 19. de electio. Auctor. ibidem art. 14. De quo vide gloſſam in Clemen. quod circa, eod. titul. Boniſac. in dict. capitul. cùm nobis. Idem docet Per. Miranda ſupra art. 20.

14. Poſtquam collata fuerint intere eligentium vota, & conſtiterit in quem fuerit cōſenſum, vnus nomine omnium protinus, antequam alij negotio ſe immiſceant, eliget electū, electionem clara voce pronuncians, iuxta cap. ſicut, de elect, l. 6. & c. cum ab vno, de ſent. & re iu-

indicata. A publicatione verò ſcrutinij vt publicato impediatur, non poteſt appellari, nec poſſunt variare ſuffragãtes publicato ſcrutinio, compellique poſſunt ad eligendum eum, qui ſecundùm ſuffragia publicata debet eligi, ex cap. publicato, de elect. Vnde valet electio facta poſt moram interpoſitam per malitiam, vel dolum eligentium, vel aliá cauſam ſine fraude electi, non obſtante cap. cùm poſt petitam, vbi id tenet Panorm. de electione, & in d. cap. publicato. Auctor ibidem art. 15. De quo Nauar lib. 1. conſil. 11. Cucus lib. 4. maior. inſtit. tit. de electione, num. 271. Idem docet P. Miranda d. q. 23. art. 25. & 29. §. tertio decimo.

15. Electio facienda per vota ſecretà, & in qua eſt ſeruanda forma capituli, quia propter, de electione, non poteſt fieri de nocte, niſi aliqua vrgens neceſſitas adſit, quo caſu non niſi cum tribus luminaribus fiat. Vnde electio per compromiſſi viam facienda, & omnis alia, in qua non eſt ſeruanda forma dicti cap. quia propter, nullo iure prohibetur fieri de nocte, ibidem artic. 16. De quo Ripa lib. 2 Reſponſ. cap. 13. nu. 4. Cucus ſuprà nu 25. & DD. in d. capit. quia propter de electione. Idem poſt Panorm. in cap. 1 vt Eccleſiaſt. benefic. & Felin in c conſuluit, de offic. deleg. tenet Nauar. lib. 1. conſil 8 nu 2. de electio. & ſequuntur P. Miranda vbi ſuprà articul. 12. Portel. verb. electio, numero 5.

16. Ante electionem præcedat miſſæ celebratio de Spiritu Sancto cum eiuſdem inuocatione, cui omnes vocales interſint, qua peracta ad locum deſignatũ actui accedant, & Præſes Capituli ante omnia, vt omnis cauſa, ſeu vitiũ nullitatis tollatur, abſoluat omnes ab excommunicatione, ſupplens omnes quoſcunque defectus iuris, & facti qualitercunque in electione interuenientes, ex conceſſione Sixti IV. pro Ordine S. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio tom. 2. quæſt. 52. art. 1. De quo Biaxius de elect 3. part. capit. 13 Cucus vbi ſupra, num. 190.

Compen. D. Hier. tit. de electio Priorum §. 4.

17. Miniſter Generalis apud Minores eligitur alternatim ex vtraque familia Citramontana, & Vltramontana à ſolis Prouincialibus, & Cuſtódibus in Capitulo Penteceſtes, cuius officium non protenditur vltra ſexenniũ, eòque tranſacto ſtatim expirat, iuxta Bullam vnionis, & alias conſtitutiones Apoſtolicas, niſi aliqua iuſta cauſa ſuperueniat ad prolongandum, qua exiſtente Sedes Apoſtolica conſulenda eſt, cuius determinationi ſtandum erit, ibidem articulo ſecundo. De quo Collector Mend titul. officia ordinis, §. 2. Capuccinus tract. 2. fol. 248. & tract. 3. fol. 229.

18. Qui fuerit in Generalem ritè, & Canonicè electus, & promunciatus, eo ipſo confirmatus cenſetur à Sede Apoſtolica, nec eget alia confirmatione, vt clarè colligitur ex priuilegio Clementis IIII. quod magnum eſt, & ſupra ius commune, *in capitulo auaritia de electione in 6.* Idem conceſſit Eugenius IIII. Ordini Ciſtercij, & Paulus III. Societati Ieſu, & Eremitis Sancti Auguſtini, ibidem artic. 3. De quo Collector Mend. *tit. Generalis Ordinis, & Compen. verb. electio.* §. 3. Vide P. Miranda *dict. quæſt 23. articul. 32 concluſ. 3* qui idem docet, vbi concluſ. 1. tradit electionem Papæ eo ipſo confirmari per capit. in nomine diſt. 23. item quando electus eſt valde remotus, ſcilicet vltra Italiam, ante confirmationẽ adminiſtrare poteſt in temporalibus, & ſpiritualibus, non tamen poteſt alienationem aliquam facere, per capitul. nihil, de elect & citat Syluest. verb. confirmatio humanæ electionis q. 1.

In Bull. Bull. 14. Sixti 4. numer. 1.

19. Mortuo Generali iam non eſt neceſſarium recurrere ad Pontificem, ſicut olim decreuerat Nicolaus III. ſed conuocatis Patribus ad electionem Vicarij Ordinis ſtatim deueniri poteſt, vt ſtatuta Toletana determinant, ibid. articul. 4. Vide P. Miranda vbi ſupr art. 10. vbi docet electionem non debere fieri ante ſepulturam defuncti prælati, ſed non irritari, ſi de facto fiat, per capitulo bonæ memoriæ, el ſecundo de electione, vbi gloſſa verb. nondum tradito ſepulturæ, & Sylu. verb. electio 1. qu. 6. circa quod ad maiorem abundantia habemus ſpeciale priuilegiũ Clemẽ

tis

tis I I I I. apud Comp. verb. electio.§ 4.

De electione Commiſſarij Generalis in Ordine Minorum vide tomo 1.q. 91.art.1.& nos reſoluimus ſupra de Cõmiſſarijs Ordinis Minorum, reſolut. 29. num.1.

20. Electio Prouincialium apud Minores pertinet ad Capitulũ Prouinciale, ex declaratione Clementis V. & eorum confirmatio ad Miniſtrum Generalem, Clement. exiui, §. deinum, de verborum ſignificatione, qui etiam de conſilio Diſcretorum Prouinciæ poteſt electionem indigni irritare, non tamẽ digni, prætermiſſo digniore, quidquid ſit de peccato eligentium, vt colligitur ex duobus Decretis Tridentini, ipſaq; electio ſtatim deuoluitur ad ipſum ſuperiorem, vel Præſidentem Capituli. Ipſi verò electores ſcienter eligendo indignum priuantur poteſtate eligendi & electio ipſa eſt nulla, ex capitu cum in cunctis, § clerici ſanè, de electio. & Gloſſa in cap. Cumana, & capit. quia propter, eodem titulo, & capitul. perpetuò eodem titulo in 6. capit. cum Vuintonenſis, & capitul. per inquiſitionem, & ex textu ſingulari in capitul. congregato, extra eod. titulo. Vnde aduertant electores indignum ſcienter eligentes ſe eſſe participes, & communicantes omnium peccatorum ab ipſo indigno in prælatum electo in ſuo officio commiſſorum, vt Tridentina Synodus eos admonẽdo ait. Quod ſi per vnum diem naturalem vocales in varia placita diuiſi eligere prætermittant, Præſes Capituli poterit iuxta iuris diſpoſitionem in dict. Clementina exiui, § deinum, quẽ voluerit ſecundum Deum liberè eligere in Miniſtrum. Quod etiam in electione Guardianorum per Religioſos Conuentus celebranda, & Abbatiſſarum locum habere colligitur ex ſtatutis Toletanis, titulo de electione cap. 7. ibid. art.6. De quo Couar. in regula, peccatũ 2.par.§.7 num 4 & 13. D. Thom. 2.2.q. 63.art.2 ad tertium, Soto lib. 3. de iuſtitia quæſt.6.art.2 concluſ 9. Barboſa in remiſſione ad dictam ſeſſionem 24. cap. 18. de reform. vbi refert caſus, in quib. prętermiſſo digniore poteſt eligi, & aliter eligentes dignum peccare mortaliter aſſerit, ex ſententia eorum, quos ibi citat num. 26 & 27. Idem ferè docet P. Miranda vbi ſupra art. 13. & 30. concluſ. 3. & iterum art. 17. vbi attento iure communi in cap. fin. de electione in 6. reſoluit, debere fieri ante confirmationem electi aliquam conſultationem ſeu examinationem ſuper eius dignitate, vel indignitate, & forma ſeruata in ſcrutinio, ſed noſter Auctor hic tenet oppoſitum, quòd praxis approbat, addit que dictum cap. fin. loqui de electione in diſcordia celebrata, vt patet ex contextu ibi in principio Et ad Cle. exiui reſpondet, verba illa in ea poſita, dummodò tamẽ ex officio, prout ſpectat ad ipſum diligentes examinatione præmiſſa, &c. non inducere conditionem, ſed cauſã, ex modificatione dictionis, prout, qua denotatur, quod quia ad Generalem, ſeu Præſidem capituli ex officio ſpectat diligenter examinare, an ſit talis electio confirmanda, nec ne? id vtique videat. Quod ſi viderit electum eſſe dignum, non eſt cur dicta electio ex prætermiſſione examinis irritetur, præcipuè in cauſis Regularium, vbi de bono, & æquo, poſtpoſitis iuris apicibus proceditur. Atque ideò huic parti videtur innuere Portel verbo electio num. 7 vbi docet, quòd Præſes quando non cognoſcit electum, ad inquiſitionem in generali de moribus, & vita illius ante confirmationem poteſt accedere, ne confirmet fortè indignum, & citat dictum capitulo final. de elect. in 6. quo innuit, poſſe à tali inquiſitione abſtinere, ſi cognoſcat eſſe dignum Vide Petr. Miranda vbi ſupra artic 33. concluſ. 3. & Portel dict. verb. electio num. 8. vbi agunt de electoribus vna die naturali per diſcordiam non eligentibus, quo caſu reſoluunt, poſſe ſuperiorem, qui præſidet electioni, eligere quem voluerit, & agendo de electione digni, omiſſo digniore, concludunt dicto artic. 13. & dicto verb. electio numer. 21. ſufficere, quòd eligendus ſit melior ſecundùm quid, hoc eſt, melior ad hoc officium, vt ſi minus Sanctus habeat maiorem induſtriam, & ſufficientiam, vel quid ſimile ad bonum commune magis condu-

Trid. ſeſſ. 7. ca. 3. de refor. & ſeſſ. 24. c. 18. de ref.

Trid. ſeſſ. 24 c. 1. de reform.

Tuetur Auctoris ſententia

Digitized by Google

conducens, ad quod citant D. Thom. *in quodlibetis quæſt. 6. & 8.* & Comitolum *lib. 3. reſponſ. moral. quæſt. 77.*

21. Poteſt eligi in Prouincialem quilibet Frater idoneus de Prouincia, licèt non ſit de corpore capituli, vt vſu receptum eſt apud nos Minores; non tamen de aliena Prouincia; niſi ex magna, & vrgente neceſſitate, & de conſenſu vnanimi totius Diffinitorij, vt ordinatum fuit in quodam Capitulo Generali Romæ celebrato anno Domini milleſimo ſexcenteſimo, *ibid. art. 7.* de quo Abbas *in cap. cum Vintonenſis, col. 2. extra de electione*, Biaxius *2. p. de electione cap. 13. & 18.* Idem docet Portel *verb. Prouincialis num. 4. & in addit. nu. 6.* vbi refert quandam Bullam Clementis VIII. ſuper hoc, quoad Fratres Indiarum, de qua infra *reſolut. 120 nu 10.*

22. Clericus ſecularius, vel Frater alterius Ordinis licet poſſit effici à Papa Commendatarius alicuius monaſterij, ſeu Abbatiæ Regularis, qui quidem Trid. ſeſſ. 25. c. 21. de regul. erit caput, & verus prælatus Monachorum, id tamen non decet fieri, quia propter Tridentina Synodus decreuit, vt eligendi in prælatos, eiuſdem Ordinis neceſſario ſint profeſſi, quod ſi intra ſex menſes ſolemniter talem Religionem non profiteantur, tenentur Abbatiæ cedere, aliàs commendæ ipſo iure vacare cenſentur, nec poſſunt extranei alterius Religionis aſſummi, ex capit. officij, de electione, & Clement. 1. eodem titulo, niſi Auctoritate Apoſtolica ex aliqua magna cauſa id fiat, iuxta cap. ne pro defectu, de electione, ſine qua non ſolet concedi: vel etiam conſuetudine introductum ſit, vt eligẽdus ex certo alio gremio aſſummatur, *cap. cum dilectus, conſuetudine*, vbi Gloſſa & DD. *ibidem art. 9.* de quo Cucus *libr. 4. Maiorum inſtit. titulo 2. de electione. num. 28. & 149.* Vide Sanchez *ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 15. & lib. 7. cap. 4. num. 25. & cap. 29 num. 29. & 30.* qui idem ferè docet, & nos diximus ſuprà *reſolut. 15. num. 4. & num. 49 & 50.*

23. Legatus Papæ poteſt diſpenſare, vt eligatur in Prouincialem alumnus alterius Religionis, niſi laxioris regulæ ſit, ne ſuo laxiori viuendi modo obſeruantiam Regularem relaxet, quã debet reformare, & cõſeruare, ex gloſſa in capit. cùm ſingula, §. prohibemus de præbendis in 6. vbi Dominicus, ibid. art. 10. de quo Abb. & Innocentius in cap. officij, de electione, Gambar. de auctoritate legati à latere lib. 8. à num. 7. Vide in ſimili tradita à Sanchez *dict. cap. 29. num. 76* vbi etiam *num. 44. vſque ad 50.* luculenter ſatis explicat *cap. quorundam, de elect. in 6* agens de electione Mendicantis ad prælaturas alterius Ordinis, & P. Miranda *tom. 2. qu. 3. art. 4. & dict. qu. 23. art. 14.*

24. Nulla omnino eſt electio illius, cui ſcrutatores fraudulenter cum Præſidente Capituli tribuerunt conſenſum maioris partis ſuffragioſorum, quem alter habuit per dictum c. quia propter. Taleſque tanquam falſarij ſeueriſſimè puniendi ſunt ad arbitrium iudicij, *ibid. art. 11.* de quo Nauarr. *lib. 1. conſil. 7. titul. de electione.* Ad quod vide P. Miranda vbi ſuprà *artic. 27. conſil. 1. & art. 30.*

25. Qui olim fuit Prouincialis, poteſt iterum eligi poſt completum tempus ſuorum Capitulorum, ſeu electionum, licèt quidam perpauci dies deſint ad complementum ſexennij, quod requirit Conſtitutio Gregorij XIII. Nam regulariter licèt lex generalis etiam minimum includere videatur capit. ſi proponente, de reſcript. fallit, quando ratio quæ militat in magno, non militat in minimo, *cap. & ſi quæſtiones, de ſimonia*, & notat Panormit. *ibid. art. 12.* Ad quod Bald. *in authent. præterea C. vnde vi*, Bart. *l. br. prædium C. de adilit. edict.*

26. Mortuo, aut depoſito Prouinciali, ſtatim debet fieri electio Vicarij idonei, etiam ante completam ſepulturam defuncti, præſertim quando aliqua vrgens cauſa id poſtulat, non obſtante prohibitione iuris, in c. bonæ memoriæ el. 2. de electione, quæ non ligat Mendicantes, ex priuilegio Clementis IV. ibid. artic. 13, & 14. Idem docet P. Miranda ſuprà art 10.

27. Stante ſtatuto ne Vicarius Conuentus eligatur in Diſcretum ad Capitulum Prouinciale, Commiſſarius, ſeu

Vi-

Viſitator, etiam cum plenitudine poteſtatis iniuſtè cum eo diſpenſat abſque rationabili cauſa, cùm ſit ſtatutũ in bonum publicum Religionis emanans, electio tamen non eſt irrita iudicanda, poteſt tamen à Præſidente Capituli irritari, ibidem art. 15. Ad quod faciunt tradita à Soto libro 2. de iuſtitia quęſt. 7. art. 3.

Trid. ſeſſ. 24. ca. 12. de refor. & ſeſſ. 23 ca. 12. de reform.

28. Non poteſt eligi in Abbatem, ſeu prælatum, cui animarũ cura ſubeſt, niſi qui ſaltem vigeſimum quintum ætatis annum attigerit, cap. cùm in cunctis, §. inferiora, de electione, & in clericali ordine verſatus, ſeu Sacerdotes ſit, ex Tridentina Synodo, hęc enim ætas requiritur ad ſacerdotium, ex eodem Concilio, cui poteſtas remittendi peccata commendatur, & ad quam ordinatur poteſtas iuriſdictionis ſpiritualis. Licèt autem apud nos Minores laici conuerſi nullo ſacro ordine inſigniti poſſint eſſe prælati cum cura animarum ex permiſſione Regulæ B. P. N. Francici à Sede Apoſtolica approbatæ, hoc tamen iam per cõtrarium vſum aboleuit in tota fere Religione, *to. 1. q. 14. art. 2.* De quo Soto *in 4. diſt. 10. q. 1. articulo 4.* Idem docet Pet. Mirãnda *diſt. q 3. art. 1. & 2.*

Bulla. r. Bull. 14. Sixti 4. numer. 3.

29. Attentò iure communi electio prælatorum localium, ſeu Conuentualium pertinet ad Conuentum, capitulo cum dilectus, de conſuetudine, capitul. 1. de elect. capit nobis, de iure patron. ſed apud nos Minores ſpectat ad Diffinitorium in Capitulo congregatum per modum compromiſſi, vt ſtatuta Ordinis decernunt, quod conuenientiſſimum iudicant quidam: extra Capitulũ verò talis electio Guardianorum attinet ad Diffinitores, vel ad Conuentuũ, *tom. 2. q. 53. art. 1.* De quo Nauar. *in cap. nullum, num. 2. & 3. in fine* Vide apud Bullarium Bulla 14. Sixti I V. numero 3.

Explicatur, & propugnatur doctrina Auct.

30. Eligendi in Priores, & Guardianos ſemper debent eſſe ſaltem idonei, & digni, & ex his digniores, vt de Prouincialium de electione numer. 20. iam ſuperiùs diximus, qui eo ipſo, quo pronunciantur ritè electi, ſtatim cẽſentur confirmati, vt colligitur ex argumẽto priuilegij Clementis IV. & in Ordine S. Hieronymi etiam ante confirmationem exercere poſſunt curam, & adminiſtrationem monaſterij in ſpiritualibus, & temporalibus, dummodò intra tempus legitimum confirmatio fiat, ex conceſſione Benedicti XIII. apud Compẽdium D. Hieronymi, titulo, Prior electus §. 1. Apud alias Religiones conſulat vnaquæque ſua ſtatuta, ibidem art. 2. & 6. Idem docet P. Miranda vbi ſupra art. 13. & 32.

31. Scio, quòd Portel. in addit. ad ſua dubia regularia verb. Guardianus num 5. notat noſtrum Auctorem dicto art. 6. probare Guardianum, eo ipſo quo electus eſt, poſſe ſuum exercere officiũ liberè ante confirmationem, idque ſolùm probat (ſcilicet noſter Auctor) inquit præfatus Portel. ex priuilegio cõceſſo Patribus D. Hieronymi per Benedictum XIII. Sed ſalua pace tanti viri, non attentè perpenſus eſt verba Auctoris ibidem, nam expreſsè aſſerit in principio dicti articuli ſexti, ideò Guardianos ſtatim poſt electionem remanere confirmatos, quia ſtatim habẽt liberam poteſtatem in ſpiritualibus, & temporalibus in conuentibus, ad quos ſunt deſtinati, ex Clemente IV. alioquin, addit, ſi non eſſent confirmati, talem poteſtatem exercere non poſſent, & ſtatim adducit conceſſionem Benedicti X I I I. pro ordine S. Hieronymi, quàm aſſerit communicari cæteris ipſius ordinis monaſterijs, nam fuit facta pro monaſterio B. Mariæ de la Ciſſa, & nullum verbum facit de communicatione pro noſtra, vel alijs Religionibus, fortè, quia id pro electione Prælatorum ipſius ordinis D. Hieronymi, & non pro alijs expediens eſſe vidit, vt bene perpendit ipſe Portel. ibidem: ac proinde nõ ex dicta conceſſione Benedicti probat Auctor Guardianos ſtatim poſt electionẽ confirmatos exiſtere, & habere liberam poteſtatem adminiſtrandi ſuum officium, ſed ex priuilegio Clementis IV. qui id nobis Minoribus directè, & ſpecialiter conceſſit ita debet intelligi, & explicari doctrina, & ſententia noſtri Auctoris d. art. 6.

Exponitur mens Auctor.

32. Quando crimina, & defectus eligendi

gendi

gendi in prælatum ſunt grauia, & in publicum Religionis detrimentum vergere probabiliter ſperatur, poſſunt, ac tenentur diffinitores illa detegere, & propalare in diffinitorio, etiam ſi ſint occulta, ſi alia via non poteſt damnum inſtans vitari, & fiat publici, ſeu communis boni ſtudio, & zelo ſancto, & non priua aliqua intentione, affectione, aut ſimultate. Ne autem ob variarum circunſtantiarum occurrentiam detur errori locus, omnia prudenter, & maturè circũſpiciant, ita vt charitate duce & publicæ vtilitati, & proximi famæ, & honori, quoad fieri poſſit, conſulatur, ibidem artic. 3. De quo Nauarr. in ſumma capit. 13. num. 30. & 56 & cap. 24, num. 14. Cardinal. Paleot. de ſacri conſiſtorij conſultat. 4 p. quæſt. 2. Idem poſt Sotum de ſecreto membr 2. quæſt. 6. concluſ. 3. & Syluoſt. verb. inquiſitio 1. quæſt. 8. num. 14 docet P. Miranda to. 2. quæſt. 17 art. 8. concluſ. 2.

33. Non ſunt iudicandi rei culpæ mortalis, nec pœnæ ſuſpẽſionis, de qua in cap. cùm in cunctis, §. final. de elect. eligentes ſcienter indignum, quem tandem eſſe ſciunt ex ſola ſacramentali confeſſione, quinimò ſemper conſulẽdum eſt, vt huiuſmodi ſcientia, ſeu notitia minimè vtatur in electionibus ad regimen temporale Religionis: non enim ſacramentum pœnitentiæ à Christo Domino inſtitutum fuit, vt per ipſum regimen temporale inſtituatur, ſed vt animabus per ipſius virtutem medeatur, ne alias detur anſa ad perpetrandum plura, & grauia ſacrilegia, ibidem art. 4. Quidquid Nauar. in ca. Sacerdos, de pœnit. diſt. 6. num. 147. & 148. Henriquez to. 1. lib. 3. de pœnit. capit. 23. nu. 6. quos refert, & ſequitur Portel. verb. electio nu. 9. oppoſitum dicat.

34. Repulſus ab electione ob inhabilitatem ægritudinis, ſi tractu temporis iterum eligatur, præſumitur adhuc eodem morbo laborare, niſi conualeſcentia probetur, hoc tamen non procedit, niſi in morbo naturaliter durabili, ibidem art. 5. De quo Cardin. in cap. cum inter cl 3. de electione. Alciat. regula 2. præſumpt. 19. Idem docet Petr. Miranda d. art. 8. concluſ. 4. vbi idem aſ Comp. Roderici.

ſerit de eo, qui fuit repulſus ab aliqua electione ob aliquod habituale crimẽ, quo laborabat, idque probat ex Gloſſa in dict. cap. cum inter cl tercero, verbo recuſatus.

35. Regula Cancellariæ à Iulio III. edita in qua generaliter reſeruatur prouiſio omnium Eccleſiarum Patriarchalium, Prouincialium, Archiepiſcopalium, & omnium monaſteriorum virorum ducentos Florenos aureos communi æſtimatione excedentium, volẽs qđ hmõi exceſſus in litteris exprimatur, tantùm comprehendit monaſteria ſolita, commendari, ſeu conſiſtorialia, vel monaſteria deſtituta, iuxta gloſsã, allegantem ad hoc plura iura in capit. olim, cl 1. de reſtit. ſpoliat. vel tranſlata ad ſæculares, iuxta capit. inter quatuor, de Religioſ. domibus ſecundùm veriorẽ ſententiã, & cõem ſtylum. Vnde alia ab his bene poſſunt per electionem prouideri, attentis magnis Regularium priuilegijs, vt poſſint procedere ad electionem, non obſtantibus quibuſcunque reſeruationibus, ac regulis Cancellariæ Apoſtolicis, &c. Quia reſeruatio generalis non tollit ſpecialia priuilegia, vt probat Geminianus conſil. 30. §. quoad primum dubium, ibidẽ artic. 8. Ad quod Stephan tract. vt ſignatura, § eſt rarus caſus fol. 165. in 1. edit. & Mandoſius de regulis Cancellariæ regula 2. reſeruat. 3.

36. Statutum, ſeu mandatum Papæ de eligendo prælatum de conſilio aliquorum non petit, vt electores volentes eligere aliquem de ipſis debeãt ſpectare eius conſilium, iuxta Gloſſa in c. cum in veteri, de election ſed ſufficit electioni de ſe factæ electum conſentire, vt ſtatuti formæ fiat ſatis: ſecus ſi ante electionem conſentit, tunc enim caſſanda erit elect. c. cum poſt petitam, de elect. Si autem ſtatuto caueatur, vt fiat de cõſilio, & aſſenſu, ritè eligitur vnus ex eiſdẽ electorib. quia tunc ſufficit cõſenſus maioris partis, modò non contẽnatur minor, ſed vocetur ad eligendũ. Secus ſi ſtatutum exprimat: cum conſenſu concordi omnium, ibid. ar 9. De quo Sylu. verbo, conſilium, nu. 10. Panorm. in d. c. cùm in veteri, de elect. vbi Hoſt.

37. Non valet electio facta vnius ex ſex electoribus, quem tres tantùm elegerunt ipſo electo renunciante ſuum ſuffragium, cui non potuit renunciare ſine iuſta cauſa in præiudicium alterius argumento gloſſæ communiter receptæ in capitulo cum nobis olim, verbo, accedere noluerunt, de electione. Præſidens verò eam non confirmans rectè & iuridicè procedet, non obſtante appellatione ipſius electi, quæ tanquam friuola, & ſine legitima cauſa interpoſita non eſt acceptanda. Vnde talis electus ad ſuperiorem prætextu grauaminis ſine alia licentia accedens pro fugitiuo iudicandus erit, iuxta Concilij Tridentini decretum: quia verè non fuit grauatus. Secunda autem electio de alio facta Canonica eſt iudicanda, recteque confirmari poteſt. Secus, ſi electus poſt tres pro eo ſuffragantes, ipſe etiam pro ſe ipſo ſuffragetur, conſentiendo electioni de ſe factæ, tunc enim compelli poteſt Præſidens ad eam confirmandam, quia confirmare tenetur, ibidem articulo 10. De quo Geminian. in capitulo cum appellationibus, columm. 2. §. quæro quid importet, de appellat. in ſexto, Innocent & Hoſtienſ. in capitul. vt debitus, de appellat. poſt Gloſſam in capit. paſtoralis, de officio delegati.

38. Licet Collegium de iure ciuili requirat ſaltem tres, & de iure Canonico duo, l. Neratius, ff. de verborum ſignificatione, capitul. 1 de electione, poteſt tamen ſemel in multis conſtitutum ad vnum tantùm reduci, & in vno conſeruari, & reſidere totum ius Collegij, putà ſi omnes alij, excepto vno, inueniantur, & iudicentur inhabiles, tunc enim iſte poterit alium, non tamen ſe ipſum eligere, capitul. per noſtras, de iure patronatos. Si autem ius Capituli, ſeu Collegij ad duos deuolui contigerit, nullus eorum poteſt eligi alter ab altero, niſi electio fiat per viam compromiſſi, in qua electus conſentiendo electioni de ſe factæ numerum ſuffragij augere videtur, argumento capitul. ſi compromiſſarius, de electione in 6. & expreſsè habetur capit. cùm in iure, extra eod. tit. Auct. ibid. art. 11. De quo Glo. in Clem. ne Romani § porro, verſ. omnes, de electione, Biaxius de elect. 1. p. c. 2. nu. 4. Idem poſt Sylu. verb. electio 1. q. 2. & Nauar. lib. 1. conſil. 6. nu. 1. de elect. docet P. Mirand. d. q. 23. art. 5. concl. 2. & de electione redacta ad vnũ per viam compromiſſi art. 39.

39. Valet electio facta ab vno nomine, ſeu vice omnium compromiſſiriorum, præſentibus, & conſentientibus in eo expreſsè omnibus compromiſſarijs, alijs, etiam ſi eligat ſemetipſum, dummodo ſit idoneus, & capax talis officij, & expreſsè ab alijs id illi concedatur, vt ſe ipſum eligere liberè poſſit, aliàs non facta huiuſmodi facultate minimè poteſt ſe ipſum primò, & immediatè eligere, ibid. art. 12. De quo Sylu. *verbo conſenſus § 3 in fine, & verbo electio 2. q. 12. Innoc. & Doctores in capit. in cauſis, de electione, vbi Panorm. idem docent P. Miranda vbi ſuprà articul. 35. & 39. & Portel verbo elect. num. 10.*

40. Papa, vel alius iudex ſuperior, ad quem appellatum eſt ſuper confirmationem electionis factæ per compromiſſarios Cõuentus, ſeu communitatis, quam renuit facere is, ad quem ſpectat, poteſt, imò & tenetur ex officio inquirere de omnibus, quæ oportet, ad indagandam veritatẽ de idoneitate, & ſufficientia electi, & de electorum conditione, ac de forma, & modo habito, & ſeruato in electione, iuxta cap. cum nobis, vbi Gloſſa verb. ex officio, & cap. venerabilem, de electione, cap priuſquam 28. diſt. capit. bonæ memoriæ, vbi Gloſſa verb. curaretis, de poſtulat prælatorum. Vnde poteſt compellere Capitulum, & eius compromiſſarios, & notarios ad exhibendũ omnia acta coram eis, quæ ad huiuſmodi cauſæ breuem, & iuſtam expeditionem conducunt, iuxta argumentum capitul. oblatæ, de appellat. & l. ne quiſquam, ff. de edendo, etiam ſi conueniſſent inter ſe, vt ſemper vota ipſorum ſub ſigillo ſecreti manerent, cum hoc ad publicam vtilitatem ordinetur, & ſpectet, cui pactum priuatorum non debet præiudicare, capit ſi diligenti, de foro compet. l. ius publicum, ff. de pactis. Auctor ibidem art. 13. De quo Panormit. in dict.

cap.

cap. quia propter §. fin. & in capit. 1. de probat. vbi Felin. & Nauar. lib. 1. conſ. 2. Ad quod faciunt tradita à P. Miranda vbi ſupra art. 27. & 36. cum ſeqq.

De electione Abbatiſſarum vide tomo 2. q. 54. & nos diximus ſupra de Abbatiſſis à num. 5.

41. Ritè, & debitè electus in prælatum in tribus caſibus tenetur conſentire electioni de ſe factæ. Primò, quando a ſuperiore per obedientiam cogitur, capitul. niſi cùm pridem, de renunciat & capitul: dilectiſſimi 8. quæſt. 2. Secundò, quando conſcientia ob inopiam alterius idonei ſtimulat, ex quo probabile diſpendium, & periculũ imminet monaſterio, niſi conſentiat, iuxta ſacros Canones, capit. olim, capitul. in ſcripturis 8. quæſt 1. Tertiò, quando per viam illicitam fugit, ſeu abſcondit ſe abſque ſpeciali Spiritus ſancti inſtinctu. Extra hos caſus vel poteſt ſe humiliter excuſare allegando ſuam dignitatem, vel bona intentione ob profectum Eccleſiæ acceptare. Sed quia difficile quiſque ſe ipſum dignum cognoſcere poteſt, melius faciet ſe humiliter, non verò pertinaciter excuſando, tom 2. q. 55. art. 1. De quo Richard quod lib. 3. quæſt. 21. D. Thom. quod lib. 5. art. 22 & 23. Geminian. in cap. ſi elect. de elect. in 6. Idem poſt Syluestrum verb elect. 2. quæſt. 19. & 20 docet P. Miranda dic. q 23. art. 31.

42. Nulli Religioſo licet acceptare prælatiam, aut aliam quacunque dignitatem extra ordinem, niſi de licentia ſui ſuperioris, aut Sedis Apoſtolicæ, vel legati Cardinalis, aliàs electio, & conſenſus non valent, capit. ſi religioſus, & cap. quorundam, de elect. in 6. & ex priuilegio Alexandri III. pro Minoribus, & Eugenij IV. pro Congregatione Montis Oliueti de S. Iuſtina idẽ præcipientis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis ipſo facto, vt habetur in Compendio Ciſtercienſ. titulo, electio §. tertio, & in Compend. Societatis: Idem mandauit Gregorius XIII. Patribus Societatis Ieſu, ne ſ poſſit aliquis eorum ad aliqđ officium, vel munus cogi à quocunque, etiam ſi ſit Cardinalis abſque expreſſo ſui ſuperioris conſenſu, & mandato, Superior autem veroſimiliter poteſt cogi ad dandum ſuum conſenſum, præſertim ſi id bono publico vtile, & conueniens ſit, ex gloſſa in dicto cap ſi Religioſus & argumento capitul. nullus, de iurepatron non tamen poteſt hanc licentiã concedere pro futura electione, ſi fieri contingat, vt ius determinat in Clem. cum conceſſa, de electione, Auctor ibidem art. 2. De quo Sylu. verbo elect. 1. quæſt. 20. Idem docent Card. in Clem. fin. num 11. quæſt. 8. de elect. & poſt noſtrum Auctorem Sanchez lib. 6. decalogi cap. 29. num 57. & ſeqq. & agens de coactione prælati ad dandum ſuum cõſenſum, num. 68 & 69.

43. Mendicantes in diſcordia electi ad aliquam prælaturam extra ordinem non poſſunt conſentire ſuæ electioni, etiam de aſſenſu, & licentia Generalis, nullumque ius illis acquiritur ex tali promotione: alij verò non Mendicantes prohibẽtur aſſentire huiuſmodi electioni, & promotioni à minori parte numero factæ, capit. quorundam 24. de electiọn. in 6. Clemen. quod circa, eod. tit. Quod quantum ad nõ Mendicantes extenditur ad præfecturas proprij ordinis, iuxta probabiliorem ſententiam. Ad quod aduerte quòd Clemens. V. in dict. Clement quod circa, declarauit circa Religioſorum electiones de diſcordia, & minoritate numeri, intelligi debere, quæ in facto, non in fictione, vel iuris effectu cõſiſtunt: hoc eſt quòd computandi ſunt in numero qui de facto ſunt electores, quamuis fictione iuris reputentur quaſi præſentes non eſſent, ac eorum vox ſit irrita, ac proinde carens iuris effectu; quales reputantur excommunicati, ſuſpenſi, irregulares, vel poteſtate eligendi ea vice priuati, ex gloſſa in dict. capitulo quorundam, verbo, in diſcordia, el ſegundo in fine, ibidem dict. articulo 2 in princip. De quo Cucus lib. 4. maior. inſtit. tit. 1. de electione, nu. 264 Idem docet poſt dictam gloſſam, & ibi Archid nu. 6. & 7. Dominic num 2: & poſt aliam gloſſ. in dict. Clement. quod circa, verbo que in facto, & ibi Imol numer. 13 & poſt noſtrum Auctorem, Sanchez lib 7. De-

Compen. Ciſter. ti. elect. §. 3. Compen. Societ. verbo exempt. 3.

calog. cap. 29. nu. 45. vbi num 49. Idem reſoluit cum eodē noſtro Auctore circa extenſionem dict. capit. quorundam, ad electiones non Mendicantium ad prælaturas proprij Ordinis, pro qua ſententia citat gloſſam ibi verb. quaslibet, & Ioan. Andream ad finem, Ancharan. num. 4. Francum, num. 4. & Dominic. ibidem, §. circa num. 2. in fine. De quo etiam vide Lambertinum de iure patron. lib. 2. part. 1. quæſt. 7. articul. 2. nu. penultimo.

An autem dicta decretalis, quorundam, habet locum in electione Regularis ad Canonicatum, vel ad aliud beneficium ſimplex, vel officium? negat ibi Sanchez numero 50. ſed numero 51. affirmat habere locum in præſentatione Religioſi ad dictas prælaturas, nempè, ſi ſit Mendicans, quòd præſentetur in concordia omnium patronorum, ſi autem ſit non Mendicans à maiori parte, & qualiter computanda ſit ea maior pars, oſtendit, num. 55. & addit nu. 53. Mendicantem legitimè translatum ad non Mendicantem, non opus eſſe eligi ad prælationem extra Ordinem in cōcordia omnium electorum; ſed ſatis eſſe maiorem partem, quia ille iam verè eſt non Mendicans.

44. Legatus Papæ habens liberam facultatem conferendi quæcunque beneficia ſæcularia Regularibus, benè poteſt ea conferre Religioſo, etiam ſine conſenſus ſuperioris. Qui tamē conſenſus non requiritur ad acceptandum Summum Pontificatum, quia eo ipſo, quòd quis eligitur in Papam, efficitur omnium ſuperior, & prælatus, & ipſo facto nulla exceptione obſtante confirmatus exiſtit, per *capit. licet, de elect. & capit. in nomine, diſt. 23. Auctor tomo 2. quæſt. 124. artic. 3.* De quo Gambar. *de legatis à latere lib. 8. num.* 45 Ad quod faciunt tradita à Miranda ſupra articulo 32.

In Bull: Bulla 3. Pij V.

45. Subornantes in electionibus Regularium, vel ante eas per ſex menſes ſubornati, & illi pro quibus ſubornatum eſt ipſo facto excommunicantur, & priuantur voce actiua, & paſſiua perpetuò per Pium V. & Gregorium XIII. apud Bullarium, à qua excommunicatione non poſſunt abſolui, niſi à Miniſtro, vel Commiſſario Generali Ordinis, quando de ipſis non eſt ſubornatum. Hoc tamen debet intelligi de ſubornatione mala tantùm, qua ambiuntur officia Ordinis pecunia, & alijs donis, non verò de bona, in qua licitè, & verè ſuadentur virtutes, & merita alicuius. Pro quo aduerte, quòd dicta pœna priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ non incurritur in foro conſcientiæ, niſi poſt ſententiam iudicis, niſi delinquēs ſit diffamatus de tali re, & iuridicè interrogatus veritatem negauerit, *tomo 2. quæſtio 56. articulo primo. De quo Corduba libro 1. quæſtio. 35. & 36. in principio. Soto libro 1. de iuſtit. queſtio. 6. articul. 6. part. 66. col. 1. Nauar. capit. 27. numer. 12. Vide Portel. verb. officia Ordinis, numer. 1. & ſequentibus, & verb. ſubornatio, num. 2. 3. & 4. & Suarez de legibus, libro 5. capitulo 9. numero 2. & ſequent.* vbi reſoluit legem imponentem ipſo facto pœnam inhabilitatis, ſeu priuationis vocis actiuæ, vel paſſiuæ in electione incurri ante omnem ſentētiam declaratoriam criminis.

46. Fratres recurrentes ad ſæcularium fauorem pro obtinendis officijs Ordinis, ipſo facto ſunt excommunicati, & priuati voce actiua, & paſſiua, & inhabiles, etiam ſi ipſi ſpecialiter negauerint, & ſæculares affirmauerint non eſſe ad id ſolicitatos à Fratribus, dummodò de malitia non conſtiterit. Ita Pius V. & Gregorius XIII. in præcitatis Bullis pro Minoribus, & receptum eſt ab ordine in quadam Ordinatione Toletana. Item Pro Prædicatoribus extant aliæ duæ Bullæ eiuſdem Greg. XIII. & Clem. VIII. idem ſub eiſdem pœnis prohibentium, ibid. art. 2. de quo Portel. d. num. 1.

47. Quas conſtitutiones nouiſſimè innouauit Dominus Paulus V. ſub præcepto ſanctæ obedientiæ, ac excommunicationis ipſo facto pœna incurrenda, præcipiendo Miniſtro Generali, ac Prouincialibus, & reliquis Prælatis Ordinis Minorum, ne ad inſtantiam, ſeu requiſitionem quarumcunque perſonarum extra Ordinem conſtitutarum cuiuis Religioſo

vllam

vllam gratiam concedere, vel pœnas aliquas remittere valeant, ſeu officia, & prælaturas concedere audeant. Idemq; ſub eiſdem pœnis præcipit Religioſis, ne ſcilicet per conquiſitos fauores, & ſuffragia aliquid ſibi procurent, imò nec etiam ſpontè oblatos, aut ab eis minimè procuratos recipiant, aut munera ad hunc effectum exhibere audeant, eos inhabiles perpetuò declarando ad talia officia, & alia in Ordine conſequenda. De quo vide quę circa bullam præfatam Pauli V. congerit, & perdoctè reſoluit Portel. in Addit. ad dubia, verb. officia Ordine, à num. 7. & vide etiam infra de Officijs ordin. num. 11.

An autem prædictas pœnas incurrat ſubornator, non ſecuto effectu, ad quem conſequendum ſubornauit, vide ſupra de pœnis pro diuerſis criminibus, numero 48.

Comp. D. Hie. ti. elect. prioris, §. 3. & 4.

48. Innocentius VIII. apud Compendium D. Hieronymi prohibuit, ne quiſquam quacunque dignitate Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgens audeat ſe intromittere quocũque modo in electionibus prælatorum illius Ordinis ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, & priuatione qualiſcunque beneficij Eccleſiaſtici, & inhabilitatione ad illa, quas pœnas declarauit duntaxat extraneos, & non Fratres comprehendere, neque ab illis abſolui poſſe, niſi à Romano Pontifice, vel à Generali Ordinis ibid. art. 3.

49. Ad impediendam electionem Religioſi inhabilis non ſufficit ſemiplena probatio, ſeu dictum vnius teſtis deponentis de eius inhabilitate, ſed debet præcedere probatio iuridica plena, & ex omni parte concludens, cum agatur de re grauiſſima in præiudicium dicti Religioſi, & honoris ſuæ parentelæ, to. 1. q. 14. art. 3. ad finem. Vbi expreſſe, & apertis verbis tenet Auctor præfatam ſententiam.

Explicatur, & propugnatur doctrina Auctoris.

Vnde perperam Portel. in ſuis dubiis regul. verb. elect. nu. 19. oppoſitum adſcribit eidem Auctori, quod attentè legenti manifeſtiſſimè patebit. Qui ad noſtrum placitum confirmandum ponit differentiam inter impedimentum ma-

Comp. Roderici.

trimonij, & electionem, nam ad electionem impediendam non ſufficit ſemiplena probatio de inhabilitate eligẽdi, cùm id vergat in præiudicium multorum, ſcilicet conſanguineorum, & parentelæ talis Religioſi: ad impediendum autem matrimonium, ex eo ſufficiens iudicatur dictum vnius, iuxta cap. præterea el 2. de ſponſal. quia ex eo non redundat aliquod damnum, ſeu præiudicium honoris tertij, & vergit in maximum commodum Reipublicæ Chriſtianæ, in qua multa contraherentur, & conſummarentur inualida matrimonia, ſi talis ſemiplena probatio ad id impediẽdum non ſufficeret, in maximum præiudicium, & ſcandalum plurimorum: quæ rationes omnino ceſſant in electione. Ex quibus omnibus conſtat clarè de ſententia Auctoris ſuprà à nobis tradita expreſsè tenentis non ſufficere ſemiplenam probationem, ſeu dictum vnius ad impediendam electionem Religioſi infamati de inhabilitate, ſicut ſufficit ad impediendum matrimonium, quidquid dicat Nauar. lib. 5. conſil. 22. de hæreticis in 2. editione quem ſequitur, Petrus Miranda *tomo 2. Manual. q. 2. art 6. §. & vt præ manibus.*

50. Deſcendentes ex hæreticis pertinaciter in ſua hæretica prauitate decedentibus, quorum corpora, oſſa, vel ſtatuæ fuerunt concremata vſque ad quartam generationem incluſiuè, non poſſunt eligi in prælatos apud nos Minores, ex conſtitutione Pauli, & Pij IIII. confirmata per Gregorium XIII. & electores temerè eos ad huiuſmodi prælaturas, & dignitates admittentes ipſo facto manent excommunicati, & priuati ſuis officijs, & inhabiles ad illa in perpetuum obtinenda, d. quæſt. 14. art. 1. & ſeq. de quo latiùs infrà de offic. Ordinis à numero primò.

RESOLVTIO LIX.

De Elemoſina.

1 Sicut Epiſcopi arctiſſimè tenentur præcepto eleemoſynæ, ita etiam gradu monaſteria monachorum, in quibus prouentus redundant. Religioſi verò Mendicantes de eo, quod ſupereſt, erogare debent arbitrio diſpenſatoris ad id deputati, ex doctrina D. Baſilij, to. 2. q. 57. art. 1. De quo Soto lib. 10. de Iuſt. q. 4. ar. 4. Vide ad hoc Nau. de redd. Eccleſ. q. 1. nu. 81. in 1. edit. & in nouiſs. quæſt. 1. monit. 8. num. 2. & monit. 33. n. 1. & in propugnac. de redditib. monit. 13. núm. 12 & mon. 35. num. 1. Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 6. num. 14.

Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de regul.

2. Religioſus habens adminiſtrationem à ſuperiore, poteſt de rebus monaſterij ſibi commiſſis facere eleemoſynam, cum hic adſit adminus voluntas prælati præſumpta, cui non contradicit Concilium Tridentinum. Alij verò Religioſi particulares non poſſunt aliquid largiri ſine expreſſa, aut præſumpta ſui prælati licentia, vt patet ex cap. cum ad monaſt. de ſtatu monach. & c. non dicatis, 12. quæſt. 1. quæ præſumitur quando ſimilia donantur communiter ſciente, & non contradicente ſuperiore. Vnde vbi id conſuetudine receptum eſt, poſſunt moderatas; & conſuetas eleemoſynas facere, in quibus largiendis non eſt, cur ſcrupulis ſtimulentur Religioſi, nam charitas non agit perperam, operitque multitudinem peccatorum, & vbi viget, expellit omne peccatum, ibidem art. 2. De quo D. Tho. 2. 2. quæſt. 32. art. 8. ad 1. Nauarr. in cap. non dicatis, nu. 8. & 9. Idem docet poſt Tapia in authen. ingreſſi, verb. ipſo ingreſſu, cap. 3. num. 72. C. de ſacroſan. Eccl. Nauar. comm. 2. num. 8. coroll. 2. de regul. & poſt noſtrum Auctorem, Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 19. num. 94. & ſeqq. vſque ad 107. vbi latè tractat de eleemoſynis, quas Religioſi facere poſſunt, etiã Fratres Minores.

1. Corint. 13. & 1. Petri 4.

3. Non licet Monacho extra clauſtra egredi ad petendum eleemoſynam, vel aliquid aliud lucrandũ ratione prædicationis, aut alterius miniſterij pro ſuſtentandis parentibus egenis, inuito prælato, cui potius in hoc caſu tenentur obedire, præceptum enim Diuinum de ſuccurrendis parentibus non obligat quenquam extra ſui ſtatus metas, multumque differt à præcepto honorãdi parẽtes, ibid. art. 3. & 4. & nos dicemus infrà reſolut. 108. num. 1. & 2. De quo D. Tho. 2. 2. quæſt. 101. art. 4. Medina in ſua inſtruct. Confeſſorum, cap. 14. §. 14. Vide Sanchez, qui latè rem tract lib. 4. Decalog. cap. 20. num. 17. & ſeqq.

4. Fratres Minores de Obſeruantia non poſſunt impediri à Conuentualib. nec ab alijs Mendicantibus quoquo modo à petitione eleemoſynarum ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ex conceſſione Iulij II. ibidem art. 6. De quo in Compen. Minor. verb. eleemoſyna, §. 9. vbi habetur, quod contra prohibentes poſſunt procedere Inquiſitores, & aliæ pœnæ ibi ponuntur, §. 7. De quo Cordub. ad citatum §. 9.

5. Priuilegia Mendicantium, ne prohibeantur petere eleemoſynas non ſunt abrogata per Concilium Tridentinum, abolens quæſtores eleemoſynarum, quia in illo tantum abolentur quæſtores, qui prædicant, vel publicant indulgentias conceſſas his, qui manus adiutrices porrexerint pijs locis, pro quibus petunt eleemoſynam, non verò in Mendicantibus pro ſui ſuſtentatione quæſtuantibus iuxta quoddam Decretum Pij V. apud Bullarium reuocantis ſimiles indulgentias quæſtuarias conceſſas porrigentib. manus adiutrices pijs locis. Pro Ordine Sanctiſſimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum, extant apud idem Bullarium duæ cõceſſiones Benedicti XII. quibus conceditur quæſtus eleemoſynarum dicto Ordini pro Redemptione Captiuorum, ibidem art. 7. De quo Nauar.

Trid. ſeſſ. 21. c. 9. de reform.

Bullar. Bull. 14. Pij V. Bullar. Bull. 2. & 3. Ben. 12.

lib.

lib. 3. conſil. 79. num. 3. titul. de Regularibus, & de Oratione, miſcel. 66. num. 2. Henriqu. in ſumma libr. 7. capitul. 19. Idem docet citatis Nauarro eodem, & noſtro Auctore Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 24. num. 7. cap. Idque colligi addit ex cum ex eo, de pœnit. & remiſſ.

6. Religioſis licitum maximè eſt viuere de eleemoſynis, laici verò impedientes, vel diſſuadentes eas largire Fratribus Mendicantibus excommunicantur, & contra ipſos poſſunt procedere Inquiſitores tãquam ſuſpectos de fide: Epiſcopi autem, ſeu Ordinarij ſuſpenduntur à regimine ſuarum Eccleſiarum, & interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ per Sixtum I V. apud Bullarium. Similiter etiam excommunicantur excommunicatione Papæ reſeruata qui impediunt, etiam indirectè oblationes offerri in Miſſarum ſolemnis apud Eccleſias Fratrũ, vel alia ad altare peruenientia recipere, ex decreto Bonifacij IX. ibid. dict. art. 7. ad finem, & artic. 8. De quo in Comp. Min. loco ſupra citato, num. 4. Vide adhoc Caſtro contra hæreſes, verb. mendicitas, & Vualdenſem lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ, capit. 3. & 4 & quæ latè congerit Sanchez vbi ſup. num. 5. & ſequent.

RESOLVTIO LX.

De Epiſcopis.

1 EPiſcoporum poteſtas, & iuriſdictio dependet à ſummo Pontifice, tanquam à capite, & ſupremo Eccleſiæ Principe, ideoque optimo iure poteſt illam reſtringere, & limitare, quam ſi non limitaret, relinquendo eos in plenitudine poteſtatis, quam habent à Deo, poſſent vtique in ſua Diœceſi quidquid Papa poteſt in tota Eccleſia, vt grauiſſimi Theologi ſentiunt. tom. 1. quæſt. 23. art. 1. De quo Soto in 4. diſt. 27 quæſt. 1. art. 4. Victoria de poteſt. Eccleſiæ, quæſt. 2. num. 28.

2 Iure communi non poteſt monachus de ſe factæ electioni in Epiſcopũ conſentire ſine ſuperioris conſenſu, capitulo ſi Religioſus, de elect. in 6. quẽ præſtare poteſt Generalis, aut Prouincialis, ſine capitulo, vel Conuentu. At electioni de ſe factæ in diſcordia nullo modo poteſt conſentire, etiam de ſuperioris licentia, ex comm. quorundam, de elect. in 6. Apud Societatem Ieſu Religioſi ex voto ſimplici renunciant iuri ſæcularis dignitatis extra ordinem acceptandæ, niſi Pontificis, aut prælati præcepto ad id adſtringuntur. Vnde nec præpoſitus generalis poteſt acceptare Epiſcopatum, vel aliam dignitatem ſine conſenſu Religionis, tomo ſecundo quæſtio. 58. articulo primo. De quo Caietan. cum D. Thom. ſecunda ſecundæ quæſtio. 185. articulo ſecundo ad 3. Soto lib. 10. de iuſtit. quæſt. 1. art. 2. ad tertium Idem docet citatis multis Sanchez libro. 7. decalogi, capitulo. 29. numer. 57. & ſequentibus vbi num. 58. tradit, non eſſe neceſſariam licentiam prælati, vt Religioſus acceptet ſummum Pontificatum, de quo etiam Auctor tomo 1. q. 54. art. 1. initio, & nos diximus, reſol. 15. num. 54.

3. Regularis appetens Epiſcopatũ ad bonum, & rectum finem, non peccat, dicente Apoſtolo: ſiquis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat: imò poteſt eſſe actus meritorius, quidquid alij ſentiant, nam Epiſcopalis ſtatus perfectior abſque dubio eſt Regulari ſtatu, ibid. art. 2. De quo D. Th. 2. 2. q. 185. art. 2. ad 3. Soto lib. 10. de iuſti. q. 2. art 2. ad 3. D. Bonau. ſuper regul. F atr. Min. c. 2. vide ad hoc Sanc. d. c. 29. nu. 67 1. Tim. 3.

4. Monachus factus Epiſcopus abſoluitur à legib. Monaſticis, quatenus oppo nuntur dignitati Epiſcopali, per c. ſtatutum 18. q. 1. ſed minimè abſolutus cẽſendus eſt ab illis, quæ cum ipſa Epiſcopali dignitate compatiuntur. Vnde manet ab ſolutus à votis eſſentialibus, etiam à paupertate, quæ eſt de eſſentia ſtatus Religioſi; capitu. cum ad monaſterium,

in fine, de ſtatu monachor. nec eſt liber à delatione habitus Regularis, ex text. expreſſo in cap. clerici officia, ad finem de vita & honeſtate cleric. ibi: niſi monachi fuerint, quos oportet ferre habitum monachalem, prius enim ſermonē fecerat Pontifex de veſtibus lineis, quibus Epiſcopi ſuper inducti incendunt: ſed non erit excommunicatus, nec peccabit vtens exteriori tunica alba (quam Rochetum vocant) ſolita ab Epiſcopis portari. In cæremoniali nouo Clementis VIII. habetur, quòd epiſcopi monachi non vtantur dicta tunica linea, ſed veſtes ſint coloris habitus ſuæ Religionis cum birreto nigro, & galero circumfimbrato de byſſino viridi, ibidem articu. 3. & in addit. ſummæ tom. 4. cap. 68. numero 4. & 6. De quo Azor. libr. 12. inſt. moral. cap. 7. q. 2. & quæſt. 4. D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 8. & q. 88. art. 11. ad 4.

Illuſtratur, & propugnatur doctrina Auctoris.

Ex quibus conſtat, quòd ad libitum, ne dicam falsò, imputat noſtro Auctori oppoſitam ſententiam, ſcilicet, quòd monachus factus Epiſcopus manet abſolutus à paupertate, Fr. Ioannes à Cruce de ſtatu Relig. lib. 1 cap. 2. dub. 4. concluſ. 2. ad finem. Nam in loco ſummæ, tom. 2. capitul. 70. nu. 5. quem ad ſuum placitum adducit præfatus Pater, loquitur expreſsè Auctor de ſententia quorundam Affirmantium, Religioſum Epiſcopum poſſe teſtari de bonis acquiſitis non intuitu Eccleſiæ, ex eo, inquiunt, quia poſt cōſecrationem in Epiſcopum manet ſolutus à voto paupertatis. Quod quantum ad votum paupertatis non approbat, imò oppoſitum firmiter tenet locis ſuprà citatis idem Auctor. Et quantùm ad teſtamentum faciēdum meo videri nō aſſentit, imò oppoſitum reſoluit pro concluſione ex D. Tho. & alijs. Dato tamen, & nō conceſſo, quòd ibi ita ſenſerit cum aſſertoribus partis affirmantis dict. numero 4. addit. ſum. & dict. art. 3. ad cor rediens firmat negatiuam partem. Eidem adhæret, eāque tuetur poſt D. Thom. in 4. ſentent. diſt. 38. quæſt. 1. art. 4. quæſtiuncul. 1. ad 5. vbi D. Bonauentura, quæſtion. vltim. art. 2. ad vltim. Palud. quæſt. 4. artic. 4. concluſ. 11. num. 49. Richardus artic. 5. quæſt. 1. ad vltim. & artic. 9. quæſt. 1. ad 1. 2. part. Abbas in dict. cap. clerici, fine de vita, & honeſtat. cleric. Bald authen. licèt num. 3. C. Epiſcop. & cler. Nauarr. comment. 1. de reg. nu. 13. & comment. 2. num. 17. & comment. 3. num. 46. & de reddit. Eccleſiaſt. quæſt. 11. monit. 11 numero 1. & 2. Couar. capit. 1. num. 18. de teſtament. Cordub. in regul, cap. 2. quæſtio. 20. puncto 3. Valentia 2. 2. quæſt. 3. diſput. 10. puncto 8. colum. 3. Henriqu. lib. 10. de Sacram. ordin. cap. 32. num. 5. & capitul. 33. num. 3. & 4. poſt quos, inquam, & alios plures Sanchez lib. 6. decal. cap. 6. num. 2. vſque ad 23. vbi agit de habitu regulari, quem geſtare tenetur Epiſcopus monachus, quamuis eo demiſſo nō incurrere excommunicationē teneat cum noſtro Auctore, & alijs.

5. Fratres Minores, & Prædicatores obtinentes quæcunque beneficia Eccleſiaſtica, Epiſcopatus, ac alias dignitates, non amplius gaudent priuilegijs Ordinis, & alijs conceſſionibus, & præeminentijs, niſi de conſenſu ſuperiorum, ex Sixto IV. apud Bullarium, vbi declarat Pontifex non poſſe ſupradictis frui, nec habere vocem actiuam, & paſſiuam in Capitulis, poſtquā adepti fuerint pacificè beneficia Eccleſiaſtica, quo innuit, monachum electum in Epiſcopum, ſed nondum cōfirmatum à Papa, vel nō cōſecratum poſſe ad præfata admitti, nondum enim obtinet pacificè, ibid. art. 4. & in addit. ſum. vbi ſupra, n. 10. De quo Portel. in addit. ad dubia, verbo, Epiſcopus, nu. 15. & Sanchez vbi ſupra, nu. 32. & 33. qui idē ferè docent. Item Paulus IV. apud Bullarium decreuit Religioſū cuiuſcunque Religionis ſit in Epiſcopū promotum, poſtquam fuerit conſecratus, nullum in Religione poſſe officium obtinere.

Bull. Bull. 20. Sixt. IV. nu. 7.

Bullar. Bull. 4. Paul 4.

6. Collatio, ſeu prouiſio facta per Papam monacho facto Epiſcopo de Abbatia alterius Ordinis pro ſubreptitia, & nullius valoris habenda eſt, non expreſſa qualitate monachatus, ibid. art. 5. De quo Rebuff. libr. 1. reſponſ. 24 fol. 28. & citato noſtro Auctore Sanch. lib. 7. decal. c. 29. nū. 81. qui idem docent, & nos diximus ſuprà reſolut. 15. num. 63.

7. Bo-

7. Bona acquiſita ante promotionẽ monachi ad epiſcopatum pertinent ad monaſterium, cap. ſtatutum, 18. quæſt. 1. Quapropter Clemens IV. apud Bullarium ſtatuit pro Prædicatoribus, vt libros, & alia quæ habent tempore promotionis, ante conſecrationem Ordini reſignent, aliàs eo ipſo manent ſuſpenſi ab executione põtificalis miniſterij, niſi forſan prælati vſum huiuſmodi rerum ad tempus illis conceſſerint, ex Alexãdro IV. pro Minoribus apud idẽ Bullarium. Poſtea tamen acquiſita ab ipſo monacho Epiſcopo ſiunt Eccleſiæ, cui præeſt: niſi ſit Epiſcopus titularis tantùm, quia tunc eius bona ab inteſtato pertinent ad monaſterium, *ibid. art. 6. & tom. 3. q. 69. art. 4. in fine*. de quo Cõnar. *in cap. de teſtament. numer.* 20. Idem docent poſt Sotum *libr.* 10. *de iuſtitia, quæſt. vltim. art. vlt. ad* 3. Molina *tom.* 1. *de iuſt. diſput.* 140 *in fin.* Leonard. *libr.* 2. *de iuſt. c.* 41. *dub.* 12. *n.* 92. & plures alios cum noſtro Auct. referens Sanch. latè *libr.* 7. *decalog. cap.* 32 *num.* 62. *cum ſeqq. vſque ad* 70. & Portel *verb. bona, num.* 1.

Bullar. Bulla 5. Clem. 4.

Bull. 4. Alex. 4. idem pręcipientis in virtute S. Obed.

8. Monachus factus Epiſcopus, aut Cardinalis hæreditatem paternam ſibi delatam poſt conſecrationem acquirit ſuæ Eccleſiæ, & nõ monaſterio ex dict. c. ſtatutum; etiam ſi ſit de Minoritis, quia iſte recuperat ius ſuccedendi intuitu Eccleſiæ, quæ eſt capax huiuſmodi ſucceſſionis, licèt ipſe ob votum ſtrictiſſimæ paupertatis ſit incapax, ſed nõ recuperat ius teſtandi, niſi de licentia ſpeciali Papæ, ibid. art. 7. & d. q. 69. art. 4. & addit. ſumma tom 4. cap. 68. num. 5. Idem docet quoad ius ſuccedendi recuperatum poſt noſtrum Auctorem, & plures alios Sanch. vbi proximè, nu. 27. c. 28. cum ſeqq. De quo etiam vide Aluaradum de coniect. mente teſtator. libr. 1. c. 3. num. 10. Spino in ſpeculo teſtam. gloſſ. 12. principali, num. 38. Gregor. Lop. l. 22. tit. 3. part. 3. verb. herencia, & quantum ad ius teſtandi, quod nõ recuperat, idem Sanch. lib 6. c. 6. à n. 19.

9. Epiſcopus, & Beneficiarius regularis eandem poteſtatem habẽt diſponendi de ſuorum redditum prouentibus, ſicut etiam ſęculares beneficiarij, cùm habeant verum titulum Canonicum, & Eccleſiaſticum æquè, ac ipſi clerici ſęculares. Sed cùm vtrique ſint tãtùm procuratores, & œconomi, ſeu diſpenſatores bonorum Eccleſiaſticorum, tenentur ad largiendum ſuperflua pauperibus deſumptis ſibi neceſſarijs ad ſtatus ſui decentem ſuſtentationem, qui quidem ſi dicuntur in iure Domini, id non intelligitur de dominio omninò libero, ſed reſtricto, cuius dominij ſunt capaces etiam Regulares, ibid. artic. 8. de quo Nauar. *de redditibus Eccleſ. quæſt.* 2. *num.* 15. *& quæſt.* 1. *numer.* 81. *& lib* 3. *conſil.* 70. *num.* 4 *de Regularibus*. Idem citatò etiam noſtro Auct. & alijs docet Sanch. *lib.* 6. *decal. c.* 6. *nu.* 14.

10. Ex vi decreti Concilij Tridentini poteſt Epiſcopus compellere Regulares, vt diebus Dominicis in ſuis Eccleſijs annuncient populo feſta, & ieiunia occurrentia in hebdomada, ne ex ignorantia transgreſſio Eccleſiaſticorum præceptorum eueniat Et ita obſeruatum vidiſſe apud quoſdam Mendicantium in Archiepiſcopatu Eborẽſi teſtatur Auctor *tom.* 1. *quæſt* 43. *art.* 7. *in fine*, vide infrà *reſol.* 63. *num.* 12.

11. Epiſcopus poteſt obligare prę-latum Regularem, vt Religioſum extra clauſtrum notoriè, & cum ſcandalo delinquentem puniat intra tempus ab ipſo præfixum, ſin minus à ſuo ſuperiore officio priuetur, & delinquens ab ipſo Epiſcopo puniri poteſt, ex quodam decreto Tridentino. Pro cuius executione, & maiori obſeruatione emanauit, quędam conſtitutio Clementis VIII. in qua diſtrictè præcipitur, quòd ſi prę-latus ipſum impunitum ad alium Conuentum dolosè extra diœceſim tranſmiſerit, ad priorem Conuentum reducatur, inſtante Epiſcopo diœceſis à qua diſceſſit, aliàs incurrit pœnas priuationis ab officio, & inhabilitatis ad alia, necnon vocis actiuę, & paſſiuæ Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ: Epiſcopus verò loci, ad quem tranſmiſſus fuerit Religioſus delinquens, poteſt ipſum ſeuerè punire requiſitus à priore Epiſcopo, vel aliàs de delicto informatus, *tom.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 6. De quo Nauar. *in cap. non dicatis, numer.* 96. *& comment.* 2. *de Regular. nu.* 63. Sanchez *de matrimonio libr.* 7.

Trid. ſeſſ. 22. decreto de obſeru. & euit. in Miſſ.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 14. de Regul.

diſp.

diſp.33.num.23. & libr.6.decalogi capit. 1.nu.14. & nos dicemus hic infrà *num. 15.reſolutio 62.num.6.*

12. Religioſi vagantes abſque licentia per diœceſim poſſunt puniri ab Epiſcopis ex Concilio Tridentino, niſi idem fecerint ſe grauatos adire ſuperiorem præmiſſa iuſta appellatione, & proteſtatione de grauamine coram ſenioribus, ſeu diſcretis Conuentus, ideoque licentiam in ſcriptis non deferre. *tom.1.quæſt.30.artic.4.ad finem.* De quo Nauar. *in cap.nullam 18.quæſt.1.in fine, & comment.2.de Regular.numero.61. & comment.3 num.50.* Sayro *in claui Regia lib.2.cap.17.num.37.cum ſeqq.* Azor *inſtitut.moral.1.p.lib.12.cap.11.quæſt.17. & 8.verſ.cæterum.* Idem docet poſt Nauar. & noſtrum Auct. Sanch. *lib 6. decalog.cap.8.num.*18. vide ſuprà *reſol.10.nu. 3.& 27.*

Trid.ſeſſ. 25.c.4.de regul.

13. Epiſcopus non poteſt procedere contra nouitium, etiam ob crimen in ſeculo commiſſum, niſi conſtet Religionem ingreſſum fuiſſe in fraudem, ſeu effugium pœnæ *tom.2.quæſt.63.art. 7.§.3.inſertur,* De quo Nauar. *cap.27.numer.79.& lib.3.conſil.58.num.5.de Regular.in 1.ed.t.& in 2.lib.2.conſil.6.nu. 4.de foro compe.ent.* Idem docet poſt ipſum Nauar. & Azor *tom.1.inſtit.moral. cap.2.quæſt.*11. Sanchez *libr.6.decalog.c. 10.num.11.& 12.*

14. Epiſcopo non licèt interpretari priuilegia Regularium in cauſa tangente iuriſdictionem contra ipſum, ne ſit iudex in cauſa propria, ſed id debet per Iuriſperitos fieri, & in dubio, ſeu cœteris paribus in fauorem Religionis facienda eſt interpretatio, ibidem. §.in fauorem. De quo in Compendio Societatis verb. priuilegium §.4. & pro quo eſt textus ſingularis in cap. cùm veniſſent, de iudicijs, vbi ſoli Papæ reſeruatur cognitio de dubijs priuilegiorum Apoſtolicorum, & nos dicemus infrà *reſolut. 90. numer. 48.* De epijcheia vide ſuprà *de diſpenſationibus, num. 3.& 4.*

RETRACTATIO.

De Epiſcopis contra Regulares procedentibus.

15. EPiſcopus non poteſt per cenſuras procedere, ac punire Regularē notoriè, & cum ſcādalo extra clauſtrū delinquentem, ſi à ſuo ſuperiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur, ex decreto Tridentini: licèt enim in multis caſibus ordinarij habeant aliqualem iuriſdictionem ſuper Regulares exemptos, in illis tamen nō poſſunt per cenſuras procedere contra ipſos, niſi expreſſè id concedatur. Vnde Concilium Tridētinum quoties voluit hanc poteſtatem Epiſcopis cōmittere in dictos exemptos id apertè declarauit, vt videre eſt ſeſſione 25. c.16. de Regularibus, vbi præcipit ordinarijs, vt cenſuris compellant exemptos ad reſtituendū bona ſua nouitijs exeuntibus à Religione. Item cap.3 de Regularibus, datur facultas Epiſcopis ad cōpellendum Moniales omnes ad obſeruantiam clauſuræ, excommunicando rebelles, & inobedientes, & tandem Tridentin. Concil. ſeſſ.22. decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ, conceditur eiſdem Epiſcopis auctoritas, ad procedendum per cenſuras contra exemptos celebrantes in oratorio priuato, ab ordinarijs non approbato, & in debitis horis, remouēdo quaſcunque ſuperſtitiones. In quibus tribus caſibus id expreſſit Concilium Tridentinum à quo ſe abſtinuit in alijs decretis, vt in punitione Regularis exempti publicè delinquentis, de quo hic agimus, & in mandato compellendi exemptos ad proceſſiones, & componendi eorum controuerſias ſuper præcedentia, & in exploratione voluntatis nouitiæ ante profeſſionem, & alijs, in quibus innuere videtur, quòd quan-

Trid.ſeſſ. 25. c.14. de regul.

Trid.ſeſſ. 25 c.16. de regul. can.5.de regul.

Trid. ſeſſ. 22. de obſeru. & euit. in Miſſ.

Digitized by Google

quamuis Epiſcopis concedat aliqualem iuriſdictionem ſuper exemptos, non tamen ad procedendum per cenſuras, ſi enim vellet, id vtique exprimeret, ſicut in dictis tribus caſibus expreſſit, quod vtique ſignum manifeſtum eſt mẽtis Concilij Tridentini j. Ita Auctor tom.1.ſummæ c.105.num 2. vbi firmiter tenet hanc ſententiam, rationibus, & iuribus illam corroborans, ac corrigens ſe de oppoſito, quod ſenſerat tom. 2.quæſt.63.artic.3.§. ſed concludendo dico. Ex quo iam ceſſat cenſura Portel in addit. ad dubia Regularia verb. Epiſcopus, num.5. Sicque eundem refert, & ſequitur P.Villalob.2.*part.ſum. trat.35.diff.5.nu.17.* idem tenet Sanch. *libr.7.de matrimon.diſp.33.numer.22.& lib.6.decalog cap.1 num.*14. quod & probatur apertè ex *cap.1.§.in eos autem, de priuileg.in 6.*

RESOLVTIO LXI.

De Eremitis.

1. EREmitæ vitam Religioſam profitentes in ordine viuendi à Papa, vel ab Epiſcopo approbato ſub obedientia prælati degentes nihil proprij habere permittuntur, ideòque inter perſonas Eccleſiaſticas computàri, foròque priuilegio gaudere certi iuris eſt, ac per conſequens ante iudicem ſæcularem non poſſunt conueniri, de qui bus loquitur ius in cap vnico, de exceſſibus prælatorum in 6.& in cap.qui verè 16 quæſt.1.Secus in his, qui propriũ poſſident vxorati, nec ſubduntur alicui ſuperiori, nam tales nominari tantum poſſunt Pœnitentes, ſeu Conuerſi ſæculares, *tom.2.qu.62,art.*20. De quo Cardinal. Zabarela *in Clementina 2. quæſt. 12.de præbend* Gregor. Lopez *in l.17.tit. 1.partita 6.verbo,Ermitannos.* Vide Sanchez *lib.7.decalogi c.8.n.*40. vbi tradit, Eremitas non eſſe verè Religioſos, ac ideò poſſe teſtari, ſed loquitur de Eremitis vxoratis, qui proprium poſſidẽt,

2. Multiplex eſt Eremitarum genus. Alij dicuntur Seruitæ per mundũ hinc inde diſcurrentes: alij Anachoritæ, ſeu ſolitarij apud deſertum procul ab hominibus vitam ducentes, de quibus in dicto c. vnico, de exceſſibus prę-lat. Alij tandem Cœnobitæ in congregatione viuentes. Quorum omnium ſtatus, & modus viuendi eſt à iure approbatus, & inter perſonas Eccleſiaſticas, & Religioſas numerantur gaudentes priuilegijs Religioſorum, quamdiu in Eccleſia, & ſeruitio Dei habitum geſtant religioſum, *tom.3.qu.49.art.*4.De quo Boerius *de ſtatu,& vita Erem.nu.3. 22. & 23.* Siculus *in Clem. cupientes, de pœnis.*

RESOLVTIO LXII.

De Excõmunicatione.

1. GEnerales, & Prouinciales Regularium exemptorum tanquam eorum Ordinarios iuriſdictionem ordinariam habentes in vtroque foro cenſuras ferre poſſe, ius commune indulget. Qui quidem ſuam poteſtatem, & iuriſdictionem exercere poſſunt, etiam extra monaſterium, cùm non arceantur limitibus territorij, ſicut Epiſcopi, decentiùs tamen faciunt id tantùm intra clauſtra exercentes, *to.2.q.59.art.*1.De quo Sylueſt. *verbo excomm.2. verſ.5. Soto in 4.diſt.22.qu.2.artic.1. concl.1. Couar. Tract.cap.11.num.4.*

2. Diebus feriatis permittitur prælatis Regularibus ferre ſententiã excommunicationis contra rebelles, vel quid prohibitum, ſeu contrà eorum præceptum exequentes, non obſtante prohibitione iuris communis, c.final. de ferijs, & l.actus, eodem titulo, quo cauſarum cognitio, & per conſequens latio excommunicationis his diebus vetatur, præsipuè illa, quæ cauſæ cognitionem requirit, iuxta capit. ſacro, de ſent. excommunic. lata tamen valebit, maximè quando ad id nulla cauſæ cogni-

gnitio neceſſaria eſt. *ibid art.* 2. De quo Abb. *in capit. final. num.* 13. *de ferijs*, Socin. *in cap. perpendimus, num.* 74. *de ſent. excommunicationis*, Federic. de Senis *conſil.* 2. *nu.* 3. Idem docet P. Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 35. *art.* 9. *concl.* 1.

3. Item noctu ferri poteſt ſententia excommunicationis, cùm ſine cauſę inquiſitione aliquando ferri contingat. Item & ſine ſcriptis, ex priuilegio Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Sed id debet intelligi, quando fertur excommunicatio per modum præcepti contra aliquem priuatum Fratrem propter apoſtaſiam, vel alia cauſam, quæ dicitur lata ab homine; ſecus quando fit per modum ſtatuti pro tota Religione, Prouincia, vel monaſterio permanenter, & ad ſemper; quia tunc neceſſariò ferenda eſt in ſcriptis iuxta terminos iuris communis, c. 1. de ſent. excomm. in 6. aliàs erit nulla, ex ſtatuto generali Toletano pro tota noſtra Religione, ex eo quòd talis excommunicatiò cenſetur lata a iurè, & ferens, ſeu promulgans aliter illam incurrit ſuſpenſionem ab officiò à iure poſitam *in dict. cap.* 1 *de ſentent. excommunicat in* 6 Auct. *ibid artic.* 2. *in fine, & artic* 3. De quo Nauar. *cap.* 27. *num.* 8. *&* 9. *&* 161. Couar. *in capit. Alma mater,* 1. *part.* §. 9. *numer.* 7. Idem docent Portel *verbo, excommunicare, num.* 1. *& in addit. numer.* 2. & poſt Gabriel *in* 4. *diſt.* 18. *quæſtio.* 2. Syluest. *verbo excommunicatio* 1. *quæſtio.* 14. Panormitan. *in capit. cum ſpeciali, de appellat.* P. Miranda *dict. artic.* 9. *concl.* 2. vbi addit eam pœnam ſuſpenſionis nō comprehendere Epiſcopos, nec prælatos Regulares, quando eſt periculum in mora, vel quando ſtatuta Religionis à Sede Apoſtolica confirmata præſcribūt aliam formam, quia de illis non fit ibi ſpecialis mentio, quod eſt neceſſe, vt ipſi ſuſpenſionem incurrant, per c. quia periculum, de ſentent. excommunicat. in 6. vbi etiam de prælatis Regularibus fit ſermo, ibi: vt Epiſcopi, & alij ſuperiores prælati nullius conſtitutionis occaſione ſententiæ, ſiue mandati prædictam incurrant ſententiam vllatenus ipſo iure, niſi in ipſis de Epiſcopis expreſſa mentio habeatur.

4. Excommunicationes ad finem reuelationis, pro deperditis, aut ſubtractis à ſolis Epiſcopis ferri poſſunt, & non aliàs, quàm ex non vulgari re, cauſaque per ipſum diligenter examinata, ex decreto Tridentino. Vnde ad illorum inſtar in his tribus caſibus ad ſolos prælatos Regularium iuriſdictionē quaſi Epiſcopalem habentes pertinet huiuſmodi excommunicationes ferre, idque debent præſtare non temerè, aut leui ex re, ſed ſobriè, & magna circunſpectione, ex ſtatuto Toletano pro Minoribus *vbi ſuprà fol.* 48. §. *de pœnis excommunicationis, ibid. art.* 4. De quo Zarol. *in praxi Epiſcop.* 1. *p. verbo Vicarius verſ.* 17. *pag.* 338. Sanchez *de matrimonio lib.* 3. *diſput.* 29. *num.* 16. Idem docet P. Miranda *ſuprà art.* 12.

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de Reform.

Ordin. Tolet. §. de pęnis, excommunicat.

Bullar. Bull. 9. Clem 4. & bulla 1. Benedicti 12. & in Comp. Societ. verb. excommunic. §. 3. vbi refertur. bull. Nicolai 5. quæ eſt bulla 3. & bull. 14. et 33. Sixti 4. nu. 44. bull. 1. Benedict. 11. & bull. 7. Pij 5. n. 9.

5. Regulares exempti à nemine poſſunt excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, niſi à legato à latere Sedis Apoſtolicæ, vel niſi in litteris ſpecialis, & ſpecifica mentio fiat de Ordine, & indulto exemptionis, ex Martino V. & Clemente IV. ac Nicolao V. pro Minoribus apud Bullarium. Ex quo fit, quòd excommunicatio ob quamcunque cauſam lata, etiam contra ipſum priuilegium exemptionis, vel etiam quando talis exemptio tanquam notoria non fuerit allegata, erit ipſo iure nulla, ex Sixto IV. pro Minoribus, & Carmelitis. Quo priuilegio gaudent Religioſi Militares, vt perſonæ ſingulares ſuarū Militiarum profeſſæ ſunt, non verò in quantum ſunt perſonæ publicæ, Ciuitatum Rectores, & Magiſtratus, ne gladius Eccleſiaſticæ poteſtatis deficiat, & perturbetur Epiſcopalis iuriſdictio, *ibid. art.* 5. 6. *&* 7. De quo Couar. *in cap. Alma mater,* 1. *p* §. 7. *num.* 5. Driedo *lib.* 2. *de libert. Chriſt. cap.* 8. *pag* 68. Corduba *lib.* 3. *quæſt.* 43.

6. Idem docet P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. diff. 4. num. 7. vbi nu. 8. ſequenti conſequenter tradit, non poſſe Scholaſticum Salmantinum aliquem religioſum excommunicare, eò quòd ratione collegij ei ſubijciatur, ad quod multa egregiè, ac perdoctè congerīt, probatque primò, & principaliter. Nam licèt præfatus iudex Scholæ

Sal-

Salmantinæ habeat circa hoc perampla priuilegia Apoſtolica, Regulares tamen, præcipuè nos Minores habemus noſtrorum priuilegiorum ampliores confirmationes à Sede Apoſtolica per Sixtum IV. Clementem VII. Pium IV. Clementem VIII. & Paulum V. Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, quæ clauſula non ſolùm confirmat prius priuilegium, non obſtãte poſteriori, ſed etiam habet vim nouæ conceſſionis (etiam non expreſſa noua illorum priuilegiorum ſpeciali conceſſione, quam ad maiorem abundantiam ponunt, & exprimunt Pontifices in ſuis præfatis confirmationibus (necnon reualidat inualidum, vel abrogatum, ex Gloſſa *in capit. quia diuerſitatem, de conceſſ. præbendæ, & in capit. 1. de tranſact.* vbi Innocent. Bartol. Panormit. Decius, Felin. & reſoluit Suarez *lib. 8. de legibus cap. 18. à num. 12.*

Ampliatur doctrina Auctoris.

Nec obſtat, quòd priuilegia Scholæ Salmantinæ extra ius commune vagantia non cenſentur derogata per ſubſequens priuilegium, niſi de illis fiat expreſſa, & ſpecifica mentio, argumento *capit. 1. de conſtitut. libr. 6.* nam etiam ſi generaliter verùm ſit propter probabilem ignorantiam, quam Pontifex cenſetur habere priuilegij non incluſi in corpore iuris communis, hoc tamen nõ admittitur, ſi priuilegium proceſſerit à Sede Apoſtolica cum clauſula, *Motu proprio, vel ex certa ſcientia*, quia tunc illud exprimit Pontifex, quòd & ſi alia extarent priuilegia, quorum ipſe nec habet, nec habere poteſt notitiam, nihilominus ipſa vult derogare, vt in ſimili expreſſum eſt *in capit. ſi motu proprio, de præbend. in 6.* præſertim, quia quãdo priuilegium poſterius non derogat priori in totum, ſed tantùm ex parte, quamuis in poſteriori non fiat de priore mentio, non cenſetur derogatum quoad illam partem, tradunt Abbas, *in capit. conſtitutus, col. 2. de integrum reſtitut.* Menoch. *l. 6. præſumpt. 40. num. 21.* Antonius Gabriel *libr. 6. communium, titulo de clauſulis concl. 2. num. 21. & 22.* Gratian. *tom. 4. diſcept. capit. 724. num. 6. & capit. 742. num. 24.* qui addit, dictam clauſulam, *ex certa ſcientia*, vim ſpecialis derogationis habere, etiã ſi ſit Concilium Generale, cui derogandum eſt.

Supradicta ſunt adeò vera, & certa, vt non ſolùm procedant in Religioſis, qui non ſunt actuales Scholaſtici, ſed etiam in his qui actu audiunt in ſcholis, & ſunt conſcripti in catalogo (vulgò *matricula*) Scholaſticorum, non obſtante quòd fruuntur priuilegijs Scholaſticorum, quoad fauores, conueniendo alios, etiam quando ipſi ſunt actores, coram ſuo iudice Scholaſtico; ac proinde debere in odioſis ſubijci iuriſdictioni ipſius iuxta vulgatum iuris, *qui ſentit commodum, debet ſentire & onus*. Nam reuera cùm dictus iudex non poſſit eos punire, vt ſtatim probabimus, conſequenter non erit integrum illi eoſdem excommunicare, quia excommunicatio eſt grauiſſima inter pœnas Eccleſiæ.

Nec refert, quòd iuxta iuris diſpoſitionem non poteſt eadem res, vel perſona diuerſo iure cenſeri, *l. cum quis ædes, ff. de vſucapion.* rectè enim id poteſt fieri reſpectu diuerſorum, vt probat Menoch *de recup. poſſeſſ. remed. 1. à n. 36.* Tiraquel *de nobilitat. cap. 28. à n. 12.* nec nouum, inauditũ, vel inconueniens eſt, vt quis fruatur priuilegio vnius iuriſdictionis quoad vnum effectum, & ab ea eximatur quoad alios, putà ne in illa conueniri poſſit, vt fit in cauſis miſerabilium perſonarum, qui etiã ſi ſint actores, poſſunt conuenire reos ad litigandum in Curia Principis, quando verò rei ſunt, nõ poſſunt conueniri extra locũ ſui domicilij, *l. vnica C. quando Imperator inter pupillos, & l. 5. tit. 3. par. 3.* apud Hiſpanos, & apud Luſitanos ordinario Regia *lib. 3. tit. 5. § 3.* latè tradunt Couar. *pract. cap. 6.* Menoch. *de arbitrar. centur. 6. conſil. 66 à num. 17.* Donel. *lib. 17. capit. 20. litera C.* & in noſtris terminis quoad cauſas Scholaſticorum extat ſingularis textus *in authent. habita, verb. verum tamen C. ne filius pro patre*, vbi aſſignato certo iudice pro Scholaſticis, vt poſſint conuenire debitores ſuos, illis conceditur, vt eligãt iudicẽ ad ipſos cõueniendos, ita vt recuſato iudicio vnius, alterius iudiciũ acceptare liberè que-

queant, vbi notat Salicet. *in dicta authent. numer.* 21. & ſequuntur Gratian. *tom.3. diſcept. cap.* 569. *num.*1. Nauarr. *in praxi electi on. fori, ſecti.*2. *quæſt.*31. quod quando quis habet plures iudices, apud quos poteſt conueniri, electio illorum competit reo, quando iudex apud quẽ actor citauit partem, habet ſuam iuriſdictionem à Principe, vel à Pontifice, cui conſonat etiam Afflictis *deciſ.* 257. *num.* 6.

Quod autem dictus Scholaſticus, ſeu iudex Salmantinus non poſſit corrigere, ſeu punire Religioſos Scholaſticos ſi delinquant, ſed ſuis prælatis id reſeruari, vltra notorietatem ſuæ exemptionis, qua fruũtur per ſua priuilegia, quibus per nullum aliud, niſi de eis faciat ſpecialem mentionem, nunquam derogatum iri cenſetur, extat quoddã ſingulare priuilegium Innocẽtij VIII. factum Prædicatoribus pro Prouincijs Hiſpaniæ, vt non poſſint corrigi, ſeu puniri dicti Religioſi à iudice ſcholæ Salmantinæ, vel ab alio cuiuſuis vniuerſitatis, ſed à ſuis prælatis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs in contrarium, & refertur in Bullario, quo poſſunt per communicationem aliæ Religiones frui, vt tradit idem P. Villalobos vbi ſuprà § *tambien tienen.*

Bullar. bull. 3. Innoc. 8.

Quod tandem confirmo, quia priuilegia Regularium in dubio latè debent interpretari in fauorem Religioſorum, vt plenè tradit cum Oldrado, & alijs Henriquez *lib.7 de indulg. cap.*22. *num.* 3. *in comment. littera* M. & reſoluit noſter Auctor *tom.* 1. *quæſt.*11. *art.*6. *regula* 10. & nos dicemus infrà *reſolut* 90. *nu.* 49 pro quo eſt textus ſingularis, & à nemine (quem viderim) ad hoc allegatus *in cap. cum veniſſent, de iudic.* vbi ſoli Papæ reſeruatur cognitio de dubijs priuilegiorum Apoſtolicorum, & ad tollendum omne dubium id ipſum declarauerũt Leo X. & Iulius II. apud Compend. Societat. & Compend. D. Benedicti, & refert idem noſter Auctor *loco citato, et tom.* 2. *q.* 64. *art.* 2.

Compen. Societ. verb. Priuilegia §. 1. & Cõp. D. Bened. §. 49.

7. Ex quo fit, quòd Religioſi non poſſunt excommunicari ab Epiſcopis, niſi in caſibus, in quibus à Papa, vel à iure id ſpecialiter, & expreſſè exprimitur, cùm eorum exemptio ſit omnibus notoria, & manifeſta, *ibid. art.* 6.

Vnde benè notauerat Portel *in addit. ad dubia verb. Epiſcopus, nu.* 5. non placere dictum noſtri Auctoris *tom.* 2. *qu.* 63. *art.* 7. § *ſed concludendo dico.* aſſerentis poſſe Epiſcopum, iuxta decretũ Tridentinum, procedere per cenſuras, & punire Religioſum extra clauſtrum notoriè, & cum ſcandalo delinquentẽ, ſi à ſuo ſuperiore, inſtante ipſo Epiſcopo, intra tempus præfixum non puniatur, quia, inquit Portel, ibi Concilium non exprimit, quod per cenſuras poſſit punire. Rectè inquam, aduerteret præfatus Pater, niſi Auctor expreſſè oppoſitum aſſereret *in Addit. ſumma tomo.* 3 *c.* 105. *numero.* 2. De quo vide *ſuprà de diſpenſation bus nu.* 59. Idem docent Sanchez *lib* 7. *de matrimo. diſp* 33. *numer.* 22. *&* 23. *& libr.* 6. *decalog. cap.* 1. *num.* 14. & P. Villalob. 2. *p. ſummæ tract.* 35. *diff.* 5. *n.* 17. apertè probatur ex *cap.* 1. §. *in eis, autem, de priuileg. in* 6. & tradit P. Miranda *dict. quæſt.* 35. *art.* 11.

Explicatur, & propugnatur doctrina Auctoris. Trid. ſeſſ. 25. ca. 14. de regul.

8. Circa quod aliud dubium inſurgit, an ſcilicet, Epiſcopus poſſit formare proceſſum iuridicum contra præfatum Religioſum extra clauſtrum notoriè delinquentem, & cum tali proceſſu illum remittere ad ſuum prælatum, & an poſſit ſubditus puniri ab ipſo prælato virtute iſtius proceſſus ab Epiſcopo confecti? Portel in additionibus ad addit. Dubiorum verbo, punitio Religioſi extra Conuentum, num. 17. tenet partem affirmantem; dummodò prius citetur, & audiatur Religioſus iuxta iuris ordinem & probat, quia Concilium præcipit, vt inſtante Epiſcopo prælatus puniat, & non benè inſtaret, niſi oſtenderet proceſſum à ſe formatũ, ad quod adducit quandam declarationem relatam à Marzilla in ſuis declarationibus ad citatum cap. 14. de Regul. vbi id declarari videtur à Cardinalibus ſacræ Congregationis. Sed fateor rationem præfatam Portel mihi haud ſufficientẽ videri, poteſt enim Epiſcopus inſtare, & bene inſtare certiorem faciendo per ſuas literas prælatum de notorietate delicti à Religioſo ita commiſſi, vt nulla tergiuerſatione celari potuiſſet, ad

Illuſtratur, & ampliatur doctrina Auctoris.

quod

quod non eſt neceſſarius proceſſus iuridicus ab Epiſcopo formatus, quem ipſo iure nullum eſſe ex defectu iuriſdictionis notiiuris eſt, per Regularium priuilegia, vt infrà de exceptione quoad Epiſcopos nu. 17. videbimus, & in hoc caſu Epiſcopo non datur abſoluta poteſtas à Concilio ad puniendum talem Religioſum notoriè delinquentem extra clauſtrum, ſed tantum, vt poſſit punire, prælato ad eius inſtantiam non puniente. Hæc doctrina eſt multum conformis reſolutis à noſtro Auctore, tom. 2. quæſt. 2. artic. 6. ad finem. Vbi declarans quid ſit Epiſcopũ inſtare, ait. Exiſtimo, quòd vt dicatur Epiſcopus inſtare, & prælatus negligens, ſufficit, quod ter fuerit requiſitus, & nolit punitionẽ congruenter executioni mandare, ecce quomodo nullum verbum facit de formatione proceſſus ad puniendum talẽ Religioſum, ſed tantum requirit, vt ter moneat, ſeu requirat prælatum, *Et q. 63. ar. 7. § ex quibus inf. ſtur*, affirmat, quòd Regularem percutientem clericum ſecularem extra clauſtrum non poteſt Epiſcopus denũciare excommunicatum ex defectu poteſtatis, ergò à fortiori multo minus poterit contra ipſum formare proceſſum iuridicum, vt prælatus virtute illius puniat talem ſubditum delinquentem. Ex quo conſequitur, quòd ſi Epiſcopus de facto cum tali proceſſu à ſe formato talem Religioſum ad ſuũ ſuperiorem remittat, non poteſt ipſe ſuperior ex vi illius aliquid agere contra delinquentem, cùm ipſo iure nullus ſit, ſed alium de nouo debet conficere. Ad declarationem Cardinalium relatam à Pottel pro ſuâ ſententia dic, quòd expreſſè id non inſinuat, vel quòd nõ proponitur ſufficienter authentica. Vide ad hoc Sanchez *dict. diſp. 33. num. 23. & dict. cap. 1. num 14. &* P. Villalob. *d. tract. 35. diff. 5. num. 5.*

Noua reſponſa ſacræ Congregationis Card.

Circa quod adhuc nota, quod Barboſa *in Collectanea ad Decretal. cap. ex quæ, de ſtatu monach. num. 8.* refert quaſdam declarationes Cardinalium circa cap. 14. de Regularibus in Tridentino, quorum originalia reſponſa edita ſub die 16. Septembris anni 1625. ſe vidiſſe teſtatur.

Primò quæſitum fuit, an Epiſcopus ſtatim habita notitia delicti Regularis notoriè extra clauſtrum delinquentis, poſſit informationem capere, & illam ad ſuperiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere? Et congregatio reſpondit, poſſe.

Secundò, an ſufficiat, quòd Epiſcopus vna vice ſuperiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad caſtigandum ſubditi delictum? Congregatio reſpondit, ſatis eſſe, vt Epiſcopus ſemel inſtet ſuperiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiuſdem Concilij præſcriptum.

Tertiò, an ſufficiat, quòd ſuperior Regularis ad Epiſcopum mittat copiam tantùm ſententiæ, vt Religioſi dicunt, vel debeat remittere acta omnia ſuper delicto agitata ad effectum, vt Epiſcopus videre poſſit, ſi in hoc adimpleta fuerint verba dicti decreti Tridentini, ſeu verè puniatur, nec ne? Congregatio reſpondit, non ſufficere, vt ſententiam, aut etiam acta ad Epiſcopum tranſmittat, ſed opus eſſe, vt de punitione ipſa, & ſententiæ executione Epiſcopum certiorem faciat.

Denique quæſitum fuit, an dictum decretum Tridentinum intelligatur etiã, cùm delictum commiſſum fuerit intra Eccleſiam, vel clauſtrũ? Congregatio reſpondit, facultatem Epiſcopo attributam vendicare ſibi locum, etiam cũ Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtra, intra Eccleſiam delinquũt, non ita ſi intra clauſtra.

Circa quarum declarationum primã aduerte, quòd in ea non datur facultas Epiſcopis (meo videri, & ſub cenſura Eccleſiæ) ad faciendum proceſſum iuridicum contra dictum Regularem notoriè extra clauſtrum delinquentem, ſed tantùm vt ſumariam facti informationem faciat, eamque ad ſuperiorem illius mittat, vt nequeat (inquiunt Domini Cardinales) de delicto ignorantiam præſumere: hoc eſt, vt per id eum certiorem faciat de delicto commiſſo à ſuo ſubdito, & habeat ſufficientem caſus notitiam, qua poſſit in cauſa contra ipſum delinquentẽ iuridice procedere

ad

ad puniendum illum. Et ita nihil in hoc reſponſo ſacræ Congregationis apparet contra Auctoris doctrinam à nobis hic traditam.

Circa ſecundum reſponſum Sacræ Cong. nota, quòd licèt in illo declaretur, ſatis eſſe, vt Epiſcopus ſemel inſtet, ſeu moneat ſuperiorem Regularẽ, eique tempus præfigat ad eiuſdem Concilij præſcriptum, adhuc tamen, ſi ſuperior negligens ſit in eo exequendo, poterit ſecundò, & tertiò inſtare: & rectè ita faciet, conformando ſe iuri communi trinam monitionem in cauſis, & cenſuris præſcribenti.

Circa tertium reſponſum aduerte, ſufficere copiam ſummariam ſententiæ, & eiuſdem executionem iam peractam eſſe ad Epiſcopum tranſmittere, vt illi manifeſtè conſtet, qualiter præſcripto Concilij, & ſuæ inſtantiæ, & monito ſatisfactum ſit, quod eſt ad vnguem illud obſeruare.

Circa vltimum reſponſum tandem obſerua, quòd ſi Regularis intra Eccleſiam ſui monaſterij delinquat, non videntibus ſecularibus, non cenſeri comprehenſum ſub dicto decreto, & declaratione ſacræ Congregationis, quia eo caſu ceſſat ſcandalum, & notorietas delicti, ob quod Concilium & ad illud tollendum præcipit, vt Epiſcopus inſtet ſuperiori pro punitione talis delicti.

9. Priuilegia famulis Regularium conceſſa, ne ab Ordinario excommunicentur, habent locum in his tãtùm, qui actu monaſterijs ſeruiunt intra eorum ſepta, & domus reſidentes, & ſub eorũ obedientia, & regula profeſſi viuunt, de quo Ordinario conſtare debet, ex Decreto Tridentino. Priuilegia extant apud Bullarium, *ibidem tom. 2. qu. 67. art. 3.* de quo Henriquez *tom. 1. libr. 7. de indulgent. cap. 25. num. 7. litera L.*

Trid. ſeſſ. 24. c. 11. de Reform. Bullar. Bull. 25. Innoc. 4. & Bull. 33. Sixti 4. n. 12. & in comp. v. famuli, §. 11.

10. Duplex eſt excommunicatio, generalis alia, & altera ſpecialis. Generalis rurſum duplex: alia dicitur lata à iure, alia ab homine lata à iure eſt, qua generaliter Canon, conſtitutio, aut ſtatutum excommunicat quidpiam facientem, vel omittentem. Lata verò ab homine eſt, quam iudex generaliter fert contra faciẽtes, vel omittẽtes aliquid: iſta expirat mortuo, aut depoſito ab officio iudice, gloſſa *in cap. à nobis el. 1. de ſentent. excommunic.* at lata à iure minimè, *cap. final. de offic. legati*, vbi DD. *tom. 2. quæſt. 60. art. 1.* de quo gloſſa *in cap. à nobis, de ſentent. excomm.* vbi Hoſtienſ. Panorm. & Felin. D. Anton. *3. p. tit. 24. c. 74.* & latè tradunt Nauar. *in Manu. cap. 27. num. 40. & 41.* P. Mirand. *d. quæſt. 35. art. 2.* Suarez *de cenſuris diſp. 3. ſect. 1. à num. 1. & diſp. 8.* P. Villalob. *1. p. ſum. tract. 16. diff. 4. num. 1. & tract. 17. diff. 2. num. 2.*

11. Plures ſunt excommunicationes, quæ contra Religioſos in iure ferũtur. Prima eſt, qua excommunicantur Fratres Minores, qui interdicti generalis tempore in ſuas Eccleſias fratres, vel ſorores tertij Ordinis admittunt, *Clement. cum ex eo 3. de ſentent. excom.* De quo infrà de interdicto erit nobis ſermo Secunda, qua excommunicentur ipſo facto Religioſi non ſeruantes interdictum, vel ceſſationem à diuinis, quã ſeruat Eccleſia Cathedralis, vel Matrix, vel Parochialis populi, *Clem. 1. de ſentent. excomm.* & confirmat Conciliũ Tridentinum, quod in generali tantum interdicto habet locum Tertia excommunicatio eſt contra monachos decimas ſibi appropriantes, ſeu præſumentes non ſoluere, Clemen. 1. de decimis, Quarta fertur contra Religioſos, qui petunt aulas Principum animo nocẽdi ſuis prælatis, ſeu monaſterijs, Clement. ne in agro, §. quia verò, de ſtatu monachor. Quinta fertur in monachos, qui ſine facultate Abbatis habent arma intra clauſtra monaſterij, vt habetur *eadem Clement. d. §. quia vero, in fine.* Sexta ponitur contra Mendicantes, qui accipiunt nouas domus, vel loca ad habitandum, aut commutant, vel alienant acquiſitas ante Concilium Lugdunenſe, *Clem. cupientes, de pœnis*, & confirmat Tridentina Synodus, de quo ſuprà *de Eccleſiis Regularibus, num 3.* Septima fulminatur contra Religioſos in concionibus, vel aliter auertẽtes parochianos à ſolutione decimarum Eccleſijs debitarum, vel qui de induſtria nullũ conſcientiæ ſcrupulum incutiunt pœni-

Trid. ſeſſ. 25. ca. 12. de refor.

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de regul.

ni-

Digitized by Google

nitentibus in Confeſſione de ſoluendis decimis, vt habetur d. Clement. cupientes, de pœnis, & nos diximus ſupra de decimis, numer. 7. Nona eſt contra clericos, & Religioſos inducentes quempiam, vt apud ſuas Eccleſias eligat, vel mutet ſepulturam, d. Clement. cupientes, §. ſane, de quo tom. 3. quæſt. 58. & nos dicemus infrà de ſepulturis. Decima excommunicatio reſeruata Papæ imponitur Religioſis miniſtrantibus Sacramenta Eucharistiæ, vel extremæ vnctionis laicis, aut clericis ſine licentia Parochi, aut nuptias ſolemniter benedicunt, vel abſoluunt excommunicatos à iure, ſtatuto, vel Synodorum ſententijs ſine priuilegio, Clement. 1 de priuilegijs, Vndecima, excommunicantur Religioſi vtriuſque ſexus matrimonium contrahẽtes, Clement. vnica, de conſanguin. & affinit. Duodecima eſt contra Religioſos fauorem impartientes mulieribus, quæ habitum Biguinarum ſumpſerunt, & ad id inducentes Clement. 1. de Religioſis domibus. Decimatertia eſt contra Religioſos profeſſos habitum temerariè demittentes, capit vt periculoſa, ne clerici, vel monachi, libr. 6. de quo infra de habitu Regulari numer. 6. Decima quarta extat in d. capit. vt periculoſa, contra Religioſos euntes ad ſtudia generalia, ſeu vniuerſitates non habita licentia ſuperioris, de quo infrà de Monachis, numer. 14. & ſeqq. Decimaquinta habetur eodem capit. vt periculoſa, contra Religioſos extra clauſtrum leges, vel Phyſicam audientes, de quo infra de monachis, numer. 15. Decima ſexta extat apud extrauag. vices illius, de treuga, & pace, contra Mendicantes, Eccleſiarumque parochos pacem inter ſe ipſos contractam violantes. Decimaſeptima habetur in extrauaganti, viam ambitioſa, contra eoſdem Mẽdicantes transferentes ſe ad aliam Religionem non Mendicantium ſine ſpeciali licentia Papæ, præterquam ad Carthuſienſes, quam ipſo facto incurrunt tam recepti, quàm recipientes: Decima octaua eſt contra Religioſos vtriuſque ſexus recipiẽtes aliquid à nouitijs præter victum, & veſtitum, de qua in Concilio Tridentino, & nos ſuprà diximus de dotibus Monialium, numer. 4. Decimanona excommunicatio reſeruata Papæ fertur contra prælatos, & Religioſos introducentes, & admittentes fœminas intra monaſteria virorum, & idẽ contra dictos prælatos, & prælatas, Religioſos, ac Religioſas introducentes, vel admittentes viros, aut mulieres intra clauſuram Monialium, ex Bullis Pij V. & Gregorij XIII. de quo ſupra diximus de clauſura Monachorum, num. 1. & de clauſura Monialium à num. 18.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de regul.

Vigeſima extat apud eandem Bullã Pij V. contra Abbatiſſas, & Moniales exeuntes à monaſterio quacunque de cauſa, etiam infirmitatis, excepta magni incendij, vel ægritudinis lepræ, vel epidemiæ probata litteris ſuperioris, & Epiſcopi, de quo ſupra de clauſura Monialium à numer. 36. vſque ad 42. & num. 50 & ſeqq. Vigeſima prima habetur in extrauaganti, ambitioſa, contra alienantes bona Eccleſiaſtica, & recipientes, vel pactum faciẽtes, per quod illorum dominium transfertur. De quo ſupra diximus de alienation. num. 14. & ſeqq. Vigeſima ſecunda, ipſo facto excommunicantur Fratres & ſorores tertij Ordinis collegialiter viuentes, qui poſt factam profeſſionem trium votorum ſubſtantialium matrimoniũ contraxerint, ſeu contractum conſummauerint, aut Religionem deſerunt ad ſęcularem vitam redeuntes, vt habetur in Extrauaganti Sixti IV. incipit, ad Chriſti Vicarij, & refertur à Collectore Mẽdicãtiũ. Vigeſima tertia, ponitur contra Fratres Prædicatores, & Minores admittentes ad priuilegia, & immunitates Ordinis quoſcũq; laicos vtriuſque ſexus, prætextu tertij Ordinis, ſeu alterius modi, niſi geſtauerint habitum dicti Ordinis, & profeſſionem emiſerint in aliqua domo, vel cõgregatione Fratrum præfatorum, vel ſororum vitã ducẽtes, ex alia Bulla eiuſdẽ Sixti, quæ incipit, deteſtanda nõnullorũ ambitio, relata ab eodem Collectore. Sed hęc iã per non vſum, ſeu oppoſitam conſuetudinem omninò eſt abrogata, ſicut & aliud conſtitutiones per diſſuetudinem iam antiquatæ ſunt ibid. d. qu. 60. artic.

Collect. Mend. tit. excommu n. §. 13.

Collect. vbi ſupra § 14.

2. De quo Corduba *in Addit. ad Compen.d.* §. 14. Caiet. *in ſumma verb. excommunicatio, capit.* 8. Gerſon, *libr.* 3. *de vit. ſpiritu. lectio.* 5. *& 6.*

12. Attento iure communi licitum eſt communicare cum excommunicatis neceſſitatis propriæ ergo, vel ob ipſius excommunicati ſalutem, capit. reſponſo 43. c. cum voluntate 54. de ſentent. excom. Idque ad maiorem abundantiam, & ad pacandos ſcrupulos conceſſit Greg. IX. Clem. & Eugen. IV. Fratribus Minoribus apud Bullarium, ſcilicet, vt in terris hæreticorum, & ſchiſmaticorum poſſint commorari, & participare cum illis. Ex quo Catholici inter hæreticos & in terris hæreticorum commorantes in externo conuictu cũ illis participantes excuſantur à peccato ex neceſſitate, & conſuetudine, quæ eſt optima legum interpres, *tom* 2. *q* 61. *art.* 1. De quo Nauar. *in Manual. c.* 4. *nu.* 6. *& c.* 27. *num.* 35. Ad quod vide Suarez *de cenſ. diſp.* 15 *ſect.* 3. *per totam*, & P. Villalobos, 2. *p. ſumm. tract.* 17. *difficul.* 13.

Bullar. Bull. 6. Greg. 9. & Bull 19 Innoc. 4. & Bull. 14. nu. 11. & Bull 33. ſnu. 13. Sixti 4.

13. Hodie per Extrauagantem Martini V ad euitanda, nullos tenemur excommunicatos vitare, niſi ſint nominatim excommunicati, & denunciati, vel ſint publici clerici percuſſores, ſeu notorij, tam notorietate iuris, quando, ſcilicet, percuſſor confeſſus eſt delictum, vel eſt de illo conuictus, vel poſt deductionem ad forum contentioſum lata eſt ſuper eum ſententia excommunicationis: quam etiam notorietate facti, quando, ſcilicet, adeò manifeſta eſt euidentia actus, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut aliqua excuſatione excuſari, nec eſt locus inficiationi, *ibidem articul.* 2. de quo Couar. *c. alma mater*, 1. *part.* §. 2 *numer.* 9 § *ſupereſt*, Nauar. *capitul.* 9. *à numer* 6 *& capitul.* 26. *numer.* 26. *& capitul.* 7. *numer.* 35. *& capitul.* 15. *numer.* 5 *& libr.* 5. *conſil* 40 *titul. de ſententia excommunicationis.* Vide Suarez *de cenſur. diſput.* 9. *sect.* 2. *per totam*, & P. Villalobos *d. tract.* 17. *diff.* 3. *à num.* 1.

14. Regularis exemptus percutiens clericum ſecularem extra clauſtra non poteſt denunciari excommunicatus ab Epiſcopo Diœceſis, in qua deliquit, poteſtas enim illius non extenditur ad ſibi non ſubditos, ſed tantùm monere debet ſuum ſuperiorem, vt puniat intra tempus ab ipſo præfixum, iuxta terminos Tridentini Concilij, tom. 2. quæſt. 63. articul. 7. § ex quibus infertur. De quo ſupra diximus, *num* 8. §. *circa quod*.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 14. de regul.

15. Communicatio cum excommunicato in Diuinis eſt prohibita iure Diuino, ſecundùm Theologos, qui contra Lutherum ſcripſerunt: in alijs non eſt prohibita iure Diuino. Vnde circa primum non poteſt Papa diſpenſare, tomo, 2. quæſt 99. articul 6 § reſpondetur, de quo Couar. capit. alma mater, 1. part. § 1. Vide Suarez ſuprà *diſputat.* 10. *ſection.* 1. *&* 2. Villalobus. *d. diff.* 17.

16. Multæ excommunicationes contentæ in Extrauagantibus, & alijs priuilegijs, & conſtitutionibus factis pro Regularibus non ligant, cum quia non ſunt promulgatæ, & licèt aliquando fuerint promulgatæ, inuincibiliter ignorantur: tum etiam quia non fuerunt latæ per modum ſtatuti perpetui, ſed per modum ſententiæ, quæ eſt ab homine, & cum homine expirat, qualis eſt excommunicatio latæ ſententiæ Alexandri VI contra tranſeuntes ad Indias Occidentales ſine ſpeciali licentia Regum Hiſpaniæ, ibidem articul. 7. de quo Nauar. capit 27. numero, 2 54. & 55.

17. Licitum eſt leuato galero aperire caput inclinando illud excommunicato denunciato, ſi eſt nobiliſſimus, vel officialis, ſeu miniſter Regis, qui priùs vrbanitatis gratia ſe diſcooperit. Ita deciſum fuiſſe Neapoli in facti contingentia refertur, Addit. Summæ, tomo, 3 capit. 110 numero, 1. de quo Couar. in cap. alma mater, 1. p. §. 1. num. 2. Zerola in Praxi Epiſcop. 1 part. v. ul. excommunicatio, 76. § vndecimum dubium.

R. L.

RESOLVTIO LXIII.

De Exemptione Regularium quoad ſæculares.

1 EXemptio eſt quædam liberatio à poteſtate Ordinarij inferioris, ſtāte ſubiectione immediata ad Romanū Pontificem, vt notatur c.cum perſonæ, de priuil.in 6. Quædam autem eſt perſonalis, qua eximuntur perſonæ, quædā verò localis, qua eximitur Eccleſia, vel monaſterium. Rurſum quædam eſt vniuerſalis, qua Eccleſia, vel perſonę cum vniuerſitate iuris ſpectāt ad Papā: quędam verò particularis, qua eximitur ex parte, videlicet in certis caſibus tantùm ex gloſſa in Clem. attendentes, de ſtatu monach. Denique exemptio poteſt conſiderari quoad perſonas quoad Eccleſias, & quoad res Eccleſiaſticas, & Regulares, quæ ad dominium Sedis Apoſtolicæ pertinent, tom.2 q 62.art.2. de quo Socin.in cap recepimus, n.12.de priuil.

2. Religioſi, ſicut & Clerici inter perſonas Eccleſiaſticas cōputantur, ac ideò iure Diuino à iuriſdictione ſæculari eximuntur, iuxta illud Pſal.104. nolite tangere Chriſtos meos, & illud Matth.17. ergò liberi ſunt filij, & ſacri Canones hoc iuri Diuino tribuunt in cap.ſi Imperator, cap. Conſtantinus 96.diſt.c.continua 11.q.1. Sed eorum bona, ſeu res temporales Eccleſiarum, & Monaſteriorū iure tantùm humano, & Eccleſiaſtico Sedes Apoſtolica eximit ex cauſa à poteſtate ſæculari, cui ſuaptè natura ſuberant, vt ex cap. Eccleſia S.Mariæ, de cōſtit.c.nullus el 2.& c.Sylueſt.1.q.1.& c. benè quidem 1. diſt. 96. ſatis colligitur, ac conſtat, & habetur in Trid. ſeſſ.25.c. 20. de reform.ibid. art.2. De quo Turrecremata in c.cum ad verum 96. diſt Nauar.in c.nouit, notab. 6. nu. 6. de iudic. Couar.1.Pract.c. 31.nu. 1. Abb.in capit. qualiter, n.7.de iudicijs, Ad quod vide Suarez lib.3. de leg.c.34.à num. 2.& 11. cum ſeqq.

Pſal. 104. Matth.17. Trid. ſeſſ. 25. ca. 20. de refor.

3. Iudici ſeculares licet ſequeſtrare triticum Eccleſiaſticorum Regularium, ac Commendatorum Militarium tempore magnæ neceſſitatis, vt venundetur pretio taxato per legem, relicta priùs ſibi parte pro ſufficienti victu ſuorū, plus potius, quàm minus, dummodo in eo exequendo obſeruetur ad vnguem forma præſcripta in lege Regia, & ipſis pretium taxatum verè, & realiter offeratur antequam ab eis triticum extrahatur, id namque ius naturale in neceſſitatis articulo permittit, ac dictat. Aliter facientes, & excedentes modum præſcriptum à lege incidunt in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, ibid.art.3. De quo Mexia de taxa panis, nu.64 fol. & 22.Gutier.lib.1.Pract.q.13 num.3. Ad quod vide Suarez vbi ſupra à num. 15. vbi reſoluit leges ciuiles iuſtas non cōprehendere clericos, & alios Eccleſiaſticos quoad vim coactiuam, & de caſibus in quibus iudices laici, & Rectores ciuitatum incidunt in dictam excommunicationem in Cęna Domini, agit tomo de cenſuris diſp.21. à num.77.

4. Receptores laici redituum temporalium Eccleſijs, ac alijs pijs locis à Rege conceſſorum ſub conditione, vt eorū petitio apud iudicem ſæcularem proponatur iuxta legem Regiam 1.tit.2.lib.4. nouæ Compilat. non poſſunt conueniri coram iudice Eccleſiaſtico, dicta.n.bona non tranſierunt in naturam, & conditionem ſpiritualium. At ſi præfata bona commutata ſunt in ſpiritualia, vel ſpiritualibus annexa, poſſunt vtique conueniri laici ſuper his coram iudice Eccleſiaſtico, Ibidem art. 4. de quo Azeuedo in d.l.1, Gutier.lib.3 Pract.q.27. L.1.tit.2. li.4. nou Comp.

5. Monachus in cauſa ciuili corā ſuo prælato eſt conueniendus, niſi de eius licentia abſens ſit cauſa ſtudij, vel in Curia, vel ad negotia monaſterij miſſus aſſiſtat in alio loco, quia tunc cōueniri poteſt coram iudice Eccleſiaſtico, dummodò tria ſimul concurrant: licentia præla

ti, contractus, aut debitum moderatum iuxta negotij qualitatem ad arbitrium boni viri, ita vt in mandato monaſterij videatur comprehendi, & quòd prælatus, & monaſterium longè abſint. Abbates verò, & Monaſteria coram ſuis iudicibus Regularibus ſunt conueniendi, ibid. art. 5. De quo Bart. in l. ſi lõgius 28. §. fin ff. de iudic. Horatius Lucius de priuilegijs ſcholar. priuil. 74. Idem poſt Abbat. cap. quanto, n. 5. de offic. ordin. & Felin. cap. cùm dilecta, n. 18. de reſcriptis, docet Sanch. lib. 7. Decal. c. 31. n. 21.

6. Monachus, ſicut nec clericus non poteſt capi, vel incarcerari à iudice ſeculari ob debitum ciuile, vt noti iuris eſt, niſi in fraudem creditorum ingrediatur Religionem, vel ſacris initietur poſt capturam, tunc enim cum profeſſio ſine præuia informatione, an debitis ſit obnoxius? iuxta conſtitutionem Sixti V. facta ſit nulla, conſequenter poſt ſpoliationē habitus Regularis poteſt conueniri vt merè laicus coram ſuo iudice ſeculari. Idem ius eſt de clerico, cui priuilegium clericale non prodeſt, videtur enim Clericatus in fraudem ſuſceptus, ibid. art. 6. de quo Abb. in cap. vnico, de obligat. ad ratioc. verb. tertia fuit, & in cap. 1. depoſit. Baeza de inope debitore, cap. 17. num. 22.

7. Prælatos Eccleſiaſticos poſſe habere iuriſdictionem temporalem exemptam à ſeculari, affirmant plures, & cõſtat ex c. cùm dilectus, de ordine cognit. quia poteſtas temporalis, aiunt, reſidet apud Papam, & Eccleſiam in habitu, & potentia, & ab ea medio ordine, & diſpoſitione Diuina ad Imperatores, Reges, & Principes temporales, ſeu ſeculares tranſlata eſt, vt deducitur ex multis locis ſacræ Scripturæ. Alij negant aſſerentes, quòd poteſtas Eccleſiaſtica non ſe extendit ad iuriſdictionem temporalem, niſi in quantum illa deſeruit, aut cõcernit ſpiritualem. Prima opinio affirmatiua vt ſecurior, & communior amplectenda eſt. Vnde in magnis difficultatibus poteſt Papa contra laicos vti hac poteſtate temporali, & iuſta intercedēte cauſa regna auferre, vel trãſferre, vt in facti contingentia olim feciſſe cõſtat ex c. grandi, de ſupplen. negligen. prælat. lib. 6. Auct. ibid. a. 7. de quo Anaſtaſ. Germ. libr. 3. de ſacrorum immunit. c. 3. n. 64. & 74. in fine, & c. 13. n. 18 M. Anton. Camol. in Micrология 3. p. Dialogo 4. pag. 44. Idem poſt Bacardũ conſ. 210. nu. 32. & Auendano iuniorem l. 40. Tauri, gloſſ. 4. n. 39. tradit Sanchez lib. 7. Decal. c. 14. n. 11. ad finem, & n. 14.

Luc. 22.
Marc. 26.
Matt. 26.
Ioan. 28.
Act. 5.

8. Epiſcopi, Abbates, & monaſteria nullibi prohibentur iuriſdictionem temporalem exemptam habere, ac illam actu exercere per miniſtros, & iudices ſeculares, notariòſque Regios agendo cauſas ſecundùm leges Regias, quarum diſpoſitioni ſe in omnibus debent conformare ſicut alij Domini, & iudices ſeculares, qui ſunt vaſſalli Regum ab ipſis hanc iuriſdictionem temporalē in feudum habentes. Vnde nullum videtur inconueniens, præfatos prælatos, & monaſteria tali modo habere vaſſallos, & tēporali poteſtate frui, vt colligitur ex iure cap. Romanæ, §. debet, de appellat. lib. 6 dummodò iudicium ſãguinis per ſe non exerceant, quod illis ſtrictè prohibetur, cap. clericis, & cap. ſententiam ſanguinis ne clerici, vel monachi, quin imò ita conueniens iudicatur propter auctoritatis Eccleſiaſticæ conſeruationem, & maiorem zelum iuſtitiæ, & charitatem, quam exercere erga ſubditos præſumitur, quo confiſi antiqui Reges illis gladium huiuſmodi temporalis dominationis committere non formidarunt, certò ſperãtes tanquam patres filios habendos ſubditos, & tractandos vaſſallos; ibid. artic. 8. & 9. de quo Greg. Lopez in l. 48. verb. en lo temporal. tit. 6. p. 1. & gloſſ. 8. tit. 3. lib. 1. Recopilat. D. Anton. Florent. 3. p. tit. 24 c. 75. in proœmio, Hoſtienſ. in c. dilectus, de offic. ordin. Azeuedo in lib. 4. n. 3. in fine, tit. 7. lib. 3. Recop. Segura in Director. iudicum 1. p. c. 2. n. 3. Vide in Bullar. Bullam vnicam Vrbani II & gloſſ. in dict. c. clericis, Cou. Clem. ſi furioſus, 2. p. §. 5 nu. 8. Ad quod faciunt tradita à Sanch. vbi ſuprà dict. n. 11. & ſequentibus, vbi agit de capacitate Monaſterij, et ſucceſſione in maioratus habētes annexam iuriſdictionem tēporalē, & quantum ad feu-

Bullar. bul. vnica Vrban. 2.

di

di ſucceſſionem, multa quoque tradit *à num.* 32.

9. In cauſa feudali tam ſuper proprietate, quàm ſuper poſſeſſione Dominus feudi cognoſcit inter vaſſallos etiã clericos, vel monachos, iuxta magis receptam, & communem ſententiam, & habetur expreſſum cap. ex tranſmiſſa, & cap. verum, ſequenti, de foro compe ten. At in cauſa criminali, vel ciuili procedente à delicto minimè. In cauſa autem Maioratus, ſi reus ſit clericus, vel monachus, & litigetur ſuper eius tenuta, ſeu poſſeſſione, de ea cognoſcere non pertinet ad iudicem ſęcularem, à cuius iuriſdictione poteſt declinari, ſed ad forum Eccleſiaſticum, vel Regularem, vt in terminis iudicatũ referunt apud Regale Conſilium, ſeu Tribunal, in multis enim differt Maioratus à feudo in Hiſpania, *ibidem artic.* 10. de quo Bobadilla, *lib.* 2. *Polit. cap.* 18. *num.* 157. Mieres *de Maiorat. quæſt.* 9. *num.* 3. *&* 4. *part.* 3. *& quæſt.* 2. *num.* 13. *part.* 4.

10. In cauſis temporalibus, in quibus Eccleſia, vel Monaſterium perſonam gerit actoris aliquid à laico petẽs, debet eum conuenire coram iudice ſęculari, *cap. ſi clericus, cap. cum ſit generale, de foro compet.* niſi fortè laicus deſtruxerit Eccleſiam, aut monaſterium, vel in eis ſacrilegium commiſerit, tũc enim apud Eccleſiaſticum iudicem agendum eſt *cap. conqueſtus, & dict. capit. cum ſit generale, eodem titul.* Monaſterium autem agens, & petens aliquid apud iudicem ſęcularem poteſt apud eundem iudicem reconueniri, iuxta communionem ſententiam, niſi reconuentio ſit ſuper cauſa criminali, etiam ciuiliter tantùm intentata, aut ſuper re ſpirituali, aut ſpirituali annexa, aut cauſata ſit à malitia ipſius laici procurantis, vt à monacho conueniatur coram tali iudice, vt ipſe coram eodem ipſum reconueniat, ſciens forè ſibi maximè fauorabilem ipſumet iudicem, *ibid. art.* 11. de quo Greg. Lopez *l.* 56. *tit.* 6. *p.* 1 Roland. *conſil.* 24. *à num.* 1. *volum.* 2. Auendaño *cap.* 1. *Fraterum, num.* 32. *in fine,* Abbas, Bald. Felinus, & Speculator *in d. c. ſi clericus.* Ad quod vide Sanchez *lib.* 7. *Decalogi, cap.* 31. *num.* 26. vbi Compend. Roderici. cum Couar. *Pract. capit.* 7. *num.* 3. & Cabedo *deciſion. Luſit.* 54. *part.* 1. *num.* 9. *&* 13. reſoluit, monaſteria Mendicantium, & monialiũ, & ſi ditiſſima ſint, gaudere priuilegio miſerabilium perſonarũ, vt agentia contra laicum poſſint illum conuenire apud Curiæ Regiæ iudices.

11. Pro publicatione teſtamenti, in quo monaſterium à laico eſt hæres inſtitutum, ad iudicem ſęculare pertinet citare prælatum ipſius monaſterij, qui ad id eſt iudex competens non verò ad Eccleſiaſticum, notat gloſſa, & DD. in c. ſi hæredes, de teſtamen. & in l. 15. titul. 4. libr. 5. recopil. apud Hiſpanos, Sed hęc citatio intelligi debet ſub conditione, ſi ipſe prælatus, verbi gratia, vult ſe opponere, & contradicere teſtamento, & vt ſuam manifeſtet voluntatem, *ibid. a.* 12. de quo Couar. *lib.* 8. *pract. n.* 2. *& in dicto c. ſi hæredes, n.* 3. *de teſtam.* Gutier. *lib* 2. *pract. q* 49. *Paz in l.* 3. *Tauri.*

12. Prætor, ſeu corrector ciuitatis poteſt facere, vt concio habeatur apud Eccleſiam, etiam à Fratre Minore, non obſtante ſua Regula, in die magnæ alicuius feſtiuitatis, verbi gratia, in Epiphania Domini, non obſtante contradictione vicarij foranei Epiſcopi, id enim licitum eſſe videtur pro executione decreti Tridentini præcipientis populo prædicari in feſtis ſolemnitatibus, cuius & ſacrorũ Canonum, ac Conciliorum executioni principes, eorumque miniſtri, ac iudices fauorem, & auxilium præſtare debent. Quod in facti contingentia ita fuiſſe executioni man datum in ciuitate Soriæ à quodam eius prætore refertur, non obſtante conſuetudine in contrarium, approbauitque factum Epiſcopus diœceſanus, *ibi. art.* 19. de quo Bobadilla *lib.* 2. *polit. cap* 18. *num* 194. Aufrer. *de poteſt. ſecular. ſuper Eccleſiaſt. perſonas, regul.* 2. *n.* 31. *ver.* 211. vide infrà *de prædicatoribus, num.* 19.

Trid. ſeſſ. 24. c. 4. de reform.

13. Eccleſiam, ſeu monaſterium ſuccedens iure ſucceſſionis, aut legati laico iam conuento coram ſuo iudice ſęculari poſſe conueniri apud eundem iudicem, affirmãt plures, quia lis inchoata, inquiunt, peragenda eſt ab hærede coram illo iudice, vbi iudicium cæptum eſt, *l. vbi captum eſt iudicium ff de*

iudicijs. At alij tenent, quòd inſtantia cœpta cum defuncto laico non tranſit ad Eccleſiam, vel monaſterium hæredem, ac ideò inchoandam eſſe de nouo, coram iudice Eccleſiaſtico. Prima opinio tanquam iuri magis conſona, ac veritati, & æquitati in iudicando amplectenda eſt, & in facti contingentia ita iudicatum fuiſſe fertur, *ibid. art.* 21. de quo Couar. 1. *prati. qu.* 8 *num.* 2. Guido Papa *deciſ.* 421. Bald. *conſil.* 207. *volum.* 2. Caſtrenſis *in l. hæres abſens, ff. de iudic.* Barbacia *conſi.* 2. *volum.* 3. Boerius *deciſ.* 69. *à num.* 32.

De Exeptione quoad Epiſcopos.

14 OLim attento iure communi Regulares pariter ac Clerici ſæculares Epiſcopis ſubdebeantur, prout ex ſacris Canonibus, & Concilijs conſtat. At nunc ab eorum iuriſdictione ſunt exempti, per multa priuilegia apoſtolica, quæ obſeruari iubentur, per *cap nimis iniqua, & cap. nimis praua, de exceſſ. prælator. & Clementina* 1. *eodem tit. & Clementina* 2. *de conſibus*, ac tandem per Concil. Trident. *ſeſſ.* 25 *cap* 20 *de regul.* & immediatè ſubſunt Romano Pontifici, de quibus priuilegijs latè apud Bullarium. *tom.* 2. *quæſt* 63 *art.* 1. 2. & 3. de quo Enriquez *de indulgent. capit.* 24. & latè P. Villalob. 2. *par. ſumma trati.* 35. *diff.* 4. *à num.* 1.

15. Exempti à iuriſdictione cuiuslibet Ordinarij cenſentur exempti à legatis Papæ, ſed nõ à legatis à latere dictis, iuxta *cap. ſi Abbatem, de elect. in* 6. & declarationem Clementis IV. qui quidem ſemper cenſentur excepti in quacunque etiam ampliſſima exemptione, ſicque interpretanda veniunt priuilegia concedentia Regularibus exemptionem à legatis Sedis Apoſtolicæ, vt eſt priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis. *ibid. art.* 4. de quo P. Villalob. ſuprà *num* 1. & 7.

16. Moniales Regularibus ſubiectæ, earumque monaſteria, & bona eàdem exemptione à iuriſdictione ordinariorum gaudent, qua Fratres, ex Eugenio IV. pro ordine S. Claræ apud Bullarium, *ibid. art.* 5 de quo P. Villalob. ſuprà *num.* 8. vbi reſoluit, non poſſe excommunicari ab Scholaſtico, ſeu iudice Salmant. Vniuerſitat.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 20. de regul. Bullar. Bull. 13. & 28. Inn. 4. Bull. 30. Alex. 4. Bull 1. Vrb. 3. Bull 3. Nicol. 3. Bul. 14. & 33. Sixti 4. Bull. 10. Nicol 4. Bull. 1. Ben. 11. Bul 8. Bonif. 8. Bul. vnica Vrb. 2. & in Comp.

17. Proceſſus ſententiæ contra Regulares ab ordinario latæ in quacunque cauſa, & inde ſecuta ſunt ipſo iure nulla, ex defectu iuriſdictionis, vt conſtat ex tenore priuilegiorum ſuprà relatorum, & colligitur *ex cap. dilecto*, vbi Gloſſa *verbo, clauſula, de præbend.* quæ irritatio tenet, etiam data ignorantia ipſorum in iudice, *cap. at ſi clerici, de iudicijs, l. priuatorum, de iuriſdict. omnium iudicum.* Vnde talis ſententia nec tranſit in rem iudicatam, nec debet executioni mandari: excipe cauſas mercedum, ſeu ſtipendiorum ſoluendorum, & miſerabilium perſonarũ contra Regulares extra clauſtrum viuentes, de quibus in Concilio Tridẽtino *ibid art.* 6. De quo Federicus *conſil.* 14 *num.* 4. *qu.* 2 Calderin *conſ* 13. *de iudicijs.* Caſtrenſ. *conſi.* 342 *num.* 2 *lib.* 1. Corn. 1. *p. act. c.* 6. & 7. Nauar. *cap.* 25 *num* 13. Idem poſt Felin. *in cap cùm ordinem, à numer* 6. *de reſcript.* & Iul. Clar. *in practi. quæſt.* 36. *nu.* 5 Paz *in pract.* 1. *p. tom.* 1 *tempore* 3. *num.* 24. docet P. Villalob. *vbi ſuprà nu.* 6.

Societ. ampliſſimum priuilegiũ Paul. 4. verbo exempt. 9. 1. Bull. 14. Sixti 4. n. 15 & Bul. 33. nu 7. Bull 29. Eug. 4 Trid. ſeſſ. 7. c. 14. de reform. Bullar. Bull. 13. Clem 4. Comp. Societ. tit. priuilegium 5. 1. & 4.

18. Duplici via poſſunt ſe defendere Regulares ab ordinarijs, vel per fori declinatoriam, exhibendo in iudicio priuilegium petitum, in loco congruo, & ſecuro, iuxta *cap. cùm perſonæ, de priuileg. in* 6. at id debet intelligi, quando priuilegium non eſt notorium in titulo, & poſſeſſione, ex *d. c. cùm perſonæ*: quia ſi eſt notorium, ſicuti eſt exemptio Mendicantium, nec tenentur exhibere, nec probare exemptionem. Vel etiam reprobato priuilegio producto, ſeu exhibito, & ſententia lata agere poſſunt de inualiditate actus per priuilegium Clementis IV. Alexandri VI. & Pauli III. quo reſeruatur interpretatio priuilegij dubij conceſſi in fauorem Regularium ipſimet Romano Pontifici, & idem habetur c. cùm veniſſent, de iudic. Vnde Regularis notoriè exemptus citatus ab Ordinario, vt compareat in iudicio, non tenetur comparere, niſi

tan-

tantùm ad proponendum declinatoriã fori, vel niſi in citatione exprimatur cauſa, quæ fundat iuriſdictionem Ordinarij: nam tunc comparere debet. *ibid. art. 7.* de quo Syluest. *verb. exceptio, num 6. & 8.* Couar *regula poſſeſſor 2. p. § 5 num. 1. & §. 10. numer. 9.* Maranta *de ordine iudiciar. 6. p. memb. 1. num. 39* Domin & Peruſ. *in dict. cap. ſi perſona, num. 4.* Monac. *numer. 1.* Idem docent Fuſcus *libr. 2. de viſitat. c. 20. numer 6.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 33. numer. 23.* Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 25. numer. 7 & in comment. littera F. & littera T. numer. 8.* poſt Abbatem *in c. cùm ordinem, num. 5. & 6. de reſcr.* quibus citatis cum noſtro Auctore idem reſoluit P. Villalob. *vbi ſuprà num. 5.* Vide apud Bullarium Bullas Clementis VI. & Sixti IV. quibus conceditur, quòd non poſſunt conueniri Regulares ratione delicti, aut contractus, aut rei, de qua agitur, reuocando decretum Innocentij IV.

Bul. 1. Clement. 6. & Bulla 14. Sixti 4. n 37.

An autem Epiſcopi poſſint procedere per cenſuras contra Regulares in caſibus illis à Sede Apoſtolica commiſſis, vide quę ſuprà diximus *de excommunicatione num. 8.*

19. Ordinarius non poteſt procedere ad capturam Religioſi exempti, niſi in graui delicto timeatur de fuga, argumento cuiuſdam decreti Trident. *ſeſſ. 25. cap 6 de reformat & cap. ſi clericos de ſentent. excom lib. 6.* tunc enim licet capere, vt ipſum remittat ad ſuum prælatum, quem intra ſpatium viginti horarum remittere tenetur, ex *Gloſſa 1. in c. cùm non ab homine de iudicijs.* Imò nec ad capturam nouitij licet accedere, niſi præſumatur in fraudem Religionem intraſſe ob crimen in ſęculo commiſſum: ſecus manus inijcientes in Religioſum, vel nouitium incidunt in excommunicationem, ex *dicto cap. ſi clericos*, vbi à contrario ſenſu notant & colligunt DD. *ibid §. tertio, infertur.* de quo Perez *l. 17. tit. 17. gloſſ. 1. lib. 1. ordinamenti, & in l. 15. tit. 3. lib 1. ordin* Nauar. *c 27 num. 79.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 6. de reform.

20. Papa per ſpeciale reſcriptum mandans ordinario, vt viſitet, & corrigat Regulares, aut Moniales exemptos, eo caſu non procedit, niſi auctoritate delegata, ſine qua nil poteſt in exemptos, ex Tridentino Concilio, in quo quando datur facultas Epiſcopis ad gubernandum, & viſitandum Moniales, & earum monaſteria Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, vel hoſpitalia exempta, id vtique illis conceditur tanquam eiuſdem ſedis delegatis. *ibidem §. quinto infertur.* de quo *in Clem. quia contingit, de Religioſ. domib.* innouato in dicto Concilio, ad quod vide *c. graue, de offic. ordinar.* & Felin. *in c. licèt, eodem titul.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 8. de reform.

Trid. ſeſſ. 25. c. 8. de reform.

21. Priuilegium exemptionis à procuratione legatorum Papæ conceſſum Regularibus cum clauſula, quòd ad id non teneantur, niſi de indulto præfato fiat mentio de verbo ad verbum, reuocatur per aliud indultum conceſſum legato Sedis Apoſtolicæ, vt poſſit exigere procurationem à quibuſcunque etiã exemptis habentibus priuilegium exẽptionis ſuper eodem cũ clauſula, quòd de eo fiat mentio de verbo ad verbum, etiam ſi talis mentio expreſſa non fiat de priori indulto, ſufficit enim clauſula generalis poſita in ſecundo indulto, quod vult Papa haberi pro expreſſo, ac ſi de verbo ad verbum inſereretur, vt colligitur ex doctrina *Clement. dudum, de ſepult.* vnde ſatis eſt vt appareat de mente, & intentione Papæ voluiſſe remoueri priuilegia in contrarium. *ibid. art. 8.* De quo à ſimili Card. *in Clement. 1. de ſepult.* Panorm. *in cap. veniens de renunc.*

22. Si exemptio fuit à Papa obtenta omnimoda, & plena non tenentur Regulares ad ius reuerentiale Epiſcopo, in aliquibus tamen caſibus non liberantur à debita reuerẽtia *ibid. art. 9.* de quo Felin. poſt Abbat. *in cap cum inter, num. 3. de re iudicata.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, tit. de exemptione ab Epiſcop. p. 2. fol 121.* Vide P. Villalobos *2. p. ſummæ tract. 35. diff 3. num. 13.* vbi tradit Religioſos non dantes debitam reuerentiã Epiſcopis eſſe puniendos à ſuis prælatis, & non ab ipſis Epiſc.

23. Non eſt licitum Regularibus renunciare priuilegio exemptionis in honorem ſui ſtatus conceſſo ſine licentia Papæ, qui eſt immediatus ſuperior, &

eorum diœceſanus, cui id ius competit. capit. cùm tempore in fine, de arbitris, & agendo de clericis habetur cap. ſignificaſti, de foro competenti. Vnde ſi ex negligentia patiantur ſubijci Epiſcopis, adhuc poſſunt ſe tueri ex iure, quod Papæ competit, contra quem non præſcribitur niſi per ſpatium centum annorum, *cap. ad audientiam, de præſcri- pt.* vbi Panormitan. *numer. 12. ibid. art. 10.* de quo Socin. *indicto cap. ſignificaſti, num. 42.* Perez *in l. 2. titulo 1. lib. 3. ordinamenti, gloſa 1. quaſi vltim.* Mandoſ. *de ſignat. gratia, loco ſuprà citato.*

24. Plures ſunt caſus, in quibus exempti ſubſunt ordinarijs. Primus quãdo exemptus eſt notoriè excommunicatus, nam poteſt tunc per Ordinarium denunciari, vt euitetur, ſecundùm aliquos, Andrea, & Dominic. *in capit. 1. de priuilegijs, lib. 6.* Imola *in Clement. ad cõpeſcendas, de ſequeſtrat. poſſeſſ.*

Secundus, quòd exempto delinquenti poteſt præfigi terminus ab Epiſcopo, infra quem ſe debeat præſentare ſuo iudici, ex Dominico *in cap. quamuis, §. inferiores, de electi n. in ſexto.*

Tertiùs, quòd in his, quæ ſunt inſtituta contra hæreticos ſubſint exempti Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, *c. ad abolendam, §. final. de hæreticis.*

Quartus ponitur *in cap. 1. §. in eos, de priuileg. lib. 6.* quòd exempti ſubſint Ordinarijs in his quę pertinent ad curam, & regimen Prioratuum ordinarijs eiſdem ſubiectorum.

Quintus ponitur *in Clementina, quia contingit, de religioſis domibus*, circa negligentiam, vel defectum ſupplendum collatorum hoſpitalium, etiam circa exempta.

Trid. ſeſſ. 5. ca. 2. de refor.
Seſſ. 6. ca. 3. de re- for. Seſſ 7. c. 7. de re- for. Seſſ. 25. c. 14. de Regul.

Tandem ex Tridentino Concilio Regulares in multis ſubſunt Epiſcopis. Primò, quantum ad miniſterium prædicationis, quod exercere non poſſunt extra ſuas Eccleſias abſque ordinarij licentia, *ſeſſione 5. cap. 2. de reformat.* de quo infrà *de prædicatoribus nu. 2.* Secundò quantum ad correctionem religioſi extra clauſtrum delinquentis, *ſeſſ. 6. c. 3. de reformat.* de quo ſuprà *de Epiſcopis, num. 8.* Tertiò, circa viſitationem beneficiorum curatorum, quæ ſunt monaſterijs annexa, *ſeſſione 7. cap. 7. de reformat.* Quartò, quantum ad exemptos extra monaſterium degentes in cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum, *dicta ſeſſione 25. cap. 14 de reform. regul.* Quintò, quòd Religioſus ſponſos ead. ſine parochi licentia copulans ipſo iure ſuſpenſus maneat, quouſque ab ordinario pro libito abſoluatur, *ſeſſione 24. c. 1. de Matrimon.* Sexto, quod ad Synodum accedere teneantur exempti, qui aliàs ceſſante exemptione intereſſe deberent, nec Capitulis Generalibus ſubduntur, *ſeſſione 24. cap. 2. de reformat.* Septimo, quod non poſſint prædicare, etiam in Eccleſijs ſuorum Ordinũ contradicente Epiſcopo, *ſeſſione 24. cap. 4. de reformat. verſ. nullus.* Octauò, quòd Regularis inuentus ſine licentia in ſcriptis ſui ſuperioris ab ordinarijs tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur, *ſeſſione 25. cap 4. de regul.* Nonò, quòd monialis non poteſt exire à monaſterio, niſi iuſta de cauſa ab Epiſcopo approbanda, *ſeſſione 25. cap 5. de Regul.* Decimo, quòd Regulares curam animarum exercentes in parochijs annexis monaſterijs ſubſint immediatè in his, quæ ad curam, & adminiſtrationem ſacramentorum pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi diœceſani, *ſeſſione 25. capitul. 11. de Regul.* Vndecimò, quòd Epiſcopus poſſit procedere per cenſuras contra Regulares dantes, vel recipientes aliquid pro ingreſſu Monialis, *eadem ſeſſione 25. capitul 16 de Regul.* Duodecimò, circa præcedentias Regularium ſedendas in publicis proceſſionibus *ſeſſione 25. capitul. 13. de Regul.* Alia plura ſunt, in quibus Regulares ſubſunt Epiſcopis, de quibus ſuis in locis, & *ibidem articul. 21.* De quibus vide P. Villalobos *2. p. Summa tract. 35. d. numer. 1. vbi numer. 10.* addit, religioſos teſtamentarios ſubeſſe Epiſcopis quoad rationem dandam de ſuſceptæ executionis officio, per *Clement. vnicam, de teſtamentis.*

ſeſſ. 24. c. 1. de matrim. Seſſ. 24. c. 2. de reform.
ſeſſ. ca. 4. ſeſſ. 25. c. 4. de Regul.
ſeſſ. 25. c. 5. de Regul.
Seſſ. 25. c. 11. de regul.
ſeſ. 25 c. 16. de regul.
ſeſſ. 25. c. 13. de regul.

De

De Exēptione quoad ſuperiores Ordinis.

25. EPiſcopus, vel alius inferior à Papa (excipe legatum à latere) nō poteſt aſſumere ſibi ſocium Regularē, vel eundem compellere ad quid muneris peragendum abſque expreſſo ſui ſuperioris conſenſu, ex Leone X. pro Minoribus, & Gregorio XIII. pro Societate Ieſu, de quo in Bullario, idque conforme videtur iuri communi Clement. 1. §. ad hæc, ibi, ad clauſtrum reuocandi, de ſtatu monach. ſuperior autem ex magna cauſa deputet huiuſmodi ſocios, puta pro auctoritate monaſterij, vel Religionis, iuxta *cap. non paſtoris 2 quæſt. 7.* Auct. *tom. 2. quæſt. 64. artic.* 1. De quo Pelagius *de Planctu Eccleſiæ cap. 69. pag. 139. col. 4.* Nauar. *in cap ſtatuimus num. 13. & comment. 4. de Regul. n.* 15. Idem poſt Baldum *in rubric. de maioris. & obedient. num. 3.* Abbatem *capit. quanto, num. 1 de officio ordin* & alios docet Sanchez *lib 6 Decalo, cap. 13. numer. 98 & 99.*

Bulla. 4. Leon 10. & bul. 1. Alex. 4. & bul. 14. Sixti 4. n. 19. Comp. Societ. verbo exempt. §. 3.

26. Epiſcopi, & alij in dignitate cōſtituti requiſiti à prælatis Minorum, vel à Commiſſarijs Romanæ Curiæ aut ab alijs Fratribus ad id deputatis poſſunt examinare litteras Apoſtolicas exemptionis quaſcūque alicui Religioſo conceſſas, Item vt compellant Fratres translatos ad Canonicos Regulares temerè, ſeu fraudulenter, vel vt ſeculares incidentes, ne in locis, vbi domus, & monaſteria Ordinis extiterint, permanere permittant, ac volentes ibidem manere, ad clauſtrum redire cogant, ex conceſſione Iulij II. confirmata per Tridentinum Concilium. *ibidem art. 2.* Ad quod Sanchez *lib. 6. decalogi cap 7. à num* 108. vbi agit de pœnis tranſeuntium ad laxiorem religionem, de quibus *in Clement. 1 de Regular.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de reform.

27. Regulares ab Ordinis obedientia exempti per Sedem Apoſtolicam non poſſunt morari in domibus, ſeu Cōuentibus ſui Ordinis, aut in illius, officijs, & negotijs ſe intromittere, ex prohibitione Clementis IV. pro Minoribus, & Sixti IV. pro Carmelitis, addēs pœnam excommunicationis ipſo facto contra admiſſos, & admittentes, niſi conſenſus Generalis interueniat. *ibid.* *a. 3.* Ad quod Sanchez ſuprà *cap. 6 n. 33.*

28. Indulta Apoſtolica, quibus Capellani aliquorum Principum erant exempti à iuriſdictione ſuorum prælatorum, ſublata ſunt per Tridentinum Cōcilium. Vnde Religioſus quocunque officio fungens, etiam Regis, vel Sedis Apoſtolicæ Capellanus non eximitur à ſui ſuperioris obedientia, ſed eius correctioni, & viſitationi in omnibus, per omnia ſubeſt, ex Gregorio XI. & Bonifacio IX apud Bullarium. *Ibidem art. 4.* Ad quod in ſimili vide P. Miranda *tomo 1 quæſt. 32. art. 5.*

Bullar. Bulla 26. Sixti 4. n. 7. & bul. 37. nu. 32. & bulla. 4. Pauli 4. Trid. ſeſſ. 24. ca. 11. de refor. bulla 1. Greg. 11. & bul. 5. Innoc. 4. & bulla 14. Sixti 4. n. 18. Gene. 47. nu. 22. n. 3. & 8. exo. 19. & 3. reg. 8. & 9. & 1. Eſdræ 7. nu. 24.

De Exēptione quoad tributa, et exactiones.

29. Libertas Eccleſiarum, clericorum, & Regularium quantum ad impoſitiones Principum ſecularium, & ad non ſoluendas gabellas de fructibus, & redditibus Eccleſiaſticis, & beneficijs eſt de iure diuino, iuxta ſententiā doctiſſimorum virorum, quod & plurimi Pontificum confirmarunt, capit. tua nobis in tit. de decimis, cap. 1. & 2. cap. ea quæ, & toto titulo de cenſibus, cap. non minus, cap. aduerſus, de immunitat. Eccleſiarum, & præcipuè cap. quanquam, de cenſibus in 6. vbi expreſsè definit Bonifacius VIII. hanc immunitatem eſſe de iure diuino. Vnde Regulares, etiam bona poſſidentes contra ſui Ordinis inſtitutum, ex conceſſione Apoſtolica, omninò exemptos eſſe ab huiuſmodi tributis, & exactionibus per priuilegia Apoſtolica, nec poſſe grauari à Principibus ſecularibus, vel Eccleſiaſticis collectis, & oneribus, certi iuris eſt. Pro quo extant apud Bullarium ampliſſimæ conceſſiones Alexandri IV. Eugenij IV. Pij V. Pauli IV. Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, in quibus grauiſſimæ pœnæ maledictionis æternæ, & anathematis appo-

Bull. 30. Alex. 4. bul. 29. Euge. 4. bul. 7. Pij 5. n. 24. bull. 24. Greg. 13.

nun-

bu.1.Vrb. 3. bul.5. Bene.12 a Bulla.1. Greg. 10. bul. 14.n. 36.& bul. 33. nu.35. Sixti 4. Comp. Societ. verbo exemptio §.8. Trid. ſeſſ. 23. ca. 18. de refor. Bull bull. 18.Sixti 5. & bu. 24. Pij 5. Trid. vbi ſup. Bull. 44. & 45. nu. 18. Leon X.

nuntur cōtra quoſcunque impoſitores, & exactores decimarum, etiam Papalium, & quarúcunque aliarum exactionum ſoluendarum à Religioſis. Vbi etiã Pius V. exemit Collegia, & monaſteria Mendicantium à contributione pro ſeminarijs, quæ ab Epiſcopis exiguntur, iuxta decretum Tridentinum. *Ibi.tom. 2.q.65 art.2.& 3* De quo Couar. *Pract. cap.31.* Lupus *de poteſtate Eccleſiæ quæſt. 2. Bart.in l.ſemper,ff. de immuni tat. Eccl.* Ferret.*tract. de Gabell. & vectigal. num.* 564 Vide de hac materia. Comitol.*lib. 1.reſponſ.moral.quæſt.95* Suarez *de legibus libr.5.capit.13.& de cenſuris diſput. 21.ſect.2.à num.99* agens de excommunicatione in Cœna Domini contra imponētes clericis tributa, & Portel *verb. tributum, & in addit à num.1.*

30. Fratres, ſeu Milites Hieroſolymitani, vulgò *Malteſes* nuncupati ſunt exempti à ſolutione quarumcunque decimarum, exactionum, & aliorum quorumcunque onerum, etiam charitatiui ſubſidij, & à contributione pro ſeminario puerorum educandorum, per plura priuilegia confirmata per Sixtum V. & Concilium Tridentinum; de quo Portel *d.verbo tributum.nu.3 in fine.*

31. Fratres, & Sorores Tertiarij Beati Patri noſtri Franciſci apud proprias domos habitantes in ſeculo ad collecta, tributa, exactiones, & alia onera tenentur ſicut meri laici. At Tertiarij vtriuſque ſexus collegialiter viuentes in monaſterijs, & ſorores virginalem, aut caſtam vidualem vitam ducentes expreſſo voto, & ſub habitu Ordinis in ſuis domibus exempti ſunt ab hoc onere, gaudent enim priuilegijs Ordinis, cuius habitum tertiæ Regulæ geſtant ex conſtitutione Leonis X. in Concilio Lateranenſi relata apud Bullarium.*ibid.art.5.* & nos dicemus infrà latius *de Tributis num.11 & de Tertiarijs num.5.* De quo Bartul. *in l.ſemper § quibuſdam de iure impunitat.* Bald. *conſil. 212.volumine 1.*

32. **Prædicta onera imponentes, & exigentes à Regularibus incidunt in excommunicationem ipſo facto, quod ſi moniti pertinaciter perſeuerent, à ſolo Papa abſoluendi ſunt per priuilegium**

factum Minoribus apud Compendium Societatis *verbo exemptio, §.octauo.* Quę pœna ad Reges, & Principes, ac alias, quaſcunque perſonas, & communitates etiam extenditur, ex Leone X. ſuper quo Ordinarij, & Nuntij Apoſtolici tenentur Religioſos defendere, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, ex priuilegio conceſſo congregationi Montis Oliueti apud Compendium Ciſter. *tit. exemptio §.6. & 8 ibidem art.6.* De quo Syluest. *verbo, immunitas.* Idem docet Portel *dicto verbo, tributum num.3.* vbi refert ex Capucino in Compendio quandam ſatis rigoroſam Pij V. Bullam contra imponentes, & exigentes quæcunque tributa, & onera ab Eccleſiaſticis, & in additionib. ad dubia num 1 & 2. reſoluit ex cap. non minus, de immunitat. Eccleſ. ad releuandas communes neceſſitates, vbi laicorum non ſuppetunt facultates, poſſe Eccleſiaſticos ſubſidia conferre, dummodò id fiat de conſenſu Romani Pontificis, cui id reſeruatū extat in cap. aduerſus, eodem titulo. Bonum autem commune (addit numer 8) pro quo poſſunt imponi ea tributa Eccleſiaſticis, non ſufficit quod eos tangat ſolùm in genere, vt pro conſtructione pontium, murorum, & ſimilium, ſed oportet, vt in particulari ad ipſos ſpèctet, vt pro conſtructione viæ propè ſuam domum, vel ob iriatione ignis, aut fluuij comminantium agros, & prædia Eccleſiæ. Ad quod refert. Nauarr. *in ſumma cap.17.numero 202.* Soſa *in Bulla Cœnæ cap.19 diſput.92 & 93.* & Azor *tomo ſecundo inſtitut.moral.lib.9 capit.12. quæſt.1 §.in dubium vocatur,* vbi agens de gabella, quæ vulgò, *Siſa*, dicitur, & ſolet imponi in carnibus, & vino ab communem Reipublicæ neceſſitatem, reſoluit non poſſe exigi ab Eccleſiaſticis: quia id eorum immunitati ſaltem indirectè videtur nocere, ex eo quòd, coguntur, vel carius emere, vel aliunde emere. Quapropter, inquit, vſu receptum eſt multis in locis, vt Eccleſiaſtici talem gabellam non ſoluant, vel ſi ſoluant, ad exitum anni Princeps, vel Reſpublica damnum reſarciat pecuniaria compenſatione: Vnde benè infert idem Portel *ibidem num.7.* incidere in

Comp. ſociet. v. exēptio, §.8.

Comp. Ciſter. §. 6.& 8.

cen-

cenſuam latam in Bulla Cœnæ Domini imponentes tributum indifferenter, & generaliter omnibus ementibus, verbi gratia, carnes, aut vinum, nam id videtur, saltem indirectè imponi clericis, & Religioſis, cùm obligent omnes ementes ſoluere, & ab omnibus exigi id ipſum faciant: In dicta autem bulla prohibetur talis impoſitio, vel exactio tributorum, ſiue directè, ſiue indirectè, fiat. Imò aliqui extendunt dictã cenſurã ad recipientes à ſponte dantibus, moti His verbis bullæ: *ſic impoſita, etiam à ſponte dantibus recipiunt.* Sed hoc intelligit Suarez ſtatim citandus de illis qui petunt tributa à clericis tanquã debita, ex *cap. quanquam, de cenſibus, in 6.* vbi præcipitur, quòd talia tributa ab Eccleſiaſticis nemo exigat, vel extorqueat, talis enim impoſitio, vel exactio ſufficiens vis eſt, & coactio. Atque ita docent Suarez *de cenſuris diſp. 21. ſect. 2. num 69* & Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 9 num 375. ad finem.* Sayro *de cenſuris lib. 3. cap. 22. num. 1.* quos refert, & ſequitur Porrel *dicto num 7.*

De Exemptione quoad charitatiuum ſubſidium.

Comp. D. Hieron. tit. ſubſidium.

33. Monaſteria exempta non tenentur ad huiuſmodi ſubſidium ſoluendum, ex Gregorio XI pro Ordine Sancti Hieronymi in Hiſpania, & Eugenij IV. pro monaſterio Beatæ Mariæ de Guadalupe, & aliorum Pontificum, de quibus in bulla Sixti V confirmatoris priuilegiorum S. Ioannis Ieroſolimitani, de quo ſuprà num 20. Item Eccleſiæ parochiales, & capellæ annexæ dictis monaſterijs ad id etiam non tenentur, ex bullis Gregorij XIII Sixti. V. ſuprà relatis. Et ita indicatum fuiſſe in facti contingentia pro annalibus reddititibus cum onere miſſarum relictis apud Eccleſias Fratrum Minorum, refer tur *tom. 2. q. 66. art. 1. & 2.*

Sed *in Addit. ſumma tom. 4. capit. 142. num. 4.* reſoluit Auctor præfata monaſteria exempta à ſolutione charitatiui ſubſidij teneri hodie ad illud ſoluendum, quia dicta priuilegia ſunt ſufficienter reuocata per Pium V. & Gregorium XIII. De quo infrà *de tributis num. 2.* adhuc redibit ſermo. Idem docet Portel *in dubijs regul. verbo tributum, num. 3. §. adde quod aliqui.*

34. Monaſteria omnia, & loca pia, etiam exempta (exceptis Mendicantibus, & Fratribus S. Ioannis Ieroſolymitani duntaxat) tenentur cõtribuere pro Seminario puerorum docendorum, etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus ſubſidia Eccleſiaſtica ſolui ſolent, pertinentibus, id definitur in Concilio Tridentino, *ibid. art. 3.* de quo Gonzalez *regula 8 Cancellar. gloſſ. 5. § 7. à num. 68* Zerola *in Praxi Epiſcopi. p. verbo Seminarium*, Barboſa *in remiſſ. ad Tridentin. dicto cap. 18. à num. 2.* vbi refert circa hoc aliquas declarationes Cardinalium. Trid. ſeſſ. 23. ca. 18. de refor.

35. Subuentiones datæ Regularibus Eccleſijs intuitu Religionis, & reformationis non debentur caſu, quo ipſæ Eccleſiæ in ſtatum ſæcularem redigantur, argumento *cap. recolentes de ſtatu monachorum, & capit. quoniam, de priuileg.* Vnde exemptio ab exactionibus conceſſa propter eandem cauſam Religionis, & reformationis etiam deperditur. Si verò ex fundatione res, aut priuilegia illis data ſunt intuitu pietatis, & neceſſitatis, debent apud eoſdem Regulares manere, etiam ſi Eccleſiæ ſæculares fiant, *ibidem artic. 4* de quo Rebuf *conſil 105.* Panorm. *in cap. recolentes, notab. 2. de ſtatu monacho.*

Pro complemento vide ampliſſimam exemptionem ab omnibus, & qualibuſcumque exactionibus, & tributis factam à Pio V. in fauorem Mendicantium vtriuſque ſexus, quam vidiſſe authenticam teſtatur Auctor, ac eam de verbo ad verbum tranſcribit in calce dicti articuli 4. proximè relati, de quo etiam extat quædam alia Bulla Pij V. apud Bullarium. Bulla 7. Pij 5. nu. 24.

RE-

RESOLVTIO LXIV.

De Famulis, & familiaribus Fratrum.

1. FAmuli, & familiares Fratrum ſeruientes Monaſterio auctoritate prælati, aut officialium Conuentus, vel alicui priuato Religioſo, non ad eius libitum aſſumpti gaudent priuilegijs receptionis ſacramentorum ab eiſdem Fratribus, & tradendi eos ſepultura Eccleſiaſticæ, Clement. Religioſis, §. ſanè, de priuileg. Imo & illis, qui intra ſepta monaſterij contigerit infirmari, & curari, licèt de numero famulorum, aut familiarium non ſint, poſſunt Fratres miniſtrare ſacramenta Euchariſtiæ, & extremæ vnctionis aſſenſu parochi, vel Epiſcopi minimè requiſito, ex multis priuilegijs Pontificum apud Bullarium, quæ aliquid vltra ius commune debent operari Sed confeſſiones ipſorum ſicut & famulorum, & familiarium præfatorum non poſſunt audire, niſi ab Ordinario approbati exiſtāt ex Tridentino Decreto. Aduerte tamen, quòd dicti famuli aſſumpti in fraudem legis, vt ſcilicet priuilegijs Fratrum gaudeant, tali exemptione priuari debent, ex gloſſa *in cap. licet volis, v. familiares domeſtici, de priuilegijs in 6.* Auct. *tom. 2. qu 67. artic. 1.* Idem tradunt Miranda *tom. 1. qu 49. art. 1. §. ſed pro familiaribus*, Pottel *verb. famuli, ſeu familiares, num. 1.*

Bull. vni. Innoc. 6. Bull. 33. Sixti. 4. n. 11. Comp. Mend. v. extrema vnctio. & v. famuli. Trid. ſeſſ. 23. ca. 15. de refor. In Bull. bulla. 7. Alex. 4. & bulla 14. Sixti 4. n. 10. & 29. Comp. Min. v. Interdictū, 3. §. 1. & 6.

2. Iure communi attento dicti famuli apud ſuam parochiam, aut ad ſepulcrum maiorum ſepeliri debent, niſi alibi eligant ſepulturam. Sed ex conceſſione Alexandri, & Clementis IV. poſſunt ſepeliri in Monaſterijs, quibus inſeruiunt, etiam non electa ſepultura, ac parocho recuſante, nec non tempore interdicti, & ceſſationis à Diuinis ea ſolemnitate, qua ſepeliuntur Fratres, *ibidem articul. 2.* Idem tradit Portel *vbi ſuprà, num. 3.*

An autem poſſint excommunicari, vel interdici ab Ordinario huiuſmodi famuli, vide ſuprà de *excommunic. numer. 9.*

3. Tempore interdicti, aut ceſſationis à Diuinis poſſunt admitti dicti famuli ad Diuina, ibique recipere Eccleſiaſtica Sacramenta, ac ſepulturæ tradi Eccleſiaſticæ, per dictum priuilegium Alexandri, & Clementis IV. *tom. 2. q. 115. art. 1.* de quo Portel *vbi ſuprà num. 3.*

4. Fratrum Minorum ſeruitores, & Monialium S. Claræ ſeruitrices habent plenariam indulgentiam ſemel in vita, & in morte de reſeruatis, & poſſunt lucrari indulgentias Romæ, & Portiunculæ dicendo quinquies, *Pater noſter*, cum totidem *Aue Maria, & Gloria Patri*, ad finem cuiuſque in Eccleſijs Fratrum, & Monialium, ſed debent habere ad id lucrandum Bullam Cruciatæ, vbi publicatur, ex Sixto IV. *ibid. artic. 4.* de quo Portel *vbi ſupra num. 2.*

Monumēta, Ordin. conceſ. 96. fol 66.

RESOLVTIO LXV.

De Feſtis Diebus.

1. OMnes, & quęcunque perſonæ Eccleſiaſticæ, vel Regulares poſſunt ſolemniter celebrare cum proceſſione feſtum Corporis Chriſti in Dominica infra octauam ipſius feſtiuitatis, nec ab aliquo ſuper eo poſſunt moleſtari, aut impediri ſub grauibus pœnis excommunicationis latę ſententię, ſuſpenſionis, & interdicti, quibus Ordinarij requiſiti præſidium defenſionis præbere tenentur, etiam cum inuocatione brachij ſęcularis, ſi opus fuerit, ex conſtitutione Gregorij XIII. *ibid. tom. 2. qu 68 art. 1.*

In Bull. bul. 39. Greg XII.

2. Fratres totius Ordinis Minorū, ac omnes Moniales eidem Ordini ſubiectæ poſſunt ſolemniter celebrare feſtium

ſtum Sanctiſſimi nominis Ieſu cum ſuo proprio officio à Sede Apoſtolica approbato quartadecima die Ianuarij, recitantibuſque dictum officium, vel illi intereſſentibus, ac dicentibus quinquies Orationem Dominicam, cum ſalutatione Angelica, conceduntur eædem indulgentiæ, quæ conceſſæ ſunt pro feſto Corporis Chriſti, ex conceſſione Clementis VIII. apud Bullarium. Quo frui poſ-

Bull. 3. Clem. 8.

ſunt per communicationem omnes alij Fratres, & Moniales Mendicantium, & qui eorum gaudent priuilegijs Pro quo aduerte, quod Moniales ſub cura, & regimine Fratrum Minorum degentes, etiam ſi diuerſi Ordinis, & inſtituti ſint, gaudent eodem priuilegio, quales ſunt Commendatariæ Illuſtriſſimi, & Religioſiſſimi monaſterij Sancti Ioannis Baptiſtæ apud præclarum oppidum, Eſtremoz, nuncupatum, à Sereniſſimo Principe Domino, ac Domino Ludouico Magni Emanuelis Regis Portugaliæ filio conſtructi, quæ, inquam, Dominæ Commendatariæ Maltenſes per breue Apoſtolicum in fundatione ſui monaſterij obtentum gubernationi, & obedientiæ Fratrum Minorum ſubſunt. Eodem priuilegio gaudet Monaſterium inſigne S. Vrſulæ Salmanticenſis, licèt non ſit ſub cura Ordinis, ex conceſſione Pauli III. ibidem art. 2.

3 Feſtum S. Bonauenturæ Epiſcopi, & Cardinalis celebratur in tota Eccleſia ſub ritu Duplici, & ſub titulo Doctoris ad quatuor Eccleſiæ Doctorum, per Bullis Sixti IIII. & Sixti, & Sixti V. apud Bullarium. Feſtum verò S. Antonij de Padua celebratur in tota Eccleſia ſub Ritu ſemiduplici, & apud nos Minores ſolemniter cum Octaua per Gregorium IX. & Sixtum V. Item feſtum S. Didaci in toto Ordine Minorum celebratur ſolemniter cum Octaua ad inſtar aliorum ſanctorum Ordinis in Ciuitate verò, & Diœceſi Hiſpalenſi, & Toletana, vbi in oppido Complutenſi requieſcit eius corpus, ſub ritu Duplici, ex indulto Sixti V. & Clementis VIII. apud Bullarium, ibid. art. 3. 4. & 5.

Bull. 1. & 28. Sixti 4. & bull. 4. Sixti 5 bul. 5. Greg. 9. Bul. 5. & 10. Sixti 5.

4 Feſtum S. Franciſci à Paula fundatoris Ordinis Minimorum celebratur ſub duplici ritu in toto Orbe Chriſtiano, ex indulto Sixti V. Feſtum verò Sanctorum Martyrum Placidi, & Sociorum celebratur ſub officio ſimplici, in ciuitate verò & Diœceſi, ac Prouincia Maſſanenſi ſub duplici, item inuentio eorundem Sanctorum in Eccleſia S. Ioannis Baptiſtæ Maſſanenſis ſub eodem ritu, ex indulto Sixti V. ibidem art. 6. & 7.

5. Feſta S. Nicolai Tolentini Ordinis D. Auguſtini, & S. Petri Martyris Ordinis Prædicatorum celebrantur ſub ritu ſemiduplicis, ex recognitione Clementis VIII. ſuper nouo Breuiario, qui etiam B. Iacinthum ſanctorum Catalogo adſcripſit, & mandauit eius feſtum celebrari die decima ſexta Auguſti, apud Bullarium extat Bulla Canonizationis huius ſancti, ibidem art. 8. & 9.

Bul. 24. Clem. 8.

6. Feſtum B. P. N. Franciſci ex præcepto Gregorij IX. & Sixti IIII. celebratur in tota Eccleſia ſub ritu Duplici & ſub præcepto obſeruationis, & abſtinentiæ ab omni opere ſeruili, quod licèt apud aliquas partes Hiſpaniæ nõ obſeruetur ex cauſa vindemiæ, & periculi ſuperuenientis pluuiæ, maior tamen gloria, & honor accreſcere videtur ipſi Seraphico Patri, quod ab omnibus ferè fidelibus eius feſtum obſeruetur ex mera deuotione, & pietate. In quo lucratur indulgentia plenaria viſitando Eccleſias Ordinis, ex Sixto V. apud Bullarium, *tom. 2 q 69 art. 1.* Idem notat Portel. *in addit. ad dubia verb. feſti dies, nu. 5.* quidquid de dicto præcepto lato à Sixto IIII. dubitet Suar. *tom. 1. de Relig. lib 2 cap. 9. num. 22. in fine.*

Bull. bull. 2. Greg. 9. & bull. 8. Six. 4.

Bul. 16. Sixti. 5.

7. Item feſtiuitas Stigmatum eiuſdem B. Seraphici P. Franciſci (quæ varijs Pontificum diplomatibus ſtabilitata ſatis, & exaltata ſunt) à Fratribus, & Monialibus Ordinis ſub duplici etiã officio celebrari licet, ex indulto Nicolai, & Sixti IIII. qui poſt Alexandrum IV. appoſuit excommunicationem Sedi Apoſtolicæ reſeruatam contra temerè affirmantes B. Franciſcum nullatenus his ſacris Stigmatibus inſignitum fuiſſe, & contra ea abolentes, aut ab olere facientes; item præcepit, quòd nullus ſanctus,

In Bull. bul. 8. & 9. Greg. 9. bul. 6. & 12. 19. & 25. Alex. 4 Bul. 6. & 7. Six.

aut

aut ſancta, Beatus vel Beata cum huiuſmodi Stigmatib. depingatur, & ne quis audeat populo prædicare, vel aliàs ſcriptuta, aut verbo aſſerere aliquem ſanctum, vel ſanctam talia Stigmata habuiſſe, excepto B. Franciſco, ſub pęna quoque excommunicationis Papæ reſeruatæ, & priuationis ab officio legendi prædicandi, & confeſſiones audiendi ibid. art. 2.

8. Dominus Paulus V. ob magnam deuotionem erga Seraphicum Sanctum conceſſit Anno Domini 1615. vt in vniuerſali Eccleſia ab omnibus tam Eccleſiaſticis, quàm Regularibus hæc ſacrorũ Stigmatum feſtiuitas poſſit ſub ritu Duplici celebrari die Decima ſeptima Septembris. Deinde idem Dominus Paulus V. conceſſit nobis Minoribus, vt poſſimus recitare de dictis ſacris Stigmatibus ſemel in quolibet menſe prima die non impedita feſto nouem lectionum extra tempus Quadrageſimæ, & Aduẽtus, & quod officiũ diceretur ſicut prius fuerat approbatum, & conceſſum pro vniuerſali Eccleſia ſub die 28. Auguſti, Anni 1615. Ex quibus patet quod hæc ſacra Stigmata, eorumque Impreſſio in corpus B. Franciſci ſunt approbata, & Canonizata per Sedem Apoſtolicam, præcipiendo, ſeu concedendo, vt anniuerſaria ſolemnitate eorũ memoria recolatur à cunctis fidelibus die 17. Septẽbris, quo die ipſe Chriſtus Dominus in forma Seraph. alati eidem ſancto huiuſmodi ſacra vulnera mirabiliter impreſſit ſignãs corpus eius ſignis Redemptionis noſtræ, vt cantat Eccleſia quæ, in quã aſſignatio diei feſti facta ab Eccleſia fuit ad ipſa Stigmata celebranda, proponenda ac veneranda ab omnibus fidelibus, de quibus tot, tantique Pontifices teſtimonium tam authenticum præſtant, Canonizatio enim non ſolum fit, de ſanctis ſed etiam de myſteriis, vel aſſignatione feſtorum, in qua datur teſtimonium publicum à Papa de ſanctitate, feſto, vel myſterio, & in quo non poteſt errare tanquam re ad fidem concernente, vt ſatis eruditè probat P. Ægidius lib. 1. de Conceptione Deiparæ, fol. 9. & libr. 3. fol. 307. citans Suarez, & refert Portel, verb. Stigmata, num. 6. in fine. Octo Bullas Pontificias in confirmatione ſacrorum Stigmatum præfatorum refert Bartholomæus à Piſa lib. 3. conformit. fructu 3. confor. 31 fol. 210. Litera O. & P. vbi ad finem addit, quod ſuppoſita determinatione Romanæ Eccleſiæ hoc eſt firmiſſimè tanquam verum tenendum, & oppoſitum vt erroneum, ſeu hæreticũ ab omnibus deſpiciendum. Eædem Bullæ habentur in Bullario noſtri Auctoris loco infrà citando reſolut. 132. num. 1. Addit etiam ibidem Piſanus litera N. quod Stigmatizatio B. Franciſci eſt per ipſum Dominum Ieſum Chriſtum authentica, & approbata, quia per ea multa ſunt à Deo patrata miracula: item & per B. Mariæ reuelationem factam cuidam deuoto Fratri de eorum certitudine.

Ampliatur, & illuſtratur doctrina Auctoris circa Stigmata B. F.

Ex quo etiam conſequenter deducitur, nemini eſſe dubium hæc ſacra ſigna Dei viuentis impreſſa fuiſſe corpori Seraphici Patris non ab Archangelo Michaelo, vt quidam diuinatoriè autumauit, nixus eo quòd tunc Sanctus ad hõnorem ipſius Michaelis ieiunium peragebat,) ſed ab ipſo Rege Angelorum Domino Ieſu Chriſto, cùm id maximè ſit approbatum, & Canonizatum ab Eccleſia quæ eſt columna veritatis, vt conſtat ex præfatis Bullis Gregorij IX. Alexandri, & præcipuè Sixti IIII. qui in Bulla Canonizationis horum ſacrorũ Stigmatum apertè affirmat, ea recepiſſe ab ipſo Chriſto Domino, idemque teſtatur Bartholomæus à Piſa lib. 3. Conformitatum, fructu 31. fol 304. column. 2. in medio, alias fol. 209. in antiquis column. 4. litera D. ad initium, vbi refert B. P. N. Franciſcum apparuiſſe cuidam deuoto Fratri, eumque de hac re certiorem feciſſe, dicendo: ſcias igitur, quòd ille, qui mihi tunc apparuit, non fuit Angelus, ſed fuit Dominus meus Ieſus Chriſtus in ſpecie Seraph. qui ſicut vulnera ipſa ſacra in cruce ſuſcepit corpore, ita manib. ſuis benedictis in corpore meo impreſſit, cui conſonat illud quod cãtat Eccleſia in Hymno Officij huius ſancti: Ad quem venit Rex è cœlo amictu Seraphico, ſed alarum tectus velo, &c.

Viegas in Apocal. c. 12. ſect. 18. nu. 8. Pla. 545. Bul. bul. 7 Sixti 4.

Ita

Ita latè tradit, & probat Auctor tomo quarto Addit. Summæ capitul. 115. numer. 5. de quo etiam Portel. verbo Stigmata à numer. 1.

Tandem in laudem, & honorem tanti Patris, & Domini mei B. Frācisci operæ pretium duxi referre hic verba, & teſtimonium Doctiſſimi, & Deuotiſſimi viri F. Vbertini de Caſali in ſua Arbore vitæ Crucifixi, lib. 5. capit. 5. fol. 205. colum. 3. vbi affirmat B. Franciſcum, & eius Religionem fuiſſe adumbratos in illo ſexto ſignaculo, quod aperiri vidit B. Ioannes Euangeliſta Apocalypſis ca. 6. addens vltrà, quòd illa verba eiuſdem Apocalypſis, cap. 7. Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis habentē ſignum Dei viui. Intelligēda ſunt ad literam de Seraphico Patre, ſicque intellexiſſe, & vidiſſe in ſpiritu prophetiæ præfatum B. Euāgeliſtā, qñ dicta verba protulit. Verba formalia Vbertini ſic hñt.

Præclarū teſtimoniū F. Vbertini, de B. Frāciſco.

Et idcirco dixi tibi ſuprà, quòd hic ſextus ſtatus reſpicit ſingulariter Chriſti tempus, in cuius figura in apertione ſexti ſignaculi, vidi, ait Ioannes, alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis habētem ſignum Dei viui; vbi & dicit Abbas Ioachim ſuper Apocalypſim. Angelus iſte eſt ille, quem Chriſtus per concordiam reſpicis futurus in principio tertij ſtatus. Sic ergo patet, quòd illuminatio data Ioachim dicit, in principio ſexti ſtatus, vnum Angelicum virum mundo dari, quem Chriſtus per concordiam reſpicit, quia vitæ Chriſti renouator, ſingularis apparebit, & ego audiui à ſolemni Doctore iſtius Ordinis, quod F. Bonauentura tunc Generalis Miniſter, & Doctor ſolemnis, præſente præfato Doctore, qui mihi dixit, quod in Capitulo Pariſienſi ſolēniter prædicauit, quod ipſe erat certus, & certificatus, quòd B. Franciſcus erat Angelus ſexti ſignaculi, & quòd ad literā de ipſo, & de eius ſtatu, & ordine Euāgeliſta Ioānes intellexit, & quod in ſpirit. ipſū vidit. q. ādo prædicta verba protulit, & ſuorum filiorum perfectè Chriſtum [illegible] Collegium a[illegible] xit in [illegible], & hic prædictus Frater Bonauentura ibidem cum maximo feruore aſſeruit, vt ab illo audiui (ſi memoria me non fallit) ſcire ſe certiſſimè per ſolemnes, & indubitabiles reuelationes talib. perſonis quod de hoc nō poterat dubitare. Hæc Vbertinus Bernardinus de Buſtis addit id ſuo Roſario 2. part. Sermo. 27. eidem S. Bonauenturæ fuiſſe factam eam reuelationem, vt ipſe Seraphicus Doctor cum iuramento affirmauit, cùm legeret Pariſijs. Hoc idem ſentit Abbas Ioachimus ſuprà relatus ab Vbertino, qui fuit Archiepiſcopus, & Patriarcha Venetiæ, vir vtique ſanctitate, ſpiritu prophetiæ, & eruditione pollens, floruitque pluris ducentis annis ante felicem ortum B. Franciſci, quem ipſe Ioachimus, ſicuti ipſi reuelatio Diuina monſtrauit, iuſſit opere Moſaico effingi ſuper fores ſacritecæ D. Marci apud Venetos, vt modò ſolet apud nos depingi indutus habitu ſubcinericij coloris, chorda cinctus, pedibus diſcalciatus, & Stigmatizatus in volis, plantis, & latere, ad inſtar Stigmatum Saluatoris, vt refert idem Bernardinus dicto ſermone 27. Idem traditur ab illuminato ſacrarum literarum interprete cōſummatiſſimo F. Bartholomæo de Piſis in 1. libr. Conformitatum vitæ B. Franciſci ad vitam Ieſu Chriſti, fructu, & conform, 2. part. 2. fol. 27. col. 3. vbi in apertione ſexti ſigilli dictum capitul. 7. Apocalyp. exponit cum S. Bonauentura de B. Franciſco, quem tunc temporis, ait, Ioannes Euangeliſta inſpexit. Pro quo tandem facit quod Leo X. in Bulla Vnionis, ſic nuncupata ſcriptum nobis relinquit, vt in principio explicat, & accommodat præfata illa verba Ioannis; Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, &c. B. Franc. Oriente iam ſole (inquit Pontifex) miſit ipſe Pater familias (id eſt, Ieſus Chriſtus) Angelum illum aſcendentem ab ortu ſolis habentem ſignum Dei viui B. Franc. &c. Refertur apud Bullarium inter Bullas Leonis X.

Bull. bul. 1. Leo. 10 num. 1.

Et ne aliquid excellentiæ, & tanti priuilegij retroactis ſæculis non conceſſi (vt inquit D. Bonauentura) exaltationi deeſſe videatur, & Religio Seraphica

præcipuis, & ſingularibus fauorib. exaltata ab omnibus decoretur, ac Deus in ſanctis ſuis mirabilis maximè laudetur, placuit referre hic aliud ſingulare, necnon inauditum priuilegium in fines ſæculorum reſeruatum à Domino ad ſolatium, & decus Fratrum Minorum verè filiorum Patriarchæ pauperum tunc ab Antichriſto ob nomen Ieſu Chriſti varijs tormentis tentatorum, quod habetur lib. 1. conformitatum fructu 9. fol. 131. col. 1. § tertio habuit, impreſſionis nouæ, vbi refertur reuelatum fuiſſe Fratri Rufino, à B. Franciſco, quòd Fratres apparebunt in die iudicij cum Stigmatibus, & in fine, ſcilicet tempore Antichriſti habebunt Fratres quamplurimi ſtigmata. O verè pater, & Patriarcha pauperum euangelicorum pauper, & humilis cœlum diues iam ingreſſus es, & tui ſpiritus filij verè pauperes, & humiles te ſecuti virtutibus diuites paradiſum etiam ingredientur, & egredientur in occurſum Domini ſimul cum Patre Stigmatibus decorato. O mirabile dictu, & auditu quis audiuit vnquam tale, aut quis vidit huic ſimile. Hæc dixiſſe ſufficiant in laudem Stigmatum Seraphyci Patris, plura vtique dicturus, ne falcem in alienam ſegetem mittere videar, vide infra de ſacris Stigmatibus B. Franc. num. 2.

Bull. Bul. 24. Sixti 4. Bul. 10. Leo X.

9. Fratres Minores poſſunt ſolemniter celebrare feſta quinque Martyrũ Marrochij, ex conceſſione Sixti IV. & ſeptem etiam Martyrum Ceptæ, in ſuis duntaxat Eccleſijs, ſub duplicis maioris ritu, ex Leone X. apud Bullarium. Et ſub eodem ritu poſſunt celebrare feſta ſanctorum titularium ſuarum Eccleſiarum, etiam ſi ſint de ſe ſimplicia, ex eodem Leone X. Qui etiam conceſſit Monialibus S. Claræ ſub cura Fratrum Minorum degentibus, vt poſſint celebrare feſta B. Agnetis, & vndecim millium Virginum ſub ritu duplicis maioris, ibidem art. 3. & 4.

10. Religiones poſſunt celebrare feſta propria ſuorum Sanctorum conſueta celebrari apud ſe cũ officijs proprijs à Sede Apoſtolica approbatis, vel approbandis, aliàs de communi, ſi non habent propria, ſeruata tamen forma Breuiarij Romani noui reformati, etiam ſi huiuſmodi feſta apud Kalendarium nõ exiſtant, vt patet ex Rubricis generalibus ipſius Breuiarij. Vnde non eſt ablata facultas prælata Regularibus recitandi de alijs ſanctis etiam ſi non ſint ſui ordinis, de quibus antea recitare cõſueuerant, ſecluſo omni priuilegio poſt dictas Rubricas impetrato, vt fit apud nos Minores de ſancto Gabriele Archangelo, & S. Ioachimo, ex mandato Congregationis generalis Segouiæ celebratæ anno Domini 1621. ibidem articulo 5.

11. Clemens VII. conceſſit Fratrib. Minoribus, vt vbique degentes poſſint celebrare feſta, quorum ſancti ſunt protectores terrarum, vel ſub quorum nomine earum Eccleſiæ intitulantur ſub duplici ritu, reſpectiuè tamen. Extat apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Clementis VII. §. vltimo. Pro quo nota, quod dicit, reſpectiuè, id eſt, quod poſſint celebrare feſta Sanctorum titularium in Eccleſijs eorum nomini dicatis tantùm & non in toto Ordine, vel Patronorum in terris, vbi ſunt patroni, ſeu protectores, ibidem d. art. 4. de quo Portel. in addit. verb. Horæ Canonicæ, num. 2. Suarez tomo 1. de Relig. lib. 2. c. cap. 13. num 3. Bulla inter oracula Clem. 7. §. vlt.

12. Ex Tridentino decreto Regulares exempti tenentur ſeruare dies feſtos, quos in Diœceſi ſeruandos Epiſcopus præceperit. Feſta tamen per populũ votata, etiam confirmata ab Epiſcopo non tenentur obſeruare, ſecluſo ſcandalo tom. 2. quæſt. 70. art. 1. de quo Nauar. cap. 22. in manual. num. 80. vide Suarez vbi ſupra dict. cap. 11. vbi de feſtis ſeruari ſolitis in aliquibus diœceſibus agit. Trid. ſeſſ. 25. c. 12. de regul.

13. Non eſt licitum Regularibus in diebus feſtiuis occupare ſæculares in operum ſeruilium exercitio apud ſua monaſteria, nec ipſimet occupari, ac ideò prælati id permittentes, & ipſi laborantes peccant, niſi aliqua neceſſitate præſente, aut eminente excuſentur, vel petant licentiam ab Epiſcopo, nullo enim ad id priuilegio Apoſtolico muniũtur. Ex conceſſione tamen Eugenij IV. in

feſtis

In Bull. orac.7. Eug.4. feſtis S. Crucis, S. Michaelis Septembris, ſanctorum Innocentium, & S. Syluestri licitè laborare poſſunt ſeculares, niſi venerint in Dominica, ibid. art. 1. de quo Caiet. 2.2.q.122.art.4.ad 4. Nauar.c.14 nu.15. in man. Ad quod vide Suar. vbi ſupra c.19. vbi num.6. & ſeq. ſupponit, neceſſariam eſſe diſpenſationem, vt poſſint operarij in templo ædificando laborare, vel aliud ſimile facere pro Eccleſiæ vtilitate, ſecus non licere, etiam ſi fiat gratis ſub pietatis prætextu. Ad quod etiam vide c. licet, & gloſſam in c. fin de ferijs, vbi propter neceſſitatem detur licentia in diebus feſtis operi ſeculi intendere.

14. Dictis diebus feſtis ab Epiſcopo in dictis tantùm tenentur Regulares abſtinere à ſeruilibus, ac Miſſam audire, non autem ritus in recitando Officio diuino, & celebrando Miſſarum ſolemnia iuxta ſui ordinis inſtituta relin- Trid. ſeſſ. 25. ca.12. de Reg. Bulla ſub Clem. 8. quere, debent tamen ſe conformare in concionibus ad populum Euangelijs, quibus clerus ſecularis talibus diebus vtitur. Nec circa id tenentur obedire Epiſcopo præcipienti quidquam. Ita declaratum eſt Romæ à congregatione Cardinalium ſacroſancti Trident. Concil. interpretum ſuper c.12. §. dies etiã feſti, de Regul. & refertur in Bull. ſub Clemente VIII in principio inter declarationes Cardinalium, §. congregatio Capitul. cenſuit.

In quibus feſtis ſuſpendatur interdictum, vide infrà de interdicto, numer. 22.25.& 26. & quæ indulgentiæ lucrentur in feſtis ſanctorum ſuorum apud Eccleſias Regularium, vide *de indulgentijs à num.48.*

RESOLVTIO LXVI.

De Feudo.

1. Feudum eſt conceſſio rei immobilis facta pro homagio, vt colligitur ex capit. ex diligenti, de ſimonia. Vel aliter, eſt beneficium alicuius rei inueſtitura interueniente ſic conceſſæ, vel datæ alio, vt dominium penes concedentem maneat, vtile tranſeat ad feudatarium cum obligatione, ſeu pacto præſtandi ſeruitium directo domino, vt notatur in iure *lib feudorü, tit. in quibus cauſis feudum amittatur, c. vnico, & tit. de inueſtitura de re aliena facta, c. vnico. Anti.*2.1.q.38 *art.*3.*et* t.2.q.71. *art.*2. *&* q.78. *art* 12. §. *tertio probatur,* de quo Hoſtienſ. & Azor *in dicto c. ex diligenti, de ſimonia,* Sylu. *verbo, feudũ,* §.2. vbi tradit, in quo diſtinguitur ab emphyteuſi.

2. Monachi, & monaſteria bona feudalia habere licitè poſſunt, quando ſeruitium præſtandum non repugnat ordini Monachali, aut non eſt incompoſſibile eorum ſtatui, poteſtque per ſubſtitutum præſtari. Et ex conceſſione Celeſtini V. licèt inueſtitura de illis, vt ſolent, non fiat, non propterea cadunt in commiſſum; comp. Ciſter. §.4. *ibid. in d. art.* 3. *in principio, & d. art.* 12. §. *tertio probatur.* de quo Decius *in c. in præſentia, à n.* 74. *de probat.* Idem citatis multis docet Sanch. *li.*7. *decal. c.*15 *n.*36. *& ſequentibus,* vbi latè agit de ſucceſſione monaſterij in feudum, & citat noſtrum Auctorem, & alios plures plena manu.

3. Milites Hieroſolymitani, ſeu Malteſes attento iure communi non ſunt capaces feudi, iuxta veriorem ſententiam. At per communicationẽ priuilegiorum S. Georgij in Algala, & Celeſtinorum (ſi fortè ea fruuntur) licitè retinere, & poſſidere poſſunt bona feudalia, cum licentia tamen ſui magiſtri, *tom.* 2. *quæſt.* 71. *artic.* 2. de quo Alexand. *conſil.* 303. *deciſio Pedamentan.* 27. *num.*18 Idem docet Sanch. *d. cap.*15. *n.* 49. poſt Dueñas *regula* 105. *limitat.*6. *num* 6. *Tapia in auth. ingre* 3. *verb. ſua cap.*15 *num.*20 *C. de ſacroſancti Eccleſ.* & alios plures relatos à Menoch. *conſil.* 54 *numer.*1. *volum.*1. *& de arbitris lib.*2. *cent.*3. *caſu* 231. *num.*5.

4. In cauſa feudali poteſt monaſterium conueniri coram domino feudi, quia ille cognoſcit de eo inter vaſſallos, etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam ſententiam, *tom.*2. q.61.

Conj. Roderici. X

poralium, ac grauiora ſupplicia infligere, & id genus alia, *tom. 1. qu. 17. art. 3.*

9. Generales, & alij prælati Regulares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habētes ſuam ordinariam auctoritatē, & poteſtatem habent à iure Diuino, vt aliqui probabiliter affirmant, poſſuntque circa ſuos ſubditos quidquid Epiſcopi poſſunt erga ſuos. Vnde ſicut Epiſcopi ſi non eſſent prohibiti, potuiſſent in ſua Diœceſi quidquid poteſt Papa in tota Eccleſia, vt inſinuant præſtantiſſimi Theologi, ita Generales Religionum, ſi non eſſent prohibiti, potuiſſent in tota ſua familia, ſeu Congregatione, quidquid Pontifex in vniuerſali Eccleſia poteſt facere; *ibid. art. 2. & 8.* de quo Victoria *de poteſt. Eccleſiæ qu. 2. num. 18.* Soto *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 4.*

10. Sicut nullus inferior à Papa poteſt transferre Epiſcopum de vna ad aliam diœceſim, cap. 1. & 2. de tranſlat. Epiſcopi, ita Generalis, iure communi attento, nō poteſt Prouincialem vnius Prouinciæ ad aliam transferre *tom. 1. quæſt. 23. art. 1.* de quo Syluest. *verbo exiſus, caſu 1.* Idem tradit Portel *in addit. ad dubia verbo, Generalis Ordinis, nu. 1.*

11. Prælati Generales non poſſunt ſemel à Religione expulſos, habituque Regulari, ac priuilegijs Religionis perpetuò priuatos ad eandem Religionem iterum admittere abſque facultate, & auctoritate Apoſtolica: ſicut nec clericus actualiter degradatus reſtitui, niſi per Papam poteſt: quia poſt actualem degradationem clericus, & poſt ſpoliationem habitus Regularis, & actualem expulſionem à Religione monachus iā vterque tranſit in aliam iuriſdictionē, quam ſibi Epiſcopus, aut Prælati Regulares propria auctoritate vendicare minimè poſſunt, ibid art. 4. & 5. & nos latiùs diximus ſuprà reſolut. 57. n. 14. vbi reſoluimus, conſuetudine receptum eſſe, vt Generales tales expulſos ad cor reuerſos iterum ad Religionem admittere poſſint. De quo Nauar. *comment. 2. de Regularibus nu. 34. & 35. & lib. 3. conſil. 51. tit. de Regul.* Syluest. *verbo caſus, caſu 6.* Cętera require ſuprà *de diſpenſationibus*, & infrà *de prælatis Regularibus*, & ſimilibus.

RESOLVTIO LXIX.

De Guardianis in Ordine Minorum.

1. GVardiani apud Minores ſunt verè prælati habentes dignitatem Eccleſiaſticam, ac ideò poſſunt eſſe iudices Apoſtolici, eorumque iuriſdictio, & poteſtas eſt ſimilis illi, quam habent archipresbyteri Plebanis, vt ſuperiùs *de Generalibus, numer. 7. diximus, tom. 1. quæſt. 12. artic. 5. & 6.* Idem docent *Corduba ſuper regul. cap. 8. qu. 4. puncto 4. Portel verbo, Guardianus, num. 1.*

2. Guardianorum, Priorum, & aliorum ſimilium Prælatorum Conuentualium, cùm ſint inferiores, munus preciſum eſt, ſicut & iuriſdictio. Vnde tantùm præſunt ad minora determinandū, maiora referendo ad prælatos ſuperiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, argum. cap. final. de offic. archipresbyt. vbi gloſſa. Minora negotia, quæ de iure eis committuntur, ſunt omnia pertinentia ad diſciplinæ Regularis obſeruantiam, & regimen ordinarium conuentus, ad quæ ſubditos cenſuris cogere poſſunt, iuxta quod debet intelligi *cap. nullam, 18. quæſt. 2. Auctor tom. 1. quæſt. 17. art. 3.* de quo Nauar. *in dicto cap. nullam num. 4.*

3. Dicti Guardiani, & alij prælati locales virtute ſuorum priuilegiorum habēt plenariam auctoritatem circa ſuos ſubditos, ſicut habent Prouinciales in Fratres, & ſubditos totius Prouinciæ, ſed illorum poteſtas, & iuriſdictio, ſeu vſus talium priuilegiorum per ſtatuta Generalia, & Prouincialia prohibitus, ſeu reſtrictus extat, ac proinde cùm variæ, & diuerſa ſint pro varietate Religionū, conſulat vnuſquiſque quę ſui Ordinis ſpecialia ſūt, ne manum mittat in ſegetem alienam, aliàs reus erit culpæ mortalis, aut venialis ſecundùm rei grauitatem, *ibid. art. 4. & 5. & quæſt. 9. art. 2.* de quo Collector Mend. *verbo,*

Guar-

Guardianus, §. 4 & *verbo, abſolutio quoad Fratres*, §. 7. Corduba *in annotat. ad Compendium, verbo, Guardianus.*

4. Guardianorum, & cæterorũ prælatorum localium iuriſdictio, & poteſtas eſt ordinaria, cùm beneficio iuris communis illam habeant, cap. nullam 18. quæſt. 2. & de iure ſpeciali, & conſuetudine non ſolùm habent auctoritatem ordinariam ad cauſas Regulares, & domeſticas, ſed ad extraneas, quales ſunt lites, quas laici habent aduerſus Fratres. Sed hæc auctoritas, & iuriſdictio reſtringi, & limitari poteſt à prælatis ſuperioribus, ſicut iſtorum poteſtas à Summo Pontifice etiam coarctari poteſt. Nam licèt vtriſque data ſit talis poteſtas iure diuino, ex ſententia grauiſſimorum Theologorum, conceſſa tamen eſt ordine Hierarchicho, vt minores pẽdeãt à maiorib. *ib d. a. 6.* Ad quod vide Nauar. *in c. non dicatis, n. 95.*

5. Verum eſt tamen quòd prælatis maioribus non licet inferiorum poteſtatem reſtringere ſine iuſta cauſa: ſecus facientes iniuriam illis irrogant, ac grauiter peccant, ſed factum tenet. Reſtrictiones autem factæ à iure & ſtatutis Religionum, & conſuetudine, ac reſeruationes iuſtæ, & expedientes cenſendæ ſunt, quas poſſe facere Epiſcopos, & alios ſuperiores prælatos tam quoad forum interius pœnitentiale, quàm quoad forum exterius, & politicum, definit Tridentina Synodus damnans ſub anathemate oppoſitũ ſentientes, *ibid. art. 7.* de quo Nauar *in c. non dicatis, dicto numer. 95.* Soto *in 4 d ſt. 17. quæſt. 1. artic. 4* Corduba *libr. 1. quæſt 1. propoſ. 8.* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 1. num. 25 & 26.* Paulus Comitol. *reſpon. Moral. lib. 1. quæſt. 25 nu. 10.*

Trid. ſeſſ. 14. c. 7. de Sacram. pœnit. & canone 11.

6. Dicti Guardiani, & ſimiles prælati, & Præſidentes habentes principale regimen Conuentus benedicunt corporalia, cæteraque ornamenta Eccleſiaſtica, vbi Chriſma nõ interuenit per multa priuilegia, de quibus ſuprà *de benedictionibus num. 2. & de Abbatibus nu. 7 tom 1. quæſt 19. art. 2.*

7. Officium Guardianorum non durat niſi per triennium, ex decreto Sixti V. & Pauli IV. relato proximè de Generalibus numer. 1. Prò quò nota, quòd verba poſita in bulla Pauli IV. ibi, & in eodem loco non remanebunt, videntur innuere, quòd finito triennio Guardianatus non poteſt idem conſtitui præſidens cum regimine principali conuentus, ac ſi eſſet Guardianus, id enim videtur ex diametro opponi menti expreſſæ Pontificis, qui in procemio bullæ ait, ſe velle obuiare ambitioſæ cupiditati ortæ ex continuatione officiorum in Religione, *tom. 1. quæſt. 16. articul. 2.* de quo Portel *in addit. ad dubia verbo Guardianus, à num. 2.*

An autem Guardiani, & alij Prælati Regulares Conuentuum poſſint eligere confeſſorem ſimplicem ſacerdotem, vt eos abſoluat? vide infrà *num. 10.*

8. Guardianus poteſt abſolui à reſeruatis per confeſſorem à ſe electum, ſi ad id habet auctoritatem pro ſuis Fratribus abſoluendis, vt de facto nũc habent ex vi ſui officij, & ex litteris Guardianatus, iuxta regulam communem traditam à Doctoribus, quòd habens poteſtatem diſpenſandi cum ſubditis, eandem etiam habet ad diſpenſandum ſecum, tom. 1. quæſt. 21. artic. 8. de quo Caiet. 2 2. quæſt. 96. art. 5. Syluest. verbo, confeſſor, §. 8. Idem tradit Corduba *in regul. cap. 7. quæſt. 2. puncto 3. §. ſecundo dubitatur.*

9. Guardianis habentibus auctoritatem ad caſus reſeruatos èx commiſſione Prouincialis non licet generaliter eam poteſtatem alijs committere, quia delegatus non poteſt ſubdelegare, niſi ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ, vel niſi id ſibi ſpecialiter concedatur, benè tamen licebit eam poteſtatem in caſibus particularibus committere petentibus, ibid. art. 9. & nos diximus ſuprà de abſolutione Fratrũ quoad reſeruata n. 23. Vbi reſoluimus, poſſe dictam auctoritatẽ ſine reſtrictione committere, ex quodam priuilegio Pij V. facto Prędicatoribus, de quo P. Villalobos tom. 1. Sum tract 9. diff 64 num. 2. ſ d Portel in addit. ad addit dubiorum Regul. de hoc multum dubitat verb. caſus reſeruati, n. 2. quia apud nos Minores non eſt in vſu, vt Guardiani delegent ſuam auctoritatem pro reſerua-

bu. 1. Vrb. 3. bul. 5. Bene. 12 & bulla. 1. Greg. 10. bul. 14. n. 36. & bul. 33. nu. 35. Sixti 4. Comp. Societ. verbo exemptio §. 8. Trid. ſeſſ. 23. ca. 18. de refor. Bull bull. 18. Sixti 5. & bu. 24. Pij 5. Trid. vbi ſup. Bull. 44. & 45. nu. 18. Leon X.

nuntur cõtra quoſcunque impoſitores, & exactores decimarum, etiam Papalium, & quarũcunque aliarum exactionum ſoluendarum à Religioſis. Vbi etiã Pius V. exemit Collegia, & monaſteria Mendicantium à contributione pro ſeminarijs, quæ ab Epiſcopis exiguntur, iuxta decretum Tridentinum. *Ibi. tom. 2. q. 65 art. 2. & 3* De quo Couar. *Pract. cap. 31.* Lupus *de poteſtate Eccleſiæ quæſt. 2. Bart. in l. ſemper, ff. de immuni at. Eccl.* Ferret. *tract. de Gabell. & vectigal num.* 564 Vide de hac materia. Comitol. *lib. 1. reſponſ. moral. quæſt. 95* Suarez *de legibus libr. 5. capit. 13. & de cenſuris diſput. 21. ſect. 2. à num. 99.* agens de excommunicatione in Cœna Domini contra imponẽtes clericis tributa, & Portel *verb. tributum, & in addit à num. 1.*

30. Fratres, ſeu Milites Hieroſolymitani, vulgò *Maltenſes* nuncupati ſunt exempti à ſolutione quarumcunque decimarum, exactionum, & aliorum quorumcunque onerum, etiam charitatiui ſubſidij, & à contributione pro ſeminario puerorum educandorum, per plura priuilegia confirmata per Sixtum V. & Concilium Tridentinum; de quo Portel *d. verbo tributum. nu. 3 in fine.*

31. Fratres, & Sorores Tertiarij Beati Patri noſtri Franciſci apud proprias domos habitantes in ſeculo ad collecta, tributa, exactiones, & alia onera tenentur ſicut meri laici. At Tertiarij vtriuſque ſexus collegialiter viuentes in monaſterijs, & ſorores virginadem, aut caſtam vidualem vitam ducentes expreſſo voto, & ſub habitu Ordinis in ſuis domibus exempti ſunt ab hoc onere, gaudent enim priuilegijs Ordinis, cuius habitum tertiæ Regulæ geſtant ex conſtitutione Leonis X. in Concilio Lateranenſi relata apud Bullarium. *ibid. art. 5.* & nos dicemus infrà latius *de Tributis num. 11 & de Tertiarijs num. 5.* De quo Bartul. *in l. ſemper § quibuſdam de iure impunitas.* Bald. *conſil. 212. volumine 1.*

32. Prædicta onera imponentes, & exigentes à Regularibus incidunt in excommunicationem ipſo facto, quod ſi moniti pertinaciter perſeuerent, à ſolo Papa abſoluendi ſunt per priuilegium factum Minoribus apud Compendium Societatis *verbo exemptio, §. octauo.* Quæ pœna ad Reges, & Principes, ac alias, quaſcunque perſonas, & communitates etiam extenditur, ex Leone X. ſuper quo Ordinarij, & Nuntij Apoſtolici tenentur Religioſos defendere, etiã per cenſuras Eccleſiaſticas, ex priuilegio conceſſo congregationi Montis Oliueti apud Compendium Ciſter. *tit. exemptio §. 6. & 8 ibidem art. 6.* De quo Syluest. *verbo, immunitas.* Idem docet Portel *dicto verbo, tributum num. 3.* vbi refert ex Capucino in Compendio quandam ſatis rigoroſam Pij V. Bullam contra imponentes, & exigentes quæcunque tributa, & onera ab Eccleſiaſticis, & in additione ad dubia num 1 & 3. reſoluit ex cap. non minus, de immunitæ. Eccleſ. ad releuandas communes neceſſitates, vbi laicorum non ſuppetunt facultates, poſſe Eccleſiaſticos ſubſidia conferre, dummodò id fiat de conſenſu Romani Pontificis, cui id reſeruatũ extat in cap. aduerſus, eodem titulo. Ponum autem commune (addit numer 8) pro quo poſſunt imponi ea tributa Eccleſiaſticis, non ſufficit quod eos tangat ſolùm in genere, vt pro conſtructione pontium, murorum, & ſimilium, ſed oportet, vt in particulari ad ipſos ſpectet, vt pro conſtructione viæ propè ſuam domum, vel obuiatione ignis, aut fluuij comminantium agros, & prædia Eccleſiæ. Ad quod refert. Nauarr. *in ſumma cap. 17. numero 202.* Soſa *in Bulla Cœnæ cap. 19 diſput. 92 & 93.* & Azor *tomo ſecundo inſtitut. moral. lib. 9 capit. 12. quæſt. 1 §. in dubium vocatur,* vbi agens de gabella, quæ vulgò, *Siſa,* dicitur, & ſolet imponi in carnibus, & vino ob communem Reipublicæ neceſſitatem, reſoluit non poſſe exigi ab Eccleſiaſticis: quia id eorum immunitati ſaltem indirectè videtur nocere, ex eo quòd, coguntur, vel carius emere, vel aliunde emere. Quapropter, inquit, vſu receptum eſt multis in locis, vt Eccleſiaſtici talem gabellam non ſoluant, vel ſi ſoluant, ad exitum anni Princeps, vel Reſpublica damnum reſarciat pecuniaria compenſatione. Vnde benè infert idem Portel *ibidem num. 7.* incidere in

Comp. ſociet. v. exẽptio, §. 8.

Comp. Ciſter. §. 6. & 8.

cen-

cenſuram latam in Bulla Cœnæ Domini imponentes tributum indifferenter, & generaliter omnibus ementibus, verbi gratia, carnes, aut vinum, nam id videtur, ſaltem indirectè imponi clericis, & Religioſis, cùm obligent omnes ementes ſoluere, & ab omnibus exigi id ipſum faciant: In dicta autem bulla prohibetur talis impoſitio, vel exactio tributorum, ſiue directè, ſiue indirectè fiat. Imò aliqui extendunt dictā cenſurā ad recipientes à ſponte dantibus, moti illis verbis bullæ: *ſic impoſita, etiam à ſponte dantibus recipiunt.* Sed hoc intelligit Suarez ſtatim citandus de illis qui petunt tributa à clericis tanquā debita, ex *cap. quanquam, de cenſibus, in 6.* vbi præcipitur, quòd talia tributa ab Eccleſiaſticis nemo exigat, vel extorqueat, talis enim impoſitio, vel ex actio ſufficiens vis eſt, & coactio. Atque ita docent Suarez *de cenſuris diſp. 21, ſect. 2. num 69* & Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib 9 num 375. ad finem.* Sayro *de cenſuris lib. 3. cap. 22. num. 1.* quos refert, & ſequitur Portel *dicto num 7.*

De Exemptione quoad charitatiuum ſubſidium.

Comp. D. Hieron. tit. ſubſidium. 33. MOnaſteria exempta non tenentur ad huiuſmodi ſubſidium ſoluendum, ex Gregorio XI pro Ordine Sancti Hieronymi in Hiſpania, & Eugenij IV. pro monaſterio Beatæ Mariæ de Guadalupe, & aliorum Pontificum, de quibus in bulla Sixti V confirmatoris priuilegiorum S. Ioannis Ieroſolimitani, de quo ſuprà num 30. Item Eccleſiæ parochiales, & capellæ annexæ dictis monaſterijs ad id etiam non tenentur, ex bullis Gregorij XIII Sixti. V. ſuprà relatis. Et ita iudicatum fuiſſe in facti contingentia pro annalibus reddituibus cum onere miſſarum relictis apud Eccleſias Fratrum Minorum, refert Iur *tom 2. q. 66. ar. 1. & 2.*

Sed *in Addit ſumma tom. 4 capit. 142. num. 4.* reſoluit Auctor præfata monaſteria exempta à ſolutione charitatiui ſubſidij teneri hodie ad illud ſoluendum, quia dicta priuilegia ſunt ſufficienter reuocata per Pium V. & Gregorium XIII. De quo infrà *de tributis num. 2.* adhuc redibit ſermo. Idem docet Portel *in dubijs regul. verbo tributum, num. 3. §. adde quod aliqui.*

34. Monaſteria omnia, & loca pia, etiam exempta (exceptis Mendicantibus, & Fratribus S. Ioannis Ieroſolymitani duntaxat) tenentur cōtribuere pro Seminario puerorum docendorum, etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus ſubſidia Eccleſiaſtica ſolui ſolent, pertinentibus, id definitur in Concilio Tridentino. *ibid. art. 3.* de quo Gonzalez *regula 8 Cancellar. gloſ. 5. § 7. à num. 68* Zerola *in Praxi Epiſcopi. p. verbo Seminarium*, Barboſa *in remiſ. ad Tridentin. dicto cap. 18. à num. 2.* vbi refert circa hoc aliquas declarationes Cardinalium. Trid. ſeſſ. 23. ca. 18. de refor.

35. Subuentiones datæ Regularibus Eccleſijs intuitu Religionis, & reformationis non debentur caſu, quo ipſæ Eccleſiæ in ſtatum ſecularem redigantur, argumento *cap. recolentes de ſtatu monachorum, & capite quoniam, de priuileg.* Vnde exemptio ab exactionibus conceſſa propter eandem cauſam Religionis, & reformationis etiam deperditur. Si verò ex fundatione res, aut priuilegia illis data ſunt intuitu pietatis, & neceſſitatis, debent apud eoſdem Regulares manere, etiam ſi Eccleſiæ ſeculares fiant, *ibidem artic. 4* de quo Rebuf *conſil 105.* Panorm. *in cap. recolentes, notab. 2. de ſtatu monacho.*

Pro complemento vide ampliſſimam exemptionem ab omnibus, & qualibuſcumque exactionibus, & tributis factam à Pio V. in fauorem Mendicantium vtriuſque ſexus, quam vide eſſe authenticam teſtatur Auctor, ac eam de verbo ad verbum tranſcribit in calce dicti articuli 4. proximè relati, de quo etiam extat quædam alia Bulla Pij V. apud Bullarium. Bulla. 7. Pij 5. nu. 24.

RE-

RESOLVTIO LXIV.

De Famulis, & familiaribus Fratrum.

1. FAmuli, & familiares Fratrum ſeruientes Monaſterio auctoritate prælati, aut officialium Conuentus, vel alicui priuato Religioſo, non ad eius libitum aſſumpti gaudent priuilegijs receptionis ſacramentorum ab eiſdem Fratribus, & tradendi eos ſepultura Eccleſiaſticæ, Clement. Religioſis, §. ſanè, de priuileg. Imo & illis, qui intra ſepta monaſterij contigerit infirmari, & curari, licèt de numero famulorum, aut familiarium non ſint, poſſunt Fratres miniſtrare ſacramenta Euchariſtiæ, & extremæ vnctionis aſſenſu parochi, vel Epiſcopi minimè requiſito, ex multis priuilegijs Pontificum apud Bullarium, quæ aliquid vltra ius commune debent operari Sed confeſſiones ipſorum ſicut & famulorum, & familiarium præfatorum non poſſunt audire, niſi ab Ordinario approbati exiſtât ex Tridentino Decreto. Aduerte tamen, quòd dicti famuli aſſumpti in fraudem legis, vt ſcilicet priuilegijs Fratrum gaudeant, tali exemptione priuari debent, ex gloſſa *in cap. licet vobis, v. familiares domeſtici, de priuilegijs in 6.* Auct. *tom. 2. qu 67. artic. 1.* Idem tradunt Miranda *tom. 1. qu 49. art. 1. §. ſed pro familiaribus,* Portel *verb. famuli, ſeu familiares, num. 1.*

Bull. vni. Innoc. 6. Bull. 33. Sixti. 4. n. 11. Comp. Mend. v. extrema vnctio. & v. famuli. Trid. ſeſſ. 23. ca. 15. de refor. In Bull. bulla. 7. Alex. 4. & bulla 84. Sixti 4. n. 10. & 29. Cómp. Min. v. interdictũ, 3. §. 1. & 6.

2. Iure communi attento dicti famuli apud ſuam parochiam, aut ad ſepulcrum maiorum ſepeliri debent, niſi alibi eligant ſepulturam. Sed ex conceſſione Alexandri, & Clementis IV. poſſunt ſepeliri in Monaſterijs, quibus inſeruiunt, etiam non electa ſepultura, ac parocho recuſante, nec non tempore interdicti, & ceſſationis à Diuinis ea ſolemnitate, qua ſepeliuntur Fratres, *ibidem articul. 2.* Idem tradit Portel *vbi ſuprà, num. 3.*

An autem poſſint excommunicari, vel interdici ab Ordinario huiuſmodi famuli, vide ſuprà de *excommunic, numer. 9.*

3. Tempore interdicti, aut ceſſationis à Diuinis poſſunt admitti dicti famuli ad Diuina, ibique recipere Eccleſiaſtica Sacramenta, ac ſepulturæ tradi Eccleſiaſticæ, per dictum priuilegium Alexandri, & Clementis IV. *tom. 2. q. 115. art. 1.* de quo Portel *vbi ſuprà d num. 3.*

4. Fratrum Minorum ſeruitores, & Monialium S. Claræ ſeruitrices habent plenariam indulgentiam ſemel in vita, & in morte de reſeruatis, & poſſunt lucrari indulgentias Romæ, & Portiunculæ dicendo quinquies, *Pater noſter,* cum totidem *Aue Maria, & Gloria Patri,* ad finem cuiuſque in Eccleſijs Fratrum, & Monialium, ſed debent habere ad id lucrandum Bullam Cruciatæ, vbi publicatur, ex Sixto IV. *ibid. artic. 4.* de quo Portel *vbi ſupra num. 2.*

Monumẽta, Ordin. conceſ. 96. fol 66.

RESOLVTIO LXV.

De Feſtis Diebus.

1. OMnes, & quęcunque perſonæ Eccleſiaſticæ, vel Regulares poſſunt ſolemniter celebrare cum proceſſione feſtum Corporis Chriſti in Dominica infra octauam ipſius feſtiuitatis, nec ab aliquo ſuper eo poſſunt moleſtari, aut impediri ſub grauibus pœnis excommunicationis latę ſententię, ſuſpenſionis, & interdicti, quibus Ordinarij requiſiti præſidium defenſionis præbere tenentur, etiam cum inuocatione brachij ſęcularis, ſi opus fuerit, ex conſtitutione Gregorij XIII. *ibid. tom. 2. qu 68 art. 1.*

In Bull. bul. 39. Greg XII.

2. Fratres totius Ordinis Minorũ, ac omnes Moniales eiuſdem Ordini ſubiectæ poſſunt ſolemniter celebrare feſtium

ſtum Sanctiſſimi nominis Ieſu cum ſuo
proprio officio à Sede Apoſtolica ap-
probato quartadecima die Ianuarij, re-
citantibuſque dictum officium, vel illi
intereſſentibus, ac dicentibus quinquies
Orationem Dominicam, cum ſalutatio
ne Angelica, conceduntur eædem indul
gentiæ, quæ conceſſæ ſunt pro feſto Cor
poris Chriſti, ex conceſſione Clemen-
tis VIII. apud Bullarium. Quo frui poſ
Bull. 3. ſunt per communicationem omnes alij
Clem. 8. Fratres, & Moniales Mendicantium, &
qui eorum gaudent priuilegijs Pro quo
aduerte, quod Moniales ſub cura, & re-
gimine Fratrum Minorum degentes,
etiam ſi diuerſi Ordinis, & inſtituti ſint,
gaudent eodem priuilegio, quales ſunt
Commendatariæ Illuſtriſſimi, & Reli-
gioſiſſimi monaſterij Sancti Ioannis Ba
ptiſtæ apud præclarum oppidum, Eſtre-
moz, nuncupatum, à Sereniſſimo Prin-
cipe Domino, ac Domino Ludouico
Magni Emanuelis Regis Portugalliæ fi-
lio conſtructi, quæ, inquam, Dominæ
Commendatariæ Maltenſes per breue
Apoſtolicum in fundatione ſui mona-
ſterij obtentum gubernationi, & obe-
dientiæ Fratrum Minorum ſubſunt. Eo-
dem priuilegio gaudet Monaſterium
inſigne S. Vrſulæ Salmaoticenſis, licèt
non ſit ſub cura Ordinis, ex conceſſione
Pauli III. ibidem art. 2.

3 Feſtum S. Bonauenturæ Epiſcopi,
& Cardinalis celebratur in tota Eccle-
ſia ſub ritu Duplici, & ſub titulo Docto-
ris ad quatuor Eccleſiæ Doctorum, per
Bullis Sixti IIII. & Sixti, & Sixti V.
apud Bullarium. Feſtum verò S. Antonij
Bull. 1. de Padua celebratur in tota Eccleſia ſub
& 28. Six Ritu ſemiduplici, & apud nos Minores
ti 4. & ſolemniter cum Octaua per Gregorium
bull. 4. IX. & Sixtum V. Item feſtum S. Didaci
Sixti 5 in toto Ordine Minorum celebratur ſo-
bul. 5. lemniter cum Octaua ad inſtar aliorum
Greg. 9. ſanctorum Ordinis in Ciuitate verò, &
Bul. 5. & Diœceſi Hiſpalenſi, & Toletana, vbi in
10. Sixti oppido Complutẽſi requieſcit eius cor-
5. pus, ſub ritu Duplici, ex indulto Sixti
V. & Clementis VIII. apud Bullarium,
ibid. art 3. 4. & 5.

4. Feſtum S. Franciſci à Paula fun-
datoris Ordinis Minimorum celebra-
tur ſub duplici ritu in toto Orbe Chri-
ſtiano, ex indulto Sixti V. Feſtum verò
Sanctorum Martyrum Placidi, & Socio
rum celebratur ſub officio ſimplici, in
ciuitate verò & Diœceſi, ac Prouincia
Maſſanenſi ſub duplici, item inuentio
eorundem Sanctorum in Eccleſia S. Io-
annis Baptiſtæ Maſſanenſis ſub eodem
ritu, ex indulto Sixti V. ibidem art. *6.*
& 7.

5. Feſta S. Nicolai Tolentini Ordi-
nis D. Auguſtini, & S. Petri Martyris
Ordinis Prædicatorum celebrantur ſub
ritu ſemiduplicis; ex recognitione Cle-
mentis VIII. ſuper nouo Breuiario, qui
etiam B. Iacinthum ſanctorum Catalo-
go adſcripſit, & mandauit eius feſtum Bul. 24.
celebrari die decima ſexta Auguſti, a- Clem. 8.
pud Bullarium extat Bulla Canonizatio
nis huius ſancti, ibidem art. 8. & *9.*

6. Feſtum B. P. N. Franciſci ex præ-
cepto Gregorij IX. & Sixti IIII. cele- Bull. bull.
bratur in tota Eccleſia ſub ritu Duplici 2. Greg. 9.
& ſub præcepto obſeruationis, & abſti- & bull. 8.
nentiæ ab omni opere ſeruili, quod li- Six. 4.
cèt apud aliquas partes Hiſpaniæ nõ ob-
ſeruetur ex cauſa vindemiæ, & pericu-
li ſuperuenientis pluuiæ, maior tamen
gloria, & honor accreſcere videtur ipſi
Seraphico Patri, quod ab omnibus ferè
fidelibus eius feſtum obſeruetur ex me-
ra deuotione, & pietate. In quo lucra-
tur indulgentia plenaria viſitando Ec-
cleſias Ordinis, ex Sixto V. apud Bulla-
rium, *tom. 2 q 69 art. 1.* Idem notat Por Bul. 16.
tel. *in addit. ad dubia verb. feſti dies, nu.* Sixti. 5.
5. quidquid de dicto præcepto lato à
Sixto IIII. dubitet Suar. *tom. 1. de Relig.*
lib 2 cap. 9. num. 22. in fine.

7. Item feſtiuitas Stigmatum eiuſ- In Bull.
dem B. Seraphici P. Franciſci (quæ va- bul. 8. &
rijs Pontificum diplomatibus ſtabilita 9. Greg. 9.
ſatis, & exaltata ſunt) à Fratribus, & bul. 6. &
Monialibus Ordinis ſub duplici etiã of 12. 19. &
ficio celebrari licet, ex indulto Nicolai, 23. Alex.
& Sixti IIII. qui poſt Alexandrum IV. 4 Bul. 6.
appoſuit excommunicationem Sedi A- & 7. Six.
poſtolicæ reſeruatam contra temerè af-
firmantes B. Franciſum nullatenus his
ſacris Stigmatibus inſignitum fuiſſe, &
contra ea aboſentes, aut ab olere facien-
tes, item præcepit, quòd nullus ſanctus,

aut

aut ſancta, Beatus vel Beata cum huiuſmodi Stigmatib. depingatur, & ne quis audeat populo prædicare, vel aliàs ſcriptura, aut verbo aſſerere aliquem ſanctum, vel ſanctam talia Stigmata habuiſſe, excepto B. Franciſco, ſub pęna quoque excommunicationis Papæ reſeruatæ, & priuationis ab officio legendi prædicandi, & confeſſiones audiendi ibid. art. 2.

8. Dominus Paulus V. ob magnam deuotionem erga Seraphicum Sanctum conceſſit Anno Domini 1615. vt in vniuerſali Eccleſia ab omnibus tam Eccleſiaſticis, quàm Regularibus hæc ſacrorũ Stigmatum feſtiuitas poſſit ſub ritu Duplici celebrari die Decimaſeptima Septembris. Deinde idem Dominus Paulus V. conceſſit nobis Minoribus, vt poſſimus recitare de dictis ſacris Stigmatibus ſemel in quolibet menſe prima die non impedita feſto nouem lectionum extra tempus Quadrageſimæ, & Aduẽtus, & quod officiũ diceretur ſicut prius fuerat approbatum, & conceſſum pro vniuerſali Eccleſia ſub die 28. Auguſti, Anni 1615. Ex quibus patet quod hæc ſacra Stigmata, eorumque impreſſio in corpus B. Franciſci ſunt approbata, & Canonizata per Sedem Apoſtolicam, præcipiendo, ſeu concedendo, vt anniuerſaria ſolemnitate eorũ memoria recolatur à cunctis fidelibus die 17. Septẽbris, quo die ipſe Chriſtus Dominus in forma Seraph. alati eidem ſancto huiuſmodi ſacra vulnera mirabiliter impreſſit ſignãs corpus eius ſignis Redemptionis noſtræ, vt cantat Eccleſia quæ, in quã aſſignatio diei feſti facta ab Eccleſia fuit ad ipſa Stigmata celebranda, proponenda ac veneranda ab omnibus fidelibus, de quibus tot, tantique Pontifices teſtimonium tam authenticum præſtant, Canonizatio enim non ſolum fit, de ſanctis ſed etiam de myſteriis, vel aſſignatione feſtorum, in qua datur teſtimonium publicum à Papa de ſanctitate, feſto, vel myſterio, & in quo non poteſt errare tanquam re ad fidem concernente, vt ſatis eruditè probat P. Ægidius lib. 1. de Conceptione Deiparæ, fol. 9. & libr. 3. fol. 307. citans Suarez, & refert Portel. verb. Stigmata, num. 6. in fine. Octo Bullas Pontificias in confirmatione ſacrorum Stigmatum præfatorum refert Bartholomæus à Piſa lib. 3. conformit. fructu 3. confor. 31. fol. 210. Litera O. & P. vbi ad finem addit, quod ſuppoſita determinatione Romanæ Eccleſiæ hoc eſt firmiſſimè tanquam verum tenendum, & oppoſitum vt erroneum, ſeu hæreticũ ab omnibus deſpiciendum. Eædem Bullæ habentur in Bullario noſtri Auctoris loco infrà citando reſolut. 132. num. 1. Addit etiam ibidem Piſanus litera N. quod Stigmatizatio B. Franciſci eſt per ipſum Dominum Ieſum Chriſtum authentica, & approbata, quia per ea multa ſunt à Deo patrata miracula: item & per B. Mariæ reuelationem factam cuidam deuoto Fratri de eorum certitudine.

Ampliatur, & illuſtratur doctrina Auctoris circa Stigmata B. F.

Ex quo etiam conſequenter deducitur, nemini eſſe dubium hæc ſacra ſigna Dei viuentis impreſſa fuiſſe corpori Seraphici Patris non ab Archangelo Michaelo, vt quidam diuinatoriè autumauit, nixus eo quòd tunc Sanctus ad hõnorem ipſius Michaelis ieiunium peragebat,) ſed ab ipſo Rege Angelorum Domino Ieſu Chriſto, cùm id maximè ſit approbatum, & Canonizatum ab Eccleſia quæ eſt columna veritatis, vt conſtat ex præfatis Bullis Gregorij IX. Alexandri, & præcipuè Sixti IIII. qui in Bulla Canonizationis horum ſacrorũ Stigmatum apertè affirmat, ea recepiſſe ab ipſo Chriſto Domino, idemque teſtatur Bartholomæus à Piſa lib. 3. Conformitatum, fructu 31. ſol 304. column. 2. in medio, alias fol. 209. in antiquis columm. 4. litera D. ad initium, vbi refert B. P. N. Franciſcum apparuiſſe cuidam deuoto Fratri, eumque de hac re certiorem feciſſe, dicendo: ſcias igitur, quòd ille, qui mihi tunc apparuit, non fuit Angelus, ſed fuit Dominus meus Ieſus Chriſtus in ſpecie Seraph. qui ſicut vulnera ipſa ſacra in cruce ſuſcepit corpore, ita manib. ſuis benedictis in corpore meo impreſſit, cui conſonat illud quod cãtat Eccleſia in Hymno Officij huius ſancti: Ad quem venit Rex è cœlo amictu Seraphico, ſed alarum tectus velo, &c.

Viegas in Apocal. c. 12. ſect. 18. nu. 8. Pla. 545. Bul. bul. 7 Sixti 4.

Ita

Ita latè tradit, & probat Auctor tomo quarto Addit. Summæ capitul. 115. numer. 5. dè quo etiam Portel. verbo Stigmata à numer. 1.

Tandem in laudem, & honorem tanti Patris, & Domini mei B. Frãciſci operæ pretium duxi referre hic verba, & teſtimonium Doctiſſimi, & Deuotiſſimi viri F. Vbertini de Caſſali in ſua Arbore vitæ Crucifixi, lib. 5. capit. 1. fol. 205. colum. 3. vbi affirmat B Franciſcum, & eius Religionem fuiſſe adumbratos in illo ſexto ſignaculo, quod aperiri vidit B. Ioannes Euangeliſta Apocalypſis ca. 6. addens vltrà, quòd illa verba eiuſdem Apocalypſis, cap. 7. Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis habentẽ ſignum Dei viui. Intelligẽda ſunt ad literam de Seraphico Patre, ſicque intellexiſſe, & vidiſſe in ſpiritu prophetiæ præfatum B. Euãgeliſtã, qñ dicta verba ꝓtulit. Verba formalia Vbertini ſic hñt. *Et idcircò dixi ibi ſuprà, quòd hic ſextus ſtatus reſpicit ſingulariter Chriſti tempus, in cuius figura in apertione ſexti ſignaculi, vidi, ait Ioannes, alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis habẽtem ſignum Dei viui; vbi & dicit Abbas Ioachim ſuper Apocalypſim. Angelus iſte eſt ille, quem Chriſtus per concordiam reſpicit futurus in principio tertij ſtatus. Sic ergo patet, quòd illuminatio data Ioachim dicit, in principio ſexti ſtatus, vnum Angelicum virum mundo dari, quem Chriſtus per concordiam reſpicit, quia vitę Chriſti renouator, ſingulariter apparebit, & ego audiui à ſolemni Doctore iſtius Ordinis, quod F. Bonauentura tunc Generalis Miniſter, & Doctor ſolemnis, præſente præfato Doctore, qui mihi dixit, quod in Capitulo Pariſieñ ſolẽniter prædicauit, quod ipſe erat certus, & certificatus, quòd B. Franciſcus erat Angelus ſexti ſignaculi, & quòd ad literã de ipſo, & de eius ſtatu, & ordine Euãgeliſta Ioãnes intellexit, & quod in ſpiritu ipſũ vidit, q ãdo prædicta verba protulit, & ſuorum filiorum perfecte Chriſtum imitantium Collegium aſpexit in* [illegible] *; & hic prædictus Frater Bonauentura ibidem cum maximo feruore aſſeruit, vt ab illo audiui (ſi memoria me non fallit) ſcire ſe certiſſimè per ſolemnes, & indubitabiles reuelationes talib. perſonis quod de hoc nõ poterat dubitare.* Hæc Vbertinus Bernardinus de Buſtis addit id ſuo Roſario 2. part. Sermo. 27. eidem S. Bonauenturæ fuiſſe factam eam reuelationem, vt ipſe Seraphicus Doctor cum iuramento affirmauit, cùm legeret Pariſijs. Hoc idem ſentit Abbas Ioachimus ſuprà relatus ab Vbertino, qui fuit Archiepiſcopus, & Patriarcha Venetiæ, vir vtique ſanctitate, ſpiritu prophetiæ, & eruditione pollens, floruitque pluris ducentis annis ante felicem ortum B. Franciſci, quem ipſe Ioachimus, ſicuti ipſi reuelatio Diuina monſtrauit, iuſſit opere Moſaico effingi ſuper fores ſacrithecæ D. Marci apud Venetos, vt modò ſolet apud nos depingi indutus habitu ſubcinericij coloris, chorda cinctus, pedibus diſcalciatus, & Stigmatizatus in volis, plantis, & latere, ad inſtar Stigmatum Saluatoris, vt refert idem Bernardinus dicto ſermone 27. Idem traditur ab illuminato ſacrarum literarum interprete cõſummatiſſimo F. Bartholomæo de Piſis in 1. libr. Conformitatum vitæ B. Franciſci ad vitam Ieſu Chriſti, fructu, & conform. 2 part. 2. fol. 17 col 31 vbi in apertione ſexti ſigilli dictum capitul. 7. Apocalyp. exponit cum S. Bonauentura de B. Franciſco, quem tunc tẽporis, ait, Ioannes Euangeliſta inſpexit. Pro quo tandem facit quod Leo X. in Bulla Vnionis, ſic nuncupata ſcriptum nobis relinquit, vt in principio explicat, & accommodat præfata illa verba Ioannis; Vidi alterum Angelum aſcendentem ab ortu ſolis, &c. B. Franc. Oriente iam ſole (inquit Pontifex) miſit ipſe Pater familias (id eſt, Ieſus Chriſtus) Angelum illum aſcendentem ab ortu ſolis habentem ſignum Dei viui B. Franc &c. Refertur apud Bullarium inter Bullas Leonis X. Bull. bul. 1. Leo. 10 num. 1.

Et ne aliquid excellentiæ, & tanti priuilegij retroactis ſæculis non conceſſi (vt inquit D. Bonauentura) exaltatio- ni dicti. videatur, & R ligio Seraphica

Præclarũ teſtimoniũ F. Vbertini, de B. Frãciſco.

præcipuis, & ſingularibus fauorib. exaltata ab omnibus decoretur, ac Deus in ſanctis ſuis mirabilis maximè laudetur, placuit referre hic aliud ſingulare, necnon inauditum priuilegium in fines ſæculorum reſeruatum à Domino ad ſolatium, & decus Fratrum Minorum verè filiorum Patriarchæ pauperum tunc ab Antichriſto ob nomen Ieſu Chriſti varijs tormentis tentatorum, quod habetur lib. 1. conformitatum fructu 9. fol. 131. col. 1. §. tertio habuit, impreſſionis nouæ, vbi refertur reuelatum fuiſſe Fratri Rufino, à B. Franciſco, quòd Fratres apparebunt in die iudicij cum Stigmatibus, & in fine, ſcilicet tempore Antichriſti habebunt Fratres quamplurimi ſtigmata. O verè pater, & Patriarcha pauperum euangelicorum pauper, & humilis cœlum diues iam ingreſſus es, & tui ſpiritus filij verè pauperes, & humiles te ſecuti virtutibus diuites paradiſum etiam ingredientur, & egredientur in occurſum Domini ſimul cum Patre Stigmatibus decorato. O mirabile dictu, & auditu quis audiuit vnquam tale, aut quis vidit huic ſimile. Hæc dixiſſe ſufficiant in laudem Stigmatum Seraphyci Patris, plura vtique dicturus, ne falcem in alienam ſegetem mittere videar, vide infra de ſacris Stigmatibus B. Franc. num. 2.

Bull. Bul. 24. Sixti 4. Bul. 10. Leo X.

9. Fratres Minores poſſunt ſolemniter celebrare feſta quinque Martyrũ Marrochij, ex conceſſione Sixti IV. & ſeptem etiam Martyrum Ceptæ, in ſuis duntaxat Eccleſijs, ſub duplicis maioris ritu, ex Leone X. apud Bullarium. Et ſub eodem ritu poſſunt celebrare feſta ſanctorum titularium ſuarum Eccleſiarum, etiam ſi ſint de ſe ſimplicia, ex eodem Leone X. Qui etiam conceſſit Monialibus S. Claræ ſub cura Fratrum Minorum degentibus, vt poſſint celebrare feſta B. Agnetis, & vndecim millium Virginum ſub ritu duplicis maioris, ibidem art. 3. & 4.

10. Religiones poſſunt celebrare feſta propria ſuorum Sanctorum conſueta celebrari apud ſe cũ officijs proprijs à Sede Apoſtolica approbatis, vel approbandis, aliàs de communi, ſi non habent propria, ſeruata tamen forma Breuiarij Romani noui reformati, etiam ſi huiuſmodi feſta apud Kalendarium nõ exiſtant, vt patet ex Rubricis generalibus ipſius Breuiarij. Vnde non eſt ablata facultas prælata Regularibus recitandi de alijs ſanctis etiam ſi non ſint ſui ordinis, de quibus antea recitare cõſueuerant, ſecluſo omni priuilegio poſt dictas Rubricas impetrato, vt fit apud nos Minores de ſancto Gabriele Archangelo, & S. Ioachimo, ex mandato Congregationis generalis Segouiæ celebratæ anno Domini 1621. ibidem articulo 5.

11. Clemens VII. conceſſit Fratrib. Minoribus, vt vbique degentes poſſint celebrare feſta, quorum ſancti ſunt protectores terrarum, vel ſub quorum nomine earum Eccleſiæ intitulantur ſub duplici ritu, reſpectiuè tamen. Extat apud Bullarium inter viuæ vocis oracula Clementis VII. §. vltimo. Pro quo nota, quod dicit, reſpectiuè, id eſt, quod poſſint celebrare feſta Sanctorum titularium in Eccleſijs eorum nomini dicatis tantùm & non in toto Ordine, vel Patronorum in terris, vbi ſunt patroni, ſeu protectores, ibidem d. art. 4. de quo Portel. in addit. verb. Horæ Canonicæ, num. 2. Suarez tomo 1. de Relig. lib. 2. c. cap. 11. num 3.

Bulla inter oracula Clem. 7. §. vlt.

12. Ex Tridentino decreto Regulares exempti tenentur ſeruare dies feſtos, quos in Diœceſi ſeruandos Epiſcopus præceperit. Feſta tamen per populũ votata, etiam confirmata ab Epiſcopo non tenentur obſeruare, ſecluſo ſcandalo tom. 2. quæſt. 70. art. 1. de quo Nauar. cap. 21. in manual. num. 80. vide Suarez vbi ſupra dict. cap. 11. vbi de feſtis ſeruari ſolitis in aliquibus diœceſibus agit.

Trid. ſeſſ. 25. c. 12. de regul.

13. Non eſt licitum Regularibus in diebus feſtiuis occupare ſæculares in operum ſeruilium exercitio apud ſua monaſteria, nec ipſimet occupari, ac ideò prælati id permittentes, & ipſi laborantes peccant, niſi aliqua neceſſitate præſente, aut eminente excuſentur, vel petant licentiam ab Epiſcopo, nullo enim ad id priuilegio Apoſtolico muniũtur. Ex conceſſione tamen Eugenij IV. in

feſtis S. Crucis, S. Michaelis Septem-
In Bull. bris, ſanctorum Innocentium, & S. Syl-
orac.7. ueſtri licitè laborare poſſunt ſæculares,
Eug.4. niſi venerint in Dominica, ibid. art. 1. de quo Caiet. 2. 2. q. 122. art. 4. ad 4. Nauar. c. 14. nu. 15. in man. Ad quod vide Suar. vbi ſupra c. 19. vbi num. 6. & ſeq. ſuppoſuit, neceſſariam eſſe diſpenſationem, vt poſſint operarij in templo ædificando laborare, vel aliud ſimile facere pro Eccleſiæ vtilitate, ſecus non liceret, etiam ſi fiat gratis ſub pietatis prætextu. Ad quod etiam vide c. licet, & gloſſam in c. fin. de ferijs, vbi propter neceſſitatem datur licentia in diebus feſtis operi ſeruili intendere.

14. Dictis diebus feſtis ab Epiſcopo in dictis tantùm tenentur Regulares abſtinere à ſeruilibus, ac Miſſam audire, non autem ritus in recitando Officio diuino, & celebrando Miſſarum ſolemnia iuxta ſui ordinis inſtituta relin-
Trid. ſeſſ. quere, debent tamen ſe conformare in
25. ca. 12. concionibus ad populum Euangelijs,
de Reg. quibus clerus ſecularis talibus diebus
Bulla ſub vtitur. Nec circa id tenentur obedire
Clem. 8. Epiſcopo præcipienti quidquam. Ita declaratum eſt Romæ à congregatione Cardinalium ſacroſancti Trident. Concil. interpretum ſuper c. 12. §. dies etiã feſti, de Regul. & refertur in Bull. ſub Clemente VIII in principio inter declarationes Cardinalium, §. congregatio Capitul. cenſuit.

In quibus feſtis ſuſpendatur interdictum, vide infrà de interdicto, numer. 22. 25. & 26. & quæ indulgentiæ lucrentur in feſtis ſanctorum ſuorum apud Eccleſias Regularium, vide *de indulgentijs à num. 48.*

RESOLVTIO LXVI.

De Feudo.

1 Feudum eſt conceſſio rei immobilis facta pro homagio, vt colligitur ex capit. ex diligenti, de ſimonia. Comp. Roderici.

Vel aliter, eſt beneficium alicuius rei inueſtitura interueniente ſic conceſſæ, vel datæ alio, vt dominium penes concedentem maneat, vtile tranſeat ad feudatarium cum obligatione, ſeu pacto præſtandi ſeruitium directo domino, vt notatur in iure *lib. feudorũ, tit. in quibus cauſis feudum amittatur, c. vnico, & tit. de inueſtitura de re aliena facta, c. vnico. Anti. 2. 1. q. 38. art. 3. et 2. 2. q. 71. art. 2. & q. 78. art. 12. §. tertio probatur*, de quo Hoſtienſ. & Azor *in dicto c. ex diligenti, de ſimonia*, Sylu. *verbo, feudũ, §. 2.* vbi tradit, in quo diſtinguitur ab emphyteuſi.

2. Monachi, & monaſteria bona feudalia habere licitè poſſunt, quando ſeruitium præſtandum non repugnat ordini Monachali, aut non eſt incompoſſibile eorum ſtatui, poteſtque per ſubſtitutum præſtari. Et ex conceſſione Celeſtini V. licèt inueſtitura de illis, vt ſolent, non fiat, non propterea cadunt in commiſſum, comp. Ciſter. §. 4. *ibid. in d. art. 3. in principio, & d. art. 12. §. tertio probatur.* de quo Decius *in c. in præſentia, à n. 74. ad probat.* Idem citatis multis docet Sanch. *li. 7. decal. c. 15. n. 36. & ſequentibus*, vbi latè agit de ſucceſſione monaſterij in feudum, & citat noſtrum Auctorem, & alios plures plenamanu.

3. Milites Hieroſolymitani, ſeu Malteníſes attento iure communi non ſunt capaces feudi, iuxta veriorem ſententiam. At per communicationẽ priuilegiorum S. Georgij in Algala, & Celeſtinorum (ſi fortè ea fruuntur) licitè retinere, & poſſidere poſſunt bona feudalia, cum licentia tamen ſui magiſtri, *tom. 2. quæſt. 71. artic. 2.* de quo Alexand. *conſil. 303. deciſio Pedamontan. 27. num. 18.* Idem docet Sanch. *d. cap. 15. n. 49.* poſt Ducſias *regula 103. limitat. 6. num 6. Tapia in authen. ingreſ. verb. ſua cap. 15 num. 20 C. de ſacroſancti Eccleſ.* & alios plures relatos à Menoch. *conſil. 54 numer. 1. volum. 1. & de arbitris lib. 2. cent. 3. caſu 231. num. 5.*

4. In cauſa feudali poteſt monaſterium conueniri coram domino feudi: quia iſte cognoſcit de eo inter vaſſallos, etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam ſententiam, *tom. 2.*

Digitized by Google

*q.62.art.*10. de quo ſuprà *de exemptione Regular.num.*9.

5. Monaſterium, etiam Monialium ſuccedit in feudo, quando ſeruitium poteſt per ſubſtitutum præſtari, etiam ſi habeat annexam iuriſdictionem vaſſallorum.*tom.2.quæſt.78.art.12.§.tertio probatur.*de quo Iul.Clar. *libr.5.recept. ſentent.§.feudum, qu.78.nu.1.*Menoch. *de arbitrarys lib.2 cent.3. caſu 331.num.8.& conſil.519.nu.31.lib.6.*Idem reſoluit Sanch. *vbi ſup. à nu.38.* poſt Felin. *in dict.capit. in præſentia num 47.de probat.* Duenas *dict regul.103.limitat.4 nu.*4.& Tapia *vbi ſuprà cap.14.n.37.*quidquid ipſe Sanchez *nu.42.* non aſſentiat noſtro Auctori quantum ad feudum iuriſdictionem habens, ſed eius ſententiam ſuſtinent Euerard. dict. conſilio 210 nu.32. Auendaño iunior l.40. taur. gloſſ.4.num.39.& conſtat ex cap. cùm dilectus,de ordin.cognit. & in facti cõtingentia ſic iudicatum fuiſſe in ſenatu pinciano refert Auctor *dict.art.12.in fine.*

Firmatur ſententia Auctor.

6. Monaſteria poſſidentia bona in communi, illa infeudare, ſeu in feudum dare poſſunt,ibid.§.quarto & vltimo. Feudatarius autem ingrediens monaſterium habet fructus feudi durante vita ipſius, etiam ſi ſit Ducatus, Marchionatus,vel Comitatus,ibidem, §. præterea, de quo Auendaño *in l.40. tauri gloſſa 4 n.45.*vide Auctores *num. præcedenti* citatos.

7. In renunciatione bonorũ, quantumuis ampliſſima, & per verba ampliſſima,ac generaliſſima facta non venit feudum,ad quod renuncians habebat,vel habere poterat ius, niſi de ipſo expreſſa,& ſpecifica mentio fiat, ſicut nec bona feudalia veniunt in generali alienatione,obligatione, vel hypotheca.*ibid d.quæſt.78.art.14 §.tertio probatur.* de quo Couar. *in cap. quamuis pactum 2.p.§ 2.n.6.*Tiraquel.*de retract. lignag gloſſ.3. num.9.* Idem poſt noſtrum Auctorem cum alijs pluribus reſoluit Sanchez *libr.7. decalog. capitul.7. numer.8.*

RESOLVTIO LXVII.

De Fidei Profeſſione.

1. IVxta Tridentinum decretum, & conſtitutionem Pauli IV. omnes Cathedralium, & ſuperiorum Eccleſiarum Prælati, Dignitates, Canonici, & alij beneficiarij curam animarum habentes, necnon alij quicunque prælati Regulares tenentur facere profeſſionem fidei, & promittere cum iuramento obedientiam Romanæ Eccleſiæ intra duos menſes à poſſeſſione præfectutæ, & quantum ad prædicatores verbi Dei idem fieri præcepit apud nos Minores illuſtriſſimus Cardinalis protector Ordinis per litteras Reuerendiſſimi P. commiſſarij generalis in his Hiſpaniarum partibus,*tom.2.quæſt.72.articul.1.*de quo Nauar. *libr.1. conſil 1. titul.de ſumma Trinitate,& libr.2. conſil.2.titul.de iureiurando,* Garcia *de beneficijs 3 part.c.3.per totum.*Sanchez *in præcepta decalogi libr.2.c.5.à principio,* Zerola *in praxi Epiſcop. part.2. verbo fidei profeſſio,* & alij relati à Barboſa *in remiſſ. ad Tridentin.d.capitul.12. de reformat.*

Tri l.ſeſſ. 24. ca.12. de refor.

2. Religioſus adeptus prælaturam ex ignorantia vel inaduertentia omittens facere profeſſionem fidei non peccauit coram Deo,& in foro animæ immunis eſt à pœnis præfatæ conſtitutionis. Imò etiam non ignorans, ſi intellexit, ad id minimè teneri ex eo, quia fidem iam ſolemniter profeſſus fuerat, quando accepit munus prædicationis, *ibidem articul 3* de quo DD. *in capitul. ignorantia de regul.iuram.in 6.& in cap. turba § notandum 1. quæſt 4.* Nauar. *capitul.27.numer.43.& libr.2.conſil.3.tit. de ſumma Trinitate.*

RESOLVTIO LXVIII.

De Generalib. Ordinũ.

Bulla Sixti V. & Bulla 9. Sixti IV. et Bulla 5. Pauli 4.

1. Miniſter generalis apud nos Minores durat per ſexennium, officium autem Prouincialium, & Guardianorum per triennium, ex decreto Sixti V. apud Bullarium, quod triennij tempus numeratur à capitulo in capitulum, & à congregatione in congregationem, etiam ſi ex aliqua cauſa vltra tres annos protrahatur. tomo. 1. qu. 16. art. 2. de quo Miranda tomo 2. quęſt. 6. art. 1. & 6. vbi cum Nauar. comment. 3. de Regularibus ſuper cap. nullam 18. quæſt. 2. num. 3. & libr. 2. conſil. 1. num. 2. de cauſa poſſeſſ. & propriet. & libr. 3 conſil. 7. num. 8. de ſtatu monachorũ, reſoluit multo melius, ac conuenientius fore, prælatos generales Religioſorum eſſe perpetuos, quàm temporales.

2. Poteſtas iuriſdictionis generaliũ, & aliorum prælatorum Regularium, ſicut & Epiſcoporum dependet ab Eccleſiæ capite ſummo Pontifice mediatè, vel immediatè, ideoque illorum iuriſdictionem ex cauſa limitare ac reſtringere optimo iure poteſt, quam ſi nõ reſtringeret, eos relinquens in plenitudine poteſtatis, quam habent à Deo, potuiſſent vt quę in ſua Religione, quidquid Papa in vniuerſali Eccleſia, *tom. 1. quæſt. 23. art.* 1. de quo infrà iterum redibit ſermo *num. 9.*

Bull. 37. Sixti 4. n. 68. & bul. 33. nu. 1.

3. Generales Ordinum poſſunt exercere ſuum munus reiecta quacunque ſubditorum appellatione circa præcepta: monitiones, ordinationes, & mandata, ex Sixto IV. pro Carmelitis apud Bullarium. Et ex Paulo IV. apud Compendium Societatis verbo Generalis, § 1. poteſt Præpoſitus Generalis huius Religionis, vt primum eſt electus, exercere plenam iuriſdictionem in omnes ſibi ſubditos, etiam exemptos, aut quacunque facultate ſuffultos, *t. 2. q* 73. *a.* 1.

4. Miniſter Generalis Minorum per decretum Concilij Conſtantienſis poteſt, & debet Conuentus ſibi ſubditos reducere ad ſtatum ſtrictæ obſeruantię conſonum, iuxta declarationes Apoſtolicas, & ſtatuta Ordinis, tollendo ſuperflua vtenſilia, cum conſilio tamen Diſcretorum, quę applicanda ſunt alijs conuentibus egentibus, vel commutanda, ſeu conuertenda in vtilitatem, & opera eorundem conuentuum, ex Eugenio IV. Sed nulla reformatio poteſt fieri abſque Miniſtri Generalis, aut Prouincialium in ſuis Prouincijs reſpectiuè expreſſo conſenſu, ex præcepto Leonis X. non tamen per id tollitur, quin auctoritate Apoſtolica fiat reformatio ſicut de facto peractum fuit à Gregorio XIII. pro Fratrib. Diſcalceatis Prouinciæ S. Ioſeph apud Hiſpaniã, *ib. ar. 2.*

5. Item Generalis Ciſtercienſium cũ conſenſu Capituli poteſt interpretari, modificare, declarare, & exponere quęcunque dubia circa accidẽtalia Regulæ, ſeruatis recta cõſcientia & ſano intellectu illius, ne declaratio vergat in diſſolutionem, ex Eugenio IV. ibid. de quo Nauar. *in commentar. de Regularibus à num. 9.*

6. Generalis non poteſt concedere ſtatuta ſine Capitulo, benè tamen ponere præcepta, & mandata morte ipſius finienda. Nec è contra Capitulum id poteſt facere in toto Ordine ſine Generali. Idem iudicium eſt de Prouinciali, & Prouincia, nam neuter ſine alio nihil poteſt, *tom. 1 quæſt.* 10. *art* 1.

7. Miniſtri Generales apud Minores iuriſdictionẽ habent ad inſtar Patriarcharum, ſeu Primatum: Prouinciales ad modum Archiepiſcoporum: Cuſtodes ad modum Epiſcoporum: Guardiani autem ad inſtar Archipresbyterorũ, & Confeſſores velut parochiales presbyteri, *tom. 1. quæſt.* 12. *art.* 5.

8. Generalibus, & Prouincialibus tanquam habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem reſeruantur maiora negotia, vt licentiare, ſubditos ad ordines, inſtituere prædicatores, & confeſſores, abſoluere à reſeruatis, diſpẽſare in impedimẽtis, approbare, vel reprobare contractus, & alienationes rerum tem-

poralium,ac grauiora ſupplicia infligere, & id genus alia, *tom.1.qu.17.art.3.*

9. Generales,& alij prælati Regulares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habétes ſuam ordinariam auctoritaté, & poteſtatem habent à iure Diuino, vt aliqui probabiliter affirmant, poſſuntque circa ſuos ſubditos quidquid Epiſcopi poſſunt erga ſuos. Vnde ſicut Epiſcopi ſi non eſſent prohibiti, potuiſſent in ſua Diœceſi quidquid poteſt Papa in tota Eccleſia,vt inſinuant preſtantiſſimi Theologi, ita Generales Religionum, ſi non eſſent prohibiti,potuiſſent in tota ſua familia,ſeu Congregatione,quidquid Pontifex in vniuerſali Eccleſia poteſt facere, *ibid.art.2. & 6.* de quo Victoria *de poteſt. Eccleſia qu.2. num.28.* Soto *in 4.diſt.27.quæſt.1.art.4.*

10. Sicut nullus inferior à Papa poteſt transferre Epiſcopum de vna ad aliam diœceſim,cap.1.& 2.de tranſlat. Epiſcopi,ita Generalis, iure communi attento, nô poteſt Prouincialem vnius Prouinciæ ad aliam transferre *tom 1. quæſt.23.art.1.* de quo Syluest. *verbo caſus,caſu 1.* Idem tradit Portel *in addit. ad dubia verbo,Generalis Ordinis,nu.1.*

11. Prælati Generales non poſſunt ſemel à Religione expulſos, habituque Regulari, ac priuilegijs Religionis perpetuò priuatos ad eandem Religionem iterum admittere abſque facultate, & auctoritate Apoſtolica:ſicut nec clericus actualiter degradatus reſtitui, niſi per Papam poteſt: quia poſt actualem degradationem clericus, & poſt ſpoliationem habitus Regularis, & actualem expulſionem à Religione monachus iã vterque tranſit in aliam iuriſdictioné, quam ſibi Epiſcopus, aut Prælati Regulares propria auctoritate vendicare minimè poſſunt, ibid art.4.& 5 & nos latiùs diximus ſuprà reſolut.57.n.14.vbi reſoluimus, conſuetudine receptum eſſe, vt Generales tales expulſos ad correuerſos iterum ad Religionem admittere poſſint. De quo Nauar. *comment.2. de Regularibus nu.34.& 35 & lib.3.conſil 51.tit.de Regul.* Syluest. *verbo caſus, caſu 6.* Cętera require ſuprà *de diſpenſationibus*, & infrà *de prælatis Regularibus*,& ſimilibus.

RESOLVTIO LXIX.

De Guardianis in Ordine Minorum.

1. GVardiani apud Minores ſunt verè prælati habentes dignitatem Eccleſiaſticam,ac ideò poſſunt inſtitui iudices Apoſtolici, eorumque iuriſdictio, & poteſtas eſt ſimilis illi, quam habent archipresbyteri Plebanij vt ſuperiùs *de Generalibus,numer.7.diximus, tom.1.quæſt.12.artic.5. & 6. Idem docent Corduba ſuper regul.cap.8.qu.4.puncto 4. Portel verbo, Guardianus,num.1.*

2. Guardianorum, Priorum, & aliorum ſimilium Prælatorum Conuentualium,cùm ſint inferiores, munus preciſum eſt,ſicut & iuriſdictio. Vnde tantùm præſunt ad minora determinandũ, maiora referendo ad prælatos ſuperiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,argum. cap final.de offic.archipresbyt. vbi gloſſa. Minora negotia,quæ de iure eis committuntur, ſunt omnia pertinentia ad diſciplinæ Regularis obſeruantiam,& regimen ordinarium conuentus,ad quæ ſubditos cenſuris cogere poſſunt, iuxta quod debet intelligi *cap. nullam, 18. quæſt.2. Auctor tom.1. quæſt 17. art.3.* de quo Nauar. *in dicto cap.nullam num.4.*

3. Dicti Guardiani, & alij prælati locales virtute ſuorum priuilegiorum habẽt plenariam auctoritatem circa ſuos ſubditos, ſicut habent Prouinciales in Fratres, & ſubditos totius Prouinciæ, ſed illorum poteſtas,& iuriſdictio,ſeu vſus talium priuilegiorum per ſtatuta Generalia, & Prouincialia prohibitus, ſeu reſtrictus extat,ac proinde cùm variæ, & diuerſa ſint pro varietate Religionũ,conſulat vnuſquiſque quę ſui Ordinis ſpecialia sũt,ne manum mittat in ſegetem alienam, aliàs reus erit culpæ mortalis, aut venialis ſecundùm rei grauitatem, *ibid.art.4. & 5. & quæſt.9. art.2.* de quo Collector Mend. *verbo,*

Guar-

Guardianus, §. 4 *& verbo, abſolutio quoad Fratres*, §. 7. Corduba *in annotat. ad Compendium, verbo, Guardianus.*

4. Guardianorum, & cęterorũ prælatorum localium iuriſdictio, & poteſtas eſt ordinaria, cùm beneficio iuris communis illam habeant, cap. nullam 18. quæſt. 2. & de iure ſpeciali, & conſuetudine non ſolùm habent auctoritatem ordinariam ad cauſas Regulares, & domeſticas, ſed ad extraneas, quales ſunt lites, quas laici habent aduerſus Fratres. Sed hæc auctoritas, & iuriſdictio reſtringi, & limitari poteſt à prælatis ſuperioribus, ſicut iſtorum poteſtas à Summo Pontifice etiam coarctari poteſt. Nam licèt vtriſque data ſit talis poteſtas iure diuino, ex ſententia grauiſſimorum Theologorum, conceſſa tamen eſt ordine Hierarchicho, vt minores pēdeāt à maiorib. *ibid. a. 6.* Ad quod vide Nauar. *in c. non dicatis, n. 95.*

5. Verum eſt tamen quòd prælatis maioribus non licet inferiorum poteſtatem reſtringere ſine iuſta cauſa: ſecus facientes iniuriam illis irrogant, ac grauiter peccant, ſed factum tenet. Reſtrictiones autem factæ à iure & ſtatutis Religionum, & conſuetudine, ac reſeruationes iuſtæ, & expedientes cenſendæ ſunt, quas poſſe facere Epiſcopos, & alios ſuperiores prælatos tam quoad forum interius pœnitentiale, quàm quoad forum exterius, & politicum, definit Tridentina Synodus damnans ſub anathemate oppoſitũ ſentientes, *ibid. art.* 7. de quo Nauar *in c. non dicatis, dicto numer.* 95. Soto *in 4 dist. 17. quæſt. 1. artic.* 4 Corduba *libr. 1. quæſt 1. propoſ. 8.* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 1. num. 25 & 26.* Paulus Comitol. *reſpon. Moral. lib. 1. quæſt. 25. nu. 10.*

Trid. ſeſſ. 14. c. 7. de Sacram. pœnit. & canone 11.

6. Dicti Guardiani, & ſimiles prælati, & Præſidentes habentes principale regimen Conuentus benedicunt corporalia, cęteraque ornamenta Eccleſiaſtica, vbi Chriſma nõ interuenit per multa priuilegia, de quibus ſuprà *de benedictionibus num. 2. & de Abbatibus nu. 7 tom 1. quæſt 19. art. 2.*

7. Officium Guardianorum non durat niſi per triennium, ex decreto Sixti V. & Pauli IV. relato proximè de Generalibus numer. 1. Prò quò nota, quòd verba poſita in bulla Pauli IV. ibi, & in eodem loco non remanebunt, videntur innuere, quòd finito triennio Guardianatus non poteſt idem conſtitui præſidens cum regimine principali conuentus, ac ſi eſſet Guardianus, id enim videtur ex diametro opponi menti expreſſæ Pontificis, qui in procemio bulla ait, ſe velle obuiare ambitioſæ cupiditati ortæ ex continuatione officiorum in Religione, *tom. 1. quæſt. 16. articul. 2.* de quo Portel *in addit. ad dubia verbo Guardianus, à num. 2.*

An autem Guardiani, & alij Prælati Regulares Conuentuum poſſint eligere confeſſorem ſimplicem ſacerdotem, vt eos abſoluat? vide infrà *num.* 10.

8. Guardianus poteſt abſolui à reſeruatis per confeſſorem à ſe electum, ſi ad id habet auctoritatem pro ſuis Fratribus abſoluendis, vt de facto nũc habent ex vi ſui officij, & ex litteris Guardianatus, iuxta regulam communem traditam à Doctoribus, quòd habens poteſtatem diſpenſandi cum ſubditis, eandem etiam habet ad diſpenſandum ſecum, tom. 1. quæſt. 21. artic. 8. de quo Caiet. 2 2. quæſt. 96. art. 5. Syluest. verbo, confeſſor, §. 8. Idem tradit Corduba *in regul. cap. 7. quæſt. 2. puncto 3. §. ſecundo dubitatur.*

9. Guardianis habentibus auctoritatem ad caſus reſeruatos ex commiſſione Prouincialis non licet generaliter eam poteſtatem alijs committere, quia delegatus non poteſt ſubdelegare, niſi ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ, vel niſi id ſibi ſpecialiter concedatur, benè tamen licebit eam poteſtatem in caſibus particularibus committere petentibus, ibid. art. 9. & nos diximus ſuprà de abſolutione Fratrũ quoad reſeruata n. 23. Vbi reſoluimus, poſſe dictam auctoritatē ſine reſtrictione committere, ex quodam priuilegio Pij V. facto Prędicatoribus, de quo P. Villalobos tom. 1. Sum tract 9. diff 64 num. 2. ſed Portel in addit. ad addit dubiorum Regul. de hoc multum dubitat verb. caſus reſeruati, n. 2. quia apud nos Minores non eſt in vſu, vt Guardiani delegent ſuam auctoritatem pro reſerua-

torum abſolutione ad totum ſui officij tempus, ſed tantùm pro occurrenti neceſſitate, idèmque tenet Corduba in regul. loco ſupra citato puncto 2. prope finem, ſed ſententia P. Villalobos probabilis mihi ſatis videtur, quia priuilegium præfatum Pij V. cùm ſit perpetuũ, dat iuriſdictionem ordinariam abſolutè delegabilem, vt noti iuris eſt.

De electione Guardianorum, & Priorum, vide, *tom. 2. quæſt. 53. art. 1. & 2.* & nos diximus ſuprà *de electione à nu. 19.*

Cętera require ſuprà *de abſolutione Fratrum, de benedictionibus, de diſpenſationibus*, & ſimilibus.

RETRACTATIO.

De Guardiano eligente confeſſarium.

10 GVardiani, Priores, & alij prælati locales inferiores non habẽtes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem non poſſunt eligere ſimplicem Sacerdotem, vt eos abſoluat, ſed approbatũ à Generali, vel Prouinciali ad audiendas confeſſiones, non obſtante cap. vlt. de pœnitent. & remiſſ. Imò nec ipſe Generalis, vel Prouincialis extra Ordinem poſſunt eligere confeſſorem ſibi non ſubditum, qui non ſit approbatus à ſuo Ordinario, idque probatur à fortiori, nam Epiſcopo non licet eligere confeſſorem ſibi non ſubditum, niſi à ſuo Ordinario approbatum, per quandam declarationem Cardinalium, quam Auctor refert, tomo 4 Summæ capitul. 67. numero 19. vbi de oppoſito ſe corrigit quod ſcripſerat, tom. 1. quæſt. 20. artic. 28. Vide P. Villalobos 1 p. ſumm. tract. 9. diff. 55 numer 4. oppoſitum reſoluentem quoad prælatos ſuperiores habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, & quoad inferiores prælatos conuenientes, docet Suarez *t. 4. de pœnitent. diſp. 27 ſect. 2. dub. 5. & tom. 4. de Religione lib. 2 c. 22. num 8.*

An autem religioſi poſſint virtute cruciatæ eligere confeſſorem, vt eos à reſeruatis abſoluat? Diximus latè ſuprà reſolut. 3. numer. 24. & 25. vbi partem negantem rationibus, & multorum non infimæ notæ auctorum calculo probauimus, quam etiam nouiſſimè amplectitur doctiſſimus P. Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 16. à numero 2. eamque probat nouo, & ſolidiori (meo videri) ſeu irrefragabili iuris fundamento. Nam, inquit, omnes ferè Pontifices ad hoc citati, in ſuis Bullis verbis vtuntur non tam conceſſiuis, quàm declaratiuis, vt patet ex Bulla Pij V. ibi: Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuò declaramus, idemque habetur clariùs in decreto Gregorij XIII. pro Societate, vbi declarat, non eſſe, nec ferè vnquã mentis ſuæ, aut Sedis Apoſtolicæ, vt perſonæ Societatis, &c. Item Alexander III. in fauorem Ciſtercienſium ſimiliter declarauit, non eſſe ſuæ mentis, &c. & tandem poſt alios Pontifices, Clemens VIII. in ſua Bulla edita anno 1599. die 23. Nouembris: Perpetuò declarat conceſſionem cruciatę, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi confeſſorem, & abſoluendi à reſeruatis in Religioſis vtriuſque ſexus quorumcunque Ordinum, & congregationum locum minimè habere, ſed ſuæ intentionis eſſe, quod in prædictis diſpoſitioni ſuorum prælatorum ſint ſubiecti. Ex quibus omnibus ſatis colligitur, hanc non fuiſſe reſtrictionem, ſed iuridicam Bullæ declarationem, ac proinde & eſſe perpetuam, nunquamque reuocari, & eſſe vniuerſalem. Quod autem ſit perpetua, & valeat pro temporibus futuris, probat idem Suarez ibidem numer. 5. ad finem, quia tenor, inquit, bullarum ſubſequentium eſt omninò idẽ, & immutatus, præſertim quoad extenſionem, ſeu comprehenſionem perſonarum, quæ priuilegijs bullæ vti poſſunt, & ſolum certo numero annorum, v. g. ſexto quoque anno, nouam à Sede Apoſtolica accipit confirmationem, vel renouationem, eodem, inquam, manente tenore bullæ: ergo ſi antea conceſſio cruciatæ non comprehendebat perſonas

ſonas religioſas, vt prædicti Pontifices declarant, nec modò comprehendi, nam noua extenſio ad illas non cenſetur fieri, niſi id explicetur noua aliqua clauſula, ſeu verborum declaratione, vt per ſe patet. Hæc Suarius.

RESOLVTIO LXX.

De Graduatione.

1. MOnachi, ſicut & clerici ſæculares non prohibentur ad doctoratus, & magiſterij gradum promoueri de licentia ſuorum prælatorum, nam gradus ſcholaſtici monachatui minimè repugnant. Quocirca Bonifacius IX. & Innocentius VIII concesſerunt generali ordinis Prædicatorum, vt in quolibet Capitulo generali vni ex fratribus in Theologia prouecto, ac per generalem, & diffinitores, vel per magiſtros ad id deputatos, præuio examine, & idoneo inuento magiſterij honor, & docendi licentia conferri poſſit, ſeruatis tamen conditionibus Concilij Viennenſis, & alijs ſolemnitatibus conſuetis: qui taliter graduatus omnibus gratijs, priuilegijs, libertatibus fratribus ordinis eiuſdem Pariſienſibus magiſtris in Theologia conceſſis, frui, & gaudere valeant, ac ſi in eodem Pariſienſi ſtudio huiuſmodi magiſterij gradum recepiſſet. tom. 2. qu. 74. artic 1. de quo Nauar. conſilio 2. titulo ne clerici, vel vouent, Salzedo in pract. capit. 59 iuxta finem, idem Nauar. in cap. non dicatis, num. 33. Idem poſt noſtrum Auctorem, & Caietanum, Felinum, Syluestrum, & alios plures reſoluit Sanch. z lib. 6. decalogi cap. 14. numer. 44 vbi & num. 45. addit cum eodem noſtro Auctore, poſſe religioſum etiam promoueri ad doctoratum in iure Canonico, imò & in iure ciuili, quia, inquit, capit. non magnopere, & cap. ſuper ſpecula, ne clerici, vel monachi, ſolam auditionem iuris ciuilis, aut medicinæ interdicunt, & non promoueri ad gradus in his facultatibus. Pro quo aduerto, quòd in dict. cap. non magnoperè, interdicitur religioſis legere phyſicam, & leges ciuiles. Vnde ſi gradus doctoratus ad legendum eas facultates ordinetur, procul dubiò ad illum promoueri non poterunt, ex vi dictæ decretalis, & eius mente.

2. Martinus V. prohibuit Fratribus Minoribus poſſe conferri gradum magiſterij in aliqua vniuerſitate, niſi curſus per conſtitutiones Apoſtolicas, & ordinis inſtituta perfecerint, & alias ad dictum gradum obtinendum idonei exiſtant. Secus facientes gradu, & honore magiſterij careant, ac lecturis, & actibus, gratijſque magiſtralibus ipſo facto priuati exiſtant, & ad eadem de cætero inhabiles. Idemque ſtatuit, ſi gradum receperint extra vniuerſitates à generali Capitulo ad id ſpecialiter electas, & deputatas. Quod tenentur ſuperiores & alij prælati, vel Capitula obſeruare, & obſeruari facere ſub pœna excommunicationis. *ibid. artic.* 2 Idē docet citato Auctore Sanchez *ubi ſuprà num.* 47.

3. Fratres Prędicatores de obſeruātia Congregationis Hiſpaniæ magiſterium, ſeu alium quemcunque gradum in ſacra Theologia (niſi ad id per capitulum expoſiti fuerint) aſſumere quoquo modo præſumentes, vel aliter promoti pro non promotis habentur, & ad huiuſmodi gradus inhabiles manent, ex decreto Innocentij VIII. Quæ pœnæ non comprehendunt promotos ſine tali expoſitione capituli ante notitiam huius conſtitutionis, vel poſtea, ſi per obliuionem, incogitantiam, aut animi ſimplicitatem ſine dolo fecerunt: quia lex pœnalis contra præſumentes non ligat, niſi dolosè, & præſumptuosè facientes. Nec item extenduntur dictæ pœnæ ad fratres non reformato, ſeu nō obſeruantes dicti ordinis, neque ad reliquos religioſos. *ibid. art.* 3. Idem docet cum noſtro Auctore Sanchez *vbi ſuprà num.* 49.

4. Scholares ſocietatis degentes in aliqua vniuerſitate, vel ſtudio generali, ſi præuio rigoroſo, & publico exa-

mine idonei reperti fuerint, rector autem vniuerſitatis gratis promoueri eos recuſauerit, à præpoſito generali, vel de eius licentia à quouis ex præpoſitis, ac rectoribus collegiorum cum duobus, vel tribus Doctoribus, ſeu magiſtris per eoſdem eligendis ad quoſcunque gradus promoueri poſſunt: extra vniuerſitates verò abſoluto ſuorum ſtudiorum curſu, ac præuio examine eodem modo poſſunt graduari, ex Iulio II. apud Compend. Societ. Quod Pius IV. apud bullarium extendit ad ſcholares extraneos in dictis Collegijs ſtudentes, quos præuio examine, & approbatione poſſe per Rectores, aut ſtudiorum præfectus, & cancellarios promoueri ad dictos gradus conceſſit, quod etiam confirmauit Gregorius XIII. qui taliter graduati gaudent omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, quibus gaudent in vniuerſitatibus iuxta ſolitos ibi vſus promoti. Rectores verò Vniuerſitatum ſuper hoc Præfectos Collegiorum Societatis, aut Scholares prohibentur moleſtare ſub excommunicationis pœna, per Pium V. apud Claudium in dicto Compend. tit. Scholæ §. 3 & titulo, gradus §. 5. ibidem art. 4. & 5. Idē docet Sanchez vbi ſuprà numer. 48. vbi num 46. notat Religioſum miſſum à ſuperiore ad literas addiſcendas cenſeri quoque licentiam habere, vt ad doctoratus gradum promoueatur, ac proinde expenſas in tali gradu factas teneri monaſterium ſoluere, idque tenere Nauar. comment. 2. de Reg. num. 2. §. tertiò dico, & Surdum *de aliment. tit. 8. priuileg. 97. num. 4. & 5.* aſſerit.

Comp. Societ. titul. gradus §. 1. & 2. Bullar. Bull. 5. Pij 4. n. 2. & 3. Bullar. Bul. 22. Greg. 13. n. 3. & 4.

RESOLVTIO LXXI.

De Habitu Regulari.

1. INter leges, quæ Regularibus ferè omnibus communes ſunt, illa eſt, ne lineis induſijs veſtiantur, capit. cùm ad monaſterium, de ſtatu Monachorū. Quali autem habitu debeant vti, vnaquæque Religio ſuam regulam, & ſtatuta cōſulat. Apud Fratres Minores forma habitus, & indumentorū quoad colorem, & vtilitatem panni arbitrio ſuperiorum relinquitur, per Extrauagantem, quorūdam, de verborum ſignificatione, in qua Ioannes XXII. prohibet, ne Fratres habitus ſtrictos, curtos, & difformes ab alijs eiuſdem ordinis Religioſis deferant, quod ad mandatū generalis miniſtri in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub excommunicatione deponere iubet. Vnde habitus, quibus modò vtuntur Minores de Obſeruātia, ſūt quidē iuxta formam præſcriptam in regula B. P. N. Franciſci, & declarationibus apoſtolicis à capitulis generalibus Ordinis ita declarati, & præſcripti. Nec alijs ſtrictioribus, & vilioribus licet ad libitū Fratres vti, niſi à Sede Apoſtolica habeant ad id facultatem ſpecialem, in qua ſpecialiter derogetur dictæ Extrauaganti Ioannis XXII. melius enim eſt obedire, quàm ſacrificare, & Deo in ſimplicitate, & puritate cordis in veſtibus honeſtis ſeruire, quàm in veſtitu nimis ſqualido, abiecto, & inuſitato intentos in ſe hominum oculos facere (vt inquit Auguſtinus) & iactantiam (ne dicam ambitionem) ex contemptu cultus corporis, & ex ipſa paupertate colligere. to. 2. qu 76. art. 1. de quo vide Cordub. in reg. c. 2. qu. 22. puncto 3. vbi verba refert Martini V. cōſtitutiones, c. 2. qui Martini ait: Quòd nō debent veſtes noſtræ eſſe adeò prætioſæ, vt vidētes eas notare debeant curioſitatem, vel vanitatem, neque ita viles, & groſſæ, quòd videntes eas ad terrorē horrorē & deriſum inducant. Notāda certè verba tāti Pōtificis.

D. Aug. hom. in Matth. c. 6. Nota verba Martini V.

2. Profeſſi ordinum militariū, ſi ſunt clerici, vel milites beneficia eccleſiaſtica, vel pēſiones obtinentes, tenētur deferre habitum, & tonſuram clericalem, & contrauenientibus graues pœnas iniungit Sixtus V. apud Bullariū, qui cæteris militibus permittit veſtibus communibus vti cum inſignijs, aut numiſmatis ſuæ militiæ proprijs, ſuper quo conſulantur ſtatuta militiarum, ibid. art. 2.

Bullar. p. 164. & 167.

3. Monachus aſſumptus ad curam Eccleſiæ ſecularis nō abſoluitur à delatione

ne habitus regularis, cum id non aduertetur officio curatus. Vnde vtens habitu clericali ſęculari, ita vt non appareat Monachus, de hoc erubeſcens ob vanitatem, reus erit culpę mortalis, & nodo excommunicationis ligatus exiſter, nã in Tridentino Concilio nulli Regulari datur licentia occultè deferendi habitum ſuæ Religionis, niſi ex cauſa rationabili, vt tenet communis Doctorũ, ibidem art. 3. de quo Syluest. verb. habitus, nu. 5. & verbo, excommunicatio 8 excommun. 24. not. 3. Suarez tom 5. diſp. 23. ſect. 4. num 34. Regin. in praxi for pœnit. lib 18. nu 406. Cruz de ſtat. Relig. lib 1 cap. 7. dub. 4. & c 2. dub. 4. Idem docet Sanchez lib. 6. decalogi c. 6. num. 50. & nos diximus ſuprà reſolu. 15 num 9

Trid. ſeſſ. 24. ca. 19. de Reg.

4. Nulli deferre licet habitum alterius religionis, aut ita conſimilem, vt credatur profeſſus illius ordinis, compellique poteſt ab ordinario per cenſuras ad eum deponendum, quod exequi tenetur requiſitus à Fratribus ſub pęna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda, ex Innocentio, & Clemente IV. pro Minoribus, & Cæleſtino V. pro Ciſtercienſibus. Super quo interpoſitum fuit quoddam decretum à Pio, & Sixto V. confirmatum per Gregorium XIII. teſte Capuccino in addit. ad compend. Mendicantium, cõtra Fratres Ioannis de Deo, & fuit obtenta quædam executorialis ſententia à Patribus Obſeruantiæ apud conſilium ſupremum Matriti, ibid art. 4 Idem citato Auctore docet Portel. verbo habitus num. 6.

In Bulla Innocent. 4. bull 1 Innocent. 4. bull 14. Sixt. IV. num. 27. compen. ciſt. v habitus, § 2

5. Apud Minores geſtare habitum à caputio diſſutum abſque contemptu non eſt peccatum, quidquid aliqui nimis zelantes regularem diſciplinam dicant, cum id nullibi in regula reperiatur prohibitum, ibid. art. 5 de quo Corduba in regul. cap. 2. q 10. puncto 1. & q. 22. puncto 3. in fine.

6. Nulli religioſo profeſſo licet habitum ſuæ religionis temerè dimittere ſub excommunicationis ipſo facto pęna, ex Bonifacio VIII. in cap. vt periculoſo, ne clerici, vel Monachi, libro 6. Sed hæc cenſura non incurritur ob qualemcumque dimiſſionem habitus, niſi fiat in conſpectu multorum ſine iuſta, & rationabili cauſa, vel ad perpetrandum ſcelus aliquod mortiferum, vel ad tantum tempus, aut ob talem cauſam, ac rationem, quod iudicio boni, & prudẽtis viri habitum dimiſiſſe iudicetur. Ita debet intelligi, & declarari dicta decretalis Bonifacij VIII. & alia ſimilis conſtitutio Innocentij VIII. facta pro Congregatione Ciſtercienſi, in qua in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub excommunicatione latæ ſententiæ reſeruatæ Papæ præcipitur deferri habitum iuxta eius antiqua ſtatuta ordinatum, tam intra, quam extra monaſteriũ, ibidem art 6 de quo Syluest. verbo, excommunicatio 9 caſu 25 quæſt. 6. Nau. cap. 27 num 132 Roſella verbo, excommunicatio, excommunicatione 16. Idẽ docent Suarez de cenſuris diſput. 23. ſect 4 à num. 26. & poſt multa ad hoc tradita latè Sanchez lib. 6 decalogi, c. 8. à num 38. & nos diximus ſuprà reſolut. 11. num 2. & 21. vide Portel, verbo habitus, num. 4.

7. Sæcularis vtens veſte religioſa, ſi ex leuitate, & ſine irriſione, vel turpitudine fiat, non eſt iudicandus mortalis peccati reus: ſecus ſi cauſa ludibrij, vel vituperij faciat, vt quando defertur laſciuè, vel apparenter, vulgo dicitur, en maſcara, tunc enim videtur omninò mortale, & punitur grauiter in authentica, de ſanctiſſimis Epiſcopis coll 9 § Vltimo Similiter quando tali veſte vtuntur Mimi, & Hiſtriones exercentes vituperoſa, ibidem art 7. de quo Sylueſter. verbô habitus, num 5. Corduba in addit. ad comp. tit. habitus Idẽ docet Portel. verbo habitus, n 3 vbi refert quandam legem Regiam Portugalliæ libr 5. ordinat. tit. 93 contra portantes in ludis, & iocis habitum ordinum militarium ſub pęna pecuniaria, & carceris pro prima vice, & exilij, vel alia arbitraria pro ſecunda

8. Curati, & Rectores, ſeu parochi Eccleſiarum impedimentum quoquomodo afferentes volentibus ſepeliri in habitu Fratrum Minorum incidunt in excommunicationem reſeruatam

tem Patæ, ſi canonicè moniti perſiſtât, ex Sixto IV. apud Bullarium Ad ſolos autem Guardianos, aut ad priores in ordine prædicatorum, & ſimili modo ad alios prælatos conuentuales in alijs religionibus, vel ad alium de eorûdem commiſſione pertinet dare habitû ad ſepulturam, ex bulla aurea Sixti IV. & Leone X. apud bullarium ibidem art. 8. & 9. Idem ferè docet Portel. verbo, habitus, num. 2. & verbo, ſepultura, nu. 8. & 9. & in addit. num. 2 refert ad hoc quandam bullam Clementis VIII. contra parochos Indiarum Occidentalium petentium maiorem eleemoſynam pro illis qui ſepeliuntur apud nos Minores, quam pro illis, qui apud parochiales Eccleſias eligunt ſepulturam, idque ſub pœna excommunicationis reſeruatę Sedi Apoſtolicæ, & refertur in bullario Bulla 11. Clementis VIII.

Bull 14. Sixti 4 n. 48.

Bul 20. Sixt. IV. & Bulla 21. Leon. X.

9. Leo X conceſſit indulgentiam plenariam omnium peccatorum morientibus, & ſepeliendis in habitu Fratrum Minorum, vel ſororum tertię regulæ S. Franciſci ſub obedientia eiuſdem ordinis degentium. Qui Pontifex etiam declarauit ſufficere habitû prædictum petere, ac ſuper ſe vſque ad mortem habere, & in eo ſepeliri e iã ſi ante mortem illo non induatur. Mittò alias minores indulgentias conceſſas decedentibus in habitu aliorum Ordinum, de quibus in Compend o Mendicantium titul. communicatiô priuilegiorum, §. vlt. & tit. indulgentia, quoad ſæculares, §. 4. & 23. ibidem art. 10.

Bullar. Bull 2. Clem 8.

10. Habitum Fratrum Mendicantiû oſculantes lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas, quas de iniûctis ſibi pœnitentijs relaxauit Ioannes XXII. in ſua conceſſione facta Ordini Prędicatorum, ibidem artic. 11 de quo Collector Mend. tit. indulgentia quoad ſęculares, 6. §. 9. qui ait in iſta Indulgentia, contineri dno mille, & ſeptuaginta quinque dies indulgentiæ, & idê refert Portel. in addit. ad dubia verb. habitus, num. 4.

11. Fratres Tertiarij Franciſcani de Pęnitentia nuncupati in Congregatione viuentes apud Regnum Portugal iæ tenentur portare habitum diſtinctû in forma, & colore ab habitu Fratrum Minorum ſecundum formam præſcriptam à Cardinali Mathcio Ordin s Protectore, & confirmatam per Clementem VIII. ſub præcepto Obedientiæ, & excommunicationis latæ ſententiæ, ac priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa perpetuò, & mandat prælatis, ne aliter permittant habitum geſtare. De quo in Bullario, & in Compend. verbo, Tertiarij, § 18. & nos iterum reperimus intrà de Tertiarijs, nu. 1. & refert etiam Portel. in dub js verbo, habitus, num. 5.

Bull 14. Clem. 8.

RESOLVTIO LXXII.

De Hæreditatibus ad Regulares delatis.

1 Communior, & probabilior ſententia tenet hæreditatem Monacho relictam immediatè Monaſterio acquiri, neque fore neceſſar amplius Monachi aditionem, quia per profeſſionẽ omnia iura monachi, omniſque eius voluntas tranſlata ſunt in monaſterium, ita vt nulla amplius voluntas illi ſuper ſit, cap non dicatis, & cap. nolo 12 q. 1. cap ſi Religioſ s, de el ctio in 6. Vnde monaſterium poteſt adire hæreditatẽ inſcio, & inuito monacho. Imò ſi ea non adita, nec repudiata, decederet è vita, tranſmitteret illam ad monaſterium, quod quatum ad hoc habetur loco filij, cui hæreditas delata poteſt ro Ignorante, & inuito ad ri à pate, l. vlt. in tio, C. de bonis quæ liberis. Monachus igitur poteſt adire hæreditatem cum conſenſu Abbatis, & non aliter; Abbas verò per ſe ſolus poteſt adire, etiam monacho hærede inſtituto reluctante, tom 2. q. 77 ar 1. de quo Bartol. in

in l.1.numer. 12. C.de hered.inſtituend. Abbas Imola, & Canoniſta in cap. in præſentia, de probat. Maranta in l.ſi po teſt.num.130.ff.de acquirend. heredit. Idem docent Molin.tom. 1. de iuſtit. diſput.140.num.8.§.non ſolùm bona, Iulius Clarus lib.3.receptarum, §.teſtamẽtum, quæſt.30.in fine, Spino in Speculo teſtam.gloſſ.12.princip.num.19.& 20. Zecchius de Republica Eccleſiaſt.tit. de Regul.cap.3.num.14.ampliat 9.& alij ferè innumeri, quos cum Auctore refert plenè Sanch.lib.7. Decalog.capit. 12.à num.36.

2. Monachum non poſſe exhæredari à Patre ex cauſa ingratitudinis ante profeſſionem commiſſę, tenent plures Quod debet intelligi, quando ingratitudo reſpicit directè ipſum ſolum filium. Secus ſi reſpicit perſonã patris, velut ſi filius percuſſerit ipſum patrem, tunc enim per ingreſſum Religionis non tolli talem ingratitudinem proba bile eſt, & hoc modo debet moderari ſententia aſſirmantium, poſſe exhæredari, ibidem art 2 de quo Couar.in capitul Rainutius, num.20 de teſtament. Tiraquel de priuilegijs piæ cauſæ, priuilegio 10.Manuel à coſta in l. Gall.§. & quod ſi tantum, 3.part. à num.195.q. 5 Idem vniuerſaliùs docet Sanch. li.5. Decalogi, ap 5 nu.33. vbi latè probat, vniuerſas præteritas exhæredationis cauſas aboleri profeſſione, ita vt filius ob nullam illarum poſſit exhæredari. Quia, inquit, indiſtinctè id deciſum eſt ob Religionis fauorem in cap. final 19. quęſtion. 3. qui textus deſumptus eſt ex conſtitutione nouellæ 123. quæ quidem continet ius Cæſareum, non quodcunque, ſed nouiſſimum, ac proinde anterioribus omnibus derogans. Atque eam reperiri in emendatioribus codicibus probat latiſſimè Couarr.

in capitul. Rainutius, initio, num.20.& 21. de teſtamen. & in 4. Decretal. 1.p. 7.§.4.nu.12. Hac Sancius. Hanc eandem ſententiam in proprijs terminis ſuſtinent Abbas conſil.27.num.2.vol.2. Coſta loco ſupra citato, Molina tom.1. de iuſt.diſp.176.dub.vltimo, & pro eadem ſunt alij idem indiſtinctè affirmantes. Hi ſunt gloſſa l.Deo nobis, §. hoc etiam verbo, quaſi, C.de Epiſcop.& cler. & dict.cap.final. verbo, ingratitudinis, vbi Turrecrem.num. 1. Cardin. Clem. fin.in.vltim.quæſt.12.de Regul.D. Antonin.3.par.tit.16. cap.2.§.4.column. vltima, verſic.item nota, Leonard.de iuſtit.lib.2.cap.41.dub.11.nu.87.in fine, noſter Auctor tomo. 1.quæſtion.13. articulo tertio, §. Vnde non eſt dubium,

& alij plures, quos refert, & ſequitur idem Sanchez dicto num 33. vbi num. 34. idem quoq; priuilegium exiſtimat tribuendum eſſe ſimplicibus votis nouitiatus emiſſis apud Societatem Ieſu. Nec expulſum, addit, poſt profeſſioné, aut ea vota ſimplicia in priſtinam ingratitudinem ſemel abolitam reincidere. Sed hoc vltimum ſatis dubium mihi videtur, quia ſicut illegitimus per profeſſionem factus legitimus quoad Ordines, ſi Religionem deſerat, vel ab ea expellatur, maximè declarata nulla ea profeſſione reincidit in eandem illegitimitatis irregularitatem, vt dicemus infra reſolut.76. num 7. ita pariformiter iſte poſt deſertam Religionem, & expulſionem ab ea, cùm iam maneat abſolutus à monachatu, ac ſi nunquam profeſſus fuiſſet, videtur reincidere in priſtinam ingratitudinem, quæ ad inſtar profeſſionis reuocabilis non fuit abſolutè, ſed reuocabiliter abolita.

3. Non valet ſtatutum excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem, ſicut nec pater filium exhæredare poteſt ex eadem cauſa ingreſſus futuri in Religionem, eſt enim impeditiuum perfectionis Euangelicę acquirendæ, & per conſequens contra libertatem Eccleſiæ, ibidem articulo 3. de quo Paulus Caſtrenſ conſil. 335. Idem docet loquens de ſtatuto excludente à ſucceſſione Monaſterium Sanchez lib 7. Decal. capitulo. 16. numero 19 & in proprijs noſtris terminis defendit, & multis traditis tenet, tale ſtatutum quocunque modo excludẽs ingredi volẽtes, vel iã ingreſſos

Re-

Religionem eſſe oītiò irritū, & iniquū, *eodem lib.7.cap.12.num.* 18. *&* 19. *& refert ad id præter noſtrum Auctorem, Dominicum, cap. quamuis pactum, num.* 10. *de pactis, in 6. Alciat. auth. caſſa, numer.8. C. ſacroſanct. Eccleſ. Salicet. l. Deo nobis, §. etiam cognitum, numer.4. C. de Epiſcop. & cler. Couar. de pactis, 3. par. §.2. numer.4. §. illud ſanè, Hondedeus conſil.11. num.14. volum.2. Zeuallos in qq. communibus, quæſt.42.3. fine,* & plures aliós, ibi tamen nu. 19. addit valere ſtatutum ciuile præferens maſculos in ſucceſſione fœminis, nec obſtare, quamuis fœminæ aliquæ effectæ eſſent moniales, adhuc enim ea lege ligarentur, & ipſæ poſtponerentur maſculis, cùm quia, inquit, lex generaliter ob bonum publicum edita, nec mentionem clericorum, aut Religioſorum faciens, nec in illorum fauorem edita (qualis eſt hæc) ligat æquè illos, ac laicos, cùm quia cum tam ſeculares, quàm clerici ex iure ciuili ius ſuccedendi habeant, & ex eodem iure legitimæ aſſignentur, poterunt quidem per legem generaliter editam non facientem mentionem clericorum, priuari in aliqua parte iure ſucceſſionis ante delatam hæreditatem. Atque ita hanc partem ſuſtinent Molina alios allegans, lib.2. de primog. cap.10. num.81. & 82. Baeza de non melior. filiorum, capitul. 14. num.32. quos refert, & ſequitur ipſe Sanchez dicto, num.19.

4. Subſtitutio facta ſub conditione, ſi ſine liberis deceſſerit, tenet, ſi apparet de mente expreſſa teſtatoris voluiſſe monaſterium excludere, in quó profeſſus eſt filius ſine liberis mortuus; cui ſubſtitutus fuit alter, vt ſi dicat, ſi ſine liberis legitimis, & naturalibus, & ex vero, & legitimo matrimonio, vel ex corpore ſuo procreatis, &c. ſecus ſi conſtat de mente ipſius teſtatoris noluiſſe excludere Monaſterium, vt ſi dicat ſimpliciter ſi ſine liberis deceſſerit, iuxta cap. in præſentia, de probat. vbi DD. latè, tunc enim excluditur ſubſtitutus, ſi eſt extraneus, ſed non filius, quem ad ſucceſſionem paternam ratio naturalis, & pietas paterna vocare cenſetur potius, quàm monaſterium, argumento, l. ſcripto, ff. vnde liberi, l. filio, ff. de liber. & poſthum. l. cum auus, ff. de condit. & demonſt. Nomine monaſterij intellige ſemper in cauſa hæreditatis monaſterium capax bonorum in cōmuni, etiam ſi ſit Mendicantium, quorum Monaſteria (exceptis Minoribus de obſeruantia, & Capuccinis) poſſunt bona in communi poſſidere, ex Decreto Trid. Concilij, ibid. ar.4 de quo Iaſ. Trid. ſeſſ. 25. c.3. de reg. *conſil.202. volumn.2. Old. ad conſil.94. numer.8. Idem docent Paul. in auth. niſi rogati, num.3. C. ad Trebell. & l.ſi. in principio, num.5. C. de Epiſc. & cler. Rom. l. fin. num.35. C. de pactis, Berot. in ſuis qq. quæſt.34. numer 4. Couar. 1. var cap.19. numer.11. Mant. de coniect. vltim. volum. lib.11. tit.7. numero. 7. & tit.8. num.3. Florez de Mena ad Gamā deciſ.319. circa 3. conſil. Gut. Canon. lib.1. cap.32. numer. 6. Spino in Specul. teſta. gloſſ.12. princ. num.29. Mol. to 1. de iuſt. diſp.190. col.13. §. quando quis,* quos, & alios quamplures refert, & ſequitur Sanchez libro 7. Decalog. capit. 16 num 8. vbi cum præcitatis auctorib. reſoluit, rationem deciſionis dict. cap. in præſentia, de probat. legitimam eam eſſe, quia præſumit ius in fauorem Religionis æquè cum filijs grauati dilexiſſe monaſterium, ac proinde ſicut fauore filiorum excluſit ſubſtitutum, quaſi defecta ea conditione, ſi abſque liberis deceſſerit, ita præſumit fore, vt ſi ſubſtituti memor tunc eſſet, excluderet quoque ſubſtitutum, grauato, profitente in Religione. Quare ex hac iuris præſumptione ea conditio, ſi abſque liberis deceſſerit, ſubſtituo Titium, pro non ſcripta habetur, quatenus eſt in monaſterijs præiudicium.

Item quoad alterā partē noſtræ reſolutionis, nēpè nō excludi ſubſtitutum, quando conſtat de expreſſa contraria teſtatoris voluntate, aut ex certiſſimis coniecturis deducta, idem tradunt Bal.

in l. fin. initio num.1. & 2. C. de Epiſc. & cleric. vbi Paul num.5. & in auth. niſi rogati, num.3. & vlt. C. ad Trebell.

idem

idem Bald. conſil. 196. num. 1. lib. 1. & conſil. 107. num. 13. volum. 1. Menoch. lati ſſime de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 83. à num. 2. vſque 26. Meres de maior. 2. p. quæſt. 3. n. 3. 4. & 22. in 1. edit. Medices, mors omnia ſoluit. 3. p. numero 49. Lælius Zichius de Republ. Eccleſ. tit. de Regularibus, cap. 3. num. 14. ampliat. 15. Benedict. Ægidius in l. Titiæ ſi non nupſerit, 100. parte prima numero 54. ff. de condition. & demonſtr. quos, & alios ferè innumeros refert, cũ Auctore noſtro, & ſequitur idem Sanchez vbi ſuprà num. 12. vbi à numero 13. limitat ſuprà tradita, vt non procedant in Monaſterio ſuccedendi incapaci, qualia ſunt Monaſteria Minorum de Obſeruantia, & Capuccinorum, & numero 6. addit, ſtatim à die profeſſionis in Religione incapaci admitti ſubſtitutum excluſis profeſſi illius hæredibus, & numeris ſeqq. vſque ad 38. ponit alias limitationes pro ſucceſſione Monaſterij, in quibus ſubſtitutus admittitur, vt quando Monaſterium repudiat hæreditatem, vel deuoluitur de facili Religionẽ, aut obijt ante profeſſionem, vel poſtea, ea irrita declaratur, item quãdo alia pia cauſa eſt ſubſtituta, non tamen iſta admittetur, inquit, vſque ad naturalẽ profeſſi mortem, & interim Monaſterium habebit bona. Tandem, numero 38. & 39. limitat cum Mantica de coniecturis vlt. volũ. lib. 10. tit. 7. num. 3. & libro 11. tit. 7. num. 13. in fine, Menoch. in 4. præſumpt. 83. numer. 43. & noſtro cum Auctore, & alijs pluribus, niſi ſubſtitutus ſit teſtatoris filius, tunc enim ſuccedet ille excluſo Monaſterio, ex d. l. cum auus ff. de condit. & demonſt. vbi deciditur, deſcendentem grauatum reſtituere hæreditatem poſt eius mortem, non teneri reſtitutioni, ſi ipſe liberos habeat, ratione tacitæ conditionis quæ ineſſe præſumitur, niſi liberos habuerit, qđ habere. verum quamuis Eccleſia, aut alius pius locus ſubſtituatur, multis citatis probat ibidem num. 31. idque etiã extendit, num. 40. vſque ad 44. ad ſubſtitutum teſtatoris deſcendentem, qui quidem præfertur Monaſterio ex eadẽ ratione, maxime in hoc Caſtellæ Regno, reſpectu tertiæ bonorũ partis quæ eſt legitima aſcendentium, nec poteſt alienari extra deſcendentes ſuperſtites teſtatoris, per l. 27. Tauri, quæ hodie eſt l. 11. tit. 6. lib. 5. Nouæ Recopil. Item & id ipſum extendit, num. 44. ad ſubſtitutum de familia teſtatoris exprimentis in teſtamento, velle ea bona perpetuò in familia conſeruari: tunc enim excludetur Monaſteriũ, quod quidem incapax eſt conſeruandæ agnationis, & familiæ. At bona illa retinebit Monaſterium, dum monachus, cui ſubſtitutio facta eſt, vixerit, & tandem limitat cum noſtro Auctore, & alijs quamplurimis, niſi appareat, teſtatorem de filijs veris, & naturaliter genitis intellexiſſe, quia vbi habemus clarum teſtatoris ſenſum ex eius verbis, non admittitur quæſtio voluntatis, l. ille, aut ille, §. cum in verb. ff. de leg. 3.

Trid. ſeſſ. 25. 3. de Reg.

5. Religionis ingreſſus in articulo mortis non excludit ſubſtitutum ſub conditione: ſi ſine liberis moriatur hæres, nam licèt monaſterium loco filij habeatur hæc tamẽ interpretatio iure pietatis, & Religionis fauore inducta non eſt ita latè accipienda, vt cedat in præiudicium alterius, argumento cap. ex tenore, de foro comp. & cap. nuper, de don. inter vir. etiam ſi aliàs de fraude non cõſtet, nam ſuſpecta cenſetur adeò ſera deuotio, quæ alteri damnum inferat, vt colligitur ex cap. de his, de ſepul. Auctor ibid. art. 5. de quo Sarmiento, tom. 2. ſelectarum lib. 7. cap. 2. nu. 7. Idem docent in proprijs profeſſionis huius terminis Bald. authen. niſi rogati, num. 24. C. ad Trebell. vbi Corneus num. 13. & indic. cap. in præſentia, num. 51. Beroius conſ. 28. num. 17. volum. 1. Guillel. Bened. c. Rainucius, verb. ſi abſque liberis, cap. 1. num. 10. & verb. in extremis poſitus n. 25. de teſtam. Sarm. lib. 1. ſelect. capit. 6. num. 10. quos cum noſtro Auctore refert, ſed tam ſequitur Sanchez vbi ſupr. num. 58. & probant ex l. familiæ erc. ff. ſoluto matrim. vbi habetur, quod vbicunque actus, per quem alius excluditur, celebratur in articulo mortis, præſumitur in eius fraudem geſtus. Sed oppoſitum ſuſtinet, & defendit Sanchez citato loco, num. 59. motus quia talis pro-

Firmatur & ampliatur doctrina Auctoris.

ſeſſio

feſſio non eſt perſpicuum fraudis indicium, nec præſumendum eſt, quemquam adhuc ſuperſtitem velle rebus omnibus ſpoliari, & maximis Religionis onerib. ſubijci, vt poſt mortem ſuam excludatur ſubſtitutus, eo maximè, quod in eo articulo nemo ſuæ ſalutis immemor præſumatur, l. fin. C. ad l. Iul. repetund. & cap. ſancimus, 1. quæſt. 7. & ad l. filiæ meæ, Citatam pro oppoſito reſpondet, intelligi quando actus in articulo mortis geſtus non eſſet morienti vtilis, atq; alteri noceret, tunc enim in dubio poteſt fraus præſumi: ſecus quando morienti, & monaſterio eſt vtilis, vt contingit in præſenti, tunc enim longe abeſt fraudis præſumptio. Prima ſententia auctoris in rigore, & ſpeculatiuè loquendo probabilis apparet, ſed illa poſterior tanquam magis pia fauore Religionis probabilior quidem mihi videtur, eamque ſatis confirmat Sanchez d. num. 59. vbi antecedenter à numer. 54. vſque ad 62. reſoluit generaliter quandocunque conſtet, grauatum ingreſſum eſſe Religionem animo fraudandi ſubſtitutum, illum non excludi, quia fraus ſua nemini patrocinari debet, cap. ſedes, de reſcriptis, & argum. capit. 2. de renunc. in 6. additque hanc fraudem in dubio non præſumi, ſicut in dubio non præſumitur delictum, l. merito, ff. pro ſocio, & ſubiungit à numer. 58. ex quibus coniecturis hæc fraus deprehendi valeat, inter quas ponit præcipue duas, nempè, ſi grauatus ille comminatus eſſet ſubſtituto, fore vt in illius odium, & excluſionem ingrederetur Religionem, vel ſi ante profeſſionem alienarit omnia bona ſua.

6. Licet Monachus per profeſſionẽ liberetur, & eximatur à patria poteſtate, quia tranſit in poteſtatem Abbatis, vt communis ſententia tenet per Gloſſ. in l. ſi ex cauſa §. Papinianus ff. de minoribus, nihilominus ipſe ſuccedit patri ab inteſtato vt ſuus hæres, nec vllã patitur capitis diminutionem, vt colligitur ex l. Deo nobis, § 1. C. de Epiſc. & cler. & quoad ius ſuccedendi, expreſſe ex l. fi. § hoc niſi C. de epiſc. & clericis, conſtat, ibid. ar. 6. de quo Tiraq. de vtroque retractu §. 1. gl. 8. nu. 19. & in l. ſi inquam, verbo, ſuſceperit filios, nu. 41. C. de reuoc. don. Pirel. l. 1 p. 1. num. 46. de bonis maternis. Idem docent Bartcum communi in dict. l. ſi ex cauſa, §. Papinianus, alias Pomponius, verbo, cum ſtatum, num. 4. Card. in Clem. fin. 6. quæſt. 11. de Regularib. Nau. commen. 3. de Regularib. num 41. Couar. in cap. quia nos, nu. 5. de teſtam. Gomez l. 48. Tauri num. 7 fine; Coſta in cap. ſi pater, 2. p. verbo teſtatore mortuo, num. 11. de teſtam. Mol. tom 1. de iuſt. diſp. 140 col. 5 § vtrùm autem, quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 5. decalogi c. 5. nu. 29. & quòd per profeſſionem non amittat monachus iura ſuitatis, & agnationis, ſed ſuccedat patri tanquam ſuus hæres, trãſmittendo monaſterium iura ſuitatis, ſicut tranſmitteret ad alios hæredes, conſtat ex l. finali, C. de epiſcop. & clericis, vbi dicitur perinde hunc ſuccedere, ac ſi Religionẽ ingreſſus non fuiſſet. & notant ibi DD. vnanimi fere cõſenſu teſte eodem Sanchez lib. 7. decalogi c. 11. n. 5. ſeqq. vbi nu. 8. id intelligit in monaſterijs, in quibus religioſi non habent in particulari bona, ſi enim illa habeant; vt ſunt monaſteria Tertij ordinis Diui P. N. F. & Diui Dominici, non ſuccedit monaſterium. Pro quo citat Ang. Sylu. Tab. & Greg. Lopez l. 17. verb. Emparedado tit. 1. p. 6. Ex quib. deducit nu. 1. integrum eſſe patri meliorare hunc filium profeſſum in tertia bonorum parte, prout reſpectu filiorum, & deſcendentium eſt ſibi permiſſum apud Hiſpanos in l. 17. Tauri, hodie l. 1. tit. 6. lib. 5. recopilat. niſi ſit profeſſus in ordine Minorum, aut in Societate Ieſu, aut coadiutor eius formatus.

7. Duobus monaſterijs hæredib. inſtitutis in quadam certa quantitate, vel relicto quodã legato determinato, quod non ſufficiat ambobus, monaſteriũ Monialium, vt in plurimum præferendum eſt monaſterio virorũ, ſi eſt pauperius, & magis indigens, nam ſi eſt ditiſſimũ, & monaſterium monachorum eſt pauperrimum, vel magis indigens, illud præferendum eſt maxime ſi in eo obſeruantia Regularis multum viget, ibid. ar. 7. de quo Menoch de adipiſc. poſſeſſ.

regul.

regul.4.num. 788. Bald. in l.in multis, ſin ff de ſtatu homin. & in l.cum mulja, C de bonis quæ liberis.

8 Nouitio morienti ab inteſtato intra annum probationis nõ ſuccedit monaſterium, ſed venientes ab inteſtato ſuccedunt, ac ſi nouitius in ſtatu ſæculari extra clauſtrum decederet ibid. art. 8. de quo Abb. in capit. in præſentia de probat Greg. Lop l.17.tit.r. p. 1. verb. entrando. Idem docet citatis, & traditis multis Sanchez l.7. decalogi c.3 n. 92. & ſeqq. vbi num. 97. id limitat, niſi nouitius in ipſo ingreſſu expreſsè contuliſſet bona ſua monaſterio, nec expreſsè reuocauerit, tunc enim bona ad monaſterium, non verò ad hæredes ab inteſtato pertinebunt, dummodò ille donans non declararet, ſe nolle aliter valere donationem, quàm ſecuta profeſſione, ſi enim id explicaret, ad venientes ab inteſtato rediret.

9. Licèt Fratres Minores iuxta ſuæ Regulæ, & iuris terminos in Clementina, exiui, de verb. ſign. ſint omnino incapaces hæreditatum, & relictorum in teſtamentis, hoc enim continet quoddam ius vniuerſale, poſſunt tamen ſingularia, ſeu legata recipere per modũ eleemoſynæ, ad quæ ſoluenda iudex ex officio poteſt compellere hæredem (etiam nemine ad hoc agente) Vel etiam quilibet de populo poteſt agere, vt dicta legata tanquam ad pias cauſas relicta adimpleantur per illum, qui grauatus eſt à teſtatore, vel aliàs ad id tenetur, l in prouinciali, §. Fratrum, cum l. ſeq ff de oper non. nunciat. auth de Eccleſ. titul. §. ſi quis autem. Vel tandem Syndicus poteſt petere nomine Papæ, modò id fiat cum debitis circunſtantijs, ex Martino IV. apud Bullarium, *tomo 2.q.78.art.1. de quo Corduba ſuper Reg c 4 q.16.pun.3. Bartol. in l.ne quicquam §. cum igitur, de verbor. ſign. Idem docent traditis multis Sanch. li.7. decal.c.25. à nu.1. c. 26. à nu.9 & præcipuè nu.85. & ſeqq. vbi ſatis luculẽter, ac egregie rem tractat poſt noſtrum Auctorem, & Cord. in reg.c.6.q.11.pun.2.3 & 4 Bart. lib.1. Minoritar. diſt.7.c.2. nu.38. & 39. & c.3.n.41. & in l.ciuitatib.125. initio, numer.5. ff. de leg.1. vbi addit ipſe Sanchez nu.62. poſſe Fratres Minores circa hoc iudicis officium implorare extra iudicium, ad quod citat D. Bonauent. in regul.cap.4. poſt ſolut. ad quartum, Bartol. loco allegato, & alios plures.*

Bul. bul. Mart. 4.

10. Conceſſiones Clementis, & Sixti IV. vt poſſint Fratres Minores ſuccedere parentibus, de Conuentualibus intelligendæ ſunt, & non de Obſeruantibus, etiam tranſlatis ad Conuentuales, vt declarauit idem Sixtus IV. ibid. in princ. Idem docet poſt noſtrũ Auctorem, & Cordub. Sanch. vbi ſup. n.20. ad finem.

Bul. bul. 2 & 13. Sixti 4.

11. Item nec licet dictis Fratribus recipere valorem, ſeu æſtimationẽ hæreditatis, nulla enim (ait Clemẽs V. in d. c. exiui) Fratres capaces ſunt ſucceſſionum, quæ ex natura ſua indifferenter ad pecuniã, & ad alia mobilia, & immobilia ſe extendunt, conſiderata ſui puritate voti: ſi ergo vniuerſaliũ ſucceſſionum nullatenus Fratres capaces ſunt, ergo neq; æſtimationis earũdẽ, cuius receptio eſt vnus ex modis recipiendi hęreditatẽ, argumento l. domus, §. confitetur, ff. de legat.3. ac per conſequens nec ad dictam æſtimationẽ dandã tenebuntur hæredes, idq; tutius, & verius videtur, ibid. art. 2. de quo Bart. in tract Minoritarũ, qui oppoſitũ tenet, lib.1 d.1 c.3.nu.7. & 8. & d.2. c.3 n.15. At cum noſtro Auctore tenet Sanch d. c.25.n.8. & 9. vbi ad id citat Bal. Card. Anchar. in d. Clem. exiui, nu. 8. Spino de teſtam glo. 12. principali num 15. & 16. Sorbo in Compẽd Mend verb. Hæreditas, in annotat. § ſed quibuſdam, & plures alios.

Firmatur Auctoris doctrina.

12. Teſtamẽtũ, in quo Fratres Minores inſtituuntur nullo facto cohærede, vel ſubſtituto, nullũ eſt, hęreditasq; deuoluitur ad venientes ab inteſtato. Vnde ſi adſit cohęres, vel ſubſtitutus, qui adeat hęreditatẽ, valet, & portio relicta Fratrib. accreſcit cohęredi, niſi per officiũ à Syndico petatur. Ex quo fit, qđ hęreditas ꝑ fideicõmiſſũ vniuerſale nõ põt relinq. dictis Fratrib. ex d. c exiui, § qa ergo, qa vniuerſalis fideicom. eſt hęres

l, qui

qui quadraginta, & l. ſi ſilius, §. quod cũ eo, ff. ad Trebell. bene tamen fideicommiſſum ſingulare; quod petere poteſt Syndicus ad ſubueniendum neceſſitatibus Fratrum. *ibid. art. 3. & tom. 3. q. 69. ar. 10* Pro quo Bart. *in l. ſi in metallũ, ff. de his quæ pro non ſcriptis habent, & in l. is qui, §. ex prædictis, ff de vulgari, & pupillari,* & tract. Minoritar. *lib. 1. diſt. 2. cap. 1. & diſt. 1. c. 2.* Idem docent Bald. *in authent. ingreſſi, numero. 46. 47. & 49. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Corduba *in Regul. capitul. 6. quæſt. 11. puncto 1.* Dueñas *regula 381. ampliat. 1. num. 1.* *Spino in ſpeculo teſtament gloſſa 12. principali nu. 15. & 16. Sarbo in Compend. Mend. verb. hæreditas, in annotat. initio,* & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez dict. capit. 25. nu. 5. & 6. vbi notat, verum eſſe attento Iure communi, quod teſtamentum, in quo dicti Fratres Minores inſtituuntur, foret nullum, non inſtituto co hærede, aut ſubſtituto, aut illis non adeuntibus, at attento iure Caſtellæ, erit ſolum nullum quoad illius hæredis inſtitutionem, non verò quoad reliqua in eo contenta, vt conſtat ex l. 1. titulo 4. libr. 5. nouæ recopilat. vbi ad valorem teſtamenti non requiritur hæredis inſtitutio, ſicut ex iure communi petitur, vt benè aduertit Molina *tomo 1. de iuſt. diſput. 154. ad finem*, relatus ab eodem Sancio.

13. Valet teſtamentum, in quo inſtituuntur hæredes dicti Fratres Minores cum clauſula, quòd vendatur hæreditas, & pretium conuertatur in neceſſitates eorum, non quoad inſtitutionem hæredum, cuius Fratres ſunt penitus incapaces, ſed quoad cauſam piam ibi appoſitam; de pretio hæreditatis conuertẽdo in vtilitatem Fratrum, licèt enim nullus ſit hæreditatis conuertendo in vtilitatem Fratrum, licèt enim nullus ſit hæres, pia cauſa ſuſtinet vicem, ſeu perſonam hæredis, l. ad declinandam, C. de Epiſcop. & cler. vel etiam Epiſcopus, vel Reſpublica repræſentabit talẽ perſonam, quæ hæreditatem adeat, argumento Authenticæ, de Eccleſiaſt. titulis, § ſi quis in nomine, de ſacroſanctis Eccleſijs, ſed quantitas debet eſſe modica, & ad ſubleuandum tantùm neceſſitates Fratrum. Extraneo verò inſtituto hærede cum tali clauſula; vt ſcilicet vendita hæreditate pretium expendat in vſus Fratrum, id nullo quidẽ iure prohibentur acceptare. Ibidem artic. 4. De quo Bart. in tract. Minoritatũ, l. 5. diſt. 5 c. 2. nu. 30 & 31. Idem docent, poſt Bartolum loco citato, Imola in l. Lucius la vlt n. 4. ff. de hæredib. inſtit. Guido Papæ deciſ. 327. num 1. & 2. Sorbo in Comp. Mendic. verb. hæreditas, in annot §, quæritur enim, quidquid in oppoſitum contendat Sanchez eo c. 25. num. 11. Nam ratio, qua ille nititur, nẽpè quòd in ea inſtitutione ſit duplex præceptum, quorum poſterius adijcitur tanquam modus priori acceſſorius: ergo deſtructo priori principali (quod irritum eſſe ſenſit) corruet quoque acceſſorium, argumento l. alimenta, §. Seia, ff. de aliment legat. ratio, inquam, hæc nil probat, imò facit pro noſtra ſententia, quia ex ea colligitur à contrario ſenſu, quòd non deſtructo priori principali præcepto, nec etiam corruet acceſſorium, ſed teſtamentum, in quo inſtituuntur dicti Fratres Minores; licèt quoad eorum inſtitutionem non teneat, tenet tamen quo ad piam cauſam, quæ ſuſtinet vicem, ſeu perſonam hæredis, idque in hoc regnò Caſtellæ magis indubitatam, ac certam veritatem habet, quippe quod ex dicta lege Regia 1. titulo 4. libr. 5. nouæ recopil. non eſt opus hæredis inſtitutione ad valorem teſtamenti, ergò ſtante validitate teſtamenti, ſtabit quoque illi acceſſorium. Quod adhuc cõfirmatur; quia ſi ipſe Sanchez ibidem numer. 12. fatetur cum noſtro Auctore hic, quòd quando alius, & non ipſi Fratres, inſtituitur hæres cum eo onere, vt hæreditatem vendat, ac pretium in vtilitates Fratrum conuertat, abſque dubio tunc valeret teſtamentũ: quia tunc adeſt verus hæres, in quem tranſeunt onera hæreditati annexa, ergo conſequenter debet fateri, quòd ſi adſit qui per fictionem iuris ſuſtineat perſonam hæredis (qualis eſt cauſa pia) vel etiam abſque vllo hærede teſtamentum teneat (vt in regno Caſtellæ) erit quoque ad quem onera hæreditatis trãſeant, eaque ſuſtineat; ac proinde valebit

Defenditur Auctoris ſententia.

bit quoad contenta in eo, & acceſſoria illi, quale eſt, quòd hæreditas vẽdatur, & pretium conuertatur in neceſſitates Fratrum, idque poteſt executioni mandari per Rempublicam, vel per Syndicum Papæ, ad quem pertinent res, & relicta ipſis Fratribus. Atque ita ſe vidiſſe ſemper ſic obſeruari, & ita iudicatũ fuiſſe in Curia Parlamenti Delphinatus, teſtatur Sorbo ſuprà citatus, & tenent alij Auctores ibidem allegati.

14. Hæreditas relicta Eccleſiæ Fratrum Minorum valet tanquam relicta capaci, capax enim eſt Romanus Pontifex, ad cuius ius, & proprietatem pertinent omnes Eccleſiæ, & res dictorũ Fratrum, vt habetur Clementina, exiui, de verbor. ſignificat. & eius Syndicus, ſeu procurator nomine ipſius, & Eccleſiæ Romanæ poteſt acquirere, ibid. art. 5. de quo Bart. in tract. Minoritarum vbi ſuprà. Idem docent idem Bart. tract. Minoritarum libr. 4. diſt 4. cap. 1. num 20. & l. ciuitatibus 125. initio nu. 1. & 3 ff. de legat, 1. Abbas conſil. 63. num. 4. lib. 2. Anton. Cucus lib. 3. inſtit. maior. tit. 1. num, 37. oppoſitum tenet poſt Balduin in Authent. ingreſſi, num. 55. C, de ſacroſanct. Eccleſ. in noua edit. & poſt alios Sanchez dicto cap. 25. numer. 14. Cuius ſententia mihi videtur ſatis probabilis ob rationes ibi ab eodem traditas, ſine præiudicio magnæ probabilitatis, quam habet noſtra, & defendimus cum Auctore.

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de regul.
Bulla 2. Clem 4.

15. Fratres Prædicatores cum ex priuilegio Sixti IV. confirmato per Concilium Tridentinum capaces ſint poſſidẽdi bona ſtabilia in communi abſque eo quòd deſinant eſſe de numero Mendicantium, conſequenter poſſunt ſuccedere, quod ſpecialiter ipſiſmet conceſſit Clemens IV. apud Bullarium, vt ſcilicet licitè poſſint ſuccedere in bonis temporalibus, in quibus ſuccederẽt in ſeculo exiſtentes, illaque liberè poſſidere, ac vendere, pretiùmque in vtilitatem ſuam conuertere. Idem conceſſit Alexander IV. Fratribus Auguſtinẽſibus, excepto quod bona feudalia non poſſint acquirere, & retinere, ibidem art. 6 & 7. Idem docet loquens generaliter de Mendicantibus, Sanchez *vbi ſu-*

Comp. Roderici.

pra num. 2. & 16. & cap. 12. numer. 1. & in proprijs terminis *cap. 15. n 19. ad finem.*

16. Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes bona quæcunque ex ſucceſſione, vel aliàs illis obuenientia petere, ac retinere poſſunt, ac ſi in ſeculo remanſiſſent, ex Innocentio, & Clemente IV. & alijs, qui Clemens declarat bona monachis ante profeſſionem competentia monaſterio ſuo acquiri, ibidẽ artic. 8. Idem vniuerſalius de omnibus monachis docet Sanchez *libr. 7. decalog. cap. 12. à num. 4.*

Bulla bull. 28. Innoc. 4. bulla 1. Nic. 3.
Comp. Ciſter. tit. hæred.

17. Canonici Regulares licèt priuatim non permittantur poſſidere, attento tamen iure communi in capit. ſi qua mulier, 19. qu. 3. & l. Deo nobis, de Epiſcop. & cleric. ſuccedunt in bonis temporalibus, ac ſi in ſeculo exiſterẽt, etiam in feudalibus, ex Cęleſtino V. apud Compend. Societat. *titulo, bona* §. 6. & Compend. Ciſter. *eodem titulo* §. 2. *ibidem art. 9.* Idem loquens generaliter de monachis tradit Sanchez *libr 7. cap. 15. à num. 34.*

Comp. Soci. tit. bona §. 6. & Cõp. Ciſter. eodem tit. §. 2.

18. Conuerſi in ſeculo manentes, nec profitentes regulam approbatam ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent oblati. At profeſſi in monaſterio capaci, ad illud hæreditas pertinet, & ad conſanguineos, ſi eſt incapax, ibidem articul. 10. de quo Bald. in l. generaliter, C. de ſacroſanct. Eccleſ. Ad quod faciunt tradita à Sanchez libr. 7. decalogi capit 8. numer. 42. vbi agit de oblatis, qui ſe, & ſua obtulerunt Eccleſiæ, vel monaſterio, *& capit. 12. à num. 4. & cap 25. num. 21.*

19. Moniales, etiam Ordinis Mendicantium abſque dubio ſuccedere poſſunt, ſicut & Religioſi, quia illis ſimiliter permittitur habere bona in communi, ex Tridentino Concilio, cuius diſpoſitionem etiam locum habere in Monialibus clariſſis primitiuæ Regulæ, aliàs collectaneæ, ſeu Capuccinæ nuncupantur, certi iuris eſt, nam in dicto decreto tantùm excipiuntur Fratres Minores de Obſeruantia; & Capuccini, exceptio autem firmat regulam in contrarium, ex quo conſequenter poterunt ſuccedere in hæreditate, niſi renuncient pri-

Digitized by Google

Trid. d. c. 3. de Regul.

uilegio dicti decreti Tridentini, nam tunc conſequenter etiam videntur renunciare iuri ſuccedendi, & velle viuere ſecundùm paupertatem promiſsá in ſua Regula, de non habendo proprium in particulari, nec in communi, *ibid. art. 11. & tom. 3. quaeſt. 29. art. 14.*

Ita debet intelligi doctrina noſtri Auctoris dicto art. 11. quo innuit, dictas Moniales Collectaneas non eſſe capaces ſucceſſiones, eò quòd prohibitæ ſunt poſſidere in communi quia ibi loquitur caſu, quo dictæ Moniales renunciant priuilegio poſſidendi dato in Concilio Tridentino, ac per conſequens renunciare videntur iuri ſuccedendi, vt ſuprà à nobis declaratum eſt. At in dicto artic. 14. loquitur iuxta terminos Tridentini decreti, quo dictis Monialibus permittitur poſſidere in communi, cui conſequens eſt potentia ad ſuccedendum. Quòd autem hæc ſit mens Auctoris, colligitur ex verbis in fine dicti articuli 14. poſitis, vbi poſtquam reſoluit dictas Moniales poſſe habere bona in communi, ſubdit: quæ ſi nolint tali ſe conceſſioni conformari, laudandæ ſunt: ecce quomodo de mente ipſius apparet in dicto articulo 11. quòd dato, poſſe dictas Moniales renunciare priuilegio poſſidendi in communi, renunciare conſequenter cenſentur iuri ſuccedendi in hæreditate, alias ſibimet oppoſitus, & non conſequenter locutus videretur Auctor, vt conijcit, & ſuſpicatur Portel verb. hæreditas, num. 7. qui ideò dixit, quia ipſius Auctoris mentem intimè non penetrauit. Idem docent Hondedeus alios referens conſil. 60. nu. 5. & 6. ſicque declaraſſe Cardinalium Congregationem, & conſil. 62. num. 2. & 3. & conſil. 76. à num. 9 in fine, volum. 2. & concludit ſic deciſum eſſe in Senatu Peruſino, cauſa hac inter partes agitata, Caualcan deciſ. 1. num. 51 & deciſ. 18. numer. 52. p. 3. Pulſatus. conſil. 60. num. 21. volum. 1. Florez de Mena *lib. 1. variarum quaeſt. 16. §. 2. num.* 6. Ludou. de Caſanate *conſil. 26. num. 2. et 3. volum. 1.* quos refert, & ſequitur doctiſſimus Sanchez *lib. 7. decal. c. 12 n. 2.*

Declaratur doctrina Auctoris, & eius mens.

20. Monaſteria capacia bonorum in communi conſequenter ſunt capacia ſucceſſionis Maioratus, etiam ſi Maioratus, etiamſi Maioratui annexa ſit iuriſdictio temporalis, dummodò per ſubſtitutum præſtari poſſit, ſicut de ſucceſſione feudi, cuius ſeruitium per ſubſtitutum præſtabile eſt, reſoluimus ſuprà de feudo num. 5. niſi in ſua primæua inſtitutione excludatur Religioſus à tali ſucceſſione. Ad ſucceſſionem autem Regni, Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus cenſent aliqui poſſe admitti Monachum, & monaſterium de iure ordinario, licèt de facto non ſeruetur. ibidem articul. 12. de quo Antonius Gomez in leg. 40. Tauri num 68. & 69 Gregorius Lopez in leg. 2. titulo 15. part. 2. Gama deciſ. 6. numer. 23. Molina de primogenijs cap. 13. num. 1. & 5. vide infra de monaſterijs, numer. 10. Idem docent, caſu quo maioratus inſtitutioni adiecta ſit clauſula, ne in illum ſuccedant monachi, Couarru. lib. 1. variarum cap. 19. num. 10. & 11. Meres latè probans, de maiorat. 2. p. quaeſt. 3 à num. 1 vſque ad quintum, in 2. edit. Molina lib. 2. de primogenijs capit. 12. à num. 54. Cabedo in deciſion. Luſitani Senatus 1. p. deciſ. 133. num. 6. & 9 Spino in ſpeculo teſtament. gloſſa 12. principali numer. 33. Gutier. lib. 2 Canonicarum cap. 25. nu. 6 Tapia in Authent. ingreſſi, per textum ibi, verb. ſua, cap. 16. numer. 11. C. de ſacroſanctis Eccleſ. quos, & alios quamplures refert, & ſequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 15. num. 6. Qui ibidem nu. 12. ſuſtinet contra nos, non ſuccedere monaſterium in maioratum, quando habet annexam iuriſdictionem temporalem in aliquod oppidum, villam, vel caſtrum, illiuſque eſſe incapacia monaſteria quæcunque.

Sed ſalua pace tanti viri, & ſine præiudicio alterius meliùs ſentientis, nullo nititur ſufficienti fundamento eius ſententia. Nec valet argumentum à Regni, Ducatus, vel Comitatus, aut feudi ſucceſſione, ad quam non admittitur monachus, nã vt probat benè Auctor, de iure ordinario benè poteſt admitti, licèt de facto non ſeruetur, & de feudo affirmauimus ſuprà numero quinto. Nec etiam obſtat, quòd monachus non

Defenditur Auctoris ſententia.

poſſit

poſſit commodè per ſe hæc reg. res, & adminiſtrare, quia id æquè benè poteſt fieri per idoneos miniſtros quatum ad iuriſdictiones, & litium, & cauſarum agendarum exercitium, quoad cętera autem per ſe ipſum, id enim non repugnat ſtatui monachali. Tandem argumentor ad hominem contra ipſum Sáncium. Nam ille numer. 13 & 14 reſoluit, quòd quando maioratui ſine iuriſdictione inſtituto adijcitur quaſi acceſſoriè poſtea iuriſdictio, ſuccedit in illum monaſterium; idemque fore aſſerit, quando inſtitutor maioratus vocat monachos ad habentis annexam iuriſdictionem ſucceſſionem, ſiue ex regia facultate, ſiue ex bonis patrimonialibus inſtitutus ſit: quia (inquit ſibi contrarius) non eſt incapax iuriſdictionis temporalis monaſterium ſed ex ſola præſumpta inſtitutoris voluntate reijcitur ab ea ſucceſſione: ergo ſi in iſtis duobus caſibus id admittit, neceſſariò debet in omni euentu id ipſum admittere; quia iuriſdictio acceſſoriè annexa maioratui poſt illius inſtitutionem non facit monachum magis capacem exercendæ iuriſdictionis, quàm ſi in ipſa inſtitutione fieret, ſi enim id non poteſt exercere in priori caſu, nec etiã poterit in poſteriori, quia non eſt maior ratio in vno, quàm in altero.

Rurſus, quia ſi concedit, poſſe inſtitutorem vocare monachum ad maioratũ habentem annexam iuriſdictionem tẽporalem, ex eo inquit, quòd monaſterium non eſt talis iuriſdictionis incapax, ergò pari ratione poterit ſuccedere monachus in huiuſmodi maioratu, etiam ſi expreſsè ad illum nõ vocetur, dummodò non reijciantur expreſsè ab ipſo inſtitutore monachi in primæua illius inſtitutione, adiecta tali clauſula; quia ratione capacitatis monaſterij admittitur ad eam ſucceſſionem monachus, & non tantùm ratione inſtitutionis, ſeu fundationis, in qua vocatur, quæ per accidens ſe habet quantum ad hoc: nõ enim inſtitutor maioratus per ſuã vocationem non dat capacitatem ad illum habendum monacho, ſed ſupponit eam habere, eo quòd ſit Religioſus monaſterij capacis poſſidendi, aliàs ex vi talis vocationis admitteretur monachus monaſterij incapacis, quod eſt abſurdum. Vnde etiam ſi non vocetur, poteſt admitti, vt diximus. Quod autem hæc capacitas monachi ad habendam iuriſdictionem temporalem pendeat ex capacitate ſui monaſterij, colligitur ex *c. cũ dilectus, de ordine cognit. ib. , conferretur cum dictum caſtrum ad ius, & proprietatem ſui monaſterij pertineret.* Atque ideò hanc partem ſuſtinent Beuteradus *conſil. 210. num. 32.* Auendaño iunior *in l. 40. Tauri gloſſa 4. num. 39.*

Quantum verò ad primam partem noſtræ reſolutionis, nempè monaſteria capacia poſſidendi poſſe ſuccedere in maioratum iuriſdictione carentem; idem docent Gomez l. 40. Tauri, num. *66.* vbi Auendaño iunior gloſſa 4 num. 13. Caldas de nominat. Emphyteut. qu. 6 num. 14. Valaſcus conſil. 101. num. 7. tomo 1. Matienzo *l. 8. 5 recopilat. titulo 7. l. 1. gloſſa 1. nu. 18.* & alij quamplures, quos cum Auctore noſtro refert, & ſequitur Sanchez *ibid. num. 16.*

Imò & monaſterium ſuccedendi capax in maioratum inſtitutum ad agnationem, & familiam conſeruandam etiam ſuccedere, apertè affirmat Auctor hic poſt ſolutionem ad ſextum argumentum, §. neque etiam, vbi reſoluit, non ceſſare conſeruationem familiæ pro vita Religioſi, ratione cuius monaſterium ſuccedit, cùm monachus non perdat iura ſanguinis, nec deſinat eſſe de familia, & agnatione, quod eſt quid naturale, ac incommutabile, l. ius agnationis, ff. de pactis, & colligitur ex capit. ſtatutum 18. q. 2. Atque ideò in monacho conſeruari agnationem optimè tradunt Cephalus conſil. 53. numer. 98. volum. 1. & Boerius cap. in præſentia, num. 554. de probat. Accedit, quòd cũ maioratus non ſit perpetuò retinendus apud monaſterium, ſed ad ſolam profeſſi vitam, non dicitur extingui familia, & agnatio ex temporanea monaſterij poſſeſſione, etiam admiſſo, quòd in monacho non conſeruaretur agnatio, non enim dicitur amiſſum quod non ita durat amiſſum, quin ad propriam naturam rediturum ſit, l. pro parte §. verum, ff. de inrem verſ. Hiſſus ſententia

ziæ ſunt Beroius loco proximè citato, Caldas de nominat. Emphyteu. q.6.n. 13. Cabedo in deciſ. Senatus Luſitani 1. deç. 133. n.9. Ceuallus in quæſtionibus ſuis communibus q.193. nu.7. Mantica dę coniecturis vltim. volunt. lib.8. tit. 12. n.15 in fine, & eam probabilem dicit Sanchez lib.7. decalogi cap.15. n.19. licèt oppoſitam tanquam ſibi probabiliorem ſequatur ibidem motus ea ratione, quia Monaſterium non excluditur, eò quòd non reputetur agnatus, nec cõſeruet agnationem, nec eò quòd ſit incapax, & pro mortuo habeatur, ſed quia nõ eſt talis agnatus, per quem poſſit iuxta teſtatoris intentum in ea inſtitutione familia conſeruari. Quare addit, ius agnationis à monacho retentum eſſe quoad legitimam ſucceſſionẽ, à qua non poteſt excludi, non autem quoad voluntariam, à qua cenſetur excluſus, eò quòd teſtator voluerit proſpicere conſeruationi agnationis, & familiæ, & ad idem multa ſatis luculenter, ac egregiè congerit *dict. num. 19.*

Defenditur Auctoris ſententia.

Sed hæc ratio mihi non concludit, & concluderet certè, ſi maioratus perpetuò remaneret apud Monaſterium, tunc enim verè nomen, agnatio, & familia fundatoris ſupprimerentur: ſecus verò quando Monaſterium ad tempus vitæ Monachi illud poſſidet, quia eo mortuo maioratus ad conſanguineos familiæ deuoluitur, ſicque non perditur memoria agnationis, & nominis fundatoris, cuius conſeruationi ipſe conſulere voluit, & cuius voluntati per hoc ſatisfieri bene dicitur, vt optimè expendit noſter Auctor *in d. §. neque etiam*, cũ Doctiſſimo Emanuele a Coſta ſubtiliſſimo Luſitano *in cap. ſi pater, 1. part. verb. Si abſque liberis, n.66 de teſtament.*

21. Ex quo fit, quòd cùm portare arma, ſeu inſignia familiæ, & nuncupari nomine, ac pronomine fundatoris, non ſit incompatibile Religioſis, aut Monialibus, nemini dubium erit, eorum Monaſteria poſſe ſuccedere in Maioratum habentem clauſulam, ſeu conditionem in ſua primæua inſtitutione, vt ſucceſſores portent nomen, & arma fundatoris, ibid. art. 13. De quo Molina libr. 2. de primogen, cap. 14. num. 8. & lib. 3. c. 5. num. fin. Garcia de nobilit. in præfatione, num. 41. Auendaño in l. 40. Tauri, gloſſ. 9. numer 27. Idem licèt dubius videtur ſentire Molina libr. 1. de primog cap. 13. num. 91. & 93. & idem probabile dicit Sanchez d. cap 15. num. 12. vbi num. 13. quamuis oppoſitum probabilius dicat, tandem in fine concludit, id intelligendum eſſe quando maioratus eſt talis, à quo excludi poteſt Religioſus, ergo à contrario ſenſu, ſcilicet, quando non poteſt excludi, noſtram ſententiam veram eſſe innuit.

22. Monialis generaliter renunciãs ſuam legitimam, & quancunque ſucceſſionem ſibi obuenturam, non cenſetur cedere maioratui, ac proinde ad illum petendum ius eſt Monaſterio, nam renunciatio eſt ſtricti iuris, nec comprehendit, niſi expreſſum, vnde omninò neceſſe erat, vt fieret mentio ſpecialis ipſius maioratus obuenturi. Quod maxime procedere dicendum eſt, ſi tempore renuntionis Monialis ignorabat talem maioratum ſibi poſſe, vel fore obuenturum, *ibid. art. 14.* De quo Padilla *in l. ſub prætextu, gloſſ. 3. num. 10 C. de tranſact. Gutier. de iuramento 3. part. num. 3. & 51.* Vide Sanchez *lib. 7. Decalog. ca. 15. n. 29. & cap. 7. num 8.* poſt Molinam *de primog. libr. 1 toto cap 8. Gutier. pract. tom. 2. lib. 3. quæſt. 80 num. 6.* cum noſtro Auctore *hic.*

23. Frater Minor Obſeruantię melioratus à patre in tertio, & quinto habet ius ad talem meliorationem factus poſtea capax ſucceſſionis, quia ſcilicet Epiſcopus ordinatus eſt, vel trãſlatus ad religionem capacem bonorũ, ad cuius monaſterium pertinet hæreditas, quia ſatis eſt, inſtitutum eſſe capacem tempore mortis paternę, quo illi hæreditas defertur, vt inſtitutio valeat, vt in hæredibus ſuis decernit Regia l. 22. tit. 3 p. 6. apud Hiſpanos, ſed hoc intelligi debet, dummodo id fiat ante iacentẽ hæreditatem, quã ex eo adire nõ poterat, q̃a iã profeſſus erat, & anteq̃ ad ſucceſſorem in gradu pertineret, etiã illa nõ adita: ſecus iſte ſucceſſor eſt præferendus, cùm illi ſtatim ius ſuccedendi quæſitum, & delatum fuerit à morte teſtatoris, Religioſo tanquam tunc incapaci:

paci:

faci poſtpoſito. Quod maximè procedit in maioratibus Hiſpaniæ, & alijs in quibus mortuo poſſeſſore tranſit ipſo iure poſſeſſio in ſequentem in gradu, tom 2. quæſt. 79. art. 1. de quo Greg. Lopez in l. 22. tit 3 p 6 gloſſa 1. verb. heremcia. Tiraq. de retract. lign § 1. gloſſ 9. n. 103. Feder. conſ. 26. Idem tenet, vniuerſaliùs loquendo de quacunque ſucceſſione in paternam hæreditatem, Aluaradus de coniectur. in mente teſtat lib. 2 cap. 3. num. 10. initio, Spino in ſpeculo teſtam. gloſſ 12. principali, n 38 & in terminis noſtris idem reſoluit cum iſtiſmet DD & noſtro Auctore Sanchez libr. 7. decalog cap 31. nu. 29. in fin, & loquendo de delata hæreditate, ſed nondum adita ob tempus inhabile, latè tradit *nu* 22. poſt Molinam *lib. 3. de primog cap. 2. num.* 17 Meres *de maiorat. 1. part. quæſt* 2. *nu.* 23. cum eodem noſtro Auctore, & alijs, & loquẽs de maioratu *num* 23. *& ſeqq.* vbi multa ad id notatu digna congerit.

Quid ſi frater minor tempore quo erat ſæcularis inſtituatur hæres, & delata ſibi hæreditate per teſtatoris mortem, ante illam aditam profitetur in eo Minorum ordine, & poſtea fiat capax ſuccedendi tranſlatus ad aliam religionem, vel ad Epiſcopatum, poterit ne illam hæreditatem tempore habili ſibi delatam adire, excluſis hæredibus ab inteſtato, qui nondum adierant eandem hæreditatem? Affirmat Sanchez vbi ſuprà, nu. 27. eam hęreditatis aditionem pertinere ad huiuſmodi religioſum factum Epiſcopum, vel legitimè tranſlatum ad aliam religionem capacem: quia inquit, ſufficit hæredem eſſe capacem vel tempore conſecti teſtamẽti, vel mortis teſtatoris, quod defertur hæreditas, vel tempore eius aditionis, vt deciditur, l ſi alienum 49 § in extraneis, Inſt. de hæred. qual & d ff & l. 22. titul 3. part 6. At hic triplici hoc tempore reperitur habilis ille Religioſus. Neque obſtare, addit, tacitam renunciationem, qua nituntur oppoſitum tenentes, quam videtur facere profeſſus in religione incapaci, quia reuera non eſt abſoluta renunciatio, ſed tacitam habet cõditionem, niſi ea integra,

Comp. Roderici.

hoc eſt ante aliorum hæredum aditionem fiat capax, & ideò ſub hac tacita conditione eſt acquiſitum ius adeundi hæredibus ab inteſtato. Atque ideo huic parti adhærent Feder. *conſ.* 26 *nu.* 2 *&* 3. Menchaca *lib.* 1. *qq. vſu frequent. cap.* 1. *num.* 25. & eiuſdem ſententiæ videntur Gregor. Lóp. *d. l.* 22. *v. temporales, Aluarad. de coniect. mente teſtat. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 10. *initio,* & noſter Auctor *hic dicto art.* 1 qui aiunt videri ſic dicendum, quidquid dicat in oppoſitum Faber *d* § *in extraneis*.

24. Bona Monachi profeſſi tranſeuntis ad aliam religionem voluntariè, licitè, & validè, tam acquiſita tempore primę profeſſionis, quàm ea, quæ vſque ad ſecundam profeſſionem quæſiuit, ſunt prioris monaſterij: at quæſita poſt ſecundam profeſſionem ad ſecundum monaſterium, ſeu ordinem pertinent, ibid. art. 2 de quo infrà latius erit nobis ſermo, de religioſis tranſeuntibus ad aliam religionem num 17. vbi agemus, an vſusfructus bonorum acquiſitorum primo monaſterio, ſeu priori religioni pertineant ad poſteriorem, ad quam tranſlatus eſt religioſus, de quo Nauar. *comment* 4 *de Regularib. cap.* 24. Couar. *cap.* 1. *de teſtament. ad finem.*

25. Fratribus Minoribus de Obſeruantia ſtatim poſt factam profeſſionem ſuccedunt conſanguinei, non ſpectata morte naturali religioſi, Clement. exiui, de verb ſignific. & notatur in cap. beneficium, de Regul. in 6. Sed alijs religioſis poſſidẽtibus bona in communi ſuccedit monaſterium, nec ad conſanguineos ab inteſtato deuoluitur hæreditas, niſi poſt ſecutam mortem naturalem religioſi, *tom.* 2. *qu* 80. *art.* 1. de quo DD. *in auth ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccleſiis*. Idem docet poſt Baldum, Paulum, & Decium, Sãchez *vbi ſuprà, cap.* 25 *num* 22.

26. Nouitio decedenti in monaſterio ab inteſtato, eius conſanguinei ſuccedunt, c. cùm ſimus, de Regular. etiam ſi bona ſua ſecum obtuliſſet, videtur enim ſub tacita conditione, ſeu ſecuta profeſſione feciſſe; niſi longè ante ingreſſum dicta bona donaſſet, nam in dubio videtur donaſſe non contem-

platione ingreſſus, & profeſſionis, quod non eſt prohibitum per Tridentinum Concilium, in quo tantùm irritantur donationes factæ à nouitio in fauorem monaſterij non ſecuta profeſſione, non verò quæ facta ſunt in ſeculo ante ingreſſum religionis. Quòd ſi offerens expreſsè bona monaſterio declaret ſuæ voluntatis eſſe, vt maneant apud ipſum monaſterium, etiam non ſecuta profeſſione, ad ipſum vtique pertinebunt, quia tacita conditio præſumpta ſublata fuit per oppoſiti expreſſionem. At verò decedente monacho poſt factam profeſſionem ſine liberis, monaſterium ſuccedit in omnibus, ſed liberis relictis, inter eos, & monaſterium diuiditur hæreditas, authent. ſi qua mulier, C. de Epiſc. & cler. quod ad filios legitimatos, imò & ad naturales extendunt Iaſon & Nauarrus infrà citandi: ſimiliter ſi habeat parentes, iuxta veriorem, & æquiorem ſententiam, ibid. art. 2. de quo Bartol. in l. filius, per textum *ibi num. 28. C. de inofficioſ. teſtament.* vbi Iaſon, *num. 2. & in dict. auth. ſi qua mulier, num. 9. Nauar. comment. 2. de Regularibus, num. 46.* Idem docent Bart. *in authen. ingreſſi, in 2. lect. num. 56. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Iaſon *dicta authen. ſi qua mulier, num. 59.* Abbas *cap. in præſentia, num. 68 de probat.* Imola *nu. 24.* Beroius *n. 552. & conſ. 28 numer 13. volum. 1 Nauar. comment. 2. num. 49. de Regularibus, Molina tom. 1. de iuſt. diſp. 140. volum. 1. §. de alijs ergo, Gutier. Canonic. libr. 2 c. 1. nu. 101. & 107. §. quinimo.* Rebellus *de inſtit. 2. part. lib. 1. quæſt 8. ſect. 5. num 52.* quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez *libr. 7. decalog. cap. 3. nu. 92. & cap. 5. num 51.* vbi expreſſè tradit moriente nouitio ab inteſtato bona ſua pertinere ad hæredes illius ab inteſtato, etiam quando expreſsè ea bona contulit monaſterio, niſi ea donatio longè ante ingreſſum facta fuiſſet, & non contemplatione ingreſſus, tunc enim non ſuccedunt hęredes ab inteſtato, ſed monaſterium, quia illa ab initio fuit firma.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de Reg.

An autem patre profeſſo religionem ſuccedendi capacem debeatur ſtatim legitima pars filijs, quæ ad illos patre mortuo prouentura eſſet, ita vt viuo ipſo patre monacho eam petere poſſint ab ipſo monaſterio? controuerſia eſt grauiſſima inter Iuriſperitos. In qua duplex eſt ſententia, cuius meminit Auctor hic dict. art. 2. §. notandum inſuper. Prior aſſerit, ſtatim patente prouentente deberi legitimam filijs. Quę ſententia ſatis probari videtur ex cap. cùm ſimus, de Regul. quia non conſtat patrem in ea ſpecie mortuum fuiſſe, cùm id ibi non caueatur, nec verum eſt quod teſtatur Felinus capit. in præſentia, de probat. n. 56. nempe ex integra, dict. cap. cum ſimus, quam vidiſſe profitetur, apparere patrem fuiſſe mortuum. Nam Corſet. ſingulari 162. num. 3. an ſe integram illam decretalem vidiſſe, legiſſe, ac relegiſſe, & nihil in ea inueniſſe, ex quo appareat patrem fuiſſe mortuum. Nec negotium faceſſunt illa verba, cap. cùm ſimus, ibi, quæ ipſi ex ſucceſſione prouenirent, quia reſpondetur, monacho viuenti dari ſucceſſionem, & ſatis tractatur de patris profeſſi ſucceſſione, inſpecto profeſſionis tempore, cùm tunc moriatur ciuiliter, & deſinat eſſe in rerum natura iuris fictione. Ex quibus hanc ſententiam probant Zabarella in dict. cap. cùm ſimus, num. vnico, quæſt. 1. Anchar. in fine, Anan. numer. 3. Nauar. comment. 2. de Regularibus, num 48 & 54. Cota in memorabil. verb. legitima, Couar. in cap. 1. num. 7. de teſtament. Ecchineus lib. 6 controuerſ. cap. 13. §. ego priorē, Hondedeus conſil 60. à num 18 & conſ. 61. à num. 9 lib. 2. Molina de iuſt. tract. 2. diſp. 140. verſic. an verò, Leſſius libr. 2 de iuſt. cap. 41. num. 83. Azor tom. 1. inſt. moral. libr. 12. capit 8 quæſt. 7. vbi quæſt. 8 idem è conuerſo docet, in filio profeſſo religionem ſuccedendi capacem, Azeued. l. 1. num 46 titul. 8. libr. 5. recopil. & alij plures, quos latè refert, & ſequitur Barboſa in collectan. ad dictum cap. cùm ſimus, num 3 Idem latiſſimè tradit Sanchez *lib. 7. decalog. cap 20. num 3.*

Verùm & ſi hæc ſententia attenta æquitate canonica aliquibus probabilior, & ob id verior viſa ſit, cōtraria tamen, quæ eſt noſtri Auctoris in dict. §. notādum inſuper, cum ſatis firmiſſima

Defenditur Auctoris ſententia.

iuris

iuris ratione ſubnexia ſit, attento iure ciuili, ac eius æquitate verior mihi videtur, dum docet legitimam filijs non deberi à tempore, quo pater profitetur, ſed naturalem eius mortem expectandam eſſe, & interim monaſterium ea potiturum ex l. 1. §. impuberi, ff. de collat. bonor. & ex argumento deſumpto à contrario ſenſu ex authent ſi qua mulier, in fine, C. de ſacroſanct. Eccleſ. quam Auctoris ſententiam tenent cum gloſſa ibi verbo, moriatur, Bart. nu. 22. Alberic num 7. & 8. Cynus num 5. Iaſon à num. 52. DD. in cap. in præſentia, de probat. vbi Anton. numer. 20. Felin. num 55. Beroius num 536. Pariſius nu. 169. Decius num. 262. Gregor. Lopez l. 17. verb. ſus hijos, titul. 1. part 6. Roland conſil. 97. numer. 29. lib 2. Surdus de alimentis tit. 1. q. 19. num 7. & conſ. 138. num. 10. Menchaca lib. 3. de ſucceſſ. creatione, § 21. num. 175. & illuſtrium, cap. 37. num. 10. Beccius conſil 34. à nu. 18. Spino de teſtament. gloſſa 12. nu. 32. Zeuallos communium quæſt. 342. Gutier. lib. 2. canon capit. 1. à num 79 Caſtillo de vſufructu, lib. 1. cap. 64. & nu. 10. Matienco l. 3. gloſſa 2. nu. 3. titul. 4. li. 5 recopil. egregiè Stephan. Gratian. 1. tom. diſceptat. cap. 102. à numer. 2. & alij, quos refert Barboſa in dict. cap. cũ ſimus, apud ſuam collectaneã, ad quod plures alios plenius citat Sanchez. vbi ſuprà, num 2. & idem probabile iudicat Leſſius dict cap 41 num. 83. Quorũ auctorum plures exiſtimant, textum in dict. capit. cùm ſimus, contrarium non decidere, cùm ex eo non conſtet, patrẽ tunc viuere, imò Iaſon dict. numer. 51. Menchac. dicto cap 37 num 11. Spino dict numer 32. aiunt, ſententiam dictæ decretalis ex eo procedere, quia ibi qui in monaſterium cum omnibus bonis ſe contulerat, erat naturaliter mortuus, id conuincentes ex illis verbis textus, ibi, quæ ipſi ex ſucceſſione prouenerunt, &c quaſi verbum, ſucceſſio, propriè cõueniat defuncto, cùm nulla ſucceſſio, aut hæreditas viuentis ſit, l. qui ſuperſtitis, ff. de acquirend hæredit ſi modo excipias ſingularẽ caſum, l. quæſitum 91. § ſi mihi tertius ff. de legat. 1. de quo adeundus Cuiacius libr 25 obſeruat. cap. 40. & affirmat Felin. *dict. nu.* 56. ex integra *dict. cap. cùm ſimus*, quam vidiſſe profitetur, apparere patrem fuiſſe mortuum, non obſtante, quòd in oppoſitum recitatur vidiſſe, & legiſſe Corſetus.

Quantum verò attinet ad filium profeſſum religionem ſuccedendi capacē, cuius legitimam ſtatim deberi parentibus, dixit Axor dict. qu. 8. oppoſitum, nempe remanſuram apud monaſterium vſque ad mortem naturalem filij Monachi, tradũt Gutier. d. c. 1. num. 93. Benedictus Ægidius in repetitione l. 1. C. de ſacroſanct Eccleſ. p. 4. § 2. numer. 8. quos etiam refert Sanchez vbi ſuprà, num 10 qui numer 8. & 10. bene notat, quòd quidquid ſit de his opinionibus, ſemper monaſterium teneri de bonis quæ retinet alimenta miniſtrare filijs parentis profeſſi, vel parenti poſt filij profeſſionem, quia tranſeunt bona cum ea obligatione, quam habent pater reſpectu filij, & filius reſpectu patris, quod tãquam indubitatum citatis multis tradit Surdus *de alimentis, tit. 1. qu. 19. à num. 1. vſque ad 5. & num. 9. & 10.* quem cum Imola, Paulo, Felino, & alijs pluribus refert, & ſequitur Sãchez *dict. num. 8.*

In ordine D. Hieronymi habetur ſtatutũ, ne monaſteria ordinis ſuccedant in bonis fratrũ profeſſorum venientibus ab inteſtato, quod & cõfirmauit Paulus III. in comp. D. Hieronymi *tit. ſuccedere in bonis, §. 1. ibid. ad finem d. art. 2.*

27. Cùm actio iniuriarum, ſeu de iniuria facta defuncto cõpetat omnibus hæredibus, l. 1. § ſi forte, ff. de iniurijs, ſi pater monachus occidatur, remiſſio, ſeu venia mortis ſpectat ad monaſteriũ hæredem dicti monachi, & nõ ad eius filium, vt communior opinio tenet, *to. 2. q 42. art. 3.* de quo Feder. *conſ* 25. Abbas & DD. *in c. in præſentia, de probat.* idem docent Guillelm. Benedict. *in c. Raynutius el 2. verb condidit, nu 17. de teſtam. Padilla in l. tranſire. n. 38 & 39. C. de tranſact. Farinac. in praxi crim tom 1. tit. de accuſat q. 13 n. 26 § ſed certè*, quos refert cum noſtro Auctore & ſequitur Sanch. *lib 6 de cal. cap 12. n. 40.* Cætera require infrà de teſtamentis.

RESOLVTIO LXXIII.

De Hæreſi, & Hæretica prauitatis Inquiſitoribus.

1. HOdie omnes Religioſi, etiam exempti ſubſunt Tribunali, & officio Sanctæ Inquiſitionis, nonobſtātibus ſuis ad id priuilegijs, ex Bullis Alexandri IV. Clementis VII. & Pij IV. niſi à ſuis ſuperioribus cauſa ſit præuēta, per Extrauagantem Pij IV. quod tamen quoad hanc partem non videtur receptum, ſtylus enim ſancti Officij, & conſuetudo contrarium obſeruat, nec eſt qui ſuos ſuper hac cauſa iudicare audeat, ſed protinus ad ſanctum fidei Tribunal remittunt. Verùm eſt tamen, quòd contra Ordinum prælatos Generales ob dignitatis prærogatiuam non eſt facilè procedendum, donec Generalis Inquiſitor conſulatur, ad inſtar Epiſcoporum, quorum cauſæ grauiores, etiam hæreſis Sedi Apoſtolicæ reſer-Trid. ſeſſ. 24. c. 3. de reform. uantur, ex Decreto Tridentino, & Extrauaganti Pij V. *tom. 2 qu. 81. artic.* 1 de quo Peña 3. *p. Director. Inquiſit comment.* 77. *p* 557. Nauarr. *c.* 1 *de foro competenti, num.* 5.

2. Inquiſitores de Ordine Prædicatorum non poſſunt procedete contra Fratres Minores, nec è contra ſine expreſſa, & ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia, ex Bulla Sixti IV. apud Bullarium. Bull. 20. Sixti 4 n. 8. Quod priuilegium licèt, vt in plurimùm inſeruire non videatur pro Hiſpanijs, vbi dicti Fratres non fungūtur Inquiſitorum Officio, extra illas fortè inſeruire poterit, *ibidem artic.* 2.

3 Religioſi hæretici ſuo priuantur officio, nec reſtituuntur ſine Sedis Apoſtolicæ ſpeciali licentia, ex Alexandro IV. ſed ob dignitatis prærogatiuam, & periculum excommunicationis mitiùs torquendi ſunt, niſi delicti grauitas, & indicia aliud ſuadeant, ibidem, art. 3. de quo Simancas *de Catholicis inſtitutionibus, tit 65 nu 59*

4. Licèt ſecundùm aliquos non poſſit alter Inquiſitor ſine reliquis abſoluere à caſibus ſancto Tribunali reſeruatis, vel abſolutionem committere. At dum ſolus viſitationis officium exercet, benè poterit ſacramentaliter abſoluere ab hæreſi, facta priùs abiuratione, aut alteri ex cauſa committere abſoluendum circa perſonam longè diſtantem, & imperam accedere, v g. ad Monialem, vt quidam probabiliter ſentiunt. ibid. art. 4 de quo Henriquez de pœnitentia, lib 3. capit. 7 nu 4. Simancas de Catholicis inſtit. capit. 3 num. 8. & cap. 16 num 4 & cap. 34 nu 23 Couar. cap. alma mater, 2 part § 11 nu. 3. & in regula, peccatum, 2. part num 7. in fine, & ſuprà diximus de abſolutione, nu. 5. & 6. Idem probabilius exiſtimat Sanchez libr. 2. Decalogi c. 12. nu. 4. & 5.

5. Inquiſitores de Ordine Minorū, & Prædicatorum non tenentur obedire ſuis prælatis in his quæ ad exercitiū ſui muneris ſpectant, ex Clemente, & Sixto IV. apud Bullarium, liberèque Bull. 14. Sixti 4. num. 20. poſſunt pergere ad Curiam Romanam, cum ſocio ſui Ordinis ad libitum aſſūpto, etiam non petita, vel non obtenta licentia ſuperiorum, ex alio priuilegio Gregorij Papæ. Religioſi tamen Societatis Ieſu non poſſunt compelli ad huiuſmodi munus, vel aliud exercendum abſque expreſſo ſui ſuperioris conſenſu, ex Gregorij XIII cōceſſione, ib. a. 5. de quo in cōp Societatis, t. exēptio, § 3.

6. Hæreticæ prauitatis Inquiſitores procedere poſſunt contra aſſerētes peccata ſemel confeſſa Fratribus Mendicātibus iterum parochis Eccleſiarum eſſe confitēda, ex Sixto IV. apud Bullariū, d. Bull. 14. nu. 50. quia id eſt virtualiter aſſerere non valere abſolutionem habentium actualē iuriſdictionem ad abſoluendum, quam habere dictos Fratres iuxta Decreta Canonica nemini fas eſt dubitare, ibidem art. 6. Idem damnauit tanquam falſum, erroneum, & à doctrina Sacra deuium Ioannes XXII. in Extrauaganti,

Vas

Vas, electionis, de hæreticis, & traditis multis reſoluit P. Miranda tom. 1 Manual. quæſt 45. art 3. Ad quod etiam vide D. Antoninum 3. part. titul 17. cap. 9. Soto in 4. diſtinctio. 18. quæſt. 4. art. 3. concluſi 2. vbi probat per cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſ. pec cata ſemel confeſſa confeſſoribus Regularibus non eſſe iterum confitenda proprio ſacerdoti, idque etiã condemnatum eſt per Clementem IV. in Bulla, *quia ã temere*, teſte P. Mirãda *vbi ſup.*

7. Religioſi quorumuis Ordinum, vel etiã clerici ſeculares, vnus, aut plures poſſunt ab Inquiſitoribus auctoritate Apoſtolica eligi, aſſumi, vel creari in Notarios, ex Pio IV. *ibid. artic. 7.* de quo Penna *in Director. Inquiſit. 3. p. comment 67. p. .o.*

8. Dicti Inquiſitores vltra quòd gaudent indulgentijs concesſis laborantibus, ſeu ſuccurrentibus Terræ ſanctæ, habent indulgentiam plenariam ſemel in vita, & in morte, ex Vrbano IV. quã conſequuntur pro vita in quolibet actu contra Hæreticos, teſte Repertorio Inquiſitionis, verb. Indulgentia, §. item Inquiſitores. Item eodem modo lucrantur indulgentiam trium annorum auxiliantes Officio ſanctæ Inquiſitionis, & Inquiſitoribus in fauorem fidei, quo ... praſtant, quæ, & aliæ indulgentiæ habentur in quadam Bulla Alexandri IV. ibidem artic. 8. de quo Penna *vbi ſuprà comment. 179. pag 676. col. 2.*

9. Confeſſarij tam ſeculares, quàm Regulares in Regnis Hiſpaniarum exiſtentes tenentur ſub præcepto obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ ſententiæ reſeruatæ Summo Pontifici, aut Inquiſitori Generali nullo modo abſoluere habẽtes, vel legentes libros hæreticos aut damnatos per Inquiſitionem, vel imprimentes, aut imprimi facientes, aut venales tenentes, vel de eis aliquam notitiam habentes, vel ſuper hoc aliquos culpabiles ſcientes, niſi priùs hæc Sancto Officio faciant, ipſos pœnitentes reuelare, ex decreto Pauli IV. Quapropter hac nõ ſeruata forma, actus abſolutionis erit nullus, & abſoluens incurret dictam excommunicationem, niſi probabili, ſeu inuincibili ignorantia huius conſtitutionis excuſetur, & libri prohibiti de Religione nihil ex profeſſo tractent. tom. 2. quæſt. 82. art 1. de quo Nauar. in Manual cap. 23. numer. 45. & lib. 1. conſ 1. quæſt 35. art. 2 tit. de conſtitutionibus. Ad quod vide Suarez de cenſuris diſputat. 21 ſection. 2 num 10 & 11 & Sanchez latè lib. 2 Decalogi, capit 10. à num. 20 vbi benè tradit, quinam incurrant, vel non incurrant in dictam excommunicationem latam in Bulla Cœnæ Domini, & numer. 38 agit de ignorante, ſeu cum ignorantia legentibus.

10. Religioſus denunciatus apud Sanctum Officium Inquiſitionis, eò quod legerat quendam librum ſuſpectum, abiurauitque de leui ſuſpicione, non fit inhabilis ad dignitates, & officia ordinis, quia abſolutus per talem abiurationem de leui ſuſpicione hæreſis imò & de vehementi eſt habendus pro innocẽte, ac ſi nullo modo commiſiſſet crimen impoſitum, iuxta capit accuſatus, in princip. de hæretic. in 6 & capit. ad abolendam, § qui verò, extra eodem tit. cap inter, de purg. Canon. & notatur in c. de his, de accuſat & conſequẽter nulla inhabilitas ex eo naſci poteſt, niſi ei aliqualis ob id pœnitentia ſit impoſita, ex quo cõtra illum fuit orta ſuſpicio. *ibid art. 2.* de quo Nauar *libr. 5. conſ 9. tit. de hæretic* Idem in caſu maiori ſuſpecti de hæreſi, & abiurantis de vehementi tradit Sanch. *libr. 2. Decalogi, cap 24 num 12.*

11 Nullus inferior à Papa poteſt dare licentiam, niſi ex eius ſpeciali delegatione ad legendum libros hæreticorum, etiam ad eorum errores confutandos. Facultas autem facta Præpoſito generali ad id per Gregorium XIII. pro Societate Ieſu, & aliæ ſimiles conceſſiones in his Hiſpaniarum partibus fortè oẽs ſunt abrogatæ, tũ per priuilegia ampliſſima ſancti Officij, tum per Bullã in Cœna Domini. *ib. a.* 2 de quo Collector Societatis *tit. Bulla Cœna § 2 & tit. libri prohibiti, § 2* Nau *lib. 1. conſ. 1. q. 36 tit. de conſtitutionib. & infrà dicemus de librorum prohibitione num 1. & 2.* Ad quod vide Sanchez *dict. c. 10. à num 43.*

12. Nul-

12. Nullo priuato decreto, vel conſuetudine ſtante circa bona hæreticorũ applicanda in terris Eccleſiæ Romanæ ſubiectis, iuxta capit. vergentis, de hæret. omnino media pars ipſi Eccleſiæ, & altera effectio Inquiſitionis applicanda eſt: in alijs verò locis Italiæ obſeruãda eſt conſtitutio Innocentij, Alexandri, & Clementis IV. extra Italiam ius Canonicum dict. cap. vergentis, ſeruandum eſt. Sed apud Hiſpanos hæc bona hæreticorum applicantur Fiſco Regio, eò quòd Reges Catholici præbeant abundè omnes expenſas Inquiſitoribus. An autem bona Hæreticorum debeantur ante ſententiam condemnatoriam? lis eſt inter Doctores, ſed pars negatiua, tã quam verior, & benignior amplectenda videtur: quia nemo obligatur ad pœnam in ſeipſum exequendam, etiam in cauſa hæreſis *tom 2. quæſt. 83. art. 1.* de quo Penna *in directi Inquiſit. 3. p. comment. 158.* Couar. *lib. 2. variar. cap. 9. num. 12. Caſtro de lege pœnali lib. 3. cap. 10. & de iuſta hæret. punitione lib. 2. cap 6.* Simancas *de Catholic. inſtit. titulo 6 num. 157.* Vide ad idem Sanchez *vbi ſuprà cap. 20. à num. 1 & cap. 21. num. 7.* vbi reſoluit, non deberi dicta bona ante iudicis ſententiam.

13. Bona Eccleſiæ non ſunt propter hæreſim confiſcanda, ſecus facientes incurrũt excommunicationem ipſo facto ante ſatisfactionem non abſoluendam extra articulum mortis, Clement. nolentes, de Hæretic. Vnde Fiſcus ſæcularis confiſcans libros Fratris Minoritæ, quorum dominium pertinet ad Eccleſiam Romanam, incidit in dictam cenſuram, niſi probetur donantem tales libros reſeruaſſe ſibi eorundem dominium tunc enim non incurrit, eidẽque domino ſunt reſtituendi, ibid. art. 2. de quo Ouando in 4. diſt. 13. propoſitione 33. corol 3. Septimacen. libr. 5. variar. inſt. titulo 9 num. 88. Idem videtur innuere Sanchez lib. 2. decalog. capit. 20. n. 14 quicquid dicant Simancas de Catholic. inſtit. titulo 9. num. 88 & Azor tom. 1 inſtit. moral. lib 8. cap 12. quæſt. 14 ab eo relati, nam licet dicta bona non ſint monaſterij Minorũ, quod eſt incapax poſſidendi in communi, ſũt tamen Eccleſiæ Romanæ, ad quam pertinent omnia deſtinata ad vſum dictorum Fratrum. Nec placet, quod ſubdit ibid. Sanchez ex mente Simancas, cuius ſenſum exponens, ait, publicantem dicta bona Minoritæ ob hæreſim, non incurrere dictam cenſuram: quia non ſunt bona ipſius monachi, licèt enim non ſint, ſunt tamen bona Eccleſiæ Romanæ, ad quam pertinet eorum dominium, ac proinde in eo publicante procedere dictam Clement. nolentes, videtur conſequenter dicendum, in hoc tamen ſtandum eſſe praxi Sancti Tribunalis, & ſuorum priuilegiorum diſpoſitioni omninò cenſeo, vide eundem Sanchez lib. 7. decalog. cap. 12 nu. 54. vbi docet monacho incidente in hæreſim, minimè amittere monaſterium bona delata ipſi monacho, quippe ea non ipſi, ſed monaſterio acquiruntur, vt benè tradit Spino *gloſſa 12. principali, numer. 25.*

14 Bona immobilia Clericorum hæreticorũ pertinent in Hiſpania ad Principem ſæcularem; etiam ſi ſint Beneficiati, ſeu Curati, ſecundum aliquos, *Addit. ſummæ tom 3. cap 164 num 2.* de quo Couar. 2. *var ar. capit 9 ad finem.* Oldrad. *conſil. 17.* vide Sanch. 2 *lib. 1. decalog cap. 20 num 22.*

15. Hæretici manent irregulares, etiam ſi pœnitẽant, & abſoluantur, cap. ſaluberrimum, 1. quæſt. 7. nec poſſunt diſpenſari ad ordines recipiendos, niſi à Papa, ex quodam Breui Pij V. ad miniſtrandum tamen in ſuſceptis benè diſpenſari poſſe per Epiſcopum, vel Inquiſitorem Generalem ſupponit Pius V. In irregularitate verò proueniente ex hæreſi occulta, quæ probari poteſt, non licet Epiſcopis diſpenſare poſtquam ablata eſt ab eis facultas abſoluẽdi in foro conſcientiæ à crimine hæreſis occulto per Bullam in Cœna Domini, & declarationem Cardinaliũ, qui per capitulum, cum illorum 32 de ſentent. excommunic. Epiſcopi non habẽt diſpenſandi facultatem in caſibus, quorum etiam abſolutio eſt ipſis interdicta, cùm maiora intelligantur illis prohibita, quibus vetita ſunt minora. Ex quo conſequenter deducitur ſublatam

eſſe

eſſe ex eadem ratione talem poteſtatē diſpenſandi à prælatis Regularibus habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quando quidem ad inſtar Epiſcoporum illis data erat talis auctoritas per priuilegia Apoſtolica. *Ibidem cap. 183. à num. 2. vſque ad 6.* de quo Suarez *de cenſuris tomo 5. diſput. 43. ſect. 1. à num. 1.* Maiol, *de irregularitate lib. 5. capit. 46* Nauar. *cap. 27 num. 205.* Syluest. *verb. irregularitas, quæſt. 5.* vide Sanchez *lib. 2. decalog. cap. 25. per totum*, vbi ad id multa tradit notatu digna.

16. Innocens conuictus iuridicè de Hæreſi, ita vt ſit ei imponenda pœna mortis non peccat mortaliter confitendo crimē à ſe non commiſſum: quia ſcit conuictum de eo eſſe, ac ſecundùm allegata, & probata eſſe publicè puniendum tanquam reum talis criminis, ex qua confeſſione non oritur ſcandalum graue, & licèt ſibi ſoli præiudicet, culpæ tantùm venialis reus iudicandus eſt, vt communis tenet. Secus ſi non eſt conuictus; quia tunc grauiſſimè peccat, non ex eo tantùm, quia ſuæ famæ, & honoris prodigum ſe gerit, ſed etiam præcipuè ob damnum irreparabile infamiæ, qua maculat ex ſua ſtirpe deſcendentes *ibid. cap. 185. num 8.* de quo Nauar. *in cap, inter verba, concl 5. corol. 44.* Soto *de iuſtitia libr 4. quæſt 2. artic.* vlt. Couar. *lib. variar. cap 2. num. 8.*

De Homicidio.

De pœna, qua ſunt puniendi Religioſi homicidæ, vide tom. 1. qu. 33. & tom. 1. quæſt, 30 art. 18. & nos diximus ſuprà de correctione Fratrum quoad pœnam imponendam Fratribus homicidis à num 28. Vide etiam de poteſtate diſpenſandi in irregularitate prouenientе ex homicidio, tom. 1. quæſt 24. art. 8 vſque ad 13. & nos diximus ſuprà *de diſpenſationibus à nu. 23. vſque ad 26.*

De Horis Canonicis.

Vide quæ ſuprà reſoluimus *ex tomo 1. quæſtion. 42.* de celebratione Diuini Officij *reſolutione 24. per totam.*

RESOLVTIO LXXIV.

De Hoſpitalibus Regularium.

1. Hoſpitale in titulum duobus modis conferri poteſt, aut ratione fundationis, aut per viam electionis, quando quis ad eius Regimen eligitur. Item quando ibi eſt campanile cum campana ad pulſandum pro Diuino Officio, vel altare, in quo miſſæ celebrantur, tunc enim verè appellatione beneficij venit, conferrique poteſt in titulum *tomo 2. quæſt. 84. artic. 1.* de quo Rebuf *in tract. nominat. quæſt. 15. num. 12. & de pacifica poſſeſſione num. 21. DD. in Clement. quia contingit, de religioſ. domibus.*

2. Hoſpitalia Regularia in quinque ſunt libera, per gloſſam in d. Clement. quia contingit. Primò in ſuppletione Ordinariorum, etiam quoad exempta. Secundò, quod non conferantur in beneficium. Tertiò, in iuramento præſtando. Quartò, in conficiendo inuentario. Quintò, in ratione reddenda. Verum eſt tamen, quòd tenentur adminiſtratores, ſeu ſeruientes, aut Præſidentes ſub præcepto obedientiæ prouidere pauperibus, ac hoſpitalitatem debitam tenere, & exercere, ex dicta Clement quia contingit § præmiſſa. In Cōcilio etiam Tridentino præcipitur ordinarijs, vt curent, quod hoſpitalia etiam exempta fideliter, ac diligenter à ſuis adminiſtratoribus gubernentur; item vt impoſitum illis onus, officiumuè adminiſtrent, atque hoſpitalitatem debitam ex fructibus ad id deputatis exerceant, & in defectum pauperum liceat ipſis in alium pium vſum inſtitutioni proximiorem, ac pro loco, & tempore vtiliorem conuertere ad arbitrium ordinarij cum duobus de Capitulo ibid. art. 2. de quo Rebuff. *in Praxi titulo de* Trid. ſeſſ. 7. c. 15. & ſeſ. 15. ca. 8. de reform.

com-

commen.d.nu.15. Zerola in praxi Epiſcop. 1.p.verb.hoſpitale num.8. Couar. cap.3.n. 8.de teſtam. vide ad idem Azor *tom.2. inſt.moral.lib.3.cap.40.quæſt 12.*

3. Licèt iure communi non poſſit committi hoſpitale Religioſo iuxta di ctam Clementinam, quia côtingit,hoc tamen fieri poſſit, quando hoſpitale habet annexam eccleſiam curatam, vel quando Religio eſt fundata in hoſpitalitate, vel etiam quando hoſpitale ſolet per Regulares gubernari, ac tandem generaliter quandocunque neceſſitas hoſpitalis, & pauperum id ſuadeat poteſt legatus à latere præficere monachum huic muneri, ipſumque à monaſterio extrahere, imò & Epiſcopo id ipſum licet ex Rotæ deciſione.*ibid.artic.*3. de quo Gambar, *de auctoritate legati à latere lib.* 8.*num.*44. Lappus *in tract. Hoſpital.colum.*4. Cardinal. *in Clement.*2.*qu.* 23 *de præbend & in Clement.*2.§.*vt autem, qu.*1.*de Religioſ. domibus.*

4. Apud hoſpitalia Ciſtercienſis ordinis monachus per Abbatem electus confeſſiones pauperum inibi commorantium audire, eiſque ſine alieni iuris præiudicio Eccleſiaſtica miniſtrare Sacramenta valet ex Nicolao IV. apud Bullarium. Sed hoc quantum ad auditionem confeſſionum videtur iam reuocatum,niſi confeſſarij ad id deputati ab Ordinario approbati ſint, iuxta formam Tridentini Concilij, ſicut in ſimili diximus de poteſtate Regularium ad ſacramenta miniſtranda ſuis familiaribus,ſuprà *de famulis Fratrum num.*1. *de quo tom* 1. *qu* 57. *art.*14. *& tom.*2.*q.*67. *art.*1.

Bull. 13. Nicolao 4.
Trid. ſeſſ. 23 c. 15. de refor.

5. Fratres, ſeu Germani ſeculares (vt vocant) hoſpitantes Religioſos Minores in Hiſpania gaudent magnis priuilegijs Regalibus, inter quæ præcipuũ eſt, vt non teneantur contribuere pro accommodãdis militibus id quod alij oppidani contribuunt,nec conſtringantur eos hoſpitare apud ſuas domus. *tomo* 3 *quæſt.*40 *art* 2.

6. Ordinarius poteſt viſitare hoſpitalia inquirendo, an opere compleantur ſtatuta fundatoris, & petere ratiocinia ſingulis annis, etiam ſi conſtructa non ſint de eius licentia, & auctoritate, vel etiam ſi ſint loca prophana, vt ex mente dicti Tridentini decreti colligitur. Quandò verò ex inſtitutione, ſeu fundatione,priuilegio,aut conſuetudine ad alios pertinet rationẽ ſumptuum exigere, Ordinarius ſimul cum ipſis admittendus eſt,aliàs data, & expenſa non valent, vt habetur in quadã declaratione Cardinalium apud Zerola. Addit Summæ *tomo* 3.*capit.*198 *n.* 2.3 *et* 4 de quo Gutier. *lib.*1.*Canonicar. cap.*35 *num.*19. Zerola *in praxi Epiſcop.* 1.*p.titulo hoſpitale fol.*91.*&* 92.§. *ſextũ dubium.* Vide Azor *dicta quæſt.*12.

RESOLVTIO LXXV.

De Ieiunio.

1. QVamuis Monachis Benedictinis per ſuam Regulam eſus carniũ omnino ſit prohibitus,ex priuilegio tamen Alexandri VI. certis qui buſdam diebus licitus eſt, quod item permittitur infirmitate, vel debilitate detentis,& in alijs caſibus iuxta ſacrorum Canonum, & eiuſdem Regulæ moderamen. Quæ prohibitio cũm ſit pœnalis, non extenditur ad eſum ouium & lacticiniorum extra Quadrageſimã, quidquid in oppoſitum firmet Collector Ciſtercienſum *titulo,carnium eſus. tom.*2.*quæſt.*100.*art.*1.de quo Panormitan *cap.cum ad monaſterium,num.*16 *de ſtatu monachor.* Angles *in* 4. *quæſt.*9 *de ieiunio pag.*438 Henriquez *in capit. denique* 4.*diſtinctione.*

2. Iure communi attento poſſunt Prælati Regulares diſpenſare ſuos ſubditos, ſicut Epiſcopus ſuos circa ieiunia Eccleſiaſtica, & comeſtionẽ ouorum,carnium, & aliorum prohibitorũ in Quadrageſima,& à fortiori, vt poſſint anticipare horam prandij ante horam nonam, quod & Leo X. ad maiorẽ cautelã indulſit Fratribus Minoribus, maximè actu populo prædicantibus, etiam quoad anticipationem, & retar- Bull. Ora 57. Leo. x.

da-

In Cõm. Mend. ti. Ieiunium §. 5. & 7. Comp. D. Hier. §. 7. Bullar. Orac. 8. Pij V.

dationem ſerotinæ collationis. Et ex conceſſione Eugenij IV. Prælati ordinis Diui Hieronymi, & in eorum abſentiá Vicarij, imò & confeſſores Fratrum poſſunt licentiáre, etiam familiares monaſterij infirmos, & debiles circa ieiunia Eccleſiaſtica, & cibos prohibitos, etiam ſine cõſilio medici. *ibid. art.* 2. de quo D. Thom in 4. diſt. 15. q. 3. *art. 2. ad vltimum, & 2. 2. quaſt. 147. art. 4. Nauar. in man. cap. 21. num. 11.*

Item Pius V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula conceſſit, quòd in Ieiunijs Eccleſiæ, & Regulæ, ſenes, & debiles Fratres poſſint comedere oua, & carnes de conſilio medici, & confeſſoris, & quòd eorum ſuperiores poſſint diſpenſare; de quo ſuprà *de diſpenſationibus, num. 37.*

3. Ratione medicinæ, debilitatis cõplexionis, aut agendi aliquid negotij neceſſarium, vel iter faciendi, etiam equitando, vel alia rationabili de cauſa, ſecluſo omni priuilegio de manè facere conſuetam collationem, & veſpere cœnare licet, ex ſententia grauiſſimorum virorum. Vnde præfata cõceſſio Leonis X. & ſimiles parum, aut nihil vltrà ius commune concedere videtur, niſi tantùm ad ſedandos ſcrupulos Fratrum pro varietáte opinionum, *ibidem in fine*, & Addit. Summæ *tom. 4 cap. 110. num. 9.* Vide Syluest. *verb. ieiunium, Nauar. cap. 21. nu. 14. & 19.*

Bull. Ora Leon. X.

4. Religioſi itinerantes poſſunt trãſferre ieiunium in alium diem præcepto Eccleſiaſtici ieiunij non impeditũ, ex Leone X. apud Bullarium Conficiẽtes autem inter ſex leucarum pedeſtres ab obligatione ieiunij excuſari, affirmant plures, & hoc regulariter, & vt in plurimum, ea enim poteſt eſſe itinerantis debilitas, vel itineris aſperitas, vel quid ſimile, vt ex breuiori ſpatio excuſetur, ad arbitrium prudentis viri. Vnde breue conficiens iter tali priuilegio de transferendo ieiunio in alium diem vti optimo iure poteſt. *ibid. art. 3.* de quo Victoria 2. 2. *quaſt 147. Soto in 4. diſt. 19. quaſt. 2. art. 1.*

5. Fratres Minores ex vi Regulæ tenentur ad ieiunium Quadrageſimæ, etiam ante vigeſimũ primum ætatis annum, vt Expoſitores Regulæ cum Sancto Bonauentura, & ſtatuta Barchinonenſia tenent, idemque declarauit Clemens V. in capit. exiui, §. nos itaque, & §. deinde cum duobus temporibus, conſuetudoque ac communis intelligentia Ordinis admiſit. Alia tamẽ ieiunia Eccleſiæ, vt Vigiliarum, & quatuor anni Temporum, non obligant, nec ad ea obligatur ante dictum ætatis tempus ex præcepto Regulæ, ſed tãtùm poſt illud expletum, ſicut cæteri fideles. ibid. art. 4. & 6 & in addit. Summæ tomo 3. cap. 25. num. 16. de quo D. Bonauent. ſuper Regul. c. 3. Cordub. *ibid. quaſt. 2. puncto 2. & 3.* Idem ferè poſt alios à ſe relatos docet Sanchez *lib. 4. decalogi cap. 11. num. 56.* & ſequitur Portel *verb. ieiuniũ, n. 2.*

D. Bonã. ſup. Reg. cap. 3.

6. Licèt ex decreto Teleſphori Papæ in cap. ſtatuimus diſt. 4. clerici omnes, ac Religioſi ſeptem hebdomadas integras ante Paſcha à carne ieiunare debent, id tamen quoad intégritatem, ſeu complemẽtum talium hebdomadarum iam per contrariam deſuetudinẽ antiquatum eſt, à feria quarta Cinerum inchoantes, ad inſtar aliorum omnium fidelium. Apud tamen quoſdam Regulariũ, vt apud nos Minores ex deuotione in refectorio à feria ſecũda ante Cineres ieiuniũ Quadrageſimæ inchoatur. *ibid. art. 5. & tom 3 q. 45. art. 1. & 2.*

7. Quamuis iuxta ſtatuta antiqua ordinis Minorum, & Expoſitores Regulæ, obſeruari ieiunia Regularia in cibis Quadrageſimalibus à Fratribus debeat conſuetudo tamen legitimè præſcripta apud quaſdam Prouincias obtinuit, vt lacticinijs veſcantur, ſuper quo Prouinciales de conſilio Diſcretorum diſpenſare poſſe, declarat ſtatutum Barchinonenſe. *ibid. ar. 7. & q. 101 art. 3 eodem tom 2* Idem ferè docet Corduba *in Regul. c. 3. qu. 2. puncto 4.* de quo vide infrà *nu. 13*

8. Dicti Fratres Minores ante vigeſimum primum ætatis annum completũ tenentur ad ieiunia Regulæ ex vi voti ab ipſis expreſſè emiſſi, idq, approbat, & interpretatur antiqua, & recepta conſuetudo ordinis. Huiuſmodi namque Fratres iuniores ſponte ſe ſubdentes præcepto Regulæ de ieiunando iuri.

iuri ſuo quodammodo renunciare videtur, ac voto ſe adſtringere ſupra id, quod Eccleſia alijs fidelibus præcipit. ibidem art. 8. de quo Cordu. in cap. 3. Regul. quæſt. 2 puncto 2. Syluest. verb. ieiunium, num 18 §. ſexto quæritur. Idẽ docet Portel dict. numer. 2. & addit. ad dubia verb. ieiunium, num. 1. addit, eſſe annum vigeſimum primum debere eſſe completum omnino de momento ad momentum, vt obliget præceptum ieiunandi.

9. Frater Minorita frangens ieiuniũ feria ſexta Aduentus, vel Quadrageſimæ, vnicum tantùm tranſgreditur præceptum, Eccleſiæ ſcilicet, quantum ad Quadrageſimam, & Regulæ ratione Aduentus: quia extra id temporis tantum tenentur ſexta feria ieiunare. Sed frangens ieiunium feria ſexta, in qua occurrit vigilia, vel ieiunium quatuor temporum facit contra duo præcepta, ſicut & ille, qui non ieiunaret in Vigilia Sancti Matthiæ occurrente in Quadrageſima, vel Sancti Thomæ in Aduentu, ibidem in § adde tamen, ad finem articuli, & addit Summa tomo 3. cap. 25 num 17. vbi affirmat Auctor, quòd Regula Minorum non obligat ad ieiunium ſextæ feriæ intra Quadrageſimã ſpeciali præcepto, ſed communi Eccleſiæ; quo tenẽtur omnes fideles. De quo Ouando *in 4. diſt. 26 propoſ. 53.*

10. Senes, etiam Religioſi excuſantur à ieiunio, quia ſenectus ipſa eſt morbus, & infirma ætas dicitur ſeniorum, non indifferenter omnium, ſed prouectioris qui ſunt ætatis, primã ſeptuageſimum annum attingentium, regulariter, inquam, loquendo aliquando enim contingit quoſdam ante talem ætatem, vt ſexagenarios in magna conſtitutos eſſe ſenectute, & debilitate, quos ad ieiunia non teneri valde probabile iudicatur à quibuſdam. Vnde in Bullis Cruciatæ à temporibus Pij V. diſpenſatur cum Religioſis præfatæ ætatis ſexagenarijs ad veſcendum ouis, & lacticinijs. *ibidem §. confirma n., & artic 2 §. ad vnum*, de quo Sanchez *de matrimonio lib. 7. diſp. 32 numer. 17 Menochius de arbitrarijs caſu 59.* Idem tradit Portel *verb. ieiunium, numer. 5. ad finem*, & non diſſentit Sanchez *lib. 4. decalog. cap. 11. num 55. in fine.*

De ieiunio quoad abſtinentiam à carnibus.

11. Statutum Carthuſienſium de non edendo perpetuo carnes, etiam in extrema neceſſitate rationabile eſt, ac proinde approbatum à Sede Apoſtolica. Eo tamen non obſtante contingibilis eſt caſus, in quo profeſſus iſtius Ordinis teneatur veſci carnibus, cum tantum ex ſtatuto, & non ex voto obligatio oriatur, ſecluſo tamen ſcandalo cuius vitatio etiam in extrema neceſſitate obligat, dicente Apoſtolo. *Si eſca ſcandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum* Aueſt. tomo 2. *quæſt. 101. art.* 1 de quo Gerſon 4 *part. de abſtinentia Carthuſ. Victoria de temperantia num 8.* Henriquez *libr. 9. cap. 22. § 3. in fine*, Sanchez *lib. 6 decalogi capit. 13. num 39 verſ 3 quia.* 1 Cor. 8.

12 Abbreuiare vitam per nimiam abſtinentiam nemini fas, eſt recte tamẽ licet vti communi hominum cibo in quantitate ſufficienti ad ſalutem conſeruandam tantùm, abſq; quæſita delicatiore, vel lautiore eſca, dato quòd ex eo abbreuietur notabiliter vitę curſus, ſicut nec tenetur quis vti peculiaribus medicinis, ac remedijs ad prolongandam vitam *ibid. art* 2 de quo Victoria *vbi ſupra dict. num. 8.*

13. Prælati ordinis Minorum, & aliorum Mendicantium poſſunt diſpenſare cũ ſuis ſubditis, vt comedant oua, & lacticinia in ieiunijs Eccleſiaſticis, ex conceſſione Clementis VII & Eugenij IV. ibidem. art. 3 de quo ſuprà n. 7. Vide ad hoc Sanchez lib 4. decalogi cap. 11 num. 50. & 52 vbi iuxta probabiliorem ſententiam reſoluit, lacticinia nullo iure, ac conſuetudine interdici in diebus ieiunij extra quadrageſimam, ad quod refert Syluest. verb. ieiunium, quæſt 5 dicto 1. Tabien. quæſt. 7. num 6. Angel. nu. 5. Azor lib. 7 inſti-

tut.

tur. moral. cap. 10. quæſt. 2. in fine, tom. 1. & dict. capit. denique 4. diſt. vbi ea lacticinia tantùm prohiberi in quadrageſima videtur, ad quod etiam vide Pottel *in addit. ad dubia verb. ieiunium, num. 7. & 8.*

14. In die Natalis Domini occurrente in ſexta feria permittit ius comedere carnes ob ſolemnitatem tanti feſti, c. final. de obſeruat. ieiunior. Quod à fortiori videtur dicendum ſi occurrerit in Sabbato, in quo abſtinentia carnium non eſt ita ſtricta, ſicut in die Veneris, idque vt indubitatum ac certiſſimum tenendum eſt, & probat generalis conſuetudo Eccleſiæ, quidquid alijs non placeat. Hoc tamen non permittitur Religioſis & alijs, qui ex voto, aut ex regulari obſeruantia ſunt adſtricti dictis diebus ieiunare, vel à carnibus abſtinere, vt habetur in eodem cap. finali. Nec Prælatis Regularibus potentibus diſpēſare in eſu carnium id licet facere cum ſuis ſubditis in tali feſto Natalis Domini occurrente cum feria ſexta, vel Sabbato; quia non habent diſpenſare in iure communi prohibente eſum carnium talibus diebus, quod ius non reuocari quando coniungitur voto, aut regulari obſeruantiæ, indubitati iuris eſt, quidquid ſentiat Syluester loco ſtatim citando tomo 3. q. 45 art. 3. & in addit. ſummæ tomo 3. c. 25. nu. 8. 9. & 10. de quo Syluest. verb. ieiunium, num. 6. 7. & 10. Idem docet poſt alios Sanchez lib. 4. decalog. cap. 11. à numer. 59. & de matrimon. diſp 8. num. 16. & libr. 6. decalog. cap. 6. num. 2. vbi docet Epiſcopum Monachum, cui iuxta ſuæ regulæ præſcriptum ieiunium, vel abſtinentia à carnibus indicta eſt, poſſe licitè carnibus veſci feria ſexta; in qua Natale Domini incidit: quia iam liber eſt à legali regulæ obligatione, ſeu debito, & citat pro ſua ſententia Caietan. Sotum, Couar. & noſtrum Auctorem *tom. 2. ſumm. capit. 10. num. 4.* & addit idem dicendum eſſe in Epiſcopo aſſumpto ex ordine Minorum, qui quartum ſolemne votum abſtinentiæ à carnibus emittunt.

15. Vouenti abſtinentiam ab ouibus in ſexta feria non eſt licitum tali eſca veſci in die Natiuitatis Dominicæ occurrente cum die Veneris, ſi ex priuilegio, aut conſuetudine aliàs licitus eſt illi talis eſus ouium, bene tamen licebit carnes manducare, per votum enim huiuſmodi intendit ſe abſtinere à re ſibi licita, non autem à re illicita, qualis eſt eſus carnium in ſexta feria, & per conſequens ſuæ voluntatis fuit permanere in obligatione iuris communis diſponētis, vt in tali feſto occurrente in Veneris die licitus ſit eſus carnium. Secus dicendum, quando vouenti non erat permiſſus eſus ouium tali die; tunc enim promiſſio videtur facta Deo ad macerationem carnis, & in memoriam Paſſionis Dominicæ; ac proinde à fortiori à carnibus ſe voluiſſe abſtinere cēſetur, à quo recedere videtur, ſi aliquando ſtabiliatur eius licere; quod ſtrictò notandum, & addit. ſumm. vbi ſuprà num. 9 de quo Syluester vbi ſuprà n. 7. Idem abſolutè, & indiſtinctè docet idem Sanchez d. cap. 11. num. 61. & non diſſentit Azor *tom. 1. inſt. moral. lib. 7. capit. 10. qu. 2. prope finem.*

16. In Prouincijs, vbi conſuetudine præſcripta receptum eſt Sabbato manducare animalium extremitates, & viſcera, vt ſit apud regnum Caſtellæ, Regulares, quibus his veſci tali die prohibetur ex voto, aut obſeruantia regulari, eadem comedere licitè non poſſunt in Natali Domini contingente in Sabbato; ex eadem ratione, quam in ſuperioribus diximus, tali die carnes manducare non licere ob cauſam voti, quæ æque militat in Sabbato, reſpectu talium extremitatum, & viſcerum animalium veſcendorum; ac reſpectu carnium in feria ſexta. Et à fortiori idem prohiberi dicendum eſt in prouincijs, in quibus non eſt conſuetudo comedere in Sabbato tales eſcas, ſi adſit votum, aut obſeruantia regularis de non edendo illas tali die, ibid. art. 4. & addit. ſum. vbi ſupr. nu. 10. de quo Syluest. verb. Ieiunium, num. 16. & 27. Facit tradita à Sanchez d. cap. 11. num. 59. ad finem, & idē expreſsè docet Pottel in addit. dict. verb. Ieiunium, num 9. & idem colligitur ex reſolutis ab Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 7. cap.

9.capit.19.quæſt.8.ad finem, vbi agens de ea conſuetudine edendi extremitates animalium in Sabbatis, in quibus nō eſt præceptum ieiunij, ait, talibus cibis vti non poſſe religioſos, quibus id interdicitur in eiſdem diebus per inſtitutum ſuæ regulæ.

17. Non peccat mortaliter prætermittens ieiunium ob corporis ęgritudinem, intelligens per illam excuſari ab hoc præcepto, nec prætermitteret, ſi aliter intelligeret, licet ipſa ægritudo in rei veritate non eſſet ſufficiens cauſa, quia bona fide omiſit ieiunare, *tom.* 3 *q.* 64. *articul.* 2. §. *vnum tamen.* de quo Palud *in* 4. *diſt.* 13. *qu.* 4. *art.* 1. *Sylueſt. verb. Ieiunium, q.* 28. *Nauar. cap.* 21. *num.* 20.

18. Religioſi non tenentur ad ieiunia præcepta ab Epiſcopis, quia nullo ad hoc iure obligantur, nec item ad ea, quę ex conſuetudine obſeruant clerici ſęculares, niſi adſit ſcandalum. Sed ad ieiunia generali conſuetudine prouinciæ, aut loci communiter recepta obligantur vtique in monaſterijs intra eandem Prouinciam, ſeu loca conſtitutis. *addit. ſum. tom.* 4. *c.* 140, *num.* 4. de quo D. Anton. 2. *part tit.* 6. *c.* 2. § 6. *Azor lib.* 7. *inſt. moral. cap.* 19. *quæſt.* 2. *tom.* 1. *Palud. in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 3. *Sylueſt. verb Ieiunium quæſt.* 2.

RESOLVTIO LXXVI.

De illegitimis.

1. TRia ſunt genera illegitimorū de iure canonico, cap. niſi cum pridem §. perſonæ vero, de renunciat. Videlicet naturales ſpurij, nothi, & manceres, Filij naturales reputantur de iure pontificio illi omnes, qui geniti ſunt ex parentibus, inter quos tempore Conceptionis, aut natiuitatis ipſorum nullum erat impedimentum ad contrahendum dirimens, vt colligitur ex argumento cap. tanta, qui filij ſint legitimi, & habetur in authent. quibus modis naturales efficiantur, &c. §. ſi quis autem defunctus, collat 7. Nothi, autem ſeu mancercs, qui ex ſoluto, & ſoluta, inter quos matrimonium contrahi poteſt, nati ſūt. Et differunt à naturalibus in eo, quòd naſcuntur à matre communi non retenta, quapropter neceſſarium eſt, vt pater tāquam ſuos eos recognoſcat, vel id aliūde ſufficienter probetur. Spurij verò ſunt, qui naſcuntur ex parentibus habētibus impedimentum ad contrahendū inter ſe matrimonium, *tom.* 1. *qu.* 13. *art.* 1. de quo Couar. *in epitom.* 4. *part* 2. 8. §. 4. *num.* 6. Anton. Gomez *l.* 11. *tauri n.* 9. *Molin.* 2. 2. *diſp.* 66. *Sarmient. lib.* 1. *ſelect. c.* 6. *abbat. de nothis, cap.* 10 *num.* 4.

2. Filij legitimi dicuntur illi, qui ex matrimonio in facie Eccleſiæ cum bona fide, ſaltem ex parte alterius coniugis celebrato geniti ſunt, eſto matrimoniū ob occultum impedimentum fuerit nullum, cap. 2. & c. ex tenore, qui filij ſint legitimi, l. 1. tit. 13. part. 4 At non qualiſqualis ignorantia circa hoc efficit prōlem legitimam, ſed tantum ignorantia facti, & non iuris, vt qui bona fide contrahunt ſcientes ſe eſſe conſanguineos, aut affines, ignorantes tamen conſanguinitatem, & affinitatem eſſe impedimentum iuris dirimens: Filij tamen nati ex matrimonio clandeſtino nullo ob defectum aſſiſtentiæ parochi, & teſtium vel etiam denunciationum, inuento poſtea aliquo impedimēto, non ſunt legitimi, etiam ſi adſit ignorantia circa iſtud impedimentum, vt à contrario ſenſu ex c. quod nobis, qui filij ſint legitimi, deducitur, & ſatis conſtat ex Trident. ſeſſ. 24. capit. 1. de reform. matr. ibidem in princ. articuli, & addit. ſum. tom. 3. ca. 190. num. 6. & 7. de quo Molina de primog. lib. 3. cap. 3. num. 12. Coſta in cap. ſi pater, 1. part. verbo, vxor, num. 2. Couarruuias ſuprà §. 1. Sanchez libr. 3. de matrimonio diſp. 53. num. 8. & quantū ad ignorantes reſoluit, eorum annullari matrimonium, & conſequenter non legitimari filios ex eo procreatos, *libr.* 3. *diſp.* 17. *num.* 10. *ad finem Gutier. de matrimonio cap.* 61. *num.* 12.

Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform.

3. Filij Commendatorum Militariū ordi-

ordinum illegitimi ſunt ſacrilegi, quia à verè religioſis militantibus votum ſolemne caſtitatis coniugalis emittentibus ſunt geniti, vnde per ſubſequẽs matrimonium non legitimatur, *ibid. art. 2.* de quo Couar. *4. part. epitom. cap. 8. §. 2. num. 30.* Sarmiento *lib. 1. ſelect. capit. 6. Molin. de primog. lib. 1. cap. 2. nu. 6.* Idem docet Villalob. *2. part. ſummæ tract. 35. diff. 10. num. 7.*

4. Legitimatus per ſubſequens matrimonium reputatur ille, cuius mater concubina ducta fuit tempore mortis patris ad eum effectum, vt filij ex ea nati reddantur legitimi, ac ſint capaces magnæ hæreditatis, etiã Maioratus. Quod procedit, etiam ſi vir cõtrahens ſit adeò ſenex ac decrepitæ ætatis, vt naturaliter non valeat generare, *ibid. dict. art. 1. §. & eſt notandum.* de quo Couar. *vbi ſuprà num. 10. Molin. de primog. lib. 1. cap. 51. num. 16.* Menchaca *libr. 3. controuerſ. frequent. cap. 4. num. 4.*

5. Expoſiti legitimi cenſentur, ex ſẽtentia doctiſſimorum virorum. Ex quo non videntur indigere diſpenſatione ad ſacros ordines, vel ad prælationes ordinis facti religioſi. Sed in varietate opinionum conſultius erit cum illis prius diſpenſare ſecundùm terminos priuilegiorum Regularium, *ibid. §. expoſiti.* de quo Paleot. *de nothis cap. 3. num. 63.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. centur. 4. caſu 396.* Salzed. *in pract. crim. c. 14. p. 35.*

6. Legitimatio eſt amplè interpretanda, quando non eſt diſpenſatio, & è contra diſpenſatio, licèt ſit ſtricti iuris, amplè etiam eſt interpretanda, quando eſt legitimatio. Ex quo magna reperitur differentia inter diſpenſationem, & legitimationem, cum illegitimo, nam quando tali illegitimo non conceditur habilitas ad omnia, ad quæ de iure erat inhabilis, ſed ad taxam tantùm, diſpenſatio duntaxat cenſenda eſt, eſto habilitans vtatur verbis, legitimare, vel legitimationis, quia non poteſt quis pro parte eſſe legitimus, & pro parte illegitimus. Secus ſi ſimpliciter, & abſolutè habilis reddatur ad omnia, ad quæ erat inhabilis de iure, tunc enim legitimatio dicenda erit, licet vtatur verbis: diſpẽſo tecum, vel reſtituo te natalibus, vel habilem te facio. nam hic potius attenditur ad factum, quam ad verba, quibus fieri ſignificatur, *ibid. art. 10. §. pro huius notabilis.* de quo Cou. *4. p. epitom. cap. 8. §. 8.* Molina Ieſuita *2. 2. tract. 2. diſp. 173. col. 979.* vide quæ ad hoc diximus *reſol. 52. num. 44.*

7. Illegitimus per ingreſſum religionis legitimatus, ſi ante profeſſionẽ exeat, reincidit in irregularitatem contractam ratione illegitimitatis quoad ordines, nam ſimiliter nouitios virtute priuilegiorum ordinis abſolutos à cenſuris, ſi à religione ante profeſſionem retrocedant, in eaſdem relabi, ipſiſque religari, certi iuris eſt, *ibid. artic. 4.* de quo Angel. *verbo, nouitius, num. 20.* Syluest. *verbo, Religio 5. num. 10.*

In oppoſitum tenet Sanchez libr. 5. decalog. cap. 5. num. 13. vbi reſoluit, per ſimplicia vota emiſſa in Societate Ieſu deleri irregularitatem ex natalium defectu conſurgentem, taliter quòd retrocedens, ſeu demiſſus à Religione, à votiſque abſolutus non reincidit in ipſam. Vnde ſi iam promotus ſit, poterit ordinibus ſuſceptis vti, nondum verò promotus promoueri non prohibetur. Idẽque docet de profeſſo in alia Religione, & ab ea expulſo in perpetuum. Ducitur, quia iura decernunt, eam irregularitatẽ deleri per ingreſſum Religionis, nec declarant ſemel ingreſſos, vel profeſſos poſt deſertam religionem reincidere, quod neceſſariũ eſſe, probat ex eo quia irregularitas non contrahitur, niſi in caſibus iure expreſſis, & per profeſſionem ſemel facta diſpenſatio, ſeu legitimatio iam conſecuta eſt ſuum effectũ, ad quẽ ordinabatur. Et pro ſua ſentẽtia citat Suares *tom. 5. de cenſuris diſp. 50. ſect. 5. nu. 14. in fine*, qui etiam reprobat noſtrum Auctorem.

Defenditur Auctoris ſententia.

His tamen non obſtantibus noſtra ſẽtentia verior, & probabilior mihi videtur, dum ait, nouitium egreſſum à religione ante profeſſionem relabi in eam natalium irregularitatem. Nam, vt idẽ Sanchez fortiter inſtat, ceſſante cauſa finali diſpenſationis, antequam ea ſuum vltimatum effectum ſortiatur, ceſſat di-

ſpenſatio, vt ipſe probat l. 8. de matrim. diſp. 30. nu. 14. & 15. ergo ceſſante ſtatu religioſo in eo, qui ante profeſſionem, vel poſt biennij vota emiſſa in Societate expulſus, aut egreſſus eſt à religione, ceſſare quoque debet ea irregularitatis diſpenſatio, quæ à iure conceſſa eſt intuitu, & fauore ſtatus religioſi. Nec valet reſponſio, ſeu potius euaſio, quòd ea diſpenſatio conceſſa eſt fauore ſtatus ſemel aſſumpti, & in præmiũ actus illius heroici, quo ille ſęculo renunciauit, quę cauſa videtur non ceſſaſſe, illo expulſo, quia iam actus ſortitus eſt ſuũ effectũ: non probat, inquam, nec concludit hæc ratio; ſequeretur nãq; ea admiſſa, quod iſte ex delicto ſuo reportaret commodũ, quod in iure ſtrictè prohibetur. Tũ etiam, quia tantum abeſt, quòd iſte deſerens religionem dignus ſit præmio, & priuilegio religionis ob illum actum heroicum renunciati ſęculi, vt potiùs indignus, & ineptus reddatur honore, & p̃mio vitæ æternę, dicente Chriſto Domino, & refertur in regula B. P. N. Franciſci: *Nemo mittens manum ad aratrum, & adſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.*

Lucæ 9. Regul. B. F. c. 2.

Nec tandem obſtat, quòd illa diſpenſatio illegitimitatis conſecuta eſt ſuum effectũ per ingreſſum, aut profeſſionẽ in Religione, & ius id concedens non declarat reincidere in eam irregularitatem, deſerta Religione. Nam reſpondetur, quòd acceſſorium ſequitur naturã ſui principalis: ergo cum nouitius, aut Religioſus Societatis non ſint irreuocabiliter Religioſi, deleto, ſeu ſublato Monachatu, conſequens eſt, vt tollantur acceſſoria ad Monachatũ, qualia ſunt priuilegia Religionis, & quale eſt illud, de quo agimus. Nec poteſt dici, quòd dicta diſpenſatio ſortita eſt iam ſuum effectũ per ingreſſum Religionis, vel per profeſſionẽ votorum ſimplicium in Societate, quia is effectus nõ irreuocabiliter, ſed reuocabiliter fuit ſecutus idque innuunt illa verba Vrbani Papæ in d. c. 1. d. 56. niſi in Religione probati fuerint, quæ conditionem inducere videntur: id eſt, non tollitur illegitimitatis impedimẽtum, niſi probati fuerint in Religione. At is qui antè profeſſionem, vel poſt profeſſionem votorum ſimplicium in Societate deſerit Monaſticam vitam, vel ob demerita expellitur à Religione, nullo modo dici poteſt in Religione probatus, ac per conſequens non impleta, ſeu ceſſante conditione, ceſſat etiam actus ſub illa productus, eſt enim conditio ſine qua non, ſeu forma ipſius actus, qua non ſeruata, ſeu nõ impleta, res ſeu actus ipſe corruit, vt communiter docent Iuriſtæ. Quod in expulſis à Societate Ieſu poſt vota biennij emiſſa certius, & indubitantei verius exiſtimo, quippè qui manẽt omninò ſoluti à vinculo monachatus, & à voto Religionis, ex Gregorio XIII. *in ſua conſtitutione.*

Ad confirmationem ex dictis patet ſolutio. Nam in noſtro caſu non contrahitur de nouo aliqua irregularitas, ad quam ſic contrahendam requiri iuris expreſſam declarationem libenter concedo, ſed in antiquam reinciditur, ad quã contrahendam id non requiritur, cùmque ea ſublata fuiſſet per ingreſſum Religionis, vel per profeſſionem ſub conditione ſtatus Religioſi permanentis, illa conditione non impleta iterum reuiuiſcit talis illegitimitatis impedimentũ, vt in ſuperioribus iã diximus. Atq; ideò hanc reincidentiam etiam admittit, & probat P. Miranda tom. 1. Manu. qu. 25. art. 10. concl. 1. quamuis ratio ex ea deſumpta illi omninò non ſatisfacit; ad tenendum per ſolum ingreſſum Religionis tolli notam illam illegitimitatis, de qua ſuprà. Idem videtur ſentire Aloyſ. Ricci in praxi aurea, reſol. 311. relatus à Barboſa in Collectan. addictũ, cap. 1. de filijs præsbiter. num. 9. vbi reſoluit, irregularitatem ſublatam per Religionis ingreſſum, & profeſſionem reuiuiſcere profeſſione annullata, ideſt, nulla declarata.

Ad quod adhuc nota; quòd vt reſoluimus ſuprà reſol. 52. nu. 42. ex Auctore hic art. 3. per profeſſionem comparatur iure Diuino integra, ac perfecta legitimatio, etiam quoad dignitates Eccleſiaſticas, ac prælaturas, ad quod probandũ refert Auctor ibid. gloſſam in c. cum dignitate, de iudicijs, quod per incuriam, ſeu errorem typographi factum eſt, nõ

enim

enim inuenitur talis textus, ſed capit. cum deputati, vt benè etiam notat Sanchez vbi ſupra, num. 15. qui addit ibid. in dicta gloſſa nullatenus huius iuris Diuini, nec huius ſententię mentionem fieri, ſed tantùm, quod per profeſſionem omnis irregularitas deletur, nec explicat (ait) an quoad ſolos ordines, an etiā quoad dignitates ſeu prælationes. At facilè huic ſcrupulo ſatisfit, nam Auctor ibi ſolùm intēdit probare ex dicta gloſſa, tolli eam maculā illegitimitatis, omninò, tam quoad Ordines, quàm quoad prælationes, nō verò tolli iure Diuino, id enim probat infra in corpore artic. 5. § diximus iure Diuino, ex eo quòd profeſſio iure Diuino, ex omnium conſenſu diſſoluit vinculum matrimonij rati, quod eſt fortius, & difficilius, vtpotè quod iuris Diuini naturalis ſit, ergò diſſoluet quoque vinculum huius irregularitatis (inquit) quod eſt iuris humani. Hoc inquam argumento probat tolli iure Diuino eam illegitimitatis notam, in honorem, & venerationem ſacrarum Religionum: id tamen omninò non approbat, nec hac ratione, & alijs ſe conuinci fatetur ad id tenendum, ſicut nec tenet Sanchez *vbi ſuprà, num. 16.*

Cap. 1. diſt. 56. 8. Opinio eſt doctiſſimorum virorū, non tantùm per profeſſionem, ſed etiā per educationem in Religione tolli ipſo iure irregularitatem illegitimitatis, capit. 1. de filijs presbyterorum, vbi dicitur, filij presbyterorum, & cęteri ex fornicatione nati ad ſacros Ordines nō promoueantur, niſi aut Monachi fiant, vel in congregatione Canonica regulariter viuentes, quod apertiùs confirmat Vrbanus Papa: filios, inquit, presbyterorum à ſacris Miniſterijs remouemus, niſi aut in Cœnobijs, aut in Canonica Religione probati fuerint. Probati, tātum dicit, non profeſſi, quod per tēpus educationis fieri poteſt, *ibid. § his ſuppoſitis.*

Quidquid in oppoſitum dicant Soto in 4. diſtinct. 25. qu. 1. art. 3. Nauar. commentar. 2. de Regularibus, nu. 60. & in Summa cap. 27. nu. 201. Ledeſm. 2. p. 4. q. 26. ar. 2. fol. 363. col. 4 Maiolus de irregulat. lib. 5. c. 10. nu. 2. Valent. 4 to. diſput 7 q. 19. puncto 3. & alij quos refert & ſequitur Sanchez ad præcepta libr. 5. cap. 5. à nu. 11. Quorum ſententia videtur magis conformis menti, & contextui *dicti c. 1. de filijs presbyteror.* quamuis noſtra ſpeculatiuè poteſt tanquam probabilis amplecti, ob rationes traditas ab Auctore hic.

9. Illegitimus factus Monachus, per profeſſionem legitimatur quoad ſucceſſionem ab inteſtato. Sed id procedere in filio illegitimo naturali tantùm, tenet Bartolus, *ibid. art. 5.* de quo Ciſuentes *l. 10. Tauri nu. 5.* & alij infrà citādi.

Oppoſitum, nempè vitium defectus natalium nō tolli per profeſſionē quoad ſucceſſionē in paterna bona, ac proinde ſpurium profeſſum non reddi ſucceſſionis capacem, nec Religionem nomine eius ſuccedere, tenent Paludan. in 4. diſtinction. 41. quæſtion. 3. artic. 2. nu. 14. Diuus Antonin. 3. part. tit. 1. cap. 27. § 2. Couarru. 4. Decretal. 2. part. cap. 8. § 7. num. 4. Salzedo in practic. Bernardi Diaz cap. 14. § nimis tamen, Suarez tom. 5. diſputation. 50. ſection. 5. num. 16 quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 5. Decalog. cap. 5. num. 25. & 26. Ducitur, quia licet oblatus Curiæ ſęculari legitimetur: Authentic. quibus modis naturales efficiantur ſui, §. ſi quis igitur, coll. 7. eò quòd in illius oblationis pręmium cenſeatur à Prencipe legitimari, & adhuc talis legitimatio non eſt in vſu: ea tamen ratio non militat in oblatione Principi cœleſti per profeſſionē. At non deſunt, qui oppoſitæ ſententiæ adhæreant, loquendo de filio naturali, quem cum duplici limitatione poſſe parentibus ſuccedere affirmant. Prior dūmodò ex patris conſenſu filius ille naturalis Religioni offeratur. Poſterior, dūmodò parentes prole legitima careant. Ita Lambertin. de iure patronat. libr. 1. p. 1 qu. 2. art. 30. & 31. Gregor. Lopez l. 12. verbo, en orden, tit 6. part. 1. idem quoque tenet cum poſteriori limitatione Ciſuentes, l. 10. Tauri, nu. 5. Paleot. de nothis, & ſpurijs, ca. 45 n. 5. qui Paleotus limitat, ſi filius ille ad ſacros Ordines promoueatur, teſte eodem Sanchez, qui plures alios ad id citat *dict. n. 25* nec Auctor noſter diſſentit, imò id

innuere videtur, cùm ex aliorum loquatur ſententia.

10. Quicunque illegitimi, etiam ſacrilegi, & inceſtuoſi, & ex quocunque alio coitu prohibito nati admitti poſſunt ad Religionem, dummodò eorum virtutes, & merita examinata ſuppleãt defectum natalium. Filius tamen illegitimus monachi nullo modo admitti debet ad Religionem, in qua eius pater viuit, ſiue ante, ſiue poſt natiuitatem ipſius filij profeſſus fuerit, non obſtante conſtitutione Sixti V. quam ſic moderauit Gregorius XIV. ſed profeſſio iſtorũ non eſt inualida, etiamſi eorum virtutes, & merita non excent, neque excommunicantur receptores non habita matura deliberatione circa eorum admiſſionem ad profeſſionem, vt Sixtus V. ordinauerat, tomo 3. quæſt. 10. art. 4. & 5. De quo vide P. Villalob. 2. part. Summæ tractat. 35. difficult. 10. num. 8. qui dicit, talium profeſſionem eſſe nullam,
Firmatur ſenteetia Auctoris. ex conſtitutione Gregorij XIV. In ea tamen id non exprimitur, vt patebit legenti, & ideò noſtræ ſententiæ ſubſcribit P. Miranda tom. 1. Manu. qu. 19. art. 3. concluſion. 3. vbi addit concluſion. 4. id indubitatum eſſe poſt conſtitutionẽ Clementis VIII. qui reduxit conſtitutiones Sixti V. Gregorij XIV. ad terminos iuris communis, quoad nullitates profeſſionum illegitimorum quorumcunque, ac ſi nunquam editæ fuiſſent, idem tenet Portel *verb. Nouitius, nu. 11.*

11. Cum illegitimis ex ſacrilego coitu natis non eſt facile diſpenſandum, ac cum filijs naturalibus. Filij tamen Militum Sancti Iacobi, & aliarum Militiarũ (exceptis Maltenſibus Sancti Ioannis Baptiſtæ, qui abſolutam promittunt caſtitatem) non debent ſacrilegi cenſeri quantum ad hoc, quia Sixtus V. tantùm agit de filijs parentum, qui caſtitatem abſolutè vouerunt, non verò de his qui coniugalem tantùm continentiam promiſerunt, quales ſunt dicti Commenda-
Firmatur & tuetur Auctoris ſententia. tores Militares, ibid. art. 6. vbi ſic exponi, & intelligi debere ait id quod dixerat, *tom. 1. q. 13. art. 2.* De quo P. Villalob. vbi ſup. n. 7. qui tenet, vel ſaltem innuit dicta conſtitutione Sixti V. comprehendi filios ſpurios Commendatorum Sancti Iacobi, & Alcãtaræ in Hiſpania. Sed opinio noſtri Auctoris (ſalua pace tanti viri) videtur probabilior, & cõformior dictæ conſtitutioni Sixtianæ, quæ cùm ſit odioſa, debet reſtringi ad verè, & propriè Religioſos abſolutam caſtitatem vouentes, de quibus tantùm agere videtur Pontifex. Ad quod faciunt tradita à Leſſio de iuſt. 1. tom. lib. 2. ca. 41. num. 7. & noſtræ ſententiæ videtur aſſentire P. Miranda *tom. 2. quæſt. 2. art. 9.* medium tenens inter vtranque (ne ipſe Gutier. *lib. 3. pract. quæſt. 91.* & noſtri Auctoris locis) ſententiam.

Cætera circa hanc materiam vide ſuprà *de diſpenſatione quoad illegitimos à num 40.*

De immunitate Eccleſiæ vide *tom. 2. quæſt. 50 per totam*, & nos reſoluimus ſuprà *de Eccleſiarum immunitate, reſol. 56.*

RESOLVTIO LXXVII.

De Indulgentijs.

1. INdulgentia abſolutè ſumpta, eſt remiſſio iuriſdictionalis pœnæ temporalis pro peccatis actualibus Deo debitæ, facta à prælato Eccleſiæ de communi theſauro Eccleſiæ. Indulgentia verò per modum ſuffragij, quæ applicatur animabus Purgatorij, eſt diſpẽſatio, ſeu communicatio theſauri indulgentiarũ auctoritatiuè facta per prælatum Eccleſiæ pendens quoad ſuum fructũ, ſeu effectum remiſſionis pœnarum à ſola liberali, ac gratuita Dei acceptatione, de qua infrà loco iterum redibit ſermo ſpecialis, *1. 2. q. 85. art* 1. *&* 2. de quo Corduba *l. 5. q. 5. &* 15 *et l. 5. de indulg. q. 42 ar.* 5. D. Thom. *in 4. diſt. 45. q. 6 art. 2.* Nauar. *de indulg. notab.* 19. *&* 22. *vſque ad notabile* 24.

2. Indulgẽtia plenaria eſt remiſſio omniũ pœnarũ pro peccatis omnibus debitarum. Licet tamen olim aliud eſſet indul-

dulgentia plenaria, plenior, & pleniſſima, & Iubileus, nunc ex ſtylo Curiæ in ratione indulgẽtiæ idem ſunt, vt inuenitur in Extrauaganti, antiquorum, de pœnitem. & remiſſion. At Iubileus differt in alio ab indulgentia plenaria, ſcilicet, quoad abſolutionem reſeruatorum, quod vltra indulgentiam plenariã ſolet concedi in Iubileo, vt habet ſtylus Curiæ Romanæ. In quo etiam practicatum, vt in conceſſione plenariæ abſolutionis Sacramentalis veniat plenariæ etiam indulgentiæ conceſſio facienda à Confeſſario in Sacramento pœnitentiæ, *ibid. artic.* 3. de quo Palud. *in* 4. *diſt.* 20. *quæſt. vlt.* Cordub. *de indulgent. lib.* 1. *quæſt.* 11. *artic.* 1. Soto *in* 4. *diſtinct.* 21. *qu.* 2. *art.* 1. Florez 1. *p. tit.* 10. *c.* 3. §. 36. ſupplemen. Gabriel. *in* 4. *diſtinct.* 45. *q.* 3. *art.* 1. *notab.* 1. & 3. & *art.* 2. *concl.* 9. *Syluestr. verb. indulg. qu.* 10. *p.* 1.

3. Aliæ item ſunt ſpecies indulgentiæ, ſcilicet quadragena, ſeptena, & carena. Quadragena eſt remiſſio quadraginta dierum indulgentiæ; ſeptena ſeptem annorum; carena autem erat tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum ſeptem ſequentibus annis pœnitentiæ, cap. accuſaſti, de accuſat. cap. accepiſti, de ſpõſa duorum, ſolebátque olim infligi regulariter in ſacris Canonibus pro quolibet peccato mortali, nunc autem in ratione indulgentiæ accipitur pro remiſſione dictorum quadraginta dierum, & ſeptem annorum pœnitentiæ. Vnde quando in bullis vltra plenariam indulgentiam conceduntur tot dies, vel quadragenæ indulgentiæ de iniunctis pœnitentijs, denotat, vt ſi cauſa inſufficiens fuerit ad indulgẽtiam plenariam concedendam, ſaltem lucrentur illi numerati dies, vel quadragenæ conceſſæ in bulla. *ibid.* §. *ſed cõtra.* de quo Paludan. *in* 4. *diſt.* 20. *quæſt.* 4. *art.* 2. *concl.* 4. Iacobus Cardinal. *in ſuo tract. de indulgentijs.*

4. Iubilei forma creditur initium habuiſſe à tempore Bonifacij VIII. circa annum Domini 1300. vt cõſtat ex dict. Extrauag. antiquorum, & dicitur à Iobel Hebraicè, quod Latinè, ſonat initium: quia apud veterem legem anno Iubilei incipiebant libertates poſſeſſionum, & ſeruitutum, ac remiſſiones offenſarum, omniaque redibant ad ſuum ſtatum priſtinum, vt habetur in Leuitico, indeque Leuit. 25. per analogiam dicitur apud Latinos Iubileus, à iubilo: quia per Iubileum homini ſpiritualiter renouato, & ad gratiam baptiſmalem reducto, eſt magnũ gaudium, & quies conſcientiæ, ac ſimul cordis, & oris iubilatio, gratiarum actio, laudumque perſonatio, vt videtur innuere Extrauagans, *vnigenitus, de pœnitent. & remiſſionibus.* Auct. *ibid. art.* 4. de quo Nauar. *tract. de iubileo notab.* 1. *n.* 3. & *notab.* 23. *n.* 4. Flor. 1. *p. tit.* 10. *c.* 3. §. 6. & 7. Alexand. *in ſum. de pœnit. diſt.* 7.

5. Poteſtas concedendi indulgẽtias reſidet apud Pontificem maximum tanquam caput Eccleſiæ, Extrauag. vnigenitus, de pœnit. & remiſſ. qua poteſtate etiam pollent Conciliũ Patriarcha, Primas, Archiepiſcopus, & Epiſcopus, cap. quod autem, cap. noſtro, de pœnitent. & remiſſ. Cardinales autem ſicut & Patriarchæ, & Primates, ſi non ſunt prælati, non gaudent hac præeminẽtia de iure communi, niſi ex priuilegio, cõmiſſione, aut cõſuetudine, quæ dat iuriſdictionem, id habeant. Tandem prælati regulares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quales ſunt Generales, & Prouinciales, habent hanc eandẽ auctoritatem ordinariam largiendi indulgentias, nec id illis prohibetur in c. accedentibus, de exceſſibus prælat. ſed prælatis localibus nõ habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem, vel Abbatibus non exemptis, aut exemptis excedentibus, ſeu concedentibus indulgentias ſibi non ſubditis. Imò & iuxta veriorem, & meliorem ſententiam à iure diuino ea poteſtas emanat ad inſtar Epiſcoporum, licet de facto ea non vtantur: quia per deſuetudinem non tollitur huiuſmodi contra ius diuinum poteſtas. 1. *m.* 2. *q.* 86. *art.* 1. de quo Soto *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 1. *a.* 4. *Sylu. verb. indulg. n.* 11. *Cordub. l.* 5. *q.* 12. *Cen reg. poſſeſſor* 2. *p.* §. 3. *nu.* 2. *Medina de indulgentijs diſp.* 6. *c.* 29.

6. Prouinciales ordinis Minorum de Obſeruantia peracta viſitatione poſſunt concedere Fratribus, & Moniabus ſibi ſubditis benedictionem, Bullar. & plenariam indulgentiam, ex con- orac. 59.

ceſſione Leonis X. apud bullarium inter viuæ vocis oracula. Idemque conceſſit Gregorius XIII. viſitatoribus Societatis Ieſu apud Compendium eiuſdem, titulo, viſitator Item prædicatores Minores vbicunque predicare contigerit poſſunt auctoritate Apoſtolica largire audtoribus 40. dies indulgentiæ, ex indulto Alexandri IV. & per Gregorium IX. conceduntur quindecim anni indulgentiarum audientibus prædicationes dictorum fratrũ Minorum, de quo in bullario ad calcem Bullarum Gregorij IX & infrà *num.* 56. aliàs ampliores indulgentias referemus pro eodem. *ibid. art.* 2.

Leon. X.

Bullar. ad calcem. Bullar. Greg. 9.

7. Indulgentiam plenariam conſequi profitentem religionem approbatã in die profeſſionis, ac qui ſuum corpus ſubſidio terræ ſanctæ deuouet, eãdemque gratiam, quam conſequuntur baptizati in ſacro fonte baptiſmatis, tenent plures cum D Thoma Sed hoc non eſt ita certum ſecundùm meritum, & vim ipſius profeſſionis. Per priuilegium tamen Sixti IV. pro ordine Minorum, de quo in bullario inter viuæ vocis oracula, certiſſimum eſt lucrari nouitium dictam plenariam indulgentiam in die profeſſionis, idemque nouiſſimè conceſſit Dominus Paulus V. extendendo illud ad diem ingreſſus ad probationẽ in religione, vt infrà n 46 videbimus, & id ipſum fecit Iulius II. pro Minimis. tom. 2. quæſt. 87. artic. 1 de quo. D. Thom. 2. 2 quæſt 189. art. 3. ad tertium, & in 4. diſt 4 quæſt. 3. art. 3 quęſtion. 3. ad tertium Felin in cap. noſtro, de pœnitent. & remiſſionibus col 4. Vide ſuper hoc tradita à Sanch. lib. 5. decalog. cap. 5 num. 2. vbi poſt multos. canones ſacros, & auctores ad id citatos, reſoluit per textum in capit. quis aliquando. 187. §. his auctoritatibus, de pœnit diſt. 1. vbi gloſſa verbo, totum, & cap. ſcripturæ, verb. temporale, de voto, per religionis profeſſionem obtineri pleniſſimam omnium peccatorum commiſſorum condonationem, eam tamen non eſſe verè indulgentiam plenariam probat ibi num. 6. quia non fit ex theſauro Eccleſiæ per diſpenſationem Papę, ſed ex vi, & merito ipſius operis excellentiſſimi, & quamcunque debitam peccatis ſatisfactionem excedentis. Idem docent Nauar. de indulgentijs notab. 30. num. 27. Plati de bono ſtatus Religioſi lib. 1. cap. 13. & comment 2. de Regular. num. 60. Vualdenſis de ſacramentalib. tit. 9. cap. 80 numer. 8 & 9. Petrus Sutor Carthuſianus libr 2. ſuæ hiſtoriæ, tract. 1. cap. 7. Azor tom. 1. inſtit. moral. lib 12 capit. 5. quæſt 11. qui omnes ferè dicunt, non in omnibus æquari baptiſmo profeſſionem religionis: quia nec eſt ſacramentum, nec primam gratiam confert, nec peccatorum culpas delet, ſed ſolam pœnam temporalem in purgatorio ei correſpondentem.

Bullar. orac. 9. Sixt. IV.

8. Item lucrantur eandem plenariã indulgentiam Fratres Minores, & communicantes in eorũ priuilegijs in mortis articulo, item in Dominicis diebus, ac in feſtiuitatibus Domini Sabbaoth, beatæ Mariæ Virginis, & ſanctorum ordinis, imò quotieſcunque ſacram Communionem ſumpſerint, ex conceſſione Innocentij VIII facta Monialibus S. Claræ, & ancillis B Mariæ confirmata per Leonem X. apud bullarium, idemque conceſſit Sixtus IV pro Prædicatoribus, quo fruuntur confratres. Chordigeri Franciſcani, & Corrigiati Auguſtinienſes. Idem lucratur in feſtiuitatibus Apoſtolorum Petri, & Pauli, S. Mariæ Magdalenæ, ſanctorum quadraginta Martyrum, necnon S. Luciæ, & S. Alberti, ex Gregorio XIII. qui declarauit, quòd legitimè impediti, & inculpabiliter non potentes confiteri, & cõmunicare, ſi poſtea perfecerint, etiam præterito conſtituto die indulgentiam conſequantur *ibid. art. 2 de quo in Compend. Minor. verb. indulgentia, et in Compend. D. Hieron.* § 19.

Bullar. Bul 45. Leon X. num. 3 & Bulla 32. Sixt. IV.

9. Item eadem indulgentia plenaria fruuntur recitantes coronam Saluatoris continentem triginta tres *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria*, in memoriam triginta trium annorum ætatis ipſius Domini, & coronã B. Virginis continentem ſeptuaginta, duo *Aue Maria* cũ ſeptem *Pater noſter*, addito vno *Pater noſter*, cum *Aue Maria* pro domino Papa, ex conceſſione Iulij II. & Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus

S. Cla-

Bullar. orac 12. Iulij 2. & oracul. 24 & 51. & Bulla 36. Leon X. Comp. Mend. tir. indulgẽt. plenar. quoad ſtatres §. 19.

S. Claræ ſub eorum cura degẽtibus, de quo in bullario inter viuæ vocis oracula dictorum Pontificum. Infirmi autẽ, ac ſenes decrepiti ſupplent dicentes vnum pſalmum, vel hymnum Domini noſtri, vel B. Virginis, idemque lucrantur dicentes Canticum Graduum, ex eodem Leone X. apud Comp. Mend. & nota quòd indulgentia pro corona Virginis continente 72. *Aue Maria*, & ſeptem *Pater noſter*, cum vno *Pater noſter*, & *Aue Maria* eſt confirmata per Dominum Paulum V. *ibid. art. 3.* de quo Portel *verb. indulgentia, num* 13.

Ad quod nota pro Coronis Domini noſtri, & B. Virginis, quòd ſunt multiplices. Prima Corona Domini noſtri Ieſu Chriſti, quæ dicitur parua, continet quinque *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria* in honorem quinque vulnerũ eiuſdem Domini. Secunda continet triginta tres *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria*, in honorem ætatis Chriſti Domini, qua in hac vita mortali vixiſſe creditur. Tertia continet quinque pſalmos habentes quinque litteras in principio, quibus nomen *Ieſus*, ſcribitur, in honorem eiuſdem ſanctiſſimi nominis. Primus Pſalmus, Iubilate, paruum. Secundus, Exaudiat te Dominus in die tribulationis. Tertius, Saluum me fac Domine, quoniam defecit ſanctus. Quartus, Vſquequo Domine obliuiſceris. Quintus, Sæpe expugnauerunt me, & in fine dicitur Antiphona: In nomine Ieſu omne genu flectatur, &c. cum verſu, ſit nomẽ Domini Benedictum, &c. & Oratione: Omnipotens ſempiterne Deus dirige actus noſtros in beneplacito tuo, vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare, per eundem Dominum, &c. Habentque hos verſus recitantes eandem indulgentiam conceſſam dicentibus orationem pietatis, de quo in Bullario inter viuæ vocis oracula Leonis X.

Bullar. orac. 50. Leo X. & Bulla 36.

Quantum ad coronas B. Virginis, prima continet decem *Aue Maria*, ad honorem euangelicarum virtutum eiuſdem Dominæ. Secunda continet ſeptuaginta duo *Aue Maria*, cum ſeptem *Pater noſter*, ad honorem ſeptuaginta duorum annorum, quibus piè creditur vixiſſe in hoc mundo. Tertia continet quinque Pſalmos habentes in principio quinque litteras, quibus nomen Benedictum Mariæ ſcribitur. Primus Pſalmus eſt canticum, Magnificat. Secundus, Ad Dominum cùm tribularer. Tertius Retribue ſeruo tuo, &c. Quartus, in conuertendo Dominus. Quintus, Ad te leuaui oculos meos, &c. & in fine Antiphona, Sub tuum præſidium, cũ verſu, Dignare me, laudare te, &c. & oratione, Famulorum tuorum, &c. De quo in Bullario apud Leonem X, Prima corona de decem *Aue Maria* habet ab eodem Leone X decem millia annorum, & totidem dierum indulgentiæ. Secunda corona de 72. *Aue Maria* habet totidem dies, & centum annos de indulgentia, ſed poſtea plenaria indulgentia ab eodem Leone X. indulta eſt vtrique coronæ, tam Domini noſtri de 33. *Pater noſter*, & *Aue Maria*, quam B. Virginis de 72. *Aue Maria* cum ſeptem *Pater noſter*, addito vno *Pater noſter*, cum *Aue Maria* pro Domino Papa, quæ omnia habentur in Bullario inter viuæ vocis oracula Leon. X.

Bullar. d. Bulla 36. Leo X.

Indulgentia illa vulgatiſſima coràm imagine pietatis, dicta comuniter de S. Gregorio conceſſa ab eodem ſanctiſſimo Patre recitantibus ſolitos decem verſus cum ſuis orationibus, extat confirmata per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula.

Bullar. orac. 35. 51. & 52. d. Bull. 35. Bullar. orac. 42. & 43.

10. Item Fratres Camaldulenſes viſitantes Eccleſiam, aut oratorium Eremitorij, vel alterius loci ipſorum Fratrum, & recitantes ſemel Pſalmum, Exaudiat te Dominus, &c. vel ter *Pater noſter*, cum *Aue Maria*, rogando pro felici ſtatu ſuæ Sanctitatis, vel pro demortui animæ ſalute conſequuntur omnes indulgentias quomodolibet conceſſas, & concedendas à Sede Apoſtolica quibuſcunque Eccleſijs, & locis, nec non Roſario à B. Dominico inſtituto: legitimè autem impediti poſſunt prædicta recitare quocunque loco ſe inuenerint, etiam ſola mente, & intentione, ſi aliter dicere non valent, ex Clemente VII. Qua magna indulgentia gaudent Mendicantes communicãtes. *ibid. art. 3.*

Comp. Mend. ſupra §. 17. Bullar. Bull. 15. Sixt. IV. Bullar. orac. 24. Leon X.

11. Item dicentes, vel audiẽtes Miſſam Conceptionis B. Mariæ orãdo pro ſua Sanctitate, & pro vniuerſali Eccleſia conſequuntur indulgentiam plenariam, ex conceſſione Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ apud Compend. Mend. & ex Sixto IV. apud Bullarium *ibid. art* 4.

12. Item Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula conceſſit Fratribus Minoribus, & Monialibus S. Claræ, ac Tertiarijs recitantibus ſex *Pater noſter* cum totidem *Aue Maria* cum *Gloria Patri* ad finem, vniuſcuiuſque omnes indulgentias ſtationum Romæ, Ieruſalem, Portiuncula, & S. Iacobi in Compoſtella, quacunque hora, & quocunque loco ſine vlla reſtrictione dicantibid. *art* 7. de quo Cordub. *in addit. ad Compend tit. indulgentia*.

Indulgentia magnæ ſtationis SS. Sacramenti cõfirmata eſt nunc per D. Vrban. 8. Bullar. orac. 19. & 37. Sixt. IV. orac. 13. Alex. 6.

Hæc indulgentia vulgariter dicta, ſtatio de ſanctiſſimo Sacramento confirmata eſt per Dominum Paulum V. poſt ſuam reuocationem generalem indulgentiarum, vt audiui à quodam viro grani ordinis, item & per Dominum Gregorium XV. & Vrbanum VIII. qui illam reſtrinxit, vt tantùm lucretur à recitantibus ante altare maius, ſeu principale Eccleſiæ loci, quod (ni fallor) accepi à viris fide dignis. Pro quo nota, quod Sixtus IV. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium extendit hanc indulgentiam ad Moniales, & ad earum ſeruitrices, & Alexander VI. ad Fratres extra Conuentum ſtantes vt habetur in eodem Bullario inter oracula viuæ vocis. Vide infra *num* 47.

13. Similem plenariam indulgentiã conſequuntur Monachi Carthuſienſes viſitantes quodlibet altare apud ſuas Eccleſias, & recitantes poſt confeſſionem ſacramentalem factam, Pſalmum, *Miſerere mei Deus*; flexis genibus, & illiterati ſeptem *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria*, qui etiam lucrantur omnes alias indulgentias, etiam plenarias conceſſas viſitantibus Eccleſias Romæ, & alias quocunque loco conſtitutas, ex Sixto IV. qui idem conceſſit dicentibus ſeptem Pſalmos de pœnitẽtia, vel pro neſcientibus litteras 25. *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria* in oratorijs, in quibus perſoluunt Diuinum Officiũ. Infirmi autem, & debiles ſatisfaciunt recitando cum ſocio, vel audiendo recitare, ſi magna infirmitate impediti ſint. Quod etiam quoad recitationem cũ ſocio conceſſit Prioribus, & Procuratoribus dicti ordinis Alexander VI. apud Compend Mendic. *ibi. art.* 8. pro indulgentijs communicatis fratribus infirmis, vide infrà *num* 19.

Comp. Mendic. tit. indulg. ſtationũ quoad fratres §. 28. & 29. Bullar. orac. 2. Sixt. V. Bullar. orac. 1. Clem 7. Nota hoc

14. Fratres addicti ſeruitio, & curæ Monialium S. Claræ habent vltra indulgentiam plenariam ad mortis articulũ, ſemel in vita abſolui plenariè de reſeruatis, ex conceſſione Sixti IV. inter oracula viuæ vocis apud Bullarium, de quo ſupra *de abſolutione plenaria Fratrum, à num.* 29.

15. Fratres Minores de Obſeruãtia, Moniales S. Claræ, & quæuis perſonæ tertij Ordinis ſancti Franciſci poſſunt aſſequi anni ſancti Iubilei plenariam indulgentiam in ſuis Eccleſijs, ſi pœnitentes, & confeſſi triſeptiès quatuor altaria, vel quatuor imagines in vno, duobus, vel pluribus diebus, dum tamen intra triginta dierum ſpatiũ illa viſitent, prout commodius effecerit cum ſoratione Dominica, & altera Angelica viſitauerint, qui poſſunt etiam eligere confeſſorem ad arbitrium ſui prælati, qui authoritate Apoſtolica eos abſoluat ab omnibus caſibus, & peccatis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. Ita conceſſit Clemens VII. inter viua oracula apud Bullarium. Hoc tamen indulto, credo, quod non fruuntur dicti Fratres, & Moniales, quia in anno Iubilei ſolent ſuſpendi omnes gratiæ, & indulta in Bulla publicationis eiuſdem Iubilei facta à ſua Sanctitate.

Bullar. Bul. 10. & 37 & oracul 34. Sixt. IV. & Bulla 9 Iulij 2 in princ. & Bulla 11. num 3. & Bul 19. num 5. Eug. IV. Comp.

16. Indulgentiã plenariã ad articulum mortis conceſſam religioſi conſequuntur, etiam in caſu, quo non poſſint eligere confeſſorẽ, dũmodo ſint in ſtatu gratiæ, ex declaratione Martini V. & aliorum Pontificũ pro Minoribus apud bullarium. Articulus verò mortis quoad hunc effectum præſumptus, ſeu reputatus ſufficit ſecundùm aliquos, niſi aliud exprimatur in litteris, ſeu Bulla Papæ. Quæ indulgentia in defectu ſacerdotis poteſt concedi à Subdiacono,

vel

D. Hiero. tit. indulgent. plenaria §. 7.

vel etiam à laico conuerſo, iuxta magis receptam, piam, & fauorabilem ſententiam. Eandemque conſequentur lethargicus, phreneticus, & vel amens, ſeu aliter vſu loquelę priuatus cum ſola contritione habita, dum ſanę mentis extiterat, & propoſito confitendi tempore debito, vel etiam cum ſignis contritionis, aut voluntatis confitendi, ex Nicolao V. pro ordine D. Hieronymi in Hiſpania, ibidem art. 9. 10. & 11. de quo in compend. D. Hieron. tit. indulg. plenaria, §. 7. D. Anton n. 1. p. tit. 10. n. 1. §. 4. Nauar in ca. in Leuitico, notab. 30. à nu. 8. in fine, & notab 17. vide ſupr. de abſolutione plenaria Fratrum à num. 27. vſque ad 29. Pro quo adhuc aduerte, quòd idē Nicolaus V. declarauit, quòd ſi talis infirmus ſuperuixerit, nihilominus dicta plenaria indulgentia, quoties ſibi facta fuerit, perinde valeat, ac ſi de huiuſmodi infirmitate decederet, ibidem.

17. Tandem lucrantur indulgentiā plenariam, quando ad pulſationem campanę ſolitam fieri poſt Solis occaſum, ad primum ſignum dicūt: Angelus Domini nunciauit Marię, & concepit de Spiritu ſancto, cū Aue Maria, & ad ſecundum ſignum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. cum altero Aue Maria: & ad tertium ſignū: Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, cum alio Aue Maria. Ita conceſſit Adrianus VI. ad inſtantiā Guardiani Burgenſis, ibid art. 12. Vide infrà num. 51.

18. Doctiſſimorum virorum ſententia eſt, poſſe dilatari ſuſceptionem, ſeu cōmunionem ſacrę Euchariſtię per hebdomadam poſt tranſactum terminum Iubilei, vel indulgentię, & ita declaraſſe Gregorium XIII. in quodam Iubileo Ibidem in fine, de quo Henriquez libr. 7 de indulg. ca. 2. in margine littera S. Idem in ſimili ferè docet Sanchez lib. 4. decalog cap. 54 num. 28.

Bullar. orac 13. Innoc. 8. ibid. orac. 15. Leo. x.

19. Fratres infirmi promerentur indulgentias ſtationum, & alias Fratrib. conceſſas in ſuis Eccleſijs, dicēdo quinquies Pater noſter, & totidem Aue Maria pro tali intentione, ex Innocentio VIII. inter viua oracula apud Bullariū, & Leo X. ibidem cōnceſſit, quòd infirmi, & ſenes in decrepita ętate poſſint lucrari indulgentias conceſſas dicētibus coronas Domini noſtri Ieſu Chriſti & B. Virginis Matris ſuę. dicendo vnū Pſalmum, vel Hymnum Domini noſtri vel B. Marię, quod Eugenius IV. extendit ad Fratres occupatos, & Pius II. addit, quòd faciant aliud pium, & ęquiualens opus, & idem Innocentius VIII. declarat, quòd dicant aliquas orationes impoſitas per pręlatos in illis diebus, quibus tales indulgentię conceduntur, tomo 2. q. 102 art. 1. vide ſuprà num. 13. de quo Compen. Mendic tit. indulgentia non plenaria quoad Fratres §. 13. & Compend. D. Hier. tit infirmi §. 6. & 7.

Tandem Clemens VIII. ad inſtantiā Commiſſarij Romani F. Ioannis Baptiſtę Moles conceſſit, vt Religioſi in Xenodochijs, ſeu valetudinarijs extra cōuentum ęgroti exiſtentes, & deputati eorum curę, & ſeruitio conſequantur omnes indulgentias, quas in ſuis Conuentib. alij Religioſi conſequuntur, videlicet in feſtiuitatibus Sanctorum Ordinis ſiue quocunque alio die, dummodò exequātur omnia, quę pro dictis indulgentijs conſequendis tenentur exequi. Similiter etiam, vt ibidem decedētes, ſeu morientes eiſdem gratijs, priuilegijs, & indulgentijs conceſſis, & concedendis Fratribus intra Ordinis Conuētus, & vita decedentibus poſſint, & valeant potiri. Ita refertur inter oracula viuę vocis Clementis VIII apud Bullarium. Quę conceſſio, vt puto, non eſt reuocata per Paulum V. in ſua generali reuocatione indulgentiarum pro Regularibus: quia Clemens VIII. ibi non conceſſit aliquas nouas indulgentias, ſed tātùm declarauit poſſe ęgrotos extra clauſtra exiſtentes conſequi conceſſas Fratribus intra Conuentus degentibus, quod eſt quaſi priuilegium, ſeu diſpenſatio circa locum. De quo Portel. in addit ad dubia Regularia, verb. indulgentia num. 5. De indulgentia conceſſ. decedentibus cum habitu P. N. B. Franciſci, & oſculantibus eund. in habitum, vide tom 2 q. 74 art 10. & 11 & nos diximus ſuprà de habitu Regulari num. 9. & 10.

Bullar. orac. 6. Clem. 8.

Digitized by Google

De Indulgentijs ſtationum Romæ.

20 ETymon ſtationis dicitur à ſtantium militum vigilia, qui ſtationarij dicebantur: quia ſicut ſub eorum cuſtodia, & vigilia exercitus totus quietus, & tutus erat, ita per illos, qui ſtationes ſpirituales piè, & vt decet, viſitant, fideles, & peccatores cuſtodiuntur, & à Deo præſeruantur. Has ſtationes inſtituit B. Gregorius Papa, & pro qualibet pro tunc conceſſit ſeptem annos remiſſionis. *tom. 2. qu. 88. art. 1.*

21. Romæ quotidie eſt indulgentia plenaria, ſeu remiſſio omnium peccatorum ad minus in tribus locis, & tertiæ partis peccatorum ad minus apud octo loca, & quartæ partis in alio, & ſeptimæ in altero, & in diuerſis Eccleſijs, & locis ſunt innumerabiles indulgentiæ. Summa illarum vt fertur, ſunt 400. anni, & 1500. quadragenæ. Item habentur aliæ plures indulgentiæ quotidie in diuerſis locis pro dedicatione Eccleſiarum, & altarium, & in diuerſis temporibus, & feſtiuitatibus, quæ augentur, & duplicantur in Quadrageſima. Quibus etiam additæ ſunt plures aliæ de nouo à Sixto IV & alijs Pontificibus, maximè apud Eccleſias ab eis conſtructas, & reædificatas. Has verò omnes indulgentias lucrari poſſunt Religioſi, & Moniales, nouitij, Donati, & perpetuo oblati recitantes in ſuis Eccleſijs ante altare principale ſex *Pater noſter*, & *Aue Maria* cum Gloria Patri, ad finem cuiuſlibet, vel viſitantes ſeptem loca ad id deputata ſpecialiter, ad inſtar ſeptem Eccleſiarum Vrbis, in ibique dicentes ſeptem Pſalmos de pœnitentia cum Litania, & laici numerum *Pater noſter* à ſuperioribus taxatum, *ibidem artic. 2.* de quo Collector *Mend titul indulgentia ſtationum quoad fratres, §. 15.*

22. Apud Eccleſiam Lateranenſem (quæ eſt prima, & principalior ſunt ſtationes Dominica prima Quadrageſimæ, Dominica Palmarum, Feria quinta in Cœna Domini, Sabbato Sancto, Sabbato in Albis, Vigilia Pentecoſtes, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quibus diebus habetur indulgentia plenaria, & liberatio animæ à purgatorio. Liberatio animæ à Purgatorio.

A die verò 20. Maij, quo celebratur feſtum S. Bernardini Ordinis Minorũ, vſque ad primam diem Augusti quotidie eſt indulgentia plenaria. Item viſitantibus hanc Eccleſiam abſque peccato mortali, quocunque anni tempore conceſſit Syluester Papa remiſſionem omnium peccatorum, quod & confirmauit S. Gregorius Papa. Item in feſto Baſilicæ Saluatoris habetur eadẽ remiſſio omnium peccatorum, & Bonifacius Papa conceſſit, quòd accedentes ad hæc Eccleſiam cauſa deuotionis, orationis, & peregrinationis ſint mundati ab omni ſorde peccati toties, quoties. Item apud Capellam S. Ioãnis Baptiſtæ eiuſdem Eccleſiæ, ad quam fœminæ non ingrediuntur, datur remiſſio omnium peccatorum, ideinque apud Cappellam S. Laurentij, quæ dicitur, Sancta Sanctorum, ad quam etiam non eſt permiſſus ingreſſus mulierum Tandem tot, tantæ que ſunt indulgentiæ huius ſanctæ domus, quod à ſolo Deo numerari poſſũt, vt dixit Bonifacius Papa, qui eas omnes confirmauit, *tom. 2. queſt. 89. art. 1.*

23. Secunda Eccleſia eſt S. Petri in Vrbe, in qua ſunt quotidie 48 anni Indulgentiæ, & totidem quadragenæ cũ remiſſione tertiæ partis peccatorum, in quolibet verò altari 18 anni. Item in feſtis Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, vel vocatione altarium, & in Natiuitatis Domini, Paſchæ, & omniũ Sanctorum diebus, & in alio quocunque feſto duplici duplicantur indulgentiæ. Item in die Annunciationis B. Mariæ ſunt mille anni indulgentiæ, à quia vſq; ad kalendas Augusti ſunt etiam ibi 12. anni, & totidẽ quadragenæ, ſimulq; remiſſio tertiæ partis peccatorũ. Tandẽ aſcẽdẽtes gradus S. Petri pro quolibet habẽt ſeptẽ annos indulgẽtiæ, *ibi. art. 2.*

24. Tertia Eccleſia eſt S. Pauli Apoſtoli, in qua omni die habentur 48. anni, & totidem quadragenæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item in Conuerſione eiuſdem Apoſtoli ſunt

ſunt centum anni, & totidem quadragenæ. Item in feſto Innocentium ſunt 48. anni cum totidem quadragenis, ſed nũc habetur Indulgentia plenaria. Item in Dedicatione eiuſdẽ Eccleſiæ ſunt mille anni, & totidem quadragenæ, ſimulque remiſſio tertiæ partis peccatorum. Tandem intrantes hanc Eccleſiam omnibus di bus Dominicis habent tantas indulgentias, ac ſi pergerent ad ſanctũ Domini ſepulchrum in Ieruſalem, ibidem art. 3.

25 Quarta Eccleſia dicitur S. Mariæ Maioris, in qua habentur omni die 48. anni, & totidem quadragenæ, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item in vigilia Aſcenſionis Domini ad altare D. Hieronymi, cuius translatio ibi eodem die celebratur, eſt remiſſio tertiæ partis peccatorum. Tandem in omnib. feſtiuitatibus B. Mariæ habentur mille anni indulgentiæ, & à die Aſſumptionis vſque ad eiuſdem Dominæ natiuitatem ſunt duodecim millia annorum vltra prædicta, ibid. art 4.

26. Quinta Eccleſia eſt S. Laurentij extra muros, in qua ſunt omni die 48. anni cum totidem qu dragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. In feſtiuitatibus verò ſanctorum Stephani, & Laurentij, quorum corpora ibidẽ requieſcunt, & per octauas eorum, & It in ſingulis ſtationibus eiuſdem Eccleſiæ ſunt centum anni indulgẽtiæ, & remiſſio tertia partis peccatorum cõceſſa antiquo, nunc verò plenaria remiſſio à Calixto IV. Item omni feria quarta per annum eſt liberatio vnius animæ à Purgatorio. Tandẽ ingrediens per i. nuamauſtralem huius templi de vna cruce ad aliam contritus, & confeſſus habet plenariam remiſſionem omnium peccatorum, ibid. art. 5.

A. ime b. ratio purgat.

27. Sexta Eccleſia eſt Sanctorum Fabiani, & Sebaſtiani extra muros, in qua habentur omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item ſunt quotidie mille anni indulgentiæ à Pelagio Papa. Item ad Catacumbas ibidem prope altare maius ſunt eædem indulgentiæ, quæ apud D. Petrum, & Paulum, quorum corpora ibi priùs fuerunt abſcondita. Item quilibet ex ſex Pontificibus conceſſerunt mille annos indulgentiæ quocunque anni tempore viſitantibus hanc Eccleſiam. Tandem in Cœmeterio Calixti habetur plenaria remiſſio omnium peccatorum ſecundũ quoſdam, ibid. art. 6.

28. Septima, & vltima Eccleſia eſt S. Crucis in Ieruſalẽ, vbi ſunt oĩ die 48. anni cum tot quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item in eius dedicatione, quæ eſt in Vigilia S. Benedicti Abbatis mẽſe Martio hẽ ibi plenaria indulgentia. Item omnibus diebus Dominicis ſunt 300. anni cum totidẽ quadragenis, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum. Item in inuentione Tituli S. Crucis 26. die Ianuarij, & quotidie etiam in Capella S. Helenæ, ad quam mulieres non intrant, niſi ſemel in anno, habetur plenaria indulgentia. Quas omnes indulgentias conſequi valent Fratres, & Sorores Ordinis Minorum recitantes ſtationem Sanctiſſimi Sacramenti de ſex Pater noſter, & totidem Aue Maria, cum Gloria Patri, vt in ſuperioribus iam diximus, ibid. art. 7.

Numerum ſpecialem indulgentiarũ, quæ pro ſingulis menſibus habentur in ſtationibus Romæ, vide, latè to 2 q. 90. per totam, quas breuitatis gratia omitto, paſſimque circunferuntur in tabulis Ordinis: Indulgentias verò ſtationum in Aduentu, quadrageſima, ac tempore Paſchali, vide q 91. & paſſim habentur in Bulla Cruciatæ.

29 Dies, in quibus lucrantur prædictæ indulgentiæ plenariæ, ſunt ſequentes. In die Circunciſionis Domini duobus in locis, nempè in S Ioanne Lateranenſi, & in Araceli. In Epiphania apud Eccleſias ſancti Petri, & S. Mariæ Maioris, in octauo die Epiphaniæ ad S. Petrum, in die S. Marcelli Papæ, quo celebratur feſtum quinque Martyrum apud Marrochium occiſorum in noſtro Ordine Minorum, in die SS. Fabiani, & Sebaſtiani, in die S. Agnetis, In Dominica prima poſt feſtum S. Antonij Abbatis, quo die oſtenditur Verònica ad S. Petrum, in Conuerſione S Pauli, in die S. Agnetis ſecundo, in Purificatione B. Mariæ, in die S. Agathæ, in Cathe-

drā

dra S. Petri, in die S. Matthiæ Apoſtoli, in die S. Thomæ Aquinatis, in die S. Gregorij Papæ, in die S. Ioſephi, in vigilia S. Benedicti Abbatis, in Annunciatione B. Mariæ, in die S. Georgij M. In die S Marci Euangeliſtæ, in die S. Petri Martyris, in die SS. Philippi, & Iacobi, in omnibus Dominicis Menſis Maij, in inuentione S. Crucis, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quo eſt liberatur anima à Purgatorio, in die Apparitionis S. Michaelis, à qua vſq; ad Kalendas Auguſti habentur quotidie apud Eccleſiam Lateranenſem tres plenariæ indulgentiæ, in die S. Bernardini Ordinis Minorum, in Aſcenſione Domini, in feſto Corporis Chriſti, in die S. Antonij de Padua Ordinis Minorũ, in natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ, in viſitatione B Mariæ, in die S. Bonauenturæ Epiſcopi, & Doctoris Ordinis Minorum, in die S. Alexij, in die S. Mariæ Magdalenæ, in die S. Iacobi Apoſtoli, in die B. Annæ, in die S. Petri ad Vincula, & per octo dies ſequentes, in dedicatione B. Mariæ de Angelis, ſeu Portiunculæ, quæ fuit prima Eccleſia Ordinis Minorum, in inuentione S. Stephani in feſto S. Mariæ ad Niues, in die S. Dominici, in die S Laurentij, & per totam Octauam, in die S. Claræ Ordinis Minorum, in Vigilia Aſſumptionis B. Mariæ ad veſperas, in ipſa die Aſſumptionis, & per totam octauam apud S. Mariam Maiorem, & ad S. Petrum, in Dominica infra octauam Aſſumptionis apud Araceli, in die S. Ludouici Epiſcopi Ordinis Minorum, in octaua Aſſumptionis ad S. Mariam trans Tiberim, in die S. Bartholomæi Apoſtoli, in die S. Auguſtini, in Decollatione S. Ioannis Baptiſtæ, in vigilia Natiuitatis Dominæ noſtræ ad veſperas, & in ipſa die B. Mariæ, in Exaltatione S. Crucis, in die S. Matthæi Apoſtoli, in dedicatione S. Michaelis Archangeli, in die S. Hieronymi, in die B. P. N. Franciſci, & per totam octauam apud eius Eccleſiam trans Tiberim, & ad S. Paulum, in feſto S Lucæ Euangeliſtæ, in die Sanctorum Simonis, & Iudæ Apoſtolorum in feſto omnium Sanctorum, in Commemoratione defunctorum, & per octo dies ſequentes apud Eccleſias S. Mariæ Maioris, & Gregorij, in die octauo eorundem Sanctorum, in dedicatione Baſilicæ Saluatoris, in Dedicatione Eccleſiæ Principis Apoſtolorum, in Præſentatione B Mariæ, in die S. Cæciliæ apud ſuã Eccleſia, & ad Araceli, in feſto S. Clementis in eius Eccleſia, & apud S Petrum, in die S. Andreæ Apoſtoli, in die S. Nicolai Epiſcopi in eius Eccleſia, & & ad S Crucem, in die S. Ambroſij, in Vigilia ad Veſperas, & in feſto Immaculatæ Conceptionis B. Virginis, in feſto S Thomæ Apoſtoli, in Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti in qualibet trium miſſarum, in die S. Stephani, in feſto S. Ioannis Euangeliſtæ, quo die etiam liberatur anima à Purgatorio, in feſto Sanctorum Innocentium, & in die S. Syluestri Papæ tom 2. q 90. per totam, de quibus in tabulis ordinis.

Liberatio Animę à purgat.

Liberatio animę à purgat.

30. In Quadrageſima à feria quarta Cinerum vſque ad Dominicam in Albis quotidie habetur indulgentia plenaria in diuerſis Eccleſijs, & ſtationibus Romę, & Dominica prima, ſecunda, Sabbato ante Dominicam quartam, feria quinta ante Dominicam quintam, & in feria ſexta Paraceuen duplex indulgentia plenaria habetur apud duplicem Eccleſiam. Item tempore Paſchali conceditur plenaria indulgentia in Litanijs maioribus S. Marci Euangeliſtę, in Aſcenſione Domini, in vigilia, & Feſto Pentecoſtes vſque ad Sabbatum tom. 2. q. 91. per totam.

31. In Aduentu habetur indulgentia plenaria in omnibus quatuor Dominicis, & in ſecunda lucratur duplex apud duas Eccleſias, in tribus ferijs quatuor temporum, & in Natiuitate Domini ad omnes tres miſſas, & in tribus ſequentibus diebus, in Circunciſione & Epiphania Domini, in ſeptuageſima, ſexageſima, & quinquageſima, ibidem d q 91 art 1.

32. Item vltra præfatas indulgentias plenarias eſt liberatio animę à purgatorio in ſequentibus diebus. In quadrageſima, feria tertia poſt Dominicã primam, Sabbato poſt Dominicam ſecundam, Dominica tertia; feria quarta, ſexta, & Sabbato ante Dominicam Palmarum

Dies, in quo liberatur anima à purgatorio.

marum, feria quarta poſt Paſcha, Tempore verè Paſchali, feria quinta, & Sabbato poſt Pentecoſten. Item per annũ in feſto S. Ioannis ante portam Latinam, & in die S. Ioannis Euangeliſtæ, & tandem omni feria quarta totius anni, Quas omnes indulgentias, & ſtationes ſuis diebus præſignatas lucrantur Fratres Minores, & communicantes in eorum priuilegijs, item & Confratres Chordigeri B. P. N. Franciſci recitando dictos ſex Pater noſter cum totidẽ Aue Maria, & Gloria Patri, vt ſæpè ſæpiùs in ſuperioribus diximus, ibid. dict. q. 90. & 91. vbi omnia hæc ad longum referuntur.

33. Summa igitur indulgentiarum plenariarum ſecundùm numerum dierum, & ſtationum ſuprà relatarum, quæ conſequuntur per circulum totius anni apud Eccleſias Romæ excedit numerũ 542. Immò & ſecundùm alium computum accedit ad 1098. ſi numeremus triplicem indulgentiam plenariam, quæ quotidie habetur ad minus in tribus locis, quæ multiplica per 360. dies anni facit ſummam prælatam 1098. de quo in ſuperioribus diximus, num 21.

De Indulgentijs locorum, & Eccleſiarum Ieruſalem, & Terræ ſanctæ.

34. Septem ſunt loca principalia in Ieruſalem vbi ſunt myſteria, & indulgentiæ: tria extant intra muros: Mons, ſcilicet, Syon, vbi Dauid compoſuit Pſalterium, ſepultique ſunt Reges Iſrael, ac ibidem fuit ſanctum Cenaculum: Mons Caluariæ, qui tempore Paſſionis Domini extra Vrbem erat, & reliquum corpus ciuitatis Quatuor verò loca extra muros circumcirca ſunt: Hoc eſt, Torrens Cedron, Vallis Siloë, mons Oliueti, & Bethania, tomo 2. q. 92. art. 1.

35. Apud montem Syon habetur indulgentia plenaria in locis ſequentibus, In Monaſterio Fratrum Minorum de Obſeruantia, vbi Chriſtus Dominus fecit vltimam Cenã, in Capella S. Thomæ Apoſtoli, vbi Dominus apparuit, in capella, vbi deſcendit Spiritus Sanctus in die Pentecoſtes; in loco, vbi obijt B. Virgo Maria: in domo Anuę Pontificis, vbi Domino fuit data alapa: & tãdem vbi fuit decollatus S. Iacobus maior. In cęteris locis huius ſancti mõtis, quæ ſunt duodecim, in vno quoque lucrantur ſeptem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, ibid. art. 3.

37. In corpore Ciuitatis habetur indulgentia plenaria ſequentibus in locis, In loco, vbi traditur natam fuiſſe B. Virginem, in domo Pilati, in templo Salomonis, vbi præſentata, & nutrita fuit B. Virgo, & tandem in Porta Aurea, per quam ingreſſus eſt Dominus cũ ramis palmarum. In alijs locis ſanctæ Ciuitatis, quæ ſunt ſeptem, in vno quoque habentur ſeptem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, ibidem articulo 4.

38. Apud loca extra muros, in valle, ſcilicet, Siloë ad Speluncam, qua ſe incluſit S. Petrus poſt negationem, & in tribus alijs locis ſunt ſeptem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, ibid. art 5.

39. Apud torrentem Cedron habetur indulgentia plenaria in loco, vbi Dominus ter orauit ad Patrem, & tribus alijs in locis habentur ſeptem anni, & totidem quadragenæ, ibidem articulo 6.

40. Apud Vallem Ioſaphat habetur indulgentia plenaria in loco, vbi ſepulta fuit Domina noſtra B. Maria, in loco verò, vbi lapidatus fuit Stephanus ſunt ſeptem anni, & totidem quadragenæ, ibid. art 7.

41. In Monte Oliueti habetur Indulgentia plenaria apud locum, ex quo Dominus aſcendit ad cœlum, itemque in loco Galileæ, vbi promiſit, & apparuit Diſcipulis poſt Reſurrectionem. In ſex alijs locis huius montis ſunt ſeptem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, ibid. art. 8

42. Apud Bethaniam habetur indulgentia plenaria in loco, vbi reſuſcitatus

tatus eſt Lazarus, & in quatuor alijs locis ſunt ſeptem anni, & totidem quadragenæ. Summa præfatarum indulgentiarum plenariarum eſt 20. & anni 336. & totidem quadragenæ, exceptis alijs, quæ ſunt in Bethleem, & Nazareth, quas omittò, quia ad eas lucrandas non extenditur conceſſio Leonis X. de recitatione ſex Pater noſter, & Aue Maria cum Gloria Patri, ſicut extenditur ad ſuprà enumerata, ibid. art. 8.

De Indulgentijs S. Iacobi in Compoſtella.

43. Apud S. Iacobum in Compoſtella habetur indulgentia plenaria toto anno Iubilei, quando ſcilicet, occurrerit feſtum S. Apoſtoli in Dominica, quo concurrente omnes in peregrinatione pœnitentes, & confeſſi manent abſoluti a pœna, & à culpa, ex conceſſione Calixti Papæ. Item qui veniendo, ſtando, vel redeundo cauſa viſitationis dictæ Eccleſiæ deceſſerit, habita pœnitentia de commiſſis, remittuntur ei omnia peccata, tom. 2. q. 93. art. 1.

44. Item eſt remiſſio tertiæ partis peccatorum quocunque venienti ad eãdem Eccleſiam. Item incedentes ſingulis Dñicis in proceſſione, quæ ſolet fieri in eadem Eccleſia, vltra prædicta, habent pro quãlibet vice 40. dies indulgentiæ, & ſic per totam hebdomadam, ſi autem eſt dies feſtus 300. dies. Item in dedicatione eiuſdem Eccleſiæ, ac in Vigilia, & die S. Iacobi ſunt 600. dies, vltra præfatam indulgentiã tertiæ partis peccatorum. Item audientes miſſam ab Archiepiſcopo, vel Cardinali apud altare S. Apoſtoli habent 200. dies, vltra prædictam indulgentiam. Quæ omnia conſequi poſſunt Fratres Minores, & per communicationẽ alij Regulares recitando dicta ſex Pater noſter, & Aue Maria cum Gloria Patri. Nec per Bullam Cruciatæ ſuſpenduntur quoad nos, quia à tempore Pij V. ſolet apponi clauſula, quod in ſuſpenſione generali indulgentiarum, quæ ſolet fieri in publicatione dictæ Bullæ, non cenſentur ſuſpenſæ gratiæ, & indulgentiæ conceſſæ Mendicantibus quoad ſuos Fratres, ibid. art. 2.

De Indulgentijs reuocatis à Paulo V.

45. Sed circa ſupradicta inſurgit nobis magna valdè difficultas, nam Dominus Paulus V. anno Domini 1606. Pontific. ſui anno primo per ſuã Bullã in forma Breuis reuocauit omnes, & ſingulas indulgentias per anteceſſores ſuos conceſſas quibuslibet Regularibus Religioſis, ac Monialibus cuiuſuis ordinis, illaſque annullauit, & loco earum conceſſit, & taxauit certas quaſdam de nouo, ſtatuens, quod Religioſi tantùm gauderent conceſſis, & nominatim expreſſis ab eo in eadem Bulla. Poſtquam generalem reuocationem conceſſit nobis Fratribus Minoribus recitantib. coronam B. Mariæ indulgentiam plenariam, addens ſe id de nouo concedere, non obſtante ſua generali reuocatione indulgentiarum. Sed poſt hæc idẽ Paulus V. confirmans omnia antiqua priuilegia dictis Fratrib. Minoribus, inquit, ſe confirmare etiam gratias, conceſſiones, & indulta ſpiritualia, nullum tamẽ verbum fecit de indulgentijs, additq; ſe etiam innouare omnia, & ſingula cõceſſa ſub quacunque forma, & expreſſione verborũ per prædeceſſores ſuos, ac per ſe, & Sedẽ Apoſtolicam, & præſertim per Clementem VIII. confirmata per ſuas in forma Breuis literas, quas in totum cum omnibus, & ſingulis in eis contentis decretis, clauſulis, & declarationibus quibuſcunque ac ſi de verbo ad verbum in ſuis literis inſererentur, ac inſerta forent, confirmat, innouat, & approbat, exceptis his, quæ ſunt contraria Concilio Tridentino, ſaluiſque decretis dicti Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum, non obſtantibus quibuſcunque &c.

His

His igitur ſuppoſitis dublum non vulgare inſurgit, an per hanc tam amplam confirmationē priuilegiorum cenſeantur hodie reualidatæ dictæ indulgentiæ reuocatæ ab eodem Domino Paulo V.

Portel in ſuis dubijs Regularis, verb. Indulgentia, nu.12.§. ſecundum principale, agens in terminis de hac re conſtanter tenet, per dictam confirmationem Pauli V. non eſſe reualidatas dictas Indulgentias ab eo prius reuocatas; & huius ſententiæ aſſerit fuiſſe graues, & doctos viros hac de re conſultos in Eborenſi Vniuerſitate, & in Conuentibus inſignioribus Oliſſiponenſis ciuitatis, probatque aſſertum.

Primò, quia non eſt credendum de Domino Papa tam citò mutaſſe ſententiam in re grauiſſima, quam in præfata Bulla teſtatur tam intenta tā à Clemente VIII. & ſibi etiam à procuratoribus Ordinum poſtulatam, vt ipſemet dubia Religioſis quietaret in re tam graui, & in tanta confuſione tot antiquarū indulgentiarum.

Secundò, quia idem Paulus V. concederis Fratribus Minoribus indulgentiam plenariam pro Corona B. Mariæ, de qua ſuprà mentionem fecimus, dixit ſe id facere non obſtante ſua generali reuocatione indulgentiarum, ſi ergo pro conceſſione vnius tantùm indulgētiæ, expreſſam fecit mentionem ſuæ reuocationis, cur etiam non idem expreſſit confirmans non vnam, ſed tot, ac tātas indulgentias de quibus ipſi Religioſi poſtularunt à Domino Papa ſuam deciſionem?

Tertiò probat, quia Clemens VIII. illius prædeceſſor quando confirmauit priuilegia dictorum Fratrum Minorū expreſſè dixit ſe confirmare indulgentias, & cæteri Pontifices ſimiliter, at Paulus V. nullum omninò verbum fecit de indulgentijs, quod eſt vehemens indicium ſuæ mentis, nolle ſcilicet, eas confirmare, quod ſi vellet, id vtique exprimeret.

Quartò probat, quia lex Principis debet promulgari claris, proprijs, & communibus verbis ad tollenda dubia, vt tradunt Doctores in materia de legibus: Dubium verò eſt, imò & inſolitum, quod per gratias, & indulta ſpiritualia intelligantur indulgentiæ. Deinde quia indulgentia eſt res grauiſſima, habètque nomen commune, & vſitatum, ac proinde non debuit per circunloquia exprimi. Et quod ſub nominibus communibus non intelligantur indulgentiæ tenet Suarez *lib.8 de leg. c. 9. ad fin.* & innuit Nauar. *l.5. conſ.2. nu. 3. tit. de pœnitent. & remiſſion.*

Vltimò probat, quia, vt Iuriſtæ dicunt, in conceſſione generali Principis non veniunt illa, quæ ſi Princeps aduerteret, vel rogaretur, non eſſet conceſſurus, at in illa conceſſione, ſeu confirmatione generali gratiarum, & indultorum, ſi Papa nuper reuocans omnes indulgentias cum tanto fundamento aduerteret, vel rogaretur, credendū eſt noluiſſe eas reuocatās iterum tam facile validare, aliàs poſſet aliqualiter de inconſtantia argui.

His in confirmationem addi poteſt, quod noſter Auctor nouiſſimè poſt illā reuocationem generalem ſcribens videtur hanc tenere ſententiam, nam in addit. Summæ tomo 3. capit. 10. num 1. aſſerit, quòd licèt Fratres in certis feſtiuitatibus, de quibus apud Bullarium, virtute ſuorum priuilegiorum poſſint plenariè abſolui à reſeruatis, non tamē poteſt confeſſarius illis concedere indulgentiam plenariam, quia, inquit, Paulus V. in ſua reuocatione indulgentiarum id abſtulit. Item *d. tom 3. capit. 11. num. vnico* ait, quòd indulgentia plenaria conceſſa à Calixto III. parentibus Fratrum Minorum in hora mortis; & confirmata per Clementem VIII. vt poſſint eligere confeſſorem, à quo abſoluantur plenariè à culpa, & à pœna, non eſt reuocata per Dominum Paulū V. quia, inquit, ille non reuocauit, niſi indulgentias directè, & principaliter conceſſas perſonis Fratrum. Ex quibus clarè colligitur in ſententia noſtri Auctoris huiuſmodi indulgētias directè, & principaliter conceſſas Religioſis omninò eſſe abrogatas, nec reualidari per dictam Bullam confirmatoriam noſtrorum priuilegiorum, & gratiarum expeditam à D. Paulo V.

Bull. bul. 46 Leo x. num.3. & Bull.32. Sixti 4. In Bull. Bull.8. Clem.8.

His

Ex pręmiſsis non obſtantibus oppoſita ſententia tanquam probabilis, & veritati, ac pietati magis propinqua amplectenda, & ſequenda in praxi poteſt, ſcilicet, quod per dictam confirmationem priuilegiorum ſunt viuificatæ, & reualidatæ antiquæ indulgentiæ ab ipſo Domino Paulo V. in principio ſui Pontificatus reuocatæ. Quod ſequentibus rationibus probo efficaciter.

Primo, quia poſtquam D. Paulus V. in ſua Bulla ait, ſe confirmare priuilegia, gratias, & indulta ſpiritualia (ſub quo nomine, indulta ſpiritualia, veniũt indulgentiæ ſecundum aliquos, ſicut etiam venire cenſentur omnia alia ſimilia pertinentia ad animam vt diſpenſationes, abſolutiones à reſeruatis, conceſſiones ad quietandos ſcrupulos, & alia id generis) addit, ſe innouare, ſeu de nouo concedere priuilegia confirmata à Clemente VIII. cum omnibus, & ſingulis decretis, clauſulis, & declarationibus quibuſcunque contentis in litteris ſuæ confirmationis: Dominus verò Clemens VIII. expreſsè, & apertè concedit indulgentias in ſua Bulla confirmatoria, quæ extat apud Bullarium. Vnde cum decretum innouans intelligendum ſit ſecundùm tenorem decreti innouati, *l. in teſtamento, ff. de cond. & demonſtrat. Authent. conſtitutio innouans, § vnde verſic. in illis col. 3.* Sequitur manifeſtè indultum Pauli V. eſſe intelligendum iuxta formam, & tenorem Bullæ Clementis VIII. atque adeò confirmare indulgentias quas expreſsè cõfirmat idem Clemens.

Bull. 1. Clem. 8.

Secundò, quia Paulus V. confirmat, & innouat priuilegia, ac gratias confirmatas à præfato Clemente prædeceſſore ſuo (meo videri) ex certa ſcientia, vt ſtatim probabimus, confirmatio verò ex certa ſcientia habet vim nouæ conceſſionis, & innouationis priuilegij amiſſi, nulli, aut reuocati, reddendo illud de non valido, ſeu nullo validum, gloſſa in cap. quia diuerſitatem, de conceſſion. præbend. cap. 1. de tranſact. vbi Innocentius, Bartolus, Panormitanus, & DD. communiter, vt latè, & perdoctè tradit Suarez *lib. 8. de legibus, cap. 18. à num. 12.*

Quod autem dicta confirmatio Pauli V. ſit ex certa ſcientia, licèt formaliter, & expreſsè id non exprimat, probatur primò, quia, inquit, ſe confirmare, ſicut confirmauit Clemens VIII. cũ omnibus, & ſingulis decretis, clauſulis, &c. In ſuis litteris contentis (nota verbum, *clauſulis*) vna verò ex præcipuis clauſulis poſita in dicta Bulla Clementis eſt iſta, *ex certa ſcient.* ergo, &c.

Secundo probatur ex illis verbis Bullæ Pauli V. ibi: Ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, inſererentur, ac his inſerta forent, præſentibus prò ſufficienter expreſſis habentes. Prò quorum verborum intelligentia aduertendum eſt cum Suarez ſuprà, num. 5. & noſtro Auctore tom. 1. quæſt. 8. artic. 4. & nos reſoluemus infrà de priuilegijs, nu. 9. duobus modis poſſe, confirmari priuilegium. Vno modo cum perfecta notitia illius, omniùmque circumſtantiarum, ac tenoris ipſius. Alio modo cum ſola cognitione cõfuſa priuilegij, quod ſimpliciter proponitur, vt antea conceſſum ſine alio examine, vel diſtinctione notitia illius. Priori modo facta confirmatio dicitur eſſe ex certa ſcientia: poſteriori modo confecta dicitur eſſe in forma communi. Vnde quando in bulla confirmatoria ponuntur verba aliqua, quibus ſufficienter ſignificatur præceſſiſſe examen, ſeu cognitionem perfectam, confirmatio erit ex certa ſcientia; quando verò in ipſa confirmatione nil ſpeciale inuenitur, erit in forma cõmuni. Signa autem (addit idem Suarez) quòd confirmatio data fuerit cum exacta cognitione ſunt hæc. Primò, ſi in inſtrumento confirmationis inſeratur totus tenor prioris priuilegij, nam tunc conſtat Principem re tota ſufficienter intellecta ſuam auctoritatem adhibuiſſe, iuxta cap. venerabilis, de confirmat. vtili, vel inutili, ibi, & ad maiorẽ reiuidentiam litteris confirmationis tenor compoſitionis inſertus, vbi gloſſa ait, illam confirmationem fuiſſe ex certa ſcientia, quia Papa cùm eam viderit, confirmauit. Panormitanus addit, hoc etiam procedere, ſi in confirmatione addatur illa clauſula, ſicut prouidè factum eſt, &c. quia tunc, inquit,

quir, non intelligitur hæc clauſula conditionaliter, ſed cauſaliter. Secus autẽ eſſet, ſi tenor non eſſet inſertus, iuxta c. examinata, de confirmat. vtili, vbi id etiam notat idem Panormitan. Et ratio eſt perſpicua, quia quando tenor inſeritur, iam non eſt neceſſaria cognitio, cũ de re tota conſtet, & ideò verba illa non poſſunt habere commodum ſenſũ conditionalem, ſed abſolutum, ſeu affirmatiuum, ſeu cauſalem, videlicet, cõfirmo hoc, quia conſtat mihi prouide factum eſſe, ſecus verò eſt, quando non inſerto tenore priuilegij in confirmatione ponitur dicta clauſula: quia non eſt verò ſimile affirmari id, de quo non conſtat, & ideò conditionaliter intelligitur. Hæc Suarez.

Ex quibus colligitur, quòd licèt in bulla Pauli V. non inſeratur tenor priuilegij innouati, Pontifice affirmante illum habere pro expreſſo, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo inſereretur, & pro ſufficienter expreſſo (nota verbum, nihil penitus omiſſo) quod repetit Papa in non obſtantijs, idem iudicium erit de illo, ac de inſerto, & expreſſo. At vti diximus ex Suarez, ſignum præcipuum, & manifeſtum confirmationis, ex certa ſcientia, ſeu cum exacta cognitione totius rei eſt, quando tenor prioris priuilegij in illa inſeritur; ergo, &c. aliter non affirmaret Pontifex, ſe habere præfatum tenorem pro expreſſo, & inſerto, non enim ignorare præſumitur rem, quam veluti ſibi notam, ac exactè compertam repetere, vel inſerere renuit, habens illam pro ſufficienter expreſſa, ac inſerta. Nã Princeps habere dicitur ius in pectore, ac proinde illud ignorare non pręſumitur, *cap. 1. de conſtit. lib. 6* quod in priuilegijs omnes admittunt, maximè quando confirmantur ex certa ſcientia, tũc enim præſumitur ſcientia prioris iuris innouati ſemper, teſte Suarez ſuprà *num. 6.*

Et confirmatur ex his, quæ tradit Felinus relatus ab eodem Suarez dict. numer. 6. in cap. cùm inter, de except. vbi latè diſputat, an neceſſaria ſint in reſcripto formalia verba, ex certa ſcientia, vt diſpoſitio cenſeatur eſſe ex certa

ſcientia, & concludit non eſſe neceſſaria, ſed ſufficere, quod ex alijs verbis eiuſdem reſcripti, ſeu ex narratis in illo conſtet Principem cum plena facti cognitione proceſſiſſe, quæ eſt ſententia communis Panormitani, & aliorum in c. cùm inter, de except. & in cap. ad hæc, de reſcript nu. 7. vbi Decius nu. 6. & latè Felin. in cap. nonnulli, vbi etiam alij, eodem titulo, ex quo concludunt hi Auctores ſufficere clauſulam æquipollentem illi, ex certa ſcientia, qualis cenſetur illa, de plenitudine poteſtatis, ex Panormitano, Decio, & Felino ſuprà, qui dicunt clauſula, ex certa ſcientia, includere clauſulam, de plenitudine poteſtatis, non tamen declarant, an conuertatur. Sed id magis declarat Alexander lib. 4. conſ. 122. nu. 22. & libr. 5. conſil. 30. num 9 quia, inquit, per hãc clauſulam ſignificat Pontifex, ſe velle operari, non tantùm ſecundùm ius commune, ſed etiam ſuprà, vel contra ius ordinarium, quod non præſumitur facere, niſi ex certa ſcientia: & eadem ratione concludit Felin. *in dict. c. cùm inter, 7. in fine, & in dict. c. nonnulli, fallentia 4.* ſufficere clauſulam, *non obſtante lege diſponente in contrarium*, quia etiam tũc cenſetur vti plenitudine poteſtatis.

Ex qua doctrina ſequitur euidenter, quòd in noſtro caſu, licèt non ſit poſita formalis, & expreſſa clauſula, *ex certa ſcientia*, cùm conſtet ex alijs verbis, & clauſulis priuilegij Pontificem cũ plena facti cognitione proceſſiſſe, ſufficit, vt dicatur dicta confirmatio ex certa ſcientia, quia taciti & expreſſi idem eſt iudicium, vt eſt notum in iure. Quibus addo, quòd cum clauſula, *ex certa ſcientia*, æquipolleat clauſulæ, *de plenitudine poteſtatis*, vt admittunt omnes, & idem iudicium ſit de clauſula, non obſtante lege in contrarium, quæ cenſetur eadẽ, ac de plenitudine poteſtatis, vt ſuprà reſoluimus cum Felino, & in dicta bulla confirmatoria Pauli V. ponantur ampliſſimæ clauſulę non obſtantiũ in contrarium, dicendo, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs quomodolibet in contrariũ per prędeceſſores noſtros, ac etiam per nos conceſſis, &c. concluditur dictum priuilegium confirmato-

rium dicendum eſſe ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, q̃ eſt idē.

Quod adhuc confirmatur ex traditis à noſtro Auctore *tom. 1. q. 8. art. 3. in fine*, quo loci reſoluit ex ſententia multorum de famoſioribus ſcholæ Salmanticenſis, quòd quandocunque aliqua priuilegia innouantur, ſeu de nouo conceduntur cum clauſula: non obſtantibus reuocationibus Apoſtolicis, intelliguntur viuificata, & de nouo conceſſa etiā illa, quæ fuerunt reuocata, aliter nihil operarentur dicta verba, cùm tamen verba in litteris Apoſtolicis poſita aliquid debeant operari. Quæ opinio, addit Auctor, eſt Collectoris *in Compend. Mendic. titulo, priuilegia Fratrum §. 15.* eamque approbat Corduba *in Addit. ad Compend.* & tenet Panormit. *in cap. cum ſuper, de cauſa poſſeſſ. & proprietat.* poſt Ioan. de Ligano, & diffusè probat Roſella *tit. abſolutio 1. nu. 122. & 123.*

Vltimò probatur noſtra ſententia ex alijs verbis dictæ Bullæ confirmatoriæ Pauli V. ibi, exceptis his, quæ ſunt contraria Concilio Tridentino, ſaluiſque decretis eiuſdem Clementis in fauorē Fratrum Reformatorum ex quibus perſpicuè deducitur, omnia alia contenta in bulla Clementis VIII. exceptis his duobus, voluiſſe comprehendere Pontificem in ſua bulla: quia exceptio poſita in generali conceſſione firmat regulam in contrarium, l. Tribunus § vltimo, ff. de militar. teſtam. Vnde licèt in generali conceſſione poteſtatis ad abſoluendum non veniant caſus reſeruati, ſi tamen addatur exceptio vnius caſus reſeruati, cenſentur alij conceſſi. Hæc doctrina eſt noſtri Auctoris dicta quæſt. 8 art 10 ad finem, quem in ſimili allegat Suarez in dicto libr. 8. c. 19. nu. 6. qui addit, quòd licèt per confirmationem in formi communi non ratificentur priuilegia nulla, nihilominus ſi in caſu cōfirmatione addatur exceptio vnius priuilegij aliàs irriti, vel reuocati, eo ipſo intelligitur, mentē confirmantis fuiſſe cetera alia, etiam ſi eſſent amiſſa, vel irrita confirmare, vt tradit Bald. in feud. titulo, per quos fiat inueſtitura c. 1. n. 2. & ſumitur à ſimili ex eodem in l. 1. §. ſed excipiuntur, ff. de ferijs, & ſequitur Iaſō in l. vltim ff. quod quiſque iuris. Cum ergo in noſtro caſu Pontifex referens ſe ad bullam ſui prædeceſſoris Clementis VIII. omnia in ea contenta confirmet, exceptis his, quæ ſunt contraria Concilio Trid. & ſaluis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorū, eo ipſo de mente ipſius Pontificis cętera alia confirmata exiſtere intelliguntur, etiam ſi olim reuocata, aut nulla extitiſſent, ſi enim noluiſſet aliquid ab eis confirmare, id vtique nominatim, & ſpecialiter excipere, ſicut excepit decreta contraria Tridentino Concilio, & in fauorem dictorum Fratrum Reformatorum, igitur non excipien lo indultum de indulgentijs, quas ipſe paulò antea reuocauerat, nec in bulla præfati Clementis eſſe ſpecialiter conceſſas, & confirma as ignorabat, præſumitur de ipſius mente, voluiſſe ipſas iterum reualidare, confirmare, & in priſtinum ſtatum reſtituere.

Ex dictis facilis patebit reſponſio ad argumenta in oppoſitum. Ad primum dic, quòd nil incōuenit credere Dominum Papa mutaſſe ſententiā in re grauiſſima iam ſam antè intentata à ſuo prædeceſſore, ſibique ſupplicata à Procuratoribus Ordinum: quia hoc reſultat in fauorem & ſalutem animarum, & conſolationem ſpiritualem Religioſorum, qui quotidie clamabant, ſe priuatos eſſe tantis auxilijs, & ſuffragijs ſpiritualibus indulgentiarum.

Ad ſecundū dic, quòd Dominus Papa in ſua bulla cōfirmatoria priuilegiorum fecit ſufficientem mentionem ſuæ reuocationis generalis indulgentiarū, dicendo: non obſtantibus quibuſcūque quomodo libet in contrarium, etiam per nos conceſſis, vt patet ex ſecunda probatione ſuprà.

Ad tertium dic, quòd præfatus Dominus Paulus V. non confirmauit expreſſo nomine indulgētias, quia ſe remiſit ad bullam Clementis VIII quã nominatim, & expreſsè dictas confirmauit indulgentias, quod ſufficere conſtat ex reſolutis, & traditis ſuprà in prima probatione.

Ad quartum ſimiliter dic, quòd dato, quòd per indulta ſpiritualia, & gra-

tias

tias non intelligantur indulgentiæ, ſatis mentem ſuam declarauit Pontifex, dicendo, ſe confirmare omnia, & ſingula contenta in bulla ſui prædeceſſoris; hoc enim expreſſa eſt confirmatio indulgentiarum, quas ipſe prædeceſſor verbis claris, proprijs, & communibus confirmauerat, quod tanquam apertum non indiget alia probatione.

Ad vltimum dic, quòd in dicta bulla confirmatoria noſtrorum priuilegiorũ benè aduertit Paulus V. ſe confirmare Indulgentias, ſiquidem habuit perfectã notitiam omnium contentorum in bulla Clementis ſui prędeceſſoris, quę omnia, & ſingula cõfirmauit, vt conſtat ex dictis ſupra in ſecunda probatione.

Ad confirmationem deductam ex doctrina Auctoris reſpõdetur, quòd ideò affirmare auſus eſt; reuocatas eſſe pręfatas indulgentias pro Fratribus à Domino Paulo V. in ſua bulla reuocatoria: quia ad eum non peruenit, nec vidit tenorem, & clauſulas poſitas in ſecunda bulla confirmatoria noſtrorum priuilegiorũ expedita ab eodẽ Paulo V. ſi.n. videret, & attentè perpẽderet, forſan noſtrę aſſentiret, & ſubſcriberet ſentẽtię.

Denique ne alicui nimis ſcrupuloſo de reualidatione harum indulgentiarũ ſcrupulus adhæreat, idẽ Dominus Papa Paulus V. expreſsè confirmauit, & de nouo conceſſit indulgentiam magnam, ſeu ſtationem ſanctiſſimi Sacramenti de ſex *Paternoſter*, & *Aue Maria* cum *Gloria Patri* ad finem, olim conceſſam à Leone X. vt ſuprà diximus n. 12. in qua virtualiter includuntur cęteræ aliæ antiquæ indulgentiæ, vt manifeſtum fiet ex reſolutis à nobis in tota hac reſolutione.

Hæc de tota hac quæſtione circa indulgentias reuocatas à Paulo V. & ab eodem poſtea reualidatas dicta probabiliter ſint ſatis, quibus ſubſcripſerunt quidam ex Salmanticenſis ſcholę Magiſtri. Vellem equidem, quòd hic articulus clariùs, & apertiùs, tãquam res grauiſſima à Domino Papa per ſuas litteras nobis innoteſceret, interim tamen dũ nõ apparet de expreſſiori mente ſuæ ſanctitatis, probabiliter poſſunt Religioſi vti prælatis indulgentijs.

De Indulgẽtijs de nouo conceſsis à Paulo V. in dicta Bulla reuocatoria.

45. Poſt q̃ Paulus V. reuocauit omnes Indulgentias per ſuos prędeceſſores cõceſſas Regularibus, loco illarũ quaſdã alias ad taxã cõceſſit, decreuitq; quòd his tantum fruerentur, quæ ſequuntur.

Primò, concedit plenariã indulgentiam fideli Chriſtiano ſuſcipienti habitum apud religionem approbatam, præmiſſa tamen ſacramentali confeſſione, & ſacræ Communionis refectione.

Secundo, candẽ plenariam indulgentiã concedit nouitio profitenti in die profeſſionis, priùs etiã ſacramentaliter confeſſo, & ſacra Euchariſtia refecto.

Tertiò, eandẽ plenariã indulgẽtiam concedit cuicunq; religioſo intra clauſurã degenti Miſsã celebranti, vel poſt ſacramentalẽ confeſſionẽ ſacra cõmunione refecto in feſto principali ſui Ordinis, putà Fundatoris, ſeu Patroni, vel alterius ſancti pro principali declarati. Sed debet vltrà orare pro cõcordia Principum Chriſtianorum, extirpatione hæreſium, exaltatione Eccleſiæ, & ſalute ſummi Pontificis.

Quartò, eãdẽ indulgẽtia plenaria largitur cuiuis religioſo in articulo mortis, ſi verè penitens confeſſus, & ſacro viatico refectus ſit, quod ſi facere non valeat, ſufficit cordis contritio, pronunciatio, et inuocatio ſanctiſſimi nominis Ieſu, ore, vel corde, ſi ore non poſſit.

Quintò, eandẽ indulgentiã plenariã concedit nouo Sacerdoti celebrãti primam Miſſam poſt ſacramentalẽ confeſſionẽ, & cuiuis religioſo illam audienti, ſi priùs celebrauit confeſſus, vel ſacra Euchariſtia communicatus.

Sextò; eandem plenariam indulgentiam concedit, & remiſſionẽ omnium peccatorum cuicunque religioſo per decem dies ad aliquod cubiculum à negotijs, vel à conuerſatione

aliorum ſegregato, ibique intentò lectioni librorum ſpiritualium, & ceterorum ad deuotionem excitantium, conſiderantique ſæpe myſteria fidei, diuina beneficia, quatuor nouiſſima, Paſſionem Chriſti Domini, ſimiliaque exercitia ſpiritualia agenti. Debet tamen facere ſimul confeſſionem generalem totius vitæ, vel vnius anni, vel ordinariam, ſumereque ſacram Eucharistiam, vel celebrare: & hoc toties, quoties fecerit præfatam indulgentiam lucratur.

Septimò, quicunque religioſus viuens in clauſura viſitans ſuam propriam Eccleſiam, oranſque deuotè pro pace Principum Chriſtianorum, & procęteris ſuprà relatis in tertio indulto lucratur omnes indulgentias conceſſas viſitantibus Eccleſias intra, & extra muros Romæ in diebus ſtationum, ac ſi ipſe eaſdem viſitaſſet. Hæc eſt maior, & facilior inter has indulgentias.

Octauò, cuiuis religioſo in clauſura viuenti recitanti coram altari ſuæ Eccleſiæ ſingulis diebus quinquies *Pater noſter* cum *Aue Maria* concedit quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Idemque lucrantur itinerantes, vel extra clauſuram exiſtentes de licentia Prælatorum recitantes eaſdem orationes coram altari alicuius Eccleſiæ.

Nonò, religioſis per ſpatium vnius menſis ſingulis diebus habentibus mediam horam orationis mentalis, & in vltima Dominica ipſius menſis confeſſis, & ſacra communione refectis concedit ſexaginta annos, & totidem quadragenas indulgentiæ.

Decimò, accuſantes in capitulis ſuas culpas, imperfectiones, & peccata contriti, ac cõmunicati, habenteſque exercitia virtutum habent tres annos, & totidem quadragenas.

Vndecimò, indulgentiam plenariam concedit cuius religioſo miſſo à Papa, vel à ſuo ſuperiore ad terras infidelium, vel hæreticorum prædicandi, aut docendi ibi Catholicos, vel hæreticos conuertendi, ſeu infideles reducendi gratia, ſi ad id prius confeſſus ſacramẽtaliter, & ſacra communione refectus fuerit. Quod duobus vicibus diſtinctis poteſt lucrari primò in die receptionis dictorum ſacramentorum, & ſecundò in ingreſſu prouinciæ, ad quam mittitur.

Duodecimò, religioſi confeſſi, & ſacra communione refecti, qui durante ſpatio quadraginta horarum orationis inſtitutarum à ſuperiore in viſitatione generali, pro meliori ſucceſſu viſitationis ad minus habuerint duas horas orationis, etiam diuerſis temporibus per interualla, rogando deuotè pro concordia Principum Chriſtianorum, extirpatione hæreſum, exaltatione Fidei, ſalute Papæ, & augmento regularis diſciplinæ indulgentiam plenariam, ac peccatorum omnium remiſſionem conſequuntur.

47. Item poſt dictarum indulgentiarum conceſſionem, idem Paulus V. Indulg. conceſſit nobis Fratribus Minoribus re- plenaria citantibus coronam B. Mariæ indul- pro corogentiam plenariam, ad inſtantiam ora- na B. toris Hiſpaniæ apud Romanam curiam Virginis agentis, & procuratoris Romani eiuſ- conceſſa dem Ordinis, idque affirmat in ſuis lit- à Paulo teris ſe denuo concedere, non obſtante V. ſua generali indulgentiarum reuocatione, de quo ſuprà. Hæc refert Portel *dicto verb. indulgentia à num.* 1.

Tandem idem Pontifex conceſſit nobis Minoribus magnam illam indulgentiam, ſeu potius innumerabilem multitudinem indulgentiarum ſtationis (vt vocant) ſanctiſſimi Sacramenti de ſex *Pater noſter*, & *Aue Maria*, cum *Gloria Patri* ad finem cuiuslibet, in quo continentur omnes indulgentiæ ſtationum Romæ, Ieruſalem, S. Iacobi in Compoſtella, & Portiunculæ, vt ſuprà iam ſæpè diximus. Quod ita conceſſum, & indultum fuiſſe à Domino Papa accepi à duobus viris grauiſſimis patribus meæ Prouinciæ S. Iacobi, idemque confirmauit, ac de nouo conceſſit ſanctiſſimus Dominus N. Vrbanus VIII. dummodo ſtatio fiat ante altare principale Eccleſiæ, vt etiam accepi à quodam Religioſo grauì à curia Romana venienti, ſeu accedenti.

De Indulgentijs quoad ſæculares.

48. VLtra plurimas indulgentias conceſſas ſecularibus viſitantibus Eccleſias Fratrum Minorum in feſtis ſuorum Sanctorum, quas omnes ad annos quingentos quadraginta octo, & dies ducento, ſexaginta, vel ſecundùm collectorem ad mille, trecentos, & quadraginta annos, & quatercentum quadraginta ſex quadragenas, ac triginta & vnum dies aſcendere referũt, modò conceſſa eſt indulgentia plenaria per Sixtum V. omnibus fidelibus confeſſis, ac ſacra Euchariſtia refectis viſitantibus dictas Eccleſias in feſtis dictorum Sanctorum, ibique orantibus pro pace Principum Chriſtianorum, exaltatione ſanctæ Eccleſiæ, ac hæreſum extirpatione, idemque lucrantur Moniales S. Claræ, & Conceptionis viſitantes ſuas Eccleſias, de quibus apud bullarium. Quæ indulgentiæ communicantur Eccleſijs Fratrum Prædicatorum pro Sanctis ſui Ordinis, ſicut e conuerſo conceſſa pro Sanctis Prædicatorum communicatur pro Sanctis Minorum, ex indulto Iulij II. Leonis X & Sixti IV. apud bullariũ. Et nota, quòd in feſto S. Claræ ad lucrãdum præfatam indulgẽtiam neceſſe eſt viſitare proprias Eccleſias Monialium. *tom. 2. cu. 87. art. 5.*

Bull. bul. 16. Sixt. V. & bul. 10. & 32. Sixt. 4 bull. bul. 33. n. 52. Sixt. IV. Nota pro indulg in feſto S. Claræ Bull bul. 2. Sixt. V. Bull. ora. 52. Sixt. IV.

49. Eadem indulgentia plenaria cõceditur modo ſupradicto viſitantibus Eccleſias Monialium Cõceptionis ſub cura Fratrum Minorum degentium in feſto immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis ex conceſſione eiuſdem Sixti V. *ibid art. 4.*

50. Item in feſto Portiunculæ, ſeu Dedicationis Eccleſiæ S. Mariæ de Angelis apud Aſſiſium conceſſa eſt magna illa indulgentia, quam conceſſam, & indultam fuiſſe ab ipſo Chriſto Domino viuæ vocis oraculo ad inſtantiam B. P. N. Franciſci X I. eandemque confirmarunt idem Bndictus XI. & XII. & poſtea Sixtus IV. apud bullariũ inter viuæ vocis oracula, & alij Põtifices, q. etiam id extẽderunt ad omnia ordinis monaſteria, nuncque nouiſſimè in perpetuũ, ſeu perpetua confirmata, & conceſſa eſt per dominum Papam Gregorium XV. vt teſtatur Portel. in addit. ad dubia v. Indulgentia num 1. in fine, & habetur in tabula Capitulo generali Romæ anno Domini 1625.

Sed aduertas oportet, quod hæc magna indulgentia Portiunculæ non eſt iubileum, vt quidam ſuſpicantur ex eius ampliſſima conceſſione, ſiquidem in illa non datur facultas abſoluendi à reſeruatis, ibidem ar. 6. de quo Portel. verb. indulgentia, nu. 2. & verb. priuilegij communicatio, num 20. vbi tradit hanc indulgentiam non communicari alijs religionibus, vide ſuprà reſolut. 31 num. 4.

51. Indulgentia pleneria conceſſa ad tria ſigna campanæ poſt Solis occaſum recitãtibus tres Aue Maria, modo & forma ſuprà à nobis tradita nu. 17. poteſt lucrari ab omnibus Chriſti fidelibus, licèt enim indulta fuerit ad inſtãtiam Guardiani Burgenſis, non tamen reſtricta fuit ad Fratres, ſed abſolutè, & ſine reſtrictione conceſſa, ibi. ar. 12.

52. Item vltra ſupradicta ſæculares viſitantes Eccleſiam montis Aluernæ in die Stigmatum P. N B. Franciſci lucrantur remiſſionem medietatis omnium peccatorum. Alias verò Eccleſias ordinis eadem die viſitantes triginta annos indulgẽtiæ, ex indulto Greg. 9.

Item tempore quadrageſimæ viſitantibus dictas Eccleſias Fratrum Minorũ conceditur indulgentia trium millium octingentorum, quinquaginta ſeptem annorum, ac ducentorum ſeptẽ dierum in alijs verò quibuſcunque anni diebus quadraginta annos, & trecentos dies. Item in feſtiuitatibus Domini noſtri, B. Mariæ, B. Ioan Baptiſtæ, ac ſanctorũ Apoſtolorum pro quolibet iſtorũ dierum lucratur mille trecenti, & quadraginta anni, ac quater centũ, quadragĩta ſex quadragenæ, & triginta vnus dies: vel ſecundùm alios, quingenti quadraginta octo anni, & dies ducẽti, ſexaginta indulgentiæ, quod pro feſtis Sãctorũ Ordinis lucrari iam in ſuperiorib. dictũ eſt à nobis, to 2. q 93. art. 1. de quo

In quadrageſima ſunt ĩ Eccl. Fratrum Minorum 3857. annis ac 207. dies indulg. Alijs diebus 40. anni & 300 dies. In feſtis Domini noſtri & B. M. ſunt 1340. ac 446. quadragenæ, vel iuxta alios 548. anni, & 2 0. dies

in Compend. Minor. verb. indulgentia quoad ſeculares.

53. Item viſitantes Eccleſias Fratrũ Prædicatorum in earundem dedicatione conſequuntur annos centum, ſexaginta nouem, & dies trecentos, quinquaginta indulgentiæ, in Natiuitate verò B. Mariæ annos ſexaginta octo, & dies ducentos decem, & in eiuſdem viſitatione annos ſexaginta nouem, & dies decem ſupra ducentos, & tandem in Aſſumptione eiuſdem B. Virginis etiam ſexaginta nouem annos, & ducentos nouem dies habent, ex indulto Nicolai IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium *ibid. art. 2.*

Bullar. Bull. 9. Nicolai IV.

Omitto plures alias indulgentias cõceſſas viſitantibus Eccleſias Fratrum Auguſtinienſium, & Carmelitarum in præcipuis feſtiuitatibus eorum, quas puto reuocatas eſſe à Pio V. ex eo, quod conceduntur manus adiutrices porrigentibus, & idem iudicium eſt de alijs indulgentijs quęſtuarijs, de quibus Clemens IV. apud Bullarium *ibid. art. 3.*

Bullar. Bull. 14. Pij V. Bul 8. Clem. 4. num. 5.

54. Item Vrbanus II. concedit indulgentiam S. Iacobi in Compoſtella viſitantibus Eccleſiam monaſterij Canenſis ordinis S. Benedicti in die nonarum Septembris, quo celebratur eiuſdem Eccleſiæ conſecratio, ſeu dedicatio, & in vigilia eiuſdem feſti, necnõ in feria quinta in Cœna Domini, & feria ſexta Paraſceuen, conſequunturque veniam, & remiſſionem plenariam de peccatis, de quibus verè contriti, & confeſſi fuerint, reliquis verò diebus quatuor annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Habetur in bullario bulla vnica Vrbani II.

Bullar. Bulla vnica num. 3. Vrb 2. Bull. 8. Clem. 8.

55. Clemens VIII. concedit indulgentiam plenariam pro animabus parẽtum Fratrum Minorum exiſtentibus in Purgatorio, & idem pro animabus benefactorum, ſeu fratrum hoſpitantium eoſdem religioſos apud ſuas domos, ac tandem pro ipſis religioſis defunctis dicendo pro eis vnam Miſſam Defunctorum in Conuentu, in quo moratur talis Religioſus filius parentum, & in oppido fratris, ſeu benefactoris hoſpitantis Religioſos, aut etiam in Conuentu, vbi defunctus eſt Religioſus. Quæ indulgentia, etiam ſtante reuocatione Pauli V. non eſt ſublata, ſaltem quoad Fratrũ parentes, & benefactores (quos vocant Germanos Ordinis) quia illa non eſt cõceſſa directè Fratribus, licet ſit intuitu Fratrum, vt ſupra diximus *nu. 45 § his in confirmationem.* Idem cõceſſit Calixtus III. *tom. 3. quæſt. 24. art. 2.*

56. In Compendio D. Hieron in Hiſpania habetur indulgẽtia plenaria pro viſitantibus Eccleſias dicti ordinis confeſſis, vel cum propoſito confitendi in diebus Dominicis quadrageſimæ, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Sanctiſſimæ Trinitatis, ac in feſto Natiuitatis Domini à primis Veſperis vſque ad occaſum ſequentibus diei, dicentibuſque ter *Pater noſter*, cum *Aue Maria* ad Laudem Sacroſanctæ Trinitatis. Et idem conceſſum dicitur Minimis à Leone X. Itẽ eadem indulgentia plenaria conceditur viſitantibus eorum Eccleſias in Annunciatione B. Mariæ, & in die SS. Apoſtolorum Philippi, & Iacobi, ibique orantibus ad libitum pro ſtatu Eccleſiæ, quod ibidem refertur conceſſum Hoſpitali S. Iacobi incurabilium de Vrbe. Quas indulgentias puto communicari Eccleſijs aliorum Ordinum, quibus, & non ſęcularibus conceduntur, ſeu communicantur, vt expreſsè, loquens de communicatione indulgentiarum conceſſarum vni, vel pluribus Monaſterijs vnius Ordinis, extendi ad alia Monaſteria aliorum Ordinum cõmunicantium in priuilegijs, ex quodã indulto Iulij II. tenet noſter Auctor *tom. 1. qu. 55. art. 18.* quidquid in oppoſitum ſentiat Portel *verb. Indulgentia titul. circa indulgentias, & Iubileum, n. 4. in fine De quo in Compend. D. Hieron. vbi ſupra § 4.*

Comp. S. Hier. v. viſitantes Eccleſ. §. 1.

57. Eugenius IV. apud Bullarium inter viuæ vocis Oracula conceſſit, vt Procuratores Fratrum, eorùmque ſubſtituti, liberi parentes, fratres, & ſorores poſſint promereri indulgentias ſtationum, & alias Fratribus conceſſas, dicendo in eorum Eccleſijs quinque *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria* pro felici ſtatu Romanæ Eccleſiæ. Nec hoc eſt reuocatum per Paulum V. quia nõ fuit conceſſũ Fratribus, ſed intuitu Fratrũ.

Bull. Ora 14. Eug. 4.

58. Fra-

Prædicatores Minorum poſſunt concedere ſuis auditoribus 18. annos, ac 322. dies indulgentiæ, & in quadrageſima. 156. annos, & 321. dies Comp. Minorum tit. indulgentiæ quoad ſeculares, §. 5.

58. Fratres Minores, & Prædicatores, ac ſimiliter communicantes in eorum priuilegijs prædicantes in ſuis domibus quocunque anni tempore poſſunt concedere ſuis auditoribus decē, & octo annos, ac trecētos viginti duos dies indulgentiæ, extra verò ſuas Eccleſias vltra dictos 18 annos, 222. dies tantùm. At tēpore Quadrageſimæ prędicantes apud ſuas domos feria ſecunda, quarta, & ſexta centum, quinquaginta ſex annos, & quingentos, viginti quatuor dies indulgentiæ largire de auctoritate Apoſtolica poſſunt, ex indulto Gregorij IX. & aliorum octo Pontificum, de quibus *in Compend. Minorum. tom 2. quæſt 95. art.* 1. Vide infra *de Prædicatoribus, n. m.* 20.

59. Audientes primam Miſſam Religioſi noui ſacerdotis conſequuntur tres annos, & duos dies indulgentiæ, ex indulto Gregorij IX & aliorum Pōtificum ſacro ordini Prædicatorum. Itē facientibus celebrare Miſſas, & alia Diuina Officia apud Eccleſias ipſorum Fratrum conceduntur duo anni, & ducenti quadraginta octo dies indulgentiæ. Accedentibus verò ad Eccleſias Fratrum Minorum cauſa audiendi Miſſam, vel Sermonem centum dies pro qualibet vice, ex Alexandro IV. *ibidem art.* 2.

60. Sixtus V. conceſſit ad inſtātiam Fratrum Carmelitarum Diſcalceatorū omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus, qui hoc modo alios ſalutauerint, ſuo nempè vulgari, ſeu Latino: Sermone: Laudetur Ieſus Chriſtus, & his, qui ſic reſponderint in ſæcula, vel amen, aut ſemper, vtriſque tam ſalutantibus, quā reſpondentibus, vbicunque id factum fuerit, quinquaginta dies indulgentiæ: his autem, qui nomen Ieſu, vel Mariæ reuerenter ore nominauerint, viginti quinque dies. Qui verò in mortis articulo ore, vel corde (ſi ore non potuerint) idem Sanctiſſimum nomen Ieſu inuocauerint, dummodò ante habuerint conſuetudinem ſic ſalutandi, vel nominandi idem nomen Ieſu, plenariā omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem conſequantur. Item conceſſit, quod qui Litanias eiuſdem Sanctiſſimi nominis Ieſu nominauerint, ſeu recitauerint trecentos dies indulgētiæ; qui verò Litanias B. Marię ducentos, necnon prædicatoribus, qui inter prædicandum adhunc modum ſalutandi, inuocandi, vel recitandi, ſeu nominandi nomen dulciſſimum Ieſu, & Mariæ auditores monuerint, & quicunque hanc ſalutationis formam vſui eſſe curauerint eaſdem indulgentias, & peccatorum remiſſiones conſequantur. Hæc omnia habentur apud Bullarium in quadam Bulla dicti Sixti V.

61. Paulus III. conceſſit plenariam indulgentiam omnibus ſacerdotibus noſtri Ordinis Minorum celebrātibus omni feria ſexta Miſſam de quinque Plagis Domini noſtri Ieſu Chriſti, Refertur in bullario inter viuæ vocis Oracula dicti Pontificis.

Bull. bul. 26. Sixti V.
Bul. oraculo, 17. Pauli 3.

Quæ autem indulgentiæ concedātur Confratribus Chordigeris. P. N Franciſci, & Corrigiatis S. Auguſtini vide *tomo.* 1. *quæſt.* 58. & nos diximus ſuprà de Confratrijs.

De Indulgētijs per modum ſuffragij pro defunctis.

62. FRatres Minores Obſeruantiæ liberant vnam animam à Purgatorio in Sabbato Palmarum, in feſto S. Ioanis Euangeliſtæ, & in die eius Martyrij ante portam Latinam, dicendo Pſalmos Pœnitentiales, vel quinquies *Pater noſter*, & *Aue Maria*, ex indulto Leonis X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, dummodò ipſa die dicat coronam B. Mariæ pro Domino Papa. Hæ tres conceſſiones pro liberandis animabus Purgatorij inueniuntur tantū authenticæ, ceteræ ſupra relatæ in ferijs quadrageſimæ reperiuntur in multis ſummarijs Romæ impreſſis, & in Bullis Cruciatæ, ideoque non debent contemni *tom* 2. *quæſt* 96 *art.* 1. De quo Collector *Comp. Mendican ti ul indulgentia non plenaria quoad Fratres*, §. 14.

Bul. Ora 28 29. & 30 Leon X.

63. Fratres Minimi habent priuile-

gium, vt in diebus Lunæ, & Mercurij in omnibus Conuentibus Ordinis prælatus, vel alius ex antiquioribus Fratribus domus celebrans pro aliquo defuncto, eius animã liberet à Purgatorio, quòd ſi adeſt Prouincialis, ipſe eſt, qui extra het animam. Ita refertur à Collectore priuilegiorum dicti Ordinis, *ibid ar.* 1.

Bul. Ora 32. Leon X.

64. Item Leo X. conceſſit apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, vt Fratres Minores dicentes officium defunctorum, vel ſeptem Pſalmos Pœnitentiæ pro animabus Purgatorij cõſequãtur plenariam indulgentiã toties, quoties, ad inſtar recitantium coronam B. Mariæ. Item etiam conceſſit, vt indulgentiæ coram imagine Pietatis, ſeu S. Gregorij ab eodẽ ſancto Pontifice conceſſæ poſſint applicari animabus Purgatorij. Itẽ Calixtus III. conceſſit plenariam indulgentiam pro animabus parentum Fratrum Minorum exiſtentium in Purgatorio, de quo ſuprà *num.* 55. habes aliam conceſſionẽ Clementis VIII. *ibid. in fine.* de quo Compen. Mend. *tit. indulgentiæ quoad ſaculares*, §. 18.

Oraculo 43. & 77. eiuſdem Leon X.

65. Eccleſia poteſt concedere indulgentias pro animabus Purgatorij per modum ſuffragij, (contrariumque aſſerere hæreſim ſapit) Papa enim per diſpẽſationem auctoritatiuam habet poteſtatem communicandi illis de theſauro communi indulgentiarum ad liberalẽ, & gratuitam remiſſionẽ pœnarum obtinendam à Deo, licet ipſæ animæ non ſint de iuriſdictione Papæ cõmunicantis, iſte enim non eſt actus iuriſdictionis, ſed auctoritatis diſpenſatiuæ communicandi ſuffragia de theſauro Eccleſiæ, ibid. artic. 2. de quo D. Thom. in 4. diſt. 45. qu. 6. art. 2. Corduba libr. 5. qu. 3. & 16 p. 407. colum. 1. Idem docent Henriquez lib. 7. de indulg. c. 3. Suarez tom. 4. diſp. 53. ſect. 1. num. 3. Micheal à Medina *de indulg. capit.* 32. *Nauar. comment. de Iubileo notab.* 22. & cum communi Theologorum reſoluit P. Villalobos 1. *p. ſum. tract.* 26. *diff.* 7. *à num.* 1.

66. Anima, cui applicatur, ſeu conceditur indulgentia plenaria per modum ſuffragij omninò, & infallibiliter liberabitur à Purgatorio tribus concurrentibus. Primum, quòd ſit ſufficiens cauſa ad tantam concedendam indulgentiæ largitatem, defectu cuius poteſt non lucrari tota illa quantitas, etiam ſi fiant, ſeu exequantur omnia ad illam lucrandam requiſita. Secundum, quòd debitè fiat per aliquem viuum totum illud, quod, & quomodo imponitur per concedentem ad talem indulgentiam conſequendam, & in his duobus nihil eſt dubij. Tertium, quòd talis anima ſit omninò digna, & idonea, vt tale ſuffragium indulgentiæ ei conceſſæ a Deo liberaliter acceptetur pro ea ad dictum plenum effectum. Hæc autem dignitas, & idoneitas non ſolùm ex meritis de facto in hac vita ſumitur, & ex merito accidentali ipſius defuncti, dum in humanis ageret, vt ſunt deuotio ſpecialis ad claues Eccleſiæ largitiuas indulgentiarum, ſolicitudo ad ſatisfaciendum pro peccatis proprijs, miſericordia, ſeu pietas erga alios, ac ſtudium ſuffragandi defunctis, ſed præcipuè ex feruore charitatis, & alijs operibus meritorijs gloriæ eſſentialis, in quantum ſunt ſupererogatoria, & accidentaliter meritoria, & ſatiſfactoria, per ea enim poteſt in hac vita mereri, vt poſt in Purgatorio dignus inueniatur, vt ex diuina bonitate illi proſint ſuffragia, & indulgentiæ ſpecialiter ipſi applicatę ex integro, aut ex parte, iuxta menſuram, ſeu quãntitatem ſuæ dignitatis, aut meriti ad id, iuxta cuius mẽſuram magis, minusvè Deus ex ſua mera liberalitate, & miſericordia acceptat talis indulgentiæ ſuffragium. Ità explicant quidã cum D. Auguſtino, & Gregorio hanc tertiam conditionem. *ibid. art.* 3. de quo D. Auguſt. *in Enchirid. cap.* 109. *&* 110. *& in libro de cura pro mortuis habenda*, & refertur *in cap. tempus*, 23. 13. *quæſt.* 2. D. Gregor. *lib.* 4 *Dialog c.* 39 57. *&* 50. *Soto in* 4. *diſt.* 21. *qu.* 2. *artic.* 3. Cordub. *lib.* 5. *quæſt.* 17. *Nauar. de indulgent. not.* 22. §. 45. Idem poſt D. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 20 *quæſt. penul.* & alios plures, docet P. Villalob ſuprà *diff* 10. *num.* 1.

D. Aug. in Ench. ca. 109. & in lib. de cura pro mortuis. D. Greg. l. 4. Dialog. c. 39. 57. & 58.

67. Quamuis vt quis viuus pro ſe indulgentiam conſequatur, neceſſarium omninò ſit, in ſtatu gratiæ conſtitutum eſſe tempore, quo ipſam lucratur. At quando vult lucrari pro defuncto, id

non.

Digitized by Google

non requiri, tenet verior ſententia, niſi Papa pro conſecutione indulgentiæ imponat opus pium, quòdque fiat in ſtatu gratiæ, nam indulgentia eſt opus priuilegiatum habens ſuum valorem ex opere operato, ſeu ex theſauro Eccleſiæ, & meritis Chriſti Domini, cuius nomine offeruntur ſuffragia pro defunctis, ibid. art. 4. de quo Cordub. vbi ſupra qu. 24. Nauarr. tract. de indulg. notab. 17. §. 24. Idem docent Gabriel in Canon. Miſſæ lect. 57. Toletus in ſumma lib. 6. ca 26. num. 5. quos refert, & ſequitur Portel. in addit. ad dubia, num. 22.

68 Poſt applicationem indulgentiæ plenariæ pro aliquo defuncto non eſt ceſſandum ab alijs operibus, ſuffragijs, Miſſis, & indulgentijs pro eodem faciendis, & applicandis, quia nō conſtat de totali acceptatione dictæ indulgentiæ plenariæ quoad totum ſuum fructū, quod, vt diximus, pendet à mera liberalitate, & acceptatione Dei, & à dignitate, ac idoneitate animę, cui applicatur. Imò dato, quòd ipſam animā ad cœlum iam euolaſſe nobis conſtet, adhuc iteratiò bonorum operum pro ea ad quique proficit: Primò, quia per alia ſuffragia, & ſacrificia magis, quàm per ſolas indulgentias laus, & honor Deo defertur. Secundò, quia inde fructus amplior prouenit ipſis viuis benefactoribus pro defunctis. Tertio, quia ipſi defuncto, etiam in cœlo exiſtenti prouenit gaudium accidentalis gloriæ de bonis factis reſpectu ipſius redundantibus in Dei gloriam, ex quo ipſe defunctus gratitudinis ergo prouocatur ad orandum pro ſuis ſuffragatorib. Quartò, quia ſuffragia facta pro vno, etiam alijs proſunt. Vltimò, quia ſicut pro paruulis baptizatis orat Eccleſia, facitq; ſuffragia, & Miſſas per multa bona omnibus inde euenientia, & ad gloriam Dei Ita pro animabus Purgatorij, vel in gloria exiſtentibus multa fieri opera expedit ad gloriam, & laudem Dei, ibidem, de quo Richar. in 4. diſt. 45. Alex. Alenſ. 4 p. quæſt. 42. art. vltimo. Idem poſt Suarez tom. 4. diſp. 53. ſect 4. nu. 9. docet P. Villalobos dicta diffic. 10. n. 2. in fine.

69. Gratia de altari priuilegiato pro extrahendis animabus à Purgatorio facta narranti falsò, viginti ſacerdotes in ea Eccleſia miniſtrare non valet, ac ideo reformanda eſt, tùm quia in literis puri priuilegij obſtat ſubreptio ſimplex ſine dolo facta, tùm quia conceſſio indulgētiarum reſtringenda eſt. maximè ſi in ipſa non exprimitur quantitas pœnarum, & indulgentiæ à quibus liberat. ibidem art. 5. de quò Nauar. lib. 5. conſil. 1. tit. de reſcriptis.

70. Ad liberandam animam à Purgatorio in altari priuilegiato ſufficit cuiuslibet Miſſæ celebratio, vel ſit de sācto, vel de feria, aut de defunctis, niſi in Bulla expreſsè caueatur, quòd dicēda ſit Miſſa de Requiem, ibid. art. 6. de quo Nauarr. libr. 2. conſil. 2. conſil. 3. tit. de pœnit. & remiſ. & lib. 5. conſil. 14. tit. de priuil.

71. Ioannes XXII. primus conceſſit indulgentiam Sabbatinam ordini B. Mariæ de Monte Carmelo, vt ſcilicet Sabbato ſequenti poſt obitum Fratrum Monialium, & Confratrum ipſius ordinis meritis, & interceſſione B. Virginis ipſorum animę à pœnis Purgatorij liberentur, per modum ſuffragij, ſeu impetrationis à Deo. Quam gratiam poſtea confirmarunt Alexander V. Clemens VII. & Gregorius XIII. ibid. ar. 7.

72. Recitantes Pſalmum, Miſerere mei Deus, cum Oratione Deus, qui inter Apoſtolico Sacerdotes, &c. vel quinquies Pater noſter, cum Aue Maria flexis genibus pro neſcientibus literas, in noſtris Eccleſijs principalibus, ſeu illis annexis conſequuntur indulgētias Vrbis, & Orbis, ex indulto Innocentij VIII. Alexandri VI & Iulij II. Quæ magna indulgentia, & omnes alię ſupra poſitæ, præcipuè illa Leonis X. de ſex Pater noſter, & Aue Maria cū Gloria Patri, ad finem cuiuſuis, poſſunt applicari per modum ſuffragij animabus exiſtentibus in Purgatorio, per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viua Oracula, & per Sixtum V. in Bulla erectionis Confraternitatis Chordæ B. P. N. Franciſci, ibidem articul. 8. Bulla Sixti V. extat, tom. 1. quæſtio. 58. articulo 1. Bul. Ora. Bul 77. Leon. X.

Pœ

Digitized by Google

De Indulgentijs pro nouo Orbe Indiarum.

73. PRimò indulgentia plenaria conceditur in diebus Feſtis S.P.N. Franciſci, S. Dominici, & S. Auguſtini dicendo in eorum Eccleſijs ter *Pater noſter*, & *Aue Maria* pro exaltatione fidei Catholicæ, ex indulto Bogij Cardinalis legati Iulij III. in Hiſpania. Qui etiam conceſſit omnes remiſſiones, & indulgentias Portiunculæ conceſſa Eccleſiam S. Mariæ de Angelis Viſitantibus, ac ſi perſonaliter ipſam B. Virginis domum viſitaſſent.

Item conceſſit omnibus hoſpitalibus nouæ Hiſpaniæ omnes indulgentias Hoſpitalis Conceptionis de Mexico.

Item conceſſit Miniſtris Indorum ſemel in vita, & in articulo mortis indulgentiam plenariam.

Item quòd quoties quis miniſtrat Sacramenta Indis, vel prædicat gratis ſeptem annos, & tot quadragenas indulgentiæ habeat. Item Pius V. conceſſit omnibus viſitantibus Monaſteria Ordinis Prædicatorum in noua Hiſpania, in die S. P. Dominici, S. Thomæ Aquinatis, S. Vincentij, & S. Catherinæ Senenſis, ac ibi pro augmento fidei, Sedis Apoſtolicæ felici ſtatu, ac infidelium cõuerſione orantibus, toties plenariam omnium peccatorum indulgentiam & remiſſionem in forma Iubilæi. Quod per communicationem etiam extenditur ad ſanctos Minorum, & S. Auguſtini. Additque Pontifex, quòd qui in prædictis feſtiuitatibus, & per octauas eorum contriti, & confeſſi Euchariſtiã ſumpſerint eandem indulgentiam conſequantur. Qui verò in feſto S. Dominici, S. Thomæ, & eorum octauis celebrauerint, vel celebrare fecerint, toties idem lucrantur. *tom. 2. quæſt. 97 art. 1.*

Pro quo obſerua, quòd indultum de indulgentia plenaria pro feſtis ordinis Minorum factum à Sixto V. etiam communicatur incolis fidelibus Indiarum Viſitantibus Eccleſias Fratrum ibi ędificatas. *ibidem in fine.*

Item pro indulto præfati Cardinalis legati aduerte, quòd legatus Papæ habet poteſtatem concedendi indulgentias, etiã perpetuas intra terminos ſuæ legationis, non ſolùm ex commiſſione ſpeciali, ſed etiam ex Generali Domini Papæ, ſicut ſtatuta facere poteſt, *cap. final.* iuncta ſua gloſſa, *de officio legati*, nec eius iuriſdictio ad hoc reſtricta, aut taxata eſt ad quadraginta dies indulgentiæ tantùm, ſicut Epiſcopis taxauit Concilium. *ibidem §. circa primam*, de quo Corduba. *lib. 5. qq. quæſt. 12. propoſ. 3.*

74. Vltra ſupradicta idem Pius V. indulſit Religioſis euntibus ad Indorũ conuerſionem, vt in die, quo ſe mari cõmiſerint, & in quo peruenerint, vel ſi in itinere deceſſerint, indulgentiã in forma Iubilei conſequantur. Item conceſſit Religioſis ſcientibus idioma Indorũ toties quoties munus docendi eos exercuerint centum dies de iniunctis pœnitentijs. Item Paulus III. conceſſit Religioſis Mendicantibus de licentia ſuorum prælatorum proficiſcentibus ad quaſcunque terras infidelium ad eos conuertendos, vt vadant tanquam legati, & commiſſarij ſuæ Sanctitatis, & fruantur omnibus gratijs conceſſis à ſuis prędeceſſoribus ad terras infidelium euntibus. *ibidem artic. 2*

75. Item Religioſi poſſunt in dictis partibus Indiarum indulgentias concedere, ex indulto Pauli III. & aliorum Pontificum. *tom. 2. quæſt. 99. art. 5.*

76. Item Pius IV. conceſſit, quòd quando in iubileo ieiunium, eleemoſyna, confeſſio, & ſacra Communio prærequiritur. Indi intra ſtatutum tempus peccata ſua commodè confiteri non valentes ob penuriam confeſſorum, ſi corde contriti ſint cum propoſito confitẽdi, quam primùm presbyteri copiam habuerint, ſaltem intra menſem, indulgentiam, ſeu Iubilæum conſequantur in omnibus, ac per omnia perindè ac ſi confeſſionis, & ſacræ Communionis Sacramenta intra tempus præfixum in iubileo ſuſcepiſſent, dummodò quoad ieiunium, eleemoſynam, & alia requiſita

fa-

faciant debitam diligentiam ſtatim intra terminum præfixum in Bulla iubidei. Vnde ſi commodè peccata ſua confiteri valent infra ſtatutum tempus, debent intra illud exequi, ſicut alij fideles, aliàs non conſequentur indulgentiam. *ibid art.* 6.

De Indulgentiarum publicatione.

Trid. ſeſſ. 21 c 9 de reſor. & ſeſſ. 25. decret. de indulg. 77. INdulgentias, ſeu alias ſpeciales gratias publicare, & approbare, ſeu examinare debitis temporibus pertinet ad Epiſcopum, adhibitis duobus de Capitulo, ex decreto Tridentino, ad vitandos abuſus quæſtuariorum. Indulgentias tamen Regularibus conceſſas poſſunt ipſorum ſuperiores in ſuis Monaſterijs, ſeu domibus promulgare, ſũt enim Ordinarij ſuorum Fratrum, ideòque non prohibentur in dicto Decreto publicare, nec ſuſpenduntur in Bulla Cruciatæ. *tom.* 2. *quaſt.* 98. *artic.* 1. *de quo Nauar de indulgen notab* 31. Henriquez *lib.* 7. *de indulgent. c.* 20 *litera S & capit.* 29. *num.* 1. *ſi cita* B. Zerol *in prax. Epiſco. verb. quæſtores, pag.* 302.

Bull. bu. 14. Pij V. 78. Indulgentias quæſtuarias omninò aboleuit Pius V. apud Bullarium, ideòque nequaquam poſſunt hodie publicari, idque in cap cum ex eo, de penit. & remiſ ſtrictè prohibetur. Ibid. d. art. 1. de quo vide P. Villalob. 2. p. Summæ tract 26 diff. 22 nu 2. Sacra Cardinalium Congregatio declarauit, poſſe licentiam fieri ad petendum eleemoſynas cum his circunſtantijs. Primò, vt ſint perſonæ bonæ exiſtimationis. Secũda nè ſint participes ipſarum eleemoſynarum. Tertia, nè habeant vllo modo nomen Quæſtorum. Quarta, quòd nullas indulgentias diuulgent, nec concionentur. Quinta, ne ſua priuilegia, aut reliquias circunferant ſacras. Sexta, ne imprecationibus, vel minis eleemoſynas extorqueant, nec campanas, aut alia inſtrumenta deferant, Septima, ne quid quam tanquam debitum, aut vſitatum petãt, Octaua, ne vllo artificio, aut ſpecie commemorandæ orationis alicuius ſancti, aut alio peruerſo more vtantur, ſed ſimpliciter, ac modeſtè eleemoſynas petant, eáſque in pij loci vtili. atem tranſportent. ita refert ex Zerol. loco citato Barboſa *in Remiſſionibus ad Trid. d. cap* 9.

79. Religioſi, & alij prædicatores publicantes indulgentias Indiſcretas peccant grauiſſimè, id enim in virtute S. Obedientiæ & ſub pœna maledictionis æternæ prohibetur in Clement Religioſi. § 1 de priuileg Pro indiſcretis autem haberi debent illa, quæ vel conceſſæ non ſunt, vel conceſſæ à non habẽte poteſtatem vltra certam taxam, vèl quæ probari nequeunt literis authenticis, aut teſtibus, argumento cap quotrã & cap poſt ceſſionem, de probat excuſatur tamen à peccato qui ſcit, vel probabiliter credit verè eſſe conceſſas ab habente poteſtatem. ibid art. 2 de quo Nauar in §. in Leuitico, de pœnitent. & remiſ notab 32 num 45 D. Antoni. 4 part. tit. 18. cap. 4. Idem poſt Cordubam lib. 5. quæſtion 42. & alios docet P. Villalob d. difficul. 22. nu. 1. & 2. vbi bene notat, in dicta Clementina non ferri aliquam pœnam ipſo facto, ſed tãtùm, vt præſumentes id attentare per duos menſes ſubiaceant pœnis illis, quæ ſecundùm eorum regulam, vel ſtatuta pro grauibus criminibus, ſeu culpis eis conſueuerunt imponi.

80. Licet indulgẽtiæ valeant à tempore datæ, non tamen poſſunt lucrari, niſi poſt publicationem. Vnde clauſula poſita in literis, ne valeat indulgentia, niſi poſt quinquennium, computa idebet a die exhibitionis ac publicationis illarum. *ibid. art.* 3. De quo Rebuf. *conſi.* 199. vide *capit. cum ex eo, de pœnit. & remiſſion.* vbi habetur quòd debent exhiberi literæ dictarum Indulgentiarum.

81. In generali reuocatione gratiarũ, & indultorum; quæ fit in principio creationis Papæ, non veniunt Indulgentiæ per prædeceſſores conceſſæ, in nulla enim Regula Cancellariæ fit mentio de tali reuocatione indulgentiarum. *ibid art.* 4. de quo Nauar. *lib.* 5. *conſ.* 17. *tit. de pœnit. & remiſſionibus.*

82. Iuxta magis probabilem, & piã ſententiam, idque menti, ac intentioni con-

conced[illegible] videtur conformius, ſufficit ad lucrandum indulgentiam eſſe in ſtatu gratiæ ſaltem eo tempore, quo poſtremò conſequenda eſt, ſcilicet quando viſitat Eccleſiam, quod eſt vltimum requiſitum ſolitum apponi in Bullis: licèt enim non executioni dentur omnia requiſita ad illam lucrandam in bono ſtatu, ſufficit tamen quòd rectè moraliter, & omninò ad vnguem compleantur, & vltimum, quod eſt principale, & proximum opus, ſeu vltima diſpoſitio (vt ita loquar) indulgentiæ fiat in gratia, opera namque bona facta in peccato etiam deſeruiunt, ſeu ſunt meritoria de congruo ad quærẽdam indulgentiã culparum à Deo condonandarum, cui Concilium Trid. adſtipulatur. ibi ar. 5. de quo D. Thom 2. 2. qu. 113. art. 3. & 4. Idem poſt gloſſam in Extrauag. Antiquorum, de pœnit. & remiſſ. Henriq de indulgent. libr. 7. c. 9. numer. 5. & Corduba lib. 5. quæſt. 24. Suar. tom. 4. diſput. 52. ſect. 5. num 8. docet P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 26. diff. 13. num 3. qui n. 4 addit, non eſſe improbabile, opus eſſe ad conſequendam indulgentiam omnia ad illam requiſita perficere in ſtatu gratiæ, ex Caiet *in tract. vltim. de indulgent. c. 9* Nauar. *de indulg. notab. 19 nu. 18.* & Soto *diſt. 21. qu 2. art. 3.*

Trid. ſeſſ. 14. c. 4. & can. 5.

83. Actus viſitandi malus, ſaltem venialiter, eo quòd in illo adfuit defectus alicuius circumſtantiæ ad bonitatẽ moralem ipſius neceſſariæ, non eſt ſufficiẽs ad conſequendam indulgentiam. At ſi commiſſit alia peccata venalia actui viſitandi extraria ſatisfacit. Item qui majorem partẽ actus viſitandi benè adimplèt ſatisfacit, licèt aliqua pars eiuſdẽ ſit venialiter mala. *ibidem art. 6* de quo D. Thom. *in 1. diſt. 38. quæſt. 1. art. 1. ad quartum.* Nauar. *cap. inter verba, 2. quæſt. 3. concl. 5. num. 61. & de indulgent. notabili 32 nu. 46.* Idem docent Corduba *vbi ſupra quæſt. 25* Henriq. *ſuprà cap. 19. n. 5.* Suarez *dict. diſp 52. ſect 6.* quos refert, & ſequitur P. Villalobos *ſuprà num 6.*

74. Per indulgentiam quadraginta dierum, v. g. conceſſam remittitur pœnitentia totidem dierum, etiam ſi ſint interpolati, per indulgentiam autem vnius anni ſimpliciter non exprimendo, de iniunctis, intelligitur remiſſio trecentorum ſexaginta quinque dierũ, modò continui, modò interpolati ſint, modò ſint iniuncti, modò non ſint iniũcti. *ibidem art. 7.* de quo Nauar. *de indulgent. notab. 31. nu. 39 & 40.* Corduba *de indulgentijs quæſt. 32.* Idem docent Suarez *tom. 4 diſp. 50 ſect. 5. num. 16.* Bellarmin. *lib. 1. de indulgent. capit. 9. §. extitit autem,* & ſequitur Portel. *addit. ad dubia verb. indulgentia, num. 11. §. at Bellarminus.*

85. Indulgentia tot dierum, vel annorum intelligitur primò, & principaliter de diebus, & annis huius vitæ, & de pœnitentijs in hoc ſęculo iniunctis, vel iniungendis, & ſecundariò de pœnis Purgatorij reſpondentibus in tanto, vel maiori, aut minori tempore illis annis, & pœnitentijs huius vitæ. Itaque tantum pœnarum in Purgatorio remittitur per indulgentiam tot dierum, & annorum pœnitentiæ, ac remiſſionis de iniunctis ſine limitatione data, quantum remitteretur, ſi pœnitens in hac vita ſufficienter pœnitentiam egiſſet illis diebus, aut annis, quibus ſecundum legem, & iuſtitiam Dei, ac Canones Eccleſiæ pœnitere deberet. In quo conſentiunt vnanimiter omnes *ibid. art. 8.* de quo Durand *in 4 diſt. 20* vbi Palud. *quæſt. 1. artic. 1.* Syluest. *verb. indulgent. quæſt. 4.* Corduba *de indulgent. quæſt 32.* idem docent Suarez *vbi ſuprà dict. nu. 16.* Turrecremata, §. *in Leuitico quæſt 4. art. 5.* Soto *in 4 diſt. 11. qu 2. art 1.* quos refert, & ſequitur P. Villalob *vbi ſuprà diſſ 9 num 6. & 7.*

86. Communis opinio tenet, quòd vnus dies pęnitentiæ voluntariè aſſumptæ in hac vita plus pœnæ debitæ ſoluit, quam vnus, vel etiam plures dies Purgatorij: quia ratio voluntarij, ſuperat (vt dicunt) acerbitatem pœnarum Purgatorij, ac per conſequens indulgẽtia vnius diei hic remittit plures dies in Purgatorio. ibidem art 9 De quo Soto in 4. diſt. 21. quæſt. 2. art 1. & diſt. 15. quæſt. 1. art. 4. & diſt 6 quæſt 1. art. 3 & quæſt. 2. art. 2 & 3 Corduba libr. 5. qu. 32. Enriquez lib. 7. de indulg. ca 16. n. 4 Idem docent Syluest. verb indulgentia, num. 8. Nauar §. in Leuitico, notab.

11. nu.

11.num.22.& notab.22.num. 19. quos ſequitur P. Villalobos ſuprà num. 8.& poſt Bellarminum citato capit.9. tradit etiam Portel.vbi ſuprà dict. numer.11. & num. 15. vbi refert aliqua exempla hominum perditorum, qui vehementi contritione conuerſi rectà via deducti ſunt ad patriam cœleſtem, vt de quodam inſigni latrone refert Climacus libro de Scala Paradiſi, gradu 4.

Indulgentias quas habent deferentes imaginem Conceptionis B. Mariæ, & eius filij, vel ſcapularium eiuſdẽ Ordinis, vide tom.1.q.57.art.4.& nos diximus ſupra de Conceptione B. Virginis, num 6.

87. Paulus III. apud Bullariũ concelſit omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu temporibus à iure ſtatutis confitendi propoſitum habentibus, qui aliquam Eccleſiam, aut alium pium locum Societatis Ieſu ſemel ſingulis annis (præter annum Iubilei) in die per Præpoſitum dictæ Societatis eligendo à primis veſperis vſque ad occaſum Solis eiuſdem diei incluſiuè deuotè viſitauerint, & ibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, ac remiſſionem in forma Iubilei. Inſuper quatuor alijs, ſcilicet Natiuitatis, Circũciſionis, Epiphaniæ, & Corporis Chriſti feſtiuitatum, necnon Veneris, & Dominicis Quadrageſimalibus diebus ſingulorum annorum vſque ad octauam Paſchatis, Eccleſias, ac alia pia loca dictę Societatis deuotè viſitauerint, & ibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam prædictas ſimiliter recitauerint, ac Verbum Dei, ſi in illis prędicetur, deuotè audierint, ſeptem annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentijs miſericorditer in Domino ipſis relaxantur ab eodem Paulo III.

RESOLVTIO LXXVIII.

De Indorum Priuilegijs.

1 Epiſcopi tam Meridionalis, ſeu Orientalis, quam Occidentalis Indiæ auctoritate Apoſtolica poſſunt abſoluere, vel committere alijs abſoluẽdus nouiter conuerſos à caſibus Bullæ in Cœna Domini, etiam quoad forum exterius iudiciale, ex indulto Pauli III. tom.2.quæſt.99.art.1.de quo in Bullario. Bull.bulſ. 8.Paul.3. num. 35.

2 Item habent dicti Epiſcopi Indiarum, vt poſſint conficere, ſeu conſecrare Chriſma cum balſamo in illis partibus reperto, & adhibito numero miniſtrorum, qui ad id commodè haberi poterit, ex indulto Pij IV. ibidem art.2.de quo in Bullario inter viuæ vocis oracula Pij IV. Bull. ora. 1. Pij IV.

3. Item ijdem Epiſcopi non tenentur viſitare ſingulis biennijs limina B. Petri Romæ, etiam ſi iuramento id firmaſſent, ſed ſufficit per procuratorẽ, vel nuncium ſingulis quibuſque quinquennijs viſitare, & iuramentum præſtitum relaxatur per Paulum IV. ibid. art.3.

4. Indi tam Orientales, quàm Occidentales licèt extra fidem Chriſti Domini exiſtant, nõ debent propterea ſua libertate, ac rerum ſuarum dominio priuati, nec ob infidelitatẽ vllo modo priuatos, aut priuandos eſſe determinat Paulus III. ibid. art.4.

5. Multa ſunt conceſſa religioſis pro conuerſione Indorum per Nicolaum V. etiam ante notitiam noui orbis, quę poſtea confirmarunt Leo X. Adrianus VI. Clemens VIII. & Paulus III. Primò, vt religioſi ad terras Indorum in- Bul. bul. 3 Leo X. &

fidelium peruenientes poſſint eis Euangelium prædicare, eoſdemque baptiſmare. Secundò, vt Sacerdotes poſſint promouere conuerſos vſque ad quatuor minores ordines. Tertiò, vt poſſint diſpenſare cum iſtis, qui in gradibus non prohibitis lege diuina contraxerunt ad manendum in matrimonio. Quartò, vt poſſint diſpenſare cum patientibus defectum natalium ad Ordines. Quintò, vt poſſint cognoſcere de cauſis matrimonialibus. Sextò, vt inordinatè viuentes de ſuis exceſſibus poſſint corrigere. Septimò, vt poſſint ibidem diuina officia celebrare, cæmeteria benedicere, & vota commutare, exceptis religionis, & peregrinationis Vltramarinæ, ac indulgentias concedere. Octauò, vt valeant altare conſecrare, ſi illud non poſſunt habere portatile, & ſimiliter corporalia, vbi non eſt Epiſcopus. Nonò, vt poſſint omnia alia facere quæ ad augmentum diuini nominis, ampliationem catholicæ fidei, necnon ad irritationem, & reprobationem eorum, quæ ſacris traditionibus contradicunt, ſicut pro loco, & tempore viderint expedire. Hæc ſunt indulta Nicolai. ibid. art. 5.

& Pull. 1. Adr. 6. & Bulla 8. Pauli 3. a num. 35.

Circa quæ obſerua, quod vbi ſunt Epiſcopi, iam non poſſunt quoad omnia præfata frui Religioſi tali indulto, iuxta intentionem Pontificis in ſua Bulla expreſſam, ibid.

6. Item Paulus III. conceſſit, vt poſſint Indi matrimonium contrahere, etiam in tertio gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, donec aliud ſtatuatur à Sede Apoſtolica. Item, quòd habentes plures vxores iuxta illorum morem ante conuerſionem, ſi memores non ſint, quam primò acceperunt, alijs dimiſſis vnam retineant.

Item quòd tantum teneantur ieiunare omnibus ferijs ſextis quadrageſimæ, & Vigilijs Natalis, ac Reſurrectionis Domini propter infirmitatem eorum, & nouam conuerſionem ad fidem. Imò ieiunium repugnans ſanitati, vel non bene quadrans officio, vel exercitio eorum, non eſt cenſendum illis ab Eccleſia præceptum.

Item, quòd ſolùm teneantur ab operibus ſeruilibus ceſſare omnibus dieb. Dominicis, Natiuitatis, Circunciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, necnon Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis B. Mariæ, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli. Hæc omnia conceſſit præfatus Paulus III. ibid.

7. Item Pius IV. conceſſit Indis, vt tempore interdicti in Eccleſijs, & alijs pijs locis, dummodo cauſam interdicti non dederint, neque id eis ſpecialiter interdici contingat, eaſdem Eccleſias, & pia loca ingredi poſſint, inibique, etiam ianuis apertis, & pulſatis campanis per quoſcunque Sacerdotes Miſſas, & alia Officia diuina alta voce, excluſis tamen prius excommunicatis, & interdictis celebrare faciant, illiſque intereſſe, necnon Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, aliaque ſacramenta ſuſcipere, defunctos etiam cum funerali pompa ſepelire intra tempus triginta annorum tantum liceat, quod iam finitum eſt anno Domini 1592. Vnde vt poſſint hac conceſſione amplius frui debet per Sedem Apoſtolicam innouari.

Item tempore Iubilei non habentes copiam confeſſarij cum propoſito confitendi intra menſem indulgentiam cõſequũtur, vt ſuprà diximus de indulgẽtijs num. 76.

8. Pœna excommunicationis lata ab Alexandro VI. contra tranſeuntes ad Indias Occidentales ſine licentia Regum Hiſpaniæ modo non ligat, tum quia non fuit legitimè promulgata, vel ſi fuit promulgata, iam decidit à memoria hominum, inuincibiliterque ignoratur, tum etiam, quia non fuit lata per modum ſtatuti perpetui, ſed per modũ ſententiæ, quæ eſt ab homine, & cum homine finitur, ac ideò iam ceſſauit, ibid. art. 7 ad quod Nauar. c. 27. num. 2. 54. & 55. & Soto lib. 1. de iuſt. q. art. 4.

RESOLVTIO LXXIX.

De Impreſsione Librorum.

Concil. Later. ſeſſ. 10. decr. 3. ſub Leone X. Trid. ſeſſ. 4. de vſu & edit. librorum.

1. CONcilij Lateranenſis ſtatuto cauetur, vt nullus liber imprimatur ſine præuia licentia ordinarij, & ſanctæ Inquiſitionis ſub grauibus pœnis amiſſionis librorũ impreſſorum, & publicæ illorum combuſtionis, centum ducatorum, ſuſpenſionis ab officio impreſſionis per annum, ac excommunicationis. Quod quantum ad licentiam ordinarij confirmauit Tridentina Synodus ſub eiſdẽ pœnis pecuniæ, & anathematis in Lateranenſi appoſitis, & apud Regulares vltrà requirit licentiam ſuperiorum. At in Regnis Caſtellæ vſu receptũ eſt, vt ſufficiat licentia ſupremi conſilij Regalis, iuxta legẽ Regiam; in Portugallia verò ſeruatur decretũ Lateranenſe. *s. 2. q 104. a. 1.* de quo *Nau. c. 27 n. 110. et 148.*

Vide Capuccinum *in addit. ad Comp. tit. imprimere libros in fine*, vbi ex quadã declaratione Cardinalium tradit, conceſſionem Clementis VII. ad imprimẽdum ſpectantia ad noſtrum ordinem ſine licẽtiã ordinarij iã ceſſaſſe per Trid. decretũ, ad quod etiam conſule Suarez *t. 5. de cenſ. diſp 23 ſect. 7.* vbi agit de excommunicatione præfata Concilij, quã reſtringit ad ſolos libros de rebus ſacris imprimendos.

2. Priuilegium regale factũ religioſo (vt mos eſt in Hiſpania) de libro imprimendo, & ne alius, niſi de eiuſdem licẽtia imprimi faciat ſub certis pœnis, nõ facit ipſum religioſum capacẽ huiuſcemodi iuris, ſed ſtatim monaſterio bonorum capaci quæritur. Quod ſi capax nõ ſit (vt monaſteria Minorũ de Obſeruantia ex Trid. Cõcilio) acquiritur Sedi Apoſtolicæ, cuius nomine eius Syndicus tali priuilegio & iure vti, & frui põt mo-

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de Reg.

do conuenienti ipſis Fratribus, iuxta regulam ipſorum, & declarationes Apoſtolicas. *ibid. art. 2.* Ad quæ vide Corduba *in regul. c. 6. q. 1. puncto 2. ad finem, & q. 7. dicto 1. & c. 4. quæſt. 16. puncto 2.*

3. Secluſo omni priuilegio licitè poſſũt Fratres Minores procurare pecuniã ad emẽdum papyrum, & alios ſumptus faciendos pro impreſſione librorum, ſi nil aliud prætendant, niſi habere libros ad ſuum vſum, vt expreſsè determinat Nicolaus III in ca. exijt qui ſeminat, §. quia vero libros, de verb. ſignific. l. 6. Itẽ bene poſſunt dare librũ cõpoſitũ alicui ſæculari, vt ipſe faciat ſuis expẽſis typis mandari, cũ conditione, vt det Syndico conuẽtus aliquã ſummã librorũ pro neceſſitatibus Fratrũ ſubleuandis, quod ſi ad talem effectum promiſerit dare ipſi Syndico alios denarios, nil ex eo ipſi Fratres contra regulam moliri cenſendi ſunt, dummodo nec ab ipſis, nec ab alio nomine ipſorum id in iudicio petatur. Prædicti autẽ libri poſſunt vendi à Syndico, & in rẽ licitã ipſorum Fratrum expendi, dummodò negociatio, & lucrum mercatiuum omninò vitetur: impreſſiones namq; librorum à religioſis præſertim Minoribus huius gratia fieri nec licet, nec decet. *ibi. ar. 3.* ad quod vide tradita à Corduba *in Regul. c. 4. qu. 7. & 8.*

4. Syndicus Apoſtolicus conſtitutus pro Fratribus poteſt agere in iudicio de damno vitando, quod ex prohibita, & furtiua impreſſione librorũ ordinis reſultare poteſt, non tamen licet exigere pœnas appoſitas in priuilegio Regali per viã accuſationis, aut denũciationis: non. n. eſt modus ſtatui Fratrum altiſſimæ paupertatis ſectatorum conueniẽs, quo ipſis in neceſſarijs poſſit ſubueniri. *ibid. art. 4.* Ad quod vide Cordub. *d. tt. c. 4. qu. 16. concl. 3. & c. 6 q. 8.*

5. Non eſt licitũ dictis Fratribus Minoribus petere pecunias mutuatas ad impreſſionẽ librorũ faciẽdam, vt determinat Nicolaus III in d. c. exijt §. cæterũ, poſſunt tamen dicere perſonis ad id pecunias offerẽtibus, quòd procurabũt ſatisfacere citra cuiuslibet obligationis vinculum. ibid. art. 5. §. non eſt autem, vide Cordub. *d. qu. 8. §. nunc ergo.*

RE-

RESOLVTIO LXXX.

De Interdicto.

1 INterdictum Canonicum, de quo nobis hic eſt ſermo, eſt ſeparatio à iure, vel à iudice facta à ſacramentis, & omnibus officijs. Vel aliter, eſt ſuſpēſio à diuinorum ſacramentorumq; actiua, & paſſiua celebratione reſpectu alicuius perſonæ, vel loci facta, eccleſiaſticam etiam prohibens ſepulturam, to. 2. quæſt. 106. art. 1. de quo Gloſſa, & Doctores in cap. paſtoralis, de cauſa poſſeſſ. & prop. Soto in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1. colligens hanc diffinitionem ex cap. quod in te, de pœnit. & remiſſ. Nauar. c. 27. num. 164. Couar. cap. Alma mater, 2. p. §. 1. num. 2. & latè reſoluit Suarez de cenſuris diſp. 32. ſect. 1. num. 3 & 4.

2. Interdictum in genere eſt triplex. Aliud perſonale, quo Interdicitur perſona, & non locus: aliud locale, quo interdicitur locus, & non perſona loci: aliud verò perſonale, & locale ſimul quo perſona, & locus ſimul interdicuntur. Deinde interdictum locale eſt etiā duplex. Aliud generale, quo interdicitur Regnum, Prouincia, Ciuitas, vel populus, aliud verò ſpeciale, quo interdicitur vna, vel plures determinatæ Eccleſiæ, non verò omnes. Item interdictum perſonale eſt etiam duplex. Aliud generale, quo ſcilicet interdicuntur homines regni, prouinciæ, vel ciuitatis: aliud ſpeciale, quo interdicitur pars vnius ciuitatis, aut certa perſona, vel perſonæ, aut etiam incerta. Hæ diuiſiones interdicti ſumuntur ex cap. cùm in partibus de verb. ſignific præſenti, capit. ſi ſent. & capit. ſi ciuitas, de ſent. excom. in 6. Auctor ibid. art. 2. de quo Couar. in c. Alma mater, 2. p. §. 1. ad quod vide tradita à Nauar. ca. 27. num. 166. Sylu. verb. interdictum 1. qu. 10. Card. tract. de interdicto 1. par. à num 11. Nicolao Plouio tract de interdicto à numero 1. quib. citatis multa ad id congerit Suarez dict. diſp 32. ſect. 2. latè per totam.

3. Omnes illi, qui poteſtate ordinaria poſſunt excommunicare, & ſuſpendere, poſſunt etiā interdicere, vel alijs hanc facultatem delegare, dummodo ſit clericus, nec cenſura aliqua ligatus, nec etiam ſit fœmina, quæ attento iure communi non eſt capax huius iuriſdictionis, ca. dilecta, de maiorit. & obed. cap. noua, de pœn. & remiſſ. vbi notant DD. tom 2. q. 107. art. 1. de quo Couarr. in dict. cap. alma, 1. p. §. 11. D Thom. in 4. diſt. 28 q 2. art. 2. Nauar. lib. 3. conſil. 37. tit. de ſentent. excomm. De perſonis apud quas reſidet poteſtas ordinaria ferendi cenſuras, vide Suarez latè ed tractantem de cenſuris diſp. 2. ſect. 2. & ſect. 3. numer. 5. vſque ad 7. vbi agit, an hæc poteſtas poſſit fœminæ committi.

4. Quidam prælati minores habēt à iure, conſuetudine, vel priuilegio poſſe interdicere, vt ſunt Abbates ſæculares habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuo Territorio, & Generales Religionum, qui tamen in conſuetudine non habent, vt oppidum interdicant, niſi in illud habeant plenariam iuriſdictionem. Priores non mendicantes non poſſunt interdicere ſuos ſubditos ab audiendis diuinis, vel cōfeſſionibus, quod eſt idem, ac ſuſpendere. Sed apud Mendicantes hæc poteſtas ad prælatos ſuperiores tantum ſpectat, ibid. art. 2. Ad quod vide Suarez dict. ſect. 2. nu. 12. vbi tradit, hanc iuriſdictionem poſſe acquiri conſuetudine, aut præſcriptione, ex cap. dudum, el 2. verſ. ſed cum in iure, de elect. & cap. auditis, cap. cum olim de præſcript. vbi etiam addit nu. 13. non ſufficere conſuetudinem ferendi vnam cenſuram, vt circa omnes acquiratur ea poteſtas.

5. Qui iure ordinario ligare poteſt ab interdicto perſonali etiam abſoluere poteſt, præmiſſa priùs læſæ partis ſatiſfactione. Priores autem Conuentuales, & Guardiani ex priuilegio habent poteſta-

teſtatem abſoluendi ſuos ſubditos ab interdicto, & ſuſpenſione, ſed parochi minimè poſſunt, *ibid. art. 3.* de quo Soto *in 4. diſt. 22. quaſt. 3. art 1. & quaſt. 2. art. 3* Syluest. *verb. interdictum, 3. §* 10 *num.* 11. *Nauar. cap. 25. nu. 168. & cap 23. numer. 66.* Vide Suarez *vbi ſuprà diſp. 38. ſect. 2. vbi ex cap. nuper, de ſentent. excommun.* reſoluit, interdictum particulare perſonale non reſeruatum tolli poſſe à ſacerdote, à quo poteſt auferri excommunicatio iure non reſeruata.

Bullar. bul. 9. Iulij 2. n. 6.

6. Ciuitate interdicta, cenſentur etiam interdicta monaſteria in ea ſita, etiam in ſuburbanis extra muros contenta, ex cap. ſi ciuitas, de ſentent. excommunicat. lib. 6. Ex priuilegio tamen Iulij II. pro Fratribus Minoribus monaſteria diſtantia ab oppido vltra duo milliaria interdicto non ſubiacẽt, niſi cauſam illi dederint, vel eis ſpecialiter ex legitima cauſa ſit interdictum, vel niſi alias domus Fratrum ipſorum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur, *tom. 2 quaſt. 108 art. 1.* Idem poſt Couar. *dict. §. 1. num. 8* & Syluester. *verb. interdictum 2. num. 5* docet Suarez *dict. diſp. 32. ſect 2. num. 25.* & citatis dicto priuilegio Iulij II & noſtro Auctore tradit Portel *in addit. ad dubia, verb. interdictum, num. 1.*

Bullar. bull. 29. Leon. X. & in Cõp. Mendic. tit. interdictum n. 26. Trid. ſeſſ. 25. c. 12 & 22 de reg.

7. Leo X. conceſſit, quòd Eccleſiæ Fratrum Minorum non poſſint ſpecialiter interdici, niſi tota ciuitas, aut oppidum; in quo ſitæ ſunt, Eccleſiaſtico ſupponatur interdicto, vel niſi ipſi Fratres cauſam dederint interdicto: vel etiam niſi perſona, ad cuius inſtantiam interdicitur huiuſmodi Eccleſijs, prouideat ſufficienter Fratribus de rebus victui neceſſarijs. Verum eſt tamen, quòd generale interdictum extenditur ad omnes Eccleſias vrbis, aut ſuburbij exemptas Religioſorum, ac etiam Ordinis Militaris S. Ioannis, non verò ſpeciale, quo certæ vrbis Eccleſiæ, interdicuntur; cuius priuilegijs ſufficienter derogatur per Concilium Tridentinum, *ibid. art.* 2 de quo Nauar cap. 27. nu 180. & 190. Henriquez lib. 13 de excommunicat. & interdicto capit. 42 numer 4 Ad quod vide Suar. z dict ſect. 2. numer 36 vbi addit, interdicta generaliter ciuitate, interdici parochialem Eccleſiam etiã alienæ iuriſdictionis, & in noſtris terminis tradit Portel *verb. interdictum, num. 3 & 4.*

Bullar. bull. 9. Clem 4. & bull. 1. Bened. 12.

8. Licèt Religioſi non poſſint ſpecialiter interdici ab Ordinarijs, nec ab aliquo Sedis Apoſtolicæ legato, niſi facta expreſſa mentione de Ordine, & indulto huiuſmodi, ex Clemente IV. pro Minoribus, & alijs Pontificibus apud Bullarium, poterunt tamen interdici quatenus Beneficiarij in diœceſi alicuius Epiſcopi conſiſtunt, vt ex *capit. cum capella, de priuileg.* & eius argumento ſatis colligitur, *ibid. artic 3.* de quo Syluest. *verb. interdictum 7. quæſt. 8. Couar. cap. alma, 1. p. §. 1. num. 8.*

Trid. ſeſſ. 24. ca. 11. de refor.

9. Priuilegium Ordini Ciſtercij cõceſſum, quòd benefactores, capellani, familiares, aliæque perſonæ in eiuſdem Ordinis monaſterijs degentes, non poſſint interdici, quantum ad has perſonas ſeculares reuocatum eſt à Concilio Tridentino, ne perturbatio in Epiſcoporum iuriſdictione excitetur, & exẽptis occaſio laxioris vitæ prebeatur, *ibid. §. quod priuileg.*

10. Interdictum ſiue validum, ſiue nullum ſeruandum eſt ab omnibus Regularibus, quando ab Eccleſia Matrice ſeruatur, ſub pœna excommunicationis, Clementina 1 de ſententia excommunicationis. Sed hoc non habet locum, quando Eccleſia Matrix ſeruat, quia eſt ſpecialiter interdicta. Nec clerici ſeculares tenẽtur interdictum nullum ſeruare, etiam ſi Eccleſia Matrix illud ſeruet, nec ligantur ob id præfata cenſura, *ibidem articul. 4. & 5.* de quo Nauar. *in capitul cum contingat, remedio 2 numer. 40. de reſcriptis,* D. Antonin. 2. *part. titulo 59.* Idem docent Portel vbi proximè *numer 7.* P. Villalob. 1 *part. Summæ tract. 17. diff. 30. num. 13.*

11. Matrice Eccleſia non ſeruante interdictum validum, Religioſi non tenentur illi ſe conformare quod ſi non ſeruent, excõmunicationis præfatæ pœna non ligantur, ſed alijs in ſacris Canonibus contentis, ſcilicet ſuſpẽſionis, & interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, irregularitatis, ac priuationis actiuæ, & paſſiuæ pœnis, c. Epiſcoporum, c. auctori-

tate,de priuileg in 6.cap.vltim. de exceſſibus prælat. cap. is qui, §. is verò, de. ſentent. excommunicat. in 6. Si verò Matrix ſeruat interdictum nullum, nec ligans, Religioſi non ſeruantes excommunicationem quidem incurrunt, non tamen alijs pœnis Canonum proximè dictis feriuntur. Supradicta etiam procedunt in non ſeruantibus ceſſationem à diuinis, ibid artic. 5. & 6. de quo Syluest. verb. excommunicatio 9. num. 90. Idem docet Portel vbi ſupra num. 8. & quantum ad non incurſum excommunicationis, ſi Religioſi non ſeruent interdictum, non ſeruante Eccleſia Matrice, videtur innuere Suarez *de cenſuris diſp. 34. ſect. 5. num.* 10.

12. Effectus interdicti localis ſunt tres, nempe prohibitio quorundam Sacramentorum, ac omnium diuinorum officiorum, ſepulturæque Eccleſiaſticæ, vt conſtat ex capit. ſi ſententia, de ſentent. excommun. in 6. & capit. quod in te, de pœnit. & remiſ. Clement. 2. de ſentent. excommunic. ſed ius nouum in cap alma mater, de ſentent. excom. in 6. concedit celebrari diuina officia cum quadam moderatione. Illa verò dicuntur diuina officia prohibita tempore interdicti, quæ non ſunt Sacramẽta, ſed actus deputati ſpecialiter ſacro Ordini, vt celebrare Miſſam, cantare Epiſtolam, aut Euangelium ſolemniter cum veſtibus ſacris, facere officiũ hebdomadarij in choro, cõferre Ordines, etiam minores, conſecrare Abbates, Virgines, Aras, & Calices, benedicere ſacramentalia, vt aquam, etiam pro baptiſmate, eámque publicè fundere cum Aſperges, ac tandem Cantare horas Canonicas, eáſque publicè, aut priuatim dicere coram alijs aquæ omnia, & alia ſimilia veniunt nomine diuinorũ officiorum, nec poſſunt fieri, niſi excluſis interdictis, ianuis clauſis, & ſubmiſſa voce, iuxta moderamen *dicti cap. alma mater, Auctor to. 2. q. 109. ar. 2.* de quo Syluest. *interdictum 3 n. 1 q 3. & interdictum, 5 q. 5. Couar. in c. alma, 2. p. c. 2. §. 1. n. 2. & §. 3 n. 3 & 4. Nauar. in Manu. à n.* 171. Idem ferè docent poſt alios Suarez *de cenſuris diſp. 34. ſect. 3. à n. 6.* P. Villalob. *1. p. Sum. tract. 19. diffic. 3. à nu. 1.*

13. Tempore interdicti localis permittuntur ex iure communi ſequentia. Primò, benedictio menſæ, gratiarum actio, benedictio fructuum, habitus nouitiorum, baculi, & ſacculi pro peregrinis. Vnde priuilegium Leonis X. facti Fratribus Minoribus apud Bullarium ad benedicendam menſam fuit ad maiorem abundantiam, vel quia ſolemniter apud ipſos ſolet fieri. Secũdò Cantus Lęlaniarum, dum fit per laicos confratres, vel dum publicè cantantur intra, vel extra Eccleſiam, dummodò fiat abſque ſuperpelliceo, & ſolemnitate crucis, & ſine Dominus vobiſcum, ac proinde priuilegium Leonis X. in dicta viuæ vocis Oraculo adhoc conceſſum Minoribus parum, aut nihil deſeruit, cùm id iure communi liceat. Tertiò introductio primum mulieris in Eccleſia poſt partum, facta confeſſione generali, vt Deo gratias agat: ſed debet fieri abſque ſtola, & ornatu ſacerdotis, & ſimiliter eadem confeſſio generalis deprecatiua, ſeu abſolutio poteſt fieri à ſacerdote coram interdictis in fine concionis. Quartò recitare Litanias, & alios Pſalmos & Orationes pro agonizante coram laicis, legere Paſſionem Domini, dicere Euãgelium, vel recommendationem animæ, ſine tamen Dominus vobiſcum. Quintò adorare Crucem feria ſexta in Paraſceuen, accipere mortuaria, ſeu oblationes pro defunctis, etiam interdictis, & ſepultis extra locum ſacrum, ac pro illis priuatim orare. Sextò recitare cùm pulſatur campana veſpere ad Aue Maria, vel etiam ad precem manè, vel meridie. Septimò legere lectiones ſacræ Scripturæ, declarare Euangelium, vel Pſalmos, ac prædicare, etiam in loco interdicto, & à lectore interdicto, cap reſponſo, de ſentent. excommunic. Item exercere iuriſdictionis actus, vt excommunicare, abſoluere ab excommunicatione, indulgentias concedere, eligere, & ſimilia, ſed abſque ſolemnitate ſacerdotali. Octauò, vt clericus primæ tonſuræ admittatur ad officia Diuina, & ad Eccleſiaſticam ſepulturam, niſi dediſſet cauſam interdicto. Nomine autem clerici iure communi in fauorabilibus veniunt Regula-

Bullar. Ora. 39. Leon X. Comp. Mend. tit. interdictum, §. 20.

gulares, etiam nouitij, & Conuerſi, Clericus tamen coniugatus non admittitur, niſi præſcripta conſuetudo id concedat: Clericus autem in minoribus non gaudet priuilegio fori, niſi habitũ clericalem, & tonſuram deferens adſcriptus ſit miniſterio alicuius Eccleſiæ, vel verſetur in ſeminario clericorum, vel in ſtudijs de licentia Epiſcopi, ex Decreto Tridentino, ac proinde niſi præfato modò non admittitur ad Diuina tempore interdicti. Nouò recitare Horas Canonicas in Conuentuali Eccleſia per binos, aut tres ſubmiſſa voce, & ſine cantu, interdictis excluſis, & ianuis clauſis: extra Eccleſiã vero poſt, cap. alma mater, non debent dicere Horas Canonicas plures ſimul, quàm tres, ſecus viderentur officiare pro populo. Vnde priuilegium Leonis X. pro Minoritibus, vt tempore interdicti, vel ceſſationis à Diuinis poſſint duo, vel plures extra Eccleſiam in domibus ſuis recitare, vt aliquid operetur vltra ius commune debet explicari, vt plures quàm tres ſimul poſſint recitare. Vltimo licet parocho, vel eius Vicario celebrare vnã Miſſam in hebdomada apud ſuam Eccleſiam cum vno, vel duobus miniſtris ad renouandum ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod aſſeruatur pro infirmis, cap. permittimus, de ſentent. excom. cum moderamine tamen iuris præfato, excluſis ſcilicet interdictis, & non habentibus priuilegium, ianuis clauſis, voce ſubmiſſa, & ſine pulſu campanulæ. Et vrgente neceſſitate infirmorum poſſunt ſimiliter aliæ Miſſæ celebrari, *ibid art* 2. de quo Couar. *in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 7. verſ. ſed & olim*, Nauar. *cap. 27 n* 170. *& ſequ.* Syluest. *ver. interdictum*, 5. §. 4. *nu.* 5. *&* 6. Henriq. *in Summa* 2. *p libr* 13. *de excomm. unic & interd. cap.* 44.

Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de Reform.

In Bull. Orae. 9. Leon x.

Leo X. apud Comp. Mend. v. Interdictum § 21. conceſſit Fratribus Minoribus: quod tempore interdicti Ordinarij poſſint facere proceſſiones per clauſtra, dicendo Litanias, vel Hymnos, aut alia deuota carmina, dummodo aliquod Diuinum Officium non dicãt, ibid. Quod priuilegium vltra ius commune debet aliquid operari, ne inutile, & ridiculum (vt dicunt iuris periti) reddatur, l. 1. §. penult. ff. ad S. C. Macedon. ſ. vt proceſſiones cum ſolemnitate cantus, & aliorũ poſſint fieri, ſine qua à iure cõmuni permittuntur, vt docet Auctor hic. Verba autẽ illa: dũmodo aliqđ Diuinũ Officiũ non dicant, non ſunt referenda ad ſolemnitatẽ Cantus, & ceterorũ, qua proceſſiones ſunt faciendæ, quæ propriè Diuinum Officiũ non ſunt, quamuis aliqualiter ad illud, quatenus ſolemne Officiũ eſt, interdicti tempore prohibitũ pertineant, ſed ad Miſſas, & Horas Canonicas, quarũ celebrationẽ Pontifex omninò remouet in dicto priuilegio, permittens tantũ dictarũ proceſſionum ſolemnia, eo modò, quo ſolent apud nos celebrari, alias ſi dictam ſolemnitatẽ non concederet, prohibendo aliquod Officiũ Diuinum dicere, nil concederet, redderetúrque (vt dixi) priuilegium inutile, ac ridiculũ, quod non eſt dicendũ. Vide Henriq. ſup. & Suar. tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. & diſp. 34. ſect. 1. 2. & 3. P. Villalob. 1. p. Summ. tract. 19. diff. 5. n. 2. vbi ex Nauar. c. 27. n. 176. docet poſſe fieri proceſſiones tempore interdicti ſine ſolemnitate ſolita Cãtus, & ceterorum, quia id non eſt Officium Diuinum. Idem ferè docet Suarez *d. ſect. 3. num. 5. & ſequentibus.*

14. Sacramenta, quæ permittũtur cõferri tẽpore interdicti, ſunt hæc. Baptiſmus pro paruulis, & ei pro adultis cum ſolemnitate ſolita Eccleſiæ, c. reſpõſo, de ſent. excom. c. non eſt vobis, de ſpõſalib. c. quoniam, de ſent. excom. in 6. Sacramentum pœnitentiæ pro ægrotis, & ſanis, etiam excommunicatis, dummodò nõ dederint cauſam interdicto, & præbeant debitã iuris cautionem, d. c. alma mater, Sacramentũ Cõfirmationis, quod poteſt publicè miniſtrari cũ ſolemnitate conſueta, in loco etiã ſpecialiter interdicto, ſi aliùs commodè adiri non poteſt, ex d. c. quoniam, vbi etiam permittitur Chriſma pro baptizandis, & confirmandis conſecrari in feria quinta Cœnæ Domini in loco ſimiliter etiam ſpecialiter interdicto, & cum moderatione d. c. alma mater. Itẽ Sacra. Euchariſtia tanquam viaticum in probabili articulo mortis, etiam

violentæ miniſtrari, cap. quod in te, de pœnitent. & remiſſ. ac ea deferri tenerenter licet cum aſſueta ſolemnitatis pompa, pulſu campanæ, & luminibus, & in reditu ab infirmis Sacram Hoſtiã oſtendere populo, vt moris eſt, etiam coram interdictis, quia videre, & adorare Sacroſanctum Chriſti Domini corpus extra Miſſam non eſt aſſiſtere Diuino Officio, neque recipere Sacramentum. Aduerte tamen, quòd quamuis ius concedat clerico aſſiſtere Diuinis Officijs, non tamen concedit recipere Sacram Communionem, ſpecialiter non debebat id concedi, vt conceditur Religioſis. Item Sacramentum matrimonij, vt in contractu conſiſtit, poteſt dari, & recipi in loco interdicto, vel ipſis interdictis contrahentibus, non tamen benedictio ſolemnis nuptiarum, niſi habentibus priuilegium, & cum debita iuris moderatione. Pro quo nota, quòd licèt iure ſuſpendatur interdictum in Natiuitate Domini, & in Paſchate Reſurrectionis, non tamen nuptiæ in illis ſolemnizari poſſunt, id enim ſpecialiter tali tempore prohibetur in Concilio Tridentino. Sacramentum verò extremæ vnctionis, cum non cadat ſub præcepto, conferri non poteſt tempore interdicti, etiam clericis presbyteris, c. quod in te, de pœnit. & remiſſ. bene tamen religioſis iuxta ſua priuilegia, vt infrà dicemus. Tandem Sacramentum ordinis non poteſt cõferri, niſi Epiſcopus ſuſpendat interdictum quoad hunc actum: ſecus, nec etiam in feſtiuitatibus, in quibus ſecundum ius ſuſpenditur, id licebit, *ibid. art.* 3. de quo Soto *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1. Couar. in c. alma mater, §. 2. num.* 8. Syluest. *verb. interdictum §. 7. num. 1. & 4. Nauar. c. 27. num.* 178. idem docent traditis multis Suarez *dict. diſp. 33 ſect. 1. per totam*, vbi latiſſimè, & P. Villalob. *tom. 1. ſumm. tract. 19. diffic. 3. per totam, Portel verb. interdictum à num.* 10.

15. Diuina officia celebrari poſſunt tempore interdicti cum quadruplici moderatione, ex capit. alma mater, de ſentent. excommunicat. lib 6. Primò, vt dicantur in Eccleſijs ianuis clauſis. Nomine autem Eccleſiæ, veniunt hoſpitale, & priuatum oratorium ab Epiſcopo approbata. Secundò, ſubmiſſa voce, ſeu in tono, ita vt ſe mutuò audiant clerici, quamuis præter intentionem foris audiantur à non habente priuilegium. Quando verò extra Eccleſiam recitantes, vt ſuprà diximus, id debet cautè fieri, ne audiantur. Vnde alta voce cantãtes Officium diuinum violant interdictum, & fiunt irregulares. Tertiò, non ſunt pulſandæ campanæ ad horas, nec ad Miſſam, imò nec cãpanulæ parua, quæ ſolet pulſari ad eleuationem Hoſtiæ, non tamen prohibetur pulſare tabulam, vulgo dicitur, Matraca, ad alia vero, quæ non ſunt Officium diuinũ campanas pulſare permittitur, vt ad ſalutationem Angelicam, ad cõcionem, ad oſtendendum Reliquias, & ſimilia. Tandem excludendi ſunt excommunicati, & interdicti denunciati, & notorij, quando occaſione illorum poſitum eſt interdictum. Vnde ob aliam cauſam interdicti poſſunt intereſſe diuinis in feſtiuitatibus, in quibus à iure ſuſpẽditur interdictum, vel ſi alias ad id habent priuilegium, quia hoc nullo iure prohibetur. Item laici priuilegio carẽtes excludendi ſunt, non quia interdicti ſunt, ſed quia locus interdictus excludit omnes. *ibid art.* 4. de quo Couar. *in d. c. alma mater, 2. p. §. 1.* Nauar. *d. c. 27. n. 175. & 187. & cap. 25. n. 24. 27. & 177.* Syluest. *interdictum 5 §. 2. verſ.* idem traditis multis docet Suarez *de cenſur. diſp. 34. ſect. 1. à num 3. vſque ad 33.* P. Villalob. *d. tractat. 19 diffic. 5 num. 5.*

16. Ex quo patet, quòd laici intereſſentes diuinis tempore interdicti peccant mortaliter, primò ſi ſpecialiter interdicti ſunt, etiam ſi interdictum perſonale, vel locale eſſet generale totius populi, vt ſatis colligitur ex c. ſi ſententia, de ſent. excom. & c. licet, de priuileg. in 6. & ſumitur ex c. vt priuilegia, de priuil. cum ſimilibus. Secundò, ſi inducãt clericum, vt frangat interdictũ. Tertiò, ſi admoniti ab oſtiario Eccleſiæ reſiſtant cum vi, nec exeant. Quartò tãdem, ſi faciant actum, quo ſolet clericus violare interdictum, vt ſi in choro dicant publicè Horas Canonicas, & alia Officia diuina. Clerici autem in-

ter-

terdictum violantes non ſolùm peccãt mortaliter, ſed ſiunt irregulares, & priuandi ſunt ipſo facto in beneficio, vt in c. is, cui, 20. & in c. is, qui, §. is verò, de ſent. excomm. in 6. habetur, & in c. Epiſcoporum, de priuileg. in 6. notant gloſſa, & DD. ibid. d. art. 4 §. notandũ, de quo Caiet. verb. excommun. cap. 41. & verb. interdictum, vide Suarez de cẽſuris diſp. 34 ſect. nu. 4. & ſeqq. vbi traditis multis, idem docet cum Innocentio, Hoſtienſi, & alijs quos refert Syluest. *verb. interdictum 6. qu. 7.* & ad idem tradit etiam plura *diſp. . num. 2. & 3.* & reſoluit P. Villalobos *d. tract. 19. diffic. 4 num. 1. & 2.*

An autem laici furtiuè intrantes inſcio oſtiario, & intereſſentes diuinis culpæ mortalis rei iudicandi ſint? non leuis eſt difficultas Auctor. d. art. 4 §. aduertendum tamẽ, & §. ſequenti, tenet, non peccare mortaliter ſecluſo contẽptu, & ſcandalo, quia præceptum directè, & primario clericis imponitur, ne admittant, & citat pro hac ſententia Caietanum, Syluestrum, Angelum, Armillam, & Alcozer. Imò nec venialiter peccare, addit cum Soto, & Nauarro. At oppoſitum tenet Suarez dicta diſp. 34 num 4 & 5 cum ſeqq. quem ſequitur Portel verb. interdictum nu 36. § quæris, an peccet. Ducuntur, quia etiam laici directè prohibentur, ne in loco interdicto diuinis interſint; idque videtur probari ex cap. ſi ſententia, de ſentent. excom. in 6. vbi decidiuur, ciuitate interdicta licitum eſſe ciuibus, qui interdicto culpam non dederunt, extra ipsã intereſſe diuinis, ergo ſupponitur, intra ipſam non eſſe licitum. Id ipſum etiã colligi videtur ex cap. licet, de priuil. in 6. vbi ſingulari perſonæ conceditur, modo permiſſo tempore interdicti celebrare, vel audire diuina. Ergo ſignũ eſt eſſe prohibitum, aliàs non eſſet neceſſe id concedi. Idemque probant plura alia iura prohibentia laicos admitti ad diuina in loco interdicto abſque priuilegio. Ex quibus deducit Suarez d. n. 5 peccare mortaliter ipſos laicos, ſi furtiuè, vel fraudulenter ſe ingerant diuinis ſine priuilegio, decipiẽdo clericos, vt illos admittant, quia hæc prohibitio, inquit, non eſt tanquam pœna, quam nẽmo ſuſtinere cogitur, donec ab alio imponatur, ſed eſt obligatio quædam ex cenſura proueniens, & per conſequens vrgens modo cenſuris accommodato, nempe, vt quis ſeſe abſtineat, etiam ſi ab alijs non cogatur. Prior ſententia Auctoris probabilis eſt, & magis pia, quæ admitti poteſt in his, qui culpã non dederunt interdicto, non verò in contumacibus, reſpectu quorum aliqua materia poteſt eſſe grauis, quæ comparatione aliorum ſit leuis poteſt enim accidere, vt ex quadam pia intẽtione, licèt indiſcreta, hæc culpa ſit leuis ſecundum occurrentes circumſtantias, putà ſi aſſiſtentia non eſſet ad magnam partem diuini Officij, ſecluſo contemptu, quo caſu, concludit Suarez ibid. nu. 9 poſſe quis excuſari à mortali Poſterior tamẽ ſententia ipſius Suarez abſque dubio verior, & iuri cõformior mihi videtur ob rationes traditas, quam ſequitur poſt auctores citatos P. Villalobos *d. tract. 19. diffi. 5. num. 12.* Sentent. Auctor. exponitur, & limitatur.

17. Interdictum loci non violatur, niſi publicè denunciatum ſit a iudice in certum locum, iuxta Extrauagantem ad euitanda. Nec ſatis eſt interdictum ipſo iure poſitũ eſſe notorium, vt poſt Concilium Conſtantienſe in dicta Extrauaganti tenent communiter DD. At denunciata Eccleſia Matrice de interdicto generali, ſatis eſt, vt reliquæ Eccleſiæ, etiam Regulares denunciatæ dicantur, vt *in Clem. 1. de ſent. excomm.* fundati tradunt communiter DD. *ibid. a 5. & d. ar 4. §. quãtũ ad quartã*, de quo Nauar *c. 27. n 146 et 187. Soto in 4. diſt. 22. q. 3. ar. 2. concl. 3 Con. d. §. 2. n. 3. & 4. Sylu. verſic. interdictum 2. num. 1.* Idem docet Suarez *dict. ſect. 5 num. 11.*

18. Iure antiquo, c. quod in te, de pœnit. & remiſſ. funus clerici tempore interdicti fiebat cum ſilentio, & abſq; officio, vt nunc fit in ceſſatione, & in interdicto ſpeciali, hodie verò per d. c. alma mater, permittit fieri intra Eccleſiã cum Miſſa, & officio Eccleſiaſtico, ſubmiſſa tñ voce, & ſine pulſu cãpanæ, & alijs moderationibus, de quibus ſuprà. Laicos verò adultos priuilegio carẽtes quamuis decedat cũ Sacramentis, ſepe-

lire nõ licet in loco ſacro generaliter, vel ſpecialiter interdicto, nec in cęmeterio, aut alio loco benedicto ad vſum ſepulturæ, ex d. c. quod in te, & ſumitur ex c. cùm & plantare, §. quod ſi, & c. vt priuilegia, de priuileg. & c. Epiſcoporum eodem tit. in 6. & Clemènt. 1. de ſepulturis. Et idem eſt de paruulis vſu rationis carentibus. Vnde ſi non adeſt alius locus ſacer, non interdictus ſepeliri poteſt extra locum ſacrum abſque Eccleſiaſtico funere, & officio. tom 2. qu. 110. art. 1. de quo Couar. ſupr. §14. n. 7. verb clericis, & §. 1. nu. 2. & §. 2. nu. 9. Soto in 4. diſt. 18. q. 3. art. 1. poſt concl. 4. Syluest. interdictum, 5. §. n. 4. Nauar. ſupr. n. 176 & 178. Idem cum communi Summiſtarum, & Theologorum in 4. diſt. 18 & 23. docet Suarez vbi ſuprà 35. ſect. 1. à nu. 2. & ſequitur P. Villalob. d. tract. 19. diffic. 8 nu. 2. & 3. vbi hoc priuilegium extendit ad clericum primæ tonſuræ, dummodo habeat conditiones à iure requiſitas, *capit. vnico, de cler. coniug.* & ad monachos, etiam conuerſos, ſeu laicos, & ad moniales.

19. Priuilegium tempore interdicti conceſſum pro Officijs diuinis extenditur ad Eccleſiaſticam ſepulturam, quæ præcipuè pertinet ad diuinum Officiũ, in Bulla autem cruciatæ indultum ſpeciale de ſepultura Eccleſiaſtica eſt ad vitandos ſcrupulos, & vt pompam funeralem ſimul cõcedi declaret. ibid. art. 2. de quo Syluest. v. interdictum 5. § 8. verſ. 6. Couar. vbi ſupr. §. 6. num. 5. Nauar. c. 27. num. 176. & 179. in fine & 181. Idem, licet limitatè, tradit Suarez d. ſect. 1. num. 18. vbi poſtquam reſoluit, priuilegium conceſſum in particulari ad audienda diuina, ſeu vt admittatur ad diuina, non extendi ad Eccleſiaſticã ſepulturã, addit, quòd ſi generalius concedatur tali perſonæ per verba generalia, vt ad diuina admittatur, illa ſanè videtur generalis ſuſpenſio interdicti quoad omnes eius effectus respectu talis perſonæ, & probat ex argumento *d. c. ſi ſententia, ibi, vno interdicto ipſorum, alius licitè admittitur ad diuina*, id eſt, alius interdictus non eſt, quo ſignificatur excluſio, vel ſuſpenſio (iuxta ſubiectã materiã) omniũ effectuũ interdicti.

20. Per pompã moderatam in conceſſione ſepulturæ Eccleſiaſticę tempore interdicti intelligitur, vt poſſint pulſari ter campanæ pro viris, bis verò pro fœminis, & quod clerici deferant funus cantando, cadauerque ſepeliant, modò non dicant officium aliud, aut Miſſam, niſi illud quod in ordinario, ſeu manuali habetur. Vel poteſt intelligi iuxta Bullã cruciatæ Pij IV. vt fiat cum dimidia ſolemnitate, quæ aliàs cõmuniter fieri ſolet circa perſonas eiuſdem qualitatis, quod relinquitur iudicio, & arbitrio ordinarij, aut Curati. Apud Hiſpaniam conſuetudo tenet, vt publicè in tono cantando, cum ſolito trino pulſu campanarum deferatur, ac ſepeliatur cadauer in Eccleſia ianuis apertis cum officio ordinario, & ſine Miſſa, ibid. art. 3. de quo Cordub lib. 5. qu. 43. nu. 4. vide Suarez dict. diſp. 35. ſect. 1. nu 8. 9. & 10 & P. Villalob. dict. diffic. 8. num. 3. At Portel *verb. interdictum, num.* 41. dicit, in Portugallia non practicari, vt pulſentur campanæ, & ideò ſtandum eſſe ibi conſuetudini, ſeu decreto ordinarij.

21. Ceſſante interdicto cadauera ſepulta apud locum prophanum ſolent extumulari, & transferri ad ſacrum, ex gloſſa in Clement. 1. verbo, eis, de ſepult. Quòd ſi in ſacro illicitè fuerunt ſepulta, ibidem remanere permittuntur. ibid. art. 4. de quo Tabien. verb. interdictum §. 11. Palud. in 4 diſt. 18. qu. 8 art. 2. dub. 16. Syluest. interdictum 5. §. 8. Nauar. vbi ſuprà num. 174. & 176. idem fere docet Suarez *dict. ſect* 1. *nu.* 20. & expreſſiùs P. Villalobos *dict. diffic.* 8. *nu.* 5. *vbi num.* 6. aduertit, eos qui in loco ſacro ſcienter ſepeliunt nominatim interdictos, excommunicari ipſo facto *in Clement.* 1. *de ſepult.*

22. Interdictum multis modis tollitur: primò per aliquam verborum formam, aut ſignum exteriùs ab habente poteſtatem: ſecundò, poſt finitum tempus præfixum, aut impleta conditione, ſub quibus poſitum fuerat interdictum, tunc enim ipſo facto tollitur, abſque alia abſolutione: tertiò, relaxari poteſt ad cautelam, quando eſt interdictum ſpeciale loci, aut perſonæ, non autem ge-

generale. Quartò, ſuſpenditur ad certum tempus, vel in tota vrbe, aut in vna Eccleſia, vel capella ab eo, qui illud ſtò fuit, cui ſimilis eſt abſolutio interdicti perſonalis lati ob culpam illius, in qua permanet. Epiſcopus verò poteſt ſuſpendere interdictum iuris non ſpecialiter reſeruatum, ſed non interdictum ab homine, quod Papa indixit. Tādem priuilegium priuatum hominis ſuſpendentis interdictum, vel aliquid indulgens ſtrictè eſt interpretandum, nec ex tendendum vltra caſum conceſſum. *to. 2. quæſt. 111. art. 1.* de quo Syluest. *interdictum 3. §. 9 verſicul. 7. & §. 10. & It. So to in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1.* Nauar. *cap. 27. num. 168 & cap. cum contingat, remedio 7.*

De relaxatione interdicti, vide quæ latè tradit Suarez de cenſuris diſp. 38. ſect. 1. 2. & 3. vbi ea ſect. 2. à num 5. tradit interdictum locale quodcunque, ac etiam perſonale generale non reſeruatum tolli poſſe ab Epiſcopo, per regulam, cap. nuper, de ſentent. excommunicat. nempè, quòd legiſlator ſibi ſpecialiter non reſeruauit, eo ipſo alijs cōceſſiſſe videtur, per quod reſoluit, n 9. poſſe tolli interdictum particulare perſonale non reſeruatum à ſacerdote, à quo poteſt excommunicatio.

23. Iure communi ſuſpenditur generale interdictum in quatuor magnis feſtiuitatibus, ſcilicet in Natiuitate Domini, in Paſchate Reſurrectionis, in Pētecoſten, & in Aſſumptione B. Virginis Mariæ, d. cap. alma mater, idem conceſſum eſt per Martinum V. & Eugenium IV. pro feſto Corporis Chriſti, & per totam octauam, & prò die Conceptionis B. Mariæ, & pro eius tota octaua, per Leonem X apud bullarium, in quibus tantùm fit ſuſpenſio quoad celebrationem, & ſolemnitatē diuinorum Officiorum, non quoad alia. Bonifacius tamen VIII. in d. c. almā mater, cōcedit, vt etiam in dictis feſtiuitatibus aſſiſtāt diuinis Officijs nominatim interdicti, vt per hoc excitentur ad reconciliationem, ita tamen, vt qui fuit cauſa interdicti, non accedat ad altare, id eſt, vt non ſolum ſit remotus ab altaris loco, ſed neque celebret, aut miniſtret in ſacris, ſi eſt clericus, ibid artic. 2. de quo Syluest. interdictum 5. nu. 2. Nauar. vbi ſupr. num. 6. illat. 11. & num. 178 & 182. Couar. vbi ſupr. 2. p § 4 nu 3. & § 5. in principio. Idem traditis multis docet Suar. dicta diſp. 34. ſect. 1. à nu. 37. vbi dicit, eam remotionem ab altari pro his, ob quorum culpam interdictum eſt poſitum, eſſe intelligendam quoad cōmunionem ſacram percipiendam, vel quoad oblationem faciendam. Et num. 38. reſoluit, hoc priuilegium non extendi ad alios dies extra primum diem dictarum feſtiuitatum, idemque tenet Auctor hic in fine articuli, & Portel verb. interdictum, nu. 64. vbi quantum ad ſuſpenſionem interdicti in feſto Conceptionis non limitat ad Eccleſias, vbi recitatur officiū proprium editum à Leonardo Nogerolis, ſed abſque vlla limitatione ſuſpendi ait, & idem tenēt Auctor hic, & Suarez vbi ſupr. num. 42. & idem Portel in addit. ad dub. verb. ſin interdictum, nu. 3. & P. Villalobos dict. tract 19. diffi 6. num. 9. vbi notat obligationem dicēdi illud officium intelligi, quoad indulgentias conceſſas à Pontifice pro eo feſto, non verò quoad ſuſpenſionem interdicti, ſicque conſuetudo tenet.

Bullar. Bul. 14. Leon. X. & Comp. Minor. v. Concep. § 11. & v. interdictū, 2. § 8.

24. Suſpēſio interdicti incipit à primis Veſperis, & finitur ad Completorium ipſius feſti, vt fit in religionibus. Sed in feſtiuitatibus Natiuitatis, Purificationis, & Aſſumptionis B. Mariæ, & in die S. Hieronymi ſuſpenditur vſque ad occaſum Solis, ex conceſſione Alexandri VI. & Leonis X. prò ordine S. Hieronymi, & habetur in eius Comp. verb. interdictum § 5. quo cōmunicant Mendicantes. Nota, quòd in Sabbato ſancto ſuſpenſio interdicti fit in Miſſa, quia iam reputatur ſacrum Reſurrectionis, quod ea nocte dici conſueuerat. ibid art. 3. De quo Palud in 4. diſt. 18. quæſt. 8 Soto in 4. diſt. 22. quæſt. 3 art. 1. concl. 4. Ad quod vide Suarez vbi ſupr. num. 39. & 40. quidquid ibi oppoſitum teneat, quantum ad ſuſpenſionem ſinter dicti in Miſſa Sabbati Sancti. Cùm Auctore tamen tenent Portel *verbo. interdictum, num. 66. in fine*, & P. Villalobos *diffic. 6. num. 6.*

Comp. D. Hier. § 5.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 12. de regul. Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de reform.

25. Per Tridentinum Conciliũ tantùm ſunt ſublata priuilegia Regulariũ totaliter tollentia obſeruationem interdicti, non vero ea, quæ in caſib. ſpecialibus ſuſpendunt, ſicut etiam nõ abrogantur priuilegia in eodem Concilio, quæ ex iuſta cauſa concedunt Religioſis peculia, quidquid dicat Nauarr. *tom. 2. q. 112. art. 5. de quo Henriq. 2. p. ſum. lib. 13. c. 48. §. 1. Sayr o de cenſuris lib. 5. c. 13. nu. 24. & 25. Auctor in bulla Cruciatæ §. 5. nu. 15. & in addit. nu. 13. & 55. contra Nau. in Manual. c. 27 nu. 190. & lib. 5. conſil. 7. tit. de priuil. & alij relati à Barb. in remiſſ. ad Trid. d. c. 12. nu. 1. Idem docent Suar. vbi ſupr. 42. verſ. quæri autem poteſt, & Portel. d. verb. interdictum, in addit. numer. 3. P. Villalob. 1. p. ſum. trac. 20. diffi. 6 n. 2.*

Bull. bul. 15. Iulij 2. & bull. 14. 2c. & 34. Clem. 8. Orac. 8. Leon. 10. Bull. 14. Leon. 10. Bull. bul. 34. Leon. 10. Bull. bull. 14. & orac. 7 Leo. x. Bull. 1. Clem. 8. Bull. or. 7

26. Apud Regulares ſuſpenditur interdictum per plurima priuilegia Apoſtolica in feſtiuitatibus ſequentib. Primò apud Fratres Minores in diebus Feſtis B. P. N. Franciſci, & Impreſſionis Stigmatum in corpus eiuſdem B. P. ſancti Antonij de Padua, S. Bonauenturæ Epiſcopi, & Eccleſiæ Doctoris, Sancti Ludouici Epiſcopi, ſancti Bernardini, Senenſis, Beatæ Claræ, & Eliſabeth, & per eorum octauas, ex Iulio Secundo apud Bullarium, ac etiam in dedicatione Eccleſiæ S. Mariæ de Angelis, ſeu de Portiuncula, & ſancti Didaci, ex Clemente VIII. Item in die Sanctorum quinque Martyrum Marrochij, & ſeptem aliorum Septæ, in quibus omnibus ſuſpenditur etiam ceſſatio à Diuinis. Pro quo nota, quòd in forma obſeruationis nulla habetur differentia pro Religioſis inter ceſſationem, & quodcunque aliud interdictum, ex declaratione Leonis X. Inter viuæ vocis oracula apud Bullarium. Item ſuſpenditur in Conceptione Beatæ Mariæ, & per eius octauas, ex eodem Leone X. de quo ſuprà de Conceptione Virginis num. 7. diximus, ibid. ar. 2. de quo vide Portel. verb. interdictum à num. 76. & P. Villalobos d. tract. 20 diff. 8, P. Mirand. to. 2. q. 38. ar. 12. concluſ 4.

27. Eodem priuilegio gaudent Fratres Prædicatores, & alij Mendicantes, & communicantes in priuilegijs, vt in feſtiuitatibus ſuorum Sanctorum poſſint ſuſpendere interdictum, & per eorum etiam octauas, etiam ſi in illis cõmemoratio de Sanctis prædictis tãtùm fieret, vel transferantur ob aliud maius feſtum occurrens ſine commemoratione eorundem, ex Leone X vel etiã ſi eorum Eccleſiæ ſint ſpecialiter interdictæ ex Iulio II. pro Auguſtinis. Quæ omnia ſunt confirmata à Greg. XIII. Sixto V. Clemente VIII. & nouiſſime nunc à Domino Paulo V. ibid. § tertiò eſt eſt notandum, de quo vide P. Miranda dicta concl. 4 & Portel num 77.

Leon. X. bull. 8. Pauli 3. num. 16. Compen. Mend. ti. interdictum §. 7. & Comp. Societ. §. 1. Comp.

28. Item poſſunt in dictis feſtiuitatibus miniſtrare Sacramentum Eucharistiæ, & alia ſacramenta indifferenter omnibus fidelibus non ſpecialiter interdictis, aut excommunicatis, ex conceſſione Leonis X. & Pauli III. Item & ſepelire mortuos ſæculares, in ſuis tamen Eccleſijs duntaxat, ac tandem dicere, & facere omnia, quæ nullo exiſtente interdicto fieri poſſunt, ex declaratione eiuſdem Leonis X. ibid. §. ſexto eſt notandum. De quibus in Compend. Mendic. & in Compend. Societ. Idem docent P. Miranda dict. artic. 12. concl. 5. Portel num. 66. P. Villab. dict. tract. 19. diff. 6. num 2.

D. Hier. tit. Interdict. §. 8. & 11.

29. Item ex conceſſione Pij IV. & Pij V. pro Ordine Sancti Hieronymi apud eius Compendium ſuſpenditur interdictum quacunque auctoritate, etiam Apoſtolica appoſitum in Natiuitate, Epiphania, Circunciſione, ac Aſcenſione Domini, in Dominica Palmarum, feria quinta in Cœna Domini, Paraſceuen, & Sabbato Sancto, in feſto Sanctiſſimæ Trinitatis, in feſtis Conceptionis, Natiuitatis, Purificationis, Viſitationis, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ, necnon Apoſtolorum ſingulorũ S. Ioãnis Baptiſtæ, S. Hieronymi, & eius tranſlationis, S. Auguſtini, Paulæ Viduæ, & in Dedicatione Eccleſiarũ eiuſdem Ordinis, in feſtiuitate omnium Sanctorum, & Commemoratione omnium defunctorum, & in die obitus Religioſi, vel Religioſæ pro miſſa, & officio dicenda pro ipſo defuncto, ibid.

ibid. §. ex quibus, dict. art. 2. De quo vide Portel *vbi ſupra à nu 76* & P. Villalobos *dict. tract.* 20. *diff.* 8. *à num.* 2.

Comp. Mend. tit. interdictũm 2. §. 10. Bullar. bull. 38. & 39. Leo x.

30. Item Leo X. apud Compendium Mendicant. & refertur in Bullario, fecit aliam ampliorem conceſſionem de ſuſpenſione interdicti, & Ceſſationis Ordini ſancti Benedicti in Hiſpania pro feſtis quorumcunque Sanctorum, & Sanctarum eiuſdem Ordinis, & in dedicatione ſuarum Eccleſiarum, pro tota Hebdomadà ſancta, & Reſurrectione Domini, & per octauas earundem feſtiuitatum, vltra feſta Natiuitatum Beatæ Mariæ, & S. Ioannis Baptiſtæ, ac in die profeſſionis, aut primæ miſſæ alicuius Religioſi. *ibid. dicto art.* 2. *§. infertur tertio.* Idem tradit P. Miranda *dict. art.* 12 *concl.* 6.

Comp. D. Hier. vbi ſupra §. 7.

31. Item in feſtis Sanctorum, quorũ corpora in Eccleſijs Regularibus condita ſunt, & Patronorum, vel Patronarum, ſub quorũ inuocatione dicatæ ſunt Eccleſiæ, ex dicta Bulla Leonis X. pro Benedictinis, & alia Iulij III. pro Ordine D. Hieronymi, item in tranſlationibus eorundem Patronorum, ex Bulla V. ſuprà citata, quo ſiui poſſint Mendicantes pro tranſlationibus ſuorum Patronorum, ſeu Fũdatorum, vt apud nos Minores pro tranſlatione B. P. N. Franciſci, ibid artic. 3. de quo in Compend. D. Hieron. in ſ. eam tradunt P. Mirãda dict. concl. 6. & concl. 7. & Portel nu. 79. vbi benè aduertit cum noſtro Auctore hic, quod ad ſuſpẽdendum interdictum in feſtis Sanctorum, quorũ corpora condita ſunt in Eccleſijs Regularium, nõ ſufficit, vt ibi aliqua notabilis pars, ſeu reliquia requieſcat, putà caput, brachium vel crus, ſed requiri, vt ſaltem ſit maior pars corporis, veluti ſi deficiat caput, vel brachium tantùm. Sed non placet quod ibi addit idẽ Portel, nempè opus eſſe ad hoc, vt ſit Sanctus canonizatus: Sanctus enim beatificatus etiam Sanctus nominari poteſt, ſaltem apud Religionem, cui conceſſũ eſt, vt pro Sancto veneretur.

32 Pro quo nota, quòd priuilegium Benedictinorum de ſuſpendendo interdicto, & ceſſatione à Diuinis in feſto ſancti Benedicti, Ildefonſi, & aliorum Sanctorum eiuſdem Ordinis non communicatur Mendicantibus, niſi quoad Sanctos ſuorum Ordinum proprios. Priuilegium verò pro die profeſſionis, & miſſæ primæ, ac obitus alicuius Religioſi durat per totum diem, ex ſententia doctiſſimorum virorum, ſed apud nos Minores durat à primis veſperis miſſæ nouæ vſque ad meridiem diei ſequentis, & pro illo tantùm tempore, quo durat profeſſionis ſolemnitas, iuxta ceremoniale Ordinis, & officium ſepulturæ, *ibid. art.* 4. *et* 5. de quo P. Miranda *dict. concl.* 6. *§. circa quæ Portel ſuprà num.* 81.

Bull. 6. Clem. 7. num. 5.

33. Item Clemens VII. apud Bullarium conceſſit Ordini Sanctiſſimæ Trinitatis, vt cùm Fratres Procuratores eleemoſynarum pro Captiuis, & eorum nuntij ad Eccleſias aduenerint interdictas, in eorum incundo aduentu aperiantur, ac campanæ pulſentur, ibidemque pulſatis campanis, & ianuis apertis diuina officia celebrentur, ac corpora mortuorum ibidem ſepeliantur, niſi nominatim excõmunicati, aut publici vſurarij fuerint. Idẽ refert Portel *in addit. ad dubia verb. interdictum numer.* 4.

34. Item Prælati Conuentuales, ſeu locales Mendicantium, & qui eorum gaudent priuilegijs, poſſunt tempore interdicti generalis, ac ceſſationis à Diuinis eligere ſex perſonas viros, aut mulieres, non ſimul, ſed ſucceſſiuè vna poſt aliam ad miſſas, & ad Diuina, eiſque ſacramenta conferre, & tradere ſepulturæ Eccleſiaſticæ, ſi decedant, dummodò cauſam interdicto nõ dederint, aut interdictum non ſit poſitum, vel cõfirmatum auctoritate Apoſtolica, ex cõceſſione Nicolai V. apud Compend. Mendic. & ex alio priuilegio cuiuſdam legati à latere Apoſtolici, poſſunt admittere quindecim perſonas in qualibet die ſimul, id tamẽ reſtrinxit ad miſſas, & officia diuina tantùm, nõ vero ad ſacramenta recipienda, ibi. ar. 6 de quo Henriq 2. p. ſumm. l. 13. de excomm. & interdicto c. 48. §. 3. litt. K. Idẽ tradunt P. Mirãda dict. art. 12. concl. 14. Portel verb. interd. num. 69. P. Villalob. dict. tract. 20. diff. 7. n. 6. vbi id priuilegium

Comp. Mend. interdictũ 1. §. 23.

ex-

extendit ad Præſidentes Conuentuum in abſentia prælatorum.

35. Moniales ſubiectæ Regularibus virtute dictorum priuilegiorum per cõmunicationem poſſunt ſimiliter in ſuis monaſterijs tempore interdicti, vel ceſſationis à Diuinis celebrare diuina, recipere ſacramenta, & ſepeliri ianuis clauſis, ſubmiſſa voce, & ſine pulſu campanarum, & in feſtis ſuorum Ordinum reſpectiue, ſicut ipſi Fratres poſſunt eadem ſolemniter celebrare. Item Abbatiſſæ, vel Præſidentes poſſunt admittere numerum perſonarum ad diuina in ſuis monaſterijs, quem diximus poſſe prælatos locales admittere in ſuis Eccleſijs, ex Sixto IV. pro monialibus ſanctæ Claræ, & ſancti Dominici. Item etiam poſſunt facere miniſtrari Sacramentum Euchariſtiæ, quoties opus fuerit, quibuſcumque perſonis, ex quodam priuilegio Iulij II. pro Fratribus Minoribus, *tom. 2 quæſt. 113. art. 1. & 2.* Idem docent P. Miranda *dicta concl. 14. ad finem, Portel dict. numer. 69.* P. Villalobos *num. 7.*

Bullar. bull. 14. Sixti 4. nu. 29.

An autem ſeruitores, & familiares Fratrum ſint priuilegiati tempore interdicti, vide ſuprà *de familiaribus Fratrum num. 2. & 3.* circa quod habes in Bullario indulta Alexandri IV. Sixti IV. & aliorum Pontificum.

Bull. bul. 6. Alex. 4. & bull. 14. Sixti 4. nu. 10. & 29. & bul. 33. n. 40. et bul. 37. nu. 52. & bul. v-ni. Inn. 6.

36. Confratres & Germani Ordinis Prædicatorum poſſunt admitti ad officia diuina, ſacramenta, & Eccleſiaſticã ſepulturam tempore interdicti, vel ceſſationis, ex cõceſſione Ioannis XXIII. Sed hoc tantum habet locum in confratribus, qui ſunt oblati Ordinis viuentes in ſeculo in habitu ſeculari, ac bona ſua Ordini obtulerunt, ſeu donarunt, reſeruantes ſibi vſumfructum quamdiu vixerint, nõ verò de alijs confratribus cõmuniter vſitatis in Hiſpania, ex ſententia Doctorum Salmanticenſium, to. 2 quæſt. 114 art. 6 de quo Conar. in cap. alma mater, 2 p § 2. num 9 Nauar. cap. 27. nu. 79. & 181. & 186. & in cap. non dicatis n. 77. & 84. Henriquez 2. p. ſum. l. 13. de interdict cap. 48. §. 3. lit A. Idẽ tradit P. Miranda *dict. art. 12. concl. 15.* vbi id expreſsè haberi, *capit. vt priuilegia, de priuileg.* benè notat, additq; per alia priuilegia Leonis X. & Iulij II. ac Adriani VI. poſſe ſupradictos admitti.

Bullar. bull. 20. Sixti 4. n. 6. & bull. 14. nu. 29. Comp. Mendic. tit. procur. Fratrũ §. 12. Comp. verb. indulgent. quoad ſeculares e § 8.

37. Syndicus Fratrum Minorum, vxor, & filij eius poſſunt admitti ad diuina, & ad ſacramenta, etiam tempore ceſſationis à diuinis in Eccleſijs ipſorũ Fratrum ex Clemente VII. ex bulla aurea Sixti IV. apud Bullarium, & refertur in Compend. Mendicant. Item eodem priuilegio gaudent medici ordinarij conuentus Fratrum, vel Monialium, ex Alexandro VI. apud Compendium, ſed hoc tantum pro tempore interdicti, non verò ceſſationis. Item pueri ſeruitio Fratrum deputati negotiorùmque geſtores, ſeu Procuratores, & operarij perſonaliter inſiſtentes operibus eorum, familiares, & famuli actu ſeruientes, niſi cauſam dederint interdicto, vel nominatim, aut publicè ſint interdicti, vel excommunicati, ex Alexandro VI. apud idem Compendium. Quibus omnibus libetè poſſunt Fratres non ſolùm cuncta miniſtrare ſacramenta, ſed etiam Eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ, ex Clemente IV. apud Compend Mend. ibid. art 1. 2. & 3. vide bullas ſuprà citatas numer. 34. de quo Syluest. interdictum 5. §. 1. num. 4. Nauar. cap. 27 num. 180 Henriquez vbi ſupra. Idem tradunt P. Miranda id extendens ad chirurgos, *dict. art. 12. concl. 13 & 13. Portel vbi ſupra à num. 71.* P. Villalobos *dict. diff 7. num 8 & 9.* qui omnes notant cum noſtro Auctore, nullum priuilegium, ad hoc haberi pro ſanguinis minutoribus, ſeu barbitonſoribus, niſi cõprehendantur ſub nomine ſeruitorum, ſeu familiarium.

Comp v. interdictũ. 3. §. 1. Comp. Mend. tit. interdict. 3 §. 3. & 4.

38. Item Fratres Minores poſſunt admittere ad diuina tempore interdicti procuratores monialium sãctæ Claræ, & negotia gerẽtes vtriuſque ſexus, itèmque aduocatos Fratrum, vt habetur in Compend. Minorum verb. interdictum 3. §. 7. & 8. Itemque fratres & ſorores Tertiarios, illorùmque procuratores, ex Sixto IV. apud idem Compendium. Tandem nota, quòd pro funere nouitij non ſuſpenditur interdictum ſicut pro Fratribus profeſſis, quia priuilegium tantùm pro Religioſis profeſſis factum eſt, nec extenditur ad noui-

Comp. Mend. v. interdictũ, 3 § 7. & 8.

uitios, pôteſt tamen ſepeliri ſepultura Eccleſiaſtica, ſicut familiaris per indultum Clementis IV. de quo ſuprà. *Addit. Summa tom. 4. cap. 63. num. 7.* Idem docent Portel *dict. num. 72.* P. Villalobos *vbi ſuprà num. 1.* & agens de funere nouitij, idem Portel *ibidem num. 81. §. notat tamen.*

39. Tempore interdicti non poteſt laicus admitti adminiſtrandum Religioſis in miſſa, niſi deficiat in monaſterio qui poſſit miniſtrare: ſicut etiam famulo clerici ſciente miniſtrare in miſſa, non licèt alium adminiſtrandum introducere, quia priuilegium iuris in dict. cap. alma mater, de inferendo ſecum famulum ſolitum comitari clericum, vel etiã laicum, vt ſibi miniſtret, ad caſum tantùm neceſſitatis debet reſtringi, & ita debet explicari, & intelligi *cap licèt, de priuileg in 6. Auct. ibid. art. 4.* de quo Henriq. *tom. 2. de ſacram. lib. 13. de excomm. & interdict. cap 48. circa finem.* Nauar. *cap 27. nu. 181.* Couarr. *vbi ſupra §. 4 num. 5. dila. 11.* Dueñas *regul 305.* Idem ferè docet Suarez *de cenſuris diſp. 34. ſecti. 1. num. 31. & 32.* P. Villalobos *d. tract. 19. diff. 5. num. 13. Portel vbi ſuprà num 25.*

De ceſſatione à Diuinis.

40. Ceſſatio à Diuinis eſt ſuſpenſio organorum diuinæ laudis in locum decretæ, per alluſionem ad illud Pſalmi 136. In ſalicibus in medio eius ſuſpendimus organa noſtra. Vel eſt quædam omnimoda deſiſtentia à Diuinis officijs, & à quorundam ſacramentorum adminiſtratione in locum decreta. Eſt autem duplex, altera generalis, quæ fit in tota ciuitate, vel oppido: altera verò particularis, quæ fit in vna, vel altera Eccleſia. *tomo. 2. qu. 115. art. 1. de quo Syluest. verb. ceſſatio. Iuriſperiti in cap. dilectis filijs, de appellat. & in cap. irrefragabili § cæterum, de offic. ordinar. ca. quamuis eodem titulo in 6. Clement. 1. de ſent. excommun. Theologi cum Magiſtro in 4. diſtinct. 22. vbi Soto quæſt. 3. art. 2. Nauar. in manual. cap. 27. num. 188. Couar. cap. alma mater, 2. p. § 2 à num. 1. Suarez de cenſuris diſp. 39. ſect. 1. Auila de cenſuris 6. p. Enriq. lib. 3. de interdicto, cap. 52. & ſeq. Toler. libr. 1. c. 93. P. Miranda tom. 2 manual. quæſt. 38. art. 1. Portel verb. interdictum, num. 46. P. Villalobos 1. p. Summa tract. 20. diff. 1 à num. 1.*

Pſ. 136.

41. Ceſſatio dicitur quid facti, quia pro omnibus imponitur non magis reſpiciens delinquentem, quàm innocentes, neque reddit ex ſe ipſum locum interdictum, ſed eſt immediatè ſuſpenſio diuinorum officiorum. Quare habet ſe vt negatio, interdictum verò vt priuatio in ſubiecto apto nato, ideòque eſt quid iuris, quia immediatè eſt circa locum, & interdum ipſo iure imponitur, ac prohibet immediatè ipſũ delinquentem ſub pœnis iuris. Vnde cùm ceſſatio in facto conſiſtat, etiam ſi poſt appellationem decreta ſit, non eſt nulla ipſo iure, ſed habet ſuum effectum, & ceſſatur à Diuinis, quod non fit in interdicto, nam ſi illud decernatur poſt appellationem, eſt ipſo iure nullũ, vt conſtat ex cap. ad hæc quoniam, de appellat. & cap is cui, in fine, de ſentent. excommunicat. in 6. Item interdictum eſt cenſura, & pœna ſecundùm partem, manentibus communiter Diuinis officijs aliquo modo, & pro aliquo tempore: Ceſſatio verò non numeratur inter cenſuras Eccleſiaſticas propriè dictas, ſed tantùm eſt totalis omiſſio, ſeu negatio officiorum. Conuenit tamen cum interdicto in eo, quòd quando conceditur aliquod officium, vel ſacramentum ex priuilegio pro tempore ceſſationis, debet ſeruari moderatio cap. alma mater, præſcripta pro interdicto. ibidem art. 2. de quo Henriquez vbi ſupra cap. 51. Sotó in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 1. & 2. ad 1. princ. Nauar. vbi ſup num. 184. Couar. in d. c. alma mater, §. 2. nu 2. Idem ferè traditis multis docent Suarez *de cẽſuris diſp. 39. ſect. 1 à nu. 8.* & præcipuè n. 14. P. Mirãda *d. qu. 38 art. 5.* P. Villalobos *dicta diff. 1. nu... & ſequentibus Portel dict. num. 46.*

42. Vt ritè, & rectè apponatur ceſſatio à Diuinis, ſeptem debent concurrere. Primum, quòd imponens habeat ad id auctoritatem à iure, vel conſuetudine. Secundum, vt de cauſa ceſſandi tractetur diligenter. Tertium, vt offenſa ob quam ceſſatur, ſit grauiſſima, manifeſta, & notoria, proportionataque tantis incommodis, quanta reſultant ex ceſſatione. Quartum, vt antea inſtrumento publico, vel patentibus litteris ſigillo munitis exprimatur cauſa ceſſationis. Quintum, vt inſtrumentum, ſeu litteræ tradantur ei, contra quem ceſſatur. Sextum, vt ille moneatur & requiratur, an velit ante ceſſationem emendari, & compenſare iniuriam. Vltimum, vt intra menſem vtraque pars, cum munimentis, & actis ad negotium ſpectantibus, ſaltem per procuratores vadat ad Sedem Apoſtolicam, niſi interim per mutuam concordiam finiatur cauſa. Hæ conditiones colliguntur ex capit ſi canonici, & capit quamuis, vbi Gloſſa verb. omittendo, de officio ordin. in 6. Quibus deficientibus ceſſatio erit nulla, c. irrefragabili, §. ceterum, extrà de offic ordinarij, & dict. c. quamuis in fine, vbi, nō ſeruetur ceſſatio, ſed ea non obſtante (vt prius) in ipſa Eccleſia celebretur. Quæ nullitate non obſtāte adhuc ſeruāda eſt à Regularibus ſub excommunicatione ipſo facto, ex Clement. 1. de ſentent. excōmunicat. Auct. ibidem art. 2. de quo Soto vbi ſuprà art. 2. Couar. in capit alma mater. § 2 num. 3. Idem traditis multis docet Suarez d. diſput. 39. ſect. 3. à num. 7. vbi num. 13. concludit, ſuprà poſitas conditiones eſſe de ſubſtantia ceſſationis, per dictum capit. quamuis, ſed hoc non eſſe extendendum ad ceſſationes Ordinariorum cenſet, cùm de illis non fiat ſermo in dictis iuribus, in quo ſtandum eſſe conſuetudini, tandem reſoluit. Qui etiam num. 14. addit, quòd quamuis ceſſatio iuſtè, & cū omnibus conditionibus poſita ſit, ſi pars, quæ illam poſuit, non recurrerit poſt menſem ad Sedem Apoſtolicam, iuxta dict. cap. quamuis, tranſacto menſe ipſa ceſſatio ipſo iure tollitur, parte in mora culpabili exiſtente. Et idem dicit, ſi tranſacto eodem menſe partes in concordiam venerint, tolli, ſcilicet, ceſſationem non expectato mandato Pontificis, ad quem recurſum eſt, vel etiam ſine recurſu ad Papam, quod, ibidem docet *ibidem num. 2.* & ſequuntur P. Miranda *d. quæſt. 38. artic. 8.* & P. Villalobos *d. tractat. 20. diffi. 3. numer. 3.*

43. Quando iniuſta eſt impoſitio ceſſationis, nec legitima, & notoria ſecundùm iura, iudex imponens, & actor inſtans tenetur ad damna illata clericis, & monaſterijs, illiſque reſtituere lucrū ceſſans, & ſtipendia debita pro miſſis, & officijs. Quòd ſi reus dedit cauſam iuſtā impoſitioni ceſſationis, poſt monitionem tenetur ad dictam ſatisfactionem, ac inſuper mulctandus eſt ad pecuniæ quantitatem, qua cōpenſetur debitum diuini cultus. Si verò ſic ceſſans fortè ſit Beneficiarius, non acquirit ſibi fructus beneficij pro eo tempore, ſed ad arbitrium ſuperioris debent in vtilitatem Eccleſiarum, & diuini cultus, quibus debitum ſeruitium ablatum eſt, vel in pauperes expendi, idque Ordinarij tenentur magno cum rigore executioni mandare, ſicut eis *in dict. c. ſi Canonici, de offic. ordinar. lib. 6.* commendatur *ib. d. art. 4.* de quo Syluest. *verb. ceſſatio, §. 4. & 10.* & *ſuprà dict. 2.* idem docent Suarez *vbi ſuprà num. 15.* P. Miranda *ea quæſt. 38. artic. 9.* P. Villalob *ſupra num. 4.*

44. Tempore ceſſationis conſuetudo reducens hoc ad ius antiquius in c. non eſt nobis, de ſponſalib. tenet, quòd non liceat ſacerdotibus quolibet die celebrare, etiam clàm cum vno miniſtro, ſed quod tantum in quauis Eccleſia, vel monaſterio dicatur in vnaquaq; hebdomada vna miſſa ad renouandam Euchariſtiam cum vno dumtaxat miniſtro, iuxta cap. permittimus, de ſentent. excommunic. vbi id conceditur pro interdicto. item non licet plures, quàm duo clerici, vel tres ſimul recitare horas Canonicas, idque priuatim, & ſine cantu, ſeruata moderatione, capit. alma mater, ſicut pro interdicto. Item Epiſcopo licet vbilibet celebrare ex priuilegio iuris antiqui in cap. final. de priuileg. lib. 6, item Religioſis permittitur miſ-

miſſam ſecretò, & horas Canonicas dicere, dummodò non niſi tres adſint ſimul, iuxta cap. quod in re, de pœnit. & remiſſ. ſeruata moderatione dicti cap. Alma mater. Sed cùm ex conceſſione Leonis X. apud Bullarium nulla ſit differentia quoad obſeruationē inter ceſſationem, & interdictum apud Religioſos, optimè poterunt officium Diuinum facere, ſicut tempore interdicti faciunt, non tamen licebit admittere extraneos ſacerdotes ad celebrandum, quemadmodum poſſunt præfato tēpore interdicti tomo 2. q. 116. art. 1. 2. & 3. de quo Syluest. verb. miſſa numer. 2. Couar. vbi ſupra §. 3. num. 6. & §. 4. n. 7 Idem docent Suarez dicta diſp. 39. ſect. 2. à num. 14. Enriquez lib. 13. cap. 52. §. 2. & de excomm. & interdicto. Viuald. in Candelabro aureo, tract. de ceſſatione num 6. & 14. Sayro lib. 5. cap. 19 nu. 9. Nauar. cap. 27. num. 189. refert, & ſequitur P. Miranda d. q. 38. art. 6. Portel. ſupra num. 47. P. Villalob. dict. tract 20 diffic. 2. nu. 1. 2. 3. & 12.

45. Baptiſmi, & Confirmationis ſacramenta conferri licitè poſſunt tēpore ceſſationis cum ſolemni ritu, & in Hebdomada ſancta conſecrare Chriſma, & benedicere Oleum pro vnctione, ſicuti tempore interdicti licitum eſt iuxta cap. non eſt vobis, de ſponſalibus, & capit. quoniam de ſent. excom. In 6. Sacramentum verò Euchariſtiæ per modum viatici conceditur infirmis, dum his conceditur pœnitentia, d. cap. permittimus, deferendaque eſt cum pulſu campanæ, recitando priuatas orationes & in reditu oſtendendo illam populo, ſicut pro tempore interdicti diximus ſuprà. Ita cenſuit Senatus Salmanticenſis ſcholæ. Item Sacramentum Pœnitentiæ poteſt conferri, etiam ſanis: matrimonium etiam contrahi poteſt, quatenus eſt contractus, ſed cum ſolemni benedictione nuptiarum minimè. Tandē Ordo, & Extrema vnctio non poſſunt conferri, cùm non ſint de neceſſitate, ibidem art. 4. De quo Couar. vbi ſupra § 4. Nauar. cap. 27. num. 188. Idem tradunt concordes Suarez citatis multis dict. ſect. 2 à num. 20. vſque ad 27, Pet. Miranda d. art. 6. concl. 5. vſque ad 10. Portel. ſup. num. 48. & 49. P. Villalobos ſupra nu. 8. 9. & ſequentibus.

46. In ſola ceſſatione abſque coniuncto interdicto non licet laicis ſepulturam Eccleſiaſticam dare, etiam ad id habentibus priuilegium pro tempore interdicti, vt cenſuit ſchola Senatus Salmaticenſis. Clericos tamen etiam primæ conſuræ ſub ſilentio, & abſque officio funerali licet ſepelire in Eccleſia, etiam ſpecialiter interdicta, quādo nō eſſet alia non interdicta, cum cap. quod in te, de pœnit. & remiſſ. generaliter de clericis loquatur, ibidem art. 5. de quo Couarr. vbi ſupra §. 4. ſoum. 7. Med. lib. 2. inſtit. ca. 11. §. 14. Syluest. interdictum 5. §. 8. verſ. 4. Tab. v. interdiſtum 5. §. 11 Idem tradunt Henriquez dicto libr. 13. cap. 54. § 4. quem refert P. Miranda dicto art. 6 concluſ. 11. Portel. ſuprà num. 50. P. Villalobos dicta diffic. 2. num. 15. quidquid dicat Suarez dict. ſect. 2. à numero 31. contra communem ſententiā tenentem, in ſola ceſſationem abſque coniuncto interdicto prohiberi ſepulturam Eccleſiaſticam, cuius ſententia adhuc mihi non diſplicet ob eius ſolidiora fundamenta, primæ tamen ob auctoritatem DD. illam tenentium magis adhæreo.

47. In feſtiuitatibus, in quibus per cap. alma mater, ſuſpenditur interdictū ſuſpendenda etiam eſt ceſſatio à Diuinis, vt conſuetudo cum ſapientum auctoritate interpretatur, & ampliat, & Salmanticæ à Theologis, & iuriſperitis reſponſum fuit, & in praxi obſeruatur. Vnde Diuina Officia ſolemniter in illis celebrare licèt, Sacramenta tamen non niſi ea, quæ iure communi attento conferri poſſunt, ibidem art. 6. de quo Gut. Canon. cap. 10. Nauar. vbi ſupra numer. 180. & 188. Couar. § 4. numer. 7. & §. 5. num. 3. idem probabile iudicat Suarez dicta ſect. 2. num. 13. & 14. & tenent expreſſe Henriq. cap. 53. num. 8. Auila de cenſuris 6. part. diſp. 1. dub. 6 quos refert, & ſequitur P. Villalobos dict. difficul. 2. num. 5.

48. Vltra priuilegia Apoſtolica in ſuperioribus relata pro tempore inter-

dicti,

dicti, quæ etiam ad tempus ceſſationis expreſsè loquuntur, eſt quoddam indultum pro Confratribus Carmelitarum portantibus intus ſcapularium, & ferijs quartis, & Sabbatis abſtinentibus ſe à carnibus, & viſceribus animalium, vt tempore ceſſationis poſſint intereſſe Diuinis, & recipere Sacramenta ab idoneo Sacerdote, vel etiam celebrare Miſſam, ſi eſt ſacerdos, vt conſulti ſapientes reſponderunt, & Carmelitæ in praxi habent, ibidem art. 7. de quo Nauarr. vbi ſupra num. 187. Henriqu. vbi ſupra capit. 53. §. 6. idem priuilegium refert P. Villalobos dicto tract. 20. diffic. 7. n. 5. ad quod etiam vide alia quàmplura priuilegia, quæ latiſſimè refert P. Miranda q. 39. art. 22. tom. 2.

49. Qui poteſt interdictum imponere, poteſt & ceſſationem, vt Papa, Epiſcopus, & qui Epiſcopali fulget dignitate. Capitulum verò Sede vacante, ſi ex conſuetudine, aut priuilegio habet ad id poteſtatem, neceſſe eſt conuocare omnes Canonicos, etiam abſentes commodè venire potentes, vt maior pars conſentiat ſuper hoc; aliter imponentes non percipiunt fructus ex beneficijs, cap. ſi Canonici, de offic. ordinar. in 6. Epiſcopus etiam poteſt ceſſationẽ tanquam inualidam reuocare, ſi Capitulum ſine conſenſu viuentis Epiſcopi eam imponat, cap. irrefragabili, §. Cæterum, extrà de offic. ordin. itemque ordinario eius eſt relaxare ceſſationem cuius eſt iure ordinario relaxare interdictum, qui etiam ad tempus ſuſpendere poteſt, vel pro vna Eccleſia, vel Monaſterio, aut pro vno officio, vel pro Miſſa noua, vel Eccleſiaſtica ſepultura, ex ſententia doctiſſimorum virorum Salmanticenſis Scholæ, præſertim ſi aliqua iuſta cauſa adſit, tomo. 2. qu. 117. articulo 1. & ſecundo de quo Sylueſt. interdictum 7. § 8. verſic. 3. Armilla, §. 35. Henriq. lib. 13. de excomm. & interdict. capit. 4. §. 2. Littera G. Couar. vbi ſup. §. 4. num. 1. Idem tradunt Suarez dicta diſp. 39. ſect. 3. nu. 2. & quantum ad partialem ceſſationem, idem quod Auctor reſoluit eadem diſp. 39. ſect. 9. nu. 16. & poſt eum P. Villalobos, dict. tract. 20. diffic. 2. num. 6. P. Mirand. to. 2. q. 38. art 11.

50. Celebrans tempore ceſſationis, etiam generalis non fit irregularis, ſicut tempore interdicti, quia irregularitas non incurritur, niſi in caſibus iure expreſſis, ius autem tantum exprimit de violatore Cenſuræ Eccleſiaſticæ celebrante, de quarum numero non eſt Ceſſatio verè & propriè ſumpta; niſi ſit Religioſus, is enim violans ceſſationem generalem, non ſpecialem, ipſo iure excõmunicatur in Clem. 1. de ſent. excom. vel etiam niſi ceſſatio ſit ſimul interdictum ſtrictiſſimum, in quo olim ceſſabant omnia officia, to. 2. q. 118 art. 1. de quo Sylu. verb. ceſſatio § 8. Ledeſm. in 4. 2. part. c. 26. art. 2. fol. 367. Nauarr. & Coua. vbi ſup. Idem docet Suar. d. diſp. 39. ſect. 1. num. 13. & 14. & ſect. 2. n. 35. P. Miranda d. q. 38. art. 10. & poſt Syluestrum, Sotum, Nauarrum, Henriquez Auila, & alios reſoluit P. Villalob. dict. tract. 20. difficul. 4 num. 3.

De poteſtate abſoluendi ab his pœnis vide tom 1. q. 20. art 6. 7 & 8 & nos diximus ſuprà de abſolut. quoad Fratres.

RESOLVTIO LXXXI.

De Irregularitate.

1 IRregularitas eſt impedimentum Canonicum, quo quis ad Eccleſiaſticos ordines promoueri, & iam promotus in eis miniſtrare prohibetur directè, ideſt, in quantum ſunt Ordines Eccleſiaſtici, non verò in quantum ſacramenta. Vnde irregularis ad ordines minores promoueri non poteſt, quia licet non ſint Sacramenta, inter Ordines tamen Eccleſiaſticos numerantur. Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus iure expreſſis, vt ex cap. 1. de ſent. excõ. lib. 6. colligitur, & cap. is qui, de ſent. excom.

excom. in 6. expreſsè habetur, 10. 1. qu. 24. art. 1. de quo Nauar. cap. 27 nu. 191. vſque ad 194. Idem ferè tradunt Soto cum Theologis in 4. diſt. 22. artic. 1. & diſt. 25. q. 1. art. 2. Ledeſm. 2. part. q. 26. art. 2. Vigilerius cap. 16. §. 6. verſ. 16. Archidiac. in cap. 1 de ſent. & re iudic. nu. 5. Càrd. Clem. 1. de homic. nu 16. & 17. quos, & alios refert Suarez de cenſuris diſp. 40. ſect. 1. num. 2. Vgolinus de irregul. cap. 1. num. 1. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 21. diffic. 1. à num. 1. & diffic. 2. nu. 1. & 2.

2. Prælati Regulares poſſunt diſpẽſare cum homicida voluntario ſibi ſubdito, ex quodam priuilegio ſingulari Pauli III. facto ſuperioribus Ordinis Præmonſtratenſis relato à Nauarro, quidquid ipſe in oppoſitum ſentiat, cũ conſtet de poteſtate concedentis, & de conceſſione, & de litteris id expreſsè ac expreſſis verbis habentibus, tomo 2. q. 105. art. 2. de quo Nauar. libr. 1. conſil. 2. tit. de homic voluntario, vel caſuali, & nos diximus ſup. reſolut. 52. num. 23. & 24.

Bull. bull. 9. 10. Laur li 3. Apud Bullarium extat quædam conceſſio ſingularis Pauli III. indulgentis ſingulis annis prima die Lunæ quadrageſimæ abſolutionem à peccatis, & cenſuris, & diſpenſationem ſuper quibuſuis irregularitatibus quauis occaſione, vel cauſa contractis, faciendas ab Abbatibus, Prioribus, & Præſidentibus Congregationis S. Benedicti Valliſoleti pro ſuis Monachis, Donatis, ſeu oblatis, & alijs perſonis ſibi ſubditis. Quo magno priuilegio poſſunt frui Mendicantes, & aliæ Religiones per communicationem, de quo ſuprà diximus de diſpenſ. numer. 25. Vide infrà de Mend. Fratr. nu. 10.

3. An autem Epiſcopus, & prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario iuſto facto in bello, vel per iudicis ſententiam? affirmatiuam partem reſoluimus ſupra de diſpenſationibus, num. 23. & 24. & infrà in Retractationibus, retract. 12. Vide Suarez de cenſur. diſp. 47. ſect. 1. vſque ad 4. & ſect. 5. cum ſequentibus, quantum ad homicidia facta in bello, & Sanch. lib. 1. Decalogi ca. 10. nu. 50. vbi agit de dubitante, an iuſtè occiderit in bello iuſto.

4. Monachus iuuans chirurgum ad ſcindendum aliquod membrum non fit irregularis, tum quia id nullo iure exprimitur, tum quia per mutilationem membri, ſanitatis gratia factam non incurritur irregularitas, c. ſi quis à medicis 55. diſt. etiam ſi à ſe ipſo quis membrum putridum abſciderit, ibid. artic. 3. Idem ferè docent Nau. c. 27. num. 218. Sylu. verb. homicidium, 2. q. 13. & 14. & verb. medici, q 8. quos ſequitur P. Villalob. d. tract. 21. diffic. 22 num. 11. Idemque ſentire videtur Couar. Clem. ſi furioſus, 2. p. §. 3. num 3. Card. cap. ad aures, de ætat. & qual. num. 2. relati à Sanchez lib. 6. Decalóg. cap. 14. num. 17. & idem expreſſius docet Suarez d. diſpat. 47. ſect 7. num. 2. 3. & 4.

5. Non fit irregularis prælatus Monaſterij qui conqueſtus de fure corã iudice cũ proteſtatione, de qua in c. prælatis, de homic. lib. 6. indicauit locum, vbi capi poſſit, ſi fur eſt perſona fugitiua, argumento l. ait Prætor, § ſi debitorem ff. quæ in fraudem creditorum, & probabiliter credebatur, quod ſententia cõtra eum lata non proficiat, niſi detineatur, ex qua captura condemnatus fuit ad mortem ſecus ſi nõ ſit fugitiuus ibi. art. 4. de quo Nau. lib. 5. conſil. 9. n. 4. tit. de Homic. Vide Suar. de cenſur. diſp. 47 ſect. 2. à nu. 2. vbi latè agit de intellectu dicti c. prælatis, & nu. 3. & 4. tradit ſufficere dictam proteſtationem exteriùs factam ad nõ incurrendam irregularitatẽ, et ſi accuſator interiùs deſideret, vt ſñia ſanguinis contra accuſatum proferatur, & pro noſtra ſententia eſt text. ferè expreſſus in c. tua nos §. ad vlt. de homic. vbi qui iudici dedit interſignia furis, qui eum vulnerauit, non fit irregularis, ſi poſtea pœna capitis plectatur.

6. Sacerdos factus irregularis ex eo, qđ abſciſſum eſt ei aliquod mẽbrũ violẽter abſq; culpa ſua põt gerere oĩa munera, quorũ exercitio nõ repugnat talis abſciſſio, arg. c. presbyt. 2. de clerico ægrotante, ſed Religioſus ante legitimam ætatem, ex culpa ſua factus ſacerdos, cũ ex

co

In bull. bull. 19. Greg. 13. & Comp. Societ. 5. medic. & Comp. D Hier. t. medicari, §. 1. & 2.

eo ſuſpenſus exiſtat, non ſolùm arceri debet à Miſſa celebranda, ſed etiam ab omnibus alijs actibus ordini ſacerdotali deputatis, ibidem art. 5. de quo Imola in cap. ſi celebrat, de clerico excommunicato miniſtrante. Vide tradita à Suarez quantum ad irregularitatem contractam ex mutilatione membri de cenſuris diſp. 44. ſect. 2. num. 6. & ſequentibus, & quantum ad ordinatum ante legitimam ætatem, diſp. 31. ſect. 1. à nu. 23.

Non tamen fit irregularis intereſſendo cum alijs ſacerdotibus in electionibus, & alijs actibus ad ſacerdotes pertinentibus, quidquid ſit de eius peccato, tom. 3. quæſt. 23. art. 12. de quo Nauarr. cap. 17. num. 242. Vide tradita à Suarez dicta diſp. 31. ſect. 2. nu. 3. vbi argumento, inquit, cap. is qui, §. ſi verò de ſentẽ. excomm. in 6. noſtra ſententia probari videtur.

7. Nullus clericus, vel Monachus in ſacris conſtitutus vllam chirurgiæ artẽ exercere poteſt, quæ aduſtionem vel inciſionem inducat, c. ſentent. ſanguinis, ne clerici, vel Monach. cap. tua, de homicid. Sed ex conceſſione Eugenij IV. ampliata per Nicolaum V. pro Monaſterio B. Mariæ de Guadalupe Religioſi in ſacris non conſtituti diſpenſantur, vt periti vtantur ſcienti medicinæ, & chirurgiæ ad medicandos infirmos, de licẽtia ſuperioris, & Gregorius XIII. extẽdit hoc ad Sacris ordinatos, pro Patrib. Ieſuitis, citra tamen aduſtionem, vel inciſionem per ſe ipſos faciendam, abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo, & incurſu cenſuræ, vel irregularitatis, & quòd poſſint id exercere, etiam circa extraneos, & ſæculares, tom. 2. quæſt. 101. ar. 2. de quo Syluest. verbo, Medicus, nu 8. Idem tradit citatis multis Sanch. lib. 6. Decalogi, ca. 14. à num. 17. vſque ad 20. ad quod etiam faciunt tradita à Suarez dicta diſp. 47. ſect. 7. à num. 2.

8. Irregularis non eſt qui modò deformat embrionem inanimatũ, nec qui propinat viro, aut mulieri potũ, quo ei generandi facultas impediatur, nec qui prægnantẽ abortiri faciat ante fœtũ anima rationali informatũ, iuxta terminos iuris Communis, & Sacrorum Canonũ cap. quod verò, cap. Moyſes 32. qu. 2. & cap. ſicut ex litterarum de homicidio. Secus qui propinat potum venenoſum, ex quo ſequitur abortus creaturæ animatæ, in qua irregularitate non diſpenſant Epiſcopi, nec prælati Regulares per conſtitutionem Sixti V. tom. 2. q. 33. ar. 4. §. ſecundo eſt notandum, & nos diximus ſuprà de abortu, num. 5. & 6. Idem docet Suarez dict. diſp 44. ſect. 2. num. 15. Vbi etiam addit probabilem videri ſententiam affirmantium poſſe dictos prælatos Regulares diſpẽſare ſuper huiuſmodi irregularitate cum ſuis ſubditis virtute priuilegij Martini V. quia quamuis Sixtus V. reuocauerit priuilegia Regularium quoad hoc, & Gregorius XIII. non reualidauerit, reualidata tamen ſunt poſtea per Clementem VIII. confirmantem noſtra priuilegia ex certa ſcientia, ac per conſequens virtute dicti indulti Martini V. iam reualidati poſſunt dicti prælati diſpenſare ſuper tali homicidio fœtus animati, idque videtur conforme doctrinæ ipſius Auctoris dicto art. 4 §. circa quam conſtitutionem, vbi præfatam rationẽ ponderat, ad affirmandum prælatos poſſe abſoluere ab excommunicatione lata contra procurantes abortum fœtus animati, licèt, ibidem, §. ſecundo notandũ, oppoſitum teneat quantum ad diſpenſationem irregularitatis, non enim minus militare videtur dicta ratio adducta ab Auctore in diſpenſatione irregularitatis, ac in abſolutione excommunicationis. Pro quo faciunt adducta ſuprâ de abſolutione quoad Fratres, n. 7.

9. Non ſunt irregulares Eccleſiaſtici, aut Regulares habentes iuriſdictionem temporalem, ſi committant cauſã ſanguinis alicui iudici ſæculari, vt expreſſe deciditur in cap. vltimo, ne clerici, vel Monachi in 6. Imò & poſſe à Papa diſpenſari præfatos Eccleſiaſticos habentes vaſſallos, vt ſine timore irregularitatis poſſint per ſemetipſos ferre ſententiam ſanguinis, ac executioni mãdare, tenent plures: id tamen nec decet, nec conuenit, tom 2. q. 62. art. 9. de quo Cou. in Clem. ſi furioſus, 2. p. §. 5. n. 8. de Hom. Azeuedo in Addit. ad Curiam

riam Fiſan.l.1. cap.21. num 1. Francus in capit. final, ne clerici, vel Monachi, lib. 6 Abb in capit. clericis, num.23. ne clerici, vel Monachi. Idem docet Suarez *de cenſuris diſp. 57. ſect.1 à n.5. & ſeq.*

10. Probabiliter ſentiunt aliqui non incurrere irregularitatem Eccleſiaſticos, & Religioſos exhortantes milites in bello contra infideles, etiam ſi exinde oriantur mortes, & mutilationes membrorum, & ad tollendum omnem ſcrupulum id cōceſſit Gregorius XIII. Patribus Societatis Ieſu exhortantibus apud Indos, ad fortiter dimicandum cum infidelibus milites Luſitanos, dūmodò ipſi Patres non ferant arma, tom. 1. qu.32. art. vnico, de quo Nauar. c. 27. nu.115. Couar in 2 p Relect. de Homicid lib 3. nu.2. Syluest. verb. Homicidium 3 q 6. nu 8 pronunc 4. Idem docent cum communi DD. in cap penult. de homicidio, Antonin. 3 p. tit.28. cap. 2. § 6 Pelag de planctu Eccleſ. lib.1.c. 48. Couar. Nauar. & alij quos ſequitur Suarez *dicta diſput. 57. ſect. 0. à num. 8. & ſequentibus.*

11. Rebaptizans fit ipſo iure irregularis, cap. 2. de apoſtat. & reiterant. baptiſma, etiam ſi occultè faciat, non tamen, qui ſine intentione rebaptizat, ſaltem in foro exteriori, licèt quoad exterius pro irregulari habeatur, Additſum tom 3 cap 221 num.2. & 3. de quo Nauar. cap 27. nu.246. Idem docet Suarez *vbi ſup. diſp. 42 ſect. 1. à nu. 1 & libr. 4. de legibus cap* 13. *nu.* 21. & latiùs *tomo 3. diſp 31. ſect 6.*

Cętera circa iſtam materiam vide *to. 1. qu. 23. artic 9. & 10 & quæſt. 24 per totam*, & nos diximus ſuprà *de diſpenſat. à num. 15. vſque ad 27. & de interdicto, numer. 15. & 16.*

RESOLVTIO LXXXVII.

De Iudicibus.

1 IVdex quidam eſt Ordinarius, cui ab vniuerſitate, vel Collegio electus, & per ſuperiorem confirmatus habet ad iudicandum auctoritatem, auth. de defenſoribus ciuitatum, §. iterū, vel qui habet vniuerſitatem cauſarum, vt ſunt officiales Epiſcoporum, c. Romana de appell. in 6. item, & prælati Regulares quoad ſuos ſubditos: quidam verò extraordinarius, & hic eſt etiam duplex: alius habet iuriſdictionē ex partium voluntate, vt iudex arbiter: alius ex commiſſione ſuperioris, vt delegatus ad certam cauſam, tom. 2 q.119. art. 1. de quo D.Th. 2.2. q.67. ar. 1. Franc. in ca. ne aliqui, de hæret. in 6. vide adhoc tradita à P. Miranda de ord. iudiciar. q. 2 art. 4.

Comp. Rederici.

2. Inquiſitores Hæreticæ prauitatis iuxta receptiorem ſn̄iam ſunt iudices delegati, ſicut ēt iudices Cōſeruatores, c. 1. & c. vlt. de offic delegati in 6. iſti tñ in alio cōparantur iudicib. Ordinarijs, ſiquidē cognoſcunt de cauſis Eccleſiaſticis in prima inſtantia, quod tñ conceditur iudici Ordinario, ex Trid. Conc. ibid. in fine. De quo Franc. in c. ne aliqui, de hæret. in 6 Nau. lib. 1. conſil. 1. titul. de poteſt & offic. iudic de leg. Vide P. Miranda to. 2 q.47. art. 3. Trid. ſeſſ. 24. c. 20. de refor.

3. Regulares non poſſunt compelli ad acceptandum aliquam iudicaturam niſi expreſſè id per litteras ipſis directas à Sede Apoſtolica fuerit mandatū, ex Alex. IV. pro ordine SS. Trinitatis, & Sixti IV. pro Minoribus, & alijs, de quibus in Bullario, ibid. art. 2. Ad quod vide P. Mir. q.47. art. 2. Bull. bul. 9. Alex. 4. bull. 14. Sixti 4. n. 15. 16. & 17. bull. 6. Hono. 3. bull. 2. Greg. 9. & bull. 12 Inn. 4.

4. Iudices Regulares in examinandis reſcriptis à Papa, ſeu ab alio ſuperiore commiſſis hoc modo ſe debent habere ſi dicatur: Quòd procedāt ſimpliciter, & de plano ſine ſolemnitate iuris, debent procedere taliter, quòd eſſentialia iuris ſeruentur, nec aliquid fiat contra ius naturale, aut gentium, apicibus iuris, & accidentariis ſolemnitatib. iudicij omiſſis Si autem dicatur, vt iudicent ſicut ſibi viſum fuerit, denotatur arbitrium boni viri ratione regulatum, ex gloſſa in c 2. de corpore vitiatis, & probat l. fideicommiſſa, § quanquā, ff. de legat. 3. Quapropter tenentur ſequi regulas iuris, ſaltem naturalis, gentiū, ſeu æquitatis naturalis, quod idem eſt,

vt patet ex Clem. paſtoralis, de ſent. & re iudicata, non ad ſuũ beneplacitũ, & liberam voluntatẽ abſolutè, & ſimpliciter, ſed ad ſuum arbitriũ, & voluntatẽ ratione regulatã, & iudiciũ intellectus bonũ, & rectũ, ibid ar 3. & nos diximus ſuprà de Correctio. Fratrũ, n. 5. de quo Bart. in l. qui tñ, §. arbiter. ff. de arbitr. Pan. in c. 1 & c. dilecti filij, de iudic. & in cap ſignificauit, de pœnit. & remiſſ. Idem ferè docet P. Mirãda Ordin. iud. q. 2. ar. 14. Si aũt committatur examen, & deciſio cauſæ dicendo, in quo oneramus conſcientiã tuã, cũ hæc verba videantur potiùs poſita in vim monitionis, quã in vim formæ delegationis, neque per ea electã eſſe induſtriã perſonæ, vt aliqui aſſerunt, optimò iure poterit ſubdelegari negotiũ comiſſum, per aliũmque expediri, ex traditis à Rota, *ibid* §. *vltim. dico*, de quo Nauar. *l. 1 conſ. 2. tit de poteſt, iudic. deleg.* Rota *deciſ.* 14. *de offic. deleg. in nouis.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de Regul.

5. Ex quo fit, quòd Prouincialis non obſtante dicta clauſula, de onere conſcientiæ, põt cõmittere alij examẽ pro egreſſu monialis à Monaſterio ob infirmitatẽ, vel aliã cauſã, iuxta datã ſibi auctoritatem ſuper eo à Trid. Cõcilio, facultatẽmq; ad licentiã indulgendã dictæ Moniali ex iuſta cauſa delegare, ibid. in fin. de quo ſuprà diximus de clauſu Mon. n. 39. & 40.

6. Iudici ſęculari non licet cognoſcere de cauſis regulariũ, ſicut nec de perſõnis, nec de rebus clericorum, gaudent. n. priuilegio Canonis, & fori, vt eius Canonicũ, & Cęſareũ proclamãt. to. 2. q. 2. ar. 1. de quo ſupr. *reſol.* 62. *à n.* 2. & P Mirand. *ord iud q. 4. ar. 7. cõcl. 2.*

7. Aſſumens ordinẽ Eccleſiaſticum, vel ingrediens Religionem poſt delictũ à ſe commiſſum in fraudem, vt ſcilicet ſe eximeret à iuriſdictione ſęculari, ab ea minimè liberatur, ſed per iudicẽ ſęcularem põt contra eũ procedi ad punitionẽ criminis, quantũ ad confiſcationem bonorũ, aut certam aliquã pœnã pecuniariam, nnn verò quoad perſonam, ſi ſacris ſit inſignitus: nam ſi in religione iam profeſſus fraudulẽter, nec ſacris ſit initiatus, cùm eius profeſſio omninò irrita, & nulla exiſtat ex conſtitutione Sixti V. conſequenter põteſt per iudicẽ ſęcularẽ competentem procedi cõtra eum ciuiliter, criminaliter, aut mixtim. Fraus autem præſumitur, ſi poſt delictum commiſſum, & ante ſuſceptũ ordinem, aut ingreſſum religionis fuerit accuſatus, vel denũciatus, aut ſaltem infamatus: vt contra criminoſos religionem ingredientes, & profitentes declarauit idẽ Sixtus V. in alia conſtitutione. *ibid. art.* 3 de quo Couar. *pract. qq. c. 3. n. 4. & c. 31. & 32 & libr. 1. var. c. 1. n. 9. Gutier. lib. 2. pract. qu. 5. n. 5. Iul. Clar. in pract. crim. §. fin. q. 6 & q. 26.* Valaſcus 1. *tom. conſul.* 48. Vide Sanch. *lib. 4. decal. c. 15. n. 39. & 40. & lib. 6. c. 10. à n. 9.* & nos dicemus infrà *reſol.* 101 *nu.* 9. & ex parte diximus *ſup. reſol. 65. n* 6.

8. Quando laicus ſimul cum monacho deliquit, non eſt conueniendus coram iudice regulari, ſed coram ſuo iudice ſęculari: Monachus verò coram ſuo prælato, ſicut nec iudex Eccleſiaſticus cognoſcit de delicto laici commiſſo cum clerico, iuxta veriorem, & magis receptam in praxi ſententiam. *ibid. art.* 4. de quo Couar. *pract. cap.* 34 *num.* 1. Gom. *tom 3. de delictis c.* 10. Padilla *l. 5. num 5 ff de diu. reſcriptis.*

9. Religioſus conuerſus, ſeu laicus, vel nullo ordine inſignitus, qui habitu demiſſo enormiter grauia commiſit delicta, non perdit priuilegium fori, ac proinde à iudice ſęculari non poteſt puniri, imò nec eiectus à religione, taliter delinquens, adhuc enim poſt talẽ expulſionem manet religioſus, & perſona Eccleſiaſtica poteſtati Eccleſiaſticæ ſubiectus ſicut de clerico enormiter etiam delinquente apertiſſimum eſt nõ ſubijci ſęculari poteſtati. Secus ſi religioſus expulſus, & habitu ſpoliatus ſit, eo quòd eius poſſeſſio nulla declarata eſt, nam eo caſu vt merè ſęcularis iudici laico ſubiectus exiſtit, vt ſuprà ex conſtitutione Sixti V. *ibid. art.* de quo Couar. *pract. qu.* 31.

10. Clerici in minoribus conſtituti non gaudent priuilegio fori, niſi qui habitum clericalem, & tonſuram deferentes alicui Eccleſiæ demandato Epiſcopi deſeruiunt, vel beneficium Eccleſiaſticum obtinent, vel in ſeminario cle-

clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiẽdos verſantur, ex decreto Concilij Tridentini. *ibid & d. art. 3 § tertiò eſt notãdum.*

Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de Reg.

11. Milites D. Ioannis, ſeu Malicnſes comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij Tridentini, quatenus habet, ordinarium tanquam Sedis Apoſtolicę delegatum poſſe viſitare, punire, & corrigere quemcunque clericum cuiuſuis ordinis perſonalis, vel regularis extra monaſterium degentem, & delinquentem, cùm huiuſmodi equites, ſeu commendatarij Militares ſint verè, & propriè religioſi, ſeu Regulares tria vota eſſentialia emittentes in manibus ſuperioris ſub regula à Sede Apoſtolica approbata *ibid. art. 7.* de quo Nauar. *lib. 9. conſ. 21. tit. de Regul.* & Azor *tom. 1. inſt. moral. libr. 13. cap. 4. quæſt. 3.* vide ſuprà *reſolut. 28. num.* 10.

Trid. ſeſſ. 6. ca. 3. de reform.

12. Iudex negligens in adminiſtratione iuſtitiæ cum dolo, & fraude, ab officio licitè amoueri poteſt, iuxta notata; cap. quidquid 1 qu. 1. capit. placuit vniuerſo 11. q. 3. c. ſed illud 45. diſt. ca. iuſtum 23. qu. 5. ſecus ſi ex ſimplicitate animi proceſſit, tunc enim pœna mitiori ad arbitrium ſuperioris mulctandus erit. Quod iudices regulares maximè perpendere debent, antequam ad priuationem prælaturæ, ſeu officij ex negligentia, & remiſſione accedant, indagãdo, an ex dolo, & malitia, an verò ex ſimplicitate animi orta ſit? tom. 1. qu. 39. art. 1. de quo Iaſon in l. cum qui res C. de procurat. Abb. in c. cùm ad monaſterium, §. fin. verb. negligens, vbi gloſſa, de ſtatu Monach. Boſſius in pract. crim. titul. de offic. corrup. num. 36. pa. 292. Panor. *in c. cum dilectus, de accuſat.*

13. Iudex malè iudicans ex imperitia, pœna arbitraria puniendus eſt, l. final ff. de extraordin. cognit. etiam ſi ad pœnam capitis condemnaſſet, niſi adſit dolus, & fraus, tunc enim eadem pœna mortis multãdum eſſe videtur: Ille autem præſumitur cum dolo procedere, qui formam ſacrorum Canonum, Iuris Ciuilis, vel conſtitutionum religionis transgreditur. Qui quidem dolus eſſe debet manifeſtus ex claris, & manifeſtis præſumptionibus habitus, & nõ ex apparentijs, & inditijs. Ille verò ex lata culpa præſumitur procedere, qui omiſit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in ſimili caſu facere ſolent, ſi ex alijs dolus non deprehendatur, vt notatur l. latæ culpæ, ff. de verb. ſignific. Ex leui autem culpa ille præſumitur agere, qui indeliberatè deuiat ab ea prudentia, quæ ineſt diligentibus hominibus eiuſdem conditionis, l. ea igitur, ff. de pignorat. actione, vel quam in illo tempore ſuis rebus adhibet. l. hæredis §. non tamen, ff. familiæ herciſcund. Ex leuiori verò, qui deuiat ſimiliter ab his, qui inſuper ſunt eiuſdem ordinis, & profeſſionis, Tandemque ex leuiſſima, qui deuiat ab ea prudentia, quæ ineſt diligentioribus, & diligentiſſimis eiuſdem cõditionis, & profeſſionis, iuxta l. 1. ff. de action. & obligat. Vnde in his omnibus, ſcilicet in dolo, & fraude præſumptis, in culpa latiori, lata, leui, & leuiſſima, pœna arbitraria infligenda eſt: in dolo autem claro, & manifeſto ad priuationem officij, ſeu dignitatis duntaxat procedendum eſt. Sed aduertant prælati regulares, quòd in iudicio præfatæ pœnæ arbitrariæ imponẽdæ, pietati magis, quã rigori debẽt adhærere. *ib. a. 2. & 3. de quo Baldus in l. mancipia, C. de ſeruis fugit. & conſ. 115. in fine, vol. 5. & DD. in l. final C. de pœnis, Bart. l. quod Neruia, col. 3 ff. depoſi. Alex. l. item quæris, in princ. ff. pro ſoc.*

14. Non licet iudici pœnam totam à lege ſtatutam remittere ab homine ſcelerato, neque pro eo apud ipſum intercedere, niſi fortè pars ipſa offenſa roget, non vt delinquens impunitus euadat, ſed vt charitatem erga ipſum oſtẽdat, & erubeſcat eſſe illi infenſus: vel niſi adſit ſpes de emenda, tunc enim id licebit, vt mitius, quàm lex ſtatuit, puniatur, præſertim in pœna vltimi ſupplicij. Ex quo conſequitur, quòd ſi de correctione, & emenda delinquentis nulla ſit ſpes, talis pro illo interceſſio non erit licita, ſicut nec iudici fas erit tali reo parcere. Item nec licet intercedere, quando ex veniæ datione alteri damnum reſultat, non enim ſunt facienda mala, vt inde eueniant

Cc 2 niant

niant bona. Ex his igitur regulares deducere poſſunt, quando apud prælatos, & iudices interdicere liceat pro delinquentibus cauendo, ne ex ſperata venia per ſuam interceſſionem delinquentibus occaſio præbeatur reiterandi delicta, & tradendi ſe totos ſuis prauis deſiderijs, & ex impunitate delictorum oriatur, & ſcãdalum, & ruina aliorum, qui ob id ad alia patranda moueantur, tom. 1. q. 42. art. 1. de quo Caſtro libr 2. de lege pœnal. capit. 13. Ad quod vide Suarez lib. 5. de legibus capit. 11. nu. 8. & 9. & tradunt D. Tho. 2. 2. q. 67. art 4. & Iuriſtæ in l. nulla iuris ratio, ff de legibus, & nos diximus ſupra reſolut. 48. à num. 2.

15. Principi licet concedere veniã, & remiſſionem delicti futuri ex iuſta cauſa: nam poteſt ſtatuere, ne qui illud, vel illud crimen patrauerit, pro illo, etiam poſt tale delictum commiſſum puniatur: ſicut etiam à ſimili valet reſcriptum indulgens veniam peccato futuro ex iuxta cauſa id concedens, ibid. art. 2. de quo Salic. in l. caſtitas C. ad l. Iuliam de adult. Idem ferè docet Suar. d. c. 11. nu. 9.

16. Iudices regulares viſitantes, ſeu Syndicantes prouincias ſibi commiſſas contra ius procedunt admittendo denunciationem, vel accuſationem delicti, cuius iudiciũ ex defectu plenæ probationis tranſiuit in rem iudicatam, l ſi cui, § idem de accuſat. etiam ſi allegetur, teſtes ex metu auſos non fuiſſe veritatem patefacere, niſi prius per teſtes idoneos, & omni exceptione maiores manifeſtum fiat, veram eſſe cauſam, ob quam proceditur, alioquin vnicuique liceret contra rem iudicatam ad libitum agere, pro qua ſemper eſt præſumptio. ibid art. 4. de quo Bal. in l. ſi quis homicidij de accuſat. & in l ex morte, C. de l. Aquilia, Puteus de Syndicat §. officialis functo officio nu. 2.

17. Iudex pœnam à lege impoſitã delicto minuere, ſeu remittere poteſt, l. quid ergo, §. pœna grauior, ff de his, qui notantur infamia. Iuſta tamen ad id ſuadente cauſa, veluti ſi ex ignorãtia delinquentem feciſſe probetur, aut etiam ipſe, vel eius progenitores ſint de Republica ſatis bene meriti: ſicut ſimiliter licitum eſt contra ius reſcindere accuſationem, ad ſatisfactionem partis læſæ etiam ordinatam, quando ex eius proſecutione maius damnum Reipublicæ imminet, maximaq; pacis perturbatio, vt ſentiunt grauiſſimi viri, ib. art. 5. de quo Nauar. in rubr. de iudicijs nu. 99. Caiet. ver. iudex, & 2. 2. q. 68 a. 3 Aragon. 2. 2 q. 60 art. 5. Idem traditis multis docet Suar. vbi ſupra d nu. 8. & ſeqq. vbi numerat aliquas cauſas huius remiſſionis, nempè, ætas inſufficiens ad tolerandam pœnam ex l D. Adrian ff. de termino moto, & l. auxilium. ff de minor. paupertas, ſi pœna pecuniaria infligenda ſit; l illicitas § vlt. ff. de offic. præſidis modus peccandi, vt ſi ex paſſione, aut alio ſimili affectu commiſſum ſit delictum, l. abſentem, ff de pœn. Ad quod videri poteſt Fel. c. qualiter, & quando el 2. de accuſat. & lατiſſimè Tiraqu tract de pœnis téperãdis, quos refert idem Suarez, & quæ tradit Pet. Mir. in ord. iudiciar. q 27. art. 5.

18. Iudici non licet delinquentem condemnare ex confeſſione ſibi ſecretò propalata, fraudulenter per promiſſioné impunitatis ab ipſo extorta, quia hoc quoddam genus proditionis eſt, nec res eſt iuſta, iudicem decipere quẽquam l. 1. in fine, ff. de his, qui veniam ætatis impetrant, nec mẽdacijs, & perſuaſionibus doloſis, vt ait Iuſtinian. in proœmio Inſtit. ſed modo licito, & à iure approbato, vt per torturam, veritatem à reo extorquere licitum eſt, ibid. art 6 de quo Couar. lib 1. variar. cap. 3. nu. 16. Azeued. in l. 1. tit. 3. lib. 1 recop. num 14. Dec. tom 1 crim lib. 2. capit. 15. num. 6. Plaza de delictis lib. 1 c 37. nu. 5 6 & 7.

De iudicibus conſeruatoribus, vide quæ ex tom. 1. qu. 65. diximus ſuprà de conſeruatoribus, reſolut. 33 & de correctione Fratrum quoad ordinem habẽdum in cauſis regularium reſolut. 39. vſque ad 52. & de exemptione regularium reſolut. 63. & paſſim alijs in locis.

A D-

Digitized by Google

ADDITIO.

16. Diximus in hac reſolutione, nu. 10 clericos in minoribus non gaudere fori priuilegio, niſi interuenientibus requiſitis, quæ nouè præſcribit Tridentinum ſeſſ. 23. de reformat. capit. 3. Quod vt enucleatiùs explicemus, nūc admonendi ſumus clericos in minoribus indiſtinctè iure antiquo non tam Canonis, quam etiam fori priuilegijs gaudere, capit. cùm non ab homine 10. de iudic. c. 2 de foro compet. l. 35. tit. 5. part. 1. ordinat. Luſitana lib. 2. tit. 1. §. 27. Conar. pract. cap. 32. à nu. 1. Azeued. l. 1. tit. 4. libr. 1. recopil. Hoc tamen ius vetus magnoperè immutauit Tridentinum dict. cap. 6. circa fori priuilegium; hoc enim clericis in minoribus non aliter indulgere voluit, quàm ſi beneficium Eccleſiaſticum habeant. Quòd ſi non habeant, duo tunc copulatiuè petit. Primum, vt clerici habitum, & tonſuram deferant. Secundum, quòd alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiāt, vel in ſeminario clericorum, vel in aliqua Schola, vel Vniuerſitate, de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines verſetur. Vnde apparet Trident. dict. cap. 6 in clericis minoribus beneficium obtinentibus huiuſmodi requiſita non deſideraſſe, in eiſque ius antiquum intactum reliquiſſe, vt ſupponūt Garcia de beneficij 2 p. capit. 2. num. 4. Suarez lib. 4. contra Regem Angliæ, c. 27. & alij citati à Barboſā in remiſſ. ad Trident. d. cap. 6. num. 9. At dices, quenam differentiæ ratio reddenda? Reſpondeo, quòd cùm exemptionis priuilegium propter altaris miniſterium detur, æquum erat, vt qui cogi non poterant in eo officio permanere, tandiu priuilegia retinerent, quandiu in officio, & miniſterio eſſent, argument. l. ſemper, §. penult. ff. de iur. immun. l. cui ſub prætextu 9. C. de ſacroſ. Eccleſ. Diuerſum eſt in clericis beneficiatis, hi enim coguntur habitum, & tonſuram deferre, & in miniſterio inſeruire, *capitul. admonet. de renunciat. capit. ex tua, § 1. de cleric. non reſid. capit. Ioannes, de cler. coniugat.*

Sess. 23. c. 6. de reform.

20. Rurſus obſeruo duo illa, quæ Tridentinum exigit in clericis in minoribus non beneficiatis, duntaxat in fori priuilegio locum habere, non verò eſſe extendendum ad Canonis priuilegiū, vt declararunt Cardinales, ibi: Qui in hoc decreto fori priuilegio priuantur, priuilegio tamen Canonis non intelliguntur priuati. Et quidem meritò, cùm duo hæc priuilegia ſint diuerſa: vno ergo ſublato, alterum non tollitur, ex regula l. præcipimus 32. C. de appellat. Deinde, quia cùm hæc Tridentini lex iuris antiqui correctoria ſit, temerè nō debet extendi de vno caſu ad alium, licèt ſimile, ex l. quod verò, ff. de legib. l. ſi verò, § de verò ff. ſolut. mat. atque ita in ſpecie docent Molina de iuſt. tract. 3 diſp. 54. num. 9. Gonçalez ad regul. 8. gloſ. 5. § 5. n. 7. Garcia de benefic. dict. 2. part. cap. 2. num. 19. quorum ſententia omninò probanda eſt, licèt plerique DD. de hoc decreto Tridentin. tractantes id non animaduertant, imò vtrunq; priuilegium confundentes contrarium docent, vt conſtat ex Cenedo ad Decretal. collect. 105. nu. 4. Suarez de cenſur. diſput. 22. ſect. 1. nu. 11. Sayro libr. 3 de cenſur. cap. 26. numer. 4. Felician. lib. 2. de cenſibus cap. vltim. numer. 14. Sanchez lib. 6. de matrim. diſput. 46. n. 2. Fillincio 1. tomo moral. tract. 15. c. 1. n. 10 vt ſic iam videas, certam non eſſe regulā, quā tradit Suarez *l. 4. contra Regē Angliæ c. 29. nu. 7. Oēs priuil. Canonis gaudētes, fori ēt priuil. potiri.* Quæ certè regula apertè in hoc caſu vitioſa eſt.

RESOLVTIO LXXXIII.

De Iuramento.

1 IVramentum eſt aſſertio, aut negatio de aliquo licito poſſibili, & honeſto, ſacræ rei atteſtatione firmata. Res autem ſacra, per quam iuratur, eſt Deus, aut aliquid Dei, in quantum Dei eſt, vt cùm iuramus per creaturas, quatenus in eis diuina veritas manifeſtatur; vel per fidem, per Euangelia, aut

per Sanctos, in quibus Dei veritas continetur, vel prædicatur. *tom. 2. quæſtion. articul. 1.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæſtion. 89. artic. 1.*

Varias iuramenti deſcriptiones traditas à Theologis, & Iuriſperitis refert latè Selua tract. de iuramento 1. part. in princip. ex Gloſſa in Rubrica. ff. de iureiurando, & Gloſſa 22. quæſt. 1. initio, Panormit. Felin. & alij in rub. extrà eodem titulo, Antonin. 2. p. tit. 10. cap. 3. Sylueſt. Angel. & Summiſtæ verb. iuramentum, quos & alios refert Suarez to. 2. de Religione tract. 4. de iuramento lib. 1. cap. 1. à num. 1. & plura etiam tradit Sanchez *libr. 3. decalogi capitul. 1. à num. 1.*

2. Duplici modo poteſt iurari, vel ſimpliciter verbo tantùm, vt dicendo per Deum ita eſt: vel vt apud legem veterem dici ſolebat: viuit Dominus, viuit anima mea, hoc faciat mihi Dominus, & hoc addat; vel vt in lege Euangelica dicendo: Teſtis eſt mihi Deus, Deum teſtem inuoco: veritatem dico in Chriſto: non mentior, teſtis eſt mihi conſcientia mea: ſic Deus me adiuuet. Altero modo iuratur interueniente aliqua re ſacra, vt quando in manu Epiſcopi iurat quis per Euangelia, per corpus, vel per Crucem Chriſti Domini, per Sacramentum, per ordinem ſacrum, aut per Sanctos ibidem artic. 2. de quo Panorm. in capit. & ſi Chriſtus, de iureiurando. Vide Suarez dicto lib. 1. cap 5 à num. 1. vbi numer 5 agit de iuramento per creaturas, & cap 13. vbi tradit varias iurandi formas, de quo etiam Sanchez *vbi ſuprà cap 2 à num. 13* & Portel *in addit. ad dubia verb. iuramentum, num. 1 2 & 3.*

3. Licèt conſuetudo apud Regulares contra ius teneat, vt Religioſus interrogatus non iuret, ſed tantùm veritatem propalet ſub præcepto obedientiæ, idque aliquibus ſufficiens videtur ad finem faciendam, ab hac tamen conſuetudine, & ſententia recedendum eſſe reſponſum olim dederunt doctiſſimi Iuriſperiti apud Salmanticenſes ſuper eo conſulti, maximè ſi cauſa ad tribunal Apoſtolicum, ad aliudve per modũ grauaminis, appellationis, aut ſimplicis querelæ deferẽda ſit ibid. art. 3. Sed de hoc ſe retractat Auctor tomo 4. Addit ſummæ *cap. 153. num. 7.* & nos dicemus infrà *num. 4.*

Cętera vide ſuprà de teſtibus reſol. 42. deſſumpta ex *quæſt. 9 vſque ad quæſt. 15. tomo 3. & quæſt. 19. artic. 6 7 & 11.* & nos diximus *reſolut. 44 de citatione, & interrogat. reorum num. 9. 20. & 14.*

De diſpenſatione iuramentorum vo tiuorum vide *tom. 1. qu. 63. art. 3. 4. & 5.* & nos ſuprà diximus *de Cõfeſſarijs quoad diſpenſandum nu. 31.* & iterum redibit ſermo infrà *de voto.*

RETRACTATIO.

De Iuramento non ſumẽdo à teſtibus apud Regulares.

1. Conſuetudo apud quaſdam Religiones de non ſumendo iuramẽtum a teſtibus, ſed tantum præcipiendo ſub obedientia, & in virtute Spiritus ſancti, vt veritatem aperiant, legitima eſt, & in praxi ſeruanda: nam cum Regulares in ſuis cauſis procedant ſimpliciter, & de plano, apicibus iuris poſtpoſitis, deferre autem iuramentum pertineat ad ſolemnitatem iuris poſitiui, ad tale iuramentum à teſtibus ſumendũ non tenentur. Ita expreſsè tenet Auctor tomo 4. Summæ capit. 153. num. 7. vbi ſe corrigit de oppoſito, quod dixerat tom. 2. quæſt. 13. art. 8. & quæſt. 120. art. 3. Cuius ſententia inſpecto iure cõmuni, de quo in cap. nuper 51. de teſtib. veriſſima erat, tradit etiam Alderete de religioſa diſciplina tuenda lib. 1. c. 9. num 6. Ad quod vide apud Bullariũ quandam bullam Bonifacij VIII. Idem expreſsè tenet P. Miranda tomo 1. Ordin. ind. quæſt. 18 art. 4 vbi à ſimili per iuramentum deſumptum ſuper femur Abrahæ à ſeruo ſuo, de quo Geneſ. 24. probat obedientiam, tanquam quid ſacrum, per quod Religioſi à ſęcularibus diſtin-

diſtinguuntur; verè & propriè eſſe iuramentum, ſed quandam iurandi formam introductam apud Regulares, quę ad minus habet vim, & robur iuramenti. De quo Panormitan *in dict. cap. nuper, de teſtibus*. Farinac. *de teſtibus, qu. 74. à num. 1. vſque 19.* Simancas *de cathol. inſtit. tit. 64. num. 8. Paz in praxi tom. 1. p. 1. in 8 tempore num. 107.* & alij relati a Miranda *ſupra art. 2 & 3.*

RESOLVTIO LXXXIV.

De Itinerantibus Fratribus.

1. FRatres itinerantes non ſunt recipiendi, nec hoſpitandi intra Cōuentum ſine litteris commendatitijs ſuorum ſuperiorum iuxta ſacros Canones, & Nicęnam Synodum in capit. 1. diſt. 73. relatam, & conſtitutionem Sixti V. niſi adeò ſint noti, vt nullus de eis ſuſpitionis, vel dubitationis locus relinquatur. Prælati verò eos hoſpitio admittentes non petita, aut oſtenſa dicta licentia, ſeu litteris commēdatitijs priuantur voce actiua, & paſſiua, ac officijs, inhabilitanturque ad alia in poſterum per dictam conſtitutionem Sixti V. Quæ quantum ad dictas pœnas nō eſt in vſu in his Hiſpaniarum partibus, alijs tamen arbitrarijs condemnandi ſunt transgreſſores tanquam ſacrorum Canonum violatores. Vnde à fortiori dicti Fratres Sacerdotes nō ſunt ad celebrandum ſacrum admittendi ſine dictis Commēndatitijs literis, vt in Tri-
Trid. ſeſſ. dentino Concilio definitur. *tom. 2. qu.*
23. c. 16. de *12. art. 1.* Idem tradit cum Auctore Pòr-
reform. tel *verb. itinerantes Fratres num. 1.*

2. Fratres Conuentuales Ordinis Minorum itinerantes in his Hiſpaniarum partibus non tenentur ſe prę̄ſentare corā prę̄latis Obſeruantiæ, quia conſtitutio Calixti III. id præcipiens iam abrogata eſt per Pium II. At ſi ad domus, ſeu Conuentus Obſeruantiæ diuerterint, ſuas literas commendatitias debent præſentare iuxta dictam conſtitutionem Sixti V. quas ſi non inuenerint veras, & legitimas, prælati poterunt cōtra eos procedere remittendo ipſos ad ſuos ſuperiores; vel dare notitiam Ordinarijs, vt contra eoſdem procedatur iuxta formam in Tridentino Concilio Trid. ſeſſ.
præſcriptam, *ibid. art. 2.* 25. c. 4. de
regul.

3. Licitum omninò eſt Fratribus Minoribus de Obſeruantia itinerantibus hoſpitari in domo relicta, ſeu legata ab aliquo ea conditione, vt in ea recipiantur, & hoſpitētur Religioſi, eiſque prouideatur de vtenſilibus, vt declaratum eſt in quodā Capitulo Generali. *ib. art. 3.*

4. Fratribus Minoribus exiſtentibus per obedientiam extra ſuos Conuentus conceſſit Innocentius VIII. indulgentias ſtationum Romæ, & alias conceſſas pro ſuis Eccleſijs dicendo quocunque in loco quinquies Pater noſter, cū Aue Maria, ſed hoc reſtrictum eſt à Domino Vrbano VIII. vt fiat ante altare principale Eccleſiæ, vt ſuprà diximus de indulgentijs num. 47. ad finem. Item Fratribus Captiuis conceſſa eſt indulgētia plenaria pro articulo mortis per Pium V. *ibid. art. 4.*

5. Leo X. apud Bullarium conceſſit Bull. Orā
dictis Fratribus Minoribus itineranti- 60. Leon
bus, vt poſſint transferre ieiunium diei X.
itineris in alium diem, intellige, dummodò non ſit ille dies ieiunij ex prę̄cepto, aut voto. Quę conceſſio cùm abſolutè, & illimitatè loquatur, intelligenda eſt, ſiue pedeſtres, ſiue equeſtres incedant. *ibidem art. 5.*

An poſſint extra conuentum exiſtentes confiteri presbytero ſęculari, vide ſuprà *de confeſ. quoad abſoluendum n. 23.*

RESOLVTIO LXXXV.

De Iure Patronatus.

1. IVs patronatus eſt poteſtas præſentandi inſtituendum ad beneficiū

Eccleſiam. Eſt autem duplex, aliud Eccleſiaſticium, alterum verò ſæculare to. 2 q.122.art.1. de quo Hoſt. Io. Andr. & Panorm. in rubr. de iure patronat. Vide ad idem Cabedo de patron. Regiæ coronæ cap.6. num.1. Gonzaler ad reg.8. Cancellar. gloſſ. à num.19. Reginal. in praxi fori pœnit. lib.30. tract.3. à num. 208.

2. Patrono monaſterium ingreſſo, ius patronatus annexũ vniuerſitati bonorum tranſit in ipſum monaſteriũ tanquam hæredem, ſi eſt capax bonorum, etiam ſi ipſum ius patronatus ſit perſonale, vel ſimpliciter nominetur patronus, cuius perſonæ induſtria videtur electa. Abbati autem competit ius præſentandi, & non monacho, niſi de eius licentia, niſi aliud in inſtitutione patronatus ſit ordinatum, quod non ſit cõtrarium iuri communi, ibidem artic.2. de quo Lambert. de iure patron. qu.8. art.9. p.1 lib.1. Couat. variar. cap.18. nu. 10. Perez lib.1. ordinam. tit.6. libro 1. Idem ferè traditis multis docet Sanch. lib.7. decalogi cap.14 à num.6. vbi n.7. notat, ad Abbatem ſimul cum monaſterio pertinere præſentandi ius, cuius maior pars conſentire debet, vt præſentatio legitima ſit, per cap. ea noſcitur, de his, quæ fiunt à prælato. Adeò quòd ſi præſentatio fieret à ſolo prælato abſque conuentu, eſſet ipſo iure nulla, argumento cap. nouit eodem titulo. Idq; poſt Gotfredum tenere Lambert. de iure patron lib.2. p.1. q.2. art. 12. nu 6. §. hoc ſic ſtante, refert idem Sanch. ibid. nu.8. Sed pro ſententia Auctoris facit cap. ex litteris, de iure patronat. ex quo conſtat Abbatiſſam ſolam præſentaſſe. Addit tamen ipſe Sanchez num. 11. & 12. quòd præſentatione non competente ipſi monacho, ſi conſtituatur à patronis, vel electoribus ad præſentandum, vel eligendum, præſentatio, vel electio ab illo facta vtique valebit, etiam abſque licentia prælati: quia cùm faciat nomine eius, qui commiſit, non conſideratur perſona monachi exequẽtis, ſed committentis perſona. Quippè is dicitur facere, cuius nomine res fit, l. ita tamen § geſſiſſe, ff. de adminiſtr. tutorum, tum etiam, quia nullo iure

Firmatur Auct. doctrina.

irritatur ea nominatio, ſeu præſentatio ſic facta a monacho. Vnde concludit numer.13. quòd quamuis Religioſus ex illa poteſtate ſibi tradita præſentare, aut eligere nequeat abſque prælati licentia, poterit tamen abſque ea id facere, quando ipſi patroni conuenirent, vt is præſentaretur, quem Religioſus elegerit. Ad id intelligit poſſe quidem validè, ſed non poſſe licitè fieri, & benè.

3. Rex Hiſpaniarum, ſicut & Rex Galliæ, habet ius præſentandi Epiſcopatus, & quædam beneficia Eccleſiaſtica, ex indulto Apoſtolico: at in Commendas, & Præceptorias Ordinum Militarium habet ius prouidendi, tanquam adminiſtrator perpetuus earundem Militarium, ex Alexadro, & Adriano VI. licet autem dictis Regibus competat præfatum ius præſentandi Abbates, & alios Præpoſitos Eccleſiarum, etiã Regularium per breue dicti Adriani VI. non poteſt tamen vnius ordinis profeſſus eligi in prælatum alterius ordinis, vel habitus, & multo minus ſæcularis, iuxta ſacros Canones, & Tridentinum Concilium, ibid art.3. & 4 de quo Nauar in cap. nullam 18. quæſt.2. Ad quod vide Sanchez lib 7. decalogi cap.4 nu. 25. & cap 29. num.29.

Trid ſeſſ. 25. c. 21 de reg.

4. Licèt aliqui teneant, ius patronatus ſolùm acquiri ob fundationem ex bonis proprijs, iuxta ca. pia mentis 16. quæſt.7. cap. nobis, de iur patr. & Trid. Concil. Attamen ex incertis, quæ pauperibus reſtituenda ſunt à fundatore Capellæ, vel Hoſpitalis tale ius patronatus laicorum poſſe acquiri, verius, & probabilius eſſe, exiſtimat melior pars Doctorum, cùm nemini fiat præiudiciũ ibid. art.5 de quo Henriqu. lib 7. de indulg. 1. p cap.33 nu.5. Nauarr. de Oratione, miſcellanea 32.

Trid. ſeſſ. 25. c 9. de reform.

5. Tria ſunt, quorum quodlibet ſufficit ad quærendum ius patronatus, nẽpè traditio fundi, ædificatio, & donatio, iuxta illud vulgare gloſſæ communiter receptæ in cap piæ mentis 16 q.7 nempè, Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus, & de traditione fundi extant expreſſi caſus in iure c. Abbatem el 2.18 q.2. cap. nobis, de iure patronatus, Auctor to.2. q.49. art. 7 §. tertio facit,

tit, de quo Rochus à Curre de iure patronat. verb. fundat. quæſt. 1. & 2. Idem tradit Reginal lib. 30. praxis fori pœnitent. tract. 3. num. 209.

Trid. ſeſſ. 24. ca. 18. de refor. 6. Concilium Tridentinum determinat, quòd Eccleſiaſtici habentes aliquod ius patronatus ad præſentandum in beneficijs, teneantur digniorem præſentare; neque poſſunt ſe ipſos, quantumcunque idonei ſint, præſentare cap. per noſtras, de iure patron. Laici verò dignum tantùm præſentare adſtringuntur, ibid. § quantum autem, de quo vide Reginaldum vbi ſuprà numer. 221. Azor tom. 2. inſtit moral. lib. 6. c. 21. q. 5. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. nu. 51. vbi reſoluit præſentationem Religioſi Mendicantis, vt valeat, debere eſſe in concordia omnium patronorum iuxta terminos c. quorundam, de elect. in 6. & nos tetigimus ſuprà reſolut. 58. num. 43.

RESOLVTIO LXXXVI.

De Laicis Fratribus.

1 LAici Fratres, ſeu Conuerſi ſunt verè, & propriè Religioſi, & perſonæ Eccleſiaſticæ profitentes tria vota eſſentialia ſecundum Regulam approbatam à Sede Apoſtolica, iuxta capit. non dubium, & capit. Parochianos, de ſent. excomm. differuntque ab oblatis, ſeu donatis in eo: quia iſti abſque profeſſione Religionis ſe ipſos tantùm monaſterio offerunt, tomo 2. qu. 123. art. 1. de quo D. Th. 2. 2. q. 186. art. 5. Cou. in c. alma mater, 2. p. §. 2. num. 8.

Comp. minor. v. Laici Frat. §. 1 2. Calixtus III. apud Compen. Minorum conceſſit, vt Fratres laici apud nos Minores poſſint calices tãgere, ac corporalia aliaque Eccleſiaſtica, cùm expedierit, lauare. Idem cõceſſum eſt pro Fratribus laicis ſocijs Generalium, vel Prouincialium, quando illis miniſtrãt in miſſa tractando, & tangẽdo calices, & corporalia explicando, & plicando, ſed hoc reſtrinxit Leo X. ad loca, ſeu extra Conuentus, vbi non ſunt alij Fratres Clerici ad miniſtrandum, ibi. ar. 2.

Sixtus IV. ampliùs conceſſit, quòd omnes Fratres Clerici, & Laici poſſint tangere calices, corporalia, & alia paramenta, cum reuerentia tamen. Idem conceſſit pro Monialibus ſanctæ Claræ, ac Tertiarijs, vt poſſint lauare ſacros pannos, etiam corporalia, & purificatoria, dummodò prius à Fratribus lota extiterint aliquãtulum. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Sixti IV. de quo Portel. verb. Laici Fratres num. 1. Bul. orac. 49. Leon. & Comp. ſup. §. 3.

3. Fratribus Laicis in apoſtaſia ordinatis, in pœnam ſui delicti non eſt permittendum ferre tonſuram, ſicut alijs Fratribus Clericis conceditur. Imò & promoti ad ſacros ordines ſine licentia, & extra obedientiam prælatorũ Ordinis omni honore clericali priuandi ſunt, & ad merum ſtatum laicalem reducendi, ex cõſtitutione Leonis X. Nullus autem Miniſtro Generali inferior, etiam Commiſſarius Generalis dictã licentiam aſcendendi ad Clericatum dare poteſt, vt idem Leo X. ſtatuit, ibi. art 3. & tom 1. q. 42. art. 19. Idem tradit Portel verb horæ Canonicæ n 4. & nos tetigimus ſuprà reſolut. 11. nu. 17. Bul. orac. & 46. Sixti 4.

RESOLVTIO LXXXVII.

De Legatis à latere.

1 MOnachus factus Canonicus põt eſſe legatus Papæ, vel legati à Papa, iuxta c. ſtatutũ, de reſcr. in 6. Itẽ iudex, & officialis Epi, loci tenẽs legati, vel officialis Epi, qualitas. n. Monachatus non repugnat, nec inhabilẽ reddit monachũ, vt cognoſcat de cauſis, & iudicet, ẽt ſi in literis nõ fiat mentio de monachatu, ex deciſ. Rotæ to 2 q. 124. art. 1. & 2. de quo Gambar de auctor. legati lib. 8. c. vlt. n. 29. & 31. deciſ. Rotæ 209 in antiquis. Idem tenet Sanch. lib. 6. decalog. cap. 13. nu. 83. vſque ad 89. vbi numer. 93. addit, etiam Mendicantes

tes(exceptis Minoribus) poſſe eſſe Vicarios Epiſcopi, nec id illis prohiberi *in Clem. ne 1. § ad poteſtatem, de Regular.* ſed Mendicantibus tranſlatis ad aliam Religionem.

2. Sicut legatus quodcunque beneficium liberè poteſt ſine conſenſu ſui Abbatis monacho conferre, ita & monacho licet illud acceptare, quia videtur cum ipſo diſpenſare. ibid. art. 3. de quo Gambar. *vbi ſuprà num 45.* Idem ferè videtur ſentire Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 29. num 57. in fine*, vbi docet, non eſſe neceſſarium talem conſenſum Abbatis, impetrato beneficio à Papa, quia eſt ſupremus Religioſorum prælatus, que ratio etiam militat in legato Papę, ſuo modo.

RESOLVTIO LXXXVIII.

De Legatis in teſtamento relictis.

1. FRatres Prædicatores, & alij Mendicantes(exceptis Minoribus de Obſeruantia)quibus permiſſum eſt poſſidere ſiue per Regulam, ſiue per Priuilegium, conſequenter capere poſſunt ex teſtamento, etiam bona immobilia, & legata illis relicta valent, non vt ſibi, ſed monaſterio acquirant. tomo 2. quæſt. 125. art. 1 de quo Iul. Clar libr 2. Sententiarum §. Religioſus, idem de omnibus religioſis poſſidentibus bona in communi reſoluit vniuerſalius Sanchez *lib. 7 decalog. cap. 16. à num. 2.* idq; probat ex §. *Legari, Inſt. de legatis, & ex l Regia 1. tit. 9. part. 6.* vbi expreſsè habetur quòd iis omnibus poteſt legari, qui poſſunt hæredes inſtitui.

2. Non valet legatum relictum Religioſo ſub conditione, vt nihil acquiratur monaſterio, debet tamen explicari, vt valeat, quòd Abbas, ſeu prælatus patiatur ipſum habere adminiſtrationem rei legatæ modo, quo poteſt, vt ſcilicet conuertat in pios vſus, vel neceſſitates proprias, non ad libitum, ſed de licentia prælati ibid. artic. 2 de quo Bart. in Auther. excipitur C. de bonis, qua liberis, Panorm. in cap. Monachi, de ſtatu Monach. nu 8. Idem tenet idē Bartol in l. ſi alienum 49. num 2 ff. de hæred. inſtit Abbas cap 2. num. 8 de ſtatu Monach & conſ. 44. num 3 & conſ. 63. num. 8. lib. 2 Mantica de coniecturis vltim. volunt, lib. 4. tit. 5. art. 10. nu. 12. Surdus de aliment. tom. 8. priuileg 79. num. 4 Molina tom 1. de iuſt. diſp. 140. col 29. §. ſi aliquid teſtamento, Peregrin conſ 53. num. 21 22. & 23. tomo 2. quos, & alios plures, cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez d. libr. 7. cap. 17 num. 4 vbi numer. 5 & 6. addit, etiam ſi teſtator exprimeret, vt nihil iuris acquiratur Monaſterio, vel vt ipſi Monacho, & nullo modo acquiratur Monaſterio, adhuc valere legatū, quia ea verba intelligi debent, vt acquiratur quoad vſum Monacho, vt illo fruatur ex prælati permiſſu, & quoad dominiū Monaſterio.

3. Similiter legatum ſub conditione relictum, quòd Abbas in eo ſe intromittere, vel de eo diſponere non poſſit, licèt explicari poſſit, vt Monacho perpetua rei legatæ adminiſtratio ad pios vſus concedatur, non tamen decet Religioſum virum taliter relictum acceptare, niſi conditio omninò tollatur. *ibid. art. 3.* de quo Durant. *de arte teſtandi tit. 6. de legatis, cautela 63.* Idem ferè docet Sanchez *d. num. 5. & 6.*

4. Licitum eſt Religioſis recipere legata cum licentia expreſſa, vel tacita prælatorum, non quoad proprietatem, ſed quoad vſū, vt conuertantur in ſuas neceſſitates abſque eo, quòd incorporetur Conuentui. Neque id eſt prohibitum in Concilio Tridētino, cuius mens Trid. ſeſſ.
ibi ſolùm eſt, vt antiqua præcepta Regu 25. c. 2. de
laribus impoſita, de non habendo pro- Reg.
prium, niſi nomine Conuentus, & cum Trid. ſup.
licentia prælatorum, ſeruentur, vt ſatis c. 1.
ex alio decreto ejuſdem Concilij patet, Ibid. art. 4 & tom. 3 quæſt 29. art. 4. de quo Abb. in capit. cùm ad monaſterium, de ſtat Monach. Nauarr. in capit. nullam, nu. 32. & 33. Idem ferè traditis

mul-

multis docet Sanchez dict. cap. 17. nu. 11. & ſequentibus, vbi reſoluit legatum relictum ea cõditione, vt pertineat ad Monachum quoad dominium, & nullo modo ad Monaſterium, adhuc valere, & acquiri Monaſterio, reiecta ea conditione tanquam turpi, & num. 14. concludit, quòd nõ placet ei limitatio Cumani in l. Lucius Titius, 78. § tres hæredes, nu. 6 ff. ad Trebell. nempè, niſi relictum ſit id legatum, quando Abbas non ſuppeditaret Monachis neceſſaria ad victum, quia, inquit, hoc damnum cauetur, relicto ſuo vſu illi Religioſo, cuiuſcunque autem legati capax eſt Monachus quoad vſum, & nullius quoad proprietatem. Et tandem nu. 15. & 16. ait, amitti legatum relictũ ſub pœna, quòd transeat ad extraneum, ſi prælatus non conſentiat, vt ad Monachum, & nullo modo ad Monaſterium pertineat: vndè prælato non conſentiente illud pertinet ab ſubſtitutum.

5. Quam licentiam ad acceptandũ, & expendendum legatum poteſt concedere prælatus Conuentus, in quo Religioſus habet ſuum incolatũ, ſi eſt bonorum capax: ſecus ſi eſt incapax, quales ſunt Conuentus Ordinis Minorum de Obſeruantia, tunc enim licẽtia Prouincialis omninò requiritur. *ibid. art. 5.* Idem ſupponit Sanchez *d. c. 17. num. 8. & ſeqq.*

6 Si legatum eſt vnicum, etiam ſi legatarius eo fruatur in diſtinctis annis, totum acquiritur Monaſterio capaci bonorum, in quo ipſe Religioſus legatarius tempore acceptationis habitat, & nil acquiritur Monaſterio, ad quod poſtea transferri contigerit: dominium enim ſemel acquiſitum nõ perditur ex mutatione, ſeu traslatione Religioſi ad alium locum. Secus ſi legatũ annuatim diuidatur quotannis ſoluendum Religioſo ad vitam ipſius, tunc enim cum reputentur tot eſſe legata, quot fuerint anni vitæ, l. ſi in ſingulos, ff. de annuis legat. legatum vnius cuiuſque anni pertinebit ad Conuentum, vbi de præſenti habitator eſt Religioſus *ibid. d. art. 5.*

Trid. ſeſſ. 25 cap. 2. de regul. 7 Prælatus poteſt ad libitum, etiam inuito ſubdito, diſponere de tali legato in vtilitatem Conuentus, & ſolùm tenetur ipſi Religioſo in neceſſarijs ſubuenire, ſicut alijs ſubditis, iuxta Decretum Tridentinum, nam relicta Monacho poſſidenti in communi, ſtatim Monaſterio acquiritur, contra quod ius teſtator nihil valuit diſponere. Quòd ſi legatum fuit relictum Fratri Minori de danda certa quantitate pecuniæ, cùm eius ordo incapax ſit dominij talis rei, expendi debet iuxta dantis voluntatẽ in neceſſitates præſentes, vel imminentes ipſius Religioſi, quibus ſatisfactis, vel ceſſantibus, reſiduum poterit à prçlato conuerti in vtilitatem Conuentus. Si verò res legata eſt talis ſpeciei, quòd illa poſſit licitè vti Conuentus, cũ eius dominium ſtatim tranſeat in Sedem Apoſtolicam, prælatus tanquam adminiſtrator rerum pertinentium ad eandem Sedem Apoſtolicam, poterit de ea diſponere, nec Fratri legatario quidquã darè tenebitur, ſed tantùm neceſſaria ſicut alijs ſubditis ei ſubminiſtrare, vt de legatis relictis indifferenter alijs Religionibus diximus ſuprà, ibid. art. 6. de quo vide Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 18 num. 20. vbi tenet contra noſtrũ Auctorem, attento iure communi, ſed attentis Bullis Pontificijs Martini V. & aliorum Pontificum auocantium dominium rerum donatarum ad Sedem Apoſtolicam, aliud dicendum eſſe docet numer. 21. At in hoc ſenſu procedit ſententia Auctoris, vt apertè conſtat ex verbis, & modò dicendi ipſius in dicto *art 6.*

8. Legata relicta Religioſis particularibus ad ſua ſtudia, & ad alias neceſſitates titulo pietatis, inter opera pia connumerantur: ſecus quando amore ſanguinis, aut naturali relinquuntur. ibid. artic. 7. de quo Bald. in l. 1. col. 4. verſicul. circa, C de SS. Eccleſ Panormit. in rub. de teſtamen. Idem loquens de Fratribus Prædicaroribus tenent Decius, Felin. Rebuffus, Menochius, & alij relati à Sanchez *d. lib. 7. cap. 29. numer* 45.

9 Idem dicendum eſt, quando legatum relinquitur Fratri Minori cauſa ſtudij, quod tanquam ad piam cauſam, & pro cuſtodiminò valere, etiã caſu, quo ipſe Frater illud procuraſſet, tenent

Ab-

Abbas,& Federicus ſtatim citandi.to. 3.q.67.art 8.De quo Abb.conſi.63. volum.2 Feder conſil 12. Bal in l.ſi quis ad declinandum, § in omnibus, nu.7. C.de epiſc.& cler. Idem docet Sanch. lib 7.Decalogi cap.26.num 45. & 46. plures alios referens.

propugnatur ac illuſtratur doctrin. Auctoris.

10. Sed adhuc ſupereſt de hoc magna difficultas, an ſcilicet huiuſmodi legatum annuum,& perpetuum relictũ Fratri Minoritæ pro emendis libris, & pro alijs neceſſitatibus futuris poſſit procurari, ipſumque ſic in teſtamẽto relictum acceptari ab ipſo Minorita.

Portel in ſuis dubijs Regularibus verb. teſtamentum, nu.8.§.nunc petis, & in Addit.verb. legatum num.3.conſtanter tenet contra noſtrum Auctorẽ legatum taliter relictum, etiam pro ſtudio nec poſſe procurari, nec eſſe validum, nulloque modo poſſe acceptari. Probat efficaciter ex Clem.V. in c.exiui de Paradiſo,§.cumque annui redditus, vbi inter alia declarat Pontifex, quod cum Fratres Minores ſint omnino incapaces poſſidendi immobilia,ex conſequenti cenſentur etiam incapaces habendi annuos redditus,qui inter immobilia reputantur l.iubemus,C.de ſacroſ.Eccleſ. ſi autem neque Conuentus Fratrum Minorum in communi (ait Portel.) eſt capax habendi huiuſmodi annuos redditus, iuxta declarationem Clementis V. multò minus particularis Frater Minorita poterit habere annuum legatum perpetuum in vita ſua. Hęc ille. His tamen non obſtantib ego cum Auctore, omnino cenſeo, prędictum legatum Minoritę relictum validũ eſſe, ab ipſoque per viam eleemoſynę puræ peti poſſe,duobus concurrentibus. Alterum,vt relinquatur cauſa ſtudij pro emendis libris,& ſimilibus:alterum, quod quando acceptatur,vel petitur, fiat proteſtatio expreſſa de eo nõ recipiendo ex alicuius debiti ciuilis obligatione,ſeu ex vi ipſius legati,ſed tantum per modum eleemoſynę,vt benè aduertit Corduba ſuper regulam c. 6.q.11.punct 4.§.ſecundum,vbi addit, quòd ita per modum eleemoſynę benè licitum eſt petere, vel recurrere ad talia legata, quamtumcunq; perpetua ſint ſicut, & ad aliam eleemoſynam pecuniariam, aut non pecuniariam procurandam poſſunt Fratres in neceſſitate recurrere; ſicut enim à dãte poſſunt recipere id, quo indigent, ac liberaliter illis offertur, ita ſimiliter licebit recipere ab hęrede, vel teſtamentario,qui nomine teſtatoris dat etiam gratis, & liberaliter, legatum enim eſt quædam donatio à defuncto gratis relicta ab hęrede prǫſtanda,§. legatum.inſtit.de legatis,& l.Regia 1.titul 9 par.6.nam qui agit de mandato alterius, ad modum mandantis,ſeu pręcipientis agere cenſetur,ſicut is dicitur facere, cuius auctoritate, & nomine res fit l.ita tamen.§.geſſiſſe,de adminiſt. tutor. ſed teſtator liberaliter dat, ergo hæres vice teſtatoris dans,liberaliter etiam dare cenſendus eſt. Confirmatur,quia ſicut pauper licet gratuitam eleemoſynam,ſeu donationem ab aliquo recipere,ita religioſus, vt pauper poterit hanc liberalem eleemoſynã à teſtatore per manus hęredis, vel teſtamentarij admittere, quando neceſſitas aderit, ad quam nullam actionem ciuilem habere, certi iuris eſt (ſicut etiam nõn habent pauperes iſtius ciuitatis, vel parochię, verbigratia quibus ad ſingulos annos iubet quidam in ſuo teſtamento dare decem pro ſingulis induendis (ſed tantum ad hęredem poteſt recurrere per modum ſimplicis petitionis, ſeu repręſentationis ſuę neceſſitatis, rogando,vt iuxta voluntatem mandantis illi ſuccurratur,cum proteſtatione expreſſa quando recipit, quod purè eleemoſynaliter recipit abſque alicuius debiti ciuilis obligatione,vt etiam tenet Angel.tit legatum 1.§.5. relatus à Corduba vbi ſuprà p.194.Idem tenet Sanchez lib 7.decalogi cap.26 num.40 vbi reſoluit, ſupponendo priùs tale legatum relictum ad vitam alicuius Fratris Minoris eſſe validum, non poſſe dici legatum annuum perpetuum, quia & ſi ſit perpetuum reſpectu illius Monachi, cui relinquitur, non eſt perpetuum ſimpliciter: perpetuitas enim ſimpliciter debet attendi reſpectu religionis,cui immediatè id legatum acquiritur, &

nu 52.

num. 52. & 53. idem expreſſius videtur ſentire, dum ait, licere Minoribus accipere ab hærede eleemoſynam legatam, nō tanquam ab eo debitam, ſed ſponte datam, & idem dicit de eleemoſynis annuis, quas Principes liberaliter largire iubent dictis fratribus per exactores gabellarum.

Neque obſtat, quòd nos non ſumus capaces obligationis ciuilis, quomodo ergo hæres, aut executor tenetur ſoluere, aut poteſt ciuiliter cogi per iudicē ex officio, aut per Syndicum nomine Papæ ad tale legatum nobis ſoluendū? Nam reſpondetur cum Corduba vbi ſuprà §. quod ſi, quòd licet nobis nō obligetur ciuiliter, poteſt tamen obligari alijs, ſcilicet Papæ, aut Eccleſiæ Romanæ, ad cuius diſpoſitionem pertinent talia legata nobis facta, & nomine eius ſyndicus ea repetit, quamuis ad vtilitatem noſtram. Item ex obligatione naturali, qua nobis obligatur, poteſt oriri actio alicui contra talem, vt obligetur ciuiliter, non nobis, ſed alijs ad vtilitatem noſtram, vt habetur ſerena conſc. q. penult. alphabetica. Hęc Corduba.

Hæc igitur ſententia ſic explicata ſatis conſona videtur traditis ab Auctore dicto art. 8. q. 67. tom. 3. & dict. art. 7. q. 125. to. 2. vbi expreſsè tenet, quòd relictum fratri particulari pro ſtudijs, & alijs neceſſitatibus cenſetur relictum ad piam cauſam, & inter pia opera cōnumerari, ergo licitè & validè poteſt hoc modo relinqui, & recipi à Fratre Minorita per viam eleemoſynæ, modo ſuperius explicato. Vlterius probo ex alia doctrina Auctoris ar. 5. dict. q. 125. quo loci poſtquam videtur ſupponere, legatum annuum perpetuum relictum Fratri Minori eſſe validum, reſoluit, quòd ſi relinquitur ſoluenda certa quātitas ad vitam ipſius religioſi, cùm reputentur tot eſſe legata, quot fuerint anni vitæ ipſiuſmet religioſi, l. cùm in ſingulos, ff. de annuis legat. non ſolùm requiri licentiam Prouincialis actualis ad illa expendenda, ſed etiam cōfirmari à ſucceſſoribus, quia cùm pro vnoquoque anno ſit vnum legatum (vt in ſin. l. tradit Sanchez libr. 7. decalogi cap. 15. nu. 28. agens de maioratu, qui, inquit, non conſideratur, vt legatum annuum, quod acquiritur non irreuocabiliter, vt vnicum ius, ſed ſunt plura legata pro ſingulis annis diuiſa, & ad qđlibet recuperādum noua actio quolibet anno naſcitur) requiritur, inquam, ſpecialis licentia ad illud expendendum pro vnoquoque anno. Ex quo ſic deduco argumentum. Si legatum certæ quātitatis pro vna vice relictum Fratri Minori pro emendis libris eſt validum, liceteque illud petere poteſt, vt fatetur idem Portel. vbi ſuprà num. 8. §. ſuprà, verbo, ergo idem dicendum videtur de hoc annuo legato perpetuo: probatur, quia cùm ex dictis reputentur tot eſſe legata, quot ſunt anni vitæ ipſius legatarij, ſicut ſemel poteſt percipere legatum vnicum, & ſimplex, illudque petere pro præſente neceſſitate librorum, ita in vnoquoque anno, eadem exiſtente neceſſitate; petere poterit quod pro ipſo anno relictū fuit, cùm in vnoquoque anno cenſeatur vnum legatum. Et confirmatur, quia ſi relictum ab iſto teſtatore pro hoc anno poteſt licitè recipere Minorita, neceſſitate inſtante, & relictum ab alio teſtatore pro ſequēti anno poteſt etiam licitè percipere eadem vrgente neceſſitate, & ſic de cæteris relictis à diuerſis teſtatoribus pro reliquis alijs annis vitæ ipſius religioſi, cur non idem iudicium erit de legatis pluribus, & diuerſis relictis ab vno, eodemque teſtatore ad ſingulos annos vitæ eiuſdem legatarij, ſi eadem vrgeat neceſſitas? Militat enim eadem ratio, & ſic debet eadem iuris diſpoſitio procedere l. illud, ff. ad l. Aquil.

Ex dictis probat Auctor to. 2. q. 126. art. 4. §. ſed pro contraria parte, tale legatum validum eſſe, nam ſecūdùm ius ciuile in d. l. cùm in ſingulos (inquit Auctor) hoc legatum annuum nihil aliud eſt, quam multa legata, & multiplicata, & ſic debet conſiderari capacitas legatarij pro ſingulis annis. Vnde ſequitur, quòd ſicut pōt teſtator quoddam particulare legatum pro vno anno relinquere Fratribus Minoribus, ita poterit diſponere, vt in altero, & altero anno, & ſic de ſingulis annuatim ſoluatur. Et certè videtur durum, quòd illud

quod

Digitized by Google

quod teſtator poteſt facere, & quotidie facit in vita dando quotannis certã eleemoſynam Fratribus Minoribus, nõ poſſit facere, vt poſt mortem ſuam id ipſum dictis Fratribus largiatur. Hęc Auctor. Et quod poſſit tale legatũ particularibus Fratribus ad vitam relinqui videtur innueſe ipſe Auctor d. art. 4. §. tertium, & probat ex verbis Petri de Palude Ordinis Prædicatorum, quæ ibi refert. De quo vide D. Bonauentur. in Apologia, quæſt. 9. tom. 2. opuſculorum pag. 341. Ouand. ſuper regulam propoſit 19. P. Miranda ſuper regulam cap. 86. quos refert P. Villalobos 2. par. ſummæ tract. 35. difficult. 33. num. 3. & difficult. 30. num. 1 & 2. licèt in hoc vltimo loco agat de religioſis in communi, ſed dict. num 3. agens de legatis relictis Fratrib particularibus, id innuere videtur, dum dicit, ea acceptanda eſſe cum præfata proteſtatione, & non aliter. Id tamen expreſsè tenet Sanch. dict. cap. 26. num 45 & 46. dicens legatum relictum ad libros, & ad alia ſtudio litterarum neceſſaria pro dictis Fratribus eſſe validum, quia non repugnat mendicitati, & idem iam dixerat num. 10. vbi docet, quòd ſicut tota communitas Fratrum Minorum capax eſt legati, ſic quilibet Frater Minor eſt ſimiliter capax, & in ſolis illis caſibus, quibus illa eſt incapax, erit quoque hic

Tandem, quod talis Frater Minorita poſſit inducere conſanguineũ, aut amicum, vt ſibi tale legatũ annuum relinquat ad vitam, patet ex traditis ab ipſo Auctore d. art. 8 q. 67. t. 3 & d. art. 4 §. ex quib. vbi reſoluit, eſſe licitũ Fratrib. Minorib. inducere fideles, vt anniuerſaria, ſeu Capellanias in ſuis monaſterijs conſtituant, quia, inquit, ſuadent quoddam bonum, ſeu pium opus, cuius ipſi ſunt capaces per viã eleemoſynæ. Nec obſtat, quòd talis eleemoſyna ſit certa moraliter, nam ciuiliter incerta eſt, cũ nõ habeant Fratres actionẽ ciuilẽ ad illã petendam: eleemoſyna aũt certa moraliter, ſeu quæ ſolui probabiliter creditur, non repugnat ſtatui altiſſimæ paupertatis, quã profitentur ipſi Fratres Minores, niſi illa ſit exceſſiua, vt probat Cord. ex Sylu. in d. c. 6. q. 10. ad ſ nẽ. p. 88. ſed eadẽ ratio pij operis militat in noſtro caſu, vt probat Auct. d. art 8. vbi poſtquã reſoluit, legatũ relictũ Minoritæ cã ſtudij validũ eſſe, addit, id habere locũ, et ſi ipſi religioſi procuraſſent, ergo, &c. Idem innuere videtur locis ſupra citatis, maximè per totam q. 126. vbi ſpecialiter agit de legatis relictis Fratrib. Minorib & tandem nouiſſimè id ipſum expreſſis verbis nobis ſcriptũ reliquit in addit ſum to 3. c. 174. nu. 2. vbi cum Abbate ſentit, quòd licèt in dicta regula Fratrum Minorum generaliter prohibita eſſet omnis procuratio tẽporalium, adhuc non prohibentur procurare legatum ad ſtudium, & ad alia neceſſaria, ſed ſolum prohibetur ſolicitudo in perſuadẽdo nouicios ad relinquendum bona ſua Fratribus. Ita ex doctrina Auctoris, & ex Cord. cit. loco ſatis colligitur, quamuis ſummus bene contradicat, quantum ad procurationem, ſeu inductionem relinquendi talia annua legata, Sanchez d. c 26. num 55.

Neque obſtat fundamentum in oppoſitum, quòd ſ tale legatum annuũ perpetuũ cẽſetur, ẽt annuꝰ redditꝰ, ac ideò prohibitus Minorib. Nã rñdetur, quòd annui redditus dictis Fratrib. prohibiti in d c. exiuj, ſolũ dicuntur illi, qui percipiuntur ex fructibus agrorũ, ex cenſibus, ac iurib. pecuniarijs, ſeu redditibus, quæ inter bona immobilia numerãtur, non verò quod relinquitur, aut debetur tanquã debitum naturale ſeu ſtipendiũ pro miſſis annalib & alijs officijs, & pijs operib. quæ per actionẽ ciuilem nõ petuntur, ſed tantùm per modũ puræ eleemoſynæ, implorãdo officium iudicis. Ita tradit Auctor citans plures cit. loc addit. ſum. nu. 2. Hæc dicta ſufficiant pro corroboranda noſtra ſnĩa, & aperienda mente Auctoris circa illam, quæ licèt probabilis, & tuta in conſciẽtia, ac in praxi ſequenda videatur, non tamen decet, nec conuenit, quòd prælati eam permittant practicari, niſi raro, & cum magna cautela, & à paucis, ne inde ſcãdalum ſæcularib. præbeatur, & aditus, ſeu porta aperiatur relaxationi.

11. Non licet teſtamentarijs vltra legatum alicui relictũ applicare aliquid amplius ipſi legatariò de bonis teſtato-

ris expendendis in opera pia, ex quadã lege regia apud Hiſpanos, quæ obligat in vtroque foro, ex ſententia peritorũ, ibid. d. q. 125. art. 8. de quo Henriq. li. 7. de indulg. cap. 23. in fine.

In Bull. orac. I. Sixti IV. & Cõp. Min. v. legatum Bull. ora. 68. Leon.

12. Prælatis Ordinis Minorum cõceſſit Sixtus IV. vt poſſint cõmutare legata facta ad vnum vſum in alium, ſecluſo ſcandalo. Similiter pro reb. donatis per viuos conceſſit Leo X. apud Bullarium inter viuę vocis oracula. Item pſſt alienare, & permutare bona mobilia, & immobilia, non obſtantibus vltimis voluntatib. legantium, ſeu teſtatorum, dũmodo id in euidentem vtilitatem conuentus cedere dignoſcatur, & de conſẽſu duarum partium Fratrum eiuſdẽ cõuentus fiat, ex eodem Leone X. ib. ar. 9. Ad quod vide tradita à Spino in ſpeculo de teſt. 1. p. rubr. n. 24. & Aloyſ. Ricc. in collect. deci. p. 3. collect. 558. per totũ & collect. 1270. deciſ. 3. Idẽ docet Portel. verb. legatum, num. 1. & in addit. ad dubia, num. 1. & non diſſentit Sanchez d. c. 26. nu. 43. ad finem.

13. Dicta conceſſio Leonis X. quòd res donata per viuos ad vnum vſum poſſit per prælatos conuerti in aliũ vſum, debet intelligi de rebus donatis locis, & Monaſterijs ordinis iuxta indultũ Sixti IV. quod ampliauit idem Leo X. nõ vero de rebus donatis fratribus particularibus ad eorum neceſſitates ſubleuãdas. Commutatio tamen legatorum in teſtamento debet fieri de conſenſu hæredis grauati & ex cauſa legitima, verba .n. Leon. X. Si tamen non ſequatur ſcãdalum; id denotare videntur. Idemq; dicẽdum eſt de legato relicto pro monaſterio conſtruendo, quod mutari nõ licet, inuito hærede, præcipuè ſi ius patronatus ad ipſum pertinet, niſi ipſe hæres negligens ſit, & monaſterium de facto nõ poteſt conſtrui ex defectu pecuniæ non ſufficientis, & inaptitudine loci ad cõmodè ædificandum, tunc enim auctoritate Epiſcopi poteſt fieri commutatio, non obſtante clauſula teſtamenti, Quod in alium vſum nõ poſſit conuerti, quia id fit ex iuſta, & neceſſaria cauſa, iuxta terminos Concilij Trid. to. 1. q. 27. ar. 5. de quo Sylu. verb. legatũ 4. q. 12. Beja reſponſ. caſuũ 4. p. caſu 22. relati à Barboſa in remiſſ. ad dictum c. 6. Trid. §. quod Epiſcopus, vbi reſoluit, quòd Epiſcopus ob cauſam, quæ ſuo iudicio videatur iuſta, poteſt legatum quodcunque pium ad certum vſum relictum, in alium piũ vſum commutare, quamuis tale legatũ de iure, & facto valeat adimpleri. Trid. ſeſſ. 22. c. 6. de reform.

14. Poſſunt teſtamentarij de licentia Epiſcopi iuſta id poſtulante cauſa commutare vnum legatum in aliud. At alterare, ſeu commutare vltimam teſtatoris voluntatem ſolus Papa poteſt, iuſta vrgente cauſa. Clem. quia contingit, de religioſis domib. Idque prius quam fiat, debet ſummariè, & extraiudicialiter ab Epiſcopo cognoſci de veritate ſupplicę ex decr. Trid. quod ita explicari, & intelligi debere aſſerunt quidam, ibid. d. art. 9. de quo Spino in ſpecul. teſt. 1. p. rubr. nu. 24. Sylu. & Beja vbi ſupra, Alexan. Randenſ. Piſan. deciſ. 44. Capella Toloſ. deciſ. 6 Guido Papa deciſ. 556. Trid. d. c. 6. de refo[rm]

15. Legatum pro ædificatione monaſterij relictum apud certum locũ, ſi in illo conſtrui non poteſt, arbitrio Epiſcopi, & executorum teſtamenti alibi conſtruendum eſt, arg. l. legatum, ff. de vſufructu leg. & Auth. de Eccleſ. tit. §. ſi quis in nomine magni Dei, collat. 9. Imò & Prouincialis, in cuius prouincia ædificãdum eſt, id poteſt efficere ad modũ ſupra explicatum, per priuilegia Apoſtolica, ib. art. 10. de quo Cou. in c. 3. de teſta: nu. 8. & DD. in c. nos quidem, de teſta.

16. Fundo legato, vt ex illius fructib. feſtũ Conceptionis, v. g. ſingulis annis celebretur; ſi ſimpliciter, & illimitatè relinquatur Monaſterio capaci bonorum, proprietas fundi pleno iure pertinet ad ipſum Monaſteriũ, ad quod videtur textus ferè expreſſus in l. alimẽtis, ff. de alimen. legat. Si verò relinquatur Monaſterio Ordinis Minorum, cùm ſit incapax bonorum in communi, id quod pro celebranda tali feſtiuitate neceſſariũ fuerit tantùm debetur, reſiduo cum proprietate fundi apud hæredem manente, ibid. art. 11. de quo Salazar. de vſu, & conſuetud. c. 1. nu. 27. Bal. & Cyn. in l. ſi prædiũ C. de iure dot. Ioan Lupus de don. inter virum, & vxorem, §. 7.

17. Legata

17. Legata pecuniaria Fratrib. Minoribus Obſeruantiæ relicta valere, nõ obſtante prohibitione ſuæ Regulæ de non recipiendo denarios, vel pecuniam declarauit Nicolaus III. cap. exijt, §. 7. de verbor. ſignific. lib. 6. dummodò per amicos ſpirituales in Fratrum neceſſitates conuertantur, & ſint moderatę quãtitatis, nec in fraudem paupertatis, ex Clemente V. in dicto cap. exiui, de paradiſo, cuius quantitatis moderatio ſecundum præſentem, vel eminentem neceſſitatem metienda eſt iudicio Miniſtrorum, & Cuſtodum, non verò Guardianorum. Reſiduum tamen pecuniæ legatæ ad certam cauſam, putà pro induẽdis Fratribus, vel finita cauſa, ob quam legata eſt, in aliam ſimilem neceſſitatẽ, vel cauſam commutari, & expendi poteſt auctoritate Prouincialis per priuilegia Sixti IV. & Leonis X ſupra relata tomo 2. quæſt. 126. art. 1. de quo Bart. in tract. Minorit. lib. 2 diſtin. 1. cap. 2. & 3. Anchar. in dicta Clemen. exiui, Serena Conſcientia, quæſt. 18. Idem docẽt Sorbus in Compen. Mend. verb. legata, in annotat. §. ſed ſi quæras, Bart, dict. diſt. 1. cap. 1. num. 4 5 & 6. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanch. dicto cap. 26. num. 13. vbi notat, quòd in caſu exceſſiuæ, & magnæ legatæ quantitatis non irritat Pontifex valorem talis legati, nec liberat hæredes à ſolutione illius, ſed limitat receptionem à Fratribus faciendam, nempè, vt illam partem tantũ admittant, quanta ſit ſufficiens ad neceſſitates ipſorum præſentes, vel imminentes ſubleuandas, reſiduum verò non poterunt recipere, donec alia neceſſitas ſuperuenerit. Idem etiam tradit P. Villalobos 2. p. Sum. tract. 35. diff. 33. num. 3. & 4.

18. Quòd ſi res legata ſit mobilis, & in propria ſpecie ab ipſis Fratribus vtibilis, vt frumentum, oleum, lana, & alia huiuſmodi, licitè à Fratribus poteſt acceptari, ſi ea indigeant. Si verò ſit res immobilis, vt domus, ager, aut vinea, relictaque ſit modo congruo, vt ſcilicet per hæredem, vel aliam perſonam idoneam venundetur, & pretium in Fratrum neceſſitates conuertatur, licitè etiam poteſt acceptari. Imò etiamſi indifferenter relinquatur ſine vlla expreſſione cauſæ, ſeu congrui modi, licito, & congruo modo legata intelligi debet, ſcilicet vt pretium in neceſſitates Fratrum conuertatur, ex Nicolao III. in dicto cap. exijt, §. ad hæc. Secus ſi modũ nõ congruum, & Fratribus prohibitum exprimat teſtator, vt ſi dicat: Fratres habeant vineam, vel agrum ad excolendum, domum ad locandũ, & ſimilia verba, tunc enim Fratribus non licet tale legatum acceptare, ex eodem Nicolao III. ibidem de quo Bart. dict. lib. 2. diſt. 2. cap. 1 num. 9. Idem tenent Anch in d. cap. exiui, num. 17. Sorbus vbi ſuprà, §. idem dicendum eſt, quos cum Auctore refert, & ſequitur Sanchez d. cap. 26. à num. 15. vſque ad 18. vbi reſoluit, legatum modo non permiſſo relictum eſſe caducum, nec hæredes teneri æſtimationem illius dare Fratribus, nec eam poſſe recipi à Fratribus.

19. Licèt annui reditus Fratrib. Minoribus omninò ſint prohibiti, nullumque ius, aut ciuilem actionem habeant ad petendum aliquid annuum quacunque cauſa relictum, cùm ſint incapaces cuiuſcunque iuris, aut proprietatis, ex dicto ca. exiui, adhuc tamen legata annalia relicta in ſtipendium miſſarum, & officiorum Diuinorum apud monaſteria eorundem Fratrum celebrandorum valida ſunt, & ad illa ſoluenda tenentur in conſcientia hæres, & teſtamẽtorum executores. Quãuis enim dicti Fratres ſint incapaces ad petendum in iudicio per ciuilem actionem, non ſunt tamen incapaces ad recipiẽdum annuatim qđ ſibimetipſis debetur in foro cõſcientiæ, & quod iudex ex officio eiſdem ſolui facere tenetur. Idem iudicium eſt de legato annuo relicto pro neceſſitatib. infirmorum, Fratrum, ibidem art. 2. 3 & 4. & nos diximus ſuprà num. 10. de quo Sylueſt. verb. legatum 2. q. 3. Corduba ſuper Regul. cap. 6. quæſt. 11 & 13. Idem tenent Angel. verb. legatum 1. numer. 5. Anton. Cucus lib 3. inſtit. maior. tit. 1. n. 36. 37. & 38. Tabien. verb. legatum 1. q. 4. num. 5. Bonauent. in apolog. quæſt 9. tomo 2. opuſcul. quem ſequitur Pet.

Villalobos diſt. diff. 53. nu. 3. 5. 6. & 7. quidquid dicant Azor *infra* citandus qu. 16. & Sanchez *dict. cap. 26. nu.* 44. loquens de anniuerſarijs perpetuis fundatis in noſtris Eccleſijs.

Defenditur Auctoris ſententia.

Quod autem legatum annuum pro infirmis Fratribus tanquam annualis eleemoſyna poſſit relinqui, & peti à Syndico, & ad id ſoluendum cogi poſſe hæredes, vel teſtamentorum executores ex officio iudicis, probabile iudicat P. Villalobos dicta diff. 33. nu. 7. ad quod, ait, poteſt deſeruire hæc noſtri Auctoris probabilis opinio, quam hoc modo limitat, & tutò in praxi ſequi poſſe affirmat: quidquid in oppoſitũ contendat Sanchez dict. cap. 26. numer. 47. Non enim tollitur mendicitas (vt illi videtur) in neceſſarijs infirmorum alimẽtis, & medicinis procurandis, quippe quæ ſemper per viam eleemoſynæ petuntur, ſeu mendicantur, per quam viam legata, ſeu relicta fuerunt. Quod confirmo ex traditis ab ipſo Sanchez ibidem nu. 57. vbi reſoluit, quòd Pontifex non interdicit nobis Minoribus annuam eleemoſynam voto promiſſam recipere, etiamſi vouens ille grauet ſuum hæredem ad illam quotannis dandam: quia recipere, inquit, hanc eleemoſynam ſine aliqua actione, aut iure non repugnat Fratrum Mendicitati. Ergo pari ratione in noſtro caſu nõ videtur repugnare mendicitati tale legatũ per viam eleemoſynæ pro infirmis recipere; quia recipitur purè eleemoſynaliter abſque aliqua actione ciuili, vel iure. Accedit, quòd ipſe Sanchez ibid. nu. 53. concedit licere dictis Fratribus Minoribus recipere eleemoſynas annuas relictas à Principibus, vt quotannis ſoluantur per gabellarum exactores, vel per alios famulos, eo quòd, inquit, ea elargitio ſit omninò liberalis ex parte Principis, ad iubentis ab ipſoque ad nutum reuocabilis, quamuis famulus ex eiuſdem præcepto teneatur dare. Ergò pariformiter in noſtro caſu, talis eleemoſyna cũ ſit liberalis ex parte dantis, poteſt ad nutum ab illo adhuc ſuperſtite reuocari, quamuis grauatus poſtea ex iuſſu dantis, ſeu legantis mandatò eam ſoluere teneatur.

Comp. Roderici.

Syndicus Fratrum poteſt petere dicta ſtipendia miſſarum, ſeu legata in iudicio nomine Sedis Apoſtolicæ, ad cuius ius pertinent, ex conceſſione Martini IV. & Sixti IV. & Gregorij XIII. apud Bullarium. *Ibid. art. 4. §. ad primum.*

Bullar. bull. 1. Martin. 4. & bull. 2. Sixti 4.

10. Similer valet legatum annuum relictum pro fabrica Eccleſiæ dictorũ Fratrum, vino, cera, oleo, & veſtimentis, ad celebrationem miſſarum: quia hoc non relinquitur Fratribus, nec eorum cuipiam ad victum, vel veſtitum, nec per ipſum tollitur mendicitas commendata in Regula, ibidem artic. 5. de quo Nauarr. libr. 3. conſil. 13. Sylueſter, verb. legatum 2. quæſt. 4. Idem tradunt Corduba in Regul. capit. 6. qu. 11. puncto 3. Sorbus vbi ſuprà; quos ſequitur Sanchez dict. cap. 26. nu. 42. Item P. Villalobos vbi ſuprà num. 6. aſſerit tamen, id non eſſe in vſu, licèt probabiliter teneatur à viris doctis Bartolo, Corduba, Portel, & alijs, quos ibi citat, quidquid dicat Azor *to. 1. inſt. moral. libr. 12. c. 23. quæſt. 15.*

Bullar. bull. 3. Clem. 7.

11. Licèt iure communi attento nõ poſſint prælati facere aliquam compoſitionem ſuper prædictis legatis, ex priuilegio tamen Clementis VII. Prouinciales, vel etiam Guardiani cum conſilio diſcretorum Conuentus, & auctoritate Syndici Apoſtolici poſſunt cum hæredibus, & teſtamentarijs huiuſmodi compoſitionem, pactum, ſeu conuentionem facere. *Ibidem articul. 6.*

Illuſtratur doctrina Auctoris, & defenditur.

Pro quo aduerte, quòd Portel in addit. ad dubia Regul. verb. legatum numer. 2. §. ego verò, tenet nos Minores non poſſe vti præfata conceſſione Clementis VII. quoad legatorum perpetuorum, ſeu annuorum redituum ſub titulo perpetuæ hæreditatis ipſis relictorum compoſitionem cum hæredibus, vel executoribus teſtamentorum, id enim, inquit, repugnat puritati noſtræ Regulæ, & paupertatis, iuxta declarationes Nicolai III. & Clementis V. in quibus habetur, quòd Fratres Minores ſunt incapaces talis hæreditatis: in Capitulo autem Generali Toletano anno Domini 1606. Patres Ordinis renunciarunt omnibus conceſſionibus Apoſtolicis repugnantibus puritati Regulæ,

ac per conſequens non poſſumus vti tali conceſſione Clementis VII.

His tamen non obſtantibus mihi quidem videtur (ſaluo meliori iudicio) hodie poſſe nos vti huiuſmodi conceſſione, in illa námque Pontifex attendendo ad mentem teſtatorum, quæ fuit, penuriam, & neceſſitates Fratrum releuare, & ſuorum ſuffragiorum participes fieri, prouidere voluit de modo congruo, per quem ipſi Fratres fierent capaces vtilitatis talium legatorum, & exonerarentur conſcientiæ hæredum, ſcilicet, quòd mediante Syndico Apoſtolico fiat pactum de certa ſumma, ſeu quantitate ſoluenda ſemel tantùm ad ipſorum Fratrum neceſſitates releuandas, quæ certa ſumma, ſeu quantitas iã induit naturam, & rationem legati non perpetui, cuius perceptio non repugnat ſtatui altiſſimæ paupertatis, dummodò recipiatur humiliter per viam eleemoſynæ, vt ſuperiùs iam diximus, ac proinde dicta conceſſio Clementis VII. nõ repugnat puritati noſtræ Regulæ, nec declarationibus Clementis V. & Nicolai III. in quibus annui redditus, ſeu legata perpetua tantùm prohibentur Fratribus, non verò legatum certæ ſummæ ſemel ſoluendum ad neceſſitates ipſorum Fratrum ſubleuandas per modum ſimplicis eleemoſynæ Auctori adhærere videtur, & nobis Sanchez *lib. 7 decalog. cap. 26 num. 56.*

22. Legatũ factum filiæ à patre ſub conditione, ſi nupſerit, debetur integrum Virgini ingredienti Religionem, etiam ſi excedat dotem ſolitam dari pro ingredientibus monaſterium: vel etiam hereditatem illi adiudicandam, ſi nuberet viro nobili, vt in Authent. de Epiſcopis, & clericis, § ſed hoc præſẽti, collat. 9. exprimi videtur, & argumẽto l. Titiæ, ff. de condit. & demonſtrat. ſatis probatur: matrimonium enim ſpirituale Religionis præferendum eſt carnalibus nuptijs, magiſque fauendum, *tom. 2. quæſt. 127. artic. 1.* de quo Panormit. *in capit. in præſentia, de probat.* Sylueſt. *verb. legatum 1 num. 13. Beia reſponſ. ca. 44. caſu vltimo, Bart. l. Titio §. vltim. ff. de condit. & demonſtrat.* Idem docet Portel *verb. legatum num. 10.*

23. Legatum factum fęminæ, ſub cõditione ingreſſus in monaſterium, debetur ingredienti cum animo profitendi, licèt poſtea ob aliquam iuſtam cauſam ſuperuenientem ab incepto deſiſtat, & exeat: ſecus ſi ingreditur animo duntaxat conſequendi legatum per ingreſſum, *ib. d. art. 2.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 189. art. 4. Brunel. de ſponſal. & matrim. concl. 31 dub. 4. iuxta finem*, Fulgoſ. & Alexand *in l. ſi quis hæredem, ff. de vulgari.*

24. Legatum relictum pauperibus, diſtribuendum eſt cæteris paribus, Religioſis Mendicantibus tanquam dignioribus, & maiori virtute præditis, præferendo paupertatem, & Religionem ſimplicibus alijs pauperibus, maximè ſi aliqua notabilis quantitas, vel ſumma relicta eſt: nam ſi cibaria, & alia neceſſaria pro corporis nutrimento diſtribui iubentur, aut inter omnes eſt diſtribuendum arbitrio Epiſcopi, aut ſi id fieri nõ poteſt, pauperiores eligi, & præferri debẽt alijs dignioribus, & maioris meriti, ibid. art. 3. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 32. art. 3. ante finẽ, Benincaſius de paupert. & eius priuileg. quæſt. 8. priuileg. 3. num. 48. Idem videtur innuere Sanchez libr. 6 decalogi cap. 11. nu. 59. vbi tradit monachum executorem teſtamẽti poſſe ſuo monaſterio pauperi aliquid elargiri ex pecunijs, quas teſtator, iuſſit inter pauperes diſtribui, imò & ſibi tanquam pauperi etiam licere aliquid retinere, ſeu applicare, pro quo citat Pariſium *conſil. 26. num. 24. volum. 4.*

25. Legatum in ſingulos annos relictum pro alimentis alicuius, ingreſſo illo in monaſterium Minorum de Obſeruantia, non poteſt ante profeſſionẽ de tali legato diſponere, niſi de quantitate debita pro illo tantùm anno, in quo profeſſionem emittit, quia tale legatum nõ eſt vnum purum, & ſimplex, ſed plura legata, legatũ pro primo anno eſt vnum purum, & pro reliquis annis vitæ legatarij ſunt plura legata conditionalia, ſub conditione, ſcilicet, ſi viuat, l. ſi ſingulos, & l. in ſingulos, ff. de annuis legat. quorum dies non cedit ante dictam profeſſionem, nec ſuper illis habet ius quæſitum, vt de eis diſponere

poſ-

Digitized by Google

poſſit. Secus ſi legatarius ingreſſus eſt religionem capacem bonorum in communi, tunc enim dies legatorum cedit in poſterum poſt eius profeſſionem, reſpectu monaſterij, quod eſt capax. Vel etiam ſi in plures penſiones legatum diuiſum eſt a teſtatore exonerandi hæredis gratia, quia cùm eo caſu ſit vnum tãtùm legatum, eius dies ſtatim cedit l. ſi cum prætermitione, ff. quando dies legati cedit. Auctor tom. 3. quæſt. 16 art. 5. de quo Martan. 1. p. conſil. 10. num. 6. verſ. verum, Nauar. in commen. de Regularib. numer 38 Idem in noſtris terminis poſt Auctorem reſoluit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 13. nu. 54. vbi nu. 53. præcedenti tenet, vſumfructum in hoc caſu extingui profeſſione, contra noſtrũ Auctorem oppoſitum dicentem *dicto art. 5 paulo poſt initium*, ſed de hoc alibi dicemus.

De hac materia vide aliqua *tom. 2. q. 78. art. 1.* & nos diximus ſuprà *de hæreditatibus à numer 9 & infrà de teſtament.* etiam dicemus *num. 12.*

RESOLVTIO LXXXIX.

De legitima debita filijs Regularibus.

1. Fratribus Minoribus conuentualibus debetur legitima parentum, ac ſi in ſæculo exiſterent, cùm poſſint ſuccedere ex teſtamento in bona temporalia, in quę de iure ſuccederent, ſi in mundo manerent, ex conceſſione Sixti IV. Leonis X. & Pauli III. quod fallit in Fratre de Obſeruantia tranſlato ad conuentuales, qui nullo modo poteſt ſuccedere, ex declaratione eiuſdem Sixti IV. & Alexandri VI. apud Bullarium, tom. 2. q. 118 art 1. & quæſt. 78. ar. 1. de quo Guillelm. Rodoan. de ſpolijs Eccleſiæ, q. 8. n. 36. & nos diximus ſup. de hæreditatibus n. 10. Idem docet Sanchez li. 7. decalogi capite 25. n. 20. poſt

Bullar. Bull. 2. & 13. Sixti IV. & Bulla 8. Alex. 6.

Cordubam, & noſtrum Auctorem.

2. Sicut pater ingrediens religionẽ non præiudicat per profeſſionem filijs ſuis legitimis quantum ad ſuam partem legitimam, authent. ſi qua mulier. C. de ſacroſanct. Eccl. ita è conuerſo filius, aut filia profitendo religionem nullo modo præiudicant parẽtibus in ſuis legitimis, reſpectu illorum bonorũ, quæ tempore profeſſionis iam quęſita habebant. Vnde decedente filio monacho, eius parentes monaſterio præferũtur in dictis bonis. ibid. art. 2. de quo Gregor. Lopez in l. 17. tit. 1. p. 6. verb. deſcẽdẽtes, Molina de primogenijs Hiſpan lib. 2. c. 6 n 61 & 62. Valaſco to 1. conſ. 27. Ad quod tradit multa notatu digna Sãch. l. 7 decal c. 10 à n. 1. & nos diximus latè ſuprà *reſolut. 72. nu. 26, § an autem.*

RESOLVTIO CX.

De Legibus, & Statutis.

1. LEx eſt ordinatio rationis in bonũ commune ab eo, qui curã gerit communitatis promulgata, ex Iſidoro lib. 1. Etymolog. capit. 20. & habetur c. erit autem lex, diſt. 4. dum cenſet, legẽ nihil aliud eſſe, quàm dictamen rationis in ordine ad tria, ſcilicet ad religionem, ad diſciplinam, & ad ſalutem: intelligendo per religionem, cultum diuinum, per diſciplinam, pacem, ac Reipublicæ concordiam, & per ſalutem, animæ ſalutẽ. Dicitur, ordinatio, quia ordinat, ſeu dirigit ſubditorum actiones in bonum Reipublicæ, ſeu communitatis; quod eſt proximus legis finis. Dicitur, ab eo qui curam gerit communitatis promulgata; quia ad Principem pertinet cõdere leges, ac ordinare ſubditos ad Rempublicam; cuius ipſe eſt pars, eaſdemque promulgare, vt veniẽtes in omnium notitiam obligent. tom. 1. quæſt. 66. art. 1. de quo Soto libr. 7. de

Iſidor. li. 1. Etym. cap. 20.

iuſt.q.1.art.2.col.3. poſt D.Th.1.2.qu. 90. art.1.& 4. Ad quod vide Caſtro de lege pœnal.c.2.Alex. Alenſ.3.p.q.26. memb.4. & latè tradit Suarez de legibus lib.1,c.6.vſque ad c.11.agens de cõditionibus legis, *et cap.*12. vbi approbat noſtrã definitionem legis, *n.3.& ſeqq.*

2. Leges incluſæ in corpore iuris (quas vocant Imperiales) deficiente canone obtinent in foro Eccleſiæ, & ad clericos, ac regulares extenduntur, ſũt enim approbatæ per Pontifices in adiutorium canonum, c.ſi in adiutorium, c. certum, cap. de capitulis, diſt.10 c.1.de noui operis nunciat. Quòd procedit nõ ſolum in legibus fauorabilibus, ſed etiam in odioſis, quas non reijciunt canones, quin potiùs eas admittunt, ad oſtenſionem iuſtitiæ in ordine ad bonum commune, c. cùm ad ſedem, c. in litteris, cap. grauis, de reſt. ſpol. quæ iuſtitia nõ minùs reperitur in legibus odioſis, quàm in fauorabilibus, c. facta 4 diſt. l. 1.ff.de legib. At leges extra corpus iuris vagantes, ſiue communes, ſiue locales ſint (quas vocant inferiorum) minimè obtinent in foro Eccleſiæ, niſi ſpecialiter à Papa ſint approbatæ, vel induant aliquod priuilegium in fauorem ciuium, vel conſuetudine mixta clericorum, monachorum, ac laicorum receptæ ſint. ibid. art.2. de quo Abb. in cap. 1.nu.8.de noui oper.nuncia & in c. Eccleſia, n.17 & 37. Tiraq. de primog. qu. 44.n.3. Couar.2 p.de ſponſal. c.6 § 10. nu.18. Idem tradunt, & approbant poſt Panorm. & Deciũ in dicto c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, Marcus Mantuan. ibid. n. 23. Petrus Gregor. n.16. Fortun. Garcia de vltim. fine, illat.10. principali n 55. & illat.15.n 223. Maranta diſp 7.n.17. & 47. Rebuff ad conſtit. gallican. to.1. in procem gloſſ.1.n.62. Valaſc. de iure emphyt.1 p.qu.20 nu 6.§. item quæro, quos refert, & ſequitur Suar *lib.3 de legibus cap 34. à num.*14 vbi latè traditis multis rem tractat.

3. Exemptio clericorum, & monachorum à legibus ciuilibus non ita indiſtinctè illis competit, quin vt ciues poteſtati ſæculari non ſubſint aliquando, ac proinde vt tales nõ præeſſe, ſed ſubeſſe debent in his, in quibus non derogant Eccleſiaſticæ libertati, ac ſacris canonibus. Ex quo fit, quòd omnis lex ciuilis concernens bonum commune, aut cauens damnum Reipublicæ ligat Eccleſiaſticos, non quidem ex vi legis ciuilis, ſed ex directione, ſeu vi directiua iuris naturalis, quod omnes ciues æqualiter reſpicit, à quo non diſſentiũt ſacri canones, imò id maximè confirmant, vt innuitur cap. ſolicitæ, de maioritat. & obedient. c. inferior, cum alijs pluribus 21 diſt. c.1. de noui oper. nunciat. cap. innotuit, de arbitris, c. cùm ad verum diſt. 96 c.1. cap. ſi in adiutorium diſtin.10. Auct. ibid. §. tertia regula, & tom.1. qu.6. art.14. de quo D. Thom. 1. 2 q.104. art.1. Soto in 4. diſt.25. quæſt. 2. art.4. Victoria de poteſtate Eccleſiæ qu.97. Idem ferè docent Medina 1 2. qu.96 art.1 vbi Vazquez diſp.167.c.4. Soto lib.1. de iuſt. quæſt 6. art 7. Caſtro lib 1. de lege penal. c. vlt. Syluest. verb. lex qu.15. Sayro in claui regia 1.p. libr. 3 ca.4.nu.16. Canoniſtæ cum Panorm. *in dict. c. Eccleſia n.13. Decius n.27. Felin. à n 37. & 81. & 85. Salzedo in pract. crim. c.59. Couar. pract. c 33 Legiſta in l. cunctos populos, vbi Bart à n 28. C. de ſumma Trinitate,* quos & alios plures refert & ſequitur Suar *dict. c.34 à num.6. vbi num.* 15. id limitat, quoad vim directiuam, non quoad vim coactiuam.

4. At in his, in quibus Eccleſiaſtici, & regulares gaudent priuilegio exemptionis, vt in legibus tributorum, nullo modo ſubſunt Principi ſæculari, etiam in quantum ciues, ſed ſoli Pontifici Romano, cui ſubditi ſunt, etiam in temporalibus, meliori, & nobiliori vinculo Clericatus, & Monachatus, c. quæ, de cẽſibus, c. non minus, c. aduerſus, de imm. Eccleſ. ac proinde tenentur magis ſacris Canonibus in his deferre, quàm legibus ciuilibus, iuxta illud, *qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit, c.97.11. qu.3. Auct. ibid §. ſeptima regula. de quo Syluest. verſ. lex, n* 15 Idem docent Suarez *vbi ſuprà num.2. & 3. Vazquez dict. cap.4 num* 32. & ſequitur P. Villalobos *1.p. ſumma tract 21 diffic 31, num 3.*

5. In cauſis Clericorum, & monachorum agitandis coram iudice Eccleſiaſtico, vel Regulari leges ciuiles circa

Ordin. Luſitan. lib. 3. tit. 46.

ra determinatoria iudicis non ligant argumento cap. 2. de iudic. ſecus ſi agitandæ ſunt coram iudice ſęculari. Vnde lex decernens, debitum vltra certã ſummam nõ poſſe probari, niſi per ſcripturam, non habet locum in iudicio Eccleſiaſtico, aut Regulari, niſi clericus, aut monachus aget in foro ſęculari, cui ſe ſubijcit, vt in praxi ab omnibus receptum eſt. *ibidem § quinta regula.* de quo Abbas *in cap. quod clericis, de foro compet. n. 3 Valaſc. de iure en phit. quæſt. 7.* Ad quod faciunt tradita à Suarez *vbi ſuprà num. 18. circa finem.*

6. Quòd ſi aliquando reperiantur Eccleſiaſtici tranſgreſſores legum ciuilium, quibus ſubduntur, vt alij ciues, nõ ſunt deferendi ad iudices ſęculares, c. 1. de conſtit. & cap 1. de immunit. Eccleſ. cum ſimilibus, ſed remittendi ad ſuos iudices competentes, à quibus puniendi ſunt pœna arbitraria, iuxta menſuram culpæ, non verò pœna à lege ciuili præſcripta: ſecus facientes incurrunt pœnam Bullæ in Cœna Domini eos ad ſęcularia tribunalia trahentes. ibidem §. octaua regula, & §. nona regula, de quo Soto lib. 1. de iuſt. quæſt 6. art. 6 Medin. de reſtitu. qu. 49. Caſtro de lege pœnali lib. 1. cap. vltimo. Idem docet Couar. pract cap. 33. in fin. Salzedo in pract crim. cap. 66. quos refert, & ſequitur multis traditis ad idem Suarez vbi ſuprà num. 17. & 18. ad quod etiam P. Miranda *tom. 2. manual. quæſt. 27. art. 5. concluſ. 7. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 5. num. 20.*

7. In omnibus caſibus, in quibus violatur immunitas Eccleſiaſtica reſpectu clericorum, violatur etiã reſpectu monachorum. Vnde cùm in quinque potiſſimum ſint exempti clerici à poteſtate ciuili, ſcilicet quoad forum, ita vt nequaquam poſſint ad tribunal ſęculare trahi, cap. ſi diligenti, de foro compet. Secundò quoad capturam perſonalem, quæ nullo caſu licitè fit per laicos, c. 2. eod. titul. Tertiò quoad tributa, quæ à Principe ſęculari ipſis imponi non poſſunt, c. quamquam de cẽſibus in 6. Quartò quoad regimen laicorum, cui res, & perſonæ Eccleſiaſticæ non ſubſunt, c. 1. de rebus Eccleſ. Quintò quoad con

Con p Roderici.

fugientes ad Eccleſiam, c. inter alia, de immunit. Eccleſ. in his omnibus etiam parificantur regulares, ac proinde ſi in ſupradictis eorum priuilegia lædantur per leges Principum ſęcularium, conſequenter Eccleſiaſticam libertatẽ violari certiſſimi iuris eſt, cùm ſint priuilegia ad vniuerſitatem Eccleſiæ pertinentia, Eccleſiaſticiſque omnibus communia, contra quæ facientes non ſolùm pœnis in ipſorum regularium ſpecialibus priuilegijs contentis, ſed etiam pœnis, quibus punitur Eccleſiaſticam libertatem lædentes, feriri poſſunt. *ibid. art. 3* de quo Syluest. *verb. Eccleſia 1. nu. 6. et verb. immunitas. Victor. de poteſt. Eccleſ. c. 97. Soto in 4 diſt. 25. q 2. art 2. Conrad. q. 31. col. 2. n. 3.* Ad quod vide Suar. *vbi ſup. n. 22.* & P. Miranda *d. q. 27. ar. 6.*

8. Lex ciuilis prohibens laicis alienare bona immobilia Eccleſijs, monaſterijs, & perſonis Eccleſiaſticis, vt de facto cautum eſt apud ordinationes Luſitanas, illicita, & inualida omninò iudicanda eſt, iuxta ſententiam grauiſſimorum virorum: quidquid alij in oppoſitum ſentiant. Nam per hanc directam prohibitionem factam ſęcularibus, non poteſt inficiari, indirectè Eccleſiæ immunitatem violari, ac ideò hanc, & alias ſimiles leges ciuiles Eccleſiaſticæ libertati repugnantes irritas, & caſſas omninò eſſe expreſsè declaratur in c. aduerſus, §. quia verò, de immunit. Eccleſ. & capit. vltim. de rebus Eccleſię, vbi id expreſſiùs habetur. ibidem artic. 4. de quo Bart. in l. filius familias, § diui, numer 12. ff de legat. 1. vbi Alexand. numer 12 Ripa num 81. Felin. in cap. Eccleſ. de conſtit. Tiraq. poſt leges connubiales gloſ. 6. numer. 169. Idem docet P. Miranda d. q. 27. ar. 7. vbi bene notat, dictam legem Portugalliæ piè credendum eſſe factam fuiſſe ex conſenſu, & permiſſu Pontificis, & idem videtur innuere Auctor hic, dum ait Chriſtianiſſimos Reges Luſitanorum (vt credi poteſt) de iuſtitia huius ſtatuti præſtantiſſimos, & doctos viros conſuluiſſe. Ad quod videantur Sylueſt. *verb. immunitas 1. numer. 9. & verb. ſtatutum, num. 2* & Suarez *lib. 4. de legibus cap 12 num. 16. ad finem.* Ordin. Luſitan. libr. 2. tit. 18.

9. Lex inhabilitans monachos ad officia ſæcularia ſtrictè eſt interpretāda, nec extendenda ad eos, qui non promiſerunt tria vota ſubſtātialia religionis, quales ſunt Tertiarij Franciſcani, Ieſuati, Mantellati, Hoſpitalarij portantes veſtem certi coloris, cum cruce in pectore, & alij ſimiles argument. cap. cùm dilectus, de conſuetud cap. ad noſtram, de iure iurand. nam diſpoſitio hæc eſt odioſa, idcoque non eſt extra regulares ad alios intendenda. *ibid art.* 5. de quo Sylueſt. *verb. ſtatutum, num.* 3. *Bart. in l.* 1. *§. prætor ff. de damno infecto.*

De extenſione, & reſtrictione Legum.

10. Leges quoad extenſionem, & reſtrictionem ſunt in quadruplici differē tia. Aliæ ſunt pœnales, quæ imponuntur in vindictam, ſeu pœnam culpæ. Aliæ exorbitantes, quæ deuiant à generalibus iuris regulis, cuiuſmodi ſunt priuilegia in corpore iuris incluſa, & reliquæ leges limitatoriæ iuris communis, contra cuius regulas ſpecialiter ſūt conſtitutæ. Aliæ correctoriæ, quæ pro parte, vel in totum alias lege, abrogāt. Aliæ ſunt diuerſæ ab his tribus, quæ decernunt iuxta iuris metas ea quæ proponuntur, decidendo de nouo, declarando, aut limitando leges antiquas. Differunt autem exorbitantes à limitatorijs in eo, quòd illa conſtituunt ius quoad ſingulares, ob aliquem ſpecialem fauorem: limitatoriæ verò quoad vniuerſos, vt ex *l. ius ſingulare, & l. iura, ff. de legibus, deducitur. tom.* 1. *qu.* 67. *artic.* 1. *de quo Tiraq in l. ſi vnquam, verb. Libertis, n.* 19. *Alciat. lib.* 2. *de verbor. ſignifical. num.* 46. *Gambar. de extenſion. n.* 89. vide tradita à Suarez *lib.* 6. *de legib. c.* 2. *à nu.* 2.

11. Mens legis longè aliud eſt à ratione legis, differtque in eo, quòd ratio legis eſt cauſa finalis, ſeu finis à lege prætenſus: mens autem legis eſt ſententia legiſlatoris ordinans media ad illū finem, quidquid aliqui iuriſperiti mentem legis cum eius ratione confundāt. Vnde ſola rationis identitas non eſt efficax mentis coniectura ad legis extenſionem, iuxta illud vulgatum, non probat hoc eſſe, quod ad hoc cōtingit abeſſe, c. in præſentia, de probat. nā quando verba legis nequeunt ad omnes caſus eiuſdem rationis aptari, eo ipſo inſurgit vna coniectura mentis contra extenſionem legis, nempè quòd ſi legiſlator voluiſſet, expreſſiſſet, c. inter, de translat. Epiſcopi. Vna autem coniectura tollitur per aliam, vt noti iuris eſt, & habetur capit. quia veriſimile, de præſumpt. & l. Diuus, ff. de in integr. reſtit. Verum eſt tamen, quòd ſi alia verba legis, ſaltem interpretatiuè, hoc eſt, attenta iuris actione, ſeu parificatione, caſui omiſſo adaptari poſſunt, ex identitate rationis ſumitur efficax mentis coniectura ad huiuſmodi extenſionem legis, argument l. ſi tam anguſt. ff. de ſeruit. l verum, 40 ff. de furtis, & in capit. ex parte, de cleric. nō reſident. cap. mulieres, §. illi verò, de ſent. excom. notatur, ibid. art. 2. de quo Tiraq. vbi ſuprà num. 3. Butriu. cap. vlt. nu. 58. verſ. fallit. ſecundò, de conſuetudine. Vide Suarez *d. cit. libr.* 6. *cap.* 1. *num.* 17. *& ſeqq.* vbi latè probat, rationem legis valdè conducere ad mentem legiſlatoris indagandam.

12. Legis extenſio vel fit ex mente, ſeu ſententia legis, vel præter eius mentem. Prior extenſio tunc fit, quando adeſt ſufficiens mentis coniectura, vt quia in identitate rationis verba ſaltē ſecundùm mentis interpretationē concurrunt, & hæc potius comprehenſio, quàm extenſio dicenda eſt l. matres, ff. de verbor. ſignific. iuncta gloſſa in cap. ſi poſtquam, verb. mente, de elect. in 6. Poſterior verò extenſio præter mētem legis fit, quando ob ſolam rationis idētitatem, repugnantibus verbis ad caſū ſimilem lex extenditur, ceſſat enim eo caſu mens legis, ac proinde hæc extēſio hominis, & non legis appellatur in iure, l. non poſſunt, cum l ſequenti, ff. de legibus, l. à Titio, ff. de verb. obligat. Imò & dabilis eſt ſufficiens mētis coniectura ad legis extenſionem contra eiuſdem legis verba, quando ſcilicet lex redderetur iniuſta, niſi extenſio fieret, l. nam abſurdum, ff. de bonis libert.

l. ſcire oportet. §. aliud ff. de excuſat. tutorum, Auct. ibid. §. quarto eſt notandum, de quo Crotus in l. omnes populi, num. 136 ff. de iuſt. Bart. in l. 3. §. final. ff. de legit. tutor. bus. Ad quod vide tradita à Suarez *dicto cap. 1 numer 12 13. & ſeqq.* vbi agit, quo modo mens legiſlatoris poſſit eſſe regula interpretandi, & quo ſenſu verba ſunt ſigna voluntatis legiſlatoris.

13. His igitur ſic præmiſſis dico primò. Omnis lex extenditur ex identitate rationis ad omnes caſus, ſiue in cõmuni per viam regulæ, ſiue etiam in illa materia parificatos, dummodò ex illa extenſione, tanquam à cauſa principali correctio legis alicuius non inſurgat, vel aliàs de contraria legiſlatoris mente non appareat, nam lex ad ea omnia extenditur, quæ veniunt ex eius mẽte, ſicut venit dicta extenſio, de qua loquimur. Dicitur, dummodo ex illa extenſione tanquam à cauſa principali legis correctio nõ inſurgat, tum quia correctio legum nimis eſt pernicioſa, cap. ridic. dict. 12. nec aliter, quàm ex euidenti neceſſitate licita eſt, l. in rebus, ff. de conſtit. Princ. & nequaquam per coniecturas quantumcunque efficaces inducta cenſetur, niſi aliàs iuxta ſuam naturalem ſignificationem ſuffragentur, ex gloſſa in cap. cupient §. quod ſi per viginti verb. petere, de elec. in 6. Tum etiam quia dabilis eſt extenſio legis cauſa alterius correctæ, quæ tamẽ per ſe non eſt cauſa illius correctionis, quod poteſt contingere caſu, quo ratio illius legis eſt correcta, correctio nam quæ rationis eſt cauſa principalis, ob quam lex ipſa correcta cenſetur. Dicitur eandem, vel aliàs de contr mente legiſlatoris non appareat, quia fieri poteſt, quòd lex tacitè, vel expreſsè caſus iure parificatos excludat. Ex quo fit, quòd etiam in legibus pœnalibus ſit extenſio ex identitate rationis ad omnia iure parificata, vt de pœnis Eccleſiaſticis conſtat, quæ hoc modò reperiuntur parificatæ in cap. duo ſunt genera, iuncta gloſ verb conuerſi 12. q. 1. & cap. mulieres, §. illi verò, de ſentent. excommun. & cap. penult eod. titul in 6. Idemque in exorbitantibus dari poſſe, ſeu dabilem eſſe, tenent quidam, dummodò ex tali extenſione alicuius legis correctio non inſurgat, ibidem §. prima concluſio, de quo Tiraquel. in tractatu, ceſſante cauſa, 1 part. num 127. & 153. Couar. de ſponſal. 2 p. c. 6. in principio, numer. 12. Ad quod tradit multa notatu digna Suarez dicto lib. 6. cap. 3. à num 16 & cap. 4 num. 2. vbi reſoluit, extenſionem comprehenſiuam ob rationis identitatem etiam ad legem pœnalem extendi, ad quod citat Panorm. *cap nihil, de elect. num 9. & in Clem. 1. de reſcript. numer. 1. Nauar. in capite pœnæ, de pœnit. diſt 1. Couar. in cap. alma, 2. p. §. 4. num. 7. Anton Gomez 1. variar. c. 5. num. 1 & cap 11. nu. 12. Gutier. 1. Canon. cap. 10 num. 13.*

14. Dico ſecundò. Nulla lex debet extendi ex identitate rationis ad caſus, nec per viam regulæ, nec in illa materia parificatos, niſi caſus illi omninò per legiſlatorem ſint omiſſi. Nam extenſio ex identitate rationis contra verba non eſt extenſio legis, ſed hominis, at homo ſeu iudex non poteſt extendere legem ad caſus per legiſlatorem omiſſos, tenetur enim ſecundùm leges ſcriptas iudicare, niſi occurrat caſus, qui ſub nullius legis diſpoſitione continetur, in quo recurrendum eſt ad leges continentes caſus ſimiles, tanquã ad regulas iuſtitiæ, quæ caſui magis cõueniant. Vnde in legibus exorbitantibus, & correctorijs ſola rationis identitas non ſufficit ad earum extenſionem, quia caſus per eas omiſſi, vel remanent in diſpoſitione iuris communis, à quo exorbitant, vel à diſpoſitione legis correctæ, iuxta diſpoſitionem l. commodiſſimè, ff. de liber & poſthum. etiam ſi in caſu ſimili adeſſet maior ratio, vel expreſſa eſſet ratio in lege, vel etiam ſi per extenſionem fiat regreſſus ad ius antiquum. Secus in legibus pœnalibus, in quibus ideò dabilis eſt extenſio ad caſus ſimiles non parificatos, quia reſpectu pœnarum caſus ſimiles ſunt omninò per legiſlatorem omiſſi, vt colligunt DD. ex capit. de cauſis, §. illis, & capit. 1 de offic. deleg. limitatam in quo ad pœnam legis arbitrariam, non ordinariam imponendam à iudice non

habente merum, & mixtum imperium, ſeu poteſtatem inſtituendi, & deſtituendi, iuxta textum in l. Imperium, ff. de iuriſdict. omnium iudicum, Auctor, ibid. §. ſecunda concluſio, de quo D. Thom. 2.2. quæſt. 60 art. 5. Bart. in l. omnes populi, num 6. ff. de iuſt. & iure; & ip l. ſi conſtante, num. & 44. ff ſolut. ma trimon. & conſ. 106. Tiraquel in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num. 249. Idem quoad caſus in lege omiſſos tradunt Molina lib. 1. de primogen. cap. 5. à nu. 7. Couar cap. Alma, 2. p. §. 4. num. 7. Angel. verb. Lex, numer. 6. & 8. Syluester, quæſtion. 18. & alij plures, quos refert Suarez d. cap. 3. num. 2. & quantum ad leges pœnales, dicto cap. 4. à num. 2. & loquens de legibus exorbitantibus, & correctorijs, a num. 4. & citat Tiraquel. *in d. l. ſi vnquam, §. libertis, num. 44* Matieneo *lib. 5. Recopilat. titul. 11. capit. 19. gloſſ. 2. num. 5. Gutier. de iurament. 3 pa. c. 2. nu.* 8. Menoch. *de præſumpt. l. 4. præſum. 89. num. 37.*

15. Lex fundata in præſumptione non obligat in foro conſcientiæ, inſpecta veritate in cōtrarium: tum propter æquitatem, iuxta quam intentio legiſlatoris eſt interpretanda, argumen. l. ex facto ff. de vulg. tum maximè, quia contra eam legem paſſim admittitur probatio, conditionaliter enim tātùm obligare cenſētur dicta lex, nempe ſi veritas non ſit in contrariū, c. veritate diſt. 8. Quod procedit, etiam ſi præſumptio legis ſit iuris, & de iure, quæ tam efficax reputatur, vt pro veritate habeatur, vt notant gloſſa, & DD. in capit. is qui fidem, de ſponſal. & cap. tua nos, eodem titul. Id enim non tollit, quin intentio legiſlatoris ſecundùm æquitatē interpretanda ſit, ne præſumptio veritati præferatur, de qua ſi conſtet legitimè, putà per partis confeſſionem, lex ceſſat, etiam in foro exteriori, ex gloſſa ſingulari in l. in contract. C. de non numerat. pecun. Idem dicendum, etiam ſi præſumptio ſit ſuppoſititia (vt vocāt) ſeu quæ ſupponit poſſe ita eſſe, vel non eſſe, quia lex in illa fundata non ſemper nititur veritate, ac ſubinde ſublato dubio, in quo fundatur per veritatem in contrarium inſpectam, omnis præſumptio, & lex illi innixa ceſſat, ibid. ar. 5. de quo D. Th. 2.2. qu. 60. art. 4. ad 3. vbi Caiet. Alciat. de præſump. 2. p. Couar. de ſponſal. 1. p. c. 4. §. 1. nu 5. Soto in 4. diſtinct. 22. q. 1. art. 3. & lib. 3. de iuſt. q. 4. art. 3. concl. vltim. Idem docent Syluest. verb. lex, quæſt. 9. caſu 2. Nauar. in Summ c. 17. nu. 284. Couar. in cap. cum eſſes, de teſtament. nu. 9. & in Epitom. 4 p. 1 cap. 4. §. 1. num. 9. Bald. in auth. ingreſſi, de ſacroſanct. Eccleſ. num. 49. & expreſſiùs in l. cùm quis C. de iur. & facti ignorant. & alij quamplures, quos refert Suarez libr. 3. de legibus cap. 23. nu. 1. vbi n. 2. & ſequentibus diſtinguit dicendo, legem fundatam in præſumptione, quæ ſine peccato ſeruari poteſt, obligare in conſcientia: ſecus ſi non poteſt ſeruari ſine peccato, ad quod etiam addit nu. 5. vſque ad 9 legis fundatas in præſumptione rationc moralis periculi obligare in conſcientia, & habere ſuos effectus, etiam ſi in particulari caſu, factum non ſit cōſentaneum periculo, nec re vera interueniat, quod timeri poterat, & ponit exemplum in lege prohibente profeſſionem ante decimū ſextum annum expletum, quæ obligat, etiam ſi puer ſit doli capax, & efficit profeſſionem irritari antea factam. At quando lex fundatur in præſumptione facti, ſeu definitiua, non obligat, non ſubſiſtente præſumptione, ſeu veritate facti, iuxta quod, inquit, procedere poteſt communis ſententia à nobis cum Auctore tradita. De quo etiam latè lib. 5. cap. 24. per totum, vbi de lege irritāte fundata in præſumptione agit.

16. Lex naturalis non obligat in particulari, ceſſante ratione ipſius legis, etiam in particulari, ipſa enim ſemper id quod bonum, & æquum eſt indicat. Idem dicendum eſt de lege Diuina Euangelica, quæ nullo modo obligat cum rigore contra æquitatem. Vnde præceptum de correctione fraterna non obligat ceſſante cauſa ipſius correctionis, ibid art. 4. de quo D. Thom 2. 2. quæſt. 120 art. 1. Soto 4 de iuſt. quæſt 5. artic. 3. col. 3. Menchaca Illuſtrium qq. cap. 87. Ad quod vide tradita à Suarez libr 2. de legibus capitul. 16. à numer. 7. vſque ad 16. vbi reſoluit, legem natu-

ra-

ralem, non per ſe ſumptam, ſed vt per legem poſitiuam conſtitutam admittere poſſe Epijkeiam, præſertim in ordine ad intentionem legiſlatoris humani, & loquendo de correctionis fraternæ ceſſatione, ceſſante eius cauſa, agit *lib.6.cap.9.num.15.* & nos diximus *reſolut.36.num.2.*

17. Item in omnibus caſibus, in quibus obſeruantia legis poſitiuæ humanæ ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi, diſpoſitio ipſius legis ceſſat. Exemplum eſt in lege cauente, ne in obſidione portæ ciuitatis aperiantur, tunc enim ciues hoſtium impetum fugientes, & ad vrbem ſe recipere volentes cōtra verba legis apertis valuis admittendi ſunt, quia ſi ibi legiſlator adeſſet, aperire vtique faceret. Itaque vt lex non liget, neceſſe eſt quòd ceſſet contrariè, hoc eſt, cum repugnantia ad bonum commune, ita vt illius obſeruātia vitium inducat: ſecus quando ceſſat negatiuè tantùm, id eſt, ſine repugnantia ad bonum commune, eo enim caſu lex iuſta in communi ſeruāda eſt, quandiu per legiſlatorem non excipitur ille caſus, ibid. §. ſecunda concluſio, de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 120. art. 1. Soto lib. 1 de iuſt. quæſt. 7. artic. 3. & lib. 3. quæſt. 4 art. 5. ad finem. Idem docet Suarez dicto cap. 9 à num. 3 vbi num. 5. refert ex communi conſenſu, ceſſante ratione legis generaliter, ſeù frequētius in tota communitate, legem ceſſare, ſicut etiam in particulari ceſſante ratione legis id concedunt aſſertores huius ſententiæ, etiam quando ceſſat negatiuè tantùm, ad quod citat Ledeſm. 2. p 4 quæſtion. 17. art. 2. dub. 3 ad 4 & quæſt 18. dubio 12 & 14. poſt. 3. concl. Couar. *in 4. 2. part. § 9. num. 8. & capit. cùm eſſet de teſtam. num 9. Caſtro de lege pænal lib. 1. c. 6. documento* 3. Caietan. 2. *2. quæſt. 147 art. 5.*

18. An autem ceſſante ratione legis negatiuè tantùm lex obliget in foro cōſcientiæ? maius dubium eſt. Ad quod reſpondendo dico primò, quòd nemo tenetur in foro animæ obſeruare legem poſitiuam cum periculo mortis, niſi ratione officij ad id teneatur, vt videre eſt in militibus, qui in bello ſuis ducibus tenentur obedire, etiam cum vitæ periculo, vt apud omnes tanquam certum eſt. Idem ferè docere videtur, licèt cum diſtinctione, Suarez *eo cap. 9. num. 9. & 10.*

19. Dico ſecundò, quòd ſubito imminente periculo agere contra legem inconſulto Principe licitum eſt. Imò talis poteſt occurrere caſus, vt etiam nullo imminente periculo liceat contra legē facere abſque ſuperioris prorſus conſenſu, quanuis ad illum pateat facilis acceſſus, quando ſcilicet palàm liquet, non eſſe de mente legis, vt ſeruetur v. g. ſi in die ieiunij nullus ſuppetat cibus, niſi carnium, illas comedere licebit, ne quis fame pereat. At in dubio vtrinque æquali, quando ſcilicet neutrius partis aſſenſus habetur, ad ſuperiorem, ſi fieri poteſt, recurrendum eſt: ſi verò repentinum periculum id non permittit, ad vnguem ſeruanda eſt lex. Quòd ſi neque certus quis omninò ſit, neque prorſus ambiguus, ita vt magis propendeat ad partem affirmātem, poſſe ſcilicet facere contra legem, cum formidine tamen de oppoſito, tenetur cōſulere prælatū, niſi ſubitaneū periculū obſtet, tūc. n. cōtra legem facere tuto licitum erit. *Ibid. § quarta concluſio,* de quo D. Tho. 1. *2. quæſt. 96. art.* 8 *ad 2. Soto in 4. diſt. 1. art.* 8. Idem ferè docet traditis multis Suarez *dicto num. 9. & c. præcedenti, num. 9. 10. & ſeqq.*

20. Dico tertio, non eſt ſufficiens ad faciendum contra legem ceſſatio rationis ipſius in particulari perſona, & caſu, nam lex vim ſuam non amittit, ante q̄ cauſa in toto genere ceſſet, aut conſuetudo illam abroget, eſt tū ſufficiens cauſa ad diſpenſationem impetrandam à prælato, ſed non ad vtendū Epijkeia, ibid. §. quinta concluſio, de quo Soto lib. 1. de iuſt. q. 7. artic. 3. Idem ferè docet Suarez *d. c. 8. per totum.*

21. Vt lex ſuam vim ſortiatur, non eſt expectandus populi conſenſus, à quo quidē Princeps habet imperium & poteſtatem condendi leges, aliàs indirectè maneret hæc poteſtas penes populū quę nunc ſoli Principi competit ex populi conſenſu, qui ſuum imperium, & poteſtatem illi contulit, §. ſed quod

Principi placuit, Inſt. de iure naturali. Quod a fortiori procedit in legibus Canonicis, cùm Pontifex ſummus Eccleſiæ Princeps non a populo, ſed ab ipſo Chriſto Domino habeat hanc poteſtatem, *ut* tom. 1. qu. 6. artic 6. de quo Couar. lib. 2. variar. capit. 16. num 6. Syluest. in ſum. v. lex nu. 6. Idem tenent Syluest. verb. lex qu. 6. Gregor. Lopez *in lib. 16. tit. 1. p. 1. nu. 4. Medina C. de reſtitut. qu. 36. ad 6 Caſtro lib. 1. de lege pœnal, cap. 1.* quos refert, & ſequitur Suarez *libr. 3. de legibus capit. 19 num. 4. vſque ad 9.* & loquens de legibus Canonicis, *libr. 4. cap. 16. num. 2. & 3.*

22. Pœna legis non ligat ignorantes habentes iuſtam ignorantiæ cauſam l. final. ff. de decret. ab ordin. faciend. quando ſcilicet fuerint abſque dolo & culpa, etiàm lata, dummòdo non ſit lata culpa, quæ dolo æquiparatur, ſecus nimirò, l. quod Nerua ff de poſit. tunc enim ligat, etiam ſi expreſsè declaret lex ſuę intentionis eſſe comprehendere tantũ eos, qui fuerint in dolo, iuxta l. magna ff. de verb. ſignifi. n. ſi dolum ſpecificũ, & qualitatiuum requirat. ibid. art. 9. de quo Bart. in l. inter omnes, §. rectè, de furtis, Bald. in l. leges ſacratiſſima, C. de legibus. Alciat de præſumptionib. regul. 3. præſumpt 0 31. nu. 4. Idem docet Suar. libr. 5 de legibus. c. 12. à nu 3. vbi latè rem tractat, & eſt communis ſententia DD. in cap. 2. de conſtit. per textum ibid & videri poteſt Caſt. de lege pœnal. lib. 2. c. 14. Timq lib. 1. de vtroque retractu, §. 35. & amplius probatur ex *cap. Apoſtolica, de clerico excommun. miniſt. c. vt animarum, de conſtit. in 6. c. ſi vir, de cognat ſpirit.* vbi id notat gloſſa.

23. Lex non recepta minimè ligat, quidquid ſit de peccato primum eã non recipientium, qui quidem adhuc poſſunt excuſari à culpa ex aliqua rationabili, & iuſta cauſa: qualis reputatur, quãdo ſubditi vident maiores, ſeu illorum maiorem partem, quibus impoſita fuit lex, eam ipſam non ſeruare. Dicetur autem lex non recepta ad effectum nõ ligandi, quando fit binus, aut trinus actus contrarius, ſciente Principe, & tacẽte, ex gloſſa in c. 1. de treuga, & pace, vbi Abbas, & gloſſ. in l. rem non nouam, §. Patroni. C. de iudic. vel etiam eo ignorãte per decenniũ negligitur, ſeu omittitur, iuxta veriorem, & magis communem ſententiã, etiã ſi lex Canonica, & Pontificia ſit, vel etiã ſi deroget omni contrariæ conſuetudini, vt tenet communis. Neq, oportet, quòd dicti actus contrarij ſint iudiciales, imò nec quòd fiãt in præſentia ipſius legislatoris, ſeu eo ipſo ſciente, ſatis enim eſt, quod fiant ſcientibus Magiſtratibus, & Auditoribus Regis, vel Nuncijs Papæ, prælatis, aut ſuperioribus, quibus, incumbit executio legis ibid. art. 10 11. & 12. de quo D. Thom. 1. 2. q 96. art. 6 & 2. 2. qu. 47 art. 3. Nau. lib. 1. conſ 1. nu. 23. tit. de conſtit. Cou. 2 var. c. 16. nu 6. Idẽ docet Suarez dict l 3 c. 19. n. 10. & 13. & l. 4. c. 16 n. 9. 10. 11 & 12. Henricus tract. de Synodo, art 2 Felin d. c. 1. nu. 13 Iaſon in l rem nõ nouam, ff. de iudic. qui ducũtur eo, quòd decenniũ ſufficit, vt dicatur conſuetudo, ſeu præſcriptio longi tẽporis, ex gloſſa in c. vlt. de cõſu. in 6.

24. Lex poſitiua, ſiuè Canonica, ſiue Ciuilis iuſta, rationabilis, & vſu hominum recepta poſt eius ſufficientem promulgationem obligat ad mortale, quando clarè conſtat de mente legislatoris voluiſſe ad id obligare, & ſit in materia graui, vel etiam, ſi proponatur per verba præceptiua, vel præcepto æquipolentia, quæ regulariter indicãt, & deſignant obligationem ad reatum mortiferũ Ita gloſſa cõmuniter recepta in c. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. & habetur in c. exijt, de verb ſignifi. in 6. & Clem. exiui. eod. tit. Idẽ iudicium eſt, quando conſtat materiam eſſe præceptiuam, putã de neceſſarijs ad iuſtitiã, & charitatem, vel ad Diuinã reuerentiam, etiam ſi in lege non ponantur verba præceptiua, vt in caſu c. aduerſus, de immunit. Eccleſiar habetur, vbi verbũ, conſulatur, præceptum inducit. Item quando ibi aliqua grauis pœna ſtatuitur contra tranſgreſſores, quæ niſi pro culpa mortali infligi non poteſt, ibid. art. 13. De D. Thom. 2. 2 qu 147. art. 3. & quæſtion 104 art. 6 & quæſtion. 105. art. 1. & 1. 2. quæſt. 88. Caſtro de lege pœn, libr. 1 capit 5 docum. 4 n 46. Syluest. verb. præceptũ, q. 3. Nauar. in Ma-

Digitized by Google

nual.cap.23. à numer. 50. vſque ad 55. & num.64. Ad quod vide Couar. regul. peccatum,2.par.§.5.num.2.fin. & cap. quamuis pactum, 2.par.§.2.numero 7. Antonin. 2.par.tit.4.cap.2.§.3. quibus, & alijs citatis, & multis traditis latè rē tractat Suarez lib.3. de legibus,cap.24. 25.26.& 27.per totum.

25. Temerarium omninò eſt negare leges Ciuiles poſſe ad culpam obligare. De præceptis autem Eccleſiaſticis ſeu Canonibus id inficiari hæreticum abſque dubio eſſe, certiſſimum eſt, ibid. in fine, de quo Soto lib.1. de iuſt. quæſt. 6. artic.4. Vide Driedo libr.2. de liber. Chriſtiana, cap.1. Medina, C.de pœn. tract 4. de ieiun. capit.7. Nauar. in Summa, cap.23. numer.55. & quæ poſt illos tradit Suarez d. cap. 24. à num. 2.

26. Lex pœnalis obligat in conſcientia, omnis enim pœna, ſeu ſupplicium culpæ correſpondet, non tamen obligat ante iudicis ſententiam, quando ſcilicet pœna conſiſtit in actione iudicis, & paſſione delinquentis, qualis eſt abſciſſio membri, decapitatio, confiſcatio bonorum, priuatio officij, vel beneficij, & ſimiles, de quorum aliquibus extant caſus ſatis expreſſi in cap. licet, de elect. in 6. gloſſa verb. priuatus, notat, c. cùm ſecundum leges, de hæret. in 6. & in Concil. Triden.
Trid. ſeſſ. 23. c. 2. de reform. Secus quando conſiſtit in mera priuatione, nam tales pœnæ, ſi ipſo iure, vel ipſo facto imponantur, ante iudicis ſententiam ligant, cuiuſmodi ſunt excommunicatio, irregularitas, inhabilitas ad officia, vel beneficia priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ, vt tenet communis, & praxis Eccleſiæ, & quod priuationem vocis actiuæ definitur *in capit. cùm ſingula, de præbend. in 6. Auct. ibidem art.15. & 16. de quo D. Tho.1.2. quæſt.87. art.3. & 2.2.q.108. art.4. & quæſt.62. art.3. Caſtro de iuſta Hæret. punit. lib.2. cap.6. Sylu. verb. pœna, num.28. Couar. regula, peccatum 2. p.§ 8. Idem tradunt cum D. Tho.2.2.q. 186. art.9. ad 1. & cum commun. Theologorum Soto lib.1. de iuſt. q.6. art.4. & 5. Driedo lib.2. de liber. Chriſtiana cap.1. & lib.3. c.3. ad 5. Henri quodlib. 3. quæſt.22. & Canoniſtæ cum gloſſa in capitul. vt animarum, de conſtitut. in 6. Dominic. in cap. perpetuò eodem tit. Fel. in capit. nam concupiſcentiam, de conſtitut. num.1. Couar. in regul. peccatum 2. p.§.5. num.3. & poſt eos reſoluit Suarez lib.5. de legibus cap.3. à num.6. & cap. 5. num.11. vbi pro noſtra ſententia citat Caiet. 2.2. quæſt.62. art.3. & in Summa verbo, pœna, Simancas de Catholic. inſtitut. tit.9. à nu.31. Victoria, in relect. 1. de Indis, nu.14. Adrianum quodlib. 6. quæſt.1. Cordub. lib.1. quæſt.36. Bartol. in l. eius qui delatorem, ff. de iure fiſci, Bald. in l. id quod pauperibus, C. de Epiſcopis, & clerici. Ioannes And. cap. 1. de homicid. in 6. Ancharan. in capit. felicis, de pœnis in 6. licèt ipſe Suar. nu. 15. & 16. aliud videatur reſoluere, modificando ſententias Auctorum à ſe relatas, & pro noſtra faciunt tradita à Nauar. in comment. de datis, & promiſſis num. 44. Vide etiam ipſum Suarez dict. lib.5. cap.7. vbi de pœnis ipſo facto, an obligent ante ſententiam, agit.*

27. *Lex, vel conſtitutio regulariter reſpicit tantùm futura, cap. cognoſcētes, de cōſtitutionibus, niſi in ea nominatim de præteritis caueatur, cap. final. eod. tit. vel niſi ſit declaratoria iuris naturalis, tunc enim extenditur ad præterita, cum nil de nouo inducat, ſed tantùm declaret, vt in l. heredes palam, ff. de teſtam. & cap. nouerit, de ſent. excommun. habetur, ibid. art.7. de quo Panorm. in cap. quoniam, de ſimonia. Idem poſt Felin. cap. 2. de conſtit. Nauar. de datis, & promiſſ. num.6. reſoluit Suarez lib.3. de leg. cap. 14. à num.8.*

28. Leges Canonicæ contentæ in iure Pontificio communi (exceptis, quæ extant in libro decretorum compilato à Gratiano, nec ſunt extracta ex dictis Sanctorum Patrum, & Conciliorum) obligant, cum habeantur pro legib. authenticis, & approbatis, & obſeruētur tanquam latæ ab habente poteſtatem. Aliæ verò conſtitutiones extra ius va-

gantes

gantes de nouo editæ, vel quæ indies eduntur, non ſtatim ligant, niſi poſt lapſum duorum menſium à promulgatione in Curia, Authen. vt nouæ conſtitut. colum. 5. etiam habita earum notitia: caſu autem, quo ligent, ignorantia inculpabilis excuſat, etiam ab excommunicatione in ipſis lata, vt tenet communis Theologorum ſententia, quãuis de conſuetudine, & ſtylo Curiæ transgreſſores legis Papæ publicæ puniantur, etiã ante dictos duos menſes elapſos, non obſtante probatione iuſtæ ignorantiæ. Quod ad forum tantũ exterius reſtringi æquitas conſona menti legislatoris dictat, tomo 1. q. 6. art. 1. vſque ad 4. de quo D. Bonauent. in 2. diſt. 22. art. 1. q. 2. ad quartum, Caſtro de lege pœn. libr. 2. cap. 14. Couar. regula, poſſeſſor, 2. p. §. 1. num. 7. D. Tho. 1. 2. q. 76. art. 2. Soto lib. 1. de iuſt. quæſt. 1. art. 4. Idem traditis multis poſt Sylueſtrum, Nauarrum, Palacios, Bartolum, ac Baldum refert Suarez lib. 4. de legibus cap. 15. à nu. 3. vbi num. 11. tandem probabile iudicat, non eſſe neceſſarium dictum bimeſtre tempus, vt lex liget, pro quo citat, cap. cùm ſingula, de præbend. in 6.

29. Lex irritatoria non ſtatim poſt promulgationem Romæ factam irritat actum in contrarium: ſecus, ſi Papa exprimat in litteris, ſe irritare à tempore legis latæ Romæ, ponendo clauſulam ex tunc omnia irritamus, vel inhabiles reddimus: tunc enim ab illa hora omnem actum in oppoſitum irritum fieri, certi iuris eſt, & ſatis colligitur ex capit. cùm ſingula, de præbend. in 6. capit. dudum, & cap. ſi poſtquàm, eod. titul. vt in caſu conſtitutionis Sixti V. irritantis ex tunc profeſſionem factam nõ ſecundùm formam ab eo datam, aſſertum fuit à doctiſſimis viris. Vnde matrimonium clandeſtinum contra decretum Tridentinũ, etiam ignoranter celebratum non fuit ſtatim nullum poſt promulgationẽ ipſius Cõcilij, niſi poſt triginta dies à die primæ promulgationis in parochia factæ numerandos, vt expreſsè habetur in eodem Concilio, ibid. art. 5. de quo Soto lib. 1. de iuſt. quæſt. 1. art. 4. Caiet. 2. 2. q. 4. art. 4. Sanch. libr. 3. de matrim. disp. 17. nu. 10. ad finem. Idem docent Felin. Panorm. Decius, & alij in cap. 2. de conſtit. & in ca. nouerit, de ſent. excomm. Gloſſa iuncto textu cap. 1. de cõceſſ. præb. in 6. Staphileus de gratijs, & expectatiuis form. 8. num. 8. Nauarr. in ſum. cap. 23. num. 44. & conſil. 31. nu. 5. de Regular. Card. & Boniſac. cum Glo. in Clem. 2. de hæret. verb. ex tunc, quã ſequuntur moderni Theologi 1. 2. q. 90. art. 4. quibus citatis idem reſoluit Sanchez lib. 5. de legibus cap. 33. à num 5. vſque ad octauum.

Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de refo. in ſi.

30. A lege generali ad conſeruationem Reipublicæ Eccleſiaſticæ, vel Regularis lata ſicut non poteſt appellari, cap. conſuluit, cap. quia non, de appell. vbi Doctores, l. 1. ff. de appellat. vbi Bart. ita ſupplicatione interpoſita non poteſt eius executio ſuſpendi; ſecus in reſcripto priuato, cap. ſi quando, de reſcriptis, ibi, patienter ſuſtinebimus, & notatur in cap. ſignificauit, eodem titul. Ratio differentiæ eſt, nam lex generalis reſpicit bonum commune, & ad omnes perſonas loca, ac negotia ſe extendit, ideòque non eſt mutanda iuxta diuerſitatem hominum, & temporum, licèt aliqui ex ea grauatos ſe eſſe cognoſcant, nè bonũ commune cedat particularitati: at reſcriptum priuatum, cùm non faciat niſi ius priuatum in negotijs, & in perſonis, non inconuenit, quòd varietur ex circunſtantia perſonæ, vel temporis, ac ſuſpendatur per ſupplicationem ad tollendum errorem (ſi fortè interuenit ex ſiniſtra informatione.) Cauſa autem iuſta, & ſufficiens ad ſuſpenſionẽ, ſeu detentionem talis reſcripti relinquitur arbitrio docti, & pij viri. Vna ex præcipuis eſſe poteſt, quando ſine cauſa tollitur ius tertij, quod Papa nunquam in dubio tollere præſumitur in præiudicium alterius, ibid. artic. 7. & 8. de quo Couar. 1. Pract. ca. 35. nu. 4. Rebuff. in l. Scæuola reſpondit § ſi qua pœna, ff. de verb. ſignif. Soto lib. 3. de iuſt. q. 6. art. 3. pag. 244. col. penult. Idem docet traditis multis Suarez lib. 4. de legib. c. 16. n. 6. & 7. & lib. 5. c. 33. nu. 9.

De

De Statutis Regularium.

31. Regularia ſtatuta ſunt in duplici differentia; quædam ſunt velut leges perpetuæ factę à Diffinitorio cum conſenſu maioris partis Capituli: alia ſunt facta à Generalibus, vel Prouincialibus cum conſilio Patrum, ad inſtar præceptorum quæ fini'o, & abſoluto eorum officio, etiam finiuntur, ſeu ceſſant, to. 1. quęſt. 68. art. 1. de quo D. Tho. 1. 2. q. 90 art. ad tertium, Caſtr. lib. 1. de leg. pæn. cap. 1. Soto de iuſtit. lib 1. q. 1. art. 1 col. penult. Vide Sylu. verb. religio 6. q. 6. & Sanch libr. 6. decalog. capitulo ſecundo num. 37.

32. Statutum patenter, ſeu notoriè iniuſtum omninò eſt inualidum, ac per conſequēs in neutro foro obligat ſecus quando eius iniuſtitia non eſt patens, & notoria, nam eo ipſo adeſt præſumptio, quòd ſit iuſtum, & rationabile, ac ideo obligans in vtroque foro, iuxta cap. in iſtis diſt. 4. Tunc autem dicetur ſtatutum patenter iniuſtum, ac nullum, quando fuerit contra legem Diuinam, vel contra legem ſuperioris, quæ ſemper præſumitur iuſta, capit. inſtitutionis 25. quæſt. 2. cap. quod ſuper, de maiorit. & obed. Clemen. ne Romani, de elect. vel contra bonum commune: vel tandem contra æqualitatem diſtributiuam ſeruādam inter ſubditos. Vnde ſtatutum Regulare, quòd non admittantur ad viſitādum, vel denunciandum defectus ſuperiorum Fratres iuuenes; quandiu ſunt ſub diſciplina Magiſtrorum, nec aſcendunt ad Sacerdotium, eſt omninò inualidum, & irritum, vtpote contra præceptum Euangelicum de correctione fraterna, ibid. art. 2. de quo D. Tho. 1. 2. qu. 96. art. 4. Abb. in cap. 1. de conſtit. nu. 9. Nauar. lib. 3. conſil. 4. num. 10. tit. de Regul. in 1. edit. p. 224. Sylu. verb. lex § 7. Idem ferè docet Suarez lib. 6. de legib. cap. 26. num. 7. & ſeqq.

53. Princeps ſuæ legi ſubeſt quoad vim directiuam, ſi modo ratio legis in eo non deficiat, & ſumitur ex cap. cum omnes, de conſtitut. l. 1. ff. quod quiſque iuris, cap. iuſtum eſt, diſt. 9. cap. non liceat Papæ 12. quæſt. 1. l. digna vox C. de legibus, l. ex imperfecto, C. de teſtam. Vnde Generales Religionum ſuarum conſtitutionum tranſgreſſores inuenti ad arbitrium iudicis ſuperioris aliqua pœna mulctari debent, ac poſſunt, ad quod faciendum ſufficit, ipſos tanquam Principes ex vi directiua teneri ad ſuarum legum obſeruantiam, in qua reformatio, ac optima moderatio Regularis diſciplinæ conſiſtit, quam ipſi maximè debent zelo zelare, & non diſſipare, ibi. art. 3 de quo D. Thom. 2. 2. q. 71. art. 6. & 1. 2. q. 96. art. 5 ad tertium Soto de iuſt. lib 1. quæſt. 6 art. 7. Idem tradunt Antonin. 1. p tit. 17. num. 5. Sylu. verb. lex, quæſt. 3. Couar. in cap. alma mater, 1. p. §. 1. num. 5. Nauar. in cap ſi quando, de reſcript. except. 1. & in apolog de redditibus Eccleſiaſticis quæſt. 1. nu. 3 2. Abulenſ. in cap. 23. Matth. quæſt. 24. Canoniſtæ in capit. cum omnes, de conſtit. Cuiacius lib. 15. obſeruat. cap. 3. quibus relatis, & multis traditis, idem reſoluit Suarez lib. 3 de legibus cap. 35. num 4. & ſeqq. præcipuè à num 15.

34 Sicut peregrini, ſeu forenſes ligantur legibus pertinentibus ad mores quandiu in aliena prouincia morantur, ex communi ſenſu interpretum in l. cunctos populos, C. de Summa Trinitate, & cap. à nobis el 1. de ſentent. excommunic. ita ſimiliter Religioſi ad alienam prouinciam diuertēres, poſſunt in foro exteriori compelli ad obſeruanda ſtatuta ad mores, & commune regimen talis prouinciæ ſpectantia: at in foro animæ ad id ſub mortali non tenentur, maximè ſi aliqua iuſta cauſa eos excuſet, ibidem art. 4. de quo Soto de iuſtit. libr. 4. q. 4. art. 1. Idem tradunt Suarez dict. libr. 3. cap 33. à num. 3. P. Villalobos 1. p Summæ tract. 2. diff. 33. & 34. Portel. verb. ſtatutum, num. 5.

35. Regularia ſtatuta confirmata à Papa in forma communi poſſunt remitti, ſeu reuocari per Patres congregatos

in

in Capitulo, à quibus condita, ſeu ſtabilita ſunt: quia talis confirmatio in forma communi, quantumcunque neceſſaria ſit, ſuſtinet vicē cauſæ acceſſoriæ, & non principalis, argumento l. omniũ C. de teſtam & notatur in cap. cum acceſſiſſent, de conſtit. & cap. dilecto, de præbendis, ſecus ſi cõfirmatio facta fuit ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis, quæ cùm ſit conceſſio de nouo ab ipſomet Pontifice immediatè edita, non poteſt ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ auctoritate reuocari. Poſſunt tamen Generales, & Prouinciales cum Capitulo declarare dicta ſtatuta, prout ad directionem, ac ſubditorum ſalutem, ſtabilitatemque Religionis eiſdem melius expedire videbitur, ex Eugenio IV. & Leone X. apud Bullarium, ibid. art. 5. & 6. de quo Bald. in l. ex placito, nu. 6. & 7 de rerum permutat. Sylueſt. verb. abſolutio 2. num. 4. Bald. in l. explicito, num. 6. & 7. de rerum permutat, Decius & DD. in dict. cap. cum acceſſiſſent. Idē ferè reſoluit latè traditis multis Suarez lib. 6 de legibus cap 26. à num. 14. & ſequitur citato noſtro Auctore, & P. Mir. tom. 2. quæſt. 29. art 8. Portel. verb. ſtatutum, num. 15.

36. Statutum Regulare contra ſacros Canones nullius eſt valoris, vt ſumitur ex cap. quod ſuper his, de maior. & obedient cap. amputato, & cap. Eccleſiaſticæ 25. quæſt. 2. licèt conſuetudo contra ius Canonicum toleretur, nam hæc conſurgit ex tacito conſenſu Papæ, ſtatutum verò editum ab inferioribus à Papa præſumitur temerarium ambitioſum, & fini æterno contrarium. Verum eſt tamen, quòd ex cauſa vrgenti, & veroſimiliter non præuiſa à Canone ſentiunt aliqui, fieri poſſe ſtatutum contra Canonem, licèt enim id ſit contra legis litteram, non tamen eſt contra legislatoris mentem, tom. 1. q 69. art. 4. de quo Bart. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iure, Sylu. verb. conſuetudo nu. 16. Idem tradit latè Suarez dict. c. 26. à num. 7. vſque ad 13.

37. Prælati Regulares volentes aliquid arduum ſtatuere, vel præcipere poteſtate ordinaria, id vtique facere debent de conſilio, & aſſenſu Patrum Ordinis matura deliberatione præhabita, ne extra curſum legum iam conſtitutarum, conſuetumve morem progrediantur: ſicut Pontifex volens aliquid arduũ ſtatuere, ac ordinare, id vtique facit de aſſenſu, & cõſilio Patrum Eccleſiæ, ſeu Cardinalium, vt conſtat ex cap. ad Apoſtolicæ, de ſenten. & re iudic. in 6. capit. 1. de renunciat. in 6. cap. 1. de ſchiſmat. lib. 6. ne ob multiplices, ac fortuitas circunſtantias, fallacesve atteſtationes forſan veritas inuoluatur, vt in capit. à nobis, el. 2. de ſentent. excommun habetur, tomo 2. q. 10. art. 1. & 2. De quo Inn. in c. 2. de noui oper. enunciat.

38. Nõ valet ſtatutũ auctoritate ordinaria editũ, quo excluduntur ab ingreſſu Religionis deſcendentes ex infidelibus, vel qui olim infideles fuerunt, nullus. n. inferior à Papa poteſt aliquid cõtra ius Canonicum ſtatuere, contra quod videtur eſſe tale ſtatutum; tum quia omnes fideles regulariter ſunt apti ad ingreſſũ & profeſſionem in Religione, tum etiã; quia deſcendere ex infidelibus nõ eſt impedimentum Canonicũ ad talem ingreſſum: imò ius Canonicum à Iure Diuino emanans id expreſſè concedit, & declarauit Alexander III. in cap. eam re, de reſcriptis, vbi diffinit non debuiſſe querelam à Canonicatu repelli, eo qđ Iudæus extitiſſet: pro eo verò (ait Pontifex) quòd Iudæus extiterit, ipſum dedignari non debes. Verum eſt tamen, quòd huiuſmodi ſtatutum non eſt ſimpliciter, & abſolutè inualidum, ſed tantùm quando expellit, inhabilitans perſonas ad ingreſſum Religionis abſq; auctoritate Papæ. Vnde ſi non inhabilitat perſonas, nec fit odio generis, valebit, iuſtis ad id exiſtentibus cauſis: nam in meris liberis, & gratioſis, qualis eſt admiſſio ad Religionem, vt procedit à prælatis, & terminatur indeterminatè ad hanc, vel illam perſonam, ſi fiat ſine ſcãdalo, & ſine ſpecie mali, ac abſque acceptione perſonarum, poteſt quis expellere hos, & admittere illos, niſi neceſſitas aliqua rationem debiti inducat, ibidem art. 3. & tom. 3. q. 1. art. 1. & 2. de quo Nauar. lib. 3, conſil 20. & 4. 5. & 8. titul. de

Re-

Regularibus, Cordublib. 1. q. 54. Quando in 3. diſt. 13. propoſit. 48. & 49. Idem docent Portel. verb. lex num. 10. Petr. Miranda tom. 1. quæſt. 19. art. 7. §. ſecundò præmitto, idem Portel. v. ſtatutum num. 9.

39. Priuilegia Apoſtolica impetrata contra Regulam, conſtitutiones, aut mores Regularium nullius momenti, & pro infectis habenda ſunt, ex Leone X. niſi de huiuſmodi reſcripto de verbo ad verbum, ac conſentiente Religione fiat expreſſa mentio in bulla derogatoria. Idem, ferè conceſſerunt Vrbanus
Compen. IV. & Alexander IV. apud Compend.
Mendic. Mendic. tit. priuilegia Fratrum §. 14. &
Compen. Comp. Societat. §. 3. & Ciſter §. 7. ibid.
Societ. §. art. 7. Ad quod faciunt tradita à Suarez
3. & Ciſt. dict. cap. 26. numer. 7. & ſequentibus, &
§. 7. Bull. docet in terminis Portel. verb. ſtatutum
bull 26. num. 8.
Sixti 4.

40. Statuta Religionum præter ſubſtantialia Regulæ non obligant ad culpam, ſed tantùm ad pœnam, vt apud Prædicatores expreſsè ſtatuto cauetur. Apud nos vero Minores extat quędam cõceſſio Sixti IV apud Bullarium, qua cauetur, vt nulla ſtatuta, conſuetudines vel declarationes præter regulam quomodolibet, & à quibuſcunque edita, & Apoſtolica immitate roborata obligent tranſgreſſores ad aliquam Eccleſiaſticã cenſuram, vel peccati mortalis vinculũ, niſi alias Diuina lege, vel præcepto Eccleſiæ inducant ad mortale. Quod & ad declarationes Regulæ factas à Nicolao III. & Clemente V. ac Ioanne XXII. contentas in corpore iuris extendit minor, & probabilior ſententia, quia priuilegia accipiunt interpretationem à ſupplicatis, vt noti iuris eſt apud omnes in ſupplica autem facta Sixto IV. facta fuit mentio etiam de ſtatutis, & declarationibus Apoſtolicis, vt conſtat ex tenore bullæ ab eodem ſuper hoc editæ. Verum eſt tamen, quòd tenentur Fratres ad ſtatuta poſtea facta, & de cætero
Bull. o. facienda auctoritate Apoſtolica, ibid.
28 Pij V. art. 6. & 8. Idem docent P. Miranda to. 2. q. 29 art. 10 Portel. verb. ſtatutum ſu nu. 12. Ad quod etiam eſt quædam declaratio Pij V. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula in hunc modum. Per quę cunque ſtatuta, etiam Apoſtolica non obligantur Fratres ad aliquas cenſuras, ſeu pœnas Eccleſiaſticas, vel ad peccatum mortale, ſed tantum ad pœnas, ſeu pœnitentias per prælatos iniungendas, non obſtantibus quibuſcunque Apoſtolicis, ſeu Regulæ declarationibus, dummodò non ſit contemptus, vel mandatũ non ſit impoſitum ſub pœna excommunicationis, vel in virtute ſanctæ obediẽtiæ. Ex quo fit, quòd ſtatuta facta auctoritate Apoſtolica poſt Pium V. ſub dictis pœnis obligant in conſcientia, ſicut ſuprà de faciendis poſt Sixtum IV. diximus. Ad quod D. Tho. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 1. & 1. 2. qu. 96. art. 4. Soto de iuſtit. lib. 1 q. 6. art. 5. Corduba in addit. ad Cõpend. titulo ſtatuta Ordinis, vbi etiam Collect. Caſtro de lege pœnali lib. 1. capit. 8.

41. Moniales ſub cura Fratrum Minorum degentes tenentur ſub pęna excommunicationis obedire conſtitutionibus factis, & fiendis in Capitulis Ge- Bull bull.
neralibus, vel Prouincialibus, & viuere 19. Leon.
ſub tradita forma à ſuis ſuperioribus, ex X. & bul-
præcepto Leonis X. apud Bullariũ. Qui la 17.
etiam confirmauit ſtatutum generale Lugdunenſe, ne dictæ Moniales poſſint eligere viſitatores, aut cõfeſſores extrà datos, & aſſignatos à Prouincialibus in ſuis capitulis, præcipiendo ſub obedientia, & excommunicatione ipſo facto reſeruata Sedi Apoſtolicæ id firmiter, & inuiolabiliter obſeruari. Ibidem art. 2. de quo apud idem Bullarium.

42. Papa confirmans ſtatuta Regularium non prætendit eos à ſtricta obſeruantia, vel ſub ſtrictiori diſciplina degentes à ſuis inſtitutis amouere, etiã ſi confirmatio ſit ex certa ſcientia facta non enim veroſimile eſt, voluiſſe confirmare iniuſta, inutilia, & contraria iuri, & Tridentino Concilio aſſerenti, nõ eſſe ſuæ intentionis Regulares ſub arctiori regula, vel ſtatutis viuentes, ab eorum inſtituto & obſeruantia amouere, ibid. art. 9. de quo Gutier. de iuram.
1. p. cap 38. num. 6. Socin. conſil. 32. nu. Trid. ſeſſ.
43. libr. 4. Idem docet P. Miranda to. q. 25. c. 22.
29. art. 12. de reg.

43. Statutum de repetendo peccata iam legitimè confeſſa apud prælatũ Regularem, ad finem cuiuslibet anni (vt apud aliquas Religiones moris eſſe aſſerit aut quidam) non obligat ſub mortali ſeu præcepto, ſed tantum de Conſilio, quia iam diu conſuetudo ſic confitẽdi prælatis ceſſauit, tom. 1. q. 61. artic. 2. de quo Henriq. lib. 2. de pœnit. c. 16. nu. 3. & nos diximus ſuprà de confeſſarijs quoad abſolutionem Fratrum nu. 19.

44. Statutum, quod elapſo certo termino non poſſint Fratres accuſari, vel denunciari de delicto, validum eſt de iure Ciuili, l. quare, C. de falſis, l. ſi non conuitij, verſ. ſi autem rixam, C. de iniurijs, l. 1. tit. 2. 8. part. 3. lib. 5. tit. 6 part. 7. non tamen quãdo prælatus procedit ad correctionem, poteſt namque etiã poſt elapſum terminum ſtatuti corrigere delinquentem, argumento cuiuſdam decreti Trident. non enim crimina præſcribuntur ſecundùm ius Canonicũ, vt Gl. in cap. admonere, verb. pœnit. 33. q. 2. probat Auct. tomo 2. quæſt. 5. art. 11. de quo Capella Toloſ. deciſ. 140. & 188. Bald. in l. 1. C. ſi à non compet. iudice. Innoc. cap. ad noſtram, de appell. Cantera in q. crimin. prælud. 2. num. 6 Nauar. in capitul. conſideret, num. 127. de pœn. diſt. 2.

Trid. ſeſſ. 24. c. 10. de refor.

De explicatione, ſeu declaratione legum, & ſtatutorum.

45. Declaratio, & definitio iudicialis ſacrorum Canonum pertinet ad ſummum Eccleſiæ Pontificem, cui poteſtas iſta reſeruata ſemper eſſe ſolet ac proinde nulli inferiori à Papa id licèt, niſi dubium ſit ſuper validitate, & ſubreptione legis, vel circa verba canonum, quãdo caſus clarus eſt, & decibilis de facili: ſecus ſi dubius eſt, nam tunc recurrendum eſt ad Principem, cap. cùm veniſſent, de iudic. cap. ipſi ſunt Canones, ca. cuncta per mundum, 9. q. 3. cap. 1. de poſtulat. prælator. cap. inter alia, de ſentent. excõ. ... ſi facilè poteſt Principis præſentia haberi, argumento l. ex facto §. 1. ff. de vulg. & pupillar. aliàs ob longam diſtantiam interpretatio fieri poterit per naturalem, & veroſimilem rationem. Item quando intentio legis decidi non poteſt ſine magno dubio, eius interpretatio ad Principem ſpectat, l. vlt. C. de leg. Vnde dubia exorta circa Conciliũ Tridentinum à Sede Apoſtolica, vel à Congregatione Cardinalium ad id à Pontifice deputatorum deciduntur, to. 1. quæſt. 11. art. 1 de quo Panorm. in ca. cum veniſſent, de iudicijs. Innoc. in ca. cum ſpeciali, de appellat.

De triplici legis interpretatione, ſcilicet, authẽtica, vſuali, & doctrinali agit Gloſſa in l. ſi de interpretatione, ff. de legibus, Decius, & Panorm. in capit. 1. de poſtul. prælat. Sylu. verb. interpretatio, quibus relatis idem tradit Suarez lib. 6. de legibus cap. 1. num. 1. 2. & 3. P. Miranda, tom. 2. q. 26. art. 10.

46. Nihilominus tamen licèt dicta interpretatio, ſeu declaratio ſacrorum Canonum, & Tridentini Concilij ſupremo Eccleſiæ Principi ſit reſeruata, adhuc tamen iudices, Magiſtri, ac Doctores poſſunt illa interpretari, vt habetur in eodem Concilio, & ſeruat praxis. Sicut videmus Iuriſperitos interpretari leges Ciuiles, & Regias, ac perſæpe earum rigorem mitigare iuxta præſumptam mentem, ſeu intentionem legislatoris, non obſtante quòd earumdem legum interpretatio Regi, vel eius ſupremo Senatui reſeruata eſt. Itaque generaliter certum eſt, quòd Doctores, & Iuriſperiti leges, iura, & priuilegia poſſunt interpretari, non obſtante quacunque prohibitione, qualis eſt facta à Pio IV. circa Trid. Concil. & facta à Clemente V. in cap. exiui, de verbor. ſignificat. circa Regulam B. P. N. Franciſci, ibidem art. 3. de quo D. Tho. 1. 2. q. 97. & 2. 2. quæſt. 60. art. 5. & quæſt. 120. Sot. de iuſtit. lib. 1. q. 7. art. 3. & lib. 3. q. 4. ar. 5. Cou. regula poſſeſſor, 2. p. § 6. nu. 7. Cordub. in expoſit. Regul. q. 5. & 16. & alij plures. Vide Suarez vbi ſuprà nu. 5. & 6. & P. Miranda vbi ſuprà dicto art. 10. concl. 2. & art. 12.

Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de reform.

47. Theologi præſertim ſunt Iuri-

ſperitis

Digitized by Google

ſperitis in interpretatione dubiorum ad forum conſcientiæ ſpectantium, eorum enim muneris eſt iudicare de lege Diuina poſitiua, quæ eſt de fide explicita, de ſacramentis, ac de cęteris pertinentibus ad forum animæ. ſeu peccatum, de charitate, & iuſtitia erga proximos, de reformatione, & ſimilibus. At circa dubia inſurgentia ſuper Canonum, & iurium declaratione, ſi Theologus non eſt ſufficienter in hac iuriſperitia inſtructus (cuius plurima decreta pendent à libera tantũ voluntate Principis) videtur quòd ſit præferendus Canoniſta, ſeu Iuriſperitus, ibid. art. 4. de quo Soto de iuſt. lib. 2. Henriquez libr. 7. de indulg cap. 29 num. 5. littera L. Vide Suarez *vbi ſuprà numer. 7.* ſtatim in principio.

48. Prælati Regulares in dubijs emergentibus circa Canones, & priuilegia Apoſtolica iudiciales declarationes facere non poſſunt prohibendo ſub aliqua pœna, ne ſubditis alia interpretatione vti liceat, eorùmque declaratio eſt omninò nulla, quia id reſeruatur Papæ, in c. cum veniſſent, de iudicijs. Vn-
Bullar. Bull. 13. Clem. 4. de Clemens IV. apud Bullarium prohibuit Epiſcopis, & alijs prælatis Eccleſiaſticis, ne ſimiliter præſumant interpretari priuilegia dubia, vel clara fratrum, pro quo eſt euidens textus ſingularis in dict. cap. cum veniſſent, de iudicijs, vbi ſoli Papæ reſeruatur cognitio de dubijs priuilegiorum Apoſtolorum. At ex indulto Innocentij VIII. prædicatores poſſunt tuta conſcientia dare declarationibus factis à Generali Ordinis ſimul cum aliqua perſona in dignitate conſtituta, & duobus alijs Iuriſperitis ſuper dubijs occurrentibus circa gratias, & priuilegia ſibi ipſis conceſ-
Bullar. orac. 14. Leon. X. ſa. Et Leo X. conceſſit Fratribus Minoribus, vt in rebus grauibus dubijs, & ſcrupuloſis conſcientias eorum tangentibus poſſint, & debeant ſtare ſecura conſcientia determinationi prælatorũ cum conſilio aliquorum patrum, vt expreſſè habetur in c. exiit, de verb. ſignificat. in 6. & in Extrauaganti quorundam. [illegible] circa incurſionem aliquius pœnæ in lege, vel Bulla Apoſtolica [illegible] dicti prę- [illegible]

lati in iudicio ſequi opinionem, quæ ſibi verior, & probabilior apparuerit, ibidem art. 5. de quo D. Thom. 1. 2. *quæſt. 96. art. 2.* Nauar. *cap. 21. num. 22.* Syluest. *verb. obedientia, numer. 92.* Cordub. *ſuper regul. cap. 10. qu. 2. punct. 3.*

49. Ad ritè, ac rectè explicanda iura, & priuilegia accipe ſequentes regulas. Prima, & principalis, quòd ad proœmium eorum ſemper recurrendũ eſt, ex eo enim mens legiſlatoris conijcitur, contineturque in eo cauſa finalis legis l. fin. ff. de hæred. reſtituend. vbi Bart. num. 3. Bald. Angel. & Imola, Panormit. in cap. aduerſus nu 2. de immunit. Eccleſ. Idem tradit P. Mirãda *tom. 2. quæſt. 25. art. 26 concluſ. 5.*

Secunda regula, quòd priuilegia gratiæ, & conceſſiones recipiunt interpretationem à ſupplicatis, menti enim ſupplicantis præſumitur ſe conformare cõcedens, cap. inter dilectos, §. cæterum, de fide inſtrum vbi Felin. colum. 2. Iaſon in l. Gallus, § idem credendum, ff. de liber. & poſthum. & in l. eas, C. de tranſact. Decius *conſ. 10. nu. 8. & conſil. 6. & 403. num. 15.*

Tertia regula, quòd verba canonum, legum, & priuilegiorum debent intelligi iuxta id, ad quod principaliter proferuntur à legiſlatore. l. 1. §. non autẽ, ff de flumine, nam verba poſita ad vnũ finem, ad eundem finem ſunt interpretanda, c. fin. de verb ſignific. ſicut etiam actus agentium non operãtur vltra eorum intentionem, iuxta Philoſophos, & Iuriſconſultos. l. non omnes, ff de rebus creditis l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin. c. intelligentia, de verb. ſignific. Eſtque ſummè notandum. Vnde quando in Trid. Concil. dicitur, nos iuſtificari per gratiã, & charitaté diffuſã à Spiritu Sancto in cordibus noſtris, Trid. ſeſſ.
nõ diffiniṫur nos iuſtificari per habitus 6. c. 11. de infuſos animæ inhærentes, nõ enim ad iuſtific.
id diffiniẽdũ ponuntur illa verba in dicto decreto, ſed principaliter ad diffiniẽdũ cõtra Lutherũ, nos nõ iuſtificari ab extrinſeco per nõ imputationẽ peccati, ſed ab intrinſeco per quẽdã interiorẽ renouationem, de quo vide Suarez, qui eleganter. & perdoctè retractat li. 6. de legibus, c. 1. n. 7. vbi reſoluis, in inter-

Digitized by Google

pretatione legis expectandam eſſe proprietatem verborum, ideſt, propriam ſignificationem, ad quod plura refert plura iurium exempla, *l. non aliter, ff. de leg. 3. l. 1. §. ſi is qui nauem, ff. de exercit. action. l. proſpexit, ff. qui, & quibus, cap. 2. ſed neque, de translat. Epiſcop. cap. ad audientiam, de decimis.*

Quarta regula, quòd vna ſcriptura non ſolùm explicatur per alteram partem eius, ſed etiam per alias omninò ab ea ſeparatas. Exemplum habes in l. 1. ff de rebus dubijs, vbi Vlpianus ait, alteram partem alternatiuè per alteram interpretari, & in l. verum, ff. de detit. hæred. l. hæredes palam §. ſi quid, ff de teſtam. l. vxoris, § fin ff. de legar. 3. & in capit. ſecundò requiritur, 41. de appellat. vbi habetur, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem, illa verò, quæ in medio, ad finem, atque principium ſæpe referri, hoc eſt, per media declarantur extrema, & per vnum extremum declaratur aliud, de quo Bart. in d. l. 1. de rebus dub Alexand. conſil. 69 volum 6 Decius conſ. 15. Idem poſt
D. Aug. lib. 3. doctrina Chriſt. c. 26. &c. D Auguſtin ab Auctore etiam relatum *lib. 3. de doctrin. Chriſt. cap. 26. & ſuper Geneſ. ad litteram cap. vltim. & dict. libr. 3 cap. 2* & poſt Bald *in d. ct. cap. ſecundò requiritur,* docet P. Mirāda *vbi ſup. conſ 6.*

Quinta regula, & maximè neceſſaria ad intelligentiam legum eſt, quòd voluntas legislatoris declaratur à veroſimili, ſicut voluntas hominis à veroſimili indagatur, l. non eſt veriſimile, ff. de eo quod metus cauſ. nam qui arguit à veroſimili, arguit à ratione naturali, cum ſimilitudo ſit cognata naturæ, & pro lege habeatur, de quo Bald. conſil. 180. num. 3. volum 3. Oldrad. conſil. 13. Ad quod faciunt tradita à Suarez *dict. cap. 1. num. 17.*

Sexta regula, quòd perpendantur leges, an ſint fauorabiles, vel odioſę, nam fauorabiles amplia̅das, odioſas verò reſtringendas eſſe regula vulgaris iuris docet. Quæ autem cenſendæ ſint fauorabiles, vel odioſæ, certa regula non poteſt diffiniri. Illud tamen certo certum eſt, quòd lex pęnalis priuās aliquare, odioſa iudicari debet, & ſimiliter lex correctoria iuris communis, & exorbitans, non enim crede̅dum eſt, legislatore̅ velle leges antiquas per tot annos obſeruatas vnico verbo tollere, cùm correctio legum maximè debeat vitari, iuxta vulgatam regulam, quæ à iure, de regul. iur. in 6. Vnde priuilegia licèt in quantum beneficia ſint, ampliè debeant interpretari, in quantum tame̅ à terminis iuris egrediuntur, & conte̅ptores pœnis feriunt, ſtrictè interpretanda ſunt & ſolùm habe̅t locum in eo caſu, in quo loquuntur, l. quod vero, ff. de legibus, de quo Tiraq. tract. de linag. in præfat numer. 62. Sarmien. lib. 1. ſelect. cap. 12. nu 15. Decius in cap. 1. de reſcript. col. 5. in fine. Ad quod etiā vide Bart. & Legiſtas in l. ſi is qui pro emptore, ff de vſucapion. & in l omnes populi, ff. de iuſt & iur. l. cum exoratione, ff. de excuſat. tutorum, & l 3. §. hæc verba, ff de neg. got. geſt. Menoch. libr. 4. præſumpt. 89 num 36 & num. 41. & ita dit Suarez *l. 6 de leg. c 2 n 3 vſque ad 6.*

Septima regula, quòd interpretatio ita debet fieri, vt ipſa lex vtilis reddatur, & non ridicula. Vnde lex, etiam odioſa contra ſui naturam eſt amplianda, ne inutilis, & ridicula reddatur, l. 1. § penult ff ad S. C. Maced. Idemque dicendum eſt in lege pœnali, vt in l. 4. ff. ad Macedon. l. cum quis 126. de regul. iur. de quo Sarmien. vbi ſupr n. 7. Bald. conſ 252. Tiraq. *de connub. gloſ 5 n. 115.* Ad idem Maſcard *concl 576. n. 2.* & traditis multis reſoluit Suar. *dict c. 2. nu. 7.*

Octaua regula maximè neceſſaria ad interpretationem ſtatutorum regulariū eſt, quòd in illis nō debent in toto rigore apices iuris ſeruari, ſed ſecundùm æquitatem naturalem (quod bonum, & æquum Iuriſperiti vocant) interpretari oportet, ſæpe ſæpiùs enim perniciosè erratūr allegata ſolū auctoritate ſcientiæ iuris, vt Iuriſconſultus in l. ſi ſeruū, §. ſequitur, ff de verbor. obligat. Aduertant tamen iudices regulares, ne in ſuis cauſis procedant de bono, & æquo, ad libitum, & beneplacitum ſuum abſolutè, ſed iuridicè iuxta terminos iuris naturalis, & gentium, de quo Bald. *in rub. C. de conſtit. pecun & in c 1. §. qui viduam, de his qui feud dar. poſ.* Idem tradit P. Miranda *d. qu. 25. art. 26. concl 16.*

No-

Nona regula, quòd vbi lex nõ diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, quod ſumitur ex l. 1. & l. proſpexit, ff. de legat præſtand niſi auctoritate alterius legis, nam lex ſpecialis per aliam ſpecialem limitatur, de quo Bart. *in l. vnica in princip. C. quorum legatorum, & l. quæſitum, §. fin. nu. 12. ff. de fide inſtrum.* Barbatia *conſil. 128. num. 11. volum. 4.* Ad quod etiam faciunt tradita à Suarez *dict cap. 2. num. 3. & 4.*

Decima regula, quòd priuilegia regularium dubia in fauorem religionis interpretanda ſunt ex Leone X. & alijs Pontificibus, & habetur in Compend. Societ. verb. priuilegia, §. 4. & in Compend. S. Benedicti num. 49.

Vndecima regula, quod lex non includit illud, ad quod mens, & ratio legislatoris ſe non extendit l. cum pater, §. dolo, ff. de legat. 2. mens autem Principis in dubio ſemper præſumitur fuiſſe talis, qualis de iure eſſe debet, de quo Panor. in cap. ſuggeſtum & capit. meminimus de appellat. Bald. l. ex facto, in princip. notab. 4. vbi Alexand. de vulg & pupill. Ad idem optimè faciunt tradita à Suarez *d libr. 6. c. 1. num. 12. & ſeqq.*

Duodecima regula, quòd verba legis debent intelligi ſecundum ſubiectã materiam, cap. intelligẽtia, de verbor. ſignific. Exempli gratia, cauetur in religionibus, vt informationes ingredientium fiant coram notario, non ſpecificando qualitatẽ notarij, ſufficit ad hoc notarius religioſus à prælato creatus, vt moris eſt apud regulares, & conceſſit Pius V. Ad quod vide Suarez *d cap. 1. num. 14.*

Tertiadecima regula, quòd quando proprietas verborum repugnat, & voluntas legislatoris non poteſt declarari ſecundùm diſpoſitionem legis, niſi per improprietatem, verbis iuxta proprietatem ſtandum eſt. Vnde ceſſante ordine neceſſitatis, & charitatis, inſtituti patre, & eius filij non cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo iuxta diſpoſitionem legis, ſed ſimul, propter naturã copulæ, &, quæ omnes ſimul, & eodem tempore vocat, cap. Raynutius, & cap. Raynaldus, de teſtamentis, niſi ex alia coniectura corroboretur præſumptio orta ex proprietate ſermonis, de quo Paul. Caſtrenſ. & Socin. in l. his, ff. de condit. & demonſtrat. Ad idem vide Suarez *d. lib. 6. c. 1. n. 15. & 16.*

Quartadecima regula, quòd in legibus pœnalibus argumentum à ſimili, aut ab identitate rationis non valet, rigor namque pœnę potius debet reſtringi, & mitigari, quàm ampliari, ideoq; proprium caſum non excedit, vt diffinitur in iure & ſentit gloſſa in c. in pęnis, 49. de regul. iur. in 6. Ratio eſt, quia lex pęnalis non omnino pendet à ratione, ſed à ſola voluntate legislatoris taxante certam aliquam pœnam, qui licèt aliqua nixus ſit ratione, ad eam imponendam congruente, non cogit, vt iſta potius, quàm alia ſtatuatur, de quo Caſtro de lege pœnal. libr. 1. c. 7. document 3. Idem tradunt Anton. de Butrio in c. vlt. de conſuetud. n. 57. & 58. Molin. tract. 2 de iuſt diſp. 176. §. 4. Sanchez l. 1. de matr. diſp. 4. quibus cũ noſtro Auctore citatis id ipsũ reſoluit Suarez *li 6. de legibus, c 3 n. 5. & ſequentib.*

Vltima regula eſt, quòd in reſcriptis, & priuilegijs ſemper præſumẽdum eſt, Principem velle ſe cõformare iuri cõmuni, & rationi, ita tamen, quòd aliquid addatur per priuilegium diſpoſitioni iuris communis, ne ſuperfluum reddatur, l. ſi quando, C. de inofficioſo teſtam. vel aliquod dubium tollendo confirmet conceſſionem. Hæ omnes regulæ habentur d qu 11. art 6. de quo Bald in l. ex facto, ff. de vulgar. & pupillar Idem ferè tradit Suarez dict. li. 6. cap. 2. nu 7. & ad omnes ſupradictas regulas multa congerit P. Miranda *d. q. 25. art. 26.*

50. Priuilegium continens actualẽ diſpenſationem legis communis, dato aliquo, quòd operetur præter ius commune, quod quidem debet operari, ca. in his de priuileg. in alijs ſtrictè eſt interpretandum, vt ſi diſpenſetur ad ordines ſimpliciter, & abſolutè, ad minores tantùm extenditur, & loquendo in terminis de priuilegijs habetur in cap. porrò, de priuileg. Quando autem diſpenſatio eſt in lege, vel conſuetudine priuata ſtante cõtra ius cõmunę amplè

Digitized by Google

interpretanda eſt, quia reducit hominem in ius commune; quod eſt fauorabile. Idem dicendum eſt in conceſſione indulgentiarum etiam de iniunctis pœnitentijs, quæ amplianda eſt, eo quòd nil continet contra ius commune: Item quando priuilegium continet facultatem diſpenſandi, commutandi, vel abſoluendi amplè eſt interpretandum, niſi cedat in præiudicium tertij, quia non eſt mens Principis auferri alteri ius ſuum, niſi id exprimat, l. nec auus, C. de emancip. liberor. c. licèt in corrigendis, de offic. ord. c. ex tuarum de auctorit. & vſu palij. Vnde extenditur ad ſimiles caſus, vbi adeſt eadem, vel maior ratio. Exemplum eſt in beneficiario canoniſta, qui poteſt frui prouentibus beneficij in abſentia, ſicut conceditur Theologo, cum ſcientia ſacrorum canonum maximè ſit neceſſaria ad Eccleſiæ regimen, ſicuti neceſſaria eſt Theologia. Vnde etiam indultum concedens commutationem votorum poteſt extendi ad iuramenta votiua, ibidem artic. 9. de quo Syluest. *verb. priuileg. §. 3. num. 1. & 4. Nauar. in apolog. de redditibus q. 3. monit. 6. nu. 3. & monit. 20. & in man. cap. 22. num. 74. & cap. 27. notab. 178. & 189. Cordub. lib. 5. quæſt. 9. concl. 4. ad primum. Sarment. ſelectar. li. 1. c. 12. nu. 7. Mandoſ. in praxi ſignatur. grat. titul. licentia. Idem ferè tradunt Innocent. in capit. quòd dilectio, vbi etiam Panorm. de conſanguin. & affinit. & in cap. olim, & in capit. Abbate de verbor. ſignificat. & in cap. quia circa, de priuilegijs, Bart. in l. ſi finita, §. ex hoc edicto. ff. de damno infecto, num. 5 Nauar. in ſumma cap. 12. num. 79. Sanchez de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 1. & 4. quibus, & alijs multis relatis idem reſoluit Suarez lib. 8. de legibus cap. 27. à nu. 7. & loquens de diſpenſatione libr. 6. capitul. 12. numer. 10. & 11.*

Quomodo leges, & priuilegia ſecundùm conſuetudinem interpretanda ſint, vide ibid. art. 7 & 8. & nos diximus ſuprà de conſuetudine.

ADDITIO.

51. Diximus in hac reſolutione nu. 8. legem ciuilem Lutanam, libr. 1. tit. 8. in antiquis, hodie, l. 2. tit. 18. in princip. iniuſtam videri, dum prohibet, ne Eccleſiæ, & Monaſteria poſſint quouis titulo bona immobilia comparare ſine Regis licentia. Nunc re maturius penſitata, exiſtimo validam eſſe, nam omiſſis pluribus rationibus, quas afferũt pro huius legis validitate Caldas libr. 1. forenſ. qu. 23. nu 91. & in l ſi curatorem, verb. venundiſti, n. 1. Molin. tract. 2. de iuſt. diſp. 140. Zeuallos 4. to. commun. q. 899. à n. 310 & à n. 175 Menoch. conſ. 169. à nu. 5. & conſ. 350. latiſſimè Aegidius in l 1 p 5. §. 2. à nu 3. C. ſacroſ. Eccleſi. veriſſima ratio iuſtitiæ eius legis eſt, quod in Curia Romana fuit confirmata in concordatis inter Regem Dioniſium, & Clerum. ita Caldas, & Aegidius vbi ſuprà, idem ſcribit Anaſtaſius Germonius in aſſertione contra Venetos, cap. 7. pag. 73. 74 & 75.

RESOLVTIO XCI.

De Lectoribus.

1. LEctores Sacræ Theologiæ apud Fratres Minores, qui per duodecim annos legerint, vòce actiua, & paſſiua gaudent in Capitulis Prouincialibus, ex ſtatuto ordinis Valliſoletano, etiam ſi anni ſint interpolati, dummodò interpolatio vergat in vtilitatem Religionis, vel munus docendi agant apud alienam prouinciam de mandato prælati ſuperioris tom. 2. q. 130. art. 1.

2. In Monaſterijs Regularium, vbi cõmodè fieri queat, habenda eſt lectio Sacræ ſcripturæ, ex Decreto Trident. cui Trid. ſeſſ.
benè ſatisfit, ſi lectio ſit Theologiæ 5. ca. 1. de
Scholaſticæ, vel Moralis, vt praxis ad- reform.
miſit, & in ſuis domibus poſſunt huic Bull. bull.
muneri legendi ſatisfacere, ex Pio V. 14. Sixti
& Sixto IV. apud Bullariũ, *ibid. art. 2.* 4 ... 4.

Re-

Digitized by Google

RESOLVTIO XCII.

De Librorum prohibitione.

1 PRiuilegium Gregorij XIII. factū Generali Societatis Ieſu ad legendum, vel purgandum libros Hæreticorum, vel alias prohibitos, ſeu etiam ad facultatem dandum pro his, & ſimiles conceſſiones reuocatę ſunt, tum per priuilegia ampliſſima ſanctæ Inquiſitionis in his Hiſpaniarum partibus, tū per Bullam in Cœna Domini, tom 2. q. 82. art. 3. & nos diximus ſuprà, de Hæretica prauitate, nu. 9. 10. & 11.

2. Priuilegiatus à ſupremo Senatu Inquiſitionis apud vnum territorium, v.g. Portugalliæ, ad legendum libros prohibitos, poteſt hoc vti priuilegio in alio territorio, v.g. in Regno Caſtellæ. Auctor *in addit ſumma loco infrà citando*.

Hæc tamen Auctoris ſententia diſcipliciut Suarez lib 8. de legib. capit 26. num 8 Portel in dubijs Regular. verb. libri numer. 4. quorum rationes non adeò vrgent, vt ab eadem ſententia recedamus. Quæ adhuc ex eo confirmari poteſt, quod hæc facultas nihil aliud cōtineat, quàm gratiam: gratia autem, quæ perſonæ confertur, perſonam ſequitur, & cum perſona extinguitur, l. qui a tale 14. ff ſoluto matrimon. capit. ſanè, de priuilegijs, cum vulgatibus. Deinde hæc ſententia ex eo ſuaderi poteſt, quòd facultas ab eo data, qui iuriſdictione fungitur, non tantam vim habet in ſuo territorio, quam in alieno, cum in hac parte iuriſdictio, quæ exercetur in facultate data, non ad contentioſam, ſed ad voluntariam iuriſdictionem pertineat At vero nemo eſt, qui neſciat iuriſdictionem voluntariam, etiā extra proprium territorium poſſe exerceri, veluti excommunicare, abſoluere, beneficia conferre, litteras dimiſſorias concedere, & ſimilia, ex regula l. 2. ff. de offic. Proconſul. c. poſt electionem, de conceſ. præbend. c. qua fronte 25 de appellat. ſic limitata regula textus in l. vlt. ff. de iuriſdict. iunctis traditis à Couar. l. 3 variar. c. 2. à nu. 8. Goncalez ad regul. 8 gloſ 62. à n. 1. Steph. Grat. 1. to. diſceptat. c. 127. à n. 1. Denique hæc noſtra ſententia expreſsè probatur à Nauar. to. 2. conſ tit. de priuilegijs, in nouiſſima editione, conſ. 6. quanquam diſſentiat eius additionator, vbi Nauarrus id alijs pluribus ſimilibus facultatibus exornat, Hoc tamen non habet locum, cùm Inquiſitores Caſtellani extra territorium exiſtenti facultatem hanc legēdi libros prohibitos præſtant, tūc enim verius eſt, iuriſdictione defungi nō poſſe, vt rectè docuit Suar. loco citato. Iuxta quod debet intelligi ſententia noſtri Auctoris *in add. Summæ, to. 3. c. 250. n. 4.*

3. Nemini licet libros Hæreticòs ad ſuas manus deuenientes propria auctoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre tenetur, iuxta conſtitutionē Iulij III. id præcipientis, aliàs poteſt procedi contra ipſum ac ſi eſſet hæreticus. Quòd intelligunt aliqui, niſi ex huiuſmodi manifeſtatione, ſeu traditione reſultet manifeſtanti, ſeu tradenti aliquod graue periculū ſuſpicionis de hæreſi, tunc enim poſſe tales libros per ſe ipſum comburrere affirmant Id tamen minimè admittēdum eſt propter damnum, quod ex eo euenire poteſt Catholicæ fidei, ac Religioni, non deferendo huiuſmodi libros ad Inquiſitores, vt inquirere poſſint, an vltra traditos, alij ſimiles ſuperſint, & an ipſis malè vſi ſint, & à quibus eos acceperunt. At ſemper pro comperto habendum eſt, per ſe ipſum taliter comburentem non incurrere excommunicationē (quidquid ſit de peccato) qui in tales libros cōburit, iam non pōt dici vetè retinere: ibid. citato loco Addit ſummæ, n 5. Idē docet Sanchez l. 2. Decal c 10 n. 56. poſt Azor to. 1 inſt. moral. libr. 8 c 16, qu. 11. quem refert, & ſequitur Portel *in addit. ad dubia verb. libri prohibiti, num. 13.*

4. Pœna excommunicationis ipſo facto reſeruata Papæ per Sixtū V. cōtra

extrahentes libros à Bibliothecis Fratrum Minorum cum cæteris pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ inibi appoſitis, eos tantùm ligat, qui præfatas Bibliothecas defraudauerint, vel aliquid ex eis furto ſubripuerint, ex moderatione, & declaratione Clementis VIII. & conſtitutione Pij V. quæ quantum ad hoc non eſt reuocata, vt refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Clementis VIII. §. fidem facimus, tom. 2 quæſt. 129. art. vnico. Idem docet Portel verb. librorum 5. de impreſſione librorum vide *tom. 2. q. 104* & non reſoluimus ſuprà *reſolut. 79.* Bullar. fol. 495.

De Maioratibus, vide *tomo. 2. quæſt. 78. artic. 12. vſque ad 15.* & nos reſoluimus *ſuprà de hæreditatibus à num. 20. vſque 23 & de Commendatarijs, num. 10.*

RESOLVTIO XCIII.

De Matrimonio.

1. APud Græcos tãtùm licuit vti matrimonio contracto ante ſacri Ordinis ſuſceptionem, non tamen poſt contractum. At apud Latinos nullo pacto licitum eſt, vt conſtat ex capit. cùm olim, de clericis coniugatis. Quòd ſi de facto vxorem ducant clerici in ſacris conſtituti, vel Religioſi profeſſi, ſiue occultè, ſiue publicè faciant, tanquã de hæreſi ſuſpecti iudicantur ab Inquiſitoribus Hæreticæ prauitatis, Religioſi inſuper incurrunt excommunicationẽ, item Moniales, & clerici in ſacris conſtituti, Clem. vnica, de conſanguinit. & affinitate, matrimonium verò irritum omninò eſt, ex Innocentio II. in Synodo Generali Romana. Ad dirimendum autem matrimonium poſt contractum illud votum dicendũ eſt ſolemne, quod ſolemnizatum fuit per ſacri Ordinis ſuſceptionem, vel per profeſſionem expreſſam, vel tacitam factam in Religione à Sede Apoſtolicà approbata, & in manibus potentis recipere, & incorporare in illa, c. vnico, de voto, l. 6. Quòd ſi in primitiua Eccleſia aliter factum eſt, ideo contingit, quia nec expreſsè, nec publicè, aut ſolemniter vota Religionis emittebantur. *tom 3. q. 1. art. 1. & 2.* de quo Simanc *de Cath. inſt. titul. 4 de matr. concl. 30. numer. 6. Soto de inſtit. ſacerd. de matrimonio lectione. 6.* Vide ad idem Suarez *de cenſuris diſput. 23. ſect. 5. à num. 11. Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 26. num. 2 & lib. 5. Decalog. capit. 1. num. 6. & 9.*

2. Per ingreſſum, ſeu ſuſceptionem habitus Regularis non ſoluuntur ſponſalia de futuro, niſi poſt ſecutam profeſſionem, ſicut nec ſoluitur matrimoniũ ratum, & non cõſummatum, cap. ex publico, de conuerſ. coniugat. Quod iure tantùm Eccleſiaſtico Concilij Tridentini dirimi quoad vinculum per profeſſionem in Religione approbatam factam; probabilior ſententia affirmat, quidquid alij iure naturali, & Diuino diſſolui teneant ibid art 3 & 4. de quo Couarr. *de teſtam. 1. p. cap. 1. num. 11. Medina de ſacror. homin. continen. lib. 5. capit. 90. & 91. Idem docent Vaſquez 2. 2. quæſt. 56. art. 4. diſp. 165. Soto capit. 6. & 7. Azor tom. 1. inſtit. moral. libr. 12. capit. 16. queſtion. 3. Ribadeneira de inſtituto ſocietatis cap tul. 18. Sanchez. libr. 7. de matrim. diſpu. 26. num. 2. & lib. 5. Decal. cap. 1. num. 9.* Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. de matr.

3. Votum continentiæ annexum ordini ſacerdotali ex Eccleſiaſtica inſtitutione conſona iuri Diuino, & naturali poſſe per Papam diſpenſari, omnes conueniunt. At votum ſolemne caſtitatis in Religione emiſſum, licèt non poſſit tolli per diſpenſationem, iuxta ſententiam aliquorum, nihilominus tamen ex rationabili, & vrgenti cauſa poſſe à Papa tolli obligationem ex voto prouenientem, in toto, aut in parte; faciendo de Religioſo non Religioſum (ſicut de facto fuiſſe diſpenſatum a Sede Apoſtolica traditur) melior pars Doctorum affirmat. Non tamen poteſt efficere Papa, quòd maneat verus, & perfectus Religioſus in perfecta, & vera Religione Euãgelica, & quòd ſimul habeat proprium, vel vxorem, quia id eſſen-

eſſentiæ Religionis, & Monachatus repugnat, vt in *c. cum ad monaſterium, de statu monachor. expreſſè habetur.* Ibid. *art. 5. de quo Cordub. q. 14. Couar. c. 1. de teſtam. n. 11. Nauar. in c. non dicatis nu. 49. Soto de iuſt. li. 7. q. 4. ar. 2. & q. 5. ar. 3. & in 4. diſt. 38. q. 1. art. 2. Vide Sanch. 2. de matrim. lib. 8. diſp. 18. n. 7. & 8. & lib. 5. decalog. cap. 2. a nu. 3. & nos diximus ſuprà reſolut. 72. num. 29.*

4. Vota ſimplicia obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis poſt biennium probationis emiſſa apud Societatem Ieſu, interim dum non expellitur à Religione taliter profeſſus, faciunt verum Religioſum, ideòque matrimonium contractum irritum, nullùmque reddunt, ex decreto Gregorij XIII. ibid. art. 6. & tomo 1. quæſt. 1. art. 4. & 5. de quo F. Ioannes à Cruce de ſtatu Relig. libr. 1. cap. 2. §. ex dictis, fol. 8. Vbi conſtituit differentiam inter Patres Ieſuitas, & cęteros Religioſos quoad hoc, quòd iſti eſſentialiter, & ex iure Diuino ſunt inhabiles ad matrimonium, illi verò ex iure Eccleſiaſtico præfati Decreti Gregoriani. Sed oppoſitum quantum ad hoc videtur tenere Sanchez *lib. 5. decalog. cap. 1. num. 23. & 26.*

An autem profeſſio in Religionibus Militaribus emiſſa ſoluat matrimoniũ ratum, & non conſummatum, vide ibidem art. 7. & nos diximus ſuprà de Cõmendatarijs reſolut. 29. nu. 10.

5. Oblati, qui ſe ipſos perpetuò monaſterio obtulerunt abſque Religionis profeſſione, ſeu voto caſtitatis, etiam mutato habitu ſęculari poſſe matrimonium contrahere, tenent plurimi, mihique indubitatum omninò videtur, quia hi non ſunt verè, & propriè religioſi, vt tradit gloſſa in c. vt priuilegia, verb. mutato habitu, & in cap. penult. de priuil. Reg. & tenet Capella Toloſana. Ibid. artic. 8. de quo Couar. in cap. alma mater, 2 p. § 2 num. Capella Toloſana deciſ. 8 num. 32. Ad quod in ſimili vide Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42.*

6. Religioſus miniſtrans ſacramentum matrimonij cum ſolemnitate benedictionis nuptialis ſine ſpeciali licentia parochi, incurrit excommunicationem ipſo facto à Papa duntaxat abſoluendam, Clement. de priuilegijs, itemque ſuſpenſus manet ipſo iure ad arbitrium Ordinarij, ſeu quamdiu voluerit abſoluendus, ex decreto Tridentino. Nec ſufficit licentia generalis ad ſacramenta miniſtranda, vt poſſit Religioſus hoc ſacramentum miniſtrare, niſi in illa fiat mentio ſpecialis ipſius ſacramẽti matrimonij, licèt non fiat de Religioſis. *tomo. 3. qu. 2. artic. 1.* de quo B. Ioannes Capiſtranus *tract. de excommunicat. & Gloſſa in dicta Clement. 1. verb. ſpetialis, de priuileg.*

Trid. ſeſſ. 24 c. 1. de reform. matrimo.

7. Nemini dubium eſt Epiſcopis, & à fortiori prælatis Regularibus prohibitum eſſe diſpenſare in impedimentis conſanguinitatis, & affinitatis ad contrahendum matrimonium. Priuilegiũ autem Leonis X. ſuper hoc factum Fratribus Auguſtinis (ſi quando fuit) iamdiu ceſſauit. Sed Religioſi apud Indias gaudent hoc priuilegio, vt ſuprà diximus de Indorum priuilegijs n. 5. vbi referuntur bullæ Apoſtolicæ id concedẽtes *ibid. ar. 2.* de quo Syluest. *verb. caſus, caſu 41.* Vide Portel *in addit. ad dubia verb. matrimonium, num. 1. & ſeq.*

8. Licèt ſapientiſſimis viris probabile videatur, ſponſam duodecim annorum, v.g. poſt matrimonium ratum, & non conſummatum ingredientem Religionem, intra duos menſes compellendam eſſe profiteri, iuxta terminos cap. ex publico, de conuerſ. coniugat. etiam nunc ſtante decreto Concilij Trident. ſuper anno integro probationis, & ſextodecimo ætatis, ſicut in ipſo Concilio in caſu particulari admittitur profeſſio poſt ſex menſes. Contrarium nihilominus eſt tenendum, quia ex plano ſenſu dicti decreti negatiui, & generali ipſius prohibitione conſtat, non valere profeſſionem præfatæ puellæ ante impletum annum probationis, & decimũ ſextum ætatis, *to. 3. qu. 13. art. 4.* de quo Henriquez 2. tom. libr. 12. de impedim. matr. c. 5. n. 8. litt. F. Palatius in 4. d. 27. q. 3. ar. 1. Vide infrà de nouitijs vxoratis à nu. 19. vſq; ad 28. Idẽ docet plures alios allegãs Sanch. *de matr. l. 2. d. 24. n. 6. & 7. & libr. 5. ad præcepta, cap. 4. nu. 11. Leſſ. l. 2. de iuſt. lib. 2. cap. 41. num. 59.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. de Reg. Trid. ſeſſ. 25. ca. 21. de Reg.

ADDITIO.

9. Dum diximus ſuprà num. 1. Religioſos de facto matrimonium contrahentes affici ſententia excommunicationis, de qua in Clem. vnica, de conſanguinit. ſic eſt explicandum, vt ad incurrendam eam pœnam non ſit neceſſe conſummare matrimonium, ſed ſufficit Religioſos per verba de præſenti contrahere. Ita cum gloſſa ibi, verb. contrahere, docent plures, quos refert, & ſequitur Sanchez libr. 7. de matr. diſp. 48. nu. 6 non tamen ſufficiet contrahere ſponſalia de futuro, vt poſt antiquiores docent Tiraquell. poſt leges connubiales, gloſ. 2. num. 18. Suarez de cenſ. diſp. 23. ſect. 5. n. 20. Guttier. lib 1. can. c. 22. n. 48. Sayro lib. 1. Theſaur. c. 35. n. 31. citati à Sanchez *libr. 1. de matr. diſp. 32. num. 2.*

10. Quæ traditio ea ratione probatur, quia leges de matrimonio loquentes locum habent in ſponſalibus de præſenti, ex cap. vltim. de frigid. capit 1. & 2. de matrim. contract. cap. per tuas 12. qui filij ſint legit. l. penult ff de donat. inter. l. penult. Cod. inceſt. nupt. citati à Sanchez libr. 1. de matrimon diſput. 1. num. 4. Qua ratione dum in cap. 3. verſic. nec ille, de ſentent excommunicat. dicitur, maritum clericum, vel Religioſum cum vxore inuentum percutientẽ liberari à cenſura, *capit. ſi quis ſuadente 17. qu. 4. eſt ſanè id accipiendum, vt etiam locum habeat in ſponſa de præſenti, argumento l. 4. ff. de fund. dot. l. ſi ſponſa 74 ff. de iur. dot. l. non ſine, 5. C. de bon. quæ liber. l. 2. §. ſi ſponſa, ff. de priuileg. credito, l. item 15. §. ſponſum, ff. de iniurijs, docent cum gloſſ. in d. c. 3. verb. cum vxore. Couar. de ſponſ 1. p. c. 4. n. 16.* Sanchez d. diſp. 1. n 6. Guttier de matr. c. 1. à n. 13. Suarez de cenſ diſp. 22. ſect. 1. n. 36 Farinac. in praxi t. 3. q. 121. n. 73. Ægidius to. 6. de ſacram. diſp. 14. n. 196. qui ferè omnes improbant Couar. dum id extendit ad ſponſum de futuro, vt ſi percutiat, ſaltem à cenſuræ reſeruatione liberetur, à cuius traditione etiã recedit Riccius in praxi aurea reſol. 228.

11. Ceterùm aliquando ſub appellatione matrimonij non veniunt ſponſalia de præſenti, idque cum legis intentio, aut ſubiecta materia copulam exigit, vt docuit Bald. in capit. capellanus, in fine, de ferijs. Exempla profero. Primum in l. 55. Taur. hodie l. 2. tit. 3. libr. 5. Recop. circa prohibitionem contrahendi à muliere ſine licentia mariti, quæ prohibitio ceſſat in ſponſa de præſenti. Couarr. de ſponſ 2. part c. 7. § 1. num. 4. Guttier. de iuramen. 1. part. cap. 1. num. 58. Azeued. in dict. l. 2. numer. 5. & 6. Secundùm eſt in l. 2. titul. 9. libr. 5. Recopilat. circa lucra, quæ conſtante matrimonio inter coniuges communicantur, quæ communicatio locum non habet in matrimonio rato Matienco in d l. 2. gloſſ. 1. à num. 6. & ibi Azeuedo à numer. 14. Guttier d. capit. 1. num 56. Gama decis. 357. vbi Flores de Mena in addit. Garcia de coniugali, ac quæſtu, à num. 52. Morquecho lib. 2. de diuiſ. bonor. cap 11. à num. 3. Tertium exemplũ eſt apud Luſitanos in Ordinat. libr. 4. titul. 16. § 1. vbi etiam, vt communicatio omnium bonorum fiat inter coniuges, non ſufficit matrimonium ratum, ſed requiritur conſummatum, ex copula quæ non præcedat, ſed ſubſequatur matrimonium, vt contra Gama *decis. 124 numer* 1. rectè poſt Coſta, § *ſi arbitratu, ampliat. vltim num.* 21. docet Barboſa *in rubrica 2. part. numer.* 110. *ff. ſol. matrimonio.*

RESOLVTIO XCIV.

De Mendicitate Fratrum, ſeu de Fratribus Mendicantibus.

1. MEndicatio Religioſis licita eſt ad quærendum victum, nec ad id tenentur manibus laborare. Imò qui ad exercendum ſe in humilitatis, &

pa-

Digitized by Google

patientiæ virtute habitum pauperis, ſeu peregrini ſuſcipit, & mendicando aliquem pium locum longinquum viſitat, licitè, & laudabiliter facit, etiam ſi nullum paupertatis votum emittat, nec ſua pauperibus diſpertiat, tomo 3. quæſt. 3. articul. 1. de quo D. Thom. opuſcul. 19. cap 5. & 2. 2. quæſt. 187. art. 3. Nauar. in cap. non dicatis, num. 37. Idem ferè docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 24. nu. 2. & 5. & agens de diuitibus deuotionis, ſeu peregrinationis cauſa ad tempus mendicantibus, *nu. 12. 13. & 14.*

2. Mendicitas Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium licita eſt, & meritoria, vt declarauit Alexander Papa, dummodò non ſe extendat ad ſuperflua conquirenda, & recompenſatio fiat in ſpiritualibus, putà in ſermonibus, & orationibus, in officio diuino, & vita Religioſa, approbatur namque mendicitas, vt melioribus exercitijs debitè occupentur Fratres, nō vt otio vacent, ibidem artic. 2. de quo D. Thom. dictâ quæſt. 187. artic. 3. 4. & 5. Idem docent Caſtro contra hæreſes verb. mendicitas, Thom. Vvaldenſ. lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ cap. 3. & 4. & tradit Sanchez vbi ſuprà num. 6. vbi reſoluit, id è ſit diffinitū in Concil. Conſtantienſi ſeſſione 8. & in bulla Martini V. & à Leone X. contra articulos Lutheri, & à Nicolao III. *in c. exijt, de verb. ſignific.*

3. Quin imò Fratres Minores, etiam nil proprij habere poſſint, tenentur ex vi regulæ per mendicitatem prouidere ſibi de neceſſarijs, ex dicto capit. exijt, & ex Clem. exiui, eodem titulo, non tamen licitè valent aliquid petere per ciuilem actionem, etiam debita iure naturali, aut Diuino, putà pro miſſis, ſermonibus exequijs, aut pro alijs exercitijs ſpiritualibus, ſeu corporalibus, aut pro alia quacunque cauſa, niſi purè per viam eleemoſynæ, implorando humiliter officium iudicis abſque ſcandali periculo, vt ipſe pro debito ſatisfieri faciat. Vnde dicti Fratres Minores non ſunt incapaces dictæ eleemoſynæ debitæ pro annalibus miſſarum perpetuis, licèt enim ſint certa moraliter, non tamen ciuiliter, ibidem artic. 3. de quo Corduba *ſuper regul. cap. 3. quæſt. 3. & cap. 6. quæſt. 1. 5. & 10.* & nos diximus ſuprà *de legatis, num. 10. & 19.*

4. Mendicantes, alij ſunt ex regula, vt Fratres Minores, qui proinde nihil proprij poſſident in communi: alij ex conſtitutionibus, vt Prædicatores, & ſimiles, quibus licet bona in communi poſſidere: *tom. 2. qu. 125. art. 1.* de quo vide Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 7. à nu. 113. & lib. 7. cap. 25. à num. 1.*

5. Priuilegia Mendicantium ad petendas eleemoſynas per Tridentinum Concilium non ſunt abrogata, quippe quod tantum procedit in quæſtoribus eleemoſynarum prędicantibus, ſeu publicantibus indulgētias conceſſas porrigentibus manus adiutrices pijs locis. Quin imò contra prohibentes poſſunt procedere Rectores Ordinum Mendicantium, & Auditor Cameræ Apoſtolicæ, ac Inquiſitores Hæreticæ prauitatis, ſicut contra hæreticos, ſuntque ipſo facto excommunicati, ex bulla Sixti IV. apud Bullarium, tomo 2. quæſt. 57. art. 7. de quo ſuprà diximus de eleemoſyna numer. 5. Idem poſt Nauarrum, & noſtrum Auctorem docet Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 24. num. 7.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de reform.

Bull. bull. 20. Sixti 4. nu. 5. & bull. 7. Pij 5. nu. 25.

6. Mendicantes Fratres dicuntur, quibus Regula, vel conſtitutio poſſeſſiones, ſeu redditus ad propriam ſuſtentationem interdicit, & incerta mendicitas ſolet eis victum præbere per publicum quæſtum, capitul. 1. §. confirmatos, de Religioſis domibus, lib. 6. Auct. tom. 1. qu. 2. art. 9. de quo vide Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 7. num. 114.*

7. Iure communi attento quatuor tantūm ſunt Ordines Mendicantes, capit. vnico, §. ſanè, de Relig. domibus in 6. quæ quidem ab initio propriè, & principaliter ſic appellantur, licèt ex eis aliquæ bona ſtabilia in communi habeant: ſcilicet Ordo Fratrum Minorum B. P. N. Franciſci, Ordo Prędicatorum Beati Dominici, Ordo Eremitarū Sācti Auguſtini, & Ordo Carmelitarū. Aliæ sūt, quæ poſtea ex priuilegio Apoſtolico inter Mēdicātes relatę ſunt, ſcilicet Ordo Seruorū Beatæ Mariæ, Ordo Minimorum, Ordo S. Hieronymi Ieſuatorum, & Ordo Societatis Ieſu, omnēſque priuilegijs Mendicantium gau-

Bullar. bull. 19. 20. & 21. Pij 5. & bull. 13. & 26. Greg. 13. & bull. 7. & 8. Pauli 3.

gaudent; vt cõſtat ex Bullis Pij V. Gregorij XIII. Pauli III. & aliorum apud Bullarium, tomo 1. qu. 2. artic. 1. & 9. & tomo 3. quæſt. 49. art. 1. & 2. de quo Nauarr. in capit. ſtatuimus, 54. qu. 3. nu. 13. in fine. Idem ferè tradunt Azor inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. capit. 14 quæſt. 12. §. quæres, Sanchez vbi proximè n. 117.

8. Alexander IV. damnauit quendã libellum ſatis perniciosum, & deteſtabilem, tanquam magni ſcandali ſeminarium, & multæ conturbationis materiã continentem, contra laudabilem ſtatũ, & inſtitutum Euangelicum Fratrũ Mendicantium, illũmque comburendũ precepit. Habetur in Bullario, de quo D. Bonauentura *in tract. pro defenſione ſtatus Mendicantium*. Ad quod vide Sanchez *lib. 7 decal. cap. 24. num. 6.*

Bullar. bull. 20. Alex. 4.

9. Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegijs, fruuntur conceſſis Societati Ieſu per plurima priuilegia Apoſtolica, de quibus infrà dicemus *de priuilegijs, num. 49.*

Comp. Societ. tit. diſpenſ. §. 6.

10. Per quoddam priuilegiũ S. Hieronymi in Hiſpania apud Compendiũ Societatis poſſunt Fratres Mendicãtes ſemel in vita diſpenſari in foro cõſcientiæ à Confeſſario per ſuperiorem deputato ſuper irregularitate quacunque occaſione contracta, quod eſt valde magnum priuilegium, & notatu dignum *tom. 1. quæſt. 62. art. 13. § aduertendum*. Vide ſuprà *reſolut. 52. num. 25.*

RESOLVTIO XCV.

De Minoribus Fratribus.

1. Fratrum Minorum Religio proprijſſimè inſtituta eſt ad inſtar Eccleſię Catholicę Romanę, ſicut enim tota Eccleſiaſtica Hierarchia ex presbyteris parochialibus, Archipresbyteris, Epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & Primatibus compagitur, hique omnes Summo Pontifici Romano ſubſunt: ita Hierarchia Minoritarũ ordinatur ex confeſſoribus, qui ſunt veluti presbyteri parochiales, ex Guardianis, qui ſunt ad inſtar Archipresbyterorum, ex Cuſtodibus, qui præſunt vt Epiſcopi, & ex Miniſtris Prouincialibus, qui quaſi Archiepiſcopi præſunt pluribus Cuſtodibus, ac tandem ex Generalibus, qui ad inſtar Primatum, ſeu Patriarcharum habent pro ſuffraganeis plurimos Prouinciales, qui omnes ſupremo Eccleſiæ Romanæ Põtifici ſubduntur, non ſolùm ex iure Diuino, vt reliqui fidelium, ſed etiam ex ſpeciali Regulę præcepto. *tomo 1. quæſt. 12. art. 5.* de quo vide P. Miranda *tom. 2. Manual. quæſt. 6. art. 1.*

2. Fratres Minores de licentia prælatorum poſſunt procurare pecuniam pro Bulla Cruciata accipienda, qua optimè frui poſſunt ad eligendum confeſſorem pro non reſeruatis, & pro indulgentijs lucrãdis: ac vlteriùs, per quoddam viuæ vocis oraculum Pauli III. poſſunt comedere oua, & lacticinia in diebus ieiunij, & omnia alia in illa cõceſſa conſequi (excepta abſolutione à caſibus reſeruatis) modò ſacerdotes duas miſſas celebrent, & Chorista bis Pſalmos Pœnitentiales cum ſuis Litanijs, & Conuerſi, ſeu laici ducentos Pater noſter, cum totidem Aue Maria, recitent, omnia hæc reiterando in publicatione bullæ, quæ quotannis fieri ſolet. Quod quantum ad lacticinia mãducanda in quadrageſima non eſt in vſu, in alijs ieiunijs per annum vſus obtinuit. tom. 1. quæſt. 21. art. 10. & quæſt. 62. artic. 11. quoad caſus reſeruatos vide ſuprà de abſolut. Fratrum quoad reſeruata, numer. 24. & 25.

An autẽ Fratribus Minoribus liceat recipere triticũ, ac alias res ſuperabundantes, quibus in propria ſpecie non indigent, aut non in tanta quantitate, vt per ſyndicum vendantur, & pro alijs neceſſarijs commutentur (vide ſuprà *de diſpenſationibus, num. 36.*

3. Præcepta contenta in Regula Fratrum Minorum (exceptis tribus votis eſſentialibus) non obligare ratione voti, ſeu tanquam vota, tenet verior, &

rece-

receptior ſententia, aſſiàs nec Papa in illis diſpenſare poſſet, ſicut in paupertate, vel caſtitate, manente Monachatu, non valet, vt ex cap. cùm ad Monaſterium, de ſtat. Monach. conſtat. tom. 1. quæſt. 28. art. 4. & nos diximus de diſpenſat. nu. 37. de quo P. Miranda *tom. 2. quæſt. 31. artic. 2.*

De bonis malè quæſitis, & incertis relictis diſpoſitioni Fratrum Minorũ, vide ſuprà de bonis Regularium, num. 1. De bonis, & alijs pertinentijs Monaſteriorum deſertorum Fratrum ſecum ad alia loca transferendis, vide *ibidem num. 7.*

Quibus in caſibus licitè poſſint ingredi Fratres Minores clauſuram Monialium, vide ſuprà *de clauſura Monialium, nu. 21. vſque ad 27. item & num. 32.*

4. Apud nos Minores extat quædam conſtitutio contra Fratres recipientes libros à dante reſeruante ſibi dominiũ, quia talis dominij reſeruatio præſumitur in fraudem fieri, à Fratribuſque procurari, vt liberiùs nulla habita licentia ſuperioris, nomine dantis de illis poſſint diſponere. *tom. 2. qu. 83. art. 2.*

Bull. Oraculo 20. Pij V.

5. Pius V. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium declarauit, quòd calceamenta deſuper aperta, quæ vocatur Hiſpanè (ſuelas) portata à Fratribus Minoribus, nõ ſunt calceamenta in ſua Regula prohibita, quibus bona conſciẽtia cum pedalibus panniceis, & caligis poſſunt dicti Fratres vti. De quo Corduba ſuper Regul. cap. 2. quæſt. 23 puncto 1. & 2. vbi reſoluit, quod nomine calceamentorum in Regula prohibitorum propriè veniunt cooperimenta de corio facta, quæ cooperiunt totum pedẽ, pro quo refert quatuor Magiſtros, Hugo. Piſan. & Serena conſcient. Sed re vera prædicti quatuor Magiſtri, & Hugo, & per conſequens idem Corduba expreſsè tenent, calceamentum quãtũ attinet ad nos Minores Fratres propriè dici quidquid operit pedes, ſiue id ſit ex corio, ſiue alterius materiæ, vt latiùs mox dicemus: dũ enim citat Cord. prædictos Auctores iuxta eorum mentem, atque ſententiam proculdubio intelligendus eſt, ne dicamus ipſos non legiſſe, vel perperam citaſſe. Bulla Vrbani VIII. vbi hæc res deciditur, ſic ſe habet.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Sacroſanctum Apoſtolatus miniſterium humilitati noſtræ, nullis licet meritorum ſuffragantibus, diuina diſpoſitione cõmiſſum poſtulat, vt inter grauiſſimas, multiplicesque Apoſtolicæ ſolicitudinis curas illam peculiari ſtudio complectamur, per quam perſonæ ſub ſuaui religionis iugo Saluatoris, & Domini noſtri obſequijs famulantes fœlicioribus in dies proficiant incrementis. Cum itaque ſicut accepimus dilecti filij Fratres Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſeruantia aſſiduis Verbi Dei prædicationibus, continuaque Sacramentorum Eccleſiaſticorum adminiſtratione, necnon alijs ſpiritualibus exercitijs vberes in vinea Domini fructus iugiter afferre noſcantur. Nos vt fratres prædicti in tam laudabilium operum exercitio eo alterius perſeuerent, quo amplioribus fuerint ab hac ſancta Sede fauoribus muniti prouidere, necnon felici illorum ſtatui, quantum nobis ex alto conceditur, conſulere volentes, nec non ſtatutis, & per eos in Capitulo generali proximè præterito decretis inhærentes, ac ſupplicationibus etiam dilecti filij Bernardini de Senis eiuſdem Ordinis Miniſtri generalis nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati: quod de cætero perpetuis futuris temporibus omnes, & ſinguli eiuſdem Ordinis profeſſores iuxta dicti Ordinis regulam, necnon declarationes à pię mem. Nicolao III. & Clemente V. Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris deſuper emanatas, cum calepodijs, ſeu ſandalijs apertis, dumtaxat incedere teneantur, neque alio pedum operimento, ſiue panneo, ſiue alterius cuiuſcunque materiæ exiſtat, ab-

Digitized by Google

abſque expreſſa licẽtia vti poſſint: quodque integrum eorundem profeſſorum veſtimentum duabus tantum tunicis conſtet, & conſtare debeat, vna cum caputio & alia ſine caputio, vt eadem regula præſcribit, neque eiuſdem Ordinis profeſſores tertia tunica, ſeu camiſia ſtaminea, aut interula, ſiue ſudario, vel alia quacumque re, contra eiuſdem regulæ tenorem etiã in vim conceſſionis fel. record. Iulij Papæ II. etiam prædeceſſoris noſtri, ſiue alio quouis prætextu, & ex quacunque cauſa vllo modo vti valeant Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuò ſtatuimus, atque declaramus, prædictamque Iulij prædeceſſoris, quaſcunque alias conceſſiones ſiue indulta, tã per litteras Apoſtolicas, & motu próprio, quàm viuæ vocis oraculo, & aliàs quomodolibet conceſſa eidem regulæ quomodolibet contraria abrogamus. Decernentes præſentes litteras ſemper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere, & eſſe, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ab omnibuſque dicti Ordinis Fratribus inuiolabiliter obſeruari, ſicque & non aliter per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici auditores, vbique iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus prædicta Iulij prædeceſſoris ac quibuſuis alijs conceſſionibus, ſiue indultis huiuſmodi, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub annulo Piſcatoris, die 1. Octobris 1625. Pontificatus noſtri anno tertio.

Sic refertur in tabula Capituli generalis Romani, anno Domini 1625. celebrati.

Qua conſtitutione, ſeu declaratione Domini Vrbani VIII. attenta non poſſunt fratres, niſi iuxta regulam cum calepodijs, ſeu ſandalijs dumtaxat apertis incedere. Quod quidem expreſſè docet D. Bonauentura ſuper regulam c. 2. & cum expoſitoribus communiter tradit Corduba ad dictum cap. 2. qu. 23. puncto 2. vbi reſoluit, ſolummodo vera ſandalia non eſſe calceamenta in regula prohibita, ac proinde abſque vlla diſpenſatione regulariter portari poſſe: cetera autem alia à prædictis ſandalijs portari non poſſe, ſine diſpenſatione. Quapropter dicit amplius Pontifex: Neque alio pedum operimento, ſiue panneo, ſiue alterius cuiuſcunque materiæ abſque expreſſa vti poſſunt, in quibus verbis expreſſè declarat, non poſſe Fratres vti pedalibus pannicis (vt olim declarauerat Pius V.) niſi de licentia, & diſpenſatione prælatorum, quam diſpenſationem, ſeu licentiam concedere non poſſunt prælati iuxta regulam, niſi ex cauſa, & vt in ipſa regula dicitur, neceſſitate cogente, maiori, vel minori, ſecundùm quod magis vel minus acceditur ad calceamenta, vt cum quatuor Magiſtris, & Doctoribus communiter reſoluit Corduba dicto puncto 2. § 1. cum ſeqq. Ex quibus fit, quòd illud viuæ vocis oraculum Pij V. à nobis ſuprà relatum, dum habet, quòd fratres poſſunt vti cum bona conſcientia caligis truncatis cum pedalibus pannicis, omnino reijciendum eſt, tum quia de eius validitate non ſatis conſtat, tum quia illi ſufficienter, & expreſſè eſt derogatum in dicta conſtitutione Vrbani VIII. quam fratres ad vnguem ſeruare tenentur, vt declaratiuam regulæ, idq; ſatis indicant illa verba: *Cum calepodijs, ſeu ſandalijs apertis dumtaxat incedere teneantur*: verbum enim, *teneantur*, neceſſitatem præcepti ex vi regulæ importat.

6. Scio quaſdam conceſſiones Pij V. ab aliquibus circunferri, quas etiam noſter Auctor apud Bullarium refert, eas tamen conſulto miſſas facio, ſunt namque diſſipatiuæ, & diſpenſatiuæ noſtræ regulæ, maximè in concernentibus ad paupertatem, ideoque ab ordine nuſquam fuere receptæ, imò conſtanter reiectæ, vt conſtabit ex tabulis ſeptem capitulorum, & congregationum gene-

Bullar. orac. 12. vſque 24 32.

Stat. Segob. c.8. in fi. titul. de diſput. regul.

generalium ab anno Domini 1587. vſque ad annum 1627. celebratorum, de quorum quatuor mentio fit in ſtatutis Segonienſibus, in quibus omnibus Patres Ordinis nunquam receperunt, & à ſe expreſsè abiecerunt omnes, & quaſcunque conceſſiones Apoſtolicas puritati noſtræ regulæ contrarias, eamque abſque vlla diſpenſatione à Fratribus obſeruandam eſſe ibi præceperunt.

Quod nouiſſimè tandem ſtatuto firmatum eſt, & Apoſtolica auctoritate declaratum in Capitulo Romano ſub Reuerendiſſimo P. F. Bernardino de Senis Miniſtro generali, & conſtat ex dicta Bulla Vrbani VIII. relata in tabula dicti Capituli generalis, vbi omnia regulæ quomodocumque contraria abrogantur in illis verbis, ibi: Prædictam quę Iulij prædeceſſoris, & qualcunque alias cõceſſiones ſue indulta, tam per litteras Apoſtolicas motu proprio, quam viuæ vocis oraculo, & alias quomodolibet conceſſa eidem regulæ quomodolibet contraria abrogamus. Vnde Auct. à nobis relatus ſupra refol. 52. n. 35. monet, vt Fratres omnino caueant à tali conceſſione Pij V. vtpotè contraria regul. idem reſol. P. Mirand. to. 2. manual. qu. 31. artic. 6. Quod maximè animaduertendum oportet à profeſſoribus altiſſimæ paupertatis, ne in re tanti põderis hallucinantur. Debitorem enim me ... ſapientibus, & inſipientibus (vt verbis Apoſtoli loquar) ſapientibus, inquam, hoc eſt probis, & timoratis, vt temperent timere, vbi eſt timor; inſipientibus verò, hoc eſt improbis, & relaxatis, vt ſuæ libertatis habenas cohibeant, ne in profundum malorum venientes, maiores excellſum ſuorum pęnas poſthac luant, omneſque ad præſcriptum regulæ, quam Domino promiſimus, vitam inſtituamus, per cuius obſeruantiam ad meliorem perfectionis frugem anhelare debemus.

Orac. 5. Gregor. XIII.

7. Gregorius XIII. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium conceſſit Fratribus Minoribus, quòd cùm aliqui Conuentus noſtri, præſertim ex illis qui fuerunt Amadeorum, & Clarenorum, habeant vineas intra ſepta Conuentuum, ex quibus colligunt ſingulis annis vinum, quod non videtur conuenire puritati regulę, & profeſſionis noſtræ, poſſimus illa tenere, & illis vti pro ſerenitate conſcientiæ. Item quòd Syndicus poteſt vendere fœnum, quod colligitur in pratis noſtris, & conuertere pretium in alias res Conuentibus, & Fratribus neceſſarias. Pro quo aduerte, quòd illa particula, præſertim, poſita in iſta conceſſione, non limitat, quòd id tantùm liceat in Conuentibus, qui olim fuerunt Amadeorum, & Clarenorum, ſed ibi præcipuè licere declarat, non tollendo quòd in alijs eodem priuilegio vti liceat, vt bene aduertit Portel. in addit. ad dubia verb. redditus annuales, §. probo primo, vbi reſoluit, idem à ſimili licere de meſſe hordeacea intra ſepta Conuentus collecta pro iumentis, de oleo ex oliuis, dummodo non colligant ad vendendum, nec ex hortis, ſeu agris agricolis extra ſepta monaſterij ad colendum traditis, ſed tantùm pro vſu, & neceſſitate Fratrum. Ad quod vide Cordub. *in reg. c. 6. qu. 10. puncto 2.*

8. Gregorius XV. per ſuum Breue datum Romæ die 22. Martij 1621. Pontificatus ſui anno primo, quod incipit, Alias à fœlicis recordationis Paulo V. ampliauit, & extendit conceſſionem de celebrando feſto B. Paſchalis Baylon. in toto Ordine Fratrum Minorum de communi Confeſſoris non Pontificis die 17. Maij ſub ritu duplici.

Nouæ cõceſſione. D. Gregor. 15. & S. D. N. Vrbani 8. circa Sanctos de nouo canonizatos & beatificatos.

Idem Gregorius XV. per ſuum breue datum Romæ die 4. Iulij 1622. quod incipit, Splendor paternæ gloriæ, &c. conceſſit, quòd indulgentia Portiunculæ eſſet perpetua lucranda die 2. Augusti apud Eccleſias totius Ordinis B. P. N. Franciſci de Obſeruantia.

Item S. D. noſter Vrbanus VIII. anno Domini 1624. die 24. Aprilis per ſuum Breue, quod incipit, In ſede Principis Apoſtolorum, conceſſit, vt in toto Ordine Seraphico celebretur feſtum B. Petri de Alcantara, de communi Confeſſoris non Pontificis, die 19. Octobris ſub ritu duplici.

Item eodem anno die 10. Septembris per ſuum Breue, incipit, Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c. Idem Pontifex

ex-

Ordin. Minor.

extendit, & ampliauit conceſſionem Leonis X. vt in toto Ordine celebraretur feſtum B. Ioannis de Capiſtrano de prædicto cõmuni Confeſſoris non Pontificis, die 23. Octobris ſub ritu duplici.

Item idem S. D. N. Vrbanus VIII. per ſuum Breue datum Romæ die 12. Augusti 1624. Pontificatus ſui anno ſecundo B. Iacobum de Marchia beatum nũcupari, & haberi conceſſit, & in Eccleſia Sanctæ Mariæ nouæ ciuitatis Neapolitanæ eius feſtum cum officio, & Miſſa celebrari, incipit breue: In ſede Principis Apoſtolorum, &c. Quam conceſſionem poſtea per breue datum, Tuſculi die 23. Octobris eiuſdem anni, ad vniuerſum Ordinem extendit, incipit; Nuper pro parte chariſſimi in Chriſto filij noſtri Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici, &c. Eius feſtum celebratur die 28. Nouembris ſub ritu duplici.

Idem Pontifex per breue datum Romæ die 1. Octobris 1626. pontificatus ſui anno tertio, quod incipit: In ſpecula Militantis Eccleſiæ, &c & ſeruum Dei F. Felicem de Cantalicio Ordinis Minorum, & congregationis Capuccinorum beatum nuncupari conceſſit

Item in expeditione Capituli generalis Fratrum Minorum de Obſeruantia die 25. Maij Sanctiſſimæ Trinitati, & translationi S. P. N. Franciſci ſacra, anno Domini 1625. ſummo orbis, & vrbis applauſu, incredibili populi frequẽtia, tam ob annum SS. Iubilei, quàm multorum Capitulorum generalium celebrationem, apparatu verè ſacro, & regio relata eſt in numerum Sanctorũ B. Elizabeth quondam Portugaliæ Regina à S. D. N. Vrbano VIII. cuius corpus integrum, & Seraphici P. N. B. Frãciſci habitu indutũ in regio ab ipſa cõdito Sanctæ Claræ Conimbricenſis cõuentu prouinciæ Portugaliæ, magna miraculorum gloria honorificè aſſeruatur.

Item die 24. menſis Nouembris eiuſdem anni poſt longam, & firmam teſtium exhibitionem à procuratore ordinis P. F. Ioanne de S. Bernardino adductam, in ſacra rituum Congregatione ab Illuſtriſſimis, & RR. DD. Cardinalibus determinatum eſt, eandem S. Elizabetham Portugaliæ Reginam tertiã regulam de pœnitentia B. P. N. Franciſci fuiſſe expreſsè profeſſã, & ad eiuſdem ordinem pertinere, & in toto Ordine Miſſa, & officio, omnique Eccleſiaſtico ritu eſſe colendum, & celebrãdum eius feſtum die 4. Iulij cenſuit.

Item ex conceſſione eiuſdem D. N. Vrbani VIII. per ſuum breue datũ Romæ die 13 Septembris 1625 pontificatus ſui anno 3. incipit: Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c celebratur in toto ordine feſtum Beati Conradi tertij Ordinis B. P. N. Franciſci ſub ritu ſemiduplici, de communi Confeſſoris, non Põtificis, habet lectiones ſecundi nocturni proprias ex proprio Sanctorum Eccleſiæ Placentinæ, die 19 Februarij.

Item ex decreto ſacræ Congregationis ſuper ſacris Ritibus, & beneplacito piæ memoriæ Gregorij XV. & ex nuperrima conceſſione S. D. N. Vrbani VIII. per ſuam bullam, quæ incipit: Cæleſtis aquæ flumen, &c. Datum Romæ anno 1623 tertio Idus Nouembris, Põtificatus ſui anno primo, celebratur in toto Ordine, tam à viris, quàm à fœminis feſtum Beatæ Margaritæ de Cortona Tertij Ordinis, de cõmuni nec Virginis, nec Martyris die 22. Februarij. Hæc omnia habentur in Tabula Capituli Generalis Romæ apud B. Mariam de Aracœli celebrati anno Domini 1625 ſub Reuerendiſſimo P. F. Bernardino de Senis Miniſtri Generalis.

Tandem S. D. N. Vrbanus VIII. conceſſit, vt poſſimus facere officium, & Miſſam die 6. Februarij de 23. Fratribus apud Iaponem Martyrio coronatis, & nos diximus latiùs ſuprà *reſolut. 24. num. 38.*

De legatis relictis Fratribus Minoribus, & an ſint capaces fideicommiſſi vniuerſalis, aut hæreditatis, vide ſuprà de Hæreditatibus *à num. 9. vſque ad* 14. & de legatis in teſtamento *à num. 9. vſque ad* 21.

Quas indulgentias conſequantur hi, qui ſepeliuntur in habitu Fratrum Minorum, & qui illum oſculãtur, vide ſuprà *de Habitu Regulari, num. 9. & 10.*

An autem Fratres Minores poſſint

eſſe

eſſe executores teſtamentorum, dicemus infrà *de teſtamentis, num. 17. & 18.*

De Miſſa, vide ſuprà *de celebratione Miſſa*, ea quæ reſoluimus ex *quæſt. 43. tom. 1. & ex quæſt. 4. tom. 3.*

RESOLVTIO XCVI.

De Monaſterijs Regularium.

1. FRatres Minores licitè poſſunt vti domibus, iam conſtructis, & ædificijs ſumptuoſis, inibique morari, atque alijs quibuſcunque ad eorum vſum attinentibus, communiter, vel diſtinctim, vt cellis, officinis, libris, paramentis, & vaſis pretioſis ad ſeruitiũ altaris, nec nõ alijs vtenſilibus, quia illorum ſunt tantùm cuſtodes, & non domini, ex declaratione Leonis X. apud Bullariũ. Quod intellige de habitis, ſeu factis, ſemelque iam acquiſitis, non verò de acquirendis, aut procurandis, vt declarauit Sixtus IV. inter viuæ vocis oracula, *tom. 3. quæſt. 5. art. 2. & quæſt. 25. art. 1.*

Bullar. Bull. 5. Leon X. Orat. 8. Sixti 4.

2. In Monaſterijs Monialium deputatos Fratres Minores in ſpiritualibus dumtaxat, & non in temporali bonorũ adminiſtratione deſeruire, declarauit Innocentius IV. poſteàque confirmauit Clemens VIII. apud Bullarium: ſecus facientes ſuæ regulæ transgreſſores habendi, & iudicandi ſunt. *Ibidem articul. 2.*

Bullar. bull. 15. Clem. 8.

3. Quamuis Deo ſemel dicata ad per humanos vſus conuerti non poſſint, iuxta capit. ad hæc, de Religioſ. domib. & capit. quæ ſemel 19. quæſt. 3. ex cauſa tamen legitima Epiſcopus poteſt Monaſterium ſibi ſubditũ penitus deſtruere, illudque totaliter reducere ad vſũ profanum, mutato Eccleſiæ, & rerum ſacrarum ſtatu, ita vt locus deſinat eſſe ſacer, & Religioſis Bona autem Monaſterij pertinẽt ad locum, ad quem monachi, vel Moniales transferuntur. *ibid. art. 3. 4. & 6. & tom. 2. quæſt. 49. art. 6. & 7.* & nos diximus ſupra, *num. 7. & 8. reſolut. 55.*

4. Acquiſita à Religioſo in vno Monaſterio, ad idem met pertinent, quæſita vero poſt eius translationem ad aliud Monaſterium, acquiruntur huic ſecundo, & non primo Monaſterio, à quo translatus fuit, argumẽto cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. [illegible] translatio hat agendæ pœnitentiæ [illegible] pro exceſſibus Monachi, bonorum proprietas apud primũ Monaſterium [illegible], vſusfructus apud ſecundum, [illegible] debentur alimenta, cap. [illegible] 16. quæſt. [illegible] qui quidem vſusfructus [illegible] Monachi reuerſum redibit ad primum. *ibidem artic. 5.* vide infrà *de [illegible] ad [illegible] Religionem, num. 7.*

5. Monaſterio [illegible] competit beneficium reſtitutionis in integrum [illegible] circa alienationem [illegible] conſtitutionẽ ab ipſo factam contra prohibitionem teſtatoris, qui certa bona illis reliquit ſub pœna amiſſionis eorundẽ, ſi talis alienatio, aut cenſus conſtitutio fieret, quæ, inquam, reſtitutio illi competit ad inſtar minoris, cui æquiparatur Monaſterium, l. Orphanotrophos, C. de Epiſcop. & clericis capit. 1. de reſtit. in integrum, vbi Bald. minor autem inſtitutus hæres reſtituitur aduerſus ſubſtitutum, l. quod ſi minor, §. Scæuola, ff. de minoribus, & vt hæreditatem ſibi relictam conſequatur aduerſus propriam negligentiam, l. 3. §. & ſi hæres, ff. de minoribus, & in proprijs terminis de Eccleſia læſa, quæ reſtituitur intra quadriennium, extat textus in cap. 2. de in integrũ reſtit. vbi Abbas, & DD. quod ad triginta annos etiam extendit l. final. tit. fin. part. 6. apud Hiſpanos, quia priuilegiatus certans de damno vitando, ſicuti eſt primum Monaſterium, benè vtitur ſuo priuilegio contra pariter priuilegiatum certantem de lucro captando, quale eſt ſecundum Monaſterium ſubſtitutum, l. verum, §. final. ff. de minor. & tenet communis Doctorum ſententia in capit. in præſentia, de probat. & in auth. quas actiones, C. de ſacroſ.

croſ. Eccleſ. Ad quod eſt quoddā priuilegium Ioannis XXII. in quo ipſo iure reſcinditur quæcunque læſio in bonis, & vſibus Monaſteriorum, etiam ſi culpa Monachorum, aut prælatorum facta fuerit, neque opus eſt aliquam in integrum reſtitutionem ſuper ea impetrare; quod ius, & priuilegium trahitur ad præterita nondum deciſa, præſentia, & futura. Verùm eſt tamen, quòd attento iure communi talis læſio poſt quadraginta annos non reſcindetur, præſcribitur enim poſt lapſum eorum contra Eccleſiam: at priuilegijs Regularium attentis non niſi poſt ſpatium centum annorum, ante quod non datur præſcriptio cōtra Monaſterium, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, vt infrà *de præſcriptionibus num 2. diximus. tom. 3. q. 56. art. 2 & q. 35. art. 2 & 3 de quo Cou. Pract. c. 7 num 4 & in regula, poſſeſſor. 2. p. §. 2. num. 4 Gut. lib. 2. Pract. quæſt. 115. Greg. Lopez in d l. fin. p. 6.*

6. Contrahens cum Monacho abſque licentia prælati tenetur reſtituere Monaſterio rem ex contractu acquiſitam, etiam in foro conſcientiæ, ſicut qui cōtraxit cum muliere abſque licentia ſui viri tenetur rem ex tali contractu acquiſitam reddere ipſi viro. Ibid d. qu. 56. art. 3. de quo Couar regula, peccatum, 2. p. §. 3. in fine, Palat Rubian l 55. Tau. num. 17. Vide in addit. Summæ to. 4. cap. 119. numer. 3. & quæ tradit circa contractus à Monacho initos abſque ſuperioris licentia Sanchez l. 7. Decal. c. 31. à num. 27. & loquens in terminis de recipientibus aliquid à Religioſo ad vſus turpes, vanos, aut ſuperfluos, qui tenentur reſtituere, reſoluit *d. l. 7 c. 19. à num. 29. & expreſſius à num 85.*

7. Bona incerta nouitiorum, malè quæſita, & reſtituenda perſonis incertis poſsūt prælati Regulares applicare Monaſterijs, cōuerteréque in pios vſus ipſorum, ex conceſſione Clementis, & Sixti IV. apud Bullarium, ibid. art 4 de quo Nauar. c. 17 num. 9: & nos diximus *ſup. reſol. 17. num. 6.*

Bull. bul. 24. Sixti 4. n. 30. vbi refert bul. Clem. 4. Comp. Min. v. bona §. 2. & 4.

8. Ad ædificationem Monaſterij requiritur licentia Epiſcopi Diœceſani, in cuius territorio ædificandum eſt, vt in ſacris Canonibus, & in Tridentino Concilio definitum eſt. tom. 2. qu. 49. art. 3. & qu. 59. artic. 1. ad finem, de quo ſuprà diximus *de ædificijs, ſeu Eccleſijs Regularium reſol. 55. num. 3.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de Regul.

9. Apud Minores in vnaquaque Prouincia Obſeruantiæ ad minus duo Monaſteria recollecta, vbi Fratres arctiorē vitam degant conſtituenda eſſe, ſtatuit Pius V. apud Bullarium, ex quibus monaſterijs ad alias domus non recollectas non poſſunt transferri Religioſi abſque legitima cauſa à ſuperiore approbanda. In Conſtitutionibus verò Toletanis præcipitur, vt ad minus tria loca pro Recollectis habeantur, ibid d. quæſt. 49. art. 11.

Bullar. bull. 15. Pij V.

An autem Regulares poſſint deſerere Monaſteria ædificata vel ea transferre ad alia loca commodiora ſine licentia Epiſcopi Diœceſani, vide ſuprà de ædificijs Regul d num. 3 & 4 vbi etiā latè egimus per numeros ſequentes de erectione, ſeu ædificatione Monaſteriorum.

Coram quo iudice conueniri debeat Monaſterium, vide ſuprà de exemptione Regularium, reſolut. 63. num. 19. 11. & 13.

10. Monaſteria tam virorum, quàm mulierum poſſidentia bona in communi ſunt capacia iuriſdictionis temporalis cum poteſtate vtriuſque gladij, exercenda tamen in cauſis ſanguinis per ſubſtitutos idoneos ſeculares. Quod ius, ſeu poteſtas reſidet penes ipſum Monaſterium: ſicut etiam Monaſterio Monialium competit ius curæ animarum, cuius licèt ſint incapaces mulieres quoad actuale exercitium; non tamen quoad habituale, ſeu quoad habitum poteſtatiuum inſtituendi viros capaces, quibus hęc cura committatur, vt determinauit Rota. *Tom. 2 quæſt 78 art. 12. §. neque obſtat*, & nos diximus ex parte ſuprà *de Hæreditatibus, reſol. 72. num* 20. de quo Soto *lib. 1. de iuſt. quæſt. 4 art. 5. Felin. in cap dilecti, num. 2 de maior. & ob. dientia, Narra conſ 433. num. 11.*

11. Sæculares prohibentur erigere excelſas domos, & ædificia prope Monaſteria Monachorum, vel Monialiū, taliter quòd ab ipſis videantur Religioſi, vel Moniales. Imò nec Religioſi de-

Digitized by Google

degentibus propè Monaſterium aliorũ Religioſorum licitum eſt ſua in altum protendere ędificia vel ianuas aperire, è quibus poſſint proſpicere interiora clauſtra Conuentus, non obſtante regula vulgari iuris, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum nõ vtitur ſuo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practicè in ea re, & ſpecie, de qua agitur, patiturque damnum, ſeu læſionem ab habente ſimile priuilegium, vt tenet communis Doctorum ſententia. *Tom. 1 quæſt. 9. artic. vltim. & in Addit. Summæ tom. 3. cap. 146. num. 3.* de quo Bart. *in l. vlt. ff. quibus ex cauſis maior. Parlador. libr. 1. Quotidian. cap. 17, numer. 208 vide ſupra reſolut. 55. numer. 5.*

Bullar. Orac. 34. Leon X. 12. Leo X. apud Bullarium conceſſit, quod Prouinciales Minorum reſpectiuè loca eis minus commoda, ab ipſis non omninò derelicta, poſt conſtitutionem Bonifacij VIII. conſtructa pro ſua deuotione poſſint illa tenere ſine Fratribus illa inhabitantibus, ita tamen quòd aliquando ea viſitent, cùm tẽpus oportunum fuerit, & in eorum Eccleſijs aliquando celebrent, & quidquid ab illis locis ad alia, in quibus modò degunt, transportarunt, licitè, & ſine ſcrupulo conſcientiæ retinere, & illis deinceps vti poſſint. Vide *d. reſolut. 55. num. 4.*

13. Duo, aut tria Monaſteria, iuſta interueniente cauſa, & de aſſenſu Monaſteriorum vniendorum, etiam non vocatis eorum patronis, vniri poſſe

In Bull. bull. 6. Pij 2. conceſſerunt Pius II. & Pius IV. Priori, & Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti, ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis, dummodo onera conſueta in dictis Monaſterijs vnitis Monachi reportent. Vbi etiam conceditur, quòd poſſint transferre Monaſteria de locis ſterilibus, & inaquoſis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, ad alia loca magis commoda cum ſuis redditibus, fructibus, & prouentibus. Quod eſt magnum priuilegium conceſſum dicto Priori, quippe qui non habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem à iure requiſitam in c. ap. ſicut vnire, de exceſſibus prælat. Clement. 2. de rebus Eccleſ. non alienand. ad faciendam huiuſmodi vnionem, tum etiam, quia dat facultatem ad vniendum, non facta mentione redituum dictorum Monaſteriorum, & ſine aſſenſu patronorum à iure requiſito. *Tom. 3. quæſt. 80. art. 1. & tom. 2. quæſt. 49. art. 3. & 4.* de quo Rochus *de iure patron. verb. honori, num. 4. Abbas in d. cap. ſicut vnire, vide ſuprà reſolut. 15. à num 33.*

Comp. Roderici.

14. Nullæ litteræ Apoſtolicæ reuocatoriæ huiuſmodi vnionum, ipſis vnionibus iam factis Monaſteriorum in aliquo præiudicare cenſentur, ſed ſemper in ſuo robore permanent, ac ſi dictæ reuocationes, & annullationes non emanaſſent, niſi de hoc indulto ſpecialis, expreſſa, ac de verbo ad verbum, & de ipſis Monaſterijs, locis, & Religione fiat mentio, ex conceſſione Eugenij Bullar. bull. 14. Eug. 4. IV. pro Congregatione S. Iuſtinæ de Padua Ordinis S. Benedicti, *ibid. art. 2,* de qua apud Bullarium.

15. Imò vniones ex defectu alicuius ſolemnitatis nullæ, per dictam conceſſionem ratæ, & firmæ ſunt, pactaque & conuentiones circa ipſas, etiam illicita, & Apoſtolica firmitate non confirmata, expreſsèque prohibita inuenta, obſeruari licitè poſſe, conceſſit Iulius II. pro Congregatione Montis Oliueti, ipſaque pacta eo ipſo Apoſtolico robore communita eſſe determinat Leo X. pro Camaldulenſibus, & Pius II. pro Congregatione Montis Oliueti, ibid. art. 3. de quo in Compend. Ciſter. titul. vniones, §. 2 & 3. Comp. D. Hieron. tit. Simonia. §. 1. De acceſſu & ingreſſu ad Monaſteria Monialium, & de pœnis indebitè ingredientium, vide ſuprà de clauſura Monialium reſolut. 26. à num. 4. vſque ad 32. & quando licitè egredi poſſint Moniales à clauſura Monaſterij, vide *ibid. à num. 36. vſque ad 42.*

Item de ingreſſu mulierum in Monaſteria Monachorum, & de pęnis contra ingredientes, & admittentes, vide ſuprà reſolutio. 27. de clauſura Monachorum à numer. 1. vſque ad 6. & de egreſſu Monachorum à ſuis Monaſterijs. *ibid. à num. 7.*

RESOLVTIO XCVII.

De Monachis.

1. MOnachi nomen ſolitarium, triſteue ſignificat, vt dicit Eugenius Papa in cap. placuit, el 2. 16. quæſt. 1. ideoque ſolebant olim Epiſcopi ob crimen depoſitionis dignum clericos in Monaſteria detrudere, vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipſis ſubmoueretur occaſio, capit. ſicut dignum, §. cleric. de homicidio, eademque pœna recluſionis in monaſterium infligebatur adulteræ in iure ciuili, auth. ſed hodie. §. ſi verò, ad l. Iuliam de adulter. Auctor tom. 2. quæſt. 22. art. 7. de quo vide Sanchez *libr. 9. decalog. cap. 1. num. 16. circa finem*, vbi tradit, nomen Monachi ab vnitate ſumi, quaſi vni Deo vacare debeat, nec in alia diuidi, vt habetur *cap. 1. & dict. cap. placuit 16. quæſt. 1.*

2. Origo, ſeu fundamentum monaſticæ vitæ cœpit à quibuſdam ſolitarijs, & ab hominum conſortio ſeparatis viris, qui vitam ſolitariam, & ab omni conſuetudine, & conuerſatione ſeculari ſemotam agere cœperunt: ſed poſtea in congregationes, & monaſteria collecti ſub obedientia vnius Abbatis degere cœperunt, à ſeculo adhuc ſemoti, clauſtriſque incluſi, ob idque nomen Monachorum, ſeu ſolitariorum retinuerunt, cap. 1. cap. placuit, cap. interdicimus 16. quæſt. 1. Neque tamen in vnum collecti ordinarium ſibi iudicem conſtituere potuerunt, licèt quoad regulæ obſeruantiam Abbates, ſeu ſuperiores ſuorum monaſteriorum ſemper in eos poteſtatem haberent, capit. nullam 18. quæſt. 2. Vnde iure communi Epiſcopis ſicut alij clerici ſæculares ſubdebantur tanquam ſuis ſuperioribus, ſeu generalibus. *cap. qui vere 16. quæſt. 1. Auctor tomo 2. quæſt. 63. artic. 1.* de quo Gloſſa *in capitul. quanto, de offic. ordinar.* vbi Anchar. *numer. 6. Imola numer. 12. Abbas in cap. cùm contingat, num. 28. Roman. conſ. 375. Boer. deciſ. 271. num. 8.*

3. Licèt Monachus mortuus ſit mundo, & pro mortuo (intellige morte ciuili) habendus ſit, id tamen in caſibus iure expreſſis dumtaxat procedit, ex gloſſa in capit. placuit 16. quæſt. 1. & in cap. ſuſceptum, verb. morte, de reſcriptis, ideoque nec perdit ſugenitam nobilitatem quoad ſecularia, nec ius ſucceſſionis, etiam in maioratum, quem ad vitam retinere licitè poteſt, nomineq; inſtitutoris, ſeu fundatoris vocari, armiſque & inſignijs ipſius in ſigillo vti, non tamen in Marchionatum, Comitatum, vel Ducatum poteſt ſuccedere, *tom. 2. quæſt. 78. articul. 12. §. nec minus obſtat, & articul. 13. de quo Gregor. Lopez in l. 1. titul. 18. part. 4. gloſſ. 1. Menchaca libr. 2. vſufrequent. capitul. 27. numer. 15. Bart. in l. cùm pater, §. hæreditate, ff. de legat. 2. vide quæ ad hoc tradit Sanchez libr. 7. decalogi, cap. 15. à numer. 11. & nos diximus reſolut. 72. num. 20. & 21.*

4. Monachi ingratitudo in patrem ante religionis ingreſſum commiſſa purgatur per ingreſſum religionis, ex cap. non liceat 19. quæſt. 3. Auct. ibid. d. §. nec minus, de quo Ripa in l. fin. num. 225. C. de reuocand. donat. Rubeus in l. 49. taur. numer. 12. Parianus in probat. lib. 2. cap. 28. num. 5. vide quæ diximus dicta reſol. 72. num. 2.

5. Quicunque vſus, vel alienatio Monacho per ſuum prælatum permiſſa, debet intelligi, modo non ſit ad aliquid illicitum, nam neque illud poſſet prælatus licitè concedere, neque ſubditus tali indulgentia, ſeu licentia vti. Vnde recipiens aliquid à Monacho donationis gratia ob turpem cauſam, tenetur illud reſtituere monaſterio, ad quod dominium rei illius pertinebat. *tom. 2. q. 125. art. 2. ad finem, de quo Sylu. verbo Religio 6 q. 7. pron 2. Nau. lib. 3. tit. de Regularibus conſ. 79. n. 49. Idem traditis multis docet Sanchez dict. lib. 7. c. 19. n. 20 vſque ad 31. & nu. 108. cum ſeqq.*

6. Monachus ad prædicandum miſ-

ſus

ſus ad aliquod oppidum, certam eleemoſynã tribuens ſuo monaſterio de labore prædicationis, licitè poteſt quod ſupereſt expendere pro ſuis neceſſitatibus ſciente, & non contradicente prælato, tacitè enim videtur illi concedere licentiam ad illud expendendum. Idemque pari ratione dicendum eſt de eo, qui recipit legatum ſciente, & conſentiẽte prælato. ibid. ar. 4. de quo Abb. in c. cũ ad monaſterium, de ſtatu Monach Nauar. in c. nullam, nu. 32. & 33. Idẽ ferè videtur ſentire Sanchez dict. c. 19. n. 4 cum ſeqq dum ait, licentiam tacitã prælati eſſe ſufficientem, vt religioſus cum illa accipiens, vel expendens aliquid excuſetur à proprietatis vitio,

7. Monachis prohibitum eſt in iure eſſe cõpatres virorum, vel mulierum, pueros è fonte baptiſmatis leuando, c. non liceat 103 c Monachi 104. de conſecrat. diſt 4 ne ſcilicet, oſculentur fœminas, iuxta antiquam conſuetudinem, qua compatres oſculabantur commatres. Qua etiam ratione (meo videri) Seraphicus P. N. B. Frãciſcus præcepto fratribus in ſua regula idem prohibuit, ne, inquit, inter fratres, vel de fratribus ſcandalum oriatur: alludens forſan ad conſuetudinem oſculandi commatres. Non tamen prohibentur baptiſmi ſacramentum miniſtrare cum licentia ordinarij, vel in caſu neceſſitatis, deficiẽte alio ſacerdote, vt declarauit quoddã Capitulum generale noſtræ religionis, exponens præfatum regulæ præceptũ. *tom. 1. qu. 31. art. 1.* & nos diximus ſuprà *reſolut. 12 de Baptiſmo nu. 1. & 2.* de quo Nauar *l. 3. tit. de ſtat Monachorũ, conſ.* 10.

An autem in partibus Indiarum poſſint exercere officiũ parochi extra ſua monaſteria? vide ſuprà de Baptiſmo, n. 3. & dicemus infrà de parochis, nu. 1. & 2. & de Sacramentorum adminiſtratione, num. 10. & 11.

An verò Monacho poſſit conferri beneficium Eccleſiaſticum? vide ſuprà de beneficijs à n. 2. & n. 41 cum ſequentib.

8. Quilibet Monachus poteſt agere per ſe, & conſtituere procuratorem in his, quæ pertinent ad ſe ſolum, vt quia eſt ſpoliatus, vel alimenta ſibi denegantur, tom. 3. quaeſt. 38. artic 1 de quo Nauar. in cap. non dicatis 12. quæſt. 2. Idẽ poſt gloſſam Clementina Religioſus, verb. conſtituere, de procurat. vbi Cardin. num. 3. oppoſit. 3. Abb. nu. 7. Bald. cap. cum I. & A. num. 3. de ſentent. & re iudicata, & poſt alios reſoluit Sanchez libr. 6. decalog. cap. 2. num 32. ad quod citat textum *in capit. dudum, de conuerſ. coniugat.*

9. Monachus comparatur filio impuberi: vnde ſicut patri conceditur electio ſepulturæ pro filio, ratione patriæ poteſtatis, ita etiam Abbati, reſpectu Monachi, magis enim militat in illo ratio patriæ poteſtatis per profeſſionem, nec Monachus habet velle, aut nolle, capit. fin. de ſepult. in 6. ſicut nec habet filius, tom. 3 quæſt. 60. art. 1. De quo vide Sanchez lib. 6. decal. cap. 14. n. 6. vbi recedit cum Petro de Vvalidis à noſtra ſententia, ſed immeritò (meo videri) nam licèt pater habeat ius eligendæ ſepulturæ pro filio impubere, vt ipſe vult, ratione conſuetudinis, iſta conſuetudo fundatur in patria poteſtate, & ab ea totam ſuam vim hic habere videtur. Ergo ſimiliter in noſtro caſu dici poteſt, ius competens Abbati pro electione ſepulturæ ſui Monachi dato, & non conceſſo, quòd illud habeat ratione conſuetudinis, ea conſuetudo originem trahere videtur à poteſtate prælatiua, quam habet ſuper ſubditos. Nec contra nos facit d. c. fin. de ſepult. in 6. adductum ab ipſo Sancio pro ſua ſentẽtia, imò ratio illius textus fauere, videtur noſtræ: dicit enim, quòd religioſi, niſi multum à monaſterio remoti decedant, nequeunt ſibi eligere ſepulturam (cùm velle, vel nolle non habeant) vbi id notat gloſſ. verb. ſepulturam, ſed ſũt apud propria monaſteria tumulandi: quo innuit, ius hoc competere monaſterio ratione domicilij, quod monachus in illo habebat, & quia erat filius & alumnus ipſius monaſterij, cuius filiationis reſpectu Abbas habet ius repetẽdi, & ſepeliendi ſuum monachum, ratione poteſtatis prælatiuæ, ſeu dominatiuæ, quã erga ſibi ſubditos in omnibus exercet tanquam pater, & prælatus eorum.

Defenditur Auctoris ſententia.

10. Monachi, & Religioſi omnes ſcire tenentur ea quæ pertinent ad ſuũ

ſtatum, ſed non æqualiter, nam cùm in religione ſint diuerſi gradus, ſeu ordines religioſorum, non omnes tenentur omnia ſapere, ſed vnuſquiſque iuxta menſuram ſui gradus prælati, & docti tenentur ſcire omnes ferè difficultates regulam concernentes: ſimplices verò, ſeu illiterati religioſi, & conuerſi non ſic, ſed ſufficit habere notitiam explicitam præceptorũ regulæ, admodũ, quo in anno probationis inſtructi fuerũt, in difficilioribus iudicio ſuperiorum, & peritorum ſubditi exiſtentes, ac captiuantes intellectum in obſequium Dei miniſtrorum, à quibus ſunt illuminandi, ad inſtar cœleſtis Hierarchiæ, in qua Angeli inferioris ordinis illuminantur à ſuperioribus. Vnde culpabilior eſt ignorantia in doctis, quàm in indoctis, & in prælatis magis, quam in ſubditis, iuxta perſonæ conditionẽ, & gradus dignitatem, à quo culpa ſumit quãdam grauitatis circumſtantiam. *ſom. 3. q. 64. art. 1.* de quo D. Thom. 1. 2. *q. 76. art. 2. Scotus in 3 diſt. 25. q. 1. Conar. regula poſſeſſor 2. p. §. 7. num 7.* vide Sanchez *lib. 1. decalogi c. 1. numer. 35. & 36.* vbi ad hoc tradit multa.

11. Sicut impoſſibilitas, & neceſſitas tam Logica, ſeu Metaphyſica (quæ impoſſibilis abſolutè vocatur) quã moralis excuſat religioſos à peccato mortali circa præceptorum regulæ obſeruationem: ita etiam ignorantia, quæ ſi facti ignorantia eſt, ferè ſemper excuſat: ſi verò iuris, etiam excuſat, quando eſt iuſta, probabilis, & inuincibilis, ſiquidem in ea, negligentia voluntaria non deprehenditur, à qua actus peccaminoſus dicitur. Secus, ſi eſt vincibilis, & affectata, quæ nullo modo excuſat, imò ipſam tranſgreſſionem reddit grauiorem, qui enim vult ignorare, ſeu nõ intelligere legem, per quam retrahi poſſet à peccato, conſequenter cenſetur velle malè agere, magiſque ex contemptu facere videtur, iuxta illud, Noluit intelligere, vt bene ageret. Psalm 35. At ſi ignorantia eſt vincibilis, craſſa, & ſupina, ſiue iuris, ſiue facti ſit, non excuſat ſimpliciter à tota culpa, quia omittit culpabiliter contra legem præcipientẽ inquirere quæ recta, & neceſſaria ſunt ad ſalutem, ſed tantùm excuſat pro parte, ſeu à toto, & per conſequens minuit peccatum, nam ratione illius minor eſt contemptus, quàm ſi ſcienter fieret, minorque conatus, & libido eſt in omiſſione, in qua eſt voluntarium interpretatiuè, quam in commiſſione, in qua eſt voluntarium formaliter: ibidem art. 2 de quo Soto de iuſt. lib. 1. q. 6. art. 4. Syl ueſt ver. ſcrupulus, n. 4. Nauar. in manual. cap. 27. num. 284. Cordub. libr 2. qu. 1. & 4. Vide ad hoc quæ latè traditis multis congerit Sanchez d. cap. 1. nu. 26. cum ſeqq. & c. 2. à n. 3.

12. Litterarium ſtudium maximè decet viros religioſos triplici ex capite. Primò ratione vitæ contemplatiuæ, cui obſequitur: tum ad illuminandum intellectum ad contemplationem diuinorum, tum etiam ad remouẽdum pericula, ſeu obſtacula errorum, qui in contemplatione circa diuina inſurgere poſſunt contra ſcripturarum ignorantes. Secundo, ad exercendum munus prædicationis, & ſimilium. Tertiò, ad curandum carnis laſciuiam, & petulantiam, Hieronymo teſtante ad Ruſticum Monach. ama ſcripturarum ſtudia, & carnis vitia non amabis: debent tamen religioſi omninò fugere inflantem ſcientiam ſine charitate, quam qui dem duntaxat procurant, vt ſciant, & ſciantur, aut ad honores humanos conuolent, ſed ſcientiam illam Sanctorum prætẽdant addiſcere, quæ proximos ædificat, ſimulq; addiſcentes inflammat, & hæc charitas, & prudẽtia eſt, ex Bernardo. *ib. d. art. 4.* de quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 188 art. 5 ad ſecundum.*

D. Hieronym. ad Ruſticũ.

D. Bern. ſer. 36. in cant.

13. Sicut pietatis gratia de ſuperiorum conſenſu ad modicum ſecularia tractare monachis licet, ita in oſequiũ diuinæ ſcientiæ licitum eſt ipſiſmet vacare philoſophiæ naturali, Mathematicæ, & ſimilibus, vt ſcilicet errores confutare, diuina myſteria penetrare, ac ſacram Theologiam percipere valeant. Caueant tamen, ne totum vitæ tempus conterant in ſcientijs ſecularibus, quapropter iuſtiſſimè prohibentur ſub excommunicatione audire ius ciuile, aut medicinã, c. 2. ne clerici, vel Monachi l. 6. c. nõ magnopere extrà eodẽ tit. vbi

etiam

etiam eadem pœna feriuntur Doctorés, qui dictis ſcientijs inſtruunt ſcienter religioſos habitu ſuo dimiſſo, aut in ſcholis ſuis præſumunt eos retinere: at nullo iure vetantur ius canonicum, & Theologiam audire. Neque dictam cenſuram incurrit Monachus exiens à clauſtro animo audiēdi leges, vel phyſicam, ſi in effectu, & realiter non audit, quidquid ſit de peccato exeuntis, pœna enim non incurritur per conatum, ſed per effectum. ibid. art. 5. & qu. 67. art. 2. & 3. de quo Caiet. verb. excōmunic. cap 61. Sylueſt. excommunicat. 9 caſu 26. Nauar. c. 27. nu. 134. Ad quod vide quæ latè tradit Sanchez *libr. 6. decal. cap. 8. à num 72.* vbi ſatis luculenter rem tractat.

14. Diſpenſare cum religioſis, vt audiant leges, vel medicinam Sedi Apoſtolicæ reſeruatur, Dicta tamen prohibitio tantùm procedit, quando principaliter Monachi, vel clerici ius ciuile audiunt: ſecus ſi ad cognitionem iuris canonici illi ſtudio incumbunt. *ibidem artic.* 4 *&* 5 de quo Abb. *in cap non magnoperè, ne clerici, vel monachi, col.* 3. Gomez *in regula, de non tollendo iure quæſito, quæſt.* 3 *in fine.* Gambar. *libr. 2. de auctoritate legati §. 2. num.* 304.

15. Sufficit licentia prælati facta religioſo ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus conuentus, ſed vt plurimum conſilium, iuxta dictum c. 2. ne clerici, vel monachi in 6. ibi, cum conſilio conuentus, quod quidem non tenetur ſequi ſuperior. ibid. artic. 1. de quo Bart. in l. 1. §. ſi plures, ff de exercit. Capella Toloſan. deciſ. 271. Idem docent Francus eo capit. 2. num. 3 & 5. Aufrerijs deciſ. 271. num 2. Suarez de cenſuris diſp. 23. ſect. 4 num. 37. quidquid contradicat Sanchez d. cap. 8. numer. 82. Nam illa diſiunctio, cum conſilio conuentus, vel maioris partis, poſita in illo textu, non denotat, neceſſarium eſſe conſenſum, ſaltem maioris partis Capituli, vt ipſe Sanchez probare contendit: imò potiùs indicat, non eſſe præcisè neceſſarium totum conuentum ad conſilium vocare, ſed ſatis eſſe vocare maiorem partem arbitrio prælati, vt bene explicat Suarez citato nu.

Tuetur Auctoris doctrina.

82 paulo poſt initium. Vbi addit, hoc intelligi debere ex vi iuris communis; Nam in religionibus, vbi id reſeruatum fuerit Generali, vel Prouinciali, ad illum pertinebit dare hanc facultatem, etiam non petito conſilio Capituli, quod inquit, non eſt neceſſarium ex vi illius textus, qui tantùm loquitur de prælato proximo conuentus, nec extenditur ad ſuperiores.

16. Monachus exiſtens in ſcholis de licentia ſuperioris agere in iudicio, & conueniri poteſt, nam tunc omnia licent, ſine quibus in ſtudio commodè eſſe non poteſt, argumento cap. præterea, & cap prudentiam §. ſexta nobis, de officio delegati, & tenet communis Doctorum. Imò & poteſt agere contra Abbatem, & monaſterium, vt ſibi neceſſaria, ſeu alimenta ſubminiſtrentur, ſaltem implorando officium iudicis. Præterea etiam poteſt actionem iniuriarum intentare, prout determinatum eſt in Capella Toloſana, eleemoſynamque facere de peculiò ad ſtudia conceſſo, quod in ſuos, & pios vſus ex tacito conſenſu prælati expendere licet, *ibid. artic. 6. & 7. de quo Bart. in l. ſi longo, §. 1. ff de re iudic. Felin. in capit. cùm dilecta num* 18 *. de reſcriptis,* Nauar. *comment. 2. de Regularibus num.* 65. Idem docet poſt alios Sanchez *libr. 6. decalogi cap 12. numer. 14 & 16. Anton. Cuens lib. 3. inſtitut. maior titulo 3. numer, 38. Azor tom. 1. inſtitut. moral. libr. 12. capitul. 11. quæſt. 9.*

RESOLVTIO XCVIII.

De Monialibus.

1. MOniales ſecundæ Regulæ Sanctæ Claræ, quas Vrbanas vocant, gaudent priuilegijs conceſſis, & concedendis ſororibus primæ Regulæ, ſeu Collectaneis, ex conceſſione Sixti IV. & aliorum Pontificum, qui idem indulſerunt vſque ad

Clementem VIII. incluſinè. tom. 3. qu. 6. art. 4. Idem tradunt Portel verb. Moniales, num. 11. P. Miranda *tract. de Monialibus quæſt. 10. art. 2.*

Bullar. bull. 31. Eug. 4. & orac. 11.

2. Eugenius IV. conceſſit præfatis Monialibus primæ Regulæ, ſeu Collectaneis, vt non teneantur incedere nudis pedibus, ſed poſſint deferre ſoccos ligneos, ſeu calepodia, ac ſandalia, atque etiam, cùm opportunum fuerit calceamenta. Rurſus poſſunt diſpenſari per Prouinciales cum conſilio Diſcretorum, tam in cibis, quàm in ſilentio, & alijs perpetuis contentis in earum Regula. Imò & idem Pontifex declarauit, quod in nullius præceptorum Regulæ transgreſſione, præterquam in quatuor votis principalibus, ſcilicet, obedientiæ, paupertatis caſtitatis, & clauſuræ, ac ſuper electione Abbatiſſæ, & eius depoſitione peccatum mortale incurrant. Quod ad Vrbanas, ſeu Minoriſſas ſecundæ Regulæ etiam extendit idem Eugenius IV. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Item ex conceſſione Sixti IV poſſunt abſolui à prælatis & earum confeſſoribus ab omnibus peccatis, pœnis, & cenſuris, etiam Papæ reſeruatis, quoties opus fuerit, & quòd ipſæ, & ipſarum nouitiæ lucrentur omnes indulgentias Vrbis viſitando ſuas Eccleſias. Ibid. art. 4. Idem tradunt P. Miranda tract. de Monialibus quæſt. 9. art. 4. & 5. Portel *vbi ſuprà num. 2. & in addit. verb. Moniales num. 2.*

Bullar. Orac. 11. Ibid. Ora. 43. & 44. Sixti 4.

3. Idem Eugenius IV. abſoluit Moniales Sanctæ Claræ ab omnibus votis, iuramentis, & promiſſionibus Deo factis pro quacunque cauſa, & quòd promiſſiones, iuramenta, & vota per ipſas fienda non teneant nec obligent eas ad peccatum mortale. Item declarauit, quòd quæ fecerunt profeſſionem cum intentione ſeruandi Regulam ſimpliciter, & non ſecundùm modificationem Eugenij non teneantur ad obſeruantiã illius, niſi ſecundùm prædictam modificationem Eugenij, non obſtante ſuæ profeſſionis promiſſione, & quod de cętero nulla poſſit profiteri Regulam Sãctæ Claræ, niſi ſecundùm modificationem Eugenij, & ſi ſecus factum fuerit, non teneantur ad illius obſeruantiam, niſi ſecundùm prædictam modificationem Eugenij.

Ora. 4. & 5. Eug. 4.

Idem fecit Iulius II. apud Bullarium oraculo 2. 3. 4. & 5. & tradit etiam quãtum ad abſolutionem votorum, & iuramentorum, Portel in addit. ad dubia l. 2. dict. verb. Moniales num. 4. vbi id limitat, & intelligit de iuramentis in iudicio dandis, & de promiſſionibus factis contra ſtatum paupertatis, & monachatus. Quod quidem mihi non placet, quia priuilegium id indiſtinctè cõcedit, & cùm ſit priuilegium Principis, amplè eſt interpretandum, ac ideò omnia, & quæcunque vota, & iuramenta comprehendit.

Bullar. Orac. 2. 3. 4. & 5. Iulij 2.

4. Clemens VII. conceſſit Monialibus Sanctæ Claræ, vt poſſint in interiori Eccleſia, in loco decenti habere Euchariſtiæ Sacramentum, ſicut habent in exteriori. Ita habetur in Compend. Mendic. titulo Moniales §. 29 Item ex conceſſione Leonis X. apud Bullarium ſatisfaciunt præcepto ſuæ Regulæ de percipiendo ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum certis diebus anteponendo, vel poſtponendo propter occurrentiam ſolemnitatum, dummodo tamen illud in fraudem non faciant, ibid art. 5. Idẽ tradit P. Miranda *tract. de Mon. quæſt. 10. art. 1. circa finem*, vbi id priuilegium de ſacræ Communionis ſumptione antepoſita, vel poſtpoſita ex ſimilitudine rationis ad confeſſiones poſſe extendi, exiſtimat.

Bullar. Orac. 36. Leon X.

5. Iure communi tenentur Moniales dicere officium Diuinum in choro, ſicut alij Regulares, ſeu Religioſi, Clementina 1. de celebrat. miſſarum, capit. dolentes, eodem titulo Clariſſæ ex Regula non tenentur priuatim illud recitare: aliæ Moniales videant quid circa hoc ex ſua Regula habeant. Quidquid tamen alij in oppoſitum ſentiant, communior, & melior opinio, quæ & tenenda eſt, habet, omnes, & quaſcunque Moniales teneri priuatim ad recitationem horarum Canonicarum ratione ſtatus Regularis, ſeu Eccleſiaſtici irreuocabilis, quem profitentur, ibidem artic 6. & tom 1. quæſt. 42. art. 20. & nos diximus ſuprà de celebrat diuin. officij num. 22. de quo Soto lib. 10. de iuſt. quæſt. 5. art.

3. Na-

3. Nauar. cap. 25. Manual. numer. 96. & cap. 27. num. 2. & 5. Syluest. verb. Hora Canonica, quæſt. 2. Angel eodem verb. §. 25. & 26. Idem docet poſt proximè citatos Doctores P. Miráda *eodem tract. de Monialibus quæſt. 9. art 6.*

6. Clemens VII. apud Compend. Mendic. titulo Moniales §. 30. conceſſit dictis Monialibus Clariſſis ſub cura Fratrum Minorum degentibus, quod propter imperitiam iudicio Prælatorũ, ſeu Confeſſorum, vel Abbatiſſarum ſatisfaciant dicendo officium laicarum. Rurſus Leo X. indulſit non ſemper teneri Moniales, etiam ſanas officiũ in chòro perſoluere itèmque diſcretioni Abbatiſſarum commiſit, vt quando, & quo modo, ſiue cum quibus remiſſio perſoluendi officium Diuinum in choro, ſeu exemptio concedenda ſit, diligenter aduertant, ac prudenter indulgeant, ne ſub colore pietatis ex nimia indulgentia permittant in aliqua Monialium habitum generari diuinæ offenſionis, ibidem de quo ſuprà de celebrat. Diuini Officij num. 23. Idem tradit P. Miranda *dicto art. 6 circa finem.*

Vide in Bullar. Orac. 64. Leon X.

7. Conſuetudine receptum eſt, vt Moniales priuatim habeát paruos redditus vitalitios ad pios, & honeſtos vſus, ſeu in ſubſidium ſuarum neceſſitatem, tam victus, quàm veſtitus, quorum proprietas reſidet penes monaſterium, adminiſtratio verò, & poſſeſſio eſt penes quendam Monialem, quæ depoſitaria, ſeu burſaria dicitur, & à ſuperiore deſignatur, cui manifeſtantur neceſſitates, & cauſæ ad pecuniam expendẽdam, Quod eſt conforme Tridentino Concilio, nam dicta bona quoad proprietatem ſunt monaſterij, eidèmque incorporata, licèt ad priuatas neceſſitates priuatarum monialium ſint deſignata. Aduertant tamen Religioſæ, quibus hi redditus permittuntur, quòd debent eſſe paratæ animo ad ſuperioris nutum eos relinquere: ſecus irreuocabiliter poſſidentes, etiam ſciente, & conſentiente prælato, voti paupertatis tranſgreſſores eſſe ſciant, conſequentérque nec licitè retinent, nec licitè à ſuperiore conceduntur, tomo 3 quæſt. 19. art. 12 de quo Cordub. de caſibus, q. 54 §. 3. fol. 147. Nauar. libr. 3. de reſtit. cap. 1. nu. 166. tom. 2. Nauar. comment. 2. de Regul. num. 14. Azor inſtitut. Moral. 1. p. lib. 12. capit. 9. quæſt. 2. quos refert Barboſa in remiſſionibus ad Tridẽtinum dict. cap. 2. de regul. nu. 3. Idem docet traditis multis Sanchez loquens de Religioſis in communi, libr. 7. decalogi cap. 22. à num. 14. & in noſtris terminis agens de monialibus, *cap. 23. numer. 5.*

Trid. ſeſſ. 25. c 2. de Regul.

An autem Moniales Sanctæ Claræ primæ Regulæ poſſint habere bona in communi, & ſuccedere in hæreditate, vide ſuprà *de hæredit. num. 18. & 19.*

8. Ad validitatem donationis factæ à nouitia monaſterij Monialium requiritur omninò licẽtia Epiſcopi, aut eius Vicarij, etiam ſi Regularibus ſit ſubiectum monaſterium, & aliter facta irrita, & nulla exiſtit, ex decreto Tridentino, *tom. 2. quæſt 47. art. 14. de quo ſuprà de donationibus num. 14. Vide Azor inſtit. moral. 1. p lib. 12. capit. 2. quæſt. 14. Molina de iuſt. tract. 2. diſput. 139. verſ. antequam, Leſſium eodem tract. lib. 2. cap. 41. dub. 4. num. 40. Quod decretum non procedere in teſtamentis, donatione cauſa mortis, & codicillis reſoluit Auctor. tom. 3. quæſt. 16. art. 1. & tom. 2. quæſt. 47. artic. 10. quem ſequuntur Aloyſ. Ricci in collect. deciſ. collect. 584. Leſſius de iuſt. lib. 2. capit. 41. num. 40. Valaſc. de partit. cap. 16. à num. 15. Benedict. Aegidi. in repet. l. vnicæ, p. 4. §. 2. num. 21. cum ſequentib. & numer. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſiis. Idem docent Nauar. comment. 2. de Regularibus nu. 51. & poſt eum Axor dicta quæſt. 14.* & plenè alijs pluribus citatis Sanchez lib. 7. decalog. cap. 5. num. 13. & 14. vbi num. 15. idem tradit de quocunque alio contractu reuocabili, qualis eſt donatio inter virum, & vxorẽ, & melioratio in tertia bonorum parte, quam facit pater filio in regno Caſtellæ, quæ reuocabilis eſt vſque ad mortem, quamuis in contractu fiat, exceptis caſibus poſitis in lib. 17 Tauri.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. & 16. de Reg.

9. Monialis de licentia prælati poteſt dare aliquid cuidam ſæculari cum

cenſu annui redditus ſibi ſoluendi ad vitam, vt poſt mortem apud ipſum ſecularem permaneat, dummodo res in cenſum conſtituenda nondum fuerit in monaſterium tranſlata: tunc verò fuiſſe tranſlatam dicendum eſt, quando ipſe ſecularis rem ipſam Moniali dederit, vt ipſa, cui vellet, relinquat: idque verum habet non obſtante decreto Tridentino, de non concedendo alicui Regulari bona ſtabilia, etiam ad vſumfructum, vel vſum, & adminiſtrationem, ſeu commendam. *Ibidem d. quæſt. 47. artic. 15. de quo Nauar. in cap. nullam, 18. quæſt. 2. à numer. 25. vſque ad 36. ad quod etiam Bera reſponſ. caſuum conſcient. p. 3. caſu 46. fol. 380. & p. 4. caſu 17. fol. 418. & caſu 32. fol. 458. Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 41. num. 63. Idem docent Corduba in Summa quæſt. 54. dub. vlt. à fol. 159. Ludouicus Lopez 1 p. inſtruct. cap. 155. col. penult. & lib. 2. de contractibus cap. 40. col. 3. & 4. Vega 2. tom. Summ. capit. 12. caſu 19. quos cum Auctore refert & ſequitur Sanchez lib. 7. decalogi, cap. 21. num. 16.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de Reg.

10. Monialis auctoritate Papæ ad ſuam inſtantiam, ſeu voluntariè trāſlata ad aliud monaſterium non eſt delatura ſecū dotem, nec bona quæſita poſt profeſſionem, *tom. 2. quæſt. 79. art. 2. §. ex quibus, & in addit. Summæ capit. 144. num 12 de quo Nauarr. in comment. de regul. commen. 4. num. 24 Couar. in cap. 1. de teſtament. iuxta finem*, & nos diximus ſuprà *de dotibus Monial. num 7.*

11. Monialis renuncians generaliter cuicunque ſucceſſioni illi obuenturæ, non cenſetur renunciare maioratui, tomò 2. quæſt. 128. articul. 4. & nos diximus ſuprà *de Hæreditatibus num. 22.*

De dotibus Monialium, vide ſuprà *reſolut. 54.*

An poſſint ſuccedere in hæreditatē, & in maioratum, vide ſuprà *de hæreditatibus à num. 19. vſque ad 22.*

De exemptione Monialium à iuriſdictione Epiſcoporū, ſeu Ordinariorū, vide ſup *de exēptione quoad Epiſcopos n. 16.*

12. Ingrediens portas clauſuræ Monialium Sanctæ Claræ, & Prædicatorū ſine diſpenſatione Papæ ipſo facto excommunicatur, quantumuis ob monaſterij deformationem, & deſolationē, ac prælatorum permiſſionem, negligētiam, & diſſimulationem conſuetudo obtinuerit aperiendi dictas portas, liberàmque introeundi facultatem concedendi, tom. 2. quæſt. 8 art. 5. de quo Caſtro de lege pœnal. libr. 2. c. 11. fol 216.

Cætera circa ingreſſum ad clauſurā Monialium, & egreſſum earundem à clauſura, vide ſuprà de clauſura Monialium, & egreſſum earundem à clauſura, vide ſuprà de clauſura Monialium à n. 1. vſque ad 32. & à nu 33. vſq; ad 41.

An Moniales poſſint eſſe teſtes contra alias Moniales, vide ſuprà de correctione Fratrū, reſolut. de teſtibus n. 14.

13. Moniales ſub cura Fratrum Minorum degentes tenentur ad ſtatuta facta in Capitulis Generalibus, ſeu Prouincialibus ſub pœna excommunicationis, ex præcepto Leonis X. *Tom. 1. q. 10. artic. 7* & nos diximus ſuprà *de legibus, & ſtatutis Regularium nu 41.*

14. Item nulla egent diſpenſatione circa illegitimitatem, vt ſint Abbatiſſæ, vel Priorißæ, attento iure communi, tom. 3. quæſt. 13. art. 21. & 22. & nos diximus ſuprà *de Abbatiſſis num 4.*

15. Moniales S. Claræ, Tertiariæ, & aliæ ſub cura Fratrum Minorum degentes gaudent priuilegijs ipſorum Fratrū conceſſis, & cōcedendis, ex Bonifacio VIII. & alijs Pontificibus apud Compend Minorum Ibid dict art. 22. & q. 20. art. 22. eodem tom. 1. de quo infrà *de communic. priuileg. n. 45 & 46.* Comp. Minor titul. Moniales §. 3. & 4.

16. Dictæ Moniales ſub cura Fratrū Minorum degentes poſſunt ſemel eligere confeſſorem Ordinis; qui eas abſoluat ab omnibus peccatis, & cenſuris Eccleſiaſticis, eiſdémq; plenariam, & generalem peccatorum omnium remiſſionē impartiri valeat; ex Sixto IV. Itē quater in anno poſsūt abſolui plenariè auctoritate Papæ; & confeſſor eis benedictionē nomine ſuæ Sanctitatis largire, ex Leone X. to. 1. q. 20. art. 22. & nos diximus ſuprà *de abſolutione Fratrum plenaria num. 50.*

17. Item nouitiæ, & ſeruitrices Monialiū poſſunt abſolui, ſicut abſoluuntur

ipſæ

ipſæ Moniales, & Fratres. Aduerte tamen, quòd ſeruitrices vt poſſint abſolui à præfatis, & confeſſoribus Ordinis, oportet, vt ſint eiuſdem Regulæ profeſſæ intra clauſuram in Monialium ſeruitio actualiter degentes, vt in ſimili diſ-
Trid. ſeſſ. finitur in Tridentino Concilio de ſer-
24. ca. 11. uitoribus Regularium. Niſi ſint de ſer-
de Refor. uitricibus profeſſis, vel non profeſſis (quæ conuerſæ, vel oblatæ vocantur) ſub obediétia ſuperiorum Ordinis degentibus extra clauſtra in domibus cõtiguis monaſterijs, quas extra clauſurã degere pro colligendis eleemoſynis
Bullar. permiſit Pius V. apud Bullarium, ne
bull 6. paſſim ſepta monaſterij ingrediantur,
Pij V. nu. & egrediantur contra ipſius Concilij
3. decretum; quapropter non ſunt priuilegiatæ exemptionibus, & immunitatibus conceſſis ſeruitricibus intra clauſuram degentibus. ibid art 4 iuxta quod debet intelligi quod diximus ſuprà *de abſolutione qu. ad Fratres n.* 11. de quo Nauarr. *in cap ſtatuimus 9. qu 3 diſt. 96.*

18. Dictæ ſeruitrices extra clauſtra viuentes non poſſunt ingredi clauſurã Monialium, niſi in caſibus ex earũ conſtitutionibus permiſſis, nec ipſis permittitur profiteri, niſi quadrageſimum ætatis
Bullar. d. annum agant, ex eodem decreto Pij
bull 6. Pij V. ibid. Vide pro iſtis ſeruitricibus ſu-
V. pr. *de clauſura Monialium, num 15. & to. 1. quæſt. 44 art.* 4 de quo etiam Nauarr. *commentar 4 num 56. §. ex quibus colligo* Sanchez *lib. 6 decalog. cap. 15 à n 54.*

RETRACTATIO I.

De egreſſu Monialis ex cauſa Epidemiæ.

19. NOmine epidemiæ, ex cuius cauſa poſſunt Moniales licentiari ad egreſſum à clauſura, ea tantùm epidemia venit, quæ eſt vera, & realis peſtis, ita vt ob alias infirmitates huic cõſimiles, ſed benigniores, etiã ſi nomine epidemiæ nuncupétur, nullo modo Monialibus talis egreſſus à clauſura licitus ſit Ita declaratum fuit à Congregatione ſacra Cardinalium anno Domini 1609. de ſententia Ludouici del Valle protomedici Regis Hiſpaniarum, quam refert Auctor tom. 3. Summa cap. 96 n. 3. vbi mutat ſentẽtiam, quam olim probauerat, tom. 1 q. 49 art 4. & tom. 3. qu. 6. art. 3. reſoluens, conſtitutionẽ Pij V. permittentis egreſſum Monialis à clauſura ex cauſa epidimiæ, omninò intelligendã eſſe de epidemia peſtilente ſeu propria, & vera peſte, non verò de alijs morbis benignis populariter graſſantibus, qualis eſt catharrus; ſicut nec de morbo gallico, ſtrumis, & cancris, quæ non veniunt ſub nomine veræ epidemiæ malignę, quæ vulgò in Hiſpania peſtis appellatur; iuxta reſponſum dicti Regij Protomedici; & præfatam declarationem Cardinaliũ. De quo Sanchez lib. 6 decalogi cap. 15. num. 31. vbi latè probat, nomine epidemiæ hîc debere intelligi non ſolùm eam, quæ verè peſtis eſt; ſed etiam ſimplicem epidemiam. Idem docent P. Villalob. 1. *part. Summæ tract. 35. diff. 45. numer.* 2. P. Ioannes Crucius *lib. 1. cap 5 dub. 4. § ſecund nota*, ſed Portel *verb. clauſura monialium, numer.* 18. ſentit cum noſtro Auctore debere eſſe epidemiam peſtilentem.

RETRACTATIO II.

De pacto certæ quãtitatis, dum non ſoluitur dos pro Moniali.

20. RAtione damni emergentis licitè poteſt paciſci de certa quantitate pecuniæ, donec monaſterio dos ſoluatur, abſque labe vſuræ, quemadmodum pro dote vxoris non eſſe computandos fructus poſſeſſionis pro illa pignori obligatæ in ſortem prin-

principalem, definitur in capit. ſalubriter, de vſuris, dummodo dicta quantitas non excedat in aliquo damnū, quod ex dilata ſolutione monaſterio de facto contingit, putà quia ex dote conſtituendus, vel redimendus erat cenſus, ſed tantum ſoluatur, quod victui Monialis pro quolibet anno ſufficiens iudicabitur, idque habet locum in omnibus monaſterijs, etiam vbi dotes ſtatim cōſumuntur, dos enim datur ad alimoniā monialis; quæ ratio æquè militat in omnibus monaſterijs, etiam opulentis. Ita Auctor tom. 3. Summa dicto capit. 144. num 8. vbi de hoc vltimo, quod reſoluerat tom. 2. quæſt. 48. art. 7. ſe corrigit. Aduertant tamen prælati quod vt in plurimùm non probent ſimiles pactiones, quando verò id probáuerint ratione damni emergentis, cautè, ac conſideratè fiat.

Auctoris ſententiæ, quæ Pontificis deciſionem in dicto cap. ſalubriter, extendit ad dotes monialium, adſtipulatur P. Miranda d. quæſt. 8. de monialib. concl. 1. art. 10. & quidem meritò, cum ratio, qua nititur Pontifex, ibi: Cum frequenter dotis fructus non ſufficiat ad onera matrimonij ſupportanda, æquè locum habeat in dote etiam monialiū. Valde tamen difficilis creditur Pontificia hæc definitio dicti cap. ſalubriter, cum apertè pugnet cum vulgari regula cap. cum contra 6. de pignoribus, cap. 1. cap. conqueſtus, de vſur. l. 1. & 2. C. de pignor. action. qua cauetur, creditorem teneri fructus rei pignoratæ perceptos in ſortem principalem reſtituere, & computare. Qua ratione in ſpecie dicti cap. ſalubriter, prima fronte videbatur dicendum, teneri etiam generum fructus ex re pignorata perceptos reſtituere. Quare variè reſponderi ſolet. Quidam interpretantur Pontificis ſententiam procedere dotis fauore. Alij putant ibi ab vſura excuſari generum ratione damni emergentis, & lucri ceſſantis. Alij virtute pacti de fructibus lucrandis à genero interim quod ſocer dotem promiſſam non præſtat. Verior ratio generi ab vſura excuſandi eſt, quia is dum fructus pignoris percipit, id non facit ratione mutui, aut dilatæ ſolutionis, ſed pro oneribus matrimonij ſubeundis, quæ ad ſocerum pertinebant, ex regula l. ſi filia 20 §. 1 l. ſi maritus 47. ff. famil. erciſcund. l. ſi is qui 97. in princip. ff. iure dot. Qua ratione meritò dum dos ei nō ſoluitur, fructus perceptos non tenetur computare, quia non recipit alienum, ſed quod ſibi debetur, atque ita nihil ex pignore lucratur, quod reſtitutioni ſortis principalis ſubiaceat. Videndi Couarr. *lib. 3. variarum cap. 2. num. 3. Nauar. cap. 1. à nu. 71. 14. quæſt. 3. plures citati à Cenedo ad decretales collectan. 14. Barboſa l. 2. in princip. à nu. 40. & in l. de diuiſione, à num. 2. ff ſolut. matrimon. Molina tractatu 2. de iuſtitia diſp. 321. Rebello de obligat. iuſtit. lib. 8. de vſuris cap. 11. Fachineus lib. 3. controuerſ. capit. 101. Gaſpar Rodriguez lib. 3. de annuis redditibus quæſt. 7. num 52. Stephan. Gratian. diſcept. cap. 143. & cap. 240 à num. 24. & cap. 244. à numer. 1. Trentacinquius lib. 2. variarum, titulo de iure dotium, reſolut. 6. Cardinalis Mantica libr. 11. de tacitis, titul. 10. à num. 39. Surdus tract. de alimentis titul. 1. qu. 42. 43. & 45. & titul. 8. priuileg. 55. à numer. 6. Valaſcus conſult. 8. & 84 à quibus, & alijs pleriſque petendæ ſunt plures interpretationes, & alia plura de materia dicti cap. ſalubriter.*

RESOLVTIO XCIX.

De Mulieribus.

1\. QVæcunque mulieres honeſtæ, & idoneæ poſſunt admitti ad habitum Regularem Eremitarum S. Auguſtini, ad inſtar Tertiariarum Ordinis Minorum, & Prędicatorum viuentium priuatim in ſuis domibus (quas in Hiſpania vulgus appellat Beatas) ex conceſſione Eugenij IV. & Martini V.

Apud

Apud Minores verò tales non admittuntur ſine licentia Miniſtri, aut Commiſſarij Generalis, ex ſtatuto Ordinis Toletano, tomo 3. quæſt. 7. art. 1. de quo Collector Mendicant. *tit. mulieres*, §. 1. *& tit. oblati Fratrum*, §. 2.

2. Leo X. in Cōcilio Lateranenſi declarauit huiuſmodi Mantellatas, ſeu Tertiarias priuatim in ſuis domibus viuentes non gaudere priuilegijs Fratrū quoad exemptionem, ſed ad onera laicis impoſita teneri, & coram iudice ſęculari conueniri poſſe, niſi votum caſtitatis emittant, vt infrà *de Tertiarijs*, *num. 5 dicemus, ibid. art. 2.*

3. In contractu mulieris conſenſus, & licentia viri eſt de ſubſtantia actus, & ſine illa contractus nullius valoris exiſtit, tenetur que contrahens rem ex ipſo contractu acquiſitam reſtituere, etiam in foro conſcientiæ, quia lex iuſta non fundata principaliter in præſumptione ſeruanda eſt in vtroque foro, to. 3. qu. 56. art. 3. de quo Couar. regula peccatum, 2. p. §. 3. in fin. Palatius Rubius *l. 55. Taur. numer. 17.* vide ſuprà *reſolut. 96. num. 6.*

4. Mulieres de iure Canonico non ſunt teſtes idonei in criminalibus, & ſecundùm aliquos, etiam de iure Ciuili, niſi aliter veritas haberi non poſſit. In caſibus verò, in quibus de iure admittitur illarum teſtimonium, minus fidei eis adhibetur, quam viris. *tom. 2. quæſt.* 10. *art.* 3 de quo Tiraquel. *tract. de legibus connubial. l. 9 numer. 49. Maranta de ordine iudic. p. 4. numer. 43. Speculator tit. de teſtibus*, §. *poſtquam*, *verſ. porrò*. *Vide ſuprà de teſtibus num. 14.*

RESOLVTIO C.

De Notarijs.

1. GEnerales, Prouinciales, ac alij ſuperiores Regularium, quibus proceſſus formare incumbit, iuridicè creant ex ſuis Religioſis notarios ad certas cauſas, quos ſecretarios vocant, ſed non poſſunt perpetuos, præcipuè ad cauſas extra Religionem decidendas. Ad quod eſt quoddam priuilegiū Pij V. factum Prædicatoribus apud Bullarium, quo poſſunt Mendicantes, & alij communicantes in priuilegijs inſtituere ſui Ordinis Fratres idoneos in notarios publicos pro intimandis mandatis, & reſcriptis Apoſtolicis publicam, vel priuatam Religionis vtilitatem cōcernentibus, quibus plena, & indubitata fides adhibenda eſt in iudicio, & extra, ſeu vbique ac alijs quibuſcunque publicis, & authenticis rogatis notarijs, tomo 3. qu. 8. art. 1. Idem tradit Portel verb. Notarius, numer. 1. vbi notat cum noſtro Auctore, hos notarios eſſe perpetuos pro negotijs priuilegiorum etiā extra ordinem. At nullibi inueni id dixiſſe Auctorem. Bullar. bull. 1 ... Pij V.

2. Notarium factum Monachum poſſe compelli ad edendum inſtrumenta de protocollis ſuis ad reſumendum illa, ad partium inſtantiam, conueniriq; coram iudice ſęculari, cuius olim erat notarius, tenent aliqui. Sed alij meliùs affirmant, conueniri debere monaſterium ad hác editionem coram proprio iudice, ſeu prælato. Cui ſententiæ innuit, ſeu ſe inclinare videtur Auctor, eamque ſequitur abſque dubio, oppoſitæ tantùm referens Auctores, quidquid illam ipſi Auctori tribuere contendat Portel verb. Notarius, num. 4. Explicatur mens Auctoris. Nontamen cogi poteſt monachus, qui fuit notarius, ad conficiendum de nouo inſtrumenta, ibid. art. 3. De quo Bart. in l. 1. ff. de iudic. & in l. 1. ff. de pœnis, & in c. ſi diligenti, de foro competenti, & in l. locum habet, §. ſi pœnas, num. 3. & 4. ff. de tabulis exhibendis. Idem tradunt Bernard. Daz in pract. canonic. cap. 58. num. 3. Syluest. verb. tabellio. quæſt. 3. dicto 4. Nauar. comment v. num. 42. de regular. Couarr. practic. cap. 19. num. 8. verb. Monachus, quibus, & alijs pluribus cum Auctore (cui tribuit eam ſententiam) relatis reſoluit Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 13 num. 49. & ſequentib.*

3. Conſuetudo Religionum de inquirendo, & manu propria acta ſcribē-

do,

do, nõ adhibito notario, ſeu ſecretario, ex duplici capite poteſt ſaluari: primo, ex renunciatione ſui iuris, cui in aliquibus Religioſi per profeſſionem renunciare videntur: ſecundò, quia vt in pluribus de minimis, & ad correctionem inter eos agitur. Vnde in grauibus præſentiam Notarij omninò requiri mihi abſque dubio videtur, ex mente, capit. quoniam contrà, de probat. vbi tanquã quid eſſentiale iudicij id requiri videtur. tom 2. qu. 13. artic 2. & 3. cui innuit Auctor *in Addit. Summæ, tom. 4. cap. 58. num. 9 in fine.*

4. Notarius Regularis in proceſſu faciendo contra aliquem Religioſum, vltra ſubſcriptionem teſtium ipſe debet ſubſcribere proprio nomine in vnoquoque eorum dicto, vt habetur expreſſe in Authentica, de inſtrum. cautio & fide, vbi gloſſa. §. ſed ſi inſtrumentum. Addit. ſummæ tom 4. capit 58. numer. 10. de quo Couarr. *qq. cap. 20. num. 5.* & nos diximus *reſol 42. num. 28.*

5. Danda eſt fides libris ratiocinij, vel ſimilibus obligationibus ſcriptis manu Notarij Monachi, vel Monialis deputatorum à Capitulo ad ſcribẽdum bona, & redditus Monaſterij, etiam in foro ſeculari, vt vſus obtinuit, argumẽto c. cùm dilectus, de fide inſtrument. & ita iudicatum fuiſſe refertur. Addit. Summæ *vbi ſuprà num. 11.* de quo Valaſcus *lib. 1. Conſultat. Iaſon in l. admonendi. num. 112. ff. de iureiurand. vbi Bart. nu. 28. & in l. quædam. §. nummularius, de edendo.*

RESOLVTIO CI.

De Nouitijs.

1. Receptio Nouitiorum apud Minores reſeruatur ſolis Miniſtris Generalibus, & Prouincialibus, ex declaratione Nicolai III. in capit. exiui, de verbor. ſignific. lib. 6. Vicarij autẽ Prouincialium ex officio hanc facultatem non habent, niſi id expreſsè illis commiſſum fuerit. Idem ex iure communi habent aliæ Religiones, niſi aliud ſtatuto caueatur. tom. 3. quæſt. 9. art. 1. Idem docet P. Miranda tomo 1. Manu. quæſt. 15. art. 1. vbi in principio ait, poteſtatẽ recipiẽdi Nouitios penes Abbates, ſeu prælatos immediatos conuentus reſidere ex iure communi, cap. ad Apoſtolicam, cap. porrectum, de Regul. capit. final. eodem titul. in 6. vbi Panormitanus cum gloſſa ibi, verb pertineat, & ex multis alijs iuribus probat Nauarr. *lib. 3. conſil. 62. de Regular. & lib. 1. conſ. 9. de conſtit.*

2. Apud Ordinem S. Claræ nulla fœmina admittitur ad habitum, vel ad profeſſionem, niſi de Prouincialis, vel Viſitatoris licentia, ex Nicolao V. Apud Moniales aliarum Religionum id ad ſuos ſuperiores pertinere indubitati iuris eſt, ibidem art. 2. Idem tradit P. Miranda *tract. de Monialibus qu. 8. art. 1.*

3. Olim præceperat Sixtus V. fieri informationem ad Ordinem recipiendorum ante veſtitionem habitus Regularis, ſed poſtea Gregorius XIII. pro Monachalibus, in quibus eſt perpetua filiatio, ſummariam tantum ſufficere ordinauit. Nunc autem ex Bulla Clemẽtis VIII. in fauorem Conuentus S. Stephani Salmanticenſis Ordinis Prædicatorum edita, ne deterrerentur iuuenes ab ingreſſu Religionis ob præuiam informationem faciendam; ſufficit iuramentum ſumere à recipiendo, quòd nõ ſit criminoſus, ære alieno onuſtus, & alijs defectibus, ſeu impedimentis notatus, de quibus in Bulla Sixti V. dummodò poſtea ante profeſſionem exacta informatio de ſupradictis fiat, & à Patribus, ſeu diſcretis Conuentus approbetur. Quo priuilegio fruuntur aliæ Religiones communicantes, etiam Monachales. *Tom. 3. quæſt. 10. art. 1* de quo vide P. Villalob. *2. p. ſummæ tract. 35. diffic 9 num. 7. & 8. & diffic 10. num. 1. 2. & 3.* P. Miranda *dicto tom. 1. quæſt 21. art. 1.* P. Portel *verbo, Nouitius, à nu. 1.* qui idem tradunt.

4. Nouitiorum informationes examinandæ, & approbandæ ſunt à ſuperioribus, vel ab inferioribus prælatis facul-

cultatem habentibus recipiendi Nouitios, cum quatuor Patribus ex dignioribus, ſeu antiquioribus Conuentus in vnum congregatis, de quorum conſenſu ad habitum admiſſi ſunt; iuxta formam conſtitutionis Clementis VIII. vel coram duobus ſuperioribus in vnū congregatis, iuxta Bullam Sixti V. Receptio autem nouitiorum poteſt fieri à ſuperioribus quocunque tempore extra Capitulum de conſenſu quatuor definitorum, vel quatuor Patrū de antiquioribus Conuentus. Sed hoc in Hiſpania tantùm, ex dicta Bulla Clemētis VIII. *ibid. art. 2.* Idem docent P. Miranda *d. quæſt. 21. art. 3 & 4.* Portel *vbi ſuprà nu. 3. & 4* Villalob *ſuprà numer. 4 & diffic. 10. num. 4.*

5. Quatuor debent neceſſariò inueſtigari in informatione nouitiorum, ex Bulla Sixti V. Primò de eorum parentibus, an ſcilicet ſint legitimi, nec ne. Secundò, an aliquod crimen commiſerint. Tertiò, an ſint grauati ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum. Quartò, an reddendis ratiocinijs ſint obnoxij, ita vt ex huiuſmodi cauſa lis, vel moleſtia illis ſit illata, vel inferri timeatur, de quibus ſigillatim dicemus infrà, ibid. art. 3. Idem tradunt P. Miranda ea quæſt. 21. art 2. Portel à nu. 10 P. Villalobos ea diffic. 10. à num 6.

6. Hodie quicunque illegitimi ex quocunque illicito coitu nati habiles ſunt ad Religionem, dummodò eorum merita, & virtutes ſuppleant defectum natalium, ex Gregorio XIV. Sic moderante conſtitutionem Sixti V. Imò his etiam non ſuffragātibus meritis adhuc eorum profeſſio non irritatur, nec admittentes excommunicantur, non habita circa id matura deliberatione. At filius Monachi nullo modo admitti poteſt in Religione, vbi eius pater adhuc ſuperſtes eſt, etiam ſi merita eius, & virtutes ſuffragentur, ex eodem Gregor. XIV. qui tamen profeſſionem illius expreſſè non irritat. *Ibid. ar. 4. & 5.* & nos diximus ſuprà *de illegitimis, à num.* 10. de quo P. Villalob. ſuprà *numer.* 8. & 9. *& diffic. 9. num. 3.*

7. Cum ſacrilegis tamen non eſt tam facile diſpenſandum, quàm cum naturalibus, ibid. artic. 6. de quo d. reſol. 7 de illegat. num. 11.

8. Homicidæ, & criminoſi ad habitum Regularem admitti non poſſunt, admiſſorùmque profeſſio irrita omninò eſt, ſi eorum delictum eſt deductum in iudicium ante habitus ſuſceptionē, ex Sixti V. cōſtitutione: ſecus ſi poſt ingreſſum, vel poſt abſolutionem à crimine per ſententiā definitiuā, tunc. n. licitè intrat, & validè profitetur, ibid. art. 7. de quo Couar. Pract. q. 32. n. 2. Nauar. in c. nō dicaris, n. 92. Vide Sanchez ad præcepta l. 4. c. 16. n. 39. Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius n. 4. P. Villal. *d. diffic. 9 n. 2. ad finem*, qui idē ferè docet.

9. Qui votum emiſit Clericatus, vel Religionis ante patratum crimen, nec votum potuit adimplere, poteſt ingredi Religionem, nec à iudice ſęculari puniri poteſt, dummodò id in fraudem factum fuiſſe non præſumatur, & veritas emiſſi voti pateſiat per iuramentū ipſius vouētis, cui ſtandum eſt. Sed hoc non habet locum in eo, qui vouit intrare ordinem Tertiariorum B. Franciſci in ſuis domibus extra Congregationē degentium, ibid. art. 8. de quo Bald. in l. 1. C. an ſeruus ex facto ſuo, Iaſon in l. cùm quædam puella, n. 11. ff. de iuriſd. omniū iudicum. Placa tractat. de delictis, lib. 1. cap. 25. nu. 6. vide Sanchez eo cap. 16. d. num 39 & 40. Portel vbi ſup. num. 6 P. Miranda *d. tom. 1. q. 19. art. 8.*

10. Receptio, & profeſſio debitoris ære alieno grauati ſupra vires facultatū ſuarum eſt nulla, ex pręfata conſtitutione Sixti V. quæ etiam procedit in eo, qui eſt condemnatus ad ſoluendam aliquam magnam pœnam pecuniariam, nec eam ſoluit. Debita autem incerta ex eo, quod ignoratur, cui facienda eſt reſtitutio eorum, poſt factam diligentē inquiſitionem non impediunt debitorem ab ingreſſu Religionis. Nec rurſus quando de conſenſu creditorum ingreditur debitor, vel cedit bonis, faciendo quod in ſe eſt ad ſoluendū, & non poteſt, nec in futurum poſſe ſperatur, vel probabile eſt manendo in ſęculo lucrifacere non valere ad ſatisfaciendum creditoribus, tunc enim ſecluſo omni dolo, & fraude, etiam nulla præ-

miſſa

miſſa bonorum ceſſione licitè ingredi poterit, relinquendo debitoribus bona, quæ habet, *ibidem articul. 9. de quo D. Th. 2. 2. quæſt. fin. art. 6. ad 3. Soto de iuſt. libr. 4. quæſt. 7. artic. vltim. vide Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 1. qu. 5. Leonard. libr. 2. de iuſt. cap. 41. nu. 32. Portel vbi ſuprà, num. 19. & in addit. ad dubia à num. 8. vſque ad 12. Sanchez l. 4. decalog. cap. 19. à num. 4. & num. 21. 24. & 25. cum ſeqq.*

11. Qui Virginem ſub ſpe futuri matrimonij carnaliter cognouit, ob idque manſit infamiæ labe notata, tenetur illam priùs dotare, iuxta ſuæ conditionē perſonæ, quam Religionem ingrediatur: aliàs profeſſio nulla iudicanda erit, ſi probetur tale debitum eſſe ſupra vires facultatum ſuarum, iuxta dictam Bullam Sixti V. ibid. §. notandum eſt etiam, de quo Nauar. in c. cui portio 12. q. 1. num. 8. & lib. 4. conſ. 21. de ſponſalibus p. 377. col. 2. Idem docet Portel in addit. v. Nouitius, numer. 13. Leſſ. de iuſt. lib. 2. c. 10. dub. 4. vbi reſoluit eum qui antè vouerat ingredi Religionem, ſi poſtea puellam ſub promiſſione matrimonij deceperit, non poſſe intrare, ſi ipſa votum ipſius ignorauit, non tamē, ſi ſciuit, & c. 41. dub. 3. inter eos, qui nō poſſunt ingredi Religionem, numerat eum, qui Virginem ſub ſpe matrimonij deflorauit.

Defenditur Auctoris ſententia.

Neque ſupradictis obſtat, quòd non poteſt dici reuera ære alieno grauatus, qui ratione ſtupratæ Virginis manet obligatus ad conſtituendum illi ſufficientem dotem, vt contra Auctorem hic vult probare Sanchez libr. 4. Decalogi cap. 19. nu. 26. in fine. Nam reſpondetur, quòd ſi puellæ conſtituenda eſt magna dos, quia eſt non infimæ conditionis, iam ea dos ſoluenda dici poteſt ingens æs alienum ſupra vires facultatum debitoris plebeij non diuitis. Vnde ſi puella ſit infimæ, vel mediæ conditionis, & deflorator habet ad conſtituendum illi ſufficientem dotem, profeſſio vtique tenebit, ex ſententia Auctoris, quia Pontifex tantùm inhabilitat eum, qui ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum grauatus exiſtit. Itaque Auctor non indiſtinctè tenet, omnem defloratorem Virginis dici ære alieno grauatum ſupra vires facultatū ſuarum, ſed eum dumtaxat, qui conſiderata ſui, & puellæ defloratæ conditione nō poteſt ei debitam dotem, ad nubendum alteri, conſtituere: tunc enim ipſe tenetur eam ducere vxorem, nec poteſt ad Religionem admitti: ſicut ad idem tenetur qui virginem ſub ſpe futuri matrimonij cognouit, nec poteſt propter generis eiuſdem claritatem aliter decori, & honori ipſius conſulere, niſi eam ducendo in vxorem, etiam poſito voto Religionis, & data potentia ad dotandam puellam. Atque ita Auctori adhæret Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 13. vbi tradit, ingens debitum cenſeri illud, quod eſt notabile, & magnum debitum attenta perſona debitoris, & ſumma debiti, qualis cenſetur dos debita defloratæ Virgini, ſaltem reſpectu hominis plebeij. Accedit, quòd ſi talis ſtuprator iuridicè iam accuſatus, vel inquiſitus ſit, tanquam criminoſus impeditur ab ingreſſu Religionis, quia commiſit crimen, cui in ſæculo pœna vltimi ſupplicij infligitur, quando ſcilicet patratum fuit in domo parentum ipſius ſtupratæ Virginis, vt benè obſeruat idem Portel loco proximè citato. Idem dicendum iudico de eo, qui mulctatus eſt ad ſoluendum ingentem pecuniæ ſummam, nam ſi magna eſt, & ſupra vires facultatum ſuarum, reuera dici poteſt ingēti ære alieno grauatus, iuxta conſtitutionem Sixti V. quidquid contradicat idē Sanchez *loco ſuprà allegato*.

12. Hiberni, ſeu Irlandenſes reſidētes apud Collegia Romæ, & Hiſpaniæ pro ipſis cōſtructa, poſſunt ingredi Religionem, nō obſtante iuramento, quod faciſit de eundo in Angliam, vel Irlandiam ad prædicandum ibi, & defendendum Catholicam fidē apud hæreticos, nam tale iuramentum, etiam votiuum, eſt commutabile in Religionem. Ita Salmanticæ in praxi admiſſum eſt de conſilio doctiſſimorum virorum, quidquid aliqui in oppoſitum ſentiant, ibid. art. 10 de quo Soto libr. 8. de iuſt. qu. 1. articel. 9.

13. Ex eadem conſtitutione Sixti V. qui reddendis ratiocinijs ita obnoxius eſt, vt ex huiuſmodi cauſalis, vel moleſtia ei iam ſit illata, vel inferri timeatur, nec licitè intrat, nec validè profitetur Religionem, ſiue ratiocinium ſit publicum ratione adminiſtrationis rerum ad Rempublicam pertinentium, ſiue priuatum ratione adminiſtrationis rerum priuatarum, ad quod tenentur tutores, Curatores, Procuratores, actores, ac executores, qui ſimiliter prohibentur ſacris ordinari, capit. 1. de obligat. ad ratiocinia, Auctor, ibid. art. 11. de quo Syluest. verb. ratiocinium. Vide Azor tom. 1. inſt. Moral. libr. 12. cap. 3. quæſt. 8. Sanchez eo cap. 19 num. 21. vbi notat valere hodie profeſſionem grauatorum ære alieno, & obnoxiorum reddendis ratiocinijs, quia Clemens VIII. reduxit Bullam Sixti V. ad terminos iuris communis.

14. Facta diligenti informatione de ſupradictis, ſi poſtea appareat de illius falſitate, nõ ideò facta profeſſio ſtatim nulla iudicanda eſt, ſi bona fide, & ſimplicitate factum eſt à prælatis fraudulenter deceptis, nam Sixtus V. tantùm annullauit profeſſionem eorum, qui temerè contra ſuam conſtitutionem admittuntur, ibid. artic. 12. & nos infrà dicemus iterum de profeſſis poſt conſtitutionem Sixti V. *num. 89 et 91.* Idem docent Portel *verb. Nouitij informationes, num. 5.* P. Villalobos *d. tract. 35. diffic. 9. num. 4. & 6.*

15. Hæc ſolemnitas informationis, & examen ſuper prædictis non requiritur in Nouitijs minoribus ſexdecim annis, nec in his, qui ſunt ex longiſſimis prouincijs, ad quas intra annum probationis difficiliter poteſt recurri, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur: nec item in Religioſis tranſlatis de vna ad aliam Religionem, nec tandem in Nouitijs Monialium, ex dicta conſtitutione Sixti V. *ibid. art. 13.* de quo P. Villalobos *2. p. ſummæ tract. 35. diffic. 10. num. 12. & 13.* Portel *vbi ſup. num. 7. & 8.*

16. Deſcendentes à Iudæis, Mauris, & alijs infidelibus nouiter ad fidẽ conuerſis, non poſſunt excludi per ſtatutũ Ordinis à receptione habitus Regularis, ita quòd eorum profeſſio annulletur, niſi id auctoritate Apoſtolica ſpecialiter id ipſum indulgente fiat: nam Iure Canonico omnes fideles ſunt idonei ad Religionem. Vnde ſtatutum non annullans profeſſionem iuſtis de cauſis factum, etiam ſine auctoritate Apoſtolica valere à ſapientiſſimis iudicatur, dummodo non fiat odio generis, eritque profeſſio eorum de facto peracta valida, tom. 3. qu. 11. art. 1. & tom. 1. quæſt. 10. artic. 3. & quæſt. 14. art. 1. & 2. de quo Nauar. libr. 3. conſ. 26. num. 4. & 5. de Regularibus. Couar. in Clem. ſi furioſus, 1. p. nu. 7. Idem docet poſt noſtrum Auctorem, & Nauar. P. Villalob. *eo tract. 35. diffic. 11. numer. 5. & 9. & nos diximus reſol. 90. num. 58.*

17. Præfatum ſtatutum arcens à Religione deſcendentes à Iudæis, & Saracenis, eorùmque annullans profeſſionem, non ſufficit fieri à Capitulo habente auctoritatem à Papa ad condenda ſtatuta, ſed neceſſariò ad id requiritur ſpeciale reſcriptum, & confirmatio Apoſtolica, quia confirmatio ſtatutorum facta à Papa intelligitur, quatenus ipſa non ſunt contraria iuri communi, & ſacris Canonibus, cuiuſmodi eſt iſtud. Vnde nullus eijci poteſt à Religione ob id ſolùm, quòd profeſſus ſit contra præfatum ſtatutum, poterit tamen expelli ex defectu conſenſus recipientiũ, quando ſcilicet profeſſio facta fuit ſub conditione, & proteſtatione expreſſa, quòd non deſcendiſſet à tali genere maculato, taliter enim profeſſus non eſt habendus pro profeſſo, etiam in foro conſcientiæ, habitùmque demittere licitè poterit, declarata priùs nullitate ſuæ profeſſionis nec poteſt talis profeſſio à principio nulla tractu temporis conualeſcere, ſeu rata, ac valida reddi per delationem habitus, aut vocem in capitulo per multos annos exercitam inter Fratres, & apud Fratres, ibid. d. q. 11. art 2. de quo Nauar. cap. 12. nu. 31. & lib. 3 conſ. 5. nu 15. de Regularibus, & in cap. ſtatutum, num. 15. & ſequitur Portel verbo Nouitij qualitates, n. 30. & verb. electio, numer. 11. Simanc. de Catholicis inſtitut. tit. 47. num. 84 & in de-

defenſione ſtatuti Toletani, *Did. Pet. in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordin. & l. 1. titul. 1. libr. 4. idem Nauar. dict. libr. conſ. 26. de Regularibus, quos, & alios refert, & ſequitur P. Miranda 1. tom. ſui Manualis prælatorum qu. 19. art. 7. §. ſecundo præmitto, & tom. 2. qu. 1. art. 1. §. ſecundo præmitto, & quæſt. 29. artic. 6. P. Villalob ſuprà num. 5 & 6.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. de Reg.

18. Taliter profeſſus, vel de nouo debet profiteri peracto priùs anno integro probationis, vel poteſt permanere in Monaſterio poſt annum de conſenſu recipientium aliquantulum antequam profiteatur, eritque tunc tacitè profeſſus, non à die primæ, ſed poſterioris profeſſionis. Vel tandem poteſt Dominus Papa de conſenſu recipientium, & recepti annum probationis habere pro legitimè completo, non obſtante Tridentino Concilio, eiúſq; profeſſionem ratam habere, vt ipſe gaudeat gradu, & honore, quibus gauderet à die, quo fuerat primum profeſſus, ad tollendum ſcandalum, & inquietudinem, quæ ex eo oriri poteſt. Quod vt remedium valde commodum eſt amplectendum, & à Domino Papa ſupplicandum. ibid art 3 de quo Nauar. libr. 3. conſ. 5. num. 19. & 20. de Regular. Vide Sanch. lib. 7. de matr. diſp. 37 nu 47. & 48. vbi reſoluit, non eſſe repetendũ nouitiatum, quamuis publicè conſtaret profeſſionem, & nouitiatum fuiſſe irrita, vbi latè dubium tractat, & tandem aſſerit, tutius eſſe pro foro conſcientiæ ſecretò impetrare diſpenſationem Pontificis eum nouitiatum ſupplẽtis, idem repetit lib. 5. ad præcepta cap. 4. numer. 25. vbi tenet, & defendit id ipſum, etiã quando nouitiatus, & profeſſio eſſent irrita ratione inhabilitatis perpetuæ profitentis, vel etiam ex defectu veri conſenſus ipſius.

19. Apud nos Minores de Obſeruãtia, & idem apud Minimos, nõ poſſunt ad habitum regularem recipi deſcendentes ex Iudæis, Saracenis, & Hæreticis, quorum corpora, oſſa, vel ſtatuæ ex parte patris, vel matris vſque ad quartã generationem incluſiuè in vindictam fidei concremata fuerunt, eorumque profeſſio annullatur per Bullas Pauli IV. & Gregor. XIII. & idem eſt de cõuerſis nouiter ad fidem in noſtro Ordine Minorum, ex eodem Paulo IV. apud Bullarium. Vnde qui deſcendunt ex dicto genere infidelium, & hæreticorum, quorum corpora, oſſa, ſeu ſtatuæ non fuerunt igni tradita, licitè recipiuntur ad habitum, & validè profitentur, & ad honores, & dignitates rectè admittuntur in præfatis religionibus, vt expreſſe habetur in dicta Bulla Gregorij XIII. pro Minimis, cùm poſt ſuſceptũ (ait Pontifex) baptiſma Iudæi, & Græci diſtinctio eſſe non debeat, vt ad Romanos c. 10. auctor eſt D. Paulus]. Quæ opinio, etiam apud nos Minores tanquam magis probabilis, pia, ac iuri canonico conformior amplecti poteſt, quidquid in oppoſitum dicant alij. Iuxta quod poteſt, & debet fieri proteſtatio quæ apud nos ſolet fieri ante profeſſionem, ibid. art 4. & tom. 2. quæſt 14. art 4 & 5. & in ſumma tom. 2. c. 14. de quo Portel vbi ſuprà, P. Miranda locis ſuprà citatis, qui quamuis oppoſitã ſententiam multis rationibus ſtabiliat, nõ negat tamen noſtram tanquam piam, ac benignam poſſe tueri, & teneri. Vide eũdem Portel in addit. ad dubia verb. nouitius à numer. 19. vbi plura ad hoc congerit perdoctè, & P. Villalob. vbi ſuprà num. 3.

Bullar. bull. 2. Paul. 4. & Bulla 36. Gregor. XIII. Roman. c. 10.

20. Dictæ conſtitutiones apoſtolicæ, dato, & non conceſſo, quòd cõprehendant omnes deſcendentes ex dictis infidelibus, etiam ſi eorum corpora nõ ſint igni tradita, ſeu combuſta, non tamen habent locum, nec extenduntur ad eos, qui extra quartum gradum, ſeu generationem deſcendunt à dicto genere maculato per lineam rectam, quia ſic expreſſè reſtringunt ibi præfati Pontifices ſuum decretum ad deſcendẽtes tantummodo intra quartam generationẽ, in expreſſis verò non eſt locus coniecturis, l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. Ex quorum verborum tenore etiam clarè deducitur, non extendi dictum decretum ad gradus collaterales, de quibus nulla ibi ſit mentio, ſed tantùm de deſcendentibus intra quartum gradum per lineam rectam, vt patet

Digitized by Google

tet ex dictis bullis *ibid.d.q.14.art.6.* de quo P.Miranda *d.tom.2.q.1.art.1.concl.* 4.qui idem tenet poſt Nauar.*lib.5.conſ.* *22.tit.de hæret.num.5.*

Bullar. Bull.3. Pij 4. & Bul.IV. 21. Pius IV. apud Bullarium extendit ſupradictum decretum ad deſcendentes à Mauris,& pro Congregatione S.Benedicti Valliſoleti amplius ſtatuit quod nullus deſcendens ex Mauris, Turcis,vel hæreticis vſque ad quartum gradum, vel qui aliquando per inquiſitores inquiſitus, punitus, vel confeſſus eſſet,poſſit admitti ad habitum regularem, & qui iam admiſſus, & profeſſus eſſet,ad nullum officium, dignitatem, vel adminiſtrationem ordinis aſſumi, & eligi poſſet. Vbi vides, quòd non requirit hic Pontifex, vt proauorum corpora, vel oſſa fuerint combuſta, ſicut Paulus IV.requirit pro Minoritis. Sed hoc ſeruari tantum debet apud Ordinẽ S.Benedicti,pro quo decretum eſt, nec extenditur ad alias religiones, qui non communicant in pœnis, ſed tantùm in fauoribus,& priuilegijs, vt bene notat Portel d.v.nouitius,num.21. de quo etiam Nauar.lib 5.conſ 22.tit. de hæreticis in 1.edit.& toto conſ.1.tit. de Iudæis in 5. edit. Auila de cenſuris 7.p. diſp.4.dub.3.Sanchez lib.2.decalog c. 27.num.3.qui ibi refert dictam conſtitutionem Pauli IV. nõ eſſe in vſu apud Minoritas. Sed contrarium videmus in praxi ſeruari apud nos, nam ſemper ante habitus ſuſceptionem interrogantur nouitij recipiendi, & fit iuridica proteſtatio iuxta dictam Bullam Pauli IV. Patres vero Ordinis Minimorum obſeruent circa hoc, quod dictus Gregorius XIII.pro ſua religione decreuit apud Bullarium.

Bullar. d. Bull.36. Greg.13.

22. Quamuis iuxta iuris rigorem, ac probabiliorem, & magis piam ſententiam filij,& deſcendentes ex hæreticis combuſtis ante patratum crimen apoſtaſiæ à fide concepti, aut nati non comprehendantur in dictis conſtitutionibus Apoſtolicis quantum ad prælaturas,& dignitates in ordine obtinendas: tales tamen non debent admitti, quando notoriè id conſtat eligentibus. Nam vilibus,& infamibus portæ dignitatum patere non debent, prout c. inter dilectos, de exceſſibus prælat. habetur,hi autem, ſaltem infamia facti reputantur infames. Ita Auctor tom.1. quæſt.14. artic.3.Ex cuius mente ſatis colligitur, idem à fortiori dicendum eſſe quantum ad admiſſionem huiuſmodi infamiæ labe infectorum ad habitum religionis,quippe qui ſunt inhabiles ad religionem, & irregulares, vt expreſſè decreuit Bonifacius VIII. in cap.ſtatutum felicis,de hæretic. in 6. & reſoluit Auctor tom.1.quæſt.14.articul.7.§.filij præterea hæreticorum,ex dicta conſtitutione Sixti V. & expreſſè cauetur in ſtatutis Ordinis Segouienſibus. Atque ita de infami,ſiue infamia ſit iuris, ſiue facti, qui non poteſt eligi in Abbatem, docet Sanch.lib.5.decalog.capit.5.numer.24.poſt Maiolum lib.1.de irregul. cap.29 num.12.& 13.Viuald.in candelabro Sacrament.part.3.cap.5.num.11. in 2. edit. Idque confirmari poteſt ex traditis ab eodem Sancio libr.2. decal. cap.27. à num.10. vbi loquendo de hæreticis quæſtionem pro vtraque parte diſputat,& tandem parti neganti, tanquam probabiliori adhæret. Idem expreſſius in noſtris terminis affirmant Portel in ad dubia verbo,nouitius, nu. 23.P. Villalobos d.difficult.11.num.4. qui notat, in dubio tales præſumi fuiſſe natos ante patratum crimen hæreſis, quia pœnæ debent reſtringi. Hæc ſententia mihi probabilis multùm videtur,& in praxi amplectendam omninò iudico, licèt oppoſita ſpeculatiuè ſit probabilior. Debet tamen limitari ad nondum admiſſos ad habitum, qui omninò repellẽdi ſunt,ſemel nãq; admiſſi validè profeſſi ab omnibus iudicantur.

Statutis ordin. Segouienſibus c.1. de receptione nouitiorum inquiſit.7.

23. Nullum ius, vel præceptum regulæ determinat ætatem recipiendorum ad ordinem,etiam apud nos Minores. Vnde iuuenes adhuc impuberes, & ſine ætate ad profitendum poſſe ad religionem admitti, communior ſententia, & praxis tenet,quidquid alij in oppoſitum contendant. Verum eſt tamen,quòd ingrediens religionem ante annos pubertatis (qui in viris ſunt quatuordecim, & in fœminis duodecim anni cõpleti)poteſt à parentibus, & tutoribus extrahi, vt definitur c.2.c.ad

noſtram, de Regul. c. ſi in qualibet, cap. puella 20. quæſt. 2. dummodo fiat intra annum poſt ſuſceptum habitum, ſeu ingreſſum. Quapropter Tridentino decreto habetur, quòd puella volens habitum regularem ſuſcipere, ſi maior duodecim annis ſit, non antea eum ſuſcipiat, quàm exploretur eius voluntas ab ordinario, an coacta, vel ſeducta ſit. Vnde minor duodecim annis non prohibetur in dicto decreto ingredi, de conſenſu parentum, vel curatorum, vt ſtatim probabimus, *tom. 3. qu. 12. art. 1. & 2.* de quo D. Thom. 2. 2. *qu. vlt. art. 6. Piſa ſuper regula Fratrum Minorum cap. 2. Zeroſa in praxi Epiſc. 1. p. verb. Moniales, pag. 232. & 238.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 17. de Reg.

Elucidatur & tuetur ſentēt. Auctor.

24. Sed hæc ſententia, & intellectus Auctoris non placet Sancio ad præcepta decalogi lib. 4. capit. 18. numer. 33. & 34. vbi reſoluit, in dicto decreto Tridentino non prohiberi, puellas 12. annis minores ingredi religionem: imò ait, in eo ſupponi, recipi poſſe, aliàs nō loqueretur Concilium ſub conditione, ſi maior duodecim annis fuerit. Conditionalis autem nihil ponit in eſſe: ac proinde nil alienius à ſacræ Synodi mēte excogitari poſſe aſſerit, quàm illum ſenſum datum ab Auctore, quem contextus eius decreti, neſcio (ait) qualiter pati valeant, quippe quòd ibi nihil de ætate puellæ ad religionem admittendæ decernitur, ſed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis. Tandemque concludit, duo in eo decreto ſtatui; alterum, vt puella maior duodecim annis, quantæcunque ætatis ſit, duplex examen Epiſcopi ſubeat: aliud ante habitus ſuſceptionē: & aliud poſtea ante profeſſionem. Alterum verò quòd in eo decreto ſtatuitur, eſt, vt puella minor duodecim annis ingrediens vnicum examen ſubeat, nempe ante profeſſionem; quoniam, inquit, ante ætatem duodenariam vanum exiſtimauit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis vſum puellæ. Hæc Sanchez.

Fateor quidem hanc expoſitionem Sancij genuinam, & adaptam videri contextui dicti decreti Tridentini: ex eo tamen, quòd Auctor illam non approbat, non rectè infertur, ipſum ſenſiſſe, prohiberi in dicto decreto puellis duodecim annis minoribus ingreſſum religionis, non enim id abſolutè affirmat, ſed duntaxat, quòd ipſæ non admittantur ante dictam ætatem, juxta antiqui iuris terminos, ne à parentibus, vel tutoribus extrahi poſſint. Vnde de eorundem conſenſu poſſe ingredi, idque in Tridentino non prohiberi apertè fatetur: quod, inquit, nil aliud diſponit, quàm id, quod iura antiqua diſponebant. Ex quibus concluditur argumentum, & inſtantiam Sancij omninò non conuincere contra ſententiam Auctoris: quæ modo præfato intellecta non repugnat contextui Tridentini, imò ex eo apertè colligitur, dictas puellas minores, ſeu impuberes ad religionem admitti, nempe conſentientibus parentibus, vel tutoribus, iuxta iuris antiqui diſpoſitionem, in c. ſignificatum, de Regular. cuius correctio omninò fugienda eſt, ſi aliàs cum iure nouo Tridentini compatitur, vel in eo expreſſè non reuocatur. Vide P. Miranda *tract. de Monialibus qu. 8. art. 3. Portel verb. nouitia numer. 1.* P. Villalob. 2. *p. tract. 35. difficult. 12. num. 2.* F. Ioan. de la Cruz *de ſtatu relig. lib. 1. cap. 8. in fine.*

25. Senes ob infirmitatem ætatis, quæ pro morbo reputatur, ad habitum regularem non ſunt admittendi, cùm aſperitates ordinis non valeant experiri, & ſubleuare. Diſpenſatiuè tamen aliqui poſſunt admitti, quando ex eo magna populi ædificatio ſequi ſperatur ob eminentiam perſonæ, ibid. art. 3. de quo D. Bonauent. ſuper regula Fratrum Minorum, qu. 195. Abbas in cap. magnæ num. 2. de voto, per text. ibi. Idem ferè docet Sanchez libr. 5. decalog. capit. 4. numer. 52. vbi reſoluit, ſenes validè, & licitè profiteri, quia obligatio ad religionis ſubſtantialia, nempe tria vota eſſentialia nullis corporis viribus eget, ſed ſolo voluntatis affectu, reliqua autem regulæ præcepta non obligant ſemper, & pro ſemper, ſed eo modo, quo regula obligat, nempe dum iuſta cauſa ea ſeruandi non excuſat, vt bene docet noſter Auctor, allegatus ab ipſo

San-

Sancio *tom. 2. ſumma cap. 6. numer. 13.* & tradit etiam P. Villalobos *dicta difficul. 12. num. 3.*

De Nouitijs vxoratis.

26. Maritus ſine vxoris licentia ingrediens religionem poteſt ab illa reuocari, niſi ipſe obijciat, & probet adulterium, capit. conſtitutus, de conuerſ. coniugat. Item poteſt reuocari, ſi vi, vel metu conſentiat mulier, cap. accedens, eodem titul. Vnde ſi ſponte conſentiat mulier, capit. accedens, eodem titul. Vnde ſi ſponte conſenſum dedit, illaque ſit anus, non poteſt à religione maritum reuocare, etiam ipſa non promittente caſtitatem: ſi verò ſit iuuenis, neque caſtitatem promiſit, poteſt vir compelli ad cohabitandum cum ea, *c. 1. c. quidam, de conuerſ. coniugat. cap. agathoſa, c. quia agatho, c. ſi quis coniugatus 27. quæſt. 2. cum alijs multis. Illi* tamen, qui ſe, & ſua tradidit monaſterio ſine licentia vxoris, ſi reuocetur, reſtituenda ſunt ipſa bona, quæ donauit. *tom. 3. quæſt. 13. artic. 1. de quo Gregor. Lop. l. 11. tit. 7. part. 1. verb. torne à viuir con ella. Vide quæ tradunt Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 41. dub. 3. à n. 25. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 1. quæſt. 6. in fine, relatus à P. Villalob. 2. p. tract. 35. diffic. 7.* numer. 17. qui tenent, quòd ſi mulier nec conſentiat, nec contradicat, ſed tãtùm taceat, ſeu diſſimulet, adhuc poteſt maritum reuocare, per cap. conſuluit, de conuerſ. coniug. ſed ibi tantum habetur, quòd vir mortua dicta vxore ad ſæculum redire non poteſt, ſed debet in religione permanere, itaque ſtatim firmat idem Azor, rationemq; reddit, quia eo ipſo, quòd vxor, dum viueret, virum non repetiuit, cùm poſſet, conſenſiſſe videtur, vt in religione permaneret, & ratam habuit eius profeſſionem.

27. Vxor concedens licentiam marito ad ingrediendum religionem, non cenſetur tacitè continentiam vouiſſe, quia præſumitur inſcia iuris c. 1. de conuerſ. coniug. l. 11. titul. 7. part. 1. Vnde ſi conſcia, & certificata conceſſit, videtur tale votum vouere, votum tamen tanquam conditionale habendum eſt, donec vir profeſſionem faciat, quia vxori illi expreſsè vouenti caſtitatem adhuc ius competit repetendi illum, ſi intra annum probationis Religionem deſerat, *ibid. art. 4.* de quo Abb. *in dict. cap. 1. de conuerſat. coniugat.* Gregorius Lopez *vbi ſuprà verb. Salieſſe de la orden.* Vide Azor ſuprà §. *ſi quæras, ad finem.* P. Villalob. *2. p. ſum. tract. 25. diffic. 7. num. 17.* qui ferè idem docent.

28. Vir ſine licentia vxoris ingrediens Religionem, & ab ea reuocatus poſt emiſſam profeſſionem, mortua vxore ad ordinem redire debet, nec licitè contrahere poteſt, matrimonium tamen de facto cõtractum tenebit, quidquid ſit de peccato contrahentis, nec poteſt compelli ad regreſſum, cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuerſ. coniug. Item vxor poteſt ingredi Religionem, etiam inuito, & contradicẽte marito, qui ſine conſenſu ipſius ingreſſus eſt monaſterium, niſi ante ingreſſũ mulieris vir exeat de clauſtro, & cohabitet cum illa, tunc enim non licet eo inuito ingredi, dict. cap. quidam, cap. placet, de conuerſ. coniugat. l. 12. titul. 7. part. 1. Secus ſi ingrediente viro de licentia vxoris, ipſa expreſsè, vel tacitè continentiam vouit: quia tamen illa erat iuuenis, & renuit intrare, vir de monaſterio fuit reuocatus, iuxta terminos dicti cap. 1. de conuerſ. coniugat. nam eo caſu poſt mortem ipſius vxoris iterum contrahens vir, non tenebit quidẽ contractum matrimonium, cap. ex parte, eod. titul. quia profeſſio viri tenuit, ſuppoſito quòd fuit facta de conſenſu vxoris, ibid. artic. 3. de quo Hoſtienſ. *in Sũma de conuerſ. coniug. §. qualiter, verſ. ſed quid ſi quis.* Gregor. Lopez *in d. l. 12.*

Sententia Auctoris, de qua hoc n. 28. dum habet, maritum ſine licentia vxoris Religionem ingredientem, & ab ea reuocatum, mortua vxore ad monaſterium redire debere, niſi explicetur, admitti non poteſt, pugnat enim expreſsè cum c. quidam 3. c. placet 12. de conuerſ. coniug. ab Auctore citatis, vbi diſertis verbis proditum eſt, maritum Exponitur ſententia Auctoris.

principalem, definitur in capit. ſalubriter, de vſuris, dummodo dicta quantitas non excedat in aliquo damnū, quod ex dilata ſolutione monaſterio de facto contingit, putà quia ex dote conſtituendus, vel redimendus erat cenſus, ſed tantum ſoluatur, quod victui Monialis pro quolibet anno ſufficiens iudicabitur, idque habet locum in omnibus monaſterijs, etiam vbi dotes ſtatim cōſumuntur, dos enim datur ad alimoniā monialis; quæ ratio æquè militat in omnibus monaſterijs, etiam opulentis. Ita Auctor tom. 3. Summa dicto capit. 144. num 8. vbi de hoc vltimo, quod reſoluerat tom. 2. quæſt. 48. art. 7. ſe corrigit. Aduertant tamen prælati quod vt in plurimùm non probent ſimiles pactiones, quando verò id probáuerint ratione damni emergentis, cautè, ac conſideratè fiat.

Auctoris ſententiæ, quæ Pontificis deciſionem in dicto cap. ſalubriter, extendit ad dotes monialium, adſtipulatur P. Miranda d. quæſt. 8. de monialib. concl. 1. art. 10. & quidem meritò, cum ratio, qua nititur Pontifex, ibi: Cum frequenter dotis fructus non ſufficiat ad onera matrimonij ſupportanda, æquè locum habeat in dote etiam monialiū. Valde tamen difficilis creditur Pontificia hæc definitio dicti cap. ſalubriter, cum apertè pugnet cum vulgari regula cap. cum contra 6. de pignoribus, cap. 1. cap. conqueſtus, de vſur. l. 1. & 2. C. de pignor. action. qua cauetur, creditorem teneri fructus rei pignoratæ perceptos in ſortem principalem reſtituere, & computare. Qua ratione in ſpecie dicti cap. ſalubriter, prima fronte videbatur dicendum, teneri etiam generum fructus ex re pignorata perceptos reſtituere. Quare variè reſponderi ſolet. Quidam interpretantur Pontificis ſententiam procedere dotis fauore. Alij putant ibi ab vſura excuſari generum ratione damni emergentis, & lucri ceſſantis. Alij virtute pacti de fructibus lucrandis à genero interim quod ſocer dotem promiſſam non præſtat. Verior ratio generi ab vſura excuſandi eſt, quia is dum fructus pignoris percipit, id non facit ratione mutui, aut dilatæ ſolutionis, ſed pro oneribus matrimonij ſubeundis, quæ ad ſocerum pertinebant, ex regula l. ſi filia 20 §. 1 l. ſi maritus 47. ff. famil. erciſcund. l. ſi is qui 97. in princip. ff. iure dot. Qua ratione meritò dum dos ei nō ſoluitur, fructus perceptos non tenetur computare, quia non recipit alienum, ſed quod ſibi debetur, atque ita nihil ex pignore lucratur, quod reſtitutioni ſortis principalis ſubiaceat. Videndi Couarr. *lib. 3. variarum cap. 1. num. 3. Nauar. cap. 1. à nu. 71. 14. quæſt. 3. plures citat à Cenedo ad decretales collectan. 14. Barboſa l. 2. in princip. à nu. 40. & in l. de diuiſione, à num. 2. ff ſolut. matrimon. Molina tractatu 2. de iuſtitia diſp. 321. Rebello de obligat. iuſtit. lib. 8. de vſuris cap. 11. Fachineus lib. 3. controuerſ. capit. 101. Gaſpar Rodriguez lib. 3. de annuis redditibus quæſt. 7. num 52. Stephan. Gratian. diſcept. cap. 143. & cap. 240 à num. 24. & cap. 244. à numer. 1. Trentacinquius lib. 2. variarum, titulo de iure dotium, reſolut. 6. Cardinalis Mantica libr. 11. de tacitis, titul. 10. à num. 39. Surdus tract. de alimentis titul. 1. qu. 42. 43. & 45. & titul. 8. priuileg. 55. à numer. 6. Valaſcus conſult. 8. & 84 à quibus, & alijs pleriſque petendæ ſunt plures interpretationes, & alia plura de materia dicti cap. ſalubriter.*

RESOLVTIO XCIX.

De Mulieribus.

1\. QVæcunque mulieres honeſtæ, & idoneæ poſſunt admitti ad habitum Regularem Eremitarum S. Auguſtini, ad inſtar Tertiariarum Ordinis Minorum, & Prædicatorum viuentium priuatim in ſuis domibus (quas in Hiſpania vulgus appellat Beatas) ex conceſſione Eugenij IV. & Martini V.

Apud

Apud Minores verò tales non admittuntur ſine licentia Miniſtri, aut Commiſſarij Generalis, ex ſtatuto Ordinis Toletano, tomo 3. quæſt. 7. art. 1. de quo Collector Mendicant. *tit. mulieres*, §. 1. *& tit. oblati Fratrum*, §. 2.

2. Leo X. in Cõcilio Lateranenſi declarauit huiuſmodi Mantellatas, ſeu Tertiarias priuatim in ſuis domibus viuentes non gaudere priuilegijs Fratrũ quoad exemptionem, ſed ad onera laicis impoſita teneri, & coram iudice ſeculari conueniri poſſe, niſi votum caſtitatis emittant, vt infrà *de Tertiarijs*, *num.* 5 *dicemus*, *ibid. art.* 2.

3. In contractu mulieris conſenſus, & licentia viri eſt de ſubſtantia actus, & ſine illa contractus nullius valoris exiſtit, tenetur que contrahens rem ex ipſo contractu acquiſitam reſtituere, etiam in foro conſcientiæ, quia lex iuſta non fundata principaliter in præſumptione ſeruanda eſt in vtroque foro, to. 3. qu. 56. art. 3. de quo Couar. regula peccatum, 2. p. §. 3. in fin. Palatius Rubius *l.* 55. *Taur. numer.* 17. vide ſuprà *reſolut.* 96. *num.* 6.

4. Mulieres de iure Canonico non ſunt teſtes idonei in criminalibus, & ſecundùm aliquos, etiam de iure Ciuili, niſi aliter veritas haberi non poſſit. In caſibus verò, in quibus de iure admittitur illarum teſtimonium, minus fidei eis adhibetur, quam viris. *tom.* 2. *quæſt.* 10. *art.* 3 de quo Tiraquel. *tract. de legibus connubial. l.* 9 *numer.* 49. *Maranta de ordine iudic. p.* 4. *numer.* 43. *Speculator tit. de teſtibus*, §. *poſtquam*, *verſ. porrò. Vide ſuprà de teſtibus num.* 14.

RESOLVTIO C.

De Notarijs.

1. GEnerales, Prouinciales, ac alij ſuperiores Regularium, quibus proceſſus formare incumbit, iuridicè creant ex ſuis Religioſis notarios ad certas cauſas, quos ſecretarios vocant, ſed non poſſunt perpetuos, præcipuè ad cauſas extra Religionem decidendas. Ad quod eſt quoddam priuilegiũ Pij V. factum Prædicatoribus apud Bullarium, quo poſſunt Mendicantes, & alij communicantes in priuilegijs inſtituere ſui Ordinis Fratres idoneos in notarios publicos pro intimandis mandatis, & reſcriptis Apoſtolicis publicam, vel priuatam Religionis vtilitatem cõcernentibus, quibus plena, & indubitata fides adhibenda eſt in iudicio, & extra, ſeu vbique ac alijs quibuſcunque publicis, & authenticis rogatis notarijs, tomo 3. qu. 8. art. 1. Idem tradit Portel verb. Notarius, numer. 1. vbi notat cum noſtro Auctore, hos notarios eſſe perpetuos pro negotijs priuilegiorum etiã extra ordinem. At nullibi inueni id dixiſſe Auctorem.

Bullar. bull. 14. Pij V.

2. Notarium factum Monachum poſſe compelli ad edendum inſtrumenta de protocollis ſuis ad reſumendum illa, ad partium inſtantiam, conueniriq; coram iudice ſeculari, cuius olim erat notarius, tenent aliqui. Sed alij meliùs affirmant, conueniri debere monaſterium ad hãc editionem coram proprio iudice, ſeu prælato. Cui ſententiæ innuit, ſeu ſe inclinare videtur Auctor, eamque ſequitur abſque dubio, oppoſitæ tantùm referens Auctores, quidquid illam ipſi Auctori tribuere contendat Portel verb. Notarius, num. 4. Non tamen cogi poteſt monachus, qui fuit notarius, ad conficiendum de nouo inſtrumenta, ibid. art. 3. De quo Bart. in l. 1. ff. de iudic. & in l. 1. ff. de pœnis, & in c. ſi diligenti, de foro competenti, & in l. locum habet, §. ſi pœnas, num. 3. & 4. ff. de tabulis exhibendis. Idem tradunt Bernard. Daz in pract. canonic. cap. 58. num. 3. Sylueſt. verb. tabellio, quæſt. 3. dicto 4. Nauar. comment v. num. 42. de regular. Couarr. practic. cap. 19. num. 8. verb Monachus, quibus, & alijs pluribus cum Auctore (cui tribuit eam ſententiam) relatis reſoluit Sanchez *lib.* 6. *decalog. cap.* 13 *num.* 49. *& ſequentib.*

Explicatur mens Auctoris.

3. Conſuetudo Religionum de inquirendo, & manu propria acta ſcribẽdo,

do, nõ adhibito notario, ſeu ſecretario, ex duplici capite poteſt ſaluari: primo, ex renunciatione ſui iuris, cui in aliquibus Religioſi per profeſſionem renunciare videntur: ſecundò, quia vt in pluꝛimum de minimis, & ad correctionem inter eos agitur. Vnde in grauibus præſentiam Notarij omninò requiri mihi abſque dubio videtur, ex mente, capit. quoniam contrà, de probat. vbi tanquã quid eſſentiale iudicij id requiri videtur. tom 2. qu. 13. artic 2. & 3. cui innuit Auctor *in Addit. Summæ, tom. 4. cap. 58. num. 9 in fine.*

4. Notarius Regularis in proceſſu faciendo contra aliquem Religioſum, vltra ſubſcriptionem teſtium ipſe debet ſubſcribere proprio nomine in vnoquoque eorum dicto, vt habetur expreſſe in Authentica, de inſtrum. cautio & fide, vbi gloſſa. §. ſed ſi inſtrumentum. Addit. ſummæ tom 4. capit 58. numer. 10. de quo Couarr. *qq. cap. 20. num. 5.* & nos diximus *reſol 42. num. 28.*

5. Danda eſt fides libris ratiocinij, vel ſimilibus obligationibus ſcriptis manu Notarij Monachi, vel Monialis deputatorum à Capitulo ad ſcribẽdum bona, & redditus Monaſterij, etiam in foro ſeculari, vt vſus obtinuit, argumẽto c. cum dilectus, de fide inſtrument. & ita iudicatum fuiſſe refertur. Addit. Summæ *vbi ſuprà num. 11.* de quo Valaſcus *lib. 1. Conſultat. Iaſon in l. admonendi. num. 112. ff. de iureiurand. vbi Bart. nu. 28. & in l. quædam. §. nummularius, de edendo.*

RESOLVTIO CI.

De Nouitijs.

1. RECeptio Nouitiorum apud Minores reſeruatur ſolis Miniſtris Generalibus, & Prouincialibus, ex declaratione Nicolai III. in capit. exiui, de verbor. ſignific. lib. 6. Vicarij autẽ Prouincialium ex officio hanc facultatem non habent, niſi id expreſſè illis commiſſum fuerit. Idem ex iure communi habent aliæ Religiones, niſi aliud ſtatuto caueatur. tom. 3. quæſt. 9. art. 1. Idem docet P. Miranda tomo 1. Manu. quæſt. 15. art. 1. vbi in principio ait, poteſtatẽ recipiẽdi Nouitios penes Abbates, ſeu prælatos immediatos conuentus reſidere, ex iure communi, cap. ad Apoſtolicam, cap. porrectum, de Regul. capit. final. eodem titul. in 6. vbi Panormitanus cum gloſſa ibi, verb pertineat, & ex multis alijs iuribus probat Nauarr. *lib. 3. conſil. 62. de Regular. & lib 1. conſ. 9. de conſtit.*

2. Apud Ordinem S. Claræ nulla fœmina admittitur ad habitum, vel ad profeſſionem, niſi de Prouincialis, vel Viſitatoris licentia, ex Nicolao V. Apud Moniales aliarum Religionum id ad ſuos ſuperiores pertinere indubitati iuris eſt, ibidem art. 2. Idem tradit P. Miranda *tract. de Monialibus qu. 8. art. 1.*

3. Olim præceperat Sixtus V. fieri informationem ad Ordinem recipiendorum ante veſtitionem habitus Regularis, ſed poſtea Gregorius XIII. pro Monachalibus, in quibus eſt perpetua filiatio, ſummariam tantum ſufficere ordinauit. Nunc autem ex Bulla Clemẽtis VIII. in fauorem Conuentus S. Stephani Salmanticenſis Ordinis Prædicatorum edita, ne deterrerentur iuuenes ab ingreſſu Religionis ob præuiam informationem faciendam, ſufficit iuramentum ſumere à recipiendo, quòd nõ ſit criminoſus, ære alieno onuſtus, & alijs defectibus, ſeu impedimentis notatus, de quibus in Bulla Sixti V. dummodò poſtea ante profeſſionem exacta informatio de ſupradictis fiat, & à Patribus, ſeu diſcretis Conuentus approbetur. Quo priuilegio fruuntur aliæ Religiones communicantes, etiam Monachales. *Tom. 3. quæſt. 10. art. 1.* de quo vide P. Villalob. 2. *p. ſummæ tract. 35. diffic 9 num. 7. & 8. & diffic 10. num. 1. 2. & 3.* P. Miranda *dicto tom. 1. quæſt 21. art. 1.* P. Portel *verbo, Nouitius, à nu. 1.* qui idem tradunt.

4. Nouitiorum Informationes examinandæ, & approbandæ ſunt à ſuperioribus, vel ab inferioribus prælatis facul-

cultatem habentibus recipiendi Nouitios, cum quatuor Patribus ex dignioribus, ſeu antiquioribus Conuentus in vnum congregatis, de quorum conſenſu ad habitum admiſſi ſunt, iuxta formam conſtitutionis Clementis VIII. vel coram duobus ſuperioribus in vnũ congregatis, iuxta Bullam Sixti V. Receptio autem nouitiorum poteſt fieri à ſuperioribus quocunque tempore extra Capitulum de conſenſu quatuor definitorum, vel quatuor Patrũ de antiquioribus Conuentus. Sed hoc in Hiſpania tantùm, ex dicta Bulla Clemẽtis VIII. *ibid. art.* 2. Idem docent P. Miranda *d. quæſt.* 21. *art.* 3 *&* 4. Portel *vbi ſuprà nu.* 3. *&* 4 Villalob *ſuprà numer.* 4 *& diffic.* 10. *num.* 4.

5. Quatuor debent neceſſariò inueſtigari in informatione nouitiorum, ex Bulla Sixti V. Primò de eorum parentibus, an ſcilicet ſint legitimi, nec ne. Secundò, an aliquod crimen commiſerint. Tertiò, an ſint grauati ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum. Quintò, an reddendis ratiocinijs ſint obnoxij, ita vt ex huiuſmodi cauſa lis, vel moleſtia illis ſit illata, vel inferri timeatur, de quibus ſigillatim dicemus infrà, ibid. art. 3. Idem tradunt P. Miranda ea quæſt. 21. art 2. Portel à nu. 10 P. Villalobos ea diffic. 10. à num 6.

6. Hodie quicunque illegitimi ex quocunque illicito coitu nati habiles ſunt ad Religionem, dummodò eorum mérita, & virtutes ſuppleant defectum natalium, ex Gregorio XIV. Sic moderante conſtitutionem Sixti V. Imò his etiam non ſuffragãtibus meritis adhuc eorum profeſſio non irritatur, nec admittentes excommunicantur, non habita circa id matura de liberatione. At filius Monachi nullo modo admitti poteſt in Religione, vbi eius patér adhuc ſuperſtes eſt, etiam ſi merita eius, & virtutes ſuffragentur, ex eodem Gregor. XIV. qui tamen profeſſionem illius expreſsè non irritat. *Ibid. ar.* 4. *&* 5. & nos diximus ſuprà *de illegitimis*, *à num.* 10. de quo P. Villalob. ſuprà *numer.* 8. *&* 9. *& d. ſſic.* 9. *num.* 3.

7. Cum ſacrilegis tamen non eſt tam facile diſpenſandum, quàm cum naturalibus, ibid, artic. 6, de quo d. reſol. 76 de illegat. num. 11.

8. Homicidæ, & criminoſi ad habitum Regularem admitti non poſſunt, admiſſorũmque profeſſio irrita omninò eſt, ſi eorum delictum eſt deductum in iudicium ante habitus ſuſceptionẽ, ex Sixti V. cõſtitutione: ſecus ſi poſt ingreſſum, vel poſt abſolutionem à crimine per ſententiã definitiuã, tunc. n. licitè intrat, & validè profitetur, ibid. art. 7. de quo Couar. Pract. q. 32. n. 2. Nauar. in c. nõ dicatis, n. 92. Vide Sanchez ad præcepta l. 4. c. 16. n. 39. Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius n. 4. P. Villal. *d. diffic.* 9 *n.* 2. *ad finem*, qui idẽ ferè docet.

9. Qui votum emiſit Clericatus, vel Religionis ante patratum crimen, nec votum potuit adimplere, poteſt ingredi Religionem, nec à iudice ſeculari puniri poteſt, dummodò id in fraudem factum fuiſſe non præſumatur, & veritas emiſſi voti pateſiat per iuramentũ ipſius vouẽtis, cui ſtandum eſt. Sed hoc non habet locum in eo, qui vouit intrare ordinem Tertiariorum B. Franciſci in ſuis domibus extra Congregationẽ degentium, ibid. art. 8. de quo Bald. in l. 1. C. an ſeruus ex facto ſuo, Iaſon in l. cùm quædam puella, n 11. ff. de iuriſd. omniũ iudicum. Placa tractat. de delictis, lib. 1. cap. 25. nu 6. vide Sanchez eo cap. 16. d num 39 & 40. Portel vbi ſup. num. 6 P. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 19. *art.* 8.

10. Receptio, & profeſſio debitoris ære alieno grauati ſupra vires facultatũ ſuarum eſt nulla, ex prefata conſtitutione Sixti V. quæ etiam procedit in eo, qui eſt condemnatus ad ſoluendam aliquam magnam pœnam pecuniariam, nec eam ſoluit. Debita autem incerta ex eo, quod ignoratur, cui facienda eſt reſtitutio eorum, poſt factam diligentẽ inquiſitionem non impediunt debitorem ab ingreſſu Religionis. Nec rurſus quando de conſenſu creditorum ingreditur debitor, vel cedit bonis, faciendo quod in ſe eſt ad ſoluendũ, & non poteſt, nec in futurum poſſe ſperatur, vel probabile eſt manendo in ſeculo lucrifacere non valere ad ſatisfaciendum creditoribus, tunc enim ſecluſo omni dolo, & fraude, etiam nulla præ-

miſſa

miſſa bonorum ceſſione licitè ingredi poterit, relinquendo debitoribus bona, quæ habet, *ibidem articul. 9. de quo D. Th. 2. 2. quæſt. fin. art. 6. ad 3. Soto de iuſt. libr. 4. quæſt. 7. artic. vltim. vide Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 1. qu. 5. Leonard. lib. 2. de iuſt. cap. 41. nu. 32. Portel vbi ſuprà, num. 19. & in addit. ad dubia à num. 8. vſque ad 12. Sanchez l. 4. decalog. cap. 19. à num. 3. & num. 21. 24. & 25. cum ſeqq.*

11. Qui Virginem ſub ſpe futuri matrimonij carnaliter cognouit, ob idque manſit infamiæ labe notata, tenetur illam priùs dotare, iuxta ſuæ conditionẽ perſonæ, quam Religionem ingrediatur: aliàs profeſſio nulla iudicanda erit, ſi probetur tale debitum eſſe ſupra vires facultatum ſuarum, iuxta dictam Bullam Sixti V. ibid. §. notandum eſt etiam, de quo Nauar. in c. cui portio 12. q. 1. num. 8. & lib. 4. conſ. 21. de ſponſalibus p. 377. col. 2. Idem docet Portel in addit. v. Nouitius, numer. 13. Leſſ. de iuſt. lib. 2. c. 10. dub. 4. vbi reſoluit eum qui antè vouerat ingredi Religionem, ſi poſtea puellam ſub promiſſione matrimonij deceperit, non poſſe intrare, ſi ipſa votum ipſius ignorauit, non tamẽ, ſi ſciuit, & c. 41. dub. 3. inter eos, qui nõ poſſunt ingredi Religionem, numerat eum, qui Virginem ſub ſpe matrimonij defloraūit.

Defenditur Auctoris ſententia.

Neque ſupradictis obſtat, quòd non poteſt dici reuera ære alieno grauatus, qui ratione ſtupratæ Virginis manet obligatus ad conſtituendum illi ſufficientem dotem, vt contra Auctorem hic vult probare Sanchez libr. 4. Decalogi cap. 19. nu. 26. in fine. Nam reſpondetur, quòd ſi puellæ conſtituenda eſt magna dos, quia eſt non infimæ conditionis, iam ea dos ſoluenda dici poteſt ingens æs alienum ſupra vires facultatum debitoris plebeij non diuitis. Vnde ſi puella ſit infimæ, vel mediæ conditionis, & deflorator habet ad conſtituendum illi ſufficientem dotem, profeſſio vtique tenebit, ex ſententia Auctoris, quia Pontifex tantùm inhabilitat eum, qui ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum grauatus exiſtit. Itaque Auctor non indiſtinctè tenet, omnem defloratorem Virginis dici ære alieno grauatum ſupra vires facultatũ ſuarum; ſed eum dumtaxat, qui conſiderata ſui, & puellæ defloratæ conditione nõ poteſt ei debitam dotem, ad nubendum alteri, conſtituere: tunc enim ipſe tenetur eam ducere vxorem, nec poteſt ad Religionem admitti: ſicut ad idem tenetur qui virginem ſub ſpe futuri matrimonij cognouit, nec poteſt propter generis eiuſdem claritatem aliter decori, & honori ipſius conſulere, niſi eam ducendo in vxorem, etiam poſito voto Religionis, & data potentia ad dotandam puellam. Atque ita Auctori adhæret Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 13. vbi tradit, ingens debitum cenſeri illud, quod eſt notabile, & magnum debitum attenta perſona debitoris, & ſumma debiti, qualis cenſetur dos debita defloratæ Virgini, ſaltem reſpectu hominis plebeij. Accedit, quòd ſi talis ſtuprator iuridicè iam accuſatus, vel inquiſitus ſit, tanquam crimìnoſus impeditur ab ingreſſu Religionis, quia commiſit crimen, cui in ſæculo pœna vltimi ſupplicij infligitur, quando ſcilicet patratum fuit in domo parentum ipſius ſtupratæ Virginis, vt benè obſeruat idem Portel loco proximè citato. Idem dicendum iudico de eo, qui mulctatus eſt ad ſoluendum ingentem pecuniæ ſummam, nam ſi magna eſt, & ſupra vires facultatum ſuarum, reuera dici poteſt ingẽti ære alieno grauatus, iuxta conſtitutionem Sixti V. quidquid contradicat idẽ Sanchez *loco ſuprà allegato*.

12. Hiberni, ſeu Irlandenſes reſiðẽtes apud Collegia Romæ, & Hiſpaniæ pro ipſis cõſtructa, poſſunt ingredi Religionem, nõ obſtante iuramento, quod faciũt de eundo in Angliam, vel Irlandiam ad prædicandum ibi, & defendendum Catholicam fidẽ apud hæreticos, nam tale iuramentum, etiam votiuum, eſt commutabile in Religionem. Ita Salmanticæ in praxi admiſſum eſt de conſilio doctiſſimorum virorum, quidquid aliqui in oppoſitum ſentiant, ibid. art. 10 de quo Soto libr. 8. de iuſt. qu. 1. articel. 9.

13 Ex.

13. Ex eadem conſtitutione Sixti V. qui reddendis ratiocinijs ita obnoxius eſt, vt ex huiuſmodi cauſalis, vel moleſtia ei iam ſit illata, vel inferri timeatur, nec licitè intrat, nec validè profitetur Religionem, ſiue ratiocinium ſit publicum ratione adminiſtrationis rerum ad Rempublicam pertinentium, ſiue priuatum ratione adminiſtrationis rerum priuatarum, ad quod tenentur tutores, Curatores, Procuratores, actores, ac executores, qui ſimiliter prohibentur ſacris ordinari, capit. 1. de obligar. ad ratiocinia, Auctor, ibid. art. 11. de quo Syluest. verb. ratiocinium. Vide Azor tom. 1. inſt. Moral. libr. 12. cap. 3. quæſt. 8. Sanchez eo cap. 19 num. 21. vbi notat valere hodie profeſſionem grauatorum ære alieno, & obnoxiorum reddendis ratiocinijs, quia Clemens VIII. reduxit Bullam Sixti V. ad terminos iuris communis.

14. Facta diligenti informatione de ſupradictis, ſi poſtea appareat de illius falſitate, nô ideò facta profeſſio ſtatim nulla iudicanda eſt, ſi bona fide, & ſimplicitate factum eſt à prælatis fraudulenter deceptis, nam Sixtus V. tantùm annullauit profeſſionem eorum, qui temerè contra ſuam conſtitutionem admittuntur, ibid. artic. 12. & nos infrà dicemus iterum de profeſſis poſt conſtitutionem Sixti V. *num. 89 et 91.* Idem docent Portel *verb. Nouitij informationes, num. 5.* P. Villalobos *d. tract. 35. diffic. 9. num. 4. & 6.*

15. Hæc ſolemnitas informationis, & examen ſuper prædictis non requiritur in Nouitijs minoribus ſexdecim annis, nec in his, qui ſunt ex longiſſimis prouincijs, ad quas intra annum probationis difficiliter poteſt recurri, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur: nec item in Religioſis tranſlatis de vna ad aliam Religionem, nec tandem in Nouitijs Monialium, ex dicta conſtitutione Sixti V. *ibid. art. 13.* de quo P. Villalobos *2. p. ſummæ tract. 35. diffic. 10. num. 12. & 13.* Portel *vbi ſup. num. 7. & 8.*

16. Deſcendentes à Iudæis, Mauris, & alijs infidelibus nouiter ad fidē conuerſis, non poſſunt excludi per ſtatutū Ordinis à receptione habitus Regularis, ita quòd eorum profeſſio annulletur, niſi id auctoritate Apoſtolica ſpecialiter id ipſum indulgente fiat: nam Iure Canonico omnes fideles ſunt idonei ad Religionem. Vnde ſtatutum non annullans profeſſionem iuſtis de cauſis factum, etiam ſine auctoritate Apoſtolica valere à ſapientiſſimis iudicatur, dummodo non fiat odio generis, eritque profeſſio eorum de facto peracta valida, tom. 3. qu. 11. art. 1. & tom. 1. quæſt. 10. artic. 3. & quæſt. 14. art. 1. & 2. de quo Nauar. libr. 3. conſ. 26. num. 4. & 5. de Regularibus. Couar. in Clem. ſi furioſus, 1. p. nu. 7. Idem docet poſt noſtrum Auctorem, & Nauar. P. Villalob. *eu tract. 35. diffic. 11. numer. 5. & 9. & nos diximus reſol. 90. num. 58.*

17. Præfatum ſtatutum arcens à Religione deſcendentes à Iudæis, & Sarracenis, eorùmque annullans profeſſionem, non ſufficit fieri à Capitulo habente auctoritatem à Papa ad condenda ſtatuta, ſed neceſſariò ad id requiritur ſpeciale reſcriptum, & confirmatio Apoſtolica, quia confirmatio ſtatutorum facta à Papa intelligitur, quatenus ipſa non ſunt contraria iuri communi, & ſacris Canonibus, cuiuſmodi eſt iſtud. Vnde nullus ejci poteſt à Religione ob id ſolùm, quòd profeſſus ſit contra præfatum ſtatutum, poterit tamen expelli ex defectu conſenſus recipientiū, quando ſcilicet profeſſio facta fuit ſub conditione, & proteſtatione expreſſa, quòd non deſcendiſſet à tali genere maculato, taliter enim profeſſus non eſt habendus pro profeſſo, etiam in foro conſcientiæ, habitùmque demittere licitè poterit, declarata priùs nullitate ſuæ profeſſionis nec poteſt talis profeſſio à principio nulla tractu temporis conualeſcere, ſeu rata, ac valida reddi per delationem habitus, aut vocem in capitulo per multos annos exercitam inter Fratres, & apud Fratres, ibid. d. q. 11. art 2. de quo Nauar. cap. 12. nu. 31. & lib. 3 conſ. 5. nu 15. de Regularibus, & in cap. ſtatutum, num. 15. & ſequitur Portel verbo Nouitij qualitates, n. 30. & verb. electio, numer. 11. Simanc. de Catholicis inſtitut. tit. 47. num. 84. & in

de-

tet ex dictis bullis *ibid. d. q. 14. art. 6.* de quo P. Miranda *d. tom. 2. q. 1. art. 1. concl. 4.* qui idem tenet poſt Nauar. *lib. 5. conſ. 22. tit. de haret. num. 5.*

Bullar. Bull. 3. Pij 4. & Bul. IV. 21. Pius IV. apud Bullarium extendit ſupradictum decretum ad deſcendentes à Mauris, & pro Congregatione S. Benedicti Vallisoleti amplius ſtatuit quod nullus deſcendens ex Mauris, Turcis, vel hæreticis vſque ad quartum gradum, vel qui aliquando per inquiſitores inquiſitus, punitus, vel confeſſus eſſet, poſſit admitti ad habitum regularem, & qui iam admiſſus, & profeſſus eſſet, ad nullum officium, dignitatem, vel adminiſtrationem ordinis aſſumi, & eligi poſſet. Vbi vides, quòd non requirit hic Pontifex, vt proauorum corpora, vel oſſa fuerint combuſta, ſicut Paulus IV. requirit pro Minoritis. Sed hoc ſeruari tantum debet apud Ordinē S. Benedicti, pro quo decretum eſt, nec extenditur ad alias religiones, qui non communicant in pœnis, ſed tantùm in fauoribus, & priuilegijs, vt bene notat Portel d. v. nouitius, num. 21. de quo etiam Nauar. lib. 5. conſ. 22. tit. de hæreticis in 1. edit. & toto conſtr. tit. de Iudæis in 5. edit. Auila de cenſuris 7. p. diſp. 4. dub. 3. Sanchez lib. 2. decalog. c. 27. num. 3. qui ibi refert dictam conſtitutionem Pauli IV. nō eſſe in vſu apud Minoritas. Sed contrarium videmus in praxi ſeruari apud nos, nam ſemper ante habitus ſuſceptionem interrogantur nouitij recipiendi, & fit iuridica proteſtatio iuxta dictam Bullam Pauli IV. Patres vero Ordinis Minimorum obſeruent circa hoc, quod dictus Gregorius XIII. pro ſua religione decreuit apud Bullarium. Bullar. d. Bull. 36. Greg. 13.

22. Quamuis iuxta iuris rigorem, ac probabiliorem, & magis piam ſententiam filij, & deſcendentes ex hæreticis combuſtis ante patratum crimen apoſtaſiæ à fide concepti, aut nati non comprehendantur in dictis conſtitutionibus Apoſtolicis quantum ad prælaturas, & dignitates in ordine obtinendas: tales tamen non debent admitti, quando notoriè id conſtat eligentibus. Nam vilibus, & infamibus portæ dignitatum patere non debent, prout c. inter dilectos, de exceſſibus prælat. habetur, hi autem, ſaltem infamia facti reputantur infames. Ita Auctor tom. 1. quæſt. 14. artic. 3. Ex cuius mente ſatis colligitur, idem à fortiori dicendum eſſe quantum ad admiſſionem huiuſmodi infamiæ labe infectorum ad habitum religionis, quippe qui ſunt inhabiles ad religionem, & irregulares, vt expreſſè decreuit Bonifacius VIII. in cap. ſtatutum felicis, de hæretic. in 6. & reſoluit Auctor tom. 1. quæſt. 14. articul. 7. §. filij præterea hæreticorum, ex dicta conſtitutione Sixti V. & expreſſè cauetur in ſtatutis Ordinis Segouienſibus. Atque ita de infami, ſiue infamia ſit iuris, ſiue facti, qui non poteſt eligi in Abbatem, docet Sanch. lib. 5. decalog. capit. 5. numer. 24. poſt Maiolum lib. 1. de irregul. cap. 29 num. 12. & 13. Viuald. in candelabro Sacrament. part. 3. cap. 5. num. 11. in 2. edit. Idque confirmari poteſt ex traditis ab eodem Sancio libr. 2. decal. cap 27. à num. 10. vbi loquendo de hæreticis quæſtionem pro vtraque parte diſputat, & tandem parti neganti, tanquam probabiliori adhæret. Idem expreſſius in noſtris terminis affirmant Portel in ad dubia verbo, nouitius, nu. 23. P. Villalobos d. difficult. 11. num. 4. qui notat, in dubio tales præſumi fuiſſe natos ante patratum crimen hæreſis, quia pœnæ debent reſtringi. Hæc ſententia mihi probabilis multùm videtur, & in praxi amplectendam omninò iudico, licèt oppoſita ſpeculatiuè ſit probabilior. Debet tamen limitari ad nondum admiſſos ad habitum, qui omninò repellēdi ſunt, ſemel nāq; admiſſi validè profeſſi ab omnibus iudicantur. Statutis ordin. Segouienſibus c. 1. de receptione nouitiorum in quiſit. 7.

23. Nullum ius, vel præceptum regulæ determinat ætatem recipiendorum ad ordinem, etiam apud nos Minores. Vnde iuuenes adhuc impuberes, & ſine ætate ad profitendum poſſe ad religionem admitti, communior ſententia, & praxis tenet, quidquid alij in oppoſitum contendant. Verum eſt tamen, quòd ingrediens religionem ante annos pubertatis (qui in viris ſunt quatuordecim, & in fœminis duodecim anni cōpleti) poteſt à parentibus, & tutoribus extrahi, vt definitur cit. c. ad

noſtram, de Regul. c. ſi in qualibet, cap. puella 20. quæſt. 2. dummodo fiat intra annum poſt ſuſceptum habitum, ſeu ingreſſum. Quapropter Tridentino decreto habetur, quod puella volens habitum regularem ſuſcipere, ſi maior duodecim annis ſit, non antea eum ſuſcipiat, quàm exploretur eius voluntas ab ordinario, an coacta, vel ſeducta ſit. Vnde minor duodecim annis non prohibetur in dicto decreto ingredi, de conſenſu parentum, vel curatorum, vt ſtatim probabimus, *tom. 3. qu. 12. art. 1. & 2.* de quo D. Thom. 2. 2. *qu. vlt. art. 6. Viſa ſuper regula Fratrum Minorum cap. 2. Zerola in praxi Episc. 1. p. verb. Moniales, pag. 232. & 238.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 17. de Reg.

Elucidatur & tuetur ſentẽt. Auctor.

24. Sed hæc ſententia, & intellectus Auctoris non placet Sancio ad præcepta decalogi lib. 4. capit. 18. numer. 33. & 34. vbi reſoluit, in dicto decreto Tridentino non prohiberi, puellas 12. annis minores ingredi religionem: imò ait, in eo ſupponi, recipi poſſe, aliàs nõ loqueretur Concilium ſub conditione, ſi maior duodecim annis fuerit. Conditionalis autem nihil ponit in eſſe: ac proinde nil alienius à ſacræ Synodi mẽte excogitari poſſe aſſerit, quàm illum ſenſum datum ab Auctore, quem contextus eius decreti, neſcio (ait) qualiter pati valeant, quippe quòd ibi nihil de ætate puellæ ad religionem admittendæ decernitur, ſed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis. Tandemque concludit, duo in eo decreto ſtatui; alterum, vt puella maior duodecim annis, quantæcunque ætatis ſit, duplex examen Episcopi ſubeat: aliud ante habitus ſuſceptionẽ: & aliud poſtea ante profeſſionem. Alterum verò quòd in eo decreto ſtatuitur, eſt, vt puella minor duodecim annis ingrediens vnicum examen ſubeat, nempe ante profeſſionem, quoniam, inquit, ante ætatem duodenariam vanum exiſtimauit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis vſum puellæ. Hæc Sanchez.

Fateor quidem hanc expoſitionem Sancij genuinam, & adaptam videri contextui dicti decreti Tridentini: ex eo tamen, quòd Auctor illam non approbat, non rectè infertur, ipſum ſenſiſſe, prohiberi in dicto decreto puellis duodecim annis minoribus ingreſſum religionis, non enim id abſolutè affirmat, ſed duntaxat, quòd ipſæ non admittantur ante dictam ætatem, iuxta antiqui iuris terminos, ne à parentibus, vel tutoribus extrahi poſſint. Vnde de eorundem conſenſu poſſe ingredi, idque in Tridentino non prohiberi apertè fatetur: quod, inquit, nil aliud diſpoſuit, quàm id, quod iura antiqua diſponebant. Ex quibus concluditur argumentum, & inſtantiam Sancij omninò non conuincere contra ſententiam Auctoris: quæ modo præfato intellecta non repugnat contextui Tridentini, imò ex eo apertè colligitur, dictas puellas minores, ſeu impuberes ad religionem admitti, nempe conſentientibus parentibus, vel tutoribus, iuxta iuris antiqui diſpoſitionem, in c. ſignificatum, de Regular. cuius correctio omninò fugienda eſt, ſi aliàs cum iure nouo Tridentini compatitur, vel in eo expreſſè non reuocatur. Vide P. Miranda *tract. de Monialibus qu. 8. art. 3.* Portel *verb. nouitius numer. 1.* P. Villalob. 2. *p. tract. 35. difficult. 12. num. 2.* F. Ioan. de la Cruz *de ſtatu relig. lib. 1. cap. 8. in fine.*

25. Senes ob infirmitatem ætatis, quæ pro morbo reputatur, ad habitum regularem non ſunt admittendi, cùm aſperitates ordinis non valeant experiri, & ſubleuare. Diſpenſatiuè tamen aliqui poſſunt admitti, quando ex eo magna populi ædificatio ſequi ſperatur ob eminentiam perſonæ. ibid. art. 3. de quo D. Bonauent. ſuper regula Fratrum Minorum, qu. 195. Abbas in cap. magnæ num. 2. de voto, per text. ibi. Idem ferè docet Sanchez libr. 5. decalog. capit. 4. numer. 52. vbi reſoluit, ſenes validè, & licitè profiteri, quia obligatio ad religionis ſubſtantialia, nempe tria vota eſſentialia nullis corporis viribus eget, ſed ſolo voluntatis affectu, reliqua autem regulæ præcepta non obligant ſemper, & pro ſemper, ſed eo modo, quo regula obligat, nempe dum iuſta cauſa ea ſeruandi non excuſat, vt bene docet noſter Auctor, allegatus ab ipſo

San-

Digitized by Google

Sancio *tom.2.ſumma cap.6.numer.13.* & tradit etiam P. Villalobos *dicta difficul. 12.num.3.*

De Nouitijs vxoratis.

26. Maritus ſine vxoris licentia ingrediens religionem poteſt ab illa reuocari, niſi ipſe obijciat, & probet adulterium, capit. conſtitutus, de conuerſ. coniugat. Item poteſt reuocari, ſi vi, vel metu conſentiat mulier, cap. accedens, eodem titul. Vnde ſi ſponte conſentiat mulier, capit. accedens, eodem titul. Vnde ſi ſponte conſenſum dedit, illaque ſit anus, non poteſt à religione maritum reuocare, etiam ipſa non promittente caſtitatem: ſi verò ſit iuuenis, neque caſtitatem promiſit, poteſt vir compelli ad cohabitandum cum ea, *c.1.c.quidam, de conuerſ.coniugat. cap. agathoſa, c. quia agatho, c. ſi quis coniugatus 27.quæſt.2.cum alijs multis.* *Illi* tamen, qui ſe, & ſua tradidit monaſterio ſine licentia vxoris, ſi reuocetur, reſtituenda ſunt ipſa bona, quæ donauit, *tom.3.quæſt.13.artic.1. de quo Gregor. Lop.l.11.tit.7.part.1. verb. torne à viuir con ella. Vide quæ tradunt Leſſius de iuſt.lib.2.cap.41.dub.3. à n.25. Azor tom.1.lib.12.cap.1. quæſt 6. in fine, relatus à P. Villalob.2.p.tract.35. diffic. 7.* numer. 17. qui tenent, quòd ſi mulier nec conſentiat, nec contradicat, ſed tãtùm taceat, ſeu diſſimulet, adhuc poteſt maritum reuocare, per cap. conſuluit, de conuerſ. coniug. ſed ibi tantum habetur, quòd vir mortua dicta vxore ad ſęculum redire non poteſt, ſed debet in religione permanere, idque ſtatim firmat idem Azor, rationemq; reddit, quia eo ipſo, quòd vxor, dum viueret, virum non repetiuit, cùm poſſet, conſenſiſſe videtur, vt in religione permaneret, & ratam habuit eius profeſſionem.

27. Vxor concedens licentiam marito ad ingrediendum religionem, non cenſetur tacitè continentiam vouiſſe, quia præſumitur inſcia iuris c.1.de conuerſ.coniug.l.11.titul.7.part.1. Vnde ſi conſcia, & certificata conceſſit, videtur tale votum vouere, votum tamen tanquam conditionale habendum eſt, donec vir profeſſionem faciat, quia vxori illi expreſsè vouenti caſtitatem adhuc ius competit repetendi illum, ſi intra annum probationis Religionem deſerat, *ibid. art.4.* de quo Abb. *in dict.cap.1. de conuerſat. coniugat.* Gregorius Lopez *vbi ſuprà verb. Salieſſe de la orden.* Vide Azor ſuprà §. *ſi quæras, ad finem.* P. Villalob. *2.p.ſum.tract.25.diffic.7.num.17.* qui ferè idem docent.

28. Vir ſine licentia vxoris ingrediens Religionem, & ab ea reuocatus poſt emiſſam profeſſionem, mortua vxore ad ordinem redire debet, nec licitè contrahere poteſt, matrimonium tamen de facto cõtractum tenebit, quicquid ſit de peccato contrahentis, nec poteſt compelli ad regreſſum, cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuerſ. coniug. Item vxor poteſt ingredi Religionem, etiam inuito, & contradicẽte marito, qui ſine conſenſu ipſius ingreſſus eſt monaſterium, niſi ante ingreſſũ mulieris vir exeat de clauſtro, & cohabitet cum illa, tunc enim non licet eo inulto ingredi, dict. cap. quidam, cap. placet, de conuerſ. coniugat. l.12.titul.7. part.1. Secus ſi ingrediente viro de licentia vxoris, ipſa expreſsè, vel tacitè continentiam vouit: quia tamen illa erat iuuenis, & renuit intrare, vir de monaſterio fuit reuocatus, iuxta terminos dict. cap. 1. de conuerſ. coniugat. nam eo caſu poſt mortem ipſius vxoris iterum contrahens vir, non tenebit quidẽ contractum matrimonium, cap. ex parte, eod. titul. quia profeſſio viri tenuit, ſuppoſito quòd fuit facta de conſenſu vxoris, ibid. artic. 3. de quo Hoſtienſ. *in Sũma de conuerſ.coniug. §. qualiter, verſ. ſed quid ſi quis.* Gregor. Lopez *in d. l. 12.*

Sententia Auctoris, de qua hoc n.28. dum habet, maritum ſine licentia vxoris Religionem ingredientem, & ab ea reuocatum, mortua vxore ad monaſterium redire debere, niſi explicetur, admitti non poteſt, pugnat enim expreſsè cum c. quidam 3. c. placet 12. de conuerſ. coniug. ab Auctore citatis, vbi diſertis verbis proditum eſt, maritum

Exponitur ſententia Auctoris.

ratione voti ad monaſterium redire nõ teneri, licèt quoad debiti exactionem votum tenuerit, & vlteriùs aliam vxorem accipiat. Ergo ne in re tam aperta lapſum videamus Auctorem noſtrum, ſic meo videri accipiendus eſt, quaſi docere videatur, maritum non cogendum ad monaſterium redire, ſed tamen conſultius, & congruentius ad ſalutem facere, ſi ad monaſterium redeat, vt ait dict. cap. placet, in fin. non enim aliter verbum, debet, quo vſus eſt Auctor, accipi poteſt, alioquin ſi ad neceſſitatem referamus, vt frequentiùs ſolet verbũ hoc in iure accipi, falſa certè Auctoris ſententia redderetur. Videatur de hac re Leſſius *li. 2. de iuſt. c. 41. dub. 3. à n. 25.*

An verò ſponſa duodecim annorum poſt matrimonium ratum, & non conſummatum ingrediens Religionem cõpellenda ſit intra duos mẽſes profeſſionem emittere iuxta terminos iuris antiqui? Vide ſuprà de matr n, 8. & Leſſiũ de iuſt. li. 2. c. 41. dub. 7. n. 59. §. 7. annũ.

De libertate, & educatione nouitiorum.

29. Iuuenes ad habitum Regularem admittendi debent de bono ſpiritu, & affectu examinari, an ſcilicet amore Dei ducti accedant, animi ſui conſtantiam, fiduciam, corporis valetudinem, ſtatus congruentiam, perſonæ qualitatem, internam vocationem, & operis ſcopum, ac finem maturè præmeditando, exactèque diſcutiendo, ne cum rubore ab incæpto reſiliant, & adſpiciant retrò poſt miſſionem manus ad aratrũ, fiantq; non apti regno Dei. Nemo tamẽ Religionis perfectionem affectans deterrẽdus eſt, Dominus enim ſuis athletis à dextris adeſt, præſtò ſuam opem conferens, *tom. 3 q. 14. art. 1.* de quo Laurentius Iuſtinianus *de diſciplina, & perf. mon. conu. c. 5.* D. Baſilius Magnus *interrog. 10. Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 10. ad quintum.*

Luc. 9. refertur in Reg. B. P. N. Franc. cap. 2.

30. Quamuis laudabile ſit inducere quemquam ad Religionem reformatã, non tamen ad vouendum. Religionis ingreſſum, ne coactè fiat quod liberè, & ſpontaneè ob amorem, & imitationẽ Chriſti Domini, fugamque ſæculi fieri debet, ob idque in laxam vitam declinet, aut retrocedat profeſſus. *ibid. art. 2.* de quo Caiet. 2. 2. *quæſt. 189. art. 2. Azor inſt. moral. 1. part. lib. 12. quæſt. 2. cap. 1.*

31. Ex decreto Tridentini Concilij anathematizantur cogentes fœminam ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad profeſſionem emittendam, ſimiliterque dantes conſilium, auxilium, vel fauorem, interponentéſque ſcienter præſentiam, conſenſum, vel auctoritatem ſuſceptioni habitus, vel profeſſioni huiuſmodi. Eadem etiam pœna feriuntur qui ſanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint. Sed hoc debet intelligi ſecuto effectu. At verò cogentes adoleſcentem ad ingrediendum Religionem, licèt peccent, non tamen incidunt in dictam excommunicationem Concilij Tridentini, ſed benè incurrũt aliam Papæ reſeruatam impedientes illorum ingreſſum, qui Religionem ingredi non prohibentur, ſeu de iure non ſunt inhabiles ad Religionem, violentijs, & iniurijs moleſtantes recipientes ad habitum, aut iam habitu Regulari indutos extrahentes, dum modò non deſtiterint à prædictis, poſtquam Bullæ Eugenij IV. ſactæ Benedictinis notitiã habuerint, in qua ipſo facto anathematizantur, & habetur in Bullario. Ibid. art. 3. de quo Nauar. *cap. 14. n. 17. & lib. 7. conſil. 59. tit. de ſententia excommunicationis.* Idem docent Sanchez *tom. 5. de cenſuris diſp. 24. ſect. 7 num. 8. Sanchez in præcepta dec. l. 4. c. 4. per totum. Azor inſt. mor. 2. p. l. 2. c. 21. q. 15. Sayro deciſ. 12. ſub tit. de ſententia excommunicat. Portel in addit. ad dubia, verb. Nouitius, n. 2. & 3.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 8. de Regul.

Bullar. bull. 7. Eugen 4. nn. 14. & 15.

32. Non incurrit præfatam excommunicationem Concilij cogens puellã ad ingrediendum monaſterium, nõ cauſa induendi habitum Regularem, vel faciendi profeſſionem, ſed vt ibi honeſtè educetur vſq; ad nubendi annos. tom. 3. q. 17. art. 19 & nos infrà iterum dicemus *de profeſſione n. 79.* Idem docet poſt alios Sanchez *dicto cap. 4. num. 12.*

33. Ex-

33. Extrahens, ſeu retrahens aliquē vi, metu, vel fraude à vita monaſtica, tenetur detecta fraude veritatem aperire, vimque amouere, vt liberè poſſit redire, & forſan ob illatam iniuriam procurare, vt iterum monaſterio reſtituatur: eo tamen non redeunte nullum ſupereſt reſtitutionis ligamē, quidquid aliqui in oppoſitum ſentiant, etiamſi iniquiſſimo animo à profeſſione facienda ipſum perſuaſerit reſilire, qui Religioni eſſet frugi. *ibid: art.* 4. de quo Soto *de iuſt. lib.* 4. *q.* 6. *ar.* 3. Nauar. *in Manual. c.* 14 *n.* 32. Idem poſt Sotum, & noſtrum Auctorem docet Portel *d. n.* 3. *ad finem.*

34 Nouitij educandi ſunt in monaſterijs, apud quæ maximè viget obſeruantia, & diſciplina Regularis, vt ipſi ſemel benè imbuti in vita reformata tota die vitæ ſuæ ferueant bonum odorem virtutis, & ſimiles illis fiant, quorum conſortio committuntur. *ibid. art.* 5. de quo Caietan. 2. 2. *q* 89. *art.* 5. Hugo *ſuper Regul. Fratrum Minorum, cap.* 6. *iuxta finem.*

35. Apud nos Minores habitus nouitiorum patenter diſtinguendus eſt ab habitu profeſſorum, ita vt diſſutura caputij non ſufficiat, ſed vel caparone vti debent iuxta Regulam, vel alia peccia panni ante pectus, niſi qualitas perſonæ aliud expedire videatur, vt in quodam Capitul Generali cautum eſt, & in presbyteris tantùm admittit conſuetudo. Aliæ Religiones conſulant ſuper hoc ſuas conſtitutiones, & laudabiles conſuetudines. *ibid. artic.* 6. Ad quod vide Sanchez *lib.* 5. *decalogi cap.* 3. *num.* 13.

De anno probationis.

30. In omni Religione tam virorū, quam mulierum requiritur annus integer probationis poſt ſuſceptum habitū, antea facta profeſſio, vel non expleto decimo ſexto ætatis anno nulla eſt, nullamque inducit obligationem ad alicuius Regulæ, aut Religionis, vel Ordinis
Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. de Reg. obſeruationem, aut ad alios quoſcunq; effectus, vt diffinitur in Tridentino Cōcilio. Quod ſpatium temporis datur, tū

in fauorē nouitij, vt experiatur, & probet aſperitates, & difficultates Religionis, tum in fauorem ipſius Religionis, vt per conuerſationē annuam eius mores, & inclinationes dignoſcantur, & idoneus iudicetur vel non, *tom.* 3. *q.* 15. *artic.* 1. *&* 2. *de quo Nauarr. lib.* 3. *conſ.* 30. *tit. de Regularibus. Zerola in praxi Epiſcop.* 1. *p. verb. Moniales,* §. 2. *pag.* 233. *Azor inſtit. moral. q.* 1. *lib.* 12. *c.* 4. *q.* 9. *Sanchez de matrimon. lib.* 2. *diſput.* 24. *num.* 22. *Fr. Ioan. de la Cruz de ſtat. Relig. lib.* 1. *cap.* 8. *dub.* 2. *poſt quos, & alios plures idē docet Sāchez ad precepta* lib. 5 capit. 4. num 4. & ſequentibus, vbi num 7. ait, dictum decretum Tridentinum cōprehēdere vota ſimplicia bien- Trid. ſeſſ.
nij emiſſa in Societate Ieſu, ac ideò ſi 25. ca. 2.
fiant ante 16 ætatis annum irrita reddi, de Reg.
& nu. 15. ponit caſum, in quo quis tenetur intra bimeſtre profiteri, nempè quā do illi datur Abbatia in commendam, iuxta idem Concilium Tridentinū ſeſſione 25. cap. 21. de Regular. & tradit etiam Auctor tom 2. q. 51. ar. 9. Cordub. in ſumma q. 38. Henriquez li 13. de excommun. c. 40. n. 2. in comment. litt. O.

37. Nec malitia ſupplet dictam ætatem ſexdecim annorum requiſitam ad profitendum, ac ideo antea facta profeſſio nulla eſt, & irrita ex dicto decreto Tridentini Concilij, non enim poteſt ſuppleri ætas aliquo modo, vbi à iure certus, & determinatus numerus annorum requiritur. *ibidem art.* 3. de quo Hoſtienſ. *in c. poſtulaſti, de Regularibus.* Idē docent Alovſi. Ricci Curiæ Archiepiſcop Neapolitan. *deciſione.* 121. Sanchez *lib.* 5 *ad præcepta c.* 4. *n.* 2. vbi ex Gloſſa *in dicto c. poſtulaſti,* & ex D. Thom. recepto à Theologis 2. 2 *q* 88. *art.* 9. *in corporis fine, & qu. vlt. artic.* 5. idem tenet, & probat.

38. Annus probationis computādus eſt à momento in momentum, id eſt, ab hora diei, in quo habitum quis ſuſcepit vſque ad eandem horam vltimi diei eiuſdem anni. ibid. art. 4. de quo Henriquez tom 2. libr. 13 ca. 40. Palatin. in 4. diſt. 38. qu 1. pag 823. Idem docet Sanchez ad præcepta lib 5 c. 4. n. 4. Leſſius de iuſtit. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 59.

39. In annò autẽ biſſexto duo dies debent pro vno computari ad annum probationis peragendum, non enim præcisè debet eſſe annus ſolaris, ſed ſufficit, quòd ſit politicus, & ciuilis in Republica vt talis habitus, & declaratus. *ibidem artic.* 5. de quo Couar. *libr.* 4. *variarum capit.* 18. Sanchez *de matrim. libr.* 2. *diſput.* 24 *numer.* 18. Idem docent Leſſius & Sanchez *locis citatis num. præcedenti.*

Bullar. Bull. 18. Pij V.

40. Nouitiæ Ordinis Sancti Dominici habentes legitimã ætatem ad profitendum in articulo mortis conſtitutæ poſſunt profeſſionem emittere non cõpleto anno probationis, ex Pio V. apud Bullarium: ſed hoc ad conſolationem ſpiritualem in foro tantùm interiori conceſſum eſt, ſcilicet ad conſequendã indulgentiam plenariam. Vnde virtute huius profeſſionis non poteſt peti hereditas nouitię defunctę, ſed ad ſuos hæredes ab inteſtato pertinet. Nec hoc priuilegium eſt reuocatum per Gregorium XIII. in reuocatione Generali eorum, quæ ſunt conceſſa à Pio V. contra ius & Concilium Tridentinum, quia tantùm reuocauit in ſua Conſtitutione indulta pertinentia ad forum conſcientiæ, quale eſt ſupra dictum priuilegiũ. Quo quidem gaudent per communicationem nouitij, & nouitiæ aliarum Religionum. Aduerte tamen, quòd nouitius, vel nouitia conualeſcens de infirmitate tenetur continuare, ſeu complere reſiduum anni integri probationis, ac iterum profiteri, ibidem art. 6. & tomo 1. quæſt. 8 artic. 9. & Addit. Summæ tomo 4 cap 63. numer. 4 & 5. Idem docent Henriquez lib. 13 de excommunicat cap 40 num 2. in commentar litteira R. Sanchez vbi ſupra numer. 16. vbi exiſtimat contra noſtrũ Auctorem monaſterium ſuccedere tali nouitiæ defunctæ eodem prorſus modo, quo ſuccedit in bona profitentium legitimo anno nouitiatus peracto.

Defenditur Auctoris ſententia.

Sed immeritò, quia nullo nititur ſufficienti fundamento. Nam, vt conſtat ex tenore dictæ conceſſionis, ea fuit facta ob ſolatium, & fructum ſpiritualem nouitiæ, nempe ad conſequendum meritum profeſſionis, & indulgentias: neque vnquam Pontifices ſuis priuilegijs intendunt præiudicare iuri alterius, niſi expreſsè id declarent, quod hic non fit, vt benè notat P. Miranda tomo primo Manual. quæſt. 22 art. 10. Vnde profeſſio ſic emiſſa non eſt ſimpliciter, & verè profeſſio, niſi tantùm quoad dictũ effectum expreſſum in Bulla Pontificis, aliàs ſi de infirmitate conualeſceret nouitia, non egeret noua profeſſione, quod eſt contra mentem, & verba Papæ concedentis, qui expreſsè reſtringit ſuum priuilegium ad effectum conſequendi meritum profeſſionis, & fructum indulgentiarum. Atque ita communiter ſentiunt omnes ſuper hac re ſcribentes. Portel in dubijs Regularibus verb. nouitia, nu. 5. Barboſa in collectan. ad Decretales lib. 3. tit. 31. in notis ad capit. ad Apoſtolicam, de Regular. num. 4. P. Miranda vbi ſuprà, & alij plures, quos breuitatis cauſa omitto.

41. Nemini licet renuntiare iuri annuæ probationis, & antea profiteri, cũ ſit ius publicum, cui nemo renunciare poteſt, non enim ſolùm ad ius peinarũ nouitij ſpectat huiuſmodi annua probatio, ſed etiam ad vtilitatem, & ius publicum Religionum, nè intra paucos menſes, vel hebdomadas profeſſio fieret ad obtinendas dignitates., cui iuri publico cõſuluit dictum decretum Tridentini Concilij vetando, & annullãdo profeſſiones ante completum anni faciendas, per quod derogatum eſt cap. ad Apoſtolicam, de Regular. Rodr. ibidem art 7. de quo Nauar. libr. 3. conſil. 33. numer. 3. titul. de Regularibus. Reiæ reſponſ. caſuum conſcien p. 4 caſu finali. Idem docent Sanchez vbi ſuprà num. 19 cum Nauar. libr. 3. conſil. 33. n. 5. de Regularibus 1. edit. Azor inſtit. moral. lib. 12 capit 4 quæſt. 9. additque idem Sanchez num 20 poſſe Generalẽ Societatis diſpenſare in vno ex duobus annis probationis ad emittenda vota ſimplicia, per quæ quis Societati incorporetur, dummodò integer annus probationis à Tridentino requiſitus præcedat, validaque erit talis profeſſio, non obſtante conſtitutione ipſius Societatis.

52. Attento iure communi annus præ-

probationis debet eſſe continuus, & non interpolatus, eo modo, quo ſolent auſteritates, ſeu aſperitates in Religione continuari, quas omnes præcipit dictum cap. ad Apoſtolicam, experiri, & non poſſunt benè experiri ſine continuatione. Ita declarauerunt Cardinales ſuper Tridentinum apud Marzilla lib. 1. tit. 12. cap. 16 §. tam virorum, prope finem. At ex priuilegio Iulij II. apud Bullarium facto pro Minoribus conceditur prælatis vt ſuper eo poſſint diſpenſare, ſi id iudicent expedire. Neque id videtur abſtuliſſe Tridentinum Concilium in dicto decreto, etiam ſtante ſtatuto Generali Toletano diſponente, vt nouitij per annum continuum in probatione permaneant ad maiorem dicti Concilij obſeruationem, quia in eo non intenditur tollere vſum dicti priuilegij. Vnde iuſta exiſtente cauſa poterit Prouincialis ſuper hoc diſpenſare, rariſſimè tamen, aut certè nunquā omninò fiat, niſi in maxima, & vrgenti neceſſitate, quæ nulla poſſit tergiuerſatione negari. Apud Alias Religiones, vbi non eſt ſimilis conſtitutio, benè poteſt vti dicto priuilegio per communicationem, cùm non ſit à Concilio ſublatum, *ibidem articul. 8. de quo Nauarr. libr. 3. conſil. 2. numer. 2. de Regularibus, & conſil. 34. numer. 2. & conſil. 36. numer. 1. & conſil. 42. numer. 2. & 4. & conſil. 34. num. 5. in antiq. aliàs conſil. 9. num. 2. & conſil. 32. num. 3. in nouis. Henriquez in ſumma lib. 13. cap. 40. §. 2. in medio. Flaminius de reſignat. lib. 3. q. 13. n. 11. Vide Leſſium vbi ſup. d. n. 59.* vbi tradit paucorum dierum interpolationem non impedire, quia ea non cenſetur impedire moralem continuationem, item & Azor tom. 1. Inſtit. moral. lib. 11 cap. 2. quæſt. 8. P. Villalobos 2. p. ſummæ tract. 35. diff. 15. num. 8. & 9 vbi ſentit, dictum priuilegium Iulij II. ſublatum eſſe à Tridentino Concilio, ita declarante ſacra Congregatione apud Marzilla vbi ſuprà, verb. per annum, & in facti contingentia ita Romæ declaratum fuiſſe refert ex Nauarro; ac ideo iudicat, nullo pacto debere prælatos aliter ad profeſſionem admittere, niſi poſt annum probationis continuum expletum. Idem firmat Sanchez ad precepta tomo 2. lib. 5. cap. 4. à num. 30. vbi latè, & eleganter rem & nodum diſſoluit, & tandem numer. 35. concludit, dictum priuilegium Iulij II. eſſe reuocatum.

Bullar. bull. 9. Iulij 2. num. 10.

Trid. d. c. 15. de reg.

Ampliatur doctrina Auctoris.

Quid ſi nouitius in furorē, ſeu amentiam incidat, interrumpetne annum nouitiatus, ita vt ſi ferè toto anno duret, poſſit ſui compos effectus poſt eum tranſactum validè profiteri? Sancius vbi ſuprà numer. 54. poſtquam rationes pro vtraque parte ponderat, quæ ſatis ancipitem reddunt quæſtionem, tandē reſoluit, furorem citò tranſeuntem, vt contingit in phreneſi ex morbo graui ſuperueniente, per octo, vel quindecim dierum ſpatium durante, non impedire curſum nouitiatus, ſtatimque tranſacto eo anno profeſſionem factam legitimā eſſe. Ducitur, quòd ita tenet praxis communis Religionum, nec iura annū nouitiatus poſcentia tempus hoc non computandum decernant, ſed quaſi pro nihilo id reputant, & tanquam partem temporis morbi, quo quidem non impeditur curſus illius anni. At quando dementia eſt extraordinaria ex nullo alio morbo reſilians, diuque durans, vt per integrum menſem, exiſtimat, id tēpus in anno probationis non eſſe computandū, ſed tranſacto furore ſupplendum, quia, inquit, ſicut tempus, quo quis ante pubertatis annos in Religione vixit, non computatur in Nouitiatus anno, eò quòd impubes non pleno rationis vſu polleat, quo Religionis aſperitates experiatur, nec malitia in hoc caſu ſupplet ætatem. Ita pariter, imò multo fortiùs id in furioſo locum habebit, qui omnino rationis vſu caret. Cúmque caſus hic rarò contingat, non oportuit, vt iura illum exciperent, vt non excipiendo videantur cenſere computari. In hoc tamen caſu non eſt iterum inchoandus nouitiatus, ſed tantùm ſupplendum eſt tempus furoris, quia eo medio tempore nō fuit interruptus annus probationis, cùm furioſus ille in Religione manſerit, ſed ſuſpenſus. Tandemque citat pro hac ſententia Syluestrum, Armilla & Tabiena, mihique

vera, & probabilis videtur, ſed non omninò.

Vnde eam limitandam cenſeo, quando per maiorem, ſeu magnam partem anni nouitiatus durauit amentia, tunc enim tolli integritatem illius annuæ probationis, foreque ſupplendam benè fateor, non verò quando per integrum tantùm menſem Nouitius mente alienus extitit, vt vult Sanchez. Nam poſt eum menſem ad mentem rediens iudicatur tanquam ſi in phreneſim incidiſſet ad effectum admittendi eum ad profeſſionem ſtatim à die peracti anni probationis, abſque eo quòd ſuppleat tempus, quo fuit in amentia, vt ipſe Sāchez concedit in phrenetico, & ſupra diximus. Vnde exiſtimo in priori caſu ſupplēdam eſſe eam dumtaxat partem tēporis quo durauit furor, ſeu amentia, idque ſufficere argumēto c. ſicut tenor, de Reg. vbi ideo profeſſio furioſi non tenuit, quia tempore quo fuit indutus habitu Monachali extra mentem poſitus erat: ergo à contrario ſenſu valeret, ſi ſuæ mentis compos tunc reperiretur, & conſtat ex illis verbis, ibi: Niſi poſtquā mētis ſuæ factus eſt cōpos, ſpōtanea voluntate profeſſionem fecerit Monachalem. Quæ ratio etiam militare videtur in anno nouitiatus quoad eius validitatē, nā ſi tēpore quo indutus eſt habitu Monachali mentis ſuæ cōpos erat Nouitius, ſpontanea voluntate creditur id feciſſe, ac ideò Nouitiatus non interrumpitur per ſuperuenientē amentiam, & conſequenter ſufficit ſupplere id tempus, vt poſtea validè profiteatur. Atque ita huic ſententiæ innuere videtur Azor *lib. 12. inſt. mor. c. 2. q. 5. ad finē*, & faciunt tradita à P. Miranda *tomo 1. Manual. qu. 17. art. 5. concl. 2.*

43. Apud nos Minores eſt de ſubſtātia, vt Nouitius probet Religionem in habitu Regulari, cū in Regula aſſignetur Nouitijs certa forma habitus. Idèm que in alijs Religionibus dicendum eſſe iuri communi conforme eſt, c. ſuper eo, vbi gloſſa, verb. in eadem veſte, de Regularibus. Sufficit autem quòd deferatur habitus Regularis partim in Monaſterio, partim extrà, cum licentiā tamen prælati, quam exiſtente iuſta cauſa poſſunt dare etiam prælati locales cum conſilio Diſcretorum Conuentus, quando ad Prouincialem non eſt facilis recurſus, non obſtante dicto Ordinis ſtatuto Toletano: Ordo enim non habet Stat. To-
poteſtatem ſuper nouitios ante profeſ- let. cap. 1.
ſionem, nec illis poteſt auferre, quod nouit. ſe-
ius commune concedit, ſcilicet quòd cept.
peracto anno continuo probationis ad profeſſionem admittantur, nec factam annullare, niſi ſolus Papa. Prædicta tamen minimè conſulerem practicanda in nouitijs Monialium, nō n. extra Monaſterium experiri poſſunt aſperitatē clauſuræ, quam poſtea vouendæ ſunt. Verùm eſt tamen, quod ſi peracto anno probationis cum licentia ſuperioris nouitia egrediatur, dum dos conſtituitur, & procuratur, ac de graui curatur infirmitate, poſtea reuerſa licitè poteſt ſtatim ad profeſſionem admitti, cum iam iam per integrum annum in probatione ſteterit, expertaque ſit aſperitatē
clauſuræ, non obſtante Tridentino De- Trid. ſeſſ.
creto, quod tātùm loquitur de nouitijs 25. cap. 16.
in Monaſterijs virorum educatis, quos de Reg.
præcipit finito anno probationis ad profeſſionem fore ſtatim admittendos, aut expellendos, non autē de Nouitijs Monialium, vt ex contextu, & litera dicti Concilij patet. *ibid. art. 9. & 10.* de quo Nauar *lib. 3. conſil. 41. nu. 3. de Regularibus, & in c. ſtatuimus, 19. q. 3. nu. 74.* *Sylueſt. verb. Religio. 3. q. 19. verſ. 5. Flamin. d. qu. 13. nu. 12. Beia reſponſ. p. 4. caſu fin. in fine.* Idem docet Sanchez *lib. 5. ad præcepta, cap. 4. nu. 21.*

44. Aduerte quòd Auctor dicto art.
10. §. aduertendum deniq; non negat, Explica-
quòd nouitia exiens à Monaſterio cum tur, & pro
habitu, & licentia prælati cauſa morbi pugnatur
curandi continuat annum probationis, mens, &
ſed tantùm conſulit ne fiat, ob rationē ſententia
ſuprà poſitā, quo innuere videtur, quòd Auctoris.
ſi de facto exeat cum præfata licentia, validè continuaret nouitiatū, quidquid illi falsò imponit Sanchez ad præcepta tom. 1. lib. 5. c. 4. nu. 18. Portel verb. Nouitia, n. 4. ſed Portel ſe aliquo modo corrigens; addit. nō id negare omninò dictum noſtrum Auctorem, ſed tantùm conſulere, ne fiat. Ad tollendam verò omnem dubij occaſionem Cōgregatio

ſacra Cardinaliũ declarauit circa Nouitias idem, quod de Nouitijs Fratribus omnes cõcedunt, in hunc modum: *Anno probationis durante ſi nouitia curandæ valetudinis cauſa de licentia ſuperiorum à Monaſterio exierit, & poſteà reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittet, perinde, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet.* Ita refert Marzilla *lib. 1. declar. Concil. Trid. tit. 12 de ſtatu Regularium, cap. 16. §. ante decimum ſextum, in fine.* De quo P. Villalob. *vbi ſupr. num.* 10.

Circa ſuprà tradita adhuc nota, quòd Auctor *tom. 2. Summæ cap. 8 n. 4. § Tandem*, tenet, Nouitiũ extra Monaſteriũ de licentia ſuperioris per modicum tẽpus, nempè per vnum, vel duos menſes poſſe demorari apud domos parentũ, vel conſanguineorũ, morbi curandi cauſa, non tamen per longius temporis ſpatium, putà per maiorem partẽ anni Nouitiatus: quia, inquit, hic introductus eſt, non ſolum vt Nouitius aſperitates Religionis experiatur, ſed vt Religio quoq; morum ipſius experimẽtum ſumat. At neq; ille ſatis Religionis auſteritates experiri poteſt, manens diutius extra clauſtrũ, nec Religio mores ipſius. Quam ſententiam, & rationem impugnare contendit Sanchez *dict. c.* 4 n. 28: ex eo, inquit, quia ſatis cenſetur Nouitius in Monaſterio degens, qui extra illud de prælati licentia commoratur. Nec opus eſt, addit, vt Nouitius omnes in ſpecie Religionis aſperitates, nec vt Religio omnes eius mores in ſpecie experiatur: ſatis enim experiri cenſetur, dum extra Religionem ita ſub prælati obedientia permanet, vt animo paratus ſit, ipſo iubẽte ad clauſtrum redire. Et pro ſua ſententia adducit vltra alios Doctores idem indiſtinctè tenentes, Nauar. l. 3. conſil. 42. ã n. 2. in prima edit. tit. de Regularib. Azor lib. 12. inſt. moral. capit. 2. quæſtion. 8. in fine, quorum prior loquitur expreſſè de Nouitio, qui decem menſes, & ſemimenſem extra Religionem demoratus eſt, & reſiduum tantùm apud illam permanſit: poſterior verò de eo, qui toto probationis anno extra conuentum apud ſeculares commoratus eſt de ſuperioris licentia.

Adhuc tamen eo non obſtante ratio tradita ab Auctore ſatis firma, ac iuri, & bono publico conſona, & commoda mihi videtur. Iuri, inquam, quia in capit. ad Apoſtolicam, de Regularibus, citatum ad marginem dicti capit. 15. de Regularibus, apud Concilium Tridentinum, hac ratione nititur ad cauendum, ne aliquis ad profeſſionem ante expletum tempus probationis admittatur: Tempus, inquit, probationis à ſanctis Patribus fuit indultum, non ſolùm in fauorem conuerſi, ſed etiam Monaſterij, vt & ille aſperitates illius, & iſtud mores illius valeat experiri. Quod licèt ad annum probationis explendum ante profeſſionem tantùm referri videatur, id tamen pari ratione noſtro caſui adaptari poteſt: nam ſi anni probationis maior pars, vel totũ extra clauſtrum conſumitur, quomodo poteſt Nouitius aſperitates Religionis, nec Religio mores Nouitij experiri? nec fauori Nouitij, nec Religionis conſulitur contra dictum Decretum Tridẽtinum: nam quantùm ad hunc effectum idem eſt non experiri aſperitates Religionis à nouitio, vel mores nouitij à Religione, ac nuſquam ſub probatione eſſe, portatio namque habitus Regularis licet inter aſperitates Religionis cõputetur, in hoc caſu hic, & nũc parum, aut nihil auſteritatis, & regularis, ac ſtrictæ obſeruantiæ præſe fert, quia habitus duntaxat ſine Monachalis vitę rigore nõ facit Monachum, vt conſtat c. porrectum, 13. de Regul. Bono item publico Religionis conuenit, quòd præuia probatione experiantur mores nouitij, ne poſtea profeſſus ſuis prauis moribus alios Fratres inficiat, & ad obuiandum litibus, & controuerſijs ex talibus profeſſionibus ſolitis oriri.

Propugnatur ſententia Auctoris.

Confirmatur, quia ſicut annus probationis, etiam ex conſenſu Monaſterij, & Nouitij non poteſt remitti, ſeu renũciari, vt probant DD. in dict. c. ad Apoſtolicam. Nauar. conſ. 33. nu. 5. in antiq. & conſ. 62. num. 6. in nouis, tit. de Regularibus. Azor *inſt. moral.* 1. *p. libr.* 12. *c.* 4. *quæſtion.* 9. *Beia reſponſ. caſuum conſcient.*

part.

part. 4. caſu final. verſic. 3. Bartholomæus à S. Fauſto in Theſaur. Religioſ. libr. 5. qu. 170. P. Miranda in Manual. tom. 1. quæſt. 22. articul. 7. Sanchez ad præcepta libr. 5. capit. 4. num. 19. & alij relati à Barboſa in Collectanea ad Decretal. ad dictum cap. ad Apoſtolicam, num. 3. Ita quoque poſt habitum probationis ſuſceptum non poteſt omninò hæc annua probatio facienda omitti, permittendo nouitium extra clauſtrum ſolo habitu retento inter ſæculares ſæcularem vitã gerere, id enim eſſet in maximum Religionis præiudicium, quæ extra Regularem diſciplinã Monaſterij conſtitutum non poteſt cõmodè probare, ac eius mores experiri, imò & ipſius Nouitij, cui nõ datur ibidem commoranti Regularis vitæ auſteritates per omnia tentare. Nec Azor relatus à Sancio pro ſua ſententia, à noſtra diſſentire videtur. Aſſerit enim, quòd nouitius extra Monaſterium de ſuperioris conſenſu per annum geſtans habitum, ſi omnia probationis onera perferat, ad probationem prodeſſe, & valere: ergò à contrario ſenſu, ſi labores, & onera nouitiatus non perfert, nihil ad probationem prodeſt, nec valet, etiam ſi cum habitu extra clauſtrum de licentia prælati commoretur. Quam ob rationem, & ad maiorem, & puriorem Concilij Tridentini obſeruantiã, ſancitum eſt in noſtris Conſtitutionibus generalibus, *vt Nouitij per annum continuum in probatione permaneant, ita quod ſi ex aliqua cauſa Conuentu exeant cum habitu, vel ſine illo (niſi ratione tranſlationis ad alium conuentum) & poſtea redierint, non computetur eis tempus, quod antea in probatione ſteterunt, ſed de nouo annum probationis incipiant.* Cùm autem in hoc ſtatuto expreſsè declaretur id factum eſſe ad maiorem, & puriorẽ Tridentini obſeruantiam, & in eius decreto præcitato decidatur, quòd nõ minori tempore, quàm qui per annum in probatione ſteterint, ad profeſſionem admittantur, irritando profeſſionẽ antea factam (nota verbum, per annum in probatione: quod denotare videtur nõ nudam portationem habitus per annũ, ſed debere eſſe improbatione) vtique

Trid. d. c. 15. de reg. In ſtatutis Segouienſ. c. 1. de recept. nouit. tit. de approbatione nouit. fol. 12.

videtur innuere, non tantùm eſſe neceſſarium ad validitatem profeſſionis per annum continuum portare habitum Religionis, ſed in illo probari, quod commodè, & vt oportet, fieri non poteſt extra Monaſterium cõmorãdo per maiorem anni partem, ideòque clauſulã irritantem pro profeſſione emiſſa non peracto anno nouitiatus poſitam à Tridentino videtur extendi ad eum qui extra conuentum, etiam ex cauſa, cum habitu, vel ſine illo commoratus eſt, quia in probatione non ſtetit, tollendo poteſtatem prælatis tales ad profeſſionem validè admittendi, & declarando nõ facere legitimum annũ probationis, ſed de nouo nouitiatum teneri incipere. Nec obſtat quod oppoſitæ ſententiæ aſſertores dicunt, nempe præfatum ſtatutum nõ poſſe, nec habere auctoritatem irritandi profeſſionem, id enim ſoli Sedi Apoſtolicæ, vel Cõcilio reſeruatur: nam hoc in caſu minimè irritat, ſed tãtùm declarat, ad maiorem Tridentini obſeruantiam taliter profeſſos comprehendi ſub præfato ipſius decreto, ac ſi nunquam in probatione ſtetiſſent, id enim innuitur in illis verbis non computetur eis tempus: quod antea in probatione ſteterunt, quod eſt idem, ac ſtatuere, ſeu declarare, per huiuſmodi cõmorationem extra monaſterium, etiam ex cauſa, ſeu de licentia ſuperioris, & cum habitu interrumpi annum nouitiatus, ideoque addit, ſed denuo annum probationis incipiant. Vnde quẽadmodum in dicto decreto Tridentino annullatur profeſſio ante peractum dictũ annum probationis facta, ita enim irrita debet cenſeri profeſſio illius, qui extra clauſtrum per maiorem partem anni vitam geſſit, quia id tempus non ei computatur ab Ordine, ad legitimum annum nouitiatus peragẽdum, eo quòd in probatione non ſteterit, vt petit dictum Tridẽtinum decretum, in quo id ponitur tanquam quid neceſſariò requiſitum, & ſubſtantiale ad legitimum annum nouitiatus, & ad profeſſionem legitimè emittendam, probatio, inquam, non tantùm actiua ex parte nouitij ad experiendum auſteritates, & rigorem

regu-

regularis vitæ, ſed etiam paſſiua, ad experiendos, & probandos mores, & cõditiones illius ex parte religionis, vtrũque enim deſignare videtur illud verbum, in probatione ſteterit, poſitum in dicto decreto Tridentino, idemque expreſſius requirit (meo videri) c. 1. de ſtatu Regul. in 6. ibi, Si per totum ſequentem annum in Monaſterio permãſerit, quæ verba denotare videntur, quòd ſi per aliquam anni partem (maximè ſi illa ſit maior pars anni probationis) foris extra monaſterium manſerit, interrumpi nouitiatum. Ex quibus hanc partẽ tenent Anchar & Panor. *in d. c. ad Apoſtolicam, de Regular.* quam predicant eſſe communem.

Quod & amplius confirmo ex Clem. ne in agro, de Regular. vbi dicitur, quod delatio habitus extra monaſterium nũquam inducit profeſſionem tacitam: ergo à fortiori nunquam deſeruit ad profeſſionem expreſſam. Id que conſuetudo omnium religionum (quæ eſt optima legum interpres, l. ſi de interpretatione, ff. de legibus) obſeruat, & tenet. Super quo conſule Syluestrum verb. Religio. 1. quæſt. 1 & 5. quæſt. 5. vbi ad propoſitum plura congerit, eaque notatu digniſſima, circa aliquas antiquas cõſuetudines emittendi profeſſionem ſine vlla ferè probatione, & quandoq; abſque ſuſceptione habitus, quæ iam abrogatæ penitus exiſtunt, & reſoluit, probationem debere fieri in habitu regulari, ex gloſſa in c. ſuper eo; v. in eadem veſte, de Regular. alioquin non poſſet nouitius probare auſteritatem Monachalem, quæ magna ex parte in veſtibus conſiſtit. Quod pari ratione ad probationem in monaſterio faciendam trahi poteſt, auſteritatem enim regularem non tãtum in veſtium vilium rigore, ſed etiam in clauſura monaſterij conſiſtere, quis negabit? Vide P. Mirand. d. q. 22. art. 5. vbi quamuis reſoluat, nouitij exiſtentiam partim in monaſterio, partim extra illud, iuſta de cauſa, & cum licentia ſuperioris exequendo eius præcepta, & obedientiæ onera ſuſtinendo, ſufficere ad annum probationis validum, & legitimum faciendum (quod nos etiã non negamus, quando per modicum tempus fit) nullũ tamen verbum facit de eo, qui per totum, vel maiorem partem anni extra clauſtrum degit, imò talem non legitimum annum probationis facere inquit, quia non ſufficienter probatus eſt, & in hoc ſenſu locuti ſunt, & debent intelligi ſuper hac re ſcribentes, qualis eſt Portel verb. nouitij annus in probatione, num. 49. & in addit. ad dubia verb. nouitius, numer. 19. vbi aſſerit, noſtram religionem renunciaſſe per ſupradictũ ſtatutum priuilegio Iulij II. quo ſuperioribus concedi. ur poteſtas ad diſpenſandum ſuper interpolatione anni nouitiatus, ſed in eo non irritari profeſſionem ſecus factam, quando nouitius extra monaſterium ex cauſa, & cum licentia per aliquod modicum tempus demoratus. Et in hanc ſententiam videntur inclinare Nauar. *conſ. 52 num. 2. de Regular.* Henriquez *in ſumma, lib. 13. capit. 14 §. 2.*

45. Paulus III. apud Bullarium viuæ vocis oraculo conceſſit, quòd puella, vel mulier ingreſſura ordinem S. Claræ, antequam induatur habitu regulari poſſint Moniales eam per decem, vel quindecim dies in habitu ſeculari intra clauſuram, etiam ad pernoctandum ſecũ retinere vt experiri poſſint, an ſit bonæ conuerſationis, & naturæ, & ad monaſterium idonea. Bullar. orac. 9. Paul. 3.

46. Religioſus tranſiens ad aliam religionem tenetur in ea facere annum integrum, & continuum probationis, vt ſcilicet experiatur obſeruantias ſtrictioris religionis, ad quam translatus eſt, & in qua profitẽdus eſt, & ita vſus, & praxis obtinuit, non obſtante quodã priuilegio Leonis X. iam per non vſum abrogato. *ibid. art. 11.* de quo Nauar. *lib. 3. conſil. 3. de Regularibus.* Idem docet alios referens Sanchez *ad præcepta libr. 5. cap. 4. num. 12. & 13.*

47 Excommunicantur prælati, qui ante annum probationis elapſum quẽquam ad profeſſionem recipiunt, vel intra eundem annum impediunt tranſitum ipſius ad aliam religionem, niſi maior ſexdecim annis iuxta Conciliũ Tridentinum, tacitè, vel expreſſè profeſſus ſit, aliter recepti profeſſio eſt Seſſ. 25. c. 15. de reg.

nul-

nulla, & recipientes ſunt ipſo iure ſuſpenſi, & ſubiecti alijs pœnis conſuetis dari pro culpis grauioribus. Ita *in c. non ſolum. de Regular. lib. 6.* ſtatuit Alexander IV *ibidem art. 12.* de quo Nauar. *cap. 27. num. 157. Syluest. verb. Religio 5. num* 8. Idem docet Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 41. num. 59.* vbi addit. in alijs ordinibus extrà Mendicantes (ad quas omnes extenditur prohibitio facta Prędicatoribus, & Minoribus *in c. conſtitutionem, de regul. in 6.* ſubſequenti) taliter admittentes mortiferè quidem peccare, non tamen eſſe ſuſpenſos, quia id iure non eſt ſtatutum. Et poſt Tridentinum decretum ablatam eſſe hanc ſuſpenſionis pœnam, docet Sanchez *ad præcepta lib. 5. cap. 4. num.* 10.

De bonorum diſpẽſatione à Nouitijs facienda.

48. Ante religionis ingreſſum cuilibet eſt libera facultas teſtandi, c. quia ingredientibus, cap. ſi qua mulier 19. q. 3. & tenent vnanimiter omnes. Nec id prohibetur in Concilio Tridentino, in eò namque tantùm annullãtur donationes inter viuos, & renũciationes bonorũ intuitu religionis factæ ante ingreſſum, vel poſt ingreſſum ante duos mẽſes à profeſſione, non verò teſtamentũ, aut donationes cauſa mortis, tom 3. qu. 16. art. 1. de quo Nauar. comment. 2. de regular. num. 50. Azor inſt. moral. 1. p. lib. 12. cap. 2. quæſt. 14 Leſſius libr. 2. de iuſt. cap. 41. num 40. Vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 1. & 2. vbi latè, & perdoctè agit de donatione, ac renunciatione propriorum bonorum à nouitio facienda, & de facultate teſtandi, quam habet, vide eodem lib. 7. c. 3. per totũ.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de reg.

49. Teſtamentum factum ante religionis ingreſſum ab eo, qui non cogitabat de tali ingreſſu, profeſſione ſecuta rumpitur tãtùm quoad legitimam portionem competentem, & non relictam monaſterio: ſecus ſi cogitauit de monaſterio, & nihil illi reliquit, tũc enim non rumpitur: in quo ſtandum eſt, ſaltem in foro conſcientiæ dicto ipſius religioſi iuramento firmato, intenderit ne reuocare antiquum teſtamentum, an non. Si verò teſtator ſe, ſuaque omnia expreſſè, & non tacitè monaſterio dedicauit in ipſo religionis ingreſſu, tunc rumpitur in totum teſtamentum. *ibid. art. 2. de quo Bartol. in auth. ſi qua mulier, num. 7. de ſacroſanct. Eccleſ. Couar. cap. 2. num. 5. de teſt. Nauar. cap. non dicatis, num. 81. & 83. Molina 2. p. tract. 2. diſp. 139. concl. 753. Idem docent Roſella in auth. ingreſſi, C. de ſacroſan. Eccleſ. num. 25. Couar. in cap. quamuis pactum, 3. p. §. 1. num. 5. Aluar. de conie. ↄ. mente teſtator. lib. 2. cap. 1. n. 5. Mench. de ſucceſ. creat. libr. 2. §. 10. nu. 29. Per. lib. 5. ordin. tit. 2. libr. 1. fol. 67. §. ſed in quæſt. propoſita, Valaſ. de partit. c. 16. num. 17. Craſ. de ſucceſ. ab inteſtato, §. teſtamentum q 34. numer. 3. Gut. lib. 1. canon. c. 1. à num. 9. vſque ad 16. Zeual. commun. quæſt. 121. à numer. 2. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 6. rubrica numer. 3. & alij quam plures.*, *quos cum noſtro* Auctore refert Sanch. lib. 7. decalog. c. 3. num. 18. qui rationem noſtræ ſententiæ aſſignat, quia, inquit, quando quis non cogitans de religionis ingreſſu teſtatus eſt, cenſetur mutare priorem voluntatem, & teſtamẽtum, eo ipſo quod ſe & omnia ſua monaſterio dedicat. authent. ingreſſi, C. de ſacroſanct. Eccleſijs. At cogitans ingreſſum, nulla noua voluntas conſurgit ex profeſſione, cùm tempore facti teſtamenti adfuerit cogitatio profeſſionis, qua non obſtante teſtamentum præterito monaſterio in fauorem extranei cõditum fuit. Sic Sanchez noſtram confirmans ſententiam. At illæ oppoſitæ adhæret tanquam multo veriori, vt inquit, reſoluitque teſtamentum illud firmum manere, ſiue tempore teſtamẽti cogitatum ſit de ingreſſu, ſiue non. Ducitur, quia id teſtamentum reuocatur triplici ex capite, vel ex agnatione poſthumi, vel ex capitis minutione, vel ex cõtraria voluntate præſumpta. Non ex agnatione poſthumi, quia multò verius eſt, monaſterium lo-

eo filij minimè haberi, & eſto loco filij haberetur, id tamen procedere in ſolis caſibus iure expreſſis, concedunt omnes: nullibi vero in iure reperitur monaſteriũ loco filij reputari ad rumpendum, ſeu reuocandum prius teſtamentum. Non rumpitur ex capitis minutione, quia falſum eſt profeſſionem eſſe capitis minutionem, vt optimè probat Cujacius in expoſitione nouellæ quintæ, non enim omnis mutatio ſtatus eſt capitis diminutio, vt manumiſſio, ſenatus motio, nam quamuis monachus ſtatum mutet, libertatemque amittat, mutat tamen in melius, nec ſeruus efficitur, ſed Deo per obedientiæ votũ ſpontaneum ſe dedicans priuat ſeipſum ſua libertate. Tandemque non reuocatur contraria voluntate, quæ quidem ex eo ſolo præſumitur, quòd profitens tacitè dedicat omnia ſua religioni: at huiuſmodi dedicatio ſolùm habet locũ quãdo teſtatus non fuerat: authent. nunc autem C. de Epiſcop. & cleric. ibi, ſi prius teſtatus non fuit, qui textus, & alia iura de hoc loquentia non diſtinguunt, an tempore teſtamenti cogitatum ſit de ingreſſu religionis, necne. Ergo, &c. Rurſus, quia tacita hæreditatis ademptio nunquam præſumitur, vbi poteſt alia coniectura capi, l. final. ff. de his quæ in teſtamento delent. At in hoc caſu poteſt ſumi alia coniectura, nempe profeſſum non denuò de ſuis bonis diſpoſuiſſe, quia iam de illis diſpoſuerat: ergo non eſt capienda coniectura hæreditatis ademptæ. His, & alijs rationibus, probat Sanchez ſuam ſententiam, quæ quidem mihi ſatis probabilis videtur, quamuis oppoſita noſtri Auctoris, non incongrua nitatur ratione. Limitat tamen ſuam ſententiam ipſe Sanchez n. 38. niſi teſtator quando monaſterium eſt ingreſſus, contulerit ei omnia ſua, tunc enim cenſebitur prius teſtamentum reuocatum: ſicut ſi omnia bona ſua expreſſè alteri donaſſet, aut alteri alienaſſet, in quo conuenit cum noſtro Auctore hîc.

50. Teſtamentum à nouitio ante profeſſionem conditum non poteſt poſt ipſam mutari, aut reuocari, etiam ſi id fiat in fauorem, & vtilitatem monaſterij, *ibid. art. 3.* de quo Couar. *l. c. 2. n. 9. Abb. in c. præſentia, n. 61. de probationibus* vide Sanch. *l. decal. c. 11. n. 1. & ſeqq. vbi num. 16.* reſoluit, poſſe profeſſũ declarare teſtamẽtum à ſe factum ante profeſſionem.

51. Nouitius habens bona, ſeu peculium aduenticium, quorum vſusfructus pertinet ad patrem, nõ habet de eo teſtandi, ſeu diſponendi poteſtatem, quia talis vſusfructus eſt patris pro vita ipſius, nemini autem licet de re aliena teſtari, vel diſponere: bene tamen poterit relinquendo patri proprietatem vltra legitimam ipſi debitam, grauamen in illa imponere. *ibid. art. 4. de quo Nauar. in c. non dicatis, n. 38. Gomez in l. 6. taur. c. 11. Couar. cap. 2. num. 8. de teſtament. Molina de primogenijs libr. 9. nu. 21. cum ſeqq. Idem docent Spino in ſpeculo teſtament. gloſſ. 9. princip. num. vlt. Gutier. lib. 2. pract. q. 40. n. 3. Matienzo lib. 5. recopil. tit. 4. l. gloſſ. 3. num. 4. Benedict. Aegid. l. 1. p. 1. §. 7. n. 6. vſque ad* 9. Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. c. 8. q. 9. quos refert, & ſequitur Sanchez libr. 7. decal. cap. 13. num. 40. & ſeqq.

An autem apud Fratres Minores nouitius poſſit diſponere de legato in ſingulos annos ſibi relicto? vide ſuprà de legatis in teſtamento num. 25.

52. Nouitij volentes Ordinẽ, & Regulam Fratrum Minorum profiteri non tenentur ex vi regulæ prius ſua pauperibus diſtribuere, nec ad id arctiori vinculo obligantur, quàm alij fideles, verba enim euangelica in dicta regula poſita conſilium tantùm, & non præceptũ important, quidquid in oppoſitum dicant aliqui, ibid. art. 6. Idem docet cum noſtro Auctore Sanchez *libr. 7. decal. c. 3. n. 4.* allegans Nauar. *comment. 2. de Regularibus n. 49. Francum in rubr. de teſtament. in 6. n. 67. quidquid dicat Corduba ſuper regulam c. 2. q. 8. puncto 2.* Vbi reſoluit nouitios in Ordine Minorum ſaltẽ ante profeſſionem teneri bona ſua in pauperes diſtribuere.

Nouitij non ſubduntur reſeruationi caſuũ intra Ordinẽ cõſtitutorũ, non enim ſunt propriè, & irreuocabiliter Religioſi, licèt in fauorabilibus prò talibus habeantur, *tom. 1. q. 28. art. 11.*

De

De profeſsione poſt completum annũ probationis.

53. Profeſſio alia eſt expreſſa, alia tacita expreſſa eſt, quæ poſt expletum annum probationis fit in manibus prælati ſecundùm regulam a Sede Apoſtolica approbatam, promittendo tria vota eſſentialia. Tacita eſt, quæ non verbo tenus, ſed actibus fit: ad quam tria requiruntur. Primùm, quòd nouitius deferat indiſtinctum habitum ab habitu profeſſorum intra monaſterium, capitul. primo §. qui verò, de Regularibus libr. 6. vel extra illud de licentia ſuperioris, & per annum continuum. Secundùm, quod ſciat per talem geſtationem habitus fieri profeſſionem tacitam ab his, qui putant non eſſe profeſſos. Tertium, quòd deferat habitum ſcientibus, & conſentientibus illis, qui poſſunt recipere, & incorporare Religioni, *tom 3. quæſt. 17. art. 1.* de quo Nauar. *lib. 3 conſil. 41. de Regularibus*, Caietan. 2. 2 *quæſt. 109 art. 1. & 2.* Idem docet plures alios allegans Sanchez *ad præcepta libr. 5. capit. 3. à numer. 14. vſque ad 18.*

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de Reg.

Nec hæc tacita profeſſio eſt ſublata per Tridentinum Cõcilium, quia in illo tantùm præcipitur, quòd finito anno probationis nouitius ſtatim ad profeſſionem admittatur, aut expellatur, ſed non declarat, quod ſi permanſerit, non ſit tacitè profeſſus; caſus autem omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis, capit. ſuſceptum, de reſcriptis in 6. vbi Doctores, ibid. in fine, de quo Nauar. *lib. 3 conſil. 35. num. 5. de Regularibus, Azor inſtit. moral. 2. p. lib. 12. cap. 4. quæſt. 6. Idem docent Leſſius vbi ſuprà dicto num. 59. §. quinto, per hoc, Menoch. conſil 396. num. 12. volum. 1. Palacios 4. diſt. 38. diſp. 1 col. 32. § porrò autem, Sorbo in Compend. Mendic. verb. Nouitius poſt not. 3. § ſi primò aliquid, Henriq. l. 7. tit. 7. p. 1 gloſſ. 3. numer. 1.* & alij quos refert & ſequitur Sanchez vbi ſupra numer 36. & ſequentibus, vbi num. 39. reſoluit, non eſſe opus aſſummi, vel deferri habitum poſt 16. annos, ſed ſatis eſſe eam annuam habitus delationem, per quam profeſſio tacita inducitur, expleri completo 16. ætatis anno, quia in Tridentino tantùm cauetur, ne profeſſio valeat ante ſexdecim annos expletos. At profeſſio tunc incipit valorem ſuum ſortiri, cùm annus ille delationis habitus impletur: ergo ſatis eſt, tunc habere 16. annos: quod ſi impleto eo anno nondũ illos habeat, quia ſtatim impleta pubertate aſſumpſit, ſatis erit, ſi continuetur vſque ad 16. annum, & ſtatim quando ille completur, incipiat profeſſio valere.

54. Sacerdos, cui ob ſacerdotale meritum conceditur habitus profeſſorum in anno probationis, ſi per annum, & tres dies illum deferat videntibus, & conſentientibus prælatis, tacitè profeſſus iudicatur, cõcurrentibus conditionibus ad tacitam profeſſionem requiſitis, & ſuprà à nobis conſtitutis, non obſtante dicto decreto Tridentino: quia differentia habitus cum capitio diſſuto, quo induuntur nouitij ſacerdotes apud nos Minores, cùm non ſit patenter diſtinctus ab habitu profeſſorum, videtur non impedire tacitam profeſſionẽ, iuxta *Clementinam, eos, qui, de Regularibus Auct. ibid. art. 2.* Sed de hoc ſe retractat Auctor *addit. Summa tom. 3. cap. 64. num. 1.* & nos dicemus infrà *num. 95.* de quo Portel *verb. profeſſio quotuplex numer. 4.*

Trid. d. c. 16. de Regul.

55. Quando nullitas profeſſionis oritur ex inutili, ſeu inualido conſenſu Conuentus, & profitentis, puta: quia ante finitum probationis annum profeſſus eſt, requiritur ad tacitam profeſſionẽ, ſaltem tacitus vtriuſque conſenſus. At ſi nullitas procedit ex inutili conſenſu profitentis tantùm ſcilicet, qui ante legitimam ætatem profeſſus eſt, ſufficit, quòd ipſe de nouo conſentiat tacitè, vel expreſsè. Idemque iudicium erit, ſi nullitas ex inutili conſenſu Conuentus oritur, quia, ſcilicet, maior pars non conſenſit, tunc enim accedente legitimo conſenſu Conuentus reualidatur

pro-

profeſſio, etiam ſine noua ratificatione profitentis. Profeſſio verò nulla de nouo ratificata incipit eſſe valida à tempore ratificationis, & non antea, *ibid. art 3.* de quo Nauar. *libr. 3. conſil. 46. de Regularibus*. Idem ferè tenet Sanchez *libr. 7. de matrimon. diſp. 37. num. 50. 56. & 59. vſque ad 66.* & idem remiſſiuè tradit *lib. 5. decalogi cap. 4. num.* 14. & in noſtris terminis id reſoluit *num.* 81.

56. Monialis profeſſa ante legitimã ætatem, & completa ætate velo virginitatis ab Epiſcopo inſignita, quam expreſsè vouit in manibus ipſius Epiſcopi, non cenſetur tacitam profeſſionem emiſiſſe per actus profeſſæ, quos poſtea fecit, non obſtante diſpoſitione, c. viduam, de Regular ſi quidem ignorans nullitatem ſuæ profeſſionis fecit. Nec per receptionem veli, & votum virginitatis expreſsè emiſſum profeſſa iudicanda eſt, nam tale votum fuit ordinatum ad veli receptionem, velum autẽ ad profeſſionem iam emiſſam: qua nulla (vt ſupponitur) exiſtẽte, nulla etiam cenſebitur veli receptio, & votum virginitatis, quod enim nullum eſt, nullũ operare poteſt effectum, l. ſi ſeruum 4. § 1. ff. de action. empt. Ex quo conſequitur, quòd dicta Monialis reclamare poteſt intra quenquinnium, iuxta terminos Tridentini Concilij, declaratáque nullitate profeſſionis liberè, & licitè nubere. Ad tollendum tamen, ſeu vincendum ſcrupulum, ac dubium de validitate voti, quã forſan autumnare quis poteſt ob ſolemnizatam profeſſionem & votũ virginitatis publicè emiſſum, conſultius erit, ac ſecurius à Romano Pontifice huiuſmodi voti diſpenſationem petere, *ibid. artic.* 4. de quo Nauar. *lib. 3. conſil. 25. num. 4 titulo de Regularibus.* Ad quod faciunt tradita à Sanchez *libr. 5. decalog. capit. 3. à numer. 20. vſque ad* 24.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 19. de regul.

57. Profeſsio ante completum annũ probationis facta abſque dubio eſt ipſo iure nulla, vt ex verbis Tridentini ſatis conſtat, ac ideò non eſt neceſſarium, vt per ſententiam iudicis eius nullitas declaretur, ibid. artic. 5 de quo Beia reſp. caſuum p. 4. caſu. 7. Sanchez de matrimonio libr. 2. diſp. 24. num. 6. & libr. 7. diſp. 37. num. 45. & 46. quos refert Barboſa in remiſſionibus ad Tridentinum dict. cap. 15. de Regularibus num. 9. Vide eundem Sanchez lib. 5. decalogi capit. 4. num. 8. & 9. vbi late per totum caput rem tractat.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 15. de regul.

58 Profeſsio emiſſa cum pacto, ſeu conditione expreſſa de acquirendo bona liberè, & vt propria retinendo, etiã inuito prælato, eſt nulla: quia tale pactum eſt contra ſubſtãtiam Religionis, ſeu voti paupertatis, vitiátque profeſſionem, ex gloſſa cap. 2. & cap. cùm ad monaſterium, de ſtatu monachor. & videtur probari à contrario ſenſu in cap. dudum, verſ. inſuper, de conuerſ. coniugat. Secus ſi paciſcatur, vt ſibi liceat habere aliquid pro ſuis neceſsitatibus ad nutum prælati, tunc enim cenſetur habere tanquam obediẽtiarius, ac ideo non vitiat profeſsionem, ibid. art. 6. de quo Couar. in 4. 2. p. cap. 3. §. 1. num. 18. Salzedo in addit. ad Regulam 521. Bernard. Diaz. Idem docent cum Auctore Menchac. *de ſucceſſ. creatione libr. 3. §. 21. num.* 177. *Anton. Cucus lib. 5. inſtit. maior. al. tit. 1. num.* 128. *Spino in ſpecul. teſtament. gloſſ. 12. princ. num. 12. Gratian regul. 320. nu. 2. Zeual. in pract. q. 85. num. 2. Azor inſtit. moral. libr. 11. c. 15. q. 9. & alij plures, quos plena manu, & eleganter refert, & ſequitur Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 5. à num.* 91.

59. Iure communi ad profeſsionem faciendam requiritur conſenſus prælati, & maioris partis Conuentus, in quo nouitius educatus eſt, cap. inſinuante 9. qui clerici vel vouẽtes, cap. porrectum 13. de regularibus vbi gloſſ. verb. non faciat, ibi, ab Abbate & fratribus: quo conſenſu deficiente, licèt non ſit ipſo iure nulla profeſsio, erit tamen nulla declaranda, ſi conſtiterit maiorem partem Conuentus iuſtè non conſenſiſſe, & hoc etiam ſi recipiens ad profeſsionem ſit Generalis Ordinis, nam obligatio inter Conuentum, & profeſſum debet eſſe reciproca, quod ſi ex altera parte deficiat, deficit etiã talis obligatio, ibid. art. 7. de quo Bart. in l. 1. §. plures num. 7. de exercitoria. Nauar. lib. 1. conſil. 9. à num. 19. titulo de conſtit. & lib.

3. con-

3.conſil.62.tit.de regularibus. Idem notant Cucus lib.3.inſtit.moral.tit.1. numer.56.Spino de teſtament. gloſſa 12.à numer.2. Azorius tom.1. moral.libr. 12.capitul.20.quæſt.vlt. Menoch.libr. 9.præſumptione 83.numer.9.& ſequentibus,Leſſius lib.1. de iuſtitia capit.41. numer.61. Sanchez libr.5. ad præcepta cap.4.num.65.

Propugna tur ſenten tia Auctoris. Suprà dictam tamen ſententiam Auctoris immeritò improbat idem Sanchez dicto 4.numer.66.& ſequentibus. Nam Auctor non aſſerit, profeſſionem à ſolo Abbate receptam inconſulto omninò Conuentu non eſſe ipſo iure nullam, vt ſibi Sancius perſuadet, eſſet enim turpis lapſus in re notiſſima, ſed cautè ſcripſit: Si iuſtè maiorem partem Conuentus ſuum denegaſſe conſenſum conſtiterit, eam eſſe irritam declarandam: contingere namque poteſt, quòd iniuſtè maior pars conuentus non conſentiat profeſſioni, quo non obſtante, ſi ipſo iure eam irritam eſſe concederemus, id certè cederet in magnum nouitij præiudicium, ideoq; Auctor ad obuiandum tali malo, & ad conſulendum bono nouitij conſultò dixit, non eſſe talem profeſſionem ipſo iure nullam, ſed probata, & manifeſtata rei veritate, nempè legitimo diſſenſu conuentus fore irritam declarandam, idq; ex mente, & ex dictis verbis Auctoris manifeſtè deducitur.

Cõfirmatur, quia quamuis õmnes concedant, profeſſionem inconſulto Conuentu eſſe omninò irritam, ex defectu conſenſus illius, adhuc nõ poteſt dici ipſo iure nulla. Non enim in toto iure Canonico ſcriptum reperi, quòd profeſſio ſic emiſſa irritetur cum clauſula irritante, quæ clauſula licèt non ſit neceſſaria, quando lex præcipit formã, & dat ſimul poteſtatem ad efficiendum actum ſeruata ea forma, illa enim non ſeruata ſtatim is actus corruit, & ipſo facto nullus redditur, eo quòd excedit poteſtatem datam, & ſine poteſtate ſit, vt reſoluit Suarez libr.5. de legibus cap.31.numer.9. At quando ſupponitur poteſtas, & præcipitur forma, vt in noſtro caſu, ſi non addatur ſpeciale verbũ irritans, omiſſio illius formæ non cenſetur irritare actum, vt ex Gloſſa *in Clementina 1.verb. inhibentes, de iure patronat. & Felin. cum alijs in capit. ex parte, de conſtit. limitat.2. & alijs adductis probat idem* Suarez *ibidem num.10. & fortaſſis, vt ipſe addit, ita factum eſſe in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælato ſine conſent. capit.* vbi expreſsè *irritantur inſtitutiones, ſeu deſtitutiones Abbatũ ab Epiſcopis factæ ſine ſuorum fratrũ* conſilio, & aſſenſu: quam clauſulam appoſitam eſſe ibi, ipſe Suarez ibid.c. 32.n.4. dicit cum gloſſa, ad denotandũ illas irritationes reddere actus ipſo iure nullos, qui fortaſſe non eſſent, ſi talis clauſula irritans non adderetur. Ex quibus deducitur, quod cùm in noſtro caſu ad Abbatem tota poteſtas pertineat, cap. nullam 18. quæſt.2. vbi gloſſ. verb. tota, explicat, ita pertinere ad Abbatem, vt non ad monachos pertineat, idémque ſignificari videtur, cap ad Apoſtolicam, de Regularibus, ibi, Abbate per ſe, vel per alium recipienti: ex quibus iuribus ſunt qui exiſtiment, Abbatem non teneri conſilium Fratrum ſequi, ſed ſatis eſſe illud audire, vt ex multis probat præcitatus Sanchez de matrimon.lib.1 diſp 34.num 24 & dicto cap.4.ad præcepta num.64. vbi ait, hanc partem ſuſtinere Abbatem dicto cap. ad Apoſtolicam, num.11. & 12. Felin. cap. quoniam, numer.3. de ſimonia, Boerium decis 260. numer.19. Syluest. verb religio, 3.quæſt.13.& alios ibi citatos: ex his, inquam, ſequitur omiſſionem talis formæ, nempè conſilij conuẽtus non vitiare actum profeſſionis eo inconſulto factæ.

Conceſſo autem, quòd oppoſita ſententia ſit verior, ac probabilior, nempè exigi conſenſum maioris partis Conuẽtus, quę eſt noſtri Auctoris, ex ſuprà traditis ſaltem probatur, eo conſenſu deficiente profeſſionem non eſſe ipſo iure nullam, ſed tantùm vt irritam declarandam, quando ſcilicet conſtiterit, iuſtè maiorem partem Conuentus diſſenſiſſe, vt limitat Auctor. Dato, autem & non conceſſo, quòd ſit ipſo iure nulla, adhuc expectanda eſt ſententia declaratoria.

ratoria defectus conſenſus ex parte Cõuentus. Nam ſicut irritatio pœnalis à lege impoſita non incurritur ante ſententiam declaratoriam, etiam ſi ipſo iure lata ſit, vt in lege pœnali docet cũ communi Sanchez vbi ſuprà dicto numer. 24. ita pari ratione videtur dicendum in noſtro caſu, nempè talem profeſſionis nullitatem nõ induci ipſo iure, ſed expectandum eſſe ſententiam declaratoriam talis defectus, nempè iuſti diſſenſus maioris partis Capituli: fieri enim poteſt, quòd iniuſtè denegatus ſit conſenſus ex odio, vel ex alia ſimili paſſione, & donec conſtet de iuſtitia diſſenſus, ac denegationis ſuffragiorum, nulla ratio ſuadet, imò ipſa æquitas, & iuſtitiæ rectitudo vrget, vt profeſſio iſta non irritetur, vt in ſimili innuitur in cap. quia propter, de elect. vbi gloſſa verb. ſanior, notat circa formam electionis, de qua ibi, quod quædã ſunt ita obſeruanda, vt ſi contra factum fuerit, electio aliquando eſt irrita, vt in c. Eccleſia veſtra, & cap. in Geneſi, eodẽ titulo, aliquando eſt irritanda, vt in c. poſt petitam, & capit. Cumana, eodem titulo, in vtroque tamen caſu non valet electio, ecce quomodo in iſto textu, & in citatis ad idem datur electio, quæ quamuis ſit ex ſe inualida, adhuc ex cauſa aliquando eſt irritanda, aliquandò verò eſt ipſo iure irrita. Vnde in noſtra Seraphica Religione ſtatuto cauetur: *Quòd ſi tertia pars Conuentus non fuerit pro nouitio ſuffragata, vtpotè ſi inter triginta Fratres decem nouitio refragentur, eius receptio pro ſuſpecta habeatur, & Miniſter Prouincialis certior fiat. Miniſter verò habita ratione zeli, & qualitate ſuffragiorum (vt iura diſponunt) ſecundum Deum prouideat. Et itam facti contingentia vidimus in hoc* inſigni Salmanticenſi cęnobio admiſſũ fuiſſe ad profeſſionem à P. Prouinciali quendam nouitium, cui tertia pars ſuffragiorum Capituli refragata eſt, qualificatis prius votis, qui pro eo, & contra eum publice & verbaliter ante ſecretũ ſcrutiniũ per albos, & nigros calculos factum, ſuffragati, vel refragati ſunt, quod eſt idem, quod dicitur in dict. c.

In Statutis Segouienſ. c. 1. de nouitiorum votis fol. 13.

Con. p. Roderici.

quia propter (quod in fauorem talis receptionis adductum eſt) ibi: vt is collatione habita eligatur, in quẽ omnes, vel maior & ſanior pars capituli conſentit: ex quo dicta electio, ſeu receptio per maiorem & ſaniorem partem Fratrum ad profeſſionem facta, legitima & ſufficiens declarata eſt ad eum effectum, & virtute illius nouitius religionem ſolemniter profeſſus eſt. Vnde ſi ante talem declarationem, ſeu diſpenſationem factam à Prouinciali de facto admitteretur ad profeſſionem, adhuc profeſſio nõ erat ipſo iure nulla, ſed vel annullãda, vel confirmanda foret (vt exiſtimo) pẽſata prius conditione ſuffragiorum, & habita ratione zeli, & qualitate ſuffragantium, vt dicitur in dicto ſtatuto Ordinis. Ad quod vide Barboſa in collectanea ad decretal. dict. c. quia propter nu. 27. vbi ad finem aſſerit, quòd in electione à duabus partibus facta, licèt nõ fiat collatio meriti, & zeli, *c. ſi quando, de elect. in 6. Abb. dict. c. quia, n. 10. verſ. nam maioritas, Franc. Mar. deciſ. 924. ante nu. 6. lib. 1. nihilominus fit numeri, licèt non ad numerum. Vide etiam Perez l. 3. gloſſ. 3. poſt princ. tit. 3. lib. 1. ordinament. Surd. conſ. 188. n. 3. Abb. conſil. 25. n. 4. lib. 2. Piranda tom. 2. qu. 23. ar. 27. quos refert idem Barboſa d. n. 27.*

Ad rem igitur deueniendo, ex dictis libenter concedit Suarez in caſu dicti c. nouit, idem eſſe dicendum, in quo irritationem illam fuiſſe pœnalem probat in d. numer. 4. ex integra, ex qua cõſtat, in odium, & pœnam inobediẽtiæ, & tranſgreſſionis latam fuiſſe, ac proinde non incurri ante ſententiam declaratoriam. Quod pari ratione poteſt applicari noſtro caſui, & dicto capitul. porrectum, ex cuius integra conſtat, aliquam culpam interueniſſe ex parte admiſſorum ad religionem, id enim innuunt illa verba: alij quoque in tua abſentia in Sacerdotum manibus monachos ſe fieri deuouentes, iam facti, ad vomitũ redierũt: nota verbũ, ad vomitum, quod culpam demonſtrat. Ex quo fit, irritationem præfatæ profeſſionis emiſſæ inconſulto conuentu, ſum latam in dict. c. porrectum, eſſe pœnalem, ac

per conſequens non induci ante ſententiam declaratoriam talis defectus. Idque in terminis noſtri caſus maximè habebit locum, ſi Abbas ex malitia, inconſultis Fratribus, ad profeſſionem, & monachatum nouitium admiſit, tunc enim in pœnam delicti profeſſio ab eo data nulla declaranda eſt, ne ex culpa ſua commodum reportet. Huic ſententiæ ante Auctorem adhæſit doctiſſimus Nauarrus *libr. 1. conſil. 9. à nu. 19. de conſtitutionibus, & lib. 3. conſil. 62. de Regular.* & P. Miranda eam probabilem innuit, dicendo contrariam eſſe probabiliorem *tom. 1. manual. quæſt. 16. art. 2. ad finem.*

60. Monachus profeſſus ad aliam Religionem tranſlatus tenetur in ea de nouo profiteri præmiſſo nouitiatus anno, frequenter enim religio, ad quam tranſlatio fit, ſtrictioris obſeruantiæ eſt, ad quam profeſſio prioris non extenditur. aliter enim in alterius poteſtatem non tranſiret, niſi per nouam profeſſionem auctoritate Papæ à priori poteſtate liberaretur. ibid. art. 8. de quo Nauar. lib. 3. conſil. 3. tit. de Regular. Idem docet Sanchez plures alios alios referens ad præcepta *lib. 5. cap. 4 num. 12. & 13.*

61. Attento iure communi non eſt irrita profeſſio morbo Gallico, vel alia contagioſa infirmitate laborantis, niſi ſtatuto Apoſtolico, vel à Papa confirmato annulletur. Ex conceſſione tamen Leonis X. facta Minoribus apud Bullarium, grauiſſimis, & ſcandaloſis delictis notati, & diffamati, fraudulenterque, ac doloſè ad profeſſionem admiſſi, vtpote qui interrogatione ſuper his præmiſſa tacuerunt, à religione expelli poſſunt, probata priùs prædicta infamia, & vehementi ſuſpicione, etiam ſi talia delicta in iudicium non ſint deducta. *ibidem articul. 9.* de quo Nauarr. *libr. 4. conſil. 5. titul. de Regularibus Sa. in aphoriſmis verb. religio, numer. 34. Portel in addit. ad dubia, verb. eijcere ab ordine num. 10.*

Bullar. Bull. 11. Leon. X.

Pro quo, & ſententia Auctoris illuſtranda, & tuenda aduerte, quod idem Portel citato loco addit ad dubia, inſurgit contra eundem noſtrum Auctorem, arguitque contra ipſum ex traditis ab eodem, tom. 3. qu. 11. art. 2. ad finem, vbi reſoluit ex ſententia Nauarri, quòd licèt non poſſit expelli à religione deſcendens ex Iudæis ex vi ſtatuti non confirmati à Papa prohibentis eius ingreſſum, & admiſſionem ad habitum regularem, optimo tamen iure, poſſet expelli ex defectu conſenſus religionis, quæ ſi ſciret talem religioſum huiuſmodi maculæ generis eſſe infectum, non vtique eum admitteret ad profeſſionē, ac proinde ipſam profeſſionē poſſe annullari ex tali defectu cōſēſus. Quod, inquit, poteſt applicari ad rem, de qua agimus, nam etiā ſi non extet ſtatutum confirmatum à Papa annullans profeſſionē factam ab infecto morbo Gallico, adhuc præmiſſa interrogatione, & proteſtatione ſuper eo, ſi poſtea inueniatur quis tali morbo laborās poterit expelli, & annullari eius profeſſio ex defectu conſenſus Cōuentus, ſeu religionis, quæ expreſſè per interrogationem, & proteſtationem extortam à nouitio proteſtata eſt, nolle eū ad profeſſionem aliter admittere. Hæc Portel contra nos.

Sententia, & doctrina Auctoris illuſtratur, & tuetur.

Sed huic obſtantiæ facile fit ſatis, diſtinguendo, nam ind. qu. 11 art. 2. loquitur Auctor de profeſſione facta per cōſenſum conditionalem, ſi non deſcendiſſet ex infidelibus, quod eſt idem, ac fieri ſub proteſtatione: diſpoſitio autē conditionalis non exiſtente conditione nihil operatur, c. ſi pro te, de reſcriptis lib. 6. cap. præterea el ſecundo, de appellat. At in dicto art. 9. non fuit facta profeſſio ab infecto morbo contagioſo ſub conditione, ſeu proteſtatione expreſſa, ſi eo infectus non eſſet, ſed tantùm de illo interrogatus ſimpliciter fuit nouitius, vt conſtabit attentè legenti, interrogatio verò ſimplex non inducit, ſeu induit naturam proteſtationis expreſſæ, ſed tantùm tacitæ, quæ proteſtatio expreſſa omninò requiritur ad annullandam profeſſionem nouitij, qui fuit ad religionem admiſſus cum defectu occulto, aliàs non admittendus, vt in terminis tenet noſter Auctor tom. 4. addit ſūma c. 64 n. 11. Ex quo fit, quòd certè ſi profeſſio emiſſa fuit ſub tali conditione, ſeu proteſtatione, at præcipitur ter 17. In ſtant. Segouienſ. c. 1. de reno. Noſtitio. ...

apud

apud Minores per ſtatutũ generale Toletanum in Generali Congregatione Segouienſi ſub Reuerendiſſimo Patre Fratre Benigno à Genoua confirmatũ, & approbatum, extra dubium eſt, huiuſmodi profeſſionem eſſe omninò nullã, & irritam ex defectu conſenſus religionis, quæ aliter nollet admittere ad ſuam Societatem, & Fraternitatem expreſſè proteſtata eſt. Et in his terminis dictũ, & inſtantiam doctiſſimi Portel habere locum non inficior: at noſter Auctor non loquitur, niſi de eo, qui fuit admiſſus ad profeſſionem ſub interrogatione, ſeu proteſtatione expreſſa, an eſſet aliqua infirmitate contagioſa infectus, qui licèt grauis culpæ reus ſit celando, ac negando veritatem in re graui, non propterea videtur ſpoliãdus habitu Regulari, vt ipſe Auctor expreſſè contra Nauarrum tenet dict. art. 9 § verum eſt tamen, & ſequitur Sanchez infrà citandus num. 58. vbi addit, apud Societatẽ Ieſu hanc eſſe ſufficientem cauſam expellendi ligatum ſolis ſimplicibus votis poſt biennium emiſſis: ſecus ſi præuia tali proteſtatione profeſſionem emiſiſſet, tũc enim nulla, & irrita omninò iudicanda eſt, vt in dicto ſtatuto Segouienſi expreſſè declaratur, de quo Cordub. in regul. capit. 2. quæſt. 21. puncto 4. Pro quorũ confirmatione faciũt tradita à Sanchez de matrim. lib. 10. diſp. 9. num. 20. vbi reſoluit non eſſe irritam profeſſionem quamuis ex dolo, & errore cauſæ finalis fiat, aliàs minimè facienda, & probat ex cap. finali 20. qu. 3. vbi habetur, profeſſionem dolo monachorum factam eſſe validam, at in doli pœnam priuandos eſſe ſucceſſione hereditatis ipſius profeſſi, & ex capit. ex parte el 2 de conuerſ. coniug. vbi indiſtinctè dicitur, validam fuiſſe profeſſionem mulieris, quæ falſo exiſtimans poſſe à viro leproſo recedere, ingreſſa eſt monaſterium ante conſummationem matrimonij, redditque rationem, conſtituendo differentiam inter votum ſimplex, & profeſſionem ſolemnem: nam votum ſimplex comparatur ſponſalibus, quæ non ob ſolum errorem perſonæ, ſed ob plures alios errores irrita ſunt. At profeſſio comparatur matrimonio, quod non irritatur ex quocunque errore dante cauſam contractui, modo non ſit error perſonæ, vel conditionis: cùm enim ſit ſtatus omninò fixus, & indiſſolubilis, voluntas eligit illum abſolutè, & nulla appoſita conditione, ſecundùm modum congruentem ſtatui permanenti, cui valdè congruit non dependere ab accidentalibus, niſi tantùm ab his, quæ ſunt de ſubſtantia ipſius ſtatus, aliàs ex huiuſmodi dependentia ſequeretur, multas profeſſiones, & pleraque matrimonia cenſenda eſſe irrita, quod cederet in graue damnum, & ſcandalum Reipublicæ. Quod minimè contingit ex eo, quòd ſponſalia, & votum ſimplex, tanquam ſtatus non fixus, & diſſolubilis ex tali dependentia irritentur. Hæc Sanchez d. numer. 20. vbi latè & perdoctè id probat. Quod maximè facit ad rem, de qua agimus, & in terminis expreſſè idem firmat ipſe Sanchez *ad præcepta libr. 5. capit. 4. numer. 57. & ſeqq.* Vide P. Villalobos 2. *part. ſummæ tract.* 35. *diffic.* 10. *numer.* 6. *§ fin.*

62. Adhuc poſt annum probationis expletum licet ſuperiori differre profeſſionem Nouitij, iuſta aliqua ad id exiſtente cauſa, nonobſtante Tridentino decreto, nam Congregatio Cardinalium auctoritate Pij V. declarauit præfatum decretum Concilij tantùm procedere in nouitijs, qui elapſo anno probationis habiles inuenti fuerint, non verò in inhabilibus, quorum profeſſio vſque ad ſex menſes poteſt prolongari, dummodo intra id temporis ſpes habeatur, quòd efficientur habiles, ita refert Paraſ. libr. 6. priuileg. fol. 130. part. 2. Quod in Nouitijs Fratrum tantùm procedit, nam in Monialibus diutius licet profeſſionem differre. ibid. artic. 10. Vide ſuprà numer. 43. 44. & 56. De quo Nauar lib. 3 conſil. 19. de Regular. P. Villalob. 2. p. ſummæ tract. 35. diffic. 15. numer. 6 vbi reſoluit, nouitium peracto anno probationis quatuor, vel ſex menſibus ante annum 16 expletum, poſſe poſt eum completum admitti ad profeſſionem, etiam ſi extra Conuentum, vel à Conuentu egreſſus ſit per id

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de reg.

temporis, nempè illis quatuor, vel ſex menſibus ante 16. annum ætatis expletum, & Sanch. lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 34. amplius addit, quòd ſi expleto anno Nouitiatus ille deſeruiſſet Religionem, non egeret poſtea ad illam rediens nouo nouitiatu ad profitendum, niſi conditio perſonæ, aut Religionis ſit ita mutata, vt non cenſeantur eius difficultates moraliter exploratæ, & citat pro hac ſentẽtia Lapum Franc. D. Anton. Angelum Sylueſt. Tabien. Arm. Greg. Lopez idem tenentes, idem ſcribit d. c. 4. num. 21.

63. Profeſſio neceſſariò emittenda eſt in manibus prælati potentis incorporare religioni d. c. porrectum, &c. ad Apoſtolicam, de Regular. ac proinde non valet, ſi fiat in manibus Epiſcopi, cùm non habeat poteſtatem incorporandi, ſeu admittendi ad Religionẽ exemptam à ſua iuriſdictione. ibid art. 11. *Idem docent Abbas in capit. porrectum, num. 12 de Regular. Nauar. conſil. 9. in antiquis, à num. 1. de Regularib. & conſil. 40. à num. 1. vſque ad 6. in nouis, Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. capit. 5. quaſt. 4. Cucus lib. 3. inſtit. maior. tit. 1. numer. 62. & citato noſtro Auctore, & alijs pluribus reſoluit Sanchez lib. 5. decal. cap. 4. numer. 62. & nu. 74. tametſi* Innocent. in d. c. porrectum, num. 5. Hoſtienſ num. 14. Ioannes Andreas, num. 4. Anchar. num. 7. doceant poſſe Monachum profiteri in manibus Epiſcopi, moti ex c. ſi vir. 27. q. 2. cui non malè ſatisfacit Auctor hic d. art. 11.

64. Receptus ad profeſſionem ab inferiore non habente ad id facultatem à ſuperiore, non eſt validè profeſſus ante ratihabitionem ipſius ſuperioris, nec erit votum ſolemne dirimens matrimonium. Idem iudicium eſt de receptione ad habitum ſine licentia, & auctoritate Prouincialis, à cuius ratihabitionis tempore incipit annus probationis. ibid. ar. 12. de quo Cardin. in capit. inſinuante, qui clerici, vel vouentes, Innocent. in cap. porrectum, extrà de Regularibus, num. 5. vbi Hoſtienſ. & Ioan. Andr. nũ. 4. Idem docent Syluest. verb. Religio 3. quæſt. 16. & qu. 18. d. 2 Nauar. libr. 3. conſ. 6. num. 7. de regularibus in 1. editio & in 2. conſ. 40 num. 7. Anton Cucus *lib. 3. inſt. maior tit. 1. n. 56. & 77. Azor libr. 12. inſt. moral. capit. 5. quæſt 7. & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanch. d. cap. 4. num. 80.*

65. Validè profeſſio fit per procuratorem ad id ſpecialiter deputatum, qui ad hoc non poterit alium ſubſtituere, ſicut de matrimonio definitur in capit. finali, de procuratoribus l. 6. Quòd ſi ante emiſſam profeſſionem reuocetur procuratio, non valebit poſtea facta profeſſio, etiam ignorante procuratore talem reuocationem, ibid. art. 13. de quo gloſ ſa in cap. qui ad agendum, de procurat. lib. 6. Idem docent Sylueſt. verb. Religio 3. quæſt. 15. Anton. Cucus lib. 3 inſt. maior. tit. 1. num. 76 Azor tom. 1. inſt. moral. cap. 5. quæſt. 5. Sanchez d. libr. 5. cap. 3. à num. 7.

66. Profeſſio facta ab excommunicato valet, vt ſupponitur, cap. cum illorum, de ſentent. excommun. quidquid ſit de peccato eum ſcienter recipiẽtis, niſi fiat per reſcriptũ Papæ. Tunc enim profeſſio virtute talis reſcripti facta eſt inualida, ſicut ipſum reſcriptum impetratum ab excommunicato irritum, ac nullius valoris eſt c. 1. de reſcr. in 6. acceſſorium enim ſequitur naturam principalis. Hoc tamen eſt limitandum, niſi in reſcripto concedatur abſolutio ab omni cenſura ad effectum profeſſionis emittendæ, & reſcripti illius validè obtinendi, vt concedi ſolet, nam eo caſu valida erit profeſſio, ſicut validum eſt reſcriptum ibid. art 14. de quo Abb. *in c. cum illorum, n. 4. verſ. 5. de ſent. excomm. vbi Innocent. verb. prælatis. Felin. ver. nota n. 2. & 3. Rebuf. in c. poſtulaſti, notab. 1. n. 16. de clerico excomm. miniſt. Idem docent Sanch. ad præcepta lib. 5. c. 4. n. 36. 37. & 38. Ludouic. Gom. c. 1. nu. 32. de reſcript in 6. Nauar. lib. 3. conſil. 26. n. 1. de Regul. in 1. edit. & in 2. edit. conſ. 3. n. 1. & coment. 4. de Regul, n. 25.* Couar. 4. decret. 2. p. 6. n 3. & cap. alma mat. 1. p § 1 n 9. Henriquez de excommunic. lib. 1. c. 7. nu. 7. Azor inſt. moral. capit. 3. qu. 9. & alij plures, quos plena manu refert idem Sanchez ibid.

67 Pro-

67. Profeſſus ex metu ſufficiente ad irritandum, de quo in cap. 1. de his quæ vi, metusve, qui ſemper proteſtatus eſt nolle eſſe monachum, nec tacitè profeſſionem ratificare cenſetur, etiam ſi per longi temporis ſpatium, ſeu per multos annos habitum geſtauerit, faciens actus profeſſorum, ac etiam ſi fructus beneficij Regularis perceperit cum Fratribus vitam agens, ac Fratrem ſe nominans, quia ſemper præſumitur in ſua nolitione perſeuerare, qui pluries eam proteſtatus eſt: ſecus ſi nullam fecit proteſtationem, nam tunc tales actus profeſſorum ſigna fortaſſis ſunt tacitæ profeſſionis. Erit autem metus iuſtus, ſeu ſufficiens ad irritãdam profeſſionem, ſi duræ conditionis pater profeſſi iurauit, filium minorem ſeptemdecim annis futurum eſſe Monachum, ſiue velit, ſiuè nolit, alioqui ipſum in carcerem detrudendum facere: vel ſi à pueritia parentes illi ſuaſerunt, vt Monachus fieret, præcipiendo famulis, & ancillis, vt eũ reluctantem Monachatum verberarẽt, *ibid. art, 5. de quo Rebuſ. conſ. 69. p. 125. col. 1. DD. in cap. ex parte, de Regularibus, Barbatia conſ. 60 num. 8. volum. 1. Idem colligitur ex traditis à Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 3. num. 13. & præcipuè num. 55. vbi in terminis ſupradictæ proteſtationis, idem reſoluit, quod Auctor & lib. 5 cap. 3. numer. 14. & 18. vbi reſoluit, ex eiſdem cauſis, ex quibus* profeſſio expreſſa redditur irrita, à fortiori irrita redderur profeſſio tacita.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 19. de Reg. 68. Ex Decreto Tridentini Concilij nulliter profeſſus debet intra quinquennium reclamare quo elapſo ad allegandam quamcunque cauſam nullatenus admittitur. Sed hoc debet intelligi, vt non admittatur ad allegandũ quancunque cauſam annullantem profeſſionem, non tamen eſt repellendus allegans cauſas, quibus intra quinquennium non reclamauit. Deficiente itaq; reclamatione intra quinquẽnium, ſi eo elapſo non ratificet profeſſionem, non fiet rata, nec valida in foro conſciẽtiæ, etiã ſi intra id tempus ſacris initietur, ac proinde adhuc reclamationi locus erit, in ſoro tamẽ fori pro profeſſo habendus eſt, ibid. artic. 16. de quo Nauar. *in c. ſtatuimus, & comment. 4. de Regular. n. 37. n. 71. & 72. Azor inſt. Moral. 1. p. l. 12. c. 4. q. 10. §. poſtremò, Portel verb. Profeſſionis nulla reclamation. 44. P. Villalob. ſtatim citandus, num. 4. Eſpino in Spec. teſtam gloſſ. 12. princip. à numer. 62. Beia Reſponſ. caſuum p. 4. caſu 18. & alij relati à Barboſa in remiſſionib. ad Trident. d. c. 19. de Regul. n. 5.* vbi reſoluit, præfatum Decretũ Tridentinũ non procedere, quando illud quinquennium ſemper curriſſet tempore inhabili, vt potè vel durante pupillari ętate, aut durãte metu, & eius cauſa; aut verò durante aliqua cauſa nullitatis irremiſſibilis alicuius inhabilitatis perſonalis. Vide Addit ſum. *tom. 4. c 65. nu. 2. & Sanch. libr. 7. de matrim. diſp. 37. per totum, dub. 1. nu. 33. & 34.* & reſoluit P. Villalob. *2. p ſum. tract. 35. diff 25. nu. 8.*

69. Imò ceſſante ſcãdalo, & præiudicio tertij, qui certò ſcit nullitatẽ ſuæ profeſſionis, poteſt in foro conſcientiæ ante reclamationem demiſſo habitu è carcere fugere, nec deducere cauſas nullitatis corã ſuperiore, & Ordinario. Ex quo fit, quòd nec ad Monaſteriũ redire tenetur, nec apoſtata iudicandus eſt, non obſtante dicto Decreto Concilij, in quo oppoſitum exprimi videtur, dummodò ex iuſta cauſa id faciat, ſcilicet, quia commodè nõ potuit accedere ad reclamandum, nec niſi demiſſo habitu cauſas nullitatis proponere corã prælato, & Ordinario. Imò etiam qui temerè habitum demiſit, eo reaſſumpto adhuc de bono, & æquo audiri debet, ne inuitus cogatur per totã vitã ſeruire Religioni, vel Religio eũ fortè ineptũ, & inhabilem ſuſtinere. Qui etiam vt minor, & læſus per vim, aut metũ reſtitui poteſt quoad ipſum quinquennium iam lapſum, ibid. art. 17. de quo Nauar. in c. ſtatuimus, n. 7. Menoch. de teſtam. 1. p §. 10. n. 45. §. 3. pondero, Couar. lib. 1. variarum, c. 5. nu. 5. & 6. & in regula, poſſeſſor, 3. p. § 3. nu 3. vbi ait, beneficium reſtitutionis ad reclamandum, etiam extra quinquennium competere ſic profeſſo, durante ignorantia probabili, vel impedimento reclamandi.

Vide *Addit.ſumma tom.4.cap.65.numer.6.& Azor d.quæſt.10.§. ad extremum, in fine. Idem docent Nauar.conſ. 21.num.5.& conſil.89.num.6.& 7. de regular.lib.3.& d.comment.4. num. penult. Henriquez lib.11.de matrim. cap. 6.in commen.fin.& capit.8.num.9. quos refert, & ſequitur P. Villalob. vbi ſuprà num.5.8.& 9. & reſoluit etiam Portel* ſuprà num 45.

70. Profeſſus nulliter ob non ſeruatam formam in informatione præſcriptam à Sixto V. poteſt etiam poſt quinquennium reclamare, nam ex eius conſtitutione conſtat, non induci tacitam profeſſionem, niſi in receptione ſeruata fuerit præfata forma. Sed hoc debet intelligi in profeſſo ante conſtitutioné Clementis VIII. qui anno Domini 1602. abſtulit huiuſmodi impedimentum irritans profeſſionem ſine prævia informatione. ibid. in fine, & add. ſum. vbi proximè, n.8. Idem docet poſt Sanch. d. num.23. & noſtrum Auctorem, P. Villalobos vbi ſuprà, num.8.

71. Hodie vt quis poſſit audiri poſt quinquennium debet impetrare reſcriptum à Papa, ſine quo nec ſuperior, nec Epiſcopus poſſunt audire reclamãtem, ſeu allegantẽ cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, quod eſt petere à ſua Sanctitate reſtitutionem quinquennij, alias cenſebuntur contra ire dicto Decreto Tridentino. Ita teſtatur vidiſſe in facti contingentia, putatque eſſe in praxi, Portel *verb. profeſſionis nulla reclamatio, num.44.§ circa quod.*

72. Ad probandam præfatam ignorantiam, vel impedimentum reclamandi intra quinquennium non ſufficit iuramentum ipſius ignorantis, vel impediti, licèt in alijs cauſis ſufficiat, quia tranſacto quinquennio ius præſumit ſcientiam habere talis decreti. Addit. ſummæ *vbi ſupra num.6.* de quo Menoch *de arbitrar. libr.2. centur.2 caſu* 186. *num.7. & de recuperand. poſſeſſ. remedio 10, numer* 36 Idem docent Sanchez *vbi ſupr. num.14. Portel ſuprà numer* 49. & videtur ſentire P. Villalob. *vbi ſup. nu. 3. circa finem.*

73. Minor ætate, qui in foro conſciẽtiæ ſuæ profeſſionis nullitatem ſciuit, nec illam rata fecit intra quinquennium, tranſacto illo adhuc in foro exteriori poteſt reclamare, allegando iuſtæ ignorantiæ cauſam. Quod ſi ſub iuramento interrogetur, an ignorauerit ius, quo poterat intra quinquennium reclamare, licitè poterit iurare, ſe ignoraſſe, intelligens apud ſe habuiſſe ignorantiam, & non ſcientiam, cum qua ratificauerit profeſſionem ſuam, quam præſumit Concilium ratificaſſe intra quinquennium, ex quo præcipit, vt non audiatur poſt illud elapſum. Sicut qui rogatur à iudice ſub iuramento iuridico, an tranſierit per locum, vbi iacebat homo occiſus, vt inde iudex inferat, an ſit talis criminis reus, nec ne, poteſt vtique licitè iurare nullo modò tranſiſſe, etiam ſi à parte rei per talem locum ipſe tranſierit, intelligens intra ſe, non tranſiſſe culpabiliter, ſed innocenter, *ibid. nu.7.* de quo Sanchez *lib.7 de matrimon. diſp. 37 num.*18. Idem docet Portel *vbi ſuprà num.* 50.

74. Perpetuò inhabiles ad profitendum non comprehenduntur in dicto Decreto Tridentino, quia iſti ratione inhabilitatis nunquam præſumuntur tacitè profeſſi, ſiquidem durante illa nunquam potuerunt expreſſam profeſſionẽ facere, ideòque quocunque tempore illis licèt reclamare. Idem iudicium eſt de habentibus impedimentum temporale, ſeu ad tempus irritans profeſſionem, durante tali impedimento intra quinquennium. Vnde profeſſi per metum, vel defectum ætatis, durantibus his impedimentis intra quinquennium non præſumuntur tacitam profeſſionẽ emiſſi, quia durantibus ipſis non potuerunt expreſſè profiteri, vt etiam de nulliter profeſſis ante conſtitutionem Clementis VIII. ex defectu informationis iuxta formam præſcriptam à Sixto V. faciẽdæ, diximus ſuprà num 70. & per conſequens in vtroque caſu datur locus reclamationi, etiam poſt quinquenniũ. *Ibid. nu.*8. de quo Sanchez *d. ſtatu diſp. 37. n.32. Nauar. lib.3. conſ.5 n.1. & conſ.5. n.2. in fine tit de regularibus, in 1. editione.* Idem docent Portel *vbi ſup. numer.* 51. P. Villalob. *d. num.*8.

75. Pro-

75. Profeſſus abſque legitima ætate, vel ſine prævia informatione, iuxta conſtitutionem Sixti V. vel ex metu inculpabili ex parte ſua, non tenetur ad ratificandum profeſſionem, ſed poteſt in Religione perſiſtere, vſquequo cōmoda occaſio egrediendi ſe offerat, quamuis enim peccet non ratificata profeſſione ſuffragando in Capitulo ſicut profeſſus, ac alios actus profeſſorum exercendo, alimentáque percipiendo à Monaſterio, adhuc non eſt ob hanc culpam compellendus ad profitendum inuoluntarius, ſeu inuitus: adeò, quòd etiam ex culpa ſua nulliter profeſſus, quia ſcilicet, ficto animo profeſſus eſt, adhuc non tenetur verè profiteri. Nemo enim, etiam propter grauiſſimam culpam compellendus eſt ad Religionis ſtatum altiſſimum vouendum, ſed tantùm admonendus eſt, ac exhortandus, vt profeſſionem denuo emittat, quod ſi id renuat, nec à Religione velit exire, data opportunitate, compellendus eſt ad profitendum, vel exeundum à Monaſterio, ibidem art. 9. de quo Sanchez vbi ſuprà num 38. Henriquez libr. 11. de matrim. cap. 11. nu. 11. littera V. Idem ferè docet P. Villalobos vbi ſup. num 6. qui addit num 7. in dubio intentionis de ratificanda profeſſione intra quinquennium, eo tranſacto præſumi illam ratificaſſe, in dubio enim in fauorem Religionis, quæ poſſidet, præſumēdum eſt, vt tradit Nauarr. *lib. 3 conſ. 13. num. 10. de Regular.*

Trid. ſeſſ. 25. ca 15. de regul.

76. Ratificans profeſſionem irritam cauſa metus, vel ex defectu ætatis, non indiget alio anno probationis, quia nec Concilium Tridentinum, nec ius irritat, niſi tantùm profeſſionem, & non receptionem habitus. Imò & aliqui probabiliter ſentiunt, adhuc anno probationis pro nullo dato, non opus eſſe de nouo incipere nouitiatum, quia iam expertus eſt Religionis aſperitates in dicto anno, & Monaſterium expertum eſt talis profeſſi conditionem, & habilitatem, maximè cùm iure antiquo hic non requirebatur annus nouitiatus, vt deducitur ex capit. ſignificatum, & cùm virum, & melius ex cap porrectum, de Regular. & ex capit. 2. eodem titul. in 6. Sed hoc in foro tantùm interiori, & nō in exteriori habet locum, ibid. art. 11. & 12. De quo Sanchez vbi ſup. diſp. 37. numer. 43. 27. & 48. qui lib. 5. ad præcepta, cap. 4. numer. 14. iterum idem conſtāter ſuſtinet, etiam in caſu nullæ probationis annuæ, & profeſſionis, vbi etiam addit, ad maiorem cōſcientiæ ſecuritatem, & ad vitandas opiniones, quòd poteſt talis Religioſus detegere ſuperiori ſub ſigillo confeſſionis vitiū ſuæ profeſſionis, & nouitiatus, petēdo, vt ipſum denuò admittat ad Nouitiatū peragendum inter reliquos profeſſos, eorum habitu retento. Et ad ſupplendum conſenſum Conuentus neceſſariū illi admiſsioni, poterit ſuperior illius ſuffragia petere, tacito nomine profeſſi, & explicata prioris profeſſionis nullitate. Vel tandem poteſt ſecretò impetrari Pontificis diſpenſatio, ſupplendo eum Nouitiatum, & idē ferè reſoluunt Portel vbi ſup. num. 52. P. Villal. d. trac. 35 diffic. 24. numer. 5. 6. & 8. qui etiam num. 4. cum Nau. Graffis, & Sanc. tenet non eſſe neceſſarium conſenſum Monaſterij ad ratificandam profeſſionem nullam ex defectu ætatis, vel anni integri probationis, ſed ſufficere conſenſum ratificantis eam profeſſionem.

77 Puella educata in Monaſterio honeſtatis cauſa, poſteaque perſuaſu Abbatiſſæ Monialis facta, ſi extra Monaſterium in loco tuto conſtituta, corā Commiſſario ad id deputato cum iuramento affirmauit, nunquam ſuæ intentionis fuiſſe Monialem fieri, ſtandum eſt huic confeſſioni, licèt antea coram prælato, vel Ordinario in Monaſterio conſtituta confeſſa ſit ſe eſſe profeſsā, quia illa confeſſio facta fuit in loco libero extra Monaſterium, iuxta terminos, cap. cùm locum, de ſponſalib. coram iudice, & cum iuramento, quod loco torturæ ſpiritualis habetur, confeſſioni autem factæ per torturam ſtandum eſt l. ſi poſtulauerit 27. §. ſed & ſi negauerint, ff. ad l. Iuliam de adulter. alia verò fuit facta in loco non tuto, & ob timorem reuerentialem Abbatiſſæ cupientis ſuccedere in bona eiuſdem puellæ per profeſſionem. Neque illi obſtat tempore opportuno non fuiſſe

proteſtatam, ſufficit enim quòd pater eius pro ea fuerit proteſtatus, quod multùm ad hoc facit. *Ibidem dicta qu.17. art.* 18 de quo Nauar. *lib. 2. conſ. 1. tit. de confeſſis, & in Manual. cap. 22. n. 51. Panorm. cap. per tuas, num. 11. de probation.*

Refertur ſententia Auctoris. 78. An autem metus reuerentialis annullet profeſſionem, controuerſum eſt inter Doctores. Auctor in d. qu. 17. art. 15. Videtur innuere, ſolum metum reuerentialem parentum annullare, & ad alios conſanguineos id non extẽdit. At in dict. art. 18. proximè citato abſolutè videtur oppoſitum affirmare, dum reſoluit, non valere profeſſionem factã à puella educata in Monaſterio ob timorem reuerentialem Abbatiſſæ, & citat textum cum gloſſa *in c. præſens 20. quæſt. 3. vbi in ſimili profeſſione inuita cuiuſdam Monachi id expreſſè decidit Nicolaus Papa. Vtraque opinio eſt probabilis: de quo Nauar. libr. 1. conſ. 3. nu. 6. titul. de renunciatione, & lib. 4. conſil. 26. n. 4. tit. de Sponſalibus, & in Manu. c. 22. n. 51. Sanch. de matrim. lib. 4. diſp. 6. n. 17. Henriq. 2. p. l. 11. c. 9. n. 5. Farin.* tom. 4. fol. 106 col. 1. qui refert quandã declarationem Cardinalium, qua per latam ſententiam Romæ declaratum eſt, fuiſſe nullam profeſſionem cuiuſdã fœminæ factam ob ſolum metum reuerentialem. Mihi quidem (liceat inter tãtos viros proferre quod ſentio) videtur, penſandam eſſe prudenter qualitatem metus, nam ſi cadens in conſtãtem virum, ſeu grauis metus eſt, ſicut annullat contractum naturalem, quia tollit conſenſum liberum, vt communis Doctorum tenet, ita & profeſſionem, cap. 1. & capit. cum dilectus, de his, quæ vi, metùſve cauſa, quę quidem genus quoddam contractus eſt inter Religionem, & profitentem. Secus ſi non eſt grauis metus, nec cadens in conſtantem virũ, iuxta capit. final. qui clerici, vel vouentes, quod prudentis viri arbitrio iudicãdum relinqui debet, minor enim metus ſufficiens erit ad annullandam profeſſionem fœminæ, quàm viri, & ſic de cęteris intra ſphæram grauis metus, vt benè notat Portel verb. profeſſio nulla ex natura contractus, num. 12. per totũ. *De quo etiam Sayro deciſ. 91. de Regularibus. Aloyſ. Ricci. in Collect. deciſ. p. 4. colle. 931. propè finem, relatus à Barboſa in Remiſ. ad Trident. d. c. 19. de Regularibus, n. 4. qui profeſſionem ob metum reuerentialem parentum factam valere, negat. Idem docet traditis multis Sãchez lib 4. Decal. c. 3. n. 26, & lib. 4. de matrimon. diſput. 6. à numer. 1. vſque ad 35.* & loquens de metu leui, aſſerit non irritare profeſſionem d. capit. 3. nu. 14 & idem tenet Azor lib. 11. inſt. moral. capit. 15. quæſt 7. tom 1.

79. Licèt in Concilio Tridentino excommunicentur cogentes quamcunque aliquam feminam ad ingrediendũ Monaſterium, aut habitum ſuſcipiẽdũ, vel profeſſionem faciendam, pręterquã in caſibus iure expreſſis, quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, vel ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo eidem actui præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint, eam tamen cenſuram non incurrunt cogentes puellam minorem ingredi Monaſterium, vt ibi honeſtè educetur vſq; ad ætatem nubendi, non verò vt ad ſuſcipiẽdum habitum Religionis, ac profeſſionem emittendam cogatur, quidquid in oppoſitum dicant aliqui; ibid. artic. 19. & nos ſuprà hac reſolutione, Seſſ. 25. c. 18 de Regul. *num. 31. De quo Suarez tom. 5. de cenſuris diſp. 23. ſect. 7. num. 9. Sanchez in precepta Decalog. lib. 4. cap. 3. num. 15. Zerola in praxi Epiſcop. 2. part. verb. Moniales verſic. 13. pag. 73. Nauar. l. 5. conſil. 56 num. 3. titul. de ſentent. excommunicat. quos pro oppoſita opinione citat Barboſa in remiſſion. ad Tridentinum dict. cap. 18. de Regularibus, nu. 5.* Sed Sanchez ibi abſolutè non tenet oppoſitam ſententiam, ſed eam limitat cũ noſtro Auctore, tom. 2. ſummæ capit. 8. num. 10. quando ſcilicet, coactio illa eſt in ordine ad ſuſcipiendum poſtea Religionis habitum, ſiue ſuaſionibus Monialium, ſiue alia ratione, non autem quando nullo modo hoc intenditur. Vnde incurret cogens ad ſolum ingreſſum, ha-

habitu retẽto, animo principali, vt poſtea habitum ſumat: vel poſt ingreſſum liberum cogens ad ſuſcipiendum habitum; vel poſt hunc ſponte ſuſceptum cogens ad profeſſionem, & idem tenet ſequens Auctorem cum præfata limitatione Portel in addit. ad dubia verb. Moniales, num. 14

Ampliatur, & elucidatur doctrina Auctoris.

80. An autẽ metus reuerentialis parentum incuſſus ex eo, quòd manifeſtãt puellæ ſtatum Monachalem illi conuenire ob iuſtas cauſas, v.g. non ſufficientis dotis pro matrimonio, & ſimilium, inducat dictam excommunicationem illum incutientibus? maius dubium eſt. Portel in addit. ad dubia verb. Moniales, num. 12. tenet partem negatiuam, quia, inquit, parentes, vel conſanguinei in illo timore incutiendo non ſe habẽt actiuè, ſed ipſa puella metum concipit ob reuerẽtiam patris, hancque eſſe praxim in tota ferè Eccleſia aſſerit, per quam nemo iudicat, parentes, vel conſanguineos tale ſuadentes, & facientes dictam excommunicationem incurrere. Imò etiam (addit idem Portel) ſi parentes, vel alij importunis precibus ſuaderent puellæ, vt ingrederetur, vel non ingrederetur, non incurrerẽt, quia ſuaſio etiam importuna, non eſt coactio. Quod quidem mihi non diſplicet, caſu quo talis metus reuerentialis incuſſus non excedat limites ſimplicis perſuaſionis, nam ſi metus grauis ſit, & cadens in virum cõſtantem iuxta ſuperiùs dicta, n. 78 omninò, & abſque dubio præfatã excommunicationem incurrere ſuadẽtes, ſeu metum incutientes exiſtimo, vt ex doctrina noſtri Auctoris ſuprà tradita ſatis conſtat, & fatetur idem Portel vbi ſup. n. 13. & expreſsè tenet Sanchez lib. 4. de matrim. diſp. 7. à n. 7. & libr. 6. decalog. c. 4. nu. 8 vbi idem reſoluit de metu graui, ſecus de leui, vt ibidem nu. 4. & 5. tradit.

Trid. ſ. ff. 25. ca. 18. de Reg. Bullar. bull. 7. Pij V. nu. 17. & 18.

81. In eodem Tridentino Concilio habetur, quòd Epiſcopus, vel eius vicarius exploret voluntatem virginis Deo ſacrandæ, an coacta, vel ſeducta ſit, ante profeſſionẽ. Quod declarauit Pius V. apud Bullarium in hunc modum: *Volumus etiam, quòd puellarum Deo dicandarum, an ſuiſſent coactæ, vel ſeductæ fuerint, examen faciendum, non niſi infra quindecim dies, poſtquam iuxta Concilium Tridentinum Epiſcopi, vel eorum vicarij requiſiti fuerint, fieri poſſit, quibus elapſis amplius in hoc ſe illis intromittere non liceat, cuius occaſione, nec Epiſcopus, nec eius Vicarius intra ſepta monaſterij ingrediantur, ſed ſtent ante cratẽ ferream, & interrogationes alias, quam eas, quæ præfatum Concilium Tridentinum iubet eis fieri, omninò prohibemus, ac ſimiliter volumus, quòd puellæ, ſeu nouitiæ ipſæ ad alias interrogationes reſpondere minimè teneantur. Hæc Pius V. in præfata bulla. Ad quod etiã facit quædam declaratio Cardinalium apud Marzilla libr. 1. de ſtatu Regulariũ tit. 12. c. 20. ſuper dicto c. 17. de Regularib.* in hunc modũ: Virgines, quibus facienda eſt profeſsio, ſi clauſura Monialium facta ſit, examinãdæ ſunt ab Ordinario intra monaſteriũ, ad cancellos, ſeu crates ipſarum Monialium. Ex quarum declarationũ verbis, ibi, ſtent ante cratẽ ferream, & ibi, ante cancellos, ſeu crates: colligitur dictas nouitias non poſſe extrahi à clauſura ad talem explorationem voluntatis, idque ad omne dubium vincendum, & ad maiorem cautelam expreſsè auctoritate Apoſtolica declaratum, & mandatum eſt per Nuncium Apoſtolicum Hiſpaniæ, cuius bulla extat in Cõuẽtu Sancti Antonij Salmanticẽſis, P. Villal. 2. p. Summæ tract. 35. diff. 8. n. 5. refert, tria breuia expedita per tres ſucceſsiuè Apoſtolicos Nũcios in Hiſpania, quib. id ipsũ præcipiebãt obſeruari ab Ordinarijs, ſub grauibus pœnis excõicationis, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, ac quingẽtorũ aureorũ ſoluẽdorũ. Vide Sãch. ad præc. l. 4. c. 18. n. 34. ad fin. & l. 5. n. 84. vbi addit, non reddi irritam profeſsionem ex defectu huius examinis, quidquid ſit de peccato eam ſic admittentis ad profeſsionem.

82. An aũt examinãdæ ſint dictæ nouitiæ, ſemel ante ingreſsũ Religionis, & iterũ ante emiſsionẽ promiſsionis, res dubia eſt? Auctor to. 3 q. 12. ar. 3. exponẽs dictũ decretũ Trid. aſſerit, duo præcepta diſtincta in eo contineri, primũ,

quod

quòd puella non recipiat habitum Regularē; niſi ſit maior duodecim annis: ſecundum, quòd iſta maior duodecim annis, antequam eum ſuſcipiat, examinetur ab Epiſcopo: quę nimirum diſpoſitio, inquit, non eſt vſu recepta, nam puellæ, quæ ſuſcipiunt Religionis habitum, ſiue ſint minores, ſiue maiores duodecim annis, ſemel tantum ante profeſſionem examinantur ab Epiſcopis, & nūquam ante ſuſceptum habitum. Quæ ſententia vſu, & communi praxi Eccleſiæ confirmata eſt, & tenenda, quamuis Concilium Tridentinum videatur innuere, bis fore examinandas, quia quantum ad hoc non fuit receptum tale decretum, ſaltem in Hiſpania, vt benè aduertit Portel *verb. Nouitia, numer. 3. de quo P. Miranda late in tract. de Monialibus. quæſt. 8. art. 4. Zerola in praxi Epiſcop. 1. p. verb. Moniales, pag. 232. & 258. Azor inſtit. moral. 1. p. lib. 12. c. 1. quæſt. 2. Sanchez in præcepta decalog. libr. 5. cap. 4. numer. 84 F. Ioannes de la Cruz de ſtatu Relig. lib. 1. c. 8. in fine, ex quibus P. Miranda, & Sanchez idem* docent in noſtris terminis, & ſequitur P. Villalobos vbi proximè nu 2.

83. Non obſtante Regula Ordinis Minimorum requirente decem, & octo annos ad profeſſionem, facta ante dictā ætatem valet, completo tamen decimo ſexto ætatis anno, & probationis tempore iuxta Concilij Tridentini decretum, etiam ſi in dicta Regula, vel ſtatuto Ordinis auctoritate Papæ etiam condito irritarentur profeſſiones factę ante dictum decimumoctauum ætatis annum, quia ſtatutum contra ius commune, vel Concilium generale non valet. Datò autem, quòd valeat, & confirmetur per aliud decretum eiuſdem Concilij, quo diffinitur, non eſſe ſuæ intentionis amouere ab eorum inſtituto, & obſeruantia eos, qui ſub arctiori Regula, vel ſtatutis viuunt, adhuc profeſſiones præfatæ ante dictam ætatem celebratæ valent, quia licèt ſtatutum, & Regula id prohibeat, non tamen irritat, ſi quidem multa prohibentur, quæ tamen facta tenent, vt vulgatum iuris eſt. Vnde decretum eiuſdē Concilij, quo præcipitur, vt poſt decimum ſextum ætatis annum completum, & finitum probationis annum ſtatim ad profeſſionem admittantur nouitij, aut expellantur, fallit in præfato Ordine Minimorum, in quo vſque ad decimum octauum poteſt dilatari profeſſio, iuxta eorum Regulam, quæ cauſa ſufficiens, & iuſta videtur ad differendam profeſſionem. *ibid. art. 10.* Idem docet, & tuetur Sanchez *ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 6.* referens, & citans noſtrum Auctorem, & recedens à Nauarro.

Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de Reg.

Trid. d. ſeſſ. c. 22. de Reg.

Trid. d. ſeſſ. 25. c. 16. de Regul.

84. Filius de facto ingrediens Religionem relictis parentibus in maxima, & extrema neceſſitate, licèt mortaliter profitendo peccet, eius tamen profeſſio valet, quia nullum extat ius profeſſionem talem impediens. Nec conſtitutio Sixti V. irritans profeſſionem eorum, qui debitis obnoxij ſunt, obſtat, quia non loquitur de grauatis debito naturali, quale eſt iſtud erga parentes, ſed de grauatis debito ciuili ſupra vires facultatum ſuarum, vt patet ex tenore dictæ conſtitutionis. *tomo. 3. quæſt. 13. artic. 5. de quo D. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. ad primum, & q. 189. art 6. Syluest. verb Religio, 2. q. 7. Nauar. libr. 3. conſil. 26. titul. de Regularibus. Angelus verb. Religio, numer. 11. Azor 1. p. libr. 12. c. 1 q 8. Leſſius de iuſt. lib. 2. c. 41. n. 34. Sanchez ad præcepta lib. . c. 20. nu. 10. & ſequentibus, ubi latè per totum* caput, & luculenter quæſtionem reſoluit, & nos latius dicemus infrà reſolut. 108. num. 1 & 2.

85. Profeſſio ſimoniacè facta valida quidem eſt, licèt iniuſta, quia mutatio ſtatus de ſęculari in Regularem nō impeditur per ſimoniam, ſicut nec per excommunicationem, cap. de Regularib. c. dilectus el 2 c. quoniam, de ſimonia, vbi monachi per ſimoniam recepti ad arctiora monaſteria in pœnam criminis transferri iubentur, locòque, quem adepti ſunt taliter, omninò priuantur, ac ſuſpenduntur ab executione ordinū ſacrorum, ſi fortè clerici ſacris conſtituti ſunt. Verum eſt tamen, quod per talem ſimoniacam profeſſionem non acquiritur ius ad victum, ſeu portionē vi-

victualem, quã in communi percipiunt alij monachi, aut Canonici Regulares profeſsi, quę cum ſit ad inſtar cuiuſdam beneficij Regularis impeditur per ſimoniam, vel excommunicationem, donec ſubſequatur abſolutio, & diſpenſatio tom. 3. quæſt. 63. artic. 3. de quo Nauar. in capit. non dicatis, numer. 67. & comment. 4. de Regular. num. 25. Idem docet poſt noſtrũ Auctorem Sanchez lib. 5. decalog. capit. 4. num. 39.

86. Fœmina fingens ſe eſſe virum, profeſsionémque emittens in monaſterio virorum intendens ſe obligare per tria vota eſſentialia, verè profeſſa, ac Religioſa iudicanda eſt, repon. quę debet à prælato apud monaſterium Monialium ſub habitu fęmineo Regulari, & clauſura. Secus, ſi poſt fictionem virilis ſexus, fictè, & fraudulenter profeſsionem emiſit, quia eo caſu in foro cõſcientia nullatenus profeſſa habenda eſt, manétque excommunicatione Papæ reſeruata ligata, eo quòd te[illegible] intrauit monaſterium virorum contra prohibitiones, ſeu conſtitutiones Apoſtolicas. Idem pariter dicẽdum eſt, ſi profeſsionem fecit tempore, quo vigebat conſtitutio Sixti V. annullans profeſsiones ſine prauia informatione factas, quia ea non potuit ritè ac rectè fieri cum tali fictione, & mendacio grauiſsimo habitus, & ſexus virilis. *Addit. Summæ tom. 4 cap. 64. numer. 11 de quo D. Antonin. 3. p. t. 16. c. 3 § 1. Sylueſt Religio. 1. titul. 3 quæſt. 9. Angel verb. profeſſio §. 3. Comitol libr. 2. reſponſ moral. quæſt. 8.*

At Sanchez lib. 5. ad pręcepta, cap. 4. num. 40. tenet talem profeſsionem factam à viro, mentito ſexu in monaſterio monialium, vel factam à femina in monaſterio virorum eſſe omninò irritam, ex defectu conſenſus, ſaltem ex parte admittentis ad Religionem, ſeu profeſsionem, qui vtique ſi ſciret talem defectum, illum non admitteret, ſed ex dicendis infrà n. 87. & ex dictis ſupr. n. 61. hoc debet limitari.

Portel in Addit. ad additiones dubiorum verb. profeſsio hermaphroditæ num. 3. in fine, refert quendam caſum ſingularem cuiuſdam hermaphroditæ, quæ tempore nouitiatus fœmineum tantùm ſexum habebat, & poſt profeſsionem duobus annis, humeros ſupponens cuidam graui oneri, erupit in illa ſexus maſculinus, ſicque inuenta fuit hermaphrodita; & tandem concludit, talem profeſsionem eſſe omninò validam, nõ obſtante eruptione ſubſequenti ſexus maſculini; addit tamen, quod ſi ſexus maſculinus præualeat, extrahi debet omninò à monaſterio Monialium: ſecus ſi præualeat ſexus fęmineus: ſi verò æquè præualeat vterque ſexus, etiam extrahenda eſt à clauſura Monialium, ne incitata à concupiſcentia carnis periclitetur caſtitas ipſarum Monacharum. Et eadem ratione nõ eſt etiam transferenda ad monaſterium virorum ob idẽ periculum, occaſiones enim peccandi omninò amputendæ ſunt vt ibidem optimè probat idem Portel num. 7. Vide P. Villalob 2. p. ſumm. tract. 35. diffic. 7. num. 19. vbi reſoluit, hermaproditam vtroque ſexu parem nullo modo poſſe eſſe Monachum, aut Monialem, ex Nauarro, & Henriquez, & addit quòd licèt præualente altero ſexu, valida eſſet profeſsio in monaſterio virorum, vel mulierum, adhuc excludendus foret ob ſcandalum: quod poſſe fieri à prælatis ſuperioribus Ordinis abſque auctoritate Papæ, caſu quo in profeſsione hunc defectum ſubticuit, tenet noſter Auctor in Summa 2. p. cap. 6. ad finem, aſſentit Sanchez vbi ſuprà num. 41. additque, quòd ſi in dubio vter ſexus prædominetur, & conſultis medicis adhuc res ſit dubia, cenſendus eſt ac ſi vterque ſexus ſit æqualis, ac proinde fore irritã profeſsionem huius in vtrouis monaſterio factam concludit.

87. Valida eſt profeſsio illius, qui cũ defectu occultò admiſſus eſt ad Religionem, qui ſi ſciretur, nullo modò illo notatus admitteretur, dummodò nõ præceſſerit expreſſa proteſtatio, quòd inuento tali defectu, eo ipſo expellatur à Religione, atque ſtatutum à Papa confirmatum annullans talem profeſsionem, tunc enim tam ex defectu cõſenſus Religionis, quàm ex ſtatuto annullante profeſsionem, nulla omninò erit, ibidem dicto capit. 64. Addit num. 12. & nos diximus ſuprà hac reſolut. num.

61. de

61. de quo Sanchez *lib. 10. de matrimon. diſp. 11. num. 4. & diſput. 9. num 20. Sylveſt verb Religio, 3. num 12. Manar. commentar. 2. de Regularibus num. 3.* Idem ferè videtur ſentire idem Sanchez *lib 5. decalog. c. 4 num. 57.*

De profeſſis poſt conſtitutionem Sixti V.

88. Non omnes criminoſi ſunt ad profeſſionem inhabiles, ſed hi tantùm, qui temerè à ſuperioribus admittuntur, nulla præhabita diligentia, & examine ſuper eo. Vnde ſi forma præſcripta à Sixto V. fuerit in eorum receptione, & ante profeſſionem diligenter adhibita, & informatio bona fide, & modo ordinario ſine fraude facta, & approbata, profeſſio eorundem tenebit, etiam ſi poſt ipſam conſtiterit de huiuſmodi impedimento: ac proinde cauſæ ipſorum ad iudices ſęculares non pertinent, cõſtitutio enim præfata Sixti non abſolutè inhabilitat omnes criminoſos, ſed tantùm temerè (id eſt, nulla præhabita diligentia) admiſſos, quæ cùm ſit lex pęnalis, & à regulis iuris exhorbitans, reſtringenda eſt, vt communis Doctorum *in capit. 1. de reſcriptis, tenet. Tom. 3. qu. 54. artic. 1.* Idem docent Portel *verb. Nouitius, num 6 & 12. vſque ad 18. & in addit. num. 4. & 5.* P. Villalob. *2. p. Summa tract. 35. diff. 10. num. 31 Sanchez libr. 4. decalog. c. 16. num 39.* & nos diximus ſuprà *num 4.*

89. Rurſus non omnes debitis, & ratiocinijs obnoxij ad Religionem inhabiles iudicandi ſunt, ſed tãtùm, qui ingenti ære alieno ſupra vires facultatũ ſuarum ſunt grauati. Quòd autem ſit ingens æs alienum in hac materia arbitrio boni, & prudentis iudicis relinquitur, qui potiùs in fauorem Religionis debet arbitrari, penſata qualitate debitoris, & creditoris. Quantum autem ad ratiocinijs obligatos, illi tantùm inhabiles iudicãdi ſunt, quibus ex huiuſmodi cauſa lis, vel moleſtia ſit illata, vel inferenda verośimiliter timeatur, non timore leui fundato in aliqua leui ſuſpicione: quod tunc fieri ſpectatur, quando manifeſtum eſt, dictos ratiocinijs obnoxios teneri de dolo, vt de his, qui volunt ſacris initiari, diſponit*ur* in cap. tantis 18 diſt. ſecus ſi non ſit manifeſtum. Vnde facta diligenti inquiſitione, & informatione de his, ſic admiſſi verè profeſſi iudicandi ſunt, nec à Religione exire, aut expelli poſſunt, vel habitu Regulari ſpoliari, nec admittentes incidunt in dictarum Conſtitutionum pœnas. *Ibidem art. 2.* & nos ex parte diximus *ſuprà num. 10.* de quo Portel *dict. verb, Nouitius, num. 19 & 20. & in addit. ad dubia num. 11.* Sanchez *lib. 4. decalog. cap. 19. nu. 21.* qui idem docent.

90 Vnde etiam fit, quòd iudices Eccleſiaſtici non poſſunt procedere contra clericos criminoſos, vel debitis, & ratiocinijs obnoxios profeſſos in aliqua Religione, niſi eorum delictum ante ſuſcep[illegible] in habitus fuerit deductũ ad eorum forum per viam accuſationis, aut inquiſitionis, ac proinde ſi eorũ fiat accurata, & diligens inquiſitio, poſſunt ad Religionem admitti, validèque profeſſionem emittent: Iudices verò de facto contra eos procedentes incidunt in excommunicationem ipſo facto, ſi Eccleſiaſtici ſint, laici autem in excommunicationem in Cœna Domini, vt colligitur ex mente eiuſdem Sixti V. in ſua ſecunda conſtitutione, *ibid. art. 3.* Idem ferè videntur ſentire Sanchez *d. cap. 19 num. 29. & dict. cap. 16. n. 39.* Portel & noſter P. Villalob. *locis citatis ſuprà.*

91. Pœnæ appoſitæ à Sixto V. in dicta conſtitutione contra ſuperiores admittentes ad habitum, & profeſſionem maiores ſexdecim annis criminoſos, & debitis, vel ratiocinijs impeditos, non comprehendunt, niſi tantùm temerè tales admittentes, id eſt abſque vlla inquiſitione, vel informatione. Vnde ſi recipiant immunes ab his impedimentis, & habiles ad profitendum, etiam ſine debita, & ſufficienti informatione in dicta conſtitutione præſcripta, non incurrunt dictas pœnas, finis enim legis præcipientis talem fieri informationẽ

præ-

præuiſam eſt, vt non admittantur, niſi tantùm habiles, ipſa verò informatio eſt quid acceſſorium, ſeu requiſitum ad conſequendum talem finem, quo conſecuto, vt principaliter intento, non oportet, quòd acceſſorium omittatur. Quòd autem iſte ſit finis prætenſus à Sixto V. patet ex proœmio dictæ conſtitutionis, iuxta quam intelligenda, & limitanda eſt conſtitutio Clementis VIII. quæ fuit expedita ad declarationem, & robur Sixtianæ bullæ, nam conſtitutio declarans, & roborans aliam, explicanda & limitanda eſt iuxta terminos conſtitutionis declaratæ, & roboratæ, vt habetur. *Authentica conſtitutio, quæ innoua. §. vnde verſ in illis, collat. 3. Auctor. Ibid. art.* 4. de quo Portel *verb. Nouitij informationes num* 6. & noſter Villalob. *dicto num.* 11. qui idem ferè ſentiunt.

92. Religioſi profeſſi tam poſt promulgationem primæ, quàm ſecundæ conſtitutionis Sixti V. nullo ex dictis impedimentis ibidem appoſitis irretiti ſunt verè & propriè profeſſi in foro interiori, & exteriori, etiam ſi de eorum moribus, & vita, dèque alijs contentis in præfatis cõſtitutionibus nulla penitus facta fuerit inquiſitio, ſeu informatio, nam receptio, & profeſſio iſtorum non fuit à Pontifice irritata, ſeu annullata, ſicut fuit profeſſio eorum, qui aliquo ex dictis impedimentis ligati ſunt, quidquid ſit de peccato hoc præceptum Apoſtolicum non adimplentium, idque conſtat ex tenore primæ conſtitutionis, ſecundum quam debet intelligi, & limitari ſecunda, vt ſuprà diximus de conſtitutione Clementis VIII. reſpectu bullæ Sixti V. quam declarauit, & ita ſenſerunt, ac ſcripſerunt viri doctiſſimi vtriuſque iuris periti, & grauiſſimi Religioſi apud Salmanticenſes. *Ibidem artic.* 5. Vide Portel *vbi ſuprà num.* 18 & 11.

93. Imò etiam ſi dictorum Religioſorum profeſſio in dictis conſtitutionibus annullaretur (quod firmiſſimè negamus) adhuc verè eſſe Religioſos profeſſos, ſaltem in foro animæ, conſtanter aſſerimus, ac affirmamus. Vnde petere apud tribunalia Eccleſiaſtica, vel ſæcularia irritas declarari huiuſmodi profeſſiones non ſolùm eſt contra honeſtatem, ſed etiam contra conſcientiam, quia actus, in quo prætermittitur ſolemnitas iuris poſitiui valet in foro animæ, modò adſit conſenſus de iure naturali requiſitus, ex communi doctrina tradita à Felino in cap. 1. de conſtitut. num. 11. & 39. quod habere locum in conſtitutionibus etiam habentibus decretum irritans, maximè quando ſunt fundatæ in præſumptione, quales ſunt iſtæ, tenet Abbas in cap. 1. in fine, de reſtitut. integrum, per textum ibi in cap. quia propter, de elect. vbi valet electio in foro conſcientiæ, nõ obſtante, quod irritatur, eo quòd non fuit ſeruata forma ibi præſcripta, dummodò interueniant in ea requiſita de iure naturali. Ibidem articul. 6. Vbi ad calcem refert, ſeu tranſcribit litteram, & tenorem dictarum conſtitutionum Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. Vbi circa Bullam vltimam eiuſdem Clementis VIII. aduertere oportet, quòd in ea, caſus expreſſi in conſtitutionibus Sixti V. in quibus profeſſio receptorum ſine pręfata forma nulla declaratur, ad terminos iuris communis, & ſacrorum Canonum redacti ſunt, perinde, ac ſi præfatæ conſtitutiones in illa parte editæ non fuiſſent, & per conſequens profeſſio illorum, in qua hodie ſeruata non fuerit forma aſsignata à Sixto V. eſt valida, ſi nullo ex impedimentis, quæ aſsignat, fuerint ligati. Imò, ſi qui ante promulgationem conſtitutionis Clementis aliquo ex dictis defectibus impediti, ad Religionem admiſſi inuenti fuerunt, & poſt promulgationem eiuſdem profeſsionem emiſerunt, validè profeſsi iudicandi erunt, attenta mente, & volũtate Pontificis declarantis ſe reducere decreta à Sixto V. edita ad terminos iuris, ac ſacrorũ Canonũ, perinde ac ſi in ea parte edita nõ fuiſſẽt, ſuſceptio n. habitus tractu tẽporis cõualeſcit, argumẽto L. ſi codicillos, C. de teſtam. manumiſſis, pœnæ tamen contra admittentes, non ſeruata præfata forma, à Clemente VIII. non tolluntur, vt patet ex littera, & tenore ſuæ bullæ, quando ſcilicet, ad-

mit-

mittuntur temerè inhabiles, non verò habiles, vt ſuprà iam reſoluimus, ibidem §. circa quam, in fine bullæ vltimæ Clementis VIII.

Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. matrim.

Neque ſupradictis obſtat, quòd decretum Concilij Tridentini irritans matrimonium clandeſtinum etiam fundatur in præſumptione propter fraudes ſolitas euenire in clandeſtinis deſponſationibus, nihilominus tamen, etiam ceſſante hac præſumptione, præfatum matrimonium clandeſtinum eſt nullū, etiam in foro conſcientiæ. Nam reſpondetur, quòd in tali matrimonio non ſolum annullatur contractus, ſed etiam inhabiles redduntur perſonæ ad ſic clādeſtinè contrahendum: at in noſtro caſu ſolùm inhabiles redduntur ad profitendum in Religione criminoſi, illegitimi, ære alieno onuſti, &c. non verò ſine prævia ſuper his informatione admiſſi ſine talibus impedimentis, tunc enim veritas præualet præſumptioni, in qua fundata erat lex. Nec tandem dicta ſolemnitas informationis dicenda eſt ſubſtantialis ex eo, quòd Pontifex procedit in ſecunda conſtitutione irritando (quod nos etiam negamus) nam iuxta Tridentinum Concilium in matrimonio vltra duos teſtes etiam requiritur aſſiſtentia parochi, quo non aſſiſtente matrimonium eſt nullum, & tamen nemo eſt, qui affirmare audeat, quòd aſſiſtentia parochi, & teſtium ſit forma ſubſtantialis ipſius matrimonij, ergo à ſimili idem dicendum videtur in ſolemnitate informationis requiſita à Sixto V. dato enim, quòd ſine illa irritetur profeſſio (quod nos iterum firmiter negamus) adhuc nón probat, eſſe formam ſubſtantialem profeſſionis, *Ibidem §. primum argumentum, & § nec contra.* de quo Portel *vbi ſupra verb. Nouitius, nu. 6. & verb. profeſſio nulla, poſt nu. 19. §. de loc. & §. ſeq.* Sanchez, & P. Villalob. *locis ſup. citatis.*

Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de matrim.

RETRACTATIO I.

De datis, & receptis vltra victum, & veſtitū pro Nouitia.

Trid. ſeſſ. 24. ca 16. de Regul.

94 DEcretum Tridentini prohibens ſub pœna anathematis dari, aut recipi aliquid vltra victum, & veſtitum nouitiæ, comprehendit etiam mutuum, & commodatum, verba enim Concilij, quocunque prætextu, generaliter loqui videntur, inuenitque, penſata attentè legis mente, quòd licet ex parte dantis adſit ſecuritas ad recuperandam dotem ſic datam, ex parte tamē monaſterij recipientis tollitur quodāmodo libertas ad admittendam, vel nō admittendam nouitiam ad profeſſionē, quæ aliàs fortè indigna iudicatur. Ita Auctor tom. 3. Summæ capit. 144. num. 6 vbi ſe corrigit de eo, quod olim ſenſerat, tom. 2. quæſt. 48. art 5 de quo Vaſc. de partitionibus capit. 16 num 32. Stephan Gratian. diſcept. forenſ. capit. 363. num. 18. & 19. ad quod etiam facit quædam bulla Gregorij X. apud Bullarium. Idem expreſsè tenet P. Villalobos 2. p ſummæ tract 35. diff. 19. num. 4. & tanquam tutius tradit P. Miranda tom. 2. quæſt. 8. de Monialibus artic. 9. quamuis omninò illicitum illi non videtur id commodatum recipere præſtita ſufficienti cautione, ſed melius Suarez tom. 3. de religione, tract. 7. lib. 5. cap. 9. numer. 16. talem mutuationem omninò reprobat, tanquam ſcrupuloſam, & ab intentione Concilij alienam.

Bulla 1. Greg. X.

RE-

RETRACTATIO II.

De Nouitijs geſtantibus habitum indiſtinctum a profeſſis.

95. NOuitium Sacerdotem ob honorem Sacerdotij habitu profeſſorum indutum, ac illum deferentem per annum, & tres dies, videntibus prælatis non cenſeri tacitè profeſſum, iuxta cap. conſtitutionem, cap. 1 de Regular. in 6 & Clement. eos, eodem titul. tenet Auctor tom 4. ſummæ capit. 64. num. 1. vbi ſe corrigens exponit, quod olim ſenſerat tom. 3 quæſt. 17. artic. 2. quia, inquit, habitus indiſtinctus à profeſſis, quem geſtat, nunquam illi conceditur ad ius, ſed ad honorem, & reuerentiæ ſacerdotalis dignitatis intuitu, abſque vllo prorſus conſenſu ex parte Ordinis, vel intentione ex parte Nouitij ad talem profeſſionem tacitam emittendam: actus autem agentium non operantur, nec ſe extendunt vltra voluntatem, ſeu intentionem eorum iuxta *lib. non omnes, ff. de rebus creditis, & capitul. cum omnium, de præbendis, & de ſuprà n. mer. 54. De quo Nauar. libr. 3 conſil. 41. in fine de Regularibus, & comment. 4. de Regularibus, numer. 72. & 74. Sanchez libr. 5. Decalogi capit. 2. à numer. 14 præcipuè numer. 31. P. Miranda in explicat. Regulæ ad capitul. 1. Regulæ capit 46. & tom 1. Manual quæstion.* quæſtion 24. articul 9. & 10. Portel verb. Profeſſio tacita ſiue complex numer. 4. circa finem, vbi aduertit, & conſulit, quòd non concedatur talis habitus indiſtinctus nouitio, etiam ſacerdoti, vel viro aliàs præſtantiſſimo, vt vitentur lites.

RESOLVTIO CII.

De Obedientia.

1. OBediétia eſt virtus moralis prōptam reddens voluntatem ad implendum voluntatem præcipientis. Eſt autem duplex. Primò ſumitur largo modo pro executione cuiuſcunque, quod poteſt cadere ſub præcepto ex quacunque intentione. Alio modo ſumitur propriè ſecundum quod reſpicit intentionem formalem, rationèmque præcepti, ſicque eſt virtus ſpecialis habens pro formali obiecto præceptum ſuperioris, etiam tacitum, vt eſt voluntas eius nota. *tom. 3. quæſt. 19. art. 1. de quo D. Thom. 2. 2. qu. 104. art. 2. vbi Caietanus. Vide de hac materia Nauar. in ſumma cap. 23 n. 35. Valentia 2. 2. q. 3. diſp. 7. puncto 1. column. 2. & diſp. 10. q. 4. puncto 3. Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 13. qu. 6. Leſſium de iuſt. lib. 2. cap. 46. dub. 4. num. 23. Sanchez libr. 6. decalog. cap. 1. à num. 1.*

2. Poſſunt prælati legem ponere actibus interioribus ſubditorum quatenus ſubſunt exterioribus, aliàs minimè: ſubditi verò tenentur obedire, v. g. ſi præcipiant, vt celebrans applicet miſſam pro eorum intentione. ibid. art. 2. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 104. art. 5. & q. 91. art 4. Idem docent Azor dict. cap. 13. q. 4. Sanchez d. c. 1 num 6. in fine, & capit. 2. num. 6. Portel verb. Obedientia num 1.

3. Religioſus applicans miſſam pro ſua particulari intentione contra intétionem prælati manet applicata pro intentione ſubditi, quidquid ſit de eiuſdé peccato, quia ibi prælatus non eſt miniſter miſſæ, ſed ſubditus celebrans, ac proinde eius applicatio prævalet intentioni, & præcepto ſuperioris. Ita Suarez de Eucharistia diſp 79. ſect. 9. nu. 1. & alij nihilominus Auctor 1. p. ſummæ verb.

verb. Miſſa num. 10. tenet, quòd poteſt prælatus, antequam miſſa celebretur, irritare intentionem ſubditi, ſuæ contrariam, licèt non poſsit eam applicare pro aliquo particulari Portel verb. Obedientia num. 1. ſequitur ſententiam Suarez, quæ mihi certa omninò videtur, Sanchez d. cap. 2. num. 6. ait, ſubditum iuſſum facere ſacrũ pro aliquo teneri habere intentionem applicandi illi ſacrificium, ſed expreſſe non declarat, an ſi de facto applicet pro alio, maneat applicatum: id tamen, meo videri, ſopponere videtur.

4. Subditi tenentur obedire ſuis prælatis in omnibus pertinentibus ad eorũ ſuperioritatem, quæ non ſint contraria præcepto Dei, aut alterius ſuperioris, vel ſaluti animæ, ſeu etiam quæ nõ ſint extra Regularis obſeruãtiæ metas. Nolentes autem obedire ex contemptu, ſcienter, & ſine rationabili cauſa in re graui peccant mortaliter: imò & in leuibus, quando non obediunt, nolentes ſubiectionẽ præſtare ſuperioribus, hoc enim includit manifeſtum prælati præcipientis cõtemptum, quod ſemper eſt mortale. *ibid. art. 3. de quo D. Thom. in 2. diſt. 44 qu. 2. artic. 3. & 2. 2. qu. 104. art. 5. Caietan. verb. inobedientia, Nauar. cap. 23. num. 37. aliàs 39. in ſumma Latina, & comment. 4. de Regular. num. 23. Idẽ docent noſter Seraphicus Doctor ſanctus Bonauentura in 2. diſt. 44. art. 3. qu. 2. Durand. qu. 4. artic. 4. Richard. art. 3. qu. 2. ad primum, Gloſſa in c. relatum, verb. eis exactis, ne clerici, vel monachi, & cap. integritas, verb. voti, 32. q. 1. & cap. geſta, verb. creſcere diſt. 74. ubi Turrecremata in fine, D. Antonin. 3. p. tit. 16. capit. 1. §. 9. Syluest. verb. Religio 6. qu. 6. Soto de iuſt. libr. 7. quæſt. 3. art. 1. dub. 2. Cordub. in regul. cap. 10. quæſt. 1. puncto 6. Leſſius lib. 2. de iuſt. cap. 41. dub. 9. numer. 76. & alij quam plures,* quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez lib. 6. decalog. capit. 2. num. 15. & ſeqq.

5. In qualicunque dubio, ſiue illud ſit practicum, ſiue ſpeculatiuum, rationabile, aut irrationabile, tenetur ſubditus obedire prælato, niſi inde periculũ, aut præiudicium graue ſpirituale, aut temporale in perſona, rebus, vel honore ſibi, vel alteri immineat, tunc enim licitè poteſt non obedire, quouſque de tali dubio ſit ſufficienter edoctus, vel de abſẽtia talis periculi, ſeu præiudicij certior factus, ibid. art. 4. de quo Cordub. *lib. 3. qu. conſcient. q. 6. & 8. colum. 5. Soto de tegen. ſecret. memb. 3. qu. 2 col. 5. Idem docent Molina tom. 1. de iuſt. diſp. 113. colum penult. § illud circa rẽ, Sayro in claui regia ſacerd. libr. 1. c. 13. nu. 39. Salas 1. 2. qu. 21. tract. 8. diſp. unica ſect. 26. nu. 268. Ludouic. Lopez 1. p. instructor. c. 56. Henriquez lib. 14. de irregul. cap. 3. num. 3. comment. litera X.* Leſsius de iuſt. libr. 2. cap 41. dub. 9. nu. 77. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez dict. lib. 6. cap. 3. n. 12. & 14. Idem tenet noſter Portel in addit. ad dubia num 2. 3 & 5.

Peccat mortaliter ſubditus obediẽs præcepto ſuperioris in his, quæ ſcit, vel valde probabiliter dubitat eſſe peccatum mortale, certus interim, quòd abſtinens ſe à tali re præcepta non peccabit, v. g Religioſo Minoritæ præcipit prælatus pecuniam accipere, dubitat ipſe ſubditus probabiliter, ſe peccare mortaliter, quia ſcilicet ſuper eo prælatus ille diſpenſare non poteſt, peccat mortaliter obediendo, nam nemini licet ſe exponere periculo, aut dubio peccati mortalis ſine rationabili cauſa vrgente, quicſique ſit, qui illud præcipiat. *ibid. art. 5.* da quo Cordub. *libr. 3. quæſt. 3. propoſit. 2. & qu. 7. propoſit. unica* Idem docent Salas 1. 2. *quæſt. 21. tract. 8. diſp. unic. ſect. 17. num. 156. Cordub. loco proximè citato quæſt. 7. propoſ. unic.* quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez *d. c. 3. num. 14.*

7. Stante verò ex vtraque parte æquali dubio, & periculo peccati, in cuius alterum neceſſariò incidẽdum eſt, depoſita conſcientia obediendum eſt, quia ſic obediendo ſubditus non peccat, ex eo quòd in dubijs tenetur ſtare iudicio ſuperiorum cum tuta conſcientia, vt declarauit Leo X. pro Minoribus, & in quodã noſtri Ordinis ſtatuto ha-

habetur *ibid. art. 6. de quo D. Bonauent. in 2. diſt. 39. art. 1. queſt. 3. ad vltimũ, D. Thom. in 4. diſt. 19. queſt. 4. Syluest. verb. Obedientia, & verb. conſcientia q. 2. Cardub. lib. 3. queſt. 1. & queſt. 6. ſtatim in princip. idem tenet Gloſſ. in cap. dilecta, in fine, de maiorit. & obedienti. & c. ex tenore, verb mandato, de ſentent. ex commun. & cap. quod culpatur, verb. iniquitas 23. queſt. 1. & c. ſuenit, verb. formidat. diſt. 13. Nauar. cap. ſi quis autẽ, num. 114. de pœnit. diſt. 7. & in ſumma cap. 12. num. 37. Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 2. cap. 19. queſt. 9. Ledeſm. tom. 2. ſummæ, tract. 3. cap. 13. concl. 19. quos, & alios plures cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez dict. cap. 5. nu. 3. & ſeqq. idemq́; ſentire videtur Portel* vbi ſupra num 5. 6. & 7.

8. Non poſſunt religioſi à ſuis prælatis conſtringi, vt de Hiſpania ad Indos pro conuerſione infidelium proficiſcãtur, niſi priùs ipſi conſentiant, vt vſus tenet apud Prædicatores, nã apud nos Minores ex Regula non poſſumus cogi ad eundum, vel commorandum inter infideles, idque declaratur in quodam Ordinis ſtatuto. Aliud eſt inter Ieſuitas, qui ad id, & ad alias ſimiles peregrinationes longinquas peragẽdas ſpeciali voto in profeſſione adſtringuntur. *ibid. artic. 7. de quo Soto de tegen. ſecret. memb. 3. quæſt. 2. concl. 2. Ludouic. Lopez c. 2. de obligat. erga prox. p. 149. & 1. p instructor, c. 59. column. 1. §. & an prælati Ordinum. Idem docent Cordub. in regul. cap. 12. q. 1. Leonard lib. 2. de iuſt cap 41. dub 9 num. 77. D. Bonauent. in dict. capit. 12. regulæ B. P. N. Franciſci, quos cũ noſtro Auctore refert,* & ſequitur Sanch. l. 6 decal. c. 2. nu 47.

9. Prælati non poſſunt per obedientiam indicere ſuis ſubditis ad acceptandum Epiſcopatum, ille enim ſtatus eſt maioris perfectionis, exceditque votum, ſeu obſeruantiam promiſſam, bene tamen ad id poſſunt à ſummo Pontifice compelli, vtpote cui cura vniuerſalis Eccleſiæ incumbit ibid. artic 8. & tom. 2. qu. 55 art. 2. vbi refertur quondam indultum Alexandri III. ſuper hoc conceſſum Fratribus Minoribus. Idem docent Ludouic. Lopez 1. p. inſtructor. cap. 58. colum. 2. Leſſius dict. dub. 9. numer. 16. Valentia ſecunda ſecundæ diſp. 10. quæſt. 3. puncto 3. col. 5. concl. 6. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez dicto cap. 2. n. 49. vbi addit nu. 51. non poſſe Prælatum regularem cogere ſuos ſubditos ad acceptanda beneficia ſecularia, vel etiam regularia alterius Ordinis: quia id eſt præter regulam, nec ordinatur ad commune bonum religionis, aut ſui monaſterij; ſecus ſi ſit beneficium conſuetum regi per religioſos ſuæ religionis, vel monaſterij, vt benè docent Nauar. *comment. 4. de Regularib. nu. 2.* & noſter Auctor *tom. 1. qu. 34. art. 8.* & nos diximus ſuprà *reſolut. 15. nu. 11.*

RESOLVTIO CIII.

De Oblationibus.

1. EPiſcopis non licet ſibi, aut clericis applicare oblationes factas religioſis apud ſuas Eccleſias, eaſque recipere impedientes excommunicantur ipſo facto à Bonifacio VIII. apud Bullarium. tom. 3. quæſt. 20. art. 1. vide ſuprà reſol. 18. num. 13. Bullar. Bull. IX. Bonif. 8.

2. Habito reſpectu ad virtutem religionis, quæ Dei reuerentiam pro obiecto habet, certæ veritatis eſt, ſacras oblationes, ac ſacrificia reliquis eleemoſynis longè præſtare. At ſi ad virtutem charitatis, ſeu miſericordiæ attendamus (quæ alijs ſemper ſuccurrere ſtudet) certiſſimum etiam eſt, quòd neceſſitatis pondus, vnde virtus, & præcipuè pietas incrementum ſuſcipit, aliquando poſſit efficere, vt ad diuinum cultũ ſit multò præſtantius, ac optatius opem ferre miſeris, quàm oblationes, & ſacrificia facere, penſatis circũſtantijs loci temporis & neceſſitatum. Ideoque vbi diuinus cultus ſatis celebris eſt,

conſultius erit egenorum calamitates ſubleuare. *ibid. art.* 2. de quo D. Thom. 2. 2. q. 87. *art. 2. ad ſecundum*, vbi Aragon *art.* 3. vide Panormitam *in cap. final. de verborum ſignifica. Syluest. verb. decima q.* 1. *n.* 4. vbi circa conſuetudinem faciendi oblationes in Eccleſia multa notatu digna tradit.

RESOLVTIO CIV.

De Oblatis, ſeu Donatis Regularium.

1. OBlati, ſeu Conuerſi apud regulares dicuntur, qui ſe, ſuaque perpetuò offerunt, donantque monaſterio, ſed non profitentur regulam, nec ſuſcipiunt habitum Ordinis, ac proinde nō ſunt verè religioſi. *tom 3. quaſt.* 21. *art.* 1. de quo Nauar. *lib 3. conſil 49. tit de Regularibus, Syluest. verb. oblatus.* Vide ad idem Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 8. num.* 42. *&* 43. vbi reſoluit, hos Conuerſos, ſeu Oblatos poſſe teſtari, etſi omnia bona prorſus religioni obtulerint.

2. Vnde Donati ſancti Benedicti emittentes ſolemniter tria vota eſſentialia in manu prælati ſecundùm regulam Monachalem à Sede Apoſtolica approbatam ſunt verè religioſi, eorumq; profeſſio dirimit matrimonium, ac fruuntur omnibus priuilegijs conceſſis dictæ religioni. 2. 3. *qu.* 78. *art.* 2. vide quæ ad hoc tradit Sanchez *lib 5 decal c. 5 n.* 15. *& lib.* 2. *de matrim. diſp.* 18 *à nu.* 2.

3. Prædicti oblati licèt ſe, ſuaq; offerant monaſterio, poſſunt tamen ad aliam tranſire arctiorem Religionem, etiam inuito ſuperiore, iuxta capit. licet de Regularibus, non enim ſuæ intentionis fuit taliter ſe obligare, quin ad meliorem frugem anhelare non poſſint, quidquid aliqui in oppoſitum contendant. dict. quæſt. 21. art 2. de quo Gregor. Lopez in l. 9. titulo 17. p. 1. verb. religioſos Idem tenent Abb. in cap. non eſt, nu 3. de regul. cum Gloſſa ibi, quamuis de hoc aliquantulum dubitet in cap. quod à te, num. 5. de clerico coniugato, Barbatia cap. in præſentia, n. 18. de probat. vbi Beroius nu 55. Mantica num. 8. Felin. num 4. in fine, quos, & alibi cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. nu. 9.

4. Rurſum poſſunt abſolui à ſuis prælatis, ſicut alij religioſi, cùm ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, gaudeantque priuilegijs Ordinis, cui donantur, ex conceſſione Eugenij IV. *ibid. art.* 3. & nos diximus *reſol.* 3. *à nu.* 1 *& num.* 16.

5. Oblati in habitu regulari, aut clericali incedentes, qui ſe, ſuaque Eccleſiæ ſæculari, vel monaſterio obtulerūt, honeſtè viuentes ſub obedientia ſuperioris, ac diuinis obſequijs inſiſtentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio Canonis ad inſtar acolythorum, & clericorum coniugatorū, decens enim eſt, vt eorum gaudeāt priuilegio, quorum vitam, & religionem ſequuntur. *ibid. art.* 4. de quo Hoſtienſ. *in cap. non eſt, dubium, de ſentent. excommun.* B. Capiſtran. *de excommunicat. §.* 13. *extrà de conuerſ.*

RESOLVTIO CV.

De Officijs Ordinis.

1. APud Minores de Obſeruantia nō poſſunt eligi in prælatos deſcendentes ex Iudæis, Hæreticis, ac Saracenis, quorum corpora, oſſa, vel ſtatua combuſta ſunt, illique condemnati, declaratique ſunt hæretici, ſeu apoſtatæ à fide vſque ad quartam generationem incluſiuè, ipſoſque temerè in prælatos eligentes incidunt in excommunicationem, manentque priuati ſuis officijs, & inhabiles ad alia impoſterum obtinenda. Ita decreuit Paulus IV. & confirmauit Gregorius XIII apud Bullarium. Quæ conſtitutio non comprehendit omnes deſcendentes ex genere

Bullar. bull. 2. Pauli 4 & bulla 36. Greg 13.

ma

maculato hæreſi, ſeu tantùm eos, qui originem trahunt ab his, qui in ſua hæretica prauitate pertinaciter decedentes, tanquam hæretici ignis conbuſtioni, ſeu pœnæ traditi ſunt, iuxta veriorem, & magis piam ſententiam, cui aſſenſum dederunt doctiſſimi viri apud ſcholã Salmanticenſem, & Generalis Ordinis F. Franciſcus Zamora, qui præfatam bullam impetrauit, cùm Procuratoris Curiæ munere fungeretur apud eundem Paulum IV. ita declarauit. Idque probatur argumento cap. ſtatutum, de Hæreticis libr. 6. vbi Pontifex poſtquam determinat Hæreticos, & eorum filios nõ eſſe admittendos ad beneficia Eccleſiaſtica, ſeu publica officia, addit, hoc procedere in illis, qui tales eſſe, ſeu decidiſſe probantur, non autem de his, quos emendatos eſſe conſtiterit, reincorporatòſque Eccleſiæ vnitati, & pœnitentiam pro culpa recepiſſe; ergo à ſimili idem dicendum videtur in noſtro caſu, ſcilicet quòd tantùm excludendi ſunt à prælationibus, & officijs per dictam Bullam Pauli IV. deſcendentes à Iudæis, vel Mauris, qui in ſua hæretica prauitate perſiſtentes ab hac vita deceſſerunt, ac tanquam Hæretici condemnati, combuſtique fuerunt. *tomo 1. quæſt. 14. articul. 1 & 2. de quo Nauarr. lib. 5. conſil. 1. titulo de Iudæis, & Saracenis pag. 482. in 1. editione, & titulo de Hæreticis, lib. 5. conſil. 22. in 2. edit. Portel v. bæſtiſſimo, n. 11. qui expreſſè tenet cum noſtro Auctore. Idem ferè videtur ſentire Auila de cenſuris p. 7. diſput. 4. dub. 3. dum ait, ex iuris æquitate dictas cõſtitutiones Apoſtolicas* non habere locum in deſcendentibus ex Hæreticis, Iudæis, vel Mauris, qui ſponte propria, nulloque metu coacti conuerſi ſunt, quod etiam tradit Sanchez libr. 2. decalog. capitul 27. num. 2. & 3. & agens de filijs Hæreticorum, qui Eccleſiæ reincorporati ſunt, num. 21. & ſequentibus, vbi reſoluit filios, & nepotes eorum, qui catholici obeunt, ac traduntur brachio ſeculari comburendi, eo quòd relapſi ſunt, incurrere pœnas hæreticorum, & citat Gloſſam in d. cap. ſtatutum, verb. reincorpora-

tos, qui textus petit parentes hæreticos reincorporari Eccleſiæ, paratos pœnitentiam iniunctam ſubire. Quod iuxta communem loquendi modum intelligitur de reincorporatione per abſolutionem ſolemnem, ac iuridicam, qua ad pœnitentiam implendam iuridicè admittuntur, & pro hac ſententia adducit Simancas, Rojas, Peña, Auila, Suarez, Molina, & alios plures.

2. Religioſus, cuius tritaua fuit pœnę ignis tradita ob crimen hæreſis, non poteſt eſſe prælatus in noſtro Ordine Minorum, ſi pro certo habeatur ab illa deſcendere poſt hæreſim commiſſam, & electores admittentes incurrunt pœnas ſuprà poſitas in bulla Pauli IV. ſecus ſi notorium eſt, fuiſſe conceptum ante patratum crimen, tunc enim non comprehendi in dicta conſtitutione, nec incurrere pœnas in illa conſtitutas tam electum, quàm electores communis opinio, & in praxi ſæpe ſæpiùs ſeruata tenet, argumento dicti c. ſtatutum, de Hæreticis, in 6. Ex quo inferunt Doctores ad incurrendas pœnas iuris contra deſcendentes ab hæreticis poſitas opus eſſe, vt nati ſint poſt hæreſim commiſſam, & non ſufficit ante ipſum crimen ab eis deſcendere.

Imò probabiliter ſentiunt aliqui, etiam quando adeſt dubium, vel ignorantia, an præfatus Religioſus deſcendat à tali tritaua antè, vel poſt commiſſum crimen, electores non incurrere pœnas contra illos latas, ſi ſimplicitate animi talem Religioſum in prælatum elegerint, putantes id ſibi licere in tali dubio; nam dictæ pœnæ ſolùm feruntur contra temerè, & cum præſumptione, ſeu audacia eligentes, verba enim dictæ bullæ, audeant, vel præſumant, id denotant: quando autem dubium eſt facti, an ſcilicet, quis ſit verè excommunicatus, vel irregularis, negatiua pars tanquam mitior eſt amplectenda, odia namque ſunt reſtringenda, fauores autem ampliandi, ad quod facit c. 2. de filijs presbyteror. vbi nemo præſumitur ex ſacerdote genitus, etiam ſi probetur, ſeu conſtet eſſe ſacerdotis filium, quia fieri potuit, natum fuiſſe antequàm pater eſſet iniitia-

retur: ita ſimiliter non præſumitur quis in dicta conſtitutione comprehenſus ex eo, quòd probetur eius tritauam fuiſſe crematã, cùm potuerit ab illa deſcendere ante commiſſum crimen, ſed vt repellatur, debet probari poſt patrationẽ hæreſis natum fuiſſe ibid. artic. 3. Vide Sanchez d. cap. 27. à numer. 9. vbi hanc quæſtionem latiſſimè pro vtraque parte diſputat, & tandem nu. 14. opinioni magis piæ adhæret, pro qua citat Nauarrum, Iulium Clarum, Antoniũ Gomez, & alios ferè innumeros, idque expreſsè habetur *in capit. non imputantur, et cap. iam itaque 1. q. 4. cap. quæris 129. de conſecrat. diſtinct. 4.* qui textus ſunt deſumpti ex magno Auguſtino epiſtol. 75. ad Auxentium, & epiſtol. 13. ad Bonifacium.

D. Aug. Epiſc. 75. & Epiſc. 23.

Licèt tamen hæc opinio attento rigore iuris cõmunis (iuxta quod dicta conſtitutio Pauli IV. interpretanda venit) vera, & probabilis iudicetur à viris doctiſſimis, & talis Religioſus poſſit per eam eligi, ac prælaturam tuta conſcientia acceptare, non tamen conuenit, nec decens eſt tali infamiæ labe notatum eligi ratione boni regiminis, & ob decorem Religionis: nam vilibus, & infamibus, maximè ſi notoriè tales ſunt, portæ dignitatum debent recludi, vt *in c. inter dilectos, de exceſſibus prælatorum habetur. ibid. art. 3 de quo ſuprà de nouitijs, nu. 12. Gomez in l. 9. Tauri, nu. 51. Couarr. 2. variar. cap. 8. nu. 5. verſ. quarto ſolet, & in 4. 2. p. cap. 8. §. 3. nu. 1. Idẽ tradit Portel vbi ſuprà, & verb. Nouitius, num. 28 & in addit. ad dub. nu. 20. qui adheret noſtro Auctori. Ad quod* etiam vide Sanchez dict. lib. 2. cap. 28. num. 4. vbi tradit ex ſententia cap. 2. §. hæretici, de hæret. in 6. & ex Couar. Caſtro, Antonio Gomez, Simancas, Azeuedo, Hẽriquez, & alijs pluribus, filios hæreticicorum eſſe infames, ac proinde inhabiles ad officia, & beneficia, licèt ipſe oppoſitum teneat, ibid. n. 5.

3. Adhuc tamẽ præfatus Religioſus non tenetur credere, habere ſuam originem à tali tritaua combuſta poſt cõmiſſum crimen, ſicut filius non tenetur credere matri dicenti eſſe conceptum ex adulterio, vt notatur in l. miles, §. de ſtricto, ff. ad l. Iuliã de adulterijs, et ſi cõuicta ſit de adulterio, optimè. n. ſtat cũ hoc, quod natus fuerit ex proprio marito: ſic ſimiliter et ſi dicta tritaua fuiſſet tanquã hæretica combuſta, benè potuit talis Religioſus ab eã deſcendere ante cõmiſſum crimen, & in dubio non tenetur ſe iudicare inhabilem, & incapacẽ, ſi quidem eſt in poſſeſſione capacitatis, nec eſt illa ſpoliandus, niſi oppoſitum manifeſtè probetur, licèt. n. ſpeculatiuè dubitet, an cõprehendatur in dicta conſtitutione, practicè tamen poteſt credere non eſſe comprehẽſum ad effectum acceptandi tale officium: nam benè ſtare poteſt cum dubio ſpeculatiuo certitudo practica, argumento c. inquiſitioni, de ſentent. excommun. Auct. ibid. art. 4. de quo Syluest. verb. dubium q. 4. Soto de iuſt qu. 5 art. 4 & in 4. diſt. 27. qu. 1 artic. 3 Cordub lib. 3. qu. 8. Veracruz in ſpeculo coniugat 5. p art. 18.

4. Nouiter conuerſi ex Iudæis, Mauris, vel Hæreticis à prælationibus, & officijs et excluduntur apud Minores, per dictas bullas Pauli & Pij IV. & Greg. XIII. vt aliqui conijciunt ex verbis illis Pauli IV. in ſua cõſtitutione: qui olim Iudæi, ſeu hæretici fuerint; aduerbium enim, olim, denotat, ut ſolunt, etiã poſt multũ tẽporis conuerſos eſſe repellendos. Nouiter tñ conuerſi ex Gentilitate non comprehenduntur in dictis bullis, quia in eis nulla fit mentio de Neophytis Gentium, & lex exorbitans, & pœnalis non extenditur de vno ad aliũ caſũ, nec de perſona ad perſonã, ex ſimilitudine rationis. De alijs verò Conuerſis Iudæorum, quos vulgus Chriſtianos nouos appellat, certi iuris eſt, non comprehendi in dictis conſtitutionibus, ſi eorum maiores extra quartam generationẽ fidẽ ſuſceperunt, nam Pontifices ibi ſe reſtringunt ad prædictum tantùm gradum, nec extendendæ ſunt ad collaterales, quia de deſcendentibus per rectam lineam tantùm in illis fit mentio ibid. art. 5. & 6 de quo Couar. in Clement. ſi furioſus, 2. p. §. 2. n. 8. col. 6. Nauar. lib. 5. conſ. 22. nu 1. de hæreticis in 2. edit. Idem docent Otalora de nobilit 2. p. tertiæ partis principalis to-

toc.

Digitized by Google

to c.7. Salzedo in pract. Bernard. Diaz c.22. nu. 8. Suarez tom. 5. diſp. 43. ſect. 3. nu. 8. Spino ſpeculo teſtam. Gloſſa 3. principali, n. 48. Auila de cenſuris p. 7. diſput 4. dub. 4. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez d. c. 28. à nu. 11. & reſoluit etiam P. Miranda to. 2. manual. q. 1 art. 1. concluſ 4. & 5. qui quidem Sanchez nu. 16. addit, poſſe teſtes iurare, promouendum ad ordines, aut ad officia, vel beneficia eſſe Chriſtianum veteranum, & ſi à Iudæis, vel Mauris, vel ab Hæreticis deſcendat, quando non eſt Neophytus ex Iudæis, vel Mauris, ſed ab infantia baptizatus, & quando non eſt filius, aut nepos per viam maſculinam, aut filius tantum per viam maternam eorum, qui tanquam hæretici ſunt damnati, vel tales notoriè fuere, nec ſunt Eccleſiæ reconciliati: & filij geniti ſunt poſt id parentum delictum: dummodò tamen non adſit ſpeciale ſtatutum legitimum, & confirmatum à Papa arcens omninò deſcendentes à Iudæis, Sarracenis, aut Hæreticis quocunque modo, & in quocũque gradu, tunc enim tenentur teſtes deponere iuxta iudicis interrogationem, & declarare quod in rei veritate ſcierint, & huic ſententiæ ſubſcribit Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius, nu 27.

5 Deſcendentes ex dicto genere maculato intra quartum gradum, quorum progenitores condemnati ſint, ob crimen hæreſis, reconciliati tamẽ ſunt Eccleſiæ, nõ ſunt priuati dictis officijs, nec ad illa inhabiles per dictas bullas, quia verba illa Pauli IV. condemnati, ac eorum corpora igni tradita, denotant, & declarant duo ſimul eſſe neceſſaria, ſcilicet quòd ſint condemnati vt hæretici, & ſimul eorum corpora, oſſa, vel ſtatuæ concremata, dictio enim, ac, non eſt diſiunctiua, ſed copulatiua, vnde non ſufficit condemnatio ſola, ſi non fuerint igni traditi, iuxta diſpoſitionem dicti capit. ſtatutum, de hæreticis, in 6 Auct. ibid art. 7 de quo Nauar. in c. ſtatuimus, 19. q 3. nu. 44. Idem tradit Sanchez d. lib. 2 c. 27. nu 26. in fine, vbi ſic intelligit dictum cap. ſtatutum, nimirum vt ea verba intelligantur copulatiuè, id eſt quando parentes condemnati ſunt, & traditi ſimul brachio ſæculari ad comburendum, ad quod citat Molina tom. 3. de iuſt. 1. p. diſp. 658. num. 19. in fine. Azeuedo, quanuis non ita clara, in l. 3. tit. 3. lib. 8. nouæ recopilat. num. 28.

6. Licèt Pontifices in dictis ſuis Cõſtitutionibus expreſſè declarent ſupradictos deſcendentes ex hæreticis condemnatis, & combuſtis vſque ad quartam generationem incluſiuè ipſo iure eſſe priuatos officijs, & dignitatibus, & inhabiles ad illa, conſuetudo tamen, quæ eſt optima legum interpres, interpretatur quòd non ſint priuati, niſi poſt latam iudicis ſententiam, ſicque dum tolerantur ab Eccleſia, eorum geſta, & acta valent, argumento l. Barbarius Philippus, ff de offic. Prætoris, peccant tamen mortaliter ſua officia exercentes, extra caſum neceſſitatis: vnde vel debent renunciare, ſi poſſunt commodè ſine præiudicio ſuæ famæ, vel petere occultam diſpenſationem, quam citiùs potuerint. Verum eſt tamen, quòd electi tantum ad dicta officia ante eorum poſſeſſionem, & ſuæ inhabilitatis conſcij tenentur omninò renunciare, quia ex eo nullum Infamiæ periculum illis poteſt ſuperuenire. Vnde fit, quòd Fratres non tenentur ſtatim recedere ab obedientia dictorum prælatorum, etiã ſi ſciant ipſos eſſe comprehenſos in dictis conſtitutionibus, ſed debent expectare ſententiam declaratoriam ſuæ inhabilitatis à ſuperiore, aliàs vnicuique liceret ſuo prælato ad libitũ non obedire, ob ſimilẽ cauſã, quod maximã cõfuſionẽ pareret in Religione. *ibid. art. 8. & 9* de quo Cordub. *lib. 1 q. 36. c. 2. pag. 297. Aragon 2. 2. q. 11. ar. 3. pag. 349. Soto lib. 1. de iuſt. q. 6. art. 4. & lib. 5. q. 6. art 2. Caſtro de lege pœnali, c. 15. Sylueſt. verb. pœna. num 28. Nauar. in Manual. capit. 23. nu 63. & c. 27. num. 5. & 239.*

7. Prædicti deſcendentes ab hereticis combuſtis, & condemnatis ſi validè profeſſi ſunt apud nos Minores ante cõſtitutionem Clementis VII. quam Paulus, & Pius IV. innouarunt, in qua eo- Bullar.
rum profeſſio annullabatur, ſcilicet ab bull. 12.
anno 1550. die 10. Octobris vſque ad Iulij 3.
24. Aprilis anni 1558. quo temporis

Ii 3 ſpa-

Cenp Fode.ici.

Digitized by Google

ſpatio Iulij III. de qua In Bullario, qui moderauit Bullam Clementis VII. & ab anno 1571. vſque ad annum 1573. quo temporis durauit conſtitutio Pij V. qui moderauit cōſtitutionem Pauli IV. & eam tantùm extendit ad dictos deſcendentes ex genere maculato vſq; ad ſecundam generationem ex parte patris, & vſque ad primam ex parte matris quantum ad annullationem profeſſionis, hi, inquam, validè profeſſi optimo iure poſsūt eſſe definitores, Diſcreti Capitulares, Magiſtri Nouitiorum, Vicarij Conuentuum, Confeſſores Monialium, Prædicatoreſque Conuentuales inſtitui, quia huiuſmodi officia non habent annexam iuriſdictionem Ordinariam prohibitam exerceri à talibus perſonis in præfatis Conſtitutionibus: leges autem pœnales tanquam odioſæ debent reſtringi ad ea, de quibus expreſſè loquuntur. Imò & poſſunt eligi Cuſtodes ad Capitulum generalem, hi enim non habent aliqualem iuriſdictionem, nec in potentia, vt ſuprà reſoluimus de Cuſtodibus num 3. & quantū ad inſtitutionem Prædicatorum, quam diximus, non obſtat hoc ſpecialiter dictis Fratribus maculatis eſſe interdictū in dictis Bullis, quia quantum ad hoc nunquam fuere à Patribus Ordinis receptæ, & Pius IV. apud Bullarium dedit facultatem, vt poſſint inſtitui Prædicatores. *ibid. art. 11. & 12.*

Bullar. orac. 1. Pij IV.

Idem quoad inſtitutionem prædicatorum præfatam docet Nauar. *in man. c. 23 num. 41.* quem refert, & ſequitur P. Miranda *d. qu. 1. art. 8.*

8. Prælati admittentes ad officia, & prælationes prædictos Fratres comprehenſos in dictis conſtitutionibus, temerè, & intrepidè, quos de hac macula infamatos ſciunt, ipſo facto excommunicati exiſtunt per dictas Bullas, ſed non ſtatim cenſentur priuati ſuis officijs, & inhabiles ad ea ante ſententiam declaratoriam ſui criminis. Vnde eligentes deſcendentes ex genere maculato, infamia tamen combuſtionis propter hæreſim minimè infecto, nec peccant, nec incurrunt dictas pœnas, quia non temerè faciunt eligendo iuxta opinionem certiorem, & magis conformē iuri communi, de quo ſuprà. *ibid. art. 10.* de quo Cordub. *lib. 1. qu. 36.* Nauarr. *in manual. c. 13. nu. 63.* Soto *de iuſt. lib. 1. q. 6. art. 4.* Idem docent P. Miranda *d. q. n. 1. art. 6. & 7.* Portel *verb. electio, num. 11.*

9. Dictæ conſtitutiones non cōprehendunt Moniales deſcendentes ex dicto genere maculato, etiam infamia combuſtionis infecto, nec admittentes eas ad prælationes, & alia officia incidunt in prædictas pęnas, nam lex odioſa loquens de viris non extenditur ad fœminas, & in dictis Bullis tantum fit mentio de Fratribus, ſic declarante Pio IV. quoad Moniales ordinis D. Hieronymi apud eius Compendium verb. Ita tutum pag. 317 qui confirmauit Bullam Alexādri VI. apud idem Compend. d. verb ſtatutum, §. 1. & 2. decernentis, vt Fratres deſcēdētes ex Iudæis, vel Sarracenis intra quartum gradum in dicto ordine S. Hieronymi nō poſſint recipi ad habitum ſine licentia Capituli generalis, nec ſic profeſſi ad officia, & dignitates, nec etiam ad ſacros ordines promoueri. *ibid. art. 13. & 14.* Idem docent noſter P. Miranda *tract. de Monialibus quæſt. 6. art. 2. & 3.* Portel *verb. Abbatiſſa, num. 6.* & nos ſuprà diximus *reſolut. 2. num 8.* Comp. verb ſtatutum §. 1. & 2.

10. Non eſt priuandus religioſus ſua prælatione, ſeu officio, niſi ob aliquod delictum adeò graue, vt indicio bonorum, & grauium religioſorum ſit tali pœna priuationis dignum, licèt non ſit in iure expreſſum. *tom. 2 quæſt. 25 art. 2.* de quo Abb. *in c. tua, de pœnis, & in l. 1. nnmer. 2. de indicys.* Rebuff. *in pract. beneſ 3. p. de modo amittendi beneficia.* vide quæ ſuper hoc diximus *reſolu. 48. numer. 14.*

11. Apud nos Minores qui procurāt prælationes, & officia per interceſſionē ſæcularium per ſe, vel per alios priuantur voce actiua, & paſſiua, & fiunt inhabiles ad alia in poſterum obtinenda, ac excommunicantur per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. Pro Prędicatoribus verò ſunt aliæ ſimiles pœnæ appoſitæ ab eodem Gregorio XIII. & Clemente VIII. tom. 2. queſt 57. art. 2. de quo vide Portel verb. officia Ordinis num 1. & 2. Quas conſtitutiones quantum ad Mino-

no-

nores innouauit D. Paulus V. vt in ſuperioribus diximus de electione prælator. nu. 46. & nouiſſimè nunc etiam ad complices & ſimpliciter ſcientes, & non reuelantes, ſupradictas pœnas contra procurantes ſecularium fauores, aut emendicata ſuffragia extendit ſacra Cōgregatio Regularium per ſuum decretū à ſanctiſſimo D. N. Vrbano Papa VIII. confirmatum ſub datis Romæ die 21. menſis Septembris anni 1624. vt teſtatur P. F. Ioannes Etin Niño, in ſuis Aphoriſmis *ſuper c. 6. num. 49. fol. 86.* de quo latè Portel *in addit. ad dub. verb. officia Ordinis à num. 7.*

RESOLVTIO CVI.

De Ordinibus ſacris.

1. ORdo ex magiſtro ſententiarū, eſt ſacramentum, quo poteſtas ſpiritualis ſignificatur, & traditur in ordine ad ſacroſanctum Chriſti Corpus cōſecrandum. Triplex verò eſt ordo ſacer, ſcilicet, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. De quatuor verò ordinibus minoribus etiam aliqua dicemus. *tom. 3. q. 23. art. 1. de quo Magiſt. in 4. diſt. 24. ibi D. Thom. Scotus, D. Bonauent. Sotus q. 1. Vualdens. tom. 2. de Sacramentis à c. 116. F. Bartholomeus à Ledeſma in ſummar. de Sacramētis tit. de Ordine, F. Petrus à Ledeſma 1. p. ſum. de hoc Sacram. c. 1. Toletus in ſumma ad finē de Sacramēto Ordinis*, P. *Villalob. 1. p. ſum. tract. 11. diffi. 1. à n. 1.*

2. Abbates Regulares poſſunt intra ſua monaſteria ordines minores conferre ſuis ſubditis Monachis, c. Abbates, de priu leg. in c. capit. quoniam 69. diſt & ex conceſſione Innocētij VIII. non tamē alijs intra fines alicuius Diœceſis conſiſtentibus, etiam ſi nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, ex decreto Tridentini Concilij. Vnde non poſſunt ordinare ſuos Nouitios intra annum probationis, cùm non ſint propriè ſui ſubditi Regulares, ex quadā conſtitutione Pij V. *ibidem art. 2.* de quo prælat. Nauar. *capit. 27. numer. 158.* & nos diximus ſuprà *de Abbatibus, numer. 4. & 5.*

In Bull. Bull. 5. Innoc. 8.

Trid. ſeſſ. 25 ca. 10. de reſid.

3. Hoc priuilegio conferendi ordines minores non gaudent Priores Ordinum Militarium per communicationem, quia & ſi habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, id tamen nunquam fuit in vſu apud illos. Poſſunt tamen iuxta probabilem quorundam ſententiam litteras dimiſſorias clericis ſecularibus ſibi ſubditis concedere. *tom. 1. quæſt. 36. artic. 6* de quo Francus *in cap. 3. §. final. de tempor. ordinan.* Mandoſ. *regul. 24.* & nos diximus ſuprà *reſolut. 1. num. 25. & 26.* cum P. Villalobos *dict. tract. 11. diffi. 9. num. 4.*

4. Religioſi Societatis Ieſu poſt biennium emittentes tria vota ſimplicia ad ordines minores admittendi ſunt, ſicut alij Religioſi abſq; titulo beneficij, vel patrimonij, non obſtante decreto Tridentino, ſunt enim verè Religioſi, licèt reuocabiliter. Et ad omne dubium tollendum ſic declarauit Gregorius XIII. apud Compend. Societat. titul. ordo §. 2. ibid. art. 3. dict. quæſt. 23. de quo Garcia de beneficijs 2. part. c. 5. numer. 13. Idem docent P. Miranda tom. 1. quæſt. 39. articul. 5. P. Villalob. ſup. diffic. 15. num. 13.

Trid. ſeſſ. 21. c. 2. de reform.

Comp. Societ. tit. ordo §. 2.

5. Priuilegium Eugenij IV. pro Monachis S. Benedicti, vt vna die poſſint recipere omnes ordines ſacros, reuocatum eſt per Tridentinum Concilium. Verum eſt tamen quòd poſſunt licitè eadem die recipere ordines minores, & Subdiaconatum, vbi talis viget conſuetudo, quam Concilium non tollit. *ibidem art. 4.* de quo Nauar. *cap. 25. num. 7. & cap. 27. num. 241. Henriquez in ſumma lib. 6. cap. 10 §. 3. littera Q. & lib. 13. cap. 36. in fine, Valer. Reginald. in praxi fori pœniten. lib. 30. tract. 2. nu. 189.* Idem docent P. Villalobos *dict. tract. 11. diffic. 12. num. 7.*

Trid. ſeſſ. 23. ca. 13. de refor.

6. Imò nec Epiſcopus poteſt ſuper hoc diſpenſare, nempe quòd duo ſacri

ordines eodem die alicui conferantur, iuxta c. dilectus filius, de temp. ordin. etiam grauiſſima, & vrgente cauſa intercedente, niſi ad id habeat ſpecialem à Sede Apoſtolica facultatem. tom. 3. q. 24. art. 5. de quo Syluest. verb. Ordo, §. 7. & noſter Villalobos d. n. 7. vbi docet poſſe duos ordines maiores ſimul conferri, vbi talis conſuetudo viget.

Comp. Mend. tit. Ord. ſacri §. final. Trid. ſeſſ. 23. c. 8. de refor. & ſeſſ. 25 c. 12. de Reg. Bull. Bul. 25. Greg. XIII.

7. Religioſos extra tempora ordinari poſſe, conceſſit Eugenius IV. in proximè citato priuilegio pro Benedictinis, & Alexander VI. pro ordine S. Hieronymi apud Compendium Mendicantium, dummodò fiat tribus Dominicis, vel feſtis continuis, vel interpolatis. Quo fruuntur Mendicantes, & aliæ Religiones communicètes in priuilegijs. Nec id eſt reuocatum per Tridétinum Concilium, nec per Gregorium XIII. aut Sixtum V. confirmantes priuilegia regularium, quæ non ſunt contra Concilium, nec per aliam conſtitutionem eiuſdem Sixti V. cõtra malè promotos, quia poſtea ad tollendum omne dubium id de nouo conceſſit Patribus Ieſuitis Gregorius XIII. apud Bullarium, & per communicationem idem habét alij Mendicantes, maximè Fratres Minores, quorum priuilegia confirmauit ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, & de nouo conceſſit Clemens VIII. & Paulus V. per ſuam Bullã datam Romæ Kalendis Decembris anni 1609. etiam conceſſa alijs ordinibus per viam communicationis, quæ confirmatio ex certa ſcientia habet vim innouandi conceſſiones, & indulta à Sede Apoſtolica reuocata. ibid d. qu. 23. articul. 5. Idem tenent F. Ioannes à Cruce de ſtat. relig. lib. 2. cap. 3 dub. 3. concl. 3. §. tandem, fol. 118. & cap. 8. dub. 1. Portel verb. Ordines ſacri, num. 4. vbi refert, ac vidiſſe teſtatur quoddam aliud ſimile priuilegium Clementis VIII. conceſſum Congregationi S. Ioannis Euangeliſtæ in Portugallia anno Domini 1596. die 23. Nouembris & nouiſſimè idem reſoluit cũ noſtro Auctore P. Villalobos *ſupr diff. 13. nu. 6.*

8. Religioſi non poſſunt ordinari ante legitimam ætatem virtute ſuorum antiquorum priuilegiorum, quæ quantum ad hoc expreſſè derogata ſunt à Concilio Tridentino in illis verbis, priuilegijs quibuſcunque quoad hoc penitus excluſis. Nec priuilegium poſt dictum Concilium conceſſum Religioſis, vt in minore ætate ad presbyteratum poſſint aſcendere, valet, eſt enim reuocatum per conſtitutionem Sixti V. contra malè promotos: nec in foro conſcientiæ vti poteſt tali indulto vigore viuæ vocis oraculi Pij V. quo conceditur nobis Minoribus, vt poſſimus vti in foro conſcientiæ omnibus gratijs conceſſis per anteceſſores, etiam derogatis per Concilium Tridentinum, quia poſt Pium V. Sixtus V. & Clemens VIII. declarauerunt, quòd quantum ad hoc Concilij Tridentini decretum obſeruaretur, non obſtantibus quibuſcunque, & idem Clemens VIII. & D. Paulus V. in confirmatione noſtrorum priuilegiorum ſemper exceperunt: dummodo non ſint contraria decretis Tridentini Concilij. *ibid. art. 6.* Idem docent: Henriq. *in ſumm libr. 10. c. 19. §. 2. Gutier. lib. canonic. c. 26. à num. 8. P. Mirand. tom. 1. q 39 art. 1.* Portel *verb. Ordines ſacri, n. 1.* noſter Villalobos *d. tract. 11. diffic. 11. num* 8.

Trid ſeſſ. 23. cap 12. de refor.

In Bull. orac. 15. Pij V.

Pro quo aduertere oportet, quòd proximè à nobis dicta non opponuntur reſolutis infrà de priuilegijs, nu. 17. quia ibi generaliter dicimus, eſſe reualidata priuilegia Regularium per præfatum viuæ vocis oraculum Pij V. in foro conſcientiæ tantùm: hic verò ſpecialiter agimus de priuilegio ſuſcipiendi ordines ante legitimam ætatem, quod quantum ad hoc Sixtus V. & Clemens VIII. præceperunt obſeruari præfatum Tridentinum decretum, non obſtantibus quibuſcunque. Vnde quoad alia bene poſſumus vti noſtris priuilegijs contra dictum Concilium in foro conſcientiæ tantùm: ſicque debent concordari reſoluta ab Auctore d art 6. cum reſolutis tom. 1. q. 8. artic. 10. ceſſabitque ſcrupulus Portel, eiuſque argumentum ad hominem contra ipſum Auctorem in ſuis dubijs Regularibus verb. priuilegij ceſſatio per non vſum n. 64. eius tamen opinio mihi omninò non diſplicet, eo quòd ſecurior, & magis conformia

nis videtur menti Pontificum, qui poſt Pium V. omnes ſemper exceperunt in cõfirmatione priuilegiorum, Dummodo non ſint contraria decretis Tridentini Concilij.

9. Sufficit annus inceptus ad ſacros ordines recipiendos, iuxta illud vulgatum: annus inceptus habetur pro completo, l. qua ætate, ff. de teſtam. Vnde ad ſubdiaconatum poteſt quis aſcendere poſt 22. annum inchoatum, & ad Diaconatum poſt 23. & ad presbyteratum poſt completum 24. ſeu 25. inceptum, tum quia hic agitur de fauore, tum quia verba Concilij: *ante vigeſimum ſecundum, &c. id ſatis indicant. ibid. art. 7. de quo Henriquez d. §. 2. & lib. 11. c. 38. §. 2. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 166. Idem docent Sotus in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. Nau. in manual. c. 25. num. 30. & c. 27. num. 155. Gutier. lib. 1. Canon quæſt. 27. numer. 8. P. Miranda d. quæſt. 39. artic. 2. P. Villalob. dict. diffic. 11. nu. 1.*

10. Regulares recipientes ſacros ordines ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſorijs ſuorum ſuperiorum ipſo facto ſuſpenſi exiſtunt per Extrauagantem Pij II. apud Bullarium, incipit, cùm ex ſacrorum, quæ tam ſæculares, quàm Regulares clericos comprehendit, idque Sixtus V. in ſua conſtitutione contra malè promotos ſatis expreſſè, & clarè extendit ad regulares, quos etiam voce actiua, & paſſiua priuat. Eademque pœna ſuſpenſionis feriuntur clerici ſeculares, qui extra tempora ab Eccleſia ſtatuta ordines recipiunt, ex eodem Pio II. niſi bona fide taliter ſacris fuerint inſigniti. Pontifex enim contra præſumentes tantum dictam ſuſpenſionis pœnã imponit, quod verbum dolum deſignat, & bonam fidem, probabilemque ignorantiam excludit. *ibid. art. 8 & 11. de quo Cardin. in Clement. 1. qu. 28. de priuilegijs, Nauar. c. 27. n. 155 & in libr. conſ. ad tit. de tempor. ordinand. conſil. 50 fol. 642. Idem reſoluit poſt gloſſam in cap. vel non eſt compoſ. per textum ibi, de tempor. ordin. & Clem. generalem, de ætat. & qualit. ordin. P. Miranda d. quæſt. 39. articul. 6 & ſequitur P. Villalobos d. diff. 11. numer. 4.*

Bullar. Bull. 8. Pij II.

11. Prælatus Regularis habens facultatem ad diſpẽſandum cum ſubdito ad omnes ordines, habilitans ad minores, & ad ſubdiaconatum recipiendos, ad omnes ſacros ordines diſpenſaſſe cenſetur probabiliter enim ſic intendiſſe facere credendum eſt; ne exponeret ſubditum periculo iterum recurrendi ad Papam, ſi interim moreretur. ibid. art. 10. de quo Nauar. lib. 1. conſ. 1. tit. de ętate, & qualit. ordinan. Cuius oppoſitũ tenet Sanch. lib. 8. de matr. diſp. 1. num. 26. & tanquam probabilius (vt inquit) ſequitur Portel verb. Ordines ſacri nu. 10. ſed P. Miranda d. qu. 39. art. 8. adhęret cum Nauarro noſtræ ſententiæ.

12. Regularis ante legitimam ætatem ordinatus fit ſuſpenſus, vt deducitur ex c. vel nõ eſt compos, de tempor. ordin. Item, & irregularis exercendo actus ſpecialiter ordini ſacro deputatos, vt cum Sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euãgelium, & ſubdiaconus Epiſtolam ſolemniter. Secus ſi faciat alios actus ad ſolos ſacerdotes pertinẽtes, quales ſunt electio actiua, & paſſiua, ſtatio, aut ſeſſio inter ſacerdotes, vel etiam actus aliorum diuinorum Officiorum, qui à laicis ſolent, aut poſſit fieri, peccat tamen exercendo huiuſmodi actus, quia ſuſpenſi ſunt prohibiti. *ibid. art. 12. de quo Nauar. in manu. c. 17. num. 242. Innoc. & Panor. in c. fin. de exceſſib. prælator. Idem docent Suar. de cenſuris diſp. 31. ſect. 1. à num. 22. P. Miranda d. qu. 39. art. 6. & 9. P. Portel vbi ſupr. nu. 13. P. Villalob. dict. diffic. 11. nu. 6.*

13. Subdiaconus à religione expulſus cũ licentia ſui Epiſcopi ad alios ſacros ordines promoueri poteſt, ſi nõ eſt impeditus aliqua irregularitate ab Epiſcopo nõ diſpenſabili, nec ante electionem fuit ſuper ea cũm ipſo diſpenſatũ per ordinis priuilegia. Vnde ſi habet ſufficiẽs patrimoniũ ad honeſtè viuẽdũ, ac idoneus ætate, litteris, & moribus exiſtit, facta priùs fide authentica de alijs ordinib. in Religione ritè ſuſceptis, ad ſacerdotiũ aſcẽdere nullo iure prohibetur. *ib. a. 15.* de quo Nauar. *l. 1. conſ. 9. 1. de ætat. & qualit. ordinand.* Idẽ poſt noſtrũ Auct. docet Portel *vbi ſup. n. 1.*

14. Ar-

14. Ante legitimam ætatem temerè ordinatus à ſuſpenſione abſolui prius neceſſe eſt, quàm ordinum exercitio ſe immiſceat. Nec ſufficit attingere, ſeu peruenire ad ætatem requiſitam, vt ſine præfata diſpenſatione ſolemniter adminiſtret. At ſi bona fide, & probabili ignorantia ductus ordines ſuſcepit, nec incurrit ſuſpenſionem, nec celebrando cum eadẽ bona fide, & probabili ignorantia irregularitatem. Adueniente tamen mala fide peccabit mortaliter celebrando, ſed non fit irregularis, niſi per iudicem iam fuerit ſuſpenſus. *Ibid. art. 14. de quo Nauar. in addit. ad conſil. tit. de tempor. ordin. conſ. 50. Medin. in ſum. fol. 45. Cucus l. 4. Maior. inſt. tit. 12. num. 28. Idem docent* Suarez *d. diſp. 31. num. 26. quem ſequitur relato etiam noſtro Auctore P. Villalob. d. diffic. 11. num. 7. P. Mirand d. artic. 6. & agens de abſolutione ſuſpenſionis prius facienda, artic. 10. Aduerte etiam cum* eodem Suarez vbi ſup. diſp. 23. ſect. 3. num. 4. quem ſequitur Portel vbi ſuprà num. 12. quòd iſte talis ante ætatem ordinatus incurrit duas ſuſpenſiones, vnã ob delictum, alteram verò ob defectũ ætatis, ac proinde abſolutus à prima, non cenſetur abſolutus ab alia, neć poteſt miniſtrare donec attingat legitimam ætatem.

Trid. ſeſſ. 23. c. 8. de Reform. Trident. ſup. §. 10.

15. Regulares ordinandi tenentur præſentare Epiſcopis litteras dimiſſorias ſuorum Prouincialium, qui ſunt verè ordinarij reſpectu ſibi ſubditorum, ac proinde cum ipſorum teſtimonio de moribus, probitate, & ſufficientia rectè poſſunt ab ipſis Epiſcopis ordinari, iuxta Trident. Concilio. Idque ex alio decreto eiuſdem Concilij confirmatur, in quo à contrario ſenſu diffinitur, Abbates exemptos poſſe dare litteras dimiſſorias ſuis ſubditis Regularibus, prohibet enim ne eas concedant clericis ſecularibus; ergo id concedere videtur quoad clericos Regulares ſibi ſubditos. Et ita declaratum fuiſſe à Clem. VIII. ſcilicet non eſſe ſublatam præfatam facultatẽ dandi dimiſſorias à prælatis Regularibus per Trid. Concil. refertur in libro priuilegiorum monaſterij de Alcobaca apud Portugalliam p. 56. *tom. 1. quæſt. 17. art. 5.* de quo Nauar. *libr. 1. conſil. 21. titul. de tempor. ordinan. Henriq. libr. 9. de indulgent. cap. 27.* Idem tradunt cum communi P. Miranda *d. quæſt. 39. art. 3.* P. Villalobos *d. tract. 11. diffic. 9. num. 7.*

16. Priores Ordinum Militariũ habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & Abbates ſimiles poſſe dare Reuerendas, ſeu dimiſſorias clericis ſecularibus ſibi ſubditis, quidam probabiliter ſentiunt. *Tom. 1. qu. 36. artic. 6* & nos diximus *ſup. num. 3.* & latiùs *reſolut. 3. num. 25 & 26.* de quo Azor *inſt. moral. 1. p. lib. 12. c. 20. quæſt. 7. verſ. cæterum, Zerol. in praxi Epiſcop. 1. p. vlt. Abbas p. 10. Thom Valaſc. tom. 1. allegat. 3. n. 6. Cened. ad Decret. coll. 103.*

17. Præſentati verò Religioſi cum dictis dimiſſorijs examinandi ſunt ab Epiſcopis antequam ordinentur, ex Trident. Decreto, in quo penitus excludũtur, & reuocãtur quoad hoc priuilegia Regularium in contrarium. Ibid. d. qu. 18. art. 6. Vide infrà num. 24. Idem docent P. Mirand. d. qu. 39. art. 4. P. Villalob. ſup. diffic. 14 nu. 5. qui bene addũt, poſſe Epiſcopos ſuper hoc omnimodã fidem dare ſeu ſtare prælatis teſtãtibus in ſuis litteris dimiſſorijs de ſufficientia ſuorum ſubditorum ordinãdorum. Trid. ſeſſ. 23. ca. 12. de refor.

18. Religioſi poſſunt à quocunque Catholico Epiſcopo ordinari, ex conceſſione Clement. IV. & Alexand. IV. apud Bullarium. Nec hoc eſt reuocatũ per Trident. Concil. cuius decretum de non ordinando, niſi à proprio Epiſcopo non extenditur ad Regulares, ex declaratione Pij V. Epiſcopis tamen non licèt ordinare dictos Religioſos ſine litteris, & licentia ſuorum ſuperiorum, nulla alia adhibita diligentia, niſi ſuper idoneitate, & litteratura eorum: idque ſufficere colligitur ex alio decreto eiuſdem Concilij, in quo agitur de examine morum, & probitatis ordinandorum, quæ in dictis litteris à ſuperioribus commendari, & de eis teſtificari ſufficit, ibid. tom 3. qu. 24. art. 1. de quo Capuccin. in addit ad Comp. Mend. titul. ordines ſacri p. 283 littera, C. Cenedo ad decretum collect. 15 & Bullar. aull. 11. Alex. 4. Trid. ſeſſ. 23. c. 8. Trid. d. ſeſſ. 23. c. 7.

ad

ad decretales collect. 96. nu. 5. & collect. 77. num. 2. Sanchez in præcep. Decalogi, libr. 2. c. 28 num. 15. Portel vbi ſupra numer. 3. & noſter Villalob. dict. tract. 11. diffic. 9. num. 7. qui idem ferè docent.

19. Alieno Epiſcopo non licet ordinare Religioſos in ſuis monaſterijs, niſi de licentia expreſſa Epiſcopi, in cuius Diœceſi Pontificalia vult exercere, ex decreto Tridentino, per quod priuilegia in contrarium abrogantur. Quod non ſolum ad Religioſos eiuſdem monaſterij, ſed etiam ad forenſes alterius Diœceſis ordinandos extenditur, qui admittendi ſunt, ſi per litteras dimiſſorias ſuorum ſuperiorum de eorum idoneitate, & facultate ad ordines recipiendos ipſi Epiſcopo ordinatori conſtet. *Ibid. artic. 2. de quo Nauar. de ſentent. excommun. conſil. 69. Gutier. Canon. lib. 1. c. 29. num. 26. Flamin. de reſignat. lib. 1. qu. 17. num. 17 Zerol. in praxi Epiſcop. 1. p. verb. Archiepiſc. num. 2. p. 16. & 2. p. verb. Epiſcopus, p. 45. Idem docent Portel vbi ſuprà num. 3. & P. Villalob. d. diffic. 9. num. 9. vbi refert quaſdam declarationes Cardinalium* circa ſupradicta.

Trid. ſeſſ. 6. ca. 5. de reform.
Trid. ſeſſ. 23. ca. 11. 13. & 14. de Refor.

20. Decretum Tridentinum de non ordinando, niſi ſeruatis temporum interſtitijs, etiam in Regularibus locum habere, indubitati iuris eſt, ſed eorum diſpenſatio ad Epiſcopum ordinantē, non verò ad ſuperiores Regulares pertinet, ex Cardinalium declaratione. Vnde Domini Epiſcopi rogati in dimiſſorijs à dictis prælatis, vt in interſtitijs cū ſuis ſubditis diſpenſent, abſq; alia vtilitatis, ſeu neceſſitatis Eccleſiæ inquiſitione id debent ſufficiens ad diſpenſandum iudicare. *Ibidem art. 3. de quo Proſper Auguſt. in addit. ad quaranta in Summa Bullarij verb. Ordo propè finem, p. 395. Aloyſ. Ricci. Neapo. Archiep. deciſ. 81. Barboſa in remiſſ. ad Trid. c. 11. nu. 5. vbi circa hæc refert eandem Cardinalium declarationem. Idem doceat Portel ſup. num. 5. P. Villalob. d. tract. 11. diffic. 12. num. 4. & ſeqq.* vbi nu. 8. refert quoddam priuilegium conceſſum Societati, cuius etiam meminit noſter Auctor tom. 2. quæſt. 23. art. 5. nempè vt poſſint Religioſi promoueri ad ſacros ordines, etiam preſbyteratus abſque vlla functione in ipſis ordinibus, aut obſeruatione interſtitiorum. Quo priuilegio frui poſſunt aliæ Religiones communicantes, non obſtante prohibitione communicationis huius gratiæ expreſſè facta à Gregorio XIII. in dicta conſtitutione, vt probat latè Auct. d. art. 6. circa finem. Sed P. Villalobos ſentit in hoc debere Religioſos ſe conformare conſuetudini propter conſtitutiones cōtra malè promotos. Quod quidem mihi tutius, ac conſultius videtur, licitum tamen & tutū erit vti dicto priuilegio, quod non eſt reuocatum; ſed potiùs confirmatum, vt latè probat Auctor vbi proximè. De quo aliquid diximus reſolut. 1. num. 22. & 23.

21. Ad diſpēſandum in interſtitijs ordinum minorum quæcunque cauſa ſufficit, cùm id iudicio Epiſcopi remittat Concilium. Ad diſpenſandum verò in interſtitijs ordinum ſacrorum omninò requiritur, quòd adſit neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiæ, ex eodē Concilio, quod iudicio Epiſcopi relinquitur quoad aſcenſum à ſubdiaconatu ad Diaconatum. Pro quo aduerte, quòd in Epiſcopatibus, vbi vigebat conſuetudo cōferendi ordines minores ſimul cum ſubdiaconatu, poſſunt nunc poſt Concilium abſque diſpenſatione in diebus Dominicis, vel feſtiuis conferri. Ibid. art. 4. de quo Nauar. in Manu c. 25. numer. 71. Armilla verb. Ordo § 6. Idem docent Portel ſuprà numer. 5. P. Villalob. d. diffic. 12. n. 3. vſque ad 7.

Trid. d. c. 11.
Trident. d. c. 13.

22. In interſtitio anni requiſito ad aſcendendum à Diaconatu ad presbyteratum non licet Epiſcopo diſpenſare, niſi neceſſitas ſimul, & Eccleſiæ vtilitas concurrat, nā verba Concilij coniunctiua: Niſi ob Eccleſiæ vtilitatem, ac neceſſitatem; id apertè inſinuant. Ibidem art. 6. de quo Nauar. vbi ſuprà. Idem docet P. Villalob. dict. num. 3.

Trid. d. c. 14.

23. Tunc autem erit vtilitas Eccleſiæ ſufficiens iudicanda ad diſpenſandum, quando pauci miniſtri exiſtunt;

tunc

tunc verò aderit neceſſitas, quando nõ ſolùm habentur pauci Eccleſiæ miniſtri, ſed etiam quando deficiunt idonei, & non idonei. Rurſum hæc neceſſitas, & vtilitas moraliter debent penſari, non enim in puncto indiuiſibi conſiſtunt, ſed recipere debent eam latitudinem, quæ in alijs rebus moralibus ad arbitrium boni viri attẽdi ſolet. Quod & prælati Regulares debent penſare, & obſeruare, quando ab Epiſcopis diſpenſationes interſtitiorũ pro ſuis ſubditis petunt, vt potè qui ſciunt, & cognoſcunt tanquam patres monaſteriorum, an ſit illis vtile, aut neceſſe aliquos ſacris initiari. *Ibidem art.7.* de quo Syluest. *verb Ordo 3.§.10.in fine*, D. Antonin. *3.p. titul.14. de tempor. & loco ordin.§.18.* Idem docent Portel *dict. num. 5.* P. Villalobos *dict. num. 3.*

24. In Religioſis non requiritur tanta litterarum peritia, quanta in clericis ſæcularibus, nam Religioſi, regulariter loquendo, non ordinantur ad curam animarum habendam, ſicut clerici. Vnde bene poſſunt Domini Epiſcopi ſacris Initiare monachos ritè legentes, & cantantes, dummodo ſciant, & intelligant neceſſaria, & eſſentialia, quæ cõmuniter ſcire ſolent ſacerdotes celebrantes, præſertim cùm à ſuis ſuperioribus idonei iudicantur, quorum teſtimonio non minus ſtari debet, quam Epiſcoporum, quando in ſuis dimiſſorijs teſtificantur de idoneitate, & ſufficientia ſuorum ſubditorum ordinandorum apud alienum Epiſcopum. Idque ſufficere iuxta decretum Tridentinum de examine ordinandorum, ſatis probabile indicant plures, *tom.1. quæſt.24. art. 7.* de quo Syluest. *verb. clericus 2. numer. 1.* vbi Angel *num. 2. Soto in 4. diſt.25. qu. 1. art. vltimo.* Idem docent Portel *addit. ad dubia verb. ordines ſacri num. 1.* P. Villalob. *1. tom. Summa tract.11. difficult.11. num. 5.*

Trid. ſeſſ. 23. c. 7. & 12. de Reform.

25. Qui ſciens ſe feciſſe profeſſionem irritam permitrit ſe ipſum ſacris initiari, reus eſt peccati mortalis, quia facit contra ius commune recipiendo ſacra ſine titulo patrimonij, vel Religionis, tom. 4 addit. Summæ cap. 65. nu. 10. & præterea manet ſuſpenſus ex ſententia Sayri libr. 4. de cenſuris cap. 13. num. 14. & tradit Portel in dubijs dict. verb. ordines ſacri num. 8.

26. An autem prælati Regulares poſſint abſoluere à ſuſpenſione contracta ob ſuſceptionem ordinum ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, vel per ſaltum, ac etiam diſpenſare cũ ſuis ſubditis in irregularitate contracta ob miniſtrationem in aliquo ordine, durante ſuſpenſione, res eſt controuerſa inter Doctores. Auctor noſter tom. 1. quæſt. 10. art. 14 ad finem tenet, poſſe Prouinciales abſoluere ſubditum à ſuſpenſione à diuinis contracta ob delictum occultum, dummodo non ſit Papę reſeruata iuxta facultatem conceſſam Epiſcopis à Tridentino Concilio, & communicatam dictis prælatis Regularibus per Pium V. Quòd autem hæc ſuſpenſio non ſit reſeruata, patet, quia neque in Concilio Tridẽtino, nec in alio iure (quod ſciam) reperitur talis reſeruatio. Neque obſtat, quod Sixtus V. in ſuà Conſtitutione contra malè promotos reuocauit priuilegia Regularium ad abſoluendum ſubditos ſic malè promotos, quia poſtea reualidata ſunt per Clementem VIII. confirmãtem noſtra priuilegia ex certa ſcientia, quæ forma cõfirmationis reualidat inualida, & renocata per ſuos anteceſſores, vt ſæpè iam diximus, & dicemus infrà de priuilegijs num. 9. Vnde videtur omninò dicendum poſſe ſaltem Prouinciales, & forte prælatos locales abſoluere ſuos ſubditos ſic ſuſpenſos, & conſequenter cum eis diſpenſare in irregularitate ob id contracta. Huic ſententiæ annuit Portel verb. Ordinis ſacri ſuſpenſio n. 14. qui latè dubium tractat, & ſoluit argumenta in oppoſitum, vbi videre poteris ad longum. Idem ſentire videtur Suarez de cenſuris diſput 31. ſect. 1. n. 32. dum ait, huiuſmodi ſuſpenſionem tolli poſſe ab Epiſcopo poſt ſufficientẽ punitionem, & emendationem, Epiſcopis autem ſunt ſimiles prælati Regulares iuriſdictione Epiſcopali pollentes, & poſſunt circa ſibi ſubditos, quidquid Epiſcopi erga ſuos. Idem tenent Henriquez *to 2 l 14 c.20 n 3. Beia in reſponſ. moral, 4. p. caſu 37.§ ad tertiendum.*

Doctrina Auctor. ampliatur, & illuſtratur.

Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de Reform.

27 Qui

27. Qui poſt factam diligentem inquiſitionem ad vincendum dubiũ, quod habet de ætate legitima ordines ſuſcipit, non incurrit ſuſpenſionem poſitam à Pio II. contra promotos ſine dicta legitima ætate; quia iſta ſolùm comprehendit eos, qui temerè, & cum præſumptione ſe ordinantur. Secus ſi cum tali dubio ſuſcepit ordines, putans ſe peccare mortaliter, tunc enim abſque dubio incurrit ſuſpenſionem, & miniſtrãdo in ordine ſuſcepto fit irregularis, *tom. 3. addit. Summæ cap. 25. numer. 7. Idem docent Sanchez de matrim. libr. 7. diſp. 41. nu. 38. Portel in addit. ad dubia verb. Ordines ſacri num. 2. & innuere videtur P. Villalobos tract. 11. diffic. 11. nu. 16. & nos ex parte diximus ſuprà num. 10.*

De Ornamentis Eccleſiaſticis, vide ſuprà de monaſt. regul. num. 1.

De Oraculis viuæ vocis, vide infrà de priuilegijs, à num. 30.

RESOLVTIO CVII.

De Pactis Regulariũ.

1. PRælatus ſucceſſor tenetur ex contractu ſui prædeceſſoris, vt colligitur ex cap. dilecti filij, de foro competent. & tradunt communiter Doctores. Vnde Papa, qui eſt ſupremus prælatus, ſeruat contractum ſui prædeceſſoris, ſaltem ex æquitate, & vrbanitate. Tom. 3. quæſt. 26. artic. 1. de quo Abb. in dicto c. dilecti numer. 2. & in cap. 1. vbi Bald. & Cardinal. notab. 2. de probat. Cynus in l. digna vox, vbi Bald. & Caſtrenſ. C. de legibus, Roman. conſil. 16. col. 2. Oldrad. conſ. 94. in fine. Idem docet cum noſtro Auctore Sanchez lib. 7. decalog. cap. 31. nu. 41. & nos diximus reſolut. 35. num. 1.

2. Fideiuſſores inſolidum obligati cum Monacho cum iuramento obligantur in fauorem ipſius monachi, etiam ſi res geſta ſit ſine licentia prælati, nõ obſtante quòd obligatio quoad monachũ non teneat, vt in ſimili contractu cuiuſdam minoris deciſum fuit in Rota Placentina, tum ratione iuramenti, quod firmat contractum, tum etiam quia fideiuſſores ſe obligarũt vt principales, & in ſolidũ, vt hodie fieri ſolet, ac proinde veluti principales iudicandi ſunt. *ibid. art. 2. de quo Mandoſius de ætate minor. q. 133. Alexand. conſil. 39. col. penult. verſ. 3. principaliter, volum. 4. & conſ. 38. colum. penult. Iaſon conſil. 58. lib. 3.*

3. Prælatus poteſt obligari monacho ſibi ſubdito ex pacto inter ipſos inito, ex iure naturali: ſicut inter ſeruum, & dominum poteſt interuenire ſimile pactum obligans ipſum dominum, l. naturaliter 13. l. ſi quod dominus, 64. ff. de condict. indebiti. Nec poterit tale pactum reuocari per prælatum concedentem aliquod, v. g. peculium dicto monacho cum pacto, & lege aliquid oneris adimplendi, in quo fecit impenſas ſua induſtria quæſitas, niſi ad taliter reuocãdum iuſta aliqua, & rationabilis cauſa adſit: ſine ea tamen reuocans tenetur in conſcientia præſtare ſummam promiſſam, ad quod etiam obligatur eius ſucceſſor. Vnde monacho licebit opponere querelã prælato ſine dicta iuſta cauſa reuocanti. *tom. 3. qu. 29. artic. 9. de quo Nauar. in cap. non dicatis, n. 42. & libr. 3. conſil. 20. nu. 12. 13. & 14. in 1. edition. & in 2. conſil. 14. n. 12. 13. & 14. de ſtatu monachorum, quidquid contradicat Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 129. vbi à nu. 110. latè rem tractat.*

4. Alexander IV. apud Bullarium decreuit, conuentiones, & pacta in præiudicium Ordinis Minorum facta abſque licentia, & aſſenſu Generalis, vel Prouincialium, quæcunque illa ſint, omninò irrita eſſe, & nullius exiſtere firmitatis. An autem pacta, & conuentiones facta ſuper iuribus Parochialibus, ſeu quarta funeralium à prælatis Conuentualibus cum clericis, & Rectoribus Eccleſiarum Parochialium ſint valida, vide ſuprà de Canonica portione num. 9. & 14. §. ſecundo reſpondetur, vbi reſoluimus, non valere ex quadam bulla Sixti IV.

RE-

RESOLVTIO CVIII.

De Parentibus Fratrum.

1. Filius ad Religionem confugiens relictis parentibus in magna neceſſitate conſtitutis, licèt peccet, poſt profeſſionem tamen non eſt adſtringendus ad deſerendam obedientiam debitam prælato, pro eorum ſubleuandis neceſſitatibus, niſi ſit extrema, & non ſit alius, qui ſubueniat, tunc enim ad id tenetur modis omnibus poſſibilibus, & ſuo ſtatui magis accommodis, licentia priùs ad id humiliter petita, etiam non obtenta, *tomo 2. quæſt. 57. articul. 3. & 4. de quo Nauar. in Summa capitul. 14. numer. 14. Cordub. ſuper Regul. capitul. 2. quæſt. 6. Medina in Summa libr. 1. capitul. 14. Vide Leſſium de iuſtitia libr. 2. capitul. 41. dub. 3 à numer. 34. Sanchez libr. 4. decalogi capitul. 20. numero. 10. qui idem ferè docent.*

2. Non qualis qualis neceſſitas parentum liberat filium à voto Religionis emiſſo, vel ſufficit, vt non poſſit licitè ingredi, ſed debet eſſe vrgens, & magna velut ſi ingreſſo filio Religionem, eius parentes ad mendicandum, vel ſeruiendum contra ſui ſtatus decorem adſtringerentur *tomo, 3. q. 13. art. 5. Idem docent D. Antonin. citato loco. de Neapoli 3. p. tit. 16. cap. 2. §. 1. Angel. verb. religioſus nu. 11. Syluest. verb. religio 2. quæſt. 7. Cordub. in Summa quæſt. 141. articul. 1. & ſuper Regul. B. Franc. cap. 2. quæſt. 8. art. 1. initio. Paraſſel. in priuileg. Mammorum cap. 41. Sanchez prædictos referens libr. 4. ad* præcepta capit. 20. num. 3. & 4. vbi latè, & erudite ſatis rem tractat, addens num. 5. id extendi etiam ad parentum neceſſitatem probabiliter euenturam. Item num. 7. ait, idem eſſe dicendum, etiam ſi tempore nouitiatus filij dicta magna neceſſitas parentum accidat, ad quam ſubueniendam tenetur à religione egredi aſſerit, & num. 8. docet conſequenter, teneri non ingredi etiam voto facto religionis, donec ea parentum neceſſitas ceſſet, de quo vide ſupra de nouit. profeſſ. num. 84.

3. Quod ſi è conuerſo filij in maxima neceſſitate ſint, eritne integrum parentibus Religionem ingredi, deſertis ipſis filijs, vel tenebuntur iam profeſſi egredi ad illis ſubueniendum? Sanchez lib. 4. ad præcepta cap. 20. num. 34. affirmat non licere parentibus religionem ingredi omiſſa filiorum cura, id eſt non prouidendo prius qualiter educari valeant. Nam, inquit, parentibus tanquam habentibus rationem principij per ſe conuenit filiorum cura, & ſubuenire illis, non tantùm ad tempus, ſed per totum vitæ curriculum. Ex quo deducit, non licere parentibus ingredi, quàmuis filij non ſint in magna neceſſitate, ſed tantùm careant rebus ad educationem neceſſarijs, Quod ſi voto Religionis adſtricti ſint parentes, illud exequi non poſſunt, niſi priùs prouideant educationi, & neceſſitati filiorum. Quòd ſi pater relictis filijs abſque prædicta cura inique ad religionem tranſeat, adhuc profeſſio ab eo emiſſa erit valida, quia nullo iure illa irritatur. Idemque addit, dicendum eſſe de alijs aſcendentibus, vt auis, & proauis, quando deſcendentes parentibus orbati ſunt.

4. An autem pro ſuccurrenda graui ſororum neceſſitate idem liceat? Sanchez ibidem numer. 49. & ſequentibus existimat, eſſe iuſtam differendi ingreſſus cauſam, & ſi votum Religionis emiſit, & illi voto tempus præfixum ſit, quando magna ſororum viget neceſſitas; & impudicitiæ periculum imminet ratione paupertatis. At circa id periculum, aut ratione ſubueniendi fratribus, aut alijs ſiue minoribus conſanguineis (qui ſorores non ſint) patientibus idem periculum, non audiui id aſſerere; nec ego audeo: nam aliorum conſanguineorum cura non incumbit voventi illi. *Ampliatur Auctoris doctrina.*

cit

ſut ſororum. Nec item reſpectu fratrum, qui ſibi multò facilius, & cum minore periculo, quàm fœminæ proſpicere poſſunt. Quod limitandum iudico, niſi fratres ita minoris ætatis ſint, & omnibus deſtituti, vt nullum aliud ſubſidium habeant, præter talem vouentẽ fratrem maiorem, qui loco parentum ſit, tunc enim charitas, & tam propinquæ conſanguinitatis ratio, ſeu naturæ obligatio ad illis ſubueniendum poſtpoſito voto, & religione vrget maximè, cuius ingreſſum ſuſpendere poterit, donec fratres prouectæ ætatis ſint, & fratris maioris cura, & opera non egeant, vt ipſe Sanchez ſentire videtur num. 31. id limitans ad magnam, fratrũ neceſſitatem, cuius ſubſidio vouens neceſſarius eſſet in ſęculo, & quando tempus non eſt præfixum voto implendo.

5. Parentes Fratrum in Purgatorio exiſtentes habent indulgentiam plenariam conceſſam à Calixto III. & Clemente VIII. apud Bullarium, quã conſequuntur, etiamſi ipſi Fratres iam defuncti in cœlo ſint. Imò dicti parentes adhuc ſuperſtites in hac vita illam poſſunt lucrari, ſi ſimel complaceant de filiorum Monachatu, & profeſſione, in Purgatorio verò exiſtẽtes per modum ſuffragij. Quæ indulgentia non eſt ſublata per Paulum V. in ſua generali reuocatione indulgentiarum, quia non fuit directè conceſſa Fratribus, ſed intuitu Fratrum *tom. 3. qu. 21. artic. 2. & in Addit. ſumma tom. 3 cap. 11 num. 5. de quo vide ſuprà de indulgentijs num. 45. §. his in confirmationem, & num. 55.*

Bull. bul. 8. Cle. 8.

RESOLVTIO CIX.

De Parochis, & Parochianis.

1. RELigioſi etiam non Mendicantes in partibus Indiarum de licentia Capituli Prouincialis poſſunt Parochi officiũ exercere intra, & extra monaſteria in locis aſſignatis per Miniſtros Regis Hiſpaniæ, nulla Ordinarij licentia requiſita, ibique exequi omnia prædictum officium concernentia, ſcilicet ſacramenta miniſtrare, Euãgelium prædicare, mortuos cũ eleuatione crucis ſepelire, etiam tranſeundo per terminos alienæ parochiæ Clericorum, habere ſcholas ad docendum pueros, & tandem colligere oblationes factas à fidelibus in eorum Eccleſijs. Ita conceſſit Pius V. ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis, & habetur in Bullario. Pro quo aduerte, quod Miniſtri aſſignati pro populis Indorum debent eſſe periti in lingua, & idiomate illius gentis, alias non reputantur habiles ad curam animarum per ſe ipſos exercendam, ex Concilio Tridentino *tom. 1. q.* 35. artic. 1. de quo infrà de Sacrament. miniſtran. latiùs dicemus num. 10. & 11. & tradit Portel verb. Sacramentorum adminiſtratio nu. 1. & 2.

Bull. bull. 4. Pij 5. & bull 19. Innoc. 4. & bul. 2. Nicolai 3. Trid. ſeſſ. 7. ca. 3. de reform. Bull. bul. 2. Adria. 6.

2. Reges Hiſpaniarum poſſunt aſſignare miniſtros pro populis Indorum ſine licentia Epiſcoporum virtute bullæ Adriani VI. & Pij V. quia prouident vt delegati Papæ mandantis, vt deſtinent viros timentes Deum, doctos, peritos, & expertos ad inſtruendum Indos in fide Catholica. Facta autem hac aſſignatione populorum ſimul cum licentia Capituli Prouincialis poſſunt Religioſi aſſignati ſacramẽta miniſtrare Indis abſque alio conſenſu Epiſcoporum. Quod etiam committi poteſt Fratribus alterius Prouinciæ virtute eiuſdam Breuis Pauli III. ibid. art. 2. vſque ad artic. 4. Idem ferè docet Portel in addit. ad dubia verb. matrimonium numer. 9. vbi ad finem addit, Sixtum V. idem conceſſiſſe, & extendiſſe indultũ Pij V. ad Minoritas in Braſilia, ac in India Orientali (vt arbitratur) degentes. Ad quod etiam vide Sanchez *lib. 3. de matrimon. diſp. 32. nu* 18.

3. Dicti Religioſi aſſignati verè non ſunt Parochi curati, hanc enim curam ſemper renuerunt accipere, ſeu exercere, fugientes graue onus ſuis humeris imponere: imò nec Papa coarctat Cura-

gatos, ſed tantùm concedit, vt officium parochi exerceant, ſicuti antea conſueuerant facere rogati ab Epiſcopis. Verùm licèt ex charitate cœperint ſacramenta Indis miniſtrare, poſt acceptatã tamen hanc Papæ commiſſionem, tenẽtur ex iuſtitia facere omnia, quæ Curati de officio facere tenentur. Ex quo fit, quòd Epiſcopi ſemper manent veri paſtores populorum Fratribus aſſignatorum, poſſùntque in illis ſuam ordinariã iuriſdictionem exercere, quæ per dictũ Breue illis non tollitur. Sed hoc taliter fieri debet, quòd non perturbentur Fratres in conuerſione, & manutenentia Indorum iuxta priuilegium Apoſtolicum. *ibid. artic.* 5. Idem ferè tradit P. Miranda *tom. 1. Manual. quæſt. 42. art. 6. & quæſt. 43. artic. 5.* & faciunt tradita à Sanchez *dict. lib. 3. diſp. 26 num. 7. & Portel. vbi proximè num. 8.*

4. Epiſcopi poſt intimationem Breuis Pij V. non poſſunt auferre à Fratribus populos aſſignatos tempore datæ ipſius Breuis. Vnde ſi de facto auferant, tunc poſſunt Religioſi ibidem officiũ parochi exercere, id enim faciunt auctoritate Papę mandantis, ne vbi Fratres conuerſioni Indorum aſſiſtunt, Epiſcopi aliquid innouare valeant. Idem que erit dicendum, ſi Epiſcopus ignoret, vel ei non fuiſſet Breue Apoſtolicũ intimatum, quia ligat à tempore datæ, ſententia autem lata contra priuilegiũ Papæ non valet capit. ex parte, iuncta Gloſſa, de verborum ſignif. & cõfirmat indultum Alexandri IV. factum Prędicatoribus. *ibid. art. 6.* de quo Panormitan. *in cap. niſi ſpecialis, de officio delegati.* Idem tradit P. Miranda *dict. art. 5. dicto vltimo.*

5. Licentia data à Parocho, vt à quocunque Sacerdote liceat recipere Euchariſtiam, comprehendit Religioſos ex identitate rationis, imò ex maiori ratione, quia vt in plurimum ſunt magis idonei ad id munus peragendum. Deinde, quia in generali conceſſione veniunt ea, quæ ſpecialiter quis eſſet conceſſurus, ſi ab eo peterentur, vt noti iuris eſt, neque obſtat ratio maioris prohibitionis circa adminiſtrationem ſacramẽtorum in Religioſis, quàm in clericis ſæcularibus, ex Clementina Religioſi, de priuilegijs, quæ in noſtro caſu ceſſat, cum adſit generalis licentia parochi ad ea miniſtranda, & ad tollendũ omne dubium ita declarauit Eugenius IV. apud Bullarium *tom. 1. quæſt. 56. art.* 1. Idem docet P. Miranda *dict. quæſt. 42. art. 1.* Bullar. bull. 14. Sixti 4. nu. 48.

6. Religioſi liberè poſſunt parochianos ad Diuina in ſuis Eccleſijs admittere, ſaluo tamen iure parochiali quoàd oblationes, decimas, & primitias. Nec Parochis licet hoc impedire, compellẽdo Parochianos in ſuis Eccleſijs miſſas audire, ex Indulto Alexandri IV. & declaratione Gregorij IX. & Sixti IV. apud Bullarium *tom. 3. qu. 28. art. 1.* de quo Syluest. verb. Parochia, nu. 1. Idem docet Azor tom. 1. Inſtit. moral. libr. 7. c. 6. quæſt. 4. 5. & 6. citans Nauar. in Manual. c. 21. nu. 5. quos refert, & ſequitur Portel. in addit. ad dubia verb. Miſſa, n. 1. & 2. & hoc non obſtantibus capit. vt Dominicis, de parochis, & Extrauag. vices illius, de treuga, & pace, necnon Tridentino decreto. Bullar. bull. 2. & 3. Alex. 4. Trid. ſeſſ. 24 c. 4. de reform.

7. Religioſi non poſſunt cum cruce ingredi Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi præmonito priùs, & requiſito Parocho, cuius recuſatione non obſtãte id poſſunt facere ſine eiuſdem Parochi, vel Ordinarij præiudicio, niſi ſuper hoc antiqua conſuetudo, quæ ſit in viridi obſeruantia, & cum pacifica poſſeſſione (quæ ſufficit eſſe 40. annorum) ipſis Religioſis ſuffragetur, ex Leone X. in Concilio Lateranenſi. Ibidem articul. 2. Ad quod vide P. Villalobos 1. part. Summæ tract. 31. diff. 4. num. 3.

8. Epiſcopus poteſt præficere Eccleſiæ Parochiali ſeculari Monachum de licentia ſui Abbatis, ſeu Prælati. *Ibidem articul. 3.* de quo Couar. *de ſeſſam.* § 2. *nu. 2. Syluest. verb. Religio 7. §. 8. & 9.* & nos diximus ſuprà *de beneficijs nu. 7. & 9. & iterum numer. 57. & 58.*

RE-

RESOLVTIO CX.

De Paupertate, & peculio Religioſorum.

1. PAupertas alia eſt neceſſaria, eorũ ſcilicet, qui inuiti temporalibus bonis carent: alia eſt voluntaria, quæ à profitentium voluntate proficiſcitur, vt fit à Religioſis, præcipuè à Minoribus, qui altiſſimam paupertatem in cõmuni, & in particulari per ſuam Regulam profitentur, quæ etiam dicitur Euãgelica, qua quis relictis omnibus Chriſtum Dominũ ſequitur, iuxta illud Matthæi 19. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Paupertas igitur requiſita ad conſtituendum verum Religioſum eſt renunciatio omnium rerum poſſeſſarum, & omnis iuris poſſidendi per votum ſolemne facta in Religione approbata, in manibus prælati potentis ad eam admittere ſecundùm regulam Ordinis à Sede Apoſtolica approbatã, vt in cap. 1. de voto, lib 6. habetur tom. 3. q. 29. art. 1. & 2. de quo D. Th. 2. 2. qu. 186. art 3. & 6. Vide Nau. comm 1. n. 19. verſ 23. de Regul. Azor tom 1. inſt. moral. lib. 12. c. 12. q 8. Leſſium de iuſt. cap. 41. dub. 5. nu 21. in fine. Sanchez libr. 7. decal. c. 18 nu. 23. vbi reſoluunt, votum paupertatis ſolemne impedire dominij acquiſitionem, reddens incapacem vouentem illius acquirendi, at votum ſimplex tantùm impedire eam dominij acquiſitionem, abſque eo quòd reddat incapacem vouentem ad acquirendum.

2. Nulli Religioſo, etiam Canonico Regulari licet habere aliquod dominium, vel ius in pecunia, vel in re pretio æſtimabili, nec poſſeſſionem eiuſdem ſibi, vel nomine ſuo. Vnde quidquid acquirit monachus, acquirit quoad dominium ſoli Deo, & Domino noſtro Ieſu Chriſto (cui etiam acquiruntur omnia bona Eccleſiaſtica, ſeu Eccleſiæ, & Deo oblata) ius autem adminiſtrandi ſupremum, & generale acquiritur Summo Pontifici, & Eccleſiæ Romanę vniuerſali, ius verò priuatum, ſeu particulare acquiritur Religioni, ſeu monaſterio capaci huiuſmodi iuris, alioquin ſi eſt incapax, remanet apud Papam, & ſolus vſus, & adminiſtratio facti conceditur ei, vt nobis Minoribus de Obſeruantia conceditur à Nicolao III. in cap. exiijt. §. porrò, & § ad hæc et § præterea, de verboram ſignificatione. Vnde ius, quod habent Monaſteria ad bona temporalia, eſt tantùm adminiſtratoriũ ſibi ab Eccleſia conceſſum. *Ibid. art. 4. & 5. de quo Innocent. in cap. cùm ſuper, de cauſa poſſeſ. Nauar. de reddetibus Eccleſiaſt. monit. 10. quaſt. 2. Idem tradunt Nauar. comment. 2. de Regular. num. 3. Maioris in 4. diſt. 38. qu. 13. col. 1. §. ſed quia, Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. capit. 10. quaſt. 5. quos refert, quamuis non ſequatur Sanchez libr. 7. Decalog. capitul. 18. numero 9.* vbi per numeros ſeqq. plura tradit circa paupertatem Fratrum Minorum Idem tradit P. Miranda tom. 1 quæſt. 28. art. 5.

Comp. Roderici.

3. Religioſus factus ex cauſa per diſpenſationem non Religioſus ad vxorem ducendam, ex eadem cauſa ad habendum proprium licitè poterit diſpẽſari, vt ſi occurrat caſus, in quo omninò opus ſit, quòd Papa diſpenſet cum Monacho ad ſuccedendum in regnum, & vxorem ducendam (vt aliquoties fuiſſe per Martinum V. & Eugenium IV. diſpenſatum fertur) cauſa enim tunc militans vt poſſit vxorem ducere, eadem militat, vt poſſit habere regnum, & proprium. *Ibid. art 6. de quo Nauar in cap. non dicatis 12. quaſt 1. numer. 17. Cordub. lib. 1. quæſt. 24. ad finem. Idem docens Vazquez 1. 2. quæſt. 95. artic. 4. diſp. 165. capit. 9. num. 104 Azor tomo 1. inſt. moral. cap. 7 quaſt 2. quos refert, & ſequitur Sanchez. l. 5. Decalog. c 2. num. 9. P. Miranda d. qu. 28. art. 3.*

4. Licita eſt conceſſio facta à Generali Ordinis de conſenſu Monaſterij cuidam monacho ad habendam Eccleſiam ipſi Monaſterio vnitam cum hortis, & alijs ad vitam, & victum

KK ipſius

ipſius Monachi, ea lege vt ſoluat certos redditus, & celebret certum numerum miſſarum, ac faciat quædam alia pia, dummodò ad id iuſta aliqua ſit cauſa, hoc enim non eſt habere proprium, ſed tantùm habere quoddam peculium de ſuperioris licentia pro ſibi iniuncta adminiſtratione, quod in iure permittitur Religioſo, c. 2. de ſtatu monachorũ, nec in Tridentino Concilio id prohibetur, iuxta communem Doctorum explanationem. Vnde non poteſt ſine iuſta cauſa prædicta conceſſio reuocari. *Ibid. ar. 8. & 9. de quo Nauar. c. non dicatis, nu. 42. & 48. & in cap. null'am 18. q. 2. à n. 3. Beia Reſponſ. caſuum 3. p. caſu 36. fol. 380. & 4. p. caſu 17. fol. 418. & caſu 32. fol. 458. F. Ioannes de la Cruz latè de ſtat. Religio. l. 1. c. 3. Reginald. in praxi fori Pænitent. l. 18. nu. 397. cum ſeqq. Vide ſuprà de pactis, num. 3.* Idem in noſtris terminis docet P. Miranda dicta qu. 28. art. 7. vbi concl. 2. reuocationem debere fieri ex cauſa tandem cum Nau. docet. Conſule ad idem Sanch. l. 7. Decalog. c. 29. à nu. 124. qui tenet, non peccare prælatum, etiam ſi abſque iuſta cauſa reuocat.

Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de reform.

5. Religioſis non licet habere peculium, niſi de licentia prælati ad certos vſus expendendum, nullo tamen modò quoad ius, & verum dominium, aut proprietaté ad inſtar ſęcularium, imo nec ad vſumfructum, vel adminiſtrationẽ, aut commendam nomine ſuo, ex dicto Decreto Tridentino. Vnde procuratores, ſeu æconomi bonorum Conuentus, ſeu alij quicunque adminiſtratores ea expendentes in alios vſus, quàm à ſuperiore deputata ſunt in notabili quantitate, etiam in vſus licitos ſui, vel alterius Fratris, mortalis culpæ rei ſunt, adeò quòd nec prælato Conuentus licet eadem bona ad libitum in quoſuis vſus expendere, extra eos, in quos deſtinata ſunt, niſi vbi conſuetudo aliquid modicum permiſerit expendere, vel donare, Ibid. artic. 10. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 32 art. 8. Nauar. in d. c. null'am n. 6. Fr. Ioan. de la Cruz vbi ſuprà dub. 2. Syluest. verb. Religio 6. num. 7. verſic. Tertium, Corduba tractat. caſuum conſcient. q. 54. vide ſup. *de Monialibus, n. 7. Idem docent idem Nauar. comment. 2. num. 15. & 18. de Regular. & lib. 3. conſ. 10. num. 6. de Regular. in 1. edit. & in 2. conſ. 14. numer. 6. de ſtatu Monach. Graſſis 1. part. deciſ. lib. 3. cap. 5. nu. 13. Saa in Summa verb. Religio, nu. 48. Vega 2. tom. ſummæ capit. 86. caſu 5. quos, & alios cum noſtro Auctore refert*, & ſequitur Sanchez libr. 7. Decalog c. 22. n. 11. & ſeqq. vbi reſoluit dictum Decretum Tridentinum nil noui inducere, ſed confirmari in eo ius antiquum in capit. Monachi, & cap. cùm ad Monaſterium, de ſtatu Monach. quæ Regularibus peculia permittebant ex Abbatis permiſſu, & ad eius nutum reuocabilia.

6. Religioſus diſpendens rem notabilis quantitatis ex deputatis ad proprios vſus ſine licẽtia prælati, voti paupertatis transgreſſor eſt. Extra clauſtrũ tamen exiſtens licitè poteſt facere moderatam eleemoſynam ex aſſignatis ad ſui ſuſtentationem. Rurſum nec pecuniam ad certos vſus à prælato ſibi deputatam poteſt in alios expendere, maximè ſi ſit Frater Minorita de Obſeruantia, cui non licet expendere conceſſa ad ſuas neceſſitates præſentes, vel eminentes in alios vſus, ad quos veroſimiliter exiſtimat non eſſe daturam licentiam à prælato, etiam ſi expendat nomine dantis, & de ipſius expreſſa, vel pręſumpta voluntate, ibid § tertia concluſio, & §. quarta concluſio. Idem docet Mẽdoca in ſuis quodlibetis q. 8 concl. 3. in fine, quem cum noſtro Auctore refert, et ſequitur Sãch. l 7. Dec. c. 19 n. 68.

7. Minoritis prohibetur peculiũ ex vi Regulæ, dicitur namque in ea, cap. 4. Præcipio firmiter Fratribus vniuerſis, vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant per ſe, vel per interpoſitam perſonam. Aliud autem eſt, recipere pecuniam, aliud verò recurrere ad pecuniam. De licentia prælati quando res in propria ſpecie inueniri non poteſt, recurrere valent Fratres ad pecuniam pro neceſſitatibus ſuis, quin tranſgreſſores ſint regulæ. Videantur quæ dicit Corduba quæſt. 6. introductoria, & c. 10. q. 3. concluſ. 4. Ouanda in addit. ad diſt.

diſt. 38. de voto, propoſit. 4. & 27. D. Bonauent. in *Apologetico, qu. 13. & ſuper regulam. c. 4. & in q. ſuper regul. qu. 25. cuius ſunt ſequentia verba: Cùm iterum regula dicat, quòd nec per vos, nec per alios, debeatis recipere denarios, vel pecuniam, videmini per contrarium hoc facere, tam petendo pecuniam, tam reponendo, quàm etiam diſpenſando; quia & ſi perſonaliter eam non contrectatis, tamen per alios eam ſeruari, & recipi facitis, et diſtribui ſicut vultis, et tamen inhibetur ſicut per præceptum, vt non habeatis ſuper hoc poteſtatẽ diſpenſandi neſcio quomodò hanc tranſgreſſionem excuſare poteſtis? Si autem non poſſet hoc præceptũ ſeruari, non deberetis vouere, & potius eſſet à regulà recedendum, quàm laqueus eſſet vouentibus, cùm ſeruari non poſſet. Reſpondeo. Multa putantur mala quamdiu non intelliguntur, quæ intellecta, rationabilia, & iuſta videntur. Sic & in iſta quæſtione apparet. Regula prohibet, nec per vos, nec per interpoſitam perſonã, vos recipere pecuniam, vt noſtra ſit, & nos Domini, & poſſeſſores pecuniæ ſimus, quaſi rei propriæ. Sed concedit, vt per amicos ſpirituales, qui pro Deo nos ſpiritualiter diligunt, id eſt, caſtè & iuſtè, neceſſaria procuremus, quæ tali modo vtraq; congruè obſeruantur, quòd ea, quæ ſine pecunia non poſſunt procurari, aut per ipſos procurentur, qui Fratribus dant eleemoſynã, aut per eorum nuncios, vt cùm aliquis procurat Fratribus librũ ſcribi, vel veſtẽ fieri, vel domũ, vel aliud ſuis laboribus, & expenſis, aut ſi Fratres iſta procurant, illi ſoluunt pecuniã illis qui Fratribus commodauerunt, vnde iſta ſunt procuranda, vt cùm Fratres faciũt librum ſcribi, alius ſoluat expenſas per ſe, vel per nunciũ ſuum, aut ſi aliqui volunt dare Fratribus eleemoſynam pecuniæ poſſunt committere alicui, qui nomine ſuo eam ſeruet, pro vtilitate tamẽ Fratrum, vt vice illorum, qui ſibi commiſerint pecuniam, procuret ea de Fratribus, ſecundũ quod voluerit, ſecundùm quod à* Fratrib. inſtruitur, per ſe, vel per alios, qui aptiùs ea promouent, quæ ſibi fuerunt commiſſa. Et per omnes iſtos non recipiunt Fratres pecuniam, ſed illi per ſe, pro illis qui ſibi commiſerunt pecuniam, conuertunt eam in vtilitatem Fratrũ, vicẽ illorum gerentes in eo, quod ſeruant, & diſtribuunt ipſam pecuniã, quæ adhuc illorum eſt, qui dederunt, etiam ſi neſciant eam adhuc ſeruari, gerentes autem vicem Fratrũ in eo, quod eorum vtilitatem promouent de pecunia aliorum. Fratres enim quandiù pecunia non eſt redacta in rem aliam, qua eis vti licet, non habent eam pro ſua, ſed illius qui depoſuit eam, licet ſciant eam pro ſua vtilitate ibi repoſitam. Sicut cum Dominus committit ſeruo ſuo pecuniam ſuam, vt mihi inde emat tunicam, interim eſt Domini, ſed empta tunica, mea erit. Secundùm hanc viam, & cautelam Fratres & per amicos ſpeciales, & quoslibet procuratores, & mediatores procurant neceſſaria, nec tamẽ recipiunt pecuniam per illos procuratores, ſed illi ſeruant illam nomine dãtium, & vice ipſorum vertũt eam in vtilitatem Fratrum, vt Dominiũ pecuniæ non tranſeat in proprietatem Fratrum. Vnde conditor Regulæ magis intendit Fratribus præcludere viam auaritiæ in poſſeſſione pecuniæ, per quam omnis Religio ſuffocatur, quàm obſtruere eis opportunitatem neceſſaria procurãdi. Sedes etiam Apoſtolica, cuius acta toti Eccleſiæ dijudicanda exponuntur, & veneranda: ipſam regulam confirmando, non approbaſſet, ſi in ea aliquid incongruum, & inobſeruabile proſpexiſſet. Ideo vouentibus eã non eſt laqueus perplexitatis, licèt indigeant diligẽti cautela, ne offendant contra eam, qui debent aliqua neceſſaria per pecuniam procurare, quę tamen cautela magni eſt meriti, quamuis illi tutiùs ambulent, qui ſe ſubtrahunt à talibus negotijs, qui ad ea ex officio non coguntur. Hæc Seraphicus Doctor, & c. 4. Regul. inquit: Sicut nullus dat aliquid niſi intendat ſe priuare dominio eius, quod dat, & ipſum transferre in alium: ſic nec recipit propriè aliquid ſecundùm quod receptio opponitur donationi niſi qui rei domi-

nium acquirit. Nec Summi Pontifices Nicolaus III. & Clemens V. aliud dicunt, quam D. Bonauẽtura dixerat, nec noua addunt præcepta Fratribus, ac propterea in ſuis expoſitionibus nõ dicũt, Præcipimus, mandamus, prohibemus, ſed, dicimus, declaramus, & qui declarat nihil de nouo inducit, vt habes à Roſella verb. lex, §. 12. ratio eſt à gloſſa in c. ſtatuto, de decimis in 6. quia ſi lex, aut regula volebant id, quod dixit declarãs, nihil ipſe de nouo addidit: ſi volebant aliud, ipſe declarans nihil fecit addendo. Diffinitum namque puta homo, nõ habet aliam interpretationem, niſi propriam diffinitionem, ideò diffiniens nihil facit, niſi dicere clariùs, quod diffinitum obſcurius: ſi addidit, nihil fecit, quod pertineat ad diffinitum, dicitur enim in regula iuris 61. libr. 6. Quod ob gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum. Notanda ſunt verba Auctoris to. 1. qu. 10. art. 8. Omnes ſummopere præcedere debemus fragilitati humanæ cõpati, quòd non facit Collector in explicationibus, quas ad reliqua priuilegia concernentia noſtram Regulam adducit, alia via diuerſa progrediens, zelo ſcilicet obſeruantiæ dictæ regulæ, quẽ ego in hoc non ſequor: licèt enim debeam eſſe zelator regulæ reſpectu eorum, qui eam ad litteram cum omnibus ſuis declarationibus volunt obſeruare, reſpectu tamen eorũ qui non ſimili ſpiritu aguntur, zelator ſum ſuarum animarum, & ſic omnibus modis poſſibilibus eos à varijs obligationibus, & præceptis liberabo, vt iugum Chriſti Domini ſuaue, magis ſuaue ipſis reddatur. Et licèt mihi aliqui zelatores dicant quòd per ſuam viam (ſcilicet dicendo quòd ſunt præcepta & obligant ſub mortali) euitantur multæ relaxationes & peccata: ipſis tamẽ reſpondeo, quòd hæc cauſa non eſt ſufficiens ad ponendum præceptũ, vbi re vera nullũ eſt. Vnde multo melius eſt dicere clarè veritatẽ, affirmando nullũ eſſe præceptũ, licèt ex tali dicto aliqua relaxatio oriatur, quàm dicere eſſe præceptum, vbi re vera nullũ eſt, non enim vult Deus quòd ſua Eccleſia, quæ eſt columna & fundamentum veritatis, mendacijs præſertim in ſpiritualibus regatur, prout traditur in iure, & tractant Diuus Thomas, & Couarruuias. Hæc Auctor.

Notanda verba Auctoris.

8. Poſſunt ſyndici Minorum dare licentiam religioſo imprimẽti libros, vt de lucro impreſſionis, prædicationum, miſſarum, &c. Aliquid dent parentibus pauperibus, vel perſonis bene meritis de Religione, talis enim ſyndicus, cum ſit procurator Papæ habet poteſtatem alienandi, etiam in vtilitatem Ordinis: dare verò tunc illis perſonis redundat ſaltem indirectè in vtilitatem ordinis. *Auctor to. 1. q. 27 ar. 6. & in addit. ad ſum. to. 3. c. 158. n. 10. aliàs in vlt. impreſ. verb. Enagenar c. 190. n. 10. Portel v. Syndicus, nu. 6. P. Villal. 2. p. ſum. tract. 35. diffic. 32. per totam, & præcipuè n. 3. Sanch. de matr. t. 1. l. 6. diſp. 4. n. 7 & 2. t. ad præcepta dec. l. 7. c. 19. n 37. cũ Nau. Lud. Lopez, & alijs.*

c. qui ſcandalizauerit, extra de regul. iur. D. Th. 2. 2. q 43. art. ad 2. Couar. in regul. peccatum 1. p. num. 4. verſ. 1.

9. Retinere aliquid notabile animo illud occultandi prælato apertè eſt tranſgreſſio voti paupertatis, ſi ob id facit, quia ſibi auferendum putat: ſecus ſi occultat, quia præſumit à prælato reprehendendum fore, eo quòd eo inconſulto rem tenet, dummodo animo paratus ſit illam tradere, nec contra eius voluntatem retinere. Idem iudicium eſt de eo, qui recipit, vel acquirit rem notabilem ſine ſuperioris licentia, ibidem d. quæſt. 29. art. 10. §. 4. concl. & §. 6. concl. de quo Nauar. in c. non dicatis nu. 9. & 16. Syluest. verb. religio 6 q. 7. dict. 1. Idem docent D. Bonauentura in ſpeculo diſciplinæ ad nouitios p. 1 cap. 4. paulò ante finem, aliàs tom. 7. in nouis. D. Antonin 3. *p. tit. 16 c. 1. §. 11. notab. 1. & 2. Cordub in regul c. 7 qu. 4 puncto 2. Leſſius lib 2. de iuſt. c 4 dub. 5 n. 25. & capitul. 41. dub. 9. numer. 79 verſ. 8.* quos, & alios plures cum noſtro Auctore hic refert & ſequitur Sanchez *d. capitul. 19. numer. 60. & 61.* & agens de licentia requiſita ad aliquid accipiendum, *ibid. d numer. 4.*

10. Licitũ tamen eſt Monacho recipere rem, ẽt mediocris valoris, vel eã tradere alicui Fratri, aut cum illo commutare, vel etiam extraneo, dummodo promptum habeat animũ illã tradendi prælato, quoties ipſe voluerit, de eius

con-

conſenſu ſaltem præſumpto habens certitudinem, vel probabilitatem, niſi aliue præcepto obedientiæ ſit prohibitum. *Ibid. §. 7. concluſ. Idem ferè docent Nauar. comment. 2. num. 10. de Regul. Leſſius libr. 2. de iuſt. cap. 41. dub. 9. numer. 80. Rebel. de iuſt. p. 1. libr. 3. quæſt. 15. ſect. 3. numer. 22. quos, & alios refert Sanchez dict. cap. 19. num. 13. vbi latè, qui num. 15 ad limitat, quando probabiliter creditur prælatum per virtualem voluntatem actu velle, & ſi mallet* licentiam peti, aliquantulum tamen inuitus, eo quòd non petatur.

11. Quantitatem requiſitam ad conſtituendum furtum culpæ mortalis, requiri etiam ad peccatum proprietatis in religione probabilius, & verius iudicatur. Quam quantitatem aliqui ad quatuor Iulios, ſeu argenteos, vel Regales Hiſpanos extendunt, idque probabilius exiſtimo, conſiderata horum temporũ abundantia numeratæ pecuniæ. *ibid. in concl. 8. de quo Cord. de caſibus qu. 109. puncto 2. Soto libr. 5. de iuſt. qu. 3. art. 3. Idem docent Cord. ba in ſumma q. 109. Nauar. lib. 3. conſ. 75. n. 8. de Regular. in 1. edit. & in 2. conſ. 3. num. 18. de ſtatu Monach. Graſſis deciſ. 1. p. lib. 2. cap. 5. num. 49. Rebellus libr. 3 de iuſtit. 1. p. qu. 15. ſect. 3. num. 21. Azor tom. 1. inſt.* moral. lib. 12. cap. 12. quæſt. 6. quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 7. decal. c. 21. à num. 1.

12. Religioſo licitum eſſe accipere, vel retinere rem ſibi neceſſariã de bonis deſtinatis vſui religioſorum, quam prælatus rogatus denegauit, probabile quidam exiſtimant, hic enim non eſt actus proprietatis, ſed ſibi applicare quod prælatus ex iuſtitia, & ordinis ſtatuto tanquam bonus, & fidelis diſpenſator tenebatur concedere. ibid §. aduertere. Idem videtur ſentire Sanchez d. c. 21 num 31. dum ait, modica à monaſterio ſubrepta ad proprios religioſi vſus, etiam vſque ad notabilem quantitatem non eſſe mortale.

13. Prælatus non poteſt licitè dare facultatem ſubdito expendendi res ſibi ad vtendum deſtinatas in quoſcunque vſus, nec ſubdito licet tali facultate vti, adeò quod etiam ſuperior ſimul cum Capitulo non poteſt dictam licentiam facere, vt ſcilicet ſubditus expendat pecunias in ludos, luxus, & ſimilia. *ibid. art. 11. de quo Nauar. cap. non dicatis, numer. 53. vſque ad 55. corol. 12. Syluest. verb. Religio 6. qu. 7. §. 7. Caiet. in ſumma verb. furtum. Idem docent Mendoza in ſuis quodlibet quæſt. 8. cap. 6. Nauar. lib. 3. de reſtit. c. 1. in noua edit. 3. p. dub. 1. nu. 268. corol. 3. quos refert, & ſequitur Sanchez d. lib. 7. cap. 19. num. 23. & 24. qui ſubdit nu. 22. præcedenti prælatum* ſic expendentem in vſus vanos peccare contra votum paupertatis.

14. Non dicitur ſubditus expendere contra voluntatem prælati, quando probabiliter credit, quòd ægrè ferret, ita expenſum eſſe: contingere enim poteſt, quòd diſplicentia illa prælati non tam proueniat ex re expenſa accepta, vel retenta, quàm ex modo clandeſtino illam expendendi, aut retinendi, ex quo multæ acceptiones modeſtæ monachorum poſſunt excuſari à peccato, dum præ verecundia, aut alio ſimili reſpectu rem recipiunt, vel expendunt inconſultis prælatis, ibid §. denique, de quo Caiet. ſuprà, & Nauar. citato loco, nu. 52. Idem docent Mendoza d. qu. 8. poſt 7. concluſ. Nauar. loquens de monialibus comment 2. num. 20. de Regular. Graſſis 1. p. deciſ. lib. 3. cap. 5. nu 34. quos refert, & ſequitur Sanchez dict. cap. 19. num. 13 & 15.

15. Moniales primæ regulæ S. Claræ poſſunt nunc poſt Tridentinum Concilium habere poſſeſſiones, & bona immobilia in communi, ex decreto eiuſdem Concilij: Imò tam iſtæ, quàm aliæ ſanctimoniales de ſuperioris licentia licitè poſſunt vti certis moderatis redditibus vitalitijs ad ſuas priuatim neceſſitates, & pias cauſas, quia ſic vſus obtinuit, & eſt conforme Trid. Concil. *ibid. artic. 12. & 14.* idem docet Sanchez *d. lib. 7. cap. 12. n. 2. & c. 23 nu. 1. poſt Nauar. de redditibus Eccleſiaſticis, q. 1. num. 100, in 1. edit. & in nouiſſima qu. 1. monito c. 2. n. 2.* & nos diximus ſuprà *reſolut. 73. num. 19. & reſolut. 28 num. 7.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 3. de Regul.

Con. p. Roderici

Kk 3 16. Pec-

16. Peccat mortaliter contra votũ paupertatis Religioſus recipiens ſtipendium pro Miſſis, vel prædicationibus contra ſtatutum ſui Ordinis; etiam ſi non obliget ad peccatum, quia qui vouet paupertatem, non eſt capax dominij, nec alicuius actus dominij, & conſequenter eodem actu vouit non modò abſtinere à pecunia recipienda abſolutè, ſed ab hoc genere, ſeu modo recipiendi pro miſſis, & ſermonibus. ibid. artic. 13. de quo Nauara libr. 3. de reſt. cap. 1. 3. q. dub. 2. nu. 157. & 170. in noua edit. idem docet traditis multis, & citato noſtro Auctore Sanchez libr. 7. decalog. cap. 28. à num. 6. vbi nu. 15. & 16. idem reſoluit, quando pactum initur cum aliquo, vt ſtipẽdium det alteri pro miſſis dicendis: ſecus ſi liberè largiatur eleemoſynam, & liberaliter etiam promittat ſacerdos ſacra facere, vt *ibidem tradit num. 7.*

17. Paupertas altiſſima Fratrum Minorum, quæ abdicat proprietatem omnium rerum in particulari, & in communi propter Deum eſt meritoria, & ſancta, quam Chriſtus Dominus viam perfectionis oſtendens verbo docuit, & exemplo firmauit, vt declarauit Nicolaus III. in c. exijt, & Clemens V. in c. exiui de paradiſo, vnde proprietas bonorum mobilium, & monaſteriorũ Ordinis Seraphici reſidet penes Apoſtolicam Sedem, manente vſu ſimplici apud Fratres, ex conceſſione, & declaratione Martini IV. & V. Sixti IV. & aliorum Pontificum tom. 3. qu. 30. art. 1. De quo Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 32. quæſt. 5. & 6. vbi qu. 12. latè agit de paupertate Fratrum Minorum, ac concordare nititur conſtitutiones Ioãnis XXII. cum c. exijt, & c. exiui Nicolai III. & Clementis V. circa paupertatem Chriſti Domini, & Apoſtolorum, quos ex ſacris litteris conſtat aliquando habuiſſe proprium in communi; aliquando verò non habuiſſe pro temporum diuerſitate, vt perfectis, & minus perfectis viam perfectionis oſtẽderet. Vnde Fratres Minores, eo ipſo, quòd nihil in communi, nec priuatim poſſidẽt magis à temporarijs bonis remotos perfectiori vitæ ſtudere, definit Nicolaus III. At verò Ioannes XXII. oppoſitum videtur definire voluiſſe, in eo quod tradit Prædicatores, & Minores in arctiſſima viuere paupertate, nec proprietatem rerum in communi quicquam de perfectione vitæ Chriſtianæ detrahere. Vide ad hoc Sanch lib. 7. decalog. c. 18. num. 15. & ſeqq. vbi num. 22. agit de dicta conſtitutione Ioan XXII. concluditque eum nihil tanquam certum ſtatuiſſe in illa, ſed ſolùm diſputando in eam partem magis inclinaſſe.

In Bull. Bull. 1. Martini IV.

18. Pœna proprietarij, quæ aliquando exprimitur in conſtitutionibus Ordinis, eſt priuatio actuum legitimorũ, & canonicæ ſepulturæ, ex decreto Trident. ſeſſ 25. c. 2. in fine de Regul. & c. Monachi, cũ alijs, de ſtat. Monach. pro laicis verò Fratribus eſt priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ, ac viſitationum in iudicio vltra negationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Super quo vnaquæque religio conſultat ſuas conſtitutiones. *ibid. art. 2.* de quo infrà *de ſepulturis, num. 1. & Syluest. verb. Relegio* 11. *quæſt. 7. num.* 13. Idem docet Sanchez *lib. 7. cap. 20 à num. 11.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de Regul.

19. Cum Fratribus Minoribus conuentualibus legitima ex cauſa fuiſſe diſpenſatum à Sede Apoſtolica, vt bona in communi, & redditus annuales licitè habere poſſint; nemini fas eſt dubitare, vt patet ex diſpenſatione Martini IV. & V. & aliorum plurimorum Pontificum; quorum indulta non eſt, cur cenſeantur ſubreptitia, cùm in eis cauſa vera, & legitima propoſita inueniatur, quin & diſpenſatio Sixti IV. fuit motu proprio facta. Vnde errant manifeſtè aſſerentes, profeſſores regulæ B. P. N. Franciſci iuxta Eccleſiæ diſpenſationem per ſummos Pontifices factam eſſe in ſtatu damnationis, ex hoc namque ſequeretur Eccleſiam errare poſſe in his, quæ ad animæ ſalutem ſpectant, quod pluſquam abſurdum (ne dicam temerarium, & erroneum) videtur. *ibid. art. 4.* de quo Rodulphus *libr* 2. *Hiſtoria Seraphica c. 149. p 2. Nauar. comment. 3. de Regul. nu. 17.*

In Bull. Bull. 2. Sixti. IV.

De pœnis vide ſuprà *de Correctione Fratrum quoad pœnas, reſolut. 48.*

RE-

RESOLVTIO CXI.

De Peſte, ſeu Epidemia.

1. PEſtis eſt idem quod Epidemia, de quo ſuprà diximus de clauſura Monialium, num. 36. quo loci reſoluimus tempore peſtis poſſe Moniales à clauſura exire, dummodo ſit vera, & probata peſtis, quando ſcilicet aer eſt corruptus, & multi moriuntur tom. 3. quæſt. 31. art. 1.

2. Prælati locales, vt Guardiani, & ſimiles cùm ſint Curati ſuorum Fratrũ, tenentur ſibi præparare antidota præſeruatiua, & alia remedia ad curandũ infectionem peſtis, aliaque conducentia ad leuandos Fratres infirmos opere complere, vt & vitam ſuam tueri, & muneri ſuo valeant ſatisfacere, remouentes omnia impedimenta, quibus ipſi poſſint ab executione ſui officij arceri. Vnde non eſt licitum ipſos inſeruire ſæcularibus contagio peſtis infectis, nec illis ſacramenta miniſtrare, ne deficiat in his, quæ ex ſui officij iure, & iuſtitia facere tenentur, propter id, quòd ſupererogatorium tantùm eſt, & debitum Charitati *ibid. art. 2.* de quo Bañez 2. 2. *quæſt. 25. & quæſt. 32. art. 7. dubio vlt. & quæſt. 33. art. 3. concl. 4. in corollario* vide ad hoc Sanchez *lib. 6. decalog. c. 2. à nu. 54. vbi num. 55.* docet cum noſtro Auctore non licere prælato conuentus fugere tempore peſtis, deſerto monaſterio.

3. Licèt valde honeſtum, & laudabile ſit vitam propriam pro ſalute proximi exponere, cùm ſit opus ſummæ Charitatis, ad id tamen non omnes tenentur, maximè qui ex inſtituto ſuæ regulæ ſolis contemplatiuæ vitæ vacant, non habentes pro obiecto exercitium operum pietatis, hi namque nunquam ad id adſtringi poſſunt, quidquid eis præcipiatur, cùm tale præceptum nec ad obſeruantiam regulæ, nec ad generale communitatis bonum ſpectet: ſed illi tantum ad illud tenentur, qui ex officio, vel ex voto ſuæ profeſſionis miniſtrant infirmis, hi enim non ſolùm ex debito Charitatis, ſed etiam ex iuſtitia tempore peſtis obligantur aſſiſtere, & huiuſmodi miniſterium extra monaſterium exercere: nã intra illud, deficiente prælato, ſemper tenẽtur Fratres ſuis conſubditis infirmis miniſtrare, maximè nos Minores, qui ad id ex præcepto regulæ obligamur, ſpecialiter verò qui ad id muneris fuerint per obedientiam deputati. *ibid. artic. 3.* de quo D. Thom. *opuſc. 18. c. 15. in princip. Caiet. 2. 2. quæſt. 26. art. 5. Armilla verb. Epiſcopus num. 6.* idem latè tradit Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 2. num. 56. vſque ad 59.*

4. Fratres Mendicantes, quibus ex Inſtituto incumbit actiuæ vitæ vacare, ſalutique animarum aſſiſtere tanquam Epiſcoporum coadiutores (vt de Minoribus, & Prædicatoribus loquens Clemens V. declarauit in c. dudum, de ſepulturis) tempore peſtis, deficientibus Parochis, vel non ſufficientibus numero ob multitudinem populi, moniti ab Epiſcopo tenentur infirmis miniſtrare ſacramenta; ſecus facientes mortalis culpæ reatum tanquam tranſgreſſores ſui inſtituti ſe incurſuros ſciant, idque probabiliſſimum iudico ex D. Tho. *ibid. art. 4. de quo D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 2. & 9. & q. 187. art. 1. ad tertium, & q. 88. artic. 2. & 4. ad ſecundum & art. 5. & opuſc. 19. cap. 4. Bañez 2. 2. q. 13. art. 3. dubio 3. Idem probat Rutilis, de fuga tempore peſtis libr. 1. diſp. 1. qu. 1. concl. 10. maximè in ſolut. ad quin ũ, quem cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez vbi ſuprà numer. 60.* ſed id limitat numer. 62. quando deeſſent alij Sacerdotes, qui Epiſcopi ſumptibus vellent parochis auxilio eſſe.

5. Prælatus tamen debet prudenter, & circumſpectè ſe gerere in imponẽda obedientia, ſiue præcepto circa hoc, nã egregiæ conditionis viris, cuiuſmodi ſunt religioni perutiles, ac neceſſarij ſunt, nõ decet tale miniſteriũ præcipere. Quo-

propter prælatus cum periculo vitæ ſuæ non tenetur ſubditum peſte infectum inuiſere, vel alium quemcunque exiſtentibus alijs, qui id valeant perficere, & libenter ſe offerunt miniſtrare, ne fortè in tam graui neceſſitate deficiat in Conuentu præfectus, & carente eius regimine non ſit qui neceſſaria miniſtret infirmis. *ibid. art. 5.* quidquid dicat Nauar. *c. 14. nu. 10. in fine*, Idem docet poſt Rutilium proximè citatum, & noſtrum Auctorem Sanchez, *vbi ſuprà num. 57. & 62.*

Vnde Parochus, ſeu curatus tempore peſtis non poteſt licitè relinquere ſuas oues, vt alienis alterius oppidi, ſeu parochiæ ſuccurrat, & miniſtret in ſpiritualibus, & corporalibus, & hoc enim eſſet manifeſto periculo ſe exponere, cauſamque dare, vt propriæ oues deficiant, ac pereant. *ibid. in fine*. Idem docere videtur Sanchez *vbi ſuprà nu. 55.*

RESOLVTIO CXII.

De Prædicatoribus.

1. QVamuis prædicatio verbi Dei ſit proprium Epiſcoporum munus ex Tridentino Concilio, ex commiſſione tamen Sedis Apoſtolicæ, vel etiam ex proprio inſtituto poteſt idipſum Religioſis conuenire. Vnde benè affirmare auſi ſũt quidam, quod proprius actus Fratrum Prædicatorum, & aliorum Religioſorum non eſt prædicare, ſed ſubuenire Epiſcopis in Prædicationis miniſterio, quibus non incumbit prædicare, niſi miniſterialiter. *tom. 3. quæſt. 31. articul. 4. ad ſecundum argumentum, de quo Caiet. 2. 2. quæſt. 186. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 18. à num. 118. Fr. Ioan. Crucius de ſtatu Relig. libr. 1. cap. 7. dub. 2. Stephan. Gratian. diſcept. foren. cap. 393. à num. 9.*

Trid. ſeſſ. 5. ca. 2. & ſeſſ. 24. cap. 4.

2. Nemini licet ſine ſuperiorum facultate prædicare, vt conſtat ex multis Conciliorum decretis, præcipuè ex Tridentinò, vbi præcipitur, quòd Regulares non prædicent in Eccleſijs ſuorum Ordinum ſine ſuperiorum ſuorum licentia, & benedictione Epiſcopi, in Eccleſijs vero quæ ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam ſuorum ſuperiorũ etiam requiritur Epiſcopi licentia. Et iuxta aliud decretum eiuſdem Cõcilij etiam in ſuis Eccleſijs prædicare non licet ipſo Epiſcopo contradicẽte, quod iuxta terminos Clementinæ dudum, de ſepulturis, debet intelligi, quando ſcilicet Epiſcopus vult prædicare, aut corã ſe prædicari ſolemniter facit, & ità declaratum eſt in quodam Capitulo Generali noſtri Ordinis tom. 3. quæſt. 32. artic. 1. & nos dicemus infrà latiùs nu. 9. de quo Caſtro de iuſta Hæret. punit. capitul. 2. & 3. verb. Prædicare, Brucard. lib. 1. Decretorum c. 97. vſque 99. Simancas de inſtit. Catholicis ti. 49. Auguſt. de Ancona de poteſt. Eccleſiæ quæſt. 64. Brunus lib. 6. de Hæreticis cap. 4. Henriquez in ſumma 1. p. lib. 7. cap. 28. Zerola in praxi Epiſcop. 1. p verb. Prædicatio §. 9. quos duos poſteriores refert Barboſa in remiſ. ad dictum c. 4. num. 5. Vide P. Miranda tom. 1. q. 50. artic. 2. vbi reſoluit probabile eſſe, quòd prædicatóres Regulares, etiam iuxta Concil. Tridẽt. non debent ab Epiſcopis examinari, quia in ſuperiori eiuſdem decreto tantùm requiritur ipſorum licentia ad prædicandum extra ſuas Eccleſias, & nullum fit verbum de examine, vt patebit legenti textum Concilij. Neque oppoſitum, inquit, tenere Nauar. in manual. c. 25. nu. 141 & 143.

Trid. ſeſſ. 5. c. 2. §. ſi quæ vero,

Trid. ſeſſ. 24. c. 4 de reform.

Ordin. Toletan. fol. 20.

3. Regulares abſque licentia Epiſcopi prædicãtes in Eccleſijs, quæ ſuorum Ordinum non ſunt à ſuis ſuperioribus Regularibus, non verò ab Epiſcopo puniendi ſunt, ex declaratione Cardinalium relata in Bullario apud Clementẽ VIII. in principio, vbi refert quandam declarationem Cardinalium, §. *Congregatio item.* Idem docet Portel *verb. Prædicatores, num. 1.*

4. Parochum, ſeu Curatum poſſe dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, vt bis, vel ter concionetur in ſua Eccleſia ſine Epiſcopi approbatione, probabiliter opinantur aliqui viri de-

docti. Imò & Cōcionatores ſemel approbati in vno Epiſcopatu poſſunt itinerantes prædicare vbi voluerint, non contradicente Parocho, & non adſtante proprio Epiſcopo loci, ex conceſſione Gregorij XIII. facta Societati, qua per communicationem frui poſſunt Mēdicantes, & alij communicantes in priuilegijs Societatis *ibid. in fine*. De quo Henriquez *lib. 7. de indulgent. cap. 26. iuxta fin. ē. Peña in director inquiſit. pag. 179. nu. 8.* impreſſ. Venetiæ. Idem docent P. Miranda *tom. 1. q. 50. art. 4.* P. Villalob. *2. p. Summa tract. 35. diff. 5. num. 2. Portel verb. Prædicatores nu. 16. Crux libr. 1. cap. 4. dub. 2. concl. 3.*

Bull. bull. 14. Alex. 4. & bull. 4. Gregor. 9. nu. 6. & bulla 2. Mart. 4. & bulla 14. Sixti 4 n. 5. Ordin. Toletan. c. 5. de modo exterius cōuerſandi fol. 38.

5. Apud nos Minores, Prouinciales cum diffinitoribus capitulariter cōgregatis prædicatores inſtituere poſſūt ex Alex. IV. & Gregor. IX. Idem conceſſit Prædicatoribus Martinus IV. & Sixtus IV. vt habetur in Bullario, ſtatuto tamē Ordinis prohibetur, ne inſtituātur prędicatores generales, *tom. 1. qu. 23. art. 3.*

6. Clemens V. in Concilio Vienēſi, & refertur in Clementina, 1. §. 1. de priuilegijs, inhibet Religioſis in virtute ſāctæ obedientiæ, & ſub maledictionis æternæ interminatione, ne in ſermonibus, ſeu Prędicationibus ad populū detrahant Eccleſiarum prælatis, & id ipſum in Concilio Lateranenſi ſub Leone X. omnibus & ſingulis tam ſęcularibus, quàm Regularibus prædicatoribus præcipitur. Quod debet intelligi de detractione nominatim, vel per circūlocutionem, quæ vicem habeat proprij nominis, nam in genere benè licet prælatorum vitia arguere, dummodò metas iuſtæ reprehenſionis, & redargutionis vitiorum prædicatores non excedant. ibid. artic. 2. de quo Gloſſa verb. detrahere, in dict. Clement. 1. Idem docent Simanc. de Catholic. inſtit. tit. 49. de prædicatoribus num. 9. & 10. P. Miranda ſuprà art. 6. concluſ. 3. Portel vbi ſupra num. 3 qui idem docet, extendens dictam prohibitionem ad detrahentes in concionibus Regularium prælatis. De quo tamen multum dubito, quia in dict. Clement. 1. tātùm fit ſermo de Epiſcopis, quos vocat Eccleſiarum prælatos; prælati autem Regulares eſto ſint verè prælati Eccleſiaſtici, propriè non dicuntur Eccleſiarum prælati, ſed Epiſcopi, qui in iure hoc titulo ſolent inſigniri, & manifeſtè colligitur ex tenore verborū, quib. vtitur dicta Clemētina.

7. Prædicatores Euangelici ad exēplum Chriſti Domini, & Apoſtolorum palàm, & non in occulto ſermocinandi ſunt, maximè apud infideles. Quapropter Epiſcopi nullo modo conſentiant oportet, verbum Dei in cubilibus ſecretis prædicari, ne inde aliquis audiat ea, quæ non decent ſanam doctrinam prædicare. *ibid. artic. 3.* de quo Michael Aninion *de vnitate ouilis, & paſtoris, cap. 29. nu. 13.*

8. Licitè poſſe Prædicatores Euangelicos apud Indos, & alios Infideles militibus aſſociari, ſunt qui intrepidè affirment, non vt cogantur ad fidem ſuſcipiendam, ſed vt Euangelij prædicatio non impediatur, nouiterque cōuerſi à manibus infidelium defendantur, ac vt eximant eos (ſi opus fuerit) à poteſtate Principis Pagani ipſos à fide ſuſcepta auellere nitentis, ex quo alij Pagani tali fauore, & auxilio allecti melius in fide inſtruātur, ianuàmque baptiſmi optatiùs, & faciliùs ingrediantur. Hoc tamen licèt ſpeculatiuè ſpecimen veri habere videatur, in praxi ſequi minimè gentium decet, tum quia Chriſtus Dominus, & Apoſtoli nō potentia, & ſtrepitu armorum, & militum, ſed in perſuaſione ſpiritus, & ſuaui virtute Euangelicæ veritatis pugnabant aduersùs Principes, & Poteſtates huius ſæculi, ſicque ſuauiter omnia diſponendo omnia ad Deum traxerunt, mundùmque vniuerſum conuerterunt; nemo namq; per vim, ſeu inuoluntarius compellendus eſt ad finem, ſed voluntarius tantū admittitur, cap. ad fidem 23. qu. 5. cap. maiores, §. item quæritur, de baptiſmo, c. ſicut Iudæi, de Iudæis, vbi omnes: tū etiam quia ipſi milites aſſociantes prædicatores ſuis furtis, rapinis, & facinoribus maioris ſunt impedimenti, quàm adiumenti ad conuerſionem infideliū, faciùtque verbum Dei blaſphemari, doctrinámque ſanctam Euangelij à paganis ſperni, qui Religioſos prædicantes ob id reputant ſimiles illis, qui-

bus

bus aſſociantur. ibid. artic. 4. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 10. art. 8. Maſcard. de Suſanis tract. de Indis, & alijs infidelibus, c. 14. qui habetur tom. 14. in acta diuerſorum DD. 1. p. vide apud Bullariũ Nicolai III. & Benedicti XII. bullas, vbi etiam Innocentius IV. multa priuilegia concedit euntibus ad prędicandũ in terris infidelium.

Bullar. bull. 2. Nicol. 3. & bull. 2. Benedicti 12. et bul. 10. Inn. 4. Bullar. bull. 7. Pij 5. n. 1. Bull. 38. Greg. 13.

9. Declaratio Pij V. de qua in Bullar. quòd poſſunt Mendicantes etiam contradicente Epiſcopo (ipſo tamen non prædicante) in ſuis Eccleſijs prædicare, non obſtante decreto Tridentino, iã reuocata eſt per Gregorium XIII. & ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini redacta. Vnde nec etiam in plateis communibus, ac locis publicis licet Regularibus contradicente Epiſcopo prædicare. In Eccleſijs autem parochialibus, niſi de Curatorum, ſeu Parochorum beneplacito, & aſſenſu, niſi Epiſcopus, vel prælatus ſuperior eoſdem Fratres prædicare mandauerit, ibidem art. 5. vide ſuprà n. 2. Idem docent P. Miranda dicta quæſt. 50. art. 4. concl. 2. vbi refert priuilegia Alexandri, Clementis, & Sixti IV. in Compend verb. prædicatores, §. 4. & 5. quibus Regulares cum licentia Legati Apoſtolici, vel Epiſcopi poſſunt prædicare in Eccleſijs parochialibus, etiam abſque conſenſu parochorum. Sed id à nobis Minoribus non debet fieri, nec decet, & P. Villalob. ſuprà num. 2. reſoluit, non poſſe ab Epiſcopo prohiberi huiuſmodi prædicatio, ex ſuprà citato priuilegio Pauli III. confirmato per Gregorium XIII.

10. Prædicatores in Ordine Minorũ, & Prædicatorum non habent immediatè à Papa poteſtatem, ſeu iuriſdictionẽ ad prædicandum ex Clementina, Dudum, ſed tantùm quandam approbationem, quam ſemper ab Epiſcopis mendicari (apud quos reſidet munus prædicandi ex Tridentino Concilio) Pontifices voluerunt. Vnde ſicut ab ipſis Epiſcopis dimanat talis poteſtas, ita poteſt ex cauſa legitima ab eiſdem reuocari, vel ſuſpendi. Ibid. artic. 6. de quo Portel verb. prædicatores, numer. 8. vbi refert quandam declarationem Cardinalium circa hoc, quæ talis eſt: Congregatio cenſuit, *hos, & quoſcunque alios (intellige prædicatores) ab anteceſſore ſuo approbatos à prædicatione poterit ſuſpendere Epiſcopus. Attendant tamen Epiſcopi, propter quas cauſas id impetrent, Volumus namque quòd ſi illicitè iuſſerint ad ius lis deferatur, & interim ceſſent. Sic ibi. Vide apud Villalob. ſuprà numer. 3. aliam ſimilem declarationem* Cardinalium, vbi etiam refert quandã aliam ex Marzilla lib. 1. tit. 4. capit. 3. in hũc modum: Si præſentatus fuerit prędicator idoneus Ordinario iuxta hoc decretum, non eſt ei deneganda licentia.

Trid. ſeſſ. 24. dict. c. 4.

11. Prælati Eccleſiarum, ſeu alij quicunque impedientes, nè parochiani audiant prædicationes Regularium, incurrunt excommunicationem ipſo facto, ex Bonifacio IX. *ibidem artic. 7. de quo Cordub. in addit. ad Compendium, titulo Prædicatores §. 3. P. Mirandá ſuprà art. 8. Suarez de Relig. tomo 1. libr. 2. c. 16. num. 1. Zerol. verb. prædicatio §. 4. & p. 2. verb. parochia, pag. 82. Vbi dicit ſacram Congregationem diſpoſuiſſe, non poſſe Ordinarium mulctis, et pœnis cogere ire ad audiendum ſacram concionem,* & Miſſam in Eccleſia parochiali. Sic refert Barboſa in remiſſ. ad Trident. de quo vide Henriquez 7. de indulg. capit. 25. num. 7.

12. Ex decreto Tridentino prædicatores errores, aut ſcandala diſſeminantes per Epiſcopum à prædicatione interdicantur: ſi autem hæreſes prædicauerint, contra eos, etiam quomodolibet exemptos tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus ſecundùm iuris diſpoſitionem, & loci conſuetudinem procedat, curando tamen, ne falſis informationibus, vel aliàs calumnioſè aliqui innocentum vexetur. Sed hoc iam ſanctæ fidei Tribunali reſeruatũ eſſe omnibus notum eſt, ibidem art. 8 de quo Portel verb. prædicatores numer. 11. P. Miranda ſuprà art 7.

Trid. ſeſſ. 5. c. 2. §. ſi verò.

13. In eodem Concilio præcipitur Epiſcopis, ne permittant Regulares extra Ordinis obedientiã viuentes in ſua dice-

Trid. d. c. 2. §. caueant præterea.

diœceſi prædicare quorumlibet priuilegiorum prætextu, niſi ipſis noti ſint, moribuſque ac doctrina probati, donec ab ipſis Epiſcopis ſuper ea re ſancta Sedes Apoſtolica conſulatur. Idem poſſunt præfati Epiſcopi circa expulſos à Religione pro ſuis culpis impediendo eos a prędicandi officio, vel etiam caſtigando quo ſciuerint prædicationem exercere, cùm à Sede Apoſtolica hoc officium illis ſit interdictum, ex decreto Clementis IV. & aliorum Pontificum apud Bullarium. ibid. artic. 9. de quo P. Miranda ſuprà art 7. ad finem.

Bull. bul. 14. Sixti 4. vbi nu. 24. refertur bull. Clem. 4. bul 8. Inno. 4. bul. 8. Alex. 4. & bul. 27. eiuſdem.

14. Prædicantes miracula falſa, aut incerta, vel prophetias, quæ ex ſacra Scriptura non conſtant, aut reuelationes antequam Sedis Apoſtolicæ examini ſubdantur, vel ab Epiſcopo (ſi adſit periculum in mora) cum tribus, vel quatuor grauibus viris in huiuſmodi re exercitatis examinentur, vltra pœnas à iure conſtitutas, excommunicationem Papę reſeruatam incurrunt, & à prædicationis officio perpetuò interdicuntur, ex Leone X. in Concilio Lateranenſi. *Ibid. art.* 10. Idem tradunt P. Miranda *art.* 7. Portel ſuprà *num.* 14.

Trid. ſeſſ. 5. c. 2. in fine. Bull. bull. 7. Pij 5. nu. 25. Bull. 14. Pij 5. Bul. Ora. 44. Leo. 10.

15. Quæſtores eleemoſynarũ (Quęſtuarij vulgò nuncupati) cuiuſcunque conditionis exiſtant, nec per ſe, nec per alium prædicare præſumant: & contra facientes ab Epiſcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuſcunq; non obſtantibus opportunis remedijs arceantur. Ita diffinitur in Tridentino Concilio. Sed hoc non extenditur ad Religioſos Mendicantes quæſtuantes, & prædicantes, ex declaratione Pij V. apud Bullarium. Ibid art. 11. & tom. 2. quæſt. 57. artic. 7. & nos ſuprà diximus reſolut. 19. numer 5. vbi refertur bulla eiuſdem Pij V. reuocantis omnes, & quaſcũque indulgentias quęſtuarias, quæ extãt in Bullario.

Bul. Ora. 57. Leon. 10.

16. Leo X. apud Bullarium conceſſit Fratribus Minoribus actu prædicantibus, vt officium de vno die in alium recitandum poſſint trãsferre, vt ſtudio, & conſolationi ſpirituali fidelium ſint expeditiores *ibid. art.* 12. de quo ſuprà diximus *reſol.* 24 *nu.* 5. Et tradit P. Miranda ſuprà *art.* 11.

17. Regulares actu prædicantes poſſunt ſine ſcrupulo, & ſeruato ieiunio anticipare, & retardare horas comeſtionis, & ſerotinę collationis iuxta ſuam collationem, ex conceſſione Leonis X. apud Bullarium. Quod debet intelligi, etiam nulla vrgente neceſſitate ob ſuam tantùm conſolationem, aliàs nullum contineret priuilegium talis conceſſio: nam ſi ob id impediuntur ab ſtudio, & prædicatione, poſſunt vtique anticipare, vel retardare horas comeſtionis, & collationis omni ſecluſo priuilegio, cùm in eo caſu à ieiunio excuſentur, iuxta communem Doctorum. *ibid. art.* 13. de quo Nauar. *in Manual. c.* 21. *nu.* 16. *& cap.* 25. *nu.* 201. & nos diximus ſuprà *de ieiunio num.* 2.

Bull. bull. 16. Clement. 8.

18. Clemens VIII. præcepit prælatis ſuperioribus Ordinis Minorum de Obſeruantia in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub ſua indignatione, vt ipſi opportunè prouideant, ne ad monaſteria Monialium ſub eorum cura degentium aliquis concionaturus accedat, niſi ſit ab ipſis ſuperioribus approbatus, & miſſus, idque ſub cenſuris, & alijs ad arbitrium ſuum pœnis prohibeant, ſuper quo amplam, & plenam illis facultatẽ tribuit Pontifex. Qua conceſſione poſſunt vti per communicationem omnes aliæ Ordinis Prouinciæ, & Conuentus, licèt pro Prouincijs tantùm Portugalliæ ſit facta. Pro quo aduerte, non poſſe dare huiuſmodi prædicandi licentiam apud dictas Moniales Confeſſores, ſeu Vicarios illarum, vel Abbatiſſas, nec etiam Guardianos locorum, vbi ſunt ſita earum monaſteria, ſed tantùm ſuperiores ipſarum Monialiũ, qui ſunt Prouinciales, vt benè notat Portel in addit. ad dubia Regularia, verb. Prædicatores num. 10.

Trid. ſeſſ. 14. c. 4. de Reform.

19. Prædicator, etiam Minorita inſtante Prætore, ſeu Correctore ciuitatis, in executionem Tridentini decreti, quo præcipitur, omnibus diebus Dominicis & Feſtis ſaltem ſolemnibus populo prædicari, licitè poteſt concionari, etiam contradicente Vicario foraneo Epiſcopi, quia in ſua Regula tantũ prohibetur Fratribus Minoribus prędicare contradicente Epiſcopo, Vicarius

Digitized by Google

autem foraneus non eſt Epiſcopus, nec habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalē delegatam. *tom. 2. quæſt. 62. art. 19.* & nos ſuprà diximus *de exemptione Regulariū, nu. 12.* de quo Bobadilla *in politic. lib. 2. cap. 18. nu. 194. littera k.*

2. Prædicatores Regulares poſſunt concedere in concionibus ſuis auditoribus certas indulgentias, de quibus ſuprà de Indulgentijs numero 58. debent tamen expreſsè illas concedere nomine ſuæ Sanctitatis, aliàs à fidelibus non lucrari innuit Collector *in Compendio titulo indulgentiæ quoad ſæculares §. 5. tom. 2. qu. 95. artic. 1.* de quo P. Miranda *ubi ſuprà art. 10.* Portel *ſuprà num. 15.*

De pœnis quas incurrunt prædicatores audentes prædicare ad populū, Beatam Virginem Mariam fuiſſe conceptam in labe originalis culpæ, vide ſuprà *de Conceptione Virginis, numer. 1. 2. & 3.*

RESOLVTIO CXIII.

De Permutationibus.

1. MOnachos in diuerſis Cœnobijs profeſſos pro iure Monachatus, etiam de ſuorum Abbatum venia, ſeu licentia in nullam permutationis pactionem vltrò, citròque inter ſe faciendæ, regulariter loquendo, poſſe cō uenire, tenent plures: quia hoc voto paupertatis repugnare videtur. Rursū, quia æqui, iuſtique ratio non patitur, vt hoc animo migrantes Monachi, adipiſcendi ſcilicet, ex cauſa permutationis alio in cœnobio beneficij, vllum ex dicta cauſa apud aliud Monaſterium adipiſci valeant beneficium, argumento c. cùm ſingula, de præbendis lib. 6. ſemper tamen excipitur Romani Pontificis poteſtas, qui huiuſmodi permutationes iuſta ad id ſuadente cauſa poteſt permittere, tom. 3. quæſt. 33. art. 1. de quo Rufin. tract. de beneficijs cap. 36. num. 9. Bellamera de permutationibus 2. p. quæſt. 11. n. 2. Idem ferè tradit Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 29. nu. 31.*

2. Cùm in ſtatutis nomine emptionis veniat permutatio, capit. primo, de his quæ fiunt à prælato, non eſt dubiū, quin Regulares vendere prohibiti, permutare etiam prohibeantur propter dominium quod in permutatione, ſicut in venditione transfertur. ibid. artic. 2. Ad quod vide Sanchez *libr. 7. decalog. capit. 19. num. 67.*

3. Qui dat fundum monaſterio per contractum permutationis, vel aliter ſub pacto, quòd alatur in vita, habebit huiuſmodi alimenta, etiamſi fundus caſu fortuito pereat, quia eius proprietas tranſiuit in dictum monaſterium, propter damnum cedit ipſi, & non alteri *ibi.* de quo Syluest. *verb. permutatio, in fine.*

RESOLVTIO CXIV.

De Prælatis Regularibus.

1. REgimen Monarchicum ab initio mundi poſt diluuium habuit initium, & inter omnia regimina principatum tenet, quo Eccleſia Dei vtitur, & Religiones gubernātur, habens vnaquæque vnum Generalem prælatum, à quo inferiores dependent. *tom. 3. quæſt. 34. art. 1.* de quo D. Thom. *de Regimine Principum lib. 1. cap. 2. Caſtaneus de gloria mundi 2. p. conſ. 55 in princip. Bart. in tract. de Regimine ciuitatum.*

2. Senes ſapientia, & experientia ornati licèt aptiores vt plurimum ſint ad gubernandum, non ſunt tam eligendi in prælatos ſuperiores adeò prouecti ætate, vt nō valeant pondus diei, & æſtus portare, & ſuper gregem ſuum diu, noctuque vt ſpeculatores vigilare, deficientes propter eorum cōtinuas infirmitates in neceſſarijs ad ſuum munus exercendum: ſed illi debent aſſumi

qui

Digitized by Google

qui mediæ ętatis ſunt, quinquageſimum ſcilicet annum attingentes, qui & viribus corporis ad gubernandum polleăt, & periciam agendorum habeant, niſi virtus, aut nobilitas ſuppleat ætatem. *ibidem articul.* 2. de quo Menchaca *libr. 1. controuerſ illuſt. cap. 44. numer. 13.* Heredia *de indis quaſt. 6 fol. 36.*

3. Literati illiteratis præferendi sũt ad regimen, ſeu munus Generalatus, & Prouincialatus, quod ſimile eſt Epiſcopali dignitate, ad quam requirit ſcientiam, ſeu gradum Doctoris, ſeu Magiſtri, vel Licentiati in Theologia, vel iure Canonico Tridentinum Concilium, licèt non ſit neceſſariò præferendus Theologus Iuriſperito, ſicut ad munus Epiſcopale, vt tenent grauiſſimi Theologi, quia præcipuum munus Epiſcoporum eſt prædicare, vt in dicto Concilio habetur; non ſic in Generalatu. At vbi concurrunt minus literati, & docti cũ alijs non tanta ſcientia pollentibus, ſed aſtutia, & ſagacitate præſtantioribus, præferendi ſunt iſti minus literati, cùm habeant aliqualem, licèt non tantam ſcientiam, quæ ſimul cum ſagacitate, & aſtutia (quæ ſæpe ſæpiùs experientia cõparatur) eſt accommodatior ad gubernandum. Secus ſi ſint omninò illiterati, & idiotæ *ibid. ar.* 3. de quo D. Thom. *vbi ſup. cap* 15. D. Chryſoſt. *in epiſt. vlt. ad Corinth ſerm.* 15.

Trid. d. ſeſſ 5. c. 2. de refor

4 Generalium, & Prouincialium Secretarij oportet quòd ſint doctiſſimi, & in cauſis Regularium maximè verſati, vt prælati cum ipſis negotia communicata faciliùs, & ſuauiùs expediant, nam qui coadiutorem ſibi ad gubernandum aſſumit, debet eſſe illi in ſciẽtia, prudentia, & virtute æqualis, vt dicũt Iuriſtę. *ibi. a.* 4. de quo Bart *in l. 3.* § text. *ibi, C. de prop. agent. in rebus l.* 12.

5. Prælati proprij commodi obliti bonum commune Religionis ſemper affectare tenentur, pro Regulari obſeruantia vitam (ſi opus fuerit) in periculo conſtituentes, & iuſtitiam ſemper præ oculis habentes, ipſa enim eſt pax Religionis, iuramentum obſeruantiæ Regularis, immunitas communitatis, nutrimentum ſpirituale Monachorum, gaudium, ſilentium, ſecuritas in pulchritudine pacis, & in tabernaculis ſiduciæ, & in requie opulenta. *ibid. art.* 5. de quo Soto *lib. 1. de iuſt. qu. 5, art.* 1.

6. Fortitudinis virtus in prælatis maximè eſt neceſſaria, iuſtitia enim ſine fortitudine terga nonnunquam vertit, atque eos deſerit, quos tueri deberet, ſicut fortitudo ſine iuſtitia iniquitatis fomes eſt. Ad quam pertinet virtute, & valore irrumpere iniquitates non extimeſcendo faciem potentum, innocentes contra malignantes validos protegere, eorum neceſſitatibus annuere, ius ſuum vnicuique tribuere, & tandem cum aliquibus aliquando delicta prudenter diſſimulare, ne inde maiora incommoda, grauioraque mala ſulcitentur: quapropter delicta magnorum, & potentum quandoque celare, impunitaque relinquere oportet. *ibid. art.* 6. de quo Plat. *de ſtatu Relig. c.* 8 cap. 8. D. Anton. *4. p. titul. 14. cap.* 2. Azeuedo *l. 1. tit. 22. tit. 9. lib. 3. Recop.*

7. Vnde in prælatis nec nimia pietas, & miſericordia, nec nimia iuſtitia, & ſeueritas debet ineſſe, ſed miſcenda eſt lenitas miſericordiæ cum ſeueritate iuſtitiæ, & rigor iuſtitiæ cum oleo miſericordiæ, faciendo quoddam ex vtroque temperamẽtum, vt neque multa aſperitate exulcerentur ſubditi, nec nimia benignitate ſoluãtur, dicit enim D. Gregorius relatus in c. diſciplina diſt. 45. loquens de prælatis: Diſciplina, vel miſericordia multum deſtituitur, ſi vna ſine altera teneatur. Sed circa ſubditos ſuos ineſſe Rectoribus debet, & iuſtè conſolans miſericordia, & plè ſæuiens diſciplina. Vt in plurimùm tamen in pietatem, & benignitatem debent eſſe procliuiores prælati, maximè in paruis, & vulgaribus culpis, nam in grauibus, & enormibus multo rigore, ac ſeueritate procedere oportet, vt vindicta de ipſis aſſumpta ſit alijs in exemplum, ibid. ar. 7. de quo Palat. Rubius in allegat. hæreſis, §. 1. ad finem. Simancas lib. 1. de Republica, cap. 17 n 2 p. 28r.

D. Greg. l. 20. Moral. c. 6. p. 4.

8. Caueant autem maximè prælati ſuperiores, à muneribus, & donis accipiandis, ſunt enim ſuę Religionis reformatores, ac officiorum munerũ namque diſpenſatores, ſeu prouiſores. Qua-

pro-

propter Viſitatores, ſeu Commiſſarij miſſi à Generalibus debent ſeuerè caſtigare de hoc crimine conuictos, procedendo vſque ad priuationem officiorũ (ſi id delicti grauitas, & circunſtantiæ poſtulent) iuxta iuris rigorem olim diſponentis, vt in ciuilibus pœna priuationis officij plecterentur, & triplum pro accepto munere reſtituerent, in Criminalibus verò confiſcatio bonorum, exilium, & infamia cum flagellatione irrogabatur, quin & Imperatores Valẽtinianus, & Valens eos viuos cõcremari lege præceperunt, *Auth. vt iudices ſine quoquo ſuffragio fiant*, §. *ſi quis autem. Auctor ibid art.* 8. de quo Menoch. *de arbitrarijs libr.* 2. *centur.* 4. *caſu* 343. Iulius Clar. *in Pract.* §. *fin. quæſt.* 73. *nu.* 2.

De pœnis contra ſubornantes in electionibus Regularium vide *tom.* 3 *q.* 56. *art.* 1. & nos diximus ſuprà *de electione prælatorum, nu.* 44.

9. Munus prælatorum eſt expurgare ſuam Congregationem à vitijs, & peccatis, vt boni quietè ad opus ſuum exire, & ad operationem ſuam vſque ad veſperam mortis, & beatã illam ſpem conſequi valeãt, & ne morbidæ, & ſcabioſæ oues inficiant ſanas, modicum enim fermenti totam maſſam corrumpit, teſte Apoſtolo. Priùs tamen correctio fraterna commendata in Tridentino Concilio debet præcedere, à quo dolor, & verecundia peccatorum aliquando originatur, quæ à Sacris Canonibus pro non parua pœna reputatur. *ibid. art.* 9. de quo D. Hieron. relatus *in c. reſecandæ* 24. *q.* 3. Aualos *in Directorio iudicum* 2. *p. n.* 10. & 15.

1. Cor. 5.
Trid. ſeſſ. 13. c. 1. de Regul.

10. Iuuenes præ cæteris à prælatis multò rigore coercendi ſunt, nimia enim licentia in iuuenili ætate conſtitutis concesſa graue damnum Religioni ſolet adducere, & eorum bona educatio, & inſtructio eſt fundamentum, & cauſa profectus virtutum, & bonorum morum. Vnde Magiſtri nouitiorum debent à prælatis in hoc, verbo, & opere foueri, ne iuuenes maiorum fauoribus elati relaxentur, & poſtmodum prælati effecti lacte relaxationis, & libertatis alios enutriant in obſeruantiæ Regularis perniciem, *ibidem articul.* 10. de quo Simancas *de Republica, lib.* 2.

11. Ex Tridentino Decreto omnes Regulares vtriuſque ſexus ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum tenentur vitam inſtituere, & componere, maximè quæ ad vota obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac aliorum præceptorum in regula contentorum obſeruantiam, necnon ad communem vitam, victum, & veſtitum pertinent. Super quibus Concilium monet ſuperiores, vt omnem curam, ac diligentiã adhibeãt in Capitulis, & in eorũ viſitationibus. Hoc tamen debet intelligi, non vt ſtatus Religionum ad primã omninò formam reducatur, præſertim ſi iure communi, aut auctoritate Apoſtolica relaxata, vel mutata ſit, ſed tantum vt tria ſubſtantialia vota ſeruentur, & vt nullus Religioſus habeat proprium quoad dominium, nec quoad vſum aliter, quã Regula permittit, vt ex eodem Concilio ſatis colligitur: quoad alia verò ſufficit reformare ad præſcriptum eorum, qui à ſapientibus, & timoratis Religioſis ſatis iudicantur reformati, penſatis circunſtantijs temporis, loci, ac perſonarum, aliiſque neceſſitatibus. Hæc autem componere, & inſtituere pertinet ad prælatos, qui tenentur ſibi ſubditos de victu, & veſtitu, & alijs neceſſarijs prouidere; ne ex defectu panis quotidiani cogãtur procurare illa contra votum paupertatis, & ſuã regulam: ſecus facientes, exhibendo ſe negligẽtes circa ea, quæ pertinent ad obſeruantiam Regularem, & reformationem, ac prouiſionem ſubditorum grauis culpæ rei iudicandi ſunt, ſanguinem autem eorũ de manibus ipſorum prælatorum requiret Dominus, vt ait Ezechiel. Ne igitur excuſentur prælati ex penuria, & defectu eleemoſynarum, præcipit idẽ Concilium, vt in Monaſterijs is tantùm numerus Religioſorum conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex redditibus proprijs, vel ex conſuetis eleemoſynis omninò poſſit ſuſtentari. *tom.* 2. *q.* 3 *art.* 73 & 4 de quo Nauar *in c nullam*, 18. *quæſt.* 2 *nu* 7 & 32. *vſque ad* 34. Vide Sanchez *lib* 7. *De alleg. capit.* 23 *à num.* 1.

Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de Regul.
Trid. vbi ſupr. cã. 2. de Reg.
Ezec. 3.
Trid. ſup. c 3 de Regul.

12. Superiores Regularium habent iuriſ-

iuriſdictionem ordinariam in ſuas Moniales, vt apud nos Minores habent Miniſtri Prouinciales in Moniales S. Claræ, licèt enim hæc poteſtas ſit ex priuilegio, & commiſſione Apoſtolica Vrbani IV. & Iulij II. cùm ſit priuilegiū perpetuum, confert ordinariam auctoritatem, ac ideò optimo iure poſſunt dicti prælati cōſtituere Commiſſarios pro ipſis Monialibus viſitandis ex vi ſuæ poteſtatis, ſeu commiſſionis, quamuis id non ſit ſpecialiter ipſis conceſſum. *tom. 1. quæſt. 17. art. 8. & 10.* de quo Collector *in Compend. Mend. tit. Moniales, §. 21.*

In Bull. Vrbani IV. & Iulij II.

13. Nec hæc auctoritas ordinaria ſuper Moniales ſublata eſt per Tridentinum Concilium, imò per ipſum confirmatur omnia priuilegia eidem non cōtraria, & ſpecialiter in quodam decreto habetur, Moniales, quæ à Regularibus reguntur, ſub eorum cura, & cuſtodia eſſe relinquendas. Quod etiam extenditur ad Moniales Conceptionis, nam ex ſua regula confirmata per Iuliū II. tenentur ſubeſſe gubernationi Fratrum Minorum. Vnde Leo X. poſt vnionem ordinis, & tranſlationem ſigilli, & miniſteriatus generalis ad obſeruantes, præcepit, vt omnes Moniales ſubditæ ipſis Fratribus ſubijciantur ſtatutis in Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus factis, *in d. art. 9.* Ad quod vide quæ tradit Sanchez *lib. 6. decalog. cap. 1. à num. 23.* Henriquez *lib. 6. de pœnis, cap. 2. num. 4. in com. ment. littera D.*

Trid. ſeſſ. 25. c. 10. de reg. ibi d. c. 9. de Reg.

In Bull. Bul. 19. & 25 Leo X.

14. Item iuriſdictio prælatorum ſuper nouitios eſt ordinaria, quia manat ex priuilegio perpetuo conceſſo à Papa. Idemque dicendum eſt de iuriſdictione quoad ſæculares, quam habent prælati apud Indias Occidentales, ex priuilegio Adriani VI. quam poſſunt communicare, ſeu committere ſuis Fratribus, vt expreſſè declarat ipſe Pontifex, quæ cōmiſſio non expirat per mortem prælatorum committentium, quia fuit facta auctoritate Papæ, ſeu Sedis Apoſtolicæ, quæ ſemper durat in priuilegio perpetuo *ibid. art. 11.* de quo Bart. *in l. pluribus. ff. de procurat. gloſſ. in capit. final. de offic. ordinarij, ibi: Cum conceſſum ſit in priuilegium perpetuum* Nauar. *cap. 27. num. 42.* Syluest. *verb. gratia, & verb. Indulgentia, §. 7.*

15. Commiſſio facta religioſo à ſuo Prouinciali ad diſpenſandum cū coniugatis impeditis ad petendum debitū ob inceſtum, vel ob votum ſimplex caſtitatis, non expirat mortuo ipſo committēte, vel finito eius officio, quia fuit facta nomine, & auctoritate Papæ, ſcilicet Pij V. apud Bullarium. Nec dicta facultas poteſt ab eo auferri, niſi ex iuſta cauſa, aliàs peccabit ſuperior tollēs, factum tamen tenebit. ibid. §. ex quo infertur, de quo Panorm. in c. cùm ad hoc, de cleric. non reſidente Syluest. verb. priuilegium. §. 3. Idem in noſtris terminis docet Portel. verb. confeſſor erga ſæculares num. 33. ad quod etiam tradit multa in addit. ad dubia verb. cōfeſſor diſpenſans à numer. 7. Vide Sanchez lib. 4. decalog. capit. 43. à num. 10. vbi latè agit de hoc priuilegio, & num. 17. addit, poſſe Regulares ea facultate diſpenſandi vti extra Sacramentum cōfeſſionis, & latè etiam rem tractat *libr. 8. de matrimon. diſp. 16. à num. 3.*

Bull. oraculo, & 12. Pij V.

De iuriſdictione prælatorum generalium, ſeu regularium, vide ſupra, *de generalibus Ordinum.*

De poteſtate ad abſoluendum vide ſuprà *de abſolutione quoad Fratres, & de confeſſoribus quoad diſpenſandum, & reſolutione de diſpenſationibus, per totum.*

RESOLVTIO CXV.

De Præſcriptionibus.

1. PRæſcriptio eſt exceptio, quæ datur à iure propter lapſum temporis à lege diffiniti. Differt autem ab vſucapione, nam iſta eſt acquiſitio dominij per vſum, & per poſſeſſionem: præſcriptio verò eſt exceptio, quæ oritur ab ipſa vſucapione, hoc eſt ab ipſa

do-

dominij acquiſitione, ac à longa poſſeſſione per tempus à lege diffinitum. *tom. 3. quæſt. 35. art. 1. de quo Couar. in regula poſſeſſor, 1. part. in principio n. 1. Alciat. in l. ſi quis, C. de pactis, & lib. 4. diſput. cap. vltimo, Parlador, quotidianarum, cap. 1. §. 1. num. 4. 5. & 6. vide Auctores infrà citandos num. 3. & Reginal. tom. 1. fori pœnit. lib 10. à num. 291.*

2. Contra Eccleſiam Romanam non niſi centenaria currit præſcriptio, c. ad audientiam, capit. cùm à vobis, de præſcript. quod debet intelligi in rebus ſpectantibus principaliter, & non ſecũdariò ad illam. Contra alias Eccleſias inferiores ſufficit quadraginta annorũ ſpatium, cap. de quarta, cap. ad aures, de præſcript. At ex priuilegio Eugenij IV. pro Cõgregatione S. Benedicti in Portugallia cõtra Regulares, & eorum Eccleſias, ac bona non currit præſcriptio, niſi poſt lapſum ſexaginta annorũ. Imò ex alio priuilegio eiuſdẽ Eugenij IV. facto pro monaſterio S. Pauli extra muros Romæ Ordinis S. Benedicti, non minus quàm centum annorum decurſus requiritur ad inſtar Eccleſiæ Romanæ. Quo magno priuilegio gaudent Mendicantes, & alię Religiones per cõmunicationem. *ibid art. 2.* Idem tradit Portel *verb. præſcribere nu. 2.*

In Bull. Bul. 17. Eug. IV. nu. 15.

3. Monaſterium, ſi ſine ſui negligentia præſcriptio completa eſt, & legitimo impedimento detẽtum fuit, poteſt petere reſtitutionem in integrum vſq; ad quatuor annos ſequentes, incipientes à die ſcientiæ poſt ceſſationem impedimenti, vt communis Doctorum tenet per textum in c. 1. de reſtit. in integrum lib. 6. Imò ex quodam magno priuilegio Ioannis XXIII. pro Congregatione Montis Oliueti, de quo apud Cõpend. Societ. non eſt opus pro huiuſmodi læſione reſtitutionem petere, quia acta in contrarium ſunt ipſo iure nulla: cui extat aliud ſimile indultum Eugenij IV. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia, ibid. art 3. & tom. 3. quæſt 56. art. 2. Ad quod vide Couar. regula poſſeſſor. 3. p. §. 3. Molina lib. 2. de iuſt. qui latè diſp. 88 per totam, Leſſium d. iuſt. lib. 2. c. 6. dub 9 & ſeqq Reginald. tom. 1. fori pœnit. lib 10. n. 301.

Comp. Societ. priuilegia, §. 6.

4. Canonico iure attento crimina nõ præſcribuntur, gloſ. in capit. admonere 33. diſt. bene tamen de iure ciuili accuſatio criminalis præſcribitur per ſpatiũ viginti annorum, per quod tẽporis excluditur agens l. querela, ad l. Corneliam, de falſis, l. 1. tit. 28. part. 3. Itẽ poſt annum præſcribitur actio iniuriarum l. ſi non conuitij, verb. Si autem in rixam, C. de iniurijs, l 22. tit. 9. part. 6. Sicque poteſt præſcribi tempus ad accuſandũ, vel denunciandum, per quod fiat excluſio ab accuſatione, vel denunciatione, vt determinat Capella Tholoſana to. 2. quæſt. 5. articul. 11. de quo Capella Tholoſ. deciſ. 140. & 188. & nos diximus ſuprà de inquiſitione num 9. vide ad hoc Iulium Clarum in pract. quæſt. 51. n. 4. Portel verb. præſcriptio quoad crimina à num. 2.

5. Non eſt alienum à iure laicos poſſe præſcribere ius ſpirituale percipiendi decimas, ſicut etiam ex titulo per certi temporis lapſum poſſunt retinere exemptionem non ſoluendi decimas ex ſuis agris proprijs, ſed facere integrè fructus eorum ſuos, vt deducitur ex cap. ad Apoſtolicæ, cap. prohibemus. c. ad hæc, & alijs, de decimis. Et ita refert Vrbanum, & Gregorium Pontifices dediſſe laicis ius accipiendi decimas ab alijs, idemque priuilegium à Sede Apoſtolica fuit conceſſum Regi Catholico Fernando pro Regno Granatæ. tomo 2 quæſt 44. articul. 3. de quo Couar. lib. 1. variar. capit. 17. num. 4. Balbo 1. part. præſcript. 5. p. princip. quæſt. 7. numer. 21. D. Thom. 2. 2. quæſt. 77. art. 3. Vide quæ diximus ſuprà reſolut. 50. num 2.

6. Præſcriptio exemptionis debet probari, & pendente probatione nullo modo in iure ſuæ præſcriptionis turbari debet is, qui ſe ita defendit. Vnde ſi non exhibet ſaltem priuilegium, quod cauſam præbeat præſcribendi, Epiſcopus, vel alius, à cuius iuriſdictione vult ſe eximere, iure ſuo vti poteſt c. cùm perſonæ, de priuilegijs, libr. 6. Auctor tomo 2. quæſt. 63 articul 7. de quo Panormitan in capitul. 1. vt lite pendente, § quod ſi tale.

RE-

RESOLVTIO CXVI.

De Priuilegijs.

1. PRiuilegium eſt ſingulare, ſeu priuatum ius contra, vel præter ius commune indultum, cap. Abbate, de verbor. ſignific. c. priuilegia 3. diſt. Vnde ſemper contra ius commune aliquid operatur. Quòd ſi aliquando aliquid indulget in iure communi cõtentum, adhuc cēſetur retinere nomen priuilegij, quia declarat, & faciliùs, ſeu expreſſiùs concedit quod apud ius commune non tam apertè concedebatur, qualia ſunt multa priuilegia à regularibus impetrata, *tom 1. q. 7. art. 1.* de quo Abb *in c. 1. n. 1. de commodat. Barbatia tract. de commodato in principio.* De hac materia vide Nauar. *in man. c. 25. à nu 89. & in enchirid. de oratione c. 3 n 53. & c. 19. n. 84.* D. Antonin. *2 p. tit, 19 c. 1.* Panorm. *in cap. olim, de verbor. ſignificat. à n 7. & in c. 1. de reſcriptis, à n. 4.* vbi Decius, Hoſtienſis, & Felin. *nu. 4* & latè tradit Suarez *libr 8 de legibus capit 1. per totum, Portel verb. priuilegium à num 4.*

2. Priuilegium aliud eſt reale, ſeu locale: aliud perſonale. Reale conceditur directè alicui rei, loco, vel officio, ſeu dignitati, aut reſpectu eorũ, & hoc eſt perpetuum, quia ſemper durat res, vel locus, quibus conceditur, vt Eccleſia, Monaſterium, prędia, & bona Eccleſiæ, vel Monaſterij, officium, ſeu munus Epiſcopi, vel Vicarij Generalis, quæ omnia cùm ſint perpetua, & firma, priuilegia illis conceſſa dicenda ſunt etiam realia, perpetua, & firma. Aliud priuilegium eſt perſonale, quod datur intuitu perſonæ, ac perſonę directè conceditur, & hoc perſonã ſequitur, & non extenditur ad aliam perſonam, ſeu extinguitur cum perſona, cap. priuilegiũ, de regulis iur lib 6. Rurſum priuilegiũ reale diuiditur in generale, & ſpeciale. Generale dicitur, quod pluribus, vel omnibus conceditur, vt omni religioni, vel omni locó: vel plures, aut omnes articulos complectitur, prout ſumitur ex c. veniens, de præſcript. c. ex tua, de filijs præsbyter. Speciale eſt, quod vni tantùm locó, vel Monaſterio cõceditur, quod alteri iuxta ius commune non communicatur. Iterum, priuilegiũ perſonale aliud eſt generale, quod pluribus perſonis ſuper pluribus articulis conceditur. Aliud ſpeciale, quòd vni tantùm perſonæ ſuper aliqua re tantùm conceditur. *ibid. artic. 2. de quo Ruinus conſ. 18. num. 2. Vide Barboſa in l. quà tale, à num. 3. ad 14. ff. ſoluto matrimon. Zaſium in l. maritum, eodem tit. nu. 32. Bartol. in l. 1. ff. de conſtit. Principum à nu. 2, & qua latè tradit Suarez d. libr. 8. cap. 3. per totum, vbi nu. 5. ſumit dictas diuiſiones ex c. mandata, de præſumpt. l. priuilegia 157. ff. de reg. iur. & clariùs ex l. forma, §. quamquam. ff. de cenſib.*

3. Appellatione priuilegij venit etiam conſuetudo immemoralis, c. nouit, iuncta gloſſa *verb. conſuetudo de iudicijs, l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quotidian. & æſtiua, talis enim temporis præſcriptio priuilegij vicem ac vim habere dicitur, & pro ſolemni, quamuis ficto, priuilegio Principis ſolet æſtimari. c. ſuper quibuſdam §. præterea, de verb. ſignificatione. Auctor ibid. art. 3. de quo Decius conſ. 496. colum 17. Vide Innoc. in cap. cum contingat, de foro compet. & ibi Abb. à num. 9. et in c. nouit, vbi gloſſ. de iudic. & gloſſa in c. ſuper quibuſdam, ibi Dec. & Cravet. de verb. ſignifi. & latè tradit Suarez lib. 8. de leg. cap. 7. à n. 5. & præcipuè num. 16. 17. & 18. vbi citat Bald. tit. quæ ſint regalia cap. 2. nu. 3. & 4. & reſoluit etiam P. Miranda* tom 2 manual. quæſt 41 art. 5.

4. Maremagnum eſt quædam compilatio multorum priuilegiorũ ibi mixtim, confuſeque contentorum, quod peractum eſt per diuerſos Pontifices pro diuerſis religionibus, & temporibus colligentes in vnum priuilegia prædeceſſorum, & addentes ſua, vt fecit Sixtus IV. pro Minoribus, ibid. ar. 4. de quo v. de P. Mirand q. 41. art. 2 to. 2.

5. Scriptura, ſeu Bullatio non eſt de eſſentia priuilegij ex ſententia Canoniſtarum, & ſumitur ex cap. inſtitutionis 25. qu. 2. vbi gloſſ. notat, & ex Clement. dudum, de ſepult. vbi etiã gloſſ. & DD. quia tamen ſine litteris authenticis non poteſt priuilegium probari, ideò ad faciendam fidẽ in iudicio omninò neceſſaria eſt dicta ſcriptura. Quapropter Leo X. apud bullarium conceſſit Fratribus Minoribus, vt poſſint in foro conſcientiæ vti omnibus conceſſis à Sede Apoſtolica, ſiue per Bullas, aut breuia, aut viuæ vocis oracula, prout in libris ordinis reperiuntur, ac ſi omnia ſpecificè fuiſſent tũc expreſſa, quæ omnia prò maiori conſcientiarum ſecuritate de nouo conceſſit, Ideò verò Pontifex declarat viuæ vocis oracula valere in foro conſcientiæ tantùm, quia licèt ipſa in ſe valeant, ſi probentur, illis tamen vti in foro exteriori non poſſe declarauit, ad vitandas fraudes, & dolos in illis forſitan contingentes. Præterea Iulius II. & idem Leo X. conceſſerunt, vt omnia priuilegia facta ordinibus Mendicantibus, & illis, qui ſuis gaudent priuilegijs per ſe, vel per communicationem, ſiue ſint facta in forma breuis, ſiue per ſupplicationes expedita, in quibus placuit, vt ſignatura ſola ſufficeret, eandem omninò vim, & efficaciam habeant, tam in iudicio, quàm extra iudicium, ac haberent ſi plumbeo ſigillo eſſent conſignata. *ibid. art. 5. de quo Medices de legibus, & ſtatutis 3. p. quæſtio. 11. Idem docent Innocent. in cap. conſtitutum, de reſcript. num. 2. Panorm. in c. noſtra eod. tit. Nauar. conſ. 1. de priuil. Felin. in rubric. de conſtitut. num. 5. Decius nu. 26. Syluest. verb. priuilegium n. 14. & latè tradit Suarez d. lib 8. c. 2. à numer. 2. vbi numer. 6. explicat, qualiter* debeant intelligi dicta indulta Apoſtolica Leonis X & Iulij II.

Bullar. orac. 4. & 22. Leo X.

In Bull. Bull. 22. Iulij II.

6. Priuilegium in fauorem priuilegiati merum priuilegium continens, nec reſpiciens præiudicium alterius, vt ſuum effectum operetur, ſufficit ſola ſcientia ipſius priuilegiati, ſtatimq; ligat ignorantes adhoc, vt ipſi priuilegiato ius quæſitum eſſe dicatur, vt tenet communis Doctorum. At vt omnem ſuum effectum producat non ligat ante illius notitiam, in cuius fauorem eſt impetratum, ſeu ante ipſius priuilegij promulgationem *ibid art. 6. de quo Bart. in l. omnes populi, quæſt 15. p. princip. num. 17. ff. de iuſt. & iure, & idem cum communi in l. penult. C. de Decurion. lib. 10. & in l. Titio, ff. de furtis. Idem docent Suar. d. c. 2. nu. 6. P. Miranda d. qu. 41. art. 6. citans Syluest. verb. priuilegium quæſt. 16.*

De confirmatione, innouatione, & vſu priuilegiorum.

7. Priuilegia Fratrum Minorum de Obſeruantia à pluribus Pontificibus ſunt confirmata: Ex certa ſcientia, motu proprio, & de plenitudine poteſtatis. Primus eſt Paulus II. qui cum clauſula, Ex certa ſcientia, tantùm confirmat. Secundus eſt Sixtus IV. qui vltra clauſulam, Ex certa ſcientia, addit etiam, ex motu proprio, innouàtque omnia, & ſingula Ordinis priuilegia. Tertius eſt Leo X. qui etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, confirmat, & innouat, ac communicat dictis Fratribus omnia priuilegia aliorum Ordinum Mendicantium. Quartus eſt Clemens VII. qui vltra clauſulas, Motu proprio, & ex certa ſcientia, addit, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine. Quintus eſt Iulius III. qui omnia priuilegia, etiã per viam communicationis, & extenſionis alijs Ordinibus conceſſa pro noſtro Ordine confirmat, & innouat, Ex certa ſciẽtia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſed limitat, dicens: Quatenus ſunt in viridi vſu. Sextus eſt Paulus IV. dicens: Ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine approbamus, & innouamus, etiam per modum communicationis, & extenſionis. Septimus eſt Pius IV. qui eaſdem ſimiliter clauſulas, Ex certa ſcientia, ac de plenitudine poteſtatis exprimit, addens etiam. Per modum cõmunicationis, &c. Octauus eſt Gregor. XIII. ponens eaſdẽ

In Bull. bul. vnica Pauli 2. Bull. 14. Sixti 4. n. 39. Bull. 8. Leo x. Bullar. 2. Clem. 7. Bulla. 1. Iul. 1. Bulla 1. Paul. 4. Bulla 2. Pij. 4. Bull. 1. Greg 13. Bull. 14. Sixti V. n. 1. Bull. 1. Cle. 8.

omni-

omninò clauſulas,ſed limitat: Quatenus ſunt iu vſu,& ſacris Canonibus, ac decretis Tridentini Concilij non aduerſantur. Nonus eſt Sixtus V. qui ſimiliter etiam confirmat, ſubiacet tamen illa verba: Quatenus ſunt in vſu. Decimus eſt Clemens VIII. qui ponit clauſulam, Ex cerca ſcientia, tantùm, & limitat, in omnibus, in quibus decretis Tridentini Concilij non aduerſantur, & ſaluis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorum conceſſis. Hę omnes confirmationes priuilegiorum noſtrorum, in quibus ferè omnibus fit mẽtio,& extenſio ad Ordinẽ Sanctæ Claræ,& Tertium de Pœnitentia, extant apud Bullarium Bullis ſuprà citatis in margine, quarum aliquæ referuntur. to. 1. qu. 8. art. 1.

Tandem Paulus V. eadem priuilegia nobis confirmauit anno Domini 1609. Sed expreſsè non poſuit clauſulam, Ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, dicit tamen ſe confirmare cum eiſdem clauſulis, decretis, declarationibus, & formis contentis in Bulla Cõfirmatória Clementis VIII. ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo ibi insererentur: vna autem ex principalibus clauſulis dicti Clementis eſt, confirmare ex certa ſciẽtia, abſtinuit tamẽ ipſe Paulus V. à clauſula, quatenus ſunt in vſu, cuius confirmatoriam bullam vidi ſub ſigillo authentico apud Conuẽtum Sancti Antonij Salmanticenſis, in cuius archiuo extat.

Bull.bull. 8. Aliorum Religionum bullas con-
1. Ben 12. firmatorias ſuorum priuilegiorum pro
Bull.2. lixum eſſet ad longum recenſere, ali-
Ioan.23. quas tamen, licèt mixtim, ex Bullario
Bull.33. adducam.
Sixti 4. n. Prima eſt, Benedicti XII. qua confir-
37. & 38. mantur priuilegia Congregationis San
Bull.34. cti Benedicti Vallifoleti in forma com
Sixti 4. n. muni. Secunda eſt, Ioannis XXIII. pro
33. Bull. Ciſtercienſibus, qui confirmat etiam in
37. Sixt. 4. forma communi. Tertia eſt, Sixti IV.
Bull.48. pro Prędicatoribus, qui eorum priuile-
Sixti 4. gia confirmat Motu proprio, & ex cer-
Bull.3. ta ſcientia. Quarta eſt, eiuſdem Sixti
Innoc 8. IV. pro Ordine Sancti Auguſtini; qui
Bull. 9. confirmat Motu proprio, & ex certa
ſcientia. Quinta eſt, pro Carmelitis e-

iuſdem Sixti IV. Motu proprio, & ex
certa ſcientia. Sexta eſt, eiuſdem Sixti Iulij 2.
IV. pro Ordine Sanctiſſimæ Trinitatis Bull.41.
in forma communi. Septima eſt Inno- Leo X.
centij VIII. pro Prædicatoribus facta Bull.4.
in forma communi. Octaua eſt, Iulij II. Adr.6.
pro Auguſtinenſibus in forma commu- Bull.9.
ni. Nona eſt, Leonis X. pro Minimis in Clem. 7.
forma communi. Decima eſt, Adriani Bull.5.
VI. pro Trinitarijs, qui litteras Leonis Paul.4.
X. expeditas cũ clauſula, ex certa ſcien- Bull.3.
tia, pro eodem Ordine confirmat. Vn- Iul.3.
decima eſt, Clementis VII. pro Ordi- Bull.6.
no Sancti Iacobi de la Spatha in forma Iul.3.
communi, qui Quatenus ſunt in vſu, cõ Bul.5. Pij
firmat priuilegia. Duodecima eſt, Pau- 4. Bull.7.
li IV. pro Minoribus Conuentualibus Pij 5. Bul.
in forma communi. Tertiadecima eſt, 28. Pij 5.
Iulij III. pro Prædicatoribus cum clau- Bull.10.
ſula, ex certa ſcientia. Decimaquarta Greg. 13.
eſt, eiuſdem Iulij III. pro Minimis in n.5. & 9.
forma communi. Decimaquinta eſt, Pij Bul.13.
IV. pro Societate Ieſu, confirmat ex cer Greg. 13.
ta ſcientia. Decimaſexta eſt, Pij V. pro Bull.14.
Ordinibus Mendicantibus Motu pro- Greg. 13.
prio expedita. Decimaſeptima eſt, pro Bull. 15.
Ordine Sancti Ioannis Ieroſolymitani
facta ab eodem Pio V. ex certa ſcien-
tia, & de Apoſtolicæ poteſtatis pleni-
tudine. Decimaoctaua eſt, eiuſdem Pij
V. pro Societate Cruce ſignatorum in
forma communi, Quatenus priuilegia
ſunt in vſu,& decretis Tridentinis non
repugnant. Decimanona eſt Gregorij
XIII pro Ciſterciẽſibus Motu proprio,
& ex certa ſcientia confirmantis, etiã
ſi in vſu eſſe deſierint priuilegia, dum-
modò non ſint contraria Tridentino
Concilio. Vigeſima eſt eiuſdem Grego
rij XIII. pro Cõgregatione Sancti Hie-
ronymi Ieſuatorum ex certa ſcientia,
dummodò priuilegia ſint in vſu, & Tri
dentino Concilio non oppoſita. Vigeſi-
maprima eſt eiuſdẽ Gregorij XIII. pro
Militia,& Hoſpitali Sancti Ioannis Ie-
roſolymitani Motu proprio,& ex certa
ſcientia expedita. Vigeſimà ſecũda eſt
eiuſdem Gregorij XIII. pro Præmon-
ſtratenſibus in forma communi, quate-
nus priuilegia ſunt in vſu, nec reuoca-
ta, aut Tridentino Concilio non con-
traria. Vigeſima tertia eiuſdem Grego- Greg.13.
rij XIII. pro Societate Ieſu Motu pro- Bull.23.

prio,& ex certa ſcientia,& de Apoſto-
Greg. 13. licæ poteſtatis plenitudine. Vigeſima
Bull. 30. quarta eſt, eiuſdem Gregorij pro Tri-
Greg. 13. nitarijs in forma cõmuni, quatenus pri-
Bull. 3. uilegia ſunt in vſu,& decretis Triden-
Sixti 5. tini Concilij non repugnant. Vigeſima
Bull. 18. quinta eſt, Sixti V. in qua confirmantur
Sixti 5. n. Ordo, & priuilegia Fratrum Minorum
2. Conuentualium Reformatorum in for-
Bull. 20. ma communi. Vigeſima ſexta eſt, eiuſ-
Sixti 5. dem Sixti V. pro Militia Sancti Ioãnis
Bull. 21. Ieroſolymitani, confirmantur eius pri-
Sixti 5. uilegia ex certa ſcientia,& de mera li-
Bull. 2. beralitate, & Apoſtolicæ poteſtatis ple
Greg. 14. nitudine. Vigeſima ſeptima eſt, eiuſdẽ
Bulla 3. Sixti pro Ordine Carthuſienſi, confir-
Greg. 14. mantur eius priuilegia ex certa ſciẽtia,
Bull. 19. Tridentino Concilio non repugnantia.
Clem. 8. Vigeſima octaua eſt eiuſdem Sixti pro
Bull. 20. Congregatione Sãcti Benedicti in Por
Clem. 8. tugallia ex certa ſcientia. Vigeſima no-
Bull. 21. na eſt, Gregorij XIV. pro Societate Ie-
& 22. ſu, Motu proprio, & ex certa ſcientia,
Clem. 8. ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudi-
Bull. 22. ne expedita. Trigeſima eſt, eiuſdẽ Gre-
Clem. 8. gorij pro Congregatione S. Bernardi
Hiſpaniæ, confirmatur eius priuilegia, ex certa ſcientia, quatenus ſunt in vſu, & Tridentino Concilio non repugnãt. Trigeſima prima eſt, Clementis VIII. pro Ordine Sancti Hieronymi Hiſpaniarum, confirmat priuilegia, Motu proprio, ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine quatenus ſunt in vſu, & Tridentino nõ aduerſantur. Trigeſima ſecunda eſt, eiuſdem Clementis pro Ordine Præmonſtratenſi cõfirmãs ex certa ſcientia, priuilegia non reuocata, quatenus ſunt in vſu, & Tridentino nõ repugnant. Trigeſima tertia eſt, eiuſdem Clementis pro Congregatione Sancti Benedicti Valliſoleti ex certa ſcientia, quatenus priuilegia ſunt in vſu,& non reuocata, decretiſque Trident. Concil. non contraria. Trigeſima quarta eſt, eiuſdem Clementis pro tota Cõgregatione Benedictina facta in forma cõmuni. Hæc apud Bullariũ habentur, quorum quædã referuntur d. art. 1.

9. Ad horum igitur priuilegiorum intelligentiam,& effectus ex eis productos penetrandos ſcire oportet, quòd cõfirmatio priuilegiorum (idem dic de innouatione) duobus modis ſolet fieri: ex certa ſcientia, & in forma communi, vt ſatis colligitur ex cap. poſtulaſti, de reſcriptis. Confirmatio ex certa ſciẽtia fit, quando Papa dicit ſe habere claram notitiam priuilegiorum, quæ confirmat: vel quando in bulla inſerit tenorem priuilegij confirmati: vel vtitur verbis, ex certa ſcientia, aut de plenitudine poteſtatis, vel etiam, non obſtantibus reuocationibus Apoſtolicis. Confirmatio autem in forma communi fit, quando ſimpliciter confirmat, ſine præuio examine, & notitia rei confirmatæ: gloſſa in cap quia diuerſitatem, de conceſſ. prabenda, tria ſingularia dicit operari confirmationem ex certa ſcientia. Primum, quòd res confirmata redditur firmioris auctoritatis, & roboris. Secundum, quòd facit validam rem minus validam, ſeu etiam inualidam, hoc eſt, habet vim nouæ conceſſionis, Gloſſa in c. 1. & capit. veniens, de tranſactionibus, cap. 2. de pactis. Tertium, quòd nullus inferior à Papa confirmante poteſt de illa cognoſcere. At confirmatio in forma cõmuni parum, aut nihil operatur, quia nullum ius nouum creat, ſeu confert, nec dat valorem priuilegio inualido, nec tollit cognitionem à iudice inferiori, ſed ſolum roborat, & conſeruat rem in ſtatu, in quo erat ante confirmationem, vt ex *d. c. capitul. quia diuerſitatem, colligitur, & ex cap. 1. & cap. examinata, de conceſſ. præbenda, ſumitur. Ibidem art. 4. de quo Panorm. in cap. adhæc nu. 7. Decius num. 14. de reſcriptis, Baptiſta Salis in ſumma verb. abſolutio fol. 9. col. 2. Idem tradunt Innocent. Imola, & Butrius in capit. dudum, de decimis, Bald. in feud. titulo, per quos fiat inueſtitura, capitul. 1. numer. 2. Felin. in c. inter dilectos, de fide inſtrum. numer. 13. & in c. cum veniſſet, de teſtibus numer. 2. Decius in rubr. c. de confirmat. vtil. vel in vtil. Tuſchus verb. confirmatio ex certa ſcientia, per totum, quibus, & alijs e tatis latè reſoluit Suarez libr. 8 de legibus capitul. 18. à numer. 8. & præcipuè numer. 12. & ſequentibus, vide quæ ad hoc diximus reſolut. 77. num. 45. §. ſecundo probatur.*

10. Ex quo veniunt reſoluenda plurima, Primum, quòd confirmatis priui-

le-

Digitized by Google

legijs alicuius Religionis ex certa ſcientia, cenſentur etiam confirmata priuilegia ad illius inſtar alteri Religioni conceſſa; ſi talis Religio participans habet communicationem priuilegiorum alijs conceſſorum, & concedendorum, tunc enim huiuſmodi confirmatio cenſetur quaſi noua priuilegiorum conceſſio, quã quidem alij vocant gratiam. Vnde ea frui poſſunt Religiones, quibus conceduntur etiam fauores, & gratiæ, ſicuti Societati Ieſu cõceduntur. Ex quo fit, quòd ſi cõfirmatio facta fuit in forma communi, non cenſentur confirmata priuilegia ad inſtar vnius Religionis alteri conceſſa: ſicut nec per reuocationẽ priuilegiorum alicuius Ordinis cenſentur reuocata priuilegia ad inſtar alterius Ordinis *ibid. artic. 2.* de quo Mandoſ. *de priuilegijs ad inſtar qu. 7. art. 2. Suarez de legibus dict. libr. 8. cap. 19. num. 9. & 10. cum ſequentibus*, P. Miranda *dict. quæſt. 42. art. 5.* ſed Suarez id etiam extendit ad confirmationem factam in forma communi.

11. Secundum, quod venit reſoluendum eſt, quòd licet confirmatio priuilegiorum facta ſit ex certa ſcientia, ſi addatur clauſula, quatenus ſunt in vſu, vt apponitur in bulla Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, non extenditur ad
Bull. bull. abrogata per contrarium vſum ſpatio
17. Eug. ſexaginta annorum præſcriptum, iuxta
4. nu. 15. priuilegium Eugenij IV. vel etiam per decurſum centum annorum, ex eodem Eugenio IV. de quo ſuprà de præſcriptionibus diximus. Vnde ſi per huiuſmodi temporis præſcriptum vſus non inualuit, non obſtat dicta clauſula, quatenus ſunt in vſu, quominus confirmatio præfata, ex certa ſcientia, habeat ſuum effectum roborandi, & approban-
Bull. bull. di dicta priuilegia. Imò idem Euge-
11. Eug. 4. nius in alio priuilegio conceſſo Congregationi S. Iuſtinæ Ordinis ſancti Benedicti apud Bullarium, ſine reſtrictione temporis præſcripti concedit, vt poſſint vti ſuis priuilegijs, etiam ſi contra illa habuerint contrarium vſum ignoranter, vel ſcienter obſeruatum, ſed illa in ſuo vigore, ac robore permanere vult, & declarat. Dicta autem priuilegia modò innouata ſunt quoad nos Minores per Sixtum V. & Clementem VIII. confirmantes, & innouantes noſtra priuilegia, etiam per modum communicationis, & extenſionis conceſſa cum clauſula, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, abſtinentes verò ſe à dicta clauſula limitante, quatenus ſunt in vſu. Vnde cùm ab anno Domini 1587. in quo expedita fuit dicta bulla confirmatoria Sixti V. vſque ad annum anteriorem 1561. in quo Paulus IV. confirmauit eadem priuilegia, ex certa ſcientia, & ſine clauſula, quatenus ſunt in vſu, non decurrerint, niſi viginti ſex tantùm anni, non potuit legitima præſcriptio contra dicta priuilegia currere. Caſu verò quòd eſſent abrogata per nõ vſum (quod negamus) vix, aut nunquam poteſt talis non vſus priuilegiorum probari, quia vt in plurimum apud ſecretum ſacramentale pœnitentiæ circa abſolutiones, diſpenſationes, & commutationes votorum ipſis vti ſolet. *ibid. art. 3. & 4. de quo Corduban. addit. ad Compend. tit. abſolutio quoad ſæculares 1. §. 15. verſ. quod, Collector Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum, §. 15. Panormitanus in c. cum ſuper, de cauſa poſſ. & propr. Idem docet Suarez dict. c. 18. nu. 16. & 17. & citat ad id Mandoſium, qui plures alios refert, tract. de priuilegijs ad inſtar, gloſſ. 15. in principio.*

12. Ex quo venit tertium reſoluendum, ſcilicet quòd priuilegiũ perditum per non vſum quoad Religionẽ, cui directè eſt cõceſſum, non perditur quoad alias Religiones, quibus per extenſionem eſt communicatum. Vnde non poteſt abrogari niſi per nõ vſum legitimo tempore apud tales Religiones præſcriptum, quia tale priuilegium iam factũ eſt proprium ipſarum Religionum communicantium, ac ſi eiſdem fuiſſet ſpecialiter conceſſum per cõfirmationes, & innouationes priuilegiorum ſuprà relatas. Imò vt talis præſcriptio currat, oportet habere ſcientiam priuilegij, & voluntatem expreſſam illo non vtendi ad hoc, vt per non vſum deperdatur, capit. ſi de terra, verb. detrahere noluiſti, de præſcriptionibus, vbi notãt

DD. ibid. art. 5. de quo Cordub. in addit. ad Compend. dict. § 15. Panormitan. in c. cùm acceſſiſſent, in fine, de cõſtit. Syluest. verb. priuilegium, num. 11. Idem poſt Baldum, Mandoſium, Nauarrum, & alios docet Suarez *dict. libr.* 8. c. 15. *num.* 5. & tradit etiam P. Miranda *tom.* 2. *q.* 42. *art.* 5.

13. Pro quo aduerte, quòd priuilegium, vel lex imponens pœnam ipſo facto non derogatur per contrariam conſuetudinem. Exemplum eſt in pœna excommunicationis ipſo facto impoſita contra inijcientes in clericum manus violentas, nulla enim conſuetudine poteſt impediri, quin taliter delinquẽs ſtatim poſt percuſſionem clerici incidat in dictam excommunicationẽ, quæ ſecum trahit annexam executionem, c. paſtoralis, §. verum, de ſentent. excommunic. Idem ius eſt de excommunicatione lata contra ingredientes clauſuram Monialium indebitè. Verùm eſt tamen, quòd ſublata priuilegij, vel legis principalis vi per contrariam conſuetudinem, etiam pœnæ acceſſoriæ obligatio tollitur, vt ſunt plures excommunicationes poſitæ in aliquibus Extrauagantibus, & alijs conſtitutionibus Pontificijs, quæ penitus per non vſum abrogatæ ſunt. *Ibid. art. 6. de quo Caſtro de lege pœnali lib. 2. capit. 11. folio 216. vide qua latè tradit Suarez libr. 7. de legibus capitul. 19. à nu. 2. vbi num. 5. vſque ad 8. limitat noſtram ſententiam, quando conſuetudo contraria eſt irrationabilis, quia illa non poteſt abrogare legem, capitul. vltimo, de conſuetudine.*

14. Quartum reſoluendum eſt, quòd clauſula poſita à Gregorio XIII. & alijs Pontificibus in ſuis priuilegiorum bullis confirmatorijs, ſcilicet, quatenus decretis Concilij Tridentini non aduerſantur; non comprehendit, nec reuocat omnia priuilegia quouis modo contraria ipſi Concilio, ſed tantùm ea, quæ expreſſè in illo reuocantur. Exemplum aptum habemus ſeſſione 23 eiuſdem Concilij, vbi vnum abſolutè diffinitur ſine derogatione priuilegiorum, & alterum cum expreſſa derogatione eorumdem. Primùm, quòd ſacri Ordines non conferantur extra tempora à iure ſtatuta, & quantum ad hoc non reuocat priuilegia Regularium in cõtrarium. Vnde poſt Tridentini Concilij promulgationem poſſe Regulares extra tempora ordinari virtute ſuorum priuilegiorum reſponſum olim dederunt apud Salmanticenſes viri doctiſſimi, vt nos ſuprà reſoluimus de ordinibus ſacris num 7. eo quòd non ſunt expreſſè reuocata quoad hoc præfata ſua priuilegia in dicto decreto. Alterum quod diffinitum eſt, vt vnuſquiſque à proprio Epiſcopo ordinetur, nec ab alio promoueri permittatur prætextu cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti. vel priuilegij: vbi manifeſtè apparet, quodmodo reſpectu huius ſecundi decreti derogantur priuilegia in contrarium, quod non fit in primo. Neque obſtat quoddam decretum eiuſdem Concilij, in eo enim ſolùm reuocantur priuilegia Regularium in contrarium quantùm ad decreta illius ſeſſionis de Regularibus, non verò quantum ad decreta aliarum ſeſſionum. Iuxta quam diſtinctionem debent intelligi plura decreta eiuſdem Concilij, qualia ſunt, de vſu, & editione librorum ſacrorum de licẽtia ſuperiorum quoad Regulares, & approbatione Ordinarij. Item de lectione ſacræ Scripturæ apud monaſteria monachorum habenda. Rurſum de voce non habenda in actibus Capitularibus, niſi à conſtituto ſaltem in ordine ſubdiaconatus. Tandem de qualitate ordinandorum, & quod non ordinentur, niſi tranſactis interſtitijs. In quibus omnibus decretis cùm non derogentur expreſſè priuilegia Regularium in contrarium, non impedit, quin poſſint vti dictis priuilegijs quoad ſuperiora, ſi fortè illa habent. Ibidem articul. 7. de quo Suarez libr. 8. de legibus cap. 18. nu. 17. ad finem, P. Miranda tom. 2. q. 42. art. 3. 5. ſed alij, qui idem vt probabile tenẽt, ac iudicant, & ſequitur Portel *verb. priuilegij confirmatio num 31.*

Trid. ſeſſ. 23 c. 8. de reform.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 22. de regul.

Trid. ſeſſ. 4. de vſu ſacror. librorum

Trid. ſeſſ. 5. ca 1. de reform.

ſeſſ. 22. c. 1. de reform. ſeſſ. 23. ca. 11. de refor.

15. Decreta Tridentina, in quibus ſpecialiter, & expreſſè reuocantur priuilegia Regularium, ſummatim ſunt hæc. Primum habetur ſeſſ. 5. vbi datur ſa-

Trid. ſeſſ. 5 ca. 2. de reform.

dict. ſeſſ. 5. ca. 2. §. Regula. res verò. ſeſſ. 24. c. 4. de Reform. ſeſſ. 14. cap. 1. ſeſſ. 21. de obſer. & euitan. in miſſa ſeſſ. 23. ca. 10. de refor.

facultas Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis procedendi contra prædicatores errores, aut ſcandala ſeminantes in populo, de quo ſuprà de Prædicatoribus nu. 11. Secundum habetur in eadem ſeſſione, quòd Regulares non prædicent in ſuis Eccleſijs, niſi à ſuis ſuperioribus ſint approbati, & cum benedictione Epiſcopi, & extra ſuas Eccleſias cum licentia, & approbatione Ordinarij. Imò nec apud ſuas Eccleſias contradicente Epiſcopo prædicare poſſe, habetur in alio decreto eiuſdẽ Concil de quo ſuprà de prædicatoribus n. 2. & 8. diximus. Tertiũ extat ſeſſ. 24. quod

Seſſ. 23. cap. 12.

Regulares de vno Ordine ad aliũ translati ſub obedientia ſui ſuperioris maneant. Quartum extat ſeſſione 22. decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ; quòd Ordinarij omninò prohibeãt quidquid pro miſſis nouis datur, & ne cuiuis vago, aut ignoto ſacerdoti miſſas celebrare permittatur, neque in priuatis domibus extra Eccleſiam, vel oratoria ab Ordinario deſignata, de quo ſuprà de celebratione miſſæ nu. 16. & de altaribus num. 3. diximus. Quintum decretum extat ſeſſione 23. vbi interdicitur Abbatibus, & alijs quibuſcunque exemptis conferre ordines minores, niſi tantùm ſuis ſubditis Regularibus, de quo ſuprà de Abbatibus num. 4 Sextum extat eadem ſeſſione, quòd nullus, etiam Regularis ante vigeſimum ſecundum annum ad Subdiaconatum, & ante vigeſimumtertiũ ad Diaconatum, & ante vigeſimũ quintum ætatis annum ad Presbyteratũ promoueatur, de quo ſuprà de ordinibus n. 7. & 8. Septimum extat eadem ſeſſione, vbi habetur, ne duo ſacri ordines eodem die, etiam Regulari conferantur, nec promoti ad Subdiaconatus ordinem ad altiorem gradum promoueãtur, niſi ſaltem per annum in eo ſint curſati, ad arbitrium tamen Epiſcopi, de quo vbi ſuprà num. 4. & 5. Octauum extat eadem ſeſſione, vbi interdicitur, ne quis, etiam Regularis poſſit ſæcularium confeſſiones audire, niſi parochiale habeat beneficium; aut ab Epiſcopo per examen, aut aliàs idoneus reputatus approbationem obtineat, de quo ſuprà de

Seſſ. 23. cap. 13.

Seſſ. 23. cap. 15.

Confeſſarijs quoad præſentationem numero 1. Nonum extat ſeſſione 25. vbi diffinitur, omnia ad Regulares pertinẽtia in illa ſeſſione poſita debere obſeruari, priuilegijs quibuſcunque non obſtantibus, de quo ſuprà numero 14. Decimum extat eadem ſeſſione, vbi prohibetur, locationes bonorum Eccleſiæ, & ſolutiones anticipatas fieri. Vndecimum extat eadem ſeſſione, vbi ſtatuitur, quartam funeralem ſoluendam eſſe Eccleſijs Cathedralibus, & parochialibus cum conditione poſita. de quo ſuprà *de Canonica portione num. 1. & 2. diximus ibid. art. 7.*

Seſſ. 25. c. 21. de regul.
Seſſ. 25. c. 11. de reform. ſeſſ. 25. c. 13.

16. Quartum reſoluo, quòd priuilegia contra ſacros Canones extra decreta Tridentina non ſunt reuocata per Gregorium XIII. nam clauſula: Quatenus decretis Concilij Tridentini, & ſacris Canonibus non contradicunt; non intelligitur, niſi de Canonibus, & decretis ipſius Concilij, illa namque copula, &, coniungit verba, ſacris Canonibus, cũ illis, Decretis Concilij Quapropter Sixtus V. ad tollendum omne dubium ſuſtulit dicta verba, ſacris Canonibus in confirmatione priuilegiorũ noſtri Ordinis, & idẽ fecit Gregorius XIV quoad Ciſtercienſes, & idem Gregorius apud Compendium Societatis, titulo, concilium, confirmauit priuilegia eiuſdem Societatis ſine aliqua limitatione, quo poſſunt per communicationem frui Mendicantes, & aliæ Religiones communicantes.

Comp. Societat. tit. cõcilium. Bullar. Orac. 15. Pij 5. fol. 981.

Imò & in foro conſcientiæ ſunt reualidata priuilegia Regularium per Pium V. viuæ vocis oraculo facto Fratribus Minoribus apud Bullarium, etiã ſi ſint contra Tridentinum Concilium, quod poſtea non fuit reuocatum per Gregorium XIII. in ſua reuocatione generali priuilegiorum Mendicantiũ contra idem Concilium à Pio V. conceſſorum, quia ea tantùm reuocauit in foro exteriori ad vitandas lites, & diſcordias, de quo ſuprà de ordinibus ſacris num 7. ſicut ſimiliter fecit Leo X circa priuilegia Mendicantiũ moderata, ſeu reuocata in Concilio Lateranenſi, quæ omnia reualidauit in foro conſcientiæ, vt refert Collector Mendicantium ti-

tulo, Concilium, §. 7. qui addit, idem eſſe confirmatum ab eodem Leone X. etiam in foro exteriori pro Prædicatoribus, poſt dictum Concilium, & melius à Paulo IV. apud Bullarium, expreſsè reuocando dictum Concilium Lateranenſe, & alia Concilia: vltrà quòd clauſula, Dummodo decretis Tridentini Concilij non ſint contraria; fuit appoſita à Gregorio XIII. & eius ſucceſſoribus in ſuis bullis confirmatorijs ad firmandam regulam in contrarium, ſcilicet ad reuocanda decreta alterius cuiuſuis Concilij generalis. ibid. art. 9. & 10. Idem ſentire videtur Henriquez lib. 7. de pœnitent. tom. 1. cap. 24. ad finem, litera K. Capuccin. ad Compend. 1. p. fol. 86. & non condemnat Portel vbi ſupr. numer. 64. quamuis oppoſitum tutius putet, & quantum ad dictam clauſulam, dummodo ſacris Canonibus, & Tridentino, &c. expreſsè tenet ibid. n. 65. & tradit etiam P. Miranda dict. art. 3. ad finem. Quibus videtur annuere, licèt poſtea dubitet, ſeu potiùs renuat Suarez *dict. lib. 8. cap. 19. nu. 5. 6 & 7.*

Bullar. bull. r. Pauli 4.

17. Imò etiam probabile videtur nō adſtringi Papam ipſius Concilij Tridentini ſpecialem facere mentionem, quando in aliquo priuilegio, vel conſtitutione ipſum reuocare intēdit, verba enim ipſius Concilij declarantis: *Omnia decreta, & conſtituta in eo ita eſſe, vt in his ſalua ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſit, & eſſe intelligatur; id videntur innuere, & ad id appoſita. Vnde cùm Papa ſit ſupra Concilium, & quodcunque ius poſitiuum poſſit de plenitudine poteſtatis reuocare, vt declaratum fuit in Cancellaria Apoſtolica, & per ſacram* Congregationem Concilij, ſufficiens videtur ad reuocationem illius, ipſum reuocare voluiſſe. tom. 3. q. 37. art. 4. de quo Germonius de ſacr. immunit. lib. 1. c. 52. num. 1. Vide quæ tradit Suarez d. lib. 8. c. 38. nu. 2.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 21. de refor.

18. Idem tenet Auctor tom. 3. q. 46. art. 1. §. ſecunda concluſio. Vbi agens de quodam priuilegio Ioannis XXII. facto Prædicatoribus circa quartam funeralem cōtra diſpoſitionem Clementinæ, Dudum, in Concilio Viennenſi editæ, reſoluit, quòd in omni materia, ſi per verba derogatoria etiā generaliter prolata appareat de voluntate poteſtatē habentis, omnibus generaliter derogare voluiſſe, illi ſtandum eſt, argumēto c. nonnulli, de reſcriptis, & c. ex parte, de capellis monachorum, ac per conſequens dictum priuilegium ſubſequens derogaſſe dictæ Clementinæ, Dudum, licèt de ea non ſit facta mentio expreſſa, nam eius notitiam habere præſumebatur Pontifex, tanquam qui habet ius in pectoris ſcrinio, vt dicitur c. 1. de cōſtit. in 6. ideòque illi ex certa ſcientia derogauit. Neque obſtat quòd ex Auctore d. art. 4. qu. 37. §. circa quam, adducit Portel in additionibus ad dubia, verbo Tridentinum Concilium, n. 2. pro oppoſita ſententia, ſcilicet quòd ad derogationem Concilij Generalis neceſſariò requiritur, vt de illo fiat expreſſa mentio in litteris, ſeu bulla priuilegij, nam ibi vel loquitur ex ſententiā aliorum, vel fortè iuxta regulas generales iuris; in quibus habetur, quòd ea, quæ maxima conſideratione fiunt, & multorum conſilio decidūtur (vt ſit in Cōcilijs) ſpecialem, & expreſſam requirunt de eis fieri mentionem ad eorum derogationem, ſi enim in generali reuocatione nō veniunt priuilegia inſerta in corpore iuris, vt cum Henriquez ex ſententia plurimorum reſoluit Auctor tom. 1. qu. 8. art. 7. §. quarto infertur, à fortiori nec venient Concilia generalia, quæ ſunt iura communia edita cum maturo totius Eccleſiæ conſilio in fauorem, & bonum commune. Vnde ſtatim poſt dictā communem doctrinā traditam in principio dicti §. circa quam, quaſi proferēs ſuā reſolutiuam ſententiam, ſubdit Auctor, propterea in Concilio Tridētino appoſita eſſe dicta verba: Vt in his ſalua ſemper auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſit, & eſſe intelligatur, vt non adſtringeretur Papa ipſius Concilij ſpecialem facere mentionem, ſed ſufficere quòd conſtet de voluntate ipſius volentis reuocare de plenitudine poteſtatis, vel ex certa ſcientia, quod eſt idem, cū derogare poſſe nemini dubitare fas eſt, argumēto c. innotuit, de electione, & admittit praxis, & ſtylus Curiæ, & nemo

Propugnatur, & tuetur ſententia, & doctrina Auctoris.

Digitized by Google

modo debent explicari, & intelligi ſuprà tradita ab ipſo Auctore d. art. 4 §. circa quã, ne ſibi oppoſitus, aut problematicè locutus iudicetur. Quod tamen cõfirmo ex dicta clauſula: Dum modo decretis Tridentini Concilij nõ ſint cõtrarij; ſolita apponi in bullis confirmatorijs priuilegiorum pro Regularibus, quæ videtur denotare, clauſulas generales non obſtantium, etiã Concilia generalia, imò & ipſum Conciliũ Tridentinum comprehendere, niſi expreſsè excipiatur, vt expreſsè excipitur ipſummet Concilium Tridẽtinum, quidquid de hoc dubitet Sanchez d. c. 19. n. 6. Idẽ videtur ſentire Florez de Mena in ſuis varijs q. 40. n. 50. vbi docet, intelligi derogatum Tridentino, ſi ex verbis priuilegij conſtet, eam fuiſſe Pontificis mentem; atque in dubio dicit, eam eſſe præſumendam, eo quòd Tridẽtini decreta ſatis notoria ſint, cui adhæret etiã Sanch. lib. 8. de Matrim. diſp. 35. n. 18. & l. 7. Decal. c. 29. nu. vlt. ad fin. vbi docet, eam regulam, vt deſideretur ſpecifica Concilij mentio ad eius derogationẽ, fallit, quando Põtifex diſpenſat in ſpecie, & certò caſu contra generalis Concilij prohibitionem, & expreſſiùs tenet *Gratian. tom 4. diſceptat. capit. 724. nu. 6. & cap. 742. num. 24.*

19. *Clauſula generalis, non obſtantibus ſtatutis, & conſuetudinibus, etiã iuramento, & confirmatione Apoſtolica roboratis, poſita in priuilegijs tollit legem iuratam. gloſſa in capit. cum non deceat, verb. effectus, de electione, libr. 6. Auctor ibid. art. 12. de quo Couar. de teſtament.* 2. p. numer. 19.

20. Clauſula ſolita apponi in priuilegijs: Contradictores quoslibet, & rebelles, etiam per quaſcunque cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas compellendo, debet intelligi de contradictoribus de facto tantùm contradicentibus, non verò de iure; gloſſa in c. pro illorum, verb. contradictores, de præbendis. Verba autem iſta: Sciant contẽptores, & inobedientes indignationẽ Petri, & Pauli ſe incurſuros; pœnam arbitrariã tantũ deſignant, ſeu denot. ibid. artic. 13. de quo Panor. in c. audita, de reſtit. ſpoliator. Nau. in c. cũ contingat, in ſeptima cauſa nullitatis, nu. 3. de Reſcriptis, Alciat. in c. quoad ſedem. n. 6. de officio ordinarij. Idẽ docet P. Mirand. to. 2. q. 45. ar. 3.

21. Clauſula illa ſolita apponi in priuilegijs: Omni appellatione remota; debet intelligi de omni appellatione ſiue friuola, ſiue legitima, ſic dicente Sixto V. in ſua Bulla confirmatoria: Quod iudices procedant appellatione quacunque poſtpoſita, & apertè confirmatur ex c. paſtoralis, de appellat. Ex quo fit, quòd iudex poteſt ad executionem procedere, non obſtante appellatione, niſi hæc facta ſit in caſu in iure expreſſo, vel inhibito fiat, vel niſi ex certa ſcientia Papa commiſerit appellationem, poterit tamen ſupplicari Princeps, qui talẽ appellationem (ſi ipſi videbitur) admittere, vel non admittere poteſt, d. c paſtoralis, l. 1. C. de ſent. Præfecti prætorij, Auth. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imperatori offerendis, quo non obſtãte adhuc ſententia poteſt executioni mandari, in vtroque enim caſu appellatio effectum tantùm deuolutiuum, & nõ ſuſpenſiuũ operatur *ibid. ar. 14 de quo Imola in l. 1. §. finali, ff. à quibus appell. ar. & in c. paſtoralis, vbi Innoc. & Hoſtienſ. de offic. del. Bald. in l. 2. C. de appell. Idẽ docet P. Mirand. vbi ſuprà artic. 2. & nos diximus reſolut. 10. num 7. & 17.*

22. Clauſula priuilegiorũ: inuocato etiam ad hoc auxilio brachij ſæcularis, operatur, vt iudices Eccleſiaſtici delegati à Papa virtute dictorum priuilegiorum poſſint per cenſuras compellere iudicem ſæcularem ad præſtandum huiuſmodi auxilium, quando opus fuerit, quòd ipſe iudex præſtare tenetur ſine aliqua prauia cauſæ, ſuper qua agitur, ſeu proceſſus examinatione. *ibid. ar. 15. de quo Aualos in director. Iudicum Eccleſi. 2 p. c. 15. n. 32 & c. 13. n. 13. & DD. in c. 1. de officij ordinarij. Idem poſt Innoc. in c. ſignificaſti, n. 3. de offic. delegat. et Nauar. in c. cum contingat, de reſcript. remedio 1. tradit P. Miranda vbi ſuprà art. 4.*

23. Clauſula, Supplentes omnem defectum iuris, & facti; poſita in Bullis confirmatorijs, Ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, comprehendit non ſolùm defectum iuris poſitiui,

ſed

ſed etiam defectum partis impetrantis, veluti ſi eſt excommunicatus, ſupplet etiam omnes, & ſingulos iuris, & facti, ac ſolemnitatum, etiam iuris, & de neceſſitate, aut aliàs quomodolibet requiſitarum forte omiſſarum, & alios quoſcunq; defectus. Ita ampliſſimè confirmauit Sixtus V. priuilegia Minorum in ſua Bulla ſuprà citata, Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, per quod manent etiam confirmata priuilegia inualida, & abrogata. Verum eſt tamen, quòd non ſupplet Pontifex dolum in impetratione ex parte impetrantis, niſi expreſsè id exprimat, ſicuti fecit Leo X. concedens Fratribus Minoribus vti ſuis priuilegijs, licèt fuerint impetrata malitioſè, mendaciter, & doloſè tanquam ſi debitè, ac legitimè impetrata fuiſſent. ibid artic. 16. de quo Hoſtienſ & DD. *in cap. 1. de tranſact. Idem docet P. Mirãda d. q. 45. a. 5.*

24. *Clauſula poſita in priuilegijs, Quòd praeſertim in tranſumptis manu notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonae in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutae munitis eadem fides adhibeatur, quae adhiberetur originalibus literis, ſi eſſent exhibita, vel oſtenſa, haec inquam, clauſula* operatur, ad priuilegij tranſumpti robur, ac validitatem nullam requiri citationem partis, aut generale edictũ iuxta terminos iuris communis requiſita. Iulius II. amplius conceſſit, quod ſufficit tranſſumpta ſignari, ſiue manu alicuius praelati, vel notarij publici, ſiue Generalis Ordinis ſigillo diſiunctiuè, ac ſi plumbeum ſigillum haberent, quod eſt magnum priuilegium vſque huc non reuocatum. Et Leo X. magis ampliando conceſſit Minoribus, quòd clauſulae, ſeu clauſulis ex litteris originalibus, vel ex earum tranſſumptis authenticis de mandato iudicis, coram quo fuerint productae, per notarium publicum extractis eadem fides adhibeatur in iudicio, quae toto litterarum tenori adhiberetur. *ibid. art. 17.* de quo Couar. *pract. qq. capitul. 2. verſ. final.* DD. *in authent ſi quis C. de edendo*, vbi Bartolus.

In Bull. orac. 22. Leo X.

De ceſſatione, & reuocatione Priuilegiorum.

25. Priuilegium, vel reſcriptum Papae expirat morte ipſius, quando conceditur gratia nomine perſonae, dicendo, ad noſtrum voluntatis beneplacitum, habetur c. ſi gratioſe, de reſcr. in 6. ſicut edictum Epiſcopi; vel communicatio ab homine expirat cum eo. Secus quando conceſſio gratię fit nomine dignitatis, & officij, dicendo, ad beneplacitum Romani Pontificis, aut Sedis Apoſtolicae, tunc enim non expirat. Vnde ordinaria iuriſdictio conceſſa à Papa, vel Epiſcopo non expirat morte concedentis, expirat tamen poteſtas delegata, vt Viſitatoris, vel alterius iudicis delegati, niſi res, ſeu cauſa ſit incepta, & nondum integra, illam namque poteſt tunc perducere ad plenum effectum: ſicut etiam officium executoris non expirat morte mandantis, c. ſi ſuper gratia, de officio deleg. libr. 6 etiamſi commiſſio fiat cum aliquali cauſę cognitione, v. g. vt diſpenſet Epiſcopus cum conſanguineis ad matrimonium contrahendum, nomine Papae, verificata prius informatione. *tom. 1 qu. 9. art. 1. de quo Couar. lib. 3. var. c. 15. Nauar. c. 27. num. 22. & 47. Syluest. verb. gratia, §. 2. Armilla §. 5. Vide quae ad hoc latè tradunt Anton Gabriel lib. 6. tit. de praebend. concl. 1. Nauar. § in Leuitico notab. 28. num. 28. Perez in lib. 2. Ordin. tit. 1. l. 2. poſt quos multa ad idem congerit Suarez lib. 8. de legib. c. 32. à nu. 2. vbi num 10. addit, priuilegium Papę ad beneplacitum ſuum pro vno anno conceſſum non extingui, etiam ſi Papa moriatur intra annum, donec id tempus praefixum finiatur, & citat Gabriel ibi ſ. p. numer. 23. Sanch. lib. 8. de matrimon. diſp 28. numer. 51. Henriq. 7. de indulgent. cap 21. num. 4.*

26. Superiores Ordinum, & capitu-

Bullar. orac.71. Leon.X. Comp.Societ.§.2.

ſa habentia auctoritatem Apoſtolicam ſpecialem poſſunt limitare, vel omninò tollere à Fratribus vſum priuilegiorum Apoſtolicorum. Ita conceſſum eſt Minoribus à Leone X. apud bullarium, & Ieſuitis à Gregorio XIII. apud Compend. Societatis tit. gratiarum vſus §.2. Quod poſſunt limitare ad vſum vnius, vel alterius priuilegij, ſeu conceſſionis, prohibendo vſum reliquorum, dũmodo id, quod tollitur, non ſit contra vſum ſacrorum Canonum. Idem ius erit in Religionibus non habentibus hanc ſpecialem auctoritatem Apoſtolicam; quidquid aliqui contradicant, nã ſecluſo præfato priuilegio (quo per cõmunicationem vti poſſunt aliæ Religiones) adhuc apud ſuperiores cum ſuis capitulis reſidet interpretatiua voluntas totius Ordinis, vel Prouinciæ ad renunciandum vſum ſuorum priuilegiorum; priuilegium enim non confertur in inuitum, ex regula vulgata iuris, quod vſus, & praxis approbat, ac obſeruat: ibidem art.2. Vide quæ ad hoc tradit Suarez d. lib.8.c 33 à. num.4. & in noſtris terminis idem docent P. Miranda. *tom. 2. quæſt.43. articul.4 Portel verb. priuileg num.78.*

27. Primum priuilegium tollitur, ſeu reuocatur per poſterius de priori faciens mentionem, vt ſumitur, c. veniens, de præſcript. vbi gloſ. notat, & ex c. Abbatem, de reſcription & tradit gloſſ. vlt. in c. 1 eod. tit. quòd ſi non faciat mentionem, licèt ſit ſpeciale, non ideò derogare cenſetur priori generali, ratione cuius eſt iam quæſitum ius tertio, quod non cenſetur Princeps auferre velle ſine illius notitia; gloſſ. in d.c. veniens, & gloſſ. in ſum 25. quæſt. 2. Item mentiõnem facere debet clauſulæ derogatoriæ, & de derogatoria ſũ derogatorijs poſitis in priori priuilegio, niſi priuilegium legis formam, nomenque teneat, tũc enim primum clauſula derogatoria inuſitum tollit, ſeu reuocat. *ibid. artic.3* de quo Abb *in c.1. de reſcript. & in c. veniens*, vbi gloſſ. *de præſcr. Felin in c accedentibus, de priuilegijs.* Idem ferè traditis multis docet Suarez *d. lib 8.c 39. à num. 5.*

28. Priuilegium ſpeciale derogat generali, ſi generale contineat ius ad rem, non verò ius in re, ſiue iſtud præcedat, ſiue ſequatur, d.c. Abbatem, de reſcriptis. Si verò vtrunque priuilegiũ eſt generale, vel vtrunque ſpeciale, ſi vtrunque eſt clauſum in corpore iuris, poſterius tollit prius. At ſi prius tantũ eſt incluſum in corpore iuris, non incluſo poſteriori, iſtud poſterius derogat priori, licèt de eo non faciat mentionem: quia Princeps concedendo tale priuilegium videtur habere voluntatem tollẽdi legem in contrarium, ac per conſequens aliud priuilegium contrarium in corpore iuris inſertum. Si verò vtrunque priuilegiũ non eſt clauſum in corpore iuris, eſto ſint cõtraria, *vnum non tollitur ab alio, ſed attenditur primum, c. veniens, de reſcriptis, ſiue vtrumque impetretur ab eodem, ſiue à diuerſis, ſiue ambo ſint ſpecialia ſeu generalia, ſiue etiam prius ſit generale, & contineat ius, niſi de illo facta eſſet mentio in poſteriori priuilegio, ibid. §. ſed vt ſupra d. ita, vſque ad finem artic. de quo Bald. in l. item lapilli, col.2. ff. de rerum diuiſio, Abb. in d.c.1. de reſcript. Idem ferè ſentire videtur Suarez vbi ſup. n.6. & 7. vbi probabile cenſet, poſſe priuilegio generali tacite derogari per poſterius ſpeciale, idq; tenere ait Sylu. poſt Hoſtienſ. verb. Priuilegium, quæſt.10. videturque probari in c. dudum, §. nos igitur, & c. quamuis tibi de præbend. in 6.*

29. Priuilegium ad tempus conceſſum ceſſat elapſo præfixo tempore, ac ipſo iure expirat. c. de cauſis, de officio delegati. Item conceſſum ex certa cauſa, illa ceſſante, ceſſat, c. ceſſante, de appellatio. c. ſuggeſtum, de decimis. Priuilegium autem conſiſtens in factó tollitur per non vſum decem annorum, l. 1. ff. de nundinis. Contra Eccleſiam tamen non currit præſcriptio, niſi ſpatio quadraginta annorum, iuxta ius commune, & ſexaginta, ſi Eccleſia ſit regularium, ex quodam priuilegio Benedictinorum, imò & centum annorum ex alio priuilegio monaſterij S. Pauli extra muros Romæ, de quibus ſuprà de præſcriptionibus, n.2, diximus. Quandu

do verò priuilegium conceditur in liberam voluntatem alicuius, quæ reſpicit ipſum priuilegium, & non tempus, eſt perpetuum: vt cùm dicitur, Concedimus tibi hoc, vel illud, quando volueris, vel quando tibi libebit, & ſimilia verba. Tandem priuilegium conſiſtēs in non faciendo tollitur vnico actu cōtrario, niſi fiat proteſtatio in contrariū. Cōtrauentio autem debet eſſe directa, quæ fit quando conceſſum eſt vnum priuilegium tantùm, & quis facit actum contrarium illo, c. cùm acceſſiſſent, de conſtitutionibus. Aduerte tamen, quòd ſiue priuilegium conſiſtat in faciendo, ſiue, non, nunquam perditur, quando capi poteſt alia coniectura, quæ non ſit indicatiua renunciationis ipſius priuilegij. *ibid. art. 4. de quo Bald. in l. omnes, populi, ff. de iuriſd. omni iud. & in l. generaliter, C. de Epiſc. & cler. n. 5. Bart. in l. 1. C. de his, qui ſpon. mun. & c. l. 10. Boſius in pract. crim. titul. de Princip. & priuilegijs eius, nu. 320. DD. in l. fin. ff. de conſtit. Princip. & in d. cap. cùm acceſſiſſent, vbi Panormit. Idem docet quoad priuilegium ad tempus conceſſum, Suar. d. lib. 8. c. 29. n. 4. & quoad priuilegium, ceſſante cauſa, c. 30. à num. 1. 1. vbi dicit communem ex Felino in c. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. num. 29. Tiraquel. in tract. ceſſante cauſa num. 19. & à num. 210. vſque ad 220. & tota limit. 23. Couar. lib. 1. variar. c. 20. Gutier. libr. 2. canonic. c. 15. num. 30. Barboſ. in l. 1 ff. ſoluto matrim. 1. p. à num. 85. & tandem probat ex c. Abbate, in fine, de verb. ſignific. vbi gloſſa, & c. generaliter 16. quæſt. 1. verb. non diuagantes, & c. tuæ, de cleric. non reſid. & ex l. ex facto, in princip. ff. de vulg. & pupill. An autem neceſſaria ſit cauſa ceſſatio contrariè, & non tantùm negatiuè, vt ceſſet priuilegium habēs tractum ſucceſſiuum, etiam quoad futuros effectus, oſtendit idem Suarez* ibid. latè à num. 6. & quoad non vſum decem annorum, multa tradit d. libr. 8. cap. 35. à num. 19. & quomodo priuilegium amittatur per vnum actum vtendi illo contrarium, c. 35. à num. 2. & agens de proteſtatione facienda à priuilegiario, num. 24.

30. Clauſulæ ſolitæ poni in priuilegijs, *Quòd non cenſeantur reuocata, niſi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, ſufficienter derogatur, dicendo: Volumus tales litteras habere pro expreſſis, ac ſi de verbo ad verbum insererentur, vel non obſtantibus priuilegijs ſub quacunque forma verborū cōceſſis, vt habetur in Clem. 1. & 2. de ſepulturis, & ſtylus curiæ obſeruat, nam Pontifices non poſſunt ſibi,* aut ſucceſſoribus ligare manus, vt non valeant abrogare à ſe, vel à prædeceſſoribus conceſſa, niſi litteræ inſerantur, cùm id aliquando impoſſibile iudicetur ob multitudinem, ac ignorantiam tantorum, & peculiariorum priuilegiorum. Aduertere tamen oportet, quòd in reuocatione generali priuilegiorum non cenſentur reuocata priuilegia regularium, quia ſunt ob merita conceſſa, quæ priuilegia ob merita nunquam in dubio reuocari cenſentur, etiam per reuocationis verba quantumuis generalia, & geminata. *ibidem art. 6. de quo Mandoſ. in regul. cancell. 13. quæſt. 8. numer. 6. & regula 11. de reuocation. quæſt. 13. numer. 6. & 7. Idem docet Suarez d. libr. 8. capitul. 38. numero 2. ad quod etiam videri poſſunt Felin. in capitul. nonnullis, de reſcript. à numero 6. Panormitan. in c. cum inſtantia, de cenſib. num. 5.*

Exponitur ac tuetur Auct. doctrina.

Aduerte tamen circa ſuprà tradita, quòd Auctor in fin. dict. articul. 6. dum docet, in generali priuilegiorum reuocatione non cenſeri reuocata priuilegia regularium, quamuis in ea apponantur verba generalia, & geminata, conſequenter locutus eſt, Nam id propoſuit (licèt tranſuerſo ordine doctrinæ) tanquam regulam vniuerſalem in hac materia. In corpore verò articuli accedens ad explanationem cuiuſdam indulti facti nobis Minoribus, vt non teneamur ad procurationem legatorum Sedis Apoſtolicæ, niſi in litteris eorumdem legatorum de eo fiat expreſſa, & ſpecifica mentio de verbo ad verbum, reſoluit, illud indultum cenſeri reuo-

ca-

catum, ſi in litteris legati Apoſtolici poſterioribus habeatur clauſula: Quamuis alia habeant priuilegia, quòd de eis ſit facienda mentio de verbo ad verbũ quę volumus haberi pro expreſſis, quod ideo dixit, quia ea verba eundem effectum operantur, ac ſi de indulto illo fieret expreſſa, & ſpecifica mentiò, & de verbo ad verbum infereretur, quod ſufficere ſatis oſtendimus ſuprà. Vnde ſic explicata, & intellecta ſentẽtia Auctoris optimè concordat nec ſibi oppoſitus iudicandus eſt, quidquid Euſebius Herrera in ſuis deciſionibus moralibus ſtatus Religionis deciſ. 9. §. 6 leui ductus fundamento obloquatur, qui certè ſi Auctoris ſenſum introſpiceret, eum non inſimularet.

31. Non obſtantiæ poſitæ in priuilegijs explicandæ, & limitandæ ſunt iuxta terminos conceſſionis, ſeu conceſſionum, quibus apponuntur ad earum bonam executionem, ſeu expeditionem, vt quando in Bulla Cruciatæ ſuſpendũtur generaliter omnia priuilegia, non cenſentur ſuſpenſa, niſi tantùm ſimilia, ſeu eadem cum indultis conceſſis in ipſa Bulla, & impedientia bonam expeditionem ipſius; nõ verò alia diuerſa, vel non contenta in Bulla. *ibid. artic. 7.* De quo Syluest. *verb. emptio q. 11.* Idem docet Collect. *quæſt. 2. ad Comp. verb. priuilegia fratrum,* §. 33 & ſequitur P. Miranda *tom. 2. quæſt 45. art. 7.*

32. Regulares poſſunt vti ſuis priuilegijs contra inferiores à Papa, non obſtante contradictione ipſorum, qui niſi deſtiterint, excommunicationem incurrunt, & quidquid per eos contra factũ fuerit, irritum, & inane eſt, ex indulto Iulij II. pro Congregatione Montis Oliueti, qui etiam addit, poſſe tales contradictores tanquam excommunicatos publicari. Item ex Leon. X apud Compend. Soc. poſſunt priuari beneficijs, & dignitatibus Eccleſiaſticis. Iuxta quod debet explicari clauſula ſolita apponi in priuilegijs, ſcilicet: Contradictores quoslibet, & rebelles per quaſcunque cenſuras, de quibus videbitur, & pœnas Eccleſiaſticas, aliauè opportuna iuris remedia, appellatione poſtpoſita cõpeſcendo. Ex quo fit, quòd iudices non

Comp. Societ. §. 1.

poſſunt punire contradictores, quando non obediunt priuilegijs, moti aliqua magna, ſeu quaſi extrema neceſſitate, quia tempore neceſſitatis non ſolũ præcepta humana infringi, ſed & diuina limitari ſolent, *c. diſcipulos, de conſecrat. diſt. 5. Auctor ibid. art. 8. de quo Rom. in l. ſi verò, num. 9. §. 2. fallentia 54. ff. ſoluto matri. Azened. libr. 1. Nouæ Compilat. tit. 3. lib. 11. d. 54. col. 21. Idem poſt gloſſam communiter receptam in capit. pro illorum V. contradictores, de preb. docent P. Miranda d. qu. 45. art. 3. & alij citati ſuprà num. 20.*

33. Priuilegijs alicuius Religionis, vel Monaſterij ſublatis non cenſentur ſublata priuilegia alteri conceſſa ad inſtar, quia non pendent ab alijs in conſeruatione, ſed tantũ quoad productionem, iamque facta ſunt propria Religionis, cui ad inſtar conceſſa ſunt. *ibid. art. 9.* Idem poſt Bald. *in l. omnia, C. de Epiſc. & cler. Mandoſ. de priuileg. ad inſtar qu 6. Nauar. comm. de iubileo not. 26. num. 8.* docet Suarez *d. lib. 8. c. 15. à num. 5. & c. 17. num. 17.*

34. Regulares irreligiosè viuẽtes poſſunt vti ſuis priuilegijs, ſaltem in foro exteriori, quia regula, ceſsãte cauſa ceſſat effectus; intelligitur qñ cauſa ceſſat in cõmuni, nõ verò in particulari perſona, vel perſonis, argumento l. nã ad ea, ff. de legib. Vnde licèt in aliquibus Religioſis ceſſet ratio priuilegij, q̃ eſt ob merita, non tñ ceſſat in alijs Religioſis in cõmuni, quibus merita maximè ſuffragantur. In foro tñ conſcientiæ dicti Religioſi malè viuẽtes in periculo verſari conſiderent *ibid. ar 10. de quo Sylu. tit. priuil. q. 10. Cou. in c. cum eſſet, de teſt. n. 9. et de ſponſalibus 2. p. ſub § 9. n. 8. Soto lib. 4. de iuſt. q. 5. ar. 3. col. 3. Idem docet P. Mirand. to. 2. qu. 43. art. 3. ad quod vide quæ tradit Suarez d. lib. 8. cap. 30. à nu. 7.*

35. Scholares Salmantini ſæcularibus negotijs inſiſtẽtes, ſcholas rarò ingrediẽtes, nec ſtudijs incũbẽtes, ſed ad libitum conſumentes, & diſſipantes bona Eccleſiæ illis conceſſa viuendo luxuriosè non gaudent Eugeniana, quæ fructus beneficij abſentibus cauſa ſtudij concedit: percipientes autem illos

non

non ſunt tuti in conſcientia, quia in eis ceſſat cauſa priuilegij, ſcilicet ſtudiū, ſicque ipſum priuilegium ceſſare conſequens eſt, ibid. in principio, de quo Pérez lib. 8. tit. 2. lib. 1. Ordinamen. Idem cum communi Iuriſperitorum tradit P. Miranda d. art. 3. in principio.

36. Licèt habens priuilegium non poſſit illo vti contra pariter in eodem priuilegiatum, l. verum, §. vltimo, cum l. ſequenti, ff. de minoribus, is tamē præferendus eſt alteri, qui priuilegiū actu habet, & practicè in ea re, & ſpecie, de qua agitur, l. vltima, ff. quibus ex cauſis maiores. Exempli gratia, duo habent priuilegium ad petendam reſtitutionē, ſi læſus vterque fuerit, & alter eorum Reipublicæ cauſa abſuit, iſte alter contra alium pariter abſentem reſtituendus eſt in damno, quod patitur, quia pro tunc indiget auxilio reſtitutionis ad reparationem ipſius damni, ſicque habet priuilegium in ſpecie, de qua agitur, & in exercito, quia læditur, quod priuilegium alter non habet, quia in eadem re, ſeu cauſa læſus non inuenitur. Regula igitur, quòd priuilegiatus non vtitur ſuo priuilegio contra pariter priuilegiatum, debet intelligi, quando ex parte vtriuſque concurrit duplex priuilegium, v.g dux cum ſuis militibus habet priuilegium Regale, quo poſſunt cōpellere oppidanos, ſeu ciues ad eos hoſpitio excipiendos, non poſſunt vti hoc priuilegio contra recipiētes in ſuis domibus Fratres Minores (*Germanis vulgò nuncupati*) *qui etiam habent priuilegium Regale tales milites non recipiendi, ibid. art. 11. de quo Bart. in l. vltima ff. quibus ex cauſis maior. Parlad. libr. 1. quotidian. cap. 17. num. 28. Couar. regula, poſſeſſor. 2. p. §. 2. num. 4. Idem citato noſtro Auctore, & traditis multis docet* Suarez *d. lib.* 8. *c.* 23. *à nu.* 2. P *Mirand.* tom. 2. quæſt. 42. art. 7.

37. Priuilegia Regularium quoad abſoluendum ſæculares à reſeruatis Papæ, & diſpenſandum, ſeu commutandū eorum vota non ſuſpenduntur per Bullam Cruciatæ, quia in illa non ſuſpenduntur, niſi priuilegia perſonalia ſingularibus perſonis immediatè conceſſa, non verò realia, qualia ſunt, quę conceduntur Religionibus, ideòq; optimè poſſunt Religioſi abſoluere omnes ad eos accedentes ab omnibus caſibus ſibi conceſſis per ſua priuilegia, etiam ſi pœnitentes non habeant Bullam Cruciatę in locis, vbi publicatur, iuxta ſententiā doctiſſimorum virorum. *tom.* 1. *quæſt.* 61. *art* 14. & nos ſuprà reſoluimus *de abſolutione quoad ſæculares, nu.* 14.

Quomodo priuilegia Regularium debeant interpretari, ſeu declarari, vide ſuprà *de legibus à nu.* 47. *vſque ad* 63. *& de conſuetudine à num.* 1.

De communicatione priuilegiorum.

38. Mendicantes habent inter ſe cōmunicationem priuilegiorum, vt declaratum eſt per Iulium II. Leonem X. Iulium III. Paulum IV. & Pium V. apud Bullarium. Præcipuè inter Fratres Prædicatores, & Minores eſt ampliſſima priuilegiorum communicatio, de quibus omnes ferè citati Pontifices in ſuis Bullis ſermonem faciunt. Pro Ordine Prædicatorum extat quædam ſpecialis Bulla Leonis X in qua illi communicat ampliſſimè motu proprio, ex certa ſciētia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes gratias, indulgētias, ac alia quæcunq; priuilegia, & indulta conceſſa, & concedenda alijs Ordinibus Mendicātibus Pro Ordine verè B. P N. Frāciſci eſt alia ſimilis, ſed non tam ampla communicatio preuilegiorū cōceſſorū Ordinibus Mendicantibus facta per Alexandrum VI. & alia per Leonem X. & alia ampliſſima per Clementē VII. in qua motu proprio, & ex certa ſciētia tribus Ordinibus S. Franciſci communicat omnia indulta, gratias, indulgētias, & alia quæcunque priuilegia conceſſa, & concedenda alijs quibuſcūque Ordinibus tam Mendicantibus, quam nō Mēdicantibus, decernens etiam regulam Fratrum Minorum eſſe obſeruabilem, meritoriam, ac fundatam in Euāgelio. Quæ Bulla confirmata eſt à Paulo IV. Pio IV. Pio V. Gregorio XIII. Sixto

Bull bull. 9. Iulij 2. nu. 11. & 12. bull. 8. & 18. Leō x bull 2. & 3 Iul. 3. bul. 1. Pa. 4. bull 7. Pij V. nu. 31. & bul. 19. num. 5. bul. 33. Leon x. In Bull. bull 9. Alex 6. bul. 8. Leo. x. bul. 2. Clem 7.

V. &

V. & alijs Pontificibus ſuprà relatis, cũ de confirmatione noſtrorum priuilegio egimus. Item gaudent priuilegijs Monialium S. Claræ, vt habetur in Comp. Minor. v. communicatio priuilegiorum §. 14. omitto aliàs duas Bullas communicatorias priuilegiorum inter Minores, & Prædicatores Sixti IV. de quibus in Bullario to. 1. quæſt. 55. art. 1. Idem tradit P. Miranda latè tom. 2. q. 46. art. 1. de quo latè Suar. d. lib. 8. capitul. 16. per totum.

Bul. bull. 14. nu. 21. & bul. 20. quæ dicitur aurea nu. 9. Bull. 12. Alex. 6 bul. 19. Iul 2. & bull. 22. bul. 34 Sixti 5. n. 52. bul. 37 Sixti 4. n. 105.

39. Pro Ordine S. Auguſtini eſt quædam magna conceſſio Alexandri V I. apud Bullarium, in qua motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine communicat dicto Ordini omnia, & ſingula priuilegia omnium Ordinum, & Religionum, quibus ſua propria communicata ſunt priuilegia. Idem fecit Iulius I I. qui etiam confirmauit communicationem priuilegiorum, quàm Sixtus IV. fecerat inter Auguſtinienſes, & alios Mendicantes, & in alia Bulla declarauit communicationem prædictam cum alijs Ordinibus, & Congregationibus debere intelligi, & ad ea etiam extendi, quæ viuæ vocis oraculo ab illis impetrata ſunt, & tam in forma Breuis, quàm per ſupplicationes expedita ſunt, in quibus placuit, vt ſola ſignatura ſufficeret. Tãdem pro Ordine Carmelitarum eſt quædam alia Bulla eiuſdem Sixti I V. in qua motu proprio, & ex certa ſcientia communicat illi omnia indulta, & priuilegia conceſſa Ordinibus Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum ſancti Auguſtini ac ſi ipſi Ordini eſſent ſpecialiter conceſſa, ibid. art. 1. idem tradit P. Miranda d. q. 46. art. 3. & 4.

Bul. 20. Pij 5.

40. Pro alijs Ordinibus, qui ex priuilegio inter Mendicantes numerantur, idem conceſſit Pius V. pro Ordine Minimorum, qui declarauit gaudere griuilegijs Mendicantium, eiuſdemque Fratres verè eſſe Mendicantes, ac per conſequẽs iſte Ordo gaudet priuilegijs conceſſis, & concedendis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, vt proximè diximus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. Idem ſtatuit idem Pius V. pro Ordine ſeruorũ Beatæ Mariæ, qui poſtquam numerauit quatuor Ordines Mendicantes, videlicet S. Dominici, S. Franciſci, S. Auguſt. & Carmelitarum, præfatos Seruos B. Mariæ inter eoſdem Mendicantes recenſet. Idem fecit prædictus Pontifex pro Ordine S. Hieronymi Ieſuatorum, & confirmauit Gregor. XIII. qui ambo Pontifices idem decreuerunt pro Societate Ieſu, omnibus perſonis, domibus, ac Collegijs dicti Ordinis priuilegia Mendicantium communicantes, ad beneplacitum tamen & voluntatem Præpoſiti Generalis, ſeu deputatarum perſonarum, & quatenus inſtituto Societatis non contrariantur, vt aduertit Collector priuilegiorum eiuſdem Societatis, ibid. art. 2. 3. 4. & 5. de quo Collector in Compend. §. 4. & 5. Idem tradit P. Miranda d. art. 4.

Bul. 19. pij 5. Bul. 21. Pij 5. bull. 13. Gr. 19. & bull. 26 Comp. Societ. ti. communicat. grat. §. 2. bull. bul. 5. eug 4. Cõpen. Men. titu. commun. priuileg. § 34. & 53. Bul. 21. & 23. Sixti 5. bull. 22. & 23. Clem. 8. & bull. 37. Leon. X.

41. Pro Ordinibus non Mendicantibus, ſeu Monachalibus eſt etiam ampliſſima communicatio priuilegiorum. Pro Ordine S. Benedicti vltra conceſſiones Eugenij IV. Iulij II. & Pij V. eſt quædam magna conceſſio Gregorij XIII. in qua illi cõmunicat omnia priuilegia conceſſa, & concedenda Ordini Ciſtercienſi, qui quidem Ordo Ciſtercij cum habeat communicationem priuilegiorum omnium Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, vt ſtatim videbimus, conſequenter eodem priuilegio cõmunicationis fruetur præfatus Ordo S. Benedicti. Item eſt alia bulla ampliſſima Sixti V. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia, & alia Clementis VIII. pro Congregatione ſancti Benedicti Valliſoleti, & alia Leonis X. pro toto Ordine Benedictinorũ, quæ omnes extant in Bullario. Pro Ciſtercienſibus verò eſt quædam magna ampliatio, & communicatio priuilegiorum facta à Gregorio XIII. tam conceſſorum, quàm concedendorum omnibus Ordinibus, & Pijs locis, dummodò tamẽ ſint in vſu, & Tridentinis decretis nõ aduerſentur. Item pro Ordine Carthuſienſi extant duæ conceſſiones Gregorij X I. & Pij II. quos refert Collector Mendicantium, in quibus omnia priuilegia domus Carthuſiæ, & aliorum domorũ, ad

alias

alias domus Ordinis, etiam in poſterum ædificandas extenduntur. Rurſum eſt alia Sixti V. in qua confirmat dicta priuilegia, etiam per modum communicationis inter ſe, aut cum alijs quibuſuis Ordinibus. Item pro Ordine D. Hieronymi in Hiſpania Pius IV. Pius V. & Sixtus V. ampliſſimam fecerunt communicationem priuilegiorum alijs quibuſcunque Ordinibus, & Congregationib. tam virorum, quàm mulierum conceſſorum, vt habetur in Compend. D. Hierony. quam Clemens VIII. cõfirmauit (ſicut antea fecerat Iulius III.) quatenus tamen priuilegia ſunt in vſu, & decretis Tridentinis, ac Regularibus Inſtitutis ipſius Ordinis contraria non exiſtunt, ibid. art. 6. vſque ad 9.

Bull. 13. Cõp. D. Hier. tit. extenſio priu. §. 16 Bull. 19. Clem. 8. & bull. 7. Iulij 3.

42. Pro Ordine Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum eſt etiam quædam alia ampliſſima communicatio priuilegiorum facta per Leonẽ X. & Adrianum VI. qua conceduntur Fratribus, & Monialibus ipſius Ordinis conceſſa omnia, & concedentia Fratrib. Mendicantibus, & Sixtus IV. antea cõfirmauerat donationes Regũ factas pro redemptione captiuorum, vt habetur in bullario, quæ omnia confirmata ſunt poſtea per Gregorium XIII. qui extendit dicta priuilegia, etiam per modum communicationis, & extenſionis inter ſe, & cum alijs ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ad Conuentus poſtea erigendos, & in poſterum recipiendos de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quatenus ſunt in vſu, & decretis Tridentinis non aduerſantur, ibid. artic. 10. Vide pro Ordinibus non Mendicantib. P. Mirand. d. q. 46. art. 5.

Bull. 4. Adr. VI. num. 3. Bull. 48. Sixt. IV. bul. 29. Greg. XIII.

43. Item pro Ordine Crucigerorum extat quædam Bulla Pij V. apud Bullarium, in qua confirmantur inſtitutum, & priuilegia dictæ Societatis, & alia Gregorij XIV. in qua illi communicantur omnia priuilegia conceſſa tam Mendicantibus, quàm non Mendicantibus, teſte Capuccino in addit. ad Compen. Mend. Idem fecit Sixtus V. pro Fratribus miniſtrantibus infirmis, quorum inſtitutum, & libertatem ſeu facultatem colligendi eleemoſynas pro infirmis cõfirmauit apud bullarium. Item pro Ordine S. Mariæ à Mercede eſt etiam quædã conceſſio Leonis X. & alia Sixti V. qui illi communicat omnia priuilegia cõceſſa, & concedenda Mendicantibus Ordinibus, & non Mendicantibus, ibid. art. 11. & 12.

Bull. 28. Pij V.

Bull. 19. Sixt. V.

44. Item Ordinis Præmonſtratẽſis priuilegia, etiam per modum communicationis confirmauit Gregorius XIII. apud bullarium, quatenus ſunt in vſu, & non ſunt reuocata, nec contraria Tridẽtino Concilio, & Clemens VIII. illi cõmunicauit omnia priuilegia Ordinis Ciſtercienſis, cõceſſa, & concedenda, & cõſequenter ea, quæ ſunt propria Ordinũ Mendicantium, & non Mendicantium, quæ dicto Ordini Ciſtercienſi taliter eſſe conceſſa, diximus ſuprà num. 40. vbi vide ibidem apud bullarium.

Bull. 15. & 16. Gr. XIII. bul. 26. Clem. VIII.

45. Item pro Ordine S. Baſilij Prouinciæ Hiſpaniæ extant apud idem bullarium duæ Bullæ Gregorij XIII. in quibus confirmat eius inſtitutum, & communicat dictæ Congregationi omnia priuilegia Ordini S. Baſilij, & Congregationi montis Caſſini, ſeu S. Iuſtinæ de Padua Ordinis S. Benedicti conceſſa, & concedenda, quatenus ſunt in vſu & decretis Tridentinis, ac ipſius ordinis S. Baſilij non aduerſantur inſtitutis. Quod pro expreſſo haberi debet, etiam ſi non exprimeretur, vt infrà numer. 53. dicemus.

Bull. 11. Gr. XIII. nu. 10. & bull. 12. n. 16.

46. Quantum verò attinet ad Moniales, Sixtus IV. communicauit ſororibus S. Claræ, & B. Dominici, earumq; monaſterijs, procuratoribus, Syndicis, oblatis, & alijs perſonis omnia indulta, gratias, & priuilegia conceſſa, & concedenda Fratrum Minorum, & Prædicatorum ordinibus, & perſonis, domib. procuratoribus, Syndicis, & conuerſis, ſeu oblatis, quatenus earum ſexui, & ſtatui non contradicunt. Idem, ſed magis amplè conceſſit Bonifacius VIII. & ampliſſimè Clemens VII. apud Bullarium, addens conceſſionem, & communicationem omnium conceſſorum, & concedẽdorum quibuſcunque ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ſicut Fratribus Minoribus conceſſerat, ad dictas

Bull. bull. 14 Six. IV nu. 52. & bull. 20. nu. 4. bul. 5. Bonif. VIII. & bull. 2. Clem. 7.

ctas Moniales Clariſſas ſe extendere. Idem pariter quantum ad Dominicanas fecit Leo X ſed non tam amplè, concedens tantum illis conceſſa, & concedenda Mendicantibus motu proprio, ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine. Item idem Leo X. extendit dicta priuilegia Monialibus S. Claræ conceſſa, & concedenda ad Tertiarias Franciſcanas in congregatione ſub obediētia Fratrum Minorum degentes, quod ampliſſimè confirmauit Clemens VII. communicans dictis Tertiarijs ordinis de Pœnitentia vtriuſque ſexus tam in communitate, quàm in ſuis domibus priuatim degentibus, eorumque perſonis, domibus, & rebus omnia priuilegia Mendicantibus conceſſa, & concedenda non ſolùm ad inſtar, ſed æquè principaliter abſque vlla prorſus differentia, ac ſi dicto Ordini eſſent ſpecialiter conceſſa: & Innocentius VIII. multo antea conceſſerat, vt Tertiarij vtriuſque ſexus in particulari viuentes fruerentur gratijs, & indultis conceſſis Tertiarijs in communi viuentibus, quæ omnia confirmata ſunt per Paulum IV. Pium IV. Pium V. Gregorium XIII. Sixtum V. Clementem VIII. ac Paulum V. in Bullis ſuprà citatis, cùm de confirmatione priuilegiorum egimus. Idem tradit P. Miranda *diſt. quæſt. 46. art. 2.*

Bull. 21. Leo X.

Bull 5. Clem. VII.

Bullar. Bull. 32. Pij V.

Pro quo aduerte, quod non omnes Tertiarij in particulari viuentes gaudent priuilegijs dictorum Fratrum, ſed tantùm ſorores continentiam virginalem, aut vidualem promittentes, & habitum tertij Ordinis ſub obedientia prælatorum Ordinis Minorum geſtantes. Cęteri autem, vt coniugati, & alij extra ſupradictos tantùm habent ſpiritualia, ſcilicet indulgentias, ex Leone X. in Concilio Lateranenſi, & refertur in bullario, de quo infrà de Tertiarijs iterum redibit ſermo.

Bull. 16. & 44. Leon X.

Rurſum aduertere oportet, quod Moniales Tertiariæ ſub clauſura degentes, & ab obedientia prælatorum Ordinis Minorum abſtractæ non gaudent dictis priuilegijs, niſi ſuper hec habeant aliquod ſpeciale indultum Apoſtolicū, quia in ſupradictis bullis tantùm conceduntur priuilegia ſupra dicta Monialibus prælatis ſub obedientia Fratrum Minorum degentibus. *ibidem articul.* 13. & 14. Vide infrà *de Tertiarijs numer.* 10.

47. Eiſdem priuilegijs gaudent Moniales Conceptionis ſub cura eorundē Fratrum Minorum viuentes, ex Leone X. apud Compend. Mendicant. & refertur ex parte in quadam Bulla Gregorij XIII. apud Bullarium. Pro Monialibus verò Ciſtercienſibus extat apud idem Bullarium quædam Bulla Vrbani IV. qua illis communicat priuilegia ordinis. Quædam ex dictis Bullis referūtur vbi ſuprà citatis articulis. *ibid. ar.* 15.

Comp. Mend. tit. communicat. priu. §. 18.

Bull. 5. Gregor. XIII. Bull. 1. Vrb. IV.

Pro quo adhuc aduerte, quòd Moniales quæcunque fuerint commiſſæ regimini, & curæ Fratrum Minorum, etiam ſi diuerſi ordinis, & inſtituti ſunt à Clariſſis, & Tertiarijs gaudent priuilegijs dictorum Fratrum Minorum, vt habetur in Compendio Minorum. Vnde Moniales Cōceptionis in Hiſpania, de quibus proximè diximus, & Moniales S. Ioannis apud inſigne oppidum de Eſtremoz mea patria, quæ Ordinem Militiæ S. Ioannis Ieroſolymitani (vulgus appellat de Malta) profitentur, quarum illuſtre monaſterium fundauit Sereniſſimus Infans Portugalliæ DD. Ludouicus inuictiſſimi, ac Chriſtianiſſimi Emanuelis Luſitanorū Regis filius, quia tamen ſub cura, & regimine prælatorū Prouinciæ Algarbiorum Ordinis Minorum ſunt, eorundem priuilegijs fruuntur, quibus etiam gaudebunt aliæ ſimiles (ſi quæ fuerint) etiam ſi diuerſi inſtituti, & Ordinis ſint. *ibidem articul.* 15. de quo Portel *verb. communicatio priuilegiorum nu.* 4. qui idem docet.

Camp. Minor. verb. commun. priu. §. 14.

48. Ordo Militaris de Auis, & aliæ Militiæ Portugalliæ fruuntur eiſdem priuilegijs conceſſis, & concedendis Ordinibus Militaribus Caſtellæ, ex conceſſione Gregorij XIII relata apud Bullarium, quorum aliqua referuntur. In quadam Bulla Adriani VI. pro eiſdē Militijs Caſtellæ.

Bull. 34. Gregor. XIII. Bull. 2. Adr. VI.

49 Fratres ſæculares vtriuſque ſexus (Germani vulgò nuncupati) Ordinis Sanctiſſimę Trinitatis de redemptione

Captiuorum, vel ſcapularium dicti ordinis de manu alicuius prælati deferentes, ſeu etiam aliqui de bonis ſuis pro redemptione captiuorum erogantes, gaudent priuilegijs ipſorum Fratrũ quoad indulgentias & peccatorum remiſſiones, ac participationem ſuffragiorum ordinis, tantùm, ex Leone X. & Adriano VI. apud Bullarium: ſed quoad alia à iuriſdictione ordinariorum non ſunt exempti, ne eorum iuriſdictionem perturbent, & occaſionem laxioris vitæ ex dictis priuilegijs ſummant, contra mentem Concilij Tridentini. Eodem priuilegio gaudent Chordigeri Franciſcani, & Corrigiari Auguſtinenſes, ex Leone X. & Sixto V. apud Bullarium, ſicut & fratres, ſeu Germani hoſpitantes Religioſos in ſuis domibus, vt ſuprà de Hoſpitalibus num. 5. ex parte diximus, vbi de hoſpitantibus Fratres Minores reſoluimus habere multa priuilegia à Regibus Hiſpaniæ conceſſa. *ibid. art. 6.*

Bull. 3. & 4. Adr. VI Trid ſeſſ. 24. c. 11. de reform. Bull. 44. Leon X. & Bulla 8. Sixt. V.

50. Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegijs communicant etiam in conceſſis Societati Ieſu, non obſtante clauſula, ne alijs Ordinibus communicentur ſua priuilegia, quia Gregorius XIV. abſolutè conceſſit Ciſtercienſibus, & Crucigeris in Bullis ſuperiùs relatis nu. 40. & 42. vt fruantur omnibus conceſſis alijs Ordinibus, etiam Societati Ieſu, & Pontifices ſucceſſores ſine aliqua limitatione noſtra priuilegia, etiam per viam communicationis conceſſa confirmarunt, vt patet ex ſuperioribus. Verum eſt tamen, quòd per dictam communicationem priuilegiorũ Societatis factam alijs Ordinibus non communicatur illis reſtrictio vſus dictorum priuilegiorum per diſpenſationem, & beneplacitum generalis Prepoſiti, ſicut ipſi Societati conceſſit Gregorius XIII. in Bulla ſuprà relata num. 39. quia hæc limitatio facta ad bonum regimen Societatis non extenditur ad alias religiones participantes, In quibus eſt diuerſa regiminis ratio, non enim communicant in pœnis, ſed In fauoribus, & priuilegijs: odia namque reſtringi, fauores conuenit ampliari, vt vulgaris iuris regula habet. Vnde alij religioſi à Ieſuitis optimo iure poſſunt vti dictis priuilegijs per communicationem abſque diſpenſatione, ſeu beneplacito ſuorum Generalium. *ibid. art. 17.* de quo Suarez *de legibus libr. 8. cap. 27. à num. 5.* quidquid neget, F. Ioannes Crucius *in epitom. libr. 2 capit. 4 §. ſecundo ſequitur,* Portel *verb. communicatio priuilegiorum num. 5.*

51. Priuilegia, & indulta conceſſa vni monaſterio Mendicantium fiunt communia omnibus vtriuſque ſexus monaſterijs illius Religionis, & ad inſtar communicant aliæ religiones participantes. Ita Iulius II. & Leo X. conceſſit Mendicantibus apud Bullarium, & Compend. Mendicant. tit. communicatio priuilegiorum §. 22 & Pius IV. ordini D. Hieronymi apud eius Compen: tit. extenſio priuilegiorum. Vnde illud magnum indultum indulgentiæ conceſſum Conuentui B. Mariæ de Portiuncula apud Aſſiſium omnibus vtriuſque ſexus monaſterijs Ordinis Minorum ſit commune. Itaque priuilegia conceſſa vni, vel pluribus monaſterijs, omnibus alijs eiuſdem Ordinis fiunt communia, non tamen conceſſa religioſis priuatis communicantur alijs religioſis ordinis ex declaratione Leonis X. ſecus tota religionum obſeruantia funditus euerteretur. ibid. art. 18.

Bull. 18. Iul II. Cõp. Mend. tit. commun priuil. § 22. Comp. D. Hieron. tit. extẽſ. priuil.

52. Communicatio dictorum priuilegiorum debet fieri de prælatis generalibus vnius Ordinis ad prælatos generales alterius & de prælatis localibus, & eorum Vicarijs ad prælatos locales, & eorum Vicarios quoad poteſtatem abſoluendi, & diſpenſandi, & ſimiliter de Congregationibus vnius ad Congregationes alterius Ordinis, & religioſis non prælatis ad religioſos non prælatos, & de feſtiuitatibus ad feſtiuitates, ita quòd conceſſa Congregationibus, vel Fratribus, ac feſtiuitatibus, v. g. S. Dominici, reſpectiuè conceſſa videantur familijs, locis, ac feſtiuitatibus S. Franciſci, & aliorum Sanctorũ Ordinis Minorum, licèt ſint in maiori numero, quàm feſta Ordinis Prædicatorum ſunt. Ita declarauit Iulius II. in bulla ſuprà relata, & in alia bulla, quòd familia Ciſmotana apud nos

Bull. 2. Iulij II. Bull. 16. Sixti V.

Mi-

Minores gaudeat conceſſis familiæ Vltramontanæ. Vnde indulgentia plenaria conceſſa à Sixto V. viſitantibus Eccleſias Fratrum Minorum in feſtis ſuorum Sanctorum, eadem cenſentur conceſſa, pro Eccleſijs Prædicatorum in feſtis ſuorum Sanctorum, & è contra. Idem eſt quoad ſuſpenſionem interdicti, de quo ſuprà *num. 25. & 26.* dictum eſt à nobis. *ibid. art. 20.* Vide apud Bullarium duas Bullas Sixti IV.

Bull. 14. & 20. Sixti 4.

53. Religio participans, ſeu communicans in priuilegijs cum alijs Ordinibus, ac ſi illi ſpecialiter conceſſa fuiſſent, poteſt vti dictis priuilegijs cõtra illum Ordinem, cui primùm fuerunt conceſſa, & per quorum communicationem ipſa participiat, quia iam facta ſunt propria ipſius religionis communicantis, eademque habet independenter ab alijs, ac ſi illi ſpecialiter conceſſa fuiſſent. Nec obſtat regula, quòd priuilegiatus non poteſt vti ſuo priuilegio, ſeu agere contra pariter priuilegiatum, quia hic non militat ex ratione ſupradicta num. 36. At illi, qui dependenter communicant priuilegia religioſorum, vt ſunt familiares, & Donati, ac ſimiles, non poſſunt vti dictis priuilegijs contra ipſos Religioſos, à quibus ea dependenter habent, non enim æquum eſt, vt quod in fauorem Religioſorum principaliter fuit conceſſum, cõtra ipſos, ſeu in eorum diſpendium retorqueatur. Verum eſt tamẽ, quòd poſt Tridentinum Concilium dicti familiares, & ſeruitores priuantur omnibus priuilegijs iuriſdictionem Epiſcopalem perturbantibus, niſi dicamus dicta priuilegia Regularium, etiam ſi ſint contra Tridentinum Concilium eſſe reualidata in foro conſcientiæ per Pium V. vt in ſuperioribus diximus, ac per conſequens poſſe illis frui dictos ſeruitores, & familiares, ſaltem in foro conſcientiæ, ibid art 21. de quo vide Cordub in Compend. verb communicatio priuilegiorum, in fine Suarez dicto lib 8. capitul. 23. numer. 4. qui idem docent.

Trid. ſeſſ. 24. ca 11. de refor.

Explicatur, & elucidatur doct. Auctoris.

Sed ego adhuc de hoc multum dubito, & non obſtante dicto Auctoris exiſtimo, non poſſe dictos ſeruitores, & familiares vti dictis priuilegijs cõtra Religioſos, etiam in foro animæ, tum quia hic agitur de foro externo, & nõ interno, tum etiam, quia talis reualidatio priuilegiorum pro foro conſcientiæ in fauorem religionum facta fuit, ac proinde non debet contra ipſarum perſonas, & in earum diſpendium pro his, qui ea dependenter, & intuitu religioſorũ participant, retorqueri, iuxta vulgatam iuris regulam 41. in 6. & cap. quid per nouale, iuncta gloſſa, de verbor. ſignifi. vt ſuprà perpendimus, Ita debet intelligi, & explicari ſententia Auctoris d. art. 21. Et tenent in noſtris ferè terminis P. Miranda tom. 2. q. 46. articu. 9. & Suarez dict. lib. 8 cap. 16. num 11. & 12. & generalius idem docent Panorm. in c. ex parte 15. de foro compet. num. 14. Bartol. in l. donationes 26. C. de donat. inter virum, & vxor. & probari poteſt ex l. ſi iudex 14 ff de minorib.

54. Priuilegia repugnantia obſeruantiæ religionis, cui fit communicatio, non veniunt communicanda, nec illis frui poteſt talis Ordo participans, etiam ſi id non exprimatur in bulla excommunicationis, ſemper enim intelligitur appoſitum, & expreſſum, aliàs cederet non in fauorem, ſed in odium, nõ in ædificationem, ſed in deſtructionem & diſſipationem religionum, quod eſt maximè alienum à mente Pontificum, ibid. art. 22. Idem docet Suar. d. lib. 8. cap 17. à num. 3. idque confirmat bene argumento c. vlt. de obſeruat. ieiun.

55. In generali communicatione priuilegiorum non cenſentur conceſſa futura priuilegia, ſeu in poſterum cõcedẽda, niſi id apertis verbis exprimat Pontifex in ſuis litteris: eſt communis ſententia Doctorum, tom 3. q. 51. art. 1. de quo Bald. in l. omnia 35. C. de epiſc. & cler. Abb. in cap. ſuper ſpecula, nu. 5. de cler. vel monach. Idem docens Suarez lib. 8 de legibus c. 17. num. 16. P. Mirand. d. q 46. art 5.

56. Non communicatur religioni communicanti in priuilegijs alterius Religionis non vſus alicuius priuilegij, maximè ſi ex ignorantia talis priuilegij huiuſmodi non vſus ortũ habuit (vt ſæpiſſimè, ne dicam ſemper ſolet

contingere :) ſicut è contrario non cõmunicatur vſus priuilegij alteri Religioni, vbi contrarius priuilegij vſus ſufficiens ad inducendam prȩſcriptionem viget, *dicta q. 55. art. 19. tom. 1. de quo Panormit. in cap. cum acceſſiſſent, de conſtit. in fine, Syluest. verb. priuilegium quæſt. 21. Idem tradunt Mandoſ. in tract. de priuilegijs ad inſtar quæſt. 6. Suarez citatis eo, & noſtro Auctore dict. cap. 17. num. 17. P. Miranda quæſt. 46. art. 8.*

57. Quando communicantur alicui Religioni priuilegia aliarum Religionum, ac quibus illæ vtuntur, potiuntur, & gaudent, illa cenſentur conceſſa, & communicata, quæ conceſſionis tempore erant in vſu, non verò quæ non erant in vſu, vel per non vſum erant amiſſa, quia horum, tanquam non entium (quorum nullæ ſunt qualitates) nulla potuit fieri communicatio. Item per talẽ clauſulam cenſentur communicata priuilegia per præſcriptam conſuetudinem acquiſita, quæ habet vim priuilegij, l. 1. in fine, ff. de aqua pluuia arcenda, licèt de his nulla apud alias Religiones ſit ſpecialis conceſſio à Sede Apoſtolica emanata. At non veniunt communicanda conſuetudine poſtea acquirenda in futurum, niſi id ſpecialiter concedatur, *dicta quæſt. 51. art. 2. & tom. 1. quæſt. 11. art.* 8. de quo Gloſſ. *in l. 2. & Bald. in rubric. C. quæ ſit long. conſuetud. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. caſu* 83.

58. Huiuſmodi autem vſus nõ requiritur, quòd ſit actualis, ſed ſufficit, quòd ſit in potentia, ſeu quòd dictis priuilegijs vti potuerint tempore conceſſionis Religiones, cum quibus communicatur in ipſis priuilegijs, quia hæc potentia propinqua actui habetur pro actu, & vix inueniri poterit aliquod priuilegium, quod actualiter ſit in vſu apud aliquam Religionem: non tamen ſufficit, quòd iſte vſus ſit in potentia remota, ſeu poſſit acquiri in futurum: Iuxta quod ſuprà diximus poſſe vti priuilegijs conſuetudine acquiſitis, non verò in poſterum acquirendis. Ibid. art. 3. de euo Bald. conſ. 130. Oldrard. conſil. 118. verſ. quoniam ad inueſtigandum, num. 12. Ruin. conſil. 8. libr. 5. Idem ferè docet Suarez dict. l. 8. cap. 35. num. 4. & 5. vbi vſum in potentia, quem nos vocamus, dicit vſum merè negatiuum, qui non deſtruit priuilegium, & ad hoc citat *l. in filijs, C. de decurion. lib. 10. ibi, & ſi neceſſitas non exigit, tamen patria non remittit: vbi Gloſſa ait; quædam enim habere poſſumus, & ſi nobis vtilia non ſunt, & notat etiam ibi Bart. & Gloſſa in cap. vt priuilegia, verb. ſemel in anno, de priuileg. vbi Panormitan. Mandoſ. de priuileg. ad inſtar gloſſ. 11. num. 9. Balbo tractat. de præſcript. 4. p. quinta part.* principal. quæſt. 4. num. 3.

59. Priuilegium præſumitur eſſe actu in vſu ad hoc, vt Religio communicans illo frui poſſit, ſi apparet fuiſſe in vſu apud Religionem, cum qua communicat eo tempore, quo conceſſio facta fuit, quia qui hodie ſuo vtitur priuilegio, illo vſum fuiſſe olim præſumitur. Quòd ſi non apparet nunc in vſu non eſſe, ſed tantùm conſtat aliquando fuiſſe in vſu ante conceſſionem factam Religioni communicanti, in vſu fuiſſe tempore conceſſionis etiam præſumitur, cùm de præterito in futurum præſumatur, l. ex perſona, C. de probationibus. Si verò apparet, priuilegium nunquam in vſu fuiſſe, etiam tempore conceſſionis talis non vſus præſumitur: vnde vt cõmunicans illo vti poſſit, oportet probare ipſum in vſu fuiſſe tempore prȩfatæ cõceſſionis, quia vſus, cùm ſit quid facti, non præſumitur, niſi probetur. *Ibidem. articul.* 4. de quo Bertrand. *conſil. 199. volum. 2. num. 3. in antiquis, Rauenna de conſuetud. n. 49.* Rochus de Curte *de conſuetudine 1. p. num. 19.*

De amiſſione priuilegiorum in Religionibus.

69. Primò priuilegium ad faciendũ aliquid amittitur per non vſum decennij, l. 1. ff. de nundinis, niſi ſit Eccleſia, aut monaſterium, quæ non perdunt priuilegium, niſi per non vſum quadraginta annorum, iuxta ius commune,

ne,& ſexaginta quoad Regulares, ex Eugenio IV. imò & centum ex alio indulto eiuſdem Eugenij in ſuperioribus ſæpè relato, de præſcriptionibus num. 2. vel niſi veniat caſus non vtendi priuilegio, Gloſſa in cap. Abbate S. Siluani, verb donec, de verbor. ſignific. vel etiam niſi adſit impedimentum inculpabile non vtendi, l. & Attilicinus, ff. de ſeruitut. prædior. ruſticorum, Gloſſa in dict. cap. Abbate, verb. donec. Vel niſi priuilegium ſit ad exceptionem, vt ſi concedat, quòd ſuper aliquo faciendo moleſtia non inferatur, tunc enim priuilegiatus ſemper poterit ope exceptionis moleſtiam repellere, quamuis priuilegio per decennium vſus non fuerit, l. purè, §. final. ff. de doli except. vel tandem niſi priuilegium remunerationis gratia ſit conceſſum, quia tunc induit naturam contractus, eſtque irreuocabile, ex traditis à Doctoribus mox citandis. *Ibid d. quæſt. 51. art. 5. de quo Roman. conſ. 436. num. 14. Alexand. conſ. 216. col. 1. lib. 1. Mandoſ. de priuilegijs ad inſtar gloſ. 15. num. 20. Idem ferè docent Bart. in d. l. 1. ff. de nundinis, Cynus, Salicetus, & Iaſon in l. falsò, C. de diuerſ. reſcript. Natta conſ. 636. nu. 37. DD. in cap. accedentibus, de priuil. Boſſius de princip. & eius priuilegijs.* Vide adhoc auctores à nobis citatos ſuprà, num 29 præcipuè Suarez d. lib. 8. capit. 34. à num. 19. & capit. 35. præcipuè à num. 11. & 21.

61. Secundò, priuilegium non faciendi ex contrario vſu, ſeu actu vnico contrario ipſi priuilegio amittitur, & priuilegiatus renunciaſſe videtur ſuo priuilegio, gloſ. in c. ex ore, verb. renunciaſſe, per textum ibi: de his, quæ fiunt à maior. part. niſi priuilegium habeat effectum ſucceſſiuum, & reiterabile, vt eſt exemptio à ſolutione annua, nam tunc requiritur continuatio plurium actuum contrariorum per triginta, vel quadraginta annos, cap. ſi de terra, cap. accedentibus, de priuileg. Vel niſi contrauentio fiat per eum, qui priuilegio renunciare non poteſt, vt per monachũ facientem contra priuilegium Religionis, quia tunc non perditur, niſi per lapſum temporis ad præſcribendum requiſiti. *Ibidem dict. art. 5. de quo Bart. & DD. in l. fin. ff. de conſtitut. & in capit. cùm acceſſiſſent, de conſtitut. Bald. conſil. 337. lib. 4. Iaſon in l. fin. ff. de conſtit. Principum, Mandoſius vbi ſuprà num. 22. Idem poſt multos textus, & auctores tradit latè Suarez d. c. 35. à num. 2. et præcipuè à numer. 11. & 21.*

62. Priuilegio prohibitiuo continenti decretum irritans nullo temporis ſpa- Rota dec.
tio per actus contrarios poteſt renũciari, ex deciſione Rotæ, niſi totum cõcer- 263. in antiquis.
nat ſolum priuilegiati fauorẽ. tũc enim per actus contrarios illi renunciari poſſe, tenent plures, ibid. ar. 6. de quo Mãdoſ de priuilegijs ad inſtar gloſſ. 15. n. 3 poſt alios. Idem poſt multa ante à ſe tradita reſoluit Suarez *d. c. 35. nu. 23. ad finem.*

63. Sicut conſuetudini non cenſetur derogatũ vnico actu contrario, imò nec bina contrauẽtione, ex gloſſa communiter approbata in l. nemo 123. §. tẽporaria, ff de regul. iur. ita à fortiori nõ cenſetur derogatum priuilegio non faciendi conſuetudine quæſito per vnicũ actum, ex communi DD. in capit. accedentibus, de priuilegijs, & in cap. cùm acceſſiſſent, de conſtitutionibus, niſi actus contrauentionis ſit collegialiter factus, nam eò caſu cenſetur derogatum conſuetudini ex vnico actu, niſi proteſtatio in forma publica præceſſerit. *Ibidem. artic. 7. de quo Bart. & Bald. in l. 1. C. de his qui ſponte muner. public. l. 10. Mãdoſ. vbi ſup. num. 33. Natta conſ. 636. l. 3. Idem ferè docet Suarez lib. 7. de legibus c. 20. num. 20. & 21.*

De extenſione priuilegiorum.

64. Priuilegia conceſſa Religioni cenſentur etiam per extenſionem conceſſa prælatis Religionis, cùm per electionem in prælatos non deſinant eſſe de corpore Capituli, ſeu cõmunitatis,
ibid. art 8. de quo Bart. in l. quod con- 1
ſtat. ff de milit. teſt. Mandoſ vbi ſuprà gloſſ. 5. num. 8 & 9. Vide ad hoc Suarez

dict. lib. 8. cap. 9. num. 8. vbi agit, an idẽ ſibimet concedere poſſit priuilegium, & c. 10. per totum, an priuilegium comprehendat alios extra eos, qui in ipſos exprimuntur, & c. 11. tractat, an priuilegium extendatur ad coniuncta, ſeu correlatiua.

65. Non tamen conceſſa Abbatijs, ad commendatarium, etiam perpetuum, cui Abbatia eſt commendata, protrahuntur, quia in eo ceſſat ratio finalis priuilegij, quod gratia, ac intuitu Ordinis, & Regulæ conceditur, quàm ipſe commendatarius non profitetur, ac per conſequens, nec priuilegijs Religioni conceſſis, in qua extat commenda, fruitur. *Ibid. art. 9.* de quo Bart. *in d. l. quod conſtat. de milit. teſtamen.* Vide adhoc Sanchez *lib. 6 Decalog. cap. 8. num. 84. & quæ diximus reſolut. 1. num. 16.*

66. Quando priuilegia, niſi per ſingulares perſonas exerceri, & practicari nequeunt, vt ſunt apud Religiones conceſſa pro prædicationibus, confeſſionibus, ſacramentorum adminiſtratione, indulgentiarum lucratione, & ſimilibus, quorum exercitium non ad communitatem, ſed ad ſingulares perſonas pertinet, conceſſa corpori, ſeu communitati quorum ipſa communitas collegialiter ſumpta non eſt capax, ad ſingulos protrahi, & extendi ex præſumpta concedẽtis mente interpretatur: ſecus priuilegium fruſtratorium redderetur, argumento *capit. ſi ſententia, de ſentent. excommunicat. lib. 6. & cap. per exemptionem, de priuilegijs, eodem lib. 6. Auctor ibidem art. 10.* de quo D. Thom. *in 4. diſtin. 25. qu. 2. Iudou. Gomez in regula de idiomat. quæſt. 2. num. 4. Alciat. lib. 3. de præſumptionibus, præſumpt. 34.*

67. Priuilegia ſingularibus perſonis Religionis cõceſſa ad Prouinciales, & Generales eiuſdem, etiã ſi à concedente non exprimatur, extendi certiſſimi iuris eſt, niſi aliud ex mente eiuſdem concedentis conijciatur, nam in fauorabilibus, & in materia proportionabili Abbas venit appellatione Monachorum ex gloſſ. in capit. finali, vbi DD. de ſimonia, nec dicti prælati per adeptionem ſuorum officiorum deſinunt eſſe Religioni, nec debent eſſe deterioris conditionis, quàm alij ſibi ſubditi. ibid. artic. 11. de quo Armilla verb. Abbas, Mandoſ. *vbi ſuprà gloſſa 6. num. 29. de priuilegijs ad inſtar.* Vide ad hoc Sanch. *vbi ſupr. num. 84.*

68. Priuilegia Religioni, vel eius ſingularibus perſonis conceſſa, ad nouitios non extenduntur, niſi id expreſsè declaretur, vt ſolet fieri, quia hi neque verè, neque cum effectu Religioſi dici queunt, *capit. Religioſo, §. quamuis de ſent. excomm. lib. 6 Auctor ibid. art. 12.* de quo Tiraq. *de vtroque retractu, tit. 1 §. 1. gloſ 8. num. 21. vſque ad 41.* Idem docet Suarez *d. libr. 8. capit. 17. numer. 14. ad finem.*

RESOLVTIO CXVII.

De viuæ vocis Oraculis.

1. GRatia ſolo viuæ vocis oraculo facta quoad ſe perfecta eſt, & valida, ſed ad probationem indiget ſcriptura. Leo X. apud Bullarium conceſſit Fratribus Minoribus, vt poſſint ſecura conſcientia vti omnibus conceſſis à Sede Apoſtolica, prout in libris Ordinis reperiuntur, quæ omnia de nouo conceſſit pro maiori ſecuritate. Item etiã conceſſit, quòd viuæ vocis oracula non ſint minoris efficaciæ, & valoris, quàm ſi per Bullam, aut Breue eſſent conceſſa in foro conſcientiæ tantùm, tom. 3. quæſt. 22. art. 1. & 2. Vide ſuprà de priuilegijs, num. 5.

Bullar. orac. 4. & 22. Leon X.

2. Idem Leo X. conceſſit dictis Fratribus Minoribus, vt non ſolùm Generalis in Capitulo generali, ſed etiam Prouincialis de conſenſu Capituli Prouincialis poſſint limitare, vel omninò tollere vſum alicuius viuæ vocis oraculi, quo deinceps non poterunt Fratres vti, ac ſi per ſuam Sanctitatem ſuſpenſum, aut reuocatum fuerit, *Ibid. artic. 3.* de quo ſuprà *de priuilegijs, num. 25.*

Bullar. orac. 71. Leon X.

RE-

RESOLVTIO CXVIII.

De Proceſsionibus.

Trid.ſeſſ. 25 cap.13. de Reg. 1. COncilium Tridentinum decernit, quòd Regulares compelli poſſunt accedere ad publicas proceſſiones, his tantùm exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt. Aduerte tamen, quòd niſi vocentur, non tenentur ire, nec vocandi ſunt, niſi ex cauſa publica, & magna fiant proceſſiones, ad quas ſecundùm conſuetudinem antiquam locorum ſolitii ſunt Fratres accedere, ex declaratione Pij V. apud Bullarium, quæ quantum ad hoc non eſt reuocata per Gregorium XIII. qui tantũ
Bull.bull. 17. Pij 5. Bull.38. Greg. 13.
reuocauit conceſſa à Pio V. contra Cõcilium Tridentinum, non verò contra declarationes eiuſdem Concilij, cuiuſmodi eſt iſta. Necper excommunicationem poſſunt compelli ab Epiſcopis dicti Regulares ſuper eo, niſi ad id exiſtat aliqua declaratio Cardinalium, cui ſtandum eſt, tom.3.q.36.art.1 & in addit. ſummæ tom.4.c.105.num.1. ad fin. de quo Zar. in praxi Epiſc.1.p.vlt. Proceſs §.2. P. Villalob.2.p.ſum.tract.35. diffic.5. num.17. Porte l vlt. Proceſſiones, num.2. Quaranta in ſumma Bullar. vlt. Præcedentia, in fine refert, pluries per ſacram Cardinalium Congregationem fuiſſe deciſum non poſſe compelli per cenſuras ab Epiſcopo dictos Regulares ad proceſſiones, & refertur à Barboſa *in Remiſſionibus ad dictum cap. 13. de Regularibus, num.5. & reſoluit Sanchez de matrim. lib.7. diſp.33. num.23. & nos diximus ſuprà de excommunicatione, num.5 & ſuprà de Epiſcopis, nu 15.*

2. Pro quo aduertere oportet, quòd Priores, vel Archipresbyteri Eccleſiarum Collegiatarum, aut parochialium in oppidis, vbi non reſident Epiſcopi, non poſſunt compellere Religioſos ad proceſſiones prædicto modo, vt reſoluit Auctor citato loco Addit. ſummæ *dict. num.1 ad finem*, de quo P. Villalobos infrà citandus, numer.4. qui idem docet.

3. Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes ſunt exempti à præfata lege eũdi ad proceſſiones. Quia in ſtrictiori clauſura viuunt, iuxta dictum Decretũ Tridentinum. Item Monachi D. Hieronymi in Hiſpania per Pium V. apud Compend. D. Hieron. Item Religioſi Societatis Ieſu per Gregorium XIII. apud Compend. Societatis: eadem exemptione gaudent Collegia Mendicantium ſtudijs tantùm, & lectionibus vacantia per quandam Bullam Pij V. apud Bullarium, quæ non eſt abrogata per Concilium Tridentinum. Religioſi
Cõmp. D. Hier. tit. proceſſiones. Societat. titul. proceſſ. Bull. bull.7. Pij V. 1
tandem, quorum Monaſteria ſunt remota vltra vnum milliare è locis, ſeu oppidis, vbi facienda eſt proceſſio, non poſſunt ad id compelli, ex Leone X. in Cõcilio Lateranenſi, quod non eſt reuocatum à dicto Concilio. Imò ex duplici declaratione, ſeu deciſione Cardinalium ſufficit diſtãtia dimidij milliarij, vt non teneantur Regulares accedere ad proceſſiones. *ibid. art.2. Idem teſtatur Marzilla libr.1. declarat. Cardin. tit.12. cap.14. §. exempti, & refert etiã Barboſa in Remiſſionibus ad dictum capitul.13. de Regularibus, num.7. & habetur in Bullario inter viua vocis oracula Clementis VIII. §. Congregatio Concilij cenſuit 3. in ordine, de quo Syluest. verb. Epiſcopus, num.9. verſic. quoniam poteſt. Felin. in c. dilecti, col. penul. verb. circa, de offic. ordin. Calder. conſ.80. Aloyſius Riccius Curiæ Archiep. Neap. deciſ.131. vide etiam cap. nimis iniqua, & cap. nimis praua, de exceſſib. prælat. vbi Gregorius IX. eximit Religioſos à grauamine veniendi proceſſionaliter cũ prælatis Eccleſiarum, à quibus coguntur funus primò ad Eccleſias ſuas deferri.* Bul. apud Clem.8. in princ.
Vide P. Villalob.2.p. ſummæ tract.35. diffic.5 nu 8 qui rem latè tractat.

4. Monaſteria, quorum Religioſi ex legitima præſcriptione quadraginta annorum poſt Tridentinum Conciliũ non ſunt cõſueti accedere ad proceſſiones, non poſſunt ad id compelli, etiã ſi nul-

Mm 4 lo

Digitized by Google

lo ad præſcribendum muniantur titulo,quem ad huiuſmodi tam longi temporis præſcriptionem non requiri, tenet communis Doctorum ; dummodò tamen fuerint aliquando vocati, & illi ire renuerint. Quod maiori ratione procedit in Monaſterijs exiſtẽtibus in poſ-
In Bull. ſeſſione non eundi ad proceſſiones an-
bull.14. te dictum Concilium, iuxta priuilegiũ
Sixti 4. n. Sixti IV. quo fruebantur, quia tali pri-
33.& bul. uilegio abſolutè non derogat Conci-
31. nu.3e. lium,nec efficaciter illi reſiſtit. Ita reſolnit Auctor ex ſententia plurimorũ *in Addit. ſummæ ibi ſuprà n.2. de quo Couar. in regula, poſſeſſor, 2. part. §. 5. num.2.verſic.2.& lib.1. variarum cap. 17.num. 17. in fine.Innocent.& Abb. in c. ſi diligenti, nu.34. de præſcript. Idem docet P. Villalobos ibi ſuprà, quo loci reſoluit, Religioſos ad eas tantum proceſſiones teneri accedere, quibus aſſiſtit Epiſcopus. Itaque in Eccleſijs duntaxat* Cathedralibus,vel in locis,vbi Epiſcopus adeſſe contigerit,& non extra illa poſſunt compelli Prædicatores & Minores Fratres ad proceſſiones, etiam ſi fiant pro re graui, & publica, & citat Abbatem in c. nimis praua, n. 3. de exceſſ. prælat. & Fuſcum in pract. Epiſc. verb. Proceſſiones §.1 fol. 139.

5. Dicti autem Religioſi exempti à lege eundi ad proceſſiones,ſi ſponte accedant ad funeralia, vel ad proceſſiones ob grauem, & publicam neceſſitatem,aut honorem debitum Principi defuncto, non ideò cenſentur renunciare ſuo priuilegio,oportet tamen, quòd de eo fiat proteſtatio iuridica coram notario,& cum publico inſtrumento in forma Collegij ſe accedere, ſaluo iure ſui priuilegij. Vel etiam dic, quòd etiamſi per vnum, vel plures actus contraueniant ſuis priuilegijs ſcienter, vel ignoranter,adhuc non fit præiudicium priuilegio in bonum totius Religionis cõceſſo, ex quodam indulto pro Canonicis Regularibus Lateranenſibus, *ibidem artic.3 de quo Bart.in l. 2. C. de accuſat. in terram. Menoch. conſil. 75. num. 70. & 74. lib.1.& P. Villalobos ſuprà diffic. 4. nu. 2. in caſu ſimili reſoluit. Vide ſupr. 116. numer.19 & num.60.*

6. In proceſſionibus primum locum obtinent cleri ſæculares, & inter iſtos primò Canonici Eccleſiarum Cathedralium,deinde Collegiatarum,Rectores Parochiales,& tãdem reliquus clerus. Secundo loco conſtituuntur Regulares, inter quos primas tenent Canonici Regulares S. Auguſtini, deinde monachi Benedictini, Ciſtercienſes, & cęteri Monachales iuxta præſcriptum ſuę antiquitatis. Poſtremo veniunt Fratres Mendicantes,primò Prædicatores,deinde Minores. Eremitæ Sancti Auguſtini,& tandem Carmelitæ. Inter omnes autem compertum eſt,quòd nulla facta diſtinctione antiquitatis, vel Religionis Epiſcopi,& ſuperiores debent præcedere, deinde Abbates Monaſteriorũ iuxta antiquitatem ſuarum Religionũ. *tom. 3. q. 37. art. 1.* de quo Nauar. *in c. ſtatuimus, 19. qu. 9. nu. 4.*

7. Præcedẽtiæ, & maioritates apud Religiones licitæ ſunt, expeditque vt ſeruentur iuxta ordinem, gradum, & dignitatem vniuſcuiuſque ad inſtar Angelorum, quorum alij ſunt alijs maiores, & excellentiores ſecundùm ſuas Hierarchias, & differunt in gradibus, & dignitatibus Vnde has præcedentias apud Regulares ſtatutis,& conſuetudinibus approbatas videmus. *ibid. artic. 2.* de quo Tiraq. *de Primt. in præfatione nu. 13. Lata in l. ſi quis à liberis, nu. 21. ff. de liberis agnoſcendis.*

8. Circa præcedentias inter Regula- Trid.ſeſſ.
res in proceſſionibus,& funeribus præ- 25.c.13.de
cipit Tridentinum Concilium, vt Epi- Reg.
ſcopus amota omni appellatione, & quibuſcunque non obſtantibus id componat. Iuxta quod Epiſcopus præcipere debet partibus litigantibus,vt vnuſquiſque ſine mora ius ſuũ exhibeat,ad quod non requiruntur exactæ probationes, nec aliqua tela iudiciaria. Quod ſi non poteſt in breui de iure partium conſtare, Religio habens de iure communi præcedentiam, præferenda eſt habenti illam de priuilegio, vel conſuetudine, ſaluo ſemper iure alterius partis. Si autem magna ſeditio orta fuerit, & contentio,nec poſſit pro tunc aliter ſedari, vtrique contendẽtes repellantur à proceſſione pro illa vice,omni appellatione

ne remota *Ibid. art. 3.* de quo Innocent. *in c. in præſentia, de prob. Villadiego de legatis 1. p. q 7. n. 15. Vide Barboſa de offic. & poteſt. Epiſc p. 3 allegat. 78. nu. 26.*

Bull. bull. 1. & 31. Leon X. Bull. 7. Greg. 13.

9. Fratres Minores de Obſeruantia præcedunt Fratres Conuentuales eiuſdem Ordinis In quibuſcunque proceſſionibus, & alij actibus publicis, ex declaratione Leonis X. in Bulla vnionis, quæ habetur in Bullario. Cõſtitutio autem Gregorij XIII. vt non ſecundùm antiquitatem Religionis, ſed iuxta fundationem Monaſteriorum antiquiorẽ in locis præcedant inter ſe Mendicantes, in his Hiſpaniarum partibus nõ eſt vſu recepta. *ibid art. 4* de quo Capuccinus *in proceſſio 2. to, p. 333.* Vide Barbõſ. *vbi ſup. num 32. 33. & 34.*

10. Iure communi attento Regulares non poſſunt facere proceſſiones extra ſuos Conuentus, non enim habent territorium extra illos, & ita praxim obtinere, affirmat Zerola in praxi Epiſcop. 1. p. tit proceſſiones, fol. 140 verſicul. ad quartum. Sed in hoc ſtandum eſſe conſuetudini locorum exiſtimo. In Portugallia vſu receptum eſt, vt Religioſi faciant proceſſiones extra ſuos Conuentus abſque aliqua Epiſcopi licentia Addit ſummæ ſupr. nu. 5. de quo Portel verb. Proceſſiones, num. 8. & P. Villalob. 2 p. tract 35 diffic. 5. num. 9. Barboſa vbi ſup num. 7. vbi per triginta paſſus extra ambitum Monaſterij id licere, ait, per *cap ſicut antiquitus 17. q. 4.*

RESOLVTIO CXIX.

De Procuratoribus Fratrum.

1. CONuentus in pertinentibus ſeparatim ad ipſum poteſt procuratorem abſque vllo prælati conſenſu cõſtituere, Clement. ne in agro, §. ſi quis autem, vbi gloſſa verb. Abbate, de ſtatu Monachor. ac per conſequens ſe, & ſua bona poteſt obligare, vel quatenus pertinent ad illum in conſtitutione ſui procuratoris, quem legitimè conſtitutũ non poteſt Prouincialis reuocare, argumento c. 1. de regul. iur. Ad conſtituendum autem huiuſmodi procuratorem debet Conuentus totus ad ſonum campanæ conuocari, congregatiſque Fratribus Præſidens debet proponere, & petere à quolibet eorum ſuffragium, & in inſtrumento procurationis debent exprimi nomina ſingulorum, niſi ob multitudinem omnes deſcribi non poſſint. Hoc tamen non habet locum in procuratore, ſeu Syndico Fratrum Minorum, qui non conſtituitur à Conuentu, ſed à Papa, ſeu à Prouinciali nomine Papæ, vt ibidem videbimus. *tom. 3 qu. 38. art. 1. & 2. & tom. 4. Addit. ſumma, cap. 106 nu. 6. de quo Innocent. in c. edoceri, nu. 6. de reſcriptis. Nauar. in cap. non dicatis 12. qu. 2. & in addit. ad libr. 1. conſ. tit. de electione, conſ. 12. Speculator titulo, de Syndicis. Aretin in cap de teſtibus col 3. de teſtibus cogend. Idem docet Sanchez lib. 6 Decalog. cap. 13. nu. 25. ad quod citat cap. olim, de accuſat. cap. cum I. & A. de ſentent. & re iudicat. & Clem. Religioſus, vbi gloſ. verb. conſorte, de procurator. & tradit ibi Cardin num. 13. qu. 10. Innocent d. capit. cum I. & A. num. 4. Hoſtienſ num 2. Ioan. Andr. num. 2. Abbas num. 29.* Imò & Monachus poteſt conſtituere procuratorem ad ſe defendendum quoties ei integrũ eſt agere, tradit Idem Sánchez *d. lib. 6. c. 12. num. 3. & 32.*

De Procuratore, ſeu Syndico Fratrum Minorum.

1. Apud Minores procurator, ſeu Syndicus conſtituitur à Generali, Prouinciali, vel Cuſtode, qui ad id habent facultatẽ à Martino IV. Martino V. Eugenio IV. & alijs Põtificibus apud Bullariũ. Et ita per ipſorum aliquem nominatus, eo ipſo manet inſtitutus Syndicus, ſeu procurator nomine Papæ, &

Bull. 1. Mart. 4 & Bulla 2. Sixti 4. & bulla 4. Iulij 2.

Ec-

Eccleſiæ Romanæ, ad quam pertinent res conceſſæ Fratribus, & earum diſpēſatio, non verò eſt procurator, vel adminiſtrator ipſorum Fratrum, vt fit apud Religiones poſſidentes bona in cōmuni, nec poteſt nominari à Guardiano, niſi ex ſpeciali cōmiſſione Prouincialis. Eſt autem huiuſmodi Syndici vſus valde vtilis, & aptus pro obſeruatione regulæ, & paupertatis, ob idque fuit aſſignatus à Domino Papa, & ſine illo vix poſſe ſeruari puritatem Regulæ ob continuas neceſſitates recurrendi ad pecuniam exiſtimo. Vnde adhuc ſu-
In bull. bull. 6. Innoc. 4. perſtite P.N.B. Franciſco vſus illius incepit in Religione, ex Innocentio IV. cōtemporaneo ipſius Seraphici Patris. *tom. 3. quæſt. 39. art. 1. & 2.* de quo Compend. Minorum *verb. Procurator. §. 3. vbi Collector. §. ſciendum*. Vide Cordub. *in regul. capit. 4. qu. 16. puncto 1. Portel verb. Syndicus num. 2. & 4.*

3. Præfatus Syndicus ſic conſtitutus à Prouinciali habet facultatem ad recipiendum omnia tam mobilia, quàm immobilia, quorum vſus licitus eſt Fratribus, & ad conuertenda ea, ſeu eorum pretium in vtilitatem, ſeu neceſſitates ipſorum Fratrum. Item ad agendum in iudicio, ſeu ad procurandum in omnibus cauſis pro locis, & rebus ad Romanam Eccleſiam ſpectantibus, & ipſorum Fratrum vſui conceſſis, nec non pro immunitatibus, iuribus, ac priuilegijs ipſorum, & ſuorum Conuentuum. Rurſus poſſunt alienare, permutare, vēdere, in vſumque Fratrum conuertere, cæteraque agere tanquam veri adminiſtratores, & œconomi rerum vſui Fratrum deputatarum nomine ipſius Sedis Apoſtolicæ, cuius procuratores ſunt, & ad quam pertinet earum dominium. Ita cōceſſerunt Martinus IV. & Sixtus IV. in Bullis ſuperiùs relatis. Aduerte tamen, quòd licèt dictus Syndicus petere poſſit nomine Papæ quodcunque ius ad Ordinem pertinens, non poteſt tamen ipſe conueniri in iudicio vt reus pro aliquo Religioſo, qui magnis debitis pecuniarijs ſe innodauit, etiam ſi talia debita nomine Conuentus cōtraxerit, quia Papa non ſe conſtituit dominum rerum, & iurium pertinentium ad Ordinem, vt ſentiret commoda, & incommoda, ſed tantùm, vt hoc remedio ſubleuaret ſummam paupertatem Fratrum incapacium habendi, vel adminiſtrandi aliquid. Rurſus aduerte, quod non poteſt etiam Syndicus agere ſuper rebus conceſſis Fratribus, quatum dominium dantes ſibi reſeruarunt, aut quarū vſus non eſt licitus Fratribus. *ibid. art. 3.* de quo Collector *citato loco Comp. 3.* Idem tradunt Corduba *vbi ſuprà punct. 2.* Portel *num. 3.*

4. Non eſt contra Regulam Fratrum Minorum vti Syndico ad pecuniam deponendam, iuxta Martini V. & Pauli IV. conſtitutiones, imò nulli Fratrum licet niſi apud ipſum tanquam nomine Papæ conſtitutum denarios deponere: nam dominium pecuniæ ſimpliciter oblatæ ſine ſpeciali ipſius dominij reſeruatione apud dantem minimè remanet, ſed tranſit in dominium Sedis Apoſtolicæ, iuxta determinationem præfatorum Pōtificum iam receptam, etiam à Ciſmontana familia in Capitulo Generali Romano anno Domini 1600. & conſequenter ſecundùm voluntatē Domini Papæ, cuius eſt talis pecunia, pro neceſſitatibus tantùm præſentibus, & imminētibus recipi, ac conſumi poteſt. Vnde licèt dans reſeruet ſibi dominiū pecuniæ oblatæ, ac ideo non tranſeat in Eccleſiam Romanam, adhuc Fratribus non licet illam conſumere niſi iuxta volūtatem, & diſpoſitionem Papę, qui pro neceſſitatibus, præſentibus, & eminentibus tantùm vult, vt conſumatur. ibid artic. 4. de quo Cordub. ſuper Regul 4. quęſt. 16 pūcto 3. & 4. Ordinatio Toletana titulo, de Syndico, Portel vbi ſuprà num. 4. qui addit cum Collectore in Compend. vlt. procurator, §. ſciēdum, quòd Fratrū Conuētus non vtens ſyndico exponunt ſe periculo frangendi regulam, ob continuas occurrentes neceſſitates, quibus vix poteſt ſubueniri, niſi recurrendo ad pecuniam

5. Syndici Fratrum Minorum per priuilegium Sanctij V. Regis Caſtellæ confirmatum per ſuos ſucceſſores Reges Hiſpaniarum ſunt exempti à contributione vulgò dicta apud Hiſpanos, Peçho, iuxta quod latæ ſunt tres ſentē-

tiæ

Digitized by Google

tiæ diffinitiuæ, & prouiſiones executoriales, vna in Cancellaria Valliſoletana pro Syndico Conuentus Sancti Frãciſci Taurẽſis, alia in Tribunali Granatenſi pro Syndico Sancti Frãciſci Vvedenſis, & altera pro Syndico Conuentus Salmanticenſis in Curia Valliſoletana, Plura alia conceduntur in dicto priuilegio Domini Sanctij Regis Fratribus Minoribus Obſeruantiæ, ipſeque Rex ſe conſtituit defenſorem ac protectorem Ordinis pro conſeruatione ſuorum priuilegiorum, & inter alia concedit, vt nullum tributum à dictis Fratribus exquiratur reſpectu eorum, quæ ſibi pro rebus neceſſarijs, ac pro ædificatione, & reparatione ſuorum Conuentuum adducuntur. Refertur hoc priuilegium ad longum *tom. 3. quæſt. 40. art. 1.* Idem priuilegium refert Portel *vbi ſuprà num 7. ad finem*, quod addit non eſſe in vſu in Regno Portugalliæ, nec mirum, quia fuit factum pro ſola Caſtella, nec, confirmatum per Leges Luſitaniæ.

6. Item Procuratores, ſeu Syndici Monialium Sanctæ Claræ & Tertiariorum vtriuſque ſexus in Congregotione viuentium gaudẽt omnibus priuilegijs, immunitatibus, gratijs, & indultis ſpiritualibus, & temporalibus Syndicis Fratrum Minorum, & procuratoribus Prædicatorum conceſſis, & concedendis per Sixtum IV. in bulla Aurea ſuprà relata apud Bullarium. Syndici autem Fratrum Minorum, eorumque ſubſtituti, liberi, parentes, fratres, ſorores, & vxores eorum lucrantur indulgẽtias conceſſas eiſdem Fratribus, dicendo in eorum Eccleſijs quinquies Pater noſter cum totidem Aue Maria pro ſtatu Eccleſiæ, ex indulto Innocẽtij VIII. apud Compend. *verb. Procurator. ibid. artic. 3.* Idem tradit Portel *dict. num. 7. §. de priuilegijs, & verb. interdictum num. 71.*

Bull. bul. 20. Sixt. 4.

Compẽd. verb. Procurator §. 12.

7. Imò dicti Syndici Fratrum Minorum in cauſis tam Ciuilibus, quàm Criminalibus, & mixtis ipſos tangentibus ſunt exempti à poteſtate ſæculari, nec poſſunt conueniri, niſi corã iudice cõſeruatore ipſorum Fratrum, ex Indulto Clementis VII. apud Bullarium. Sicut etiam familiares ſanctæ Inquiſitionis in prædictis caſibus à iuriſdictione ſæculari eſſe exemptos per Apoſtolica diplomata compertum eſt. Nec dubitare licet, Summum Pontificem in ordine ad ſpiritualem finem, in fauorem videlicet Religionis, laicis prædictam exemptionem concedere poſſe, præcipue illis, qui ſunt deputati à Sede Apoſtolica pro ſeruitio Fratrum, & nomine ipſius ſunt conſtituti tanquam procuratores rerum, & iurium Eccleſiæ Romanæ, quorũ ipſi Fratres habent vſum, quales ſunt dicti Syndici. Vnde ſicut quæ Religioſis adhærent, religioſa sũt. l. quæ Religioſis, ff. de re iudicat, & ex tali cohærentia ſortiuntur ſuam naturam, argumento cap. ſuper eo, de parochijs, non eſt mirum, quòd huiuſmodi Syndici Fratrum adhærentes Religioſis, naturam Religioſorum ſortiantur, ac immediatè ſuæ Sanctitati ſubdantur quoad omnia. Ita tenẽt grauiſſimi Doctores infrà citandi. Neque obſtat non vſus huius priuilegij ad inducendam præſcriptionem, quia à Clemente VII. vſque ad hunc diem non ſunt tranſacti centum anni requiſiti ex priuilegio Eugenij IV. in ſuperioribus relato ad præſcribendum cõntra res, & iura Ordinis Minorum, præterquam quòd hoc indultum, & reliqua noſtra priuilegia ſunt confirmata à pluribus Pontificibus poſt dictum Clementem VII. ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, quæ confirmatio *ex certa ſcientia, habet vim nouæ conceſſionis, vt ſuprà de priuilegijs num. 9. reſoluimus ibid. art. 4. de quo Victoria de poteſtate Eccleſiæ quæſt. 5. verſ. 8. Maranta de ordine iudic. 4. p. diſt. 1. num. 4. Nauar. in cap. nouit, notab. 5. nũ 29. de iudicijs, Suarez libr. 8. de legib. c. 18. à num. 12. F. Ioan. Crucius in epitom. libr. 2. capitul. 3. numer. 2. concluſion. 6.* Idem docet in noſtris terminis Portel verb. priuilegij confirmatio num. 29. & verb. priuilegij ceſſatio per non vſum num. 63. & expreſsè verb. Syndicus nu. 5. § & fortè, in fine, & ſentire etiam videtur P. Miranda tom. 2. Manual. quæſt. 47. art. 7. concl. 2. dum ait, Papam omnes cauſas Eccleſiaſticas iure aduocare ad ſe poſſe, & determinandas, cui voluerit committere, reſpectu quarum,

Bull. bull. 1. Clem. 7. Comp.

Mendicat. Procurat. ſeu Synd. §. 13.

Roboratur ſententia Auctoris.

Bull. bul. 17. Eugen. 4. nu. 15.

addit

addit concluſ. 3. integrum eſſe conſeruatoribus Religionum procedere contra laicos.

8. Aliqua eſt differentia inter Syndicum, & procuratorem, nam procurator aliena negotia mandato ſibi à Domino facto gerenda gratuito ſuſcipit. l. 3. §. hac actione, de negot. geſtis, c. Salvator 1. quæſt. 3. Syndicus autem, ſeu actor eſt, qui inſtituitur ab vniuerſitate, ſeu à ficto domino ad ſui defenſionem, ac ſuorum priuilegiorum, ſeu immunitatum obſeruationem, c. vnico, de Syndico. Vnde Syndicus Fratrum Minorũ propriè debet procurator appellari, quia inſtituitur à vero domino, qui eſt Papa, licèt à prælatis nominetur, ex ea tamen parte, qua eſt defenſor Fratrum, & priuilegiorum Ordinis per viam iuridicam propugnator, ſeu protector, optimo iure poteſt Syndicus nuncupari, *ex l. ſi defenſores, ff. de municip. & honoribus. Auth. tom. 3. quæſt. 41. art. 1. de quo vide Gillelm. Durand. in ſpeculo iuris li. 1. partic. 3 ſub titul. de procuratore, & ſub titul. de Syndico, Donel, comment. iuris ciuilis lib. 18. cap. 11. Mantica de tacitis, & ambig. conuent. lib. 7. tit. 1. cum ſequentib. Azeued. ad curiam Piſan. li. 2. c. 18. num. 14. & 43. Aulez. ad c. 22. Præterum.*

9. Religioſi non poſſunt eſſe procuratores, niſi in cauſa ſui monaſterij de mandato prælati, cap monachi, el 2. 16. quæſt. 1. cap. 1. de poſtulando, & colligitur ex Clementina, Religioſus, de procuratoribus; exceptis Fratribus Minoribus Obſeruantiæ, quibus neque de mãdato ſuperioris licet tale munus exequi cùm illis ſit interdictum aliquem in iudicio conuenire, nec ſuo nomine, nec alieno, ex cap. exiji, & Clem. exiui, de verbor. ſignific. Vnde eo ipſo, quo quis ingreditur, & profitetur in Religione, expirat mandatum à creditore ad conueniendum debitorem, ſeu officium pro curationis, quia ſicut Religioſo procurationem ſuſcipere non licet, ita ſuſceptã ante profeſſionem retinere prohibetur, ibid. art. 2. & 3. Idem tradunt Guillelm. Reduan de ſpolijs Eccleſiaſticorum q. 5. num. 27. tom. 14. tract. Sayro in claui Regia lib. 12. cap. 22 nu. 5. Fuln. Pacian. conſil. 162. num 192. & 193. quibus citatis, & alijs multis congeſtis idem latè reſoluit Sanchez lib 6. decalog. cap 13. à num. 1. præcipuè à num. 3 & agens de Fratribus Minoribus num. 11. & de ingreſſo Religionem poſt litem conteſtatam, qui nõ poteſt cauſam proſequi, ſed reuocandum eſſe procuratorem, reſoluit num. 26. per textum in l aut religionis, iuncta l. præcedent. ff. de procurat. vbi inter caſus, in quibus poteſt procurator poſt litem conteſtatã reuocari, proponitur hic, & docet ibi. gloſ. verb. aut Religionis.

10. Quapropter Clemens VIII. apud Bullarium optimo iure prohibuit Fratribus Minoribus eſſe procuratores ſuarum Monialium in temporalibus, in colligendis ſcilicet redditibus, & alijs negotijs ad monaſteria ſpectantibus tractandis. Ad quod vide Sanchez dict. c. 13 num. 20 & 21. Portel verb procurator Monialium num 1. Bull. bul. 15. Cle. 8.

11. Prouincialis poteſt amouere procuratorem, ſeu œconomum ſæcularem Monialium cõſtitutum pro redditibus, iuribus, & cauſis ipſarum peragendis, etiam ſi ſit conſtitutus à fundatore monaſterij ſub conditione, vt ſi amoueatur ab Abbatiſſa ipſe, vel eius ſucceſſor in officio perpetuę adminiſtrationis ipſius monaſterij ab ipſo fundatore perpetuò conceſſo, ipſamet Abbatiſſa ſoluat mille ducatos: quia hęc conditio oneroſa appoſita in fundatione ſine conſenſu, & beneplacito ſuperioris Monialium requiſito à iure in cap. pręterea el 2. de iure patronat non valet, pro quo facit quędam bulla Iulij II. ſuprà relata apud Bullarium. Addit. ſummę tomo 4. cap. 106. num. 3. de quo Gama 1. p. deciſ. 108. Idem tradit Portel vbi ſuprà numero 2. Bull. bul. 4. Iul. 2.

De profeſſione in Religione vide ſuprà de nouitijs à nu. 52.

RE-

RESOLVTIO CXX.

De Protectore Ordinis Minorum.

1 CArdinalis Protector in noſtra Seraphica Religione licèt ſit gubernator, Corrector, & Protector Fratrum ex Regula cap 12. Gregorius tamẽ IX. relatus à Sixto IV. in bulla infrà mox citanda (qui adhuc in minoribus conſtitutus hoc officio functus fuerat) determinauit, & declarauit, Fratres in nullo eſſe ſubiectos præfato Protectori, niſi duntaxat in caſu, quo ipſorum Fratrum communitas, vel generale Capitulum ab vnitate fidei (quod abſit) vel ab obedientia Romanæ Eccleſiæ, aut ab obſeruantia ſuæ Regulæ deuiarent, & addit Pontifex, Fratres reccurrentes ad Protectorem tanquam ad prælatum pro licentijs, & alijs conſimilibus grauiter eſſe puniendos, & ipſo facto manere ſuſpenſos ab actibus legitimis, & ab officijs Ordinis. Quod & approbauit Sixtus IV. apud Bullarium, declarans, quòd nec in dictis tribus caſibus habeat auctoritatem Protector, quando nõ vniuerſi, ſed tantùm aliqui Fratrum in quouis numero à fidei vnitate, vel Romanæ Eccleſiæ obedientia, vel obſeruatione Regulę deuiarent, & id ipſum confirmarunt Iulius II. & Gregorius XIII. apud idem Bullarium tom. 3. quæſt. 42. art. 1. de quo Cordub. in addit. ad Comp. titul. Protector, & ſuper regul. c. 12. q. 2.

Bull. bul. 5. Sixt. 4.

Bull. 4. Gr. 13. vbi refertur bul. Iul. 2. & Sixt. 4.

2. Prouinciales Miniſtri apud nos Minores habent eandem poteſtatẽ circa Moniales ſanctæ Claræ eorum curæ cõmiſſas, quam Vrbanus IV. conceſſit Protectori Ordinis ex bulla Iulij II. apud Bullarium. Vnde iam tota iuriſdictio, quã in ipſas Moniales exercebat prælatus Ordinis Protector, translata eſt ad prælatos ſuperiores eiuſdem Ordinis, ibidem art. 2. & tomo 1. qu. 17. art. 8. & nos diximus ſuprà de prælatis num. 14.

Bull. 8. Iulij 2.

RESOLVTIO CXXI.

De prouincia, & Prouincialibus.

1 APud Minores Fratres non poteſt erigi de nouo Prouincia, aut iam erecta extingui, mutari, diuidi, aut vniri abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & quidquid in cõtrarium factum fuerit eſt irritum, & inane, ex decreto Nicolai IV. apud Bullarium: ſicut à ſimili non poteſt fieri noua conſtitutio Sedis Epiſcopalis, neque diuiſio, neque ſubiectio abſque Papæ facultate, cap. Felix 16. quæſt. 1. cap. niſi ſpecialis, ca. quod tranſlatione, de officio legati. Auct. tomo 1. quæſt. 23. art. 8. & tomo 3. quæſt. 42. ar. 1. de quo Syluest. verb. caſus, caſu 9. & 10. P. Miranda tom. 2. q. 7. art. 11. Si quis verò per perſonam aliquam extra Ordinẽ procuret, vt vniatur, aut diuidatur aliqua prouincia, excõmunicatus manet, ac priuatus actibus legitimis per ſtatuta generalia Salmantina anno *Domini* 1553. teſte Portel verb. Prouinciæ nu. 1.

Bull. bul. 3. Nico. 4.

2. Licèt Generalis de poteſtatis plenitudine poſſit incorporare Religioſum vnius prouinciæ in alia eiuſdẽ Ordinis, cùm habeat in omnes ſui Ordinis prouincias ſummam poteſtatem, eius tamẽ poteſtas, & facultas debet iuxta iuris metas regulari, quod enim omnes tãgit, ab omnibus debet approbari, vt eſt vulgatum in iure, ideoque requiritur cõſenſus prouinciæ admittentis, quod & ſtatuta Toletana noſtræ Religionis requirũt, ibi tamen permittitur Generali, vt de poteſtate abſoluta poſſit incorporare pro graui, & notoria cauſa tomo tertio

quæſt.

quæſt.52.art.23.ad finem. De quo Portel.vbi ſupra numer.2. An autem poſſit Generalis transferre Prouincialem de vna in alteram Prouinciam? Negat Pet. Miranda dict.quæſt.7.art. 5. niſi de ſpeciali licentia Pontificis, argumento c.1. & 2.de tranſlat.Epiſcop.

3. Prouincialis non poteſt omninò eximere Religioſum ab obedientia ſui prælati Conuentualis verbigratia Guardiani, nec Generalis poteſt ſimiliter Guardianum eximere à ſuo Prouinciali id enim rectæ rationi, & conſuetudini refrigerati videtur, benè tamen poteſt quoad aliquid particulare id efficere, tom.13.quæſt.23. art.3. de quo Syluest. verb.caſus,caſu 5.q.1.Pet.Mirand.dict. quæſt.7.art.6.

4. Religioſus profeſſus apud Indias Orientales, & incorporatus in quadam Prouincia Hiſpaniæ virtute cuiuſdam ſpecialis indulti Apoſtolici non poteſt poteſt expelli à dicta Prouincia, nec Prouinciali licet per obedientiam eum compellere, vt ad eaſdem partes orientales iterum ſe conferat, ex eo ſolùm, quòd ibi profeſſionem emiſit, ibidem §.ex quo infertur.

5. Prouinciales habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos ſubditos & ita tantum poteſtatis habent circa ipſos, quantum habent Epiſcopi erga ſuos, per quandam gloſſam ſingularem ab omnibus receptam in Clementina 1. verb. proprij, de rebus Eccleſ. non alienand. per ſua autem priuilegia multo maiorem habent auctoritatem, & poteſtatẽ, de quo iam plura diximus ſuprà de prælatis, & de abſolut. & de diſpenſat ibid. dict.q.43.art.2.de quo Abb.in cap.1.de rebus Eccleſ.non alien. Nauar.lib.5.conſil.23.de priuileg.P.Mirand.to.2.q.16. art.6.

6. Prouinciales licèt poſſint ſuſpendere prælatos Conuentuales, v.g Guardianos, aut Priores iuſta ad id exiſtente cauſa, non tamen poſſunt eos omninò ab officio priuare, niſi cauſa priuationis ad diffinitorium deferatur, & cõſilio, & aſſenſu Patrum legitima, & iuſta celebretur, vt iuſtè, ac iuridicè eſt ornatum in noſtra ſacra Religione in Conſtitutionibus Toletanis fol.44. Imò in Religionibus, vbi ſolent Guardiani, ſeu prælati locales (& ſolet fieri apud nos Minores) renunciare in Congregatione intermedia ſua officia, non licet eos amouere, nec admittere renunciationem, niſi iuſta ad id cauſa accedat, tomo 3.q.29.ar. 9.ad finem, de quo vide Pet. Miranda dic.art.6.

7. Prouincia ſancti Ioſeph fuit diuiſa auctoritate Clementis VIII. anno Domini 1694. & ex de nouo erecta Prouincia ſancti Pauli, communicando illi omnes conceſſiones, indulta, & gratias, & priuilegia Apoſtolica conceſſa, & cõcedenda Prouinciæ ſancti Ioſeph, & vt poſſit gubernari, & vti cõſtitutionibus, & ordinationibus eiuſdem Prouinciæ tã quam magis accommodis ſtatui Diſcalceatorum, non quòd ad id poſſit adſtringi, & obligari, ſed tantùm vt non teneatur ad alia Ordinis generalia ſtatuta, ſicut non tenetur Prouincia S. Ioſeph, & ita debet intelligi prædicta bulla Clemẽtis VIII. ex ſententia, & ſubſcriptione Salmanticenſium Iuriſperitorum doctiſſimorum, tomo 3.quæſt. 47. art.4.

8. Bulla erectionis Prouinciæ S. Georgij apud Philippinas cum communicatione priuilegiorum aliarum Prouinciarum Indiarum, & cõmiſſione facta Prouinciali ipſius prouinciæ ad erigendas domus in quibuſcunque locis, etiam in Regno Chinæ, habetur in Bullario apud Sixtum V. cuius auctoritate erecta eſt dicta prouincia.

9. Iulius II. apud idem Bullarium prohibet Fratribus Minoribus ſe tranſferre de vna prouincia, ſeu Cuſtodia in aliam, etiam prætextu litterarum Apoſtolicarum ſine licentia in ſcriptis Generalis, vel ſui prouincialis. Ad quod videatur portel verb. prouincia, num.2.

Bullar. bull. tr. Sixti V. bull. 6. Iulij 2. Bull. Cle. 8.

10. Clemens VIII. apud idem Bullarium prohibet prælatis Minorum in partibus Indiarum Occidentalium in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna priuationis ab officijs, ne eligant in prouincialem, & ad alia officia, niſi Fratres, qui ſunt filij, aut incorporati in illis prouincijs. Super quo conſulendæ ſunt conſtitutiones Segouienſes, & Portel.

in

Digitized by Google

in addit. ad dubia verb. prouinciali, numer. 6.

Quomodo eligendi ſint prouinciales, vide ſuprà de electione prælatorũ num. 20. & 21.

celebrandi tali die, & applicandi indulgentias tali die conceſſas Eccleſiæ, Romæ, pro fidelibus exiſtentibus in Purgatorio. De quo vide ſuprà de Indulgentijs per modum ſuffragij à numero 62.

De quarta funerali vide ſupra de Canonica portione, & quæ ibi reſoluimus ex tomo 1. quæſtio. 39. & ex tomo 3, quæſt. 46.

RESOLVTIO CXXII.

De Purgatorio.

1 PVrgatorium eſſe poſt hãc vitam, vbi animæ fidelium in gratia decedentium pœnas de commiſsis culpis luunt, & ab earum ſordibus purgãtur, fides Catholica docet, & ex ſacra Scriptura Tobiæ cap. 4. & Machabæorum 12. colligitur, licèt id expreſsè ſub nomine purgatorij in ea non inueniatur, tomo 3. quæſt 44 art. 1. de quo Caſtro contra hæreſes verbo Purgatorium. Cordub. lib. 5. quæſt. 1. de indulg.

Tob. 4. & Machab. 1v.

2. Clemens VII. conceſſit domui SS. Trinitatis de Vrbe Ordinis Minimorum, & ſuperioribus, ac alijs prælatis eiuſdem Ordinis, ac etiam vni ſeniori, ſeu antiquiori Conuentus Fratri, vt celebrando ſingulis ſecũdis, & quartis ferijs pro animabus purgatorij eaſdem conſequãtur Indulgentias pro eis, ac ſi in Eccleſijs S Sebaſtiani, S. Laurẽtij, Scalæ Cęli, S. Gregorij, & Potentianæ, ac in alijs quibuſcunque, & qualiſcunque priuilegiatis Eccleſijs intra, & extra muros celebraſſent. Ita refert Paraſſellus in Compen. f. 136. quod ad alias Religiones communicantes non extenditur, niſi tantùm ad prælatos in dictis diebus celebrantes pro animabus purgatorij, vt vſus obſeruat, ibid. art. 2.

Quæ magna indulgentia non eſt reuocata per D. Paulum V. quia illa non conceditur fratribus, ſed animab. purgatorij, ſi quid autem conceditur fratribus, non eſt indulgentia, ſed priuilegiũ

RESOLVTIO CXXIII.

De Religionibus, & Religioſo ſtatu.

1 REligionis inſtitutum in lege veteri fuit deſignatum per Nazareos conſecratos Deo: In lege autem noua fluxit ab ipſo Filio Dei, Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui verbo, & exẽplo hãc vitæ perfectæ normam docuit, ac monſtrauit, vt conſtat ex illo Matthæi 19. Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, & da pauperibus, & ſequere me. Tempore Apoſtolorum cępit hæc vita religioſa propagari, fidelibus enim tunc erãt omnia communia, vtpote qui pretia omnium ſuorum ponebant ante pedes Apoſtolorum, teſte D. Luca apud Acta Apoſtolorum c. 4. in quo D. Hieronymus ſolemne aliquod votum, & promiſſionem interceſſiſſe ſuſpicatur, to. 1. q. 1. art. 1. de quo D. Th. 2. 2. q. 186. art. 6. Plati. de bono ſtat. Relig. lib. 2. cap. 21. D. Hieron. de Scriptoribus Eccleſiaſt. in fine, & epiſt. 1 ad Heliodor. circa princ. & epiſtol 22. ad Euſtochium, verſus finem, D. Dionyſ. de cęleſti Hierarchia cap. 10. Medina de ſacrorum hominum continentia c. 35. Vide quæ ad hoc latè congerit Suar, tom. 3. de Religione lib. 2. capit 1. & 2.

cum

Pontifex autem, vel Concilium approbans religiones in quibus fit vera profeſſio cum tribus votis eſſentialibus, non poteſt errare, vt reſoluunt Theologi, oppoſitumque affirmare eſt erroneũ, quia vt Eccleſia non poteſt errare circa bonos mores, & legem de moribus, ita nec in confirmatione religionum, cùm ad bonos mores pertineat confirmare regulas, & conſtitutiones, quæ proponuntur toti Eccleſiæ, vt iuxta eas alij fideles vitam ſuam inſtituant, ac dirigant. Sed nemo etiam ſine expreſſa Papæ approbatione poteſt religionem inſtituere ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœnaq́, ex Innocentio III. *in c. nimia, de religioſis domibus, & cap. 1. eodem tit. in 6. etiam habetur. Ibid. art. 3.*

Illuſtratur Auctoris doctrina.

Pro quo aduertere oportet, quod in dicto cap. ne nimia, nulla ponitur cenſura contra inſtituentes nouam religionem ſine approbatione Romani Pontificis, ſed tantùm ſimplex prohibitio. Imò nec in toto illo titulo, de religioſis domibus, nec in toto titulo de ſtatu Monachorum, nec in ſexto decretaliũ talis inuenitur excommunicatio, vt patebit euoluenti, ſeu legenti. Solùm inuenitur apud Clementinas capit. 1. eodem titulo de relig. domibus, quòd mulieres ſtatum Beguinarum ſectantes, & de nouo aſſumentes, ac religioſi in hoc dãtes conſilium, vel fauorem ipſo facto ſunt excommunicati. De quo Cano de locis lib. 5. c. 5. ad finem Bañez 2. 2. qu. 1. art. 10. dub. 8 Bellarmin. lib. 4 de Monach. cap. 4 Valentia libr. 8. Analyſis de fide c. 3. D. Thom. opuſculo contra impugnatores Monaſticę vitæ, & in 4. d. 38 qu. 1. art. 2. quæſtiunc. 3 in corpor. & ad 3. Ad quod vide quæ latè & peregregiè tradit Suarez tom. 3. de Religione, lib. 2. c. 17. & c. 16 à num. 8. vbi reſoluit Innocentium III. in d. c. ne nimia, non ſolùm prohibere fieri religionem ſine auctoritate Pontificis, ſed etiam irritare religionem ſic factam, vel potiùs attentatam, & idem affirmat num. 24. de prohibitione Gregor X. *in d. c. vn. in 6.*

5. Dicta prohibitio Innocentij III. non comprehendit inſtituentes ſtatum cum votis ſimplicibus, vt eſt modus viuendi Beatarum, quia hic non eſt religio, ſed modus viuendi honeſtus, & ità Epiſcopus poteſt recipere ad obedientiam non ſub certa regula, ſed ſub certo modo viuendi. *ibid. artic. 4.* de quo Syl-ueſt. *ver. regula 3. num. 4. & verb. religio, 1. num. 1. Nauar. de oratione notab. 7. nu. 24. & in c. non dicatis, num. 15. Soto libr. 7 de iuſt. quæſt. 5. art. 7.* Idem ferè videtur ſentire Suarez *vbi ſupr. num. 22.* ſpectata prohibitione Innocentij III. ſed non attenta prohibitione Gregorij X.

Bullar. Bull. 135 Pij V.

6. Pius V. apud Bullarium excommunicat habitantes in congregatione more Religioſorum, cum votis ſimplicibus, eorumque congregationes penitus extingui præcipit, niſi eligentes aliquã ex regulis approbatis tria vota ſubſtantialia emittant ſolemniter intra mẽſem poſt decurſum anni ſpatium in ipſa cõgregatione morati. Vide infrà de voto num. 1 de quo Portel in addit. ad dubia verb Tertiarij, n 2 & 3. ad quod videatur Suarez d. num 22. & ſeqq. qui tales congregationes reprobat etiam attenta prohibitione præfata Gregorij X.

De Ordine Religionũ Monachalium.

7. Ordo Canonicorum Regularium (qui verè ſunt Religioſi, vtpote profitentes regulam certam, & determinatã à Sede Apoſtolica approbatam, ſcilicet D. Auguſtini) trahit ſuam originem ab ipſis Apoſtolis, & dictus eſt primũ Canonicorum Regular'ũ Lateranenſium, qui poſtea fuerunt à B. Auguſtino regulariter ordinati, cum quibus ipſe vixit aliquandiu iuxta regulam ab Apoſtolis traditam. Deinde decurſu temporis varias paſſi ſunt reformationes à viris laudabilibus, à quibus varia ſortiti ſunt nomina. A tempore Gelaſij diſcipuli S. Auguſtini vſque ad Bonifacium VIII. per octingentos annos in Eccleſia Lateranenſi habitarunt, à qua tandem ſub Sixto IV. tranſlati ſunt ad Monaſterium S. Mariæ Pacis, vbi vſque adhuc Romæ perſeuerant retinentes nomen, & priuilegia anti-

qua. Alij ſunt Canonici S. Saluatoris ſic appellati, quia tandem ad Eccleſiam Saluatoris tranſlati ſunt, quorum inſtitutum confirmauit Gregorius XII. & Martinus V. & Benedictus XII. gratijs, ac priuilegijs nobilitauit. Hi Canonici non ſunt de numero eorum, de quibus fit mentio apud Pontificum iura, ſed ſunt alij minus antiqui originem ducentes à S. Arnulpho Epiſcopo Leonis in Francia, quibus regulam S. Auguſtini tradidit. Huic Congregationi fuerunt vnita in Hiſpania Monaſteria S. Iſidori Legionenſis, & S. Crucis Conimbricenſis in Luſitania, vbi B. P. N. Antonius aliquandiu vixit, dum adhuc eſſet ſub habitu Regularium Canonicorũ, qui maximè in illo Regno ſunt reformati, & communiter nuncupantur Canonici Regulares S. Auguſtini propter regulã ipſius ſancti Doctoris, quam profitentur. *Tom. 1. quæſt. 1. art. 3 & quæſt 3. art. 1.* de quo Plati *de bono ſtatus Relig. lib. 2. cap. 23. pag. 425 Hieron. Roman. libr. 6. de Republica Chriſtiana c. 4. & 16* Vide quæ tradunt Azor *Inſt. Mor. tom. 1. lib. 12. cap. 22. & Suarez tom. 4. de Religione libr. 1. c. 9. à num. 9.*

8. Canonici Regulares Cathedraliũ Eccleſiarum ſunt eiuſdem Ordinis, & cõditionis cum reliquis Canonicis Regularibus, tum quia eorum Eccleſiam vocat Monaſteriũ S. Auguſtinus in ſua regula, tum etiam quia eundem habitũ cũ alijs Canonicis Regularibus geſtant, eandèmq; profeſſionem emittũt, quod plura iuris Canonici loca confirmant, in quibus huiuſmodi Canonici Cathedrales vocantur Regulares, profeſſi, & Monachati, vt conſtat ex cap. innotuit, & cap. cùm Vuintonenſis, de electione, & alijs, ideòque veniunt appellatione Monachi ſicut alij Regulares Canonici. *Ibidem dicta quæſt. 1. art. 3. & tom. 3. quæſt. 49. articul. 3.* de quo D. Antonin. *3. p. Hiſtor. tit. 23. cap. 4. Auguſt. Titinenſ. in propug. Canon. Ordin. capit. 5. Panorm. in cap. quod Dei timorem, numer. 2. de ſtatu Monachorum. D. Thom. 2. 2. quæſt. 189. ar. 8. ad 2.* Idem tradit Suarez *dict. capit. 9. num. 12.*

9. Ordo S. Benedicti fuit primus omnium in Occidente ſequens inſtitutum antiquorum Monachorum, ſicut in Oriente ante eum fuit Ordo S. Baſilij: primum in Sublaco, & poſtmodum in Mõte Caſſinate ab ipſo ſanctiſſimo Patriarcha ſumpſit primordia anno Domini circiter 530., reformatuſque poſtea fuit ab Odone in Abbatia Lunæ S. Iuſtinæ ciuitatis Paduæ anno 1410. fundatore quondam Congregationis Cluniacenſis, à quo obſeruantia apud Benedictinos habuit initium. Inter approbatas ab Eccleſia extat in capit. perniciosãm 18. quæſt. 2. Ab hoc Ordine exierunt Congregationes Mõtis Oliueti, Vallis Vmbroſę, Ciſtercienſium, Carthuſienſium, Celeſtinorum, Camaldulenſium, S. Hieronymi, & Fratrum Militiæ Ieſu Chriſti reformatorum apud Portugalliam. Diuiditur in Clauſtrales & Obſeruantes, & in Hiſpania Monaſterium Vallisoleti à Ioanne I. Rege Caſtellæ fundatum totius Obſeruantię eſt caput. Tom. 1. quæſt 3. artic. 1 & quæſt. 4 art. 3. Ad quod vide quæ tradunt Azor vbi ſuprà cap 21. & Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 1. agens de Ordine S. Baſilij, & cap. 2. quo ex profeſſo tractat de inſtituto Religionis Benedictinorum, ibi tamen nu. 4 tradit S. Benedictum anno Domini circiter 500. ſuam Religionem inſtituiſſe, & refert ad id D. Gregor. lib. 2. Dialog. c. 1.

10. Cõgregatio Montis Oliueti fuit fundata à Bernardo Ptolomæo cum duobus alijs ſocijs Senenſibus in Monte Oliueto propè ipſam ciuitatem Senas anno Domini 1319. ſub Ioãne XXII. cuius iuſſu Guido Petramala Epiſcopus Aretij viſione B. Mariæ Dei genitricis præhabita, & habitum quo nunc vtuntur dedit, & regulam S. Benedicti obſeruandam præſcripſit. Ibidem dict. quæſt. 3. art. 3. de quo Azor *dict. capit. 21. quæſt. 2. §. final.* qui tradit, initium habuiſſe hunc Ordinem anno Domini 1320. & poſtea anno 1371. à Gregor. II. approbatum.

11. Congregatio Vallis Vmbroſæ exordium habuit à ſancto Ioãne Gualberto nobili Florentino in quadam parte Montis Apinini dicta, Vallis Vmbroſa, propè Florentiam circa annum Domini 1040. vel ſecundum alios 1060.

Hi.

Hic Ordo iam quaſi defeciſſe fertur. Ibidem art. 4. de quo Florentinus 2 p. Hiſtor. tit. 25. cap. 23. §. 2. Vide Suarez dict. lib. 2. cap. 3. num 8. vbi tradit, fuiſſe approbatam hanc congregationem ab Alexandr. II. anno 1070. & idem refert Azor dict. cap. 21. quæſt. 2. §. ſimili.

12. Congregatio, ſeu Ordo Ciſterciensis initium habuit à quodā Stephano Abbate anno Domini 1098. vel iuxta alios à Roberto Abbate Moliſmenſi. Nomen ſumpſit à quodam Monaſterio primitus ædificato in loco dicto, Ciſtercio, Paulo poſt à S. Bernardo Abbate Clara Vallenſi ita fuit ſanctis ſtatutis illuſtratus, vt meritò eius fundator dicatur, S. Benedicti tamē regulam obſeruat, quam Gregorius XIII. apud Bul-

Bullar. bull. 10. Greg. 13.

larium reformandam curauit anno Domini 1574 eiuſque priuilegia confirmauit, & ampliauit, Ibid. art. 5. De hoc illuſtri Ordine fit mentio ſpecialis in c. non eſt, & in c. licet, de Regular. & in c in ſingulis, de ſtat. Monach. & plura de illo tradit Suar. d. c. 3 nu. 3

13. Congregatio Camaldulenſium fuit inſtituta à S. Romualdo anno Domini 1030. ſub regula S. Benedicti, ſic dicta ab inſigni Conuentu Camalduli in Prouincia Tuſciæ erecto ab ipſo S. Romualdo *Ibid. art 6.* de quo vide Suarez *dict. lib. 2. cap. 3. num 7.* qui tradit, hanc congregationē cœpiſſe anno 967. & ab Alexandro II approbatam.

14. Congregatio, ſeu Ordo Celeſtinorum initium, & nomen habuit à Celeſtino V. qui poſt renunciatum Pontificatum hoc inſtitutum initiauit in mōte Mogella propè ciuitatem Sulmonā, ſub regula S. Benedicti, & confirmationem illius obtinuit à Gregorio X mortuuſque eſt anno Domini 1296. & canonizatus à Clemente V. anno decimo ſe-

Bulla. bull. 18. Eug 4.

ptimo à ſuo tranſitu. Apud Bullarium extat quædam Bulla Eugenij IV. de exemptione huius Cōgregationis. Ibid. art 7. de quo Azor dict. qu. 2 §. penult. vbi tradit, fuiſſe approbatā anno 1274.

15. Carthuſienſium Ordo habuit auctorem S. Brunonem nobilem ciuē Vrbis Agrippæ, ſeu Coloniæ in quodam loco dicto, Certoſa, in territorio Grabonæ, anno Domini 1084. à quo Carthuſiani poſteà nuncupati ſunt. Habetur in Eccleſia in magna veneratione, & vtitur ſuis ſtatutis pro Regula, & in obſeruatione eorum laudabiliter vſq; in hunc diem perſeuerat, eius priuilegia confirmauit Sixtus V apud Bullarium.

Bullar. bull. 10. Sixti V.

Ibid. art. 8. de quo Florent. 3. p. Hiſtor. tit. 16. cap. 1. §. 6. & 2. p. tit. 15. capit 22. §. 1. Vide Azor d. qu. 2 §. Carthuſienſium, qui tradit fuiſſe hanc Religionem inceptam anno 1085. ſed cum noſtro Auctore concordat Suarez *d. lib. 2. cap. 4. num. 1.* vbi latè per totum caput agit de hoc illuſtri Ordine, qui inter Monachales arctior omnibus reputatur.

16. Congregatio Eremitarum S. Hieronymi à Piſa initiata eſt à B. Petro de Piſa viro nobiliſſimo anno Domini 1380. vocantur eius profeſſores Eremitæ S. Hieronymi ob ſingularē deuotionem in ſanctum Doctorem. *ibid. art. 9.* de quo Suarez *d. l. 2. c. 5. nu. 12. circa finē*, qui tamen dicit, hanc congregationem ex inſtitutione ſua non eſſe veram Religionem, quia nec vota ſubſtantialia in ea fiebant, nec regula aliqua approbata ſeruabatur.

17. Ordo S. Hieronymi in Hiſpania habuit fundatorem, ſeu potiùs reformatorem quēdam Lupum de Olmedo Hiſpanum, qui quandam regulam ab operibus ipſius ſanctiſſimi Doctoris collectam Fratribus obſeruandam tradidit, vt ſentiunt quidam. Sed alij Euſebium Cremonenſem faciunt huius Inſtituti auctorem, qui eiuſdem B. Hieronymi Diſcipulus fuit, cuius veſtigia ſequi creduntur Monachi B. Mariæ de Guadalupe apud Hiſpaniam. Alij quendam F. Thomam probatæ ſanctitatis virum dicunt, cuius ſocij ex reuelatione Hiſpaniam venerunt anno Domini 1370. & in quodam deſerto ad Regnum Toleti, Lupiana, vocato habitarunt. Gregorius XI. approbauit eorum inſtitutum ex regula Eremitarum S. Auguſtini deſumptū anno 1375. quod multi nobiles profeſſi ſunt. ibid. art. 10 de quo Hier. Roman. l. 6. de Rep. Chriſt. c. 27. Vide quæ de hoc Ordine tradit Suar *d. c. 5. à n. 7.*

18. Ordo Crucigerorum ſumpſit originem à Sidiaco Epiſcopo Ieroſolymitano, qui fuit ille Iudas, qui crucem

Chriſti Domini S. Helenæ præmonſtrauit. anno Domini 365. vt conſtat ex Bullis Alexandri III. & Alexandri VI. vel iuxta Chronicam Martinianam, & Sabellam à Cleto Papa II. post Petrum. Fratres huius Ordinis geſtant habitum coloris cærulei azurini crucem ſemper præ manibus portantes, ex decreto Pij II. ex quo ſemper crucem argenteam in anteriori parte pectoris cum tali habitu deferre conſueuerunt, fuit poſtea approbatus à Pio V. cuius Bulla extat apud Bullarium. Huius Congregationis ſunt Fratres Hoſpitalium S. Antonij Abbatis in Hiſpania. *ibid. articul.* 11. Ad quod vide Azor *tom. 1. moral. lib.* 13. *cap.* 11. *quæſt.* 8. §. *in Diœceſi.*

Bullar. bull. 28. Pij V.

De Ordine Humiliatorum non eſt, cur agamus, extinctus enim omninò eſt à Pio V. *ibid.*

19. Ordo Sanctiſſimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum cœpit in Gallia tempore Anaſtaſij IV. & Adriani IV. à Guilhelmo Duce Aquitaniæ, ab Innocentio III. fuit approbatus anno Domini 1197. Ex hac Religione manauit apud Regnum Portugaliæ illuſtriſſima Confratria Miſericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à quodam F. Michaele de Contreras ſacræ Theologiæ Magiſtro, & à confeſſionibus Dominæ Leonæ Reginæ inſtituta, in qua primitiui confratres fuerunt D. Emanuel Rex Portugaliæ, & Regina eius chariſſima coniux cum D. Beatrice Matre eius, & alia ſorore ipſius Regis D. Leonora Regina. *ibid art.* 12. de quo Hier. Roman. vbi *ſuprà c.* 18. Idem ferè tradit Azor *tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 13. *c.* 11. *quæſt.* 8.

20. Ordo S. Mariæ de Mercede fuit inſtitutus à S. Raymundo de Peñaforti Ordinis Prædicatorum à confeſſionibus D. Iacobi Regis Aragoniæ, quibus, & alio deuoto, ac nobili viro Petro Nolaſco primo huius inſtituti profeſſore fuit ſuper eo eadem hora facta reuelatio. Habuit initium Barchinone in Hiſpania anno Domini 1218. & fuit cõfirmatus à Clemente IV. anno 1264. officium gerit redimendi captiuos è Turcarum manibus, & votum quartum emittunt eius alumni manendi obſides pro liberatione captiui, ſi timor, & periculum adſit deficiẽdi in fide. *ib. ar.* 13.

Circa quod notandum eſt quod hæc ſacra Religio cœpit tempore Honorij III. Romani Pontificis, quamuis non ab eo, ſed à Gregorio IX. confirmationem obtinuerit anno tertio ſui Pontificatus, Peruſij 17. die Ianuarij anno ſalutis 1230 poſt vndecim annos, & ſex menſes à primæua Ordinis inſtitutione, vt latè, & eruditè ſatis pluribus adductis teſtimonijs Hiſtoriographorũ, & temporum computis probat P. F. Alphonſus Remon in Chronica huius Religionis lib. 1. c. 8. per totum, vbi etiam ad finem, fol. 23. refert ad litteram bullam confirmationis præfati Greg IX. ex proprio originali tranſumptam, quod extat in archiuo Conuentus Barchinonenſis huius Ordinis, in quo decepti ſunt Auctores adducti à noſtro Auctore hic, aſſerentes fuiſſe obtentam dictã confirmationem à Clemente IV. anno 1264. Cui ſententiæ ſubſcribunt Azor tom. 1. inſtitut. moral. libr. 13. cap. 11. q. 8. §. ipſo anno, & expreſſiùs agens de præfata confirmatione eo anno facta P. Miranda to. 1. Man q. 4. ar 9. Refert etiã præcitatus P. Remon d. lib. 1. cap 9. fol. 30. præfatum Petrum Nolaſcum, qui fuit natione Gallus, coram rege Iacobo, & proceribus regni, de manu Beati Raymundi de Peñaforti, qui tunc regi à conceſſionibus erat, & poſtea Generalis magiſter Ordinis Prædicatorum fuit, ſolemni ceremonia veſte alba, & cucullo cum S. Crucis ſigno inſignitum fuiſſe die 10. Auguſti inclyto Martyri Hiſpano B. Laurentio ſacra, vt conſtat ex bulla Canonizationis eiuſdem B. Raymundi facta à Clemente VIII. anno 1601. 3. Kalendas Maij. Quidquid alij velint hoc ſolemnizatum fuiſſe ab Epiſcopo Barchinonenſi, ad quem ob Epiſcopalem dignitatem ſpectabat habitu Regulari initiare primum Ordinis auctorem, eũmque monachum, & alumnũ noui inſtituti creare. Huius ſacræ Congregationis profeſſores militant ſub regula B. Auguſtini, & portant veſtem albam, & cucullum cum inſignijs Regijs Aragoniæ, & ſigno albæ Crucis in campo rubeo. Qui plura de

Illuſtratur doctrina Auctoris.

hac

hac ſacra familia deſiderat, conſulat Hieronymum Rom. lib. 6. Reip. Chriſt. c. 22. Pineda 2. p. Monarc. lib. 22. c. 23. §. 4. Garibay lib. 12. Chronic. general. Hiſpaniæ c. 51. Zurita in annalib. lib. 2. cap 71. Alphonſ. Chacon de vitis, & geſtis Pontificum 1. p. in vita Gregorij IX. F. Ferdinand. à Caſtillo lib. 2. Chr. Ord. Prædicatorum, cap. 17.

21. Congregatio Clericorum Regularium, ſeu Theatinorum initium habuit à Domino Petro Carrafa, poſtquã Epiſcopatui ceſſit, & ab alijs tribus nobiliſſimis viris anno 1528. tempore Clementis VII. qui Romæ in Eccleſia Apoſtolorum ante eius altare tria vota Religionis emiſcrunt. Theatini vulgò nuncupantur ab ipſo Epiſcopo Theati eorum fundatore. Vnde per errorem in Hiſpania Patres Ieſuitæ vocantur Theatini, ibid. artic. 4. Vide de clericis Regularibus Suar. to. 4. de Religione lib. 1. cap 9. à num. 1. & Azor to. 1. moral lib. 13. cap. 11. q. 8. §. anno 1524. quo dicit incepiſſe.

22. Congregatio Clericorum Minorum, ſeu miniſtrantium infirmis cœpit anno Domini 1584. auctore P. Camil- Bull. bul. 19. Six. v. lo de Celis Doctore, qui approbationẽ ſui Ordinis obtinuit à Sixto V. anno 1586. & à Gregorio XIII. fuit poſtea multis decorata priuilegijs, eius bulla extat apud Bullarium, ibidem artic. 15. Vide Suarez d. c. 9. num. 13. & 14.

23. Ordo Præmonſtratenſis fuit inſtitutus à S. Norberto apud S. Ioannem de Præmõſtrato in Gallia diœcẽſis Laudunenſis, qui poſtea fuit confirmatus à Bull. bul. 15. 16. & 17. Gr. 13. Paſchali II. & Innocentio II anno Domini 1120. Gregorius XIII. confirmauit priuilegia huius Ordinis apud Bullarium, ibid. art 16. de quo D. Antonin. 2. p Hiſtor tit 15 c. 19 & tit. 17. cap. 2. §. 3. Idem ferè tradit Suar d. c. 5. nu. 6.

24. Congregatio S. Georgij in Alga incepta fuit Venetijs à quodam Gabriele Cedulmerio viro illuſtri, filio cuiuſdam ſororis Gregorij Papæ, ad reformationem clericorum, in ſimilitudinẽ Canonicorum Regularium S. Auguſtini. Eam approbauit Bonifacius VIII. anno 1444. eius alumnus fuit Eugenius IV. qui eam priuilegijs, & reddi-

Comp e. Roderici.

tibus ampliauit per totam Italiam. In regno Portugalliæ vocatur hæc Congregatio S. Ioannis Euangeliſtæ, & cœpit à quodam Ioanne Olyſiponenſi medico, & poſtea Epiſcopo Lamecenſi, tẽpore Ioannis I. Regis Portugalliæ, eius profeſſores ibi vocantur Loyos, ſeu de S. Eloy, & viuunt in magna obſeruãtia, ibid art. 17 de quo Hier. Rom. vbi ſupr. ca. 30. Vide quæ tradit de hoc Ordine Suar. to. 4. de Relig. lib. 2. c. 9. num. 4.

De Origine ordinum Mendicantium.

25. Inter alias Religiones ſunt aliquæ ad charitatem Dei, & proximè accedentes, quæ Mendicantes à mendicãdo vocantur, vtpote quòd ex mendicatis eleemoſynis viuere permittuntur. Hæ autem ex iure communi in c. vnico §. ſanè, de relig. domib. lib. 6. quatuor tantùm ſunt, ſcilicet Ordo Prædicatorum, ordo Minorum B. P. N. Franciſci, ordo Eremitarum S. Auguſtini, & ordo Carmelitarum. Sed ex priuilegio inter Mendicantes numerati ſunt ordo Seruorum B. Mariæ, ordo Minimorum, & Cõgregatio S. Hieronymi Ieſuatorum per Pium V. apud Bullarium, & tandẽ Societas Ieſu, quod & confirmauit Gregor. XIII. quoad Ieſuatos S. Hieronymi tom. 1 q. 2. art. 1. & tomo 3. q. 49. art. 1. Bull. Bul. 19. 20. &

26. Alexander VI damnauit quendam libellum valde pernicioſum, de- 21. Pij 5. teſtabilem, ac ſcandalis plenum editũ bull. 13. contra laudabilem Mendicantium ſta- Greg. 13. tum a Sede Apoſtolica approbatum, eũ Bull. bull. que ſub grauibus pœnis comburi præce- 20. Alc. 4. pit Habetur in Bullario. De ordinibus Mendicantibus, vide Azor tom. 1. iuſt. moral. lib. 12. cap. 23. Sanchez libro 7. Decalog. cap. 24. num. 6. vbi contra Lutheri articulos refert decretum Leonis X. pro laudabili ſtatu Mendicantium, idemque diffinitum eſſe in Concil. Cõſtãtienſi ſeſ. 8. & in bulla Martini V. & à Nicolao III. in c. exijt qui ſemin. de verb. ſign. in 6. tradit. Ad quæ videatur Caſtro contra Hæreſes v. Mendicitas, qui id eruditè probat ex multis, &

Digitized by Google

ſoluit contraria, & Thom. Vualdenſis lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ c. 3. & 4. P. Mirand. tom. 1. manual. qu. 11. art. 1. 6. & 8.

27. Ordo Prædicatorum originem ducit à B.P. Dominico Hiſpano nobiliſſimo de familia Guſmanorum, cuius Ordo, & regula fuit confirmata ab Honorio III. anno ſalutis 1216. regnante in Hiſpania Alphonſo IX. qui victoriã illam percelebrem apud Nauas Toloſę contra Mauros obtinuit, ex quo plurimi in Eccleſia Dei & ſanctitate, & ſciẽtia floruerunt: diuiditùrque in Conuẽtuales, & obſeruantes, ſub quo etiã militant Moniales, quas B. Dominicus de mandato Domini Papæ reformauit. ibid. d. quæſt. 2. artic. 2. de quo D. Antonin. 3. p. tit. 23. c. 1. Hieron. Roman. de Republ. Chriſtian. lib. 6. cap. 23. Suarez tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 6. à num. 2.

28. Ordo Fratrum Minorum habet auctorem, & inſtitutorem B.P.N. Franciſcum Aſſiſij, qui duas regulas pro Fratribus compoſuit, quarum primam confirmauit Innocẽtius III. anno Domini 1209. Secundam verò approbauit Honorius III. anno circiter 1224. Magna eſt, & ampliſſima hæc ſacra familia ad inſtar ſanctæ Dei Eccleſiæ, pulcherrima varietate Congregationum, diuerſiſq; exercitijs ad vnum finem tendentium decorata, quæ ipſam maximè pulchrã, ac decoram terribilèmque vt caſtrorũ aciem reddit præ cæteris Religionibus, propter quod modò reperitur in Conuentuales, Obſeruantes, & Capuccinos diuiſa. Apud Obſeruãtes reſidet ſigillum Ordinis, eorùmque Miniſter Generalis eſt verus, ac legitimus ſucceſſor B.P.N. Franciſci, ſub qua etiam familia Obſeruantiæ militant Ordo Pauperum Dominarum, ſeu Monialiũ S. Claræ, & tertius de Pœnitentia, quibus ſanctiſſimus Pater ſuas obſeruãtias inſtituit, & compoſuit. *ibid. art. 3 de quo D. Antonin. 3. part. tit. 23. cap. 1. P. Miranda tom. 1. manual. quæſt. 4. art. 4. de hac ſacra familia, & de ſacro Ordine Prædicatorum fit mentio in cap. in ijs, de priuil. cap. nimis, de exceſſ. Prælator, cap. tam ex eo, nedum tituło in 6. cap. quorundam, de elect. in 6. cap. conſtitutionem, de Regular. in 6. Clementina dudum, de ſepulturis, capit. exijt, de verbor ſignificat. in 6. & Clementina, exiui, eodem tit. Ad quod tradit multa Suarez dict. lib. 2. c. 7. per totum, præcipuè num. 7.*

29. Hæc igitur ſacra Minorum Religio, & regula Apoſtolica à Chriſto Domino tanquam à ſuo vero conditore emanauit, ac proinde iure diuino inſtitutam eſſe, valde probabile iudicatur à viris doctiſſimis, tum quia B.P. Franciſco præceptum diuinum de eiuſdem inſtitutione impoſitum fuiſſe, teſtantur illa verba Domini ad Sanctum Patrem directa: Vade Franciſce, repara domũ meam, quæ labitur; quæ reuelatio vt authentica eſt à Sede Apoſtolica approbata, facitque fidem ex diuino robore, & vi ſub pœna lethalis noxæ, vt apud Theologos, quos refert doctiſſimus Corduba lib. 6. q. 44. pag. 162 & ſequenti, compertum eſt: imò & ſub erroris, ſeu hæreſis pœna, vt etiam præſtantiſſimi Theologi, noſter Vega, & Catherinus ſentiunt. Tum etiam, quia hæc regula eſt tota Euangelica, & ex conſilijs Euangelij compoſita: *Regula, & vita Fratrum Minorum hæc eſt, ſcilicet Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, inquit Regula lator. Ad quod facit id quod tradit Piſanus lib. 1. conform. fructu 2. fol. 17. in antiq. colum. 4. ad medium, & ex D. Bonauentura in 2. part. legendæ maioris, in principio, ait, quod B. Franciſcus audita* forma viuendi Apoſtolorum, eam aſſumpſit, & hanc ipſam Chriſtus dictauit, inſtituit, & ſic eſſe voluit, prout ipſe Chriſtus eloquio ſuo in monte Rainerio multis Miniſtris expreſſit, & Fratribus. Ex quo concludit, quòd per B. Franciſcum, & ſuos vita Chriſti, & Apoſtolorum ſit renouata, approbata, & obſeruata Quod & confirmatur ex verbis Nicolai III. in cap. exijt, de verbor. ſignificat. in 6. qui loquens de noſtræ regulæ inſtituto, ſic ait, Hæc eſt apud Deum, & Patrem munda, & immaculata religio, quæ deſcẽdens à Patre luminum per eius filium exemplariter, & verbaliter tradita Apoſtolis, & deinde per Spiritum Sanctum B. Franciſco, &

cum

cum ſequentibus aſpirata totius in ſe quaſi continet teſtimonium Trinitatis. Hæc Nicolaus, & refert Piſanus libr. 3. Conform. 31. fol. 206 columna 3. littera T. ad medium. Hanc ſententiam multis alijs probat noſter Auctor tom. 1. q. 4. art. 1. eamque, ait, tenuiſſe, & publicè prædicaſſe in Conuentu Tolerano S. Ioannis Regum doctiſſimum P. Fr. Ioãnem à Bobadilla Prouinciæ Caſtellę dignissimum Patrem: quam quidem olim probabilem Auctor ipſe iudicauit. At nunc totum ſubmitto cenſuræ Eccleſię Romanæ, quæ eſt Sedes veritatis, & cẽſoribus ſancti fidei Tribunalis de cautè illud legendo.

30. Conuentualitas apud Minores orta eſt à magnificis & ſumptuoſis Conuẽtibus, & amplis ædificijs, ac clauſtris erectis ex diſpenſatione Apoſtolica, à quibus etiam dicti ſunt forſan Fratres Clauſtrales cũ magnis poſſeſſionibus, & redditibus, quos in communi habebant. Intellexèrunt nãque Patres Ordinis ſtatum, & modum primitiuum Religionis in ſumma paupertate admiſsũ non eſſe ſatis commodum cultui diuino, & ſtudio litterarum, quibus poſſent Eccleſiam Dei adiuuare, ac animarum ſaluti incumbere, ideòque diſpenſationem à Sede Apoſtolica impetrarunt ad poſſidendum bona in communi, ita vt ab anno 20 inſtitutionis Ordinis vſque ad annum ſalutis 1380. nulla eſſet domus, quæ non haberet prędia, ac poſſeſſiones. ibidem, de quo P. Miranda tom. 1. quæſt. 12 art. 1. & Suarez ſuprà nu 6.

31. Obſeruantia Regularis Fratrum Minorum, qui aliàs de familia, ſeu Reformati dicebantur, cœpit induſtria, & zelo cuiuſdam F. Pauli de Frincis Laici, indieſque creſcente numero, & propagata reformatione vbique ſtatus obſeruantiæ vigebat, propter quod cauſa fuit in Concilio Conſtantienſi, cuius decretum refertur apud Bullarium, & cõfirmauit Gregorius XI vt ex ipſis Fratribus Reformatis eligerentur vicarij Prouinciales, qui vocarentur Regulares obſeruantiæ, in omnibus ſubditi Miniſtris Conuentualibus vſque ad Eugenium IV. anno 1430. qui eis Vicarium Generalem, ac Prouinciales omninò exemptos ab obedientia Conuentualium eligendos conceſſit, niſi quoad Vicariatus Generalis confirmationem, quo officio primus inſignitus eſt B. Bernardinus Senenſis. Tandem anno, 1517. in Capitulo Generaliſſimo Conuentualium, & Obſeruantium ſimul Romæ celebrato ſigillum Ordinis à Conuentualibus ad Obſeruantes tranſtulit Leo X. in bulla Vnionis præcepitque vt eorum ſupremus prælatus vocaretur: Miniſter Generalis Ordinis, ſecundùm Regulam, & præfecti Prouinciarum, Miniſtri Prouinciales, Conuentualium verò Magiſter Generalis. Hiſpaniæ cœpit Obſeruantia tempore Regum Catholicorum Ferdinandi, & Iſabellæ ad eorum inſtantiam: Philippo verò II. inſtãte omninò extincta eſt Conuentualitas iuſſu Pij V. anno Domini 1566. *ibid. art.* 2. Idem tradunt P. Mirand *d. quæſt.* 13. *art.* 2. *concl* 3. *Suarez d. num.* 6.

Bull. bull. 4. Greg. 11. & bul. 1. Pij 2 & bull 3 & 10. Sixt 4.

Bull. bull. 15. Pij 5.

32. Ab Obſeruantia exierunt Capuccini, ſic dicti, quia obtinuerunt à Clemente VII. portare habitum cum Caputio acuto, habent Generalem Vicarium, diuiſi ab Ordine ex Apoſtólica diſpenſatione, anno Domini 1526. eorumque Congregationem confirmauit idem Clemens VII. Paulus III. alijque Pontifices. *ibidem dict. quæſt* 1. *art.* 3. de quo Suarez *dict. num.* 6. *ad finem, & num.* 6. *in fine.*

33. Sub inſtitutio etiam Obſeruantiæ militant alij Fratres dicti Recollecti, Diſcalceati, ſeu aliàs Reformati ſubditi in omnibus Generali Ordinis, habentes tamen ſuas conſtitutiones concernentes ſuæ Reformationis modum, quas nimio zelo zelantes aliqui à ſuo càpite (tunicam inconſutilem Frãciſci diuidere procurantes) multoties prætextu libertatis ſpiritualis, ſeu maioris, & ſtrictioris obſeruantiæ Regulæ penitus ſegregari anhelarunt *ibidem.*

34 Ordo Eremitarum Sancti Auguſtini originem trahit ab ipſomet ſãcto, Doctore qui poſtea fuit reparatus à quodã Guillelmo Duce Guaſconiæ in Gallia profeſſo huius Religionis, anno Domini circiter 1157. ac poſt modum per quendam Ioannem Bonum reformatus, & ab Alexandro IV ſub vno nomi-

ne,habitu,& inſtituto coadunatus. Diuiditur in Conuentuales,& Obſeruantes. Obſeruantia autem cœpit à S. Vvilelmo,cui præclariſſimi alij viri adhæſerunt, & in Hiſpania tempore Ioannis II. Regis Caſtellæ,à quodam Licentiato Alarcon conſiliario Regio,qui habitum huius Religionis aſſumpſit,ibid. art.4.& quæſt.4.art.3. de quo vide Aluarum Pelag. de planctu Eccleſiæ cap. 23.& 51.Antonin.3.p.tit.24 cap 31 & multa ad idem congerit Suarez d.lib. 3.cap.8.per totum,& cap.9.præcipue à num.9.

35. Ordo Carmelitarum nomen,& originem trahit à Carmelo monte, in quo eius primi profeſſores habitarunt in quadam Eccleſia Virgini Deiparæ dicata vſque ad annum Domini 412. quo regula quædam eis primitus data fuit à Ioanne Patriarcha Ieroſolymitano, quouſque Albertus etiam eiuſdem ſedis Ieroſolymitanæ Patriarcha aliã eis conſcripſit commodiorem, anno circiter 1110.confirmatam ab Honorio III.tandemque reformati fuerunt à Magiſtro F.Ioanne Sereth,& diuiſi in Cõuentuales,& Obſeruantes. Honorius IV. Eugenius IV. & alij Pontifices eſum carnium eis conceſſerunt. Sed in Hiſpania quidam Fratres verè zelatores obſeruantiæ primæ Regulæ induſtria B.Matris Thereſæ de Ieſu aliqua monaſteria tam virorum, quàm mulierum fundare cœperunt, in quibus primitiua Regula obſeruaretur, qui vulgò Carmelitę Diſcalceati dicuntur. Primam ſui inſtituti obſeruantiam impetrarunt à Gregorio XIII. anno Domini 1587. cum ſubiectione tamen,ac dependentia à prælatis Ordinis,ſed tandem Dominus Clemens VIII. eis Generalem omninò exemptum, & Sedi Apoſtolicæ immediatum conceſſit,ibidem art. 5. Ad quod vide Nicephor. li. 8.Hiſtor.c.3.Baron.in Scholijs ad Martyrologium Romanum die 20. Iulij, & plura ad idem congerit Suarez d. lib. 2.c.10.præcipuè à num.11.vbi etiam à num.1.multis probat, hanc ſacram Religionem originem duxiſſe à temporibus Prophetarum,& ſignatim ab Heliç inſtitutione in Monte Carmelo, à quo nomen accepit, idque confirmat ex bullis Sixti IV. Ioannis XXII. Iulij III. Pij V. Gregorij XIII. Sixti V. & Clementis VIII. qui de profeſſoribus huius ſacri inſtituti ita loquuntur. Idem Clemens VIII. declarauit dictos Carmelitas Diſcalceatos, & eorum Congregationem eſſe vnum ex quatuor Mẽdicantibus Ordinibus, Ordinem ſcilicet, B.Mariæ de Monte Carmelo, cuius profeſſores ſtrictiùs regulam ab Alberto Patriarcha Ieroſolymitano traditã, & ab Innocentio IV. confirmatam obſeruant. Habetur in Bullario apud Clement. VIII.

Bull. bul. vlt. Cle. 8

36. Ordo Seruorum B.Mariæ à ſeptem nobiliſſimis viris Florentinis inſtituta fuit in Mõte Senerio prope Florentiam,monitu B.Virginis, anno Domini 1233. ſub Gregorio IX. virgineoque monitu habitum,ac Regulam S.Auguſtini obſeruare cęperunt. Poſtea fuit confirmatus ab Alexandro IV. & inter Mendicantes annumeratus anno ſalutis circiter 1255. idemque declarauit Pius V. apud Bullarium, & tandem à P. Nicolao Peneſtano Ordinis Generali fuit diuiſus in Conuentuales, & Obſeruantes. Hoc nomine Seruorum B. Mariæ inſignitos fuiſſe miraculosè ferunt ab infantibus, & lactentibus,qui voce miraculosè edita, videntes eos queritantes eleemoſyna exclamarunt: En ſerui B. Mariæ veniunt, date eleemoſynam. Auct. ibid art 6.

Bull. dic. bull. vlt. Clem. 8.

Bull. bul. 19. Pij 5.

Pius V. hunc Ordinem reformauit, ac præcepit, vni tantùm Priori Generali, veluti ſupremo Religionis capiti, ſupremamque poteſtatem,ac auctoritatem habenti omnes Fratres,& monaſteria Ordinis ſubijci,extincto,ac penitus ſuppreſſo nomine Vicarij cuiuſdam Generalis pro noua familia electi à quibuſdam Fratribus arctiorem vitam ducere volentibus. Habetur in Bullario apud Pium V.

Bull. bul. 26. Pij 5.

37. Ordinis Minimorum inſtitutor inclytus fuit B. Franciſcus à Paula anno Domini 1450. tres regulas inſtituit,vnam pro Fratribus, alteram pro Monialibus, & tertiam pro Mantelatis, quas confirmauit Sixtus IV. Innocentius VIII. & Alexander V. Computatur

Digitized by Google

tatur inter Mendicantes, vt ſupra diximus, ibidem. art 7. de quo videantur F. Hieronymus Roman. lib. 6. de Republic. Chriſt. cap. 25. Illeſcas 2. p. lib. 6. cap. 26. P. Miranda tom. 1. q. 4. art. 11.

38. Ordinis S. Hieronymi Ieſuatorum, ſeu Clericorum Apoſtolicorum auctor fuit B. Ioannes Columbinus nobilis inter Senarum ciues, anno Domini 1355. fuit approbatus ab Vrbano V. anno 1367. ſub D. Auguſtini inſtituto militat, & ſub quadam regula à quodã Fratre poſtea Epiſcopo Ferrarienſi cõſcripta. Ieſuatæ vocantur ob frequentẽ appellationem huius ſanctiſſimi nominis, quod in ore ſemper gerebant, & dicuntur etiam S. Hieronymi, quia vnanimes Sanctum Doctorem ſibi patronum ac protectorum elegerunt, quo nomine, vt in perpetuum vtantur, conceſſit Alexander VI. & inter Mendicantes numerantur, vt ſuprà iam diximus, ibidem art 4 de quo vide Suarez to. 4. de religione lib. 2 cap. 5. numer. vbi etiam tradit, hanc ſacram religionem fuiſſe approbatam ab Vrbano V. anno 1367. quidquid (per incuriam fortè Typographi) in codicibus impreſſis Lugduni habeatur, anno 1467.

39. Ordinis Societatis Ieſu caput, & auctor illuſtris eſt S. Ignatius de Loyola Hiſpanus Cantabrenſis, genere clarus, ſed virtutibus, & litteris clarior, qui cum nouem alijs ſanctiſſimis ſocijs Italiæ in ſanctis operibus in augmentũ fidei, & ſalutem animarum ſe exercẽs ordinem ſuum inſtituit ſub titulo Societatis Ieſu, quem Paulus III. confirmauit anno Domini 1545. & poſtmodum magnis priuilegijs locupletauit Gregorius XIII. apudq; bullarium, ſtatuens tam coadiutores formatos ipſius Societatis, quam alios poſt biennium profeſſos cum tribus votis ſimplicibus obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis eſſe verè religioſos, eorumque matrimonium eſſe irritum, ac nullum, ſi contrahant, antequam demittantur, efficiendo eorum perſonas inhabiles ad contrahẽdum. Ruſum præcepit ſub obedientia, & alijs pœnis non licere diſputare, & in dubium adducere, an Societatis inſtitutum, Conſtitutiones, ac decreta Pontificum circa ipſum contineant veritatem. Quod tamen debet intelligi quãdo ſiniſtra intentione fit. Hic ordo inter Mendicantes numeratur à Pio V. apud bullarium, non ſolùm quantũ ad ſolemniter profeſſos, ſed etiã quantum ad ſcholares, qui non ſunt irreuocabiliter religioſi, ibidem art. 9. & to. 1. quæſt. 1, art. 4. & 5. & tomo 3. q. 4. art. 2. quo Azor inſtit. moral. tomo 1. libro 12 capit. 7. multa congerit, & latiſſimè Suarez 4. tom. de Religion. tractat. 10. per nouem integra capita, & præcipuè cap. 4. vbi de Societatis inſtitutione, & approbatione ſpecialiter agit: dicit tamen fuiſſe approbatam anno 1540. & inſtitutam tanquam ad finem, ad profectum animarum in vita, & doctrina Chriſtiana, & ad fidei propagationem, ac defenſionem ex bullis Pontificijs, præſertim Gregorij XIII. in bulla, Quanto fructuoſius.

Bull. bul. 8. Paul. 3. & bulla 18. Greg. 13. vſque ad Bullã 18.

De origine Ordinum Militarium.

40. Iam ſuprà de Commendatarijs, nu 9 reſoluimus, eſſe verè Religioſos, non abſolutè, & ſimpliciter, ſed Religioſos Militares, ſcilicet deſtinatos, vt milites ad pugnandum contra infideles, cum ſuis obſeruantijs, & conſtitutionibus Militaribus. Commẽdatarios vero S. Ioannis, ſeu Maltenſes nulli dubium eſt, etiam ſæculares, & milites eſſe verè Religioſos, ac gaudere priuilegio fori, & Canonis, & per eorũ profeſſionem dirimi matrimonium ratum & non conſummatum, licet non comprehendantur ſub nomine religioſorũ quantum ad odia, & rigores, ex Tridẽtino Concilio, loquendo de contributione pro ſeminario. to. 1. q. 1. art. 6. de quo Cordub. in ſum. q. 148. & 168. in fine, Nauar. de regular. b. lib 3. conſil. 21. pag. 242 Azor to. 1. Inſtit moral. lib. 12. c. 3. vbi latè agit de ordinibus Militaribus, & latiùs Suar. d. to. 4. de Relig. 1. c. 4. à num 8.

Trid. ſeſſ. 23. ca. 18. de refor.

41. Templariorum ordo cæpit à Balduino Rege, ſub quo Chriſtiani reperierunt Ieroſolymam anno Domini 1118.

qui

qui cum quibuſdam alijs nobiliſſimis viris ex iniunctione Ieroſolymitani Patriarchę profitebantur defendere, & cuſtodire vias, & itinera pro peregrinis euntibus ad Terram Sanctam. Nono anno poſt eius inſtitutionem aſſignatus eſt eis habitus cādidus ab Honorio Papa, & tempore Eugenij Papæ cęperunt cruces rubeas in pallijs geſtare. Fratres Militiæ Templi fuerunt appellati, & creuerunt numero, ac diuitijs per totū orbem, ita vt Regias opes excederent, & tandem perierunt propter iniquitatem ſuam, ob crimen ſcilicet conſpirationis cum Sarracenis in Chriſtianum nomen, eorumque ordo fuit funditus extinctus. *tom.* 1. *q.* 5. *art.* 1. de quo Platina *in Clementis VII. vita. Vide Azor tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 13. *cap.* 5. *q.* 3. *& c.* 6. *q.* 1. vbi plura ad id congerit.

42. Ordo Militaris S. Ioannis Baptiſtæ cœpit Ieroſolymis, anno Domini 1099. in quodam Hoſpitali eiuſdem ſancti nomini dicatō, vbi excipiebantur hoſpites, & peregrini Latini, cuius miniſterio ſe deuouerūt quidam nobiles, ac pij viri, qui peregrinos à latronum, ſeu Agarenorum incurſu defendebant, primique fuerunt huius Militiæ ſanctæ auctores. Profitētur tria vota ſolemnia obedientiæ, pauperratis, ac caſtitatis abſolutè. Primus in hoc Ordine Archimagiſter, ſeu magnus Magiſter fuit quidam Gerardus, qui crucem candidam in veſte nigra ſibi, ac focijs affixit, magnis priuilegijs à Sede Apoſtolica eſt decoratus, vt patet ex Extrauaganti Ioannis XXII. & ex Pio V. ac Sixto V. apud Bullarium. Vocantur Milites Hoſpitalis Ieroſolymitani ab hoſpitali præfato ibi conſtructo: dicti etiam ſunt aliquando equites Rhodienſes ab inſula Rhodo, quam poſſederunt, modò verò nūcupātur Maltenſes ab inſula Malta, quā incolunt, vbi habent propugnaculum perpetuum contra Turcas Gregorius XIII confirmauit priuilegia huius Ordinis Militaris apud Bullarium. *ibid. art.* 2. de quo Azor *vbi ſuprà cap.* 5. *quæſt.* 3. *& c.* 6. *quæſt.* 2. *Suarez diſt. cap.* 4. *num.* 5. *&* 6.

Bullar. Bull. 24. Pij V. & Bulla 19.

Bullar. Bull. 14. Greg. XIII.

43. Ordo Militaris de Calatraua habet auctorem, & inſtitutorem Dominū Sanctium III. Regem Caſtellæ, & Legionis cognomēto, Deſideratum, anno ſalutis 1158. in quodam cœnobio, quod priùs Templariorū fuerat, fuitque confirmatus ab Alexandro III. *ibid. art.* 3. de quo Hieron. Roman. *libr.* 2. *Reipub. Chriſtianæ cap.* 8. Azor *vbi ſuprà dict. qu.* 3. §. *ſunt & milites Calatraua, & cap.* 6. *quæſt.* 2. §. *anno item.*

44. Ordo Militaris de Alcantara fuit initiatus à D. Gomezio Fernandez tempore Ferdinandi II. Regis Legionis, anno 1176. vocabaturque eius inſtitutio del Pereiro, fuit approbatus ab Alexandro III. anno Domini 1183. & à Lucio III anno 1187. & ab Innocētio IV. poſtea fuit tranſlatus à Pereiro (qui eſt nunc iuxta fluuium Coa in Portugallia, vicinum Ciuitatenſi diœceſi) in oppidum Alcantara, à quo nomen accepit tempore Alphonſi Regis Legionis, & Galeciæ, anno Domini 1203. qui ipſum oppidum à Mauris obtinuerat. *ibid. art.* 4. de quo Azor *vbi ſuprà dict. cap.* 5. §. *ſunt item milites, & cap.* 6. *qu.* 2. §. *anno Domini* 1176.

45. Ordo Militiæ S. Iacobi cœpit in Hiſpania tempore Ramiri I. qui victoriam inſignē manu exigua contra Maurorū ingentes copias obtinuit ope Dei, & B. Iacobi Apoſtoli, qui, viſus eſt in prælio equo candido, & cum vexillo niueo, rubea cruce ſignato conſpicuus, & pugnans contra Mauròs, circa annū Domini 1160. ſecundum quoſdam. Huius Militiæ confirmatio facta fuit ab Alexandro III. anno Domini 1175 cuius Bulla extat apud Bullarium noſtri Auctoris, ibid. art 5. de quo Hier. Roman. vbi ſuprà. Vide apud idem Bullarium quandam Bullam Clementis VII. pro iſto Ordine, & Azor *vbi ſuprà dict. qu.* 3. §. *ſunt preterea, & cap.* 6. *quæſt.* 2. §. *anno* 1175.

Bull. bull. vnica Alex 3. Bullar. Bull. 10. Clem. 7.

46. Ordo Militaris de Auis cœpit in Portugallia tempore Henrici I. Regis, anno Domini 1147. poſtea fuit Ordo Eboræ nuncupatus ab inſigni illius nominis vrbe, vbi ædificatus fuit Conuentus pro Militibus Ordinis Nunc verò ordo, ſeu militia de Auis communiter nuncupatur, quia ad oppidum talis nominis fuit trāſlatus anno 1161. ſeruat

regu-

regulam S. Benedicti ex iuſſu, ac approbatione Innocentij III. Gregor. XIII. confirmauit, & ampliauit eius priuilegia apud bullarium. ibid. art. 6. de quo fide inſigne opus de inſtitutione huius ordinis editum à D. Franciſco de Auelan magno Priori dicti Ordinis Militaris Auiſenſis, & miſſum ad noſtrũ Auctorem, extat ad calcem. tom. 1. qq. Regul. à fol. 679. & Azor vbi ſup. d. q. 3. §. alij ſunt Milites.

Bul. bull. 34. Greg. 13.

47. Ordo Militaris Ieſu Chriſti apud Luſitaniã inſtitutus eſt à Domino Dioniſio Rege Portugalliæ, & à Ioanne XXII. approbatus circa annum Domini 1316. cuius caput eſſe noſcitur nobiliſſimum illud cœnobium apud oppidum de Tomar, quo translatus eſt ex oppido Caſtromarin, vbi naſcens prima nouit initia, eique omnia bona, quæ in Portugallia habebant Templarij, ſunt applicata, vt vicinorum Saracenorum incurſionibus reſiſterent, de quo meminit Vollaterran in Antropologia lib. 21 tit. lo, ordines Militares, Caſſanæus in catalogo gloriæ mundi p. 9. conſiderat. 8. F. Hieronym. Rom. lib. 7. Reip. Chriſt. cap 12. Petrus Mariz variæ hiſtor. dialog. 3. fol. 90 & Azor vbi ſuprà ad finẽ capitis 5. & c. 6. quæſt. 2. anno Domini 1320. vbi ait, confirmatum eſſe hunc ordinem anno præfato 1320. Omniaq; priuilegia, quibus gaudebant Templarij, dictis Chriſti Militibus communicata eſſe conſtat ex cap. n. Regulæ, & reformationis factæ à Ioanne Vincenſi Epiſcopo, ad inſtantiam D. Henrici infantis Magiſtri, & perpetui adminiſtratoris ipſius Chriſti Ordinis, ex auctoritate Apoſtolica, & poteſtate ab Eugenio IV. eidem Epiſcopo conceſſa circa annum 1434. vbi expreſsè habetur, quòd ordo hic fruitur omnib. conſuetudinibus, & ſtatutis, priuilegijs, ac libertatibus, quibus ſemper vſi ſunt, & olim vtebantur, & in priuilegijs Templi continentur. Vnde rectè hanc priuilegiorum communicationem factam eſſe, refert idem F. Hieronymus Rom. vbi proximè, licèt modum, & tempus, quo facta eſt, non explicet. Huius Militiæ primordia omiſit ſcribenda noſter Auctor. vide ſupra num. 9.

48. Ordo Militaris de Monteſa cœpit in Valentino Regno auſpicijs Regis Aragoniæ, cõfirmationemque obtinuit à Ioanne XXII. anno Domini 1317. eius inſtitutionis finis fuit dimicare aduerſus Sarracenos, Valentina littora infeſtantes. Cenſu quidem, & opibus fuit tenuior cæteris ſacris Militijs in Hiſpania fundatis, ſed virtute bellica nõ inferior. De hac ſacra Militia nullum alium inueni auctorem, qui de ea ex recentioribus ſpecialem faceret mentionem, niſi P. Azor. tom. 1. inſtitu. moral. lib. 13. cap. 6. quæſt. 2. Monteſiæ ſacra Militia, noſter verò Auctor nec verbum de illa ſcriptum nobis reliquit.

49. Nouiſſimè hiſce noſtris temporibus inſtituta eſt quædam alia Religio Militaris, cuius titulus eſt: Militia Chriſtiana Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, Diuino numine inſpirante ita factum eſſe piè credendum eſt, quando pia opinio priuilegium præſeruatiuum immaculatæ Conceptionis ab omni labe originis B. Dominæ noſtræ Deiparæ cõceſſum vniuerſali fidelium affectu, ac applauſu, non obſtante quorundam ſublatrantium oppoſitione piè prædicat, & exaltat, nixa inquam, pijs, magnifique fauoribus Sedis Apoſtolicæ Romanæ, quibus hoc pium myſterium exaltari, ac prædicari ſemper, ac vbiq; poſſe libenti, ac pio animo, ad exaltationem Deiparæ Virginis, & confuſionem oppugnantium indulſit. Hæc igitur ſacra Militia cœpit Romæ, anno ſalutis 1624. auctoribus tribus magnis Principibus Catholicis, Comite Altano apud Alemaniam magno, & opulentiſſimo Domino, Duce Mantuæ magno potenti Italiæ, & Duce de Niuers in Frãcia potentiſſimo Domino. Habet pro inſignijs Crucem de ſerico raſo cæruleo ad formam Crucis, ſeu habitus Alcantaræ, ſed amplioris latitudinis informatam, è cuius centro conſurgunt quidam radij aurei, & in ſuperiori culmine extat imago B. Virginis, ad inſtar mulieris apud Apocalypſim amictæ Sole, & Luna ſub pedibus eius, & in capite corona duodecim Stellarum, cum amictu ſeu chlamide, & cærulea, & infãte Ieſu in brachijs, & aureo ſceptro in

manu

manu dextera; in cuius circunferentiā extat chorda B.P.N. Franciſci circumtenſa, ſub cuius ordine militat hæc ſacra militia. Huius inſtitutum ac regula ris profeſſio eſt: Votum, ſeu iuſiurandū obedientiæ ad Sedem Apoſtolicam (cui omnibus ſubeſt) exaltatio Sanctæ, ac Catholicæ fidei, extirpatio hæreſum, homagium, fidei, & obedientia ad ſuos Principes ſuperiores, procuratio vnionis inter Chriſtianos Principes ſimul cum ſui dedicatione ad perſequendū, & oppugnādum per mare Turcas, Mauros, Piratas, & alios hoſtes Chriſtiani nominis, & recuperandam Sanctam Ciuitatem Ieruſalem. Dominus Papa Vrbanus VIII. confirmauit hanc ſacram Militiam, & Dominus Dux de Niuers, qui fuit principalis actor, & motor huius ſancti inſtituti, electus eſt Magnus Magiſter Religionis, cui larga, & Regia verè manu triginta millia ducatorū ad ſingulos annos largitus eſt, qui quidem ſolemne emiſit votum vigeſimaprima die Ianuarij S. Agneti Virgini, & Martyri dicata præfati anni 1624. coram Domino Papa, qui propria manu eum habitu Religionis inſigniuit: quo etiam induti, & inſigniti poſtea fuerūt aliquot nobiliſſimi equites, & in dies plurimi recipiem (vt certò ſperatur) in honorem Dei, & Deiparæ Virginis. Vtinam creſcas in millia millium creſcere te faciat Deus ſicut ſtellas cœli, & ſicut arenam, quæ eſt in littore maris. Protector huius ſacræ Religionis Militaris eſt ad beneplacitum ſuæ Sanctitatis, & de applauſu omnium Principū Catholicorum inuictiſſimus, ac Catholicus Rex Hiſpaniarum Dominus noſter Philippus huius nominis Quartus.

De reformatione Religionum.

50. Apud nos Minores nulla poteſt fieri Reformatio abſque licentia Generalis, & aſſenſu Prouincialium, Ita vt per omnia ipſis prælatis iuxta Regulā reformationes faciendæ ſubijciantur, ex Leonis X. conceſſione, tom 3. q. 41. art. 1. & tom 2. quæſt. 73. art. 2. & 3. & nos diximus ſupra de prælatis à nu. 11. Vide Sanchez lib 6 decalog. capit. 2. à num. 31. vbi tractat, an ſuperior cum maiori parte Capituli Generalis poſſit Regulam iā ferè collapſam, & relaxatā ad priſtinam ſtatum reſtituere, ita vt ad eam ſic reformatam obſeruandam teneātur cæteri iam profeſſi, & partem ſequitur num 35. & pro ea citat Sylueſtrum, Cordubam, Vaſquez, Azor, & alios plures.

51. Cùm Generales Religionum, & Prouinciales ſint vocati in partem ſolicitudinis Apoſtolicæ, curare debent debitis temporibus congregare Capitula, vt de reformatione Religionis, morum correctione, ac Regularis Obſeruantiæ reparatione, & conſeruatione agatur: ſecus negligenter ſe habentes circa id, à reatu mortalis culpæ non poſſunt excuſari: ſicut etiam Metropolitani ob eandem negligentiam ab hac noxa nō liberantur, præcipitur enim illis in Cōcilio Tridentino, vt ſingulis triennijs Synodos prouinciales celebrare faciant pro morum correctione, præceptorumque Dei obſeruatione, ac controuerſiarum determinatione, item vt videatur, quomodo Epiſcopi in ſuo munere exercendo ſe gerant, ac villicationis ſuæ reddant rationem, vt in eodem Concilio ſatis innuitur. Vbi etiam præcipitur, vt defectus in Concilijs Prouincialibus proponantur, & ſtrictè ſyndicentur in ratiociniis præſtandis. Rationes autem quæ militant, & vtilitates quæ prouenſiunt ex celebratione Conciliorum prouincialium ab Epiſcopis cum ſuo Metropolitano de triennio in triennium ad minus peragenda, eadem ferè militant in Religionibus, vt in eis capitula generalia celebrentur: præcipua autem eſt, vt obſeruantia Regularis conſeruetur, labefactata reparetur, vitia expurgentur, virtutes, & virtutis ſectatores augmētentur, fauoribusq; opportunis ad profectum properent, atque ita Religio, & reformetur, & reformata proficiat, ib. dict. quæſt. 47. art. 1. & 3. de quo Victoria

Trid. ſeſſ. 24. c. 2 de reform.

Trid. di. ſeſſ. 24 c. 11 de ref. & ſeſſ. 25 ca. 24 de reform.

Digitized by Google

sta in rele ctione de poteſtate Papæ, & Concilij.

52. Fratres Minores Reformati, ſeu, vt vulgus appellat, Diſcalciati Prouinciæ S. Ioſephi in Hiſpania non poſſunt viſitari, niſi per commiſſarios eiuſdem inſtituti, & reformationis prælati autẽ ſuperiores Obſeruantiæ prohibentur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ eos moleſtare circa ſuum viuendi modum, aut circa id aliquid innouare, ex indulto Gregorij XIII. *Ibid. art. 4. & dict. quæſt. 73. art. 2. tom. 2.*

De Religione quoad obſeruantiam Regulæ.

53. Regulariter non tenentur Religioſi ſub mortali ad omnia contenta in Regula ex vi ipſius Regulæ, ſed tantùm ad tria vota eſſentialia, & ad præcepta in illa contenta, & ad non agendum ex contemptu, ac tandem ad non contemnendam perfectionem, quam ſaltem debent intendere, eàmque anhelando procurare tanquam ſuæ profeſſionis ſcopum, ſeu finem, ac neceſſariò requiſitã ad finem. Vnde Religioſos non habentes animum, ſaltem virtualem tendendi ad perfectionem, licèt actu non tendant, eſſe in ſtatu culpæ lethalis, tenet D. Thomas infrà citandus. Quæ omnia habent locum ſpecialiter in profeſſoribus regulæ S. Baſilij, Benedicti, Auguſtini, & B. P. N. Franciſci, ex cuius regulæ vi non tenentur Fratres, niſi tãtùm ad ea, quæ de præcepto in illa expreſsè habentur, ex determinatione Clementis V in c. exiui de paradiſo, Auct. tom. 3. quæſt. 50. art. 1. de quo D. Thom. 2. 2. *quæſt. 184. art. 5. ad 3. & quæſt. 186. art. 9. ad primum, vbi Caietanus. Idem tradunt Syln. verb. Religio 1. quæſt. 12. dict. 1. Caſtro lib. 1. de lege pœnal. cap. 8. §. ſecundò principaliter, & cap. 4. docum. 4. initio, & lib. 2. cap. 8. §. ſed citra, Soto lib. 1. de iuſt. quæſt 6. art. 4. Cordub. in regul. cap. 10. qu. 3 Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 5. cap. 2. quæſt. §. quæ res deinde, Sanchez lib. 6. Decalog. c. 4. à nu. 8. & cap. 5. à nu. 1.* An autem conſuetudo tranſgrediẽdi regulas, ſeu regularia ſtatuta ſit mortalis, affirmat idem Sanchez d. cap. 4 num. 18. quando ſcilicet adeſt propoſitum non ſeruandi principalia Religionis ſtatuta, etiam ad culpam non obligantia, ſed frequenter ea tranſgrediendi, ob probabiliſſimũ, inquit, contemnendi regulas periculũ, cui quis ſe exponit: idque tenere ait, D. Antonin. 3. part. titul. 16. cap. 1. §. 9. Syluest. d. quæſt. 12. dict. 4. Valentia 2. 2. diſp. 10. quæſt. 4. punct. 5. Additque num. 20. eſſe peccatum mortale in Religioſo decretum nunquam ſe continendi ab vllo actu, eò quod prohibeatur in regula, aut à prælato, niſi prohibeatur ſub mortali, quia obligatio orta ex præcipua votorum obligatione obligat ad perſeuerandum in Religione abſque notabili detrimento, & ruina illius, & periculo tranſgreſſionis votorum, cui probabiliter ſe exponit qui taliter propoſitum habet non ſe continẽdi ab vllo actu.

54. Religioſi non tenentur ſub mortali ad ſingula leuiora, frangendo regulam in minimis, ſicut nec promiſſio iurata, nec votum de re leui, etiam totali obligant ſub tali pœna, ex ſententia Doctorum Salmanticenſium, *Ibid. art. 2.* de quo Sylueſt. *v. iuramentum 2. §. 7. Soto lib. 7. de iuſt. qu. 2. art. 1. & lib. 8. qu. 1. art. 7. dubio 1 & quæſt. 2 art 3 Nauar. c. 23. num. 49. & 62. in fine, & c. 12. num. 10. Idem tradunt Cordub. in ſum. quæſt. 188. punct. 1. Azor tom 1. inſt. moral. lib. 5. c. 6. quæſt. 5. Medin 1 2. quæſt. 96. art. 4. in 1. regul. Sanchez ad præcepta Decalog. lib. 1. c. 4. num 4 & lib. 6. c 4. num. 24.*

De tranſitu vnius ad aliam Religionem.

55. Tranſitus de vna ad aliam Religionẽ, niſi ob magnam cauſam, vtilitatem ſcilicet, aut neceſſitatẽ, nec decens eſt, nec laudabilis, tum quia ex eo plerùmque ſcandalizantur illi, à quibus diſceditur, tum quia cęteris paribus faciliùs proficit quis in Religione, in qua primùm natus eſt, & quam habet in

aſſue-

aſſuetudine, quam in ea, in qua non eſt aſſuetus, nec educatus: tũ denique quia vt in plurimum hæc mutatio magis ex leuitate animi, quàm ex ſtabilitate, & deuotione ſpiritus procedit, & ab omnibus vt non mutatio dexteræ Excelſi iudicatur. Quapropter Pius V. reuocauit omnes facultates, & priuilegia quibuſcunque Ordinibus conceſſa (præter iuris communis diſpoſitionem) recipiẽdi, vel retinendi alios Religioſos, etiã laxioris Ordinis. Vnde non reuocatur licentia conceſſa in c. licet, de Regularibus, tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem petita priùs, etiam non obtenta licentia ſuperioris. *Tom. 3. qu. 52. ar. 1. de quo D. Th. 2. 2. q. 189. artic. 8. Ad quod vide Nauar. lib. 3. conſ. 88. n. 1. de Regular. in 2. edit. Azor 1. inſt. moral. l. 12. c. 14. qu. 1. Sayro in claui Regia libr. 6. c. 10. à nu. 9. Sanchez l. 6. Decal. gi c. 7. à nu. 1. nouiſſimè Suarez tom. 4. de Religione l. 3. c. 9. à nu. 2. P. Miranda tom. 1. Manual. quæſt. 31. articul. 1. P. Portel* v. Religionis tranſitus à num. 2. P. Villa lob. 2. p. ſum. tract. 35. diffic. 13. à nu. 1.

Bullar. bull. 9. Pij V.

56. Vt autem Religioſi in ſua vocatione perſiſtant, debent circa ſibi ſubditos, maximè teneros in Religione iuuenes prælati ſe exibere benignos patres, in ſpiritu lenitatis eos monentes, ne inſtitutum, in quod vocati ſunt, deſerant, & ad aliud prætextu maioris perfectionis tranſire procurent, nam facilius adoleſcentuli, præcipuè nobiles, & bonæ indolis amore flectuntur, quàm rigore compelluntur, ad quod facit quædam Epiſtola S. Bernardi ad Robertum Monachum ſibi ſecundùm carnem propinquum, qui deſerto ſuo inſtituto ad aliud ſe contulerat, quorundam perſuaſione deceptus: ex qua prælati diſcere poſſunt, quo ſpiritus feruore, quo charitatis ardore, qua humilitatis manſuetudine, & dulcedine, quo prudentiæ ſale condire debent teneros in Religione animos, ne deficiant in via, imò ne retrocedant à via, vt deducti per ſemitas iuſtitiæ in loco paſcuæ collocati, in perfectione radices emittant, & aſcenſiones in corde ſuo de die in diem in hac lacrymarum valle ponant. Ibid. art. 2.

D. Bern. Epiſc. 1. ad Robertum.

57. Ius commune in d. cap. licet, cõcedit facultatem Regularibus tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem, petita licentia, licèt nõ obtenta. Idem habetur cap. ſanè, cap. non eſt vobis, cap. ſignificat. de Regular. Iuxta quod decretum limitanda eſt conſtitutio c. ſtatuimus 19. quæſt. 3. Igitur tenentur prælati ſuperiores huiuſmodi licentiam Religioſo ad perfectiorem Ordinem tranſire volenti præſtare, vt deducitur ex d. c. licèt, dummodò tamen conſtet de recto animo, & ſpiritu petentis, & de maiore perfectione Religionis, ad quam vult tranſire: quod ſi concedere renuerit, ius id illi concedit, ſupplendo negligẽtiam negantis prælati. Vnde Religioſus cum tali licentia petita, etiam non obtenta, licitè & ſine ſcrupulo conſciẽtiæ poteſt liberè ad aliam ſtrictiorem tranſuolare, quidquid aliqui abſque fundamento dicant. Aduerte tamen non ſufficere petere talem licentiam poſt tranſitum factum, ſed petitio omninò præcedere debet: ſecus extrahi à Religione, ad quam tranſiuit, poteſt Religioſus tranſlatus, & profeſſio in illa emiſſa nulla eſt, quia facta fuit contra ius: quam licentiam facere non poſſunt prælati inferiores, vt Guardianus, vel Prior, ſed tantum ſuperiores, vt Generales, vel Prouinciales, *Ibid. artic. 3. & tom. 4. addit ſum. c. 113. num. 2.* de quo D. Thom. *2. 2. quæſt. 183. art. 4. Cucus lib. 4. Maiorum inſtit. tit. de Regularibus num. 139. Portel v. Religionis tranſitus nu. 7. Azor lib. 12. inſt. moral. c. 14. ſeu 5. 6. & 7. Idem ferè docet Sanchez l. 6. Decal. cap. 7. à nu. 32.*

Scio ipſum Sanchez dict. cap. 7. à nu. 59. tenere contra noſtrum Auctorem, quòd prælatus immediatus conuentus poſſit licentiare Religioſum ſibi ſubditum ad tranſeundum ad ſtrictiorem Religionem, ex eo (inquit) quia cap. licet, de Regularibus, indiſtinctè loquitur de prælato Religionis, à quo petẽda eſt licentia, ne bonum obedientiæ videatur contemni. Nomine autem prælati veniunt abſque dubio prælati locales, ſeu immediati, & petita ab eis licentia non cenſetur contemni eius obedientia, ſed recognoſci, & æſtimari. Nihilomi-

Defenditur Auctoris ſententia. Iominus tamen vera mihi videtur, & omninò certa ſententia Auctoris. Nam dictum *cap. licet*, licèt indiſtinctè loquatur de prælato, id tamen debet intelligi iuxta aliud ius antiquius, & conſuetudinem Religionum (quæ eſt optima legum interpres, l. ſi de interpretatione 37. ff. de legib.) ac iuxta ſtatuta earundem; in quibus ſolis Generalibus, & Prouincialibus reſeruatur poteſtas admittendi ad habitum Regularem: ergò eiſdem duntaxat reſeruabitur auctoritas demittendi à Religione Religioſos in ea iam profeſſos: par enim videtur in vtroque ratio. Rurſus, quia per profeſſionem in Religione acquiritur ius Religioni ſuper profeſſum: ergo nõ poterit alienari in præiudicium Religionis, niſi ab illo, qui Religioni toti, aut ſaltem prouinciæ alicui præeſt. Tandem, quia immediatus prælatus contentus nequit ſua ſola auctoritate ſubditũ ad aliud eiuſdem Religionis Monaſterium transferre; ergo multò minus poterit eum à Religione penitus alienare, concedendo facultatem tranſeundi ad alteram, vt idem Sanchez fatetur de tranſeunte ad æquè ſtrictam Religionem, quem aſſerit num. 65. poſſe ex legitima cauſa à Generali, vel Prouinciali diſpenſari ad tranſeundum, & nullo modo à prælato locali, dque probat ex duplici ea ratione à nobis proximè tradita, quam ex Antonio Cuco lib. 3. inſt. maior. tit. 1. num. 137. refert idemm: t num. 58. quæ etiam militat in noſtro caſu. Atque ideò hanc partem ſuſtinent Leſſius de iuſt. l. 2. c. 41. dub. 13. nu. 103. & nouiſſimè Suarez tom. 4. de Religione l. 3. c. 10. num. 30. vbi docet in Religionibus, in quibus maiora negotia reſeruantur prelatis maioribus iuxta mores, & ſtatuta Ordinis, ab eis petendam eſſe dictam facultatem tranſeundi ad aliam Religionem, idque cenſet ſecurius, & in praxi ſeruandum.

58. Perfectio Religionis, ad quam iure communi tranſitus conceditur, cõſiſtit in maiori auſteritate, & rigore, quia cùm hoc fiat in foro exteriori non poteſt aliter probari maior perfectio, niſi ex maiori aſperitate, & ſtrictiori obſeruãtia Religionis: ideòque Eccleſia decreuit in Extrauaganti, viam ambitioſæ, de Regularibus, quæ eſt Martini IV. ad Carthuſianos poſſe tranſire quoſcunq; alios Religioſos, petita priùs licentia, etiam non obtẽta, vtpotè cùm hæc Religio ſit aſperioris, & ſtrictioris diſciplinæ in abſtinentia carnium, cilicio, clauſura, & alijs exterioribus, ex quibus ſupponit quantum ad hoc maiorem perfectionem. Hæc opinio eſt Canoniſtarum, quæ tanquam verior tenenda eſt, *ibid. art. 4.* de quo Greg. Lop. *in l. 9. tit. 7. part. 1.*

Oppoſitam tamen ſententiam defendunt cum D. Th. 2. 2. q. 189. art. 8. Theologi, & ſequuntur Nauar. comm. 4. de regular. ſuper cap. ſtatuimus, num 2. & 3. P. Miranda tom. 1. q. 31. art. 3. & conſtanter impugnans noſtrum Auctorem Suarez tom. 4. de Religione, libr. 3. c. 9. num. 10 qui quidẽ intrepidè affirmant, non eſſe attendendam maiorem Religionis arctitudinem, & auſteritatẽ exteriorem ad huiuſmodi tranſitum licitè faciendum, ſed maiorem excellentiam, & perfectionem ſecundùm rei veritatem. Pro quo enodando, & tuenda ſententia Auctoris ſcire oportet, Religionem, vt ſic, habere duos fines, alterum intrinſecum, & vt ita dicam, eſſentialem; alterum verò extrinſecum: finis intrinſecus conſiſtit in vnione animæ ad Deum per charitatem, & per media commodiora ad id obtinendũ: extrinſecus autem conſiſtit in procurando ſalutem ſpiritualem proximorũ per prædicationes, & alia huiuſmodi. Vnde illa Religio, quæ media aptiora habuerit ad finem intrinſecum obtinendum, & vt Religioſi contemplationi Diuinorũ, & ſaluti propriȩ ſtudeant, procuidubio perfectior, ſaltem intenſiuè, iudicabitur ad hunc tranſitum. Quapropter Pontifices in prȩcitatis iuribus attendentes hanc perfectionem in Religionibus nõ poſſe aliter deprehendi, niſi per exteriores, ac ſtrictiores obſeruantias, & auſteritates illarum, eam dicunt eſſe perfectiorem reſpectu huius tranſitus in foro exteriori, quæ auſterior, & ſtrictior fuerit, habens ex eo media aptiora ad conſequendum dictum finem intrinſecum vacandi ſoli Deo, & propriȩ

Defenditur ſententia Auctoris.

ſalu-

Digitized by Google

ſaluti, quem finem primariò intendit Religio; de fine enim extrinſeco ex ſe non curat, cùm is non procedat ex vi inſtitutionis ſtatus Religioſi vt ſic, ſed ex alio adiuncto, quatenus ſcilicet aſſumptæ ſunt Religiones ab Eccleſia, vt coadiutrices ſui eſſent ad ſalutem proximorum: Coadiutores namq; Epiſcoporum vocantur Religioſi Prædicatores, & Minores in Clement. dudum, de ſepultur. quod nil perfectionis addit ad tráſitum hunc, de quo loquimur. Ex quibus facilè poteſt reſponderi argumentis contra ſententiam noſtri Auctoris adductis à Suarez dict. capit numero 11. & 12. quæ quidem habent locum in religione perfecta non ſolùm intenſiuè in ordine ad dictum finem intrinſecum, & primarium, ſed etiam perfecta extenſiuè in ordine ad finem extrinſecum, & ſecundarium, quæ conſiſtit in exercitio actuum vitæ actiuæ, quam quidem perfectionem extenſiuá diximus non conducere ad rem, de qua loquimur, ſed tantùm attendendam eſſe perfectionem illam intenſiuam, quæ in foro exteriori (vt ait Auctor) maior iudicatur ab Eccleſia in ordine ad præfatum tranſitum in religione auſteriori, & ſtrictiore, nam in foro interiori, nil decernendo, innuit, poſſe dari religionem aliam perfectiorem ex alio capite. Nec rectè exiſtimat Suarez contra Auctorem, comparationem Religionum in perfectione pertinere ad ius, & non ad factum, nam perfectio illa, ſeu ius ad probandam perfectioné difficilè probari poteſt, quia (inquit Auctor) Vnaquæque Religio ad id vberiores fructus allegaret, quorum allegatio cùm ſit magis facti, quàm iuris proceſſus magni fulminarentur, ita vt eſſet inextricabilis (vt ita dicam) deciſionis. Et in hunc ſenſum debet intelligi, & explicari dicta Extrauagans, viam ambitioſæ, in illa enim non deciditur Carthuſiam eſſe perfectiorem alijs religionibus, ſed tantùm datur facultas Mendicantibus, vt ad illam poſſint tráſire, præcludendo ipſis viam ambitioſe cupiditatis obtinendi dignitates, & beneficia apud cæteras Monachales religiones, fucatis coloribus tranſeundi ad illas ob frugem melioris vitæ, aut arctioris obſeruantiæ. Ac ideò declarat Pontifex nullum ex profeſſoribus alicuius ex Ordinibus Mendicantium in aliquem Ordinem Monaſticum recipi, vel admitti validè poſſe (Carthuſienſium duntaxat excepto) quem quidem excipit, & ad quem dictum tranſitum permittit, non quia perfectior ſit alijs Ordinibus, ſed quia in eo ob ſtrictiorẽ clauſuræ, & corporalis pœnitentiæ diſciplinam ceſſare præſumitur illa ambitioſæ cupiditatis ambiendi honores, & beneficia monaſtica cauſa, cui obuiare, & quam præcludere vult Pontifex. Atque ideò noſtram ſententiam ſuſtinent gloſſa in d. ca. licet, verb. licentiam, vbi Anton. num 7. Anchar. num. 6. Abb. in fine, Cardin quæſt. vltim. Henricus nu. 17. Paraſſellus in priuileg. Minimorũ cap. 39. Leſſius lib. 2. de iuſtit. capit. 41. dub. 13 num 100. Azor tom. 1. inſt moral. lib. 12. cap. 14. q. 2. quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanch libr. 6. Decalog. c 7 num 21.

59. Poteſt quis tranſire de ſua Religione, in qua non ſeruatur Regula, ad aliam laxiorem, vbi ſeruatur ſua Regula, & eſt viuendi modus ſtrictior, quia quantum adhoc non habetur reſpectus niſi ad præſentem modum viuendi, qui eſt ſtrictior, ſecũdùm quod iudicari debet hæc Religio aſperior, & ſtrictior ad effectum tránſeundi ad illam. Hoc tamen debet limitari, ſi non eſt ſpes reformationis in Religione, à qua fit tráſitus, vel ſaltem in ea, aut in aliqua eius prouincia non eſt aliquis Conuentus, vbi ſeruatur Regula: ſecus non eſt licitus talis tranſitus, ibidem art. 5. de quo Abb. in dict. capit. licet, Greg. Lop. vbi ſup. verb. Mas fuerte Relig. D. Th 2. 2. q. vlt. art. 8. Idem docent Nauar. comm. 4. de regular. num. 3. Cordub. in reg. c. 2. q. 19. punct. 2. Leſſ. lib 2 de iuſt c. 41. dub 13 num 101. Cucus lib. 3. maiorem inſtit. tit. 1. num. 133. Azor lib 12 inſtit. moral c. 14. q. 3. & 8. Moral. cap. 14 q. 3. & 8 Miranda tom. 1. q. 31. art 4. Itẽ Sãchez plures referens cum auctore d. c. 7 à num. 24.

60. In caſibus, in quibus permittitur Religioſis tranſitus ad aliam Religionem

gionem permittitur etiam Monialibus petita licentia,licèt non obtenta, quia conſtituta à iure pro Fratribus, pro Monialibus etiam proportionabiliter diſpoſita cenſetur, ex ſententia Canoniſtarum. Verum eſt tamen,quod ob votum clauſuræ non licebit eis exire ſine licētia ſuperiorum, iuxta terminos Tridentini Concilij, qui tenentur illam præſtare. Quod expreſsè definitur in capit. recolentes,de ſtatu Monach. vbi habetur, quòd totum Monialium poteſt ſe transferre ad aliud Monaſterium ſtrictioris vitæ, & obſeruantiæ, petita licentia,etiam non obtenta. *Ibid. art. 6. et dict. cap. 113. Adde ſum. numer. 5.* de quo Cardin. *in Clement. 1. quæſt 6. de regular. Abb. in cap. ſtatuit. notab. vlt. de ſtatu monach. Franc. de Marquez quæſt. 36. 1. p. Natta conſ. 432. num. 15 libr. 2.* Idem tenent Mandoſ. *in ſignat. grat. verb. licentiæ, col. 9 §. quæ dicta ſunt, Zerola in praxi Epiſcop. 1. p. verb. Moniales, in fine, Sanchez d. cap 7. num. 6. & 61.* quidquid in oppoſitum obloquatur Portel.

Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de regul.

61. Conuerſos ſicut alios Religioſos poſſe ad arctiorem religionem tranſire, nemo eſt qui dubitet, ſunt enim verè Religioſi laici. Imò & oblatis id etiam licere certi iuris eſt, quia per oblationem ſui, & ſuorum Monaſterio factam non fiunt ſerui, ita vt non valeant ad meliorem frugem anhelare. *Ibidem ar. 7. de quo Greg. Lop. in l. 9. tit. 7. part. 1. verb. religioſos. Idem firmant Tapia in auth. ingreſſi, verb. ſua, tab. 6. nu. 57. C. de ſacroſ. Eccleſi, et verb. ingreſſi, cap. 9. num. 38. vbi Roſella num. 8. in fine, Beroius cap. in præſent. num. 55. de probat. vbi etiam Felin. n. 4. in fine, Sanchez cum noſtro Auctore d. c. 7. num. 9.*

62. Conſtitutio Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius Ordinis, de qua ſuprà num. 57. intelligenda eſt tantùm de fugitiuis, qui ſine ſuperiorum licentia extra formam iuris communis ad alias Religiones ſe transferre volūt ob iurgia, contentiones, leuitatem, ac delicta in ſua Religione commiſſa: nō tamen procedit in eis, qui tranſeunt ad aliam Religionem virtute Bullæ Pij IV. per quam iudices arbitrati ſunt, non poſſe commodè ad ſuam priſtinam Religionem redire, quæ eum renuit recipere, ſed debere perſiſtere in ea, ad quam translatus fuit. Nec item procedit in Religioſis, quibus à iure communi conceditur tranſitus ad aliam Religionem, vt in ſuperioribus ex parte iam diximus, & exactiùs infrà dicemus, Ibid. art. 8. de quo Nauar. libr. 3. conſ. 99. de Regularibus à num. 1. Idem poſt citatum noſtrum Auctorem, & Nauarrum docet Sanchez d. cap. 7. num. 2. & num. 107.

63. Prælatus inferior à Papa, poteſt ex iuſta cauſa diſpenſare, vt Religioſus trāſeat ad laxiorem Religionem. Ibid. art. 9. Sed de hoc ſe retractat Auctor, vt videre eſt infrà in retractatione numer. 91.

64. Plures ſunt cauſæ, ex quibus poteſt diſpenſari in tranſitu ad laxiorem Religionem, quas perſpectè debent prælati perpendere, quibus hæc facultas diſpenſandi adeſt. Prima eſt ex parte Monaſterij, vt ſi ſtrictior, & obſeruantior eſt modus viuendi Monaſterij, ad quod vult tranſire religioſus, nec eſt aliud ſimile in ſua Religione in obſeruantia & aſperitate, vbi poſſit degere, vt ſuprà dictum eſt à nobis. Secunda cauſa eſt ex parte Religioſi, & hæc poteſt eſſe multiplex, vt cum ipſo diſpenſetur. Prima eſt, infirma Religioſi, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura. Secunda cauſa eſt, quando Religio, vbi habitat, ſita eſt in regione eius ſalutis nociua ob malam temperiem, & non inuenitur in ea Monaſterium aptum ſuæ complexioni, ad quod trāsferatur. Tertia cauſa poteſt eſſe ingens, & vrgens parentum neceſſitas, cui non poteſt ſubuenire Religioſus in ſua religione per modum ſuæ regulæ congruentem. Quarta eſt, quando ob ſuam ſimplicitatem non ſufficienter intellexit quis regulam, quam vouebat, inuenitque eam ſtrictiorem, & aſperiorem, quàm exiſtimabat, voluntas enim, & intentio non ſe obligandi in profeſſione ad tantam vitæ auſteritatem ſufficiens cauſa videtur ad concedendum ei tranſitum ad laxiorem Ordinem. Quinta cauſa, eſt perſecutio grauis, quam pati-

patitur Monachus in ſua Religione ſine culpa ſua, vel cum illa, de qua tamẽ iam manifeſtè pœnitentiam egit. Hæ, & aliæ ſimiles cauſæ ad diſpenſandum arbitrio prudentis viri relinquuntur. Ibid.dict.ar.9.& in Addit.ſummæ ſup. nu.11.de quo D.Thom.22.qu.vlt.art.8. Syluest. vbi ſuprà Soto lib.2.de iuſtit. qu.7. art.3.dub.3. Eaſdem ferè cauſas ad diſpenſandum in hoc tranſitu tradũt Cucus lib.3. maiorum Inſtitut.titul.1. num.135.Azor,tom.1.moral.lib.12.capit.14.quæſt.8.§.quæres, Sanchez,quãuis primam cauſam à nobis traditam in totum non admittat,*d.cap.7.num.72.* vt mox videbimus.

Suprà traditam tamen Auctoris ſententiam impugnare nititur idem Sanchez d.nu.72.dum docet, ſemper eſſe ſufficientem cauſam ad diſpenſandum ſuper tranſitu ad laxiorem ordinem, religioſi infirmam, aut incommodam valetudinem,vel ita delicatam,ſeu fragilem corporis naturam,vt religionis auſteritates ferre non valeat. Quamuis enim prælati cum illo diſpenſare intra propriam religionem in illis aſperitatibus poſſint,vt tradit Auctor: is tamen cum quo diſpenſatur(ait Sanchez)non poteſt, moraliter loquendo, non eſſe onerosus religioni,& cauſa multi ſcandali, notæ,& murmurationis. Sed hæc ratio(ſalua pace tanti viri)non mihi videtur ſufficiens, vt à ſententia Auctoris recedamus, quia religiones, vt ipſe innuit,magis debent fundari in Chriſtiana charitate, quàm in exteriori aſperitate,prælati nanque debent tãquam boni Pontifices fratrum ſuorum infirmitatibus compati,ſcientes, quoniam Miſericordiam magis vult Deus,quàm ſacrificium, Vnde, cõcludit Auctor,cum religioſis, in quorũ religione exterior auſteritas præualet,bene poteſt diſpenſari, vt ad aliam mitiorem ſe transferant,ne ſint religioni oneroſi, & cauſa murmurationis, & ſcandali,vt inquit Sanchez. At apud religiones, vbi charitas plus vrget, tales religioſi infirmi, & debiles non ſunt oneroſi, ſed potiùs meriti, & exercendæ charitatis, & pietatis exercitium. Nec minus bene ipſe Sanchez carpit noſtrum Auctorem tã-

Defenditur Auctoris ſententia.

Oſeæ 6.

quam allegantem falsò Sotum. Nã hic libr.7.de iuſtit. qu 4.art.3 §. vtrum verò,docet,quòd quando moleſtia, ac difficultas ex re ipſa naſcitur, nempe quia res eſt ardua,& viribus impar,tunc cau ſam legitimam prębet ad diſpenſandũ: & in §. ſequitur, antecedenter ſermonem fecerat de poteſtate ſuperiorum ad diſpenſandum cum ſubditis ſuper voto tranſitus ad altiorem Religionem. Atque ideò ex huius Doctoris ſententia,ac doctrina probat bene noſter Auctor, prælatos poſſe diſpẽſare cum ſuis ſubditis in aſperitatibus religionis, quãdo ex infirmitate, vel alia ſimili cauſa inculpabili naſcitur difficultas obſeruandi illas: ex quo apparet, bene ad rem à noſtro Auctore allegatum eſſe præfatum Magiſtrum Sotum.

Circa ſuprà à nobis tradita adhuc nota cum P. Villalobos 2. parte Summæ tract.35. diff.13.num.5. quòd tranſiens ad laxiorem Religionem bona fide, exiſtimans legitimam cauſam adfuiſſe ad hunc tranſitum faciendum, non incurrit in excommunicationem, cap.1. ne clerici,vel monachi, contra temerè habitũ religionis demittentes, niſi tranſitum faciat ad liberè vagandum, ac liberiùs viuendum, tunc enim incurrere,tenet cum Syluestro *verb.religio,qu.4.* idque videtur etiam ſentire noſter Auctor *tom.2. quæſt.66.art 6 §.ſecundo notandum eſt,* & clariùs tradit Sanchez *libr.6.decalog.cap.8.num.68.*

65 Papa ſine cauſa diſpenſans in trãſitu ad laxiorem Religionem,& impetrans talem diſpenſationem mortaliter peccant, ipſaque diſpenſatio eſt nulla quoad Deum, nec illa licitè poteſt vti diſpenſatus, cùm ſit circa legem concernentem ius diuinum,ſeu dependentem à iure diuino,in qua non licet, etiã Papæ abſque iuſta cauſa diſpenſare, vt docent communiter Theologi. *Ibid.ar.10.* de quo Caietan. *2.2.quæſt.98.art.4.* Soto *lib.1.de iuſtit.quæſt.7.art.3.* Idem ferè docet Sanchez *dicta cap.7.nu.105.& 106.*

66. Licentia ex iuſta cauſa impetrata ad tranſitum in alium Ordinem, non facta mentione de laxiori,non eſt ſufficiens ad transeũdum in laxiorem, nam

cùm

cùm huiuſmodi facultas operetur effectum traſeundi tantùm ad ſtrictiorem, vel parem Religionem, non venit extẽdenda ad aliam laxiorem, *Ibid art.* 11. de quo D. Thom. 2. 2. *qu.* 189. *art.* 8. *Nauar. in cap. ſtatuimus numer.* 10. *& libr.* 3. *conſil.* 57. *num.* 1. *de regul. in* 2. *edit.* Idem docent poſt noſtrum Auctorem, & Nauarrum *dict. conſil.* 57. Sanchez *dict. cap.* 7. *n.* 74. P. Miranda *dict. q.* 31. *art.* 14.

67 Religioſus Mendicans licentiatus ad tranſeundum in aliam Religionem, etiam non Mendicantem, & laxiorem, non poteſt virtute huius facultatis transferre ſe in aliquem Ordinem Militarem. ita declarauit Congregatio ſacra Cardinalium pro omnibus Regularibus in clauſtro viuentibus, ne ſcilicet liceat tranſire ad Militares, aut Hoſpitalarios, vt refertur à Nauarro, *ibid. art.* 12 de quo Nauar. *lib* 3. *conſil.* 58. *ſub titulo de regularibus.* Idem tenent Additionator ad Nauar. *dict. conſil.* 58. & Sanchez *eo cap.* 7. *num.* 75. poſt citatum noſtrum Auctorem.

69. Licentiatus à Papa ad tranſitum in certum Ordinem, non poteſt ad alium ſtrictiorem tranſire virtute dictæ licentiæ, cùm hæc ſit ſtricti iuris, bene tamen poterit virtute alterius facultatis priuilegio, aut iure communi conceſſæ, ibid. art. 13. de quo Nauar. vbi ſupr. conſil. 63. num. 9.

69. Frater apoſtata non poteſt in apoſtaſia ad aliam parem religionẽ tranſire abſque licentia ſui prælati, niſi ſit in regione longinqua cõſtitutus, in qua nec ſui inſtituti monaſterium, nec alterius ſtrictioris obſeruantiæ inuenitur, tunc enim etiam ad laxiorem tranſire licebit. Quod ſi nullum inueniat monaſterium cuiuſcunque alterius ordinis, nec ad ſuum redire valeat, cum ſæcularibus religioſè viuendo, & pro poſſe ſuam regulam ſeruando degere permittitur. *ibid. art.* 14. de quo Gregor Lopez *in l* 9. *tit.* 7. *part.* 1. *verb. maſueres religiones*, Rebuff *in praxi beneſ. de tranſitu Monachorum num.* 7.

70. Prælati Mendicantium, qui tam à iure, quàm ex priuilegio ſunt Mendicantes, non poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis profeſſis, vt tranſeant ad ordines monachales, excepta tantum Carthuſia, excommunicanturque ipſo facto non ſolùm tranſeuntes, & recipientes, ſed & diſpenſantes, diffinitur in dicta Extrauaganti, Viam ambitioſæ §. ac volentes, de Regularibus quam obſeruari præcipitur in Cancellaria regula 23. de
Mendicantibus tranſeuntibus ad aliam Bullar.
religionem, pro quo etiam extant plu- Bull. 13.
rima Pontificũ decreta Innocentij IV, Inn IV.
Alexandri IV. pro Minoribus, Benedi- Bull. 18.
cti XII. & aliorum, de quibus apud bul- & 21.
larium. Hoc tamen non extenditur ad Alex. 4.
nouitios dictorum Mendicantiũ, quos Bull. 4.
poſſe ad alios ordines tranſitum face- Ben. 10.
re, declarauit Clemens IV. apud idem Bullar.
bullarium. Secus eſt in nouitijs Socie- Bull. 12.
tatis Ieſu, qui tranſacto biennio tria vo- Clem. 4.
ta ſimplicia emiſerunt, hi namque pro- Comp.
hibẽtur ad dictos ordines, excepta Car Societ. §.
thuſia, tranſire; ex quadam Bulla Pij V. 9.
relata à Claudio *in Comp. Societ. verb.* Bullar.
Apoſtata §. 9 quidquid aliqui in oppoſi- Bul. 24.
tum ſentiant. *ibid. art.* 15. *& addit. ſum-* Greg. 13.
mæ vbi ſuprà num 9. Idem ferè traditis multis docet Sanchez *dicto capitul.* 7. *num.* 28.

71. At Gregorius XIII. conceſſit Præpoſito generali Societatis, vt de eiuſdem licentia religioſi, etiam profeſſi, non tantùm ad Carthuſiam, ſed ad quamuis alium Mendicantium, vel non Mendicantium ordinem paris, laxioris, aut arctioris obſeruantiæ per ipſum Præpoſitum illis præſcribendum valeant tranſire. Sed idem Pontifex poſtea confirmando quandam conceſſionem Pij V. qua cauebatur, vt ingredi volentes Carthuſiam, tres eis menſes præſcribantur, intra quos, ſi non ingrediantur, vel non admittantur, vel non perſeuerẽt, ad eandem Societatem redire teneantur, nec eis amplius ab ipſa Societate, ad eundem ordinem Carthuſienſem tranſire ſecũdò liceat abſq; ipſius Præpoſiti generalis licentia expreſſa ab eo ſpecialiter obtenta, decreuit, inquam, ac declarauit, ea omnia, ſicut ſuprà dicta ſunt, etiam ad præterita valere, ac ſi litteræ Apoſtolicæ ſuper cõceſſione Pij V. huiuſmodi tunc confectæ fuiſſent ſub excommunicationis, & alijs apoſtatarum pœnis, & cenſuris

Digitized by Google

eo ipſo incurrendis, à quibus non niſi à Romano Pontifice, vel à Propoſito generali abſolutionem valeant obtinere. Ita Gregorius XIII. apud Bullarium. Idem tradit Sanchez dict. numer. 28. & num. 31.

Bullar. Bull. 27. Greg. XIII.

72. Super quibus inſurgit dubium non vulgare, an reformato aliquo Ordine Mendicantium in ſtrictiorem obſeruantiam poſſint in illo profeſſi ad alios Ordines tranſire? De quo variè ſentiunt Doctores. Quidam tenent, licere ad alium ordinem parem, ſeu ſimilem tranſire: quia actus agentium non debent operari vltra eorum intẽtionem, argumento l. quæ de toto ff de re iudic. & Gloſſ. in capit. integritas, verb. voti, 32. qu. 1. At intentio huiuſmodi religioſorum fuit ſeruare regulam iuxta morem obſeruantiæ, qui vigebat tempore ſuæ profeſſionis, ac proinde non ſunt cogendi ad maiorem, ſeu ſtrictiorem obſeruantiam, quàm vouerunt. Alij in oppoſitum ſentiunt teneri in eadem Religione perſeuerare, eo quòd melior tunc ſit eorum conditio. Alij tandem affirmant, quòd ipſis debet dari probatio annua ad nouas aſperitates experiẽdas. Sed his omnibus omiſſis hæc controuerſia iam hiſce temporibus à Sede Apoſtolica deciſa eſt, obligando ſcilicet Fratres Conuentuales Ordinis Minorum in Hiſpania ad modum viuendi arctiorem obſeruantiæ ab ipſis non promiſſum, prout fecit Paulus IV. & Moniales ad clauſuram, quam non vouerunt, adſtrinxit Pius V. & confirmauit Gregorius XIII. apud bullarium, nam Papa habet omnimodam poteſtatem circa modum viuendi Regularium, quibus poteſt præcipere ea, quæ indirectè conducunt ad ſeruanda contenta in ſua regula *ibid. artic. 16.* de quo Hoſtienſ. *in ſumma de voto §. vtrum, n. 16. verſic. quod ſi aliquis, Anchar. in c. vnico de ſtatu Regul. lib. 6. poſt numer. 2. Nauar. in c. ſtatuimus à n. 17. Idem tenent Corduba in regulà c. 10. qu. 2. punct. 6. & c. 2. qu. 15. punct. 3. Vaſquez 1. 2. qu. 95. art. 2. diſp. 154. c. 4. num. 25. 26 & 27. Azor tom. 1. inſtit. moral. libr. 13. capit. 11. quæſt. 17. P. Miranda tom. 1. qu. 31 art. 15. & latè poſt alios plures ſubſcribit Sanchez libr. 6. decalog. cap. 2. à numer. 35. vſque ad 44.*

Bullar. Bull. 6. Pij V. & Bulla 42. Gregòr. XIII.

73. Fratres Minores Obſeruantiæ, aut alterius ſtrictioris regulæ, quàm ſunt Fratres B. Mariæ à Mercede, prohibentur recipi in iſto Ordine, ex decreto Clementis VIII. de quo apud Bullarium, ibidem articul. 17 Idem tradit Sanchez dict. capitul 7. num. 30. ad finem.

Bull. bul. 13. Clement. 8.

74. Superiores religionum, etiam Mendicantium poſſunt licentiare ſuos ſubditos, vt liberè valeant ad Carthuſianos tranſire ex zelo ſtrictioris vitæ, etiam ſi nulla alia exiſtat cauſa ad id faciendum. Prælatis verò renuentibus poſſunt ſubditi petita licentia, licèt nõ obtenta, impunè ad dictum ordinem conuolare, vt expreſsè diffinitur in dicta Extrauaganti, viam ambitioſæ, à Martino IV. & in dict. cap. licèt, de Regularibus. Quod etiam in Fratribus Minoribus locum habere, certi iuris eſt: quia dicta Extrauagans de omnibus Mẽdicantibus generaliter verba facit. Neque his opponitur D. Bonauentura ſuper regulam Fratrum Minorum qu. 13. quia ibi tantum aſſerit, non licere dictis Minoribus ex vi ſuæ regulæ ad alium ordinem tranſire; non tamen negat de licentia Sedis Apoſtolicæ poſſe, & ita non contradicit poſtea decreto à Martino IV. in dicta Extrauaganti, quã non potuit videre, eo quòd poſt multũ temporis ab obitu Seraphici Doctoris fuit expedita. *ib d. artic. 18 & in addit. ſum dict. cap. 113 nu. 10. de quo Angel. tit. religio § 34. Cerdub ſuper regulam capit. 2. quæſt. 17.* Idem docent Sanchez poſt multa à ſe latè tradita *dict. lib. 6. capit. 7. à numer. 19. & præcipuè à numero 26. P. Miranda dict. quæſt. 31. articul. 10. qui id concedit in foro exteriori, & idem repetit articul. 11.*

75. Monachum Carthuſianum tranſire licitè poſſe ad Minores Obſeruantiæ de licentia ſui prælati, vel ad alios Mendicantes, probabile iudicatur à viris doctiſſimis, dummodo aliqua iuſta, & rationabilis cauſa ad id agendum exiſtat, nec timeatur aliquod ſcandalum, vel infamia dictæ religionis, aut aliqualis ſuper tali tranſitu: & ita fuiſſe determinatum Pariſijs

de

de tranſitu dicti Carthuſiani ad Fratres Prædicatores ſuam regulam perfectè obſeruantes, refertur. *ibid. art. 19. & d. num. 10. addit. ſumma ad finem, de quo Syluest. verb. verb. religio 4. q. 6. Nauar. lib. 3. conſil. 68. primæ impreſſionis, & in 2. conſ. 63. in fine. Idem tradunt D. Bonauent. in quaſt. ſuper regul. qu. 12. Cordub. in regul. c. 2. q. 17. punct. 1. Leonard. lib. 2. de inſt. cap. 41. dub. 13. nu. 100. in fine, Azor tom. 1. inſt moral. lib. 12. c. 14.* in fine. Sanchez dict. cap. 7. nu. 29. & videtur innuere P. Miranda dict. quæſt. 31. art. 11.

Bullar. Bull. 9. num. 3. & Bull. 10. num. 3. & Bull. 18. nu. 11. & Bull. 21. Eug. IV. nu. 17.

76. Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes ex priuilegio Eugenij IV. apud bullarium, non poſſunt tranſire ad quẽcũque ordinem, etiam ad Carthuſiam, ſine conſenſu Capituli generalis, ſeu præſidentis, ſeu maioris partis viſitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apoſtolica, niſi in litteris fiat ſpecifica mẽtio de perſona, ac Religione, ſub excommunicationis ipſo facto incurrenda pœna contra recipientes, ſeu retinẽtes, qui intra triduum à receptione monachum receptum non reſtituerint. Idem Eugenius IV. apud Comp. Ciſter. conceſſit Congregationi ſancti Benedicti in Hiſpania, ne ſui monachi tranſeant ad alium quemcunque Ordinem, etiam ad Carthuſiam, niſi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut ſui Cõuentus cum Abbate: ſecus excommunicantur tranſiens, & prælatus admittens, ſeu recipiens. Idem conceſſit Martinus V. Ciſtercienſibus, excepto, quòd poſſint tranſire ad Carthuſiam, & confirmauit Concilium Baſilienſe. Idem priuilegium habent monachi ſancti Hieronymi in Hiſpania apud ſuum Compendium. Vnde attentis dictis priuilegijs, nulli Religioſo hodie licet ad aliũ Ordinem tranſire, niſi petita, & obtenta priùs licentia, nam Pontifices concedentes benè nouerãt ius communè, maximè in re tam nota, ac ideò illi derogare voluerunt, vt ſæpe ſæpiùs faciunt in expeditione, ſeu conceſſione priuilegiorum. Quòd & confirmauit Pius II. qui ait, quòd concordia facta eſt inter Ciſtercienſes, & Carthuſienſes, vt nullus monachus ſuorum Ordinũ de vno ad alium ſine licentia tranſire poſſit, & in quodam libro priuilegiorum ſancti Benedicti Romæ impreſſo fol. 145. refertur quædam Cardinalium declaratio, quòd tranſitus ad parem, vel ad arctiorem Religionem non fiat, niſi cauſa cognita tranſeuntis, & vitæ, ac morum ratione, idque ex approbatione Capituli Generalis. Quo priuilegio Benedictinorum poſſunt gaudere, & gaudent Minoritæ, & cæteri communicantes, quidquid illud velint aliqui limitare, ibidem articul. 10. de quo Azor tomo 1 lib. 12 capit. 14 quæſtion. 4. Nauarr. libr. 3. conſil. 59. de Regularibus, P. Portel verb. tranſire ad alium Ordinem numer. 10. Vide ad idem Sanchez dicto libr. 6. capit. 7. numer. 31. vbi refert aliud ſimile priuilegium conceſſum à Paulo V. anno 1610. die 3. Aprilis, Carmelitis Diſcalceatis, quo frui liberè poſſunt aliæ Religiones per communicationem, & plura etiam alia priuilegia ad idem refert Suarez tomo 4. de Religione lib. 3. capitul. 12. vbi à numer. 5. reſoluit, certiſſimum eſſe, poſſe Pontificem eo ſenſu præfata priuilegia concedere, vt abſolutè non liceat ad aliam Religionem tranſire ſine licentia obtenta, etiam titulo maioris perfectionis, idque de facto ita eſſe indultum Societati à Pio IV. & Pio V. in quorum bullis ſpecialiter fit mentio dicti capit. licet, de Regularibus, cum expreſſa derogatione illius, & tandem idem firmat noſter Portel verb. tranſitus ad alium Ordinem, num. 10. idem ſentiens cum Auctore, quem refert.

Comp. Ciſter. tit. fugitiui §. 1. & 2. Bull. bul. 6. Mart. V. Comp. D. Hier. v. tranſit ad alium Ordinẽ. Comp. Rodetici.

Sed Congregatio ſancti Benedicti in Portugallia non vtitur hoc priuilegio, ex quadam ſua conſtitutione, in qua libera datur facultas ſecundùm ius commune monachis ſuis tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem petita licentia, & non obtenta, *tomo 1. quæſtion. 30. art. 8.*

77. In Extrauaganti Martini IV. tantùm prohibetur tranſitus ab Ordine Mendicantium ad non Mendicantes. Vnde Mendicantibus licebit ad alios ſtrictioris inſtituti Mendicantes tranſire, niſi ſpecialiter ſint prohibiti,

Bull. bul. 3. Inn. 4. & bull. 12. Alex. 4. & bulla 12. Clemēt. 4. & bulla. 14. Sixt. 4. n. 22. & 26. bull. 11. Iulij 2. Bull 8. Pij V.

vt de facto prohibetur Minoribus, & Prædicatoribus ſe inuicē recipere, ex bullis Innocentij, & Alexandri IV. & aliorum Pontificum, & Minoribus Obſeruantiæ ad Minimos tranſire, niſi de licentia Papæ, ex decreto Iulij II apud Bullarium, & idem Capuccinis ad eoſdem Minimos, & è conuerſo prohibuit Pius V. & confirmauit Gregorius XIII. teſte Capuccino in Addit. ad Comp. titulo, recipere, §. pariter hic, & §. item in anno, qui addit, poſtea à Congregatione facta, auctoritate Gregorij XIV. fuiſſe decretum, vt tranſeuntes, & illos recipientes incurrant pœnam priuationis officiorum ipſo facto, & vocis actiuæ, & paſſiuæ in perpetuum, quæ declaratio, inquit, eſt authentica apud eoſdē Capuccinos. *ibid. art. 21. de quo Paraſſellus in Compendio priuilegiorum fol. 116. Idem videtur docere Palud. in 4. diſtinct. 38. quæſt. 3. art. 5. n. 11. D. Antonin 3. p. tit. 19. c. 4. § 4. Sylueſt. verb. Religio, 4. qu. 6. Suarez tom. 4 de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 9 nu. 15. qui refert ad id Palud. dict. art. 38. q. 2. n. 17. Sanchez lib. 6. decalogi c. 7. n. 28. & 29.* referens ad id noſtrum Seraphicum D. Bonauenturam ſuper Regul. c. 2. quæſt. 12. & 13. vbi Cordub qu 17. punct. 1. & tandem idem ſentire videntur P. Mirāda tom. 1. qu. 31 art 10. concl. 2 & artic. 11. Portel vbi ſuprà n. 5 citans Azor.

Bullar. bull. 42. Leon. X.

Item Leo X. apud Bullarium prohibet Minimis ſub excommunicatione tranſitum ad alios Ordines, eadèmque pœna ferit retinentes, niſi intra nouem dies à monitione reſtituāt. Fratres apud ſe exiſtentes, & Sixtus IV. in bulla ſuprà citata cōcedit, vt Generales, & Prouinciales Minorum poſſint procedere, tanquam contra apoſtatas, contra Fratres habentes licentiam tranſeundi ad alium Ordinem, ſi intra duos, vel tres menſes ad illum ſe non contulerint, & habitum Regularem ipſius non ſuſceperint. Idem tradit Portel vbi ſuprà numer. 15.

78. Item Capuccini prohibentur recipere Fratres Minores de Obſeruantia abſque licentia in ſcriptis Miniſtrorum Prouincialium eiuſdem Obſeruantiæ ſub pœna excommunicationis, & inhabilitatis ad quæuis officia Ordinis, & priuationis actuum legitimorū, ex conſtitutione Pauli III. & Iulij III. confirmata ſub eiſdem pœnis, & alijs efficaciſſimis clauſulis, & non obſtantijs per Sixtum V. apud Bullarium. Benè tamen poſſunt dicti Capuccini recipere Fratres Diſcalceatos, ſeu Reformatos Hiſpaniæ, obtenta priùs licentia ſuorum Prouincialium. ibid. art. 22. de quo Capuccin in Comp Mend verb. recipere, & Portel ſup. n. 15. P. Villalob. vbi ſup. num. 18. vbi numer. 17 tradit, non poſſe Capuccinos ad Minimos tranſire, & è conuerſo, ex quadam bulla Pij V. apud Paraſſel. in Compend ſuorum priuil. fol. 116.

Bull. bul. 17. Sixt. V.

Pro quibus omnibus in ſuperioribus reſolutis aduerterè magnopere oportet, quòd quamuis ius commune Regularibus concedat ad ſtrictiorem Religionem tranſire, petita, etiam non obtenta licentia, adhuc tamen indultis Apoſtolicis aliter ordinantibus, propter pacem inter Religiones fouendam, vel cauendam iniuriam, vel confuſionem vitandam ſtandum eſſe exiſtimo. Circa quod vſus vniuſcuiuſque Religionis attendi, & obſeruari debet Et iuxta hanc modificationem debent meritò intelligi, ac limitari omnia à Doctoribus, & à nobis in ſuperioribus tradita. ibid ad finem, de quo Sylueſt. verb. Religio 4. qu. 6 Portel vbi ſup. num 10 & 11. Suarez latè loco ſuprà citato n. 9. qui idem conſtanter docent, & tenet etiam P. Villalob. vbi ſuprà num. 12.

79. Religioſus habens facultatem tranſeundi ad aliquem Ordinem Mendicantium tenetur requirere nō ſolùm quatuor Ordines Mendicantes ex iure communi, ſed etiam eos, qui ex priuilegio inter Mendicantes numerantur, idque debet vero animo, & cum omni efficacia procurare. Quòd ſi facta hac diligentia nullus ad ſuam Societatem, ſeu fraternitatem admittere eum velit, liberatus à tali obligatione omninò manet. Sicut à voto emiſſo ingredi certam Religionem liberatur, qui cum vero affectu animi id procurat, & non admittitur, *ibidem art. 23.* Idem docent Nauar.

in cap ſtatuimus, num. 13. & poſt eum P. Miranda *dict. quæſt.* 31. *art.* 17.

80. Votum de nõ tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem tanquam impeditiuum maioris boni non eſt validum, ideòque ad eius obſeruantiam vouens non tenetur. Sicut nec votum de non intrando Religionem obſtat vouēti ad introitum in illam, ex eadem ratione, vt eſt compertum in materia de voto. Verum eſt tamen quòd prælatus votum ſubditi de tranſeundo ad arctiorem Religionem poteſt diſpēſare, non verò irritare, quia id non eſt ſimpliciter votũ Religionis, ſed tranſitus vnius ad alteram Religionem, qui tranſitus ad arctiorem Ordinem non cadit ſub poteſtate prælati ad irritandum votum de illo emiſſum. *ibid. art.* 24. *& tom* 1. *quæſt.* 24. *art* 4. de quo D. Thom 2. 2. *qu.* 189 *art.* 2 *& qu.* 186 *art.* 10. *ad tertium*, *Nauar. lib* 3. *conſil.* 55. *&* 93 *de Regularibus*, *& conſil.* 14. *de voto*, *& voti redemptione*, Idem docent Portel *vbi ſupr. n.* 18. *P. Villalobos dict. diff.* 13. *nu.* 19.

81. Religioſus translatus ad aliam Religionem, vt in ea poſſit eſſe prælatus, debet priùs profiteri: quia qui ſimilem vitam cum alijs ſuſcipit, ſimilem debet ſentire in legibus diſciplinam, cap. recolentes, de ſtatu monach. idque

Trid. ſeſſ. 25 ca. 21. de regul. & ſeſſ. 14. ca. 10. de reform.

expreſsè extat diffinitum in Tridētina Synodo. Præfatus verò monachus trãslatus poſt renunciationem prælationis, qua functus eſt poſt profeſſionem remanet filius ſecundę religionis, in qua profeſſus eſt, nam qui legitime ad aliam religionem tranſit, & in ea profitetur, eo ipſo omnia prioris Ordinis iura perdit, & fit filius poſterioris, in quo profeſſionem emiſit, & ſecundum tempus iſtius ſecundæ profeſſionis ſedem, & antiquitatem obtinebit, *c. ne pro cuiuslibet* 16. *q.* 1. *cap. ſi quis iam translatus* 21. *qu.* 2. *Auct. ibid. ar.* 25. 26 *&* 29 *& in addit. Sum. vbi ſup. n.* 26 *de quo Nauar. lib* 3. *conſil.* 61. *de Regularibus*. Idem tradunt *Sanchez l.* 7. *de matrim, diſp.* 27 *n.* 47. *& lib.* 6. *decal. cap* 7. *nu* 85. *&* 86. *P. Miranda d. q.* 31. *art.* 11. 12. *&* 13. *P. Villalobos vbi ſuprà num.* 21.

82. Bona Religioſi legitimè, & validè profeſſi in vno Ordine, & licitè ad alterum translati, quomodocunque ſint iam quæſita, ſiue per donationem, ſiue per propriam induſtriam, ſemper pertinent quoad proprietatem ad primũ Ordinem, quia licèt ius illi concedat, vt maioris perfectionis zelo ad ſtrictiorē religionem ſe transferat, hoc debet fieri ſine præiudicio tertij, capit. ſuper eo, de offic. delegat, magnum verò præiudicium fit priori Religioni, cui acquiſita ſunt iam omnia, quæ acquiſiuit ſuus monachus, vt patet ex iure. Quod adeò verum eſt, vt neque ſcripta à ſe elaborata, poſſit ſecũ deferre, niſi inutilia ſint priori Religioni Secus dicendum eſt, ſi dictus Religioſus translatus inualidè profeſſus eſt in priori religione, tunc enim cùm pro non religioſo habeatur in illa, ad ſecundam religionem pertinere omnia illius bona conſequens eſt, Hęc dicta ſunt loquendo de proprietate bonorum, nam quod attinet ad vſum fructum, diſtinctione vtendum eſt: vel enim tranſitus iuſtis de cauſis, & de licētia prælati fuit factus, & tunc vſus fructus dictorum bonorum ad poſteriorē Religionem videtur ſpectare, aliàs non benè libertati ſpiritus eſſet conſultum, & retraherentur Religioſi à perfectione, ad quam volunt per tranſitum ad arctius inſtitutum aſpirare, ſi enim ſecundùm ius alimenta debentur religioſo translato ad aliud monaſterium ob demerita, & culpas, c delapſis 16 quæſt. 6. cap. quod à te de clerico coniugato, à fortiori, ac maiori ratione debentur illi, qui non ob demerita, ſed aſſequēdæ perfectionis ergò, ad aliud ſtrictioris inſtituti monaſterium ſeu Ordinem ſe transfert. At verò ſi ſine licentia prælati, & ſine iuſta cauſa indebitè translatio fiat, vſusfructus omninò ad priorem Religionem, ſeu monaſteriũ pertinet: quia iniuſtè translatus, ad primam Religionem reduci debet, & à ſecunda poteſt extrahi, vnde ſibi indebitè illum recipienti imputet, quia ſponte ſe conſtituit in obligatione ipſum alendi, ibid. art. 27. & in addit. Summa tom. 4 dict. cap 112 nu 7 & tom. 2 quæſt. 78. art. 2. & nos diximus ſuprà de hæreditatibus, n. 24. Vide ad hoc Panormit. in c. quod

à te, de clericis coniugat. Sylueſt. verb. Religio 4. quæſt. 10. Couar. in cap. 1. de teſtam. num. 20. & 21. Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 15. quæſt. 3. P. Miranda dict. quæſt. 31. art. vlt. P. Villalobos dict. tract. 35. diffic. 14. per totam, præcipuè num. 5. & nouiſſimè Suarez tom. 4. de Religione, tract. 8. lib. 3. cap. 13. & 14 vbi latè & eruditè rem tractat, quãuis quoad vſumfructum indiſtinctè teneat eo, c. 14. num. 12. & 13. & cum ſequentibus, pertinent ad monaſterium, à quo trãslatus eſt; quod, addit, ad ſummum obligari ad tribuendum religioſo translato ſufficientia alimenta in monaſterio alio. Quod & mihi non diſplicet, nec eſt alienum à mente noſtri Auctoris, vt patebit illum attentè legenti, sicque conſulitur bene libertati ſpiritus volentis tranſire ad meliorem frugem, & ſententia noſtra ſic limitata vera eſt: quam etiam ſuſtinent D. Anton. 3. p. tit. 16. cap. 24. §. 3. Mandoſ. in praxi ſignat grat. §. translationes column. penult. verſ. ſed quæro. Menochius limitans, quando poſterius monaſterium eſt inops, conſil. 293. n. 22. volum. 2 quos, & alios plures refert ad hoc Sanchez l. 7. dec. c. 32 nu. 7. quidquid ipſe in oppoſitum ſentiat nu 8. qui videri poteſt, & quæ latiſſime tradit per totum illud c. 32. vbi de hac materia multas difficultates ſatis eruditè reſoluit.

Exponitur mens, & ſententia Auctoris, & conciliantur loca antinomia.

Sed his opponi videtur quod reſoluit Auctor noſter dicto tom. 4. Addit. Summa cap. 53. n. 2. vbi intrepidè, & abſolutè affirmat, omnia requiſita in primo monaſterio pertinere ad illud, ad quod translatus eſt Religioſus. Facilè tamen concordantur hæc duo loca Auctoris, nam in dict. art. 27. & in dict. nu. 17. Addit. ſumma, loquitur de proprietate bonorum, quam pertinere ad primam Religionem, in qua legitimè profeſſus eſt Religioſus trãſlatus, affirmat. At in dict. num 2. cap. 53. loqui neceſſariò dicendus eſt de vſufructu dictorum bonorum, quem ad ſecundam Religionem, ad quam legitimè ſe tranſtulit, & quæ illum alere tenetur, ſpectare aſſerit. Sed quia adhuc non omninò ſatisfieri videtur ſententiæ Auctoris in dicto num. 2. in quo abſolutè, & ſine diſtinctione omnia ad ſecundum Monaſterium pertinere affirmat, dic, quòd inibi attento iure ciuili in Authentica, de ſanctiſſimis Epiſcopis, §. ſi Monachus, col. 9. At in dict. art. 27. & dict. n. 17. loquitur de iure Canonico, cuius determinationi ſtandum omninò eſt, & nõ iuris Ciuilis in hac materia, ad quod eſt bonus textus in c. ſtatutum eſt 18. q. 1. vbi habetur, quòd acquiſita ante conſecrationem Monachi in Epiſcopum ſunt Monaſterij, acquiſita verò poſtea ſunt Eccleſiæ, cui multum aſſimilatur trãſlatio de vna ad aliam Religionem. Hæc deduxi ex mente, & verbis Auctoris ad tollendam, & ſuperandam antinomiam, quæ verſari videbatur circa dicta loca. Ex quo iam ceſſare poterit perplexitas Portel verbo, bona tranſeuntium de vno ad alium ordinem, n. 1. & 2. qui nihil certi potuit colligere (vt ipſe fatetur) ex locis citatis ad illa concilianda. Vide Nauar. lib 3. conſ. 56 de Regularibus, & capit. ſtatuimus, num 24 ſeu comment. 4. de Regular. & P. Villalobos ea diffic. 14. numer. 2. vbi cum Panormit. in dict. cap. quod à te, & cap. in præſentia, & cap. cauſam, de probat. reſoluit, donationem omnium bonorum factam Monaſterio in ingreſſu Religionis ab eo, qui ante profeſſionẽ ad aliud Monaſterium tranſiuit, in quo profeſſus, eſt reuocari, & cum tali profitente tranſire ſua bona, quia non ſecuta profeſſione tacite cenſetur reuocaſſe eã donationẽ, ad inſtar donationũ cauſa mortis, quę non conſequũtur ſuũ effectum vſque ad mortem. Secus, addit, ſi partem aliquam bonorum tantùm donauit, quia non cenſetur tunc donaſſe intuitu ingreſſus, vt tradit Syluſ. verb. Religio 4. quæſt. 10. num. 10. Item nu. 3. docet, ius ſuccedendi Religioſo competens, cùm ſit perſonale, tranſire cum eo ad Monaſterium, ad quod transfertur, ſi eſt capax ſuccedendi, vt colligitur ex d. cap. ſtatutum 18. quæſt. 1. Vnde infert num 4. legatum relictum ſub cõditione, quæ impleta eſt tempore ſecundæ profeſſionis, ad ſecundum Monaſterium pertinere, vt latè etiam, ac eruditè probat Sanchez *libr. 7. Decalogi c. 31. num. 41. per textum in l. cum hæres, 4 ff.*

Digitized by Google

quando dies legari ced. & regul. quæ legata 18. ff. de regul. iuris, citàtque ad id magnam turbam DD.

83. Religioſus Mendicans tranſlatus ad non Mendicantes, etiam auctoritate Apoſtolica nullum officium, beneficiũ, aut vicariatum, nec aliquam adminiſtrationem apud illos obtinere poteſt, itẽ voce actiua, & paſſiua priuatur, & inhabilis redditur ad quodcunque munus, vel officium Ordinis, ex Clem. 1. de Regularibus, & pro Fratribus Minoribus tranſlatis ad alios Ordines, ne poſſint eſſe prælati, decreuit Nicolaus IV. Hæ tamen pœnæ non extenduntur ad Mendicantes tranſeuntes ad alios Ordines, etiam laxiores, vt ex dicta Clementina patet, ibid. art. 28. de quo Nauar. libr. 3. conſil. 57. & 63. de Regularibus 1. edit. Idem habetur in Concilij Trid. ſeſſi 14.

Trid. ſeſſ. 14. c. 11. in fin. de reform.

c. 11. in fine, de reform. quoad omnes Regulares tranſlatos de vno ad alium ordinem, qui ex eo incapaces fiunt cuiuſcunque beneficij ſęcularis. Ad quod videri poſſunt Anchar. in d. Clem. 1. num. 4. notab. 3. vbi Boniſac. nu. 59. Imola n. 9. Cardinal n. 16. q. 8. Azor l. 12. Moral. c. 14. q. 12. tom. 1. P. Miranda d. q. 31. ar. 8. concl. 2. P. Villalob. d. tract. 35. diffic. 13. n. 16. & latè ad id multa tradit Sanch. dict. c. 7. à n. 108 vbi n. 114. & 115. id extendit ad Mendicantes, qui ex diſpẽſatione Pontificis habent redditus & poſſeſſiones in communi, & nu 116. ad Moniales, quibus ex regula interdictũ eſt poſſidere bona in cõmuni, & n. 117. ad Mendicantes omnes, qui tales inſtituti ſunt, & numerati inter Mendicantes à Sede Apoſtolica poſt quatuor principales Ordines Mendicantium, de quibus *in c. vnic. § ſanè, de Relig. domib. in 6.*

84. Tranſlatus de vna prouincia in aliam eiuſdem Religionis, poſt quam eſt in ea incorporatus, gaudet omnibus, quibus gaudent filij, & in eadem profeſſi. Imò etiam admiſſis, ſeu receptis tantùm ante incorporationem conceditur locus iuxta ſuæ profeſſionis tẽpus, licèt non habeat vocem in Capitulo, & ita obſeruatur in noſtra ſacra Minorum Religione. *ibid. art. 30.* Idem tenet P. Miranda *d. qu. 31. art. 23. concl. 2.*

De Religioſis extra clauſtrum viuẽtibus.

85. Monachi extra clauſtrum viuentes nullum beneficium ſęculare, aut Regulare obtinere poſſunt, niſi ad id adſit legitima cauſa, & diſpenſatio, ex quadam Bulla Pauli IV. *tom. 3. qu. 53. art. 1. & tom. 4 Addit. ſum. cap. 114. nume. 2. ad finem, de quo Sarmient. de Breuibus à nu. 31. Mandoſ. de ſignat. gratiæ, tit. licentia, fol. 101. p. 2. colum. 1. & 2.* Ad quod etiam vide quæ tradunt Sanchez *libr. 7. Decal. c. 29. per totum. Suarez tom. 4. de Religione, tract. 8. lib. 3. cap. 19. per totum, & quæ diximus de beneficijs reſolut. 15. numer. 5. & 51.*

86. Monachus ad curam animarum gerendam, ſeu vt præſit Parochiali Eccleſiæ egredi à Monaſterio poteſt, ad quod ſufficit licencia Abbatis, & Conſentus ſimul, ſi Eccleſia pleno iure pertinet ad monachos. Item ex eadem ratione Collegiatæ Eccleſiæ præfici poteſt, non tamen ad alia beneficia ſimplicia, vel dignitates Eccleſiaſticas abſq; Papæ venia ſpeciali promoueri poteſt, vt ex cap ſuper eo, de Regul. colligitur ibid. art 2. & tom. 1. quæſt. 43. artic. 4. & tom. 3 Addit. ſum. cap. 30 nu. 3. de quo Abbas in capit. quod Dei timorem, vbi Panormitan de ſtatu Monach. Sylueſt. verb. Religio 9 num 3 Idem docet Sanchez latè lib. 7. Decalog c. 29. nu. 57. & nos diximus dict. reſolut. 15. num. 6. & 53 & 54.

87. Canonicus Regularis, vel Monachus accipiens aliquod beneficiũ Canonicè requirens reſidentiã, tenetur in eo rèſidere, nõ verò in ſuo Monaſterio, vt innuit *c. ne pro cuiuslibet, 19. q. 1. c. ſi quis iam translatus 21. q. 2. Auct. ibid. art. 2.*

88. Non licet, prælato Regulari recipere Monachũ à Religione ſtrictiori auctoritate Papæ trãslatũ animo demittẽdi ſtatim eũ à Monaſterio cũ facultate, vt ſemper ad vitam, vel ad plurimos annos extra clauſtrum, quærendo ſibi victum ſua induſtria, arte, vel mendicitate, degat, iuxta quoddam Tridenti-

num

Trid. ſeſſ. 14. ca. 11. de reſor. num decretum, niſi tanta ſit huius Religioſi vrgens neceſſitas ob perſecutiones, moleſtias, ac diſſenſiones in ſua Religione, vt non inueniat Monaſterium, quod velit eum perpetuò alendum in clauſtro recipere, & talis de eo adſit confidentia, quòd tali facultate viuendi extra Monaſterium bene vteretur, non tam ampla, vt dictum eſt, ſed arctata, & limitata ad certum locum, vbi facilis poſſit haberi notitia de eiuſdem actibus, moribus, ac vita, & correctio (ſi opus fuerit) adhiberi. Ex quo fit, quòd benè poteſt recipi animo mittendi eum extra clauſtrum ad peragenda negotia in vtilitatem, & decorem Religionis, quia in hoc caſu ceſſat ratio, & occaſio vagandi, & apoſtatandi, de qua in dicto Concilio, ſiquidem ſubeſt obedientiæ prælati. *ibid. artic.* 4. de quo Nauar. *in c. ſtatuimus, n.* 12. *&* 15. *aliàs comment. 4 de Regular. num.* 11. *&* 12. Idem poſt eundem Nauarrum, & noſtrum Auctorem docet Sanchez *lib. 6. Decalog. c. 7. num.* 82. 83. *&* 84.

89. Abſentia Religioſi in loco diſtāti per decem milliaria, verbi gratia, à Monaſterio ad ſeruiendum beneficio curato in vtilitatem Ordinis, Eccleſiæ vniuerſalis, aut Reipublicæ ſufficiens, ac iuſta cauſa cenſenda eſt, vt ſuperior illi concedat facultatem ad illud ſeruiendum. Secus ſi nulla cauſa adſit, tunc enim, nec etiam de licentia Papæ licet abeſſe; Sicut etiam neceſſitas parētum ſuperueniēs iuſta cauſa cenſetur, vt Religioſus de licentia ſuperioris extra clauſtrum ad ſubueniendum illis, vel etiam curandæ valetudinis ergò, cum conſilio medici viuat. Et tandem ſufficiens pariter cauſa iudicatur ad dandā licentiam Fratri inquieto, & inſolenti propter ſua delicta ad triremes relegato, & ab his poſtea reſtituto, vt habitu retento vitam eremiticam agere, vel alicui hoſpitali, aut Eccleſiæ ſeruire permittatur, verò ſimile enim eſt, quòd Fratres ob præteritam vitam, & infamiæ notam eum ad ſuum conſortium admittere renuent, vel admiſſum improperijs, & contumelijs afficere non deſiſtent. *ibid. art.* 5. de quo Nauar. *in canon dicatis, num.* 40. *&* 70. *&* *libr 3. conſ.* *68. & 69. de Regularibus, & commentario 3. de Regular num. 48. & in Manual. cap. 14. num. 14. &* 48. Vide quæ ſit iuſta cauſa ad huiuſmodi licentiam concedendam, apud doctiſſimum P. Suarez *tom. 4. de Religione tract. 8. libr. 3. cap. 7. à numer. 17.*

90. Nullus inferior à Papa poteſt licentiam facere Monacho, etiam iuſta ad id exiſtente cauſa, vt ſit extra Monaſterium in habitu clericali decenti ſub obedientia Ordinarij, niſi declarando eum nulliter eſſe profeſſum, vel priuādo eum habitu regulari, expellendoq; ipſum ab ordine per ſententiam iuridicam. Imò nec Congregationi Cardinalium id cōceditur; tantùm enim habet facultatem declarandi dubia Concilij Tridentini, non verò ad diſpenſandum ibid. art. 6. de quo Nauar in c. nullam, num. 27 & lib. 3. conſ. 54. num. 5. de Regul. Idem ſupponere, ſeu ſentire videtur Suarez dicto cap 7 nu. 4 in 3. obiectione, & per num. ſequentes.

De Religioſis profeſſis poſt conſtitutionem Sixti V videquæ ſuprà *de nouitiis quoad profeſſionem, reſol.* 101 *à nu.* 88. diximus.

RETRACTATIO.

De Diſpenſatione ſuper tranſitu ad laxiorem Religionem.

91. ATtento iure communi prælatus inferior à Papa poteſt licentiā tranſeundi facere ad Religionem ſtrictiorem, imò & ad æqualem, ſed ad laxiorē ſoli Pontifici reſeruatur ex gloſſa in capit. cum ſingula, verb. canonicè, de præbend libr 6 & expreſsè diffiniri videtur in Tridentino Concilio. Trid. ſeſſ. 25. ca. 19. de Reg. Quod adeò verum eſt, vt facultas facta à Papa abſque iuſta cauſa nullius ſit valoris, peccabitque illam ſic concedens, vt ſuprà diximus num 65. Ita Auctor tom 4. ſummæ cap. 113. numer. 7. de oppoſito

ie

ſe corrigens, quod dixerat tom. 3. qu. 52. art. 9. quidquid in oppoſitum dicat Sayro deciſ. 55. de Regularibus, vbi reſoluit, quòd non obſtante dicto Tridentino decreto, & iure communi Generalis, & ſuperior Religionis ad laxiorem etiam Religionem tranſitum concedere poteſt, cum mens, & intentio Concilij non fuerit, iuridicas tollere facultates. Ita refert Barboſa dicto capit. 19. de Regularibus, num 7. At ſententię noſtri Auctoris adhærent Syluest. Nauar. infrà citandi, Mandoſius de ſignat. gratiæ verb. licētiæ column. 8. verſic. quoad minorem, & alij plures, quos refert Sanchez lib 6. Decalog. cap 7. num. 50. & 51. vbi late rem tractat vſque ad nu. 70 & expreſſiùs Suarez veriorem indicat hanc ſententiam tom 4 de Religione lib. 3. cap. 11 num 17. vſque ad 20 & nu. 14. & 15. talem facultatem ſine cauſa à Papa datam, & profeſſionem virtute illius factam ipſo facto irritam eſſe, aſſerit. de quo Panorm. *in cap. non eſt, n. 6. de Regularibus, Syluest. ve b. Religio 4. quaſt. 2. Nauar in cap. ſtatuimus, nu. 12. & conſil. 56 de Regularibus, Azor inſtit. moral. p. 1. lib 12 cap 15 qu 2 Reginal. in praxi fori pœnit lib. 18. cap. 1. 29 à nu 412. Fr. Ioannes à Cruce de ſtat Relig. lier. 1. cap. 7. dub. 3.*

RESOLVTIO CXXIV.

De Reliquijs Sanctorum.

1. Reliquias, & corpora ſanctorum Martyrum, ac aliorum cũ Christo viuentium, quę membra viua fuerũt ipſius Christi Domini, & templum Spiritus ſancti ab ipſo ad æternam vitam ſuſcitanda, & glorificāda, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præſtantur, à fidelibus colenda, ac veneranda
Trid. ſeſſ. eſſe, definitur in Tridentino Concilio:
25. de ve- in quo etiam damnantur omnino affirmantes non deberi huiuſmodi venera-
tionem & honorem reliquijs Sancto- nerat. in-
rum, vel eas, aliaque ſacra monumenta uocat. &
à fidelibus inutiliter venerari, atque eo reliquijs
rum opis impetrandæ cauſa ſanctorum ſanctorũ.
memorias fruſtrà frequentari Reliquię Trid. ſup.
vero de nouo inuentæ non ſunt recipiē §. hæc vt
dæ, nec venerandæ in publico, niſi ſint fidelius.
ab Epiſcopo priùs approbatæ, ex eodē Concilio: ſecus ſi fuerint reliquiæ Sanctorum approbatorum per Canonizationem, vel Beatificationem. Priuata tamen veneratione non eſt prohibitum venerari reliquias cuiuſdam ſancti nec Canonizati, nec Beatificati, ſed tantum reputati pro ſācto, vel datas à viro pio, & ſi de digno affirmante, eſſe reliquias cuiuſdam ſancti. At non licet eas collocare in publico, vt adorentur, niſi priùs approbentur ab Epiſcopo, vt dictũ eſt: *tom. 3. quæſt. 55. artic. 1. & tom. 4. Addit. ſum cap 115. numer. 2. de quo Azor tom. 1. lib. 9. inſt. moral. cap. 8. quæſt. 7. & 8. Sanchez in præcepta Decalog. libr. 2. cap. 42. numer. 6. cum ſeqq. Ad quod videri poſſunt gloſſ. in cap. pronunciandum, de conſecrat. diſt. 3. Archidiacon. in cap. nec mirum 26 quæſt. 5. D. Antonin. in ſum. 3. part. titul. 12. cap. 8. §. 1. Hoſtienſ. lib. 6 tit. 29. artic. 5. Zabarella in capitul. 1. de reliquijs, & venerat. Sanctor. Bellarmin. libr 1. de Sanctis à capitul. 1. vſque ad 4. Vazquez de adorat. imaginum libr. 3. diſputat. 3. capitul. 8. à numer. 78. Suarez tom. 1. in 3. part. diſtinction. 55. quæſtion. 25. artitul. 6.*

2. Corpora Sanctorum tradita perpetuæ ſepulturæ non poſſunt transferri de vno loco ad alium, niſi auctoritate Papæ Epiſcopi, vel Synodi; cap corpora Sanctorum, de conſecratio diſt. 1. quando autem non ſunt tradita ſepulturæ, licite poſſunt trasferri ſine alicuius auctoritate ad alium locum Religioſũ. Alexander VI conceſſit Minoribus a-
pud Bullarium, & Pius V. Religioſis So Bull. ora-
cietatis apud eius Compend. titul. reli- cul. 4.
quiæ, vt ſine ſcrupulo alicuius cenſuræ Alex. 6.
liceat mittere reliquias extra Vrbem pro conſecratione altarium, & lapides

cu-

cuiuſcunque generis, ſiue conſecratos, ſiue non ibid. art. 2. De adoratione reliquiarum, vide Suarez *dict. art. 6. ſect. 2. §. ſed queret, Philiarcum de offic. ſacerdot. tom. 1 part. 2. lib. 3. c. 9. ad fin. Sanchez d. capit. 43. n. 13. & 14. & de tranſlatione Sanctorum, n. 25. Azor tom. 1. inſt. moral. lib. 9. cap. 8. qu. 9. D. Anton. 3. part. tit. 12. c. 8. in fine, Syluest. verb. Reliquia, qu. 3. Portel in addit. ad dubia verb. Reliquia num. 6.*

3. Licitum eſt tractare, & reuerenter tangere Sanctorum Reliquias inferendo, vel extrahendo illas de capſa, aut ad pectus ſeu à collo pendentes portare, tom. 4. Addit. ſumma cap. 115. nu. 3. de quo Azor dicto libr. 6. inſt. moral. cap. 9. quæſt. 5.

4. Agnus Dei per Summum Pontificem ſolemniter benedicti non ſunt depingendi, nec venales proponendi ex præcepto Gregorij XIII. qui id prohibuit ſub pœna excommunicationis ipſo facto, licet eius conſtitutio in his Hiſpaniarum partibus vt in plurimum non obſeruetur quoad pingẽdos dictos Agnus Dei, tom. 3. q. 55. art. 3. de quo Sanchez dict. cap. 43. num. 28. & 29. qui docet, in eo decreto non prohiberi venditionẽ ratione materiæ, contra Azor dict. cap. 9. quæſt. 4. Idem tenet P. Villalob. 2. p. ſum. tract. 37. diffi. 11. num 4.

Aduerte tamen, quòd non ſunt à laicis niſi reuerenter tractandi propter oleum, & ſacrum Chriſma, quod habent in cera admixtum. Qui etiam habent virtutem contra tempeſtates terræ, & maris, & contra incendia. tomo. 4. Addit. capitul. 115. numer. 4. de quo Duran. in Rationali Diuinorum, libr. 9. Azor d. capitul. 9. quæſtion 3. Sanchez vbi proximè numer. 27. qui benè addunt, laicos non grauiter peccaturos, ſi abſque contemptu tangant Agnus Dei, vſumque obtinuiſſe, vt eos tangant, etiam fœminæ, idèmque tenet Portel vbi ſup. num. 8.

RESOLVTIO CXXV.

De Reſtitutione.

1. RESTITVTIO ex S. Thoma, eſt redditio rei, quæ ablata eſt, quæ habet aliquas radices, à quibus deducitur, ſcilicet ab acceptione, aut à re accepta. Tunc dicitur procedere ab acceptione, quando quis ratione ſolius acceptionis tenetur alteri reddere quod ſuum eſt, aut eſt ei debitum, vt in mutuo, depoſito, furto, rapina, & ſimilibus. Tunc autẽ à re accepta procedit reſtitutio, quoties quis rem alienam, aut alteri debitã habet. Duplex verò eſt reſtitutio, altera, qua prior ſtatus totaliter innouatur, & hæc dicitur reſtitutio in integrum, qua, inquam, redditur poſſeſſio rei, aut æquiualentis, & fructus, priſtinũ ius, & omnia, quæ à Iuriſperitijs dicitur eſſe prioris ſtatus, vel iuris reintegratio, per quã ſubuenitur Minoribus, Eccleſijs, & Monaſterijs, l. 1. l. non ſolũ, ff. de in integ. reſtit cap. auditis eodem titul. Alia verò eſt, qua prior ſtatus non renouatur in totum, ſed tantùm rei poſſeſſio, vel æquiualentis, per quam ſatisfit de re ablata, damno, & intereſſe, quæ aliquando ſignificatur nomine redditionis, *capit. cùm tu manifeſtos, de vſuris, aliquando nomine ſatisfactionis, tom. 3. quæſt. 56. art. 1. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 62. art. 2. & 6. Soto 4. de iuſt. quæſt. 7. art. 7. Couar. in regula, poſſeſſor, 2. p. in initio, De materia huius tituli videantur Anton Gomez tom. 2. de contract. lib. cap. 14. Rebuf. ad leges Galliæ tom. 2. tit. de reſtitution. in integrum, Donel. commentar.* iuris ciuilis libr. 21. capit. 4. Mench. vſit frequent. cap. 65. à num. 3. Moria in emporio iuris ciuilis p. 1. tit. 5. Molina de iuſtit. tract. 5. diſp 573. Caldas Pereira in l. ſi curatorem, C. de in integ. reſtit.

2. Quæcunque læſio in bonis, & iuribus Monaſteriorum per quemcunque

facta,

facta, etiam ex culpa prælatorum, aut Monachorum ipſo iure reſcinditur, nec opus eſt aliquam reſtitutionem in integrum impetrare: quod ius, & priuilegium trahitur ad præterita nondum deciſa, præſentia, & futura, ex cõceſſione Ioannis XXII. facta Congregationi Mõtis Oliueti apud Compend. Ciſter. & Societ. titul reſtitutio in integrum. Sed aduertere oportet, quòd hæc læſio attento iure communi non reſcinditur poſt quadraginta annos, quibus elapſis præſcribitur contra Eccleſiam: at attentis priuilegijs Regularium non niſi poſt ſpatium centum annorum præſcribitur contra bona, & iura Monaſteriorum, ad inſtar rerum, & iurium Eccleſiæ Romano, vt ſuprà reſolut. 114. nu 2. iam reſoluimus, ibid. artic. 2. Ad quod vide Gregor. Lopez *l. 10. verb. Mas de la mitad. tit. 19. part. 6. Turzan. tomo 1. communium opin. lib. 2. titul. 24. num. 2. Coſta §. & quid ſi tantum part. 2. à num. 80. Suarez allegat. 21 à num. 3. Gama deciſ. 233. num. 2. Caldas Pereira in l. ſi curatorem, verbo, læſis, à princip. & verb. infrà, num. 9. Flamin. de reſignat. libr. 3. q. 7. num. 84. Sthepan. Gratian. diſcept.* forenſ. cap. 148. num. 19. Gonzal. ad reg. 8 Cancel gloſſ. 21 nu. 21.

Comp. Ciſter. & Societ. tit. reſtitutio in integrum.

3. Reſtitutio incertorum regulariter ad Epiſcopum nõ pertinet, imò nec eidem licet ſe interponere voluntati debitoris volentis reſtituere pauperibus. Pro bonis incertis, & malè quæſitis nouitiorum eſt quædam conceſſio Sixti IV. pro Carmelitis, & alia Clementis IV. pro Minoribus apud Bullarium, vt poſſint ea reſtitui, & applicari Monaſterijs, in quibus habitum ſumunt, ibid ar. 4 de quo Nauar. cap. 17. num. 9. Vide ad hoc Sanchez lib. 9. Decalog c. 11. n 54.

Bullar. bull. 14. Sixti 4. n. 30. vbi refert. bul. Clem. 4.

4. Rectè tamẽ poteſt Epiſcopus, ſeu Ordinarius inquirere contra detentores bonorum pauperibus reſtituendorum, eòſque adſtringere ad eorundem reſtitutionem faciendam, vt conſtat ex Authentica, hoc amplius, de fideiuſſoribus. Auct. tom. 4. Addit. ſum. c. 119. n. 4 de quo Maranta 6. p. de Ordine iud. tit de Inquiſitione, nu. 154.

5. Accipiens aliquid à Religioſo non habente poteſtatem, vel licentiam illud largiendi, tenetur rem Monaſterio reſtituere, ſi illa à Religioſo iam acceptata erat: ſecus ſi non erat acceptata, quia tunc non donauit rem Monaſterio acquiſitam. *ibid. art. 3. de quo Sanchez de matrim. lib. 6. diſp. 4. numer. 7. Epiſcopus Soſa ſuper breui Clem. 8. de larg. mun. num. 73. De his, qui lucrantur in ludo à Religioſis, qui tenentur reſtituere, vide quæ tradunt Auctor in Bulla Cruciatæ, §. vnic. de Bulla compoſitionis, caſu 10. numero 35. concluſ. 7. & tom. 1. ſum. cap. 189. numer. 3. in 2. edit. Rebellus tract. de iuſt. part. 2. lib. 11. quæſtion. 4. ſect. 1. numer. 4. & ſect. 2. numer. 6. fine. Ludouic. Lopez libr. 2. de contractibus, capitul. 21. col. 3. Leonard. libr. 2. de iuſtit. capitul. 26. dub. 5. numer. 32. & 38. Vega tom. 2. ſum. capitul. 3. caſu 3. poſt quos Sanchez, latè libr. 7. Decalog. capitul. 19. à numero 86. qui idem ferè docent.*

6. Obligatus ad fructuum, & redditnum alicuius præbendæ reſtitutionem nõ tenetur diſtributiones quotidianas, quas conſecutus eſt, reſtituere, niſi expreſſa mentio fiat de ipſarum reſtitutione in ſententia condemnatoria, ſicut qui priuatur à fructibus, & obuentionibus ſuæ præbendæ, non venit priuandus à diſtributionibus quotidianis, cap. licet vobis, de præbend. iuncta gloſſa in capit. cùm de diuerſis, verb. integrè, de priuil. Auct. tom 3. quæſt. 74 artic. 4. de quo Boerius deciſ. 346 Lancelot. de attentat. capitul. 32. de pœnis attent. numer. 27 Ripa libr. 1. reſp. 1. Abb. in d. cap. cum de diuerſis.

7. Non tenetur ad reſtitutionem famæ, & damni ſatisfactionem accuſans aliquem ſine præuia correctione fraterna, quando peccatum accuſati fuit contra ipſum accuſantem commiſſum, non enim facilè grauatus, & iniuria commotus ad correctionem prehabendam, ſeu adhibendam ei, qui eum iniuria affecit, poteſt ſupergrauari, nullum commodum ex accuſatione reportare intendens, tom. 2. q. 8. artic. 7. de quo Nauar. lib. 2. de reſtitut. c. 4 nu. 255.

RE.

RESOLVTIO CXXVI.

De Reſcriptis.

1. REſcriptum eſt mandatum P,incipis non conſtituens legem generalem,ſed ſpecialem in certis cauſis,& inter certas perſonas, quod aliquando conceditur ad conſeruationem priuilegiorum contra,vel vltra ius commune aliquando verò ad conferendum alicui beneficium,ſeu gratiam. *tomo 4. Addit.ſummæ c.116.numer.1. de quo Panorm.in rubrica de reſcriptis,& DD. in l. 2.C.de legibus. Vide de hac materia Paulum Caſtr.in l.1.ff.de conſtit. Principum, Burgos de Paz in proœm.ad leges Tauri,n. 450. Rochum Curtium in c. cum tanto,de conſuet.num 8.in præfat.& quæ late tradit Suarez lib.3.de legibus c.15.num.22. & lib.8.c.2.num.7.*

2. Alia ſunt reſcripta gratiæ, & alia iuſtitiæ. Reſcripta gratiæ ſunt illa, in quibus Princeps aliquid gratiæ,ſeu gratuitum concedit, diſpenſando ſuper aliqua lege communi. Reſcripta verò iuſtitiæ ſunt, in quibus Princeps aliquid in foro exteriori determinandum committit alicui perſonæ. Vtrunque hoc genus reſcriptorum aliquoties vocari ſolent ſubreptitia, aliquando verò obreptitia,ex eo,inquam, quòd impetrantur ſimulata, ſeu non aperta veritate, vel dicto aliquo falſo contra id quod eſt definitum in iure. Reſcripta gratię ſubreptitiè impetrata ſunt ipſo iure nulla,c.fin.de filijs presbyt. libr. 6. & acta virtute illorum nullam vim habēt, ſed reſcripta iuſtitiæ ſubreptitiè impetrata valent,c.ſi autem,cap. plerunque,de reſcriptis, & geſta virtute illorum valida ſunt,quouſque iudex declaret eſſe ſubreptitia, ex gloſſa communiter recepta *in dict.cap.final.notabili* 2. poſt caſus poſitionem.*ibid.num.2. de quo Menoch. de arbitrarijs lib.2.centur.3.caſu 201. num.1 & 10.cum ſeqq. Nauar in capit ſi quando,prælud.2.num.1. Decius in cap.ſuper litteris,notab.2.num.4. de reſcriptis.* Vide quæ ad hoc tradit Suarez *d.c.2.numer.8 9.& 10.* P. Miranda *to.2. manual. qu.43.art 2.* vbi tradit reſcripta ſubreptitia eſſe nulla per textum *in c.2. de reſcriptis, & c. litteris,capit.reſcripta 25. quæſt.2.*

3. Reſcriptum remiſſum à Nuncio Apoſtolico cuidam Prouinciali, vt exequatur quoddam negotium ſuę prouincię de conſilio,& aſſenſu diffinitorum, & ex cauſa graui det licentiam,duo requirit. Primum quòd toties, quoties occurrerit caſus circa dictum negotiū, debet exquiri deliberatio, & diſcurſus diffinitorum iuxta circunſtantias particulares ipſius caſus, nec ſufficit conſilium & conſenſus ipſorum Patrum ſemel tantùm præſtitum,quia in vnoquoque caſu diuerſæ apparent circunſtantiæ,quæ illum variant, & quarum reſpectu diuerſa iudicia arbitari conuenit, ac diuerſa media aſſignari. Secundò requiritur,quòd prius conſilium,& cōſenſus à diffinitoribus habeatur, quàm Prouincialis faciat licentiam ſibi in reſcripto commiſſam, quia in caſibus, in quibus præuium conſilium præcipitur petendum, non ſufficit poſt rem actam illud petere,argum c. licet,de Regularibus poteſt tamen illud exquiri per litteras,proponendo vnicuique diffinitorum caſum cum circunſtantijs, nec requiritur ſimul in vnum congregari,quādo id nō exprimitur in reſcripto, tom. 2.qu.103.art 1.de quo Panorm. in c.cū veteri,de electione, num.13. Ad quod vide Suarez lib.5.de legibus c.31 à nu. 9. vbi agit de lege dante formam actui humano,& in noſtris ferè terminis docet P.Miranda *tom.2.q.17.art.2.* & nos diximus *reſolut.51.num.2.*

4. Nulli ex Ordinibus Mendicantibus,vel qui eorum gaudent priuilegijs aliquod reſcriptum, aut priuilegiū contra communia ordinis ſtatuta,regulam, aut mores impetrare licet, aut obtentū retinere,ex Vrbano IV. impetrata verò ſub quacumque forma, vel expreſſione verborū irrita ſunt,& nulla ex Clemente IV.& Leone X.apud bullarium. Vnde ſine licentia ſuperiorum nullus regu-

Bullar. bull.1. Clem 4. Comp. D. Hier. tit. priuil. 9.3. Bull.22. Iulij II & Bulla 4. Leon X.

Digitized by Google

regularis aliquam exemptionem à Sede Apoſtolica obtinere poteſt; ex Sixto IV. pro ordine D. Hieronymi apud eius Compend. titulo priuilegia, Iulio II. Benedicto XIII. & Leone X. apud idem bullarium, ibid. art. 2. Idem tradit P. Miranda dict. qu. 43. art. 4.

5. Clauſula ſolita apponi in reſcriptis Apoſtolicis, vt impetrans maneat abſolutus à cenſuris ad effectum conſequendi id, quod in illis conceditur, non extenditur ad excommunicationē poſitam in c. ita quorundam, de Iudæis, contra deferentes arma, & alias res vetitas ad infideles, nec ad eos, qui per annum continuum ligati in excommunicatione inſorduerint, per quandam regulam admirabilem Cancellariæ appoſitam inter regulas Pauli III. & Innocentij VIII. Id tamen debet intelligi de inſordeſcentibus per annum in excommunicatione ſcienter, & cum pertinacia, nam ſi cum ignorantia probabili inſordeſcant, rectè poterunt abſolui ab excommunicatione virtute dictæ clauſulæ, argumento c. Apoſtolica, de clerico excommunicato miniſtran. Iuxta quod debet exponi, & intelligi decretum Tridentinum, in quo habetur, vt contra inſordeſcentem per annum in cenſura obdurato animo tanquam de hæreſi ſuſpectum poſſit procedi, cōtra eum, inquam, qui ſcienter, non verò, qui ignoranter inſorduerit, id enim verbum, obdurato animo, ſatis innuit. Ex quibus fit, quòd regulares litteras Apoſtolicas ſine ſuperiorum licentia impetrantes non manent abſoluti virtute dictæ clauſulæ à cenſuris, nam huiuſmodi reſcripta taliter impetrata, cùm ſint omninò irrita ex dictis ſuprà, nullus ex eis poteſt effectus produci. ibid. art. 3. de quo Nauar. in dict. c. ita quorūdam, notab. 11. gloſſ. vlt. num. 15. & 19 Goncalez ad regulam 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 103. cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 119. à num. 2. relati à Barboſa in remiſ. ad Trid. d. c. 3. nu. 5. in fine. Vbi reſoluit ex duobus poſterioribus Doctoribus non habere locum dictum decretum Tridentinum in excommunicato propter debitum ciuile, ſeu ob non ſolutionem alicuius rei ex inſordeſcentia per annum continuum. Idē quoad ſuperius dicta reſoluit Suar. *de cenſuris diſp. 17. ſect. 1. nu. 2. & 3.*

Trid. ſeſſ. 25 c. 3. de reform.

6. Reſcriptum impetratum ab excōmunicato, etiam occulto & acta virtute illius ſunt irrita, excepto eo, quod ſit per articulō excommunicationis, & appellationis expeditum eſt, c. 1. de reſcriptis lib. 6. Sed hoc tantùm procedit in reſcriptis Papæ, & non Epiſcoporum, & aliorum ordinariorum, vel Principum ſæcularium. Dixi, etiam occultō, quia Extrauagans, ad euitanda, in nullo intendit fauere excommunicato, vnde ſi reſcriptum ab eo impetratum valoris eſſe concepimus, hoc illi cederet in fauorem non paruum. Deinde quia excommunicatio ipſo iure poſita trahit ſecum annexam ſui executionem ante ſententiam iudicis, obligatque in foro animæ. Verum eſt tamen quòd acta virtute illius attinentia ad munus publicum valida cenſenda ſunt ratione boni regiminis, dum Eccleſiæ toleratio adeſt, argumento *l. Barbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris, Auth. com. 4. ad dit. ſummæ d c. 126. num. 3. & 4. de quo Nauar. lib. 3. conſ. 44. num. 2. & 8 de ſentent. excommunic. Suarez de cēſur. diſp. 17. ſect. 1 num. 4. Syluest. verb. reſcriptum num. 2. in fine, qui duo poſteriores idem docent.*

RESOLVTIO CXXVII.

De Sacramentis miniſtrandis.

1. Regulares Sacramēta Euchariſtiæ, Extremæ vnctionis, & matrimonij ſine ſpeciali licentia parochi miniſtrantes, præterquam in caſibus à iure expreſſis, vel per priuilegia Sedis Apoſtolicæ conceſſa, ipſo facto excommunicatione Papæ reſeruata ligantur, in Clement. Religioſi, de priuilegijs. Sub quo comprehenduntur tantùm, qui propriè, & ſtrictiſſimè ſunt religioſi tria

vota

Trid. ſeſſ. 25. ca. 16. de regul.

Bullar. orac. 14. Eug. IV. & Bulla 14. Sixti IV. Comp. verbrcom municare §. 4. Bullar. Rull. 11. Sixt. IV.

vota ſubſtantialia abſolutè vouentes, inter quos numerantur Patres Ieſuitæ, vt conſtat ex Tridentino Concilio, in quo vocantur clerici regulares, & inter regulares numerantur. Eugenius IV. apud bullarium declarauit, poſſe parochianum Euchariſtiam recipere à religioſis virtute licentiæ generalis factæ à ſuo parocho, vt poſſit ſacra cõmunione à quocumq; Sacerdote in Paſchate refici. *tom. 1. quæſt. 56. art. 1. de quo Med de Pœnitent. fol. 83. Soto. num 4. diſt. 18 qu. 4. art. 3. vide ſuprà reſolut. 109. num. 5. & quæ tradit Suarez de cenſuris diſp. 22. ſect. 1. à nu. 2. P. Villalob. tom. 1. ſumma tract. 17. diffic. 25 num. 2.*

2. Sed poſt dictam Clementinam habent regulares plurima priuilegia Apoſtolica, de quibus apud Compend. v. communicare § 4. & 5. & apud Bullarium, vt Sacramentũ Euchariſtiæ omnibus fidelibus in ſuis Eccleſijs, excepta Paſchali Communione, & in articulo mortis, liberè valeant miniſtrare. In tertijs verò gentium ad Chriſtum de nouo conuerſarum poſſunt alia Sacramenta ſine licẽtia Curatorum, & abſque timore alicuius cenſuræ miniſtrare, ex conceſſione Sixti IV. Nicolai IV. Leonis X. Pij V. & aliorum Pontificum, ibid. art. 2. Idem tradunt P. Mirand tomo. 1. qu. 42. art. 2. Portel verb Sacramentorũ adminiſtratio num. 8.

3. Communio Paſchalis excepta in priuilegijs regularium non debet intelligi materialiter pro ipſo die Paſchatis, ſed formaliter, prout includit præceptum ſemel cõmunicandi in Paſchate., de quo in c. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſion. Vnde quia ſatisfit dicto Eccleſiæ præcepto communicando quolibet die quadrageſimæ, vt ex conſuetudine legitima, & præſcripta ſit in toto ferè regno Portugalliæ, idque in ſua parochiali Eccleſia, optimo iure poterit deuotionis cauſa iterũ communionem ſacram ſumere in ipſo die Paſchæ apud Eccleſias regularium, tunc enim Communio Paſchalis comprehẽdit omne tempus quadrageſimæ, vel ſpatium à Dominica Palmarum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè (vt moris eſt apud Hiſpaniam, excepta Portugallia) iuxta declarationem Eugenij IV. Verum eſt tamen, quòd Nicolaus V. & Paulus III. apud Compend. D. Hieronym § 2. & 6. cõceſſerunt monaſterio B. Mariæ de Guadalupe, & Iulius II. ordini Minimorum, vt in ſuis Eccleſijs tantum poſſint fratres Euchariſtiam miniſtrare omnibus fidelibus, etiam in die Paſchatis. Quo priuilegio poſſunt frui alij regulares communicantes in priuilegijs, non obſtante vſu in contrarium, qui non præiudicat ignorantibus tale priuilegium, nec inducere poteſt legitimam præſcriptionem à tempore Sixti V. qui cõfirmauit noſtra priuilegia Minorum ex certa ſcientia abſtinendo à clauſula, quatenus ſunt in vſu, vt ſuprà diximus reſol. 115. nu. 11. Quod licèt verum ſit, non tamen conuenit paſſim tanto priuilegio vti, ſed rarò, prudenter, & cautè. *ibid. art. 3. de quo Nauar. in manual. c. 21 nu. 52. & 45. & c. 10 numer. 36. Suarez tom. 3. diſp. 72. ſect. 2. de Euchariſtia, §. cenſeo igitur, Henriquez 2. tom. lib. 8 de Euchariſt. c. 55. nu. 1. litera G. Soto in 4. diſt. 18. qu. 4. art. 2. Cord. in addit. ad Compend tit. communicatio priuilegiorum. Idem docent Portel vbi ſuprà num. 5 & 6. P. Mirand. d. quæſt. 42 art. 2. concl. 2.*

Nota priuilegium notatu dignum.

Comp. S. Hier. §. 1. Comp. Min. & Mend. §. 2.

4. Item peregrinis, & aduenis non habẽtibus domicilium poſſunt religioſi Euchariſtiam, etiam in die Paſchatis miniſtrare, tum per conceſſiones Iulij II. Nicolai V. & Pauli III. ſuprà relatas, in compend. D. Hieron. tit. Euchariſtiæ Sacramentum, in quibus indifferenter id conceditur pro omnibus fidelibus ad eos accedentibus, & communicare volentibus, tum etiam per conceſſionem Eugenij IV. apud Comp. Minorum & Mend. tit communicare. Vbi declarat Pontifex, quòd quando quis tempore Paſchæ ſe repererit in aliena diœceſi, ſemper ibi intelligitur adeptus incolatum, vt ibi confiteri, & communicare valeat, quamtuncunque ibidem paruo tempore demorauerit, ibid. art. 6. de quo Caietan. verb. excommunicatio c. 64. Nauar. c. 27. num. 101. in manuali. Idem docent Sanchez de matrim. lib. 3. diſp. 23. à num 17.

3. Stando in opinione eorum, qui

affir-

affirmant in Paſchate nullo modo licere Religioſis Sacramentum Euchariſtię miniſtrare, iuxta declarationem Leonis X. & communem vſum Religionum, conſequenter aſſerendum eſt, nec in articulo mortis id licitum eſſe, quia Eccleſia ſemper cenſetur reſeruare Parochis omnem communionem, qua præceptum diuinum adimpletur, quod in articulo mortis adimpleri, tenent ex Theologis viri docti. Vnde licèt hæc communio per modum viatici à Leone X. non fuerit excepta, ipſo iure, & communi ſenſu ſemper pro excepta habetur, & Paulus III. expreſsè excepit in priuilegio conceſſo Societati Ieſu, de quo apud Bullarium, & eius Comp. Adhuc tamen in caſu neceſſitatis articulo mortis inſtante, & deficiente Parocho optimo iure valent Religioſi, & alij ſacerdotes viaticum infirmis miniſtrare, vel ex præſumpta voluntate Parochi, vel ex certa Epiſcopi, aut Papæ, quod & expreſsè declaratur in dicta bulla Pauli III. pro Societate. Imò idem ius erit, quádo Parochus præſens iniuſtè denegat licentiam ad miniſtrandum, nec vult ipſe miniſtrare, tunc enim abeſſe cenſendus eſt, præſumitùrq; in tali caſu Eccleſiam dare huiuſmodi licentiam: & ad omne dubium tollendum eam expreſsè concedit Sixtus IV. Minoribus apud Bullarium, cuius hæc ſũt verba: Præterea quia parochialium Eccleſiarum Rectores erga illos, qui Fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur perſæpe ſe reddunt in exhibitione Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis difficiles, concedimus ipſis Fratribus Minoribus, vt eiſdem perſonis eis confeſſis, quibus Rectores præfati ſine rationabili cauſa denegauerint, ſeu malitioſè diſtulerint Euchariſtiæ, ſeu Extremæ vnctionis ſacramenta miniſtrare (ſuper quo eorundem confeſſorum aſſertioni ſtari debeat) illa petentibus poſſint impune exibere. Hæc Sixtus: qui idem eadem ferè verba repetés conceſſit Prædicatoribus, Eremitis S. Auguſtini, & Carmelitis, Ibid art. 3 & 4. Ad quod vide Suarez de cenſuris diſput 22. ſect. 4. nu. 10 & 11. P. Miranda d. q. 42. ar. 3. Idem expreſſius habetur in Comp. Roderici.

Bullar. bull. 8. Pauli 3. n. 31. & Cõp. Societ. §. 2.

Bullar. bull. 14. Sixti 4. n. 45. & in Comp. Minor. v. cõmunicare §. 6.

Bull. 33. Sixti 4. n. 47. & bul. 34. nu. 47. & bul. 37. n. 64. Bulla. 3. Pauli 4. Ampliatur, ac illuſtratur doctrina Auctoris.

quadam bulla Pauli IV. vbi conceditur Fratribus Minoribus, vt poſſint confeſſiones infirmorum, etiam vbilibet extra domos, & habitacula eorundem Fratrũ audire, eoſque in caſibus, & cenſuris, quibus eis per priuilegia Sedis Apoſtolicę huiuſmodi hactenus conceſſum eſt poſſe abſoluere, & ipſi hactenus abſoluere conſueuerunt, ac omni tempore, præterquam in Reſurrectionis Dominicæ die Sacramentum Euchariſtiæ, tam illis, quàm alijs quibuſuis perſonis licitè miniſtrare poſſint. Hæc Paulus IV. Quæ eſt magna conceſſio, & amplior, quam ſuprà citata Sixti IV. abſolutè enim concedit Fratribus poſſe dicta ſacramenta inconſultis parochis miniſtrare. Sed Leo X id limitat, ac moderatur, ſcilicet, quòd non poſſint Religioſi dicta ſacramenta infirmis miniſtrare, quorum confeſſiones audierunt, niſi denegatio à proprio Sacerdote facta ſine legitima cauſa, vicinorum teſtimonio probata, aut requiſitio coram notario publico facta doceretur. Hoc tamen non obſtante exiſtimo dictam bullam Pauli IV. adhuc in ſuo robore, ac vigore permanere, nec reuocatã, aut moderatam dici poſſe per Leonem X. vtpotè, quòd fuerit poſterior, ſeu recentior tempore, ac proinde derogare priori, certi iuris eſt. De quo Nauar. *cap. 21. nu. 52. Henriquez tomo 2. libr. 8. de Euchar. c. 55 nu. 1. littera H. Suarez vbi ſuprà dict. ſect. 2. dub. vltim. §. ſed quæres, Portel in addit. ad dubia verb. Sacramenta, numer. vnico.*

Bullar. bul. 45. n. 7. Leo X.

6. Simplex Sacerdos de licentia parochi Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali licitè valet miniſtrare, etiam ſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad ſacramenta miniſtranda, iuxta formam Concilij Trid. quia ad id non eſt neceſſaria actualis iuriſdictio, ſeu poteſtas ad abſoluẽdum, ſicut ad Sacramentum Penitentiæ, ſed tantùm potentia ad diſtribuendum, ſeu communicandum ſacram Euchariſtiam, quam habet ſimplex Sacerdos. Vnde hac facultate miniſtrandi rectè poteſt vti quilibet Religioſus presbyter, ex priuilegijs ſuprà citatis: quia in Concilio non aufertur à Sacerdotibus ſimplicibus

Pp hæc

hæc poteſtas, ſi habent ad id licentiam à Sede Apoſtolica, aut à Parocho, *ibidem articul.* 7. de quo Suarez 3. *p. diſput.* 72. *ſect.* 1. *concluſion.* 1. *D. Thom.* 3. *p. qu.* 82. *art.* 3. *& in* 4. *diſt.* 13. *qu* 1. *art.* 3.

7. Imò & Diacono poteſt committi à parocho hæc facultas in caſu neceſſitatis, & iuſta, ac rationabili ad id interueniente cauſa, vt iura expreſsè requirunt. Vnde prælatus localis apud Regulares optimo iure poteſt ſuo ſubdito Diacono id ipſum committere, ſi ipſe extat impeditus, nec adeſt alius Sacerdos ad miniſtrandum, non ſolùm ad communicandum Religioſum infirmũ, ſed & famulum monaſterij: quia ipſe eſt presbyter curatus reſpectu ſuorum ſubditorum ex iure communi, & famulorum conuentus ex priuilegio Apoſtolico, habetque ad id auctoritatem, & iuriſdictionem, cuius iuſſu Diaconus poteſt hoc ſacramentum miniſtrare ex Concilio Nicæno canon 14. & Arelatenſi capit. 15. Hæc tamen facultas non eſt facienda, niſi rariſſimè articulo mortis inſtante, in quo ſi presbyter præſens ex malitia id Diacono deneget, ipſi Diacono licebit ægroto in extremis poſito viaticum miniſtrare, præſentia enim Sacerdotis abſentis ſua poteſtate reputanda, eſt ac ſi nulla eſſet, & recurrendum ad voluntatem interpretatiuam Epiſcopi, aut Papæ, ſeu ad ius commune, vel dominum, ſeu ad Chriſti Domini voluntatem, *ſb d. art.* 8. *de quo D. Thom.* 3. *p. quæſt.* 82. *artic.* 3. *& in* 4. *diſtinct.* 13. *quæſt.* 1. *articul.* 3. *Alenſ.* 4. *p. quæſt.* 50. *memb.* 3. *Syluest. verb. Diaconus, & paſſim Summiſtæ verb. Euchariſtia, ſeu Communio. Idem docent Suarez. dicta diſput.* 72. *ſect.* 1. *concl.* 2. §. *difficultas verò, P. Miranda dict. quæſt.* 42. *artic.* 8.

Concil. Nicæn. can 14. Arelat. cap. 15.

8. Sicut apud monaſteria Regularium de licentia Sacriſtæ quilibet Sacerdos ſecularis poteſt Euchariſtiam miniſtrare, ita etiam in monaſterijs Monialium poteſt idem de licentia Vicarij, Confeſſoris, aut Capellani ipſarum Monialium, ex vi communicationis priuilegiorum Fratrum ipſis conceſſæ, ibid. art. 9. Idem docent Corduba in addit. ad Compend. verb. communicare, Medina in Summa libr. 1. cap. 11. §. 3. Henriquez tom. 1. de Euchariſt. lib. 7. nu 1. littera C. P. Miranda d. q. 42 art. 4.

9. Licentia parochi excommunicati ad ſacramenta miniſtrãda in dicta Clementina, Religioſi, contenta non valet ex defectu iuriſdictionis. Vnde Religioſi illa adminiſtrantes cum tali licentia nulla incidunt in excommunicationem, niſi ſimplicitate animi faciant, putantes id licere parocho excommunicato, vel neſcientes eum eſſe tali cenſura ligatum, quia dicta pœna præſumentes tantum reſpicit. Ibid. art. 13 de quo Nauar. cap. 27. num. 102 & eo citato idem reſoluit P. Miranda *dict. quæſt.* 42. *art.* 7.

10. Religioſi apud Indias Occidentales ad curam Indorum tanquam parochi liberè ſuis parochianis ſacramenta miniſtrare valent ſine metu dictæ excõmunicationis: quia id faciunt ex commiſſione Papæ, per indultum Alexandri VI. apud Bullarium, in quo datur facultas, ſeu commiſſio Regibus Hiſpaniæ ad aſſignandos populos Indorum Fratribus Mendicantibus ſine conſenſu Epiſcoporum, vt ibi exerceant poteſtatem parochorum, vt eſt notorium in illo nouo Orbe, & praxis tenet. Ex quo conſequenter fit, quòd etiam Communionem Paſchalem in implendi præcepti Eccleſiaſtici gratia valent inibi miniſtrare, itemque aſſiſtere matrimonijs, ſeu nuptias benedicere vt expreſsè conceſſit Pius V. apud idem Bullarium, ibi dem art. 11 Idem tradit P. Miranda d. quæſt. 42. art 6.

Bullar. bull. 1. Alexand. 6. & orac. 5. Pij 4.

Bull 4. Pij 5.

Eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Braſilia per conceſſionem Sixti V. cuius tranſumptum vidiſſe authenticum teſtatur Portel in addit. ad dubia verb. matrimonium, nu. 9 in fine, vbi etiam addit, eandem conceſſionem (vt arbitratur) factam eſſe pro India Orientali, vbi Fratres aſſiſtunt conuerſioni Indorum in locis ſibi aſſignatis ad miniſtranda ſacraméta, & nos diximus ſuprà reſolut. 109. de parochis à nu. 1.

11 Ex quibus infertur, quòd cùm apud illum nouũ Orbem ſit notoria Religioſorum exẽptio ad huiuſmodi ſacramenta de nouo conuerſis miniſtranda,

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopis nequaquam licet ab eis priuilegia ſuper hoc exigere: quia vbi priuilegium eſt notorium, non debet oſtendi, vt à contrario ſenſu notant Doctores ad c. ex parte, de verbor. ſignificat. Vnde non poſſunt dicti Epiſcopi contra priuilegium verum oſtenſum agere, nec Religioſorum adminiſtratione impedire, etiam ſi dubitent de eius valore, aut derogatione per ipſum facta dictæ Clementinæ, Religioſi. Nam eis non datur de priuilegijs Papæ iudicare, nec Fratrum priuilegia interpretari
Bullar. dubia, vel clara, ex bulla Clemétis IV.
bull. 13. in Bullario, maximè in cauſa propria,
Clem. 4. vt notant ſcribentes ad dictum capit. ex
Bulla 3. parte, & propria auctoritate contrauenientes
Leon X. ipſo facto incurrunt excommu-
num. 18. nicationem Papæ reſeruatam, ſiue directè, ſiue indirectè quouis quaſito colore impediant, ex Leone X. Quod ſi adhuc poſt exhibita priuilegia aliquod dubium maneat, ad Nuncium Apoſtolicum, vel ad conſilium Regale Hiſpaniæ, ſeu ad Proregem Indiarum lis deducenda eſt, cùm ad eos pertineat rationem reddere facultatis Apoſtolicæ, quam habent Reges Hiſpaniarum pro aſſignandis Religioſis ad curam animarum, & ſacramétorum miniſtrationem gerendam. *Ibid. art. 12.* Ad quod Innocent. *in dicto capit. ex parte*, vbi Butrius *num. 11. Imola in Clement. abuſionibus, de pœnitent. & remiſſi.* Idem ferè docet P. Miranda *artic. 5. dict. quæſt. 42. & quæſt. 43. art. 5. §. vltimo.*

12. Item Fratres prædicti apud Indias cum nouiter conuerſis poſſunt diſpenſare, vt vxores ſuas, cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, retinere valeant, ac de cauſis matrimonialibus cognoſcere ex
Bulla eadem bulla præcitata Leonis X. & idē
bull. 18. conceſſit Paulus III. Patribus Societa-
Pauli 3. tis Ieſu deſtinatis ad id à Præpoſito Ge-
num. 36. nerali. Impedimenta autem lege diuina naturali prohibita ſunt, coniugium inter parentes, & filios, vel filias, & inter fratres, & ſorores, de quo Sanchez libr. 7 de matrimon. diſp. 52. num. 8. ad medium, & nu. 4. & Portel in addit. ad dubia à num. 1 qui idem docent.

13. Tertiarijs extra parochiam communionem Paſchalem, nec cętera Eccleſiaſtica ſacramenta (pœnitentię duntaxat excepto ſacramento) nullus miniſtrare valet, ex Leone X. in Concil Lateran. exceptis fœminis virginalem, ſeu vidualem caſtitatē ſub præfato modo viuendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus priuilegijs Fratrum:
quod non eſt per Trident. Concil. reuo Trid. ſeſſ.
catum, aut innouatum. Ibid. artic. 10. de 24. c. 11. de
quo Collector Mendicantium titul. ſa- reform.
cram. §. 2. vide infrà reſol. 135. nu. 7. Bullar.
14. Religioſi ſacramenta Euchari- Bull. 33.
ſtiæ, & Extremæ vnctionis, etiam in Sixti 4. n.
die Paſchæ, & in articulo mortis ſuis 11. & bul.
famulis, & familiaribus miniſtrare va- 41. Leon
leut, ex priuilegio Clementis, & Sixti X. Trid.
IV. pro Minoribus, & aliorum Pontifi- ſeſſ. 23. c.
cum apud Bullarium, ſed non licet eo- 15. de re-
rum confeſſiones audire, niſi ab Epiſco form.
po ſint approbati, ex Trident. Concil. Licèt hic art. 14. Auctor oppoſitum aſſirmet per viuæ vocis oraculū Pij V. quo confirmauit in foro conſcientiæ priuilegia Regularium contraria Concilio præfato, de quo ſe corrigens mutauit ſententiam. Tom 2. quæſt. 67. art. 1. Vbi id expreſsè, & apertè ad finem articuli affirmat, de quo etiam diximus ſuprà reſolut. 64. num. 1. & etiam ſuprà de confeſſarijs, num. 35.

15. Religioſi adminiſtrantes ſacramenta in Parochia, vbi à tempore immemoriali nunquam fuit parochus, non incidunt in excommunicationem dictę Clementinæ, Religioſi, quia per conſuetudinem immemorialem de conſenſu Diœceſani, vel Papæ id non ignorātium præſumūtur adminiſtrare, de quorum licentia præſumpta id licere facere, nemo eſt, qui dubitet, quidquid aliqui ſentiant de Minoribus Obſeruantiæ, quos non eſſe capaces iuriſdictionis, nec iurium parochialium affirmāt, ac ideò nec ea vſucapere, vel præſcribere poſſe, tom. 3. q. 57. art. 1. de quo Nauar. lib. 5 conſil. 19 de priuil. Idem docet Suarez de cenſuris diſp. 22. ſect. 4. num. 11.

16. Religioſus prohibitus in ſcriptis à prælato ne celebret, nec ſacramenta miniſtret, manet ſuſpenſus: ſecus ſi verbo tenus id prohibeat, tunc enim ſim-

plicem prohibitionem tantùm, & non ſuſpenſionem facere præſumitur. Vnde verbo tantùm prohibitus miniſtrando ſacramenta, vel celebrando peccat contra voluntatem, ſeu prohibitionem prælati, at prohibitus per ſcripturam intimatam, iuxta cap. 1. de ſentent excommun. in 6. vltra peccatum incurrit irregularitatem, quia cenſura ſuſpenſionis ligatus celebrat, aut miniſtrat. *Ibid. art.* 2. de quo Nauar. *cap. 27. num. 161.* Idem ferè docet Suarez *de cenſuris diſput. 25. ſect. 1. numer. 2. & 3. & ſect. 2. num. 4 & diſp. 28 ſect. 5. num. 3.*

RESOLVTIO CXXVIII.

De ſepulturis.

1. Licet olim intra Eccleſias cadauera ſepeliri nõ permittebatur, ſed tantùm in cœmeterijs, ac locis ad id deſignatis, poſteaque digniſſimis, ac præſtantiſſimis, viris duntaxat id fuit conceſſum, tractu tamen temporis id omnibus indifferenter permiſſum eſt, atque ita hodie omnes fideles intra Eccleſias ſepelire licet, quod non temerè, & ſine cauſa cõſuetudine admiſſum fuiſſe credendum eſt, iuxta cap. cum graua, 13. q. 2. Auct. tomo 3 quæſt 58 art. 1. de quo Simanc. de Catholic inſtit cap. 18. nu. 9. ad medium, Durand. in Rationali Diuinorum lib. 1. cap. 5 nu 12. De hac materia latè agunt Hoſtienſ. lib 3 tit de ſepulturis, Sylueſt. & Summiſtæ verb. ſepultura, Nauar. lib. 3. conſ. tit. de ſepulturis, Molina lib 1. de iuſt. diſp. 214. P. Villalob. 2 p. ſummæ tractat. 31. diff. 1. num. 3. & 4.

2. Vſus vendendi capellas pro ſepultura defunctorum non eſt ſimoniacus, tum quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & non pro precio, ſicut datur ſtipendium pro Diuinis, & miſſis celebrandis: tum etiam ex tacito conſenſu Papæ, & conſuetudine recepta, quæ præcipitur obſeruari in c. Apoſtolica, de ſimonia, & cui videtur auctoritatẽ impartire Princeps, ſciens eſſe contrariam legibus, ac proinde velle antiqua iura c. non ſatis, & c. cùm in Eccleſiæ, de ſimonia, immutare. *ibid. ar. 2. de quo Nauar. in Manual. cap. 23 nu. 102. Couar. libr. 1. variar. c. 20. n. 5. Caietan. 2. 2. q. 100. artic. 3.* Idem docent Portel *verb. ſepultura n. 8. P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 37. diff 12. n. 3 & 9. Suar. tom. 1. de Religione tract. 3 libr. 4. cap. 14 num. 22.*

3. Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, & per communicationem alijs Regularibus competit ius funerandi in ſuis Eccleſijs, ex Clementina, dudum, de ſepulturis, poſſuntq; intrare proceſſionaliter aliam parochiam cum cruce, & per ſe accipere funus, & alia conſueta facere, etiam contradicente Epiſcopo, vel Curato: quia conceſſa libera ſepultura, conſequenter cenſetur conceſſum iter ad funus capiendum, vt colligitur ex c. in noſtra, de ſepulturis. Neq; obſtat cõſtitutio Leonis X. in Concilio Lateranenſi de non intrando parochias cum cruce ad deferẽda corpora defunctorum in Eccleſijs Regularium ſepelienda, quia eorum priuilegia in dicto Concilio reuocata, per alios Pontifices poſtea in priſtinum ſtatum, etiam in foro exteriori, ſunt reſtituta, vt ſuprà reſol. 115 n. 16. dictum eſt à nobis. In hoc tamen ſtandum eſt conſuetudini loci, ſeu Prouinciæ, ex eodẽ Leone X. & expreſsè declarauit Sixtus V. & ita debet intelligi quod ſupra reſoluimus reſol. 109 n 2. & idẽ Sixtus V. cõceſſit, quòd fratres, aut conſanguinei defunctorum nõ poſſunt cogi, etiam prætextu cuiuſcunque conſuetudinis ad deferenda cadauera ad Eccleſias parochiales, priuſquam deferantur ad monaſteria, vbi ſepulturæ tradenda ſunt, quæ omnia habentur in conceſſionibus, ſeu bullis Innocentij IV. Sixti IV. & aliorum Pontificũ apud Bullariũ. ibi. ar. 3. de quo Oldradus conſil. 23. vide Portel ſup. n. 8. & P. Villalobos dicta tractat 31. diff. 5. nu. 1. & 2.

Bull. 15. Innoc. 4. bull. 14. Sixti 4. n. 31. 41. & 42. vbi refertur bulla.

4. Nemini licet ſine aſſenſu, & voluntate Fratrum, in eorum Eccleſijs,

vel

vel cœmeterijs corpora defunctorum ſepelire, nec exequias pro eis celebrare; ex prohibitione Clementis, & Sixti

Clem. 4. & bul. 33. nu. 29. & bull. 1. Vrbani 4. numer. 8. & bulla 26. Alex. 4 & bull 2. Pij 5. n. 1. Eul ſai. bul. 14. Sixti 4. d. nu. 31. & bulla 33. d. nu 29.

IV. pro Minoribus, qui licèt conceſſerit, vt eligétes ſepeliri cum habitu Fratrum Minorum, aut Tertij Ordinis, in ipſorum Eccleſijs ſepeliantur, etiam ſi alibi electam habeant ſepulturam, Leo tamen X. in Concilio Lateranenſi concedit liberam licentiam eligendi ſibi ſepulturam omnibus volentibus ſepeliri in habitu dictorum Fratrum, niſi ſint perſonę in eorundem Fratrum clauſtro degentes, idque praxis obſeruat. *ibid. art. 4. & 5* de quo vide Portel *vbi ſuprà num 9.* P. Villalobos *d. nu 2 & 3.*

5. Regulares liberè poſſunt familiares, & ſeruitores ſuos in ſuis Eccleſijs ſepelire, etiam tempore interdicti, & ceſſationis à diuinis per ſua priuilegia, vt ſuprà reſolut. 64 num. 1 reſoluimus. Quod ad Confratres, & germanos ipſorum Fratrum extenſit Ioannes XXII. niſi nominatim, vel publicè ſint excommunicati, ibid. art 6 Idem docent Portel ſuprà num. 2. P. Villalobos *dicta diff. 1. nu 2.*

6. Bonifacius VIII. prohibet Clericis, & Religioſis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis, ne ſuadeant, ſeu inducant aliquẽ ad vouendum, iurandum, vel promittendum, vt apud ſuas Eccleſias eligat ſepulturam, vel iam electam mutet, Quòd ſi ſecus actum fuerit, electio talis ſepulturæ penitus non valet, nec eligẽs apud electam Eccleſiam vllatenus eſt ſepeliendus, ſed apud illam, in qua de iure ſepeliẽdus fuiſſet, ſi aliàs ſepultura non electa forſitan deceſſiſſet, præſumentes verò in ſuis Eccleſijs ſepelire ad plenariam reſtitutionem corporũ ſepultorum, & omnium, quæ occaſione ſepulturæ illorum prouenerint quomodolibet, ad eoſdem (ſi petantur) tenentur, quam niſi fecerint, Eccleſiæ apud quas ſepulti fuerunt, & cœmeteria earundem ex tunc eo ipſo manent Eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, donec ab eis facta fuerit reſtitutio plenaria omnium prædictorum. Ita habetur in capit animarum periculis, de ſepulturis lib. 6. & Clement. cupientes, §. ſanè, de pœnis. Circa quam conſtitutionem notandum eſt primò, quòd non perditur ius ſepulturæ, ſi aliàs vouens, iurãs, aut promittens ſepeliendus erat de iure communi apud Eccleſiam vbi extat ſuorum parentum, ſeu maiorum ſepultura: quia eo caſu non ſepelitur virtute electionis factæ per votum, vel iuramẽtum, ſed virtute iuris communis diſponentis, morientem ab inteſtato in loco maiorum eſſe ſepeliendum. Imò & ſic ſuadens non videtur peccare contra dictum decretum, id enim emanauit in fauorem Eccleſiæ, vbi defunctus habet ex iure ſepulturam, cui ipſe ſuadens per ſuam ſuaſionem vires obtulit. *ibidem artic. 7. & tom. 1. Addit. Summa c. 130. n. 5.* de quo Vvaldis *de Canonica Epiſcopali, c. 11. num. 13. Suarez de cenſuris diſpu. 22. ſect. 4. à numer. 25. Portel verb. ſepultura, num. 3. & 4.*

7. Secundò notandum eſt, quòd quãdo quis legitimè eligit ſepulturã apud vnam Eccleſiam, & poſtea inducitur ad illam eligendam apud aliam, hæc ſecũda electio nulla non tollit priorem, quãdo erat de iure valida: quia vtile per inutile non vitiatur, ex regula in c. vtile, de regul iuris in 6 Secus ſi primò inducitur ad eligendam ſepulturam in vna Eccleſia, & tandem eligit ſponte in alia, tũc enim apud neutram illarum ſepelitur, niſi de iure competat eligenti in altera earundem ſepultura. *ibid. §. dubitatur ſecũdo, et citato loco Addit. n. 4.*

8. Tertiò notandum eſt, quòd per ſuaſionem factam à Religioſo non prælato ad vouendum, vel promittendum electionem ſepulturæ in ſuo monaſterio nõ perditur ius ſepulturæ, quidquid ſit de peccato ſuadentis, quia ad illud amittendum requiritur, quòd ſuaſio fiat à maiori parte Conuentus, vel à prælato, qui repræſentat totum Conuentum, ſolus enim prælatus præiudicat Eccleſiæ in acquirendis, c. fin. 16. qu. 6. Auct. ibid §. tertiò dubitatur. Idem docet Portel *vbi ſuprà d. nu. 4.*

9. Quartò notandum eſt, quòd ſi quis Religioſus, v g Minorita (ſecluſa omni fraude) ſuadeat, & inducat quẽquam, vt cum iuramẽto eligat ſepulturam apud Eccleſiam Prædicatorum,

tenet electio: quia in dicta decretali tãtùm prohibetur inductio, ſeu perſuaſio eligẽdi ſepulturam apud propriam Eccleſiam à clericis, vel religioſis ipſius Eccleſiæ: ſecus ſi fraus, vel circumuentio interueniat in ſuadente, inducẽdo ad inſtantiam Fratris Dominicani, ibidem §. quartò circa eandem, de quo Gutier. de iurament 2 p.c. fin. num. 15. Idem docent Portel vbi ſuprà num. 5. P. Villalobos 1. p *Summæ tract. 17 diff. 25. num. 4.*

An inducens aliquem ad vouendum huiuſmodi electionem ſepulturæ incurrat excommunicationem non ſecuto effectu, Negant Nauar. Angel. & Caiet. quos refert, & ſequitur Suarez vbi ſupra numer. 26. Vide infrà numer. 27. vbi Auctor ſe corrigens oppoſitum tenet.

10. Quinimò notandum eſt, quòd electio ſepulturæ facta prædicta inductione cum iuramento, vel voto non valet, & iurans, vel vouens non poteſt mutare ſententiam eligendo alibi ſepulturam, ne periurus fiat.

Tandem aduerte, quòd cùm hæc conſtitutio ſit edita ad compeſcendam cupiditatem clericorum, & monachorũ, ob quam ægrotos ad talem eligendam ſepulturam inducebant cum iuramento, vel voto, conſequenter aſſerendum videtur, validum eſſe pactum inter parochum, & religioſos, ne certos parochianos ad ſepulturam admittat in ſuis Eccleſijs per viam concordiæ: quia in dicto decreto talis concordia, & pax intendi videtur. Vnde ſimpliciter exhortans abſque voto, vel iuramento nõ incurrit pœnam prælati decreti, ſicut pari ratione valet electio ſepulturæ, etiam cum iuramento, vel voto, ſi fiat abſque inductione, ſeu perſuaſione, & iurans, vel vouens tenetur illud adimplere ſepeliendo ſe apud electam Eccleſiam, niſi noua aliqua cauſa superueniat, vt mutatio ſtatus, vel loci. *ibidem §. ſexto quæritur, vſque ad finem articuli.* de quo Gutier. *de iuram. 2. p. cap. 4. n. 11. & 1. p cap 71. num. 6.* Gregor. Lòpez *in l. 5. tit. 13. p. 1.* Idem quoad ſimplicem exhortationem abſque voto, vel iuramento, docent D. Antonin. *3. p. tit. 24. c. 57.* Angelus *verb. ſepultura, nu. 35.* Sua*rez d. numer. 26* P. Villalob. *2. p. Summæ tract 31. diffic. 2. num. 18.*

Quo in loco ſit ſepeliendus qui ſine electione ſepulturæ decedit. Auctor ibid. artic. 8. reſoluit apud ſepulchrum maiorum, abaui ſcilicèt, & ſuperiorum aſcendentium tumulandum eſſe, ſed in *Addit. Summæ, vbi ſuprà nu. 12.* ſe corrigens mutauit ſententiam, vide infrà num. 28.

11. Locùs ſepulturæ quoad dominium à nullo concedi poteſt, etiam de auctoritate Epiſcopi, benè tamen quantum ad ius, ſeu vſum ſepeliendi in eo mortuos de licentia Epiſcopi, vel etiã parochi (vt mos eſt) & ex iuſta cauſa, ſeruata forma in alienandis rebus Eccleſiæ requiſita. Vnde habens tale ius, ſeu vſum poteſt concedere cuicunque libuerit in illo loco ſepeliri ſine ſpeciali auctoritate Epiſcopi, vel parochi, vel etiam impedire, ne alius illic ſepeliatur, verè enim eſt Dominus iſtius iuris, ſeu vſus, à quo inuito nemini fas eſt eum tollere. l. illud quod eſt noſtrum. ff. de regul iuris Ex quo fit, quòd conſtitutio Synodalis præcipiens, ne cuiquã detur ſepultura in quacunque Eccleſia ſine Epiſcopi licentia, & conſenſu, valet reſpectu Eccleſiarum ipſi Epiſcopo ſubditarum, ſed non valet reſpectu monaſteriorum exemptorum, quæ ex priuilegio Apoſtolico habent liberam facultatem admittendi ad ſepulturã quoſcunque fideles, Synodus autem non habet poteſtatem ad condendum leges eorum immunitati præiudicantes, cum non ſit eis ſuperior, nec lex ligat extra territorium, *c vt animarum, de conſtit. libr. 6. l. fin. de iuriſd. omnium iudicum. Auct ibid. art. 9. & d. loco Addit. num. 14. de quo Vualdis de Canon. Epiſc. cap. 10. nu. 15. Vide quæ ad hoc tradunt* Sua*rez tomo 1. de Religione, tract. 3. lib. 4. c. 14. nu. 22. in fine. Arag. 2. 2. qu. 10. art. 4. Ledeſma 2. p ſum. tract 12. concl. 33. & 34. P. Villalobos 2. p. ſum. tract. 37.* diff. 12. num. 3.

12. In capella conceſſa à monaſterio ad vſum ſepulturæ cuidam familiæ nobilium, & ſuorum deſcendentium nullus ſepeliri poteſt, niſi ſit de ipſa fa-

milia, ſeu domo, imò nec Religioſis eiuſdem Conuentus id permittitur, niſi iā extincta ſit omninò talis progenies, & familia, tunc enim ius funerandi redit ad ipſum monaſterium, & per conſequens ad vſum aliorum dicta capella liberè poterit concedi, ibid art. 10. de quo Azor in Summa inſt. de vſu, & habitat §. ſi verò vſus, & §. illud videtur.

13. Volentes in habitu Religioſorū ſepeliri, deferendi ſunt ad tumulum patenter nullo deſuper operimento, ſeu pallio impoſito, ſub pœna excommunicationis Papæ reſeruata contra impedientes, ex Sixto IV. pro Minoribus, de quo apud Bullarium. Vnde nullius valoris eſt conſtitutio Synodalis diſponens, vt ſepeliendi in habitu B.P.N. Franciſci linteo ſuperinduti vadant, id enim directè eſt cōtra dictam Bullam Sixti IV. Nullus autem Fratrum poteſtatem habet concedendi habitum ad ſepeliendum aliquem, niſi prælatus ſuperior, vel etiam Guardianus, aut alius de eiuſdem licentia, ſeu commiſſione intra limites ſui Guardianatus, vt habetur in Compend. verb. ſepultura §. 14. & dicta bulla Sixti IV. tom. 3. qu. 59. ar. 1. & dict. loco Addit. numer. 15 de quo P. Villalob. 2. part. tract 31. diff. 5. num. 2 & 3. Portel dict. verb. ſepultura n. 8. & 9. qui idem docent.

Bullar. bull 20. Sixti 4. num. 6.

Comp. v. ſepultura §. 14.

14. Sæculares in habitu B. Franciſci ſepulti lucrantur indulgentiam plenariam ex Leone X. apud Bullarium, qui etiam conceſſit in habitu Trinitariorū decedentibus, & ſepultis in eorundem monaſterijs omnes indulgentias conceſſas Fratribus eiuſdem Ordinis. Ibid. art. 2. de quo ſuprà reſolut. 71. num. 9. iam diximus.

Bullar. Oracul. 27. & 40. Leon. X. Bullar. bull. 2. Clem. 8.

15. Clemens VIII. apud Bullarium prohibet clericis, & parochis Indiarū Occidentalium ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda Sedi Apoſtolicæ reſeruata, ne maiorem eleemoſynam ab his, qui apud monaſteria Sancti Franciſci, quàm pro illis, qui apud parochiales Eccleſias eligūt ſepulturam, quouis prætexu, & occaſione, etiam de conſilio, conſenſu ſeu mandato ſuorum ordinariorum exigere audeant, ſeu præſumant. Quo priuilegio vti poſſunt cæteri alij Conuentus Ordinis, imò & aliæ Religiones communicantes in priuilegijs, tum quia cōtinet fauorem, tum etiam quia eſt declaratio iuris communis Canonici, in cap. 1. & capit. in noſtra, de ſepulturis, per quod parochis non licet aliquid vltra ius parochiale exigere, quod quemadmodum ſemper excipitur in bullis Apoſtolicis concedentibus liberam licentiam ſepeliendi apud Regulares Eccleſias, dicendo: Salua tamen iuſtitia Eccleſiarum parochialium, ita non debet excedi iuſtitia, & ius parochiale ſolitum ſolui ipſis parochialibus Eccleſijs. De quo vide Portel *in addit. ad dubia verb. ſepultura numer. 2.* P. Villalobos *dictio numero 3. in fine.*

16. Abbas ſepeliendus eſt apud ſuū monaſterium, vel vbi elegerit ſepulturam, quam poſſe eligere innuit capit. final. de ſepult. libr. 6. cùm in multis habeat velle, & nolle, niſi finita prælatura decedat, tunc enim ſepeliendus eſt in ſuo monaſterio, & non in loco electo. Prior autem, ſeu Præfectus alicuius Prioratus, qui eſt de membris monaſterij, vel ſepeliendus eſt in ipſo monaſterio, vel in Eccleſia ſui Prioratus ad nutum, ſeu voluntatem ſui Abbatis. Idem eſt in Religioſis, qui tumulandi ſunt apud ſuum monaſterium, item Cōuerſi profeſſi, & Oblati habitum Religionis portantes, etiam non profeſſi, at Religioſi beneficiarij, qui ſunt de membris monaſterij, & à proprijs domibus ita ſunt remoti, quòd ad eas commodè portari non poſſunt, ſepulturam ſibi eligere valent, vt habetur in cap. vltimo, de ſepulturis, vbi tradit Gloſſa. Tom. 3. quæſt 60. articul. 1. & 2. de quo Vualdis *de Canon. Epiſcop capit. 10. num. 11. & cap. 11. num. 6. Idem docent Francus in dict. cap. final. num. 2. Abbas in cap. de vxore, de ſepultur. num 5. licèt aliquantulum dubius, Roſella verb. ſepultura 2. num. 2. vbi Tabien queſt. 2 num 5. Sylueſt. queſt. 6. Nauar. commentar. 2. nu. 43. de regular. quos, & alios plures cum noſtro Auctore refert, et ſequitur Sanch.* libr. 6. Decalog. capitul. 14. numer. 3. & ſequentibus.

17. Monachus in loco remoto decedens, nec qui commodè ad ſuum monaſterium portari poteſt, expenſis ipſius monaſterij funerari debet, qui autem præſidet beneficio Regulari manuali expenſis ipſius beneficij: & idem de Canonicis Regularibus ius eſt. Nouitij verò attentis priuilegijs Regularium ſepeliendi ſunt apud loca, vbi ſunt nouitij, expenſis ipſorum, ſeu de ſuis bonis patrimonialibus, ſi ea habent, aliàs monaſterium eos ſepelire tenetur. *ibid. artic. 3. & 4. de quo Vualdes vbi ſuprà c. 13. numer. 3. & 4. vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 14. num. 4. & 5. & quoad nouitios à numer. 10. & nos diximus reſol. 97. numer. 9. An autem nouitij poſſint eligere ſepulturam? affirmat poſt Franciſcum, Armillam, & Tabien. Sanchez d. num. 10.*

18. Pro Fratribus Militiæ S. Lazari Jeroſolymitani extat quædã bulla Clementis IV. apud bullarium, in qua præcipitur Eccleſiarum ſecularium presbyteris, & prælatis in virtute ſanctæ obedientiæ, vt dictos Fratres milites apud illos decedentes gratis, & ſine pretio ſepeliant, nec poſſint aliquid ab eis pro ſepultura exigere, vel accipere, niſi de ſpontanea morientium, vel parentum ipſorum liberalitate, & deuotione.

Bull. bul. 8. Clem. IV. num. 3.

19. Perſonæ, quibus Eccleſiaſtica denegatur ſepultura, ſunt hæ: decimarum iniuſt detentores, c. prohibemus 19. de decimis, blaſphemi impœnitentes, c. final. de maledicis, decedentes in peccato mortali abſque aliquo ſigno cõtritionis: manifeſtè non confeſſi, nec ſacra communione refecti ſemel in anno, & abſque ſignis contritionis moriẽtes, c. quibus 13. qu. 2. cap. fures, de furtis, capit. omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. vſurarij manifeſti impœnitentes, & qui non fecerunt cautionem de ſoluendo, ſeu reſtituendo, c. quia in omnibus, de vſuris, & habetur in quadã Bulla Sixti IV. interdicti nominatim: omnes decedentes tempore interdicti: excommunicati maiori excommunicatione: interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi impœnitentes deceſſerint, c. is cui, de ſeptent. excommunic. in 6. Infideles, Pagani, Iudæi, & Hæretici, c. Eccleſiis, de conſecrat. diſt. 1. cap ſanè 24. q. 2. morientes in torneamento, in quo imminet periculum mortis, cap. 1. de torneamentis: occidentes ſe ex deſperatione, vel ex iracundia, non ex fatuitate, aut præter intentionem, abſque ſignis doloris in conflictu mortis cap placuit 25. qu. 5. c. ex parte el 2. de ſepultur. pueri morientes ſine ſacro Baptiſmate decedentes in duello, ex Tridentino Concilio, etiam priuato, vt declarauit Gregorius XIII. & tandem priuantur Eccleſiaſtica ſepultura monachi morientes proprietarij, c. monachi, & c. ſuper quodam, de ſtatu monachor. Auct. *tom 3. q. 61. art. 1.* de quo Nauar. *lib. 5 conſ. 1. & 2. de pugna vulgari pag. 564 in 1. edition & lib. 3. conſil. 7 de ſepulturis, vide ad idem Hoſtienſ. lib. 3 ſum. tit. ſepultura, num. 4. Syluest. verb. ſepultura, qu 9. & quæ ad id tradit P. Villalob. 2. p. ſumma tractat. 31. diff. 3 per totam*

Bullar. Bul. 33. n. 29. Sixti IV.

Trid. ſeſſ. 25. cap 19. de refor.

20. Circa quorum vltimum eſt ſummè notandum, quòd inuento aliquo religioſo mortuo cum burſa denariorum, non propterea precipitanter priuandus eſt Eccleſiaſtica ſepultura, præſumi enim debet denarios non eſſe proprios, vel quod doluit de peccato, aut ex obliuione, vel negligentia alterius inibi remanſerunt Et idem iudicium erat ſi inuentus fuit cum vno tantùm argenteo Regali, ſeu Iulio ob paruitatẽ materiæ, cùm nõ debeat quis tam graui pœna priuationis Eccleſiaſticæ ſepulturæ mulctari ob peccatum tãtùm veniale, quod non excludit gratiam, & charitatem, vt habetur in Tridentino Concilio. An autem id habeat locũ etiã in Fratre Minorita, cui ſtrictiùs in ſua regula denarij, ſeu pecunia prohibentur, vide infrà n. 29. ibid. & artic 1. §. ex quo colligitur, verſ. 13. de quo Syluest. verb. ſepultura n. 11. Nauar. lib. 3. conſ. 75. de regularib. num. 3. & 17 in fine DD in dict. cap. monachi, & c. ſuper quodam, de ſtatu Monachor. Idem docent Portel verb. ſepultura, num. 11. P. Villalob. dict. diffic. 3. numer 6. vbi idem docet cum Nauarro, & noſtro Auctore de Religioſo Carthuſienſi inuento mortuo cum duodecim denarijs, non obſtante huius

Trid. ſeſſ. 14. cap. 5.

ordi-

ordinis ſtatuto, quia id debet intelligi, quando conſtaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id feciſſe.

21. Cadauera occiſorum, per miniſtros iuſtitiæ ob eorum crimina non ſunt ſepelienda in loco ſacro ſine licentia iudicis, deponentes autem ea de ligno, & furtiuè ſepelientes mortaliter peccant, niſi ſint conſanguinei, qui affectu ſanguinis, & ad vitandam propriã infamiam id faciunt, ibid. art. 1. in fine, & in addit. ſummæ tom 4. cap. 131. n. 2. de quo Anton. Gomez de delictis c. 14. numer. 8. Idem docet Portel ſup. numer. 12.

22 Non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura meretrix, quæ inuenta eſt mortua, & vulneribus plena in domo ſui amici eodẽ die ſtatim poſt factam ſacramẽtalẽ confeſſionẽ, & ſacræ cõmunionis reſectionem in Paſchate, licèt de eius contritione non conſtet: quia etiam nõ conſtat eam in peccato mortali deceſſiſſe, imò veroſimiliter credi poteſt, ipſam non fuiſſe introductam ab occiſore ad meretricandum, ſed fortaſſis ad vindictam ſumendam de aliqua iniuria, quam ſibi irrogatam ab ipſa met fuiſſe putabat. Dato verò quòd animo fornicandi intraſſet, præſumendum eſt illam priùs monitam eſſe ab occiſore, vt peccatis doleret, ſicut ſolet fieri ab occiſoribus vxorum, & cognatarum, ipsãque imminente morte ad contritionẽ, & ad meliorẽ frugem rediſſe, ibid. a. 2. & d. loco add. n. 5. de quo Nau lib. 3. conſi. 4. de ſepult. & conſi. 16. Idem docent P. Villalob. dic. diffic. 3. n. 10. & in ſimili tradit Portel. vbi ſuprà num. 1.

23. Sepelientes apud locum ſacrum priuatos à iure Eccleſiaſtica ſepultura peccant mortaliter, inſuper & qui tempore interdicti in caſibus à iure non cõceſſis, vel publicè excõmunicatos, vel vſurarios manifeſtos ſcienter Eccleſiaſticę tradunt ſepulturę, ipſo facto excõmunicationis ſententię ſubiacere definitur in Clementina prima de ſepulturis, & generaliter omnes recipientes quenquam ad Eccleſiaſticam ſepulturã in caſu non permiſſo tenentur reſtituere funus, etiam à multò tempore ſepultum (ſi petatur) & quidquid ratione illius perceperunt, ex gloſſa cum textu in cap. cùm liberum, de ſepulturis, non tamen quartam funeralem, ſi ſolus parochus id commiſit, ibidem articul. 3. & in addit vbi ſuprà numer. 6. de quo Panorm in dict. ca. ſi liberum, Sylu. verb. ſepultura numero 11. Idem latè tradit Suarez de cenſuris diſput. 23. ſectione 5. num 2 & reſoluit P. Villalobos dict. diffic. 3 num. 13.

24. Vſurarios manifeſtos, publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de monaſterijs exemptis regulariũ, & procul proijci ab Eccleſia, vt innuit d. Clemẽtina prima, de ſepulturis; ſecus in alijs caſibus, in quibus Eccleſiaſtica prohibetur ſepultura, poteſt tamen impedire funus antequam deducatur ad locum exemptum, ex mente Concilij Tridentini, in quo habetur, quòd religioſos in ſuo Territorio delinquentes liceat punire, ibidem art. 4. & tomo 4. addit. ſummæ capit. 132. numer. 2. de quo Abb. in capit. ſacris, num. 7. de ſepulturis. Idem docent Suarez dict. ſect. 4. à num 4. & diſp. 35. ſect. 1. num 20. & ſect. 6. num. 6. ad finem, Portel vbi ſuprà num 13. Trid. ſeſſ. 25. ca. 14. de Reg.

25. Corpora defunctorum non poſſunt exhumari, & transferri de loco ad cum ſine Epiſcopi licentia, vt definitur in cap. corpora Sanctorum, de conſecr. diſt. 1. l. ſi necdum, l. nemo humanum, C. de relig. & ſumptib. funerum l. oſſa, ff. eodem tit. l. 12 tit. 13. p. 1. intelligeta men de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, & de translatis de vna ad aliã Eccleſiam: ſecus quando ſunt depoſita, ſeu ad tempus ſeruata in vna, vt poſtea transferantur ad aliam, vel quando trãſferuntur de vno loco ad alium eiuſdem Eccleſiæ. Fratres Minores habent priuilegium Leonis X vt in ſuis Eccleſijs poſſint exhumare cadauera ibi ſepulta, & ad alium locum eiuſdem Eccleſiæ transferre de licentia tamen illorum, quorum intereſt, ſcilicet conſanguineorum, vel illius cui funeris cura demandata eſt, vt habetur in

Comp. Mend. §. 37. verb. ſepultura.

comp. Mend. tom. 3. q. 62. art. 1. & dict. loco addit. num. 2. de quo Nauar. lib. 3. conſil 5. de quo Nauar. libr 3. conſil. 5. de ſepulturis in 2 edit. Idem tradit P. Villalobos dict. tract. 21. difficult. 6. numer. 4.

26. Bonifacius VIII. in Extrauaganti, deteſtanda, de ſepulturis, excommunicat omnes, etiam Pontifices exenterantes, vel in fruſta concidentes corpora mortuorum, vel in aqua coquentes, vt carnem ab oſſibus euellant, & alibi tumulanda ferant, abſolutionemque Sedi Apoſtolicæ reſeruat. Hoc tamen nō extenditur ad facientes anatomiam in cadauere, habita priùs licentia iudicis, ſi eſt corpus alicuius delinquentis puniti, vt vſu receptum eſt, & ex voto Scholæ Salmanticenſis fieri ſolet: nec etiam ad conſetientes in tali exenteratione, quidquid ſit de ipſorum peccato, lex enim excommunicans aliquid facientem non extenditur ad conſentientem, cōſilium dantem, vel mandantem, niſi id exprimat. ibid. art. 2. & citato loco addit. num. 3 & 4. de quo Nauar. cap. 27. num. 51. Syluest. verb. excommunicatio 7. numer. 79. Anton. Gomez de delictis cap. 14. num. 8. Idem docet P. Villalob. 1. p ſummæ tract. 17. diffic. 25. nu. 7. vbi addit cum Caietano, dictam cenſuram non comprehendere exenterantes cadauera Principium, & nobiliſſimorum virorum, ſeu proceſſum, vt à corruptione præſeruentur, nec eos, qui transferunt corpora apud Infideles exiſtentia ad terras fidelium.

RETRACTATIO I.

De inducentibus ad electionem ſepulturæ.

27. Clericum, vel Religioſum inducentem aliquem ad vouendum, vel iurandum electionem ſepulturæ ad propriam Eccleſiam incurrere excommunicationem poſitam in c. animarum periculis, de ſepult. lib 6. etiam non ſecuto effectu ſepulturæ intrepidè tenet Auctor tom. 4 ſummæ cap. 130. num. 7. vbi ad cor rediens de oppoſito ſe corrigit, quod dixerat tom 3. quæſt. 58. art. 7. §. quinto circa, quia, inquit, verba prohibitionis iam hic ſortiuntur ſuum effectum, ſiquidem actus talis inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione continua, qui vbi primum incipit, iam pro conſummato habetur, vt in ſimili de ſubornatione ad officia, diximus ſuprà rettat. 11. Atque ita in hanc partem ſe inclinat Suarez (quanuis oppoſitū probabile indicet) *tom. 5 de cenſuris diſputat. 22. ſect 4 num. 26.* & faciunt tradita ab eodem *ibid diſputat. 4. ſection. 5. numero 5.*

RETRACTATIO II.

De eo, qui abſque electione ſepulturæ decedit.

28. Decedens ſine electione ſepulturæ ſepeliendus eſt apud ſepulchrum parentum, non verò abaui, & aliorum aſcendentium, ſepultura enim inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio. ff. ad municip. c. fraternitatem, de ſepultur. DD. Ita Auctor d. capitul. 130. addit. ſumma num. 12. vbi ſe corrigit de eo, quod olim ſcripſerat tom. 3. quæſt. 58. articul. 8. de quo Kaptiſt. Salis in ſumma titul. ſepultura 1. ſol. 227. pag. 2. col. 2. Syluest. verb. ſepultura, quæſt. 8. Idem poſt Oldradum conſ. 25 & Syluestrū docet P. Villalobos* 2 p. ſummæ, tract. 31. difficult. 3 numero 4.

RE-

RETRACTATIO III.

De Religioſo proprietario priuando Eccleſiaſtica ſepultura.

29 Frater Minorita inuentus mortuus cum burſa denariorum non eſt ſtatim priuandus Eccleſiaſtica ſepultura, quia de eo ſicut de alijs religioſis præſumi debet de peccato pœnituiſſe, vel denarios eſſe alienos, & non proprios. Vnde ſi ſatis probabilia indicia adſint in dicto Fratre ad credendum, pecuniã eſſe alienam, vel creditam ad erogandum, vel reſtituendum, non eſt puniendus tam graui pęna priuationis à ſepultura Eccleſiaſtica. Ita conſtanter tenet Auctor tom. 4 ſummæ cap. 131. circa finem, vbi ſe corrigit de oppoſito, quod ſenſerat tom. 3. quæſt. 61. art. 1. ad finem. Pro quo maximè aduertere oportet, quod quando religioſus eſt ſacerdos ob dignitatis excellentiam cautè, & cum magna circumſpectione procedẽdum eſt, prius quàm Eccleſiaſtica ſepultura priue t. licet. n. pręſumatur in peccato deceſſiſſe, adhuc tamen in facto omninò occulto non eſt illa priuandus, nam ſi viuus cum tali pecunia occultè inuentus non poteſt publicè puniri, neque diffamari. à fortiori, nec mortuum licebit tam graui pœna ac publica puniri, quia non poteſt ſe purgare. Ad quod facit illud, quod refertur 4.
4. Reg. 9. Regum cap. 9. de Iehu Rege Iſrael, qui impiſſimæ Iezabel iuſtiſſimè occiſæ detulit honorem ſepulturæ: ſepelite, inquit, eam quia filia Regis eſt, quod optimè ad rem facit, ſacerdotes enim in lege gratiæ ſunt Regibus præſtantiores. *Regale ſacerdotiũ*, vocat eos D. Petrus, de quo Syluest. *verb. ſepultura, num. 11.* *Nauar. lib. 3. conſ. 75. de Regularibus, nu. 3. & 17 in 1. editio. Portel verb. ſepultura, num. 11.* qui idem tenent, & meritò aſſentit Sanchez *libr. 7. decalog. capit. 20. num. 11.*

RESOLVTIO CXXIX.

De Simonia.

1. SImonia eſt ſtudioſa voluntas emẽdi, vel vendendi ſpirituale, vel ſpirituali annexum. Eſt communis Theologorum in quarto diſtin. 25. Habuit denominationem à Simone, qui voluit ſpiritualia ab Apoſtolis emere, vt legitur *cap. 8. Actuum Apoſtolorũ. Tom. 5. quæſt. 63. artic. 1. de quo D. Th. 22. quæſt. 100. art. 1. Durand. in 4. diſt. 25. quæſt. 1. Alenſis 2. p. quæſt. 167. alìàs 185. memb. 2. Antonin. 2. p tit. 1. c. 5. §. 1. Sotus libr. 9 de iuſt quæſt. 5. art. 1, & ex Canoniſtis Nauar. cap. 23. num. 100. quos & alios refert Suarez tom. 1. de Religione libr. 4. de Simonia c. 1. n. 9.* vbi per tòtum late rem tractat, & plures alios congerit Garcia de beneficijs 8. p. cap. 1 num. 123.

2. Committitur ſimonia in dato, vel recepto principaliter pro ingreſſu ad Religionem, ſeu admiſſione ad habitũ Regularem, cap de Regularibus, capit. non ſatis, de Simonia, quia datur apertè quid temporaſe pro ſpirituali, qualis eſt datio, & ſuſceptio habitus Regularis, maximè quando recipiendus eſt inhabilis, & non idoneus, & ſine pretio non erat admittendus, Ibid art. 2 & in Addit. ſummæ tom. 4. cap 133. nu. 4. de quo Nauar. cap 23 num 10. Suarez tom. 1. de Relig tract 3. lib 4 cap. 16 à num. 4 & cap 54 num, 3 & cap 57 num. 7. & agens de diſpenſatione ſuper dicta ſimoniaca receptione ad Religionem, cap 61, numer. 7 P. Villalobos 2. p ſum. tract 37 diffic. 13. à numer. 1. P. Portel verb. ſimonia, num. 3.

3. Re-

3. Regulares inter ſe conuenientes, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia, committunt ſimoniam, ſi pactum, & conuentio clara interuenit, quia quoties conuenitur de aliquo faciendo, quo ſibi, vel alteri conferatur beneficium ſpirituale, committitur ſimonia, vt innuit, capit. quàm Pio I. quæſt. 2. cap. cùm pridem, cap fin. de pactis. datur enim, vel recipitur ius ſpirituale cum onere, vt fiat aliquid quaſi pro pretio rei ſpiritualis, vel cauſa mediata eam habendi, quod prohibetur, cap. non ſatis cap. ſicut procerto, de ſimonia. Secus ſi pactum non interuenit, ſed tantùm futura ſpei oblatio, ſeu demonſtratio cum animo ſe obligandi, vt ſi dicatur: relinque hoc amore Dei, vel da ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile. Hæ tamen oblationes ſubornationis ſpeciem præ ſe ferunt, ideoque à Religioſis debent eſſe maximè alienæ, ibidem art. 4. de quo Nauarr. cap. 23. num. 100. & de datis, & promiſſis, numer. 21. Idem poſt D. Thom. quodlib. 8. art. 11. Caiet. in ſum. § circa, tertium, Syluest. verb. ſimonia, quæſt. 9. ferè reſoluit Suarez dict. lib. 4. cap. 44. à num 3 præſertim num. 8. 9. & 20. & expreſſiùs reſoluit poſt Syluestrum, Angelum, & Nauarrum cum noſtro Auctore, P. Villalobos dicto tract 37. diffic. 24 num. 1.

4. Regularis accuſatus de crimine ſimoniæ, de quo eſt diffamatus, ſuſpendi debet ab executione ordinis, prælationis, aut officij per ſimoniam adepti vſque ad verificationem, & probationem facti, cap. accuſatum, cap. quoties, de ſimonia. At poſt probatum delictum ſtatim eliminari debet, id eſt, cum grauiſſima pœna deponi ab adeptis per ſimoniam, cap. ſicut eodem titul. ſecus ſi per viam inquiſitionis tantùm eſt diffamatus, tunc enim ſi ignorans de Simonia conſecutus eſt prælationem, cogendus eſt renunciare, ſed minimè deponi debet, cap ex inſinuatione, de ſimonia, dãtes verò, & recipientes pœna Canonica ſunt plectendi: quòd ſi ſcienter promotus eſt, pœna depoſitionis mulctari debet, ibid art. 5. de quo Reduan. de ſimonia p. 14. cap. 10. numer. 10. Vide ad hoc quæ laté tradit Suarez dict. libr. 4. cap. 54. num 14. cum ſequentibus, & nu. 35. vſque ad 47.

5. Paulus II. Pius IV. & Pius V. per ſuas Bullas relatas à Capuccino in Compend. verb. ſimonia §. & primò notandum, ponunt pœnas excommunicationis, & priuationis ab officio, vel beneficio ſimoniacè adeptis, & inhabilitatis ad alia in poſterum obtinenda, extrauagans 2. de ſimonia, vbi per beneficium intelligit Capuccinus, etiã Prioratum, Guardianatũ, & ſimiles, additq; tales ſimoniacè promotos manere priuatos in foro animæ abſque alia declaratione, atque ideò teneri ab officijs acceptandis ſe abſtinere, adeptaque omnibus vijs, & medis poſſibilibus renũciare, niſi ex eo inſurgat grauiſſima infamia, quia lex poſitiua non obligat cum tanto detrimento honoris; debent tamen, vt primùm potuerint, procurare ſecretò diſpenſationem, & nouã confirmationem in officio. Imò etiam ignorantes ſimoniam interueniſſe in adeptione officij, vbi primùm ſciuerint, renunciare teneri exiſtimo; nam in dictis Bullis tales redduntur inhabiles, etiam ſi ignoranter receperint: ſi autẽ nondum poſſident, tenentur omninò renunciare: & idem erit, ſi iam acceptauerunt cum limitatione ſuperiùs poſita tom. 4. Addit. ſummæ capit. 134. nu. 5. 7. & 11. de quo laté agit Suarez dict. lib. 4. cap. 56. à num. 2. & præcipuè à num. 19. cum ſequentibus & dict. capit. 54. à nu. 25. vſque ad 32 & loquens de ignorante interuentionem ſimoniæ, à num. 33. & quod ſub illa Extrauagante comprehendantur prælaturæ Regulares, tradit ibidem num. 47. Vide ad idẽ Nauarrum lib. 5. conſil. 65. de ſimonia, & Portel verb. ſimonia nu. 5. qui idem docent.

6. Idem ius eſt in ſimoniaco confidẽtiæ, qui non ſolùm manet priuatus ipſo facto beneficio adepto per ſimoniam, ſed etiam beneficijs ante Canonicè adeptis, vt ex Bulla Pij V. conſtat; fructuſque ex illis acquiſitos ipſe eiuſq; hæres tenentur plenè reſtituere à primo die, quo illos cęperunt percipere, exceptis his, ſuper quibus compoſitio fa-

cta

ſta fuerit cum Camera Apoſtolica. Abſolutus tamen ab excommunicatione poſt relictum beneficium per ſimoniam adeptum licitè poteſt percipere fructus beneficij antea Canonicè adepti, ſicque mitigandum eſſe rigorem Extrauagantium Pij IV. & Pij V. æquitas dictat, nemo enim ſuis bonis ante ſententiam, neque iure quæſito, aut eorum poſſeſſione debet priuari. *Ibidem dict. num. 5. & 7. de quo Enriquez libr. 13. de excommunicat. cap. 37. ſub §. prope finem, & in gloſſa littera C. Suarez latè dict. lib. 4. cap. 43. per totum. Ad quod etiam videantur Nauar. conſ. 33. nu. 4. & conſil. 76. numer 6. de ſimonia, & in Manual. cap. 23. numer. 119. Vgolin. tabul. 1. capitul. 22. §. 1 numero, 8.* vbi agunt de ſimonia confidentiali circa penſiones beneficiorum, & nouiſſimè P. Villalob. d. tract. 37 diffic. 38. num. 3. & 4. qui tenet ferè idē quod noſter Auct.

An autem prælati Regulares poſſint abſoluere, & diſpenſare cum ſuis ſubditis ſimoniacè ordinatis, vidè ſuprà de abſolutione quoad Fratres, reſolut. 3. num. 7. vbi ex mente Auctoris partem affirmatiuam defendimus.

An committatur ſimonia in conuentionibus, & pactis ſuper dotibus Monialium factis, diximus ſuprà *de dotibus Monialium, reſolut. 54. num. 1. & ſequentibus.*

RESOLVTIO CXXX.

De ſuſpenſione.

1. Suſpenſio, de qua in præſentiarum, eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua alicui perſonæ Eccleſiaſticæ prohibetur exercitium ſui officij, vel beneficij Eccleſiaſtici in totum, vel in partem, in certum tempus, vel in perpetuum ob ſuam culpam. Eſt autem duplex, alia lata à iure, id eſt, poſita in corpore iuris: alia ab homine, id eſt, quæ imponitur à iudice. Rurſus alia eſt ſuſpenſio ab officio, alia à beneficio, alia à iuriſdictione, alia ab ordine ſuſcepto, alia à ſuſcipiendo, quod ſumitur ex cap ſanè, el 2. de officio delegat. & ex capit. 2. eodem tit. in 6. & ex capit. quia in omnibus, de vſur. in fin. cap. nihil, cap. cùm in cūctis, §. vltim. de elect. Clem 2. de vita, & honeſt. cleric. Clem. 1. de decimis, capit. nimarum, de priuileg. Suſpenſus ab officio non cenſetur ſuſpenſus à beneficio quoad ea, quæ non ſunt officij Diuini: nec è contra, ſuſpenſus à beneficio cenſetur ſuſpenſus ab officio: nec ſuſpenſus ab ordine eſt ſuſpenſus à iuriſdictione, nec è conuerſo ſuſpenſus à iuriſdictione cenſetur ſuſpēſus ab ordine: nec ſuſpenſus à beneficio eſt ſuſpenſus ab ordine, vel iuriſdictione, quæ ei conuenit ex alio, quā à beneficio, à quo eſt ſuſpenſus nec ſuſpenſus ab ordine ſuſcepto ſimpliciter eſt ſuſpenſus à ſuſcipiēdo, nec è conuerſo. Item nec ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ cenſetur ſuſpenſus ab vſu iuriſdictionis, quem adhuc retinet, vnde poterit excommunicare, & abſoluere, ac extra Eccleſiam, cuius ingreſſus ei eſt interdictus, celebrare, ex communi Doctorum, tom 3. quæſt. 65. art 1. de quo Nauar. in Manu cap. 27. n. 160 & cap. 47 num. 161. Angel verb. ſuſpenſio 3 verſ quod ſi interdictum, Syl ucſt quæſt. 5. verſi. ſi verò, & latè reſoluit Suarez de cenſuris diſp. 26. ſect. 1. 2. & 3. per totum, vbi ſect. 4. nu. 1. agit de effectu ſuſpenſionis ab officio: & de effectu ſuſpenſionis ab ordine agit à n. 2. & de effectu ſuſpēſionis à iuriſdictione, à num 19 & de effectibus ſuſpenſionis à beneficio, diſp 27. ſect. 1. & 2. per totum, & idem tradit P. Villalobos 1. p. ſum. tract 18. diffic 3. à num. 5.

2. Regulares incurrunt ſuſpenſionē à iure in multis caſibus. Primò ſi abſque licentia ſui prælati, ac legitima ætate ſacris initientur, per Extrauag Pij II. cū ex ſacrorum, de quo ſuprà reſol. 106 n. 10. diximus. Secundò, alienantes bona, & res monaſterij abſque debita iuris ſolemnitate, Clemen monaſteriorum, de rebus Eccleſi. non alienan. de quo ſup. reſolut. 7. numer. 2. Tertiò, ſuſpenduntur prælati ſubmittentes laicis bona immo-

immobilia, aut intra Eccleſię fine licentia Papæ, cap. hoc conſultiſſimo, de rebus Eccleſ. non alienan. lib. 6. Quartò, ſuſpenditur prælatus Mendicãtium admittens aliquem ad profeſſionem ante finitum annum probationis, capit. 2. de regul. in 6. de quo ſuprà de nouitijs, reſolut. 101. num. 47. diximus. Quintò, ſuſpenduntur ab officio, & beneficio Regulares decimas ſibi vſurpantes abſque priuilegio, niſi intra mẽſem moniti deſiſtant, & intra duos ſatisfaciant, non habentes autem officium, vel adminiſtrationem excommunicantur, ante ſatisfactionem condignam non abſoluẽdi, Clementina, Religioſi, de decimis. Sextò, ſuſpenduntur ab officio prædicationis prædicatores non facientes cõſcientiam ſibi confitẽtibus de decimis ſoluendis, Clement. cupientes, de decim. de quo ſuprà de decimis num 8. diximus. Septimò, ſuſpenduntur Abbates & Priores, ſi ſotulares non altos, & corrigiatos, vel capucia non ſciſſa portare præſumpſerint, Clem. 1. de ſtat. monach. Octauò, ſuſpenduntur, qui ex adminiſtratione Eucharistiæ, Extremæ vnctionis, vel ſolemnizationis matrimonij, aut ex quacunque abſolutione inde bita quidquam àcquiſierint, niſi requiſiti intra menſem reſtituant, Clem. 1 §. quibus etiam, ad finem, de priuileg. Nonò, ſuſpenduntur ab executione Pontificalium Fratres Prædicatores promoti ad Epiſcopatum, ſi ante conſecrationẽ non renuncient, ſeu reddant Ordini libros & res, quas habent tempore promotionis, ex quadam Extrauagante Clementis IIII. de quo ſuprà diximus de Epiſcopis num. 7. Decimò, ſuſpendũtur, Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquiſitionis & è conuerſo, de quo ſuprà de hæretica prauitate reſolut 73. num 2 Vndecimò ſuſpenditur prælatus Regularis, qui nõ ſatisfacit damnum per ſuum ſubditum illatum detrahendo Eccleſiæ prælatis intra menſem, poſtquam fuerit requiſitus, Clem. 1. in fine de priuilegijs, Duodecimò, ſuſpenduntur in eadem Clementina prælati Regulares, qui moniti intra menſem non ſatisfaciunt damnũ illatum à ſubdito impediente, ne teſtator relinquat legatum Eccleſiæ Matrici, aut Parochiali: non tamen ex eo prohibentur Religioſi ſuas neceſſitates repræſentare teſtatori, vel eum inducere, ſeu perſuadere ad relinquendum aliquid ſuis Monaſterijs, vt tenent Doctores mox infra citandi. Tandem ſuſpenduntur à diuinis prælati admittentes fęminas intra Monaſteria, ex Bulla Pij V. & Gregorij XIII. de quo ſuprà de clauſura Monachorum num. 1. diximus ibidem art. 2. de quo Nau cap. 26. num. 36. Medin. in inſtruct. cap. 14. num 21. Sarmiento lib. 8 ſelecta. Suprà traditas ſuſpenſiones, & alias plures contra religioſos latas refert Suarez de cenſuris diſput. 31. ſect 7. per totam, & P. Villalob. dict. tractat. 18. diffic 7. 8 & 9.

3. Licèt in generali ſuſpenſione non comprehendantur Epiſcopi, niſi de illis fiat expreſſa mentio, cap. quia periculum, de ſent. excomm. libr 6. hoc tamen non extenditur ad Generales, & Prouinciales Religionum, quia in eis non militat ratio, quæ militat in Epiſcopis, ne ſcilicet impediatur Pontificalium exercitium: ex conceſſione tamen Benedicti XII. apud Bullarium, nullus præter RomanumPontificem poteſt ſuſpenſionis ſententiam in Regulares promulgare, ibidem artic. 3. Idem quoad Epiſcopum, etiam electum docet Suarez de cenſuris diſp. 28. ſect. 2. num 6 & 7 vbi quoad prælatos regulares ſuperiores idem innuere videtur, & ſequitur P. Villalob. 1 p. ſummæ tractat. 16. diffic. 14. num 7. vide ſupra reſol 61 num. 3. ad finem. Bull. bul. 1. Bene. 12.

4 Suſpenſio à iudice competente lata, etiam ſi ſit iniuſta, regulariter valet, & ſaltem in foro exteriori ſeruanda eſt, modò eius nullitas non ſit in Iure expreſſa Vnde cùm nullo iure caueatur, quòd ſuſpenſio à iudice lata nõ pręmiſſa correctione fraterna ipſo iure nulla ſit, valida erit ſuſpenſio lata in prælatum regularem, non obſtante ſtatuto ſuæ religionis, quo decernitur, vt prælatus delinquens præmia correctione fraterna poſſit ſuſpendi. Quod debet intelligi, & limitari, niſi procedatur per viam denunciationis Euangelicæ, ibidem art. 4 de quo Nauar. libro 5. conſil.

conſil. 65. de ſentent. excommunic. & in Manual. cap. 27. nu 4. Ad quod etiam vide quæ tradit Suarez de cenſura nulla ex defectu cauſæ, vbi ſupra diſput. 4. ſect 7. num. 3. vſque ad 7. & num. 41.

5. Religioſus ſuſpenſus à temporalibus, quæ ex ſua natura, aut ex Eccleſiaſtica inſtitutione non pēdent ab aliquo ordine, verbigratia, ab officio procuratoris, cellarij, aut ſimilium, contrauenIendo non fit irregularis. Vnde notarij, etiam Apoſtolica auctoritate creati, & ab officio per Epiſcopum ſuſpenſi (cui id conceditur in Tridentino Concilio) non fiunt irregulares exercendo ſuum munus, à quo ſunt prohibiti. Secus ſi ſit talis religioſus prohibitus ab ordine aliquo, à quo actus pendent, vt actus præſentandi, eligendi, nominandi, aut etiam beneficia conferendi, quando pendent ab aliquo ordine, tunc enim irregularis efficitur, & facit cap. tanta de exceſſ. prælat. vbi gloſ ibidem art 6. de quo Syluest. v. ſuſpenſio q 5. verſ. ſi vero, Innoc. & Hoſt. in cap. fin. de exceſſib. prælatorum. Vide quæ ad hoc tradit Suarez de cenſuris diſp. 26. ſect. 3. num. 12. & ſect 4 a num. 2. vſque ad 5 & num. 19

Trid. ſeſſ. 22 ca. 10. de refor.

6. Valent acta per prælatum ſuſpenſum, interim dum non eſt denunciatus, & declaratus, nec antea ab officio, & exercitio iuriſdictionis ceſſare debet, vt definitur Extrauagante, ad euitanda de ſentent. excommun. quæ declaratio nullo modo licitè fieri poteſt abſque præuia citatione partis, aliter facta ipſo iure eſt nulla, & per conſequens interim acta per ipſum valent, ibid. art. 7. de quo Nauar. lib. 5. conſil 65. num. 5. de ſentent. excommun. & reſoluit egregiè Suarez vbi ſupra diſput. 27. ſect. 2. num. 2.

7. Suſpenſi, & interdicti nominatim ſunt euitandi in illis tantùm, à quibus expreſsè ſuſpenduntur, vel interdicuntur, & non in alijs Vnde ſuſpenſus à diuinis poteſt prædicare, confiteri, communicare corpori Domini, & audire miſſam ſicut laico licet, quia hæc non ſunt ſpecialiter deputata ſuo ordini, & non prohibetur niſi ab his, quæ pertinēt ad ſuum officium, cap. 1, vbi gloſſa, de ſentent. & re iudic. in 6. Auctor ibid. art. 8. de quo Nauar. in man. cap. 27. nu. 176 & 177 & num. 151. Idem reſoluit Suarez dict. ſect. 2. num. 7. & ſect. 3. nu. 9. & 10.

8. Nulla forma verborum eſt præſcripta ad ferendam, vel tollendam ſuſpenſionem, ideoque ſufficiunt quæcunque verba id ſignificantia. Debet tamē poni in ſcriptis, aliàs verbo tenus ſuſpēdens ſine ſcriptura peccat, & incurrit ſuſpenſionem, cap. 1. de ſentent. excommunic. lib. 6. Auct tom 3. q 57. art. 1. de quo Nauar cap. 27 num. 161. Suarez de cenſur diſp 3. ſect 13 à num. 2. & diſp. 3 ſect 13. a num. 2. & diſput. 27. ſect. 3. num. 1. & 2.

9. Apoſtata ſacro Ordine inſignitus in Apoſtaſia ipſo iure manet ſuſpenſus, cap. vlt. de Apoſtatis, tam ratione irregularitatis, quàm incurrit per crimen apoſtaſiæ, quàm ratione excommunicationis; vnde duabus ſuſpenſionib. ligatus manet, ac proinde duplici indiget abſolutione, tomo 3. addit. ſummæ cap. 21 num. 11. de quo Suarez tom. 5. de cenſur. diſp. 31. ſect. 6. num. 1 & nos diximus ſupra reſolut. 11. numero. 16. & 29.

Quis autem poſſit abſoluere Religioſos à ſuſpenſione à diuinis, vide ſuprà de abſolut. quoad fratres reſolut. 3. numero 8.

RESOLVTIO CXXXI.

De ſolicitantibus fæminas intra pænitentiæ Sacramentum.

1 Nonnulla de hac re in ſuperioribus attigiſſe memini reſol. 48. nu. 15. & 16. vbi tractauimus quid Paulus

lius IV. contra ſolicitantes fœminas in ſacris confeſſionibus ſtatuerit. Cuius conſtitutionis pœnas cum his funeſtiſſimis temporibus aliquot ſcelerati ſacerdotes non metuerent, prouocantes, vel ſaltem prouocare tentantes in ipſa confeſſione ad obſcænos actus fœminas pœnitentes: huic malo ſtupendo, & ſanguine deflendo æquiſſimè iuxtà, & ſanctiſſimà denuò occurrere voluit Dominus Paulus V. in ſua perpetua hac de re cõſtitutione, quam edidit 16 die Septembris, anno Chriſtiano 1608. cuius conſtitutionis integram ad verbum refert Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus DD. Rodericus à Cuña nunc Archiepiſcopus Bracharenſis, vir & nobilitatis, eruditionis, & pietatis ergo admirãdus cuius hæc ſola laus eſſe poteſt, quòd omni laudatione maior eſſe videatur, in ſuo tractatu eleganti, de confeſſarijs ſolicitantibus, in principio, qui rem ex profeſſo agens per viginti quatuor quæſtiones eruditè, ac piè ſatis ſe diffundit nil ferè nobis intactum, aut inſolutum relinquens. Quaproptèr neſcio, an facilè nobis erit aliquid reſoluris ab eo addere.

TENOR BVLLÆ Pauli V.

Dilecto Filio in Portugallia, & Algarbiorum Regnis Hæreticæ prauitatis Inquiſit. generali nunc & pro tempore exiſtenti.

Paulus Papa V.

Dilecte Fili ſalutem, & Apoſtolicã benedictionem. Cum ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, diuerſi ſacerdotes in Regnis Portugalliæ, & Algarbiorum, ac eorum ciuitatibus, & Diœceſibus, ac dominijs curam animarum habentes, ſiue eam pro alijs exercentes, aut alias audiendis cõfeſſionibus pœnitentium deputati, in rãtam proruperunt iniquitatem, vt Sacramento pœnitentiæ in ſacramentali cõfeſſione abutantur: nec illi, & qui id inſtituit, Domino Deo, & Saluatori noſtro Ieſu Chriſto iniuriam facere vereãtur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones alliciendo, & prouocãdo, ſeu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiuſmodi Creatori noſtro reconciliationis grauiorum; peccatorũ mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in diuinæ Maieſtatis offenſam, & animarum perniciem, ac Chriſti fidelium non modicum damnum, Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſenſerint, Sacramentis in Eccleſia Dei inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam faciant: tibi per præſentes cõmittimus, & mandamus, quatenus prout in alijs cauſis ſancti Officij fieri ſolet, per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos contra omnes, & ſingulos ſacerdotes dictorum Regnorum, ac illorum ciuitatum, & Diœceſi de præmiſſis quomodolibet diffamatos tam ſæculares, quàm quorumuis ordinum, etiam exemptorum, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum regulares, cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, tam ſuper præmiſſis, quàm ſuper fide Catholica, & quidquid de eaſentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quouis modo ſuſpectos à Sede Apoſtolica conceſſarum, continẽtiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta exceſſuum ſuorum qualitatem, prout iuris fuerit, punias, eos etiam, & prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione ſæcularis iudicis arbitrio puniẽdos tradendo, non obſtantibus conſtitutio-

nitionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, necnon ordinum quorumlibet, quorum ipſi ſacerdotes fuerunt etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac quibuſcumque clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus, approbatis, & innouatis, quibus omnibus eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Marcum ſub annulo Piſcatoris, die 16. Septẽbris 1608. Pontificatus noſtri anno quarto.

Similem Bullam expeditam ab eodem Paulo V eodem die, & anno pro tota Hiſpania, refert Portel, verb. ſolicitare, in principio.

1. Prima igitur quæſtio, quæ pro præcedenti conſtitutione, nec facilè enodanda excitari poteſt, petit, an ea extendi poſſit ad præterita, ita vt comprehendat ſolicitationem commiſſam ante promulgationem conſtitutionis? Pars negatiua probatur ex regula, capitul. 2. & capitul vltim de conſtit. quibus cauetur, legis, & conſtitutionis naturam eſſe, vt nunquam ad præterita protrahatur, niſi id ſpecialiter caueatur. Qua ratione ſcriptum legimus in c. 1. de poſtulat. prælat. in 6 conſtitutionem de qua ibi, & ſi iuris antiqui declaratoria ſit, præcedentes tamen factas electiones non attingere, nec ad præterita quoad pœnam extendi. Poteſt etiam hæc ſententia iuuari ex doctrina Panormitani capitul. quoniam, de ſimon. aſſerentis, conſtitutionem iuris antiqui declaratoriam nouam pœnam ſubijcientem, reſpectu pœnæ ad præterita non protrahendam. Quibus, & alijs rationibus ductus in ſpecie ſic docet Portel in addit. ad dubia, verb. ſolicitare fœminas, numer. 7. Probabilius tamen cenſeo conſtitutionem hanc ad præterita producendam eſſe. Moueor præcipuè ex eo, quòd illa ius

Comp Roderici.

nouum non affert, ſed antiquum innouat. Atqui cùm lex declaratoria eſt, ex vi ſua ad præterita extenditur, c. vlt. de ſponſa duorum, capitul. de infidelibus, de conſanguin. & affinit. capitul. cùm tu, de vſur. authent. de filijs ante inſtrumenta dotalia natis, coll. 3. In hanc ſententiam propenſior videtur D. Roder. à Cuña d. tractat. quæſt. 3. à principio, vbi numer. 10. affirmat, ſic cenſuiſſe P. Suarium de hac re ab eo conſultum, & alios Theologiæ, & vtriuſque iuris peritiſſimos Conimbricenſis Academiæ anteceſſores, cui ſententiæ etiam ſubſcribit D. Freitas in addit. ad d. tractat. d. quæſt. 3 numer. 24. vbi addit, cum his mitiùs agendum fore.

2. Secundò, controuerſam ſatis, & intricatam aggredimur quæſtionem In qua dolentem me, & pudentem faciet loqui proximorum ſalus, vtrùm ſcilicet huius conſtitutionis pœna comprehendat confeſſarios ſolicitantes pueros ad nefandam venerem? Pars negans probatur, quia quando verba conſtitutionis non verificantur, diſpoſitio nihil eſt l. quod conſtitutio, ff de militari. teſtament l 4 §. quoties, ff de damno infecto. Atqui præcedentis Bullæ verba ſolùm ad confeſſarios ſolicitantes fœminas in confeſſione diriguntur: ergo ad puerorum ſolicitatores minimè ſunt protrahenda, cùm fœmina, & mas opponantur in l. ſed & ſi quis, §. primo ff de inſtitutoria actione, maximè in odioſis, & pœnalibus, quæ proprium, & expreſſum caſum non egrediuntur, vt notiſſimi iuris eſt. Quo, & alijs fundamentis dubius hæret in quæſtione Paramus relatus à D. Roderico à Cuña d. tract qu 6 nu 5 Oppoſitam tamen ſententiam, quam veriorem puto, docent expreſſè noſter Auctor *tomo, 1. qu. 59. art. 4. in fine. Ludouic. Lopez 1. p. inſtructor c. 35. verſ. at hic iam, in fine, Salzedo in pract. crimin. c 82. verſ. deponantur, in fine, & probabilem iudicat Portel dict. verb. ſolicitare n. 5. ad finem, & ſecutus eſt eundem D. Archiepiſcopus Bracharenſis d. tr. quæſt. 6 à numero, 6. & in conſil. 1. de cognatione ſpirituali à numero, 45. vbi numero, 5?.* pro hac ſententia ſic fuiſſe diffinitum in Curia Archi-

epiſcopali Neapolitana affirmat, & tandem idem probat Quaranta verb. confeſſor, verb. ampliatur.

3. Quam ſententiam, quæ veriſſima eſt, probant præcitati Auctores, quia legis ratio, & legiſlatoris mens multò maiori iure in maſculis, quàm in fœminis ſolicitatis videtur hic vires ſumere, vt colligitur ex prooemio huius conſtitutionis. At ex identitate rationis expreſſa in lege bene licet facere extẽſionem ipſius legis, etiam ſi ſit pęnalis, argumento c. ſi quis ſuadente 17. qu. 4. in quo pœna excommunicationis contra percuſſores clericorũ, & monachorum extenditur ad Conuerſos, & nouitios, c. non eſt dubium, vbi gloſſa 2. de ſentent. excommun. c. religioſo, & ibi gloſſa vlt. eodem titulo in 6. Quod quidem multo certius videtur in lege non pœnali, & certiſſimum in fauorabili, qualem cenſet hanc conſtitutionem idem D. Archiepiſcopus Bracharenſis in dict. tract. quæſt. 3. numer. 4. quæ, inquit, non ideò lata eſt, vt imponantur pœnæ, ſed vt delegetur iuriſdictio, fides ſeruetur integra, ſacramenta colantur, animarum caſus vitentur: ergo ad omnem turpem, & inhoneſtam extenditur ſolicitationem, quæ pęnitentibus in confeſſione fit. Hæc præfatus Illuſtriſſimus Auctor. Confirmatur, quia ſuſpectiorem de fide reddit confeſſarium ſolicitatio maſculi potius, quàm fœminæ, eo quòd maior inferatur iniuria pœnitentiæ ſacramento à Chriſto Domino ad ſalutem animarum inſtituto. Vnde cùm ex antiquæ iuriſdictionis vi poſſint Inquiſitores de crimine hoc peſſimo, & nefando cognoſcere, excluſa hac noua conſtitutione: maiori certè iure poterunt ipſa ſuppoſita, quia hæc potius declaratiuæ, ſeu comprehenſiuæ quàm conſtitutiuæ vim habet, ob ſuſpicionem de fide in ſacramentis polluta per tam nefarium crimen.

Neque hodie de hac re dubitationi locum eſſe, facit declaratio Pauli V. die 29. Nouembris, anno 1612. declarantis, comprehendi ſuo Breui, etiam ſolicantes mares. Cuius Pontificiæ declarationis fidem facit Cardinalis Millinus reſcribens ad Inquiſitorem Generalem Portugalliæ, teſte D. Freytas in addit. ad dict. quæſt. 6. D. Roderici Archiepiſcopi num. 26.

4. An autem confeſſarius ad mollitiem pueros ſolicitans in hac conſtitutione comprehendatur? Affirmauit Suarez ſuper hoc conſultus, vt refert, probans hanc ſententiam idem D. Archiepiſcopus Bracharẽſis *dict. quæſt. 6. num. 11.* & rectè, cùm rationes non minus ſuperiorem, quàm hunc caſum euincant.

5. Tertio diſcutienda ſe ſe offert alia nobilis quæſtio, quo tempore fieri debeat ſolicitatio, an neceſſe ſit, fiat in ipſa confeſſione, an ſufficiat fieri antè, vel poſt? In qua quæſtione pars negatiua efficaciter ſuaderi poteſt: primò ex verbis conſtitutionis, ibi, audiunt confeſſiones, quæ verba duntaxat præſens tempus confeſſionis comprehendunt. Secundò ex eo, quia ſolicitantes ideò hac conſtitutione coarcentur, quòd de ſacramentis malè opinari, illiſque iniuriam facere videantur. Quæ ratio ceſſat in ſolicitantibus ante, vel poſt confeſſionem. Quibus & alijs fundamentis dubius ſic videtur hanc ſententiam probare Ludouic. Lopez *inſtructor. 1. p. cap. 35. §. at licet iam.*

Verius tamen eſt ad fidei cenſores pertinere animaduerſionem eius, qui ante, vel poſt confeſſionem fœminas ſollicitauit in ipſo confeſſionis loco, vel altero, dummodo fuerit propè, ac circiter, non ita multo tranſacto tempore. Quæ ſententia ſuadetur primò, ex eo quòd vulgo iactatur id haberi pro facto, quod proximè faciẽdum eſt, ex celebri doctrina Bart. per textũ, ibi in l. penult. ff. de militar. teſtamen. recepta ex multis à Tiraquel. poſt leges cõnubiales gloſſa 2. à nu. 2. Secundò facit quia pro actu completo habetur deſtinatio, ex traditis à Felino in c. cũ adeò n. 2. & 4. de reſcript. quæ traditio maximè vim ſuam exerit in cauſa fauorabili, cuiuſmodi eſt fidei cauſa, Clementina, ſæpe, de verborum ſignificat. Vnde cõnatus & proceſſus ad maleficium pro impleto habetur, l. is qui cum telo, C. de ſicarijs, l. 1. §. diuus, ff. eodem titulo, Menoch. de arbitr. caſu 360. n. 19.

plura

plura hac de re petenda ex Gomez 3. variar. c. 3. n. 30 Couar. Clementina, ſi furioſus, 2. p. in principio à nu 6. Dec. tom. 2. criminal lib. 9. c. 29. à nu. 1. Farinac. in praxi tom. 4. qu. 124. à nu. 1. Petr. Caballo 1. tom criminal. c. 27. à num. 1. Tertiò eadem ſententia iuuatur ex eo, quòd vicinitas actuum ante, vel poſt, vnum facit, & eundem actum, cap. officij §. nos autem, de electione, l. ſi ventri §. in bonis, ff. priuilegijs creditor. Igitur de his actibus, ac ſi eſſent vnus, vnum fiet iudicium, argumento l. cùm antiquitas, C. de teſtam Quibus & alijs rationibus hanc ſententiam in propoſita quæſtione expreſsè probant noſter Auctor tom. 1. qu 59. art 4 verſic. vnde iuſtiſſimè, & tom. 2 qu 26 artic. 1. ad finem, Henriquez libr 6 ſummæ cap. 17. nu 4. littera L Paramus de origine inquiſit. qu. 10. nu 90 & 116. & 119 DD. Rodericus à Cuſia de confeſſarijs ſollicitantib qu. 5. à nu 6. vbi refert, ſic rogatum hac de re reſpondiſſe P. Suarium, eandèmque ſententiam ſequuntur P. Ledeſma de Pœnitentia cap. 19 concl. 6. Graphis conſil. 1 num 29 de cognat. ſpirit. Viuald in candelabro 3 p. titulo de irregularitate num 62. Baſil. de imped mentis matrim. cap 24 § 2. verſ ſed quod dicendum, Benedictus Ægidius Luſitanus tractat de iure & priuilegijs honeſtat. art. 11. num. 19 Aloyſius Riccius in praxi fori Eccleſiaſt diſt. 360. n. 3. vbi refert ſic declaraſſe Clementem VIII eàmque ſeruare præcipit Colendiſſimus Cardinalis D. Baltaſar Moſcoſo in ſuo Epiſcopatu Gienenſi, vt conſtat ex ſua inſtructione curatorum cap. 17. § 5 & hanc ſententiam tenet, ſi rectè explicetur, Sanchez *libr. 7. de matrimon. diſp. 55 num 1 & 2.*

6. Quartò eſt & alia quæſtio exagitanda, an ſi non ipſe confeſſarius, ſed per contrarium mulier tacitè, vel expreſsè confeſſarium ſolicitet, talis caſus ad fidei cenſores pertinere debeat? Pertinere, ſequentia ſuadere videntur. Primò, quia nemo poteſt pœnas à lege ſtatutas effugere cauſatus ſe electum ab alio crimina perpetraſſe. Cuius rei argumento nec excuſabitur ſacerdos ab Inquiſitorum vindicta per ſolicitationem ſibi à fœminæ. Secundo pro hac ſententia expendi poteſt textus in l. qui cum vno §. qui filium, verſ. qui enim, ff. de re milit. ibi, qui n. ſe ſollicitari ab alio paſſus eſt, veniâ non meretur. Quibus verbis non obſcurè ſignificat Conſultus, eadem pœna teneri illum, qui alterius ſollicitatione militiam deſeruit, ac ipſum deſertorem, notat Rebuff in l. quibus 57. verb. ſollicitari, ff. de verbor. ſignific. Tertiò, non parum hęc ſententia iuuatur ex verbis ipſius conſtitutionis, ibi, Sacramentis à Chriſto inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam facit, quæ verba rectiſſimè conueniunt confeſſario, qui fœminæ ſollicitationi nō obſtat, ſed ei æſtuanti morem gerit, per ſacrilegium hæreſis ſuſpicionem incurrit. Sic docet Paramus d. q 10. in fine.

7. Contrariam tamen ſentētiam certiorem, & veriorem iudico cum Suarez, quem hac de re interrogatum ſic reſpōdiſſe refert, & ſequitur D. Roderic. à Cuſia d. tract. q. 11. nu. 7 Probatur primò, quia ſola ſcandaloſa ſollicitatio iuriſdictioni Inquiſitorum ſubijcitur, quę quidem committitur, cùm à cōfeſſario fœmina prouocatur, quę in cauſa eſt, vt illa tam deteſtabili ſcelere coinquinetur, ſed hæc ſcandaloſa ſollicitatio deficit in noſtro caſu: ergo talis confeſſarius pœnis conſtitutionis affici non debet. Secundò ex eo, quòd ſuſpicio malæ doctrinæ, quam conſtitutio monet, non videtur dari in tali ſacerdote ſollicitato, cùm commiſſus error perſpicuè à fragilitate, & oblata in caſtitatem occaſione exoriatur prorſus. Cùm ergo ſine ſacramenti errore contingat, neq; conſtitutionis verba, nec eius ſententiā ad hunc caſum producēdam exiſtimo. Vnde à fortiori fit conſequens dicendum, confeſſarium hunc ita à fœmina ſollicitatum non teneri de hac ad Inquiſitores deferre, vt rectiſſimè probat D. Rodericus à Cuſia d. tract. q. 9. à n 5. vbi auctoritate Suarij id confirmat.

8. Quintò inquiri oportet, an ſi ſacerdos vere abſoluēdi poteſtate careat, & fœminam intra confeſſionem ſolicitet, pœnis conſtitutionis affici debeat? Partem negatiuam, & ſi nonnulla ſuadere videantur, quibus indiſtinctè di-

Qq 2 cen-

cendum videatur, hunc presbyterum conſtitutionis præfatæ pœnis non eſſe afficiendum: huius tamen ſententiæ rationes adeò generales ſunt, vt non multum vrgeant. Quare probabilius cenſeo in hac re duos caſus ſeparandos eſſe cū D. Roderico à Cuña, in d. tract. quæſt. 14. à nu. 4. Prior eſt, cùm confeſſio facta ſacerdoti carenti iuriſdictione euenit bona pœnitentis, & confeſſarij ſimul fide, vterque exiſtimans non deeſſe iuriſdictionem. Et in hoc caſu pro comperto habeo hunc ſacerdotem pœnis conſtitutionis ſubiacere, neque excuſabitur, ſi poſtea ſciat iuriſdictione caruiſſe. Quæ ſententia illa ratione ſubnititur, quia conſtitutio videtur afficere confeſſarium, qui intentione ſua ſacramentalem actum maculauit obſcœna prouocatione. Atqui nemo ſanus negabit, confeſſionem talem ex animo cōfeſſarij, & pœnitentis ſacramentalem fuiſſe, licet per accidens non eſſet. Igitur quantum ex ſe ſacramento licèt putatiuo irreuerentia eſt, quod ſatis eſt, vt vindicetur, ex traditis à ſimili à Suario tom. 4. de pœnit diſp. 33. ſect. 2. n. 4.

9. Secundus caſus eſt, cùm fœmina bona fide acceſſerit, confeſſarius verò mala fide. In quo caſu & ſi aliquantulum hæreat D. Roderic. à Cuña, ſciſſus in vtranque partem, in affirmatiuam tamen procliuior eſt. Eamque expreſſè probat D. Freitas in addit ad dict. tract. d. q. 14. nu. 13 quæ illa ratione ſubnititur, quòd abſurdum videatur melioris conditionis eſſe eos qui deliquerunt, quam eos qui bona fide fecerunt, l. 3 §. 2 ff. de donat. inter, l. ſi à domino 36. §. ſi prædo, ff de petit. hæredit. l. Seruus 4. ff. quod vi, aut clam. l. non ſolum 13. ff de noxalib

10. Sextò, ſuperioribus finitima eſt alia quæſtio, an confeſſor in loco ipſo ſacris confeſſionibus deputato ſimulās ſacramentaliter audire fœminam, nullum intendens facere ſacramētum, ſed ſub crucis ſigno, vt inſpicientes decipiat, ſigna tantùm actus abſolutionis ſine intentione abſoluendi faciens, & intra hunc actum ad turpitudinem mulierem prouocans, Inquiſitorum iudicio ſubiaceat denunciandus, ex vi præfatæ cōſtitutionis? Negatiua pars ſuaderi poteſt ex eo, quia in hoc caſu adeſt ſacramentalis pœnitentiæ deceptio, illuſio, & confeſſionis contemptus, quam ſimulant confeſſor, & pœnitens, vt libidinē ſuam expleant. Quod ſummum flagitiū ſummè puniri debet, præſertim in perſonis Eccleſiaſticis, in quibus magis ratio prohibitionis vrget, ex Clem. 1. de renunciat. cum ibi adductis per gloſsā. Eo vel maximè, quia illud videtur cōprehendi ſub lege, quod ſtatuiſſet, & prouidiſſet legiſlator, ſi de eo interrogaretur, vt ex *gloſ. vlt. in fine, in l. tale pactum, §. fin. ff. de pactis, tradunt Socin. Iunior conſ. 139. nu 12 vol. 1. Cur. Iun. conſil 82 nu. 4. Bart. in l. Titius, § ſi Lucius, in fin. ff de lib & poſth. & in conceſſionibus Papæ, vt hic, expreſſè docet Pariſ. conſil. 114. nu. 17. & conſ. 96. num. 31. in fin. & conſ. 72. n. 99. lib. 1.* & pro eo videtur eſſe textus in c. ſuper litteris, de reſcript. ad fin. vbi illud debet conſiderare delegatus, quod delegans cōſideraret. Nihilominus tamen oppoſitam ſententiam veriſſimam exiſtimat D. Roder. à Cuña d. tract. q. 15 nu. 1. & meritò, ea ratione ductus, quia delegata iuriſdictio facta hic Inquiſitoribus cùm ſtricta ſit, ſtrictè accipienda eſt: atq; ideò illud tantùm comprehēdere videtur, quod expreſsū inuenitur in dicta bulla c. cùm olim 1. ante fin. ibi, cū in reſcripto nulla de eo mētio haberetur, & c. P. & G. in fin. ibi, cū ad aliàs perſonas nequeant prorogari, de offic deleg. & traditur in c. nōnulli, § ſunt & alij, vbi gloſ. verb. lites, de reſcript. maximè cū in propoſito nulla ſacramento pœnitentiæ fiat iniuria, & irreuerentia, cùm non detur hic ſacramentalis confeſſio, vt colligitur ex verbis bullæ, ibi, in actu audiendi confeſſionem, quæ ſacramentum verum, non verò fictū, & ſimulatū denotant. Eandē ſentētiam probant D. Freytas in annot. ad d. q. 15. nu. 11. Portel dict. verb. ſolicitare nu. 12 qui addit, arbitrio iudicis ſeuerè vindicandum hunc confeſſariū.

11. Septimò dubitari meritò poteſt, an fœmina ſolicitata libenter conſentiens libidini ſolicitantis confeſſarij teneatur illum ad Inquiſitores per denunciationem deferre. Parti negan-

ti ſa-

ci fauet, quia nemo tenetur ſe ipſum prodere cum tanto diſpendio ſui nominis, & honoris, denunciando complice ſui delicti, vt communi ſenſu tradunt DD. Atqui mulier ſic ad ſolicitationem confeſſarij libidinem ipſius explens detegeret ſuam turpitudinem, illam prodēdo, ergo. Ita in quodam caſu hæreſis conſuluit Nauarrus, non teneri complicem illius criminis ad ſe prodendum, lib. 5. conſil. 8. nu 3 de hæreticis. Nam lex naturalis conſeruandi proprium honorem præponderat legi poſitiuæ denunciandi, ex traditis ab Auctore tom. 2. quæſt. 6 art. 2. Vbi per textum in cap. hoc videtur 22. quæſt. 2. reſoluit, non obligari præceptum denunciandi, quando ipſi denuncianti ex eo aliquid detrimenti obuenturum probabiliter timetur. Idem videtur ſentire D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæſt. 19. à nu. 5. dum vniuerſaliùs docet, metum mortis cadentem in virum cōſtantem, ſiue ſui, ſiue filiorum, ſiue mariti ſit, excuſare fœminam ab huiuſmodi delatione, idē que tradit nu 9 & 10. de metu amiſſionis honoris, & famæ, cui etiam ſubſcribit D Freytas in annot. ibi num 17. ſubiungens, adeò hoc eſſe verum, vt ſæpe liceat peccati non fugere periculum ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodū grauiſſimum: quod & docent Nauar. *in Manual cap. 4. numer. 5. Cordub. quæſt. 4. Ludou. Lopez instruct. 1. p. cap. 21. Salas 1. 2. quæſt. 6. artic. 6. tract. 3. diſp. 3. sect. 1. numer. 32. & idem repetit tract. 14. de legibus quæſt. 96. diſp. 11. sect. 1. num. 5. & ſequuntur* Sanch. *plures alios referens lib. 4. de matr. diſp. 5. n. 14. & in ſpecie noſtri caſus* P. *Portel dict. verb. ſolicitare fœminas nu. 15.*

12. At oppoſitam ſententiam (cui tā quam probabiliori adhæreo) defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. qu. 10. nu 5 6. & 10 vbi ait conſultum reſpondiſſe doctiſſimum P. Suarium, & non diſſētit additionator Freytas in annot. ibi à nu. 12 Ducitur, quia ex hac delatione nulla ſui nominis, ſeu honoris iactura fœminæ denuncianti obuenire poteſt, ſiquidem peccatum ſuum cum confeſſario commiſſum ſubticere ei integrum erit, nec de eo interrogari debet, nec interrogata aperire tenetur, quòd ſi imprudens dicat ad interrogata reſpondens, nec ex eo punienda, aut diffamanda eſt, ex traditis in ſimili à Nauar. conſil. 5 de hæreticis, incipit, eſt pœnitens; maximè cùm hoc crimen bono publico, & toti Eccleſiaſticæ Reipublicæ damnum afferat, ex traditis à D. Thom. 2. 2. quæſt. 70. art. 1. ad ſecundum, quem omnes ſequuntur.

13. Octauò ſupereſt nobis diſcutienda alia difficilior, & grauior quæſtio, an ſcilicet ante delationem ad Inquiſitores præmitti debeat correctio fraterna? Negantem partem conſtanter defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. qu. 18 à nu. 10. citans pro hac ſententia inter alios, D Thom. quodlib 11. artic. 12. dū ait: Credo, quòd ſi eſſet aliquod peccatum carnale, quod vergeret in detrimentum multitudinis, ſtatim eſt reuelandum, & ſequitur Nauarr. conſil. 2. num 4. de accuſat. incipit, an poſſit fieri denunciatio, & in noſtra ſpecie docet Henriquez lib 4. cap. 17. num 4. littera E. Paramus de origin. Inquiſit. qu. 10. n. 4 Mouentur, quia in hoc caſu, & ſimilibus vtilitas publica præfertur delinquē tis priuato bono correctionis, argumento cap. excommunicamus el 2. §. adijcimus de hæret ibi, occulta conuenticula celebrantes; vbi in caſu hæreſis fraterna correctio prorſus omittitur.

14. His tamen non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenent Paludan. *in 4 diſt. 19. quæſt. 4. Sotus de ratione tegendi, memb. 2. quæſt. 1. & de iuſt. libr. 5. q. 5. artic. 1. Caſtro libr. 2. de iuſta hæret. punit. cap. 25. concl. 1. verſ. niſi fortè. Nauar. cap. 18. num. 56. & capit. 24. num. 14. Graphis 1. p. deciſ lib. 2. cap 59. num. 18. Repertor. Inquiſit. verb. denunciatio, Tolet. libr. 5. Summæ capit. 57. num. 2.* eſſeque communem Theologorum, & Canoniſtarum aſſerit Aragon 2. 2. quæſt. 33. artic. 7. verſ. dico ſecundo, Menchac. de ſucceſſor. reſolut. § 2. numero, vltim. qui omnes cum D Thom dict. quæſt. 33. articul. 7. id concedunt in crimine hæreſis, quod eſt fortius, dummodo tamen adſit ſpes emendæ, attentis circunſtantijs perſonæ radicis non infe-

ctæ, nec prauorum morum, vel conuerſationis. Deinde, quia edicta generalia ſub excommunicatione præcipientia hoc crimen denunciare, debent ſubintelligi, præmiſſa correctione fraterna, vt reſoluit in ſpecie D. Thom. dict. art. 7. ad quintum, & quodlib 11. art. 3. & in edictis generalibus viſitationis, et denunciationis, ſi datur ſpes emendæ, defendit noſter Auctor tom. 2. quæſt. 6. art 4. 5. & 6. Vnde ſi fœmina certò credat per ſuam admonitionem confeſſorem ad meliorem frugem eſſe conuerſum, vel moraliter ſperet ad cor reuerſurum, de obligatur à tali delatione facienda apud Inquiſitores: nam finis denunciationis tendit in emendam proximi, qua poſita ceſſat obligatio denunciandi. Quapropter ſi in omnibus criminibus, etiam hæreſis admittunt præfati auctores correctionem fraternam, à fortiori in huiuſmodi crimine ſolicitationis fœminæ ad turpitudinem in ipſo pœnitentiæ ſacramento admitti poteſt, cùm non ſit formaliter hæreſis, maximè ſi detur ſpes emendæ in confeſſore aliàs labe natalium non infecto, nec in honeſtis moribus, aut ſimilibus non aſſueſacto. Secus ſi confeſſor vt ex radice infecta deſcendens ſuſpectus præſumatur, vel ſit inhoneſtis moribus, nec ſigna oſtendat doloris, & pœnitentiæ, vel oſtendat ficto, & ſimulato animo, ex quibus ſpes non habeatur per charitatiuam correctionem redeundum ad meliorem frugem: tunc enim omninò eſt denunciandus, cùm crimen ſit deteſtandum, & contra bonum commune, & ſacramenti pœnitentiæ decorem, & ſanctitatem. Et in hoc caſu crediderim poſſe defendi, & practicari priorem ſententiam traditam à D. Roderico dict. nu. 10. qui etiam hac noſtra diſtinctione vtens, meliùs ſentiens num. 14. in noſtram ſe propendit, citans pro ea vltra allegatos DD. Roias *de fauore fidei, ſingul. 3. nu. 32.* & ſequuntur Freytas *in annot. ad dict. quæſt. 18. num. 39. Portel late vbi ſuprà num. 18. & 20.*

15. Illud admonuerim cum Portel ſuprà num. 20. & D. à Cuña dict tract. quæſt. 18. num. 38. hanc rem maturo iudicio tractandam, neque enim fœminæ prouocatæ confeſtim deferre debent confeſſarios ſolicitantes, ſed priùs viros doctos, & pios conſulendos, à quibus ſalubre conſilium petendum in re tanta. Qua de cauſa praxi receptum eſt apud Inquiſitores ſpatium triginta dierum præfinire, vt denuncient. Illud etiam addendum, non facile credendas fœminas impudicas, cùm plerunque vindictæ cauſa, non verò bono animo confeſſarios inſimulent, cuius rei diligentior inquiſitio rectiſſimo cenſoris fidei iudicio committenda.

16. Tandem pro coronide aduerte, quòd fœmina ſolicitata non poteſt abſolui virtute alicuius priuilegij, bullæ, aut iubilei, niſi denunciet, aut propoſitū habeat denunciandi, vt expreſſè docet noſter Auctor tom 1. quæſt. 26. art. 1. in principio Nec item poteſt abſolui ab excōmunicatione incurſa ob id, quod non denunciauit intra terminum in edicto præfixum, cùm ſit cenſura lata ab homine, quæ niſi à ferente, vel ab eius ſucceſſore tolli non poteſt. Verum eſt tamen, quòd ſi denunciauit, vel eſt in propoſito denunciandi, optimo iure poterit abſolui, etiam poſt terminum edicti tranſactum, vel ab Epiſcopo ex vi facultatis illi commiſſæ in Tridentina Synodo, vel etiam à Regularibus virtute ſuorum priuilegiorum, quibus datur facultas abſoluendi ab omni cenſura, etiam Sedi Apoſtolicę reſeruata, & in lata ab homine, tenet expreſſè Auctor tom 1. quæſt. 61. art 6 Dummodò parti priùs ſatisfiat, cui ſatisfieri cenſetur fęmina ſolicitata, ſi iam denunciauit, vel parata eſt denunciare. Idem firmant Henriquez *lib. 5 de pœnitent. capit. 10. §. 3. littera H. & §. 11. littera T. Lucius in Summa ſummarum capit. 24. num. 11. Portel dict. verb. ſolicitare num. 30.* D. Roderic. à Cuña *dict. quæ 21. à num. 6. Freytas ibi in annot. num 25.* Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de Reform.

Reliqua quæ de hac reſolutione deſiderabis, conſultò omittimus, lectorem relego ad ea, quæ accuratè, ac doctè diſſeruit D. Rodericus à Cuña, quem ſemper in hac re adeundum ſuadeo.

RE-

RESOLVTIO CXXXII.

De Scrupulis.

1. SCrupulus eſt argumentum, quo apparentia intellectui repræſentantur contra id, quod ſcit, quod credit firmiter, quod cogitat, ſeu exiſtimat verũ, quod neque tenet pro vero, neque pro falſo: quod idem eſt, ac ſi diceretur: quod eſt contra ſcientiam, fidem, opinionem, & dubium. Differt autem ſcrupulus à dubio in eo, quod eſt argumentum contra illa quatuor proximè numerata; dubium verò eſt, quo intellectus non magis in vnam, quàm in aliam partem inclinat. *Tomo 3. quæſt. 66. art. 1. de quo Nauar. cap. 27. num. 279. & in cap. nouit, de iudicijs, in rubrica nu. 43. & in cap. ſi quis autem, de pœnitent. diſt. 7. nu. 12. His conſonant tradita à Soto de ſecreto, membro 3. quæſt. 2. concl. 3. & à Tortet in tract. quem ſcripſit de ſcrupulis, & extat ad calcem ſuorum ſermonũ, ſeu exhortationum ad monachos, ſect. 1.*

2. Sicut multiplex eſt huius infirmitatis ſcrupulorum origo, ita multiplex illi eſt adhibenda medicina. Aliquando enim procedit ex complexione ad timorem apta, vt eſt complexio frigida: quandoque à melancholia, & mania, per quam læditur imaginatio, & ſæpe ipſa ratio: aliquando cauſatur ab ipſo dæmone, qui eſt tranquillitatis deſtructor: quandoque ex nimia, & immoderata abſtinentia, vigilia, & ſimilibus. Aliquando etiam ex ſocietate timidorum, & communicatione ſcrupuloſorum: quandoque tandẽ ex ignorantia, & conſcientia erronea, ex nimia imaginatione, & conſideratione, cura, ac ſolicitudine nimis intenta circa res repræſentatas, timendo vbi non eſt timendum, & exiſtimando peccare, vbi non eſt peccatum, nimiſque ſolicitum ſe gerendò circa omnia venialia cauenda. Ibid. art. 2. de quo videri poſſunt D. Anton. 3. p. tit. 3. c. 10. §. 10. D. Thom. 1. p. q. 115. art. 5. ad primum.

3. Remedia igitur his applicanda ſunt. Primum, debita præparatio ad gratiam, auxiliùmque Dei promerendum, vt ſic illuminetur ſcrupuloſus, et ſanus fiat, idque maximè quando ab hoſte maligno excitantur ſcrupuli, quod debet fieri orationibus, & inuocationibus Sanctorum, ieiunijs, eleemoſynis, aliiſve pijs operibus. Secundum de cõſilio ſapientum contemnere ſcrupulos, agerèque contra illos, vt ex tali conſuetudine agendi in contrarium fiat homo robuſtior in via virtutis: imò & de proprio conſilio id facere etiam licet ex probabili, ſufficientèque cauſa, maximè quando eſt doctrina, & ſcientia pollẽs. Tertium eſt ſubiectio, & captiuatio intellectus non ſolùm in obſequium obedientiæ, & iudicij ſuperiorum (quorum determinationi ſubditus tuta conſcientia debet ſtare in dubijs conſcientiæ) ſed etiam ſapientum, prudentum, bonorùmque virorum, imò & ſui ordinarij confeſſorijs, quantumcunque ſibi aliud videatur. Quartum eſt diſtrahere imaginationem ab illis, à quibus ſcrupulus oritur, ipſa enim nimia attentio ad vitandum ſcrupulum auget, & generat nouum ſcrupulum, mota namque vna phantaſia, conſequenter plures mouentur. Vnde non ſunt adducenda multa ad conuincendos ſcrupuloſos, quia ex eis anſam ſumunt ad progrediendum in ſua infirmitate, ac fortiùs ſcrupulizandum, ſed paucis verbis abſolutè demittendi ſunt, aſſerendo eorum ſcrupulos nullo niti fundamento: imò ipſos eſſe fatuos, & mente alienos, vt ex tali repulſa confuſi vexatio det intellectũ. Quintum eſt prudens legum, & ſcripturarum ſecundùm æquitatem, ſeu epijcheiam moderatio, ſeu interpretatio. Ibid. d. art. 2. per totum, de quo Nauar. lib. 5. conſil. 17. de pœnitent. & remiſſ. Azor tom. 1. lib. 2. cap. 20. quæſt. 6. Gerſon 3. part. ſummæ tractat. de remedijs contra puſillanimes alphabet. 69. littera Q. & de remed. contra ſpiritum blaphemiæ alphab. 71. littera. N. O. P.

4. Alia remedia particularia poſſunt

etiam applicari huic vitio, ſeu infirmitate laborantibus, qualia ſunt, vt à repetendis nimium confeſſionibus ſe abſtineant de conſilio ſuperiorum, & peritorum, de venialibus non multum curent, ne in confitendo, & reconfitendō inquietentur, grauiora tantū propalando. Rurſum nimis ſcrupuloſi in recitando Diuinum officium conſulendi ſunt, vt non repetant quod ſemel recitarunt, etiam ſine actuali intentione, ſufficit enim virtualis, & quòd diſtractio nō ſit ex induſtria, ſeu ex notabili, ac culpabili negligentia, vt tenent omnes: melius enim, ac conſultius eſt dolere de modica diſtractione, & negligētia in officio Diuino, quàm ex nimia reiteratione magis inquietari, vt inplurimum ſolet fieri. Item qui agitantur importunis tentationibus, & cogitationibus blaſphemiarum, & ſpurcitiarum cōtra Deum, & Sanctos, contra fidem, & caſtitatem multimode, & multipliciter, præſertim inter orandum, & contemplandum, ſciant, & conſiderent, quòd vbi eſt diſplicentia, & nullus aſſenſus: imò potiùs pœna, & afflictio ſpiritus, nō adeſt peccatum, quin potiùs imputabitur ad meritum, & culparum purgationem ob pugnam, & conflictum. Vnde non eſt cur deſiſtant ab oratione, & contemplatione, ſpernēdo tales ſpurcitias, & blaſphemias, irrideàntque ſordes inimici, ac in ipſum illas retorqueant, ſicque immundus ſpiritus ſpretus, & contemptus cum ſuis ſordibus recedet, non patiens ſe ampliùs ſic contemni: niſi huiuſmodi tentationes ex cauſa culpabili, putà ex negligentia, otio curioſitate, aſpectu incauto, labore, ſeu abſtinentia indiſcreta, & ſimilibus prouenianr, tūc enim ſunt propalandæ in confeſſione, ad remedium debitum tali cauſæ adhibendum. *Ibidem §. quartum dubium*, de quo Gerſon *de diſcret. exercit. deuot. & contra ſpiritum blaſphem. alpha. 71. littera M. & N. & de diuerſ. ſerm. Diaboli, alphab. 70. littera T. & tract. de meditatio. conſ 16. alphab. 68. littera P. Videantur ad idem Caiet. in ſumma verb. ſcrupuloſus, Nauarr. d. conſil. 17. Vazquez 1. 2. diſput. 68. capitul. 2. Azor d. capitul. 20. quæſt. 7.*

5. Præterea qui nimis timorati, nimiſque ſoliciti verſantur, ne Deum offendant, exiſtimantes ſe in omni opere bono deficere, & peccare, debēt inquirere, & inueſtigare, ad quid ſub reatu mortifero teneantur (ad quod ſufficit quædam moralis, ac probabilis certitudo de conſilio prudentum) idque ſollicitè caueat, de minimis autem, ſeu venialibus non curent, niſi iuxta ſuperiùs dicta. Nimis verò timentes, & ſecum conferētes de ſua prædeſtinatione, vel reprobatione propter infallibilitatem Diuinæ voluntatis in prædeſtinando, vel reprobando, cui non eſt qui poſſit reſiſtere, per quod in deſperationem ſalutis, aut in profundum peccatorum deducuntur, conſulendi ſunt, vt omninò de his non curent, nec cogitent, ſed diuertant ſe ipſos ad alia agendum, & pēſandum, maximè in articulo mortis, vbi maius periculum in tali tentatione adeſt, & maior inſurgit oppugnatio hoſtis inuiſibilis, ſed ſient firmiſſimi in fide, & ſic iactantes penitus cogitatum ſuum in Domino, & ipſe eos enutriet, & dabit perſeuerantiam in bono vſque in finem. Item conſiderent, quòd quidquid de illis diſpoſuerit Deus, rectè, & iuſtè eſſe diſpoſitum, conformando ſe in omnibus Diuino placito, & quòd vnuſquiſque tenetur quod in ſe eſt facere, ſeruando præcepta Dei, & Dominus faciet pariter iuxta libramen ſuæ iuſtitiæ, dando vnicuique ſecunda opera ſua, & à ſe promiſſa ſeruantibus legem ſuam. Præterea penſare debent, quòd licet ſint de numero reproborum, & Deus poſitiuè eos pro reprobatis habeat, adhuc eidem Domino obedire, & ſeruire oportet ob ſuam Diuinam excellētiā, beneficētiā, & miſericordiā in collatis beneficijs, & quòd benè, & iuſtè viuendo, mitiùs in Inferno punientur: & quòd Deus procliuior eſt ad benignitatem, & pietatem, quam ad rigorem, & iuſtitiā, nō n. vult mortē peccatoris, nec delectatur in eius perditione ſed potiùs vult omnes homines ſalues fieri, & gaudet in cœlo cum Angelis ſuis ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, vt ipſe Dominus teſtatur Lucæ Lucæ 15.
15. Tandem quòd licet ſibi manifeſtè

non

Digitized by Google

non ſit eorum exitus, adhuc non debēt
à benefactis ceſſare, certiſſime enim ſi
bene egerint, benè recipient, ſin autem
malè, male retribuetur eis, dicente B.
D.Hiero. Hieronimo, quòd bona vita ſignum eſt,
in ſuo te- vt in plurimum, boni exitus, & rarò ali
ſta. apud ter accidit, & e conuerſo mala vita ſi-
Auguſ. in gnum eſt mali exitus, ibidem §. ſextum
moral. c. dubium, de quo Gerſon de diuerſ. tētat.
15. diaboli, alphab. 70. litera Q. & de me-
dit. ſpiritual. alphab. 75. Videatur ad
hoc B. Ambroſius libr 2. de vocatione
Gentium capit 8. vbi ſic ad propoſitum
ſcribit ſcrutantibus Diuinam prædeſti-
nationem, vel reprobationem, Verum-
tamen de hac altitudine diſcretionis
Pſal, 118. Dei non conturbābitur cor noſtrum, ſi
fida, ac ſtabili fide, omne iudicium Dei
rectum eſſe credamus, nec appetamus
habere cognitum. Et alludens ad illa
verba Pſalmi 118. Iuſtus ex Domine, &
rectum iudicium, tuum, ſic addit: Si nā-
que de fide habemus, Deum in ſuis ope
ribus eſſe iuſtiſſimū, quieſcamus, quod
Deus iuſtiſſimus erit, ſiue me à cęlo ex-
cludat propter peccatum, ſiue ad cęlū
ducat ex ſola, ſua miſericordia. Hæc
Ambroſius, & piè.

6. Denique qui videntes ſe carere ſpi
rituali dulcedine ſcrupulizantur de ſa-
lute ſua, an ſcilicet ſint in gratia Dei ali
qualiter deſperantes, eo quòd illa ſpi-
rituali deuotione, ac dulcedine priua-
tos ſe ſentiunt, imò potiùs aridos, &
indeuotos, & ferè abſque vlla affectio-
ne ad res Diuinas, quapropter ſe in pec
cato eſſe aut reprobatos exiſtimant, hi
inquam, conſiderare debent, quòd ſen-
ſibilis ſpiritus dulcedo, & actualis ex-
perientia deuotionis non ſunt ſigna in-
fallibilia gratiæ Dei, & charitatis, neq;
reddunt hominem perfectiorem (licēt
ad perfectionem excitant, ac iuuant)
nec è conuerſo ariditas, & indeuotio
ſignum peccati, & reprobationis. Præ-
terea, quia licet præfata deuotio, ac dul
cedo mentis ad acquirendam perfec-
tionem admodum valeant, ſæpe tamen
occaſionē præſumptionis, erroris, pro-
priæ affectionis, nimiæ confidētiæ, otij,
ac inanis gloriæ præbent. Aridus verò
ac indeuotus exercens ſe in actib. vir-
tutum ob amorem, & honorem Dei pu-
rum, cæteris paribus, magis placet Deo,
quàm fruens illis ſuauibus experimen-
tis, ac ſpiritus dulcedine, agit enim cū
ma ore difficultate, & pugna, & quaſi
ſuis expenſis (vt ita loquar) laborat, &
ſeruit Deo pro eius amore, & honore
certando, ideoque magis, aut ſaltem
æque, vt ille alius impetrabit, & tandē
Deus proſpiciens eius humilitatem, &
perſeuerantiam, dabit poſtea largiter
illi ſuperabundantem rorem benedi-
ctionis, & dulcedinis ſuę, ſicut de B. Te
reſia de Ieſu fertur, quæ per annos plu-
ris viginti (ni fallor accepi) hac aridi
tate ſpiritus oppugnata fuit, ſed tandē
Dominus proſpiciens humilitatem, &
afflictionem ancillæ ſuæ, ipſammet tan
to gratiæ imbre, & ſpiritus dulcedine
irrigauit, vt torrente voluptatis ſuæ po
tare eam videretur, quapropter Beatā
prædicant illam omnes Eccleſiæ gene-
rationes, ibidem §. ſeptimum dubium,
de quo Gerſon locis citatis, & de con-
ſolat Theolog. lib. 4. proſ. 3. Videantur
ad idem D. Gregor. lib. 6. Epiſt. 22. ad
Gregorium, Auguſt. de correptione, &
gratia cap 13. D. Hier. Epiſt. 127. ad Fa-
biolam, manſione 23. & epiſt. 22.

RESOLVTIO CXXXIII.

De Sacris Stigmatibus B.P.N. Franciſci.

1 DE Sacris Stigmatib. B.P.N. Frā-
ciſci nonnulla diximus ſuprà
reſolut 23. num. 7. & 8. vbi referuntur Bull. bul,
octo Bullæ diuerſorum Pontificum in 6. & 12.
laudem, & approbationem impreſſio- Alex. 4.
nis horum ſacrorum ſignorum in cor- & Bul. 19
pus Seraphici Patriarchæ ab ipſo Chri & 25. eiuſ
ſto Domino in forma Seraphim factæ, dem, &
& contra quoſdam eadem temere ne- bull. 8. &
gantes, & oppugnantes, in quarum alte 9. Grego.
ra etiam prohibetur, quod nullus ſan-
ctus, aut ſancta, beatus, vel beata
cum huiuſmodi, Stigmatibus depinga-
tur,

tur, nec quis audeat prædicare, vel ſcripto, aut verbo aſſerere aliquem ſanctũ, vel ſanctam ea Stigmata habuiſſe præter B. Franciſcum. Quod maximè debent aduertere, qui ſine ſcrupulo ſeu ſtimulo mentis audent, vel faciunt depingere, & pictam cum Stygmatibus populo intuendam proponſit B. Catherinam de Senis contra prohibitionem tantorum Pontificum, ſub pœna excommunicationis Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ factam, quorum Bullæ extant apud Bullarium. Idem tradit P. F. Bartholomæus Piſanus lib. 3. conformitatum fructu, & conform. 31. fol. 209. in antiquis col. 3. littera M. vbi ait, quòd hoc priuilegio ſolus B. Franciſcus gaudet, prout ſancta mater declarat Eccleſia, ſcilicet quòd à Chriſto ſit Stigmatizatus, vbi etiam fol. 208. pag. 3. littera F. & H. paulo antè aſſerit, quòd meritò ipſe ſanctus non ſolum fuit martyr deſiderio, ſed & corpore, experiendo Chriſti dolorem in ſuo corpore, qui omniũ martyrum dolorem exceſſit, & miraculum magnum fuiſſe, addit, potentiæ Saluatoris vitã illius pręſeruando per tantum tempus cum talibus plagis, ac doloribus maximis.

2. Ne autem vllus dubitandi locus circa veritatem horum ſacrorum Stigmatum ſuperſit, libuit in præſentiarum referre hic teſtimonium, ſeu narrationem Auſtergij Cardinalis de prodigioſa ſtatione funeris P. N. S. Frãciſci, qui, inquam, fuit vnus de ſocijs, qui ſimul cũ Nicolao V. Pontifice maximo ingreſſus eſt ad viſitandum, & videndum ſacrum corpus B. Patris, anno Domini 1449. poſt eius felicem obitum 218. vt habetur in quadam Epiſtola Franciſci de Bautio Ducis Andriæ ad Andrienſiũ Epiſcopum relata apud Sedulũ in ſua Hiſtoria, fol. 154. Auſtergij Cardinalis narratio ſic ſe habet.

Nicolaus huius nominis Pontifex V. anno Domini 1449. Beati Petri Apoſtoli Sedem ſtrenuè gubernabat, huic dũ Aſſiſij moram traheret, venit in mentem, vt Beati Frãciſci corpus oculis proprijs cerneret, ac inſpiceret, ob quam cauſam accerſitus eſt ab eo Dominus Petrus de Noceto, ad quem Pontifex: Vade, inquit, ad Guardianum loci huius, & meo nomine illi ſignificabis, me omninò viſitaturum eſſe, & viſurum Beati Franciſci corpus. Iuit Dominus Petrus, & iuſſa ſibi impoſita perficiens, reuerſus eſt ad Pontificem, dicens: feci Beatiſſime Pater, quod mandaſti. Guardianus autem his auditis ſermonibus nimio pauore correptus eſt, ita vt in magno dubitationis agone fuerit poſitus: ex vna enim parte contradicere non audebat voluntati ſummi Pontificis, ex altera verò verebatur, ne tam ſacrum, & pretioſum pignus auferretur ab Ordine, velut per alios priùs fuerat attentatum, & ipſe poſtmodum calumniam ſuſtineret à ciuibus. Ea propter adiens Pontificem, modò huc, modò illuc tanquam demens, & vagus incedebat celans animum ſuum. Cùm autem fortiter cogeretur, vt Pontificis impleret mandatum, petijt humiliter, vt rem iſtã Fratribus loci palam facere permitteret Pontifex, qui poſtquam illos fuiſſet allocutus, ad Pontificem iterum reuerſus eſt, dicens: Obedientiam, prout Ordinis dignitas expoſtulat, tibi præbere parati ſumus, Beatiſſime Pater, dummodò vnum iuxta beneplacitum noſtrum impleueris: porrò ſi tui deſiderij cupis eſſe compos, tribus tantùm, & non pluribus tecum aſſumptis ad locum deſcẽdere neceſſe eſt. Quinta verò hora noctis adueniente deſcendet tua Sanctitas, & oculis proprijs conſpicies quem ardenter videre deſideras. Quo audito Nicolaus Pontifex, qui rectè, & ſinceriter ſe gerebat in negotio, lætus, inquit, aſſentior. Gallicus verò quidam Epiſcopus magnæ auctoritatis vir apud Pontificem hæc audiens, Pontificem allocutus eſt, dicens: Non tibi conuenit Beatiſſime Pater, horum Fratrum aſſentire voluntati propter ſcandalum, quod Eccleſiæ Dei aduenire poſſet. Ad quem Summus Pontifex: Non ſic erit, inquit, quoniam rectè, ac fideliter in hoc negotio pergo: idcircò, Deo præſtante, mei deſiderij compotem me fore ſpero. His dictis Põtifex Nicolaus elegit me Auſtergium, Petrum de Noceto, & præfatum Epiſcopum Gallicum: Guardianũ verò cùm tribus Fratribus ſimul adeſſe

man-

mandauit, viſitaturis ipſis, & viſuris corpus Beati Patris: qui nobis iuncti, ſuiſque indumentis depoſitis, hora congruenti cum adfuiſſemus ad paratum locũ, admoti ſunt lapides, cum quibus ianua fabricata erat, gradúſque marmoreos diligenter aſpeximus, quos & magno ſilentio deſcendimus. Et ecce oſtium ferreum habuimus obuiũ, in quo tres catenæ ferreæ ex ordine ſtabant, quæ illico fuerunt apertæ clauibus, tunc Guardianus flexis genibus Pontificem allocutus: Ingredere Pater ſanctiſſime, qui ſolus ingrediẽs, ante pedes ſancti corporis proſtratus humiliter tam vehementer plorabat, vt fremitus audiretur à nobis. Poſtquam verò Summus Pontifex conſecutus eſt, quod deſiderium ſuum flagitabat, ad ſe reuerſus introduxit & nos, qui cùm perueniſſemus ad locum, ſtupor equidem incredibilis omnes inuaſit. Verè inueſtigabiles viæ Domini, & iudicium eius ab omni humana cogitatione prorſus alienum? Quis vnquam audiuit, aut quis talia affatus eſt, vt corpus humanum per tot æua mortuum ſuper plantas rectè ſtaret? Sed non fuerat abbreuiata manus Domini. Erat autem locus ille cernentibus nobis inſtar paruæ Eccleſiæ, habens tres fornices, ſiue teſtitudines, & cameras, tribus inteſtitudine erectis, media verò, quæ ab anteriori parte erecta erat, miro marmoreo tabulato fabricata videbatur, In cuius medio baſis, & pes columnæ laſtra marmorea poſita erat, ſupra quàm ex orientali latere corpus illud ſacrum Seraphici Franciſci erectum ſtabat, facie ad occaſum tendens, & oculis eleuatis in cęlum, manus verò coopertæ erant habitus manicis, & ſimul iunctæ, vt Fratres ferre conſueuerunt: erat autem corpus ita incorruptum, quaſi eſſet prima die poſitum, videbatur enim quaſi dormiens. Ex alio verò latere alium erectum ſtantem vidimus habitu B. Dominici indutum, qui & manus ſimul iunctas habebat cum articulis ſurſum iunctis, veluti mos eſt orantium: oculi verò eius ad B. Franciſci pedes innuebantur. Ambo autem ita viuidos, & ſplendentes habebant oculos, vt nulla ad viuos eſſet differentia: odor inſuper ſuauiſſimus talis erat, vt olfactus hominum nunquam tale ſenſerit. Cumque ſummus Pontifex à lacrymis, & gemitibus abſtinuiſſet, aliquantulum ad B. Franciſci pedes iterum procumbens, manu fimbriã eius veſtimenti extulit, nos verò ſine ſotularibus pedes aſpeximus. O igitur felices oculi, qui hæc videre meruerũt, ò fortunati animi, qui hæc meditari digni inuenti ſunt; magna enim his fuerat collata gratia, vt in ſeruo liquido adſpicerent, quę in Deum minimè videre poterant. Erat enim in pedis ſancti medio foramen cum ſanguine ita recẽti, ac ſi tunc mucrone pes fuiſſet confoſſus, cuius quidem rei aſpectu ſingultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare poſſet animi motionem? animam præ deuotione liqueſcere? alienari ſenſum? & vires totas deſtitui? omnes autem ante receſſum è loco, oſculum dedimus ſancto pedi, omneſque pariter ob odorem refocillati ſumus. Pes verò alius fimbria habitus operiebatur, nec nobis viſum fuit illum violenter arripere. Manus ſimiliter perforatæ, vt pedes cernebantur recentem ſanguinẽ oſtendere. O igitur memoria profundæ noſtræ Redemptionis, in ſeruo intueri, quæ in Redemptore priùs fuerãt. O igitur ſacra vulnera, & dulci oſculatione digna, quæ poſt humanũ lapſum in remedium data ſunt? & quis noſtrũ, qui ibidẽ aderamus, auſus fuit ampliùs ſacrum corpus tangere, niſi ſolus ſummus Pontifex? Ipſe enim manus illius pretioſas deuotiſſimè oſculatus eſt, oſculúmque ſacro ori dedit. A quinta verò noctis hora vſque ad vndecimam illic manſimus, ſuauiſſimo odore repleti: cùm verò à narrantibus nunciatum illic nobis fuit, diem propè eſſe, doluit quàm maximè: viſum enim fuerat nobis per horam ibi fuiſſe. In illis verò tribunis ſociorum B. Franciſci corpora tumulata iacent, vnuſquiſque enim locum ſuum poſſidet, vnus hîc, & alter hîc: ante oſtium verò loci iacet corpus illius extatici viri Dei Fratris Ægidij, quorum corpora abſque diminutione vlla integra cernuntur ſuauiſſimum odorem redolentia. Ad extremum au-

tem.

tem magna cum animi fortitudine roborati omnes inde receſſimus.

Cardinalis verò Auſtergius, quem ſuperiùs memorauimus (inquit Botius in dicta Epiſtola) quamuis in memorata infirmitate aliquantulum conualuiſſet in die (nocte enim præcedenti in extremis fuerat laborans) attamen nocte ſequenti naturæ debitum ſoluit, nec eſt dubitandum, quòd ſanctus homo, à quo hæc, quæ narrauimus, accepimus dum ad vitæ perueniſſet extremum, compoſuiſſet mendacium, referens illa, quæ vera non eſſent. Affirmabat quoque, antequam ſpiritum redderet cęlo, quod Nicolaus Pontifex dum è loco illo ſacro recederet, promiſiſſet Guardiano & cęteris, qui ſimul aderant, nulli mortalium palam facere quæ viderat, dum ipſe viueret, quamuis non parui pēderet illa manifeſta fieri apud omnes deuotos, qui non ſecundùm carnem ambulant. Hæc apud ſedulium, & refertur inter opera Domini, ac Domini Fr. Franciſci à Soſa Epiſcopi Segouienſis in opuſculo, cuius titulus eſt Sanctorale Seraphicæ Religionis *à fol. 25.*

RESOLVTIO CXXXIV.

De Taurorum agitatione, & ſpectaculis.

1. TAurorum agitationem, ſeu ludū omninò damnabilem, & illicitū quidam iudicant, eo quòd frequenter ex illo vulnera, & neces ſolent oriri. Adhibita tamen tali cautela, & moderamine circa id, vt probabiliter credatur non euentura notabilia nocumenta vulnerum, eſſium confractionum, ac necium, nō eſt cur culpa mortalis reatum huiuſmodi ludos exercentes incurrere iudicemus: ſecus minimè illa cum dicto moderamine, & extra dies feſtiuos permitterent Gregorius XIII. & Clemens VIII. moderantes conſtitutionem Pij V. id ipſum omninò prohibentis. *tom. 3. qu. 68. art. 1. de quo Nauar. in manual. cap. 15. nu. 18.* Bernard. *Diaz in pract. criminal. c. 66. per totum, Spino de teſtam. gloſ. 2. à num. 27 Gutier. lib. 1. canon. c. 7. per tot. Cened. ad decretal. collect. 13. nu. 3 Gregor. Lopez l. 57. per text. ibid. tit 3. p. 1. Marian. tract. de ſpectac. c 24. & 25. Garlad. lib. 2. quotid c. 7 Garc. de expenſis c. 21. num. 29. Ameſcua de poteſtate in ſeipſum lib. 2. cap. 11. Amaya lib. 3. obſeru. iuris c 5. à num. 69.*

2. Regulares cuiuſcunque ordinis, & inſtituti, etiam nullo ordine inſignites aſſiſtētes taurorum ſpectaculis mortalis culpæ reos eſſe, excommunicationeque poſita à Pio V. ligari nemo ſanè dubitare poteſt, Clemens enim VIII. hanc pœnam tantùm ſuſtulit à laicis, & clericis ſæcularibus, eam relinquens in ſuo vigore quoad regulares. Vnde neſcio, quo præualuit conſuetudo apud viros alias doctos, religioſos, & Doctoratus gradu inſignitos intereſſendi ſine morſu prorſus mentis huiuſmodi beſtiarum congreſſibus, ſcientes id eſſe rā alienum à miniſtris Dei, & religioſæ profeſſionis alumnis, reprobatum, ac item reprobatum à Vicario Chriſti Domini ſub anathemate, quòd neſcio, quo modo ſubterfugere quiuit ſine ſpeciali permiſſione, & Bulla Sedis Apoſtolicæ in oppoſitum, ſanè nunquam ad aures meas peruenit talem diſpenſationē Apoſtolicam aliquando emanaſſe, & gauderem equidem de hoc certiorem, & conſcium fieri: vnum tamen non ignoro, quòd religioſos timoratos, ac morum grauitate præditos nemo vnquam vidit talibus ludis intereſſe; imò neque aliquos ex clericis ſęcularibus, moti ex eo quòd admonentur à Domino Papa Clemente VIII. ne, ſaltem Beneficiarij, ſeu Parochi Eccleſiarum huiuſmodi ludis, & prophanis Gentilium ſpectaculis aſſiſtant, indecēs enim eſt, vt illi qui Chriſtum Dominum manſuetiſſimum agnum repreſentant, proprijs oculis intueantur, & approbent hæc cruenta, turpiaque dæmonum, & non hominum ſpectacula. ibid. art. 2. de quo Gu-

Gütier. lib. 1. canonic. cap. 7. nu. 20 cum ſeqq. Bern Diaz vbi ſuprà.

3. Morientes in congreſſibus cum tauris, alijſque beſtijs non ſunt priuandi Eccleſiaſtica ſepultura, quia Clemẽs VIII. non ſolùm pœnam excommunicationis, ſed etiam alias pœnas poſitas à Pio V. omninò ſuſtulit, reducendo eas ad terminos iuris communis, in quo talis priuatio ſepulturæ non inuenitur cõtra taliter decedentes. ibid. §. tertio notandum de quo Alcozer de ludo capit. 53. concl. 5. pag. 298.

4. Præfatam verò Bullam, ſeu prohibitionem Clementis VIII. fundatam in religione ad canonicos regulares extendi, certi iuris eſt, ſunt enim verè regulares profeſſores inſtituti à Sede Apoſtolica approbati, quod & verba præfatæ Bullæ ſatis apertè indicant, ibi: Exceptis monachis, cæteriſque cuiuſcunque Ordinis, & inſtituti Regularibus. Item & ad clericos profeſſos Ordinum Militarium extenditur, non tamen ad milites, ſeu Commendatores ſæculares ipſorum, quibus Gregorius XIII. permiſit intereſſe dictis ludis taurorum, ſicut & laicis, ibid. art. 3 & 4. & rom 4. addit. ſummæ cap. 144. numer. 1. de quo Nauar. in c. non dicatis, num. 12.

5. Licitè aſſiſtit agitationi taurorũ religioſus, non vt videat oculatim, ſed vt abſtractus intra domum poſtea videat alia ſpectacula, ſeu ludos non prohibitos, quia iſte talis moraliter non aſſiſtit tali actui, nec proprijs oculis videt, vbi autem ceſſat ratio legis, eius etiam diſpoſitio ceſſat, ibidem art. 5. de quo in ſimili Gutier. lib. 1. Canon ca. 7. num 42 & 43 1. edition.

6. Repræſentationes comœdiarum, ac ludorum, & alia ſpectacula in rigore ſunt indifferentia: item officium hiſtrionum ſecundum ſe non eſt illicitũ, neque illud exercentes ſunt in ſtatum culpæ mortalis, dummodò non vtantur verbis inhoneſtis, vel factis, aut in rebus, vel temporibus indebitis Rectè tamen apud aliquas Religiones ſtatuto prohibetur aſſiſtere huiuſmodi repræſentationibus, & ſpectaculis, indecens enim eſt Religioſis audire prophana, & impudentia, quæ ibi aguntur, ex quo aliqui vſum comœdiarum reprobant, ipſaſque peccatorum publicorum ſcholas eſſe affirmant, ibidem art. 6. de quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 168. art. 3. ad tertium.

RESOLVTIO CXXXV.

De Teſtamentis.

1 Teſtamentum eſt voluntatis noſtræ iuſta ſententia de eo, quod quis vult poſt mortem fieri, cum hæredis inſtitutione, l. 1. ff. de teſtamant. eſt autem duplex, quoddam dicitur nuncupatiuum, id eſt, ſine ſcriptis, in quo teſtatoris, hæredis, & legatariorum nomina, & omnia in eo contenta coram teſtibus manifeſtantur, de quo in l. hac conſultiſſima, C. de teſtam. §. fin. inſtit. eodem. Aliud verò dicitur in ſcriptis, in quo teſtator non vult, quòd aliquis ſciat ſuæ voluntatis diſpoſitionem, de cuius requiſitis agunt DD. in l. iubemus & in dict. l. hac conſultiſſima, C. de teſtamentis, Auctor tomo 3. quæſt. 69 art. 1. de quo Panorm & Couarruuias in rubrica de teſtamentis, Anton. Gomez ad lib. 3: Tauri, & lib v variar. per plures titulos, Iulius Clar. libro tertio receptar. ſentent § teſtamentum, Molina tomo 1. de iuſtit. diſput. 124. cum ſequẽtibus, Leſſius lib ſecundo de iuſtit. cap. 19.

2. Prohibitum omninò eſt Religioſis poſt profeſſionem condere teſtamẽtum cap 2. de teſtament. in 6. c. quia 19. quæſtio 3. Papa tamen bene poteſt illis facultatem facere de illis teſtandi, quorum adminiſtrationem habent ſine præiudicio, ſeu tranſgreſſione voti paupertatis. Qui verò ante profeſſionem non fecit teſtamentum, liberè, & licitè poteſt bona ſua inter liberos di-

diſtribuere, iuxta legum diſpoſitioné, ad quod licentia prælati ſufficit, Auth. ſi qua mulier, C. de ſacroſan. Eccleſ. & auth. nunc autem, C. de Epiſc. & cler. admiſſa, & canonizata in capitul ſi qua mulier 19. q 3. Religioſus autem morti proximus petens à prælato, vt diſtribuat ſua ſuppellectilia aliquibus, non cenſetur teſtamentum condere, diſtribuit enim ad voluntatem, & placitum prælati, qui ſi velit, iuſtè poteſt precibus eiuſdem inclinari, ibidem art 2. de quo Nauarr. in cap. non dicatis, nu. 44. & 45. & num, 22. Idem docent etiam in teſtamento ad pias cauſas, Bartol. in li. 1. q. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ. vbi Bald. nu. 15. Sylu. verb. teſtamentum 1. quæſt. 4. ad fin Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 22. corol. 10. Magdalenus de numero teſtium 2. p. cap. 4 in fin. & alij quos refert, & ſequitur Sanchez libr. 7. decalog cap. 8. à num 2. vbi etiam nu. 11. & 12 probabilius exiſtimat, poſſe Religioſum ex ſuperioris licentia donare cauſa mortis aliquid moderatum, vel diſtribuere ad placitum, ſeu diſpoſitionem prælati, & quod poſſit teſtari ex Pontificis licentia, tradit latè à nu. 45. & cap. 9. à num. 1. vbi agit de diſtributione bonorum facienda inter liberos.

3. Religioſo profeſſo non licet irritare, aut alterare teſtamentum à ſe ante profeſſionem conditum, ex regula generali, quod non poteſt reuocare teſtamentum qui illud condere non poteſt, l. 1. ff. de teſtamen. Rectè tamen poterit verba dubia ſui teſtamenti, mentemque, ſeu intentionem ſuæ voluntatis declarare, valetque talis declaratio, ſicut valet teſtimonium eorum, qui deponunt de voluntate defuncti, prout ab ipſo adhuc ſuperſtite, dum teſtabatur, audierunt, quidquid in oppoſitum contendat Nauar. num. 53. in dict. cap non dicatis, Auct ibidem art. 3. Idem docet Sanchez lib 7. decalog c. 11. nu 13. 16. & ſequentib poſt Magdalenum, & noſtrum Auctorem, vbi nu 17. & 18. de vera, & propria declaratione voluntatis obſcuræ, & incertæ, & quando ea conuenit verbis eiſque aptari poteſt, id ſub intelligi, aſſerit, & nos tetigimus ſupra reſolut. 101. numero 50.

4. Monachus factus Epiſcopus non poteſt condere teſtamentum de bonis acquiſitis nō intuitu Eccleſiæ, niſi cum diſpenſatione, & facultate Papæ, quia is non abſoluitur per Pontificalem dignitatem à voto paupertatis, quod benè compatitur cum Epiſcopali munere ibidem art. 4 de quo D. Tho. 2. 2. q 185. art. 8. ad tertium, Soto de inſtit. libr. 10. quæſt. 5 artic. 7. & communem teſtatur Couar. in cap 1. de teſtamentis num. 18. in fine. Idem firmant Nau. de redditib. q. 1. monit. 9. nu. 2. & q. 3 monit. 11. n. 1. in noua edit. Redoan. de ſpolijs Eccl. q. 3. §. fin. nume. 14 & 15. habetur tomo 14. tractatuum, Graphis 2. part. deciſ. libro tertio capit 19. numer. 87. & 88. Fulnius Pacianus conſil. 132 num. 33. vol. 1. Tapia Authent. ingreſſi. verb ſua cap 7. num. 85 C. de ſacroſanct Eccleſ. Azor tomo 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 7. quæſt. 2. §. vltimo, quos, & alios cum noſtro Auctore pro hac ſententia refert, & ſequitur Sanchez l b. 6 decalog. c. 6. num 10 quidquid ipſi Auctori falsò tribuat oppoſitum Portel verb. teſtamentum nu. 3

5. Facultas teſtandi à Summo Pontifice conceſſa Epiſcopo monacho, an ad vnum teſtamentum coarctanda ſit? Non coarctari rectiſſimè docet Auctor ibidem articulo quinto. Cuius ſententiæ adſtipulantur Nauarr. de reddit. quæſtio. 3. à numero 23. Sarmiento reddit. 4 par. capitulo quarto numer. 3. & alij quos refert, & ſequitur Rota in deciſ. nouiſſimis 1. part. deciſ 47 Fachineus lib. 5 controuerſ capitul. 99 quæ quæ ſententia lege, & ratione nititur: lege, quia illud ſolùm dicitur teſtamentum, quod continet ſupremam voluntatem, l. 2 § teſtamentum, ff. quemadmodum teſtament. aperiant, l. omnium, C. teſtament. Rurſus cùm quis habet liberam facultatem teſtandi, intelligitur habere, quæ legitima, & conſueta eſt, l. ſi quando, C. de inofficioſ. teſtam. legitima autẽ illa propriè dicitur, qua teſtamentum cōditum poſteriore reuocari, mutari, tollique poſſit § poſteriore, inſtit quibus mod. teſtam infirm l bio 4. ff. de adimend. leg cū mil'e vulgatis

Firmatur, & illuſtratur ſnia Auctoris.

Ra-

Rationē, quia quælibet diſpoſitio intelligi ſolet iuxta ſubiectam materiam, l. ſi vno ff. locati, l. inſulam ff. præſcript. verb. ſubiecta autē materia deſiderat, vt teſtamentum mutari poſſit vſque ad ſupremum vitæ exitum, d. l. 4. cap. cum Marthæ, de celebratione Miſſar. ergo eodem modo accipi, & interpretari debet teſtandi facultas à Pontifice data, quamuis contrariam ſententiam minus benè probēt Couar. cap. cùm in officijs num. 21. de teſtam. Decius conſ. 512. Socin. Iunior conſil. 89. lib. 1. Curcius Iunior conſil. 176. num. 27. Tiraquel. l. boues § hoc ſermone num. 128. ff. de verb. ſignificat. Burſatus conſil. 30. num. 56. lib. 1. argumento dict. §. hoc ſermone, l. dotis 68. ff. Iure dot. cap. non poteſt, §. 1. de præbend. in 6. vbi dicitur quamlibet diſpoſitionem accipiendam de primo actu, quæ regula cùm ſit generalis, coanguſtanda eſt ad illos actus, qui prima vice perficiuntur, non verò producenda ad eos, qui ſua natura mutari poſſunt, Fachin. dict. c. 99. verſic. non obſtant.

Firmatur, & illuſtratur ſententia Auctoris.

6. Facultas teſtandi à Pontifice Epiſcopo Monacho data morte concedentis non expirat, capit. ſi ſuper gratia, de officio deleg. in 6. cap. ſi cui nulla 34. in 1. p. de præbend. in 6. iuuat regula decet 18 de regul. iur. in 6. Ita Auctor Ibid. art. 6. Cuius ſententiam probant poſt alios etiam Gutierrez lib. 2. pract. quęſt. 75. num. 1. Barboſa l. diuortio, §. quod in anno, nu. 20. ff. ſolut. matrim. Nauar. Sarmient. Molina, & alij plures quos refert, & ſequitur Sanchez libr. 8. de matrimon. diſp. 28. num. 82. Gonzal. ad regul. 8. gloſſa 12. num. 35. Garcia. de benefic. 6. part. cap. 2. num. 318. Rota dicta deciſ. 47. Fachin. dict. lib. 5. cap. 100. Cenedo canonica. quæſt. 38. numer. 34. & mutata ſententia tenet Couarru. dict. c. cùm in officijs num. 22. Neque id peculiare exiſtimes in hac facultate, idem enim ius obſeruatur in ceteris facultatibus gratioſis, quæ ſi referantur ad eos, quibus conceduntur, & à nullius alterius executione pendeant, morte concedentis nō expirant ex dict. ſuper gratia, dict. cap. ſi cui nulla in 1. p. ſic licentia non reſidendi non expirat, Sanchez cum pluribus nu. 78. Cened. num. 21. ſic facultas edendi carnes, ſeu lacticinia diebus vetitis, non ieiunandi, celebrandi extra locum ſacrum in priuato oratorio, & ceteræ indulgentiæ bullæ Cruciatæ, Nauar. cap. placuit nu. 163. de pœnit. diſt. 6. & conſil. 6. de priuileg. cum multis, Sanchez d. diſput. 28. num. 77. & 93. Garcia dict. cap. 2. num. 318. & in materia indulgentiarum adi elegantiſſimum conſilium Menoch. 920. per totum lib. 10.

7. Commendatarij D. Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ apud Caſtellam, & Milites Ieſu Chriſti, S. Iacobi, & Auis in Portugallia cum habeant dominium ſuorum bonorum, etiam fructuum Cōmendarum, licitè poſſunt de his teſtari, vel inſtituere maioratum, non ſecus ac ceteri ſæculares, vt antiqua conſuetudine à multis retro annis facere conſueuere per ſua priuilegia, non obſtante conſtitutione Pij V. quam Gregorius XIII. reuocauit, ac penitus aboleuit apud Bullarium. Eandem facultatem teſtandi de quibuſcunque bonis per eos licitè acquiſitis, tam ratione Prioratuum, quàm beneficiorum, ſeu alias vndequaque per ſuam induſtriam obuenientibus, cum certis tamen conditionibus, habent Clerici non Conuentuales dictarum Militiarum, ex priuilegio Clementis VII. pro Ordine ſancti Iacobi, quo etiam gaudent Fratres Militiæ de Auis in Regnis Luſitaniæ per eundem Gregorium XIII. apud idem Bullariū. *Ibid. art. 7.* de quo Molina *tract. 2. diſp. 141. à num 5. & alter Molin. lib. 2. de primog. cap. 9. num 69 Sanchez libr. 7. decal. cap. 8. à nu. 30 & nos ſupra de Commend. reſolut. 28 num. 11. diximus.*

Bull. bull. 35. Greg. 13.

Bull. bull. 34. Greg. 13.

8. Dicti tamen Commendatarij Militiarum non gaudent priuilegio militum in teſtando, niſi actu ſint in bello, ſeu in caſtris contra hoſtes fidei pugnantes, vt conſtat ex § *illis* § *ſed hactenus, inſtit. de milit. teſtam. l. milites C. eodem tit. Auct. tomo 4. Addit. Summa cap. 145. num. 2.*

9. Donati, ſeu Oblati apud Regulares rectè teſtari poſſunt, niſi ſe & ſua, præſentia, & futura monaſterio offerāt, non quia Religioſi ſunt, ſed quià per

dona-

donationem piam à ſe factam priuaueri nt ſe tali poteſtate. In Religionibus verò, vbi hi Oblati ſunt verè Religioſi tria vota ſubſtantialia emittentes, vt in Ordine ſancti Benedicti, etiam ex hoc capite teſtari prohibentur, ibid. art. 8.

Illuſtratur, & tuetur Auctoris ſententia. Reſolutio Auctoris continet celebrē quæſtionem, nec ſatis pro dignitate à multis exagitatam. In qua illa ſententiæ Auctoris pars, quæ aſſerit, Oblatos ſe, & ſua Religioni tradentes teſtamentum facere non poſſe, veriſſima eſt, dūmodo Oblati Regulares ſint, non ſęculares. Quæ ſententia manifeſtè probatur ex *Authent. ingreſſi, C. de ſacroſan. Eccleſ. melior textus (qui in oblatis formaliter loquitur) in cap. vlt. verſ. vnde, de ſucceſ. ab inteſtato, ibi. reſpondit ſe teſtari non poſſe, quia ſe, & ſua contulerat monaſterio: nōtant per textum ibi in cap. in præſentia, de probat. Abb. num. 2. Felin & Decius num. 5. Beroius à nu. 57. Caſtrenſ. co ſil. 69. libr. 1. latè Card.* Thuſc. pract. tom. 5. litera O. concl. 16. à numer 7. Ab hac tamen ſententia alij recedunt, quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8. num. 43. Mouentur præcipuè, quia licet Oblati ſua monaſterio offerant, id tamen impedimento non eſt, quominus teſtari poſſint: nam verius exiſtimant, ad teſtamēti validitatem neceſſarium non eſſe, quòd teſtator bona actu habeat, ſed ſatis ſit, quòd aptitudine habere poſſit, capaxque ſit dominij, ex optimo Papiniani loco in l. hæreditas 50 ff. de petit. hæred. tradit Gomez l. 13. Taur. Aluarad. *de coniectur. mente defuncti lib. 2. cap. 1. Barboſa in rubric. 3. p. à num. 16 ff. ſolut. matrimon. Valaſc. de partit. cap. 1. numer. 10. Caſtillo libr. 2. controuerſ. capitul. 17. à num. 2.*

Verùm hæc ſententia vereor, ne falſo nitatur fundamento, cùm veriùs ſit, ad validitatem teſtamenti neceſſarium eſſe habere bona, idque vulgo probari ſolet ex *l. lex Cornelia 28 ff de vulgar. & ex regula l. nihil. ff. de verbor. ſignific. melius ex Vlpiano in fragmētis, tit. 20. verſ. filius familias, ibi. Filius familias teſtamentum facere non poteſt, quoniam nihil ſuum habet, vt teſtari de eo poſſit: docent gloſ. 1. & Fulgoſ. in dict. l. hæreditas, vbi Cuiacius lib 6. quæſt. Papiniani in principio,* & poſt Corraſium, & Alciatum conſtanter Valaſcus dicto cap. 1 nu. 13. Caſtillo, dict. capit. 17. per totum. Nec in contrarium mouere debet textus in dict. l hæreditas, diuerſum enim ſenſit habet, vt videre eſt apud præcitatos.

10. Pater monaſterium ingrediens quemlibet ex liberis ſuis in tertia parte bonorum poteſt meliorare, dummodo quinta pars competens monaſterio relinquatur, prout conceſſum eſt in regno Caſtellæ parentibus ſæcularibus, l. 1. & 2. tit. 6. lib. 5. nouæ recopilat. Si autem inter extraneos diſponat, totū pertinet ad monaſterium, qui loco filij ſuccedit, & quintam partem, inter quos libuerit, diſtribuendi habet poteſtatem, niſi de licentia Papæ teſtetur cum clauſula, quod monaſterio non obſtante liberè de bonis ſuis diſponat. Ita debet intelligi confusè tradita ab Auctore ibid. artic 9. Pro quo facit quod tradit tom. 4 Addit. Summę cap. 62. numer. 5. verb. Nouitij, nam ibi tradita conducūt ad intelligentiam dicti artic. 9. quo loci addit, quòd patri non licebit meliorare monaſterium in tertia parte, exiſtētibus filijs legitimis, quia lex concedēs facultatem meliorandi filium, procedit in filio vero, & naturali, & nō in ficto, quale eſt monaſterium, ex Tiraquel. *in l. ſi vnquam. C. de reuocand. donat. nu. 41. & 44 de quo etiam Molin de primo genit. lib 2. cap. 9. à numer. 57. Couar. in cap. 2. de teſtament. num. 10 & 11. & in capit. cùm in officijs num. 7. eodem titulo. Idem docent Aluarad. de coniecturata mente defuncti lib. 2. capit 1. numer. 5. in principio. Angulo de melioritatibus l. 2. gloſ. 1. num. vltim. alter Molina de iuſt.* tom. 1. diſput. 141 colum 2. verſ. hinc in regno Caſtellæ, & tom. 3. diſput. 604 n. 4 & alij plures, quos cum noſtro Auctore refert, & ſequitur Sanchez lib. 7. decalog. cap. 9. nu 29. vbi num. 30. addit, aliquo filio in tertio meliorato, nulli poſſe patrem aliquid ex quinto tribuere, ſed totum eſſe monaſterij, quia etiā dato toto monaſterio, non poteſt monaſterium percipere tantum, quantum per-

Elucidatur doctrina Auctoris.

percipit filius cui plus relictum eſt, vt perit authent. ſi qua mulier, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. ſecus ſi tertium inter filios diuidatur, tunc enim ſolum poterit eis aliquid ex quinto dare, quando reſiduum quinti tantum eſt, quantum habet filius plus ex patris bonis percipiens.

11. Teſtamentum in quo Frater Minorita hæres inſtituitur abſque cohærede, vel ſubſtituto eſt ipſo iure nullum, & hæreditas deuoluitur ad uenientes abinteſtato: Inſtituto verò ſimul cohærede, vel ſubſtituto illis accreſcit portio Fratris inſtituti, iſte enim omninò incapax eſt hæreditatis, ex capit. exiui, §. quia ergo, de verbor ſignific. niſi conſtet de mente teſtatoris voluiſſe valere teſtamētum iure codicillorum, & omnimodò, quo de iure valere poteſt, tunc enim in conſcientia non licet ſuccedenti ex teſtamento, vel abinteſtato hæreditatem retinere, ibid art. 10. de quo Syluest. verb teſtamentum 1. nu. 6. vide ſuprà reſolut 72. nu. 12. & 13.

12. Apud Hiſpanos valet teſtamentum, etiam non inſtituto hærede l. 1. tit. 4 lib. 5. recopil vbi latè Maticco gloſ. 9. Vnde teſtamentum in quo inſtituuntur hæredes Fratres Minores cum clauſula quod hæreditas vendatur, & conuertatur in neceſſitates eorundem, valet, cum ſit factum ad piam cauſam, quę ſuſtinet vicem hæredis, tomo, 2. quæſt. 78. art 4. & tomo. 4 Addit. Summæ capit. 145. num 4. & nos diximus ſuprà de hæreditatibus dict. reſolut. 72 num 13.

13. Teſtamentum ante ingreſſum Religionis conditum per profeſſionem non rumpitur, ſi tempore teſtamenti de ingreſſu, ſeu profeſſione teſtator cogitauit; ſecus ſi de profeſſione non cogitauit, tunc enim rumpitur quoad portionem monaſterio debitam, & non relictam. Vnde ſi talis debita portio relinquatur, teſtamentum quidem manet ratum, firmum, ac validum. Ibidem. artic. 11. & nos diximus ſuprà reſol. 101 n. 49.

14. In teſtamento non ſufficit de verbis teſtatoris teſtes deponere, quæ audierunt, ſed etiam, quòd ſimul viderūt ipſum talia verba proferentem, l ſi non ſpeciali, l. ſi vnus C. de teſtam. vbi habetur, quòd coram teſtatóre debent teſtes ſigillare, vel ſignare teſtamentum, aliàs nullius valoris exiſtit, Ibid. art. 12.

15. Religioſi ritè poſſunt eſſe teſtes in teſtamento de licentia prælati, cap. n. per 51. de teſtibus, etiam quando monaſterium hæres inſtituitur, vel eidem aliquid legatur, ex communi DD. quā praxis obſeruat. Ibid. d. art. 12. in fine, & q. 71. art. 2. eod tom 3. Idem docent Surd. deciſ. 129 n. 1. Craſſus tom. 1. cōmunium, lib. 4. tit. 10 num. 150. Molina de iuſtitia tract. 2. diſp. 127. verſ. verum autem, Farinac. tract. de teſtibus qu. 61. nu. 126 idem admittentes in Fratribus Minoribus. Viuius tom. 2. comm. li. 6. t. 13. nu. 82. Surd. dict. deciſ. 129. nu. 2. & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez lib. 6. decal. c. 13. num. 100. 101. & 102. Si tamen ſine ſuperioris licentia teſtes adhibeantur, an teſtamentum impugnari poſſit? Pars affirmatiua ſuaderi poteſt ex c vltim. 14. qu 2. Contrarium tamen verius eſt cum Farinac. dict. qu. 61. nu. 134. Sanchez dict. c. 13. nu. 108. Firmatur auctoris doctrina;

16. Religioſus non poteſt eſſe executor teſtamenti, niſi petita priùs, & obtenta licentia ſui ſuperioris, cap. Religioſus, de teſtam. libr. 6. Clem 1. de teſtam. Clem exiui, § verum, de verb. ſignific. aliàs erit irritum, & inualidum quidquid actum fuerit, vt tenet communis. Prior autem, ſeu alius prælatus localis poteſt id munus exercere abſq; licentia Prouincialis, quia quidquid poteſt circa ſuos ſubditos, etiam ſibi licitum eſt agere. Item poteſt ſuperior, re integra, reuocare ex cauſa licentiam factam ſubdito ad huiuſmodi munus exequendum, tomo 3. quæſt. 70 art 1 de quo Couar. in cap. tua nobis, de teſtam. num 2. Sylueſter verb. teſtamentum 2. quęſt. 2. Qua de re videri poſſunt Zeuallos communium qu. 404. latè poſt alios Sanchez lib 6. decalog. cap. 11. n 43.

17. Fratres Minores abſolutè non poſſunt eſſe executores teſtamētorum, Clementina, exiui §. proinde verſ. verum etiam, de verbor. ſignific. niſi tanū cōſilium dando circa executionem, ac proinde bene poſſunt nominari conſultores, ſeu conſiliarij executorum, qui tamen non tenentur eorum conſilium

Comp. Roderici. Rr ſe-

ſequi. Vel etiam poteſt ipſe teſtator executoribus iniungere, vt non diſtribuant, niſi illis, quos Fratres elegerint. Imò & ipſis Fratribus poteſt committere electionem executorum, virtute cuius poſſunt ipſi Fratres eos ad tale munus eligere: quia in omnibus his caſibus ceſſat ratio prohibitionis, videlicet cõtrectatio, vel adminiſtratio pecuniæ, aut litigium. Ex eadem etiam ratione quando vltra Minoritam nominantur à teſtatore alij teſtamentarij ſæculares, qui poſſunt conueniri coram iudice, ac petere, vel reddere rationem iuridica, optimo iure licebit ipſi Fratri Minori agere officium teſtamentarij, tũc enim ab alijs executoribus id poteſt peragi. Ibidem art. 2. & tom. 4. Summ. cap. 146. num. 7. in fine de quo Couar. in cap. tua nos num. 1. de teſtament. Notandum peculiare eſſe in ſolis Minoritis, non poſſe eſſe executores, etiam de licentia prælati, qua de re conſule Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. à num. 24.

18. Quando teſtator iubet, vt de conſilio, vel cum cõſilio religioſi exequatur teſtamentum, non eſt neceſſario ſequendum eius conſilium: ſecus ſi dicat, ſecundũm conſilium: tunc enim neceſſario ſequendum eſſe tenent plurimi. At (ſaluo meliori iudicio) exiſtimo, attento, quod religioſus de licentia ſui prælati executoris munus agere poteſt, ipſius conſilium, & petendum, & ſequendum eſſe, cum conſtituatur particeps in eodem munere ſeu officio. Vnde Minorita, caſu quo poſſit eſſe executor teſtamenti, vt ſuprà diximus, neceſſario debet peti, & ſequi eius conſilium, vt quando diſtributio facienda eſt in ipſos Fratres Minores, vel in Moniales ſui Ordinis (quo caſu poſſe eſſe executores, ſeu teſtamentarios tenet Bartolus infrà citandus) ſecus in caſu, quo non poteſt eſſe executor, tunc enim de vrbanitate, & non de neceſſitate ſequendum eſt eius conſilium *ibid. art. 3.* de quo Bart. *in tract. Minor. libr. 3. cap. 2. & 3. dicto 1. Syluest. verb. conſilium num. 4 Roſ. lla verb. Religio 1. num. 7. Angel. verb. executor numer. 2.* de qua de re plura tradit Sanchez *libr. 6. decalog. cap. 11. à num. 27.*

19. Religioſus executor teſtamenti licitè poteſt erogare ſuo monaſterio de his, quæ ſunt pauperibus diſtribuenda etiam, ſi ſolus hoc officium exequatur, non tamen ſibimetipſi, niſi ſit in magna neceſſitate conſtitutus, vel habeat aliũ ſocium teſtamentarium, tunc enim poteſt. Idem dicendum videtur, quando Minoritæ committitur electio pauperum, quibus diſtribuẽda eſt aliqua eleemoſyna, licitè enim poteſt ſuo monaſterio, vel Monialibus egentibus ſui Ordinis aliquid erogare *ibid. art. 4 & in Addit. Sum. dict. num. 7. de quo Syluest. verb. teſtamentum 2. qu. 2. Corduba ſup. Regul. cap. 6 qu. 18. fol. 231. § quinto patet, vbi à nu. 229. col. 2. late rem tract. Idem docent Nauar. in propugnacul. ad apolog. de redditibus monast. 12. num. 12. Matienço lib. 5. recopil. l. 14. tit. 4 gloſ. 1. nu. 12. & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez dicto cap. 11. num. 59 & 61.*

20. Epiſcopus rationes exigere poteſt à Religioſo teſtamentario, etiam prælato, ipſeque reddere tenetur, Clement. vnica, de teſtam. niſi fortè religioſus priuilegio muniatur, ne coram Epiſcopo poſſit conueniri ratione delicti, contractus, vel rei ſitæ, cuius generis ſunt hodie Mendicantes, & qui eorum priuilegijs gaudent. Illud exploratum eſt, teſtatorem non poſſe in ſuo teſtamẽto remittere neceſſitatem reddendi rationes hæredi, ſeu executori, neque vetare, ne ab Epiſcopo exigatur, cap. tua 17. de teſtam. Auctor ibid. art. 5.

Neque enim priuatorum cautionibus iuri publico derogari poteſt; l. quod de bonis 15 § 1 ff. ad legem Falcidiam, l. ius publicum 38 ff. de pactis, l. ſi patronus 20. ff. de donat. capit. ſi diligenti 12. de foro competent. l. nemo poteſt 55. ff. de legat. 1. Qua ratione receptiſſimũ eſt, teſtatorem non poſſe remittere adminiſtratori, tutori, ſeu curatori neceſſitatem reddendæ rationis l. quidam decedens, verſ. nemo enim, ff. de adminiſtrat. tutor. l. ſi ſeruus vetitus. ff. de legat. 1. l. ſi quis rationes 9. l. Aurelius 28. §. Metia ff. de liber. legat. Sola enim remiſſio operabitur, ne ſcrupuloſa rationis inquiſitio fiat. Qua de re adeundi Couarr. lib. 2. variarum cap. 14. & Couar.

Probatur & illuſtratur, Auctoris doctrina.

lib.

lib 1. de ratipcinijs capit 5 Guttierrez de tutel. 3 part. capitul 1. a numer. 32. & capitul 14. à numer. 4. Mantica de coniectur libr 9. titul. 8. à numer. 19. Menoch. libr. 4. præſumpt. 164. per totam, Felicius tractat. de ſocietate c. 37 à numer 36. Morquecho libr. 1. de diuiſion. bonorum cap. 1 num. 49. & 50. Cabedo decil. 136 num. 3.

De teſtibus, vide ſuprà de correctione Fratrum, reſolutione 42. de teſtibus.

ADDITIO.

21. Diximus in hac reſolut numer. 2. accedente Pontificis licentia Religioſum poſſe vtiliter teſtari, idem probat Bartholomæus à S. Fauſto in Theſauro Religioſorum lib 8 quæſt. 66 vbi à quæſtion 61 multa de teſtamentis Religioſorum tractat Circa quam licentiam adhuc nonnulla addere oportet. Primò, vt teſtandi facultas coanguſtetur ad vſus pios, non verò extendatur ad vſus profanos, Nauarr. de reddit. quæſtion 3. monit 6. Molina libr 2 de primog. capitul. 9. numer 67. alter Molina de iuſtit diſput. 141. & diſput 604. numer. 5. & alij citati à Sanchez libr. 7. ad præcepta capitul 8 num. 51. Secundò, quod licentia expreſsè concedatur, Sanchez dict capitul. 8 numer 55. Barthol à S. Fauſto d libr 8. quæſtion 70. Tertiò, quòd non eſt neceſſe licentiam debere præcedere, ſed poſtea ſuperuenientem validum efficere prius teſtamentum à monacho abſque illa conditum, quia cùm voluntas ſit deambulatoria vſque ad mortem, non intelligitur vſque ad id tempus perfectum, & ideò ſatis eſt, vt valeat, quòd habilitas teſtandi tempore mortis interueniat, ita Nauar. tomo, 2. de regular. à nu. 256. Gom l 42. Taur. num. 1. Matienco l. 3. gloſ 3 numer. 4. titul. 4. libr. 5. Recopil. Sanch. d. cap 8 num. 60 Contrarium tamen docent Manduſ regul 8. Cancell. quæſt. 32 num. 18. Flamin. de reſignat. lib. 11. qu. 7. à num. 90. Conc. ad reg 8. gloſ. 47. num 48.

RESOLVTIO CXXXVI.

De Tertiarijs Fratribus.

1. FRatres Tertiarij Ordinis B. P. N. Franciſci alij ſunt in Congregatione viuentes, ſuntque verè, & propriè Religioſi tria vota eſſentialia profitentes, & gaudent omni exemptione à iuriſdictione Eccleſiaſtica, ſubditi in omnibus Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum Obſeruantiæ, fruentèſque omnibus gratijs, priuilegijs, exemptionibus, & immunitatibus ipſorum Fratrum Minorum per Bullas Pij V. Gregorij XIII. apud Bullarium. Et idem eſt de Monialibus Tertiarijs viuentibus in communitate, vt cõſtat ex duplici Bulla Sixti IV. apud idem Bullarium, in quarum altera habetur, quòd Generales, & Prouinciales Ordinis Minorũ habeant ſub ſua iuriſdictione omnes Fratres, & ſorores Tertij Ordinis.
[Margin: Bull. 32. & 33. Pij V. Bull. 4. & 25. Sixti 4. & bulla 16. Leon X.]

Ab hoc tamen excipiuntur Tertiarij Portugalię, qui ex declaratione Cardinalis Mathæi Ordinis protectoris, & confirmatione Clementis VIII. nõ ſũt ſubditi Prouincialibus Obſeruãtiæ, ſed ſuo Prouinciali Tertij Ordinis, & Miniſtro, ac Cõmiſſario Generali Ordinis, aſſignatis eis habitus forma, & colore. Idemque habet prouincia Tertiariorũ in Andaluzia apud Hiſpaniã, fortè per communicationem dictæ conceſſionis Clemẽtis VIII. Alij verò Tertiarij ſũt, qui viuunt extra Congregationem in ſuis proprijs domibus, & hi non ſunt verè, & propriè Religioſi, vtpote qui non emittunt tria vota eſſentialia, eorum tamen inſtitutum poteſt dici Ordo, ſeu quidam modus bene viuendi ab Eccleſia approbatus, ſuper quos non habent Fratres Minores aliquam iuriſdictionem, ſed tantùm quandam ſuperintendentiam, ſeu curam ſpiritualem pro ipſorum directione, communicando illis
[Margin: Bullar. Bull. 14. Clem. 8. & in princip. § . In 2. Regiſtro.]

aliquas indulgẽtias, & alia ſimilia ſine præiudicio decimarum, & tributorum ab eiſdem ſoluendorum, ac iuriſdictionis ſęcularis, & Eccleſiaſticæ, cui in omnibus ſubſunt, vt alij merè ſęculares, ex Leone X. in Concilio Lateranenſi. Huius Tertij Ordinis auctor, & inſtitutor fuit B. Franciſcus, qui licèt eius Fratribus aliquam certam regulam non tradiderit, aliquas tamen leges circa conuerſationem vtriuſque hominis eis præfixit, quas in vnum collectas, &

Bullar. Bul.7.et 8 Nic.IV.

moderatas, ac in formam regulæ redactas obſeruandas tradidit, & confirmauit Nicolaus IV. & approbarunt Honorius III. & alij Pontifices. *tom.3.q.72. art.1.* de quo Carillo, *lib.1. de Tertiarijs cap.11. & lib.3. cap.5. Portel verb. Tertiarij à num.1. vſque ad quartum.*

2. Tertiarij Ordinis S. Dominici in congregatione viuentes cum tribus votis eſſentialibus ſecundùm regulam à Sede Apoſtolica approbatam, cùm ſint verè, & propriè Religioſi gaudent omnibus priuilegijs Religioſorum, ad in-

In Bull. Bul.6. Paul.3.

ſtar Tertiariorum Franciſcanorum, ex declaratione Pauli III. Apud Eremitas S. Auguſtini, nec apud Carmelitas non inueniuntur Tertiarij, ſed tantùm quædam ſorores, quæ Mantellatæ nuncupãtur, quæ non ſunt verò Religioſæ, quia non viuũt ſub aliqua regula approbata cũ tribus eſſentialibus votis, ſed tantũ cum voto ſimplici caſtitatis, ex Leone X. Apud Minimos verò Tertiarij vtriuſque ſexus licèt habeant modum viuẽdi approbatũ, & gaudeant priuilegijs Tertiariorum B. Franciſci & Dominici per eundem Leonem X. non tamen emittũt tria vota aſſentialia, ſicut illi, quod neceſſariò erat exprimendum, & concedendum. *ibid. art.2. & 3.* de quo ſuprà *reſolut.9. num.1. & 2.* aliqua diximus.

Bull.2. Boniſ.8.

4. Bonifacius VIII. apud bullarium declarauit ſorores Tertiarias S. Franciſci non comprehendi in conſtitutione Ioannis XXII. qui ſtatum, & ſectam Fraticellorum penitus extinxit.

5. Tertiarijs Franciſcanis præſcripſit Nicolaus IV. formam, & colorem habi-

In Bull. Bul.5. Clem.7.

tus, quòd ſit nec prorſus albi, nec prorſus coloris nigri, ad negridinem tamen magis tendat, & quòd diſtinguatur à forma habitus à Fratribus Minoribus primæ regulæ geſtari ſoliti, & Clemẽs VII. permiſit eis chordã nodoſam. Pro Tertiarijs verò Portugalliæ decreuit Clemẽs VIII. vt ex vili, & humili panno induerentur, & quoad colorem, & formam habitus omninò diſtinctus ſit ab habitu Obſeruantiæ, ibid. artic. 4. de quo Portel verb. Tertiarij num.3.

Bull.14. Clem.8.

6. In Italia Tertiarij in proprijs domibus viuentes deferunt veſtes quoad formam ſimiles veſtibus aliorum ſæcularium, & quoad colorem ad inſtar Fratrum Minorum, ſubcinericiũ, vnde cũ ab antiquo vſque ad præſens tali habitu vtantur in illis partibus, veroſimile eſt, quòd de voluntate, & beneplacito B. Franciſci ſic conſuetum eſt deferre. In eorũ regula habetur, quòd veſtis ſit vilis in pretio, & in colore, nec omninò albo, nec omninò nigro, ſitque honeſta, nec habeat ſciſſuras, vulgo (golpeados) & idem eſt in veſtibus fœminarũ. Ibid. dicto art. 4.

7. Tertiarios in congregatione viuẽtes ſub regula approbata gaudere priuilegijs Fratrum, de cuius Ordine ſunt, iam ſuprà diximus, quod reſidentibus apud proprias, ſeu priuatas domos ad inſtar ſęcularium non concedimus. Tota lis eſt de fœminis (quas Hiſpani vocant Beatas) caſtitatem vouentibus, & habitum Tertij Ordinis geſtantibus, iuxta regulam Nicolai IV. in proprijs tamen domibus degentibus. Nam collector Mendicantium affirmat, ipſas gaudere omnibus priuilegijs, & exemptionibus fratrum, ex Leone X. in Concilio Lateranenſi, qui hoc priuilegium ſpecialiter illis induiſit, non obſtante decreto dicti Concilij, cuius ſententiam ſequitur Auctor tom. 1. qu. 55. art. 14. de quo ſuprà reſolut. 115. de communicat. priuilegior. n. 46. diximus, quia, inquit, huiuſmodi Tertiariæ profitentur caſtitatem iuxta regulam, ſeu modum viuẽdi à Sede Apoſtolica approbatũ, quod in dicto Lateranenſi Concilio tantùm requiritur ad gaudendum dictis priuilegijs. At tom.3. quæſt. 73. art. 1. oppoſitum tenet, licèt enim, inquit, à Leone X. in Concilio Lateranenſi illis conceſſa ſint priuilegia fratrum, id tamen

re-

Digitized by Google

reſpicit tantùm viuentes in congregatione, & tria vota eſſentialia emittentes, quod etiã decretis Tridentini Concilij eſt conforme.

Trid. ſeſſ. 24. ca. 11. de refor.

Conciliãtur loca Auctor. & aperitur eius mẽs.

In hac igitur antinomia, (ſi de mente Auctoris licet coniecturari) mihi videtur diſtinguendum, nam in d. art. 1 loquitur ex mente Tridentini Concilij, in quo definitur non gaudere priuilegijs, exemptionèque Religioſorum, niſi eos, qui actu ſeruiunt monaſterijs Regularium intra eorum ſepta, & domos reſidentes, ac ſub eorundem obedientia viuentes. At in d. qu. 55. art. 14. loquitur iuxta terminos Lateranenſis Concilij, in quo dictæ Tertiariæ caſtitatem vouẽtes extra clauſtra ſpecialiter excipiuntur ad gaudendum priuilegijs fratrum, cuius quidem Concilij definitioni, & determinationi hodie ſtandum eſſe credo, non obſtante nouiori decreto Tridentini, tum quia in illo non agitur, niſi de oblatis, & ſeruitoribus monaſteriorum, nõ verò de Tertiarijs: tum etiam, quia ex verbis eiuſdem Tridentini ibi: Siue his, qui legitimè, & ſecundùm regulam earundem Militiarum profeſſionem fecerint: id deduci videtur, vbi penſanda eſt diſiunctiua, ſiue, qua denotatur, vtroſque exemptione, & priuilegijs Fratrum frui, tam oblatos, & ſeruitores monaſteriorum intra ſepta eorum ſub obedientia viuentes, quàm alios quoſcunque qui ſecundùm regulam alicuius ordinis profeſſi ſunt, quales ſunt præfatæ Tertiariæ, quæ profitentur caſtitatem ſecundùm regulam à Nicolao IV. approbatam. Et ad tollendum omne dubium ita declaratum fuit à ſacra Cardinalium congregatione, vt refert Carillo lib 3. Tertiariorum cap 5. & habetur in defenſorio ſuper profeſſione Tertiariorum edito à Domino Epiſcopo Fr. Franciſco à Soſa, quod extat inter eius opuſcula tract. 5 fol. 202. Vbi ait, id ſupplicatum fuiſſe Domino Clemente VIII. & tandem poſt multiplicẽ rei diſcuſſionem emanaſſe decretum ſacræ congregationis Concilij Tridentini, anno Domini 1608. in hunc modum.

Sacra congregatio Concilij Tridẽtini interpretum conſulta reſpõdit. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, aliosque ſimiles, ita demum ordinis, cuius tertiæ regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegijs potiri, & ab ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum cauetur conſtitutione Concilij Lateranenſis ſub Leone X. quæ habetur ſeſſ. 11. in fine, etiam ſi in conſanguineorum, & affinium ſuorum, vel proprijs domibus, aut ſeorſum habitent, quemadmodum idem Leo poſtea declarauit conſtitutione edita prima die Martij anni 1518 de qua vide Portel d. verb. Tertiarij num. 7.

8. Ex quibus conſequenter deducitur, quòd huiuſmodi Tertiariæ, ſeu Beatæ caſtitatem vouentes ſunt exemptæ à tributis, & exactionibus ſolui ſolitis à laicis, quia indiſtinctè, & ſine limitatione illis communicat, ſeu concedit priuilegia Fratrum Leo X. vt ſuprà diximus. Scio noſtrum Auctorem tomo 3. quæſtion 74 articul. 11. expreſsè oppoſitum tenere, & tom 2. quæſtion. 65. articul. 5. non apertè expreſſiſſe ſuam ſententiam, quamuis id innuere videatur ad finem articuli, referens ſtatutum, & declarationem Leonis X. quo expreſſè excipiuntur dictæ Tertiariæ, vt gaudeant priuilegijs fratrum, cuius ordinis habitum geſtant. Quo tamen non obſtante (ſaluo meliori iudicio, & ſub cenſura doctiorum) ſtandum exiſtimo dictæ declarationi Leonis X qui abſolutè, & abſque aliqua limitatione dictas ſorores, ſeu beatas omnino exemptas in omnibus, & per omnia, ſicut fratres ordinis, cuius habitum geſtant, ſtatuit, & decreuit, vt apertè conſtat ex eius bulla relata in bullario, & patebit attentè legenti eius tenorem: vbi notanda ſunt verba Pontificis, in omnibus, & per omnia; qui autem totum dicit, nihil excludit, ergo cùm indiſtinctè, & generaliter dicat: in omnibus, & per omnia gaudere priuilegijs, & immunitatibus Fratrum, apertè deducitur, à tributis etiam, & ab alijs exactionibus, & oneribus ſolui ſolitis à laicis voluiſſe eas eximere

Sententia menti Auctoris conformior. Bull. 44. Leon. X.

ad inſtar eorundem fratrum, cuius mentis ſignum non paruum eſt, quòd ad finem dictæ cõſtitutionis reuocat aliam ſuam conſtitutionem in Concilio Lateranenſi ſuper hoc editam, in qua ſtatuerat fratres, & ſorores Tertij Ordinis in proprijs domibus viuentes teneri ad onera, ac tributa perferenda, ſicut laici, de quo Gregorius Lopez *in l. 1. gloſſ. 2. tit. 7. part. 1 Terez in l. 19. tit. 4. libr. 4. ordin Sarmient. de reddit ibus Eccleſiaſt. 1. p. n onit. 56. num. 4. Boerius de ſtatu, & vita Eremitar num. 13. Portel vbi ſuprà n. 7. P. Mirand tom 1 man qu. 36 art. 4.*

9. Supereſt videamus, an dicti Tertiarij extra clauſtra viuentes gaudeant priuilegio Canonis, ſiquis ſuadente. Cum collectore tenet partem affirmantem Auctor tom 1. qu. 55. art 14 circa finem, & tom. 3. quæſt. 72. art 2. quia, inquit, habent modum viuendi approbatum à Sede Apoſtolica. Idem innuere videtur tom 2 quæſt 65. art 5. quo loci latè probat præfatos Tertiarios eſſe perſonas Eccleſiaſticas, & Religioſas, quippe quæ ſunt annexæ Ordini à Sede Apoſtolica confirmato, & ſpecialiter Deo dicatæ, mutant enim habitum, & ſtatũ, ac traditam ſibi regulam obſeruant, perſonæ autem Deo ſpecialiter dicatæ gaudent dicto priuilegio Canonis, capit. ſi quis 17. quæſt 4. Rurſus confirmat exemplo profitentis in manibus Epiſcopi aliquam regulam approbatam, & manentis in propria domo de ipſius licentia, & ſub eiuſdem Obedientia (vt ſolet fieri ab eremitis) is namque fit perſona Eccleſiaſtica, & gaudet priuilegio clericali, ex gloſſ. in cap. inſinuante, qui clerici, vel vouent. quod optimè ad dictos Tertiarios adaptari poteſt. Tandem ſi clerico coniugato incedente cum habitu, & tonſura clericali conceditur priuilegium Canonis in c. vnico, de clericis coniugatis libr. 6 cur non idem erit concedendum Tertiarijs portantibus habitum Ordinis in ſua regula præſcriptum, & diſtinctum à ſecularibus? & hæc ratio deducitur ex traditis ab Auctore d. artic. 5 § ſed hæc in principio, de quo Portel vbi ſuprà num. 3. qui idẽ tenet, licèt dubius, item & Suarez loco infrà citando.

His tamen non obſtantibus licèt ſupradicta in rigore ſpeculatiuo iuris aliqualem veri ſpeciem præſeferre videantur, at in praxi, & vſu communi oppoſitum tanquam verius ſequuntur ferè omnes. Ratio mihi efficax eſt, quia dicti Tertiarij extra clauſtra viuentes reputantur pro merè ſecularibus ſubditi in omnibus poteſtati ſæculari, & Eccleſiaſticæ, vt conſtat ex dicta conſtitutione Leonis X. ergo in omnibus ſubſunt eorum iuriſdictioni ſicut cæteri Laici, quam quidem non poſſent iudices ſæculares circa ipſos exercere, ſi eſſent perſonæ Eccleſiaſticæ, & haberent priuilegium canonis, ac proinde ſi non gaudẽt priuilegio fori, nec illo alio canonis gaudebunt. Neque obſtat dictum Auctoris in prætactis locis, quia ibidem non eſt locutus ex propria, ſed ex ſententia collectoris, vt patebit intuenti, de quo vide Suarez *de cenſuris diſp. 22. ſecti 1 num 20. Fr. Ioannem à Cruce de ſtatu Relig libr 1. cap 2. dub. 3 concluſ 2. ad finem, Portel verb manus violentæ, num.* 8 vbi ſibi oppoſitus firmat noſtram ſententiam.

Proponitur vera ſẽtentia de mente Auctoris.

10. Moniales Tertiariæ ſubditæ ordinarijs non gaudent priuilegijs ordinis, quia Pius V. & Gregorius XIII. id tantùm conceſſerunt pro his, quæ ſub obedientia Fratrum Minorum viuunt. Vnde opus eſt, vt habeant ſpeciale priuilegium communicationis priuilegiorum ordinis (vt habent à Paulo III. Moniales S Vrſulæ Salmanticenſis) aliàs dictis priuilegijs minimè gaudere poſſunt, quod prælati debent diligenter inquirere, ibidem dicta quæſt. 73. art. 1. §. colligitur denique, vbi refertur dicta conceſſio Pauli III pro Monaſterio præfato S. Vrſulæ. Vide ſuprà de communication. priuileg. numero, 45. §. vltim.

De indulgentijs ordinis, quas lucrantur Tertiarij vtriuſque ſexus, vide apud Compend verb Tertiarij §. 11. & Carillo libr 1. de Tertiarijs, numero, 11. apud bullarium extat quædam Bulla Clementis VII. vbi multa conceduntur Tertiarijs.

Bull. 5. Clement. VII.

AD-

ADDITIO.

11. Duplex in hac reſolutione num. 1. Tertiariorũ genus diſtinximus. Quæ traditio veriſſima eſt, & quod attinet ad Tertiarios in ſeculo manentes, & laicaliter viuentes magis communiter receptum eſt, nullo priuilegio clericali gaudere. In primis fori priuilegio priuantur, vt expreſsè diſponit Ordinatio Luſitana, lib. 2. titul. 2. §. 1. & ſtando in iure communi docent Calderin. *conſ. 4. de Regularibus, Abb. in c. 2. num. 11. Felin. nu. 10. de for. compet. Decian. libr. 4. Crimina. cap. 9. nu. 34. Marta de iuriſdiction. 4. part. caſu 113. n. 36. Secundò, à tributis non eximuntur, l. 19. tit. 4. ordin. l. 1. tit. 14. l. 6. recop. ibi Azeuedo, Auendaño de exequend. lib 2. capit. 14. num. 28. Laſſarte de decim. vend. c. 19. à* num 90. plures citati à Florez de Mena lib. 2. variar. qu. 21. num. 197. Gutier. de gabellis, qu 95. à nu. 5. Gratian. diſcept. cap. 393. nu. 29 Tertiò, priuilegio Canonis non gaudent, vt ſupponunt Nau. in Manual. cap 27. n 79. Suarez de cenſuris diſp. 22. ſect. 1. num. 20. Molina de iuſt tract. 3. diſp. 50. num 4. & quidem meritò, cùm hæ perſonæ, licèt modum viuendi approbatum à Sede Apoſtolica habeant, ſæculares, non verò Eccleſiaſticæ perſonæ propriè ſunt. Hinc deducitur, Tertiarios laicaliter viuentes per profeſſionem, quàm emittunt, matrimonium ratum antea contractum nõ dirimere, docet multis citatis Sanchez lib. 2. de matrim. diſp 18. à nu. 4.

12. His verò, quæ circa Tertiarias, vulgò, Beatas, diximus hac reſolut. nu. 7. nunc addo, hanc quæſtionẽ inter DD. valdè controuerſam eſſe. Sed omiſſa diſputatione, iuxta eandem diſtinctionem, de qua nuper, rem hancampliùs reſoluendam duxi. Si enim communem vitam ducant, bona in communi poſſidentes ſub vnius ſuperioris obedientia, negari non poteſt, priuilegijs ſupradictis gaudere. Si verò in domibus proprijs vitam priuatam ducant, diuerſum erit. Quæ diſtinctio notabiliter confirmatur ex capit. indemnitatibus, §. ſupradicta, de elect. in 6. docet Decian. dict. libr 4. capit. 9. numer. 39. Dueñas regul. 99. ampliat. 3. & deducitur ex reſolutis à Nauar. Suarez ſup. citat. Graphijs libr. 2. c. 49. num. 27. Illud aduerto eum Sanchez dict. libr 2. diſp. 18. num 4. quoad matrimonium dirimẽdum, iuxta terminos, c. 2. c. ex publico, de conuerſ. coniug. non ſufficere, quòd communiter viuant, niſi ſolemnem profeſſionem emittant.

13. Ex diuerſo ſi in priuatis domibus viuant, vota tamen ſubſtantialia emittant, præuia approbatione Pontificis, non video, cur hę perſonæ verè Religioſæ tũc intelligãtur nã ad eſsẽtiã veræ Religionis nõ pertinet viuere in cõmuni, cùm profeſſio emiſſa, vt in domo propria quis maneat, valida ſit, cap. vltim. qui clerici, vel vouentes, cuius textus deciſio in eo difficilis eſt, dum probat, votum ſolemne Religionis emiſſum adiecta conditione manendi in propria domo cum omni ſubſtantia, valere, videbatur enim huiuſmodi conditionem aduerſari Religionis ſubſtantiæ, iuxta capit. ad Monaſter. in fine, de ſtat. monach. ac proinde inutilem reddere profeſſionem, argumento cap. vltim. de condit. appoſit. Sed reſponderi ſolet textum in dict. cap. vltim. qui clerici, vel vouent. non eſſe accipiendum de illa conditione, qua profeſſus retineat bonorum proprietatem, etiam inuito prælato, ſed de illa conditione intelligendum, qua profeſſus velit tantũ retinere ſuorum bonorum vſum ad nutum prælati reuocabilem, hęc enim cõditio paupertatis voto non aduerſatur, ſuperior verò conditio maximè, & ita docent gloſſa *in dict. cap. vltim. verb. vt in domo, Couarr. de Sponſalibus, 2. part. cap. 3. §. à num. 25. Nauar. comment. 2. de Regul. num. 16. Auctor 3. tom. quæſt. 17. art. 6. Garcia de benefic. 7. part. cap. 10. nu. 100. Sanchez libr. 5. de matrim. diſp. 9 nu. 14. & lib. 7. diſp. 25. num. 21. & lib. 5. Decal. cap 4. à nu 97. Zeuallos communium qu. 85. num. 2. P. Miranda* in Manual. tom 1. quæſt 28. art 2. M. Baſilius Auguſtinianæ familiæ fauſta proles, lib. 5. de matrim. cap. 10. numer. 10.

nouiſſimè Doctiſſimus P. Suarez tomo 3. de Religione lib. 6 cap. 22. num. 14. & 15. ad quæ reducendus eſt Marcus Antonius Genuenſis in pract. Eccleſiaſtic. quæſt. 265. qui in hac re nimis largè locutus videtur, & nos ſuprà tradidimus *reſolut. 101. num. 58.*

RESOLVTIO CXXXVII.

De Tributis.

1. TRibutum in genere importat quandam exactionem publicam, in ſpecie autem eſt cenſus, qui præſtatur de proprio Principi, vel communitati ita dictum, eo quòd militibus tribuebatur. Plures ſunt ſpecies tributi, gabella, penſio, cenſus, pedagium, guidagiũ, ſeu vectigal, talea, collecta, præſtantia, angaria, perangaria, munus, & Alcaualla. De angaria extat textus in l. his oneribus, ff de vacat. & excuſat. muner. l. nemine, C. ſacroſ. Eccleſ. vbi gloſſa. De pedagio, & guidagio fit mentio c. quanquam, de cenſib. in 6. in c. ſuper quibuſdam, de verb. ſignific. vbi gloſſa, & in l. cum qui ff. eod. tit. Gabella, vectigal, guidagium idem ſunt, ſoluique ſolet pro rebus vectis, ſeu productu rei alicuius. Penſio dicitur à pendo, quod eſt pondero, vel ſoluo, ſiue à penſo, verbo frequentatiuo, id eſt, frequenter pendo. Cenſus verò eſt quædam penſio, quæ ſoluitur de prouentibus, capite quæſitum 1. quæſtion 3. Talea, præſtantia, impoſitio, & collecta pro eodem habentur, & quodlibet eorum eſt ſumma, quam Princeps, vel Reſpublica exigit à ſubditis proportionabiliter ad totam ſubſtantiam cujuſcunque exigendam Angaria, & perangaria eſt iniuſta cõpulſio, & coactio, ab ango, quod eſt, affligo, & ſecundum alios eſt onus perſonale, quod poteſt labore corporali expleri ſine rerum detrimento l. 2. ff. de muner. & honoribus. Munus aliquando ſumitur pro dono, aliquando pro officio, & honore: aliquãdo pro eo, quod ſubimus lege, vel imperio l. munus 18. ff de verber. ſignificat. Tandem Alcauala dicitur ſecundùm aliquos à gabella nomine Hebræo, & eſt idem, quod receptio, & fortaſſis impoſitum fuit à Iudæis in Hiſpania, quorum mos erat, huiuſmodi vectigalia conducendi, quaſi eſſet alia gabella, ideſt, alia noua muneris acceptio, impoſitaque fuit à Rege Alphonſo II. vt patet ex eius Chronica. *Tomo 2. queſtion. 65. articul. 1. De quo Parlador libr. 1. quotidian. capitul. 3. numero, 21. vſque ad 23. Humada in Scholijs part. ad libr. 5 1. titul. 6. part. 1. gloſ. 1. Eadem de re vide Syluest. verb. gabella in princip. Nauarr. in capitul. fraternitas, à numero, 41. Suarez libr. 5. de legibus capitul. 13. numero, 3. & ſequentibus*

2. Reges Hiſpaniæ habent à Pio V. Gregorio XIII. & alijs Pontificibus pro expeditione belli contra infideles quoddam ſubſidium ſoluendum de redditibus Eccleſiaſticis, ad quod tribuendum tenentur omnes Eccleſiaſtici, & Regulares, exceptis S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Militibus S. Ioannis Hieroſolymitani, Religioſis apud Indias conſiſtentibus, hoſpitalibus actu hoſpitalitatem ſeruantibus, & Regibus Hiſpaniæ ratione menſarum Magiſtralium Ordinum Militarium, quatenus ipſorum ſunt perpetui adminiſtratores, vt conſtat ex tenore Bullæ Pij V. Vndè Monaſteria exempta à ſolutione charitatiui ſubſidij, vt habent Monaſterium de Guadalupe, & alia Ordinis S. Hieronymi ex Gregor. XI. & Eugenio IV. tenentur hodie ad illud ſoluẽdum, quia dicta priuilegia ſunt ſufficienter reuocata per Bullas Pij, & Gregorij XIII. ad inſtantiam Regis Philippi II. Hoc autem ſubſidium originem trahit ab antiquo, quo Summi Pontifices decimam partẽ fructuum de beneficijs Eccleſiaſticis reſeruare ſolebant ad neceſſitates Eccleſiæ ſubleuãdas, & ad expeditionem belli contra infideles, quæ vocabatur decima Papalis, ad inſtar doni ſolui ſoliti à Leuitis ſummo ſacerdoti, vt ex Numeris, c. 16. & 2. Eſdræ c. 10. Nu. 18. 2. Eſdræ 10.

con-

conſtat, & refertur capit. 1. de decimis. Ad huius igitur decimæ Papalis imitationem Summi Pontifices certam partem, ſeu quo tam de beneficijs Eccleſiaſticis in ſubſidium contra infideles conceſſerunt Regibus Hiſpaniæ tomo, 3. quæſtion. 74. articul. 1. & 2. & tomo, 4. ſum cap. numer. 4. & nos diximus reſolut 63. numero, 33. de quo Rebuf. de decimis quæſtion. 13. Suarez l. 5. de legib. c. 14. nu. 3. & per totum caput, vbi latiſſime de hac materia.

3. Non debetur ſubſidium præfatum de annalibus miſſarum fundatis apud Eccleſias Ordinis Minorum, quia illarum prouentus non inducunt rationem redditnum Eccleſiaſticorum, ſed tantum ſunt ad ſtipendium miſſarum, & officiorum, quæ ex teſtatoris iuſſu ſoluuntur pro labore Fratrum de redditibus bonorum relictorum hæredibus cũ tali onere, ſeu grauamine, qui inquam redditus ſunt merè temporales regimini, & diſpoſitioni ſecularium ad piam cauſam relicti, quod propriè non poteſt dici Capellania, ſed quædam pia memoria, quam quilibet auctoritate priuata poteſt fundare, etiam Epiſcopus, vel alius Eccleſiaſticus de bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus, ſicut poteſt de illis inſtituere quoddam vinculum merè ſæculare cum ſimili onere, ex *capit. quianos, de teſtamentis. Autinr ibi articul* 3. de quo Nauar. *de redditibus Eccleſ. quæſt. 1. monit. 19 numer. 100. Felin. capitul. poſtulaſti, de reſcriptis.*

4. Debetur tamen dictum ſubſidium de Capellanijs non habentibus titulum perpetuum, ſeu ad nutum amouibilibus, ex quadam Bulla expedita à Clemente VIII. anno 1604. & concordia facta inter Catholicum Regem Philippum III. & ſtatum Eccleſiaſticum: & rectè, quia illarum redditus ſunt bona Eccleſiaſtica relicta clericis, & ſubdita Eccleſiaſticis. *tom. 4. summ. dicto capitul. 142. numer. 3. & 4.* de quo Gutier. *libr. 3. Practic. quæſtion. 18. numer. 21. Nauar. conſil. 43. num. 11. & 12. de Simonia.*

5. Diſtributiones quotidianæ ſolitæ quotidiè largiri in Eccleſijs Cathedralibus aſſiſtentibus officio Diuino ab huiuſmodi ſubſidio ſunt omninò immunes, ſtipendia enim ſunt addicta, ſeu aſſignata aſſiſtentiæ, & præſentiæ Diuinorum ratione laberis intereſſendi, ideòque non veniunt appellatione fructuum, ſeu reddituum de beneficijs, ex declaratione Pauli IV. Sixti IV. Clementis VII. & Pauli III. & ita iudicatum fuiſſe in facti contingentia fertur. Quod omninò tenendum eſt, niſi contraria conſuetudo aliud obtineat, cui ſtandum eſt. Secus de illis diſtributionibus, quæ inter præbendatos reſidentes in ciuitate, vel abſentibus ex legitima cauſa, etiam non aſſiſtentibus perſonaliter Diuinis, diſtribuuntur, quæ dicũtur, groſſa, de his enim debetur ſubſidium, cum ſint fructus, & redditus Eccleſiaſtici *ibid. art. 4. et citati loco Addit. summæ n.* 8. de quo Coſmas *in Pragmat. Gallic. tit. quo tempore quiſque debeat eſſe in choro, 3. iubet, v. diſtributiones, Rebuf in concord. rub. §. 1. v. diſtributiones, Redoan de Spolijs, qu* 8. §. *ad maiorem. nu. 13.*

6. Ad taxandam quottam ſubſidij à quolibet ſoluendam vocandi, & audiẽdi ſunt Regulares, quod enim ad omnes pertinet, ab omnibus debet approbari, vt noti iuris eſt. Super quo extat quædam conſtitutio Clement. VII. pro Congregatione S. Benedicti Valliſoleti, qua cauetur, vt non fiant taxationes, diſtributiones, aut partitiones decimarum, & ſubſidiorum, niſi intereſſentibus illis, quorum intereſt: aliter nullius ſunt roboris, vel momenti, & ad ſolutionem illorum non tenẽtur monachi, nec ad id à quoquam compelli poſſunt. Imò ſecluſo iſto priuilegio adhuc Religioſi in diſtributione ſubſidij ſe nimiũ grauatos ſentientes, proculdubio reclamare queunt, eritque admittenda eorũ quereſa, ibid. artic. 5. de quo Laſarte de decim vend. c. 28. nu. 91.

An autem laici habentes tertias decimarum Regalium teneantur ſoluere de illis ſubſidium, vide ibid. art. 6. & ſuprà de decimis, num. 9.

7. Eccleſiaſtici, & Regulares aliquid vendentes non tenentur ad ſoluendam gabellam, ſeu alcaualam, ex libr. 6. titul. 18. libr. 9. Nouæ Compil. apud Hiſpanos, non obſtante eodem iure Regio diſpo-

diſponente, venditorem ad id obligari. At laici vendentes Eccleſiaſticis, & Regularibus ad ſoluendum tale tributum tenentur, etiam ſi ementes ob id maiori pretio res comparent: nec per id frangitur immunitas Eccleſiaſtica, quia gabella non exigitur, niſi de re merè ſæculari, vt iuſtiſſimè definitur in l. 8. tit. 18 libr. 9. Comp. Iniuſtam verò eſſe legem Ciuilem imponentem quintum ſoluendum fiſco de rebus Eccleſiæ, aut Monaſterij venditis, certi iuris eſt, quia id non eſt præcauere de antiquo tributo ſoluendo, ſed potiùs de nouo imponendo agere in damnum Eccleſiæ *ibid. art. 7. & tom. 4 ſum. c. 166. nu. 7.* de quo Laſart. *de decim. vend c 19. num. 10. & 11. Matienço in l. 11. gloſſ. 5. num. 4. lib. 5. Nona Comp. Suarez de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. à num 21.*

8. Clerici & Monachi non ſunt exempti à tali gabellæ ſolutione, quando ex negotiatione, ſeu mercatura vendunt, aut permutant, in pœnam enim tunc ſubijciuntur legibus, ac pœnis gabellarum, ac ſi puri laici eſſent. Cuius ea potiſſima ratio eſt, quia negotiatio dictis Eccleſiaſticis eſt prohibita, & dum eam exercent, in pœnam culpæ, ſua immunitate priuantur, & ſubditi redduntur legibus laicorum, c. final de vita, & hone. Cler. c. quanquam de cenſi. in 6. Tunc autem dicentur mercaturam, & negotiationem facere, quando rem emunt in ſua integra forma, poſtea vendituri lucri faciendi gratia, habendo pro principali fine lucrum cum aliorum incommodo, non vna, ſed iteratis vicibus tanquam meri mercatores, non verò quando rem emptam ſua opera, & induſtria elaboratam, & melioratam poſtea vendunt, vt ſi emant equum, vel mulam rudem, vt iam educatam, ſeu cultiorem vendant, per ius expreſſum in capit. eijciens 88 diſt. & per hanc regulam reſolues caſus occurrentes. ibid. art 8. & in Addit. ſummæ ſupra numer. 21. de quo Matienço in l. 11. gloſſ 2 num 5 titul. 10. lib. 5. comp. Laſarte *de decim. vend. cap* 10. *numer.* 51. Duennas *reg* 110. *numer.* 11. *Tellez in l. 1. gloſ. 2. verb. eſt & aliud colum. 93. libr. 1. ordina.* Vide hac de re Suarez *d. numer.* 21 *& quæ diximus reſolut. 63. num. 31.*

9. Bona nouitij intra annum probationis ſuo nomine vendita non ſunt exempta à decima Regali, cùm non ſit verè Religioſus, & ad ſæculum poſſit redire. Secus in nouitijs ſocietatis Ieſu poſt biennium ſimplicia vota emittentibus, quibus Gregorius XIII conceſſit omnia priuilegia, & exemptiones Religioſorum, verèque Religioſos eſſe declarat, donec ab Ordine demittantur. ibid. artic. 3. de quo Laſart vbi ſup. capit. 19. num. 50. Gregor. Lopez in l. 7. verb. ſi quando, titul. 7. part. 1. ſed Molina tom. 3. de iuſt diſp 671. num 2. quem refert & ſequitur P. Villalobos 2 p. ſum. tract. 8. diffi. 13. num. 6. tenet, nouitios eſſe exemptos à tali ſolutione, & meritò, quia hi in fauorabilibus habentur pro Religioſis, ſicque gaudent priuilegio Canonis & fori.

10. Licèt clerici negotiatores à gabellario conueniri poſſint coram iudice ſæculari pro ſolutione dictæ decimæ Regalis, vt vſus, & praxis Hiſpaniæ obtinuit, & reſoluunt Doctores infrà citandi tamẽ in Regularibus, & monaſterijs id locum non habere exiſtimo, cùm per ſua priuilegia exemptio eorum ſit amplior, quam ea, quam habent communem cum alijs Eccleſiaſticis, non enim conueniri poſſunt ratione contractus, aut delicti, niſi coram ſuis iudicibus Regularibus. Vnde recurrendum puto ad Nuncium Apoſtolicũ, qui habet iuriſdictionem ſuper exemptos, quidquid alij in oppoſitũ ſentiant *ibi. a. 10. & in Addit. Sum vbi ſup nu. 31 de quo Azeuedo in rub tit. 13. lib. 1. nona comp n. 8. Salzedo in pract c. 55. Laſart ſup n 84.*

11. Tertiarij priuatim in ſuis domibus viuentes, nec Eremitæ ſunt exempti à ſolutione huiuſmodi gabellæ, verè enim Religioſi non ſunt, & quantum ad hoc, vt meri ſæculares reputantur, de quo ſuprà de Tertiarijs num. 7. & 8. latè dictum eſt à nobis. *ibid art* 11.

12. Commendatarij Militares ſunt immunes ab hoc tributo quantum ad fructus ſuarum commendarũ, quos vendunt, nõ verò quoad alias res patrimoniales, vel aliunde quæſitas, vt cautum eſt apud Hiſpanos l. 9 tit 18 l 9 Recop.

& in

Digitized by Google

& in praxi ſeruatur ibidem art. 12. & in Addit. Summæ ſupra num. 5. de quo Lafarte loco citato num. 92.

13. Vendentes iterum rem emptam ab Eccleſia, vel Monaſterio, eidem Eccleſiæ, vel Monaſterio, non ſunt immunes a ſolutione huius decimæ, quia res per venditionem iam tranſiuit in dominium ſæcularis ementis, nec id eſt contra Eccleſiaſticam libertatem, quando quidem verſatur circa rem iam factam laicorum, & eorum contractus, ibidem artic. 13 & nos ſupra tetigimus num. 7. de quo Tiraquel. de retract. lig. § 13. num 12 Boerius deciſ. 113. num. 19.

14. Laicus vendens rem communem cum monaſterio, aut alia perſona exēpta vno pretio, vna eademque venditione, pro ſua rata parte tenetur ad ſoluendam gabellam, quæ rectè diuidi poteſt iuxta pretij partem, quæ laici portionem ſuper re vendita tangere videbitur, ibid. ar. 14. de quo Couar 3. prac. cap. 36. num 2. & habetur l. 16. tit 18. li. 9. Recopil.

15. Eccleſiaſtici, & Regulares omnes (exceptis Militibus Ieroſolymitanis) tenentur contribuere pro ſubſidio, quod vocatur eſcuſado, præbendo ad libitum regis electum vnum parochianum de qualibet parochia liberum ad illud ſoluendum, ſine tamen Sedis, & Cameræ Apoſtolicæ præiudicio quoad fructus ſedium, ſeu Eccleſiarum vacantium, ex conceſſione Pij V. facta Regi Hiſpaniarum Philippo II. Debetur autem hæc exactio ex redditibus decimalibus tantùm, non verò ex alijs redditibus Eccleſiaſticis, vt per ſententiam definitiuam obtentum fuit à Militijs ſancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ. Pro quo aduerte, quòd Regulares, & Moniales exempti per ſua priuilegia à decimarum ſolutione, non eximūtur ab hoc ſubſidio, quia præbere parochianum ad ſoluendum decimas regi loco beneficiarij, non eſt contra exemptionem de decimis ſoluendis, quod habent, ac proinde per cenſuras Eccleſiaſticas ad id compelli poſſunt à iudicibus de legatis, ibid. artic. 15. & Addit. Summæ tomo quarto capitulo 142 numero 8.

16. Moniales S. Claræ, Conceptionis, & Tertiariæ ſub cura Fratrum Minorum degentes ad ſolutionem decimarum de ſuis prædijs non tenentur, quando redditus ad earum alimoniam ſufficientes non ſunt, ex priuilegijs relatis ſuprà reſolut. 50. de decimis, num. 4. ſed quia congrua ſubſtantia pro alēdis monialibus decidēda arbitrio boni viri relicta fuit, vt huic arbitrio finis imponerentur, Gregorius XIII. declarauit, congruam ſuſtentationem qualibet moniali eſſe 25 ducatos, ſeu aureos pro quolibet anno, cuius bulla originalis habetur in Conuentu S. Claræ Zamorēſi, & refertur apud Bullarium, & ſecundum eam fuit vltimò pronunciatum pro præfato Conuentu à quodam iudice Apoſtolico anno Domini 1588. contra Capitulum, & Clerum Cathedralis Eccleſiæ eiuſdem ciuitatis, nec eſt reuocata per eundem Gregorium in Extrauaganti, in tata negotiorum mole, tum quia illa fuit poſterius edita, tum quia in dicta Extrauaganti non reuocantur, niſi tantùm conceſſa Regularibus, quæ non erant legitima, id eſt per alia decreta Apoſtolica, aut per non vſum abrogata, priuilegia verò non reuocata voluit in ſuo robore permanere qualia ſunt, quibus Moniales eximuntur à ſolutione decimarum, quæ etiam in Concilio Tridentino expreſsè non reuocantur, ibid. art. 16.

Bull. bul. 5. Greg.

17. Eodem priuilegio poſſunt frui bona monialium data in emphyteoſim, & ita in facti contingentia iudicatum fuiſſe, refert Felicianus in appendice tom 2 de cenſibus, in princ. nu 3 apud Auctorem tom. 3. Addit. Summæ capit. 119. num 1.

Trid. ſeſſ. 25. ca. 12. de refor.

18. Pius V. apud Capuccinum in Compendio fol. 3. rigoroſam edidit cōſtitutionem motu proprio contra quoſcunque imponentes, & exigentes quæcunque tributa directè vel indirectè Eccleſiaſticis, & Regularibus de qua latè Portel verb. Tributum à num. 3. & in addit. dubia eodem verb. à numero primo.

Re-

RESOLVTIO CXXXVIII.

De Vaſſallis.

1 MOnachis Benedictinis licitum eſt habere vaſſallos, iuriſdictionemque exercere ſuper illos, vt deducitur ex cap. auditis, de præſcriptionib. & cap. dilectus, de officio ordinar. cap. cùm dilectus, de ordine cognit. & patebit ex priuilegijs Apoſtolicis infrà citandis, idem habent Monachi Ciſtercienſes ex priuilegio Benedicti X I I. Clementis V I. & Innocentij VIII. to. 3. quæſt. 75. art. 1. Qua de re Fuerard. conſil. 210 num 32. Auendaño iunior l. 40. Tauri Gloſſa 4. num. 39. Sanchez li. 7. decalogi cap. 15 num. 11. circa finem, & nos diximus reſolut. 96. num. 10.

2. Non eſt alienum à Religionibus, maximè Monachalibus habentibus bona in communi, auctoritate Apoſtolica habere etiam vaſſallos, de quorum cauſis cognoſcant earum ſuperiores, & iuriſdictionem, etiam temporalem in ipſos exerceant, quam nemo perturbare præſumat ſub pœna excommunicationis ipſo facto, ex conceſſione Sixti IV. pro monaſterio S. Mariæ de Nogueta Ordinis ſancti Benedicti: & quantum ad cognitionem cauſarum inter monaſteriorum vaſſallos motarum expreſsè conceſſit Alexander V I. monaſterio ſancti Benedicti Valliſoleti, & cônſtat ex ampliſſima confirmatione priuilegiorum huius Congregationis facta à Clemente V I I I. apud Bullarium, ſuper quo habetur etiam quædam bulla Vrbani I I. vbi id ampliùs conceditur, ibidem articulo ſecundo, & nos diximus ſuprà de exemptio. Regularium reſol. 63. num. 7. & 8.

Bull. 22. 23. Clem. 8. & bull vnica Vrban. 2. nu. 21.

RESOLVTIO CXXXIX.

De Vicarijs.

1 VIcarius eſt, quem ſuperior conſtituit loco abſentis defuncti, vel impediti lib. 2. C. de officio eius, qui gerit vices alter. habetque iuriſdictioné ordinariam, ſi à prælato ſuperiore conſtituatur vicem eius gerens. Vicarij tamen Conuentuum apud nos Minores conſtituti à Guardianis iuriſdictionem tantùm delegatam habent, niſi conſtituantur à Prouincialibus propter abſentiam, aut carentiam Guardianorum, tunc enim iuriſdictione ordinaria pollent, habentque cætera conceſſa Guardianis. Vocantur apud nos vulgò Præſidentes, Vicarij verò conſtituti à Guardianis in eorum abſentia habent eandem poteſtatem, & auctoritatem, quam ipſi Guardiani habent per ſtatuta Ordinis, idemque ius eſſe apud Prædicatores, teſtatur Collector Mendicantium, titulo Vicarius §. 1. Auct. tom. 3. q. 76. art. 1. de quo Bart. in dicta l. 2. & in l. nec quicquam §. vbi decretum, num. 5. ff de offic. Proconſul Alciat. in Rubric. num. 25. de offic. ordin.

2. Deficiente Miniſtro Generali Minorum Vicarius generalis electus habet eandem auctoritatem, & poteſtaté, qua pollebat ipſe Generalis, ex Clemẽte V. in cap. exiui de paradiſo, de verborum ſignific. Auct ibidem articul. 2. Quomodo verè eligendus ſit, diximus ſuprà de electione reſolut. 18. numero 19.

3. Vicarij officium expirat mortuo Guardiano, vel Priore, niſi aliud ſtatutò caueatur. Apud noſtram Prouinciã ſancti Iacobi ſtatutum eſt, vt mortuo Guardiano eius Vicarius cum omni

ſua

Digitized by Google

ſim auctoritate præſideat, quouſque Prouincialis de re prouideat. S. verò nullus extet Vicarius, Guardianus cum conſilio Diſcretorum Conuentus nominet Præſidentem, quòd ſi eo non nominato decedat antiquior Frater Conuentus congreget Fratres ad Capitulum, eligantque Vicarium, cui ſicut, & nominato à Guardiano conceditur omnis poteſtas, & auctoritas Guardiani, quouſque Prouincialis aliud prouideat. Pro quo aduerte, quod Vicarius conſtitutus à Guardiano poteſt ab ipſo amoueri, non verò conſtitutus à Prouinciali, vel à Capitulo, niſi conſulto ſuperiori, aut Capitulo. *Ibidem art.* 3 de quo Roman. *conſil.* 116. Idem tradit Portel *verb. Guardianus nu* 3.

4. Vicarij, ſeu Confeſſores Monialium ſub cura Fratrum Minorum degentium, etiam electi, & nominati in Capitulo vltra triennium non continuantur in officio, imò durante eodem triennio poſſe per Prouincialem ab officio amoueri (ſi expediat) conceſſit Iulius II. & idem pro alijs Religionibus videtur dicendum, & fit apud Ciſtercienſes, ex decreto Eugenij II. vnuſquiſque cõſulat ſuæ Religionis ſtatuta. Ibidem art 4.

5. Fratribus Mendicantibus interdicitur officium gerere Vicarij Epiſcoporum, vt ex Clementina 1. §. ad Prioratus, de Regularibus, ſentiunt quidam, cum id non cõueniat paupertati, quam profitentur. Monachi tamen & alij non Mendicantes nullo iure ab hoc munere exercendo cum licentia ſuorum Prouincialium prohibentur. *Ibidem art.* 5. *& tomo.* 4. *Addit Summæ capitul.* 176. *num.* 5. *de quo M. Anton. Cucus libr.* 2. *maior. inſtit. titulo* 8. *de Vicarijs, Mandoſius de ſignatu. gratiæ, tit. licentia fol.* 101. *Azor. inſtit. moral. tomo.* 2. *libr.* 3. *quæſt.* 10. *Portel. verb. Religioſus num.* 5. *Sanchez lib.* 6. *capitul.* 13. *numer.* 88. *& ſequentibus, qui multis traditis, idem* docet de Mendicantibus Fratribus numer. 93.

Ampliatur doctrina Auctoris.

6. Poſſe Fratrem, etiam Mendicantem exercere officium Prouiſoris Epiſcopi diſtinctum à Vicario generali, tenet idem Portel ibidem, id enim ſine ſtrepitu litium, & cauſarum forenſium, cenſurarum, & ſimillium fieri poteſt; vbi etiam refert ex Bernardino de Buſtis quendam Fratrem Nicolaum de Padua Minoritam fuiſſe Vicarium generalem Epiſcopi Tantini in Lombardia. Id tamen de Apoſtolica auctoritate, & indulgentia factum fuiſſe ſuſpicor, qua interueniente licitè fieri poſſe extra dubium eſt. Imò in dicta Clementina id abſolutè non videtur prohiberi Mendicantibus, ſed tantùm trãſeuntibus ad non Mendicantes, vt patebit intuenter legenti. De quo Germinian conſil. 137. Albert. Brunus conſil. 98. Rota deciſ. 266. in nouiſ. Idem docet Sanchez dict. num 93 loquendo de Mendicãtibus exceptis Minoribus, quibus id nullo pacto permitti, aſſerit; num. 94.

RESOLVTIO CXL.

De Voto.

1. VOtum Religionis vt ſit ſolemne requirit duo copulatiuè ex Bonifacio VIII. in cap. vnico, de voto, & voti redempt. l. 6. Primũ quod fiat profeſſio expreſſa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apoſtolica approbata, & in manibus prælati potentis incorporare Religioni. Alterũ eſt, quod profitens voueat certã regulã, ſeu Religionẽ approbatã, nec ſufficit vouere Religionẽ in genere vt innuit Concilium Tridentinum, vel nõ approbatam, aliàs erit votum ſimplex. Vnde collegium in congregatione viuentium, & tria vota ſubſtantialia religionis emittentium, ſi nullum modum viuendi, ſeu regulam approbatam ſeruant, non eſt licitum, nec eius profeſſores dicentur verè Religioſi, licèt ſint ſub obedientia prælatorum alicuius Ordinis, & in eorum

Trid. ſeſſ. 25. c. 1. de Reg.

ma-

manibus profeſſionem emittant poſt annum probationis, habitumve geſtent eiuſdem Ordinis ex Concilio Lugdunenſi *in cap. vnico, de Religioſis domibus in 6. Auct. tomo. 1. quaeſt. 1. art. 2. ac quo D. Thom. 2. 2. quaeſt. 88. art. 7. Nauar. in cap. non dicatis, 2. qu. 1. num. 13. & in cap. cui portio, 12. qu. 1. num. 10. vide ſuprà de Religionibus reſol. 122. num. 6. & quae tradunt Sanchez lib. 5. decalogi c. 1. à numer. 11. Suarez tom. 3. de Religione tract. 7. lib. 1. cap. 12. à num. 5. & libr. 2.* cap. 2. vſque ad cap 11. per totum

2. Tria vota ſubſtantialia eſſe de iure diuino deducitur ex cap. cum ad monaſterium, de ſtatu monachor. vbi definit Innocentius III. ea vota ita annexa eſſe Monachatui, vt neque Papa in illis valeat diſpenſare, tom. 1. qu. 25 artic 1. de quo Medina de ſacrorum hominum continentia lib. 4. controuerſ. 7 cap. 39. Sanch. dict cap 1. à num 5. Suarez dict. libr. 2. c. 10. & 12. Poſſe tamen diſpenſari à Papa votum ſolemne caſtitatis, & Religionis affirmat, & defendit cum communiori ſententia Sanchez libr. 8. de matrim. diſp. 8 per totam, vbi citat numerum magnum Doctorum pro parte affirmatiua, & idem repetit dict. lib. 5 decalog. cap. 2. à nu. 4. & tenet etiam Suarez dict. cap. 10 num. 10.

3. Votum adiectum tribus votis ſubſtantialibus poſſe per praelatos irritari, vel in eo diſpenſari, imò & debere, tenet probabiliter multi: licèt enim poſſit quis arctius ſe aſtringere ad ea ſeruanda, ad quae ex voto, vel praecepto tenetur, haec tamen vinculorum, ſeu votorum reperita ligatio, & promiſſio ſuper vna, eademque materia vix vnquam prudenter fit: vnde ſicut praelatis ineſt poteſtas diſpenſandi ex cauſa ſuper omnibus Regularibus obſeruantijs, ſtatutis, ac praeceptis Regulae, ita etiam cohibere queſit arbitrium ſubditorum, ne de his nouum emittant votum, ac proinde emiſſum irritare. Et idem de voto ſeruandi praecepta Dei, vt de non mentiendo, & ſimilibus ſentiunt quidam, licèt enim ſub poteſtate praelatorum non cadat diſpenſatio praecepti diuini, illa tamen noua obligatio, qua ſubditus ſponte ſe iterum per votum religat, neſcio cur, non poſſit per praelatos tolli, & irritari Ibid. art 4. de quo Soto lib. 8. de iuſt. quaeſt. 3. art. 1. Nauar. in Manuali capit. 12. num 64 Vide quae ad hoc latè tradunt Sanchez libr. 4. decalogi cap. 33. de voto à num 4. Suarez tom. 2 de Religione lib 6. cap. 7 à num. 7 & lib. 3. cap. 6. num. 25. & lib. 2 capit. 3. num. 16.

4. Votum tranſeundi ad arctiorem Religionem per praelatos non poteſt irritari, quia id eorum poteſtatem excedit, rectè tamen ſuper illo diſpenſant, illud enim non eſt ſimpliciter votum Religionis, ſed votum tranſitus ad aliā religionem. Ibid. d. art 4. Idem docent Sanchez libr. 4. decalog. capitul. 33. de voto num 2. Suare tom. 2. de religione lib 3. c. 6. num 23 & lib 6. c. 7. numer. 9. & c. 10. numer. 16. & tom. 3. libr. 4. c 6. numer 15. & nos diximus reſolut. 122. num 80.

5. Praelatis regularibus de iure diuino competit poteſtas irritandi vota ſuorum ſubditorum, nam ratione voti efficitur praelatus abſolutè Dominus voluntatis ſubditi. Ex quo conſequitur, quod ad irritandum vota nulla requiritur cauſa, ſicut ad diſpenſandum requiritur, id enim ex mera voluntate praelati fit, & ex abſoluta poteſtate dominatiua procedit, quidquid alij ſentiant de peccato, ſaltem veniali irritantis votum ſine cauſa. Sufficiens verò cauſa ad irritandum erit, quando ſubditus votum vouit ſine conſenſu praelati, quod tunc abſque alia cauſa poteſt irritare, ibid. art. 4. & 7 in fine, de quo Caietan. 2. 2 queſtion. 68. articul. 8 Soto lib 8 de iuſt. quaeſt 3 articul 1. Idem ferè docet Sanchez libr. 4 decalog. cap 24. à num. 28 vbi nu. 32. reſoluit, poteſtatem hanc eſſe ex iure diuino naturali, eius tamen fundamentum, & radicem eſſe ex iure Eccleſiaſtico ſic per vſum declarato, & loquens de diſpenſationis poteſtate Suarez dict. lib 6. cap. 10. à nu 3.

An autem Papa poſſit irritare vota ſecularium? dubitant multi. In ordine ad fidem, & ad finem ſpiritualem affirmant plures, quia per baptiſmum fit Papa Dominus voluntatis fidelium, id

eſt,

eſt, in ordine ad finem ſpiritualẽ. Ibid. d. art. 5. in principio, de quo Medin. de ſacrorum hominum continentia lib. 5. c. 44. & 45. vide quæ tradit ad hoc Sanchez d. c. 24. à num. 17. Suarez dict. libr. 6. cap. 3. à num. 2.

Firmatur, & illuſtratur doctrina Auctoris.

6. Vota omnia perſonalia, realia, & mixta, quales ſunt peregrinationes ceſſant per promiſſionem emiſſam in aliqua religione approbata, vt concors Doctorum ſententia tenet, per text. in c. ſcriptura, de voto, ibi, Reus facti aliquatenus non habetur, qui temporale obſequium in perpetuam noſcitur religionis obſeruantiam commutare, & per text in c. penult. de regul. in 6. Imò & votum Vltramarinum ceſſare, indubitatum, & exploratum mihi eſt, quidquid alij in oppoſitum ſentiant: nam per ſolemnem profeſſionem mortuus homo mundo reputatur, incipitque viuere Deo, ac ideò ceſſante vita præterita, etiam vota, ac actus in illa emiſſa ceſſare conſequens videtur. ibid. art. 8. de quo D. Thom 2. 2 quæſt. 88. artic. 12. ad primum, & qu. 186. art. 1. Soto de iuſt. lib 4 qu. 1 art 4

Sententia noſtri Auctoris videtur probari ex traditis à D. Thoma d qu. 88. art. 12. ad primum, vbi Caietan & Aragon circa ſolutionem ad primum, idem Caietan 2 2 qu vlt. art. 3 ad tertium, & clariùs in 4 diſt. 38. quæſtion. 1. articul. 4 quæſtiuncul 4 ad ſecundum, & in ſolutione ad primum, idem tradunt gloſſa, capitul. monacho, verb. voueri 20. quæſtion 4. Abbat. capitul. peruenit, el 2. numer 1. de iureiurand. vbi Alexand. de Neuo numer. 4. Abulenſ in 30. num. quæſt. 74. Palud. in 4. diſtint. 38. quæſt. 4 articul. 1. numer. 15. concluſ 6. D. Anton. 2. part titul. 11. cap. 2. § 8. notab 2. idem Abb. in dicto capitul. Scripturæ num. 2. de voto, Felin. capitul peruenit, num. 2. verſ poſſet autem, & capit. cum deputati numer. 4. de iudicijs. Syluest. verb. votum 4. quæſt. 7 dict. 3. Tabien. verb votum 4 quæſt. vltim. Armillan. 28. Soto libr 7 de iuſt quæſt 4. art. 3. ad primum Alcozer in ſumma c. 16. concl. 4. in fine, Azor tom 1. inſt. moral. libr. 11. c. 17. in fine, quos refert, & ſequitur Sanchez lib 5 decalog cap. 5. num 36. vbi addit, num. 39. idem dicendum eſſe de votis tempore nouitiatus emiſſis, quæ ſimiliter extinguũtur ipſo iure per profeſſionem ſubſequentem, abſq; alia commutandi intentione ex parte profitentis. Idem pariter reſoluit. nu. 40. de votis à profeſſo emiſſis, & tranſeunte ad ſtrictiorem religionem, in eaque profitente: vel expulſo in perpetuum, & propria ſponte ingrediente, ſiue ſtrictiorem, ſiue laxiorem religionem. Sed in fine conſulit, tutum remedium eſſe petere irritationem illorum votorum.

Quid ſi expellatur in perpetuum tanquam incorrigibilis, nec aliam religionem ingrediatur, manebitne abſolutus à votis emiſſis ante profeſſionem, an verò reuiuiſcent illa vota? Sanch. tom. 1. ad præcepta decalog. lib. 4. c. 16. num. 108. agens de eo, qui voti adimplendi gratia ingreſſus religionem, ab ea ſua culpa expulſus eſt, reſoluit, quod ſi hic mediocrem diligentiam adhibuit ad culpas ſuas corrigendas, & ad ſe religionis inſtituto accommodãdum, & ex infirmitate, prauiſque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non ſe ad religionis inſtituta accommodauit, aut in eas culpas lapſus eſt, hic, inquã, religionis voto ſatisfeciſſe cenſendus eſt, quia bona fide expertus eſt, & curãs quantum in ſe fuit conditionem implere, reperitur religioni ineptus. At verò ſi eam diligentiam non adhibuit, ſed ex negligentia culpabili ſua id contingit, nõdum voto ſatisfeciſſe cenſetur: quia in voto religionis intelligitur conditio, ſi hic in religione retineatur; ergo ſua culpa non retentus, manet perinde obligatus, ac ſi ingreſſus non fuiſſet, vel ſi dimiſſus non eſſet. Quod noſtro caſui adaptari poteſt. Nam ſi hic bona fide ingreſſus, & ſine culpabili negligentia expulſus à religione manet liber à voto, ita vt amplius illud non reuiuiſcat, ergo à fortiori qui poſt profeſſionem eiectus eſt (etiam ex culpa ſua) manebit ſolutus à votis quibuſcunque ab eo ante illam emiſſis, quæ ſemel iam in religionis votum, ac profeſſionem legitimè cõmutata ſupponuntur, nec poſſunt ſemel extincta reuiuiſcere, vt fa-

tentur Toletus libr.4. ſummæ capit.17. num.12. & cap.18.numer.2. & alij Auctores relati ab eodem Sanchez libr.8. de matrimon.diſput.9 numer.21.& ſuprà eodem numer. 108. Quod quidem mihi haud diſplicet: confirmaturque ratio proximè tradita, quia vltra quod omnia vota ſimplicia profeſſionem præcedentia extinguuntur ea emiſſa, ac in religionis profeſſionem legitimè commutata cenſentur, talis religioſus expulſus poſt factam profeſſionem adhuc manet verè Religioſus, & Monachus,ac adſtrictus votis Monachalibus, ſaltem in his,quæ eius ſtatui, & modo viuendi inter ſeculares non repugnat, & cum eo compatiuntur. Ergo ſi manet Monachatus votum, conſequenter dicendum eſt,non permanere, nec reuiuiſcere vota ſimplicia ante profeſſionem emiſſa, quæ in illud legitimè, & verè commutata ſunt. Secus eſſet ſi profeſſio dicti religioſi declarata ſit nulla, tunc enim ex ea nulli effectus producti ſunt, ac ſi nunquam emiſſa fuiſſet, quia non entis nullæ ſunt qualitates, & quod nullum eſt, nullum effectum producere poteſt, vt dicitur in iure.

Proſequitur Sanchez dict. lib.5. cap. 5.num.43 49.& 50.omnia vota ſiue perſonalia, ſiue realia,etiam peregrinationis Ieroſolymitanæ, vel ſubſidij Terræ Sanctæ ipſo iure in religionis profeſſionem commutari, vt rogatus Pontifex Alexander III. reſpondit in d.c. Scripturæ,de voto. Ad quod adducit turbam magnam Doctorum id ipſum docentium.

Item numer. 45. docet votum reale emiſſum non ſolum Deo, ſed intimatum parti,vt ab ipſa acceptetur, & ita coniunctum cum promiſſione illa parti facta non poſſe in religionis profeſſionem commutari, quia tunc eſt ius ipſi acquiſitum, ac ideò ceſſat commutatio in melius:& idem reſoluit de iuramento homini præſtito, & ab eo acceptato. Vtrum autem iuramentum alicuius obſequij homini exhibendi habeat tacitam conditionem,[illegible] iurans non tran[illegible] religionem? affirmat idem Sanchez [illegible] ad præcepta libr.4.capitul. 19. numer. 31. ac ideò poſſe eò non impleto tranſire ad religionem, quia, inquit, maior obligatio eſt homini debita, promiſſione ineundi matrimonij, & tamen ei promiſſioni, quantumuis iureiurando firmatæ ineſt eadem conditio, vt probat idem Sanchez *libr.1. de matrimon. diſtinc.43. numer.3. & ſeqq.*

Item numer 74. ob eandem rationem docet,hæredem obligatum ad realia defuncti vota perſoluenda nõ eximi Religionis profeſſione, ſed obligationem illam ad eius hæredem tranſire, quia illa eſt iuſtitiæ obligatio annexa hæreditati.

Item numer.50 reſoluit, votum ſubſidij Terræ Sanctæ commutari in profeſſionem, non ſolum quoad peregrinandi laborem, ſed etiam quoad illius ſubſidij expenſas,& idem num.51. docet de eo, qui vouit dare debita, ſeu aliena incerta in eiuſdem Terræ Sanctæ ſubſidium. vnde vel pauperibus reſtituenda erunt.vel conuertenda in monaſterij vſus,quia opus pium ſunt.

An autem per ſimplicia vota emiſſa in Societate Ieſu,aut coadiutorum formatorum poſt biennium nouitiatus, vota antea facta extinguantur? Sanchez vbi ſuprà num.54. affirmat, non extingui,ſed ſuſpendi, ita vt non obligent, dum hic in ſocietate perſeuerauerit: at expulſus ab ea ante profeſſionem ſolemnem tenebitur ad illa. Et idem docet de votis emiſſis poſt dicta biennij vota in eadem Societate facta,quia per ea non fit profeſſio ſolemnis, nec vouens traditur irreuocabiliter, ſed cum conditione, dum à Societate expulſus non fuerit. Hoc tamen limitat, numer. 55. & duobus ſequentibus, niſi quis vota omnia vellet commutare in dicta vota ſimplicia poſt bienniũ facta, ſi enim hũc animũ habuit,manet omninò liber ab illis, ita vt expulſus poſtea non reuiuiſcant,nec teneatur ad illa. Quod aũt poſſint commutari tanq̃ in quid perfectius,et gratius Deo, decidit Gregorius XIII in ſua Extrauaganti, aſcendente. At facta ſemel legitima commutatione extinguitur omninò priorum votorum obligatio, ita vt nunquam reuiuiſcant.

7. Votum ſimplex caſtitatis emiſſum à Religioſis Societatis Ieſu poſt peractum biennium dirimere præcedens matrimonium ratum quandiu ab Ordine non demittuntur, declarauit Gregorius XIII. quod in fauorem Religionis fuit à Sede Apoſtolica indultum. Nec obſtat; quòd hoc tantùm tribuitur voto ſolemni caſtitatis ex inſtitutione iuris Diuini, vt quidam ſentiunt, nam ſecundùm ſaniorem ſententiam plurimorum Theologorum, & Iuriſperitorum effectus voti ſolemnis ad dirimendum matrimonium eſt de iure humano Pontificio, ſeu Eccleſiaſtico, ac ideò ſicut Papa habet poteſtatem ſtatuendi, & efficiendi, vt ſolemne votum dirimat matrimonium, ita etiam ſtatuto poteſt idem tribuere voto ſimplici, maximè quando aliqualis traditio fit, vt in profeſſione trium votorum ſimplicium in manibus prælati apud præfatam Societatem fit, quamuis ipſa profeſſio ſit reuocabilis. Quod in ſententia noſtri ſubtiliſſimi Scoti pluſquam indubitatum eſt, qui tenet per votum ſimplex Religionis fieri traditionem reſpectu Dei, ſicut fit per votum ſolemne reſpectu Dei, & hominũ.

Tom. 1. quæſt. 1 art. 4. & Tom 3. quæſt. 1. ar. 6 de quo Scotus in 4. diſt. 31. quæſt. vnica, Henriquez tom. 2. lib. 10. de matrimon. cap. 5. num. 7. liter. N. & lib. 11. cap. 8. num 7. Caiet. 2 2. queſt. 88. art. 7. Medin. de Sacrorum hominum continentia, controuerſia. 7. Idẽ firmant Vazquez 1. 2. quæſt. 96. art. 4. diſp. 165. cap. 10. initio, Sanchez libr. 2. de matrimon. diſp. 18. num. 6. & lib. 5. decalogi cap. 1. numer. 29. Suarez tomo 3. de Religione, tract. 7. lib. 2. cap. 7. à num. 15. & cap. 8. à numer. 3. & capitul. 9. à num. 2. & ex profeſſo latiſſime rem tractans tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 4. c. 2. per totum.

8. Quamuis votum continentię non ſit ita eſſentialiter annexum ſacro Ordini, ſicut Religioni, & Monachatui, in qua expreſſa fit caſtitatis promiſſio, ſeu votum, nulli tamen dubium eſſe poteſt, in ſuſceptione dicti ſacri Ordinis implicitè voueri, & ſolemniter promitti huiuſmodi caſtitatẽm, vt apertè conſtat ex cap. vnico, de voto, & voti redempt. in 6. ac per conſequens in vtroque voto, Religionis ſcilicet, & Ordinis ſacri dirimi matrimonium poſtea contractum, expreſsè diffinitur in dicto capit. vnico Auctor tom. 2. q. 29. art. 2. de quo Medina de ſacror. hominum continen cap. 1. & 3. Sanchez d. capit. 1. num. 5. Suarez dicto lib. 2. cap. 8. num. 5.

Eccl. 5.

9. Vota ſtulta Deo non placere, habetur Eccleſiaſtici, cap. 5. Diſplicet (ait) Deo infidelis, & ſtulta promiſſio. Ideòque ex illis nulla naſcitur obligatio. to. 2. quæſt. 46. art. 3. §. tertia regula. Vnde fit, eos qui vouent cum propoſito promittendi, & ſe obligandi, non tamen implendi vera vota non emittere, rectiſſimè docent Valentia 2. 2. diſp. 6. queſt. 6. punct. 1. Auctor tom. 4. ſum. cap 182. n. 7. licèt cum communi affirmet Sanchez *lib. 1. de matrim. diſp 9. à num. 1. & lib. 4. decalog. cap. 1. num. 22.*

10. Abbates Benedictini habent poteſtatem diſpenſandi in voto clauſuræ cum ſuis monachis de conſilio, & aſſenſu ad minus duarum partium Conuentus, exiſtente aliqua ex cauſis poſitis à Martino V, in quodam priuilegio facto Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti, quod per Eugenium IV. ad omnia Congregationis Monaſteria productum eſt. *Tom. 3. q. 98. art. 1.*

11. Votum Donatorum apud eoſdẽ Benedictinos ſolemne eſt, promittũt. n. obedientiam, paupertatem, & caſtitatẽ in manibus prælati ſecundùm Ordinem S. Benedicti, ſicq; fruũtur omnibus priuilegijs cõceſſis Monachis huius Religionis ex declaratione Greg. XIV. *Ib. ar. 2.*

12. Curati, nec nõ prælati locales Regulariũ, quales ſunt Guardiani, Priores, & ſimilès de iure cõmuni diſpẽsãt ex iuſta cauſa, tã circa præcepta, q̃ circa vota in minutis, & frequenter occurrentibus caſibus, etiam in reſeruatis Epiſcopo, q̃do commodè non poteſt ad eos recurri. Hoc tñ debet intelligi in votis, quorũ diſpenſatio competit Epiſcopis de iure ordinario, vt in ieiunijs, in obſeruatione feſtorum, & ſimilibus non reſeruatis Papæ, Vnde non habent diſpenſare in

Voto caſtitatis, vel Religionis, etiam in caſu magnæ neceſſitatis, quia id conceditur Epiſcopis ex præſumpta voluntate Pontificis confidentiæ de eorum prudentia, & ſcientia, quæ confidentia non habetur de parochis, & prælatis inferioribus. Ex quo fit, quòd in caſibus quos

Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de reform.

Concilium Tridentinum committit Epiſcopis intuitu dictæ confidentiæ (qui aliàs illis non competunt de iure, & poteſtate ordinaria) non habent confeſſores Mendicantium auctoritatem abſoluendi, etiam virtute ſuorum priuilegiorum. Quod ſi rectè introſpiceret Thomas Sanchez infrà citandus (ſalua omnia tanti viri) non vtique tribueret noſtro Auctori, opinionis fuiſſe, parochos abſolutè in abſentia Epiſcoporum poſſe diſpenſare ſuper omnibus iure ordinario Epiſcopis competentibus, ex tacita, & præſumpta commiſſione Papæ. tomo 2. quæſt. 46. art. 9. & Addit. ſummæ tom. 4. cap. 187. num. 8. de quo D. Thom. 1. 2. quæſt. 97. art. 7. & 2. 2. quæſt. 88. art. 10. Soto libr. 7. de iuſtit. quæſt. 4. art. 1. Azor tom. 1. inſt. moral. libr. 1. c. 20. quæſt. 2. & 4. Sanchez libr. 8. de matrimon. diſput. 9. numer. 27. Vide ſuprà de confeſſarijs quoad diſpenſandum, reſolut. 31. num. 32.

Aperitur mens Auctoris.

13. An autem ſatisfacere quis dicatur voto Religionis, aſſumendo habitũ in aliquo ex Ordinibus Militaribus? negat Auctor in Summa 2. tom. cap. 95. n. 8. benè tamen ait, ſatisfieri aſſumpto habitu equitum D. Ioannis, vel etiam clericorum aliorum Ordinum Militarium in communi viuentium. Sed Sanchez ad præcepta, libr. 4. cap. 16. num. 12. meritò nõ aſſentit quoad eum, qui aſſumit habitum S. Ioannis, quia, inquit, communiter Religionẽ promittentes intendunt ſtatum viuentium in communi, & alienum à tumultu, falſu ac curis ſæcularibus, quod in dicta militia S. Ioannis non conſequitur. Vnde fœmina, quæ profeſſionem emiſit apud Monaſteriũ Commendatarium in communi viuentium, rectè ſatisfacit voto propter eandem rationem. Vide Corduba in Summæ quæſt. 148.

Ampliatur, & illuſtratur Auctoris doctrina.

14. Pro coronide huius reſolutionis hic incurrit elegans diſceptatio à nobis exagitanda, an is, qui votum Religionis emiſit ſatisfaciat voto, ſi priuſquam Religionem ingrediatur, Epiſcopatum ſuſcipiat? Et quidem videtur in hac re dicendum, per Epiſcopatus adeptionem votũ Religionis adimpleſſe, cùm enim ſtatus Epiſcopi perfectior ſit ſtatu Regulari, cap. veniens, de iure iurand. cap. licet, de Regular. & votum non infringat qui commutat in melius, cap. peruenit. el 2. de iure iurando, videtur dicendum, non teneri Epiſcopatum dimittere, & ad Religionem conuolare. Deinde ſuadetur hæc ſententia ex eo, quòd votũ ſimplex ſtrictioris Religionis diſſoluitur laxioris profeſſione, eo quòd hæc maius vinculum inducat, vt eſt ibi at proditum in c. penult. de Regular. in 6. Cuius rei argumento non malè tentari poteſt, idem eſſe dicendum in eo, qui aſſumpſit Epiſcopatum, qui cùm maius vinculum conſtituat votum Religionis ſoluit. Quibus, & alijs rationibus ducti vacare culpa eum, qui poſt Religionis votum, & non adimpletum, Epiſcopatum acceptauit, exiſtimant Henriquez lib. 10. Summæ cap. 32. in fine, noſter Auctor tom. 2. Summ. cap. 6. nu. 6.

Verùm hæc ſententia apertè refelli videtur ex cap. per tuas 10. de voto, vbi Pontifex diſertis verbis ait, eũ qui prius Voto Religionis ligatus erat, & antequam illud ad exitum perduceret, Epiſcopalis dignitatis regimen adeptus eſſet, teneri demiſſo Epiſcopatu votum Religionis adimplere. Cuius textus auctoritate ſic docent Valer. Reginald. in praxi, lib. 18. num. 382. Bartholomæus à S. Fauſto in Theſauro Religioſorũ libr. 1. quæſt. 291. & 334. & lib. 5. quæſt. 41. & poſt plures omnium latiùs Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 17. à numer. 5. Azor moral. part. 1. lib. 11. cap. 16. quæſt. 2. & cap. 22. quæſt. vltim. Suarez tom. 3. de Religione lib. 1. cap. 19. à num. 3. Quę ſententia illa ratione confirmari poteſt, quia eo ipſo quòd vouens Epiſcopatum acceptauit, admiſit impedimentum Religionis promiſſæ, capit. nihil cùm pridem, de renunt. & ſic ſe reum voti fecit. Quamuis enim non repugnet, vt Religioſus

fiat

Digitized by Google

fiat Epiſcopus, repugnat tamen vt Epiſcopus fiat Religioſus, quia oportet illum prius fieri nouitium, & in operibus humilibus, & abiectis exerceri, quæ dignitatem Epiſcopi dedecent.

15. Neque audiendi ſunt, qui illudunt magis, quam interpretantur verba Pontificis in d. cap. per tuas, accipiẽtes eius ſententiam de conſilio, non verò de præcepto, expendentes illud verbũ, conſulimus, quo Pontifex vtitur. Verius tamen eſt ibi, eum non conſilium tantũ, ſed & præceptum iniunxiſſe vouenti, quod non obſcurè colligi poteſt ex ſequentibus verbis ibi: ſi tuam deſideras ſanare conſcientiam, quæ ineptè ad cõſilium referrentur, cum conſilij obſeruatio ad ſanitatem conſcientiæ tuendã non pertineat. Vnde dixit Pontifex, conſulimus, non quia non præcipiret, ſed quia iudicialiter non procedebat, ſi enim iudicialiter procederet, vtique cogeret, & præciperet, vt rectiſſimè notarunt ibi Innocentius, Hoſtienſis, Ioannes Andreas, Ancharanus, & Cardinalis, Sanchez dict. cap. 17. num. 1. Suarez dict. cap 19 numer. 4. & 5. Neque infrequens eſt in iure aliquando vſurpari verbum, conſulere, pro præcepto, non pro conſilio, ſic enim accipitur in cap. Mathæus 23. de Simon. ibi, multũ ibi conſulis, cum gloſſa ibi Suarez tomo. 1. de Religione, libr. 4 de Simonia capit. 57. num. 24. ſic etiam in cap. aduerſus 7. de Immunit. Eccleſ. verbum conſulatur, de præcepto interpretatus eſt noſter Auctor. *tom. 1. quæſt. 6. art. 13. verſic. vndè infero, in quo etiam ſenſu Mendoza libr. 2. de concilio Illiberitano, cap. 20. paulo poſt principium rectiſſimè accepit Canonem 10. Concilij Arelatenſis 1. ſub Syluestr. 1 extat, tom. 1. Conciliorum, p 266. vbi decernitur, Cõſilium dandum fidelibus coniugibus, ne viuentibus vxoribus ſuis liceat adulteris alias accipiant*, quod tamen decretum non de conſilio, ſed præcisè de præcepto eſt exponendum, alioquin apertè pugnaret diſſimilo *cap. gaudemus, de diuort.*

16. Probemus igitur reſponſum Pontificis ſimpliciter accipiendum eſſe, ſcilicet, vt votum Religionis ante Epiſcopatum emiſſum non impleatur ſuſcepto Epiſcopatu, & conſequenter peccaſſe vouentem in dicto capit. per tuas, aſſumendo Epiſcopatum ante votum impletum. An autem in eo caſu fuerit neceſſaria licentia Pontificis ad reſignandũ Epiſcopatui, an ipſo iure data cenſeatur in ipſo textu? res eſt valde ambigua. Caietanus in illo textu licentiam Epiſcopo fuiſſe datam, opinatur. Contrarium tamen meritò docet Axor, vbi ſupra, Sanchez dict. cap. 17. num. 6. Suarez dict. lib. 1. cap. 20. à num. 1. cum quibus proſequenda ſunt multa de materia *dicti cap. per tuas.*

De poteſtate confeſſorum Mendicantium ad diſpenſandum vota ſæcularium, vide dicta reſolut. 31. de confeſſarijs quoad diſpenſandum, & diſpenſatione quoad vota *reſol. 32. à nu. 29.*

RESOLVTIO CXLI.

De Vnctione Extrema.

1. MInister huius ſacramenti eſt proprius parochus, Clementina, dudum de ſepulturis, ſacerdos autem ſimplex illud conferens ſine licentia Epiſcopi, aut parochi peccat grauiter, ſacramenti tamen factum tenet, quia de eius eſſentia tantùm requiritur, quod ſit ſacerdos. Quod Religioſis ſtrictiùs prohibetur ſub excommunicationis pena Papæ reſeruatæ, in Clementina 1. de priuilegijs, exceptis his, quibus id à Sede Apoſtolica eſt indultum, ſicut pro ſeruitoribus, ac domeſticis intra Conuentũ degentibus, & pauperibus apud ſua hoſpitalia exiſtentibus cõceſſit Sixtus IV. Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti apud Bullarium, cuius diſpoſitio, penſatis eius verbis, extẽditur ad alios
quoſcunque, qui intra Monaſterium in- Bull. 24.
firmari contigerit, quo fruuntur per Sixti 4.
communicationem aliæ Religiones, & num. 4.
expreſsè conceſſit Sixtus IV. in alia

In Bulla bul 33. Sixti 4. num. 11.

Bulla pro Prædicatoribus. Pro quo aduertere oportet, quod non incurritur dicta excommunicatio ab eo, qui in manifeſta neceſſitate abſente parocho de licencia eius præſumpta, vel ex ſimplicitate miniſtrat, quia dicta pœna præſumentes tantùm ligat. tomo. 3. quæſt. 79. art. 1. & tom. 4. Addit. ſummæ cap. 193. num. 2. & 3. & nos diximus ſuprà reſol. 64. num. 1. Vide Suarez tomo. 4. diſput. 43. pro quo etiam extat alia magna conceſſio eiuſdẽ Sixti IV. pro minoribus, vbi permittit Religioſis miniſtrare hoc Sacramẽtum ſibi confeſſis, negantibus, vel iniuſtè detinentibus parochis, & diximus ſuprà de ſacramentis miniſtrandis, reſol 126. num. 5. De quo Soto in 4. diſt. 23. q. 2. art. 1. Ledeſm. 2. p. 4. quæſt. 33. art. 3.

Bull. 14. Sixti 4. n. 45. & in compen. verbor. communicare § 6.

2. Hoc ſacramentum Extremæ Vnctionis conferendum eſt primò omnibus infirmis, quibus mors imminet. Secundò, ſenibus ſenio iam confectis, etiã abſque aliqua alia infirmitate. Tertiò, adultis baptizatis habentibus vſum rationis, etiam ſtatim poſt ſuſceptum baptiſma. Quartò, vulneratis morti propinquis, quidquid aliqui ſentiant. Quintò, mulieri in partu deficienti. Sextò, repentina infirmitate præuentis, & priuatis loquelæ, & ſenſuum vſu. Septimò, non valentibus illud petere, maximè ſi phreneſi, aut alia ſimili cauſa impediti inueniuntur, dummodò abſit irreuerentiæ periculum, nec manifeſtè pateat inſanũ eſſe in peccato. Octauò, habentibus ſufficiens iudicium rationis ad recipiendam Euchariſtiam, imò & puero in decimo anno conſtituto, in quo diſcretionis iudicium adeſſe præſumitur. Pro quò aduerte, quòd ſufficit mortis articulus præſumptus ad conferendum hoc ſacramentũ, & in dubio, an ſit mortuus infirmus etiam conferri poteſt, ſub conditione tamen, ſi mortuus non eſt. Vnde manifeſtè opprimente iam morte infirmum, non eſt vltrà progrediendum, etiam poſt inceptam ſecundam, vel tertiam Vnctionem, ideoque aduertat miniſter vngens infirmum in agonia iamiam animam exhalantem, quod miſſo ordine Manualis circa ſolemnitatem ſtatim progrediatur ad Vnctiones, ne infirmus iniunctus decedat, & poſt completas Vnctiones poterit omiſſas orationes recitare, benedictioneſq; perficere. *Ibid. ar. 2.* Hac de re tractant. Palud. *in 4. diſt. 23. qu. 3. à num. 14 Sotus ibi quæſt 2. art. 2. Nauar. cap. 22 num. 13. Sylueſt. verb. Vnctio Extrema, quæſt 5. Suarez tom. 4. diſp 41. ſect. 1. & 2. P. Villalob. 1. p. ſumma tract. 19. diffic. 4 à num. 4.*

3. Imo infirmo iam iam in extremis conſtituto, ita vt probabiliter credatur non poſſe perfici omnes quinque Vnctiones cũ ſuis formis, ſufficit vna, aut altera cum ſuis formis, tunc enim in illis formalis, & integra eſſentia ſacramenti eſſe cenſebitur, dummodò miniſter habeat intentionem perficiendi illud in præfatis duabus, vel vna Vnctionibus, & ita reſponſum eſſe à Theologis Louanienſibus fertur: qui etiam determinauerunt in morbis contagioſis, & peſte graſſante ſufficere ſenſus organum magis ad Vnctionem aptum, ſeu directum, aut expoſitum iniungi, dicendo: Per iſtam ſanctam Vnctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum. Poſteaque preces in Eccleſia poterũt recitari. Ita refert vſu receptum eſſe apud Belgas Suar 4. *tom. de pœn. diſp 41. ſect. 3. num. 8. & tradit. Auct. tomo. 4. ſummæ. c. 191. numer. 4.*

Vbi etiam addit, ad maiorem abundantiam, & ſecuritatem debere hoc fieri à miniſtro ſub conditione apud ſe, ſi prodeſt infirmo, vel ſi eſt capax receptionis ſacramenti, ſic enim nulla poteſt reſultare irreuerentia ipſi ſacramẽto; & infirmus per eius virtutem poteſt reddi de attrito contritus. De quo Soto *dicta quæſt. 2. art. 2.* Sylueſt. *verb. Vnctio qu. 5. verſ. 2.* Suar *d. diſp 41. ſect. 3.*

4. Cæcus à natiuitate vngnendus eſt in parte proximiori organo oculi: Epiſcopus verò, vel ſacerdos vngnendi ſunt in parte ſuperiori manuum, quia palmas habent conſecratas oleo ſancto conſecrationis, vt habetur in aliquibus Manualibus, & traditur nouiſſimè in Theſauro Sacerdotali, *de extrema Vnctione. Ibidem dicto art. 2. in fine.*

5. Hoc ſacramentum denegandum

eſt

Digitized by Google

eſt pueris ſacræ pœnitentiæ incapacibus, amentibus à natiuitate, furioſis perpetuis, & non perpetuis ſi timetur irreuerentia, maxime ſi habuerunt dilucida interualla, nec petierunt: item intrantibus mare, vel bellum, nec non ſuſpendio necandis vel decapitandis, niſi aliâs ratione infirmitatis morti proximi videantur, quod in praxi ſeruari vidiſſe teſtatur Vibaldus infrà citandus. Item infirmis non graui morbo laborantibus, & exiſtentibus in notorio peccato, vel incidentibus in phreneſim, apoplexiam, vel amentiam, niſi prius aliquod ſignum contritionis oſtendant. Ibid. ar. 3. de quo Viualdus, in Candelabro aureo, titulo de Extrema Vnctione, nu. 41. Nauarro cap. 22. num. 12. Soto *in 4 diſt. 23. quæſt. 2. art. 2.*

6. Quoties infirmus ad articulum mortis propinquus præſumitur, in eadem etiam infirmitate conferẽdum eſt illi hoc ſacramentum, & iteratis vicibus (ſi opus ſit) repetendum, eſt communis, & concors omnium ſententia, & definitur in Concilio Tridentino *ibid. art. 4.* de quo D. Thom. *in 4. diſt 23. qu. 2. art. 3.* Scotus *diſt. 23.* Syluester *verb. Vnctio. qu. 8.*

Et ſic tandem in nomine Dei Optimi Maximi finis ſit impoſitus huic meo Regularium Quæſtionum Compendio, in quo iuxta Petronium Arbitrum.

Inueniat quod quiſque velit, non omnibus vnum eſt, Quod places, hic ſpinas colligit, ille roſas.

Si Catholicæ fidei, boniſque moribus diſſonum aliquid, inuerſum, aut contrarium ſcriptis noſtris appareat, ex animi ſententia inſcriptum, indictum, infectùmve eſto.

FINIS.

INDEX RERVM, QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

Prior numerus reſolutionem, poſterior numerum ſectionum inducat.

A.

ABBAS.

AQuò Abbates dicantur, reſolut. 1. num. 1. non benedicti an gaudeāt omnibus, ſicut benedicti, ibid. num. 2. 3. 18. & 19. an poſſint benedicere ſolemniter populum, ac ordines conferre, num. 4. & 5 vel dimiſſorias dare, & quibus, num. 6. & 26. examinare, & diſpenſare an interſtitijs, & eum quibus, nu. 21. 22, & 25.

Quæ poſſint benedicere, ibid. numer. 7. quam adminiſtrationem habeant in rebus Monaſterij, nu, 9. & 27. an poſſint cōſtituere Procuratorem ex ſuis Monachis, d. num. 9. & opacas arbores cædere, num. 10.

Cui competat depoſitio Abbatum, ibidem, num. 11. & 28. quam dignitatem habeant, num 12. & 17 & quam poteſtatem in Monachos, nu. 29, an conueniat eſſe perpetuos, num. 13.

Duo beneficia obtinens an eligi poſſit in Abbatem, ibid. nu. 14. an Clericus, vel ſecularis poſſit creari Abbas commendatarius num. 15. & 30. an ad illū extendantur priuilegia Abbatis, numer. 16.

Abbatiſſa. An ſint propriè Prælatæ, & poſſint præcepta imponere, 2. 1. 19. 17. 18. & 25. an ſint capaces poteſtatis clauium, d. ibid. nu. 2. quæ ſoleant benedici, num. 3. & 19 an egeant diſpenſatione ad illegitimitatem, num. 20. & 21.

Ætas eligendæ in Abbatiſſam, ibid. n. 5. finito trienno an poſſint eſſe Præla-

dæ-

dentes, num. 6. quid de his, quæ fiunt per præſentationem, num. 7. deſcendens ex radice maculata an eligi poſſit, numer. 8. ad quem pertinet earum electio. numer. 6. 10. 11. 22. & 24. quid poſſint circa vota monialium, nu. 12. & 13. Pœnæ in Abbatiſſas admittentes ad clauſuram, num 14. an poſſint viſitare ſua Monaſteria, num. 15. bigama an poſſit eſſe Abbatiſſa, num. 23. quid de vidua, ſeu non virgine, n. 26.

Abſolutio. A quibus caſibus, poſſunt Religioſi abſolui per priuilegia. § 1. & ſeqq. vſque 21. quid poſſint circa hæreſim occultam Epiſcopi, & ſuperiores. ibid. num. 4 5. & 6. an ſimonia in ordine, vel beneficio, num. 7. an à ſuſpenſione à Diuinis, & à cenſuris in contemptum clauium, numer. 8. & 9. quid in commiſſis ex confidentia priuilegiorum, & in pœnis à iure, vel ab homine, num. 10. & 11.

Poteſtas Prælatorum abſoluendi nouitios, ibid. num. 12. abſolutio virtute priuilegij ignorati data an valeat, n. 13. abſolutio data in Capitulo, vel viſitatione quomodo intelligatur, nu. 14. Regularis an poſſit abſolui ab Epiſcopo, num 15.

Qui poſſunt abſoluere Religioſos à reſeruatis, ibid. num. 16. & 17. Pœnæ contra non potentes, & abſoluentes, ibid. ad finem. Prælati negantes ſuam auctoritatem an peccent, nu. 18. non habenti eam an teneatur pœnitens etiam reſeruata confiteri, nu. 19. Prælatus an poſſit audire ſola reſeruata. n. 20. quam poteſtatem abſoluendi habeat Sacerdos ſimplex, ibid. & n. 53. An tollatur reſeruatio per abſolutionem nullam, ibid. nu. 21 & 22. 3. Prælatos quis poteſt abſoluere, num. 22. & 23. eligere confeſſoré virtute Cruciatæ an poſſint Regulares, num. 24. & 25. & 69 10.

Abſolutiò plenaria Fratrum. 8. & 3. 26. & ſeqq, quoties poteſt impendi, nu. 27. quid per articulum mortis intelligatur, num. 28. quater in anno, & in quibuſdam feſtis datur, & an cum, licentia ſuperiorum quoad reſeruata, num. 30. & 31.

Regulares an abſoluant à caſibus Epiſcopo, & Papæ reſeruatis ibi. n. 33. vſque 36. an à cenſuris in foro fori, nu. 36 37. 54. & 55. an Clericos percuſſores, num. 38. quid circa ſubditos poſſint Prælati Regulares, nu. 39 40. & 56. priuilegia quoad abſolutiones ſæcularium an ſint ſublata per Cruciatam, num. 41. & 42. poſſint ne Regulares illis non vti, num. 43. quid importet abſolutiò à cenſuris in foro animæ, num. 44. ſimplex Sacerdos ab excommunicatione minori an poſſit abſoluere, num. 45. quid de abſoluente plenariè ſinè priuilegio, nu. 46.

Parentes Fratrum an poſſint plenariè abſolui, ibid. nu. 47. nouiter conuerſi apud Indias à quibus caſibus poſſunt abſolui, num. 48. & 50. quis Lutheranos, num. 49. facultas abſoluendi plenarie ad quæ extendatur, nu. 51. Vide verb. Abortus.

Abſtinentia Carnium Vide verb. Ieiunium, num. 3.

Abortus Excommunicatio contra procurantes abortum fœtus animati, 1. & ſeqq. quis ab ea abſoluit, ibid. nu. 8. Clericus quas pœnas incurrat, nu. 4. quis diſpenſat in hac irregularitate, & inhabilitate, numer. 5. 6. 7. 14. & 19. Dubius de animatione fœtus an irregulatis, numer. 8. quid de conſulente, vel ratum habente, num 10. 11. & 12. & quid de ſciente, & tacente, ibid. n. 13. Vide verb. Irregularitas, & verb. diſpenſatio, num. 3.

Accuſatio. Quid, & quomodo fiat, 4 r. 1. in quibus cauſis requiratur accuſator, ibid. num. 2. & 3. crimen in Rempublicam accuſari debet, num. 4. quæ vitia in accuſatione contingant, nu. 5. cui detur reſcindere accuſationes, num. 6. Laicis an liceat Clericos, vel Monachos accuſare, num. 7. pena accuſatoris deficientis in probatione, num. 8. & 10. & quæ culpa, num. 9. accuſatio occultorum an admittenda, num 10.

Maledicus ad quid conſtringendus, ibid. num. 12. quid in Clerico, qui iniuriam intulit Clerico, num. 13. quid in nobili, ibid. § 2. & 3. Clericus vel

Monachus ſeditioſus, vel calumniator qualiter puniendus, nu.14.& 15. quæ debet iudex ante proceſſum accuſationis facere, nu.16. vſque ad 19.

Adulterium. Quis diſpenſat cum Clerico, vel Monacho adulteris.5.1.& ſeq. qualiter procedi debet contra illos. 48.23.

Affinitas. Ex qua copula contrahatur.6. nu.1. an ab ignorantibus conſanguineos eſſe, ibid.nu.2. vel affinitatẽ eſſe impedimentum faciant, prolem legitimã, n.3. Vide verb. Matrimonium.

Alienatio. Quid ſit, & quid contineat.7. 1.forma ſeruanda in alienatione rerum Eccleſiæ, ibid.n.13.& 16. priuilegia Regularium ad hoc nu. 4. 5. & 7. quis alienat apud Minores, nu.6. quãdo in vtilitatem Eccleſiæ.n.8. tacita ſine ſolemnitate iuris an valeat, nu.9. quid requiratur vt ſit nulla, nu.10. & 11. alienans indebitè ad quid teneatur, nu.12. quæ ſit locatio ad longum tempus, nu.13.17.& 18.

In alienatione redditũm Eccleſiaſticorum quæ forma ſeruanda, ibid.nu. 13.§.2. pœnæ contra alienantes indebitè, nu.14.& 15. in alienatione rerum mobilium Eccleſiæ an ſeruãda forma iuris, nu.19. quid de repudiatione hæreditatis delatæ Eccleſiæ, nu.21.& 22. & quid de rebus pignori dandis, nu. 23. vide verb. Abbas, num.2. & verb. bona, nu.4.

Alimenta. An debeantur perempta re ad id data 8.1. quis alere debeat Monachum relegatum, ibid.n.2. quid de tranſlato, vel expulſo à Religione, n. 3.& 4. vel fugitiuo, & apoſtata, nu.5. & 6 quis teneatur alere quos tenebatur Monachus, ſecum ferens hæreditatem, nu.7. & quis coniugem in ſeculo relictum, n.8 9.& 10. vel Monachũ in Scholis exiſtentem, ibid.n.11.

Alimenta ad certum tempus legata quãdo extinguantur, ibid.n.12. an debeãtur Monacho renuncianti hæreditati paternæ, n.13.& 14. quid de alimentis expenſis pro nouitio decedente, nu. 15. fiſcus an teneatur alere filios, vel vxorem hæretici n.16.17.& 18.

Altare. Quale debeat eſſe, & à quo conſecrandum, 9.1.& 2. priuilegia Regularium ad hoc, ibid.& n.3. qui poſſint celebrare in altari portatili nu.4.& 5. quid Religioſi, & an poſſint erigere altaria, nu 6.7.& 8.

Conſecratio altaris qualiter fieri debeat, ibid.n.9. quando amittatur, polluatur, aut violetur, n.10. 11 & 12.

Annui redditus. Quando Minoritæ hos capere ex teſtamento prohibeantur. 88.19.& 20. Vide verbo. Legata, n.1.

Appellatio. Quid, & quotuplex 10.1. Regularibus an licita, ibid.n.2.& 3. num. ad tribunalia ſecularia, n.13.14.& 15. Iudex non admittens appellationem an peccet, num.4. actus, qui per illam ſuſpenduntur. n.5. appellare à lege an licitum, nu.6.

Quid operatur clauſula, Omni appellatione remota, ibid. num.7.17. & 18. explicatur. 18: 26. an deferri debeat friuolæ, 10 8. appellatione pendente an poſſit aliquid innouari, num 9. in quibus cauſis appellari liceat, numer. 10.11.& 20.

Appellatio, & recuſatio æquiparantur, ibid. num 16. declarationes Cardinalium circa appellationes ab Ordinarijs, num. 21. vſque 32. quæ ſententiæ hsbeant vim definitiuæ, nu.33. ab interlocutoria, qua quis ſe declarat iudicem competentem, an appelletur, num.34. caſus damni irreparabilis referuntur, à num.35. per tot. tacita appellatio quæ, & eius exempla.10.41.

Apoſtaſia. Apoſtaſia à Religione quæ ſit, & quis dicendus apoſtata. 11.19. 20.& 21. an deferens habitum ſubtus abſconditum, vel coopertum, n.2. & 25. quid de grauato, qui ad ſuperiorẽ pergit, num.3.17 & 27 pœnæ contra Apoſtatas quos comprehendant n.4. 21.28.& 29.

Qui teneatur requirere apoſtatas, & fugitiuos, ibid.n.5 & 30. recipere exteros Monachos ſine litteris ſuorum ſuperiorum prohibitum, n.6. recipiẽtes apoſtatas, fauentes, & auxiliantes per quos poſſunt cenſuris coerceri, n. 7. benignè ſunt recipiendi, & permittendi ad alium ordinem tranſire, n.8. Bona apoſtatarũ ad quem pertineãt, ibid.

ibid.n.9.& 31. tenentur ſcribere memoriale debitorum, & creditorum Prælato tradendum, n.10. Quis debita ſoluere teneatur, ibidem, quæ bona eorũ tempore mortis inuenta veniãt nomine ſpoliorum, & ad quem ſpectent, n.11.& 12.& 11.33.

Ter, vel quater apoſtatans an expelli poſſit, ibid.nu.13.& 14. ſic pergens ad ſuperiorem an dicatur incorrigilis, n.17. quis poteſt apoſtatas, & incorrigibiles expellere, n.15.& R.57 n.3.§.3. Vide verb. expulſi, num.1.

Apoſtata in apoſtaſia ordinatus an ſuſpenſus maneat, 11.16. vxorem ducens an infamis, ibid.nu.17. cum litteris Apoſtolicis ſe præſentans an caſtigandus, nu.19. non exuto habitu, an incurrat excommunicationem, nu.21.22.& 23.

Tranſiens ad laxiorem ordinem indebitè an ſit apoſtata, ibid.n.24. Tertiariæ, ſeu Beatæ, & profeſſi poſt biennium in Societate recentes an apoſtatæ ſint, num.26.

B.

Baptiſmus. Regularibus an liceat baptizare, 12.1.& 2. priuilegia Mendicantium ad hoc pro terris infideliũ, ibid. n.3. paruulos inuitis eorum parentibus infidelibus an poſſint baptizari, n.4. quid ſi alter ex eis ſit infidelis, vel alter fidelis, & renuat, num.5. quid ſi longiſſimè abſint, & paruuli ſint in poteſtate fidelium, num 6. quid de infantibus Turcarum oblatis, vt per baptiſmum liberentur à ſœtore, & Dæmonijs, numer.7. quid de mancipijs Chriſtianorum, num.8.

Baptiſma infidelium, coactis eorum parentibus, an ratum, ibid.nu.9. quid de his, qui rationis iam compotes petunt baptiſmum, nu.10.& 11. an Principi Chriſtiano liceat è ſuis terris expellere infideles, niſi baptizentur, nu.1.2. Vide verb. Parochus, & verb. Sacramenta, num.1.& 2.

Benedicere. Sacerdotes ſimplices an benedicant ornamenta. 13.1. priuilegia Regularium ad hoc, ibid num.2.6.& 7. an pro vſu alieno, num.3. à quo Epiſcopo poſſunt petere ſuorum benedictionem, & conſecrationem, nu.4. benedictio, ſeu reconciliatio Eccleſiæ Regularis cui competat, nu.5.6.& 7. Vide verb. Abbas, nu.2.

Benefactores. Religioſorum à quo poſſint excommunicari 14.1. quæ communicantur illis per litteras Prælatorum, ibid.numer.2. quid proſit applicatio meritorum pro benefactoribus, nu.3. bona ſubditi an poſſint applicari eo inuito, num.4. præteria non applicata quomodo applicanda, n.5.

Communicatio bonorum qualiter participetur à benefactoribus, ibid.n.6. in quo differat à communicatione indulgentiarum, numer.7. quæ priuilegia habeant benefactores Fratrum, num.8.

Beneficium. Quotuplex.15.1. vnitum Regulari an ſit Regulare, ibid.num.2.& 26. cui competat examen vnionum, num.29. vſque ad 40. latè.

Quæ dicantur beneficia manualia, ibidem, nu.3.41.& 42. Regularia quibus conferenda, & an Clericis, nu.4.49.& 50. Mendicantes an ſint capaces beneficij, n.5.& 51. ad quę beneficia promoueri poteſt Monachus in Eccleſia ſeculari, nu.6.52.& 53. & 57.15. an & cuius Prælati licentia requiratur, 15.7.& 54. vſque 57. promotus an admitti poſſit in negotijs Ordinis, n.8. an abſoluatur ab obedientia Prælati, & ab obſeruantijs Ordinis, nu.9.58.& 59. Eccleſiæ, vbi beneficiarius eſt an quęrat, n.10.& 60. vel poſſit cogi ad acceptãdum beneficium extra Ordinem, vel ad illud relinquendum, nu.11.12.42.& 61. vſque 63. an reſidere debeat, 122.87.

Ad quem pertineat collatio beneficiorum Regularium 15 13.& ad quem conſtitutio ſalarij, ibidem, numer.14.& 67. Militares delinquentes in beneficiali officio à quo caſtigandi, numer.16.& 7. beneficium nouitij an ſtatim vacet, numer.19.68.& 69. homicida an priuetur beneficio, num.20.72.& 73.

Quid requirat, vt beneficiũ ſeculare

fiat

fiat Regulare,ibidem,nu.21. ob quod
crimen Clericus ſit priuandus bene-
ficio,num.22.quibus cōferenda ſunt
beneficia,num.23.beneficium requi-
rens ordinem presbyteri an conferri
poſſit ordinato ante ætatem.n.24.
Beneficia ex ſua inſtitutione an præ-
ſumantur ſecularia,ibid.nu.25. quid
de Regularibus ad Regulares ſpectan
tibus,numer.26.& 27.quæ requiran-
tur,vt beneficium ex ſeculari fiat Re-
gulare,& è conuerſo,nu.28.Capella-
niæ apud Regulares fundatæ an Regu
lares,ibid.in fine,& 15.66.
Quis poteſt conſtituere Vicarios in
Eccleſijs vnitis,num 30. quid in vni-
tis Monaſterio,ibid.& num.31.caſus,
in quibus,Epiſcopus non poteſt Vica
rium perpetuum conſtituere,d.n.31.
an poſſit vnire abſque Patronis,c.37.
vel vnire Monaſterio nu.38. & 49.&
ſic vnitum regi per Religioſos, n.39.
Beneficium manuale an reuocari poſ
ſit ad nutum Prælati,ibid.nu.3.& 42.
caſus,in quibus id fallit,num.43. Re-
ligioſo ſpoliato an competat reſtitu-
tio num.44. quid ſi Abbas promiſit
non reuocaturum,num.45.vel eſt col
latum,aut confirmatum à Papa num.
46.47.& 48.
Licentia Prælati an exigatur ad acce-
ptandum Summum Pontificatum,
ibid. num.7. & 54. qualis debeat eſſe
ea licentia,num.55. an poſſit cogi ſu-
perior ad eam dandam, vel ſubditus
ad acceptandum,vel iſto inuito acce-
ptari,num.7.& 57.
Prodigè conſumens bona beneficij
ad quid teneatur,ibid.num.60 inha-
bilitas Monachi ad duo beneficia ex-
ponitur,num.61.diſpenſatus ad bene
ficium Curatum an habere poſſit ſim
plex, num.62. quid de prouiſione ad
Abbatiam alterius ordinis nō expreſ
ſo Monachatu,num 63. vel ad bene-
ficium ſeculare non expreſſa qualita-
te illius,& impetrantis Monachi, vel
è conuerſo ſecularis ad beneficium
Regulare,nu.65. Monachus an poſſit
creari coadiutor Epiſcopi, aut paro-
chi, & qualiter,num.66.
Prorogato anno probationis an va-
cet beneficium nouitij, ibid.num.69.
vel collatio beneficij eo anno non
tranſacto valeat,num.70.quid de pē-
ſione,n.71. renunciatio illius qualiter
fieri debeat à nouitio, ibidem, de re-
ſignatione, impetratione, permuta-
tione, præſentatione, & priuatione
beneficij,num.75.remiſſiuè.
Bibliotheca. Extrahentes libros à biblio-
thecis Minorum excommunicantur
à Papa. 92. 4.
Bigamia. Quotuplex ſit,& in qua poſ-
ſint diſpenſare Regulares cum ſubdi-
tis ad ordines.16.1. & 12. quid requi-
ratur, vt ſit per illos indiſpenſabilis,
ibidem, & numer.2. ſemper habetur
pro excepta in indultis, numer 3. in
penuria miniſtrorum quis diſpenſat
cum bigamis,numer.4. priuilegia Re
gularium circa hoc num.5.& 14.
Quis dicatur propriè bigamus, ibid.
numer.6. an ex matrimonio inualido
conſummato,num.7. quid ſi ex duo-
bus alterū ſit inualidum,& per igno-
rantiam,num.8. & 9. vel ſit cum vir-
gine,quæ poſtea adulterauit, ibidem
num.10. quid requiratur ad bigamiā
ſimilitudinariam,num.11.quomodo,
& à quibus diſpenſatur,num.13.Vide
verb.Abbatiſſa,nu.2.& verb.diſpen-
ſare,num.2.
Bona. Quæ recipere poſſint Minoritæ,
& Societas Ieſu.17. num 1. feudalia,
& emphyteotica an poſſint accepta-
re Monachi ibid.num 2. & 9. ius pe-
tendi deperdita cui competat,& quo
modo,num.4.quid de bonis morien-
tium ab inteſtato, naufragorum, &
Moſtrenco,num.5. ad quem ſpectat
diſponere de bonis nouitiorum incer
tis perſonis reſtituendis,num.6.bona
Monaſteriorum deſtructorum, ſeu
deſertorum,ad quem,num.7.
Occupantibus bona Regularium quæ
pœna,ibid. num.8. vſui Minorum de-
putata ad quem pertinent,ibid. bona
prohibita alienari data Monacho an
tranſeant in Monaſterium numer.10.
bona Monachi expulſi,vel extra clau
ſtrum degentis ad quem ſpectant,
num.11.
Renunciatio bonorum ab ingredien-
tibus

ribus Religionem an pendeat à profeſſione, ibid. num. 12. quid de donatione facta contemplatione Religionis, bum. 13. & 14.

Quota pars aſſignanda ad alimenta filijs profeſſi, ibid. nu. 15. bona aduentitia filij familias an fiant quaſi caſtrenſia per Clericatum, vel Monachatum, numer. 16. de bonis apoſtatarum, Vide v. apoſtata, nu. 3.

Calumnia Caſus, in quibus præſumitur. 40. 9. §. 1. calumniator an teneatur ad damnum. 41. 5. qua pœna puniendus, ibid. num. 8. 11. & 15. Vide verb. correctio Fratrum, num. 2.

C

Canonica Portio. Quid, & quotuplex. 18. 1. Monaſteria erecta poſt Tridentinum an ad quartam teneantur, nu. 2. & 19. appellatione quartæ quid veniat, nu. 3. in quibus caſibus debetur, num. 4. nouitio decedente extra clauſtrum an debeatur quarta, nu. 5. & 15. & cui Eccleſiæ, ſepultura electa extra ſuam, num. 6. & 7 Legatum relictum æquiualens quartæ an computari debeat, ibid. num. 8. renunciatio quartæ an valeat, nu. 9. quid de pactis ſuper hoc factis inter Parochos, & Regulares, ibid. & num. 25. pœnæ contra cogentes ſolui Indebitè quarta à Religioſis, num. 10.

Per quos actus renuncietur iuri de non ſoluendo quartam. ibid. num. 11. tempore peſtis, vel belli, cui Eccleſiæ debeatur à decedente extra Parochiam, num. 12. Parochialis vnita Monaſterio an teneatur ad quartam Epiſcopalem, num. 13. ſpoliāns funus an perdat quartam, nu. 14.

Ex bonis ingredientis Monaſterium, ſi decedat, an debeatur ibid. num. 15. quid de funere ad tempus depoſito, num. 19. quid de ſepultis apud Eccleſias Monialium, numer. 17. quid de cõſuetudine dandi aliquid vltra quartam 34. 3.

Canon. Qui gaudent priuilegio Canonis. 81. 6. Vide verb. *Commendatarij*, numer. 1, & verb. *Eremita*, & verbor. *Tertiarij*, numer. 1.

Cantus. Eccleſiaſticus quo tempore cœpit, & à quo approbatus. 19. 1. & 3. Organicus, ſeu figuratus an licitus, ibid. 2. 4. 5. & 6. qualis prohibitus ſit in iure, num. 6. conſuetudo cantandi moteta in magnis feſtis an licita, ibid. Vſus organorum, & inſtrumentorum muſicorum in Diuinis officijs an licitus, d. nu. 6. §. 1. quid ſi intermiſceantur turpes cantus, num. 7.

Capitulum. Eccleſiaſticorum quid, & eius poteſtas. 20. 1 Generalis Capituli auctoritas, ibid. num. 2. 3. & 10. quid de Prouincialis apud Indias poteſtate circa electiones, num. 4. apud Minores in quo differt Capitulũ à Congregatione, num. 5. quæ dicatur maior, & ſanior pars Capituli, n. 6.

Auctoritas Prælatorum localium reſtricta, ibid. num. 7. Capitulum repreſentatiuum Generalis Capituli quid poſſit, numer. 8. Capitula Generalia quando celebranda, nu. 9. an poſſint ſtatuere ſupra regulam, numer. 10. vel eam reformatam obſeruandam facere, n. 11.

Canonici. Regulares, an veniant appellatione Monachi. 21. 1. an poſſent eſſe patrini, ibid. o. 2. vel intereſſe taurorũ agitationi, & admittere fœminas ad clauſuram, nu. 3. & 4. & 133. 4. Origo Canonicorum Regulariũ vnde 122. n. 7. quæ ætas requiratur ad Canonicatum. 23. 3.

Capellani. An ſint exempti Regulares a ſuis Prælatis. 63 28.

Capellania. Vide *verb. Beneficium*, num. 5. & verb. *Tribunum*, num. 1.

Caſus Reſeruati. Ad quos ſpectet eos reſeruare, & an actus interiores. 22. 1. qui ſint reſeruati apud Regulares, ibidem, n. 2. an tollatur reſeruatio per confeſſionem nullam, n. 3. Fratres extra clauſtrum an abſolui poſſint à reſeruatis. 31. 22. & à presbitero ſeculari, ibid. num. 23. & 24. facultas eligendi confeſſorem an ſit ad reſeruata d. n. 3.

Cardinales. Eorũ declarationes an obligent. 23. 1. declaratio Tridentinæ Synodi eiſdem commiſſa, ibid. nu. 2.

Car-

Carcer. A quo fuit inuentus.43.1. qualis eſſe debeat pro religioſis,ibid.num.2. & qualiter incarcerandi, nu.3. & 46. 2.an è carcere fugere liceat, ibid.n.6.

Celebrare officium diuinum. Ritus Eccleſiæ in eo celebrando vnde orti. 24.1. 1. priuilegium Minorum pro illius recitatione, numer.2. quæ attentio ad id requiratur, ibidem, & numer.25. ad ſupplendum defectus in eo alia conceſſio,numer.3. & ad mentaliter dicendum ſecreto dicenda,num.4.& ad mutandum officia in alia breuiora pro occupatis,num.5.

Caſus in quibus excuſatur ab officio Diuino, ibid.num.5. Protectoribus, & Confeſſorijs priuilegium, num.6. pro infirmis aliud, numer 7. an ſufficiat medici dictum ad excuſandum ægrotum,ibidem, quid pro itinerantibus Religioſis, vel extra clauſtrum exiſtentibus,num.8.

Socius religioſi,confirmari in recitando illius priuilegio an poſſit, ibidem, num.9. Diſpenſatus ad non recitandum an maneat omnino ab eo abſolutus,numer.20.27.& 28. poteſtas mutandi Diuinum officium cui datur, numer.11. quid de priuilegiato ad recitandum per diuerſa breuiaria, numer.12.non addictus Romano an poſſit priuatim ritui Romano conformari, numer.13.33 & 34.Addicti Romano quid teneantur in choro recitare, & an ad officium Beatæ Mariæ, numer.14.

Minores & eorum Moniales ex priuilegio recitant officium Corporis Chriſti omni feria 5. non impedita, ibidem, numer.15. & de immaculato Mariæ Conceptu in Sabbathis, numer 6 & reſolut.30. numer.9. & de Stigmatibus B. Franciſci ſemel in menſe,diſt.numer.16.§.1. Monachus beneficiarius quem ritum in officio recitando ſeruare debet, ibidem,numer,17. priuilegium Minorum ad anteponendum, vel poſtponendum officium,numer.18 & ad dicendum matutinum ante ſolis occaſum, & an ſecluſo priuilegio, ibidem, & numer. 20. Indulgentia pro recitantibus per librum,numer.19. Minorita laicus ad ſacra promotus ſine licentia Generalis priuatur omni honore Clericali, etiam quoad recitationem officij, numer.21. Religioſi non ordinati, & Moniales an teneantur priuatim recitare,num.22.quid de expulſis, ibid. in fine.

Moniales gaudent priuilegijs Fratrum in officio Diuino, ibidem,numer.23. Clariſſæ, & Fratres imperiti ſatisfaciunt dicendo officium laicorum,ibidem,an poſſint cedere priuilegio recitandi de ſuis Sanctis, numer.24. qui intermiſit horam animo iterandi an poſtea continuando ſatisfaciat,num.26.

Tertiana,vel quartana febricitans an recitare teneatur, ibidem numer. 29. quid de cæco, numer.30. ſi eſt præbendatus an excuſetur à choro, numer.31. quid ſi ſimul ſit ſurdus, vel ſurdus tantum, aut ſurdaſter, numer.32. quæ obligatio recitandi ſit beneficiato, numer.35. quid de recipiente diſtributiones quotidianas, ibidem ad fin. poſt poſſeſſum beneficium an ſtatim recitare teneatur, numer.36. beneficiarius non recitans ad quid teneatur numero, 37.

Minoritæ poſſunt facere officium, & miſſam ibid.23.Fratribus apud Iapones martyrio coronatis, numer.38. item de B. Petro Alcantaræ, Ioanne Capiſtrano, Iacobo a Marchia,Paſchali, & B. Elizabetha Regina Portugaliæ, & alij Tertij Ordinis, num.39.

Celebrare Miſſam. Miſſæ ethymologia. 25.1.qua hora incipi, & finiri poteſt, ibidem,numer.2 & 3. qui poſſint ſuper hoc diſpenſare numer.3.poteſtas Epiſcoporum ſuper ſacro faciendo extra Eccleſiam an communicetur Prouincialibus,num.4.

Audientes Miſſam apud Eccleſias Regularium ſatisfaciunt, ibidem, numer.5 an cogi poſſint ad audiendum in Parochia,ibidem,an celebrari poſſit in clauſura Monialium pro infirmis,num,20.§.1.

Qui-

Quibus diebus dici poteſt Miſſa votiua, ibidem numer. 6. & 9. commendata Miſſa de Paſſione an poſſit celebrari de Cruce, numer. 7. Miſſæ per 30. dies continuos dicendæ quomodo intelligendum num. 8. in Aduentu, quadrageſima, & vigilijs duæ Miſſæ an dicendæ, numer. 10 qui poſſunt reducere Miſſas ad minorem numerum, numer. 11. Miſſa Conuentualis apud Mendicantes pro quibus applicanda, numer. 12. Sabbatho Sancto an dici poſſit Miſſa priuata, num 22. in Miſſis votiuis quado dici poteſt, Gloria in excelſis, numer. 13. à Regularibus quando dicatur, Credo nu. 14.

Stipendio diminuto Miſſæ dato quid faciendum, ibid numer. 15. & 25 27. priuilegium dicendi nouem collectas pro nouem Miſſis, numer. 16. iam ſublatum, d. num 25.

Peregrini, & ignoti quomodo admitti debent ad celebrandū, 25. 17. Preſbyteri ſeculares in Eccleſijs Regularibus ad celebrandum ad mittuntur, ibidem, num. 18. pœnæ contra impedientes Religioſos in ſuis Eccleſijs celebrare, & oblationes recipere, ibidem, Miſſæ commendatæ cum certis candelis, & ſimiles, an ſic dici poſſint, numer. 19. & commendatæ certo loco, an commendari poſſint Sacerdotibus alterius loci, ibidem, § 1. Miſſæ in certo loco relictæ vbi dicēdæ, ibid. nu. 21. Relinquenti Miſſam inceptam quæ pœna, ibid. numer. 20. & an ex cauſa repeti poſſit, ibid. in fine, promittens pro aliquo liberaliter celebrare, an ad id teneatur, nu. 23. in Canone Miſſæ quem debent Regolares nominare loco antiſtitis, num. 24. an maneat applicata contra intentionem Prælati. 102. 3.

Ceſſatio à diuin s, vide 1.

Chirurgia. An ſit prohibita Clericis, & Monachis. 8 1. 7.

Clauſura Monialium. Quando indicta, & poteſtas Eccleſiæ ad eā præcipiendam. 26 1. an omnes, & quæcunque Moniales ad illam teneantur, ibid. n. 2. quæ conuerſæ, ſeu ſeruitrices hoc præcepto l gētur apud Clariſſas, n. 3. Acceſſus ad Monaſteria Monialium an prohibitus, ibid. nu. 4. & 44. vſque 46. & an Minoritis, ibid. licentia ad hunc acceſſum à quo danda Fratribus, num. 5.

Ingreſſus ad earum clauſuram ſtrictè prohibetur, ibid. n. 7. quomodo, & de cuius licētia liceat ingredi, n. 8. quid pro Monaſterijs S. Claræ, & Conceptionis & pro ingreſſu Minorum, nu. 9. quæ cauſa ſufficiat, nu. 10. 11. & 17. an ad aliquod officium exercēdum, nu. 47. vel ad expellendum malefactorem, n. 48. vel ad hoſpitio recipiēdam Monialem itinerantem, n. 49.

Ancillæ, ſeu ſeruitrices intra clauſuram an permittantur Clariſſis, ibid. num. 12. an priuatim pro aliqua Monacha, num. 13. conditiones ad recipiendas puellas educationis cauſa, n. 14. quid de fœminis, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, num. 15. puellæ quo ætatis anno recipi poſſunt, n. 16.

Pœnæ contra indebitè ingredientes qualiter, & quos ligent, ibid. nu. 18. & 19. licentiæ ad ingrediendum reuocantur, ſub grauibus pœnis in admittentes, nu. 20. & reſ. 27. n. 1. Vicarij Monialium cum ſocijs quando poſſunt ingredi, nu. 21. & 22. an pro exercendo opere ædificij, numer. 23. vel pro incendio, inundatione, & ſimilibus, num. 24.

Protectori Ordinis, & Cardinalibus an liceat ingredi, ibid. n. 25. & quando Generali Ordinis, nu. 26. quid de Minoritis inuitatis ad viſitandū Moniales non ſuas, nu. 27. vel pro prædicatione, num. 28.

Epiſcopi pro videnda clauſura an ingredi poſſint Monaſteria ſubiecta Regularibus, ibid. nu. 29. Debitè ingredientes quando teneantur exire, numer. 30. licentia ad ſemel ingrediendum an expiret per ingreſſum ex vi alterius, numer 31. an extendatur ad ſocium, numer. 32. ingreſſus, & admiſſio ad clauſuram profitentium votum ſimplex caſtitatis an comprehendantur, numer 33. quid de Minoritis intrantibus, num 34.

A porta clauſuræ an liceat egredi, n. 35. caſus, in quibus licet, n 36. nō ſunt reuocati, et extēſio ſit ad ſimiles, n. 37

qui-

quomodo intelligantur, num. 38. alij caſus poſiti à Pio V. num. 39. grauiter infirmanti, quæ in clauſtro curari nõ poteſt, an dari poſſit licentia exeundi, num. 50. 51. & 52. quæ infirmitas ad hoc ſit ſufficiens, num. 40. & cum cuius licentia, num. 41.

Comitantes Moniales indebitè egredientes, & recipientes quam pœnam incurrant, ibid. nu. 42. abſoluere Fratres, & Moniales ab his pœnis quis poſſit, num. 43.

An poſſit cõmitti examen pro egreſſu Monialis ob infirmitatem, 82. 5. an poſſit concedi cauſa epidemiæ, 98. 19.

Clauſura Monachorum. Ingreſſus ad eã prohibetur fœminis, 27. 1. fundatrices, & reginę an excipiãtur, n. 2. quibus in caſibus liceat, ibid. num. 3. an occaſione proceſſionis, vel Miſſæ, n. 4. & 5. quis poteſt abſoluere à pœnis ingreſſus, numer. 6. qualiter liceat Monachis à clauſtro exire, numer. 7. & 8.

Commendatarij. An gaudeant priuilegio fori, & Canonis, 28. numer. 1. & 2. quid de Occidente Clericum, vel frangente pragmaticas Regias. ibid. num 3 & 4. quid de his, qui ſunt exteri Regni, num 5. & de Confratribus S. Ioannis portantibus Thau nu. 6 Reges Hiſpaniæ perpetui adminiſtratores Militiarum, ibid. num 7. & 8 in quæ fas ſit expendi redditus commendarum, num 9. commendatarij an ſint Religioſi, num. 10. coniugati an ſint Domini ſuorum, numer, 11. ad quos pertineant oblationes Eccleſiarum Militarium, num 12. Clerici an teſtari poſſint, ibid ad finem.

An ſint diſpenſati ad vxores ducendas, 52. 10 Maltenſes an comprehendantur ſub Tridentino, 82. 1. an ſub nomine Religioſorum quoad matrimonium ratum, 28 13. Conſuetudo Hiſpanorum Regum præmittendi cõmendas vacaturas quo iure nitatur, ibid num. 2. Vide verb. Diſpenſare, num 9.

Commiſſarij. Apud Minores officium, & poteſtas Commiſſarij Generalis qualis, 29. 1. & 2. à quo poſſit amoueri, & ſuſpẽdi, vel limitari eius iuriſdictio, ibid. num. 3. Generalis diſcedens à familia Commiſſarium poteſt relinquere, nu. 4. Commiſſarij Generalis Indiarum quod officium, ibid. nu. 5. & 6. à quo puniri poſſit, ibid. Procurator, & Commiſſarius Romanus à quo inſtituentur, & quæ eorum auctoritas, num. 7. & 8.

Commiſſariorum Prouincialiũ, ſeu Viſitatorum poteſtas, ibid. num 9. & 13. Commiſſio data Prouinciali pro ſua Prouincia quando expirat, n. 10. Commiſſarij pro abſentia Prouincialium quomodo eligendi, & quæ eorum auctoritas, num. 11. quid demiſſis ad Capitulum Generale, vice Prouincialium, num. 12.

Compromiſſum. Vide verb. *Electio*, num. 5 & 7. in fine.

Commutatio. Quænam poteſtas ſit Prælatis Regularibus ad commutanda legata 88. 12 & 13.

Conceptio B. Mariæ. Quæ culpa, & pœna ſit pro condemnantibus piam, vel oppoſitam opinionem, 30. 1. decretum Pauli V. & Gregorij XV. pro pia, ibidem, num 2 & 3. nomen conceptionis exprimi tenentur recitantes in feſto Immaculatæ Virginis d. num. 3. vniuerſitates, Eccleſiæ, & Senatus, qui vouerunt defendere piam opinionem, num. 4. eſt ſufficiens materia voti, ibid ad fin.

Indulgentiæ pro celebrantibus, vel audiẽtibus Miſſam de Conceptione immaculata, ibid num 5. & pro dicẽtibus, vel intereſſentibus eius officio in feſto eiuſdem, num. 6. & pro deferentibus Imaginem, vel Scapulariũ B. Virginis, num. 7. ſuſpenſio interdicti eodem in feſto, nu. 8 priuilegium recitandi de ea omni Sabbatho, n. 9. Vide verb. *Celebrare officium Diuinum*, num. 4.

Conditiones. Adiectæ in legatis relictis Monacho quando valeant, aut reijciantur, 88. 3. & 4. conditio, ſi nupſerit, an adimpleatur per ingreſſum Religionis, ibid. num 22. quid de conditione, ſi ingrediatur, num 23. conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, an excludat Monaſterium. 72. 4.

Con-

Confratria. Chordigerorum à quō erecta, & quas indulgentia habeat. 31. 1. & 2. quid de Corrigiatis, d. num. 2. an fruantur indulgentia Portiunculæ, num. 4. Confratria Miſericordiæ in Portugalia à quo erecta, 122. 19.

Confeſſarij. Regulares quomodo approbentur ad audiendas confeſſiones, 32. 1. Sine cauſa non admiſſi ab Epiſcopo an approbati cenſeantur, ibid. num. 1. forma præſentādi Clem. Dudum, non eſt ſublata, num. 3. præſentatio, & approbatio Regularium perpetua, num. 4. & 6. pro vna Diœceſi an ſufficiat pro omnibus, numer. 5: an poſſit reſtringi, nu. 7. an poſſit renunciari iuri perpetuæ approbationis, n. 8. Lectores, & graduati an debeant ſe præſentare, & examinari, nu. 9. Religioſi prohibiti an confeſſiones validè audiant, ibid. numer. 10. & 11. quid de admiſſis ab Epiſcopo ſine præſentatione ſuperioris, nu. 12 vel de audientibus contradicente Parocho, nu. 13. vel oues Diœceſis extra illam, num. 14. & an omnes cuiuſcunque Diœceſis ad ſe venientes abſoluere, & commutare eorum vota poſſint, num. 15. & 16. peccata ſemel confeſſa Regularibus repetenda eſſe Parocho in Paſchate, erroneum, nu. 17. Regulares quando ad confeſſionem teneantur, ibid. num. 18 ſtatutum de propalando peccata confeſſa iterum Prælato an valeat, numer 19. quid ſi præcipiat, vt fiat confeſſio generalis in vita, num. 20. quis audiat confeſſiones Fratrum, & Monialium, num. 21. quid de itinerantibus, numer 22. & à reſeruatis, num. 23. & 24. quid de habente facultatem eligendi confeſſorem, num. 25. tempore Iubilei an poſſint eligere quemcunque approbatū, nu. 26. Regulares confeſſarij quibus in irregularitatibus diſpenſant cum Fratribus, ibid. num. 27. quid de Nouitijs, & ſeruitoribus, num 28. an cū ſecularibus impeditis ad petendum debitum, num 29. & 30 quibus in votis & iuramentis ſecularium diſpenſant, num. 31 32. & 33. an apertis litteris Sacræ pœnitentiariæ, per eas poſſint abſoluere, & diſpēſare, n. 34.

Conſecratio Virginum. Velum conſecrationis qua ætate dabatur Monialibus 32. 1. velare Virgines ſolemniter ad quem ſpectet, ibid. num. 2. non virgo an velari poſſit velo virginum, nu. 3. vel velo Prælationis, 2. 26.

Conſeruatores. An morte concedentis expirent, 33. 1. & 5. qui, & à quo poſſint inſtitui, ibid. num. 2. electi à Regularibus an acceptare teneantur, n. 3. nominato vno, an poſſit alter nominari pro eadem re, num. 4. intra quas dietas procedunt, num. 6. coram quo conſeruatorum, ſi plures ſint, conueniendus eſt reus, nu 7. quanto tempore durant conſeruatoriæ, num. 8. Conſeruatores Regularium an poſſint ſubdelegare, vel citare per edicta, ibid. num. 6: aut cognoſcere vltra iniurias, & violentias manifeſtas, n. 10. vel ſummarie ad indagandum, n. 11. vel contra debitores, aut de his quæ requirunt indaginem, num. 12. & 13. & 33. 21. Religioſi an poſſint conueniri coram conſeruatore, nu. 14. An poſſint eligere conſeruatorē pro detentione ſuorum pecorum, ibidem num. 15. vel contra alios Regulares, aut communicantes, num. 16. conſeruatores poſſint ne agere per cenſuras vſque ad inuocationem brachij ſecularis, num. 17. quid pro iniurijs factis Fratrum famulis, num 18. an procedere ſimpliciter, & de plano poſſint, n. 19. pœnæ contra excedentes ſuam poteſtatem, & ſuadentes, nu 20.

Conſiliarij. Vide verb. Diffinitores, & verb. Viſitare.

Conſuetudo. Quid ſit, & quæ requirat. ibid. 34. 1. an eximat à votis, & præceptis regulæ, numer. 2. conſuetudo dandi vltra quartam funeralem an licita, num. 3. quando lege tollatur, n. 4. interpretatur legem, num. 5. præiudicialis immunitati Eccleſiæ an teneat, num 6. contra ius inducta quanto tempore præſcribatur, num. 7. Vide verb. Lex, & verb. Priuilegium, num. 1 & 9.

Contractus. Prælatus an teneatur ex contractu prædeceſſoris. 35. 1. & 6. cui ſoluendum debitū Monacho ex contractu, numer. 2. ſine licentia Prælati

initus

Initus an teneat, nu.4. Monaſterium quando ex contractu Monachi, vel Prælati teneatur, numer.4. & 5. Vide verb. Fideiuſſio, & verb. Mutuum.

Correctio fraterna. Quando, & quo iure obliget, 36.1. & 2. in peccato exiſtẽs an ad illam adhibedā teneatur, ibid. num.3. quid fiet Fratre ſecretò correcto, & non emendato, num.4. an liceat Prælato deferre delictum nulla præuia correctione, numer.5. & 36. 13. quid de ſtatuto id diſponente, ibid.

Liceat ne per alium corrigere fratrem, ibid. num.4. quid ſi ſciat ſpiritualiter periturum, num 7. an Prælatus ad hoc teneatur cum periculo mortis, num 8. quid de accuſatore, n. 9. Prælati in corrigendis ſubditis quales, nu.10.11. & 12.

Correctio fratrum. Qualiter in ea procedi debeat. 37.1. & 2. cui competat, num.3. quid de nouitio delinquente, num.4. Duplici via procedunt Prælati, num.5. antequam procedatur in delinquentem quid faciendum, n.6.

Syndicationis iudicium, & Prælatorum origo, & obligatio, 38. num.1. qualiter ſe gerere debeant Viſitatores Regularium, ibid. numer.2. vſque ad 7. teſtes contra Prælatos quales, numer.8. populi clamoribus, & metu potentium non deferendum num.10. qualiter à Prælatis proponenda ſit querela in calumniantes, nu.11.

Inquiſitio quotuplex. 39.1. quis inquirit de ſubditis, ibid. num.2. ad generalem inquiſitionē quid requiratur, & quid in ea inquiri liceat, num.3. & 4. quid de crimine in Rempublicam, num.5. infamatus de vno an inquiri poſſit de alijs, num.6. quid de genere alicuius, vel de delicto dubio, num. 7. & 8.

Denunciatio quid, & quotuplex 40. 1. quæ peccata, & à quibus denunciãda, num.2. vſque 5. an præcedere debeat correctio charitatiua, num 4. & 5. quid ſi non ſit ſpes de emenda, nu. 6. an audita à perſonis paruæ notæ, n. 7. ad inquiſitionem faciendam quid num.8. deficienti in probatione quæ pœna, n.9. vide v. *Litteræ infamatoriæ.*

Accuſatio quomodo fiat. 41. à nu.1. Vide v. *Accuſatio.*

Teſtes quot modis ſingulares. 42 à n. 1. Vide v. *Teſtes.*

Clerici, & Monachi qualiter incarcerandi. 43 3 Vide v. *Carcer.*

An in omni cauſa requiratur citatio Rei 44. num 1. qualiter fieri debeat apud Regulares, & an valeant acta ſine ea, ibid num 2. & 3. quo ordine ſit interrogandus reus num.4. & an ſtatim reſpondere teneatur, nu 5. quid requiratur ad confeſſionem extorquendam ab eo, num.6. quando poteſt veritatem celare, num.7. quid ſi nolit reſpondere, & quid fiet à confeſſario, numer 8. vel ſi iuramentum reo defertur, num.9.

Quid ſi interrogatur de paruis, ibid. num.10 conuictus de vno an de alijs poſſit inquiri, nu.11. poſt condemnationem an teneatur ſe, vel complices declarare, num.12. & 13. quando liceat reo dare iuramentum, nu.14.

Tormentorum vſus an licitus 45 nu. 1. & 2. quid præcedere debet torturam, & quæ cauſæ, & indicia, nu.3 & ſeq 47. num.5. indiciorum copia an danda ante eam, 45.4. nomina teſtiū an propalanda, ibid 5.1. an non petẽti eam, num 5 non data, an valeat cōfeſſio in tortura, num.6.

Clerici, & Monachi qualiter torquēdi, & an per laicos, ibid. num.7. & 8. & iteratio torturæ an licita, num 9. metu tormentorum an liceat falſum fateri, num.10 confeſſio per errorem in tortura reuocatur, num.11.

Purgatio canonica quibus indicenda 46.1 & 47.6. quid operatur, 46.2. quid de abſolutione per abiurationē de leui, num.3.

In ferenda ſententia quid ſeruandū, 47.1. iuxta leges, & conſuetudines an iudicandum, ibid num.2. & 3. arbitrium in pœnis moderandis quale, num.4. punitio Clericorum, & Monachorum cui competat, numer 7. contra ius lata ſententia an nulla numer. 8.

Pœna arbitraria ad mortis pœnam an extendenda 48. nu.1. ad capturam Monachi qualiter procedendum, n.

Digitized by Google

2. an præſtandum auxilium à iudice laico, num. 3. Clericis, & Monachis ob crimen capitale quæ pœna, num. 4. quæ taxatio victus repútetur vltimum ſupplicium, n. 5. retruſio in Monaſterium magna pœna, num. 7. exilium an poſſit imponi Clericis, & Monachis, num. 8. Monachum relegatum alere quis teneatur, num. 6. quæ pœna Prælato cuius ſubditus diſceſſit ſine ſacramentis, nu. 10.
A quibus, & propter quæ Monachi poſſint ad triremes damnari, ibid. n. 11 & 12. & damnatis an fugere liceat d. nu. 15. §. 1. qualiter ab officijs priuari poſſint, nu. 13. & 14.
Pœna in ſolicitantes in confeſſione fœminas, vel pueros, ibid. num. 15. & 16 Vide v. Solicitare. Quid de celebrantibus ſine ordine ſacerdotali, n. 17. & 18. vel fornicantibus cum Monialibus num 19. quid de Sodomitis, & adulteris, nu. 21. 22. & 23. Qua pœna puniuntur falſarij, ibid. numer. 24. quid de ſolicitantibus ad falſum ferendum, ibid. §. 1 & de falſificantibus literas Papæ, Principis, vel Prælatorũ, ibid. §. 2. Clerici, & Monachi extrahentes aliquem de manibus iuſtitiæ à quo puniendi, num. 26. pœna maledici contra Regem, nu. 27.
Pœna homicidæ, vel percuſſoris ſui Prælati, ibid n. 28. & 29 quid de percuſſore vicarij, vel definitoris, d. nu. 29. percuſſio grauis quæ ſit, n. 30. taxatio certæ pœnæ pro vulnerante Monachum qualiter intelligenda, n. 31. quid de occidente cum veneno, vel abortum procurante, de venefico, & incantatore, num. 32. vide verb. abortus, num. 2.
Pęna in dilapidatores bonorum Monaſterij, ibid nu 33. & 34. quid de reuelantibus ſecretum ſacramentale, vel naturale, aut ſui capituli, vel ordinis, num. 35 vſque 38.
Fratribus ebrioſis quæ pœna, ibid. n. 39. ebrietas qualiter probetur, nu. 40. quid de clericis, & monachis aleatoribus, & furibus, n. 41. vſque ad 45.
Tranſgreſſor legis pœnalis ad quid teneatur, ibidem, numer. 46. pęna famis vſque ad mortem an obliget, & quid de executoribus, num. 47.
Crimina. Quæ ſint difficilis probationis, 42. 21.
Cuſtodes, Quod officium ſit apud Minores. 49. 1. electi ad Capitulum generale an ſint Prælati, & quæ eorum authoritas, ibid. numer. 2. & 3 & 48 1. quomodo eligendi, & quanto tempore durent, numer. 5. & 6. quid de habentibus cuſtodiam Conuentus, num. 4.

D

Debitum coniugale. Vide verb. *Confeſſarij* num. 6.
Declarationes Cardinalium. Vide v. *Cardinales*
Decimæ. Quid, & an laicis poſſint concedi. 40. 1. & 2. Religioſi, & Moniales an ſint ab eis exempti, ibid. num. & 4. quid ſi ex ignorantia, vel negligentia ſoluant, num. 5. priuilegium de decimis an extendatur ad noualia, num. 5. & 7. pœna in religioſos auertentes à ſolutione decimarum, nu. 8. vide verb. tributum, nu 2.
Diffinitores. An habeant votum deciſiuum. 51. 1. & 2. ordo in ſuffragando, ibid. num. 3. voluntati ſuperiorum an liceat reſiſtere, num. 4. 5 & 6. in ambiguis qualiter ſe gerant, num 7 vocati tenentur accedere, num. 8. diſſentiẽs tenetur ſubſcribere rei deciſæ, nu. 9. Conuerſi an eligi poſſint Definitores, num. 10.
Dieta. Quot leucas contineat 33. 6. Vide verb. *Conſeruatores*, num. 1.
Denunciatio. Vide verb. *Correctio Fraterna*, num. 4.
Degradatio. Reſtitutio degradatorum cui competat 17. nu 14.
Delegatus. Qui ſint iudices delegati, 62. 1. & 2. quando delegatur cauſa cũ onere conſcientiæ quid faciendum, ibid. nu 4 & 5. Vide verb. Iudex, n. 1.
Diſpenſatio. Quid, & quotuplex. 62. nu. 1. & 2. quid epikia, ibid num. 3. & 4. quando fieri debeat, n. 5. ſine cauſa facta an nulla, nu. 6. & 7. quæ cauſæ ſint ad diſpenſandum, nu 8. Regulares à quo diſpenſandi, num. 9. in lege ſuperiorum quis diſpenſat, num. 10. & 11. quid

quid ſi negatur à ſuperiore, d.n.10.§.
2. Prælati in quibus diſpenſant, & an id delegare poſſint, num. 12 & 13. & an ad duas prælaturas, vel vnam cum perſonatu, aut in ætate ad eas requiſita, num 14.

Qui Prælati diſpenſant in irregularitatibus, vel bigamia, ibid. num. 15. an cum corpore vitiatis, & in non reſeruatis Papæ, num. 16. & 17. vel ad celebrandum velato capite, num. 18. aut cum infamibus, nu. 19. vel cùm furioſis, lunaticis, & morbo caduco laborantibus, num. 20. aut cùm neophitis, aut illiteratis, n. 21. & 22.

An in homicidio, ibid. nu. 24. & 52. 59 priuilegia ad hoc qualiter intelligenda, n. 24 & 25 an in mutilatione membri, n. 25 vel cum hoſpitibus, & nouitijs, n. 27 aut in pœnis, & inhabilitatibus, nu. 28.

In votis religionis an Papa diſpenſet, ibid. num 29. & 30. in emiſſis poſt profeſſionem, vel volentium ingredi religionem quis, nu. 31. & 32, quis cum Monialibus, & nouitijs, n. 33. & 34. & in quibus, nu. 35. præcepta Minorum an diſpenſabilia, & per quos, nu. 37. & 38. Prælati an poſſint ſecum diſpenſare, nu. 39.

Religioſi illegitimi ad quæ non indigent diſpenſatione, ibid. nu. 40. quid de priuilegio Eugenij IV. circa hoc, nu. 41. filius Monachi ad prælaturam an diſpenſari poſſit. num 42. quid de genito ex concubina, num. 43. diſpenſatus ad beneficium, poſt Monachatum, an ſit de nouo ad prælaturam diſpenſandus, nu. 44.

Poteſtas prælatorum ad diſpenſandum an extendatur ad legitimandũ, ibid. num 45. diſpenſati ad prælaturas an diſpenſati ad beneficia, nu. 46. vel ad perſonatum, vel dignitatem, nu. 47 & 48. iuſta cauſa ad diſpenſandum qualis, num 49.

Illegitimus electus an cenſeatur diſpenſatus, ibid. nu. 50. quæ officia indiſpenſatiuè poſſit habere, num. 51. cum familiaribus ad beneficia an diſpenſent regulares, num. 52. quid de Abbatiſſis, reſ 2. num. 4. 20 & 21.

Diſpenſatio dolo extorta ſubreptitia, 52 53. commiſſio ad diſpenſandũ an expiret morte concedentis, ibid. n. 54. qui de diſpenſatione, vt monachus teſtetur, n. 55. Prælatus mandãs contra aliquod præceptum an diſpẽſare videatur, nu. 56. diſpenſatio contra ius ſtrictè interpretanda, num. 57. quis diſpẽſat cum Militaribus in ſuis obſeruantijs, num. 58. Vide verb. Cõfeſſarij à num 5 & v. Matrimonium, & verb. Iuramentum, & verb. Prælatus, & verb. Votum.

Dignitates. Quæ ætas requiratur ad illas in Eccleſijs Cathedralibus 23. 3.

Dilapidatores. Bonorum Monaſterij dilapidatoribus quæ pœna 48 33 & 34.

Diſtributiones quotidianæ. Vide verb. Reſtitutio, n. 2 & verb. Tributum, n. 1.

Diuinum Officium. Vide verb. Celebrare diuinum Officium.

Dolus. Et fraus in dubio, & in articulo mortis an præſum. nu. 72 § 9. 1.

Donatio. Quid, & quotuplex 93 n. donatio omnium bonorum an valeat, ibid nu. 1. largitio [illegible] qualiter prohibeatur religioſis, n. 3. quid pro Minoritis, nu 4. [illegible] ingreſſum Monaſterij facta [illegible] tur, n 5. quid de facta à canonico ante obitum, nu. 6.

Monacho beneficiario an liceat donare, ibid nu. 7. donationes ante ingreſſum religionis, eo intuitu an valeant, nu. 8. quid de facta à nouitio cauſa mortis, num. 10 an reuocentur per reclamationem ob profeſſionem nullam, nu. 11. quid ſi ratificetur profeſſio, ibid § 1. & 2, vel ea non emiſſa exiuit, num. 12.

Donationis à nouitio quæ ſolemnitas, ibid. nu. 13 & 14. quid de nouitijs Ieſuitis, nu. 15.

Qualiter Minoritæ donare poſſint extra ordinem, ibid n. 16. quid de donationibus Militarium pro concubinis, num 17.

Dotes Monialium. An ſupra numerũ aliæ ſufficienter dotatæ recipi poſſint. 54. 1. in conuentionibus dotium an inſit ſimonia, ibid nu. 2. & 3. cui competat taxatio dotium, n. 4 prohibitio dandi, aut recipiẽdi pro nouitia an includat mutuum, vel commodatũ, 12. 0. 4.

An

An exceſſus dotis reſtituendus ſit. 54. 5. pactum de certa quantitate danda, donec dos ſoluatur, an licitum, 95. 20. quid de pacto habendæ hæreditatis loco dotis, cui renunciatum fuit, 54. 6. dos an ſequatur Monialem tranſlatam, ibid. nu. 7.

E

Ebrietas. Quomodo probari poſſit. 48. 40. pœnæ contra ebrioſos, ibid. numer. 39.

Ædificia. Quæ licentia requiratur ad ædificanda monaſteria. 18. 23. & 55. 12. ad quem ſpectet reparatio illorũ. 55. 1. quid de conſtructione, & deſtructione, ibid. conſtructio Eccleſiæ regularis an præferenda ſeculari, n. 2. pro erigendis domibus Mendicantiũ quæ licentia, nu. 3. & 9 quid pro tranſlatione, num. 4. intra quod ſpatium illis prohibetur ædificare prope Minores, num. 5.

Eccleſiæ ad vſus prophanos an reduci poſſint, ibid. nu. 7. Eccleſia ſecularis an fieri queat regularis, ibid. ad quem pertineant ædificia, & fundus monaſterij deſerti, num. 8. an liceat Mendicantibus reædificare, num. 10.

Legatum pro ædificando monaſterio quando alibi poſſit conſtrui, 88. 17.

Emphyteoſis. Apud regulares qualiter conceditur, 7. 5. & 7. res reddita Eccleſiæ an poſſit iterum Emphyteoticari, nu. 20. bona Emphyteotica, quæ religioſi poſſunt acceptare, 17. 2. & 3.

Epidemia. An ſit idem quod peſtis, 11. num. 11. vide v. Clauſura Monialium num 8.

Eccleſiæ immunitas. Quo iure introducta. 56. 1. pœnæ in effringentes Eccleſias regularium ib. n. 2. qualiter liceat extrahere ab Eccleſia delinquentem, & in quibus criminibus, n. 3. lex Portugalliæ circa hoc latis pia ibid. §. 1. conſuetudo contra Eccleſiæ immunitatem non valet, nu. 4.

Clerici, & monachi poſt degradationem an ea gaudeant, ibid. num. 5. iudex an teneatur implere promiſſum de reducendo delinquentem ad Eccleſiam, num 6 quid de illum tradentibus ibid. contenta intra ambitum monaſterij, & grangiæ an gaudeant immunitate, num. 7. quid de Eccleſia non conſecrata, nec benedicta, ibid. §. 1. raptores virginum an illa gaudeant, num. 8.

Expulſi à Religione. A quo poſſint eijci incorrigibiles, & quæ requirantur, 57. 1. 2. & 3. quid de Monialibus, d. n. 3. §. 1, & 2. nouum decretum circa expulſionem Religioſorum, ibid. §. 3. quid de relegatione ad triremes, ibidem, §. 4.

Homicida qualiter expelli poſſit, ibidem, nu. 4. an ob omne crimen, cui pœna capitis impoſita eſt, ibid. Quid de Sodomita, num. 5. expulſi ad quæ tenentur extra Ordinem, nu. 6. an ſint prohibiti prædicare, & confeſſiones audire, n. 7. vel poſſint iterum admitti, ibid. §. 1. & nu. 8.

Nouum decretum circa incorrigibiles carceri perpetuo mancipandos, ibid nu. 9. an poſſint compelli tranſire ad aliam Religionem, nu. 10. an requiratur teſtimonium expulſionis, ibid. §. 1. qui poſſint cum illis diſpenſare, nu. 11. cui Epiſcopo ſubdantur, & ad quem pertineant bona decedentium, ibidem.

Quo habitu debeant vti ibidem numer. 12. ad Religionem iterum admiſſi quemgradum, & locum recuperent, num. 13. reſtitutio ſolemniter expulſorum cui competat, num. 14. conſultatio ſuper quodam Monacho ad triremes damnato, qui obtinuit Canonicatum, ibid. à num. 15. Vide verb. Apoſtata, num. 3. & 4.

Electio. Quid, & quotuplex, 18. 1. quid requiratur ad electionem per ſcrutinium, ibid. nu. 2. & 3. ſuffragia an pura, & certa danda ſint, num. 4. ius ſuffragandi quibus competat, ibid. per procuratorem an liceat ſuffragari, n. 5. vel ſuffragium reuocare, nu. 6. modus ſuffragandi per vota ſecreta approbatur, num. 7. quid ſi ſcriba ſchedulam ſuffragantis manifeſtet, nu. 8. Libera debet eſſe electio, ibid. n. 9. ad certas perſonas coarctari an poſſit, n.

10. præſes electionis an poſſit aliquẽ priuare voce, num. 11. conſuetudo vt tantum maiores ſuffragentur an bona numer. 12. quid de mittente albam ſchedulam inter ſuffragantes numer. 13. collatis eligentium votis vnus electionem pronunciat, numer. 14. à publicatione ſcrutinij an appelletur, ibidem, an de nocte fieri liceat, numer. 15. quid electionem præcedere debet, num. 16.

Electio generalis Miniſtri apud Minores qualiter fiat, ibidem num. 17. electus an ſtatim confirmetur, nu. 18. e mortuo Vicarius an ſtatim eligẽdus, nu. 19. quid de electione Commiſſarij Generalis, ibid.

Prouincialium electio ad quos ſpectat, ibidem, numer. 20. quid quando indignus, vel dignus omiſſo digniori eligitur, ibidem, ante cõfirmationem electi an præcedere debeat examen, ibidem §. 1. quid de non eligentibus per vnam diem naturalem, ibidem, an de corpore Capituli eligendus, numer. 21. vel eiuſdem Ordinis profeſſus, nu. 22. & 23. quid defraudulenta electione, num. 24.

Poſt quod tempus poteſt quis reeligi, ibidem numer. 25. mortuo, vel depoſitó Prouinciali quid fiet, numer. 26. Vicarius Conuentus an eligi poſſit in diſcretum Capituli, numer. 27. ætas eligendi in Prælatum quæ requiratur, num. 28.

Electio Prælatorum localium cui cõperat, ibidem numer. 29. quales eſſe debeant, num. 30. electi an ſtatim confirmentur, num. 31. defectus eligendi an liceat detegere, numer. 32. quid ſi eligatur indignus ſcienter ex ſola cõfeſſione ſacramentali, num. 33. ægrotus an ſemper præſumatur talis ad electionem, num. 34.

Reſeruatio promotionis ad quaſdam Eccleſias quos comprehendat, ibid. numer. 35. mandatum eligendi de conſilio aliquorum quid petit, num. 36. quid ſi eligatur vnus à tribus ex ſex electoribus, qui renunciauit ſuo ſuffragio, numer. 37. ius collegij ad electionem an in vno poſſit reſidere, n. 38. electio ab vno nomine aliorum an valeat, n. 39. quid ſi appellatur ſuper confirmatione electi per compromiſſum. num. 4. Quando tenetur quis conſentire ſuæ electioni, ibid. nu. 41. quæ licentia requiratur ad acceptandum Prælaturam extra Ordinem nu. 42. an poſſit cogi ſuperior ad illam dandam, ibid. quid de Mendicantibus in diſcordia electis, num. 43. & quid de electis ad ſimplex beneficium, aut præſentatis, & de tranſlatis ad non Mendicantes, ibidem §. 2. quid ſi confirmat legatus Papæ, n. 44.

Pœnæ contra ſubornantes in electionibus, ibid. num 45. quid de recurrentibus ad ſeculares fauores, numer 46. & 47. quid ſi effectus ſubornationis, aut fauoris non ſequatur, ibid. & 48. 48. pœnæ in ſeculares intromittentes ſe in electionibus Regularium, n. 48. quid requiratur ad impediendam electionem inhabilis, num. 49. deſcendentes ex hæreticis an eligi poſſint in Prælatos num. 50.

Eleemoſynæ. Epiſcopi, Monaſteria, & Religioſi qualiter teneantur ad eleemoſynæ præceptum. 5. & 2. pro ſuſtentandis parentibus an liceat petere eleemoſynam, ibid. nu. 3. pœnæ contra impedientes peti eleemoſynas à Mendicantibus, numer. 4. & 6. eorum priuilegia ſuper hoc non ſunt abrogata, nu. 5. Religioſis licita mendicitas, nu. 6. requiſita ad licitè petendas eleemoſynas. 77. 76.

Epijcheia. Qualiter illa vti liceat 51. 8. & 4. lex naturalis an illam admittat. 90. 16. ad fin. quid de lege poſitiua, ibid. nu. 17. vſque ad 20.

Epiſcopus. A quo habet ſuã poteſtatẽ 60. v. Monachus ex cõſẽſu ſuperioris acceptare põt Epiſcopatũ, ibi. n. 1. quid de Sũmo Põtificatu, ibi, §. 1. an liceat appetere Epiſcopatũ, n. 3. Monachus Epiſcopus à quib⁹ abſoluit, nu. 4. an à paupertate, & à delatione habit⁹, ibi. An gaudeat priuilegijs Ordinis, ibid. n. 5. prouiſio facta Monacho Epiſcopo de Abbatia quid requirat, nu. 16. bona ab eo quæſita ad quem pertinent, n. 7. quid de hæreditate paterna,

guun.

nu.8. an liberè diſponere poſſint de ſuis prouentibus, num 9.

Regulares an poſſint compelli ab Epiſcopis, vt in ſuis Eccleſijs annunciente feſta, & ieiunia, ibidem, numer. 10. contra delinquentes extra clauſtrum an poſſint procedere, numer.11.& reſ.62.7.& 8.& 60.15.quid de vagantibus ſine licentia, diſt reſ. 60 numer.1. an in nouitium, numer. 14 poſſintne interpretari priuilegia, Regularium, numer.14. Vide verb.excommunicatio, num.3.& verb.exemptio, num.4 & 5.

Eremita. An gaudeant fori priuilegio. 61.1 multiplex eorum genus, ibid.n. 2.qui eorum gaudeant priuilegijs Religioſorum, ibid.

Exceptio Explicatur clauſula, Exceptionibus reiectis.10.19. Vide verb. Appellatio, nu.2.& 3.

Excommunicatio. Apud Regulares qui poſsint ferre cenſuras. 62 1 an diebus feriatis excommunicare poſsint, vel noctu, aut ſine ſcriptis, ibid. numer 2. & 3. quid pro deperditis, & ſubtractis, nu 4.

Regulares à ſolo Legato à latere poſſint excommunicari, ibidem, num. 5.an ab Scholaſtico Salmantino, vel ab Epiſcopis, numer 6.7.& 8 & 60. 15. quadam reſponſa Cardinalium circa hoc, diſt.numer 8.à § 1 eorum famuli à quo poſsint excommunicari, num 9.

Excommunicatio quotuplex, ibid. numer.10. contentæ in iure in Regulares an omnes eos ligent, num.11.& 16.caſus, in quibus licet cum excommunicato communicare, num r.12. quos tenemur vitare, num.13. Regularis Clericum percutiens à quo excommunicatus denunciandus, num. 14.communicatio cum excommunicato in Diuinis quo iure prohibita, num.15. an licitum ſit leuare galerũ excommunicato, nu.17. Vide verb. Abſolutio, nu.6.

Exemptio. Quid, & quotuplex 63.1. quo iure competat Clericis, & Monachis, ac eorum bonis à ſeculari poteſtate, ibid.nu.2.& 3. receptores redditũum Eccleſiaſticorum coram quo conueniendi, numer.4.

Monachi in cauſa ciuili coram quo conueniendi, ibid.num.5. an illi, & Clerici poſsint incarcerari ob debitum ciuile, num.6. Prælati Eccleſiaſtici an poſsint habere iuriſdictionem temporalem exemptam, & qualiter eam licitè exerceant, nu.7.& 8.poteſtas temporalis an reſideat in Papa, d.num.6.

In cauſa feudali quis cognoſcit Inter vaſallos, ibid nu.9. in temporalibus Eccleſia, vel Monaſteriũ actores coram quo conueniendi, nu 10. an gaudeant priuilegio miſerabilium perſonarum, ibid.ad fin.quid pro publicatione teſtamẽti, in quo ſunt hæredes inſtituti, nu.11.coram quo conueniendi ſuccedentes laico iam conuento coram ſuo iudice, nu.13.

Regulares à iuriſdictione Epiſcoporum exempti, ibid.n.14. an à Legatis Papæ, n.15.quid de monialibus, n.16. ſentẽtia ab Ordinario in eos lata nulla, n 17.qua via ſe defendere poſſint ab eis, n.18. an poſsint cõueniri ratione delicti, contractus, aut rei, ibid.§. 1.an Epiſcopi poſsint in eos procedere per cenſuras, ibid §.2.vel ad capturam profeſsi, vel nouitij, nu 19.

Mandatum Papæ, vt Ordinarius viſitet Regulares an ſit delegatio, ibid. n 20. illorum exemptio à procuratione Legatorum Papæ quomodo intelligatur, num.21. an teneantur ad ius reuerentiale Epiſcopis, numer.22 an poſsint renunciare priuilegio exemptionis, numer.23. vbi de Clericis, Caſus, in quibus exempti ſuis ſunt Ordinarijs, num 24.

Regularis an poſsit aſſumi in ſocium Epiſcopi ſine conſenſu ſui Prælati, ibidem, numer.25. an Epiſcopi poſſint examinare litteras Papæ pro exemptione Monachi, numer.26. exempti à Religione an cum Fratribus morari, & in Ordinis negotijs ſe immiſcere queant, numer.27. Capellani Principum an ſint exempti à Prælatis ſuis, num.27.

Exemptio Eccleſiaſticorũ à tributis pro iure introducta, ibi n.29.quid de militibus S.Ioannis quoad decimas,

& exactiones, num. 30. quid de Tertiarijs, num. 31. pœnæ contra imponentes, & exigentes, numer. 32. quid de gabella, ſeu Siſa poſita in carnibus, & vino, ibidem, §. 1. quid de ſubſidio à Monaſterijs ſoluendo, numer. 33. quid de contributione pro ſeminario puerorum, numer. 34. quid de ſubuẽtionibus intuitu Religionis datis, num. 35. immunitas Eccleſiaſtica competit Regularibus in omnibus ſicut Eccleſiaſticis. 90. 7.

F

Famuli, & familiares Fratrum. Quo priuilegio gaudent quoad recipieda ſacramenta, & quoad ſepulturam tempore interdicti. 64 1 2 & 3. an poſſint excommunicari ab Ordinario, d. nu. 2. quas lucrantur indulgentias, nu. 4. audientes eorum confeſſiones debẽt eſſe approbati ad Ordinario. 31. 35.

Falſary. Qua pœna puniantur. 48. 14. Vide verb. Correctio Fratrum, n. 17.

Feſti dies. Feſtum Corporis Chriſti in Dominica infra eius octauam ſolemniter poteſt celebrari 65 1 Minoritæ, & eorum Moniales celebrant feſtum nominis Ieſu cum proprio officio, num. 2 quo ritu celebrantur feſta S. Bonauenturæ, S. Antonij de Padua, & S Didaci, ibid. numer. 3 quid de feſtis S. Franciſci à Paula, S. Placidi, & Sociorum, S Nicolai Tolentini, S. Petri M. & S. Hyacinthi, num. 4. & 5.

Feſtum B. P. N. Franciſci celebratur in tota Eccleſia ſub ritu duplici, & an ſub præcepto abſtinendi ab omni opere ſeruili, ibid. num 6. quid de feſto ſtygmatum eiuſdem ſancti, num. 7. & 8 quid de feſtis Martyrum Marrochij, & ſeptæ, num 9. quid de feſtis proprijs aliarum Religionũ pro ſuis ſanctis, vel alijs non ſuis, nu. 10 quid pro patronis, & Titularibus, num. 11. Præceptum ſeruandi feſta Diœceſis an liget Regulares, ibid. nu. 12. an illis liceat in feſtis occupare ſeculares in operibus ſeruilibus, num. 13. quem ritum debent ſeruare in feſtis ab Epiſcopo indictis celebrandis, nu. 14.

Feudum. Bona feudalia an liceant Religioſis, 66. 1. & 17. 2. & 9. an per profeſſionem amittatur, d. num. 9 in cauſa feudali quis cognoſcit inter vaſſallos. 6 3. 9 & 66. 4.

Quid ſit feudum. 66. 1. Monachi, & Milites S. Ioannis an capaces ſint feudi, ibid. num. 2 & 3. an ſuccedant in feudum habens annexam iuriſdictionem vaſſallorum, num. 5. an bona ſua in feudare poſſint, numer. 6. quanto tempore duret feudũ Monach., ibid. in renunciatione honorum an veniat feudum, num 7.

Fideicommiſſum. Vniuerſalis fideicommiſſi an ſint capaces Minores. 72 12.

Fideiuſſor An teneatur ex cõtractu Monachi, cui ſe obligauit 107 2. an valeat fideiuſſio Clerici, vel Monachi, 35. 7.

Fidei profeſſio qui teneantur eam facere. 67. num. 1. quid ſi inaduertenter quis id omiſit, ibid n 2.

Fiſcalis. An illi competat ex officio denunciare. 40 2 Vide v. Correctio, n. 4 & 5.

Forum Priuilegio fori qui gaudeant. 82 à num 6. Monachus enormiter delinquens habitu demiſſo an illud perdat, ibid num. 9 quid de Clericis in minoribus conſtitutis, 82. 19 numer. 10. & an priuilegio Canonis gaudentes, fori etiam gaudeant, ibid. numer. 2. Vide verb. Eremitæ, & verb. Tertiarij.

Furtum. Pœnæ cõtra fures, Monachos, 48. 44. & 45.

G

Generales Ordinum. Quanto tempore durat eorum officium apud Minores. 68 1. eorum poteſtas qualis, & à quo dependet, ibid num. 2. & 9. an poſſint exequi mandata, & ſtatuta reiecta quacunque appellatione, nu 3. quid poſſint circa reformationem Fratrũ, num 4. an poſſint modificare, vel declarare regulam, vel condere ſtatuta, num. 5. & 6. habent iuriſdictionẽ Epiſcopalem ad inſtar Primatum, n. 7. Maiora illis reſeruantur, ibid. n. 8. an habeant ſuam poteſtatem à iure

diuino, num. 9. an poſſint transferre Prouincialem de vna ad aliam Prouinciam, numer. 10. vel iterum admittere perpetuo expulſos à religione, num. 11.

Guardiani. Quam poteſtatem habent circa ſubditos 69. 1. 2. & 3. eorum iuriſdictio ordinaria, & ad quæ, ibid. num. 4 an poſſit reſtringi, num 5. benedicunt corporalia, num 6 triennio durant, num. 7. an poſſint eligere confeſſorem, ibid & 69. 1. quid pro reſeruatis, num 8. an ad ea poſſint generaliter ſuam delegare poteſtatem, n. 9. Vide verb. Electio, num 6 & v. Benedictio, num. 1. & 2 & v. Diſpenſatio, num. 1. & 2 & v. Prælati.

Graduatio. Gradus Scholaſtici an repugnent Monachatui. 70 1. quibus priuilegijs gaudeant graduati apud regulares, ibid. an poſſint graduari in vtroque iure, ibid. §. 1. quid de Minoritis, num 2. pœnæ contra Prædicatores ad Magiſterium nõ expoſitos per Capitulum, numer. 3 ad quos gradus promoueri poſſunt Ieſuitæ, numer 4. licentia ad ſtudendum an extẽdatur ad gradum recipiendum, ibid. §. 1.

H

Habitus Regularis. Formæ habitus Minorum quoad colorem & vtilitatem qualis, 71 1. & 5. Clerici Militares quo habitu vti debent, ibid. nu. 2 Monachus Curatus non abſoluitur à delatione habitus regularis, num 3 habitum conſimilem alterius ordinis non licet deferre, num 3.

Habitum Religionis temerè dimittens excommunicatur, ibid. num. 6. Seculari an liceat vti habitu Regulari, num 7. pœnæ in impedientes ſepeliri in habitu Regulari, num 8 indulgentiæ pro habitu B. Franciſci ad ſepulturam, & pro illum oſculantibus, numer 9. & 10. habitus Tertiariorum Franciſcanorum, qualis, num. 11.

Hæreditas. Cui competat adire hæreditatem Monachi inſtituti. 72. num. 1. an exhæredari poſſit ob ingratitudinẽ in patrem, num. 2. Lex excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem, nulla, num 3. quid ſi præferat viros fœminis in ſucceſſione, ibid. §. 1. conditio, ſi ſine liberis deceſſerit, an excludat Monaſteriũ, num. 4. Religionis ingreſſus in articulo mortis an excludat ſubſtitutum, ſi ſine liberis moriatur hæres, num 5. Per profeſſionem an amittatur ius ſuitatis, ibid num 6. duobus Monaſterijs inſtitutis in re non ſufficiente, Monialium, an Fratrum præferendũ, num. 7. nouitio decedenti ab inteſtato quis ſuccedat, num 8. & 26.

Minoritæ an ſint capaces hæreditatis, vel legatorum, ibid. num. 9. quid de Conuentualibus, num 10. quid de æſtimatione hæreditatis, num. 11. teſtamentum in quo illi inſtituuntur an nullum, num. 12. quid ſi mandetur vendi hæreditas in neceſſitates Fratrum, num 13. quid ſi relinquatur Eccleſiæ Minorum, num. 14.

Mendicantes, Monachales, & Canonici Regulares an poſſint ſuccedere, ibid num. 15 16 & 17. quid de oblatis in ſeculo manentibus, & de Monialibus, num 18. & 19.

Monaſteria an ſint capacia maioratus, cum iuriſdictione temporali, ibidem num. 20. quid ſi habeat clauſulã excluſiuam Monachorum, vel ſit ad familiam conſeruandam, ibid. § 2. 3. & 5. vel habeat legem, vt portentur nomen, & arma fundatoris, numer. 21. in renunciatione cuiuſcunque ſucceſſionis an veniat maioratus, n. 22.

Quod tempus inſpiciendum ſit ad capacitatem hæredis, ibid. n. 23. quid de Minorita inſtituto, vel meliorato à patre, & poſtea facto capaci, ibid §. 1. & 2. bona tranſeuntis ad aliam Religionem, cuius ſunt, num 24.

Minoritis poſt profeſſionem qui ſuccedant, ibid num. 25. patre profitente an ſtatim legitima debeatur filijs, & è conuerſo, num. 26. ad quem ſpectat actio de morte patris Monachi, n 27. Vide verb teſtamentum, nu 3 & 3. & verb. Nouitius, nu. 6.

Hæreſis Inquiſitores. Exempti an ſubſint Tribunali S. Inquiſitionis. 73. 1. in Epiſcopos, & Generales Ordinũ quis procedat, ibid, Quid de Inquiſitori-

bus Prædicatorum in Minores, & è contra, num.2. Religioſi Hæretici priuantur officio, num. 3. alter Inquiſitor ſine reliquis an poſſit abſoluere à reſeruatis ſuo Tribunali, vel abſolutionem committere, nu.4.

Inquiſitores Religioſi an ſubſint ſuis Prælatis, ibid. num. 5. an poſſint procedere in aſſerentes peccata ſemel confeſſa Mendicantibus iterum eſſe confitenda parochis, num.6. an poſſint aſſumere quoſcunque in Notarios, num 7. quibus indulgentijs gaudeant illi, & illis auxiliantes, n 8.

Habentes, legentes, vel imprimentes libros hæreticos, & eos abſoluentes excommunicantur, ibidem, numer. 9. abſolutus per abiurationem de leui, vel de vehementi an ſit inhabilis ad officia, numer. 10. facultas legendi dictos libros cui reſeruatur, numer. 11.

Bona hæreticorum cui applicanda, & an debeantur ante iudicis ſententiam, ibid. numer. 12. bona Romanæ Eccleſiæ an poſſint confiſcari, num. 13 quid ſi confiſcentur libri Minoritæ, ibid. & §.1. quid de bonis Clericorum, num 14 qui poſſint diſpenſare in irregularitate ob hæreſim, num. 15. conuicto de hæreſi an liceat confiteri crimen ſibi falſo impoſitum, num.16.

Horæ Canonicæ. Vide verb. Celebrare officium diuinum

Homicida. Pœna in Clericos, vel Monachos homicidas, vel percuſſores ſui Prælat 48 28 & 29. Vide verb correctio Fratrum, num.18 & verb. diſpenſatio, numer.3. & verb. Expulſi, num 2.

Hoſpitalia. An veniant nomine beneficij, & conferri poſſint in titulum 74. 1. in quibus ſint libera hoſpitalia Regularia, ibid. num.2. an committi poſſint Religioſis, num.3. in Ciſtercienſibus quis poſſit confeſſiones ægrotorum audire, num.4. hoſpitantes Fratres Minores quibus priuilegijs gaudeant, numer.5. hoſpitalia à quo viſitantur, num.6.

I

Ieiunium. Quis diſpenſat cum Regularibus in ieiunijs. 75 2. quid circa oua, & lacticima, ibid. §. 1. & nu 13. quæ cauſa ſufficiens ſit ad faciendam collationem de manè, num.3. Religioſi itinerantes transferre poſſunt ieiunium, nu.4. ad quæ ieiunia teneantur Minoritæ, ex regula, & qua ætate, n. 5. & 8. ieiunium quadrageſimæ a Clericis, & Monachis quando incipit, n. 6 in ieiunijs regulæ an lacticinijs veſci liceat, num.7. & 13.

Qualis culpa ſit in Minorita frangere ieiunium Feria 6. Aduentus, vel quadrageſimæ, ibid. n 9. ſenes an excuſentur à ieiunio, nu. 10.

Benedictinis qualiter eſus carnium ſit prohibitus, ibid. d. reſ 76. n 1. quid de ſtatuto Carthuſienſium, n 11. an liceat per nimiam abſtinentiam abbreuiare vitam, nu. 12. in Natali Domini occurrente in Feria 6. an liceat Religioſis eſus carnium, nu. 14 quid de Epiſcopo Minorita, vel Minimo, ibid. §.1. votū abſtinentiæ ab ouis ad quid obliget in tali die, n 15. quid ſi occurrat cum Sabbatho, vbi manducantur viſcera, & extremitates animalium, num. 16.

Corporis ægritudo an excuſet à ieiunio, ibid. n. 17 Religioſi an teneantur ad ieiunia loci, vel Prouinciæ, n. 18.

Illegitimitas. An tollatur per profeſſionem Religionis 52. 40. quis poſſit diſpenſare cum illegitimis, vide v. diſpenſatio, num. 6. 7 & 8.

Tria ſunt genera illegitimorum. 76. 1. qui dicantur legitimi, ibidem, nu. 2. quid de filijs Commendatorum, n. 3. quis dicatur legitimatus per ſubſequens matrimonium, n 4. quid de expoſitis, n 5 differētia inter legitimationem, & diſpenſationem, nu.6. legitimatus per ingreſſum Religionis, exiens an reincidat, n.7. quid de expulſis à Religione, ibi à §.2. per profeſſionem an fiat legitimatio quoad officia, ibid. §. 5. an per educationem in Religione, nu 8.

An per profeſſionē fiat legitimatio

quoad

quoad ſucceſſionem paternam, ibid. num 9. qui illegitimi admittantur ad Religionem, & quomodo, num. 10. illegitimi admittuntur ad Religionem, & quomodo, numer. 10. illegitimi ex ſacrilego coitu qui dicātur, num. 11. Vide v. diſpenſatio, num. 6. 7. & 8.

Immunitas Eccleſia. Vide v. Eccleſiæ immunitas, & v. exemptio num. 7.

Ignorantia. Quando à pœna legis excuſat. 90 12. qualis ignorantia impedimenti faciat prolem legitimam. 76. 2. quæ excuſet Religioſos ab obſeruatione regulæ. 98 11.

Indulgentia Quid ſit, & quæ per modum ſuffragij 77. 1. plenariæ differentia à Iubileo, num 2 variæ ſpecies indulgentiæ, ibidem, num. 3. origo iubilei, num 4. poteſtas concedendi indulgentias apud quem reſidet, num. 5 ſuperiores in viſitatione quam indulgentiam concedant, num. 6. indulgentia profeſſione in Religione, numer 7.

Plenaria quibus diebus concedatur Minoritis, ibidem, num 8. Quid pro Coronis Domini noſtri, & B. Virginis, numer 9. quid de indulgentia S. Gregorij, ibidem, § 3. Indulgentiæ pro viſitantibus Eccleſias Camaldulenſium, num. 10. & pro dicentibus, vel audientibus Miſſam Conceptionis Deiparæ, numer. 11. indulgentia ſtationis de SS. Sacramento, ibid numer. 12. & 47. indulgentiæ pro Carthuſienſibus viſitantibus ſua altaria, num 13. quæ pro Minoritis, Clariſſis, & Tertiarijs, numer. 14. & 15. quæ pro mortis articulo, numer. 16. quæ recitantibus ad pulſum campanæ poſt Solis occaſum, numer. 17. Fratres infirmi, & eorum curæ deputati qualiter præfata lucrantur, numer. 19. Indulgentiæ ſtationum Romæ quotidie ſunt, ibid. numer. 20. & 21. quæ in Lateranenſi Eccleſia, numer. 22. quæ apud S. Petrum, numer. 23. quæ apud S. Paulum, 24. quæ in S. Maria Maiori, numer 25. quæ in S. Laurentio, Fabiano, & Sebaſtiano, & ad S. Crucem in Hieruſalem, numer. 26. 27. & 28 dies, quibus Romæ ſunt indulgentiæ plenariæ, & liberatio animæ à purgatorio, num. 29. vſque 33. Indulgentiæ, quæ ſunt in Hieruſalem, & in locis Terræ ſanctæ, ibid. nu. 34. vſque 42. quæ apud S. Iacobum in Compoſtella, num 43 & 44.

Indulgentiæ reuocatæ à Paulo V. an ſint reualidatæ, ibid. num. 45. aliæ de nouo ab ipſo conceſſæ, numer. 46. indulgentiæ pro corona Deiparæ, & pro ſtatione SS. Sacramenti confirmatæ, num 47.

Indulgentiæ pro viſitantibus Eccleſias Regularium in ſuis feſtis, ibid. nu. 48 vſque 56. indulgentia Portiunculæ perpetuo confirmata, nu. 50. an communicetur alijs Religionibus, 51. 4. indulgentia pro animabus parē tum Fratrum. 77. 55. & pro ſuis procuratoribus, & liberis, nu 56.

Regulares prædicantes quas indulgē tias concedant, ibid. nu. 58. quid pro audiētibus primam illorum Miſſam, num. 59. quæ pro inuocantibus nomē Ieſu, & Mariæ num. 60. Quando liberant Minoritæ & Minimi animam à purgatorio, ibid. num. 62. & 63. quid pro dicentibus officium defunctorū, vel Pſalmos Pœnitentiæ pro animabus purgatorij, nu. 64. an pro illis poſſint concedi, & applicari indulgentiæ, ibidem, & numer. 65. & 72. anima cui applicatur plenaria indulgentia an infallibiliter liberetur, nu. 65. an ad id requiratur gratia in applicante, numer. 67. an poſt applicationem ceſſandum ſit ab alijs ſuffragijs, numer. 68. gratia de altari priuilegiato ſubreptitia reformanda, num. 69. quælibet Miſſæ celebratio in eo ſufficit, numer. 70. indulgentia Sabbatina apud Carmelitas confirmata, numer. 71. Indulgentiæ pro feſtis Religionum apud Indias, ibidem, numer. 73. quæ pro Religioſis euntibus ad conuerſionem Indorum, numer. 74. qui inibi poſſint concedere indulgentias, numer. 75. propoſitum confitendi an ſit illis ſufficiens ad cōſequendum iubileum, nu. 76.

Cui cōpetat indulgentiarū publicatio, & approbatio, ibid. n 77. indulgētiæ q̄ſtuariæ abolitæ, n. 78. publicātes

indul-

Digitized by Google

indulgentias indiſcretas peccant, n. 79 à quo tempore valeant, nu. 80. in generali reuocatione gratiarum an veniant, num 81. quo tempore requiritur eſſe in gratia ad indulgentiam lucrandam, num 82 qualis defectus in actu viſitandi Eccleſias obſtat, numer. 83.

Quid remittitur per indulgentiam 40. dierum, vel vnius anni, ibid. nu. 84. an de diebus, & annis huius vitæ intelligatur, numer 85. an vnus dies pœnitentiæ hic æquiualeat pluribus in purgatorio], num. 86. indulgentiæ pro viſitantibus Eccleſias Ieſuitarũ, numer. 87. plenaria indulgentia quando conceditur Religioſis à ſuis confeſſoribus. 3. 27. 29. & 30., an ſint ſublatæ, d. nu. 30.

Incorrigibilis. Quis dicatur incorrigibilis de iure, & quis de facto. 57. 1. & 2. quot modis dicatur quis incorrigibilis. 11. 32. Vide v. Apoſtata, nu. 4. & v. Expulſi, nu. r.

Indorum priuilegia. De nouo conuerſi per quos poſſunt abſolui à reſeruatis. 78. 1. ex quo balſamo poteſt confici Chryſma apud Indias, num. 2 Epiſcopi ibi quando tenentur viſitare limina B. Patris Romæ, num. 3. Indi non ſunt priuandi dominio ſuorum, num. 4. conceſſa Religioſis pro eorum conuerſione, num 5. quid habeant circa matrimonium contrahendum, ieiunia, & obſeruationem feſtorum, numer. 6. quid circa interdicti tempus, num. 7. excommunicatio contra tranſeuntes ad Indias ſine licentia iam antiquata, num. 8. Vide v. Indulgentia, num. 10.

Impreſſio librorum Pœnæ in imprimentes ſine debita licentia. 79. 1. priuilegium pro libri impreſſione conceſſũ Monacho ad quem pertinet, ibid numer 2. Minoritis an liceat procurare ad hoc pecuniam, num 3 & 5. Syndicus an agere poſſit in iudicio de damno vitando circa hoc, num. 4.

Inquiſitores hæreticæ prauitatis. Vide verb. Hæreſis, num. 1. & verb. Librorum prohibitio. num. 1. an ſint iudices delegati, 82. 2.

Inquiſitio. Vide v. Correctio Fratrũ, n. 3.

Interdictum. Quid, & quotuplex. 80. n. 1. & 2. qui poſſint interdicere, ibid. nu. 3. & 4. an id poſſit præſcribi, d. n. 4. §. 1. qui ab interdicto abſoluit, nu. 5. ciuitate interdicta an interdicantur ſuburbia, num. 6. priuilegia regularium ad hoc, numer 7. an Eccleſiæ alienæ iuriſdictionis, ibid. §. 1.

Religioſi à quo poſſunt interdici, ibidem, num 8. priuilegium Ciſtercienſium ad hoc, num. 9. an ſeruato interdicto à matrice teneantur regulares ſeruare, & è conuerſo, nu. 10. & 11. effectus interdicti localis, n. 12. quid veniat nomine diuinorum tempore interdicti prohibitorum, ibid. quæ tunc permittuntur, nu. 13. quæ ſacramenta conferri licèt, num. 14.

Qua moderatione poſſint celebrari diuina eo tempore, ibid. num 15 violantes interdictum peccant, & clerici irregulares ſunt, num 16. quid de intrantibus furtiuè, ibid §. 2. interdicti denunciatio requiritur, n. 17.

Funus clerici interdicti qualiter faciendum, ibid. num. 18 quid de Fratrum conuerſis, & Monialibus, ibid. §. 1. priuilegium ad diuina officia an extendatur ad ſepulturam, num 19. quid per pompam moderatam intelligatur in conceſſione ſepulturæ numer. 20.

Ceſſante interdicto cadauera transferenda à loco prophano ad ſacrum, ibid. num 21. quibus modis tollitur, num. 22. feſtiuitates, in quibus ſuſpenditur, numer. 23. ea ſuſpenſio quando incipiat, & finiatur, num 24 quid de Miſſa Sabbathi ſancti, ibid.

Priuilegia regularium quoad interdictum an ſint ſublata, ibid num. 25. feſtiuitates, in quibus apud illos ſuſpenditur, numer. 26 & 27 quæ tunc permittuntur, num. 28 alia priuilegia pro alijs feſtis, pro funere Religioſi, profeſſione, & Miſſa noua, nu. 29. viſque 32. quid pro nouitio funerando, num. 38 ad finem, quid habeant Trinitarij procuratores eleemoſynarũ pro redimendis captiuis, nu. 33.

Quot & quas perſonas regulares admittant ad diuina in interdicto, & ceſſatione, ibid. numer 34. vſque 38.

quid

quid Moniales,nu.35. Laicus an poſſit admitti ad miniſtrandum in Miſſa,num.39.

Ceſſatio à diuinis. Quid,& quotuplex. 80.40.an ſit quid facti, ibid.num.41. requiſita ad eius iuſtitiam, nu.42.an tenentur ad damna in iniuſta, nu.43. quæ in ea liceant circa celebrationē diuinorum,nu.44. apud regulares in differenter obſeruatur ceſſatio, & interdictum,ibid.

Quæ Sacramenta in ea conferantur, ibid.num.45.in illa ſola abſque coniuncto Interdicto Eccleſiaſtica ſepultura an vetetur,num.46. quid de clericis,ibid. feſtiuitates, in quibus ſuſpenditur,num.47. priuilegia pro co tempore,num.48.

Qui poſſit ferre, & tollere ceſſationem,ibid num.49. eo tempore celebrans an irregularis,num 50.

Interſtitia. Vide verb Ordo,nu.3.

Irregularitas. Quid,& quando incurratur.81 1 Cum homicida apud regulares quis diſpenſat, ibid. num. 2. Epiſcopi quid poſſint circa hoc,n.3.Monachus iuuans ſcindere membrum quid, num.4 vel ſi Prælatus indicet locum, vbi captus eſt fur, & ſuſpenſus, num.5. Sacerdos al ſciſſo membro quæ gerere poſſit, num.6. Clericis, & Monachis medicina, & chirurgia prohibitæ, num.7. Monachus ordinatus in apoſtaſia an irregularis. 129.9.

Prægnantem abortiri faciens irregularis,81.8. quid ſi Eccleſiaſtici committant cauſam ſanguinis,vel exhortent in bello contra infideles, nu.9. & 10.rebaptizans ſit irregularis, nu. 11.Vide v.Diſpenſare,n.2 & 3.

Iubileus. In quo differat à plenaria indulgentia,77.2 quid requiratur ad illum lucrandum num.8 Vide verb. Indulgentia,nu.1.10 & 11.

Iudex. Quotuplex ſit 82.1. Regulares an poſſint compelli ad iudicaturam acceptandam,ibid.nu 3.eorum indices qualiter examinare debēt reſcripta Papæ,numer 4 quid ſi commiſſio ſit,cum onere conſcientiæ, ibid. & num.5.

Iudex laicus non cognoſcit de cauſis Eccleſiaſticorum,ibid.num.6. ordo, vel Monachatus ſuſcepti poſt crimen commiſſum an eximat à iudicio ſeculari,numer.7.Laicus cum Monacho delinquens coram quo conueniēdus,num.8.Monachus habitu demiſſo committens enormia an fori priuilegium perdat,num.9.

Iudex negligens in ſua adminiſtratione qualiter mulctandus,ibid. nu.12. quid ſi ex impiritia,vel dolo, nu.13. an liceat iudici pœnam legis remittere,numer 14.& 17.conceſſio veniæ pro delicto futuro cui competat,nu. 15 Regulares qualiter procedant ob delictum tranſitum in rem iudicatā, num.16. an liceat ex confeſſione ſibi fraude propalata aliquem condemnare, nu.18. Vide v.Conſeruatores, & v.Correctio Fratrum,& v.Exemptio,& v.Prælatus.

Iuramentum. Quid, & quot modis fiat, 83.1. & 2. cōſuetudo apud regulares de præcipiendo ſub obedientia,loco iuramenti an recta,numer.3. & ibid. Vide Correctio Fratrum, nu.8. & 9. & v.Accuſatio.

Itinerantes Fratres. Non ſunt recipiendi ſine commendatitijs litteris.84.1. & 2. an liceat Minoritis hoſpitari in domo ad id legata,ibid. num 3.quas indulgentias habeant,num.4.an poſſint transferre ieiunium, vel confiteri presbytero ſeculari,n.5.

Ius Patronatus. Quid ſit.85.1.an Abbati competat ius præſentandi, patrono facto Monacho, & quando iſti, ibid. num.v. quo iure præſentet Rex Hiſpaniæ Epiſcopatus, & commendas conferat,num.3.ex quibus ius patronatus acquiritur,numer.4.& 5.an dignior debeat præſentari,numer 6. præſentatio Mendicantis ad prælaturam an in concordia patronorum debeat eſſe,ibid.remiſſiuè.

Quis apud Minores dat ius patronatus,55.8.

L

Laici Fratres. An ſin Religioſi.86.1. an eis liceat tangere ſacra,ibid n.2. ordinatis in apoſtaſia quæ pœna, n.3.

Lata culpa. Quæ ſit, latior, latiſſima leuis, & leuiſſima, 82.13. & 90.22.

Legati à latere. An poſſint eſſe Monachi. 87.1. an poſſint beneficia conferre, ibid. num. 2. vel indulgentias concedere. 77.73. §.6.

Legata. Qui religioſi ea capere poſſint, 88.1. relictum, ne monaſterio quæratur, an valeat, ibid. num. 2. conditio, ne Abbas in legato ſe ingerat, vel vt ad Monachum pertineat, quid operetur, num. 3. & 4. §.1. cuius Prælati exigatur licentia, d. num. 4. & num. 5. Legatum in ſingulos annos qualiter monaſterio quæratur, num 6. an inuito monacho poſſit Abbas de eo diſponere, nu. 7. Legatum ad ſtudia an ſit ad piam cauſam, num 8. & 9.

Minoritæ an illud capere poſſit ad libros emendos, ibid. num. 10. vel ad id inducere, vel procurare, ibid. §. penult. teſtamentarijs an liceat applicare legatario amplius quam legatum, num. 11. quæ poteſtas inſit Prælatis ad commutanda legata, num. 12. & 13. quid circa hoc poſſint teſtamentarij, num. 14. & 15. legatum fundi ad celebrandum feſtum quando proprietas, quando vſusfructus ad monaſterium pertineat, numer. 16 Quænam legata Minoritis validè relinqui poſſint, n. 17. 18. & 19. quid de legatis annalibus Miſſarum, & de annuis redditibus, ibid. & numer. 20. quid in faciendis compoſitionibus poſſint Prælati, numer. 21.

Legatum ſub conditione, ſi nupſerit, debetur ingredienti religionem, ibidem, num. 22. quid ſi ſit ſub conditione, ſi ingrediatur, num. 23. Legatum pro pauperibus, Mendicantibus diſtribui poteſt, num. 24. de legato in ſingulos annos an poſſit diſponere Religionem ingrediens, numer. 25. Vide verbo Hæreditas, num. 3 & verbo Teſtamentum, num. 4 & 5.

Legitimare. Vide v. Illegitimitas, num. 2. & 3. & v. Ignorantia.

Legitima. Filio Monacho debetur. 89.1. eo mortuo parentes an præferantur monaſterio in legitima, ibid. num. 2. Vide verb Hæreditas, n. 2 3 4. & 7.

Læſa maieſtas. Crimen læſæ Maieſtatis qua pœna punitur. 48.25. Vide verb. Correctio Fratrum, num. 17.

Lex. Definitio legis. 90.1. leges ciuiles quando ſeruantur in foro Eccleſiaſtico, & Eccleſiaſticos ligant, ibid. nu. 2.3.4 & 5. transgreſſores coram quo conueniendi, nu 6. lex alienare prohibens Eccleſijs, an iuſta, num. 8. & 90.51. lex inhabilitans regulares ad officia ſecularia ſtrictè accipienda, num. 9.

Legum extenſio, & reſtrictio multiplex, ibid. num. 10 & 12. mens legis in quo differat à ratione legis, n. 11. quando ex identitate rationis lex extendatur, n. 13 & 14. quid de extenſione legis pœnalis, & exorbitantis, d. num. 14 lex fundata in præſumptione quando obliget in conſcientia, num. 15. naturalis lex quando obligat, nu. 16. quando lex deficiat, eius ratione deficiente, num 18. 19. & 20. Populi cõſenſus an requiratur ad vim legis, ibid. num 21. ignorantia an excuſet à pœna legis, num. 22 lex non recepta an liget, nu. 23. lex poſitiua poſt promulgationem an obliget ad mortale, num. 24 25. & 28. lex pœnalis an obliget in conſcientia, nu. 26. lex an futura reſpiciat, num 27. lex irritatoria à quo tempore obliget, nu 29. lex generalis an poſſit ſupplicatione ſuſpendi, nu. 30.

Statuta regularia dupliciter ſumuntur, ibid numer. 31. notoriè iniuſta an obligent, num. 32. contra ſacros Canones non valent, num 36 generales an eis ſubdantur, numer. 33. Religioſi diuertentes ad alienas Prouincias an illis ligentur, num. 34. confirmata à Papa an tolli poſſint à capitulo, n 35. regulares volentes ardua ſtatuere quid debent facere, nu 37.

Statutum arcens à religione deſcendentes ex infidelibus an valeat, ibid. num 38 priuilegia contra ſtatuta Regularium an valeant, vel ad culpam obligent, num 39 & 40. an Moniales ligent, num 41. Papa confirmans ſtatuta regularium quid intendat, n. 42. ſtatutum de repetẽdo peccata ſemel confeſſa coram Prælato an liget, nu. 43. & 31. 19. quid de eo, quod elapſo

certò tempore non poſſit accuſari, vel denunciari delictum, num. 44. ſtatutum præcipiens propalare delictū an ſine prævia correctione fraterna valeat, 36.5. & 36.13.

Declaratio ſacrorum Canonum cui reſeruatur, d. 90.45. an poſſint interpretari à DD. ibid. nu. 46. in hac interpretatione an præferendus ſit Theologus Iuriſperito, num. 47. Prælati Regulares an declarare poſſint priuilegia Papæ dubia, nu. 48. plures regulæ pro explicandis iuribus, ſtatutis, & priuilegijs, n. 49. priuilegium diſpenſans in iure communi an ſtrictè accipiendum ſit, nu. 50.

Lectores. Theologiæ apud Minores poſt 12. annos habent vocem in Capitulis Prouincialibus, 91.1. apud Regulares ſufficere pro lectione Sacræ Scripturæ, lectio Theologiæ, etiam moralis, num. 2.

Librorum prohibitio. Priuilegia ad legendum libros hæreticorum, vel alias prohibitos reuocata, 92.1. ad id priuilegiatus in vno territorio an poſſit eo vti in alio, ibid. nu. 2. an liceat propria auctoritate libros hæreticorum comburere, num. 3. Extrahentes libros à Bibliothecis Minorum excommunicantur à Papa, ibid. num. 4.

Litteræ infamatoriæ. Incerti auctoris nullius ſunt valoris, 40.10.

Ludus. Prohibetur Clericis, & Monachis ludus alearum, & ſimilium, 48. 49. pœnæ contra aleatores, ibid. n. 41. lucrata à Monachis in ludo an reſtituenda, num. 45.

M

Maledicus. An ad ſe retractandum teneatur, 41.12. & 13. pœna Monachi maledici in regem, 48.27. Vide v. Accuſatio, num. 2.

Maioratus. An ſint illius capaces Monaſteria Regularium, 72. nu. 20. Vide v. Hæreditas, num. 5.

Matrimonium. Clericis, & Monachis prohibetur illud contrahere, 93.1. & 93.9. per profeſſionem Religionis ſoluitur ratum non conſummatum, 93.2. an Papa poſſit diſpenſare cum Clerico, vel Monacho ad id contrahendum, ibid. num. 3. vota ſimplicia apud Ieſuitas an dirimant matrimonium, nu. 4. an poſſint illud contrahere oblati Religionum, nu. 5.

Religioſis prohibetur miniſtrare Sacramentum matrimonij, ibid. nu. 6. in eius impedimentis an poſſint diſpenſare Regulares apud Indias, nu. 7. & 117.12. puella 12. annorum poſt ratū, & non conſummatum ingrediens Religionem an intra bimeſtre profiteri compellenda ſit, 93.8.

Quæ copula impediat matrimonium contrahendum, vel vel iam contracto. 6.2. & 2. quis diſpenſat in hoc impedimento, ibid. n. 4. an ſub nomine matrimonij veniant ſponſalia. R. 93.9. & ſeq.

Medicina. An ſit prohibita Clericis, & Monachis, 81.7.

Melioratio. Filius Monachus an poſſit meliorari, 72.6. in fin. Minoritta melioratus à patre, & poſtea capax factus an ſuccedat, ibid. nu. 13. melioratio in tertio bonorum facta à patre an reuocabilis, 98.8. §. 2. Vide v. Hæreditas, n. 6. & v. Teſtamentum, nu. 2.

Mendicantes. Mendicatio Religioſis licita, 94.1. & 2. an ſecularibus ad exercendam humilitatem, d. nu. 1. Minores ex vi regulæ mendicant, alij Mendicantes ex conſtitutionibus, nu. 3. & 4. pœnæ in prohibentes illis petere eleemoſynas, nu. 5. qui dicantur Mendicantes, & quot ordines illorum, n. 6. quidam libellus contra eorum ſtatum damnatus, nu. 7. gaudent priuilegijs Societatis, n. 9. poſſunt diſpenſari ſemel ſuper quacunque irregularitate, num. 10.

Minores fratres. Illorum Religio inſtituta ad inſtar Romanæ Eccleſiæ, 95. nu. 1. an poſſint procurare pecuniam pro Bulla Cruciata accipienda, ibid. nu. 2. an liceat eis recipere triticum, & alia, ibid. §. 1. & 52.39. præcepta ſuæ regulæ an ſint vota, 95.3. ſtatutum contra recipientes libros à reſeruante ſibi dominium, ibid. n. 4. quæ ſint calceamenta illis prohibita, nu. 5. an poſſint vti

indulto Pij V. circa paupertatem, & alia nu. 6. an liceat habere vineas, & hortos intra ſepta, nu. 7.

Conceſſiones nouæ circa Sanctos de nouo canonizatos, & beatificatos Minorum, ibid. n. 6. indulgentia Portiunculæ perpetuo confirmata, ibid. §. 1. Elizabetha Regina Portugalliæ canonizata ab Vrb. VIII. ibid §. 6 & 7.

Aliud eſt Fratres recipere pecuniam, aliud recurrere ad illam. 110. 7. proprietas rerum vſui eorum deſtinatarum pertinet ad Papam, ibid. n. 17. Vide v. Clauſura Monialium, n. 2. 3. 6. & 7 & v. Donatio, n. 1. & v. Hæreditas, n. 3 6 & 7. & v. Ieiunium, n. 1. & 2. & v. Impreſſio librorum, & v. Legata, n. 2 & 9 & v. Diſpenſatio, n. 5. & v. Bona, n. 1. & v. Lectores, n. 1. & v. Librorum prohibitio, n. 2 & v. Habitus regularis, nu. 1. & 2. & v. Teſtamentum, n. 3. & 4. & v. Syndicus, & v. Monaſteria, n. 1. & 3. & v. Paupertas, n. 1. & 3. & v. Hoſpitalia, & v. Itinerantes Fratres, & v. Ius patronatus n. 2. & v. Prædicator, n. 3. & v. Melioratio, & v. Sepultura, nu. 4.

Miſſa. Vide Celebrare Miſſam.

Monaſteria. Minoritæ an poſſint vti ædificijs ſumptuoſis. 96. 1. bona Monaſteriorum S. Claræ an poſſint adminiſtrare, n. 2. à quo poſſit Monaſterium reduci ad vſum prophanũ, n. 3. cui Monaſterio competant bona Monachi tranſlati, nu. 4. Reſtitutio in integrum an competat Monaſterio aduerſus aliud Monaſterium, ibid. nu. 5. quot annis præſcribatur contra monaſteria ibid. ad finem contrahens indebite cũ Monacho an teneatur reſtituere Monaſterio, n. 6. bona incerta nouitiorũ an applicari poſſint Monaſterijs, n. 7. ad conſtructionem Monaſterij quæ licentia requiretur, n. 8. & 10. 41.

Quot monaſteria recollecta debent conſtitui apud Minores, 96. 9. quæ ſint capacia iuriſdictionis temporalis, ibidem, numer. 10. an prope illa liceat erigere excelſa ædificia, numer. 11. quid de monaſterijs non omnino derelictis, numer. 12. quomodo vniri poſſint monaſteria, vel reuocari factę vniones, numer. 13. 14. & 15. Vide v. Ædificia, & v. Exemptio, numer. 3. & v. Hæreditas, numer. 5. & v. Clauſura Monialium, num. 2. & 3. cum ſequentibus, & v. Clauſura Monachorum.

Monachus. Nomen hoc quid ſignificet. 97. 1. origo vitæ monaſticæ, & poteſtas Abbatis, in Monachos, ibidem, numer 2. Monachus non perdit ingenitam nobilitatem, numer. 3. Ingratitudo in patrem an purgetur per monachatum, numer. 4. vſus, vel alienatio Monacho permiſſa ad licita intelligitur, numer. 5. licentia tacita Prælati an illi ſufficiat ad accipiendum aliquid, vel expendendum, nu. 6.

Eſſe compatres virorum, vel mulierum Monachis interdictum, ibidem, numer. 7. an poſſint agere per ſe, vel per alium, numer 8. an poſſint eligere ſepulturam, numer. 9. an ſuſe teneantur pertinentia ad ſuum ſtatum, numer. 10. & 11. ſtudium litterarium maxime decet Religioſos, numer. 12. an audire poſſint ius ciuile, vel medicinam, & docturis licentia, numer. 13. 14. & 15. in Scholis exiſtentes an agere, & conuenire poſſint, numer. 16. Vide v. Beneficium, à numer. 1. & v. Baptiſmus, numer. 12. & v. Parochus, numer 1. & v. Sacramentorum adminiſtratio, numer. 1. & v. Religio, & Religioſus.

Moniales. An mittere Epiſtolas ad illas ſit prohibitum, 166. an expelli poſſint à religione, 173 §. 1. & 2.

Clariſſæ 2. regulæ gaudent priuilegijs primæ 98 1. vtræque diſpenſantur in cibis, & alijs in regula contentis, ibi. numer. 2. abſolui poſſunt à reſeruat. v Papæ, ibid. ad fin. & num. 16. quid de nouitijs, & ſeruitricibus, numer. 17. an teneantur ad vota, iuramenta, & promiſſa, num. 3. an ad regulam modificatam ab Eugenio, nu. 4. poſſint in choro aſſeruare Euchariſtiam, & quando illam percipere teneantur, ibid. an teneantur priuatim ad officium diuinum, nu. 5. quis poſſit cum eis in hoc diſpenſare, num. 6.

An poſſint priuatim habere [illegible] vitalitios, ibid. nu. 7. donatio facta à

nouitia qualiter valeat, nu. 8. an poſſint dare aliquid cum cenſu annuo, vt poſt mortem maneat apud donatarium, nu. 9. tranſlata ad aliud Monaſterium an delatura ſit ſecum dotem, n. 10. renuncians cuicunque ſucceſſioni an cenſeatur renunciare maioratui, n. 11. Vide v. Hæreditas. n. 4. & 5. Ingrediens portas clauſuræ Monialium excommunicatur, ibid. n. 12. Vide v. Clauſura Monialium.

An teneantur ad ſtatuta Fratrum, ibidem, num. 13. illegitimæ an diſpenſatione egeant, n. 14. gaudet priuilegijs Fratrum, n. 15. quid de ſeruitricibus, num. 17 & 18. an poſſint eſſe teſtes cōtra alias Moniales. 42. 14 quid de vidua, t. 0 non virgine. 2. 26. Vide v. Dotes Monialium, & v. Abbatiſſa, & v. Exemptio, n. 4. & v. Donatio, nu. 3. & v. Nouitius, n. 4. & ſequ. ad 7. 10. & 13.

Mulieres. Q. 5. admittuntur ad habitum Tertiarium. 99. 1. quibus priuilegijs gaudent, ibid. nu. 2.

Ingreſſio nis facto mulieris licentia viri requiritur num. 3. an poſſint eſſe teſtes, num. 4.

Mutuum. An ex ſuſcepto à Monacho obligetur Monaſterium. 35. 8.

N

Notarius. Apud Regulares Prælati an poſſint creare Notarios Monachos. 100. 1. Notarius factus Monachus an cogi poſſit ad edendum inſtrumenta de protocolis, ibid. nu. 2. conſuetudo Religionum de non adhibendo Notarium ad acta ſcribenda ſaluatur, nu. 3. & 42. 28. Notarius Monachus debet ſubſcribere dicto vniuſcuiuſque teſtis, 100. 4. danda eſt fides libro ratiocinij à Notario Monacho, vel moniali ſcripto, num. 5. Vide v. Teſtes, nu. 4.

Noualia Quid veniat nomine nonaliū. 50. 7. Vide v. Decimæ.

Nouitius. Receptio nouitiorū ad quos ſpectat. 101. 1. & 3. informationes pro eis quando, & qualiter facienda, & examinādæ, n. 3 & 4. de quibus inquirendū, n. 5. quid ſi appareat de falſitate informationis poſt profeſſionē, n. 34. & 88. in quibus nouitijs ea non requiratur, n. 15. qui illegitimi hodie habiles ſint ad Religionem, nu. 6. & 7. quid de homicidis, & criminoſis, nu. 8. & 88. quid ſi ante patratum crimen votum emiſit Clericatus, vel Religionis, num. 9.

Alieno ære grauati an recipi poſſint, ibid. numer. 10. & 89. quid de eo, qui puellam ſub ſpe matrimonij defloravit, num. 11. Hiberni an poſſint ingredi, non obſtante iuramēto eundi in Angliam ad prædicandum, num. 12. quid de obligatis ad reddenda ratiocinia, num. 13. Deſcendentes ex Iudæis, & Mauris an excludantur, n. 16. quid de ſtatuto eos excludente, num. 17. & 18. apud Minores, & Minimos quid ſit circa hoc, numer. 19. quos comprehendant Breuia Apoſtolica, nu. 20. & 21. quid ſi deſcendant ante patratam hæreſim, num. 22.

Quæ ætas requiratur in nouitij, ibid. num. 23. & 24. ſenes an admitti poſſint, num. 25.

Ingrediens Religionem an reuocari poſſit ab vxore, ibid. numer. 25. vxor dans licentiam viro ad ingreſſum an tacite continentiam voueat, num. 27. reuocatus ab vxore, an ea mortua teneatur redire ad ordinem, nū. 28. ſpōſa 12. annorum poſt matrimonium ratum ingreſſa, an intrà bimeſtre ſit profeſſura, ibid.

De quibus ſint examinandi ad Religionem admittendi, ibid. nu. 29. an liceat inducere quēnquam ad Religionem, n. 30. cogentes, vel impedientes fœminam ſngredi excommunicantur, n. 31. & 32. quid ſi adoleſcens cogatur, n. 31. retrahens aliquem à Religione ad quid teneatur, n. 33. nouitij qualiter, & vbi educandi, n. 34. illorum habitus forma qualis, num. 35.

Annus integer probatio is requiritur, & ætas 16. annorum ad profeſſionem, ibidem, numer. 36. 37. & 57. caſus, quo intra bimeſtre promittetur, d. numer. 36. annus an computandus à momento in momentum, num 38. quid in anno biſexto, numer. 39 priuilegiū ad profitendum in articulo mortis non completo anno probationis,

num.

nu.40. an ſuccedat Monaſterium nouitio ſic profeſſo decedenti, ibid. & §.2. An renunciari poſſit annus probationi, ibid. nu.41. annus an debeat eſſe continuus, nu.42. an interrumpatur per ſtuporem, vel amentiam, ibid. §.2. probatio in habitu Regulari, & intra clauſtrum an facienda, n.43. & 44. nouitia ante indutum habitũ an poſſit admitti intra clauſuram, n.45. quid in nouitio tranſlato ex alia Religione, num.46.

Pœnæ in admittentes ad profeſſionem non cõpleto anno, vel impedientes tranſitum ad alium Ordinẽ, n.45.

Facultas teſtandi ante ingreſſum Religionis, ibid. nu.48. teſtamentum factum ab eo, qui non cogitabat de religione an rumpatur profeſſione, n.49. factum à nouitio an poſſit mutari, aut reuocari poſt eam, n.50. an poſſit teſtari de bonis aduentitijs, quotũ vſusfructus eſt patris, n.51. volentes ingredi Minores an teneãtur ſua prius pauperibus diſtribuere, n.52.

Profeſſio alia expreſſa, alia tacita, & an ſita ſit ſublata, ibid. n.53. ſacerdos habitum profeſſorum geſtans per annum an tacitè profeſſus ſit, nu.54. 101. 99. profeſſio nulla quomodo ratificetur, n.55. an profeſſa, nulliter, poſtea per veli ſuſceptionem, & votum virginitatis ratificet profeſſionem, n.56. an vitietur per pactum de retinendo bona, nu.58. quid de conditione manendi in propria domo cum omni ſubſtantia. 136.11.

Conſenſus Prælati, & conuentus an requiratur ad profeſſionem. 101.59. eo deficiente an ſit ipſo iure nulla, ibid. à §.1. Monachus tranſlatus ad aliam religionem tenetur de nouo profiteri, num.60. profeſſio morbo Gallico, vel ſimili laborantis an valeat, nu.61. an poſt annum expletum liceat profeſſionem differre, nu.62. an emittenda ſit in manibus Prælati, numer. 63. an validetur per ratihabitionem, numer.64. an valide fiat per procuratorem, vel ab excommunicato, num. 65. & 66. Profeſſio metu facta an poſſit tacitè ratificari, ibidem, numer. 67. profeſſus nulliter intra quod tempus reclamare poſſit, numer.68. vel certò id ſciens deſerere religionem ante reclamationem numer.69. quid de profeſſo nulliter ob non ſeruatam formam in informatione, numer.70. quid requiratur, vt poſt quinquennium quis audiatur, numer.71.72. & 73. perpetuò inhabiles quando poſſint reclamare, numer.74. requiſita ad reclamandum. 57.15. §.3. & 5.

Profeſſus nulliter an teneatur profeſſionem ratificare, 101. numer.75. ratificans an nouo anno probationis egeat, numer.76. an ſtandum ſit iuramento monialis extra clauſtrum dicentis, nunquam intendiſſe profiteri, numer.77. metus reuerentialis an vitiet profeſſionem, numer.78. pœnæ contra cogentes puellam ad profeſſionem & quos comprehendat, numer.49. & 80. à quo, & quoties examinandæ ſint virgines ante profeſſionem, nu.81. & 82.

Profeſſio ante 18. annum apud Minimos facta an valeat, ibid. nu.83. quid de profeſſo, qui reliquit parentes in magna neceſſitate, n.84. vel qui ſimoniacè profitetur, nu.85. profeſſio fœminæ mentito ſexu in Monaſterio virorum, & è conuerſo an teneat, num. 85. defectus occultus an eam vitiet, numer.87. An omnes impediti per bullam Sixti V. ſint ad profeſſionem inhabiles, ibid. n.88. & 89. qui contra eos ſemel profeſſos poſſint procedere, n.90. pęnæ in admittentes illos ad profeſſionem quos comprehendant, n.91. an teneat profeſſio eius, de quo nulla fuit facta informatio, num.92. & 93.

Excommunicantur Prælati exigentes aliquid à nouitijs 93.9. quis ſuccedat nouitio ab inteſtato. 72.8. Vide verb. donatio, n.2.

O

Obedientia. Quid, & quotuplex 102.1. an poſſit actibus interioribus imponi, ibid. numer.2. In quibus tenentur ſubditi obedire Prælatis, & an in dubio, numer.4. & 5. quid in probabili du-

dubio culpę mortalis,n.6.& 7.Religioſi an per obediētiam poſſint cogi ire ad infidelium conuerſionem,nu. 8. vel ad acceptandum Epiſcopum, num.9.

Oblationes.Pęnæ contra impedientes offerri in Eccleſijs Regulariū.59. 6. quid pro applicantibus eas ſibi. 103.1.Sacrificia, & oblationes an reliquis eleemoſynis præſtent,ibid.nu. 2. oblata apud Militares Eccleſia ad quos ſpectant.15. 18. Vide v. commendatarij.

Oblati. Apud Regulares qui dicātur.104. 1. an ſint verè Religioſi, vel poſſint ad aliam tranſire Religionem, ibid. nu.3. aut abſolui à ſuis Prælatis,nu.4.an gaudeant priuilegio Canonicis, num.5.an poſſint teſtari 134. 9.

Officia ordinis. An ad illa admittātur deſcendentes ex hæreticis, Iudæis,& Sarracenis.105.n. 1. quid ſi deſcendat poſt Hæreſim commiſſam, vel de eo dubitetur,ibid nu. 2. & 3. quid ſi ſint de nouo conuerſi,& quo in gradu,nu.4.& 5. an comprehenſi ſint ipſo iure priuati officijs,& inhabiles, nu.6. quæ officia illis prohibita non ſunt,num.7. quas pœnas incurrunt eos admittētes, ad officia.n.8

Moniales his pœnis non comprehenduntur,ibid. nu 9.ob quod delictum priuādus eſt Monachus ſuo officio,num.10. pœnæ contra procurantes officia per fauores ſeculares, nu.11. Vide v.Electio,nu 7.

Oracula,vide v.viuæ vocis oracula.

Ordinarius.Vide v.Epiſcopus num 3. & v. excommunicare,n.3.& v.exemptio, nu.4 & 5.

Ordo.Definitur, & diuiditur. 106 1. qui poſſint minores ordines conferre,nu. 2. & 3. Ieſuitæ ordinari poſſunt ad titulū Religionis, nu.4. duo ſacri ordines an eodem die conferri poſſint,vel minores cum ſubdiaconatu, num. 5.6.& 21. an Religioſi poſſint extra tempora ordinari,nu.7. & 16.14. an ante legitimam ætatem n. 8. an ſufficiat annus inceptus ad ordines ſuſcipiendos num 9. Pœnæ contra recipientes indebitè,ibid.n 10. 12. & 14. diſpenſatus ad ſubdiaconatū an ad omnes ſacros ordines diſpenſetur nu.11. ſubdiaconus à Religione expulſus an poſſit ad alios ordines promoueri,n.13. religioſi cum dimiſſorijs ſuorū Prælatorum ordinari poſſunt,& à quibus examinandi,n 15.16.17. Poſſunt à quocumque Catholico Epiſcopo ordinari,num.18.ſi ſit alienus,cum licentia Diocęſani,num.16.

Diſpenſatio inſtertitiorum ad quem pertineat, ibid.nu.20.quoddam priuilegiū Regularium circa hoc, ib.§.1.quæ cauſæ ad hanc diſpenſationem, n.21.22.& 23. in Religioſis quæ litteratura ad id ſufficiat,nu.24.nulliter profeſſus,& ſacris initiatus an ſuſpenſus maneat, nu. 25.quis poſſit abſoluere malè promotos à ſuſpenſione nu.26. in dubio ætatis ordinatus an ſuſpenſus fiat,nu.27.Vide v.Abbas nu.1.& v.Suſpenſio.

P

Pacta. Prælatus ſucceſſor an teneatur ex pacto prædeceſſoris. 107.1.an poſſit obligari ex pacto inito cum ſubdito,ibi. n.3. pacta in præiudicium Regularium an teneant, n.4. Vide v. Canonica portio,n.2.& v.Contractus.

Palinodia.Quis teneatur eam decantare. 41.12.& 13.

Parentes.Monachus relictis parentib. in magna neceſſitate ad quid teneatur. 108.1. quæ eorum neceſſitas liberet filium à voto Religionis, ib.n.2.ad quid in neceſſitate filiorum teneantur parētes,nu.3.quid in ſacrorum,vel fratrum neceſſitate,n.4. Indulgentia pro Fratrū parentibus non eſt ſublata,nu.5.

Parochus.Regulares apud Indias parochi munus quomodo gerant.109 1. quis ibi aſſignat parochos, ibid.n.2.aſſignati an teneantur ad curam Indorum, ex iuſtitia,n. 3. an poſſint auferri ab Epiſcopo, nu.4. licentia parochi ad recipiendum Euchariſtiam à quocunque an extendatur ad Religioſos, nu.5.

Parochianus,Parochia An poſſint parochiani compelli ad intereſſendum Diuinis in ſuis Eccleſijs, & nō extra.109. 6. Religioſi an poſſint cum Cruce intrare parochias,ibid. n. 7. parochiali Eccleſiæ an poſſint præfici,nu.8.

Paupertas, Peculium Quæ ſit paupertas conſtituens Religioſum. 110. 1. cui acquirat quoad dominium, & quoad ius ibid.n.2.an poſſit diſpenſari ad habendum proprium,nu 3. qualiter poſſit habere peculium,n.4.& 5.quid Minoritę, nu.7. qualiter poſſit diſpendere, nu 6. de cuius licentia Minoritæ,donare poſ

ſunt extra Ordinem, numero 8.
Occultans rem à Prælato an ſit tranſgreſſor paupertatis, ibid. num. 9. quid de recipiente, tradente, vel commutante rē cum Fratre, nu. 10. quæ quantitas faciat proprietarium, num. 11. an liceat accipere, vel retinere id, quod Prælatus dare tenebatur, num 12. licentia ad expendēdum, in quos vſus intelligatur, num. 13.
Recipere, vel expendere inconſulto Prælato an ſemper ſit peccatum, ibid nu. 14. moniales an poſſint vti moderatis redditibus vitalibus, n. 15 recipere ſtipendium pro miſſis, vel ſermonibus contra ordinis ſtatutum an liceat, nu. 16 paupertas M norum ſancta, num. 1 . pœna proprietarij quæ, num. 18 Conuentuales diſpenſari legitime ad habēdum bona in communi, num. 19.
Pœna. Arbitrium in pœnis moderandis quale. 47. 4 & 48 1 indicia requiſita ad pœnam ordinariam infligendam. 47. 5. pœna grauis à quo imponenda, n. 7. Vide v. Correctio Fratrum, n 14.
Pœnitentiaria Quis poſſit aperire litteras ſacræ pœnitentiariæ 31. 30.
Peſtis. An ſit idem quod epidemia. 111. 1.
Prælati locales quid facere teneantur tēpore peſtis, ibid. num. 4 Religioſi an teneantur tunc miniſtrare infirmis, nu. 3. & 4. egregijs viris id præcipi nō debet, num. 5. Curatus alienis ouibus an ſuccurrere debeat, ibid § 1.
Præcedētia Apud Regulares licitæ, 118. 7. Vide v. Proceſſiones, num. 1.
Prædicatores Qualiter Religioſis incumbat prædicationis munus, 119 1 quis dat illis licentiā prædicandi, & ſine ea prædicantes à quo puniendi, ibid. n 3 & 4. inſtitutio prædicatorum ad quem ſpectat, nu. 5 detrahere Prælatis Eccleſiarum in prædicationibus Religioſis prohibitum, num. 6. in occulto non eſt prędicandum, ibid num 7.
Prædicatores apud Indos an licitè militibus aſſocientur, ibid. num. 8 contradicēte Epiſcopo an poſſint Regulares in ſuis Eccleſijs prædicare, nu. 9 an poſſint ab illo ſuſpendi à prædicando, num 10. Impedientes audire conciones Regularium excommunicantur nu. 11. prædicantes errores, & ſcandala à quo puniuntur, num. 12, expulſi ab Ordine, vel extra clauſtrum viuentes an poſſint à prædicando impediri, num. 13. pœnæ contra prædicantes reuelationes, aut miracula falſa, nu. 14. quæſtuarij prædicare prohibentur, num. 15.
Priuilegia pro prædicatoribus Minoritis, ibid nu 16 & 17. apud Minoriſſas ſine licentia ſuperiorum prædicari prohibitum, nu. 18. Prætori ciuili inſtare licet, vt concio habeatur in feſto ſolemni, n. 19. indulgentiæ pro audiētibus conciones Regularium, num 20. pœnæ in prædicantes Deiparam labe originis concep tam, ibid.
Permutare. Religioſis an id liceat, 113. 1 & 2. damnum fundi permutati cum Monaſterio, cui cedat, num. 3.
Prælatus. Regimen monarchicum vnius generalis Prælati commendatur. 114. 1. ſenes, & litterati an ſint aptiores in Pręlatos, ibid n 2. & 3. Secretarij ſuperiorum qual s, num 4. virtutes requiſitæ in Prælatis nu. 5. 6. & 7 à donis acceptādis alieni, nu 8 à vitijs expurgare debent ſubditos, n 9. eorum rigor in iuuenes ſuadetur, nu. 10. ad eos ſpectat prouiſio, & reformatio ſubditorum, nu 11. Qualem habent iuriſdictionem in moniales, ibi. nu. 12 & 13 quod in nouitios, nu. 14. facultas à Prouinciali ad diſpenſandum cum inceſtuoſis quando expiret, & an auferri poſſit, num. 15. Prælati an poſſint commutare legata, 88. 12. & 13.
Abſolutio, & v. Confeſſarij, & v. Diſpenſatio.
Præſcriptio. In quo differt ab vſucapione, 115. 1. contra Eccleſias, & regulares quā to tempore præſcribitur, ibid. n 2 Monaſterium an poſſit reſtitui contra præſcriptionem, nu. 3. crimina non præſcribuntur, num 4. ius ſpirituale an poſſit præſcribi à laico, num. 5. præſcriptio exemptionis debet probari, num. 6.
Primitiæ. Quid ſint, 50. 1. Vide v. decima.
Priuatio officiorum. Vide v. Correctio Fratrum, nu 15.
Priuilegium. Quid, & quotuplex, 116. 1. & 2. eius appellatione an veniat conſuetudo, ibid nu. 3. Maremagnum quid ſit, num. 4. ſcriptura an ſit de eſſentia priuilegij, nu. 5. an liget ignorantia, nu. 6. priuilegia religionum confirmata, nu. 7 & 8.

In quo differat confirmatio ex certa ſcientia à facta in forma communi, ibid. nu. 9. an confirmatis priuilegijs vnius religionis cenſeantur confirmata ad inſtar alteri conceſſa, num. 10.

Clauſula, quatenus ſunt in vſu, quid operetur, ibid, num. 11 & 12. an ſublata priuilegij vi per contrarium vſum, tollatur pœna acceſſoria, num 13. clauſula, quatenus decretis Tridentini, & Sacris Canonibus non aduerſantur, explicatur num. 14. & 16 loca Tridentini, in quib. reuocantur priuilegia regularium, nu. 15. an illi contraria ſint reualidata, nu. 16. §1 an ad illius reuocationem expreſſa mentio de eo ſit facienda, num. 17. & 18. clauſula, non obſtantibus ſtatutis, et iuramento, &c. Explicatur, num 19 aliæ clauſulæ ſolitæ apponi in priuilegijs exponuntur, num. 20. vſque 24. & 32.

Priuilegium an expiret morte concedentis, ibid. num. 25. ſuperiores an poſſint à ſubditis vſum priuilegiorum tollere, num. 26. prius priuilegium an tollatur per poſterius, num. 27. ſpeciale an derogat generali, num. 28. quomodo ceſſet, vel tollatur, nu 29. qualiter derogetur clauſulæ, niſi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, nu 30. in generali reuocatione an veniant priuilegia regulariã ibidem §. 1.

Non obſtantia poſita in priuilegijs qualiter explicanda, ibid nu. 31. pœnæ contra reſiſtentes regularium priuilegijs, numer. 32 ſublatis priuilegijs vnius an ſublata cenſeantur conceſſa ad inſtar, num. 33. Religioſi malè viuentes an ſuis vti poſſint, num. 34 Scholares non ſtudentes an gaudeant Eugeniana, nu 35. Priuilegiat⁹ cõtra pariter priuilegiatũ an vti poſſit ſuo priuilegio, num 36. priuilegia regularium quoad abſolutionẽ ſecularium à reſeruatis non ſuſpenduntur, per cruciatam, num 37 pro interpretatione priuilegiorum, vide v. Lex, numero 6.

Regulares communicant inter ſe priuilegia, ibid. num. 38. vſque 45. item & moniales eorum curæ commiſſæ, num. 46. & 47. quid de Tertiarijs laicaliter viuẽtibus, d. num 46. §. 1 item & militares, num. 48. Germani Fratrum an eorũ priuilegijs gaudeant, nu 49. quid de Chordigeris, & Corrigiatis. ibid.

Priuilegia Ieſuitarum etiam communicatur alijs ordinib. ibid. n. 50. conceſſa vni monaſterio an communicentur, alia, n. 51. qualiter ſit communicatio hæc inter regulares, & de quibus, nu. 52. cõicans an poſſit vti priuilegijs contra eum cui in illis communicat, nu. 53. repugnantia obſeruantiæ regulari nõ communicantur, n. 54. In generali cõmunicatione an veniant concedenda, num. 55.

Priuilegij non vſus an communicetur, ibidem nu. 56. an quæ erant, vel poterant eſſe in vſu tempore conceſſionis, num. 57. & 58. an præſumatur actu in vſu eſſe, num. 59.

Per quanti tẽporis non vſum perdatur priuilegium, ibid. num. 60. priuilegium nõ faciendi an vnico actu contrario perdatur, nu. 61. quid de prohibitiuo cum decreto irritante, num. 62. & quid de conſuetudine, nu. 63.

Priuilegia religionis qualiter, & ad quas perſonas extendantur, ibid. n. 64. vſque 68. an ad nouitios, d. nu 68. quæ ſunt cõtra regulam, & ſtatuta regularium an valeant, 90. 39.

Viuæ vocis oracula. An ad ſui valorem egeant ſcriptura. 127. 1. an poſſit apud Minores reſtringi eorum vſus, num. 2.

Proceſſiones. Ad quas compelli poſſunt Regulares, & an per cenſuras, & à quibus, 118. 1. 2. & 4 & 60. 15. qui Religioſi exẽpti ſint ab eo, nu. 3. & 4. an ſponte accedentes renuncient exemptioni, num. 5. qui inter Regulares, & clericos præcedant, num. 6.

Lites circa præcedentias quis cõponat, ib. n. 8. Minoritæ obſeruantes an præcedãt Conuentuales, n 9. an extra ſuos conuẽtus poſſint facere proceſſiones, nu. 10.

Procurator. Qualiter conſtitui poſſit à cõuentu, 119 1 apud Minores à quo conſtituitur Syndicus, ibid n. 2. quam poteſtatem habeat, n. 3. an vſus illius pro deponenda pecunia licitus, n. 4 quam exemptionem habeat, nu. 5. & 7. quid de procuratore monialium. n. 6. differentia inter Syndicum, & procuratorem, nu. 8.

Religioſi an poſſint eſſe procuratores, ibi. nu 9. & 10 procurator monialium conſtitutus à fundatore monaſterij perpetuus an amoueri poſſit, num 11.

Profeſſio. Alia expreſſa, alia tacita, 101. 53 Vide v. Nouitius à num. 10.

Protector ordinis. In quib. caſibus habeat poteſtatem ſuper Fratres, 120. 1. quid ſuper moniales Clariſſas ibid. nu. 2.

Prouinciales. Quomodo eligantur, 58. à nu. 20. Vide v. electio nu. 4. An poſſint eximere monachum à Prælato Conuẽtus, 120. 3. quam auctoritatem habeant in ſubditos, ibid. nu. 5. an poſſint priuare Guardianos, n. 6. apud Indias qui poſſint eligi in Prouinciales, n. 10. quis poſſit Prouincialem transferre ad aliam Prouinciam, nu. 2.

Prouincia. A quo poſſit erigi, vniri, aut diuidi, 121. 1. quis poſſit incorporare Monachum in aliena Prouincia, ibi. n. 2. an incorporatus poſſit compelli ad ſuam reuerti, n. 4. Prouincia S. Ioſephi diuiſa in duas, n. 7. erectio Prouinciæ S. Gregorij apud Philippinas, n. 8. an ſit prohibita translatio de vna in aliam, nu. 9.

Purgatorium De fide eſt illud eſſe, 122. 1. magna indulgentia Minimorum pro animabus purgatorij, ibid n. 2.

Purgatio Canonica. Quibus indicenda. 46. 1 & 47. 6. Vide v. Correctio fratrũ, nu. 12.

Punire. Caſus, in quibus punire licet delinquẽtes, 39. 7. quid ſi dubitetur de crimine commiſſo, ibid. n. 8. intra quod tẽpus crimina puniri poſſint, nu. 9. Regulares an poſſint puniri ab Epiſcopis, 62. 7. & 8. Vide v. Correctio fratrum à nu. 14. & v. Viſitator.

R.

Religio. Quo tẽpore, & à quo cępit eius inſtitutum. 123. num 1. & 2. tres gradus monaſticæ vitæ, & quis perfectior, d. n. 2. quot ſint regulæ approbatæ, num. 3. cui reſeruatur confirmatio Religionũ, nu. 4. pœnæ contra inſtituentes nouam Religionem ſine auctoritate Papæ, ibidem §. 1 & num 5 & 6.

Origo Canonicorum Regularium, ibidẽ nu. 7. à quo ordo S. Benedicti cum ſuis congregationibus à nu. 9 vbi de Ciſtercienſi, & Carthuſienſi, nu 12 & 15. à quo Eremitæ S Hieronymi, Crucigeri, & Trinitarij, num 16 vſque 19. vbi de confratria Miſericordiæ. A quo ordo S. Mariæ à Mercede, Clerici Regulares, & Pręmonſtratenſes, nu. 20 vſque 23 quid de Congregatione S. Georgij in Alga, quos vocant Loyos, in Portugallia, numer 24.

Origo Mendicantium, ibid nu. 25. damnatur libellus contra eorum ſtatum, n 26. à quo Prædicatores, & Minores, nu. 27. & 28. vbi de Minorum regula, Conuentualitate, Obſeruantia, Capuccinis, & Reformatis, ſeu Diſcalceatis, à n 29 vſq; 33. vnde Auguſtinienſes, & Carmelitę, n. 34 & 35. Seruitarum, Minimorum, & Ieſuatorum S. Hieronymi ortus, nu 36. 37. & 38. Societatis Ieſu inſtitutor quis nu. 39.

Militares an ſint verè religioſi, ibid. n. 40. Templariorum ortus, & extinctio, n. 41. Militiarum S. Ioannis, Calatrauæ, & Alcantaræ origo, nu 42. vſque 45. vnde Auis, Ieſu Chriſti, & Monteſæ, Militiæ, num. 46. 47 & 48. Nouæ Militiæ de Immaculata Conceptione Deiparæ inſtitutio, num. 49. Reformatio Religionum ad quem ſpectat, ibid n 50 & 51. Minoritæ Reformati à quibus viſitandi, num 52 ad quæ teneantur Religioſi ſub mortali, num 53 & 54.

Tranſitus ad alium Ordinem qualiter liceat, ibid. nu. 55 & 56. quæ licentia, & à quo petenda, nu. 57. quid attentis priuilegijs Religionum hodie ſit, nu 76 in quo conſiſtit maior perfectio Ordinis, ad quem ſit tranſitus, nu 58. an ſit licitus ab ea, in qua regula non ſeruatur, ad laxiorem, in qua ſua ſeruatur, n. 59. quid de tranſitu monialium, & oblatorum, nu 60 & 61. Bulla Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius Ordinis explicatur, num 62. licentia tranſeundi ad laxiore à quo, & ex qua cauſa danda nu. 63. & 64. facta ſine cauſa an valeat, nu 65. & 129 91.

Facultas tranſeundi non facta mentione laxioris quid operetur, ibid. num 66 & 67. quid ſi ſit ad certum Ordinem, nu. 68. apoſtatæ qualiter poſſint tranſire, nu 69. Mendicantes an poſſint ad Monachales, nu. 70 quid de Ieſuitis, nu. 71. reformata Religione an liceat ad aliàs tranſire, num. 72 an à Mendicanti ad Mercenarios, numer 73 an ab omni ad Carthuſiam, vel ab iſta ad Mendicantes, vel ab illis ad alios Mendicantes, numer. 74 75 77. & 78 Licentiatus ad certum Ordinem ad quid teneatur, nu. 79. votum non tranſeundi ad ſtrictiorẽ non valet, numero 80 Translatus ad aliam Religionẽ an poſſit eligi in Pręlatum,

tum,ibi.n.81. bona tranſlati ad quẽ pertineant,n.82. Mendicans tranſlatus ad non Mẽdicantes ſit inhabilis ad officia, n 83 tranſlatus ad aliã Prouinciã Ordinis,quid, n 84. Monachi extra clauſtrũ degentes an beneficium habere poſſint ibid.nu.85 & 86.tranſlatus an admitti poſſit,vt extra clauſtrum viuat,num.88. quæ cauſa ſufficiẽs ad eã licentiã dãdã Monacho,n.89. cui id reſeruatur,n.90.

Reliquiæ Sanctorũ. De nouo inuentæ qualiter venerandæ. 124.1.corpora Sanctorum an poſſint transferri,ibid.nu 2.vel tractari,& tangi,n.3. Agnus Dei an poſſint vendi,& tractari à laicis,n 4.& 5.

Reſtitutio Quid,& quotuplex ſit,125.1. læſio in bonis Regularium an reſcindatur abſque aliqua reſtitutione in integrum,ibi.n.2 an competat monaſterio aduerſus aliud monaſterium, 96. 5.reſtitutio incertorũ cui competat. 124. 3.& 4. Accipiens à Religioſo an teneantur reſtituere,ibi n.5. Diſtributiones quotidianæ an veniant nomine fructuũ reſtituendorum,n.6. accuſans ſine præuia correctione an teneatur ad aliquam reſtitutionem,n 7.

Reſcriptum. Quid,& quotuplex ſit,126.1 & 2.licentia commiſſa in reſcripto cũ conſilio aliquorum quid importet, ibi. n.3.contra ſtatuta Regulariũ an valeat, n.4.clauſura in reſcripto, vt impetrans maneat abſolutus à cenſuris,quid operetur,n.5. impetratum ab excommunicato an valeat,n 6.

Reus.Vide v Correctio fratrum,n 8 & 9.

Reſeruatio.Vide v. Caſus reſeruati,& v. Abſolutio,à nu 3.

S

Sacramenta Quæ prohibita Religioſis miniſtrare,127 1 & 2.quid de Communione Paſchali,d n.2. & 3 pro peregrinis, & aduenis quoddam priuilegium,n.4. quid pro Viatico,n.5 ſingulare priuilegium circa hoc,ibid. & § 1.ſimplex Sacerdos poteſt miniſtrare Euchariſtiam, nu 6 an Diacono id poſſit committi in articulo mortis,n 7 & 8. licentia parochi excommunicati ad miniſtrandum an valeat,num 9.

Apud Indias an Religioſis liceat miniſtrare Sacramẽta,ibi.n.10 & 11. quid pro Tertiarijs,& famulis,nu 13.& 14. & quid ſi à tẽpore immemoriali miniſtrent in parochia,nu.15. prohibitus miniſtrare an miniſtrando ſuſpenſus fiat, numer. 16.

Sacrilegium. Filij clericorum, & monachorum ſacrilegi, 48.20.Vide v.Illegitimitas,nu.3.

Secretum.Reuelantibus ſecretum ſacramentale,vel naturale quæ pœna, 48. à nu.35.Vide v.Correctio fratrum,n.20.

Sentẽtia.Iniuſta an nulla ſit 18.24. ad eius validitatem quid requiratur,57.15.§.20. Vide v.Correctio fratrum,nu. 13.

Sepultura. Intra Eccleſias iam permiſſa, 128.1.an pro ea liceat vẽdere capellas, ibid.nu.2. damnatur conſuetudo deferendi ad Eccleſias parochiales cadauera ſepelienda in monaſterijs,ibi.an inuitis Fratribus funerari liceat in eorum Eccleſijs,nu.4.familiares,& ſeruitores in eis ſepelire licet,n.5.Clericis,& monachis prohibitum inducere ad electionem ſepulturæ in ſuis Eccleſijs,& qualiter,ibid.n. 6. vſque ad 10.quid ſi non ſequatur effectus ex ſuaſione, 128. 27. vbi ſepeliendus qui non electa ſepultura deceſſit. retract. ibid.num.28.Locus ſepulturæ qualiter concedi liceat,127. 11. & 12. quo modo deferendi ſint ſepeliendi in habitu Religionum,ibid.n. 13. quas indulgentias lucrantur,nu.14. petere plus pro ſepeliendis apud Regulares,quam ſolui ſolet, non licet,n.15. Abbas,& monachi an eligere poſſint ſepulturam,n.6.quid nouitij,& cuius expenſis in loco remoto decedentes,n 17. & 18. Sepultura Eccleſiaſtica quib.denegatur,ib.n.19. quid de monacho inuẽto mortuo cum burſa denariorum,n.20 quid ſi ſit Minorita, 128. 29.quid de delinquentibus publicè necatis, num.21. quid de meretrice inuenta in domo amici vulneribus confoſſa,nu.22.

Pœnæ cõtra ſepelientes in loco ſacro priuatos Eccleſiaſtica ſepultura, ibid.nu. 23. qui ſint exhumandi, & ab Eccleſia proijciendi,nu.24.cadauera ſepulta an transferri poſſint ad alium locum,n.25 cenſura contra exenterantes mortuos, vt alibi ſepeliant,num 26.

Simonia . Quid, & à quo denominatur, 129.1.an committatur in dato, vel recepro pro ingreſſu religionis, ibid.nu 2. an in pacto ſuffragandi ad inuicẽ in electione,n.3.qua pęna puniendi ſimonia-

el in ordine, officio, vel beneficio, n.4. & 5. an maneant priuati ipſo facto, d.n. 5. quid de ſimoniacis confidentiæ, n.6. quis diſpenſat cum illis, ibid.

Conuentiones ſuper dotibus monialiũ an ſimoniacæ, 54. à nu. 1. vendere capellas an ſit ſimoniacum, 127.2. Vid. v. Dotes, n.1. & 2.

Syndicus Minorum. An poſſit petere legata Fratribus relicta, 70.9. quid circa hæreditatem relictam, ibid. nu.3. in fine, admittitur cum vxore, & filijs ad diuina tempore interdicti, 80.73. poteſt petere ſtipendia miſſarum, 86.19 §. 1. ſi de eius licentia poteſt donari extra ordinẽ 310 8 Vide v. Procurator, nu 2.

Syndicatio. Vide v. Correctio Fratrum, nu 2. & v. Viſitare.

Subſidium. Ad charitatiuum an teneantur monaſteria, 63 33. Vide v. Tributũ, nu.1. & 2.

Subſtitutio. Facta, ſi ſine liberis deceſſerit, an excludat monaſterium, 72.4. religionis ingreſſus in articulo mortis an excludat eum ſubſtitutum, ibid. n.5. Vide v. Hæreditas, nu.1.

Sodomia. Vitium abominabile, 48 21. ſodomita an gaudeat Eccleſiæ immunitate, 56.5. Vide v. Correctio Fratrũ n.16.

Spolia. An repeti poſſint vt ſpolia donata à Canonico intuitu ſepulturæ, 53.6. bona expulſorum à religione decedentiũ an veniant nomine ſpoliorum, 75.11. Vide v. Apoſtata, nu.3. & v. Expulſi, n.3.

Sponſalia. De futuro an ſoluantur per ingreſſum religionis, 93.2. Vide v. Matrimonium.

Subornatio. Vide v. Electio, n 9.

Statutum Vide v Lex, nu.4.5.

Suſpenſio. Quid, & quotuplex, 230.1. ſuſpenſus ab officio, an ſuſpenſus cenſeatur à beneficio, vel ab ordine, ibid. caſus, in quibus regulares ſuſpenduntur, nu 2 ſuſpenſio iniuſta an valeat, num 4. ſuſpenſus à temporalibus an contrauenien ſ fiat irregularis, nu. 5. acta per ſuſpenſum an valeant, nu.6 in quib. ſunt euitandi, nu 7 ad ferendam, vel tollendam ſuſpenſionem quæ verba requirantur, nu 8

Quis abſoluat à ſuſpenſione à diuinis, 3 8. Vide v Apoſtata, nu.5. & v Ordo, n.3.

Solicitare. Bulla in confeſſarios ſolicitantes fœminas in confeſſione an extendatur ad præterita, 31 1. an ad ſolicitantes pueros ad nefandos actus, vel ad mollitiem, ibid. n.2.3. & 4. quo tẽpore ſolicitatio debeat fieri, nu.5. quid ſi mulier confeſſarium ſolicitet, n.6. & 7. vel iſte abſoluendi poteſtate careat, nu.8. & 9. vel ille abſoluendi poteſtate careat, nu 8. & 9. vel fingat audire confeſſionẽ num.10.

An fœmina conſentiens teneatur denunciare, ibid. n.11 & 12. ante denunciationem an præmitti debeat fraterna correctio, n.13 & 14. non ſtatim credendum fœminis denunciantibus, nu.15. an ſolicitata poſſit abſolui, nu.16. Vide Correctio Fratrum, nu.16.

Scrupulus. In quo differat à dubio, 131.1. remedia illis adhibenda, nu.2.3. & 4. quid pro ſcrupulizantibus de ſua ſalute ob carentiam ſpiritualis ſuauitatis, n. 5. & 6.

Spectacula. Et repræſentationes comœdiarum an licitæ, 133.6.

Stigmata B. Franciſci. Ab Eccleſia canonizata, 65.7. pœnæ contra illa impugnantes, & alium ſanctum, vel ſanctam cum eiſdem depingentes, ibid. n.8 & 131. 1. fuerunt impreſſa à Chriſto Domino, d. n.8. §.1 B. Franciſcus fuit prophetatus cum ſuis ſtygmatibus, ibid. §.2. ſui Fratres in die iudicij apparebunt ſtigmatizati, ibid. §.3. prodigioſa ſtatio funeris B. Patris narratur. 133.2.

Talionis pœna. Deficienti in probatione an infligenda. 40.9. & 41. 9. & 15. accuſatori an proteſtanda, nu.19. teſti falſo an imponenda, 42. 34.

Taurorum Agitatio. An licita 134.1 adhuc prohibita Regularibus, etiam Magiſtris, ibid. nu. 2. an priuentur Eccleſiaſtica ſepultura morientes in eo congreſſu, nu. 3. an prohibitio ad Canonicos Regulares, & ad Militares extendatur, nu.4. aſſiſtere, vt videant alia ſpectacula nõ prohibita, an liceat, n.5 & 6.

Teſtamentum Quid, & quotuplex 1 5.1. Monachis an ſit prohibitum illud condere, vel diſtribuere ſua inter libos, n. 2. vel donare cauſa mortis, ibid. § 1. vel alterare, aut declarare conditum ante profeſſionem, num. 3. quid de Epiſcopo Monacho, n 4. facultas teſtandi illi facta an ad vnum teſtamentum coarctanda, n.5. an expiret morte concedentis,

num.

Digitized by Google

nu. 6. & 52. 55. ad quos vſus, & an præce dere debeat licentia, 135. 21.

Militares an poſſint teſtari, & de quib. bonis 28. 11. & 12. & 134. 7. an gaudeāt priuilegio militum in teſtando, ibid. n. 8. quid de oblatis Regularium, num. 9. an quilibet ex liberis poſſit meliorari à patre ingrediente Religionem, num. 10.

Teſtamentum, in quo inſtituitur Minorita an nullum, ibid. nu. 11 an ſine hærede valeat, nu. 12. an ante ingreſſum factū, per profeſſionem rumpatur, n. 13.

An ſufficiat teſtes de verbis teſtatoris deponere, ibid. n. 14. Monachi an poſſint, eſſe teſtes in teſtamento, n. 15. an teſtamentarij, nu. 16. quid de Minoritis, n. 17 an ſequendum ſit eorum conſilium, ſi dicatur, vt exequatur de conſilio ipſorum nu. 18 an poſſint erogare ſuis Monaſterijs, vel ſibi diſtribuenda pauperibus, n. 19 per quem exigendæ ſunt rationes à Monacho teſtamento, n 20.

Teſtamentarij an commutare legatum in aliud poſſint, 88 14. an poſſint Mendicātibus erogare quod pauperibus relinquitur, nu. 24. ingrediens Religionē an poſſit teſtari de legato in annos ſingulos, n. 25. nouitij an teſtari poſſint. 101. 48. Vide v. Hæreditas, n. 2. & v. Legata, nu. 2 & v. Nouitius, num. 9. & v. Exemptio, nu. 3.

Teſtes. Quales requirantur contra Prælatos, 38 8. falſum deponentes ſeuerè puniendi, ibid. nu 9. quando dicuntur ſingulares, 42. n. 1. quid ſi vnus poſt alterū viderit per foramen, n. 2 vel diſcordēt, ibid. 3 an per teſtes ſingulares quis cōdemnandus, num. 4. vel probetur delinquens in genere, nu. 5. quid ſi ſint loco, & tempore diſcordes, nu. 6. quando iſti faciunt fidem, num. 7. an per ſingulares poſſit quis carcerari, & torqueri, numer 8.

Teſti varianti, vel ſibi contrario quæ fides adhibenda, ibid. num. 9. quis dicatur varians, & an torqueri poſſit, nu. 10. & 11. Monachi quādo poſſint eſſe teſtes, vel ad id cōpelli, nu 12. & 13. quid moniales, & an cum licentia Prælati, n. 14. & 15 quando laici admitti poſſunt contra Clericos, & Monachos, numer. 16. & qui, quibus in caſibus teſtes torquendi, num. 17. 18. & 19.

Contra Cardinales, Epiſcopos, & presbyteros quot teſtes requirantur, ibidem num. 20. in criminalibus quales eſſe debent, & probationes ibidem, & nu. 21. ſemel malus an ſemper talis præſumatur, num 22. an omni exceptione maiores, & qualiter examinandi, nu. 23. priuata Epiſtola quam probationem faciat nu. 24. accuſator in accuſatum non eſt teſtis, nu. 25. quando à iudice ſunt examinandi, vel id poteſt committi, nu. 26 conſuetudo id committendi laicis in cauſis Clericorum praua, ibid. §. 1. Aſſiſtentia notarij ad acta ſcribenda requiritur, ibid nu. 27. teſtimonium viua voce ferendum, num 29. teſtes quando deponere debent de loco, & tempore, & manifeſtari veritatem, nu. 30 & 31. an debeant eſſe iurati, num 32. vel ſufficiat ſub obedientia apud Regulares, ibid. & 83 4 deponentem falſum an excuſet ignorantia. nu. 33. teſti falſo quæ pœna, nu. 34.

Teſtium nomina quando ſunt propalanda reo, ibid. nu. 35. Cauſæ ſolitæ opponi teſtibus, nu. 36. & 37. promiſſum iuratum de ſecreto ſeruando an hic obliget, num. 38.

Tertiarij. Franciſcani in duplici differentia, & qui ſint verè religioſi, 136. nu. 1. quid de Dominicanis & Mantellatis, n. 2. forma, & color habitus Franciſcanorum, nu. 5. & 6. an gaudeant priuilegijs Fratrum, nu. 7 & 136. 11. quid de fœminis, quas Beatas vocant, d. num. 7. §. 1. an exemptæ ſint à tributis, numer. 8 & 136. 13. Tertiarij laicaliter viuentes an gaudeant priuilegio Canonis, numero 9. & 136. 1. Moniales Tertiariæ an fruantur ordinis priuilegijs, numero 10.

Tertiara. Vide v. Correctio Fratrum, nu. 10. & 11.

Tributum. Plures ſunt eius ſpecies, 137. 1. ad ſubſidium qui teneantur, num. 2. an de annalibus Miſſarum fundatis apud Minores debeatur, numer. 3. an de capellanijs, & de diſtributionibus quotidianis, num. 4. & 5. ad taxandam quotam ſubſidij qui vocandi, num. 6. an habentes tertias decimarum Regis ad ſubſidium teneantur, 50. 9.

Clerici, & Monachi an ſint exempti à gabellis, ibidem num. 7. & 8. quid nouitij, numero 9. qui ſunt negociato-

res cōram quō ſunt cōueniendi pro eo, n.10.quid Tertiarij,& Militares, n.11. & 12. an qui vendunt iterum Eccleſiæ rem ab ea emptam, vel communé cum ea ſint immunes, n.13.& 14.qui teneantur ad ſubſidium, excuſado, nu.15.quid moniales circa decimas, nu.16. & 17. Bulla contra imponentes,& exigentes tributa ab Eccleſiaſticis, n.18.& 63.à n. 29. vide v. Exemptio,num.7.

Triticū. An liceat ſequeſtra re triticū Eccleſiaſticorū tēpore neceſſitatis ,63. 3.

Trid Synodus. Cui referuatur declaratio, & interpretatio illius,a 3.2.& 90.n.45. & 46.clauſula, dum decretis Tridētini non aduerſantur, explicatur.116.14 loca Tridentini, vbi expreſsè reuocantur priuilegia Regularium, n.15. an ad reuocationem illius expreſſa mentio fieri debeat,n.17. & 18.

Triremes. Quid requiratur hodie, vt Monachi ad eas relegentur.57.3.§.3. & 4. relegati an poſſint iterum ad ordinem admitti, num. 8.nouum decretum circa hos relegandos,n.9. Vide v. Correctio Fratrum,nu.15.

V

Vaſſallus. An liceat Monachis habere vaſſallos,1.num.1.& 2 & recognoſcere de eorum cauſis,d.nu.2. Vide v.feudum, 1.& 2.

Velum monialium. Quotuplex ſit,32 nu. 1. velum continentiæ cui, & à quo datur,ibid.nu 2. Vide v.conſecratio Virginum, num.1.

Vicarius. Quam iuriſdictionem habeat. 139.1. Vicarij ordinis quæ auctoritas, n.2.Vicarij officium an expiret morte Guardiani,num.3.Vicarij Monialium à quo amouentur.nu.4. Monachus an poſſit eſſe Vicarius,vel officialis Epiſcopi, n.5.& 6.& 87.1.quid de Mendicantib. & Minoritis,d.n.6.Vide v.Bñficiū,n.6.

Viſitare. Cui competat Eccleſias Militarium.15.15.

Viſitator. An punire poſſit concedentem moniali egreſſum cauſa morbi. 26.52. an viſitare ſibi ſubditos,38.1.quales debeant eſſe Viſitatores Regularium, & quid facere ante viſitationem,ibid.n. 2 & 3.poſt illam an liceat transferre Fratres ad alia loca,n.4.& 39.8. quid viſitatores Monialium, nu.5. an deponere poſſint oficiales conuentus,nu.6. quas accuſationes debeat admittere in Prælatos,n.7.an viſitari poſſint ab extraneis,ibid.n.12.

Votum. Solemne Religionis quid requirat. 140.n.1.an tria vota eſſentialia poſſint diſpenſari, & ſint de iure Diuino, ibid.n.2.quid de voto illis adiecto, vel de ſeruando præcepta, nu.3.quid de voto tranſeundi ad arctiorem ordinem,n. 4.quo iure competat Prælatis Regularibus poteſtas irritandi vota ſuorum, & an ex cauſa, num.5.vota ſecularium an poſſit Papa irritare, ibid §.1. an per profeſſionem ceſſent vota antea emiſſa,num.6.quid ſi expellatur profeſſus à Religione,ibid.§.3. quid de promiſſione facta parti,ibid §.5 quid de hærede obligato ad vota defuncti, ib § 6.quid de voto in ſubſidium Terræ Sanctæ,ib. §.7. quid de votis poſt biennium emiſſis in Societate,ibid.§.8.

Votum caſtitatis in ea factum an dirimat matrimonium,ibid.nu.7. quid de voto annexo ordini Sacro num. 8. votum cū propoſito ſe obligandi,& non implendi an valeat,nu.9. quis diſpenſat in voto clauſuræ apud Benedictinos, nu.10. quid de votis Donatorum,nu.11.Curati, & Prælati locales quid poſſint circa vota ſubditorum,num.12 an ſatisfaciat voto Religionis aſſumens habitum Militarem,num.13 vel acceptans Epiſcopatum,nu.14.15.& 16.Vide v.Confeſſarij,num.4.& v Diſpenſatio,num 4.

Vnctio. Extrema. Miniſtri huius Sacramēti qui ſint,& an prohibitum Religioſis illud miniſtrare.141.1. quibus conferendum,& an in dubio mortis infirmi,ibidem num.2. quando ſufficiat vna, vel altera vnctio cum ſuis formis, numero 3 cœcus,& Sacerdos qualiter vngendi num.4 quibus denegandum eſt hoc Sacramentum,num. 5. an in eadem infirmitate iterari poſſit,num. 6.

LOCA IVRIS
Canonici, quę in hoc opere aduocantur, & explanantur.

Ex Libro Decretorum.

Ex diſtinctionibus.

CAp.corpora ſanctorum diſt.1. 123.2.& 127.25.
Cap. Monachi. 4.97.7.
Cap ſi in adiutorium. 10.90. 2.& 3.
Cap.de ijs, 12.23.34
Cap.inferior. 21.52.10.
Cap.ſi cuius vxorem, 34.16.10.
Cap.clericus maledicus, 46.41.12.& 13.
Cap.ferrum, 50.42.22
Cap.ſiquis à medicis, 55.81.4.
Cap. 1.56.76.7 & 8.
Cap. placuit de pœnit. 6.48.15.

Ex cauſis.

Cap quid,1.q.1. 82.12.
Cap.2.§.nouimus,1.q. 3.32.2.& 2.26.
Cap ſaluberrimum, 1.q.3. 37.15.
Cap Euphemium, 2.q.5. 52.10.
Cap.calumniator,2.q.3. 40.9.& 41.8
Cap.præſul.2 q 4. 42.20.
Cap.ſiqui ſunt,2.q.7. 41.16
Cap laicos,2.q.7. 41.7.
Cap.accuſatio,el 2.2.q.7. 41.5.
Cap.accuſatoribus, 3.q.5. 42.36
Cap.teſtes,3.q.9. 42.29
Cap.præſens,10. q.3. 101.78
Cap.vltim.14.q.2. 134.15
Cap.fin.15.q.1. 52.20
Cap.in parochia,16.q.1. 15.52.& 58
Cap.in nona,16.q.7.ibid.n.53.& 57.15 §.1.
Cap.de lapſis,16.q.6. 96.4
Cap.ne pro cuiuslibet, 16.q.1,122.81.& 87.
Cap.ſtatutum,18.q.1.60.4.7 8.& 72.20 §.5.& 96.4.
Cap.nullam,18.q.2. 69.2.& 4
Cap.non liceat,19.q.3.97.4 & 72.2.§.1.
Cap.ſi qua mulier,19 q.3. 62.2. 17.& 26.& 101 48.& 134.2.
Cap.ſtatuimus,19.q.3. 122.57.
Cap.iuuenculas,20.q 1. 32.2.& 141.2
Cap.final.20.q 3. 101.61.§.3.
Cap.Agathoſa, 27.q.2. 101.26.
Cap.ſi quis Epiſcopus, 27.q.1. 48.16.
Cap.ſiquis Sacerdos, 30.q.1.48.15.
Cap.de raptoribus,36.q.1. 56.8.
Cap.impudicas,27.q.1. 48.19

Ex Libris 5. Decretalium.

De conſtitutionibus,

Cap.cum acceſſiſſent, 18.20.& 115.29 & 63.
Cap. cognoſcentes, 90,27.& 130.1.
Cap.Eccleſia S. Mariæ. 63.20.

De

De reſcriptis.
Cap. litteris, 35.1
Cap. ſi proponente. 58.25.
Cap. ſi quando, 90.30
Cap. eam te, 90.38
Cap. poſtulaſti, 115.9.
Cap. abbatem, 115.27.& 28
Cap. ſi autem, 125.2.
Cap. nonnulli, §. ſunt, & alij, 130.10.
De conſuetudine.
Cap. 1. 34.6.
Cap. cum dilectus, ibid.1.& 58.22.& 29.
Cap. vltim. 31.1.
De electione.
Cap. 1. 58.29.& 39.
Cap. nullus, 15.4.
Cap quia propter, 20.6.& 101.59.§.3 93.§.3.& 58.2.5.15. & 20.& 24.
Cap. cum in cunctis, §. inferiora, 52.14.& 58.28.
Cap. cum olim nobis, 14.& 58.40.
Cap. cum terra, 58.10.
Cap. quod ſicut, 58.11.
Cap. bonæ memoriæ, ibid.
Cap. bonæ memoriæ, el 2. ibi.19 & 26.
Cap. publicato, 58.14.
Cap. cum poſt petitam, ibid.36.
Cap. nihil, 58.18.§.1.
Cap. cum in cunctis, §. cleric. 58.20.
Cap. cum in cunctis, §. fin. 58.33.
Cap. cum Vuintonenſis, 58.20.
Cap. officij, ibid 22.
Cap. cum in iure, ibid.38.
Cap. venerabilem, ibid.40.
Cap. licet, ibi.44
Cap. dudum, el 2. 80.4 §.1.
De tranſlatione Epiſcopi.
Cap. 1. 68.10.
Cap. 2. §. ſed neque, 90.49 §.1.
De auctorit. & vſu pallij.
Cap. ex tuarum, 90.50
De renunciatione.
Cap. niſi cum pridem, 58.41.
De tempor ordinationum.
Cap dilectus filius, 106.6.
Cap. non eſt compoſ. ibid.10.& 12.
De filijs presbyterorum.
Cap. 1. 52.40.& 76.8.& 105.2.§.1.
Cap. veniens, 52.50
Cap. final. ibid.51.
De corpore vitiatis.
Cap. 2. 52.16
Cap. vltim. ibi.16
De bigamis.
Cap. debitum, 16.16.& 8.
Cap. nuper, ibi.7.& 8.
De officio delegati.
Cap. ſi ſuper gratia, 52.54.& 134.6.
Cap. de cauſis, 115.29.
De officio legati.
Cap. niſi ſpecialis, 120.1.
Cap. final. 62.10.
De officio Ordinarij.
Cap. Irrefragabili, §. cæterũ, 80.42. & 49.
De maior. & obedient.
Cap dilecta. 80.3.& 1.25.
Cap ſolicitæ, 90.3.
Cap. quod ſuper, 90.36.
De pactis.
Cap. cum pridem, 128.3.
Cap. final. ibid.
De poſtulando.
Cap. 2. 118 9.
De his, quæ vi, metus vi.
Cap. cum dilectus, 101.78.
De in integrum reſtit.
Cap. 2. 96.5
De arbitris.
Cap. cum tempore, 63.23.
Cap innotuit, 90.3
De iudicijs.
Cap. at ſi clerici, 45.3. §.1.& 63.17.
Cap. at ſi clerici, §. de adulterijs, 52.28.
Cap. nouit. 40.2.& 115.3.
Cap. cum non ab homine, 57.2.& 82.19.
Cap. cum veniſſent, 60.14 & 62.6.§. vlt.& 63.18.& 90 48.
De foro competenti.
Cap. 2. 90.7.& 82.19.
Cap. ſi diligenti, ibi.7
Cap. ex tranſmiſſa, 63.9
Cap. conqueſtus, ibid.10.
Cap ſignificaſti, 63.23.
Cap. dilecti filij, 107.1.
De Ferijs.
Cap. licet, 65.13
Cap vltim. 62.2
De ordine cognitionum.
Cap. cum dilectos, 63.7. & 66.5.& 72.20 §.3.
De reſtit. ſpoliatorum.
Cap. cum ad Sedem, 90 2.
Cap. in literis, ibid.d.2.
De probationibus.
Cap. licet cauſam, 42.9.
Cap. quoniam contra, 42.27.& 28.& 100.3.
Cap. in præſentia, 72.4.& 5

De

Cap.1. De teſtibus. 42.23.
Cap.per tuas, 42.10.
Cap.cum nuntius, ibid.12.
Cap.ſuper eo. el 1. ibid.22
Cap ſiqui teſtium, ibid.26.
Cap.de teſtibus, ibid.32.& 134.
15.& 83.4.
De teſtibus cogendis.
Cap.cum ſuper, 42.13
Cap.dilectorum, ibid.13
De iureiurando.
Cap.veniens, 42.36
De exceptionibus.
Cap. cum inter. 45.4
De præſcriptionibus.
Cap.veniens, 50.6.& 7.& 115.27
Cap.auditis, 80.4
Cap. cum ad audientiam, 114.2.
Cap.ill de terra, 115.2.
De ſentent.& re iudic.
Cap. inter cæteras, 18.24.& 47.8
Cap.cum ab vno, 58.14
Cap.cum I. & A. 118.1
De appellationibus.
Cap ad hæc quoniam, 80.41
Cap.qua fronte, 92.2.
Cap.paſtoralis, 115.21.
Cap.ad audientiam, 10.41.42
De confirm.vtili,vel inut.
Cap.venerabilis, 77.45.§ 12.
Cap.examinata, ibid.
De vita,& honeſt. cleric.
Cap. clerici officia, 48.41.60.5
Cap.final. 1368
De clericis coniugat.
Cap.cum olim, 39.1.
De præbendis.
Cap.de multa, 52.14
Cap.dilecto, 63.17
De clerico ægrotan.
Cap. 2.52.16
Cap.presbyterum, 81.6
De conceſſ.præbendæ,
Cap.ex parte, 51.9.
Cap.poſt electionem, 92.2
Cap.vltim. 142.addit.5.2.
De his,quæ fiunt à Prælat.
Cap.ea noſcitur, 85.2.§.1.
Cap.nouit,95.6 § 10. & 101.59.§.2 & 5.
De his,quæ fiunt à maior.
Cap. 2.10.1.& 51.9
Cap.ex ore, 115.61
De rebus Eccl.alien.
Cap. 2.7.16.
Cap.nulli liceat, ibid.17
Cap.ſiquis, ibi.14.
Cap.vltim. 90.7.& 8.
De depoſito.
Cap.1.§.cum enim, 35.8
De fideiuſſoribus.
Cap.quod quibuſdam, 35.7.8
Cap. 1.2 & 3.ibid.1.
De teſtamentis.
Cap.officij, 18.8.
Cap.tua, 134.20
De ſucceſſion.ab inteſtat.
Cap.vlt. §.vide, 134.9.§.1.
De ſepulturis.
Cap in noſtra, 127.15.
Cap.ex parte el,2. 127.19
Cap cum liberum, ibid.23.
Cap certificari, 18.1.& 19.
Cap. de his, ibid.7.& 15.
Cap.vlt. 127 16.
De decimis.
Cap.à nobis, 50.2
Cap.ex parte el 1. ibid.3.
Cap.ex parte el 2. ibid.6
Cap.cum contingat, ibid.6
Cap.ad Apoſtolicæ, 114.5.
Cap tua nobis, 63.29.
De Regularibus.
Cap.ſuper eo, 57.15.§.1.& 122.86.
& 101.43.& 44.
Cap.ad Apoſtolicam, 101.1.41.42.44.
59.§ 2 & 63.
Cap.ad noſtram, 101.23.
Cap.ſicut tenor, ibid.42.§.5.
Cap porrectum, ibid.1.44.59.63.& 76.
Cap.viduam, ibid.56.
Cap.licet, 122.55.57.58.& 74.
Cap.cum ſimus, 72.26
Cap.final 11.5.& 30.& 53.14.
De conuerſ.coniugat.
Cap.ex publico, 93.2.& 28.13.
Cap.dudum, 97.8.
Cap.ex parte el 2. 101.61.§ 3.
Cap conſtitutus, 101.26.
Cap accedens, ibid.27
Cap. quidam, ibid.28.
De Voto.
Cap.Scripturæ, 77.7.§.1.& 139.6.
Cap.per tuas, 139.14.
De ſtatu monachorum.
Cap.monachi,§.prioratus, 15.41.
Cap.monachi, 101.58.& 110.4 & 18 127.
19.
Cap.quod Dei timorem, 15.6.52.& 59.

Cap.

Cap.cum ad monaſterium, 15.41.& 59.& 52.29.& 59.2.& 93.3. & 139.2, & 101. 58.
Cap.recolentes, 122.60.& 81.

de religioſis domibus.

Cap.inter quatuor, 98.35.
Cap.ne nimia, 122.4.& 5.
Cap.ad hæc, 55.7.& 96.3. & 55.12.

De capellis monachorum.

Cap.1. 15.6.& 53.

De iure patronatus,

Cap. nobis, 85.4.
Cap.per noſtras, 58.38.& 85.6.
Cap.ex litteris. 85.2.§.1.

De cenſibus.

Cap.ea quæ, 63.29

De baptiſmo.

Cap.maiores,§. item quæritur, 12.9. & 112.8.

De obſeruat.ieiun.

Cap.vltim. 75.14.

De Eccleſijs ædific.

Cap.ad audientiam, 55 7.

De immunit.Eccleſ.

Cap.inter alia, 56.1.3.& 8.
Cap.Eccleſiæ, ibi.7.§.1.
Cap.non minus, 63.29. & 32.& 90.4.
Cap.aduerſus, ibid.24.& 139.15.
Cap.aduerſus,§. quia vero, ibid.8.
Cap. vlt. 56.7.

Ne clerici,vel monachi.

Ne clerici, 63.8.& 81.7.
Cap.non magnopere, 70.1 §.1.& 97. 13.14 & 15.

De ſponſalibus.

Cap.præterea el 2. 58 49.
Cap.non eſt vobis, 80.14.44.& 45.
Cap.cum locum, 101.77

Qui clerici,vel vouentes.

Cap. inſinuante, 101.59.& 136.11.

De cognatione ſpirituali.

Cap. ſi vir. 90.22.

De frigidis.

Cap.vltim.vlt.addit. 4.2.

Qui filij ſint legitimi.

Cap.ex tenore, 76.2.
Cap.tanta, 52.43

De accuſationibus.

Cap.qualiter,& quando,el 2.28.8.& 39 4. & 41.17.& 44.11. & 48.13.
Cap.qualiter §.debet igitur, 45.4
Cap.Inquiſitionis §.tertiæ,39.3.4.& 8.& 44.11
Cap.Inquiſitionis,§.quæſiuiſti,46.1.
Cap.cum dilectus, 46.5.
Cap.cum oporteat, 44.11.& 42.36.
Cap.de cætero, 42.16
Cap.olim, 118.1.
Cap.ex parte, 48.84.

De calumniatoribus.

Cap. 2.40.9.& 41.5.& 6.
Cap.fin. 40.9.§.1

De ſimonia.

Cap.inſinuatum, 46.2
Cap.tanta, 24.14
Cap.de Regularibus, 101.85
Cap.non ſatis, 128.2.& 127.2.
Cap.Apoſtolica, 127.2.
Cap.ſicut pro certo, 128.3.
Cap.accuſatum, ibid.4.
Cap.ex inſinuatione, ibid.4.
Cap.ex ſicut, ibid.4.

De Iudæis.

Cap.ita quorundam. 125.5.

De hæreticis.

Cap.excommunicauimus,§. ſiqui autem, 48.4.
Cap.ad abolendam § fin.63.24.§. qui verò,73.10.
Cap.vergentis, ibi.12.

De apoſtatis.

Cap. 2.81.11.
Cap. vltim. 11.16.& 22.& 129.9

De homicidio.

Cap. 1.56.3.
Cap.tua nos,§ ad vltimum,81.5.& 7.
Cap.ſicut ex litterarum, ibid 8.

De furtis.

Cap.fures, 127.19

De vſuris.

Cap.ſalubriter, 98.20.
Cap. quia in omnibus, 127.19.

De crimine falſi.

Cap.ad audientiam, 38.24.
Cap.ad falſariorum ibi.§.2

De maledicis.

Cap. final. 127.29

De clerico excom. miniſt.

Cap.Apoſtolicæ, 90.22.

De exceſſibus Prælatorum.

Cap.clerici, 48.4.& 7.
Cap.nimis iniqua, 63.14.117 3.
Cap.nimis praua, 117.3.14.
Cap.accedentibus, 77.5.
Cap.ſicut vnire, 69.13
Cap.vltim. 60.11.

De priuilegijs

Cap.ſi de terra, 18.11.& 19 & 115.36.

C p.

Cap.cum capella, 80 8
Cap.vt priuilegia, 80.16.18.& 36.& 115 58.§.1.
Cap.porrò, 90.50
Cap.accedentibus, 115.16.& 63.

De purgat. Canonica.

Cap.conſtitutus, 46.1.
Cap.ex tuarum, ibid.2
Cap.inter, 46.1.73.10.47.6.

De pœnis.

Cap.licet, 48.1.§.1.

De pœnit.& remiſſ.

Cap.omnis vtriuſque 31.17.48.35. 73.6 126.3.127.39.
Cap.quod in te, 80.11.12.14.18.44.& 46
Cap.noua, 80 3.2 25.
Cap.vlt. 52.39.69.10.

De ſent.excomm.

Cap.conquæſti, 66.2
Cap.grauem, 101.4.
Cap.vt famæ, 67 2
Cap.ſacro, 92.2
Cap.nuper, 80 5.22
Cap.permittimus, 80 44
Cap.nouerit, 90.27 34.6
Cap.à nobis el 1. 90.34
Cap.cum illorum, 73 16.101.66.
Cap.qu a periculum, 129.3
Cap.quia periculum, 129 3
Cap.3.§ nec ille, 93.10.

De verborum ſignific.

Cap.forus, 42.23 & 26.
Cap ex parte, 126.11

Ex ſexto Decretalium.

De conſtitutionibus.

Cap.1. 34 4

De reſcriptis.

Cap.1. 101.66 125 6.
Cap.ſtatutum, 87 1
Cap.ſi gratioſè, 115.25

De Poſtulat Prælatorum.

Cap perpetuo, 130.1

De electione.

Cap.ſi religioſus, 15.7.& 55 58.42. & 60.2.
Cap.quorundam, 15.53.58.42.& 43.& 60.2.
Cap.licet canon, 52.14 90.26.
Cap.prouida, 57 10.§ 1.
Cap.2. 58.4.
Cap.vbi periculum, §.cæterum, ibid.9.
Cap.ex eo, §.in Eccleſiis, ibid.12.
Cap.ſicut, ibid.14
Cap.auaritiæ, ib.18
Cap.perpetuo, ibid.20.
Cap.ſi abbatem, 63.15.
Cap.indemnitatib.§ ſupradicta, 138.12
Cap.final. 58 20.§.1

De temporibus ordinationum.

Cap.nullus 52.22

De filijs Presbyterorum.

Cap.final. 125.2

De officio delegati.

Cap.1.& final. 33.1.5.6.10.& 20.& 82. 2.& 33.11.
Cap.cum plures, 33.4
Cap.ſi ſuper gratia, 115.2.& 134 6.& 52 54.
Cap.vltim §.nec aliquis, 136.13.

De officio ordinarij.

Cap.ordinarij, 52 45
Cap.ſi canonici, 80 42 47.& 57.

De reſtit in integrum

Cap.1. 115.3.
Cap. De ſent.& re iudic. 129.7

De præbendis.

Cap.cum ſing 90.26.27.& 29.§.prohibemus, 15 4.12 50.61.& 63.
Cap.cum de beneficio. 15.27.& 28.
Cap.ſi cui nulla, 52.54 & 134 6
Cap.ſi motu proprio, 62 6.§.1.
Cap.dudum §.nos igitur, 115 28

De teſtamentis.

Cap.religioſus, 2 134.2.& 16.

De ſepulturis.

Cap.animarum, 127.6.& 128 28.
Cap.vlt. 97.9.& 127.16

De decimis.

Cap.2 §.ſtatuimus, 50.3.

De Regularibus.

Cap.1.101.44.§ 4.& 76.5.qui verò, ibidem 53.
Cap.non ſolũ, ib 47.& 129.2.& 101.95.
Cap.beneficium, 72.25

De voto.

Cap.vnico, 93.1 & 110 1.& 122 4.& 5.& 139 1 & 8.

De religioſis domibus.

Cap.vnico, 139.1.& 122.4 §.confirmatos, 18.23

De cenſibus.

Cap.quanquam, 63..9.& 32.& 90.7.& 136 8

De clerici, vel monachi.

Cap.

Cap.vt periculoſa,11.21.& 22.& 71.6. & 79.13.14.& 15.& 122.64.§.2.
Cap.vlt. 81.9
De Hæreticis.
Cap.2.§.hæretici, 52.21.
Cap.accuſatus, 73.10
Cap.cum ſecundum leges, 90.16.
C.ſtatutū felicis,101.22.& 105.1.2.& 5.
Cap.final. 45.4
De homicidio.
Cap.Prælatis, 81.5
De exceſſibus Prælat.
Cap.vnic. 18.23.& 55.12.& 61.3
De priuilegijs.
Cap.1. §.in eos autem,62.7.& 63.24. & 60.15.
Cap.licet, 26.32.& 80.16.& 39.
Cap.cum perſonæ, 63 1.& 18.
Cap.Epiſcoporum, 80.11.& 18.
Cap.vlt. 80.44
De ſent.excomm.
Cap.1. 62 3.& 81.1.& 126 16.& 129.8.
Cap.quia periculum, 62.3.§ 1
Cap.ſi clericos, 63.19
Cap.ſi ſententia, 80,12.16.& 19.
Cap.ſi ciuitas, ibi.6.
Cap.is cui, 80.41.& 127.19.
Cap.alma mater. 80.12 14.15.18 23.39. 41 44 & 47.
De verborum ſignificat.
Cap.exijt,94.2.& 3.& 101.1.& 118 9. & 122.26.
Cap.ex §.dicimus, 52.37.& 558.8.§ quia verò.79.3.& 5.& 88.à 17.& 90.24.& 48.
§.præterea, 110.2 & 7.
De regulis iuris.
Cap.ſemel malus. 42.22
Cap.infames. 52.19

Ex Clementinis.

De electione.
Clem.quod circa, 58.43.
Clem vlt m 15.55.& 58.42
De rebus Eccleſ.non alien.
Clem. 1.7.2.& 14
Clem.2. 15 35.& 38.& 96.13.
De teſtamentis.
Clem.vnica, 134.16.& 20.
De ſepulturis.
Clem. 1,115.30.& 127.23.& 24.
Clem.dudum, ibidem,& 18.19.17.19. & 25.& 34.3.& 115. 18.& 127. 3.& 32. à 1,& 112.2.
De Regularibus.
Clem. 1.15.51.
§.ad proratus, 87.1.& 138.5.& 6.
Clem. 2.101.44 § 5.& 11.33.
De ſtatu Monachorum.
Clem.ne in agro 1 §.ſi quis autē,118.1.
§.ad hæc. 63 25.
De religioſis domibus.
Clem.quia contingit. 63.24.& 74. 2.& 3.& 88.14.
De conſanguin.& affinit.
Clem.vnica, 93.1.& 93 9
De hæreticis.
Clem.nolentes, 73.13
De priuilegijs.
Clem.1.63.6.& 109.5.& 126.1.9.& 15. & 129.2.& 140.1.
Clem. 1.§.1.77.79.& 112.6.
Clem. 1.§.ſane,64.1.
De pœnis.
Clem.cupientes, 50.8.& 55 10.
§.ſanè, 127.6.
De ſent.excomm.
Clem. 1.80.10 17.42.& 50.
De verborum ſignifi.
Clem.exiui,88.à 17.& 90.24.& 94.3. & 110 7 & 138 2.
§.nos igitur, 52.37.
§.demum,58 20.& 72.9.11.12.14 & 15. & 75.5 & 88.10.
§.quia ergo, 114.11.
§.verum, ibid 16.
§.proinde, ibid 17.

Ex extrauagantibus.

De Vita,& honeſt.cleric.
Extrau.vnic. 19.1.2 4.& 6.
De rebus Eccleſ.non alien.
Extrau.ambitioſæ, 7.2.& 14.
De ſepulturis.
Extrau.de teſtandæ. 127.26.
De decimis.
Extrau.declarationes, 50.4
De regularibus.
Extrau viā ambitioſæ, 122.58.70 & 74
De reliquijs,& vener.ſang.
Extrau.graue nimis, 30.1.& 2.
De Simonia,
Extra. 1.54.1
Extr. 2.128.5
De hæreticis.
Extr.vas electionis, 31 17.

Extr.

Extr.ad euitanda, 62.13.& 80.17.& 125.6. & 129. 6.

Ex libris Digeſtorum.

L. non ſolum ff de integr. reſtit.124.1.
L.verũ §.ſi.ff.de minor.96.5.& 115.36.
§.quod minor §. ſcæuola ff. de minor, ibid.5.
L.3. §.& ſi hæres ff. de minor.96. 5.
L.ſi in ſingulos ff.de annuis leg.88.6.& 10.§.4. & 25.
L.alimentis ff aliment.leg. ibid. 16
L. ſi cum præfinitione ff. quando dies leg.cedit 88. 25.
L.ſi ſeruus vetitus ff leg. 1.134.20
L.cætera §.tractari ff legat.1.53.11 §.3.
L.quæſitum §.ſi mihi ſeruus ff. legat.1. 72.26. §. 5.
L.ſi quis rationes ff. libert. leg. 134.20.
L.4 ff adimen. legat. 134.5.
L.1.ff.de quæſtion. 46.2 & 3.
L de minores §.plurim ff. de queſt.ib.3
L.vnius §.cogniturum ff de qu. ibid.4.
L.Vnius. § 1.ibid.9
L.Catoniana ff.reg. Catonia 53.11 §.3.
L.cum quis ædes ff de vſucap.62 6 §.3.
L.cum auus ff.condit & dem.72.4.§ 2.
L.vlt.ff.extraord. cognit. 82 13.
L.ſi cui §.idem ff. accuſat. 82.16
L.quid ergo §. pœna grauior ff his qui notan.infam. ibid.17.
L.diuus Adr.ff.term. moto.82 17.§ 1.
L.illicitas §.vlt ff.offic præſidis. ibid.
L. ſcire oporter § aliud ff.excuſ. tutor. 90 12.
L.imperium ff.iuriſd. omn iud 90.14.
L. fin.ff decret. ab ord.facien.90.22.
L.penult ff donat inter, 93.10.
L.1.§.non aũt ff flumin.arc.90.49.§.2.
L.1.§ penul.ff ad Maced.ibid.§ 3.
L.hoc iure §.aquæductus ff. de aqua quotid.115.3
L.1.ff de nundin.ibid. 29.& 60.
L.vlt ff.quib. ex cauſ maior. 115.36.
L.& Atilicinus ff. ſeru.præd ruſt.ib.60
L.qui cum vno §.qui filium ff. de re milit.130.6.
L.lex Cornelia ff de vulg. 134 9.§.2.
L.ciuitas ff. rebus credit. 35.8
L. latæ culpæ ff.verb.ſignifi. 82.13.
L.magna,eod.tit. 90.22

Ex Codice.

Auth.ſi qua mulier,C.ſacroſ. Eccleſ.89 2.& 134.2.& 10.
Auth.habita C.ne filius pro patre,62.6
Auth.ingreſſi C.ſacroſ.Eccleſ.101.49. & 134 9 § 1.
L.ad declinandũ C.Epiſc.& cler.72.13
L.vlt.§.hoc niſi, eod. tit. ibid 6.
L.1.& 2.C.pign. actio.98.20.7.
L.milites,C.milit teſtam. 134.8
L.ſi non ſpeciali,C.de teſt.ibid.14.
L.vlt.C.bonis quæ liber. 72.1.
L.ſi non conuitij, C.de iniur.115.4.
§.ſi autem, 90.44
L.3 C.quando ex facto tut. vlt.add.6.2

Ex authenticis.

Aut.hoc amplius, de fideiuſſ. 124.4.
Auth. quibus mod.natural.effic.ſui §.ſi quis col 7.76.9 § 1.
Auth.vt nouæ conſtit.coll. 5.90.28.

Ex iure Regio Caſtellæ.

L.12 tit 3.part.6. 72.23.
L 11.tit.13. part.1. 127.25.
L.22. tit.9 p.6 115 4.
L.1. tit.28 p.3.ibid.4.
L.2. tit.12.p.5.35.8.
L fin.tit.fin. par.6.96.5.
L.55. Taur.ſeu l.2.tit.3.lib.5.
Recop.vlt. add 4.3.
L 35. tit.5 p.5 82.19.
L.1. tit.4 lib 5.recop.134.12.
L.1 & 2.tit.6. lib.3. nou comp.134.11.
L.2. tit 9.lib.9.recop.93.11.
L.6 tit.18 lib.9 nou.comp.136.7.
L 9 tit 18.lib.9 nou recopil.ibid.12.
L.27.Taur ſeu l.11.tit.6.lib 5.nou cop. 71 4 § 2.
L.1.tit 4.lib 5 nou.comp.ibid.12.§ 1.& 13 & 134 12.

Ex iure regio Portugalliæ.

Ord lib.2. tit.1.in princ,35.29
Ord.lib.2. tit.1.§ 27.19.82
Ord lib.2. tit 2 § 1.136.11
Ord.lib.2. tit.5.56.3 §.1.
Ord lib 2. tit.5 §.4.56.8
Ord li.2. tit.18,in prin.90 8 & 90 51.
Ord lib.2. tit 24.7.23
Ord. lib.2. tit 62 §.42.1.10.41
Ord.lib.3. tit 5.§.3 62.6 §.3
Ord lib.4. tit.16 §.1.93.11

FINIS.

BRIXIÆ, Apud Bozzolam. M.DCXXXIV.

De Conſenſu Superiorum.

ANT 1.316.561

Digitized by Google

Digitized by Google

XV. C. 12

C 4.

Digitized by Google